

Confined to library

Vet. DF550 C8. K2 (1)

B. H. BLACKWELL LTD.
BOOKSELLERS
48 to 51 BROAD STREET
OXFORD

mlt

Lws (I o.p.)
Lsr

**DEPARTMENT OF BYZANTINE
AND MODERN GREEK IN THE
UNIVERSITY OF OXFORD**

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

GEORGIUS CEDRENIUS.

TOMUS PRIOR.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXVIII.

THE HISTORY OF

THE UNITED STATES OF AMERICA

FROM 1776 TO 1876

BY

W. H. CHAPMAN

AND

W. D. HOWLAND

NEW YORK

1876

GEORGIUS CEDRENUS

IOANNIS SCYLITZAE OPE

AB

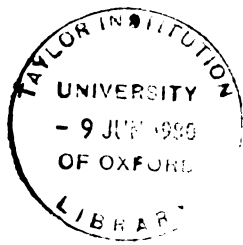
IMMANUELE BEKKERO

SUPPLETUS ET EMENDATUS.

T O M U S P R I O R .

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCGXXXVIII.

G. 4. 2.

EMINENTISSIMO PRINCIPI
IULIO MAZARINO,
S. R. E. CARDINALI.

Scite Graecus auctor ait, Eminentissime Cardinalis, deorum templis donaria dicanda esse, viris autem illustribus ingenii monumenta nuncupanda. quemadmodum enim muneribus hisce religionem nostram erga deum, ita et hoc animorum foetu cultum ac observantiam nostram erga viros summae dignitatis vel doctrinae praecipuae testamur. inter deum autem et homines longe interest, quod deus, velut omnium conditor et dominus, rebus quarum precarii possessores sumus non egeat, illustrium autem virorum gesta penitus intercidant, nisi sit qui ea literis mandet et posteris tradat. sed et quemadmodum humili cuique ad deorum templa accedere et ibi vota sua nuncupare fas est, ita nec illustres animas ea quae tenuiores homines eis dicant aspernari videmus. altae scilicet mentis homines securi sunt magnitudinis suae, adeo ut deum referre quodam genere videantur. haec cum ipse mecum reputarem, ausus sum, Eminentissime Cardinalis, religiose Te adire et librum opera mea perpolitum licentiore forte hac epistola Tibi inscribere, quo devotionem erga Te meam publice testarer, scirentque omnes ad venerationem Tui etiam eos

qui longinque agunt libros Tibi dedicare, ut ex sacro et immortali nomine Tuo famam et gloriam sibi quaerant ac immortalitate donentur. hoc tamen vereor, ne Te in excelso humanarum rerum fastigio positum et nunquam vacuum ego unus e turba audacius incondito ac rudi sermone interpellem, Teque morer, cuius amplissimis cogitationibus ac consiliis imperium Gallicum gubernatur, cum potius occupationibus Tuis bono publico parcendum esset. sed magnae quoque animae literaria haec avocamenta non recusant. heic autem admirari subit quam sagaci consilio optimus maximusque princeps, cum excederet, vel potius interciperetur et in caelum rediret, Tibi, Cardinalis Eminentissime, pene dixerim, cuncta regendi onus imposuerit, cum iuvenilis successoris animus nondum par esset imperio. sic Atlas cum caeli oneri se subduceret, Herculem submisisse fertur velut tantae molis capacem: at qualem virum? maiorem humana natura, deo proximum, denique Iovis, non Amphitryonis filium. certe non alius quam natus deo caelum deorum sedem ferre poterat, sicut nec alius quam divinae mentis homo onus imperii Gallici sustinere. Tu, inquam, Eminentissime Cardinalis, vocatu regis prudentissimi ad regni arcana tractanda non sine numine admissus es; id quod ex rebus ipsis feliciter et ex voto fluentibus notius est quam ut quisquam praeter malignos infitietur. quando enim terrarum ille praedo, quando orbis universi candidatus certius intellexit se rerum solum potiri non posse, seque aliena regna irrita spe invadere? quando feliciter secum actum putavit si fines suos non propagaret sed tueretur, nisi ex quo principem nostrum invictissimam anima reliquit? quid singula commemorem? prostrato primum stupenda felicitate exercitu validissimo, tum munitissimis oppidis qua locorum natura qua milite non ignavo, cum interim inclinatas acies et labantes, tum milites suos velut attonitos et pavore defixos cerneret, intremuit Flandria. animos sumpserant Gallici hostes nominis, quoniam in contrarium cecidisse videbantur Gallorum impetus semper hostibus metuendi, quod scilicet externa vis contra fas piisque eis adfuisset velut deus e machina, quodque eos obsidio liberatos viderent qui iam ingloriam deditionem parabant: sed statim Galli ingenii ad pugnam avidi vicinas urbes animosius aggressi sunt; quibus captis extimuit Italia non secus ac quondam populus gentium victor Gallis instantibus saepius expavit. in Hispania bello quidem ancipiti pugnatum est: sed ducis fortissimi nomen Hispano militi vincendo iamdiu fatale est.

Germania bello diuturno vexata, agrorum populationibus, urbium vastationibus concussa, imperatorem miseris dudum imperare coepisse non diffitetur. haec latius exsequantur horum temporum deserti. ego stylo remissione attingi tantum, et quod longum esset ea prosequi, et quod verebar ne fastidium nasceretur ex plurimis. caelum igitur ambitione affectent exteri (quanquam expilationibus caelum non petitur, sed religione et pietate, quae reges Christianissimos astris inserunt), aliena regna avido animo pervadant: quamdiu stabit Gallia validissima terrarum pars (quam pereundi legibus aliis quam quae orbi terrarum impositae sunt, fatorum vis aeterna vel potius deus fatorum arbiter et dispensator exemit) coepta eis nunquam ex voto succedent. cum autem serenissimus princeps noster spes totius generis humani adolescit, cum animi eius vis aurescit, Tibi, Cardinalis Eminentissime, summa rerum permessa est, cuius fides in rebus difficillimis spectata, cuius devotio erga principem omne vincent exemplum. nemo in posterum Te rerum moderatore tam securus potentiae erit ut Gallos pene inter ferrum et arma natos provocare vel offendere audeat, quos intelliget nullius armis esse superabiles. nemo Galliae socios aut foederatos lacesset; nemo amicos laedet, qui hoc Galliae debent, ut qui summa cum iniuria et bonorum omnium indignatione fortunis suis exuti velut nudi exsulabant, plenissime restituti sint: tanta est cum sacri nominis Tui veneratio, tam imperii Gallici felicitas semper invicta. verum quo impellor ego fandi impotens? non enim multum interesse puto sive quis famam alicuius laedat, sive infra dignitatem eum laudet. non possum tamen heic citra crimen ingrati praeterire quod omnium commendatione dignissimum est: bibliothecam scilicet multis librorum milibus constantem instituisti, quam eruditissimis omnibus patere vis. in qua quidquid Gallia bonarum artium feracissima, quidquid Italia vel Germania eruditum protulit, invenire in facili est. omitto praeclara illa marmora, principum et virorum qui literis claruerunt statuas, quas cum videas et ingenii monumenta legas, putes non muta marmora sed animata, et eorum non interiisse corpora, sed cum animorum foetu de perennitate certare. quo quidem egregio facto literatiores quosque Tibi obnoxios fecisti, et non minus in ore hominum agis quam propter alias acerrimae mentis doctes; ex quibus boni omnes intelligunt tanto Te caeteris mortalibus superiorem esse, quanto fortuna Tua excelsior et praestantior est.

vive igitur, Eminentissime Cardinalis, Galliae felicitati, quae Te
sospite calmen apiscetur et diurnabit. vive rei Gallicae rector et
propagator; cuius vigilantiae hoc debetur, ut Galli pacem aequissi-
mis conditionibus sperare debeant, aut exteri bellum internecinum
timere. vive diu Galliae felix tutela salusque.

Eminentiae Tuae

devotissimus

CAROLUS ANNIBAL FABROTUS.

LECTORI.

De scriptoribus historiae Byzantinae publicandis spem fecimus edito Ioanne Cantacuzeno. ecce fidem praestamus felicioribus auspiciis an-nixi, iussu nempe illustrissimi Franciae cancellarii Petri Seguierii, qui ut opus hoc egregium ederetur suae curae fecit. quid autem huic Cedreni editioni accesserit, lector, monendus es. plures caeque in-gentes lacunae erant in editione priore, quae Cedrenum deforma-bant. aliae minores plures paginas occupaverant. eas omnes ex aliis scriptoribus calamo exaratis supplevimus, multa correximus ex Ioanne Scylitze Curopalate, qui Cedrenum ἀπολεξεῖν descripserat, unde mirari subit quanta securitate saeculi sui Curopalates alienum opus sibi vindicavit. itaque si quis Curopalatem desideret, sciat eum Cedreni simiam esse: nam totidem verbis Curopalates constat. qui tamen non per omnia nobis inutilis fuit, sed supplendo, ut dixi, et emendando Cedreno multum profuit.*) quoniam autem toto pene Ce-dreno exscripto Curopalates excipit ubi Cedrenus desinit, ideo non ingratum fore duxi si cum Cedreno ederetur. Ioannes Baptista Ga-bias interpretis eius multis in locis ab auctoris sententia aberraverat. ei quantum fieri potuit consultum est interpolata eius versione. Xy-landri quoque versionem interdum emendavimus; nec tamen veterem loco suo deturbavimus, sed nostram ad oram libri reiecimus. prae-terea fatetur interpretis ingenuè se in quibusdam haerere: nos sine ulla insecutione sententiam nostram proposuimus, et notas quasdam

*) idem quo nostrae editioni plus etiam prodesset, codicem omnium praestantissimum, Coislinianum, ad alteram certe partem et historicam magis aetatem accurate collatum a Wladimiro Bruneto impetravimus. I. B.

addidimus ei firmandae. denique Glossarium adiecimus, quo voces mixobarbarae, quibus Cedrenus utitur, explicantur, dignitates ecclesiasticae palatinae et militares exponuntur. quo in concinnando usus non sum opera Meursii, quem plerique alii qui raptò vivunt solent exscribere, sed vel auctores nondum editos vel alios omnino auctores ad testimonium cito. *) accedunt etiam R. P. Jacobi Goar variae in Cedrenum animadversiones eruditissimae, quae non modicam Cedreno lucem adferent. postremo numerosa operarum menda sustulimus, quo tam auctior editio quam emendatior operam nostram prodiret. Cedreno igitur fruere, quem antea, pene dixerim, auro contra veniisse non ignoras. Cedrenum sequetur Theophanes multorum votis expetitus, quem ex regis Christianissimi bibliotheca in lucem edemus, una cum Anastasii Bibliothecarii historia Ecclesiastica hactenus inedita, quae beneficio Cardinalis Eminentissimi Francisci Barberini ad nos pervenit. sequentur et alii ex variis bibliothecis eruti, quos non interire quantum reipublicae literariae intersit hi tantum intelligunt qui literas tractant vel fovent. vale.

*) Non possumus citra crimen ingrati praeterire auctores graeco-barbaros, quibus usi sumus in hoc glossario, nobis utendos datos ex bibliotheca viri clarissimi et eruditissimi Jacobi Mentelli medici Parisiensis. *Fabrotus in calce Nicetae.*

**GUILIELMI XYLANDRI
AUGUSTANI
IN GEORGII CEDRENI ANNALES SUOS**

PRAEFATIO

AD MAGNIFICOS ET GENEROSOS DOMINOS

D. MARCUM ET D. IOANNEM FUGGEROS, ANTONII FF.

**FRATRES GERMANOS, KIRCHBERGI ET WEISSENHORNII,
DOMINOS ETC.,**

OPTIMARUM LITTERARUM ALUMNOS GRATISSIMOS.

Georgii Cedreni Annales, qui auspiciis ac impensis vestris, Viri amplissimi, a me non sine magnis aerumnis in Latinam linguam conversi in publicum hodie exeunt, pro more dedicaturus diu multumque cogitavi quam de re potissimum apud vos dissererem. sive enim historiae utilitates explicandae essent, quo hic liber prodiret commendatior atque gratior, iampridem id propositum ita copiose ornateque noram a summis viris tractatum, ut citra arrogantiae crimen non possem conari ista vel amplificare vel etiam inculcare. sive in vestris laudibus praedicandis occupanda oratio, ad quas profecto illustrandas augendasque haec Cedreni versio editioque conducere debet, quid iis ornamenti poterat mea conferre infantia? aut quotusquisque, ut nunc sunt mores hominum, non potius assentando me munus captare quam grati animi significationem parvis virtutum exemplis demonstrandis commendandisque edere erat iudicaturus? itaque horum ego utrumque prudens sciensque omisi, praesertim cum re-

cordarer de priore alibi me nonnihil etiam dixisse. sed et alienum aliquid personis vestris aut praesente instituto, qualia ad animum accidebant multa atque varia, in medium afferre intempestivum videbatur atque insolens: neque enim laudari sentiebam eum qui delphinum silvis appinxit, fluctibus aprum. itaque in praesentia satis habui pauca de ipso hoc historico opere et mea quam vobis ac reipublicae in eo conficiendo navavi opera dicere; itaque lectore non inutiliter, ut quidem ego puto, de quibusdam praemonito, dedicationis munere defungi.

Iam primum, quis fuerit Cedrenus, certo deprehendere nullo indicio potui, cum de se ipso nihil, hoc quidem in opere, memoriae prodiderit, neque ab aliis sit, quod ego sciam, laudatus aut nominatus scriptoribus. eo tamen inclinatus animus ut sacerdotem fuisse suspicer aut etiam monachum; tametsi videtur hoc non fuisse dissimulaturus. meae coniecturae ansam praebent cum genus dicendi quo est usus, tum quas de religione et caeremoniis habet disputationes. de quibus non impedio quin quisque suo captu et sensu iudicet: quid ego iudicem, satis credo esse bonis notum; neque est cur mutem sententiam ulla idonea causa. quando vixerit, nihilo magis constat quam qua conditione vixerit; nisi quod probabile est rerum potito Isacio Comneno (qui iniit imperium eodem fere quo Henricus IV anno, qui fuit a nato Christo 59 supra millesimum) eum scripsisse suos Annales: hi enim in istum desinunt. is qui codicem vestrum scripsit librarius, Isacii Angeli aliquoties mentionem fecit in margine. fuit hic Isacius Friderici Ahenobarbi imperatoris Germani aequalis, et cecepit Cpolititanum regnum circa annum 1185, ut centum fere annis codex iste auctore suo recentior fuisse videatur. non dissimulavit librarius aliquoties se in exemplari, quod descripsit, aliquot paginarum defectum sensitisse. sed utrum reliqua omnia ita fuerint ab auctore composita quomodo ad nos scribae istius opera pervenerunt, dubitari haud iniuria potest: non enim mendosa modo quaedam, sed plura etiam his mutilata vel comperi vel suspicatus sum, quod aliquoties in annotationibus ostendi. porro autem facile crediderim lectores in bonis scriptoribus versatos et iudicio aliquantum quam vulgus acriori praeditos, ubi lectionem huius operis instituerint, molestiae principio aliquid aut etiam nauseae contracturos. pollicitus enim auctor ab initio mundi usque ad sua tempora historias se compendio recitaturum, ubi ad rem ventum est, neque optimo

ordine ea proponit quae in sacris literis et Flavii Iosephi antiquitatis Iudaicae descriptione atque alibi copiose describuntur; et inserit mala nescio quam relatu aut creditu digna; et interpolatis narrationibus saepe, saepe mutilatis, aliquando idem non sine taedio et odio inculcat. in summis mundi imperiis et eorum successione ac mutationibus exponendis ieiunus plane est. res Romanas ita attingit ut videatur earum fuisse admodum ignaras. et in ipsis imperatoribus ordine recensendis eorumque in summa exponendis rebus gestis fere ad Constantiam usque Magnum nihil praeclari aut etiam operae pretii est consecutus, ut subverear ne quis ista legens exclamet "quid tanto dignum dedit hic promissor hiatu?" digressiones quoque in disputationes de vita monastica, contra Iudaeos, et alia id genus, talia sunt quae Annalibus parum omnino convenient et non possint a quovis ventriculo concoqui. quae ego a me dicta ita velim accipi ut ab eo qui non vituperet sed excuset Cedrenum, scriptorem qualem ea tempora et fortassis etiam vitae institutum tulit, ut uno verbo dicam, interdum εὐθύθη. certe si quid ab eo peccatum est, non magno rerum dispendio peccatum est, cum abunde librorum sit ex quibus historiarum ab ipso praeteritarum aut minus commode tractatarum cognitio repeti possit. hoc autem vere possum affirmare, plurima esse in Cedreni hoc opere, quae cum alibi non inveniantur, maximam ei apud omnes veritatis et historiae amatores conciliare possint debeantque gratiam. in Iustiniano praesertim magno, in Heraclio et aliis deinceps Cpolititanis imperatoribus multo est quam ipse Zonaras fuerit diligentius ac copiosius versatus describendis, annis etiam singulis res gestas dividens. nam quae ante novae Romae ortum habet, ea videtur utcumque ex variis libris non magna cura ac iudicio perexiguo consarcinasse: in Cpolis autem rebus et exercitior fuit, ut apparet, et maiore est usus industria; et si quid ego iudico, hoc illi ἔργον fuit, cetera πάρεργα. qui eum cum Zonara conferent, iis deprehendere erit proclive vere me ista dicere. nam omisit Zonaras multa quae noster habet, scitu perquam digna, et quibus omissis historiam mutilari obscurarique fuit necesse. multa ille breviter admodum indicavit, quae sunt a nostro circumstantiis omnibus explicatis illustrata. neque ego primus hoc deprehendi: sed Wolfius noster, quem honoris causa nomino, vir harum rerum (quod, quibus ignotus ipse est, lucubrationes eius evidentissime demonstrant) longe peritissimus, aliquanto ante codici vestro schedam

praefixerat qua argumentum eius in haec verba exprimitur "tractat idem argumentum quod Zonaras, sed multa habet a Zonara de industria praetermissa, brevitatis, ut opinor, studio, sed certo non praetermittenda: quodsi mihi optio data fuisset ab initio, hanc Zonarae praetulissem. nunc cum Zonaras denuo edendus erit, consultum fore videbitur ut hoc totum opus pellegatur, et quidquid memorabile visum fuerit, Zonarae suis locis certa nota apposita inserendum." haec Wolfius; qui haud dubie, cum hoc ferret de Cedreno iudicium, ad ea respexit praecipue quae aliunde quam ex eo aut Zonara repeti commode non possunt. nam duo priores Zonarae tomi longe alioqui sunt meliores ac laude digniores quam ea quae ad Constantinum usque Magnum noster collogit. et tamen in hisce ipsis sunt nonnulla quae cognitu digna atque utilia tamen neque apud Zonaram occurrant neque alibi sint adeo obvia. enimvero id affirmare ausim, ex hoc nostro scriptore ab homine industrio multa posse desumi quibus Zonarae Procopii Diaconi aliorumque id genus scriptorum, recentiorum quoque, ut Cuspiniani Egnatii Panvini, imperatores et historiae partim corrigi partim illustrari ac poliri possint. quae utilitas vel sola eius editionem apprime apud aequos lectores gratiosam facere debet. neque nunc proponam exempla: tametsi enim rei gustum aliquem annotationes nostrae praebebunt, tamen malo haec solerti lectori observanda relinquere quam iis commemorandis me iactare. addatur et hoc: cum eorum quae sunt circa Byzantium et in ipsa urbe locorum, tum aliarum multarum urbium fluminum montiumque notitiam permultis huius scriptoris locis posse explicari atque illustrari; ut magno rerum geographicarum incremento et antiquitatis recolendae adiumento diligentibus sit futurus.

Verum de Cedreno satis, aut fortasse nimium: legatur, ipsus se probabit, et ostendet vendibili vino non opus esse hedera. venio nunc ad meam operam, non profecto ut eam vel iactem vel etiam ἀκνισμῶ extenuem, quorum neutrum ego ingenui hominis arbitror; neque etiam ut qui vestris et aliorum honorum (ceteros enim nihil moror) iudiciis diffidam, ideoque causam mihi dicendam putaverim: sed quod, cum ipse in hoc opere falsus alicubi sim, nolim alios quoque errare. primo omnium ne conatus quidem sum id consequi, ut Zonarae Nicetae ac Gregorae facundiam Latinam parem Cedreno conciliarem. nam probe mihi meae conscius tenuitatis, nemine etiam monente habebam exploratum me moliri hoc non debere quod ele-

gans pastor merito odisse ait, Ἴσον ὄρεως κορυφῇ τελέσαι δόμον ὠροπέδοντος. et quidem Graecae linguae usu Cedrenum iis quos nominavi multo inferiorem esse, multoque minus in suo foro disertum, non difficulter iudicabunt lectores; quo minus habet etiam quod conqueratur, si Latine purius et nitidiusque ipso loquuntur. ac nescio quomodo mihi accidit ut interdum invitus, magis tamen solito, balbutirem ipse etiam, dum praecedentis verba subsequor et exprimere conor. sed hoc quidquid est mali, aequanimitas lectorum vel dissimulabit vel corriget.

Postquam vos, Maecenatis nomine dignissimi heroes, ultro pro vestra benignitate de me honesto sentientes, impulsore maxime D. Ludovico Carino, sene longe doctissimo veroque officiosae in cultores bonarum artium humanitatis exemplo, vobisque non absque gravissimis causis et meritis carissimo et acceptissimo, de me autem iamdiu ita merito ut gratiarum actionem (quas enim possim pro tot beneficiis hac mea conditione referre?) hic locus dignam non capiat, memoriam autem ab eo in me profectarum commoditatum me vivo nihil sit obliteraturum; suadentibus idem cum aliis primariis viris tum ipso etiam Wolfio, qui (nihil iam de ipsius laudibus dicam, cum praedicationem meam excedant, neque hoc sibi reponi muneris pro suis meritis ipse cupiat) abundantia quadam amoris semper me persecutus quasi lampadem hanc in decursione vertendae Graecae historiae recte se traditarum mihi existimavit; postquam ergo Cedreni convertendi provinciam mihi credidistis (id quod mihi fuit, ut debuit, gratissimum), equidem in hoc incubui ut expectationi vestrae meisque promissis maturo et fideliter satisfacerem. omnia expeditu facilia fore animo praeceperam, fortasse non nimis arroganter, ut qui non nunc primum hoc genus rei tractandum susciperem. sed in progressu tamen id expertus sum quod Alcaeus olim eleganter cecinit:

delata in altum cum semel est mare,
quocumque tempestas vocabit,
ut tibi navis eat necesse est.

multa spem meam fefellerunt. incidi in loca vel obscura vel mutila saepe; ubi cum nonnisi unus codex mihi esset aut alibi eadem aut similia perscripta in promptu non haberem, oportuit me haerere. coniecturas scio aliquid posse, sed eae neque satis tutae aliquando sunt, et non raro quod conicerem aut quo

me referrem non succurrebat. ne tamen vel auctori vel lectori mea ignorantio fraudi esset, ubi visum est rem habere aliquid momenti, annotationibus meis pro virili rem exposui aut saltem aliis enodandam proposui. maximo barbarica me vexaverunt vocabula, quorum magnam copiam lector inveniet, partim hybridarum ac *μῆθοβαρβάρων* aut (si ita velit aliquis) *μῆελλήνων*, partim prorsus et apud Latinos et apud Graecos peregrinorum. quorum alia rerum sunt, ut scaramangium, tuldum, cumparia, barducium, laesa, et alia plura; alia officiorum appellationes, ut barangī, protovestiarius, logotheta dromi, canicium, protospatharius, drungarius, ameras. reperiet etiam multa Latina Graeco habitu volata, *κινστήραν*, *σκάμνον*, *λεγάτα*, silentium, asecretia, scalam, *κοῦρσον*, sexcenta alia. in quibus animadvertendis et vertendis quam fuerim felix, nescio: fui certe moleste occupatus. quod ad annotationes meas attinet, poteram eas extendere et amplificare indicatione et comparatione eorum quae apud alios scriptores iisdem de rebus habentur; quod ignavo fortassis aut librorum copia destituto lectori fuisset non ingratum. verum ego brevitati studui; et cum postremo eas relegerem, permulta amputavi quae alio loco commodius me persecutorum videbam, cum hic vel brevius quam ut satis intelligerentur indicare ea oporteret, vel commentando extra fines annotandi progredi. has autem ipsas annotationes lectori magnum momentum allaturas ad intelligendum Cedrenum, aut saltem quaedam diligentius scrutandum, confido. mihi quidem incredibili labore constiterunt. ponetur in lucro a gratis, si ad alios quoque intelligendos scriptores inde aliquid poterunt petere adiumenti; quod ego spero fore. numeri eorum numeris margini Cedreniano appositis respondent; nisi quod saepe plura unico sumus complexi loca. ad finem tabulas chronologicas *) adieci, iampridem eas a me compositas, et cum ad alia tum ad *συγχρονισμῶς* prompte inveniendos ac intervalla temporum supputanda utiles. in his fere sum Funckium secutus, quanquam ipse quoque de quibusdam quod moneam et disputem videor mihi habere; quod ipsum quale sit, alio loco, si deus volet, proferetur. Graecus codex editur diligentissime et summa

*) haec chronologia quia virorum doctorum iudicio non satis accurata est, in hac editione praetermissa est. FARR.

fide ac labore non exiguo descriptus, collatusque cum vestro exemplo. ex eo poterit emendatio eorum sumi in quibus est a me peccatum. ut enim nusquam me hallucinatum profitear, non facile mihi quisquam persuaserit. confido tamen aequos peritosque rerum et aerumnarum quae in huiusmodi operibus sunt exauctandae lectores non ita multa desideraturos, ut non sint mihi pro laboribus hisce gratiam habituri. Vobis autem, Viri amplissimi, vobis acceptum ferre debent, quam hoc opere legendo utilitatem delectationemque capient: vobis, inquam, non mihi. tametsi enim studio rei publicae literariae iuvandae atque locupletandae tenear vel maximo, paucisque (quod velim nemo dictum arrogantius putet) voluntate bene merendi de patria cedo, aut fortasse nemini, tamen ea est rerum mearum tenuitas, ut nisi aliis locata mea opera, qui fortunarum mearum habeant ac laborum et suae liberalitatis rationem, scribendi facultatem habeam nullam. et quamvis multo est quam imperiti credere possint aerumnosius, ista, qualia nos fere edidimus adhuc, conscribere; et non domino tantum fundi maximam, sed et colono aliquam gratiam debere videri possint qui frugibus vescuntur; ego interim quod ab aliis exigam non habeo, cui dubium non sit quin meos in hoc opere labores pro vestra liberalitate atque munificentia ita sitis compensaturi, ut insigni vobis obstrictus beneficio perpetuas sim debiturus atque habiturus gratias. atque ego sane neque volo neque debeo etiam diffiteri, hanc mihi potissimam fuisse meae vobis operae offerendae atque navandae causam, ut consecuto quod volui, nemo alius porro sit appellandus. at vestrae magnificentiae quis, nisi animi prorsus obnoxii, negaverit plurimum a re publica literaria et omnibus in ea ingenue versantibus deberi? nam me quidem, ne quid dissimulem, paupertas, ut ille ait, impalit audax ut libros facerem. quod ipsum tamen adhuc ita temperavi, et in posterum quoque rebus meis sic poscentibus ita instituam, ut non minora ad bonarum literarum studiosos quam ad me meis e laboribus redeant emolumenta. Vos autem quid, praeter publicae utilitatis rationes et voluntatem de me quoque privatim bene merendi, ad hoc Cædreni dandum munus adduxerit, ne cogitari quidem potest; nisi si quis ita est in Europa hospes et famae ignarus, ut vos et avitae et vestris meritis partae gloriae inopes suspicetur voluisse huius liberalitatis opportu-

**

cordarer de priore alibi me nonnihil etiam dixisse. sed et alienum aliquid personis vestris aut praesente instituto, qualia ad animum accidebant multa atque varia, in medium afferre intempestivum videbatur atque insolens: neque enim laudari sentiebam eum qui delphinum silvis appinxit, fluctibus aprum. itaque in praesentia satis habui pauca de ipso hoc historico opere et mea quam vobis ac reipublicae in eo conficiendo navavi opera dicere; itaque lectore non inutiliter, ut quidem ego puto, de quibusdam praemonito, dedicationis munere desungi.

Iam primum, quis fuerit Cedrenus, certo deprehendere nullo indicio potui, cum de se ipso nihil, hoc quidem in opere, memoriae prodiderit, neque ab aliis sit, quod ego sciam, laudatus aut nominatus scriptoribus. eo tamen inclinatus animus ut sacerdotem fuisse suspicer aut etiam monachum; tametsi videtur hoc non fuisse dissimulaturus. meae coniecturae ansam praebent cum genus dicendi quo est usus, tum quas de religione et caeremoniis habet disputationes. de quibus non impedio quin quisque suo captu et sensu iudicet: quid ego iudicem, satis credo esse bonis notum; neque est cur mutem sententiam ulla idonea causa. quando vixerit, nihilo magis constat quam qua conditione vixerit; nisi quod probabile est rerum potito Isacio Comneno (qui inivit imperium eodem fere quo Henricus IV anno, qui fuit a nato Christo 59 supra millesimum) eum scripsisse suos Annales; hi enim in istum desinunt. is qui codicem vestrum scripsit librarius, Isacii Angeli aliquoties mentionem fecit in margine. fuit hic Isacius Friderici Ahenobarbi imperatoris Germani aequalis, et incepit Cpolitatum regnum circa annum 1185, ut centum fere annis codex iste auctore suo recentior fuisse videatur. non dissimulavit librarius aliquoties se in exemplari, quod descripsit, aliquot paginarum defectum sensitisse. sed utrum reliqua omnia ita fuerint ab auctore composita quomodo ad nos scribae istius opera pervenerunt, dubitari haud iniuria potest: non enim mendosa modo quaedam, sed plura etiam his mutilata vel comperi vel suspicatus sum, quod aliquoties in annotationibus ostendi. porro autem facile crediderim lectores in bonis scriptoribus versatos et iudicio aliquantum quam vulgus acriori praeditos, ubi lectionem huius operis instituerint, molestiae principio aliquid aut etiam nauseae contracturos. pollicitus enim auctor ab initio mundi usque ad sua tempora historias se compendio recitaturum, ubi ad rem ventum est, neque optimo

ordine ea proponit quae in sacris literis et Flavii Iosephi antiquitatis Iudaicae descriptione atque alibi copiose describuntur; et inserit multa nescio quam relatu aut creditu digna; et interpolatis narrationibus saepe, saepe mutilatis, aliquando idem non sine taedio et odio inculcat. in summis mundi imperiis et eorum successione ac mutationibus exponendis ieiunus plane est. res Romanas ita attingit ut videatur earum fuisse admodum ignarus. et in ipsis imperatoribus ordine recensendis eorumque in summa exponendis rebus gestis fere ad Constantinum neque Magnum nihil praeclari aut etiam operae pretii est consecutus, ut subverear ne quis ista legens exclamet "quid tanto dignum dedit hic promissor hiatu?" digressiones quoque in disputationes de vita monastica, contra Iudaeos, et alia id genus, talia sunt quae Annalibus parum omnino convenient et non possint a quovis ventriculo concoqui. quae ego a me dicta ita velim accipi ut ab eo qui non vituperet sed excuset Cedreum, scriptorem qualem ea tempora et fortassis etiam vitae institutum tulit, ut uno verbo dicam, interdum ἐνθήθη. certe si quid ab eo peccatum est, non magno rerum dispendio peccatum est, cum abunde librorum sit ex quibus historiae ab ipso praeteritarum aut minus commode tractatarum cognitio repeti possit. hoc autem vere possum affirmare, plurima esse in Cedreni hoc opere, quae cum alibi non inveniuntur, maximam ei apud omnes veritatis et historiae amatores conciliare possint debeantque gratiam. in Iustiniano praesertim magno, in Heraclio et aliis deinceps Cpolitani imperatoribus multo est quam ipse Zonaras fuerit diligentius ac copiosius versatus describendis, annis etiam singulis res gestas dividens. nam quae ante novae Romae ortum habet, ea videtur utcumque ex variis libris non magna cura ac iudicio perexiguo consarcinasse: in Cpolis autem rebus et exercitior fuit, ut apparet, et maiore est usus industria; et si quid ego iudico, hoc illi ἔργον fuit, cetera πάρεργα. qui eum cum Zonara conferent, iis deprehendere erit proclive vere me ista dicere. nam omisit Zonaras multa quae noster habet, scitu perquam digna, et quibus omissis historiam mutilari obscurarique fuit necesse. multa ille breviter admodum indicavit, quae sunt a nostro circumstantiis omnibus explicatis illustrata. neque ego primus hoc deprehendi: sed Wolfius noster, quem honoris causa nomino, vir harum rerum (quod, quibus ignotus ipse est, lucubrationes eius evidentissime demonstrant) longe peritissimus, aliquanto ante codici vestro schedam

nitae nomini vestro laudem decusque conciliare. enimvero quod vestro sumptu in lucem e tenebris eruendis ac publicandis hocque pacto ab interitu vindicandis bonis libris et magnificentiam vestram patriae demonstratis et rem publicam augetis atque exornatis, non id gloriae, qua abundatis, quaerendae studio, sed laudatissimi piaie inclytaeque memoriae herois Antonii Fuggeri, patris vestri, legitima quadam et hereditaria successione atque imitatione facitis; neque committendum vobis putatis ut cum aliis in rebus eum patriae repraesentetis, hoc unico in tam laudabili instituto ab eo vos degenerasse opinari quisquam possit. Valet, Viri amplissimi ac veri Maecenates; nosque in vestrorum clientum numerum semel receptos fovete, sedulo curaturos ne quid vobis in nos collatorum beneficiorum pereat. Heidelbergae Nonis Ianuarii, anno a natali Christi 1566.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΔΡΗΝΟΥ

ΣΤΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ.

Georg. Cedrenus tom. I.

1

ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΑΡΧΟΜΕΝΗ ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΣΑΑΚΙΟΥ
ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ,
ΣΤΑΛΕΓΜΕΝΑ ΠΑΡΑ ΚΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΛΡΗΝΟΥ
ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ. *)

Πολλοὶ τῶν πρὸ ἡμῶν φιλοθέων ἀνδρῶν καὶ φιλιστόρων τὴν P 1 ἐπιτομὴν τῆς ἱστορίας ἐπραγματεύσαντο· ὁ τε γὰρ μοναχὸς Γεώργιος καὶ σύγκελλος ἀπὸ καταβολῆς ἀρξάμενος κόσμου εἰς Μαξιμιανὸν καὶ Μαξιμῖνον τοὺς τυράννους κατέληξε, καὶ ὁ ὁμολογη-

**) Cod. Coislin. 136 ap. Montfaucon. Bibl. Coislin. p. 207—8: Σύνοψις ἱστοριῶν συγγραφείσα παρὰ Ἰωάννου κουροπαλάτου καὶ μεγάλου δρογγαρίου τῆς βίβλου τοῦ Σκυλίτζη. Τὴν ἐπιτομὴν τῆς ἱστορίας ἀρίστα μετὰ τοὺς παλαιούς ἐπραγματεύσαντο πρῶτον μὲν*

COMPENDIUM HISTORiarUM,
A MUNDO CONDITO USQUE AD ISAACIUM
COMNENUM IMPERATOREM
A DN. GEORGIO CEDRENO EX DIVERSIS
LIBRIS COLLECTUM,
GUILIELMO XYLANDRO AUGUSTANO
INTERPRETE.

Multi ante nos religiosi atque cognitionis rerum gestarum studiosi viri in compendium historias contrahere aggressi sunt. nam et Georgius monachus idemque syncellus, ab initio mundi orsus, usque ad Maximianum et Maximinum tyrannos rem perduxit; et quo is loco desit,

τῆς Θεοφάνης τὸ ἐκείνου τέλος ἀρχὴν ποιησάμενος οὐκ εὐλαβῶς ἀρχὴν τοῦ τέλους Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ γενικοῦ κατήντησε. μετὰ δὲ τοῦτον καὶ ἄλλοι ἐπεχείρησαν, οἷον ὁ Σικελιώτης καὶ ὁ ὑπέριμος Ψελλός καὶ ἕτεροι σὺν τούτοις. ἀλλὰ τῆς ἀκριβείας ἀποπειρώκασιν, ἀπαρίθμησιν μόνην ποιησάμενοι τῶν βασιλέων καὶ διδάξαντες τίς μετὰ τίνα γέγονεν ἐγκρατής, καὶ πλεον οὐδέν. ὁ γὰρ P 2 Δαφνοπάτης Θεόδωρος, Νικήτας ὁ Παφλαγῶν, καὶ οἱ λοιποὶ Βυζάντιοι, Νικηφόρος τε διάκονος ὁ Φρύξ, Λέων ὁ Καρίας, Θεόδωρος ὁ Σίδης, καὶ ὁ τούτου ὁμώνυμος Σεβαστίας, καὶ ὁ Κυζίκου Δημήτριος, καὶ ὁ μοναχὸς Ἰωάννης, οὐκ εὐλαβῶς ἀρχὴν

ὁ μοναχὸς Γεώργιος καὶ σύγκελλος χρηματίσας Ταρσίσιον τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, μετ' ἐκείνου δὲ ὁ ὁμολογητῆς Θεοφάνης καὶ τοῦ Ἁγροῦ ἡγούμενος, ἐπιστατικώτερον τὰς ἱστορικὰς ἐπιδραμόντας βίβλους καὶ συνοψίσαντες λόγῳ μὲν ἀφελεῖ καὶ ἀπειροεργῶ, μόνον οὐκ ἐπὶ τῆς οὐσίας αὐτῆς ἐφαπτομένῳ τῶν πεπραγμένων. ἀλλ' ὁ μὲν Γεώργιος ἀπὸ καταβολῆς ἀρχάμενος κόσμον ἐς τοὺς τυράντους κατέληξε, Μαξιμιανόν φημι καὶ τὸν τούτου υἱὸν Μαξιμίον (Μαξέντιον Montfaucon). ὁ δὲ Θεοφάνης τὸ τέλος οὐκ εὐλαβῶς ἀρχὴν ποιησάμενος καὶ τὴν ἐπίλοιπον συντεμῶν χρονολογίαν καὶ εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ βασιλέως Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ γενικῶν καταρτίσας ἔστη τὸν δρόμον. μετὰ δὲ τούτων οὐδεὶς ἄλλος ἐπέδωκεν ἑαυτὸν τῷ τοιοῦτῳ σπουδάσματι. ἐπεχείρησαν μὲν γὰρ τινες, οἷον ὁ Σικελιώτης διδάσκαλος καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς ὑπάτος τῶν φιλοσόφων καὶ ὑπέριμος ὁ Ψελλός, καὶ πρὸς τοῦτοις ἕτεροι· ἀλλὰ πάρεργον ἀψάμενοι τοῦ ἔργου τῆς τε ἀκριβείας ἐκπεπώκασιν, τὰ πλείεστα τῶν καιριοτέρων παρέντες, καὶ ἀνόνητοι τοῖς μετ' αὐτοὺς γεγόνασιν, ἀπαρίθμησιν μόνην ποιησάμενοι τῶν βασιλέων καὶ διδάξαντες τίς μετὰ τίνα τῶν σκήπτρων γέγονεν ἐγκρατής, καὶ πλεον οὐδέν. ἀλλὰ καὶ ταύτας οὐκ ἐστοχασμένως συγγραφάμενοι ἔβλαψαν τοὺς ἐντυγχάνοντας, οὐκ ἀφέλησαν. ὁ γὰρ Δαφνοπάτης Θεόδωρος, Νικήτας ὁ Παφλαγῶν, Ἰωσήφ Γενέσιος καὶ Μανουὴλ οἱ Βυζάντιοι, Νικηφόρος ὁ διάκονος ὁ Φρύξ, ὁ Ἀσινὸς Λέων, Θεόδωρος ὁ τῆς Σίδης γενόμενος πρόεδρος καὶ ὁ τούτου ἀνεπιθὸς καὶ ὁμώνυμος ὁ τῆς ἐν Σεβαστείᾳ καθηγησάμενος ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τούτῳ Δημήτριος ὁ τῆς Κυζίκου καὶ ὁ μοναχὸς Ἰωάννης ὁ Λυδός, οὐκ εὐλαβῶς ἀρχὴν ποιησάμενος, ὁ μὲν ἐπαινοῦν βασιλέως, ὁ δὲ ψόγον πατριάρχου, ἕτερος δὲ φίλον ἐγκωμίων, καὶ ἐν ἱστορίας σχήματι τὸν ἑαυτοῦ ἑκαστος ἀποκληροῦντες σκοπὸν, κόρησεν τῆς τῶν εἰρημνίων ἀνδρῶν πε-

inde principiam sumens Theophanes confessor obitu Nicephori, qui de generali logotheta imperator fuit factus, historiam suam finiit. post hunc etiam alii idem opus in manus sumpserunt, ut Siculus, ut honoratissimus Psellus, ac praeter hos alii. ceterum isti accuratam atque exactam temporum rationem non tenuerunt, neque aliud praestitere quam quod nuda regum enumeratione exposita, quis cui in imperio successisset docuerunt. nam Theodorus Daphnopates, Nicetas Paphlagon ac reliqui Byzantii, tum Theodorus diaconus Phryx, Leo e Caria, Theodorus Sida oriundus, alterque Theodorus Augustanus, Demetrius item Cyzicenus ac Ioannes monachus, horum quivis peculiari sibi proposito

τὰ εἰκότα συνελέξαμεν, προσθέντες καὶ ὅσα ἀγράφως ἐκ παλαιῶν ἀνδρῶν ἐδιδάχθημεν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀπὸ τῆς Λεπτῆς Γενέσεως οὐκ ὀλίγα συλλέξαντες καὶ ἀπὸ ἐκκλησιαστικῶν ιστοριῶν καὶ ἀπ' ἐτέρων βιβλίων, καὶ ὅψ' ἐν ἐπιδρομάδῃ συνθένεμοι, τοῖς μεταγενεστέροις καταλελοίπαμεν τροφήν ἀπαλὴν καὶ ἀηλεσμένην, ἢ 5
C οἱ μὲν τὰς τῶν ῥηθέντων ιστορικῶν βίβλους ἐπελθόντες ἔχουεν ὑπομνήματα (οἶδε γὰρ ἡ ἀνάγνωσις ἀνάμνησιν ἐμποιεῖν, ἡ δ' ἀνάμνησις τρέφειν καὶ μεγαλύνει τὴν μνήμην, ὥσπερ τοῦναντίον ἡ ἀμέλεια καὶ ῥαστώγη ἐπιφέρειν ἀμνηστίαν, ἥ τινὶ πάντως ἐπεται λήθη, ἀμαυροῦσα καὶ συγχέουσα τὴν μνήμην τῶν πεπραγμέ- 10
 νων), οἱ δὲ μήπω ἐντετυχηκότες ταῖς ιστορίαις ὁδηγὸν ἔχουεν τήνδε τὴν ἐπιτομήν.

Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. παχυμερῶς εἰπὼν τὰ συνεκτικώτατα τῶν στοιχείων, μετὰ ταῦτα λεπτομερῶς ἐξηγεῖται τὴν ἀρχὴν τῆς κτίσεως, λέγων "καὶ εἶπεν ὁ Θεός, 15
 γενηθήτω φῶς." Ἰστέον οὖν ὅτι πᾶν ὃ ἦν πρὸ τῆς τοῦ κόσμου
D τούτου συστάσεως, ἐν φωτὶ ἦν· οὔτε γὰρ αἱ τῶν ἀγγέλων χορεῖαι ἐν σκότει διήγον οὔτε πᾶσαι αἱ ἐπουράνιοι στρατιαί, ἀλλ' ἐν τῷ φωτὶ καὶ πάσῃ εὐφροσύνῃ πνευματικῇ τὴν πρέπουσαν αὐταῖς λειτουργίαν ἐκπληροῦσαι. τὸ γὰρ σκότος ἐκ τῆς τοῦ οὐρανοῦ ἐφα- 20
 πλώσεως καὶ τὰ ὑπὸ τούτου σκεπόμενα γέγονεν. ἐπὶ τούτων τολνν εἶπεν ὁ Θεὸς γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς· ἐχωρίσθη γὰρ

5 μεταλελοίπαμεν P i. e. editio Parisiensis
 ἐπὶ malebat Xylander

21 καὶ] κατὰ ?

ctis etiam quae, cum non essent scripta, ab antiquis hominibus tradita didiceramus, non pauca etiam ex parva Genesi, ecclesiasticis historiis aliisque libris complexi, cursim omnia in unum composuimus volumen. quod opus posteris relinquimus tanquam alimentum tenerum ac mola praeparatum, ut et qui dictorum historicorum scripta legerunt, commentarios habeant (etenim lectio ad recordationem excitandam est efficax, recordationi ad alendam augendamque memoriam vis est, quemadmodum contra incuria et negligentia immemores reddit; unde prorsus oblivio consequitur, memoriam rerum gestarum obscurans atque confundens) et qui historias nondum cognoverunt, hoc compendio ductoris loco utantur.

Principio fecit deus caelum et terram. confusius iis mundi partibus nominatis quae maxime reliquas in se continent, distinctius deinceps creationis principium enarrat, dicens "et dixit deus, fiat lux." sciendum est, quidquid ante huius mundi constitutionem exstitit, id in luce fuisse. nam neque angelorum choreae in tenebris debebant neque universi caelestes exercitus, sed in luce, et omni spiritibus congruente laetitia suum quivis munus obibant. tenebrae autem extensione caeli, qua tegebantur ea quae infra caelum sunt, exstiterunt. de his ergo dixit deus "fiat lux," ac exstitit lux. nam a tenebris separata est, et ab opi-

ἐπὶ τῶν σκότους, καὶ ἡμέρα ἑνομήσθη παρὰ τοῦ δημιουργοῦ. ἢ πρώτη ἐστὶ τοῦ παρ' Ἑβραίοις λεγομένου Νισάν τοῦ πρώτου μηνός, εικοστὴ δὲ πεμπτὴ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις Μαρτίου μηνός, P 3 παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις ζ' Φαμενώ τοῦ κατ' ἐπὶ καλουμένου παρ' αὐτοῖς 5 μηνός. ἐν ταύτῃ καὶ Γαβριὴλ τὸν ἀσπασμὸν ἐπὶ τῇ θείᾳ συλλήψι τοῦ σωτήρος ἡμῶν Θεοῦ τῇ παναχράντῳ Θεοτόκῳ ἐφθέγγετο. ἐν ταύτῃ καὶ ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ πατρὸς μετὰ τὴν ἕξ αὐτῆς ἀρρητον γέννησιν πᾶσαν πληρώσας οἰκονομίαν ἐκ νεκρῶν ἀνέστη ἤπειρ καὶ κυριακὸν πάσχα οἱ ἅγιοι πατέρες ὠνόμασαν, ἀρχὴν λα- 10 βόντες κατὰ τὴν αὐτὴν ἁγίαν τῆς ζωηφόρου ἀναστάσεως ἡμέραν τοῦ πεντακισχιλιοστοῦ πεντακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἐννάτου ἔτους B ἐπὶ κτίσεως κόσμου. καὶ τινὲς δὲ τῶν ἁγίων Θεοφόρων πατέρων ἐν τῇ αὐτῇ ἔφασαν τῇ ἡμέρᾳ, δηλονότι τοῦ Μαρτίου μηνός, καὶ τὴν ἐπὶ γῆς δευτέραν τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν 15 γενήσασθαι παρουσίαν, ἐν ᾗ κρινεῖ πᾶσαν πνοήν, ὡς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀπ' αὐτῆς πάλιν τὴν ἀρχὴν λαμβάνοντος. οὗτι ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ἣτις ἦν κυριακὴ, ἤγουν τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, πνεῦμα καὶ φῶς καὶ πρῶτον ἡμέρον καὶ ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τὸ σκότος, ὁμοῦ ἐργα 20 ἐπία. ὁ δὲ Ἀφρικανὸς τὴν πρώτην ἡμέραν νοητὴν λέγει διὰ τὸ ἀδιάγνωστον εἶναι τέως τὸ πρωτόκτιστον φῶς καὶ κεχυμένον. ἐν C

13 τῇ ἡμέρᾳ] ταύτῃ ἡμέρᾳ?

hic ei nomen diei impositum. est autem prima dies primi Ebraeorum mensis, qui mensis ab iis Nisan dicitur; eademque quinta post vigesimam eius mensis quem Romani Martium vocant, apud Aegyptios est septima mensis, quem ii Phamenoth appellant, estque iis in ordine vigesimus nonus. ea die divinam dei nostri servatoris conceptionem castissimae virginis dei genitrici Gabrielus salutatione denuntiavit. eadem die unigenitus patris filius, cum ex ea ineffabili modo natus omni suo in carne defunctus esset officio, e mortuis surrexit. quam diem etiam pascha dominicum beati patres nominarunt, facto eius rei initio ab ea ipsa sacra die vivificae resurrectionis, quae fuit anno ab origine mundi quinquies millesimo quingentesimo trigesimo. praeterea quidam beatorum et divino instinctu praedictorum patrum eadem die (nimirum 25 Martii) alterum filii dei et servatoris nostri Iesu Christi adventum fore pronuntiaverunt, quo de omni anima est iudicium acturus, quippe futuram saeculum rursus ab hac ipsa die inchoandum existimantes. nota, prima ista die, quae fuit dominica sive prima post sabbatum, fecit deus caelum et terram; spiritum et lucem, diem naturalem, quae die ac nocte constat, ac (quod erat istorum consecretarium) tenebras: septem numero opera effecta. Africanus autem primam diem intelligentia tantum considerari ait, quod eatenus lux quae ante omnia creata fuit, internosci non potuerit ac diffusa fuerit. secunda naturali die

τῷ δευτέρῳ δὲ νυχθημέρῳ ἐγένετο στερέωμα, ἔργον ἔν. στερέωμα δὲ ἐκλήθη τὸ δημιουργήματα διὰ τὸ τὴν φύσιν τῶν ὑπερκειμένων ἢ ὑποκειμένων λεπτὴν εἶναι καὶ ἀραιάν, οὐρανὸς δὲ διὰ τὸ καθορᾶσθαι τρόπον δέριως ὑπὲρ κεφαλῆς ἠπλωμένος. ἐν τῷ τρίτῳ νυχθημέρῳ φανέρωσις γῆς καὶ ἀναξήρασις, παράδεισος, δένδρα 5 παντοῖα, βοτάναι καὶ σπέρματα, ἔργα τέσσαρα. ἔξῃ δὲ ἐπεκλήθη ἡ γῆ, ἐπειδὴ καὶ ἴδιον αὐτῆς ἔστι κατὰ φύσιν τὸ πρόσρημα· τὸ γὰρ κυρίως ξηρὸν γῆ ἔστιν. ἐπειδὴ ὡσπερ τι βάρος ἀπέθετο

D τὰ ἐπικείμενα αὐτῇ ὕδατα, λοιπὸν βλαστάνειν προσετάχθη. ψυχὴν δὲ ζῶσαν ἔξαγαγεῖν ἐκέλευσθη, ἔν' ἐκ τούτου γινώσκηται τῆς 10 τε ἀλόγου ψυχῆς ἢ διαφορὰ καὶ τῆς ἀνθρωπείας· ἐκ γὰρ γῆς ἐφύη τῶν ἀλόγων ἢ ψυχῆ, ἢ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ θεοῦ ἐμφυσήματος συνέστη. καὶ ὅτι γεηρά ἔστι τῶν ἀλόγων ἢ ψυχῆ, ἐξ αὐτῆς ἔστι γινῶναι πάλιν τῆς γραφῆς· εἴρηται γάρ, ψυχὴ παντὸς κτήνους τὸ αἷμα αὐτοῦ ἔστιν. αἷμα δὲ πηγνύμενον εἰς σάρκα 15 μεταβάλλεται, σὰρξ δὲ φθειρομένη εἰς γῆν ἀναλύεται. εἰκότως οὖν γεώδης ἢ τῶν ἀλόγων ψυχῆ. τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, ἔργα τρία. τῶν

P 4 φωστῆρων γενομένων πολυμερές τῷ παντὶ παρεσχέθη ὕψελος, ἐκ τε τοῦ φαίνειν καὶ ταῖς οἰκείαις λαμπηδόσι καταγάζειν τὸν κόσμον 20 πλουσίως, ἐκ τε τοῦ ἀνίσχειν καὶ καταδύεσθαι τὴν τῶν χρόνων ἀπαριθμησιν γίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ τῶν σημείων, οἷά ἔστι διὰ τῆς σελήνης φαίνεσθαι. λεπτὴ γὰρ οὐσα ταῖς κεραταῖς καὶ καθαυτὰ

8 ἐπειδὴ δὲ ὡσπερ?

21 τοῦ] τοῦ τῷ?

22 καὶ] κάκ?

firmamentum est factum: opus unum. hoc autem nomen habet, propterea quod tenuis est et rara eorum quae supra id atque infra sunt natura. caelum autem (Graece οὐρανός) dicitur, quod pellis instar videtur supra caput expansum. tertia die terrae apparitio ac siccatio, paradisi, omnis generis arbores, herbae et semina: quattuor opera, arida autem seu sicca appellata fuit terra, quod nomen naturae eius proprium est: proprie enim siccum quod sit, terra est. haec ubi se iniectionis desuper aquis exoneravit, iussa porro est germinare. iussa est autem producere animam viventem, ut inde cognosceretur bruti ac hominis animae discrimen: nam brutorum anima ex terra est nata, hominis autem ex divina inspiratione orta est. esse autem brutorum animam terrenam, rursum ex ipsa potest intelligi scriptura: dicit enim "anima omnis pecoris est sanguis eius." porro sanguis concretus in carnem mutatur, caro suo interitu in terram dissolvitur. itaque consentaneum est brutorum animam esse terrenam. quarta die solem lunam et stellas deus fecit: tria opera. luminarium ortus multiplicem universo utilitatem attulit, cum lucendo suoque splendore mundum affatim illustrando, tum ortu obituque suo tempora distinguendo. tum qualia signa praebeant, luna declarat; cuius cornua acuta ac pura si sint, constantem diei sere-

περὶ τὴν ἡμέραν σταθαρὰν εὐδίαν κατεπαγγέλλεται, παχεῖα δὲ ταῖς κεφαλαῖς καὶ ὑπέρουθρος φαινομένη ἢ ὕδωρ λάβρον ἀπὸ νεφῶν ἢ χιμῶνα ἔσσειναι μηνύει. ὡσαύτως καὶ ὁ ἥλιος ἀνθρακώδης γινόμενος καὶ ὕφαιμος ταῖς ἀκτίσιν ἢ τὸ ἀπαύγασμα βίαιαν κίνησιν δηλοῖ ἐπιγενέσθαι. καὶ μάρτυρες τούτων πλωτῆρες καὶ γεωροὶ καὶ ὁδοιπόροι. τῇ ε' ἡμέρᾳ τὰ ἐρπετὰ, τὰ νηκτὰ πάντα, κήτη ἰχθύες καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν, ἔτι τε καὶ πετεινά, ἔργα τρία. τῇ ε' ἡμέρᾳ τὰ τετράποδα, τὰ ἐρπετὰ τῆς γῆς, τὰ θηρία καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἔργα τέσσαρα. ὁμοῦ πάντα τὰ ἔργα εἰκοσιδύο, 10 *ἰσάριθμα* τοῖς Ἑβραϊκοῖς γράμμασι καὶ ταῖς εἰκοσιδύο αὐτῶν βίβλοις καὶ ταῖς ἀπὸ Ἀδάμ ἕως Ἰακώβ εἰκοσιδύο γενεαρχίαις, ὡς ἐν *Λεπτῇ* φέρεται *Γένεσι*, ἣν καὶ *Μωσέως* εἶναι φασὶ τινες ἀποκάλεψιν. αὕτη τὰς οὐρανίους δυνάμεις τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ λέγει ἐκτίσθαι. τίνας δὲ χάριν τὴν ζ' ἡμέραν ἐβλόγησεν ὁ θεός, καὶ οὐ 15 *κύσας*; φασὶ τινες. λέγομεν οὖν ὅτι ἐκάστη τῶν ἄλλων ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ γενομένης δημιουργίας ἔσχε τὴν εὐλογίαν· ἐπειδὴ δὲ ἐμίλεν αὕτη μόνη μένειν ἀγέραστος, μηδεμίᾳς ἐν αὐτῇ γενομένης δημιουργίας, τούτου χάριν ἠβλογήθη καὶ αὕτη ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ἡγιάσθη, καὶ σάββατον ὡς καταπαύσιμος προσηγορεύθη, καὶ ὡς 20 *τύπος* τῆς ἐβδόμης χιλιετηρίδος καὶ τῆς τῶν ἡμερωτῶν συντελείας, ὡς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ καὶ ἡ *Λεπτὴ Γένεσις*.

Τὰ θηρία καὶ τὰ τετράποδα καὶ τὰ ἐρπετὰ ὁμόφωνα ἦσαν

mitatem promittit, sin obtusis cornibus ac subrubens appareat, aut largos imbres aut tempestatem fore indicat. eodem modo sol quoque, si prunae instar candeat ac sanguinis colore tinctos radios splendoremque edat, motum violentum imminere ostendit. testes harum rerum sunt nautae agricolae viatores. quinta die repentina, quaecunque natant, cetos, pisces, et quaecunque in aquis vivunt, ac praeterea volucres deus creavit: opera tria. sexta die quadrupeda, ea quae humi serpunt, bestias et hominem: opera quattuor. numerus omnium operum simul vigintiduo; quae summa aequat numerum literarum Ebraicarum, et rursus librorum quibus Iudaei utuntur, itemque vigintiduo graduum generis ab Adam usque ad Iacobum, ut in parva Genesi legitur, quam etiam nonnulli aiunt esse Mosis patefactionem. idem liber tradit caelestes quoque potentias prima die creatas esse. cur autem, inquit quidam, non omnes, sed septimum duntaxat diem deus faustum esse iussit? respondemus reliquarum unamquamque ex opificio quod ea die peractum est, suam habere prosperitatis denuntiationem: cum autem sola septima eo honore esset caritura, nullo ea die opere condito, ideo ipsa quoque a deo sancta esse iussa est ac consecrata et sabbatum appellata; ut quae requietem afferat, et repraesentet septimum annorum millenarium, finemque peccantium hominum; ut Iosephus testatur et parva Genes.

Bestiae ac quadrupeda et reptilia ante delictum communi cum ho-

- D** πρὸ τῆς παραβύσεως τῷ ἀνθρώπῳ, διότι, φησὶν, ὁ ὄφρις ἀνθρω-
 πίνῃ φωνῇ ἐλάλησε τῇ Ἐῤῥα. πῦσα δὲ λογικὴ φύσις κατ' εἰκόνα
 Θεοῦ, ταῦτα δὲ οὐκ εἰσὶ κατὰ εἰκόνα Θεοῦ· τὸν γὰρ ὄφριν ὁμο-
 λογοῦμεν λελαληκέναι τῇ Ἐῤῥα, στόμα γενόμενον τῷ νοητῷ ὄφει,
 ἐν ᾧ ἐνεργήσας ὡς συνήθει ὄντι τῷ ἀνθρώπῳ παρὰ τὰ λοιπὰ θη- 5
 ρία δι' αὐτοῦ ἠπάτησε τοὺς προπάτορας, ὁ μετὰ τοῦτο καὶ ἐν
 ἀψύχοις εἰδώλοις λαλήσας τοῖς ὑπ' αὐτοῦ δελεασθεῖσι πολυτρόπως
 εἰδωλολάτραις. τὸ δὲ εἶναι τὸν ὄφριν τετράπονον τὸ πρὶν καὶ μετὰ
 τὴν πονηρὰν εἰσῆγησιν ἐρπυστικόν, καὶ ἰὸν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γλῶσσαν
P 5 ἐντεθῆναι, οὐκ ἀπιστοῦμεν. φρόνιμος δὲ ὁ ὄφρις ἐκλήθη, ὅτι τὸ 10
 λογικὸν ζῷον τὸν ἀνθρώπον, καὶ τῶν ἄλλων ἀγγινοῖα διαφέρων,
 ἔξυπατῶν ἔμελλεν. ἄλλοι δὲ φασιν ὅτι οὐ τῷ κατὰ προφορὰν λόγῳ
 ὁ ὄφρις ἐχρήσατο· ἀλλ' οἱ πρωτόπλαστοι, ἕτε κακίας ὄντες ἀμι-
 γεῖς, ἀκριβεστάτας εἶχον τὰς αἰσθήσεις καὶ πολὺ τῶν ἡμετέρων
 διαλλατούσας, ὥστε τὴν ἀκοὴν αὐτῶν πίσεως ὑπάρχειν φωνῆς 15
 ἀκουστικῆν. ἐπειδὴ γὰρ βασιλεὺς ὥσπερ προήχθη ἐν τῷ κόσμῳ
 ὁ ἀνθρώπος, εἰκότως κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγέννηται· ἔδει γὰρ τὸν
 μέλλοντα ἄρχειν τῶν ἄλλων ὥσπερ τινὰ εἰκόνα εἶναι ἔμψυχον τῆς
 τοῦ παμβασιλέως ὁμοιότητος, οὐκ ἐν πορφυρίδι καὶ σκήπτρῳ καὶ
B διαδήματι τὴν ἄξίαν ἐμφαίνοντα, ἐπεὶ μηδὲ τὸ ἀρχέτυπον ἐν τοῦ- 20
 τοις ἔστιν, ἀλλ' ἐν τῷ κεκοσμηθῆναι τῇ ἀφθαρσίᾳ καὶ ἀθανασίᾳ
 καὶ ἀρετῇ· τούτοις γὰρ τιμηθεῖς ὁ ἀνθρώπος τὴν πρὸς τὸ πρωτό-

minibus voce usa sunt. nam (inquit) serpens humana voce Evam est allocutus. omnis autem natura ratione praedita est secundum imaginem dei. at vero ista non sunt facta secundum imaginem dei. etenim serpentem fatemur Evae verba fecisse, ita quidem ut is oris loco fuerit serpenti, quem et significatum intelligentia deprehendimus. hic illo, ut cum homine plus quam reliquis sit animantibus consuetudinis habente, usus instrumento, generis nostri auctores decepit. idem postmodo etiam in simulacris inanibus locutus est ad variis modis a se inescatos simulacrorum cultores. neque tamen non credimus serpentem initio fuisse quadrupedem, ac post malitiosam istam inductionem humi serpendi necessitate adstrictum, linguaeque eius virus impositum. vocatus est serpens callidus, quod homini ac animali ratione praedito et reliquis acumine mentis praestanti esset impositurus. alii dicunt non expressis verbis usum serpentem, sed primo creatos homines, utpote ab omni malitia puros, acutissimos habuisse sensus multoque nostris praestantiores; itaque suo auditu omnia vocis genera percepisse. quando enim in mundum homo tanquam rex productus fuit, conveniebat eum ad imaginem dei factum esse: quippe oportebat eum qui aliis esset imperaturus, veluti imaginem quandam animatam esse similitudinis eius qui rex est omnium; qui non purpura scepro ac diademate dignitatem suam monstraret, quando et exemplar ad quod ille factus est nihil horum habet, sed eo quod interitus vacuitate immortalitate ac virtute exornatus esset: his enim rebus decoratus homo similitudinem imaginemque exemplaris ad

ττων εἰκόνα καὶ ὁμοιότητα διασώζει. ἔτι δὲ καὶ ἡ αὐτεξουσιότης
 τὸ βασιλικὸν καὶ ἐπηρμένον τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸς
 τὴν θεῖαν εἰκόνα ἁποφραδὸς προφανέστατα δείκνυσι. κατὰ τοῦτον
 τὸν λόγον καὶ χειρῶν θεοῦ ἔργον ὁ ἀνθρώπος διὰ τὴν τιμὴν τῆς
 5 κατασκευῆς· καὶ γὰρ βουλῆς ἐνέργεια τὸ πᾶν. τὸ “ποιήσωμεν
 αὐτῷ βοήθον κατ’ αὐτόν” διὰ τὸ μέλλον τῆς παιδογονίας λέγει·
 σπεργεῖ γὰρ τὸ θῆλυ τῷ ἀνδρὶ πρὸς τὴν τοῦ γένους αὔξησίν τε καὶ C
 διαμογήν. πλάσθεισης δὲ τῆς γυναικός, ὡς ἑώρα αὐτὴν ὁ Ἀδάμ,
 οὕτως ὡς γυναικὶ θεώμενος ἐπίσχευεν, ἀλλ’ ὡς ἑαυτὸν ὄρων πνευ-
 10 ματικῶς ἠφραδίνετο, τὴν ὁμοίαν βλέπων καὶ ταύτην ἔχουσαν κα-
 τασκευήν. ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ ὄρωσα τὸν ἄνδρα μεγάλως ἠγάλλ-
 λετο, κατ’ αὐτὸν οὖσαν ἑαυτὴν ἐνοοῦσα. τὸ δὲ “θανάτω ἀπο-
 θανῆσθε” θνητοὶ ἔσεσθε σημαίνει, ὡς καὶ ὁ Σύμμαχος ἠρμή-
 νισεν. ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν σημαίνει, ἐργάζεσθαι μὲν τὴν
 15 εὐχαριστίαν καὶ τὴν αἰνεσίαν τῷ τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν
 παροχεῖ, φυλάσσειν δὲ καὶ τηρεῖν, μὴ πως ἀπονοηθεῖς καὶ λήθῃ D
 τοῦ ἐνεργήτου λαβῶν τῆς ἐν χειρσὶν ἀποπέση μακαριότητος καὶ εὐ-
 ζυίας. Ἀδάμ δὲ ἐρμηνεύεται γῆϊνος, Ἐῶα δὲ ζωὴ· καὶ γὰρ αὐτοὶ
 τῆς γῆϊνης καὶ σαρκικῆς ζωῆς ἀρχηγοὶ καὶ πατέρες τῷ ὄντι χρημα-
 20 τίζονται, ὡσπερ τῆς οὐρανίας καὶ πνευματικῆς Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς
 ὁ νέος Ἀδάμ, καὶ ἡ ἀπειράνδρος αὐτὸν τεκοῦσα, ἀπαρχὴ καὶ αἰτία
 τοῖς πᾶσι τοῦ θεοῦ τέκνοις εἰσίν.

13 ἔσεσθαι P

quod effectus est, conservat. iam libertas quoque potestatis suae, na-
 turae humanae regiam praestantiam inque ea divinae imaginis similitu-
 dinem manifestissime demonstrat. atque secundum hanc rationem homo
 manuum dei opus dicitur ob dignitatem structurae: omne enim hoc est
 consilii effectio. porro haec “faciamus ei adiutorem accommodatum ipsi”
 propter futuram proles procreationem dicit: adiuvat enim femina marem
 in propagando conservandoque genere. effecta autem muliere, cum eam
 conspiciat esset Adamus, non ita affectus animo est ut qui mulierem
 cerneret, sed perinde ac se ipsum contemplanis laetatus spiritu est, vi-
 dens eam simili modo effectam. sed et mulier virum contuens magno
 gaudio est perfusa, intelligens se ei esse adiunctam. ceterum haec
 verba “morte moriemini,” id significant, mortales eritis; quomodo etiam
 Symmachus interpretatus est. operari et custodire significant, illud
 gratiarum actionem et laudationem tot tantorumque bonorum praebitori
 rependere, hoc cavere ne quando per vaecordiam sui benefactoris oblitus
 praesente felicitate ac vitae commoditate excidat. Adami vocabulum
 terrenum significat, Evae vitam. nam ii re ipsa nominibus, quae eos
 terrenae ac carnalis vitae principes ac parentes denotant, respondent,
 sicut Iesus Christus novus Adamus, et de qua nullum experta virum
 ipse natus est, caelestis ac spiritualis vitae primordium et causa sunt
 omnibus dei filiis.

Ὅτι τινὲς ἐκ παραδόσεως ἑκατὸν ἔτη τὸν Ἀδὰμ ἐν τῷ παρα-
 δείσῳ φασὶ πεποιηθέναι. ἄλλοι δὲ τρίτην μὲν ὥραν πεπλάσθαι,
 P 6 ἕκτην δὲ παραβῆναι, ἑνάτην δὲ ἐκβεβλήσθαι, τὸ ἐν ἕκτη μὲν ὥρᾳ
 ἕσταυρῶσθαι τὸν Ἰησοῦν, ἑνάτην δὲ τοῦτον ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανεῖν
 τεκμήριον τιθέμενοι. ἴσως δέ, ὅτι καὶ τὸ δειλιτὸν ἦλθεν ὁ κύριος 5
 πρὸς αὐτούς, εἰς ταύτην ὑπενεχθῆναι τὴν ὑπόνοιαν. στενὸν δὲ
 κομιδῇ τὸ τρίωρον τῆς ἐν παραδείσῳ διατριβῆς τοῦ προπάτορος
 διάστημα, καὶ λίαν ἀπίθανον ὡς τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ τὰ πάντα
 δυσθεωρήτους σοφίας κρῖμασιν οἰκονομοῦντος ἀνάξιον. πότε γὰρ
 ἐν τρισὶν ὥραις χερσαίοις τε καὶ πτηνοῖς πᾶσιν ὀνόματα καλεῖν εἶχε 10
 καιρὸν; πότε δὲ τῶν ἄλλων ἐν τῷ παραδείσῳ καρπῶν μετασχόντων,
 καὶ τῆς αὐτῶν μεταλήψεως κόρον λαβόντων, εἰς ἐπιθυμίαν τῆς τοῦ
 B ἀπηγορευμένου ξύλου γεύσεως ἐλήλυθεν; ἵνα μὴ λέγω τὴν ἐπι-
 ρειαν τῆς βασκανίας καὶ τῆς τοῦ ὄφειος πρὸς τὴν γυναικᾶ προσβο-
 λῆς καὶ συμβουλίας· καὶ γὰρ αὐτῇ πλείονος ἐδεῖτο τῆς τοῦ χρόνου 15
 τριβῆς. διὰ τοῦτο μὲν ἐν ἕκτη ἡμέρᾳ καὶ ἐν ἕκτη ὥρᾳ τετολιμῆ-
 σθαι τὴν παράβασιν, ἑνάτην δὲ ὥρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας τοῦ παρα-
 δείσου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς τοὺς ἀθετήσαντας ἐκπεσεῖν σφόδρα
 πιθανὸν καὶ πιστόν, δι' ἑτῶν δὲ ἐπὶ τοῦτο γενέσθαι, ὡς τῶν
 πρεσβυτέρων τινὲς ἀπεφῆναντο. ὁ δὲ γε μέγας ἐν διδασκάλοις 20
 Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ κατὰ Ματθαίου
 C ἁγίου εὐαγγελίου, τῇ ἕκτη ἡμέρᾳ τῆς πρώτης ἐβδομάδος, τουτέ-

6 ὑπενεχθέντες?

Notandum est quosdam ita ut traditum antiquitus est, referre, Ada-
 mum centum annos in paradiso exegisse. alii tertia hora fictum sexta
 peccasse, nona eiectionem perhibent, eo argumento utentes, quod hora
 sexta dominus cruci affixus, nona pro nobis mortuus est, fortassis eo
 quoque in hanc adducti opinionem quod sub vespere ad eos venit do-
 minus. sed trium horarum spatium quo in paradiso Adamus moratus
 sit, breve admodum et nimis incredibile est ac magnificentia eius qui
 universa impervestigabilibus sapientiae iudicii dispensata, indignum.
 qui enim in tribus istis horis Adamus ad imponendum omnibus terre-
 stribus ac volucris nomina tempus habuisset? quando reliquis in pa-
 radiso fructibus vescendo, ad eorum fruitionis satietatem prolapsus cu-
 piditatem gustandae arboris qua ei interdictum fuit, in animum indu-
 xisset? ut noxiam invidentiae fraudem et serpentis ad mulierem aggres-
 sus atque consultationem non commemorem, quae ipsa amplius eo tem-
 pus requirebant. quapropter probabile admodum ac credibile est sexta
 die et sexta hora delictum illud ab iis admissum, nonaque eiusdem diei
 hora paradiso ac vita ob violatum dei mandatum excidisse: sed anno
 demum septimo id factum, sicut ex antiquis quidam pronuntiarunt. atqui
 Ioannes Chrysostomus vir magni inter doctores nominis, in expositione
 sacri evangelii quod a Mattheo conscriptum fuit, sexta die primae

στι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῆς πλύσεως αὐτοῦ, λέγει τὸν Ἀδὰμ ἐκβλη-
θῆναι τοῦ παραδείσου καὶ τὴν Ἐῤῥᾶν· ὧ καὶ ἡμεῖς πειθόμεθα. καὶ
οὐ γὰρ ζητεῖν περαιτέρω τὰ τῇ Θεοπνεύστῳ γραφῇ ὑπὸ τοῦ ἁγίου
πνεύματος σεισηγμένα, ἵνα μὴ ἀντὶ κέρδους μικροῦ μεγάλην ἐπι-
σπασώμεθα ζημίαν.

Τὸ δὲ εἰρημένον ὅτι Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν, οὐχ ὡς
δι' ἀπειθείας ἐπὶ κυκλίαν προκόψαντος, ἀλλὰ διὰ τὸ εἰρηκέναι
"καὶ εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν." ἀλλὰ μὴ τις ὑπολάβῃ ὅτι
τὸ ξύλον τοιαύτης ἦν φύσεως ὡς γινώσκον παρέχειν καλοῦ καὶ κακοῦ.
10 οὐ γὰρ ἦν τι βλαβερόν ἐν παραδείσῳ, ὅρος δὲ ἐτέθη ἐπὶ τῷ φυτῷ
πρὸς γυμνασίαν τῆς ἐλευθεριότητος. καὶ ὅτι οὐ τὸ ξύλον αἴτιον D
γνώσεως τῷ Ἀδὰμ γέγονε, δῆλον· ἡ γὰρ ἐντολὴ ὡς πρὸς εἰδόμενα
ἄμω ἐδόθη, τό τε καλὸν καὶ πονηρόν, τὴν τε ὑπακοὴν καὶ τὴν
παρακοὴν, ὥστε ἡ γινώσκουσα προύλαβε τὴν ἐντολήν. δέδοται δὲ
15 αὐτῇ διὰ τό, ὡς εἴρηται, αὐτεξουσίᾳ βουλήματι κινούμενον τὸν
ἄνθρωπον, ἐπ' ἀδείας τε ἔχοντα ἀπὸ πάντων μεταλαμβάνειν τῶν
ἄλλων δένδρων, ἐνὸς δὲ μόνου νόμου προσταττόμενον ἀπέχεσθαι,
καὶ γινώσκειν ὡς ὑπὸ δεσπότην ἐστὶ τὸν καὶ τὴν ἐντολήν δεδοκῶτα.
τὸ δὲ "διηρολήθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί" οὐχ ὡς τότε βλεψάν-
20 τῶν τῶν πρωτοπλάστων εἴρηται (δείκνυνται γὰρ καὶ πρὸ τῆς P 7
βρώσεως ὀρῶντες ἐκ τοῦ λέγεσθαι "καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ
ξύλον εἰς βρώσιν καὶ ὅτι ἄριστόν ἐστι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν")·
ἀλλ' ὡς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ παραβύσεως, ὃ καὶ τὴν

septimanae, hoc est die effictionis Adami, hunc et Evam paradiso eiec-
tos ait. cui et nos fidem habemus, neque ulterius inquirenda sunt
quae spiritus sanctus in divinitus inspiratis literis reticuit, ne loco exi-
gui lucri magnum nobis accersamus damnum.

Quod autem dictum est "Adamus factus est tanquam unus ex nobis,"
non eo referendum est quod per inobedientiam in vitium excidit, sed
ad id quod dictum fuit "ad imaginem dei condidit eum." neque opinari
quisquam debet lignum eius fuisse naturae ut boni malique notitiam prae-
beret: nihil enim in paradiso erat noxium. sed haec arbor termini loco
statuta est, ut esset libertatis exercendae materies. ac liquet arborem
Adamo non fuisse causam cognitionis, quando praeceptum ei tanquam
utriusque cognitione praedito datum est, boni inquam et mali obedi-
entiae et contumaciae. itaque cognitio praeceptum antegressa est. hoc
autem datum est, ut, quemadmodum diximus, voluntate, cuius ipse
potestatem obtineret, motus homo, permissio ei ut fructibus omnium re-
liquarum arborum vesceretur, unaque tantum ut abstineret imperato,
intelligeret se sub domino istius mandati auctore esse. haec autem
"aperti sunt eorum oculi" non dicuntur quasi tum demum videre coepe-
rint (nam visu praediti etiam ante esum demonstrantur ex his verbis
"viditque mulier arborem et ad esum commodam et aspectu gratam"),
sed eo pertinent, quod eo delicto omnis mali ignorantem, quae nudi-

γύμνωσιν ἀδιάφορον παρέσχεν, ἐρρήθη ὅτι διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ἅπας ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει· σύνεσιν γὰρ καθ' ἑαυτὸν αὐτὸς οὐκ ἔχει. ὥστε πολλάκις πρὸς ἕτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης τυφλοῦ δίκην παρερχόμεθα ἐνίοτε καὶ τὸν πᾶν γνῶριμον, καὶ ἐπειδὴν **5** ἐγκληθῶμεν, τῇ ἀσχολίᾳ τοῦ λογισμοῦ τὸ αἴτιον ἀνατιθέμεντες ἀπο-
B λογούμεθα. οὕτως οὖν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ τῇ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὄψιν διηγήθησαν. τὸ γὰρ "ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν" ἀποκάλυψιν σημαίνει τὴν ἐγγενομένην τῷ λογισμῷ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμῶν. λεχθήσεται δὲ κακεῖνο, ὅτι πρὸ τῆς ἀπειθείας, **10** ἐπειδὴ καιρὸν οὐκ εἶχε τὰ τῆς παιδοποιίας, οὐκ ἐδέδοτο παρὰ Θεοῦ ἢ παρατήρησις τῆς γυμνώσεως, ἀλλὰ διετέλουν ὡς ἕσαρκοι, σαρκικῆς διαθέσεως οὕτω καιρὸν ἔχοντες. ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπειθεία ἐπισυμβῆσα τὸ θνητὸν ἐπηγάγετο, εἰκότως λοιπὸν ἐνεδόθη τούτοις ἢ πρὸς ἀλλήλους αἰδώς· καὶ νεοήκασιν ὕστερον τῶν σχημάτων **15** τὴν διαφορὰν, προθεωρηθεῖσαν τῷ πλάσματι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον
C τῆς τοῦ γένους διαδοχῆς. ἐκ φύλλων δὲ συκῆς ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα, αἰνιττομένων διὰ τοῦ ξύλου τὸν τρόπον τῆς κακοπραγίας· ὡς γὰρ ἡδὺς ὁ κυρπὸς τῆς συκῆς, τραχὺ δὲ καὶ πικρότατον τὸ φύλλον, οὕτω πᾶσα ἁμαρτία ἐν μὲν τῇ πράξει δεικνύται **20** ἡδεῖα, μετὰ δὲ ταῦτα ὀδύνην παρέχει τῷ πεπραχότι. περὶ δὲ τῶν δερματίνων χιτῶνων φησὶν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ὅτι θνητὸν αὐτὸν ἀπεφάνητο ὁ Θεὸς νεκρότητι περιβάλλων. τοῦτο γὰρ οἱ δερ-

tatem quoque eis indifferentem redegerat, amiserunt. omnis enim oculus, cum ipse a sese intellectum non habeat, ea est natura ut a ratione ad obiectum quod videt excitetur. itaque saepenumero intellectu aliis rebus occupato etiam notissimos homines tanquam caeci praeterimus, eoque nomine reprehensi reiecta in mentis occupationem causa nos purgamus. sic ergo Adamus et Eva sensu mentis ad visionem excitabantur. nam haec "cogoverunt se nudos esse" patefactionem significant, quae in ratione evenit, non oculorum apertionem. id quoque dicendum nobis, ante defectionem, cum liberis dare operam nondum iis esset tempestivum, non dederat hoc illis deus ut nudationem corporis caverent, sed debebant veluti carnis expertes, nondum opportuno affectionis carnalis tempore. sed postquam contumacia superveniens mortalitatem introduxit, convenienter in posterum eis indita est mutua verecundia; ac postmodo animadverterunt figurarum diversitatem, iam ante provisam in ipso figmento ob generis propagandi necessitatem. subligacula autem sibi fecerunt ex ficulis foliis, res male gestae modum ex eius arboris natura quasi per ambages indicantibus: quemadmodum enim fructus ficus dulcis est, folium asperum et amarissimum, sic omne peccatum actionem quidem habere iucundam ostenditur, postea vero dolorem ei qui peccavit affert. de pellicis porro tunicis Gregorius theologus sentit, deum ita mortalitatem hominis declarasse, mortalis exuvio eum amiciens. hoc

μάταιοι χιτώνες σημαίνει ἀπὸ τοῦ λόγου τῆς τῶν ζώων νεκρότητος, ὅπως διὰ τῆς λύσεως τοῦ σώματος καὶ τῆς ὕψεως ἢ ἁμαρτία πῦσα ἀτίετος διαφθαρή. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τοῦ παραδείσου ἐβάλλεται, ἵνα μὴ τῇ αὐτεξουσίᾳ κεχηρημένος λάβῃ τοῦ ξύλου D 5 τῆς ζωῆς καὶ γένηται τὸ κακὸν ἀθάνατον.

Ἵτι ὁ Σατανᾶς κατὰ τὴν τῶν Ἑβραίων φωνὴν ἀποστῆται λέγεται καὶ ἀντικείμενος, διάβολος δὲ ὡς τὸν θεὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συκοφαντήσας εἶρηται.

Ἵτι ὁ Κάϊν ἐν ἀνθρώποις πρῶτος φονεὺς ἐγένετο, δεύτερος δὲ ὁ Λάμεχ, δύο γυναῖκας λαβὼν, καὶ δύο φόνους ἐτέλεσε. οὗς δὲ ἀπέκτελλεν, ἄνδρα καὶ νεανίσκον, ἀδελφοὶ ἦσαν τοῦ Ἐνώχ, ὅς καὶ πίστει προσευξάμενος τοῦ μὴ ἰδεῖν ἔτι τοιοῦτον θάνατον, ἀποσθῆναι μετέβη.

Ἵτι Ἄβελ δικαιοσύνης ἐφρόντιζε· διὸ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ P 8 15 φασὶν ἀφανὲς γεγονέναι, τοῖς μετέπειτα δικαίοις ἀγαθὰς ἐλπίδας ἐποφασίζον. ὁ δὲ Κάϊν πρῶτος ἄροτρον εὔρε, καὶ πύλιν ἐκτίσεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐνώχ. καὶ ὅτι μετὰ τὴν καταδίκην ἄρπυξ καὶ πλειονέκτης ἐγένετο, μέτρα καὶ σταθμὰ καὶ ὄρους τῆς πρῶτος ἐπινοήσας, καὶ τοὺς οἰκείους εἰς ἓν συναγαγὼν ἐν πόλει μίμους ἀσχολεῖσθαι ἐδίδουσκεν. οὗτος χθαμαλὸς ἦν ἀπὸ τῆς κατάρσεως τοῦ θεοῦ, καὶ πάντες οἱ ἐξ αὐτοῦ γινόμενοι. ὧκει δὲ τὴν γῆν, ἥτις ἐστὶ τρέμονσα, χθαμαλὴν οὖσαν, κηρωρισμένος ὑπάρχων ἀπὸ

enim pelliceae tunicae designant, ratione ab animalium mortalitate ducta, ut dissolutione corporis ac visus abolitione omne peccatum funditus aboleatur. atque ob hanc causam etiam paradiso expellitur, ne libertate voluntatis utens manum ligno vitae iniiceret, malumque ita immortale fieret.

Satanas Ebraeorum lingua desertorem significat et adversarium. diabolus a calumnia appellatur Graecis, qua deum ab hominibus abalienavit.

Cainus primus inter homines homicida exstitit, Lamechus secundus: qui duas uxores duxit et duo homicidia fecit. vir autem et adolescens quos interfecit, Enochi fuerunt fratres, qui certa impetrandi fiducia deum precatus ne talem porro videre necem cogeretur, exauditus et e terra translatus est.

Abelus institiam coluit: ideo ajunt cadaver eius e conspectu hominum sublatum fuisse, quo post ipsam iuste victuri in bonam spem vocarentur. Cainus primus arastrum invenit, urbemque Enon filio suo cognominem condidit. idem post damnationem raptor fuit et alienis bonis inhiaavit; primusque mensuras et pondera et limites excogitavit, suosque in unum conductos bello operam dare docuit. idem ab eo tempore quo eum deus execratus est, humilis fuit, omnesque ab eo prognati terram autem incoluit quae tremens est et humilis, Adami mandato a

τῆς τοῦ Σῆθ γενεᾶς κατὰ πρόσταξιν τοῦ Ἀδάμ. οὗτος ὁ Κάϊν,
 B ὡς ἡ λεπτή Μωσείως Γένεσις φησίν, τῆς οικείας πεσοῦσης ἐπ' αὐ-
 τὸν τελευταῖ· λίθοις γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ἀβελ ἀπέκτεινε, καὶ λίθοις
 ὁμοίως καὶ αὐτὸς ἀπεκτάνθη.

Ὅτι ὁ Σῆθ τρίτος υἱὸς ἀναγράφεται Ἀδάμ· ὃς τὴν ἰδίαν 5
 ἀδελφὴν Ἀσουὰμ καλουμένην γήμας ἐγέννησε τὸν Ἐνώς. σημαίνει
 δὲ Σῆθ ἔξανάστασιν. ὠνομάσθη δὲ καὶ θεὸς διὰ τὴν λάμπριν τοῦ
 προσώπου αὐτοῦ, ἣν ἔσχεν ἐν ὄλῃ αὐτοῦ τῇ ζωῇ. ταύτην δὲ τὴν
 χάριν καὶ Μωσῆς ἔχων, τὸ κάλυμμα τιθεὶς ὠμίλει τοῖς Ἰουδαίοις.
 * * ἐπὶ χρόνοις τεσσαράκοντα, τοῖς τε ἐπτὰ πλανήταις ὄνοματα 10
 τεθεικώς, καὶ τὴν τῶν οὐρανίων κινήσεων σοφίαν ἐπενόησε. καὶ
 C στήλας δύο, λιθίνην τε καὶ πλινθίνην, κατασκευάσας ἐκεῖ ταῦτα
 ἔγραψεν, εἰδὼς τὴν τοῦ παντὸς φθοράν, καὶ ὡς εἰ μὲν ἐξ ὕδατος
 γένηται, τὴν λιθίνην σώζεσθαι, εἰ δὲ διὰ πυρός, τὴν πλινθίνην·
 ἥτις σώζεται, ὡς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ, εἰς τὸ Σιριδον ὕρος ἕως καὶ 15
 νῦν. οὗτος καὶ τὰ Ἑβραϊκὰ γράμματα συνεγράφατο. τῷ γὰρ
 διακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔτει τοῦ Ἀδάμ ἐγεννήθη ὁ Σῆθ, καὶ γε-
 νόμενος ἑτῶν δώδεκα ἀπεγαλακτίσθη· καὶ τῷ διακοσιοστῷ ἑβδο-
 μηκοστῷ ἔτει τοῦ Ἀδάμ ὁ Σῆθ ἀρπαγείς ὑπὸ ἀγγέλου ἐμνήθη τὰ
 περὶ τῆς παραβάσεως μέλλοντα ἔσεσθαι τῶν νιῶν αὐτοῦ (ἦτοι 20
 τῶν Ἑλληνόφων, οἵτινες καὶ υἱοὶ θεοῦ ἐλέγοντο) καὶ τὰ περὶ τοῦ
 D κατακλισμοῦ καὶ τῆς παρουσίας τοῦ σωτήρος. ἡμέρα δὲ τεσσα-
 ρακοστῇ ἄφαντος γεγονώς, ἐλθὼν διηγῆσατο τοῖς πρωτοπλάστοις

Sethi progenie separatus. Cainum hunc parva Genesis, quae Mosi in-
 scribitur, ruina domus suae oppressum vitam finivisse tradit. lapidibus
 enim fratrem suum Abelum necaverat: itaque ipse quoque lapidibus est
 interfectus.

Sethus Adami tertius filius recensetur, qui germana sorore sua, cui
 nomen Asuama, in matrimonium ducta Enosum procreavit. Sethi no-
 men restitutionem notat. deus quoque idem appellatus est, ob splendo-
 rem faciei, quem per omnem vitam habuit. qua gratia etiam Moses
 praeditus velata facie cum Iudaeis loquebatur **** quadraginta annis.
 idem Sethus septem errantibus stellis, Graeci planetas vocant, nomina
 imposuit; caelestiumque conversionum scientiam excogitavit, quam dua-
 bus columnis, lapideae uni, alteri latericiae, inscripsit. praesciebat
 enim universi interitum, quem si aqua afferret, lapideam superaturam,
 sin ignis, latericium; atque hanc etiamnum exstare in Sirido monte Iose-
 phus testatur. idem Sethus Ebraicas literas conscripsit. nam ducente-
 simo trigesimo Adami anno natus est, cumque esset annorum duodecim,
 ablactatus; annoque Adami supra ducentesimo septuagesimo raptus ab
 angelo imbutus est cognitione futurae suorum posterorum impietatis, qui
 iidem Egregores appellantur et filii dei, ac diluvii et adventus ser-
 vatoris. cum autem quadragesima die rursus in hominum conspectum
 rediisset, parentibus ea quibus ab angelo initiatum diximus recitavit.

ἄσα ἐμνήθη διὰ τοῦ ἀγγέλου. εὐειδῆς δὲ ἦν καὶ εὐδιάπλατος σφόδρα αὐτός τε καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενοι, Ἐργήγορες καὶ υἱοὶ θεοῦ διὰ τὴν λάμπην τοῦ προσώπου τοῦ Σήθ λεγόμενοι· καὶ τὴν ἐπιλοτιέραν γῆν τῆς Ἐδέμ ὤκουν, πλησίον τοῦ παραδείσου ἀγγελικῶς βιοῦντες, ἕως τοῦ χιλιοστοῦ κοσμικοῦ ἔτους. τούτων τὴν ἐνάρετον πολιτείαν μὴ φέρων ὁ ἀρχέκακος βλέπειν, εἰς τὴν ὠραιότητα τῶν θυγατέρων τῶν ἀνθρώπων ἦτοι τοῦ Κάιν αὐτοῦς ἔρωσεν.

Ἔτι τὸ Ἐνώς ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ **P 9**
10 θεοῦ πρώτος” προσαγορεύεσθαι ὀνόματι θεοῦ ἐστίν. Ἐνώς γὰρ ἐρμηνεύεται ἄνθρωπος κατὰ τὸν Ἑβραϊκὸν νοῦν· οὕτως ὁ σωτήρ υἱὸς ὄντως ἀνθρώπου, κατὰ τὸν φυσικὸν λόγον Ἀφρικανοῦ. Ἐνώς δὲ γεννᾷ τὸν Μαλελεήλ, ὁ δὲ τὸν Ἰάρεδ, ἐξ οὗ Ἐνώχ. οὗτος πρῶτος γράμματα μαθαίνει καὶ διδάσκει, καὶ θεῶν μυστηρίων ἀποκαλύψεις ἀξιοῦται. καὶ πρώτη περίοδος τῶν πεντακοσίων τριάκοντα δύο ἐτῶν πληροῦται· ἦν δὲ χρόνος τοῦ μὲν Σήθ τριακόσιοι δύο, τοῦ δὲ Ἐνώχ ἑννενηκοντιοκτώ.

Ἔτι Ἀδὰμ τῷ ἑξακοσιοστῷ ἔτει μετανοήσας ἔγνω δι’ ἀποκαλύψεως τὰ περὶ τῶν Ἐργηγῶρων καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τὰ **B**
20 περὶ μετανοίας καὶ τῆς θείας σαρκώσεως, καὶ περὶ τῶν καθ’ ἑκάστην ὥραν ἡμερινῆν καὶ νυκτερινῆν ἀναπεμπομένων εὐχῶν τῷ θεῷ ἀπὸ πάντων τῶν κτισμάτων δι’ Οὐριήλ τοῦ ἐπὶ τῆς μετανοίας ἀρχαγγέλου, οὕτως. ὥρα πρώτη ἡμερινη πρώτη εὐχὴ ἐπι-

formosus autem admodum fuit, et pulchre ficto corpore cum ipse tum et prognati, Egregores et dei filii ob Sethi faciei splendorem dicti; terramque Edenis sublimiorem incoluerunt, vicinique paradiso vitam angelorum vitae similem egerunt usque ad millesimum mundi annum. quorum honestam vitae consuetudinem auctor primus malorum intueri non sustinens, formositate filiarum hominum, id est Caini, eos sauciavit.

Haec verba “Enosus primus speravit appellari nomen domini dei,” hoc significant nomine dei vocari: nam Ebraica lingua Enosus homo est. sic servator filius vere hominis, ut Africanus in naturali oratione auctor est. Enosus Maleeleem genuit, is Jaredum. hoc Enochus nascitur. Enochus primus didicit ac docuit literas, ac divinorum arcanorum patefactione dignus est habitus. tum prima quingentorum triginta duorum annorum revolutio perfecta est, annum agente Setho secundum a trecentesimo, Enocho nonagesimum octavum.

Adamus sexcentesimo anno cum resipuisset, patefactione divina de Egregoribus et diluvio edoctus est, ac de poenitentia et incarnatione dei, atque de precibus quae ad deum ab universis creaturis dici ac noctis singulis horis perferuntur ab Urielo, qui angelorum princeps (archangelum Graeci vocant) poenitentiae praepositus est. res ita habet.

τελείται ἐν τῷ οὐρανῷ, δεύτερα εὐχὴ ἀγγέλων, τρίτη εὐχὴ πτηνῶν, κετάρτη εὐχὴ κτηνῶν, πέμπτη εὐχὴ θηρίων, ἕκτη ἀγγέλων παράστασις καὶ διάκρισις πάσης κτίσεως, ἑβδόμη ἀγγέλων εἴσοδος πρὸς Θεὸν καὶ ἔξοδος ἀγγέλων, ὀγδὴ αἴνεσις καὶ θυσίαι ἀγγέλων, ἐννάτη δέησις καὶ λατρεία ἀνθρώπου, δεκάτη ἐπισκοπὴ ὑδάτων καὶ 5
C δέησις οὐρανίων καὶ ἐπιγείων, ἑνδεκάτη ἀνθομολόγησις καὶ ἀγαλλιασις πάντων, δωδεκάτη ἔντενξις ἀνθρώπων εἰς εὐδοκίας. τῷ δὲ ἐννακοσιοστῷ τριακοσιῷ ἔτει Ἀδὰμ ἐκοιμήθη κατ' αὐτὴν τῆς παραβάσεως ἡμέραν, καὶ εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη ἀπῆλθε, καταλείψας ἄρρενας υἱοὺς λγ' καὶ θυγατέρας κζ'. οὗτος ἠγεμόνευσε 10
 τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων δι' ὕλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς. ἡ δὲ ταφὴ αὐτοῦ κατὰ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων γέγονε γῆν, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Κάιν ἀπέθανε, πεσόντος ἐπ' αὐτὸν τοῦ οἰκήματος, μετ' ἐνιαυτὸν ἓνα τῆς τοῦ Ἀδὰμ τελευτῆς.

Σῆθ μετὰ Ἀδὰμ ἠγεμόνευσε τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἐκ γέ- 15
 νους αὐτοῦ Ἐργήγορες διακοσιοστῷ χιλιοστῷ τῆς κοσμογενείας
D ἔτει, τεσσαρακοστοῦ δὲ ὄντος τοῦ Ἰάρεδ, αὐτοῦ δὲ τοῦ Σῆθ ἑπτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ, πλανηθέντες κατέβησαν, καὶ ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων ἡγῶν τοῦ Κάιν, καὶ ἐγέννησαν τοὺς γίγαντας τοὺς ὀνομαστοίς. 20
 οἱ δὲ γίγαντες οὗτοι διὰ μὲν τὸν δίκαιον Σῆθ ἐγένοντο ἰσχυροὶ καὶ μέγιστοι καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος ὑπερμήκεις, τερατώδεις τε

16 διακόσιοι τῷ P

prima diei hora preces peraguntur primae in caelo, secunda preces angelorum, tertia volucrum, quarta iumentorum, quinta bestiarum: sexta angeli assistant, omnesque discernuntur creaturae; septima ad deum angeli intrant et exeunt; octava laudatio et sacrificia angelorum, nona precatio et cultus ab hominibus, decima aquarum inspectio precesque caelestium et terrestrium, undecima mutua confessio et exsultatio omnium, duodecima interpellatio hominum deo accepta. Adamus noningentesimo trigesimo anno vita defunctus est, eadem qua olim deliquerat die; et in terram, unde fuerat desumptus, reversus est, relictis filiis 33, filiabus 27. imperavit autem hic humano generi per totam suam vitam. sepultus est in terra Hierosolymitana, ut Iosephus narrat. eodem tempore Cainus quoque obiit, uno post Adami mortem anno, corridente supra eum domo sua.

Post Adamum Sethus humano generi praefuit. anno ab origine mundi 1200, qui fuit Iaredo vitae annus quadragesimus, Setho septingentesimus septuagesimus, Egrogores Sethi progenies errore ducti descenderunt, ac sibi mulieres de filiabus hominum sive Caini desumpserunt, atque gigantes illos celebres generaverunt. gigantes hi propter iustam Sethum fuerant robusti ac vastissimis corporibus, monstrosique

καὶ ἀπεικτοὶ (ὄθεν καὶ τὴν προσωνομίαν ἐσχῆκασιν), διὰ δὲ τὸν βέβηλον Κάϊν ἄλκιμοι καὶ κραταιότατοι καὶ στεργοὶ καὶ τὴν ἀλκήν, τὸν δὲ τρόπον φρονικώτατοι καὶ ἀσεβέστατοι καὶ ἀσελεύεστατοι ὅς καὶ δρακοντόποδός τινες προσηγόρευσαν, ἢ ὡς τεθηριωμένους P 10
 5 ταῖς γνώμαις καὶ μηδὲν ἀγαθὸν λογιζομένους, ἢ ὡς τινες ἱστοροῦσιν, ὅτι πόλειον ἔχοντες μετὰ τινων οἰκούντων ἐν ὑψηλοῖς, εἴτα χερσὶ καὶ ποσὶ καὶ κοιλίαις ὡς δράκοντες ἀνέροντες κατ' αἰτῶν, ὅφ' ὧν καὶ πολλοὶ πολλάκις ἀνωθεν ἀνηροῦντο βαλλόμενοι, δρακοντόποδες ἐκέκληντο. τούτων οὐκ ὀλίγους μὲν σφαιραῖς 10 πρὸς ἧτοι κεραννοῖς οὐρανόθεν ὁ ἕψιστος ἐξανάλωσε βαλὼν ἀνεπισιθῆτους δὲ τοὺς περιλοῖπους καὶ ἀδιορθώτους ἐπιμένοντας κατακλισμῶ μετὰ ταῦτα τοὺς πάντας ἐξανάλωσεν ὁ Θεός. οὗτοι ὤμοσαν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ἐρμονίῃ ἐκλέξασθαι γυναῖκας ἀπὸ τῶν B τῶν τῶν ἀνθρώπων ἡγουν τῆς τοῦ Κάϊν γενεῆς, καὶ ἐκάλεσαν 15 τὸ ὄρος Ἐρμών, καθότι ὤμοσαν καὶ ἀνεθεμίτισαν ἀλλήλους ἐν αἰτῷ. οὗτοι διδώσκουσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν φαρμακείας καὶ ἰπυοιδίας. καὶ πρῶτος Ἀζαήλ ὁ δέκατος ἄρχων αὐτῶν (καὶ γὰρ οἱ ἄρχοντες τῶν κατελθόντων διακόσιοι ἦσαν) ἐδίδαξεν αὐτοὺς ποιεῖν μαγείρας καὶ θώρακας καὶ πᾶν σκεῦος πολεμικόν, καὶ τὰ 20 ἐκ τῶν μετάλλων τῆς γῆς, οἷον χρυσὸν ἀργύριον καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἕκαστος ὁμοίως, ὁ μὲν καλλωπισμὸν σώματος, ὁ δὲ ἐκλεκτοὺς λίθους καὶ τὰ βυφικά, ὁ δὲ ῥίζας βοτανῶν, ὁ δὲ σοφίαν καὶ ἰπυοιδῶν λυτήρια, ὁ δὲ ἀστρονομίαν καὶ ἀστροσκοπίαν, ἄλλος C

ob id et abominandi, unde et nomen iis impositum, propter impium vero Cainum validi, fortissimi et firmissimo robore, vita homicidiis et impietati ac lasciviae deditissima. quidam hos anguipedes cognominarunt, sive quod venenatae bestiae in morem efferatus eorum animus nullaque bona erat cogitatio, sive quod, ut nonnulli memoriae prodiderunt, bellum cum quibusdam in excelso habitantibus gerentes manibus pedibus ac in ventrem proni angulum in modum sursum reptassent. a quibus etiam saepe multi desuper telis coniectis interfecti sunt. horum multos caelitus deus igneis globis sive fulminibus ictos absumpsit: cum autem reliqui nullo poenae sensu moverentur neque quicquam de flagitiosa vita desciscerent, postea diluvio universos sustulit. hi in monte Hermonim coniuraverunt se uxores ex filiabus hominum seu progenie Caini sibi delecturos; montique id nomen indidere, quod in eo coniurassent neque diris mutuo obstrinxissent. hi suas uxores veneficia et incantationes docuerunt; primusque Azaelus, decimus ipsorum princeps (nam eorum qui descenderunt principes ducenti erant), docuit eos gladios ac thoraces fabricari omniaque instrumenta bellica, tum ex visceribus terrae aurum argentum et reliqua metalla eruere. similiter quivis principum aliquid docuit: alius corporis exornationem, alius pretiosos lapides et tincturas, alius radices herbarum, alius sapientiam et ea quae incantationes inefficaces redderent, alius astronomiam et siderum observationem, alius

ἀστρολογίαν, ὃ δὲ ἀεροσκοπίαν, ὃ δὲ σημεῖα γῆς, ἄλλος ἡλλοῦ καὶ
σελήνης. ὥστε οὐδὲ Βαβυλωνίων ἦν οὐδὲ Χαλδαίων βασιλεία,
ὡς τῷ Βηροσσῷ καὶ τοῖς ἐπομένοις δοκεῖ πρὸς ἐνατροπήν τῶν
θεῶν γραφῶν, οὔτε Αἰγυπτίων δυναστεία, ὡς τῷ Μανέθῳ πνευ-
δομένῳ καὶ μεγαλύνοντι τὸ τῶν Αἰγυπτίων ἔθνος· ἡ γὰρ ἀρχὴ 5
τῆς τῶν Βαβυλωνίων βασιλείας ἦτοι Χαλδαίων ἀπὸ Νεβρώθ τοῦ
μετὰ τὸν κατακλυσμὸν εἰς ἕτη ἑξακόσια τριάκοντα ἀκμάσαντος γέ-
D γονεν. οἵτινες δὲ ἄλλως περὶ τούτων μυθικώτερον γεγράφασιν,
ἀπὸ τῶν θεοπνεύστων ἡμῶν γραφῶν κλέψαντες γεγράφασιν ἰδιο-
ποιησάμενοι· δι' ὧν οἱ ἀπλούστεροι καὶ τοῖς λοιποῖς τούτων ληρῆ- 10
μιασι προσέχοντες εὐχερῶς βλάπτονται.

Ἵτι τῷ ἀσπῆ' ἔτει τοῦ κόσμου Ἐνώχ μετετέθη ἐν τῷ παρα-
δείσῳ, τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε χρόνων γενόμενος. εὐηρέστησε
τῷ θεῷ· καὶ οὐχ ἠῤῥόσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός.

Ἵτι κατὰ τοὺς λεγομένους γεωμέτρως, ἐστὶ τὸ ἡμισυ τῆς 15
κατοικουμένης τῆς εἰς τὸ μῆκος μίλια χιλιάδες δώδεκα, εἰς δὲ τὸ
πλάτος μίλια χιλιάδες δέκα ἕξ.

Ἵτι τὰ ὄρη Ἀραράτ ἴσμεν ἐν Παρθία τῆς Ἀρμενίας εἶναι·
τινὲς δὲ φασιν, ἐν Κελαιναῖς τῆς Φρυγίας.

P 11 Ἵτι ἐπὶ ἑκατὸν χρόνοις ἐσκευάζετο ἡ κιβωτός, ἐπληρώθη δὲ 20
τῷ φεθ' ἔτει τῆς ζωῆς τοῦ Νῶε, μηνὶ τινὶ Μαΐῳ κς', ἡμέρᾳ
πρώτῃ· ὃ πῆχυς δὲ τῆς κιβωτοῦ ὄργυα μέγιστη ἐστὶ κατ' Αἰγυ-

astrologiam, alius aëris considerationem, alius terrae signa, alius solis et
lunae. itaque tum neque Babyloniorum erat neque Chaldaeorum regnum,
ut Berosso et eum secutis contra sacras literas placuit; neque Aegyptio-
rum principatus, ut Manetho tradidit, Aegyptiorum gentem extollendi
studio mentiens. etenim principium regni Babyloniorum sive Chaldaeo-
rum a Nemrodo ducitur, qui ad annos 630 post diluuium floruit. qui-
cunque vero de his fabulosius scripserunt, ii quae ex divinitus inspirata
nostra scriptura suffurati erant, sibi vindicarunt; propter quae sim-
pliciores etiam reliquis eorum nugis animum attendentes facile deci-
pantur.

Anno mundi 1488 Enochus in paradisum est translatus, annos natus
365: erat enim deo acceptus. "et non inveniebatur, quia deus eum
transtulit."

Geometrae tradunt dimidiam partem terrae quae inhabitatur, milia-
ria in longum duodecies milia patere, in latum miliaria decies ac sexies
milia.

Montes Ararat scimus in Parthia Armeniae esse. quidam aiunt
apud Celaenas Phrygiae oppidum.

Arca Noae centum annis constructa est, absoluta anno vitae Noae
uno de sexcentesimo, mense Maio, vigesima sexta die, prima septimanae
die. cubitus autem quo eam mensus est, maxima est Aegyptiis ulna.

πίους. μὲ δὲ ἡμέρας κατήρατο ὁ υἱὸς καὶ μὲ νύκτας. Ἀπρι-
λίῳ δὲ μηνί, ἡμέρα πρώτη τῆς ἑβδομάδος, ἐξῆλθε Νῶε ἐκ τῆς
κιβωτοῦ. τινὲς δὲ, καθ' ἣν ἡμέραν ἐκλείσθη πρῶτον ἡ κιβωτός,
κατ' αὐτὴν τῷ ἐπιόντι καιρῷ ἀνοιγῆναι φασιν, ἐν τῷ δισχιλιοστῷ
διακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως.
καὶ θυσίας προσάγων τῷ θεῷ ἵκετεύει μηκέτι ποιεῖν κατακλυσμόν.
ἀποδεξιόμενος οὖν ὁ θεὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν ὑπέσχετο τοῦτο,
σημεῖον ἐπιθεῖς τὸ τόξον τῆς ἰριδος. B

Ἵτι ὁ Νῶε εἰσουθρος παρὰ Χαλδαίους ἐλέγετο.

Ἵτι πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ οὔτε ἔθνος ἦν οὔτε βασιλεία
ἑτῶν δὲ περίοδος ἦν. περιέχεται δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀποκρύφων
Ἐνώχ ὅτι Οὐριήλ ὁ ἄγγελος ἐμήνυσε τῷ Ἐνώχ, τί ἐστι μὴν καὶ
προπῆ καὶ ἐνιαυτός, καὶ τὸν ἐνιαυτὸν ἔχειν νβ' ἑβδομάδας.

Ἵτι ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τοῦ Μεστρέμ τοῦ δευτέρου υἱοῦ Χάμ
15 κατὰ τὴν γραφὴν, θείου δὲ τοῦ Νεβρώδ, υἱοῦ Χοῦς, υἱοῦ Χάμ
τοῦ πρώτου, οἰκισθεῖσα καὶ βασιλευθεῖσα ἕως τοῦδε παρ' Ἑβραίοις
καὶ Σύροις καὶ Ἀραβί Μεστραμί καλεῖται.

Ἵτι τῷ δισχιλιοστῷ διακοσιοστῷ πενητησοστῷ πρώτῳ ἔτει C
Νῶε ἐγένευσεν ἀμπελῶνα ἐν ὄρει Λουβὰν τῆς Ἀρμενίας, θύσας
Ἵτι τῷ θεῷ καὶ πῶν οἶνον ἐγυμνώθη.

Ἵτι ἡγεμονεύοντος Νεβρώδ ἐκτίσθη ἡ Βαβυλὼν καὶ ὁ πύρ-
γος ἐπὶ χρόνοις τεσσαράκοντα τρισίν. ἦν δὲ Νεβρώδ υἱὸς μὲν
τοῦ Χάμ, ἔκγονος δὲ Ἐνώχ. ἐκαλεῖτο δὲ ὁ Νεβρώδ καὶ Εὐύχιος.

quadraginta dies totidemque noctes pluvia decidit. prima die septima-
nae mēsis Aprilis Noa egressus est ex arca. quidam eadem die qua
ante annum clausa fuerat, apertam arcam asserunt, anno ab origine
mundi 2243. tum Noa deum re sacra facta deprecatus est ne posthac
diluvium terrae immitteret. probans autem deus hominis eius virtutem,
ita fore pollicitus est, tesserae loco arcum qui Iris dicitur constituens.
Noa Chaldaeis Xisuther dictus fuit.

Ante diluvium neque gens ulla fuit neque regnum, annorum autem
circuitio erat. in libro occultorum Enochī continetur scriptum, Urielum
angelum Enocho indicasse quid mēsis sit, quid solstitium, quid annus;
ac annum quidem 52 constare septimanis.

Aegyptus a Mezromo, secundo Chami filio (auctore scriptura), pa-
truo autem Nemrodi (nam is Chusum, qui primus Chami filius fuit,
patrem habuit) culta ac regnata ad haec usque tempora ab Ebraeis
Syris et Arabibus Mezraea nominatur.

Noa bis millesimo ducentesimo quinquagesimo prime anno vineam
plantavit in Lubano Armeniae monte; cumque deo rem sacram fecisset
ac vinum bibisset, nudus iacuit.

Nemrodo imperante Babylon aedificata est et turris annis 43. Nem-
rodus Chami filius fuit, et ab Enocho genus duxit. eidem Nemrodo et-

ἦσαν δὲ τὰ πάντα τῶν οἰκοδομούντων ἔθνη ἑβδομήκοντα, φωνη
 δὲ αὐτοῖς πᾶσιν ὑπῆρχε μία. Νεβρωδὸς δὲ αὐτοῖς ὁ γίγας, ὁ τοῦ
 Αἰθίοπος Χοῦς υἱός, εἰς βρωσιν ἀγροῦν ἐχορήγει ζῆμα. ὁ δὲ τοῦ
 D Σάλα υἱὸς Ἔβερ ἐγκεχειριστο τὴν οἰκοδομὴν ἔτι γ'. εἶτα τῶν
 γλωσσῶν συγχυθέντων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ πάντων διασκορπισθέν- 5
 των, αὐτὸς ὁ Νεβρωδὸς ἐκεῖ κατῴκει μὴ ἀφιστάμενος τοῦ πύργου,
 μερικοῦ τινὸς πλήθους βασιλεύων· ἐφ' ὃν ὁ πύργος ἀνέμω βιαίω,
 ὡς ἱστοροῦσί τινες καὶ αὐτὸς Ἰώσηπος, καταπεσὼν συνετρίβη, καὶ
 θεία κρίσει τοῦτον ἐπάταξεν. αὕτη πρώτη βασιλεία ἐπὶ τῆς γῆς,
 ἀφ' οὗ ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, γέγονεν· οἱ δὲ λέγοντες καὶ ἄλλα γεγο- 10
 νέναι ψεύδονται. ἐκ τούτου γεννᾶται Ἀσσοῦρ, ὃς οἰκοδομεῖ τὴν
 Νινεὺν καὶ τὴν Ῥοβώθ καὶ τὴν Χαλαχ τὰς πόλεις. καὶ φανερόν
 ἐστιν ὅτι μετὰ γλ' ἔτη τοῦ κατακλυσμοῦ γέγονεν ἡ ἀρχὴ τῆς βασι-
 P 11b λείας Χαλδαίων ἤτοι Βαβυλωνίων διὰ Νεβρωδ. φασὶ δὲ ὅτι μόνος
 ὁ Ἔβερ ὁ τοῦ Φάλεκ πατὴρ οὐ συνέθετο τῇ πράξει τῆς πυργο- 15
 ποίας· διὸ καὶ τῆς τῶν ἄλλων φωνῆς συγγεθείσης ἢ τοῦ Ἔβερ
 οὐκ ἀπώλετο. αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ καὶ Ἀδάμ ἐλάλει· καὶ ταύτην οὐ
 τοῦτον διαδεξιόμενοι ἀπόγονοι πατρωνυμικῶς ἑαυτοὺς Ἐβραίους
 προσηγόρευσαν καὶ Ἐβραῖδα τὴν φωνὴν ἐκάλεσαν. τεκμήριον δὲ
 ταύτην εἶναι τὴν πρὸ τῆς συγχύσεως φωνὴν τὰ τῶν παλαιῶν ὀνό- 20
 ματα· ἐφ' ὧν γὰρ κατ' οὐδεμίαν γλώσσαν ἐστὶ τὸ σημαινόμενον
 ἐπιλύσασθαι, κατ' αὐτὴν τὸ ζητούμενον ἐρμηνεύεται· οἷον Ἀδάμ
 καθ' ἑτέραν μὲν οὐδεμίαν φωνὴν τὸ δηλούμενον εὐρίσκεται, κατὰ

iam Euechius nomen fuit. qui turrim aedificaverunt, ex septuaginta omnino nationibus fuerunt collecti: omnes autem eodem sermone utebantur. quibus Nemrodus gigas, Chusi Aethiopsis filius, in cibum feras venando suppeditabat. ceterum Eberus Sale filius aedificationi praefectus fuit anno termillesimo. postea cum deus sermonem confudisset hominesque dissipati essent, ipse Nemrodus ibi habitavit, a turri non digressus, ac multitudini, quae prioris istius pars aliqua erat, imperavit. turris vi venti, ut cum alii tum ipse etiam Iosephus narrant, deiecta ac comminuta divino iudicio Nemrodum percussit. id primum ab Adamo condito regnum in terra fuit; ac mentiuntur qui plura fuisse referunt. Nemrodo Assur genitus est, qui Niniven Rhobotam et Chalacham urbes condidit. manifestum vero est annis a diluvio 630 a Nemrodo Chaldaeorum sive Babyloniorum regnum institutum fuisse. aiunt solum Eberum, Phaleci patrem, in substructionem turris non consensisse: itaque etiam reliquorum linguis confusus Eberi sermo integer permansit. ea est lingua qua Adamus usus fuit; et ab hoc posteris Eberi se gentilicio nomine Ebraeos ac linguam Ebraicam nominaverunt. fuisse hanc linguam ante confusionem certo indicant veterum nomina, quae quid significant cum nulla alia lingua explicari possit, Ebraica lingua interpretationem suggerit. verbi gratia, Adamus nullo alio sermone quicquam, Ebraica autem hominem

δὲ ταύτην ἄνθρωπος ἐρμηνεύεται· καὶ ἡ τοῦ Νῶε προσηγορία δι- B
 καιοσύνην σημαίνει, καὶ Χοὺς Αἰθίοψ, καὶ Μεστρέμ Αἴγυπτος,
 καὶ Φαλέκ μερισμός, καὶ Βαβυλῶν σύγγυσις.

Ὅτι μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἕως τῆς διασπορᾶς μόνοι οἱ τρεῖς
 5 ἔγγισαντο τῶν πολλῶν εὐσεβῶς, Νῶε Σῆμ καὶ Ἀρφαξὰδ ὁ υἱὸς
 τοῦ Σῆμ, ἔτη φιλδ'. τοῦ δὲ κόσμου ἔτος ἦν βψος'· τῷ γὰρ βφςβ'
 ἔτει καὶ Νῶε ὁ δίκαιος ἐκοιμήθη, ὡν ἐτῶν ἐννακωσίων πεντήκονται
 τῶν δὲ φιλδ' χρόνων ὁ ἀριθμὸς οὗτος· Νῶε τὰ μετὰ τὸν κατα-
 κλυσμὸν ἔτη τν', Σῆμ ἔτη ρν', καὶ Ἀρφαξὰδ ἔτη λγ'. ὁμοῦ ἔτη
 10 φλγ', τῆς ἀρχῆς τῶν ἄλλων ἐν τῷ τετάρτῳ χρόνῳ λαμβανομένης·
 συγγραφεῖς δὲ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων οὗτοι, Μάνεθος δ' C
 τῆν τῶν Αἰγυπτίων ποιησάμενος συγγραφήν, Βηροσοδὸς δὲ τὰ Χαλ-
 δαϊκὰ συναγαγών, Μωῦχος τε καὶ Ἑστιάσις, καὶ πρὸς τούτοις
 Αἰγύπτιος Ἰεριώνυμος. οἱ δὲ τὰ Φοινικὰ συγγραψάμενοι Ἡσιόδός
 15 τε καὶ Ἑκατιῶς, Ἑλλάνικος καὶ ὁ Ἀκουσίλαος, Ἐφορός τε καὶ
 Νικόλαος.

Τῷ βροβ' ἔτει τοῦ κόσμου, ἐνακωσιοστῷ τριακωστῷ ἔτει
 τοῦ Νῶε, κατὰ θεῖον δηλονότι χρησμὸν ἐμέρισε Νῶε τοῖς τρισὶν
 τιοῖς αὐτοῦ τὴν γῆν οὕτω. Σῆμ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ εἰῷ, ἄγοντε
 20 ἔτος τετρακωσιοστὸν τριακωστὸν πρῶτον, ἔδωκεν ἀπὸ Περσίδος καὶ
 Βάκτρων ἕως Ἰνδικῆς μήκος, πλάτος δὲ ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως Ἐρι- D
 κοροούρων τῆς Αἰγύπτου, ἥτοι τὰ ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως μέρους τῆς
 μεσημβρίας, τὴν τε Συρίαν, ἥ καὶ Ἰουδαίαν λέγεται (καὶ γὰρ καὶ
 οἱ παλαιοὶ Σύροτς τοὺς Παλαιστηνοὺς ὠνόμαζον), καὶ Μηδίαν,

notat. sic Noa iustitiam, Chus Aethiopem, Mezromus Aegyptum, Pha-
 lecus divisionem, Babylon confusionem.

A diluvio usque ad dispersionem tantum hi tres multitudini prae-
 praefuerunt, Noa Semus et huius filius Arphaxadus, annis 534, ad
 annum mundi 2776. mortuus enim est Noa iustus anno 2592, annos
 natus 950. porro 534 quos diximus, anni sic numerantur. Noa post
 diluvium annos 350, Semus annos 150, Arphaxadus annos 33 summa
 anni 533, initio reliquorum in 4 supra 530 anno sumpto. qui res Ae-
 gyptiacas et Chaldaicas conscripserunt, hi sunt. Manethus scripsit Ae-
 gyptiacas, Berossus Chaldaica collegit, tum Mochus et Hestiaeus, ac prae-
 ter hos Hieronymus Aegyptius. Phoenicum res conscripserunt Hesiodus,
 Hecataeus, Hellanicus, Acusilaus, Ephorus et Nicolaus.

Anno ab origine mundi 2572 Noa annum aetatis agens 930, oraculo
 nimirum divinitus accepto tribus suis filiis terram distribuit, hoc modo.
 Semo primogenito suo filio, annum aetatis quadringentesimum trigesi-
 mum primum agenti, dedit quicquid terrae in longum a Perside et Bactris
 usque ad Indiam porrigitur, in latum ab India usque ad Rinocorura Ae-
 gypti, sive quae ab ortu solis sunt usque ad plagam meridionalem, Sy-
 riam nempe, quae et Iudaea dicitur (nam antiqui Syros vocabant Palaes-
 tinos), et Mediam, et Euphratem fluvium designavit, qui limites Semi

καὶ ποταμὸν διορίζοντα αὐτοῦ τὰ ὄρια τὸν Εὐφράτην· Χάμ δὲ τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ νιῶ, ἄγοντι ἔτος υῖ', ἔδωκε τὴν πρὸς νότον καὶ λίβαν καὶ μέρος τῆς δύσεως ἀπὸ Ῥινοκευρουῶρων τῆς Αἰγύπτου, Αἰθιοπίας καὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην, Ἀφρικὴν καὶ Μαυριτανίαν, ἕως Ἡρακλείων στηλῶν ἦτοι ἕως τοῦ δυτικοῦ καὶ Λιβυκοῦ ὠκεία- 5

P 12 νοῦ, ποταμὸν δὲ διορίζοντα τὸν Νεῖλον, ὃς καὶ Γεῶν καὶ Χρυσσορροῆας λέγεται. Ἰάφεθ δὲ τῷ τρίτῳ αὐτοῦ νιῶ, ἄγοντι ἔτος κκέ', ἀπὸ Μηθίας τὰ πρὸς ἄρκτον καὶ δυσμὰς ἕως Γαδείρων καὶ Βρετανικῶν νήσων, Ἀρμενίαν Ἰβηρίαν Πόντον Κόλχους καὶ τὰς κατ' Ἰόπην χώρας καὶ νήσους ἕως Ἰταλίας καὶ Γαλλῶν Ἰσπανίας 10 τε καὶ Κελτιβηρίας καὶ Λυσιτανῶν. οὕτω μερίσας καὶ ἐγγράφως διαθήμενος, ὡς φασιν, ἐπαναγνοῦς τε αὐτοῖς τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐσφραγίσατο, παρ' ἑαυτῷ κατασχὼν ἕως τοῦ βφρβ' ἔτους ἀπὸ Ἀδάμ, ἐν ᾧ καὶ ἐκοιμήθη. μέλλων δὲ τελευτᾶν ἐνετείλατο τοῖς τρισὶν νιῶις αὐτοῦ μηδένα ἐπελεθεῖν τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ ὀριοῖς 15 καὶ ἀτάκτως ἐνεχθῆναι πρὸς τὸν ἕτερον, ὡς τούτου γενησομένου B αὐτίου σιάσεως αὐτοῖς καὶ πολέμων τῶν πρὸς ἀλλήλους. τὴν δὲ διαθήκην αὐτοῦ δέδωκε τῷ Σῆμ ὡς πρωτοτόκῳ νιῶ καὶ Θεοφιλεστέρῳ, ὃς καὶ τὴν ἡγεμονίαν διεδέξατο μετ' αὐτὸν καὶ τὰς ἐξαιρέτους τῶν παρ' αὐτοῦ εὐλογιῶν ἐκληρώσατο, ὡς καὶ ἐν τῇ Γενέ- 20 σει φέρεται. καὶ ἐκοιμήθη ἐν ὄρει Λούβαρ.

Ἐν δὲ τῷ βψρβ' ἔτει τοῦ κόσμου, ἦτοι μετὰ διακόσια ἔτη τῆς τελευτῆς Νῶε, νεωτερίσας ὁ τοῦ Χάμ υἱὸς Χαναὰν ἐπέβη τοῖς

definiret. Chamo autem secundo suo filio, annum agenti quadringentesimum septimum, terram addixit quae Austro et Africo est exposita, et partem Occidentis, a Rinocoruris Aegypti, Aethiopiae Aegyptum Libyam Africam Mauritaniam, usque ad columnas Herculis, seu usque ad occidentum ac Africum oceanum fluvium, qui eius dicioni terminus esset, Nilum constituit, qui idem Geon et Chrysorroas (quasi aurifluus) appellatur. Iapeto tertio filio annum agentis 425, attribuit quicquid a Media ad septentrionem et solis occasum pertinet, usque ad Gades insulasque Britannicas, Armeniam Iberiam Pontum Colchos atque ultteriores regiones atque insulas usque ad Italiam, Gallias Hispaniam Celtiberiam et Lusitanos. cum ad hunc modum divisisset scriptoque suam voluntatem testatus esset, ut perhibent, id illis recitavit, atque post obsignatum penes se detinuit usque ad annum ab Adamo 2592, quo vitam finivit. moriturus tribus filiis suis mandavit ne quis eorum fratris regionem invaderet eumve iniuria aliqua afficeret: alioquin hoc eis discordiarum et bellorum intestinorum causam allaturum. testamentum Semo quippe aetate ac pietate praestanti tradidit: is ei in imperio successit, atque eximias prosperitates, quas ei precatus fuerat pater, hereditate consecutus est, quod etiam in Genesi scriptum exstat. humatus est in monte Lubáro.

Anno mundi 2791, annis ab obitu Noae ducentis, Chami filius Cha-

ὁρίοις τοῦ Σῆμ καὶ κατώκησεν ἐκεῖ, παραβὰς τὴν ἐντολὴν Νῶε, σὶν τοῖς ἔξ αὐτοῦ γενομένοις ἔθνεσιν ἑπτὰ, Ἀμορραίοις Φερεζαίοις Ἐταίοις Γεργεσαίοις Ἰεβουζαίοις καὶ Χαναναίοις· οὓς διὰ Μωσέως C καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἐξωλόθρευσεν ὁ θεός, καὶ μετὰ τινὰς καιρὸς διὰ τῶν κριτῶν ἀπέδωκε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ τὴν πατρίαν γῆν, δίκαιος καὶ ἐν τούτῳ φανεῖς ὁ θεός, ὡς ἐκ τοῦ Σῆμ καταγομένοις διὰ γενεῶν λη'. ἐτῶν χιλίων ἑξακοσίων ὀγδοήκοντα ἑπτὰ. . . . ἕως Μαστουσίας τῆς κατὰ Ἰλιον. αἱ χώραι δὲ αὐτῶν Μηδία, P 14 Ἀλβανία, Ἀρμενία μικρὰ καὶ μεγάλη, Ἀμαζονίς, Παφλαγονία, 10 Καππαδοκία, Γαλατία, Κολχίς, Βοσπορηνοί, Μαιῶτις, Δέρρις, Σαρματία, Ταυριανοί, Βακτριανοί, Σκυθία, Θράκη, Μακεδονία, D Ἑλλάς, Θετταλία, Βοιωτίς, Λοκρία, Αἰτωλία, Ἀγαῖα, Πελοπόννησος, Ἀκαρνανία, Ἡπειρῶται, Ἰλλυρίς, Λυχνῖται, Ἀδριακή, ἀφ' ἧς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος ἐκλήθη, Καλαβρία, Ἰταλία, 15 Γαλλία, Θουσακηνή, Λυσιτανία, Κελτική, Μασσαλία, Κελτογαλλία, Ἰβηρία, Ἰσπανία ἡ μεγάλη καὶ μικρά. ἐνταῦθα καταλήγει τὰ ὄρια τοῦ Ἰάφεθ, ἕως Βρεττανικῶν νήσων τὰ πρὸς βορρῶν βλέποντα. ἔχει δὲ νήσους Βρεττανίαν, Σικελίαν, Εὐβοίαν, Ῥόδον, Χίον, Λέσβον, Κύθηραν, Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκη, καὶ τὰς Κυκλάδας, καὶ μέρος τῆς Ἀσίας τὴν Ἰωνίαν καλοῦ- P 14 b μέτην, ποταμὸν δὲ Τίγριν, διορίζοντα μεταξὺ Μηδίας καὶ Βαβυλωνίας. ἐν τούτοις οὖν πληροῦται τὰ τοῦ Ἰάφεθ ὄρια διὰ τὸ εἰρη-

4 κατὰ P 6 καταγομένης P 7 post ἑπτὰ desunt quae apud Syncellum leguntur ed. Bonn. p. 84 v. 4 — p. 93 v. 5, δ καὶ ἴφθασεν — Ταναΐδος ποταμοῦ.

nam novas res molitus Semi fines ingressus est contra Noae praeciptum, cum septem ex se ortis gentibus Amorraeis Chettaeis Pherezaeis Euaeis Gergesaeis Iebusaeis et Chananaeis; quas gentes deus per Mosem et Iesum Nauae filium excidit, ac suo deinde tempore Iudicum opera filiis Israeli avitam terram reddidit, etiam in hoc suam iustitiam declarans. nam Israelitae per gradus propagatae gentis 38 a Semo orti erant, annis 1687. usque ad Mastusiam Ilio oppositam. regiones autem eorum sunt, Media, Albania, Armenia maior et minor, Amazonum regio, Paphlagonia, Cappadocia, Galatia, Colchis, Bosporeni, Maeotis, Derris, Sarmatia, Tauriani, Bactriani, Scythia, Thracia, Macedonia, Graecia, Thessalia, Boeotia, Locris, Aetolia, Achaia, Peloponnesus, Acarnania, Epirus, Illyricum, Lychnitis, Adria, unde mari Adriatico nomen factum: Calabria, Italia, Gallia, Etruria, Lusitania, Celtica, Massilia, Celtogallia, Hispania maior et minor. ibi fines Iapeti terminantur, qua septentriones respiciunt usque ad Britannicas insulas. habet autem insulas, Britanniam, Siciliam, Euboeam, Rhodum, Chium, Lesbum, Cythera, Zaccynthum, Cephalleniam, Ithacam, ac Cyclades, et Asiae partem quae Ionia appellatur. pro termino est Tigris fluvius, qui Mediam a Babylonia dividit. his ergo implentur fines Iapeti, quia est in scriptura "amplificet

κέναι τὴν γραφὴν “πλατύναι ὁ θεὸς τῷ Ἰάφεθ·” τὴν πᾶσαν γὰρ Εὐρώπην καὶ μέρος οὐ μικρὸν τῆς μεγάλης Ἀσίας ἀπηνέγκυτο· διὸ καὶ εἶρηται “καὶ κατασκηνώσαι ἐν τοῖς σκηνώμασι τοῦ Σήμ.” οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ κατὰ ἀναγωγικὸν τρόπον, ὅτι πᾶσα ἡ μερὶς τοῦ Ἰάφεθ σχεδὸν τῷ βαπτίσματι καὶ τῇ εἰς Χριστὸν πίστει προσ-5 ἐτέθη, ἧτινά ἐστι σκηνώματα τοῦ Σήμ, ἐπεὶ καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ Β' Ἀβραάμ καὶ οἱ πατριάρχαι, ἐξ ὧν καὶ αἱ λοιπαὶ γενεαρχαὶ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένοι σαφῶς γενεαλογοῦνται. τοῦ δὲ Χάμ πλεῖστα μέχρι καὶ νῦν ἔθνη ἔστιν ἐν ἀποστασίᾳ, κατὰ γε τὰς Ἰνδίας καὶ Αἰθιοπίας καὶ Μανριτανίας· ἐν οἷς καὶ αἱ Ἀρρυσίαι καὶ Ἰδου-10 μαία κατὰ θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ θρασύνονται, τῇ τοῦ Χάμ καὶ τοῦ Χαναὰν κατάρῃ καθυποβεβλημένοι· διὸ καὶ παῖδα οἰκλήτην τὸν Χάμ τοῦ Σήμ καὶ τοῦ Ἰάφεθ ἡ γραφὴ ἀπεφήνατο, διὰ τοῦ Χαναὰν τοῦ υἱοῦ καὶ αὐτὸν σημαίνουσα.

“Ὅτι δὲ κατακλυσμοὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα γῆν διαβεβοημένοι 15 C γεγόνασι, πρῶτος μὲν ἐπὶ Ὀγύγῳ ἐν τῇ Ἀττικῇ, χρόνοις δὲ ἕστερον σμῆ' ἐν Θετταλίᾳ ἐπὶ Δευκαλίωνος βασιλεύοντος Ἀθήνησι, δευτέρου Κραναοῦ αὐτόχθονος. τούτου τοῦ κατακλυσμοῦ, τοῦ ἐπὶ Δευκαλίωνος δηλονότι, δοκοῦσι μεινῆσθαι καὶ Αἰγύπτιοι, φάσκοντες τὴν χώραν αὐτῶν μὴ κατακεκλύσθαι. καὶ δικαίως 20 φιλονεικοῦσι μὴ κατακεκλύσθαι τότε τὴν Αἴγυπτον· τοπικὸς γὰρ γέγονεν οὗτος ὁ κατακλυσμὸς. τὸν γὰρ πρότερον ἔτι τὸν καθολικὸν κατακλυσμὸν οὐδὲ γινώσκουσιν· οὐπω γὰρ ἦν ὁ πατριάρχης

deus Iapetum.” universam quippe Europam, et magnae Asiae haud exiguam partem abstulit; ideoque additum est “et habitet in tabernaculis Semi.” neque id modo, sed etiam reconditiorem sensum eruendo intelligimus, quod Iapeti fere tota portio baptismum ac fidem in Christum est amplexa, quod per Semi tabernacula notatur, quando etiam Abrahamus a Semo genus duxit atque patriarchae, a quibus perspicue generis propagatio per ordinem usque ad Christum deducitur. at Chami gentes pleraeque etiamnum in defectione a fide Christiana permanent, in Indiis Aethiopiis Mauritanis, in quibus gentibus etiam Arabiae numerantur ac Idumaea, qui populi omnes adversus deum et sanctos eius ferociunt, execrationi cui Chamum et Chanaanem deus obnoxium fecerat addicti. itaque scriptura Chamum Semi et Iapeti servum pronuntiavit, per Chanaanem filium ipso etiam patre Chamo notato.

Duo diluvia in Graecia celebri fama fuerunt, prius in Attica, Ogygi aetate, posterius annis ab eo 248 in Thessalia, Deucalione Athenis regnante, secundo a Cranao indigena. huius sub Deucalione facti diluvii videntur etiam Aegyptii meminisse, dicentes suam terram inundationis expertem fuisse. et quidem recte contendunt Aegyptum tunc diluvium non esse passam, cum id diluvium certo tantum loco substiterit. prius autem diluvium, quod universam terram inundavit, plane ignorant: nou-

αὐτῶν γεννηθεῖς. Χάμ δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Νῶε πατὴρ ἦν Μιστράμι, D
ἄφ' οὗ Αἰγύπτιοι.

Ἵτι τὸν Νεβρωδ ἀποθειώσαντες οἱ Ἀσσύριοι ἐν τοῖς ἄστροις
τοῦ οὐρανοῦ ἔταξαν, καὶ καλοῦσιν Ὠρίωνα. οὗτος κατέδειξε τὴν
5 κτηνητικὴν· διὸ καὶ τὸν καλούμενον κύνα ἄστρον τῷ Ὠρίωνι
σπηῆσαν. τοῦτον καλοῦσιν καὶ Κρόνον εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ
κλάσματος.

Ἵτι διαμερισθέντων τῶν ἐθνῶν ἀνεφάνη τις ἀνὴρ Ἰνδός,
ἐκ τοῦ γένους Ἀρφαξίδ, τὸννομα Ἀνδουβάριος, ὃς παρέδωκε
10 τοῖς Ἰνδοῖς ἀστρονομίαν.

Ἵτι τῷ δισχιλιοστῷ πεντακκοισιῷ ὀγδοηκοστῷ ἔτει διο- P 15
δείων Καϊνᾶν ἐν τῷ πεδίῳ εὔρε τὴν γραφὴν τῶν γιγάντων καὶ
ἔρριψε παρ' ἑαυτῷ, καὶ αὐτὸς μὲν ἐν αὐτοῖς ἐξημέραται, καὶ
τοὺς ἄλλους τὴν αὐτὴν ἀτοπίαν ἐξεπαιδεύσειν. οἱ δὲ τὸν Σάλα
15 βασι ταύτην εὐρηξένοι.

Ἵτι ἐν τῷ ὕρει τοῦ Λιβάνου ἰχθύες θαλάσσης εὐρέθησαν,
ἐν κοίλοις τόποις ὑδάτων, τὴν τοῦ κατακλυσμοῦ πιστούμενοι
πανωλεθρίαν.

Ἵτι πρῶτος Λάμειχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελεντᾶ, ἤγουν
20 τοῦ Μαθοσάλα.

Ἵτι ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ, κατὰ τοὺς ἐρδο-
μήζοντα, ἔτη βσμβ', οἷς καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπιμαρτυρεῖ καὶ αἱ ἀνέ-
καθεν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις ἐπικρατίσασαι παραδόσεις, ἐπὶ δὲ B

dum enim tam natus fuerat conditor gentis eorum Chamus, filius Noae, pater Mezromi, a quo Aegyptii sunt orti.

Nemrodo Assyrii divinam adscribunt naturam, inter sidera caelestia collocantes et Orionem vocantes. hic venandi artem primus protulit. itaque Orioni sidus, quod Canis vocatur, adiungunt. quin et Saturni, stellae illius erraticae, nomen ei tribuunt.

Dissipatis gentibus Indus quidam ab Arphaxado genus ducens existit, nomine Andubarius; isque Indis astronomiam tradidit.

Anno ab origine mundi 2585 Cainanus campum peragrans scripturam gigantum reperit, eamque penes se occultavit, et cum ipse ea tractanda deliquit, tum alios absurda ista docuit. alii a Sala fuisse eam scripturam repertam asserunt.

In monte Libano pisces marini inventi sunt, in cavis quae aquas receperant, interaerionem omnium animalium, quae diluvio accidit, testificantes.

Primus Lamechus suo patre Mathusala prior mortuus est.

Ab Adamo usque ad diluvium de sententia septuaginta interpretum anni numerantur 2242. quibus et veritas adstipulatur et traditiones, quarum auctoritas ab antiquo per omnes invaluit ecclesias. ad annum

τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ ἔτη γιβ'. καὶ μετὰ ἕτερα οὐ ἔτη ἐξῆλ-
θεν ἐκ Χαροάν, παροικήσας εἰς γῆν Χαναὰν τὴν νῦν Παλαιστίνην
λεγομένην.

Ἵτι ὁ Φάλεκ πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἔβερ τελευταῖ, συνά-
γεται δὲ τὰ πάντα ἔτη ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἐπὶ τὴν τοῦ Φάλεκ τελευ- 5
τὴν ἔτη τρισχίλια. ἔνθεν ἀρχὴν τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν λαμβάνουσε
τὰ ὀνόματα.

Ἐγεννήθη δὲ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Σῆμ ἀνὴρ ὄνομα Χοῦς Αλ-
θίου, ὃς ἐγέννησε τὸν Νεβρωδὸν τὸν τὴν Βαβυλῶνα κτίσαντα, τὸν
C καὶ Ὁρίωνα ἐπικληθέντα. οὗτος δυνατὸς γενόμενος ἐβασίλευσε 10
πρῶτος ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τοῖς Ἀσσυριοῖς· ὃς καὶ ὠνομάσθη Κρόνος
εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πλάνητος. οὗτος ἔσχε γυναῖκα ἐκ τῆς αὐ-
τῆς φυλῆς, καλουμένην Σεμίραμιν. αὕτη τοῖς ποταμοῖς περιέβαλε
στόμια, καὶ τὰς καλουμένας πυραμίδας ἀνήγειρε. ταύτην καὶ
Ῥέαν ὠνόμασαν ὡς ἐν δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ καὶ ὑπερβάλλοντι φόβῳ 15
τῶν ἀνθρώπων ἄρχουσιν. αὕτη ἢ Σεμίραμις ἔσχεν υἱὸν οὗ τὸ
ὄνομα Πίκος, ὃς καὶ μετωνομάσθη Ζεὺς· καὶ ἄλλους δὲ ἔσχεν
υἱοὺς Βῆλόν τε καὶ Νῖνον, καὶ θυγατέρα τὴν Ἥραν. καὶ ὁ μὲν
D Νῖνος, ὃς καὶ τὴν Νινεὺν τὴν μεγάλην ἔκτισε, τὴν ἰδίαν μητέρα
Σεμίραμιν ἔσχε γυναῖκα. ὡς δὲ Ἀφρικανὸς φησι, καὶ ἕτερον 20
υἱὸν ἔσχεν ὁ Κρόνος τὸν Ἄφρον, ἐξ οὗ Ἄφροι· ὃς γήμας Ἀστυ-
νόμην ἐποίησε θυγατέρα τὴν Ἀφροδίτην. ὁ δὲ Κρόνος ἐξωσθεὶς
τῆς βασιλείας ὑπὸ τοῦ ἰδίου υἱοῦ Διός, κατελθὼν ἐν τῇ θύσει
κρατεῖ τῆς Ἰταλίας. εἶτα ὁ Ζεὺς ὑποχωρήσας τῶν Ἀσσυρίων

Abrahami primum numerantur anni ab origine mundi 3312. post 75
deinde annos ex Charrane egressus in terra Chanaan inquilinum egit,
quae nunc Palaestina vocatur.

Phalecus ante patrem suum Eberum obiit. tria milia annorum ad
Phaleci mortem ab Adamo computantur. hinc nomina Graecorum deo-
rum initium sumunt.

Natus est Chami stirpe vir nomine Chusus, Aethiops. is Nemrodum
genuit, qui et Orion appellatur, conditorem Babylonis; atque hic auctus
potentia primus hominum regnavit, Assyriis imperans. idem Saturnus
dictus est, cognomento a planeta ducto. uxorem ex eadem stirpe habuit,
nomine Semiramis. haec fraena repperit et pyramides quas vocant ex-
struxit. hanc etiam Rheam nominarunt, ut quae hominibus magna cum
potestate et ingenti terrore imperaret. haec Semiramis filium habuit
nomine Picum, cognomento Iovem, ac praeter hunc Belum ac Ninum et
filiam Iunonem. Ninus, qui Ninivem magnam condidit, matrem suam
Semiramis uxoris loco habuit. Africanus Saturno praeterea Afrum filium
adscribit, a quo Afri dicti sunt. is Afer ducta Astynoma uxore Vene-
rem genuit, quae Graecis Afrodita dicitur. Saturnus regno expulsus a
filio suo Iove in occiduas terrae partes devenit ac Italiam obtinuit. de-
inde Iuppiter Assyriis decessit, ac ad patrem se contulit, qui ei regnum

παραγίνεται πρὸς τὸν πατέρα· ὁ δὲ παραχωρεῖ αὐτῷ βασιλεύειν
 τῆς Ἰταλίας. καὶ πολλοῖς ἔτεσι βασιλεύσας, εἴτα τελευτήσας
 κατατίθεται ἐν τῇ Κρήτῃ. μετὰ δὲ Νίνον ἐβασίλευσε τῶν Ἀσσυ-
 ρίων Θουῖρος ὁ καὶ Ἀρης κληθεὶς ὡς πολεμικώτατος. τοῦτον οἱ
 5 Ἀσσύριοι Βύαυλ θεὸν ἦτοι Βῆλ μετονομάσαντες καὶ ἀναστηλώ- P 16
 σαντες σέβονται. μετὰ δὲ τὴν τοῦ Διὸς τελευτὴν Φαιῖνος ὁ υἱὸς
 αὐτοῦ ἐβασίλευσεν, ὃς μετωνομάσθη Ἐρμῆς· ἦν γὰρ λογικώτα-
 τος πάντων καὶ μαθηματικός· ὃς καὶ τοῦ χρυσοῦ τὴν φύσιν ἐξεῦρεν
 10 ἐκ μετάλλων ἀνθρώποις. ἡ μέντοι Ἀφροδίτη λογικὴ καὶ ποικίλη
 λεγομένη ἐγαμήθη τῷ Ἀδώνιδι τῷ υἱῷ τοῦ Κινύρου, φιλοσόφῳ
 ὄντι καὶ αὐτῷ· οὗς καὶ ἄχρι θανάτου φιλοσοφοῦντας σὺν ἀλλή-
 λοις βιωῶσαι ἴστοροῦσι. μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι Ἀσσυρίων Πίκον
 τὸν καὶ Δία ἔτη τριάκοντα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βῆλον ὀνομαζόμενον
 καὶ Ἥραν τὴν γυναικα τὴν καὶ ἀδελφὴν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καταλιπὼν
 15 πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα Κρόνον παραινείται, ἤδη γεγηρακότα καὶ B
 ταλαιπωρήσαντα· ὃ καὶ παραχωρεῖ τῆς βασιλείας εὐθύς, καὶ
 αἶτος δυνατὸς ὢν ἄλλα ἔτη ἐξήκοντα δύο κατὰ τὴν Ἰταλίαν βασι-
 λεῦσαι λέγεται. Βῆλος δὲ ὁ υἱὸς διὰ τὸ ὀξυκίνητος εἶναι οὕτως
 ἐκλήθη, καὶ δύο ἔτη βεβασίλευκῶς Ἀσσυρίων τελευτᾷ. Νίνος δὲ
 20 ὁ τοῦτου θεῖος ἐγκρατὴς γενόμενος τῆς ἀρχῆς β' ἔτη τῶν Ἀσσυ-
 ρίων ἐβασίλευσεν. ἐκ τοῦ γένους οὖν αὐτοῦ καὶ Ζωροάστρης ὁ
 περιβόητος ἀστρονόμος ἐν Πέρσαις γενόμενος πῦξυτο ὑπὸ περὶ
 ἀρίον κεραυνωθῆναι καὶ ἀναλωθῆναι, ἐντειλόμενος τοῖς Πέρσαις

8 τὴν πόλιν margo P

Italiae dimisit; ubi cum per multos annos regnasset, vitam cum morte
 commutavit, et in Creta sepultus est. post Ninum Assyriis Thurus im-
 peravit, qui et Mars appellatur utpote bellicosissimus. hunc Assyrii
 Baalum sive Belum deum appellaverunt, statuaque ei excitata divinis ho-
 noribus coluerunt. a morte Iovis Faunus, eo natus, regnum tenuit. hic
 Mercurius denominatus fuit, quod facundus admodum esset ac mathema-
 ticarum rerum sciens. idem hominibus auri ex terrae visceribus eruendi
 artem invenit. Venus erudita admodum fuit et variis rebus ornata: nu-
 puit Adonidi Cinyrae F, philosopho ipsi quoque. narrant eos ad mor-
 tem usque una philosophiae vacasse. Picus, qui idem est Iuppiter, cum
 triginta annos Assyriis imperasset, regno in manus filii sui Beli et Iuno-
 nis, quae soror eius eademque coniux erat, tradito, ad patrem suum
 Saturnum se contulit, propectam iam aetatem misere tolerantem. pater
 ei statim regnum dimisit; et Picus potentia auctus per 62 alios annos
 Italiam rexisset fertur. Belus filius eius hoc nomen ob id quod celeriter
 moveretur habuit. is cum per biennium regnum Assyriorum gessisset,
 in fata concessit. patrum eius Ninus regno potitus, 52 annos Assyriis
 imperavit. ex huius genere etiam Zoroastres nobilis ille apud Persas
 astronomus existit; qui se fulmine ictum ac consumptum iri praedixit,

τὰ ὅσα αὐτοῦ μετὰ τὴν καῦσιν ἀναλαβεῖν καὶ φυλάττειν αὐτοὺς
C καὶ τιμᾶν· καὶ ἕως οὗ, φησί, σώσεισθε ταῦτα, τὸ βασιλεῖον τῆς
 ἑμῶν χώρας οὐκ ἐκλείψει. οὕτως οὖν τούτου πυρὶ οὐρανίῳ τε-
 φρωθέντος τὰ λείψανα αὐτοῦ διὰ τιμῆς εἶχον οἱ Πέρσαι, ἕως τού-
 του καταφρονήσαντες καὶ τῆς βασιλείας ἐξέπεσον. τοίνυν μετὰ 5
 Νίνον τὸν τοῦ Διὸς ἀδελφὸν Θουῆρος τῶν Ἀσσυρίων βυσιλεύει.
 τοῦτον ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ζάμις, ὃς ἦν τῆς Ῥέας ἀδελφός, ἐπὶ τῷ
 ὀνόματι τοῦ πλάνητος ἀστέρος Ἄρεα ἐκάλεσεν. ἦν δὲ ὁ Ἄρης
 οὗτος πικρὸς καὶ ἄγαν δυσκαταγώνιστος πολεμιστής, ὃς Κανκάσῳ
 τινὶ ἀνδρὶ γιγαντογενεῖ θυγατρὶ, ἐκ τῆς φυλῆς Ἰάφεθ ὠρομημένῳ, 10
 ἐπελθὼν καὶ καταπολεμήσας καὶ ἀνελὼν παρέλαβε τὴν χώραν ἀ-
D τοῦ, καὶ ἐπὶ τὴν Θράκην ἐλθὼν καὶ τελευτήσας ἐκεῖ θάπτεται.
 τοίτῳ τῷ Ἄρει πρώτην στήλην ἀνέστησαν οἱ Ἀσσύριοι, καὶ ὡς
 θεὸν προσκυνοῦσι, Βάαλ ὀνομάζοντες, ὃ ἐρμηνεύεται Ἄρης πολέ-
 μων θεός. μετὰ τοῦτον Λάμις τῶν Ἀσσυρίων ἐβασίλευσεν, εἰτα 15
 Σαρδανάπαλος ὁ μέγας, ὃν καὶ ὁ Διὸς καὶ Δανάης υἱὸς Περσεὺς
 ἀποκτείνας, καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίων τὴν βασιλείαν ἀφελόμενος, εἰς τὸ
 ἴδιον ὄνομα Πέρσας μετωνόμασεν αὐτούς, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτῶν
 ἕτη γγ'.

Μὴ λανθανέτω δὲ μηδένα ἀνθρώπων τῶν ἀληθείας ἀντι- 20
 ποιουμένων, ὅτι Πίκοις οὗτος ὁ Ζεὺς πάντων ἀνθρώπων τῶν ἀπ'
P 17 αἰῶνος ἐξεγηγεμένων πλάτων, γοήτων, φαντασιαστικῶν, μάγων
 δεινῶν, μυσικῶν, τελεστικῶν ἐκτόπων, αὐτὸς ἦν μυσικώτερος καὶ

1 αὐτὰ?

mandavitque Persis ut ossa sua ex incendio legerent ac custodirent at-
 que venerarentur, promittens regnum ex ipsorum natione ablatum non
 iri quamdiu ea colerent. eo itaque fulmine in cineres redacto reliquias
 eius Persae coluerunt, donec iis neglectis regnum etiam amiserunt. cete-
 rum Nino Iovis fratri Thurus in regnum Assyrium successit. hunc Za-
 mis pater, frater Rheae, Martem nomine planetae appellavit. erat autem
 acer valde et superato difficillimus bellator. is Caucasum, potentem ho-
 minem et gigantigenam, ex Iapeti dicionibus profectum aggressus bello
 vicit et occidit, eiusque dicionem occupavit. post in Thraciam venit,
 ibique vita functus et tumultus est. huic Marti primo statuum posue-
 runt Assyrii, atque ut deum adoraverunt, Baalum nominantes; quod
 sonat Martem bellorum deum. post hunc Lamis Assyriis imperavit. ei
 Sardanapalus cognomento magnus successit, quem Perseus Iovis ex Da-
 nae filius interfecit; regnoque Assyriis adempto eos a se Persas deno-
 minavit, iisque per 53 annos imperavit.

Neque vero quisquam veritatis studiosus ignoret Picum istum, qui
 et Iuppiter dicitur, omnium quotquot ab omni aevo exstiterunt imposto-
 rum, praestigatorum, falsis imaginibus ludentium, diris atque abominan-

δραστικώτερος καὶ βδελυρώτερος, μοιχαίαις καὶ ἀνδρομανταῖς καὶ ἀρρητοποιαῖς τε πάσαις καὶ μιαιναῖς καὶ ἀκαθαρταῖς καὶ πάσαις ἀθεμιτοουργίαις καὶ αἰσχροουργίαις ἐναγεστώταις ἐκ νηπίου ἕως ἑκατὸν εἰκοσι χρόνων τῆς ζωῆς αὐτοῦ (τοσουῦτα γὰρ φασιν αὐτὸν ζῆσαι) 5 ἔσχολικῶς, πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν ἀθεμίτους ὑπερβαλῶν. πνεῦμα γὰρ θεομάχον καὶ ἀκαθαρτότατον πάντων πνευμάτων ποιηρῶν ἦν ἐπ' αὐτῷ, ὅς ἐπὶ πλείους χρόνους τῆς Ἰταλίας βασιλεύσας δι' ὑπερβολὴν τοῦ ὑψίστου καὶ μόνου θεοῦ μακροθυμίας, B καὶ πάσας κόρας ὠραίας, ὅσας λίγχοις εἶδεν ὀφθαλμοῖς, δια- 10 φθείρας, εἰς ὃ ποσουμένας, καὶ ταῖς πολλαῖς αὐτῶν μετὰ φαντασιῶν ἀρρήτων καὶ μυστικῶν συναπτόμενος, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ταῖς πλείοσι τῶν αὐτοῦ θιγατέρων, θεὸν φημίξασθαι τοῦτον καὶ ἀνακηρύττεσθαι τοῖς πολλοῖς ἀνέπεισε. καὶ τὸ δὴ χεῖρον ἔτι τοῦ- 15 τόν καὶ ἀτοπώτερον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν καὶ ταγήν 15 τὴν ἐν τῇ Κρήτῃ, κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ, οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ ναὸν καὶ μνημεῖον οἰκοδομήσαντες κατέθαψαν, ᾧ καὶ οὕτως ἐπέγραψαν "ἐνθάδε κεῖται θανὼν Πίκος ὁ καὶ Ζεὺς." καὶ μετὰ ταῦτα ἡ τοῦ C θεομισοῦς αὐτοῦ καὶ ὑπερηφανοῦ πνεύματος ὁσμὴ τὴν οἰκουμένην διατρέχουσα, βασιλείων τε καὶ ἀρχόντων καὶ λαῶν ἀσυνέτων καὶ 20 ἔθνων καρδίας πληρώσασα, ἕως τῆς τοῦ λόγου θεοῦ σαρκώσεως καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη δι' ἀποστόλων ἁγίων καὶ μαρτύρων ἀναδειξέτω πᾶσαν ψυχὴν ἀγνοία καὶ ἀσεβεῖα κρατουμένην εἰς λατρείαν καὶ προσκύνησιν τοῦ ψευδωνύμου θεοῦ τοῦτου τοῦ Διὸς προειρέπειο

dis artibus magicis utentium, sacrificia ab usu hominum abhorrentia ob-
euntium, turpitudinem atrocitatem impuritatemque superasse: quippe iam
inde a pueritia adulteriis, mares depereundo, dictu foedis libidinibus ac
factis, omnis generis obscoenitate atque impuritate ac quibusvis flagitiis
impiisque supra quam dici potest sceleribus deditus, usque ad annum
120 (tot enim vixisse fertur) turpissimam vitam produxit, prioribus pos-
terisque omnibus qui scelerate vixerunt a se ea re superatis. nam spi-
ritu deo adversante omniumque spirituum malorum impurissimo agebat-
ur. is Picos cum per tam multos annos, deo longanimitate summa hoc
sustinente, Italiam rexisset, omnesque formosas puellas, quascunque mol-
libus suis oculis viderat, corrupisset, quarum numerus ad 70 colligitur,
quasdam etiam infandis ac mysticis apparitionibus delusas, cumque adeo
plerasque suas filias vitiasset, malus ille spiritus multitudini tamen per-
suasit ut eum deum pronuntiarent. id vero deterius adhuc est et ab-
surdius, quod cum mortuus et (quod mandaverat) in Creta sepultus
esset, ubi necessarii ei humato fanum ac monumentum exstruxerunt cum
hac inscriptione "heic situs est Picos, qui et Iuppiter, mortuus," post-
modo odor deo inimici illius ac superbi qui eum rexerat spiritus, orbem
terrarum cursu pervagatus, regum principum populorum gentiumque sto-
lida corda implevit, ut animis inscitia atque impietate occupatis hunc
falso nominatum deum Iovem, aliosque huius similes et cognatos daemo-

καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ δαιμόνων καὶ συγγενῶν. εἶναι δὲ τὴν τοῦ
του μητέρα Σεμίρουμιν καὶ αὐτὸν τὸν Δία καὶ τὴν γενεὰν αὐτοῦ
κατὰ τοὺς χρόνους ἰστοροῦσι τοῦ Ἀβραάμ· ἐπρεπε γὰρ τοῦ δια-
D βόλου εἰς λόμην πολλῶν τὴν κατὰ τὸν ἔχθιστον τοῦτον Δίῳ γενεὰν
ἐκλεξαμένον, τότε καὶ τὸν θεὸν τὸν ἀληθῆ εἰς πολλῶν σωτηρίαν 5
τὸν δίκαιον καλέσαι Ἀβραάμ. οὗτος ὁ Ζεὺς πρὸς τοῖς ἄλλοις
υἱοῖς ἔσχε καὶ Φαῦνον καὶ Περσέα καὶ Ἀπόλλωνα· ἀλλὰ τὸν μὲν
Φαῦνον ἐπ' ὀνόματι τοῦ πλάνητος ἀστέρους ἐκάλεσεν Ἑρμῆν, ὃς
καὶ μετὰ τὴν Διὸς τελευτὴν ἐβασίλευσε τῆς Ἰταλίας ἔτη τριάκοντα
πέντε, ἦν δὲ πενοῦργος ἀνὴρ καὶ μαθηματικὸς καὶ λογιώτατος. 10
ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἐπεβουλεύθη (αὐτὸς γὰρ Μαιά-
δος γυναικὸς ἦν υἱός, ἦν πρώτην ἔσχεν ὁ Ζεὺς ἐν Ἰταλίᾳ, Ἀλκμή-
P 18 νην δὲ τὴν Θηβαίαν μετ' αὐτήν, ἐξ ἧς τὸν τρίσπερον ἔσχεν Ἑρα-
κλέα), πολὺν χρυσὸν ἐγκολπωσάμενος εἰς Αἴγυπτον ἦλθε, καὶ τῇ
τούτου ἐπιδόσει καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῇ μαντείᾳ καὶ τοῖς χρησιμῶν 15
μασιν ἀγαπηθεὶς καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀποθεωθεὶς, Μέστρεμ τοῦ υἱοῦ
Χάμ τοῦ ἐκεῖ βασιλεύοντος ἀποθανόντος εὐθὺς ἀναγορεύεται, καὶ
ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ τῶν μελλόντων προρρήσει ὡς θεὸς κλειζόμενος
ἐπὶ 19 ἔτη Αἰγύπτου βασιλεύει. ὁ δὲ Ἀπόλλων πνεύματι Πύθω-
νος ἐκ νεότητος κάτοχος ὢν ἕως τελευτῆς αὐτοῦ, οὐδὲ μετὰ τελευ- 20
τὴν αὐτοῦ τῆς φληναφείας ἐπαύσατο ὁ πονηρός· ἔστι γὰρ τοῦτο
εἶδος πνεύματος μαντικώτατον, πολλὰ μὲν ἀληθῆ, τὰ δὲ πλεῖστα

nes, divino cultu atque adoratione eo usque honorarent, dum verbum
dei carnem induit, idque gentibus beatorum apostolorum ac martyrum
ministerio innotuit. narrant hunc Iovem ac matrem eius Semiramidem
reliquumque eius genus Abrahami aetate exstitisse. conveniebat enim
ut quam aetatem diabolus ad perniciem multis opera invisissimi istius
Iovis struendam delegerat, eadem etiam verus deus salutis multorum
causa iustum Abrahamum vocaret. Iuppiter cum alios filios, tum Fau-
num Perseum et Apollinem habuit. ac Faunum quidem desumpto ab er-
rante stella nomine Mercurium appellavit; isque a morte Iovis regnum
Italiae annos 35 tenuit. homo fuit versutus, mathematicus, disertissimus.
cum vero insidiis reliquorum fratrum peteretur (filius enim Maia-
dis mulieris erat, quam in Italia primam habuit uxorem Iuppiter; ac post
eam Alcmenem Thebanam, quae ei trivesperum Herculem peperit) ma-
gna vi auri suffarcinatus in Aegyptum venit. ibi ob auri eius largitio-
nem facundiam divinandi scientiam et oracula gratiosus factus ac pro
deo habitus, Mezromo Chami filio, qui regnum Aegypti tunc tenebat,
mortuo subrogatur. ubi cum fastu et praedictione futurorum, deus ap-
pellatus, per annos undequadragesima id regnum gessit. ceterum Apollo,
cum ab ineunte aetate spiritu Pythonis fuisset afflatus, isque spiritus ei
per omnem vitam adfuisset, ne mortuo quidem eo istarum nugarum finem
fecit diabolus. maxima divinandi facultate id genus spiritus pollet,
multa vera, pleraque autem ambigua et ancipitia ob ignorationem di-

λέγον ἀμφίβολα καὶ ἀμφιρρεπῆ διὰ τὴν ἄγνοιαν. ὁ δὲ Ἡρακλῆς Β
 πρῶτος κατέδειξε φιλοσοφεῖν ἐν τοῖς ἐσπερίοις μέρεσι. τοῦτον
 ἀπεθίωσαν οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτήν, καὶ
 ἐκάλεσαν ἐν τῷ οὐρανῷ ἀστέρα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ. ὄντινα Ἡρα-
 5 κλῆς ἐγγράφουσι ἀπὲρ χιτῶνος δορὰν λέοντος ἡμφιεσμένον καὶ
 ῥοπαλον φέροντα καὶ τρία μῆλα κρατοῦντα, ἅπερ ἀφελῆσθαι αὐ-
 τὸν ἐμεθολόγησαν τῷ ῥοπάλῳ φονεύσαντα τὸν δράκοντα, τουτέστι
 νικήσαντα τὸν πονηρὸν καὶ ποικίλον τῆς ἐπιθυμίας λογισμὸν διὰ
 τοῦ ῥοπάλου ἧτοι τῆς φιλοσοφίας, ἔχοντα περιβόλαιον γενναῖον
 10 φρόνημα ὡς δορὰν λέοντος, καὶ οὕτως ἀφελόμενον τὰ τρία μῆλα, C
 ὅπερ ἐστὶ τὰς τρεῖς ἀρετάς, τὸ μὴ ὀργιζέσθαι, τὸ μὴ φιληδονεῖν,
 τὸ μὴ φιλαργυρεῖν. διὰ γὰρ τοῦ ῥοπάλου, τῆς καρτερικῆς ψυχῆς,
 καὶ τῆς δορᾶς, τουτέστι τοῦ σώφρονος λογισμοῦ, ἐνίκησε τὸν
 γῆϊνον τῆς φαύλης ἐπιθυμίας ἀγῶνα, φιλοσοφῆσας ἄχρι θανάτου,
 15 καθὼς Ἡρόδοτος ὁ σοφώτατος συνεγράψατο, ὃς καὶ ἄλλους Ἡρα-
 κλείς ἰστόρησε γενέσθαι ἐπτά.

Ὁ γοῦν Ἑρμῆς γνοὺς τὴν κατ' αὐτοῦ οὐσκεινὴν τῶν ἀδελ-
 φῶν αὐτοῦ, ὡς εἶπομεν (περὶ ποῦ γὰρ τοὺς ὁ ὑπῆρχον ἀπὸ δια-
 φόρων γυναικῶν γεννηθέντες τῷ Διὶ), ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον
 20 πρὸς τὴν φυλὴν τοῦ Χάμι υἱοῦ Νῶε, οἵτινες ἐδέξαντο αὐτὸν ἐν D
 τιμῇ· ὃς καὶ διέτριβεν ἐκεῖ ὑπερηφανῶν πάντας καὶ φορῶν χρυ-
 σῆν στολῆν. καὶ ἐφιλοσόφηε παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, λέγων αὐτοῖς
 ματαιείας· λογικὸς γὰρ ἦν φύσει. καὶ προσεκύονον αὐτὸν Ἑρμῆν

10 ἀφελόμενος P

11 ἅπερ P

cens. at Hercules in occidentis terrae partibus primus philosophiam in-
 stituit; quem mortuum ab ipso prognati in deorum numerum rettulerunt,
 sidusque in caelo nomine eius affecerunt. Herculeum istum pingunt in-
 dertam loco vestis exuvio leonis, clavam ferentem ac tria tenentem mala,
 quae fabulantur eum dracone clava occiso abstulisse, hoc notantes, cum
 mala ac varia cupiditatis consilia clavae, hoc est philosophiae, ope vi-
 cisse, amictum veluti pelle leonis animo generoso; atque ita tria mala
 abstulisse, tres scilicet virtutes, quae sunt non irasci, non esse volupta-
 tibus deditum, non esse cupidum pecuniae, clava enim animi tolerantis,
 ac pelle, id est temperantia, terrenum pravae concupiscentiae certamen
 vicit, philosophiam usque ad mortem colendo; quod de eo Herodotus,
 doctissimus scriptor, memoriae prodidit, alios quoque septem Hercules
 fuisse narrans.

Enimvero Mercurius cognitis, ut diximus, quae sibi a fratribus
 (erant autem Iovi ex diversis nati mulieribus filii circiter 70) tendeban-
 tur insidiis, in Aegyptum abiit ad stirpem Chamī, qui erat filius Noe.
 ab iis est cum honore acceptus, ibique permansit omnes prae se despi-
 ciens et auream vestem gerens. philosophatus est autem apud Aegy-
 ptios, vaticinans, ut erat natura disertus. adorabatur ab iis, ac Mercu-
 Georg. Codexms tom. I.

ὡς λέγοντα τὰ μέλλοντα καὶ διακονοῦντα αὐτοῖς τὴν τῶν μελλόντων ἐκ τοῦ Θεοῦ δῆθεν ἀπόκρισιν καὶ παρέχοντα αὐτοῖς χρήματα· ὃν καὶ πλουτοδότην ἐκάλουν ὡς τοῦ χρυσοῦ Θεὸν νομιζόντες.

- Ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα δὲ χρόνοις, ἐπὶ τῆς βασιλείας Φοίνικος, ἦν Ἡρακλῆς ὁ φιλόσοφος ὁ λεγόμενος Τύριος, ὅστις ἐφεῦρε 5
 P 19 τὴν κογχύλην. μετεωριζόμενος γὰρ εἰς τὸ παράλιον μέρος τῆς Τύρου εἶδε ποιμενικὸν κύνα ἐσθίοντα τὴν λεγομένην κογχύλην, καὶ ποιμένα νομιζόντα αἰμάσσειν τὸν κύνα, ἀπὸ τῶν προβάτων πόκον ἐρέας λαβόντα καταμάσσειν τὰ καταφερόμενα ἐκ τοῦ στόματος τοῦ κυνός. ὁ δὲ Ἡρακλῆς προσισχηκῶς καὶ ἰδὼν αὐτὸ βάμμα τι 10
 ἐξάσσειν ἐθαύμασε· καὶ γινὼς ὅτι ἐκ τῆς κογχύλης ἐστίν, εἰληφὼς τὸν πόκον ὡς μέγυ δῶρον προσήνεγκε τῷ βασιλεῖ τῆς Τύρου Φοίνικι, ὃς καὶ ἐκπλαγείς ἐπὶ τῇ Θεῷ τοῦ βάμματος ἐκέλευσεν ἐξ αὐτοῦ βαφῆναι ἐρέαν καὶ γενέσθαι αὐτῷ βασιλικὸν περιβόλαιον, ὃ περιβαλόμενος αὐτὸς πρῶτος ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων· πρὸ τού- 15
 B του γὰρ οὐκ ἤδεισαν οἱ ἄνθρωποι βάπτειν χροιάς. μετὰ γοῦν χρόνους πολλοὺς οἱ Ῥωμαῖοι τὴν Φοινίκων χώραν κατασχόντες τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀληθινὸν ἐκ τῆς κογχύλης σχῆμα βασιλικὸν ἐφόρεσαν. μετὰ δὲ Ῥέμον καὶ Ῥωμόλον Νουμῆς βασιλεύσας Ῥωμαίων, καὶ δεξιόμενος πρεσβευτὴς ἐκ τῆς χώρας τῶν λεγομένων Πελασγῶν 20
 φοροῦντας χλαμύδας ἐχούσας ταβλία ῥούσια καθάπερ οἱ ἀπὸ τῆς Ἰσαυρίας χώρας, καὶ τερφθεὶς τῷ σχήματι, ἐπενόησε πρῶτος ἐν τῇ Ῥώμῃ χλαμύδας φορεῖσθαι τὰς μὲν βυσιλικὰς πορφύρας, ἐχού-

rius deus appellabatur, quod futura praediceret, ac divinitus nimirum de iis quae post essent eventura responsa administraret, pecuniamque suppeditaret; itaque etiam divitiarum datorem vocabant, pecuniae deum putantes.

Inferioribus temporibus Phoenice regnante, Hercules fuit philosophus cognomento Tyrius. is purpuram invenit. cum enim in eam Tyri partem ascendisset quae ad mare pertinet, pastoris canem vidit concham vorare; pastorem a cane sanguinem emitti putantem, lana ab ove accepta quod ex ore canis defluebat abstergere. at Hercules, qui rem observaret, tincturam eius lanae egregiam cum admiratione vidit; animadversoque liquorem eum ex concha ista fluxisse, lanam istam magni doni loco ad regem Tyri Phoenicem attulit. is spectaculo tincturae istius attonitus iussit hoc modo lanam tingi atque ex ea sibi regiam vestem parari; qua primus hominum indutus omnibus admirationi fuit. nam antea temporis colorum tincturam ignoraverant homines. longo post tempore Romani Phoenicia subacta veram et antiquae respondentem purpuram ad regium amictum adhibuerunt. Numa, qui post Romulum et Remum Romae regnavit, cum ad eum Pelasgorum legati venissent chlamydes gestantes praetextas coccino, quales etiam Isauri gestant, ea forma delectatus primus instituit ut a Romanis chlamydes gestarentur, a

σας ταβλία χρύσεια, τὰς δὲ τῶν συγκλητικῶν καὶ τὰς τῶν ἐν ἀξίαις καὶ στρατείαις χλαμύδας ἐχούσας σήμαντρα τῆς βασιλικῆς φορεσίας, ταβλία πορφυρᾶ δηλοῦντα ἀξίαν Ῥωμαϊκὴν πολιτείας καὶ ὑποταγὴν διαγωγὴν, κλεύσας μηδένα εἰς τὸ αὐτοῦ παλάτιον εἰσελθεῖν συγχωρεῖσθαι ἄνευ τοῦ σχήματος τῆς τοιαύτης χλαμύδος.

Φοῖνιξ δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγήνορος ἀνὴρ ἐγένετο σοφός, ὃς στυγεράψατο Φοινικοῖς γράμμασι τὴν ἀριθμητικὴν φιλοσοφίαν, ἐπέξιδετο δὲ καὶ ἀσωμάτων ἀρχάς, καὶ σώματα δὲ μεταβάλλεσθαι, καὶ τὰς ψυχὰς εἰς ἀλλογενῆ ζῶα εἰσεῖναι. οὗτος πρῶτος ἐξέθετο ταῦτα, ὡς Κλήμης συνεγράψατο ὁ σοφώτατος.

Μετὰ δὲ τὴν Ἑρμοῦ τελευτὴν ὁ Ἥφαιστος ἐπὶ τέσσαρα ἤμισυ ἔτη τῆς Αἰγύπτου ἐβασίλευσεν. ἦν δὲ, φασί, πολεμιστής, ὃν συμπεσόντα τῷ ἵππῳ πληγῆναι τὸν πόδα καὶ χωλεύοντα ἄχρι 10 στέλους διαρκέσαι. ἀπεθεώθη δὲ ὁ Ἥφαιστος ὑπὸ Αἰγυπτίων διὰ τὸ νομοθετῆσαι μονανδρεῖν καὶ σωφρόνως βιοῦν τὰς γυναῖκας τῶν Αἰγυπτίων, τὰς δὲ μοιχευομένας τιμωρεῖσθαι, ἀλλὰ μὴν καὶ ὡς ὁ Πλάτων, πολεμικῶν καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων τὴν ἐκ σιδήρου κατασκευὴν αὐτοῖς ὑποδείξαντα· λίθοις γὰρ καὶ ῥοπάλοις ἐπολέμων 20 πρὸ αὐτοῦ, τοῦτον δὲ φασὶ διὰ μυστικῆς εὐχῆς τὴν ὄξυλόβην διξάμενον ἐκ τοῦ ἀέρος, οὕτω τὴν χαλκευτικὴν Αἰγυπτίοις παραδοῦναι.

regibus purpureae, praetextae auro, a senatoribus et iis qui cum magistratu aut imperio essent aliae quae pro indicio regii gestaminis purpura essent praetextae; quo significaretur Romanae rei publicae dignitas et subiectio. edixitque ne quis sine huiusmodi chlamyde in palatium suum intrmitteretur.

Phoenix Agenoris F. vir fuit sapiens, qui philosophiam de numeris conscripsit literis Punicis. exposuit etiam principia incorporea et corporum mutationes animarumque in alterius generis animalia migrationes. primus hic ista exposuit, ut Clemens homo doctissimus scriptum reliquit.

A morte Mercurii Vulcanus regnum Aegypti per annos quattuor cum semisse tenuit. ferunt hunc bellatorem fuisse, ac cum equo corruentem pedem fregisse, unde ad mortem usque claudus permanserit. in deorum numerum eum Aegyptii rettulerunt, quod lege lata ipsorum uxores uno viro contentas esse et pudice vivere iussisset, suppliciumque in adulteras constituisset. aut vero, ut Plato vult, quod eis bellicorum et rusticorum instrumentorum ex ferro fabricationem demonstrasset: ante ipsum enim lapidibus et fustibus praeliabantur. hunc mystica quadam precatione aiunt ex aëre forcipem impetrasse, atque ita Aegyptiis aeris fabricandi artem tradidisse.

Μετὰ δὲ Ἡφαιστον ὁ οὐδὲς αὐτοῦ Ἥλιος καλούμενος ἐπὶ
 P 20 εἴκοσι καὶ ἕμισυ ἔτη τῆς Αἰγύπτου ἐβασίλευσε, καὶ μετ' αὐτὸν
 Σῶσις, εἶτα Ὅσιρις, μεθ' ὃν Ὀρος, καὶ μετ' αὐτὸν Θούλης,
 δς καὶ ἕως τοῦ Ὠκλεινοῦ πᾶσαν τὴν γῆν παρελήφεν. ἐπὶ δὲ τὴν
 Ἀφρικὴν ὑποστρέφων εἰς τὸ μαντιεῖον ἐπυθάνετο τίς πρὸ αὐτοῦ 5
 καὶ τίς μετ' αὐτὸν οὕτω δυνήσεται· ἀκοῦσαι δὲ τοῦ χρησμοῦ οὐ-
 τως "πρῶτα θεός, μετέπειτα λόγος, καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς· σύμ-
 φωνα δὲ εἰσι τάδε, ὧν κράτος αἰώνιον. ὠκίσι ποσὶ βᾶδιζε, θνητέ,
 ἄδελγον διανύων βίον." τοῦτον εὐθὺς τοῦ μαντείου ἐξεληλυθότα οἱ
 B ἴδιοι ἐν αὐτῇ τῇ Ἀφρικῇ κατέσφαξαν. μετὰ δὲ τοῦτον Σέσωστρις 10
 τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἐβασίλευσεν. οὗτος Ἀσσυρίους καὶ
 Χαλδαίους καὶ Πέρσας ἕως Βαβυλῶνος ὑπέταξε, καὶ τὴν Ἀσίαν
 Εὐρώπην καὶ Μυσίαν καὶ Σκυθίαν. ὑποστρέφων δὲ δεκαπέντε
 χιλιάδας ἀνδρῶν νεανίσκων, Σκυθῶν μαχιμωτάτων ἐπιλέκτων, ἐν
 τῇ Περσικῇ γῇ κατέκτισεν. ἐπὶ τούτου Ἐρμῆν φασὶν ἐν Αἰγύπτῳ 15
 θανμαστὸν ἄνδρα γνωσθῆναι καὶ φοβερὸν ἐπὶ σοφίᾳ· δς ἔφρασε
 τρεῖς μεγίστας εἶναι δυνάμεις τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄλων θεοῦ,
 μίαν θεότητα εἶναι εἶπε· διὸ καὶ τρισμέγιστος Ἐρμῆς κατωνόμα-
 C σται. δς οὕτω πρὸς τινα Ἀσκληπιῶν αὐτοῖς ῥήμασιν ἔφη "ἦν φῶς
 νοερὸν πρὸ φωτὸς νοεροῦ, καὶ ἦν αἶν νοῦς νοῦ αἴτιον, καὶ οὐδέν 20
 ἕτερον ἦν ἢ ἡ τούτου ἐνότης. αἶν ἐν αὐτῷ ὧν αἶν τῷ ἑαυτοῦ νοῦ

18 μίαν δὲ θ.?

Vulcano defuncto filius nomine Sol successit ac rex Aegyptiorum annis viginti semis fuit. post hunc Sosis, inde Osiris, postea Orus, tum Thules Aegyptum, alius post alium rexerunt. Thules omnem terram usque ad Oceanum occupavit: inde in Africam reversus oraculum consuluit, quisnam se prior tantum potestatis habuisset, ac quis post ipsum tantundem habiturus esset. ita ei responsum perhibetur. "principio deus, hinc sermo, atque his spiritus iunctus. haec tria cognata: est illis aeterna potestas. mortalis, celeri gressu te hinc protinus aufer, incertam degens dubio conamine vitam." ferunt hunc, ubi primam aede oraculi egressus est, a suis esse in ipsa Africa iugulatum. successit ei Sesostria, ac 20 annis regnum in Aegyptios gessit. hic Assyrios Chaldaeos et Persas usque ad Babylonem subegit, Asiamque et Europam, Mysiam et Scythiam. reversus quindecim milia Scytharum iuvenum doctos, qui bellatores essent optimi, in Perside collocavit. sub hoc ferunt Mercurium in Aegypto innotuisse, admirabilem virum et sapientiae causa stupendum. is dei universi huius conditoris tres esse maximas facultates, unicam vero divinam naturam dixit. itaque etiam Trismegistus Hermes, quod est Mercurius termaximus, denominatus est. huius ad Aesculapium quendam haec sunt verba. "erat lux intelligens ante lucem intelligentem; eratque semper mens quae menti causa esset, neque quidquam erat aliud quam huius mentis unitas. ea mens cum semper in sese ipsa sit, semper sua ipsius mente luce atque spiritu universa continet.

καὶ φωτὶ καὶ πνεύματι πάντα περιέχει. ἐκτὸς τούτου οὐ θεός, οὐκ ἄγγελος, οὐ δαίμων, οὐκ οὐσία τις ἄλλη· πάντων γὰρ κύριος καὶ θεὸς καὶ πατήρ· καὶ πάντα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἴστί· ὁ γὰρ λόγος αὐτοῦ προελθὼν παντέλειος καὶ γόνιμος καὶ δημιουργός, ἐν γονίμῳ φύσει πεσών, ἐν γονίμῳ ὕδατι, ἔγκνον τὸ ὕδωρ ἐποίησεν.” οὕτως εἰπὼν ὁ Ἑρμῆς ἠΰξαστο “ὄρχιζώ σε, οὐρανοῦ μεγάλου ἐργάτα, ὄρχιζώ σε, φωνῆ πατρός, ἦν ἐφθέγγετο πρώτην τὸν μονογενῆ λόγον αὐτοῦ, ἴλεως ἔσο.” τῶν φωνῶν τούτων καὶ ὁ ἱερός Κύριλλος ἐμνήσθη εἰπὼν ὅτι καὶ ὁ τρισμέγιστος Ἑρμῆς τριάδα ὠμολόγει. ὁ δὲ Σέσωστρος μετὰ τὴν νίκην τὴν Αἴγυπτον καταλαβὼν τελεντᾷ, ἀνέστη δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεὺς ἐπ' Αἴγυπτον Φαραὼ ὁ καὶ Ναρεχῶ καλούμενος, κρατήσας ἔτη, ὡς φασί, πενήκοντα· ἐκ τούτου οἱ ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ καταγόμενοι βασιλεῖς Φαραὼ προσαγορεύονται. ἔως ὧδε αἱ τῶν Αἰγυπτίων βασιλείαι.

Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Πίκου τοῦ καὶ Δίδος ἀνεβάνη τις ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰαφεῖθ ἐν χώρᾳ τῶν Ἀργείων, Ἰταγος λεγόμενος. ὃς καὶ ἐν αὐτῇ βασιλεύσας κίλλει πόλιν Ἰῶ, καὶ Ἰώπολιν ἐκάλεσε ταύτην εἰς ὄνομα τῆς σελήνης· οἱ γὰρ Ἀργεῖοι τὴν σελήνην Ἰῶ καλοῦσιν. ἔσχε δὲ καὶ θυγατέρα Ἰῶ· ἐκ ταύτης ὁ Ζεὺς θυγατέρα ἔσχε τὴν Λιβύην. αὕτη ἡ Ἰῶ ἐπεὶ ἐμίγη τῷ Διὶ, αἰσχυνθεῖσα τὸν πατέρα φεύγει εἰς Αἴγυπτον, ἐκεῖσε δὲ τὸν Ἑρμῆν βασιλεῖα ἐφόρῳσα ἐπὶ τὸ Σιλπιὸν ὄρος τῆς Συρίας μεταβαίνει, ὅπου Σίλευ-

12 ἔπ' P

extra eam mentem neque deus est neque angelus neque daemon neque alia ulla natura. omnium enim dominus deus et pater est. sub ipso et in ipso omnia sunt. sermo enim ipsius, qui perfectus omnibus modis est et fecundus ac opifex, ab ipsa progressus mente inque aquam, cuius est fertilis natura, incidens, fetam aquam reddidit.” haec fatus Hermes sic precatus est. “adinro te, caeli magni opifex: adiuro te, vox patris, quam primam edidit, unigenitum suum verbum, propitius esto.” beatus quoque Cyrillus harum vocum mentionem fecit, dicens quod etiam Hermes Trismegistus trinitatem sit confessus. ceterum Sesostrius parta victoria Aegyptum adeptus decessit vita. post eum rex Pharao exstitit, qui et Narecho dicitur. regnavit annos, ut aiunt, quinquaginta. ab hoc genus ducentes reges Pharaones appellati sunt. hactenus regnum Aegyptiorum.

Tempore Pici, qui et Iuppiter usurpatus est, in Argivorum regione quidam de Iapeti stirpe exstitit, nomine Inachus. hic regno Argivorum potitus urbem Io condidit, et Iopolim a luna Io dicitur. habuit et filiam Io nomine, ex qua Iuppiter filiam Libyam sustulit. ipsa Io verecundia patri, quod cum Iove concubisset, in Aegyptum fugit; ubi cum Mercurium regem invenisset, in Silphium Syriae montem abiit, ubi postea

κος ὁ Μακεδῶν ὕστερον εἰς ὄνομα τοῦ ἰδίου υἱοῦ τὴν μεγάλην Ἀντιόχειαν ᾠκοδόμησεν. ἐκεῖ οὖν ἡ Ἰὼ τελευτᾷ. Ἰναχος δὲ ὁ ταύτης πατὴρ πολλοὺς εἰς ἀναζήτησιν αὐτῆς πεπομφώς, ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς, παρήγγειλεν, εἰ μὴ αὐτὴν ἀγά-
B γοιεν, μηδὲ αὐτοὺς ἐπανελθεῖν. οἱ δὲ τὴν Αἴγυπτον διαβάντες 5 καὶ πρὸς Συρίαν ἐλθόντες ὄναρ θεωροῦσι δάμαλιν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ χρηματίζουσιν οὕτως “ἐνθάδε εἰμι ἐγὼ ἡ Ἰὼ.” διωπνισθέντες οὖν ἐκεῖ ἱερὸν καὶ πόλιν, ἦν καὶ Ἰώπολιν ὠνόμασαν, οἰκοδομήσαντες ἔμειναν, μὴ τολμῶντες πρὸς Ἰναχον ἐπανελθεῖν. Λεβύη δὲ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, ἦν ἐκ Διὸς ἔσχεν, ἐγαμήθη Ποσειδῶνι 10 τῷ Κρόνου μὲν υἱῷ ἀδελφῷ δὲ Διός. τούτοις τρεῖς παῖδες, Ἀγήνωρ καὶ Βέλος καὶ Ἐνυάλιος ἐτέχθησαν. ὧν ὁ Βέλος μὲν τὴν Σίδα γεγάμηκεν, ἀφ’ ἧς Αἴγυπτον καὶ Δαναὸν ἔσχεν υἱούς, ἐξ οὗ καὶ ἡ χώρα Αἴγυπτος κέκληται· ὁ Ἀγήνωρ δὲ ἐπὶ τὴν Φοινικὴν ἐλθὼν ἠγάγετο τὴν Τυρώ, ἐξ ἧς Κάδμος ἐγεννήθη καὶ 15
C Φοινίξ καὶ Σύρος καὶ Κίλιξ καὶ θυγάτηρ Εὐρώπη καλουμένη. κτίζει δὲ Ἀγήνωρ τὴν Τύρον, ἐπ’ ὀνόματι Τυροῦς τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, βασιλεύει δὲ τῶν μερῶν ἐκείνων ἔτη ἑξ΄. φασὶ δὲ τὸν Ταῦρον τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τῆς Κρήτης βασιλεύοντα, ναυμαχίᾳ κατὰ τῆς Τύρου ἐπιθέμενον τοῦ Ἀγήνορος ἀλλαγῶ μετὰ τῆς 20 οἰκείας δυνάμεως πόλεμον ποιουμένου, πρὸς ἐσπέραν τὴν Τύρον ἐλεῖν, ἄλλους τε πολλοὺς αἰχμαλώτους καὶ δὴ καὶ τὴν Εὐρώπην θυγατέρα Ἀγήνορος, ἦν καὶ γυναῖκα ποιησάμενος πᾶσαν τὴν γῆν

22 καὶ ἄλλους τε πολλοὺς ἀπαγαγεῖν αἰχμ.?

temporis Seleucus Macedo magnam Antiochiam de filii nomine sic dictam condidit. ibi mortua est Io. pater vero Inachus multos cum misisset qui eam requirerent, filios quoque suos ea conditione ablegavit ut non nisi eam reducentes domum redirent. hi cum Aegypto peragrata ad Syriam accessissent, per insomnium viderunt bucolam, quae humana voce haec ederet “hic sum ego Io.” somno soluti fano ibi et urbe Iopolis aedificatis eo loco manserunt, cum ad Inachum reverti non aude-
 rent. at Libya Ius et Iovis filia Neptuno nupsit, Saturni filio, Iovis fratri. ex hoc coniugio nati tres filii, Agenor Belus et Enyalius. quorum Belus ducta in matrimonium Side Aegyptum, unde Aegypto regioni nomen, et Danaum filios genuit. Agenor in Phoenicem profectus Tyro uxorem duxit; ex qua ei nati sunt Cadmus Phoenix Syrus Cilix et filia Europa. Agenor Tyrum extruxit, ab uxore ita nominatam, regnumque in iis regionibus per annos, ut aiunt, 63 obtinuit. ea tempestate traditur Taurum Cratae regem classe Tyrum tentasse, Agenore cum suis copiis allbi bellum gerente; ac sub vesperam capta Tyro cum aliis multos captivos tum Europam quoque Agenoris filiam abduxisse. hanc de-

Ἰάφεθ Εὐρώπην ὠνόμασεν, ὥσπερ Λιβύην ὁ Ποσειδῶν τὴν τοῦ
 Χάμ γῆν διὰ Λιβύην τὴν αὐτοῦ γαμετήν. ἐντεῦθεν ὠμολόγησαν
 εἰ ποιεῖται ὡς ὁ Ζεὺς ταύρω ὁμοιωθεὶς Εὐρώπην ἤρπασεν. οὗτος **D**
 ὁ Ταῖρος καὶ Γόρτυναν πόλιν ἐπ' ὀνόματι τῆς αὐτοῦ μητέρος
 5 ὠκοδόμησεν ἐν Κρήτῃ, καὶ υἱὸν ἔσχεν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ὃν Μίνω
 προσηγόρευσεν. ὁ Ἀγῆνωρ δὲ τελευταῖαν μέλλων χρήματα πολλὰ
 ἐν Κρήτῃ διὰ τοῦ υἱοῦ Κάδμου πρὸς τὴν θυγατέρα Εὐρώπην ἀπο-
 στέλλει. τοῖς υἱοῖς δὲ αὐτοῦ τὴν ὑποτεταγμένην αὐτῷ γῆν κατα-
 μερίζων, Φοίνικι μὲν Τύρον καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς ἀπονείμας Φοινί-
 10 κην τὴν ὑπ' αὐτὸν ὠνόμασε γῆν. ὁμοίως δὲ καὶ Συρίαν καὶ Κι-
 λικίαν τὰς ἐπιλαχούσας τοῖς υἱοῖς Σύρω καὶ Κίλικι χώρους προσω-
 νόμασεν. ἐν τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ Φοίνικος καὶ Ἡρακλῆν φασὶ
 τὸν φιλόσοφον, τὸν λεγόμενον Τύριον, τὴν οὕτω καλουμένην κογχύ- **P 22**
 ἴην ἐξερεῖν, ὡς εἴρηται.

15 Ὅ μνῆτοι Ζεὺς πρὸς ταῖς ἄλλαις καὶ τοῦ ἕξ Ἀργείων κατα-
 γομέτου Ἀκρισίου θυγατέρα Δανάην, ἐπηρεπῆ πάνν οὔσαν καὶ ἐν
 κορβουκλείῳ πρὸς θάλασσαν φυλαττομένην, πολλῶ χρυσῷ τοὺς
 τροῦντας πείσας καὶ ταύτην ἄρπασας καὶ φθείρας ἔσχεν ἕξ αὐτῆς
 παῖδα Περσέα ὀνόματι. ἐνθεν οἱ μυθολόγοι τὸν *Δία* φασὶ χρυ-
 20 σὸν γενόμενον ῥῆναι διὰ τοῦ στέγους εἰς τὸν θάλαμον καὶ Δανάην
 διαφθεῖραι. τοῦτον τὸν Περσέα καὶ πτερωτὸν εἶναι ἔφασκον ὡς
 ὑψέτατον ὄντα παιδόμενον καὶ τῇ φύσει γοργότατον καὶ ἐντρεχέστι-
 τον. ᾧ καὶ Ζεὺς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὰς κορυφὰς καὶ μυστικὰς καὶ

inde uxorem habuit, ab eaque Europae nomen toti quae Ispeto cesserat
 terrae fecit, sicuti Neptunus omnem Chami terram a Libya uxore sua
 Libyam denominavit. hinc poetae perhibuerunt Iovem sub tauri specie
 Europam rapuisse. hic Taurus etiam Gortynam urbem matri suae co-
 gnominem in Creta condidit, filiumque ex Europa habuit, quem Minoem
 appellavit. ceterum Agenor moriturus magnam pecuniae vim per Cad-
 mam filium suum ad Europam in Cretam transmisit, suam vero dicionem
 inter filios ita distribuit, ut Phoenici Tyrus ac quae circum est regio
 obtingeret, quam et Phoenicen nominavit, sicut et Syriam ac Ciliciam,
 quas Syro et Cilici filiis suis attribuebat. huius Phoenicis aetate foront
 Herculem philosophum, cognomento Tyrium, purpuram quo expositum
 est modo repperisse.

At Iuppiter praeter multas alias Danaae quoque Acrisii, qui ab Ar-
 givis descendebat, filiam, insigni forma, et quae in cubiculo ad mare
 exstructo adservabatur, corruptis multo auro custodibus rapuit ac viola-
 vit, atque ex ea filium nomine Perseum sustulit. hinc fabulati scripto-
 res Iovem ediderunt in aurum conversum per tectum in cubile influxisse,
 ac Danaae virginitatem eripuisse. hunc quoque Perseum alatum fuisse
 dixerunt, quod ab ineunte aetate celerrimus fuit ingenioque ferocissimo
 atque callidissimo; quare etiam eum pater arcanas ac mysticas foedas-

- B** μυσταρὰς πάσας μαγείας καὶ μαγγανίας ἐδίδαξε, νικῶν τοὺς πολεμικοὺς ἐν τούτοις παρεγγυῶν. τολῶν εἰς ἡλικίαν ἀνδρὸς ἑλθὼν φεύγει τοὺς υἱοὺς Νίνου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ πρὸς Ἀσσυρίους ἔρχεται. πρὸς δὲ Λιβύην διαβυλῶντι παρθένος κόρη χωρικοῦ, ἀπηρωμένους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς τρίχας, κατὰ 5 πρόσωπον συναντᾷ. ἦν καὶ στήσας τὸ αὐτῆς ὄνομα ἠρώτα. ἡ δὲ “Μέδουσα” ἔφη “λέγομαι.” καὶ αὐτίκα τὴν κάραν αὐτῆς ἀποτέμνει· καὶ ταύτην ταριχεύσας κατὰ τὰς ἀρρήτους καὶ μιαρὰς ὑποθήκας Διὸς τοῦ πατέρος αὐτοῦ, ταῖς χερσὶ κρατῶν καὶ ταῖς μαγείαις θαρρῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐχώρει. Γοργόνα δὲ τὴν 10
- C** κάραν ἐκάλει διὰ τὸ τῆς γοητείας ἐνεργὲς καὶ δξύ. ἐκεῖθεν πρὸς Αἰθιοπίαν διαβὺς ὑπὸ Κηφέως τότε βασιλευσμένην, καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Ἀνδρομέδαν καλουμένην καὶ ἰέρειαν οὖσαν ἀρπύσας, κατέπλευσε διὰ Συρίας πρὸς Λυκαονίαν. οἱ δὲ Λυκαῖοι τούτῳ ἐναντιωθέντες τῇ τῆς Γοργόνος πρώτῃ βοήθειᾳ 15 κατενικήθησαν. ἐκεῖ καὶ πόλιν κτίσας Περσίδα τῷ ἰδίῳ κέκληκεν ὀνόματι. στήλην δὲ ἔξω τῆς πόλεως στήσας, καὶ τὸ ἀπεικόνισμα τῆς Γοργόνος ἐπιθεῖς, Εἰκόνιον ταύτην ἐπωνόμασεν. ἐκεῖθεν ἐπὶ Ἰσαυρίαν καὶ Κιλικίαν διαβύς, χρησμὸν λαβὼν ὅτι ἔνθα ἐκ τοῦ ἵππου ἀποβὰς τὸν ταρόν δδνηθῆῃς τοῦ ποδός, νίκην λάβῃς καὶ 20
- D** πόλιν οἰκοδομήσῃς, τὴν Ταρσὸν κτίσει καὶ κατὰ τῶν Ἀσσυρίων ὄρμῃ, τούτους τε νικήσας καὶ τὸν Σαρδανάπαλον καὶ τοὺς τοῦ γένους αὐτοῦ ἀπεκτονῶς εἰς τέλος αὐτοὺς ὑποτάσσει. καὶ Ἀσσυρίων τὴν βασιλείαν ἀφελόμενος ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι Πέρσας αὐ-

que omnes incantationes et veneficia docuit, horum ope victoriam ei ab hostibus reportandam pollicens. itaque vir factus Perseus Nini patri filios fugiens ad Assyrios venit. inde in Africam eunti virgo occurrit indigena, oculis capillisque ferae instar horrens. quam ipse cum subsistere coegisset, quod nomen gereret interrogavit. professae nomen Medusae statim caput amputavit; idque, ut infandae atque abominandae Iovis patris praeceptiones iuebant, conditum habens, manuum robore et magicarum artium fiducia fretus, adversum hostes suos perrexit. capiti nomen Gorgonis imposuit ob efficacitatem et vim veneficii. inde in Aethiopiam transivit, quam tunc Cepheus regno tenebat; cuius filiam Andromedam eandemque sacerdotem rapuit, ac per Syriam ad Lyceoniam navigavit. Lycaones cum se Perseo opposuissent, primo Gorgonis auxilio devicti sunt. ibi urbem Perseus condidit ac de suo nomine Persidem appellavit. extra urbem statuam posuit, atque ab eo simulacro Iconium nominavit. inde Isauriam et Ciliciam peragrans, accepto oraculo ut quo loco descendens in planta pedis dolorem sentiret, ibi victoriam obtineret atque urbem aedificaret, Tarsum, a planta pedis dictam urbem, condidit. ac contra Assyrios profectus eos superavit, Sardanapaloque cum sua gente necato Assyrios prorsus subegit, regnoque iis adempto, Persas de suo nomine appellavit, regnumque in

τοὺς ἐκάλεσε, βασιλεύσας ἐπ' αὐτοὺς ἔτη γγ'. οὗτος καὶ τὴν κα-
 λουμένην περσίαν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι εἰς πᾶσαν τὴν ὑποκειμένην
 αὐτῷ κατεφύτευσε γῆν, καὶ τὴν τοῦ μυσσαροῦ σκύφον τῆς Μεδού-
 σης οὗς ἡγάπα τῶν Περσῶν ἐν μυστηρίῳ μυσταγωγῆσας μαγείας
 5 Μήδους αὐτοὺς καὶ Μήδαν τὴν χώραν αὐτῶν μετωνόμασεν. εἶτα
 εἰς τὸ Σιλπιον ὄρος ἔλθων εὗρε τοὺς ἀπὸ Ἄργους Ἴωνίτας, ἕφ'
 ὦν καὶ ἐδέχθη ὡς ὁμόφυλος. χειμῶνος δὲ πολλοῦ πεπόντος καὶ P 23
 τοῦ προσπαραχειμένου ποταμοῦ τοῖς Ἴωπολίταις Ὀρόντου καθ'
 ἐπερβολὴν πλημμυροῦντος, ἐπεὶ ἠῤῥατο, ἄφνω κεραινὸς ὡς
 10 σφαῖρα πυρὸς οὐρανόθεν κατηνέχθη, καὶ οὕτως ὁ τε χειμῶν ἐπε-
 σχέθη καὶ τὰ ρεῖθρα τοῦ ποταμοῦ ἀνείθη. καὶ γοῦν τοῦ πυρὸς
 ἐκείνου πῦρ ἀνάψυς ὁ Περσεὺς εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ βαστάζων, εἰς τε
 τὰ ἴδια βασίλεια ἀγαγὼν καὶ ἱερὸν τοῦ πυρὸς κατασκευάσας καὶ
 ἱερεῖς εὐλαβεῖς ἄνδρας ἐπιστησίμενος· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν Ἴωπίλει
 15 καὶ ἐν πάσῃ τῇ ὑπ' αὐτὸν γῆ καὶ ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθέντα
 θεὸν σέβασθαι τὸ πῦρ ἐκείνο θεοπίστας ἐδίδαξε πυρσολατρεῖν, μύ-
 γους τοὺς τοῦ πυρὸς ἱερεῖς καλέσας. ἔρχεται οὖν πρὸς αὐτὸν ἐν B
 πολέμῳ ὁ τῆς Ἀνδρομέδας πατὴρ ὁ Κηφεύς. καὶ ἐπεὶ ὁ Περσεὺς
 ἔξελθὼν τὴν τῆς Γοργόνης κεφαλὴν ἐπεδείκνυε, Κηφεύς δὲ ὑπὸ
 20 τοῦ γήρως ἀμβλωπαῶν, ὡς ἔφιππος κατ' αὐτοῦ ἐπέβαιεν ὁ Περ-
 σεύς, ἀγνοῶν ἀμβλωπαεῖν τὸν Κηφεύ, ἐλογίσατο μὴ ἐνεργεῖν ἔτι
 ἦν κατεῖχε τῆς Γοργόνης κεφαλὴν, καὶ στρέψας ταύτην πρὸς ἑαυ-
 τὸν καὶ ἐμβλέψας ἀτενωῶς παραπὰ τυφλωθεῖς ἀηρέθη. καὶ λοι-

2 πέρσεια P 3 τῆν] τοῖς? 6 Ἴωπολίτας? 15 αὐτοῦ P
 20 ἀμβλωπαῶν οὐκ ἐτυφλώθη, ὡς?

eos per 53 annos obtinuit. idem arborem quoque a se Persicam dictam
 per omnem suam dicionem plantavit; foedoque Medusae scypho de Per-
 sis quos maxime diligebat, arcanis magicis sacris initians, Medos eos et
 terram eorum Mediam nominavit. inde ad Silphium montem profectus
 Ionitas, qui ab Argis eo concesserant, ibi reperit, ab iisque, ut eiusdem
 stirpis, est acceptus. ibi cum ingens tempestas imbris effudisset, ac
 Oreates fluvius qui Iopolin alluit supra modum exundaret, perseo pre-
 cato fulmen veluti globus ignis subito delatum est; itaque et inhibita
 tempestas fuit, et fluvius suo se alveo conclusit. ex eo igne Perseus
 ignem accendit, secumque tulit; et in suam regiam apportans aedem igni
 extruxit, sacerdotioque pios viros praefecit. idemque et Iopoli et in
 tota sua dicione instituit; mandatoque ut de caelo delatus deus ignis
 coheretur, ignis colendi ritum docuit, magorum nomine sacerdotibus ignis
 affectus. porro bellum Perseo Cepheus Andromedae pater intulit. cui
 cum infesto equo occurrens Perseus caput Gorgonis ostentasset, Cepheus
 autem propter senectam aetatem caecutiret, nesciens Perseus Cepheum
 caecutire, putavit caput Gorgonis quod praetendebat vires suas iam non
 exserere; itaque sibi id obvertit, inque id oculis intentis intuitus, ex-

πὸν προβάλλεται ὑπὸ Κηφείως βασιλεὺς Περσῶν Μέρως ὁ Περσείως καὶ Ἀνδρομέδας υἱός. Κηφεὺς δὲ τὴν τῆς Γοργόνης κεφαλὴν καύσους ἀνεχώρησεν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ.

- C Ἀγήνορα δὲ τὸν ἀπὸ Φοινίκης ὁ πατὴρ εἰς ἀναζήτησιν τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς Εὐρώπης ἀποστείλας, μαθὼν ὁ Κάδμος ὡς αὐτὴ 5 σὺν Ταύρω τῷ ἄρπάσαντι ταύτην τῆς Κρήτης βασιλεύει, ὤρμησεν εἰς Βοιωτίαν καὶ αὐτοὺς ἀγνοοῦντας τὰ Φοινίκων γράμματα εἰδὼς, καὶ ἐβασίλευσεν ἐπ' αὐτοῖς ἔτη ξβ'. καὶ γυναῖκα ἠγάγετο τὴν Ἀρμονίαν καλουμένην, ἣτις αὐτῷ ἔξ ἔτικε θυγατέρα, Ἰνὼ Ἀγαύην Σεμέλην Εὐρυνόμην Κλεωνθῶ καὶ Εὐρεδίκην. αὐταὶ 10 ἐλέγοντο Καδμίδες. οὗτος ὁ Κάδμος καὶ πόλιν τὴν μεγάλην τὴν Καδμείαν ἐκεῖ κτίσει. ὃς καὶ τὸν Τειρεσίαν Βοιωτῶν ὄντα φιλόσοφον, τὸν αὐτομάτως φέρεσθαι τὰ πάντα καὶ ἀπρονοήτον εἶναι τὸν κόσμον δογματίσαντα καὶ εἰς τὸ τοῦ Λαφναίου Ἀπόλλωνος ἱερὸν
- D διὰ ταῦτα ἐξόριστον γενόμενον, ἀνεκαλέσατο. τοῦτον τὸν Τειρε- 15σίαν μυθολογοῦσιν, ὡς ἐωρακότα Παλλάδα λουομένην, εἰς γυναικὸς ἀντίκα μεταβληθῆναι φύσιν, καὶ πολυπραγμονεῖν αὐτῇ πῶς γυνὴ μετὰ ἀνδρὸς συλλαμβάνει, καὶ πῶς ἡ μία φύσις τοῦ αἵματος εἰς ὄσῳ καὶ φλέβας καὶ σῶρκας καὶ τὰ λοιπὰ μερίζεται, καὶ βρέφος ζωογονούμενον τίκτεται, καὶ τοῦ δημιουργοῦ τὴν σοφίαν μὴ 20 δυνηθέντα καταλαβεῖν εἰς αὐτοματισμὸν ἐξολισθῆσαι. διὸ καὶ παίζοντες αὐτὸν εἰς γυναικῶν φύσιν ἔφρασαν μεταβληθῆναι. οὗτος ὁ Κάδμος ὁ τῆς Βοιωτίας βασιλεὺς Ἀγαύην τὴν αὐτοῦ θυγατέρα

templo excaecatus itaque interfectus est. a Cepheo proinde regno Persarum Meros, filius Persei et Andromedae, praefectus est; et ipse cremato Gorgonis capite in suam regionem rediit.

Agenorem autem a Phoenicia pater ad inquirendam filiam suam Europam cum misisset, Cadmus cum eam intellexisset cum Tauro, a quo rapta fuerat, Cretae regnare, in Boeotiam abiit, Boeotosque literarum ignaros Phoenicias literas docuit, regnumque apud eos per 62 annos obtinuit. uxorem duxit Harmoniam, quae ei sex filias peperit; quarum nomina Ino Agave Semele Eurynome Cleantho et Eurydice: hae etiam Cadmides nominabantur. is Cadmus etiam Cadmeam magnam urbem ibi condidit; et Tiresiam Boeotorum philosophum, qui quod omnia fortuito ferri nullaque mundum providentia gubernari docuisset, in Daphnei Apollinis templum relegatus fuerat, ab exilio revocavit. fabulantur hunc Tiresiam, cum lavantem Minervam vidisset, subito in mulierem conyersum fuisse; inque ea natura curiose exploravisse quomodo mulier ex viro concipiat, quomodo unica sanguinis natura in ossa venas carnes et cetera distribuatur, et quomodo foetus vivus gignatur; cumque sapientiam opificis assequi cogitando nequiret, eo prolapsus ut omnia fortuito fieri diceret. itaque ioco dictum est enim in mulieris naturam transivisse. is Cadmus Boeotiae rex Agaven filiam suam Echioni in matrimonium dedit, ac in

Ἐχίονι δούς γυναικα εἰς Χίον ἀποστέλλει. γεννῶται οὖν ἕξ αὐτῆς ἀπὲρ φρόνιμος καὶ συνετὸς ὁ Πενθέυς· ᾧ καὶ τὴν διοίκησιν τῆς P 24 βασιλείας ὑστερον παρεχώρησε Κάδμος, ὡς αὐτοῦ μετὰ Τειρεσίου ἐπὶ τὸ Κιθαιρώνειον ὄρος τὸν βίον διατελέσαντος. τὴν δὲ Σεμέλην Πολυμήδων ὁ υἱὸς τοῦ Αἰθεριωνος γήμας, ἐκ τοῦ γένους ὦν τοῦ Διός, ὑπὸ Σεμέλης ἑπταμηνιαῖον γεννᾷ βρέφος διὰ τὸ ὑπὸ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν ἕξαισίῳ τὴν μητέρα ἀποθανεῖν. τοῦτο τὸ βρέφος εἰς Νυσίαν τὴν χώραν ὁ Κάδμος ἐκτραπῆναι ἔπεμψεν, ὃ καὶ Νύσειον ὠνομάσθη. μυθολογοῦσι δὲ ὅτι τοῦτο ὁ Ζεὺς ἐν 10 τῷ ἰδίῳ κόλπῳ ἐπὶ δευτέρῳ μηνὶ ἐφύλασσε, διότι μέρος ζωῆς ἔσχε πρὸς τοῦ Θεοῦ παρὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον ἐκτραωθείς. ἄλλοι δὲ τοῦτον ὡς ἕξ ἡλιακῶν ἐδῶν μυστικά τινα καὶ θαυμαστὰ δρῶντα B καὶ ὡς περὶ ἀμπελικὴν γεωργίαν ἐκτιθέμενον ἀπεθίωσάν τε καὶ Διόνυσον μετεκύλευσαν, ὡς ἐκ γένους ὄντα Διός. τοῦτον εἰς Πέρ- 15 σας φασὶν ἀπελθεῖν, καὶ φαντασίας τινὰς θαυμασιῶν ἔργων καὶ πολέμων ἐν αὐτοῖς ἐπιδειξασθαι. μετὰ ταῦτα ἐπὶ Πενθέα οὖν ὄχλῳ βαρεῖ ἔρχεται, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας σκιρτοῦς ἐκύλευε διὰ τὸ ἄλλεσθαι καὶ πηδᾶν, τὰς δὲ γυναικας βύκχας. τὴν τε τῶν Βοιωτῶν βασιλείαν σφετεριζόμενος μετὰ Πενθέως πόλεμον συμ- 20 βυλῶν χειροῦται, ὑπὸ δὲ Ἀγαύης τῆς Πενθέως μητρὸς ὡς θείας οὔσης Διονύσου λυτροῦται τῶν δεσμῶν. μετὰ ταῦτα ἐνεδρεύσας ἀποκτείνει Πενθέα. τῶν δὲ Βοιωτῶν αὐτὸν βασιλέα μὴ παρα- C δεχομένων εἰς Δελφούς ἀπέρχεται καὶ θανὼν θάπτεται. μετὰ Κάδμον ἐβουσίλευσε τῆς Βοιωτίας Νυκτεῦς. τούτου τὴν θυγατέρα

Chiam amandavit. peperit haec virum prudentem ac ingeniosum, nomine Pentheum; cui postea temporis Cadmus regni administrationem commisit, cum ipse cum Tiresia statuisset in Cithaerone monte vitam finire. Semelen Polymedon Aetherionis F. duxit, ex gente Iovis; atque ex ea prolem septimestrem sustulit, matre fulguribus et tonitribus insolitis necata. Cadmus infantem in Nysiam regionem, quae et Nyseium dicitur, alendum misit. fabulantur infantem a Iove in sinu suo duos reliquos menses asservatum fuisse; quod scilicet a deo partem quandam vitae habuit, abortu ante legitimum tempus editus. alii hunc, quod ex solaribus precibus mystica quaedam et miraculosa faceret et vitis cultum docuisset, in deos rettulerunt ac Dionysium nominarunt, ut Iovis stirpe ortum. Dionysium hunc ferunt ad Persas venisse, ac mirabiles quasdam imaginationes operum ac bellorum apud eos ostentasse. secundum haec cum magna hominum turba adversus Pentheum venit: viros a saltando Scirtos, mulieres Bacchas appellavit. cum autem Boeotiae regnum sibi vindicaret, bello cum Pentheo congressus succubuit. captum ex vinculis liberavit Agave matertera, Penthei mater. inde per insidias Pentheum necavit, cumque Boeoti eum regno non dignarentur, Delphos profectus mortuus ac sepultus est. Cadmo in regno Boeotiae successit Nycteus.

Ἀντιόπην, ἱέρειαν οὖσαν τοῦ Ἑλλίου, Θεόβοιός ὁ υἱὸς Βράτωνος, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Διὸς καταγόμενος, ἀδελφὸς δὲ τοῦ Νυκτέως, μίγεις γεννᾶ δίδυμα, Ἀμφιώνά τε καὶ Ζῆθον, οὓς τῇ κελύσει τοῦ ἀδελφοῦ ῥίπτουσι πλησίον τοῦ Κιθαιρωνεῖου ὄρους. Ὅρδιων δὲ τις γεωργὸς ἄπαις ὧν ἀνελάβετο καὶ ἀνεθρέψατο αὐτά. τῆς 5 δὲ Ἀντιόπης παρὰ τῇ Δίρκῃ φυλαττομένης ἐπὶ τὸ τιμωρηθῆναι διὰ τὸ παρνομησαι, ἐπεὶ πόλεμος ἐν τῇ Ἀργείων ἐκινήθη χώρα, D τοῦ Ἀύκου χρορίζοντος ἐκείσε, ἡ Δίρκη τὸν Νυκτέα θωπευτικῶς ἠρώτα ἀπολυῖσαι Ἀντιόπην. ὁ δὲ μᾶλλον προσέταξε ταύρῳ ἀγρίῳ ταύτην προσδεθῆναι καὶ ἀποθανεῖν, ὡς τὴν παρθενίαν βεβηλώ- 10 σασαν. ἀκούσαντες δὲ τοῦτο Ζῆθος καὶ Ἀμφίων, καὶ παρὰ τοῦ ἀναθρεψαμένου τούτους μαθόντες ὡς αὕτη ἐστὶν ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀντιόπη, ἕμα πλειοσιν ἀγροίκοις ἐπεισπεσόντες τοὺς μὲν στρατιώτας κατακτείνουσι, Δίρκην δὲ τῷ ταύρῳ προσδεμοῦσι καὶ φονεύουσι. σὺν τῇ μητρὶ δὲ Ἀντιόπη εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐλθόντες, 15 ἐπεὶ ὁ Νυκτέας τέθνηκεν, οἱ μουσικοὶ Ζῆθος καὶ Ἀμφίων τῶν Βοιωτῶν ἔτη πολλὰ βασιλεύουσι. κτίζουσι δὲ πόλιν μεγάλην εἰς P 25 ὄνομα τοῦ πατέρος, ἣν καὶ Θεοβοίου Θήβας ὠνόμασαν. ὁ μὲν Εὐριπίδης τῷ ἔθει τῶν ποιητῶν μυθολογῶν τὸν Δία φησὶν εἰς Σάτυρον μεταβληθέντα τὴν Ἀντιόπην φθεῖραι, ἐξ ἧς Ἀμφίων καὶ 20 Ζῆθος οἱ μουσικοὶ. τοῦτο δέ, φασὶν, εἶπεν ὡς καταχθέντος Θεοβοίου ἐκ τοῦ Πίκου τοῦ καὶ Ζηνὸς κατὰ μετεμψυχώσεως μετάστασιν· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ σάτυρος ὄνομα κατὰ τὴν τῶν Βοιω-

cum huius filia Antiopa, sacerdote Solis, Theoboeus Bratonis F. a Iove genus ducens ac frater Nyctei, corpus miscuit, indeque geminos ea est enixa, Amphionem et Zethum; qui iussu fratris expositi sunt prope montem Cithaeronem. sed quidam rusticus Ordio nomine, cum prole careret, sustulit eos atque educavit. cum autem Antiopa apud Dirce asservaretur, ut propter flagitium commissum suo tempore poenas lueret, cum in Argivorum regione bellum exstitisset ibique Lycus moraretur, Dirce Nycteam blande sollicitavit de liberanda Antiopa. is vero tauro eam potius fero alligandam itaque necandam profanatae virginittatis causa imperavit. hoc cum inaudivissent Amphion et Zethus, ab eo qui ipsos educaverat edocti Antiopae se esse filios, cum manu rusticorum irruerunt, necatisque militibus Dirce tauro alligatam interfecerunt. ipsi cum matre Antiopa in Boeotiam profecti, cum iam Nycteus vita decessisset, ita musici Amphion et Zethus Boeotis multos per annos regia potestate imperaverunt. hi magnam urbem condiderunt, et a patris Theoboei nomine Thebas nuncuparunt. Euripides more poetarum fabulam narrans, Iovem ait sumpta Satyri figura Antiopae vitium obtulisse: eo ex concubitu natos Amphionem et Zethum musicos. hoc cum ideo dixisse putant, quod Theoboeus a Picō, qui idem Iuppiter fuit, descenderit per animae in alia post alia corpora commigrationem. nam Boeotorum sermone Satyrus animae in aliud vilis corpus migrationem

τῶν γλῶσσαν, τὸ εἰς ἄλλο σῶμα χωρήσειν εὐτελέστερον. μετὰ
 τοίτους τοὺς μουσικοὺς οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν ἑβασίλειον Θη-
 βαίων ἕως Οἰδίποδος υἱοῦ Ἰοκάστης καὶ Λαίου. οὗτος γὰρ ὁ
 Λαῖος βασιλεὺς ὢν Θηβαίων μετὰ Ἰοκάστης ἔσχεν υἱὸν πρῶτον **B**
 Ἰοκᾶν· χρησμὸν δὲ λαβὼν περὶ αὐτοῦ ὡς τῇ ἰδίᾳ μητρὶ συναφθή-
 σιται, ἐν ξύλῳ τοὺς πόδας καθηλώσας, ὃ δὴ καὶ κοῦσπος λέγε-
 ται, εἰς ἀπώλειαν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἔρριψεν. ἄγροικος δὲ τις ὀνό-
 ματι Μελίβιος τοῦτον εἰρῶν ἀνεθρέψατο, Οἰδίποδα μετονομάσας
 διὰ τὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐν τῷ ξύλῳ διωδηκότας ὀγκωθῆναι.
 10 μετὰ ταῦτα γυνή τις ὀνόματι Σφίγξ, δυσειδής, κατὰμαστος,
 χωρτικὴ, μετὰ πλήθους ἀγροίκων εἰς κορυφὴν μίαν μόνην εἰσοδὸν
 καὶ ταύτην στενωπιάτην ἔχουσαν καθίσασα, ληστρικῶς τοὺς παρὰ-
 γογτας δι' ἐκείνης ἀνῆρει καὶ τὰς αὐτῶν ὑπάρξεις ἀφηρεῖτο, ὡς **C**
 ἀποστενοῦσθαι τὰς Θήβας δι' αὐτῆς μήτε στρατοῦ μήτ' αὐτοῦ
 15 τοῦ βασιλέως Λαίου ἰσχύοντος κατ' αὐτῆς διὰ τὸ δύσβατον τοῦ
 ὄρους καὶ ὀγκρόν. ταῦτ' οὖν Οἰδίπους ἀκούσας σοφόν τι καὶ
 γενναῖον ποιεῖ· καὶ ὀλίγους ἐπιλεξάμενος καὶ τὴν Σφίγγα ἐλθὼν
 ἤτειτο σὺν αὐτῇ εἶναι καὶ συλληστρεύειν αὐτῇ. ἣ δὲ τῇ ὥρᾳ καὶ
 20 γενναϊότητι τούτου τεραφθεῖσα αὐτὸν εἰσδέχεται. ὃ δὲ καιρὸν
 ἰσχυρῶς αὐτὴν μὲν λόγῃ ἀναιρεῖ καὶ πολλοὺς τῶν μετ' αὐτῆς,
 λαβὼν δὲ καὶ τὸ σῶμα καὶ ὅσα χρήματα εἴρε πρὸς Λαῖον εἰς Θήβας
 ἤγεγε, μισθὸν τῆς ἀνδραγαθίας κομιούμενος. Θηβαῖοι δὲ τοῦ-

17 καὶ πρὸς τὴν?

significat. post hos musicos, ii qui ex eorum stirpe procreati sunt in
 Thebanos regnum obtinuerunt usque ad Oedipum, Iocastae et Laii filium.
 eteain Laius rex Thebanorum primum ex Iocasta uxore filium Iocan
 sustulerat; de quo cum oraculo monitus esset, fore ut is cum propria
 matre concumberet, ligneis compedibus impeditum in montanis abiecit,
 ut ibi periret. at rusticus quidam, Melibius nomine, eum sublatum edu-
 cavit, Oedipumque appellavit a tumore pedum quem in compedibus con-
 traxerat. secundum haec mulier quaedam indigena nomine Sphinx, de-
 formis ac mammosa, cum agrestium manu verticem quendam obsedit, ad
 quæ non nisi uno eoque angustissimo aditu poterat penetrari, ac latro-
 cinando ea pergentes interfecit, eorumque facultates deprædata est. id
 latrocinium res Thebanorum in artum redegit, cum neque exercitus ne-
 que ipse rex Laius monte ita inaccesso et natura loci munito quicquam
 adversus eam posset. Oedipus vero re audita prudens ac generosum
 facinus aggredi, cum paucis quos sibi socios adsciverat, ad Sphingem
 se conferre, eius consuetudinem et latrocinandi societatem expetere.
 forma et generositas quam præ se ferebat, ut reciperentur a muliere
 iis rebus capta impetrarunt. at vero Oedipus capta occasione ipsam
 læcea transadigere, multos qui Sphingi prædandi socii fuerant trucidare;
 cadaver eius, ac quas ibi reppererat opes ad Laium Thebas afferre,
 ab eo virtutis suæ ac rei bene gestæ præmium sperare. ac Thebani

- D** τον ὡς βασιλέα ἀνύμνον. ἀλλ' οὐκ ἤρεσε ταῦτα τῷ Λαίῳ, ἀλλὰ στρατὸν ἐφοπλίσας κατ' αὐτοῦ ἐξήκει, καὶ πληγεῖς τελευτᾷ. ἢ τοίνυν Ἰοκάστη τῆς βασιλείας ἐκπεσεῖν οὐ θέλουσα, καὶ ὡς νίδος αὐτῆς ἐστὶν ὁ Οἰδίπους οὐκ εἰδυῖα, ἅμα δὲ καὶ πρὸς θεραπεῖαν τῆς πόλεως σπουδάζουσα, προσκαλεῖται τοῦτον· ἐξ οὗ καὶ ποιεῖ 5 δύο υἱούς, τὸν Ἐτεοκλέα καὶ τὸν Πολυνείκην, καὶ θυγατέρας δύο, Ἰσμῆρην καὶ Ἀντιγόνην. καὶ οὕτως ἐπὶ ἔτη ιθ' τῶν Θηβῶν ἐβασίλευσαν, ἀγνοοῦντες ἑαυτούς. μετὰ ταῦτα τῆς Ἰοκάστης τὴν πατρίδα καὶ τὸ γένος πνυθομένης, ἐπεὶ Μελίβιος αὐτὸν ἀνεθρόψατο ἤκουσε, παρ' αὐτοῦ τε ἔμαθε τὸν τρόπον τῆς αὐτοῦ ἀνευ- 10
- P 26** ρέσεως καὶ βεβαιωθείσα ἀνεβόησε. Οἰδίπους δὲ πληροσορηθεὶς ὡς καὶ μήτηρ Ἰοκάστη καὶ γυνὴ τυγχάνει, τοῖς μὲν υἱοῖς Ἐτεοκλεῖ καὶ Πολυνείκει ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν βασιλεύειν ἐκέλευσε τῶν Θηβῶν, αὐτὸς δὲ παρατὰ δύο ἤλους κατὰ τῶν ἰδίων ἐμπήξας ὀφθαλμῶν τελευτᾷ. οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ ἐκότερος τῆς βασιλείας ἀντιποιοῦμε- 15 νοὶ εἰς πόλεμον ἦλθον μονομαχήσαντες, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἄμφω κατελύθησαν. καὶ οὕτως ἢ τῶν Θηβῶν ἢ τοῖς Βοιωτῶν κατελύθη βασιλεία, διαρκέουσα ἔτη τριακόσια ἐξηκονταεννέα.
- Ἐπιπλοῦν οὖν ἐστὶ λοιπὸν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὸ προκείμενον. καταλήξαντες δὲ ἐπὶ τὴν ἐκ Φαλέκ τοῦ Ῥαγάβ γέννησιν ἀρξώμεθα 20 ἀπ' αὐτοῦ.

9 ἐπεὶ ὅτι M.?

17 κατερύθησαν P. an ἀνηρέθησαν?

quidem eum regiis laudibus ac titulis celebrabant. Laio id adeo displicuit ut adversus eum cum armato exercitu exiverit: commisso autem praelio ictus periit. proinde Iocasta cum excidere regno nollet et Oedipum filium suum esse ignoraret, simul ut civibus rem gratam faceret, coniugem sibi Oedipum adscivit, atque ex eo duos filios, Eteoclem ac Polynicem, totidemque filias Ismenam et Antigonom peperit. ita per 19 annos regnum in Thebanos gesserunt, alter alterum ignorantes. his exactis Iocasta, cum Oedipi genus et patriam inquireret, ex Melibio quem educatorem fuisse Oedipi acceperat, intellexit quomodo is Oedipum reperisset; confirmataque iam apud animum rei sicut habebat opinione exclamavit. at enī Oedipus certior factus Iocastam coniugem eandem matrem suam esse, filiis Eteocli et Polynici regnum Thebanum alternis annis habendum mandavit, ipse illico duobus clavibus in duos suos oculos defixis obiit. filii, cum uterque regnum ad se traheret, bellum moverunt; in quo singulari pugna congressi mutuis ambo vulneribus occubuerunt. is regni Thebani seu Boeotorum finis fuit, cum id 369 annos durasset.

Porro autem necesse est nos ad institutum nostrum reverti. ac quoniam in Ragabi Phaleco progeniti mentione substitueramus, rursum ab eodem Ragabo ordiemur.

Ῥαγὰβ γενόμενος ἑκατὸν τριακονταδύο ἐτῶν ἐγέννησε τὸν Β
 Σερούχ. ἐπὶ τούτου οἱ ἄνθρωποι τὸν κατ' ἀλλήλων ἀδξήσαντες
 τῆγον στρατηγούς τε ἑαυτοῖς κατεστήσαντο καὶ βασιλεῖς. καὶ
 τότε πρώτως πολεμικὰ κατασκευάσαντες ὄργανα πολεμῆιν ἀλλήλοις
 5 ἐτήρξαντο. καὶ εὐθύς οἱ ἀπὸ Χαναὰν ἠτιῶνται καὶ πρῶτοι τῆς
 δουλείας ὑποκόπτουσι τῷ ζυγῷ, κατὰ τὴν τοῦ Νῶε κατάραν.

Σερούχ γενόμενος ἑκατὸν τριάκοντα ἐτῶν ἐγέννησε τὸν Να-
 χῶρ. ὧκει δὲ ὁ Σερούχ ἐν τῇ Χαλδαίῳ, ἐν πόλει Ὄρ. αὐξή-
 θέντα δὲ τὸν Ναχῶρ ἐδίδαξεν ὁ πατὴρ πάντων ἐπίκυσιν οἰωνῶν, C
 10 τῶν τε ἐν οὐρανῷ σημείων διακρίσεις καὶ τῶν ἐπὶ γῆς ἀπάντων,
 καὶ πᾶσαν Χαλδαϊκὴν μαντείαν. Ναχῶρ δὲ γενόμενος οὐδ' ἐτῶν
 ἐγέννησε τὸν Θάρρα. Νίνου δὲ τοῦ πρώτου βασιλέως τῶν Ἀσσυ-
 ρίων τισσαρακοστὸν τρίτον ἄγοντος ἔτος τῆς βασιλείας γεννᾶται
 Ἀβραάμ. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους παρ' Αἰγυπτίοις ἐξακι-
 15 δεκάτη δυναστεία, καθ' ἣν ἐβασίλευον Θηβαιοὶ. Θάρρα δὲ γενό-
 μενος ἐτῶν ὁ ἐγέννησεν ἐκ γυναικὸς Ἐδνας, θυγατρὸς Ἀβραάμ
 πατραδέλφου αὐτοῦ, τὸν Ἀβραάμ, ὄντινα ἡ μήτηρ ἐκάλεσεν ἐπ'
 ὀνόματι τοῦ ἐαυτῆς πατρὸς· ἐφθῆ γὰρ ἐκείνος πρὸ τῆς τούτου
 γεννήσεως τετελευτηκέναι. ἐγέννησε δὲ ἔτι ὁ Θάρρα τὸν Ἀράμ
 20 καὶ τὸν Ναχῶρ. ὁ δὲ Ἀβραάμ λαμβάνει παρὰ τοῦ πατρὸς γυναῖκα
 τὴν Σάρραν. οὗτος μόνος, τῶν ἀπανταχοῦ τὴν ἐπὶ τὰ εἰδῶλα D
 πλάνην νοσοῦντων, τὸν ἀληθῆ θεὸν ἐπέγνω καὶ δημιουργὸν τῶν
 ὄλων ἀνεκέρυξε. καὶ πρῶτος τὸ θυσιαστήριον κλάδοις φοινίκων

Ragabus ergo annos natus 132 Seruchum genuit. huius aetate de-
 mum homines alter alteri fastu sese praeferentes, imperatorum atque
 regum nomina sibi sumpserunt, ac tum primum arma bellica fabricati
 bellum invicem facere coeperunt. statim vero stirps Chanaanis succu-
 buit, iugumque servitutis subiit, quemadmodum ei Noe fuerat impre-
 catas.

Seruchus annos natus 130 Nachorem progenuit. habitabat autem
 Seruchus in urbe Chaldaeorum, cui Ur nomen. is adultum Nachorem
 docuit omnium auguriorum, caelestium terrestriumque ostentorum inter-
 pretationem, omnemque Chaldaeorum divinationem. Nachor annos natus
 79 Tharam genuit. Abrahamus natus est, cum Ninus primus Assyriorum
 rex annum sui regni 43 ageret. eodem tempore apud Aegyptios deci-
 mus sextus rex agebat; qua tempestate Thebani regnabant. Thara ergo
 annos natus 70 sustulit ex uxore sua Edna, quae filia fuit Abrahami,
 quem patruum Thara habuit, Abrahamum: ita enim eum mater de sui
 patris nomine appellavit, qui ante nepotis natales vita defunctus fuerat.
 praeterea etiam Thara Aramum et Nachorem procreavit. Abrahamus
 uxorem duxit Saram, sibi a patre coniunctam. hic solus, omnibus ubi-
 que hominibus cultu simulacrorum in errorem abductis, verum deum agno-
 vit universique opificem praedicavit, primusque altare frontibus palma-

καὶ ἔλαιων ἐκύκλον, καὶ ἐπὶ αὐτοῦ πρώτως ὠνόμασται ἄγγελος ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ. καὶ παρ' αὐτοῦ Αἰγύπτιοι τὴν τῶν ἀστέρων θέσιν καὶ ποίησιν καὶ τὴν ἀριθμητικὴν ἐπιστήμην ἔμαθον.

Ἔτι τῷ κδ' ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ Ἀβραάμ ἐπιγινὸς τὸν τῶν ὄλων θεὸν προσεκύνει. ἄγγελος δὲ κυρίου ἐδίδαξεν αὐτὸν 5 τὴν Ἑβραϊδα γλῶσσαν, καθὼς αὐτὸς ὁ ἄγγελος τῷ Μωϋσῆι εἶπεν, P 27 ὡς ἐπὶ τῇ λεπτῇ κεῖται Γενέσει. καὶ ὁ Ἀράμ δὲ ἀγόμενος γυναῖκα ἐγέννησε τὸν Λώτ, θυγατέρα δὲ Μελχάν. ταύτην ὁ Ναχώρ λαμβάνει γυναῖκα.

Ἦδη δὲ ἐξηκοστὸν ἔτος ἄγων ὁ Ἀβραάμ, ὡς οὐκ ἐδόκει τὸν 10 πατέρα πείθειν καὶ τοὺς ἄλλους οἰκέλους τῆς περὶ τὰ εἶδωλα ἀποσχέσθαι δεισιδαιμονίας, λανθάνει νυκτὸς τῶν εἰδιόλων ἐμπρήσας τὸν οἶκον. αὐτῶν δὲ ἔξαναλουμένων οἱ ἀδελφοὶ νοήσαντες ἀναπηδῶσι, βουλόμενοι ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς ἐξελίσθαι τὰ εἶδωλα. φιλοτιμότερον δὲ ὁ Ἀράμ τῷ πράγματι προσφερόμενος ἐν μέσῳ 15 διαφθείρεται τοῦ πυρὸς. καὶ θάψας αὐτὸν ὁ ἀγαματοποιὸς B πατὴρ ἐν Ὄρ τῇ πόλει Χαλδαίων μετανίσταται καὶ εἰς Χύρραν τῆς Μεσοποταμίας ἔρχεται. ἔνθα ὁ Ἀβραάμ δεκυπέντε ἔτη τῷ πατρὶ συνοικήσας ἐνοεῖ ποτὲ νυκτὸς ἐκ τῆς τῶν ἀστρῶν κινήσεως τοῦ ἐπιόντος καιροῦ κατασκέψασθαι τὴν ποιότητα· ἦν γὰρ οὐ 20 μετρίως ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἕπασαν τὴν τοιαύτην ἔξασκηθεὶς ἐπιστήμην. καὶ δὴ μετὰ τὴν ἐκάστου τῶν ζητουμένων διάγνωσιν, συνήσει περιττὴν ἕπασαν εἶναι τὴν τοιαύτην περιεργίαν· δύνασθαι γὰρ

rum et olearum cinxit; ac sub eo primum in sacra scriptura angelus nominatur; et ab ipso Aegyptii positum stellarum et effectioem numerorumque scientiam didicerunt.

Annum aetatis vigesimum quartum agens Abrahamus agnitum universi opificem adoravit. angelus autem dei docuit eum Ebraicum sermonem, sicuti idem angelus Mosi dixit, ut est in parva Genesi. seq et Aramus uxore ducta Lotum genuit ac filiam Melcham, quae Nachori nupsit.

Abrahamus iam sexagenarius, cum videret se suadendo patrem ceterosque domesticos a supersticioso simulacrorum cultu deducere non posse, noctu clam omnibus fanum simulacrorum incendit. quae cum conflarent, fratres re intellecta prosiluerunt, ut ex medio igne simulacra eriperent; et Aramus cum eam rem maiori conatu moliretur, in medio incendio periit. hunc cum pater simulacrorum opifex in Ure Chaldaeae regionis urbe humasset, inde Charras Mesopotamiae urbem commigravit. eo loci Abrahamo, cum per quindecim annos in familia patris vixisset, nocte quadam subiit ex siderum motu insequentis temporis statum considerare, quippe non mediocriter omnem eam scientiam patris doctrina atque exercitatione tenenti. ergo singulis de quibus quaerebat consideratis, supervacaneam esse universam istam curiositatem deprehendit,

αἰθις τὸν Θεόν, εἰ βούλοιο, μετασκευάσαι πρὸς τὸ οἰκεῖον βούλημα τὰ προεγνωσμένα. πᾶσιν οὖν τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐξ ὅλης ἀποταξάμενος ψυχῆς καὶ σπουδῆς, καὶ τελείαν τῆς περὶ τὸ Θεῖον εὐσεβείας δὸς τὴν ἀπόδειξιν, ἀκούει παρὰ τοῦ Θεοῦ “ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ **C** εἰς τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου.” καὶ ἐξελθὼν ἅμα τῇ γυναίκῃ Σάρρα καὶ Ἀὼτ τῷ ἀδελφιδῶ μετοικίζεται εἰς τὴν Ἀρφαξιδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μερίδα, ἣν οἱ Χανααναῖοι κατασχόντες γῆν Χαναανίων προσηγόρευσαν, ὡν ἐτῶν οὐκ· τοῦ δὲ κόσμου ἦν ἔτος τρισχιλιοστὸν τριακισιοστὸν ὄγδοηκοστὸν ἔβδομον. ἐλθὼν δὲ **10** Ἀβραὰμ εἰς Συχὲμ κατὰ Θεῖον χρησμὸν ἠγοδόμησε θυσιαστήριον ἀνὰ μέσον Βαιθίλ καὶ Ἀγγαί. διαπεράσας δὲ τὸν Εὐφράτην τὴν προσωρυμίαν ἔλαβεν· Ἑβραῖοι γὰρ περῶται λέγονται. οἱ δὲ ἀπὸ Ἑβερ λέγουσιν αὐτοὺς καλεῖσθαι Ἑβραίους. καὶ τῷ πατρί ἔτει αὐτοῦ, ἦτοι τῷ ζ' ἔτει τῆς αὐτοῦ παροικίας, κατήλθεν εἰς Αἴγυ- **D** πτον μετὰ Σάρρας.

Τούτοις τοῖς χρόνοις ἤκμασε Μελχισεδέκ, παρθένος ἱερεὺς ἀγενεαλόγητος, ἐν ἄρτω καὶ οἴνῳ προτυπῶν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. υἱὸς δὲ ἦν ὁ Μελχισεδέκ Σίδου βασιλέως, υἱοῦ Αἰγύπτου, ὃς καὶ κτίζει Σιδῶνα πόλιν. ἀπάτωρ **20** δὲ καὶ ἀμήτωρ καὶ ἀγενεαλόγητος λέγεται διὰ τὸ μὴ ἐξ Ἰουδαϊκῆς γενεῆς κατάγεσθαι καὶ διὰ τὸ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ πονηροὺς ὄντας μὴ ἀριθμεῖσθαι μετὰ ὁσίων. καὶ ὅτι τῶν Χαναανίων ἄρχων τῆς Ἱερουσαλήμ ἐβασίλευε· μελχι γὰρ βασιλεὺς ἐρμηνεύεται, σεδὲκ δὲ δικαιοσύνη. Ἱερουσαλήμ δὲ καὶ ἡ πόλις ὠνομάσθη, πρῶτην

quod deus pro sua voluntate omnia quae divinatione praedixisset mutare posset. itaque haec et alias id genus res serio atque toto corde repudiavit, perfectamque deum colendi pietatem demonstrans, ita est a deo compellatus: “egredere ex terra tua et gente tua et ex familia tua.” itaque cum uxore Sara et fratris filio Loto in portionem progenitoris sui Arphaxadi commigravit, qua potiti tum Chananaei eam terram Chananaeorum denominaverunt, annos natus 75, anno mundi 3387. Abrahamus ergo Sichemum ut venit, monitus oraculo, altare inter Bethelam et Angaeam exstruxit. inde Euphrate transmissio Ebraeorum cognomentum cum suis invenit (nam a transeundo Ebraei dicuntur), quanquam ab Ebero alii id nomen deductum sentiant. anno aetatis suae 81, seu peregrinationis septimo, in Aegyptum cum Sara descendit.

Floruit eo tempore Melchisedecus, caelebs, sacerdos, et ignotae stirpis, qui incruentam victimam Christi dei nostri pane et vino iam tum repraesentabat. sane is filius fuit Sidae regis, filii Aegypti: sed patre ac matre carere incertaeque stirpis dicitur, quod genus suum a Iudaeis non duxit, et quia parentes eius, homines mali, cum piis non recensentur; tum quod Chananaeis imperans Ierusalemam regno tenebat: melchi enim regem, sedec iustitiam significat. Ierusalem urbis no-

P 28 Ἰεβοῦς λεγομένη διὰ τὸ Ἰεβουσαιούς οικεῖν ἐν αὐτῇ. τὸ γὰρ Ἰε-
 βοῦς κατὰ τροπὴν τοῦ β εἰς ρ γίνεται Ἰερού· τὸ δὲ σαλήμ προστι-
 θέμενον Ἰερουσαλήμ ὄνομα ἀποτελεῖ. σαλήμ γὰρ εἰρήνην ση-
 μαίνει. τοῦτο δὲ ὠνομάσθη ἢ διὰ τὸ τὸν Μελχισεδὲκ ἱερατεύειν
 θεῷ ἐν αὐτῇ, ἢ διὰ τὸ ἱερὸν εἶναι τοῦ θεοῦ κατὰ τόπον. τοῦτο 5
 δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου γέγονε· δύο γὰρ ποταμοὶ ὁ τε Ἰὸρ καὶ ὁ
 Δάν μιγνύμενοι καὶ ἓνα ποταμὸν ἀποτελοῦντες καὶ τὰς ἐπιωνυμίας
 ἤνωσαν. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ ἀλλοτρίου ἔθνους καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ
 ὁ Μελχισεδὲκ κατάγεται, οὐκ ἐγράφη δὲ πότε ἐγεννήθη καὶ ἀπὸ
 ποίου πατρὸς καὶ μητρὸς ἢ πότε ἀπέθανε, δικαίως ἂν λέγοιτο 10
 μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχειν αὐτόν· οὐ γὰρ ἠδύνατο
B γενεαλογηθῆναι, ἐκ τῶν παραλειφθέντων ἔθνων καταγόμενος.

Τῷ δὲ πρ' ἔτει τοῦ Ἀβραάμ ἔτεκεν Ἄγαρ τὸν Ἰσμαὴλ·
 τοῦ δὲ κόσμον ἦν ἔτος η'ςη'. καὶ πῦρ κατὰ τῆς Πενταπόλεως
 ὑέτιξε θεός, καὶ ἀνάλίσκει μὲν ἐξ αὐτῆς ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώ- 15
 πων, διαφθεῖρει δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἀνύστημι τῆς γῆς, καὶ τῆς προκειμέ-
 νης θαλάσσης νεκροῦται τὰ ὕδατα. μετὰ ταῦτα τῆς κατὰ Μαβροῦ
 δρυὸς ἀπαναστὰς ὁ Ἀβραάμ ἐπὶ τὸ φρέαρ κατασκηνοῖ τοῦ ὄρκου.
 ἐαυτῷ δὲ ἰδίᾳ καὶ τοῖς οἰκέταις αὐτοῦ κατὰ συγγενείας πηξάμενος
 σκηνάς, τότε πρῶτον Ἀβραάμ τῆς σκηνοπηγίας ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας 20
C ἐπιτελεῖ τὴν ἐορτήν, ἣν εἰσέτι καὶ νῦν ὁ Ἰουδαῖος ἐορτάζει σκηνο-
 πηγῶν. ἐκ γοῦν τοῦ Ἰσμαὴλ Ἰσραηλῖται οἱ Σαρακηνοὶ ὀνομαζόν-
 ται. Σαρακηνοὺς δὲ ἑαυτοὺς μετωνόμασαν, ἀπαξιῶντες καλεῖ-
 σθαι δουλικῶς Ἀγαρηνοί· οἱ δὲ φασιν ὅτι Σάρρα τὴν Ἄγαρ

men est, cum ante Iebus appellaretur ab incolentibus eam Iebusaeis.
 nam B in R mutato ex Iebu fit Ieru; cui additum salem Ierusalem ab-
 solvit. est autem salem pax; idque nomen loco obtigit, vel quod Mel-
 chisedecus deo ibi sacrificabat, vel quod ibi fanum dei erat. eodem
 modo Iordani nomen est factum: duo enim amnes Ior et Dan confluen-
 tes unumque fluvium reddentes nomen quoque ei suis in unum composi-
 tis dederunt. quoniam vero Melchisedecus non Abrahami sed aliena
 familia ortus fuit, neque scriptum est quando, quo patre, qua matre
 natus aut quando mortuus sit, recte dici possit eum neque initium die-
 rum neque finem vitae habere, cum ex non commemoratis gentibus orti
 genus recenseri nequiverit.

Anno Abrahami 86, mundi 3398, Agar Ismaelium peperit. tunc
 igneum imbrem Pentapoli deus immisit, universoque ibi deleto hominum
 genere ipsas etiam urbes solo complanavit, ac maris vicini aquas eneca-
 vit. inde a quercu quae ad Mambren erat digressus Abrahamus ad pu-
 teum iurandi tabernaculum fixit; cumque seorsim sibi seorsim servis
 per familias exstruxisset casas, tunc primum septem dies ob tabernacula
 fixa festos egit; quod adhuc Iudaeis est solenne. ab Ismaelo Ismaelitae
 dicuntur, iidemque Saraceni. hoc nomen sibi sumpserunt, cum ab an-
 cilla Agareni appellari indignarentur. alii dicunt, quod Sara Agaram

κατὴν ἐξαπέστειλε κληρονομίας. παροικήσας δὲ ἐν Γεράροις, τὴν πῆν Ἀσκάλωνα λεγομένην, μετὰ τὴν τῆς Σάρρις τελευτὴν ἔλαβε τὴν Χειτοῦραν εἰς γυναικὰ, ἐν τῷ γῆραι αὐτοῦ· ἀφ' ἧς ἔσχεν τοὺς πέντε, Ζεμβριαν' Ἰεξάν Μαδάμ Μαδιὰμ Ἰεσβών.

5 Ὅτι ὁ Λωτ χωρισθεὶς τοῦ Ἀβραάμ κατώκησεν εἰς Σόδομα δὲ ἄρετὴν καὶ κάλλος τῆς γῆς, ἔχουσης πέντε πόλεις, Σόδομα Γόμορρα Ἀδαμα Σεβόιν καὶ Σηγώρ, καὶ τοσοῦτους βασιλεῖς. D τοῦτοις οἱ πλησιόχωροι τέσσαρες βασιλεῖς Σύρων ἐπολέμησαν, ὧν ἦγειτο Χοδολλογομορ βασιλεὺς ὁ Ἰλάμ. συνέβαλον δὲ παρὰ τὴν 10 θάλασσαν τὴν ἄλικήν. καὶ καλεῖται νῦν θάλασσα νεκρά, πλεῖστα θαιμάσια ἔχουσα, ἃ ἐγὼ ἔθεασάμην. ζῶν τε γὰρ οὐδὲν ἐκείνο φέρει τὸ ὕδωρ, καὶ νεκρὰ μὲν σώματα ὑποβρύχια γίνονται, ζῶν δὲ τις οὐδ' ἂν ῥαδίως βαπτίσαιτο. καὶ λόχοι μὲν καιόμενοι ἐπιφέρονται, σβεννύμενοι δὲ καταδύουσιν. ἐνταυθὰ εἰσιν αἱ τῆς 15 ἁσφάλτου πηγαί. φέρει δὲ στυπτηρίαν καὶ ἄλας ὀλίγον τι τῶν ἄλλων διαφέροντα· πικρά τε γὰρ εἰσι καὶ διαυγῆ. ἐνθα δ' ἂν καρπὸς ἐρέσθῃ, καπνοῦ πλέον εὐρίσκεται οὐδὲν. τὸ δὲ ὕδωρ P 29 ἴσται τοὺς χρωμένους αὐτῷ, λήγει τε παντὶ ὕδατι ἄσχον τὰ ζυαντία. εἰ δὲ μὴ Ἰορδάνην εἶχεν ὁ τόπος τροφὴν ὡς πορφύραν 20 διατρέχοντα καὶ ἐπὶ πολὺ ἀντέχοντα, ἔληξεν ἂν θῆαιτον ἢ φαίνεται. ἔστι δὲ παρ' αὐτῇ πάμπολυ τὸ βαλοῦμον φυτόν. ὑπονοεῖται δὲ ἀνατειράφθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν τῶν περιουκούντων ἀσβειαν.

absque ulla hereditate amandaverit. postea Abrahamus Geraris, quae nunc Ascalon dicitur, inquilinum egit, et a morte Sarae Cheturam uxorem senex duxit, ex qua filios habuit quinque, Zembriam Iexanum Madammum Madiamum ac Iesbonem.

Lotus ab Abrahamo se cum separasset Sodomam ob telluris praestantiam atque elegantiam incoluit; in qua urbes erant quinque, Sodoma Gomorra Adama Seboim et Segor, totidemque reges imperabant. his quinque regibus quattuor finitimi Syrorum reges bellum fecerunt, ducciore Chodollogomore Ilami rege. praelium commissum est apud salsum mare, quod nunc mortuum vocatur; quo in mari permulta sunt admirabilia, quae ipse spectavi. nam neque animal ullum ea aqua profert, et cadavera sub aqua decidunt, vivus autem aliquis non facile corpus suum sub aquam mergere possit; et lucernae ardentes quidem innatant, extinctae autem submerguntur. ibi bituminis sunt fontes. fert etiam alumen ac salem modico ab aliis discrimine: nam et amara sunt et pellucida. ubi vero fructus reperitur, nihil quicquam praeter fumum reperitur. aqua sanitatem utentibus confert, prorsusque omnia eorum quae aliis accidunt aquis contraria habet accidentia. quod nisi is locus Iordanem pro nutrimento haberet, qui purpurae instar perlabitur ac plurimum resistit, opinio etiam citius desisset. iuxta balsamum uberrime provenit. ob impietatem accellarum subversa a deo ea loca existimant.

“Οτι ὁ Ἰσαὰκ γέλασθε μεθ’ ἡδονῆς ἐρμηνεύεται· διὰ γὰρ τὸ ἐπιμειδιᾶσαι τὴν Σάρραν τῇ θείᾳ τοῦ ἐν γήρᾳ τοκετοῦ ἐπαγγελίᾳ κέκληται οὕτω κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον. γεννηθέντος Ἰσαὰκ ἔτος ἦν κόσμου γινυ’.

B Κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους ἐν οἷς Ἰσαὰκ γεννήθη, ἐν 5
Κρήτῃ ἄρξαι Κρόνον καὶ Ῥέαν Ἕλληνας ἱστοροῦσι. τοῖς δὲ τὸν
Ἀτλάντιον κόλπον οἰκοῦσι τοῦ ὠκεανοῦ πρῶτον Οὐρανὸν τούνομι
βασιλεύσαι, γήμαντα Τιτάν, ἀφ’ οὗ Τιτᾶνας ὀνομασθῆναι. τοῦ-
τον λέγουσι γενόμενον ἐπιμελῆ παρατηρητὴν τῶν ὑστέρων πολλοῖς
προλέγειν τὰ κατὰ κόσμον. 10

Τῷ δὲ πέ’ ἔτει Ἀβραὰμ λιμοῦ γενομένου κατέβη αὐτὸς εἰς
Αἴγυπτον. ἐν τούτῳ τῷ ἔτει τῆς Κρήτης βουσιλεύει Ζεὺς ὁ τοῦ
Κρόνον υἱὸς καὶ Ἥρα. γίνεται δὲ καὶ ὁ Τιτάνων πρὸς Δία πό-
λεμος. καὶ Διόνυσος, οὗχ ὁ τῆς Σεμέλης ἀλλ’ ἄλλος τούτου
C πολὺ ἀρχαιότερος, τὸν οἶνον ἐξεῦρε καὶ ἐν τοῖς ληνοῖς ἀπέθλιψεν, 15
ἀφ’ ὧν καὶ Αἰθναῖος ὀνομάσθη. ὡς καὶ Ἀθήμητρα λέγεται ἐφε-
ρεῖν τὸν σῖτον καὶ τὴν κριθήν. αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ παρ’ Αἰγυπτίοις
τιμωμένη Ἰσις. ὁ δὲ Διόνυσος παρ’ Αἰγυπτίοις Ὅσιρις λέγεται.
ἐνταῦθα δὲ καὶ ἡ Μαρσύου τοῦ Φρυγῶς ἕρις κατὰ τοὺς μύθους
πρὸς Ἀπόλλωνα διὰ τὴν κιδύραν· ἔλθειν πρὸς Διόνυσον εἰς 20
Νύσσαν, κάκει τὸν Μαρσύαν ἠτηθέντα ἐκδαρῆναι ζῶντα παρὰ
τοῦ Ἀπόλλωνος διὰ τὴν ὀργήν, τὴν τε χορδὰς ἐκρῆξι καὶ τὴν

Isaaci vocabulum risum a voluptate profectum notat. Ebraica enim lingua id ei nomen factum est, propterea quod Sara audita divina pro-
lis sibi in senectute futurae promissione subriserat. natus est Isaacus
anno mundi 3413.

Eodem tempore in Creta Saturnum et Rheam regnasse Graeci nar-
rant. qui vero ad Atlanticum Oceani sinum incolunt, eos primum regem
habuisse Caelum, qui uxorem Titan habuerit, unde Titanes appellati.
hunc ferunt accurate astrorum cursus observasse, ac multis quae in mundo
eventura erant praedixisse.

Abrahamus annum agens 85 fame oborta in Aegyptum descendit.
eodem anno Iuppiter Saturni F. cum Iunone Cretae regnum tenuit. tunc
et Titanes bello Iovem tentarunt; et Bacchus, non Semeles ille filius
sed alius multo vetustior, vinum repperit, inque torcularibus (lenus Graeci
vocant) expressit, unde ei Lenaei cognomen. ita etiam Ceres frumen-
tum fertur et hordeum invenisse. haec est quae Isidis nomine ab Ae-
gyptiis colitur. iisdem Bacchus est Osiris. ea tempestate, ut fabulis
perhibetur, Marsyas Phryx et Apollo, cum eis incidisset de cithara con-
tentio, ad Nysam, ubi Bacchus erat, accesserunt, atque ibi Marsya su-
perato Apollo per iram pellem vivo detraxit, ruptisque fidibus inventum

ἐρημένην ἁρμονίαν ἀφανίσει. ὕστερον δὲ Μούσους καὶ Ὀρφία ταύτην ἀνευρεῖν Λίνω.

Τότε καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Οὐρανοῦ ἀκμάσαι, ὧν τὸν μὲν **D**
 ἼΑτλαντα ἐπιφανέστατον γενόμενον λαχεῖν τοὺς παρὰ τὸν ὠκευὸν
 5 τόπους. καὶ πρῶτόν φασὶ τὴν ἀστρολογίαν ἐξυκριβῶσαι καὶ τὸν
 σφαιρικὸν λόγον ἐξενεγκεῖν, ἀφ' ἧς αἰτίας δόξαι τὸν κόσμον ἐπὶ
 τῶν ἸΑτλαντος ὤμων ὀχεῖσθαι.

Ἐν τῇ λεπτῇ Γενέσει κεῖται ὅτι Μαστιφὰτ ὁ ἄρχων τῶν
 δαιμονίων προσελθὼν τῷ Θεῷ εἶπεν "εἰ ἀγαπᾷ σε ἸΑβραάμ,
 10 θυσάτω σοὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ." τῷ κέ' ἔτι τοῦ Ἰσαὰκ προσήνεγκεν
 αὐτὸν ἸΑβραάμ εἰς θυσίαν ἐν τῷ ὕρει Σιών· εἰς ἐκεῖνον γὰρ τὸν
 τόπον τὸ θυσιαστήριον ὠκοδόμησεν ἸΑβραάμ, ἔνθα ὕστερον ὁ **P 30**
 Δαβὶδ τὸ ἱερὸν ἰδρύσατο. τύπος δὲ τῆς μὲν Θεότητος ὁ Ἰσαὰκ,
 τῆς δὲ ἀνθρωπότητος ὁ κριός. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ χρόνος Ἰσάριθμος·
 15 τρεῖς γὰρ ἡμέραι καὶ τρεῖς νύκτες ἐνταῦθα κάκει.

Ὅτι πρὸ τῶν προφητῶν τῷ ἸΑβραάμ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος φα-
 νείς ἐν ἀνθρώπου στήματι τὴν τῶν ἐθνῶν κλησιν θεοπέλει, ἦν
 καθ' ἡμῶς ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος εἰς πέρας ἤγαγεν διὰ τῆς εἰς πάντα
 τὰ ἔθνη εὐαγγελικῆς διδασκαλίας. καθὼς δὲ φησιν ὁ Ἰωσήπος,
 20 πρῶτος ἸΑβραάμ δημιουργὸν τὸν θεὸν ἐκήρυξε, καὶ πρῶτος κατελ-
 θὼν εἰς Αἴγυπτον ἀριθμητικὴν καὶ ἀστρονομίαν Αἴγυπτίους ἐδί-
 δαξε· κἀντεῦθεν ἐπέραστος καὶ παγγέραστος γενόμενος, ἠξίωσεν **B**
 ὁ βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ γυμνασθῆναι τὰ περὶ ἀστρολογίαν καὶ μα-

cententum abolevit. postea temporis aiunt Musas et Orpheum rursus inventam Lino tradidisse.

Tunc etiam Caeli filios floruisse traditum est. ex his Atlantem maxime celebrem fuisse, atque huic obtigisse loca quae sunt ad Oceanum. eundem primum astrologiam accurate condidisse et de globo doctrinam protulisse; quae causa fuerit cur mundus Atlantis humeris gestari putaretur.

Scriptum est in parva Genesi Mastiphaten daemoniorum principem ad deum accessisse, ac dixisse "si te diligit Abrahamus, imolet tibi filium suum." Isaacum vigesimum quintum aetatis annum agentem deo ut sacrificium obtulit Abrahamus in monte Sion: ibi enim Abrahamus altare aedificavit, postea David templum fundavit. Isaacus divinae, aries humanae naturae exemplum fuit. sed et temporis quadrat numerus: tres enim dies ac totidem noctes et hic et ibi sunt.

Ante prophetas Abrahamo dei verbum in humana forma apparuit ac de vocandis ad salutem gentibus vaticinatum est; quam rem ad finem nostra aetate verbum dei perduxit, evangelii doctrina per omnes nationes didita. Iosephus auctor est principem Abrahamum deo universi officium adscripsisse, primumque Aegyptiis, cum ad eos se contulisset, numerorum ac caelestium motuum scientiam tradidisse. ibi cum carus summoque in honore haberetur, rex ab eo, utpote multiplici

γίαν ἄτε πολυπείρου καὶ Χαλδαίου τυγγάνοντος. ἀστρολογία γὰρ καὶ μαγεία ἀπὸ Μαγουσαίων ἦτοι Περσῶν ἤρξατο· οἱ γὰρ τοὶ Πέρσαι Μαγῶν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων βνομάζονται. καὶ δὴ τῶν ἀστρολόγων καὶ μάγων συναθροισθέντων ὁ βασιλεὺς ἄμα τῷ Ἀβραάμ καὶ τοῖς συνήθεσιν ἐκυθέσθη, καὶ ἡσυχίας γενομένης 5 ὁ Ἀβραάμ ἔφη “μαθεῖν βούλομαι παρ’ ὑμῶν τῶν σοφῶν, εἰ δύναται γενέσις καὶ μαγεία βλάψαι τινὰ ἢ ὠφελεῖσαι κατὰ τὴν ὑμετέραν δόξαν.” ἀφ’ ὧν ἀποκριθεὶς ἀστρολόγος εἶπεν ἀδύνατον C εἶναι ἄνθρωπον παρὰ γενέσιν τελευτῆσαι. ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀβραάμ κραταιῶς ἐξελεγχόμενων τῶν ἀστρολόγων κελεύει ὁ βασιλεὺς ἀχθῆ- 10 ναὶ τινὰ δέσμιον, ὑποβαλόντος Ἀβραάμ, προκαταδικουθέντα πυρόκαυστον γενέσθαι. ἀχθέντος δὲ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς τὴν αὐτοῦ γενέσιν ἀκριβῶς ἐξερευνησαμένους τὸν τρόπον ζητῆσαι τοῦ θανάτου. τῶν δὲ συνεχῶς διασκηψαμένων, καὶ εἰπόντων ὅτι πυροποληθεὶς πάντως ἀποθανεῖται, τῆς γενέσεως μάλᾳ σαφῶς 15 τοῦτο διαγορευούσης, ἀλλ’ οὐ νῦν, ἔχει γὰρ ἔτι χρόνους ζωῆς, καὶ οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα τῆς τελευτῆς αὐτοῦ. καὶ ὁ βασιλεὺς D “ἐγὼ σήμερον τοῦτον” φήσας “ἀπαλλάξω τοῦ διὰ πυρὸς θανάτου, τῷ ὕδατι ἀνελών,” καὶ οὕτω παραντὰ ποιήσας, ἔργῳ παύρησεν ὅτι δύναται τι παρὰ γενέσιν γενέσθαι. ἡσυχασάντων δὲ πάν- 20 των φησὶν ὁ Ἀβραάμ “οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλογα ζῷα ὑπόκεινται γενέσει. ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι μὲν ἔχουσι τὸ ἐλευθέριον ἐν ἑαυτοῖς, μὴ ὑποκείμενοι γενέσει, καθότι τῆς γενέ-

peritia instructo ac Chaldaeo, contendit uti astrologiam ac magiam patetaceret. astrologia enim et magia a Magusaeis seu Persis orta est: et quidem Persae ab indigenis Magog appellantur. ergo collectis astrologis ac magis rex cum Abrahamo et familiaribus consedit, factoque silentio, “ex vobis o sapientes,” inquit Abrahamus, “intelligere cupio an secundum vestram opinionem nativitas ac magia prodesse homini aut nocere possit.” ad haec astrologus respondit nullo modo fieri posse ut homo secus moriatur quam natalis hora ei portendat. ibi cum astrologos Abrahamus valide convinceret erroris, captivum quendam adduci rex iussit, ita monente Abrahamo, quem iudicis sententia iam ante igni comburendum damnaverat; mandavitque ut natales eius accurate examinant, ac quo mortis genere periturus esset pronuntiarent. respondentibus iis post multam considerationem omnino hominem incendio periturum, idque perspicue nativitatem eius dictare, neque tamen id statim, quia tempus mortis eius nondum appetiisset, sed vitae adhuc aliquid restaret, “ast ego” inquit rex “hodie eum ab ignis pernicie vindicabo, in aqua suffocatum.” simulque ita uti dixerat eum necans, re ipsa demonstravit aliqua contra natalitia decreta fieri posse. tacentibus inde omnibus Abrahamus ita fatur. “non homines modo, sed et bruta animantia fato natalicio subiecta sunt. enimvero homines in sese ipsis libertatem fato isti nequaquam obnoxiam habent: est enim nativitatis

σως ἑκείνο πρεσβύτερον, ὅπερ ἔστιν ἔννοια καὶ ἀντεξουσιότης, ἐκ θεοῦ δηλαδὴ δεδωρημένη. ὅθεν τῶν ἀλόγων κρείττους ὄντες ἡμεῖς μὲν κατ' ἐξουσίαν ἀναιρεῖν αὐτὰ πεφύκαμεν. ἡμῶν δὲ ὡς κρείττωνων τῶν ἀλόγων σὺ πάλιν ὡς βασιλεὺς κρείττων ἡμῶν ἐπέλαρχεις, κατ' ἐξουσίαν ὑπερέχων. ὡς οὖν ἡμεῖς κατὰ τὸ λογι- P 81
κῶν τῶν ἀλόγων ζῶων, οὕτω σὺ ὡ βασιλεῦ κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς λόγον ἐξουσιάζεις ἡμῶν, ὡσπερ δὴ καὶ σοῦ πάλιν κρείττων ἀνθρώπων μὲν οὐδείς, θεὸς δὲ ἀόρατος καὶ πάντων δεσπότης καὶ ποιητής, παρ' οὗ καὶ τὸ συμμέρον αἰτεῖσθαι καὶ προσεύχεσθαι
10 δι᾿." φασὶ δὲ καὶ τοῖσδε τοὺς λόγους τὸν Ἀβραάμ εἰπεῖν, πολλὴν εἶναι μεταξὺ ἀληθείας καὶ σκηθεύσεως τὴν διαφορὰν. καὶ γὰρ ἡ ἀλήθεια μὲν γητοῖός καὶ ζητουμένη μόλις εἴρεσκειται· τὸ ἔθος δὲ, ὁποῖον ἂν ᾖ, εἴτε ἀληθές εἴτε ψευδές, ἀκρίτως ἕφ' ἑαυτοῦ κρείττεται. καὶ οὕτε ἀληθεῖ ὄντι ἴδεται ὁ πατὴρ ὅθεν αὐτὸ παρα-
15 δεικνύμενος, οὕτε ψευδεῖ ἄχθεται, ὅτι οὐ κρίσει ψυχῆς ἰδίᾳ ἀλλὰ προλήψει πιστεύει καὶ γνώμῃ τῶν πρὸ αὐτοῦ. ἐπ' ἀδήλω δὲ τύχῃ B
τὴν ἰδίαν ἐπιδεδωκώς ἐλπίδα, οὐ ῥηδῶς ἔχει τὴν πάτριον ἀποδύσασθαι περιβολήν, κἂν πάντῃ μωρὰ τοῦτω καὶ καταγέλαστος οὔσα σαφῶς ἀποδείκνυται. οἱ μὲν οὖν πολλοὺς καὶ παντοπαθεῖς εἰση-
20 γοούμενοι θεοῦς, τὰ ὅμοια δὲ αὐτοῖς καταπρατιόμενοι, οὐδὲ ἀδούονται τῷ τῆς κακίας παραδείγματι ἐπερειδόμενοι. οἱ εἰμαρμένῃν δὲ ἀναπλάττοντες καὶ γένεσιν, μηδὲν αὐτε ποιεῖν οὔτε πύσχειν

3 ἀναιροῦν P

fato quippiam antiquius, intellectus nempe et libera potestas sui, dei dono concessa. itaque nos brutis superiores potestate nostra in iis necandis uti solemus. nobis autem, qui bestiis praestamus, tu rursus regiae tuae potentiae ratione antecellis; et quomodo nos propter rationem in bruta, ita tu in nos magistratus causa potestatem obtines. iterum te quoque potentior est homo quidem nemo, sed deus invisibilis, omnium dominus atque conditor, a quo votis petendum est quod utile sit." ferunt et haec Abrahamum dixisse. "magnum est inter veritatem et consuetudinem discrimen, veritas siquidem, etiam cum probe investigatur, aegre invenitur, consuetudo, qualiscunque ea et sive verax sive sit fallax, ultro sine examine sese offert. tum neque ex consuetudine a maioribus sibi tradita, si recta sit, voluptatem, neque si fallax sit, molestiam homo percipit. non enim proprio animi sui iudicio, sed praeiudicio et maiorum sententiae credit; quo fit ut cum spem suam in incerto fortunae reposuerit, non facile paternum possit exuere amictum; quanquam id quae a maioribus accepit ei plane studium et ridiculum esse liquido demonstratur. iam qui multos et omnis generis affectiones perpeccos deos statuunt, eosque imitantur, hos ne pudet quidem exemplari pravitate suae inniti. qui vero fatum et natales comminiscuntur, ac prodigiose nugantur contra haec nihil hominem neque agere neque

δύνασθαι παρὰ ταύτας τερατολογούντες, ἀδεῶς ἁμαρτάνουσιν, οὐκ εὐλαβοῦμενοι, ὡς ὑπὸ γενέσεως ταῦτα ποιεῖν ἀναγκαζόμενοι· **C** εἰμαρμένην γὰρ ἀναγκαστικὴν εἶναι τινα δύναμιν καὶ τῆς ὕλης φυσὶ κινητικὴν. οἱ δὲ πάλιν ἀπρονόητον φορὰν καὶ ἄθεον ἢ τυχαίαν εἰσηγούμενοι ὡς αὐτομάτως τῶν πάντων φερομένων (τύχην **5** γὰρ αἰτίαν κατὰ συμβεβηκὸς καὶ σύμπτωμα φύσεως ἢ προαιρέσεως εἶναι λέγουσι), καὶ οὗτοι πάλιν τοῖς ἴσοις περιπίπτοντες εἰς ἐσχάτους βυθούς ἀπωλείας καὶ βύραθρα ἕδου καταπτώσιν.

Ἰδὼν οὖν ὁ προειρημένος βασιλεὺς Γεράρων Ἀβιμέλεχ ἐν παντὶ ἔργῳ εὐδοοῦμενον τὸν Ἀβραάμ, Ὁχοζὰδ τὸν νυμφαγωγὸν **10** καὶ Φίλοχ τὸν ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ παραλαβὼν ἤκε πρὸς Ἀβραάμ, φίλιαν ἐπικυρῶν κραταιότεραν, καὶ ὄρκον ἀπαιτῶν μὴ ἀδικήσῃν **D** μήτ' αὐτὸν μήτε τὸ σπέρμα αὐτοῦ. καθὼς ἐγὼ ἐποίησα μετὰ σοῦ δικαιοσύνην ἐν ταύτῃ τῇ γῆ ἢ παρύκησας, οὕτω καὶ σὺ μετ' ἐμοῦ καὶ τοῦ σπέρματός μου, ὅταν βασιλεύσεις ταύτης τῆς γῆς. **15** δεινοὶ γὰρ οἱ βασιλεῖς τὸν μέλλοντα τούτους διαδέχσθαι παντοδαποῖς τεκμαίρεσθαι συμβόλοις· καὶ γὰρ ἐμελλε διὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ γεννωμένων ἐκείνης τῆς γῆς βασιλεύειν Ἀβραάμ. προσωνείδισε δὲ τὸν Ἀβιμέλεχ περὶ τῶν ἀφηρημένων φρεάτων ὑπὸ τῶν αὐτοῦ παίδων. ἐκεῖ οὖν παρὰ τὸ φρέαρ γενόμενοι, καὶ πρόβατα καὶ **20** μόσχους τεθνηκότες, διαθήκην εἰρήνης ἀμφοτέροι διέθεντο, ἐν **P 32** ἐπτά δὲ ἀμνύσιν ἑτέραις τὸν ὄρκισμὸν κατ' ἔθος ποιήσαντες εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ὠρύξεν αὐτός, διδὼ καὶ φρέαρ ὄρκου ὠνόμασται,

perpeti posse, ii secure peccant, absque metu, utpote quos sua natiuitas ita agere cogat. fatum quippe vim coactricem esse, quae materiae motum afferat. rursum qui sine providentia dei fortuito omnia ferri casuque universum hoc agi perhibent (esse enim fortunam causam per accidens, ac quiddam naturae aliunde accidens aut consilio), hi eodem incidentes in extremas profunditates pernicii ac voragine inferorum devolvuntur.”

Videns ergo dictus Gerarorum rex Abimelechus Abrahami in omnibus rebus prosperitatem, assumptis Ochozoad gynaecei praefecto et Philocho summo exercitus sui duce, ad Abrahamum venit, artioris amicitiae iungendae gratia; petiitque ab eo ut iuramento interposito stipularetur se ac posteros Abimelechum et posteros nulla iniuria affecturos, sed ubi regnum in istas regiones obtenturus esset, tum eam Abimelecho eiusque posteros aequitatem exhibiturum quam ipse Geraris inquilinum agens Abimelechi expertus esset. ceteroqui autem reges callent sibi successuros omnimodis indicia praenosceret; et erat sane Abrahami posteritas in eas regiones dicionem consecutura. Abrahamus porro Abimelecho exprobravit puteos, quos eius famuli suis eripuissent. ibi ergo ad puteum congressi, mactatis ovibus et vitulis, foedus pacis invicem sanxerunt. aliis porro agnabus septem iuramentum rite peregerunt, ad demonstrandum quod ipse foderit; itaque etiam puteus iurisiurandi

καὶ οὕτως ἐκέισε εἰρηνικὰς διαθέμενοι, Ἀβιμέλεχ μὲν μετὰ τῶν οἰκείων οἴκαδε ἐπανήλθεν, Ἀβραὰμ δὲ ἄρουραν ἢ λειμῶνα ἐπὶ τῷ τοῦ ὕρκου φρέατι φυτεύσας τὸ ὄνομα ἐπικέκληκε κυρίου, Θεὸς ὠπίος. εἰς βυθὸν οὖν γῆρας ἐλάσας Ἀβραάμ, καὶ γενόμενος 5 ἐπιῶν ροσ', μετέστη πρὸς τὸν Θεόν. τοῦτον Ἰσαὰκ καὶ Ἰσμαήλ οἱ τῷ αὐτοῦ ἐν τῷ διπλῷ σπηλαίῳ μετὰ Σάρρας κατέθεντο.

Μετὰ ταῦτα ἀνδρωθέντος Ἰσαὰκ ἐγένετο λιμὸς ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. κωλύεται δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰς Αἴγυπτον κατελθεῖν, **B** παροικί δὲ εἰς Γέραρα πρὸς Ἀβιμέλεχ ἔρχεται τὸν βασιλεῦα Φιλι-
10 σταιμ. φησὶ δὲ καὶ αὐτὸς περὶ Ῥεβέκκας ὡς Ἀβραάμ περὶ Σάρ-
ρας, ὅτι ἀδελφὴ μου ἐστίν· ἦν γὰρ ὡραία σφόδρα. ἐκ δὲ τῆς παιδείας γνοὺς Ἀβιμέλεχ γυναικα αὐτοῦ εἶναι, αὐτὸν μὲν μέμφε-
ται ὡς τάλιθρὸς ἀποκρυψάμενον, ἀποφαίνεται δὲ πάντα τὸν ὑπτό-
15 μενον Ἰσαὰκ καὶ Ῥεβέκκας ἐνέχεσθαι θανάτῳ. οὕτως ἐλόγησε
κρίως τὸν Ἰσαὰκ ἕως τέλους ὥστε ζηλωσαὶ τοῦτον τοὺς Φιλισταιμ,
καὶ πάντα τὰ φρέατα ἃ ὤρυξεν Ἀβραάμ ἐμψύξαι. μετὰ τοῦτο
ἐν τῇ φάραγγι Γεράρων μεταβεβηκῶς ἀνεκάθηρε τὰ πατρικὰ
φρέατα. ὤρυξε δὲ καὶ αὐτὸς φρέατα τρία, ὧν τὸ μὲν ἀδικίαν, **C**
τὸ δὲ ἔχθραν, τὸ δὲ τρίτον εὐρυχωρίαν ὠνόμαυσεν. ἐντεῦθεν
20 ἀνέβη ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὕρκου Ἰσαὰκ, καὶ ᾤφθη αὐτῷ κύριος ἐν
ὄραματι τῆς νυκτὸς λέγων “ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς σου
Ἀβραάμ, καὶ ἐγὼ εἰμι μετὰ σου, καὶ ἐβλογῆσω σε, καὶ πλη-
θύνῃ τὸ σπέρμα σου ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, δι’ Ἀβραάμ τὸν

appellatur. ita tum ibi pace sancita Abimeleachus cum suis domum rediit. Abrahamus vero terra seu prato quod ad praedictum est puteum, plantis consito nomen domini dei aeterni invocavit. cum autem admodum senex factus annos 176 vixisset, ad deum ex hac vita concessit. eum Isaacus et Ismaelus filii in duplici spelunca iuxta Saram sepeliverunt.

Secundum haec, cum iam virilem aetatem Isaacus attigisset, fames iis in locis exstitit. atque is a deo in Aegyptum ire prohibitus cum tota familia Gerara ad Abimelechum Philistaeorum regem se contulit. Rebeccam tum uxorem suam, quod erat insigni pulchritudine, Abrahami de Sara simulationem imitatus, sororem esse suam dixit. sed Abimeleachus cum ex lusu intellexisset eam uxorem esse, Isaacus obiurgato quod verum dissimulasset, capite sanxit ne quis Isaacum eiusve uxorem tangeret. deus autem Isaacum prosperitate perpetua beavit, adeo ut Philistaei invidentes ipsi omnes ab Abrahamo effossos puteos obturaverint. post haec Isaacus in vallem Gerarensis digressus patris puteos repurgavit, atque ipse etiam tres alios egit, quorum primo iniuriae, secundo inimicitiae, tertio amplitudinis nomen indidit. inde ad puteum iuramenti ascendit; noctuque ei dominus apparuit, itaque est affatus (Genes. 26) “ego sum deus Abrahami patris tui: tibi ego adsum, te beabo, tuamque progeniem ad stellarum caeli numerum adaugebo pro-

πατέρα σου.” ἐκεῖ οὖν ὁ Ἰσαὰκ θυσιαστήριον δειμάμενος θυσίαν τῇ κυρίῳ ἀνέπεμψε, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ κατέπηξεν. ὥσπερ δὲ πρὸς Ἀβραὰμ πρότερον, οὕτω καὶ πρὸς Ἰσαὰκ μετὰ ταῦτα αὐτός τε Ἀβιμέλεχ ὁ Γεράρων βασιλεὺς καὶ Ὁχοζὰδ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ καὶ Φιλὸχ ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς δυνάμειος αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι κύριος ἦν μετ’ αὐτοῦ, πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες διαθήκην εἰρήνης πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο, καὶ πρῶτ’ ἀναστάντες καὶ ὁμόσσαντες ἀπώχοντο μετὰ σωτηρίας ἀπ’ αὐτοῦ.

Γίνονται δὲ ἀπὸ τοῦ διαμερισμοῦ τῆς συγχύσεως, ἕως οὔ ἦλθεν Ἀβραὰμ ἐκ Μεσοποταμίας ἐκ πόλεως Χαρορὰν καὶ τοῦ οἴκου 10 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατὰ κέλευσιν θεοῦ εἰς γῆν Χαναάν, ἣ ἔστι Παλαιστίνη, ἔτη γις’. ἐπῆρχε δὲ τότε ἐιῶν οέ’. διατρίψας δὲ εἰς Χαναάν ἔτη κέ ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν P 33 ἔτη οέ’, καὶ ἀπέθανε ζήσας τὰ πάντα ἔτη ρς’. ὅς καὶ τὰς εὐλογίας τοῦ Μελχισεδέκ τοῦ θεοπεσίου βασιλέως Σαλήμ ἐδέξατο, 15 ἄρτους καὶ οἶνον· ἦν γὰρ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ἐψίστην, ὡς προείρηται.

Τοῦ Ἰσαὰκ ὄντος χρόνων λβ’ τελευτῆ Σάρρα, ἐτῶν οὔσα ἑκατὸν ὀκτώ. καὶ θάπτεται ἐν Χεβρών, ἣτις νῦν Ἐλευθερόπολις καλεῖται, ἐν τῷ σπηλαίῳ ὃ ὠνήσατο ὁ Ἀβραὰμ παρὰ Ἐφρών τοῦ Χετταίου τετρακοσίων δραχμῶν, ἐπὶ μαρτυρίᾳ τῶν υἱῶν Χετ’ ἀφ’ οἷ καὶ τὰ διὰ γραμμῶν συμβόλαια οἱ Ἕλληνες ὁμολογοῦσι παρεληγέναι. Ἰσαὰκ δὲ τεσσαράκοντα ἐτῶν γενόμενος ἔλαβε

pter Abrahamum patrem tuum.” eo itaque loco Isaacus altari exstructo rem deo sacram fecit, atque eo in loco tabernaculum suum collocavit. quomodo autem quondam ad Abrahamum, ita et ad Isaacum postmodo Abimelechus Gerarorum rex, Ochozado gynaecei sui praefecto et Philocho summo militiae praefecto comitatus, venit. quod enim deum Isaaco adesse sentirent, ideo ad eum accesserunt; mutuaeque pacis icto foedere, mane illi iureiurando invicem dato animis pacatis discesserunt.

A Babylonicae confusionis tempore usque ad Abrahami migrationem, cum scilicet iubente deo Carris Mesopotamiae paternaque domo relictis in terram Chanaaneam, quae est Palaestina abiit, anni effluxerunt 616. erat tum annos natus 75. cum in Chanaan terra annos exegisset 25, Isaacum genuit, vixitque praeterea annos 76. mortuus ergo est annis vitae 176 actis. atque hic a Melchisedeco divino Salemi rege faustas comprecationes accepit, panem ac vinum, utpote a summi dei sacerdote, sicut paulo ante commemoravi.

Isaaco annos nato 32 Sara moritur, anno aetatis suae 108; ac sepulta est Hebrone (nunc Eleutheropoli nomen est) in spelunca, quam Abrahamus ab Ephrone Chettaeo quadringentis denariis emerat attestantibus Cheti filiis, unde et scriptas contractuum formulas Graeci se fatentur accepisse. Isaacus annum agens quadragesimum Rebeccam du-

τὴν Ῥεβέκκαν, θυγατέρα Βαθουήλ, ὅς εἶδος Ναχὼρ ἦν ὄγδοος καὶ τέλειπαιος· ὁκτὼ γὰρ ἦσαν ἀπὸ Μελχᾶς αὐτῷ παῖδες. Να- **B**
 χὼρ δὲ ὁ πατὴρ Βαθουήλ ἦν ἀδελφὸς Ἀβραάμ. τοῦτου ἰσχυτος
 τῆς Βαθουήλ πατὴρ ἦν Ῥεβέκκας καὶ Λάβαν τοῦ πενθεροῦ Ἰα-
 5 κώβ. τοῦτου νέμει τὰ πρόβατα ἐφ' ὅλοις ἔτισιν εἴκοσι. Ῥεβέκκα
 δὲ στείρα οὖσα μετὰ εἴκοσιν ἔτη ἐγέννησε δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ τῖούς,
 τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ, ἐν τῷ ἕ' ἔτει Ἰσαὰκ. τοῦ δὲ κόσμου
 ἦν ἔτος γροβ'.

Ἵτι κολληρίδα ποιήσασα Ῥεβέκκα δέδωκε τῷ Ἰακώβ, καὶ
 10 εἰσῆγγυγε μεθ' ἑτέρων δώρων διὰ Ἰσαὰκ πρὸς Ἀβραάμ· ὃν κατέ-
 χων ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, εὐλογῶν πολυτρόπως, ἐτελεύτησεν ἀφρ-
 πνώσας ὁ Ἀβραάμ, τῷ ἰέ' ἔτει τῆς ζωῆς Ἰακώβ.

Τῷ δὲ μέ' ἔτει τῆς ζωῆς Ἰακώβ ὁ Ἡσαῦ καὶ αὐτὸς ἡμόχρο- **C**
 νος ὢν αὐτῷ ἔλαβε δύο γυναῖκας, Ἰουδιθ τὴν θυγατέρα Βεῖρ
 15 τοῦ Χετταίου καὶ τὴν Μασεμῆθ θυγατέρα Ἐλῶν Ἐβαίου. Ἰα-
 κώβ δὲ ἐτῶν ὑπάρχων ἐξήκοντα τριῶν οὐκ ἔργω ὄλωσ γυναικα, ὡς
 αὐτὸς ἐξεῖπε τῇ μητρὶ Ῥεβέκκα. τῷ δὲ ογ' ἔτει αὐτοῦ, τοῦ δὲ
 κόσμου ἔτει γρημέ' κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον, ἀπέδρασαν Ἰακώβ
 ἀπὸ προσώπου Ἡσαῦ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ δουλείσας ἔτη ζ'
 20 ἔλαβε τὴν Λεῖαν, καὶ μετὰ ἕτερα ἐπτὰ ἔλαβε τὴν Ῥαχίλ. ἐκ μὲν
 οὖν τῆς Ἀσίας ἐγέννησε τὸν Ῥοιβεῖμ, τὸν Συμεών, τὸν Λευί,
 τὸν Ἰούδαν, τὸν Ἰσσαχάρ, τὸν Ζαβουλὼν καὶ τὴν Δίαν, ἐκ δὲ
 τῆς Ῥαχίλ τὸν Ἰωσήφ, ἐκ δὲ τῆς παιδιόσχης Βύλας τὸν Δᾶν καὶ **D**

xit, filiam Bathuelis; qui Nachoris ultimus fuit et octavus filius. Na-
 chor enim Abrahami frater ex Melchâ uxore octo filios sustulit, inter-
 que hos postremo loco Bathuelem, patrem Rebeccae et Labani, eius
 qui deinde socer Iacobi fuit. nam Iacobus per totos viginti annos gre-
 ges eius pavit. ceterum Rebecca cum esset, sterilis, post viginti demum
 annos uno partu duos edidit filios, Iacobum et Esau, Isaaco tum sexa-
 genario, anno mundi 3472.

Rebecca parato edulio Iacobo id dedit, eumque una cum aliis donis
 Isaaci opera ad Abrahamum intromisit, anno aetatis suae decimo quinto.
 quem in gremio suo Abrahamus tenens multipliciter faustis comprecat-
 ionibus beavit, somnoque solutus vitam finiit.

Iacobo anno nato 45 Esau eodem natu duas duxit uxores, Judi-
 tham Beeris Chettaei et Masematham Elonis Ebaei filias. Iacobus anno
 setatis suae 63 nondum mulieris notitiam habuit, sicuti matri suae Re-
 beccae ipse rettulit. idem annos natus 73, anno mundi secundum accu-
 ratam supputationem 3545, Iacobus fratrem clam fugiens servitio septen-
 nali Leam uxorem meruit, rursusque septennium servitute functus Ra-
 chelem. ex Lea Rubenum Simeonem Levim Iudam Issacharem Zabulo-
 nemque filios et filiam Dinam sustulit, ex Rachele Iosephum, ex ancilla

τὸν Νεφθαλίμ, ἐκ δὲ τῆς Δελφῶς τὸν Γὰδ καὶ τὸν Ἀσήρ. εἰκο-
 στὸν τοῖνον ἔτος διατρίψας μετὰ τοῦ Λαβὴν ἀπέδρα ἐξ αὐτοῦ,
 ὄντος τοῦ Ἰωσήφ χρόνων τριῶν. διαβαίνων δὲ τὸν Ἰορδάνην
 ἐπελογίθη καὶ μετεκλήθη Ἰσραήλ. ὁ δὲ Ἰακώβ τῆς ὑράσεως
 ἐπονησθεὶς ἦν ἐθεάσατο κατὰ τὴν ἀριξὶν τὴν εἰς Μεσοποταμίαν, 5
 ἀνέρχεται εἰς Βαιθήλ. ἔνθα κατακοιμηθεὶς εἶδε τὸ ὄραμα. καὶ
 πάντα ἀποδεκατώσας ἃ ἐκέκτητο, τελευταῖον ὑποβάλλει κλήρω
 τοὺς παῖδας, καὶ τὸν Λεὶ τῷ Θεῷ ἀφιερῶ, ἔτι ἄν ὑπάρχοντα ἡ,
 P 34 καὶ ἀρχιερέα ἀναδείκνυσι, δέκατον ὄντα ἀπὸ ἐσχάτου κατὰ τὸν
 τῆς ἀστρολογίας. Ῥουβεὶμ γὰρ διὰ τὴν παλλακὴν τοῦ πατρὸς 10
 ἐστερήθη τῆς τε βασιλείας καὶ τῆς ἱερωσύνης, πρωτότοκος ὢν.
 ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰακώβ πληθόν Σιχίμων εἰς πόλιν Σαλήμ, ὑψί-
 σταιται ὑπὸ Σιχέμ τὴν βίαν ἢ Δίνα· καὶ ἐκδικεῖται παρὰ Συμεὼν
 καὶ Λεὶ, παντὶ τρόπῳ διαχρησαμένων τοὺς περὶ τὸν Σιχέμ. ἔτε
 δὲ τίκει ἡ Ῥαχὴλ τῷ Ἰακώβ τὸν Βενιαμίν, καὶ τελευτήσασα θά- 15
 πτεται ἐν τῷ Εὐφρανθῶ, ἔνθα νῦν ἐστὶν ἡ Βηθλέμ· μεταξὺ γὰρ
 τῆς Βηθλέμ καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, εἰς τὸν ἰσπύδρομον, ἡ λάρναξ
 ἐστὶ τῆς Ῥαχὴλ, ὑπερκειμένη τῆς γῆς. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐκ Λεὶ
 B γένος ἐπὶ Αὐρὼν κατατρέχει καὶ Μωϋσῆν, ὧν ὁ μὲν ἱερατεεὶ ὁ
 δὲ στρατηγεὶ τῷ λαῷ, εἰκότως ἐξ αὐτῶν λαμβάνεται ἡ ἐκ τοῦ 20
 Ἰακώβ γενεαλογία. Ῥεβέκκα δέ, ὡς φησὶν Ἰώσηπος ἐν τῇ ἀρ-
 χαιολογίᾳ, ἠξίωσε τὸν Ἰσαὰκ ἀγαγεῖν Ἡσαῦ καὶ Ἰακώβ καὶ διαλ-

Bala Danum ac Nephthalimum, ex Delpha Gadum atque Asserem. a
 Labano autem profugit, cum apud eum viginti annos fuisset, trimulo
 tum Iosepho; transmissoque Iordane a deo felix esse iubetur, atque
 Israeli nomen ab eodem accipit. proinde recordatus visionis quam suo
 in Mesopotamiam adventu viderat, Bethelam adscendit, ubi per quie-
 tem visio ista ei apparuerat. ibi cum omnia sua bona decimasset, ad
 extremum filiorum quoque instituta sortitione Levim annum aetatis de-
 cimum octavum agentem deo consecravit, ac eum sacerdotem constituit,
 erat is decimus ab ultimo, secundum astrologiae * Rubenus enim ob vi-
 tiam patris pellicem, quantumvis primo omnium natus esset, et regno
 et sacerdotio spoliatus fuit. cum Iacobus prope Sichemam in urbem
 Salemam venisset, Sichemus Dinae per vim stuprum intulit, quam ultī
 sunt Simeon et Levis, internecone occisis cum Sichemo civibus. Ra-
 chel porro alium Iacobo filium peperit, Beniaminum nomine; ac mortua
 apud Eufratam sepelitur, ubi nunc est Bethlehem: etenim versus Hie-
 rosolyma a Bethlehem, qua equi decurrunt, supra terram exstat cip-
 pus Rachelis. et quoniam Levis genus ad Aaronem atque Mosen usque
 pertinet, quorum alter sacerdos alter ductor populi fuit, consentaneum
 fuit eorum genus ab Iacobo repeti. iam Rebecca a Iosepho in opere
 de antiquitate Iudaica perhibetur a marito hoc contendisse, ut in unum
 conductos Ksaum et Iacobum in gratiam mutuam reponeret. fecisse hoc

λάσαι αὐτούς. ὁ δὲ καὶ ποιήσας, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς ἕμω,
καὶ ἰνορκίσας εἰρήνην ἄγειν πρὸς ἀλλήλους καὶ τῆς πνευματικῆς
οἰκιοῦτος ἀσπάξασθαι τὴν διάθεσιν, προεῖπε τῷ Ἡσαῦ ὅτι ἐν
ἐπαυσίῃς τῷ Ἰακώβ, ἐμπεσῆ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

5 Μετὰ τὴν τελευταίην Ἰσαὰκ οἱ υἱοὶ Ἡσαῦ παρῴξυναν τὸν
πατέρα αὐτῶν κατὰ Ἰακώβ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. καὶ καθοπλι- C
σθεῖς μετὰ ἔθνων ἦλθε πρὸς πόλεμον. Ἰακώβ δὲ ἀποκλείσας τῆς
πόλεως τὰς πύλας παρεκάλει τὸν Ἡσαῦ μνησθῆναι τῶν προγονι-
κῶν ἐντολῶν καὶ παραινέσεων. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου ἀλλὰ καὶ
10 μᾶλλον ἐβρίζοντος, τοῦ Ἰαῦδα παρακαλέσωντος ἐνέτεινε τὸ τόξον
Ἰακώβ, καὶ πλήξας κατὰ τοῦ δεξιοῦ μαζοῦ τὸν Ἡσαῦ κατέβηλε·
καὶ τούτου τελευταίαντος ἐξῆλθον τῆς πόλεως οἱ υἱοὶ Ἰακώβ, καὶ
πάντας σχεδὸν ἀνείλον. τελευταῖοι δὲ πρότερον μὲν ἦ Ἰεβέκκα,
μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ Ἰσαὰκ, τῷ Ἰακώβ τῆς πρωτοτοκίας κατα-
15 λπόντες τὰ γέγρα.

Ἵτι ὁ Ἰσαὰκ ἑκατὸν ἐτῶν ἦν, ὅτε τὰς εὐλογίας τοῦ Ἡσαῦ D
Ἰακώβ ἔκλεψεν.

Ἵτι ἐν τοῖς χρόνοις Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ πολυσιωμίτους ἀν-
θρώπους Αἰγύπτιοι ἱστοροῦσι γενέσθαι, τοὺς ὑπὸ Ἑλλήνων Γί-
20 γαντας ὀνομαζομένους, τοὺς καὶ δρακοντόποδας. τότε δὲ καὶ
τῶς Κορητίας λέγουσι γενέσθαι. οἱ δὲ ἀπογόνους τῶν Ἰδαίων,

ἀδελφικῆς

2 πνευματικῆς codex Xylandri

Isaacum, et utrumque interposita adhortatione ac iurisiurandi religione
ad pacem redegisse, monitos ut fraternae necessitudinis haberent ratio-
nem; simul Esauo praedixisse fore ut si adversus Iacobum insurgeret,
in eius manus incideret.

Isaaco mortuo Esauī filii patrem adversus Iacobum eiusque prolem
excitauerunt, ita ut adscitis nationum auxiliis armatus Iacobo bellum fece-
rit. at Iacobus urbis portis clausis Esauum monere uti parentis prae-
ceptorum atque consilii memoriam recoleret. Esauo non modo dicta
fratris aspernante, sed ferocius etiam quam antea sese agitante, Iudae
Esauu Iacobumque tetendit, Esauumque iuxta dextram mammillam
ictum stravit. eo cadente Iacobi filii portis effusi eos qui ab Esauo
stabant fere universos deleverunt. mortem Rebeccae paulo post subse-
cuta est mors Isaaci, cum uterque praerogativa primo nati filii Iacobum
dignatus esset.

Isaacus centenarius fuit, quo tempore Iacobus Esauo debitam felici-
tatis imprecationem suffuratus fuit.

Aegyptii tradunt Abrahami et Isaaci aetate homines fuisse multi-
corpores; qui a Graecis Gigantes iidemque anguipedes nominantur.
tunc etiam Curetas fuisse aiunt, alii autem Idaeorum posteros qui

οὐ ἐλέγοντο παρ' Ἑλλήσιν εἶναι· καὶ Ἡρακλῆς εἷς τῶν Ἰδαίων δακτύλων.

Ὅτι οἱ Χαλδαῖοι ἀπὸ τοῦ Σῆμι κατάγονται, ἐξ ὧν ὁ Ἀβραάμ.

Ὅτι δεκαεπτὰ ἐτῶν ὁ Ἰωσήφ ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπράσθη, 5 μετὰ πέμπτον ἔτος τῆς τελευτῆς Ρυχήλ, χρυσῶν ὀκτώ.

P 35 . Ὅτι τῷ ρκ' ἔτει τοῦ Ἰακώβ Ἰωσήφ ἤρξε τῆς βασιλείας Αἰγύπτου, τριακονταετῆς ὧν. καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει τελευτᾷ Ἰσαὰκ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ζήσας ἔτη ρ' ὀγδοήκοντα· καὶ ἐτάφη ὑπὸ Ἰακώβ· καὶ Ἡσαῦ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. τῷ δὲ λη' ἔτει τοῦ Ἰωσήφ ἤρξατο ὁ 10 λιμός· οὐ γὰρ ἀνέβη ὁ Νεῖλος ἐν υἱοῖς τοῖς ἐπτα' ἔτεσι τοῦ λιμοῦ, ὡς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ. μετὰ δὲ δύο ἔτη κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἰγύπτου ἐν οὐ' ψιχαῖς, ἑκατὸν τριάκοντα ἐτῶν ὧν, ὁ δὲ Ἰωσήφ τεσσαράκοντα. τελευτᾷ δὲ Ἰακώβ ἑκατὸν τεσσαρακονταεπτὰ 15 ἐτῶν, καὶ θάπτεται ἐπὶ Ἰωσήφ ἐν Χειρῶνι. Γεσαῖμι δὲ ἡ πρὸς 15 Αἴγυπτον Ἀρραβία ἐστίν. μετὰ γὰρ ὁ χρόνος τῆς ἐν Αἰγύπτῳ καθόδου Ἰακώβ, ἐτελεύτησεν Ἰωσήφ ἑκατὸν δέκα ἐτῶν.

B . Μετὰ γοῦν τὸν θάνατον Ἰωσήφ δουλεύουσιν Ἑβραῖοι τοῖς Αἰγυπτίοις ἔτη ρμδ'. τὰ πάντα τοῖνυν τῆς τῶν Ἑβραίων ἐν Αἰγύπτῳ διατριβῆς ἔτη σιέ'. λαμβάνουσι δὲ τὴν εὐλογίαν τῶν πρω- 20 τοτοκίων ἀπὸ τοῦ Ρουβείμ οἱ υἱοὶ Ἰωσήφ διὰ τὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν σῶστρον, καθὸ ὁ μὲν Ρουβείμ τῇ παλαμκῇ συνῆλαθε τοῦ πα-

5 ὁ] ὧν ὁ?

dicuntur apud Graecos fuisse; et Hercules, unus Idaeorum dactylorum.

Chaldaei a Semo genus trahunt, ex quibus fuit Abrahamus prognatus.

Iosephus anno suae aetatis 17 a fratribus post quintum a Rachelis obitu annum venditus est aureis octo.

Agente annum aetatis centesimum vigesimum Iacobo, Iosephus annos natus triginta Aegypto praefectus fuit. eodemque anno avus eius, cum annos 180 vixisset, mortuus est, atque a filiis suis Iacobo et Esauo sepultus. anno vitae Iosephi trigesimo octavo fames coepit: nam, ut Iosephus testatur, totis septem annis eius penuriae Nilus non exundaverat. biennio post Iacobus in Aegyptum demigravit, cum 75 animabus annos habens 150. Iosepho 40 agente annum moritur Iacobus anno vitae suae 147, ac in Hebrone a Iosepho sepelitur. (Gesaeima Arabia est Aegypto finitima.) nam Iosephus annis post Iacobi in Aegyptum migrationem 70 mortuus est, cum centum annos et decem vixisset.

A morte Iosephi servitutem Aegyptiis Ebraei servierunt per annos 144. ergo totum tempus, quod in Aegypto Ebraei egerunt, annorum fuit 215. quod ad privilegia (ut sic loquar) primogeniturae, in locum Rubeni proles Iosephi ob parentis pudicitiam successit, quod Rubenus cum patris pellice coivisset, Iosephus autem in Aegyptiae mulieris

τρός, ὃ δὲ Ἰωσήφ τῇ Αἰγυπτίᾳ οὐ συνεφθάρη. ἀλλὰ καὶ δεκα-
τριῶν ἀδελφῶν ὄντων εἰς δώδεκα ἐμερίσθη ἡ γῆ διὰ τὸν Λεὺ
ἀποδεκατῶν τοὺς λοιποὺς πάντας.

Ἐτι Ἰωσήφ κομιδῇ νέος ὢν ἔτι πρόβατα τοῦ πατρὸς ποι- C
5 ραίνων ἦν, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἡγαπᾶτο τῷ πατρί. διὸ καὶ
οἱ ἀδελφοὶ διαφθονοῦμενοι οὐδὲν πρὸς αὐτὸν εἰρηρικὸν ἐλάλουν.
προσετίθει δὲ καὶ μῖσος τῶν ἐνπνίων αὐτοῦ ἀκούοντες. καὶ
γὰρ ἔφη “δράγματι δεσμευόντων ἡμῶν ἐν τῷ πεδίῳ ὄμην μὲν
ἀπορῶθῆναι τὸ ἐμὸν, τὰ δὲ ὑμέτερα περιστραφέντι προσκνεῖν
10 αἰτῶ.” τούτου γοῦν ἀκούσαντες, καὶ ὡς βασιλεύσει ἐπ’ αὐτοὺς
ὄρθως ἐπικρίναντες, λίαν ἐπέειναν τὸ μῖσος. προσθεῖς δὲ “αὐθις
ἐνπνυσίμην” ἔφη, “καὶ γε ὄμην τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ
ἑνδεκα ἀστέρας προσκνεῦντάς με καθορᾶν.” διαπαῖζων δὲ τὸ
ῥαγμα Ἰακώβ ἔφη “ἄρα ἐγὼ ὁ πατὴρ σου καὶ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ
15 ἀδελφοί σου ἤξομεν προσκνεῖσθαι σοι ἐπὶ τῆς γῆς;” καὶ ἐπιτίμη- D
σας παρῆγει σιγᾶν. οὕτω μὲν ὄν τὰ ὄράματα ἀμειδρᾶ τῆς ἀλη-
θείας προτύπωσις ἦν· καὶ γὰρ τοῦτο προφητείας εἶδος, καὶ ἐν
πολλοῖς ἐθεωρήθη πολλῶν δι’ ὀνείρων ἢ τοῦ μέλλοντος προ-
δήλωσις, ἐν οἷς διὰ κρείττονος γίνεται κατοχῆς, ὥσπερ ἐν τῷ
20 Φαραῶ καὶ τῷ Ναβουχοδονοσορ καὶ ἄλλοις πλείστοις.

Ἄξιον δὲ εἰδέναι τὰς διαφορὰς τῶν προφητειῶν. ἡ μὲν γὰρ
ἴστι πνευματικὴ καὶ ἀληθὴς πάντη, ὡς ἡ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων,

libidinem nequaquam consensisset. quamvis etiam fratres numero decem
ac tres fuerunt, tamen terra inter duodecim divisa est, eo quod a ce-
teris omnibus Levis decimas acciperet.

Adolescentulus etiamnum Iosephus oves patris pascebat; cumque
eum pater reliquis impensius diligeret, fratres invidia perciti adversus
eum similitates exercuerunt. auxit odium insomniorum auditio. recita-
verat enim eis visum sibi, ipsis manipulos colligantibus suum manipu-
lum sese crexisse, reliquosque eius honorandi causa manipulos pronos
procubuisse. unde fratres id quod res fuit concientes, illum in ipsos
imperium aliquando habiturum, multo vehementius odium adversus eum
conceperunt. addidit hoc priori Iosephus, se per quietem imaginatum
fuisse a sole luna undecimque stellis se adorari. vertit hoc in iocum
pater, dictoque “numnam ergo ipse et mater tua fratresque tui te pro-
stratis terram corporibus adoratum inveniemus?” obiurgatum silere
iussit. ita ergo visiones istae obscura quaedam erant veritatem ali-
quanto ante designans informatio. nam et hoc vaticinii est genus, mul-
tisque praemonstrata est insomniis futurorum significatio, quae insomnia
numinis instinctu accidant, ut Pharaoni, ut Nabuchodonosori et per-
multis aliis.

Operae pretium est vaticiniorum differentias cernere. quaedam spi-
ritualia sunt et veracia prorsus, ut dei et sanctorum, suo tempore exitu

ἐν καιρῷ τῷ ἰδίῳ τὸ πέρασ τῶν προφητεομένων ἐπιφέρουσα.
 ἄλλη δὲ δαιμονική, ἐν τοῖς τῶν δαιμόνων θεραπευταῖς ἐνεργου-
P 36 μένη· πολύτροπος δὲ αὐτή, οἷα ἡ τῶν ἀλεερομαντιῶν καὶ κροθο-
 μαντιῶν λεγομένη, οἷα ἡ Πυθία καὶ ἡ διὰ τῆς Δωδωναίας λη-
 ροῦσα δρυός, ἡ διὰ τῶν σπλάγγων μαντεία καὶ ἡ δι' ὀρνέων 5
 πτήσεως, καὶ ἡ διὰ κλαγγῶν καὶ πταρυῶν συμβολική· οἷα ἡ διὰ
 βροντῆς, μυῶν, γαλῆς, τρισμοῦ ἔθλων, ὠτὸς ἤχων, παλμῶν
 σώματος, συμβολική καὶ οἰωνιστικὴ λεγομένη. ἥς τὸ μὲν ἔστιν
 ὀρνεοσκοπικόν, τὸ δὲ παλμωτικόν, τὸ δὲ οἰωνοσκοπικόν, τὸ δὲ
 χειροσκοπικόν, τὸ δὲ ἐνόδιον ἢ κληδονιστικόν, οἷον ὅταν ἐκ τοῦ 10
 παρατυχόντος εἰρημένου τεκμαίρηται τις τὸ ἐσόμενον, καὶ ὅταν
 δι' ὀνομάτων νεκρῶν ἐπικλήσεως, καὶ ὅταν δι' ἄστρον καὶ ὑδά-
B των ἢ ὕδατων ματαίων, οἷοι καθ' ἐκάστην πῦσι προσπίπτουσι·
 σπάγιοι γὰρ λίαν οἱ ἄνωθεν ἤκοντες. οὔτοι δὲ πάντες δαιμονιώ-
 δεις οἱ τρόποι τῆς προφητείας καὶ στοχαστικοί, οἱ κατὰ συμβε- 15
 βηκὸς ἀληθεύοντες ἐν τισιν ἐν τοῖς πλείστοις ἁμαρτάνουσι. ἄλλη
 δὲ προφητεία φυσική, ὡς ἡ διὰ τῶν ἀλόγων· χελιδόνες γὰρ καὶ
 μύρμηκες καὶ γέραναι ἐχίνοι τε καὶ ἀλκύνες χειμῶνος ἐπιόντος
 φυσικῶς ἐπαισθάνονται. ἄλλη δὲ τεχνητή, ὡς ἡ παρ' ἱατροῖς
 καὶ κυβερνήταις ὀρωμένη, ἣτις στοχασμὸς μᾶλλον ἢ προφητεία 20
 μετωνόμισται. καὶ παρὰ ταύτας ἡ δημῶδης τε καὶ κοινή, ὡς
C ὅταν εἴη τις ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔσται χειμῶν, ὅτι ἐκ φιλο-

21 δημῶδης P

vaticinium confirmante. alia a daemonibus proficiscuntur, inque horum
 cultoribus efficacitatem exserunt. estque id genus multiplex; sub quo
 sunt vaticinia ex fariis et hordeo, Pythia, nugae ex Dodonaea quercu,
 extispicium, auspiciū, augurium, tum coniectationes de sternutationi-
 bus, tonitribus, muriumque feliumque stridore, lignorum, aurium tinnitu,
 corporis tremore sumptae. quod genus etiam auguria nominantur; cuius
 pars versatur in avibus, pars in tremoribus partium corporis sive sub-
 sultationibus contemplandis, pars in augurio, pars in divinatione ex
 manuum inspectione, pars in obviis rumoribus, unde omnia captantur,
 cum obvius quisque interrogatus dicit unde futurum coniciatur. tum
 mortuorum nominatim invocandorum ratio, ex sideribus aquis aut inani-
 bus somniis praedictio, qualia omni nocte quibusvis accidunt: rara ad-
 modum sunt enim somnia divinitus oblata. haec omnia vaticinandi ge-
 nera a daemonibus sunt coniecturisque innituntur, ita ut per accidens
 in quibusdam verum attingant, in plerisque aberrant. est et alia na-
 turalis divinatio brutorum. etenim hirundines formicae grues echini at-
 que alcyones tempestatem appetentem naturae monitu praesentiant. alia
 artificiosa, qualem medici et gubernatores ostendunt; quae tamen con-
 iectatio potius est quam divinatio appellata. praeter has vulgaris quo-
 que ista et communis, ut cum quis dicit post triduum fore tempestatem.

πεικίας ψυχῆς πολλάκις μῖσος ἐγείρεται, ἐκ τοῦ μίσους δὲ ἔριδος ἀνισταμένης καὶ κραυνομένης ζῆλος ἐγένετο πικρός, ἐκ δὲ τοῦ φθόνου ἐνέσκηψε κρυπτός, ἐκ δὲ τοῦ ὀ θυμὸς ἀνῆπται δεινός, ἐκ τοῦ θυμοῦ δὲ θάνατος ἀνακύπτει πονηρός, εἰ μὴ κρείττοσι δη-
5 λωτότι προνοίαις ἀνακόπτοιο.

Ἐν τῷ πρῶτῳ τὸν Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ Πετεφρῆ εὐνούχῳ τῷ ἀρχιμαγειρῷ Φαραῳ, καὶ ἐν δεσμοτηρίῳ ἐγκλεισθῆναι, συνέβη τὸν ἀρχισιτοποιὸν καὶ τὸν ἀρχιοινοχόον, τοὺς εὐνούχους Φαραῳ, ἐγκλεισθῆναι ἐν τῷ αὐτῷ δεσμοτηρίῳ ἔνθα καὶ Ἰωσήφ. ἡμερῶν
10 δὲ διελευσῶν ἀμφότεροι εἶδον ἐνύπνια. ὁ μὲν ἀρχιοινοχόος ἄμ-
D πειλον εἶδε θάλλουσαν βλαστοῖς καὶ πεπείρους βότρυας σταφυλῆς προβάλλουσαν, τρεῖς δὲ ταύτην ὑπέχουσαν κάτωθεν πυθμένας. "ἐγὼ δέ" φησὶν "ᾧμην τῷ ποτηρίῳ τὴν σταφυλὴν ἐκθλίβων εἰς τὴν χεῖρα δίδόναι Φαραῳ." καὶ ὁ Ἰωσήφ τοὺς τρεῖς πυθμένους
15 ἔτι τρεῖς ἡμέρας ἔσσεισθαι φησί, καὶ τῆς ἀρχῆς σου μεμνήσεται ὁ Φαραῳ, καὶ ἀποκαταστήσει σε εἰς τὴν προτιέραν ἀρχιοινοχοῖον. ἀλλὰ μνήσθητι κάμου, ὅταν εὖ σοι γένηται, ὅτι μάτην διαβλη-
θεὶς τῷ ὀχυρώματι τούτῳ κατακέκριμαι. ἐπὶ τούτοις καὶ ὁ ἀρχι-
σιτοποιὸς ἔφη "τρία κανᾶ χονδριτῶν σιτοποιοῦ, ἕξ ὧν ἔργων ὁ P 37
20 βασιλεὺς ἐσθίει, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἔχειν ὑπελάμβανον· καὶ τὰ πεικινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιόντα κατήσθιεν αὐτά." καὶ ὁ Ἰωσήφ "ἔτι τρεῖς ἡμέραι" ἔφη, "καὶ ἀφελεῖται Φαραῳ τὴν κεφαλὴν σου ἀπὸ σου, καὶ ἐπὶ ξύλον κρεμάμενον τὰ ὄφρα σε κατυθονήσονται."

stadium contendendi exiguum saepe odio occasionem praebet; ex quo orta rixa et invalescente acerba existit aemulatio. hanc occulta subsequitur invidia; et ex hac rursum animi exardescit acris ira, quae homicidiis foedis causam exhibet, nisi praestantioris nimirum prudentiae consiliis ea avertantur.

Cum in Aegyptum venditus Iosephus Potiphari regiae Pharaonis calinae praefecto eunucho esset atque in carcerem traditus, evenit ut pistorum quoque et pincernarum Pharaonis principes eunuchi in eundem carcerem concluderentur. inde aliquot elapsis diebus uterque horum inasomnium habuit. princeps pincernarum retulit visam sibi in somnis fuisse vitem laetam palmitibus maturasque uvas porrigentem, atque inferne tribus subnixam palmitibus, se vero uvam in poculum exprimere, idque Pharaoni in manum dare. tum Iosephus interpretatus est tribus palmitibus triduum significari: eo exacto Pharaoni ministerium eius in memoriam rediturum, ipsumque a rege in pristinam dignitatem restitutum iri. petitque ut rebus prosperis redditus sui per calumniam carceri inclusi rationem haberet. deinde magister pistorum "imaginatus sum" ait "per quietem capiti meo impositas tres sportas me gerere, panibus delicatis plenas, quolibet rex vesci solet: ceterum aves ingruere atque eos devorare." respondit Iosephus fore ut post tres dies Pharaonem capite multatum in crucem agat, ubi volucris esca sit futurus.

Georg. Cedrenus tom. I.

κατὰ τὴν κρίσιν οὖν τοῦ Ἰωσήφ οὕτω καὶ ἐγένετο. μετὰ ταῦτα δύο ἐτῶν παρωχημένων αὐτὸς ἐνύπνιον εἶδε Φαραώ. ἐπτά βόας καλὰς τῷ εἶδει καὶ ταῖς σαρκὶ λιπαράς, ἀναβαινούσας ἐκ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν τῷ ἄγιν νεμομένας ᾤετο ὄρᾶν, ἄλλας δὲ ἐπτά βόας ἐπομένας ταῖς πρώταις, αἰσχρὰς τῷ εἶδει καὶ λεπτάς, αἱ καὶ 5
B κατέφαγον τὰς λιπαράς καὶ ἐκλεκτάς. εἴτα ἐγερωθεὶς καὶ αὐθις δεῦτερον ἐνυπνισθεὶς ὁ βασιλεὺς ὄρᾶν ἰδοὺ ἐπτά στάχνας ἐν ἐνὶ πυθμένι ἀνιέναι, καλοὺς καὶ ἐκλεκτούς, καὶ μετ' αὐτοὺς ἄλλους ἐπτά ἀναφύεσθαι ἀνεμοφθόρους καὶ λεπτούς, οἱ τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ πλήρεις κατέπιον. ταῦτα ἰδὼν Φαραώ ἐταράχθη, καὶ ὁ 10 ἀπαγγέλλων αὐτῷ τὴν σύγκρισιν οὐκ ἦν. ἀναμνησκαται οὖν ὁ ἀρχαιονοχὸς τοῦ Ἰωσήφ, ὃς καὶ παραστὰς τὰς μὲν ἐπτά βόας τὰς καλὰς καὶ τοὺς ἐπτά στάχνας τοὺς καλοὺς ἐπτά ἔτη εὐθηνίας εἶναι φησί, τὰς δὲ ἐπτά βόας τὰς ἰσχνὰς καὶ τοὺς ἐπτά στάχνας τοὺς λεπτοὺς καὶ κενούς, ἐπτά ἔτη λιμοῦ ἰσχυροῦ ἐπακολουθήσει, 15
C ἄπερ ἔξαναλώσει πάντα τὰ ἀγαθὰ τῶν ἐτῶν τῆς εὐθηνίας. τὸ δὲ δευτερωῶσαι τὸ ἐνύπνιον, ἀληθὲς ἐστὶ δηλοῦ. τὸ δὲ καὶ διὰ τῶν ἀσταχῶν δευτερωθῆναι τὸ διὰ τῶν γεωργημάτων τῆς γῆς σημαίνει· ὅπερ καὶ ταχυνεῖ τοῦ ποιῆσαι ὁ θεός. ἦν μὲν οὖν ἐτῶν τριάκοντα ὁ Ἰωσήφ, ὅτε παρέστη τῷ Φαραώ· ᾧ καὶ γυναῖκα τὴν 20 Ἀσενέθ ἰδίδου, θυγατέρα τοῦ ἱερέως Πετεφρῆ, μεθ' ἧς καὶ δύο υἱοὺς ἐτετόκει, Μανασσῆν καὶ Ἐφραῖμ. τοῦ λιμοῦ δὲ ἐπὶ ἑπταετία

22 ἐκτετόκει codex Regius 1713 (R)

ἐπταετία R, ἑπταετίας P

quomodo autem Iosephus actum iri praedixerat, ita plane actum est. duobus ab eo tempore annis circumactis ipsi Pharaoni insomnium est oblatum tale. vidit septem vaccas formosas et carne nitidas de fluvio adscendere atque in palustri gramine pascere: his succedere totidem deformes atque macilentas, a quibus pulchrae illae et pingues devorarentur. expergefactus rex cum denuo obdormivisset, in somno sibi visus est videre septem spicas ab uno culmo enasci pulchras atque eximias: post has alias septem vitio aëris inanes ac tenues, et ab his praeclaras istas atque plenas consumi. his visis perturbatus est rex, neque tamen fuit qui ei somnium hoc interpretari posset. ibi tum recordatus Iosephi est pincernarum praefectus. Iosephus ergo vocatus septem vaccis formosis itemque septem spicis praeclaris septem annos fertilitatis designari exponit, septem macris vaccis atque inanibus spicis annos septem penuriae insecturae, qui omnes fertilium aënorum opes essent absumpturi. insomnii veritatem geminatione confirmari, et quod secundo spicae visae essent, eo indicium de frugibus terrae perhiberi, ac deum rem acceleraturum. triginta annos natus fuit Iosephus, cum Pharaoni praesto fuit; isque ei Asenetham Potipharis sacerdotis filiam matrimonio iunxit, ex qua ei duo filii sunt nati, Manasses atque Ephraimus. enimvero fame septennali orta Iosephus omne aurum,

γενομένου πάντα μὲν χρυσὸν καὶ κτήνη καὶ γῆν, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐξ ἀνθρώπων ἀνδράποδα τῷ οἴκῳ Φαραῶ εἰσεποιήσατο· ἐν δὲ τῷ ἰβδόμῳ ἐνιαυτῷ σπέρματα δόσος πύσση τῇ γῇ Αἰγύπτου, τὸ πέμπτον μέρος ἀποκληροῦν ἐποίησε τοῖς βασιλείοις. ὅπερ καὶ μέχρι D 5 τῆς νῦν κρατεῖ ἐν Αἰγύπτῳ, μόνων τῶν ἱερέων ὑπεξηρημένων· τὴν ἱερατικὴν γὰρ γῆν ἀτελεῖ καταλλοσιπε μόνην. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι σωτηρίαν μεγίστην καὶ εὐεργεσίαν τοῦτο ἠγησάμενοι, ἄχρι τοῦ δευρο ἀποπεμπτοῦν παρειλήφασιν τῷ Φαραῶ πάντας τοὺς κυρ- πούς τῆς γῆς αὐτῶν.

10 Ἑπτακαίδεκα μὲν ἔτη ὁ Ἰακώβ ἐπέζησεν ἐν Αἰγύπτῳ τῷ Ἰωσήφ, τῆς ζωῆς δὲ αὐτῷ αἱ πᾶσαι ἡμέραι εἰς ῥιζ᾽ ἔτη ἐξεμε- τρήθησαν. ἤγγιξε μὲν οὖν ἡ ἡμέρα τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, αὐτὸς δὲ τὸν Ἰωσήφ προσκαλούμενος θεῖναι τὴν χεῖρα ὑπὸ τὸν μηρόν, ὡς ἔθος, καὶ ὁμόσαι αὐτῷ κατεδυσώπει μὴ θάψαι αὐτὸν ἐν Αἰ- P 38

15 γύπτῳ, ἀλλ' ἐν τῷ τάφῳ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἀναγαγεῖν. αὐτοῦ δὲ καταθεμένου καὶ ὁμωμοκότος εὐθὺς προσκυνῆσαι τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου Ἰωσήφ. μετὰ ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἰωσήφ ὅτι ἐνοχλεῖται ὁ πατήρ, τοὺς δύο υἱοὺς Μανασσῆν καὶ Ἐφραΐμ ἀπαλαβόμενος ἤκειν εἰς ἐπίσκεψιν. Ἰσραὴλ δὲ ἀνεκάθισε, καὶ 20 ἀνοίξας τὸ στόμα τῶν ἐλλογιῶν τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν, ὧν αὐτῷ ἐν γῇ Χαναὰν χρηματίζων ἐπήγγελται, ὑπομιμνήσκει. ἰδιο- ποιεῖται δὲ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, τοὺς γενομένους αὐτῷ ἐν γῇ

6 γὰρ ἱερατικὴν R 7 τοῦτο ἠγησάμενοι R, ἠγησάμενοι τοῦτο P
11 εἰς μζ καὶ ἐκατὸν ἔτη μετρηθεῖσαι P: corr R 12 οὖν add R
15 αὐτὸν ἀναγ. R

omnia iumenta, omnes agros, quin etiam mancipia domui Pharaonis acquisivit. septimo anno semina ad totam Aegyptum frumento conse- readam praebens instituit, ut fructum quinta pars regi penderetur. quod etiamnum in Aegypto obtinet, solis sacerdotibus immunibus, quod eorum agros tantum Iosephus eo onere liberasset. ceteroqui salutem hoc esse et summum beneficium Aegyptii putantes, hodieque morem reti- nent quintam omnium terrae frugum partem Pharaoni tribuendi.

Iacobus in Aegypto apud Iosephum annos vixit 17, vixit omnino annos 147. ut finem vitae suae appetiisse intellexisset, Iosephum ad se evocatum femori suo, ut erat moris, manum subicere iussit, iura- mentoque obstrinxit ne se in Aegypto humaret, sed ad maiorum suo- rum sepulchrum reportaret. cum Iosephus ita uti pater iusserat, manu eius femori supposita iurasset, illico Israelus ad extremum virgae Iosephi adoravit. post haec Iosephus, audito patrem adversa valetudine conflictari, secum ductis Manassa et Ephraïmo filiis ad eum visendi gratia perrexit. tum Israel assedit, factoque dicendi initio, quibus eum prosperitatum denuntiationibus deus impertivisset, ac quae ei in terra Chananaea promiserit, refert. tum Iosephi filios, ei in Aegypto natos,

Αιγύπτου, Ἐφραΐμ λέγω καὶ Μανασσῆν, εἰπὼν ὡς Ῥουβείμ
B *καὶ Συμεὼν οὗτοι μοι ἔσονται, τὰ δὲ γε ἔκγονα τούτων σοὶ ἔσου-*
ται.” ὅτι γὰρ ἔμιλλεν ὡσπερ τᾶλλα οὕτω καὶ τοὺς υἱοὺς τῷ
Θεῷ ἀποδεκατοῦν ὁ Ἰσραὴλ (καὶ γὰρ ὁ Λεὺ εἰς κληρὸν ἀφώρι-
σται μετὰ ταῦτα τῷ Θεῷ), ἵνα μὴ ὁ τῶν δώδεκα φυλῶν ἀριθμὸς 5
ἐλαττωθῆ, τούτου χάριν οἶμαι ὁ Ἰσραὴλ τὸν Ἰωσήφ ἀντὶ δύο
υἱῶν ἠγησάμενος τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς φυλὰς διετάξατο δύο,
Ἐφραΐμ δηλαδὴ καὶ Μανασσῆν. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ τοῦ
Ἰσραὴλ βαρνωποῦντες ἀπὸ τοῦ γήρως ἦσαν, ἀμυδρὰ δὲ ὄραντες
ὄρωσι τοὺς υἱοὺς Ἰωσήφ, καὶ ἐκνυθάνετο τίνες ἂν εἴεν. οὗς καὶ 10
προσεγγίσαντας περιέλαβε καὶ κατεφίλησεν, καὶ φησὶ πρὸς Ἰωσήφ
C *“ἰδοὺ τοῦ προσώπου σου οὐκ ἑστέρησέ με ὁ Θεός, ἀλλ’ ἔδειξέ μοι*
καὶ τὸ σπέρμα σου.” Ἐξαγαγὼν δὲ Ἰωσήφ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν γο-
νάτων Ἰσραὴλ τοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ, εἶτα τὸν Μανασσῆν μὲν ἐν
τῇ δεξιᾷ ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὸν Ἐφραΐμ, αὐτὸς τὰς χεῖρας ἀμείβων 15
τὴν μὲν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ νεωτέρου τὴν ἀριστερὰν δὲ ἐπὶ τοῦ πρεσ-
βυτέρου τὴν κεφαλὴν τιθεῖς, εἰς μυστήριον σταυρικοῦ τύπου, οὐ-
τως εὐλόγησεν αὐτοὺς ὥστε πληθυνθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
ὥστε αὐτοὺς ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τῶν πατέρων αὐτοῦ.
βαρὸν δὲ κατεφάνη τοῦτο τῷ Ἰωσήφ, καὶ τῆς πατρικῆς δεξιᾶς 20
ἀντελάβετο, ἀφελεῖν βουλόμενος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς Ἐφραΐμ καὶ
ἐπιθεῖναι ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Μανασσῆ, “οὗτός ἐστι, πάτερ,” εἰ-

1 *Αιγύπτου* R *εἰπὼν* om R 2 *οὗτοι*] *λέγων* R *ἐμοὶ* R
 3 *ὅτε* R 9 *δὲ*] *γούν* R 19 *ὡς ἐκ* lego. margo P

Ephraïm dico et Manassem, adoptat, pollicitus eos sibi eodem quo Rubenus esset atque Simeon loco futuros, eorum tamen progeniem Iosephi futuram. etenim Israelus cum esset ut reliquorum, ita filiarum quoque decimam partem deo consecraturus (pam postmodo Levis sorte deo est addictus), ne duodecim tribuum numerus diminueretur, eius opinor rei causa Iosephum duorum filiorum loco duxit, filiisque eius duas tribus assignavit, Ephraïmo nimirum unam, alteram Manassae. iam senectus oculos Israeli hebetaverat: itaque cum obscure filios Iosephi carneret, quinam essent percontatur, accedentesque amplexus et deosculatus est, ita Iosephum alloquens "ecce conspectu tuo deus me non privavit: quin et sobolem tuam videndam dedit." Iosephus filios a genibus patris eduxit, uti procumberent in genua coram eo: inde Manassem Israeli ad dexteram, Ephraïmum ad sinistram statuit. at Israelus manibus in diversas partes diductis, ita uti dextram iunioris, laevam maioris capiti imponeret (quo facto crucis mysterium designavit), ita illis prospera est precatus uti terram implerent progenie ac super iis Israeli Isaaci et Abrahami nomina celebrarentur. Iosepho autem ea res indigna visa; dextramque patris apprehensam ab Ephraïmi capite in caput Manassae transferre conatus est, hunc maiorem natu esse patrem moneus,

πῶν, "ὁ πρεσβύτερος, καὶ τούτῳ ἐπίθεις, ὡς καθήκει, τὴν δε- D
ξίαν." αὐτὸς δὲ "οἶδα, τέκνον, οἶδα" ἀπεκρίθη· "αὐτὸς ἔσται
εἰς λαὸν καὶ ὑψωθήσεται, ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος με-
ζῶν αὐτοῦ ἔσται," καθάπερ ὁ νέος καὶ ἐν πνεύματι Ἰσραὴλ τοῦ
5 πρεσβυτέρου καὶ κατὰ σάρκα Ἰσραὴλ ὁμολογουμένως μεζῶν ἐστί.
μετὰ ταῦτα τοὺς πάντας υἱοὺς ὁ Ἰσραὴλ συγκυλούμενος διετίθειτο
αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ἐσχάτου, οἷς μὲν ἐπὶ τοῖς πε-
πραγμένοις διέλεξεν καὶ μέμψιν, οἷς δὲ προφητείαν τοῦ μέλλον-
τος καὶ τῶν ἐσομένων δῆλωσιν, οἷς δὲ εὐλογίαν καὶ ἔπαινον· καὶ
10 καθὼς ἐδίδου τὸ πνεῦμα, ἐκάστω τὸ δέον ἐπιφθεγγόμενος ὁ μα-
κάριος οὕτως ἐτελεύτα. καὶ πρώτην μὲν ῥῆσιν, οὐκ εὐλογίας P 39
ἀλλὰ μέμψεως καὶ ἐλέγξεως, τῷ πρωτοτόκῳ Ῥουβεὶμ ἐπιφωνεῖ,
ἰσχύει μὲν αὐτὸν καὶ τῶν τέκνων ἀρχὴν ἀποκαλῶν, σκληροῦς δὲ
καὶ ἀθάδῶς φερόμενον ὑβρίζειν ἐν τε ἄλλοις πλείστοις καὶ ἐν τῷ
15 ἐπὶ τὴν κοίτην ἀναβαίνειν καὶ μιαινέειν τοῦ πατρὸς τὴν στρωμινὴν
μετὰ Βάλας τῆς αὐτοῦ παλλακῆς. παραγγέλλει τοίνυν μηκέτι ὡς
ἔδωκε ἐκξῆσαι τοῦτον ἀσελγεῖ πόθῳ καὶ ἐπ' ἀνομίᾳ προσθεῖναι ἀνο-
μίαν. δεύτερον δὲ τὸν θυμὸν Συμεὼν καὶ Λεὶ καὶ τὴν μηρὶν
ἐπικαταρῶται, ὡς ἀθάδῃ τε καὶ σκληρῶν τὴν εἰς τοὺς Σιχιμίτας
20 μισοφονίαν καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν κατὰ ἀθῶων ὑβρίν διασείρων, B
καὶ τὴν ἀδικίαν τῆς αὐτῶν προαιρέσεως, ὥσπερ καὶ ἦν διὰ τὴν
ἀδελφὴν αὐτῶν Δίναν ἀναίτιοις ἐπήγαγον, μήποτε ἐπερείσαι τὰ
σπλάγγνα ἦτοι συναιτέσαι τῇ βουλῇ αὐτῶν ἐπειχόμενος. τῷ
Ἰούδα δὲ σαφῶς, διὰ τὸν ἕξ αὐτοῦ μέλλοντα βλαστάνειν Χρι-

eique de more dextram imponendam. ad haec Israelus "novi" inquit
"ista, novi nate. Manasses populum procreabit et exaltabitur, ceterum
minor nate filius eum magnitudine praestabit," quemadmodum et poste-
rior ac spiritualis Israelus antiquiore et carnali Israelo haud dubie maior
est. secundum haec Israelus filiis omnibus ad se convocatis, a primo
ad ultimum omnes extremum allocutus, aliorum facta reprehendit atque
culpavit, aliis futura praedixit, aliis collaudatis fausta denuntiavit.
cumque pro eo atque spiritus suggererat, unicuique ea quae in rem
erant dixisset, ita ex hac vita decessit. ac primum quidem dictum Ru-
beni fuit non fausta comprecatio, sed reprehensio atque obiurgatio.
nam robur quidem eum et filiorum principium nominat, sed ferociam
iuxta atque insolentem, et qui cum alia per libidinem ac superbiam
multa deliquisset, tum patris etiam lectum concendisset atque polluisset
incesto cum Bala eius pellice concubitu. hortatur ergo eum ne porro
maius instar obscena libidine effervescat flagitiose flagitium addat.
secundo loco iram ac furorem Simeonis et Levis detestatur, truculen-
tamque in Sichemitas editam caedem vimque innoxios illatam carpit,
ipsorumque iniustam voluntatem, qua ducti propter sororem suam Dinam
innocentes trucidassent. ac gloriatur se neque eorum incepti conscium
neque instituti approbatorem fuisse. at vero Iudae, propter Christum

στόν, αἴνεσιν καὶ προσκύνησιν καὶ νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ πάντων εὐαγγελίζεται· ὃν καὶ ὡς σκύμμον λέοντος διὰ τὸ φύσει βασιλικὸν τοῦ μονογενοῦς, ὡς ἐκ βλαστοῦ δὲ αὐτοῦ ἀναβῆναι διὰ τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν ἢ σάρκωσιν, καὶ αὐτὸν δὲ τοῦτον ἀναπεσόντα κοιμηθῆναι καὶ ἐγερθῆναι διὰ τὸ πύθημα τοῦ θανάτου 5
C καὶ τὴν ἀνάστασιν, ἀριδῆλως ὁ θεῖος ἐκεῖ πρῶτος προηγόρευσεν Ἰσραήλ. μὴ ἐκλείψειν δὲ ἄρχοντα ἐξ Ἰούδα ἢ ἡγούμενον, εἰως ἄν, φησὶν, ἔλθῃ ὁ ἀπόκειται, τουτέστιν ὁ Χριστός, ὃς ἐστὶν ὄντως προσδοκία τῶν ἐθνῶν· ὃς τὸ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ ἡγεμονίᾳ καὶ ἀρχικῇ ἐξουσίᾳ πάση γαυρίαμα ἀφελόμενος τῶν Ἰουδαίων, καὶ εἰς 10
 ἑαυτὸν πᾶν τὸ κράτος τῶν ὄλων ὡς παντοκράτωρ ἀναρτησόμενος, οἷς βούλεται τοῦτο καὶ χαρίζεται. οὗτος πρὸς τὴν ἄμπλον αὐτοῦ, ἣ ἐστὶν ἐκ περιτομῆς τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, τὸν πῶλον τῆς ὄνου, τὰς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἔλικι τῆς ἀμπέλου ἦτοι τῷ πνεύματι τῆς ἀγάπης προσεδέσμευσεν. οὗτος τὴν αὐτοῦ στολήν 15
D καὶ τοῦ σώματος τὴν περιβολήν, ὡς ἐν οἴνῳ τῷ αἵματι τῆς σταφυλῆς βεβαμμένην, ἐν τῷ οἰκίῳ αἵματι πλυνεῖ, ὃ ἐστὶν, ἐκ τῆς φυσικῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν μεταβαλεῖ, ἐν σταυρῷ αἱματούμενος καὶ ἐκ νεκρῶν ἁμείαντος καὶ ἀφθαρτος ἀνιστάμενος. τοῦτου καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ χαροποί, ὡς ἀπὸ οἴνου τοῦ πνεύματος πε- 20
 πληρωμένοι τοῦ ἁγίου, οἱ δδόντες δὲ ὑπὲρ τὸ γάλα λευκοί, τὸ ὑπερφυῶς φωτοειδέστατον τῶν αὐτοῦ λόγων καὶ καθαρῶτατον ἐμφαίνοντες. Ζαβουλὼν παρᾶλιον πρὸς ὄρμον πλοίων προελόμε-

ipsius ex stirpe oriturum, perspicue laetam laudis adorationis atque de omnibus hostibus victoriae denuntiationem exponit; quem et catulum leonis ob unigeniti naturam regiam, et germen ex ipso pullulaturum ob carnis de virgine assumptionem et humanos natales appellat. eundem quoque moriturum et vitae restitutum iri, ob mortis propensionem et resurrectionem, evidenter ibi primus omnium divinus praedicat Israelus. ait vero nunquam principem seu ductorem ex stirpe Iudae defuturum, donec id veniat cui res repositae sunt, nempe Christus, qui vere gentium exspectatio est; qui Iudaeis fastum elationemque omnem, ut ii ob regnum imperium universamque potestatem gloriabantur, adimens, sibi ut omnipotentem omnem universarum rerum dominationem vindicans, qui-bus vult ea ipse largitur. is ad vitam suam, hoc est interitu naturali ad condicionem interitus expertem transferet, quandoquidem in cruce cruentatus, a mortuis purus ac interitui nequaquam porro obnoxius exstitit. huius etiam hilares sunt oculi, tanquam a vino, spiritu nimirum sancto repleti. dentes lacte candidiores excellentissimam sermonum eius perspicuitatem atque puritatem notant. Zabulon maritimam ad navium sta-

ρος κατοικεῖν ἕως Σιδῶνος τῆς πόλεως τὴν αὐτοῦ κατοίκησιν πικρα-
 τινῆ. ὁ Ἰσσοχάρ δὲ τὴν ἐν μέσῳ τῶν κλήρων ἰδὼν γῆν, ὅτι
 πῖνον, ὅτι εὐκαρπος καὶ καλὴ, φιλοπονεῖν αἰρετίσεται καὶ ἀνὴρ
 γηγυργὸς ἔσται. καὶ Δὰν μὲν τὸν λαὸν αὐτοῦ, φησί, κρινεῖ, ὡσεὶ P 40
 5 καὶ μία φυλὴ ἐν Ἰσραήλ, ὡς ἡ βασιλικὴ τοῦ Ἰούδα φυλὴ, καθά-
 κτη πάλαι ὁ Σαμψὼν καὶ ὕστερον ὁ τῆς ἀνομίας υἱός, ὡσπερ τις
 ὄφις ἐφ' ὁδοῦ τοῦδε λαοθανόντως τοῦ βίου λοχῶν, καὶ πτέρναν
 ἔπουν, τοῦ ἀπερισκέπτως τὸν βίον τουτοῦνι τρέχοντος τὴν ὁδόν,
 διαστρέψας. τοῦτον γὰρ δάκνων καὶ λοιπὸν πανούργως ὑπὸ τοῦ
 10 θεοῦ ὑποσκελίσας, πεσεῖται χαμαὶ ὁ ἵππεύς, πιστὸς καὶ εὐσεβὴς
 ἄνθρωπος, μετανοῶν καὶ τὴν ἐκ θεοῦ σωτηρίαν αὐθις ἀνακαλού-
 μενος. τὸν Γὰδ δὲ πειρατήριον, φησί, πειρατεύει, οἷα πολλὰ
 κατὰ τοὺς πολλοὺς καιροὺς πειρατήρια τῷ Γὰδ μὲν ἀπὸ τῶν πλη-
 σιογύρων συνέπεσεν ἐχθρῶν, αὐτοῖς δὲ αὐθις ὁ Γὰδ πειρατήριον B
 15 κατὰ πόδας ἐπενήνεκται. καὶ Ἀσὴρ μὲν οὕτως τῷ ἄριτι περισ-
 σενεὶ ὡς καὶ τοῖς ἄρχουσι δίδοναι τροφήν, Νεφθαλεὶμ δὲ στελέχει
 φυτοῦ ἀνιμμένῳ παρεικασθήσεται, ἐπιδιδὸς εἰς πληθὸς καὶ κάλ-
 λος δυνάμειως ὡς γεννήματα πληθῆϊ καρπιῶν. τοῖς μὲν οὖν τὰ
 τοιαῦτα προφητεύων ἐπέλεγεν ὁ Ἰσραήλ. σφόδρα δὲ τὸν Ἰωσήφ
 20 ὡς λίαν ἡγαπημένον εὐλογῶν " υἱὸς ἠῤῥημένος καὶ δεδοξασμένος,
 ὡς ζηλωτὸς ἢ ἐπίζηλος καὶ μακάριός μου ὁ υἱὸς ὁ νεώτερος. Ἰω-
 σήφ, πρὸς με ἀνύστρεψον, πρὸς με τὸν πατέρα τὸν σόν. ὄρα

9 ἀπό?

tionem diligens habitationem usque ad Sidonem urbem incolet. Issa-
 char contra terram in medio conspicatus pinguem esse, fertilem atque
 bonam, ad labores studium suum conferet, fietque agricola. Dan, in-
 quit, populum suum iudicabit, sicut et alia tribus Israelitica, nempe ut
 regia Iudae familia, sicuti olim Samson. et deinde filius iniquitatis
 tanquam coluber aliquis in via huius vitae occulte insidiatus, calcem
 equi (nimirum iter eius qui imprudenter hanc vitam degit, a recto
 avertens) mordet, ac tandem astute a deo aversum subvertit. concidet
 humi eques, id est homo fidelis ac pius, rursusque resipiscens et auxi-
 lium dei implorans. Gadum, ait, praedones depraedabuntur; quales
 multas diversis temporibus Gadus a finitimis hostibus praedatorias in-
 cursiones protulit: ipse vicissim Gadus eos e vestigio latrocinii ultus
 est. Aserum adeo fructibus abundaturum ut etiam principibus alimenta
 suppeditaturus sit. Nephtalinum trunco plantae sese subicienti similem
 fore, multitudine et elegantia potentiae auctum veluti ramis admodum
 fragiferis. haec quidem iis vaticinans praedixit Israelus. Iosephum
 vero impensius dilectam excellentioribus felicitatis denuntiationibus est
 prosecutus. Iosephus, ait, filius incrementa fecit gloriaeque est praedi-
 tus: quam suscipiendus est filius meus iunior? Iosephe, ad me rever-
 tere, ad me patrem tuum. de cetero cave ad Pharaonem aut ad impios

λοιπὸν μὴ πρὸς Φαραώ, μὴ πρὸς Αἰγυπτίους ἀσεβεῖς, ἀλλὰ
 C πρὸς ἐμέ, φησί, καὶ τὴν εὐσέβειαν τῶν πατέρων ἐπιστρέφου τῶν
 σῶν. καὶ γὰρ κατὰ σου διαβουλεύομενοι ἑλοιδωροῦντο καὶ ἐνεῖχον
 τοξόται, τρῶσαι θέλοντες καὶ ἀποκτεῖναι· ἢ ὥσπερ οἱ ἀδελφοὶ
 διαφθορούμενοι πρότερον, καὶ ἄλλοι τοῦτο δράσουσι μετέπειτα 5
 εἰς ἐκγόνους τοὺς σοὺς. ἀλλὰ διὰ χειρὸς δυνάστου τοῦ ἐμοῦ Θεοῦ
 τοῦ κατισχύσαντος Ἰσραὴλ συνετρίβη τὰ τόξα αὐτῶν, καὶ τὰ νεῦρα
 τῶν βραχιόνων αὐτῶν ἐξελύθη. καὶ εὐλόγησέ σε ὁ Θεὸς ὁ ἐμὸς
 εὐλογίαν οὐρανοῦ καὶ γῆς, οὐρανίοις χαρίσμασιν ἀγαθῶν ἀρετῶν
 καὶ ἐπιγείοις καταπλουτίσας ἀγαθοῖς πῦσι. καὶ διὰ τὰς ἀπό μα- 10
 στῶν καὶ μήτρας τῆς μητρὸς σου εὐλογίας καὶ διὰ τὰς τοῦ πατρὸς
 σου ἐκ νηπίου ἐπιθυμίας καὶ ἀγαπήσεις ὑπερίσχυσας καὶ ἐδυνά-
 D σθης ὑπὲρ εὐλογίας ὁρέων μονίμων, ἦτοι βασιλέων πολυχρονίων,
 καὶ ἐπιθυμίας θινῶν αἰωνίων, ἦτοι βουνῶν καὶ ἀρχόντων μακρο-
 βιότητι διευθηρουμένων πάντων ὑπερέσχες. αὐταὶ γοῦν, φησὶν, 15
 αἱ εὐλογίαι εἶψαν ἐπὶ κεφαλῇ Ἰωσήφ καὶ ἐπὶ κορυφῇ ὧν αὐτὸς
 ἡγεῖται ἀδελφῶν. Βενιαμὴν δὲ λύκος ἄρπαξ· τὸ προικὸν αὐτὸς
 ἔδεται, καὶ εἰς τὸ ἑσπέρας διαδώσει τροφήν. τοιοῦτον γοῦν τι
 πέπονθεν ἢ τούτου φυλῆ.

Εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐάν τις ἐκ παρατάσεως ἁμαρτάνει πειράζων 20
 τὸν Θεὸν ὡς μὴ ἐπεξιόντα τοῖς πονηροῖς, ὁ τοιοῦτος οὔτε μετα-
 νοίας ἀξιοῦται οὔτε ἀφέσεως, ὥσπερ γε καὶ ἄλλοι πλείους καὶ οὐ-
 P 41 τος Φαραώ. κἄν λέγη τις παρ' ἑαυτῷ, ὅσιά μοι γένοιτο, ὅτι

Aegyptios revertaris, sed ad me ac maiorum tuorum pietatem te refer.
 nam sagittarii contra te consilium iniverunt, opprobria iecerunt ac insi-
 dias tetenderunt, vulnerare quaerentes et interficere, vel sicuti fratres
 quondam invidia permoti, vel alii hoc deinceps adversus posteros tuos
 audebunt. sed manu potentis mei dei, qui Israelum roborat, arcus eo-
 rum confracti sunt nervique brachiorum eorum luxati. te autem deus
 mens caelestibus ac terrestribus bonis beavit, caelestibus virtutum bo-
 narum donis, terrestribus omnigenis opibus; ac tu propter faustas iam
 inde ab utero et uberibus matris tuae comprecationes, propterque patris
 tui ab incunte tua aetate desideria atque dilectionem, praevaluisti fa-
 ctusque es potens supra prosperitatem avium permanentium (nempe re-
 gum longo tempore imperantium), et supra cupiditates collium aeterno-
 rum (hoc est principum prospere longam aetatem agentium) omnes ex-
 celluisti. atque haec, inquit, fausta redundant in caput Iosephi et in
 verticem fratrum quorum ipse ductor est. Beniaminus autem lupus est
 raptor: matutinum ipse vorabit et vespertinae praedam distribuet. ac
 tale quippiam tribui Beniaminae evenit.

Sciendum autem est, si quis obstinato animo peccat, deum tentans
 veluti malos supplicii non affecturum, eum neque resipiscentiam neque
 veniam consequi, quod et in aliis multis et in hoc apparuit Pharaone.
 itemque si quis apud animum suum dicat "clementer mecum agatur,

πορεύσομαι ἐν τῇ ἀνυστροφῇ τῆς καρδίας μου τῆς πονηρᾶς, καὶ ἐπεὶ ποτε μετανοήσω, ὡσπερ Ἀμὼς ὁ τοῦ Μανουσσῆ. διὸ καὶ τὸ τέχος ἐξωλόθρευσεν αὐτὸν ὁ Θεός.

Ἵτι γεωμετρίαν μὲν Αἰγύπτιοι πρῶτοι ἐξεῦρον, ἀστρολο-
 5 γίαν δὲ καὶ γενεθλιαλογίαν Χαλδαῖοι, Ἄρβυες καὶ Φρύγες οἰωνο-
 σκοπίαν, Θεοὶ δὲ θύειν Χαλδαῖοι εἴτ' οὖν Κύπριοι (διαφοροῦν-
 ται γάρ, ἔθνος Περσικὸν ὄντες), ἀστρονομίαν δὲ Βαβυλωνῖοι διὰ
 Ζωροάστρου, ἐξ ὧν παρέλαβον Αἰγύπτιοι, μαγίαν δὲ καὶ γοη-
 10 τίαν καὶ φαρμακίαν Μῆδοι καὶ Πέρσαι. ἔστι δὲ μαγία μὲν B
 ἐπὶ κλησὶς δαιμόνων ἀγαθοποιῶν δῆθεν πρὸς ἀγαθοῦ τινὸς σίστι-
 σιν, ὡσπερ τὰ τοῦ Τυανέως Ἀπολλωνίου· γοητεία δὲ καλεῖται ἀπὸ
 τῶν γόνων καὶ θρήνων τῶν περὶ τοὺς τάφους τοῖς τὰ τοιαῦτα ἐπι-
 τηδέουσι γινομένων· φαρμακεία δὲ, ὅταν σασκευασία θανατη-
 15 φόρος ἢ πρὸς φίλτρον δοθεῖσά τι διὰ τοῦ στόματος.

Ἰστέον ὅτι τὸ Φαραὼ κοινὸν ὄνομα πάντων τῶν Αἰγύπτου
 βασιλέων ἐστίν, ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραὼ, ὡσπερ καὶ Πτολεμαῖοι
 ἔσπερον, καὶ Αἰγύψιοι οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων ἀπὸ τοῦ Ἀγού-
 20 στου ἐκαλοῦντο. ἰδίῳ δὲ ὀνόματι ἕκαστος ἐχρήτη, ὡσπερ καὶ ὁ
 σκληροκάρδιος οὗτος Φαραὼ Πετισσιώνιος, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ πα- C
 20 λαιοί, ἰδίῳ ὀνόμαστο ὀνόματι, ὃς ὑπὸ τῶν Θεηλάτων πληγῶν
 περιστατούμενος, εἰς τὸ περιβόητον ἐν Μέμφει μαντεῖον γενόμε-
 νος καὶ θυσιάσας, ἐπύθετο παρὰ τῆς Πυθίας οὕτω γήσκων

2 Ἀμὼν margo P

14 ἦ margo P

vivam secundum animi mei pravi dictata, et multo post tempore tandem resipiscam," qualis fuit Amon Manassae filius, quem propterea etiam deus celeriter perdidit.

Geometriam primi Aegyptii invenerunt, astrologiam et nataliorum iudiciorum artem Chaldaei, auspicioꝝ Arabes et Phryges. diis sacrificare Chaldaei instituerunt, sive Cyprii, gens Persica, astronomiam Babylonii auctore Zoroastre: ab his Aegyptii acceperunt. magiam praestigias et veneficium Medii et Persae. est autem magia invocatio daemones beneficorum, boni alicuius conciliandi gratia, qualis Apollonii Tyanei goetia (quam praestigias Latine dixi) ab eiulatibus et luctibus nomen habens, quos ad sepulchra exercent qui ista tractant. veneficium est, cum per os alicui ingeritur temperata letalis aut amatoria potio.

Pharaonis nomen omnium Aegypti regum commune est, a primo Pharaone, sicut etiam Ptolemaei ac Augusti Romanorum reges ab Augusto denominati sunt. habuit autem etiam proprium nomen quivis. atque huic obstinato Pharaoni nomen fuisse Petissonio antiqui perhibent. qui cum divinitus immisissis calamitatibus esset circumventus, ad nobile oraculum quod Memphi erat se contulit; sacrisque operatus a

“σαφήνισόν μοι, τίς ἐστι πρῶτος ὑμῶν καὶ μέγας θεὸς τοῦ Ἰσραήλ.” καὶ εὐθὺς ἀπεφθέγγετο χρησιμολογοῦν οὕτω τὸ πνεῦμα “ἔστι κατ’ οὐρανοῦ μέγαλοιο βεβηκός, φλογὸς ὑπερβάλλον, αἰθριον ἄναον ἀθάνατον πῦρ, ὃ τρέμει πᾶν, οὐρανὸς γαῖα τε καὶ θάλασσα, ταρτάριοι βύθιοι τε δαίμονες ἐρρίγησαν. 5

D οὗτος θεὸς ἀπάτωρ, αὐτοπάτωρ, πατὴρ υἱὸς αὐτὸς ἑνυτοῦ τρισόλβιος. εἰς μικρὸν δὲ μέρος ἀγγέλων ὑμεῖς. μαθῶν ἄπιθι σιγῶν.” οὕτως ἀκούσας Φαραὼ αὐτίκα πλακὶ λιθίνῃ γραφῆναι ταῦτα κελεύει τὰ ῥήματα· καὶ ἔστιν ἐκεῖ γεγλυμμένα ἐν τῷ ἱερῷ ἐν Μέμφει. ἐκεῖθεν καταβὰς ἀπέλυσε παραχρῆμα τὸν λαόν. 10

“Οτι ἀπὸ Ἀδάμ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Ἰωσήφ γενεαὶ κγ’, ἔτη γγob’.

“Οτι Μωϋσῆς καὶ Ἀδμωσις καὶ Τέθμωσις ὀνομαζέτο, υἱὸς Ἀβραάμ, ἕγγονος Καγαθ’ υἱοῦ Λεὼ. ὃ γὰρ Λεὼ ἐγέννησε τὸν Καγαθάθ, ὃ δὲ τὸν Ἀβραάμ. ὃ δὲ τὴν Ἰοχηβὲδ τοῦ ἀδελφοῦ 15 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ λαβίων γυναικα ἐγέννησε πρῶτον τὸν Ἀαρῶν, P 42 εἶτα Μωϋσῆν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Μιριάμ. ἐκ φυλῆς δὲ Λεὼ ἦν Μωϋσῆς, καὶ διὰ τοῦτο οὐ γενεαλογεῖται μετὰ Ἰωσήφ. ξε’ δὲ ἔτη εἰσὶν ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰωσήφ ἕως γεννήσεως Μωϋσέως. καὶ πληροῦται τὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη ἀπὸ τοῦ οἷ 20 ἔτους Ἀβραάμ ἕως τοῦ πρώτου ἔτους Μωϋσέως. εἰ δὲ τετρακό-

7 ἡμεῖς?

Pythia contendit uti sibi exponeret quis primus sit atque magnus deus Israel. ac statim ei hoc est oraculo responsum:

a magno aeternum descendit numen Olympo,
morte carens ignis, flamma splendentior omni.
hunc caelum tellusque tremit pelagusque profundum,
quosque Orcus fundo compescit daemones imo.
hic genitore carens deus est, pater unus et idem
filius, atque unus triplici sub nomine felix.
exigua angelicae vos pars quota naturae?
his tu perceptis tacitus discede.

haec cum audivisset Pharaon, statim lapideae tabulae ea verba iussit inscribi; exstantque sculpta in Memphitico templo. inde digressus statim populum Iudaicum dimisit.

Ab Adamo usque ad mortem Iosephi aetates sunt 23, anni 3672.

Moses etiam Admosis atque Tethmosis appellatus fuit, Abrahami F. nepos Cagathi qui Levis filius fuit. etenim Levis progenit Cagathathum, is Abrahamum. hic Iochabedam patris sui filiam duxit, atque ex ea primum Aaronem, deinde Mosem, tertio horum sororem Mariam procreavit. fuit autem de stirpe Levitica Moses, itaque in posteritate Iosephi non recensetur. ab Iosephi porro morte usque ad natales Mosis anni sunt 65; annique isti 430 ab anno 75 Abrahami usque ad primum annum Mosis complentur. si vero quadringentos tantum quaeris, eos

σιν μόνον ζητεῖς, ἀπὸ τοῦ ἑκατοστοῦ ἔτους Ἀβραὰμ ἀριθμήσας
 εἰρήσεις. ἀριθμοῦνται γὰρ παρά τινων τὰ τῆς δουλείας ἔτη ῥιμέ'
 ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰωσήφ ἕως πα' ἔτους Μωϋσέως. λέγουσι δὲ ὡς
 τοῦ Μωϋσέως γεννηθέντος Μελχίαν παρὰ τοῦ πατρὸς κληθῆναι,
 ὅπερ ἐστὶ βασιλεύς. τὸ δὲ καλεῖσθαι Μωϋσέα, ἐξ ὑδάτων τοῦτο
 ἐτέθη ὕστερον, προϊστοροῦν τὰ ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς δι' αὐτοῦ γενό- **B**
 μενα θαύματα. Θεοφιλῆς δὲ ὢν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐχορηματίσθη τὰ
 κατ' αὐτὸν ἄπαντα. ἀναιρεῖσθαι δὲ προσέταξε Φαραὼ τὰ τῶν
 Ἑβραίων ἄρρενα δεινοῦ τινὸς ἱερογραμματέως ἀκούσας πύρρησιν,
 15 εἰπόντος ὅτι τὸ γενόμενον παιδίον τούτῳ τῷ καιρῷ τὴν τῶν Αἰγυ-
 πτιῶν ἄρχην καταλύσει. Μούθιδις δὲ ἡ θυγάτηρ Φαραῶ, ἡ καὶ
 Φαρηίς, βασιλὶς οὖσα, τοῦτον ἀνελομένη τοῦ ὕδατος, ταῖς συμ-
 πορευομέναις γυναιξὶ τοῦτον θηλύζειν ἐπέτρεψεν. αὐτὸς δὲ
 πάσας ἀπεστράφη. Μαρία δὲ ἡ τούτου ἀδελφὴ τῇ Μοΐθιδι
 20 σουοῦσα, ἥτις καὶ ῥιφέντος Μωϋσέως ἐσχόπει τὸ ἐκβησόμενον,
 τὴν ἰδίαν μητέρα Ἰοχαβήτην λεγομένην καλεῖ ὡς ἀλλοτρίαν, καὶ **C**
 μισθοὺς ὑποσχεθέντας αὐτῇ τῆς τιθείας ἀνατρέφειν δοῦσα, μετὰ
 τὴν πρώτην ἡλικίαν ἀνδρωθέντα Μωϋσέα ὀνομάζει· ἐκ τοῦ ὕδατος
 γὰρ, φησὶν, αὐτὸν ἀνεϊλόμην. ὠραιότατον δὲ ὄντα υἱοποιή-
 25 σαστο. τούτου τοῦ κάλλους καὶ Θαρβῆ μετὰ ταῦτα, ἡ θυγάτηρ
 βασιλέως Αἰθιοπίων, ἐπιθυμήσασα, τὴν Σαββὰ μητρόπολιν Αἰ-
 θιοπίας προῦδιωκεν· ἦν χρόνοις ὕστερον Καμβύσης ἐλὼν ὁ Κέρου
 Μιρόην εἰς ὄνομα τῆς ἀδελφῆς ἐκάλεσε. φυσὶ δὲ ὅτι ποτὲ τοῦ-

invenias numeratione a centesimo Abrahami anno inita. annos enim
 servitutis quidam 45 supputant a morte Iosephi usque ad 81 Mosis.
 aiunt Mosen, cum esset in lucem editus, a patre fuisse Melchiam nomi-
 natum; quae vox regem significat. Mosis vero nomen postea ei inditum
 ab aquis, eoque miracula in rubro mari postmodo ab ipso edita fuisse
 praemonstrata. et patri ipsius, ut erat homo deo acceptus, quae de
 puero futura essent omnia sunt divinitus patefacta. enimvero omnem
 Ebraeorum masculam prolem interfici iusserat Pharaos, quod de insigni
 quodam sacrarum literarum perito audivisset fore ut isto tempore natus
 puer Aegyptiorum regnum aboleret. Muthidis autem Pharaonis filia,
 quae et Phareis dicitur, cum esset regina, hunc Mosem ex aqua extra-
 ctum comitantibus mulieribus lactandum praeiuit. puer omnes eas aver-
 satus est. ibi Maria pueri soror, quae cum Muthide agebat puero-
 que in aquas abiecto eventum speculabatur, matrem suam Iochabedam
 veluti alienam vocat, eique praemio promisso puerum educandum man-
 dat. quem Muthidis adultum Mosis nomine affecit, quod eum ex aqua
 sustulisset: quin et ob raram formae venustatem filium eum sibi adopta-
 vit. eius pulchritudine postea temporis Tharbe filia regis Aethiopiae
 capta Sabbam Aethiopiae primariam urbem prodidit; qua multo post
 Cambyses Cyri F. potitus, eam a sorore sua Meroem nominavit. tra-

τον ἢ θετὴ μήτηρ Φαριὰ τῷ Φαραῶ προσαγαγοῦσα, ἐκεῖνος τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανον αὐτοῦ τὸν βασιλικὸν ἀφελὼν περιέθηκε τῷ Μωϋσῆ νηπιάζοντι· ὁ δὲ τοῦτον ῥήψας κατεπάτησεν.

- D** Ὅτι Μωϋσῆς ἐν τοῖς χρόνοις Ἰνάχου ἦν ἀκμάζων τοῦ κατὰ Ἡλοπόννησον. ἐν ἄλλοις δὲ εὑρηται ὅτι κατὰ μὲν Ἰνάχον τὸν 5
 πρώτως βασιλεύσαντα Ἄργους Ἰσραὴλ γενόμενος, ἔξ οὗ τὸ
 δωδεκάφυλον τοῦ Ἰουδαίων ἔθνος τῆς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπωνυμίας
 ἔξιμύθη, κατὰ δὲ τὴν Σεμίραμιν τὸν Ἀβραάμ. Μωϋσέα δὲ τού-
 των μὲν νεώτερον, τῶν δὲ παρ' Ἑλλήσιν ἀρχαιολογομένων ἀπάν-
 των πρεσβύτατον, Ὅμηρου λέγω καὶ Ἡσιόδου καὶ αὐτῶν τῶν 10
 Τρωϊκῶν, καὶ ἔτι Διοσκουόρων Ἀσκληπιοῦ Διονύσου ἡρώων τε
 πάντων, Ἐρμοῦ τε καὶ Ἀπόλλωνος τῶν τε λοιπῶν παρ' Ἑλλῆσι
 θεῶν μυστηρίων τε καὶ τελετῶν, Διὸς τε αὐτοῦ καὶ τῶν παρ'
P 43 Ἑλλῆσι μνημονευομένων πράξεων. τούτων γὰρ ἀπάντων τὴν
 ἱστορίαν νεωτέραν καὶ τῆς Κέκροπος ἡλικίας Ἑλλήνων παῖδες 15
 παραδιδόουσι, Μωϋσέα δὲ ἢ παροῦσι συνέξετους κατὰ Κέκροπα
 τὸν διφυῆ γενέσθαι δείκνυσιν, ὃς πρώτος, ὡς φησι, τῆς Ἀττι-
 κῆς ἐβασίλευσε, πρὸ τῶν ἐτῶν τοῦ Ἰλίου.

Ὅτι ἐκ τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῆς Χεττούρας γεννᾶται Ἰεζάν,
 ἐκ τούτου Δαδάμ, ἐκ τούτου Ραγουήλ καὶ Ἰοθὼρ ὁ καὶ Ἰοβὰβ, 20
 ἐκ δὲ Ἰοθὼρ Σεπφώρα, ἣν ἔγημε Μωϋσῆς, καθὼς ἱστορεῖ Ἀη-
 μήτριος, ὡς γράσκει καὶ Εὐσέβιος ἐν τῷ χρονικῷ. καὶ Μωϋσῆς
 μὲν ἀπὸ Ἀβραάμ ἕβδομος, ἣ δὲ Σεπφώρα ἕκτη. ὡς δὲ λέγει ὁ

ditum est Mosen a matre sua Phareide Pharaoni allatum, cumque rex detractam de suo capite coronam puero ludenti imposuisset, Mosen eam abiecit ac pedibus conculcasse.

Moses floruit aetate Inachi Peloponnesii. apud alios scriptum invenio Inachi, qui primus Argis regnavit, aequalem fuisse Israelum, a quo duodecim tribus constans Iudaeorum natio orta, atque Israelitica gens denominata fuit. Semiramidis aetate Abrahamum vixisse. Mosen his quidem posteriorem fuisse, omnibus autem qui in Graecorum antiquitate narrantur priorem, Homero inquam, Hesiodo ipsoque Troiano bello, atque etiam Castoribus Aesculapio Baccho, omnibus heroibus, tum Mercurio Apolline ac ceteris Graecorum diis, mysteriis atque sacris, ipsoque Iove, et omnibus quae apud Graecos commemorantur rebus gestis. horum enim omnium historiam Cecrope recentiorem Graeci tradunt: at Mosen praesens comparatio Cecropis gemini tempestate vixisse demonstrat, qui primus in Attica regnavit annis ante Ilium 350.

Ex Abrahamo et Chettura Iexanus est natus, pater Dadami. Dadamus Ragum Iothorem et Iobabum genuit. Iothoris filia fuit Sepphora, quam Moses duxit, ut Demetrius narrat et in Chronicis Eusebius refert. scriptimus ab Abrahamo fuit serie generis Moses, Sepphora sexta. Afri-

Ἀφρακάνος, ὅτι ἐκ τοῦ Ἡσαῦ ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Ῥυγοῦ ἢ γεν- B
 νῆται, ἀφ' οὗ Ζαρέθ, ἐξ οὗ Ἰώβ, ὅς κατὰ συγγώρησιν Θεοῦ
 ἐπὶ διαβόλου ἐπειράσθη καὶ ἐνίκησε τὸν πειράζοντα. ὁ δὲ γε
 Θεὸς Ἀβραὰμ ἐγέννησε πάλιν υἱοὺς ἐκ τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ γυναι-
 κὸς Χειτούρας πέντε, ἀφ' ὧν ἐστὶ Μαδιάμ, ἐξ οὗ Μαιδιανῆται,
 καὶ Ἀφαρ, ἐξ οὗ Ἀφρικὴ, ἐν ἣ παρώκησεν, ἡ χώρα προσηγο-
 ρεῖθι παρωνύμως, ὡπερ Αὐσιτίς ἡ χώρα ἐκ τοῦ Ἡσαῦ, ἐν ἣ
 ἀπεβλάστησεν ὁ μακάριος καὶ πολύτλας καὶ διαβόητος Ἰούβ· ὃν
 ἐκωμιάων ὁ Θεὸς Χρυσόστομος λέγει “ἄνθρωπος τις ἦν ἐν χώρῃ
 10 τῆ Αὐσιτίδι,” κηρύττων αὐτὸν καὶ ἀπὸ τῆς φέσεως καὶ ἀπὸ τῆς
 χώρας, ἔν' ὡπερ ἀκούσας αὐτὸν ἄνθρωπον θαυμάζεις ὅτι ὑπὲρ
 ἄνθρωπον ἐπολιτεύσατο, οὕτω μαθὼν καὶ τὴν χώραν ἐξ ἧς ὁ C
 τοιοῦτος καρπὸς ἦνθησεν, ἐκπλαγῆς ὁποῖον ῥόδον ἐν μέσῳ τῶν
 ἀκανθῶν ἐβλάστησεν. ἐπιγονος γάρ ἐστι τοῦ διαβυλλομένου
 15 Ἡσαῦ, καθὼς ἡ γραφὴ πέμπτον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ λέγει.
 Ἀβραὰμ γάρ, φησὶν, ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ τὸν Ἡσαῦ,
 Ἡσαῦ δὲ τὸν Ῥυγοῦ ἢ καὶ τὸν Ζάρα, Ζάρα δὲ τὸν Ἰώβ, ὅς
 ἐγένετο ἄνθρωπος σώφρων καὶ σεμνός, λέγων οὕτως “εἰ δὲ καὶ
 ἐπικολούθησεν ὁ ὀφθαλμὸς μου γυναικὶ ἄλλοτριᾷ, καὶ διαθήκη
 20 διεδέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου.” οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν
 οἰκείων τέκνων θυσίας προσῆγε καθ' ἡμέραν, φάσκων “μήποτε
 κακὰ ἐγενόθησαν πρὸς τὸν Θεόν.” εἰκότως οὖν ἔφη “καὶ ἦν ὁ ἄν-
 θρωπος ἐκεῖνος ἄμεμπτος δίκαιος Θεοσεβής” καὶ τὰ ἑξῆς. οἱ
 μὲν γὰρ ἔξω φιλόσοφοι τὸν ὄρον δηλοῦντες τοῦ ἀνθρώπου φασὶν· D

canas tradit Esao cum alios multos fuisse filios, tum Ragumem Zarethi
 patrem. Zarethi filius fuit Iobus, is qui permissu dei a diabolo tentatus
 est ac tentatorem vicit. divinus autem Abrahamus ex ultima sua uxore
 Chettura quinque rursum filios habuit; e quibus fuit Madiamus, auctor
 Madianitarum, et Apha, a quo terra quam incoluit Africae nomen ob-
 tinuit, sicut Ausitis terra ab Esao. quae terra beatum illum excellentis-
 que patientiae et nobilitatis Iobum protulit, cuius laudes praedicans divinus
 ille Chrysostomus haec dicit (Iob cap. 1) “fuit quidam homo in Ausitide
 terra.” et naturam eius refert et patriam, ut et cum hominem vocari
 audis, admireris vitam humana praestantiolem, et cum solum nominari
 audis quod talem edidit fructum, animo percellaris, quod talis rosa de
 medio spinarum effloruit. est enim prognatus infami illo Esao, quo-
 modo cum scriptura quintum ab Abrahamo facit his verbis: Abrahamus
 Isaacum genuit, Isaacus Esaum, Esaus Ragum et Zaram, Zara Iobum. is
 Iobus vir fuit honestus ac gravis, ita de se dicens “quodsi oculus meus
 alienam mulierem consectatus est, pactum cum oculis meis feci.” quin
 et pro liberis suis deo quotidie sacrificavit, quod diceret metuere se ne ii
 aliquid adversus deum animo agitassent. recte itaque scriptura ait (Iob
 cap. 1) “et erat homo ille integer iustus pius erga deum” etc. nam profani
 philosophi hominem definiunt, animal ratione praeditum mortale. sacrae

στόν, αἴνεσιν καὶ προσκύνησιν καὶ νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ πάντων εὐαγγελίζεται· ὃν καὶ ὡς σκύμνον λέοντος διὰ τὸ φύσει βασιλικὸν τοῦ μονογενοῦς, ὡς ἐκ βλαστοῦ δὲ αὐτοῦ ἀναβῆναι διὰ τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν ἢ σάρκωσιν, καὶ αὐτὸν δὲ τοῦτον ἀνα-
C πεισόντα κοιμηθῆναι καὶ ἐγερθῆναι διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου 5
καὶ τὴν ἀνάστασιν, ἀριδῆλως ὁ θεὸς ἐκεῖ πρῶτος προηγόρευσεν Ἰσραήλ. μὴ ἐκλείπειν δὲ ἄρχοντα ἐξ Ἰούδα ἢ ἡγούμενον, ἕως ἄν, φησὶν, ἔλθῃ ὁ ἀπόκειται, τουτέστιν ὁ Χριστός, ὃς ἐστὶν ὄν-
τως προσδοκία τῶν ἔθνῶν· ὃς τὸ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ ἡγεμονίᾳ καὶ ἀρχικῇ ἐξουσίᾳ πάση γαυρίαμα ἀφελόμενος τῶν Ἰουδαίων, καὶ εἰς 10
ἐαυτὸν πᾶν τὸ κράτος τῶν ὄλων ὡς παντοκράτωρ ἀναρτησάμενος, οἷς βούλεται τοῦτο καὶ χαρίζεται. οὗτος πρὸς τὴν ἄμπελον αὐ-
τοῦ, ἣ ἐστὶν ἐκ περιτομῆς τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, τὸν πῶλον τῆς ὄνου, τὰς ἐξ ἔθνῶν ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἔλικι τῆς ἀμπέλου ἦτοι τῷ
πνεύματι τῆς ἀγάπης προσεδέσμευσεν. οὗτος τὴν αὐτοῦ στολὴν 15
καὶ τοῦ σώματος τὴν περιβολὴν, ὡς ἐν οἴνῳ τῷ αἵματι τῆς στα-
D φυλῆς βεβαμμένην, ἐν τῷ οἰκίῳ αἵματι πλυνεῖ, ὃ ἐστὶν, ἐκ τῆς
φυσικῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν μεταβαλεῖ, ἐν σταυρῷ αἵματού-
μενος καὶ ἐκ νεκρῶν ἀμείαντος καὶ ἀφθαρτος ἀνιστάμενος. τού-
του καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ χαροποί, ὡς ἀπὸ οἴνου τοῦ πνεύματος πε- 20
πληρωμένοι τοῦ ἁγίου, οἱ δδόντες δὲ ὑπὲρ τὸ γάλα λευκοί, τὸ
ὑπερφανῶς φωτοειδέστατον τῶν αὐτοῦ λόγων καὶ καθαρῶτατον
ἐμφαίνοντες. Ζαβουλὼν παράλιον πρὸς ὄρμον πλοίων προελομέ-

ipsius ex stirpe oriturum, perspicue laetam laudis adorationis atque de omnibus hostibus victoriae denuntiationem exponit; quem et catulum leonis ob unigeniti naturam regiam, et germen ex ipso pullulaturum ob carnis de virgine assumptionem et humanos natales appellat. eundem quoque moriturum et vitae restitutum iri, ob mortis propensionem et resurrectionem, evidenter ibi primus omnium divinus praedicat Israelus. ait vero nunquam principem seu ductorem ex stirpe Iudae defuturum, donec id veniat cui res repositae sunt, nempe Christus, qui vere gentium expectatio est; qui Iudaeis fastum elationemque omnem, ut ii ob regnum imperium universamque potestatem gloriabantur, adimens, sibi ut omnipotenti omnem universarum rerum dominationem vindicans, quibus vult ea ipse largitur. is ad vitem suam, hoc est sanctorum ex circumcissione ecclesiam, pullum asinae, id est collectas ex gentibus ecclesias, capreolo vitis, quod est spiritus dilectionis, alligavit. is stollam suam, carnis videlicet amictum, ut in vino in sanguine vitis tinctam, in suo proprio sanguine lavabit, id est, ex interitu naturali ad condicionem interitus expertem transferet, quandoquidem in cruce crucentatus, a mortuis purus ac interitui nequaquam porro obnoxius exstitit. huius etiam hilares sunt oculi, tanquam a vino, spiritu nimirum sancto repleti. dentes lacte candidiores excellentissimam sermonum eius perspicuitatem atque puritatem notant. Zabulon maritimam ad navium sta-

ως κατοικεῖν ἕως Σιδῶνος τῆς πόλεως τὴν αὐτοῦ κατοίκησιν παρα-
 ινεῖ. ὁ Ἰσσαχάρ δὲ τὴν ἐν μέσῳ τῶν κλήρων ἰδὼν γῆν, δι-
 πίων, ὅτι εὐκαρπος καὶ καλή, φιλοπονεῖν αἰρεῖσεται καὶ ἀνὴρ
 γηγυρὸς ἔσται. καὶ Δὲν μὲν τὸν λαὸν αὐτοῦ, φησί, κρινεῖ, ὡσεὶ P 40
 5 καὶ μία φυλὴ ἐν Ἰσραὴλ, ὡς ἡ βασιλικὴ τοῦ Ἰούδα φυλὴ, καθά-
 κη πάλοι ὁ Σαμψών καὶ ἕστερον ὁ τῆς ἀνομίας υἱός, ὥσπερ τις
 ὄφεις ἐφ' ὄδοῦ τοῦδε λανθανόντως τοῦ βίου λοχῶν, καὶ πτέρναν
 ἔαπον, τοῦ ἀπερισκέπτως τὸν βίον τουτονὶ τρέχοντος τὴν ὁδόν,
 διαστρέψας. τοῦτον γὰρ δάκνων καὶ λοιπὸν πανούργως ὑπὸ τοῦ
 10 θεοῦ ὑποσκελίσας, πεσεῖται χαμαὶ ὁ ἰππεύς, πιστὸς καὶ εὐσεβὴς
 ἄνθρωπος, μετανοῶν καὶ τὴν ἐκ θεοῦ σωτηρίαν αὐτῷ ἀνακαλού-
 μενος. τὸν γὰρ δὲ πειρατήριον, φησί, πειρατεύει, οἷα πολλὰ
 κατὰ τοὺς πολλοὺς καιροὺς πειρατήρια τῷ γὰρ μὲν ὑπὸ τῶν πλη-
 σιογῶρων συνέπεσεν ἐχθρῶν, αὐτοῖς δὲ αὐτῷ ὁ γὰρ πειρατήριον B
 15 κατὰ πόδας ἐπενήνεκται. καὶ Ἀσίρ μὲν οὕτως τῷ ἄρτιω περισ-
 σέει ὡς καὶ τοῖς ἄρχουσι διδόναι τροφήν, Νεφθαλεὶμ δὲ στελέχει
 φυτοῦ ἀνιμμένῳ παρεικασθήσεται, ἐπιδιδούς εἰς πληθὸς καὶ κύλ-
 λος δυνάμειως ὡς γεννήματα πληθῦν καρπιῶν. τοῖς μὲν οὖν τὰ
 τοιαῦτα προφητεύων ἐπέλεγεν ὁ Ἰσραὴλ. σφόδρα δὲ τὸν Ἰωσήφ
 20 ὡς λίαν ἡγαπημένον εὐλογῶν “ υἱὸς ἡῤῥημένος καὶ δεδοξασμένος,
 ὡς ζηλωτὸς ἢ ἐπίζηλος καὶ μακάριός μου ὁ υἱὸς ὁ νεώτερος. Ἰω-
 σήφ, πρὸς με ἀνάστρεψον, πρὸς με τὸν πατέρα τὸν σόν. ὄρα

9 ἀπό?

tionem deligens habitationem usque ad Sidonem urbem incolet. Issachar contra terram in medio conspicatus pinguem esse, fertilem atque bonam, ad labores studium suum conferet, fietque agricola. Dan, inquit, populum suum iudicabit, sicut et alia tribus Israelitica, nempe ut regia Iudae familia, sicuti olim Samson. et deinde filius iniquitatis tanquam coluber aliquis in via huius vitae occulte insidiatus, calcem equi (nimirum iter eius qui imprudenter hanc vitam degit, a recto avertens) mordet, ac tandem astute a deo aversum subvertit. concidet humi eques, id est homo fidelis ac pius, rursusque resipiscens et auxilium dei implorans. Gadum, ait, praedones depraedabuntur; quales multas diversis temporibus Gadus a finitimis hostibus praedatorias incursions protulit: ipse vicissim Gadus eos e vestigio latrocinii ultus est. Aserum adeo fructibus abundaturum ut etiam principibus alimenta suppeditaturus sit. Nephtalim trunco plantae sese subicianti similem fore, multitudine et elegantia potentiae auctum veluti ramis admodum frugiferis. haec quidem iis vaticinans praedixit Israelus. Iosephum vero impensius dilectum excellentioribus felicitatis denuntiationibus est persecutus. Iosephus, ait, filius incrementa fecit gloriaeque est praeditus: quam suscipiendus est filius meus iunior? Iosephe, ad me revertere, ad me patrem tuum. de cetero cave ad Pharaonem aut ad impios

ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικὸν θνητόν, ἣ δὲ θεία γραφὴ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἄνθρωπος ἐστὶ θεοσεβής, ἄμεμπτος, δίκαιος, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς ποτηροῦ πρᾶγματός, ὡς ὄγε τούτοις μὴ μεμαρτυρημένος οὐδὲ ἄνθρωπος ἀλλὰ κτήνος ἐστίν. ἔαν γὰρ ἔχη τὸν χαρῆα κτήρα τῆς φύσεως ὑβρίζη δὲ αὐτὸν τῇ κακίᾳ τῆς προαιρέσεως, 5 ἀκούσεται παρὰ τοῦ προφήτου λέγοντος "ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε, παρυσυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὁμοιωθήα αὐτοῖς." ὡσπερ τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀποστέλλοντες νιδὸν ἣ

P 44 ολκέτην ἐπὶ τινα πρᾶξιν λέγομεν "ὡς ἄνθρωπος ἔψαι τῆς πράξεως" καὶ τὸ κοινὸν ποιούμεθα ἴδιον, οὕτως εἰ καὶ πάντες ἄν- 10 θρωποι λέγονται, μόνος ἐκεῖνος ἀληθῶς ἐστὶν ὁ τὴν εἰκόνα σώζων καὶ τὸ πρωτότυπον μὴ ἀφανίζων. εἶπεν οὖν τὸν Ἰωβ ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ τῆς Αὐσίτιδος χώρας, ὅπως ἐκ τῆς κομώσεως γῆς τὴν ἀσέβειαν τὸν καρπὸν ἀνυμνήσεις. ὃν ὁ ἀρχέκακος ὄρων, καὶ φθόνῳ βαλλόμενος, αἰτεῖται παρὰ θεοῦ τὸν κατὰ τοῦ δικαίου πειρασμόν, 15 ἵνα σὺ θάρσος λάβῃς, καὶ μάθῃς ὅπως οὐκ ἔχει ἐξουσίαν δαίμων κατὰ θεοσεβοῦς καὶ ὄντως Χριστιανοῦ καὶ φοβουμένου τὸν θεόν, ἔαν μὴ ἐπιτροπῇ ἄνωθεν γένηται ἢ διὰ παιδεῖαν ἢ διὰ συγχώρη-

B σιν. ὅταν γὰρ ἐπάγῃ ὁ θεὸς παιδευτήρια, ἢ δίκας ἀπαιτεῖ τῶν ἁμαρτημάτων ἢ τὴν ἀρετὴν γυμνάζει τῶν θείων κατορθωμάτων. 20 οὐ γὰρ ἠδυνήθη πολεμῆσαι τῷ Ἰωβ, ἕως ἐπετροπή. καὶ μὴ θανατώσεως· οὐδὲ γὰρ κατὰ χοίρων ἐξουσίαν ἔχει, καθὼς ἐν τοῖς

21 *ἕως pro ὡς reposuit Xylander*

antem literae non ita, verum hoc modo: homo est qui deum pie colit, iustus est, et ab omni malo facinore abstinet. nam qui harum virtutum testimonio destituitur, non homo ille sed bellua est. si enim naturae humanae notam habens impressam eam voluntatis pravitae contaminat, audiet prophetae sententiam (Psalm. 48): "homo cum in pretio esset, non animadvertit, sed comparatus est pecudibus brutis, similisque eorum factus." quo itaque modo nos, cum ad aliquam rem agendam filium aut famulum mittimus, eum ut hominem se in re ea gerere iubemus, atque ita commune nomen peculiari ratione usurpamus, ita etiamsi omnes homines nomen hominis gerunt, is tamen solus homo vere est, qui imaginem servat primique exemplaris pulchritudinem non deformat. Iobus ergo et hominem appellavit et solo Ausitide natum, ut a terra impietatem germinante fructum talem editum celebres. quem princeps omnis mali videns, invidia motus a deo petiit ut sibi vexare iustum permetteret, ut tu quoque hinc animo fidens fias, sentiens diabolo nihil esse adversus primum vereque Christianum et dei timore praeditum potestatis, nisi ei divinitus sit permissum, idque vel castigandi causa vel concessione. cum enim castigationem affert deus, aut peccatorum ea ratione poenas sumit, aut divinam virtutem exercet ad victoriam re bene gesta parandam. non enim iniussa diabolus potuisset Iobum aggredi. neque id tibi mirum sit: nam in evangeliiis auditum est ne in porcos quidem nisi

ἄγγελοις ἤκοντους. οἱ μὲν οὖν θεοὶ ἄγγελοι διακονοῦσι ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων σωτηρίαις· πάντες γὰρ φησι λειτουργικὰ πνεύματα εἶναι, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν· οἱ δὲ πονηροὶ δαίμονες ταῖς κατὰ τῶν ἁμαρτωλῶν τιμωρίαις· ἐξαπέστειλε γὰρ φησιν εἰς αὐτοὺς ὀργὴν θεοῦ αὐτοῦ, θυμὸν καὶ ὀργὴν καὶ θλίψιν, ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν. οἱ τοίνυν δαίμονες, εἰ καὶ ἀφηγήσασιν τῇ προθέσει, ἀλλ' ὑπὸ ζυγὸν κείνται τῆς δουλείας, καὶ κελεύονται πρῶξαι ὡς δῆμιοι τινες τὰ προσταττόμενα παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων.

10 καὶ δηλοῖ Παῦλος περὶ τῶν Κορινθίων λέγων “οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.” ἵνα γὰρ μὴ νομισθῶσιν οἱ δαίμονες ὅτι πάντα κατ' ἀφεντίαν πράττουσι, κελεύονται καὶ ἄκοντες ποιεῖν τὰ προσταττόμενα. καὶ τοῖς μὲν ἁγίοις ἀποστέλλει ὁ θεὸς διακόνους ἁγίους ἀγγέλους εἰς σωτηρίαν, 15 τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς ἐπιτρέπει δαίμονας εἰς τιμωρίαν. καὶ γὰρ ὅτι κατὰ τοῦ Ἀχαάβ ὁ θεὸς ἀπεφῆναιτο λέγων “τίς πορεύεται καὶ ἀπατήσῃ τὸν Ἀχαάβ, καὶ πεσεῖται;” ἀπεκρίθη πνεῦμα πονηρὸν “ἰδοὺ ἐγώ,” πάντως γινώσκον ὡς εἰς τοῦτο τέτακται. καὶ ἀποστέλλονται μὲν εἰδικῶς εἰσπρῶξασθαι τιμωρίαν παρὰ τῶν πονηρῶν, ἀποστέλλονται δὲ καὶ πρὸς δικαίους, οὐχ ἵνα τιμωρήσωνται ἀλλ' ἵνα πειράσωσιν· ἐπειδὴ γὰρ ἄγγελος ἅγιος ὑπουργῆσαι τῇ πείρᾳ οὐ κελεύεται (οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς κελεύει τὸ ἀπρεπὲς ἀγγέλω θείῳ), διὰ τοῦτο δαίμονες ταύτην ἐπιτρέπονται τὴν πείραν. καὶ μὴ θαυμάσης εἰ πρὸς δικαίους δαίμονες ἀποστέλλονται·

permissu dei quicquam ei licere. enimvero divini angeli piorum salutem inseruiant. omnes enim, ait scriptura, spiritus sunt ad ministerium parati, mittunturque ad inserviendum propter eos qui salutem sunt hereditario accepturi. mali autem genii ad supplicia peccatoribus debita usurpantur. ita enim scriptum est “emisit in ipsos iram animi sui,” iram furorem et calamitatem vocans emissa per malos genios. hi enim quanquam dedita opera habenas divinae voluntatis excusserunt, tamen iugo servitutis sunt subditi, cogunturque veluti carnifices quidam a deo et sanctis imperata capessere. id Paulus declarat, de Corinthiis scribens (36) “quos tradidi Satanae, ut poenis erudiantur impie non esse loquendum.” etenim ne quis putaret malos genios omnia suo arbitrio agere, iubentur etiam inviti mandata exsequi. proinde sanctis deus ministros mittit ad salutem angelos sanctos, peccatores autem diabolis puniendos concedit. nam cum de Achabo deus ita pronuntiat “quis vadet ut Achabum decipiat, isque pereat?” respondet malus spiritus “ego vadam,” utique intelligens hoc sui esse muneris. mittuntur ergo peculiariter ad poenas de sontibus exigendum: mittuntur etiam ad pios, non ut eos puniant sed ut tentent. quando enim sancti angeli tentationes obire non iubentur (neque enim deus bono angelo indecorum aliquid mandaret), fit ut malis genii eae committantur. neque est quod mireris, iustus

ἀνήχθη γὰρ ὁ πάντων δεσπότης ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὴν ἔρημον
 πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. εἰ τοίνυν τὸν τοῦ παντὸς κύριον
 P 45 ὁ διάβολος ἐπείρασε, τί θαυμάζεις εἰ καὶ τοῖς δικαίοις εἰς γυμνά-
 σιον ὑπομονῆς δαίμων ἀποστέλλεται; ἀποστέλλεται δὲ οὐ θεοῦ
 κελεύοντος αὐτῷ, ἀλλὰ παραχωροῦντος· σχηματίζει γὰρ τὸν λόγον 5
 ἢ γραφή ὡς ἐν προσωποποιίᾳ, ὡς ὅταν λέγει “τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ
 εἶπεν ὁ θεός.” καὶ ὁ μέγας δὲ Κύριλλος ἔφη “μετροῦνται δὲ
 τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ἀνθρώπων τὰ κατὰ καιροὺς πλημμελή-
 ματα, ἃ καὶ μέχρι ποσότητός τινος ἐκδήλου τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν
 ἠκούσης, ἐπάγει δὴ τηρικαῦτα λοιπὸν τὰς δίκας λελιπτημένος ὁ 10
 νομοθέτης καὶ κύριος, διακαρτερεῖ δὲ ἔξ ἑμφύτου φιλανθρωπίας
 B ἔσθ’ ὅτε, καὶ πλημμελούντων ἀνέχεται, οὐκ εἰσάπαν ἀγανακτῶν·
 καὶ γὰρ ἔφη πρὸς τὸν Ἀβραάμ’ οὐπω ἀναπεπλήρωνται αἱ ἁμαρ-
 τίαί τῶν Ἀμοραίων ἕως τοῦ νῦν, πρὸς δέ γε τοὺς Φαρισαίους
 ἀκαθέκτως λελυπηκότας φησί· καὶ ὑμεῖς ἀνεπληρώσατε τὸ μέτρον 15
 τῶν πυτέρων ὑμῶν.” οὐκοῦν εἰ βούλοιτό τις διαβιῶναι μὲν ὀρ-
 θῶς, εὐβουλοτάτας δὲ καὶ ἐπιεικεσιτάτας ἐν τῷδε τῷ βίῳ ποιεῖσθαι
 τὰς διατριβάς, ὀρθοποδῆσαι τε καὶ διανήξασθαι τὰ δεινὰ γνώμης
 ἐχόμενος ὀρθῆς καὶ ἀδιαστρόφου, καρποῦται τὸ μὴ ἐναλῶναι
 κακοῖς. καὶ ἀτρεκῆς ὁ λόγος. ἔφ’ ἡμῖν γὰρ ἔστι τὸ ἐπ’ ἄμφω 20
 βλέπειν, πρὸς τε τὰγαθόν, φημί, καὶ τοῦναντίον. καὶ οἱ μὲν
 ἐν λόγῳ πεποιημένοι τὸ θαυμάζεσθαι πεφυκὸς ἐν καλῷ γενήσονται

immitti eos, cum rerum universarum dominus a Iordane abductus sit in
 solitudinem, ut a diabolo tentaretur. quodsi ergo is dominum mundi
 tentavit, quid iam miraris malum genium ad iustum aliquem mitti, ut de
 eius tolerantia periculum faciat? mittitur autem non iubente sed per-
 mittere deo. nam scriptura orationem format tanquam personis confictis,
 ut cum dicit (Psalm. 49) “peccatori autem dicebat deus,” quae sequuntur,
 magni illius Cyrilli sunt. ad mensuram exiguntur hominum per orbem
 terrarum quovis tempore commissa peccata; cumque ad manifestam et
 iustam quantitatem pervenerunt, tum demum (id quod restabat) offen-
 sus legislator atque dominus supplicia infligit. nonnunquam naturae suae
 benignitati obsequens tolerat, peccantesque sustinet, non usquequaque in-
 dignatus. nam et Abrahamo dixit etiamnum peccata Amorraeorum non esse
 impleta. Pharisaeis autem, quorum iniuriae maiores erant quam ut tolerari
 possent, ait (Matth. 23) “ac vos maiorum vestrorum mensuram implevistis.”
 quapropter si quis volet vitam recte transigere, eamque rationem vi-
 vendi colere quam sequi consultissimum est atque commodissimum, ani-
 moque recto et neutiquam perverso fretus verum iter tenere periculo-
 sosque huius saeculi fluctus enatare, is cum fructum feret ut nullis ma-
 lis capiatur. atque verus est hic sermo. in nobis enim est positum ut
 utrumque dispiciamus, bonum inquam atque malum. ergo quibus id cu-
 rae erit quod snapte natura admirationem meretur, ii virtutem adse-

τῆς ἀρετῆς· οἱ δ' ἀποκλίνοντες εἰς τὸνναντίον καὶ τῶν ἀμεινόνων C
 προθέτες τὸ ἀδικεῖν τὴν οἰκίαν καταφθείραντες ζῶν ἄλοισιν ἄν,
 ἀθύνται καὶ ὀλετῆρες δεινοὶ κατὰ τῆς σφῶν αὐτῶν κεφαλῆς ἐξε-
 λελεγμένοι. ταύτη τοι καὶ ὁ ἱερός Ἰσίδωρος φησιν· ἡ τῶν ἀμαρ-
 5 τμημάτων ἐπίτασις ἀναγκάζει ὡσπερ τὴν θείαν καὶ ἀπαθῆ φύσιν
 ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἀγαθότητος εἰς τὴν παρὰ φύσιν ὀργὴν χωρεῖν.
 ὅθεν καὶ Ἰουδαίοις ἔφη Χριστός· ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν
 ἱμᾶς, καὶ οὐκ ἠθέλησατε; ἐπειδὴ γάρ, φησὶν, οὐδέχεσθε τὴν
 φιλικὴν ἀφροσύνην, ἐπιγνώσεσθε τὴν ἐξουσίαν τῆς τιμωρίας. ὅταν
 10 γὰρ ἴδῃ ὁ Θεὸς εἰς ἄκρον κακίας ἐκκλίνοντα τὸν ἄνθρωπον, ἐπαί-
 ρει τὴν ἑαυτοῦ χάριν ἐξ αὐτοῦ· ἥς ὁ ἄνθρωπος στερούμενος ἐπι-
 κλιῖται τρυφῆναι ἐκ τοῦ διαβόλου, καὶ μὴ ἔχων τὸν Θεὸν ἐν D
 ἑαυτῷ καταλαμβάνει αὐτὸν ἢ ὀργὴν τοῦ Θεοῦ.

Ἐν δὲ τοῖς ἀνωτέρω προγεγραμμένοις χρόνοις ἐκ τῆς φυλῆς
 15 τοῦ Ἰάφεθ ἐγεννήθη Σερούχ, ὅστις πρῶτος ἤρξατο τοῦ ἑλλη-
 νισμοῦ καὶ τοῦ δόγματος τῆς εἰδωλολατρίας, καθὼς Εὐσέβιος ὁ
 Παμφίλου συνεγράψατο· αὐτὸς γὰρ ὁ Σερούχ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
 τοὺς πάλαι γενομένους ἢ πολεμιστὰς ἢ ἡγεμόνας καὶ τι πράξαντας
 ἀνδρίας ἢ ἀρετῆς ἄξιον ἐν τῷ βίῳ τοῦ μνημονεύεσθαι, καὶ ὡς
 20 οὕτως αὐτῶν προπάτορας, ἀνδριῶσι στηλῶν ἐτίμησαν, καὶ ὡς P 46
 θεοὶ προσεκύουν αὐτοὺς καὶ ἐθνολογοῦν. οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἄν-
 θρωποὶ ἀγνοοῦντες τὴν τῶν προγόνων γνώμην, ὅτι ὡς προπά-
 τορας καὶ ἀγαθῶν εὐρετὰς ἐτίμησαν μνήμαις μόναις, ὡς Θεοὺς

quentur. qui vero in diversam partem declinabunt melioribusque iniu-
 stitiam praeferent, ii suam ipsorum vitam pessumdabunt, sibi que ipsis
 fuisse exitii auctores ac perniciem conscivisse capiti suo convincentur.
 in hanc sententiam etiam sanctus Isidorus ait: delictorum incrementum
 divinam et ab omni perturbatione alienam naturam veluti cogit a sua
 naturali bonitate ad iram suae naturae non propriam decedere. itaque
 Iudaeos Christus sic affabatur (Matth. 23) "quoties volui vos ad me colligere,
 et nolulistis?" quando igitur, inquit, humanitatem meam non amplecti-
 mini, meam puniendi potestatem experiemini. cum enim videt deus ho-
 minem ad extremam malitiam declinare, suam ab eo gratiam aufert: ea
 exutus homo magis magisque a diabolo exasperatur, eumque ira dei
 quam in se non habet occupat.

Is temporibus quae superius sunt enarrata, ex stirpe Iapeti Seru-
 chus quidam exstitit, auctor Graeci moris, et simulacrorum cultum in-
 stituit, ut Eusebius Pamphili F. scriptum reliquit. is enim Seruchus,
 ac qui cum ipso erant, maiores suos qui vel bellatores vel imperatores
 facinus aliquod forte ac memorabile fecissent status honoraverunt divi-
 nisque honoribus et sacrificiis coluerunt. at posterius, cum ignorarent
 priorum hoc fuisse consilium, ut eorum qui generis sui auctores ac bo-
 norum inventores fuissent memoriam duntaxat colerent, istos tanquam

ἐπουρανίους ἐτίμων καὶ ἐθυσίαζον αὐτοῖς. ἦν δὲ τὸ τῆς ἀποθεώσεως σχῆμα τοιοῦτον. ἐν ταῖς ἱερατικαῖς αὐτῶν βίβλοις ἐτάσσοντο τὰ ὄνόματα αὐτῶν μετὰ τελευτήν, καὶ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἑορτὴν αὐτῷ ἐπετέλουν, λέγοντες τὰς αὐτῶν ψυχὰς εἰς τὰς τῶν μακάρων νήσους εἶναι καὶ μηκέτι κρίνεσθαι ἢ καλεσθαι πυρί. 5 καὶ διέμειναν ἕως τῶν χρόνων Θάρρα τοῦ πατρὸς Ἀβραάμ ταῦτα. ἀλλὰ καὶ ὁ σοφώτατος Σοφοκλῆς ἐν τοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν ἐξέθετο ταῦτα·

B εἷς ταῖς ἀληθείαισιν, εἷς ἔστιν θεός,
 ὃς οὐρανὸν τέτευχε καὶ γαῖαν μακρὰν 10
 πόντου τε χαροπὸν οἶδμα κἀνέμων βίας.
 θνητοὶ δὲ πολλοὶ καρδίᾳ πλανώμενοι
 ἰδρυσάμεσθα πημάτων παραψυχὴν
 θεῶν ἀγάλαματ' ἐκ λίθων τε καὶ ξύλων
 ἢ χρυσοτεύκτων ἢ ἐλεφαντίνων τίπους, 15
 θυσίας τε τούτοις καὶ καλὰς πανηγύρεις
 τεύχοντες ἡμεῖς εὐσεβεῖν νομιζομεν.
 μοναρχίαν γὰρ ἔδοξε δοξάζειν ὁ αὐτὸς Σοφοκλῆς.

C Ἴωνες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἰουῆ, τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγοὶ γεγονότες, τοῖς ξοάνοις προσεκύονον, οἷσισι μέμφεται ὁ Χερρονήσιος Πλού- 20 ταρχος ὡς πλάνην ἀγαλμάτων τινῶν εἰσάγουσι, τοὺς κατ' οὐρανὸν φωστῆρας θεοποιούμενοι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, ὡς ἡ τῶν

20 Χαιρωνεὺς?

caelestes deos honoribus et sacris sunt venerati. forma autem inter deos aliquem referendi talis est. in commentarios sacrorum nomen defuncti inscribatur, statoque tempore diem ei festum celebrabant, dicentes animam eius in beatorum insulis esse, iudicio et flammis porro non obnoxiam. atque haec obtinuerunt usque ad Tharae aetatem, qui Abrahami pater fuit. quia et sapientissimus Sophocles in suis scriptis haec posuit

deus unus est re vera, est unicus deus,
 caelum et soli longos qui tractus condidit,
 aequor marisque vastum ventorumque vim.
 errore ducta gens tamen mortalium
 simulacra divum, qui tueantur a malis,
 posuere saxea, lignea, quin et aurea
 et ex elephantorum formata dentibus;
 queis rem sacram facientes et festos dies
 agentes se pietate defungi putant.

ipse enim Sophocles videtur sensisse unum esse universi imperatorem.

Iones autem, quorum generis princeps Io fuit, Graecorum duces, simulacra adoraverunt, quos Cherronesius Plutarchus reprehendit ut errorem simulacrorum invehentes, caelestibus luminibus soli ac lunae dei

Αιγυπτίων Θεογονία περιέχει. αὐτοὺς γὰρ λέγει τὸν σύμπαντα κόσμον διοικεῖν καὶ τρέφειν, αὐξάνοντας τὰ πάντα τῇ τριμερεῖ κινήσει τῶν πέντε πλανήτων καὶ τῆς λοιπῆς ἀστροθείας κατὰ γενέσεις καὶ ἀστέρας.

5 Ἐν τοῖς χρόνοις δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων Ἐρεχθεύς, Αἰγυπτίων δὲ ἐβασίλευσε Πετισιώνιος ὁ καὶ Φαραῶ, ὅστις εἶχε μάγους τὸν Ἰαννῆν καὶ Ἰαμβροῆν. ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ τούτου ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ τὸ τῶν Ἑβραίων γένος. ὁ δὲ D Μωϋσῆς ἦν πεπαιδευμένος πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· οἱ δὲ Αἰγύ-
10 πτιοὶ ἐφοβοῦντο τοὺς Ἑβραίους ὡς γενομένους πολλούς, καὶ ἐκώ-
κων αὐτοὺς τῇ πλινθείᾳ καὶ τῷ πληῶ, ἐπιστήσαντες αὐτοῖς ἐπι-
στάτας βαρεῖς, καὶ ἐστέναζον θλιβόμενοι. καὶ προσέσχε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν τῷ στεναγμῷ αὐτῶν, καὶ ἠῤῥξαντο τῷ Θεῷ, ὃς καὶ ἐκέλευσε τῷ Μωϋσῆϊ εἰσελθεῖν πρὸς Φαραῶν; καὶ εἰπεῖν αὐτῷ ἀπο-
15 λῆσαι τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ, λατρεῦσαι κυρίῳ τῷ Θεῷ αὐτῶν. καὶ εἰσελθὼν Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραῶν ἀγγέλειεν αὐτῷ τὴν τοῦ Θεοῦ κέλευσιν. ὁ δὲ Φαραῶ λέγει αὐτοῖς “εἰ ἀληθεύεις ὅτι ὁ Θεός σου ταῦτα ἐκέλευσεν, ἰδοὺ, εἰσὶν Αἰγύπτιοι σὸν ἔμολ ποιοῦντες θαύματα· ἐὰν νικήσῃς αὐτοὺς διὰ τοῦ Θεοῦ σου, παρέξω P 47
20 σοὶ ἄπειρ ἐκέλευσε.” καὶ ἔστησεν ἐναντίον ἀλλήλων τὸν Ἰαννῆν καὶ τὸν Ἰαμβροῆν καὶ τὸν Μωϋσέα καὶ Ἀαρὼν. καὶ ἐποίησαν οἱ μάγοι διὰ γοητείας τὰς ῥάβδους αὐτῶν ὄφεις· καὶ ῥήψας Μωϋσῆς τὴν ῥάβδον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, ἐγένετο ὄφις μέγας καὶ κατέπιε

nomen tribuentes, ut Aegyptiorum theogonia habet. dicit enim ab his totum mundum gubernari atque ali, omnibus incrementum largientibus triplici suo motu quinque planetarum reliquoque siderum positu, secundum geniturarum et aëris affectiones.

Mosis aetate Assyriorum rex fuit Erechtheus, Aegyptiorum Petisiosius, qui et Pharaon. hic secum habuit magos Iannem et Iambrem. hoc regnante admodum aucta est per Aegyptum gens Ebraica. Moses autem institutus fuit omni Aegyptiorum scientia. Aegyptiis vero Ebraei ob multitudinem formidolosi erant. itaque eos Aegyptii affligebant lateribus faciendis urgentes ac luto comportando, praeficientes eorum operi exactores importunos. Iudaei oppressi gemeabant; eorumque gemitum Moses ac Aaron animadvertabant, auxiliumque dei implorabant. deus Mosi praecepit ut ad Pharaonem introiret, eumque suo nomine iuberet populum Israelicum dimittere ad cultum deo suo praestandum. aggressi regem Moses et Aaron dei mandatum exposuerunt. respondit Pharaon “si vere dicis deum tuum haec mandasse, ecce mecum sunt Aegyptii mirifici: eos si tu ope tui dei viceris, faciam quod is iussit.” simul adversos constituerunt ab una parte Iannem et Iambrem, ab altera Mosem atque Aaronem. magi praestigiis suis virgas suas in angues converterunt: virga vero Mosis, ab eo in terram proiecta, in grandem est mu-

τοὺς ὑπὸ τῶν μάγων γενομένους ὄφεις. καὶ κατέσχευεν ἡ καρδία Φαραώ, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν, καθάπερ ἐλάλησεν αὐτοῖς κύριος ὁ θεός. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν “βάδισον πρὸς Φαραώ, καὶ ἐξελεύσεται μετὰ σου εἰς τὸν ποταμόν, καὶ τήνον τῆ ῥάβδῳ σου τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, καὶ μεταβυλεῖς αὐτὰ εἰς 5
B αἷμα.” καὶ τούτου γενομένου μετεβλήθη πάντα τὰ ὕδατα εἰς αἷμα, καὶ ἀπέθανον οἱ ἐν τῷ ποταμῷ ἰχθύες, καὶ οὐκ ἠδύναντο πλεῖν ὕδωρ οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι πάντα τὰ ὕδατα μετεστράφη εἰς αἷμα. ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἱεραεῖς τῶν Αἰγυπτίων ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως· ἐσκληρύνθη δὲ ἡ καρδία Φαραώ, καὶ οὐκ 10 εἰσήκουσεν αὐτῶν. καὶ μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας παρακληθεὶς Μωϋσῆς ὑπὸ τοῦ Φαραώ προσήξατο, καὶ πάλιν ἐγένετο τὰ ὕδατα καθαρὰ. καὶ λέγει Μωϋσῆς τῷ Φαραώ “ἰδοὺ, εἶδες τὴν τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ δύναμιν· ἀπόλυσον τὸν λαόν, ἵνα λατρεύσωμεν τῷ θεῷ.” ὁ δὲ Φαραώ συντασώμενος ἀνεβάλλετο. καὶ ᾄδων Μωϋσῆς πρὸς 15
C τὸν θεὸν πέμψαι πληγὰς τοῖς Αἰγυπτίοις, ἵνα ἀναγκασθῇ Φαραώ ἀπολῦσαι τὸν Ἰσραὴλ. καὶ ἔπεμψε κύριος ὁ θεὸς τοῖς Αἰγυπτίοις τὴν δεκάπληγον ὀργήν, ὥστε παρακαλέσαι τὸν Μωϋσῆα καὶ εἰπεῖν αὐτῷ “εὔξαι τῷ θεῷ σου, ἵνα ῥυθῆ ἡ χώρα αὐτῆ τῶν τοσοῦτων κακῶν· καὶ ζῆ κύριος ὁ θεός σου, οὐ κωλίσω σε λαβεῖν τὸν 20 λαόν σου τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὸ λατρεύσαι ἡμᾶς αὐτῷ.” ὁ δὲ Φαραώ ἀπελθὼν ἐν Μέμφει εἰς τὸ περιβόητον μιντεῖον, καὶ λαβὼν τὸν προρρηθέντα χρησμὸν καὶ ὑποστρέψας εὐθέως ἀπέλυσε τὸν

tata anguem, qui a magis factos angues deglutivit. ceterum Pharaonis cor obduratum fuit, neque mandato dei obtemperavit. deinde ad Mo-
sem dominus dixit “accede Pharaonem, isque tecum ad amnem egredietur, tu aquas fluminis baculo tuo feries, et statim in sanguinem vertentur.” egit hoc Moses, universaque aqua in sanguinem redacta, mortui sunt in fluvio pisces; atque ob mutatam in sanguinem aquam bibere eam Aegyptii nequiverunt. ad eundem modum quoque incantatores Pharaonis suo veneficio egerunt. cor autem Pharaonis induruit, neque audiens dicto Mosis et Aaronis fuit. elapsis septem diebus, Moses Pharaonis rogatu a deo precibus obtinuit ut aquae repurgarentur. tum Moses Pharaonem monere, quando dei ab Israelicis culti potentiam vidisset, uti populum eum ad deo suo exhibendum cultum dimitteret. Pharao pactione interposita rem extraxit. proinde Moses a deo precibus contendit ut calamitates Aegyptiis immittat, hisque Pharaonem ad dimittendum Iudaeos compellat. immisit deus Aegyptiis decemplexem miseriam, qua suam iram testaretur; eaque rex permotus a Mose petiit ut Aegyptiis a tot tantisque malis liberationem a deo impetraret, “ita vivit” inquit “deus tuus, uti ego tum non impediam quin accepto tecum Israelitico populo deo cultum praestes.” porro autem Pharao Memphim profectus, consulto ibi celeberrimo isto oraculo acceptoque quod retulimus responso, reversus illico Mosem atque Aaronem cum po-

Ἰσραὴλ μετὰ Μωϋσέως καὶ Ἀαρών. ἔλαβε δὲ ὁ λαὸς ἐν χρόνῳ ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἱματισμὸν πολὺν. καὶ μετὰ τὸ ἐξελεθεῖν αὐτοὺς μετεμελήθη Φαραώ, καὶ κατε- D
δίωξεν ὑπίσω αὐτῶν μετὰ τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ, καὶ κατέλαβεν
5 αὐτοὺς πυρὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. οὓς θεασάμενοι οἱ Ἰσραη-
λίται ἀνεβόησαν πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ
Μωϋσῆς ἐπληξεν τὴν θάλασσαν ῥάβδῳ, καὶ διηρέθη τὰ ὕδατα,
καὶ διέβη πᾶς ὁ λαὸς ὡς διὰ ξηρᾶς. ὅπισθεν δὲ τούτου εἰσῆλθον
καὶ οἱ Αἰγύπτιοι πάντες ἅμα τῷ Φαραώ μετὰ τῶν ἁρμάτων αὐ-
10 τῶν. ἰδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Ἰσραηλίται διερχομένους φόβῳ συνε-
σχέθησαν ἀπέκρω. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐκτείνας τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἐπι-
στρεπτικῶς ἀποκατέστησε τὸ ὕδωρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. καὶ ἔφυ- P 48
γον πάντες οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ τὸ ὕδωρ, μηδενὸς ὑπολειφθέντος.
ὅπερ θεασάμενοι οἱ Ἰσραηλίται τὸν ὀρσάμενον αὐτοὺς θεὸν ἔδοξο-
15 λόγουν, προηγουμένων τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρών, καὶ λεγόν-
των "ἄσωμεν τῷ κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται," ἐφεπομένης
τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν Μαρίας μετὰ τῶν γυναικῶν, καὶ ἀνακρουο-
μένης τὸ τύμπανον.

"Ὅτι ἐν τῇ λεπτῇ Γενέσει κεῖται μόνους δέκα μῆνας ῥιφῆναι
20 τὰ βρέφη τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῷ ποταμῷ, ἕως οὗ ἀνελήφθη
Μωϋσῆς ὑπὸ τῆς βασιλίσσης· διὰ τοῦτο δέκα πληγαὶ ἐδόθησαν
ἐν δέκα μῆσι τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τέλος ἐν τῇ θαλάσῃ κατεστρά-
φθησαν ὃν τρόπον τὰ βρέφη τῶν Ἑβραίων ἐν τῷ ποταμῷ ἀπέπνι-
γον, χιλίων ἀνδρῶν ἀποπνιγέντων ἰσχυρῶν Αἰγυπτίων ἀνθ' ἐνὸς B

pulo Iudaico dimisit. mutuatus autem est populus ab Aegyptiis vasa aurea et argentea vestemque multam. eo digresso factum Pharaeo mutavit, insecutusque eos est cum curribus suis, atque assecutus apud Rubrum mare. Israelici visis Aegyptiis sublato clamore dei auxilium implorarunt. ibi tum Moses manu porrecta mare baculo percussit: statim aquae ita sunt divisae, ut universus populus tanquam per siccum transiverit. eum subsequuti sunt Aegyptii omnes cum Pharaone et curribus suis. quos cum viderent Israelici pertransire, ingens apud hos terror est obortus. at Moses virga sua retrorsum porrecta aquam alveo restituit, eaque omnes Aegyptii sunt obruti, nullo superstite. hoc viso Israelici dei qui ipsos servasset laudes praedicaverunt, praecuntibus in haec verba Mose atque Aarone "canamus dominum, nam gloriose gloriam suam testatam fecit" etc, subsequentibus Maria et mulieribus, ac tympanum pulsantibus.

In parva Genesi scriptum est solos decem menses abiectos fuisse in annem pueros Israelicorum, donec a regina Moses inde exemptus fuit. ideo etiam decem genera calamitatum per decem menses Aegyptiis inflicta, eosque demum in mari periisse, quomodo Hebraeorum pueros in flavio suffocaverant, ita quidem, ut loco unius infantis Israelici mille

βρέφους Ἰσραηλιτικοῦ. αὐτὸν δὲ τὸν Μωϋσῆν εἰς τὸ βασιλικὸν γένος εἰσεποίησατο ἡ Θυγάτηρ Φαραώ, οὐ μέντοι ἀνῆκε τῆς ἐπιταγείσης ἐργασίας τοὺς Ἰσραηλίτας. ἀνδρωθέντος δὲ τοῦ Μωϋσέως ὑπερβάντες Αἰθίοπες τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν δεινῶς τὴν Αἴγυπτον ἐληίζοντο, ὡς τὰς πόλεις σχεδὸν πάσας ἀνατρέψαι καὶ τὸν 5 στρατὸν αὐτῆς ἀφανίσει καὶ τοὺς στρατηγούς ἀποσφάζει. ἔμειναν οὖν Αἰγυπτίους πολεμοῦντες ἐπὶ ἔτη πέντε. ἐν ἀπορίᾳ γοῶν πολλῇ κατιστάντες Αἰγύπτιοι χρησμεύονται ὡς τῷ Μωϋσῆϊ τὴν στρατη-
C γίαν ἐγχειρίσαι, καὶ παρακαλοῦσι τὴν Θέρμουθιν ἐπιτρέψαι αὐτῷ τὴν στρατηγίαν· ἢ δ' ὠνείδιζεν αὐτοὺς καὶ κακοὺς ἀπέφαινε σὺν 10 τοῖς ἱερογραμματεῦσιν εἰς θάνατον ἐπιβουλεύσαι τῷ παιδί βουληθέντας· ὁμως ὡς ὑπὲρ πατρίδος πολεμήσαντα ἔξαπέστειλεν, ἀσμενέστατα τοῦ παιδὸς δεξαμένου τὴν ἐπιταγὴν καὶ μηδὲν ἀγωνιάσαντος. ἠὺξήθη γὰρ πάση ἀρετῇ κοσμηθεὶς καὶ παιδευθεὶς πᾶσαν σοφίαν Αἰγυπτίων, ὡς βασιλέως υἱὸς καὶ φύσιν ἔχων δεξιάν, ἀν- 15 δρεῖός τε ἐν τοῖς πολέμοις. δς τριακοντούτης τυγχάνων τοιοῦτον πόλεμον ἀνεδέξατο· καὶ ἐπὶ δέκα ἔτη ἐσχάτως τοὺς Αἰθίοπας πολεμήσας καὶ Αἰθιοπίαν πᾶσαν ἀφανίσας, τὴν τε Σιβὰ μητρό-
D πολιν βασιλεύουσαν Αἰθιοπίων παραλαβών, τὴν Αἴγυπτον ἔλευθεροῖ πάσης πολεμικῆς ἐπιβουλής. ἐντεῦθεν ἄρχεται αὐτῷ ὁ φθόνος 20 παρ' Αἰγυπτίους, ἔξαιρέτως δὲ αὐτῷ παρὰ τῷ Χενεφρῆϊ· ἐν τούτοις γὰρ τετελευτήκει ὁ Παλμανώθης καὶ ἡ Θέρμουθις. καὶ τοί-

validi viri Aegyptii interierint. ceterum Mosem Pharaonis filia in regium genus adoptavit, neque tamen Israelicis de imperato opere quicquam remisit. cum Moses virilem aetatem attingisset, Aethiopes Indo fluvio traiecto gravibus incursionibus Aegyptum populati sunt, ita quidem ut urbes prope omnes everterint, exercitum Aegyptium deleverint, duces eius trucidaverint. duravit id bellum annos quinque. Aegyptii autem in summas redacti angustias oraculo iubentur imperium Mosi deferre, itaque et a Thermuthi hoc contendunt. ea acriter in ipsos investa quod eos per dolum diceret re cum scribis rerum sacrarum composita id consilium filii sui interficiendi causa tractasse, tamen Mosem dimisit utpote pro patria propugnaturum. et quidem Moses id mandatum libentissime in se recepit, neque omnino quicquam reformidavit. quippe omni virtute auctus adoleverat, omnibusque Aegyptiorum artibus veluti regis filius institutus fuerat: ad haec ingenio erat prompto et ad rem bellicam forti. is ergo annum agens trigesimum eius belli gerendi munus subiit. quo cum per decennium gesto Aethiopas in extremum discrimen compulisset, totamque devastasset Aethiopiam, Sabamque praecipuam urbem ac caput eius regni in suam potestatem redegisset, ab omni hostium metu Aegyptum liberavit. inde odia Aegyptiorum adversus eum coeperunt, praecipue autem Chenephris. nam interea temporis Palmethes ac Thermuthis in fata concesserant. itaque ergo Chenephres variis

ην ἐπιβουλεύεται αὐτῷ ποικίλως βασκαίνων, Χαναθώθῃ δὲ ἐπι-
 τρέπει τὴν τοῦ Μωϋσέως σφαγὴν· ἣν γνοὺς Μωϋσῆς ἀναιρεῖ αὐ-
 τόν, καὶ οὕτω φεύγει διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν Ἀρραβίαν πρὸς Ἰο-
 θάμ, τὸν καὶ Ῥαγουήλ, καὶ ἔλαβεν αὐτοῦ τὴν θυγατέρα πρὸς γά-
 μον, ἧς ἔπαιδοποίησε τὸν Ἰηροῦμ καὶ τὸν Ἐλεάζαρ. Μωϋσῆς P 49
 δὲ ὢν ἐν Αἰγύπτῳ κτίζει πόλεις δύο ἐπ' ὀνόματι τῆς μητρὸς αὐτοῦ
 τῆς βασιλείσσης.

Ἵτι Εὐπόλεμος φησι τὸν Μωϋσέα πρῶτον σοφὸν γενέσθαι,
 καὶ γράμματα παραδοῦναι Ἰουδαίοις πρῶτον, παρὰ δὲ Ἰουδαίων
 10 Θούκιαι παραλαβεῖν, Ἑλληνας δὲ παρὰ Φοινίκων· νόμους δὲ
 πρῶτον Μωϋσῆς γράφει τοῖς Ἰουδαίοις. καταλιπὼν δὲ Μωϋσῆς
 τὰς κατ' Αἰγύπτου διατριβὰς εἰς τὴν ἐρημον ἐφιλοσόφει, διδα-
 σκόμενος παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ τὰ περὶ τῆς γενέσεως τοῦ
 κόσμου καὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου καὶ τῶν μετ' ἐκείνον, καὶ τοῦ
 15 κατακλισμοῦ, καὶ τῆς συγχύσεως καὶ ποικιλίας τῶν γλωσσῶν, καὶ
 τῶν περὶ τὸν πρῶτον ἀνθρώπου, καὶ τῶν μέχρις αὐτοῦ χρόνων,
 καὶ περὶ τῆς νομοθεσίας τῆς μελλούσης παρ' αὐτοῦ δίδοσθαι τῷ B
 Ἰουδαίῳ ἔθνει, καὶ τὰς τῶν ἄστρον θέσεις καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ
 ἀριθμητικὴν καὶ γεωμετρικὴν καὶ πᾶσαν σοφίαν, ὡς ἐν τῇ λεπτῇ
 20 Γένεσι κεῖται. καὶ ὅτι ἐν ῥημῷ ἔτει τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας
 ἤρξατο Αἰγύπτιοι δέχεσθαι τὴν δεκάπληγον. ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ τὰ
 ἕδαια εἰς αἷμα μετεβλήθη, Ἰουλίῳ βάτραχοι, Αὐγούστῳ σκῆπιες,
 Σεπτεμβρίῳ κυνόμυια, Ὀκτωβρίῳ κτηνῶν πτώσις, Νοεμβρίῳ

Mosem insidiis petivit, invidia concitus; ac Chanathothae Mosis necem
 mandavit. Moses cognitis insidiis, eo interfecto, fuga per solitudinem in
 Arabiam pervenit ad Iothorem, qui idem Raguelus dicitur; cuius filia
 ducta Gersamum et Eleazarum procreavit. dum in Aegypto esset, duas
 urbes reginae matri suae cognomines condidit.

Eupolemus asserit Mosem primum sapientem fuisse, primumque li-
 teras tradidisse Iudaeis; ab his Phoenices, rursumque a Phoenicibus
 Graecis eas accepisse. primum Moses Iudaeis leges posuit. idem ho-
 minum in Aegypto consuetudine relicta in solitudinem, ut sapientiae
 studio vacaret, se contulit. ibi (ita quidem parva Genesis refert) a Ga-
 briele angelorum principe edoctus fuit de origine mundi, de primo ho-
 mine et eum subsequens, de diluvio, de confusione et diversitate lingua-
 rum, de stata primi hominis, de temporibus usque ad ipsum elapsis, de
 lege quam Iudaeis erat traditurus, de siderum situ, elementis, arith-
 metica, geometria, et omnibus scientiis, ut ibidem perscriptum est.
 anno servitutis in Aegypto Iudaicae centesimo quadragésimo quarto de-
 cem plagis Aegyptus affligi divinitus coepit. mense Iunio aquae in san-
 guinem sunt conversae, Iulio ranae, Augusto scinipes, Septembri musca
 canina, Octobri pestis pecoris, Novembri pustulae et ulcera, Decembri

φλυκτίδες καὶ ἔλκη, Δεκεμβρίῳ χάλαζα, Ἰανουαρίῳ ἀκρίς, Φεβρουαρίῳ σκότος ἡμέρας τρεῖς, Μαρτίῳ τὰ πρωτότοκα. τῇ ιδ' τουτου τοῦ μηνὸς σκυλεύσαντες τοὺς Αἰγυπτίους ἐξῆλθον, προσ-
C τάξει θεοῦ τοῦτο πεποιηκότις. μετὰ δὲ τὴν ἔξοδον Ἰοθὸρ ὁ πενθερὸς Μωϋσέως, λαβὼν Σεφφώραν τὴν γυναῖκα Μωϋσέως καὶ **5** τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, κατέλαβε πρὸς Μωϋσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτε πολемоῦντα τὸν Ἀμαλήκ. καὶ ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς ἔξοδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τὰ ἐν τῷ Σιναιῷ ὄρει νομοθετεῖται, καὶ ἡ δεκάλογος δίδεται Μωϋσῆ καὶ Ἀαρὼν καὶ παντὶ τῷ λαῷ. καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν κελεύεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ Μωϋσῆς μετὰ Ἰησοῦ ἀνελθεῖν ἐν **10** τῷ ὄρει καὶ λαβεῖν τὰ πυξία γεγραμμένα, ἃ προενομοθέτησεν ὁ θεός. τότε καὶ τὸν τύπον τῆς σκηνῆς θεωρεῖ καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πάντα. μοσχοποιεῖ δὲ ὁ λαός, καὶ συντριβεῖ Μωϋσῆς τὰς θεουργ-
D γηθείσας πλάκας. εἶτα πάλιν κελεύεται λαξεῦσαι πλάκας καὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει. καὶ ἰδοὺ ἡ δεκάλογος παρὰ θεοῦ τρίτον **15** παραδέδοται, πρῶτον ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ἥνικα αἱ σάλπιγγες καὶ ὁ γνόφος, δεύτερον ἥνικα τὸ παράδοξον τῆς σκηνῆς καὶ τὰ περὶ τὴν σκηνήν, τρίτον μετὰ τὴν μοσχοποιίαν. καὶ τότε γὰρ τεσσαράκοντα ἡμέρας διέτριψεν ἐν τῷ ὄρει, ἄρτον μὴ φαγὼν μηδὲ ὕδωρ πιών· ἀλλὰ καὶ ἡ δόξα τοῦ προσώπου αὐτοῦ τότε ἐξέλαμ- **20** πυν εἰς τὸν λαόν.

Καὶ ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει τῆς ἔξοδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κε-
 λευσθεὶς Μωϋσῆς ἐξαριθμῆσαι τὸν λαὸν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ
P 50 ἐπάνω τοὺς ἐξελεθόντας ἐξ Αἰγύπτου, χωρὶς γυναικῶν παιδίων καὶ

grando, Ianuario locustae, Februario triduanæ tenebrae, Martio primogenitorum interitus. die Martii decimo quarto deprædati iussu dei Aegyptios Iudaei exiverunt. post exitum ex Aegypto Iothor Mosis socer, assumpta Sephora Mosis uxore eiusque duobus filiis, ad Mosem in solitudinem pervenit, adhuc cum Amaleco bellum gerentem. tertio ab exitu mense lex in monte Sinai lata, decemque praecepta Mosi Aaroni atque universo populo data sunt. secundum hoc rursus Moses iubetur assumpto Iosua montem conscendere, tabulasque accipere in quibus lex dei perscripta erat. eodem tempore exemplar quoque tabernaculi vidit, reliquaue item omnia quae ad id pertinebant. interim populus vitulum fecerat. Moses a deo factas tabulas confringit, iubetque alias ex lapide excidere, et montem conscendere. atque ecce, tertium decalogus a deo traditur, primum in monte Sinai, ubi tubae et caligo, secundo, cum admirabilis scenae et ad id pertinentium visum Mosi est oblatum, tertio post effectum vitulum: nam et tunc Moses quadraginta dies in monte commoratus est, ita ut neque panem ederet neque aquam biberet. sed et splendor faciei eius tunc ad populum effulsit.

Undecimo anno ab exitu de Aegypto, Moses iussus numerum populi inire, a viginti annos nato et amplius qui egressi essent ex Aegypto,

τῆς Λευιτικῆς φυλῆς, εὔρε μυριάδας ἐξήκοντα καὶ τρισχιλίους πεπαικωμένους πενήκοντα, ἀπὸ τῶν εἰσελθόντων εἰς Αἴγυπτον οὐκ ἀπίστων, εἰς ἔτη σιέ. πάντες δὲ οὗτοι ἐν τῇ ἐρήμῳ διεφθάρησαν πικρῶς, οἱ μὲν διὰ βλασφημίαν, οἱ δὲ δι' εἰδωλολατρείαν, οἱ δὲ δι' ἀπιστίαν, ἐκτὸς Ἰησοῦ καὶ Χάλεβ. ἔζησε δὲ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναη ἔτη ἑκατὸν δέκα, ὁ δὲ τοῦ Ἰερωνῆ Χάλεβ ἔτη ἑκατὸν ἐξήκοντα.

“Ὅτι ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐξαριθμήσει, ἠνίκα Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ἠρίθμησαν τὸν λαόν, οὐκ εὐρέθη ἄνθρωπος ἐκ τῆς πρώτης ἀριθμήσεως, ἠνίκα Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἠρίθμησαν τὸν λαόν. γέγονε δὲ ἡ πρώτη ἀρίθμησις περὶ τὸ Σίναιον, ἡ δὲ δευτέρα παρὰ τὸν Ἰορδάνην.

“Ὅτι δεήσεις μεγάλας ποιησάμενος πρὸς τὸν θεὸν εἰς τὸ διαβῆναι τὸν Ἰορδάνην καὶ ἰδεῖν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας οὐκ ὑπερβύβηθαι, ἀλλ' εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς “ἱκανούσθω σοι, ἀνάβηθαι ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι οὐ διαβήσῃ τὸν Ἰορδάνην.” καὶ ἐτελεύτησε Μωϋσῆς ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ ἑτῶν ἑκατὸν δέκα. καὶ ἠγγεῖται τοῦ λαοῦ Ἰησοῦς ἔτη κς', ζήσους τὰ πάντα ἔτη ἑκατὸν δέκα.

Ἀλλὰ δέον ἡγησάμενη σαφέστερον τὰ περὶ τοῦ μακαρίου Μωϋσέως διεξιλέγειν. μέλλων γὰρ ὁ Θεοπέσιος οὗτος τὸν δεύτερον νόμον δέχεσθαι ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ κατέβη κύριος ἐν νε-

18 δέκα] εἴκοσι margo P

absque mulieribus et liberis atque Levitica tribu, invenit summam sexcentorum milium, ac trium milium quingentorum quinquaginta. ad hunc numerum populus spatio 215 annorum ex 75 capitibus excreverat, quae in Aegyptum descenderant. verum haec omnis multitudo in solitudine diversis modis omnes perierunt, alii, quod de deo impie essent locuti, alii ob simulacrorum cultum, alii ob incredulitatem. soli Iosua Nauae F. et Calebus Iephunae F. superstites fuerunt; quorum ille 110, hic 160 annos vixit.

In secunda populi recensione a Mose et Eleazaro instituta ne unus quidem eorum mortalium superfuit qui in priore fuerant recensione, quam Moses et Aaron obiverant. ea iuxta montem Sinai, posterior pone Iordanem acta fuit.

Moses cum a deo multis precibus supplex contendisset ut sibi Iordanem transire terramque promissam cernere daretur, non obtinuit. sed dixit ei deus “hoc tibi sufficiat. adscende in verticem montis, oculis tuis eminus terram istam speculari: non enim transibis Iordanem.” mortuus est autem Moses eo in monte, annos natus 120. ductor populi post eum fuit Iosua per annos 27, vixitque annos omnino 110.

Enimvero operae fore duxi res beati Mosis planius explicare. is ergo accepturus secundo legem in montem adscendit. descendit eo in

φῆλη, καὶ παρέστη αὐτῷ ἐκεῖνος ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα· ἄρτον οὐκ ἔφαγε καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιε. καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τῶν πλακῶν τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης, τοὺς δέκα λόγους. καὶ λαβὼν τὰς πλάκας καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ ὄρους δεδοξασμένος, εἶδεν Ἰαυρῶν καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πρόσωπον Μωϋσέως, 5 καὶ ἦν δεδοξασμένος, καὶ ἐφοβήθη αὐτῷ προσεγγίσει· καὶ διὰ τοῦτο κάλυμμα ἐπετίθει, ἥλικα πρὸς αὐτοὺς ὠμίλει. μετὰ γὰρ ἡμέρας τεσσαράκοντα κατελθὼν, καὶ διὰ τὴν μοσχοποιίαν θυμω-
D θείς, εὐθέως τὰς πλάκας συνέτριψε καὶ αὐτίκα προσέταξεν ἡβη-
δὸν πάντας τοὺς παρατυχόντας ἀναιρεθῆναι. καὶ τὸν μόσχον ἔξα- 10
φανίσας, καὶ τρισχιλίους αἰσχίστους ἄνδρας ἔξολοθρεύσας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, τῇ ἐπιούσῃ θᾶπτον ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος πρὸς κύριον, δυσωπήσων αὐτόν. καὶ ἄκουσον τί φησιν ἡ γραφή. καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν αὐριον, εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν λαόν “ὕμεις ἡμαρτήκατε ἁμαρτίαν μεγάλην· καὶ νῦν ἀναβήσομαι πρὸς τὸν θεόν, ἵνα ἔξι- 15
λώσωμαι περὶ τῆς ἁμαρτίας ὑμῶν.” καὶ ἐπέστρεψε Μωϋσῆς πρὸς κύριον, καὶ εἶπε “δέομαι, ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς οὗτος ἁμαρτίαν με-
P 51 γάλην καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς θεοὺς. καὶ νῦν, εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες, εἰ δὲ μή, ἐξύλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἔγραψας.” καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν “εἴ τις ἡμάρτηεν 20
ἐνώπιόν μου, ἐξαλείψω αὐτὸν ἐκ τῆς βίβλου μου. νυνὶ δὲ βιάδιζε, καὶ ὀδήγησον τὸν λαὸν τοῦτον εἰς τὸν τόπον ὃν εἶρηκά σοι, καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελός μου προπορεύσεται ἔμπροσθέν σου· ἦ δ’ ἂν

nube dominus, eique Moses adstitit per dies 40 noctesque totidem, ita ut neque pane vesceretur neque aquam biberet. et scripsit in tabulis verba testamenti, decem ista verba. cumque splendore ornatus sumptis tabulis de monte descenderet, vidit Aaron universusque populus faciem Mosis coruscantem, metueruntque ad eum accedere. itaque velamine capitis usus est, quoties cum ipsis ageret. etenim post 40 dies cum descendisset, ira ob vitulum effectum percitus illico tabulas comminuit, et quicumque flagitio erant obnoxii, internecione deleri iussit. tum vitulo e medio sublato, unoque die tribus virorum pessimorum milibus interfectis, postridie celeriter ad dominum in montem se contulit, quasi pudorem ei, nisi deprecanti annueret, incussurus. atque audi quid scriptura dicat (Exod. 32) “postridie Moses ita populum est allocutus. ingens flagitium commisistis. nunc itaque ascendam ad deum, ut vos, qui peccato eum irritastis, in gratiam eius restituum. reversusque ad dominum Moses dixit: deprecor. populus iste grandis se facinoris obligavit deos sibi fingendo. nunc ergo, siquidem eis hoc suum scelus ignoscis, ignosce: sin vero, me ex libro quem scripsistis deleto. respondit autem deus: si quis adversum me deliquerit, eum de libro meo delebo. nunc autem tu vade, populumque duc ad locum quem tibi iudicavi. atque ecce, angelus meus praecedet te. qua autem die eos visitabo, ea poenam pro hoc

ἡμέρα ἐπισκέπτωμαι, ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν.”
 ὥστε λοιπὸν ἀναμφήριστόν ἐστιν ὡς ὄγδοηκονθήμερον ἐφεξῆς ἀπό-
 σιπος ἔφν θεοφορούμενος ὁ θεοπέσιος Μωϋσῆς, θείῳ λόγῳ τρε-
 φόμενος κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνήν. ἡνίκα δ' ἂν εἰσεπυρεύετο
 5 Μωϋσῆς ἐν τῇ σκητῇ τοῦ μαρτυρίου, εἰστήκει πᾶς ὁ λαὸς σκο-
 πέοντες. ὡς δ' ἂν εἰσῆλθε Μωϋσῆς ἐν τῇ σκητῇ, κατέβαινεν **B**
 ὁ στυλὸς τῆς νεφέλης καὶ ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν σκητὴν. ὁ δὲ λαὸς εἴωρα
 τὸν στυλὸν τῆς νεφέλης, καὶ προσεκύονον ἕκαστος ἐκ τῆς σκητῆς
 αὐτοῦ. καὶ οὕτως ἐλάλει κύριος μετὰ Μωϋσέως ἐνώπιον τοῦ λαοῦ.
 10 καὶ τὸν μὲν λαὸν ἐκ τῆς ὀργῆς κυρίου διαφόρως ἐπαγωνιζόμενος
 ἐξέλθει, τοσοῦτον ἠλόγησε τῆς οἰκείας σωτηρίας ὡς καὶ ἐν τῇ
 θραύσει τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν Δαβὶδ στήναι. οἱ δὲ ἀχάριστοι ὄντες
 μᾶλλον κατέξανίσταντο τοῦ προφήτου. ὅσοι δὲ κατέξανίστησαν
 αὐτοῦ, οἱ μὲν κατεπιτάθησαν εἰς γῆν ζῶντες, οἱ δὲ θείου πυρὸς
 15 γεγόνασι παρανόλωμα. φησὶ γάρ “καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν
 τῇ θραύσει χιλιάδες δεκατέσσαρες καὶ ἑπτακόσιοι, χωρὶς τῶν τε-
 θνηκόντων ἔνεκεν Κορέ.”

Καὶ μετὰ ταῦτα οὐκ ἦν ὕδωρ τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐλοιδόρει ὁ
 λαὸς τῷ Μωϋσῇ καὶ Ἀαρῶν. καὶ καταβοήσαντες, εἶπε κύριος
 20 πρὸς Μωϋσῆν “λάβε τὴν ῥάβδον ταύτην, καὶ ἐκκλησίασαι τὴν συν-
 αγωγὴν σὺ καὶ Ἀαρῶν ὁ ἀδελφός σου, καὶ λαλήσατε πρὸς τὴν
 πέτραν ἐναντίον αὐτῶν, καὶ δώσει τὰ ὕδατα αὐτῆς.” καὶ ἔλαβε
 Μωϋσῆς τὴν ἀπέναντι κυρίου ῥάβδον, καὶ ἐξεκλήσισε τὴν συν-

14 κατεκόθησαν?

delicto ipsis infligam.” proinde extra controversiam est, 80 continuos
 dies beatum Mosem divino instinctu affectum cibo abstinnisse, alitum dei
 sermone secundum domini dictum. porro cum Moses in tabernaculum
 testimonii intrabat, populus universus stabat contemplans, Moseque in-
 trogresso nubis columna et deus ad tabernaculum descendebant. populus
 autem columnam nubis cernebant adorabant quisque a suo tabernaculo.
 atque hoc modo deus cum Mose in conspectu populi loquebatur. Moses
 porro ut populum ab ira dei liberaret, tanto conatu nitebatur adeoque
 suae ipsius salutis curam non gerebat, ut etiam in clade dei secundum
 Davidum steterit. at vero Iudaei ut erant ingrati, magis magisque ad-
 versus prophetam suum insurrexerunt. quotquot autem hoc egerunt, ii
 partim vivi terrae hiatu sunt absorpti, alios caelitus immissus consum-
 psit ignis. scriptum est enim ita “mortui sunt in clade populi milia 14
 ac septingenti, his demptis qui propter Coram perierunt.”

Secundum haec populum aqua defecit; isque Mosi et Aaroni convi-
 cia fecit. ibi deus Mosi iussit ut sumpta virga populi coetum advocaret,
 adhibito sibi Aaroni, utque ad appositum saxum verba facerent: id
 aquam emissurum. Moses baculo a domino sumpto e regione saxi popu-

αγωγὴν ἀπέναντι τῆς πέτρας. καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτούς “ἀκούσατέ μου οἱ ἀπειθεῖς. μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομαι ὑμῖν ὕδωρ;” καὶ ἐπάρας Μωϋσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ πατάξας τὴν πέτραν δις τῇ ῥάβδῳ, ἐξῆλθεν ὕδωρ πολὺ, καὶ ἔπιεν ἡ συναγωγὴ **D** καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρῶν **5** “ἀνθ’ ὧν οὐκ ἐπιστεύσατε ἀγαῖσαι με ἐναντίον τοῦ λαοῦ, διὰ τοῦτο οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα αὐτοῖς. διὸ προστεθήτω Ἀαρῶν πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀποθάνετω, διότι παρωξύνάτε με ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας.” καὶ ἀνεβίβασε Μωϋσῆς τὸν Ἀαρῶν εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐξ- **10** ἔδυσεν αὐτὸν τὰ ἱερατικὰ ἱμάτια, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὰ Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ ἀπέθανεν Ἀαρῶν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ζήσας ἔτη ραγ’. καὶ ἔκλυσεν αὐτὸν ὁ **P 52** λαὸς ἡμέρας τριάκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν “ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος Ναβῶν, καὶ ἴδε τὴν γῆν ἣν δίδωμι τοῖς υἱοῖς **15** Ἰσραὴλ, καὶ τελεύτη ἐκεῖ ὧν τρόπον ἀπέθανεν Ἀαρῶν ὁ ἀδελφός σου, διότι ἠπειθήσατε τῷ ῥήματί μου ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας Κάδδης.” τοῦ δὲ Μωϋσέως πολλὰ καὶ πολλάκις δεηθέντος τοῦ Θεοῦ περὶ τούτου, καὶ λέγοντος “διαβὰς οὖν, ὦ κύριε, τὸν Ἰορδάνην ὄψομαι τὴν ἀγαθὴν γῆν ἐκείνην,” εἶπε κύριος πρὸς αὐ- **20** τὸν “ἰκανούσθω σοι. ὄρα μὴ προσέλθῃς μοι ἔτι περὶ τούτου λαλῆσαι, ἀλλ’ ἰδὼν τὴν ἀγαθὴν γῆν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου τελεύτα.” **B** καὶ γράψας ἐκ προστάγματος κυρίου τὴν μεγάλην ᾠδὴν, καὶ πε-
θεις τὰς χεῖρας ἐπὶ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ εἰς τὸ διαδέξασθαι αὐτόν,

lum in concionem advocavit. tum deus eos ita est affatus “audite me, o increduli: nonne ex hoc saxo vobis aquam eliciemus?” simul Moses sublata manu saxum baculo bis percussit, et copiosa inde aqua emanavit, bibitque populus et iumenta. deus autem Mosem et Aaronem sic compellavit: “propterea quod non credidistis mihi eatenus ut meam coram populo sanctitatem defenderetis, ideo vos coetum hunc non inducatis in terram ipsis a me destinatam. proinde Aaron accedat populo suo et moriatur, quia me irritastis apud aquam rixae.” itaque Moses Aaronem in montem adduxit, eumque vestibibus sacerdotibus exiit, hasque filio ipsius Eleazaro induit. ita Aaron vita decessit anno ab exitu populi quadragesimo, annos natus 123; eumque populus dies 30 luxit. deinde Mosem deus in montem Naban ascendere iussit, indeque terram Israelico populo possidendam prospicere, ibique mori, quomodo et frater eius Aaron obiisset, iccirco, dicebat, quia verbo meo diffisi estis apud Cades, ad aquam rixae. cum autem Moses saepenumero multis precibus a domino flagitasset uti sibi Iordanem transmittere praestantemque illam terram contueri liceret; deus eum contentum esse iussit, neque se posthac huius rei causa interpellare, sed eminus conspecta ista regione vitam cum morte commutare. ergo Moses dei mandato magnum illud carmen conscripsit, manibusque Iosuae Nauae F. impositis (eo ritu

ἐτελεύτησεν ἐκεῖ διὰ ῥήματος κυρίου, ζήσας ἔτη ρκ'. καὶ θάψας αὐτὸν ὁ λαὸς καὶ κλαύσας ἡμέρας μ', οὐδεὶς εἶδε τὴν ταφὴν αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ἐν Ἰσραὴλ ὡς Μωϋσῆς. ἐκτότε οὖν καὶ μέχρι τοῦ νῦν φωτοειδῆς νεφέλη ἐπισκιάζει τὸν τόπον ἑκείνον, ἀμυροῦσα καὶ ἀποτεχιζουσα τὰς ὄψεις τῶν ὁρώντων, ἵνα μὴ γινώσκοιεν αὐτοῦ τὸν τάφον εἰς τὸν αἰῶνα.

Μετὰ δὲ Μωϋσεία διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, καὶ περάσας τὸν Ἰορδάνην, καὶ ποιήσας ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας ἔτη λβ' πολεμῶν καὶ κατακληροδοτῶν αὐτὴν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ἀπέθανε ζήσας ἔτη ρί'. καὶ ὁ μὲν Μωϋσῆς πατάξας τὸν Σηὼν βασιλεία τῶν Ἀμοραίων καὶ τὸν Ὠγ βασιλεία τῆς Βασάν, ὃς ἐπελίφθη ἐκ τῶν γιγάντων, κατοικῶν ἐν τῷ Ῥαφαῖν ἐν Ἀσταρώθ, ἀπόγονον ὄντα τοῦ Ῥαφαῖν, οὗ καὶ ἡ κλίη σιδηρᾶ, τὸ μήκος ἔχουσα πῆγεις ἐννέα, τὸ πλάτος τέσσαρας, ἀφείλετο πῦσαν τὴν γῆν αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς χειρωσάμενος πῦσαν τὴν γῆν αὐτῶν καὶ τοὺς Χαναανίους καὶ Φερεζαίους καὶ Γεργεσαίους καὶ Χετταίους καὶ Ἰεβουσαίους καὶ Ἀμοραίους καὶ Εὐδαίους καὶ πάντας αὐτῶν τοὺς βασιλεῖς, ὄντας τὸν ἀριθμὸν τριακονταδύο, πῦσαν τὴν γῆν αὐτῶν δέδωκε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. ἐν δὲ τῷ φεύγειν αὐτούς, φησί, ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ κύριος ἐπέρριψεν αὐτοῖς λίθους χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐγένοντο πλείους οἱ ἀποθανόντες διὰ τοὺς λίθους τῆς χαλάζης ἢ οὓς ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μαχαίρᾳ στρατηγοῦντος Ἰησοῦ.

hunc sibi successorem designabat) ibi secundum domini verba finem vitae fecit, quam per annos 120 toleraverat. populus eum sepelivit ac 40 dies luxit. nemini autem sepulcrum eius fuit cognitum. neque in eo populo vates Mosi par deinceps exstitit. iam inde ab eo tempore in hunc usque diem illustris nubes locum istum obumbrat, cernentiumque visui officit, ne in sempiternum usque conspici sepulcrum Mosi queat.

Mosi Iosua successit, Nauae F. is traiecto Iordane, in terra promissa annos 32 bella gerendo terramque eam Israelico populo dividendo exegit. decessit annos natus 110. ac Moses quidem Seone Amoraeorum et Ogo Basanis regibus percussis omnem eorum dicionem subegerat. hic Ogus de gigantibus fuerat relictus, in Raphainis habitans Astarothi, genus a Raphainis ducens; cuius culcitra fuit ferrea, novem longa cubitos, quattuor lata. Iosua vero Chananaeis Pherezaeis Gergesaeis Chettaeis Iebusaeis Amoraeis et Evaeis domitis, ac triginta duobus eorum regibus, universam eorum terram Israelico populo tradidit. cum autem, iquit (Ios. 10), Israelico populo obverterent, grandinis lapides cecidit in ipsos eiaculatus est dominus, pluresque iis quam gladio Israelicorum duce Iosua occisi sunt.

Ὁ γε μὴν μέγας καὶ τερατουργὸς καὶ Θεοφιλὴς πάντων οὗτος ἀναδειχθεὶς οὐκ ἄμοιρος λύπης καὶ πειρασμῶν διαφόρων ἐγένετο. περὶ οὗ καὶ ὁ Θεορρήμων Χρυσόστομος ἔφη “ἐνόησον ὅσον ἐστὶ δίκαιος ἄνθρωπος. εἶπεν Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ· στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαθαὸν καὶ ἡ σελήνη κατὰ φάραγγα Ἐλὼμ.” καὶ ἐγένετο· φησὶ 5 γὰρ “καὶ ἔστη ὁ ἥλιος κατὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ εἰς τέλος ἡμέρας P 53 μιᾶς, καὶ οὐκ ἐγένετο ἡμέρα τοιαύτη πρότερον καὶ ἔμπροσθεν, ὥστε ὑπακοῦσαι θεῖον ἀνθρώπου.” τοῦτο τοῦ Μωϋσέως μεῖζον. ἀλλὰ γε δὴ καὶ οὗτος ὁ θαυμαστὸς καὶ μέγας καὶ τερατουργός, διαδεξάμενος τὸν Μωϋσῆν, συναπῆλυσεν αὐτῷ πάντων ὡς ἔπος 10 εἰπεῖν τῶν ἀνιαρῶν. οὐ γὰρ ἔτι μόνον ὅτε ἔζη Μωϋσῆς, τὰ ἱμάτια διέρρηξε καὶ σποδὸν κατεπάσατο, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντος πάλιν εἰς μεῖζονα τυύτης κατέστη ἀνάγκη δὲ ὅλης ἡμέρας προηῆς κείμενος διὰ τὴν ἁμαρτίαν Ἀχαν καὶ τὴν τοῦ λαοῦ ἦτταν. φησὶ γὰρ “καὶ διέρρηξεν Ἰησοῦς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσ- 15 ωπον ἐναντίον κυρίου ἕως ἑσπέρας, αὐτὸς καὶ οἱ πρεσβύτεροι B Ἰσραὴλ. καὶ ἐπέβαλον χουὴν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ εἶπεν Ἰησοῦς· δέομαι, κύριε, ἵνα τί διεβίβασεν ὁ παῖς σου τὸν λαὸν τοῦτον τὸν Ἰορδάνην, παραδοῦναι αὐτὸν τῷ Ἀμοραίῳ ἀπολέσαι ἡμᾶς; καὶ τί ἐρῶ, ἐπεὶ μετέβαλεν Ἰσραὴλ τὸν ἀρχένα ἀπέναντι 20 τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ; καὶ ἀκούσας ὁ Χαναναῖος καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν περικυκλώσουσιν ἡμᾶς καὶ ἐκτρίψουσιν ἀπὸ τῆς γῆς.” ὁρῶς ὅπως καὶ οὗτος οὐκ ἦτον Μωϋσέως ἀδελμονεῖ καὶ

Verum enimvero magnus iste Iosua, et qui miracula etiam edendo se deo carum demonstraret, non tamen doloris variarumque fuit tentationum expers. de quo etiam haec divina eloquentia nobilis Chrysostomus dicit. considera mihi quid rei sit iustus homo. iussit Iosua Navae F. solem subsistere iuxta Gabaoth lunamque ad vallem Eloman; atque ita factum est. ita enim est scriptum “ac substitit sol in medio caeli usque ad finem unius diei.” quantus dies neque ante fuit neque postea, ita tum deus homini obtemperavit. hoc Mosis facta superat. at enim magnus iste atque mirificus et admirabilis Mosis successor, omnium quae isti molesta acerbaque evenerant, partem ipse quoque sensit. non enim modo vivente etiamnum Mose vestem laceravit suam seque cinere conspersit (Num. 14), sed eo defuncto in maiori rursus constitutus fuit necessitudine, pronus humi totum diem prostratus ob Achani peccatum populi cladem. sic enim habet scriptura (Ios. 7) “et laceravit Iosua vestes suas, seque coram domino in faciem prostravit usque ad vesperam, cumque ipso seniores populi, pulveremque capitibus suis ingesserunt. dixitque Iosua: obsecro, domine, cur famulus tuus populum hunc trans Iordanem duxit? an ut eum Amoraecis delendum praeberet? quid enim dicam, postquam Israelicus populus terga hosti vertit? audient hoc Chananæi ac reliqui terrae huius incolae, nosque circumcipient et excident.” videsne hunc non minori quam Mosem fuisse in anxietate at-

θορυβεῖται; καὶ πού τάχα καὶ αὐτὸς ὁμοίως τὴν ζωὴν ἐξ ἀπορίας ἀπiléγειτο. ἔω λέγειν τοὺς διαφόρους πολέμους καὶ τὰς μάχας καὶ τὰς φροντίδας καὶ τῶν Γαυαωνιτῶν τὴν ἀπάτην. καὶ μέντοι καὶ ἡ τῶν κληρῶν διανομὴ πολλὴν μὲν τὸν πόνον πολλὰς δὲ παρ- C
 5 ἔχει αὐτῷ τὰς δυσκολίας καὶ θλίψεις. οὕτω τοίνυν ἅπαντες ὅσοι τῷ θεῷ μεγάλως ἐδηρέστησαν, διὰ θλίψεων καὶ πειρασμῶν δοκιμασθέντες καὶ δόκιμοι ἀναφανέντες τῆς πρὸς θεὸν ἀγάπης καὶ παρησίας ἐπέτυχον, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὧν πολὺς παρὰ τῷ θεῷ λόγος, θλίψεων ἐκτός, κἄν ἡμεῖς ἀγνωῶμεν τοῦτο καὶ τὰ τοῦ
 10 θεοῦ περὶ αὐτῶν κρίματα.”

Μετὰ δὲ γε Ἰησοῦν διὰ τῶν κριτῶν ὁ θεὸς ἔσωζε τὸν λαόν, θλιβόμενον ὑπὸ τῶν περιλειφθέντων ἄλλοφύλων. ἐν οἷς ὑπῆρξε πρῶτιστος Ἰούδας καλούμενος, καὶ ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτη ζ', χειρω- D
 15 τηράσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας. εἶπε δὲ Ἀδωνιζεβὲκ “ἐβδομή- κοντα βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν ἀποκεκομμένοι ἦσαν, συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου. καθὼς οὖν ἐποίησα, οὕτω καὶ ἀνταπέδωκέ μοι ὁ κύριος.” μετὰ δὲ Ἰού-
 20 δαν γέγονε κριτὴς Γοθονιήλ καὶ μετὰ τοῦτον Ἀώδ. μετὰ δὲ γε Ἀώδ γέγονε κριτὴς Σαμέγαρ ἔτη ἐπτά, πατάξας καὶ ἐκ τῶν ἄλλο-
 γύλων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν τῷ τοῦ ἀρότρου ποδὶ τῶν βοῶν ἄνδρους ἐξακοσίους. μετὰ Σαμέγαρ γέγονε κριτὴς Βυράκ, μεθ' οὗ καὶ Δεβόρα ἡ προφητις. ἐφ' ὧν Προμηθεὺς καὶ Ὀρφεὺς ὁ Θραξ

que perturbatione; qua probabile est eum eo fuisse redactum ut ipse quoque vitam aspernaretur. supersedeo referendis tot bellis pugnis ac sollicitudinibus, fraudeque Gabaonitica (c. 9). sane et agrorum divisio magnum ei laborem difficultatesque porro et vexationes multiplices attulit. ad hunc modum omnes ii qui deo magnopere placuerunt, aerumnis prius tentationibusque spectata eorum probitate, divino amore fruendi liberam facultatem consecuti sunt; neque quisquam eorum qui in aliquo apud deum pretio habentur, aerumnis caruit, etiamsi nos id et dei de ipsis iudicium lateat.

Post Iosuaam deus iudicum opera populum servavit, a reliquiis gentium alienarum vexatum. inter iudices eos primus fuit ordine Iudas, qui populo annos septem praefuit. is Adonibezecum barbarorum regem in suam potestatem rodegit, eique manuum ac pedum extremitates praecidit. tum Adonibezecus “septuaginta” inquit (Iudic. 1) “reges habui, qui praecisis a me manuum et pedum extremitatibus sub mensa mea ciborum reliquias colligebant. sicut ergo feci, sic mihi dominus retribuit.” successit Iudae Gothoniel, huic Aodus. post Aodum Samegar septennium iudicis officio functus est. is de barbaris uno die 600 viros stiva aratri occidit. successit huic Baracus, collega Debora fatidica. horum actate Prometheus et Orpheus Thrax Graecorum sapientissimi,

οί σοφώτατοι παρ' Ἑλλῆσι, καὶ Ἀσκληπιὸς ὁ ἰατρός, καὶ Ἀν-
 P 54 κοῦργος ὁ Σπαρτιάτης καὶ νομοθέτης τῶν Ἑλλήνων ἔγνωρίζοντο.
 μετὰ δὲ Βαράκ γέγονε κριτὴς Γεδεών, ὁ καὶ Ἱεροβάαμ, ἔτη μ'.
 πατάζας τὸν Μαιδιάμ μετὰ τῶν λαψάντων τριακοσίων, ὡς λελέξε-
 ται, καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ἠλόγησεν ἐν ταῖς ἀκάνθαις. μετὰ 5
 Γεδεών γέγονε κριτὴς Ἀβιμέλεχ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη τρία, πατάζας δὲ
 καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐλευθέρων ἄνδρας ο' ἐπὶ λίθον
 ἕνα, ἐξ ὧν οὐκ ἀπελείφθη πλην Ἰωάθαν τοῦ νεωτέρου· ὃς καὶ
 ἀνελθὼν ἐν τῷ ὄρει εἶπε τοῖς Σικιμίταις τὴν παραβολὴν τῶν δέν-
 δρων, τῆς τε ἐλαίας καὶ τῆς συκῆς καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ῥά- 10
 μνου, καθ' ἣν καὶ συνέβη αὐτοῖς. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν κριτῶν εὐ-
 B ρήσεις ἔμπροσθεν.

Ἰστίον οὖν, φησὶν ὁ ἀοίδιμος Χρυσόστομος, ὡς πολυσή-
 μαντόν ἐστὶ τὸ ὄνομα τῆς παραβολῆς. ἐστὶ γὰρ παραβολὴ λά-
 λημα καὶ ὑπόδειγμα καὶ ὄνειδισμός, ὡς ὅταν λέγει Δαυὶδ "ἔθου 15
 ἡμῶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς."
 ἔτι δὲ παραβολὴ αἰνιγματώδης λόγος, ὃ πολλοὶ λέγουσι ζήτημα,
 ἐκφαῖνον μέντοι, οὐκ αὐτόθεν δὲ πάντως δῆλον ὄν ἀπὸ τῶν ῥημά-
 των, ἀλλ' ἔχον ἐντὸς κεκρυμμένην διάνοιαν, ὡς ὅταν ὁ Σαμψὼν
 ἔλεγεν "ἔξῃθ' ἀπὸ στόματος ἔσθοντος βρωσὶς καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ 20
 γλυκύ." καὶ Σολομῶν ἔφη "τότε νόησεις παραβολὴν καὶ σκοτει-
 C νὸν λόγον." λέγεται δὲ παραβολὴ καὶ ὁμοίωσις· ἕλλην γὰρ φησι

tum Aesculapius medicus Lyncurgusque Spartanus qui Graecis leges con-
 didit, innotuerunt. post Baracum iudicis munus per annos 40 obivit
 Gedeon, qui et Ierobaalus usurpatur, qui Madiami gentem trecentorum
 virorum, qui, ut dicetur, aquam lambendo delecti fuerant, exercitu fre-
 tus fudit, eiusque principes spinis triturantis in morem concidit. huic
 filius Abimelech successit ac triennium praefuit. is fratres suos, libe-
 ros homines, numero 70, super uno saxo omnes interfecit; neque fra-
 trum quisquam superfuit praeter unum Ioathanum natu minimum, qui
 consensu monte Sicemitis parabolam de arboribus olea ficu vite et
 rhamno narravit; cuius fabulae rem ea quae ipsi evenerunt comproba-
 vere. reliqua de iudicibus, in progressu invenies.

Porro sciendum est, ait celebris ille Chrysostomus, parabolae voca-
 bulo plures res denotari. nam et sermonem significat et exemplum et
 opprobrium, ut cum David ait (Psalm. 43) "fecisti nos parabolam gen-
 tibus, ut populi capita moveant nobis visis." est etiam parabola oratio
 qua aliquid per ambages innuitur, quod genus multi quaestionem appel-
 lant; cum venisse significatur aliquid, non statim autem ex verbis evi-
 dens est, sed intus reconditum habet sensum. ut cum Samson dixit
 (Iudic. 14) "ab ore voracis cibus exiit et dulcedo a valido." de eodem
 haec Solomonis sunt verba (Proverb. 1) "tunc parabolam intelliges et
 obscurum sermonem." dicitur autem parabola etiam similitudo. unde

παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων “ὅμοια ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
 οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.”
 καὶ παραβολὴ λέγεται ἡ τροπολογία, οἷόν ἐστι τό “ὕψος ἀνθρώπου,
 εἶπον αὐτοῖς τὴν παραβολὴν ταύτην, ὃ αἰτὸς ὁ μεγαλοπρέπυτος,”
 5 αἰτὸν λέγων τὸν βασιλέα. παραβολὴ λέγεται καὶ ὁ τύπος καὶ ἡ
 εἰκὼν, ὡς καὶ ὁ μέγας Παῦλος ἔφη “πίστει προσενηνοχεν ὁ Ἀβραὰμ
 τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς
 ἐπαγγελίας διεξιόμενος. ὅθεν καὶ ἐν παραβολῇ τοῦτον ἐκομίσαστο,”
 10 τοῦτέστιν ἐν τύπῳ καὶ εἰκόνι. καὶ παραβολὴ ἐστὶ λόγος παρα- D
 βάλων τὰ νοητὰ τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ παριστῶν ἐκ τῶν ἐγκοσμίων
 καὶ ὁρατῶν τὰ ὑπερκόσμια καὶ ἀόρατα. πρόβλημα δὲ ἐστὶ λόγος
 συνεσιασμένος καὶ αἰνιγματώδης, κατὰ τὸ εἰρημένον “κλιῶ εἰς
 παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου.”
 πρόβλημά ἐστὶ θεώρημα συντεῖνον πρὸς θεωρίαν καὶ γνῶσιν.
 15 παραδείγμα δὲ ἐστὶν ὑπὸ τοῦ κυδ' ἕκαστον ἄγον ἐπὶ τὸ καθόλου,
 ἡ δεῖξις πιστουμένη τὸ μερικὸν διὰ μερικου καὶ ὁμοίου. παροιμία
 δ' ἐστὶ λόγος ἀπόκρυφος δι' ἑτέρου προδήλου σημαινόμενος.
 ἀλληγορία δ' ἐστὶν ἡ ἐπὶ τῶν ἀψύχων, οἷον ὀρέων καὶ βουνῶν, P 55
 δένδρων καὶ λοιπῶν. τροπολογία δ' ἐστὶν ἡ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων
 20 μελῶν, οἷον κεφαλῆς ὀφθαλμῶν καὶ τῶν λοιπῶν· τροπολογία δὲ
 ἀπὸ τοῦ τρέπεσθαι λέγεται. ἐντεῦθεν ὄρα μοι τὰς πράξεις τῶν
 κριτῶν.

haec (Matth. 13) “*aliam porro eis parabolam proposuit, ita dicens: regnum caelorum simile est homini bono semine agrum suum conserenti.*”
tropologia etiam, cum verbis aliud significantibus res exprimitur, parabola
nomen gerit. ut hic (Ezech. 7) “fili hominis, dic eis hanc parabolam.
aquila magnis alis” etc. aquilae nomine regem notat. imago etiam seu exemplar parabola
vocabulo indicatur, ut cum D. Paulus dicit (ad Hebraeos) “fide Isaacum tentatus Abrahamus obtulit, unigenitum suum,
accepta iam promissione; unde et per parabolam eum tulit,” id est, ut imaginem et exemplar.
est etiam parabola oratio quae mente percipienda sensibilibus comparat, et mundanis ac visibilibus rebus invi-
sibilia atque supra hunc mundum sita indicat. problema vero (quaestionem Latine dicere possis)
oratio est obumbrata et divinationem requirens. iuxta hoc (Psalm. 48) “inclinabo aurem meam ad parabolam,
aperiam in psalterio quaestionem meam.” problema etiam est contemplatio ad cognitionem faciens.
exemplum est, quod a singulari ad universale adducit; aut cum singulari per singulare sive simile fidem facimus. paroemia sermo est occultus, qui alio manifesto indicatur. allegoria est quae de inanimis sumitur, ut montibus collibus arboribus, et cetera. tropologia, quae a nostris membris ducitur, ut capite, ut oculis, ut reliquis; ab immutatione verborum nomen habet.

Georg. Cedrenus tom. I.

7

Ἀναγκαῖον δὲ ἠγησάμεθα καὶ περὶ τῆς τῶν κριτῶν τοῦ Ἰσραὴλ πράξεως ἐν βραχεῖ ἐπισημῆνασθαι, ἵνα τοὺς μὲν εἰδύτας εἰς ἀνάμνησιν ἀναγάγωμεν, τοῖς δὲ ἀγνοοῦσι μικρὰν τινα εἰδησιν ἐντεῦθεν παρούσχωμεν.

Μετὰ τελευτὴν Ἰησοῦ κατελείφθησαν ἔθνη πρὸς τὸ περιύ-5
σαι τὸν Ἰσραὴλ. Θεία γὰρ προγνώσει ὁ Θεὸς ἤδη τὴν ἀποστασίαν
αὐτῶν, ὅτι προστεθήσονται τοῖς εἰδώλοις, καὶ ἐξέδοτο αὐτοὺς εἰς
B χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν τῶν καταλειφθέντων, καὶ ἐταπείνωσαν
καὶ ἐφορολόγον αὐτούς. κατήλθε δὲ ἄγγελος κυρίου εἰς τὴν κοι-
λάδα καὶ πᾶς Ἰσραὴλ· καὶ ἠλεγξεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος περὶ τῆς 10
ἀποστασίας αὐτῶν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο παρεδόθησαν τοῖς ἔθνεσι.
καὶ ἔκλαυσε πᾶς ὁ λαός, μνησθέντες τῶν ἐπισημασθῆναι κυρίου καὶ
τῆς ἐνισταμένης κακώσεως αὐτῶν. ὅθεν ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος
κοιλὰς κλαυθμῶνος· διὰ γὰρ τὸ μὴ ἐξολοθρευθῆναι τὸν Ἰσραὴλ τὰ
ἔθνη ἃ εἶπε κύριος αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ μαθεῖν τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ 15
μιγῆναι αὐτοῖς καὶ δουλεῦσαι τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, διὰ τοῦτο
C παρεδόθησαν εἰς χεῖρας τῶν ἀλλοφύλων. τῇ οἰκείᾳ δὲ φιλανθρω-
πία κινούμενος ὁ Θεὸς ὑπέκτειρε τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀνέστησεν αὐτῷ
πρῶτον κριτὴν τὸν Γοθονιήλ, γαμβρὸν ὄντα τοῦ Χάλεβ, ὅστις
Χάλεβ ζήσας ἔτη ρζ' ἐν δυνάμει ὡς νεανίας εἰσῆρχετο καὶ ἐξήρχετο 20
ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ ἐνίσχυσε κύριος τὸν Γοθονιήλ, καὶ τὸν βουσι-
λέα Συρίας ἐπάταξε. καὶ εἰρήνευσεν ἡ γῆ ἕως τῆς ζωῆς αὐτοῦ
ἔτη μ'. καὶ πάλιν ἀπῆλθε Ἰσραὴλ ἀπὸ κυρίου, καὶ ἐπήγειρεν αὐ-

Necessarium duxi hoc loco de iudicium Israelitarum rebus gestis breviter commemorare, ut et quibus eas cognitae sunt, in memoriam revocentur, et quibus ignotae, illis vel parvam earum notitiam praebeamus.

Mortuo Iosua quaedam gentes ad tentandum Israeliam relictas fuerunt. praenoverat enim deus fore ut a se deficerent ac falsos deos amplecterentur: itaque eos in hostium suorum superstitionem manus dedit, qui eos opprimerent ac stipendiarios fecerunt. tum (Iudic. 2) angelus dei in convallem, in quam universus populus convenerat, descendit, eique suam defectionem exprobravit, indicans eam fuisse causam cur barbaris dederentur. fletum ibi universus populus sustulit, domini beneficiorum et praesentis miseriae memoria. itaque ei loco nomen Vallis fletus inditum. quod enim Israeliticus populus gentes quas deleri iusserat deus non exciderat, sed opera eorum didicisset, iis se permiscuisset atque sculpta eorum simulacra cultu dignatus esset, ideo in potestatem barbarorum erat deditus. deus tamen sua motus humanitate eum miseratus est, excitavitque ei primum iudicem Gothoniolum Chalebi generum (Iudic. 3). is Chalebus cum annos 107 vixisset, viribus veluti adolescens integris in bello versabatur. Gothoniolum autem robore divinitus praeditus regem Syriae clade affecit, pacemque suis restituit, quae annos 40 duravit, usque ad Gothonioli mortem. rursus inde a domino defecerunt

τοῖς κύριος τὸν Ἐκλωμ βασιλέα Μωάβ, καὶ ἐδουλώσατο τὸν Ἰσραὴλ ἔτη τή. καὶ ἐβόησεν πάλιν ὁ λαὸς πρὸς κύριον, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς κριτὴν τὸν Αἰδῶ ἄνδρα ἀμφοτεροδέξιον, ὃς τολμήσας ἀπῆλεν Ἐκλωμ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ δόλω, καὶ φρυγῶν διεσώθη. καὶ **D**
 5 παρενθὺς λαμβάνει τὸν Ἰσραὴλ, καὶ πατάσσει τὴν Μωάβ παταγμὸν μέγαν, καὶ ἠσυχάζει ἡ γῆ ἔτη ὄγδοήκοντα. καὶ μετὰ τελευτὴν τὴν αὐτοῦ ἀπέστη πάλιν ὁ λαός, καὶ ἐταπεινώσεν αὐτοὺς ὁ Σισάρα ὁ δυνάστης, βασιλεὺς Ταβίν, ἔτη η'. καὶ προσκαλεῖται Δεβόρα ἡ προφῆτις τὸν Βαράκ (ἦν γὰρ αὕτη τότε κρίνουσα τὸν
 10 λαόν), καὶ συμπορεύεται μετ' αὐτοῦ ἐπὶ Θαβώρ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ δῆλους ὅτι αὕτη ἡμέρα ἐν ἧ σώσει κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς Μadiaμ. κατεδίωξε δὲ Βαράκ τὸν Σισάρα, καὶ συνέτριψε τὰ ἄρματα αὐτοῦ. κατέβη δὲ Σισάρα ἐκ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καὶ ἔφυγε μόνος, ἕως εἶδεν αὐτὸν Ἰαήλ γυνὴ ἀστεία, καὶ προσεκαλέ- **P** 56
 15 σατο αὐτὸν λέγουσα "ἔκκλινον κύριε πρὸς με, μὴ φοβοῦ." καὶ ἐπέβη πρὸς αὐτήν, καὶ ἐπότισεν αὐτὸν γάλα διὰ τὸ δίψος, καὶ κομίσασα πιασάλῳ ἀπέκτεινεν αὐτόν. καὶ ἠσύχασεν ἡ γῆ ἐπὶ Βαράκ ἔτη μ'. αὐθις δὲ Ἰσραὴλ ἐπέθετο τοῖς εἰδώλοις, καὶ γέγονασιν ἐν χειρὶ Μadiaμ ἔτη ζ'. τότε ὤφθη ἄγγελος κυρίου τῷ
 20 Γεδειῶν, λέγων "ἐν τῇ χειρὶ σου κύριος παραδίδωσι τὴν Μadiaμ." ἤκουσε δὲ Γεδειῶν γενέσθαι θυσίαν τῷ κυρίῳ, καὶ ἤψατο ὁ ἄγγελος τῷ ἄκρῳ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ τῆς θυσίας, καὶ ἐξῆλθε πῦρ καὶ κατέκαυσεν αὐτήν. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ ἄγγελος. τότε ἔγνω

Israelici; isque eis Eglonem Moabicum regem immisit, qui per annos 18 populum Israelicum servitute pressit. denuo itaque auxilium dei oppressi implorarunt; qui eis iudicem dedit Aodum, virum ambidextrum. is praeclarum ausus facinus Eglonem domi suae dolo interfecit, fugaque elapsus, confestim Israelico exercitu assumpto, magna Moabitas clade affect. postea annis 80 Iudaeis quieta omnia fuerunt. sub eius mortem cum populus Israelicus rursus a deo descivisset, per annos 20 eum Siseram Iabini regis copiarum dux oppressit. tum Debora vates, quae eo tempore populo praeerat (Iudic. 4), adscito Baraco una ad montem Thaborem proficiscitur, testata eum esse diem quo deus Israelum esset a Madianitis liberaturus. porro Baracus Siseram in fugam actum insecutus est, atque eius currus comminuit. ipse quidem Siseram de suo curru descendit solusque fugit. quem conspicata Iaela, mulier egregia, ad se vocavit, hortata ut metus securus ad se diverteret. ingresso sitis restringendae gratia lac bibendum exhibuit, sopitumque clavo trucidavit. sub Baraco inde populo pax 40 annos fuit. post, cum denuo ad simulacrorum cultum se dedisset, in Madianitarum manu per septennium fuit. ea tempestate (Iudic. 6. 7) angelus Gedeoni apparuit, qui ei indicaret fore ut in ipsius manum deus Madianitas traderet. ibi cum Gedeon petiisset ut sibi rem sacram deo facere permitteretur, angelus summitate virgae sacrificium tetigit, ignisque inde exarsit idque consumpsit, ac

- B** Γεδεών ὅτι ἄγγελος συνελάλει, καὶ ἐφοβήθη. εἶτα αἰτεῖ τὴν δισσὴν αἴτησιν περὶ τοῦ πόκου, καὶ τυγχάνει τῆς αἰτήσεως. εἶτα καταστρέφει τὸν βωμὸν ἐν ᾧ ἐθεράπευσεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸν Βαάλ, καὶ ποιεῖ ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ θύει τῷ θεῷ δάμαλιν. εἶτα προκαλεῖται τὸν λαὸν καὶ ἀποστρέφει τοὺς δεδιότας, εἴκοσι 5 καὶ δύο χιλιάδας. εἶτα παραλαμβάνει τὰς ἀπολειφθείσας δέκα χιλιάδας, καὶ προστάζει θεοῦ κάτεισιν ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ τοὺς λύψαντας τῇ γλώσση τριακισίους κατέχει, ἀποπέμπει δὲ τοὺς λοιπούς. ὡς δὲ ἐναγώνιος ἐγένετο τῇ βραχύτητι τῶν συμμάχων, ἐπετρέπεται παρὰ θεοῦ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ κατελθεῖν ἐν τῇ παρεμβολῇ 10
- C** Μυδιάμ μόνος μετὰ πνιδαρίου. κατελθὼν δὲ ἤκουσεν ἐν τῇ παρεμβολῇ λεγόντων μαγίδα κριθινὴν ἐν ὑπνω τεθεῦσθαι τὸν λέγοντα ἐν τῇ παρεμβολῇ Μυδιάμ, ἣτις ἀκακλιομένη ἐν παντὶ τῷ λαῷ ἐφθασεν ἕως τῆς σκηνῆς τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπάταξεν ἡ μαγίς πῆν σκηνήν, καὶ ἔπεσε. καὶ εἶπον οἱ ἀκούοντες “οὐκ ἔστι τοῦτο, 15 ἀλλ’ ἡ ἡ ῥομφαία τοῦ Γεδεών· παραδώσει γὰρ ὁ κύριος τὴν παρεμβολὴν ταύτην ἐν χειρὶ αὐτοῦ.” καὶ ἤκουσε Γεδεών καὶ ἐνίσχυσε καὶ ἀνῆλθεν ἐν τῇ ἐκείνῃ νυκτὶ πρὸς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἐνίσχυσε τοὺς τριακισίους ἄνδρας τοὺς μετ’ αὐτοῦ, δέδωκε δὲ αὐτοῖς ἀμφορεῖς καὶ λαμπάδας καὶ σάλπιγγας. καὶ κατελθὼν πεποίηκεν ὡς 20
- D** γέγραπται. ἦν δὲ Μυδιάμ μυριάδες τριακόσαι δώδεκα, ὡσπὶ ἀκρις ἐν πεδίῳ κεχυμένη, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἢ τῶν καμῆλων αὐτῶν. καὶ ἐπεὶ ἐξέστησεν αὐτοὺς ὁ θεός, κατεδίωξε Γεδεὼν ὀπίσω αὐτῶν. γνόντες δὲ οἱ ἐπιλοιοποι προκατέλα-

discessit angelus. sensit ergo Gedeon angelum secum fuisse locutum, ac timuit. inde duplicis de vellere voti divinitus compos factus, altare quod ad Baali cultum castra usurpabat subvertit, eoque loco ara exstructa deo buculam immolat. tum convocato populo, 22 milia eorum qui sibi metuebant discedere domum iubet, et reliqua 10 milia virorum iussu dei ad amnem deducit, ubi reliquis omnibus repudiat trecentos tantum, qui lingua aquam canum ritu lampendo bibissent, retinet. ea tam parva manu instructus mandato dei solus ea nocte cum puero in castra Madianica descendit. ibi audivit insomnium sibi invicem narrantes, imaginatos se per quietem videre pastam hordeaceam volutari per Madianica castra, perque tota castra volutatam ad regis tandem tentorium perlatam impulsisse id atque deiecisse. id auditores ita interpretari, nihil aliud significatum eo insomnio quam Gedeonis gladium, in cuius manum deus ea castra esset traditurus. hoc inauditum Gedeonis animum confirmavit; eaque nocte in sua reversus castra, fiducia 300 viros suos implevit, ac instructos amphoris lampadibus atque tubis ad hostium castra deduxit: ibi tum res gesta est quomodo scriptura exponit. erant in castris hostium ter millena centumque ac viginti milia hominum, veluti locustarum multitudo per agros diffusa; neque numerus camelorum iniri poterat. postquam deus in fugam eos coniecit, insecutus est Gedeon.

βον τὰς διαβάσεις τῶν ὑδάτων ἕως τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνέλαβον
 φεύγοντας τοὺς δυνάστας Μαδιὰμ Ὠρῆβ καὶ Ζήβ, καὶ τεμόντες
 τὰς κεφαλὰς αὐτῶν προσήνεγκαν τῷ Γεδεὼν. διαβάς δὲ τὸν
 Ἰορδάνην ὁ Γεδεὼν ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν Μαδιὰμ, καὶ ἐξέφυ-
 57 γον οἱ βασιλεῖς Μαδιὰμ Ζεβεὲ καὶ Σαλμανᾶ ἐκ τῆς παρεμβολῆς.
 καὶ κατεδίωξε Γεδεὼν ὀπισθεν αὐτῶν, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς. P
 ἔλαβε δὲ τὰ ἐνώτια τὰ χρυσοῦ ἐκ τῶν σκύλων, καὶ ἐποίησεν ἐφούδ,
 καὶ ἔστησεν αὐτὸ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐν Ἐφραθαῖ, εἰς τὴν κληρονο-
 μίαν Μανασσῆ. καὶ ἐξεπόρνευσε πᾶς Ἰσραὴλ ἐπ' αὐτῶ, καὶ γέ-
 10 γονε σκάνδαλον τῷ λαῷ. καὶ ἠσύχασεν ἡ γῆ ἐπὶ Γεδεὼν, ὃς καὶ
 Ἰεροβάαλ ἐλέγετο, ἐπὶ ἔτη μ'. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις τοῦ Γεδεὼν
 ἦν Ὀρφεὺς ὁ Θρηξ ὁ λυρικὸς ὁ Βρυώσιος, ὁ σοφώτατος καὶ περι-
 βόητος ποιητής, ὅστις ἐξέθετο θεογονίας καὶ κόσμου κτίσιν καὶ
 15 ἀνθρώπων πλαστοουργίαν, εἰρηκῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ συντάγματος
 αὐτοῦ ὅτι ἐκ ἰδίας ἐνθυμήσεως οὐκ ἐξέθετό τι περὶ θεοῦ ἢ τῆς
 κοσμικῆς κτίσεως, ἀλλ' αἰτησαμένου αὐτοῦ μαθεῖν παρὰ τοῦ B
 Φοίβου Τιτᾶνος ἡλίου τὴν θεογονίαν καὶ τὴν τοῦ κόσμου κτίσιν,
 καὶ τίς ἐποίησεν αὐτήν. ἐκφέρεται γὰρ ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκθέσει διὰ
 ποιητικῶν στίχων οὕτως.

20 ὦ ἄνα Λητοῦς νιέ, ἑκατηβόλε, Φοῖβε, κραταιέ.
 ὦ δέσποτα ἡμέρας νιέ, ὃ τὰ πάντα πόρρωθεν ἐν ταῖς ἀκτίσι σου
 τοξεύων, ἀμύχαντε καὶ δυνατέ.

πάνδερχες, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνύσσων,
 ὃ τὰ πάντα ἐπιβλέπων, θνητῶν καὶ ἀθανάτων βασιλεύων.

et reliqui re cognita traiectus amnium usque ad Iordanem occupaverunt.
 principesque Madianicos Orebum et Zebum in fuga comprehensos capi-
 tibus truncaverunt, eaque ad Gedeonem attulerunt. is transmisso Ior-
 dāne castra Madianica cepit; fugaque ex iis elapsos reges Zebeam et
 Salmanam persecutus interfecit. ex praeda autem in aureas accepit
 Gedeon, confecitque Ephodum, quod in urbe sua Ephra collocavit,
 in ditione Manassaea. ad illud Ephodum totus populus Israelicus impe-
 git, illicitos cultus ei exhibendo. sub hoc Gedeone, qui et Ierobaalus
 dicitur, quadraginta annos conquivit populus. Gedeonis aetate fuit Or-
 pheus Thrax, lyricus, Bryosius, sapientissimus ac celeberrimus poeta.
 is theogoniam, mundi creationem, hominis effictionem exposuit, initio
 operis praefatus nihil se istarum rerum de sua sententia scripsisse, ve-
 rum se ex Phoebō Titano sole quaesivisse genus deorum quod esset, ac
 quis mundum condidisset. exstant in eius isto opere hi versus.

rex Phoebe, arcitenens, Latonae vivida proles,
 lucipotens, o qui radiis iacularis ab alto
 cuncta tuis, qui cuncta oculis purissime lustras,
 res hominum divumque videns et cuncta gubernans.

ἤλιε χρυσοίοισιν ἀειρόμενε πτερύγεσσιν.

ἤλιε τιμαίαις εἰς τὸν ἀέρα ὑψούμενε πτέρυξι.

δωδεκάτην δὴ τήνδε περὶ σου ἔκλονον ὁμφήν,

σεῖο φαιμένου. σέ δ' αὐτὸν ἐκηβόλε μάρτυρα θείην.

- C** καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς περὶ τούτων εἶπε στίχους ὁ αὐτὸς Ὅρφεύς. 5
ἔφρασε δὲ ἐκ τῶν προειρημένων στίχων ὅτι ὡς ἐκ τῆς εὐχῆς ἀκού-
σας περὶ θεογονίας καὶ κτίσεως κόσμου συνεγράψατο. παρείθησαν
δὲ διὰ τὸ πλήθος. λέγει δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα, ὅτι ἔξ
ἀρχῆς ἀνεδείχθη τῷ κόσμῳ ὁ αἰθέρῃ ὑπὸ τοῦ θεοῦ¹ δημιουργηθείς,
ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐντεῦθεν τοῦ αἰθέρος ἦν χάος καὶ νῦξ ζοφερά, 10
πάντα δ' ἐκάλυπτε τὰ ὑπὸ τὸν αἰθέρα, σημαίνων τὴν νύκτι προ-
τερέειν, εἰρηκῶς ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκθέσει ἀκατάληπτόν τινα καὶ πάν-
των ὑπέριστατον εἶναι, προγενέστερόν τε καὶ δημιουργὸν ἁπάντων,
καὶ αὐτοῦ τοῦ αἰθέρος καὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτὸν τὸν αἰθέρα.
τὴν δὲ γῆν εἶπεν ὑπὸ τοῦ σκότους ἀόρατον οὖσαν. ἔφρασε δὲ ὅτι 15
D τὸ φῶς ῥῆξαν τὸν αἰθέρα ἐφώτισε πᾶσαν τὴν κτίσιν, εἰπὼν ἐκεῖνο
εἶναι τὸ φῶς τὸ ῥῆξαν τὸν αἰθέρα τὸ προειρημένον τὸ ὑπέριστατον
πάντων. οὗ ὄνομα ὁ αὐτὸς Ὅρφεύς ἀκούσας ἐκ τῆς μαντικῆς ἔξ-
εἶπε μῆτις, ὅπερ ἐρμηνεύεται βουλή, φῶς, ζωοδοτήρ. εἶπεν ἐν
τῇ αὐτοῦ ἐκθέσει ταύτας τὰς τρεῖς θείας τῶν ὀνομάτων δυνάμεις 20
μίαν εἶναι δύναμιν, καὶ κράτος τούτων θεῶν ὃν οὐδεὶς ὀρᾷ· ἧς
τινὸς δυνάμειος οὐδεὶς δύναται γινῶναι ἰδεῖν ἢ φέσιν. ἔξ αὐτῆς
δὲ τῆς δυνάμειος τὰ πάντα γεγενῆσθαι, ἀρχὰς ἁσωμύτους καὶ

o sol, auratis qui sursum attolleris alis
et liquidum intactis velox petis aëra pennis,
iste duodecimus mihi te nunc sermo loquente
auditur: mea te firma est oratio teste.

atque eadem de re multi etiam versus sunt Orphei: sed et in his quos rettulimus indicat, quae voti compos factus, quae de deorum genere et mundi origine audivisset conscripserit: reliqui ob multitudinem sunt omissi. inter alia hoc etiam dicit, principio aetherem (sive id caelum dicere voles) in mundo exstitisse a deo fabricatum. ab utraque autem aetheris parte fuisse chaos et caliginosam noctem, qua quicquid est infra aetherem fuerit occultatum, eo indicans, noctem praecessisse. in eodem opere dixerat esse quandam incomprehensibilem omnibusque rebus priorem ac superiorem, atque omnium conditorem, cum ipsius aetheris tum universorum quae infra sunt. terram autem prae tenebris conspici non potuisse, donec lux aethere perrupto omnia condita illustravit. eam lucem id esse quod omnibus rebus superius ante dixerat. perhibuit etiam nomen huius lucis, oraculo sibi revelatum. haec enim ponit: consilium, lux, vitae dator. atque ait has tres divinas nominum facultates unam esse vim ac potentiam, quippe deum invisibilem, cuius facultatis speciem atque naturam nemo possit cognoscere. ceterum ex ea omnia orta esse principia incorporea,

ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἔξουσιαν καὶ ἄστρα πάντα, γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ τὰ ὀρώμενα ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ τὰ ἀόρατα. τὸ δὲ τῶν P 58
 ἀνθρώπων γένος εἶπεν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ πλασθὲν ἐκ γῆς καὶ
 ψυχῆν ὑπ' αὐτοῦ λαβεῖν λογικὴν, καθὼς Μωϋσῆς ἐξέθετο. ὁ δὲ
 αὐτὸς Ὀρφεὺς ἐν τῇ αὐτοῦ βίβλῳ συνένταξεν διὰ τῶν αὐτῶν
 τριῶν ὀνομάτων μιᾶς Θεότητος τὰ πάντα ἐγένετο καὶ αὐτὸς ἔστι
 τὰ πάντα. περὶ δὲ τοῦ τάλαιπώρου γένους τῶν ἀνθρώπων ὁ αὐ-
 τὸς Ὀρφεὺς ἐξέθετο ποιητικῶς στίχους πολλούς, ἀφ' ὧν εἰσὶν
 οὗτοι.

10 Θῆρες τ' οἰωνοὶ τε βροτῶν τ' ἀλητώσια φύλα,
 θηρία, ὄρνια, τῶν ἀνθρώπων τὰ καταναλισκόμενα ἔθνη,
 ἄχθια γῆς, εἰδῶλα τετυγμένα,
 εἰδότες οὔτε κακοῖο προσερχομένοιο νοῆσαι·
 φράδμονες οὔτε ποῖον μάλ' ἀποστρέψαι κακότητος,
 15 εὐδ' ἀγαθοῦ παρεόντος ἐπιστρέψαι καὶ ἔρξαι, B
 ἀλλὰ μάτην ἀδαήμονες ἀπρονόητοι.

καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐξέθετο στί-
 χους ὁ αὐτὸς σοφώτατος Ὀρφεὺς. ταῦτα Τιμόθιος συνεγράψατο
 ὁ χρονογράφος, λέγων τὸν Ὀρφέα πρὸ τοσοῦτων χρόνων εἰπόντα
 ἔτριάδα ὁμοούσιον δημιουργῆσαι τὰ πάντα.

Ἐν τοῦτοις τοῖς χρόνοις ἐκτίσθη τὸ Ἴλιον ὑπὸ τοῦ Ἰλιου·
 μετὰ δὲ λδ' ἔτη τοῦ κτισθῆναι τὸ Ἴλιον ἐκτίσθη Κυζικὸς, μητρο-

solem lunam potestates sidera terram mare ac quaecunque in his vel
 videntur vel conspectum fugiunt. humanum porro genus ab ipso deo
 ait effictum, animamque ab eo accepisse ratione praeditam, sicuti et
 Moses exposuit. idem Orpheus eodem libro scriptum reliquit a tribus
 his nominibus una divina natura facta esse omnia, deumque ipsum esse
 omnia. miseriae autem generis humani idem multis versibus descripsit,
 de quibus sunt et qui sequuntur.

bruta, ferae, volucres, hominumque miserrima turba,
 (feras et volucres vocat mortuos)

pondera telluris simulacraque lumine cassa,
 ignari rerum: non qua ratione malorum
 effugiant impendentes novere procellas,
 nec quo declinant sua detrimenta labore,
 nec bona quo possint studie praesentia apisci.
 verum imprudentes agitat temerarius error.

multosque alios in hano rem praeterea versus sapientissimus Orpheus
 edidit. haec ex Timotheo annalium scriptore, qui refert tam multis re-
 tro saeculis Orpheum pronuntiasse trinitatem consubstantialem universa
 creasse.

Eodem tempore Ilus Ilium condidit, et 34 annis post Cyzicus Cyzi-

πολις Ἑλλησπόντου καὶ Ἀσίας ὑπὸ Κυζίκου. ἐκτίσθη δὲ καὶ Τύρος πρὸ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ ἔτεσι τριακοσίοις καὶ πενήκοντα πρὸς τῷ ἐνί.

C Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν κριτῶν ἐγνωρίζετο καὶ Ἡρακλῆς ὁ ἥρωα καὶ οἱ Ἀργοναῦται οἱ περὶ τὸν Ἰάσονα τὸν Θετταλόν, οἵτινες **5** ἀνιόντες τὸν ἀνάπλουον τῆς Ποντικῆς θαλάσσης ἐπολεμήθησαν ὑπὸ Κυζίκου τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλησπόντου ἐξαίφνης. καὶ συμβάλλοντες ἀλλήλοις ναυμαχίᾳ ἀπέκτειναν τὸν Κύζικον, καὶ παρέλαβον τὴν πόλιν αὐτοῦ τὴν Κύζικον. μεμαθηκότες δὲ ὅτι Κύζικος ὁ σφαγείς ὑπ' αὐτῶν συγγενῆς αὐτῶν ὑπῆρχεν, ἤτουν συγγνώμην **10** τῆς ἀγνοίας αὐτῶν, καὶ ἀποθεραπεύοντες τὸ θεῖον ἔκτισαν ἐν αὐτῇ τῇ Κυζίκῳ ἱερόν, καθὼς ἔμπροσθεν λέξομεν, περὶ τε τοῦ δοθέντος αὐτοῖς χρησμοῦ ἀπὸ τῶν Πυθίων θερμῶν καὶ περὶ τῶν ἄλλων.

D Ὅτι οὐκ ἐν θεοῖς ἑτέροις ἀνέθηκε Γεδεὼν τὸ ἐφοῦδ', ἀλλὰ τῷ ὄντι θεῷ. ἀλλ' ἐπεὶ τοῦ νενομισμένου τόπου καὶ τοῦ νόμου **15** ἀλλότριον πέπραχε καὶ σκάνδαλον γέγονε τῷ Ἰσραήλ, συνέβη γενέσθαι ἐξολόθρευσιν τοῦ οἴκου αὐτοῦ. οὗτος γὰρ ὁ Γεδεὼν ὁ υἱὸς Ἰσραὴλ, πολλαῖς γυναιξὶ καὶ παλλακαῖς μιγνύμενος. ἐκ μιᾶς δὲ τούτων ἐτέχθη αὐτῷ Ἀβιμέλεχ, ὃς ἀπέσφαξε τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ λίθον ἓνα, ἐνὸς καὶ μόνου διαφυγόντος Ἰωά- **20** θαμ, θωπεῖα δὲ ἀπεπλάνησε τὸν λαὸν καὶ ἐβασίλευσεν αὐτῶν. Ἰωάθαμ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐφ' ἐν τῶν ὀρέων ἀνελθὼν προσεφώ-

P 58 νει τοῖς Σικιμίταις τὰς εὐεργεσίας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, εἰπὼν αὐτοῖς περὶ τῆς ἐλαίας καὶ τῆς συκῆς καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ῥάμνου

cum Hellesponti et Asiae caput. condita est etiam Tyrus annis ante Hierosolymitanum templum 351.

Iudicum aetate etiam Hercules heros innotuit, et Argonautae Iasonis Thessali socii. his, cum per mare Ponticum sursum navigarent, bellum subito fecit Cyzicus Hellesponti rex; estque ab iis commisso navali praelio interfectus, et urbs Cyzicus capta. post Argonautae cognito Cyzicum ipsis genere fuisse iunctum, erroris veniam flagitaverunt, ac numine placato fanum in urbe Cyzico extruxerunt, de quo postea dicemus, ut et de oraculo ipsis a Pythiis thermis allato et aliis.

Ephodum Gedeon non aliis diis sed vero deo consecravit: sed in loco alieno, et contra legem id fecit, quae res et Israelicis offendendi ansam praebuit, et familiae Gedeonis internecione stetit. habuit enim hic Gedeon ex multis uxoribus ac pellicibus 70 filios. ex harum una etiam Abimelechum sustulit, qui reliquos suos fratres ad unum omnes super uno lapide necavit, solo Iothamo elapso caedi. populum enim adulatione Abimeleachus decepit regnumque obtinuit. Iothamus autem frater eius consensu quodam monte Sicemitis patris sui beneficia exprobravit, ac fabulam iis de olea ficu vite et rhamno narravit. cui

παραβολήν. καὶ κατὰ ταύτην τὴν παραβολὴν συνέβη αὐτοῖς· πνεῦμα γὰρ κυρίου συνετάραξε τοὺς βασιλεύσαντας αὐτῶν, καὶ ἡ ῥομφαία Ἀβιμέλεχ ἐνεργοῦσα κατ' αὐτῶν, καὶ ἡ ῥομφαία αὐτῶν κατ' αὐτοῦ. καὶ ἐτυράννησεν Ἀβιμέλεχ ἔτη τρία, καὶ καθεῖλε 5 πόλεις Σικιμιτῶν. ἔτι δὲ μίαν τῶν πόλεων πολιορκῶν πλησιάσας τῷ τείχει, κλάσματι μύλου ἔβαλεν αὐτὸν ἄνωθεν γυνή, καὶ συνέτριψε τὸ κρανίον αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Ἀβιμέλεχ ἀνέστη Θόλα, καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ **B** ἕξοσι τρία ἔτη. καὶ μετ' αὐτὸν Ἰαεὶρ ὁ Γαλααδίτης ἔτη εἴκοσι 10 δύο, ὃς εἶχε τριάκοντα [δύο] υἱούς. καὶ μετὰ τοῦτον ἐξήμαρτεν Ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ, καὶ ἐδούλευσε τοῖς γλυπτοῖς τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐταπείνωσεν αὐτὸν βασιλεὺς Μωάβ καὶ Ἀμὼν καὶ πάντα τὰ περὶ κέκλω αὐτοῦ ἔθνη ἔτη ἡ'. εἶτα ἐπέστρεψε πρὸς τὸν θεόν, καὶ περιῆρε τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλοτρίους. καὶ ἀνέστησεν αὐτοῖς κρι- 15 τὴν τὸν Ἰεφθάε τὸν Γαλααδίτην, υἱὸν γυναικὸς πόρνῆς, ὃς ἦν ἐπιρμένος ἐν δυνάμει, καὶ ἐπάταξε τὸν βασιλέα Μωάβ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ κραταιωῶς. οὗτος ἐπλήρωσε τὴν ἰδίαν εὐχὴν οὐκ εὐαγῶς ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ. ἔκρινε δὲ τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ ἔτη ἕξ καὶ ἀπέθανεν. εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἔσσεβὼν ἔτη ἐπτὰ καὶ ἀπέθανεν. **C** 20 εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἐλγὼν ὁ Ζαβουλωνίτης ἔτη δέκα καὶ ἀπέθανεν. εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἀβδὼν ὁ Φαραθωνίτης ἔτη ὀκτώ· ὃς ἔσχεν τισὺς τεσσαράκοντα, καὶ τριάκοντα υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτοῦ. εἶτα ἐκπορνύει ὁ λαὸς ἐν τοῖς εἰδώλοις, καὶ παραδίδωσιν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ Φιλιστιεῖμ ἔτη τεσσαράκοντα. τότε ὤφθη ἄγγελος κυρίου

eventus eorum respondit: reges enim ipsorum spiritus domini conturbavit, fuitque in ipsos efficax Abimelechi gladius, et gladius ipsorum contra eum. tyrannidem Abimelechus triennium tenuit, urbesque Sicemitarum evertit. unam vero adhuc eorum urbem oppugnantem muroque subeantem desuper frusto molae coniecto mulier percussit, ac calvariam ei confregit.

Successit Abimelecho Tholas, iudexque Israelicis fuit 23 annos. post hunc Iairus Galaadites annos 22. huic filii fuerunt 30. mortuo eo rursus deum populus peccatis offendit, barbarorum simulacra colendo. itaque per annos 18 rex Moabicus, Ammonicus, et quae circumiacabant gentes, eum divexaverunt. inde cum alienis diis submotis ad dominum sese convertisset, is eis indicem excitavit Ieptham Galaaditem scorto natum. hic auctus robore Moabico populo et regi gravem cladem intulit. idemque votum suum parum pie propria filia immolata persolvit. excessit, cum sexennium populo praefuisset. post hunc Essebon 7, Egion Zabulonius 10, Abdon Pharathonius 8 annos populi duces fuerunt, quisque eorum priori mortuo suffectus. Abdon filios habuit 40, nepotes 30. secundum haec populo rursus ad impios simulacrorum cultus se dante, deus eum Philistaeis per 60 annos opprimendum per-

στερευούση τῇ γυνακί Μανωέ, καὶ ἐπαγγέλλεται αὐτῇ τὴν σύλ-
ληψιν Σαμψών. ἀνδρωθέντος δὲ Σαμψών, ἔθετο τὴν καρδίαν
αὐτοῦ ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς ἄλλοφύλου. ἐκώλυε δὲ αὐτὸν Μανωέ
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, μὴ εἰδότες ὡς γνώμη Θεοῦ γέγονεν αὐτῷ
D τοῦτο ἐπὶ ἄφανισμῶ τῶν ἄλλοφύλων. χλευασθεῖς δὲ Σαμψών 5
ἐπὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἐν τῷ προβλήματι ὁ εἶπεν, “ἐκ στόματος
ἔσθοντος ἐξῆλθε βρωῶσις καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκύ,” ἀπέστη ἀπ’
αὐτῆς εἰπούσης “τί ἰσχυρότερον λέοντος, καὶ τί γλυκύτερον μέλι-
τος;” καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐξέδοτο αὐτὴν ἀνδρὶ ἑτέρῳ. καὶ διὰ
τοῦτο ὀργίζεται Σαμψών μᾶλλον τοῖς ἄλλοφύλοις, καὶ ἐμπιπρῶ 10
τὰς χώρας αὐτῶν διὰ τῶν χιλιῶν ἀλωπέκων. οἱ δὲ ἄλλοφυλοι κατέ-
κταναν τὴν γυναῖκα Σαμψών καὶ τοὺς γονεῖς αὐτῆς, καὶ πάντα
τὸν οἶκον αὐτῶν ἐξωλόθρευσαν ἐν πυρὶ, ὅτι δι’ αὐτοὺς τοιαῦτα
συνέβη αὐτοῖς. εἶτα συνέβη αὐτῷ τὰ περὶ τὴν γυναῖκα τὴν οὖσαν
ἐν τῇ πόλει τῶν ἄλλοφύλων, ὅτε καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως ἀνή- 15
P 60 νεγκεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐν τῷ ὄρει. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν
Δαλιδᾶν. κρίνει δὲ τὸν λαὸν ἔτη εἴκοσι. καὶ μετὰ τὸ ξυρηθῆναι
ὑπὸ τῶν ἄλλοφύλων καὶ ἐκτυφλωθῆναι, ἀναφρυσῶν αὐθις τῶν
τριχῶν αὐτοῦ, κατέσεισε τὴν τῶν ἄλλοφύλων πόλιν, κατα-
στρέψας αὐτήν, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς συναπέθανε, τότε φονεύσας 20
πλείους ἄλλοφύλους ἢ ἔτι ζῶν. καὶ μετὰ τοῦτον Μιχὰ ὁ ἐκ τῆς
φυλῆς Ἐφραΐμ τοὺς ῥά ἄργυρίου σταθμοὺς δέδωκε τῇ μητρὶ αὐ-
τοῦ. ἡ δὲ ἤγλασε τὸ ἀργύριον τῷ κυρίῳ, καὶ ἐποίησε γλυπτὸν

mittit. eo tempore angelus domini mulieri sterili, quae Manoe erat
uxor, apparet, gravidamque fore et Samsonis matrem pollicetur. adul-
tas Samson ad ducendum sibi alienigenam uxorem animum adiecit, pa-
rentibus reluctans, quod nescirent consilio dei hanc ei cupiditatem
iniectam, quae internecioni barbarorum ansam praeberet. successu tem-
poris illusus ab uxore Samson (cum quaestione a marito sibi proposita,
quidnam sibi hoc vellet “ex ore vorantis cibus exiit, atque dulcedo a
robusto,” ea respondisset “numquam aliquid leone robustius, aut melle
dulcius?”) consuetudine eius se abstinuit; eamque socer alii viro in
matrimonium tradidit. qua re in barbaros exasperatus Samson, mille
vulpibus adornatis eorum segetes incendit. itaque barbari Samsonis ux-
orem huiusque parentes et universam familiam igni combusserunt, quod
penes eos accepti damni causa fuisset. postea Samsoni alia evenerunt
propter uxorem quae in urbe alienigenarum debebat; cum quidem por-
tas urbis humeris suis sublatas in montem extulit. similiter et Dalidae
res. praefuit populo annos 20. postquam vero a barbaris detonsus et
excaecatus fuit, rursus enatis crinibus urbem barbarorum concussam
evertit, inque ea una mortuus est, pluribus tam quam quos vivus occi-
derat, necatis secum barbaris. post hunc Michas de tribu Ephraimica,
130 argenti pondo matri suae dedit: illa argentam deo consecravit, fecit

καὶ χωνευτόν, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ οἴκῳ Μιχά, καὶ ὁ οἶκος Μιχά ὡς οἶκος Θεοῦ. ἐποίησε δὲ καὶ ἐφουδ καὶ σεραφίμ, καὶ προσεκαλέσατο Λευίτην εἰς ἱερέα, καὶ ἦν πράττων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεοῦ **B** κατὰ τὸ πρόσταγμα αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἦν τότε βασιλεὺς ἐν Ἰσραήλ, ἀλλ' ἕκαστος τὸ ἀρεστόν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐπολεῖ. ἔστι δὲ τὸ ἐφουδ καὶ τὸ σεραφίμ ἔνδυμα καὶ μορφώματα. λέγει δὲ πεποιῆσθαι ὑπὸ τοῦ Μιχά ἐπιωμίδα καὶ πρόσωπον, ἔνδυμα ἱερατικὸν καὶ ἰδωλα. κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν συνέβη τὰ περὶ τὸν Λεὺι καὶ τὴν παλλακὴν αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐξετρίβη ἡ φυλὴ Βενιαμίν.

¹⁰ Μετὰ δὲ Σαμψῶν ἠγήσατο τοῦ λαοῦ Σαμανῆ ἔτος ἕν. ἐν τοῖτοις τοῖς χρόνοις τῆς ἱεραρχίας εἰρήνην ἔσχεν ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους ἔτη λ'. καὶ μετὰ τοῦτο ἤρξε τοῦ λαοῦ Ἡλεὶ ὁ ἱερεὺς **C** ἔτη κ'. λιμοῦ δὲ γενομένου πολλοὶ τῶν Ἑβραίων μετανάσται γέγονουσι· μεθ' ὧν καὶ Ἐλιμέλεχ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα καὶ Νοεμὶν ἡ ¹⁵γενὴ αὐτοῦ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτῶν. καὶ κατέηλθον εἰς τὰς πόλεις Μωάβ, καὶ ἔλαβον τοῖς υἱοῖς αὐτῶν γυναῖκας Μωαβίτιδας ἀλλοφύλους. ἐτελεύτησε δὲ ἐκεῖ Ἐλιμέλεχ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ κατελίφθη Νοεμὶν σὺν ταῖς νέμφαις αὐτῆς. ἦνίκα δὲ ἐξῆρε κίριος τὸν λιμὸν ἐξ Ἰσραήλ, ἀνῆλθε Νοεμὶν πρὸς τὴν φυλὴν αὐ- ²⁰τῆς, οὐ κατέλιπε δὲ αὐτὴν Ρουθ ἡ νέμφη αὐτῆς· καὶ συνεργία Θεοῦ καὶ παραίνεσι Νοεμὶν συνάπτεται Ρουθ τῷ Βοὸζ ὡς ἀγχι-στίοντι τῷ Ἐλιμέλεχ. ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν τὸν Ὠβήδ, οὗ υἱὸς **D** Ἰσσαὶ ὁ πατὴρ Δαυίδ. κατὰγεται δὲ Βοὸζ ἐξ Ἰούδα καὶ Θάμαρ

sculptile et conflatile, idque in domo Michae posuit. fuit autem exinde domus Michae tanquam aedes dei, confecitque Ephodum et Seraphimos, et Levitam accersivit qui sibi esset sacerdos; fecitque in nomine dei secundum eius mandatum. non enim eo tempore Israelicus populus regem habebat: sed quivis, quod sibi visum esset agebat. est autem Ephodum vestis genus, et Seraphimi simulacrorum. dicuntur ergo a Michae fuisse facta vestis humeralis, ac facies sive vestis pontificalis, et simulacra. eodem tempore Levitae pellex constuprata et Beniaminea stirps deleta est.

Post Samsonem Samanes annum unum populo praefuit. atque ea tempestate sacerdotibus summam rei administrantibus, 30 per annos populo cum barbaris pax fuit. postea eum per 20 annos Elis sacerdos rexit. orta autem fame multi Ebraeorum solum verterunt; atque inter hos Eli- melechus tribu Iudaeus cum Noemi uxore sua et duobus filiis in urbes Moabicas commigravit, deque ea gente filiis suis barbaricas uxores matrimonio iunxit, ibique ipse cum filiis mortem obiit, sola relicta Noemi cum duabus nuribus. postquam deus famem a Iudaea sustulit, rediit Noemis ad tribum suam, comitante eam Rutha nuru. ibi dei auxilio ac monitu Noemis effectum est ut Boozus, utpote qui sanguine Elimelecho proximus esset, Rutham duceret, ex eaque Obedum patrem Iessae, avum Davidi progeneraret. Boozus a Iuda et Thamare alienigena mu-

τῆς ἀλλοφύλου, ἕξ ὧν Φαρές καὶ καθεξῆς, ὡς ἡ γενεαλογία φέρει.

Ἵτι ἐν τῷ ἔτει Σαμψῶν* ἕβδομος ἀρχιερεὺς κατέστη ὁ Ἥλει, ὃς καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ πεντήκοντα ἐτῶν γενόμενος ἕτερα ἔτη μ'. ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἱερατείας Ἥλει ἐγενήθη ὁ προφήτης 5 Σαμουήλ, καὶ τῷ ὀγδόῳ ἔτει ἐδόθη ἐν τῷ ναῷ, καὶ τῷ λη' ἔτει ἤρξατο κρῖνειν τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τῷ ο' ἐτελεύτησεν, ἱερατεύσας λέ' ἔτη.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς τῶν κριτῶν βίβλου, ὡς ἐν παρόδῳ
P 61 κατ' ἐπιτομὴν ἐσημειωσάμεθα. ἔδοξε δέ μοι καὶ τὰς ἀναγκαίω- 10
τέρας ὑποθέσεις τῶν τε βασιλειῶν καὶ τῶν παραλειπομένων ἐν
ἐπιτόμῳ ἀνατάξαι εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐντυχανόντων ταύτῃ τῇ
βίβλῳ.

Ἵτι Ἐλκανῶς καὶ Ἄννα καὶ Φενάννα αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἀνήρ-
χοιτο ἐν Σηλῶμ θύειν κυρίῳ. καὶ τῇ Ἄνῃ οὐκ ἦν τέκνον. καὶ 15
ἤτησατο Ἄννα κατωδύνως κυρίῳ τοῦ ἀνοιγῆναι αὐτῆς τὴν μήτραν
καὶ τὸ τεχθὲν δοτὸν γενέσθαι αὐτῷ. καὶ ἔτεκε τὸν Σαμουήλ, καὶ
προσήνεγκεν αὐτὸν τῇ σκηνῇ τοῦ Θεοῦ. καὶ πάλιν ἠῤῥατο Ἥλει
ὑπὲρ αὐτῆς δοθῆναι αὐτῇ ἀντὶ Σαμουήλ τέκνα, καὶ ἔτεκεν υἱοὺς
B τρεῖς καὶ θυγατέρας δύο. Ὅφνει δὲ καὶ Φινεὲς οἱ υἱοὶ Ἥλει οὐκ 20
ἐν ταῖς θυσίαις μόνον ἐξημάρτανον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς γυναῖξιν
ἐξεπόρνεον ταῖς παρεστηκυῖαις ἐν ταῖς πόλαις τοῦ ναοῦ κυρίου.
ἱστορεῖ τοίνυν ἡ πρώτη τῶν βασιλειῶν πόλεμον συστήναι τοῖς ἄλ-

liere genus repetit; quibus natus fuit Pharezus, ac deinceps uti generis recensio demonstrat.

Anno Samsonis* septimus pontifex declaratus fuit Elis. hic quinquagenarius principatum populi occoepit, gessitque annos 40. quarto anno huius pontificatus Samuelis vates est natus, octavoque in templum dedicatus trigesimo octavo coepit ius populo dicere, mortuusque est anno septuagesimo, sacerdotio 35 annos functus.

Atque haec quidem de libro iudicum breviter atque obiter annotavimus. consultum autem fore censui ut etiam praecipua Regnorum librorum, atque eorum qui Annales appellantur, argumenta compendio referam, ut ea nostro lectori in memoriam ista ratione redigantur.

Elcanas cum uxoribus suis Anna et Phenanna Silonem adscendit, deo sacrificaturus. Anna autem cum prolem non haberet, a deo intimis precibus contendit uti se sterilitate liberaret, pollicens ipsi se prolem quam dedisset consecraturam. ita Samueli mater facta est, eumque tabernaculo dei obtulit. cumque Elis ipsi comprecatus esset a deo alios liberos dari loco Samueli, ea postmodo filios tres ac filias duas peperit. ceterum Ophnis ac Phineas, Elis sacerdotis filii, non sacrificia modo delictis suis polluebant, sed et cum mulieribus templi dei iantricibus stupri consuetudinem habebant. narrat porro primus Regnorum liber barbaros

λοφύλοις πρὸς τὸν Ἰσραήλ. καὶ νικήσαντες οἱ ἄλλόφυλοι αἴρουνσι τὴν κιβωτὸν τοῦ Ἰσραήλ. καὶ ἀκούσας Ἡλεὶ ὁ ἱερεὺς πεσὼν ἀπέθανε. προσφέρουσι δὲ οἱ ἄλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν δῶρον τῷ θεῷ αὐτῶν Δαγῶν εἰς Ἄζωτον, καὶ ἰστώσιν αὐτὴν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ εἰδώλου. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ πίπτει ὁ θεὸς αὐτῶν Δαγῶν, καὶ ὀρθρίσαντες εὗρον αὐτὸν πεπτωκότα ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ. ἀπίστησάν τε αὐτόν, καὶ τῇ ἑτέρᾳ νυκτὶ πάλιν ἔπεσε Δαγῶν καὶ συνετριβή, καὶ οὐκέτι ὁ ναὸς αὐτοῦ ἐσεβάσθη. καὶ ἐπατάχθησαν οἱ ἄλλόφυλοι εἰς τὰς ἔδρας αὐτῶν καὶ οἱ ἐν παντὶ ὄρω τῆς πενταπόλειος αὐτῶν, Ἀζώτου Γάζης Ἀσκάλωνος Γέθ Ἀκκάρων· καὶ ἐγένετο σύγχυσις μεγάλη θανάτου ἐν αὐταῖς, καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐξέβραξε μῦς. καὶ μετὰ ἑπτὰ μῆνας (ὡς δὲ Ἰώσηπος, μῆνας δύο μόνους ποιῆσαι τὴν κιβωτὸν παρὰ τοῖς ἄλλοφύλοις, οἳ καὶ Παλιμιστηροὶ νῦν καλοῦνται) ἐξέπεμψαν τὴν κιβωτὸν μετὰ δώρων καὶ θυσιαῶν, ἐπιθήσαντες αὐτὴν ἐφ' ἡμαξάν καινήν, ζεύξαντες βόας ἐλεκτοὺς ἀσπίλους, καὶ ἤθθυναν οἱ βόες ἀφ' ἑαυτῶν. καὶ ἦλθεν Ἰσραήλ εἰς τιμὴν. ἰδόντες δὲ οἱ ἄλλόφυλοι ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ ἔμεινεν ἡ κιβωτὸς εἰς οἶκον Ἀμιναδάμ ἔτη κ'. πρὸ τούτου δὲ κατήνησεν ἡ κιβωτὸς ἐν Βεθσαιμοῖς εἰς οἶκον Ὠσηέ, ὅς τὴν μὲν ἡμαξάν διασχίσας καὶ ἀνάψας ἐν πυρὶ, τοὺς δὲ βόας ἐν αὐτῇ ἀνενεγκῶν προσήνεγκε θυσίαν κυρίῳ τῷ θεῷ. οἱ δὲ υἱοὶ Ἰεχωνίου ἀναξίως προσήγγισαν τῇ κιβωτῷ, καὶ ἀπώλοντο ἐξ αὐτῶν ὁ ἄνδρες, οἵτινες ὑπῆρχον δυσσεβεῖς καὶ εἰδωλολάτραι, ἀλλὰ

Israelicis bellum intulisse, victoriaque potitos arcam dei Israelici abstulisse: Elim eo audito corruisse atque exspirasse. barbaros arcam Azotam attulisse, donarium Dagoni deo suo, atque ad simulacri pedes constituisse. id simulacrum noctu concidisse, manequē ab iis inventum aste arcam prostratum. rursus erectum, insequenti nocte denuo devolutum esse atque confractum: itaque fanum eius esse in honore desiisse. sed et in anu morbum inflicto barbari senserunt, et per totam Pentapolin (regio est a quinque urbibus hoc nomen habens, Azote Gaza Ascalone Getha Accarone) habitantes; iisque in urbibus magna fuit pestilentia. terra quoque eorum mures edidit. post septem menses (Iosephus deos tantum perhibet) barbari, quos nunc Palaestinos appellamus, arcam cum donis et hostiis miserunt novis quadrigis impositam, cui vaccas delectas et intactas iunxerant. eae nemine dirigente viam confecerunt. fuitque hoc Israelico populo honori, cum barbari re visa magno metu percellerentur. mansit autem arca in domo Aminadabi. prius quidem ea in domum Oseae in urbem Bethschemesam pervenerat; qui quadrigis scissis et accensis vaccas igni impositas domino deo adolevit. at vero filii Iechoniae cum ad arcam minus religiose accessissent, 70 de iis mortui sunt: erant enim impii et falsorum numinum cultores, sicut et pleri-

καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ ἐν Βεθσαμοῖς, ὥστε καὶ πνιγῆναι ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πενήκοντα χιλιάδας. αὐθις δὲ πάλιν ἀποπέμποσι
P 62 καὶ οὗτοι τὴν κιβωτὸν εἰς Καριαθιαρείμ· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ ἄσμενοι ἀπεδέξαντο τὴν κιβωτὸν, καὶ κατέστησαν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Ἀμιναδάμ τὸν ἐν τῷ βουνῷ, καὶ ἠγάσεν Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐ- 5 τοῦ φυλάσσειν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου. ἐποίησε δὲ ἡ κιβωτὸς ἐκεῖσε ἔτη κ', καὶ ὁ λαὸς ἄρτι ἐπορεύθη ὀπισθεν κυρίου. καὶ συνάγει Σαμουὴλ πάντας εἰς Μασιφῶ, καὶ παραινεῖ περιελεσθαι αὐτοὺς πάντα τὰ εἰδῶλα, καὶ ἐποίησαν οὕτως. οἱ δὲ ἄλλοφυλοὶ παμπληθεῖ παρενέβαλον ἐπ' αὐτούς. καὶ ἤΐξατο ὑπὲρ 10 αὐτῶν Σαμουὴλ, καὶ ἐβρόντησε κύριος, κινεῖται δὲ πῶς Ἰσραὴλ κατὰ τῶν ἄλλοφύλων, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς κύριος διὰ χειρὸς
B Ἰσραὴλ πληγὴν μεγάλην. καὶ μετὰ τοῦτο συνάγεται πῶς ὁ λαὸς πρὸς Σαμουὴλ λέγοντες “ἐπειδὴ οἱ υἱοὶ σου Ἰωὴλ καὶ Ἀβιά οὐ κατὰ τὰς σὰς πορεύονται ὁδοὺς, ἀλλὰ δώροισι ἐκκλίνουσι τὸ δέ- 15 καιον,ποίησον ἡμῖν βασιλέα, ὃς κρινεῖ ἡμᾶς.” πονηρὸν δὲ τοῦτο ἐφάνη τῷ Σαμουὴλ. ὁμοῦς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς ὑπακοῦσαι τοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι οὐ σὲ ἐξουδενώκασιν ἀλλ' ἐμὲ τῷ μὴ θέλειν βασιλεύεσθαι ὑπ' ἐμοῦ· κατὰ ταῦτα πεποιήκασιν οἱ πατέρες αὐτῶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου. ἔχρισεν οὖν αὐ- 20
C τοὺς Σαμουὴλ βασιλέα τὸν Σαούλ, ἄνδρα Βενιαμῖτην. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀμανιτῶν Ναῦς ἐπυνέστη τῇ Γαλαάδ. οἱ δὲ ἤθελον ἐπι

1 πληγῆναι Xylander

que omnes Bethschemesani cives; quapropter etiam 50 milia virorum de illo populo perierunt. itaque hi arcam a se Cariatearimam dimitunt; cuius cives eam alacres exceperunt, inque domo Aminadabi sita in colle reposuerunt; Eleazarumque is filium suum consecravit, qui arcam foederis divini custodiret. ibi circa annos 20 est commorata. tunc populus denuo dei praeceptis obtemperabat; quos Masipham convocatos Samuel exhortatus est uti simulacra omnia abolerent. eiusque monitui populus obtemperavit. statim barbari omnibus copiis adversus populum Israelicum sunt profecti. pro quo cum ad deum precibus Samuel intercederet, intonuit deus. ac toto populo in aciem contra barbaros egresso, manu eius deus ingentem stragem barbarorum edidit. his ita gestis universus populus ad Samuelum confluit, eumque sic appellaverunt (1 Sam. 8) “quandoquidem filii tui Ioelus et Abias tuis vestigiis non insistent, sed in iudicando corrumpi se donis patiuntur, agedum regem nobis constitue, qui noster sit iudex.” displicuit id postulatum Samuele: verum tamen a deo iussus ipsis obsequi, quando non Samuelum sed se deum sprevisent, regemque ipsis esse eum dedignati essent, imitati in hoc maiorum suorum facta, qui ab eo die quo ex Aegypto educti divinitus fuerunt, tales sese gessissent, ita ergo Saulum, hominem tribu Beniaminaeum, unctione regem iis designavit. secundum haec Ammonitarum rex Naasus Gileadam urbem oppugnavit. cum vero illi salutis obtinendae

σωτηρία δουλεύειν αὐτῶ. καὶ εἶπε Ναῦς “οὐχ οὕτως, ἀλλ’ ἔσται ἔμῃ ἢ σωτηρία ἐν τῷ ἔξορῶμαι με παντὸς ἀνδρὸς ὀφθαλμὸν δεξιὸν εἰς ὄνειδος Ἰσραήλ.” καὶ ἐθρήνησαν οἱ ἄνδρες οἱ ἐν Γαλαάδ. ἤκουσε δὲ Σαούλ, καὶ προσκαλεῖται πάντα Ἰσραήλ, καὶ ἕξαριθμεῖται αὐτὸν εἰς χό’ χιλιάδας. ποιήσας δὲ αὐτοὺς εἰς τρεῖς ἀρχὰς ἐπέθετο τοῖς Ἀμανίταις καὶ ἄλλόθρυσεν αὐτούς. ὁ δὲ Σαμουὴλ λαμβάνει τὸν λαὸν καὶ Σαούλ, καὶ κατέρχεται εἰς Γαλαγαλα, καὶ ἐγκαινίζει τὴν βασιλείαν Σαούλ, καὶ ἄπεισιν εἰς Ἄρμα-
 D
 θάμ. συναθροίζεται δὲ πλῆθος ἄλλοφύλων ἐν Γαλαγαλοῖς, καὶ
 10 σὺν εὐρέθησαν μετὰ Σαούλ εἰ μὴ ἕξακόσιοι ἄνδρες, καὶ οὐδὲ τοῖ-
 τοις ἦν ὄπλα. Σαούλ δὲ διωπορηθεὶς καὶ ἐγκρατευσάμενος ἀνή-
 γεικεν θυσίαν τῷ κυρίῳ. *καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμουὴλ πρὸς
 αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ “τί τοῦτο ἐποίησας;” ὁ δὲ τὴν ἀπορίαν
 τοῦ λαοῦ καὶ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ προβάλλεται. Σαμουὴλ δὲ
 15 ἀραῖς αὐτὸν ἀπειλήσας τὴν βασιλείαν ἐτέρῳ τῷ ὑπὲρ αὐτὸν κρείτ-
 τονι δοθήσεσθαι προφητεύει, καὶ ἄπεισιν. Ἰωανᾶθαν δὲ μόνος
 μετὰ τοῦ αἵροντος τὰ σκεύη αὐτοῦ παραβιασάμενος κατήλθεν εἰς
 τὴν ἐπόστασιν τῶν ἄλλοφύλων, καὶ σύμβολον δοὺς τῷ αἵροντι τὰ P 63
 σκεύη αὐτοῦ ἐπέθετο τοῖς προφυλάσσουσι, καὶ ἐπάταξεν ὡσεὶ κ’
 20 ἄνδρας. καὶ ἐπήνεγκε κύριος ἕκστασιν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἄλ-
 λοφύλων ἐν τῷ ἐωρακέναι μικρόθεν τὴν φυγὴν τῶν προφυλισσόν-
 των. οἱ δὲ ἐν τῷ βουνῷ ὄντες μετὰ Σαούλ, ἰδόντες τὴν σύγχυσιν
 τῆς παρεμβολῆς τῶν ἄλλοφύλων, δηλοποιοῦσι τῷ Σαούλ. ἦν
 δὲ ἱερὸς ἐκεῖ Ἀχίας Λευίτης, αἵρων ἐφοῦδ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ

causa servitutem se ei servituros promitterent, aliter se iis parciturum Nasus negavit, nisi in opprobrium Israelicae gentis cuiusvis viro oculus dextrum ernisset. id ingentem apud Gileaditas luctum excitavit. Saulus autem re cognita totum Israelicum populum ad se convocavit, numerumque virorum 670 milia invenit. proinde copiis in tres partes divisit Amanitas aggressus occidione occidit. tum Samuelus adsumpto populo ad Galgala descendit, Saulumque ibi regno inauguravit, ipseque Armathaimam abiit. paulo post barbarorum multitudo ad Galgala convenit, cum quidem Saulus secum non amplius 600 viris haberet, eosque inermes. itaque in his angustiis desperato Samueli adventu deo sacrificavit. ecce autem ei supervenit Samuelus, et ob id factum obiurgat, paucitatem suorum et angustiam temporis praetextenti imprecationibus certis minatus fore ut regnum hoc praestantiori traderetur: id vaticinatus discessit. at vero Ioanathas solo armigero comitatus ad stationem barbarorum perripit; tesseraque armigero data excubitores adortus ad viginti viros interfecit. sed et dominus terrorem castris barbarorum immisit, cum fugam excubitorum eminus cernerent. qui in colle cum Saulo erant, cum eam in castris barbarorum trepidationem cernerent, Saulo rem aperiant. is Achiam sacerdotem Levitam, qui una erat ac Ephodum gesta-

ζπερωτῆσαι ἐν κυρίῳ. ὡς δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον συνεκόπτετο ἡ παρ-
 εμβολὴ τῶν ἀλλοφύλων ὑφ' ἑαυτῶν (ἐπανέστησαν γὰρ οἱ ἐπίμικτοι
 καὶ δοῦλοι οἱ μετὰ τῶν ἀλλοφύλων καθ' ἑαυτῶν, καὶ ἐπάτισσον
B αὐτοὺς ῥομφαίαις), εἶπε Σαοὺλ τῷ Ἀχίᾳ συστειλαὶ τὰς χεῖρας,
 καὶ ἐπέθετο αὐτὸς τοῖς ἀλλοφύλοις σὺν τοῖς ἐξικοσίοις. ἐξῆλ- **5**
 θον δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς σπηλαιοῖς καὶ ταῖς ὄραις κρυπτόμενοι τῶν
 Ἑβραίων, καὶ γέγονασι μετὰ Σαοὺλ ὡσεὶ χιλιάδες δέκα. τότε
 ἠγνόησεν ἄγνοιαν Σαοὺλ, καὶ ἠράσατο μὴ ἀπογεύσασθαι βρώσεως
 τὸν λαὸν ἕως συντελέσει τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. πᾶσαι δὲ ἡ γῆ ἠρί-
 στα. εἶτα συμβαίνει τὰ περὶ Ἰωνάθαν ἐν τῇ ἐν ἀγνοίᾳ βρώσει **10**
 τοῦ μέλιτος. ἐξαιρεῖται δὲ αὐτὸν ὁ λαὸς τοῦ θανάτου. καὶ
 Σαοὺλ κατεπολέμησε πάντα τὰ ἔθνη **τθ** κύκλῳ αὐτοῦ, ἰσχύων καθ'
C αὐτῶν. πάλιν δὲ ἀνέρχεται πρὸς αὐτὸν Σαμονὴλ ὁ προφήτης,
 καὶ λέγει αὐτῷ τὴν ἀπώλειαν Ἀμαλήκ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ἐντολήν,
 ἣν ἔλαβεν ἐκ Θεοῦ, τοῦ μὴ περιποιήσασθαι ἐξ αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώ- **15**
 που ἕως κτήνους, ἀπὸ νηπίου καὶ θηλάζοντος ἕως πρεσβύτου,
 ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ὄλον τὸ θῆλυ γένος ὀλέσαι καὶ πάντα τὰ κτήνη
 αὐτῶν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν διαφθεῖραι, ὅτι κακὰ
 ἐνεδείξαντο τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐξ Αἰγύπτου ἐπανόδῳ. Σαοὺλ
 δὲ τῆς μὲν νίκης ἐπιτυχῶν καὶ ἐκτρέψας τὸν Ἀμαλήκ περιποιήσατο **20**
 Ἄγαγ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν, ὁ δὲ λαὸς διήρπυσε ποίμνια καὶ βο-
D κόλια καὶ ἀποσκευὴν ἱκανήν. καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμονὴλ ἐν
 Γαλαγίοις, καὶ λέγει πρὸς Σαοὺλ ἃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, τὴν τε

bat, iussit deum consulere. cum vero etiam amplius barbari in castris
 tumultuantes mutuo sese aggrederentur (nam advenae et servi qui in
 barbarorum castris erant, adversus se invicem infestis armis rem gere-
 bant), Saulus sacerdoti iussit ut manus componeret, atque ipse cum sex-
 centis barbaros adortus est. coniunxerunt se cum eo etiam Ebraei, qui
 in speluncis et rimis montium latebant, ita ut circa Saulum essent ad
 decem virorum milia. ibi tum Saulus ignoratione ductus mortem nove-
 rat ei, quicumque de populo cibum prius gustasset quam hostes essent
 deleti. omnis autem terra prandebat. tunc evenit ut Ionathas edicti
 istius ignarus mel gustaret; quem tamen populus neci exemit. porro
 Saulus omnes finitimas in orbem gentes debellavit. rursus deinde Sa-
 muelus vates ad eum venit, ac quod a deo acceperat mandatum, ipsi ex-
 ponit de internecone excidenda Amaleci gente, ita quidem ut et homi-
 nes et pecus ab lactente usque ad senem omnes, adeoque totum etiam
 muliebre genus cum iumentis extinguere et omnia ipsorum impedimenta
 perdere iuberet. causa interneconis Amalecitis fuit, quod ex Aegypto
 adscendentem Israelicum populum maleficiis infestassent. Saulus vero
 victoriam quidem deletis Amaleci copiis obtinuit, caedi tamen Agogum
 regem exemit. ac populus etiam de gregibus armentis impedimentisque
 hostium magnam praedam egit. ecce autem Samuelus ad Saulum Gal-
 galis agentem revertitur, iussuque dei ei indicat fore ut regno excidat

τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν καὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ λαοῦ, ὃς διέρρηξε τὸ πτερόγιον τῆς διπλοῦδος αὐτοῦ. παραβιάζεται δὲ Σαοὺλ τὸν Σαμουὴλ ὑποστρέψαι μετ' αὐτοῦ, καὶ χερσὶν ἰδίαις ὁ προφήτης ἀποσφάζει Ἄγαγ τὸν βασιλέα Ἀμαλήκ. διὰ ταύτην τὴν παρακοὴν Σαοὺλ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Σαμουὴλ "μεταμεμέλημαι ὅτι ἔχρισα τὸν Σαοὺλ εἰς βασιλέα, διότι ἀπίστη ἀπὸ ὀπισθέν μου καὶ οὐκ ἐπόλαξε τὰ ῥήματά μου." πολλὰ δὲ κατωνείδισε τὸν Σαοὺλ Σαμουὴλ ἐπὶ τῇ παρακοῇ ταύτῃ. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν λαὸν καὶ τοῦ θῦσαι τὰ θρέμματα τῷ Θεῷ ἐπήνεγκε. καὶ εἶπε Σαμουὴλ P 64 πρὸς Σαοὺλ "εἰ Θελητὸν τῷ κυρίῳ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσαίαι ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου; ἰδοὺ ἀκοὴ ὑπὲρ θυσαίαν ἀγαθή, καὶ ἡ ἐκαθρούσις ὑπὲρ στέαρ κριῶν. ὅτι ἄμυρτία οὐλώνισμα ἐστὶ, ὀδύνην καὶ πόνον θεραφίμ ἐπάγουσιν. ὅτι ἐξουθενώσας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἐξουθενώσῃ σε κύριος, μὴ εἶναι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ." καὶ ἀπίστη ἀπ' αὐτοῦ Σαμουὴλ, καὶ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι. γνώμη δὲ Θεοῦ κατακολουθήσας Σαμουὴλ ἤπεισιν εἰς Βηθλέεμ, καὶ ἐκεῖ ἔχρισε τὸν ὄγδοον υἱὸν Ἰεσσαὶ Δαβὶδ εἰς βασιλέα, καὶ δίδοται πνεῦμα Θεοῦ. καὶ τότε ἐπῆλθεν ἐπὶ Σαοὺλ πνεῦμα πονηρὸν, καὶ ἔπλησεν αὐτόν. καὶ εἶπον οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ τὰ περὶ Δαβὶδ πρὸς Β 20 αὐτόν, ὅτι πνεῦμα Θεοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ ὅτι ἄδει ψάλλων ἐν κιν- τῆρα καὶ ψαλτηρίῳ καὶ νύλλῃ. καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ πρὸς Ἰε- σαί, καὶ ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ψάλλειν καὶ διώκειν πνεῦμα τὸ

1 ὡς Xylander 13 θεραφίμ Xylander septuaginta interpretes secutus: legebatur σεραφίμ

Saulus, populumque ita ab eo abruptum iri quomodo rex laciniam de laena Samuelis abruptisset. et Samuelus a rege ita coactus una cum eo revertit, Agagumque regem sua manu vates iugulavit. haec divini mandati neglectio ita deum offendit ut Samuele diceret, quod inunxisset regno Saulum, eius se paenitere, quando is a se defecisset ac mandata sua posthabuisset. ac cum Saulus a Samuele huius praevocationis causa graviter obinrgatus populi culpam studiumque pecudes deo sacrificandi causaretur, "putasne" inquit vates, "hostias ac sacrificia deo tam probari quam dicto eius audientem esse?" sic habet: praestat obedientia sacrificio, et obtemperatio adipi arietino. contra peccatum magicae superstitioni par est inobedientia, poenamque cum cultus falsi numinis supplicio eandem conciliat. tu quia dei mandatum pro nihilo habuisti, itaque deus etiam te nihili faciet, regnoque Israelico privabit." his dictis a rege discessit, neque ei porro se videndum praebuit. idem vates dei in saeu Bethlehemam abiit, ibique Davidum Iessae filium natu octavum auctens regno destinavit; atque huic spiritus dei datus est. at contra in Saulum spiritus malignus irruit, eumque vexavit. familiares itaque ei indicaverunt esse Davidum spiritu dei praeditum ac variis instrumentis musicis ludere peritum. itaque Saulus ad Iessam missis famulis Davi-

πνῆγον αὐτόν. καὶ ἀπέστη τὸ πνεῦμα ἀπὸ Σαούλ, καὶ πεποίηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ αἶρειν τὰ σκευή αὐτοῦ τὰ πολεμικά. ἀγαπητὸς δὲ γέγονε Δαβὶδ τῷ Σαούλ. τότε ἐξῆλθον οἱ ἀλλόφυλοι ἐν δυνάμει βαρεῖα, καὶ γέγονε τὰ περὶ Δαβὶδ καὶ Γολιάθ, ὃν ἀνείλε μονομαχῆσας ὄψος ἔχοντα πόδας ὀκτώ, ὧν ἐτῶν λγ'. ᾧ ὑπήντησας αἱ χορεύουσαι λέγουσαι "ἐπάταξε Σαούλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ καὶ C Δαβὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ." καὶ γίνεται φθόνος Σαούλ ἐπὶ Δαβὶδ διὰ τὸ αὐτῷ μὲν δοθῆναι τὰς χιλιάδας, ἐκείνῳ δὲ τὰς μυριάδας. καὶ ἐπέπεσε παρὰ Θεοῦ πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ Σαούλ, καὶ προεφήτευσεν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. καὶ Δαβὶδ ἔψαλλεν ἐν τῇ χειρὶ 10 αὐτοῦ ὡς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ δορὸν ἐν τῇ χειρὶ Σαούλ, καὶ εἶπε πατάξαι ἐν Δαβὶδ, καὶ ἐκκλίνυς Δαβὶδ, ἐπάταξεν ἐν τῷ τοίχῳ. τοῦτο δις πεποίηκε Σαούλ. γνούς δὲ Σαούλ συμμαχεῖν Θεὸν τῷ Δαβὶδ, ἐποίησεν αὐτὸν χιλιάρχον, ἑξακοστειλας αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ εἰσερχεσθαι καὶ ἐξέρχεσθαι ἐν τῷ πολέμῳ, 15 εἰπὼν "ἔστω ἡ χεὶρ τῶν ἀλλοφύλων κατ' αὐτοῦ ἥπερ ἡ χεὶρ μου," D καὶ δέδωκεν αὐτῷ Μελχὼλ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα. ἀποδρὺς δὲ Δαβὶδ ἀπὸ προσώπου Σαούλ ἀπῆλθε πρὸς Σαμουὴλ ἐν πόλει Ἀρμαθαΐμ, καὶ εὔρε χορὸν προφητῶν μετὰ Σαμουὴλ. καὶ ἀπέστειλε Σαούλ ἄπαξ καὶ δις καὶ τρις ἀγγέλους συλλαβεσθαι τὸν 20 Δαβὶδ· καὶ προφητεύοντες διέμενον. θυμωθεὶς δὲ Σαούλ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ἐπορεύθη συλλαβεσθαι αὐτόν· καὶ ἐξέστη, καὶ ἦν προφητεύων καὶ αὐτός, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔκειτο

dum domum suam adscivit, ut fidibus luderet spiritumque a quo rex vexabatur abigeret; qui et recessit a rege. proinde Davidum rex dilexit armigerumque suum constituit. sub idem tempus barbari bellum Ebraeis fecerunt, magnis freti copiis. quo in bello Davidus Goliathum octo pedes altum, annos natus 33, singulari praelio congressus trucidavit. a qua victoria redeunti, cum occurrentes choream ducentes mulieres cecinissent a Saulo millia, a Davido dena millia esse devicta, invidit rex Davido sibi eo carmine praelato; exagitavitque eum denovo malignus deo immittente spiritus, ac in medio suae domus vaticinatus est. coram eo Davidus quotidie fidibus cecinit. Saulus autem hasta quam manu tenebat, Davidum traicere voluit: sed hic inclinato corpore ictum evitavit, et hasta parieti infixam est. bis hoc Saulus est conatus. inde cognito deum Davido adesse, tribunum militum eum fecit inque bellum omisit, ut militiae versaretur: aiebat enim malle se eum barbarorum quam suis manibus perire. nuptam quoque ei dedit Michol filiam suam. enimvero Davidus Saulum fugiens ad Samuelum in urbem Ramatha se contulit, ibique cum Samuelo chorum vatum repperit. tertium Saulus eo misit qui Davidum ad se abducerent: verum ii vaticinandi spiritu correpti ibidem manserunt. qua re ira percitus Saulus, cum ipse comprehendendi Davidi causa eodem abisset, divino instinctu affectus ipse

δι' ὅλης ἡμέρας καὶ νυκτὸς γυμνός. καὶ μετὰ ταῦτα τελείως ἐφίσταται Δαβὶδ ἀπὸ Σαοῦλ, κτησάμενος χεῖρα τετρακοσίων ἀν- P 65
δρῶν πολεμιστῶν. καὶ μετὰ τοῦτο θνήσκει Σαμουήλ, καὶ θά-
πνται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν Ἀρμαθαίμ. Σαοῦλ δὲ ἔτι διώκων ἦν
ἐν Δαβίδ. Ἀβεσσᾶ δὲ καὶ Ἰωάβ κατήλθον ἐν τῇ παρεμβολῇ
Σαοῦλ νυκτὸς μετὰ Δαβίδ, καὶ ἔλαβον τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν
τοῦ ὕδατος. ἀποδιδρῦσκει δὲ Δαβίδ πρὸς Ἀγχοῦς βασιλέα Γέθ,
καὶ δίδωσιν αὐτῷ πόλιν Σικελάκ, καὶ παροικεῖ ἐκεῖ μῆνας τέσσα-
ρας· ὅπου στήλην ὁ πατραλοίας Ἀβεσαλωμ ἐπ' ὄνομαι αὐτοῦ
ἔστησε, πυρανομήσας κὰν τούτῳ. ἐν ᾧ τόπῳ καὶ λιθόλευστος
γένονεν Ἰεβοσθὲ ὁ Χαναναῖος, ὃς ἐπὶ ἔννακοσίοις τραυμα-
τίας ἐσπᾶτο ῥομφαίαν εισάπαξ. οὗτος οὐκ ἦν τῶν τριῶν, ἀλλ' B
ἐπὶ τοὺς τρεῖς δυνατός. εἶτα Ἀδίων, καὶ οὗτος ἐσπᾶτο ῥομ-
φαίαν ἐπὶ ὀκτακοσίοις τραυματίαις. Ἐλεάζαρ, καὶ τρίτος Συ-
15 μέας· οὗτοι οἱ τρεῖς διέρρηξαν τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφυλῶν, καὶ
ἤρξαν ἐκ Βηθλεέμ πιεῖν τῷ Δαβίδ αἰτήσαντι ὕδωρ. Ἀβεσσᾶ
δὲ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάβ καὶ Ἀσσαήλ ἐσπᾶσαντο τὴν ῥομφαίαν αὐτῶν
ἐπὶ τῷ τραυματίᾳ. ἤρχε δὲ τῶν τριῶν οὐχ ὡς ὑπὲρ αὐτοὺς ἢ ὡς
αὐτοὶ ἰσχύων, ἀλλ' ὡς συγγενῆς τοῦ βασιλέως· ἡ γὰρ δύναμις
20 αὐτοῦ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἦλθεν. ἀλλὰ καὶ Βανίας υἱὸς Ἰωάβ,
ἀδελφοῦ τοῦ Δαβίδ, δυνατὸς ὢν παρεβάλλετο τοῖς τρισίν, οὐ C
μέγιστος γέγονε τῆς ἰσχύος αὐτῶν. ἦσαν δὲ ὀνομαστοὶ καὶ δυνατοὶ

6 ἦτοι τὸν ξέστην margo P

quoque cum reliquis vaticinari coepit; detractisque sibi vestibus nudus
diem ac noctem iacuit. post haec Davidus a Saulo prorsus recessit,
parata quadringentorum virorum bellicosorum manu. haec consecuta est
mors Samneli, isque domi suae Ramathae humatus est. cum a Davido
persequendo Saulus non desisteret, Abessaus et Ioabus cum Davido
in castra illius noctu pervenerunt, hastamque regis et lenticulam aquae
secum abstulerunt. profugit deinde ad regem Gethae Anchisum Davidus,
isque ei urbem Siclagam concedit, in qua Davidus per quattuor menses
inquietus fuit, ubi statuum quoque sibi parricida Absalomus erexit, et-
iam hoc suis addens sceleribus: eodemque in loco lapidibus obrutus est.
fuit Iebosthes Chananaeus, qui evaginato gladio una pugna 900 viros
vulneravit. is non fuit unus de tribus, sed supra tres potens. deinde
Adion, qui stricto gladio 800 vulneravit, Eleazar, tertiusque Sameas.
hi tres globum hostium barbarorum perruperunt, et petenti Davido
aquam ex Bethlehema bibendam attulerunt. Abessaus frater Ioabi et
Asaelis: is ense nudato trecentos sauciavit. praelatus autem fuit inter
tres, non quod robore eos aequaret, nedum anteiret, sed ut cognatus
regis: nam potentia tres istos non attigit. quin etiam Banaias Ioiadae
F. fratris Davidi, quanquam ob virtutem tribus istis compararetur, non
tamea eorum virtutem aequavit. fuerunt porro etiam alii 37 celebres

ἕτεροι λζ', ὧν ἤρχεν Ἀσασήλ. ῥομφαία δὲ ἡ σπάθη ἐστὶ, καὶ οὐ τὸ δόρυ, ὡς τινες οἴονται, καθὼς Δαβὶδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον λέγει "σὺ ἔρχῃ πρὸς με ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν ἀσπίδι, κἀγὼ πορεύσομαι πρὸς σὲ ἐν ὀνόματι κυρίου Θεοῦ Σαβαώθ." ὁ δὲ ἐτῶν ὁ τελευταῖος Δαβὶδ, ἑπτὰ ἔτη βασιλεύσας τοῦ Ἰούδα καὶ 5 μῆνας ἔξ, τριάκοντα δύο δὲ καὶ μῆνας ἔξ ἐπὶ πᾶσαν φυλῆν. ἦν δέ, ὅτε ἐβασίλευσεν, ἐτῶν τριάκοντα.

"Ὅτι Σολομῶν καὶ πρὸ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτὸν τὸν ναὸν ἐν
D τοῖς ἀψηλοῖς ἐθυσία, καὶ πᾶς ὁ λαός. τὰ δὲ μέγιστα τῶν παρα-
πτωμάτων αὐτοῦ μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ γέγονεν. 10

"Ὅτι ἐποίησε τὸν βασιλεῖον θρόνον αὐτοῦ ἐλεφάντινον, ἐκ μὲν τῶν ὀπισθεν ἔχοντα προτομὰς δύο μόσχων, καὶ δύο λεόντων εἰς τὰ παρ' ἐκάτερα πλησίον τοῦ θρόνου. ἐποίησε δὲ καὶ βαθμοὺς ἔξ, εἰς ἕνθος ἑξαίροντας τὸν θρόνον, καὶ ἐν ἐκάστῳ βαθμῷ ὡσαύτως λέοντας ἐστηλωμένους, ὥστε εἶναι τοὺς πάντας λέοντας τῶν μὲν 15 ἀναβάθμων δώδεκα, τοὺς δὲ πλησίον τοῦ θρόνου δύο. λέγει δὲ Ἰώσηπος καὶ ἐν τούτῳ ἀνομῆσαι αὐτὸν καὶ παραβῆναι τοὺς ἕκθ P 66 Θεοῦ δοθέντας τῷ Μωϋσῆ καὶ τῷ λαῷ νόμους· οὐδὲ γὰρ ὄψεως ἔνεκεν ἐπετρέψαν ζωοπλαστεῖν ἢ σκιαγραφίαις προσέχειν. διὰ τὸ ἀσεβῆσαι δὲ Σολομῶντα λαμβάνει Ἱεροβοάμ τὰς δέκα φυλάς. 20 Ἱεροβοάμ δὲ τῷ νιῷ Σολομῶντος καταλιμπάνονται φυλαὶ δύο, ἡ

4 δ] ὦν?

ac potentes, quorum princeps fuit Asaelus. ceterum rhomphaea (quod nomen hic usurpatum aliquoties est) non lanceam, ut quidam putant, sed gladium significat. quomodo etiam Davidus ad Goliath "tu" inquit "contra me venis gladio" (est in Graeco rhomphaea) "hastaque et clypeo fretus: ego autem te aggredior ductu domini dei exercituum." Davidus finem vitae fecit annos natus 70, cum in Iudam regnum obtinuisset 7 annos ac semis, 32 ac semissem in totum populum. regnum adeptus est anno aetatis trigesimo.

Solomon etiam, antequam templum exstruxisset, in summitatibus adolevit altaria, cumque eo universus populus.

Maxima autem delicta sua a condito templo commisit, quod solium regium sibi fecit eburneum, in cuius postica parte excisi ab utraque solii parte exstant duo vituli anterioribus sui partibus et duo tales leones. fecit et gradus sex, quibus altitudo solii augetur, inque quovis gradu itidem leones exsculptos. ita duodecim leones in gradibus, pone solium duo fuerunt, in summa. atque hac ipsa etiam in re eum peccasse legemque a deo Mosi ac populo datam violasse Iosephus asserit. neque enim permissum fuisse ut pascendorum oculorum causa animalia fingerent aut picturis studerent. sane propter Solomonis impie facta Iero-boam in decem tribus nactus est regnum, duabus duntaxat Roboamo

τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ τοῦ Βενιαμίν· ἡ γὰρ Ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ κληρο-
 νίᾳ τῆς Βενιαμίντιδος φυλῆς κεῖται, καὶ διὰ τοῦτο συνήφθη τῇ
 φυλῇ Ἰούδα.

Ὅτι τὰ πρῶτα παραπτώματα ἱστορεῖ ἡ γραφὴ Σολομῶντος
 καὶ τὰ κατορθώματα, ἀλλ' οὐχ ὡς παραπτώματα, ἐπεὶ φαίνεται
 καὶ πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ ναοῦ καὶ μετὰ τὴν κτίσιν, ἔτι νέος ὢν,
 ἐν τοῖς ὑψηλοῖς θύων καὶ θυμιῶν καὶ γυναικας ἀλλοφύλους ἔχων
 παρανόμους. τέως δὲ ἐν πρώτοις ἡ ἱστορία τῆς γραφῆς οὐκ ἐγκα- **B**
 λεί ἀπὸ τῶ, οὐχ ὡς μὴ πράξαντος κακῶς τὰ πράγματα διηγουμένη.
 καὶ αὐθις αὐ πάντα τὰ ἐν τῷ ναῷ εὐαγῶς ἔπλευσεν.

Ὅτι δις ἄφθῃ ὁ Θεὸς τῷ Σολομῶντι, κατ' ἐπίτασιν ἀσφα-
 λιζόμενος αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν παρανόμων. ὁ δὲ Ἰώσηπος καὶ
 διὰ τοῦτο ἀκλεῶς τεθνήσκει αὐτὸν λέγει, διὰ τὸ καὶ λέοντας καὶ
 βίας μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνομημάτων εἰς ὑψηλὴν θερσίαν ἀναπλά-
 κσαι αὐτόν. ὁ γὰρ Θεὸς οὐδὲ ὕψεως ἔνεκεν καὶ θερσίας παραχω-
 ρεῖ ταῦτα διὰ τοῦ νόμου γίνεσθαι.

Ὅτι Ἀθίας ὁ Σιλωνίτης προφήτης ὢν, συναντήσας Ἱερο- **C**
 βόαμ τῷ δούλῳ Σολομῶντος, ὃ ἐφόρει καινὸν ἱμάτιον διαρρηξάς
 εἰς φάρση δώδεκα δέδωκεν αὐτῷ δέκα ῥήγματα, εἰπὼν "σοὶ δίδω-
 θῶ ὁ Θεὸς τὰς δέκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ διὰ τὰς ἀνομίας Σολομῶν-
 τος· ὅμως μετὰ θάνατον αὐτοῦ λήψῃ αὐτάς."²²

Solomonis F. relictis, Iudaica et Beniaminea. nam Hierosolyma in di-
 cione Beniaminea tribus sita sunt, ideoque ea tribus Iudaicae annexa.

Prima Solomonis delicta sacrae literae commemorant, sicut et prae-
 clara eius facta, quanquam haec minus. quod ad delicta attinet, appa-
 ret eum et ante et post aedificatum templum in excelsis locis sacrifi-
 casse et aras adolevisse. habuit et alienigenas uxores, lege vetante.
 tantisper tamen eum scriptura non culpatur, non quidem in hunc finem
 facta eius referens, quasi ea vitio carerent. rursus quae in templi ador-
 natione non omnia pie effinxit.

Bis Solomoni deus apparuit, ut eo intentius eum confirmaret ac ab
 impiis factis abstinendum esse admoneret. Iosephus autem propterea
 quoque eum in gloria morte sublatus perhibet, quod praeter cetera pec-
 cata leones quoque et boves in sublimi loco conspiciendos effinxerit.
 divina enim lege sancitum est ne tale quid vel visus et conspiciendi
 gratia fiat.

Athias Silonites vates Ieroboamo obviam factus, servo Solomonis,
 novam qua indutus erat vestem in duodecim frustra discersit, deque his
 ei decem dedit, ita fatus "propter peccata Solomonis deus tibi dat de-
 cem tribus Israelici populi; quas tamen non nisi mortuo Solomone ob-
 tinerebis."

Ὅτι Σολομῶν ἐζήτησε τὸν Ἱεροβοὰμ ἀποκτεῖναι ὑπονοήσας αὐτόν. ὁ δὲ γνὸς ἀνεχώρησε πρὸς Σουσακεῖμ βυσιλέα Αἰγύπτου, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ κυρίου αὐτοῦ Σολομῶντος. ἔλαβε δὲ τὴν θυγατέρα Σουσακεῖμ ἑαυτῷ γυναῖκα.

D Ὅτι ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸς τέσσαρας εἶχε περιβόλους, καὶ 5 εἰς μὲν τὸν ἕξωτάτῳ εἰσελθεῖν ἐπετέτραπτο πᾶσι καὶ τοῖς ἄλλοφύλοις, γυναῖξί δὲ ἐμνηρίοις μόναις ἀπείρητο παριέναι. εἰς δὲ τὸν δεύτερον Ἰουδαῖοι πάντες εἰσῆσαν, καὶ αἱ τούτων γυναῖκες καθάραι ἀπὸ παντὸς μιάσματος. εἰς δὲ τὸν τρίτον οἱ ἄρρηνες τῶν Ἰουδαίων, εἰς δὲ τὸν τέταρτον οἱ ἱερεῖς μόνοι. εἰς δὲ τὸν ναὸν καὶ 10 ἐπὶ τὸν βωμὸν οἱ ἄμωμοι ἱερεῖς, στολὰς ἱερατικὰς ἐνδεδυμένοι. εἰς δὲ τὸ ἄδυτον ὁ ἀρχιερεὺς μόνος, τὴν οἰκίαν στολὴν περιβεβλημένος, ὑπαξ τοῦ ἑνιαντοῦ.

Ὅτι ἐν γῆρᾳ αὐτοῦ Σολομῶν ἐξώκειλεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ, τῶν γυναικῶν αὐτοῦ εἰδῶλα ἀνατιθουσῶν· ὁ γὰρ ἐτέρων ἀνατιθέντων 15 P 67 ἐφίεις αὐτὸς ἰδρύνεται δυνάμει. καὶ διὰ τοῦτο ἐδόθη αὐτῷ Σατὰν ὁ Ἄδιερ.

Ὅτι Ἱεροβοὰμ δοῦλος ἦν Σολομῶντος, υἱὸς γυναικὸς πόρνης, ἐβασίλευσε δὲ τοῦ Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ. καὶ συμβαλὼν πόλεμον τῷ Ἀβία ἠτήθη, καὶ ἔπεσον τοῦ Ἰσραὴλ χιλιάδες φ'. 20

Ὅτι ἐν τῷ τρίτῳ ζετι τῆς βασιλείας Γοθολίας Ἰηοῦ ἀνεῖλε τὸν Ἰοράμ καὶ τὸν Ὀχοζίαν καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀχαάβ καὶ τὴν Ἰεζάβελ.

Solomon Ieroboamum sibi suspectum interficere cogitavit. at is cognitis insidiis ad Susacimum Aegypti regem concessit, atque apud hunc commoratus est usque ad mortem domini sui Solomonis. sed et Susacimi filiam uxorem duxit.

Templum Hierosolymitanum quattuor habuit ambitus. in extremum intrare omnibus etiam alienigenis permissum fuit: solae menstruo laborantes mulieres arcebantur. intra secundum omnes Iudaei intrabant, eorumque feminae pollutionis omnis purae. in tertium mares Iudaei. in quartum soli sacerdotes. in sacrarium et ad aram vitio carentes sacerdotes, stolis sacerdotalibus amicti. in adytum quotannis tantum solus summus pontifex ingrediebatur, suo vestitu ornatus.

Senecta aetate Solomon a deo exorbitavit, uxoribus eius simulacra consecrantibus. nam qui alteri potestatem consecrandi talia permittit, is quantum in ipso est, ea dedicat. ideoque ei Satanas Ader immisus est.

Ieroboamus Solomonis servus, filius meretricis, Samariae regiam habuit, rex populi Israelici. idem praelio congressus cum Abia succubuit, caesis Israelicorum quingentis milibus.

Tertio anno regni Gotholiae Iehus Ioramum et Ochoziam et Achabi filios et Iezabelam interfecit.

Ὅτι Ἀχάζ υἱὸς Ὀζίου, πατὴρ δὲ Ἐζεκίου, βασιλεὺς Ἰούδα, σπέκασε τὰ συγκλείσματα τῶν μεχονῶθ. ἦσαν δὲ λέοντες καὶ βόες καὶ Χερουβίμ. ἔστι δὲ ὁ μεχονῶθ λουτήρ. τοὺς βόας τοὺς χαλκοῦς τοὺς βαστάζοντας τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν, οὓς μακρόμως ἀνεπλάσματο Σολομῶν. καὶ ἔθηκε τὴν θάλασσαν ἐπὶ βάσει λιθίνῃ. τὰ δὲ λοιπὰ ἐγράφησαν ἔμπροσθεν.

Καὶ ἐκ τῶν Παραλειπομένων τινά. αἱ Παραλειπόμεναι τὰ λίανται πολλάκις λέγουσι καὶ τὰ ὄντα παραλιμπάνουσι, πολλάκις δὲ καὶ ὄλην ἔννοιαν ἀλλοιοῦσιν. ἐν γὰρ τῷ λέγειν ὅτι Ἀσῶ ἐποίησε τὸ εὐδὲς ἐνώπιον κυρίου ὡς Δαβὶδ καὶ Σολομῶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἀλλοιοῖ τὸν νοῦν· τὰ γὰρ περὶ τοῦ Σολομῶντος πεφανέρωται. ἐπάταξε δὲ ἐν Ἰσραὴλ καὶ Ἱεροβοὰμ Ἀσῶ μετὰ φυλῆς Βενιαμὴν καὶ Ἰούδα πεντακοσίας χιλιάδας ἀνδρῶν πολεμιστῶν. καὶ οὐκέτι ἔπρε κεφαλὴν κατὰ Ἰούδα Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβάτ.

15 Ὅτι ἀδελφοὶ Δαβὶδ Σαρούτα καὶ Ἀβιγαλα, καὶ τῇ μὲν Σαρούτα υἱοὶ Ἀβεσῶ καὶ Ἰωὰβ καὶ Ἀσσαήλ, τῇ δὲ Ἀβιγαλα υἱὸς Ἀμισᾶ. οὗτος εὐκ ἔφθασε πρὸς τοὺς τρεῖς δυνάστας τοῦ Δαβὶδ.

Ὅτι ὁ Ῥουβίμ πρωτότοκος ὦν ἐξέπεσε τῆς εὐλογίας καὶ τοῦ ἀριθμῆσθαι ὡς πρωτότοκος, ἕπειδὴ ἀνέβη εἰς κοίτην πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰακώβ ὁ πατὴρ αὐτοῦ δέδωκε τῷ Ἰωσήφ, τὰ δὲ πρωτόκτεια δέδωκε τῷ Ἰούδα.

Achazus Oziae F. Ezechiae pater, rex Iudae, Mechonothi caelaturas concidit: erant autem leones boves et Cherubimi. Mechonothum significat lavacrum: tum boves erant aenei, qui mare aeneum portabant, quos boves contra legem Solomon effinxerat. ac mare fundamento lapideis imposuit. reliqua post suo loco sequuntur. iam quaedam de Annalibus.

Annales Paralipomena Graeco vocantur, quod plerumque omiſsa referant, tametsi et omittunt res gestas, et saepe prorsus diversam sententiam ponunt. quod enim in iis dicitur, Asam deo vitam suam probasse exemplo Davidi et Solomonis maiorum suorum, hoc quidem diversam sententiam habet, ut Solomonis gesta a nobis exposita ostendunt. ceterum Asa cum Iudaeis et Beniamineae tribus suppetiis adiutus, Israelici populi qui cum Iereboamo erat quingenta milia bellatorum occidit. neque posthac contra Iudam caput suum Iereboamus Nabati F. extulit.

Sorores Davidi fuerunt Servia et Abigaea. Serviae filii fuerunt Abessas Ioabus et Asaelus. Abigaeae filius fuit Amessas: is non pervenit ad dignitatem trium Davidi principum.

Rubenus primogenitus Iacobi sua excidit dignatione, quod thalamum patris incestasset. dedit autem Iacobus pater Iosepho et praerogativam primogeniturae dedit Iudae.

"Οτι λέγει ἡ δευτέρα τῶν Παραλειπομένων μη εἶναι ἐν τῇ σκηנῇ εἰ μὴ τὰς πλάκας μόνον.

D "Οτι Ἰωδαὲ ὁ ἀρχιερεὺς ὁ συνετός, τοῦ Δαβιδικοῦ σπέρματος ὀλλυμένον ὑπὸ Γοθολίας, κατέκρυψε τὸν ἔσχατον υἱὸν Ὀγοζίου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τὸν Ἰωῦς, ὃς καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰούδα, 5 ἐτῶν ὄντα ἐπτά, καὶ ἀπέκτεινε Γοθολίαν τὴν ἄνομον τὴν ἐκ γένους Ἀχαάβ. ζῆ δὲ ὁ αὐτὸς Ἰωδαὲ ἔτη ρλ', καὶ ἐτάφη ἐν τάφοις τῶν βουσιλέων, διότι ἀνεκτίησάτο τὸ Δαβιδικὸν γένος. βασιλεύει δὲ Γοθολία ἔτη ζ', καὶ κατακρύπτεται Ἰωῦς ὑπὸ Ἰωδαὲ μη- 10 νιαῖος.

"Οτι οἱ προεσβύτεροι τῶν ἀρχόντων Βαβυλωνος ἦλθον πρὸς Ἐζεκιάν τοῦ πυθέσθαι περὶ τοῦ τέρατος τοῦ γεγονότος ἐν τῷ οὐρανῷ ἐν τῇ ἀναστροφῇ τοῦ ἡλίου. ὁ δὲ τοῦτο παραλιπὼν θησαυ- 68 ρὸς καὶ πλοῦτον καὶ βασιλείαν αὐτοῖς ὑπέδεικνυεν. ὠργίσθη δὲ κύριος ὁ θεός, καὶ ἠπέλησε τῷ Ἐζεκιᾷ· ὁμως μετήνεγκε τὴν 15 ὁργὴν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ.

"Οτι διὰ τὰς ἀσεβείας αὐτοῦ Μανασσῆς αἰχμάλωτος γίνεται ὑπὸ Ἀσούρ, καὶ ἐξομολογεῖται τῷ κυρίῳ ἐν μετανοίᾳ καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέφει αὐτὸν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἐποίει τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου. 20

"Οτι ἐν τῇ διαθήκῃ Ἐζεκιου βασιλέως Ἰούδα λέγει Ἡσαίας ὁ προφήτης κρατῆσαι τὸν Ἀντίχριστον ἔτη γ' καὶ μῆνας ἐπτά, γε-

6 ὦν?

11 πρόσβεις forte, margo P

Secundus Annallium liber habet in tabernaculo nihil fuisse praeter tabulas.

Iodae pontifex maximus sapiens, cum Gotholia stirpem Davidicam omnem excinderet, suffuratus est Ioasum, minimum natu filium Ochoziae, filii Gotholiae. is Ioasus annos natus septem regnum in Iudaeos obtinuit, interfecitque Gotholiam impiam, Achabo prognatam. vixit Iodae annos 130, et sepultus est in regum sepulcris propter conservatam atque restitutam Davidicam progeniem. Gotholia septennium regnavit. Ioasum natum Iodae abscondit.

Legati principum Babylonis ad Ezechiam venerunt percontatum de miraculo, quod in caelo factum erat sole retro averso. Ezechias eo praeterito thesauros eis suos divitiasque et regnum demonstravit. succensuit deus, Ezechiaeque malum minatus est, quod tamen, habita virtutis eius ratione, ab ipso in posteros transtulit.

Manasses ob impietatem suam ab Assyrio rege captus, cum ex animo resipisceret ac peccata sua confiteretur, a deo in regnum restitutus est eiusque deinceps mandatis paruit.

In testamento Ezechiae regis Iudae, ait Esaias propheta, Antichristum triennium ac menses septem rerum potituram, quae est summa die-

νόμους ἡμέρας ασγ'. καὶ μετὰ τὸ τὸν Ἀντίχριστον βληθῆναι ἐν τῷ Ταρτάρῳ ἐλθεῖν τὸν δεσπότην τῶν ὄλων, Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν, γενέσθαι δὲ καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν καλῶν τε καὶ B κακῶν. περὶ τῶν αὐτῶν δὲ καὶ ὁ προφήτης Δανιὴλ ἐν τῇ ὄπτασίᾳ 5 λέγει ἰωρακέναι, καὶ φησὶν "εἶπον τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ τὸ βαδδὶν, ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, ἕως τότε τὸ πέρασ τῶν θαυμασιῶν ὧν εἶρηκας; καὶ ἔψωσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ᾤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας ὅτι εἰς καιρὸν καὶ καιροῦς καὶ ἡμῖς καιροῦ. καὶ ἐγὼ ἤκουσα καὶ συνῆκα καὶ 10 εἶπον 'καὶ τί τὰ ἔσχατα τούτου;' καὶ εἶπεν 'ἀπὸ καιροῦ παραλλάξως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ δοθῆναι βδέλγυμα ἐρημώσεως ἡμέρας ασγ'. καὶ μακάριος ὁ ὑπομένων καὶ φθάσας ἡμέρας ατλέ'."

"Ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀμὼς βασιλέως Ἰούδα τὰ περὶ τῆς C Νινὰ προφητευσθέντα κατὰ τοὺς χρόνους τούτους πέρασ ἔσχεν. 15 Ἰσίοραϊ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῷ θ' τῆς ἀρχαιολογίας τὸν Ἰουῶν καταποθέντα ὑπὸ τοῦ κήτους μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐκβρασθῆναι ζῶντα ἐν τῷ Ἐδξείνῳ πόντῳ.

Ἀπὸ τοῦ γ' βιβλίου τῆς ἀρχαιολογίας Ἰωσήπου, ὅτι ἐάν τις ὑπονοήσῃ τῶν Ἐβραίων μεμοιχεῦσθαι αὐτοῦ τὴν γυναικᾶ, κομίζει 20 κριθῶν ἀλεύρου ἄσάραωνα, καὶ μίαν αὐτῆς δράκα ἐπιβαλόντες τῷ θεῷ τὸ λοιπὸν τοῖς ἱερεῦσι διδύουσιν εἰς τροφήν. τὴν δὲ γυναικᾶ στήσας ὁ ἱερεὺς κατὰ τὰς πύλας πρὸς τὸν νεῶν, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς γυμνώσας, ἐπιγράφει τοῦ θεοῦ τὴν προσηγορίαν

rum 1290; tum eo in Tartarum abiecto venturum universi dominum Christum, deum nostrum; fore tum resurrectionem ac bene maleque factorum compensationem. de his ipsis Danielus quoque vates perhibet in visione sua (cap. 11. 12) his verbis: "dixi viro veste linea induto, qui super aquam fluvii stabat: quando erit finis mirabilium istorum quae narrasti? is manus suas ad caelum sustulit, iuravitque per eum qui sempiternum vivit, fore id post tempus, tempora, ac dimidium temporis. audivi ego et intellexi ac dixi: et quid erit extremum horum? respondit: a tempore immutati continui sacrificii piaculum abominabile vastitatis dabitur, per dies 1290, et felix qui perdurabit ac perveniet ad dies 1335."

Amo Iudaeum regnum gerente, evenerunt quae de Ninive praedicta fuerant. narrat autem Iosephus libro antiquitatis Iudaicae nono, Ionam a ceto deglutitum post tres dies totidemque noctes vivum eiectum fuisse in Euxino mari.

De tertio libro eiusdem operis: si quis Ebraeus uxorem suam adulteratam suspicatur, is farinae hordeaceae assaronem ad sacerdotem affert; cuius unus pugillus in aram dei conicitur, reliquum sacerdotibus datur ad victum. mulierem autem sacerdos constituit ad portam templi, nudate eius capite. tum nomen dei in membranam inscribit, iubetque

D διφθέρα. κελεύει δὲ ἑμνεῖν μηδὲν ἡδικηκέναι περὶ τὸν ἄνδρα. παραβῶσαν δὲ τὸ σῶφρον, τοῦ δεξιῦ σκέλους τὸ ἄρθρον ἕξαρθρον γενέσθαι, καὶ τὴν γαστέρα πρὸςθεῖσαν οὕτως ἀποθανεῖν. ἐὰν δὲ ὑπὸ πολλοῦ ἔρωτος καὶ τῆς τούτου ζηλοτυπίας προπετῶς ὁ ἀνὴρ διὰ τὴν ὑπόνοιαν εἴη κεινημένος, μηνὶ δεκάτῳ γενέσθαι 5 παιδίον ἄρρεν αὐτῆ. τῶν δὲ ὄρκων τελειωθέντων, τῆς διφθέρας ἀπαλείψας τοῦνομα, εἰς φιάλῃν ἐκπιέζει. προσκομίσας δὲ ἐκ τῆς τοῦ ἱεροῦ γῆς εἴ τι προστύχοι, καὶ καταπάσας, ἐκπιεῖν δίδωσιν. ἡ δὲ εἰ μὲν ἀδίκως ἐνεκλήθη, ἐγκύμων τε γίνεται καὶ τελεσφορεῖ-

P 69 ται κατὰ τὴν γαστέρα. ψευσαμένη δὲ τὸν ἄνδρα ἐπὶ τοῖς γάμοις 10 καὶ τὸν θεὸν ἐπὶ τοῖς ὄρκοις μετ' αἰσχύνῃς καταστρέφει τὸν βίον, τοῦ τε σκέλους ἐκπεσόντος αὐτῆς καὶ τὴν κοιλίαν ὑδέρον καταλαβόντος.

Ἀπὸ βιβλίου τετάρτου τοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἀπὸ ἀμυγδαλῆς οὐσης τῆς ῥάβδου Ἰακώβου ἀμύγδαλα καὶ οἱ καρποὶ ὠράθησαν. 15

Ὅτι ὅσοι ἂν ἑαυτοὺς κωδερῶσιν εὐχὴν πεποιημένοι, Ναζιραῖοι οὗτοι καλοῦνται, κομῶντες καὶ οἶνον μὴ προσφερόμενοι. τούτους δέ, ὅταν τὰς τρίχας ἀφιερώσιν. ἐπὶ θυσίᾳ τε δρώσι τὰς κουράς, νέμεσθαι πρὸς τοὺς ἱερέας. καὶ οἱ κορηβὸν αὐτοὺς ἐνομάσαντες τῷ θεῷ (δῶρον δὲ τοῦτο σημαίνει) βουλόμενοι ἀφιέσθαι 20 **B** τῆς λειτουργίας, τοῖς ἱερεῦσι καταβυλεῖν τὸ ἀργύριον, γυναικὸς μὲν τριάκοντα σίκλους, ἀνδρὸς δὲ πενήκοντα.

Ὅτι Βαλαὰκ πεσὼν ἐπὶ στόμα τὰ πάθη προύλεγει, ὅσα τε βασιλεῦσιν ἔσται καὶ ὅσα πόλεσι ταῖς ἀξιολογωτάταις, ὧν ἐνίαις

1 παρὰ P

mulierem iurare se fidem marito servasse, neque pudicitiam negligenter habuisse: si secus fecerit, imprecari sibi ut crus suum dextrum luxetur ventreque crepante moriatur. quodsi vir nimio amore ad hanc temerariam obtrectationem fuerit prolapsus, ipsa decimo post mense masculum pariat. iuramento peracto nomen dei a membrana delet, eamque in pateram exprimit, pulveremque templi, in quam forte incidit, inspergit, bibendumque mulieri exhibet. ea, siquidem insans est, foetum concipit ac suo tempore parit: quodsi viro fidem fefellit ac deo peieravit, turpi morte ea perit, crure excidente et ventre aqua intercuta distento.

De quarto libro eiusdem: de arbore amygdalos proferre visa fuit virga Aaronis, itaque et amygdalos proferre visa fuit.

Qui voto concepto se ipsos deo consecrant, Nasiraei appellantur; hique comam alunt et vino abstinent. hi cum comam tondent, sacrificio adhibito eam deo offerunt, sacerdotum opera. et qui se deo donum (Corban id Ebraice dicitur) nuncupant, ii si liberari officio velint, pecuniam sacerdotibus dependunt, mulier siclos 30, vir 50.

Balaacus in faciem pronam se sternens praedixit quae calamitates regibus et urbibus praecipuis, quarum quaedam tum ne habitari quidem

οὐδὲ οἰκίσθαι πως σφάβρινε τὴν ἀρχήν. ὑπέθετο δὲ καὶ τὸν τῶν Μωδιανιτῶν καὶ τὸν τῶν Μωαβιτιδῶν γυναικῶν δόλον.

Ἀπὸ βιβλίου εἶ τοῦ αὐτοῦ, ὅτι οὐχ ὡς ἡ γραφὴ ἔχει, οὕτως ξηγεῖται Ἰώσηπος τὰ περὶ Σαμψών. ὅτι μὲν γὰρ ὄνου σιαγόνι 5 χιλίους ἀπέκτεινε, λέγει, ὅτι δὲ ἐξ αὐτῆς ὕδωρ ἔβλυσεν, οὐ λέγει, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον τοῦ τόπου ἀνωλύμου ὄντος, ἐκ τοῦ συμβάντος ἐκκληθῆναι ὁ σιαγών. ἐξ αὐτοῦ δὲ πηγὴν ἀναδοθεῖσαν κατὰ 10 τως πέτρας, ἠδεῖαν καὶ πολλὴν πόσιν διδοῦσαν κορέσαι τὸν Σαμψών, καὶ οὕτω μέχρι τοῦ δεῦρο καλεῖσθαι τὸ χωρίον.

10 Βιβλίον ζ' τοῦ αὐτοῦ, ὅτι Δαβὶδ ἐκλαθόμενος τῶν Μωυσαίως ἐντολῶν, ὅς προεῖπεν, ἐὰν ἐξαριθμηθῇ τὸ πλήθος, ὑπὲρ ἐκάστης κεφαλῆς αὐτῶ τῷ Θεῷ τελείσειεν ἡμίσηλον, προσέταξεν Ἰωᾶβ πορευθέντι πάντα τὸν ὄχλον ἐξαριθμῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο 15 κἄς ἐπενέγκας Δαβὶδ κατεπράυνε τὸ Θεῖον. συνέβη δὲ ἐπ' ἐκεῖνον τὸν τόπον τελεσθῆναι τὰς θυσίας, ἐν ᾧ καὶ Ἀβραάμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰσαὰκ ἀνήνεγκεν εἰς ὀλοκάρπωσιν.

Ἵτι τὰ περὶ τὸν ναὸν Δαβὶδ ἠτοίμασεν ἅπαντα, ἐκωλύθη 20 δὲ κτίσαι αὐτὸν διὰ τὸ μεμιάνθαι τῇ δεξιᾷ χειρὶ τῷ συχνοτέρῳ τῶν ἐχθρῶν φόνῳ. τρισχίλια δὲ τάλαντα χρυσοῦ καταλίπεν εἰς τὴν τοῦ ναοῦ κτίσιν τῷ Σολομῶντι.

Ἵτι συνετάξατο Σολομῶν βιβλία περὶ ᾧδῶν καὶ μελῶν πεντακισχίλια, καὶ παραβολῶν καὶ εἰκόνων βιβλίους τρισχιλίους· καθ'

contigit, essent eventurae. addidit et Madianitarum et Moabitidum mulierum dolum.

De quinto eiusdem libro: Samsonis historiam aliter narrat Iosephus quam sacrae literae. refert enim ab eo maxilla asini mille viros caesos: sed id non refert, ex ea aquam erupisse. sed locum ait, cum ante nomen careret, Maxillam ab eo facto appellatum, eoque loco ex saxo quaedam fontem aquae copiosae ac dulcis exstitisse, unde sitim Samson restiaxerit; loco nomen hodieque manere.

Septimus eiusdem liber. Davidus legis per Mosem datae immemor, qua sancitum erat ut si populus numeraretur, in singula capita semissis sicuti deo offerretur, Ioabum circum urbes et oppida regni proficiaci summamque omnis Israelicae multitudinis conscribere iussit. ideo 70 milia hominum de populo perierunt, donec hostis rex deum placavit. quas evenit eodem in loco offerri quo loco Abrahamus filium suum Isaacum deo immolare intenderat.

Ad aedificandum templum Davidus omnia paraverat: id tamen aedificare prohibitum est, quod dextra eius crebra hostium caede esset polluta. Solomoni autem ad structuram templi reliquit tria talentorum auri milia.

Carminum et canticorum libros Solomo composuit 5000, tribus milibus porro librorum comparationes et similitudines est complexus. nam

Ἐκαστον γὰρ εἶδος δένδρου παραβολὴν εἶπε, καὶ περὶ κτηνῶν καὶ τῶν ἐπιγείων ζώων ἀπάντων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἀερίων. παρέσχε δὲ αὐτῷ μαθεῖν ὁ θεὸς καὶ τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων τέχνην εἰς ὠφελίαν τῶν ἀνθρώπων, ἐπιφθὰς δὲ συντάξαι ἐν αἷς παρηγο-

P 70 ρεῖται τὰ νοσήματα. καὶ τρόπους ἐξορκώσεων κατέλιπεν, οἷς ἐν- 5
 δούμενα τὰ δαιμόνια, ὡς μηκέτι ἐπανελθεῖν, ἐκδιώκονται. καὶ
 αὐτὴ παρ' ἡμῖν νῦν ἡ θεραπεία πλεῖστον ἰσχύει. ἰστόρησα γάρ,
 φησὶν Ἰώσηπος, Ἐλεάζαρον τινα, τῶν δημοφύλων Οὐσπασσιανῶν,
 παρόντων καὶ τῶν νιῶν αὐτοῦ καὶ χιλιάρχων καὶ ἄλλου στρατιω-
 τικοῦ πλήθους, τοὺς ὑπὸ δαιμόνων λαμβανομένους ἀπολύοντα 10
 τοῦτοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς θεραπείας τοιοῦτος ἦν· προσφέρων ταῖς
 ρῖσι τοῦ δαιμονιζομένου τὸν δακτύλιον, ἔχοντα ἐπὶ τὴν σφραγίδα
 ῥίζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομῶν, ἔπειτα ἐξῆλθεν ὀσφραϊνόμενον
 διὰ τῶν ῥινῶν τὸ δαιμόνιον. καὶ περὶ τὸς εὐθὺς τοῦ ἀνθρώπου
 B μηκέτι εἰς αὐτὸν ὑποστρέφειν, ὄρκους Σολομῶντος μεμνημένον καὶ 15
 τὰς ἐπιφθὰς ὅς συνέθηκεν ἐκείνος ἐπιλέγων. λέγει δὲ Ἰώσηπος
 ὅτι ρθ' ἔτη ἔζησεν ὁ Σολομῶν, ἐβασίλευσε δὲ ἔτη π'.

Ἀπὸ βιβλίου δεκάτου τοῦ αὐτοῦ, ὅτι Ἡσαίας ὁ προφήτης
 προλέγει τῷ βασιλεῖ Ἐξεκία πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ εἰς Βαβυ-
 λῶνα μετατεθήσεσθαι, καὶ τοὺς ἐγγόνους ἐνονουχισθησομένους, 20
 καὶ ἀπολέσαντας τὸ ἄνδρας εἶναι τῷ Βαβυλωνίων δουλεῦσαι βα-
 σιλεῖ· καὶ ταῦτα προλέγειν τὸν θεόν.

Ἐπισημηνάμεθα δὲ καὶ τὴν τοῦ μακαρίτου Ἰωβ βίβλον ἐν
 ἐπιτόμῳ, τὰς πραγματείας αὐτῆς ὡς οἶόν τε διὰ βραχείων ἐγκατα-

de quavis arboris specie comparationem fecit, itemque terrestribus vol-
 lantibus et aëria animantibus. concessit ei etiam deus ut disceret artem
 contra malos daemones ad utilitatem hominum: excantationes morborum
 condendi scientiam reliquit, et formas adiurationum, quibus mali genii
 eiiciuntur nunquam redituri. quod remedii genus apud nos nunc pluri-
 mum valet. vidi enim, ait Iosephus, Eleazarum quandam popularem
 meum, Vespasiano, eius filii, ducibus et exercitu praesentibus, eos qui
 a daemonibus erant obsessi huiusmodi excantatione liberare. modus
 istius curationis talis erat. naribus daemone occupati annulum admove-
 bat, in cuius pala radix a Solomone demonstrata inerat: eo odore per-
 cepto per nares exibat daemon: tam homine statim concidente, daemone
 mandabat ne in hunc postea reverteretur, adiurationis Solomonicae eum
 admonens incantationisque ab eo compositas recitans. idem Iosephus
 Solomonem annos vixisse 94, regnasse 80 scribit.

De libro decimo eiusdem: Esaias propheta regi Ezechiae praedixit
 omnes eius divitias Babylonem translatum iri, posterosque eius virilitate
 exsecta Babylonio regi servituros. ea deum vaticinari.

Librum quoque de beato Iobo in compendium redigimus, argumenta
 eius potissima breviter huc colligendo; quae iis quibus iste liber cogni-

λέξασαι εἰς ἀνάμνησιν τῶν εἰδότεων ταύτης τὸν νόον. ὡς ἐν δρώ- C
 ματι ἢ βίβλος τοῦ μακαρίου Ἰώβ περιέχει πρόσωπα ἕξ, πρῶτον
 αὐτὸν τὸν δίκαιον Ἰώβ, δεύτερον Ἐλιφὰζ τὸν Θαιμανίτην, τρίτον
 Βαλδὰδ τὸν Σαυχίτην, τέταρτον Σοφάρ τὸν Μιναῖον, πέμπτον
 5 Ἐλιοῦς τὸν Βουζίτην, ἕκτον τὸν δεσπότην Θεόν. γίνονται δὲ με-
 ταξὺ αὐτῶν διάλογοι κγ'. πρωτολογεῖ δὲ Ἰώβ, πρὸς ἔκμιστον τῶν
 τριῶν φίλων αὐτοῦ λέγων ὅτι ἔτρωσέ με ὁ ἰσχυρὸς βέλει· οἱ δὲ οὐκ
 ἀδίκως τὸν ἰσχυρὸν καὶ αἰώνιον τιτρώσκειν εἶπον. καὶ ἐν ταύτῃ
 τῇ ζητήσει γίνονται διάλογοι ἕξ. εἶτα πάλιν πρωτολογεῖ Ἰώβ πρὸς
 10 αὐτούς, λέγων ἐκούσια παραπτώματα ἐαντῶ μὴ γινώσκειν· οἱ δὲ
 ἀλαζονείαν αὐτοῦ καταψηφίζονται. καὶ γίνονται ἐν τῇ δευτέρῃ D
 ζητήσει διάλογοι ἕξ ἕτεροι. καὶ πάλιν πρωτολογεῖ Ἰώβ λέγων πολ-
 λούς τῶν ἀσεβῶν εὐθηνεῖν ἐν τῷ βίῳ· καὶ οὐκ ὑπέστησαν αὐτῷ οἱ
 φλοι ἐν τούτῳ ἀλλ' ἐλίγησαν, ὥστε γίνεσθαι ἕως ὧδε διαλόγουσ
 15 ιζ'. οὐ γὰρ ἀποκρίνεται ὁ Σοφάρ, ἀλλὰ σιγῇ. εἶτα Ἐλιοῦς ὁ
 Βουζίτης ὀργίζεται πρὸς Ἰώβ καὶ τοὺς τρεῖς φίλους αὐτοῦ, ὅτι οὐ
 κατεδίκασαν αὐτὸν ἐν ἁμαρτίαις, καὶ ποιεῖται διάλογον ὀκτωκαι-
 δέκατον. εἶτα ιθ' ὁ Θεός, διὰ καλλιπος καὶ νέφους λέγων τῷ
 Ἰώβ "τίς οὗτος ὁ κρύπτων με βουλήν," καὶ τὰ τῆς δόξης καὶ
 20 ἰσχύος καὶ μεγαλωσύνης αὐτοῦ. εἶτα εἰκοστὸν πάλιν Ἰώβ, λέγων
 τό "ἄπαξ ἐλάλησα, ἐπὶ δὲ τὸ δεύτερον οὐ προσθήσω." εἶτα πρῶ- P 71
 τον καὶ εἰκοστὸν πάλιν ὁ Θεὸς ἐπιτιμᾷ τῷ Ἰώβ λέγων "μή, ἀλλὰ
 ἴωσαι ὡσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου." καὶ ὑποσημαίνει αὐτῷ τὴν

tus est, rem in memoriam revocent. liber ille in morem scenicae fabu-
 lae sex personis constat, iusto Iobo, Eliphazo Themanita, Baldado Sau-
 chita, Sophare Minaeae, Elio Buzita, ac deo. colloquia habita sunt inter
 eos 23. orditur Iobus, singulis trium amicorum suorum dicens, se telo
 robusti dei vulneratum esse: ii a deo robusto atque aeterno neminem
 iniuste vulnerari asserunt. haec quaestio sex colloquiis agitur. de-
 inde rursus Iobus principium disserendi facit cum iis, perhibens se sibi
 melius esse spontanei delicti conscium: ipsi eum instantiae arrogantis
 damnant. haec secunda quaestio aliis sex colloquiis disputatur. tertio
 Iobus disputationem inchoat, multos impios prosperitate huius vitae frui
 dicens. in hac quaestione quinque tantum colloquia sunt, amicis Iobo
 cedentibus, et Sophare nihil contra respondente. post haec Elius Buzi-
 ta Iobo succensens tribusque eius amicis, quod eum peccatorum reum
 non peregissent, dialogum decimum octavum conficit. undevigesimum
 deus, per venti turbinem et nubem Iobo dicens "quis est iste qui me
 suum consilium celat?" gloriam ibi potentiam maiestatemque suam de-
 clarans. vigesimum rursus Iobus, ea dicens: "semel locutus sum, neque
 addam alium sermonem." vigesimum primum rursus deus, Iobum obiur-
 gans, atque haec pronuntians: "non ita, sed lumbos tuos ut vir accingere."
 simul ei demonstrat non esse, sed putari mali potentiam; et quod eum

οἴησιν τῆς δυνάμεως τοῦ πονηροῦ, καὶ ὡς βοήθεια αὐτὸν ἐκνικᾶ
 θεία, καὶ ὅτι ἵνα ἀναφανῆς δίκαιος. εἶτα δεῦτερον εἰκοστὸν πάλιν
 Ἰώβ λέγων ὅτι πρότερον μὲν ἀκοῇ ὡτὸς ἤκουόν σου, νυνὶ δὲ μῦλ-
 λον ἐνωτισθεὶς σου τοὺς λόγους ἤγγημαι ἑμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν.
 εἶτα τρίτον καὶ εἰκοστὸν, ἐπιτιμία τοῦ δεσπότου θεοῦ πρὸς τοὺς 5
 τρεῖς φίλους Ἰώβ, κελύουσα αὐτοὺς θῦσαι τῷ θεῷ ὑπὲρ ἀνομίας
 αὐτῶν καὶ ἐξαιτήσασθαι περὶ τῆς ἀνομίας αὐτῶν εὐχὴν καὶ συγχώ-
 B ρησιν παρὰ Ἰώβ. ἦν δὲ Ἰώβ πεμπτὸς ἀπὸ Ἀβραάμ, ἐκ γένους
 Ἡσαῦ, συγγενῆς Ἰοθὼρ πενθεροῦ Μωϋσέως· ἡ δὲ πέμπτη γε-
 νεαλογία λαμβάνεται οὕτως, Ἀβραάμ Ἡσαῦ Ῥαγουήλ Ζαρέ 10
 Ἰώβ.

Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν βασιλέων Αἰγύπτου τῶν προγεγραμμέ-
 νων ἐφάνη τις ἐν τῇ Καρία χώρα γιγαντογενῆς φιλόσοφος, ἐκ τῆς
 φυλῆς τοῦ Ἰάφεθ, ὀνόματι Ἐνδυμίων, ὅστις μυστικῶς εὐχὰς
 λέγων ἐν τῇ σελήνῃ ἤτει αὐτὴν μαθεῖν παρ' αὐτῆς τὸ θεῖον ὄνομα 15
 ἐν ὄραματι. καὶ ἐν τῷ αὐτὸν εὐχέσθαι ὑπνώσει, καὶ ἤκουσε τὸ
 θεῖον ὄνομα ἐν ὄραματι. καὶ οὐκέτι ἀνέστη, ἀλλὰ ἔστι τὸ λείψα-
 C νον αὐτοῦ ἕως τοῦ νῦν ἐν τῇ Καρία νεκρὸν δονούμενον· καὶ κατ'
 ἔτος ἀνοίγουσι τὴν αὐτοῦ σορὸν ἐν τῇ χώρῃ ἐκείνῃ, καὶ ὁρῶσιν
 αὐτοῦ τὸ λείψανον δονούμενον νεκρὸν, ὡς λέγουσι. περὶ οὗ φασὶ 20
 τὴν σελήνην φιλεῖν τὸν Ἐνδυμίωνά.

Ὅτι ἐν Ἀσιρωθ καταγογγύζει Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ κατὰ
 Μωϋσέως. ἔχει δὲ αὐταῖς λέξεσιν ὧδε. καὶ ἐλάλησε Μαριάμ

divino auxilio vincat, atque sic se iustam praebeat. vigesimum secun-
 dum Iobus rursus his verbis "prius quoque auribus tuam vocem per-
 cepi: nunc autem magis adhuc ea inaudita, terram ac cinerem me ipsum
 deputavi." vigesimum tertium est, ubi deus tres Iobi amicos obiurgat,
 et suam impietatem sacrificiis iubet expiare atque veniam et deprecatio-
 nem pro suo peccato a Iobo precibus obtinere. fuit autem Iobus ab
 Abrahamo serie generis quintus, Esauo oriundus, ac Iothoris, qui Mosis
 socer fuit, cognatus. series generis ita habet: Abrahamus Esauus Ra-
 guelus Zares Iobus.

Quo tempore Aegypti reges ii fuerunt quos supra rettuli, eo in
 Caria philosophus quidam a gigantibus prognatus exstitit, de stirpe Ia-
 peti, nomine Endymion. is lunam mysticis quibusdam precibus flagita-
 vit, ut sibi per visionem nomen divinum aperiret; interque precandum
 sopitus divinum nomen in visione audivit. neque ab eo somno surrexit:
 sed reliquias eius etiamnum in Caria exstant, cadaver identidem agita-
 tum; atque in Caria quotannis tumbam eius aperiunt, ut fertur, con-
 tinenturque reliquias ipsius motu agitatae. inde fabula tracta est adama-
 tum fuisse a luna Endymionem.

Apud Asirotha (loci hoc nomen est) Aaron et Maria Mosi obtre-
 tant, res in sacra scriptura hisce verbis refertur. "oblocuti sunt Aa-

καὶ Ἀαρὼν κατὰ Μωϋσῆ ἔνεκεν τῆς γυναικὸς τῆς Αἰθιοπίσσης, ἣν ἔλαβε Μωϋσῆς, ὅτι γυναῖκα Αἰθιοπίσσαν ἔλαβε. καὶ εἶπον ἄλλοι Μωϋσῆ μόνῳ ἐλάλησεν ὁ κύριος; οὐχὶ καὶ ἡμῖν ἐλάλησε; καὶ ἤκουσε κύριος. καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωϋσῆς πρῶτος σφόδρα παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶπε κύριος παρὰ τὸ ραχῆμα πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ ἔξελθετε ὑμεῖς οἱ τρεῖς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου. καὶ ἐξῆλθον οἱ τρεῖς ἐκείσε. καὶ κατέβη κύριος ἐν στόλῳ νεφέλης, καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐκλήθη Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν, καὶ ἐξῆλθον ἀμφοτέρω, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ἀκούσατε τὸν λόγον μου. εἰάν γένηται προφήτης ὑμῖν κυρίῳ, ἐν ὁράμῳ τι σὺν ἡμῖν γινώσκωμαι καὶ ἐν ὑπνῷ λαλήσω αὐτῷ. οὐχ οὕτως ὡς θεράπων μου Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστι. στόμα πρὸς στόμα λαλήσω αὐτῷ, ἐν εἶδει καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων, καὶ τὴν δόξαν κυρίου εἶδε. καὶ διατὶ οὐκ ἐφοβήθητε καταλαλῆσαι κατὰ τοῦ θεράποντός μου Μωϋσῆ; καὶ ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐπ' αὐτούς. καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἡ νεφέλη ἀπέστη ἀπὸ τῆς σκηνῆς, καὶ ἰδοὺ Μαρία λεπρῶσα ὡσεὶ χιών. καὶ ἐπέβλεψεν Ἀαρὼν πρὸς Μαριάμ, καὶ ἰδοὺ λεπρῶσα. καὶ εἶπεν Ἀαρὼν πρὸς Μωϋσῆν ἴδομεν, κύριε, μὴ συνεπιτεθῆ ἡμῖν ἡ ἁμαρτία, διότι ἠγνοήσαμεν καθότι ἡμάρτομεν. μὴ γένηται ὡς ἴσον θανάτου, ὡσεὶ ἔκτρομα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρὸς, καὶ κατεσθίη τὸ ἡμῖσιν τῶν σαρκῶν αὐτῆς. καὶ ἐβόησε Μωϋσῆς πρὸς κύριον, λέγων ὁ θεός, δέομαί σου, ἴσασαι αὐτήν. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν εἰ ὁ πατήρ

ron et Maria Mosi propter uxorem Aethiopiassam, quam Moses duxerat. ac dixerunt, anse soli Mosi deus, an non etiam nobiscum locutus est? audivit haec dominus. ac Moses quidem ea erat animi mansuetudine, ut in terra perinde mansuetus non exstaret alius. illico autem deus Mosi Aaronem et Mariam iussit exire ad tabernaculum testimonii. eo facto descendit deus in columna nubis, adstititque in foribus tabernaculi istius, et Aaronem ac Mariam evocavit. iis egressis ita est fatuus: au- scultate sermoni meo. si quis vestrum vates a me usurpabitur, ei me per visionem cognoscendum dabo inque somnis ei loquar. secus res habet cum famulo meo Mose, qui in tota mea domo mihi fidelis est. cum eo verbatim ac diserte loquar, aperte et non per involucria sermonis; et gloriam domini vidit. cur itaque non reveriti estis famulo meo Mosi obloqui? atque ira dei adversus ipsos excanduit, iisque degressis nubes a tabernaculo abiit. atque ecce Mariam lepra ita obduxit ut nivis instar alba esset. quam intuitus Aaron, cum lepra infectam cerneret, ita est Mosi allocutus "domine, precor ne hoc nostrum peccatum in nos animadvertatur, quod per ignorationem commisimus, ne sit Maria simili cadaveri aut abortivo partui: quippe dimidia pars carniū eius absumpta est." vociferatus ergo est Moses ad dominum, flagitavitque uti eam deus sanaret. cui respondit deus "an ea, si faciem ipsius pater

- B** αὐτῆς πύων ἐπέπυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, οὐκ ἐντραπήσεται; ἐπὶ τῇ ἡμέρας ἄφορισθήτω ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται.' καὶ ἀφωρίσθη Μαριάμ ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἐπὶ τῇ ἡμέρας, καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἐξῆρεν ἕως ἐκαθαρίσθη Μαριάμ. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆρεν ὁ λαὸς ἐξ Ἀσιρῶθ, καὶ παρενέβα- 5
 λεν ἐν τῇ ἐρήμῳ Φαράν. ἥνικα δὲ ἦλθον ὁ λαὸς εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος, τελευτᾷ Μαριάμ ἡ ἀδελφὴ Μωϋσέως. εἶτα παρενθὺ γίνεται γογγυσμὸς τοῦ λαοῦ διὰ τὸ δίψος, καὶ παρώξυνε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν τὸν θεὸν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας. καὶ ὀργισθεὶς κύριος εἶπεν ἄνθ' ὧν οὐκ ἔδοξάσατέ με ἐνώπιον Ἰσραὴλ, οὐκ 10
C εἰσάξετε τὸν λαὸν ὑμεῖς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.' τελευτᾷ δὲ Ἀαρὼν ἀνέλθων εἰς τὸ ὄρος Ὠρ, ἐπιτιμίαν θανάτου δεξιόμενος διὰ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας. μετὰ δὲ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας κατέρχεται ὁ λαὸς εἰς Ἐδώμ, καὶ καταγογγύζει θεοῦ καὶ Μωϋσέως. καὶ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τοὺς ὄφεις, καὶ ἐθανάτουν τὸν λαόν. καὶ 15
 λοιπὸν γίνεται τὸ χαλκούργημα τοῦ ὄφειος προστάξει θεοῦ.

Ἔτι ἐν τῇ δευτέρῃ ἐξαριθμήσει, ἥνικα Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ἠρθῆσαν τὸν λαόν, οὐχ εὐρέθη ἄνθρωπος ἐκ τῆς πρώτης ἀρωμῆσεως, ἥνικα Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἠρθῆσαν τοὺς ἀπὸ εἰκοσιν ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα, ὅτι εἶπε κύριος αὐτοῖς Ἐθανάτω ἀποθα- 20
D νεῖσθε διὰ τοὺς γογγυσμοὺς ὑμῶν.' οἱ γὰρ περὶ τὸν Μωϋσεῖα καὶ Ἐλεάζαρ, ὡς λεῖπται, οὐδὲ τὸ παλαιὸν συνηριθμήθησαν ταῖς λοιπαῖς γενεαῖς, ὁ δὲ Ἰησοῦς Βενιαμίνης ἦν, ὁ δὲ Χάλεβ ἐκ τῆς

conspuisset, non pudore afficeretur? septem dies extra castra seorsim degat, tum intromittatur." sic Maria per septem dies castris exclusa fuit. neque populus castra prius movit, quam Maria mundaretur. ea recepta ab Aserothis moverunt, et in solitudine Pharana castra fecerunt. mortua est autem Maria, cum ad Zinaicam solitudinem populus pervenisset. statim postea populi indignatio propter sitim oborta est; irritaveruntque Moses et Aaron deum super aqua iurgii. atque iratus deus dixit "quando meam gloriam coram populo testati non estis, vos populum in regionem promissam non introducetis." porro Aaron ascendit in montem Or, ibique mortuus est; quae ei poena propter aquam iurgii est irrogata. secundum haec in Idumaeam populus pervenit. cumque rursus deo et Mosi obmurmuraret, immisit deus angues qui populum necarent. tunc iussu dei serpens ille aeneus conficitur.

In secunda populi recensione, cum Moses atque Eleazarus populum numerarent, nemo omnino eorum superfuit quos in prima recensione Moses et Aaron invenerant, cum a viginti annos nato et amplius omnes numerassent. edixerat enim deus populo fore ut propter suam obrectationem periret. ac Moses quidem et Eleazarus, quippe Levitae, ne ante quidem inter reliquas tribus recensebantur. Iosua Beniaminicus tribu

τοῦ Ἰούδα. σημειῶσαι δὲ ὅτι καὶ οἱ κατὰ ὕψους τῶν εἴκοσιν ἐτῶν οὐκ ἐστερήθησαν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, οὐδὲ οἱ φθάσαντες ἦν τῶν Λευιτῶν. ἐνταῦθα δὲ κελεύεται Μωϋσῆς ἀνελθεῖν εἰς τὸ ὄρος Ναβάν, καὶ ἐλέγχεται καὶ αὐτός, ὡς ἀδελφὸς αὐτοῦ, διὰ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας. διὸ καὶ τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας ἐστερήθηται, καὶ τελευτᾷ ἐκεῖ ἐτῶν ἑκατὸν εἴκοσιν.

Ἵτι τοῦ Σηὼν βασιλέως τῶν Ἀμορραίων καὶ τοῦ Ὠγ βασιλέως τῆς Βασάν τὰς πόλεις καὶ πᾶσαν τὴν χώραν τῶν δύο βασιλέων πέραν τοῦ Ἰορδάνου δέδωκε Μωϋσῆς εἰς κατάσχεσιν τῷ Ῥουβείμ καὶ Λὼν καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ, μετὰ τὸ λαβεῖν αὐτὸν ἀπόφασιν ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει καὶ τελευτήσαι. P 73

Ἵτι παρερχόμενοι οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ διὰ τοῦ ὄρους Σιὴρ προστάσσονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἄρτον καὶ ὕδωρ πρῖασθαι παρὰ τῶν Ἰδουμαίων τῶν υἱῶν Ἡσαῦ, διότι εἶπεν αὐτοῖς ὁ Θεός "οὐ κληρονομήσετε ἐκ τῆς γῆς τῶν Ἡσαῦ οὐδὲ βῆμα ποδός, ὅτι ἀδελφοὶ ἡμῶν εἰσίν." ἀποτρέπονται δὲ ὑπὸ Θεοῦ ἐκ τῆς γῆς τῶν Μωαβιτῶν καὶ τῶν πόλεων αὐτῶν διὰ Λὼτ τὸν προπάτορα αὐτῶν.

Ἵτι ἐν τῇ δευτέρᾳ νομοθεσίᾳ λέγει Μωϋσῆς "τὰ ἅγια δέκα ῥήματα ταῦτα ἡμεῖς ἀκούσατε ἐκ μέσου τοῦ πυρός," ὥστε καὶ B 20 πρὸ τοῦ γραφῆναι αὐτὰ ἐν πλαξίν ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς Θείας φωνῆς. οὐ γὰρ φωνὴν ἄσημον ἀλλ' ἔναρθρον ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐκ μέσου τοῦ πυρός ἐν Σινᾷ, καθὼς γέγραπται "καὶ τὰ ῥήματα αὐ-

fañt, Chalebns Iudaeus. observa autem, eos qui 20 annis minores erant, et Levitas qui vitam produxerunt eo usque, non fuisse promissa terra privatos. ibi Moses iubetur montem Nabanum conscendere, obiurgaturque, sicut ante frater ipsius, propter aquam iurgii; atque ideo etiam terra promissa privatus ibi e vivis excedit, annos natus 120.

Iussus autem Moses montem conscendere atque ibi vitam finire, Seonis Amorraeorum et Ogi Basanis regum urbes omnemque dicionem duorum regum cis Iordanem Rubeno Dani ac dimidiae Manasseae tribui assignat.

Cum per montem Seirum iter Israelitae facerent, mandatum eis a deo est ut panem aquamque ab Idumaeis mercarentur, Esauo prognatis. ideo et dixit eis deus "non possidebitis de terra Esauicorum, ne vestigium quidem pedis latam portionem: sunt enim vestri fratres." quin et a Moabitorum terra atque urbibus deus Ebraeos avertit, quod ii Loto essent prognati.

In repetitione legis Moses sancta decem verba recitavit, addens populum ea de medio igne edi audivisse. itaque priusquam inscriberentur tabulis, iam tum a divina voce fuerunt promulgata. non enim vocem sine verbis, sed articulatam audivit ex medio ignis in Sinai populus.

Georg. Cedrenus tom. I.

9

τοῦ ἤκουσεν ἐκ μέσου τοῦ πυρός.” ταῦτα δὲ εἰσι τὰ ἅγια ῥήματα τοῦ νόμου, ἃ ὕστερον ἐνεχάραξεν ἐν πλαξίν.

“Ὅτι Μωϋσῆς π’ ἐτῶν ὧν ἠγεῖται τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας τοῦ Ἑβραίων ἔθνος, συνῆν τε αὐτοῖς νομοθετῶν ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἔτη μ’.

Ἀπὸ β’ βιβλίου Ἰωσήπου τῆς ἀρχαιολογίας, ὅτι Φαραὼ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐθεάσατο καὶ τὰς τῶν ἐνυπνίων ὄψεις καὶ τὰς ἐξηγήσεις αὐτῶν. ἀλλὰ τῶν ἐξηγήσεων ἐπιλαθόμενος τὸν ταύ-
C τας ἀναμνήσοντα ζήτηει. ὅτι ἐν τοῖς ἐπτά τῆς εὐθηνίας ἔτεσιν οὐ προήσθοντο Αἰγύπτιοι τὸν ἐπταετῆ λιμόν. ὅτι τῶν ἱερογραμμα-
 10 τέων τις ἀναγγέλλει τῷ βασιλεῖ Φαραὼ τεχθήσεσθαι τινα κατ’ ἐκείνον τὸν καιρὸν τοῖς Ἰσραηλίταις, ὃς ταπεινώσει μὲν τὴν Αἰ-
 γυπτίων ἡγεμονίαν, αὐξήσει δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας τραπεῖς. διὸ καὶ γνώμη αὐτοῦ κελεύει πᾶν τὸ γεννηθὲν ἄρσεν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὸν ποταμὸν ῥίπτεσθαι. ἀλλὰ κρατήσῃε δ’ ἂν οὐδεὶς τῆς τοῦ
 15 Θεοῦ γνώμης, οὐδ’ ὁ μυρῖος τέχνας ἐπὶ τούτῳ μηχανησάμενος. ὅτι ὁ πατήρ Μωϋσέως κατὰ τοὺς ὕπνους πάντα τὰ κατὰ Μωϋσέα
D καὶ Ἀαρὼν συμβησόμενα ἐκ Θεοῦ προδιδάσκειται καὶ τῇ αὐτοῦ γυναικὶ Ἰοχάβεδ φανεροῖ. ὅτι Θέρμουθις ἡ θυγάτηρ Φαραὼ ἀνελομένη Μωϋσέα κελεύει γύναιον ἀχθῆναι καὶ θηλὴν τῷ παιδίῳ
 20 παρασχεῖν· πολλῶν δὲ ἀχθεισῶν μὴ προσιεμένον Μωϋσέως παρε-
 στῶσα Μαριάμ εἶπεν “εἰ τῶν ὁμοφύλων αὐτῷ γυναικῶν Ἑβραϊδῶν ποιήσεως ἀχθῆναι, τάχα ἂν προσίεται θηλὴν.” διὸ καὶ κελευ-

sed scriptum est “verba eius audivit ex medio igne.” ea porro sunt sancta legis verba, quae deinde tabulis insculpsit.

Moses annos natus 80 Ebraeum populum ex Aegypto eduxit, ac in solitudine leges eis posuit, adfuitque per annos 40.

Ex libro Iosephi de antiquitate secundo. Pharaeo et insomnia et eorum interpretationes eadem hora accepit. sed interpretationum oblitus, quaesivit qui eas ipsi in memoriam revocaret. septem fertilibus annis Aegyptii septennalem famem non praesenserunt. quidam eorum qui sacras literas tractant, Pharaoni indicavit eo tempore quandam inter Israelicos nasciturum, qui adultus Aegyptiorum regnum depressurus suumque populum evecturus foret. itaque rex huius consilio iubet omnes Israelicorum masculos partus in fluvium abiici. at enim dei sententiam nemo hominum infringere potest, ne si mille quidem artibus hoc moliantur. Mosis pater a deo per insomnium de omnibus quae Mosi et Aaroni eventura essent edoctus uxori suae Iochabetae significavit. Thermuthis filia Pharaonis cum Mosem ex aqua sustulisset, mulierem quaeri iubet quae eum lactet. multis adductis cum nullam Moses admitteret, adstans Maria “si” inquit “aliquam de popularibus eius Ebraeis mulieribus curares adduci, fortassis mammam admitteret.” iussa hoc agere matrem

σθεῖσα ἄγει τὴν αὐτοῦ μητέρα, καὶ τὸ παιδίον ἀσμένως προσφέρεται τῇ θῆλῃ. ὅτι φιλοφρονούμενος Φαραὼ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ ἐπέκλιθη Μωϋσῆ τὸ διάδημα, ὃ δὲ διὰ νηπιότητα καταφέρει αὐτὸ εἰς γῆν καὶ τοῖς ποσὶν ἐπιβαίνει. τοῦ δὲ προδηλωθέντος ἱερογραμ- P 74
 5 ματικῶς τοῦτο θεασαμένου καὶ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσαντος ἡ Θέριμουθις ἔξαρχάσασα διεσώσατο. ὅτι χειροθήθεις οὖσαι αἱ ἴβεις πρὸς μόνον τὸ τῶν ὄφειων γένος ἀγρίως ἔχουσι, καὶ δεινῶς ἀναρπαζόμεναι κατεσθίουσιν ἐλάφων μᾶλλον. ὅτι φθειρῶν ἄπειρόν τι πλῆθος τοῖς Αἰγυπτίοις ἐξήνθησεν, ἔνδοθεν ἀναδιδόμενον καὶ κακῶς δια-
 10 φθειρόν αὐτοὺς καὶ ὑπὸ μηδενὸς διαφθειρόμενον φαρμάκον. ὅτι ἐξελθόντες οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ Αἰγύπτου πεφυρμένοις ἀλεύροις καὶ πεπηγῶσιν ἐπὶ λ' ἡμέραις διετρέφθησαν σπανίως· ὅθεν καὶ εἰς μνή-
 μην τῆς τότε ἐνδείας ἑορτὴν ἄγουσιν ἐφ' ἡμέρας ὅκτω τὴν τῶν ἀζύμων λεγομένην· ἐξῆλθον δὲ μετὰ ἔτη τετρακόσια τριάκοντα. B
 15 ὅτι τὸ τῶν ὀρνύγων γένος τρεφόμενον πλῆθος εἰς τὸν Ἀράβιον κόλπον ἐπίπτεται, τὴν μεταξὺ θάλασσαν ὑπερέλθόν, καὶ ὑπὸ κό-
 που τε ἅμα τῆς πτήσεως καὶ πρόσγειον μᾶλλον τῶν ἄλλων ὄν κατεσφέρετο εἰς τοὺς Ἑβραίους. ὅτι τὸ μάννα κυρήγγελο ἐξ ἴσου πᾶσιν ἀσάβωνα (τοῦτο δὲ ἐστὶ μέτρον) εἰς ἐκάστην ἡμέραν συλ-
 20 λέγειν, ὡς οὐκ ἐπιλείψοντος αὐτοῖς βρώματος, ἵνα μὴ τοῖς ἀδυ-
 νάτοις ἄπορον ἦ τὸ λαμβάνειν δι' ἄλλκῆν τῶν δυνατωτέρων πλεονε-
 κτούντων περὶ τὴν ἀνάρεσιν.

16 ἐκελθόν, καὶ ὑποκολοῦται ἅμα τῇ πτήσει P. correxit ex Iosepho Xylander.

adduxit, eiusque ubera libenter infans admisit. Pharao filiae suae blandiens Mosis diadema imponit: infans autem aetatis simplicitate id in terram abiicit ac pedibus calcat. id cum videret is quem paulo ante diximus sacrarum literarum magister, interfici puerum iubet: sed Thermuthis ereptum neci subtrahit. ibis mansueta est avis, solis infesta anguibus; quos et crebro, amplius etiam cervis, rapit atque vorat. ingens pediculorum vis Aegyptios invasit, ex ipsis corporibus erumpentium, ac male eos multantium, neque ulli remedio cedentium. Ebraei ex Aegypto egressi tenuiter se sustentarunt per 30 dies, pasta subacta, quam secum extulerant. in cuius penuriae memoriam solennem octidui festivitatem agunt, quae ab infermentatis panibus Azymorum nominatur. coturnices magna multitudine auctae ad Arabicum sinum, transmissa mari quod in medio est, advolant; volandoque fatigatae cum sese magis magisque ad terram darent, ad Ebraeos devolant. manna iussi sunt Ebraei quotidie singuli cibum (mensurae id nomen est) colligere: neque enim ita cuiquam assarum defuturum. id factum est, ne validiores plus legere satagentes imbecillioribus difficultatem cibi colligendi afferrent.

"Οτι ἐπὶ σταθῆρα μισημβρία τῆς ἐπὶ τῆς βύτου θεοφανείας
 C ἀξιοῦται Μωϋσῆς, καὶ τῶν ὁμοφύλων τὴν ἡγεμονίαν καὶ μὴ θάλων
 ἐχειριζέται, σημείοις τε καὶ τέρασι καθοπλισθεὶς, καταλιπὼν
 Ἰοθὺρ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ ἢ γαμβρὸν (δισσῶς γὰρ καλεῖται) εἰς
 Αἴγυπτον ἄμμι δυοὶ παῖσι Γηροῦμ καὶ Ἐλιέζερ, καὶ γυναίκε τῇ 5
 Σεπφόρα, ἣ καὶ ἐπιστὰς ἄγγελος θάνατον ἠπειλησεν. ἀλλὰ τοῦ-
 τον ἰλειώσατο κάπερ ἀλλόφυλος οὔσα ἢ γυνὴ τῷ τῆς περιτομῆς
 τοῦ παιδὸς αἵματι. συναντῶ δὲ αὐτῷ καὶ Ἀαρὼν θεόδεν σταλείς,
 καὶ τὴν τῶν σημείων ἐπιβεβαιοῦται δύναμιν. ὄθεν καὶ τῷ Φαραὼ
 μετὰ καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐπακιδῶν ἀνδισταμένοις πρώτῃν πληγὴν 10
 ἐπήνεγκε, πᾶν ὕδωρ εἰς αἷμα ποιήσους· Μωϋσεὶ δὲ καὶ Ἀαρὼν καὶ
 D τοῖς Ἑβραίοις καθαρὸν ἦν καὶ πινόμενον. ἔνθεν γὰρ καὶ τοῖς
 γόσην ἀντεσοφίσθη τὸ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις εὐρισκόμενον ὕδωρ
 αἷμα δοκεῖν φαίνεσθαι. τὸ δὲ αὐτὸ νοεῖται καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας
 πληγῆς τῶν βατράχων, Αἰγυπτίους μὲν πάντας τῷ πάθει μαστί- 15
 ζισθαι, μόνῃν δὲ τὴν γῆν τῶν Ἑβραίων καθυρεῖν τοῦ πάθους.
 τρίτη πληγὴ ἢ τῶν σκνιπῶν, τετάρτη ἢ τῆς κυνομύας, πέμπτη
 θάνατος κτηνῶν, ἕκτη ὁ αἰθαλώδης κονιορτός, ἑβδόμη αἰ φλυ-
 κτίδες τῆς χαλάζης, ὀγδόη ἢ ἀκρίς, ἐννάτη τὸ ψηλαφητὸν σκό-
 τος, δεκάτη θάνατος τῶν πρωτοτόκων. 20

P 75 Ἡ δεκάλογος. α'. ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς σου, ὁ ἔξαγα-
 γὼν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου. β'. οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλην
 ἐμοῦ· σὸ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδῶλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα. γ'. οὐ
 λήψῃ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἐπὶ κενῷ· οὐ γὰρ μὴ καθαρίσει κύριος

Sereno meridie dei in rubo apparitione dignatus est Moses, suoque
 populo etiam nolens praefectus ac facultate miraculorum edendorum in-
 structus, Iothore socero relicto, cum uxore sua Sapphora ac Gersomo et
 Eliezere filiis in Aegyptum profectus est. Sapphore angelus occurrit,
 ac mortem est minatus; quem ea, tametsi alienigena, sanguine circum-
 cisi filii placavit. obviam factus est etiam Mosi Aaron, missu dei, fa-
 cultatemque prodigiorum confirmavit. proinde Pharaoni sibi cum magis
 Aegyptiis resistente Moses primam plagam intulit, omni eorum aqua in
 sanguinem mutata, cum ipse interim Aaron atque Ebraei puram et po-
 tabilem haberent aquam. inde enim etiam praestigiatores sumpta aqua
 effecerunt ut ea sanguis videretur esse. sic etiam secunda plaga ranis
 Aegypto immissis, cum eae totam gentem vexarent, sola ab iis immunis
 fuit Ebraeorum terra. tertia plaga fuit culices, quarta muscae caninae,
 quinta iumentorum mors, sexta pulvis fuliginosus, septima pustulae et
 grando, octava locustae, nona tenebrae palpabiles, decima primogenito-
 rum interitus.

Decem praecepta. 1. ego sum deus tuus, qui te ex Aegypto eduxi.
 2. ne sint tibi alii praeter me dii. ne feceris tibi simulacrum aut ullius
 rei effigiem. 3. ne abutaris nomine dei: non enim absolvet deus eum

τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ. δ'. μὴ σθῆτι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. ε'. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς. ζ'. οὐ μοιχεύσεις. η'. οὐ φονεύσεις. θ'. οὐ κλέ- B
5 ψεις. ι'. οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου. ιι'. οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου ἢ τὴν οἰκίαν ἢ τὸν ἀγρὸν ἢ τὸν παῖδα αὐτοῦ ἢ τὴν παιδίσκην ἢ τὸν βοῦν ἢ τὸ ὑπό- ζύγιον αὐτοῦ ἢ πᾶν κτῆνος αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τοῦ πλησίον σου ἐστίν.

10 Αὕτη δὲ ἡ δεκάλογος τῶν γενικῶν ἐντολῶν ἐστὶν ἡ διάταξις. ταῦτα τὰ θεῖα διδάγματα φοβερῶ τινὶ καὶ ἐνάρθρω φωνῇ διατέ- τακται, ὁρῶντος τοῦ λαοῦ καὶ ἀκούοντος· ἧς τὸ καταπληκτικὸν καὶ ἀκοαῖς δυσάντητον μὴ φέροντες ἤτησαν διὰ Μωυσέως τὰ λοιπὰ τῶν ἐφεξῆς εἰδικῶς αὐτοῖς ἐν πενήκοντα κεφαλαίοις νομο- 15 θετηθέντα λαληθῆναι· ἧσαν δὲ περὶ τε οἰκιῶν καὶ γόνων ἐκου- C σίων καὶ ἀκουσίων, ἀτιμίας γονέων καὶ κακολογίας, κλοπῆς, πα- τάξεως ἐν μάχαις πρὸς θάνατον ἢ ζωὴν, ἐλεύθερος πρὸς ἐλεύθε- ρον καὶ δεσπότης πρὸς δούλον, καὶ ἀνδρὸς πρὸς ἕγκνον γυναῖκα, ἐκβολῆς ὀφθαλμῶν δούλου καὶ δούλης, κερatismοῦ ταύρου πρὸς 20 ταῦρον, κλοπῆς μόσχου, καὶ θανῆς κλέπτου ἐν τῷ διορύγματι, κατὰ ἔμρησμοῦ βοσκημάτων καὶ ἄλωνος, κατὰ παρακαταθήκης ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ, καὶ ὑποζυγίων καὶ παντοίων κτηνῶν χρήσεως πρὸς τοῦ πλησίον, φθορᾶς παρθένων καὶ θανάτου φαρμάκων, κτηνοβασίας καὶ θυσίας εἰδώλων, κακώσεως προσηλύτου καὶ ὀρ-

qui ipsius nomine abusus fuerit. 4. memento diem sabbati tibi sancte agendam esse. 5. patrem et matrem tuam in honore habe, ut prospere tibi eveniat diuque vivas in terra. 6. ne stuprum feceris. 7. neve homicidium. 8. neve furtum. 9. ne perhibueris falsum contra quemquam testimonium. 10. ne appetiveris uxorem domum agrum, non servum, non ancillam bovem iumentum aut quicquam omnino de bonis proximi tui.

Haec sunt decem praecepta, generalium mandatorum ordinatio. atque haec divina praecepta terribili quadam et articulata voce edita sunt, cernente atque audiente populo; cuius vocis terribilem audituque difficilem sonum non ferentes petiverunt ut sibi reliqua deus sermone Moysis proponeret. sunt autem reliqua quinquaginta peculiariora capita, de servis, de caedibus dedita opera aut casu perpetratis, contumelia parentibus illata, aut maledicto, furto, vulneribus inter pugnandum letalibus aut non letalibus impositis; ictibus quos liber libero, dominus servo, vir praegnantem mulieri infert; oculi elisione servi aut ancillae, tauro taurum cornu feriente, furto vituli, occisione furis in foramine, incendio pabuli aut areae, deposito auri vel argenti, commutato omnis generis iumentum ab amico, vitio virgini oblato, congressu cum bruto, sacrificio simulacris oblato, oppressione inquilini pupilli et viduarum,

D φανῶν καὶ χηρῶν δανειζομένων, κακολογίας εἰς θεὸν καὶ ἄρχοντας
 τοῦ λαοῦ, ἀπαρχῶν ἄλωνος καὶ ληροῦ, πρωτοτόκων υἱῶν μόσχων
 τε καὶ προβάτων καὶ ὑποζυγίων, τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἄνδρας ἁγίους
 τῷ θεῷ, κρέας θηριάλωτον μὴ ἐσθίειν ἀλλὰ κυσὶν ἀπορρίπτειν,
 μὴ παραδέχεσθαι ἀκοήν ματαίαν, μὴ συμμαρτυρεῖν ἀδίκῳ, μὴ **5**
 συνεῖναι πολλοῖς ἐπὶ κακία, μὴ ἐκκλίνειν μετὰ πολλῶν κρίσιν, μὴ
 ἐλεῆσαι πτωχὸν ἐν κρίσει, ἀποστρέφειν καὶ ἀποδιδόναι τὸν βοῦν
 καὶ τὸ ὑποζύγιον τοῦ ἐχθροῦ πλανώμενον τὸν εὐρίσκοντα, καὶ
 πεπτωκὸς ὑπὸ τὸν γόμον συνεγείρειν, μὴ διαστρέφειν κρίσιν πένη-
P 76 τος δικαίαν, ἀπὸ παντὸς ῥήματος ἀδίκου ἀφίστασθαι, μὴ ἀναι- **10**
 ρεῖν ἀθῶον καὶ δίκαιον, μὴ δικαιῶν τὸν ἀσεβῆ, δῶρα μὴ λαμβά-
 νειν ὡς ἐκτυφλοῦντα τοὺς βλέποντας καὶ τὸ δίκαιον λυμαινό-
 μενα, προσήλυτον εὖ ποιεῖν, ἕξ ἔτη σπεῖρειν τὴν γῆν, τῷ δὲ
 ἐβδόμῳ ἄφεισιν παρέχειν αὐτῇ εἰς ἀπόλαυσιν πτωχῶν ἢ θηρίων,
 ὁμοίως καὶ τὸν ἀμπελώννα καὶ τὸν ἐλαιῶνα, φιλανθρωπίαν ἐκπαι- **15**
 δεύειν αὐτούς. κατὰ τοῦτο δὲ τὸ ἔτος καὶ ἄφεισις ὀφλημάτων
 ἐγένετο, καὶ τῶν δουλευόντων Ἑβραίων ἐλευθερία, καὶ τὸν ἰωβη-
 λαῖον ἀργεῖν ἐνομοθέτησεν. ἐλευθερίαν δὲ καὶ ἄφεισιν σημαίνει
 τὸ ὄνομα. ἰωβηλαῖον δὲ τὸ πεντηκοστὸν προσαγορεύουσι ἔτος,
B ἐν ᾧ κελεύει καὶ τὸν ἀγρὸν ἀναλαμβάνειν τὸν πεπρακῶτα καὶ τὰς **20**
 ἐν αὐτῷ οἰκίας, καὶ χρεῶν ἀποκοπὰς καὶ παιδῶν ὠνητῶν ἐλευθε-
 ρίας. ἕξ ἡμέρας ἐργάζεσθαι τὴν ἐβδομάδα, τῇ δὲ ἐβδόμῃ ἀνα-
 παύεσθαι. ὄνοματι θεοῦ ἄλλοτρίου μὴ ἑμνύειν, μήτε προφέρειν
 διὰ στόματος. τρεῖς καιροὺς τοῦ ἔτους ἐορτάζειν, τὴν ἐορτὴν

pecuniis mutatis, maledicto in deum aut populi principem, primitiis
 areae et torcularis, primogenitorum, filiorum, vitalorum, ovium, iu-
 mentorum; ut essent viri deo sacri. carnem a fera receptam mandavit
 non edi sed canibus obici, vanum rumorem non admittere, sontem te-
 stimonio non sublevare, multis se sceleris socium non praebere, neque
 a recto ob multitudinem iudicium deflectere, in iudicio pauperem non
 miserari; bovem aut iumentum inimici ab errore in viam reducere atque
 restituere inventum, in erigendo sub onere collapsum iumentum ei opem
 ferre, pauperis iustum iudicium non pervertere, ab omni iniusta re ab-
 stinere, insontem et iustum non occidere, neque absolvere sontem; dona
 non accipere, quia excaecant videntes et iustitiae officiant; inquilino
 benefacere; sex annos sementem facere, septimo terram egenis fru-
 dam dimittere et bestiis; similiter et vineam et oleam. hoc humanitatis
 docendae causa instituit. eo anno etiam aes alienum dimitti iussit et
 servos Ebraeos libertate donari; Iubilaeique anni otium sanxit. Iubi-
 laeus annus quinquagesimus quisque dicitur, idque nomen libertatem ac
 dimissionem notat. eo anno agri domusque venditae ad pristinos redeunt
 dominos, et debita abolentur, et aere empta mancipia liberantur. sex
 dies septimanae laborare imperavit, septimum quiescere. per nomen
 alieni dei neque iurare neque id omnino pronuntiare. tres quotannis

τιῶν ἀζύμων πρώτην ἑπτὰ ἡμέρας τῷ μηνὶ τῷ νέφῃ ἦτοι κατὰ τὴν
 πρώτην πανσέληνον τοῦ ἔαρος, δευτέραν ἑορτὴν θεισμοῦ πρωτο-
 γεννημάτων, καὶ τρίτην συναγωγὴν ἔργων τοῦ ἀγροῦ συντελείας
 ἀπὸ Ἑξόδου ἐνιαυτοῦ, ἀναμιμνήσκων αὐτοὺς διὰ τοῦ μὲν πάσχα C
 5 τῆς Ἑξ Αἰγύπτου Ἑξόδου, διὰ δὲ τῆς πεντηκοστῆς τῆς εἰς τὴν γῆν
 τῆς ἐπαγγελίας εισόδου, διὰ δὲ τῆς σκηνοπηγίας τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ
 διαγωγῆς· ἐν σκηναῖς γὰρ οἰκοῦντες τεσσαράκοντα διετέλεσαν ἔτη.
 μὴ ὀφθῆναι κενὸν ἐναντίον κυρίου, καὶ πᾶν ἄρσενικὸν ὀπτάνεσθαι
 ἐνώπιον κυρίου κατὰ τὰς τρεῖς ἑορτὰς ταύτας. μὴ θύειν ἐπὶ ζύμῃ
 10 αἶμα θυσιασματος κυρίου, ἀλλ' ἐπ' ἀζύμοις. μὴ μένειν ἕως
 πρωτῆς σίταρ τῆς ἑορτῆς. καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρώτων γεννημά-
 των τῆς γῆς εισάγειν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐφ' ἅπασιν. μὴ ἔθειν
 ἄρην ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ. ταῦτα τὰ δικαιώματα τοῦ Θεοῦ
 Μωϋσῆς ἐλθὼν ἀπήγγειλε τῷ λαῷ μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν θείων D
 15 παραγγελσιῶν. καὶ ἀπεκρίθη μιᾷ φωνῇ πᾶς ὁ λαός, καὶ εἶπε
 "πάντας τοὺς λόγους κυρίου ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα," καὶ
 ἐγράφη ταῦτα πάντα.

"Ὅτι Μωϋσῆς λαβὼν παρὰ Θεοῦ δόξαν, ἐν τῷ προσώπῳ
 κάλυμμα τιθεὶς ἐπὶ τεσσαράκοντα χρόνοις διελέγετο τοῖς Ἰου-
 20 δαίοις· οὐ γὰρ ἠδύναντο ἀτενίζειν εἰς αὐτόν. εἰσιόντος δὲ πρὸς
 κύριον περιηρεῖτο τὸ κάλυμμα, ὥσπερ καὶ τοῖς κατὰ σάρκα μὲν
 τὸν νόμον ἀναγιγνώσκουσι κάλυμμα πωρώσεως ἐπίκειται τοῦ μὴ
 ἐπιγινῶναι τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ, τοῖς δὲ διὰ τοῦ πνεύματος

festivitates celebrare, Azymorum per septiduum novo mense, id est
 circa primum veris plenilunium, alteram primitiarum messis, tertiam sub
 finem anni, collectis agriculturae fructibus. admonebat autem eos pascha
 (ea enim est prima festivitas) exitus de Aegypto, pentecoste (quod est
 alteri festo nomen) introitus in terram promissam, tabernaculorum col-
 locatio (sic tertia appellatur) vitas in solitudine in tabernaculis per
 quadraginta annos toleratae. mandavit etiam haec, coram domino sine
 munere non apparere, tribus dictis feriis omnem marem coram deo sisti,
 fermentum sacrificio domini non adhibere sed infermentatos panes, adi-
 pem sacrificii non relinquere in diem crastinum, omnium terrae frugum
 primitias in templo dei offerre, non coquere agnum in lacte matris suae.
 has constitutiones Moses a deo veniens populo exposuit, additis etiam
 aliis divinis exhortationibus. respondens autem una voce totus populus
 promisit se omnibus domini dictis obtemperaturum. atque omnia ista
 conscripta sunt.

Moses a deo splendore faciei ornatus velato vultu per annos qua-
 draginta cum Iudaeis est locutus, conspectum faciei eius non ferentibus:
 cum autem ad dominum ingrederetur, velum removebat a facie sua.
 ita sane iis qui carnis dictata sequentes legem legunt, velum obdurati
 animi obducitur, ne gloriam Christi possint cognoscere. at qui spiritu

P 77 εἰσιοῦσι τὸ κάλυμμα τῆς ἀγνοίας ἀφαιρεῖται. ἀληθῶς δὲ τὰ ἐπίσθια τοῦ Θεοῦ, τὴν σάρκωσιν τοῦ μονογενοῦς, ἐπὶ τοῦ Θαβωρίου εἶδε Μωϋσῆς ὡς ἐπὶ πέτρα τεθεῖς καὶ σκεπασθεῖς τῷ Χριστῷ· παρερχόμενον δὲ ἐν δόξῃ εἶδεν οὐ γυμνὸν ἀλλὰ σεσαρκωμένον Θεόν. 5

“Ὅτι αἱ μὲν πρῶται πλάκες χειρὶ Θεοῦ λελάξενται καὶ γεγράφαι, αἱ συντριβῆναι συγκεχώρηται, ὅτι τύπος ἦσαν αὐταὶ τοῦ πρώτου καὶ κατὰ τὸ γράμμα νόμον, ὥσπερ αἱ δευτέραι ὡς Μωϋσῆς ἐλάξεν καὶ ἔγραψε, τύπος ἦσαν σαφῆς τοῦ δευτέρου καὶ κατὰ πνεῦμα νόμον. ὥσπερ καὶ λαὸς ὁ πρῶτος ὁ μοσχοποιήσας τὸν πρῶτον ἐτύπου Ἰσραήλ, διὸ καὶ ἐν ὀργῇ Θεοῦ καὶ αὐτὸς B καὶ ὁ πρὸς αὐτὸν παλαιὸς διεσκεδάσθη νόμος. ὁ λαὸς δὲ ὁ δευτερος τὸν νέον καὶ κατὰ Χριστὸν εἰκόνιζεν Ἰσραήλ, διὸ καὶ ἐν δόξῃ τοῦ προσώπου Μωϋσέως τὰς δευτέρας εὐλαβῶς ὑπεδέδεκτο πλάκας, καὶ ταύτας ἀφθάρτους ἐν τῇ τοῦ μαρτυρίου ἀποθέμενος 15 ἐφύλαξε κιβωτῷ.

“Ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν κτηνῶν ὁ βοῦς καὶ τὸ πρόβατον καὶ τὸ αἰγίδιον, ὡς ἡμερὰ καὶ καθαρὰ καὶ εἰκόνα τῶν τοῦ Χριστοῦ τυποῦντα πρόβάτων, εἰς θυσίαν καὶ ὀλοκαύτωσιν τῷ νόμῳ παραέληπται, ἀπὸ δὲ τῶν πτηνῶν μόνον τρυγῶν καὶ περιστερά, τὸ μὲν 20 ὡς φιλαγνον καὶ φιλήσυχον, τὸ δὲ ὡς φιλάλληλον καὶ φιλόανθρωπον, καὶ ἄμφω ὡς καθαρὰ καὶ ἀκέραια καὶ ἁγίων ψυχῶν ιδιότη- C τας χαρακτηροῦντα, εἰς θυσίαν καὶ ὀλοκαύτωσιν τῷ νόμῳ ἐξείλεται καὶ παραέληπται.

duce intrans, iis velum ignorationis aufertur. ceterum Moses in Thabore monte revera posticum dei vidit, nempe incarnationem unigeniti, cum in saxo positus eoque tectus, nimirum Christo, praeterire cum maiestate non nudum sed incarnatum vidit deum.

Primae tabulae manu dei excisae fuerunt et inscriptae; permissumque est ut eae confringerentur. erant enim typus primae ac literalis legis, sicuti posteriores quas Moses excidit atque inscripsit, manifestum erant exemplum posterioris ac spiritualis legis. sicut et prior populus, qui vitulum conflavit, primi Israeli figuram gerebat: itaque is ira dei una cum antiqua lege abolitus est. at populus posterior novum ac Christianum Israelum designavit: itaque et a Mose faciei splendore illustrato populus posteriores reverenter accepit tabulas, easque in arca foederis repositas integras conservavit.

De bestiis in lege ad sacrificia solida atque ad alia sacrificia tantum bos ovis et hoedus admittuntur, ut animalia mansueta, pura et oves Christi representantia. ex volucribus tantum turtur et columba ad sacrificium et holocaustoma admittantur, alteram ut castitatis ac quietis, alteram ut sui comparis et hominum amans, utrumque ut purum et impollutum, ac proprietates sanctarum animarum sub imagine referens.

Ὅτι τὴν ἔρηθρὰν οἱ μὲν εἰς δώδεκα τομὰς λέγουσι κοπήναι, καθὼς καὶ ὁ μέγας Χρυσόστομος ἐκάστη φυλῇ λέγει δίοδον ἰδίαν παρεχομένην, οἱ δὲ εἰς μίαν διὰ τὸ μίαν πληγὴν τὸν Μωϋσῆν τῇ θαλάσῃ δεδωκέναι. ὅτι τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς θαλάσσης ἐξεληθόντων τοὺς Αἰγυπτίους ἡ θάλασσα ἐκβράβησα νεκροὺς αὐτοῖς παραδίδωσιν· οὓς καὶ σκυλεύσαντες βουνοὺς πεποιήκασιν, καὶ ἡ γῆ χάνασα τούτους κατέπειε, κατὰ τὸ εἰρημένον “ἐξέτεινας τὴν δεξιάν σου, κατέπειεν αὐτοὺς γῆ.” ἐληθόντες δὲ εἰς Ἑλὴμ εὔρον δεκαδύο πηγὰς ὑδάτων καὶ ἑβδομήκοντα στελέχη φοινίκων, οἵτινες ἦσαν 10 τύποι τῶν Χριστοῦ μαθητῶν, αἱ μὲν δώδεκα πηγαὶ τῶν δεκαδύο κορυφαίων, οἱ δὲ ἑβδομήκοντα φοινίκες τῶν τούτων φοιτητῶν, μεθ’ ὧν τὴν οἰκουμένην ποτίσαντες τὴν γλυκεῖαν καὶ στερεὰν τροφήν τῆς Θεογονώσις τῷ κόσμῳ ἐπώμβησαν. τὸ δὲ μάννα αὐτοῖς δοθὲν πᾶσιν ἴσον συνήγετο, καὶ δυνατῷ καὶ ἀσθενεῖ· ὅπόσον γὰρ 15 τῷ Ἰσραὴλ προεθνημήθη συναχθῆναι, γομὸρ συνήγετο, ὅπερ ἐστὶν ὀγγίαί τριακονταδύο ἤμισιν, καὶ τῷ καταραθνημήσαντι γομὸρ συνήγετο. καὶ εἰ εἰς τὴν αὔριον ἐφυλάχθη, διὰ σκωληκῶν ἐφθεί- P 78 ρετο, ἔκτος τῶν σαββάτων· τὸ γὰρ τῇ παρυσκευῇ συναγόμενον καὶ τῷ σαββάτῳ διεφυλάττετο ἀβλαβές. τύπος δὲ ἦν τοῦτο τὸ 20 ἀδιάφθορον δηλῶν τοῦ δεσποτικοῦ σώματος κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ταφῆς, σταυρῷ μὲν καὶ ἡλίοις καὶ λόγγῃ φυσικῶς πεπονθὸς ὁμοιοκαθὼς ἡμῖν, διαφθορὰς δὲ καὶ διάλυσιν μηδ’ ὄλως ὑπομεμενη-

Mare rubrum alii in duodecim partes divisum fuisse tradunt, sicut et magnus ille Chrysostomus cuius tribui ait peculiarem transitum prae-bitam. alii unam tantum eius fissionem agnoscunt, eo quod Moses unicum ictum mari dederit. Israelitis de mari egressis mare cum impetu in alveum rediens Aegyptios necatos ipsis obtulit; quorum cadavera, spoliata prius, acervatim congessere; ac terrae ea hiatu absorpta sunt, sicut scriptum est (Exod. 15) “simulatque extendisti manum tuam, illos terra deglutivit.” cum ad Elim venissent, invenerunt 12 fontes aquarum ac 70 truncos palmarum. erant hi typi discipulorum Christi. ac duodecim quidem fontes duodecim apostolos, septuaginta palmae eorum discipulos significabant; per quos orbem terrarum irrigantes, dulci ac solido cibo divinae cognitionis mundum humectarunt. manna autem, quod ipsis datum fuit, ab omnibus aequali colligebatur mensura, tantum a valido quantum ab imbecilli. nam neque validus gomore (ea est mensura unciarum 32 cum semisse) amplius et tantundem ignavus colligebat. quod in crastinum adservabatur, id vermes corrumpabant, dempto sabbato: quod enim pridie sabbati colligebatur, id etiam per sabbatum integritati suae constabat. eo adumbrabatur corpus servatoris nostri, quo tempore in sepulcro erat futurum, omnis corruptionis expertus fore. nam in cruce ea quae humana fert natura ac nostrae similitudo, a clavis erat atque lancea perpassum: sed neque ullam vel corruptionem vel dissolutionem senserat. castissimam quoque dei genitri-

κόσ. προτυποὶ δὲ τὸ μάννα καὶ τὴν πάναγνον θεομήτορα καὶ τὸν κατ' ἀρετὴν βίον. τοῦτο τὸ μάννα ἔφαγον Ἑβραῖοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη· καὶ γὰρ ἡ πᾶσα ὁδὸς τῆς ἀπὸ Αἰγύπτου ἐξελεύσεως τῶν Ἑβραίων, ἀπὸ Κάδδης βαρνή ἕως φάραγγος Σαρέθ, B μὴ οὕσα πλεόν τῶν πεντήκοντα ἡμερῶν, αὐτοῖς καταρεμβομένοις 5 ὑπὸ θεοῦ, ἐν λη' χρόνοις διήνυσται.

Ὅτι πολεμουμένων τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸν Ἀμαλήκ διὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὃς πρὸ τούτου Νάουης ἐκαλεῖτο, Μωϋσῆς τὰς χεῖρας σταυροειδῶς ἐξέτεινε, καὶ ἐκράτησεν ὁ Ἰσραὴλ τοῦ Ἀμαλήκ. ἐπὶ δὲ ἀτονήσας καθήκεν αὐτάς, ἐκράτει ὁ Ἀμαλήκ. τότε Ἀαρὼν 10 καὶ Ὠρ ὑποθέντες ταῖς χερσὶν αὐτοῦ πέτρας ἐφύλαξαν αὐτὸν ἕως δύσεως ἡλίου. ὄθεν καὶ κατετροπώσατο Ἰησοῦς τὸν Ἀμαλήκ, ἀποκτείνας αὐτὸν μαχαίρα.

C Ὅτι Φορωνεὺς ὁ παῖς Ἰνάχου καὶ Νιόβης πρῶτος λέγεται παρ' Ἑλλήσι νόμους καὶ κριτήριον θεῖοιαι. ἡ δὲ Κρήτη ἀπὸ 15 Κρητὸς τινος ἄρξαντος ἐκείσε ὠνόμασται.

Ὅτι ἡ Σκυθόπολις Βυσὸν ἐλέγετο πρότερον.

Ἔως ὧδε ἡ πεντάβιβλος περιέχει ἱστορίαν τε καὶ πρᾶξιν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕτων τρισχιλίων ὀκτακοσίων ἐξηκονταεπτὰ.

Ὅτι ἀπὸ τοῦ νέου σίτου προφέρει ἡ ἀγία πόλις τὸ ἄγιον 20 πᾶσα, τὴν προσφορὰν ἐν τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ.

Ὅτι τὴν κατασκευὴν τῆς κιβωτοῦ πῦσαν καὶ τὴν στολὴν τοῦ ἱερέως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων, τῆς τε πόρπης, ἣτις ἐστὶ φέβλα

cem manna praefigurat, et vitam secundum virtutem institutam. edebant Ebraei manna istud in solitudine per annos quadraginta. iter enim Ebraeorum ab Aegypti egressu, a Cades-barnea usque ad vallem Zaretham, cum non sit plurimum 50 dierum, ab ipsis divinitus hinc inde otiose vagari coactis annis totis 38 est confectum.

Iosua Nunis F. adversus Amalecum praeliante (eo qui ante Osea fuit dictus), quamdiu Moses in crucis formam manus intendit, victoria penes Israelicos fuit, remittente manus Mose Amalecus praevaluit. itaque Aaron et Or manibus eius saxa supposuerunt, ut usque ad occasum solis ita precando duraret. ac Iosua Amalecum ferro concidit atque vires eius attrivit.

Phoroneus Inachi et Niobae F. primus fertur Graecis leges dedisse ac iudicia constituisse. Creta autem a Crete quodam, qui ibi Imperium obtinuit, nominata est.

Scythopolis antea Basanis nomen gessit.

Hactenus quinque Mosis libri complectuntur historiam atque reges ab Adamo ter mille octingentorum sexaginta septem annorum.

In divini mysterii celebratione, urbs sancta de novo pane sanctam pascha offert.

In monte Sinai Moses ante oculos vidit universum arcae apparatus, amictum pontificis, atque omnia ad eum pertinentia, fibulam, ta-

ἦ περόνη, καὶ τοῦ λογιέου, ὅπερ ἔκειτο ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἀρ-
 χιερέως διὰ δώδεκα λίθων, σημαινόντων διὰ μὲν τῆς ἀγῆς τὰ **D**
 χρηστὰ διὰ δὲ τῆς ἐπισκοτώσεως τὰ δεινά, εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος
 ὀφθαλμοφανῶς ἐθεάσατο Μωϋσῆς, καὶ κατὰ ταῦτα ὑποκόδησεν
 τὴν κιβωτὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ. τότε καὶ τὰς πλάκας τὰς πρώτας
 ἔλαβε, καὶ τοῦ Θεοῦ ἤκουσεν ὀργιζομένου καὶ λέγοντος “ἕασόν με
 ἐπιπῆσαι αὐτούς, καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ ἰσχυρόν.”
 αὐτὸς δὲ δεηθεὶς ἐξιλιάσατο τὸν Θεόν, καὶ κατελθὼν τὸν μὲν
 μόσχον κατέκασε πυρὶ, καὶ κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὰ καὶ ἔσπειρεν
 10 ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπότισε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. καὶ ἐμφυλίῳ
 πολέμῳ τὸν Θεὸν ἰλεωσάμενος, πάλιν ἐτέρας τεσσαράκοντα ἡμέ- **P 79**
 ρας ἠσιτεύσας, ἄνευσιν εἰς τὸ ὄρος καὶ τὰς δευτέρας πλάκας λαμ-
 βάνει. τότε εἶδε καὶ τὴν δόξαν κυρίου παρὰ τῇ ὑπῆ τῆς πέτρας
 καθίσας, καὶ ἐδοξάσθη τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. ὀπίσθια δὲ Θεοῦ
 15 χρῆ νοεῖν τὰς θείας οἰκονομίας καὶ ἐνεργείας, πέτραν δὲ τῆς πί-
 στικῆς στερρὸν καὶ ἀκράδαντον, ὅπῃ δὲ τῆς πέτρας τὸν τῆς
 πίστικῆς ὀφθαλμόν (διὰ τοῦτο γὰρ οἱ κατὰ Μωϋσέα θεωροῦσι τὰ
 ἀνέφικτα καὶ ἀθέατα), κάλυμμα δὲ τὴν ἀπιστίαν· ἡνίκα γὰρ ἄν-
 θρωπος πιστεύσῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα, ὡς
 20 φησὶν ὁ ἀπόστολος. τότε κατασκευάζει καὶ τὴν κιβωτὸν διὰ Βε- **B**
 ζελεὴν υἱοῦ Μαρίας τῆς ἀδελφῆς Μωϋσέως, καὶ Ὡρ τοῦ συνόν-
 τος καὶ Ἀαρῶν, ὅτε τὰς χεῖρας ἀνεῖχον Μωϋσέως κατὰ τοῦ Ἀμα-
 λήκ. ἐτελειώθη δὲ τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς ἐν ἑπτὰ μηνσί, καὶ τῇ

22 καὶ] τῷ?

bellam oraculi, quae pendeat ad pectus pontificis maximi duodecim or-
 nata gemmis, quarum fulgore quid expediret, obscuracione quid damno
 foret significabatur. ad eorum imitationem confecit arcam cum omni in-
 strumento. tunc et priores accepit tabulas, deumque audivit per iram
 haec dicentem (Exod. 32) “permitte ut eos deleam, atque ex te deinde
 gentem magnam atque potentem propagem.” sed Moses suis deprecacionibus
 iram dei leniit. cum a monte descendisset, vitulum igne combussit inque
 pulverem rededit: hunc aqua inspexit, eam populo bibendam exhibuit.
 cumque bello intestino deum placasset, rursus inedia quadraginta dierum
 tolerata in montem evasit ac posteriores tabulas accepit. tunc etiam domini
 maiestatem vidit rimae saxi assidens, et facies ipsius illustrata est.
 per posteriora autem dei intelligere debes divinas dispensationes atque
 effectiones. per saxum fidei firmitatem inconcussam. per saxi rimam fidei
 oculus: eo enim Moses, et qui eum imitantur, inaccessa et invisibilia
 attingunt. per velamen incredulitatem: quando enim deo credit homo,
 tunc aufertur, teste apostolo. tunc etiam arcam fabricatur opera
 Beseleelis, filii sororis suae Mariae, et Oris eius qui cum Aarone
 manus Mosis contra Amalecum orantis sustentavit. opera tabernaculi
 absoluta sunt septem mensibus; idque erectum stetit

πρώτη ἡμέρα τοῦ πρώτου μηνὸς τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἐξόδου
 ἔστη· ὅπερ καὶ ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν *Λευιτικῶν*.
 τῷ δὲ δευτέρῳ μηνὶ ἐγένετο ἡ ἐξαορίθμησις τοῦ λαοῦ, καὶ εὐρέθη
 ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, καθὼς ἡ τετάρτη βίβλος τῶν ἀριθ-
 μῶν λέγει, μυριάδες ἐξήκοντα καὶ γην', χωρὶς τῶν *Λευιτῶν*· οἱ 5
 δὲ *Λευῖται* ἀριθμηθέντες εὐρέθησαν χιλιάδες κβ'. τῷ τεσσαρα-
 C κοστῷ ἔτι τῆς ἐξόδου *Ααρὼν* ἐτελεύτησεν ρκγ' ἐτῶν, καὶ *Μωϋ-*
σῆς προχειρίζεται *Ἐλεάζαρ* τὸν υἱὸν *Ααρὼν*. *Μωϋσῆς* δὲ τῷ ια'
 μηνὶ τοῦ μ' ἔτους τῆς ἐξόδου, ἑκατοστῷ δὲ εἰκοστῷ ἔτι τῆς ζωῆς
 αὐτοῦ, εὐλογήσας πάντα τὸν λαόν, ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος *Ναβάν* 10
 ἦτοι *Ἀμβρείμ*, κείμενον ἐν τῇ *Μωαβίτιδι* πέραν τοῦ *Ἰορδάνου*
 κατὰ πρόσωπον *Ἰεριχώ*, καὶ κατοπιεύσας τὴν γῆν τὴν ἐπηγγελμέ-
 νην αὐτῷ τῷ *Ἰσραήλ*, ἐτελεύτησε, καὶ οὐκ εἶδεν οὐδεὶς τὸν τάφον
 αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἡμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, οὐδὲ ἐφθά-
 ρησαν τὰ χεῖλη αὐτοῦ. ἐπείραζε δὲ αὐτὸν ὁ διάβολος ὡς ἡμαρ- 15
 D τηκότα τῷ Θεῷ συνελκύσαι μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν. ἀλλ' ἀρχαγ-
 γελικῇ διεκρούσθη χειρὶ ὡς προπετιῆς καὶ θρασὺς καὶ τῶν τοῦ
 Θεοῦ φίλων δυσμενής. ἐγένετο δὲ νεφέλη καὶ σκότος κατὰ τὸν
 τόπον, ὡς μὴ ἰδεῖν τινὰ τοῦ ἐτάφη *Μωϋσῆς*, καθὼς *Ἰώσηπος*
 ἱστορεῖ.

20

Ἰστίον ὅτι τὰ πέντε βιβλία τῆς ἀρχαιολογίας ὁ μακαριώ-
 τατος ἐν ἁγίῳ πνεύματι *Μωϋσῆς* ἀνετάξατο κατὰ τὴν *Ἐβραϊδα*
 γλῶσσαν· ἦτις μετὰ ταῦτα, ὡς καὶ αἱ λοιπαί, εἰς *Ἑλληνικὴν* μετ-

prima die primi mensis secundi ab exitu Aegyptiaco anni, ut quidem
 Scriptura tertio libro, qui est Leviticus, testatur. secundo autem mense
 initus est populi numerus, censique a viginti annos nato et supra, ut
 est in Numerorum libro quarto, milia 603 ac 550 viri, absque Levitis,
 qui seorsim numerati deprehensi sunt 22 milia. quadragesimo ab exitu
 anno mortuus est Aaron, natus annos 123. in eius locum substituit
 Moses Eleazarum Aaronis filium. ipse Moses undecimo mense quadra-
 gesimi ab exitu anni, aetatis suae vigesimo supra centesimum, fausta
 precatus universo populo, in montem Nabanum (alias Abarima) situm in
 Moabico solo, cis Iordanem, e regione Ierichuntis, subivit, speculatus-
 que inde terram Israelico populo promissam finem vivendi fecit. nemo
 sepulcrum eius novit: sed et viventis neque caligaverunt oculi neque la-
 bia marcuerunt. tentavit autem eum diabolus, veluti eum qui adversus
 deum deliquisset, eoque trahere conatus est quo reliquos peccatores.
 sed is, ut temerarius audaxque dei amicorum hostis, principis angelo-
 rum manu profligatus ab eo fuit. nebula autem et caligo circa eum lo-
 cum est oborta, ne quis videre posset ubi Moses terrae esset conditus.
 ita Iosephus narrat.

Scire convenit quinque antiquitatis libros a beatissimo Mose spiri-
 tus sancti instinctu fuisse sermone compositos Ebraico; qui sequenti
 tempore cum reliquis in Graecam linguam sunt conversi a septuaginta

εβλήθη διάλεκτον ὑπὸ τῶν ἐβδομήκοντα ἐρμηνευθεῖσα ἐπὶ Πτο-
 λεμαῖον τοῦ Φιλαδέλφου. καὶ ἡ μὲν Γένεσις ἄνωθεν ἀπ' ἀρχῆς
 τὴν κοσμογένειαν τὴν τε τοῦ ἀνθρώπου πλάσιν, τὸν κατακλυσμόν, P 80
 τὴν τῶν Σοδομιτῶν ἀπόλειαν, τὴν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους τῶν
 5 πατέρων Ἀβραὰμ Ἰσὺὰκ καὶ Ἰακώβ βίωσιν καὶ τελείωσιν, τοὺς
 χρηματισμοὺς καὶ τὴν τοῦ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ βασιλείαν περιέχει.
 ἡ δὲ Ἐξοδος τὴν τοῦ Ἰσραὴλ περιέχει κάκωσιν, καὶ τὴν διὰ
 Μωϋσέως ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς διάβασιν, καὶ τὴν ἐν ἐρήμῳ διατρι-
 βήν, καὶ ὅσα νομοθετούμενος ἐπέπρασε τὸν θεόν, καὶ τὴν τῆς
 10 σκηπῆς κατισκευήν. τὸ Λευιτικὸν τὴν τῶν θυσιῶν ποικίλην πα-
 ράδοσιν καὶ τὴν τῶν ἱερέων διακόσμησιν. οἱ Ἀριθμοὶ τὴν δι-
 τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν ἀπαρίθμησιν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ περιέχει, B
 τὴν μὲν πρώτην ἐπὶ Μωϋσέως καὶ Ἀαρὼν μετὰ τὴν ἔξοδον εὐθὺς
 ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ γενομένην, τὴν δὲ δευτέραν ἐπὶ Μωϋσέως καὶ
 15 Ἐλεάζαρ, μετὰ τὴν ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσιν πανωλεθρίαν τῶν
 πρώτων διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, γενομένην ἐν Ἀραβαῶθ Μωάβ
 ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου κατὰ τὴν Ἰεριχώ. τὸ δὲ Δευτερονόμιον πύσας
 τὰς ἐξ ἀρχῆς μεγαλοουργίας τοῦ θεοῦ μέχρι καὶ τῆς τοῦ Μωϋσέως
 τελευτῆς γενομένης εἰς αὐτοὺς περιέχει, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν δευτέ-
 20 ραν ᾧδὴν πῦσαν, καὶ τοὺς φυλάρχους οἱ καὶ ἔμελλον κατακληρο-
 νομεῖν τὴν τῆς ἐπαγγελίας γῆν.

Διελθόντος δὲ τοῦ Ἰσραὴλ τὸν Ἰορδάνην, περιέτεμεν ὁ Ἰη- C
 σοὺς πάντα τὸν λαὸν μαχαίραις πετρίναις· τὰ γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ
 τισσαράκοντα ἔτη οὐδεὶς περιετμήθη, καὶ οἱ πλείστοι τῶν μαχι-

interpretibus sub Ptolemaeo Philadelpho. et liber quidem Geneseos
 complectitur ab initio repetitam mundi creationem, hominis effictionem,
 diluvium, Sodomaeorum interitum; tum natales vitam atque obitum
 Abrahami Isaaci Iacobi, oracula, regnum Iosephi in Aegypto. Exodus
 habet Israelici populi afflictionem, et eiusdem Mose duce per rubrum
 mare transitum, vitam in solitudine actam, utque populus lege accepta
 deum tentarit, nec non tabernaculi apparatus. Levitico insunt variae
 de sacrificiis praeceptiones et sacerdotum administratio. Numeri dupli-
 cem populi recognitionem sive recensionem continent, quarum prior
 statim ab exitu apud Sinaim montem habita fuit a Mose et Aarone:
 posteriorem censum, prioribus per quadraginta annos suae incredulitatis
 culpa a deo occisione deletis, iuxta Arabaotham Moabicae regionis ad
 Iordanem prope Ierichuntem Moses et Eleazarus egerunt. Deuterono-
 mium omnia magna dei facta et in Ebraeos beneficia ab initio usque
 ad mortem Mosis recenset, itemque totum secundum canticum, ac tri-
 buum principes, qui terram promissam erant distributuri.

Cum populus Israelicus Iordanem fluvium transivisset, Iosua cum
 caltris saxeis circumcidit. nam per quadraginta annos, quos in solitu-
 dine exegerunt, nemo circumcissus fuerat; ac plerique eorum qui ad

μων ἀπερίτμητοι ἦσαν· τὸ δὲ αἷτιον, ὅτι παντὸς ἀλλογενοῦς κε-
χωρισμένοι χρεῖαν τῆς περιτομῆς οὐκ εἶχον. καλῶς ἄρα εἰρηται
τῷ θεῷ ἀποστόλῳ ὅτι οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία,
ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν. καὶ φαγόντος ἐκ τοῦ νέου σίτου τοῦ λαοῦ
τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐξέλιπε τὸ μάννα. τότε καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον 5
Μιχαὴλ εἶδεν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ εἰς Ἱεριχώ, δι' οὗ καὶ παρε-
D δόθη αὐτῷ ἡ Ἱεριχώ· μετὰ γὰρ ἡμέρας ε' περιστοιχισάντων αὐ-
τὴν μετὰ τῆς κιβωτοῦ, ἐπεὶ ἐσάλπισαν καὶ ἐβόησαν ὁ λαὸς, ἐπε-
σον αὐτόματα τὰ τεῖχη, καὶ εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ Ἰσραὴλ, καὶ ἐσφύγη
πᾶς ὁ λαὸς τῆς Ἱεριχῶ καὶ πᾶν ζῶον, πλὴν Ῥάαβ τῆς πόρνης καὶ 10
τοῦ οἴκου αὐτῆς. ἐκεῖ καὶ Ἄχα ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τοῦ Ἰσραὴλ σὺν
πᾶσι τοῖς αὐτοῦ διὰ τὸ ἀποκρῦψαι χρήματα. τότε καὶ Γαβα-
νῖται καὶ οἱ τοῦ Εὐαίου καὶ οἱ λοιποί, ὡς μακρόθεν οἰκοῦντες,
πρὸς Ἰησοῦν σπονδὰς ποιοῦνται· οὓς ἐπιγνοὺς ὕστερον πλησιο-
χώρους ὑπάρχειν τῆς μὲν αἰχμαλωσίας συνεχώρησε, διακονεῖν δὲ 15
P 81 καὶ ξυλοφορεῖν τῷ λαῷ προσέταξε. τοὺς δὲ Ἀμορραίους πολεμῶν
ἔστησε τὸν ἥλιον κατὰ Γαβαῶ, καὶ κατὰ φάραγγα Ἐλῶμ τὴν σε-
λήνην, ἕως ἐξεπολέμησε τοὺς ἐχθρούς. πᾶσαι δὲ αἷς παρέλαβεν
Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ βασιλείας εικοσιεννέα ἦσαν, ἐπαρχαὶ δὲ ἐπτά,
πᾶρες τῶν τῆς Ἱεριχῶ καὶ τῆς Γέθ. τὴν δὲ Ἱεριχῶ πόλιν καὶ 20
Φοινίκων πόλιν ὀνομάζει, Κινναλους δὲ τοὺς ἀπογόνους Ἰοθάρ.
οὗτος τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας τῶν Ἰουδαίων ἔθνη διανέμει εἰς
κλήρον. τελευτᾷ δὲ ζήσας ἔτη ἑκατὸν δέκα, κρατήσας τοῦ Ἰσραὴλ

bellum apti erant, incircumcisi manserant. causa fuit quod ab omnibus alienigenis separati nihil circumcissione indigebant. praeclare itaque a divino apostolo dictum est (1 Cor. 7), neque circumcissionem quicquam valere neque praepucium, sed praeceptorum dei observationem. quo die novis fructibus populus vesci coepit, eo manna defecit. tunc et divini exercitus principem Michaelum Iosua Ierichunte vidit, urbsque ipsi ab eo tradita est. cum enim populus eam per sex dies circumvisisset, simul gestata foederis arca, posteaquam tubis cecinit ac clamorem sustulit, moenia urbis corruerunt populusque in eam intravit. oppidani internecione deleti sunt cum bestiis suis, sola Rahaba meretrice et eius familia superstite. tunc et Achanus lapidibus cum familia sua coopertus est, quod de praeda esset peculatus. tunc etiam Gabaonitae, Evaei posteri ac reliqui, simulato se longinquam terram incolere, cum Iosua foedus pepigerunt. quos cum deinde Iosua intellexisset finitimos esse, capitibus quidem eorum pepercit, populi tamen Israelici lixas calonesque esse iussit. cum Amorraeis porro pugnans solem apud Gabaonem lunamque ad vallem Elomam subsistere iussit, dum hostes excinderet. regna in suam potestatem redegit Iosua numero 29, principatus 7, excepta Ierichunte et Getha. urbem Ierichunte etiam Phoenicum urbem appellat, Cinnaeos posteritatem Iothoris. Iosua ergo terram promissam Iudaico populo tributim distribuit. mortuus est annos natus 110, cum

ἔτη εἴκοσι ἑπτὰ. καὶ ἔθρασαν αὐτὸν ἐν Θαμναθσαράχ, ἐν τῷ ὄρει Β
Ἐφραΐμ, συνθάψαντες αὐτῷ καὶ τὰς πετρίνας μαχαίρας.

Ὅτι τῶν Ἀργείων μετὰ Ἴναχον ἐβασίλευσε Φορωνεύς, καὶ ἄλλοι δὲ πλείους μετ' αὐτῶν ἕως τοῦ Λυγκεύς, ὃς Δαναῶν πολε-
μῆσας τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῦτον ἀποκτείνας, τὴν τε βασιλείαν
αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα Κλυταιμνήστραν εἰς γυναικὰ παρῆλαβε.
μετὰ τοῦτον Μεριόπας πέντε μόνους χρόνους βεβασίλευκῶς αὐτὸς
καταλύεται, καὶ ἡ βασιλεία τῶν Ἀργείων ἐπὶ φμδ' ἔτη διαρκέ-
σασα εἰς Συκωνίτας τοὺς Ἑλλαδικοὺς μεταπεπίτωκε.

10 Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Μωϋσέως γέγονέ τις ἀνὴρ μέγας, ἐκ τῆς
φυλῆς Ἰάφεθ, ὃς αὐτόχθων ὢν ἐβασίλευσε τῆς Ἀττικῆς ἔτη λβ'.
ὄνομα τῷ ἀνδρὶ Γύγης. ἐπ' αὐτοῦ γέγονε κατακλυσμός ἐν τῇ C
Ἀττικῇ μόνῃ· αὐτὸς τε ἀπώλετο καὶ ἡ χώρα πᾶσα, καὶ ἕως ἐτῶν
διακοσίων ἔρημος ἔμεινεν.

15 Ἐν δὲ τοῖς καιροῖς τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῆς τῶν
Μολοσσῶν χώρας αὐτόχθων τις, Ἀΐδης ὄνομα, βεβασίλευκῶς
μετὰ Μελινδίας τῆς αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχε θυγατέρα τὴν Περσεφό-
νην, ἧς Πειρίθους ὁ αὐτοῦ συγκλητικὸς ἐρασθεὶς κατὰ σύνταξιν
αὐτῆς ἀρπάσαι ταύτην νυκτὸς ἐβουλήθη. τοῦτο γνοὺς Ἀΐδης,
20 ὃν εἶχε κύνα μέγιστον καὶ ἄγριον, Τρικέρβερον ἐπονομαζόμενον,
ἔξω τῆς θύρας ἔστησε Περσεφόνης ἀγνοούσης. τοῦ δὲ Πειρίθου
πρὸς αὐτὴν παραγενομένου νυκτὸς, ἐφορμήσας ὁ κύων ἀνεῖλεν

12 Ὁ γύγης?

Israelicum populum annos 27 rexisset. humatus est Thamnathsarache
in montibus Ephraimicis, cumque eo lapidei cultri.

In Argivos post Inachum Phoroneus regnum obtinuit, ac post hunc
plures alii usque ad Lynceum, qui Danao regi bellum intulit, eum occi-
dit, regnoque potitus filiam eius Clytaemnestram uxorem duxit. post
hunc Meriopas cum quinque annos tantum regnasset, imperio excidit;
atque sic regnum Argivorum, cum 549 annos durasset, ad Sicyonios
Graecos translatum est.

Mosis aetate quidam magnus vir Gyges nomine, de Iapeti stirpe,
Atticam indigena ipse regno tenuit, per annos 32. eo regnante dilu-
vium in sola Attica exstitit, quo et rex periiit et tota ea regio, quae
etiam per 200 deinceps annos vasta atque inculta iacuit.

Quo tempore Israelicus populus ex Aegypto est egressus, Molossis
indigena quidam, Aides nomine (Plutonem Latini vocant) cum uxore
sua Melindia imperavit. ei regi filia fuit, nomine Proserpina. quam
cum Pirithous regis consiliarius amaret, re cum virgine composita noctu
eam rapere instituit. deprehenso hoc conatu Pluto canem, quem vasto
corpore et saevum habebat, Tricerberum nomine, foris ad ianuam Pro-
serpinae ipsa rei imprudente constituit. ita Pirithoum noctu se ad
illam conferentem adortus canis interfecit; atque ipsam quoque Proser-

αὐτόν. ἔξελθοῦσα δὲ πρὸς τὴν ταραχὴν ἢ κόρη διεσπάραται
 D καὶ αὐτὴ τῷ κυνί. ἐντεῦθεν ἐρρήθη ὅτι ὁ Πλούτων, τὸ τοῦ ἀν-
 δρὸς εὐπορον σημαίνων, τὴν κόρην Περσεφόνην ἀρπάσας ἐς ἄδην
 ὤχετο.

Ἔτι ὁ Αἰγιαλεὺς πρῶτος Σικυωνιτῶν πενήκοντα δύο ἔτη 5
 ἤρξε· μεθ' ἃν ἄλλοι κς' ἕως τοῦ καλουμένου Ζευξίππου, ὃς ἔτος
 ἕν καὶ τριάκοντα ἐβασίλευσεν ἐν αὐτοῖς. καὶ κατέσχευ αὐτῶν ἢ
 βασιλεία ἔτη ἑννακόσια ὀγδοήκοντα.

Τὰ δὲ δυτικὰ καὶ τὰ κυτὰ Ἰταλίαν μέρη ὑπὸ τῶν υἱῶν
 Πίκου τοῦ καὶ Διὸς ἐτοπαρχοῦντο. ἐν δὲ τοῖς Ἑλλησιν ὁ Προ-10
 P 82 μηθεὺς καὶ Ἐπιμηθεὺς Ἄτλας τε καὶ ὁ πανόπτης Ἄργος ἐγνω-
 ρίζοντο, ὃν καὶ ἑκατοντόφθαλμον διὰ τὸ ὄξυωπέστατον καὶ περι-
 βλέπτον εἶναι τὴν διάνοιαν ἐκάλουν. καὶ ὁ μὲν Ἄτλας ἀστρονο-
 μικὴν μετῆι ἐπιστήμην, διὸ καὶ τὸν οὐρανὸν βαστάζειν αὐτὸν
 ἐμυθεύσαντο, Προμηθεὺς δὲ γραμματικὴν, ὡς φασιν, ἔξεῦρεν. 15
 οἱ δὲ Ἀναξαγόρειοι ἐρμηνεύουσι νοῦν μὲν τὸν Δία, τὴν δὲ Ἀθη-
 νῶν τέχνην. ὅθεν καὶ τὸ “χειρῶν ὀλλυμένων ἔρρει πολύμητις”
 Ἄθῆνηψ.” τὸν δὲ Προμηθεῖα νοῦν ἔλεγον· προμήθεια γάρ ἐστιν
 ἀνθρώποις ὁ νοῦς. διὸ καὶ μυθεύονται τοὺς ἀνθρώπους μετα-
 πελάσθαι, δηλονότι ἀπὸ ἰδιωτείας εἰς γνῶσιν. Ἐπιμηθεὺς δὲ 20
 B τὴν μουσικὴν ἔξεῦρε, καὶ Δευκαλίων τὰ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ
 τῆς Ἀττικῆς ἀνετάξυτο. ὁ Κέκροψ δὲ διφυῆς ὠνομάσθη, ἢ

pinam, cum ad tumultum excurreret, discersit. inde nata est fabula,
 quod Pluto (ea vox divitias viri eius designat) virgine Proserpina raptā
 ad inferos (id est ad Aidem) concesserit.

Aegialeus primus regnum in Sicyonios gessit, annos 52. post hunc
 alii reges viginti sex fuerunt usque ad Zeuxippum. hic Sicyoniis annos
 triginta unum imperavit. duravit hoc regnum annos 980.

Regionibus autem ad solis occasum vergentibus et Italiae posteritas
 Pici Iovis per provincias praefuit. inter Graecos autem innotuerunt
 Prometheus Epimetheus Atlas et acutissimo visu praeditus Argus,
 qui ob perspicacitatem oculorum atque ingenii centumoculus est perhi-
 bitus. Atlas astronomicam tractavit scientiam: itaque fabulati sunt ab
 eo caelum gestari. Prometheum grammaticae inventorem fuisse tradunt.
 Anaxagorei porro philosophi Iovis nomine mentem, Minervae vocabulo
 artem intelligunt. unde est illud “et manibus cassus sapientem Pallada
 quaerit.” Prometheum autem mentem interpretantur: est enim homini-
 bus a mente prudentia, quam prometheiam dicunt. iccirco etiam fabu-
 lantur ab eo homines fuisse transfiguratos, nimirum quod rudes ad
 scientiam adduxerit. musicam invenit Epimetheus: Deucalion historiam
 diluvii Attici conscripsit. Cecropem duplicem seu duabus naturis con-

διὰ μήκος σώματος, ἢ ὅτι Αἰγύπτιος ὢν τὰς δύο γλώσσας ἠπίστατο. οὗτος μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῆς Ἀττικῆς Ἀθηνῶν ἐβασίλευσε χρόνους 7, καὶ ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν πόλιν Ἀθήνας ὠνόμασεν. ἐπὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐλαία πρῶτως ἐφύη. ἀπὸ 5 τούτου Κεκροπία ἡ χώρα πρῶτον ἐκλήθη. οὗτος πρῶτος βοῶν ἐθαύμασε καὶ Ζῆνα προσηγόρευσεν. ἐπὶ τούτου τὸ ἐν Δῆλῳ ἱερὸν Ἀπόλλωνος Δηλίου ὑπὸ Ἐριχθονίου υἱοῦ Κέκροπος ἰδρύνθη. οὗτος νομοθετεῖ τὰς γυναῖκας ἔτι παρθένους οὔσας ἐνὶ ἀνδρὶ τῷ C βουλομένῳ γαμιέσθαι, καὶ μηδενὶ ἄλλῳ ἕως θανάτου προσανέχειν. 10 ἕως γὰρ αὐτοῦ ἀδιαφόρως ἔζων, πρὸς καιρὸν μιγνύμενοι καὶ αὐθις ὅτε βούλονται διαχωριζόμενοι, ὡς ἄδηλον εἶναι τίς ἂν εἴη τούτου πατήρ, κτηνῶν τρόπον νοθευομένου τοῦ γένους τῆ ἐπιμιξία. ἔλεγε γὰρ αὐτὸ αἴτιον εἶναι τοῦ κατακλυσμοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν Κραναὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ἑννέα, ὅτι καὶ Σαπφῶ ἡ καὶ πρώτη Μουσῶν ἀνη- 15 γόρευτο. εἶτα Φορνεὺς καὶ ἄλλοι μετ' αὐτὸν ἕως Κόδρου βασιλεύσαντος αὐτῶν ἔτη κα'. ἐκράτει οὖν ἡ Ἀθηναίων βασιλεία ἔτη 103. κἀντεῦθεν ἄρχοντας δώδεκα προεβάλλοντο, δι' ὧν ἡ κατ' αὐτοὺς διωκονομεῖτο πολιτεία. ἐν τούτοις τοῖς ἄρχουσιν ἐνο- D μοθετεῖ Ἀθηναίων πρῶτος Δράκων ὀνόματι. μετ' αὐτὸν δὲ Σό- 20 λων τοῦ Δράκοντος τοὺς νόμους ἤθετε. εἶτα Θάλης ὁ Μιλήσιος ἐθεσμοθετεῖ, καὶ πάλιν Αἰσχύλος τυραννήσας ἔτος ἑν καὶ μῆνας 5. μεθ' ὃν Ἀλκιβιάδης ἔτη δύο, εἶτα ἄλλοι 17, καὶ αὐθις ἡ τούτων

14 ὅτε?

stantem dixerunt, sive ob corporis proceritatem, sive quod Aegyptius patria utramque linguam calleret. is post diluivium Atticum Athenis regnavit annos 50, urbemque Athenas a Minervae Graeco nomine nuncupavit. eo regnante primum in arce olea est enata. ab ipso regio Cecropia est appellata. is primus bovem admiratus est et Iovem cognominavit. eius tempestate fanum Apollinis Delii in insula Delo positum est ab Erichthonio Cecropis F. is legem tulit uti virgines uni alicui viro volenti nubarent, neque eo vivo rem cum ullo alio haberent. hactenus enim promiscuo concubitu usi fuerant, arbitrio suo inter se iuncti rursusque separati; quo factum est ut nemo patrem suum scire posset, pecoris instar spurios procreantibus hominibus. eam rem ille causam diluivio praebuisse dicebat. post hunc Cranaus regnavit annos 9; quo tempore Sappho vixit, quae prima Musarum dicta fuit. successit Cranao Phorneus, aliique deinceps usque ad Codrum, qui regnum per annos 21 gessit. duravit regnum Atheniense annos 492. inde rem publicam suam duodenam principibus administrandam tradiderunt. ex his primus Draco leges Atheniensibus posuit, quas eius successor Solon abrogavit. post hunc alius Thales Milesius tulit; rursumque Aeschylus, cum in rem publicam tyrannidem obtineret per annum ac 7 menses. post hunc Alciades 11 annium, deinde alii 18, rursusque horum regnum abolitum

Georg. Cedrenus. tom. I. 10

κατελύθη βασιλεία. ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς καὶ οἱ κριταὶ ἦρχον ἐν υἱοῖς Ἰσραήλ.

Τῶν κριτῶν τοῦ Ἰσραήλ ἐπανύληψις διὰ τὰς τῶν Ἑλλήνων ιστορίας. Μετὰ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ ἐκ τῆς Ἰούδα καὶ Συμεῶν φρ-
 P 83 λῆς τοῖς ἀλλήλων σχοιρίσμασιν ἀνὰ μέρος βοηθοῦντων πρῶτος 5
 ἄρξαι τοῦ λαοῦ λέγεται Χάλεβ ἔτη λ'. μετὰ τοῦτο ὁ λαὸς εἰδώ-
 λοις λατρεύσας ἐκδίδεται δουλεύειν τῷ Χουσαρθῶμι βασιλεῖ Συ-
 ρίας τῆς Μεσοποταμίας ἔτη ιη'. ἐπιστρέψαντος τοῖνυν τοῦ λαοῦ
 πρὸς θεὸν ἀνίστησι τὸν Γοθονιήλ πρῶτον κριτὴν, ἀδελφὸν νεώ-
 τερον τοῦ Χάλεβ, ὃς ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτη μ'. ἐπὶ τούτου γέγονεν 10
 ὁ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμός ἐν τῇ Ἑλλάδι. καὶ πάλιν τὸ
 πονηρὸν ποιήσας ὁ Ἰσραήλ παρεδόθη Ἑγλῶν βασιλεῖ Μωαβιτῶν
 ἐν τῷ γῶμβ' ἔτει, καὶ ἐδούλευσεν ἔτη ιη'. πάλιν δὲ αὐτοὺς ἐπι-
 B στρέψαντας ἔξαιρέται διὰ τοῦ ἀμφοτεροδεξιῶ Ἀῶδ, ὃς ἔσχε τὸ
 ἐπὶ πῶννον τοῦτο διὰ τὸ ὁμοίως ἐν παντὶ πράγματι τῇ ἐδωνίμῳ 15
 χρῆσθαι χειρὶ καθάπερ καὶ τῇ δεξιᾷ. οὗτος ἠγήσατο τοῦ λαοῦ
 ἔτη π'. τούτου τῷ κζ' ἔτει ἐβασίλευσε τῆς Ἀττικῆς ὁ Κέκροψ,
 ἐν δὲ τῷ οζ' ἔτει γέγονε κατακλυσμός ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Αἰθιοπίᾳ.
 πάλιν εἰδωλομανοῦντα τὸν Ἰσραήλ παρέδωκε κύριος ἐν χειρὶ Ἰα-
 βεῖμ βασιλέως Χαναὰν ἔτη κ'. μετὰ ταῦτα Δεβόρα προσηῆτις, 20
 γυνὴ Ἀφειδώθ φυλῆς Ἐφραΐμ, ἔκρινε τὸν Ἰσραήλ. διὰ ταύτης
 ἠγήσατο Βαράκ, υἱὸς Ἀβινοεὶμ ἐκ φυλῆς Νεφθαλιμ, τῆς κατὰ

5 βοηθοῦντων codex Regius 1713: βοηθοῦντες P 8 τῆς om
 ille codex (R) 12 ὁ add R Ἀγλάμ R 17 κζ'] πζ' R
 20 Δεβώρα R

est. eo tempore Iudices populo Israelico prae fuerunt, quos propter Graecorum historias denuo commemorare placuit.

Iudicum Ebraeorum tempora cum Graecis collata. Mortuo Iosua Iudae et Simeonis tribus mutua auxilia iunxerunt. primus populo dux fuisse narratur Calebus, annos 30. inde populus simulacris divinum exhibendo cultum meruit, ut Chusarthomo Syriae, quae est Mesopotamia, regi servitum serviret annos octodecim. cum autem se ad deum populus convertisset, is eis primum iudicem excitavit Gothonielem, Calebi fratrem, natu minorem. is populum 40 annos gubernavit. huius tempore diluvium Deucalionium in Graecia fuit. rursus peccatis populus deum irritans ab eo in potestatem Egloni Moabico regi traditus est, anno mundi 3942, is eique servivit annos 18. respiscentem populum deus postea in libertatem asseruit ambidextri Aodi opera. is 80 annos populum gubernavit. anno eius 27 Atticae rex Cecrops exstitit. anno septuagesimo septimo diluvium fuit in Thessalia et Aethiopia. rursus fictitiorum deorum cultu insaniente populo, concessit deus ut is per viginti annos a Iabimo rege Chanaanico opprimeretur. post Debora fatidica mulier, uxor Apeidothi de tribu Ephraimica, Israelico populo praefuit. hac duce Barachus Abinoemi filius tribu Nephthalimicus cum

Σισάρα μάχης τοῦ ἀρχιστρατήγου Ἰαβείμ, καὶ ἐκράτησε πύσης C
 τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ὁ Σισάρα τοῖς ποσὶ διαφυγῶν
 ἐπὶ Ἰαήλ γυναικὸς Χάμερ τοῦ Κινναίου ἀναιρεῖται, πασσάλῳ
 κατὰ τῆς γνάθου διαπιρεῖς. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Κάδμος
 5 ἐν Θήβαις ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τὴν Δεβόρρας τελευτὴν ἐξήμαρτε
 πάλιν ὁ λαός, καὶ παρεδόθη τοῖς Μυδιθαίοις ἔτη ζ'. Γεδεὼν
 δὲ αὐτοῖς ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, θελοῖς σημεῖοις τῆς νίκης κομισά-
 μενος τὴν πίστιν, ἐπανίσταται, καὶ ἐν τοῖς ἀνδράσι τοῖς λάψασι
 καθὼς κύνων τῶν ἰβ' μυριάδας διαχειρισόμενος ἤρξε τοῦ λαοῦ
 10 ἔτη μ'. Ἀβιμέλεχ τούτου υἱὸς ἔτη γ', Θόλα ἔτη κγ', Ἰαίρι ὁ D
 Γαλααδίτης ἔτη κβ'. μετὰ τοῦτο ἐξήμαρτεν ὁ λαός, καὶ παρε-
 δόθη τοῖς Ἀμανταῖς ἔτη ιη'. ἔπειτα τὴν πρὸς θεὸν ποιησάμενος
 ἐπάνοδον σώζονται διὰ τοῦ Ἰεφθάε τοῦ Γαλααδίτου ἔτη ς'. μετὰ
 τοῦτον Ἐσσεβὼν ἔτη ζ'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους τὸ Ἴλιον
 15 ἐκτίσθη καὶ ἡ Τροία, καὶ Ἀσκληπιὸς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην
 μετῆι. Ἐγλὼν ὁ Βαβυλωνίτης ἔτη ι'. Ἀβδὼν υἱὸς Σελεῖμ ὁ
 Μαραθωνίτης, ὃς ἦν πατὴρ παιδῶν μ' καὶ ἐκγόνων λ', ἔκρινε
 τὸν Ἰσραὴλ ἔτη η'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ὁρφεὺς ὁ Θραξ
 ὁ λυρικὸς καὶ ποιητῶν ὑπάντων ἐπισημότητος παρ' Ἑλλήσιν ἐγνω-
 20 ρήετο, ὃς ἐν ποιητικοῖς στίχοις περὶ στοιχείων ποιήσεως καὶ ἀν- P 84
 θρώπου γενέσεως, καὶ φωτὸς ἐξ αἰθέρος ἔλλαμψιν φιλοσοφῶν,

1 Σισάρα R

3 ἀνηρέθη R

9 τῶν] τῶν ἐχθρῶν forte.

margo P

10 τούτου] καὶ ὁ τούτου R

θόλα R

14 ἐσε-

βῶν R

16 ι' margo P, ς' R

Sisera copiarum Iabimi imperatore pugnam commisit, totumque eius exercitum fudit. ipse Sisera pedes fugiens a Iaela uxore Coschameri Cinnai interfectus est, mala clavo transadacta. ea tempestate Cadmus Thebis regnavit. secundum Deborae mortem rursus deliquit populus, Madianiticus vexandus per septem annos divinitus est exhibitus. eos Gedeon tribu Manassaeus, victoriae fiducia signis a deo datis confirmata, cum manu virorum qui canum more aquam lambendo hausissent adortus est, ac extinctis eorum 120 milibus populi per quadraginta annos dux fuit. post hunc Abimeleus filius eius, annos 3, Tholas 23, Iairus Galaadites 22. inde ob sua peccata populus Ammonitis deditus est, ab eoque 18 annos divexatus. cum autem ad deum revertisset, per Iephtham Galaaditam is eos liberavit. princeps populi fuit hic annos 6. post hunc Essebon 7. eo fere tempore Troia et Ilium conduntur, et Aesculapius artem medicam constituit. Eglou Zabulonius annos 10. Abdon Selemi filius Pharathonites, cui quadraginta fuerunt filii, nepotes triginta, Israelicum populum rexit annos 8. hoc tempore apud Graecos innotuit Orpheus Thrax, lyricus omniumque poetarum celebratissimus. is in poematibus suis plurimos versus posuit de elementorum orta nempe hominis nativitate, lucis ex aethere effusione philo-

ἀρχάς τε ἀσωμάτους καὶ ἔξουσίας, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα πάντα, γῆν καὶ θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ὄρατά τε καὶ ἀόρατα πάντα ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄλων γενέσθαι, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ πλασθῆναι ἐκ γῆς καὶ ψυχὴν ὑπ' αὐτοῦ λογικὴν λαβεῖν, εἰς μίαν δὲ δύναμιν καὶ ἐν κράτος 5 Θεότητος ἀνάγεσθαι τὰ πάντα θεολογεῖ, ὅς ἐστιν ὁ ὢν Θεός, ὃν B οὐδεὶς ὄρα. τρία δέ, φησὶν, ὀνόματα, βουλή φῶς ζωή, ἐν αὐτῷ, ὀλίγου δεῖν συμφώνως τῇ ἀληθείᾳ τῇ καθ' ἡμᾶς περὶ τε Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὁ σοφώτατος ἀποφθεγγόμενος Ὁρφεύς. λυρωδὸς δὲ καὶ κιθαριδὸς ἔμνεῖται, πῦσαν κατακλεῖν καὶ θέλγων ψυχὴν. 10 καὶ τὰ λοιπὰ προεγράψαν.

Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ Μαρσύαν φιλόσοφον λέγονσι γενέσθαι, ὅς ἐξεῦρε διὰ μουσικῆς ἀλλοὺς ἀπὸ καλῶν, καὶ ἀπενοεῖτο ἀπὸ Θεῶν ἑαυτὸν καὶ λέγων ἀνθρώποις ἐρηξέναι διὰ τοῦ μέλους τῶν καλῶν τροφήν. τοῦτον παραφρονήσαντα 15 C ῥῖψαι λέγεται ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμόν, ὅθεν καὶ ὁ ποταμὸς Μαρσύας ὠνομάσθη· ἀπὸ Κολχίδος δὲ οὗτος ὤρμητο.

Πάλιν ὁ λαὸς προσπταίσας ἐκδέδοται ἀλλοφύλοις ἔτη μ'. ἐπιστρέψαντος δὲ αὐτοῦ πρὸς Θεὸν ἀνίστησι τὸν Σαμψῶν τὸν τοῦ Μανωῆ υἱόν, ἐκ φυλῆς Δάν, ὅστις καταπολεμήσας τοὺς ἄλλο- 20 φύλους ἄρχει ἔτη κ'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ἡρακλῆς ἔγνω-

7 αὐτῆ R
θέλειεν R

10 ὅμν. ὡς ταῖς ἡδυπελαῖς πᾶσαν κατακλεῖν καὶ
17 ὤρμητο R, ὠρμηται P

sophatus; item de principiis incorporeis, de potestatibus, de sole et luna sideribusque universis, terra mari atque omnibus quae in iis sunt, sive videri ea queant seu visum fugiant, omnia haec ab universi conditore efficta docens. ab eodem hominum genus ex terra effictum animaque rationalis compote praeditum; tum omnia ad unum divinae naturae imperium atque vim referri, nempe ad verum deum, quem nemo videt; cui tria sunt nomina, consilium lumen et vita in ipso. ita sapientissimus Orpheus propemodum veritati, quam nos profitemur, consentanea de deo et hominibus pronuntiavit. lyricus et citharoedus fuisse praedicatur, quae suavitate sermonis quamvis oblectet atque demulceat animam. reliqua supra rettulimus.

Eodem tempore Marsyam quoque philosophum fuisse narrant, qui arte musica invenit fistularum ex calamis confectionem, atque ad insaniam prolapsus dei sibi nomen arrogavit, dicens se alimenta hominibus carmine fistularum repperisse; ferturque mente captus sese in fluvium abiecissee, cui Marsyae nomen inde factum: is ex Colchide venit.

Ceterum populus cum rursus deum offendisset, ab eo barbaris per 40 annos deditus est. conversis ad se deus Samsonem Manoe F. praefecit, tribu Danicum. is devictis barbaris populo annos 20 praefuit. ea

ρῆιτο ὁ τοὺς δεκαδύο ἄθλους διανύσας. Σαμανῆ ἠγήσατο τοῦ
 λαοῦ ἔτος α'. ἀναρχίας γεγονύτας κατὰ τὰς Ἑβραϊκὰς παραδό-
 σεις, καὶ ἔπραττεν ἕκαστος ὑπερ ἠβούλετο, οἷα εἰκὸς ἐν ἀναρχίᾳ
 γίνεσθαι, ἔτη μ', εἰρήνην ἔσχεν ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἄλλοφύλους
 5 ἔτη λ' Σαμανῆ ἠγουμένον. καὶ Ἡλεὶ ὁ ἱερεὺς ἤρξε τοῦ λαοῦ
 ἔτη κ'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ὁ Ἰλιακὸς πόλεμος ἐγένετο D
 ἔτη δέκα, καὶ τὸ Ἰλιον ἦλκω. Σαμουὴλ διαδεξάμενος τοῦ Ἡλεὶ
 τὴν ἱερατείαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν κρατεῖ τοῦ λαοῦ. φασὶ δὲ αὐτὸν
 δεκαδύο ἐτῶν εἶναι, ὅτε πρῶτον αὐτῷ ἐφάνη λαλήσας ὁ θεός· οἷς
 10 ἡ κιβωτὸς ἐν τῷ Ἀμιναδάμ οἴκῳ διέτριψε. καὶ βυσιλέως χρι-
 σθέντος ἦν ἀντικλιμβανόμενος ὁ Ἡλεὶ ἔτη σ'. γίνεται τοίνυν ἀπὸ
 τῆς τελευτῆς Ἰησοῦ ἐπὶ τὴν τελευτὴν Σαμουὴλ ἔτη χ', ἀπὸ δὲ Νῶε
 καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη βρκ', ἀπὸ Ἀδὰμ ἔτη σπβ'. ὁ μὲν
 Σαμουὴλ ἤδη γεγηρακὼς καὶ τοῦ λαοῦ ὀκνηροτέρως ποιούμενος
 15 τὴν ἐποψίαν, τῶν τε παίδων αὐτοῦ δώροις ἀεὶ τὸ δίκαιον προίε- P 85
 μένων, χρεῖε βασιλέα, τοῦ λαοῦ μὲν καταναγκάζοντος, τοῦ θεοῦ
 δὲ συγγωρήσαντος, τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἐκ φυλῆς Βενιαμίν.
 οὗτος συνεπισχόντος τοῦ Σαμουὴλ βασιλεύει ἔτη κ', ἐφ' ἑαυτοῦ
 δὲ ἔτη κ'. προεφῆτευσε δὲ ἐπ' αὐτοῦ ἄμα καὶ ἱεράτευσε Σαμουὴλ.
 20 Ἀβεννήρ δὲ ὁ τοῦ Νῆρ τῆς στρατιᾶς ἀφηγεῖτο. τοῦ δὲ Σαοὺλ
 προσπαύσαντος τῷ θεῷ πολλάκις, μειζόνως δὲ διὰ τὴν παρύβασιν
 τῆς αὐτοῦ προστάξεως, περιποιησαμένου τὸν Ἄγαγ βασιλέα

5 καὶ add R 10 ἀμιναδάβ R 15 αὐτῷ R τοῦ δι-
 καίου προειμένων τὴν κρίσιν R

tempestate Hercules innotuit, is qui duodecim aerumnas toleravit. Sa-
 manes populum rexit annum unum. cum, ut est ab Ebraeis traditum,
 magistratu populus vacaret, ac suo quivis arbitrio ageret, sicut in in-
 terregno fieri assolet, per annos 40, pacata a barbaris populo omnia
 fuerunt per annos 30, Samane duce. Elis sacerdos 20 annos populum
 gubernavit. huius aetate bellum Troianum decennale gestum est ac
 Ilium captum. Eli Samuelus successit in sacerdotio et populi guberna-
 tione. hunc tradunt duodecim annorum fuisse, cum primum ei deus
 apparuit atque ipsam affatus est: quibus arca in domo Aminadami com-
 morata fuit. et rege uncto apprehendebat Elis annos 70. proinde flu-
 xerunt ab obitu Iosnae usque ad Samueli mortem anni 610, a Noa et
 diluvio 2120, ab Adamo 4382. enimvero Samuelus, cum ipse ob se-
 nectam aetatem segnius populi negotia obiret, et filii eius donis se cor-
 rupti passi ab aequitate identidem deflecterent, populo cogente ac per-
 missu dei regem populo unctio designat Saulum Kisi F. tribu Benia-
 minicum. is Samuele auxiliante regnum per viginti annos totidemque
 solus gessit. Samuelus eo regnante et vaticinatus est et sacerdotio fun-
 ctus. Abnerus Neri filius exercitui praefuit. cum autem Saulus deum
 saepenumero offendisset, ac maxime quod contra eius praecceptum Ama-

² *Ἀμαλχεϊτῶν*, ἤκουσε παρὰ τοῦ προφήτου “μεματαίωται σοι, διτι οὐκ ἐφέλαξας τὴν ἐντολὴν ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος. ἤτοίμασε
B γὰρ ἂν τὴν βασιλείαν σου ἕως αἰῶνος ἐπὶ Ἰσραὴλ. καὶ νῦν οὐ στήσεται ἡ βασιλεία σου, ἀλλὰ ζητήσῃ κύριος ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.” μετὰ δὲ 5
ταῦτα χροίσαντος τὸν *Δαβὶδ* τοῦ *Σαμουὴλ*, εἶτα γηρούσαντος καὶ τελευτήσαντος, προσέθετο μᾶλλον ὁ *Σαοὺλ* παροργίζῃν τὸν κύριον. ὕθεν καὶ πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπ’ αὐτοῦ, καὶ ἐπληγεῖν αὐτὸν πνεῦμα ποιηρῶν. οὗ χάριν καὶ ὁ *Δαβὶδ* ἄγεται πρὸς αὐτόν, εἰς παρηγορίαν ψάλλων διὰ τῆς κινύρας, καὶ ἀφίσταται 10
ἀπ’ αὐτοῦ τὸ ποιηρῶν πνεῦμα. ἀλλ’ οὖν γε πατάξας ὁ *Δαβὶδ* τὸν ἀλλόφυλον *Γολιάθ*, ὃς ἦν ἡλικία πηχῶν τεσσάρων καὶ σπι-
C *θαμῆς* τὸ ὕψος, καὶ περικεφαλαίαν ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ θώρακα ἄλυσιδωτῶν πέντε χιλιᾶδων σίκλων χαλκοῦ καὶ σιδήρου, καὶ κνημίδας χαλκῆς ἐπὶ τὰ σκέλη αὐτοῦ, καὶ τὸ ξύλον τοῦ 15
δόρατος αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαινότων, καὶ ἡ ἐπ’ αὐτὸ λόγχη ἑξακοσίων σίκλων σιδήρου, καὶ ἄσπιδες χαλκῆ ἀνὰ μέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο ἐπιγαμβρευθεὶς τῷ *Σαοὺλ*, καὶ φθονηθεὶς προσάσει τῶν χορευτριῶν, ἀποδιδρῶσκει ἀπ’ αὐτοῦ, ὅτε καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προσδέσεως ἔφαγε, καὶ τοὺς τριακοσίους πεντήκοντα 20
ἑρεῖς ἀνείλε *Σαοὺλ*, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν ἐπάταξε *Νομβῶν* ἐν ῥομφαίᾳ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ οὐχ ὑπελείφθη ἔξ αὐ-

1 ὁ προφήτης τάδε πρὸς αὐτὸν ἐξείπε **R**
ἂν **R** 16 μεσάντιον **margo P**

2 καὶ ἠτοίμασεν

lecitarum regem Agagum incolumem servasset, ita est a vate compellatus (1 Sam. 15) “actum est de te, propterea quod mandatam dei violasti. absque enim hoc esset, regnum tuum in Israelicam gentem fuerat deus perenne facturum. nunc id non consistet: sed quaeret deus hominem ex animi sui sententia factum, quem suo populo praeponat.” secundum haec cum Samuelus unctione Davidum regno destinasset seniorum confectus diem suum obivisset, perrexit Saulus etiam amplius deum irritare. itaque et a dei spiritu desertus est et a maligno spiritu premi coepit. eam ob rem Davidus ad eum adductus est, qui fidibus ludens ab eo malum genium abigeret ipsumque recrearet. idem Davidus Goliathum barbarum interfecit, altum cubitos quattuor ac spithamam, casside caput armatum, corpus lorica hamata, cuius aes et ferrum appendebat 2 s. unciarum milia, crura ocreis aereis tectum, gestantem hastile instar licitorum textoris, cuius cuspis unciarum trecentarum ferrea, humerisque aeream aspidem ferentem. ob id facinus a Saulo gener adscitus, oborta praetextu choreas ducentium muliercularum cantilenae invidia, a socero profugit. ea tempestate et panes sacros comedit et 350 sacerdotes Saulus trucidavit, urbemque Nobam ferro vastavit, omnibus et hominibus et pecudibus interfectis, solo Abiathare Abimelechii filio

τῶν εἰ μὴ Ἀβιάθαρ υἱὸς Ἀβιμέλεχ, φυγῶν πρὸς Δαβίδ. αὕτη D
 τοῦ Σαουλ ἡ μισσησιμία πάντων τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων δυσσε-
 βιστέρα. καὶ τὸν μὲν Ἀγαγ διέσωσε, καὶ πάντα ὅσα ἦν ἀξιο-
 κτητα· τοῦ δὲ θυμοῦ κεκινήκοτος τοὺς τριακοσίους πενήκοντα
 5 ἰερεῖς καὶ πῦσαν τὴν πόλιν αὐτανδρον διέφθειρε. πολλάκις δὲ
 καταδιώκων τὸν πρῶτατον Δαβίδ ὁ ἀπανθρωπότητος Σαουλ εἰς
 χεῖρας Δαβίδ ἄπαξ καὶ δις ἐμπέπτωκε. μὴ ἀνταποδιδούς δὲ ὁ
 Δαβίδ αὐτῷ κακὸν ἀντὶ κακοῦ μᾶλλον ἔλεγε πρὸς αὐτόν "ἴνα τί
 καταδιώκεις βασιλεῦ λαβεῖν τὴν ψυχὴν μου; δικαίωσι κήριος μέσον
 10 ἡμῶν." καὶ ὁ μὲν οἶκος Δαβίδ ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο, ὁ δὲ P 86
 οἶκος Σαουλ ἐπορεύετο καὶ ἡσθένει. καὶ ἀπέθανε Σαουλ ἐν ταῖς
 ἀνομίαις αὐτοῦ, τοξευθεὶς ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων εἰς τὰ ὑποχόνδρια·
 καὶ μὴ ἀποθνήσκων αὐτὸς γέγονεν αὐτοφονευτής, ἐπιπεσὼν ἐπὶ
 τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, μὴ πως ἐμπαίξωσιν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι.

15 Μετὰ δὲ Σαουλ ἐβασίλευσε Δαβίδ ἔτη τεσσαράκοντα, ὅς
 ἐποίησε τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ πάντα, κατὰ τὸ εἰρημένον "ἔθρον
 τὸν τοῦ Ἰεσοαὶ Δαβίδ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὅς ποιήσει
 πάντα τὰ θελήματά μου." καὶ ἐπορεύετο Δαβίδ πορευόμενος
 καὶ μεγαλυνόμενος, καὶ κήριος παντοκράτωρ μετ' αὐτοῦ. εἶχε
 20 δὲ καὶ δυνατοὺς ἄνδρας τριακονταεπτὰ τοιοῦτους ὥστε τὸν μικρὸν B
 αὐτῶν ποιεῖν πρὸς ἑκατόν, τὸν δὲ μέγαν πρὸς χίλους. ἐξ ὧν
 ἴσθι τὰ ὀνόματα ταῦτα. Σεβοχᾶ· οὗτος ἐπάταξε τὸν Σῆφ τὸν
 τοῦ Ῥαφαῦ, ἀπόγονον τῶν γιγάντων. Ἐλεανᾶν· οὗτος ἀνείλεν
 ἄνδρα δυνατὸν Χετταῖον, οὗ ἦν τὸ ξύλον τοῦ δόρατος ὡς ἀντίον

superstite, qui fuga ad Davidum evaserat. id parricidium Sauli omnia
 flagitia impietate superavit. quippe qui Agago et rebus omnibus pre-
 tiosis percussisset, is ira permotus 350 sacerdotes urbemque eorum cum
 omnibus mortalibus delevit. enimvero inhumanissimus Saulus lenissimum
 Davidum crebro persequens semel atque iterum in eius manus incidit.
 tantum autem a reponendo maleficio absfuit Davidus, ut regem potius
 ita alloqueretur "cur, o rex, vitae meae insidiaris? disceptet deus cau-
 sam nostram." ac Davidi quidem domus paulatim crevit, Sauli familia
 marcescente. tandem Saulus in suis iniquitatibus immortalis est, a bar-
 baris sagitta in ilia confixus; quod vulnus cum mortem non accelerasset,
 ipse sibi necem conscivit gladio suo incumbens, ne a barbaris per ludi-
 brium haberetur.

Post Saulum Davidus regno per 40 annos functus est, et in omni-
 bus factis dei voluntati paruit, sicuti scriptum est "inveni filium Isai
 Davidum, virum ex animi mei sententia: is voluntatem meam in omni-
 bus exsequetur." adfuit ergo omnipotens Davido, isque rebus secundis
 auctus est. habuit potentes viros triginta septem, quorum minimus cen-
 tum viris, maximus mille viris compararetur. ex his fuit Sebochas,
 qui Sepham Raphae filium percussit de gigantibus prognatum; Elea-
 nas, qui Chettaeum virum robustum stravit, cuius hostile erat licia-

ἐφαιρόντων. Ἰωανάθαν· οὗτος ἐφόνευσεν ἄνδρα δυνατὸν καὶ
 παμμεγέθη, ἔχοντα ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶν ἀνὰ δακτύλους
 ἕξ. Ἀδίνων· οὗτος ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ δακτυλο-
 σίων στρατιωτῶν εἰς μίαν παρεμβολήν. Ἰεσεβαδᾶ· οὗτος ἐσπά-
 σατο τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐν καιρῷ ἐνὶ ἐπὶ τραυματιῶν τριακο-
 5 C σίων. Μαρά· οὗτος τῶν ἀλλοφύλων ἐπελθόντων καὶ βουλομέ-
 νων ἄρπάσαι τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ πλήρη οὖσαν φακῆς, καὶ τοῦ
 λαοῦ φυγόντος, μόνος ἔστη, καὶ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους ἐδίωξε,
 τὴν δὲ μερίδα τοῦ ἀγροῦ ἐφύλαξεν. Ἐλεάζαρ· οὗτος μερίδος
 οὖσης κριθῶν, καὶ τῶν ἀλλοφύλων ἐπελθόντων, καὶ τοῦ λαοῦ 10
 φυγόντος, μόνος ἐστηλώθη, καὶ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους ἔτρεψε,
 τὴν δὲ κριθὴν δέωσσε· τοσοῦτους γὰρ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύ-
 λοις, ἕως ἢ χεὶρ αὐτοῦ κοπιύσασα προσεκολλήθη τῇ μαχαίρᾳ,
 καὶ ὁ λαὸς ἐπέστρεψεν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸ σκυλεύειν. Μαναιῖς·
 οὗτος πολλὰ μὲν ἐποίησεν ἔργα, ἐπάταξε δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀριτῆλ 15
 D τοῦ Μωάβ, καὶ καταβὰς ἐν ἡμέραις χιόνος εἰς λάκκον ἐφόνευσε
 λέοντα. Ἐνέϊλε δὲ καὶ ἄνδρα Αἰγύπτιον ἐπίπληχυν, ἔχοντα ξύ-
 λον διαβάθρας ὡς δόρυ· ἄρπάσας γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τὸ ξύλον ἐν
 αὐτῷ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Ἀβεσαῦ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάβ· οὗτος ἐπά-
 ταξεν ἄνδρας ἑξακοσίους καὶ τὸν Ἰεσβὰν θύλοντι φονεῦσαι τὸν 20
 Δαβὶδ (ἦν δὲ ὁ Ἰεσβὰν ἔκγονος τοῦ Ῥαφάν), δόρυ ἔχοντα
 σταθμοῦ σίκλων τριακοσίων. ἦν δὲ ἔτρεχεν ὁ Ἀβεσαῦ, ἦν ὡς
 δορκὰς ἐν τοῖς ὄρεσι. τρεῖς δὲ ἀπὸ τῶν λοιπῶν δυνατοί, περι-
 κυκλωσάντων ποτὲ τῶν ἀλλοφύλων τὴν Βηθλεέμ καὶ τοῦ Δαβὶδ

14 Βαναίας margo P

torii textoris aequale; Ionathas, qui virum ingenti robore ac mole cor-
 poris deiecit, senis pedum ac manuum digitis praeditum; Adinon, qui
 uno praelio gladium contra octingentos viros strinxit; Iesebadas, qui
 una pugna trecentos sauciavit; Maras, qui barbaris irruentibus agrigue
 portionem lente consitam diripere conantibus, cum fugeret populus,
 solus ipse substitit barbarisque in fugam actis agrum defendit; Eleaza-
 rus, qui messe hordei inita, cum barbarorum adventu populus fugisset,
 unicus substitit et hordeum tutatus est profligatis barbaris, quorum
 tantam edidit stragem, ut manus eius defatigata gladio adhaeserit, re-
 versusque est populus ad legenda spolia; Banaias, cuius multa fuerunt
 facinora. filios Arielis Moabici iste percussit, et quadam die cum nix
 iaceret, in foveam descendit, inque ea leonem iugulavit. idem Aegy-
 ptium quandam septem cubitos longum, qui ligno nautico hastae loco
 utebatur aggressus, lignum id ei eripuit, ipsumque eo necavit. Abisaius
 Iobab frater 600 viros percussit, et Iesbam, qui Davido caedem intenta-
 bat. fuit is Iesbas ex posteris Raphae, cuius cuspis 150 uncias appen-
 debat. cum Abisaius curreret, similis erat capreae montanae. cum au-
 tem quodam tempore barbari Bethleheman obsidione cinxissent, ac

ἐπιθυμήσαντος πιεῖν ἐκ τοῦ ἐν Βηθλεὲμ φρέατος, διέρρηξαν οἱ
 τρεῖς τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἤνεγκαν τῷ Δαβὶδ P 87
 ὕδωρ ὑπὸ τοῦ φρέατος. ὁ δὲ Θανμίσας τὴν ἀνδρίαν αὐτῶν οὐκ
 ἔπιε τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ, λέγων "ἰλεῖός μοι,
 5 κῦριε, εἰ αἷμα ἀνθρώπων πορευθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν
 κίωμαι." ὁμοίως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ αὐτῶν ὑπῆρχον ἄνδρες ἀκτι-
 γώνιστοι καὶ φοβερώτατοι τοῖς ἐναντίοις, θυρεοὺς ἔχοντες καὶ
 δόρατα μέγιστα, καὶ κοῦφοι τοῖς ποσὶν ὡς δορκάδες ἐπὶ τῶν
 ὀρέων, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα λεόντων. τῶν δὲ γε
 15 πολεμιστῶν τοῦ κοινοῦ λαοῦ οὓς εἶχεν ὁ Δαβὶδ, ἦν ἀριθμὸς μυ-
 ριάδες σὺν τῷ Δαβὶδ, καθὼς ἠριθμήθησαν ὑπὸ Ἰωάβ τοῦ ἀρχιστρατήγου.
 φησὶ γάρ "καὶ προσέθετο ὀργῇ κύριος ἐκκατῆσαι ἐν Ἰσραὴλ, καὶ B
 ἐπέσειε τὸν Δαβὶδ ἐν αὐτοῖς λέγων 'πορεύθητι καὶ ἀριθμήσον τὸν
 Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἰούδαν.' καὶ εἶπεν ὁ βουσιλεύς πρὸς Ἰωάβ τὸν
 20 ἄρχοντα τῆς ἰσχύος τὸν μετ' αὐτοῦ 'ἐπίσκεψαι τὸν λαόν, καὶ
 γνῶσομαι τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ.' καὶ εἶπεν Ἰωάβ 'προσθήη κύριος
 ὁ θεὸς πρὸς τὸν λαόν σου· καὶ ἵνα τί ὁ κύριός μου βοῦλεται ἐν
 τῷ λόγῳ τούτῳ;' καὶ ὑπερίσχυσεν ὁ λόγος τοῦ βουσιλέως, καὶ
 ἀπῆλθεν Ἰωάβ καὶ ἐπεσκέψατο τὸν λαόν. καὶ ἦν πῦς Ἰσραὴλ
 25 χίλιαι χιλιάδες καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν ἑσπασμένων ῥομφαίαν,
 καὶ Ἰούδας χιλιάδες τετρακόσαι ὀγδοήκοντα ἀνδρῶν ἑσπασμένων
 μάχαιραν. τὸν δὲ Λεβὶ καὶ τὸν Βενιαμὴν οὐκ ἠρίθμησεν, ὅτι C
 προσώχθισεν ὁ λόγος τοῦ βουσιλέως τὸν Ἰωάβ, καὶ πονηρὸν ἐφάνη

7 αἰχροντες margo P

Davidus potum aquae de fonte Bethlehemensi desideraret, tres viri de
 reliquis potentibus castra barbarorum perruperunt, regique suo aquam
 de illo fonte attulerunt. Davidus eorum fortitudinem admiratus non
 bibit aquam, sed domino eam libavit, ita fatus "propitius mihi sis,
 domine: non bibam sanguinem virorum, qui vitae suae periculo eam
 attulere aquam." itidem et reliqui eorum insuperabiles erant, summo-
 que hostibus terrori, scutis armati et hastis praegrandibus, cursuque
 instar montanarum caprearum veloces, ac vultu leonino praediti. cete-
 rum numerus militum quos de populo Davidus habebat, fuit 2340 milia,
 quem quidem Iobus exercitus princeps concepit. ita enim scriptum
 est (2 Sam. ult.) "porro autem ira domini adversus Israelicum populum
 exarsit; isque Davidum incitavit ut mitteret qui Israelicum ac Iudaicum
 populum numerarent. mandavit ergo rex Iobus suarum copiarum summo
 duci, ut populum perlustraret sibi que eius numerum indicaret. Iobus
 tametsi, incrementum populi regi precatus, causaretur sibi mirum vi-
 deri cur rex hoc fieri vellet, tamen regis mandato praevalente abiit po-
 pulumque perlustravit. inventa sunt Israelici populi 1100 milia virorum
 gladium stringentium, et Iudaici 480 milia. Levis et Beniamini tribus
 recensae non sunt: offenderat enim regis sermo Iobum. displicuit au-

ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπάταξε καρδία Δαβὶδ αὐτὸν ἐν τῷ ἀριθμῆσαι τὸν λαόν· καὶ ἀπέστειλε κύριος Γάδ τὸν προφήτην πρὸς Δαβὶδ, καὶ εἶπε ἑτάδε λέγει κύριος· ἐκλέξαι σεαυτῷ γενέσθαι σοι ἢ τρία ἔτη λιμὸν ἐν τῇ γῆ σου, ἢ μῆνας τρεῖς φεύγειν σε ἐκ τῶν ἐχθρῶν σου ἔμπροσθεν, ἢ τρεῖς ἡμέρας θάνατον ἐν τῇ γῆ σου.⁵ καὶ εἶπε Δαβὶδ πρὸς Γάδ ἑστενά μοι σφόδρα πάντοθεν ἰστί· πλὴν ἐμπεισοῦμαι εἰς χεῖρας κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ. εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω.⁶ καὶ ἐξελέξατο

D Δαβὶδ τὸν θάνατον, καὶ ἡμέρα θέρους πυρῶν, καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἐν Ἰσραὴλ ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἄριστου, καὶ ἀπέθανον ἐκ **10** τοῦ λαοῦ χιλιάδες ἑβδομήκοντα. καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος Θεοῦ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ τοῦ διαφθεῖραι ἐν αὐτῇ. καὶ εἶπεν Δαβὶδ πρὸς τὸν Θεόν ἰδοὺ ἐγὼ ἡμάρτηκα, καὶ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ κακοποιήσας, καὶ τὰ πρόβατα τί ἐποίησαν; γενέσθω δὲ ἡ χεὶρ σου ἐν ἐμοί, κύριε, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς μου.⁷ καὶ **15** παρακληθεὶς ὁ κύριος εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον ἄνες τὴν χεῖρά σου.⁸ καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ Δαβὶδ θυσιαστήριον, καὶ ἀνήγαγεν εὐδύς ὄλοκαυτώσεις. καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ κύριος, καὶ συνεσχέθη ἡ

P 88 θραῦσις τοῦ λαοῦ.⁹ ταῦτα δέ, φησὶ Θεοδώρητος, οὐκ ἀπεικὸς συμβέβηκεν, ἀλλ' οἰκείας παρνομίας ἔτισε δίκας ὁ λαὸς διὰ προ- **20** φάσεως· καταλιπὼν γὰρ τὸν εὐσεβῆ καὶ Θεῖον βουσιλέα τυράννω καὶ πατραλοίμῃ παιδὶ συνεστράτευσεν. οὕτω δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ Σαουλ εἰς τοὺς Γαβριωνίτας ἀναίρεσιν ἐπαιδευθήσαν διὰ λιμοῦ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν. ὁ μὲν γὰρ λαὸς ὕπας καὶ Ἰησοῦς ὁ

tem deo id factum, et cor Davidi tremuit instituta ea dinumeratione. dominus ergo vatem Gadum ad Davidum misit, qui ei suis verbis indicaret optionem ipsi dari liberam: vel penuriam triennalem regni, vel trium mensium fugam insequentibus hostibus, vel pestem trium dierum in regno suo deligeret. respondit rex se in tantis angustiis versantem malle in dei, cuius multiplex esset misericordia, quam in hominum manus incidere: proinde pestilentiam praeferre. ergo cum triticea messis esset, luem deus Israelico populo immisit; ac perierunt ab aurora usque ad prandii horam 70 hominum milia. iamque etiam ad Ierusalem angelus manum extendebat, ut in ea stragem ederet. ibi Davidus dominum interpellavit, suam esse culpam, se pastorem populi deliquisse, nullum esse ovium maleficium: se ergo deus et paternam Davidi familiam potius affligeret. exoratus deus angelo mandavit ut manum suam retraheret. ibique Davidus aram exstruxit et solidum deo sacrificium obtulit; atque deo precibus annuente cessavit clades populi. haec, inquit Theodoretus, non abs re ita evenerunt: verum ea occasione populus sui peccati poenas dedit, quod pio ac divinitus constituto rege derelicto castra tyranni ac patri suo necem struentis secutus erat. sic etiam a morte Sauli fames eos castigavit ob interfectos a Saulo Gabonitas. etenim et Iosua et universus populus pactum iterant cum

τοῦ Νανῆ πεποίηκε τὰς πρὸς τοὺς Γαβριωνίτας συνθήκας, ἐκοι-
 νώησε δὲ τῶν ὄρκων καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἀρχιερεὺς. ἶδει τοίνυν τοὺς
 ἀπογόνους τῶν ὁμιωμοκότων μὴ παραβῆναι τὸν ὄρκον. φησὶ γὰρ
 πρὸς αὐτοὺς Ἰησοῦς μετὰ τὴν φανέρωσιν τῆς πανουργίας αὐτῶν
 5 "καὶ τῶν ἐπικατάρτοι ἐστε. οὐ μὴ ἐκλείψῃ ἕξ ὑμῶν δοῦλος, οὐδὲ B
 ξυλοκόπος καὶ ὑδροφόρος ἐμοὶ καὶ τῷ θεῷ μου. διὰ τοῦτο ἐγέ-
 ροντο ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ θεοῦ καὶ
 πάσῃ τῇ συναγωγῇ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης." ἐπεὶ οὖν ταῦτα
 παρελόγισαντο, διὰ τοῦτο καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ὑπέστη-
 10 σαν τὴν διὰ τοῦ λιμοῦ παιδείαν. διδάσκει γοῦν ἡμᾶς ὁ λόγος μὴ
 παραβαίνειν τὰς μεθ' ὄρκων συνθήκας ἐπὶ θεοῦ γινομένας, καὶ
 εἰς ἄλλων ὠφελίαν ἢ παρὰβυσσιν γίνηται. ἀγνοῶν δὲ τὴν αἰτίαν
 ὁ Δαβὶδ τῆς θεηλάτου πληγῆς τοῦ λιμοῦ τὸν θεὸν ἀνηρώτα. καὶ
 μαθὼν ὡς ἕνεκα τῆς τῶν Γαβριωνιτῶν ἀδίκου ἀναιρέσεως εὐθύνας C
 15 ἐσπράττυνται, αὐτοῖς ἐκείνοις ἐχρήσατο κριταῖς τοῖς ἡδίκημένοις,
 λέγων "τί ποιήσω ὑμῖν, καὶ ἐν τίνι ἐξιλάσομαι;" καὶ φασὶν "οὐκ
 ἔστιν ἡμῖν ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον μετὰ Σαούλ, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν
 θανατῶσαι ἄνδρα ἐκ παντός Ἰσραὴλ· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ὁ διώξας καὶ
 συντελέσας ἡμᾶς, ὥσπερ ἐλογίσαιτο ἡμᾶς ἐξολοθρεῦσαι, ἀφανί-
 20 σωμεν αὐτὸν τοῦ μὴ ἀντικαθίστασθαι παντὶ ὀρίῳ Ἰσραὴλ. καὶ
 δοθήτωσαν ἡμῖν ἄνδρες ἐπὶ ἐκ τῶν νιῶν αὐτοῦ, καὶ ἐξιλασόμεθα
 ἐν αὐτοῖς κυρίῳ ἐν τῷ βουνῷ Σαούλ." ἐκ ἐκείνῳ τοίνυν τῷ χωρίῳ
 ἀνεσκολόπισαν τοὺς ἄνδρας, ἐν ᾧ τὰς παρανόμους ἐτόλμησεν
 ἐκείνος μαιφρονίας. οὗτοι δὲ ἦσαν τοῦ Σαούλ δύο μὲν υἱοὶ νό-

Gabaonitis, cuius iuramenti etiam particeps fuit Eleazarus pontifex.
 non debuerunt ergo posterii eorum qui iuraverant, iusiurandum violare.
 post detectam enim fraudem Gabaonitarum, ita Iosua eos affatus fuit:
 "iam nunc ergo execrationi obnoxii estis. nunquam erit ut non de vo-
 bis sit servus, lignorum sector et aquae baiulator, qui mihi et deo meo
 serviat." propterea destinati sunt ad findendum ligna et portandum
 aquam ad altare dei et toti coetui usque in hunc diem. quoniam ergo
 calumnia id foedus Israelici disciderunt, ideo etiam post eius mortem
 fame castigati sunt. haec nos oratio docet, quae interposito iuramento
 pacta sunt teste deo inita, violanda non esse, utcunque ea violatio aliis
 expediat. Davidus autem causam divinitus immissae penuriae ignorans
 deum consuluit; ab eoque edoctus puniri populum ob iniuste necatos
 Gabaonitas, eos ipsos qui iniuria fuerant affecti, arbitros constituit,
 ac percontatus est qua se placari ratione vellent. responderunt Gabao-
 nitae se neque aurum Sauli neque argentum eius neque ullum ex Israe-
 lico populo hominem ad necem deposcere: eius viri qui ipsos persecutus
 fuisset ac excindere molitus, cupere se memoriam ex Israelica gente
 delere; itaque septem eius stirpe natos se deposcere, his se flagitium
 coram domino expiuros in colle Sauli. eo igitur in loco viros eos in
 cruce egerunt, in quo iniustus ille caedes ausus fuerat. erant autem,

Θοι, πέντε δὲ τῶν ὑστέρων νιῶν αὐτοῦ. τῆς οὖν τιμωρίας γεγε-
D νημένης Ἰλεις ὁ δεσπότης ἐγένετο καὶ ἡ γῆ τὸν ἐξ ἔθους ἔδωκε
καρπὸν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν καιρῷ δειλῆς ἀνέστη Δαβὶδ
ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου **5**
τῶν βουσιλέων, καὶ εἶδε γυναῖκα λουομένην ἀπὸ τοῦ δώματος, καὶ
ἡ γυνὴ καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα. καὶ ἰδὼν τὸ γύναιον λουόμενον
οὐκ ἔφραγε τὴν θείαν ὡς ὀλεθρίαν, ἀλλὰ κατατελχθεὶς τῷ τῆς
ᾠρας δελέατι τὸ τῆς ἁμαρτίας κατέπιεν ἄγκιστρον. καὶ ἐτέρου
τάχα πάθους χείρονος, τῆς ἐπάρσεως δηλονότι, γέγονεν ἴαμα. **10**
P 89 ὅπερ δὴ καὶ αὐτὸς ὑποφαινὼν ἔλεγεν “ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην
καὶ ἐξηπορήθην. καὶ ἐγὼ μὲν εἶπον ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ μὴ
σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ
ἐγεννήθην τεταραγμένος. ἀλλ’ ἀγαθὸν μοι ὅτι ἐταπεινώσας με,
ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου.” διὰ γὰρ τῆς τοῦ νιοῦ ἐπα- **15**
ναστάσεως δίκας ἐναργεῖς ἔτισε τοῦ τε φόνου καὶ τῆς μοιχείας
κατὰ τὴν θείαν πρόρρησιν. φησὶ γάρ “τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ
ἐγὼ ἐγείρω κακὰ ἐπὶ σε ἐκ τοῦ οἴκου σου” καὶ τὰ ἐξῆς. ὅσον
τοῖνον θλίψις ὀνήνησι καὶ συμφορὰ καὶ μέριμνα, καὶ ἐκ ταύτης
τῆς ἱστορίας μανθάνομεν. διωκόμενος γὰρ ἐπὶ τοῦ Σαουλ ὁ Θεὸς **20**
B Δαβὶδ πῦσαν κατώρθου φιλοσοφίαν, καὶ παραταττόμενος καὶ
ταῖς φροντίσι τῶν πολέμων ἐνασχολῶν τὴν διάνοιαν κατὰ τοὺς ἐε-
ροὺς ἐπολιτεύετο νόμους. ἀνακωχῆς δὲ τευχῶν ὀλίγης τὸν ὄλισθον

qui crucibus affixi sunt, duo filii Sauli spurii et quinque ex posterioribus filiis eius. eo supplicio peracto placatus est dominus, ac terra solitas fruges exhibuit.

Secundum haec quadam vespera Davidus cum de lecto suo surrexisset, deambulavit in tecto regiae, indeque mulierem lavantem prospexit forma insigni. neque vero se ab eo spectaculo subtraxit, sed formae pulchritudine inescatus hamum peccati deglutivit. quod ei alterius, nimirum deterioris, affectus fuit remedium, videlicet animi elationis, id quod ipse innuit his verbis “ego cum fuissem elatus, depressus sum et in summas angustias redactus. atque ego quidem rebus meis secundis dixi, nullo unquam tempore labefactabor: ut primum vero tuam faciem avertisti, conturbatus fui. mihi vero conducibile fuit, abs te deprimi, ut sic tua iura discerem.” etenim rebellione filii aperte poenas cum adulterii tum homicidii persolvit, quomodo ei divinitus praedictum fuerat: “ecce ego tibi ex domo tua calamitates immittam” et cetera. iam haec quoque nos historia docet res adversas, calamitates atque sollicitudines expedire. quo enim tempore beatus Davidus infestum Saulum fugit, eo in omnibus sapientiae studiis praeclare se gessit; interque belli pericula et hostilium conatum occupationibus animo intento, ex praescripto sacrarum legum vixit. idem paucillum requietis

ἐκίῳον ἐπέμεινε. τοῦ δὲ προφήτου πρὸς αὐτὸν εἰσελθόντος, καὶ τὸν ἔλεγον αὐτοῦ ὑπομεινάντος καὶ τὴν ἔξομολόγησιν ποιησαμένου καὶ “ἡμίρτηκη τῷ κυρίῳ μου” φήσαντος, φησὶν ὁ προφήτης “οὐ μὴ ἀποθάνῃς, πλὴν παροργίζων παρώργισας ἐν τοῖς ἑπεναντίοις τὸν κύριον.” καὶ πρῶτον μέντοι τὸ μοιχαλίδιον παιδίον ἐπάταξεν ὁ θεός, ἔπειτα καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπανύστασιν κατ’ αὐτοῦ παραδηλῶν φησί “καὶ νῦν οὐκ ἐξαρθήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου.” εἰκότως οὖν ἔλεγε “παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με.” καὶ γὰρ παντοδουπαῖς αὐτόν, οἷα δὲ πάνσοφος ἰατρός, παιδείαις ἐπέβαλεν ὁ θεὸς μετὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀμαρτίας. ὁ οὖν μακάριος Δαβὶδ πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ καλέσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα εἶπεν αὐτῷ “Σολομῶν τέκνον μου, ἐμοὶ ἐγένετο ἐπὶ ψυχὴν τοῦ οἰκοδομήσαι οἶκον κυρίῳ τῷ θεῷ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐπ’ ἐμοί, λέγων αἶμα εἰς πλῆθος ἐξέχεας καὶ πολέμους ἐποίησας μεγάλους. οὐκ οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου. ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται σοι, καὶ ἀναπαύσω αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ὅτι Σολομῶν ὄνομα αὐτῷ. οὗτος οἰκοδομήσει οἶκον τῷ ὀνόματί μου.” καὶ νῦν ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὴν πτωχείαν μου ἠτοίμασα εἰς οἶκον κυρίου χρυσίου τέλαντα χιλιάδας ἑκατὸν καὶ ἀργυρίου τέλαντα χιλίας χιλιάδας, καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον οὗ οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς· καὶ πρὸς ταῦτα πρόσθεις εἰς οἰκοδομὴν ναοῦ

nactus in istam est prolapsus foeditatem. ingresso ad se vate, et delicti exprobrationem sustinuit et confessus flagitium est, peccasse contra dominum sese perhibens. itaque vates eum morte non plectendum huius culpae causa pronuntiavit, quanquam vehementer deum exasperasset. is primum prolem ex eo adulterio natam necavit, deinde filii rebellionem ei significavit, cum in familia ipsius nunquam a gladiis fore vacationem denuntiaret. convenienter ergo Davidus dixit se a deo vehementer quidem castigatum, non tamen neci traditum fuisse. nam deus, ut sapientissimus medicus, omnis generis castigationibus eum exercuit, posteaquam peccatum suum confessus fuit. is ergo beatus Davidus, antequam ex hac vita commigraret, advocatum ad se filium Solomonem in hanc sententiam est allocutus. “fili mi Solomon, induxeram ego in animum meum domino deo templum aedificare: sed me deus ita monuit, ut significaret me, quia multum sanguinis fudissem ac magna bella gessissem, ipsius nomini aedem conditurum non esse: filium mihi nasci, a quo (id quod et Solomonis nomen denotat) omnem hostium impetum esset ipse prohibiturus: eum nomini dei templum exstructurum. tu itaque, fili, vir esto, et vires sume. atque ecce ego, quantum mea paupertas tulit, ad aedificandam domino domum, confeci talenta auri 100000, argenti talenta 1000000, praeterea aeris atque ferri innumerabilem vim. tu iis adde quae ad aedificandum deo templum fa-

κυρίου.” καὶ Δαβὶδ πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν, καὶ βασιλεύσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα πάλιν εἶπεν αὐτῷ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ “ἰδοὺ ἡτοίμασα εἰς οἶκον τοῦ Θεοῦ μου χρυσίον ἀργύριον
P 90 χαλκὸν σίδηρον καὶ πάντα λίθον τίμιον καὶ λίθους τιμίους πολυτελεῖς καὶ ποικίλους. καὶ πρὸς τούτοις δίδωμι, ἐκτὸς ὧν ἡτοί- 5
 μασα εἰς οἶκον τὸν ἅγιον, χρυσίου τοῦ ἕξ Ὁφείρ τέλαντα τρισχιλία, καὶ ἑπτακισχίλια τέλαντα ἀργυρίου δοκίμου, τοῦ ἕξαλειφθῆναι ἐν αὐτοῖς τοῖς τοίχοις τοῦ ἱεροῦ.” οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἔδωκαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ χρυσίου τέλαντα ἑπτακισχίλια καὶ ἀργύριον καὶ λίθους τιμίους καὶ χαλκὸν 10
 ἄπειρον. καὶ εὐλογήσας τὸν λαὸν ὁ Δαβὶδ καὶ ἀποστείλας εἶπεν αὐτοῖς τῷ υἱῷ αὐτοῦ “καὶ νῦν, Σολομῶν, γινῶθι τὸν Θεὸν τῶν πατέρων σου, καὶ δούλευσον αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ καὶ ψυχῇ θελούσῃ, ὅτι καρδίας πάσας ἐτάζει κύριος καὶ πᾶν ἐνθύμημα.
B γινώσκει. καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτόν, ἐρεθίσειται σοι· καὶ ἐὰν 15
 καταλείψῃς αὐτόν, καταλείψει σε εἰς τέλος.” καὶ ἔδωκε Δαβὶδ Σολομῶντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ τὸ παρόδειγμα τοῦ ναοῦ παντὸς καὶ τῶν Χερουβὶμ τῶν διαπεπετυσμένων ταῖς πτέρυξι καὶ σκιαζόντων ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου. πάντα ἐν γραφῇ χειρὸς κυρίου δέδωκε Δαβὶδ Σολομῶντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ, λέγων “ἴσχυε καὶ ἀν- 20
 δρῆσον, ὅτι κύριος ὁ Θεός μου μετὰ σου.”

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησε Δαβὶδ πλούτῳ καὶ δόξῃ καὶ εὐσεβείᾳ ἐν γῆρῳ καλῷ καὶ πλήρης ἡμερῶν, ἐτῶν ὀ. φησὶ γάρ “καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν Σαούλ, καὶ ἔρχονται οἱ ἄν-

cient.” erat autem Davidus admodum provecta aetate et satur annorum. cumque filium suum Solomonem regno inaugurasset, rursus coram populo ita eum est allocutus. “ecce paravi ad structuram aedis deo meo consecrandae aurum argentum aes ferrum lapides, omnis generis pretiosas gemmas: his addo auri Ophirei talenta ter mille, ac septem milia talentorum argenti probati ad muros templi incrustandos.” principes autem populi Israelici ad idem opus faciendum contulerunt talentorum auri milia 7, argentum, lapides pretiosos et immensam vim aeris. Davidus cum populum, felicia ei omnia prius comprecatus, dimisisset, rursus ita filium suum compellavit “proinde, o Solomon, deum maiorum tuorum agnosce, eumque toto corde atque animo volente cole. omnia enim corda scrutatur deus, omnesque cogitationes videt. si quaeras eum, invenies: si derelinquas, prorsus destituet te.” dedit autem Davidus Solomoni filio suo exemplar totius templi et Cherubimorum qui passis alis arcam foederis divini obumbrant. quae omnia manu dei depicta Davidus filio praebens, hortatus est ut praesidio dei, quem pater coluisset, fretus, virum se praeberet ac fortiter rem gereret.

His actis Davidus grandis natu, pietate opibus et gloria insignis, finem huius vitae fecit, satur annorum, septuagenarius. ita enim habet sacra scriptura “mortuo Saulo Iudaei Chebronem venerunt, ac Davidum

δρες τῆς Ἰουδαίας ἐν Χεβρών, καὶ χρίουσι αὐτὸν εἰς βασιλεία C
 ἐπὶ πάντα Ἰσραὴλ. τριάκοντα ἐτῶν Δαβὶδ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐ-
 τόν. καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαράκοντα.” ἀλλὰ τῆς μὲν βασι-
 5 λικῆς χρίσεως διὰ Σαμουὴλ ἠξιώθη, τὰς δὲ γε τοῦ λαοῦ ἀναγο-
 5 ρεύσεις ἢ ἱστορία κρίσεις ἀδιαφόρως ὠνόμασε. τελευτήσας τοί-
 5 πην ἐτάφη ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ εἰς τὸ μέγιστον μνῆμα, ὃ
 ᾠκοδόμησεν ὁ σοφώτατος υἱὸς αὐτοῦ Σολομῶν παρὰ τὴν Σιλωάμ.
 βασιλεῖν δὲ ὁ Δαβὶδ ἐπὶ μὲν ἔτη περιόντος τοῦ Σαούλ, μετὰ δὲ
 τὴν τελευτὴν τούτου λγ'. προεφῆτεσε δὲ αὐτὸς τε Δαβὶδ καὶ
 10 Γαδ καὶ Νάθαν καὶ Ἀσάφ καὶ Ἰδιθούμ. ἱστρατηλάται δὲ αὐτῷ
 Ἰωάβ, ὃς ἠρίθμησε τὸν λαόν, καὶ ἐρέθη χίλια ἑκατὸν χιλιά- D
 5 δες, τοῦ δὲ Ἰούδα τὸ χιλιάδες. τὸν δὲ Λεβὶ καὶ τὸν Βενιαμὴν
 οὐκ ἠρίθμησαν. πεπτῶκυσί δὲ κατ' ὄργην Θεοῦ ἐκ τοῦ λαοῦ ἐν
 τρισὶν ὥραις χιλιάδες σ'.

15 Σημειωτέον ὡς ἡνίκου τις ἀπόκειται τοῖς ἀνομοῦσι καὶ κατα-
 φρονοῦσι ἐξαισία πληγῇ καὶ ὄργῃ παρὰ τῶ δικαίοις τὰ πάντα
 διαθετοῦντι ζυγοῖς, συγχωρεῖται τις ἐνεργεθῆναι πονηροπραξία
 τοῖς τοῦ λαοῦ ἠγνομένοις, ὡς ἂν μὴ ἀλόγως μηδὲ ὡς ἐξ αὐτομά-
 20 του ἀλλ' ἐκ δικαίας κρίσεως ἐπάγεσθαι πιστεύοιτο τὰ κακά. οὐ
 20 δεῖ δὲ οἰεσθαι ὡς διὰ μόνην τῶν ἀρχόντων τὴν ἀπροσεξίαν ἐξαι-
 σιοι θάνατοι καὶ συμφορῶν ὑπερβολαὶ τοῖς λαοῖς καὶ κοιναὶ τοῖς P 91
 ὄχλοις ἐπισυμβαίνουσι πανωλεθρίαί, πάντες δὲ τῷ νόμῳ ἢ τῷ
 φροσῶ ἢ τῷ γραπτῷ ἢ καὶ ἀμφοῖν ὑπόδικοι καθιστάμενοι τοῖς
 ἄξις κατὰ καιρὸν τυγχάνουσιν ἐπιτιμίοις. φερόμενα δὲ τὸ τὰ

anno suae aetatis trigesimo totius Israelici populi regem unctione inau-
 guraverunt. gessit deinceps regnum annos 40.” et vero regno unctione
 inauguratus fuerat Davidus a Samuele: quod autem populus eum regem
 declaravit, id scriptura promiscua vocabuli usurpatione unctionem no-
 minavit. sepultus est Ierusalem in maximo sepulchro, quod exstru-
 xerat sapientissimus filius Solomon ad Siloam. regnavit Davidus an-
 nos Saulo superstite 7, ab eius exitu annos 33. vaticinatus est et ipse,
 et eodem tempore Gadus Nathanus Asaphus atque Idithumus. exer-
 citum regis duxit Ioabus; qui cum populum censuisset, Israelicorum in-
 venta sunt 1000 milia, Iudaeae tribus 470 milia, Levis et Beniamini
 census actus non est: et quidem irato deo, trium horarum spatio mortua
 sunt hominum 70 milia de populo.

Notandum est, cum peccatores et contemptores dei gravis aliqua et
 insolens manet calamitas, quam omnia aequa dispensans lance deus im-
 missurus est, tum populi principibus hoc permitti uti aliquod malum fac-
 cinus perpetrent. id eo fit, ne temere aut fortuito, sed iusto iudicio
 mala infligi putentur. neque existimandum est propter sola principum
 delicta pestes, ingentes calamitates communesque populi interneciones
 accidere. imo autem omnes legis aut naturalis aut scriptae violatae rei
 suo tempore dignis afficiuntur suppliciis. ac sacra scriptura, cum ob

καθ' ἕκαστα τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτήματα διὰ τὸ ἄπειρον ἀπα-
 ριθμῆν ἢ γραφῇ τὸ τοῦ βασιλέως ἀνόμημα ὡς αἴτιον τιμωρίας
 γενόμενον τοῖς βασιλευομένοις ὑφηγεῖται, ὅσον δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ Δα-
 βιδ ἡγενοῦς ὤπται. ἀπέκειτο μὲν γὰρ ὀργὴ κυρίου κατὰ Ἰσραὴλ
 διὰ τὰς πολυτρόπους αὐτῶν ἀπειθήσεις δηλαδὴ, ἐπέσεισε δὲ πνεῦμα 5
 τὸν Δαβὶδ ἀριθμῆσαι τὸν Ἰσραὴλ. καὶ τούτου γενομένου παρέστη
B αὐτῷ πρωτὶ Γαδ ὁ προφήτης θεόθεν ἀποσταλῆς καὶ τρία ἐκλέξα-
 σθαι αὐτῷ παρεγγυῶν, ἢ τρία ἔτη λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν σου, ἢ τρεῖς
 μῆνας διακόμενον φεύγειν ἐκ προσώπου τῶν ἐχθρῶν σου, ἢ τρεῖς
 ἡμέρας θάνατον γενέσθαι ἐν τῇ γῆ σου. ὁ δὲ “στεναγμοὶ πάντο- 10
 θεν· πλὴν ἐμπεσοῦμαι δὴ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κυρίου, ὅτι πολλοὶ
 οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ, εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων μὴ ἐμπέσοιμι, ὅτι
 ἀνελεήμονες.” καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ τὸν θάνατον. ἦσαν δὲ ἡμέραι
 θερῶν πυρῶν, καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἀπὸ πρωτῆθεν ἕως
 ἀριστον, καὶ ἀπέθανον ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν. ἦν δὲ ὁ 15
 ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἐστηκὼς παρὰ τὴν ἄλωνα Ὀρνῶ τοῦ Γεβου-
 σαίου. Δαβὶδ δὲ ἔβρα “ἰδοὺ ἐγὼ ἠδίκησα· γενέσθω ἡ χεὶρ σου
C ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου.” καὶ παρακληθεῖς ὁ
 κύριος συνέσχε τὴν θραῦσιν τὴν κατὰ Ἰσραὴλ.

“Ὅτι πρεσβύτερος γενόμενος ὁ Δαβὶδ τοῖς ἱματίοις οὐκ ἐθερ- 20
 μαίνετο, καὶ ἤνεγκαν νεάνιδα παρθένον Ἀβισὰκ τὴν Σωμανίτην,
 καὶ ἦν αὐτὸν περιθάλλουσα ἐπὶ τῆς κοίτης, καὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ
 ἔγνω αὐτήν. Ἀδωνίας δὲ υἱὸς Δαβὶδ ἐπιχωρόμενος ἐκράτει τῆς
 βασιλείας. καὶ εἰσῆλθεν Βηρσαβεὲ πρὸς Δαβὶδ, καὶ προσκυνή-

Infinitatem peccatorum quae a singulis hominibus committuntur, ab eo-
 rum enumeratione absteineat, regis delictum tanquam poenae causam sub-
 ditis commemorat. cuius rei exemplum historia Davidica suggerit. ni-
 mirum enim ira dei malum Israelico populo parabat propter multiplices
 legis violationes, spiritus autem Davidum ad recensionem populi impulit,
 qua peracta mane Gadus a deo missus vates eum convenit, optionem-
 que vel triennis penuriae per regnum vel trimestris fugae insequentibus
 hostibus vel triduanae per regnum pestis liberam proposuit. Davi-
 dus circumseptum se miseriis fassus, in dei multipliciter misericordis
 quam in hominum crudelium manus se incidere malle dixit, sibi que mor-
 tem delegit. metebatur tum triticum; et divinitus immissa peste a di-
 luculo usque ad prandii horam interierunt 70 hominum milia. stabat
 angelus dei ad aream Ornae Iebusaei. Davidus autem vociferabatur
 “ecce ego sum qui peccavi, in me et patris mei familiam manus tua
 saeviat.” tum placatus deus, cladi Israelicae finem statuit.

Magno iam natu Davidum vestes non amplius calefaciebant. itaque
 adducta est ad eum puella virgo Abisaca Sumanitis, quae eum in lecto
 concalefaceret: neque tamen eam rex cognovit. ceterum Adonias filius
 Davidi sese extulit regnumque occupavit. itaque Bersabea ad Davidum

σσαι εἶπε "κίριε βασιλεῦ, ὤμοσάς μοι ἐν κυρίῳ θεῷ σου διτι Σολομῶν ὁ υἱός μου βασιλεύσει μετ' ἐμέ. και ἰδοὺ νῦν Ἀδωνίας βασιλευσε, και σὺ οὐκ ἔγνωσ." ταῦτα ἀκούσας Δαβιδ, ἀθροίσας τοὺς προφῆτας και ἱερεῖς, χρεῖ Σολομῶντα και καθίζει ἐπὶ 15 τοῦ θρόνου αὐτοῦ. ὠκοδόμησε δὲ Δαβιδ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας Ἱερουσαλήμ τὴν Σιών, σκητὴν ἐν αὐτῇ τῷ θεῷ πηξάμενος, ἐν ἣ τὴν κιβωτὸν ἀπέθετο. ἐπὶ τούτου παρ' Ἑλλησιν Ὀμηρος και Ἡσίοδος ἐγνωρίζοντο.

Τῷ δὲ δυν' ἔτι Σολομῶν βασιλευσε δωδεκαετῆς ὢν, και 10 κρατεῖ ἔτη μ'. εἶχε δὲ γυναῖκας Ἱσραηλιτιδας και ἐθνικὰς ἐπαποσίας και παλλακὰς τριακοσίας. ἓνα δὲ μόνον ἄρρενα υἷον ἔσχε τὸν Ροβοάμ, και τοῦτον ἐξ ἀλλοτρίτης Ναάβας τῆς Ἀμανιτιδος, ἀνύσιον τῆς ἀρχῆς. αὐτὸς τὸν Ἱερουσαλήμ ναὸν ὠκοδόμησεν, P 92 ἔνθα Δαβιδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὴν Σιών ἐπήξατο, ἀρξάμενος ἀπὸ 15 τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς αὐτοῦ βασιλείας. ἐν ἔτεσιν οὖν ἐπὶ τελειῶι αὐτόν. εἰσιν οὖν ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως εἰκοστοῦ χρόνου τῆς ζωῆς Σολομῶντος ἔτη 891. οὗτος ὁ Σολομῶν δεύτερος υἱὸς τοῦ Δαβιδ ἐκ τῆς Βηρσαβεῖ γέγονεν· ὁ γὰρ πρῶτος, ὁ ἀπὸ μοιχείας, τέθνηκε. και γὰρ ἀρρωστοῦντος αὐτοῦ ἐκακοπάθει Δαβιδ ἐν ἀγρυπνίᾳ, και 20 σάκκῳ και σποδῷ προσευχόμενος τῷ θεῷ ἐπὶ τῷ ζῆσαι τὸ παιδίον. και ῥῆμα ἐξέθετο ὡς εἴ τις εἶπη ὅτι ἐτελεύτησεν, εὐθὺς ἀποθανῆται αὐτός. τεθνηκότος δὲ τοῦ παιδὸς εἰσῆλθον πρὸς Δαβιδ οἱ B

intravit, eique supplex ita dixit "deum dominum tuum, o rex, iurasti, in regno tibi Solomonem filium meum successurum. atqui ecce tibi, nunc Adonias te ignorante regnum occcepit." his auditis Davidus, convocatis vatibus ac sacerdotibus Solomonem inungit, itaque regno inauguratum in solio suo collocat. dum esset in vivis Davidus, Sionem, quae est arx Hierosolymorum, aedificavit, inque ea tabernaculum deo aedit, atque in hoc arcam reposuit. Davidi aetate apud Graecos Homerus et Hesiodus innotuerunt.

Anno a mundo condito 4470, Solomon annum agens aetatis duodecimam, regnum iniit; idque per annos 40 tenuit. habuit uxores Israelicas atque alienigenas numero 700, pellices 300, unum tantum filium Roboamum, regno indignum, et hunc quoque ex alienigena uxore, Naaba nimirum Amanitide. is Solomon templum Hierosolymis aedificavit, quo loco pater eius Sionem metatus fuerat. orsus est structuram anno regni sui altero, absolvit septem annis. ab Adamo usque ad vigesimum annum aetatis Solomonis anni habentur 4510. fuit is Solomon secundus Davidi ex Bersabea filius: primus enim, quem ex adulterio conceperat, mortuus est. eo aegrotante Davidus vigilis sese afflictavit, saccum indutus et cinere sparsus, deumque pro vita infantis deprecans. quin et praesentem mortem ei denuntiaverat, quicumque de infantis obitu rettulisset. mortuo infante accesserunt regem familiares

πνήθεις στυγνοὶ καὶ κατηφεῖς. ὁ δὲ γνοὺς ἀπὸ τοῦ σχήματος εἶπε "τέθνηκε τὸ παιδίον." οἱ δὲ εἶπον "σὺ εἶπας." καὶ εὐθὺς κατελθὼν ἐλούσατο καὶ ἡμφιάσατο καὶ ἠὲ χαρίστησε τῷ θεῷ καὶ μετέλαβε τροφῆς. ἐρωτώμενος δὲ τὴν αἰτίαν τῆς ἐναλλαγῆς εἶπεν ὅτι ἀσθενοῦντος αὐτοῦ ἐδυσώπει τὸν θεὸν ἀναστῆναι τὸν παῖδα· 5 ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκε, τίς ἢ χρεῖα κοποῦσθαι με; μὴ δυνηθῶ ἀναστρέψαι τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου ἐν αὐτῷ;

"Οὗτο ἔδωκε κύριος τῷ Σολομῶντι φρόνησιν καὶ σοφίαν πολλὴν σφόδρα καὶ πλάτος καρδίας, ὡσεὶ ἕμιμος ἢ παρὰ τὴν θάλασσαν. 10 καὶ ἐπληθύνθη ἐν αὐτῷ ἡ φρόνησις ὑπὲρ πάντας ἀρχαίους καὶ ὑπὲρ πάντας φρονίμους Αἰγύπτου. ἔρχονται πρὸς αὐτὸν γυναῖκες δύο δικασθῆναι, καὶ εἶπεν ἡ μία "ἐγὼ καὶ ἡ γυνὴ αὐτῆ οἰκοῦμεν ἐν οἴκῳ ἐνί. καὶ ἐγὼ μὲν ἔτεκον, καὶ μετὰ τρίτην αὐτῆ ταύτης τὸ παιδίον τέθνηκεν, ἐπεὶ τὴν νύκτα ἐπεκομήθη αὐτῷ. καὶ ἰδοὺ ἀναστῶσα ἔλαβε τὸ ἐμὸν παιδίον ἐκ τῆς ἀγκάλῃς μου 15 ὑπνούσης, καὶ τέθεικε τὸ ἐαυτῆς τεθνηκός· ἐμοῦ δὲ τὸ πρῶτ' ἀναστάσης θηλάσαι αὐτό, ἐρέθη τὸ τεθνηκός. καὶ καταμαθοῦσα εἶδον ὡς οὐκ ἔστι τὸ παιδίον μου." καὶ εἶπεν ἡ ἑτέρα "οὐχί, 20 ἀλλὰ σὺν ἔστι τὸ τεθνηκός, ἐμὸν δὲ τὸ ζῶν." καὶ εἶπε Σολομῶν "διχοτομήσατε ἀμφοτέρα τὰ βρέφη, καὶ δότε ἀμφοτέραις 25 ταῖς γυναῖξιν ἀπὸ τῶν δύο παιδίων." καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ μήτηρ τοῦ ζῶντος "μή, κύριε, ἀλλὰ δότε αὐτῇ τὸ παιδίον τὸ ζῶν, καὶ μὴ ἀποθάνῃ." ἡ δὲ ἑτέρα εἶπε "μήτε αὐτῇ μήτε ἐμοὶ ἔστω·

tristi vultu. unde rex quid factum esset colligens "mortuus est" inquit "puer." responderunt "tu hoc dixisti." at rex statim surgere, lavare corpus, vestire, deo gratias agere, cibum sumere. interrogatus causam huius mutationis "dum" inquit "decumbebat infans, a deo precibus salutem eius flagitavi: mortuo eo quorsum attineret me afflictarī, nunquam effecturum ut anima in corpus redeat?"

Solomonem deus prudentia ac sapientia maxima donavit, pectusque tot cognitionibus rerum implevit quot numerum arenae maritimae aequarent. itaque sapientia et priscos omnes superavit et universis Aegypti sapientibus antecelluit. veniunt ad eum duae mulieres disceptandae litis causa. prior refert se, cum in una ambae domo degerent, peperisse, atque alteram item triduo post. eius infantem, cum per noctem cum matre sua cubasset, extinctum fuisse; atque eam surrexisse, sibi que dormienti suum infantem surripuisse ex ulnis, inque locam eius mortuum supposuisse. se, cum mane ad lactandum suum surrexisset, mortuum infantem offendisse, ac re explorata deprehendisse eum suum non esse. cum altera hoc negaret, non suum sed illius infantem mortem obiisse contendens, Solomon utrumque medium secari infantem iussit, ac de utroque portionem ambabus dari. ibi mater infantis regem precata est ne hoc ageretur, potiusque concederetur alteri mulieri vivus infans, ut ne periret, altera divisionem istam probante, ut neque sibi

δαίτε αὐτό." καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς "ὄστε τὸ παιδίον τὸ ζῶν τῇ μὴ θελησῶσῃ γυναικὶ ἀποθανεῖν αὐτό, ὅτι αὐτῆς ἐστὶ τέκνον."

"Ὅτι ἐλάλησε Σολομῶν περὶ τῶν ξύλων τῶν ἀπὸ τῆς κέδρου 5 τοῦ Λιβάνου καὶ ἕως τῆς ὑσώπου τῆς ἐκπορευομένης διὰ τοῦ τέλους, καὶ περὶ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν πετεινῶν καὶ τῶν ἰχθύων, τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, καθὼς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ. ἀλλὰ καὶ ἐπωδὰς καὶ ἔξουρισμοὺς κατὰ δαι- P 93 μόνων ἐπενόησεν, αἷς χρώμενοι τινες Ἰουδαῖοι τούτους ἐξήλων- 10 νον· δακτύλιον γὰρ ἔχοντά τινα σφραγιδα καὶ ῥίζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομῶν, ἐν ῥήνῃ ὑποθέντες ὁσφρανεσθαι τὸν πάσχοντα παρεσκευάζον, ὧν τῇ δυνάμει εὐθὺς τὸ δαιμόνιον ἐξέλκεσθαι. σημεῖον δὲ τούτου ἦν ποτήριον μεστὸν ὕδατος ἢ ἑτερόν τι ἀγγεῖον, ὃ πάντως συνέτριβε φεῦγον τὸ δαιμόνιον.

15 Μετὰ γοῶν τὸ συντελεῖσαι τὸν οἶκον κυρίου Σολομῶν ἐνεκαίνισεν αὐτόν, θύσας μόσχους χιλιάδας κβ' καὶ πρόβατα χιλιάδας ρκ', καὶ ἐποίησε μεγάλην ἐορτὴν ἡμέρας ἑπτά. τῇ δὲ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ εὐλογήσας τὸν λαὸν ἐξαπέστειλε. καὶ μετὰ τὸ προσεύξα- B σθαι αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ναοῦ ᾤφθη αὐτῷ ὁ κύριος λέ- 20 γων "ἤκουσα τῆς φωνῆς τῆς προσευχῆς σου, καὶ ἠγάπησα τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ᾠκοδόμησας, τοῦ θέσθαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία μου πάσας τὰς ἡμέρας. καὶ σὺ ἐὰν πορευθῆς ἐνώπιόν μου καθὼς ἐπορεύθη Δαβὶδ ὁ πατήρ σου ἐν ὁσιότητι καὶ εὐθύτητι καρδίας, τοῦ

neque alteri vivus infans obtingeret. pronuntiat ergo Solomon vivum infantem ei esse mulieri dandum, quae eum mori noluisse: hanc enim esse eius matrem.

Disseruit Solomon de stirpibus a cedro Libani usque ad hyssopum ex muro enascentem; item de pecudibus, iisque quae humi repunt, de volacribus et piscibus, vires eorum atque actiones explicans, uti Iosephus refert. incantationes quoque et excantationes daemonum invenit, quibus quidam Iudaei utentes daemones exigebant. naribus eius qui a daemone obsidebatur annulum quendam, in cuius pala radix erat a Solomone ad hos usus demonstrata, adhibebant, ut olfaceret: eius vi statim daemon expellebatur. argumento erat poculum aut aliud vas aqua plenum, quod fugiendo daemon comminabat.

Solomon templum dei cum absolvisset, dedicavit, mactatis ad sacrificia vitulorum 22 milibus, ovium milibus 120. diesque festos septem splendide egit: octavo populum fausta comprecatus dimisit. post peractas pro templo et populo deprecationes, deus ei apparuit, itaque est factus (2 Reg. 9) "exaudivi vocem tuae precatationis, templumque, quod extraxisti, consecravi, ut in eo nomen meum colloce in sempiternum; ibique perpetuo erunt oculi mei et cor meum. tu quoque, si ad exemplam patris tui Davidi te in conspectu meo geras sancte et sincero

ποιεῖν κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐτῷ, καὶ τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάξεις, ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου ἐπὶ Ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα, καθὼς ἐλάλησα τῷ πατρὶ σου λέγων· οὐκ ἔξαρθήσεται ἀνὴρ ἡγούμενος ἐν Ἰσραὴλ. ἔὰν δὲ
C ἀποστραφέντες ἀποστραφῆτε ὑμεῖς καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἀπ' ἐμοῦ, 5
καὶ μὴ φυλάξῃτε τὰς ἐντολάς μου, καὶ πορευθῆτε καὶ δουλεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς, ἔξαρώ τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα αὐτῷ, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἤγλασα τῷ ὀνόματί μου ἀπορρίψω ἐκ προσώπου μου· καὶ ἔσται Ἰσραὴλ εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς λάλημα εἰς τὰ ἔθνη πάντα. καὶ ὁ οἶκος οὗτος 10
ὁ ὑψηλὸς καὶ μέγας, ἔσται πᾶς ὁ διαπορευόμενος δι' αὐτοῦ καὶ συριεῖ. καὶ ἔροῦσιν, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν καὶ ἀντελάβοντο θεὸν ἄλλότριον, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε κύριος τὴν κακίαν ταύτην.”

Τὴν δὲ πόλιν μεγίστην καὶ περικαλλῆ καταρτίσους, καὶ τὸ 15
περίμετρον αὐτῆς ποιήσους στάδια τεσσαράκοντα, γινόμενα μίλια
D ἕξ ἡμισυ, δυσάλωτον πάντοθεν ταύτην κατεσκεύασε. περικλεί-
σους γὰρ αὐτὴν τρισὶ τέχεσι καὶ φάραξιν ἀπερρωγυλαῖς, κατάρ-
ρυτον ὕδασιν ὄλην ἐποίησεν, ὥστε ἐκ τῆς ἀπορροίας τοὺς κήπους
αὐτῶν ἀρδεύεσθαι. σὸν τοῦτοις ἐποίησε θυρεοὺς χρυσοῦς ἑλατοῦς 20
ἄκταχοσίλους μεγάλους καὶ δόρατα τριακόσια καὶ ἕτερα ὄπλα χρυσοῦ
πλεῖστα. καὶ μέντοι καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ οἱ λουτήρες χρυσοῦ
πάντα ὑπῆρχον, καὶ οὐκ ἦν ἀργύριον λογιζόμενον ἐν ταῖς ἡμέραις
αὐτοῦ. ὅτι καὶς αὐτοῦ ἐπορεύετο εἰς Θαρσεῖς καὶ διὰ χρόνων

corde, atque omnia praecepta mandata et iussa mea obeas, solum regni tui in Israelicos confirmabo, ut sit perpetuum, quomodo patri tuo dixi nunquam defore qui Israelicum regnum gerat. sin autem vos et vestri posterii a me vos protinus avertetis, meisque praeceptis posthabitis alienos deos sequemini atque coletis, excindam Israelicum populum de terra quam ei dedi, aedemque hanc quam nomini meo consecravi, a facie mea proiciam. atque Israelus quidem peribit, ludibrioque erit et fabula omnibus nationibus: aedes autem haec sublimis et magna ab omnibus qui praeteribunt subsannabitur. itaque dicent mortales: quia dominum deum suum deseruerunt Israelici et alienos deos adsciverunt sibi, ideo dominus hanc calamitatem ipsis intulit.”

Porro urbem Solomon maximam pulcherrimamque fecit, ita ut ambitus eius esset stadiorum 40, quae conficiunt miliaria 6 s, reddiditque eam prorsus inexpugnabilem. nam et tribus muris eam cinxit et fossis abruptis, totamque aquis perflui fecit, quarum decursu horti rigentur. ad haec scuta ex auro ductili magna 800 fecit, hastas 300, aliamque armaturam auream plurimam: quin et vasa ipsius et lavacra omnia aurea erant, neque ipsius aetate in pretio aliquo argentum habebatur. navem quoque habebat, quae Tarses petebat, ac triennio quoque re-

τριῶν ἤρχετο, φέρουσα χρυσίον πολὺ καὶ ἀργύριον καὶ λίθους
 τορευτοὺς καὶ ὀδόντας ἐλεφάντων καὶ πιθήκους. καὶ ἔδωκε Σου- P 94
 λομῶν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν Ἱερουσαλὴμ ὡς λίθους,
 καὶ τὰς κέδρους ὡς συκαμίνους εἰς πληθός. τὸ δὲ γε ἄριστον
 5 αὐτοῦ ἦν καθ' ἡμέραν κόρραι σεμιδάλεως λ' (ὃ δὲ κόρρος ἐπείκει
 μῦθια λ') καὶ κόρροι ἀλεύρου κικοπανισμένου ζ', μύσχοι ἐκλεκτοὶ
 δέκα, βύες νομάδες ἑκτὼ καὶ πρόβατα ἑκατόν, ἐκτὸς ἐλάφων καὶ
 ὀρνίθων ἐκλεκτῶν καὶ σιτευτῶν. περὶ δὲ γε τῆς πολλῆς φρονή-
 10 σεως αὐτοῦ καὶ σοφίας, ἧς εἴληφε παρὰ Θεοῦ τοῦ θεφθέντος αὐτῷ
 15 θίς, ἄκουσον τί πάλιν ὁ Θεὸς φησι πρὸς αὐτόν "ἰδοὺ, δέδωκά σοι
 καρδίαν φρονίμην καὶ σοφίην· ὡς σὺ, οὐ γέγονεν ἔμπροσθέν σου,
 καὶ μετὰ σε οὐκ ἀναστήσεται ὁμοίός σοι. καὶ πλεῖστον καὶ δόξαν B
 καὶ χρήματα δώσω σοι." καὶ τοῦτο δηλοῦσα ἡ γραφὴ ἐπάγει
 λέγουσα "ἔδωκε κύριος φρόνησιν τῷ Σολομῶντι, καὶ σοφίαν πολ-
 20 λὴν σφόδρα, καὶ χέμα καρδίας ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὴν θάλασ-
 σαν." εἰκότως οὖν ἐκ παραλλήλου καὶ τῶν πάλαι γεγενημένων
 ἁρίστων σοφῶν ἐμνήσθη, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους προστέθεικεν ὡς
 δοκοῦντας παρὰ πᾶσιν εἶναι σοφοὺς τε καὶ φρονίμους. καὶ γὰρ
 ὡς Ἕλληνες ἰστοροῦσι, καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριος καὶ Πυθαγόρας
 25 ὁ Σάμιος καὶ Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος καὶ Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος
 πρὸς τοῦτους ἐξεδήμησαν, θεολογίαν καὶ φυσιολογίαν ἀκριβεστέρ-
 ρην μαθήσεσθαι παρ' αὐτῶν ἐλπίσαντες. καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ
 Μωυσείως διεξιῶν ὁ Θεῖος λόγος ἔφη ὅτι ἐπαιδευθὴ ἐν πάσῃ σοφίᾳ C

versa multum auri argentique apportabat, et lapides tornatos, ebur ac
 simias. reposuit autem Solomon Ierusalem aures et argentum in
 tanta multitudine quanta solet esse lapidum, cedrosque ea copia quae
 est sycaminorum. quotidie in prandium eius insumebantur similiae
 cori 30 (corus 30 modios continet), farinae cribratae cori 60, vituli
 electi 10, boves qui in pascuis aluntur 8, oves 100, praeter cervos at-
 que aves electas et altiles. de ingenti autem ipsius sapientia, quam a
 deo bis ipsi viso accepit, audi quid rursus ad ipsum dominus dicat.
 "ecce dedi tibi cor prudens ac sapiens: tui similis neque ante te fuit
 neque erit post te. divitias quoque gloriam et opes tibi dabo." idque
 declarans scriptura sic infert (3 Reg. 3. 4) "dedit dominus Solomoni in-
 telligentiam sapientiamque summam, corque tot rerum peritia instru-
 ctum quantus est arenae in litore maris numerus." consentaneum itaque
 est, quod comparatur atque praefertur et iis qui apud priscos fuerant
 sapientes habitus ac praestantissimi, et ipsis Aegyptiis, qui apud omnes
 nomen sapientum habent. nam sicuti Graeci narrant, Pherecydes Sy-
 rius, Pythagoras Samius, Anaxagoras Clazomenius Platoque Atheniensis
 ad Aegyptios profecti sunt spe rerum divinarum ac naturae cognitionem
 ex ipsis accuratius discendi. et quidem de Mose sacrae literae tes-
 tatur, fuisse eum institutum omnibus Aegyptiorum scientiis. horum

Αἰγυπτίων. τούτους, φησίν, ἅπαντας ὁ Σολομῶν ἀπέκρινεν ἕτε θεόθεν τῆς σοφίας τὸ δῶρον δεξιόμενος. ὅθεν ἐπήγαγε "καὶ ἔσοφίσαιτο ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, καὶ ἐλάλησε τρισχιλίας παραβολάς, καὶ ἦσαν αἱ ᾠδαὶ αὐτοῦ πεντακισχιλῖαι, καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν ξύλων τῶν ἀπὸ τῆς κέδρου τῆς ἐν τῷ Λιβάνῳ καὶ ἕως τῆς 5 ὑσώπου τῆς ἐκπορευομένης διὰ τοῦ τοίχου, καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν πετεινῶν καὶ περὶ τῶν ἰχθύων."
 ἀφ' ὧν οἱ τῶν Ἑλλήνων ἱατροσοφισταὶ σφετερισάμενοι καὶ τὰς ἀφορμὰς εἰληφότες τὰς οικείας συνεισήσαντο τέχνας. ταύτας ἀφανεῖς ἐποίησεν Ἐζεκιῆς ὁ βασιλεύς, ἐπειδὴ τὰς θεραπείας τῶν 10
 D νοσημάτων ἐνθεν κομιζόμενος ὁ λαὸς περιώρα τὰς ἰάσεις αἰτεῖν παρὰ θεοῦ. καὶ ἐμεγαλύνθη Σολομῶν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς πλοῦτι καὶ φρονήσει· καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς ἐζήτουν ἰδεῖν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ παρεγίνοντο φέροντες ἕκαστος κατ' ἐνιαυτὸν τὰ δῶρα αὐτῶν, 15 σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἱματισμὸν καὶ ἡδύσματα καὶ ἵππους καὶ ἡμιόβους. καὶ ἦσαν αὐτοῦ χίλια τετρακόσια ἄρματα, καὶ ἵπποι θήλειαι τοκάδες χιλιάδες τεσσαράκοντα, καὶ ἵπποι εἰς ἄρματα χιλιάδες δώδεκα. καὶ ἦν ἡγούμενος τῶν βασιλέων πάντων ἀπὸ τοῦ
 P 95 ποταμοῦ Εὐφράτου ἕως γῆς ἄλλοφύλων καὶ ἕως τῶν ὀρίων Αἰ-20 γύπτου.

Καὶ βασίλισσα Σαβᾶ, ἥτις ἐλέγετο Σίβυλλα παρ' Ἑλλησιν, ἀκούσασα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ πειράσαι αὐτὸν ἐν ἀνίγμاتي, καὶ κάμηλοι αἴρουνται ἡδύσματα πολλὰ καὶ ἔξαιρετα

ergo omnium, inquit scriptura, luminibus offecit Solomon utpote divinitus sapientia donatus. itaque additur "et sapientia antecellebat omnes homines. dixit tria milia parabolarum, carmina composuit 600. disse-ruit de arboribus a cedro Libani, usque ad hyssopum qui de pariete enascitur. locutus est de pecudibus, de repentibus, de volucris, de piscibus." ex scriptis eius Graeci qui Iatrosophistae vocantur, rei medicae scriptores, materiam et argumenta suffirati artes suas conscripserunt. libros Solomonis rex Ezechias de medio sustulit, cum morborum remedia ex his populus petens a deo sanationem flagitare negligeret. Solomon magnitudine divitiarum ac sapientiae supra omnes reges terrae elatus fuit; omnesque reges faciem eius videre ac vocem audire cupiebant; veniebantque ferentes singuli quotannis munera sua, vasa aurea vestem aromata equos mulas. habebat currus 1400, equas fecundas 40000, equorum ad currus 12000. praeerat autem omnibus regibus a fluvio Euphrate usque ad terram barbarorum et fines Aegypti.

Ac regina Sabae, quae a Graecis Sibylla dicta fuit, audita eius fama Hierosolyma advenit, ut proposita quaestione de sapientia eius periculum faceret. multa camelis aromata portabant ac eximia, mul-

καὶ χρυσὸν πολλὸν καὶ λίθους τιμίους, καὶ ἐν δυνάμει βαραῖα σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς αὐτόν, καὶ λαλήσασα αὐτῷ πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ πάντα διέλωσεν αὐτῇ ἐν συντάξει λόγων καὶ ἐριμηναίᾳ λεπιοτάτῃ. ἣ δὲ προσέθετο τοῦ πειράσαι βασιλῆα καὶ ἐν τούτῳ. εὐόπτους γὰρ παῖδας ἄρρενάς τε καὶ θηλείας ὁμοιοτρόπῳ στολῇ καὶ κορυβῆ τῇ αὐτῇ περικαλλωπίσασα **B** παρέστησεν αὐτῷ, ζητοῦσα ἑκατέρου γένους διάκρισιν ποιήσασθαι· ἦν γὰρ καὶ αὐτῇ ἡ Σίβυλλα πάνυ ἐπ' ἀγχινοῖα τε καὶ σοφία καὶ πολυπειρία διαβόητος. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς νήψασθαι τούτοις προσέ-
10 ταξε τὸ πρόσωπον, τὴν γύναιον ἑκατέρων διέγνωνκε, τῶν μὲν ἀρρέτων ἐντόνως καὶ ἀνδρικῶς τὰς ὕψεις καταψυχόντων, τῶν δὲ θηλειῶν ὑπαλῶς καὶ ἀπειρημένως. ὡς τὴν βασίλισσαν καταπλαγῆσαν πάνυ ἔκ τε τῶν αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ ἐξ ἑαυτῆς γενομένων εἰπεῖν “ἀληθῆς ὁ λόγος ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῆ μου, καὶ
15 οὐκ ἔστι τὸ ἥμισυ καθὼς ἀπηγγέλη μοι· πλεονα γὰρ ἑώρακα ὑπὲρ **C** ἃ ἤκουσα. μακάριαί γοῦν αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες σου, οἱ παρεστηκότες οὗτοι ἐνώπιόν σου καὶ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς φρονήσεώς σου.” καὶ δοῦσα αὐτῷ χρυσίου τέλαντα ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἡδύσματα πολλὰ καὶ λίθους τιμίους καὶ δῆ καὶ τὴν τοῦ ὀπο-
20 βαλοῦμον ῥίζαν, ἀφ' οὔ ἡ Παλαιστίνη τοῦτο γεώργιον ἔσχεν, ὡς φησὶν Ἰώσηπος, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν αὐτῆς ὑπερεκπλητομένη λίαν. περὶ ἧς καὶ ὁ κύριος ἔφη “βασίλισσα νότου ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἰδεῖν τὴν σοφίαν Σολομῶντος.” πρὸς

4 γλυκυτάτη margo P

14 γενομένην?

tumque auri et gemmarum, ac magno admodum cum apparatu accedebat. postquam coram cum Solomone est quae voluit locuta, isque ei omnia sermone composito et elegantissima interpretatione dissolvit, depono eum sic tentavit. formosos pueros et formosas puellas eodem vestitu et ornatu instructos coram eo constituit, petiitque ut inter sexum internosceret: nam et ipsa Sibylla ob ingenii promptitudinem sapientiamque et rerum multarum peritiam magni erat nominis. rex omnes lavare faciem iussit, itaque discrimen sexus deprehendit, cum mares fortiter atque valide facies tergerent, femellae teneriter et timide. itaque regina omnino stupefacta propter ea quae ab ipso et eius familia et a se ipsa erant facta, dixit “verus est sermo quem in terra mea audivi, tametsi mihi ne dimidia quidem pars renuntiata fuit: multo enim plura vidi quam inaudiveram. felices profecto mulieres et pueri qui coram te adstant tuosque sapientes sermones audiunt.” proinde cum Solomonem **120** talentis auri, multis aromatibus atque gemmis, nec non opobalsami radice donasset, unde eam stirpem in Palaestina propagari coeptam Iosephus refert, ingenti admiratione percussa domum rediit. de hac etiam dominus dixit ab extremis terrae finibus austrinam venisse reginam, ut sapientiam Solomonis cerneret. et Sirachus sapien-

D ὃν μέντοι καὶ Σιρὰχ ὁ σοφώτατος ἔλεγε “Σολομῶν, ἰσοφλοῦθης ἐν νεότητι σου, καὶ ἐνεπλήσθης ὡς ποταμὸς συνέσεως. γῆν ἐπεκέλευσεν ἡ σοφία σου, καὶ ἐνέπλησας ἐν παραβολαῖς αἰνιγμάτων. εἰς νήσους πόρρω καὶ μακρὰς χώρας ἀφίκετό σου τὸ μνημόσυνον, καὶ ἠγαπήθης ἐν τῇ εἰρήῃ σου, ἣν κατέπαυσεν ὁ Θεὸς κυκλόθεν. 5 καὶ ὕδαϊς καὶ παροιμίαις καὶ παραβολαῖς ἐθαυμασιώθης. καὶ συνήγαγες ὡς κασσίτερον τὸ χρυσίον, καὶ ὡς μόλιβδον ἐπλήθυνας ἄργυρον. ἀλλὰ παρέκλινας τὰς λαγόνας σου γυναιξί, καὶ ἐνεξουσιώσθης ἐν τῷ σώματι σου, καὶ ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου, καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου, ἐπαγαγεῖν ὀργὴν ἐπὶ τὰ 10 τέκνα σου.” οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δι’ ἐκκεντῶν σαφέστατα

P 96 περὶ τῆς ἰδίας σοφίας καὶ τοῦ πλοῦτου φησὶν “ἐμοὶ δὲ δῶη ὁ Θεὸς κατὰ γνώμην εἰπεῖν καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως τῶν λεγομένων, ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος καὶ τῆς σοφίας ὁδηγὸς ἐστὶ καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής. ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν. αὐτὸς 15 γὰρ μοι δέδωκε τῶν ὄντων τὴν γνῶσιν ἀψευδῶς, εἰδέναι σύστημα τοῦ κόσμου καὶ ἐνεργείας στοιχείων, ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα χρόνων, ἐνιαυτῶν κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις, φάσεις ζῴων καὶ θυμῶν θηρίων, πνευμάτων βίας καὶ διαλογισμοῦ ἀνθρώπων, διαφορὰς φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν, ὅσα κέ ἐστι 20 κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ ἔγνω. ὁ γὰρ πάντων τεχνίτης ἐδίδαξέ με

B σοφίαν. καὶ ἐγὼ ἐκκλησιουστὴς ἐγενόμην βασιλεὺς Ἰερουζαλὴν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ κα-

tissimus ita eum alloquitur (Eccles. 47) “o Solomon, in iuventute tua sapiens factus es, atque amnis instar scientia impletus. sapientia tua terram texit, eamque parabolis et subtilibus quaestionibus replevistis. longe in insulas et remotas terras tua memoria pervenit; carusque fuisti in quiete tua, divinitus paratis circum te regionibus. carmina tua, dicta et parabolae admirationem tui excitarunt. aurum cupri instar collegisti, ac argentum ea copia ac si plumbum esset. enimvero lumbi tui mulieribus dediti fuerunt, tuoque es abusus corpore. quare gloriae tuae maculam inussisti, tuamque progeniem contaminasti, iratumque proli tuae deum reddidisti.” ac ipse quidem suis verbis apertissime sapientiam divitiasque suas praedicat. “mih” ait “deus largiatur ut recte cogitem atque eloquar quae dicuntur. ipse enim dominus et sapientiae dux est et sapientes dirigit: quippe in manu eius et nos sumus et rationes nostrae. ipse enim mihi veram rerum cognitionem dedit, ut scirem mundi exordium, elementorum actiones, principium, finem et medium temporum, annorum circuitiones, siderum positus, naturas animalium, saevitiam ferarum, vires ventorum, hominum cogitationes, plantarum differentias, radicum facultates. cognovi omnia et occulta et manifesta: nam opifex omnium instruxit me sapientia. ego concionator Hierosolymis, regnum in Israelicos gessi; induxi in animum meum perquirere

τασέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ τῶν γενομένων πάντων ὑπὸ τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐμεγαλύνθη, καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν οἱ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ καρδία μου εἶδε πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν, καὶ ἔγνω παραβολὰς καὶ ἐπιστήμας, καὶ ἐμεγάλυνα τὰ ποιήματά μου, ὠκοδόμησά μοι οἴκους καὶ ἐφύτευσά μοι ἀμπελῶνας καὶ ἐποίησά μοι κήπους καὶ παραδείσους, καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ἕζλον πάγκαρπον. ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν δρυμῶνα βλαστόντα ἕζλα. ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό **C** 10μοι, καὶ γε κτήσεις βουκόλλου καὶ ποιμνίου ἐγένοντό μοι πολλά, ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ. καὶ γε σοφία μου ἐστύθη μοι. καὶ πᾶν ὃ ἂν ᾔτησαν οἱ ὀφθαλμοὶ μου οὐκ ἀφείλον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πάσης εὐφροσύνης." καὶ γὰρ πολλῆς εἰρήνης καὶ πολυολ- 15βίας ἀδείας τε καὶ τρυφῆς ἀπέλαυσεν· ἀλλ' ὕστερον εἰς πικρίαν ἢ σπυτιᾶν καὶ ἢ ἡδονῆν γέγονεν αὐτῷ, καὶ ὑπόθεσις ἀκολασίας. ὁθεν φησὶν "ἐμίσησα σύμπασαν τὴν ζωὴν μου καὶ πάντα τὸν μόχθον μου, ὅτι πάντα ματαιότης. εὗρον γὰρ πικρότερον ὑπὲρ τὸν θάνατον τὴν γυναῖκα, ἣτις ἐστὶ θήρευμα καὶ σιγήνη καρ- **D** 20δίας." ταῦτά τοι φησι "καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομῶν ἦν φιλογύ- ναικος, καὶ ἦσαν αὐτῷ ἄρχουσαι ἑπτακόσιοι καὶ παλλακαὶ τρια- κόσιοι. καὶ ἔλαβε γυναικας Μωαβίτιδας καὶ Ἀμανίτιδας, Σύρας καὶ Ἰδομαίτας, Χετταίους καὶ Ἀμορραίους, ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπέειπε κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. καὶ ἐγένετο ἐν καιρῷ γήρωσ

de omnibus, ac sapienter pervestigare omnia quae sub caelo fiunt. ecce sapientia auctus sum, eaque superavi omnes qui ante me fuerunt Hierosolymis, animusque meus multarum rerum cognitione fuit et sapientia praeditus, parabolis atque scientiis. magnifice omnia egi, domos mihi extruxi, vineas consevi, hortos et pomaria confeci, inque iis omnis generis frugiferas arbores plantavi. piscinas mihi paravi, unde viridantia nemora rigantur. acquisivi servos et ancillas, et vernae mihi nati sunt, item armenta ac greges copiose, quantum ante me Hierosolymis nemo possedit. sane et sapientia mea constat, neque oculos meos ab ulla re desiderata ipsis abstinui, nullumque genus laetitiae cordi meo non permisi." nam sane ei datum fuit, ut alta pace, summa prosperitate, securitate ac vitae voluptatibus frueretur: verum luxus iste et delicata vita ad extremum acerbitati fuit, ac intemperantiae materies. itaque haec dicit "odio habui totam meam vitam omnesque aerumnas meas: omnia enim vana sunt. expertus enim sum mulierem morte esse amariorē, quia rete est et nassa illaqueando animo." de hac re ita scriptura narrat (1 Reg. 11) "ceterum rex Solomon mulierosus erat. fuerunt ei uxores principes 700, pellices 300. duxit enim uxores Moabitidas Amanitidas Syrias Idumaeas Chettaeas Amorraeas, nimirum illis de gentibus quarum coniugiis deus Israelico populo inter-

αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία μετὰ κυρίου Θεοῦ αὐτοῦ καθὼς καὶ ἡ καρδία Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐξέκλιαν αἱ ἄλλότρια γυναῖκες τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω Θεῶν αὐτῶν. καὶ τότε ὤκοδόμησε Σολομῶν ναὸν τῷ Χαμῶς εἰδώλῳ Μωάβ, καὶ τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδονίων, καὶ τῷ Μελχώμ προσοχθίσματι νιῶν Ἀμίων.” 5

P 97 ἡ μὲν οὖν Ἀστάρτη ἐστὶν ἡ παρ’ Ἑλλησιν Ἀφροδίτη λεγομένη, ὃ δὲ Χαμῶς Θεὸς ἦν Τυρίων. “καὶ οὕτως ἐποίησε ταῖς ἄλλοφύλοις αὐτοῦ γυναῖξι πάσαις, αἵτινες ἐθνύμων καὶ ἔθνον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. καὶ ἐποίησε Σολομῶν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω κυρίου ὡς Δαβὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. καὶ ὠργί- 10 σθη κύριος ἐπὶ Σολομῶν, ὅτι ἐξέκλινεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ κυρίου Θεοῦ Ἰσραὴλ τοῦ ὑφ’ ἑνός αὐτῷ δις καὶ ἐντελιμμένον αὐτῷ μὴ πορεύεσθαι ὀπίσω Θεῶν ἑτέρων τὸ παράπαν. καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν ‘ἀνθ’ ὧν οὐκ ἐγύλαξάς μου τὰς ἐντολάς καὶ τὰ προστάγματα ἃ ἐνετειλάμην σοι, διαρρήσων διαρρήξω τὴν βασι- 15 λείαν ἐκ χειρὸς σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου· πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σοῦ τοῦτο οὐ ποιήσω, διὰ Δαβὶδ τὸν δούλόν μου καὶ πατέρα σου, καὶ διὰ Ἱεροσολήμ τὴν πόλιν μου, ἣν ἐξελεξάμην. καὶ ἤγειρε κύριος τῷ Σολομῶντι Σατὰν Ἄδερ τὸν Ἰδουμαῖον καὶ τὸν Ἐδρααζῶρ βουσιλέα Σουβᾶ, καὶ ἦσαν τῷ Ἰσραὴλ 20 Σατὰν πάσας τὰς ἡμέρας Σολομῶντος. καὶ ἀπέθανε Σολομῶν ἐτῶν ογ’, καὶ ἐτίφη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.” ἐφ’ οὗ ἦν Ὁμηρος καὶ Ἡσίοδος.

dixerat. cum aetas ipsius iam esset gravis, animum non gessit exemplo patris sui Davidi rectum erga dominum deum suum: sed eum alienigenae uxores averterunt, ut ipsarum deos amplecteretur. itaque tunc Solomon delubra condidit Chamoso Moabico, Astartae Sidoniorum, et Melchomo Ammonitarum, abominandis ac deo invisibilibus deastris.” Astarte est quam Venerem nos dicimus: Chamosum pro deo Tyrii habebant. “eoque modo fecit in gratiam omnium alienigenarum uxorum; eaeque suffitibus et sacrificiis simulacra sua venerabantur. ea ergo fecit Solomon, quae deo displicerent, neque in eo colendo vestigia Davidi patris sui secutus est. succensuit itaque dominus Solomoni, quod a se Israelicorum deo animum abalienasset, bis ipsi viso, et interminato ne quem omnino peregrinum deum sectaretur. denuntiavitque ei deus, quando iussa ac mandata sua sprevisset, se regnum ideo ex manu ipsius abrepturum servoque eius traditurum; atque id quidem propter Davidum ipsius patrem, suum famulum, vivo ipso non facturum, itemque propter Hierosolyma, urbem a se delectam. excitavitque deus Solomoni adversarium Adarem Idumaeum atque Hedraazarem regem Subensem, qui Israelicos infestaverunt quamdiu vixit Solomon. mortuus est anno aetatis 73, inque sepulcro patris depositus.” sub eo Homerus fuit ac Hesiodus.

Θαυμάσειε δ' ἂν τις καὶ μάλα εὐκότως, ὡσπερ ἐπὶ τοῦ
 θιοτάτου Μωϋσέως, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦδε τοῦ σφωτάτου Σολο-
 μῶντος, πῶς ἑκάτερος αὐτῶν τοσαύτης πάλαι θείας δόξης καὶ C
 προμηθείας ἀξιώθεις ὕστερον ὁ μὲν εἰς ἀγανάκτησιν καὶ λύπην
 τὸν θεὸν κινήσας τῆς ἐπαγγελίας ἐξέπεσεν, ὁ δὲ εἰς ὀργὴν καὶ θυ-
 μὸν ἐκείρας αὐτὸν τοὺς τε προειργασμένους ἀρίστους πόρους ἄρ-
 ρη ἐξημίωτο καὶ τὴν ψυχὴν προσαπώλεσε. ποῦ γὰρ ἡ τοιαύτη
 πρὸς θεὸν οἰκείωσις καὶ παρηρησία καὶ οἱ τοσοῦτοι καὶ τηλικούτοι
 πόροι καὶ κόποι καὶ ἀγῶνες τοῦ θεοσεπίου Μωϋσέως; οἵτινες διὰ
 10 τῆς ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας ἁμαρτίαν παρωρέθησαν, καὶ
 τῆς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσόδου ἀθρόως ὁ δίκαιος καὶ
 ἀσπγγρητῶς ἀπεστέρητο, καθὼς καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται. ποῦ
 δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸν Σολομῶντα θεία φιλοστοργία καὶ ἡ τοσαύτη D
 χάρις τε καὶ σοφία, καὶ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς πολλῆς ἐκείνης φρονή-
 15 σιας καὶ συνέσειως, καὶ ἡ προλαβοῦσα τοιαύτη νηφαιλιωτάτη
 ἔννοια καὶ θεολογία καὶ φυσιολογία, ἔσχατον ἐκ γυναικομανίας
 εἰς ἰδωλομανίαν ἐκπεπωκότος, ὡς σαφῶς δεδήλωται. τῷ ὄντι
 γὰρ οὐδὲν ὄφελος, ἐναρξέμενον πνεύματι σαρκεὶ ἐπιτελέσαι. ἔως
 μὲν γὰρ ἀπήλαυε Σολομῶν τῆς ἄνωθεν προμηθείας, ἐν εἰρήνῃ
 20 καὶ γαλήνῃ διῆγε, πάντας ἔχων ὑποκειμένους, καθὼς προεῖρηται,
 καὶ δασμὸν κομίζοντας ὅτι μάλιστα· ἐπειδὴ δὲ ταύτης ἐγυμνώθη,
 τοῖς ὀσμενέσιν εὐεπιχειρήτος γέγονεν. ἀληθῶς ὄντως φοβερόν τὸ
 ἔμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος. ὡσπερ γὰρ ὁ ἔλεος ἄρρητος, P 98

Miretur aliquis optimo iure quid causae fuerit quod et divinissimus
 Moses et hic sapientissimus Solomon, cum utrumque eorum ante deum
 tanto honore atque procuratione dignatus fuisset, tandem tamen alter,
 dei indignatione atque dolore excitato, promissae sibi rei impos factus
 est, alter, cum irritasset deum, praemio priorum eorumque optimorum
 laborum multatus, animam quoque insuper perdidit. quorsum enim re-
 cederunt tanta cum deo familiaritas, tanta in eo compellando libertas,
 tot tantique labores, ac tam gravia et multa certamina divini Mosis?
 quae omnia ob peccatum apud aquam iurgii admissum posthabita sunt;
 atque ipse introitu in promissam terram, homo iustus, prorsus et irre-
 tractabili sententia privatus fuit, uti supra est commemoratum. quor-
 sum dei erga Solomonem amor tantus tantaque gratia et sapientia?
 quid tam ingens prudentia atque intelligentia profuit, ac sobriissima
 divinarum humanarumque rerum consideratio et cognitio, cum is ad ex-
 tremum ex insano mulierum amore ad impios falsorum deorum cultus sit
 prolapsus? sicuti demonstravimus. nimirum revera non prodest spiritu
 coepisse, ubi carne absolvere velis (Galat. 3). quippe Solomon, quam-
 diu divinae providentiae commodis fretus fuit, eatenus pacatam ac tran-
 quillam vitam egit, omnes, ut diximus, subditos ac stipendiarios ha-
 bens. destitutus ab ea facilis vexatu hostibus fuit. adeo verum est,
 terribile esse in manus dei incidere viventis (Ebr. 10): cuius ut ineffa-

οὕτω καὶ ἡ κόλασις ἀνυπόστατος. ὅτι δὲ τοῖς εἰδώλοις ἐλάτρευσε, καταλείψας τὸν ὄντως ὄντα Θεὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Δαβὶδ, εὐδελον ἔξ ὧν καὶ Ἀχίας ὁ προφήτης ἔφη πρὸς τὸν Ἱεροβοάμ. “τάδε λέγει κύριος· ἴδου ἐγὼ ῥήσω τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς Σολομῶντος, καὶ δώσω σοι τὰ δέκα σκῆπτρα, καὶ δύο σκῆπτρα δώσω 5 αὐτῷ διὰ Δαβὶδ τὸν θυλὸν μου καὶ Ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν μου, ἣν ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν Ἰσραὴλ, ἀνθ’ ὧν ἐγκατέλιπέ με, καὶ ἐδούλευσε τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδονίων, καὶ τῷ Χαμῶς εἰδώλῳ Μωάβ, καὶ τῷ Μελχὼμ προσοχθίσματι νιῶν Β Ἀμών, * καὶ γυναῖκας ἀλλοτρίας πολλὰς. καὶ ἔτι ἔλαβε τὴν 10 θυγατέρα Φαραὼ ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπέπε κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, οὐκ εἰσελεύσεσθε ἐν αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς ὑμᾶς, ἵνα μὴ ἐκκλίνωσι τὰς καρδίας ὑμῶν ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν. καὶ ἐκλιναν αὐτοῦ τὴν καρδίαν ἐν καιρῷ γήρωσ αὐτοῦ ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν. καὶ ὀκκοδόμησεν ὑψηλὸν τῷ Χαμῶς εἰ- 15 δῶλῳ Μωάβ ἐν τῷ ὄρει, ἐπὶ προσώπου Ἱερουσαλήμ, καὶ τῷ Μελχὼμ εἰδώλῳ νιῶν Ἀμών, καὶ τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδονίων· καὶ οὕτως ἐποίησε πύσαις ταῖς γυναῖξιν αὐτοῦ ταῖς ἀλλοτρίας, αἱ ἐθνυμίων καὶ ἔθνον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. καὶ ὠργίσθη κύριος τῷ Σολομῶντι, καὶ εἶπεν· ἀνθ’ ὧν οὐκ ἐφύλαξας τὰ 20 C προστάγματά μου ἃ ἐνετείλάμην σοι, διαρρήσων διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρὸς σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου· πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σου οὐ ποιήσω ταῦτα, οὐδὲ ὄλην τὴν βασιλείαν

bilis est misericordia, ita et intolerabiles sunt poenae. porro autem in promptu est Solomonem derelicto vero deo patris sui Davidi simulacris divinum detulisse honorem, cum haec sint verba Achiae vatis ad Ieroboamum (3 Reg. 11) “ecce ego abrumpo regnum ex manu Solomonis. tibi decem tribus dabo: duas ipsi relinquam, in gratiam Davidi servi mei ac Hierosolymorum urbis meae, quam de omnibus Israelicis tribubus mihi delegi. causa est, quod me spreto Astartam Sidoniorum, Chamosum Moabitaram, et Melchomum Ammonitarum abominanda simulacra divino cultu honoravit.” duxit autem Solomon uxores multas alienigenas, et tandem etiam Pharaonis filiam, nuptiis contractis cum gentibus quarum affinitatibus et necessitudine deus interdixerat ob hanc rem, ne eae Israelicorum animos ea occasione a deo ad simulacrorum impium cultum abducerent. quod quidem Solomoni provecta iam aetate a suis uxoribus accidit, adeo ut Chamoso delubrum extrueret sublime in monte e regione Hierosolymae, itemque Melchomo et Astartae, Moabitaram Ammonitarum et Sidoniorum detestandis simulacris. atque eodem modo singulis suis peregrinis uxoribus est gratificatus, simulacra sua adolendo et sacrificando colentibus. iratus itaque deus Solomoni dixit, quando is praecepta sua non observasset, se vicissim regnum ei de manibus ereptum servo ipsius traditurum, tametsi hoc ipso vivo non

λήφωμαι. σκῆπτρον ἔν δώσω σοι διὰ Δαβιδ τὸν δοῦλόν μου καὶ διὰ τὴν βασιλείαν ἣν ἐξελεξάμην.”

Ἀποθανόντι δὲ τῷ Δαβιδ ἐποίησε Σολομῶν μνημεῖον παρὰ τῷ Σιλωὰμ ἀντρῶδες διὰ βύθους, πρὸς τὸ μὴ ὄρασθαι μεμη-
5 γχανημένον. συγκατώρυξε δὲ τῷ πατρὶ καὶ χρυσίου πολλὰς μυ-
ριάδας, ὡς Ἰώσηπός φησιν. ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Σολομῶν ἀποθα-
νὼν ἐτάφη. φασὶ δὲ καὶ Ὑρκανὸν ὕστερον τὸν ἱερέα, τῆς πό-
λιως πολιορκουμένης, ἀνοίξαι τὸ μνημεῖον καὶ χρυσοῦ τρισχίλια D
τάλαντα ἀνέκειθεν ἐκφορῆσαι. ἀλλὰ καὶ Ἡρώδη μετ’ αὐτὸν ἀνοίξας
10 μὲν τὸν τάφον, χρήματα δὲ μὴ εὑρεῖν· κόσμον δὲ χρυσοῦν καὶ
κιμήλια πάμπολλα τοῦτον ἀνελεσθαι ἱστοροῦσι, πειραθέντα δὲ
καὶ ἐνδοτέρω χωρεῖν πυρὶ ἐπισχεθῆναι.

Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Σολομῶντος Ῥοβοὰμ τὴν βασιλείαν
διωδέχεται. καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς Σίκιμα, ὅτι ἐκεῖ πᾶς Ἰσραὴλ
15 ἀπήγασαν τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν· καὶ ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς Ῥοβοὰμ
‘ὁ πατήρ σου ἐβάρυνε τὸν κλοιὸν ἡμῶν, καὶ σὺ τῶν κούφισον, καὶ
δουλεύσομέν σοι.’ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς ‘ἀπέλθετε ἕως ἡμερῶν
τρῶν· ἀναστρέψατε, καὶ λαλήσω ὑμῖν.’ καὶ ἀπήγγειλε Ῥοβοὰμ P 99
τοῖς πρεσβυτέροις τὸ ῥῆμα τοῦ λαοῦ. καὶ αὐτοὶ εἶπον ‘ὡς ἡτή-
20 σατό σε ποιήσεις, καὶ αὐτοὶ δοῦλοι σου πάσας τὰς ἡμέρας.’
καὶ συνεβουλεύσατο μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν παριστώτων αὐτῷ
περὶ τούτου, καὶ αὐτοὶ εἶπον ‘ἀλήσον τῷ λαῷ οὕτως. ἡ σμι-
κρότης μου παχυτέρα ἐστὶ τῆς ὀσφύος τοῦ πατρὸς μου. ὁ πατήρ

esset facturus, neque totum regnum ablaturus, sed unam tribum poste-
ris eius daturus, Davidi causa servi sui et electae a se urbis.

Vita functo Davidi sepulcrum Solomon apud Siloamum aedificavit,
totum in specus formam effectum, ne esset conspicuum. et cum patre
eum ibi defodisse multa talentorum auri milia Iosephus scribit. ibidem
et Solomon obita morte sepultus est. perhibent postea temporis Hyr-
caam pontificem, cum urbs obsidione premeretur, aperto monumento
auri talenta ter mille inde exportasse. post hunc Herodem idem ten-
tantem pecuniae nihil invenisse, sed aurea ornamenta atque reposita do-
naria permulta abstulisse; interiusque penetrare aggressum igni fuisse
prohibitum.

Solomoni Roboamus successit. eum, cum ad comitia populi regem
ipsam declaraturi Sichemam venisset, populus rogavit uti iugum, quod
eis pater ipsius aggravasset, levaret: ita se paratos esse ad ser-
viendum ipsi. Roboamus discedere populo atque triduo post ad acci-
piendam responsum redire iusso, populi postulata cum senibus communi-
cavit. ii consulerunt uti populo morem gereret, ita eum sub se per-
petuae habiturum. consulti etiam a rege adolescentuli, quos circum se
habere solebat, hortati eum sunt ut populo sic responderet, tenuissi-
mam sui corporis partem crassiorem lumbis paternis esse. patrem ipsis

μου ὑπέτασεν ὑμᾶς ἐν κλωῶ βαρεῖ, ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τῶ κλωῶ
 αὐτοῦ· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μύστιξιν, ἐγὼ παιδεύσω
 ὑμᾶς ἐν σκορπίῳ.' ταύτην τὴν βουλήν τῶν παιδαρίων εἶπε Ῥο-
 βοῶμ ὑποστρέψαντι τῶ Ἰσραήλ· καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς· οὐκ
 B ἔστιν ἡμῖν ἔτι μερὶς ἐν Λαβίδ, οὐδὲ κληρονομία ἐν υἱῷ Ἰεσσαί. 5
 ἀπότρεχε Ἰσραὴλ εἰς τὰ σκηνώματά σου, βόσκει τὸν οἶκόν σου
 Λαβίδ, καὶ κρίνε.' καὶ διεμερίσθη ἡ βασιλεία Σολομῶντος· καὶ
 αὐτῷ μὲν τῶ Ῥοβοῶμ ἡ ἕξ Ἰούδα παραμένει φυλὴ καὶ ἡ τοῦ
 Βενιαμίν, αἱ δὲ λοιπαὶ δέκα φυλαὶ Ἰεροβοῶμ τὸν τοῦ Ναβᾶτ
 προεκήρυξαν βασιλεία. ἦν μὲν τῶ Ῥοβοῶμ τῆς βασιλείας ὁ οἶκος 10
 ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἐκαλεῖτο δὲ τὸ ὑπ' αὐτὸν τατιόμενον πλῆθος
 Ἰούδας καὶ ὁ οἶκος Λαβίδ, ἐκ τῆς ἐπικρατετέρας φυλῆς εἰληφῶς
 τὴν προσηγορίαν. τοῦ δὲ Ἰεροβοῶμ Σαμάρεια ἡ μητρόπολις,
 ὁ δὲ τῆς βασιλείας οἶκος ἐν Θαρσᾶ· ὄνομα δὲ τῶ ὑπ' αὐτὸν
 C λαῶ Ἰσραὴλ διὰ τὸ πλῆθος καὶ Ἐφραΐμ διὰ τὴν τῆς βασιλείας 15
 φυλὴν.

Κατὰ δὲ τὸν ὄγδοον μῆνα, ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός,
 ἀνέβη Ἰεροβοῶμ ἐν Βεθῆλ εἰς τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησε τοῦ θύειν
 ταῖς δαμάλεσιν αἷς ἐχώνευσε, καὶ παρέστησε τοὺς ἱερεῖς τῶν ἑψη-
 λῶν, οὓς αὐτὸς κατέστησεν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος τοῦ 20
 Θεοῦ παρεγένετο ἐν Βεθῆλ, ἐν λόγῳ κυρίου ἐξ Ἰούδα· καὶ Ἰερο-
 βοῶμ εἰστήκει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ τοῦ θύσαι. καὶ εἶπεν

17 codex habebat πεντηκοστόν. margo P

grave iugum imposuisse: at se id porro quoque aggravaturum. patrem
 in ipsis castigandis usum fuisse flagellis, se scorpios ad hoc adhibitu-
 rum. hoc adolescentulorum consilium probavit Roboamus, itaque omnia
 respondit populo Sichemam reverso. ad haec populus uno ore prote-
 status est nihil porro sibi cum Davido et Iessaea prole commune: Israe-
 licos in suum quemque tabernaculum abire, ipsum Davidum suam do-
 mum pascere ac gubernare debere. hoc modo Solomonis regnum fissum
 est. nam Roboamo duae tantum tribus, Iudae et Beniamini, adhaese-
 runt: reliquae omnes Ieroboamum Nabati F. regem sibi constituerunt.
 regia Roboami fuit Hierosolymis, et multitudo regno eius subdita Iudas
 appellabatur ac domus Davidica, nomine a tribu praestantiore sumpto.
 at Ieroboamus regni caput habuit Samariam, regiam Tharsae; populus
 quam regebat Israelus ob multitudinem et Ephraimus ob regni tribum
 nuncupabatur.

Decima quinta die octavi mensis Ieroboamus Bethelam ascendit,
 ad aram quam extruxerat ut buculis, quas fuderat, rem sacram face-
 ret, constituitque sacerdotes, qui in editis locis sacrificarent, a se con-
 secratis. ecce autem ex Iuda quidam divinus homo mandato dei instru-
 ctus Bethelam advenit. is, cum Ieroboamus altari suo sacrificandi gra-

ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἐν λόγῳ κυρίου ἑθυσιαστήριον, θυσιαστήριον, τότε λέγει κύριος· ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ, Ἰωσίας ὄνομα αὐτῷ. καὶ θύσει ἐπὶ σε τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐνηλῶν τῶν θυόντων εἰς σε, καὶ ὅσα ἄνθρώπων καύσει ἐπὶ σε. **D**
5 καὶ ἔδωκεν εὐθὺς τέρας, λέγων ἰδοὺ τὸ θυσιαστήριον ῥήγνυται, καὶ ἐκχυθήσεται ἡ πύαυς ἡ οὖσα ἐπ' αὐτῷ. καὶ ὡς ἤκουσεν Ἰεροβοάμ, ἔξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ συλλαβέσθαι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη, καὶ ἡ πύαυς αὐτοῦ ἐξηχύθη. καὶ εἶπεν Ἰεροβοάμ· δέηθητι τοῦ προσώ-
10 που κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ἐπιστρέψάτω ἡ χεὶρ μου πρὸς με. καὶ ἰδεήθη ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιής. καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἀπὸ προσώπου Ἰεροβοάμ. ἦν δέ τις ἄλλος ψευδοπροφήτης, κατοικῶν ἐν Βεθῆλ, πρεσβύτης. **P 100**
καὶ μαθὼν ὅσα ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, κατεδίωξεν ὀπίσω
15 αὐτοῦ, καὶ εὔρεν αὐτὸν καθήμενον ἐπὶ δρυῶν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· δειῶρο μετ' ἐμοῦ, καὶ φάγε ἕρπον. καὶ εἶπεν· οὐ φάγωμαι ἕρπον οὐδὲ πίωμαι ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅτι κύριος ἐνετείλατό μοι οὕτως. καὶ εἶπε· κάγω προφήτης εἰμι καθὼς σύ, καὶ ἄγγελος κυρίου ἐλάλησέ μοι τοῦ ἐπιστρέψαι σε καὶ φαγεῖν ἕρπον.
20 καὶ ἠπάτησεν αὐτόν, καὶ ὑπέστρεψε καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε. γίνεται ὅν λόγος κυρίου πρὸς τὸν ψευδοπροφήτην τὸν ἀποστρέψαντα αὐτόν, καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ· τότε λέγει κύριος· ἀνθ' ὧν παρέβης τὸν νόμον κυρίου καὶ ὑπέστρεψας καὶ ἔφαγες καὶ **B**

12 τοῦ ἱεροβοάμ R

13 προφήτης R

βαυθῆλ R

21 προ-

φήτην R

tia adstaret, ita divino instinctu altare est affatus "altare altare, hoc tibi denuntiat deus, in domo Davidi nasciturus puerum, Iosiam nomine, qui sacrificios editorum locorum super te adolere solitos tibi impositos mactabit, ac supra te hominum ossa accendet." et fatum prodigio ut confirmaret, "en" ait "altare rumpetur, atque effundetur qui est ei impositus adeps." haec audiens Ieroboamus manum suam hominis apprehendendi causa extendit: quae subito exaruit, simulque ara rupta adeps effusus est. tum Ieroboamus vatem oravit uti deum pro se deprecaretur, uti sibi sua manus in integrum restitueretur. quo facto vates, et sanata manu, ex conspectu regis abiit. erat alius impostor quidam vatis nomine, senex Bethelae habitans. is cum audivisset quae a divino homine acta erant, eum persecutus est; inventumque sub quercu sedentem hortatus est ut secum reverteret ac cibum sumeret. divinus vero id abnuere, quod sibi interdictum dei eo loci neque edere neque bibere permitti diceret. ibi impostor ille, se quoque perinde atque ipsum esse vatem, angelumque dei sibi mandasse ut ipsi retracto cibum daret. eo mendacio divinum permovit ut secum reversus ederet atque biberet. tum impostor dei instinctu vati denuntiavit, quandoquidem

ἔπιες ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, οὐ μὴ εἰσελθῇ τὸ σῶμά σου εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων σου.' ἐξελθόντα δὲ λεῶν συναντήσας ἔθανάτωσεν αὐτόν. Ἰεροβοάμ δὲ οὐκ ἀπέστρεψεν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ.

Τῷ λη' ἔτει τοῦ Ἀσῶ βασιλέως Ἰούδα, βασιλευσεν Ἀχαάβ 5 ὁ πάντων βασιλέων πονηρότατος ἐν Ἰσραήλ, ὃς θυσιαστήριον ἔστησεν τῷ Βάαλ. οὗτος εἶχε γυναῖκα τὴν Ἰεζάβελ. ἐπὶ τούτου Ἀχιὴλ ὁ Βιθηλίτης ὑποδόμησε τὴν Ἰεριχώ· ἐν τῷ Ἀχιῶ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐν Σεγουβ τῷ νεωτέρῳ ἐπέ- C στησε τὰς θύρας αὐτῆς, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν 10 χειρὶ Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ Ναυῆ. τότε καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας εἶπε πρὸς Ἀχαάβ ἕη κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος ἢ ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς, εἰ μὴ διὰ στόματός μου.' καὶ ἐπορεύθη κατὰ τὴν ἀνατολήν ἐν λόγῳ κυρίου, καὶ ἐκρύβη ἐν τῷ χειμάρρῳ Χοράθ τῷ ἐπὶ πρόσω- 15 πον τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἔπιεν ὕδωρ ἐκεῖθεν· καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ κρέας πρῶτ', καὶ τὸ δειλὴς ἄρτον. τοῦ χειμάρρου δὲ εἷ ἄνομβρία ξηρανθέντος διὰ λόγον κυρίου ἔρχεται εἰς Σαρεφθαῦ καὶ χήρα γυναῖκί ἐπιξενωθεὶς ἤσθιεν αὐτός τε καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ D τέκνα αὐτῆς· καὶ ἡ δραῦξ τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐξέλειπεν, οὐδὲ ὁ καμ- 20 ψάκης τοῦ ἐλαίου ἠλαττονήθη, ἕως οὗ διελύθη ὁ λιμός. ταύτης καὶ τὸν υἱὸν ἠγείρεν ἐκ νεκρῶν, ὃν φασὶ τινες εἶναι Ἰωνῶν τὸν

8 ὁ Ἀχιὴλ ὁ P: corr R
19 γυναῖκα R, γυνῆ P

βιθηλίτης R
22 ὁ P

12 πρὸς] τῷ R

contra dei mandatum reversus eo loci cibum ac potum sumpsisset, cadaver ipsius in sepulcro maiorum suorum non iri conditum. atque egressum inde divinum leo obviam factus interfecit. interim Ieroboamus a malitia non discessit.

Trigesimo octavo anno Asae regis Iudae regnum Israelicum tenuit Achabus, omnium regum deterrimus. is Baali aram statuit. uxorem habuit Iezabelam. eius tempore Achiel Bethelica Ierichuntem instauravit. cuius cum fundamenta poneret, primogenitum filium suum Achiam perdidit; ac minimum natu Segubum, cum portas aptaret. ita enim fore deus per Iosnam Navae F. praedixerat. tunc etiam Elias vates Achabo dixit (3 Reg. 17) "ita vivit deus caelestium exercituum imperator, ante quem adstiti, ut per hos annos neque ros neque pluvia in terram cadet, nisi me edicente." ivitque Elias versus ortum solis, dei verbo instructus; delituitque ad torrentem Choratham, qui est e regione Iordanis, et eius aquam bibit; corvique mane carnes, vesperi panem ei attulerunt. cum vero torrens pluviarum defectu exaruisset, iussu dei Sarephtham ivit. ibi hospitio usus viduae mulieris, ipse cum ea et eius liberis toto illo tempore cibum sumpsit, dum sterilitas ac penuria finirentur, cum interim neque farina cadere neque oleum trullae deficerent. huius etiam viduae filium mortuum in vitam revocavit; quem Iosnam

προφήτην. τότε και την θυσιαν ἐποίησεν, ἐν ᾗ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατελθὼν κατέκαυσε τὰ ὄλοκαυτώματα και τὸ ὕδωρ και τὸν χοῦν τῆς γῆς. ἐκεῖ και τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βῆλ και τοὺς προφήτας ἔσφαξεν ὡν, και ὑετὸν κατήνεγκεν. Ἰεζάβελ δὲ τοῦτο μαθοῦσα 5 προσηπειλησεν αὐτῷ, και ἔφυγεν Ἡλίας ἀπὸ προσώπου Ἰεζάβελ ὁδὸν ἡμερῶν τεσσαυράκοντα. μόνος δὲ Ἀβδιοῦ ἐκ νέας ἡλικίας προφήτης γέγονε δι' εὐσέβειαν, ἀπὸ προφητῶν μὴ γενεαλογούμενος. ἦν δὲ τοῦ Ἀχαὺβ οἰκονόμος, ἐν κρυπτῷ σεβόμενος τὸν P 101 θεὸν Ἰσραήλ. οὗτος και ἑκατὸν προφήτας ἐν δυοὶ σπηλαίοις 10 κρύψας διὰ τὸν φόβον Ἰεζάβελ (ἀπέκτεινε γὰρ αὐτούς) ἔριτω και ὕδατι ἔθρεψεν, ἕως ἐλύθη ὁ λιμός. τότε και Ἡλίας ἐν λόγῳ κυρίου χρεῖε Ἐλισαιέ εἰς προφήτην· εὕρισκει γὰρ αὐτὸν ἄροτριῶντα ἐν δώδεκα ζεύγεσι βοῶν. και εὐθὺς θύει μὲν τοὺς βόας, ἐν δὲ τοῖς σκεύεσιν ἀνάπτει πῦρ, και ἐψῆσας δίδωσι τῷ 15 λαῷ φαγεῖν. και αὐτὸς ἀπῆλθεν ὀπίσω Ἡλίον, και διηκόνει αὐτῷ.

Ἀχαὺβ κρατήσας τὸν υἱὸν Ἄδερ τῆς Συρίας ἀπέλυσεν αὐτὸν μετὰ δώρων. και ἀνθρωπὸς τις ἐκ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν, Μιχαίας ὄνομα, εἶπε πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐν λόγῳ κυρίου B 20 πάταξόν με· και οὐκ ἠθέλησε. και εἶπεν αὐτῷ ἄνθ' ὧν οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς κυρίου, και ἰδοὺ σὺ ἀποτρέχεις ἔξω, και πατάξει σε λέων· ὅπερ και γέγονε. και εἶπε πρὸς ἄλλον, και ἐπάταξεν αὐτόν, και συνεντρίβη. και καταδησάμενος ὁ προφήτης

7 γεγονῶς R

12 ἀροτριῶντα R

21 ἀποτρέξεις P: corr R

vatem illum fuisse autmant. tunc et sacrificium Elias peregit; ad quod caelitus ignis delapsus hostiam aquam et pulverem terrae consumpsit. ibi et Beli sacerdotes ac vates iugulavit 850, et pluviam devocavit. Iezabela, re comperta, graviter minata Eliae est. quam ille fugiens iter 40 dierum profectus est. solus Abdias iam inde ab adolescentia vates exstitit, genus a vatibus non ducens. quod ei ob pietatem evenit. cum enim esset procurator Achabi domesticus, deum Israelicum occulte venerabatur, ac 100 vates metu Iezabaelae (mortem enim ea omnibus machinabatur vatibus dei) in duas speluncas abdiderat, ibique usque ad famis exitum pane et aqua eos alebat. eadem tempestate Elias iussu dei Elizaem unctioe vatem inaugurat, cum in eum incidisset duodecim iugis boum arantem. Elisaeus statim mactatis bouibus, instrumentis aratoriis accensis, percoctam eorum carnem populo vescendam praebet; atque ipse Eliam sectatur, et ei administrat.

Porro Achabus cum filium Aderi regem Syriae cepisset, donatum dimisit. ergo quidam ex vatum familia Michaeas nomine, alteri cuidam dei instinctu dixit "feri me." quod cum ille detrectaret, denuntiavit ei, quod mandato dei non esset obsecutus, ideo eum egressum a leone caesum iri. atque ita factum est. alius deinde vati iussu ipsius plagas

Georg. Cedrenus tom. I.

12

τελαμῶνι τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ παρεπορεύετο, καὶ αὐτὸς ἐβόα ὁ δούλος σου ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν στρατιὰν τοῦ πολέμου, καὶ ἀνὴρ εἰσῆγεν ἄνδρα πρὸς με λέγων φύλαξόν μοι τὸν ἄνδρα τοῦτον. ἐὰν δὲ ἀποφύγη, ἡ ψυχὴ σου ἐστὶ ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ τάλαντα ἀργυρίου στήσεις. καὶ ἐγένετο, ὡς περιεβλέ-
C πετο ὁ δούλος σου ᾧδε καὶ ᾧδε, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦν. καὶ εἶπεν Ἀχαάβ ἰδοὺ δικαστῆς σὺ, καὶ τὰ ἔνεδρα παρ' ἐμοί. ἐφόνευσας. καὶ σπεύσας ὁ προφήτης ἀφείλε τὸν τελαμῶνα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ ἐγνώσθη ὅτι ἐκ τῶν προφητῶν ἐστὶν οὗτος, καὶ εἶπε ἴδου λέγει κύριος· διότι ἐξήγαγες σὺ ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ χειρὸς μου, ἰδοὺ ἡ ψυχὴ σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ ἀπῆλθεν Ἀχαάβ ἐκλελυμένος καὶ κλαίων.

Ἀμπελῶν εἰς ἣν Ναβουθαὶ τῷ Ἰσραηλίτῃ παρὰ τὴν ἄλω τοῦ Ἀχαάβ, ὃν ἐζήτηε λαβεῖν Ἀχαάβ καὶ δοῦναι ἢ ἕτερον ἀμπελῶνα ἢ 15 τὴν τιμὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπε ἴδου λέγει κύριος· μὴ γένοιτό μοι δοῦναι τινὶ τὴν κληρονομίαν μου. καὶ ἐξῆλθεν ὁ δούλος σου ᾧδε, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦν. καὶ εἶπεν Ἀχαάβ ἰδοὺ δικαστῆς σὺ, καὶ τὰ ἔνεδρα παρ' ἐμοί. ἐφόνευσας. καὶ σπεύσας ὁ προφήτης ἀφείλε τὸν τελαμῶνα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ ἐγνώσθη ὅτι ἐκ τῶν προφητῶν ἐστὶν οὗτος, καὶ εἶπε ἴδου λέγει κύριος· διότι ἐξήγαγες σὺ ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ χειρὸς μου, ἰδοὺ ἡ ψυχὴ σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ ἀπῆλθεν Ἀχαάβ ἐκλελυμένος καὶ κλαίων.
D ἰδοὺ λέγει κύριος· διότι ἐξήγαγες σὺ ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ χειρὸς μου, ἰδοὺ ἡ ψυχὴ σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ ἀπῆλθεν Ἀχαάβ ἐκλελυμένος καὶ κλαίων.

1 τελαμῶνα P: corr R ὁ om R 7 σὺ R, σου P 10 ἐκ χειρὸς μου om R

et vulnera imposuit. inde vates fascia vultu obligato, qua rex Israelitarum transiturus erat constitit; eoque praetereunte alta voce questus est se regium servum in bellum profectum, alium quandam ad se virum adduxisse, eiusque sibi custodiam mandasse ea lege ut si is vir aufugisset, pro eo vitam suam aut argenti talenta penderet. se hac illac circumspiciente, interim virum fuga se proripuisse. respondit rex eum de se ipso sententiam tulisse, esseque suo arbitratu homicidii fontem. tum vates propere fasciam a facie removit, agnitusque unus de vatibus esse, ita locutus est "sic ait dominus regi. quia tu virum pernicietatis destinatum ex manibus tuis dimisisti, ecce tibi, vita tua pro vita ipsius populusque tuus pro populo eius luet." abiit ergo Achab animi aeger atque flets.

Secundum haec Achab vineam Nabothi Israelitae, contiguam areae regis, vel permutatione alterius vineae vel soluto pretio suam facere cupiebat. at vero Nabothus pernegare se suum patrimonium cuiquam addicturum. quae res cum dolorem intusisset Achabo, Iezabela eo cognito ad seniores urbis literas dat, mandans uti Nabothum quaevis occasione facti interficiant. ii conficta adversus eum calumnia, quasi regem execratus esset, hominem trucidant, vineam Achab occupat. hunc Elias aggressus ita compellavit. "haec dicit dominus: tu

τάδε λέγει κύριος· ὡς σὺ ἐφρόνευσας καὶ ἐκληρονόμησας, διὰ τοῦτο ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἔλειξαν οἱ ὄνες καὶ οἱ κύνες τὸ αἷμα Ναβουθαί, καὶ εἰ λείξουσιν οἱ κύνες τὸ αἷμά σου, καὶ αἱ πόρραι λούσονται ἐν τῷ αἵματί σου· καὶ τὴν Ἰεζάβελ καταφάγονται οἱ κύνες ἐν τῷ βροταίῳ σου· ὅπερ καὶ γέγονε. ἐξελθὼν γὰρ μετὰ βασιλέως Ἰούδα Ἰωσαφάτ πολεμήσας τὸν βασιλέα Συρίας, τοξεύεται κατὰ τοῦ ἥπατος, καὶ ὑποστρέφει πρὸς Σαμάρειαν, αὐτὸς δὲ τελευτᾷ· τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἀπονέπτονται ἐπὶ τῆς κρήνης Σαμαρείας, καὶ ἐξέλειξαν οἱ ὄνες καὶ οἱ κύνες τὸ αἷμα αὐτοῦ. μικρὸν δὲ κάτωθεν αἱ πόρραι ἔλουσαντο ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ. καὶ Ἰεζάβελ ἀπὸ τοῦ τείχους πεσοῦσα τοῖς κυσὶ κατάβρωμα γέγονε κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

Ὁχοζίας υἱὸς Ἀχαάβ κρατεῖ τοῦ Ἰσραὴλ ἔτη δύο. οὗτος ἠρρώσθη, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἐπερωτῆσαι ἐν τῇ Βάαλ μυναιῶν θεῶν Ἀκκάρων, εἰ ζήσεται ἐκ τῆς ἀρρωστίας αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἕλλας συνήντησεν αὐτοῖς. καὶ ἀποστραφέντες εἶπον τῷ Ὁχοζίᾳ· ἀνὴρ δασὺς συνήντησεν ἡμῖν, καὶ ζῶνῃ δερματίνῃ ἐπὶ τὴν ὄσφιν αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς ἡμᾶς, ἀποστράφητε πρὸς τὸν ἀποστελλαντα ὑμᾶς, καὶ εἶπατε αὐτῷ· τάδε λέγει κύριος· διὰ τὸ μὴ εὐνοῦναι θεὸν ἐν Ἰσραὴλ, σὸ πορεύῃ ἐπερωτῆσαι ἐν τῇ Βάαλ. οὐχ οὕτως. ἡ κλίνη ἐν ἣ ἀνέβης, σὸ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς· καὶ εἶπεν· Ἕλιον ὁ Θεοβίτης ἐστίν· καὶ ἀπέστειλεν ἠγούμενον πεντηκοντάρχη καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ. καὶ Ἕλιον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. καὶ εἶπεν ὁ πεντηκοντάρχης πρὸς αὐτόν· ἄν-

homicidio perpetrato alienam possessionem invasisti. ideo, quod loco sanguinem Nabothi sues et canes linxerunt, eodem et canes sanguinem tuum lambent et in eo scorta lavabunt; ac Iezabelam canes vorabunt ante muros Iezraelenses." exitus hoc vaticinium comprobavit: nam Achabus cum Iosaphato rege Iudae egressus in praelium contra regem Syriae, sagitta iecur ictus Samariam rediit ibique mortuus est; et cum sanguis eius elueretur apud fontem Samariae, eum sues et canes linxerunt, paulumque infra meretrices in eius sanguine lavarunt. Iezabela etiam de muro deiecta canibus escae fuit, sicuti deus fatus fuerat.

Ochozias Achabi F. regnum in Israelicis tenuit biennium. is cum aegrotaret, nuntios misit Accaronem, qui ex deo principe muscarum quaerent an valetudinem ex morbo suo esset recepturus. iis Elias occurrit, ac reversi Ochoziae nuntiarunt hominem ipsis hirsutum obviam factum, cinctu pelliceo: eum iussisse ut ad eum qui miserat redirent, eique nuntiarent deum ita fari, eum, scilicet quod in Israelo nullus sit deus, ideo Baalum consultum misisse. non ita fore. ipsum delecto, quem conscendisset, nequaquam descensurum. respondit Ochozias Eliam eum fuisse Thisbitam, misitque viros quinquaginta cum suo praefecto. sedebat tum Elias in montis vertice. cui cum praefectus

θρωπε τοῦ Θεοῦ, ὁ βασιλεὺς καλεῖ σε· κατέβηθι.⁹ πρὸς δὲ
 C Ἡλίας· εἰ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐγώ, καταβήσεται πῦρ ἐξ οὐρανοῦ,
 καὶ καταφάγεται σε καὶ τοὺς πενήκοντά σου.¹⁰ καὶ κατέβη πῦρ
 ἐξ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτὸν καὶ τοὺς πενήκοντα αὐτοῦ.
 οὕτως ἐγένετο καὶ τοῖς δευτέροις. ὁ δὲ τρίτος πενήκοντάρχης
 ἐλθὼν, πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἐδεήθη καὶ εἶπεν· ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ,
 ἐντιμωθήτω δὴ ἡ ψυχὴ μου καὶ ἡ ψυχὴ τῶν παιδίων σου τούτων
 ἐν ὀφθαλμοῖς σου.¹¹ καὶ ἐλάλησεν ἄγγελος κυρίου πρὸς Ἡλιοῦ,
 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπε κατὰ τὸ ῥῆμα
 τὸ ἔμπροσθεν· ἄνθ' ὧν ἐξαπέστειλας ἐπερωτᾶν τὴν μυῖαν, ἀπο-
 10 σταὺς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀποθανῆ ὃν καὶ σὺ ζήσῃ.¹² καὶ ἀπέθανεν
 Ὁχοζίας κατὰ τὸ ῥῆμα Ἡλιοῦ, καὶ κατέπαισεν ἐν τῷ σπηλαίῳ
 D Μιωστέως· ἐπὶ τούτῳ τοῦ Ὁχοζίου λιμώξαντες οἱ κατ' ἐκείνην
 τὴν περιχώρον, τὰ ἴδια σφάξαντες τέκνα κατέφαγον· ἐν κόπρῳ
 γὰρ περισσευῶν ἀντὶ ἀλλοῦ βιάπτοντες ἐχρῶντο. 15

Ἐν δὲ τῷ τετρακισχιλιοστῷ ἐξακκοισιοστῷ δευτέρῳ ἔτι ἀνε-
 λήφθη Ἡλίας. ἐντιῦθεν ὑποστρέφων Ἐλισσαιέ εἰς Ἱεριχώ θερα-
 πεύει τὰ πονηρὰ ὕδατα διὰ ἀλῶν. ἀναβαίνοντος δὲ εἰς Βεθῆλ
 ἐξῆλθον παιδιάρια μικρὰ ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐλίθιαζον αὐτὸν καὶ
 κατέπαιζον αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· ἀνάβαινε φαλακρέ, ἀνάβαινε.¹³
 ὁ δὲ κατηρώσατο αὐτῶν· καὶ ἰδοὺ ἐξῆλθον δύο ἄρκτοι ἐκ τοῦ
 ὄρουμοῦ, καὶ διέρρηξον ἐξ αὐτῶν τεσσαράκοντα καὶ δύο παῖδας.
 P 103 κάκειθεν ὑπέστρεψεν εἰς Σαμάρειαν. ταύτην τὴν Σαμάρειαν ὁ
 πέμπτος βασιλεὺς Ἰσραὴλ κτίζει εἰς πόλιν (αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ νῦν

dixisset "vir dei, rex te vocat, descende," respondit "si ego vir dei sum, de caelo ignis decidat, ac te cum tuis 50 viris perimat." idque statim factum est. eadem evenerunt iis qui secundo loco missi fuerunt. tertius cum 50 viris eodem missus in terram procubuit, vatemque obtestatus est uti sibi suisque parceret. monuit autem angelus dei Eliam ut descenderet; isque cum illis ad regem profectus, priorem sermonem repetiit, quod deo deserto, ad principem muscarum consultum misisset, ideo non victurum, sed moriturum. mortuus est ergo Ochozias secundum verba Eliae, et requievit in spelunca Mosis. huius Ochoziae aetate circum ista loca incolentes penuria eo adacti sunt ut suos liberos necatos comederent, fimo columbarum pro sale adhibito.

Elias in caelum raptus est anno mundi 4602. inde reversus Elisaeus Ierichuntem sale iniecto vitiosas aquas correxit. idem cum Bethelam ascenderet, pueruli urbe egressi eum lapidibus impetiverunt, atque illuserunt vociferando "ascende, calve, ascende." eos Elisaeus cum esset exsecratus, subito ex silva duo ursi egressi pueros quadraginta duos discerpserunt. inde Samariam reversus est. hanc urbem quintus Israelicus rex condidit: nunc Sebaste appellatur, id est Augusta.

καλουμένη Σεβαστή), ἐπωνόμασε δὲ αὐτὴν Σεβήρ, εἰς ὄνομα Σεβάρ τοῦ κυρίου τοῦ ὄρους. τότε καὶ τὸ θαῦμα τοῦ ἐλαίου εἰς κληθυσμὸν τῇ γυναικὶ δέδωκεν Ἐλισαῖος, καὶ τὰ χρέα αὐτῆς δι' αὐτοῦ τοῦ ἐλαίου ἐπλήρωσε, καὶ τῆς Σωμαντίδος τὸν υἱὸν ἀνέ-
 50 στησε. τότε καὶ ἡ τολύπη τοῖς ἀνθρώποις φάρμακον ὄν ἐδόθη, καὶ δι' ἀλεύρου ἐθεραπεύθη. καὶ οἱ κριθῖνοι κ' ἄρτοι καὶ αἱ πίστε παλάμαι τῶν ἰσχυάδων ἐν τοῖς ἑκατὸν ἀνδράσιν ἐπερίσσει-
 σαν. καὶ τοῦ Νεεμᾶν ἡ λέπρα ἐθεραπεύθη, Γηεζῆ δὲ ἔλαβεν ἱμάτια καὶ ἀργύρια καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ λέπραν. ἐπὶ τούτοις καὶ **B**
 10 τὴν ἄξιτην ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου ἀνήγαγε, καὶ τὰ ἔνεδρα τοῦ βουσι-
 λῆως Συρίας ἀνήγγειλε τῷ βασιλεῖ Ἰσραήλ. καὶ τοῦ βασιλέως Συρίας κνκλώσαντος αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος ἐπὶ τῷ κρυτῆσαι, ὡς εἶδεν ὁ λειτουργὸς Ἐλισαῖὸς τὰ ἔρματα καὶ τὴν δύναμιν, ἐφοβήθη, καὶ
 εἶπε 'κύριε, τί ποιήσομεν;' ὁ δὲ εἶπε 'μὴ φοβοῦ, ὅτι πλείους
 15 οἱ μεθ' ἡμᾶς ὑπὲρ τοὺς μετ' αὐτῶν.' καὶ προσήψατο, καὶ ἤνοιξεν ὁ θεὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδαρίου, καὶ εἶδε τὸ ὄρος ὄλον πληρὲς ἵππων καὶ ἄρμα πυρὸς περικύκλω Ἐλισαῖοι. κατα-
 βάντων δὲ πρὸς αὐτόν, ἐπάταξεν αὐτοὺς κύριος ἀορασία. καὶ **C**
 εἶπεν 'Ἐλισαῖὲ δεῦτε ὀπίσω μου.' καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς Σα-
 20 μάρειαν, καὶ ἠνοίγησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐν μέσῳ Σαμαρείας. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Σαμαρείας 'εἰ πατάξω, πάτερ;' καὶ εἶπεν 'οὐ πατάξεις. παρῴθεις αὐτοῖς ἄρ-

15 ἡμῶν?

nomen ei imposuit Seber, a nomine Sebaris, qui dominus montis eius fuit. tunc et oleum mulierculæ prodigiose multiplicavit Elisæus, ac eo aes alienum ipsius diluit; et filium Sunamitidis extinctum vitæ restituit; et cucurbitam silvestrem ad vescendum hominibus propositam, cum sit venenata, farinae inspersione medicatam vescam fecit; et viginti panibus hordeaceis ac quinque caricarum massis centum viros saturavit, superante adhuc cibo. eadem tempestate Neeman lepra liberatus est, et eadem in Geezim ob acceptas vestes atque argentum translata. præterea is vates et securim ex Iordane fluvio emergere fecit, et insidias regis Syri regi Israelico aperuit. cum autem rex Syriæ vatem in monte obsidione cinxisset, uti cum in suam potestatem redigeret, famulus Elisæi conspectis curribus et copiis pertimuit, dominumque trepide rogavit ecquid sui defendendi causa facere possent. vates eum bono esse animo iussit: plures enim sibi adesse quam hostibus. deusque ad ipsius preces famulo oculos aperuit, ita ut cerneret montem equis obsitum et Elisæum igneo curru circumdatum. deinde cum ad hostes Elisæus degressus esset, eorum oculos deus caecitate quadam perstrinxit, ita ut Elisæi monitu cum ipso Samariam intrarent, idque tum demum sentirent, cum essent in media ea urbe constituti. ibi cum rex diceret "mi pater, anne illis manus afferam?" Elisæus vetuit, cibumque iis et po-

τον και ὕδωρ.' και φαγόντες ἀπῆλθον πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν, και οὐ προσέθεντο ἔτι οἱ μονόζωνοι Συρίας τοῦ ἔλθεῖν εἰς τὸν Ἰσραήλ.

Μετὰ δὲ Ὀχοζίαν βασιλευσεν Ἰωράμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, και ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. και ἐσφάγη ὑπὸ Ἰηοῦ, 5 βασιλεύσας ἔτη δεκαδύο· ὃς ὑποτάξας τὸν Μασὰ βασίλεια Μωὰβ ἦν λαμβάνων ἕξ αὐτοῦ φόρον κατ' ἐνιαυτὸν, ἀρνοὺς χιλιάδας ἑκατὸν και κριοὺς χιλιάδας ἑκατόν. ἐφ' οὗ ἀνελήφθη ὁ μέγας Ἡλίας. και ἦλθεν ὁ βασιλεὺς Συρίας και περιεκάθισεν ἐπὶ Σαμάρειαν, και γέγονε λιμὸς μέγας ὥστε πρᾶθῆναι κεφαλὴν ὄνου 10 ἀργυρίων τριάκοντα. και ἦν Ἰωράμ διαπορευόμενος ἐπὶ τοῦ τέλους, και γυνή τις ἐβόησε πρὸς αὐτόν 'σῶσον κύριε βασιλεῦ.' και ἀποκριθεὶς εἶπε 'μὴ σῶσαι σε κύριος; πόθεν σώσω σε; μὴ ἀπὸ τῆς ἄλωνος ἢ ἀπὸ τῆς ληνοῦ;' και φησιν ἡ γυνή 'οὐχί, βα- P 104 σιλεῦ. ἀλλ' ἡ γυνὴ αὕτη εἶπέ μοι, δὸς τὸν υἱόν σου, φαγώμεθα 15 αὐτὸν σήμερον, και τὸν υἱόν μου αὔριον· και ἐψήσαντες αὐτὸν χθὲς ἐφάγομεν, και σήμερον ἔκρυψε τὸν υἱὸν αὐτῆς.' ὅπερ ἀκούσας βασιλεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, και εἶδεν ὁ λαὸς τὸν σάκκον ἐπὶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἔσωθεν. και ἀποκριθεὶς εἶπε 'τάδε ποιήσει μοι ὁ θεός, και τάδε προσθήη, εἰ στήσεται ἡ κεφαλὴ 20 Ἐλισαίου σήμερον ἐπ' αὐτῷ.' και ἀπέστειλε τὸν τριστάτην, ἐφ' ὃν ἐπανεπαύετο. και εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ προφήτης 'τάδε λέγει

tum apponi mandavit. quibus refecti ad dominum suum redierunt, neque ab eo tempore levis Syriorum armatura in Israelicos ullam impressionem fecit.

Ochoziae Ioramus frater successit; qui cum se adversus deum male gereret, duodecim annis regno gesto ab Iehuo est interfectus. is Ioramus regem Moabitarum Masam devictum a se tributarium fecit, accipitque ab eo quotannis tributi nomine agnos 100000 totidemque arietes. eo regnante Elias ille magnus in caelum sublatus est. et Ader Syriae rex venit ac Samariam circumsevit; qua obsidione tanta in urbe fames existit ut caput asini 30 argenteis nummis venderetur. ea durante, cum Ioramus murum obiret, quaedam eum mulier contenta voce interpellavit, "serva" inquit "me, domine rex." is respondit hoc quidem a deo esse postulandum. an enim putaret sibi vel de area vel de torculari posse opem abs rege ferri? mulier respondit nihil tale se flagitare. muliere alia (ea coram aderat) ita rogante suum se heri filium mactasse, coctumque ab ipsis communiter esse manducatum: ea autem se id lege fecisse, ut postridie illa suum ad coenam praeberet, quem hodie ipsa abscondat. hoc audito rex vestimenta sua laceravit, conspexitque populum saccum quo cutis regis amicta erat. diris autem tum execrationibus sese rex devovit, nisi eo ipso die Elisiaeum capite truncasset. ac misit eum qui a rege erat tertius ac intimus regis satelles. huic vates ita est locutus. "ita fatur deus: cras hac eadem hora men-

κύριος. αὔριον, ὡς ἡ ὄρα αὐτή, μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ δόμετρον κριθῆς σίκλου ἐν ταῖς πύλαις Σαμαρείας.² καὶ εἶπεν ὁ τριστάτης 'εἰ ἀνοίξει κύριος τοὺς καταρράκτας τοῦ οὐρανοῦ, οὐδ' ἔσται τοῦτο.'³ ὁ δὲ Ἐλισαῖος φησὶν 'ἰδοὺ ὄψει τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἐκείθεν οὐ μὴ φύγῃ.'⁴ καὶ ἄνδρες λεπροὶ τέσσαρες παρὰ τὴν πύλην τῆς πόλεως καθήμενοι, καὶ τὸν λιμὸν μὴ φέροντες, ἐβουλεύσαντο πρὸς τοὺς ἐναντίους ἀπομολεῆσαι. καὶ διαπιστάτες ἐν τῷ σκότει εἰσῆλθον εἰς τὴν παρεμβολὴν Συρίας. καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἀνὴρ ἐκεῖ, ὅτι κύριος ἀκουστῶν ἐποίησε τὴν παρεμβολὴν Συρίας φωνὴν ἁρμάτων καὶ ἵππων καὶ δυνάμεως μεγάλης. καὶ ἀπέδρασαν ἐν τῷ σκότει πάντες, καταλείψαντες ἅπαντα. καὶ τῶν λεπρῶν διασαφησάντων ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς γυνῶναι εἰ ἀληθῆς ὁ λόγος. καὶ πορευθέντες ὀπίσω τοῦ βασιλέως Συρίας ἕως τοῦ Ἰορδάνου, ἰδοὺ πᾶσα ἡ ὁδὸς πλήρης ἱματίων καὶ σκευῶν ὧν ἔρριπεν ἐν τῷ θαμβεῖσθαι αὐτοῦς. καὶ ὑποστρεψάντων τῶν ἀπεσταλμένων, ἐξῆλθεν ὁ λαὸς τῆς πόλεως καὶ διήρπασε τὴν παρεμβολὴν Συρίας, καὶ ἐγένετο μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ δόμετρον κριθῆς σίκλου κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου. τοῦ δὲ βασιλέως καταστήσαντος τὸν τριστάτην ἐπὶ τῆς πόλεως, συνεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαὸς (καὶ ἀπέθανε) μὴ φαγόντα ἐκ τοῦ σίτου κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ προφήτου.

Καὶ μέντοι καὶ τὸ Ἰεριχούνησιον ὕδωρ δι' ἐσχῆς ἰάσατο. πικρὸν γὰρ ἦν φύσει καὶ δύσποτον καὶ πρὸς τεκνογονίαν ἐμπόδιόν δ

sura similaginis siclo et duae mensurae hordei siclo vendentur in portis Samariae." at ille satelles "ne si quidem fenestras caeli aperiat deus, hoc ullo modo fieri potest." Elisaeus contra "sane" inquit "hoc ita fieri oculis tuis videbis, neque tamen inde quicquam gustabis." ea ipsa nocte quattuor leprosi qui ad urbis portam desidebant, fame superati ad hostes transfugere statuerunt. ii cum per tenebras Syrorum castra essent ingressi, neminem omnino hominem ibi repperunt. etenim deus fecerat ut in iis castris sonitus curruum equorum magnique exercitus audiretur; quo perterriti Syri omnibus rebus relictis in tenebris profugere. quam rem cum leprosi in urbem renuntiassent, misit rex quosdam exploratum ane id indicium verum esset. qui regis Syri vestigia usque ad Iordanem fluvium secuti totam viam vestibus et vasis repletam viderunt, quae trepidantes inter fugiendum Syri abiecerant. exploratoribus reversis populus urbe se ad hostium castra diripienda effudit. atque ita tum impleta sunt quae de vilitate annonae per vatem deus praedixerat. ille autem a rege tertius, cum eum rex portae praefecisset, obtritus a populo periit, non gustatis iis alimentis, sicuti et vates fore affirmaverat.

Idem Elisaeus precibus obtinuit ut aquae Ierichuntiae essent salubres, cum natura essent amarae, potui incommodae, fecunditati adver-

τε καὶ θανατηφόρον, ἔσθ' ὅτε καὶ πρὸς ἀρδεῖαν ἀνεπιτήθειον ὕπερ εἰς εὐχρηστίαν ἀνθρώποις καὶ κτήνεσι μεταβληθὲν εὐκαρτίας μάλιστα πολλῆς καὶ σωτηρίας ὑπῆρχε τῇ χώρῃ πρόξενον. ἄχρι γὰρ δεῦρο πλημμυροῦν μεγίστην πιαίνει πεδιάδα, καὶ τρέφει παραδείσους καὶ φοινίκων γένη διάφορα μελιτοφόρα, ὧν οἱ πλείστοι 5 πατούμενοι καὶ ἀποθλιβόμενοι μέλι πολὺ ἐκχέουσιν. ἔστι γὰρ μελιτοφόρος καὶ ἀρωματοφόρος ἡ χώρα πάνυ, φέρουσα κίτρον καὶ μυροβάλανον καὶ ὀβοβάλαμον ὅτι πλείστον ἦτις δι' ὀλίγων καρπῶν καὶ ἀνθρώποις ἐπιθυμητῶν εὖ μάλα τῷ παραδείσῳ πως παρεικάζεται.

10

P 105

Μετὰ δὲ Ἰωρὰμ ἐβασίλευσεν Ἰησοῦ υἱὸς Ναμεσίου. τούτου εἰσερχομένου ἐν τῇ πόλει Σαμαρείας παρέκλυεν Ἰεζάβελ διὰ τῆς θυρίδος περικεκαλλωπισμένη· ὁ δὲ βασιλεὺς προσέτιυξε τοῖς εὐνούχοις αὐτῆς κατακρημνίσαι αὐτήν. τούτου δὲ γεγονότος Ἰεζάβελ κατεπατήθη ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ κατεβρώθη ὑπὸ τῶν κυνῶν. ἐπὶ 15 ταξείῳ δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἐβδομήκοντα υἱοὺς Ἀχαάβ καὶ τοὺς περιλειφθέντας αὐτοῦ πάντας ἐν Σαμαρείᾳ κατὰ τὸ ῥῆμα Ἡλιοῦ συναθροίσας δὲ ἔπαινε τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἔφη πρὸς αὐτοὺς μετὰ πανουργίας Ἀχαάβ μὲν ἐδούλευσε τῷ Βάαλ ὀλίγα, Ἰησοῦ δὲ πολλὰ δουλεύσει αὐτῷ. καὶ νῦν πάντας καλέσατε πρὸς με τοὺς 20 B προφῆτας καὶ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, ὅτι μεγάλη μοι θυσία τῷ Βάαλ· πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἀπολείψῃ, οὗ ζήσεται.' συναθροισθέντων οὖν πάντων, καὶ τοῦ εἰδωλείου πλησθέντος, στόμα πρὸς στόμα φησὶν

sae et letales ac nonnunquam etiam ad rigandum solum inutiles. quae aqua mutatione ista hominum et pecoris usui accommodata, fertilitatis ac salutis plurimum isti regioni conciliavit. nam in hunc usque diem exundans campestrem maximam regionem impinguat, nutritque pomaria et palmeta mellifera, quorum fructus calcati atque pressi magnam mellis vim effundunt. est enim apprime mellifera et aromatifera ista regio, citrum producens et glandem unguentariam et opobalsami plurimum, ut propter raros et hominibus desiderabiles fructus non absurde paradiso comparari posse videatur.

Ioramus Iehus successit, Namesii F. is cum Samariam intraret, Iezabela exornato corpore de fenestra prospexit. Iehus eius eunuchis imperavit uti eam praecipitarent; quo facto Iezabela ab equis obtrita, a canibus devorata est. idem rex etiam septuaginta filios Achabi omnemque eius stirpem superstitem Samariae interfecit secundum Eliae vaticinium. inde coacta omni multitudine astute eos compellavit: Achabum exiguos, se multo plures Baali cultus praestitutum. proinde omnes Baalis vates ac pontifices ad se convocarent: nam se magnum Baali sacrificium instituisse, et necaturum, si quis illorum ab hoc abfuisset. ita iis omnibus congregatis, ac fano simulacri repleto, diserte mandavit servis

ὁ βασιλεὺς τοῖς δούλοις τοῦ Βάουλ ἔρηνήσατε ἀκριβῶς εἰ ἔστι μεθ' ὑμῶν τις τῶν δούλων κυρίου. καὶ μηδεὶς εὐρεθέντος ἐκέλευσε τοῖς ὑπονομοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν πάντας ἐν στόματι ῥομφαίας· καὶ τὸν Βάουλ καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα ἐνέπηρσε. πλὴν εὐὸν ἐφύλαξεν εἰς τέλος τοῦ πορεύεσθαι ἐν νόμῳ κυρίου, καὶ ἐσφύγη ἐν τῷ πολέμῳ, βασιλεύσας ἔτη εἴκοσι δύο.

Μετὰ δὲ Ἰησοῦ ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη κ'. μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἐβασίλευσεν Ἰωῶς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε **C** τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη ιδ'. ἐφ' οὗ Ἐλισαὶ ἐτελεύτησε, προφητεύσας τῷ Ἰωῶς τὴν προτέραν διὰ συμβόλων κατὰ Συρίας νίκην, ἐπιτρέψας αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν τοξεῦσαι πεντάκις· καὶ τὸ μὲν τρίτον εὐστόχως ἔρριψε, τὸ δὲ τέταρτον ἠστόχησε, καὶ προφητεύει αὐτῷ ἕως τρίτης· συμβολῆς νικῆσαι **D** 15 τοὺς Σύρους, τὰς δὲ ἑτέρας ἠττηθῆναι. εἰ γὰρ ἄχρι τῶν πέντε τὰ βέλη εὐστόχως ἐβεβλήκει, πεντάκις ἂν παραταξάμενος τὴν Σύρων ἀρχὴν κατέβαλε.

Γίνονται οὖν ὁμοῦ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ βασιλευσάντων ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Σεδεκίου ἔτη υςη'. οἱ δὲ βασιλεῖς ὑπῆρχον τὸν ἀριθμὸν **D** 20 κβ', πάντες δὲ ἐξ ἑνὸς ἐγένοντο γένους τοῦ Δαβὶδ. ἐφ' ὧν ἦσαν **D** προφῆται, ἐπὶ μὲν Σαουλ Δαβὶδ καὶ Σαμουὴλ, ἐπὶ δὲ Δαβὶδ αὐτὸς ὁ Δαβὶδ, Γάδ, Νάθαν, Ἀσάφ, ἐπὶ Σολομῶντος καὶ τῶν μετ' αὐτὸν Μιχαίας ὁ Σιλωνίτης, Σαμίας ὁ Ἀδών. ἐπὶ δὲ Ἰω-

23 Μιχαίας] Ἀχίας margo P

Baalis rex uti dispicerent ecquis in turba esset dei cultor. cum inter Baalicos horum nullus inveniretur, regii famuli iussu regis Baalicos omnes ferro trucidarunt, Baalemque cum omni eius instrumento cremaverunt. ceterum Iehus non perseveravit usque ad finem servandis dei praeceptis. in bello cecidit, regno per annos viginti duos gesto.

Successit ei Ioachazus filius, qui cum impie viveret, regno per annos viginti septem functus obiit. post hunc regnavit filius eius Ioas annos quattuordecim, impius ipse quoque. eo regnante Elisaeus moritur, praedicta prius Ioae de Syriis victoria, idque per signa. iussit eum sagitta terram quinquies petere. tertium Ioas scopum attigit, quarto aberravit. itaque ei vaticinatus est Elisaeus tribus eum praeliis de Syris victorem fore, reliquis succubiturum. quodsi quinquies scopum attigisset, quinquies collatis signis Syrorum imperium eversurum fuisse.

Annorum quibus Hierosolymis regnatum fuit a Davido usque ad Sedeciam, summa est quadringentorum nonaginta octo. reges fuerunt viginti duo, omnes Davido prognati. vates fuerunt Sauli tempore Samuelus et Davidus, Davidi ipse David, Gadus, Nathanus, Asaphus, Solomonis et posterorum Achias Silonites, Samaeas Adonius, sub Iosaphato et

σάφατ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν Μιχαίας, Ἑλίας, Ἐλισαῖος, Ἀβδίου. ἐπὶ δὲ Ἰηοῦ Ὀζιήλ, Ἐλεάζαρ, Ἀζαρίας. ἐπὶ δὲ Ἐζεκίου καὶ τῶν μετ' αὐτὸν Ὡσηέ, Ἀμός, Ἡσαΐας, Ἰωνᾶς. ἐπὶ δὲ Ἰωσίου καὶ τῶν μετ' αὐτὸν Ἰερεμίας, Σοφονίας, Ὀλδά, Βαρούχ. ἐπὶ Σεδεκίου Ἰερεμίας, Ἀβακούμ. μετὰ δὲ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐπὶ 5 Ἰησοῦ Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας. Δανιήλ καὶ Ἰεζεκιήλ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἐν Βαβυλῶνι προεφήτευσαν.

P 106

Ἰωσάφατ ὑπὸ Ἐλισαίου χρισθεῖς εἰς βασιλεῖα ἐπὶ Σαμαρείας πάντα τοῦ Ἀχαῦβ τὸν οἶκον ἐτιμωρήσατο. αὐτὸν μὲν γὰρ τὸν βασιλεῖα Ἰωρὰμ κατατοξέσους ἀναιρεῖ, κρημνῶ δὲ Ἰεζάβελ τὴν 10 τούτου διαχειρίζεται μητέρα. καὶ ὁ τοῦ Ἀχαῦβ υἱὸς διαχειρισάμενος προὔθηκεν αὐτῶν ἐπὶ τὰς διεξόδους τὰς κεφαλῆς. ἔπειτα συναγαγὼν πάντας τοὺς τοῦ Βάαλ προφήτας καὶ ἱερεῖς, δημοτελεῖ θυσίαν ἐπιτελεῖν προσποιησάμενος, πάντας ὕφ' ἐν ἀποσφάττει, καὶ τὸ εἰδωλεῖον κατασκάπτει καὶ καθιστᾷ λύτρωμα. ἔβασίλευσε 15 δὲ ἔτη κη'.

Ἰωᾶς υἱὸς Ὀχοζίου βασιλεύει μετ' αὐτὸν ἔτη ιε'. οὗτος 20 B τὴν Γοθολιὰν ἀνείλεν. ἐπὶ τούτου ἱεράτευεν Ἰωδαέ, ζήσας ἔτη ρλ'. σημειωτέον ὅτι τοῦτον οὗτος φαίνεται μόνος βιώσας τὸν χρόνον μετὰ Μωϋσῆν.

Τῶ δχημ' ἔτει τοῦ κόσμου προφήτης Ἐλισαῖος τελευτᾷ, καὶ θάπτουσι αὐτόν. μετ' οὐ πολὺ δὲ μονόζωνοι Μωῶβ ἤλθον

11 δ] τοὺς?

15 λυτρωῶνα?

successoribus Michaeas, Elias, Elisaeus, Abdus, sub Iehu Ozielus, Eleazarus, Azarias. Ezechia regnante ac deinceps Oseas, Amosus, Esaias, Ionas. Iosiae aetate ac post Ieremias, Sophonias, Oldas, Barnchus. Sedeciae regno Ieremias, Abacucus. post exsilium sub Iesu Aggaeus et Zacharias. Danielus Ezechielusque in ipso exsilio Babylone vaticinati sunt.

Iosaphati F. ab Elisaeo sacra unctione regno Samariae inunctus totam Achabi familiam ultus est. nam et Ioramum eius filium regem sagitta interfecit, et huius matrem Iezabelam praecipitavit, et Achabi filios cum necasset, eorum capita in biviis exposuit. inde simulato se solenne sacrificium peracturum, universos Baalis vates atque sacerdotes conduxit, atque ad unam omnes iugulavit, fanumque simulacri demolitus in latrinam convertit. regnavit annos duodetriginta.

Ioas Ochoziae filius post eum annos sedecim. is Gotholiam necavit. hoc regnante Iodaas sacrificavit, annos natus 130. estque notandum hunc solum ad tantam aetatem pervenisse post Mosem.

Anno mundi 4648 vates Elisaeus moritur ac sepelitur. paulo post praedones Moabici in terram Israelicam impressionem faciunt, ac homi-

ἐν τῇ γῆ, καὶ ἔθαψαν ἄνθρωπον ἐν τῷ κρημνῷ Ἐλισαι. ὡς οὖν προσήγγισεν ἐκεῖνος τοῖς ὀστέοις τοῦ προφήτου, ἀνέζησε καὶ ἔστη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

Ἰεροβοὰμ ὁ υἱὸς Ἰωὰς ἐβασίλευσεν ἔτη μα'. ἐπὶ τούτου προφήτευσεν Ἰωνᾶς καὶ Ἀμώς. Ζαχαρίας υἱὸς αὐτοῦ μῆνας ἕξ. Σελούμ τὸν Ζαχαρίαν ἀνελὼν ἐβασίλευσε μῆνας δέκα. Μαναιὶμ τῷ Σελούμ ἐπανουστὰς ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα. οὗτος μὴ δεξαμένων αὐτὸν τῶν ἐν Θερσαῖ χειρωσόμενος ἀναίρει, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας διαρρήσσει. Φαλκίας τοῦ Μαναιὶμ υἱὸς τὸν πατέρα 10 διαδέξάμενος ἐβασίλευσεν ἔτη δύο. Φακεὶ ὁ τοῦ Ῥωμελλίου τὸν Φαλκίαν ἀνελὼν ἐβασίλευσεν ἔτη ἧ'. ἐπὶ τούτου Θεγλαφαλασσάρ ὁ Ἀσσυρίων βασιλεὺς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπιστρατεύσας τὰ πλείστα τῆς γῆς αὐτῶν σφετερίζεται. Ὡσηὲ μετὰ τὸν Φακεὶ, ὁ τοῦ Ἰλᾶ, βασιλεύει ἔτη θ'. ἐπὶ τούτου Σαλμανασσάρ βασιλεὺς Ἀσσυρίων 15 ἐκίστας τῇ Σαμαρείᾳ αὐτὸν τε ἄγει αἰχμάλωτον καὶ πάντα τὸν Ἰσραὴλ σὺν αὐτῷ, καὶ κατοικίξει αὐτοὺς ἐν Ἀλαῆρ καὶ Ἀβώρ, Μηδικαῖς πόλεσι, καὶ ἐπὶ ποταμῷ Γοζῶν, ἔνθα τῆς εἰς θεὸν παραβάσεως δίκας ἐκτινύουσι κακουχοίμενοι. ὁ δὲ Ἀσσύριος 20 Βαβυλωνίους ἐν Σαμαρείᾳ πέμπας αἰσχροῦς καὶ ἀνόμους βεβιωκότας, οἰκεῖν αὐτόθι ἐκέλευσε. τούτους ὁ θεὸς λέοντας ἐξαποστέλλων διέφθειρε. πυθόμενος δὲ ὁ βάρβαρος καὶ συνειὶς θεὸν ἔκρινεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκείνης τῆς κατὰ νόμον θεῷ λατρείας ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ἕνα τῶν ἱερέων ἐξαποστείλας τὸν Ἑσδραν τὰ νομιζόμενα αὐτόθι ποιεῖν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ καταμένων ἐν Βεθῆλ τὸν νόμον αὐ-

nem quendam in Elisaei monumento sepeliunt: is ut ossa vatis attigit, redivivus in pedes suos constitit.

Ieroboamus Iosae filius regnavit annos quadraginta unum. eo regnante Ionas et Amosus vaticinati sunt. successit ei Zacharias filius. quem, cum 6 menses regnum tenuisset, Sellumus necavit, decemque menses regnavit. hunc Manaimus deiecit; et regno potitus decennium praefuit. is Thersam, cum oppidani eum non admitterent, vi cepit, oppidanos interfecit, ac gravidas etiam mulieres discidit. successit ei Phalcias filius, ac biennium regnavit. hunc Phaceas Romelii filius cum interfecisset, octennium regnum tenuit. hoc regnante Theglaphalassar Assyriorum rex Iudaeae bellum intulit, maioremque eius partem in suam potestatem redegit. Oseas Iosae filius post Phaream annos novem regnavit. tum Salmanassar Assyriorum rex Samariam expugnavit, regemque cum toto Israelico populo captivos abduxit, ac Alare et Aboro Medicis in urbibus collocavit ad flumen Gozanem. ibi in magnis calamitatibus viventes impietatis suae poenas dederunt. sed victor Babylonios, quorum vita erat flagitiis cooperta, habitatum Samariam misit; quos deus immisissis leonibus perdidit. barbarus ea re cognita, sentiens oportere in ista terra deum ex praescripto legis suae coli, unum de sacerdotibus Esdram misit, qui rite ibi quae essent agenda conficeret. is Bethelae

τοὺς ἐξεπαίδευσε, καὶ τὸν Θεὸν σέβασθαι αὐτοὺς ἐδίδασκε. καὶ οὕτως ἐξ ἐκείνου συμβαίνει ἐκ τῶν λεόντων τὴν γῆν ἡρεμιῶσαι. τούτους εἰσέτι Σαμαρείτας ἀπὸ τῆς χώρας προσαγορεύουσι· διὸ
P 107 καὶ ἀλλόκοτοὶ τὰς προαιρέσεις, διὰ δὲ τὴν τοῦ νόμου διδασκαλίαν βραχεῖαν ἔχουσι Θεοσεβείας ἔμφασιν· οὐδὲ γὰρ τῆς δεκαλόγου 5 πλεῖον παρῆλαβεῖν ἤξιώθησαν.

Ἐνταῦθα τῆς Ἰσραηλιτικῆς βασιλείας οἱ χρόνοι κατέληξαν εἰς ἔτη τριακόσια τρία καὶ μῆνας ἐπτὰ, ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ Ἰεροβοὰμ τοῦ Ναβὰτ, καταλήξαντες δὲ εἰς Ὡσηὲ τὸν τοῦ Πλῦ καὶ τὴν ὑπὸ Σαλμανασσάρ τοῦ Ἰσραὴλ μετοικεσιαν ἀπὸ Σαμαρείας εἰς 10 Μήδους. ἤκμαζε δὲ καὶ ἡ προκειμένη τῶν ἐκ Δαβὶδ βασιλεία, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ δεκάτου τῆς τοῦ Σαοὺλ ἔχουσα μοναρχίας, καταλήξασα δὲ ἐπὶ τὸν Ῥοβοὰμ τὸν τοῦ Σολομῶντος. Ἄβια δια-
B δεξάμενος τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν βασιλεύει ἔτη τρία ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀσῶ ἔτη μᾶ· οὗτος ἤδη γηραιὸς ὢν ἀφθριτικῶς τοὺς πόδας 15 ἤλγησε πάθει. Ἰωσάφατ μετὰ τοῦτον ἔτη κέ· ἐπὶ τούτῳ προφήτευσεν Μιχαίας καὶ Ἀβδίας καὶ Ἐλεάζαρ καὶ Ἀνανίας. Ἰωρὰμ τὸν πατέρα Ἰωσάφατ διαδεξάμενος ἔτη ἦ.

Ἐν Σαμαρείᾳ Γοθολία ἡ θυγάτηρ Ζαμβροῆ τοῦ βασιλέως Ἰσραὴλ ἔτη ἦ. αὕτη πασῶν ἀσεβειστάτη γενομένη γυναικῶν πάν- 20 τας ἀναιρεῖ τοὺς Ὀχοζίου παῖδας, Ἀγαὰβ τῷ Ἰσραηλίτῃ βουσιεῖ τιμωρουμένη· ἐδόκει γὰρ ἐκ τοῦ γένους εἶναι τούτου. Ἰωσαβὶδ δὲ ἡ τοῦ Ὀζίου ἀδελφή, γυνὴ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδαί, κλέψασα
C Ἰωὰς τὸν Ὀχοζίου υἱὸν ὀκταετῆ τεγγχάνοντα Ἰωδαί προσήγαγεν.

moratus populum legem divinam ac dei cultum docuit. quo factum est ut regionem leones infestare desinerent. hos etiamnum Samaritas a loco vocant: propterea etiam a Iudaeis diverso instituto vitae, tamen ob legis disciplinam aliquantum religionis prae se ferunt. neque enim praeter decalogum quicquam iis discere concessum fuit.

Hic finis est regni Israelici, quod annos 303 mensesque 7 duravit, coeptum a Ieroboamo Nabasi F. et finitum Osea Ilae F. rege, cum is ac populus Israelicus a Salmanassare est a Samaria in Mediam deportatus. ceterum a decimo regni Sauli anno regnum Davido et eius progeniei propositum coepit; floruitque ita ut in Roboamo Solomonis F. deficeret. huic Abias successit, regnumque per annos tres Iernsalemiae gessit. Asas deinde annos 40. is magno iam natu ex pedum articulis laboravit. post hunc Iosaphatus annos 25: eo regnante Michaeas, Abdias, Eleazarus et Ananias vaticinati sunt. Ioramus patri Iosaphato suffectus annos 8.

Samariae Gotholia, filia Zambrae regis Israelici, annos 8. haec omnium mulierum sceleratissima Ochoziae universam prolem interficit, ulta hoc modo Achabum Israelicum regem, qui ex ea gente videbatur fuisse. sed Iozabea Ochoziae soror, uxor Ioiadae summi pontificis, Iosum filium Ochoziae octo annorum suffurata Ioiadae tradidit; quem is

αὐτὸς δὲ χρίσας ἀνέδειξε βασιλέα, Γοθολίαν ἀνεκλῶν. εὐσεβῆς δὲ κατ' ἀρχὰς γενόμενος πάντα καθαιρεῖ τὰ εἰδῶλα, πλὴν τῶν μετεώρων. εἰδωλολατρῆι δὲ ἐπὶ τῷ τέλει Ἰωᾶς, καὶ Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Ἰωδαῆ υἱὸν τὸν προφήτην, αἰτιώμενον τὴν ἐκτροπὴν, κατασλέσας ἀναιρεῖ. ρυσιλεύει δὲ ἔτη μ'. Ἀμεσίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κθ'. ἐπὶ τούτου Σίβυλλα ἢ Κυμαία ἐγνωρίζετο. Ὁζίας ὁ καὶ Ζαχαρίας, υἱὸς Ἀμεσιῶν, ἔτη νβ'. οὗτος θεοσεβῆς ἀνὴρ ἦν. ὅστιρον δὲ τῶν ἀγίων ἐπιβῆναι πειρασθεὶς λεπρούται, καὶ ἐδίκαζεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ἦν δὲ ἀρχιερεὺς Ἀζαρίας, προφήτης δὲ Ἀμὼς καὶ Ἡσαΐας ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ὡσηὲ καὶ Ἰωνᾶς. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Λυκοῦργος Λακεδαιμονίων ἐνομοθῆται. D

Ἰωθάμ ὁ υἱὸς Ὁζίου ἔτη ιε'. ἐπὶ τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει Ἰφίτος τὰς Ὀλυμπιάδας ἐπέστησεν, ὃ ἔστι τετραετηρικός χρόνος. παρ' Αἰγυπτίοις δὲ κυρίως Ὀλυμπιάς ἢ σελήνη καλεῖται διὰ τὸ κατὰ μῆνα περιπολεῖν τὸν ζωδιακὸν κύκλον, ὃν οἱ παλαιοὶ Ὀλυμπον ἐκάλουν. ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ Ὀλυμπιάδι Ῥώμος καὶ Ῥωμύλος ἐγενήθησαν, οἵτινες ἐν τῇ ζ' Ὀλυμπιάδι τὴν Ῥώμην ἤρξαντο κτίειν. τούτων τὴν διήγησιν πλατύτερον ἐν τῇ τάξει τῶν βασιλέων εὐρήσεις.

Ἐζεκίας τὸν Ἀχάζ διαδεξιόμενος ὁ υἱὸς ἐβασίλευσεν ἔτη κθ'. P 108
ἐν τῷ ε' ἔτει τούτου μετωκίσθη ὑπὸ Σαλμανασάρ τοῦ καὶ Ναβουσσάρου, βασιλέως Ἀσσυρίων, Σαμάρεια ἀιχμαλωτισθεῖσα.

unctione sacra regno inauguravit, ac Gotholiam necavit. Ioasus ab initio pius fuit et simulacra omnia abolevit, solis collibus non excisis. sed ad extremum impios simulacrorum cultus amplexus, vatem Zachariam Ioiadae F, quod is hanc regis perversionem culparet, lapidibus obrutum necavit. regnavit annos quadraginta, Amasias filius eius, annos viginti novem. huius aetate Sibylla Cumaea innotuit. Ozias, qui et Zacharias, Amasiae filius annos quinquaginta duos. fuit hic vir religiosus: sed postea temporis templi aditum intrare conatus in lepram incidit, filiusque ipsius loco ius populo dixit. erat tum pontifex maximus Azarias, vates Amosus et eius filius Esaias, ac Oseas et Ionas. ea tempestate Lycurgus Lacedaemoniis leges posuit.

Ioathamus Oziae F. regnavit annos sexdecim. primo huius regni anno Iphitus Olympiadas instituit, quod est quattuor annorum tempus. apud Aegyptios autem proprie lunae Olympiadis nomen tribuitur ideo, quia mensis spatium signiferum orbem circuit, quem Olympum veteres dixerunt. prima ista Olympiade Romulus et Remus nati sunt, qui septima Olympiade Romam coeperunt condere; quarum rerum narrationem copiosiore in regum recensione invenies.

Ezechias patri Achazo successit, regnumque annos 29 gessit. hoc sextum annum regnante Salmanassar, qui et Nabunassar dicitur, rex Assyriorum, Samaria capta Israelicum populum captivum abduxit. haec

αὕτη πρώτη ἡ αλγμάλωσια Ἰσραήλ. οὗτος δὲ καὶ Σαρδανάπαλος ἐλέγετο, ἦν δὲ πατὴρ τοῦ Ναβουχοδονόσορ. ἀναγκαῖον δὲ ζητηῖσαι περὶ τῆς τῶν Ἀσσυρίων βασιλείας, πῶς ταύτης πρὸ 96 ἐτῶν καθαιρεθείσης ὑπὸ Ἀρβάκου τοῦ Μήδου, τοῦ ταύτην εἰς Μήδους μετενέγκαντος, ἡ γραφὴ τὸν Σαλμανασάρ βασιλέα Ἀσσυρίων καλεῖ. καὶ * φησιν ὅτι Μήδων μὲν γένος κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ Ἀρβάκου ἐβασίλευσεν, ἡ δὲ βασιλεία καὶ Ἀσσυρίων ἐλέγετο διὰ τὸ εὐγενές καὶ παλαιὸν τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ τῆς χώρας ὄνομα. ὁ **B** γὰρ τῶν Ἀσσυρίων οὗτος βασιλεὺς ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν Μήδων ὧν Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατέστη. ὁ τοῖνον Ἐζεχίας τῶν ἐτῶν 10 τῆς βασιλείας αὐτοῦ νοσήσας πρὸς θάνατον προσθήκη ζώης ἔλαβε διὰ Ἡσαίου ἐτῶν ἐ'. καὶ πιστοῦται ταῦτα διὰ τοῦ παραδόξου σημείου τῆς ἐπανόδου ἡλίου, τῆς φυσικῆς κινήσεως δέκα βαθμοῦς ἀναποδισάσης ἤγουν δέκα ὥρας καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ὡς εἶναι τὴν ἡμέραν ἐκείνην μόνην χωρὶς τῆς ἰδίας νυκτὸς ὥρων κβ'. 15 οὗτος καὶ σωφροσύνην ἀσκήσας ἀπὸ τῆς νόσου ἀναστὰς πῦξαιτο παιδοποιῆσαι. οὗτος τὸν ὄφιν ὃν ἐκρέμασε Μωϋσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθεῖλε καὶ ἐχώνευσεν, ὅτι αὐτῶν ἐθνῆμα ὁ λαός. ἀλλὰ καὶ **C** βλῖον Σολομῶντος, λαματήριον παντὸς πάθους ἐγκεκολλημένον, ἐξέκαυσε καὶ ἠφάνισε, τὰς τε περὶ τῶν παραβολῶν καὶ ὠδῶν, ἐν 20 αἷς περὶ τῶν φυτῶν καὶ παντοίων ζώων φυσιολογίαι, χειρσαίων πετεινῶν τε καὶ νηκτῶν, καὶ λαμάτων πύθους παντὸς, γραφείσας αὐτῶν, ἅφ' ὧν καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων λατροσοφισταὶ σφετερισάμε-

est prima Israelicorum deportatio. is rex etiam Sardanapalus fuit appellatus, et est pater Nabuchodonosoris. necesse est autem quaerere de regno Assyrio, qui fiat quod scriptura Salmanassarem Assyriorum regem nominet, cum ante annos 96 ab Arbace id regnum abolitum, et ad Medos translatum fuerit. causa redditur, quod quamvis ab Arbace successio in regno fuit Medicae gentis, id tamen etiam Assyrium nuncupatum fuit ob nobilitatem et vetustatem Assyriorum ac regionis nomen. namque hic Assyriorum rex cum Medis subesset, Assyriorum rex constitutus fuit. ceterum Ezechias rex anno sui regni quindecimo letali morbo correptus ministerio Esaiæ propagationem vitae in quindecim annos obtinuit; quae ei confirmata est prodigioso solis per decem gradus adversus suum naturalem cursum reditu, quo dies per totum terrarum orbem horis 10 auctus 22 horarum fuit, suaque nocte caruit. is rex quantumvis castitatis deditus, a morbo tamen resurgens, voto concepto liberis operam dedit. idem serpentem aereum, quem in solitudine Moses suspenderat, deposuit atque conflagavit, quod ei populus adoleret. quin et librum Solomonis, cui omnis generis morborum remedia inclusa erant, crematum de medio sustulit; et eiusdem libros de comparationibus, et carmina in quibus de stirpium atque animalium omnium terrestrium volucrum et natantium natura, remediisque omnium morborum inde petendis disseruerat (unde Graecorum medici materiam suffuratam

νοι καὶ τὰς ἀφορμὰς ἐλληφότες τὰς ἰδίας συνεστήσαντο τέχνας. ταῦτα τοίνυν τὰ βιβλία Ἐζεκίας κατωκαύσας ἀφανῆ ἐποίησεν, ὡς κλεῖται, ἐπειδὴ τὰς θεραπείας τῶν νοσημάτων ἐνθεν κομιζόμενος ὁ κυὸς περιώρη τὰς λύσεις αἰτεῖν παρὰ θεοῦ. ἐν ταύταις ταῖς 5 ἡμέραις τοῦ Ἐζεκίου ἀνέβη Σαναχηρείμ ὁ διάδοχος Σαλμανασάρ· καὶ πλεῖστα μεγαλορρημονήσαντος κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ D λαοῦ αὐτοῦ, παρεκλήθη ὁ διασκεδάζων βουλὰς ἐθνῶν καὶ ἀθετῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ βουλὰς ἀρχόντων, καὶ ἄποστείλας ἄγγελον ἀπέλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν Ἀσσυρίων χιλιάδας ρπέ. καὶ 10 οὕτω μετ' αἰσχύνῃς καὶ λύσσης ὁ Σαναχηρείμ ἀναξεύξας εἰς Νινεὶ δυνῶς ἀνήρει τοὺς αἰχμάλωτισθέντους ὑπὸ Σαλμανασάρ ὑπὸ Σαμαρείας τοῦ Ἰσραήλ. ὃν αὐτίκα θεία δίκη μετελθοῦσα, καὶ ἐπὶ τῶν ἰδίων τέκνων ἀναιρεθέντος, ἐπαύθη τῆς αἰχμάλωσις ἡ ἄδικος σφαγὴ διὰ τῆς ἐνδίκου ἀναιρέσεως.

15 Ἐν ταύτῃ τῇ αἰχμάλωσίᾳ ὑπῆρχέ τις ἐλεήμων ἄνθρωπος P 109 τοῦνομα Τωβίτ, καὶ πολλὴν ἔχων σπουδὴν εἰς τὸ θάπτειν τοὺς ἀποθνήσκοντας τῶν Ἰουδαίων. περὶ ᾧ καὶ διαβληθεὶς τῷ βασιλεῖ καὶ φυγῶν ἐκοιμήθη ἔξω τοῦ τείχους· καὶ ὡς εἶωθε πολλάκις γίνεσθαι, κοιμώμενος καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠνεωγμένους ἔχων, 20 καὶ στρουθίων ἀφοδευσάντων εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, λευκώματα πεποίηκεν. ἦν δὲ καὶ ἐν Ἐκβατάνοις κόρη συγγενῆς αὐτοῦ, ἣτις ἐπὶ τὰ ἄνδρας λαβοῦσα, καὶ πάντων ὑπὸ δαίμονος ἀναιρουμέ-

20 forte λευκώματι περιπέπτωκεν margo P

suas artes constituerunt) combussit, sicuti rettulimus, quia populus ex iis remedia morborum petens a deo sanitatem poscere negligebat. regnante Ezechia in Iudaeam copias adduxit Senacheribus, Salmanassaris successor. qui cum gloriose multa in dominum et populum eius debatterasset, irritatus est is qui consilia gentium dissipat et populorum cogitationes irritas facit ac consilia principum eludit. is misso angelo de exercitu Assyriorum milia 185 interfecit. ita cum dedecore et rabie Niniven reversus Senacheribus in captivos a Salmanassare abductos Israelicos magna caede desaevit. quem mox divina ultio insecuta suorum filiorum manibus occidit, eaque iusta neces iniustam captivorum occidionem sedavit.

Fuit tum inter captivos homo quidam misericors, nomine Tobias, qui in sepeliendo interfectos Iudaeos multum operae impendebat. quae causa apud regem delatus, cum sibi fuga consulisset et extra moenia dormiret apertis, ut saepe fit, oculis, passeris in oculis eius stercus defecerunt, eoque casu in albuginem incidit. erat Ecbatanis puella ipsum cognatione attingens; quae cum septies nupsisset, sponsosque singulos

ων πρὸ τοῦ γινῶναι ταύτην, ἠῤῥετο. καὶ ἀπίστευεν αὐτῇ βο-
 θὸν ὁ θεὸς τὸν ἄγγελον Ῥαφαήλ. ὁ οὖν Τωβίτ παραγγέλιος τῷ
B υἱῷ αὐτοῦ Ταβία μὴ λαβεῖν ἀλλαχόθεν γυναῖκα εἰ μὴ ἐκ τῆς φυ-
 λῆς καὶ τοῦ γένους αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον, δίδωσιν αὐτῷ χειρό-
 γραφον περὶ ταλάντων δέκα χρυσοῦ αἰ καὶ παρέθετο ἐν τῇ Μηδία, 5
 πρὸς τὸ ἀπελθεῖν καὶ λαβεῖν αὐτὰ διὰ τάχους. τοῦ δὲ παιδὸς
 ζητοῦντος συνοδοιπόρον ὡς τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντος, εὕρισκε θεοῦ
 προνοία τὸν ἄγγελον Ῥαφαήλ ὡς ἄνθρωπὸν ἐστῶτα. ὃν μισθω-
 σάμενος, εἰδέναι τὴν ὁδὸν λέγοντα καὶ Ἀζαρίαν ὀνομαζόμενον,
 συνοδεύει τούτῳ. καὶ διελθόντων αὐτῶν εἰς τὸν ποταμὸν Τίγριν, 10
 καὶ τοῦ παιδὸς εἰσελθόντος λούσασθαι, καὶ ἰχθύος αὐτῷ μεγάλου
 ἐπιπηδήσαντος, εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος ἐπιλαβεσθαι τοῦ ἰχθύος καὶ
 τεμεῖν αὐτοῦ τὴν γαστέρα, καὶ λαβεῖν τὸ τε ἥπαρ καὶ τὴν καρδίαν
C καὶ τὴν χολήν, καὶ φυλάττειν. τοῦ δὲ πνιθανομένου τὸ χρήσιμον
 αὐτῶν "τὸ μὲν ἥπαρ" φησὶ "καὶ ἡ καρδία θνιμώμενα διώκει δαι- 15
 μονας, ἡ δὲ χολὴ καθαρίζει λευκώματα." εἶτα ὁ μὲν παῖς λαμ-
 βάνει τὴν ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ προλεχθεῖσαν κόρην εἰς γυναῖκα,
 τῇ συμβουλίᾳ καὶ συνεργίᾳ τοῦ ἀγγέλου διωχθέντος τοῦ πονηροῦ
 δαίμονος ἐν τῷ θνιμιάματι τούτῳ. καὶ ὑποστρέφει μετὰ τοῦ παι-
 δὸς καὶ τῆς γυναίκος αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα Τωβίτ· οὗ τοὺς 20
 ὀφθαλμοὺς ὁ παῖς τῇ χολῇ τοῦ ἰχθύος ἐπιχρίσας, καὶ παρενθὺ
 Τωβίτ ἀναβλέψαντος ἐφάνηρωσεν ἑαυτὸν ὁ ἄγγελος, ὅτι οὐκ ἄν-
 θρωπὸς ἐστίν, ἀλλὰ παρὰ θεοῦ ἀπεστάλη πρὸς βοήθειαν αὐτοῖς
 τε καὶ τῇ κόρῃ Σάρρα διὰ τὴν αὐτῶν εὐσέβειαν, λέγων πρὸς αὐ-

daemon priusquam rem cum sponsa haberent necasset, deum precibus
 interpellabat; isque ei auxilio misit angelum Raphaelum. enimvero To-
 bias filium suum hortatus ne aliunde quam ex sua stirpe et genere suo
 uxorem duceret, sicuti lex mandabat, eum ad repetenda quam primum
 decem talenta, quae ipse quondam in Media deposuerat, cum syngrapha
 mittit. filius itineris comitem ac duces quaerens, quod viam ignoraret,
 divinae providentiae ductu in Raphaelum incidit sub viri specie in foro
 stantem; cuius Azariam se nominantis et viae se gnarum profitentis
 opera conducta, iter eo comitatus ingreditur. cum ad Tigrin fluvium
 pervenissent, puer lavandi causa aquam ingressus est, atque ingens ibi
 piscis eum invasit. eum iussus est ab angelo capere, et dissecto ventre
 secur cor et fel eximere ac servare. angelus ad quid ea prodessent in-
 terrogatus, iocinoris et cordis suffitu daemones abigi respondit, felle al-
 bugines tolli. proinde eam de qua dictum est puellam, consanguineam
 suam, Tobiae F. uxorem duxit, angeli consilio et auxilio, malo daemone
 vi eius suffitu fugato; reversusque cum comite suo et uxore ad patrem
 oculos eius felle inungit; quo facto visum illico recepit. tum an-
 gelus se quis esset aperit, non hominem se esse, sed a deo missum do-
 cens opitulatum ipsis et puellae Sarae, idque propter ipsorum pietatem.

τοὺς μυστήριον βασιλέως κρύπτειν καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ κυρίου D
ἀνυμνεῖν ἐνδόξως.²

Ἐπὶ τούτου καὶ ἄνθρωπός τις ἐγνωρίζετο ἐν τῷ Ἰσραὴλ
πλοῦσιος καὶ ἀνελεήμων, ὅς ἐλθὼν πρὸς τινα τῶν διδουσκάλων καὶ
5 ἀναπύξας τὴν σοφίαν Σολομῶντος εἶπεν εὐθύς “ὁ ἐλειῶν πτωχὸν
δανεῖμι θεῷ.” καὶ εἰς ἑαυτὸν γενόμενος καὶ κατανυγείς ἀπελθὼν
πέπρακε πάντα καὶ διένειμε πτωχοῖς, μηδὲν ἑαυτῷ καταλείψας
ἀλλῆν νομισμάτων δύο. καὶ πτωχέσας πάνυ καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἐκ
θείας δοκιμασίας ἐλειούμενος ὕστερον ἐν ἑαυτῷ λέγει μικροψυχή-
10 σας “ἀπελείσομαι ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ διακρινοῦμαι τῷ θεῷ μου P 110
ὅτι ἐπλάνησέ με διασκορπίσαι τὰ ὑπάρχοντά μου.” πορευομένου
δὲ αὐτοῦ, εἶδεν ἄνδρας δύο μαχομένους πρὸς ἀλλήλους, εὐρόντας
λίθον τίμιον. καὶ φησὶ πρὸς αὐτούς “ἴνα τί, ἀδελφοί, μάχε-
σθε; δότε μοι αὐτόν, καὶ λάβετε νομίσματα δύο.” τῶν δὲ μετὰ
15 χαρῆς τοῦτον παρυσχόντων (οὐ γὰρ ᾔδεσαν τοῦ λίθου τὸ ὑπερτί-
μιον) ἀπῆλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ, τὸν λίθον ἐπιφερόμενος. καὶ
θεῖξας αὐτὸν χρυσοχόω, πυραυρῆμα τὸν λίθον ἐκείνος ἰδὼν ἀνα-
στάς προσεκίνησε, καὶ ἔκθαμβος γενόμενος ἐπυθάνετο, “ποῦ τὸν
πολίτιμον” λέγων “καὶ θεῖον λίθον τοῦτον εὔρις; ἰδοὺ γὰρ ἔτη
20 τρία σήμερον Ἱερουσαλήμ δονεῖται καὶ ἀκαταστατεῖ διὰ τὸν περι-
βόητον λίθον τοῦτον. καὶ ἀπελθὼν δὸς αὐτὸν τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ B
σφόδρα πλουτήσεις.” τοῦ δὲ ἀπειρομένου ἄγγελος κυρίου εἶπε
πρὸς τὸν ἀρχιερέα “νῦν ἐλείσεται ἄνθρωπος πρὸς σε, τὸν ἀπολε-

id quoque ipsis dixit, regis arcanum recte tegi, sed facta dei praedi-
care honorificum esse.

Eodem tempore vir quidam in populo Israelico celebrabatur, dives
et inhumanus. is cum quendam doctorem convenisset, librumque sapien-
tiaē Solomonis aperuisset, primo obtutu in haec verba incidit “qui mi-
seratur pauperem, is deo foeneratur.” itaque in se descendens et com-
punctus animum, digressus omnia sua vendidit, ac pretium inter egenos
distribuit, nihil sibi praeter duos nummos reservans. ita ad summam
redactus paupertatem, cum (deo ita ordinante, uti eum probaret) nemo
ipsius miseretur, tandem animo fracto secum statuit ire Hierosolyma,
et cum deo suo disceptare, qui se ad bona sua dissipanda per fallaciam
induxisset. in eo itinere videt viros duos depugnantes, qui lapidem
pretiosum invenerant. eos ita affatur: “quid, fratres, pugnatis? date
mibi lapidem, ac vos pro eo duos nummos accipite.” quod illi, quos
ingens lapidis pretium latebat, perlibenter fecere. venit ergo iste Hie-
rosolyma, lapidem secum gestans, eumque aurifici monstrat. qui simul-
atque lapidem conspexit, adoravit, stupensque sciscitatus est ubinam
pretiosissimum hunc et divinum lapidem invenisset, propter quem totum
iam triennium urbs perturbata atque sollicita sit. simul eum ad summum
pontificem adferre iussit, maximas ab eo divitias reportaturum. dum
iret, angelus dei pontificem sic monuit “veniet nunc ad te homo, nobi-

Georg. Cedrenus tom. I.

13

οθέντα πολυθρόνητον λίθον ἐκ τῆς διπλασίας Ἀαρὼν τοῦ ἀρχιερέως ἔχων. λαβὼν αὐτὸν δὸς τῷ ἐνέγκαντι αὐτὸν χρυσοῖον πολὺ καὶ ἀργύριον. ἅμα δὲ καὶ ῥηπίσας μετρίως εἶπέ, μὴ δίσταζε ἐν τῇ καρδίᾳ σου, μηδὲ ἀπίσται τῷ διὰ τῆς γραφῆς λέγοντι ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανεῖζει θεῷ. ἰδοὺ γάρ, ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἐξεπλήρωσά σοι πολλαπλασίονα ὑπὲρ ὧν ἐδάεισάς μοι. καὶ εἰ πιστεύεις, λήψη καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πλοῦτον ἀνυπέρβλητον. καὶ ὁ μὲν ἀρχιερεὺς C τὰ διατεταγμένα πάντα πεποίηκε πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ λειλάτη-
κεν· ὁ δὲ ἀκούσας καὶ ἔντρομος γενόμενος, πάντα ἑάσας ἐν τῷ
ναυῷ ἐξῆλθεν, εὐχαριστῶν καὶ πιστεύων κυρίῳ καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ 10
Θείᾳ γραφῇ διηγορευμένα.

Μετὰ Ἐζεκιάν ἐβασίλευσε Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη νέ· ὅς παρανομώτατος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν βασιλεῖς ὑπάρχων ἐπὶ εἰδωλομανίᾳ τε καὶ αἰματεκχυσίᾳ, καὶ τὸν μέγαν Ἡσαΐαν πρί- 15
σας ξυλῶν πριόνι καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ αἱμάτων ἀδίκων πληρώσας, οὐχ ἦττον εἰδωλολάτρησε τῶν Ἀμορραίων. καὶ τὸν οἶκον κυρίου καταμολύνας, καὶ τετραπρόσωπον εἰδῶλον τοῦ Διὸς ἐν αὐτῷ στή-
D σας, οὐ διελίπεν οἰωνίζόμενος καὶ φαρμακεύων καὶ αἰσχρορργῶν. διὸ καὶ κατὰ θεῖαν ὀργὴν δέσμιος εἰς Νινεὺ ἀπήχθη ὑπὸ Μάρο- 20
δὲχ βασιλέως· καὶ χυλοῖς δεσμοῖς ὑποβληθεὶς, δι' εἰλικρινοῦς μετανόας δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ, τὸν βασιλέα ἠγάθυνε, καὶ εἰς Ἱερου-
σαλήμ αὐτὸν ἐξέπεμψεν. ὅς ἐπανελθὼν πᾶσαν μὲν κατέστρεψεν

lem lapidem ex diploide Aaronis pontificali, qui amissus fuerat, repertans. recipe hunc, et ferenti multum auri atque argenti da. simul et adapa mediocri inflicta, iube porro non esse animi dubium, neque diffidere deo in sacris literis dicenti eum qui pauperem miseratur, deo foenerari. me enim et in hac vita implese hoc, redditis illi longe pluribus quam ipse mihi mutuatus fuit; et si fidem habeat, in altera vita adepturum insuperabiles divitias. omnia, ut iussus fuerat, egit pontifex. ille vero haec audiens tremebundus omnibus in templo relictis discessit, agens gratias deo, eique et omnibus quae in scriptura dicuntur fidem adhibens.

Ezechiae successit Manasses filius, qui se impie adversus deum gessit, regnoque annos 55 functus obiit. is impietate omnes superiores reges superavit, simulacrorum cultu et homicidiis. is et magnum illum Esaiam serra lignea dissecuit, et Hierosolyma cruore iniuste fuso inundavit, et colendis simulacris nihil Amorraeis concessit. aedem dei inconstavit, constituens in ea quadrifrontem Iovis imaginem; neque ullam haruspices consulendi, veneficia tractandi ac obscœna agendi intercapedinem fecit. itaque irato deo Ninivem captivus abductus est a rege Merodach: ubi in aereis habitus vinculis, sincera resipiscentia correctus deum oravit. cuius voluntate rex Merodachus mitigatus Manassem Hierosolymam remisit. hic reversus omnia simulacrorum domicilia evertit, ae-

ειδωλαίην σκηπήν, τὸ δὲ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ ἤγγισε καὶ τὸν νόμον ἐφύλαξε καὶ εὐσεβῶς ἐβίωσεν εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ ἄχρι τελευταίας ἀπακοῆς αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Μανασσῆν βασιλευσεν Ἀμὼς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δύο. 5 κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Μίδας ὁ Φρυγίας βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ὅντινα ἔλεγον ὡτα ἔχειν ὄνου. P 111

Ἰωσίας τὸν πατέρα Ἀμὼς διαδεξάμενος ἡκταετῆς ἀντιλαμβάνεται τῆς ἀρχῆς, βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα ἕν. καὶ ἐτελεύτησεν τοξενθεὶς ἐν πολέμῳ. ὁ γὰρ Νεχευὸς βασιλεύσας Αἰγύπτου κατὰ 10 τῶν Ἀσσυρίων ἐστράτευσεν, ἐπικουρῆσαι δὲ τοῖς Ἀσσυρίοις οὗτος ἐσπούδαζεν. ὅθεν φησὶν Ἐσδρας “καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου πρὸς Ἰωσίαν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, βασιλεῦ τῆς Ἰουδαίας; ὄχι πρὸς σὲ ἐξαπέσταλμαι παρὰ κυρίου Θεοῦ ποιῆσαι πόλεμον, ἀλλ’ ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. καὶ νῦν κύριος μετ’ ἐμοῦ ἐστίν. ἀπό- 15 στηθι, καὶ μὴ ἐναντιούτω τῷ κυρίῳ.” καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν ἀπ’ αὐτοῦ Ἰωσίας, ἀλλὰ συνεστήσατο πρὸς αὐτὸν πόλεμον ἐν τῷ πε- B δῶ παρὰ γνώμην Θεοῦ. καὶ τοξενθεὶς ὑπὸ τῶν πολεμίων εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ “ἐξαγάγετέ με, ὅτι σφόδρα ὀδυνῶμαι.” καὶ ἰθὺς ἀποστρέψαντος αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν βίον μεταλλάξαντος ἐγένετο πένθος μέγα κατὰ πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ μᾶλλον Ἱερεμίας ἐθρήνησεν ὑπὲρ Ἰωσίου. ἐν τῷ ἡ’ τούτου ἔτει 20 εἰρῶν ὁ ἱερεὺς Χελκίας ἐν τῷ ἱερῷ βιβλίον (ὃς ἦν πατὴρ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου) προσκομίζει τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ εὐλαβῆς ὢν καὶ δικαιοτάτος ὑπὲρ τοὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασιλεῖς οὐκ ἠθέλησεν

dem dei expiavit, legis iussa exsecutus est, piamque et deo acceptam vitam usque ad extremum spiritum perduxit.

Manassas Amosus filius successit ac biennium regnavit. eo tempore Midas Phrygiae rex moritur, quem aures asininas habuisse perhibetur est.

Iosias post patrem Amosum regnum tenuit annos 31, cum id octo annos natus occipisset: in bello sagitta ictus periit. nam rex Aegypti Necheneo Assyriis bellum cum fecisset, his Iosias auxilium ferre studuit. inde, ut Esdras memorat, rex Aegypti Iosiam ita est affatus “quid mihi tecum rei est, o rex Iudaeae? non contra te missus sum a deo, sed Euphrataeos bello petiturus. et sane mihi deus adest: tu itaque desiste, neque illi reluctare.” sed Iosias eum missum non fecit, verum in campo aciem contra eum instruxit adversus dei sententiam. ergo ab hostibus sagitta percussus ministris iussit ut se gravi dolore affectum praelio educerent; statimque Hierosolyma reversus mortem obiit. magnum eius mors luctum per Iudaeam totam excitavit, eumque maxime Ieremias lamentatus est. anno Iosiae supra decimum octavum Chelcias sacerdos, qui vatis Ieremiae fuit pater, in templo librum invenit, eumque ad regem attulit. rex, qui pietate et iustitia priores reges longe antecederet,

ἀναγνώσθαι αὐτό. ἀνέγνω τοίνυν αὐτό ὁ ἱερεὺς, καὶ ἔκλαυσε πᾶς
C ὁ λαός. ὁ δὲ ἱερεὺς ἅμα τῷ τοῦτο ἀναγνώσθαι διαπεφώνηκεν. ὁ
 δὲ βασιλεὺς λίαν ἀθυμίσσας, εἰδὼς ἐν τοσοῦτοις ἔτεσι καταπατού-
 μενον τὸν νόμον κυρίου, τὰ ἱμάτια διαρρήξας καὶ ἕμφροβος γενό-
 μενος ἀπέστειλε πρὸς Ὀλδὰν τὴν προφῆτιν, πυνθανόμενος τί βού-
 λεται κύριος περὶ αὐτοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. ἡ δὲ φησί “τάδε
 λέγει κύριος· ἀνθ’ ὧν ἠπαλύνθη σου ἡ καρδία καὶ ἐνετράπησ ἀπὸ
 προσώπου μου, ὡς ἤκουσας ὅτι ἐλάλησα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ
 τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτόν, τοῦ εἶναι εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς κατάραν,
 καὶ διέρρηξας τὰ ἱμάτιά σου καὶ ἔκλαυσας ἐνώπιόν μου, ἰδοὺ προσ-
 10 τίθῃμι σε πρὸς τοὺς πατέρας σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὕψει πῦσι
D τοῖς κακοῖς οἷς ἐπάξω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας
 αὐτόν, τοῦ εἶναι εἰς ἀφανισμόν.” ὕθεν ζήλω θείῳ κινούμενος
 οὐ μόνον τὰ πανταχοῦ εἰδωλά τε καὶ σεβάσματα κατέστρεψεν ἐκ
 βύθριον, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰδωλολάτρας τοὺς μὲν ἔτι ζῶντας ὠλό-
 15 θρηνεσε, τοὺς δὲ ἤδη τεθνηκότας ἐν τοῖς τάφοις κατέκαυσε. καὶ
 ἐπάρας τοὺς ὑφθαλωμοὺς ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ
 εἶπε “τί τὸ σκόπελον ἐκείνο, ὃ ἐγὰ βλέπω;” καὶ φασὶν οἱ ἄνδρες
 τῆς πόλεως “ὁ ἀνθρώπος τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὃ προφητεύσας τοὺς
 λόγους τούτους ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον Βεθῆλ.” καὶ εἶπεν “ἄφετε
 20 αὐτόν· μηδεὶς κινήσῃ τὰ ὀστέα αὐτοῦ.” καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἐγ-
 γαστριμύθους καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ πᾶν βδέλυγμα καὶ
P 112 προσόχθισμα ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐξῆρε· καὶ ἐπέστρεψε πρὸς κύριον
 ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ἰσχυΐ καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον

noluit ipse legere. sacerdos itaque recitavit, flevitque universus populus. sacerdos, ut primum legendi finis factus est, clamorem sustulit. rex autem ingenti dolore percussus, quod deprehenderet tot annos legem dei conculcatam fuisse, vestes suas laceravit; graviterque metuens misit qui Oldam mulierem fatidicam consulere, quidnam a rege ac toto populo deus requireret. ea respondit sic fari deum: “quandoquidem cor tuum emollitum est, esque me reveritus, cum audires me pronuntiare hunc locum et eius incolas pessundatum atque execrationi obnoxium iri, ac quando propterea scissis vestibus coram me lacrimas fudisti, ideo eo ego te in pace mori sinam, ne conspicias calamitates quas ego huic loco et eius habitatoribus infligam, uti eos aboleam.” inde Iosias divino fervore animi instinctus non modo quae ubicunque locorum exstabant simulacra et superstitiosi cultus instrumenta funditus excidit, sed et cultores eorum alios vivos perdidit, alios mortuos in bustis cremavit. cumque tumulum conspexisset sub quo vir dei iacebat, quaesivit quisnam esset ille scopulus. oppidanis respondentibus cippum esse divini istius hominis qui de Bethelico altari esset vaticinatus, relinqui eum et ossa eius non moveri iussit. idem ariolos, falsos vates, atque quicquid flagitiosum et abominandum erat Hierosolymis, extirpavit: seque ad dominum toto corde ac pectore convertit, omnibus viribus annexus ad Mo-

Μωϋσείως. διδὸν δὴ καὶ τὸ πάσχα τοιοῦτον ἐποίησεν οἷον οὐ γέγονεν ἀπὸ χρόνων Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ Σαμουήλ· ἐν ᾧ βόας μὲν ἔθυσσε χιλιάδας ἑβ', πρόβατα χιλιάδας λη'. καὶ κατωρθώθη, φησί, τὰ ἔργα Ἰωσίου ἐναντίον κυρίου, ἐν καρδίᾳ πλήρει εὐσεβείας· καὶ γὰρ ὁμοιος αὐτῷ οὐκ ἐγεννήθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνέστη ὁμοιος αὐτοῦ. πλὴν οὐκ ἀπεστράφη κύριος ἀπὸ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, οὗ ἐθυμώθη ἐν τῷ Ἰούδα, ἐπὶ τοὺς παροργισμοὺς οὓς παρώργισεν αὐτὸν Μανασσῆς. ἐφ' ὧν χρόνων καὶ τὸ Βυζάντιον ὑπὸ Βύζου βασιλέως τῆς Θράκης ἐκτίσθη, ὡς δέ τινες, ὑπὸ Με- B
10 γαρτων. ἐφ' ὧν καὶ Σίβυλλα ἡ Σαμωναία ἐγνωρίζετο.

Μετὰ δὲ Ἰωσίαν ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτοῦ, ὃς ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ληφθεὶς ὑπὸ Νεχαὼβ βασιλέως Αἰγύπτου ἀπήχθη εἰς Αἴγυπτον, ἐν ἧ καὶ ἀπέθανε, βασιλεύσας μῆνας τρεῖς. ἐφ' οὗ οἱ Ἰσραηλιῖται, καθὼς φησὶν Ἰώσηπος, ἐκ 15 τοῦ κρατῆσαι τὴν τοῦ Ἰουδα φυλὴν καὶ κατοικῆσαι τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, οὗτοι μὲν ἐκλήθησαν Ἰουδαῖοι, ἡ δὲ πόλις ἡ καὶ Σιών Ἰουδαία, ἣτις πάλαι μὲν Ἰεβουὺς ἐλέγετο διὰ τὸν Ἰεβουσσαῖον κατοικῆσαι τὸν τόπον ἐκεῖνον. Δαβὶδ δὲ Ἱερουσαλήμ προσηγέρευσεν, ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τεκνησάμενος τὸ ὄνομα· ἐν ὄρει C
20 γὰρ ἐστὶν ὑψηλοτάτῃ κατωκοδομημένη, ἐν ᾧ κύριος ὤφθη τῷ Δαβὶδ ἐν ἀλώνι Ὄρνυ τοῦ Ἰεβουσσαίου, ἐν τῇ θραύσει τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἄλογον ἐπαρίθμησιν. καὶ τὸ μὲν ὄρος Ἑβραϊδὶ φωνῆ λέγεται Ἄρ, ἡ δὲ πόλις Σαλήμ. ὁ οὖν Δαβὶδ νέον τόπον εἰς βα-

15 περιγρατῆσαι margo P

saicae legis observationem. ideo etiam Pascha tale celebravit quale post Iosiam et Samuelum actum nullum fuit. mactavit enim boum milia 12, ovium milia 38. testatur scriptura probata fuisse deo Iosiae officia, a corde pietatis pleno profecta: nam similis eius neque ante neque post ipsum exstitit. neque tamen iram in Iudaeos conceptam deus deposuit, memor quibus modis ipsum Manasses irritasset. eo tempore etiam Byzantium a Byzo Thraciae rege conditum est: alii Megarenses eius urbis auctores faciunt. tunc et Sibylla Samonaea innotuit.

Iosiae successit Ioachazus filius. is voluntati dei adversatus est, captusque a rege Aegypti Nechabo est, inque Aegyptum captivus abductus ibi periit. tantum tres menses regnum tenuit. huius aetate, ut narrat Iosephus, obtinuit ut Israelicus populus a Iudaea tribu, quae ceteris multo praestabat, Iudaei dicerentur, urbs autem Sion Iudaea denominaretur. antiquitus ea Iebus appellata fuit, a Iebusaeis ea loca habitantibus: Davidus autem Hierosolymae nomen ei imposuit ab eventu: est enim in altissimo monte extracta, quo in monte dominus Davido apparuit ad aream Ornae Iebusaei, cum ob imprudenter factam populi recensionem populus peste affligeretur. etenim mons Ebraeo sermone Ar dicitur, urbs autem Salem. itaque Davidus, cum novam sibi regiam con-

σπλειον κατασκευάζων Ἀρσαλήμ ὠνόμασεν, ὃ ἔστι τόπος εἰρήνης.
 Ἱερουσαλήμ δὲ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν παρενηνεγμένη κέκληται διὰ τὴν
 καλλιφωνίαν.

Μετὰ δὲ Ἰωαχὰζ ἐβασίλευσεν Ἰωακείμ καὶ Ἐλιακείμ ὁ ἀδελ-
 D φὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐλθὼν 5
 Ναβουχοδονόσορ ὁ διάδοχος Μαροδάχ, καὶ πολιορκήσας τὴν Ἰου-
 δαίαν, ὑπόφορον αὐτὴν ἐποίησεν. ἀθετήσαντος δὲ τὴν φορολο-
 γίαν Ἰωακείμ ἦλθε πάλιν εἰς Ἱερουσαλήμ Ναβουχοδονόσορ, καὶ
 τοῦτον χειρωσάμενος καὶ ἀνελὼν καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι κε-
 λεύσας ἄταφον ἐπὶ πολὺν κατέλιπε χρόνον, βασιλεύσαντα ἔτη 10
 δεκα. περὶ οὗ φησὶν Ἱερεμίας “τάδε λέγει κύριος ἐπὶ Ἰωακείμ
 υἱὸν Ἰωσίου· οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον. οὐ μὴ κόπονται αὐτόν,
 ὧ ἀδελφέ, οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτόν, οἳ μοι, κύριε, καὶ οἳ μοι,
 ἀδελφέ· ἀλλὰ ταφὴν ὄνου ταφήσεται, καὶ συμψηφισθεὶς ῥιφή-
 P 113 σεται ἐπέκεινα τῆς πύλης Ἱερουσαλήμ.” τότε καὶ Δαυιὴλ ἀπήχθη 15
 καὶ οἱ τρεῖς παῖδες καὶ ἄλλοι τοῦ λαοῦ πλείστοι καὶ μέρος τῶν
 σκευῶν κυρίου εἰς Βαβυλῶνα. οἱ δὲ ὕγιοι τρεῖς παῖδες υἱοὶ Ἐζε-
 κίου εἰσίν. ἐν γὰρ τῷ ἀναστῆναι αὐτόν ἀπὸ τῆς νόσου, ἀποστῆ-
 λαι δὲ πρὸς αὐτόν Μαροδάχ υἱὸς Βαλαδὰν βασιλεὺς Βαβυλῶνος
 ἐπιστολὴν καὶ δῶρα (ἤκουσε γὰρ ὅτι ἠρρώστησε, καὶ ἀνέστη), 20
 ὑπέδειξεν αὐτὸς τοῖς ἀγγέλοις Μαροδάχ πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ
 καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ. πρὸς ὃν λυπούμενος εἶπεν Ἡσαΐας
 ὁ προφήτης “ἄκουσον λόγον κυρίου. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, καὶ

didisset, Arsaalem nuncupavit, quod significavit locum pacis: in Graecum
 autem sermonem ea vox traducta ob soni concinnitatem in Hierosolyma
 deflexit.

Post Ioachazum regnavit Ioacimus, collegamque habuit fratrem
 Eliacimum. is quoque Ioacimus ea fecit quae deo displicerent. itaque
 Nabuchodonosor Merodachi successor Iudaeam bello invasit ac sibi tri-
 butariam fecit; et cum tributum Ioacimus, quod pactus erat, recusaret,
 denuo in Iudaeam duxit. Hierosolymisque potitus Ioacimum in suam
 potestatem redactum interfecit, ac de muro proiectum longo tempore in-
 sepultum iacere iussit, functum regno annos 11. de hoc ita Ieremias
 (cap. 22) “haec pronuntiat deus de Ioacimo Iosiae F. vae isti viro. non
 eum plangentes clamabunt, eheu frater: neque inter plorandum, eum
 dominum ac fratrem inclamabunt: sed asini sepultura ei obtinet, et
 cum computruerit, proicietur ultra portam Hierosolymorum.” tunc Ba-
 bylonem abductus est Daniel ac tres pueri, et de populo plurimi, ac
 pars vasorum domini. ceterum tres isti sacri pueri filii sunt Ezechiae.
 cum enim ex morbo convaluisset Merodachus Baldanis F. rex Babylo-
 nis, ad eum misit literas et munera, gratulans quod eum sanitati resti-
 tutum audivisset. huius legatis Ezechias omnes suas divitias atque the-
 sauros demonstravit. quod factum moleste ferens Esaias, ita est regem
 suum allocutus (4. Reg. 20) “audi sermonem domini. ecce appetet

ληφθήσονται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ ὅσα ἐθῆσαύρισαν οἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ εἰς Βαβυλῶνα ἀπενεχθήσονται. ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν σου τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ σοῦ Β λήψονται καὶ ποιήσουσι σπάδοντας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος." τῷ δὲ εἰκοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, τετρακισχιλιοστῷ δὲ καὶ ἐνενηκοστῷ τετάρτῳ τοῦ κόσμου, διεσάφησε τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ ὁ Δαυιδ. τῷ δὲ τετρακισχιλιοστῷ εκατοστῷ δεκάτῳ ἔτει τὰ κατὰ τὴν κάμινον τῶν ἁγίων τριῶν παιδῶν ἐπράχθησαν. τοῦ γὰρ Βαλτάσαρ, ὃς καὶ Ῥινγλίσαρος ἐλέγετο, 10 κίνοντος ἐν τοῖς ἱεροῖς σκεύεσιν οἴκου κυρίου σὺν τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ ταῖς παλλακαῖς ἐν δείπνῳ, εἶδεν ἀνθρώπου δακτύλους γράφοντας ἐν τῷ τοίχῳ· ὧν τὴν γραφὴν μόνος Δαυιδ ἠρμήνευσεν. ἔχει δὲ οὕτως. *μανί· ὁ ἔστιν, ἐμέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν βασιλείαν σου καὶ ἐπλήρωσεν αὐτήν. θεκέλ· καὶ ἐστάδμησεν ἐν 15 ζῳῳ καὶ εὐρέθη ὑπεροῦσα. φαρές· διήρηται ἡ βασιλεία σου καὶ ἐδόθη Μήδοις καὶ Πέρσαις. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀναιρεῖται Βαλτάσαρ.*

Ἀρχμαλωτισθείσης τῆς Ἱερουσαλήμ Ἱερემίας, καίτοι πολλὰ παρὰ τῶν Χαλδαίων ἀναγκασθεὶς, ἤρετίσατο μᾶλλον μετὰ τῶν 20 καταλειφθέντων πενήτων ἐναπομείναι. καὶ ὡς αὐτὸν εἰς τὸν βόρβωρον ἐβαλλόν, πολύστιχον βιβλίον συνέταξε. κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείτους καὶ Ἰεζεκίηλ ὁ Θεότατος ἀρχμαλωτος ἀπαχθεὶς, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ λαχὼν τοῦ Χοβάρ, διανοιγέντων αὐτῷ τῶν οὐρανῶν εἶδε 20 δόξαν Θεοῦ, πνεῦμα ἐρχόμενον ἀπὸ βορρᾶ καὶ νεφέλην ἐν αὐτῷ καὶ

dies, qua die omnia de domo tua auferentur, quaecunque maiores tui in hanc usque diem congesserunt, atque omnia Babylonem deportabuntur. quin et filios tuos a te procreatos abducent, et eunuchos in regia Babylonica constituent." anno regni Nabuchodonosoris vigesimo, qui fuit ab exordio mundi annus 4094, Danielus regis insomnia interpretatus est. sedecim annis post tres isti sancti pueri in inflammatum furnum sunt coniecti. Baltasar, qui et Riniglisar nominatur, in convivio cum suis principibus ac pellicibus bibens de sacris dei vasis, digitos hominis vidit in parietem scribentes, quam scripturam nemo praeter unum Danielum interpretatus est. ita autem habet. *mani: hoc est, deus dimensus est tuum regnum, idque absolvit. thecel: in trutina examinavit, ac deprehensum est id deficere. phares: abscissum est regnum tuum Medisque et Persis traditum. atque ea ipsa nocte interfectus est Baltasar.*

Hierosolymis captis Ieremias, tametsi eum vehementer urgerent Chaldaei, tamen praetulit ibi cum relictis egenis permanere. cumque esset in voraginem abiectus, magnum librum composuit. eo tempore etiam divinisissimus Ezechielus captivus abductus, cum ad fluvium Chobarem degeret, caelis ipsi apertis maiestatem dei vidit, ventum a Borea

φέγγος κύκλοθεν, τὴν τριάδα φανταζόμενος. ἐκεῖ καὶ τῶν χειρουβιμ εἶδεν ὑποτύπωσιν, ἐν προσώπῳ ἀνθρώπου καὶ μόσχου καὶ λέοντος καὶ αἰετοῦ ὑποτυπουμένην. ὑπεράνω δὲ τούτων, ὡς εἶδος ἀνθρώπου, τὸν θεὸν ἀνθρώπον ὁρῶν δι' αὐτοῦ προφήτης τοῦ Ἰσραὴλ κατέστη, καὶ τῶν ἰσομένων τὴν γνώσιν ἐντεῦθεν μεμυστα-5 γώγεται.

Μετὰ δὲ Ἰωακείμ ἐβασίλευσεν Ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Ἰωακείμ, διὰ προστάγματος Ναβουχοδονόσορ. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ περὶ τοὺς φόρους ἀγνωμονήσαντος αὐτοῦ ἦλθεν αὐτῷς Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, 10 P 114 καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν. πρὸς δὲ Ἰεχονίας ἐξῆλθε σὺν μητρὶ καὶ τέκνοις καὶ τοῖς ἄρχουσιν αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθον οἱ μεγασιτᾶνες Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐξήνεγκαν τοὺς θησαυροὺς κυρίου καὶ τοῦ βασιλέως καὶ τὰ χρυσᾶ σκεύη ἃ ἐποίησε Σολομῶν ἐν ναῷ κυρίου. τὸν δὲ Σεδεκίαν ἀντὶ Ἰεχονίου καταστήσας, ἀπώ- 15 κισεν Ἰεχονίαν εἰς Βαβυλῶνα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, βυσιλεύσαντα μῆνας τρεῖς. περὶ οὗ πάλιν Ἱερεμίας ἔλεγεν “ἤτιμῶδῃ Ἰεχονίας ὡς σκεῦος οὗ οὐκ ἔστιν χρεῖα, ὅτι ἀπερόρηθαι καὶ ἐξεβλήθη εἰς γῆν, ἣν οὐκ ᾔδει, λέγει κύριος. γῆ, γῆ, ἄκουσον λόγον κυρίου, γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἄνθρω- 20 B πον, ὅτι οὐ μὴ ἀύξηθῆι ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνον Δαβὶδ, ἄρχων ἔτι ἐν τῷ Ἰούδα.” μετὰ δὲ Ἰεχονίαν ἐβασίλευσεν Σεδεκίας, πατράδελφος αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονη-

venientem, nubemque in eo et splendorem in orbem circumfusum. quo viso trinitatem est imaginatus. ibi et Cherubinorum vidit repraesentationem, in forma hominis vituli leonis et aquilae, ac supra hos queandam humana specie, nimirum deum qui humanam naturam induit, cernens, qui eum Israelicis vatem constituit futurorumque cognitioni initiavit.

Post Ioacimum Iechonias filius eius, cui et Ioachimo nomen fuit, iussu Nabuchodonosoris regnum accepit. vixit et ipse impie, et tributum mala fide persolvit. eapropter ad Hierosolyma rursus cum exercitu Nabuchodonosor accessit urbemque obsedit. exiit ad eum Iechonias cum matre liberis et primoribus. et qui erant apud Nabuchodonosorem, primi in urbem ingressi thesauros tam sacros quam regios, omniaque aurea templi dei instrumenta, quae Solomon fecerat, exportarunt. Sedechiam regno barbarus praefecit, Iechonia, cum is anni quadrantem regnum gessisset, una cum matre et principibus Babylonem deportato. de hoc Iechonia sic Ieremias pronuntiavit (cap. 22) “nullius pretii est Iechonias, perinde atque vas nullis usibus idoneum. est enim abiectus, et eiectus in terram sibi ignotam, ait dominus. o terra, terra, audi sermonem dei. scribe hunc hominem, virum abdicatum: non enim usquam ex semine eius adolescet vir, qui in solio Davidico sedeat aut porro in Iuda princeps sit.” ergo post Iechoniam patrus eius Sedechias regnavit, qui et ipse deum sua vita offendit et pacti tributi fidem

ρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ περὶ τὴν φορολογίαν ὡσαύτως παρο-
 σπονδήσαντος αὐτοῦ ἦλθε πάλιν Ναβουχοδονόσορ εἰς Ἱερουσαλήμ,
 καὶ ἐπολιόρκει αὐτὴν ἔτη δύο. καὶ προφητεύσας Ἱερεμίας τὴν
 ἔκλειψιν τῆς πόλεως δέσμιος ἐβλήθη ὑπὸ Σεδεκίου ἐν λάκκῳ. μετὰ
 5 δὲ τὸ λυθῆναι αὐτὸν τοῦ δεσμοῦ, λαβὼν τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ θυ-
 σιαστήριον καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὴν λυχνίαν ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν λόγῳ
 κυρίου, μέλλονσαν τὴν πόλιν ἤδη παραλαμβάνεσθαι, κατέκρυπεν
 ἐν ἀθήλῳ τόπῳ· καὶ οὐχ εὐρέθησαν ἔτι, ὡς ἡ τῶν Μικαβαίων βί- C.
 βλος λέγει. ὁ δὲ γε Ναβουχοδονόσορ παραλαβὼν τὴν πόλιν ἐνέ-
 10 πρησε πᾶσαν. τὸν δὲ Σεδεκίαν χειρωσάμενος τὴν μὲν γυναῖκα
 καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ κατ' ὀφθαλμοὺς ἀνείλεν, αὐτὸν δὲ ἐκτυφλώ-
 σας καὶ δεσμοῖς κρατήσας εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτον ἀνήγαγε,
 βασιλεύσαντα ἔτη τρία, καὶ τὸ πλῆθος ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον ἐπὶ
 15 ἔτη ὅ. τοῦτῳ τῷ Σεδεκίᾳ εἶπέ τις προφήτης πρὸ τῆς αἰχμαλω-
 τίας ἀπαχθῆναι εἰς Βαβυλῶνα. καὶ ἄλλος εἶπεν αὐτῷ “μὴ φο-
 βῶ· οὐ γὰρ ἴδης Βαβυλῶνα.” καὶ ἀμφότεροι ἠλήθυσαν· κατήλ-
 θε γὰρ, ὡ μὴν ἐθέασατο αὐτὴν· τυφλὸς γὰρ ἦν. περὶ οὗ Ἱερεμίας
 20 αὐτὸς ἔφη “οὕτως εἶπε κύριος ἐπὶ Σεδεκίαν· ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐ-
 τὸν εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ πατάξει αὐτόν, καὶ λή-
 ψονται ἐπ' αὐτὸν κατάρων λέγοντες ποιήσαι σε κύριος ὡς Σεδεκίαν
 καὶ ὡς Ἀχιάβ, οὓς ἀπειτηγάνισε βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν πυρὶ, δι-
 25 ἦν ἐποίησαν ἀνομίαν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐμοιχῶντο τὰς γυναῖκας
 τῶν πολιτῶν αὐτῶν, καὶ λόγον ἐχρημάτισαν ἐπὶ τῷ ὀνόματι μου
 ὃν οὐ προσέταξα αὐτοῖς, λέγει κύριος.”

fefellit. rursum itaque Nabuchodonosor ad Hierosolyma accessit, urbem-
 que biennium obsedit. Ieremiam, fore ut urbs capiatur vaticinans,
 Sedechias in foveam abiecit. is postquam solutus est, iamiam
 capienda urbe, iussu dei arcam aram et mensam et lucernam de templo
 abstulit, et loco ignoto occultavit; neque deinde ea inventa sunt, uti
 quidem liber Machabaeorum tradit. urbe potitus Nabuchodonosor eam
 totam incendio vastavit. Sedechiam vero nactus uxorem eius et liberos
 ipso vidente trucidavit: tum ipsi oculos eruit, atque in vinculis Babylo-
 nem abduxit, cum is triennium imperasset. populum quoque captivum
 abduxit, qui eo in exilio annos 70 mansit. huic Sedechiae quidam vates
 ante captam urbem praedixerat eum Babylonem abductum iri, alius non
 esse ipsi metuendum ne Babylonem esset visurus. verum uterque dixit:
 Babylonem quippe, in quam luminibus privatus venit, non conspe-
 xit. de Sedechia sic Ieremias (cap. 29) “haec deus de Sedechia dicit.
 ecce trado eum in manus regis Babylonis. is feriet eum: sumeturque
 de eo formula execrandi haec: agat tecum deus ut cum Sedechia et
 Achibab, quos rex Babylonius igne frixit, propter flagitia quae Ierusa-
 lem perperaverunt stuprandis civium uxoribus, et praetantu nominis
 mei vaticinando quae ipsis non mandavi, inquit dominus.”

Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς αἰχμαλωσίας ἀπέστειλε Ναβουχο-
 donόσορ τὸν Ναβουζαρδάν ἀρχιμάγειρον αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ,
 P 115 καὶ τὸν μὲν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς πε-
 ριλειφθέντας πάντας οἴκους ἐνέπηρσε, διαρκέσαντα τὸν θεῖον οἶκον
 ἀπὸ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς ἕτεσι υμβ', τοὺς δὲ χαλκοῦς δύο μεγά- 5
 λους στύλους καὶ τὴν χαλκῆν θύλασσαν καὶ τοὺς ὑποκάτω αὐτῆς
 δώδεκα μόσχους καὶ τὰ ὑποστηρίγματα καὶ πάντα τὸν ἐν καὶ κυ-
 ρίου χαλκὸν συντρίψας ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ μέντοι καὶ
 τὰς χρυσαῖς φιάλας καὶ τὰς ἀργυρᾶς καὶ τὰς χαλκᾶς. καὶ οὐκ ἦν
 σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ τῶν σκευῶν πάντων ὧν ἔλαβε ὁ ἀρχιμάγειρος. 10
 τῶν δὲ ἐπιλοίπων Ἰουδαίων τοὺς ἐπισήμους ἀπαγαγὼν πρὸς Να-
 βουχοdonόσορ τοὺς μὲν ἐθανάτωσε τοὺς δὲ δούλους παρέδωκε.
 B τὸν δὲ Σεδεκίαν ἐπὶ σκότει καθίσας μυλωθρεῖν κατεδίκασεν. ἐφ'
 οὗ ἡ παντελής καὶ πρώτη ἄλωσις τῆς Ἱερουσαλήμ γέγονεν, οὐκέτι
 βασιλευθείσης ὑπὸ Ἰουδαίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Χαλδαίων κρατηθεῖ- 15
 σης. τοιγαροῦν τρίτον Ναβουχοdonόσορ ἐπὶ ἔβρησε τὴν Ἱερουσα-
 λήμ, πρῶτον μὲν ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει Ἐλιακεῖμ ἀνῆλθε καὶ ἔλαβε
 σὸν τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἅγιους τρεῖς παῖδας καὶ Δανιήλ, ἔτος
 ἄγων τῆς βασιλείας πρῶτον, δεύτερον δὲ ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ
 Ἰερονίου τοῦ καὶ Ἰωακείμ, ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν τε τὸν Ἰερονίαν καὶ 20
 τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ Ἰεζεκιήλ τὸν προφήτην, ἔτος ἄγων αὐτοῦ
 τῆς βασιλείας ὄγδοον, καὶ τρίτον ὅτε ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει τοῦ Σε-
 C δεκίου τὸν ναὸν ἐνέπηρσε καὶ τὸν Σεδεκίαν ἐξετύφλωσε καὶ τοὺς
 υἱοὺς αὐτοῦ κατέσφαξε καὶ τὸ πλῆθος ἀπήγαγε αἰχμάλωτον

Anno a capta urbe tertio Nabuchodonosor Nabuzardanem principem
 militum misit Hierosolyma. is aedem dei, domum regis, et reliquas do-
 mos omnes combussit. templum dei annos, a quo tempore primum ae-
 dificatum est, duravit 442. ceterum duas magnas aereas pilas et mare
 aereum et duodecim ei suppositos vitulos ac bases, denique quicquid ae-
 ris in templo fuit, contritum secum Babylonem abduxit. quin et pateras
 aureas argenteas aereasque secum abstulit: pondus aeris vasorum quae
 avexit, est immensum. reliquorum adhuc Iudaeorum praecipuos, ad Na-
 buchodonosorem abductos, partim occidit, alios in servitutem tradidit.
 In Sedechiam lata est sententia uti in tenebris sedens pistrinum agita-
 ret. sub hoc Sedechia prorsus ac primo Hierosolyma capta non Iudaeis
 postmodo sed Chaldaeis regibus subdita fuit. ter omnino Hierosolyma
 Nabuchodonosor oppugnavit. primum, cum regnante tertium annum
 Eliachim adscendit, secumque inter alios etiam Danielum ac tres istos
 sanctos pueros abduxit, primo sui regni anno. secundum, quando tertio
 mense regni Iechoniae, qui et Ioacimus dicitur, anno sui regni octavo,
 Iechoniam cum matre et Ezechielum vatem abduxit. tertium, cum unde-
 cimo anno regni Sedechiae, sui undevigesimo templum cremavit, Sede-

ἐπὶ ἑτῆ ἑβδομήκοντα, ἔτος ἄγων τῆς βασιλείας ἐννεακαιδέκατον.

Μετὰ καὶ τοὺς προειρημένους τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖς ἐβασίλευσεν, ὡς εἴρηται, Ναβουχοδονόσορ ἔτη κδ', ὃς καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ ἐκράτησεν ἔτη ἐπτύ, καὶ πόλιν μεγίστην εἰς Βαβυλῶνα ἔκτισεν, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ λίθων λελαξευμένων, ἐχόντων ἀνὰ τρεῖς πήχεις τὸ πλάτος, καὶ μῆκος ἀνὰ πήχεις ἑξ. τὸ δὲ περίμετρον αὐτῆς ἐποίησε στάδια μ', γινόμενα μίλια ζυ', τὸ δὲ ὕψος τοῦ τείχους πήχεις π' καὶ τὸ πλάτος πήχεις λ', τὸ δὲ ὕψος τῶν πύργων πηγέων ρ' καὶ τὸ πλάτος ξ'. τῶν δὲ πυλῶν χαλκῶν οὖσαν τὸ ὕψος ἦν πηγέων ν', τὸ δὲ πλάτος πηγέων κ'. ἔγγιστα δὲ τῆς πόλεως ὠρύξε κινστέρναν, καὶ περιετείχισεν ἀξιολόγως· τὸ βάθος αὐτῆς ὄργυιαὶ μ', τὸ δὲ περίμετρον αὐτῆς στάδια μ'. ὑπερθεῖν δὲ αὐτῆς κατεφύτευσε δένδρα παντοδαπά, ὡς παρομοιοῦσθαι βασιλεύουσιν ὄρεσιν· ὃ καὶ κρεμαστὸν παρῴδειον ὠνόμασεν· ἐν αὐτῷ μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτοῦ περιπολῶν, καὶ τοὺς κάτω καθορῶν ἐξ ἀπόπτου, ἕπ' οὐδενὸς τῶν κάτωθεν ὠρᾶτο. ἐκεῖσε διαπορευόμενος στόματι ὑπερηφάνῳ εἶπεν "οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ εἰς οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου, εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου ᾠκοδόμησα;" καὶ ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ὄντος φωνῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γέγονε "σοὶ λέγεται Ναβουχοδονόσορ· ἡ βασιλεία σου παρῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ ἀνθρώπων ἐκδιώξουσί σε, καὶ μετὰ θηρίων ἡ κατοίκησίς σου, καὶ

chiae oculos eruit, filios eius necavit, populumque captivum abduxit, annos 70 ea eondicione acturum.

Post Assyriorum reges, quos rettulimus, regnum, sicuti diximus, ad Nabuchodonosorem est devolutum, qui id 24 annos tenuit. idem Hierosolyma annos 7 in sua potestate habuit; et Babylonem urbem maximam exstruxit ex latere cocto et lapidibus dolatis, quorum singuli tres cubitos lati, sex cubitos longi. ambitus urbis fuit stadia 40, quae faciunt miliaria 6. s. muri altitudo cubiti 80, latitudo 30, altitudo turrium cubiti 100, latitudo 60. portarum (erant autem aerae) altitudo cubiti 50, latitudo 20. proxime urbem cisternam fodit, muroque praeclare eam circumvenit, profundam ulnas 40, ambitu stadiorum 40. supra hanc plantavit omnis generis arbores, ita ut monti densis arboribus obsito hortus similis videretur: appellavit ipse hortum pensilem. in eo cum mulieribus suis degebat, desuper omnia cernens, ipse omnium conspectui exemptus. ibi obambulans arroganter ita est fatus "nonne haec est magna urbs Babylon, quam meis ego viribus mihi regiam exstruxi, gloriae mihi honorisque futuram?" cum adhuc in ore ei haec verba haererent, vox de caelo edita est talis. "tibi hoc, o Nabuchodonosor, dicitur. regnum tuum a te ablatum est, et ab hominibus expelleris, degesque inter feras,

χόρτον ὡς βοῦν ψωμοῦσί σε, καὶ ἐπτά καιροὶ ἀλλαγῆσονται ἐπὶ σε, ἕως οὗ γνῶς ὅτι κυριεύει ὁ ἕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἂν δόξῃ δώσει αὐτήν.” καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώθη, καὶ ἐν ἐρήμοις

B ἠῦλίσθη καὶ ὄρεσι· γέγονε γὰρ τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ σὺν τῇ κεφα- 5
λῇ ὡς βοῦς, καὶ οἱ πόδες σὺν τοῖς ὀπισθίοις ὡς λέων. ἀπεκαλύφθη δὲ τῷ ἁγίῳ Δανιὴλ περὶ τούτου, ὅτι διὰ τὴν ἄλογον αὐτοῦ φιληδονίαν καὶ σκληροκαρδίαν ὑπὸ ζυγῶν ὡς βοῦς ἐγένετο τῷ Βε-
λιάρῳ, λέων δὲ διὰ τὸν τυραννικὸν καὶ ἀρπακτικὸν καὶ θηριωδέστα-
τον αὐτοῦ τρόπον· οἱ γὰρ δυνάσται ταύτην ἔχουσι τὴν ἀρχήν, ἐπὶ 10
τέλει δὲ ὡς θῆρες ἀρπάζουσιν ὀλοθρεύοντες καὶ ἀναιροῦντες. καὶ ὡς βοῦς ἤσθιε χόρτον, καὶ αἱ τρίχες αὐτοῦ ἠῦξήθησαν, καὶ οἱ ὄνυχες ἐγένοντο ὡς ὄρνέου, καὶ ἡ σὰρξ ἐν ἐπτά καιροῖς ἐπαχύνθη καὶ ἐμελανώθη τῇ κακοπαθείᾳ, καὶ ἡ γλῶσσο αὐτοῦ ἤρθη τοῦ μὴ λαλεῖν. καὶ νοῶν εὐθὺς ἐδάκρυε, καὶ ἀπὸ τοῦ κλαίειν οἱ ὀφθαλ- 15

C μοὶ αὐτοῦ ἐγένοντο ὡς κρέας. καὶ πολλοὶ ἐξιόντες οὐχ ἐώρων αὐ-
τὸν πλὴν τοῦ ὀπίου Δανιὴλ· οὗτος γὰρ πάντα τὸν χρόνον τῆς ἀλ-
λοιώσεως αὐτοῦ ἐν προσευχαῖς ἦν περὶ αὐτοῦ. καὶ μετὰ τὸ ἀλλα-
γῆναι τοὺς ἐπτά καιροὺς ἀποκατέστη εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἐποίησε ἕξ
ἡμῖς χρόνους ὑποπίπτων καὶ ἐξομολογούμενος τῷ κυρίῳ, μῆτε 20
ἄρτον φαγὼν μῆτε οἶνον πιών, ἀλλ’ ἐν ὀσπρίοις βρεκτοῖς καὶ λα-
χύνοις διαζῶν κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου Δανιὴλ προσάλλησιν, καὶ
τὸν κύριον ἐξιλιούμενος πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ. μετὰ

pascerisque tanquam bos herbis, septemque annos haec mutatio durabit, dum discas altissimum in regna hominum potestatem habere; qui regnum, cui velit, ipse concedat.” et ea ipsa hora impletus est hic sermo, exactusque ab hominibus in solitudinibus et montibus delituit. nam prior corporis pars cum capite in bovis, posterior cum pedibus in leonis formam abierunt. patefactum autem est beato Danielo eum propter brutam voluptatum cupiditatem cordisque obstinationem Beliarī sub iugum instar bovis traditum: leonis formam tyrannicis rapacibus ac ferissimis moribus meruisse. quippe praepotentes tale habent exordium, et in fine ferarum instar rapiunt perdetes ac necantes. is ergo bovis instar herba se pavit, creveruntque crines eius, et ungues avium unguibus similes facti sunt, septennioque caro eius increassata est, victusque eum tam foedus denigravit: ademptus est et sermonis usus, et secum cogitans lacrimabat, fiendoque oculi eius instar carnis redacti sunt. multi autem cum exirent, eum non viderunt, solo Danielo excepto. is enim toto eius mutationis tempore pro ipso deprecatus assidue fuit. exacto septennio Nabuchodonosor ad se rediit, sexque deinceps annos et anni semissem exegit, deo sese submittendo et delicta sua confitendo; neque vel panem edit neque vinum bibit, vitam madefactis leguminibus et oleribus tolerans, magni Danieli hortatu, deumque toto vitae suae tempore placans.

δὲ ταῦτα πάλιν φησὶν ὁ αὐτὸς περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀποκαταστάσεως
 “ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ αἱ φρένες μου ἐπεστράφησαν ἐπ’ ἐμέ, καὶ εἰς
 τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφή μου ἐπέστρεψεν ἐπ’ ἐμέ, καὶ οἱ
 5 πύργοι μου καὶ οἱ μεγιστᾶνές μου ἐζήτησαν με, καὶ
 5 περὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθη, καὶ μεγαλωσύνῃ περισσο-
 τέρα ἐτίθη μοι. νῦν οὖν ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ αἰνῶ καὶ ὑπερυψῶ
 καὶ δοξάζω τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ
 ἀλλοθινὰ καὶ αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρίσεις, καὶ πάντας τοὺς πορευομέ-
 10 10 δοθεῖσαν πολυλοβίαν ῥώμην τε καὶ περιγάνειαν ὁ θεὸς λόγος ὑπ-
 εμφαίνων διὰ Ἰερεμίου φάσκει “τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ δέδωκα
 πᾶσαν τὴν γῆν τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος δουλεύειν P 117
 αὐτῷ, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ἐργάζεσθαι αὐτῷ. καὶ τὸ ἔθνος
 καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι ἂν μὴ ἐμβάλωσι τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὸ
 15 15 τὸν ζυγὸν αὐτοῦ, ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ σκέψομαι αὐτούς, ἕως
 ἂν ἐκλείψωσιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ.” καὶ “ἰταμόν ἐστι, καὶ οὐκ ἐλεί-
 σαι. φωνὴ αὐτοῦ ὡς θάλασσα κυμαίνουσα. ἐφ’ ἵπποις πολλοῖς
 καὶ ἄρμασι παρυτάσσεται ὡς πῦρ, εἰς πόλεμον ἐπὶ σέ, θύγατερ
 Σιών.” καὶ “ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ὄπλων τῶν
 20 20 ποδῶν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ σεισμῶν τῶν ἄρμάτων καὶ ἤχου τροχῶν αὐ-
 τοῦ οὐκ ἐπιστραφῆσονται πατέρες ἐπὶ υἱοὺς αὐτῶν, ἀπὸ ἐκλήσεως
 χειρῶν αὐτῶν.” καὶ “ἐκ Δαν ἀκουσθήσεται φωνὴ ὀξύτητος ἵπ-
 πων αὐτοῦ.” καὶ διὰ Ἰεζεκίηλ οὕτως λέγει “ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ B
 Σὺρ Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος, ὅς ἐστι βασιλεὺς βα-

secundum haec ipse ita de sua restitutione loquitur. “eo tempore ad
 animum redii, regiamque dignitatem recepi, ac formae meae restitutus
 sum, principesque et praefecti mei me requisiverunt; ac in regno meo
 confirmatus, auctus etiam sum ampliore maiestate. nunc itaque ego Na-
 buchodonosor laudo extollo et praedico gloriam caelestis regis, quoniam
 omnia eius facta recta sunt, ac iustum in moribus eius iudicium. isque
 omnes elate sese gerentes deprimere novit.” sane opes potentiam atque
 gloriam illi a deo concessa, sacra scriptura verbis Ieremiae sic indicat.
 haec dicit dominus. ecce omnem hanc terram Nabuchodonosori regi
 Babylonis in servitutum tradidi, et bestias silvestres, ut ei operentur.
 gens autem et regnum quod eius iugo collum non subdiderit, ferro et
 fame a me punietur, tantisper dum manu eius conficiatur.” item “est
 ferox, et non miserebitur. vox eius est instar sonitus maris fluctuantis.
 curribusque multis instructus, ignis in morem te cinget obsei-
 equi, o filia Sionis.” item “ob vocem impetus eius et arma pedum
 20 20, et propter curruum eius quassationem ac sonitum rotarum, non
 20 20 portentur patres ad filios suos, prae lassitudine manuum suarum.”
 20 20 “ex Dane audietur fremitus equorum eius accelerantium.” sed et
 20 20 machielus ita vaticinatur “ecce ego contra te Tyre adduco Nabuchodo-

σιλέων, μεθ' ἵππων καὶ ἄρμάτων καὶ συναγωγῆς ἰθῶν πολλῶν σφόδρα καὶ περιβαλεῖ σοι τάφρον, καὶ οἰκοδομήσει σε κύκλω χάρακα καὶ περιστάσειν ὄπλων, καὶ τὰς λόγχας αὐτοῦ ἀπέναντί σου δώσει. τὰ τεῖχη σου καὶ τοὺς πύργους σου καθελεῖ ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἵππων αὐτοῦ καλύψει σε κονιορ-5 τὸς αὐτῶν.” καὶ πάλιν “τάδε λέγει Ἄδωναι κύριος. ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τῷ Ναβουχοδονόσορ τὴν γῆν Αἰγύπτου, καὶ λήψεται τὸ πλήθος αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς, καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς. ἀντὶ τῆς λειτουργίας ἧς ἐδούλευσεν ἐπὶ Τύ-
C ρον δίδωκα αὐτῷ τὴν γῆν Αἰγύπτου, καὶ ἀπολώ τὸ πλήθος Αἰ-10 γυπτίων δι' αὐτοῦ.” εἰκότως οὖν ἔλεγε πρὸς αὐτὸν Δανιήλ “σὺ βασιλεὺς βασιλέων, ᾧ ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἰσχυράν τε καὶ κραταιὰν ἔδωκεν, ἐντιμον ἐν παντὶ τόπῳ ὅπου κατοικοῦσιν υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. Θηρία τε τοῦ ἀγροῦ καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν ἐν τῇ χειρὶ σου, καὶ κατέστησέ σε κύριον πάντων. καὶ σὺ 15 εἶ ἡ χρυσοῦ κεφαλὴ τῆς εἰκόνης, καὶ τὸ δένδρον ὃ εἶδες τὸ μεγαλυνθῆν, οὗ τὸ ὕψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ κατόκουν τὰ θηρία, ὅτι ἐμεγαλύνθη καὶ ὑπερἰσχυσας, καὶ ἡ μεγαλωσύνη σου ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἡ κυρεία σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς.” 20

D Μετὰ δὲ Ναβουχοδονόσορ ἐβασιλευσεν Οὐλεμαροδάχ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ἑ, ὅς τὸν Ἰεχονίαν λύσας τῶν δεσμῶν ἐποίησε συνεσιτία-
 τορα αὐτοῦ. περὶ οὗ καὶ ἡ τῶν βασιλειῶν ἱστορία καὶ ὁ Θεὸς Ἰερεμίας ἔφη “καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἐβδόμῳ ἔτει ἀποικι-

nosorem regem Babylonis, regem regum, instructum equis curribus et conductis multarum gentium ingentibus copiis. is te vallo fossaque circumveniet et infestis armis. muros et turres tuas armis deiiciet; pulvisque a multitudine equorum eius excitatus te obteget.” ac rursum “hoc fatur dominus deus. ecce ego Aegyptum Nabuchodonosori trado. is copiis eius potietur ac spolia leget et praedam avertet. Aegyptum ei mercedis loco do, ob navatam mihi adversus Tyrum operam; ac per ipsum perdam multitudinem Aegyptiorum.” itaque consentaneum est quod ei Danielis dixit: “tu rex regum es, cui caelestis deus regnum dedit validum ac potens et ubicunque homines incolunt magni aestimatum. in tuam potestatem tradidit feras agrestes et aëreas volucres, teque omnium dominum constituit. tu es aureum illud statuæ caput, et arbor quae in magnitudinem succrevit, ita ut caelum cacumine attingat, et amplitudo in universam terram porrigatur, sub qua ferae degant. nam potentiam et maiestatem nactus es maximam, maiestasque tua it caelo, et potentia ad fines terrae protenditur.”

Nabuchodonosori successit Ulema-rodach filius, et quinquennium regnavit. is Iechoniam vinculis solutum convivio adhibuit. de quo et in Regnorum historia scriptum est, et Ieremias sic ait (cap. 52) “anno post

σθέντος τοῦ Ἰωακείμ βασιλέως Ἰούδα, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί, ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἔλαβεν Εὐέλᾶδ Οὐλεμαροδᾶχ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ᾧ ἔβασίλευσε, τὴν κεφαλὴν βασιλέως Ἰούδα Ἰωακείμ, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἴκου οὗ ἐφυλάττετο, καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ χρηστά, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸν δίσφρον ἐπάνω τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ἤλλαξε τὴν στολὴν τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἤσθηε διὰ παντός P 118 ἄριστον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας ἕς ἔζησεν." Ἰωακείμ δὲ οὗτος ἐστὶ καὶ Ἰεχονίας· Ἰωακείμ γὰρ τὸν τούτου πατέρα, 10 ἐφ' οὗ καὶ Δανιὴλ ἠχμαλωτίσθη, Ναβουχοδονόσορ ἀνελὼν ἐν Ἰερουσαλήμ ἐφρονεν ἔξω τοῦ τείχους.

Μετὰ δὲ Οὐλεμαροδᾶχ ἔβασίλευσε Βαλτάσαρ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη τρία· ὃς μιάνας τὰ ἱερατικὰ σκευῆ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ συμποσίῳ, ἔπερ ἤγαγεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐξ Ἰερουσαλήμ, ἀνῆρέθη κατὰ θεῖαν ὀργήν. φησὶ γὰρ πρὸς αὐτὸν 15 τηνικαῦτα Δανιὴλ "ὁ Θεὸς ὁ ὑψιστος τὴν βασιλείαν καὶ τὴν μεγαλωσύνην ἔδωκε Ναβουχοδονόσορ τῷ πατρί σου, καὶ ἀπὸ τῆς μεγα- B λωσύνης αὐτοῦ πάντες οἱ λαοὶ φυλαὶ γλῶσσαι ἦσαν τρέμοντες, καὶ φοβούμενοι ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ οὐδὲ ἐβούλετο ἀνῆρει, καὶ 20 οὐδὲ ἤθελεν ἔσωζε. καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερηφανεύεσθαι, κατησχύνθη ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἡ τιμὴ αὐτοῦ ἀσχηρέθη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ μετὰ τῶν θηρίων

2 Εὐίμεροδᾶχ margo P

abductum in vinculis Iocimum regem Iudae trigesimo septimo, vigesima quarta die mensis decimi, Evilmerodachus eo anno Babylonicum regnum adeptus respectum habuit Iochimi regis Iudae, eumque ex custodiis in quam datus fuerat eduxit, benigneque allocutus, solium ei solii regum quae secum habebat Babylone prius attribuit; vesteque qua in custodia usus erat, exutum alia induit; isque reliquum vitae tempus cibum coram rege sumpsit. is Iocimus est, qui etiam Iechonias nominatur. patrem enim eius Iochimum, sub quo in captivitatem abductus est Danielus, Nabuchodonosor necatum Hierosolymis extra moenia abiecerat.

Evilmerodacho frater Baltasar successit, regnavitque annos 3. hic cum in convivio profanasset sacra vasa quae pater ipsius Nabuchodonosor Hierosolymis avexerat, irati dei iussu interfectus est. tunc enim ita eum Danielus est allocutus. "deus altissimus regnum et maiestatem patris Nabuchodonosori dedit, ita quidem ut omnibus populis gentibus ac quavis utentibus lingua nationibus formidolosa fuerit ipsius potentia, atque ipse quos vellet, aut necaret aut vivere sineret. atqui cum is animo extolleretur spiritusque superbos sumeret, per ignominiam est solio regni sui detrusus suoque honore spoliatus, et ab hominibus profligatus, inter

ἐδόθη, καὶ μετὰ τῶν ἀνάγκων ἢ κατοικησις αὐτοῦ, καὶ χόρτον ὡς βοῶν ἐψώμιζον αὐτόν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως οὗ ἔγνω ὅτι κυριεύει ὁ ὑψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὡς ἂν δόξη, δώσει αὐτήν. καὶ σὺ οὖν ὁ εἶδος αὐτοῦ Βαλτάσαρ οὐκ ἐταπεινώσας τὴν καρδίαν σου, καὶ οἱ μεγά- 5 στᾶνες καὶ οἱ παράκοιτοι καὶ αἱ παλλακαὶ σου οἶνον ἐπίνετε ἐν τοῖς ἀγίοις σκεύεσι.” διὰ τοῦτο ἀπεστάλη ἀστράγαλος χειρὸς ἐκ προσώπου αὐτοῦ, καὶ τὴν γραφὴν αὐτοῦ ἐνέταξεν, ὡς προεγράφη.

Καὶ μετὰ τὸ ἀναιρεθῆναι Βαλτάσαρ Δαρείος παρέλαβε τὴν 10 βασιλείαν ὁ Μῆδος, ὃς καὶ Ἀρταξέρξης καὶ Ἀστυάγης, ἔτη ιζ'. ὃς ἔσχε γυναικα τὴν τοῦ Μαρδοχ' Ἐσθήρ, ἐπιλεχθεῖσαν διὰ κάλλος ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν νεανίδων· ἥτις καὶ τὸν ἴδιον λαὸν τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀναιρεῖσθαι μέλλοντα ἐξ ἐπιβουλῆς Ἀμὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου λυτρωσαμένη, παρεσκεύασεν ἐκείνον ἀνασκολοπισθῆναι εἰς 15 ὅπερ ξύλον ἐβουλεύσατο Μαρδοχαῖον τὸν ἐαυτῆς ἀνασκολοπίσαι θεῖον, μὴ τιμῶντα αὐτόν καὶ προσκυνοῦντα. φησὶ γάρ τις τῶν μεγιστάνων “ἰδοὺ ξύλον ἔστησεν Ἀμὸν τῷ Μαρδοχαίῳ πηχῶν ἑ.” καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς “σταυρωθήτω Ἀμὸν ἐκεῖ.” καὶ ἐγένετο οὕτως κατὰ τὴν κέλευσιν τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου. εἰκότως οὖν 20 πεπλήρωται ἡ γραφὴ ἢ λέγουσα “ὁ ποιῶν πονηρὰ εἰς αὐτὰ ἐγκυλισθήσεται, καὶ ὃς δ' ἂν ἐκκαίση κακίαν, ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς. καὶ ὃς παρασκευάζεται δίκτυον ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πλησίον, περιβαλεῖ αὐτὸ τοῖς ἐαυτοῦ ποσὶ. καὶ ὁ ὀρέσων βόθρον τῷ πλησίον

feras vixit, ac apud asinos silvestres habitavit, herbaque se bovis instar pavit, et caelesti rore corpus eius maduit, eo usque dum altissimum regna hominum gubernare eaque suo arbitrio concedere quibus vult intellexit. tu vero filius eius, animo nequaquam submisso, cum principibus concubinis et pellicibus tuis vinum de sacris vasis bibisti.” eam ob rem summa apparuit ei ex adverso manus, cuius scripturae sententiam exquisivit; quae a nobis supra est scripta.

Hoc Baltasare interfecto Darius regnum obtinuit annos 17, Medus natione, qui Artaxerxes etiam nominatur et Astyages. is uxorem habuit Estheram, ob pulchritudinem ex Iudaicis puellis lectam, Mardochoaei cognatam; quae populum Iudaicum, cui Aman copiarum regiarum praefectus summus internecionem erat machinatus, eripuit, effecitque ut is Aman in crucem istam tolleretur, quam in crucem statuerat Estherae avunculum Mardochoeum agere, quod ab eo honore affectus et adoratus non fuisset. dixit enim quidam principum “ecce Aman crucem Mardochoaei constituit; 50 cubitos altam,” et rex iussit in eam crucem suffigi Amanem, itaque, uti imperaverat, factum est. ac sane tum impletum est illud scripturae “qui mala molitur, iis involvetur; et qui auctor facinoris mali existet, eo perdetur. qui rete alteri ponit, suis id pedibus

εις αὐτὸν ἐμπεσεῖται.” καὶ “δι’ ὧν τις ἁμαρτάνει, δι’ αὐτῶν καὶ κολάζεται.” ἐφ’ οὗ Ἀρταξέρξου, τοῦ καὶ Ἀστυάγου, καὶ τῷ P 119 Δανιὴλ ὠράθησαν αἱ διὰ τοῦ ἀρχαγγέλου ὀπτασίαι, καὶ ὁ χρόνος ἐδηλώθη τῆς Χριστοῦ παρουσίας. ὅστις καὶ φθονηθεὶς ὑπὸ τῶν δεισιδαιμόνων διὰ τὸ μέγας τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐβλήθη ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων· ὃς καὶ ἀβλαβῆς διετηρήθη τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

Μετὰ δὲ Δαρεῖον ἐβασίλευσε Κῦρος ὁ Πέρσης ἔτη λβ’, ὃς ἀντὶ τῶν Δαρεῖον νύσης γῆς ἐκράτησεν.

10 Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν κριτῶν καὶ οἱ Ἀργοναῦται οἱ περὶ Ἰά-
σωνα τὸν Θεσσαλονικέα καὶ Πολυδέκην καὶ Ὑλαν καὶ Τελαμῶνα
καὶ τοὺς λοιποὺς πρὸς τὴν Κολχίδα ἐκπλέοντες, καὶ διὰ τοῦ ἀνά- B
κλου πρὸς τὴν Ποντικὴν θάλασσαν διαβῆναι θέλοντες, ἀντιστάν-
τος αὐτοῖς Κυζίκου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ τοπαρχοῦντος ἐν ναυμαχίᾳ,
15 τὸν μὲν ἐφόνευσαν, τὴν δὲ Κύζικον ἔλαβον, μητρόπολιν οὖσαν
Ἑλλησπόντου. καὶ μαθόντες ὅτι Κύζικος ὁ σφαγὴς παρ’ αὐτῶν
συγγενὴς ἦν αὐτοῖς, συγγνώμην ἤτοῦντο, καὶ κτερίζουσι ἱερὸν θαν-
μάσιον οἶον. πρὸς δὲ τὸ τῶν θερμῶν μαντεῖον γενόμενοι καὶ
20 δυσάμενοι ἐπύθοντο “προφήτευσον ἡμῖν, Φοῖβ’ Ἀπολλων, τίνας
ἄν εἴη δόμος οὗτος;” καὶ ἀκούουσιν “ὅσα μὲν πρὸς ἀρετὴν καὶ C
κόσμον ὄρωρε, ποιεῖτε. ἐγὼ δὲ ἐφειμῶ τρεῖν ἕνα μόνον ὑψι-
μέδοντα θεόν, οὗ λόγος ἀφθιτος ἐν ἀδαιῇ κούρη ἔγκυος ἔσται.

induet; ac qui foveam alteri fodit, in eam incidet.” item “per quae aliquis delinquit, iisdem etiam punitur.” sub hoc sive Artaxerxe sive Astyage Danielo angelorum princeps divina spectacula exhibuit, tempusque adventus Christi ei est indicatum. idem Danielus invidia principum, quod in magno esset apud regem honore, in leonum foveam proiectus, dei benignitate ibi incolumis est servatus.

Darium interfecit Cyrus Persa, regnumque annos 32 obtinuit, subacta omni regione.

Quo tempore iudices Israelico populo praefuerunt, Argonautae cum Iasone Thessalo Polluce Hyla Telamone ac reliquis in Colchidem navigaverunt. qui cum per fauces in Ponticum mare transire vellent, Cyzicum Hellesponti dominum navali praelio ipsos prohibere conantem interfecerunt, ac Cyzicum urbem Hellesponti primariam ceperunt. mox cognito Cyzicum sibi genere propinquum fuisse, venia postulata templum condidere admodum mirabile; atque ad oraculum, quod est ante Pythias thermas, profecti Phoebum Apollinem rogaverunt ut sibi ediceret cui ea aedes consecranda esset. responsum iis in hanc est sententiam:

assidua sublime decus virtute parate,
atque unum (sic mando) deum, qui cuncta gubernat
caelesti residens solio, colite atque timete.
illius aeternum, natam antequae saecula verbum
nescia virgo viri quondam partu tenera edet;

Georg. Cedrenus tom. I.

14

οὗτος ὡσπερ τόξον πυριφόρον μέσον διαδραμῶν ἅπαντα κόσμον,
 ζωγήσας πατρὶ προσάξει δῶρον. αὐτῆς ἔσται δόμος οὗτος·
 Μαρία δὲ τοῦνομα αὐτῆς.” τοῦτον τὸν χρησμόν ἐν λίθῳ μαρμυ-
 ρίνῳ χαλκίοις γράμμασι γράψαντες εἰς τὸ τοῦ ναοῦ ὑπέρθρον
 ἀνέθεσαν, τότε μὲν καλέσαντες τὸν οἶκον Ῥέας μητρὸς Θεῶν, 5
 ὕστερον δὲ ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ βυσιλέως ναὸς τῆς ἁγίας Θεοτόκου
 D μειωνόμασται. ἐκεῖθεν τὸν οἶκον οἱ Ἀργοναῦται ἐξορήσαντες, καὶ
 διὰ τοῦ ἀνάπλου βουλόμενοι παρελθεῖν, ἐκωλύοντο ὑπὸ Ἀμύκου
 στρατευομένου κατ’ αὐτῶν. δεδιότες οὖν κόλπῳ τινὶ ἀγρίῳ καὶ
 ἀλσῶδει προσίσχουσι. κάκεῖ δῖπασαν Θεῖαν ἐξ οὐρανοῦ αὐτοῖς 10
 ἐπιφανεῖσαν ἐν ἀνδρὸς φοβεροῦ εἶδει, πτέρυγας ὡς ἀετοῦ περικει-
 μένου, Θεασάμενοι, τούτῳ καταθαρήσαντες εἰς πόλεμον τῷ
 Ἀμύκῳ συμβάλλουσι. καὶ ἀποκτείναντες αὐτὸν ἔκτισαν ἐν τῷ τῆς
 δῖπασίας τόπῳ ἱερὸν. καὶ δι’ εἰκόνας τῆς αὐτοῖς ὄραθείσης μορ-
 φῆς τὸ ἐκτύπωμα ἀναστηλώσαντες Σωσθέριον τὸ ἱερὸν ὠνόμασαν 15
 P 120 διὰ τὸ ἐν τούτῳ αὐτοὺς σωθῆναι. τοῦτο τὸ ἱερὸν ὕστερον ὁ μέγας
 ἐν βασιλεῦσι Κωνσταντῖνος κατ’ ὄναρ χρηματισθεὶς μετεποίησε,
 καὶ τὸ μὲν θυσιαστήριον πρὸς ἀνατολὰς ὄρῳ ἐτύπωσε, τὸν δὲ
 ναὸν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐκάλεσε, πῦσαν καλλιέργειαν καὶ
 καρποφορίαν ἐν αὐτῷ τυπώσας. μετὰ δὲ τὴν νίκην Ἀμύκου οἱ 20
 Ἀργοναῦται μεθ’ Ἡρακλέους ἐπὶ τὴν Ποντικὴν θάλασσαν ἐκ-
 πλεύσαντες πόλιν ἰδεύσαντο ἐπὶ τῷ τοῦ Ἡρακλέους ὀνόματι. εἶτα
 διὰ τὸ χρυσοῦν δέρας ἐπὶ τὴν Κολχίδαν διαπεράσαντες αὐτὸ τε καὶ

qui velut igniferis impulsa sagitta procellis,
 edomitum reddet patri pro munere mundum.
 huius, quam Mariae nomen manet, alma genitrix,
 agnoscat templum proprium, sibi rite dicatum.

hoc oraculum aereis literis in marmor impressis conscriptum illi in su-
 pero portae limine posuerunt. atque ipsi quidem tunc aedem Rheae
 matris deum dixerunt, sed ea postea Zenone imperante templum sanctae
 dei genitricis denominata fuit. ex eo loco moventes Argonautae, cum
 vellent per Propontidem navigare, ab Amyco prohibiti sunt, ipsis ob-
 viam cum copiis profecto. cuius metu cum in sinum quandam desertum
 atque nemoribus obsitum naves subduxissent, conspicati sunt caelitas
 ipsis apparentem viri formam terribilis aquilinisque instructi pennis; quo
 viso confirmati pugnam cum Amyco conseruerunt, eoque interfecto, quo
 loco id visum ipsis oblatum fuerat, templum condiderunt; exemplarique
 eius quod apparuerat visum in statua expresso, templum a salute ibi
 parta Sosthenium nominaverunt. hoc postea Constantinus magnus, ore-
 culo per quietem admonitus, mutavit, araque ad ortum solis conversa
 templum Michaelo angelorum principi consecravit, expressis in eo omni-
 bus elegantiae et abundantiae operibus. victo Amyco Argonautae cum
 Heracle in mare Ponticum advecti sunt, urbemque Herculis cognominem
 condiderunt. inde aurei velleris causa in Colchidem cursum tenuerunt;

Μήδων τὴν τοῦ βασιλέως Κολχίδος θυγατέρα, Ἰάσονος ἑρασθεΐ-
 σων, ἀερόμενοι ὑπέστρεψαν. τότε καὶ Τρώς τῆς Φρυγῶν χώρας
 ἦρχεν, ὁ Ἴλιου καὶ Γανυμήδους πατήρ. οὗτος δύο πόλεις Τροίαν **B**
 καὶ Ἴλιον ὠκοδόμησε, καὶ τοὺς ἀστεινοτάτους εἰς τὸν ἐγκαταίσιμον
 5 τῶν πόλεων προσκαλεσόμενος τοῦ Μυκηναίων ἀνάσσοντος Ταντά-
 λου ἐπέλαθετο· ὅς καὶ εἰς ἔχθραν αὐτῷ διὰ τοῦτο ἀντεκατέστη.
 ἦν δὲ ὁ Τρώς πρὸ τῆς τῶν πόλεων οἰκοδομῆς εὐξάμενος εὐχὴν τῷ
 Διί, θυσιάς καὶ δῶρα πέμπων εἰς Εὐρώπην. καὶ ἐπεὶ αἱ πόλεις
 ἐτελέσθησαν, τὸν Γανυμήδην σὺν ἀνδράσι πενήκοντα δῶρά τε καὶ
 10 θυσιάς πρὸς τὸ τοῦ Διὸς ἱερὸν ἐπέμπευ. Τάνταλος δὲ δόλον οἰη-
 θεὶς, δύνάμιν ἀποστείλας ἤρπασε Γανυμήδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ,
 οἳ καὶ ἔλεγον θυσιάς κομιζέμενοι τῷ Εὐρωπαίῳ Διί. ὁ δὲ Γανυμή-
 δης διὰ τὴν αἰσχρότητα αἴμα καὶ τὸν φόβον ἀρρωστεῖ, καὶ συγγνώ- **C**
 μης τυγχάνει, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τελευτᾷ. καὶ τὰ μὲν δῶρα τοῦ
 15 Ταντάλου κελεύσαντος τῷ ἱερῷ τοῦ Διὸς ἀπεδύθη, τὸ δὲ λείψα-
 ρον αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ ἔνδον ἀπέτεθη. ἐντεῦθεν ἐμυθεύσαντο τὸν
 Δία γενόμενον αἰτόν, διὰ τὸ τῆς ἀρπαγῆς δῆσ', τὸν Γανυμήδην
 ἀναλαβεῖν εἰς τὸ οἶνοχοεῖν αὐτῷ.

Ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις τῶν κριτῶν ἐβασίλευσε τῆς Εὐρώπης
 20 Ἀάπαθος, ἔσχε δὲ δύο υἱοὺς Ἀχαιὸν καὶ Λάκωνα. τελευτή-
 σαντος δὲ τοῦ πατρὸς εἰς δύο κατεμερίσθη ἡ ἀρχή. ὁ τοίνυν Λά-
 κων τὴν ἡμίσειαν χώραν λαχὼν Λακωνικὴν ἐκάλεσεν· ἥς τριάκοντα
 τρεῖς χρόνους βασιλεύσας ἔκτισε πόλιν παράλιον τὴν Γαθύναν. **D**

et cum aureo vellere Medea etiam, regis filia Colchici, quae amore Iasonis correpta fuerat abducta, reversi sunt. eo tempore Tros Ili et Ganymedis pater Phrygiae imperavit. is duas urbes extruxit, nempe Troiam atque Ilium; ad quarum dedicationem cum vicinos convocasset, Tantali Mycenarum regis oblitus fuit, atque hunc propterea sibi infernum habuit. voverat ante aedificatas urbes Tros Iovi victimas se ei et dona in Europam missurum. iccirco urbibus iam absolutis Ganymedem cum 50 viris dona et victimas ad templum Iovis allatum mittit. Tantalus vero dolium subesse suspicatus, misso exercitu Ganymedem cum comitatu rapuit, dicentes se Europaeo Iovi victimas afferre. Ganymedes turpitudine rei et metu consternatus in morbum incidit, impetrataque venia non multo post vita excedit. proinde munera Tantali iussu fano Iovis reddita sunt, et reliquiae Ganymedis in templo intus reconditae. hinc fabula conficta est, Ganymedem a Iove in aquilam converso (nempe ob celeritatem raptus) abreptum ac eius pincernam factum.

Eadem Iudicium aetate regnum Europae tenuit Lapathus. duos hic filios habuit, Achaeum et Laconem. itaque ipso mortuo regnum in duas partes est divisum. Laeo dimidiae regni parti, quae sibi obtigerat, nomen Laconicae indidit, et in ea triginta tres annos regnavit, urbemque maritimam Gathyniam aedificavit. post hunc alii quidam reges fue-

καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλοι τινὲς ἤρξαν ἕως Θεστίου, ὃς παρὰ τὸν Εὐρώταν ποταμὸν πόλιν οἰκοδομεῖ τὴν Θεστίαν. οὗτος ὁ Θεστίος τῶν Λακώνων βασιλεύσας τέκτει θυγατέρας τρεῖς εἰς ὑπερβολὴν εὐπρεπεῖς, Λήδαν καὶ Κλυτίαν καὶ Μελίππην, αἱ καὶ Λακωνίδες ἐκαλοῦντο. τὴν μὲντοι Λήδαν Τυνδάρεως λαβὼν εἰς γυναῖκα, 5 ὃς καὶ μετὰ Θεστίον τῆς τῶν Λακώνων χώρας ἐπεκράτησεν, ἔσχεν ἔξ αὐτῆς τὴν Κλυταιμνήστραν, ἣν μετὰ ταῦτα Ἀγαμέμνων ἠγάγετο γυναῖκα, τῶν Μυκηναίων ὁ βασιλεύς. ἡ μὲντοι Λήδα ἐν προαστείῳ παρὰ τὸν Εὐρώταν ὠραιζομένη, ἐπεὶ Τυνδάρεως μὴ παρῶν

P 121 ἦν, μοιχευθεῖσα ἐπὶ νεωτέρου τινὸς Κύνκνου καλουμένου, υἱοῦ 10 Ἐδερῖωνος βασιλέως Ἀγαῆς, τέκτει βρέφη τρία ἐν ἐνὶ τοκετῷ, Κάστορα Πολυδεύκην καὶ Ἑλένην. ἦν δὲ ἡ Ἑλένη ὠραιοτάτη, ἦν ὁ Τυνδάρεως Μενελάῳ ἀδελφῷ Ἀγαμέμνονος, βασιλεύοντι τότε τῶν Ἀργείων, εἰς γυναῖκα ἐξέδοτο. εἰκῆ οὖν τὸν Δία κύκνον γενέσθαι καὶ τῇ Λήδῃ συνελθεῖν μεμυθολογήασιν οἱ ποιηταί. 15

Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ κριτοῦ Σαμψῶν Δάρδανος μὲν υἱὸς Ἰλου τῶν Φρυγῶν, Ἑλλήνων δὲ καὶ τῆς Ἑλλάδος Ἀβαντος ἔτη χγ' ἐβασίλευσε. Προῖτος δὲ μετ' αὐτὸν ἔτη ιζ'. τούτου ἡ γυνὴ Σθενέ-
B βοια ἢ καὶ Ἄντεια Βελλεροφόντου ἐρῶσα, ὃν Προῖτος εὐρῶν χαμαι-
ριφῆ καὶ ἀναθρεψάμενος καὶ τιμῆς ἡξιωκῶς ὁμοδιάιτων εἶχε, τού- 20
του μανικῶς ἐρῶσα ἢ Ἄντεια, πολλάκις τε προαγωγὸς πεπομφυῖα, καὶ ἀποκρουσθεῖσα δι' ἀρετὴν τοῦ νέου καὶ πίστιν τὴν πρὸς τὸν εὐεργέτην, πρὸς τὸν ἄνδρα Προῖτον διαβύλλει. ὁ δὲ μὴ

runt usque ad Thestium, qui ad Eurotam fluvium urbem Thestiam fundavit. is Thestius Laconum rex tres longe pulcherrimas filias progenueravit, Ledam Clytiam Melippam nomine; quae et Laconides appellabantur. Ledam Tyndareus uxorem duxit, qui post Thestium Laconicae regno potitus est; et ex ea sustulit Clytaemnestram, quam postea temporis Agamemno Mycenarum rex coniugio sibi copulavit. verum Leda in suburbio ad Eurotam cum se absente Tyndareo oblectaret cum iuvene quodam cui Cygnus nomen, Ederion Achaeorum rex pater fuit, adulterium commisit; atque ex eo tres uno partu infantes edidit, Castorem nimirum, Pollucem atque Helenam. formosissima fuit Helena; quam Tyndareus Menelao regi eo tempore Argivorum, fratri Agamemnonis, nuptum tradidit. falso itaque poetae commenti sunt Iovem in olorem conversum cum Leda rem habuisse.

Samsonē Iudaeos gubernante Dardanum Ili F. Phryges, Graecis Abas annos 23 rexit. post Abantem Proetus annos 17. huius uxor Sthenobea, quae etiam Anteia appellatur, Bellerophontis amore capta (eum expositum Proetus invenerat, educaverat, multoque honore dignatus contubernalem habebat) hunc ergo cum deperiret Anteia, ac saepenumero missis internuntiis repulsam ab iuvene virtute praedito et benefactori suo fideliter grato passa esset, hunc apud maritum falso accusat crimine. Proetus sibi eius vitae, quicum communem salem vesci consuevisset,

εἶναι νόμον ἔφη τῷ ἁλῶν κοινῶν μετασχόντι εἰς ψυχὴν ἐπιβουλεύ-
 σαι· ἀλλὰ τῷ σὺ πατρὶ Ἰοβάτῃ γράψας αὐτὸν ἀποστελῶ, μεθ' ³
 οὐ οὐδέποτε ἔφαγεν ἄρτον, καὶ αὐτὸς τοῦτον ἀναιρήσει. γράψας
 οὖν καὶ σφραγίδι σφραγίσας βασιλικῇ τὸ γράμμα ἀποστέλλει.
 5 ἄπῃ δὲ οὗτος μηδὲν ὑφορώμενος κακόν. εὗρίσκει οὖν αὐτὸν ἐν
 τῷ ἀρίστῳ, καὶ ὡς ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ ἀπεσταλμένον ὁμοτρύπεζον **C**
 ἐποίησε. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνάγνους τὸ γράμμα εὔτε φρονεῦειν διὰ
 τὸν τῆς συνεσιτιάσεως νόμον εὐχερῶς εἶχεν, ἀλλὰ καὶ συκοφαντίαν
 τὸ πρᾶγμα ἐκ τεκμηρίων πλειόνων καταμαθῶν ἐφείσατο αὐτοῦ.
 10 οὕτως οἶδεν ἀρετῇ τὸν κεκτημένον ἀπολυτροῦσθαι κακῶν. μετὰ
 δὲ Προῖτον ὁ δεύτερος Ἀκρίσιος ἐβασίλευσεν ἔτη λ'. μεθ' ὃν
 Πέλοψ ἔτη λβ', ὃς καὶ πόλιν κτίσας Πελοπόννησον ταύτην ὠνόμα-
 σεν· ἐξ οὗ καὶ Πελοποννήσιοι οἱ Ἑλλαδικοὶ λέγονται.

Τότε καὶ Δημόκριτος ἐγνωρῆετο φιλόσοφος, ὃς ἐδάσκαε
 15 πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι δεῖ τὸν φιλοσοφεῖν ἐθέλοντα πάντων ἀπέχε- **D**
 σθαι κακῶν, σωφροσύνην ἀσκεῖν, καὶ πάντα ὀρθῶς νοεῖν καὶ
 πράττειν, καὶ οὕτως ἔστι τὸ ἐννεαγράμματον μαθεῖν· καὶ οὕτως,
 φησὶν, ὕψει τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, τὸν ἀπαθῆ, παθητὸν νεο-
 φανῆ.

20 Τούτῳ συνήκμαζε καὶ Ἰπποκράτης φιλοσοφῶν καὶ ἰατρικὴν
 ὡς ἄριστα κατορθούμενος. ᾧ ἦν ἀδελφὸς Σώσανδρος ὀνομαζό-
 μενος καὶ τὴν ἰππιατρικὴν, ἅμα δὲ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τέχνην

periculum creare nefas esse causatus, missurum se eum ad Anteias pa-
 trem Iobatem dixit, una cum literis: ab hoc illum, quod communi mensa
 usi nunquam sint, interfectum iri. ita Bellerophontem cum literis regio
 sigillo suo obsignatis ad eum mittit, nihil mali suspicantem. pervenit
 ergo ad Iobatem, forte tum prandentem; qui Bellerophontem, ut a ge-
 nero missum, statim mensae adhibuit. inde lectis literis neque iam ne-
 care hominem lege communicatae mensae permittebatur, et calumnia eum
 circumventum ex multis evidentibus signis deprehendens pepercit. ita
 virtus eum qui ea praeditus est malis liberare valet. Proeto successit
 Acrisius posterior, et regnavit annos 31. post eum Pelops annos 32.
 qui urbem nomine Peloponnesum condidit, unde etiam Graeci Pelopon-
 nesiorum nomen traxerunt.

Ea aetate Democritus innotuit philosophus; qui praeter alia docuit
 eum qui velit philosophari, debere omnibus abstinere vitiis, temperan-
 tiaae studere, omnia recte agere atque facere: ita demum licere cogni-
 tione eorum quae novem literis notata sunt potiri: sic, inquit, videbis
 filium dei verbum omnis perpeptionis expert, quod ipsum denuo perpe-
 sionibus obnoxium apparuit.

Floruit tunc etiam Hippocrates philosophus et praestantissimus me-
 dicus. frater huic fuit Sosander (id nomen viros servantem designat),

μετερχόμενος· πρὸς ὃν φασιν εἰρηκέναι τὸν Ἱπποκράτην ἢ τὸ ὄνομα μετάβαλε ἢ τὴν τέχνην μετάμαθε.”

P 122

Μετὰ Πέλοπι βασιλεύσεν Ἄτρεὺς ἔτη κ', εἶτα Θυέστης ἔτη ιβ', μεθ' ὃν Ἀγαμέμνων ἔτη ιη', εἶτα Αἰγισθος ἔτη ζ'. κατέσχευεν οὖν ἡ βασιλεία Ἑλλήνων ἦτοι Πελοποννησίων ἔτη ἑκατὸν ἐξήκοντα 5 τέσσαρα.

Ἐν τοῖς ἀνωτέρω τῶν εἰρημένων χρόνοις Μίνως τῆς Κρήτης, ὁ υἱὸς τῆς Εὐρύπης, βασιλεύσεν, καὶ Θαλασσοκρατῶν Ἀθηναίους ἐπολέμει καὶ νόμους ἐξετίθει. τότε καὶ Δαίδαλος καὶ ὁ Ἴκαρος καὶ ὁ Ταῦρος ἔνεκον τῆς Παισιφῆς τῆς Μίνως ἐθρο- 10 λοῦντο γυναικός. ἐκ τοῦ Ταύρου μὲν οὖν νοταρίον αὐτῆς ὄντος μοιγευθεῖσα ἔτεκεν υἱόν, ὃς Μινώταυρος ἐκλήθη. ἡ δὲ Παισιφῆ B ὑπὸ Μίνως μετὰ δύο δουλίδων κλεισθεῖσα ἐν οἰκίῳ νόσω τελευτᾷ. Ἴκαρος δὲ τῆς εἰρκτῆς ὑπαλύξας, ὡς ἔπλει, ἐποντίσθη. Δαίδαλος δὲ ἐσφάγη. 15

Ἡρακλῆς δὲ καὶ αὐτός, ὁ τοῖς ἄθλοις πολυθρύλητος, μετὰ τὴν ἀπὸ Κολχίδος μετὰ τῶν Ἀργωνευτῶν ὑποστροφὴν ἐν Αἰβύῃ γενόμενος καὶ Ἀνταῖῳ συμβαλὼν δαιμονιώδη τινα καὶ μυσσὰ φύσματα τελοῦντι, καὶ νικήσας αὐτόν, νόσω λοιμώδει περιπίπτει, καὶ μανεῖς εἰς πῦρ ἑαυτὸν ῥίψας τελευτᾷ. 20

Μετὰ Μίνωα Μινώταυρος ὁ Παισιφῆς καὶ Ταύρου βασιλεύει. ὕβριν δὲ οἱ συγκλητικοὶ τὸ ὑπὸ μοιχογενήτου βασιλεύε-

qui et Hippocraticam et veterinariam artem tractabat, huic ferunt Hippocratem dixisse "vel nomen muta vel artem dedisce."

Post Pelopem regnum tenuit Atræus annos 20, inde Thyestes 22, tum Agamemnon 18, post Aegisthus 7. duravit ergo regnum Graecorum sive Peloponnesiorum annos 164.

Superioribus aliquanto temporibus Minos Iovis et Europae F. Cretae regnum tenuit; cumque classe plurimum valeret, Atheniensibus bellum fecit et leges posuit. tunc et Daedali Icarum ac Tauri nobilibus fabulis Pasiphae Minois uxor occasione praebuit. ea cum Tauro scriba suo adulterio commisso, filium peperit qui Minotaurus fuit appellatus. ipsa autem una cum duabus ancillis in carcerem inclusa ex morbo periit. Icarus cum ex carcere profugus navigaret, in mari periit. Daedalus in- gulatus est.

Hercules autem, is cuius aerumnæ in omnium sunt ore, ex Colchide cum Argonautis reversus in Africam venit: ibi Antaeum, portentosis daemonum et abominandis utentem praestigiis, congressus cum superasset, in morbum pestilentem incidit, versusque in furorem se ipsum in ignem coniecit, itaque periit.

Post Minoem Minotaurus Pasiphae et Tauri filius regnum inivit. at senatores probro sibi ducentes, si ex adulterio natam regem habe-

σθαι ἡγούμενοι, Θησεῖα προτρέπονται τὸν υἱὸν Αἰγέως βασιλέως Θεσσαλίας εἰς πόλεμον κατ' αὐτοῦ διαπερῶν. ὑπισχοῦνται δὲ αὐτῷ C αὐτὸν τε προδοῦναι Μινώταυρον καὶ Ἀριάδην τὴν Μίνως καὶ Πασιφῆς καὶ πᾶσαν Κρήτην. διαπερῶ γοῦν εἰς τὴν Κρήτην ἐξ- 5 αἴτης ὁ Θησεύς. ὁ γοῦν στρατηγὸς καὶ πάντες τὸν Μινώταυρον ἐν Γορτύνη ἀφέντες σχῆμα φυγῆς ἐποιήσαντο. γνοὺς δὲ αὐτὸς τὴν προδοσίαν φεύγει εἰς τὴν Λυβυρῖνων χώραν, καὶ ἐν σπηλαίῳ λανθάνει κρυβείς, ἕως ὑπὸ τινος τῷ Θησεῖ μνηθεὶς ἐσφάγη. ὁ δὲ Θησεὺς εἰς Γορτύνην εἰσελθὼν ἐθριάμβευσεν. Αἰγὸς δὲ ὁ 10 τοῦτου πατὴρ τὴν φυγὴν ἀκούσας τῶν Κρητῶν, καὶ ὡς δόλῳ ὑπο- νοήσας ἀπώλετο Θησεύς, λύπη καταποθεὶς ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπεπνίγη· ὅθεν καὶ Αἰγαῖον τὸ πέλαγος ὠνόμασται. D ὁ δὲ Θησεὺς τὴν Κρήτην ἐάσας, καταφρονήσας δὲ καὶ Ἀριάδνης, ἥτις ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διὸς παρεδρεύουσα παρθένος, ὡς φασί, τε- 15 λευῆ, τῆς Θεσσαλίας βασιλεύσας ἡγάγετο γυναικᾶ Φαίδραν. ἣ καὶ ἐσυκοφαντήθη ὡς Ἴππολύτῳ, υἱῷ μὲν Θησεῶς ἐκ πυλλακῆς αὐτῆς δὲ προγονῷ, πορνικῶς μιγεῖσα. ὁ μὲν οὖν Ἴππόλυτος ἔφιπ- πος σύγγρον διώκων τοῦ ἵππου ἐξετινάχθη, τοῦ δὲ λώρου τοῦ χαλινοῦ περιελιχθέντος τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ ἐσύρη ὑπὸ τοῦ ἵππου, 20 καὶ τῇ ἕκτη ἡμέρᾳ τελευτῆ. ἐφ' ᾧ ὁ Θησεὺς σφοδρῶς ἀνιαθεὶς, ἀλλὰ καὶ τὴν Φαίδραν καίτοι πολλὰ ἔξομνημένην λαιδορήσας ἀπὸ P 123 ὕψεως ἐποίησεν. αὐτὴ δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῆς θλίψεως δεινοπαθή- σασα ἐτεθνήκει. τότε καὶ Εὐρυσθεὺς ἐκράτει τῶν Λακεδαιμονίων

rent, Theseum Aegei regis Thessalias F. ad impetendum bello Minotaurum exhortantur, promittentes ipsi se et Minotaurum prodituros, et Ariadnam Minois filiam totamque Cretam tradituros. statim itaque Theseus in Cretam traicit. ibi dux exercitus reliquique omnes simulata fuga Minotaurum Gortynae relictum deserunt; qui proditorem sentiens in locum cui Labyrintho nomen est confugit, ibique in spelunca abditus latuit, donec cuiusdam indicio Theseus eum ibi repertum iugulavit. Theseus triumphum Gortynem introduxit. Aegeus autem pater eius, fuga Cretum audita, suspicatus Theseum dolo interfectum, luctu absorptus in mare se ipsum proiecit ac suffocatus est; unde et Aegeum mari nomen obtigit. ceterum Theseus Creta omissa, sprete etiam Ariadna, quam ferunt in aede Iovis virginem desedissee ibique mortuam, Thessaliae regnum occupit uxoremque duxit Phaedram. haec apud ipsum falso delata fuit cum Hippolyto privigno suo, qui Theseo ex pellice natus fuerat, corpus per adulterium miscuisse. ac Hippolytus quidem cum eques aprum insequeretur, equo excussus, habenis manus digitis implicatis, ab equo raptatus sexto post die vitam clausit. qua re cum in maximum venisset dolorem Theseus, Phaedrae, quanquam multa deieranti, adulterium exprobravit, eamque e conspectu suo removit. ea, calamitate immodica afflicta, moerore extincta est. tunc etiam Eurystheus regnum

ἔτη μβ' καὶ ἄλλοι μετ' αὐτὸν ἦ. τὰ δὲ πάντα ἔτη κατέσχευεν ἡ αὐτῶν ἀρχὴ τέκ'.

Ἔστι ἐν τοῖς χρόνοις Σαοὺλ πρῶτον ἀγῶνα οἱ Πισαῖοι ἐν Ὀλυμπίᾳ κατεβάλλοντο καὶ Διὶ Ὀλυμπίᾳ κοσμικὴν πρώτην ἐπιτέλεσαν ἑορτὴν. ἐντεῦθεν κατὰ τέσσαρα ἔτη τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν 5 ἑορτὴν ἐπιτελοῦντες, Ὀλυμπιάδας τὰς τετραετηρίδας καθέξῃς ἡριθμοῦν. ἐν οἷς χρόνοις καὶ Κορίνθιοι μετὰ τοὺς Λακεδαιμό-
B νίους τοπαρχοῦντες Ἑλλήνων ἐβασίλευσαν τὰ πάντα ἔτη τη'. καὶ μετὰ Δάρδανον τὸν Ἴλιον υἱὸν καὶ τὸν Δαρδάνου υἱὸν Λαομέδοντα Πριάμος ὁ Λαομέδοντος τῆς Φρυγῶν χώρας ἀνηγορεύετο βασι-10 λεύς. τότε καὶ τὸ Δάρδανον καὶ τὸ Ἴλιον καὶ ἡ Τροία καὶ ἡ πᾶσα χώρα Φρυγίας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἐκπεπολιόρχηται Πριάμου. ἡ δὲ αἰτία τῆς καταδηλώσεως Ἀλέξανδρος ὁ καὶ Πάρις. τούτου γὰρ γεννηθέντος ὑπὸ Πριάμου χρησμὸς αὐτῷ ἀναδέδοται τοιοῦτος
 “ἐτέθη σοι Πάρις δύσπαρις· τριακοντούτης γὰρ γενόμενος ὀλέσει 15 βασιλείαν Φρυγῶν.” εὐθὺς οὖν ὁ Πριάμος Ἀλέξανδρον μετονομάσας ἐπεμψεν εἰς ἀγρόν, ἢ Μανδρῶ λεγόμενον, γαλακτοτροφῆθῆναι καὶ αὔξηθῆναι παρὰ γηπόνῳ τινί, ἄχρις οὗ τὰ τριάκοντα
C ἔτη τοῦ χρησμοῦ παρέλθῃ. ἐποίησε δὲ καὶ τεῖχος μέγα ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃ καὶ Πάριον ὠνόμασεν. ἐκεῖ ὁ Πάρις διάγων, εὐμαθῆς 20 τε περὶ τὰ γράμματα γενόμενος καὶ παιδείας οὐ τῆς τεχούσης μετασχών, ἐγκωμιαστικὸν λόγον καὶ ὕμνον εἰς τὴν Ἀφροδίτην διετάξατο, τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν λέγων εἶναι ἕξ ἧς καὶ τέκνα καὶ

in Lacedaemonios gessit, annos 42, et post illum fuerunt alii octo reges. duravit id regnum annos 325.

Sauli tempore primum Pisaei ad Olympiam instituerunt, Iovique Olympio primam solennem festivitatem celebraverunt. inde quadrienniis singulis id sacrificium iterantes, lustra Olympiadum nomine ab eo initio numeraverunt. quo tempore etiam Corinthii post Lacedaemonios, regione in suam potestatem redacta, Graeciae regnum annos omnino 318 obtinuerunt. et post Dardanum Ili F. ac Laomedontem Dardanum F. Priamus Laomedontis F. Phrygiae rex declaratus est. sub quo Dardanum Ilium Troia ac tota Phrygia excisa sunt. causam ei devastationi praeiuit Alexander, alio nomine Paris dictus. is cum natus Priamo esset, tale oraculum patri est allatum “Paris infelix tibi natus est, qui anno aetatis suae trigesimo Phrygiae regnum perdet.” statim itaque Priamus eum nomine Alexandri affectum, in praedium cui Mandro nomen, agricolae cuidam lacte alendum et educandum mandavit, donec 30 anni oraculo designati praeterirent. arcem quoque in agro magnam extruxit, quod Parium appellavit. ibi degens Paris, cum et ingenio esset felici et institutione non vulgari formaretur, orationem laudatoriam et hymnum in Venerem composuit, dicens eam esse cupiditatem, quae liberos sapientiam et artes apud homines et bruta procreet;

σοφίαν καὶ τέχνας ἐν λογικοῖς καὶ ἀλόγοις ἀποτίκτεσθαι, καὶ αὐτὴν ἐν συγκρίσει τὴν Ἀφροδίτην Παλλίδος προέκρινε καὶ Ἦρας. διὸ καὶ ἐμυθεύσαντο τοῦτον κριτὴν τῶν τριῶν γενόμενον τῇ Ἀφροδίτῃ τὸ μῆλον ἤγουν τὴν νίκην ὡς τῶν ἄλλων κρείττονι βραβεῦσαι. μετὰ δὲ τοὺς τριάκοντα χρόνους λογιζόμενος ὁ Πριάμος τὸν περὶ αὐτοῦ χρησιμὸν παρελθεῖν, καταφρονήσας προσηγάγετο αὐτόν. **D** γράμματά τε καὶ δῶρα καὶ θυσίας ἐπιδόσας μετὰ καὶ ἑκατὸν νεανίσκων Φρυγῶν πρὸς τοὺς τοπάρχας Εὐρώπης διαβῆναι κελεύει καὶ τῷ Δαρναίῳ Ἀπόλλωνι θῦσαι, καὶ πρῶτον ἐν τῇ Σπάρτῃ πόλει 10 τῆς Ἑλλάδος ἐλθεῖν, ὑπὸ Μενελάῳ τότε βασιλευμένῃ, ὃς υἱὸς μὲν Πλεισθένης ἦν ἀληθῶς, ὑπὸ δὲ Ἀτρεΐ βασιλεῖ τῶν Ἀργείων ἕμα τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀγαμέμνονι ἀνυτραφεὶς Ἀτρεΐδης ἐλέγετο καὶ σῆγρονος Ἀγαμέμνονος. σῆτος φιλοφρόνως ἄγαν τὸν Πάριον προσδέξάμενος παντοδαπῇ θεραπείᾳ τοῦτον ἐν τῷ παλατίῳ αὐτοῦ ἐθε- 15 ράπευσεν, ἀναπαυθῆναι ἐντειλάμενος ὅσον καὶ βούλοιο, καὶ οὐ- **P** 124 τως ἐπὶ τὴν θυσίαν ἀπελθεῖν. αὐτὸς δὲ ὁ Μενέλιος ἕμα τοῖς συγγενέσιν εὐθὺς ἐπὶ Κρήτην ἀπέπλει ὡς Ἀστειρίῳ Διὶ ἐν Γορτύνη πόλει θυσιάσων. ἐν μιᾷ τοίνυν ὁ Πάριος εἰς τὸν τῆς Ἑλένης παρὰ δαίμον ἰγκύσας ὄρᾳ αὐτὴν τῷ κάλλει ἀμήχανον οὔσαν ἦν γὰρ 20 εὐστολος εὐμαστος λευκὴ ὡσεὶ χιών, εὐσφρος εὔρινος οὐλόθριξ ὑπόξανθος ὀφθαλμοὺς ἔχουσα μεγάλους. καὶ τρωθεὶς τῷ ταύτης ἔρωτι διὰ τῆς Αἰθρας, ἣτις ἦν συγγενὴς Μενελάου, ὑπονοθεύσας τὴν Ἑλένην ἤρπυσεν αὐτὴν μετὰ καὶ πλούτου πολλοῦ

9 πόλεως P

eamque in comparatione Minervae ac Iunoni praetulit. inde orta est fabula, eum arbitrum delectum inter deas Veneri uti potiori malum victoriae signum adiudicasse. exactis triginta annis, Priamus oraculi tempus iam exivisse ratus, securus animi Paridem produxit, eumque additis 100 Phrygibus adolescentibus, cum literis muneribus et victimis ad regulos Europae traicere iussit et Daphnaeo Apollini sacrificare. primo omnium Paris venit Spartam Graeciae urbem, ubi regnabat Menelaus. is Plisthenis filius re vera fuit, sed ab Aereo Argivorum rege una cum eius filio Agamemnone educatus Atrides appellabatur ac frater Agamemnonis. Menelaus Paridem perhumaniter excepit, inque suo palatio omni officio studiosissime tractavit, requiescere ibi quamdiu visum fuisset ipsi iubens, atque ita demum ad sacrificandum proficisci. ipse cum cognatis in Cretam continuo navigavit, ut Gortynae rem sacram Iovi Asterio faceret. quadam die Paris cum in Helenae hortum despexisset, vidit eam incomparabili esse pulchritudine: erat enim gracilis, papillis formosis, nivis instar alba, specioso supercilio, eleganti naso, crine crispo ac subflavo, oculis grandibus. proinde eius amore saucius, opera Aethrae quae Menelao cognata erat, eam corrupit ac cum multis opibus ornataque et

- καὶ κόσμιον καὶ πέντε δοσπλίδων κορασιῶν. καὶ τῶν Θυσιῶν, δι
 B ὧς καὶ παρῆν, ἡμελεγκῶς εἰς Σιδῶνα πρὸς Πρωτεύα τὸν Αἰγύπτου
 βασιλέα διεπέμασεν. οἱ δὲ τὸν οἶκον Μενελάου φυλάσσειν τετα-
 γμένοι, τὴν ἄρπαγὴν τῆς Ἑλένης ἰδούσας, εὐθύς ἅπαντα ἐν τῇ
 Κρήτῃ αὐτῶ μνηύουσι. ἐφ' οἷς ὁ Μενέλαος δεινοπαθῶν κατα-5
 πλέει μὲν εἰς τὴν Σπάρτην εὐθύς, πέμπει δὲ εἰς ἀναζήτησιν τῆς
 Ἑλένης πανταχοῦ. μετὰ δὲ χρόνον ἤκειν ὁ Πάριος ἀπὸ τῆς Αἰγύ-
 πτου σωθεὶς. ὃν Πριάμος καὶ Ἑκάβη ἀποδεδεγμένοι, ἰδόντες
 τὴν Ἑλένην, ἔξεστησαν, καὶ τίς ἂν εἶη καὶ πόθεν ξυνομόνοντο.
 ἡ δὲ Ἀλεξάνδρου ἔφη εἶναι συγγενῆς, καὶ αὐτῷ μᾶλλον Πριάμῳ¹⁰
 καὶ τῇ Ἑκάβῃ καὶ οὐ τῷ Πλευσθένους υἱῷ προσήκειν Μενελάῳ.
 C ἐκ τῆς Δαναοῦ γὰρ θυγατρὸς Πλησιόνης Δάρδανον καὶ Τρωῶ κατ-
 ἄγεσθαι καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ βασιλεῖς. Ἀγήνορος δὲ τοῦ πατρυ-
 δέλου Δαναοῦ ἀπόγονος Δύμω βασιλεὺς ὁ Ἑκάβης πατήρ· ἐκ
 γένους δὲ τοῦ Δῆρα καὶ Λήδα ἐστὶ μήτηρ ἡ ἐμή. ταῦτα Ἑλένη¹⁵
 εἰποῦσα, καὶ ἕμα διοιμνυμένη μηδὲν τῶν Μενελάου λαβεῖν, καὶ
 ὄρκον δὲ ἀπαιτήσασα μὴ προδοθῆναι, ἔμεινεν ἀγαπωμένη πρὸς
 αὐτῶν. τοῦτο μαθόντες οἱ περὶ Ἀγαμέμνονα πέμπουσι πρέσβεις
 πρὸ τοῦ πολέμου, αὐτὸν τε Μενέλαον καὶ Ὀδυσσεῖα, καὶ γράμ-
 ματα Κλυταιμνήστρας γυναικὸς Ἀγαμέμνονος, ἀδελφῆς Ἑλένης,²⁰
 ἄξιούσας ἀποδοθῆναι Μενελάῳ τὴν γυναῖκα. οὐ καὶ ἀσπέμνον-
 D ται ἄπρακτοι. διὸ καὶ τοὺς τοπαρχοῦντας τῆς Εὐρώπης ἅπαντας,
 καὶ τὸν Θέτιδος καὶ Πηλέως Ἀχιλλεῖα μετὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ

quinque ancillis rapuit; et sacrificiis quorum causa venerat omissis, Si-
 donem ad Aegypti regem Proteum traiecit. qui custodiae domus Mene-
 laei erant praefecti, animadverso Helenae raptu, statim ei in Cretam rem
 nuntiant. qui ingenti dolore ictus illico Spartam rediit, et in omnes
 partes dimittit qui Helenam requirant. aliquanto post tempore Paris ex
 Aegypto domum salvus revertitur; quem Priamus et Hecuba recipientes
 visa Helena obstupuerunt, et quaenam ea mulier, undequae esset scisci-
 tati sunt. ipsa se Alexandri cognatam, magisque se ad Priamum et He-
 cubam quam ad Pliathenis F. Menelaum pertinere respondit: quippe
 Dardanum Troem ac reliquos ab hoc procreatos reges originem ducere
 a Danae filia Pleiona. Dymam porro regem, Hecubae patrem, genus
 repetere ab Agenore Danae patre: eum Dymam consanguineum esse
 Ledaee, suae matris. haec locuta Helena, et iuramento confirmans nihil
 se de bonis Menelai secum tulisse, cum iureiurando sibi confirmari vicis-
 sim impetrasset se deditum non iri, apud ipsos cara acceptaque reman-
 sit. Agamemno re cognita ante bellum nuntios legat Menelaum et Uly-
 sem, cum literis Clytaemnestrae, quae soror Helenae, uxor Agamemno-
 nis erat, Menelao reddi coniugem suam postulans. sed ii re infecta
 sunt dimissi. itaque Agamemno et Menelao omnibus Europae regibus
 ad belli societatem conductis, etiam filio Thetidis et Pelei Achille cum

τῶν Μυρμιδόνων στίγος, καὶ Νέστορα τὸν Ἥλειον καὶ τὸν Ἴθα-
κῆριον Ὀδυσσεύα καὶ τοὺς δύο Αἴαντας Διομήτην τε καὶ Ἰδομενεύα
καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ γενναίους σὺν ναυοῖσι χιλιάσις ἑκατὸν ἐνετή-
χοντα ὅκτις ἐκστρατεύσαντες ἀποπλέουσι. καὶ παρὰ Αἰλίδι οὕτω
5 χαλομένην χωρῖον παραχειμύουσιν κατὰ Ἰλίου ἰστρατοπεδεύοντο.
τοῦ χειμῶνος δὲ ἀντικειμένου αὐτοῖς ἐπὶ πολὺ Κάλχας ὁ μάντις
θυσίαν ὀφείλειν τὸν Ἀγαμέμνονα εἶπε τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τῇ
Ἀρτέμιδι παρασχεῖν, θεῶ τῆς χώρας οὕση· ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν.
ἀλλὰ μὴν καὶ γυνὴ συνωδὰ τῷ Κάλχαντι προφητεύουσα εἶπεν ὡς P 125
10 εἰ μὴ τὴν πρώτην Ἀγαμέμνονος θυγατέρα τῇ Ἀρτέμιδι προσαγά-
γῳσι, ὁ χειμὼν οὐ λυθῆσεται. οἱ δὲ οὐ διὰ τὸν χειμῶνα τοῦτό
φασι συμβῆναι, ἀλλὰ διὰ τὸ αἶγα μεγίστην παρὰ τὸ ἱερὸν τῆς
Ἀρτέμιδος τοξεῦσαι καὶ ἀνελεῖν τὸν Ἀγαμέμνονα, καὶ ἐπὶ τούτῳ
μᾶλλον λοιμικὴν νόσον γενέσθαι. καὶ διστάσεως γενομένης καθαι-
15 ρεῖται μὲν Ἀγαμέμνων τῆς βασιλείας, Παλαμήδης δὲ ἀντ' αὐτοῦ
προχειρίζεται. ἐφ' οἷς Ὀδυσσεὺς δεινῶς διατεθεὶς προσποιεῖται
μὲν πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ἀποπλεῖν, παραγίνεται δὲ πρὸς Κλυ-
ταιμνήστραν τὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος γυναικᾶ εἰς τὸ Ἄργος, καὶ
πλαστοῖς γράμμασι τὴν Ἰφίγένειαν λαβὼν (αὕτη γὰρ ἦν πρώτη B
20 τῶν τοῦ Ἀγαμέμνονος θυγατέρων) ὡς Ἀχιλλεῖ κατὰ τὸ στρατόπε-
δον ἀριστεύοντι δοθησομένην γυναικᾶ ὑποστρέφει μετὰ ἔδνων, καὶ
παραδίδωσι ταύτην τοῖς ἱερεῦσι πρὸς ἰλασμόν τῆς Ἀρτέμιδος. ὡς
σὺν ἔμμελλον εἰς θυσίαν ταύτην προσάγειν, ἔλαφος ἀντ' αὐτῆς εὐ-
ρέθη προσισταμένη τῷ βωμῷ, ἣτις καὶ προσηνέχθη θυσία ἀντὶ

Myrmidonum ipsi subdita cohorte, Nestore praeterea Eleo, Ulysse Itha-
censi, duobus Aiacibus, Diomede Idomeneo aliisque multis et genero-
sis, cum classe navium sexcentarum octoginta octo ad bellum Ilio infe-
rendum profiscuntur; atque Aulide primum in hibernis subsistunt. ibi
cum tempestate diutius detinerentur, Calchas vates edixit debere Aga-
memnonem filiam suam Dianae, quae dea eius loci esset, immolare. ve-
rum hoc Agamemno renuit. sed et mulier Calchantis oraculo consenta-
nea vaticinabatur, tempestatis non ante finem fore quam prima Aga-
memnonis filia Dianae sacrificaretur. alii non tempestatis causa haec
evenisse tradunt, sed ab Agamemnone capram maximam sagitta fuisse
interfectam iuxta Dianae fanum: ob id acrem pestem exstitisse, oborta-
que in castris discordia Agamemnoni imperium fuisse abrogatum, et
Palamedi mandatum. Ulyssem, quod ea aegerrime ferret, simulato se in
patriam navigare, Argos ac Clytaemnestram se contulisse, Agamemnonis
uxorem: ab ea Iphigeniam, filiarum Agamemnonis natu maximam, ficta-
rum literarum ope, in quibus erat eam Achilli virtute in exercitu primo
nuptum peti, cum dote abstulisse; reversumque ad stationem sacerdoti-
bus eam tradidisse, cuius sacrificio Diana placaretur. ceterum cum
Iphigenia iam ad mactandum dueretur, eius loco cervam arae adstitisse,

τῆς παρθένου. καὶ ταύτης διασωθείσης καὶ ὑποδοθείσης τῷ πατρὶ ζώσης, ἱέριαν αὐτὴν παραυτὰ τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος Ἀγαμέμνων ἀφιέρωσε· καὶ Ὀδυσσεὺς ἀποδοθῆναι αὐτῆς τὴν βασιλείαν τῷ Ἀγαμέμνονι παρεσκεύασε. Παλαμῆδην δὲ μετ' ὀλίγον Ὀδυσσεύς, πλαστοῖς γράμμασι καὶ μάρτυσι χρησάμενος, αἰτίων προδότου 5
C τίθησιν, καὶ παρασκευάζει τὸν στρατὸν λιθοβολῆσαι αὐτόν, καὶ τὸ λείψανον τεφρώσαντας Ναυπλίῳ τῷ αὐτοῦ πατρὶ παραπέμψαι. οὗτός ἐστι Παλαμῆδης ὁ καὶ τὴν τάβλαν ἐφευρὼν πρὸς μετεωρισμὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ σύνθεσιν σὺν φιλοσοφίᾳ πολλῇ καταστήσας. ὥρισε γὰρ εἶναι τὴν τάβλαν τὸν γῆινον κόσμον, τοὺς 10
 δὲ δώδεκα κάσους τὸν ζωδιακὸν ἀριθμὸν, τὸ δὲ ψηφῶδες βόλον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κοκκία τὰ ἑπτὰ ἄστρα τῶν πλανήτων, τὸν δὲ πύργον τὸ ἕψος τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ ἀνταποδίδοται πᾶσι καλὰ ἢ κακὰ. ὁ αὐτὸς εὔρε καὶ τὰ ἐξ ἑπτὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβῆτου, α β γ δ ε ι κ λ μ ν ο π ρ σ τ υ. προσέθηκε δὲ αὐτοῖς Κάδμος ὁ Μιλήσιος ἑτέρα 15
D γράμματα τρία, θ φ χ. διὸ καὶ πολλῷ τῷ χρόνῳ τοῖς ἐξ ἑχρῶντος ὄθεν οἱ βραχίῳι μὴ ἔχοντες τὸ ψ τὴν ψαλίδα παλίδα ἔλεγον, καὶ ἄλλα πολλὰ ῥήματα ἄλλως ἐξεφώνουν καὶ ἔλεγον καὶ ἔγραφον. πρὸς ταῦτα Σιμωνίδης ὁ Χίος προσέθηκε δύο, η καὶ ω, Ἐπίχαρμος δὲ ὁ Συρακούσιος τρία, ζ ξ ψ, καὶ οὕτως ἐπληρώθησαν τὰ 20
 κδ' στοιχεῖα.

Παραμβυλότων δὲ τῶν Ἑλλήνων σὺν ταῖς ναυαὶ κατὰ τῆς Τροίας οὐ συνεχῶρον οἱ Τρῶες προσορμίσαι. πολέμου δὲ συρ-

19 Κεῖος?

hancque loco virginis deae victimam caesam, ipsam incolumem patri redditam atque ab eo confestim sacerdotem in fano Dianae constitutam fuisse. exinde Ulyssem fecissse ut impertum Agamemnoni redderetur. eundem Ulyssem post paulo falsis literis et testibus adversus Palamedem usum hunc prodicionis crimine oppressisse, et machinatum ut ab exercitu is lapidibus obrueretur, reliquiaeque in cinerem redactae patri eius Nauplio mitterentur. is est Palamedes, qui ad exercitus reficiendos oblectatione animos tabulam et eius compositionem philosophica admodum industria invenit. sic enim instituit ut tabula esset mundus elementaris, duodecim casus signorum zodiaci numerus, talorum iactus, et quae in talis sunt grana, septem planetarum astra, turris caeli altitudo, ex quo omnibus bona malave tribuuntur. idem sedecim alphabeti literas invenit, α β γ δ ε ι κ λ μ ν ο π ρ σ τ υ. his tres addidit Cadmus Milesius, θ φ χ. ac multo tempore tantum his novendeclm usi sunt elementis; cumque ψ careret antiqui, pro psalide palidem scripserunt, multaque omnino alia vocabula secus pronuntiaverunt quam scriberent. adiecit his duas Simonides Ceus, η et ω, Epicharmus Syracusanus tres, ζ ξ ψ. atque sic viginti quattuor literarum summa impleta est.

Appellentes ad litus Troiae classem Graecos Troiani conati sunt littore prohibere, pugnaque acri commissa multi utrinque ceciderunt,

φαγίντος Ισχυροῦ, καὶ πολλῶν ἕξ ἑκατέρων ἀνηρημένων σὺν Πρω-
 πσιλάῳ προμάχῳ Δαναῶν, νυκτὸς ἐπιγενομένης Τρῶες μὲν εἰς P 126
 τὴν πόλιν εἰσιόντες ἀσφαλῶς συνεκλείσθησαν, οἱ δὲ τὰ πλοῖα τῇ
 παραλίῳ τῆς Τροίας ἀκτῇ κατασφραλισάμενοι ἕμενον τὴν ἕω. περὶ
 5 μίας δὲ νύκτις Κύκνος τις ὄνομα, συγγενῆς ὦν Πριάμου ἄρχων
 δὲ πόλεως Νεάνδρου, μετὰ πολλοῦ πλήθους πολεμικοῦ τολμήσας
 ἐπέτετο κατ' αὐτῶν· συμβολῆς δὲ γενομένης αὐτὸς τε Κύκνος ὑπὸ
 Ἀχιλλέως καὶ οἱ πλείους τῶν μετ' αὐτοῦ ἀνηρέθησαν. ἡμέρας δὲ
 γενομένης βουλευ... τὰς κύκλω πόλεις Ἰλίου καὶ Τροίας τῷ Πριά-
 10 μῳ συμμαχοῦσας παρεστήσαντο. καὶ ὁ μὲν τοῦ Τυδέως υἱὸς Διο-
 μῆδης τὴν τοῦ εἰρημένου Κύκνου πόλιν Νεάνδρου καὶ τοὺς υἱοὺς
 καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν προνομεύσας καὶ καταδηγῶσας εἰς τὸ B
 μέσον ἤγαγε τοῦ στρατοῦ, Ἀχιλλεὺς δὲ κατὰ Λέσβου καὶ τῆς ὑπ'
 αὐτὴν χώρας μετὰ τῶν Μυρμιδόνων ἐκστρατεύει, καὶ Φόρβυντα
 15 μὲν τὸν τοπάρχην αὐτῶν συγγενῆ Πριάμου ὄντα ἀναιρεῖ, τὴν αὐ-
 τοῦ δὲ θυγατέρα Διομήδην καὶ πᾶσαν τὴν χώραν λαφυραγωγῆσας
 ἤνεγκεν εἰς τὸν στρατόν. αὐθις δὲ πρὸς τὴν Ἀρνησοῦν ὀρμίσας
 καὶ τὴν πόλιν ἐλών, καὶ Ἡετίωνα τὸν αὐτῆς πολιοῦχον ἀνέλων,
 καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἀστυνόμην τὴν καὶ Χρυσήϊδα, θυγατέρα
 20 Χρύσου ἱερέως Ἀπόλλωνος, ἐλών, καὶ πάντα τὸν πλοῦτον ἐνεγκῶν
 εἰς τὸ μέσον τέθεικε τοῦ στρατοῦ. ἐντεῦθεν ἐφορμήσας κατὰ τῆς
 λεγομένης Λεγοπόλειος τοῖς παισὶ..... Βρίσου θυγατέρα Ἴππο-
 δάμειαν, γυναῖκα οὖσαν Ἀμύντου βασιλέως ἐκείνης τῆς πόλεως, C
 ὅς οὐ παρῆν τότε. μετὰ ταῦτα δὲ Λυκίους καὶ Λυκίονας κατὰ

Interque hos Protesilaus Graecorum antesignanus. nocte facta Troiani urbem repetiverunt, eamque accurate clauserunt. Graeci vero subductis in litus Troiae navibus atque stabilitis auroram praestolati sunt. media nocte Cygnus quidam, cognatus Priami ac urbis Neandri dominus, cum magna militum manu adoriri Graecos ausus, commissa pugna ipse ab Achille occisus est, ac plerique qui cum ipso erant interfecti sunt. die orta, consil... Troiae et Ilio in orbem circumiacentes urbes, quod Priami opitularentur, subegerunt. Diomedes Tydei filius Neandrum Cygni urbem, filios eius et universam dicionem depopulatus, praedam in castris in medium contulit. Achilles cum Myrmidonibus in Lesbum et vicinam regionem expeditione facta, Phorbantem eorum locorum dominum, Priami consanguineum, interfecit, filiam eius Diomedam, cum praeda quam ex tota ista regione egerat, in castra adduxit. inde ad Lyrnesum duxit, eamque urbem cepit, et Eetionem eius principem occidit: uxorem eius Astynomam, quae et Chryseis dicitur, filiam Chryseae sacerdotis Apollinis, cum omnibus opibus eius urbis in castra abduxit atque in medium contulit. postea ad Legopolim contendit pueris..... Brisi filiam Hippodameiam, uxorem Amyntae, qui regnum in ea urbe tenebat. is tunc aberat. ac post adscitis adversus Graecos Lyciorum

τῶν Ἑλλήνων εἰς συμμαχίαν ἐπικαλεσόμενος, ἐπειδὴ ἦκε σὸν ὄχλω
πολλῷ καὶ θυμῷ βαρεῖ, τῷ Ἀχιλλεῖ συμβαλὼν οὐ μόνον τὴν θυ-
γατέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς καὶ τὴν αὐτοῦ πόλιν οὐδὲν ὄνη-
σεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὸν αὐτῷ πάντες ἔργον πολέμου γηγό-
νασι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα τῷ στρατῷ ἐμερίσθη, τὴν δὲ Χρυσί-
δα ὁ Ἀγαμέμνων, Ἴπποδάμειαν δὲ τὴν καὶ Βρισηίδα ὁ Ἀχιλ-
λεὺς λόγῳ ἐκράτησαν παλλακῶν. λοιμώδους δὲ νόσου ἐνοσηρώσης
τῷ στρατῷ, τῇ τοῦ Κάλχαντος μαντεία Χρυσῆς τῷ πατρὶ ἀποδί-
D δοται, Βρισηίδα δὲ τὴν τοῦ Ἀχιλλεύως ἀφικρεῖται Ἀγαμέμνων
ἄχρι καιροῦ. ἐντεῦθεν χολωθεὶς Ἀχιλλεὺς ἀπέσχετο μετὰ τῶν¹⁰
Μυρμιδόνων τοῦ τοῖς Τρωσὶ πολεμεῖν, ἕως ἰσχυροῖς πολέμοις
ὑστερον οἱ περὶ τὸν Ἀγαμέμνονα κατακνίκωμενοι δῶροις πολλοῖς
καὶ παρακλήσεσιν ἐδυσώπησαν αὐτὸν ἐξελθεῖν μετ' αὐτῶν. Αἴας
δὲ ὁ Τελαμώνιος πρὸς τοὺς ἐν Χερρονήσῳ Θρᾷκις γενόμενος ἐπο-
λιόρκει· ὃν Πολυμήτωρ ὁ τούτων βασιλεὺς φοβηθεὶς χρυσὸν¹⁵
ἄιδου πολλόν, καὶ σίτον τοσοῦτον ὅσον τῷ Ἀχιλλεῷ στρατῷ εἰς
ἐνιαυτὸν ἐξαρκέσαι· εἶχε δὲ ἐκεῖ Πολύδωρον τὸν πάντων τῶν
Πριάμων υἱῶν μικρότερον, ὃν παρέθηκετο Πολυμήτορι Πριάμος
P 127 ἀνατραφεῖν· ἀλλ' αὐτὸς αὐτὸν ἔκδοτον τῷ Αἴαντι δεδιωκώς, καὶ
ἐγγράφους συνθήκας πεποικηκώς μηδέποτε ὑπερμαχήσειεν Πριάμων,²⁰
ἀπέστειλεν αὐτόν. ὁ Αἴας δὲ ἐκεῖθεν ὁρμήσας πρὸς Τεύθραντα
ἦλθε τοπάρχη· ὃν ἀνελών, καὶ τὴν αὐτοῦ πόλιν ἐκπολιορκήσας καὶ
τὴν θυγατέρα Τέκμησσαν ἀλχμαλωτίσας ἤγαγε πάντα τὸν πλοῦτον
νυκτὸς ἐπὶ τὸν στρατόν. τῇ γοῦν ἑξῆς ἰστώσι κατέναντι τοῦ τείχους

et Lycaonum auxiliis, magna cum hominum turba gravi ira percitus re-
diit. ibi cum Achille congressus neque filiae filiisque et urbi suae quie-
quam profuit, et ipse cum exercitu suo interfectus est. divisa inter
milites praeda Chryseidem Agamemnon, Hippodamiam Achilles pellicis
loco obtinuit. peste autem exercitum infestante Calchantis vaticinio
Chryseis patri redditur, Briseidem Achilli Agamemnon aufert, et ali-
quamdiu secum tenet. quamobrem Achilles iratus se et Myrmidonas a
pugna abstinnit tantisper, donec Agamemnon gravibus cladibus attritus
multis eum donis ac deprecationibus permovit ut rursus cum Graecis in
aciem exiret. Ajax autem Telamonius Thraces obsidebat, qui in Cher-
roneso habitant. eum timens rex horum Polymestor auri multum ipsi
dedit, tantumque frumenti quantum Achaico exercitui in annum suffice-
ret. habebat secum Polymestor Priami filiorum aetate minimum Poly-
dorum, sibi a patre educandum traditum. hunc quoque Aiaci tradidit,
foedusque scriptum pepigit, nunquam se Priamo opem laturum: itaque
Aiacem pacatum dimisit. Ajax inde ad Teuthrantem regulum se contu-
lit, quem et necavit, urbem eius expugnavit, filiamque Tecmessam capti-
vam abduxit, ac noctu omnes opes in castra Graecorum advexit. postri-

τὸν Πολύδωρον, καὶ τῷ Πριάμῳ δηλοῦσι πέμψαι τὴν Ἑλένην καὶ λαβεῖν αὐτόν· καὶ εἰρήνης κυρωθείσης ἀπαίρομένον ἐντεῦθεν. τούτου δὲ μὴ γινομένου, βλεπόντων ἐκ τοῦ τείχους πάντων, τὸν Πολύδωρον ἀπὸ τῶν ἔξω. Ἰδομένεως τοῦ προμάχου τῶν Ἑλλήνων ὑπογραφεὶς ἦν ὁ Δίctys, ἀνὴρ ἀξιόλογος καὶ συνετός, ὃς ἀπὸ τῆς Κρήτης τοῖς ἐπὶ Ἴλιον ἦκουσι συνεστρατεύετο. οὗτος τὸν τρυῶ πολέμου χρόνον πάντα συνὼν τῷ Ἰδομένει τὰ παρακολουθήσαντα πάντα ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους μετὰ ἀληθείας συνέγραψε, καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῶν προμάχων, ὡς πάντας ἑσρακίως, ὑπέγραψε καὶ ἀκριβῶς ὑπεμνημάτισε. τοὺς δὲ χρόνους καὶ τόπους καὶ τρόπους καὶ τὰ ἵκτινον τοῦ πολέμου διωσαρῶν, μετὰ ἀκριβείας ἱστοριογραφῶν, καὶ καθ' ἓνα τῶν ἀρχόντων μεθ' ὧν νηῶν παρεγένετο συνίαξε. τοῦτο δὲ καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ τῆς Ἰλιάδος ῥαψωδίᾳ παρ' Ὀμήρῳ δηλοῦται. τοῦ δὲ Ἐκτορος τὰ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδα συνέλαυνοντος καὶ πολλοὺς ἀναιροῦντος ἠναγκάσθησαν πρὸς Ἀχιλλέα διαπρακεύσασθαι. μόλις οὖν εἶξας Πάτροκλον αὐτοῖς τὸν φιλιτατον ἑταῖρον μετὰ τῶν Μυρμιδόνων ἀποστέλλει· καὶ ὃς ἐξελθὼν πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖ τῶν βαρβάρων, τοὺς δὲ διώκει, πρὸς αὐταῖς δὲ πύλαις τῆς πόλεως ὑπὸ Ἐκτορος κτείνεται μαχόμενος. τοῦτο μαθὼν Ἀχιλλεύς, καὶ γνοὺς ὅτι βουλή ἐστὶ τῷ Ἐκτορι νυκτὸς τῇ βασιλίδι Πενθεσιλείᾳ ἀπαντῆσαι, λάθρα προφθάσας ἅμα τῷ ἰδίῳ στρατῷ καὶ ἀποκρύψας ἑαυτὸν τὸν ποταμὸν περῶντα Ἐκτορα κτείνει, οὐ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐπομένους

die Graeci Polydorum e regione muri constituunt, Priamoque significant ut Helenam reddat filiumque recipiat: eo facto se pace confirmatum redituros. cum id non consequerentur, omnibus de muro conspicientibus Polydorum gladio trucidant. Idomenei, qui unus de ducibus Graecorum fuit, scriba fuit Dictys, vir praeclarus et prudens, inter eos qui ex Creta ad Ilium belli causa profecti sunt. is toto belli tempore cum Idomeneo fuit, et omnium quaecumque ab initio ad finem usque gesta sunt, veram historiam conscripsit. ductores etiam Graecorum, quos omnes viderat, suis quemque notis expressit accurateque depinxit; tempora quoque, loca circumstantiasque omnes omnium quae illo bello evenerunt, perspicue annotavit, et quot quisque principum naves secum adduxerit; quod ipsum etiam ab Homero est in libro secundo Iliadis expositum. enimvero cum Hector Graecorum copias urgeret multosque interficeret, coacti sunt Graeci Achilles opem missis legatis implorare; isque aegre concedens, Patroclum suum carissimum socium cum Myrmidonibus mittit. Patroclus multis barbarorum deiectis, alios fugientes persequens, ad ipsas urbis portas pugnans ab Hectore interimitur. id ubi Achilles comperit, ac praeterea statuisse Hectorem noctu reginae Penthesileae obviam ire, clam antea capta opportunitate cum suo exercitu in insidiis se abdit, Hectoremque fluvium transeuntem interficit; neque

- D** αὐτῷ, πλὴν ἑνὸς ὃν χειροκοπήσας ἄγγελον ἔπεμψε Πριάμῳ· αὐ-
 τὸς δὲ τὸ σῶμα τοῦ Ἑκτορος ὀφροῦ ἐξηρητικῶς μηδεὸς τῶν
 Ἑλλήνων γνότος εἰς τὴν αὐτοῦ σκητὴν ἄγει πρὸ ἡμέρας κατακι-
 σθέν. ὁ δὲ Πριάμος τῇ ἐξῆς σχῆμα πένθιμον περιθέμενος, χρυ-
 σὸν τε καὶ ἄργυρον καὶ ἐσθῆτα πολυτελῆ λαβῶν, λαβῶν δὲ καὶ τὴν
 θυγατέρα Πολυξένην εὐειδῆ παρθένον καὶ Ἀνδρομάχην γυναῖκα
 Ἀστυνάκτι τε καὶ Λαομέδοντα νηπίους αὐτῆς παῖδας, ἦκε τολ-
 μήσας εἰς μέσον τῶν ἡγεμόνων τῶν Ἑλλήνων, καὶ πάντας ἰκέτευε
 προκυλιθόμενος ἰκέτας σὺν αὐτῷ πρὸς Ἀχιλλεῖα γενέσθαι τοῦ
 ἀπολυτρώσασθαι τὸ σῶμα τοῦ Ἑκτορος. καὶ γε ὑπετίθησαν ἐκ-10
- P 128** πλαγύντες τὴν τόλμαν τοῦ γέροντος Νέστορα καὶ Ἰδομενεύς· οἳ καὶ
 προέσελθόντες Πριάμου εἰς τὴν σκητὴν ἰδυσώπησαν καὶ Πριάμον
 εἰσαλεθεῖν. ὃς κόνιν κατὰ κεφαλῆς ἔχων ἅμα Ἀνδρομάχῃ καὶ τοῖς
 παισίν, ἐπὶ πρόσωπον πεσόντες εἰς τοῦδαφος, μεγάλας κατεβῶν
 οἰκτειροθῆναι φωναῖς. Πολυξένη δὲ τοῖς Ἀχιλλεῖως περιπλακεῖσα 15
 πρὸς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἑκτορος διωλύγιον ἰκέτευε κεκρα-
 γυῖα, μένειν τε σὺν αὐτῷ καὶ δουλεύειν ἐπαγγελλομένη, εἰ ἀποδῶ
 τὸν νεκρόν. οἳ δὲ περὶ τὸν Νέστορα, οἰκτεῖραι τὸ γῆρας ἤξιον
 καὶ λειπῖν. καὶ πολλῶν ἐξ ἀμφοτέρων κινήσεντων λόγων ὁμοῦς
 ἐπένευσε λύτρα λαβεῖν καὶ τὸν νεκρὸν τοῖς ἰδίοις παραχωρεῖν. τὸν 20
- B** χρυσοῦν οὖν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τοῦ ἱματισμοῦ μέρος λαβῶν τὰλλα
 χαρίζεται τῇ Πολυξένη. Πριάμος δὲ καὶ αὐτὴν παρ' αὐτῷ κατε-
 λπίρει λιπεῖν· ὁ δὲ εἰς ἄλλον τοῦτο δρῶν ὑπέσχετο καιρόν. ὁ δὲ

ipsum modo, sed et omnes qui ei aderant, uno dempto, quem praecisis manibus Priamo cladis nuntium mittit. ipse corpus Hectoris currui appensum raptatumque ante lucem in suum tentorium, nemine Graecorum sciante, perfert. postridie Priamus habitu lugubri sumpto, secum ferens aurum argentum ac pretiosas vestes, ducens etiam secum filiam Polyxenam, formosam virginem, et Andromacham Hectoris uxorem, parvuloque eius filiolos Astyanactem et Laomedontem, ausus est inter medios Graecorum principes se ingerere, eosque supplex orare uti pro se apud Achillem deprecatores fierent, ut is Hectoris corpus redimendum daret. miserti sunt senis, cum stupore admirati audaciam, Nestor et Idomeneus; ac priores ipsi in Achillis ingressi tentorium obtinuerunt ut Priamum admitteret. Priamus capite pulvere consperso, unaque Andromacha cum liberis, proni in terram procubuerunt misericordiamque magna vociferatione flagitaverunt. at Polyxena Achillis pedes amplexa pro fratre suo Hectore alta voce prolixè deprecata est, pollicens se Achillis, si is cadaver Hectoris redderet, servam remansuram in castris. Nestor misereri senectutis hortabatur. multis ultro citroque commutatis verbis, tandem Achilles pretio redemptionis accepto se cadaver suis redditurum annuit. accepit autem aurum argentum et vestium partem: reliqua Polyxenae donavit. Priamo urgente ut Achilles hanc secum manere pateretur, Achilles in praesens eam retinere noluit, alio se recepturam eam tem-

γε Πριάμος καὶ τὸν νεκρὸν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας ἐπανήει
 λαγῶν, ὃν ἀποχρώντως πενθίσαντες καὶ ὡς θέμις τεφρώσαντες
 ἔσω τοῦ τείχους καταθάπτουσιν. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα περὶ τὸν Ἔκτορα
 διακονοῦνται, καὶ ἰδοὺ ἡ Ἀμαζῶν Πενθεσίλεια ἐκ Χερρονήσου
 5 τῆς ἀντιπέρας πλήθῃ γενναίων ἀνδρῶν καὶ Ἀμαζονίδων ἦκεν ἐπι-
 γομένη. γυνῶσα δὲ τὰ κατὰ τὸν Ἔκτορα ὑποστρέφειν ἐπειρώτο.
 Πάρις δὲ ταύτην πολλῶν χρυσῶν μεῖναι πείθει. ἡ μετ' ὀλίγας ἡμέ-
 ρας ὀπλισαμένη ἐπὶ τὸ πολεμικὸν δάπεδον εἰσῆει. διχῆ δὲ τὸν
 αὐτῆς διελοῦσα στρατόν, καὶ ἐν δεξιᾷ μὲν αὐτῆς τοὺς τοξότους, C
 10 τῷ λαῶν δὲ μέρει τοὺς ὀπλίτας πεζοὺς, πλείους τῶν ἰππέων ὄντας,
 ἐκτάξασα ἡ Πενθεσίλεια μέσον τῶν ἰππέων ἦν ἐν τῷ σίγῳ· καὶ
 πόλεμον λοιπὸν κροτηθέντος ἄλλοι μὲν ἄλλους ἀπεκτίννουν, Ἀχιλ-
 λεύς δὲ τὴν Πενθεσίλειαν δόρατι πικρῶς μαχομένην κρούσας τοῦ
 ἵππου καταβύλλει· ἦν τῆς κόμης ἐλκύσαντες τῷ Σκαμιάδρῳ ἐναπ-
 15 ἐπίξαν ποταμῶν. τοὺς πολίτας δ' αὖ ἔτρεψαν οἱ Αἰάντες· καὶ
 εἰσελθόντες ἔκλεισαν τὰς πύλας. αἱ λοιποὶ δὲ τῶν Ἑλλήνων τοὺς
 περιλειφθέντας περὶ τὸ τεῖχος ἀπεκτίννυσαν ἐπιδιώκοντες· τῶν
 Ἀμαζόνων δὲ ἀποσχόμενοι, μετὰ τὸν πόλεμον ὁ στρατὸς ταύτας
 διαμεύσας ἐμερίσατο. μετὰ ταῦτα Ἴνδοι πολλοὶ ἔφιπποι καὶ πεζοὶ D
 20 καὶ Φοίνικες μαχημώτατοι μετὰ τῶν βασιλέων αὐτῶν ἐν ναυτικῷ
 ἀτόλῳ παρεγένοντο, ὑπὸ Πριάμου προσκληθέντες εἰς συμμαχίαν.
 καὶ τοσοῦτοι τὰ πλήθῃ ἦσαν ὡς μήτε τὸ Ἴλιον μήθ' ὄλον τὸ δάπε-
 δον αὐτοὺς χωρεῖν. πάντες δὲ ὑπὸ Μένωνος τοῦ τῶν Ἰνδῶν βα-
 σιλέως, ὡς δυνατωτάτου καὶ πολεμικωτάτου, οἱ τε Πριαμίδαι καὶ

pore promittens. ita Priamus cum cadavere et suis omnibus rediit do-
 mum; Hectorque ploratus abunde, et uti assolet crematus, extra urbem
 est sepultus. dum haec de Hectore fiunt, interim Amazon Penthesilea
 ex opposita Chersoneso copias virorum ac Amazonidum ducens advenit.
 quam cognita Hectoris morte retrocedere conantem Paris magna vi auri
 donatam detinuit. ea post paucos dies in campum praeliis destinatum
 copias deduxit, iisque in duas partes divisis a dextro latere sagittarios
 constituit, in laevo gravis armaturae milites, plures pedites quam equi-
 tes: ipsa ad signum in medio equitum constitit. commissa pugna aliisque
 alios caedentibus, Achilles Penthesileam acriter praeliantem hasta equo
 detrusit; quam crinibus in Scamandrum protractam suffocaverunt. oppi-
 danos Aiaces loco pepulerunt, ita ut in urbem fuga facta portas obiece-
 rint. reliquos Graeci iuxta muros peraecuti interfecerunt. Amazonibus
 autem abstantes secundum pugnam eas vinculis iniectis dividerunt. his
 actis multi Indi, equites ac pedites, et Phoenices bellicosissimi, cum ro-
 gibus suis classe appulerunt, a Priamo ad ferendas suppetias exciti.
 tanta autem erat multitudo, ut eos neque Ilium neque omnino campus
 universos caperet. in quem universi una cum Troianis, Memnone Indo-
 rum rege, quod is potentissimus erat atque bellicosissimus, ducente ex-

Τρωες, καὶ πᾶς ὁ στρατὸς ὑπ' αὐτοῦ διαταττόμενος ἐφ' ἄρματος
 λαμπρῶς ὄχουμένοι εἰς τὸ δάπεδον ἐξήρισαν. ἐξέστησαν δὲ Ἕλλη-
 νες, ἕλπη καὶ ὄπλα φοβερὰ καὶ σφενδόνας καὶ ἀσπίδας τετραγώ-
 νους καὶ Αἰθίοπας πολλοὺς κατ' αὐτῶν ὀρῶντες ὀρμῶντας φοβε-
 P 129 ροὺς καὶ φρικτούς. καὶ οἱ Τρωες δὲ σὺν βοῇ πολλῇ καὶ ἄλμασιν 5
 ἐπιτιθέμενοι πλείστους ἀνήρουν καὶ αὐτοὶ τῶν Ἀχαιῶν. οἱ ἡγε-
 μόνες δὲ τὴν βίαν τοῦ πλήθους οὐ φέροντες ὑπεχώρουν πρὸς τὰς
 καῦς, ὡς καὶ αὐτὰς οἱ βύρβαροι κατέκαυσαν ἄν, εἰ μὴ νύξ ἐπι-
 οὔσα τὴν αὐτῶν κατέσχευε ὀρμήν. ἐπιγενομένης οὖν τῆς νυκτὸς
 τὰ τῶν ἀηρημένων τεφρώσαντες σώματα καὶ τῶν τραυματιῶν 10
 ἐπιμελησάμενοι, ὡς εἰκός, οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν ἐβουλεύσαντο
 τίς ἄν τολμήσῃ κατὰ τοῦ Μίμνονος βαλεῖν, τῶν ἄλλων περὶ ἄλ-
 λους ἀσχολουμένων. κληροῦται τοίνυν Αἴας ὁ Τελαμώνιος. καὶ
 πρὶν ἤλιον ἀνελθεῖν ὀπλισάμενοι ἐξήρισαν, Ἕλληνες μὲν πρῶτοι,
 εὐθὺς δὲ καὶ ὁ Μίμνων καὶ πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν στρατιῶται. ἄλ- 15
 B λοι μὲν οὖν πρὸς ἄλλους, ὁ Αἴας δὲ Ἀχιλλῆως αὐτοῦ ἐκ τῶν ὄπι-
 σθεν συνεπισχύοντος κατὰ τοῦ Μίμνονος ὀρμῆ. Μίμνων δὲ τοῦ
 ἄρματος καταβὰς τῷ δόρατι ἐπειράζειν Αἴαντα. Αἴας δὲ πρῶτος
 τὴν αὐτοῦ ἀναστρέψας ἀσπίδα ἐπέθετο βαρέως αὐτῷ· πάντων δὲ
 τῶν σὺν αὐτῷ Ἴνδῶν προσεχόντων τῷ Αἴαντι, τὸ δόρον βυλῶν εἰς 20
 τὸν Μίμνονος τράχηλον γυμνωθέντα κτείνει τοῦτον ἕπερ ἑλπίδα
 πῦσαν ὁ Ἀχιλλεύς. κἀντεῦθεν βαρβάρων μὲν κατὰ κράτος φυγῆ
 καὶ φόνος καὶ οἰμωγῆ, Ἑλλήνων δὲ ἀλαλαγμὸς καὶ νίκη ἀναμφί-
 ριστος καὶ λαμπρά, ὅτε καὶ Πολυδάμας ὁ τῶν Φοινίκων ἀλκιμώ-

ierunt. ipse Memnon splendide curru invehebatur. obstupuerunt Graeci,
 gladios armaque cernentes terribilia, fundasque et quadrata scuta, mul-
 tosque Aethiopes horrendos homines irruentes. sed et Troiani magno
 cum clamore et saltu impetum dantes plurimos de Graecis interficiebant.
 itaque horum duces multitudinis violentiam non sustinentes ad naves
 recesserunt; quae et ipsae tum fuissent a barbaris crematae, nisi nox
 superveniens eorum conatum inhibuisset. orta nocte Graeci cadavera
 suorum qui in praelio ceciderant, combusserunt, sauciosque diligenter
 curaverunt. ibi cum primores Graecorum consultarent quisnam, aliis
 circa alios occupatis, cum Memnone manum conserere auderet, id munus
 Aiaci Telamonis f. sorte obtigit. ante solis ortum armati ad pu-
 gnam exiverunt Graeci primum, mox etiam Memnon cum universo exer-
 citu. ibi cum alii alios aggredierentur, Ajax Achille a tergo ipsum com-
 firmante Memnonem adoritur. Memnon curru degressus hasta Aiacem
 tentavit. sed Ajax primus eum, scuto ipsius deturbato, graviter ursit;
 cumque omnes Indi in Aiacem essent intenti, Achilles cervicem Memno-
 nis nudatam hasta traiecit, eumque praeter omnium spem occidit. inde
 effusa barbarorum fuga, caedes atque eiulatus, Graecorum contra exul-
 tatio certaue et illustris victoria. tunc etiam Polydamas fortissimus

τatos βασιλεὺς τῷ Αἴαντος δόρατι τὸν βουβῶνα κεντηθεὶς πίπτει. Αἰθίοπων τε καὶ βαρβάρων ἀμύθητος ἔσμος ἐκεῖ θνήσκει, ὡς C
 κληροθῆναι τὸ δάπεδον νεκρῶν, ὑπὸ τῶν ἰππέων δεινῶς τῶν πεζῶν
 συμπατουμένων καὶ ἀναιρουμένων. μετὰ ταῦτα τοὺς Τρῶας
 Ἰ. Ἀχιλλεύς εἰς πόλεμον προσκαλουμένον, ἄρχοντες ἐξῆλθον ὁ Πάρις
 καὶ Δηῖφοβος υἱοὶ Πριάμου, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τούτου Τρωΐλος καὶ
 Λυκάων, σὺν τῷ λοιπῷ παντὶ τῶν Τρῶων στρατιῇ· οὗς Ἀχιλλεὺς
 μετὰ τῶν συνασπισομένων αὐτῷ Ἀχαιῶν καταδιώξας τοὺς μὲν ζῶν-
 τας εἶλε, τοὺς δὲ εἰς τὸν Σκάμανδρον ποταμὸν ἐναπέπνιξε, Τρωΐ-
 10 λον δὲ καὶ Λυκάονα ἀνεΐλε. μετὰ ταῦτα ἀνίστη ἡ τῶν ἀναθημάτων
 ἰορτή, ἀνοχὴν φέρουσα πόλεμον, ὅτε δὴ πάντων ἐν εἰρήνῃ θυόν-
 των τῷ Θυμβραίῳ Ἀπόλλωνι, Δαναῶν καὶ Τρῶων, ἐν τῷ ἀπὸ D
 μακροῦ τῆς πόλεως ἄλσει, ἐξελθούσης Πολυξένης μετὰ τῆς μητρὸς
 Ἐκάβης εἰς τὸ ἱερὸν ὃ Ἀχιλλεὺς ταύτην ἐθαύμασεν ἰδῶν. ἑωρα-
 15 κως δὲ ὁ Πριάμος τὸν Ἀχιλλεῦ, πέμπει τὸν Ἰδαῖον πρὸς αὐτὸν ἐν
 ἄλσει φέροντα λόγους περὶ Πολυξένης. τοῦτον ἰδουζόντως ὁμι-
 λούσιν τῷ Ἀχιλλεῖ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἄριστοι ἰδόντες, καὶ θορυ-
 βηθέντες, Αἴαντα καὶ Διομήδην καὶ Ὀδυσσεῖα πέμπουσι, μὴ ἐπι-
 δίδόναι παρεγγυῶντες τοῖς βαρβάροις, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν τοῖς
 20 ἐχθροῖς. καὶ αὐτοὶ ἔμενον ἔξω τοῦ ἄλσεως, ἐκδεχόμενοι τὸν
 Ἀχιλλεῦ, ὥστε κατ' ἰδίαν παραγγεῖλαι αὐτῷ. ὁ δ' ἦν ὑποσχό- P 130
 μενος τῷ Ἰδαίῳ πρὸς γάμον τὴν Πολυξένην λαβεῖν· διὸ καὶ προσέ-
 μεν ἐν τῷ ἄλσει ἀναπατῶν. μετὰ βραχὺ δὲ ὁ Πάρις καὶ ὁ Δηῖ-
 φοβος ἦκον, παρακαλοῦντες αὐτὸν δῆθεν περὶ τοῦ γάμου. ὁ δὲ

Phoenicum rex inguen hasta Aiacis confossus cecidit. Aethiopum vero
 et barbarorum ineffabilis periit multitudo, ita ut campum cadavera op-
 plevierint, cum pedites ab equitibus mirum in modum obtererentur atque
 necarentur. secundum haec Troiani, Achille eos ad pugnam provocante,
 omnem exercitum in aciem eduxerunt ducibus Paride ac Deiphobo et
 horum fratribus Troilo atque Lycaone. quos Achilles cum auxiliari
 Achaeorum manu persecutus partim vivos cepit, alios in Scamandrum
 fluvium compulsos submersit, interfectis Troilo et Lycaone. his gestis
 donariorum festinae appetierunt indutiasque attulerunt. ibi cum, ut in
 pace, universi et Danaei et Troes Apollini Thymbraeo rem sacram face-
 rent in luco qui urbe haud procul aberat, Achilles Polyxenam cum ma-
 tre Hecuba in templum egressam conspicuam formae eius admiratione
 est percitus. Priamus Achille observato Idaeum mittit, qui in luco cum
 eo de Polyxena colloqueretur. at Graecorum principes hunc solum cum
 Achille verba commutare cernentes conturbari; missisque Aiae Diomede
 et Ulyssae, hortari ne quid barbaris concederet neve hostibus sese cre-
 deret; ipsi extra lucom praestolari, ut egressum seorsim monerent. at
 vero Achilles ducturam se Polyxenam uxorem promiserat Idaeum, eiusque
 rei causa in luco obambulans expectabat. paulo post Paris ac Deiphobus
 adfuerunt, qui eum iam ad confirmandum coniugium vocarent. Achil-

φραῦλον μηδὲν ὑπονοῶν, ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἑστῶς ἱερῷ κατεδέ-
 ξατο αὐτούς. καὶ ὁ μὲν Πάρις ὄρωκ τὰ μεταξὺ ἀμφοτέρων λεγό-
 μενα βεβαιῶν παρὰ τὸν βωμὸν ἴστατο, περιπλεκομένου δὲ Διηφό-
 βου τὸν Ἀχιλλέα καὶ καταφιλοῦντος ἐβάπτισεν ὃ ἐπιφέρετο ξίφος
 κατὰ τῶν αὐτοῦ σπλάγγνιον· καὶ ἔτι κρατοῦντος αὐτοῦ δευτέραν **Β**
 εὐθὺς ὁ Πάρις ἐπάγει κατ' αὐτοῦ πληγὴν. καὶ ὃς ἔκλυτος γεγο-
 νῶς πίπτει. ἐκεῖνοι δὲ ἀνυπόπτως δι' ἄλλης τοῦ ἄλλους ἔξελθόν-
Β τες, ὡς μικρὸν ἀπιῶν, δρόμῳ πολλῷ χρησάμενοι εἰσῆλθον εἰς
 τὴν πόλιν. οἱ περὶ τὸν Ὀδυσσεῖα δὲ ἰδόντες αὐτοὺς τρέχοντας,
 εἰσδρομῶντες εὐρίσκουσι τὸν Ἀχιλλέα ἡμαγμένον κείμενον παρὰ **10**
 τὸν βωμὸν. πρὸς ὃν ὁ Αἴις “ἄρ' ἦν ἄνθρωπος δυνάμενος κτεῖ-
 ναί σε; ἀλλ' ἦ σὴ προπέτεια μόνη σε ἀπώλεσε.” πρὸς ὃν ὁ
 Ἀχιλλεὺς ἔσχατα πνέων “δόλω εἰργάσαντό με” φησὶ “Πάρις καὶ
 Διηφόβος διὰ Πολυξένην.” δξύτατα οὖν ἐπ' ὤμων ἄρπάσαντες
 τὸ σῶμα καὶ ἐπὶ τὰς σκηναὺς ἀγυγόντες καὶ τεφρώσαντες θάπτουσι **15**
 γῆ. μετὰ τὸν θάνατον Ἀχιλλεῶς πολέμου γενομένου, καὶ πολ-
 λῶν ἔξ ἐκατέρων πεσόντων, εἰς μονομαχίαν ὁ Φιλοκτήτης καὶ ὁ
Κ Πάρις ἔρχονται. καὶ πρῶτος λαχὼν ὁ Πάρις βύλλει κατὰ Φιλο-
 κτήτου, ἀστοχεῖ δέ. ὁ δὲ ἀντιτοξεύσας τὴν ἀριστερὰν χεῖρα Πά-
 ριδος διαπεῖρει, καὶ δευτερώσας τὸν δεξιὸν αὐτοῦ ἐπήρωσεν ὀφ-
 θαλμόν, καὶ τρίτον βαλὼν ἐπὶ τοὺς πόδας καὶ τὰ σφυρὰ ῥέπτει
 Πάριν εἰς γῆν. ὃν ἄρπάσαντες ἡμιθανῆ εἰς τὴν Ἴλιον εἰσῆλθον.
 καὶ αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς Ἑλένης υἱοὺς τρεῖς, Βούνυμον Κορυθαῖον

les nihil sinistri suspicans, in templo Apollinis stans, eos admisit. ibi
 Paris altari assistens iureiurando ea quae erant utrinque dicta sanxit.
 Deiphobo autem Achillem amplexo et deosculante, ense quem gestabat
 in Achillis intestina defixit; statimque, adhuc eum Deiphobo tenente,
 Paris alterum ictum intulit. Achilles viribus deficientibus concidit. illi
 citra suspicionem rei alia via ex luco egressi, cum paululum inde pro-
 cessissent, citato cursu in urbem se proripuerunt. Ulysses cum sociis
 currere eos cernentes in templum accurrunt, ibique pone aram iacea-
 tem Achillem cruore foedatum reperiunt. cui Ajax “profecto nemo ho-
 minum te poterat interficere, sed tua temeritas te sola perdidit.” re-
 spondit Achilles haec, extremum spiritum iam ducens: “dolo me Paris
 et Deiphobus Polyxenae causa necaverunt.” proinde corpus Achillis ii
 celerrime rapuerunt, et humeris suis impositum in castra pertulerunt,
 crematamque humarunt. post mortem Achillis pugna conserta multisque
 utrinque deiectis singulari certamine Philoctetes et Paris congregiuntur.
 prior sorte Paris Philoctetem sagitta petens aberrat a scopo. Philocteta
 vicissim primum laevam Paridis manum sagitta traiecit, secundo dextram
 eius oculum eruit, tertio talos et pedes impetens eum solo prosternit.
 qui semianimis a suis abreptus et Ilium perlatatus est; ubi tres, quos ei
 Helena pepererat, filios, Bunymum Corythaeum et Idaeum, parvulos etiam-

καὶ Ἰδαῖον, μικροῦς ἀπὸ παραστάντας ἰδὼν ἄφωνος ἔμεινε, καὶ διὰ μέσης ἐξέπνευ νικτὸς. ἢ δὲ προτέρα αὐτοῦ γυνὴ Οἰνώη ἐαυτῇ ἀπεκρήσατο ἀγρόνη. Ἐλένην δὲ γυναικᾶ Διήφορος ἠγάγετο παραυτά, ὃν ὁ Μενέλαος ὕστερον ἠκρωτηρίασε δι' αὐτήν.

- 5 Ὅτι τὸ Παλλάδιον λεγόμενον ξύλινον ὑπῆρχεν εἰδῶλον τῆς Παλλάδος. τοῦτο ἔλεγον τετελεσμένον εἶναι ἀρρήτοις τισὶ καὶ D
 δαιμονιώδεσι τελεστηρίοις, ἧτοι μυσσαροῖς μυστηρίοις ἐστοιχειω-
 μένον, νικηφόρον, ὃ φασι, καὶ ἀνάλωτον διατηροῦν τὴν πόλιν ἐν
 ἧ ἀπόκειται. τοῦτο τὸ ζῶδιον τὴν πόλιν Ἴλιον μέλλοντι κτίζειν
 10 Τρωτὶ τῷ τῶν Τρώων βασιλεῖ φιλόσοφος τις καὶ ἀρρήτων γοητειῶν
 τελεστής, Ἄσιος ὄνομα, φέρων ἐχυρίσαιο· ᾧ ἀντιχαριζόμενος
 ὁ Τρώς τὴν ὑπ' αὐτὸν χώραν πᾶσαν, Ἐπίροπον πρῶτον καλου-
 μένην, εἰς τὸ ἐκείνου ὄνομα Ἀσίαν ἐπιωνόμασε. τοῦτο οὖν τὸ
 βρέτας, ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνας ὡς οὐκ ἂν δύναιντο τὴν πόλιν
 15 εἰλεῖν ἕως ἂν ἐν αὐτῇ ἀποκείμενον ἦ, κλέψαι ἴσχυσαν, Ὀδυσσεῶς P 131
 καὶ Διομήδους κρυφῇ εἰσελθόντων καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Παλλάδος
 ἐν ἡμέραις τῶν ἑορτῶν παραμερόντων· καὶ γνώμη τοῦ Ἀντήνορος
 ἐξάρχον τῶν Τρώων ὄντος, διὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Θεανοῦς ἰε-
 ρείας τῆς Ἀθηνᾶς οὔσης, τοῦτο νικτὸς ἀφελόμενοι ἐξῆλθον, ὅτε
 20 καὶ τὰ συμβάντα τοῖς Τρωσὶ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτι ἐλεινὰ σύμ-
 βολα καὶ ἀπαίσια κατεθεῶντο καὶ πρῶτ' ἐξελθόντες τοῖς Ἕλλησιν
 ἀπήγγειλον. φασὶ γὰρ ὅτι τῶν Τρώων ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλ-
 λωνος θυσιάζειν ἀγωνιζομένων τὰ ξύλα μὲν καὶ τὰ κρέα καθὸ

num sibi adstare videns, interclusa voce, sub mediam noctem exspiravit. tum Oenone, quae prius uxor Paridis fuerat, se ipsam strangulavit. Deiphobus statim Helenam uxorem duxit; quem postmodo Menelaus propterea auribus et naso manibusque truncavit.

Palladium lignea fuit Minervae, quae eadem Pallas dicitur, imago. aiunt id nefandis quibusdam daemonum consecrationibus arcanisque ritibus dedicatum ea vi fuisse, ut urbem in qua esset inexpugnabilem conservaret. id signum Troi Troianorum regi Ilium condituro philosophus quidam et innominatarum praestigiarum sacerdos, Asius nomine, dono attulit; in cuius gratiam Tros universam suam regionem hactenus Epiriobon appellatam ab ipso Asiam denominavit. Graeci cum Ilium capi non posse, quamdiu simulacrum id ea esset in urbe, inaudivissent, furto id abstulerunt, Ulyssis et Diomedis opera. hi clam ingressi urbem, et in fano Minervae per serias commorati, consilio Antenoris Troianorum principis, adiuvante huius uxore Theanone, quae sacerdos erat Minervae, noctu sublatum simulacrum secum in castra attulerunt. ea nocte Troianis miserabilia portenta et abominanda apparuerunt, quae mane egressi Graecis narrauerunt. ferunt enim, cum Troiani rem Apollini sacrum facere instituisent eiusque altari ligna et carnes rite imposuis-

Θέμις ἐπειθήτεο, πῦρ δὲ τοῖς ξύλοις ἐπιβαλλόμενον οὐκ ἤπτεν, ἐσβέννυτο δέ. πολλάκις δὲ τοῦ πυρὸς ἐνεχθέντος καὶ μὴ καιομέ-
 B νου, πίπτει τὰ ἐν τῷ βωμῷ πάντα εἰς τοῦδαφος. οἱ Τρωῆες δὲ οὐκ ἀγαθὸν αὐτοῖς εἶναι οἰωνὸν ταῦτα τεκμηρῶμενοι, ὃ τε Πρίαμος καὶ οἱ λοιποὶ τὸν Ἀντήνορα πρῆσβεῦσαι πρὸς Δαναοὺς ἀπο- 5 στέλλουσιν, ὥστε λύτρα λαβόντας ὅσα ἂν ἐθέλωσι λῦσαι τὸν πόλεμον. καὶ ὁ Ἀντήνωρ πρῆσβεύων ἔφη πρὸς Ἀχαιοὺς "πάντα ἐπάθομεν ὅσα τοὺς ἡμαρτηκότας παθεῖν ἐχρῆν. ἂνθ' ὢν Μενέλαον ὁ Πάρις ἠδίκησε, δίκας ἔδωκεν· ἂνθ' ὢν τὸ Ἴλιον, μαρτυροῦσιν οἱ τάφοι τῶν ἀνηρημένων. νῦν οὖν οἱ περιλειφθέντες ἡμεῖς 10 λύτρα φέρομεν ὑμῖν. ὑπὲρ θεῶν, ὑπὲρ πατρίδος, ὑπὲρ τέκνων, "Ἕλληνες ὄντες, τοὺς προῖν ἀπειθεῖς, νῦν ἰκέτας σώσατε." ἐπὶ C τούτοις πεισθέντες οἱ Ἕλληνες Ὀδυσσεῖα καὶ Διομήδην ἀποστέλλουσι τὴν τῶν χρημάτων ποσότητα τυπῶσαι. καὶ γε ἐτύπωσαν χρυσίου τάλαντα δισχίλια καὶ ἀργύρου τάλαντα δισχίλια, καὶ τὰ δύοξάντα πάντα κομισάμενοι καὶ ἀφορηθέντες τῆς πόλεως ὑπέστρεψαν εἰς τὸν στρατόν. μετὰ ταῦτα θυσιαζόντων τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀποπλεῦσαι βουλομένων, πάντας ἐνώρκωσεν Ὀδυσσεὺς ἐν ταῖς θύσαις μὴ ἀποπλεῦσαι τῆς Ἴλιου προῖν ἢ τὸν δούρειον ἵππον κατασκευασθῆναι. ἐνθεν τοι καὶ ξύλοις τοῖς ἁρμοδιωτάτοις συμπήξαν- 20 τες καὶ εὐφυῶς κατακοσμήσαντες, καὶ ταῖς Ἐπειοῦ τεχνουργίας θανμαστὸν αὐτὸν ὑπερφυῶς κατασκευασάμενοι πάσαις μηχανογραφίαις, ὥστε καὶ στρατὸν εἰκοσιτεσσάρων ὀπλιτῶν ἔνδον κρύ-

sent, ignem lignis iniectum non arsisse sed extinctum fuisse, ac saepius repetitum ignem non arsisse; et quicquid arae impositum fuerat, in terram decidisse. Troes cum adversum sibi aliquid hoc ostento denuntiari iudicarent, Priamus ac reliqui Antenorem legatum ad Graecos mittunt, rogatum ut ii pacem ipsis, pretio suo arbitrio constituto, redimendam darent. Antenor legatus ad Graecos huiusmodi orationem habuit. "quicquid poenarum dare nos ob nostra flagitia debuimus, dedimus. Paris, quod ob iniuriam Menelao factam luendum fuit, pendit. etiam Ilium: eius rei documento sunt sepulcra caesorum. nos itaque reliqui pretium vobis afferimus, quo nos redimamus. vos per deos, per patriam, per liberos obtestamur, Graeci cum sitis, supplices nunc vestros, quondam contumaces, miseremini." his moti Graeci Ulysses et Diomedem mittunt, qui argenti pondus signarent. signaveruntque ii talenta auri bis mille totidemque argenti. cumque omnia pro suo arbitrio abstulissent, ex urbe in castra reversi sunt. post haec sacrificantibus Graecis et discessum parantibus, Ulysses universos inter sacra iureiurando adstrinxit non ante discessuros ab Ilio quam equus ligneus, qui ob id et Dureius vocatur, absolutus esset. hunc Graeci, Epei artificio, lignis concinnissime compactis, insigni ornatu admirabilique opere construxerunt, ita ut intus 24 militibus gravis armorum additis, rotulis impositus tra-

ποντα ἀβίαστα διὰ τροχιλίσκων ἑλκόμενον τῆς φορβεῖα ἀκολου- D
 θῆν, καὶ τοῦτον οὕτω τεκτηνόμενοι, τὰς σκηνάς τε κατακυύσαν-
 τες καὶ ἀποπλεύσαντες καὶ εἰς Τένεδον ὑποθήκαις Ὀδυσσεὺς ἀπο-
 κρυβέντες τὴν νῆσον, ἕνα τινὰ γενναῖον ἄνδρα κατακισιάμενοι, καὶ
 5 μετρίως αὐτῶν ἀκρωτηριάσαντες ἐθέλοντα καὶ χαίροντα τῷ ἐπιπέτῳ
 καὶ τῷ μισθῷ, προδότην ἀφιῶσιν αὐτόν· ὃς διαπνυθανομένοις
 τοῖς βαρβάροις τί ἂν εἴη τὸ προκείμενον ἔργον τουτί καὶ πρὸς τί
 φέροιο, ἀπεκρίνατο λέγων “τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἀνατιθέουσι
 Δαναοὶ τοῦτο, ὁμοῦ μὲν ἀπολογίαν ὑπὲρ ὧν εἰς τὴν πόλιν αὐτῆς
 10 ἤδίκησαν, ὁμοῦ δὲ καὶ δῶρον τοῦτο ὑπὲρ τῆς εἰς τὰς ἑαυτῶν πα- P 132
 τριδὸς σωτηρίας καὶ εἰς μνήμην αὐτῶν ἀφιερῶν κεκρίκωσι δεῖν.”
 οἱ τοίνυν Τρῶες πειθήνιοι τούτοις γενόμενοι, λαβόντες σὺν εὐθυ-
 μία καὶ χαρμονῇ τὸν δούρειον ἵππον, μᾶλλον δὲ τὸν ἴδιον ὄλεθρον,
 καὶ καλωδίους ἀνέλκοντες καὶ εὐάζοντες, τὸ τῆς πύλης ὑπέρθυρον
 15 ἄφροντες τοῖς τοῦ θεοῦ αὐτῶν ἀδύτοις μετὰ τῶν ἐχθρῶν εἰσήγαγον.
 ἐν δὲ τῷ μεσονυκτίῳ οἱ ἐν τῷ ἵππῳ λοχῶντες ἐπὶ σχολῆς ἐκπεπη-
 δηκότες, αὐτόν τε τὸν Πρίαμον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀνελόντες,
 τὸν τε Διήφοβον ἀκρωτηριάζαντες, τὸ πλῆθος δὲ τῶν ἀνδρῶν
 ἀποκτείναντες, πυρσοῖς μᾶλα λαμπροῖς καὶ συγχοῖς τοῖς ἐκ τοῦ
 20 τείχους τὸν τῶν Δαναῶν στόλον πρὸς ἑαυτοὺς ἐπέστρεψαν. ἡμέ-
 ρος δὲ ἤδη διαγελώσης καὶ αὐτοὶ παραστάντες τοὺς ὑπολειφθέντας B
 πάντας ἀπέκτειναν· τὰς δὲ γυναῖκας ἀλχημάλωτους καὶ τὴν Ἐκάβην
 καὶ τὰ κτήνη λαβόντες, τὰ τε σκεύη καὶ εἶδη καταμερισάμενοι,

hentes capistrum facile sequeretur. eo absoluto tabernacula sua com-
 buaserunt, et in Tenedum insulam navigantes ibi sese occultaverunt Ulys-
 sis consilio, uno tantummodo relicto proditore, homine generosi animi,
 qui laude et praemio inductus ad hoc sese vulneribus foedandum et ex-
 tremis partibus leviter mutilandum ultro praebuerat. is barbaris inter-
 rogantibus quidnam sibi ista equi machina vellet, respondit Graecos eam
 templo Minervae consecrare atque dedicare, cum ad expiandas quas eius
 urbi intulissent iniurias, tum ut esset donum pro reditu ipsorum in pa-
 triam ipsorumque monumentum. Troes ergo his fidem habentes cum
 gaudio et laetitia Dureium equum (imo autem suam ipsorum perniciem)
 sanibus alligatum in urbem traxerunt, paeanam accinentes; portaeque
 superiore limine amoto, eum ut erat hostibus refertus, in penetrabile deae
 introduxerunt. media nocte ii qui in equo per insidias abditi latebant,
 capto tempore desilientes, Priamum eiusque filios occidunt, Deiphobum
 extremis corporis partibus truncant; ac multitudine hostium trucidata,
 crebris ac fulgentibus ignibus de muro editis, classi Graecae ad ipsos
 revertendi signum exhibent. ut primum illuxit, ceteri etiam adfuerunt.
 ibi Troianis, quotquot supererant, omnibus interfectis, uxores eorum at-
 que ipsam quoque Hecubam captivam abduxerunt, nec non et pecus omne,

τήν τε Ἑλένην τῷ Μενελάῳ ἀποδόντες καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν ἐμ-
πρήσαντες καὶ καταστρεφάμενοι ἐπαλινόσθουν.

Μετὰ τὸ ἀλῶναι τὸ Ἰλιον Αἴας ὁ Τελαμώνιος καὶ Ὀδυσ-
σεὺς τοῦ ζωδίου Παλλάδος ἐκάτερος ἀντεποιοῦντο, ὡς αὐτῷ δια-
φέροντος καὶ τῇ ἰδίᾳ πόλει ἔξειν αὐτὸ φυλακτήριον, ὡς πάντων 5
ἐπίπροσθεν ἀγωνιζόμενον. πολλὰ δὲ στρατηγήματα ἐξ ἀμφοτέρων
ῥηθέντα, ὅμως ἐν παραθήκῃ δίδεται τὸ Παλλάδιον ἕως πρῶτῷ τῷ
C Διομήδει. διὰ μέντοι νυκτὸς ἀδότηλως σφάζεται Αἴας. πρῶτας
δὲ γενομένης ὡς εὐρέθη νικρὸς, πολλῆς στάσεως γενομένης εἰς
ὑπόληψιν ἦλθε τῆς πράξεως Ὀδυσσεύς· ὄθεν καὶ εἰς ἐμφύλιον 10
ἀναπτομένου τοῦ πράγματος πόλεμον, πρῶτος Ὀδυσσεὺς ἐλκύσας
τὰ ἑαυτοῦ πλοῖα ἀφώρμησε τῆς Τροίας, καὶ μετ' ἐκείνον ἄπαν-
τες, καὶ τοῦτο ἀρχὴ γέγονε τῆς τῶν Ἑλλήνων ὑποχωρήσεως. τὴν
δὲ Ἐκάβην καταρωμένην τῷ στρατῷ οἱ μετὰ Ὀδυσσεὺς λίθοις
βύλλουσι καὶ τῇ θαλάσῃ ῥίπτουσιν εἰς χώραν λεγομένην Μαρῶ- 15
νειαν, ἣν καὶ κυνὸς σῆμα ἠνόμασαν.

Ἐκεῖθεν ἐπιπίπτει ἐν Σικελίᾳ Κύκλωπι, οὐχὶ ἐνὶ ὀφθαλμῷ
κατὰ τὰς μυθολογίας Ὀμήρου κεχρημένῳ· ἀλλ' ἄνθρωπος μὲν
D ἦν τὴν φύσιν ὡς πάντες ἄνθρωποι καὶ οἱ λοιποὶ Κύκλωπες, οἱ καὶ
τὸ εἶδος ἦσαν μεγάλοι καὶ ἀπηργιωμένοι καὶ ἀπενυκτοί, τὴν προαι- 20
ρεσιν παγγάλεποι καὶ μισανθρωπότατοι καὶ φονικώτατοι. εἶτα εἰς
τὰς Αἰολίας νήσους εἰς Κίρκην καὶ Καλυψὼ τὰς θυγατέρας Ἀτλαν-
τος· ἀφ' ἧς Κίρκης καὶ υἱὸν ἔσχε τὸν Τηλέγονον. εἶτα εἰς λίμνην

supellectilemque inter se partiti sunt; redditaque Menelao Helena, et
urbe undique incensa atque diruta, domum redire intenderunt.

Ilio capto Ajax Telamonius et Ulysses uterque sibi Palladium vindicavit, cum uterque ob toleratos pro toto exercitu labores sibi id ad suae urbis tutelam debere contenderet. cum uterque multa praeclara sua eius belli facinora commemorasset, Palladium tamen usque in crastinum diem apud Diomedem depositum fuit. sed ea nocte Ajax, incertum a quo, occiditur. quae res cum magnam turbam excitasset, Ulysses in suspitione eius facti devenit; cumque ad intestinum iam res bellum spectaret, primus Ulysses deductis suis navibus e Troia abiit, eumque omnes sunt secuti. hoc fuit principium Graecorum discessionis. Hecubam autem, cum ea exercitui dira imprecaretur, Ulysses cum sociis lapidibus obruant et in mare eiciunt ad locum cui nomen Maronea; qui et Cynos sema, hoc est canis monumentum, appellatus ab iis est.

Deinde Ulysses apud Siciliam incidit in Cyclopem. non fuit is, ut Homerus fabulatur, unoculus, sed omnium hominum natura similis, ut et reliqui Cyclopes. sed ii vastis corporibus erant, efferi atque immanes, saevissimi, inhumanissimi atque caedibus humanis deditissimi. inde ad Aeolicas insulas delatus est, post ad Circeon et Calypsonem, Atlantis filias. ex Circe etiam filium habuit Telegonum. postea ad paludem

τὴν καλουμένην Νεκύοπον, ἐν ἣ δια φαντασμάτων ἔγνω τὰ μέλλοντα συμβαίνειν αὐτῷ. ἐκεῖθεν εἰς τὰς Σιρῆνας ἐκρίπτεται πέτρας καὶ τὴν καλουμένην Χάρυβδιν καὶ Σκύλλαν, ἧτις ἐν στενῷ τόπῳ διακειμένη ὑποδέχεται τὰ τοῦ Ὠκεανοῦ ῥεύματα καὶ τοὺς παραπλέοντας βυθίζει. ἐν ᾧ τὰ πλοῖα πάντα μετὰ καὶ τῶν ἐταίρων ἀποβαλῶν, αὐτὸς κρατήσας σανίδος ἐν τοῖς ῥεύμασι τῶν ἰδάτων ἐφέρετο. τοῦτον Φοίνικες πλέοντα λαβόντες εἰς Κρήτην πρὸς Ἴδομενέα γυμνὸν ἤγαγον. καὶ αὐτὸς πέμπει τοῦτον εἰς Φαιακίαν τὴν νῦν λεγομένην Κέρκυραν πρὸς Ἀλκίνοον, δεδωκὼς αὐτῷ θραῦς δύο καὶ ἄνδρας ἐπιλέκτους ὕ. ὁ Ἀλκίνοος τοῖνον μετὰ τοῦ Ὀδυσσεῖος πλείονας στρατιώτας ἀναλαβόμενος καταλαμβάνει τὴν Ἰθάκην. καὶ τοὺς μνηστῆρας ἀποκτείνας, καθάρως τε τὸν οἶκον ἀπὸ τῶν ἐπιβουλεύοντων αὐτῷ, ἀνακτᾷ τὴν βουσιλείαν. βιώσας οὖν ὁ Ὀδυσσεὺς πολλοὺς χρόνους ὑπὸ τοῦ ἰδίου παιδὸς τοῦ ἀπὸ 15 τῆς Κίρκης αὐτῷ γεγενημένου τοῦ Τηλεγόνου τὸν βίον καταλύει. Β τὸν γὰρ ἀπὸ τοῦ νιοῦ θάνατον ἔκ τινων μαντευμάτων ὑφορώμενος τὸν Τηλέμαχον ἐφυλάττετο καὶ συνεῖναι αὐτῷ παρητεῖτο. τοῦ οὖν Τηλεγόνου τὴν Ἰθάκην καταλαβόντος καὶ ἑαυτὸν τῷ πατρὶ καταμηρύσαντος, μὴ προσδεχομένου παρὰ τῶν φυλάκων, νυκτός τε 20 οὔσης καὶ κραυγῆς γενομένης νομίσας Ὀδυσσεὺς τὸν Τηλέμαχον εἶναι ἀνίσταται μετὰ ξίφους, καὶ συμπεσὼν Τηλεγόνῳ πλήττεται ἐκ' αὐτοῦ κέντρῳ τραγῶνος, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τελευτᾷ.

Ἀγαμέμνων ὁ βουσιλεὺς εἰς τὴν πατρίδα μετὰ Κυσάνδρου ἀποπλεύσας εὔρε Κλυταιμνήστραν μοιχευομένην Αἰγίσθῳ. αὕτη

nomine Necyopam, ubi ex visis quibusdam ea quae sibi eventura essent cognovit. inde ad Sirenum saxa eiectus est, et ad Charybdiū ac Scyllam, quae in faucibus sita Oceani fluctus excipit ac praeternavigantes submergit. ibi omnibus navibus ac sociis amissis, ipse tabula arrepta cum undis ferretur, ita vehens a Phoenicibus exceptus nudusque in Cretam est ad Idomeneum deductus. Idomeneus eum additis duabus navibus ac 50 viris delectis ad Alcinoem misit in insulam Phaeaciam, quae nunc Coreyrae nomen gerit. Alcinoem eum, pluribus adhuc militibus adhibitis, in Ithacam deduxit; qua potitus Ulysses, prociis interfectis, domoque ab iis qui ipsi insidiabantur purgata, regnum recuperavit. cum autem multos annos vixisset, a Telegono, suo et Circes filio, occisus est. nam cum necem a filio suo ex quibusdam vaticiniis metueret, a Telemacho sibi cavebat eiusque convictu abstinebat. ac cum Telegonus Ithacam appulisset, sequae, cum a custodibus non admitteretur, patri suo indicari inassisset, quod tum nox erat, vociferatione oborta, Telemachum adesse ratus Ulysses, cum gladio obviam ivit, congressusque Telegono, ab eo pastinacae spina ictus periit.

Agamemnon cum una cum Casandra in patriam navigatione esset delatus, in Clytaemnestram uxorem suam ab Aegistho adulteratam inci-

C γὰρ ἀκούσασα ὡς Ἀγαμέμνων τὴν Κασάνδραν ἔσχεν ἐν Τροίᾳ, θάνατον καταψηφίζεται τῷ ἀνδρὶ τοιοῦτον. ἐνδύσασα γὰρ αὐτὸν ἐπανελθόντα χιτῶνα πανταχόθεν ὑφασμένον, παρασκευάζει τοῦτον ὑπὸ Αἰγίσθου σφραγῆναι, καὶ λαμβάνει τὸν Αἰγίσθον. ὁ γοῦν τοῦ Ἀγαμέμνονος υἱὸς Ὀρέστης, ὃς ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἐν τῇ 5 πρὸς Ἴλιον ἐκστρατεία νέος ὢν πρὸς Σχοινία ἀπιστάλη ἀνατραφῆναι, τοῦτο μαθὼν ἦλθε, καὶ ἀνελὼν Αἰγίσθον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἀναλαμβάνει τὴν βασιλείαν.

Μενέλαος δὲ σὺν τῇ Ἑλένῃ εἰς Αἴγυπτον ἀπορριφεῖς, καὶ μόλις εἰς Λακεδαιμόνα καταχθείς, τὰ κατὰ τὸν Ἀγαμέμνονι μα-10 θῶν μετὰ πολλοῦ δέους ἐβίου. Αἴϊος δὲ ὁ τοῦ Ὀϊλέως υἱὸς μετὰ D τοῦ ἰδίου στρατοῦ ἐποντίσθη. Διομήδης δὲ ὁ τοῦ Τυδείως υἱὸς εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν καταπλεύσας οὐκ ἰδέχθη, ἀλλὰ διωχθεὶς ὑπὸ Αἰγυαλείας τῆς αὐτοῦ γυναικὸς καὶ τῶν πολιτῶν κατέφυγεν εἰς Καλαβρίαν. κτίζει οὖν πόλιν ἐκεῖ, ἣν ἐκάλεσεν Ἀργυρίππην, τὴν 15 μετονομασθεῖσαν Μαλεβέντον, εἶτα καὶ Βενεβέντον, καὶ ἐν αὐτῇ οἰκεῖ ἔχων καὶ τὸ Παλλάδιον, ὃπερ ἔλαβεν ἐκ Τροίας.

Ἐπιπέσει Ὀρέστης μετὰ τὴν μητροκτονίαν εἰς μανίαν περιέπεσε λυσσώδη, καὶ ποτὲ μὲν ἐν ἀνέσει διῆγε, ποτὲ δὲ τὰ ἐξόχων ἐπετέλει. ἀγαπῶντων δὲ αὐτὸν τῶν πολιτῶν εἰς Δελφοὺς ἀπέρχεται, 20 P 134 καὶ δέχεται χρησμὸν τοιοῦτον “Ὀρέστα, οὐκ ἄλλως σε δεῖ ἀργαλέης νόσου μανίην ἀποθέσθαι, εἰ μὴ περάσας Πόντου κύματα

dit. nam ea cum inaudivisset Agamemnonem apud Troiam Casandra uti, mortem marito sic est machinata, ut reversum veste undiquaque contexta indueret, subornato qui eum sic deprehensum ingularet Aegistho; cui et statim nupsit. at filius Agamemnonis Orestes, qui puer a patre ad bellum Troianum proficiscente ad Schoeneum fuerat educatum missus, re comperta domum reversus suam matrem una cum Aegistho interfecit regnumque recuperavit.

Menelaus cum Helena in Aegyptum eiectus, vix tandem Spartam cum rediisset, Agamemnonis casu cognito in magna sollicitudine vitam exegit. Aiax Oilei F. una cum suo exercitu fluctibus est marinis obrutus. Diomedes Tydei F. cum ad suam urbem revertens esset mari, non est admissus: sed ab Aegialea uxore sua et civibus repulsus in Calabriam confugit, ibique urbem Argyripam condidit, et eam habitavit, secum etiam Palladium tenens, quod apud Troiam nactus fuerat. ea urbs postea Maleventum ac rursus Beneventum est denominata.

Orestes post perpetratam matris caedem in rabiosam incidit insaniam; quae aliquando remittebat, alio tempore vehementius vexabat. civibus ergo instantibus Delphos profectus tale oraculum accepit.

Oresta, non aliter vaesania gravi
te liberari fata concedant deum,
quam Pontici transvectus undas aequoris

Σκυθίας γαίαν καταλάβης Αὐλίδος τε χώραν. ἐν ἱερῷ Ἀρτέμιδος
 ληθθεὶς σωθήσῃ ἐκ τῶν βωμῶν. κάκειθεν ἐκφυγὼν ἀπὸ χθονὸς
 βαρβάρων χθόνα περῶσας καταλάβης Συρίας γαίαν. αὐλιῶνος
 Σιλπίου ὄρους ἄντικρυ εὐρήσεις Μελάντιον τοῦνομα ἔχον ὄρος,
 5 ἔνθα μέγας ἐστὶ ναὸς Ἑστίας. ἐκεῖ λυσσώδη μανίαν ἀποτίθει.
 θάπτον οἶγγει. ταῦτ' ἔφη ἢ γίνεται." ταῦτα σημειωσάμενος
 Ὀρέστης, εὐθέως ἀναπλεύσας ἅμα τῷ Πυλάδῃ, ἔφθασαν ἐπὶ τὴν
 Αὐλίδα χώραν τῆς Σκυθίας. τὴν Ποντικὴν τοίνυν θάλασσαν
 διαπερῶσαντες, καὶ ὡς ἀπὸ μιλίων δύο τῆς ἡπείρου πεζεύσαντες, B
 10 ὁρῶσιν ὡς μέλαθρα θεῶς καὶ ἔξωθεν ἀνθρώπων ὄστέα ἐρριμμένα,
 ἢ καὶ Κροουστῆμια ἐγχώριος καλεῖ γλῶσσα. καὶ τί δράσουεν ἔβου-
 λῶντο. τρέχουσι βουκόλοι πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν, "ἤκουσι"
 φάσκοντες "δύο νεανίσκοι παρὰ τὴν κυανέαν." ἐκείνη δέ, τίνες
 καὶ ποταποί, καὶ τίνα τούτοις ὀνόματα, πρῶτον ἐρωτῶσα τοὺς
 15 ἔξῆρους, καὶ περὶ Ἀγαμέμνονος τοῦ πατρὸς καὶ περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ
 πολέμου ἐξήταζεν. εἶτα δεσμοῦνται τοῦ θύεσθαι. καὶ τὸν μὲν
 Ὀρέστην εἰς τὴν ἐξῆς, Πυλάδην δὲ τῷ βωμῷ τῆς Ἀρτέμιδος
 παρεστήσατο. καὶ ἡ Ἰφιγένεια ποίας ἂν εἴη χώρας ἐπέθετο καὶ
 ποίας πόλεως. "χώρας μὲν Ἑλλάδος" ἔφη, "Μυκῆνης δὲ πόλεως C
 20 ἄθλιος πάρεμι." ἡ δὲ τὴν πόλιν αὐτῆς καὶ τὴν χώραν ἀκούσασα
 ἰδάκρουσεν, ὑποπτέυσασα δὲ ὑπὸ τῶν βουκόλων αὐτὸν ἀκοῦσαι τὰ
 περὶ αὐτῆς "τίς" ἔφη "βασιλεὺς Μυκῆνης; τίς δὲ ἡ τούτου γυνή;

Scythicas in oras Aulidemque veneris.

hic ad Dianae constitutus victima

altare, salvus barbaricum fugiens solum,
 terram Syrorum transmissis attinges mari,
 quae Silpii montis convallem oppositam habet.

hic reperies montem nomine Melanthium

Vestaeque fanum nobile vetustae deae.

ibi tu rabiosam depones insaniam.

abi cito hinc: quae sint futura, diximus.

20 annotato Orestes statim comitatus Pylade in Scythiam navigavit et
 Aulidem pervenit. ergo cum Pontico mari trajecto terrestri itinere ad
 miliaria duo progressi essent, templum divae cernunt, forisque ossa ho-
 minum proiecta, quae indigenae sua lingua crustemia nominabant. hic
 ipsis quid facto usus esset consultantibus, pastores ad Iphigeniam ac-
 currunt, duosque nuntiant juvenes mari advectos esse. ea primum no-
 mina hospitem, ac cuii, scitatur, simul de Agamemnone patre suo et
 Troiano bello, exploratis eorum indicibus. inde ii ut deae victima fiant
 vincuntur; reservaturque in proxime insequentem diem Orestes, Pyla-
 des ad aram Dianae constituitur. percontata est eum Iphigenia cuius
 esset. Graecum se esse respondit domo, patria Mycenaem. illacrima-
 vit ea nomine gentis et urbis suae audito: suspicata tamen, eum de ipsius
 rebus aliquid ex pastoribus inaudivisse, quaesivit pro quo quis rex Myce-

τίνα δὲ τέκνα;” “Ἀγαμέμνων” εἶπε “πρώτην, γυνή δὲ Κλυται-
 μνήστρα, τέκνα δὲ οἱ Ὀρέστης καὶ Ἥλέκτρα καὶ Ἴφιγένεια, ἢ
 ὡς λέγουσι Θυσία Ἀρτέμιδι προσήχθη, ῥυσθεῖσα δὲ ἐπὶ τῆς
 Θεοῦ ἕως ἄρτι ποῦ ἐστὶν οὐκ ἐγνώσθη· ἔσχε δὲ καὶ Χρυσόθεμι
 καὶ Λαυδίκη θυγατέρας.” ἢ δὲ ἀκούσασα κελεύει τοῦτον αὐτίκα 5
 λυθῆναι τῶν δεσμῶν. καὶ γράψασα δίπτυχον ἐπιδέδωκεν αὐτῷ,
 D εἰπούσα “Ἰδοὺ τὸ ζῆν σοι ἢ Θεὸς δωρεῖται δι’ ἐμοῦ. ἐπόμυθί
 μοι κατ’ αὐτῆς ὅτι τὸ δίπτυχον τοῦτο ἐπιδίδως τῷ Ὀρέστη, καὶ
 κομίζεις μοι παρ’ αὐτοῦ γράμματα.” ὁ δὲ ἐπόμυθο καὶ τὸ
 γράμμα δίδοναι αὐτῷ εἰς χεῖρας καὶ αὐτὸν ἄγειν Ὀρέστην πρὸς 10
 αὐτήν. εἰληφῶς δὲ τὸ δίπτυχον ἐξῆλθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐλθὼν
 ὅπου Ὀρέστης ἐφρουρεῖτο ἠτήσατο τοὺς φρουροὺς Σκύθας, καὶ
 εἰσελθὼν ἐπεδίδου τὴν πυκτὴν οὕτως εἰπὼν “ἴθι τὸ τάχος πρὸς
 Ἴφιγένειαν τὴν σὴν ἀδελφὴν.” ἔμενον οὖν ἐννεοὶ οἱ Σκύθαι πρὸς
 τὸ συμβῆναι. καὶ δὴ αὐτίκα πρὸς Ἴφιγένειαν εἰσῆλθον ἀμφότεροι, 15
 καὶ ὁ Πυλάδης “ἴδε” ἔφη “Ὀρέστης ὁ σοὺς ἀδελφός.” ἢ δὲ οὐκ
 P 195 ἐγνώρισεν αὐτόν, ἕως τὸ Πελόπειον τοῦ γένους σήμαντρον τὴν
 ἑλαίαν εἶδεν ἔχοντα ἐν τῷ ὤμῳ δεξιῷ. περιπτυσσάμενη τε αὐτὸν
 ἐκέλευσεν ἐλκυσθῆναι τὰ πλοῖα αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ
 ὄλον αὐτοὺς μείναι τὸν χειμῶνα παρ’ αὐτῆς. Θέρους δὲ γενομένου 20
 λάθρα Ὀρέστης καὶ Πυλάδης τὸ ὀλόχρυσον ἄγαλμα Ἀρτέμιδος
 καὶ αὐτὴν ἀνελόμενοι τὴν Ἴφιγένειαν ἀπέδρασαν μεθ’ ὧν ἀπῆλθον
 πλοίων. καὶ τὴν Διαιβητὴν περῶσαντες ἦλθον πρὸς ἀνατολὴν ἐπὶ

narum, quae eius uxor, quae proles. ad haec Pylades pridem Aga-
 memnonem ibi regnum obtinuisse; eius uxorem Clytaemnestram, liberos
 Orestem Electram Iphigeniam (hanc famam ferre Dianae pro victima
 oblatam, ab ea neci subtractam fuisse, neque hactenus cognitum esse
 ubinam locorum agat) ac praeterea Chrysothemim atque Laodicen. his
 auditis Iphigenia Pyladem statim vinculis solvi iubet, literisque conscri-
 ptis eas ipsi tradit, ita fata. “vitam tibi dea per me donat: per eam tu
 mihi iura literas has Orestis te redditurum, ab eoque responsum relatu-
 rum.” iuravit se et literas in manus Orestis traditurum et hunc ad
 ipsam adducturum. acceptisque literis fano egressus eo venit ubi Ore-
 stes custodiebatur; impetratoque a Scythis aditu, tabulam Orestis tradi-
 dit, his verbis “i quam primum ad Iphigeniam, sororem tuam.” obeta-
 puerunt audito hoc casu Scythae. illi ambo recta ad Iphigeniam se con-
 tulerunt. ac Pylades “ecce” inquit, “hic Orestes frater tuus.” non
 tamen eum Iphigenia agnovit ante quam signum Pelopei generis oleam
 in dextro humero vidit. tum eum amplexa naves subduci in navale ius-
 sit, ipsosque secum totam eam hiemem detinuit. aestate facta Orestes
 et Pylades clam simulacro Dianae, quod ex solido erat auro, ipsaque
 assumpta Iphigenia, quibus advecti fuerant navibus aufugerunt; traiecta-
 que Diabea ad ortum solis ad Emet Saraccenicum appulserunt, indeque

τὸ Σαρακηνικὸν Ἔμετ, κάκειθεν ἐπὶ Τρικωμῶν τῆς Παλαιστίνης. καὶ δὴ Ὁρέστου μανέντος οἱ Τρικωμίται ἱερὸν μέγα τῇ Ἀρτέμιδι κτίσαντες ἤξιον τὴν Ἰφιγένειαν, ὡς ἱέρειαν τιμῶντες αὐτήν, θυσίᾳσι κόρην παρθένον τῇ θεῷ. καὶ δὴ ἄγουσι νέαν, Νύσσαν **B** δὸνόματι, ἣν καὶ ἐθυσίωσεν Ἰφιγένεια. καὶ στήλην χαλκὴν στήσαντες Νύσσαν τὸν τόπον ἠνόμασαν. τοῦ γοῦν Ὁρέστου τὰς φρένας ἀναλαβόντος ἡ Ἰφιγένεια ὄναρ εἶδεν, ἔλαφον λέγουσαν αὐτῇ "γάγε ἀπὸ τῆς χώρας ταύτης." εὐθὺς οὖν φυγόντες τὴν παράλιον καταλυμβάνουσι Παλαιστίνην, κάκειθεν εἰς Συρίαν καὶ **10** τὸ Μελάντιον ὄρος. καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἐστίας κατὰ τὸν χρησμὸν εὐρηκὼς Ὁρέστης καὶ θυσιάσας τῆς χαλεπῆς ἀπήλλακται μανίας. εἶτα τὸν Ὁρόντην περάσας ἐπὶ τὸ Σίλιον ὄρος ἦλθε, καὶ τοὺς Ἀργίους Ἰωνίτας ὡς συγγενεῖς ἀσπασάμενος δι' αὐτῶν εἰς τὸ παράλιον τῆς Παλαιοπόλεως πρῶτὴν λεγομένης, νῦν δὲ Σελευκείας, **C** **15** παρεπέμφθη. κάκειθεν νῆαυ ἐύρηκὼς ἕως Ἑλλάδος διέβη. καὶ τὴν ἀδελφὴν Ἠλέκτραν εἰς γάμον τῷ Πυλάδῃ ζεύξας, ἕως θανάτου τῆς τῶν Μυκηρῶν βασιλεύει χώρας. Θόας δὲ τότε τοπάρχης ὢν Σκυθίας εἰς καταδίωξιν Ἰφιγενείας διὰ τὸ ἄγαλμα Σκύθας πλείστους ἀπέστειλεν· ἐπεὶ δὲ εἰς Τρικωμῶν ἐλθόντες ἔμαθον ἀπο- **20** πλεῦσαι τοὺς διωκομένους, ἐκεῖ ἔμειναν, καὶ πόλιν τὴν λεγομένην Σκυθόπολιν οἰκοδομήσαντες οὐκέτι ὑπέστρεψαν.

Αἰνείας παρὰ Διομήδους ἐν Καλαβρίᾳ ξενωθείς, ἐπεὶ ἀποφοιτῶν ἐμίλλεν, ἤτιτο λαβεῖν τὸ Παλλάδιον παρ' αὐτοῦ. πρὸς

ad Tricomina Palaestinae. ibi cum Orestes fureret, Tricomitae magnum Dianae fanum condiderunt; Iphigeniamque, quod eam ut sacerdotem honorarent, rogaverunt uti deae virginem puellam immolaret. adduxeruntque puellam nomine Nyssam, quam Iphigenia hostiam mactavit. ibi aerea columna posita loco Nyssae nomen indiderunt. Orestes tum sanitati mentis restituto, Iphigenia per insomnium est a cerva admonita ut hanc terram fugeret. statimque fugientes maritimam Palaestinam tenuerunt. inde in Syriam et ad montem Melantium delati sunt, ubi Orestes ex oraculo fanum Vestae repperit, ac sacris operatus difficilis est liberatus insaniam. inde Oronte fluvio traiecto ad Silpium montem pervenit; salutisque Ionitidis Argivis utpote propinquis suis, ab iis ad portum Seleucia, quae antiquitus Palaepolis fuit nominata, deductus navemque ibi nactus in Graeciam transmisit. hic tradita in matrimonium Electra sua sorore Pyladi, Mycenaeorum regnum usque ad vitae finem gessit. Thoas autem Scythiae regulus propter simulacrum permultos Scythas misit, qui Iphigeniam persequerentur. hi cum Tricomina pervenissent, indeque eos quos insequabantur abiisse intellexissent, ibi remanserunt, urbeque, cui Scythopolis est nomen, condita domum reversi non sunt.

Aeneas in Calabria usus Diomedis hospitio, iam discessurus, ab eo Palladium petiit. respondit Diomedes ex eo tempore, quo primum cum

D ὃν ἐκείνος “ἐξ οὗ” φησὶ “τὴν ἀρχὴν τοῦτο μετὰ Ὀδυσσεύος τῆς Ἰλίου ἀφειλόμην, οὔτε ἐμοὶ οὔτε τῷ ἕπ’ ἐμὲ στρατῷ θλίψεις ἐπέλιπον ἕως ἄρτι καὶ συμφοραί. διδ καὶ ἐπυθόμην τῆς Πυθίας περὶ αὐτοῦ, ἣ καὶ ἀνείλεν ἀποδοῦναι αὐτὸ τοῖς Τρωσίν.” ταῦτα Διομήδης εἰπὼν, καὶ θυσάμενος τῷ θεῷ, ἐκβαλὼν εἰς τὸ Παλλάδιον τῷ Αἰνείᾳ δωρεῖται. τοῦτο λαβὼν Αἰνείας πρὸς τὸν τότε τοπαρχοῦντα Ἰταλίας Λατίνον ἐφορμᾷ, καὶ κατὰ τῶν Ῥουτύλων σὺν αὐτῷ ἐστρατεύει. ἐν ᾧ πολέμῳ Λατίνος ὁ Τηλέφου υἱὸς ἀναιρεῖται. Αἰνείας δὲ στρατὸν συναγαγερικῶς κατὰ τῶν Ῥουτύλων πολεμεῖ, καὶ τούτους τρεψάμενος, τὴν θυγατέρα Λατίνου 10
P 136 Ἀλβανίαν καὶ τὴν βασιλείαν λαβὼν, πόλιν κτίζει μεγάλην, Ἀλβανίαν καλέσας· ἐν αὐτῇ τὸ Παλλάδιον ἀπέθετο. καὶ αὐτὸς μετὰ Λατίνον εἰς ἔτη βασιλεύσας τελευτᾷ.

Μετ’ αὐτὸν δὲ Ἀσκάνιος Ἰοῦλος, υἱὸς Αἰνείου ἀπὸ Κρεούσης Τρωάδος, τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός, ἔτη λέ’ ὅς καὶ τὴν 15
Λαβινίαν κτίσας πόλιν, αὐτόσε τὸ βασιλεῖον καὶ τὸ Παλλάδιον ἀπὸ τῆς Ἀλβανίας εἰς τὴν Λαβινίαν μετέθηκε τὴν κτισθεῖσαν ἕπ’ αὐτοῦ.

Λαβινίας δὲ ἤρξεν Ἀλβας ὁ υἱὸς Ἀσκανίου ἔτη λέ’ ὅς καὶ κτίζει τὴν πόλιν Σίλβαν, ἐξ οὗ καὶ οἱ βασιλεῖς Σίλβιοι ἐκαλοῦντο. 20
οὗτος δὲ πάλιν ὁ Ἀλβας τὸ Παλλάδιον ἐν τῇ ἕπ’ αὐτοῦ κτισθείσῃ
B πόλει Σίλβῃ ἐκ τῆς Λαβινίας μετήγαγε πόλεως. ἐντεῦθεν λοιπὸν
ἐκαὶ βασιλεύουσι κατὰ διαδοχὴν οἱ Αἰνείαδαι ἔτη τλά’. Εὐάνδρος
δὲ καὶ Πάλας οἱ τοῦ Αἰνείου υἱοί, τὴν καλουμένην Βαλέντα ἐπαρ-

Ulysses Palladium Ilio abstulisset, se atque exercitum suum continentibus malis atque calamitatibus fuisse vexatum; et cum eius rei causa Pythiam consulisset, iussum fuisse Troianis id reddere. his dictis deo rem sacram fecit, Aeneamque deprompto Palladio donavit. Aeneas cum Palladio ad Italiae dominum Latinum profectus cum eo adversum Rutulos expeditionem facit. eo in bello Latinus cecidit. Aeneas autem exercitu collecto Rutulis bellum facit, iisque pulsus filiam Latini Albaniam uxorem et regnum consecutus urbem magnam extruit, nomine Albaniam, inque ea Palladium collocat. ipse regno post Latinum annos 19 functus moritur.

Post hunc Ascanius Iulus, Aeneae ex Creusa Troiana, prima uxore, filius regnum annos 35 gessit. is urbem Laviniam condidit, eoque regiam et Palladium transtulit.

Laviniae rexit Albas Ascanii F. annos 35. is urbem Silvam condidit, unde etiam reges Silvii denominati sunt. is quoque Palladium Lavinia in urbem a se conditam Silvam traduxit. ibi deinceps Aeneadae ordine regnaverunt annos 331. Evander autem et Palas Aeneae filii,

χίαν ἰθύνοντες, οἶκον οἰκοδομοῦσι πάνυ μέγαν καὶ θαναμαστόν καὶ τοιοῦτον, ἕξ ἐκείνου πάντα βασιλειον οἶκον παλάτιον ὀνομαζέσθαι.

“Οτι οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τρία διαιροῦσι τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας, εἰς καλάνδας, εἰς νόνας καὶ εἰς εἰδοῦς. καὶ αἱ μὲν καλάνδαι εἰσὶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μηνὸς μέχρι τῆς θ' ἡμέρας, αἱ δὲ ἀπ' αὐτῆς νόναι μέχρι τῆς ιε' ἡμέρας, εἰδοὶ δὲ αἱ μέχρι τῆς λ' ἡμέρας καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ μηνός, ἣτις καλεῖται ἔτη καὶ νέα παρὰ τῶ κομικῶ Ἀριστοφάνη καὶ Ἡσιόδῳ καὶ τοῖς λοιποῖς. εἰδοὶ δὲ κα-
10 λῶνται αἱ μέχρι τῆς λ', ὅτι τηρικαῦτα ἀρχομένη τῆς ιε' εἰδοποιεῖ- C
ται παντελῶς ἢ σελήνη, εἶτα φθίνει.

Μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἀρδέως ἐβασίλευσαν Λυδῶν ἔτε-
ροι ἢ ἕως Κροῖσου τοῦ ὑπερφάνου καὶ Κύρου βασιλέως Ἀσσυ-
ρίων. ἐβασίλευσε δὲ ὁ αὐτὸς Κροῖσος ἔτη ιε'. κατέσχευεν οὖν ἡ
15 βασιλεία Λυδῶν τὰ ὅλα ἔτη σλβ'. Κροῖσος δὲ ὑπέταξε πύσας
τὰς πλησίον αὐτοῦ βασιλείας, καὶ τὰ πόρρωθεν αὐτοῦ λαμβάνει.
ἐμήνυσε δὲ καὶ Κύρῳ εἰσαῖαι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ ἀναχωρῆσαι,
ἢ δεῖσασθαι τὴν παρουσίαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ πολεμοῦσιν. ὁ δὲ
Κῦρος ἀντεῖπεν αὐτῷ διὰ τῶν πρεσβέων “τί γὰρ ἠδίκηται παρ'
20 ἑμοῦ ὁ Κροῖσος, τοσαύτην γῆν ἀφεστηκῶς ἀπ' ἑμοῦ καὶ τῶν ἐμῶν
βασιλείων;” καὶ ἀδημονῶν ἐβουλεύσατο φυγεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν D
χώραν, δεδοικῶς τὴν εὐτυχίαν Κροῖσου. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ γυνὴ
αὐτοῦ οὕτως ἀθυμοῦντα καὶ ἐπερωτήσασα, καὶ μαθούσα παρ'
αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα, λέγει αὐτῷ ὡς ἐπὶ Διυελίου τοῦ πρώτου μου

2 ὥστε ἐξ?

cum provinciam Valentem gubernarent, domum aedificarunt mole et structura mirabilem. inde obtinuit ut regiae Palatia nominentur.

Romani dies mensis in tres partes digerunt, in Kalendas, in Nonas et in Idus. Kalendae a mensis principio usque ad nonum diem durant, iade Nonae ad decimum quintum usque diem pertinent. sequuntur Idus usque ad diem trigesimum et mensis initium, quod Ene Kaenea ab Aristophane comico, Hesiodo et reliquis appellatur. Idus autem nomen inde habent, quod ab earum initio lunae forma (eidos forma est Graeco sermone) omnino perficitur, atque ea exinde deperit.

Post Ardyn octo Lydorum reges fuerunt usque ad Croesum superbum et Cyrum Assyriorum regem. regnavit Croesus annos 15. duravit regnum Lydorum annos omnino 232. subegit Croesus omnia et vicina et longinqua regna. quin et Cyro significavit ut is suo regno decedat, alias se ipsi bellum facturum. respondit Cyrus per legatos “ecquid iniuriae Croeso abs me ortum est, qui a me et regno meo tantum terrae abstulit?” interim animi anxius, et felicitatem Croesi metuens, in Indiam fugere cogitabat. ceterum uxor eum ita aegrum animo videns, causamque scitata et edocta, indicavit vivente Dario suo priore marito va-

ἀνδρὸς ἦν τις ἀνὴρ Ἑβραῖος προφήτης, σοφίαν ἔχων θεοῦ, ὀνόματι Δανιήλ, ὄντινα ἐν πολλῇ τιμῇ εἶχε Δαρείος ὁ βασιλεὺς, οὗ χωρὶς οὐδὲν ἔπραττεν ἐν τοῖς πολεμίοις· ὅστις μετὰ τὴν τελευταίην ἐκείνου πλοῦσιος ὦν καὶ γεγηρακῶς ἰδίαζεν εἰς τὴν Μαραβίτιδα χώραν. ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας ταῦτα ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν τοὺς 5
P 137 σος βασιλεὺς Λυδῶν ἐπιλεξάμενός τινας τῶν οἰκείων αὐτοῦ, δούς αὐτοῖς δῶρα εὐτελῆ καὶ ἄλλα δῶρα βασιλικά, ἀποστέλλει αὐτοὺς ἐν Δελφοῖς εἰς τὸ Ἀπόλλωνος μαντεῖον, εἰρηκῶς αὐτοῖς “ἀλλάξατε τὰ σχήματα, καὶ ἀνέλθετε εἰς τὸ μαντεῖον, καὶ ἐπίδοτε εὐτελῆ 10 δῶρα τῷ ἱερεῖ, λέγοντες ὅτι Αἰγύπτιοί ἐσμεν, καὶ ἦλθομεν ἐπερωτῆσαι τὴν Πυθίαν, καὶ ἐκ τοῦ τῆς ὁδοῦ μήκους ἐληθαργήσαμεν τί ἦλθομεν αἰτῆσαι ἢ ἐπερωτῆσαι. ἀλλ’ εὖξυι, καὶ ἐπερώτησον τὸν θεὸν διὰ τί ἦλθομεν. καὶ εἰ μὲν εἶπη ὑμῖν διὰ τί ἦλθετε, δότε καὶ τὰ παρ’ ἐμοῦ βασιλικά δῶρα, καὶ εἶπατε τῷ ἱερεῖ εἰ 15 νικῶ τὸν βασιλέα Περσῶν τὸν Κῦρον. οἱ δὲ ποιήσαντες οὕτως
B ἐπηρώτησαν τὸν ἱερέα· ὃς εὐξάμενος ἔλαβε τὴν ἀπόκρισιν ταύτην παρὰ τῆς Πυθίας “οἶδα ψαμμῶν ἀριθμὸν θαλάσσης τε μέτρα, οὐ λαλλοντος δ’ ἀκούω καὶ κωφοῦ ξυνήμι. παῖζειν δὲ με πειρᾶται Κροῖσος βασιλεὺς καὶ οἱ τούτου Λυδοί.” καὶ ἔξελθὼν ὁ 20 ρεύς εἶπεν αὐτοῖς “οὐκ ἔστε Αἰγύπτιοι ἀλλὰ Λυδοί, καὶ οὐκ ἐληθαργήσατε, ἀλλὰ παίζοντες τὰ θεῖα εἶπατε.” καὶ ἐπέδωκεν αὐ-

tem quendam fuisse Ebraeum, divina sapientia praeditum, nomine Danielum: eum a rege in summo fuisse honore habitum, neque regem nisi cum eo communicata re quicquam in bello egisse. hunc, mortuo Daria, cum et ad senectam aetatem et ad magnas opes pervenisset, in Marabitudine regionem profectum ibi privatam vitam agere. Cyrus quosdam principes suos ad Danielum mittit, qui eum honorifice adducerent. interea Croesus Lydorum rex quosdam suorum familiarium deligit, iisque et vulgaria et simul regia dona dat, Delphosque eos amandat ad oraculum Apollinis. mandabat autem ut habitu mutato oraculum intrarent, sacerdotique viliora dona offerrent, dicentes se esse Aegyptios consultumque Pythiam venisse, verum ex itineris longitudine sibi, cuius rei causa perquirendae profecti essent, ex animo effluxisse: ipse proinde votis conceptis ex deo, cur adessent, sciscitaretur. quodsi sacerdos causam ipsorum adventus edixisset, regia etiam Croesi nomine dona offerrent, indicarentque sacerdoti Croesum quaerere ane Cyrum Persarum regem esset superaturus. illi imperata exsecuti sunt. sacerdos votis peractis hoc responsi a Pythia accepit:

est mensura maris, numerus mihi notus arenae:

elinguis animi sensa et cognosco tacentis.

sed mihi rex Croesus cupiuntque illudere Lydi.

egressus sacerdos “non estis” inquit “Aegyptii, sed Lydi; neque oblivione capti, sed animo divina illudendi adestis.” simul eis oraculum in

τοῖς τὸν χρησμὸν γράψας ἐν διπτύχῳ. οἱ δὲ ἐκπλαγύντες ἐπέδω-
 καν καὶ ἄλλα βασιλικά δῶρα τῷ ἱερεῖ, εἰπόντες αὐτῷ ὅτι Κροῖ-
 σος ὁ βασιλεὺς ἐπεριεφεν ἡμᾶς, ἐπειδὴ πόλεμον ἔχει πρὸς Κῦρον
 τὸν βασιλέα Περσῶν, καὶ μάθε εἰ νικᾷ αὐτόν.” εἰσελθὼν οὖν
 5 πάλιν ὁ ἱερεὺς καὶ εὐξάμενος ἔλαβε τὸν χρησμὸν τοῦτον “Κροῖσος C
 ὁ βασιλεὺς Ἄλυν ποταμὸν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.” καὶ
 γράψας τὸν χρησμὸν τοῦτον ἐν διπτύχῳ ἀπέλυσε πρὸς Κροῖσον.
 ὁ δὲ προφήτης Δανιὴλ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα Κῦρον, καὶ λέγει
 αὐτῷ Κύρος “εἰπέ μοι εἰ νικᾷ Κροῖσον τὸν βασιλέα Αὐδῶν.” ὁ
 10 δὲ Δανιὴλ ἀνεβύλλετο τοῦ εἰπεῖν. καὶ ἀγανακτήσας καὶ αὐτοῦ
 Κῦρος ἔβαλεν αὐτὸν καὶ οὗτος εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ
 μή τι πεπονθότα ὑπ’ αὐτῶν ἀνήγαγεν αὐτόν. καὶ προσέειπεν
 αὐτῷ ὁ Κῦρος λέγων “ἡμαρτον εἰς σέ, ἀλλ’ εὗξαι τῷ θεῷ καὶ
 εἰπέ μοι εἰ δύναμαι πολεμήσαι τῷ ἄρπυγι τούτῳ καὶ ὑπεριφάνῳ D
 15 Κροῖσῳ, ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν ὑπέταξε καὶ οὐ κορέννυται.” καὶ ὁ
 Δανιὴλ εὐξάμενος εἶπεν αὐτῷ “καὶ νικᾷς τὸν Κροῖσον καὶ λαμβά-
 νεις αὐτὸν αἰχμάλωτον· περὶ σοῦ γὰρ εἶπεν ὁ θεὸς ὁ ποιήσας
 πάντα τὰ ὀρώμενα ταῦτα, διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου· οὕτως
 λέγει κύριος ὁ θεὸς τῷ χριστῷ μου Κύρῳ, οὗ ἐκράτησα τῆς
 20 δεξιᾶς αὐτοῦ, ἐπακοῦσαι ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχὺν βασι-
 λέων διαρρήξω· ἀνοίξω ἐμπροσθεν αὐτῷ, πορεύσομαι καὶ ὀμα-
 λιῶ, καὶ θύρας χαλκᾶς συντρέψω, καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συν-
 θλάσω, καὶ θησαυροὺς ἀοράτους ἀνοίξω σοι, ἵνα γινῶς ὅτι ἐγὼ

tabula scriptum tradidit. Lydi attoniti rei miraculo sacerdoti reliqua
 etiam regia dona obtulerunt: exposueruntque missos se a Croeso rege,
 qui bellum contra Cyrum regem Persarum haberet: interrogaret ergo
 deam an Croesum victoria maneret. ingressus in sacrarium sacerdos et
 precatus hoc oraculum rettulit:

Croesus Halyn penetrans magnam pervertet opum vim.

idque in tabula scriptum exhibens legatos ad Croesum dimisit. Danielus
 vero ad Cyrum est profectus; ab eoque interrogatus an Croesum esset
 victurus, cum responsum differret, indignantis regis iussu est in foveam
 leonum proiectus. nihil a leonibus mali passum Cyrus educi iussit; ge-
 nibusque eius advolutus, peccatumque suum confessus, oravit uti deo in-
 vocato sibi diceret an bellum gerere posset contra Croesum, raptorem
 illum atque superbum regem, qui omni terra suo regno subiugata, tamen
 contentus non esset. Danielus deo invocato ita respondit Cyro “et vin-
 ces Croesum, et eum captivum habebis. sic enim de te deus, qui, quae-
 cumque videntur, omnia creavit, ore Isaiae vatis pronuntiavit. haec
 dicit dominus Cyro uncto meo, cuius dextram apprehendi, ut ei gentes
 subdam, perrumpam robur regum, aperiam ianuas ante eum: praecedam
 eum, et complanabo montes; fores aereas conteram, et vectes ferreas
 confringam. aperiam tibi thesauros nunquam visos, ut cognoscas me

Georg. Cedrenus tom. I.

16

- P 138 κύριος ὁ Θεός. ἐγὼ ἐγεγῶ αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης· πᾶσαι αἱ ὕδοι αὐτοῦ εὐθραῖται. οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἀποστρέψει, οὐ μετὰ λύτρων, οὐ μετὰ δώρων. εἶπε κύριος Σαβαώθ.” ὁ δὲ βασιλεὺς Κῦρος ἀκούσας ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Δανιήλ, λέγων “Ἐγὼ κύριος ὁ Θεός σου, 5 ἐγὼ ἀπολύσω ἐκ τῆς γῆς μου τὸν Ἰσραήλ, ἵνα λατρεύσῃς τῷ Θεῷ αὐτῶν ἐν Ἱεροσολύμοις.” καὶ ὀπλισάμενος παρετάξατο τῷ Κροίσῳ. ὁ δὲ Κροῖσος ἀκούσας τὴν τοῦ χρησμοῦ ἀπόκρισιν ἐξῆλθε κατὰ Κύρου μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ παρελθὼν τὸν Ἄλυν ποταμὸν τῆς Καππαδοκίας συνέκρουσε τῷ Κύρῳ, χεμιῶνος ὄντος πολλοῦ. 10
- B καὶ ἤτηθεις ἠθέλησε φρυγεῖν, πλημμυρῆσαντος δὲ τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἠδυνήθη καὶ ἐλήφθη αἰχμάλωτος. καὶ ἀπώλετο τὰ πλήθη αὐτοῦ, χιλιάδες τετρακόσθαι. τοὺς δὲ ὑπολειφθέντας ἄμα τῷ Κροίσῳ ἔλαβεν αἰχμαλώτους ὁ Κύρος. καὶ στήσας αὐτὸν ἐν ξυλίνῳ τρίποδι, ἐν ὕψει δεδεμένον, ἐθριάμβευσεν αὐτὸν καὶ κατῆ- 15 γαγεν ἐν Περσίδι. ὁ αὐτὸς Κύρος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν νίων Ἰσραήλ ἀπέλυσε πάντας ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα μετὰ Ζοροβάβελ, καθὼς προῖων ὁ λόγος δηλώσει. οὐκ ἠθέλησαν δὲ ἐξελεθεῖν οἱ Ἰουδαῖοι πάντες μετὰ Ζοροβάβελ, εἰ μὴ σκῆπτρα δύο ἤμισιν μόνον, ὡσεὶ χιλιάδες πενήκοντα. ἔμειναν δὲ εἰς τὰ Περσικὰ ἴδια 20
- C προαιρέσει σκῆπτρα ἑνέα ἤμισιν, φοβηθέντες τὰ ἔθνη τὰ περίεξ τῆς Ἰουδαϊκῆς χώρας. ἀπέλυσε δὲ αὐτοὺς τοῦ Δανιήλ αἰτησάμενον.

Μετὰ δὲ τὸ ἀπολέσθαι τὴν βασιλείαν Αὐδῶν οἱ Σάμιοι

esse deum dominum. ego eum excitavi iustitia praeditum: omnes eius viae rectae. ipse urbem meam aedificabit, et populum meum captivum in libertatem ac patriam restituet, non accepto pretio aut mercede, ait dominus exercituum.” his auditis Cyrus ad pedes Danieli concidit, iravitque per vitam dei se populum Israelicum ex sua dicione dimissurum, ut in Hierosolymis deo suo cultum exhibeat. simul exercitu armato adversus Croesum duxit. sed Croesus oraculi responso accepto cum magnis copiis contra Cyrum est profectus, annemque Cappadociae Halyn traiecit, multa tum hieme. ceterum commisso praelio Croesus victus, cum fugam tentaret, impeditus annis exundatione vivus in hostium potestatem venit. quadringenta milia de Croesi exercitu caesa sunt, reliqui cum eo capti. eum in ligneo tripode collocatum Cyrus in triumpho in Persidem abduxit. idem Cyrus omnes Israelicos captivos dimisit, ut duce Zorobabelo Ierusalemam repeterent, sicut suo loco dicitur. noluerunt autem universi Iudaei cum Zorobabelo in patriam redire, sed enim tantum duae tribus ac dimidia secutae sunt. reliquae 9 s. tribus ultro in Persia manserunt, metu gentium Iudaeae circumiectarum. dimisit autem Iudaeos Cyrus Danieli rogatu.

Regno Lydorum everso Samii maris imperio potiti istis regionalibus

θαλασσοκρατοῦντες ἔβασίλευσαν τῶν μερῶν ἐκείνων. καὶ ἀκούσας μετὰ χρόνον ὁ Κύρος ἐπιστρέψαι κατ' αὐτῶν. καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ναυμαχίᾳ ἠττήθη καὶ ἔφυγε, καὶ ἔλθων εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐσφύγη. περὶ οὗ πολέμου Κύρου καὶ Σαμίων Πυθαγόρου ὁ Σάμιος συνεγράψατο· ὃς καὶ εἶπεν αὐτὸν ἐκεῖ τεθνάναι εἰς τὸν πόλεμον.

Μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν Κύρου ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δαρείος ὁ καὶ Καμβύσης καὶ οἱ λοιποὶ ἔβασίλευσαν Ἀσσυρίων. ἐπὶ τῶν χρόνων οὗ τῆς βασιλείας τοῦ τοιοῦτου Δαρείου ἐφιλοσόφει παρ' Ἑλλη-
 10 σιν Ἀναξίμανδρος, ὃς καὶ τὰς ἡμερίας καὶ τὰς τροπὰς ἐξέθετο. Δ ἀλλὰ καὶ Πυθαγόρου τὴν ἀριθμητικὴν συνεγράψατο, καὶ δόγμα παραιοῦσαγεν Ἑλλήσιν ἀσωμάτων εἶναι ἀρχάς. ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ Δαρείου υἱοῦ Κύρου πόλεμος ἐκινήθη ἀπὸ τῶν Αἰθιοπίων κατ' αὐτοῦ, οἵτινες κακῶς αὐτὸν ἔφερον. ὅπερ γίνοντες οἱ ἐν τῇ Μη-
 15 διανῇ χώρα κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἀφέντες κατέλαβον τὴν Ἱερουσαλήμ· ἣν δὲ πλῆθος πολὺ τῶν Ἰουδαίων. καὶ μαθὼν τοῦτο Δαρείος ὁ Κύρου ἀπέστειλε στρατηγὸν αὐτοῦ, ὀνόματι Ὀλοφέρνην, μετὰ δυνάμεως πολλῆς εἰς τὸ Ἱεροσόλυμα κατὰ Ἰουδαίων· καὶ P 139 ἐπολιόρκει τὴν Ἱερουσαλήμ. καὶ συνέβη τι φοβερόν τότε γενέσθαι.
 20 Ἰουδίθ γὰρ Ἑβραία ἐμηχανήσατο κατὰ τοῦ Πέρσου Ὀλοφέρνηου προσποιητῶς ὡς τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων θέλουσα προδοῦναι· ἣτις καὶ παρεγένετο κρυπτομένη πρὸς Ὀλοφέρνην, ὃς ἑωρακῶς τὴν εὐμορφίαν αὐτῆς εἰς ἔρωτα ἔπεσεν αὐτῆς. ἣ δὲ λέγει αὐτῷ “μηδένα λύσης ἐνταῦθα ἔγγιστά σου εἶναι δι' ἐμέ· ἐπέρχονται γὰρ μοι,

imperaverant. quod cum postea temporis Cyrus cognovisset, expeditionem adversus Samios fecit; ab iisque navali pugna victus, cum in suum regnum fuga pervenisset, ibi interfectus est. huius inter Cyram ac Samios belli historiam conscripsit Pythagoras Samius; qui et hoc habet, in ipso bello Cyrum occubuisse.

Cyro successit Darius filius, qui et Cambyses cognominatur; ac reliqui ordine, alius alii successi, regnum in Assyrios tenuerunt. hoc Dario regnante apud Graecos Anaximander philosophatus est, qui aequinoctia ac solstitia exposuit. quin etiam Pythagoras arithmetica conscripsit, auctorque Graecis fuit opinionis de principiis incorporeis. idem rex ab Aethiopiis bello impetitus graviterque vexatus est. quod cum animadvertissent Iudaei qui in Media habitabant captivi, quorum ingens erat multitudo, eo deserto Hierosolyma occupaverunt. Darius Cyri ubi ea de re certior factus est, Olophernem cum magno exercitu contra Hierosolymam et Iudaeos misit, atque is Hierosolymam obsedit. eo tempore terribile facinus est factum. Iuditha enim Ebraica mulier, insidias Olopherni tendens Persae, clam ad eum se contulit, simulans se gentem Iudaeam velle prodere. barbarus pulchritudine eius captus, amore statim correptus est. at vero Iuditha eum monere ne quem suo-

πορνεῦσαι με βουλόμενοι.” καὶ πεισθεὶς μόνος δεῖγε μετ’ αὐτῆς, τρεῖς δ’ ἐκεῖ αὕτη προσκυτερήσασα ἡμέρας, ὡς κωθεύδει, λαχύ-
B σασα τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἀφείλετο, καὶ νυκτὸς κατὰ τὸ εἰωθὺς, δι’ οὗ ἀπήρχετο πρὸς αὐτὸν παραπυλίον, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἰσελθούσα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπήγαγε· πλησίον γὰρ τοῦ τείχους 5 δι’ αὐτὴν τὸν παπυλεῶνα αὐτοῦ ἔστησε. λαβόντες οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περ’ αὐτῆς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀλοφέρνηου εἰς κοντὸν ἄνω τοῦ τείχους ἔπηξαν, ἐπιδεικνύοντες αὐτὴν τῷ στρατιῷ αὐτοῦ. πρωίας δὲ γενομένης ἑωρακότες τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνηου κοντευθεῖσαν ἔφυγον ἅπαντες, καὶ διελύθη ὁ πόλεμος, καὶ ἔλαβον τὴν νίκην οἱ 10 Ἰουδαῖοι κατὰ τῶν Περσῶν.

Μετὰ δὲ Δαρείων ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων Ἀρταξέρξης. καὶ Νεεμίας Ἰουδαῖος ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ, ὃς παρορησίαν ἔχων πρὸς αὐτὸν (ἡγάπα γὰρ αὐτόν, ὅτι καὶ ἀρχὴν εὐνούχων οὗτος ἐποίησεν), ἐδυσώπησεν αὐτόν· καὶ λαβὼν χρήματα πολλὰ ἔπεισεν 15 **C** αὐτὸν ἀπελθεῖν καὶ κτίσαι τὴν Ἱερουσαλὴμ κορθηθεῖσαν· πρώτη γὰρ αὕτη τῆς Ἱερουσαλὴμ ἄλωσις ἦν καὶ τοῦ ἱεροῦ καταστροφή· ὁ δὲ Νεεμίας ἀπολυθεὶς ἔλθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀνήγειρεν αὐτήν· ἔκειτο γὰρ ἔρημος ἔτη σ’. ὁ δὲ αὐτὸς Ἀρταξέρξης παρακληθεὶς ὑπὸ τινων τῶν τῆς συγκλήτου αὐτοῦ καὶ τοὺς ὑπολοίπους 20 Ἰουδαίους ἀπέλυσε. καὶ ὃς ἂν ἐβουλήθη τότε ἀελθεῖν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀνῆλθε μετὰ Ἐσδρα τοῦ προφήτου καὶ ἡγουμένου, ᾧ τινὲ καὶ τὰ ἱερατικὰ σκεύη ἀνέθετο καὶ τὰς βίβλους τὰς ἱερατι-

6 παραπυλεῶνα P

rum circa se haberet. se enim ab iis de stupro appellari. Olophernes fidem mulieri adhibens solus cum ea vixit. ipsa triduo ita tolerata, noctu capta occasione dormientis caput amputavit; ac more suo per portulam egressa qua ad ipsum ventitaverat, Hierosolyma caput eius pertulit: nam portulam Iudithae causa urbi vicinam barbarus fecerat. Iudaei Olophernis caput conto impactum de muro extulerunt, id exercitui hostili ostendentes. sub auroram Persae viso ducis capite in conto exstante fugam fecerunt, ac soluta obsidione victoria penes Iudaeos fuit.

Post Darium Artaxerxes regnum in Assyrios tenuit. exstitit tunc Neemias Iudaeus, a Davido genus ducens. hic regem, quem ipsi libere compellere licebat, cum quidem ab eo diligeretur atque etiam eunuchis esset praefectus, permovit eo ut rex magnam pecuniam ad Hierosolymorum instaurationem largiretur, ipsumque ad eam rem conficiendam dimitteret. primo tum fuerant Hierosolyma diruta templumque eversum. ac urbs desolata iacuerat annos iam 70. Neemias autem dimissus eam instauravit. idem Artaxerxes, instigantibus quibusdam consiliariis, reliquos etiam Iudaeos dimisit; ac qui voluerunt, ii duce Esdra vate in patriam redierunt. eidem rex etiam sacra vasa et libros sacerdotales

κὰς τὰς ἐνρεθείας. ὁ δὲ αὐτὸς Ἐσδρας τῶν μὴ ἐνρεθέντων βι-
βλιῶν ἐξ ὑπομνήσεως αὐτοῦ γράφασθαι ἐποίησε τὴν δύναμιν.

Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις τούτοις ἐβασίλευσεν ἡ Μακεδονία χώρα, D
ἐν ἣ πρώτος ἐβασίλευσε Κραῖναδς ἔτη κη', καὶ λοιποὶ ἄλλοι βασι-
5 λέϊς κς' ἕως Φιλίππου τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου. ἦσαν δὲ τότε
'Ελλήνων διδάσκαλοι καὶ ποιηταὶ Σοφοκλῆς, Ἡράκλειτος, Εὐρι-
πίδης, Ἡρόδοτος, Σωκράτης καὶ ὁ μέγας Πυθαγόρας. ἦν δὲ
ὁ Ἡρακλῆς γεννηθεὶς ἐν τοῖς ἀναπύρω προσηρημέκοις χρόνοις, ἐν
τῇ Λάτῳ τῆς Θήβης, ἐκ τοῦ γένους τῆς Ἀλκμήνης ὑπάρχων καὶ
10 τοῦ Πίκου Διὸς· ὃς ἀνετράφη ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ χώρᾳ, καὶ ἀνδρείος
γεγόμενος ἦν τότε ἀπὸ τῶν Ἰσπανῶν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν φυγὼν, καὶ
ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ ἔτη λη'. ὅστις ἔλαβε γυναῖκα τὴν Λύττην P 140
τὴν Ἀτλέτου βασιλέως θυγατέρα· ὅθεν καὶ στήλας αὐτῷ χρυσο-
σφραγίτους ἀνέστησαν οἱ Ἰταλοὶ βασιλεῖς εἰτ' οὐκ ῥῆγες ἐκ τοῦ γέ-
15 νους αὐτοῦ, αἵτινες στήλαι μέχρι τοῦ παρόντος ἴστανται. τῆς δὲ
'Ἰταλίας ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἀγγῆς, Τελέφος, καὶ
μετ' αὐτὸν υἱὸς αὐτοῦ Λαίτωνος ἔτη ιη', ὃς τοὺς Κετιταίους ἐπω-
νόμησε Λαίτωνους.

Τότε Αἰνείας ὁ τοῦ Ἀχιλλέου, ὁ Φρύξ, φεύγων ἐκ τῆς πορ-
20 θῆσεως τῆς Ἰλίου ἀνῆλθεν ἐν τῇ Λιβύῃ πρὸς τὴν Φοινίσσαν Διδῶ
τὴν καὶ Ἐλισσαν. καὶ ἐκδιωρθῆσας ἐκεῖ, λάθρα ἰάσας αὐτήν,
φοβηθεὶς τὸν Ἰάροβαν βασιλέα τῆς Ἀφρικῆς ἔφυγεν. ἦν δὲ ἡ B
Διδῶ ἐκ μικρῆς πόλεως Χαρτικῆς, τῆς Φοινίκης παραλίῳ οὐσῆς,

tradidit. idem Esdra eorum librorum qui non exstabant ex memoria sua
describendi copiam fecit.

Et tempore in Macedonia regnum fuit. id primus Cranaus annos
28 tenuit. inde alii 23 reges usque ad Philippum Alexandri patrem.
erant tunc Graecorum doctores atque poetae Sophocles Heraclitus Eu-
ripides Herodotus Socrates et magnus iste Pythagoras. et erat Her-
cules, supra commemoratis temporibus natus in Lato Thebarum, pro-
gnatus Alcmena et Pico Iove. is Hercules in Hispania educatus, cum
virilis esset, ex Hispania profugus, tunc in Italiam venit, in eaque re-
gnum annos 38 tenuit. is accepit uxorem Lytban, Aletae regis filiam.
itaque ei Itali reges ab ipso procreati columnas ex auro ductas posue-
runt, quae etiamnum stant. post ipsum Italiae regnum tenuit ipsius ex
Anga filius Telephus; et post hunc Latinus filius annos 18, qui Cetaeis
nomen Latinorum fecit.

Et regnante Aeneas Anchisae filius Phryx ab excidio Troiae fu-
gens in Africa pervenit ad Didonem Phoenissam malierem, quae et
Elisa dicitur; ibique cum aliquamdiu esset commoratus, ab Iarba rege
Africae sibi metuens, clam relicta Didone aufugit. erat Dido oriunda
Charticha, exigua et maritima Phoeniciae urbe, quae fines Tyri ac Si-

μεταξὺ τῶν ὄρων Τύρου καὶ Σιδῶνος· ἦτις Διδῶ ἦν πλουσιω-
 τάτη, ἔχουσα ἄνδρα Σιχαῖον, ὃν ἐφόνευσεν ἐν κυνηγεσίῳ ὁ ἀδελ-
 φὸς τῆς Διδούσας ὁ Πυγμαλίων, διαφθονούμενος αὐτῷ ὡς πολυευ-
 πύρῳ καὶ δυνάστη. καταδιώκοντες γὰρ σύαγρον ἔφιπποι, ἤλασεν
 ἐκ τῶν ὀπισθεν κατ' αὐτοῦ τὸ δόρυ καὶ ἀπέκτεινε, καὶ λαβὼν τὸ 5
 σῶμα αὐτοῦ ἔρριψε κατὰ τοῦ κρημνοῦ. καὶ ὑποστρέψας εἶπε τοῖς
 διαφέρουσιν αὐτῷ ὅτι ἐκρημνίσθη διώκων τὸν σύαγρον. ἐβούλετο
 δὲ ὁ αὐτὸς Πυγμαλίων καὶ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν διαχειρίσασθαι καὶ
 C λαβεῖν τὰ χρήματα αὐτῆς· ἢ τινὶ Διδοῖ ἐφάνη ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Σι-
 χαῖος ἐν ὀράματι, καὶ εἶπεν ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἐφόνευσέ με, δει- 10
 ξας αὐτῇ καὶ τὸν τόπον τῆς πληγῆς. καὶ εἶπεν αὐτῇ “φύγε, μὴ
 καὶ σὲ φονεύσῃ.” καὶ λοιπὸν ἡ αὐτῇ Διδῶ λαθοῦσα τὸν ἴδιον
 ἀδελφὸν ἀνελάβετο πάντα χρήματα αὐτῆς, καὶ ἐμβῦσα εἰς πλοῖον
 ἀπέπλευσεν ἐκ τῆς Φοινίκης, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λιβύην, καὶ κτί-
 ζει τὴν Χαρτάγαϊναν, ἦτις ἐστὶ Νεάπολις· καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐ- 15
 τῇ, καὶ τελευτᾷ σωφρόνως ζήσουσα.

‘Ο δὲ Διομήδης ὑπῆρχεν ἐξ Αἰτωλίας, φέρων τὸ γένος ἐκ
 τοῦ Οἰνείως, ὅστις Οἰνεὺς μετὰ τελευτῆν Ἐριβοίας ἠγάγετο τὴν
 Ἄλθαϊαν, ἐξ ἧς ἔσχε τὸν Μελέαγρον καὶ τὴν Δηϊάνειραν, ἣντινα
 D ἤρμόσατο Ἀχελῷος ὁ υἱὸς Ποσειδωνίου συγκλητικοῦ. ὁ γοῦν 20
 Ἀχελῷος πρὸ τοῦ γάμου ἐφθειρε τὴν Δηϊάνειραν λάθρα, καὶ μετὰ
 ταῦτα λέγει τῷ Οἰνεῖ βασιλεῖ “οὐκ ἄλλως παραλαμβάνω ταύτην,
 εἰ μὴ παραχωρήσεις μοι διοικεῖν τὴν βασιλείαν σου.” ὁ δὲ οὐκ
 ἐπέοισθη. καὶ λοιπὸν σὺν τῷ ἰδίῳ πατρὶ ἀντήρην ὁ Ἀχελῷος ὁ

donis interfacet. amplissimis autem praedita opibus maritum habebat
 Sichaeum; cuius divitiis atque potentiae invidens Pygmalion Didonis
 frater eum in venatione, cum equites una aprum persequerentur, basta
 in tergum coniecta interficit, corpusque de praecipitio deturbans, domum
 reversus necessariis eius rettulit eum, dum aprum insequitur, praecipi-
 tem actum periisse. quin et sororis suae vitae Pygmalion fortunisque
 insidiabatur. sed Sichaeus uxori per insomnium visus ab ipsius fratre
 se necatum indicavit, monstrato etiam vulneris loco, ipsamque fuga sibi
 consulere, ne idem eveniret, monuit. proinde Dido clam fratre navim
 ingressa omnibusque suis impositis divitiis a Phoenicia solvit, inque
 Africam delata Carthaginem, quae est Neapolis, condidit, regnoque ibi
 functa et vita pudice exacta decessit.

Diomedes porro Aetolus fuit, genus ab Oeneo ducens. is Oeneus
 mortua Eriboea Althaeam sibi matrimonio copulavit, sustulitque ex ea
 Meleagram et Deianiram. hanc cum Achelous Posidonii senatoris filius
 despondisset, ante nuptias occulte vitiavit, ac deinde regi Oeneo dixit
 se eam non alia condicione ducturum quam sibi ut regni administratio-

υἱὸς Ποσειδωνίου τῷ Οἰνεῖ καὶ ἐπολέμησεν αὐτῷ. καὶ ἀναγκα-
 σθεὶς ὁ Οἰνεὺς προετρέψατο ἐκ τῆς Φθίας χώρας στρατηγὸν γεν-
 ταῖον Ἡρακλέα τὸν λεγόμενον Πολύφημον, συνταξάμενος δοῦναι
 αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Δηϊάνειραν· ὃς ἔλθων μετὰ τῆς αὐτοῦ
 5 στρατιᾶς συνέβαλε πόλεμον μετὰ Ποσειδωνίου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
 Ἀχελῶν, καὶ εἰς τὴν συμβολὴν ἀνείλε ξίφει ὁ Πελύφημος Ποσει-
 δώνιον τὸν Ἀχελῶν πατέρα. διὰ τοῦτο ἔξέθεντο οἱ ποιηταὶ ὅτι P 141
 τὸ κέρασ τοῦ Ἀχελῶν ἀπέσπασεν ὁ Ἡρακλῆς, ὅπερ ἔστι τὴν πα-
 τρικὴν αὐτοῦ δύναμιν. ἐωρακῶς οὖν τὴν πτώσιν τοῦ ἰδίου πατρὸς
 10 ὁ Ἀχελῶς φεύγει ἔφιππος· διὸ καὶ γράφουσιν αὐτὸν ἵπποκένταυ-
 ρον. καὶ ἐν τῷ καταδιώκειν αὐτὸν τὸν Πολύφημον Ἡρακλέα ἐπι-
 στραφεὶς τοξέυει αὐτὸν ὁ Ἀχελῶς κατὰ τοῦ μαστοῦ. καὶ εὐθέως
 ὡς εἶχεν ὁ Ἡρακλῆς, ἀντετόξευσε τὸν Ἀχελῶν πλησίον τοῦ πο-
 ταμοῦ Εὐήνου. ὁ δὲ Ἀχελῶς ἐνήκεν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ ἵππου εἰς
 15 τὰ ρεῖθρα τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀπώλετο· καὶ ἐξ ἐκείνου μετεκλήθη
 ὁ ποταμὸς Ἀχελῶς. ὁ δὲ Πολύφημος Ἡρακλῆς ἐκ τῆς πληγῆς
 τοῦ μαστοῦ αὐτοῦ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τελευτᾷ.

Μελέαγρος δὲ ὁ υἱὸς Οἰνέως, ἀδελφὸς τοῦ Τυδέως καὶ B
 Δηϊανείρας, ἐποίησεν ἄθλον μέγαν, φονεύσας κήρυον ὃς ἐλυμαί-
 20 νετο τὴν χώραν ἐκείνην πᾶσαν, τῆς κυνηγέτιδος Ἀταλάντης προ-
 βολούσης τόξῳ τὸν σύαυρον. καὶ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ θηρός
 τὸ δέρμα αὐτοῦ τῇ Ἀταλάντῃ Μελέαγρος ἔχυρισάτο, εἰς ἔρωτα
 τῆς βληθείς. ἀπελθὼν δὲ ὁ Μελέαγρος εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα
 Οἰνεῖ ἀπῆγγεῖτο παρ' αὐτοῦ τὰ νικητήρια τοῦ θηρός. καὶ μαθὼν

nem socer concedat; ac tandem cum patre suo regi Oeneo abnuenti bel-
 lum fecit. necessitate adactus Oeneus ex Phthia regione Herculeum co-
 gnomento Polyphemum, ducem praeclarum, evocavit, pollicitus ei filiae
 suae Deianirae coniugium. is cum exercitu suo veniens bellum Posido-
 nio eiusque filio Acheloo intulit, Posidoniumque in pugna gladio obtrun-
 cavit. inde poetae commenti sunt Herculeum Acheloi cornua avellisse,
 nimirum patriam potentiam. Achelous patris nece conspecta eques fugam
 facit (ideo eum Hippocentaurum fuisse scribunt), Herculemque sibi in-
 stantem conversus sagitta ad mammillam sauciat; ac confestim ab Her-
 cule vicissim sagitta petitus, ab equo se in Eueni amnis undas demittit
 ibique perit: ab eo fluvius mutato nomine Achelous appellari cepit.
 ceterum Hercules Polyphemus ex vulnere mammae paucis post diebus
 interit.

Meleager autem Oenei filius Tydei et Deianirae frater magnum cer-
 tamen obivit apro interfecto, qui totam eam regionem vastabat, cum
 quidem venatrix Atalanta eum aprum sagitta ferire occupasset. itaque
 Meleager Atalantae, cuius amore iam erat captus, interfecti aprī exu-
 viam dono dedit. reversus ad patrem suum Oeneum Meleager ab eo
 ferae devictae pellem poscitur. cum vero pater intelligeret Meleagram

οτι τῇ Ἀταλάντῃ τὸ δέσμα ἐχαρίσατο, ὄργισθεις κατ' αὐτοῦ ἔλαβεν ὃν ἐφύλαττε θαλλὸν τῆς ἑλαίας ἢ Ἀλθαία, ὄντινα θαλλὸν τῆς ἑλαίας ἔγκυος οὔσα ἢ Ἀλθαία ἐπιθυμήσασα ἔφαγε, καὶ κατα-
C πιωσα τὸ φύλλον τῆς ἑλαίας εὐθέως συνέτεκε τὸ τῆς ἑλαίας φύλλον τῷ Μελεάγρῳ. περὶ οὗ χρησιμὸς ἐδόθη τῷ πατρὶ αὐτοῦ Οἰνεῖ, 5
 τοσοῦτον χρόνον ζῆσαι τὸν Μελεάγρον ὅσον χρόνον φυλάττεται τὸ φύλλον τῆς ἑλαίας τὸ συγγενηθὲν αὐτῷ. ὅπερ φύλλον ἔκανσεν ὁ Οἰνεὺς ἀγανακτήσας κατὰ τοῦ ἰδίου νιοῦ, καὶ παραχρῆμα ἐτελεύτα. καὶ ὁ Εὐριπίδης δὲ δρῶμα περὶ Μελεάγρον ἐξέθετο.

Μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν τοῦ Οἰνεῶς ἐβασίλευσε τῆς Αἰτωλίδος 10
 χώρας ὁ ἕτερος υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τυδεύς, ὁ πατὴρ Διομήδους, ὃς μετὰ τελευτῆν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσε τῆς τῶν Ἀργείων
 χώρας, ἀγαγόμενος ἐκ τοῦ Ἄργου γυναικῆ ὀνόματι Αἰγιάλειαν.
D καὶ ἀπονοστῆς κατέλυσεν πολέμῳ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χώραν καὶ βα-
 σιλείαν, ποιήσας αὐτὴν ὑπὸ τῶν Ἀργείων βασιλείαν· καὶ εὐ- 15
 θέως ἐξώρμησε μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸ Ἰλιον. καὶ ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς Τροίας ἐπὶ τὸ ἴδιον βασιλεῖον οὐκ ἐδέχθη ὑπὸ τῶν αὐτοῦ.
 μαθὼν δὲ ὅτι ἡ γυνὴ αὐτοῦ Αἰγιάλεια κατασκευάζει αὐτῷ δόλον ὡς πορνευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κόμητος τοῦ συγκλητικοῦ αὐτῆς, ὅστις
 καὶ ἀνθίστατο αὐτῷ κραταιῶς ἕμια τῷ υἱῷ Ναυπλίου τῷ Αἴακι τὰ 20
 ὁμοία φωραθέντι, οἱ διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα πολλῶ σθένει ἀντεμάχον αὐτῷ, ἰδὼν δὲ τούτους καὶ πᾶσαν τὴν Ἀργεῖαν χώραν ἀνθισταμένην αὐτῷ, καὶ μηδὲ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν τὴν Αἰτωλίαν
 δυνάμενος ἀνελθεῖν, ἀνεχώρησεν ἀποπλεύσας ἐπὶ τὴν Καλαβρίαν

eam Atalantae dono dedisse, oleae frondem quam Althaea asservabat (cum ferret uterum Althaea, cupiditate adducta frondem oleae devoraverat, eamque partu una cum Meleagro ediderat: Oeneo autem oraculum erat datum tamdiu victurum Meleagram, quamdiu frons oleae eodem partu edita asservaretur) hanc igitur frondem Oeneus iratus cremavit, statimque mortuus est Meleager. edidit de Meleagro tragoediam Euripides.

Aetoliae Oeneo in regnum successit alter filius Tydeus, pater Diomedis. Diomedes mortuo patre in Argivos regnum tenuit, Argiva uxore Aegialea ducta; insaniaque concitus Aetoliam et regnum suum armis Argivo regno subdidit. inde statim cum Achaeis est ad Ilium profectus. reversus autem a Troia in regnum suum non est receptus a suis. cumque sentiret dolum sibi ab uxore Aegialeae necti (ea enim stuprata erat a Comete, suo consiliario; atque is Comes unaque eiusdem flagitii manifestus Ajax Nauplii filius propter Aegialeae amorem summa ope Diomededi repugnabant) et cum hos quos dixi, omnesque Argivos sibi resistere cerneret, neque in Aetoliam porro sibi redire esset integrum, in

χώραν, καὶ κτίζει πόλιν ἐκεῖ παρὰ λίον, ἣν ἠνόμισεν Ἀργυρίππην, τὴν νυνὶ Βενεβεντόν.

Ἵτι ὁ Μῆδος Δαρείος καὶ Ἀρταξέρξης καὶ Ἀστυάγης καὶ P 142
 Ναβογιάδος ἐλέγετο. φασὶ δὲ αὐτὸν ὄνον ἔχειν ὄτα· πύλπος δὲ
 5 ἦν Κύρον. οὗτος ἐξέχθη τῇ Ἑσθήρ διὰ κάλλος, καὶ τὸν Δανιὴλ
 ἐν μεγιστῆσι κατέστησε. συσκευῆς δὲ ὑπὸ τῶν μεγιστάνων κατὰ
 Δανιὴλ γενομένης ἐν τῷ λάκκῳ αὐτὸν τῶν λέοντων ἐνέβαλεν· οὗ
 διασωθέντος ἐκεῖνοι τροπῇ τοῖς λέουσιν ἐμβληθέντες γέγονασιν.
 τούτων τὸν Δαρείον Κῦρος ὁ Πέρσης ἀνελὼν τριάκοντα δύο ἔτη
 10 Βαβυλωνῶνος ἐκρύτησεν. ἐφ' οὗ Κροῖσος ὁ Ἀνδὸς τῷ τε πολλῷ
 χρυσίῳ καὶ ταῖς νίκαις ἐπαρθεὶς δηλοῖ τῷ Κέρῳ ἢ παραχωρήσασιν
 τούτῳ τῆς βασιλείας Περσῶν, ἢ προσδέχεσθαι τοῦτον εἰς πόλε-
 μον. Κῦρος δὲ τὸν Δανιὴλ ἐισκαλεσάμενος ἤκουσε παρεγγυῶντος B
 θαρρεῖν, ὅτι καὶ Κροῖσον κατὰ κράτος νικήσεις καὶ εἰς Ἱερουσα-
 15 λὴμ τὸν λαὸν Ἰσραὴλ ἀποστρέψεις. ἐπὶ αὐτοῦ τὰ κατὰ τὸν Μαρ-
 δοχαιοῦν καὶ Ἀμάν καὶ ἡ διὰ τῆς Ἑσθήρ ἀπολύτρωσις τῶν Ἑβραίων.
 ἐπὶ αὐτοῦ Δανιὴλ τὸς διὰ τοῦ Γαβριὴλ ὀπτασίας εἶδε, καὶ τὸν
 χρόνον τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἔμαθε. κατὰ τούτους τοὺς χρό-
 νους καὶ Σίβυλλα ἐν Σάμῳ ἐγνωρίζετο.

20 Κύρον τὸ πρῶτον ἔτος κόσμου ἦν δ' 3798. οὗτος ὁ Κῦρος
 ἀλχημικωτένας πολλοὺς βασιλεῖς καὶ ἔχων αὐτοὺς ἐν φυλακῇ
 προσέταξε κατὰ ἑορτὴν τοῖς ὤμοις αὐτῶν σύρειν τὸ τετράκιππον
 ὄμμα, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐπωχεῖτο. εἷς δὲ ἐκ τῶν βασιλέων ἐπιστρέφει C

Calabriam navigavit, ibique maritimam urbem Argyrippam a se nomina-
 tam condidit, quae nunc Beneventum dicitur.

Darius Medus etiam Artaxerxes appellatus est et Astyages et Na-
 bogiadus. fertur asininas aures habuisse, avus fuit Cyri. idem Esthe-
 ram formae gratia duxit uxorem, ac Danielum inter proceres regni con-
 stituit, eundemque procerum conspiratione circumventum in caveam leo-
 num abiecit; servatoque ipso, adversarii eodem deiecti a leonibus vorati
 sunt. hunc Darium cum interfecisset Cyrus Persa, Babylonem annos 32
 tenuit. huic Croesus Lydus, auri et victoriarum multitudine elatus, man-
 davit ut vel regno sibi cederet vel bello congrediretur. Danielus autem
 evocatus Cyro promisit eum de Croeso victoriam reportaturum ac Israe-
 licum populum Hierosolyma remissurum. tunc res Mardochoaei et Amani
 gesta est, et Ebraeis ab Esthera parta salus. tunc Danielo Gabrielus
 visa ostendit, isque tempus adventus domini didicit. tunc et in Samo
 Sibylla innotuit.

Primus annus Cyri annus mundi fuit 4952. hic Cyrus cum multos
 haberet reges captivos et in custodia detineret, solenni quadam festivi-
 tate eos quadrigas quibus invehabatur humeris suis agitare iussit. eo-
 rum quidam crebro respiciens rotas spectavit sursum deorsumque se

μενος σιγγῶς ἐώρα τοὺς τροχοὺς ἀναβαίνοντας. ὃν θρασυμένος ὁ βασιλεὺς καὶ θυμωθεὶς ἤρετο τίνας χάριν πυκνῶς στρεφόμενος οὐκ εἶπὲν τὸ ἔρμη κατ' εὐθείαν τρέχειν. ὅσπερ μετὰ φόβου ἀπελογήσατο "τοὺς τροχοὺς ὁρῶν ἀναβαίνοντας καὶ κατωβαίνοντας ἐνωῶ τὸ ἄστατον τοῦ βίου, πῶς τὰ κάτω ἄνω γίνονται καὶ τὰ ἄνω 5 κάτω." ὅπερ ἀκούσας ὁ Κῦρος καὶ αἰσθόμενος ἔλυσεν αὐτόν, καὶ τιμήσας φιλοφρόνως ἀνεβίβασεν ἐν τῷ ἔρμητι, καὶ ἐλευθερίας ἤξιωσεν οὐ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιπούς. οὗτος ὁ Κῦρος Περσῶν καὶ Μήδων Χαλδαίων τε καὶ Ἀσσυρίων, Συρίας καὶ Λυδῶν ἐκράτησεν. 10

- D** Οὗτος τὸν Κροῖσον αἰχμαλωτίζει. καὶ θελήσας αὐτὸν πυρὶ κατακαῦσαι διὰ Σόλωνα ἐφείσατο τρόπον τοιούτου. ἀπερχόμενος ὁ Κροῖσος καὶ νηὶ ἀνέκραξεν "ὦ Σόλων, ὦ Σόλων." τοῦτο ἀκούσας ὁ Κῦρος ἐπέθετο τίνας χάριν ὑνομάζει τὸν Σόλωνα, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀκούει ὅτι ὅτε αἰχμαλωτεύσας τὸν Σόλωνα ἤνεγκα αὐτόν, 15 κωνχόμενος ἐν τῇ δόξῃ μου καὶ ἐν τῷ πλούτῳ τῆς βασιλείας μου εἶπον αὐτῷ "δύνασαι εὐρεῖν ὦ Σόλων εὐδαιμονέστερόν μου;" καὶ εἶρηκέ μοι ὅτι Διογένης ὁ κυνικός εὐδαιμονέστερός σου ἔστι καὶ ἄλλοι πολλοί. ὃν ἀποπεμπόμενος ὡς ἐξέηχον, ἄρτίως ἡσθόμενος
- P 143** διὰ πάντα τοῦ κόσμου οὐδέν εἰσιν. ἴδε γὰρ ὅτι οὐδὲν ὠφελήθη 20 ἐκ τοῦ πλούτου τῆς βασιλείας μου. τῆνικαῦτα αἰσθόμενος ὁ Κῦρος οὐ μόνον αὐτὸν ἀτιμώρητον εἶασεν, ἀλλὰ καὶ τιμήσας σύμβουλον προσήκατο καὶ παιδαγωγὸν τοῦ παιδὸς Καμβύσου. οὗτος

circumvertentes. quod cum animadvertisset Cyrus, indignabundus interrogavit quid ita subinde se convertens rectum quadrigarum incessum averteret. is timide respondit se, cum rotas sursum deorsumque volvi cernat, vitae instabilitatem considerare, in qua summa ad imum devolvuntur, ima ad summum evehantur. hoc audiens Cyrus atque animo reputans eum solvit, ac comiter honore affectum in quadrigas sustulit, libertateque et ipsum et reliquos donavit. hic Cyrus regnum in Persas Medos Chaldaeos Assyrios Syrios et Lydos tenuit.

Idem Cyrus Croeso, quem captum comburere statuerat, propter Solonem pepercit. res ea ita gesta est. Croesus cum iam ad flammam duceretur, exclamavit o Solon, o Solon. id Cyrus audiens, causam cur Solonem nominaret requisivit. respondit Croesus se aliquando Soloni, cum eum cepisset, gloriam et divitias regni sui ostentasse, ac interrogasse anne ipso aliquem beatiorum se invenire posse putaret. Solonem vero dixisse Diogenem Cynicum multosque alios ipso esse feliciores. ac tunc quidem a se Solonem ita, ut qui mente captus videretur, fuisse dimissum: nunc autem se experiri, quicquid in mundo est, id nihil esse: nam sibi quidem divitias regni sui nihil profuisse. ibi Cyrus re considerata non supplicio tantum Croesum subtraxit, sed honore etiam affecit, consiliarium sibi eum et filii sui Cambysis magistrum faciens. haec

ὁ Κροῖσος βουλόμενος τῷ Κύρῳ μαχέσασθαι ᾗτησε χρησμόν, καὶ λαμβάνει τοιοῦτον "Κροῖσος Ἄλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει." ὃν μὴ νοηθεὶς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἀπώλεσε.

Κύρος τοίνυν τὸν Κροῖσον ὑποτάξας, τὸν Δανιὴλ συμβιωδὴν διὰ τὴν προφητείαν εἶχε καὶ ὁμοέστιον. καὶ τῷ λαῷ δὲ τὴν ἐπάνοδον μετὰ λαμπροῦ τοῦ κηρύγματος ἐθέσπισε. τότε καὶ ὁ Βῆλ ταῖς αὐτοῦ συμβουλαῖς κατεστράφη, καὶ ὁ δράκων τῆ τοῦ Β Δανιὴλ ἀντανήρηται συνέσει, καὶ οἱ τούτου θεραπευταὶ ἀπώλοντο, καὶ αὐτὸς τὸ δεύτερον τῆς τῶν λεόντων ὠμότητος ἐρρῦσθη, καὶ οἱ 15 τοῦτον διαβαλόντες ἐν αὐτοῖς ἀντανηροῦντο. οὗτος Κύρος μὲν Ἑλληνιστὶ ἐκαλεῖτο, Ἀρταξέρξης δὲ καὶ Ἀρθασασθᾶς Περσιστὶ. τοῦτον τὸν Κύρον κτείνει ἡ βασιλις Μασσαγετῶν· προσποιησάμενη γὰρ διὰ μηνυμάτων εἶναι αὐτοῦ δούλη, ἐπεμψεν αὐτῷ δῶρα καὶ πρόβατα καὶ οἶνον πολὺν μετὰ ἄσκῶν, καὶ μεθυσάντων τῶν 20 περὶ τὸν Κύρον ἐξελεύσασα σχεδὸν πάντας ἀπέκτεινε, καὶ λαβόμενη τοῦ Κύρου ἔβαλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς ἄσκον, λέγουσα "χορέσθητι, ἀκόρεστε Κύριε."

Μετὰ Βαλτάσαρ τὸν υἱὸν Ναβουχοδονόσορ ἐκράτησε τῆς 30 ἀρχῆς Δαριεῖος ὁ Ἀστυάγης ἔτη ις· ἐφ' οὗ Δανιὴλ τὸν ἑβδομηκοσιετῆ τῆς μετοικεσίας χρόνον διαγινώσκει, καὶ τῶν ἑπτὰ ἑβδομάδων αὐτῷ τὸ μυστήριον ἀποκαλύπτεται. καὶ εἴ τις ἀκριβῶς ἐξετάσαι βουληθῆ τὸν λόγον καὶ διαριθμήσασθαι τοὺς χρόνους, ἀρξάμενος ἀπὸ ἐξόδου λόγων κατὰ τὸν προφήτην τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλήμ, τουτέστιν ἀπὸ Νεεμίου υἱοῦ Ἀχελῆ τοῦ ἀρχιοι-

Croesus, cum Cyro bellum illaturus oraculum poposcisset, sic fuerat responsum "Croesus Halyn penetrans magnam pervertet opum vim." quod ille non intelligens, suum regnum perdidit.

Cyrus Croeso subacto Danielum vaticinii causa domus mensaeque suae dignatus est communitate, populique redditum insigni edicto publicavit. tunc et Belus consilio Danieli eversus est, et eiusdem calliditate draco interfectus, occisique famuli, et Danielus denuo ereptus leonum saevitiae, calumniatores eius ab iis necati sunt. hic Cyrus Graeco, Persice Artaxerxes et Arthasasthas dicitur. interfectus est a regina Massagetarum. haec per nuntios, simulans se ei in servitutem dare, dona misit, et oves et vini multum in utribus. inebriato autem cum suis Cyro, eos adorta universos prope occidit; Cyrique caput in utrem coniecit dicens "saturare, insatiabilis Cyre."

Post Baltazarem Nabuchodonosoris filium regnum per annos 17 Darius Astyages tenuit. sub eo Danielus tempus 70 annorum exsilii dignovit, eique mysterium septem septimanarum est patefactum. ac si quis praecise examinare eam rem volet ac tempora dinumerare, is facto principio ab eo tempore quo impletum est vaticinium de instaurandis Hierosolymis, nimirum a Nehemia Achelae filius, qui princeps fuit pincer-

νοχίου Ἀρταξέρξου, ὃς ἀξιώθεις καὶ ἐπιτραπίεις ἀνείσαν οἰκοδομήσαι τὰ Ἱεροσόλυμα, εὐρήσει τὰς ὀ συμπεραινομένας ἐβδομάδας, ἔτη υγ', ἐπὶ τὸν καιρὸν ἐκείνον ὅτε πάλαιούται τὸ παράπτωμα **D** καὶ συντελεῖται ἡ ἁμαρτία καὶ σφραγίζεται ὄραμι καὶ προφητεύει καὶ χρίεται ἅγιος ἄγιων, τουτέστιν ἐπὶ τὴν Χριστοῦ παρουσίαν καὶ 5 τὴν λοιπὴν πραγματείαν.

Κῦρος ὁ Πέρσης κατελύσας τὴν Μήδων καὶ Ἀσσυρίων δυναστείαν, κρατήσας δὲ τῆς Ἀσίας ἀπύσης ἐβασίλευσεν ἔτη λυ'. τούτου τῷ πρώτῳ ἐνακτιῷ ἐβδομηχονταετῆς χρόνος τῆς μετοικεσίας συμπληροῦται. ἐν δὲ τῷ ἐπομένῳ ἔτει συγχωρεῖ τοὺς δυναμένους 10 τῶν Ἑβραίων οἰκίζεν ἀνελεύθοντας εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομηθῆναι προσέταξε. τῆς δὲ ἐπανόδου ἡγοῦντο Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ μεγάλου ἱερέως καὶ Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιήλ, καὶ **P 144** προσηγῆτος Ἀγγαῖος, καὶ Ζαχαρίας ὁ τοῦ Ἀδδώ. καταθέμενοι δὲ οἱ περὶ Ἰησοῦν τοῦ ναοῦ τὴν ἔδραν ἐρ' ὅλοις τεσσαράκοντα καὶ 15 δύο ἔτισι τὸ ἔργον ἐκωλύοντο συμπεραιώσαι, μέχρις οὗ Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου, δευτέρῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, τοὺς ἐμποδιζοντας ἀνυστεῖλας τελείαν ἐπιτρέπει τοῦ ναοῦ τὴν κατασκευήν. καὶ συμπληροῦται ἐν ἄλλοις τέτρασιν ἔτεσιν, ὥστε συντελεσθῆναι αὐτὸν ἐν ὅλοις ἔτεσι μς'. 20

Καμβύσης ὁ καὶ Ἀρταξέρξης ἐβασίλευσεν ἔτη η', Σφενδάνης καὶ Κιμέρδιος ἀδελφοὶ μάγοι μῆνας ζ. Δαρεῖος ὁ Κύρου ἀπόγονος, Ὑστάσπου δὲ υἱός, τοῖς μάγοις ἐπιθέμενος καὶ κρατή-

narum Artaxerxis, qui impetravit missionem ad instauranda Hierosolyma eique praefectus fuit, deprehendet 70 septimanas, id est annos 490, exivisse ad id tempus quo antiquatum est delictum, et finis peccato impositus, ac visio obsignata, vaticinatusque est et unctus sanctus sanctorum, hoc est usque ad Christi adventum et res gestas.

Cyrus Persa, everso Medorum et Assyriorum imperio, universaque Asia subacta, regnavit annos 31. primo eius anno 70 exsilii anni completi sunt. insequenti anno Ebraeis, qui vellent, concessit ut Hierosolyma redirent ibique habitarent, et templum aedificari iussit. duces reditus fuerunt Iesus Iosedeci pontificis maximi filius et Zorobabelus Salathielii filius, ac vates Aggaeus, et Zacharias Iddonis filius. hi cum fundamenta templi posuissent, ab absolvendo opere totos 42 annos impediti sunt, donec Darius Hystaspis F. secundo sui regni anno, repressis qui obstabant, aedificii templi absolutionem expedivit, in quam alii 4 anni insumpti. itaque templum annis omnino 46 perfectum fuit.

Cambyses, qui idem Artaxerxes usurpatur, annos regnavit 8. Sphendanes et Cimerdius, fratres magi, menses 7. hos adortus et victoria potitus Darius ex posteritate Cyri, Hystaspis filius, regnavit us-

σας ἔβασιλευσε μέχρι συμπληρώσεως Ἱερουσαλήμ ἔτη ἕξ, καὶ B
πρὸς τούτοις ἔτερι λ'. ἐπὶ τούτου Ἱπποκράτης ὁ ἱατρὸς ἐγνω-
ρίζετο.

Ἐξέρξης ὁ Δαυριέου υἱὸς ἔβασιλευσεν ἔτη κ', Ἀρτάβανος μῆ-
5 νας ζ', Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ ἔτη μ'. ἐπὶ τούτου τὰ κατὰ
'Ἐσθῆρ καὶ Μαρδοχαῖον καὶ Ἀμιάν ἐπράχθη. ἐπὶ τούτου ὠκοδο-
μήθη Ἱερουσαλήμ, ὕπλοις τοὺς ἐνεργοῦντας περιτειχίσαντος.
ἀπὸ τοῦ ὀγδόου ἔτους τούτου ἀριθμεῖσθαι δεῖ τὰς ἐβδομή-
κοιτα ἐβδομάδας τῆς τοῦ Δαυιὴλ ὀπτασίας μέχρι τῆς τοῦ κυρίου
10 παρουσίας.

"Ἐδει δὲ τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην προταχθῆναι τούτων ὡς ἀρ- C
χαίτερα, ἀλλὰ διὰ τὴν συνέχειαν τῆς ἀκολουθίας ὑπερετίθησαν,
καὶ τεθίγονται καθ' ἑξῆς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς τῶν Ἀσσυ-
ρίων βασιλείας καὶ τῆς τῶν Ἑβραίων αἰχμαλωσίας.

15 Ἐξέρξης ὁ Ἀρταξέρξου, ἐπικληθεὶς Νόθος, ἀνελὼν Σογδα-
νὸν ἔβασιλευσεν ἔτη ιθ'. Δαυριεὸς ὁ Ὑστάσπου καὶ Παρυσάτιδος
ἔτη λς', κόσμον ἔτη ρθςβ'. οὗτος ἔτι ἰδιωτεύων ἠΰξαστο τῷ
θεῷ, εἰ βασιλεύσει Περσῶν, ἀνεγείραι τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν
καὶ πάντα τὰ Ἰουδαίων ἀποδοῦναι ἱερὰ σὺν τοῖς αἰχμαλώτοις καὶ
20 πατρίοις ἔδει. τούτων τῶν εὐχῶν καὶ Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλα- D
θιὴλ ἀκουστής καὶ σύμβουλος γεγωνὸς ὕστερον ἀνέμνησε, συνή-
θης ὢν. καὶ γὰρ ἀπεστάλη μὲν καὶ πρῶτον ὁ λαός, καὶ τῶν
θμελίων τοῦ ναοῦ ὑποβληθέντων ἐπιεύθη ἡ οἰκοδομὴ ἐκ διαβολῆς

que ad urbis absolutionem annos 6, ac alios deinde 30. sub hoc Hip-
pocrates medicus innotuit.

Xerxes Darii filius regnum gessit annos 20, Artabanus menses 7,
Artaxerxes Longimanus annos 40. sub hoc Estherae Mardochoaei et
Amanis historia evenit. atque hoc armis aedificantes cingente Hieroso-
lyma instaurata sunt. ab huius octavo anno 70 septimanae numerandae
sunt, Danielo per visum patefactae, usque ad Christi adventum.

Ante haec collocandae erant res Romanorum utpote vetustiores:
verum ob continuationis perpetuitatem in alium locum dilatae sunt,
commemorandae ubi Assyriorum regni et Iudaici exsillii finem attige-
rimus.

Xerxes Artaxerxis filius cognomento Spurius (id enim Nothus si-
gnificat) interfecto Sogdiano annos 19 regnavit, Darius Hystaspis et
Parysatidis annos 36, anno mundi 4992. is cum adhuc privatim vive-
ret, votum deo fecerat, si quidem regnum in Persas consequeretur,
templum Hierosolymis se instauraturum omniaque Iudaeorum sacra et
captivos redditurum, ac moribus eos maiorum restitutum. eius voti
auditor atque suasor fuerat Zorobabelus Salathieli filius, ac postmodo
regem, cui erat familiaris, eius admonuit. quippe iam ante etiam po-
pulus dimissus fuerat et fundamenta templo posuerat: verum vicinorum

τῶν προσόικων Σαμαρειτῶν. καὶ ἦσαν ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι χρό-
 νους μὰ ἕως τοῦ δευτέρου ἔτους Δαρείου. εἶτα πληροῦται ὁ ναὸς
 ἐπὶ ἕξ χρόνοις δι' ὑπομνήσεως καὶ χειρῶν Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ
 τοῦ Ἰωσεδέκ, ἤγουν ἐν μὲ ὅλοις ἐνιαυτοῖς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους
 Κύρου. διὸ καὶ εἴρηται παρὰ τῶν Ἰουδαίων πρὸς τὸν κύριον "ἐν 5
 μὲ ἠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς
 P 145 αὐτόν;" ὁ γὰρ Σολομῶν ἐν ἑπτὰ ἔτεσι κατεσκεύασεν αὐτόν. ἦσαν
 δὲ οἱ ὑποστρέψαντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας Βαβυλῶνος χιλιάδες
 κδ' καὶ τξ', δοῦλοι δὲ ἑπτακισχίλιοι λξ'.

Ἡ δὲ τοῦ Ζοροβάβελ ὑπόμνησις τοιαυτὴ ἦν. τρεῖς σωμα-10
 τοφύλακες τοῦ βασιλέως εἰς ἑαυτοὺς διαλεχθέντες εἶπον "καλήσω-
 μεν τῷ βασιλεῖ ζητήματα, ἕκαστος περὶ τοῦ τί ἐστιν ἰσχυρότερον
 ἐν τῷ κόσμῳ, ὃ νικᾷ πάντα· καὶ οἷος ἂν εὔρεθῇ νικήσας, τιμη-
 θήσεται παρὰ τοῦ βασιλέως." ὁ πρῶτος εἶπεν "ἰσχυρότερος ὁ
 οἶνος, καὶ νικᾷ πάντα." ὁ δεύτερος εἶπε "νικᾷ ὁ βασιλεύς, τὸ 15
 βούλεσθαι ἔχων τῇ δυνάμει σύνδρομον." ὁ τρίτος ὁ καὶ Ζορο-
 βάβελ εἶπε "νικᾷ ἡ γυνή, καὶ ὑπὲρ πάντα ἡ ἀλήθεια." ὃς ἐπηρέ-
 B 3η, καὶ ἐδόθη αὐτῷ αἵτησις. ὁ δὲ ὑπέμνησε τὸν βασιλέα τῆς
 εὐχῆς, καὶ ἀπέλυσε τὸν λαὸν πάντα, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν
 ἠκοδόμησεν. 20

Ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Μακκαβαϊκῶν ἐπιστολῶν τοῖς κατ' Αἴ-
 γυπτον Ἰουδαίοις γέγραπται περὶ Νεεμίου, ὅτι ἀνοικοδομήσας τὸ
 ἱερὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ μέλλων θύσιαν ἀναφέρειν ἐπεμψε

Samaritarum calumnia effectum fuit ut aedificatio omitteretur annos 41
 totos usque ad secundum annum Darii. inde sexennio templum est ab-
 solutum Zorobabeli ac Jesu Iosedeci filii admonitione atque opera, annis
 nimirum 47 totis a primo Cyri anno. inde a Iudaeis ad dominum est
 dictum "templum hoc annis 46 aedificatum est, et tu id triduo te ex-
 structurum ais?" Solomon 7 annos sui templi aedificio impenderat.
 numerus Iudaeorum ab exsilio Babylonico revertentium fuit 24 milia, et
 capita 360, servorum 7037.

Ceterum quod de admonitione a Zorobabelo facta indicatum est, id
 sic habet. tres quibus custodia corporis regii commissa erat, inter se
 collocti, statuerunt singuli quaestionem de eo quod fortissimum in
 mundo sit atque omnia vincat, regi exponere: victori nempe a rege
 honorem habitum iri. primus dixit vinum esse fortissimum, et omnia
 vincere. secundus dixit "vincit rex, quia voluntati facultatem adiun-
 ctam habet." tertius Zorobabelus mulierem praevalere, sed omnibus re-
 bus potentiorē esse veritatem dixit. hic meruit laudem, et liberam
 optionem nactus regem voti admonuit; et rex populum dimisit ac urbem
 aedificavit atque templum.

In secunda epistola Machabaeorum ad Iudaeos in Aegypto degen-
 tes scriptum est, quod refecerit templum et altare Neemias, ac sacrifi-
 caturus sacerdotum posteros ad foveam miserit, in quam tempore exci-

τοὺς ἐγγόνους τῶν ἱερέων ἐπὶ τὸ φρέαρ, ἐν ᾧ κατέκριναν οἱ πα-
 τῆρες αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας λαβόντες ἐκ τοῦ πυρός
 τοῦ θνῃσιστηρίου, ὡς Ἰερεμίας φησί, τοῦ ἀγαγεῖν πῦρ ἐξ αὐτοῦ.
 οἱ δὲ ἀπελθόντες οὐχ εἴρον πῦρ, ἀλλ' ἔδωρ παχύ. ἐκέλευσε δὲ
 5 Νεεμίας ἀγαγεῖν ἐκ τοῦτου, καὶ ἐπιρῶναι τοῖς ξύλοις τοῖς ὑποκει- C
 μένοις τῇ θυσίᾳ. τοῦ δὲ ἤλιον ἀπὸ νέφους λάμπαντος ἀνήφθη
 πρὸς μεγάλη κατὰ τῶν θνῃσιῶν καὶ ἑδαπάνησεν αὐτάς, ὥστε θαν-
 μάσαι πάντας καὶ δοξάσαι τὸν θεὸν μετ' εὐχῆς.

Ἔτι δὲ Ἰερεμίας οὗτος Αἴγυπτον παραλαβὼν καὶ εἰς Ἀθήνας
 10 ἔλθων, ζεύξας τὸν Ἑλλησποντον, ἐνέπηρσεν αὐτάς. ἐν δὲ Ῥώμῃ
 Πορτίλα τις παρθένος ἐπὶ διαφθορᾷ καταγνωσθεῖσα ζῶσα κατα-
 κρίθη. καὶ νόμοι ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ Ἑλλάδος διὰ δώδεκα βιβλίων
 ἐπέμψθησαν. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἐρρώγη ἐν Σικελίᾳ τὸ Αἰτναῖον
 ὄρος καὶ ἐξῆλθε πῦρ. καὶ σεισμῶν γενομένων ἢ πρὸς Λόκροις
 15 Αἰαλάντη σχισθεῖσαι νῆσος ἐγένετο. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους D
 καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς κδ' Ἑλληνικοῖς γράμμασιν ἐχρήσαντο, μόνου
 ἰσῦντα πρότερον. καὶ Σωκράτης ἐξ ἀνοίας τῶν Ἀθηναίων τὸ
 κώνειον πιὼν ἐτελεύτη. Ἑλίκη καὶ ἡ Βοῦρα, πόλεις Ἀχαιῶν,
 μεγάλους σεισμοὺς κατεπτώθησαν. ὧν ἔτι κατὰ θάλασσαν τὰ ἴχνη
 20 φαίνονται τοῖς πλεουσιν ἀπὸ Πατρῶν ἐπὶ Κόρινθον δεξιᾷ.

Ἔτι Σκηπίων Ἀφρικανὸς Ῥωμαῖος δικτάτωρ, πορθήσας
 Καρχηδόνα, Ἀφρικὴν τὴν χώραν μετωνόμασεν.

19 κατεπόθησαν margo P

dii maiores ipsorum abdiderant ignem de altari sumptum, ut Ieremias
 ait, ut de eo ignem afferrent. missos, eo cum venissent, non invenisse
 ignem, sed aquam crassam. ex ea afferri iussisse Neemiam, eamque in-
 spersisse lignis quibus victima erat imposita. cum autem sol ex nube
 effulsisset, magnos ignes exarsisse ac victimas absumpsisse. quamobrem
 omnes admiratione captos deum factis votis praedicasse.

Is Xerxes Aegypto in potestatem suam redacta, Athenas iuncto
 ponte Hellesponto perveniens, urbem incendit. Romae Portila quaedam
 virgo incesti damnata viva defossa fuit. leges duodecim tabularum ex
 Graecia Romam allatae sunt. ea aetate Aetna mons in Sicilia ruptus
 est ignemque edidit. et terrae motibus Atalanta a Locris abrupta in-
 sula facta est. eodem tempore Athenienses Graecis 24 literis usi sunt,
 cum ante literae tantum 16 fuissent. et Socrates hausto per vaesanium
 Atheniensium cicutae veneno moritur. Helice et Bura Achaiae urbes
 magnis terrae motibus absorptae sunt; et adhuc earum vestigia in mari
 visuntur, ad dextram cum a Patris Corinthum navigatur.

Scipio Africanus Romanorum dictator Carthagine deleta regioni no-
 men Africae indidit.

“Οτι Γαλάται καὶ Κέλτοι Ῥώμης ἐκράτουν πλὴν τοῦ Καπιτωλίου.

Ἄριστοτέλης τῷ Πλάτῳ μαθητεύει ἀπὸ δεκαεπτὰ χρόνων τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

P 146 Ἐπ’ αὐτοῦ Διονύσιος ἐτυράννει τῶν Σικελῶν, καθ’ ὃν ὁ 5 Πλάτων ἀποδημήσας ἱστορίας ἔνεκα τῶν λεγομένων Αἰτναίων κρατήρων τοῦ πυρὸς τῷ τυράννῳ γινώσκειται. ὅς καὶ ἐπειρωτᾶ Πλάτωνα τίς εὐδαίμων ἐν ἀνθρώποις, ἐλπίζων ἀκοῦσαι παρὰ τοῦ φιλοσόφου ὅτι σύ. ὁ δὲ εἶπε “Σωκράτης ἀπάντων, καὶ οἱ κατ’ ἐκείνον ζῶντες φιλόσοφοι.” καὶ αὐτίς ἠρώτα τί ἔργον πολιτικόν, 10 ποθῶν ἀκοῦσαι τὸ ὀρθῶς δικάζειν· ἤρχει γὰρ ἐπὶ τούτῳ Διονύσιος. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο “τὸ καλοῦς καὶ ἀγαθοῦς ποιεῖν τοὺς πολίτας.” εἰτά φησι “τὸ ὀρθῶς δικάζειν τίς ἔργον σοι δοκεῖ;” “μόριόν τι μικρὸν πολιτικοῦ τὸ δικάζειν ὀρθῶς· ἀμειψαῖς γὰρ B εὐλοκασί τοῖς τὰ διερωγῶτα ἱμάτια ἀνυφαίνουσιν.” καὶ τρίτον 15 αὐτὸν ἐπανάηροτο ὅ τι τύραννον εἶναι, φάσκων, ποταπὸν σοι φαίνεται; πρὸς ὃν ἀντέφησε Πλάτων “σφόδρα δεινόν, ὅπου γε καὶ τὰ κουργετικά μαχαίρια φοβεῖται.”

Ἀρτυξίμης ὁ ἐπικληθεὶς Ὀχρος ἔτη κς’, Ἄρσης Ὀχρος ἔτη β’, Δαρεῖος Ἀρσάμου ἔτη ς’. Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ Μακεδόνα, 20 περὶ οὗ ἐν ταῖς βασιλείαις εἰρήσεται πλατύτερον, Πέρσαις ἐπικειμένον Δαρεῖον οἱ περὶ τὸν Βῆσσον ἀναιροῦσιν ἐν Βάκτροις. καὶ καταλύεται ἡ Περσῶν βασιλεία, ἐφ’ ὅλοις πυρατεῖνασα ἔτι

Galatae et Celtae Romam dempto Capitolio ceperunt.

Aristoteles a 17 suae aetatis anno Platonis discipulus fuit.

Eo tempore Dionysius Sicularum fuit tyrannus. ad eum Plato praefectus est, Aetnae dictos ignis crateras contemplandi studio, ac tyranni in notitiam pervenit. cum tyrannus interrogasset quis hominum felix esset, sperans sibi beatitatem assignatum iri, respondit Plato omnium felicissimum esse Socratem, et qui eius uterentur consuetudine philosophos. rursus interrogavit Dionysius quodnam officium esset hominis rem publicam gubernantis, cupiens sibi responderi id in recte iudicando consistere, qua re gloriabatur ipse. sed Plato respondit id in eo versari ut cives boni efficiantur. tum Dionysius “iudicia recte facere cuiusnam tibi videtur esse officium?” Plato “hanc” inquit “ego exiguam civilis scientiae partem esse iudico. nam iudices mihi sartorum similes videntur, qui laceras vestes consuunt.” tertio Dionysius quaesivit quid rei tyrannidem putaret. Plato rem admodum miseram sibi videri respondit, quod ea etiam novaculas timeret.

Artaxerxes cognomento Ochus annos regnavit 26, Arsēs Ochus annos 2, Darius Arsanis F. annos 6. enimvero cum Alexander Macedo, de quo fusius in regnorum recensione dicitur, Persas premeret. Bessus Bactris Dariū necavit; itaque regnum Persicum deletum est, cum quidem annos in universum 300 durasset, quorum 70 sunt exilii Iudaici,

τριακοσίους, ὧν τὰ μὲν τῆς μετοικεσίας ο', τὰ δὲ ἐξῆς σλ'. κόσμον C
ἔτη δψμγ'.

Ῥωμύλος καὶ Ῥώμος. οἱ αὐτάδελφοι οὔτοι ὑπὸ Ἰουλλίας
θνηατρὸς Ἀμουλλίου, ἱερείας τοῦ Ἄρεος οὔσης καὶ ὑπὸ τινος
5 στρατιώτου πορνευθείσης, δίδυμα ἐγεννήθη. ὁ τοίνυν πύππος
Ἀμούλιος διὰ τὴν πορνείαν παροξυνθεὶς εἰς τὰς ὕλας αὐτοὺς ἐξέ-
θειο· οὗς εὐροῦσα γυνὴ πρόβατα νέμουσα ἐν τῷ ὄρει ἀνεθρέ-
ψατο. εἰθιστο δὲ τοῖς ἐγγωρίοις λυκαίνας τὰς τοιαύτας καλεῖν
γναῖκας διὰ τὸ ἐπίπαν ἐν τοῖς ὄρεσι μετὰ λύκων διατρίβειν· διὸ
10 καὶ τούτους ὑπὸ λυκαίνης ἀνατραφῆναι μυθολογεῖται. οὗτος ὁ D
Ῥωμύλος Ῥώμην κατασκεύασε, τῇ οἰκίᾳ προσηγορίᾳ ταύτην κα-
λέσας. τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ ἐχέφρονας ἐπιλεξάμενος ἑκατὸν
πατρικίους αὐτοὺς καὶ προέδρους τῶν κοινῶν ἀπέφηνε πραγμάτων,
καὶ σενάτορας καὶ βουλευτὰς διὰ τὴν ἡλικίαν τοὺς ἄνδρας ὠνόμα-
15 σεν. ἐκ τούτων δὲ δέκα τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος πατρικίους
ἐκάλεσεν ἐκ μεταφορᾶς τῶν πατέρων. τριακοσίους δὲ ἵππεῖς καὶ
τριαγίλους πεζοὺς πρὸς τὴν τῆς πόλεως φρουρὰν ἀπεγράψατο
στρατιώτας. εἰς φυλὰς δὲ τέσσαρας τὸ τοῦ δήμου διένειμε πλῆ-
θος. τῷ δὲ Διὶ Πίκῳ μέγαν ναὸν ᾠκοδόμησε, καὶ εὐρηκῶς τὰ P 147
20 τοῦ Ἡρακλέους ὄπλα τοῦ ἐκ Πίκου Διὸς γενομένου ἐκεῖ ταῦτα
ἀπέθετο. ἀνετίωσε δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Πάλλαντος καλούμενον παλά-
τιον. τῷ δὲ Ἄρει ᾠκοδόμησε ναόν, ὃν ἐγκαινίζοντες ἐν μηνὶ τῷ
παρ' αὐτοῖς πρώτῳ προμῶ καλουμένῳ, Μάρτιον μετωνόμασε τὸν
μῆνα, ὃ ἐρμηνεύεται Ἄρης. ἐν τῷ καὶ τὸ Παλλάδιον ἀπέθετο τὸ

reliqui 230. pertinuit usque ad annum mundi quatermillesimum septin-
gesimum quadragesimum tertium.

Romulum et Remum fratres germanos Iulia Amulii filia, Martis sa-
cerdos, a quodam milite constuprata uno partu edidit. avus Amulius
stupro irritatus eos in silva exposuit. eos mulier oves pascens invenit
et in monte educavit. mos erat eorum locorum hominibus id genus mu-
lieres lupas appellare, quod perpetuo in montibus inter lupos agerent:
inde fabula est gemellos istos fuisse a lupa nutritos. is Romulus ur-
bem Romam a se denominatam condidit. centum viros aetate et pru-
dentia praestantes delegit, quos patricios et in rei publicae tractatione
praesides, eosdemque senatores ab aetate nominavit. horum decem pri-
marios delegit, quos a patrum officio ducta translatione patres dixit.
conscripsit etiam exercitum urbi praesidio futurum, trecentis equitibus
ac tribus peditum milibus constantem. multitudinem populi in quattuor
tribus distribuit. Iovi Pico magnum templum condidit, atque ibi Her-
calis, Iovis Pici filii, arma a se alicubi reperta consecravit. instau-
ravit etiam Palatium a Palante sic appellatum. Marti quoque aedem
aedificavit, quam cum dedicarent eo mense qui ante ipsis primus dice-
batur, mensi a deo nomen Martii imposuerunt. ea in aede Palladium

ἀπὸ Τροίας. Ῥῶμος ἐπαναστὰς Ῥωμύλῳ πεφόνευσται. οὗ γενο-
 μένου οὐδὲ διέλιπον ἐν τῇ πόλει γίνεσθαι σεισμοὶ καὶ θόρυβοι καὶ
 ἐμφύλιοι πόλεμοι, ἄχρις οὗ ἐκ τοῦ μαντείου τῆς Πυθίας ἔμαθεν
 ὅτι διὰ τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ σου ταῦτα γίνεται, καὶ οὐκ ἀνύ-
 σονται εἰ μὴ συγκυθεσθῆ σοι ἐν τῇ βασιλείᾳ. ποιήσας οὖν στή-5
 Β λην χρυσῆν ἐκτυπούσαν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, παρε-
 σκεύευσε τίθεσθαι αὐτὴν ἐνθα ἂν αὐτὸς ᾔην. ἐκέλευσε δὲ καὶ τοὺς
 ἄρχοντας αὐτοῦ ταῦτα ποιῆν· καὶ εἴ τι ἂν προσέταξεν, ὡς ἀπὸ
 τῶν δύο ἀπέφαινε, ὅλον ἐκελεύσαμεν, ἐθεσπίσαμεν, ἐπετρέψαμεν.
 καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ σεισμοὶ καὶ αἱ ταραχαὶ τῆς πόλεως ἐπαύ-10
 σαντο. οὗτος κτίζει πρῶτον ἱππικὸν ἐν πόλει Ῥώμῃ, ὃ κερκῆσιον
 Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἡλίου, διελὼν τὴν Ῥώμην
 εἰς μέρη τέσσαρα, εἰς τιμὴν τῶν τεσσάρων στοιχείων, γῆς θα-
 λάσσης ἀέρος καὶ πυρός. τυποῖ δὲ τὰς μὲν δώδεκα θύρας τοὺς
 δώδεκα οἴκους τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, τὸ δὲ πέλμα τὴν γῆν πᾶσαν 15
 C εἶναι, τὸν εὐριπὸν τὴν θάλασσαν ὑπὸ τῆς γῆς μεσαζομένην, τὸν
 δὲ ἐπὶ τὰς θύρας καμπτὸν τὴν ἀνατολήν, καὶ τὸν ἐπὶ τῇ σφενδόρῃ
 τὴν δύσιν, τὰ δὲ ἐπὶ τὰ σπάτια τὸν δρόμον τῶν ἐπτὰ πλανήτων,
 τὸν δὲ ἀέρα οὐρανόν. καὶ ἐπέθηκε τοῖς μέρεσι τὰ ὀνόματα ταῦτα,
 τῇ γῇ τὸ πράσινον, ὃ ἔστι χλωῶδες, τῇ θαλάσσῃ τὸ βένετον, 20
 καθὼ εἰσι τὰ ὕδατα κνανᾶ, τῷ πυρὶ τὸ ῥούσιον καὶ τῷ ἀέρι τὸ
 λευκόν. τὸ δὲ πράσινον ἐκάλεσε ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ πρεσόντου
 διὰ τὸ εἶναι παράμονον· ἴδιον γὰρ τῆς γῆς τὸ χλωῶδες διὰ πυρ-
 τός. τὸ δὲ βένετον ἀπὸ τῆς Βενετίας. καὶ προσεκόλλησε τῇ γῇ

Troia olim allatum, tunc repositum fuit. Romus contra Romulum in-
 surgens occisus fuerat. ex eo Romae motuum tumultuum et seditiosum
 finis nullus fuit, donec Pythiae oraculum Romulo significavit haec ob
 Remi caedem evenire, neque finem fore, nisi frater ipsi regnanti col-
 lega assideret. eapropter Romulus auream statuam fecit, fratris effi-
 giem repraesentantem, eamque iuxta suam collocari iussit. idemque
 proceribus mandavit, et in responsis suis se alterumque auctorem edi-
 xit, ita loquens "iussimus, decrevimus, permisimus." hoc modo urbis
 motus ac tumultus finiti sunt. idem primus equestrem aream Romae
 condidit, a Romanis Circum dictam, ad Solis ferias celebrandas. urbem
 in quattuor partes divisit, in honorem quattuor elementorum, terrae
 maris aëris et ignis. Circum sic instituit ut duodecim ianuae duode-
 cim domos signiferi caelestis circuli denotarent, solum terram, euripus
 mare a terra media interceptum, flexus qui ad fores est, ortum solis,
 qui ad fundam, occasum; septem spatia cursum septem planetarum,
 aër caelum. imposuitque partibus haec nomina, terrae viride, qui est
 herbae color, mari caeruleum, quia is est aquarum color, igni roseum,
 aëri album. prasini nomen a praesentia est deductum, quod nimirum
 terra perpetuo vireat, venetum a Venetia. terrae album, id est aërem,

τὸ λευκόν, τοῦτέστι τὸν ἄερα, διότι ἑκάτερα τῆς ἀλλήλων συγκρά-
σεως δεόνται. ὁμοίως καὶ τὸ ῥούσιον τῷ κνανῷ ὑπέταξε, διότι **D**
τὸ πῦρ ἀπὸ τῆς τῷ ὕδατι. ἐπετέλεσε δὲ καὶ τὰ καλούμενα βρου-
μάλια, καθάπερ οἱ γεωργοὶ μετὰ τὴν γηπονίαν ἀναπανόμενοι ἄμοι-
σβυδὸν ἑαυτοὺς ἀπέτρεφον πανηγυρίζοντες καὶ ἀγραυλοῦντες ἐπὶ
τοῖς ἀλλήλων ὀνόμασιν. ἀλλὰ καὶ τὴν Ῥώμην λαοῦ ἐνέπλησε,
πολιτῶν τὸ πρῶτον σπανίζουσαν. καὶ νόμον τίθησι τοὺς παῖδας
ἐν οἰκειῶν μοίρῃ τοῖς πατράσιν ὑπέκριν· ὃς μέχρι τοῦ παρόντος
παρὰ Ῥωμαίοις κρατύνεται. αὐταρχήσας δὲ λζ' ἔτη Ῥωμύλος
10 καταλείπει τὸν βίον. οὗτος μετωνόμασε τὴν πόλιν καὶ τὸ ἔθνος τῷ
ἰδίῳ ὀνόματι Ῥωμαίους, πρότερον λεγομένους Λατίνους, πρὸ δὲ
τούτου Ἀβοριγίνας.

Νουμῆς Πομπίλιος Σαβῖνος μετὰ Ῥωμύλον ἐβασίλευσε. **P 148**
πόλεμον μὲν οὐδένα πώποτε διωκήσατο, τὰ δὲ κατὰ πόλιν εἰς
15 τὸ ὠφελιμώτερον διεκόσμη, νόμους ὅτε καθιστὰς πολιτικοὺς καὶ
ἡμέρους, δι' ὧν ἀστέιους τε καὶ φιλανθρώπους τοὺς πολίτας
ἀπαργάζετο. ἐνιαυτὸν τε πρῶτος εὗρατο, ἱερά τε πλεῖστα καὶ
τεμέτη θεῶν ἰδρύσατο. καὶ τὰς Ἑστιάδας παρθένους τοῦ πυρὸς
καὶ ὕδατος τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν ἐπέτρεψεν, αἱ δὲ διὰ τοῦ βίου τὴν
20 παρθενίαν ἐφύλαττον· εἰ δὲ μή, λίθοις κατεχώννυντο. καὶ τὸ
Καπιτώλιον, ὅπερ κεφαλὴν πόλεως σημαίνει, ἐκ θεμελίων ὠκο-
δόμησε. καὶ τῷ ἐνιαυτῷ δύο μῆνας προσέθηκε, τὸν Ἰανουάριον **B**
καὶ τὸν Σεξτίλιον, δεκαμηναίου τοῦ ἐνιαυτοῦ πρὸ τούτου χρημα-

15 ἄτε?

copulavit, quod utrumque alterius temperatione opus habeat. ita etiam
roseum caeruleo subdidit, quia ignis aëri est subiectus. brumalia etiam
instituit, quibus diebus agricolae operis defuncti ac quietem nacti vi-
cissim alii apud alios epulando festos dies agunt pernoctantque alter
alterius nomine. effecit etiam ut Roma civium prius inopia laborans
frequentaretur. legemque tulit ut filii servorum more patriae potestati
subiicerentur; quae lex etiamnum apud Romanos valet. regno in Roma-
nos functus Romulus annos triginta septem e vita excessit. is urbem a
suo nomine denominavit, ac gentem Romanam: prius enim Latini et
antiquitus Aborigines appellabantur.

Post Romulum rex factus Numa Pompilius Sabinus nullum plane
bellum gessit, sed res urbanas utilissime constituit. etenim leges posuit
civiles atque pacatas, quibus ad humanitatem et civilitatem cives addu-
xit. anni primus fuit inventor; plurima fana lucosque deorum dedica-
vit. instituit etiam Vestales virgines, quae ignis atque aquae curam
gererent, virginitatemque toto vitae decursu conservarent: quae eam
prodidisset. ea lapidibus obrueretur. Capitolium (id vocabulum caput
urbis notat) ex fundamentis extruxit. anno, qui eousque fuerat decem
mensium usurpatus, duos apposuit menses, Ianuarium et Sextilem. ab

τίζοντος. οὗτος ἐκ τῶν Ἰσαύρων τὴν τῆς χλαμύδος στολὴν φορεῖν ἐφεύρατο. καὶ ἀσσύρια δὲ ἀπὸ ἀσήμεον καὶ χαλκοῦ πεποημένα πρῶτος Ῥωμαίοις ἐχαρίσατο, πρὶν διὰ σκυτίνων καὶ ξυλίνων καὶ ὀστρακίνων τὴν χρεῖαν πληροῦντων· ἄπερ ἐκ τοῦ ἰδίου ὀνόματος νομίαι ἐκάλεσεν. οὕτως μὲν οὖν ἕξ ἀμφοτέρων καὶ ἰσχυρὰ 5 ταχέως καὶ εὐκοσμος ἢ πόλις ἐγένετο, τοῦ μὲν τὰ πολιτικά καὶ εἰρηνικά ἐκτυπώσαντος, τοῦ δὲ Ῥωμύλου τὰ πολεμικά. δυναστεύσας δὲ Νουμῆς τῆς Ῥώμης ἔτη μζ νόσω τελευτᾷ.

C Τοῦλλος Ὀστλιος ἔτη λβ'. οὗτος τὸ τῆς Ῥώμης πόλισμα εὐρύτερον κατασκευάζει, λιμένα τε καὶ γέφυραν ποιήσας. κερανῶ 10 βληθεὶς αὐτοῖς ἅμα τοῖς βασιλείοις καταναλίσκεται.

Ἄγκος Μαρκίων ἔτη κδ βασιλεύει Ῥώμης, ὃς ἐκ Θυγατρὸς Νουμᾶ Πομπιλίου γέγονεν. οὗτος τὸ τῆς Ῥώμης τείχισμα πρὸς τοῖς εἰρημίνοις πλατύνας, καὶ τὸν ποταμὸν Τίβεριν πρὸς ταῖς ἐμβολαῖς τεύχσας, ἐπ' αὐτῆς τῆς ῥαχίας ἀνίστησι πόλιν, ἣν Ὀστίαν 15 ἀπὸ τῆς Θέσειως προσηγόρευσεν, ἧ σημαίνει Θύραν, ἑκαίδεκά που σημείοις ἀπέχουσαν Ῥώμης. οὗτος νόσω τελευτᾷ.

Πρίσκος Ταρκύνιος Ῥώμης ἐβασίλευσε μετὰ τοῦτον, ὃς τὴν D Ῥώμην τείχει μεγάλῳ ὠχύρωσε, περιγραφεὴν τινα μόνην τοῦ πρότερου ἐπισημήνας. καὶ τὰς ὑπονόμους τάφρους δι' ὧν ἐπὶ τὸν 20 Τίβεριν τὸ ἐκ τῶν στενωπῶν ὕδωρ ὀχετεύεται, ἔργον ἐς τὰ μάλιστα τῇ πόλει χρήσιμον, κατεσκεύασεν. οὗτος λθ' ἔτη τῆς ἀρ-

2 ἀσημίον P

Isauris laenae gestationem sumpsit. primus Romanis asses ex argenteo et aere cusos largitus est, cum ii necessitatibus suis antehac coriaceis ligneis testaceisque pecuniis usi essent; assesque a suo nomine numos nuncupavit. ita horum duorum regum industria urbs celeriter et robor et ornatum est adeptum, cum prior bellicas res, posterior civiles et pacis aptas instituisset. mortuus est Numa ex morbo, cum regno Romano annos quadraginta septem praefuisset.

Post hunc Tullus Hostilius annos triginta duos. is urbem Romanam ampliorem fecit portaque et ponte auxit. post fulmine ictus cum regia conflagravit.

Inde Romae regnavit annos viginti quattuor Ancus Marcius, Numae Pompilii sorore natus. is pomoerium urbis Romae post superiores protulit, et ad ostia Tiberis fluvii urbem exstruxit, Ostiae (quasi si ianua dicas) nomine. abest ab urbe sedecimum circiter lapidem. hunc regem morbus sustulit.

Successit ei in regnum Tarquinius Priscus. hic Romam magno muro munit, prioris muri tantum delineatione quadam expressa. atque idem subterraneos cuniculos fecit, per quos aqua ex vicis in Tiberim doveheretur, opus apprimè urbi conducibile. cum regnum per annos

ἡς κρατήσας ὑπὸ τῶν Μαρκίου παίδων, τοῦ πρότερον δυναστεύοντος τῆς Ῥώμης, ἀναιρεῖται.

Σέρβιος Τούλλιος τὴν ἡγεμονίαν ἐκδέχεται, τεχθεὶς ἐκ γυναικὸς ἐγγενοῦς μὲν αἰχμαλώτου δὲ καὶ δούλης κατὰ τὴν συμφορὰν νενομισμένης, ἣτις εἰς Ῥώμην ἀχθεῖσα ἔγκυος, μικρὸν ὕστερον τεκοῦσα, Σέρβιον τὸ τεχθὲν ἐπωνόμασεν, ὡς ἂν εἰ εἴποιμεν δούλιον. οὗτος ἔτι προσέθηκε τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, καὶ τάφρον ὅτι μέγιστην περὶ τὸ τεῖχος ἤλασε. καὶ πρῶτος ἀπάντων τὸ τῶν **P 149**
Ῥωμαίων πλῆθος ἀριθμηθεὶς εὔρεν ὀκτὼ μυριάδας πολιτῶν οὖσας
10 σὺν τρισχιλλοῖς ἀνδράσι, πρὸς τοῖς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν διαιωμένοις. οὗς εἰς λόχους κατανείμας, καὶ ταῖς οὐσίαις ἐκάστου τιμήματα πρὸς λόγον τῆς δυνάμεως ἐπιθείς, δικαιοτάτον ἀπάντων πολίτευμα καὶ πολυωφελέστατον εἰσηγάγετο. ταύτη γὰρ τῇ διακοσμήσει
15 τὰς τε τῶν στρατιωτῶν καταγραφὰς καὶ τὰς τῶν εἰσφορῶν συντάξις καὶ τὰ τιμήματα τῶν βίων ἐποιεῖτο· τέσσαρα γὰρ οὗτος τὰ τιμωρημάτων ἐφεῦρεν ὄργανα. καὶ τεσσαράκοντα ἔτη τῆς ἀρχῆς κρατήσας διαφθείρεται, δολοφονηθεὶς ὑπὸ Ταρκύνιου Σουπέμβου.

Ταρκύνιος Σούπεμβος. οὗτος εὐθὺς πάντας ἐκίνησεν ἐπὶ **B**
20 τὸ ἀνθαδέστερον, καὶ βαρύτεραν τὴν πολιτείαν ἀπέφηνε, τοὺς τε νόμους μεταθεὶς καὶ ἄρχοντας προβαλλόμενος, καὶ δι' αὐτῶν τὸν δῆμον δεσμοῖς παντοίοις καὶ μεγάλοις καὶ κολάσεισι καὶ ἔξορῆσι

16 τιμημάτων Xylander

triginta novem tenuisset, a Marcii, cui successerat, filiis interemptus est.

Eius morte regnum ad Servium Tullium est devolutum. mater eius nobilis quidem fuit, sed captiva et serva ob calamitatem habita. ea cum Romam praegnans esset adducta ac paulo post pareret, filium Servium nominavit a servili condicione. is quoque urbis magnitudinem adauxit, fossamque maximam moenibus circumdedit. primusque omnium censum multitudinis Romanae egit. censa sunt civium octoginta tria milia, praeter eos qui rure vivebant. eam multitudinem in classes distribuit, singulisque censu pro ipsorum habitu iniuncto, iustissimae iuxta longeque utilissimae constitutionis auctor fuit, qua et scribendi exercitus rationem et tributii collationem et facultatum cuiusque aestimationem expedivit. quattuor enim hic invenit census instrumenta. cum annos quadraginta regnasset, per dolum est a Tarquinio Superbo necatus.

Tarquinius Superbus regno potitus omnia pro sua voluntate agere coepit, rei publicaeque gubernationem civibus molestiorem reddidit, cum et leges refingeret, et magistratus constitueret, quorum opera populares variis vinculorum generibus, metallariis operis, multis atque exsi-

αλκιζόμενος· αὐτὸς γὰρ ἐξεῦρε δεσμά, μάλιστα, ξύλα, εἰρκίας, φυλακὰς, κλοιούς, πέδας, ἀλύσεις, ἔξορίας, μέταλλα καὶ εἴ τι ἄλλο κακόν. φιλοπόλεμός τε εἰ καὶ τις ἄλλος πώποτε γέγονεν, ὑπερόπτης τε καὶ ἀλαζών. ὄθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἀπηνέγκατο· σουπέρβους γὰρ τοὺς ὑπερηφάνους Ῥωμαῖοι ὀνομάζου-5

C σιν. οὗτος παρὰ Ῥωμαίοις μισηθεὶς διὰ τε τὰλλα καὶ διὰ τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ Ταρκύνιον, ὃς καὶ γυναῖκα Λυτίνου Λουκρητίαν λεγομένην εὐγενῆ παρὰ Ῥωμαίοις νυκτὸς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου πορευθεὶς πρὸς βίαν ἤσχυεν. ἡ δὲ τὸ περὶ αὐτὴν ἀδίκημα τῷ τε ἀνδρὶ μικρὸν ὕστερον ἐπανελθόντι καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ λοιπῇ κατε-10 μῆνυσε συγγενείᾳ· καὶ ἐπαρυσμένη πολλὰ τοῖς ἐφ' αἵματος, εἰ τὴν συμφορὰν αὐτῆς καταλίποιεν ἀτιμώρητον, ξίφος σπασαμένη ὅπερ ὑπὸ τοῖς κόλποις ἀφανῶς ἔφερον, ἑαυτὴν ἐν ὕψει τῶν παρόντων κατειργάσατο. τοῦτο πᾶσαν τὴν πόλιν εἰς ὄργην ἀνῆψεν,

D ἀλλὰ καὶ Βροῦτον προσήκοντα μὲν κατὰ γένος ἐκείνη, ἄνδρα δὲ 15 δημοτικόν τε καὶ μισοτύρηννον, ὃς μάλιστα τὸ πλῆθος εἰς τὴν τοῦ βασιλέως ἠγειρεν ἀποστασίαν, ἀφελετό τε τῆς ἐξουσίας πάσης Ταρκύνιος· ἅμα γὰρ τῇ κατὰ τὴν πόλιν ἐπαναστάσει, καὶ ἡ πρὸς Ἀρδέαν οὖσα στρατιῶν Ῥωμαίων ἀπολιποῦσα τὸν τύραννον ἔρχετο, οὐδὲν αὐτὴ ἀνακαλοῦντος οὐδὲ μένειν δεομένου πεφροσσι-20 καῖα. Ταρκύνιος δὲ τοῖς παροῦσιν ἀμηχανῶν ἤλυνεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὡς πύσων τῇ παρόδῳ τὴν ταραχὴν καὶ τὴν δυναστείαν μετὰ πειθοῦς ἀναληψόμενος· ἀπεωσθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν πολιτῶν

17 ἀφήρητο?

liis iniuriose puniret. etenim vincula, flagella, ligna, carceres, custodiae, numellae, compedes, catenae, exsilia, metalla et si qua alia sunt mala, huius sunt inventa. erat autem, ut quisquis unquam alius, belli studiosus, contemptor hominum et arrogans: unde et superbi cognomentum ei Romani fecerunt. cum in odio esset Romanorum, id quoque ad ea accessit quod cognominis eius Tarquinius noctu ab exercitu reversus Lucretiam Collatini uxorem, nobilem matronam, per vim compresserat. quod illa flagitium marito paulo post reverso patrique et omnibus cognatis aperuit; multaque dira propinquis suis imprecata, siquidem hanc suam calamitatem inultam dimitterent, gladio, quem occulte in sinu gestabat, educto se in conspectu ipsorum necavit. id factum totam civitatem odio Tarquinii inflammavit; et Brutus Lucretiae propinquus, vir popularis ac tyrannis infensus, maiorem in modum cives ad defectionem a rege faciendam commovit. ita omni potestate sua Tarquinius est exutus. simul enim atque Romae contra eum cives insurrexerunt, exercitus quoque Romanus qui tum apud Ardeam erat tyrannum deseruit, neque revocantem neque ut manerent hortantem quicquam moratus. Tarquinius consilii eo eventu inops, cum Romam contenderet spe adventu suo tumultus sedandi et regnum recuperandi, a

ἀπεχώρει σὺν τοῖς οἰκείοις, βασιλεύσας ἔτη κδ'. καθ' ὃν δὴ χρόνον ἡ πόλις ἀπελύθη τῆς τυραννίδος.

Δημοκρατία δὲ τὴν Ῥώμην ἐπὶ χρόνους τεσσαράκοντα τρεῖς P 150
 ἑσσι στρατηγοῖς ἐναυσιαίαν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν ἐφύλαττειν, οὓς κο-
 5 σούλους οἶα δὴ στρατηγούς καὶ προβούλους καὶ προηγόρους ὠνό-
 μαζον· ὑπάτους δὲ τούτους οἱ Ἕλληνες λέγουσιν. ἐπὶ ταύτης τῆς
 δημοκρατίας οἱ Γάλλοι τυραννήσαντες κατὰ Ῥωμαίων ἔρχονται.
 καὶ Μάλιον στρατηγὸν οἱ Ῥωμαῖοι κατ' αὐτῶν στέλλουσιν, οὓς καὶ
 τροπώσαμενος αὐτοὺς ὑπέστρεψεν. ἦν δὲ τις ἐκ τοῦ μέρους τῶν
 10 Γάλλων καταγόμενος συγκλητικός, Φεβρουάριος ὀνομαζόμενος.
 οὗτος Μαλίῳ τοῦ καὶ Καπιτωλίνου ἐν Κομέντῳ ποτὲ εἰσελθόντος B
 καὶ ἀγαθὰ συμβουλευσάντος, ὁ Φεβρουάριος πικρῶς ὠνείδισε
 Μάλιον ὡς ἀνταρσίαν μελετῶντος. διὸ καὶ ἀποδοκιμῶνται Μά-
 λιος καὶ τῆς ὑπάρξεως διήρηται. μετὰ ταῦτα τῶν Γάλλων νυκτὸς
 15 τὴν Ῥώμην καταδραμόντων ἐν χειμῶνι καὶ τοὺς φύλακας ἀποκτει-
 νάντων καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως πάντας ἀναιρούντων, τῶν δὲ
 δυναμένων εἰς τὸ Καπιτώλιον φυγόντων, Μάλιος ὁ καὶ Καπιτω-
 λῖνος τοῦτο διεγνωκῶς οὐ τοῖς λελυπηκόσιν ἐνεκότησεν, ἀλλ' ὄσους
 ἠδυνήθη τῶν πολιτῶν καὶ ἐγχωρίων συλλέξας, καὶ ἀπροόπτως τοῖς
 20 Γάλλοις ἐπιπεσὼν, πάντας μετὰ τοῦ ῥηγὸς Βρίσου ἀπέκτεινε καὶ C
 τὴν πόλιν τῆς συμφορᾶς ἐλυτρώσατο. διὸ καὶ Μάλιος μόνος
 ἐψηφίσθη τὰ τῶν Ῥωμαίων διοικεῖν. καὶ εὐθὺς τὸν ἐχθρὸν
 Φεβρουάριον κατασχών, δι' ὃν καὶ ἐπεφυγῶδετο, καὶ ἐκβαλὼν

14 ἐστέρηται Xylander

civibus repulsus cum familia discessit, regno annos viginti quattuor gesto. eo tempore tyrannidis Roma iugum excussit.

Inde populi in re publica potestas Romam annos quadraginta tres conservavit, duobus quotannis imperium gerentibus, quos ut duces, ac qui consilio praeirent, consules appellabant: Graeci hypatus, quasi dicas summos, nominant. eo rei publicae statu Galli grassantes Romanum imperium adorti sunt. contra quos missus cum exercitu a Romano Manlius iis pulsus rediit. erat quidam tum in senatu Februarius Galliarum partium. is, cum in Comitium venisset Manlius, cui cognomen tum est Capitolini, utilisque sententiae auctor fuisset, peracerbe insectatus eum est, regnum ab ipso affectari dictitans. quo factum est ut solum vertere Manlius cogeret et bona eius publicarentur. secundum haec, hiberna nocte Galli Romam aggressi vigiles obruncaverunt, magnamque in media urbe civium caedem ediderunt, nisi quos fuga in Capitolium facta servavit. ea re cognita Manlius Capitolinus, acceptae iniuriae oblitus, quantam potuit civium et incolarum manum coegit, Gallosque de improvise adortus universos una cum eorum rege Briso interfecit, urbemque calamitate liberavit. ob id dictator Romae creatus statim inimicum suum Februarium, exsillii sui auctorem, apprehendit,

ἔξω τῆς πόλεως γυμνόν, ψιάθῳ θρυτήν περιβεβλημένον καὶ σχοινίῳ τὴν ὀσφὺν περιεζωσμένον ὡς παιγνιον, καὶ ῥάβδοις τυπόμενον, τοῖς καταχθονίοις αὐτὸν θεοῖς δοθῆναι θυσίαν προσέταξε. *Σεξτίλιος ἦν τότε μὴν, ὃν ὡς κολοβὸν ὁ Μάλιος Φεβρουάριον ἐπωνόμασεν. ὄθεν καὶ κατ' ἔτος ψιάθον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς 5 προτιθέντες Ῥωμαῖοι τύπτουσι ῥάβδοις, ἐπιφωνοῦντες "ἔξελθε Φεβρουάριε τῆς πόλεως."*

D Ἐπὶ τοῖς τῆς δημοκρατίας χρόνοις ὁ βασιλεὺς Αἴγυπτου Νεκταναβῶ μὴ φέρων τὴν ἔφοδον τοῦ Ἀρταξέρξου, παραλαβόντος τότε τὴν Αἴγυπτον, κειράμενος τὴν κόμην καὶ τὸ σχῆμα τῆς 10 βασιλείας ἀμείψας κατέλαβε τὴν Πέλλην, πόλιν Μακεδονίας ἀγχοῦ Θεσσαλονίκης κειμένην, φαντασίας τινὰς καὶ μαγείας Αἰγυπτιακὰς ἐνδεικνύμενος καὶ προαγορεύων τὰ μέλλοντα. γνώριμός τε ἐντεῦθεν Φιλίππῳ καὶ Ὀλυμπιάδι γενόμενος ἐθρυλλήθη ὡς διὰ τινος μαγγανείας τῇ Ὀλυμπιάδι ζιμίγνυτο καὶ εἶδον ἔσχεν ἐξ αὐτῆς 15 τὸν Ἀλέξανδρον. Διόδωρος δέ φησιν ὅτι Ἀλέξανδρος ἐξ Ἡρακλέος τὸ πρὸς πατρὸς εἴλεκε γένος, πρὸς μητρὸς δὲ Αἰακιδῶν. ἔνιοι δὲ τοῦτον ὑπὸ Ἀμμωνος τοῦ Διὸς συλληφθῆναι μυθεύονται.

P 151 τότε καὶ ἡ Ῥόδος ὑπὸ σεισμοῦ κατηρέχθη καὶ ἡ στήλη τοῦ κολοσσοῦ.

30

Φίλιππος δὲ τῆς Μακεδονίας βασιλεύσας χρόνους κα', πολλὴν τῆς Ἑλλάδος καταστρεψόμενος μοῖραν, ἐπὶ τοῦ πρὸς Ἀθηναίους καὶ τὸν Δημοσθένην πολέμου τὸν δεξιὸν τῶν ὀφθαλμῶν

nudumque eum urbe eiecit, storea iunca opertum ac fune lumbos praecinctum per ludibrium, virgisque eum caesus diis manibus immolari iussit. actum est hoc mense Sextili, quem, ut mutilum, Manlius Februarium denominavit. exinde quotannis Romani stoream in foro propositam virgis caedunt, acclamantes "Februari exi urbe."

Quo tempore penes populum potestas summa Romae fuit, eo rex Aegypti Nectenabo, Artaxerxis qui tum Aegyptum occupabat impetum non sustinens, tonsa coma et regio habitu mutato Pellam venit, quae urbs est Macedoniae, non procul Thessalonica. ibi praestigias quasdam et magicas Aegyptiorum artes exercens ac futura praedicens, indeque Philippo et Olympiadi notus, creditus est quarundam praestigiarum ope cum Olympiade concubuisse et ex ea Alexandrum genuisse. Diodorus Alexandrum genus paternum ab Hercule traxisse, materno Aeacidam fuisse ait. sunt qui Iovem Ammonem eius patrem faciant. tunc etiam Rhodus terrae motu est concussa, ac colossus corruit.

Philippus cum regnum Macedonicum annos 21 tenuisset, magnam Graeciae partem subegisset, in bello contra Athenienses et Demosthe-

ἐκποῖς, ὑπὸ Πανσανίῳ τοῦ ἰδίου ὑπασπιστοῦ διαφθείρεται. καὶ μένει ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τετραετίαν γυμνή.

Ἄρτι δὲ τοῦ Φιλίππου [τοῦ] παιδὸς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας προελθόντος, οἱ πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ἀδύτων αἰρούσνται εἰς βασιλεία. ἐπὶ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν προῆλθεν Ἀλέξανδρος, κατ' ἀμφοῖν τὸ γένος ἐσέμνυνεν. οὐδὲ γὰρ ἔστιν εὐρεῖν ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἄνδρα τοσούτοις κατορθώμασι πλεονεκτοῦντα. **B** ὡς γὰρ Δέξιππος ἱστορεῖ, πᾶσαν ἄσκησιν ἡσκήθη σωματικὴν, Ἀριστοτέλους γνησιώτατος γεγονῶς φοιτητῆς, εἰς τε λόγους ἄριστος καὶ εἰς ἔργα ἐπαινούμενος εὐρέθη. τὰ δὲ πολεμικὰ θαυμασιῶς ὑπελθὼν πειθοῦς ἄξια διεπρῴξατο. βασιλεύσας γὰρ χρόνους ὀκτῶ τοὺς Μακεδόνας καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ Θρᾶκας ὑπέταξε, τὴν Ἑλλάδα κατέστρεψε, καὶ τοὺς τοῦ πατρὸς φονέας τιμωρησάμενος καὶ τοὺς Παιόνας ὑποτάξας ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διαπερῆ. καὶ **15** τὴν Πριάμου πόλιν καὶ τὰς ἐν Ἀσσίᾳ Σάρδεις ὑποτάξας ἐπὶ Κιλικίαν ἀφικνεῖται, καὶ τὸν Λαρεῖον καταπολεμήσας καὶ ἠττήσας **C** ἀμύθητον φόνον ἐργάζεται. τὰς παραλίους Φοινίκης παραλαμβάνει πόλεις. ἔνθα καὶ Σάτυρον βλέπει καθ' ὕπνου, ἐν τῇ πορθέσει Τύρου, φήσαντος αὐτῷ τοῦ ὄνειροκρίτου "σὸ Τύρος, Ἀλέξανδρε." ἦν ἅμα Σιδῶνι δηλώσας, ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἔλθων καὶ ταύτην ἐλὼν, ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἀδδῶ τιμηθεὶς, θύσας τῷ θεῷ ὡς παρ' αὐτοῦ τὴν οἰκουμένην προσειληφώς, Ἀνδρόμαχον τῶν τόπων ἐπιμελητὴν κατέστησεν· ὃν ὕστερον Σαμαρεῖται ἀποκτείναντες δίκας ἔτισαν. ἐπὶ τούτοις Γάζαν καὶ Κυρήνην καὶ τὴν

nem dextrum oculum amisisset, a Pausania satellite suo est interfectus. quadriennium inde Macedonia rege caruit.

Alexandrum eius filium, ut primum is ex ephebis excessit, Macedonum principes regem sibi delegerunt. Alexander regno inito maiori- bus ab utraque parte suis dignum se praebeuit. nemo enim unquam vir ab omni hominum memoria fuit tot tantisque rebus gestis insignis. Dexippus scribit omnibus corporis exercitationibus fuisse eum exercita- tum. Aristotelis diligentissimus fuit discipulus. neque oratione tantum, sed et factis laudem meruit. re bellica mirum in modum polluit, gessit- que res stupendas. octennio enim sui regni Macedonas Illyrios ac Thracas subiugavit, Graeciam domuit, patris percussores ultus est, Paeonibusque subactis, in Asiam traiecit. ibi Ilio et Sardibus captis in Ciliciam profectus Darium debellavit, ingente hostium edita strage. tum maritimas Phoeniciae urbes recipiens in oppugnatione Tyri Saty- rum per quietem vidit: quod insomni coniector ita exposuit, Sa Tyros, tua est Tyrus. Tyro ergo ac Sidone vastatis in Iudaeam venit, eaque potitus, ab Addone pontifice maximo honorifice exceptus, deo rem sa- cram fecit, quod nimirum ab ipso orbem terrarum in suam potestatem accepisset. ac Iudaeae Andromachum praefecit; quem Samaritae postea cum occidissent, impune id factum non tulerunt. post haec Gaza Cy-

Γαλιλαίαν ἔλων εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀφίκετο. ἔνθα τὴν τε ἄνδρον
D χώρων καὶ τὴν πικροτάτην λίμνην τό τε ἱερὸν Ἄμμωνος καὶ ὄσα
 παρ' Αἴγυπτον μυθεύεται θεασάμενος, καὶ ἱεροῖς ἀναθήμασι
 τιμήσας, πρὸς τῷ τῆς θαλάσσης στόματι πόλιν ἐπώνυμον ἑαυτῷ
 τὴν Ἀλεξάνδρειαν κτίσει, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. **5**
 καὶ διὰ τῆς τοῦ Νελλου διώρυγος ἐπὶ τὴν τῶν Ἀσσυρίων γῆν ἔρ-
 χεται, καὶ πολεμήσας Δαρείον ἑκατὸν λ' χιλιάδας Ἀσσυρίων δια-
 φθείρει. αὐτὸς δὲ Δαρεῖος φεύγων ὑπὸ ἰδίου σατραπίου (ὄνομα
 τούτῳ Βέσος) τὴν κεφαλὴν ἀφαιρεθεὶς τελευτᾷ. ἀλλ' ὁ μὲν σα-
 τραπίης δίκως ἔτισε, τὸ δὲ Δαρείου σῶμα ἐντίμως κηδεύεται. τὴν **10**
 τε Περσέπολιν διαβάς, ἔνθα τὰ Περσῶν βασιλεία, αὐτὴν τε εἶλε
 καὶ Σοῦσαν καὶ τὰς Δαρείου θυγατέρας ἅμα τῇ μητρὶ καὶ μάμη.
P 152 καὶ καταλύσας τὴν Περσῶν ἀρχὴν διαρκέσασαν ἀπὸ Κύρου ἔτη σδ',
 τὰς τε πόλεις πυρπολήσας καὶ τὸν ἐν αὐταῖς ἀφελόμενος πλοῦτον,
 πρὸς Μάρδους καὶ Κεδρουσίους καὶ Ὑρκανοὺς καὶ τοὺς λεγομέ-
 νους Ἀριμασπούς, ἐξ ὧν Θαλευτὴν τὴν Ἀμαζόνα σύμμαχον ἐδέ-
 ξατο, Παραπανίταις τε καὶ τοῖς περὶ τὸν Θερμῳδοντα καὶ τὴν
 λεγομένην ἄορνον πέτραν ἐπεφοίτησε, πρὸς τε τὴν Ἰνδῶν χώρων,
 ἧς Πῶρος ἐβασίλευσεν, ἀνὴρ εἶδει τε καὶ ἔργῳ μέγιστος, ὃς καὶ
 εἰς χεῖρας ἔλθὼν Ἀλεξάνδρον, πολλοὺς τε τῶν Ἰνδῶν ζημιωθεὶς **20**
 καὶ τραπείας τὸν ἀγκῶνα, σὺν τῷ ἐλέφαντι κατέπεσε, πολλῆς τε
 θεραπείας τυχὼν σύμμαχος Ἀλεξάνδρον γέγονεν. ἐκείθεν τε
B διαβάς εἰς τὰ πρόσω τῆς Ἰνδίας μέρη καὶ τὴν βασιλείαν Κανδά-
 κης τῆς χήρας, ὑπ' αὐτῆς συνελήφθη τρόπῳ τοιῷδε. ἔθος ἦν

rene et Galilaea occupatis in Aegyptum se contulit. ibi terram aquae expertem, amarissimam paludem, templum Ammonis, et quae alia in Aegypto fabulosa sunt contemplatus, ac fanis donaria largitus, ad fauces maris urbem sibi cognominem Alexandream posuit, anno sui regni septimo. hinc per Nili fossam in Assyriam advectus, pugna cum Dario facta, 130 milia Assyriorum delevit. Darius in fuga a Besso satrapa suo capite truncatus periit. sed Bessus poenas sceleris dedit, Darii corpus Alexander honorifice sepelivit. porro Persepolin, ubi regia erat Persarum, profectus, eam urbem, ac Susa etiam et filias matrem aviamque Darii cepit. iis urbibus incensis, Persarumque regno, quod a Cyro annos 204 duraverat, everso, thesaurus urbium earum ablatis, in Mardos Gedrosios Hyrcanos et Arimaspos duxit; ex quibus Thaleutan Amazonem sociam belli adscivit. inde Paropantitas, et eos qui ad Thermodontem fluvium ac saxum Aornum habitant, petiit. ab his in Iudiam contendit, ubi Porus regnabat, vir forma factisque summus. is cum Alexandro conserto praelio, multis Indorum suorum amissis, accepto in cubitum vulnere cum elephanto concidit, diligenterque curatus cum Alexandro foedus et societatem pepigit. Alexander in ulteriorem progressus Indiam et regnum Candacae viduae, ab ea est hoc pacto captus.

Ἀλεξάνδρῳ ἀλλάσσοντι τὸ βασιλικὸν σχῆμα τὰς πρεσβείας ποιῆ-
 σθαι ἕνα τοῖς ἰδίοις ἐξάρχοις καὶ καταμιανθάνειν τὰ εἶδη καὶ ἔθνη
 καὶ τρόπους τῶν ἐν ταῖς χώραις βυρβάρων. ὅπερ ἀκούσασα ἡ
 Κανδάχη, καὶ σημεῖα τοῦ προσώπου λαβοῦσα, συνέσχεεν αὐτὸν
 5 ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ εἶπεν “Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, τὸν κόσμον
 παρέλαβες, καὶ γυνή σε ἐκρόμησεν.” ὁ δὲ καταπλαγείς ἐπὶ τῇ
 ταύτης φρονήσει εἰρήνην πρὸς αὐτὴν ἐποίησεν, καὶ τὴν βασιλείαν
 αὐτῆς καὶ τὴν χώραν ἀβλαβῆ διεφύλαξεν. ἐκεῖθεν δὲ πρὸς Ἄφρα- C
 σιν καὶ Γάδειρα καὶ τὰ Βρεττανήσια ἔθνη γενόμενος, χίλιας τε
 10 ὀλίκας κατασκευασάμενος, αὐτὸς μὲν τὸ δεξιὸν τοῦ Ἰνδικοῦ πο-
 ταμοῦ διέπλεε μέρος, Ἡφμιστίωνι δὲ τὸ ἕτερον ἐγχειρίσας ἐπὶ τὸν
 Ὠκεανὸν ἀνῆλθε. τῷ δὲ βασιλεῖ Ξανδάμῃ πολεμήσας καὶ τοῦτον
 τροπωσάμενος πρὸς τοὺς Βραχμῆνας ἀνέικετο, ὧν καὶ τὸν θαυ-
 μάσιον καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον βίον καὶ τὴν εἰς τὸν πάντων θεὸν εὐ-
 15 σίβειάν τε καὶ λατρείαν μεμαθηκώς κατεπλάγη πάνυ, καὶ ἠρώσθη
 τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων φιλοσοφίαν. ἐν ᾧ τόπῳ καὶ στῆλην
 στήσας ἐπέγραψεν “ἐγὼ μέγας Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἔφθασα
 μέχρι τούτου.” ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ νήσῳ κατοικοῦσιν οἱ λεγόμενοι
 μακρόβιοι· ζῶσι γὰρ οἱ πλείους αὐτῶν περὶ τὰ ἑκατὸν πενήκοντα
 20 ἔτη διὰ πολλὴν καθαρότητα καὶ εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος. οὐδέποτε D
 γὰρ ἐν αὐτῇ λείπει ὀπώρα παντοία τὸν ὅλον χρόνον· ἐν ταύτῃ γὰρ
 ἡ μὲν ἀνθεῖ, ἡ δὲ ὀμφακίζει, ἡ δὲ τρυγᾷται. καὶ γε καὶ τὰ μέ-
 γιστα Ἰνδικὰ γίνονται κάρυα καὶ τὰ δυσπόριστα ἡμῖν καὶ πανεπέ-
 ραστα ἀρώματα καὶ ἡ μαγνήτις λίθος.

nos erat Alexandro ut regio habitu mutato cum proceribus ipse legatio-
 nes obiret, sicque formas consuetudines et mores barbarorum in regio-
 nibus ipsorum cognosceret. id cum audivisset Candace ac notas faciei
 eius concepisset, in sua eum regia detinuit, dicens “o rex Alexander,
 tu mundum, te mulier cepit.” eius prudentiam admiratus Alexander pa-
 cem composuit, et omne maleficium ab ipsius ditione abstinuit. inde
 ad Phasin Gades et Britannicas gentes pervenit, navibusque mille pa-
 ratas ipse dextram Indici fluvii partem navigavit, sinistra Hephaestioni
 mandata. itaque ad Oceanum pervenit. post bello cum Xandame rege
 facto, eoque pulso, ad Brachmanes pervenit. horum admirabilem ac
 humana potiore vitam, pietatem et cultum dei, qui universi est do-
 minus, expertus, summopere istorum hominum est admiratus philoso-
 phiam. quo loco etiam columna posita inscripsit “hucusque ego rex
 Alexander magnus perrexi.” etenim in ea insula habitant qui a viva-
 citate Macrobian dicuntur, quia plerique ipsorum annos circiter 150 vi-
 vant. fit hoc ob multam aëris puritatem ac optimam temperiem. neque
 ullo tempore ullus ibi fructus deest, sed alio florente alius iam mature-
 scit, alius decerpitur. ibi etiam maximae Indicae nuces proveniunt, et
 quae ad nos difficulter perveniunt ac maximo habentur in pretio aro-
 mata, et magnae lapis.

Οἱ τοίνυν Βραχμῆνες ἔθνος εἰσὶν εὐσεβέστατον, βίον ἀκτῆ-
μονα σφόδρα κεκτημένοι, καὶ γυμνῶς διαζῶντες ἀεὶ τὸν Θεὸν
δοξάζουσι. παρ' οἷς οὐ τετράποδον ἔστιν, οὐ γεώργιον, οὐ σί-
δηρος, οὐκ οἰκοδομή, οὐ πῦρ, οὐ χρυσός, οὐκ ἄργυρος, οὐκ
ἄρτος, οὐκ οἶνος, οὐκ ἱμάτιον, οὐ κρεωφαγία, οὐκ ἄλλο τι 5

P 153 τῶν εἰς ἐργασίαν συντελούντων ἢ πρὸς ἀπόλαυσιν συντινόντων·
ἀλλὰ τὸν ὑγρὸν καὶ γλυκὸν καὶ εὐκρατον ἄγαν καὶ κάλλιστον ἄερα
καὶ πάσης ἀρρωστίας καὶ φθορᾶς ἀπηλλαγμένον σπῶντες, καὶ
μικρᾶς δπώρου καὶ διειδεδιστάτου ὕδατος ἀπολαύοντες, σέβονται
γνησίως τὸν Θεὸν καὶ ἀδιωλείπτως προσεύχονται. καὶ οἱ μὲν ἄν- 10
δρες εἰς τὸ τοῦ ὠκεανοῦ μέρος πυροικοῦσιν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐντεῦ-
θεν τοῦ ποταμοῦ Γάγγου τοῦ παραρρέοντος εἰς τὸν ὠκεανόν, ἐπὶ
τὸ τῆς Ἰνδίας μέρος. οἱ γοῦν ἄνδρες περῶσι πρὸς τὰς γυναῖκας
'Ιουλίῳ καὶ Αὐγούστῳ μηνί, παρ' οἷς ὑπάρχουσι ψυχρότεροι,
B τοῦ ἡλίου πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς βορρᾶν ὑψωθέντος· οἱ γὰρ καὶ εὐ- 15
κρατότεροι γινόμενοι πρὸς οἰστρον αὐτοὺς κινεῖν λέγουσιν, ὥσπερ
δὴ καὶ τὸν Νεῖλόν φασιν οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ τοῖς ἄλλοις πλημ-
μυρεῖν καὶ ῥεῖν ποταμοῖς, ἀλλὰ καὶ μεσοῦντος τοῦ θέρους ἐπικλύ-
ζειν τὴν Αἴγυπτον, ὡς τοῦ γὰρ πάντως ἡλίου τὴν βορειοτέραν δια-
θέοντος ζώνην καὶ τοῖς ἄλλοις παρενοχλοῦντος ποτιμοῖς καὶ σμι- 20
κρύνοντος, τούτου δὲ πλείστον ἀπέχοντος. καὶ ποιήσαντες μετὰ
τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἡμέρας μ' ἄλλιν ἀντιπερῶσι. τῆς δὲ γυναι-
κὸς δύο παῖδια γεννησάσης οὐκέτι ὁ ἀνὴρ ἀντιπερᾶ πρὸς αὐτήν,

17 αὐτὸν καὶ] αὐτὸν καιρὸν?

Brachmanes porro gens est religiosissima. vitam opum omnino ex-
pertem agunt, nudique degentes assidue deum laudant. apud eos neque
quadrupedes neque agricultura est, neque ferrum neque aedificium
neque ignis neque aurum neque argentum neque panis neque vinum
neque vestis neque carnis esus neque omnino quicquam eorum quae ad
opus faciendum aut fruitionem pertinent: sed liquidum dulcem optime-
que temperatum et pulcherrimum aërem, omnis imbecillitatis aut corru-
ptelae vacuum haurientes et aliquantulo frugum ac limpidissimae aquae
vescentes, deum sincere colunt ac perpetuo precantur. viri quidem ad
Oceanum incolunt, mulieres autem inde ad Gangem fluvium Indiae, qui
in Oceanum effluit. ad mulieres traiciunt viri Iulio et Augusto mensi-
bus, quibus frigidiores sunt, sole ad nos et septentriones evecto. ita-
que ii menses temperatiores eos ad Venerem dicuntur stimulare. quo
pacto Nilum quoque non eodem quo alios amnes tempore increscere
dicunt, sed media aestate Aegyptum inundare, quippe sole tunc septen-
trioni viciniorem percurrente zonam aliosque fluvios vexante et immi-
nente, a Nilo autem tum longissime recedente. Brachmanes quadra-
ginta dies cum uxoribus morati rursus ad sua redeunt. ad mulierem
post secundum partum maritus porro non traicit; atque ipsi cum alio

ὅτε μὴν ἐκείνη πλησιάζει ἐτέρῳ ἀνδρὶ διὰ πολλὴν εὐλύβειαν. εἰ δὲ συμβῆ στείραν ἐν αὐταῖς ἐρεθῆναι, μέχρι πενταετίας διαπερῶν C ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ συγγινόμενος αὐτῇ, ἐν οὐ τέκῃ, οὐκέτι προσεγγίζει αὐτῇ. διὰ τοῦτο οὐδὲ πολυάνθρωπος ἐστὶν ἡ χώρα αὐτῶν, 5 διὰ τε τὴν ὀλιγοδείαν καὶ τὴν φυσικὴν ἐγκράτειαν. τὸν δὲ ποταμόν φασὶ δυσπεραιότατον εἶναι διὰ τὸν λεγόμενον ὀδοτύραννον. ζῶον γάρ ἐστιν ἀμφίβιον, μέγιστον λίαν, ἐν τῷ ποταμῷ διαιτώμενον καὶ δυνάμενον ἐλέφαντα καταπιεῖν ὀλόκληρον· ὃ ἐν ταῖς μὲν ἡμέραις τῆς περαιώσεως τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀφανὲς γίνεται 10 κατὰ θείαν πρόσταξιν. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ δράκοντες εἰσιν ἐν τοῖς ἐρημοτέροις τόποις ἐκείνοις μέγιστοι σφόδρα, πηχῶν ο' τὸ μέγεθος καὶ τὸ πύχος πολὺ καὶ φρικωδέστατον, καὶ τὴν σοφίαν τοῦ δημιουργοῦ καὶ δόξαν φαινόμενοι προφανῶς ἐκδιηγοῦνται. D καὶ οἱ μὲν σκορπίοι πάλιν εὐρίσκονται πηχυαῖι, οἱ δὲ μύρμηκες 15 παλαισιταῖοι. διὸ καὶ δυσδιόδευτοί εἰσιν οἱ ἐρημικοὶ τόποι ἐκεῖνοι καὶ ἄοικητοι διὰ τὰ φοβερῶτατα θηρία τε καὶ ἰοβόλα. ἐλέφαντες δὲ γίνονται κατὰ τὰς χώρας ἐκείνας πλείστοι, ὡς καὶ ἀγγελῶν παραπορευόμενοι βόσκεισθαι.

Ἀμέλει γέ τοι καὶ ὁ μέγας Καισάριος, ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου Γρηγορίου, διαφόρων ἔθνων καὶ ἡθῶν καὶ τρόπον τε καὶ νόμον ἐξηγούμενος ἐν ἐπιτομῇ τοιαύδε φύσκει "ἐν γὰρ ἐκάστη χώρᾳ καὶ ἔθνεσιν, ἐν τοῖς μὲν ἔγγραφος νόμος ἐστὶν ἐν τοῖς δὲ ἡ συνήθεια· νόμος γὰρ ἀνόμοις τὰ πάτρια δοκεῖ. ὧν πρῶτοι Σῆρες, P 154

exinde viro rem habere religio est. quodsi quam sterilem esse contin- gat, usque ad quinquennium eam maritus invisit; et si eo circumacto non pariat, ea in posterum abstinet. ita fit ut non sit apud ipsos hominum abundantia, cum et pauca desiderent et natura continentes sint. fluvium autem summo cum periculo aiunt traici propter odontotyrannum (quasi si dente saevientem dicas) bestiam. est autem ingens admodum, adeo ut integrum possit elephantum deglutire. degit eo in flumine, cum quidem etiam in terra vivere soleat; quod genus animalia Graeci amphibia dicunt. ea bestia dei iussu quadraginta istos dies quibus Brachmanes ad suas uxores traiciunt nusquam exstat. sunt et in solitudinibus locorum istorum dracones ingentes, longitudine 70 cubitorum, mole ac crassitie horribili, qui palam se conspectui offerentes opificis sapientiam ac maiestatem demonstrant. inveniuntur etiam scorpii cubitales, formicae palmi magnitudine. itaque istae solitudines transitu difficiles sunt et desertae propter bestias terribiles admodum ac venenum eiaculantes. elephantii istis in locis nascuntur plurimi, ita ut armenta tota simul pascantur.

Enimvero magnus ille Caesarius, Gregorii magni frater, diversarum gentium mores et leges compendio enarrans, sic ait "apud omnes gentes et ubique locorum aut lex scripta est aut consuetudo obtinet. nam a maioribus tradita pro lege habentur. primi Seres, qui extremum

τὸ ἄκρον τῆς γῆς οἰκοῦντες, νόμον ἔχουσι τὸ πατρῶον ἔθος, μὴ πορνεύειν ἢ μοιχεύειν ἢ κλέπτειν ἢ λοιδορεῖν ἢ φονεύειν ἢ κακουργεῖν τὸ σύνολον. νόμος δὲ παρὰ Βακτριανοῖς ἤτοι Βραχμάναις ἢ ἐκ προγόνων παιδεία καὶ εὐσέβεια, μὴ κρεωφυγεῖν ἢ οἰνοποτεῖν ἢ λαγνέειν ἢ παντοῖαν κακίαν διαπράττεσθαι διὰ πολὺν φόβον Θεοῦ καὶ πίστιν, καίτοι γε τῶν παρακειμένων αὐτοῖς Ἰνδῶν τάναντία διαπραττομένων ἀδειῶς. ἐν δὲ τοῖς ἐνδοτέροις μέρεσι τούτων ἀνθρωποβοροῦντες καὶ τοὺς ἐπιξενουμένους ἀναιροῦντες κατεσθίουσιν, ὡς Κάβες. ἑτέροις νόμος Χαλδαίοις καὶ Βαβυλωνίοις **B** ἀσελγίας ἀνάμειστος καὶ ἀσχροφυγίας. ἄλλος δὲ παρὰ Γηλαίοις **10** νόμος, γυναῖκας γεωργεῖν καὶ οἰκοδομεῖν καὶ τὰ ἀνδρῶν πράττειν, ἀλλὰ καὶ πορνεύειν ὡς ἂν βούλωνται, μὴ κωλυόμενας παντελῶς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν. ἐν αἷς ὑπάρχουσι καὶ πολεμικώταται καὶ θηρῶσαι τὰ μὴ λίαν ἰσχυρότατα τῶν θηρίων, ἄρχουσι δὲ τῶν οἰκείων ἀνδρῶν καὶ κυριεύουσιν. ἐν Βρετανία δὲ πλείστοι ἄνδρες **15** μῦθ' ἀσχετοῦσιν γυναῖκα καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἐνὶ ἑταιρίῳσιν ἀνδρῶν. Ἀμαζόνες δὲ ἄνδρας οὐκ ἔχουσι, ἀλλ' ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ἄπαξ τοῦ ἔτους περὶ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν ὑπερόροι γίνονται, **C** καὶ μιγνύμεται τοῖς γειτνιῶσιν ἀνδράσιν ὡς πανήγυριν· τινὰ καὶ μεγάλην ἑορτὴν τὸν καιρὸν ἐκείνον ἡγοῦνται· ἔξ ὧν καὶ κατὰ γαστρός συλλαβοῦσαι παλινδρομοῦσιν οἴκαδε πᾶσαι. τῷ δὲ καιρῷ τῆς ἀποκνήσεως τὸ μὲν ἄρρεν φθείρουσι, τὸ δὲ θῆλυ ζωογονοῦσι καὶ τιθηνοῦσιν ἐπιμελῶς καὶ ἐκτρέφουσιν.”

Ὁ μὲντοι γε Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἀπὸ Βραχμάνων ὑπο-

terrae habitant, pro lege habent consuetudinem a maioribus ad se propagatam, ut omni stupro adulterio furto convicio caede ac maleficio abstineant. apud Bactrianos seu Brachmanas lex est, institutio et pietas a maioribus accepta, quod neque carnem edunt neque vinum bibunt, et quod ob fidem et metum dei constantem omnem lasciviam atque flagitium vitant, cum quidem vicini Indivullo metu contrariam vitae rationem teneant, et in interioribus regionibus carnibus humanis vescantur hospitesque iugulatos devorent, veluti Cabes. Chaldaeorum et Babyloniorum leges plenae sunt impudicitiae atque turpitudinis. Agelaei lex est ut mulieres terram colant atque aedificent, et ea quae virorum sunt regant, ac sua libidine nihil impediens maritis scortentur: sunt inter eas etiam bellicosissimae, et quae feras, nisi quae sunt robustissimae, venentur: imperant autem suis maritis. in Britannia compluribus viris una est communis mulier, multaeque mulieres uni viro copulantur. Amazones autem maritos nullos habent, sed brutorum in morem semel quotannis extra suos fines profectae cum vicinis maribus concumbunt, id tempus solenne ac festivum agitant; et postquam conceperunt, omnes domum redeunt. ubi pariunt, mares perdunt, femellas tollunt accurateque alunt et educant.

Ceterum Alexander a Brachmanibus reversus, Aegypto occupata,

στροφὴν καταλαβὼν τὴν Αἴγυπτον κτίζει τὴν μεγάλην Ἀλεξάνδρειαν εἰς ἴδιον ὄνομα, πύλαι Ῥακάστην λεγομένην. * ἤς ἐπεθύμησε τὴν λίμνην θεάσασθαι διὰ τὰ ἐν αὐτῇ μυθεύόμενα. πολλὰ μὲν οὖν τέρατα καὶ ὀνείρατα παρεκρούσατο, τῆς τε τῶν Χαλδαίων γνώσεως κατεφρόνησε, καὶ σὺν ὀλίγαις ναυσὶν ἐπὶ τὴν εἰρημίνην λίμνην διαβὺς τό τε τῆς κεφαλῆς διώδημα ἀπέβυλεν, ὄμβρον καὶ λαίλαπος καταρρουγέντος πολλοῦ, καὶ μόλις ἐπὶ τὴν γῆν διενήξυτο. καὶ παυαρῆμα ὑπὸ Κισιάνδρου τοῦ ἰδίου στρατηγοῦ φάρμακον δεξιόμενος ἐσπαράχθη. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοσοῦτοις κατορθώμασι τὸν βίον μετέλλαξε, δυοὶ καὶ δέκα χρόνοις πρὸς μῆσιν ἕξ τῆς ἀρχῆς ἀπολαύσας, βιώσας δὲ τὰ πάντα ἔτη δύο καὶ τριάντα.

Ἀνερχόμενος δὲ ποτε ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Περσίδα ἔλαβεν τινος τῶν Ἰουδαίων πρὸς συμμαχίαν, ἐν οἷς ἦν τις ὑπερέχων, 15 ὀνόματι Μοσόμαχος, κατὰ ψυχὴν μὲν ἄριστος τοξότης δὲ εὐστοχώτατος· ὃς διόντων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ὁδόν, καὶ μάντειός τινος P 155 ὀρνιθεομένου καὶ πάντας ἐπέχοντος, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς παραμονῆς τοῦ λαοῦ. καὶ ὁ ὀρνειοσκόπος ὑποδεικνὺς τὸν ὄρνιν ἔφη “ἂν μὲν ὑσάλεντος μένη, προσμένειν συμφέρον πᾶσιν, ἂν 20 δ’ ἀναστὰς εἰς τοῦμπροσθεν πέταται, προύγειν, εἰ δ’ ὀπισθεν, ἀναχωρεῖν αὐθις.” καὶ ταῦτα ἀκούσας Μοσόμαχος παρὰ τοῦ μάντειος, καὶ λάθρα τόξον ἐλκύσας, βύλλει τὸν ὄρνιν. ἔφ’ οἷς τοῦ μάντειος χαλεπήναντος καὶ πάντων τῶν τῇ πλάνῃ δεδουλωμένων, λαβὼν εἰς χεῖρας τὸν ὄρνιν Μοσόμαχος ἔφη “τί μοι μέμ-

Alexandriam de suo nomine condidit, antiquitus Racastam dictam. cuius paludem videre cupiebat ob ea quae de ea fabulose iactabantur. itaque multis ostentis et insomniis contemptis, spreta etiam Chaldaeorum divinatione, cum paucis navibus paludem eam accessit. ibi imbre ac turbine subito exorto, amisso capitis diademate, aegre in terram enavit. statimque a Casandro duce exercitus sui veneno exhibito doloribus laniatus est. ita Alexander tot rebus praeclare gestis mortuus est, cum regnasset annos duodecim et sex menses, vixisset autem triginta duos.

Hierosolymis quondam in Persidem profectus quosdam Iudaeos in exercitum adsciverat. fuit inter hos praestantissimus Mosomachus, et ingenio optimo praeditus et sagitta scopum tangendi peritissimus. is cum Babylonem iretur et quidam ariolus auspicio suo exercitum moraretur, causam cur substitisset populus scitatus, cum auspex ave monstrata dixisset, si ea immobilis maneret, bonum universis portendi ut ibi maneat, sin porro volaret, procedendum, sin retro volaret, recedendum ipsis esse, his auditis clam ducto arcu avem deiecit. quod cum et ariolus et reliqui isto errore capti aegre ferrent, arrepta Mosomachus

φροθε, κακοδαίμονες; πῶς γὰρ οὗτος, μὴ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προγινώσκων, τὸ ἡμέτερον συμφέρον προανήγγειλεν; εἰ γὰρ ἡδύ-
B νατο προειδέναι τὸ μέλλον, οὐκ ἂν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἦλθε.”
 καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ κατησχύνθησαν σφόδρα.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα μυρία τρόπαια καὶ δυσδιήγητα 5
 καὶ λόγον ὑπερβαίνοντα εἰργάσατο. καὶ διὰ τοῦτο πτηνὴν πάρ-
 δαλιν ὃ προφήτης αὐτὸν πρόβλεπει, τὸ ταχὺ καὶ σφοδρὸν καὶ
 πυρῶδες καὶ τὸ ἄφνω διαπτῆναι τὴν οἰκουμένην μετὰ τροπαίων
 καὶ νίκης προῦποφαίνων. ἤκουσε δὲ καὶ τινος φιλοσόφου εἰπόν-
 τος ὅτι ἄπειροι κόσμοι εἰσὶ, καὶ μεγάλα στενάζας ἔφη “εἰτ’ ἄπει- 10
 ρων ὄντων μηδ’ ἐνὸς ἐγὼ κεκράτηκα.” οὕτως ἦν μεγαλόφρων
 καὶ μεγαλόψυχος καὶ σώφρων· Ἀριστοτέλει γὰρ μαθητευθεὶς πῶ-
C σαν λογικὴν ἐπιστήμην εἰς ἄκρον ἐπαιδέθη. φησὶ δὲ τινες ὅτι
 μετὰ τὴν νίκην Δαρείου διαφθαρθεὶς τὸν νοῦν πρὸς τὰς τοῦ σώμα-
 τος ἡδονὰς διώλισθεν ὃ μηδ’ ἀνασχόμενος πρότερον τὴν Δαρείου 15
 θυγατέρας θεάσασθαι, Περσικὴν τε στολὴν ἐνδυσάμενος μυριοῖς
 νέοις ἔδορυφορεῖτο καὶ τριακοσίαις παλλακαῖς ἐχρητο, ὡς τὴν
 Μακεδονικὴν πῶσαν τῶν βασιλέων συνήθειαν εἰς Περσικὴν με-
 λειθεῖν. ὅθεν καὶ ἐξάρχους ἄνδρας τῶν Μακεδονικῶν ταγμάτων
 πλείστους ἀνεῖλε. 20

Μετὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν εἰς πολλὰς ἀρχὰς ἡ βα-
 σιλεία αὐτοῦ διηρέθη, καὶ Περδίκκας μὲν τὴν Μακεδονίαν ἐκλη-
D ρώσατο βασιλείαν, Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου Αἰγύπτου καὶ Ἀλε-

ave “quid” inquit, “infelices me culpatis? quonam modo avis ne suam
 quidem ipsius salutem praevidens vobis commodum vestrum denuntias-
 set? quae futura praenosse quivisset, nunquam profecto huc venisset.”
 hoc dicto magnum iis pudorem incussit.

Verum Alexander infinitas alias victorias commemoratu difficiles et
 quavis oratione superiores rettulit. itaque eum vates sanctus praevidit
 specie volantis pardalis, celeritatem nimirum ac velut igneam vehemen-
 tiam praesagiens, qua is erat subito mundum victoriis et tropaeis suis
 pervolaturus. idem Alexander cum de quodam philosopho audivisset
 mundos esse infinitos, alte ducto gemitu “et ego” ait “ne unum quidem
 adhuc subegi.” adeo magnanimus erat atque temperans: erat enim ab
 Aristotele omni doctrina informatus. non desunt qui eum Dario victo
 in deterius mutasse animum ac se voluptatibus corporis dedidisse affir-
 ment: etenim qui olim Darii filias ne videre quidem sustinuisset, is et
 Persico amictu postea usus decem milia iuvenum praesidii loco circa se
 habuit ac 300 pellicibus usus est, Macedonicamque regum consuetudi-
 nem prorsus in Persicam mutavit. qua de causa etiam permultos Mace-
 donici exercitus ductores interfecit.

Mortuo Alexandro regnum eius in multas divisum est partes. Per-
 diccae Macedonicum regnum sorte obtigit, Ptolemaeo Lagi filio Aegyptus

Ἰσθμίας, Σέλευκος ὁ καὶ Νικάνωρ διὰ τὸ ἀναβῆναι εἰς Βαβυλῶνα καὶ κρατῆσαι τῶν βαρβάρων Συρίας καὶ Βαβυλῶνος, Ἀντίγονος τῆς πρὸς τῷ Ταύρω Κιλικίας, Φίλων Μηδίας, Πύθων Φρυγίας καὶ Λυδίας, Μελέαγρος Παφλαγονίας, Εὐμένης Καππαδοκίας, Κάσανδρος Λυκίας καὶ Ἐλλησπόντου, Λυσιμαχος Θράκης, Ἀντίπατρος Ποντικῆς, Ὁξύαρτης Βακτρικῆς, Φίλιππος Δραγαίνης, Πῶρος Ἰνδίας, Φραταφέρνης Παρθίας καὶ Ἑρκανίας, Τριπόλεμος Περσίδος, καὶ Μεσοποταμίας Ἀρχιεσλαος. καὶ οὐ διελιπον αἰεὶ κατ' ἀλλήλων ἐπανιστάμενοι, ἕως ἣ

10 Ῥωμαίων ἀρχὴ τὰς τοπιρχίας πάσας κατέλυσε.

Ὁ μέντοι Κάσανδρος Θεσσαλονίκην τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου P 156

θυγατέρα ποιησάμενος γυναικα εἰς ὄνομα ταύτης κτίζει πόλιν Θεσσαλονίκην. οἱ δὲ Αἰνεῖαν ταύτην κτίσαι μετὰ τὸ ἀποφυγεῖν τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὅθεν καὶ ἡ χώρα λέγεται Αἰνεά. οἱ δὲ 15 φασὶ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου εἶναι θυγατέρα τὴν Θεσσαλονίκην· τὸ δὲ ἐν τῇ Παλλήνῃ φρούριον παρ' αὐτοῦ τοῦ Αἰνείου οἰκοδομούμενον, ἐπεὶ παρὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀκήκοε γεγενησθαι αὐτῷ θυγατέρα καὶ Κασάνδραν ὀνομασθῆναι, καὶ αὐτὸς αὐτὸν τὸν τόπον Κασάνδρειαν ὠνόμασε, καὶ στήλην λιθίνην γυναικὸς 20 σχῆμα ἔχουσαν καὶ πρὸς Τροίαν βλέπουσαν ἐπάνω τοῦ τείχους Β ἔστησε.

Τότε καὶ Αἰώωπος ὁ μυθογράφος ἤματι, καὶ Ἀναξίμανδρος, ὃς εἶπε τὴν γῆν μέσην εἶναι τοῦ παντὸς κόσμου, καὶ τὸν ἥλιον οὐκ ἐλάττω τῆς γῆς, ἀρχὴν τε πάντων τὸν αἰθέρα, καὶ

et Alexandria, Seleuco, qui et Nicanor dicitur eo quod ad Babylonem duxisset ac barbaros superasset, Syria et Babylon, Antigono Cilicia, quae est ad Taurum, Philoni Media, Pythoni Phrygia et Lydia, Meleagro Paphlagonia, Eumeni Cappadocia, Casandro Lycia ad Hellespontum, Lysimacho Thracia, Antipatro Pontus, Oxyartae Bactriana, Philippo Dragaena, Poro India, Phratapherni Parthia et Hyrcania, Tripolemo Persis, Arcesilao Mesopotamia. neque hi ante finem fecerunt mutuis sese bellis infestandi quam Romanum imperium istos principatus omnes abolevit.

Casander Thessalonica Alexandri filia ducta de eius nomine urbem Thessalonicam condidit. alii ab Aenea conditam aiunt, cum is Troianum bellum fuga evasisset: ideo regioni nomen Aenea esse. alii Thessalonicam perhibent filiam fuisse Philippi Amyntae filii. is arcem quae Pallenae est, ab ipso exstructa Aenea, cum ex subditis cognovisset filiam sibi natam ac Casandram nominatam esse, ipse eum locum Casandream appellavit, statuatque lapideam mulieris forma ad Troiam respicientem supra murum posuit.

Eo tempore floruit etiam Aesopus, fabularum conditor, et Anaximander, qui terram in medio universi esse dixit, solem terra non minorem, principium omnium rerum aërem, ex quo omnia orientur inque

πάντα ἕξ αὐτοῦ γίνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν ἀναλύεσθαι. ἔξιθετο δὲ καὶ τὰς ἰσημερίας καὶ τὰς τροπὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τὰ λοιπά, καθὼς ἔμπροσθεν λέξομεν.

Πυθαγόρας δὲ ὁ Σάμιος τὴν ἀριθμητικὴν ἔγραψε καὶ ἀσωμάτους δυνάμεις καὶ ἀρχὰς ἐδόξαζεν. οὗτος καὶ τὰ χρυσᾶ ἔπη 5 ἔγραψεν, ἅτινα ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν διαγορεύουσι τάδε. πρῶτα μὲν προτρέπει τὸ θεῖον τιμᾶν ὡς χρῆ, δεύτερον τοὺς κατὰ δύναμιν ὁμοιωθέντας αὐτῷ, τρίτον τῶν σωματικῶν δυνάμειων ὑπερέχειν, τέταρτον ἑαυτὸν αἰδεῖσθαι πανταχοῦ, πέμπτον δικαιοσύνης ἐπιμελεῖσθαι πανταχοῦ, ἕκτον τὸν ἀπὸ τῆς θείας κρίσεως ἀπονε- 10 μηθέντα κληρὸν ἀσπάζεσθαι, ἕβδομον πρὸς τὸ βέλτιον αἰετὴν γνώμην μεθιστάνειν, ὄγδοον ἀνεξαπόσπαστον εἶναι καὶ ἀδούλιον θιώλου πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς τήρησιν, ἔννατον εὐβουλίᾳ πρὸ τῶν ἔργων χρῆσθαι, ἕξ ἧς τὸ ἀμεταμέλητον ἐν τοῖς ἔργοις παραγίνεται, δέκατον οἰήσεως καθαρῆς, ἐνδέκατον πρῶτος καὶ ἀοργή- 15 τος καὶ ἀνεκτικὸς πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας εἶναι, δωδέκατον τὸ σῶμα καὶ τὰ ἐκτὸς πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς συνεργίαν μεταρροθίμ- D ζιν. "ταῦτα" φησὶ "πόνει, ταῦτ' ἐκμελέτα, τούτων χρῆ ἔρανε· ταῦτά σε τῆς θείας ἀρετῆς εἰς ἔχνια θήσει." ἀντὶ τοῦ ταῦτα πάντα εἰς τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν ἐνάξει καὶ εἰς τὴν θεωρητι- 20 κὴν ἐπιστήμην ἥτοι τὴν κατὰ νοῦν ἐνέργειαν, νοοῦντα τὰ νοητά, καὶ ἀρχὴ σοὶ πάνν καλλίστη γενήσεται, καὶ ὁμοιωθήσῃ θεῷ διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἐργασίας. διὸ καὶ βουλόμενος τὸν ἀκροατῆν

eum dissolvantur. aequinoctia etiam et solstitia anni exposuit, et alia quae deinde referemus.

Pythagoras autem Samius scientiam numerorum scripsit, opinionisque de facultatibus atque principiis incorporeis auctor fuit. composuit etiam aureum, quod vocatur, carmen. cuius haec est summa. primum caput hortatur ad numem rite colendum, 2 eos qui ei facultate sunt aequali. 3 iubet se supra corporeas facultates attollere, 4 sui ipsius ubique verecundia moveri, 5 in omni re iustitiae curam habere, 6 sorte, quae divino iudicio obtigit, contentum esse. 7 sententiam semper ad id quod melius est accommodare. 8 ita virtutem colere, ut nunquam ab eius cultu abstrahi aut alio in servitutem abduci te sinas. 9 ante factum rationes probe subducere. 10 vacare opinione. 11 in consuetudine cum hominibus placidos se, irae vacuos et patientes praebere. 12 corpus et fortunae bona ita comparare ut virtuti sint adiumento. sic autem claudit carmen:

his incumbere animo, his operamque impende et amorem.

divinae haec te in virtutis vestigia ducent.

hoc vult dicere: haec te ad philosophiam, cuius in agendo vis est, perducunt, et ad contemplatricem scientiam, nempe in mente suam vim exercente, ea percipias quae solo intellectu cernuntur; eruntque tibi praeclarissimum principium, et actionibus virtutum dei similis fiet. ita-

έλοσχερῶς πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐργασίαν διαναστῆσαι ὄρκω τὰ
 λεχθέντα πιστοῦται, λέγων οὕτως "ναὶ μὰ τὸν ἀμετέρα ψυχῆ
 παραδόντα τετρακτύν, πυγὰν ἀενάου φύσεως." ὁ δὲ ὄρκος γί- P 157
 νεται αὐτοῖς καὶ δόγμα. οὗτος ὁ Πυθαγόρας μετεμψύχωσιν
 εἰδογματίεζεν· ἦν θέλων κυρῶσαι ἔλεγεν ἑαυτὸν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν
 Αἰθαλλίδην γεγενῆσθαι, ἐν δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς Εὐφορβον, μετὰ δὲ
 ταῦτα Ἐρμότιμον Σάμιον, μετ' ὃν Πύρρον Δῆλιον καὶ πέμπτον
 Πυθαγόραν.

Πρὸ τούτου δὲ γέγονε Θαλῆς, ὃς ἐπικεχείρηκε φιλοσοφίαν
 10 φυσικὴν, ἀρχὴν τοῦ παντὸς καὶ τέλος τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι
 φήσας, καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ πάντα συνίστασθαι· ἀφ' ὧν καὶ τοὺς
 σειμοῦς καὶ πνευμάτων συστροφὰς καὶ ἄστρων κινήσεις γίνε-
 σθαι.

"Ὅτι πρῶτος ὁ Θαλῆς τὸ τοῦ σοφοῦ ἔσχεν ὄνομα, καὶ πρῶ-
 15 τος τὴν ψυχὴν εἶπεν ἀθάνατον, ἐκλήμεις τε καὶ ἰσημερίας κατέ- B
 ληψε. καὶ ἀποφθέγματα πλεῖστα κατέλιπε, καὶ τὸ θρυλούμενον
 "γνώθι σεαυτὸν." τὸ γὰρ "ἐγγύα, πάρα δ' ἄτη" Χίλωνος
 μᾶλλον ἔστιν, ἰδιοποιησαμένου αὐτὸ καὶ τὸ "μηδὲν ἄγαν."

Τρίτος φιλόσοφος Ἐμπεδοκλῆς. οὗτος μετὰ πολλὰς τερα-
 20 τολογίας εἰδογματίεζε καὶ ταῦτα, τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν νεῖκος καὶ
 φιλίαν λέγων, καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὸν Θεόν, καὶ ὅτι
 ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνίσταται καὶ εἰς πῦρ αὐθις ἀναλύεται, ᾧ

que ut auditorem magis ad honestarum actionum studium excitaret, iu-
 ramento dictis fidem conciliat in hanc sententiam:

per tibi ego divum vera esse haec iuro tetractyn,
 nostram animam qui naturae de fonte perenni
 irrigat.

hoc iuramentum unum est ex decretis Pythagorae. idem animas de cor-
 poribus in corpora migrare sensit: quod ut confirmaret, se ante bellum
 Troianum fuisse Aethalidem dixit, in bello Troiano Euphorbum, postea
 Hermotimum Samium, ac rursus Pyrrhum Delium, quinto demum loco
 Pythagoram.

Prior Pythagora fuit Thales, qui naturam rerum explicare conatus
 initium et finem omnium rerum dixit esse aquam atque ignem. ex his
 omnia constare: ab his etiam terrae motus, ventorum turbines et side-
 rum motus proficisci.

Primus Thales sapientis nomen reportavit, primasque animam im-
 mortalem dixit, atque defectus solis et lunae et aequinoctia apprehendit.
 plurima etiam dictiora reliquit; quorum est etiam famosum illud "nosce
 te ipsum." nam illud "sponde, praesto noxa est" Chilonis potius est,
 qui id sibi vindicavit; et illud "ne quid nimis."

Tertius philosophus Empedocles, praeter multa alia portentosa de-
 creta, hoc etiam sensit, universi principia esse amicitiam atque discor-
 diam, unitatem intellectu percipi, ignem esse deum, omnia ex igne esse
 compacta, in eumque omnia resolutum iri. cui fere Stoici adstipulan-

σχεδὸν καὶ οἱ Στωϊκοὶ συντίθενται, ἐκπύρωσιν προσδοκῶντες. οὗτος εἰς πάντα τὰ ζῶα τὴν ψυχὴν μεταλλάττειν εἶρηκε, τῷ Πυθαγόρου δόγματι κατακολουθῶν. "χαίρειτε" γάρ φησιν, "ἐγὼ δὲ εἰμὶ θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός. ἦτοι μὲν πρῶτα κοῦρος ἐγενόμην κόρη τε καὶ θῆρ καὶ θάμνος καὶ ἐξ ἄλδς ἔμπνοος ἰχθύς καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ βούς."

Τέταρτος Ἡράκλειτος, καὶ αὐτὸς σχεδὸν σύμφωνα τῷ Πυθαγόρᾳ φθεγγόμενος. ἔφη δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι πάντη τοῦ σώματος χρεῶν ὀλιγωρεῖν καὶ νομίζειν αὐτὸ κοπρίων ἐκβλητότερον, καὶ ἐκ τοῦ ῥύστου πληροῦν αὐτοῦ τὰς θεραπειάς, ἕως ἂν ὁ θεὸς ὡσπερ ὀργάνῳ τῷ σώματι χρῆσθαι ἐπιτύτῃ. οὗτος ἦν ἐπὶ Δαρφίου τοῦ Ὑστίᾶσπου. ἐγένοντο δὲ καὶ ἕτεροι φυσικὰς δόξας καὶ αὐτοὶ γράψαντες, μηδὲν ἀπεμφαινούσας τῶν προειρημένων, ἃς οὐκ ἀναγκαῖον ἠγησάμεθα γραφῇ παραδοῦναι.

Πέμπτος Ἀναξίμανδρος. οὗτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων φύσιν τινὰ τοῦ ἀπείρου, ἀφ' ἧς γενέσθαι τοὺς οὐρανούς καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς κόσμον· ταύτην δ' αἰδίδιον εἶναι καὶ ἀγήρω, καὶ πάντα περιέχειν τοὺς κόσμους· οὗτος καὶ τὴν γῆν εἶρηκε μετέωρον εἶναι, ὑπὸ μηδενὸς κρατουμένην, μένουσαν δὲ διὰ τὴν ὁμοίαν πάντων ἀνάστασιν. καὶ κεῖσθαι ταύτην μὲν μεσαιτύτῳ, τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς ἕγρον, στρογγύλον, χιονῶδες, λίθῳ παραπλήσιον. πρῶτος δὲ αὐτὸς καὶ ἰσημερίαν εἶρε καὶ τροπὰς καὶ ὠρολογίας γνώμονά τε εἰσήγαγεν, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐν τοῖς ἡλιотρόποις πηγνύμενον,

tur, conflagrationem expectantes. idem censuit animam in omne brutorum genus transire: ita enim Pythagorae opinionem secutus ait

"iamque valeto. deus nunc immortalis et expers
interitus ego sum. puer et quandoque puella
ipse fui: fruticem memini piscemque marinam
Pisae meque fuisse bovem."

Quartus Heraclitus fere Pythagorae consona pronuntiavit. haec quoque praeterea eius sunt, corporis quam minimam omnino habendam rationem, idque fimetis abiectius censendum; ac quamdiu deus corpore tanquam iustramento uti praecipiat, eius necessitatibus quam minimo inserviendum impendio. vixit tempore Darii Hystaspae. fuerunt et alii, qui suas de rerum natura opiniones perscripserunt, nihil a dictis discrepantes; quas commemorare non duximus necessarium.

Quintus Anaximander. is pro rerum principio quandam infinitam naturam agnovit, unde et caelum et eo contentus mundus orta sint. hanc esse sempiternam et senectutis expertam, ab eaque omnes mundos contineri. idem terram pronuntiavit pendere, nemine eam tenente, et loco manere ideo quod undique aequali intervallo absit; sitam esse eam in medio, figura rei mobilis ac teretis et niveae, lapidis instar. primus iste et aequinoctium observavit, et solstitia, et guomones horologiorum

καὶ ὅλως γεωμετρίας ὑποτύπωσιν ἔδειξε. τὰ δὲ ἄστρα φησὶ γενέσθαι κύκλον πυρός, περιληφθέντα δὲ ὑπὸ ἀέρος. ἐκπνοὺς δὲ εἶναι πόρους τινὰς ἀδρώδεις, καθ' οὓς φαίνονται τὰ ἄστρα· διό φησι καὶ ἐπιφρασσομένων τῶν ἐκπνοῶν τὰς ἐκλείψεις γίνεσθαι. 5 τὴν δὲ σελήνην ποτὲ μὲν φαίνεσθαι πληρουμένην ποτὲ δὲ μειομένην παρὰ τὴν τῶν πόρων ἐπίφραξιν ἢ ἀνοιξιν. εἶναι δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου ἐπτακαμικοσιπλάσιονα τῆς σελήνης, καὶ ἀνωτάτω μὲν εἶναι τὸν ἡλίον, κατωτάτω δὲ τοὺς τῶν ἀπλυνῶν ἀστέρων B κύκλους. τὰ δὲ ζώδια γίνεσθαι ἑξατιμίζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου, 10 ἀνέμους δὲ γίνεσθαι τῶν λεπτοτάτων ἀτμῶν ἐκ τοῦ ἀέρος ἀποκρινομένων καὶ ὅταν ἀθροισθῶσι κινουμένων, ἕτερός δὲ ἐκ τῆς ἀτμίδος τῆς ἐκ τῶν ὕφ' ἡλίον ἀναδιδουμένης, ἀστραπὰς δὲ, ὅταν ἀνεμος ἐκπίπτων διίστησι τὰς νεφέλας. τὸν δὲ ἀνθρωπον κατ' ἀρχὰς 15 ἰχθυῖ παραπλήσιον γενέσθαι. Ἔκτος Ἀναξίμενης. οὗτος ἀέρα ἄπειρον τὴν ἀρχὴν ἔφη εἶναι, ἔξ οὗ τὰ γινόμενα καὶ τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἰσόμενα καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι. τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν ἐπ' ἀέρα ὄχυμένην. ὁμοίως δὲ ἡλίον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα πάντα πύ- C ρνα ὄντα ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι διὰ τὸ πλάτος. γέγονε δὲ τὰ ἄστρα 20 ἐκ γῆς διὰ τὸ τὴν ἰκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι· εἶναι δὲ καὶ γεώδεις φύσεις ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων, συμπεριφερομένας ἐκείνοις. οὗτος ἤκμασε κατὰ τοὺς χρόνους Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, οὗ τινὸς καὶ διδάσκαλος γέγονεν.

in usum produxit, omninoque geometricas descriptiones ostendit. stellas dixit esse orbes igneos ab aëre comprehensos: porro expirationes esse quasdam auræ permeatus, ob quas stellæ videantur, et quibus meatibus obturatis defectus existant. ac iuxta horum vel apertionem vel obstructionem lunam modo plenam modo lumine diminutam videri. solis circumulum ad lunæ orbem esse proportionem vigintiseptupla. in summo esse solem, in imo orbes stellarum fixarum. animalia nasci vaporibus a sole elevatis, ventos, cum tenuissimi vapores ex aëre secernuntur, qui collecti commoveantur, pluvias ex exhalationibus a sole sursum elevatis, fulgura, cum ventus erumpens nubes scindit. hominem ab initio piscis similem natum fuisse.

Sextus fuit Anaximenes. is aërem infinitum statuit rerum principium: ex eo quæ sunt, quæ fuerunt, omnia ortum habere. esse deos et res divinas. terram latitudine sua aëri incumbere. similiter solem et lunam et reliquas stellas, cum ignea sint omnia, ab aëre propter latitudinem gestari. stellas ex terra ortas eo quod ex ea humor effertur, quo attenuato ignis existat. esse etiam terrenas quasdam naturas in loco stellarum, quæ una cum his circumagantur. hic floruit ætate Alexandri Macedonis, cuius etiam præceptor fuit.

Ἑβδομος Ἀναξαγόρας, ὃς ἐκαλεῖτο Νοῦς, ἐπειδὴ ὕλην καὶ νοῦν πάντων ἀρχὴν καὶ φρουρὸν εἶπε, καὶ τὸν μὲν νοῦν ποιῶντα, τὴν δὲ ὕλην γινομένην. ὄντων γὰρ πάντων ὁμοφυῶν ὁ νοῦς ἐπελθὼν διεκόσμησεν. οὗτός ἐστιν ὃς τὸν ἥλιον εἶπε μύδρον διάπυ-
 D ρον, τουτέστι πύρινον λῖθον· μύδρος δ' ἐστὶ σίδηρος ἀργὸς πε-5
 πυρακτωμένος. τὸ δ' ἔπος

ἥλιον πυρόντα μύδρον ποτὲ φάσκειν ἐπάρχειν
 καὶ διὰ τοῦτο θανεῖν μέλλεν Ἀναξαγόρας.

ἔτι καὶ μετὰ τῆς Πελοποννήσου τὸν ἥλιον ἔλεγεν. οὗτος Κλαζο-
 μένιος ὢν ἀγέλαις τε καὶ καμήλοις τὰ ἑαυτοῦ ἀνῆκε. περὶ τούτου 10
 ἔφη Ἀπολλώνιος ὁ Τυανὸς προβάτοις μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις φιλο-
 σοφῆσαι. ὁ δὲ Θηβαῖος Κράτης κατεπόντωσε τὴν οὐσίαν, οὔτε
 προβάτοις ποιήσας ἐπιτήδεια οὔτε ἀνθρώποις. οὗτος ἤκμασε
 κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πη' Ὀλυμπιάδος· καθ' ὃν καὶ Πλάτων
 λέγεται γεγενῆσθαι. 15

P 159 Ὀγδοὸς Ἀρχέλαος. οὗτος ἔφη τὴν μῆξιν τῆς ὕλης ὁμοίως
 Ἀναξαγόρα, καὶ τὰς ἀρχὰς ὡσαύτως. φησὶ δὲ καὶ περὶ τῶν
 ζῴων ὅτι θερμαιομένης τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῷ κάτω μέρει,
 ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐμίσγεται, ἀναφανῆναι τὰ τε ζῷα
 καὶ οἱ ἀνθρώποι, ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἢ ἐξ ἀλλήλων γένεσις ἐπη-20
 κολουθήσεν. ἤκμαξε δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τοὺς χρόνους Ἀναξαγόρα,
 συνέταξε δὲ καὶ φυσιολογίαν.

Ἐννατὸς Πλάτων, μαθητῆς Σωκράτους· ὁ δὲ Σωκράτης

Septimus Anaxagoras, cognomento Mens, quod omnium rerum prin-
 cipium ac conservationem materiae ac menti adscriberet, ita quidem,
 ut haec efficeret, ex illa res fierent. etenim cum omnia essent eiusdem
 naturae et confusa, mentem supervenisse ac ea secrevisse et in ordi-
 nem adduxisse. is est qui dixit solem esse massam ferri candentem,
 id est lapidem igneum. ea de versus feruntur tales:

candentem ferri massam quod dixerat esse
 solem, vix mortem fugit Anaxagoras.

et quod solem Peloponneso maiorem dixisset. Clazomenis oriundus fuit.
 agros suos ovibus et camelis pascendos reliquit. itaque Apollonius
 Tyaneus eum ovibus magis quam hominibus philosophatum dixit. at
 Crates Thebannus in mare abiectis suis ovibus neque ovium neque ho-
 minum utilitati inservivit. floruit circa primum annum Olympiadis octo-
 gesimae octavae; quo tempore etiam Plato exstitisse dicitur.

Octavus Archelaus. hic Anaxagorae sententiam de mixtione mate-
 riae et principiis secutus est. de animalibus dixit, cum primum terra
 incaluisset imis partibus, ubi calidum et frigidum commiscebantur, ex-
 stitisse et animalia et homines: postea iis evenisse ut sui simile pro-
 crearent. aequalis fuit Anaxagorae, et librum de natura rerum com-
 posuit.

Nonus Plato, discipulus Socratis, qui Archelaum physicam audive-

μαθητῆς Ἀρχελαίου τοῦ φυσικοῦ· ἔσχε δὲ πάντων τῶν μαθητῶν
 ἰκανώτερον τὸν Πλάτωνα. οὗτος ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντὸς θεὸν **B**
 καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα, ὃ καὶ ἔννοιαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰδέαν καλεῖ,
 οἷον εἰκόνημά τι, ᾧ προσέχων, φησὶν, ὃ θεὸς τὰ πάντα ἐδη-
 5 μιούρησε. καὶ τὸν μὲν θεὸν ἀσώματον καὶ ἀνείδειον καὶ ἄφθαρ-
 τον καὶ μόνοις σοφοῖς ἀνδράσι κατυληπτόν, θεὸν μὲν λέγων τὸν
 ποιήσαντα καὶ διακοσμήσαντα τόδε τὸ πᾶν καὶ προνοούμενον αὐ-
 τοῦ, ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, ἣν τιθήνην καλεῖ, ἐξ ἧς
 διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐξ ὧν συντίσθηκεν
 10 ὁ κόσμος, ὡς ἐν τοῖς Νόμοις λέγει “ὃ μὲν δὴ θεός, ὡσπερ καὶ
 ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσσω τῶν ὄντων
 ἀπάντων ἔχων, ἐδθεῖαν περιβαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος. **C**
 τῷ δὲ αἰεὶ ξυνέπεται Δίκη, τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θεοῦ νόμου
 τιμωρός. ἧς ὁ μὲν ἐδδαιμονήσειν μέλλων ἐχόμενος ξυνέπεται
 15 ταπεινῶς καὶ κεκοσμημένως· εἰ δὲ τις ἐξαρθεὶς ὑπὸ μεγαλαυχίας
 ἢ χρήμασιν ἐπαιρόμενος μεθ’ ὕβρεως πορεύεται, ἔρημος οὗτος
 θεῷ καταλείπεται.” τὴν δὲ ὕλην σύγχρονον τῷ θεῷ καὶ τὸν
 κόσμον ἀγεννητον λέγει· ἐκ γὰρ τῆς ὕλης συνεστάναι φησὶν αὐτόν.
 τῷ δὲ ἀγεννήτῳ ἀκολουθεῖ πάντως καὶ τὸ ἄφθαρτον. ὃ αὐτὸς
 20 ἀποφαίνεται καὶ ἄλλους ἀορίστους θεούς, ὅταν λέγει “θεοὶ θεῶν,
 ὧν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ.” ἐνίοτε δὲ καὶ ὠρισμένους,
 φάσκων “ὃ μὲν δὴ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηγὸν ἄρμα ἐλαύνων,”
 καὶ ὅταν γενεαλογῇ τοὺς οὐρανοῦ παῖδας καὶ γῆς. συστήσας δὲ **D**

rat, et omnium suorum discipulorum praestantissimum habuit Platonem.
 is universi principia sensit deum materiam et exemplar, quod et cogita-
 tionem dei et ideam, quasi effigiem quandam, appellat, cui intentum
 deum omnia fabricatum ait. deum corporis figurae et interitus exper-
 tem facit, ac quem soli sapientes cognoscere queant. ab hoc dicit uni-
 versum factum esse et temperari eiusque providentia regi. materiam
 omnium rerum subiectum, quam et nutricem nominat; qua formis
 distincta primo quattuor elementa orta, ex his deinde mundum confe-
 ctam. sic in libro de Legibus scribit “deus quidem, ut antiquo etiam
 sermone perhibetur, principium finem ac medium omnium rerum habens,
 recta secundum naturam progreditur via. hunc vero semper comitatur
 iustitia, eorum qui a divina desciverunt lege ultrix. eam, quicunque
 beatus est futurus, observans humiliter ac composite subsequitur. si
 quis vero arrogantia elatus aut opibus superbiens petulanter incedat, is
 a deo deseritur.” ceterum materiam iuxta deo aeternam, mundumque
 semper fuisse asserit, qui sit ex materia factus. iam quod nunquam
 coepit, consentaneum haud dubie est id nunquam desitutum. alios quo-
 que infinitos deos statuit, ut cum dicit “dii deorum, quorum ego opifex
 et pater.” aliquando et definite dicens “magnus quidem in caelo Iuppiter
 volucrum currum agens.” itam cum recenset seriem caelo ac terra pro-

τὸν ἕνα θεὸν εἰσάγει καὶ θεοὺς γεννητοὺς, καὶ διὰ μὲν τοῦ γεγενη-
σθαι αὐτοὺς πάντως ἀνάγκην ἔχειν καὶ φθαρῆναι, διὰ δὲ τὴν
βούλησιν τοῦ θεοῦ ἀθάνατους πάλιν εἶναι. ὁ αὐτὸς καὶ τὸν τοῦ
παντὸς δημιουργὸν δείκνυσι κηδεμόνα καὶ μακρόθυμον ἐπὶ τινῶν
ἀδίκων, καὶ τὴν ἐντεῦθεν αὐτοῖς προσγινομένην βλάβην καὶ τὴν⁵
ἐσώστερον τούτοις ἐπιφερομένην πανωλεθρίαν, καὶ ὅτι εἰ καὶ δοκεῖ
τισὶν εἶναι πρὸς μικρὸν ὁ ἄδικος, ἀλλ' οὖν μετὰ τινα χρόνον ἐαν-
τόν τε καὶ οἶκον καὶ πόλιν ἄρδην ἀνάστατον ποιεῖ. ὁ αὐτὸς ἐν
P 160 τῷ Φαίδωνι φησὶν "ὁ μὲν ἀτέλεστος καὶ ἀκάθαρτος εἰς ἄδου ἀφι-
κόμενος, ἐκεῖ μεταχωρήσας, μετὰ θεοῦ οἰκήσει." καὶ αὐθις¹⁰
"τὸν μὲν γὰρ δικαίως τὸν βίον διεληλυθότα καὶ ὁσίως, ἐπειδὴν
τελευτήσῃ, εἰς μακάρων νήσους οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ, κα-
κῶν ἐκτός, τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως εἰς τὸ τῆς κρίσεώς τε καὶ
δίκης δεσμωτήριον, ὃ δὴ Τάρταρον καλοῦσι, καὶ εἰς τὸν Ἀχέ-
ροντα καὶ Κωκυτὸν ἵναται." ὁ αὐτὸς παραδέχεται καὶ φύσις¹⁵
δαιμόνων, καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀγαθοὺς εἶναι τοὺς δὲ φαύλους·
καὶ τὴν ψυχὴν ποτὲ μὲν ἄφθαρτον καὶ ἀγέννητον, ὅταν λέγῃ
"ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος· τὸ γὰρ ἀεικίνητον καὶ ἀθάνατον," ποτὲ
B δὲ γεννητὴν καὶ ἄφθαρτον διὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ἄλλοτε
σύνθετον καὶ γεννητὴν καὶ φθαρτὴν καὶ πάλιν ἀθάνατον. καὶ²⁰
κρίσιν φησὶν εἶναι μετὰ τὴν τελευτὴν καὶ ἐν ἄδου δικαστήριον,
καὶ τὰς μὲν ἀγαθὰς ἀγαθοῦ μισθοῦ τυγχάνειν, τὰς δὲ πονηράς·
τῶν ἀκολούθων δικῶν. ὁ αὐτὸς καὶ μετενσωμάτωσιν ψυχῶν

gnatorum. unico deo statuto introducit etiam natos deos; quibus cum
intereundi necessitatem ortus suos imponat, eos voluntate dei immorta-
les redigi. idem universi opificem curam rerum humanarum gerere ac
patienter quosdam improbos et scelestos ferre ostendit; tum quid eos
damni maneat, ac exitium quo tandem sint funditus perituri, demon-
strat; docetque, tamen etsi aliquamdiu videantur beati esse tales, eos
tamen post aliquod tempus ipsos domum urbemque pessundaturos. idem
in Phaedone scribit "is quidem qui sacris initiatus et lustratus non est,
ad inferos devenit; inde migrans cum deo habitabit." et rursus "qui
enim iuste ac sancte vixit, is post mortem apud insulas beatorum, omnis
mali expertus, in summa felicitate vitam duget. qui autem impie et in-
iuste vixit, is ad iudicii carcerem, quem Tartarum dicunt, atque ad
Acherontem et Cocytum proficiscitur." daemones quoque Plato agnovit,
alios bonos, malos alios. animam aliquando ortu interituque carere
pronuntiat, ut in his verbis "omnis anima immortalis est. quod enim
semper movetur, id immortale est." aliquando ei ortum interitumque
tribuit, respectu scilicet divinae voluntatis. alias compositam, natam,
interitui obnoxiam, rursus immortalem. iudicium quoque post mortem
fieri, et esse apud inferos tribunal affirmat, ac bonas quidem animas
bonam mercedem consequi, malas digna supplicia. tradit etiam mortuo-

δοματίζει, καὶ μεταβαίνειν τὰς ψυχὰς εἰς ἄλλα σώματα κατ' ἄξιαν ἐκάστης, καὶ κατὰ τινες περιόδους ὠρισμένας ἀναπέμπεσθαι πάλιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, πείραν παρεξομένης τῆς ἐαυτῶν προαιρέσεως. καὶ ὅτι μετὰ Διὸς τινες εἶναι τῶν ψυχῶν, 5 καὶ ἄλλας μετὰ τῶν ἄλλων θεῶν. εἰμαρμένην δέ φησιν εἶναι, οὐ μόντοι πάντα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι. ὁ μὲν οὖν Πλάτων C συναγαγὼν τὰ τρία μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας, φυσιολογικὴν ἠθικὴν καὶ λογικὴν, οὕτως ἐδογματίσσε. Πλάτων δὲ ἐπυρομάσθη διὰ τὸ πλατὺς εἶναι τὸ στέρον. ἄλλοι δὲ ὡς πλατὺν ἐν 10 λόγοις Πλάτωνα κληθῆναι. οὗτος ἐβίω ἔτη πβ'.

Δέκατος Ἀριστοτέλης. οὗτος ἀκροατῆς γενόμενος τοῦ Πλάτωνος εἰς τέχνην τὴν φιλοσοφίαν ἤγαγε καὶ λογικώτερος ἐγένετο, τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ὑποθέμενος, ὡς τὴν οὐσίαν καὶ τὸ συμβεβηκός, τὴν μὲν οὐσίαν μίαν τοῖς πᾶσι ὑποκειμένην, τὰ δὲ 15 συμβεβηκότα ἑνέα, καὶ τὴν μὲν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι ὡς θεὸν D καὶ ἄνθρωπον καὶ ζῶον, περὶ ἧ καὶ τὰ συμβεβηκότα θεωρεῖται, τὸ μὲν ποῖον ὡς λευκὸν μέλαν, τὸ δὲ ποσὸν ὡς δέπηχον τρίπηχον καὶ διπλάσιον καὶ ἥμισυ καὶ μείζον, τὸ δὲ πρὸς τι ὡς πατὴρ υἱός, τὸ δὲ ποῦ ὡς Ἀθήνησι Μεγάροις, ἐν οὐκίᾳ, ἐν ἀγορᾷ, τὸ δὲ 20 ποτε ὡς χθές πέρσιν, ἐπὶ τῆς δεκάτης Ὀλυμπιάδος, τὸ δὲ ποιεῖν ὡς γράφειν τέμνειν κατεῖν καὶ ὄλωσ ἐνεργεῖν τι, τὸ δὲ πύσγειν ὡς τέμνεσθαι κατεσθαι τύπτεσθαι, τὸ δὲ ἔχειν ὡς κειτῆσθαι ὡπλίσθαι, τὸ δὲ κείσθαι ὡς κατέκειται ἀνάκειται

rum animas alias in alia corpora immigrare, prout quaeque meruit, easque statim quibusdam peractis circuitibus in hunc mundum redire, ut sibi suae voluntatis specimen exhibeant. esse quasdam animas cum Iove, quasdam cum aliis diis. fatum quoque esse, sed non omnia fato fieri. ac Plato quidem tres totius philosophiae partes complexus, quarum prima de rerum natura, secunda de moribus, tertia de disserendi est ratione, huiusmodi opiniones tenuit. nomen Platonis habuit a latitudine pectoris (est enim Platos Graecis latitudo) vel, ut aliis videtur, ab orationis latitudine. vixit annos octoginta duos.

Decimus Aristoteles. is cum audivisset Platonem, artem philosophandi constituit. disserendi rationem subtiliorem redegit, principia omnium rerum statuens substantiam et accidentia, quorum illa omnium esset subiectum, haec in novem classes distinguerentur. substantiam, ut verbi causa deus, homo, animal, in quibus nimirum accidentia considerantur, qualitas, ut album, nigrum; quantitas, ut bicubitum, tricubitale, duplum, dimidium, maius; relatio, ut pater, filius; ubi, ut Athenis, Megarum, domi, in foro; quando, ut heri, superiore anno, decima Olympiade; actio, ut scribere, secare, urere, atque omnino agere aliquid; passio, ut secari, uri, feriri; habitus, ut possidere, armatum esse; situs, ut decumbere, accumbere, sedere, accipere. in

κἀθηται δέχεται. ὁ αὐτὸς Ἀριστοτέλης σχεδὸν τὰ πλεῖστα συμ-
 P 161 φωνεῖ τῷ Πλάτῳ, πλὴν τοῦ περὶ ψυχῆς δόγματος. ἐπιδιαμέ-
 ρειν γὰρ φησι, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὴν συναφανίζεσθαι τῷ πέμπτῳ
 σώματι· ὑποτίθεται γὰρ οὗτος καὶ πέμπτον σῶμα μετὰ τῶν
 ἄλλων σωμάτων τῶν τεσσάρων, ὡς πνεῦμα· τὴν γὰρ ψυχὴν 5
 ὅλου τοῦ κόσμου φησὶν ἀθάνατον εἶναι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον
 αἰδῖον, τὴν δὲ καθ' ἑκαστον, ὡς προείπομεν, ἀφανίζεσθαι.

Ὅτι ἐπὶ Ἀρταξέρξου τοῦ Ὄρχου ἦν ὁ Ἀριστοτέλης, ἐτελεύτησε
 δὲ βιώσας ἕτη 87. ἐκλήθησαν δὲ οἱ μὲν ἀπὸ Ζήνωνος ἀπὸ τῆς
 ποικίλης στοῦς Στωϊκοί, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τοῦ 10
 ἔργου Περιπατητικοί· περιπατοῦντες γὰρ ἐν τῷ Λυκείῳ ἐποιοῦντο
 τὰς ζητήσεις.

B Ἐνδεκάτη αἵρεσις τῶν Στωϊκῶν. καὶ οὗτοι ὑπέθεντο ἀρχὴν
 μὲν τῶν πάντων θεόν, καὶ τὸ καθ' εἰμαρμένην τὰ πάντα διβε-
 βαιώσαντο. τὴν σελήνην λέγουσιν ἀθάνατον εἶναι. σῶμα δὲ 15
 λέγουσι γενέσθαι ἐκ τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχοντος·
 διὸ καὶ ψυχὴν αὐτὴν καλοῦσιν. ὁμολογοῦσι καὶ μετενσωμάτωσιν,
 ἠρισμένων αἰσῶν τῶν ψυχῶν.

Ἐωδέκατος Ἐπίκουρος. οὗτος σχεδὸν ἐναντίαν πᾶσιν δόξαν
 ἔθετο. ἀρχὰς μὲν τῶν ὄλων ὑπέθετο ἀτόμους καὶ κενόν, κενὸν 20
 μὲν ὡς τὸν τόπον τῶν ἐσομένων, ἀτόμους τὴν ὕλην ἐξ ἧς τὰ
 πάντα. ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων συνελθουσῶν γενέσθαι καὶ τὸν θεόν
 καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὡς μηδὲν μήτε γενέσθαι

plerisque omnibus Aristoteli cum Platone convenit, excepto de anima iudicio. manere enim eam post corpus sentit, ac postea cum quinto corpore aboleri. ponit enim hic, praeter quattuor corpora, quintum quoddam, velut spiritum. animam enim totius mundi ait esse immortalem, ipsamque mundum aeternum, singulorum autem animas, ut diximus, interire.

Vixit Aristoteles annos 70 et fuit tempore Artaxerxis Ochi. Zenonem secuti philosophi a porticu, quae ob picturae varietatem stoa Poecile Graecis dicitur, Stoici nominantur. Aristotelei autem Peripatetici a deambulando, quod Graeco peripatein dicitur: obambulantes enim in Lyceo disputabant.

Undecima philosophorum secta Stoici. hi quoque deum principium omnium rerum statuerunt, contenderuntque omnia fato fieri. lucam dicunt esse immortalem, corpus eius natum esse ex aëris circumdati refrigeratione. unde et Psychen, id est animam, eam appellant, cum psychos Graeco frigus significet. numerum animarum definitum statuant, easque de corporibus in corpora migrare.

Duodecimus est Epicurus. is fere omnia his contraria censuit. principia rerum posuit atomos ac inane, hoc ut locum rebus natis recipiendis, atomos ut omnium materiam. earum atomorum congressu et deum et elementa et quae in iis sunt omnia existitisse; neque quicquam

μήτε ἰστάναι εἰ μὴ ἐκ τῶν ἀτόμων ἦν. ἀτόμους δὲ λέγουσι τὸ C
 λιπομερέστερον, καὶ μεθ' ὧν οὐκ ἂν γένοιτο κέντρον ἢ σημεῖον
 οὐδέν, οὐδὲ διαίρεσις οὐδεμίαν. τὸν δὲ Θεὸν αἰδῖον καὶ ἄφθαρτον
 ὄντα μηδ' ὄλως τινὸς προνοεῖν. καὶ ὄλως πρόνοια, φησὶν, οὐκ
 ἔστιν, οὐδὲ εἰμαρμένη, ἀλλ' αὐτοματισμῶ πάντα γίνεσθαι. τὸ
 δὲ οἰκητήριον τοῦ Θεοῦ ἔξω τοῦ κόσμου εἶναι λέγει, ἐν τοῖς μετα-
 κοσμίοις οὕτω καλουμένοις τόποις· ἡσυχάζων γὰρ ἡδέεται ἐν τῇ
 ἀκροτάτῃ εὐφροσύνῃ, καὶ οὔτε αὐτὸς βούλεται πράγματα ἔχειν
 οὔτε ἄλλω παρέχειν. τέλος δὲ τῶν ἀγαθῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν
 10 τὴν ἡδονὴν εἶναι φησὶν, εἴτε τὴν κατὰ τὰς θνητὰς ἐπιθυμίας εἴτε
 τὴν κατ' ἀρετὴν. αἷμα δὲ καὶ τὰς ψυχὰς εἶναι, καὶ συνδιαλύε-
 σθαι τοῖς σώμασιν ὥσπερ καὶ συγγενῶνται. κρίσιν φησὶ μὴ εἶναι D
 μήτε δικαστήρια, ἀλλ' ἀνευθύνους εἶναι παντελῶς τοὺς τὰ ἄθεσμα
 δράσαντας.

15 Τρισκαιδέκατος Σέξτος καὶ Πύρρωνες, ὁ μὲν μὴ εἶναι πάντῃ
 γνωστὸν καὶ καταληπτὸν ὁ Σέξτος δογματίζων, ἐπέχων καὶ ἐν-
 ιστάμενος· οὗτος καὶ πρὸς πᾶσαν ἀντεῖπε τέχνην καὶ ἐπιστήμην.
 ὁ δὲ Πύρρων φιλόσοφος ὢν ἐφεκτικὸς ἐκαλεῖτο, ἐνιστάμενος κατὰ
 τοῦ ἔξεναντίας, φιλοσόφου καὶ τούτου ὄντος. οὗτος πάντα γνω- P 162
 ᾧσιν καὶ καταληπτὰ ἔφασκεν εἶναι, καὶ οὕτω τὰ ἀλλήλων λογο-
 μαχοῦντες ἀνῆρουν.

Ἀκαδημαῖκοι καὶ Πυρρώνειοι ἄλλη αἵρεσις φιλοσόφων.
 ἐκλήθησαν δὲ Ἀκαδημαῖκοι διὰ τὸ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰς διατριβὰς

sunt certum aut constare nisi ex atomis. ita vocant tenuissima corpuscula,
 quae centre aut puncto nullo dividi possunt. deum immortalem nullius
 omnino rei curam gerere; neque esse aut providentiam ullam aut fatum
 aliquid, sed omnia fortuito evenire. habitationem deo assignat extra
 mundum, in iis quae ipse vocat intermundiis: ibi eum otiosum summa
 in voluptate agere, neque eum aut negotia habere velle aut aliis faces-
 sere. finem bonorum, ac in quem sapientes tendant, voluptatem esse,
 sive eam quae mortales sequitur cupiditates, sive eam quae virtutibus
 comitatur. animas esse sanguinem, et cum corporibus ut nasci sic
 etiam interire. nullum iudicium expectandum aut tribunal metuendum,
 sed impunes prorsus futuros qui flagitiose vixerint.

Decimus tertius Sextus et Pyrrho. Sextus quicquam cognosci aut
 percipi posse negavit, itaque sustinendam assensionem, et resistendum
 ei; idemque contra omnes artes atque scientias disputavit. Pyrrho
 autem philosophus ephecticus appellabatur, quod assensionem tolleret.
 disputabat enim contra alium philosophum, qui omnia cognosci ac com-
 prehendi posse contendebat. sic illi verbis altercantes, alter alterius
 resellebant opinionem.

Est ergo Academicorum et Pyrrhonorum philosophorum peculiaris
 secta, et Academici vocabantur, quod in Academia commorabantur.

αὐτοὺς ποιῆσθαι. ὧν ἄρξας ὁ Πύρρων, ἀφ' οὗ Πυρρώνειοι ἐπεκλήθησαν φιλόσοφοι, τὴν ἀκαταληψίαν ἀπάντων πρῶτος εἰσήγαγεν, ὡς ἐπιχειρεῖν μὲν εἰς ἑκάτερα, μὴ μέντοι ἀποφαινέσθαι μηδέν· οὐδὲν γὰρ εἶναι ἔλεγεν οὔτε νοητὸν οὔτε αἰσθητὸν ἀληθές, ἀλλὰ δοκεῖν τοῖς ἀνθρώποις οὕτως ἔχειν. 5

Οὗτοι μὲν οὖν πάντες ἐπὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεώς τε καὶ γενέσεως ταύτης, καθὼς ἔξεθέμεθα, ἔξειπον τῇ αὐτῶν δόξει, **B** κάτω δὲ τοῦ Θείου πάντες χωρήσαντες περὶ τῶν γινομένων οὐσίαν ἡσυχολήθησαν, τὰ μεγέθη τῆς κτίσεως καταπλαγέντες καὶ αὐτὰ τὸ Θεῖον εἶναι νομίσαντες, ἕτερος ἕτερον μέρος τῆς κτίσεως προ-10 κρίναντες, τὸν τοῦτων Θεὸν καὶ δημιουργὸν οὐκ ἐπέγνωσαν. ἡμεῖς δὲ τῶν ἐφεξῆς ἱστοριῶν πάλιν τὴν τάξιν ἀναλαβόντες τοῦ λόγου ἔχώμεθα.

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐβασίλευσεν Αἰγύπτου ἔτη τεσσαράκοντα (ἐπὶ τούτου Ἐπίκουρος ὁ φιλόσοφος ἐγνωρίζετο) μετὰ Λα-15 ρεῖον Ἀρσάμου, ὃν διὰ τοὺς τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς παρελίπομεν, βασιλεύσαντα ἔτη 5· ὃν καὶ ἀνείλεν Ἀλέξανδρος, καταλύσας τὴν βασιλείαν Περσῶν διαρκέσασαν ἔτη σμ'. αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος **C** πάσης γῆς σχεδὸν κυριεύσας ἐν Βαβυλῶνι τελευτῆ. διαιροῦνται δὲ τὴν βασιλείαν οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ βασιλεύουσι Πτολε-20 μαῖος μὲν ὁ Λάγου Αἰγύπτου καὶ καθ'ἑξῆς Πτολεμαῖοι ἕως Κλεοπάτρας θυγατρὸς Διονυσίου, τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος ἐκράτει, τῆς δὲ Ἀσσυρίας καὶ Βαβυλῶνος καὶ Παλαιστίνης

princeps eorum Pyrrho, a quo Pyrrhonii dicti sunt, nihil percipi posse affirmavit; iussitque in utramque partem disputare, de neutra quicquam pronuntiare: nihil enim vere neque animo neque sensu percipi, videri tantum hominibus ita habere.

Hi ergo omnes de universi natura et orta ea senserunt ac tradiderunt quae retulimus; infraque dei cognitionem subsistentes, in rerum caducarum natura studium occupaverunt cognoscenda, ad magnitudinem rerum creaturarum stupentes, easque pro numine ipso amplexi. ita alius aliam creaturae partem praeferentes, deum horum opificem non agnoverunt. nos autem deinceps sequentes historias persequi aggrediemur.

Ptolemaeus ergo Lagi filius Aegypti regnum annos 40 gessit (eius aetate Epicurus philosophus innotuit) post Darium Arsamius filium quem Romanorum regum causa referendorum omisimus, regno functum annos 6. quo interfecto Alexander Persicum regnum abolevit, tractum per annos 240. Alexander totius prope orbis terrarum imperium adeptus Babylone mortuus, regnum eius inter proceres divisum est. Ptolemaeus Lagi filius Aegypti regnum obtinuit; ac post eum Ptolemaei alii 13 usque ad Cleopatram Dionysii filiam. Asiam universam Antigonus occupavit. Assyriae Babylonis et Palaestinae regno potitus est Seleucus Nicanor;

Σέλευκος ἐκράτει ὁ Νικάνωρ. μετὰ δὲ Σέλευκον ἐβασίλευσεν Ἀντιόχος υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἄλλοι ἰε΄. εἶτα ἐβασίλευσεν Ἀντιόχος ὁ ἐπιφανής, υἱὸς Σελεύκου τοῦ Φιλοπάτορος· ὃς οὐ γέγονεν ἢ δευτέρα ἄλωσις Ἰερουσαλήμ, καὶ τὰ Μακκαβαίων ἐπράχθη, καὶ τὸ σιῆρον ἐμολύνθη κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ πρόρρησιν. ἐπὶ γὰρ τῶν ἡμερῶν τούτων ἐπληθύνθη ἐν τῇ γῇ τὰ κακὰ, ἃς ὧν ἐξῆλθε ῥίζα ἁμαρτωλῶς Ἀντιόχος ὁ ἐπιφανής, υἱὸς Σελεύκου τοῦ Φιλοπάτο- D
ρος, ὃς ὑπάρχων δεινὸς ἀνὴρ καὶ πλεονέκτης, καὶ πολλὰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας ποιήσας, συνήγαγεν ἀργύριον καὶ χρυσίον πο- 10
θητόν, καὶ ἐκ πολλῆς οἰστρηλασίας καὶ ἀκολασίας εἰς τοὺς ἴμους καθεῖς ἑαυτὸν ἐν ὄψει πάντων ἀναιδῶς ταῖς γυναιξίν ἐπεμαίνετο. ὃς κατὰ πρόσωπον τῆς βασιλείας χωρούσης, ἠβουλήθη μίαν βασι-
λείαν ποιῆσαι τὴν τε Ἀντιόχειαν καὶ τὴν Αἴγυπτον. καὶ δὴ τὴν Αἴγυπτον καταλαβὼν ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ ἐν ὕρμασι καὶ ἐλέφασι 15
καὶ στόλῳ μεγάλῳ, συνάπτει πόλεμον πρὸς Πτολεμαῖον βασιλεῖα Αἰγύπτου· ὃν καὶ τρέψας κατεκράτησε τὰς ἐν Αἰγύπτῳ πόλεις, καὶ πάσας ἐσκόλευσε.

Τῆς δὲ ἀγίας πόλεως κατοικουμένης μετὰ πάσης εἰρήνης διὰ P 163
τὴν τοῦ ἀρχιερέως Ὀνίου μισοπονηρίαν τε καὶ εὐσέβειαν, συνέβη 20
καθ' ὅλην τὴν πόλιν σχεδὸν ἐφ' ἡμέραις μ' φαίνεσθαι διὰ τοῦ ἀέρος ἵππεις τρέχοντας ἐνόπλους, διαχρούσους στολὰς ἔχοντας, καὶ προσβολὰς ἐκατέρων γινομένης καὶ ὄπλων κινήσεις καὶ χρυσέων κόσμων ἐκλάμψεις παντοίοις εἶδεσιν ἀμφιάσειων τεθωρακισμένους. διὸ πάντες ἤξιον ἐπ' ἀγαθῷ γενέσθαι τὴν ἐπιφάνειαν. ἦτις καὶ

cui successit Antiochus filius, et deinceps alii 15 usque ad Antiochum Kriphanem, Seleuci Philopatoris filium. hoc regnante Hierosolyma denovo capta et res Maccabaeorum gestae templumque, uti praedixerat Danielus, pollutum est. ea enim tempestate impleta est terra calamitatibus, postquam radix peccatorum Antiochus Epiphanes Seleuci Philopatoris filius prodiit. is Antiochus acer homo et cupidus, multis rapinis ac depraedationibus usus, argenti aurique magnas opes coegit, ac vesania intemperantiaque eo prolapsus est ut inter mimos in conspectu omnium impudenter suae in mulieres libidini obsequeretur. idem regno prospere eunte statuit suo regno Aegyptum adiacere. itaque in Aegyptum cum magno exercitu, curribus elephantis ac classe magna profectus, bellum Ptolemaeo regi Aegypti intulit, eoque pulso urbes Aegypti omnes cepit ac depraedatus est.

Et tempore cum sacra urbs Hierosolyma alta in pace incoletur Oniae summi pontificis pietate ac in malos severitate, per 40 fere dies per totam urbem in aere visi sunt equi auratis armis tecti aciesque adversae inter se confligentes, utrinque motus armorum, omnisque generis aureorum thoracum atque integumentorum fulgor. quod ostentum uti bene verteret, omnes optaverunt: illud vero infelicem Antiochi adven-

προεδήλου τὴν πονηρὰν ἔφοδον Ἀντιόχου· ἀναξέδξας γὰρ μετὰ
 νίκης πολλῆς καὶ τεθηρωμένος τὴν ψυχὴν παρέλαβε τὴν πόλιν
 δορυάλωτον, εἶτα προστάξαντος τοῦ στρατιώτας ἀφειδῶς κόπτειν
B τοὺς παρτυγχάνοντας ἀηρέθησαν χιλιάδες ρπ'. κατατολμήσας
 οὖν καὶ εἰς τὸ ἅγιασμα εἰσελθὼν ἐν ὑπερηφανίᾳ πολλῇ, καὶ στή-5
 σαις βωμῶν καὶ εἰδωλῶν βδέλυγμα ἐρημώσεως, καὶ τὸν ναὸν μιάνας
 δι' ἀκαθάρτων θουσιῶν, ἱερὸν Διὸς Ὀλυμπίου προσαγορεύσας,
 καὶ ἐφ' ἰηηλοῦ τόπου καθίσας, ἐκέλευσε τοῖς δορυφόροις ἕνα
 ἕκαστον Ἑβραῖον καὶ κρεῖων χοιρείων καὶ εἰδωλοθύτων ἀπογεύ-
 σθαι ἀναγκάζειν, εἰ δέ τινες μὴ θέλοιεν, τούτους ἀναιρεῖσθαι.¹⁰
 πολλῶν δὲ συναρπασθέντων, ἐξ ὧν Ἐλεάζαρ τις τῶν πρωτεών-
 των γραμματέων, ἤδη προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, ἠγαγκάξετο μι-
C ροφαγήσαι· ὁ δὲ τὸν μετ' εὐκλείας θάνατον μᾶλλον ἢ τὸν μετὰ
 μύσους βίον ἀναδέξάμενος αὐθαιρέτως ἐπὶ τὸ τύμπανον προσή-
 γετο, καὶ οὕτω μετὰ πολλῶν πρότερον αἰκισμῶν καὶ μαστίγων¹⁵
 ὑπαλλάξας τὸν βίον οὐ μόνον τοῖς νέοις ἀλλὰ καὶ τοῖς προβεβηκόσι
 τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος καὶ ἀρετῆς κατέλιπε.
 μεθ' ὧν καὶ ἄλλοι τινὲς ἐπὶ ἀδελφοὶ μετὰ μητρὸς διαφόρως
 βασανισθέντες τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἐνδύξως ἀνεδήσαντο.
 ἐφ' ὧν ὁ τύραννος καταισχυνθεὶς καὶ μᾶλλον ἐκμανεῖς, τὰ ἱερὰ²⁰
 πάντα σκευὴ λαβῶν, χρυσὸν τε καὶ ἄργυρον ἄπειρον, καὶ πᾶσαν
 τὴν πόλιν λαφυραγωγῆσας καὶ τὰ κτήνη κρεουρηῆσας καὶ πολλὴν
D φονοκτονίαν ποιήσας καὶ μεγαλορρημονήσας ἀνεχώρησεν εἰς Ἀν-

tum designabat. revertens enim ex Aegypto Antiochus, insigni victoria elatus efferatoque animo Hierosolyma adortus, vi expugnavit; militibusque imperavit ut iugularent in quoscunque incidissent, neque cuiquam parcerent. ita 180 milia Iudaeorum caesi sunt. ceterum eo temeritatis progressus est Antiochus, ut etiam in sacrarium superbissime intraverit, aramque ibi et simulacrum statuerit, abominandum vastitatis signum; templumque impuris profanatum sacrificiis aedem Iovis Olympii deminaverit. sedens porro in sublimi loco satellites iussit ut Hebraeos singulatim ad carnes sullas ac sacrificia simulacrorum gustanda adigerent, recusantesque interficerent. inter multos qui tum eius rei causa comprehendebantur, fuit etiam Eleazarus scribarum princeps, provecta iam aetate. is cum ad cibum nefarium urgeretur, mortem gloriosam vitae flagitio contaminatae praetulit, ac sponte sua in nervum sese abduci passus est; ubi multis prius ac feedis tortus cruciatibus, vitam finivit, non adolescentibus modo sed et nato maioribus mortem suam magnanimitatis ac fortitudinis relinquens exemplum. post eum alii septem fratres una cum matre varie excarnificati martyrii coronam gloriose rettulerunt. ab his tyrannus turpitudinis convictus maiore furore exarsit; sacrisque omnibus vasis abruptis auriq̄ue et argenti vi immensa, et urbem totam depopulatus, mactatis etiam pecudibus et caede hominum magna edita, iactabundus Antiochiam rediit. post biennium

τιόχειαν. και μετὰ δύο ἔτη κατὰ Περσῶν ἐπιστρατεύσας ἀπέ-
 στείλειν ἄρχοντα φάρολογῆσαι τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, ὃς παρα-
 γενόμενος μετὰ πολλῆς δυνάμεως και λαλήσας εἰρηνικοὺς λόγους
 μετὰ δόλου πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ και εἰσελθὼν ἐπάταξεν αὐτὴν
 5 πληγῇ μεγάλῃ και καθελὼν τὰ τείχη πᾶσαν ἐνέπρησε, και τὸ μὲν
 κερὸν μιαρῶν θυσιῶν ἐνέπλησε, τοὺς δὲ μὴ προαιρουμένους τῶν
 Ἰουδαίων ἐλλήνισαι ἀφειδῶς κατέκτεινε. πολλοὺς οὖν ἀνελὼν
 ἀπῆλθεν, ἄρχοντα καταλιπὼν εἰς τὸ βασανίζειν τοὺς Ἰουδαίους.
 Ματθίας δὲ τις ἱερεὺς ἔχων υἱοὺς πέντε, ἀφ' ὧν Ἰούδας ὁ Μακ- P 164
 10 καβαῖος ἐτύγγανε, ζήλου πλησθεὶς και ὀρηκῆσας κατὰ τοῦ ἄρχον-
 τος ἀνείλεν αὐτόν. και συναγαγὼν ἅπαντας τοὺς περὶ αὐτὸν ἀπέρ-
 χεται και κατασκάπτει τοὺς ἀκαθάρτους βωμοὺς τῶν Ἑλλήνων,
 και τοὺς ἀποστάντας τοῦ νόμου ἀναιρεῖ. ὁ δὲ γε Ἀντίοχος ἀκό-
 σμως τε και ἡττημένος ἐκ τῆς Περσίδος τὴν ὑποτροφήν ποιού-
 15 μενος, ἐκ πολλῆς ἀθυμίας ἀρρωστήσας ἔφη πρὸς τοὺς οἰκείους
 ἑαυτοῦ "ἀφίσταται ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, και συμ-
 πέπτωκα ἀπὸ τῆς μερίμνης. νῦν οὖν μιμνήσκομαι τῶν κακῶν ὧν
 ἐποίησα ἐν Ἱερουσαλήμ. ἔγνων ὅτι χάριν τούτων εἶδον τὰ κακὰ
 ταῦτα, και ἰδοὺ ἀπόλλυμαι ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ." και συνέταξε τὸν
 20 ἄρματηλάτην αὐτοῦ βλαύνειν ἀνευδότης, ἐκαιοθανόμενος ἐναργῶς B
 τῆς ἀνωθεν κρίσεως τὴν τιμωρίαν. συνέσχε γὰρ αὐτὸν ἀνήκεστος
 ἀλληδῶν τῶν σπλάγγων· συνέβη δὲ πεσεῖν αὐτὸν και ἀπὸ τοῦ
 ἄρματος ῥολῶ φερόμενον, και δυσχερεῖ πτώματι περιπεσεῖν, και
 πάντα τοῦ σώματος ἀποστρεβλοῦσθαι τὰ μέλη, ὥστε και σκώλη-

expeditionem in Persas parans legatum misit, qui Hierosolymis tribu-
 tum exigeret. is cum magnas adduxisset copias, astu pacata omnia lo-
 quens urbem intravit, inque ea crudeliter caede grassatus muros deiecit
 urbemque incendit; templum quoque impiis sacrificiis opplevit, et Iudaeos
 qui Graecis ritibus uti recusarent, promiscue occidit; ablitque relicto
 praefecto qui Iudaeos torqueret. at sacerdos quidam nomine Matthias,
 quinque filios habens, quorum unus fuit Indas Maccabaens, indignitate
 rei stimulatus in praefectum impetum fecit, eoque trucidato omnes: nunc
 congregavit, Graecorumque incestas aras subvertit, et eos qui a lege
 divina desciverant interemit. sed Antiochus tarpiter ex Perside rever-
 tens, accepta clade, prae nimio moerore in morbum incidit, familiaribus
 que suis fassus est se insomnio torqueri ac sollicitudine confici: nunc
 se recordari quae Hierosolymis maleficia exercuisset, et sentire propter
 ista in has se calamitates devenisse, inque alieno solo perire. simul
 aurigae suo mandavit ut citato cursu pergeret, perspicue animadvertens
 divinitus immissum supplicium. vexabatur insanabili intestinorum do-
 lore. accidit autem ut de curru praiceps cum impetu deturbaretur,
 eoque casu afflicti omnia membra corporis excruciantur, ac vermes

και εκβρίσσαι και εν δόνηαις μεγίσταις καταπίπτειν αὐτοῦ τὰς σάρκας. και οὕτως αἰσχίστω μόρφω τὸν βίον ἐπὶ ξένης κατέστρεψε.

Μετὰ δὲ Ἀντίοχον βασιλευσεν Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ, υἱὸς αὐτοῦ, ἐφ' οὗ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος τοὺς φρουράρχας 5 Ἀντίοχον τροπώσάμενος ἐπέλθειν καθ' αὐτοῦ Ἀντίοχον παρεσκεύασε μετὰ χιλιάδων ἰππέων εἴκοσι και πεζῶν χιλιάδων ἑκατὸν και ἄρμάτων τριακοσίων και ἐλεφάντων νέ' γεγυμνασμένων πρὸς πόλεμον. 8ς και διελὼν τοὺς ἐλέφαντας εἰς τὰς φάλαγγας παρέστησεν ἑκάστῳ ἐλέφαντι ἄνδρα χιλίους τεθωρακισμένους ἐν ἄλυσιδωτοῖς, και περικεφαλαῖαι χαλκαὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, και ἰππεῖς ἐκλεκτοὶ πεντακόσιοι διατεταγμένοι ἑκάστῳ θηρίῳ, και πύργοι ξύλινοι ἐφ' ἑκάστῳ θηρίῳ διὰ μηχανῆς, και ἐφ' ἑκάστῳ ἄνδρες δυνάμειως ἑνοπλοὶ τριακονταδύο. ὡς δὲ κατέλαμπεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς χρυσῆς ἀσπίδας και τὰ ἄρματα, ἔστιλβε τὰ ὄρη ἀπ' αὐτῶν· ἦν γὰρ ἡ παρεμβολὴ μεγάλῃ και ἰσχυρὰ λίαν. και ὡς ἐπέτεινεν ἡ μάχη, θεασάμενος Ἐλεάζαρ ὁ ἀδελφὸς Ἰούδα πεπρωμένους τοὺς ἐλέφαντας και τοξότας ἐπ' αὐτῶν φερομένους, ἔνα δ' ἰδὼν ὑψηλότερον τῶν ἄλλων και βασιλικοῦς θώραξι καθωπλισμένον, και νομίσας ἐπ' αὐτὸν φέρεσθαι τὸν βασιλέα, ἐκπηδήσας τῆς παρατάξεως ἐμπλέκεται τῷ τῶν πολεμίων ἀθροίσματι, και πολλοὺς ἀποκτείνας τῶν περὶ τὸν ἐλέφαντα ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ὑπέδν, και πατάξας εἰς τὴν γαστέρα τὸν ἐλέφαντα ἐπικαθίσαι και συντρεῖναι αὐτὸν τὸ θηρίον ἐποίησεν. ὅπερ Ἰούδας θεασάμενος και κραταιότερον τὸν πόλεμον αἰσθόμενος εἰς Ἱερουσαλήμ ἔφυγε. 25

quoque erumperent, gravissimisque doloribus carnes etiam deciderent. ita ille vitam in aliena terra cum turpissima morte commutavit.

Successit filius Antiochus Eupator. hic adversus Iudam Maccaebaeum, quod is regia praesidia deiecisset, ingentem duxit exercitum, viginti milia equitum, pedites 10000, currus 300, elephantos ad bellum exercitatos 55. aciem ita instruxit ut divisit in phalanges elephantis cuiusvis 1000 viros loriceis et cassidibus aereis armatos adiungeret ac 500 delectos equites: gestabat quivis elephanta turrim ligneam, inque ea armatos viros 32. cum solis radii in aurata scuta et currus incidissent, eorum reflexu montes splenduerunt. acre tum et magnum est commissum praelium. quod cum maxime ferret, Eleazarus frater Iudae cernens ardere elephantos supraque eos sagittarios, unum eorum videns reliquis sublimiorem ac thoracibus regis armatum, et suspicatus eo regem ferri, extra ordines sese proripuit, inque cuneum hostium sese immittens, multis circa elephantum occisis bellua subiit, ventremque eius feriit; quo ex vulnere bellua concidit, ipsumque ruina oppressit. Iudas cum hoc videret et pugnam sibi iniquam esse sentiret, Hierosolymam

καὶ ἐπιδιώξας Ἀντίοχος ἐπολιόρκει ταύτην. εἶτα λόγους εἰρη-
 κούς μεθ' ὄρκων ποιησαμένου, δέχεται αὐτὸν Ἰούδας ἔνδον τῆς
 πόλεως. ὁ δὲ εἰσελθὼν καὶ τὸν ὄρκον παρασπονδήσας καὶ τὸ
 τεῖχος τέλειον καταστρέψας καὶ τοὺς οἰκήτορας σκυλεύσας εἰς Ἀν-
 5 τείχειαν ὑπέστρεψε. μετὰ δὲ ταῦτα Ἰούδας τρισὶν ἔτει τὴν P 165
 θρησκείαν δλιγωρηθεῖσαν τὴν πάτριον ἀνεκτήσατο, καὶ πολέμους
 πολλοὺς ἐπιδειξάμενος καὶ τρόπαια μεγάλα στησάμενος καὶ τῆς
 χώρας ἅπαντας ἀπελάσας τοῦ Ἀντίοχου καὶ τὸν ναὸν ἐκκαθάρας
 γνώμῃ παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀρχιερωσύνην παρ-
 10 λαβε.

Τὰ δὲ Ῥωμαίων πράγματα διωκεῖτο πρῶτην ἐπὶ ὑπάτων
 ἐπὶ ἔτη τξδ' ἕως Ἰουλίου Καίσαρος τοῦ μὴ γεννηθέντος· τῆς
 γὰρ μητρὸς αὐτοῦ θανούσης ἐν τῷ θ' μηνί, ταύτην ἀνυσχί-
 15 τομή. ἀφ' οὗ Καίσαρες καὶ οἱ τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς προσηγο-
 ρεῦθησαν.

Τῷ δὲ εσιά' ἔτει τοῦ κόσμου Ἀλεξάνδριεὺς καὶ Αἰγύπτου B
 Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος ἐβασίλευσεν ἔτη λη', ὃς καὶ τὴν μετα-
 βολὴν τῶν θείων γραφῶν καὶ λοιπῶν Ἑλληνικῶν Χαλδαϊκῶν Αλ-
 20 γυπτίων καὶ Ῥωμαϊκῶν εἰς δέκα μυριάδας ἀριθμονύμενων βιβλίων,
 πασῶν τε ἄλλογλώσσων οὐσῶν, εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσουν μετε-
 ποίησε διὰ τῶν ο' σοφωτάτων Ἑβραίων· ἕς καὶ ἐν ταῖς κατὰ τὴν
 Ἀλεξάνδρειαν βιβλιοθήκαις αὐτοῦ ἐναπέθετο. γέγονε δὲ ἡ μετα-
 βολὴ πᾶσα τῶν Ἑβραϊκῶν βιβλίων ἐν ὄλαις ἡμέραις οβ'. ἐπὶ τῷ

8 τοῦ] τοῦς?

profugit. eum insecutus Antiochus urbem obsidione cinxit. post pace
 composita et dato iureiurando admissus in urbem ab Iuda, violato iu-
 ramento, muros prorsus deiecit, ac incolis spoliatis Antiochiam rediit.
 post haec triennio Iudas avitam religionem pene obsoletam instauravit,
 bella magna gessit, tropaeaque praeclara erexit, et Iudaea Antiochi du-
 cibis omnibus profligatis temploque repurgato totius populi consensu
 pontifex maximus factus est.

Res Romana primum a consulibus administrata fuit per annos 364
 usque ad Iulium Caesarem. hic quia non fuit natus, sed matre eius
 nono post conceptum foetum mense mortua eius utero dissecto extractus,
 ab ea incisione cognomen Caesaris habuit, quod ab eo in omnes Ro-
 manorum reges transiit.

Anno mundi 5211 regnum Alexandriae et Aegypti Ptolemaeus Phila-
 delphus iniiit, gessitque id annos 38. hic sacras literas, sed et reli-
 quos Chaldaicos Aegyptiacos Romanos aliisque linguis scriptos libros,
 opera doctissimorum Ebraeorum in Graecum sermonem transcripsit,
 libros numero ad 100000; eosque in sua Alexandrina bibliotheca repo-
 suit. Ebraicorum librorum translatio diebus omnino 72 absoluta est.

Georg. Cedrenus tom. I.

κάλλει τοίνυν τῶν θείων γραφῶν ἐκπλαγέντος τοῦ βασιλέως καὶ πάντων τῶν ἐν τέλει, παρόντος καὶ Μενεδήμεου φιλοσόφου καὶ C Δημητρίου Φαληρέως ἡρώτα ὁ βασιλεὺς ὅτι πῶς τοιούτων ὄντων τῶν θείων λόγων, οὐδεὶς ἱστορικῶν ἢ ποιητῶν ἐμνήσθη αὐτῶν. καὶ ἀπεκρίθη ὁ Δημήτριος ὅτι οὐδεὶς ποτε ἐτόλμησε τούτων ἄψα-5 σθαι διὰ τὸ καὶ Θεόπομπον θελήσαντα ἱστορῆσαι περὶ αὐτῶν παραφροσύνῃ κρατηθῆναι καὶ ὄνυρ ἰδεῖν, ὅτι διὰ τοῦτο αὐτοῦ συνέβη περιειργασμένῳ τὰ θεῖα. καὶ Θεόδεκτον τὸν τῶν τραγω- διῶν ποιητὴν ἐν ἐνὶ δρώματι μνησθέντα τῶν ἱερῶν βιβλίων τούτων τυφλωθῆναι. ἑκατέρους δὲ ἀποσχομένους τοῦ τολμήματος καὶ τὸ 10 θεῖον ἐξευμενισαμένους ὕγιεις γενέσθαι.

Πτολεμαῖος ὁ εὐεργέτης, ὁ φιλαδέλφου καὶ Ἀρσινόης, ἔτη κς'. κατὰ τοίτους τοὺς χρόνους Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιραχ ὁ τὴν Σοφίαν συγγράψας παρ' Ἑβραίοις ἐγνωρίζετο.

D Πτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ, ὁ τοῦ εὐεργέτου υἱός, ἐβασί- 15 λευσεν ἔτη ις'. ἐπὶ τούτου ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων αἰχμάλωτος ἐν Αἰγύπτῳ ἀπαχθεὶς τοιοῦτόν τι ἔπαθεν. οὗτος προσέταξε τοῖς αὐτοῦ ὑπάσπισταῖς ἐλέφαντας φ', οὓς εἶχε, ποτίσαι οἶνον λιβα- κωτόν, ὅπως ἄπαντας τοὺς Ἰουδαίους δι' αὐτῶν ἀπολέσῃ· ἐξα- μένων δὲ κεινῶν οἱ ἐλέφαντες εἰς τοὺς ἰδίους στρατιώτας καὶ δῆ- 20 μους ἐμνησθέντες πολὺν αὐτῶν ὄχλον ἐν τῇ περιεχοσῇ μανίᾳ κατέσφαζαν· καὶ οὕτω σωθέντες μετ' εὐχαριστίας ἀπελύθησαν εἰς τὰ ἴδια.

rex pulchritudine sacrae Scripturae stupefactus, proceribus praesentibus unaque Menedemo philosopho et Demetrio Phalereo, quaesivit quidnam esset causae quod sacrarum literarum, quarum tanta sit dignitas, nemo historicorum aut poetarum mentionem fecerit. respondit Demetrius neminem eas fuisse ausum attingere, quando Theopompus etiam scrutari eas aggressus mente captus fuerit, ac per insonnium monitus id sibi accidisse quod curiose sacras res inquirere conatus fuisset, et Theodectes tragoediarum scriptor in quadam fabula sacrarum librorum facta mentione excaecatus fuerit, uterque autem horum ab incepto desistens deum placaverit ac sanitati restitutus sit.

Ptolemaeus Euergetes, Philadelphi et Arsinoae filius regnavit annos 26. eo tempore Iesus Sirachi filius qui Sapientiam scripsit, apud Ebraeos celebris fuit.

Ptolemaeus Philopator Euergetae filius regnavit annos 17. sub hoc cum populus Iudaens esset captivus in Aegyptum abductus, mira res evenit. mandavit rex satellitibus ut 500 elephantos vino libanotico inebriatos Iudaeis immitterent, itaque universos obtulerent. sed Iudaeis deum precantibus elephantum in ipsos milites ac Aegyptios sese converterunt, magnamque per furorem multitudinem interfecerunt. ita Iudaei servati cum gratiarum actione in patriam dimissi abiverunt.

Πτολεμαῖος ὁ ἐπιφανής, ὁ τοῦ φιλοπάτορος υἱός, ἐβασίλευσεν ἔτη κδ'. Πτολεμαῖος ὁ φιλομήτωρ, ὁ τοῦ ἐπιφανοῦς υἱός, ἔτη λε'. ἐπὶ τούτου Ἀντίοχος τοὺς Μακκαβαίους μὴ βουλομένους μιαιφοραγεῖν ἐκόλυζεν. ἐπὶ τούτου ἱεράτευσεν Ἰούδας Ὑρκανὸς καὶ Ἀριστόβουλος. καὶ ἕως αὐτοῦ τοῖνον τοῦ Ὑρκανοῦ ἡ βασιλεία τοῦ Ἰσραὴλ ἦν. καὶ λαμβάνει τὴν βασιλείαν αὐτοῦ Ἡρώδης ὁ ἀλλόφυλος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὃς καὶ πλησιάζει τῇ Χριστοῦ παρουσίᾳ. καὶ Ὑρκανῶ μὲν συνεμάχει τὸ δημοτικόν, Ἀριστοβούλῳ δὲ οἱ ἱερεῖς. ἦν δὲ τις Ὀνίας ὀνόματι εὐσεβὴς καὶ δίκαιος, 10 καὶ ἐκ τῶν ἱερέων, ὃς καὶ ἀνομβρίαν ἔλυσέ ποτε ἐξάμενος· τοῦτον ἠνάγκασεν ἐξυσθαι περὶ νίκης. ὁ δὲ ἠῤῥατο λέγων "Θεὲ Β κύριε δεσπότης, μήτε τῷ δήμῳ κατὰ τῶν ἱερέων σου μήτε τοῖς ἱερεῦσι κατὰ τοῦ δήμου βοηθήσης." τοῦτον δὲ εὐθέως οἱ ὠμολογεῖται καὶ ἀσεβεῖς ἐλίθισαν. καὶ πυρευθὺς τῆς Θείας δίκης τούτους 15 μετέλθουσας ἦλθε κατ' αὐτῶν Πομπήϊος Ῥωμαίων στρατηγὸς καὶ τὴν πόλιν ἐπόρθησε. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων δι' εὐσεβείας οὐδενὸς τῶν ἱερῶν σκευῶν ἤψατο, καίπερ πολλῶν χρημάτων ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἀνακαθῆραι τὸ ἱερόν καὶ τὰς θυσίας ἐπιτελεῖν προσέταξεν. ἐπεμψε δὲ Ἀριστόβουλος δῶρον Πομπήϊῳ 20 ἄμπειλον χρυσοῦν διακοσίων ταλάντων.

Πτολεμαῖος ὁ δεύτερος εὐεργέτης ἔτη κθ'. Πτολεμαῖος ὁ φύσκων δι' ὄγκον τοῦ σώματος ἐπικληθεὶς ἔτη ιε' μῆνας ε'. Πτολεμαῖος Ἀλεξῆς ἔτη ι'. Πτολεμαῖος ὁ δεύτερος σωτήρ, ὁ

Ptolemaeus Eriphanes, Philopatoris filius, regnavit annos viginti quattuor. huius filius Ptolemaeus Philometor triginta quinque. hoc regnante Antiochus Maccabaeos illicito cibo vesci recusantes supplicii affecit. tunc sacerdotio functi sunt Iudas Hyrcanus et Aristobulus. usque ad hunc Hyrcanum regnum Israelicum duravit. huius regnum a Romanis obtinuit Herodes alienigena, Christi adventui vicinus. Hyrcano favebat populus, Aristobulo sacerdotes. erat autem quidam Onias nomine inter sacerdotes, pius ac iustus, et qui aliquando pluviam precibus elicuerat. hunc coegerunt victoriam petere a deo. is ergo sic est precatus "domine deus, neque populo contra sacerdotes neque his contra populum auxilium fer." eum statim crudeles illi atque impii lapidibus obruerunt. insecuta est statim vindicta divina, venitque Romanorum imperator Pompeius, et urbem cepit. ingressusque in sacrarium intimum pietate ductus nihil sacrae suppellectilis attigit, quamvis esset permulta ibi. quin et repurgari fanum et sacrificia peragi iussit. Aristobulus Pompeio dono misit vitem auream, 200 talenta appendentem.

Ptolemaeus Euergetes secundus regnavit annos viginti novem. Ptolemaeus, qui a tumiditate corporis Physcon est nominatus, 17 s. Ptolemaeus Alexas annos 10. Ptolemaeus Soter secundus, secundi Euer-

υἱὸς τοῦ δευτέρου ἐδεργέτου, ἔτη κθ'. Κλεοπάτρα ἔτη η'. Πτολεμαῖος ὁ νέος Διόνυσος ἐβασίλευσεν ἔτη λ'. Κλεοπάτρα ἡ τοῦ νέου Διονύσου θυγάτηρ τελευτήσαντα διαδέχεται πατέρα, καὶ συμβασιλεύει αὐτῇ Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφός· τοῦτον διενεχθέντα πρὸς αὐτὴν ἀνελοῦσαι μὴν κατέσχε τὴν ἀρχήν, καὶ βασιλεύει 5 ἔτη κβ'. ὅτι ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν χρόνων δ' μόνον ἔτη τῆς βασιλείας αὐτῆς δεῖ ἀριθμεῖν.

Τῆς Ἀσίας πρῶτος βασιλεὺς Ἀντίγονος γενόμενος Ἀντιγον-
 D νίαν ἔκτισε τὴν πρὸς τῷ Ὀρόντη ποταμῷ. ταύτην Σέλευκος ἐπι-
 κτίσας ὁ Ἀντιόχου πατὴρ Ἀντιόχειαν ὠνόμασεν· ἡ δὲ ἐστὶν ἡ με- 10
 γάλη Ἀντιόχεια. οὗτος ὁ Σέλευκος καὶ Λαοδίκειαν ἔκτισε καὶ
 Σελεύκειαν, Ἀπάμειαν, Ἐδεσαν, Βέρροϊαν, Πέλλαν καὶ Βαβυ-
 λῶνα παρεστήσατο. καὶ ἐν ταῖς νέαις πόλεσι Ἰουδαίους συνήκισ-
 σεν Ἑλλῆσι.

Ἵτι ὁ διαφανῆς λεγόμενος Ἐρασιστρατος ἱατρὸς διέγνω Ἀν- 15
 τίχον τὸν Σελεύκου παῖδα δεινῶς νοσοῦντα διὰ τὸν πρὸς τὴν τοῦ
 πατρὸς γαμετὴν ἔρωτα, θυγατέρα Δημητρίου· ὅθεν Σέλευκος τῷ
 πάθει περιαλγίσας παραχωρεῖ τῷ παιδί Ἀντιόχῳ τῆς γαμετῆς.
 οὗτος Ἀντιόχος ὁ λεγόμενος σωτὴρ ἔσχεν ἐκ τῆς θυγατρὸς Δημη-
 P 167 τρίου, γαμετῆς δὲ Σελεύκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Στρατονίκης ἄρ- 20
 σενά υἱὸν τὸν ἐπικληθέντα Θεόν, ὃς καὶ ἐβασίλευσεν μετ' αὐτὸν
 Συρίας καὶ Ἀσίας ἔτη ιε'.

Ἐν τῷ ρεσπ' ἔτει τοῦ κόσμου Νικομήδης βασιλεὺς Βιθυν-
 νῶν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τὴν Νικομήδειαν ἔκτισε, πρῆμην καλουμέ-

getis filius, annos 29, Cleopatra 8, Ptolemaeus iunior Dionysius 30. Cleopatra huius filia patri successit, collega regni fratre Ptolemaeo, quem illa oborto dissidio necavit, annosque 22 regnum tenuit. sed in temporum supputatione quattuor tantum anni regni huius Cleopatrae numerandi sunt.

Asiae regno primus Antigonus potitus Antigoniam urbem ad Oron-tem fluvium condidit. hanc Seleucus Antiochi pater refecit ac Antiocheam nominavit. haec est Antiochea magna. idem Seleucus condidit etiam Laodiceam Seleuciam Apameam Edessam Berroeam Pellam et Babylonem recepit, inque novis urbibus Iudaeos cum Graecis habitare iussit.

Erasistratus medicus, cognomine Diaphanes, deprehendit Antiochum Seleuci filium graviter aegrotare, quod novercam deperiret, Demetrii filiam. et Seleucus filii morbum aegerrime ferens ei uxorem suam concessit. is Antiochus Seleuci filius ex patris sui coniuge Stratonica, filia Demetrii, filium genuit cognomento deum, qui post ipsum Syriae et Asiae regnum annos 15 tenuit.

Anno mundi 5281 Nicomedes Bithyniae rex Nicomediam urbem de suo nomine condidit, quae ante Astacus fuit dicta. Antiochus Epipha-

την Ἀσρακόν. Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανῆς βασιλεὺς Συρίας τὴν Ἱερουσαλήμ πορθήσας καὶ τὸν ναὸν βεβηλώσας Διὸς Ὀλυμπίου βδέλυγμα ἐν αὐτῷ ἀνεστήλωσε κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ προφητείας, ἦγουν τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως.

5 Ὅτι ρο' ἔτη ἐτελεσφόρον Ῥωμαίοις Ἰουδαῖοι ἀπὸ Σελεύκου.

Ἰούλιος Καῖσαρ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας Κλεο- Β
πάτρας ὑπὸ Ῥωμαίων ἀναρρηθεὶς ὑπατος, εἰς τὴν ἀνατολὴν σὺν πολλῇ ἀνελθὼν δυνάμει καὶ πολλοὺς τῶν αὐτόθι τροπωσόμενος
10 καὶ ὑποφόρους καταστήσας, ἰδίους τῶν τόπων καθίστησιν ἐπιμελητής. Ἀντίπατρον μὲν οὖν τὸν Ἀσκαλωνίτην Παλαιστίνης κατέστησε διοικητήν. υἱὸς δὲ ἦν Ἀντίπατρος Ἡρώδου τινός, τῶν ἐν νεωκόροις ἀριθμουμένων καὶ τῶν αὐτόθι τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεροδούλων. παῖδα δὲ ὄντα ποτὲ τὸν Ἀντίπατρον λησται ἀναρ-
15 πύσαντες Ἰουμαῖοι κατέχον, λύτρα ὑπὲρ αὐτοῦ κομιεῖσθαι ὑπέληφότες· τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ εἰς ἔσχατον πενίας ἐληλακότος ἔμεινε παρὰ τοῖς ἀρπάζουσιν δουλεύων καὶ τοῖς ἐκείνων ἔδειο τρεφόμενος.

Ἀναιρεθέντος δὲ τοῦ Ἀντίπατρον φαρμάκῳ βασκανίᾳ τῆς C
20 πολλῆς εὐδαιμονίας ὑπὸ Βαλλίχου τινός Ἰουδαίου, διαδέχονται οἱ παῖδες αὐτοῦ τὴν ἀρχήν, Ἡρώδης καὶ Φωσαίλος. καὶ ὁ μὲν τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν Ἱεροσολύμων ἐκληρώσατο γῆν, τὴν δὲ Ἰουδαίαν καὶ Γαλιλαίαν ὁ Ἡρώδης. γυνὸς δὲ ὡς Ὑρκανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεὺς τὸν τοῦ Δαβὶδ τάφρον ἀνοψίξας τρισχίλια ἔλαβε
25 τάλαντα, ἤνοιξε καὶ αὐτός, καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὔρε, κόσμον

nes rex Syriae, Hierosolymis captis ac populatis, templum profanavit, inque eo abominabile Iovis Olympii constituit simulacrum, quod Danieli vaticinio desolationis seu vastitatis abominabile signum dicitur.

Annos a Seleuco 170 Iudaei Romanorum fuerunt tributarii.

Iulius Caesar quarto anno regni Cleopatrae consul creatus cum magno exercitu in Orientem venit, multisque ibi victis et stipendiariis factis suos provinciarum constituit procuratores. ita Antipatrum Ascalonitam praefecit Palaestinae. fuit is filius cuiusdam Herodis, inter aedituos censi et eos qui ibi Apollinis fano inserviant. atque hunc puerum quondam Idumaei praedones rapuerant, spe pro ipsius missione mercedis accipiendae: sed quia pater erat pauperissimus, Antipater apud ipsos servus remansit, ipsorumque moribus institutus est.

Cum Balichus quidam Iudaeus Antipatrum veneno sustulisset, tantam ei felicitatem invidens, filii Antipatri hereditatem regni adierunt, Herodes atque Phaselus, ea lege ut hic Idumaeam et Hierosolymicam sortiretur territorium, ille Iudaeam et Galilaeam. et Herodes cognito Hyrcanum, qui ante ipsum regno fuerat functus, Davidi sepulcro aperto tria talentorum milia abstulisse, ipse quoque sepulcrum id ape-

δὲ χροΐσειον καὶ κειμήλια πολλὰ ἀνείλετο. πειραθέντος δὲ αὐτοῦ ἐνδοτέρῳ χωρεῖν, οὗ τὰ σώματα Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος ἐτέθησαν, πῦρ ἐξελθὼν δύο τῶν δορυφόρων κατέφθειρε.

D Γενόμενος δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον Ἰούλιος τῆς Κλεοπάτρας κρατῦνει τὴν ἀρχήν, τῶν ἐπιτιθεμένων ἀναστεύσας τὰς ἐπιβουλὰς. 5 καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ἕπαντα διοικησάμενος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην μοναρχήσας.

Ἵτι ὁ Ἰούλιος μὲν Κυντίλιος ἐλέγετο, μετωνομάσθη δὲ παρὰ Ἀντωνίου διὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτῷ Γάϊον Ἰούλιον. ὁ δὲ Σεξτίλιος ἀπὸ Αἰγυόστου Αὔγουστος, ὃ ἐστὶ σεβαστός. 10

Ἵτι κάρμινα παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται τὰ ἔπη καὶ καρμεντία ἢ μαντεία.

P 168 Ἵτι τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Ῥωμαῖοι καλάνδας καλοῦσι· νόνας δὲ καὶ εἰδοῦς ἐπὶ μὲν Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου Ἀπριλλίου τε καὶ Ἰουνίου καὶ Αὔγουστου καὶ Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου καὶ Νοεβρίου τὰς μὲν νόνας λέγουσι ἐ τοῦ μηνός, τὰς δὲ εἰδοῦς ἰγ' τοῦ μηνός, ἐπὶ δὲ Μαρτίου καὶ Μαΐου καὶ Ἰουλίου καὶ Δεκεμβρίου τὰς μὲν νόνας τὴν ζ' τοῦ μηνός, τὰς δὲ εἰδοῦς τὴν ιε' τοῦ μηνός. καλάνδας τοίνυν Ἰανουαρίου εὐρίσκων τὴν α' Ἰανουαρίου νομίσαις. ἔτι δὲ πρὸ τριῶν τὴν τρίτην καὶ πρὸ μιᾶς νονητῶν 20 Ἰανουαρίων τὴν δ', διὰ τὸ τὴν ε', ὡς ἔγραψεν, νόναν καλεῖσθαι. μετὰ δὲ τὴν ε' εἰποῖς ἂν πρὸ ἧ' εἰδῶν Ἰανουαρίων, ἤγουν τῆς ε'

19 καλάνδην P

ruit: sed nihil pecuniae, verum ornamenta aurea et reposita donaria multa repperit atque asportavit. cumque conatus esset interius penetrare, ubi Davidi et Solomonis corpora erant reposita, ignis erupit duosque satellitam interfecit.

Julius cum in Aegyptum venisset, insidiis evitatis quas ipsi adversarii tetenderant, Cleopatrae regnum in suam redegit potestatem, rebusque per Orientem constitutis Romam rediit, solus toti rei publicae imperaturus.

Julius mensis ante Quintilis dicebatur. Iulii nomen ei ab Antonio impositum est ideo quod isto mense C. Iulius natus fuerat. Sextilis ab Augusto Augustus est denominatus.

Carmentae fatidicae mulieri nomen obtigit a vaticiniis, quae carmina Romanis dicuntur.

Primam mensis diem Romani Kalendas appellant, Nonas quintam mensis diem, et Idus decimam tertiam. nisi quod Martii Maii Iulii et Decembris Nonas septima, Idus decima quinta die constituunt. itaque ubi Kalendas Ianuarias leges, primam Ianuarii diem intellige. tertia vocatur a. d. tertium, et quarta pridie Nonas Ianuarii, quia, ut dixi, quinta est Nonis Ianuarii. sextam appellabis a. d. 8 Idus Ianuarii.

τούτου, καὶ πρὸ ἐπτά πάλιν τῆ ζ', καὶ ἕξῃς ὁμοίως, διὰ τὸ τὴν γ' Β' Ἰανουαρίου εἰδοῦς Ἰανουαρίου λέγεσθαι. τὴν δὲ ιδ' τούτου εἰποὶς ἂν πρὸ ιδ' καλυπνῶν Φεβρουαρίου, τὴν δὲ ιε' πρὸ ιη', καὶ ἕξῃς κατὰ τὸν τρόπον, μέχρι τῆς πρώτης Φεβρουαρίου· εἶτα 5 ἕρεις καλάνδας Φεβρουαρίου. εἶτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μηνῶν ὁμοίως.

Ἔτι ὅτι Ῥωμαῖοι κίβους τὴν τροφήν ἐκάλουν· ἕξ οὗ καὶ Ἰανὸν Κιβούλλιον διὰ τὸ εὐωχιαστικὸν καὶ Ἰανὸν Κυρίνον ὡσανεὶ πρόμαχον, καὶ Κορσαῖον ἀντὶ τοῦ ὄδατον καὶ πατρικίον ἀντόχθονα. 10 Δίων δ' Ῥωμαῖος ἀρχαῖόν τινα ἤρωα Ἰανὸν λέγει, διὰ τὴν τοῦ Κρόνου ξένισιν λαβόντα τὴν γνώσιν τῶν μελλόντων καὶ τῶν προῦπαρχόντων, καὶ διὰ τοῦτο διπρόσωπον ὑπὸ Ῥωμαίων πλάττεσθαι· C ἕξ οὗ τὸν τε μήνα κληθῆναι Ἰανουάριον, καὶ τὴν τοῦ ἔτους ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς γίνεσθαι.

15 Φέβρουαν θείαν τινα καθαρτικὴν τῶν πραγμάτων οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἀνύσιος δὲ ἐν τῷ περὶ μηνῶν φεβρουῶν τὸν καταχθόνιον τῆ Θούσκων φωνῆ λέγει. ὁ δὲ Λαβίων ἀπὸ τοῦ πένθους λέγει κληθῆναι τὸν Φεβρουάριον· φέβρους γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ πένθος προσαγορεύεται. κατ' αὐτὸν δὲ τοὺς κατοικο- 20 μένους ἐτίμων, καὶ φεβρουᾶραι τὸ καθᾶραι.

Ἔτι ὅτι τὸν Μάρτεμ οἱ Ῥωμαῖοι μάρτεμ ἐκάλουν οἰονεὶ θύνατον, ἢ κινητὴν τῶν τεχνῶν, ἢ τὸν παρ' ἀρρένων καὶ μόνων τιμώμενον, ἢ ἐκ τοῦ μάρασθαι, κατὰ Φιλόξενον. καλεῖται δὲ Αἰ- D γυπτιαστὶ Ἐρτωσί· τοῦτο δὲ σημαίνει παντὸς γένους ζῳογονίαν

septimam a. d. 7, octavam a. d. 6, et cetera. quia decima tertia dies Idus vocatur. decimam quartam scribes a. d. 19 Kalendas Februarias, decimam quintam a. d. 17 Kalendas Februarias; itaque progredieris usque ad primam Februarii diem, quae nominatur Kalendae Februarii. eodemque modo de reliquis mensibus iudicabis.

A cibo Ianus Romanis Cibullius est dictus, quia convivia iuvat. est et Ianus Quirinus dictus veluti propugnator, et Consaeus quasi itinerarius, et Patricius ut indigena. Dio Romanus antiquum quendam heroem nomine Ianum ait, eo quod Saturno hospitium praebuisset, praeteritum ac futurorum notitia fuisse praeditum. ideo eum a Romanis bifrontem pingi. mensem ab eo Ianuarium dictum, eumque anni principium esse.

Februam deam quandam piacularem Romani crediderunt esse. Anysius libro de mensibus Etrusca lingua februm appellari ait eum qui est apud inferos. Labeo Februarium a dolore dictum autumat, quia februs Romanis dolor dicatur. eo mense defunctos honorabant. februario porro est purgare.

Marti nomen Romani imposuerunt a morte, aut quod artium sit motor, aut quod a solis maribus colatur. aut a μάρασθαι, pugnando, secundum Philoxenum. lingua Aegyptia vocatur Ἐρτωσί, quod vocabu-

καὶ πάσης οὐσίας καὶ ὕλης, κατὰ φύσιν καὶ δύναμιν διατακτικὴν ζωογονικὴν.

Ἵτι κέρδος ἢ ἐπικαιρος δόσις λέγεται, μιλιαρίσιον δὲ ἀπὸ τῆς μιλιτίας ἤγουν στρατείας· ὃ γὰρ Σκιπίων δι' ἔνδειαν χρυσίου τοῖς στρατιώταις τὰ μιλιαρίσιον κατασκευάσας ἐπιδέδωκεν, 5 Ἄννιβου τοῖς πράγμασιν ἐπικειμένον.

Ἵτι δηλότορος τοὺς διαβόλους καὶ συκοφάντας καλοῦσι Ῥωμαῖοι.

Ἵτι σπαθῆριος ὁ σωματοφύλαξ ἐστίν, ὄρατιων ἢ προσφώνησις, καὶ φυνρικήσιοι οἱ τῶν ὄπλων δημιουργοί. 10

P 169 Ἵτι Ῥωμαῖοι τὰς σώφρονους γυναῖκας ματρῶνας ἐκάλουν, οἱ δὲ Ἕλληνες οἰκοδεσποῖνας. αἱ τοσοῦτον τῆς αἰδοῦς ἐφρόντιζον ὡς μηδὲ ταῖς πολλαῖς τῶν γυναικῶν ὁμιλεῖν, ἀλλὰ τόπους τινὰς ἡσυχίους ἐν τοῖς βαλανείοις ἔξω τοῦ πλήθους ἑαυταῖς ἀφορίζεν, οὓς ἔτι καὶ νῦν ματρωνίγια καλοῦσιν. 15

Ἵτι σώφρονες Ἕλλήνων οὗτοι, Βελλεροφόντης Σθενεβοίας καὶ Τεῖλης Ἀλφεισιβοίας καὶ Πηλεὺς Ἀστυδαμείας καὶ Ἰππόλυτος Φαίδρας.

Ἵτι ἢ ἀὐὰ παρὰ Χαλδαίοις ἐρμηνεύεται φῶς νοητὸν τῇ Φοινίκων γλώσσει· καὶ Σαβαὼθ δὲ ὃ ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ πόλους, τουτί-20 στιν ὁ δημιουργὸς Θεός.

Ἵτι νέα ἢ πρώτη τοῦ μηνὸς παρὰ Ἀττικοῖς, ἔννη δὲ ἡ τελευταία. καλάνδη ἢ νεομηνία, ἀπὸ τοῦ καλεῖν ἐν αὐτῇ τὸν ἱερέα

lum omnis generis procreationem vitalem designat, vimque omnis naturae et materiae permutatricem ac vivificam.

Kerdos, Latine lucrum, id quod datur ad tempus, dicitur. miliarisia autem a militia: Scipio enim auro destitutus, et urgente Annibale, militibus ea paravit atque distribuit.

Delatores quos Romani vocant, ii Graecis sunt diaboli et sycophantae.

Spatharius Romanis est corporis custos. oratio compellatio. fabricenses armorum opifices.

Romani pudicas mulieres matronas appellant, Graeci dominas familias. eae tantopere verecundiae studebant ut ne conversarentur quidem cum vulgaribus mulieribus, sed in balneis extra multitudinem sibi quieta quaedam deligerent loca, quae etiamnum Matronalia dicuntur.

De Graecis casti fuerunt Bellerophonés, qui Stheneboea, Tenes, qui Alpheisiboea, Peleus, qui Astydamea, et Hippolytus, qui Phaedra abstinuit.

Αο apud Chaldaeos interpretatum est lumen, quod mente percipitur, lingua Phoenicum: Sabaoth autem is qui est supra septem caelos, nimirum opifex.

Απὸ Ἀττικοῦ prima mensis dies Nea, id est nova, appellatur, et ultima Ente, quasi tacita. novilunium Kalendae usurpatur, a calando

τὸν δῆμον καὶ κηρύττειν τὴν ἡμέραν τῆς νόνης, ἕξ ἧς ἐδηλοῦτο **B**
 ἢ μεσομηνία, ἣν αὐτοὶ πατριῶς εἰδοῦς προσαγορεύουσιν. ἰστέον
 ὅτι Μάρτιος καὶ Μάϊος καὶ Ἰούλιος καὶ Ὀκτώβριος ἐβδομιαίας
 ἔχουσι τὰς νόνας καὶ πεντεκαιδεκαταίας τὰς εἰδοῦς, οἱ δὲ λοιποὶ
 5 πεμπταίας τὰς νόνας, καὶ τρισκαιδεκαταίας τὰς εἰδοῦς.

Φουρτόνα παρὰ Ῥωμαίοις ἢ εὐδαιμονία.

Ὅτι ἡ δεκάς δεχὺς προσαγορεύεται ὡς δεκτικὴ τοῦ ἀπείρου.
 ἢ αὐτὴ καὶ κλαδοῦχος, διότι ἕξ αὐτῆς οἱ ἀριθμοὶ πάντες ὡς κλάδοι
 τινὲς φύονται.

10 Σπόρτα παρὰ τοῖς αὐτοῖς ἢ σπυρίς, ἢ καὶ φύσκος καλεῖται·
 κἂν διαφέρωσι τῷ φύσκον μὲν καλεῖσθαι τὴν ῥαβδωτὴν πλεκτά-
 νην, σπόρταν δὲ τὴν φλοιώδη. ἔστι δὲ καὶ ἕτερα κατασκευὴ **C**
 σπυρίδος, ἀντὶ πῖλον τῇ κεφαλῇ τιθιμένη· καλεῖται δὲ παρ' Ἰτα-
 λοῖς κάμελα, ἕξ οὗ καὶ καμελαύκια.

15 Μαιπάριον τοῖς Ῥωμαίοις ἔδουξε καλεῖν ἕξ αἰτίας τοιαύτης.
 ἕθος ἦν τοῖς ὑπάτοις ἐπὶ τῶν θεάτρων εὐωχεῖσθαι. μετὰ δὲ τὸ
 παύσασθαι τῆς εὐωχίας τὸ ἐν χεροῖν ἐκμαγεῖον, ὃ καὶ μύππυ
 πατριῶς καλοῦσιν, ἕξ οὗ καὶ μανδύλια, ἔρριπτον· ὅπερ ὑποδε-
 χόμενος ὁ λεγόμενος μαιπάριος τὸν ἀγῶνα παρεσκεύασεν. οὐ
 20 πλέον δὲ τῶν ἐπτὰ κύκλων, οὓς σπάτια οἰονεὶ στάδια καὶ μίσους
 ἀντὶ τοῦ ἄθλους, περὶ τὴν πυραμίδα, ἣν νῦν ὄβελόν καλοῦσι,
 διεπληκτίζοντο οἱ ἀγνωστὰ διὰ τὸ τοσοῦτους εἶναι τοὺς τῶν πλυ-

12 ἰσπόρτι P, et supra ἰσπόρτα

seu vocando, Graeca origine: tunc enim pontifex convocato populo No-
 narum diem patefecit, quae mensis medium indicat; quod ipsi patria
 lingua Idus nominant. observandum est Martium Maium Iulium et
 Octobrem suas Nonas septima, Idus 15 die habere: ceteri has decimo
 tertio, illas quinto habent.

Fortuna Romanis est quae Graecis εὐδαιμονία.

Denarius apud Graecos dechas a recipiendo dicitur, quod capax sit
 infiniti. eadem daduchos dicitur quasi ramos in se recipiens, quod ex
 ea omnes numeri tanquam rami pullulant.

Sporta corbis et fiscella apud Romanos fere idem significant, diffe-
 runt tamen: fiscella quippe dicitur quae est ex virgis contexta, sporta,
 quae ex subere. est et aliud genus sportae quae pilei loco capiti impo-
 nitur, Italis camela dicta; unde et Camelaucia.

Mappulae nomen Romanis tali de causa usurpatur. mos erat ut
 consules in theatro epularentur, ac postquam saturati convivio erant,
 mantile quod manibus tenebant, quod et mappa dicitur, proicerent,
 idque is qui ab ea re mapparius dicitur, arripiens certamen adornabat.
 qui autem curribus certabant, non amplius septem gyris seu spatiis
 (seu missos, id est praemia, vocare velis) circa metam sive obelum

D νήτων πόλους, οὓς Χαλδαῖοι στερεώματα καλοῦσιν, ἄνευ τοῦ σεληνιακοῦ διὰ τὸ μέχρις αὐτῆς διήκειν τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον κατὰ τὸ λόγιον.

Ὅτι βιζιλατίωνες οἱ Ῥωμαίων ἱππεῖς, καὶ βιζίλα παραπετάσματα ἐκ πορφύρας καὶ χρυσοῦ εἰς τετράγωνον σχῆμα πεποιημένα· ταῦτα ἑξαριτώντες ἐπὶ μακρῶν δοράτων, κύκλω παραπορευόμενοι τῶν βασιλέων κατασκέπτουσιν αὐτούς. εἰεν δ' ἂν τὰ λεγόμενα φλάμουλα.

Ἡ παρ' Ἑλλήσιν ὀπή πλίνθος λατέροкулον παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται. ἦν δὲ πλίνθος δημοσία, ἐφ' οὗ τὰ τε τῶν βουλευτῶν **10** καὶ τὰ τῶν στρατευμάτων ὀνόματα ἀπεγράφετο, καὶ ἐγράφετο ἐπὶ τέλους εἰς τετράγωνον σχῆμα τύπος τις καὶ γραμμὴ πλίνθος. **P 170** τίτλον καὶ αὐτὴν τινες ὀνομάζουσιν, οὐκ εἰδότες ὡς τίτλος κυρίου ἢ προσγραφὴ τῶν ἀξιωματίων λέγεται, οὐ μὴν ἡ τετράγωνος γραμμή. **15**

Λέγεται παρὰ Ῥωμαίοις ματρίκιον τὸ πλατὺ ξύλον καὶ παχύ· οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ξύλοις καὶ φλοιοῖς καὶ φιλυρήνοις πίναξι προσγράφοις ἐκέχρητο. ἔστι δὲ καὶ σπιγὶς φιλυρήνη, ἐφ' ἧς τὰ ῥήματα τῆς ἐλευθερίας εἴωθε γράφεσθαι. τιλίη δὲ παρὰ τοῖς αὐτοῖς ἢ φιλύρα τὸ ξύλον· ὅθεν κῶδιξ τὸ βιβλίον. κῶδιξ δὲ **20** κυρίως ὁ φιτρὸς παρ' αὐτοῖς καλεῖται, καὶ λίβερ τὸ βιβλίον. λίβερ δὲ ὁ φλοιός ἐστι κυρίως· ταῦτα καὶ ματρίκιον. καὶ ματρίκαριους τοὺς ξυλουργοὺς καλοῦσι.

B Τρισώμιτον τὸν Γηρύνην φασὶν οὐχ ὅτι τοσοῦτοις ἐχρή-

conficiebant, quia totidem sunt planetarum orbes, quos Chaldaei firmamenta nominant, extra lunae orbem, ad quem usque repurgamenta elementarium rerum pertingunt, iuxta oraculum.

Romani equites appellantur Bexillationes. et vexilla vela sunt quadrangula forma, ex auro et purpura contexta. ea longis contis suspensa circa regem gestant, eumque ita tegunt. sunt autem forte ea quae et flammula dicuntur.

Plinthon Graeci vocant laterem coctum. erat autem plinthus quaedam publica, in qua senatorum ac legionum nomina inscribentur quadrata figura. in muro plinthus erat. quidam titulum appellant, cum titulus non sit quadrangula figura, sed dignitatum praescriptio.

A Romanis crassum et latum lignum matrix dicitur. antiqui enim in ligno, corticibus ac e libro tiliacae confectis tabulis scribebant. est et tabula tiliacea, in quam verba libertatis solebant inscribi: Graece tilia est phillyra. liber et codex idem habentur: proprie autem codex truncum significat, liber corticem. eadem matricula nuncupatur; et matricarii, qui ligna conficiunt.

Geryonem tricorporum perhibent fuisse, non quod tribus fuerit

σατο σώμασιν, ἀλλ' ὅτι τρεῖς νῆσοι ἐν τῷ ὠκεανῷ κείμεναι συνε-
μάχουν αὐτῷ.

Ἔστι Ῥωμαῖοι τὰ δίδυγα ἄρματα βίγας ἐκάλουν, ἐξ ἧν καὶ
βιγάριοι. Αὐτίλους τοὺς ἐπιχωριάζοντας, Γραικοὺς δὲ τοὺς ἐλ-
5 ληνίζοντας καλοῦσιν. δεκανοὺς τοὺς ῥαβδούχους.

Ἔστι τὰ λεγόμενα ἐπτὰ θεάματα ἐστὶ ταῦτα·

κενὸν φρύγμα τῶν πάλαι πυραμίδες,
Αἴγυπτος ὡσπερ εἶχε κόμπον ἢ πλάνος,
καὶ πύργος ἄστροις ἐξισοῦμενος Φάρου.

10 μέγας κολοσσὸς ὁ θρυλούμενος Ῥόδου,
καὶ τύμβος ἐξάκουστος ὁ τοῦ Μανσώλου,
καὶ Κυζικίου φέριστος ἀρραγῆς δόμος.
τῆς Ἀρτεμίδος τῆς Ἐφεσίου δόμος,
τὸν ὄνπερ ἐξήγειρεν Ἀρτεμισία

15 ἢ Μανσώλου τύλαινα σύζυγος πάλαι.
καὶ τὸ θέατρον Λυκίας τῆς τῶν Μύρων,
ὅπερ κατεσπάρυξεν Ἰσμαῆλ γόνος.

καὶ Ῥουφίφον ἄλλος ἐν τῷ Περγάμῳ,
οὐπερ τὸ κάλλος πῦσαν ἔδραμε χθόνα.

20 Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ ἐβασίλευσεν ἔτη δ' μῆνας ζ'. Καῖσαρ D
δὲ ἐπεκλήθη, ὃ λέγεται ἀνατομή, ὅτι θανούσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ
ἐν τῷ ἐννῶτῳ μηνὶ ταύτην ἀνατεμόντες ἐξήγαγον αὐτόν. οὗτος

praeditus corporibus, sed quia tres in Oceano insulae suppetias ipsi
ferebant.

Bigae Romanis appellantur currus biingi: inde bigarii dicti. iidem
Latinos suos incolas, Hellenes Graecos nominant; et decanos, quos
alias lictores.

Septem spectacula haec sunt:

priscorum inanis pyramides superbia,
iactavit Aegyptus quibus se callida.
Phariaeque turris astra tangens summitas.
magnus colossus ille, celebris in Rhodo,
tumulusque Mausoli exauditus omnibus,
et Cyzici domus ruinae nescia,
aedes Dianae nobilisque apud Ephesum,
cuius perhibetur auctor Artemisia:
Mausolus olim coniugem hanc miseram habuit.
Lyciae theatrum in urbe conditum Myris,
quod Ismaeli stirps adaequavit solo.
Rufiniusque dictus lucus Pergami,
cuius per orbem pulchritudo cognita est.

Caius Julius Caesar regnavit annos quattuor menses septem. Caesar
autem ab eo dictus est quod caeso matris utero natus esset. dictus est

καὶ δικτάτωρ ἐκλήθη, ὃ ἐστὶ μονάρχης· δικτάτωρ δέ ἐστιν ἀρχὴ ἀνυπεύθυνος. τούτῳ ἐτέχθη ἵππος ἀντὶ ὀπλῆς χηλὰς ἔχων καὶ μηδένα ἕτερον ἀναβάτην δεχόμενος ἢ αὐτόν, ὡς Βουκέφαλος τὸν Ἀλέξανδρον. οὗτος νέος ὢν ἔδοξεν ἐν τοῖς ὑπνοῖς συνοουσιάζειν τῇ ἰδίᾳ μητρὶ. 5

Ἐπιπέδῳ Ἰούλιος, ὡς φησὶ Πλούταρχος, μεγίστοις P 171 ἀγῶσι Γερμανοὺς καὶ Γάλλους καὶ Βρεττανοὺς χειρωσάμενος, ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις πεντακοσίας πόλεις οἰκουμένης κατεστήσατο.

Ἐπιπέδῳ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ ἐν τῇ νυκτὶ μεθ' ἣν ἐσφάγη, ἔδοξεν 10 ὄραν τὴν οἰκίαν Καίσαρος συμπεπτωκένας, καὶ αὐτὸν κατατετραμμένον καὶ αἵματι περιρροούμενον ἐμπεσεῖν τοῖς κόλποις αὐτῆς. τούτῳ μέλλοντι τὴν αὔλιον ἐξελεθεῖν θύραν ἀπεροχόμενος ἐπὶ τὸ βουλευτήριον εἰκὼν αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἐφεσιῶσα τῷ προθύρῳ αὐτομάτως κατέπεσε. καὶ πρὸς τούτοις χάριτην αὐτῷ τις ἐπιδέ- 15 ὄκε πᾶσαν τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ἔχοντα. καὶ νομίσεις ἄλλο τι εἶναι οὐκ ἐνέτυχεν, ἀλλὰ δεδωκὼς ἐτέρῳ φυλάττειν ἐσφάγη ὑπὸ Βρούτου καὶ Κασίου ἐν τῷ βουλευτη- B ρίῳ, χρόνων ὑπάρχων νε'. κληρονόμον δὲ καὶ θετὸν υἱὸν κατέλειπεν Ὀκτάβιον τὸν υἱὸν Ἰουλίας τῆς Ἰδίας ἀδελφῆς, ἔτος 20 ἄγοντα ιε'.

Ὀκτάβιος Ἀύγουστος Καῖσαρ, ὃ ἀνεμίδος Ἰουλίας, ἐβασίλευσεν ἔτη νε'. ἀφ' οὗ Ἀύγουστοι οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς καὶ ὃ μὴν Ἀύγουστος ἐκλήθη, ὃ ἐστὶ σεβαστός, Σεξτίλιος πρὶν ὄνομα-

etiam dictator, quasi penes quem unum omnis esset potestas: est autem dictatura magistratus nullius legibus subiectus. Caesari natus fuit equus ungulas habens fissas, nullumque alium sessorem admittens, sicuti Buccephalus solum recepit Alexandrum. is adhuc iuvenis per quietem imaginatus est se cum matre sua coire.

Idem, ut Plutarchus scribit, maximis praeliis Germanos Gallos et Britannos domuit, urbesque hominibus frequentes quingentas Romanis stipendiarias redegit.

Ea nocte quae caedem ipsius praecessit, uxor per insomnium vidit domum mariti sui Caesaris corruere, ipsumque multis confectum vulneribus ac cruentum in suum collabi gremium. et cum ipse in curiam iturus ianua atrii exiret, imago eius quae in vestibulo stabat sponte sua decidit. praeterea chartam ei quidam exhibuit, in qua omnes quae ei parabantur erant indicatae insidiae; quam ille de alia re existimans esse non legit, sed alii servandam dedit. ipse in curia est a Bruto et Cassio occisus, annos natus 56. adoptavit et heredem constituit Octavium, filium Iuliae sororis suae, annum agentem 16.

Octavius Augustus Caesar, sorore Iulia natus, annos regnavit 56. ab hoc Romanorum reges et mensis Sextilis Augusti nomen habent.

ζόμενος. ἐν τῇ νυκτὶ δὲ ἦ ἐγεννήθη, εἶδεν αὐτοῦ ὁ πατὴρ καθ' ὕπνου ἐκ τῶν κόλπων τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ εἶδεν ὡς τὰ σπλάγγνα αὐτῆς ἐξυρπαγέντα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνεφέρετο. καὶ ὅτι Νιγίδιος βουλευτὴς ἀστρολόγος 5 βραδὺ προελθόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἠρώτησε τὴν αἰτίαν, ὃ δὲ ἔφη υἱὸν αὐτῷ τετέχθαι, κἀκείνος ἀνεβόησεν “ὦ τί ἐποίησας; C δεσπότην ἡμῖν ἐγέννησας.” ὅτι τρεφομένου αὐτοῦ ἐν ἄργῳ καταπτὰς αἰτὸς τὸν ἄρτον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀφείλετο, καὶ ἐπανελθὼν πάλιν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦτον κατέθετο. ὅτι ἐν παι- 10 σὶν αὐτοῦ τελοῦντος Κικέρων αὐτὸν [ὁ Ὀκτάβιος] ἐν ὀνείροις ἐθεάσατο χρυσῇ ἀλύσει δεδεμένον καὶ μύστιγα κρατοῦντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ χυλασθῆναι εἰς τὸ Καπιτώλιον. ὅτι ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ κεραινοῦς εἰς τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἔμπροσθεν τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἠφάνισεν, ὡς τοὺς μάντιες εἰπεῖν ὅτι τεθνήξεται. 15 συγκαλέσας δὲ τοὺς βουλευτὰς εἶπε “πηλίνην παραλαβὼν τὴν Ῥώμην λιθίνην ὑμῖν αὐτὴν καταλλοίπα” διὰ τὸ περιὸν τῆς δυνάμειως. ἐν τῷ Σεξτίλιῳ δὲ μηνὶ γενόμενος ὕπατος καὶ πολλὰς νίκας D νικήσας, ἐν τούτῳ καὶ τελευτᾷ· διὸ καὶ Σεξτίλιος αὐτὸς πάλιν ἐλέγετο διὰ τὸ τὸν Σεξτίλιον μῆνα ἐπονομασθῆναι Αὔγουστον. 20 ἡγαπᾶτο δὲ ἐπ' αὐτοῦ Μαικήνας ἀνὴρ σοφός, ὃς καὶ πρῶτος τὰ σημεῖα ἐφεῦρεν. ὃς ποτε δικάζοντος τοῦ Καίσαρος καὶ πολλῶν θάνατον καταψηφισαμένου, μὴ δυνάμενος διὰ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ . . . αὐτοῦ, ἔγραψεν “ἀνάστα δῆμιε,” καὶ σημηνάμενος

7 στρεφομένου P

qua nocte natus est, pater insomnia opinatus est ex sinu uxoris suae solem oriri, mater autem imaginata est viscera sua sibi extracta in caelum ferri. Nigidius senator astrologus patrem eius interrogavit cur tam tarde domo prodisset, cumque is responderet filium sibi natum esse, exclamavit Nigidius “o quid egisti? dominum nobis genuisti.” cum rure ageret Octavius, aquila devolans panem ei de manibus rapuit, ac reversa eum rursus in manus deposuit. cum adhuc puer esset, Cicero per insomnia vidit eum flagellum tenentem e caelo aurea catena in Capitolium demitti. sub exitum eius fulmine tacta est ipsius imago et prima nominis litera abolita: inde arioli pronuntiarunt non multo post moriturum. convocato senatu dixit se Romam ex luto conditam accepisse, ceterum eam ipsis lapideam relinquere, potentiae magnitudinem innuens. Sextili mense consul creatus, diversis annis eodem mense multas victorias obtinuit, eodemque mortuus est; itaque ei mensi est nomen Augusti impositum. carus ei fuit Maecenas, vir sapiens; qui et primus rationem per notas scribendi repperit. is, cum quodam die Caesar ius diceret multosque capite damnaret, neque ipse ad eum prae turba hominum accedere posset, in scheda scripsit “surge carnifex,”

ἔρραφεν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ· ὅπερ ἀναγνοὺς ὁ Καῖσαρ ἀνίστη, κελεύσας ἀργῆσαι τὰ χρυθέντα πύρ' αὐτοῦ. ὅτι πάνυ ἦν τῶν
P 172 φίλων θεραπευτικός. τινὸς γὰρ τῶν συστρατευομένων αὐτῷ δεη-
 θέντος τῆς εἰς τὸ βουλευτήριον αὐτοῦ παρουσίας, εἰπεῖν αὐτὸν μὲν
 ἀσχολεῖσθαι, ἐπιτρέψαι δέ τινα τῶν φίλων πυραγενέσθαι καὶ τὴν **5**
 χρεῖαν πληρῶσαι. ὃς ὀργισθεὶς ἔφη “ἐγὼ ὁσάκις τῆς ἐμῆς ἐπι-
 κουρίας ἰδεθήθης, οὐκ ἄλλον ἀντ' ἐμοῦ ἔπεμψα.” καὶ ἐρυθριά-
 σαι ὁ Καῖσαρ καὶ συναπῆλθε καὶ συνέπραξεν.

Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Ἀγούστου Καίσαρος εἰσῆλθε πλοῖον
 ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν πόρταν Ῥώμης, ἐπιφερόμενον σίτου **10**
 μοδίων χιλιάδας ὕ', ἐπιβάτας ας', ναύτας σ', πέπερι, ὀθόνας,
B χάριτην, ἕλεια, καὶ τὸν μέγαν ὀβελίσκον μετὰ τοῦ βασιλέως,
 αὐτὸν τε ἐστῶτα ἐν τῷ μεγάλῳ ἵππικῷ, ἔχοντι ἕψος πόδους πῖ
 ἡμισυν.

Ἐίχε δὲ καὶ Ἀθηνόδωρον τὸν Ἀλεξανδρέυ σοφώτατον πάνυ. **15**
 ἦν δὲ Καῖσαρ μανιώδης αἰεὶ περὶ τὰς τῶν ἀλλοτρίων γυναικας,
 ὡς καὶ αὐτοὺς ἐξυπηρετεῖν τῷ μιάσματι. ἦν γὰρ ἤρκετό τις
 τῶν βουλευτῶν πρὸς αὐτὸν ὠραίαν ἔχων γυναῖκα, ἐπέμπε πρὸς
 τοῦτον τὸν οἰκεῖον δακτύλιον, καὶ ἤξιον ἐμβαλεῖν τὴν γαιμετὴν ἐν
 καυσιπέτῳ φορεῖω καὶ καυσισημάνουσθαι, καὶ αὐθις τὸν δακτύλιον **20**
 ἀντιπέμψασθαι· καὶ οὕτω δεχόμενος τὴν γυναῖκα ἐν τῷ φορεῖῳ
 ἀσελαίνων ἐσφράγιζε καὶ ἀντιπέστρεφεν. ὅπερ γέγονέ τινα, ὃς

10 εἰς τὸν πόρτον Meursins

19 ἐμβαλεῖν P

eamque signatam in gremium eius coniecit. ea lecta Caesar surrexit, iussitque sententiarum latorum a se executionem differri. erat autem in amicos admodum officiosus. cum quidam cuius militiae erat Caesar usus opera, ab eo peteret ut sui in quadam re iuvandi gratia in curiam veniret, Caesarque se occupatum esse, sed misso amico eius necessitati subservitutum responderet, succensens alter “ego” inquit, “quoties tu auxilium meum requirebas, non alium meo loco misi.” ita Caesar verecundia motus una abiit, eique in causa sua agenda adfuit.

Augusto imperante navis Alexandrina in portum Romae est advecta, quadringenta modiorum frumenti milia adferens, classarios 1200, nau-
 tas 200, tum piper, lintea, chartas, vitra, magnumque obeliscum et
 imperatorem collocatum in magno circo, altum pedes 87 s.

Habuit etiam Athenodorum Alexandrinum, sapientissimum virum. insano alienarum uxorum amori indulgebat Caesar; adeoque ipsi flagitio eius mariti inserviebant. cum enim aliquis senatorum ad eum veniret, cui uxor esset formosa, ad hunc Caesar misit suum anulum, postula-
 vitque ut uxorem in lectica ad se mitteret aperta obsignataque et una
 anulum remitteret; itaque mulierem in lectica accipiens, expleta libi-
 dine eam obsignatam marito remittebat. petierat aliquando id ipsum a

μὴ τολμήσας ἀντιπεῖν ἀπωδύρετο τὸ δυστύχημα. οἷς ἐπιστάς C
 Ἀθηνόδωρος κλαίοισι, καὶ τὴν αἰτίαν μαθὼν, ἑαυτὸν ἤτησεν
 ἱμβυλεῖν τῷ φορεῖῳ καὶ κατασημηναμένους ἀποστεῖλαι, γυμνὸν
 ξίφος ἐπιγερόμενον. οὗ ἀπαχθέντος ἐδόκει Καῖσαρ τὴν γυναικὰ
 5 εἶναι τοῦ συγκλητικῆς, καὶ ἀνοξάντος τὰς θύρας ἐξέθρε ξιφίρης
 Ἀθηνόδωρος καὶ πάνυ κατέπτηξε τῷ ἀδρόν τὸν Καῖσαρα. καὶ
 δεδιότα αὐτὸν ἀνεκτίησεν, καὶ τοῖς μεγίστοις κατέδωκεν ὄρκους
 μηδέποτε τοῦτο πρᾶξαι. ὃν τοσοῦτον ἀπέδεδυτο ὡς τὴν σύγκλη-
 10 δὲ καὶ τοῦτο, ὡς κακὸν βίον ἐσχηκὼς ὑπὸ Ἀθηνόδωρον ἐπαρω-
 θώθη. γηρώσας δὲ ὁ Ἀθηνόδωρος ἤτησεν ἀπελθεῖν εἰς τὴν πα- D
 τριδα· ἔλεγε γὰρ ὡς τέλειος εἴη ὁ Καῖσαρ κατὰ πῦσαν φιλοσοφίαν
 καὶ πρᾶξιν. ὁ δὲ μόλις ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἀναχώρησιν. ὡς δὲ
 μέλλων ἀπαίρειν ἠσπάζετο αὐτόν, καὶ ἐπικύψας εἰς τὸ οὖς παρε-
 15 κάλει ἴν' ὁσάκις θροισθῆ, μὴ πρότερον κελύσῃ τὸ πρακτέον,
 πρὶν ἂν καθ' ἑαυτὸν ἀριθμήσῃ τὰ κδ' στοιχεῖα· ἥδει γὰρ αὐτοῦ
 τὸ ὀξύθυμον καὶ εὐμετέβλητον. ὁ δὲ Καῖσαρ αἰσθόμενος ἔφη
 "ἔγχε, ὑπέμνησάς με ὡς ἀτελής εἰμι καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας
 20 δεόμενος. διὰ τοῦτο οὐδ' συγχωρήσω σοι τῆς ἐνεγκαμένης τῆς
 ἐπιβῆναι."

Τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτι αἱ ἴνδικτοι ἐπενοήθησαν καὶ τὸ P 173
 βλοῖζτον, καὶ νόμους ἐξέθετο πολιτικούς. καὶ Βιργίλιος παρὰ
 Ῥωμαίοις ἐγνωρίζετο ποιητής. ἐπὶ τούτου καὶ Ἰούδαν τὸν Γαλι-

quodam Caesar; qui cum recusare non auderet, suam calamitatem de-
 plorabat. Athenodorus cum in plorantes incidisset, causa cognita, se
 cum stricto gladio in lecticam abdi itaque obsignata ea ad Caesarem
 mitti iussit. Caesar cum senatoris uxorem sibi allatam putans ianuam
 lecticae aperuisset, exsiluit gladium strictum tenens Athenodorus, subito-
 que visus admodum perterruit Caesarem, metuentemque sibi confirma-
 vit rursum, iuramentoque adegit promittere nihil se in posterum tale
 acturum. id adeo gratum Caesari fuit, ut convocato senatu Athenodo-
 rum multis verbis laudaverit; addideritque se, cum turpem ageret vi-
 tam, ab eo fuisse correctum. iam gravis aetate Athenodorus in patriam
 redeundi veniam petit, quod iam perfectam rerum cognitionem et agendi
 rationem Caesar esset consecutus. cum aegre veniam impetrasset, ul-
 timo digressu valedicens Caesari in aurem insurravit, hortans ut quo-
 ties ira commoveretur, non ante agi quicquam mandaret quam apud sese
 24 vocabulorum elementa enumerasset: norat enim animum Caesaris
 subita ira exardescere, et facile mutari. tum Caesar "bene" inquit
 "habet commonuisti me quod nondum sim perfectus. itaque nondum
 patiar te in patriam redire."

Anno Augusti 2 indictiones institutae sunt et bisextus, legesque ab
 eo civiles propositae. tunc etiam Romae Virgilius poeta innotuit. sub

λαῶν τὸν ἐν ταῖς πράξεσιν ἐμπερόμενον ἱστοροῦσιν ἰηγήσθαι, καὶ Ἀντίπατρον τὸν Ἡρώδου πατέρα τῆς Ἰουδαίας βασιλέα καταστῆναι ὑπὸ Ῥωμαίων.

Ἀντώνιος δὲ ὁ στρατηγὸς καὶ ὕπατος Ῥωμαίων, ὡς φησι Δίων ὁ Κόκκειος, ἀνελὼν Βρούτιον καὶ Κάσιον τοὺς φρονετὰς 5 Ἰουλίου Καίσαρος, τὸν στρατὸν ἀναλαβὼν ἦλθεν ἐν Συρίᾳ. ἔρωτι δὲ βληθεὶς Κλεοπάτρας ἀντήρην Αὐγούστῳ Καίσαρι· ὄφεν ἐπαγελεῖν εἰς Ῥώμην οὐκ ἐγνώκει ὡς λόγον ἀποδώσων. οὗτος ὁ Ἀντώνιος μετὰ Κλεοπάτρας Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου ἀνταρ-
B σίαν βουλευσάμενος προσέλασε τὸν Ἀλεξανδρείας τῆς πόλεως καὶ 10 Φάρον τῆς νήσου μεταξὺ διακείμενον θαλάσσιον πορθμὸν, ὡπεὶ τέσσαρα μίλια ἔχοντα διώστημα. τοῦτον οὖν τὸν πορθμὸν χειρὶ πολλῇ καὶ σπουδῇ καὶ δαπάνῃ, Δεξιοφάνους μηχανικοῦ τοῦ ἔργου προηγουμένου, συντελέσαντες ἤπειρον καὶ βατὸν εἶναι παρεσκευάσαν ἄβατον ὄντα τὸ πρότερον, καὶ ἀκωλύτως ἐξεῖναι πρὸς τὴν 15 Φάρον διαβαίνειν.

Τούτου τῷ ἰδ' ἔτει Αὐγούστου δὲ Καίσαρος μβ' ἔτει τῆς μοναρχίας αὐτοῦ, τίκεται Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἔτος τοῦτο κτίσεως κόσμου κατὰ τὰς ἀκριβεστέραις ἀναγραφὰς ρεζ', μηνὶ C Δεκεμβρίῳ κέ', ἡμέρᾳ δ'. κύκλος ἡλίου ὀκτωκαιδέκατος, καὶ σε- 20 λήνης κύκλος ιε'. εἶτα γινῶναι τὴν ἡμέραν βουλόμενοι καθ' ἣν ἐτέχθη Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, τίθειμεν τὰς κατὰ τὸ παρὸν ἔτος δ' ἐπακτὰς τοῦ ἡλίου, καὶ ταύταις προστίθειμεν τὰς ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ πρώτου μηνὸς ἡμέρας, Ἀπριλλίου λ', Μαΐου λα',

eo etiam Iudam Galilaeum, cuius est in Actis mentio, ferunt seditionem movisse, et Antipatrum, Herodis patrem, Iudaeae regem a Romanis factum.

Antonius autem consul et imperator Romanus, uti Dio Cocceius scribit, Bruto et Cassio, qui Caesarem Iulium necaverant, interfectis exercitus recreandi causa in Syriam venit. inde Cleopatrae amore captus Augusto Caesari se opposuit, Romamque redire, ne causam dicere opus haberet, posthabuit. hic Antonius cum Cleopatra Alexandriae et Aegypti regina inuito consilio, Dexiophane mechanico ei operi praefecto, magnae hominum multitudinis opera multoque labore et impendio usus, maris fretum quod urbem Alexandriam et pharum insulam interfluebat quattuor miliarium latitudine, ingesta materia siccavit, fecitque ut tanquam per continentem liber esset ex urbe Pharum aditus.

Huius Cleopatrae decimo quarto, Augusti autem Caesaris regni 42 anno, Christus dominus noster natus est (fuit is annus mundi, secundum accuratiores annales, 5506) mensis Decembris die 25, feria quarta. cyclos solis erat 18, lunae 15. cum ergo diem volumus explorare qua Christus verus noster deus natus est, anni praesentis quattuor solis epactas ponimus, hisque addimus dies quae sunt ab initio primi mensis,

Ἰουνίου λ', Ἰουλίου λα', Ἀυγούστου λα', Σεπτεμβρίου λ', Ὀκτωβρίου λα', Νοεμβρίου λ', Δεκεμβρίου κέ, ὁμοῦ σζά. ταύτας ὑφέλε ἐπὶ τῶν ἐπτὰ οὕτως· ἐπτάκις μ' σπ'· ιά' ζ'· λοιπαὶ δ'. ἔγνωμεν οὖν ὡς καθ' ἣν ἡμέραν ἐδημιούργησε τοὺς φωστῆρας, 5 κατ' αὐτὴν ἐτέλεθ' Ἰησοῦς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ὡς ὑπάρχων ἥλιος δικαιοσύνης.

Τῷ ιε' ἔτει Τιβερίου Καίσαρος βαπτίζεται ὑπὸ Ἰωάννου, D ἰνδικτιῶνι πρώτῃ, ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, τῇ ιγ' ἡμέρᾳ τοῦ λα' ἔτους αὐτοῦ, ε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός. ἐν τῷ εφς' ἔτει τοίνυν 10 τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἐγενήθη Ἰησοῦς ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἐν δὲ τῷ παρόντι, εφλς' ἔτει ἐβαπτίσθη, καθὼς λέλεκται. μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, ἧ φησὶ τὰ ἱερὰ λόγια, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἐγένετο ἀνεωχθῆναι τὸν οὐρανόν, 15 καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει ὡσεὶ περιστερῶν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνῆν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν "οὐ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν σοὶ ἠδὲ ὀκνησά." εἶτα γυνῶναι βουλόμενοι καὶ ποία ἦν τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα ὅτε ὁ κύριος ἐβαπτίσθη, τίθειμεν τὰ εφλς' ἔτη. τούτοις προστίθειμεν τὸ τέταρτον, καὶ P 174 γίνονται εφλκ'. ταῦτα ὑφείλομεν παρὰ τὸ ἐπτάκι, λέγοντες, 20 ἐπτάκι δ' εἶ, ἐπτάκι π' φς', ἐπτάκι ἧ ς'. λοιπαὶ δ' ἐπακταὶ. ταύταις προσάπτομεν τὰς ἀπὸ τοῦ πρώτου μηνός ἡμέρας ἕως αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἐν ἣ ὁ κύριος ἐβαπτίσθη. οὕτως ἔχεις ἐπακτὺς δ'.

19 ἐπτάκις lege. margo P

nempe Aprilis 30, Maii 31, Iunii 30, Iulii 31, Augusti 31, Septembris 30, Octobris 31, Novembris 30, Decembris 25. summa, dies 291. hanc per septem divide ita: septies 40 sunt 280. haec de summa aufer, restant 11. ab his 7 detrahe, remanebunt 4. ita ergo deprehendimus, qua die luminaria fabricatus fuerat, eadem et natum fuisse Christum, verum deum nostrum, qui est sol iustitiae.

Anno Tiberii Caesaris 15, indictione prima, ab Iohanne baptizatus est in amne Iordane, 13 die anni aetatis suae 31, sexta die Ianuarii mensis. proinde Christus deus noster natus est anno ab exordio mundi 5506, baptizatus anno 5536. cum et universus populus esset baptizatus, ut sacrae literae tradunt, et Iesus baptizatus precaretur, caeli aperti sunt, ac sanctus spiritus forma corporea tanquam columba supra ipsum se dimisit: et vox de caelo talis audita est "tu es filius meus dilectus, in te acquiesco." porro scire cupiens quota fuerit septimanae dies qua baptizatus est Iesus, pone annos 5536. adhaec his quadrantem suum, fiet in summa 6920. haec sic per 7 divides: septies 900 sunt 6300. rursum septies 80 faciunt 560. tandem septies 8 sunt 56. his omnibus detractis restabunt quattuor epactae. his addemus a primo mense usque ad propositum diem. sic habebis 4 epactas, Aprilis dies 30, Georg. Cedrenus tom. I.

Ἀπριλλίου λ', Μαΐου λα', Ἰουνίου λ', Ἰουλίου λα', Ἀγού-
 στου λα', Σεπτεμβρίου λ', Ὀκτωβρίου λα', Νοεμβρίου λ', Δεκεμ-
 βρίου λα', Ἰανουαρίου ε', ὁμοῦ σπέ. ταύτας ἕφελε ἐπὶ τῶν
 ἐπτά, λέγων ἐπτάί μί σπ', λοιπαί ε'. ἔγνωμεν οὖν ὡς ἐν ε' τῆς
 B ἑβδομάδος ἡμέρα ἐβαπτίσθη ὁ κύριος. καθ' ἣν ἡμέραν αὐτὸς 5
 ὁ κύριος προσέταξεν ἐξαγαγεῖν τὰ ὕδατα ἐρπετῶ ψυχῶν ζωσῶν,
 αὐτὸς ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων ἐβαπτίσθη καὶ ἤγλυσε τὸ ὕδωρ
 καὶ ζωοποιδὸν ἡμῖν ἀπειργάσατο.

Μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι, καὶ πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ Σα-
 τανᾶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ νικῆσαι τὸν πειράζοντα, παρεγένετο εἰς 10
 τὴν Γαλιλαίαν κηρῦσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ κελεῖ-
 σις τοὺς μαθητὰς πιστεύσαντας καὶ δεξιμένους τὸ κήρυγμα τῆς
 εὐσεβείας ἀνελθεῖν μετ' αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἑορτάσαι τὸ
 νομικὸν πᾶσχα. εἴτα θέλοντες γνῶναι ποστῆ τοῦ μηνὸς ἔφθασε
 C κατὰ τὸ παρὸν εφλζ' ἔτους, ἀρχὴν εἰληφνῆα ἀπὸ κα' τοῦ Μαρτίου 15
 μηνός, ἢ ἰδ' τοῦ πρώτου μηνός τῆς σελήνης, τὰ εφλς' ὑφειλομεν
 ἐπὶ τῶν ιθ'. λοιπαί ζ'. ταύτας ἐνδεκαπλασιάζοντες, γίνονται οζ'.
 ἔκβαλε τριακάδας δέω, λέγων δις λ' ζ'· λοιπαί ιζ'. πρόσβαλε
 ταύταις τρεῖς τὰς πρὸ τῶν φωστῆρων, πρὸ σελήνης ζ', καὶ ζ' τὰς
 ἀπὸ κα', καὶ αὐτῆς τοῦ Μαρτίου μηνός. ὁμοῦ μδ'. ἕφελε λ'· 20
 λοιπαί ιδ'. καὶ ἔφθασεν ἢ ἰδ' τοῦ πρώτου μηνός τῆς σελήνης
 τῆ κζ' τοῦ Μαρτίου μηνός. εἴτα θέλοντες γνῶναι καὶ ποία ἡμέρα
 ἔφθασεν ἢ αὐτῆ ἰδ' τοῖς εφλς', προστίθεμεν τὸ τέταρτον, ἀπδ',

Maii 31, Iunii 30, Iulii 31, Augusti 31, Septembris 30, Octobris 31,
 Novembris 30, Decembris 31, Ianuarii 6. summa 285. haec per se-
 ptenarium divide, hoc pacto. septies 40 sunt 280. restant quinque.
 sic invenimus quinta septimanae die dominum fuisse baptizatum. qua
 enim die ipse iusserat aquas producere reptilia, animalia viventia, ea
 in fine seculorum etiam baptizatus aquam consecravit, utque nobis esset
 vivifica effecit.

Postquam baptizatus in solitudine a Satana tentatus de eo victo-
 riam rettulit, in Galilaeam profectus est, ibique laetum de regno dei
 nuntium dididit, discipulosque qui crediderant et pietatis praeconium
 amplexi erant, secum Hierosolyma adscendere iussit ad pascha secundum
 legis praesciptum celebrandum. iam si velimus cognoscere quota die
 mensis incidisset in praesentem annum 5537, initium nacta a vigesima
 Martii die, decima quarta dies primi mensis lunaris, dividemas 5536
 per 19: supererunt 7. huius undecuplum est 77. bis triginta, hoc
 est 60, inde aufer: restabunt 17. adde his tres, quae ante luminarium
 coitum sunt: ante lunam 7, et alias 7 ab vigesima prima Martii die.
 summa 44. hinc tolle 30: supersunt 14. itaque decima quarta primi
 mensis lunae dies incidit in vigesimum septimum Martii diem, porro
 volentes cognoscere quota dies septimanae fuerit, adde quadrantem

καὶ γίνονται 580κ'. ταῦτα ὕφειλε εἰς τὰ ζ', λέγων 57δ' εἴ', ζ' φξ', ζη' νς'. λοιπαὶ δ' ἐπακταί. ταύταις πρόσβαλε τρεῖς τὰς πρὸ τῶν φωστήρων, καὶ ζ' τὰς ἀπὸ κα', καὶ αὐτῆς τοῦ Μαρ- D
τίου μηνός. ὁμοῦ ιδ'. καὶ ὕφειλε ζ'. λοιπαὶ ζ'. καὶ ἦν σάβ-
5 βυτον.

Τῷ δὲ ιθ' ἔτει Τιβερίου Καίσαρος ὁ κύριος ἐπὶ τὸ πάθος
παρῆν. ἔτος τοῦτο 580δ', μηνὶ Μαρτίῳ κγ', ἡμέρᾳ ε'. ἀνάστη
δὲ τῇ κέ' τοῦ αὐτοῦ Μαρτίου μηνός, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελέσθη,
ἡμέρᾳ α'. ὄθεν καὶ τὸ κύριον πάσχα ἐορτάζειν ἢ ἐκκλησίᾳ παρῆ-
10 ληφε τῇ κέ' τοῦ Μαρτίου μηνός. ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελέσθη τὸ Ἰου-
δαϊκὸν πάσχα, μηνὶ Μαρτίῳ κδ', ἡμέρᾳ ζ'. κύκλος ἡλίου κγ'
' καὶ σελήνης ι', ἀρχὴν εἰληρότα τὴν κα' τοῦ Μαρτίου μηνός, τῆς
ἐνεσιτώσης δ' ἰνδικτιῶνος. καὶ ι' ἔτος τῆς κατὰ φύσιν ἐννεακαι- P 175
δεκαετηρίδος τῆς σελήνης, καὶ κς' τῆς κατὰ φύσιν ὀκτωκαιεκο-
15 σαιετηρίδος τοῦ ἡλίου. τοῦτο δὲ τὸ τέταρτον πάσχα ἐστὶν ἐν ᾧ
πέπονθεν ὑπὲρ ἡμῶν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν. μαρτυρεῖ
δὲ καὶ αὐτὸ τὸ εὐαγγέλιον, τὸ "καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ
πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα ἀκωλύτως τῇ ἕξῃς ἡμέρᾳ
φάγωσι τὸ πάσχα." καὶ αὐθις "οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνη
20 ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὸ σῶμα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν
(ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου), ἠρώτησαν τὸν
Πιλάτον ἵνα κατεργῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν." ἐν ᾧ
οὖν καιρῷ κατὰ σύρκα ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ κύριος, τὸ κατὰ νό- B

sum ad 5536, qui est 1384. summa erit 6920. eam divide per 7, ut supra: relinquentur quattuor epactae. his adde 3 dies antegressos conjunctionem luminarium, et 7 dies a vigesima prima Martii. summa 14. divide per 7: nihil supererit, fuit ergo sabbatum.

Decimo nono Tiberii anno Christus supplicio sese subdidit, anno mundi 5539, die mensis Martii 23, septimanae sexta. exstitit a mortuis 25 die eiusdem Martii, die a sabbato proxima. inde in ecclesia receptum est pascha dominicum celebrare vigesima quinta die Martii. quo tempore Iudaicum pascha peragebatur, dies erat Martii 24, septimanae septima, id est sabbatum. circulus solis 23, lunae 10, utrumque numeratum a 21 Martii praesentis anni, indictione quarta. et undecimus annus erat naturalis novendecennii lunae, ac vigesimus sextus annus naturalis vigintioctennii solis. hoc autem quartum pascha est, quo pro nobis passus est Christus, verus deus noster. testimonium autem perhibet ipsum quoque evangelium, his verbis (Ioan. 18) "ipsi vero in praetorium non intrabant, ne polluerentur, sed postridie pascha praesent ritē comedere." item (cap. seq.) "Iudaei porro, ne eorum corpora in cruce manerent sabbato (erat enim pridie sabbati, quod admodum magna solennitate acturi erant), a Pilato postularunt ut iis ossa confringerentur atque deponerentur." quo igitur tempore Christus suo corpore pro nobis supplicium luit, eo legitimum pascha non edit, sed

μιον οὐκ ἔφαγε πάσχα, ἀλλ' αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη. ὅτι δὲ οὐ κατὰ τὴν ἰδ' ἐπετέλεσε τὸ πάσχα, ἀλλὰ πρὸ τούτου τὸ μυστικὸν ἐτέλεσε δεῖπνον, ὅτι καὶ ὁ ἀγιασμός τῶν ἀζύμων καὶ ἡ προετοιμασία τῆς ἑορτῆς γίνετο, εὐρίσκειται τοῖς μαθηταῖς μεταδιδούς οὐ θύματος οὐδὲ ἀζύμων, ἀλλ' ἄρτου καὶ ποτηρίου. 5

Οἱ δὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ἀναγράφοντες εἰς τὸ μῆ' ἔτος καὶ τὸ πάθος ἐν τῷ μῆ' σφάλλουσι, μὴ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ἔτους ἐπιστάμενοι.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐνσύρκου ἐπιδημίας Χριστοῦ τοῦ
 C ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἦν τις τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης, ὀνόματι 10
 Αὔγαρος. διαδοθείσης οὖν πανταχοῦ τῆς τῶν θαυμασιῶν φήμης Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀκούσας καὶ αὐτὸς ὁ ῥήθεις τοπάρχης ἐξίστατο ἐπὶ τούτοις καὶ ἐπόθει ἰδεῖν τὸν Χριστόν. οὐκ ἠδύνατο δὲ διὰ τὸ ἀνιάτως νοσεῖν. γράφει τοίνυν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν, ἣν ἀπέστειλε δι' Ἀνανίου τῶν αὐτοῦ ταχυδρόμων, ὃς ἐν πείρᾳ 15
 ἐτύχανε καὶ τῆς ζωγραφικῆς τέχνης. παρήγγειλε δὲ αὐτῷ ὁ Αὔγαρος λαβεῖν ἐν σανίδι τὸ ὁμοίωμα τῆς τοῦ Χριστοῦ ἰδέας. ἡ δὲ ἐπιστολὴ τοῦ Αὔγαρου κατὰ ῥῆμα διεξιει τάδε. "Αὔγαρος τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης Ἰησοῦ σωτῆρι ἀγαθῷ, ἀναφανέντι ἐν πόλει Ἱεροσολύμων, χαίρειν. ἤκουσαί μοι τὰ περὶ σοῦ καὶ τῶν 20
 σῶν ἰαμάτων ὡς ἄνευ φαρμάκων ὑπὸ σου γινομένων· ὡς γὰρ
 D λόγος, τυφλοὺς ἀναβλέπειν ποιεῖς, χωλοὺς περιπατεῖν, λεπρὸς καθαρίζεις, καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα λόγῳ ἀπελευνεις, καὶ τοὺς ἐν μακρονοσίᾳ βουσινιζομένους θεραπεύεις καὶ νεκροὺς ἐγείρεις.

ipse pro nobis victima factus est. quod autem non decimo quarto die pascha celebraverit, sed eum anteceperit mysticae coenae institutione, quo tempore infermentorum panum sanctificatio et festivitatis apparatus aguntur, argumento est, quia discipulis non de victima et panibus infermentatis, sed panem et vinum tradidit.

Qui Christum scribunt anno 5500 natum, anno 5533 supplicio affectum, errant neque praecise annos norunt.

Et tempore quo in terris homo Christus egit, fuit quidam Edessae regulus nomine Augarus. ad hunc quoque miraculorum a deo nostro Christo editorum undique sparsa pervenit fama; quorum admiratione percussus Christum videre desideravit. quod ne fieret, insanabili morbo impediabatur. itaque ad eum mittit epistolam per unum de suis cursoribus Ananiam nomine, eique (nam et pingere norat) mandat ut Christi formam in tabula depingeret. epistolae exemplum infra scriptum est. "Augarus regulus Edessae urbis Iesu servatori bono, existenti in urbe Hierosolyma, salutem. allatum ad me est te sine medicamentis morbos depellere: fertur enim abs te caecis visum, claudis ingressum restitui, leprosos repurgari, verbisque tuis immundos spiritus abigi, eos qui diuturnis morbis torquentur sanari, mortuos in vitam revocari. quibus

ταῦτα πάντα ἀκούσας περὶ σου κατὰ νοῦν ἐθέμην ὅτι θεὸς εἶ καὶ καταβάς ἐξ οὐρανοῦ ταῦτα ποιεῖς, ἢ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, ποιῶν ταῦτα. διὰ ταῦτα τοίνυν γράψας ἐδέηθην τῆς σῆς ἰσχῦος καὶ ἀγαθότητος σκυλῆναι καὶ ἔλθειν πρὸς με, ἵνα τὸ πάθος ὃ ἔγω
 5 θεραπεύσῃς. καὶ γὰρ ἤκουσα ὅτι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καταγογγύ-
 ζουσί σου καὶ βούλονται κακῶσαι σε. πόλις δέ μοι ἐστὶ μικρο-
 τάτη, ἣτις ἐξαρκέσει ἀμφοτέροις ἡμῖν. ἔρρωσο.” ὁ δὲ ταχυ- P 176
 δρόμιος ἀπελθὼν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ δοὺς τῷ κυρίῳ τὴν ἐπιστο-
 λήν, ἦν ἐπιμελῶς ἀτενίζων αὐτῷ, μὴ δυνάμενος δὲ πλησίον αὐ-
 10 τοῦ στήναι διὰ τὸ συρρεῦσαν πλῆθος, ἐπὶ τινα πέτραν μικρὸν
 τῆς γῆς ἀνεστηκῶσαν ἀναβάς ἐκαθέσθη, καὶ εὐθὺς ἐκείνῳ μὲν τοὺς
 ὀφθαλμοὺς τῷ δὲ χάριτη τὴν χεῖρα προσήρειδε, καὶ τὴν τοῦ φαι-
 νομένου μετέγραψεν ὁμοιότητα. καὶ οὐδαμῶς ἠδύνατο αὐτὸν κα-
 15 τालαβεῖν διὰ τὸ ἑτέρα καὶ ἑτέρα ὄψει φαίνεσθαι. ὁ δὲ κύριος,
 ὡς ἄτε κρυφίων γνώσεων καὶ καρδιῶν ἐξεταστής, γνοὺς τὴν ἐν-
 θύμῃσιν αὐτοῦ μετεκαλέσαστο αὐτόν, καὶ ζητήσας νύμυσθαι ἐπε-
 δόθη αὐτῷ ῥάκος τετράδιπλον μετὰ τὸ νύμυσθαι, ἐν ᾧ καὶ ἀπε-
 μάζατο τὴν ἄχραντον καὶ θείαν αὐτοῦ ὄψιν. καὶ ὦ τοῦ θαύμα- B
 τος, παρενθὺς ἐνετυπώθη τῆς αὐτοῦ μορφῆς τὸ ἀπεικόνισμα ἐν
 20 τῇ σινδόνι, ἣν καὶ ἀπέδωκε τῷ Ἀνανίᾳ εἰπὼν “ἀπελθε, καὶ ἀπό-
 δος αὐτὴν τῷ ἀποστείλαντί σε.” ἀντέγραψε δὲ ὁ κύριος καὶ ἐπι-
 στολὴν πρὸς τὸν Ἀύγαρον, ἐπὶ λέξεως ἔχουσαν οὕτως “μακάριος
 εἶ, Ἀύγαρε, πιστεύσας ἐν ἐμοὶ μὴ ἰωρακῶς με. γέγραπται γὰρ
 περὶ ἐμοῦ, τοὺς ἰωρακῶτας με μὴ πιστεύειν ἐν ἐμοί· οἱ δὲ μὴ

omnibus de te auditis in eam veni cogitationem, te deum esse caeloque degressum ista facere, aut filium esse dei, qui ista praestes. itaque missis literis volui hoc abs tua potestate et bonitate contendere, uti ad me proficiscare ac me morbo meo libereres. nam et hoc mihi nuntiatum est Iudaeos tibi obloqui ac insidias tendere. at mihi urbs est, quamquam perexigua, tamen ambobus suffectura. vale.” cursor Hierosolyma profectus Christo epistolam exhibuit; eumque diligenter attentis contempletus oculis, cum a confluyente turba propius astare non sineretur, in saxum quoddam paululum supra terram eminens consedit, ibique statim oculos Christo, manum chartae intendit, ut apparentis figurae effigiem depingeret. verum is conatus frustra fuit, domino subinde vultum mutante. sed Christus, cui occultae cordis cogitationes exploratae essent, proposito ipsius intellectu hominem ad se vocavit; ac lavare faciem quaerens, postquam abluisset, in pannum quadruplicem sibi oblatum divinae suae et immacolatae faciei simulacrum maximo miraculo impressit. eam sindonem Ananiae tradidit, mandans ut domino suo afferret, ac una epistolam, quam in haec verba rescripsit. “beatus es, Augare, qui mihi non viso fidem habuisti. sic enim de me literis traditum est, eos qui me videant, fidem mihi non habituros, verum eos

ἐπιρακότες με αὐτοὶ πιστεύουσι καὶ ζήσονται. περὶ δὲ οὗ ἔγραψάς μοι ἔλθειν πρὸς σε, θέον ἔστι πάντα πληρῶσαι με δι' αὐτὴν ἀπεστάλην, καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι ἀναληφθῆναι με πρὸς τὸν ἀποστειλαντά με πατέρα. ἐπειδὴν δὲ ἀναληφθῶ, ἀποστειλῶ σοὶ ἓνα τῶν μαθητῶν μου, ὀνόματι Θαδδαῖον, ὅστις καὶ τὸ πάθος σου θεραπεύσει καὶ ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰρήνην σοὶ παράσχη, καὶ τῇ πόλει σου γενήσεται τὸ ἱκανὸν πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἐχθρῶν κατασχῆσαι αὐτῆς." ἐπιθεις ἐν τῷ τέλει καὶ σφραγιδα γραμμάσων Ἑβραϊκοῖς ἐνσημανθῆσαν ἑπτὰ, ἃ τινὰ μεθερμηνεύόμενα ταῦτα δηλοῦσι, Θεοῦ Θεαθὲν Θαῦμα Θεῖον. ὁ δὲ τοπάρχης Ἀύγαρος δεξιόμενος περιχαρῶς τὸν Ἀνανίαν, πεσὼν προσεκύνησε τὴν ἁγίαν εἰκόνα καὶ ἄχραντον τοῦ κυρίου πίστει καὶ πόθῳ πολλῷ, καὶ παραχρῆμα ἰάθη ἀπὸ τῶν νόσων αὐτοῦ, μικροῦ τινὸς λειψάνου ὑπολειφθέντος ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ. ἦν γὰρ ὁ Ἀύγαρος δυσὶ νοσήμασι ταλαιπωρούμενος, ἐνὶ μὲν ἀρθροίτιδι χρονία, ἑτέρα δὲ λέπρα μελαίνη, ἐκδυπνώσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ. ὅς καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ἄρθρων ὀδύνας συνείχετο καὶ τοῖς τῆς λέπρας ἐταλαιπωρεῖτο κακοῖς, ἀφ' ἧς ἐγένετο αὐτῷ ἡ τῆς ἀμορφίας αἰσχύνη, δι' ἣν οὐδὲ Θεατὸς ἦν σχεδὸν τοῖς ἀνθρώποις.

Μετὰ δέ γε τὸ τοῦ Χριστοῦ πάθος καὶ τὴν εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ ἄνοδον καταλαβὼν ὁ ἀπόστολος Θαδδαῖος τὴν Ἐδεσσαν, προσήγαγε τῇ κολυμβήθρῃ τὸν Ἀύγαρον, καὶ πάντας τοὺς αὐτοῦ ἐβάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ ἐξῆλθε τοῦ ὕδατος καθαρὸς καὶ ὑγιής, ἀπαλειφθέντος καὶ τοῦ μικροῦ λειψάνου τῆς λέπρας τοῦ ὑπολειφθέντος

qui me non vidissent, fidem mihi atque vitam habituros. quod petis ut ad te veniam, mihi omnia absolvenda sunt ea quorum gratia missus sum, iisque confectis redeundum ad patrem, qui miscrat. eo facto mittam ad te unum meorum discipulorum, nomine Thaddaeum: is et morbo te solvet et vitam aeternam pacemque tibi et tuis praebebit, urbsque tua ab omnibus hostibus tuta et invicta fiet." in fine sigillum posuit literis septem Ebraicis notatum; quarum sensus est, dei spectatum divinum miraculum. Augarus recepto magna cum laetitia tabellario pronus concidit, divinamque adoravit imaginem magna cum fide et desiderio; statimque morbis suis liberatus est, exiguis in facie remanentibus adhuc reliquiis. etenim duobus morbis fuerat conflictatus, articulorum scilicet diuturnis doloribus ac lepra nigra, quae corpus eius depascens adeo deformaverat ut prae pudore vix unquam se cernendum hominibus praeberet.

Postquam Christus supplicio tolerato in caelum rediit, Thaddaeus Edessam venit apostolus, adduxitque Augarum ad piscinam, omnesque qui cum illo erant in nomen patris filii ac spiritus sancti baptizavit. atque Augarus purus ac sanus de aqua exiit, deleto etiam parvo illo,

ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ. ἔκτοτε δὲ παντοίως ἐσέβετο καὶ ἔτιμα τὸ **P 177**
 σφύσμιον ἐκτύπωμα τῆς τοῦ κυρίου μορφῆς, προσθεὶς καὶ τοῦτο
 ὁ τοπάρχης τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ καλοῖς. ἔκπαιμι τῶν καιρῶν πρὸ
 τῆς δημοσίας πύλης τῆς πόλεως Ἐδέσσης ἄγαλμά τι τῶν Ἑλληνι-
 5 κῶν Θεῶν ὑπερθεῖν ἀνεστήλωτο, ὃ πάντα τὸν ἐντὸς τῆς πόλεως
 βουλόμενον εἰσιέναι ἀνάγκη ἦν προσκυνεῖν καὶ εὐχὰς ἀποδιδόναι,
 καὶ οὕτως εἰσέρχεσθαι ἐν τῇ πόλει. τοῦτο οὖν τὸ ἀκάθαρτον
 καὶ δαιμονιώδες ἄγαλμα καθελὼν καὶ τελείῳ παραδοὺς ἀφανι-
 σμῶ, εἰς τὸν ἐκείνου τόπον τὴν ἀχειροποίητον ταύτην εἰκόνα τοῦ
 10 σωτήρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἐπὶ σανίδος κολλήσας καὶ καλλωπίσας
 ἀνίστησεν, ἐπιγράψας ἐν αὐτῇ ταῦτα τὰ ῥήματα "Χριστέ ὁ Θεός, **B**
 ὁ εἰς σέ ἐλπίζων οὐκ ἀποτυγχάνει." καὶ λοιπὸν ἐθέσπισε πάντα
 τὸν διὰ τῆς πύλης ἐκείνης εἰσέρχεσθαι μέλλοντα τὸ προσῆκον
 σέβας καὶ τὴν τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πολυθυσμάστῳ καὶ θαυμα-
 15ουργῶ τοῦ Χριστοῦ εἰκόνι, καὶ οὕτως εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεσθαι.
 καὶ διετηρήθη τὸ τοιοῦτον τοῦ ἀνδρὸς εὐσεβὲς θέσπισμα μέχρι
 τῆς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ παροικίας καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ δὲ τούτου
 ἔκγονος τῆς παππίας ἀρχῆς διάδοχος γεγωνὸς ἀπελάτισε τὴν
 εὐσέβειαν καὶ πρὸς τὰ εἰδῶλα ἠτόμόλησε, καὶ πάλιν ἠβουλήθη
 20 ἀναστηλῶσαι δαιμονικὴν στήλην, καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα
 καθελεῖν. τοῦτο γνοὺς ὁ ἐπίσκοπος Ἐδέσσης διὰ Θεοῦ ἀποκα- **C**
 λύψεως τὴν ἐνδεχομένην ἔθετο πρόνοιαν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ τόπος
 ὑπῆρχε κυλινδροειδῆς, θρυαλλίδα πρὸ τῆς Θεῖας εἰκόνης ἀνάψας
 καὶ κέραμον ἐπιθεῖς, εἴτα ἔξωθεν τιτάνῳ καὶ πλίνθοις ἀποφορίζας
 25 τὸ ἔμβυδόν, εἰς ὁμαλὴν ἐπιφάνειαν τὸ τεῖχος ἀπηθύνη, καὶ ἐν

quod remansisse in eius fronte diximus, vestigio. exinde summo studio
 Augarus venerandam divinae formae imaginem coluit, addiditque hoc
 aliis suis benefactis. antiquitas ante publicam Edessae portam in sublimi
 quaedam alicuius Graecorum deorum effigies stabat, quam adorare co-
 gebatur ac ei vota facere quicumque urbem intrare vellet. eam Augarus
 sustulit, atque pessundedit; inque eius locum imaginem illam Christi,
 sine manuum opera factam, constituit tabulae agglutinatae exornatam-
 que, cum tali inscriptione "Christe deus, qui in te sperat, voti fit com-
 pos." iussitque ut quicumque per eam intrare vellet portam, imagini
 debitum honorem atque venerationem exhiberet. hoc pio instituto ob-
 temperatum est, quamdiu Augarus atque post hunc filius vixerunt. nepos
 autem cum in avi locum et regnum successisset, abiecta pietate ad si-
 mulacrorum cultum descendit, statuitque sublata Christi imagine statuam
 daemoneis reponere. at episcopus Edessae, cum sibi ea res divinitus
 esset patefacta, quanta licuit providentia malo occurrit. quia enim locus
 erat cylindri forma, lucernam accensam divinae imagini praeposuit; in-
 iectaue tegula, et reliqua capacitate calce ac lateribus obstructa, ita
 locum complanavit, ut aequalis caetero muro esset. itaque impius ille,

καὶ μὴ ὁρᾶσθαι τὴν φθονομένην μορφήν ἀπίστη τῆς ἐγχειρήσεως ὁ δυσσεβής. ἔρρει τοίνυν διὰ μέσου χρόνος πολὺς, καὶ τῆς ἐξ ἀνθρώπων μνήμης ἀπερρῆ ἢ τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνας ἀπόκρυψις. ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσρόης τὰς τῆς Ἀσίας πόλεις πορθῶν καὶ καταστρεφόμενος κατέλαβε καὶ Ἔδεσσαν ἐπὶ τῆς βα-

D σιλίας, καὶ πῦσαν μηχανὴν κινήσας πρὸ τῶν ἄλλων τῆς πόλεως, οἶον βελῶν ἀφέσεις, κατασείσης τειχῶν, διαθραύσεις πυλῶν, εἰς φόβον καὶ ἀγωνίαν ἐνέβαλε τοὺς τῆς πόλεως. οἱ ἐν ἀμυχανία καὶ ἀπογνώσει καταστάντες πρὸς τὸν θεὸν καταφεύγουσι, καὶ μετ' ὀδύνης καρδίας καὶ δακρῶν ἐζήτουν αὐτόν, διὸ καὶ εὖρον· ἐγγὺς **10** γὰρ κύριος πῶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, κατὰ τὸν θεῖον Λαβίδ. φαίνεται γὰρ εἶναι διὰ τῆς νυκτὸς Ἐδδαλίῳ τῷ ἐπισκόπῳ γυνὴ τις εὐσταλῆς καὶ κοσμία, κρείττων ἢ κατὰ ἀνθρωπον, ὑποτιθεμένη αὐτῷ καὶ λέγουσα ὅτι ἐπάνω τῆς πύλης τῆς πόλεως, ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, διὰ τόνδε τὸν τρόπον, ἡ τιμὰ εἰκῶν **15** τοῦ Χριστοῦ ἀποκέρκρπται, ἦν ἀναζητήσας καὶ λαβῶν πάντα **P 178** αἰσίως πράξεις. ὁ δ' ἐπίσκοπος χαρῆς ἀφάτου πλησθεὶς καὶ τὸν τόπον καταλαβῶν καὶ τοῦτον διαρρηξας, ὡ τοῦ θουμάτος, εὔρε τὴν θεῖαν εἰκόνα ἀδιαλώβητον καὶ κεχυραγμένην καὶ τὴν θρουαλίδα ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ μὴ ἀποσβεισθεῖσαν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρὸς **20** φυλακὴν ἐπιτεθέντι πρὸ τοῦ λύχνου κεραμῶ ἐκτυπωθὲν ἕτερον ὁμοίωμα ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου. τοῦτο λαβῶν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ χαρᾶς ἀμέτρον, καὶ λιτανεύσας καὶ εὐχαριστήσας, κατ-

3 ἢ om P

6 πρὸς τὴν ἄλωσιν?

cum invisā ipsi imago non conspiceretur, ab incepto destitit. sed longo deinceps temporis tractu prorsus ex hominum memoria sacrae istius imaginis occultatio deleta est. post, Iustiniano imperatore Romanorum, Chosroes Persarum rex urbes Asiae oppugnans atque vastans etiam Edessam obsedit. quam cum omnibus machinis ac conatu tentaret, tormentis, concussionē murorum, portarum perruptione urgens, magnum oppidanis metum incussit. ii cum iam de salute desperarent inque extremis essent angustiis, ad deum confugerunt, atque eum aegro corde et lacrimis requirentes invenerunt, quia, ut divinus cecinit Davidus, propinquus est omnibus ipsum vere invocantibus. proinde noctu Eulalio episcopo apparuit mulier quaedam forma et ornatu quam humana fert natura augustiore, monuitque eum supra portam (locum ac modum simul indicabat) latere abditam venerandam Christi imaginem, qua inventa et recepta omnia dextre esset acturus. episcopus immensa repletus laetitia, loco invento et aperto, reperit (proh miraculum) divinam imaginem incolumem lucernamque tanto temporis decursu non extinctam, atque ad eo in tegula quae fuerat ante lucernam custodiae causa obiecta, aliam exemplari per omnia assimilem impressam imaginem. hac ille ingenti cum gaudio arrepta, supplicatione et gratiarum actione peractis, eum

ἔλαβε τὸν τόπον καθ' ὃν οἱ Πέρσαι διώρτυτον. ὡς δὲ πλησίον ἀλλήλων ἐγένοντο ἐν τῷ δρόγματι, ἀπὸ τῆς λυγνίας ἐκείνης ἐλαίου ἐπιστάξαντες εἰς τὸ ἡντρεπισμένον πῦρ πάντας ἀπώλεσαν ἄρδην. ἀλλὰ καὶ τὴν ἔξωθεν ἀναφθεῖσαν πυρὰν ὑπὸ τῶν Περσῶν κατὰ **B**
5 τῶν ἔνδον, ἣν ἄπειρος ὕλη ὑπέτρεφεν, ὡς πλησίον αὐτῆς ἐγένετο ὁ ἐπίσκοπος μετὰ τοῦ θείου ἐκτυπώματος, ἐξαίφνης βίαιος ἄνεμος ἐγεσθεις κατὰ τῶν ἀναφλεγόντων ταύτην ἀντέστρεψεν, οὓς καὶ ἐμπυρρῶσα ἀπέστρεψε. ταῦτα παθόντες μᾶλλον ἢ δρᾶσαντες οἱ Πέρσαι, οὐχ ὑπαῖξ ἀλλὰ δις καὶ πολλάκις, μετ' ἀισχύνης ἀπέ-
10 ρου ὑπεχώρησαν ἄπρακτοι.

Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων πανταχόθεν συνερρήη τὰ ἁγιώτατα καὶ κάλλιστα, ἣν δὲ ἕρα θεῖον βούλημα καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην καὶ θεῖαν εἰκόνα μετὰ τῶν ἄλλων ὑποθη-
 σαυρισθῆναι καλῶν, ὁ τῶν Ῥωμαίων κυριαρχῶν Ῥωμανὸς ὁ **C**
15 καπηγὸς σπούδασμα ποιεῖται κατευμοιοῖσθαι ταύτης καὶ καταπλου-
 τίσαι τὴν βασιλεύουσαν. καὶ δὴ κατὰ διαφύρους καιροὺς ἐξαπ-
 ἔστειλε πρὸς τὴν Ἔδεσσαν μηδὲν ἄνους. ὁ μὲν γὰρ ἐπέκειτο
 αὐτῶν, οἱ δὲ ἀνέδρον καὶ παρεκρούοντο. καὶ τελευταῖον πεισθέν-
 τες ἐπένευσαν· ὁ γὰρ ἄναξ Ῥωμαίων τῇ ἐφέσει τοῦ τοιούτου κα-
20 λοῦ πρὸς πάντα ὑπέϊξεν τὰ παρ' αὐτῶν προβαλλόμενα, καὶ δοὺς
 αὐτοῖς διακοσίους Σαρακηνοὺς καὶ ἀργύρον ἐπισήμον χιλιάδας
 δώδεκα, καὶ ἀσφαλισάμενος διὰ σφραγίδος χρυσῆς τοῦ μὴ πολε-
 μίως ἐλέρχασθαι τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα κατὰ τῶν τεσσά-
 ρων πόλεων ἐκείνων, μηδὲ ληΐζεσθαι ταύτας, ἐπέτυχε τῆς αἰτή- **D**
25 σεως. ἐπεὶ γὰρ συνεχωρεῖτο γενέσθαι καὶ παρεχώρησεν ὁ ἀμηρῶς,

locum petiit qua Persae cuniculos agebant. cumque prope illos pervenisset, ex lucerna oleum instillavit in ignem ab iis paratum, isque ignis hostes ad unum omnes consumpsit. sed et foris Persae ad laedendos oppidanos rogum succenderant; qui ignis cum aleretur copiosissima materia, ubi prope cum divina effigie accessit episcopus, subito exortus validus ventus, eum in eos qui succenderant distulit eosque urens abegit. ita Persae non semel tantum sed saepius male accepti, Edessa integra et re infecta maximo cum dedecore discesserunt.

Enimvero cum in urbem quae imperii caput est omnia undique saecerrima atque pulcherrima confluerent, ac dei voluntas esset ut inter alia ibi haec quoque reconderetur divina imago, Romanus Lacapenus, imperator Romanorum, operam dedit ut ea potiretur eaque Constantinopolim ditaret. saepe eius rei causa frustra legatos miserat. tandem cupiditate eius obtinendi cum Edessenis omnia ipsorum postulata concessisset, obtinuit. dedit 200 Saracenos, 12 milia argenti signati; aureoque sigillo confirmavit nunquam legiones Romanas hostiliter quattuor illas urbes accessuras aut praedam acturas. ita voti compos factus,

λαβόντες οἱ ἐπίσκοποι, ὃ τε Σαμοσατιῶν καὶ ὃ τῆς Ἐδέσσης, καὶ ἕτεροί τινες τῶν ἐδλαβῶν τὸ ἅγιον ἐκεῖνο ἀπεικόνισμα καὶ τὸ χρυσόγραμμα ἐπιστολίδιον εἶχοντο τῆς ὁδοῦ· καὶ πάλιν ἄπειρα ἐτελεῖτο θαύματα. ὡς δὲ κατήντησαν ἐν τῷ τῶν ὀπτιμάτων θέματι, ἐν τῷ τῆς Θεοτόκου ναῷ τῷ Εὐσεβίου λεγομένῳ, πολλοὶ προσελθόντες μετὰ πίστεως ἀπὸ ποικίλων νόσων ἴαθησαν. ἔνθα καὶ τις προσῆλθεν ὑπὸ δαίμονος ἐνοχλούμενος, καὶ τάδε οἰονεὶ ἀπεφοίβασεν “ἀπόλαβε, Κωνσταντινούπολις, δόξαν καὶ χαρὰν, καὶ σὺ πορφυρογέννητε τὴν βουσιλείαν σου.” καὶ παρατὰ λάθη ὁ ἄνθρωπος. τῇ δὲ ἐ’ τοῦ Αὐγούστου μηνός, κατὰ τὸ ζυμβ’ ἔτος τῆς 10

P 179 τοῦ κόσμου γενέσεως, κατέλαβον τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου οἱ τὸ ἅγιον διακομιζόμενοι, ὃ καὶ σεβασμίως καὶ περιχαρῶς ὑπεδέχθη καὶ προσεκνήθη παρὰ τε τῶν βουσιλέων καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. τῇ δὲ ἐπαίριον μετὰ τὸν ἀσπασμὸν καὶ τὴν προσκύνησιν ἀράμενοι τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα ἐπὶ 15 τῶν ὤμων ὃ τε ἀρχιερεὺς Θεοφύλακτος καὶ οἱ νεάζοντες βουσιλεῖς (ὃ γὰρ γέρον δι’ ἀσθένειαν ἀπελείπετο), ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς γερούσιας ἅπαντες μετὰ παντὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληρώματος, τῇ προσηκούσῃ δορυφορίᾳ παρέπεμπον μέχρι τῆς χρυσείας πόρτης. ἀκακέ-

B θεν πάλιν ἀναλαβόμενοι ὁμοίως μετὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων κατέλαβον τὸν περιώνυμον μέγιστον ναὸν τῆς ἁγίας σοφίας. εἶτα ἀνῆλθον εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἐν τῷ Θεομητρὸς ναῷ Φάφῳ κατέθετο τὸ τίμιον καὶ ἅγιον ἐκτύπωμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

22 Θεομήτορος?

Amera concedente, episcopi Samosatenu Edessenu aliique pii sanctam illam effigiem ac epistolam a Christo scriptam Edessa auferentes iter ingressi sunt. rursus tum infinita sunt edita miracula. cum pervenissent ad templum dei genitricis, quod est in optimatum regione ac Kusebii dicitur, multi fide praediti accedentes a variis morbis sunt liberati. ibi etiam quidam accessit qui a daemone vexabatur, atque haec quasi divino instinctu vaticinatus est “recipe Constantinopolis gloriam et laetitiam, tuque Porphyrogennete tuum regnum.” statimque sanatus est. die decima quinta Augusti, anno mundi 6452, ii qui sacram imaginem ferebant, Blachernas ad aedem beatissimae dei genitricis pervenerunt. ibi accepta est reverenter ac magno cum gaudio, adorataque a Caesaribus, a proceribus et reliquis omnibus. postridie post salutationem et adorationem, humeris suis sublatam imaginem Christi summus pontifex Theophylactus et imperatoris filii (senex enim imbecillitate detinebatur) ac praeterea senatores omnes cum universa ecclesiasticorum turba, quo decet comitatu usque ad portam Auream deduxerunt. inde eodem ritu, psalmis et hymnis adhibitis, ad nobile et maximum divinae sapientiae templum detulerunt. postea ad imperatorem ascenderunt, et in Pharo, quae est aedes divae virginis, venerandam atque sacram Christi imagi-

εἰς φυλακτῆριον μέγιστον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως, πάλιν δὲ τῆς τῶν ἱστοριῶν ἀκολουθίας ἐξόμεθα.

Τοῦ δὲ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα τεχθέντος 5 εὐθὺς Ἀύγουστος Καῖσαρ ἐκράτησε πάντων, καὶ τὰς ἐθναρχίας πάσας καὶ μερικὰς βασιλείας καταλύσας τοῖς Ῥωμαίων οὐίαζε πάντας ὑπέταξε, καὶ βαθεῖα εἰρήνη πανταχοῦ γέγονε· τῆς γὰρ 10 θείας βοηθείας ἐπιφανέσης νῦντα δεδώκασιν οἱ πολέμιοι, καὶ αἱ πάσαι τὴν ἀντιᾶ φρονοῦσαι βασιλεῖαι ἐπέκλιναν τὸν ἀγένηα καὶ τὸν σωτήριον ζυγὸν ὑπέδξαντο. τῇ γὰρ ἀληθείᾳ καὶ τῇ τῶν πραγμάτων μαρτυρίᾳ οἷόν τι φωνῇ χρησόμενος ὁ θεὸς τὸ οἰκεῖον ἕψος ὑπέδειξε. προειδὼς τοῖνυν ὁ θεὸς τὴν Ἰουδαίων ἀπόνοιαν ἔφη διὰ τοῦ προφήτου “σκολάσατε, καὶ γινώτε ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ θεός· ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ 15 ἡγῆ.” ἡμῖν δὲ παραδηλῶν τίς οὗτός ἐστι, καὶ ὡσπερ συνευφραίνόμενος ἐπάγει “κύριος τῶν δυνάμεων μεθ’ ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς Ἰακώβ.” τοῦ δὲ Ἰακώβ τὴν μνήμην οὐκ ἀπλιῶς ἐποήσατο· ἀλλ’ ἐπειδὴ πρῶτος ἐκεῖνος τὴν τῶν ἔθνων προειθέσπισε κλησίαν (“οὐκ ἐκλείψει” γὰρ φησὶν “ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν 20 ἔλθοι ὁ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἔθνων”), τὴν μεταβολὴν τῶν ἔθνων κἀνταῦθα προθεσπίζων, εἰκότως τὸν τοῦ Ἰακώβ θεὸν τοῦ ταῦτα προειρηκότος ἔφη κατωρθωκέναι. τοιγαροῦν ἐν τῷ μβ’ τῆς Ἀυγούστου βασιλείας, ἐν τῷ ρεψ’ ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἤρχθη ὁ κατὰ Ἀντιόχειαν τῶν ἐτῶν ἀριθμὸς. καὶ Ἡρώ-

nem deposuerunt, magnum praesidium reginae urbium urbis et omnium Christianorum. atque haec quidem hactenus. nos ad historiae continuationem revertamur.

Nato Christo statim Augustus omnia in suam redegit potestatem, ac dominationibus gentium regnisque particularibus abolitis omnia Romano imperio subiecit. ita tum summa pax obtinuit. quippe deo rem Romanam adiuvante hostes terga verterunt, et regna pridem adversa tum cervices subdiderunt iugo salutari. nam deus veritate et rerum ipsarum testimonio tanquam voce utens, suam tunc maiestatem demonstravit. proinde deus Iudaeorum vecordiam praevidens per vatem ita est vaticinatus “cessate et cognoscite me esse deum, qui et inter gentes et in terra exaltabor.” nobis autem significans quisnam ille sit, ac quasi gratulans nobis vates “deus” inquit, “exercituum dominus a partibus nostris est: patrociniū nostri suscipit deus Iacobi.” neque vero otiosa est Iacobi mentio, sed ideo facta quod is primus de vocatione gentium est vaticinatus. verba eius sunt “non deerit princeps Iuda oriundus, donec is veniat cui reposita est summa rerum: is erit spes gentium.” itaque Davidus iam tum mutationem gentium praedicens, convenienter ait deum Iacobi, qui ista fuit vaticinatus, rem praecclare gessisse. ceterum anno regni Augusti 43, anno mundi 5506 annorum Antiochensium

δης μὲν ἐξ ἔθνων ἤδη βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἀνηγορευμένος, καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα γεννηθέντος, καὶ τοῦ Ἡρώδου κακῶς τὸν βίον διαλλάξαντος, πεπλήρωται τὸ "οὐκ P 180 ἐκλείπει ἄρχων ἐξ Ἰούδα ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ ἀπόκειται, ὅς ἐστιν ὁ Χριστός." ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ὁ Ἡρώδης ἀλλόφυλος ὢν περιτμη-5 θείς ἤρξε τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀρχιερεῖα κατέστησεν ἀλλογενῆ τὸν Ἀνάνιον, εὐθὺς ἐπαύθη κατὰ τὴν θείαν πρόρρησιν ἣ ἐξ Ἰούδα ἀρχὴ μέχρι τότε κρατήσασα. οἱ γὰρ ἱερεῖς προειστήκεισαν τῶν πραγμάτων, ἄχρις οὗ Πομπήϊος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπιστάς τὴν μὲν Ἱερουσαλήμ κατὰ κράτος πολιορκεῖ, μαιίνει δὲ τὰ ἅγια, 10 τὸν δὲ ἐκ τῆς προγόνων διαδοχῆς μέχρις ἐκείνου τοῦ καιροῦ διαρκέσαντα βασιλεῖα τε ὁμοῦ καὶ ἀρχιερεῖα Ἀριστόβουλον δέσμιον ἐπὶ Ῥώμῃν ἐπέμψας τὸ πᾶν Ἰουδαίων ἔθνος Ῥωμαίοις ἐπόφρον B κατέστησε. καὶ οὕτω πρῶτος ἀλλόφυλος Ἡρώδης, ὡς ἔφη, τὸ Ἰουδαῖον ἔθνος ἐγχειρίζεται. καθ' ὃν καιρὸν ἐναργῶς τῆς Χρι- 15 στοῦ παρουσίας ἐστιάσης ἐξέλιπον οἱ τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερεῖς καὶ ἡγούμενοι.

Γεννηθεὶς τοίνυν ὁ Χριστὸς οὐδ' αὐτὸς ἐπὶ τοῦ αἰσθητοῦ θρόνου Δαβὶδ ἐκάθισεν, ἀλλὰ θρόνον λέγει Δαβὶδ τὴν ἀκαθάρτον καὶ αἰώνιον βασιλείαν. αὐτὸς γὰρ ἐστὶ προσδοκία ἔθνων, οὐχὶ 20 τοῦ ἐλαχίστου μέρους τῆς οἰκουμένης. "ἔσται" γὰρ φησὶν "ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαὶ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχων ἔθνων· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσι." καὶ "τέθεικά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς γῶς ἔθνων."

numerus coepit. cumque eo tempore Herodes alienigena Iudaeorum rex esset declaratus nato domino nostro Iesu Christo, Herodesque vitam misere cum morte commutasset, impletum est illud oraculum, quo non ante defuturum principem populi Iuda procreatum dicebatur, quam is cui reposita erat summa rerum, id est Christus, nasceretur. quando enim Herodes alienigena posito praepotio regnum in Iudaeos obtinuit, et Ananilum alienigenam pontificatu maximo affecit, statim Iudaicum imperium, quod hactenus obtinuerat, finitum fuit. etenim sacerdotes rei publicae praefuerant, donec Pompeius Romanorum dux Hierosolymis expugnatis templum polluit, ac Aristobulum, qui eo usque regnum iuxta ac pontificatum a maioribus per successionem accepta gesserat, vinctum Romam misit, ac populum Iudaicum omnem Romanis stipendiarium fecit. eo modo primum Herodi alienigenae in Iudaeos regnum commissum fuit; quo tempore perspicue instante Christi adventu, Iudaeorum et pontifices et principes desierunt.

Natus Christus non invisibili Davidico solio rex consedit, sed solium Davidicum scriptura appellat aeternum et indissolubile. ipse enim est quem exspectant gentes, quae non sunt minima pars orbis terrarum. erit enim, ait, stirps Iessae, et is qui ad imperium in gentes gerendum exorietur: in eo gentes spem ponent. posui te in foedus generis et lu-

καὶ "Θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν C
 θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ." οὗτος οὖν καὶ βα-
 σιλεὺς πάσης τῆς γῆς διέμεινεν, εἰ καὶ μὴ τὰ σκῆπτρα τῆς Ἰου-
 δαίας παρέλαβε, καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ἐστὶν ὁ Θεός. καὶ
 5 ἢ ἐλευθερία τοῦ Ἰακώβ ἐβεβαιώθη, καὶ ἐνευλογήθησαν ἐν τῷ
 σπέρματι αὐτοῦ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ πάντα τὰ ἔθνη μα-
 κριοῦσι τὸν Χριστόν.

"Ἰνα δὲ σαφέστερον γένηται πῶς ἡ ἱερατικὴ φυλὴ ἐμίγη τῇ
 βασιλικῇ, λέξομεν οὕτως. ὁ μὲν Ἰούδας ἐγέννησε τὸν Φωρῆς, ὁ
 10 δὲ Φωρῆς τὸν Ἑσρώμ, ὁ δὲ Ἑσρώμ τὸν Ἀράμ, ὁ δὲ Ἀράμ τὸν
 Ἀμινάδμ, ὁ δὲ Ἀμινάδμ τὸν Ναυσσών, ὁ δὲ Ναυσσών τὸν
 Σαλμών, ὁ δὲ Σαλμών τὸν Βόοζ, Βόοζ δὲ τὸν Ὠβήδ, Ὠβήδ δὲ D
 τὸν Ἰεσσαί, ὁ δὲ Ἰεσσαί Δαβὶδ τὸν βασιλέα. ἐπεὶ οὖν ὁ Ναυσ-
 σών υἱὸς ἦν τοῦ Ἀμινάδμ, τούτου τὴν ἀδελφὴν Ἐλισάβετ ἠγά-
 15 γετο γυναικα ὁ μέγας ἀρχιερεὺς Αἰρωὺν, ἀδελφὸς Μωυσέως, ἐκ
 φυλῆς ὑπάρχων τοῦ Λευί. καὶ μέντοι καὶ ὁ Θεοπέσιος ἱεράρχης
 Ἰωδαί, φυλῆς ὦν τῆς Λευιτικῆς, ἠγάγετο γυναικα τὴν ἀδελφὴν
 Ὀχοζίου, φυλῆς οὖσαν τοῦ Ἰούδα. κἀνεῦθεν λοιπὸν τῆς βυσι-
 20 κῆς φυλῆς συμμιγείσης τῇ Λευιτικῇ, μάλα γε εἰκότως ὁ κύριος
 ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου καὶ κατὰ σάρκα μητρὸς αὐτοῦ γενεαλο-
 γούμενος οὕτω βασιλεὺς καὶ ἱερεὺς εἰς τὰ πρὸς Θεόν, ὡς ἔφην, ἀν-
 θρώποις ἀναδέδεικται, καὶ προδήλως κηρύττεται βασιλεὺς αἰώνιος P 181
 καὶ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχizedέκ.

men gentium. in omnia secula propagabo eius progeniem; neque ante
 solium eius regium successore carebit quam dies caelo non oriatur. is
 ergo et rex universae terrae permansit, quanquam scepra Iudaica non
 acceperit; et rex universae terrae est deus, ac libertas Iacobi confir-
 mata est, inque eius semine omnes terrae tribus beatæ factæ sunt,
 omnesque populi Christum prædicant.

Ut autem manifestius fiat quomodo sacerdotalis tribus permixta fue-
 rit cum regia, sic rem exponemus. Iudas Pharezum procreavit. inde
 ordine prognati sunt Esronus Aramus Aminadamus Naasson Salmon
 Boozus Obedus Iessus rex Davidus. quoniam igitur Naasson filius
 erat Aminadami, huius sororem Elizabetham Aaron pontifex maximus
 uxorem duxit, frater Moysis, tribu Levita. quin et divinus Iodaas, pon-
 tifex et ipse maximus, tribu Levita, in matrimonio habuit sororem Ocho-
 ziae, Iudæam tribu. cumque exinde tribus regia fuerit cum sacerdotali
 permixta, admodum convenienter dominus ex Maria virgine ac matre
 carnis suæ natus, serie generis exposita et rex et sacerdos dei, ut di-
 ctum est, deprehenditur. itaque manifesto prædicatur rex sempiternus,
 idemque æternus pontifex secundum Melchizedeci ordinem.

αἷ μὴ ὀρᾶσθαι τὴν φθονομένην μορφήν ἀπέστη τῆς ἔγχειρήσεως
 ὁ δυσσεβής. ἔρρει τοίνυν διὰ μέσου χρόνου πολὺς, καὶ τῆς ἐξ
 ἀνθρώπων μνήμης ἀπερροή ἢ τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνος ἀπόκρυ-
 ψις. ὁ δὲ τῶν Περσῶν βουσιλεύς Χοσρόης τὰς τῆς Ἀσίας πόλεις
 πορθῶν καὶ καταστρεφόμενος κατέλαβε καὶ Ἐδεσσαν ἐπὶ τῆς βα-
 D σιλίας, καὶ πῦσαν μηχανὴν κινήσας πρὸ τῶν ἄλλων τῆς πόλεως,
 οἶον βελῶν ἀφέσεις, κατασείσης τειχῶν, διαθραύσεις πυλῶν, εἰς
 φόβον καὶ ἄγωνίαν ἐνέβαλε τοὺς τῆς πόλεως. οἱ ἔν ἀμηχανία
 καὶ ἀπογνώσει καταστάντες πρὸς τὸν θεὸν καταφεύγουσι, καὶ μετ'
 ὀδύνης καρδίας καὶ δακρῶν ἐζήτουν αὐτὸν, διὸ καὶ εὖρον· ἐγγὺς 10
 γὰρ κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, κατὰ τὸν
 θεῖον Λαβίδ. γαίνεται γὰρ εἶναι διὰ τῆς νυκτὸς Εὐλαλίῳ τῷ
 ἐπισκόπῳ γυνὴ τις εὐσταλῆς καὶ κοσμία, κρείττων ἢ κατὰ ἄνθρω-
 πον, ὑποτιθεμένη αὐτῷ καὶ λέγουσα ὅτι ἐπάνω τῆς πόλης τῆς
 πόλεως, ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, διὰ τύνδε τὸν τρόπον, ἡ τιμία εἰκὼν 15
 τοῦ Χριστοῦ ἀποκέκρυπται, ἦν ἀναζητήσας καὶ λαβῶν πάντα
 P 178 αἰσίως πράξεις. ὁ δ' ἐπίσκοπος χαρᾶς ἀφάτου πλησθεὶς καὶ τὸν
 τόπον καταλαβῶν καὶ τοῦτον διαρρήξας, ὡ τοῦ θαύματος, εὗρε
 τὴν θεῖαν εἰκόνα ἀδιαλώβητον καὶ κεχυραγμένην καὶ τὴν θρυαλ-
 λίδα ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ μὴ ἀποσβεσθεῖσαν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρὸς 20
 φυλακὴν ἐπιτεθέντι πρὸ τοῦ λύχνου κεραμῶ ἐκτυπωθὲν ἕτερον
 ὁμοίωμα ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου. τοῦτο λαβῶν ὁ ἐπίσκο-
 πος μετὰ χαρᾶς ἀμέτρου, καὶ λιτανεύσας καὶ εὐχαριστήσας, κατ-

3 ἢ om P

6 πρὸς τὴν ἄλωσιν?

cum invisā ipsi imago non conspiceretur, ab incepto destitit. sed longo
 deinceps temporis tractu prorsus ex hominum memoria sacrae istius ima-
 ginis occultatio deleta est. post, Iustiniano imperatore Romanorum,
 Chosroes Persarum rex urbes Asiae oppugnans atque vastans etiam
 Edessam obsedit. quam cum omnibus machinis ac conatu tentaret, tor-
 mentis, concussionē murorum, portarum perruptione urgens, magnum
 oppidanis metum incussit. ii cum iam de salute desperarent inque ex-
 tremis essent angustiis, ad deum confugerunt, atque eum aegro corde et
 lacrimis requirentes invenerunt, quia, ut divinus cecinit Davidus, pro-
 pinquus est omnibus ipsum vere invocantibus. proinde noctu Eulalio
 episcopo apparuit mulier quaedam forma et ornatu quam humana fert
 natura augustiore, monuitque eum supra portam (locum ac modum simul
 indicabat) latere abditam venerandam Christi imaginem, qua inventa et
 recepta omnia dextre esset acturus. episcopus immensa repletus laetitia,
 loco invento et aperto, reperit (proh miraculum) divinam imaginem in-
 columem lucernamque tanto temporis decursu non extinctam, atque ad-
 eo in tegula quae fuerat ante lucernam custodiae causa obiecta, aliam
 exemplari per omnia assimilem impressam imaginem. hac ille ingenti
 cum gaudio arrepta, supplicatione et gratiarum actione peractis, eum

ελαβε τὸν τόπον καθ' ὃν οἱ Πέρσαι διώρτυτον. ὡς δὲ πλησίον ἀλλήλων ἐγένοντο ἐν τῷ ὀρυγματι, ἀπὸ τῆς λυχνίας ἐκείνης ἐλαίου ἐπιστάζοντες εἰς τὸ ἠύτρεπισμένον πῦρ πάντας ἀπόλεσαν ὕρην. ἀλλὰ καὶ τὴν ἔξωθεν ἀναφθεῖσιν πυρὴν ὑπὸ τῶν Περσῶν κατὰ B
5 τῶν ἔνδον, ἣν ἄπειρος ὕλη ὑπέτρεφεν, ὡς πλησίον αὐτῆς ἐγένετο ὁ ἐπίσκοπος μετὰ τοῦ θείου ἐκτυπώματος, ἐξαίφνης βίαιος ἄνεμος ἐγεφθεις κατὰ τῶν ἀναφλεγόντων ταύτην ἀντέστρεψεν, οὗς καὶ ἐμπυρῶσα ἀπέστρεψε. ταῦτα παθόντες μᾶλλον ἢ δράσαντες οἱ Πέρσαι, οὐχ ἕπαξ ἀλλὰ δις καὶ πολλάκις, μετ' αἰσχύνῃς ἀπεί-
10 ρου ὑπεχώρησαν ἄπρακτοι.

Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων πανταχόθεν συνερρήη τὰ ἀγιώτατα καὶ κάλλιστα, ἣν δὲ ἄρα θεῖον βούλημα καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην καὶ θεῖαν εἰκόνα μετὰ τῶν ἄλλων ἀποθη-
σαυρισθῆναι καλῶν, ὁ τῶν Ῥωμαίων κυριουργῶν Ῥωμανὸς ὁ Λα-
15 κητηνὸς σπουδάσμου ποιεῖται κατευμοιρῆσαι ταύτης καὶ καταπλου- C
τίσαι τὴν βασιλεύουσαν. καὶ δὴ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐξυπέ-
στείλε πρὸς τὴν Ἐδεσσαν μηδὲν ἀνύσας. ὁ μὲν γὰρ ἐπέκειτο αὐτῶν, οἱ δὲ ἀνέδνον καὶ παρεκρούοντο. καὶ τελευταῖον πεισθέν-
τες ἐπένευσαν· ὁ γὰρ ἄναξ Ῥωμαίων τῇ ἐφέσει τοῦ τοιοῦτου κυ-
20 λου πρὸς πάντα ὑπέβλεψεν τὰ παρ' αὐτῶν προβαλλόμενα, καὶ δοὺς αὐτοῖς διακοσίους Σαρακηνοὺς καὶ ἀργύρου ἐπισήμου χιλιάδας δώδεκα, καὶ ἀσφαλισάμενος διὰ σφραγίδος χρυσῆς τοῦ μὴ πολε-
μῶς ἐπέρχεσθαι τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα κατὰ τῶν τεσσά-
ρων πόλεων ἐκείνων, μηδὲ ληΐζεσθαι ταύτας, ἐπέτυχε τῆς αἰτή- D
25 σεως. ἐπεὶ γὰρ συνεχωρεῖτο γενέσθαι καὶ παρεχώρησεν ὁ ἄμηνός,

locum petiit qua Persae cuniculos agebant. cumque prope illos pervenisset, ex lucerna oleum instillavit in ignem ab iis paratum, isque ignis hostes ad unum omnes consumpsit. sed et foris Persae ad laedendos oppidanos rogum succenderant; qui ignis cum aleretur copiosissima materia, ubi prope cum divina effugie accessit episcopus, subito exortus validus ventus, eum in eos qui succenderant distulit eosque urens abegit. ita Persae non semel tantum sed saepius male accepti, Edessa integra et re infecta maximo cum dedecore discesserunt.

Enimvero cum in urbem quae imperii caput est omnia undique sacerrima atque pulcherrima confluerent, ac dei voluntas esset ut inter alia ibi haec quoque reconderetur divina imago, Romanus Lacapenus, imperator Romanorum, operam dedit ut ea potiretur eaque Constantino-
polim ditaret. saepe eius rei causa frustra legatos miserat. tandem cupiditate eius obtinendi cum Edessenis omnia ipsorum postulata concessisset, obtinuit. dedit 200 Saracenos, 12 milia argenti signati; aureoque sigillo confirmavit nunquam legiones Romanas hostiliter quattuor illas urbes accessuras aut praedam acturas. ita voti compos factus,

Ἐντεῦθεν τοίνυν ἄρχεται ἡ τετάρτη βασιλεία, ἣν ὁ Δανιὴλ ἐν τῇ τῶν τεσσάρων θηρίων ὄπτασίᾳ τέταρτον θηρίον διαφέρον τῶν ἄλλων τροπικῶς ὀνομάζει, ἐφ' οὗ καὶ ὁ τῶν πρώτων τεσσάρων στοιχείων δημιουργὸς καὶ τὸν τετραπέρατον κόσμον συνδήσας ἐν τούτοις Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσαρκώθη διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. 5 ὅθεν εἰκότως μέγας βασιλεὺς καὶ ἐπίσημος ὑπὲρ πάντας ὁ Αὐγουστος καὶ δυνατὸς γενόμενος ὑπέταξε τὰς μερικὰς βασιλείας πάσας, διὰ τὸν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ βασιλεῖα τοῦ παντός καὶ **B** κύριον τεχθέντα, κατὰ τὴν Ἡσαΐου προφητείαν· γρηὶ γὰρ “καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς τὸ ὄρος κυρίου, καὶ ὁ 10 οἶκος τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἄκρων τῶν ὄρεων. καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ ἤξουσιν ἐπ' αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πορεύσονται λαοὶ πολλοί, καὶ ἐροῦσι δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ. καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ. ἐκ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, 15 καὶ λόγος κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον ἐθνῶν πολλῶν, καὶ ἐλέγξει λαὸν πολύν. καὶ συγκόψουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα. καὶ οὗ **C** λήψεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν.” ὅτι δὲ τὸν μετὰ τὴν τοῦ κυρίου παρουσίαν προσημνιόνται ταῦτα καιρῶν, τὰ πράγματα σαφῶς μαρτυροῦσι. πρὸ μὲν γὰρ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας συχνὰ τῶν ἐθνῶν κατ' ἀλλήλων ἐπανουστάσεις γίνοντο, ἅτε δὴ καθ' ἕκαστον ἔθνος τῆς βασιλείας μεμερισμένης· πάσης δὲ ἡγεμονίας εἰς Ῥωμαίους μετατεθείσης εἰ-

Atque hoc est initium quarti regni, quod Danielus, cum ei quattuor animalia apparerent, sibi animalis specie a reliquis differente repraesentatum ait, quo veheretur primorum quattuor elementorum opitex, qui quatripotentem mundum concinnavit; quo regno scilicet nostrae salutis causa Iesus Christus homo natus est. quare merito omnibus regibus maior illustriorque fuit Augustus, omniaque particularia regna suo imperio subiecit, propter eum qui ipsius astate nasci debuit rex et dominus universi, quae Esaias his verbis praedixerat (cap. 2) “ultimis porro temporibus mons domini erit illustris, aedesque dei in summo montium: exaltabitur supra colles, et ad eam proficiscentur omnes nationes. multique populi ibunt, ac dicent: agedum conscendamus montem domini et aedam aedem dei Iacobei: is nobis viam suam monstrabit, inque ea nos ambulabimus. nam de Sione lex egredietur, et sermo domini Hierosolymis exibit; atque causas multarum is nationum disceptabit, et populum multum arguet. tunc de gladiis suis vomeres et de framentis suis falces cadent, neque gens contra gentem gladium arripiet, neque rem porro bellicam discent.” iam res ipsae testantur his verbis tempus Christi adventus praedici. antequam enim Romanum imperium inivit, crebra fuerunt populorum alterius adversus alterum bella, quod regnum singulatim per populos divisum esset. postquam summa rerum ad Romanos devo-

ρήνη βυθεία κατέσχε τὴν οἰκουμένην, ὡς μηκέτι ἔθνος κατ' ἔθνον ἐπιστρατεύειν ἀλλὰ τῇ γεωργίᾳ προσέχειν. οὐκοῦν μᾶλα δεῖκνυται σαφῶς τὸ τῆς προρρησίως τέλος. διὸ καὶ Δανιὴλ προφητεύει λέγων “καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆ-
 5 ναι, καὶ τοῦ οἰκοδομησθαι Ἱερουσαλήμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ὁ
 ἑβδομάδας ζ' καὶ ἑβδομάδας ἕβ'.” αἱ συμπληροῦσιν ἔτη νηγ',
 ὅσα τὰ τῆς ἀρχῆς ὑπάρχει τῶν Χριστιῶν ἡγουμένων, ὧν τελευ-
 ταίου Ἰρκανοῦ ὑπὸ Πάρθων αλγυμαλωτισθέντος Ἡρώδης ἀπὸ
 10 Ἀγούστου παραλαμβάνει τὴν βασιλείαν, μεθ' ὃν οἱ τούτου παῖ-
 10 δες μέχρι τῆς ἐστιάτης Ἱεροσολύμων πολιορκίαις. οὐκέτι γὰρ ἐκ
 διωδοχῆς τοῦ ἀρχιερατικοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἀσαμονίων
 ἦτοι Μακκαβαίων, ὡς φησιν Ἰώσηπος, ἱερῶνται τῷ Θεῷ, ἀλλ'
 ἄσημοί τινες, οἱ μὲν ἐνιαύσιοι οἱ δὲ ἐπὶ λόγῳ, παρὰ τῶν Ῥω-
 15 μαιῶν τὴν ἱερωσύνην ἀνοούμενοι. διὸ καὶ Δανιὴλ προφητεύει
 15 λέγων “καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ καὶ ἐξήκοντα δύο ἑβδομάδας ἐξολο- P 182
 θρευθήσεται χρῖσμα καὶ κρῖμα οὐκ ἔσται” καὶ τὰ ἐξῆς. διέλης
 δὲ τὰς ξθ' ἑβδομάδας οὕτως, τὰς μὲν ἑπτὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδον
 τῆς αλγυμαλωσίας ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ, τὰς δὲ ἕβ' συν-
 20 ἀπτομένας ταῖς ζ' εἰς τὸν χρόνον ὃν κατέσχον οἱ χριστοὶ ἡγούμενοι,
 20 τὴν δὲ μίαν ἑβδομάδα, καθ' ἣν ὁ κύριος ἐκήρυξε τὴν καινὴν δια-
 θήκην, ἧς ἑβδομάδος ἐν τῷ ἡμίσει ἦλθεν ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος,
 καὶ ἦρθη ἐκ μέσου ἢ διὰ Μωϋσέως παραδεδομένη διαθήκη. καὶ
 αὐθις “καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μίαι, καὶ ἐν τῷ

luta est, alta per totum orbem pax fuit, populique mutuis bellis omissis
 agriculturæ vacaverunt. ita vaticinii istius exitus apertissime declaratur.
 itaque etiam Danielus vaticinatur his verbis (cap. 9) “cognosces autem et
 intelliges ex exitu sermonis, cum decretum fiet et aedificabitur Hieroso-
 lyma, usque ad Christi principatum septimanas 7, septimanas 62.” hæc
 annos efficiunt 483; totidemque annos uncti potestatem in populum Iu-
 daicum gesserunt. quorum ultimus Hyrcanus, cum a Parthis esset cap-
 tus, Augustus Herodi regnum tradidit; cuius posteri deinceps id tenuerunt
 usque ad Hierosolymorum excidium. nam, quod et Iosephus testa-
 tur, ab eo tempore non iam ex summorum pontificum stirpe aut Asmo-
 neorum, qui et Maccabæi dicuntur, deo pontifices creabantur: sed id
 munus obscuri homines alii per annum gerebant, alii alia ratione, re-
 demptum a Romanis pecunia. ideo Danieli quoque oraculum ait post 7
 et post 62 septimanas abolitum iri unctionem, neque fore iudicium, et
 cetera. sic autem dividendæ sunt 69 septimanae. 7 a reditu ex exsilio
 usque ad templi absolutionem. reliquæ 62 his sine intervallo succe-
 dentes in tempus quo uncti rerum potiti sunt. una autem in tempus
 quo Christus novum foedus promulgavit; qua media nobis salutaris
 Christus subiit supplicium, et sublatum est e medio testamentum quod fue-
 rat per Moesem traditum. rursus “corroboravit foedus multis una septi-

B ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδή. καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεως συντελεῖα δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν Ἱερουσαλήμ. καὶ τὰ λοιπὰ εὐρήσεις ἐν τῇ βασιλείᾳ Τίτου.

Ὁ γοῦν Ἀύγουστος τὴν ἐξ Ἰταλίας συναθροίσας δύναμιν κάτεισιν ἐπὶ Ἀντώνιον. καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττάται Ἀντώνιος, καὶ φεύγει μετὰ τῆς Κλεοπάτρας εἰς Αἴγυπτον. καὶ ὁ μὲν Ἀντώνιος ἑαυτὸν διεχειρίζατο, ἡ δὲ Κλεοπάτρα εὐλαβουμένη τὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ θριάμβον συσχεθεῖσα, ἀσπίδι τῷ θηρίῳ ἑαυτὴν προσενεγκαμένη τελευτᾷ. Ἡλιος δὲ καὶ Σελήνη τὰ τέκνα αὐτῶν συσχεθέντα προσήχθησαν τῷ θριάμβῳ Ῥώμης. 10

C Ἐπὶ τούτου τοῦ Ἀυγούστου, ὡς φησὶν Εὐσέβιος τοῦ Παμφίλου, ἀρχὴν ἡ τετάρτη λαμβάνει βασιλεία, ἣν ὁ Δανιὴλ ἐν τῇ τῶν τεσσάρων θηρίων ὀπτασίᾳ τέταρτον θηρίον φοβερὸν ὀνομάζει. τότε πρῶτον ἐπὶ τῆς δ' βασιλείας ἐμονάρχησεν Ἀύγουστος, ὅτε καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἐκ γυναικὸς ἀειπαρθένου 15 γέννησιν δι' ἡμᾶς κατεδέξατο. ὁ δὲ αὐτὸς φησὶν Εὐσέβιος ὅτι οὗτος ὁ Ἀύγουστος ἀπελθὼν εἰς Δελφούς ἠρώτησε τίς μετ' αὐτὸν βασιλεύσει· τοῦ δὲ Πυθίου μηδὲν ἀποκρινόμενον, καὶ τοῦ Ἀυγούστου πάλιν ἐρωτήσαντος διὰ τί σιγᾷ τὸ μαντεῖον, ἔφη ἡ Πυθία ταῦτα "παῖς Ἑβραῖος κλέεται με, θεὸς μακάρεσσιν ἀνάσσει, τόνδε 20 δόμον προλιπεῖν καὶ ὁδὸν αὔθις ἰκέσθαι. ἀπιθι λοιπὸν ἐκ δόμων ἡμετέρων."

mana; eiusque dimidio tolletur sacrificium et libatio, et in templo abominandum vastitatis signum ponetur, ac excidium Hierosolymorum perficietur." reliqua ibi invenies, ubi regnum Titii descripsimus.

Ceterum Augustus collectis per Italiam copiis contra Antonium movit. victus praelio Antonius cum Cleopatra in Aegyptum fugit, ibique sibi ipse mortem conscivit. Cleopatra cum comprehenderetur, ne Romam in triumpho introduceretur, aspidi serpenti sese mordendam praebuit, itaque periit. Sol et Luna, liberi ipsorum, in triumpho Romam ducti sunt.

Sub hoc Augusto, ut Eusebius Pamphili ait, quartum regnum cepit, quod in quattuor animalium visione Danielus animal quartum terribile nominat. tunc primum, inito iam quarto regno, Augustus solus omnem potestatem gessit. quo tempore etiam dominus noster Iesus Christus nostri causa nasci ex muliere perpetuam virginitatem conservante sustinuit. idem Eusebius narrat Augustum Delphos profectum de successuro sibi oraculum consuluisse, et cum vates nihil responderet, scitatum causam cur oraculum conticuerit, hoc responsum tulisse :

me puer Ebraeus iubet hoc discedere templo,
rex divum, et Stygium rursum remeare sub Orcum.
tu tacitus nostra haec iam nunc altaria linque.

Τῷ δὲ εἰς ἔτι ἀπὸ κρίσεως κόσμον, μὲν δὲ Αὐγούστου D
 ἐξῆλθε δόγμα παρ' αὐτοῦ ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.
 ἐν ᾧ ἔτι καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη, Ἡρώδου
 βασιλεύοντος τῆς Ἰουδαίας, ὃν ὁ Καῖσαρ Αὐγουστος προχειρί-
 5 σατο. οὗτος ὁ Καῖσαρ τὸν κόσμον ἐναντῷ ἅπαντα καθυποτάξας,
 ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ ὄντα ἀποβιώνει, παρηγγύησε τοὺς
 ἐν τέλει πάντας ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ χεῖρας κροτῆσαι καὶ γελάσαι
 ὡς ἐπὶ μίμου τελευτῆς. τοῦτο δὲ ποιῆσαι διωρίσατο ἀποσκώπτων
 εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον ὡς γέλωτος ἄξιον.

10 "Οτι Ἡρώδης οὐ μόνον διὰ τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντας P 183
 ἐπὶ τῇ κατὰ τοῦ Χριστοῦ μανίᾳ παῖδας παιδοκτόνος ὀνομάζεται,
 ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τοὺς ἰδίους τρεῖς υἱοὺς ἀποκτεῖναι, καὶ τὴν μη-
 τέρα τούτοις ἐπισφάζει, καὶ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφὸν ἐτέρους τε
 πολλοὺς τῶν οἰκείων καὶ πληθὺς οὐκ ὀλέγων Ἰουδαίων ἀποκτεῖναι
 15 ἐν τῇ αὐτοῦ τελευτῇ.

Ἰστίον δὲ ὅτι τρεῖς ἔσχεν ὁ μέγας Ἡρώδης υἱούς, Ἡρώδην
 τὸν καὶ Ἀντίπαν, τὸν ἀποτεμνόντα τὸν πρόδρομον, ἔφ' οὗ καὶ
 ὁ κύριος ἐσταυρώθη ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος, Ἡρώδην τὸν καὶ
 Φίλιππον, ᾧ πρώτως Ἡρωδιὰς ἐγαμήθη, ἐξ ἧς ἔσχε θυγατέρα B
 20 Σαλώμην τὴν καὶ ὀρηγασμένην, καὶ Ἡρώδην τὸν καὶ Ἀγρίππαν,
 τὸν ἀνελόντα τὸν Ζεβεδαιου Ἰακώβον.

"Οτι Ἡρώδης ὁ μέγας τέθνηκεν ἐβδομήκοντα ἔτη ζήσας, ἐξ
 ὧν ἐβασίλευσε τῆς Ἰουδαίας ἔτη λζ' παρανόμως. ἐπὶ αὐτοῦ γὰρ ἡ
 πρόφρησις τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ ἐπληρώθη ἡ λέγουσα "οὐκ ἐκλείψει

Anno mundi 5506, qui regno Augusti fuit 42, decretum ab ipso
 exiit ut totus mundus censeretur. eo anno Christus natus est, Herode
 Iudaeae regnum sibi ab Augusto concessum tenente. Augustus cum to-
 tum sibi mundum subiecisset, morte iam appetente Romae proceribus
 omnibus mandavit ut se defuncto plauderent ac risum tollerent, sicut
 in mimorum sine fieri assolebat. eo mandato vitam humanam utpote ri-
 diculam rem subsannavit.

Herodes puericida appellatur non modo ob pueros Bethlehemiae ab
 ipso, cum contra Christum saeviret, interfectos, sed etiam quod suos
 ipsius tres filios iugulasset, facinusque matrem eorum necando cumulas-
 set, et fratrem uxoris ac reliquos domesticorum complures iis addidis-
 set. non parvam etiam Iudaeorum multitudinem morituros necavit.

Notandum est Herodi magno tres fuisse filios, Herodem, qui et
 Antipas appellatur, qui cervicem praecidi praecursori Christi iussit (eo
 regnante Christus crucifixus est, imperante Tiberio Caesare); Herodem
 cognomento Philippum, cuius primum uxor fuit Herodias, eique Salomen
 filiam peperit eam quae saltavit; Herodem denique Agrippam, qui Ia-
 cobum Zebedaei filium necavit.

Herodes magnus mortuus est septuagenarius. annos 37 regnum in
 Iudaeam illegitimum tenuit; inque ipso impletum est patriarchae Iacobi
 Georg. Cedrenus tom. I.

ἄρχων ἐξ Ἰουδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὃ ἀπόκειται," ἦτοι ὁ Χριστός. πρῶτος γὰρ ἀλλόφυλος Ἡρώδης Ἰουδαίων ἤρξεν, Ἀραψὸν ὦν Ἰδουμαῖος, καὶ πρῶτος ἀλλόφυλον ἀρχιερέα κατέστησε, τὸν Ἀνάνιον, ὡς Ἰώσηπος λέγει.

- C "Ὅτι Ἡρώδης ὁ μαιφόνος πρὸς ταῖς πολλαῖς τῶν συγγενῶν βρονοκτονίαις ἀναίρει καὶ Ἰρκανὸν τὸν πάλαι ἀρχιερέα καὶ τὸν τούτου υἱὸν καὶ τὴν τούτου ἀδελφὴν, ἑαυτοῦ δὲ γυναῖκα, τοὺς δύο οὐκείους υἱοὺς εἰς ἄνδρας τελοῦντας, καὶ τὴν πενθεράν, ἔτι δὲ Σαλώμης τῆς ἰδίας ἀδελφῆς τὸν ἄνδρα· γήμαντος δὲ αὐτὴν ἑτέρου καὶ τούτου προστίθῃσι, πρὸς δὲ καὶ τοὺς ὑψηγητὰς τῶν ἱερῶν νόμων, καὶ τοὺς τῶν πατριῶν ζηλωτὰς. Φηλήτιω δὲ πληγῇ καὶ ὑδροπνι συσχεθεὶς σκώληκας ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξέβρασε, καὶ οὕτως δεινῶς ὀδυνώμενος τέθνηκεν.

"Ὅτι πενταετῆς ὁ Χριστὸς ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ἀνέρχεται.

- D "Ὅτι Αὐγουστος Ἀρχέλαον μὲν υἱὸν Ἡρώδου Ἰουδαίων 15 ἔθναρχον κατέστησε, τοὺς δὲ ἄλλους ἀδελφοὺς αὐτοῦ τέσσαρας ὄντας, Ἡρώδην ἡμίονον τῷ πατρὶ καὶ Ἀντίπατρον τῷ πάππῳ Ἀνσανίῳ τε καὶ Φίλιππον, εἰς τέσσαρα μέρη διατεμῶν τὴν χώραν ἐκάστῳ διένειμε καὶ τετράρχας αὐτοὺς ὠνόμασε. τότε καὶ λιμὸς ἐν Ῥώμῃ γέγονεν ὡς πραθῆναι τὸν μόδιον χρυσίνων κτ'. 20

"Ὅτι τῷ ρηθ' τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ἔτει ιγ' Ἰουδαίων τρίτος Ἡρώδης ἐκράτησεν, ὃς καὶ Ἀγρίππας ἐλέ-

vaticinium, qui non ante defuturum Iuda ortum principem et ducem semine eius cretum edixerat, quam is veniret cui reposita omnia erant, id est Christus. primus enim alienigena Iudaeis imperavit Herodes Idumaeus Arabs, primumque alienigenam pontificem constituit Ananiam, ut Iosephus narrat.

Herodes parricida praeter multas cognatorum neces etiam Hyrcanum interfecit, antiquum pontificem maximam, eiusque et filium et sororem, quam ipse uxorem habebat, item duos filios iam ad virilem aetatem provectos, socrum, Salomes suae sororis maritum, ac rursus alterum cum quo illa secundas nuptias fecerat. addidit et divinae legis enarratores, et qui patrios ritus amplectebantur. divinitus autem aqua interente punitus, erumpentibus ex corpore eius vermibus, gravissimis doloribus cruciatus periiit.

Christus ab Aegypto rediit annos natus quinque.

Archelaum Herodis filium Augustus Iudaeae genti praefecit. reliquam regionem in 4 partes distribuit, eisque reliquos Archelai fratres praeposuit, tetrarchas a quadripartito imperio appellatos. horum nomina sunt Herodes patri, Antipater avo cognomines, Lysanias et Philippus. tanta eo tempore fuit Romae penuria ut modius aureis 27 sit venditus.

Anno mundi 5519, incarnationis autem divinae 13, tertius Herodes, cognomine Agrippa, regnum in Iudaeos obtinuit, alienigena, Herodis

γετο, ἀλλόφυλος ὢν, υἱὸς Ἡρώδου, ἀδελφὸς Ἀρχελαίου, ἔτη
 κδ' ὁ γὰρ Ἀρχελαος μετὰ θ' τῆς ἀρχῆς ἔτη εἰς Βιένναν πόλιν
 τῆς Γαλλίας ὑπὸ Ῥωμαίων ἐξωρίσθη. οὗτος Ἡρώδης, ὁ καὶ P 184
 Ἀγρίππης, Ἰωάννην τὸν βυπτιστὴν ἀνεῖλε τῷ ἰγ' μὲν ἔτει τῆς
 5 ἀρχῆς αὐτοῦ, λβ' δὲ τῆς τοῦ κυρίου σαρκώσεως· ἐφ' οὗ καὶ ὁ
 κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔκονσίως δι' ἡμᾶς τὸ σωτήριον
 ἐπέστη πάθος. ὑπὸ τούτου ἡ Πανσοδὸς Καισάρεια Φιλίππου
 μετονομάσθη διὰ τὸ ἀνακτισθῆναι παρὰ τοῦ τετράρχου Φιλίππου.
 οὗτος τὴν Τιβεριάδα πόλιν διὰ Τιβέριον Καίσαρα ἔκτισε, καὶ τὴν
 10 τῶν Γυβινῶν πόλιν τὴν ποτε Σαμαρείαν ἐπακτίσας Σεβαστὴν αὐ-
 τὴν προσηγόρευσε, τὸ δὲ ἐπίνειον αὐτῆς, τὸν Στράτωνος πύργον
 πόλιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Καίσαρος Καισάρειαν ἐκάλεσεν· ὕστερον
 δὲ καὶ Ἀντιπατρίδα κτίζει. καὶ Πανειὸν εἰδωλεῖον κατεσκευάσεν
 ἐν Παναδί τῷ Πανί, ἐν τῇ νῦν λεγομένῃ Καισαρεία τῆς Παλαι- B
 15 στίνης· καὶ τὸν ναὸν Ἱεροσολύμων διπλοῦν ἀνωκοδόμησεν. οὗτος
 ἐξωρίσθη ἐν Λουγδούνη τῆς Γαλλίας ἐν ἰσχύτῃ πενία σὺν τῇ
 μοιχαλίδι Ἡρωδιάδι θνήσκει. τὴν δὲ ὀρχησαμένην κόρην ἐπὶ τῇ
 ἀποτομῇ τοῦ προδρόμου ζῶσαν κατέπιεν ἡ γῆ· οἱ δὲ φασιν ὅτι εἰς
 πάγον παύσασα ἐπάνω λίμνης διαρραγέντος κατῆλθε κάτω, καὶ
 20 τῆς κεφαλῆς ἀποσηνωθείσης τὸ μὲν σῶμα ἄπαν εἰς τὸν βυθὸν
 κατῆλθεν, ἡ δὲ κεφαλὴ ἐπάνω τοῦ πάγου ὑπελείφθη.

Ὅτι ἐπὶ Ἡρώδου πεπλήρωται ἡ προφητεία Δανιήλ. μέχρι
 γὰρ Ἡρώδου χριστοὶ ἡγούμενοι ἦσαν οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, C

5 ὄφ' P

7 ἐπι?

filius, frater Archelai. regnavit annos 24. nam Archelaus cum 9 annos
 regnasset, a Romanis est Viennam Galliae urbem in exsilium missus.
 hic Herodes, qui et Antipas, anno sui regni 18 Ioannem baptistam ne-
 cavit, Christo 32 agente annum. sub eodem Christus propter nos sponte
 supplicium pertulit. sub hoc Panosus urbs Caesarea Philippi denomi-
 nata est, quod eam Philippus tetrarcha refecisset. is in honorem Ti-
 berii Caesaris urbem Tiberiadem condidit; et Gabinorum urbem, olim
 Samariae nomine notam, instauravit, ac Sebastem, hoc est Angustam,
 nuncupavit. eiusque navale, turrim Stratonis, muro cum cinxisset,
 Caesaream ab ipso Caesare appellavit. post et Antipatridem condidit;
 et Paneade, quae nunc Caesarea Palaestinae usurpatur, Pani fanum
 nomine Panem posuit, ac templum Hierosolymitanum duplari aedifica-
 vit. missus autem in exsilium Lugdunum Galliae urbem, vita cum ad-
 ultera Herodiade summa in egestate exacta, mortuus est. filiam, quae
 saltando impetrarat ut praecursori caput amputaretur, terra vivam ab-
 sorpsit. alii ferunt eam, cum in glacie palustri luderet, rupta glacie
 ita in fundum decidisse ut caput abscissum supra glaciem exstaret.

Herodis tempore impletum est Danieli oraculum. nam ad eum us-
 que uncti, hoc est summi pontifices, Iudaeos rexerant, ab instaurato

ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ τῆς κατὰ Δαριῖον ἀνανεώσεως τοῦ ἱεροῦ, λήξαντες δὲ ἐπὶ Ὑρκανὸν τὸν ἀρχιερεῖα, ὃς διὰ τὸ ὑποτάξαι Ὑρκανοὺς οὕτως ὠνομάσθη. ἔτη υπῆ τὰ μεταξὺ τούτων, ὅψα καὶ ἡ τοῦ Δανιὴλ προφητεία θεσπίζει λέγουσα “καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομησαὶ τὴν 5 Ἱερουσαλήμ, ἕως χριστοῦ ἡγουμένου, ἐβδομάδας ἑπτὰ καὶ ἐβδομάδας ἕξβ.” αὗται αἱ ἕξβ' ἐβδομάδες συμπληροῦσι χρόνους ἐτῶν υπῆ, ὅψα ἔτη τυγχάνει τῆς ἀρχῆς τῶν χριστῶν ἡγουμένων, ὧν τελευταῖον τοῦ Ὑρκανοῦ ὑπὸ Παρθῶν αἰχμαλωτισθέντος Ἡρώδης D ὁ Ἀντιπάτρου τὴν βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων, μηδὲν προσήκουσαν 10 αὐτῷ, ὑπὸ Ἀγούστου καὶ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων παραλαμβάνει, κἀπειτα οἱ τούτου παῖδες μέχρι τῆς ὑστάτης Ἱεροσολύμων πολιορκίας. οὗτος δὲ ἦν Ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτρου τοῦ Ἀσκαλωνίου παῖς καὶ μητρὸς Κύπριδος Ἀραβίσης. καθ' ὃν καιρὸν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως πλησιαζούσης ἢ ἐκ προγόνων διαδοχῆ ἀρχιρωσύνῃ τε καὶ ἀρχῇ τῶν Ἰουδαίων κατελύθη, συμπληρουμένης τῆς προφητείας Ἰακώβ.

Ἐξῆς δὲ ὁ Δανιὴλ προφητεύει λέγων “καὶ μετὰ τὰς ἐξήκοντα δύο ἐβδομάδας ἐξολοθρευθήσεται χρισμα, καὶ κριμα οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ λυδὸς ἡγουμένου 20 ἐρχομένου, καὶ κοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ πόλεμον.” καὶ P 185 ἐξῆς φησὶ “καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται περὶ τὴν ἐρήμωσιν.” τὸ δὲ ἐξολοθρευθήσεσθαι χρισμα καὶ κριμα μὴ εἶναι ἐν αὐτῷ τὴν τε

Darii opera templo usque ad Hyrcanum (nomen huic a subactis Hyrcanis fuit) per annos 483, quos etiam Danielli oraculum exprimit. “cognosces et intelliges ab exitu sermonis, quod decretum fiet et aedificabitur Ierusalem, usque ad Christum ducem, septimanae septem et septimanae sexaginta duae.” hae septimanae sexaginta novem annos conficiunt 483; totidemque annos imperium Iudaicum penes unctos fuit. quorum postremus Hyrcanus cum esset a Parthis captus, Herodes Antipatri filius regnum in Iudaeos, nihil ad se pertinens, ab Augusto et senatu Romano accepit; idque in eius deinceps stirpe usque ad excidium Hierosolymorum permansit. is ergo Herodes Antipatri Ascalonitae filius fuit, matre Cypride Arabica. quo tempore natalibus Christi appetentibus Iudaeorum in sacerdotium et regnum successio cessavit, impleto Iacobi vaticinio.

Danielus porro ita praedicit “post 62 septimanas abolebitur unctio neque erit iudicium; templumque et sacrarium corruptentur a populo, cum dux advenit; caedenturque inundatione belli.” his addit “et in templum abominabile vastitatis signum. et dum tempus implebitur, vastitati consummatio dabitur.” quod unctionem abolitum iri neque in

πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθαρήσεσθαι δηλοῖ. δένανται δὲ νοηθῆναι τοῦτο ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ· ἐλθόντος γὰρ αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ ἔθνους σωτηρίαν, διὰ τὴν εἰς αὐτὸν παρανομίαν καὶ ὕβριν ἣ τε ἱερωσύνη αὐτοῖς καθόλου καὶ ὁ ἁγιασμός καὶ ἡ πόλις ἀντανῆρηται. μίῃς δὲ οὐσης ἑβδομάδος πρὸς τὴν τῶν οὐ συμπλήρωσιν, τὸ ἡμισυ μὲν αὐτῆς ὁ τοῦ κηρύγματος τοῦ εὐαγγελίου νενοήσθω χρόνος. τρισὶ γὰρ ἔτει καὶ ἡμίσει τὸ ἔργον τοῦ πατρὸς πεπληρωκῶς ὁ μονογενὴς ἀνελήφθη. πνεύματι δὲ ἁγίῳ τοὺς ἁγίους ἐμπλήσας μαθη- **B**
 τὰς ἐπὶ ἄλλοις τρισὶν ἔτεσιν καὶ ἡμίσει εἰς Ἱερουσαλήμ περικατα-
 10 εἶχεν αὐτούς, ὁμοῦ μὲν πρὸς τὸν μέγιστον ἄθλον καὶ τὸν τῶν ἔθνῶν τούτους ἀγῶνα παρασκευαζόμενος, ὁμοῦ δὲ καὶ τοὺς εἰς ζῶν τεταγμένους ἐκ τοῦ ἔθνους διὰ πίστεως προσλαμβιναόμενος, καὶ τῶν σκιῶν καὶ τῶν τύπων τῆς παλαιῆς διαθήκης ὑπιστῶν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς καινῆς διαθήκης προσαγόμενος.
 15 διὸ καὶ ὁ ἱερός φησι λόγος "καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία," διὰ τῶν εἰρημένων δηλονότι ἐπτά ἐτῶν τοῖς πιστεύουσαι τῷ Χριστῷ.

"Ὅτι τῷ φεῖ τοῦ κόσμου ἔτει, τοῦ δὲ Ἀυγούστου Καίσαρος **C**
 μβ', Ἡρώδου δὲ λβ', ἑβδόμῳ μηνὶ καθ' Ἐβραίους δεκάτῳ, ἦτοι
 20 Σεπτεμβρίου κγ', Ζαχαρίας θυμῶν εἰς τὸ ἅγιασμα κατὰ τὴν αὔριον
 τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ εἶδε τὸν ἀρχάγγελον Γαβριὴλ τὴν τοῦ μεγάλου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου σύλληψιν εὐαγγελιζόμενον αὐτῷ.

urbe fore iudicium ait, id urbis ac templi excidium denotat. potest etiam de Christo intelligi: cum enim is ad salutem populo suo reparandam venisset, hic quod eum iniuriose ac per contumeliam habuisset, una cum ipsa urbe et sacerdotium et sanctitatem amisit. iam quod ad summam 70 septimanarum una adhuc requiritur, eius dimidium intelligi debet impensum evangelii publicationi. nam unigenitus dei filius cum annos 3 s a patre sibi demandatum negotium gessisset, in caelum receptus est. inde cum spiritu sancto discipulos suos implevisset, 3 s annos eos Hierosolymis detinuit, cum ut eos ad maximum certamen convertendarum ad deum nationum praepararet, tum ut de Iudaeis eos qui erant vitae destinati, interim fide imbueret atque ab umbris et exemplis veteris testamenti ad veritatem evangelii et repraesentationem novi testamenti adduceret. itaque etiam oraculum ita habet "et una septimana testamentum multis confirmabit," nimirum iis qui Christo credent spatio istius septennii.

Anno mundi 5506, anno regni Augusti 48, Herodis 32, mense Ebraeorum septimo, qui est September, Zacharias cum in sacrario adoleret secundum ordinem suae classis, principem angelorum Gabrielem vidit sibi partum magni praecursoris ac baptistae Ioannis annuntiantem.

Ὅτι Ἰωακεὶμ ἔτι π' τελευτᾷ, ἡ δὲ Ἄννα οὔ'. ἡ Θεοτόκος δὲ ἐπ' αὐτῶν τριετίζουσα εἰσήχθη εἰς τὸν ναὸν κυρίου, ἕνδεκα δὲ γενομένη ἐτῶν ἀπωφανίσθη. οὐδ' ὄλως δὲ ἔξῆι τοῦ ναοῦ, ἀλλ' εἰ καὶ χρεῖαν εἶχε τίνος, εἰς μόνην ἀπῆιε τὴν Ἐλισαβὲτ ὡς συγγενίδα καὶ πλησίον τοῦ ναοῦ οἰκοῦσαν. τὰ μέντοι Ἑβραϊκὰ γράμματα ἔτι ζῶντος τοῦ Ἰωακεὶμ ἔμαθεν. ἀπωρισμένος δὲ ἦν τόπος

D ἐν τῷ ναῷ πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἔνθα μόναι ἴσταντο αἱ παρθένοι· καὶ αἱ μὲν ἄλλαι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀπῆσαν πρὸς τοὺς ἰδίους, ἡ δὲ παρθένος προσεκυριτέρει τῷ ναῷ ὑπ' ἀγγέλου τρεφομένη. ἦν δὲ τῇ ἡλικίᾳ μέση, σιτόχρους, ξανθύθριξ, ξανθόμ-10
 ματος, εὐόφθαλμος, μεγαλόφρος, μεσόφρον, μακρόχειρ, μακροδάκτυλος, ἱμάτια αὐτόχροια ἀγαπῶσα. ἡνίκα δὲ γέγονεν ἐτῶν δώδεκα, ἐν μεσονυκτίῳ προσευχαζομένη ἤκουσε φωνῆς λεγουσῆς αὐτῇ Θεόθεν "τέξῃ τὸν υἱόν μου." οὐδενὶ δὲ τοῦτο ἀπήγγειλεν,

P 186 ἕως ὃ Χριστὸς εἰς οὐρανοὺς ἀνελήφθη. γενομένης δὲ αὐτῆς ἐτῶν 15
 ἰδ', καὶ δοκούντων τῶν Ἰουδαίων ὅτι μέλλει γενέσθαι αὐτῇ ἡ συνήθεια τῆς γυναικείας ἀσθενείας, λοιπὸν οὐ συνεχωρεῖτο εἶναι ἐν τῷ ναῷ. ἔστησαν δὲ οἱ ἱερεῖς εἰς προσευχὰς περὶ αὐτῆς· καὶ Ζαχαρίας ὁ ἀρχιερεὺς ὁ τοῦ βαπτιστοῦ πατὴρ ἔλαβε δώδεκα ῥάβδους γερόντων συγγενῶν αὐτῆς, καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ 20
 λέγων "δεῖξον, κύριε, τίνος ἔσται ἡ παρθένος." καὶ ἐβλάστησεν ἡ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ τέκτονος ῥάβδος, καὶ ἠρμόσαντο τούτῳ αὐτῇ, ὅτι ἐτῶν π'. καὶ κατήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ διῆγε

Ioachimus octogenarius decessit, Anna annos nata undecoginta vitam finiit. ab iis in templum deducta dei genitrix anno aetatis suae tertio, undecim annos nata parentes amisit. neque vero unquam temple excedebat, sed si qua re opus haberet, ad solam Elisabetam ibat, cognatam et templo vicinam. literas Kbraicas superstite etiamnum Ioachimo didicit. erat in templo secretus locus arae vicinus, ubi solae virgines stare solebant. ac reliquae sane populo dimisso domum suam redibant, Maria autem in templo permanebat atque ab angelo nutriebatur. erat statura mediocri, subfusca, fulvo crine, oculis fulvis ac medicribus, magno supercilio, naso mediocri, manibus ac digitis longis, vestes amplexabatur nallo colore tinctas. anno aetatis suae 12, media nocte cum precaretur, divinitus editam ad se vocem audivit "paries filiam meam." neque hoc ex ea quisquam rescivit ante Christi in caelos adceasum. eum annum 14 attigisset, Iudaei eam usitata mulierum imbecillitate laboraturam rati in templo eam deinde morari non sunt passi. porro sacerdotes eius causa deum precati sunt. ibi Zacharius pontifex maximus, baptistae pater, duodecim senum cognatorum Mariae ferulas accepit inque ara posuit, dicens "ostende, domine, cui virgo haec debet copulari." floruit autem virga Iosephi fabri, atque huic octogenario in matrimonium tradita est, isque eam domum secum abduxit. Maria in mariti domo ieiunans ac progressu in publicam abstinens cum diabetes

ησιτεύουσα και ἀπρόϊτος σὺν ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ. και
 μετὰ μῆνας ἕξ ὠφθη αὐτῇ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, εὐαγγελιζόμε- B
 νος τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν. οὐδενὶ δὲ ἀπήγγειλεν, ἕως οὗ ἔτε-
 κεν. ἐγένετο δὲ ταῦτα τῷ πρώτῳ μηνὶ ἡγουν Μαρτίῳ, τῇ κί,
 5 τῇ α΄ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα και α΄ τῆς σελήνης· αὐτὸς γὰρ ἔστι
 και ἕκτος μὴν τῆς συλλήψεως Ἰωάννου. ἡ δὲ θεοτόκος, ἡνίκα
 ἀπεχώρησεν ὁ ἀρχάγγελος, ἦλθεν εἰς τὴν ὄρεινὴν ἧτοι τὴν Βηθ-
 λιέμ (ὕψηλότερος γὰρ τῆς Ναζαρέτ οὗτος ὁ τόπος) και ἠσπάσατο
 τὴν Ἐλισαβέτ, ἔξωδέλφην αὐτῆς οὖσαν, και ἐγνώρισεν αὐτῇ τὴν
 10 ὄπτασίαν τοῦ ἀγγέλου, και ὅτι ἄρρεν ἔσχε, και ὅτι Ζαχαρίας
 ὄπτασίαν εἴωρακεν· οὗ γὰρ ἐγίνωσκεν Ἐλισαβέτ τοῦ Ζαχαρίου σι- C
 γήσαντος. και μετὰ μῆνας τρεῖς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
 Ἰωσήφ τοῖσιν ἀπὸ τῆς ἀποδημίας ἐπαυελθῶν, και εὐρῶν τὴν παρ-
 θένον ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, και θορυβηθεὶς ἐβουλήθη λάθρῃ ἀπο-
 15 λῦσαι αὐτήν· ἀλλὰ τῇ ὄπτασίᾳ τοῦ ἀγγέλου θαρρήσας κατέσχευ
 αὐτήν. ἔβη διαβαλλομένων αὐτὸν και περὶ ἑαυτοῦ λουδορουμένων τῶν
 ὁμοφρόντων, ὡς οὐκ ἐπὶ γύμῳ ἀλλ' ἐπὶ φυλακῇ τὴν παρθένον ἐκ
 τοῦ ἱεροῦ λαβόντα και κλεψιγαμήσαντα, τὸ ὕδωρ τῆς ἐλέγξεως
 ἀμφότεροι πίνουσι και εἰς τὴν ὄρεινὴν πέμπονται. μετὰ ταῦτα ὡς
 20 εἶδον αὐτοὺς ὑποστρέψαντας και μηδὲν παθόντας πονηρόν, ἀπέλυ- D
 σαν αὐτούς. τῆς ἀπογραφῆς δὲ γενομένης ἀνήχθη σὺν τῷ Ἰωσήφ
 εἰς τὴν Ἰουδαίαν· μὴ φθάσαντες δὲ κατέλυσαν εἰς προύστειον τῆς
 Βηθλεέμ, ὃ ἦν κτῆμα Σαλώμης τῆς μηλίας, τῆς ἔξωδέλφης τῆς
 θεοτόκου. κακῆσι ἔτεκε τὸν Ἐμμανουήλ, και τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ

Iosephi filiabus vixit. elapsis autem sex mensibus princeps angelorum
 Gabrielus ei apparuit, laetumque de salute mundi nuntium attulit. id
 ea, donec peperisset, occultum habuit. res acta est primi, qui est Mar-
 tins, mensis die 25, prima et septimanae et lunae die. is mensis sextus
 fait concepti Ieannis. Maria digresso archangelo in montanum, nimi-
 rum Bethlehemaam, profecta (nam ea urbs editiori quam Nazareta loco
 sita est) Elisabetam consobrinam invisit; eique angeli apparitionem,
 quodque masculum concepisset, itemque de visione Zachariae exposuit,
 quam voce Zachariae interclusa ea ignorabat; et exactis tribus mensibus
 in Galilaeam rediit. at Iosephus cum peregre domum reversus virgi-
 nem uterum ferre deprehendisset, perturbatus eam clam deserere statuit,
 sed angeli apparitione confirmatus eam retinuit. deinde cum finitimi
 calumniarentur acerbeque obtrectarent, eam virginem non ad nuptias
 sed custodiae causa templo abduxisse, itaque eam matrimonio subtra-
 xisse, uterque aquam experimenti biberunt et in montana missi sunt;
 unde cum eos incolumes nihilque mali passos accusatores viderent, crimi-
 ne absolverunt. porro cum census iam ageretur, Iosephus cum Maria
 in Iudaeam abiit; angustiaque temporis praeventi diverterunt in subur-
 bium Bethlehemaec, quod possidebat Salome obstetrix, Mariae conso-
 brina. ibi ex Maria natus Emmanuelus, octavo die circumciscus, post

περιέτεμε τὸ παιδίον. καὶ μετὰ μ' ἡμέρας ἀνήγαγεν αὐτὸ εἰς Ἱεροσόλυμα παραστήσαι τῷ κυρίῳ κατὰ τὸν νόμον, καὶ ὑπέδεχθη παρὰ τοῦ δικαίου Συμεῶν. οὗτος γὰρ ὁ Θεοδόχος Συμεὼν Ἰουδαῖος ὢν εἰς ὑπῆρχε τῶν ὁ τῶν καὶ Ἑβραϊκῶς συντεθειμένην τὴν παλαιὰν θείαν γραφὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν μεταβαλόντων 5
 P 187 ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ φιλαδέλφου βασιλέως Αἰγύπτου, πρὸ χρόνου τῆς Χριστοῦ παρουσίας, ὡς ὁ Θεὸς Χρυσόστομος ἐν τῇ ἑξαήμερῳ λέγει. ὃς ἐντυχὼν τῷ τοῦ προφήτου Ἡσαίου φησὶ τῷ λέγοντι "Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ" διηπίστησε τούτῳ, ἀδύνατον εἶναι 10 λέγων, ὅσον ἐπ' ἀνθρωπίνῃ φύσει, τὸ παρθένον τεκεῖν. οὕτως οὖν ἔχων ἀποκαλύψεως ἔτυχε θείας, ἕως τότε τῷ βίῳ περιεῖναι ἕως ἂν τελεσθῇ τὸ θεῖον τοῦ προφήτου ῥητόν· ὃ δὲ καὶ τὸ θεῖον ἡμᾶς διδάσκει σαφῶς εὐαγγέλιον, λέγον "πνεῦμα ἁγίον ἦν ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου 15 μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἰδῆ τὸν χριστὸν κυρίου." ἰδὼν τοίνυν ἀ-
 B τὸν ἐν τῷ ἱερῷ βρέφος τεσσαρακονθήμερον, καὶ δεξάμενος αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εἰπὼν "νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥημά σου ἐν εἰρήνῃ" πρὸς αὐτὸν ἐξεδήμησε χαίρων. εἶτα ἐχρηματίσθη Ἰωσήφ φυγεῖν εἰς Αἴγυπτον. 20

Μετὰ δὲ δύο ἔτη ἐποίησε τὴν βρεφοκτονίαν Ἡρώδης, καὶ τὸν Ζαχαριάν ἔσωθεν τοῦ θουσιστηρίου ἀνείλε λειτουργοῦντα. ἡ δὲ Ἐλισαβὲτ λαβοῦσα τὸν Ἰωάννην ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐκρύβη ἐν σπηλαίῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ ἐτελεύτησεν. ὃ δὲ

quadraginta dies Hierosolymam adductus est, ut domino secundum legem sisteretur; acceptusque est a iusto Symeone. is dei receptor Symeon Iudaeus unus erat de 70 illis interpretibus, qui Ptolemaeo Philadelpho Aegypti regi Ebraicum vetus testamentum in Graecum transtulerant sermonem ante Christi adventum, sicut D. Chrysostomus in suo de sex diebus opere tradit. atque hic Symeon cum Esaias vaticinium legisset, virginem gravidam fore partuque filium Emmanuel nomine edituram, fidem dicto prorsus derogavit, quod humana natura omino virginem parere non admitteret. sic ei animato divinitus patefactum est victurum eo usque dum vatis oraculum impleretur. id nos sacrum etiam docet evangelium his verbis (Luc. 2) "erat spiritu sancto praeditus, ab eoque oraculum acceperat, se non ante moriturum quam unctum domini vidisset." eum ergo in templo videns puerulum quadraginta dierum, in ulnas accepit, fatusque "nunc, domine, servum tuum dimitte in pace secundum verbum tuum" laetus ad eum hinc emigravit. deinde Iosephus divinitus est in Aegyptum fugere iussus.

Post biennium Herodes puerulos necavit, Zachariamque sacris operantem intra altare interfecit. at Elisabetha assumpto Ioanne in solitudinem exiit, inque spelunca dies quadraginta cum delitasset, diem suum

Ἰωάννης ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου καὶ ἐν αὐτῇ ἀνατραφεὶς ἔμεινεν ἕως τῆς τοῦ κυρίου ἀναδείξεως.

Μετὰ δὲ πενταετῆ χρόνον ὑπέστρεψεν Ἰωσήφ εἰς Ναζαρέτ C
ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἔλαβε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μαρίαν Κλεόπας ὁ
5 ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμοπᾶτριος καὶ ὁμομήτριος, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε
τὸν Συμεῶν, ὃς μετὰ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου ἐπίσκοπος
γέγονεν Ἱεροσολύμων καὶ ἐπὶ Δομετιανοῦ μαρτυρήσας Ἰσταυρώθη.
Ἰούδας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐγέννησε δύο υἱούς, Ζωκτῆρα καὶ
Ἰάκωβον.

10 Ἐν δὲ Ἰωάννης λα΄ χρόνον, ὅτε ἐξῆλθε τῆς ἐρήμου. καὶ
κηρῶσσοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, ἐν οἷς ἦν καὶ Ἀνδρέας καὶ
Ἰωάννης. καὶ τῶν μὲν λεγόντων ὅτι ὁ Χριστὸς ἐστὶ τῶν δὲ ὅτι
προφήτης, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἦλθον πολλοὶ πέρασ τοῦ Ἰορδάνου
ἐν χώρα Βηθαβαρᾶ, καὶ ἐβαπτίζοντο. ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ, D
15 ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Ἰωάννης, εἶπεν “ἰδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ.” καὶ
ἀκούσας Ἀνδρέας καὶ Ἰωάννης ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. μετὰ δὲ
τὸ ἵπποστρέφαι αὐτὸν εἰς Ναζαρέτ ἐτελεύτησεν Ἰωσήφ ἑτῶν ρί.
τελευτήσαντος δὲ καὶ Ζεβεδαίου ἤγαγεν Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος τὴν
μητέρα αὐτῶν, καὶ συνῆν τῇ θεοτόκῳ· τὴν δὲ κτῆσιν αὐτῶν πω-
20 λήσαντες Καϊάφα ἡγόρασαν τὴν Σιών, ἔνθα τὸ μυστικὸν πάσχα ὁ
Χριστὸς ἐποίησε καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων εἰσῆλθε. μετὰ τὴν
τοῦ κυρίου ἀνάληψιν ἡ θεοτόκος ἐν Σιών διέτριβεν ἕως τῆς τελευ-
τῆς αὐτῆς. πρὸ δὲ ἡμερῶν ἰέ ἔγνω τὴν ἕξοδον αὐτῆς. πρὸ δὲ P 188

obiit. Ioannes in solitudine ab angelo institutus atque enutritus ibi mansit donec Christus in publicum prodiiit.

Post quinquennium Iosephus ex Aegypto Nazaretam revertit. eius filiam Mariam Cleophas, frater Iosephi ex utroque parente, duxit uxorem, ex eaque Symeonem sustulit, qui post Iacobum domini fratrem episcopus fuit Hierosolymis, ac Domitiano imperante in crucem actus divinae veritati suo supplicio testimonium perhibuit. Iudas autem frater eius duos genuit filios, Zoctorem et Iacobum.

Annum agens Ioannes 31 solitudine egressus est, eumque concionantem multi secuti sunt; quorum erant etiam Andreas ac Ioannes. alii autem eum Christum, alii vatem putabant. die quadam multi Bethabaram, qui est trans Iordanem locus, venerunt ac baptizati sunt. eo cum Iesus advenisset, videns eum baptista dixit “en agnus dei.” quo audito Andreas et Ioannes Iesum secuti sunt. eo Nazaretam reverso Iosephus moritur, annos natus 110. cum autem Zebedaeus quoque mortuus esset, adduxerunt Ioannes et Iacobus matrem suam, eaque cum Maria habitavit. bonis porro suis Caiaphae venditis Sionem emerunt. is est locus ubi mysticum pascha Christus celebravit et foribus clausis ingressus est; ibique Christo in caelum assumpto Maria usque ad finem vitae

τριῶν ἡμερῶν ὁ ἀρχάγγελος παρεγένετο πρὸς αὐτήν, τὸ βραβεῖον κομίζων. παρέδωκε δὲ τὴν ἁγίαν αὐτῆς ψυχὴν τῷ κυρίῳ καὶ εὐφ' τῷ θεῷ αὐτῆς ἔτιῶν οὐσα οὐβ', οἱ δὲ φυσικὴ γή, ὥστε μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ εἰκοσιτέσσαρας χρόνους ἐπεβίωσεν.

Ἔτι ἐν τῷ ἰα' ἔτει Ἡρώδου τοῦ τετραρρχου ὁ ἀρχιερεὺς Ἄνα-5 νος ἐτελεύτησε· μεθ' ὃν ἐνιαυσιαῖοι ἀρχιερεῖς καθίστανται, ὡς Ἰωσήπος ἱστορεῖ. καὶ τὰ θεῖα εὐαγγέλια αὐτῷ μαρτυρεῖ ἀληθεύοντι ἐν οἷς περὶ τοῦ Καϊάφα λέγει. τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ
B εἶπεν, ἀλλ' ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου προεφήτευσεν.

Ἔτι τῆς παραδόξου τοῦ σωτήρος ἡμῶν ἀναστάσεως τε^{καὶ} 10 εἰς οὐρανὸν ἀναλήψεως ταῖς πλείστοις ἤδη περιβοήτου καθεστῶσης, Πιλᾶτος ἀγωνιάσας ὡς μὴ ἀνελέγκας τῷ βασιλεῖ τοιαῦτα γενόμενα θαύματα, τέλος ἀναγκασθεὶς, ὡς μὴ λάθῃ, ἀνεκοινώσατο τῷ βασιλεῖ Τιβερίῳ τὰ περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰς τε ἄλλας τερατοουργίας αὐ- 15 τοῦ, καὶ ὡς ὅτι μετὰ θάνατον ἐκ νεκρῶν ἀνυστὺς θεὸς ἤδη παρὰ πολλοῖς εἶναι πιστεύεται. Τιβέριος οὖν, ἐφ' οὗ τὸ τῶν Χριστιανῶν ὄνομα εἰς τὸν κόσμον εἰσελήλυθεν, μυθῶν τῇ συγκλήτῳ ἀν-
C κοινώσατο, δῆλος ὢν ἐκείνος ὡς τῷ δόγματι ἀρέσκοτο. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐπεὶ οὐκ αὐτῇ δεδοκιμάκει, ἀπίστωτο, τῇ δὲ ἀληθείᾳ, 20 ὅτι μηδὲ τῆς ἐξ ἀνθρώπων ἐπικρίσεως τε καὶ συστάσεως ἢ σωτήριος τοῦ θεοῦ κηρύγματος ἐδεῖτο διδασκαλίᾳ. ταυτὶ φησι Τερτυ-

18 εἰσεληλυθῆναι P

egit. ea quindecim ante diebus snum exitum cognovit. triduoque ante archangelus ad eam venit, praemium portans. tradidit sanctam suam animam domino ac filio et deo suo, annos nata septuaginta duos. quidam tradunt quinquaginta octo. vixit ergo viginti quattuor annos post Christi in caelos ascensum.

Undecimo anno Herodis tetrarchae summus pontifex Ananus moritur. post hunc annua fuit ea dignitas, quod et Iosephus refert; et eam vere dicere sacra evangelia testantur, ita de Calapha loquentia (Ioan. 12) "id vero non de suo dicebat, sed quia erat pontifex maximus anni istius, vaticinabatur."

Cum admirabilis in vitam reditus atque in caelos ascensio servatoris nostri fama iam longe lateque increbuisse, Pilatus animi anxius, quod de his quae evenerant miraculis nihil ad imperatorem rettulisset, tandem necessitate adactus Tiberio Caesari perscripsit Christum mortuum vitam recepisse, tum quae is miracula ediderat, utque de morte in vitam reversus iam a multis deus esse credatur. ac Tiberius quidem nomen Christianorum per orbem iam propagatum sentiens de ea re ad senatum rettulit, neque obscure talit sibi religionem Christianam probari. senatus autem, quod eam improbaret, ipse quoque repudiavit. vera causa eius rei est, quod divinum salutis praeconium humanam approbationem atque commendationem nequaquam requirit. haec Tertul-

λιανός. οὗτος ὁ Τιβέριος θάνατον ἠπειλῆσε τοῖς Χριστιανῶν κατηγοροῖς.

Ἵτι ἐν τῷ 19' ἔτι Τιβερίου Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τοῦ τέου Ἡρώδου καὶ Κλεοπάτρας διὰ Ἡρώδου διάδα, κυθῶς ἱστορεῖ Ἰώσηπος ἐν τῷ 17' τῆς ἀρχαιολογίας. ἐνθα καὶ πόλεμος αἰρεται πρὸς τὸν Ἀρέταν, ὡς ἀτιμασθείσης αὐτῷ τῆς θυγατρὸς· ἐν ᾧ πολέμῳ πάντα φησὶ τὸν Ἡρώδου στρατὸν D διαφθαρεῖν διὰ τὸν Ἰωάννου θάνατον.

Ἵτι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ
 10 προφητείας ἐπὶ τὸ πάθος προῆει ἔτους 19' τῆς Τιβερίου βουσιλείας. καθ' ὃν καιρὸν καὶ ἐν ἄλλοις μὲν Ἑλληνικοῖς ὑπομνήμασιν εὑρο-
 μεν ἱστοροῦμενα ταῦτα κατὰ λέξιν. ἐγένετο ἔκλειψις ἡλίου μεγί-
 στη τῶν ἐγνωσμένων πρότερον, καὶ νύξ ὥρα ἕκτη τῆς ἡμέρας ἐγένε-
 15 το ὡς καὶ ἀστέραις ἐν οὐρανῷ φανῆναι, σεισμὸς τε μέγας κατὰ
 Βιθυνίαν γινόμενος τὰ πολλὰ τῆς Νικαίας κατεστρέψατο. ταῦτα
 Φλέγων φησὶ. καὶ Ἀφρικανὸς δὲ ἱστορεῖ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν P 189
 τοῦ πάθους σκότιος καθ' ὅλον τοῦ κόσμου φοβερώτατον γενέσθαι.
 σεισμῷ τε αἱ πέτραι διερρήγγοντο, καὶ πολλὰ τῆς γῆς κατερρίφη.
 τοῦτο τὸ σκότος ἔκλειψιν ἡλίου οἱ Ἰουδαῖοι καλοῦσιν, ἀλόγως,
 20 ὡς ἐμοὶ καὶ τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ· Ἐβραῖοι γὰρ ἄγονσι τὸ πάσχα
 κατὰ σελήνην, πρὸ δὲ τῆς μῆς τοῦ πάσχα τὰ περὶ τὸν σωτήρα
 συνέβη, ἔκλειψις δὲ ἡλίου τῆς σελήνης αὐτὸν ὑπελθούσης γίνεται,
 ἀδύνατον δὲ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ πληρὴ ἐν τῷ μεταξὺ νομηνίας καὶ τῆς

lianus refert. idem Tiberius mortem Christianorum accusatoribus minatus est.

Anno Tiberii undevigesimo Ioannes baptista capite truncatur a iuniore Herode et Cleopatra propter Herodiam, ut Iosephus scribit libro Antiquitatum decimo octavo. tunc quoque bellum suscipitur contra Aretam, qui filiam suam ab Herode contumeliose habitam querebatur. eo in bello ait propter Ioannis necem Herodis exercitum universum perisse.

Anno Tiberii regni undevigesimo dominus noster Iesus Christus supplicium adiit, sicuti de eo vates praedixerant. quo tempore haec in Graecis commentariis annotata ipsis verbis referemus. "selis exstitit defectus, omnibus prioribus maior; noxque diei sexta hora oborta est, ita ut et stellae in caelo conspectae sint." terrae motus quoque ingens in Bithynia fuit, qui magnam Nicaeae partem prostravit. haec Phlegon. Africanus etiam narrat, quo die Christus est supplicio affectus, tenebras admodum terribiles per totum mundum obortas, terrae motu saxa dirupta, multamque terrae prostratum. eas tenebras Iudaei solis defectum appellant, absurde id quidem meo iudicio et repugnante veritate. nam secundum lunae motum Ibraei pascha instituant. pridie autem paschatis Christus in cruce supplicium passus est. iam solis defectus non fit nisi cum cum luna subit; neque

πρὸ αὐτῆς κατὰ τὴν σύνοδον αὐτὴν ἀποβῆναι· πῶς οὖν ἔκλειψις
 B νομισθεῖται κατὰ διάμετρον σχεδὸν ὑπαρχούσης τῆς σελήνης ἥλιω;
 ἔστω δὲ συναρμόζον πολλοῖς τὸ γεγενημένον, καὶ κοσμοκὰν τέρας
 ἡλίου ἔκλειψις ὑπονοείσθω ἕκ γε τῆς κατὰ τὴν ὄψιν πλάνης. τίς
 δὲ ἢ κοινωνία σεισμῶ καὶ ἐκλείψει πέτραις τε ῥηγνυμέναις καὶ ἀνα-5
 στάσει νεκρῶν, ἡ τὸσαύτη τε κινήσις κοσμική; ἐν γοῦν τῷ μακρῷ
 χρόνῳ τοιοῦτόν τι συμβᾶν οὐ μέμνηται τις. ἀλλ' ἦν σκότος θεο-
 ποιήτων, διότι τῆδε τῇ ἡμέρᾳ τὸν κύριον συνέβη παθεῖν. καὶ ὁ
 λόγος ἀληθέστατος, καὶ ὁ χρόνος τοῦ σωτηρίου πάθους παρὰ
 'Ρωμαίοις μᾶλλον σεσημειώται· ἐν γὰρ τῇ Γεμίνου ὑπατεία πεπον-10
 θέναι αὐτὸν ἐσημειώσατο, ἥτις γέγονεν ἐν τῷ α' τῆς σβ' Ὀλυμ-
 πιάδος. τεκμήριον δ' ἂν γένοιτο τοῦ κατὰ τόδε τὸ ἔτος πεπονθ-
 C ναι τὸν σωτήρα ἡμῶν ἢ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου μαρτυρία,
 ἥτις μετὰ τὸ ἰε' ἔτος Τιβερίου τριετῆ χρόνον τῆς διδασκαλίας αὐ-
 τοῦ διαγενέσθαι μαρτυρεῖ. 15

“Ὅτι ἐν τῷ λγ' ἔτει Ἡρώδου Κυρήνιος ὑπὸ τῆς συγκλήτου
 βουλῆς ἀπεσταλμένος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπογραφὰς ἐποιήσατο τῶν
 οὐσιῶν καὶ τῶν οὐκ ἐκτετακμένων. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει Ἰησοῦς Χριστὸς
 ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας γεννᾶται.

“Ὁμοῦ συνάγεται ἀπὸ Ἀβραάμ ἐπὶ τὴν Χριστοῦ γέννησιν 20
 ἔτη βρέ’.

“Ὅτι Ἡρώδης ὑδρωπι δεινῷ πιασθεὶς σκώληκός τε ἐκβρόσας

6 κινήσει κοσμικῇ scribe. margo P

potest nisi in novilunio, cum luminaria coeunt, aut proxime, evenire. quomodo igitur istae tenebrae defectus solis fuerint, cum eo tempore luna pene e regione soli opposita fuerit? sed esto tamen id quod multis probatum fuit; erroremque visus secuti tenebras toti mundo iniectas defectum solis putemus. quid interim rei est defectui solis cum terrae motu, saxorum fissione, mortuorum in vitam reditu, ac tanta mundi commotione? certe nemo quisquam tale aliquid tanto temporis decursa evenisse commemoravit. enimvero tenebrae erant a deo creatae, quod ea die dominus moreretur. haec est verissima ratio. exactius etiam tempus salutaris istius supplicii a Romanis est annotatum, evenisse nimirum Gemino consule. fuit hoc primo anno Olympiadis ducentesimae secundae. atque argumento ei rei est etiam testimonium evangelii a Ioanne conscripti, quod scriptum post decimum quintum Tiberii aetate decendo triennium consumpsisse perhibet.

Anno Herodis trigesimo tertio Cyrenius a senatu in Iudaeam missus incolas et facultates censuit. eodem anno Christus Bethlehemae nascitur, urbe Iudaeae.

Ab Abrahamo usque ad Christi natales anni sunt 2105.

Herodes hydrope vehementi excruciatu, vermibus de corpore ipsius

ἀπὸ τοῦ σώματος καταστρέφει τὸν βίον. Ἀύγουστος δὲ μετὰ θάνατον Ἡρώδου Ἀρχέλαον μὲν τὸν υἱὸν Ἡρώδου Ἰουδαίων D ἐθνάρχην κατέστησε, δούς αὐτῷ τὰ περὶ Ἱεροσόλυμα ὕρια καὶ Σαμαρείων τὸ ἔθνος καὶ Σεβαστὴν καὶ Καισάρειαν καὶ Ἰόππην καὶ 5 Ἀντιπατρίδα καὶ Λύδαν καὶ τὸ πεδίον, Φιλίππῳ δὲ τὰ περὶ τὴν νῦν Πανεάδα καὶ Βατανάαν καὶ Τράχωνα καὶ τὴν Ἀκραβυτινήν καὶ Γαυλιανίτιν καὶ Γάλαθα, ἔνθα ἦν Γαμάλα πόλις, Ἡρώδῃ δὲ τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὸ ὑπὸ τὴν Πάρναν πεδίον καὶ Νύρβαθον καὶ τὴν Περσίαν. οὗτος ἔκτισε Τιβεριάδα. τῷ δὲ Λυσανίᾳ τὴν Ἰου- 10 μαίαν καὶ Ζιφηνὴν καὶ τὰ ταύτης χωρία καὶ Ἀβιληνὴν.

Γίνονται οὖν ἀπὸ Ἀδάμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη δισχιλία P 190 σμβ', καὶ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τοῦ Φάλεκ καὶ τῆς πυργοποιίας ἔτη φλη', καὶ ἀπὸ τοῦ Φάλεκ καὶ τῆς πυργοποιίας ἕως ἤλθεν Ἀβραὰμ εἰς γῆν Χαναὰν ἔτη χις', καὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως τῆς 15 τελευτῆς Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ ἔτη φκς', καὶ ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰησοῦ ἕως παρέλαβε Δαβὶδ τὴν βασιλείαν τῆς Ἰουδαίας ἔτη νι', καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Σεδεκίου υἱοῦ Ἰεχονίου καὶ τῆς ἐκ Βαβυλῶνος μετοικεσίας ἔτη νμη', καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας ἕως Ζοροβάβελ, ἐπὶ 20 πρῶτον ἔτους Κύρου βασιλείως Περσῶν, ἔτη ο', καὶ ἀπὸ τοῦ α' ἔτους Κύρου ἕως Ἀύγουστοῦ Καίσαρος, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐγεννήθη ὁ Β κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστός, ἔτη φκς'. ὁμοῦ ἔτη 190 φς'.

Μετὰ δὲ Ἀύγουστον ἐβασίλευσε Τιβέριος ἔτη κγ', ὃς ἔκτισε πόλιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ Τιβεριάδα. καὶ ἐν μὲν τῷ ιε' ἔτει τῆς αὐτοῦ

19 α'] μα' P

scaturientibus, vitam cum morte commutavit. eius filium Archelaum Augustus Iudaeae genti praeposuit; eique attribuit montana circum Hierosolyma, Samaritanam gentem, Sebastam Caesaream Ioppen Antipatridem Lydam et campestria. Philippo loca Paneadi nunc vocatae finitima, Bataneam Trachonem Acrabatinam Gaulonitidem ac Galatha, ubi erat urbs Gamala. Herodi Galilaeam et planitiem Parnae subiectam, Narbathum, Peraeam. is Tiberiadem condidit. Lysaniae Idumaeam Ziphonen et quae eius sunt dicionis, atque Abilenam.

Ab Adamo usque ad diluvium sunt anni omnino 2242, inde usque ad Phalecum et turris aedificationem anni 538, hinc usque ad Abrahami in Chanaanicaem terram adventum 616, ab hoc usque ad mortem Iosuae Navis filii 526, porro usque ad tempus quo Iudaicum regnum Davidus accepit, anni 480, hinc usque ad Sedechiam Iechoniae filium et exsilium Babylonicum anni 448, inde usque ad Zorobabelem ac primum annum Cyri in Persas regni anni 70, denique a primo anno Cyri usque ad annum Augusti, quo Christus natus fuit, anni 592. summa anni 5506.

Post Augustum Tiberius regnum tenuit annos 23. is in Iudaea urbem Tiberiadem condidit. eius regni anno 15 baptizatus est Christus

βασιλείας ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐβαπτίσθη καὶ τοῦ
 εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἀπήρξατο, ἐν δὲ τῷ ἡ' ἔτει τῆς βασιλείας
 αὐτοῦ Ἰσταυρώθη ὁ κύριος. ἀνίσταται δὲ τῇ κ' Μαρτίου ἐπι-
 φωσκούση κυριακῇ, ἣτις ἐστὶ μιὰ καὶ πρώτη, ἣ αὐτὴ καὶ πάσα
 κυριακόν· ἐν ταύτῃ γὰρ ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἐδημιούργησε καὶ ἐν ταύτῃ 5
C τὸ ἀληθινὸν φῶς ὁ Χριστὸς ἐκ τάφου ἀνέτειλεν. ὃς καὶ ἐπεσκῆ-
 γισε τὴν τοῦ Δανιὴλ προφητείαν, μέσον τῆς ἐβδομάδος τῶν χρό-
 νων ἔλθων ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος. φησὶ γάρ "καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν
 βδέλυγμα ἐρημώσεως συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν." ἐν
 γὰρ ταύτῃ τῇ ἐβδομάδι διωθήκη δέδοται καινὴ τοῖς πιστεύουσι, 10
 καὶ δυνάμει ἀπάσης αὐτοῦ ἐπλήρωσεν, ἐπέπερ μεσοῦσης τῆς
 ἐβδομάδος ταύτης ἢ κατὰ νόμον ἤρθη θυσία, τῆς τε ἀληθινῆς
 προσφερομένης θυσίας. σημεῖα δὲ τῆς ἐρημώσεως προὔπεφνε
 λέγων ὁ κύριος "ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν
 διὰ Δανιὴλ προφήτου, γινώσκετε ὅτι ἔγγος ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς." 15
 καὶ ἵνα μὴ νομίσωσι οἱ Ἰουδαῖοι πάλιν ἀπολήψεσθαι τὸν ναὸν καὶ
D τὴν πόλιν, ἐπάγει "καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται
 ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν." ἕως γάρ, φησὶ, τῆς τοῦ κόσμου συντελείας
 ἢ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταβολὴν οὐ δεχομένη. τοῦτο
 καὶ Δαβὶδ ἔφη "ἐν ὄργῃ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι· καὶ 20
 γνῶσονται ὅτι δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς." καὶ
 τότε μᾶλλον γνῶσονται, ὅταν ἴδωσι τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀ-
 θρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ. ὡσπερ γὰρ διὰ ξύλου εἰσηλθεν ὁ θάνα-

10 ἐβδομάδι add Xylander

et praedicare evangelium coepit. anno eius 18 eius regni cruci affixus
 est. vigesima quinta Martii die de mortuis exstitit vivus, illucescente
 die dominica, quae est a sabbatho proxima, ac prima septimanae dies,
 diesque paschatis dominici. ea die principio deus lucem creaverat, tunc
 autem vera lux de sepulcro orta est. ac confirmavit Christas vaticinium
 Danieli, mediante annorum septimana supplicium subiens, ita dicentis "in
 templo erit abominabile vastitatis signum, eique vastitati explendae tempus
 dabitur" etc. in hac enim septimana novum credentibus testamentum est
 datum, iique omni facultate impleti, cum mediante illa septimana legis Mo-
 saicae sublatum est sacrificium, vera victima deo mactata. ipse autem domi-
 nus signa futurae vastitatis praedixit: "cum" inquit (Matth. 24. Luc. 21)
 "abominabile vastitatis signum videbitis, de quo Danielus vates praedi-
 xit, tunc intelligite imminere vastitatem eius." ac ne putarent Iudaei
 se templum atque urbem recuperaturos, additur in vaticinio vastitatis
 eius finem ante finem saeculi non futurum, ut intelligerent in fine demum
 mundi finem et vastitati futurum, nullam aliam eius mutationem. idem
 et Davidus praedixerat his verbis (Psalm. 58) "in ira consumptionis, et
 non erunt; cognoscentque quod deus Iacobo dominatur et finibus terrae."
 idque tunc eo magis intelligent, cum videbunt signum filii hominis in caelo.

τος, καὶ διὰ ξύλον ἢ ζωή, ἐπειδὴ ἐπτάκις νεκρῶν ἀνάστασιν εὐ-
 ρομεν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ, καὶ μετὰ τοὺς ἐπτά ὄγδοος ἐκ νεκρῶν
 ἀνάστη ὁ κύριος ὁ ἐγγείρας τοὺς ἐπτά. πρὸ γὰρ τῆς Χριστοῦ ἀνα- P 191
 στάσεως ἐπτά μόναι ἀναστάσεις νεκρῶν ἐγένοντο, πρώτη μὲν [ἰ']
 5 ἐν τῇ παλαιᾷ ἢ τοῦ υἱοῦ τῆς γῆρας τῆς Σαραφθίας, ὃν ἤγειρεν
 Ἡλίας, δευτέρα ἢ τοῦ υἱοῦ τῆς Σωμαντίδος, ὃν Ἐλισαῖος ἤγειρε,
 τρίτη ἢ τοῦ στρατιώτου ὃν ἐγγὺς Ἐλισαίου θάψαντες, ὡς ἀπὸ
 πυρὸς ἐξεπήδησε, τετάρτη δὲ ἐν τῇ καινῇ ἢ τοῦ ἀρχισυναγωγοῦ
 τῆς Θυγατρὸς, πέμπτη ἢ τοῦ υἱοῦ τῆς γῆρας, ἕκτη ἢ τοῦ Λαζάρου,
 10 ρου, ἐβδόμη ὅτι πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἀνάστη,
 καὶ ὀγδόη ἢ τοῦ κυρίου ἀνάστασις μετὰ τὸ σωτήριο πάθος. καθ' ὃν
 καιρὸν τοῦ πάθους γενομένου σεισμοῦ ἐν πολλοῖς εὐρέθη Ἑλλη-
 νικοῖς ὑπομνήμασιν ὅτι σεισμός ἐγένετο μέγας καὶ σκότος ἐφ' ὅλην B
 τὴν οἰκουμένην, ὥστε καὶ ἀστέραις φανῆναι. ἰστορεῖ δὲ καὶ Ἰω-
 15 σηπος χρησμόν τινα ἐν ἱεροῖς γράμμασιν εὐρεθῆναι, περιέχοντα
 ὡς κατὰ καιρὸν ἐκείνον ἀπὸ τῆς αὐτῶν χώρας ἄρξει τις ἄνθρωπος
 τῆς οἰκουμένης πάσης, ὃν αὐτὸς μὲν ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ ἐξέλιπε
 πεπληρωσθαι, διήμαρτε δὲ τῆς ἐρμηνείας ἐκ διαμέτρου· οὐ γὰρ
 πάσης οὗτος ἦρξε. λείπεται δὲ οὖν ἐπὶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
 20 Χριστὸν τοῦτο πληροῦσθαι, πρὸς ὃν φησιν ὁ πατήρ "αἴτησαι
 παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν
 κατῴχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς." ὃθεν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν C

sicut enim per lignum mors, ita etiam vita per lignum intravit. nam septies in sacris literis legitur aliquem ex morte vitam recepisse. post eos septem octavus Christus de mortuo vivus exstitit, qui et septem illos in vitam revocaverat. ante enim quam Christus revixit, tantum septem numero mortales in vitam restituti fuerunt. primus in veteri testamento fuit Sareptanae viduae filius, ab Elia suscitatus, secundus Sunamitidis filius, quem Elisaeus in vitam reduxit, tertius miles qui prope Elisaei cadaver sepultus quasi ex igne exsiluit. quarta in novo testamento filia praefecti synagogae, quintus viduae filius, sextus Lazarus. septimo, quod multa sanctorum qui obdormiverant corpora resurrexerant. octavus Christus post toleratum salutis causa nostrae supplicium ex morte in vitam rediit. inventum est in multis Graecorum commentariis, quo tempore Christus in cruce mortem obiit, terram motu fuisse ingenti concussam, tenebrasque toti terrarum orbi inductas fuisse, ita ut stellae etiam apparuerint. praeterea Iosephus narrat oraculum quoddam fuisse in sacris literis inventum, quo Iudaeis praediceretur eo tempore quendam ex ipsorum patria imperium totius orbis habiturum. hoc ille Vespasianum implevisse interpretans tota (quod aiunt) via a vero aberravit: neque enim Vespasiano totus mundus subditus fuit. reliquum ergo est id a domino nostro Iesu Christo impletum fuisse, quem ita affatur pater (Psalm. 2) "posce a me, dabo tibi gentes loco hereditatis, ac terminos terrae tibi mancipabo." inde factum ut senus sanctorum eius

ἐξηλθεν ὁ φθόγγος τῶν ἱερῶν ἀποστόλων αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ἐπεὶ οὖν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ Θεὸς τὴν κτίσιν ἐδημιούργησε, καὶ μαρτυρεῖ τῶν δένδρων ἢ βλάστησις, διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἰσραὴλ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἤλευθέρωσε τῆς Αἰγυπτιακῆς δουλείας, καὶ τῇ πυρθένω Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος εὐηγγελίσατο. εἰκότως οὖν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Χριστὸς ὑπέμεινε τὸ σωτήριον πάθος.

Ὁ τοίνυν Πιλάτος μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ σταύρωσιν εἰκόνας τοῦ Καίσαρος εἰς τὸ ἱερὸν νύκτωρ ἀνέθηκεν. ὄρθρου δὲ γενομένου οἱ Ἰουδαῖοι θεασάμενοι τοσοῦτον ἐτιμωρήθησαν ὥστε Πιλάτος 10 ἐκδειματωθεὶς ἀλλαχοῦ ταύτας μετέθηκε. Τιβέριος δὲ λίαν τοῦ δικαίου φροντίζων ἔγραφε τοῖς ἄρχουσι τῶν πόλεων, ἵνα τι γράφῃ παρὰ τοὺς νόμους προστάσεων γίνεσθαι, μὴ προσέχειν ὡς ἡγορηκότι. διὸ καὶ Πιλάτος εἰδὼς αὐτοῦ τὸ φιλάληθες καὶ φιλοδίκαιον, τὰ τεράστια Χριστοῦ πάντα καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα αὐτῷ 15 δι' ἐπιτομῆς ἀνεκοιμήσατο, καθὼς ἱστορεῖ Τερτυλιανὸς ἐν τῇ ὑπὲρ Χριστιανῶν ἀπολογία, καὶ ὅτι μετὰ θάνατον ἀνεβίωσε καὶ ἦδη παρὰ πᾶσι Θεὸς εἶναι πιστεύεται καὶ ὅτι Τιβέριος καταπλαγεὶς P 192 ἀνήγγειλε πάντα τῇ συγκλήτῳ. ἡ δὲ οὐ προσήκατο, πειθαρχεῖν νόμῳ παλαιῷ λέγουσα, μὴ πρότερον θεοποιῆσαι τινα, εἰ μὴ ψήφῳ 20 καὶ δόγματι παρ' αὐτοῖς κριθεῖη. ὁ δὲ τὸν μὲν νόμον τοῦτον ἐδέξατο, ἐκέλευσε δὲ μηδένα ἐμποδίζειν τῷ Χριστοῦ κηρύγματι.

apostolorum in universam terram exiret, ac sermo eorum ad fines usque orbis pertingeret. quoniam ergo eo temporis articulo mundum fabricatus est deus, cui rei testimonium arbores tunc florentes exhibent, ideo eodem tempore Israelum quoque Aegyptiaca servitute liberavit, laetumque post nuntium Gabrielus angelorum princeps Mariae attulit. quare consentaneum erat eodem etiam tempore Christum nobis salutare supplicium luere.

Ceterum Pilatus Christo crucifixo, postea noctu in templum imagines Caesaris intulit; quod cum prima luce Iudaei vidissent, tantum eorum fuit motus ut Pilatus territus alio eas transtulerit. Tiberius porro iustitiae observantissimus praefectis urbium missis literis mandavit, ut si quid scribens ipse contra leges fieri iuberet, ne tum sibi obtemperarent quippe ignoracione lapsos. itaque Pilatus, cui imperatoris studium veritatis et iustitiae cognitum erat, miracula Christi omnia eiusque de religione doctrinam compendio ad eum perscripsit, ut auctor est in defensione Christianorum Tertullianus. simulque indicavit eum morte obita revixisse et ab omnibus iam pro deo haberi. Tiberius attonitus eo nuntio totam rem ad senatum rettulit. senatus legi se antiquae obtemperare potius dixit, qui nisi ex S. C. non patiatur quemquam pro deo haberi. imperator ea lege approbata, edixit tamen ne quis praeconium

καὶ μέντοι καὶ θάνατον προσηπέλιξε τοῖς κατηγορεῖν τολμῶσι τοῦ κηρύγματος.

Ὁ δέ γε Πιλάτος μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους καὶ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν τῶν καλούμενον κορβανῶν διέφθειρε καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. ἔμιξε δὲ καὶ τινων ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Καίσαρος τὸ αἷμα τῶν θυνσιῶν, τρόπον τοιῷδε. οἱ Γαλιλαῖοι τοῖς δόγμασιν ἐξακολοθήσαντες Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, οὗ καὶ Λουκᾶς ἐν τοῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων μέμνηται, κενοφωνίαν καὶ πλάνην ἔμαθον ἐξ αὐτοῦ, καθὼς ἔφη Ἰώσηπος. προφάσει γὰρ εὐσεβείας δίδεν κύριον μηδὲ μέχρι στόματος ἔφασκε δεῖν τινὰ λέγειν, μήτε κατὰ τιμὴν μήτε φιλοφροσύνην, καὶ τὴν θεῶν μόνων πρόπουσαν τιμὴν τε καὶ δόξαν ἀνθρώποις ἀπονέμειν. ὅθεν καὶ πολλοὶ αὐτῶν περὶ τοῦ μη εἰπεῖν Καίσαρα κύριον καὶ δεσπότην χαλεπὰς αἰκίας ὑπέστησαν. οἵτινες λοιπὸν ἐδίδασκον μηδὲν παρὰ τὰς διατεταγμένας ἐν τῷ Μωσέως νόμῳ θυσίας ἀναφέρεισθαι τῷ θεῷ. κἀντεῦθεν τολμῶντες τὰς ὑπὸ τῆς γερονσίας τοῦ λαοῦ παραδιδόμενας γίνεσθαι περὶ τῆς τοῦ βουσιλέως σωτηρίας καὶ τοῦ Ῥωμαίων ἔθνος θυσίας, εἰκότως ἐπὶ τούτοις ἀγανακτεῖ πρὸς Γαλιλαίους Πιλάτος, καὶ κελύει παρὰ ταῖς θυσίας ἄς ἐδόκουν κατὰ νόμον προσφέρειν ἀναιρεθῆναι, ὥστε ἀναμιχθῆναι ταῖς προσφερομέναις θυσίαις τὸ αἷμα τῶν προσφερόντων.

Ὁ γοῦν Τιβέριος τοιοῦτος ὑπάρχων ἐν νεότητι ἄριστος καὶ λόγους φιλοσόφοις καὶ ῥητορικοῖς καὶ βελτίστοις τρόποις καὶ ἔργοις

de Christo impediret, mortem etiam minans, si quis eam doctrinam accusare auderet.

At Pilatus odio in Iudaeos stimulante cum sacrum thesaurum (corbanam ipsi nominabant) diripuit, tum multos eorum interfecit: quin et Caesaris aetate quorundam sacrificia ipsorum sanguine miscuit. res ita acta est. Galilaei doctrinam Iudae cuiusdam Galilaei, cuius etiam in Actis meminit Lucas, amplexi vocabula ex eo rerum inania erroremque hauserunt, ut ait Iosephus. quippe pietatis praetextu neminem omnino ne verbis quidem domini appellatione dignandum asserbant, neque id vel honoris vel comitatus ergo faciendum, omninoque honorem soli deo debitum nulli hominum debere tribui. itaque horum multi, quod Caesarem nomine domini afficere nollent, gravia sunt perpessi supplicia. tandem id quoque docuerunt, non alia esse sacrificia peragenda quam quae offerri deo Moses in lege iussit. itaque sacrificia quae iussu senatus pro salute imperatoris et P. R. fiebant, impedire aggressi Pilatum irritarunt; isque Galilaeos iussit apud sacrificia quae secundum legem videbantur agere, necari: itaque victimis cruor offerentium eas permixtus est.

At vero Tiberius, qui in iuventute rectissime vixerat, philosophia et eloquentiae arte optimisque moribus institutus ac florens, iam pro-

κομῶν ὁ γεννάδας, πρὸς γῆρας ἔλθων αἰφνίδιον εἰς τὴν χεῖρα
 μεταβλήθη γνώμην, ὥστε καὶ παραφρονεῖν αὐτὸν νομισθῆναι καὶ
 ὡς ὑπὸ δαίμονος ἐλαύνεσθαι πρὸς πᾶσαν ἀνοσιουργίαν καὶ μιμι-
 φονίαν τε καὶ οἰστηγλασίαν. καὶ οὐ μόνον ἐν τοῖς κατὰ φύσιν
 καὶ παρὰ φύσιν ἑαυτὸν ἐβεβήλωσε καθ' ὑπερβολήν, ἀλλὰ καὶ ἐν 5
 πάσῃ ἀδικίᾳ καὶ τυραννίδι. οὕτως οὖν τὴν ἀρχὴν διοικήσας καὶ
 D ἔξ ἀγαθοεργίας εἰς κακοεργίαν κατενεχθεὶς φοβερᾷ μὲν ὠμότητι
 μυσαρᾷ δὲ πλεονεξία καὶ ἀσχροεργία καταστρέφει τὸν βίον, μη-
 δὲν ἐκ τῆς προλαβούσης καλοκαγαθίας καὶ ἀριστείας ὠφελῆθεις,
 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπὸ πάντων μισηθεὶς ὡς ἐν τῷ τέλει τὸ πᾶν ἔξυ-10
 βρίσας καὶ διαφθείρας, καὶ εἰς αἰώνιον χόλασιν μετὰ τῶν αὐτοῦ
 ὁμοίων ἀσεβῶν ἀπενεχθεὶς· τοὺς γὰρ ἐγκρίνοντας εἰς τὰς στραγ-
 γαλλίας ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. εἰκό-
 τως οὖν ὁ μὲν ἀπόστολος ἔλεγεν "ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον
 ἀγαθὸν ἐπιτελέσει." ὁ δὲ κύριος φησὶν "ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, 15
 οὕτως σωθήσεται."

P 193 Ὁ τοίνυν πολυμαθὴς καὶ πολυτίτωρ Ἐυδέβιος, ἐν τοῖς χρο-
 νικοῖς κανόσι περὶ τῶν Ἀντιόχων καὶ Σελεύκων καὶ Πτολεμαίων
 καὶ τῶν μετὰ τὴν ἐκ τῆς Βαβυλωνος ἐπάνοδον καθηγησαμένων
 ἀρχιερέων διεξιὼν ἐν ἐπιτομῇ, τάδε φησὶν. ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος 20
 ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἔκτον ἔτος ἄγων τῆς βασιλείας, Δυ-
 ρεῖον τὸν Ἀρσάμου χειρωσάμενος, καθεῖλε τὴν Περσῶν δυναστείαν

1 πρὸς γῆρας ἔλθων] haec cum supra ante λόγοις φιλοσόφοις lege-
 rentur, transponenda esse monuit margo P

vecta aetate subito descendit ad vitia, ita quidem ut de potestate mentis
 exiisse putaretur, et a malo aliquo genio ad omnia flagitia parricidia
 insaniamque exagitari. non enim omnibus modo et naturalibus et natu-
 rae adversis maiorem in modum sese polluebat libidinibus, sed his insu-
 per omne iniustitiae ac crudelitatis genus addebat. ita ergo gesto impo-
 rio ut a virtute ad turpitudinem prolapsus terribili saevitia foedaque
 avaritia et obscenitate infamis esset, vitam finit nullo pristinae virtu-
 tis percepto fructu, sed tanto magis exosus omnibus, qui ad extremam
 libidinose omnia deturpasset atque pervertisset. is ergo ad aeterna
 supplicia cum omnibus ipsius similibus toleranda abiit: qui enim in sa-
 lebras declinant, eos dominus cum flagitiosis abducet (Psalm. 124). pro-
 inde convenit huc quod Apostolus dixit (Philipp. 1): "is qui auctor vo-
 bis fuit recte agendi, is etiam perficiet," et dominus (Matth. 10): "qui
 ad finem usque perseverat, is servabitur."

Eusebius, multae vir eruditionis, plurimarumque rerum cognitione
 insignis, in tabulis Annalibus de Antiochiis Seleucis Ptolemaeis, et pos-
 tificibus qui post reditum ex Babylone populo Iudaico praefuerunt, haec
 compendio scribit. Alexander Macedonum rex anno sui regni sexto
 Darium Arsamis filium devicit, Persarumque imperium destruxit, quod ad

διαρκέσασαν ὑπὸ Κύρου μέχρι Δαρίου ἔτη σλ'. τῆς δὲ τῶν Μα-
 κεδόνων βασιλείας κατασχοῦσις ὑπὸ Κρανίου ἕως Ἀλεξάνδρου
 ἔτη φη' καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐν Βαβυλῶνι διαδέχονται τὴν
 ἀρχὴν τῆς μὲν Μακεδονίας Φίλιππος, τῆς δὲ Ἀσίας Ἀντίγονος,
 5 τῆς δὲ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ Λάγων, τῆς δὲ Συρίας Σέλευκος Β
 ὁ Νικάνωρ· ὃς καὶ πόλεις δύο ἔκτισεν εἰς τὰ μέρη Κιλικίας καὶ
 ἑτέραν εἰς Συρίαν, καὶ τὴν μὲν Σελεύκειαν ἐκάλεσεν εἰς τὸ αὐτοῦ
 ὄνομα, τὴν δὲ Ἀντιόχειαν εἰς τὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν δὲ Λαοδί-
 κειαν εἰς τὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ. καὶ οἱ μὲν τῆς Συρίας βασι-
 10 λεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον εἰσὶν οὗτοι, Σέλευκος ὁ Νικάνωρ,
 Ἀντιόχος ὁ ἐπικληθεὶς σωτήρ, Ἀντιόχος ὁ νόθος, Σέλευκος ὁ
 καλλίνικος, Ἀλέξανδρος Ἀντιόχος, Σέλευκος ὁ φιλοπάτωρ, Ἀν-
 τίοχος ὁ ἐπιφανής, ὃς Ὀνίαν τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἰουδαίων πύσας
 τῆς ἱερωσύνης ἀρμήθη μεταστῆσαι τὸ πᾶν ἔθνος τῆς πατριᾶς
 15 θρησκείας. καὶ τὸ μὲν ἱερὸν μίνας Ὀλυμπίου Διὸς ναὸν προση- C
 γόρευσε, τῷ δὲ ἔθνει κολύσεις ἀνηκέστους ἐπάγων ἐλληγίζεν ἡνάγ-
 καζεν. ἐφ' οὗ καὶ οἱ Μακκαβαῖοι ἐμυρτήρησαν. τὸ δὲ ἱερὸν
 ἔτεσι τρισὶν ἐρημωθὲν Ἰούδας ὁ ἐπικληθεὶς Μακκαβαῖος καθάρως
 τῶν ἀσεβειῶν, τὴν χώραν ἀνενέωσατο. ἔτα ἐβασίλευσεν Ἀντιό-
 20 χος ὁ εὐπάτωρ, Δημήτριος Σέλευκος, Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Βαλιῆ,
 Δημήτριος ὁ Νικάνωρ, Ἀντιόχος ὁ Τρύφων, Πτολεμαῖος, Ἀν-
 τίοχος ὁ Σιδίτης, Δημήτριος, Ἀντιόχος ὁ γρυπός, Ἀντιόχος ὁ
 Κυζικηνός, Σέλευκος ὁ τοῦ γρυποῦ, ἐφ' οὗ Ἀντιόχεια ὑπὸ Ῥω-
 μαίων ἦλω καὶ ἡ Συρία ἀρχὴ κατελύθη διαρκέσουσι ἔτη σν'.

eum a Cyro duraverat annos 230. Macedonicum regnum a Cranao us-
 que ad Alexandrum obtinuit per annos 518. eo Babylone mortuo re-
 gnum Macedoniae Philippo obtigit, Asiae Antigono, Aegypti Ptolemaeo
 Lagi R, Syriae Seleuco Nicanori. hic duas urbes condidit, in Cilicia
 Seleuciam suo de nomine, in Syria Antiocheam filio suo cognominem,
 itemque Laodiceam a filia sua sic dictam. regnum ergo Syriae post
 Alexandrum hi gesserunt, Seleucus Nicanor, Antiochus Soter, Antiochus
 Nothus, id est spurius, Seleucus Callinicus, Alexander Antiochus, Seleu-
 cus Philopator, Antiochus Epiphanes. hic Oniam pontificem maximum
 Iudaeorum depulit sacerdotio, conatusque est totum populum a patriis
 ritibus detrudere: aedem dei a se profanatam Iovis Olympii fanum ap-
 pellavit, Iudaeosque gravissimis suppliciis ad Graecos ritus adegit; quo
 tempore etiam Maccabaei excarnificati sunt. templum tres annos vasta-
 tum Iudas Maccabaeus impio cultu ex Iudaea profligato instauravit.
 successit Epiphani Antiochus Eupator, inde Demetrius Seleucus, Ale-
 xander Balis filius, Demetrius Nicanor, Antiochus Tryphon, Ptolemaeus,
 Antiochus Sidita, Demetrius, Antiochus Grypus, Antiochus Cyzicenus,
 Seleucus Grypi filius. eo regnante Romani Antiocheam ceperunt, Syriae-
 que regnum est abolitum, cum id durasset annos 250.

D Οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον εἰσὶν οἶδε, Πτολεμαῖος ὁ Λάγυς, ἔφ' οὗ Μένανδρος ὁ κωμωδοποιὸς ἔγνωρξτετο καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος, Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος, ἔφ' οὗ οἱ ὁ Ἑβραίων σοφοὶ τὸν νόμον ἠρμήνευσαν, Πτολεμαῖος ὁ εὐεργέτης, ἔφ' οὗ τὴν πανάρετον σοφίαν συντάξας Ἑβραίοις Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιράχ ἔγνωρξτετο, Πτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ, ἔφ' οὗ ὁ τῶν Ἑβραίων λαὸς αἰχμάλωτος ἀχθῆεις ἐν Αἰγύπτῳ τοιοῦτόν τι πέπονθε. προσέταξε γὰρ οὗτος τοῖς αὐτοῦ ὑπασισταῖς ἔλεφαντας φ' εὐτρεπίσαι, καὶ τούτους μεθύσαι οἶνον λιβανωτῶ, ἵνα ἀποκτείνωσι τοὺς Ἰουδαίους. τῶν Ἰουδαίων δὲ 10 εὐξυμένων οἱ ἔλεφαντες εἰς τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας τε καὶ δήμονας ἔξορμήσαντες πολὺν αὐτῶν ὄχλον ἐν τῇ περιεχούσῃ μανίᾳ διέφθειραν. καὶ οὕτω παραδόξως οἱ Ἰουδαῖοι περισωθέντες ἀβλαβεῖς ἀπεκλήθησαν εἰς τὰ ἴδια, τῷ εὐεργέτῃ θεῷ εὐχαριστοῦντες. εἶτα βασιλεύει Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς σωτήρ, Πτολεμαῖος ὁ Ἀλέξανδρος, Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Διονύσιος, Κλεοπάτρα ἡ τούτου θυγάτηρ· ἦν Ἀύγουστος ἀνελὼν ἐν τῷ ἰδ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐκράτησε τῆς Αἰγύπτου, καθελὼν τὴν βασιλείαν τῶν Πτολεμαίων διαρκέσασαν ἐν ἔτεσι διακοσίοις 5.

B Οἱ δὲ μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καθηγησάμενοι 20 ἀρχιερεῖς εἰσὶν οὗτοι, Ἰησοῦς, Ἰωσεδὲκ ἕμα Ζοροβάβελ, Ἰάκωβος υἱὸς Ἰησοῦ, Ἰλιώσιμος Ἰακίμων, Ἰωδαὲ Ἰωσήβου, Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἰωδαὲ, Ἰαδοῦς, ἔφ' οὗ Ἀλέξανδρος ἐν Ἱερουσαλήμ

Aegypti reges post Alexandrum fuerunt Ptolemaeus Lagi filius, cuius aetate Menaander comoediarum scriptor claruit et Theophrastus philosophus. Ptolemaeus Philadelphus, cuius iussu 70 Ebraeorum doctissimi legem transtulerunt. Ptolemaeus Euergetes, sub quo Iesus Sirachi filius innotuit, qui librum de sapientia praestantissimum Ebraeis composuit. Ptolemaeus Philopator: is rex Ebraicum populum, qui captivus in Aegyptum fuerat abductus, perdere statuens, satellitibus mandavit ut 500 elephantos instruerent, eosque vino libanoto inebriatos Iudaeis immitterent. sed his deum precantibus, elephanti in regios milites et Aegyptiacam turbam impetu dato per furorem magnam hominum multitudinem eliserunt. itaque praeter omnium spem servati Iudaei, incolumes in patriam sunt dimissi, deo suo benefactori gratias agentes. post hanc regno functus est Ptolemaeus cognomine Soter. inde Ptolemaeus Alexander, Ptolemaeus frater eius, Ptolemaeus Dionysius, Cleopatra huius filia: quam Augustus annum 14 imperans interfecit: Aegyptoque potitus regnum Ptolemaeorum delevit, quod duraverat annos 290.

Porro qui a redita ex Babylone populum Iudaicum gubernaverunt pontifices maximi, hi sunt. Iesus, Iosedecus cum Zorobabelo, Iacobus Iesu filius, Iliasimus Iacimi filius, Iodaas Iosebi filius, Ioannes Iodaeae filius, Iadus: quo pontificatam gerente, Alexander Hierosolymis deum adoravit.

τῷ θεῷ προσεκύνησε. καταπλαγείς γὰρ ἐπὶ τῇ ξένη θείᾳ τῆς στο-
 λῆς τοῦ ἀρχιερέως, ἀπὸ τοῦ ἕρματος καταβὰς μόνος προσεκύνησε
 τὸ θεῖον ὄνομα καὶ τὸν ἀρχιερέα ἠσπάσατο· ὃν πάντες Ἰουδαῖοι
 μῆ φωνῆ σὺν τῷ ἀρχιερεὶ γνησίως ἀντησπάσαντο. τῶν δὲ γε τῆς
 5 Συρίας βασιλέων καὶ τῶν λοιπῶν καταπλαγέντων καὶ διεφθάρθαι
 τὴν διάνοιαν Ἀλεξάνδρου ὑπειληφότων, καὶ Παρμενίωνος τοῦ
 στρατηγοῦ μᾶλλον θανατώσαντος, διότι καθάπερ τις τῶν ὑπηκόων
 πεισὼν προσεκύνησεν, εἶπεν Ἀλέξανδρος “οὐ τὸν ἀρχιερέα προσε- C
 κύνησα, ἀλλὰ τὸν ὑπ’ αὐτοῦ τιμώμενον θεόν, καὶ μοι τὴν βοήθειαν
 10 κατὰ τῶν ἐναντιῶν ὑποσχόμενον. ἤρκα γὰρ τὴν κατὰ Περσῶν
 διενουόμεν στρατείαν καὶ ἐδέδεικν τὸ μέγεθος τῆς δυναστείας αὐ-
 τῶν, ὥφθη μοι κατ’ ὄναρ κατὰ τὸ σχῆμα τοῦδε τοῦ ἀρχιερέως ὁ
 θεός, καὶ θαρρεῖν μοι παρεκελεύσατο καὶ τῆς προθυμίας σπου-
 15 δαίως ἔχεισθαι, λέγων ‘εἰς σέ γὰρ καταλήξω τὴν Περσῶν δυνα-
 στείαν.’ διὸ τοῦτον θεασάμενος ἐν τοιαύτῃ στολῇ, καὶ τῆς κατὰ
 τοὺς ὕπνου ὑπομνησθεὶς ὕψεως, εὐκότως προσεκύνησα.” ταῦτα
 εἰπὼν καὶ τὸν ἀρχιερέα δεξιωσάμενος, τῶν ἱερῶν πωρεπομένων,
 εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ παρυγίνεται. οἱ δὲ γραμματεῖς τὴν D
 βίβλον τοῦ Δανιὴλ προσκομίσαντες τὴν προφητείαν αὐτῷ διηρημή-
 20 νουον, ὡς δεῖν τιὰ τῶν Μακεδόνων τὴν βασιλείαν Περσῶν χειρώ-
 σασθαι. ὅς ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον ἠσθεὶς καὶ περιχαρὴς γενόμενος,
 καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν, θύει μὲν τῷ θεῷ κατὰ τὴν τοῦ ἀρχιε-
 ρέως ὑφήγησιν, αὐτὸν δὲ τὸν ἀρχιερέα καὶ πάντας τοὺς ἱερεῖς

etenim attonitus habitu pontificis insolente, solus a curru descendit, no-
 menque dei adoravit, pontificemque maximum salutavit, ab eoque et
 universis Iudaeis vicissim est uno ore salutatus. cum autem Syriae ac
 ceteri reges id factum mirarentur, atque mente abalienatum Alexandrum
 putarent: ac praesertim Parmenio exercitus ductor miraretur quid rei
 esset, quod instar subditorum alicuius se in terram rex prostravisset:
 respondit Alexander, hunc se honorem non pontifici detulisse, verum
 deo quem is coleret, ac qui sibi auxilium contra hostes promisisset.
 quo enim tempore bellum contra Persas meditatus, eorum ingentem po-
 tentiam reformidasset, deum sibi per insomnium specie huius pontificis
 visum, bono esse animo iussisse, et alacriter institutum exsequi: nam
 suo natu Persarum regnum in ipsum Alexandrum desituran. itaque sibi
 pontifice in hoc habitu conspecto, in memoriam insomnium redactum:
 seque haud abs re adorasse. haec fatas, dextra summo pontifici inie-
 cta, comitantibus ceteris sacerdotibus Hierosolyma intravit. ibi sacra-
 rum literarum doctores allato Danieli libro, eius vaticinium exposuerunt,
 quo praedicebatur, fore ut Macedo Persarum regnum everteret. qua
 ex re Alexander cum ingentem cepisset laetitiam, templum dei adiit,
 deque rem sacram praescribente omnia pontifice maximo fecit, eumque
 pontificem ac reliquos omnes sacerdotes dignis muneribus donavit, tem-

ἀξιοπρεπῶς τιμήσας καὶ λαμπροῖς καὶ μεγίστοις ἀναθήμασι τὸν ναὸν διακοσμήσας κατὰ τῶν Περσῶν ἐχώρησε. μετὰ δὲ Ἰαδοῦν Ἰωνίας Ἰαδοῦν, Ἐλεάζαρος, Ἰωνιάς, Σίμων, Ἰωναὰς Σίμων, Ἰανῆς ὁ καὶ Ὑρκανός, Ἀριστόβουλος, ὃς καὶ πρῶτος ἐπέθετο
 P 195 διὰ δῆμα βασιλικὸν πρὸς τῇ ἀρχιερωσύνῃ, Ἰανέας ὁ καὶ Ἀλέξαν- 5
 δρος, βασιλεὺς ἅμα καὶ ἀρχιερεὺς. μέχρι τούτου οἱ ἀπὸ Κύρου
 χριστοὶ ἡγούμενοι, διαρκέσαντες ἔτη υπγ', ἃ εἰσιν ἑβδομάδες ἐτῶν
 ξδ', καθὼς ἔφη καὶ Δανιὴλ τό "καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξό-
 δου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηῆσαι Ἱερουσαλήμ ἕως
 Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ἐπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ἔξβ." ἃ τιὰ 10
 εἰσιν ἔτη υπγ'. ἀπὸ δὲ Κύρου ἐπὶ Ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ καὶ τὴν
 αἰχμαλωσίαν ἐκείνην ἔτη εἰσι τγδ'.

Εἶτα διδάσκει ἡμᾶς πόθεν ἀριθμεῖν δεῖ, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς
 ἡμέρας τῆς ἐπανόδου, ἀλλ' ἀπὸ ἐξόδου λόγων ἀποκριθῆναι καὶ
 B τοῦ οἰκοδομηῆσαι Ἱερουσαλήμ. οὐκ ἐπὶ Κύρου δὲ ὠκοδομήθη, 15
 ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μακρόχειρος Ἀρταξέρξου. μετὰ γὰρ τὴν κάθοδον
 ἐπανῆλθε Καμβύσης, εἶτα οἱ μάγοι, καὶ μετ' ἐκείνους Δαρεῖος ὁ
 Ὑστάσπου, μεθ' ὃν Ξέρξης ὁ Δαρείου καὶ Ἀρταβάνης. εἶτα
 Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ ἐβασίλευσε τῆς Περσίδος. ἐν δὲ τῷ
 εἰκοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Νεεμίας ἀνελθὼν τὴν πόλιν ἀνέ- 20
 στησε, καθὼς Ἔσδρας διηγῆσατο. ἐντεῦθεν υπγ' ἔτη γεγόνασιν
 ἕως τῆς κατασκευῆς τῆς πόλεως, καθὼς Ἰώσηπος ὁ Ἑβραῖος
 μαρτυρεῖ.

plum splendidis ac magnificis donariis exornavit, atque ita demum contra Persas movit. deinceps summi pontifices ac populi rectores fuerunt Ionias Iadu filius Eleazarus, Ionias, Simon, Ionaas Simon: Ianeas, qui et Hyrcanus: Aristobulus, qui primus regum diadema pontificali ornatum superaddidit: Ianeas, qui et Alexander, rex idem et sacerdos. ad hunc usque a Cyro uncti rerum summam tractarunt, per annos 483, quae sunt septimanae 69, sicuti Danielus erat vaticinatus, "cognosces" in-
 quiens "et intelliges ab exitu sermonis, quo decerneretur ut aedificentur Hierosolyma usque dum Christus imperet, septimanas 7 et septimanas 62," qui sunt anni 483. a Cyro usque ad Antiochum Epiphanem et urbi excidium ab eo illatum anni sunt 394.

Porro autem nos docet unde initium numerandi sit sumendum, nimirum non ab eo die quo in patriam reditum fuit, sed ab exitu sermone, quo decretum factum est de instaurandis Hierosolymis. at urbs ea non est sub Cyro refecta, sed sub Artaxerxe Longimano. reversis enim in patriam Iudaeis supervenit Cambyses, inde Magi, post hos Darius Hystaspis filius, post hunc Xerxes Darii filius et Artabanus. secundum hos Artaxerxes Longimanus regnum Persicum obtinuit. eo annum vigesimum regnante, Neemias ascendit urbemque instauravit, sicuti Esdras narravit. inde autem 483 anni elapsi sunt usque ad excidium urbis, quemadmodum Iosephus Ebraeus testatur.

Ίώσηπος ιστορεῖ ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς τοῦ κυρίου σταυρώσεως κτύπους τοῦ ἱεροῦ ἀντιλαμβάνεσθαι πρῶτον, ἔπειτα φωνῆς ἀθροῦς ἐνδοθεν ἀκοῦσαι ἀπὸ τοῦ ἰσώτατου ἱεροῦ “μετα- C
βαίνομεν ἐντεῦθεν.”

Ἔστι δὲ ὁ Πόντιος Πιλάτος ἐπὶ Γαίῳ Καίσαρος ποικίλαις περι-
παισι συμφοραῖς, ὡς φασιν οἱ τὰ Ῥωμαίων συγγραφάμενοι,
αὐτοφρονεῦτης ἑαυτοῦ ἐγένετο. οἱ δὲ Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν
λέγουσι κατ’ αὐτοῦ τῷ Καίσαρι ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ προσελθεῖν,
ὃς δέρματι βοῆν νεοδύρω τοῦτον μετὰ ἀλέκτορος καὶ ἐχιδνης καὶ
10 πιθήκου, ὡς ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις, ἐγκλείσας καὶ εἰς καῦσιν ἡλίου
θεῖς ἀπέκτεινεν. οἱ δὲ ὡς ἄσκον μᾶλλον αὐτὸν λέγουσι ἐκδαρῆσαι
καὶ οὕτως ἀποθανεῖν.

Ὅτι ἡ τῶν ἀλλοφύλων ἐπὶ Ἰουδαίαν βασιλεία ἕως τοῦ μι- D
κρῶ Ἀγρίππα ἐκράτει χρόνους ἑκατὸν οὕτως. Ἡρώδης πρῶτος
15 ὁ τὰ γῆπια ἀνελών ἔτη κζ’, Ἀρχέλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ θ’, Ἡρώδης
ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ κδ’, Ἡρώδης ὁ καὶ Ἀγρίππας, ὁ σκωληκόβρω-
τος, ἐπτά, Ἀγρίππας υἱὸς αὐτοῦ ὁ μικρὸς ἔτη κζ’.

Ὅτι τῶν Ἑβραίων σεληνιακῶς τὸν μῆνα ψηφίζοντων, ἦτοι
κθ’ καὶ ἡμίσεος ἡμέρας, καὶ τοῦ κυκλικοῦ ἔνιαυτοῦ τοῦ καθ’
20 ἡλίον ἰσάροχτος ἡμερῶν τξέ δ’, τὴν κατὰ σελήνην δωδεκάμηρον
παράλλασσεν ἡμέρας ια’ δ’. διὰ τοῦτο Ἰουδαῖοι τρεῖς μῆνας
ἐμβολίμους ἐν ἔτεσιν ὀκτώ παρεμβάλλουσιν· ὀκτάκις γὰρ τὰ ια’ P 196
καὶ ἡ’ δ’ ποιῶσι τρίμηρον.

Idem memoriae tradidit, ea ipsa die qua in crucem sublatu est
Christus, primum in templo fragores auditos fuisse, deinde ex intimis
penetralibus vocem exauditam ingentem “abeamus hinc.”

Pontius Pilatus imperante C. Caesare, ut Romanarum rerum scri-
ptores perhibent, variis calamitatibus circumventus manus sibi attulit.
alii aiunt eum apud Caesarem Christi causa accusatum a Maria Magda-
lena, pelli recens bovi detractae insutum una cum gallo vipera et simia,
ut est Romanis consuetudo, radiisque solis expositum periisse. non de-
sunt qui eum utris instar excoriatum obiisse perhibeant.

Alienigenarum in Iudaeos regnum usque ad Agrippam minorem ob-
tinuit annos 100, hoc modo. regnavit primus Herodes infanticida annos
37. eius filius Archelaus annos 9, Herodes frater eius annos 24, Hero-
des Agrippa, is qui a vermibus consumptus est, 7, Agrippa minor, filius
eius, annos 27.

Ebraei mensem lunarem supputant, undetriginta nimirum dierum
cum semisse diei. et cum solaris circuitionis annus sit dierum 365 ac
quadrantis, itaque duodecim lunares menses 11 diebus dieique quadrante
superet, ideo Iudaei tres menses, qui a re Graecis embolimaici dicuntur,
intercalant octavo quoque anno. nam octies undecim dies et octo qua-
drantes diei efficiant tres menses.

Τιβέριος ὁ υἱὸς τοῦ Καίσαρος ὁ προμνημονευθεὶς, οὗτος ἔσχε Γάϊον ἀνεψιόν. ἀστρολόγου δὲ τοῦ Θρασύλου γέγονε Τιβέριος φοιτητής, ὃς τοσοῦτος ἦν τὴν τέχνην ὡς ἀνακατήσαντός ποτε τοῦ Τιβερίου κατ' αὐτοῦ, καὶ βουληθέντος ἄφνω διὰ τοῦ τέλους αὐτὸν ὠθῆσαι, σκυθρωπάσαι φασὶ τὸν Θρασύλον παρενθῆ. ἐρωτήσαντος δὲ Τιβερίου τὴν αἰτίαν ἔφη αἰσθάνεσθαι κλιμακτικῶρα ἐγγὺς αὐτοῦ μέγιστον ταύτῃ τῇ ὥρᾳ. καὶ τοῦ Τιβερίου θανμάσαντος, ἴασαι αὐτὸν φησὶ Πλούταρχος.

Ἵτι Τιβέριος τοῖς τῶν πόλεων ἄρχουσι ἔγραψεν ὡς εἴ τι παρὰ
B τοὺς νόμους γράψει, μὴ προσέχειν φησὶν ὡς ἀγνοήσαντι. οὗτος¹⁰
καὶ βραδέως τοὺς ἄρχοντας διεδέχετο φειδοῖ τῶν ὑπηκόων. ἐρωτηθεὶς δὲ τὴν αἰτίαν εἶπε τὴν παροιμίαν τῶν ἐπικαθημένων μυῶν τῷ τραυματίᾳ καὶ τοῦ θελήσαντος ἀποσοβῆσαι ταύτας καὶ κωλιθέντος ὑπὸ τοῦ τραυματίου εἰπόντος, ἵνα μὴ ἄλλαι πεινώσῃσι ἀίματος ἐπέλθοιεν. 15

Φησὶ δὲ Εὐσέβιος ὅτι τῷ ἰε' ἔτει Τιβερίου βαπτίζεται ὁ εὐριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, συνωδὰ τῷ εὐαγγελίῳ, καὶ ἐν τῷ ἰη' τὸ σωτήριον ὑπέστη πάθος, ἐν ἔτει τοῦ κόσμου μρλθ'. γράφει
C δὲ καὶ Ἰώσηπος περὶ μὲν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ταῦτα "τισὶ τῶν Ἰουδαίων ἐδόκει διολωλέναι τὸν Ἡρώδου στρατὸν ὑπὸ Θεοῦ²⁰
καὶ μάλα δικαίαν τιννυμένον δίκην διὰ ποιητῆν Ἰωάννου τοῦ καλομένου βαπτιστοῦ. τοῦτον γὰρ Ἡρώδης κτείνει ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ τοῖς Ἰουδαίοις κελεύοντα ἀρετὴν ἐπασκεῖν καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους

Tiberius praedictus fratrem habuit, quo natus est Caius. Tiberius astrologi Thrasylli fuit discipulus assiduus. tanta fuit Thrasyllo peritia, ut cum eum Tiberius iratus quodam die subito praecipitem de muro agere statuisset secum, illico vultu maestitiam Thrasyllus praetulerit, causamque a Tiberio interrogatus, eam sibi horam vel maxime scansili annorum lege periculosam se intelligere dixerit: itaque Tiberium admiratione captum ei pepercisse. auctor Plutarchus.

Scripsit Tiberius ad urbium praefectos ne sibi aliquid legibus adversum per rescripta mandanti obtemperarent, sed ignorationi id tribuerent. idem praefectis tardius successores misit, subditis ea in re parcens. causamque rogatus fabulam protulit. cuiusdam vulneribus muscas insedis, supervenisse quendam qui eas vellet abigere: saucium vero id prohibuisse, quod diceret in metu se esse ne earum in locum alia sanguinem etiamnum sitientes succederent.

Tradit Eusebius anno Tiberii 15 Christum baptizatum; quod cum evangelio congruit. passumque anno Tiberii 18, mundi 5539. idem de Ioanne Baptista sic scribit. quidam Iudaei existimaverunt Herodis exercitum a deo fuisse deletum iusta admodum vindicta ob caedem Ioanni cognomento Baptistae illatam. hunc enim necari Herodes iusserat, virum bonum et Iudaeos ad studium virtutis exhortantem, iustitiamque in vitae

δικαιοσύνη καὶ τὰ πρὸς Θεὸν εὐπειθεῖα χρῆσθαι καὶ συνιέναι βαπτισμὸν.” περὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ πάλιν ὁ αὐτὸς φησιν ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τούτων Ἰησοῦς ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἦν, εἶχε ἄνδρα λέγειν αὐτὸν ἐχρήν· ἦν γὰρ παριουδῶν ἔργων ποιητὴς καὶ διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἐν ἡθιοπῇ τάληθῇ δεχομένων· πολλοὺς γὰρ καὶ ἀπὸ Ἑλλήνων ἠγάγετο Χριστός. ὃν Πιλάτου σταυρώσαντος οὐκ ἐπαύσαντο κηρύσσοντες περὶ αὐτοῦ οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες μαθηταί. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἡμέραν ἔχων πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μαρτυρησάντων περὶ αὐτοῦ θαυμάσιου καὶ εἰρηκότων. οὗτος ὁ Τιβέριος ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ θαύματα ἠβουλήθη διὰ βασιλικῆς τύπου ἀνυγορεῦσαι αὐτὸν θεῖον· ἀλλ’ ἀντεπράχθη τούτῳ παρὰ τῆς συγκλήτου, καθὼς ὁ Ἑὺσέβιος λέγει.

“Οτι ἐπὶ Τιβερίου, μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν ἀποστόλων Ματθίας ἀντὶ τοῦ προδότου. ὅστις Ἰουδᾶς μετὰ τὴν ἀγχόνην, καὶ ἐκάστην ἡμέραν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων παρακαλούμενος καὶ νουθετούμενος πρὸς μετάνοιαν ἦλθεῖν, καὶ μὴ πεισθεῖς, ἐπεὶ ἀνελήφθη ὁ Χριστός, ὡς ἤκουσεν, εὐθὺς ὀγκωθεὶς ἐλάκησε μέσος καὶ ἀπώλετο. εἰ γὰρ εἰς μετάνοιαν ἦλθεν, οὐκ ἂν αὐτὸν ἀπώσατο ὁ πάντας θέλων σωθῆναι.

Τιβέριος δὲ τῷ τρόπῳ καὶ τῇ γνώμῃ ἀπηνής ἦν καὶ οἶνον ἐλάττων. διὸ καὶ ἐμπεβέριον αὐτὸν Ῥωμαῖοι ἐκάλουν, ὃ σημαίνει

22 βιβέριον lege. margo P. an μπιβέριον?

communis usu et ad pietatem deo praestandam intelligendumque baptismum. rursum de Christo idem haec. “fuit eo tempore Iesus, vir sapiens, si quidem eum virum appellare licet: nam et mirabilia facta fecit et homines docuit veritatem libenter amplectentes, multosque etiam de Graecis discipulos habuit. eum, cum esset a Pilato in crucem actus, praedicare non destiterunt discipuli, qui semel ipsum dilexerant. tertia enim ab obitu suo die rediivus eis apparuit, cum quidem divini vates haec et alia de eo miraculosa iam ante testati ac vaticinati fuissent.” voluit Tiberius miraculorum a Christo editorum fama excitatus imperatorio edicto eum inter deos referre, sed a senatu impeditus fuit. auctor Eusebius.

Eodem Tiberio imperante in locum proditoris subrogatur ab apostolis Matthias. Iudas cum sese suspendio affecisset, quotidie ad resipiscentiam exhortantibus apostolis non obtemperans, ut dominum caelo subiisse audivit, illico ita intumuit ut medius crepans perierit. qui si facti poenitentiam egisset, nunquam profecto eum aspernatus fuisset is qui omnes vult salvos fieri.

Tiberius ingenio truculentus fuit vinoque deditus: ideo a Romanis

παρ' αὐτοῖς τὸν οἰνοπότην. τοῦτον Γάϊος ὁ ἀδελφιδουὸς ἐν τῇ νόσῳ αὐτοῦ ἰμάτια πολλὰ περιθεὶς ἀπέπνιξεν.

Ἐκράτησε δὲ Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ ἔτη ζ'. οὗτος ἦν μοι-
 χικώτατος πάντῃ· ὃς περιμῶν ποτε τὴν ἀγορὰν καὶ ἰδὼν πηλὸν ἐν
 B τῇ ὕδρῃ ἤγαγε Φλάβιον Οὐεσπασσιανόν, ἀγορανόμιον τότε ὄντα, τὸν 5
 μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντα, καὶ ὡς ἀμελοῦντα τῶν κοινῶν τὸν
 πηλὸν εἰς τὴν ἐσθῆτα βληθῆναι ἐκέλευσεν· ὅπερ ἐσήμανε τὰ
 κοινὰ τεταραγμένα αὐτὸν παραλήψεσθαι. ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ αὐτοῦ
 Γάϊου βασιλείας Ἀγρίππας βυσιλεὺς τῆς Ἰουδαίας καὶ Σίμων ὁ
 μύγος βαπτίζεται ὑπὸ Φιλίππου, ἑνὸς τῶν ἐπτὰ διακόνων. 10

Γάϊος δὲ ὑπὸ Κλαυδίου σφάζεται. ἐπὶ τούτου Κορνήλιος
 πρῶτος ἐξ ἔθνων βαπτίζεται ὑπὸ Πέτρον, καὶ Παῦλος, τὸ τῆς
 ἐκλογῆς σκεῦος, δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος ἀνα-
 δείκνυται. Κλαύδιος ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ' μῆνας θ'. οὗτος δειλὸς
 ὦν πάντας τοὺς προσιδόντας αὐτῷ ἐποίει ξερυνᾶσθαι, μὴ τι ξιφί- 15
 C διον ἔχουσι. καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις ὠπλισμένοι εἰς φυλακὴν παρε-
 στήκεισαν αὐτῷ· ἐξ οὗ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς βασιλεῖς εἰδίστο γί-
 νεσθαι τοῦτο. ἐπὶ τούτου καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς ἦν, φιλό-
 σοφος Πυθαγόρειος, στοιχειωματικὸς. οὗτος ἐν Βυζαντίῳ ἰλθὼν,
 παρικληθεὶς ὑπὸ τῶν ἑνοπιῶν, ἐστοιχείωσεν ὄφεις μὲν καὶ σκορ- 20
 πίους μὴ πλήσσειν, κώνωπας μὴδὲ παρεῖναι, ἵππους μὴ κατωφρυῶ-
 σθαι μήτε μὴν ἀγριαίνεσθαι κατ' ἀλλήλων ἢ καὶ κατὰ τινος. καὶ

4 προῖών P

Biberius denominabatur. suffocavit eum Caius fratre ipsius natus, ae-
 grotanti multam iniiciens vestem.

C. Caligula exinde regnavit annos 7, homo stupris supra modum
 deditus. is in forum progressus cum coenum conspexisset, eo accivit
 Flavianum Vespasianum tunc aedilem, sed qui postea imperator est factus;
 inque eius, ut rem publicam negligentis, vestem coenum conici iussit.
 eo designabatur eum rem publicam conturbatam recepturum. eiusdem
 Caligulae imperio Agrippa rex Iudaeae et Simon Magus baptizantur a
 Philippo, qui fuit unus de septem diaconis.

Caligulam Claudius necat. sub hoc Cornelius primus omnium de
 gentibus baptizatur a Petro, et Paulus instrumentum electionis Christi
 patefactione apostolus designatur. imperavit Claudius annos 13 menses
 9. is adeo fuit meticulousus ut omnes ad se accedentes excuti iuberet,
 ne quis forte sicam gestaret. atque in conviviis armato utebatur praesidio;
 quod ab eo coeptum reliqui etiam deinceps usurpaverunt imperatores.
 eo imperante Apollonius fuit, patria Tyaneus philosophus Pythagoreus,
 qui magicis notis mira praestabat. cum enim Byzantium profectus ab
 incolis rogaretur, suis magicis artibus effecit ne serpentes eo aut scor-
 pii accederent, neve culices, ne equi ferocirent, neve illi vel mutuo vel

Λύκον δὲ τὸν ποταμὸν ἐστοιχείωσεν ὥστε μὴ πλημμυρήσαντι τὸ Βυζάντιον καταβυμβήνασθαι.

Τότε Αἰγύπτιος ληστής ἐξήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς σικαρίους, οὓς μετῆλθε Φήλιξ ὁ ἡγεμῶν. σικαρίους δὲ αὐτοὺς ὠνόμασεν ἀπὸ τῶν σικαρίων, ἃ ἔστι μυχαίρια μικρά, ἃ ἐπιφέροντο Δ κροφῆ εἰς τὸ λαθρακῶς τοὺς παρατυγχάνοντας πλήττειν. καθ' ὃν καιρὸν μεταξὺ Θήρας καὶ Θηρασίας νῆσος ἀνεφουσθήθη στάδια λ'.

Οὗτος πόλιν ἔκτισεν, ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι καλέσας αὐτὴν 10 Κλαυδίου πόλιν, καὶ Ἰουδαίους τῆς Ῥώμης ἀπήλασεν. ἐπὶ τούτου κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα συγχύσεως γενομένης ἐν Ἱεροσολίμοις μύνοι πατηθέντες καὶ ἀποθανόντες εὐρέθησαν τρισμύριοι. οὗτος οὐ μόνον Ἰουδαίους ἐτυράννει, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους ἀναίρων ἐλάμβανεν αὐτῶν τὰς οὐσίας. πρὸς 15 τούτοις καὶ δουλοκρατίαν νομοθέτησας ἐπέτρεψε κατηγορεῖν τῶν P 198 δεσποτῶν, εἴ τι συνίδοιεν αὐτοῖς πλημμύλημα. κἀντεῦθεν δεινὴ συμφορὰ κατελήγει τὴν οἰκουμένην πῦσαν, τῶν οἰκετῶν μεγάλαις τιμωρίαις ὑποβαλλόντων τοὺς δεσπότας, οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ εἰς μανίαν ἔκτραπεῖς ἄθισμά τινα διεπράττετο. φονεύσους δὲ τοὺς 20 φονεῖς Γαῖον ἀνῆρέθη ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς φαρμάκῳ.

Ἐπὶ τούτου Ἰάκωβος ὁ Ζεβεδαιου ἐμαρτύρησε, καὶ Μάρκος δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον προτροπῆ Πέτρου συνεγράψατο, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ σταλεῖς ὑπ' αὐτοῦ, πρῶτος ἐκ-

16 συνειδεῖν?

in alios animantes rabie saevirent. Lycam quoque amnem compescuit, ne suis exundationibus Byzantio noceret.

Tunc Aegyptius latro sicarios in solitudinem eduxit; quos Felix praefectus ultus est. eodem tempore inter Theram et Therasiam insula emata est, stadiorum 30.

Claudius urbem condidit de suo nomine Claudiopolin, et Iudaeos Roma expulit. eius tempore cum inter paschatis celebrationem tumultus exstisset, 30 milia hominum tantum elisi atque interfecti sunt. neque in Iudaeos modo ille saevit, sed et Romae nobilissimum quemque trucidavit eiusque bona sibi vindicavit. ad haec servili potestate legibus confirmata, servis permisit ut dominos suos accusarent, si cuius eorum delicti essent conscii. quae res atroces per orbem terrarum calamitates excitavit, cum omnes passim servi dominis suis gravia supplicia conciliarent. quin et eo vecordiae est prolapsus ut summis sese flagitiis pollueret. tandem cum Caii percussores necasset, veneno est ab uxore sua sublatus.

Hoc rerum potiente Iacobus Zebedaei filius supplicio suo veritati testimonium tulit. et Marcus evangelium Petri monitu conscripsit; misusque ab eo in Aegyptum primas fundata ecclesia, ibi multa monaste-

κλησίαν πηξάμενος, πολλά μοναστήρια συνεστήσατο, ἄπερ σε-
B μνεία τότε προσηγορεύθησαν, καθὼς φησιν Εὐσέβιος ὁ Πامφίλου
 ὅτι Μάρκον πρῶτον ἴσμεν ἐν Αἰγύπτῳ τὸ εὐαγγέλιον συγγεγραφέ-
 ναι καὶ ἐκκλησίαν πρῶτον ἐπ' αὐτῆς Ἀλεξανδρείας συστήσασθαι.
 τοσαύτη δὲ τῶν αὐτόθι πεπιστευκότων πληθὺς ἀνδρῶν τε καὶ γυ-
 5 ναικῶν ἐκ πρώτης ἐπιβολῆς συνέστη δι' ἀσκήσεως φιλοσοφωτάτης
 καὶ σφοδροτάτης, ὡς καὶ συγγραφεὺς ἀξιώσασιν τὰς διατριβὰς τε
 καὶ συνελύσεις καὶ πᾶσαν ἄλλην τοῦ ἀρίστου βίου διαγωγὴν Φί-
 λωνι τὸν σοφώτατον, ὡς καὶ αὐτόπτην τοῦ ἀποστόλου Πέτρου
 καὶ αὐτήκοον καὶ συνόμιλον ἐν Ῥώμῃ γενόμενον. τῶν γὰρ παρ' 10
 ἡμῶν ἀσκητῶν ἀποδεχόμενος τὸν βίον, ἐκθειάζει σφόδρα καὶ σε-
C μνύνει τοὺς κατ' αὐτὸν ἀποστολικοὺς ἄνδρας, ἕξ Ἑβραίων, ὡς
 ἔοικε, γεγονότας καὶ τῶν Ἑσσαιῶν τὴν ἀσκησιν καὶ πολιτείαν εὖ
 μάλα προακουτισθέντων, ἧτις γε τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων
 τὴν δικαιοσύνην ἕξ ἐπιμέτρου διενέστηκεν. ἀπὸ γὰρ Ἰωνάδῃ υἱοῦ 15
 Ῥιχάβ καταγόμενοι οὗτοι τὴν πανάρεστον ἀκτημοσύνην καὶ δικαιοσύ-
 νην καὶ σωφροσύνην καὶ σκληραγωγίαν ἐπέτειναν, καθὼς φησι καὶ
 Ἰώσηπος περὶ αὐτῶν ὅτι Ἑσσαιοὶ Ἰουδαῖοι μὲν εἰσι τὸ γένος, φιλάλ-
 ληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων εὐλαβεῖς πλέον, οἱ τὴν μὲν ἡδονὴν ὡς
 κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν δὲ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν καὶ τὸ 20
 μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν ἀρετῆν ὑπολαμβάνουσι. καὶ γάμος
D μὲν παρ' αὐτοῖς ὑπεροῤῥεται, τοὺς δὲ ἄλλοτρῶους παῖδας νέους ἔτι

18 Ἰδουμαῖοι codex Xylandri

ria instituit, quae a gravitate vitam ibi degentium Semneia tunc appel-
 labantur, quemadmodum Eusebius Pamphili scribit: primum Marcum sci-
 nus in Aegypto evangelium composuisse, primumque ecclesiam apud
 ipsam Alexandream instituisse. tanta autem primo eo aggressu multi-
 tudo virorum mulierumque fidem evangelio adhibens exercitationi vir-
 tutum vehementissimae et quam maxime philosophicae sese dedit, ut
 eorum consuetudines conventus ceteramque optimaе vitae rationem de-
 scribere dignatus sit Philo doctissimus vir, qui Romae Petrum apostolum
 vidit, audivit, cumque eo est collocutus. is enim nostrorum, quos ab ex-
 ercitatione honorum operum ascetas vocabant, probans vitam, mirum in
 modum laudibus tollit ac magnifice praedicat apostolicos suae aetatis vi-
 ros, ab Ebraeis, ut videtur, oriundos, ac Essaeorum moribus et disciplina
 praeclare prius institutos. Essaeorum secta scribarum et Pharisaeorum
 iustitiam magno post se reliquit intervallo. ii a Ionadabo Richabi filio
 genus ducentes, praestantissimam longe nihil possidendi rationem, iusti-
 tiam, temperantiam atque duriter agendaе vitae institutum intenderunt,
 sicut et Iosephus de iis scribit. Essaei natione Iudaei sunt. ii amore
 mutuo et religione aliis antecellunt, voluptatem tanquam flagitium aver-
 santur, temperantiam continentiam et affectuum vacuitatem virtutis loco
 sectantur. matrimonia ipsi negligunt, alienos autem liberos tenera ad-

προσλαμβανόμενοι καὶ διδάσκοντες ὡς συγγενεῖς ἡγοῦνται καὶ τοῖς ἡθεῖν ἐαυτῶν ἐντυποῦσι. καὶ τὸν μὲν ἔννομον καὶ σῶφρονα γύμον καὶ τὴν ἕξ αὐτοῦ διαδοχὴν ἀποδέχονται, τὰς δὲ πονηρὰς καὶ θροστυγεῖς μῖξεις καὶ ἀσελγείας τέλειον ἀποστρέφονται καὶ 5 ἀποβύλλονται. καταφρονεῖται δὲ πυρ' αὐτοῖς πλοῦτος καὶ πολυκτησία, τὴν δὲ ἀκτημοσύνην ὡς ἀπερίσπυστον καὶ ἐνύρετον ἀσπύζονται. καὶ πρὶν μὲν ἀνίσχειν τὸν ἥλιον οὐδὲν ἀργὸν φθέγγονται, προσεγγὺς δὲ καὶ ψαλμωδίας ἐκ μέσης νυκτὸς μέχρις ἀγῆς πρὸς τὸν θεὸν ἀναφέρουσι μετ' εὐλαβείας καὶ σεμνότητος. καὶ οὕτω P 199

10 πρὸς ἣν ἕκαστος ἔχει τέχνην, ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἀποστέλλεται. καὶ μέχρις ὥρας ἑκτῆς μετὰ νήψεως καὶ θεολογίας, οὕτως ἐπὶ τὸ δειπνητήριον συναθροίζονται μετ' εὐλαβείας καὶ ἡσυχίας πολλῆς. καὶ ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει πυρατίθῃσιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἐν ἀγγεῖον ἕξ ἐνὸς ἐδέσματος πάντοτε προσάγει. καὶ προκατεῦχε-

15 ται δὲ τῆς τροφῆς ἀγῆς οὔσης καὶ καθαρῶς ὁ ἱερεὺς· ἀθέμιτον γὰρ πρὸ τῆς εὐχῆς ἡγοῦνται γεύσασθαι τι. καὶ πάλιν ἀριστησάντων ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται. καὶ ἀπλῶς ἀρχόμενοι τε καὶ παύμενοι γεβαίρουσι τὸν θεὸν ἀδιαλείπτως. καὶ αὖθις ἐπ' ἔργα μέχρις ἐσπέρας διακαρτερήσαντες, καὶ δειπνήσαντες μετὰ τῆς συνήθους B

20 σιωπῆς καὶ σεμνοπρεποῦς κατιστύσεως, ἐπ' εὐχὰς πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχονται, τοὺς βραχυτάτους ἕπνουσιν καὶ κουφοτάτους ἐκτιναξόμενοι. οὗπερ ἐστὶν αἴτιον ἢ διηγεκῆς νήψις καὶ τὸ με-

11 πέμπτης Iosephus. margo P

huc aetate suscipientes docent ac pro suis habent, suisque eos moribus formant. legitimas castasque nuptias et successionem iis propagatam probant, vitiosos autem et deo invisos concubitus ac lasciviam summopere abominantur. divitias et opulentiam contemnunt: nihil possidere gaudent, quod id praestet ut vita a studio virtutis nequaquam abstrahatur aut impediatur. nullum profanum verbum ante solis ortum edunt: preces autem et psalmodiarum cantum a media nocte ad lucem usque deo religiose ac cum gravitate offerunt. eo facto quisque ad suum munus a praeside dimittitur. id cum quisque pro se ieiunus atque inter divinarum rerum considerationem obiit, hora sexta ad prandium in commune conveniunt magna cum modestia atque silentio. ibi pistor panes ordine singulis proponit, ac coquus vasculum de unico cibi genere singulis affert. ante autem quam cibum, purum eum et castum, capiant, sacerdos preces fundit: nam nefas putant gustare aliquid deo non ante invocato. idem precandi mos est prandio finito; omninoque et principium et finem suarum actionum habent dei assiduam venerationem. finito prandio ad opera sua digressi ea usque ad vesperam tolerant; coenaque consueto silentio et modestia refecti rursus ad preces conveniunt, brevissimo et levissimo somno excusso. cuius rei causa est continuum ieiunium, et

τρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφήν καὶ πόσιν λιτήν καὶ ἀπεριεργον καὶ
 σπανίζουσαν· οὐδείς γάρ παρ' αὐτοῖς κόρος καὶ χορτασία κοιλίας,
 ἀλλ' ἔνδεια πολλή καὶ ὀλιγοδεία. τὸν δὲ προσερχόμενον ζηλωσαὶ
 τὸν βίον οὐκ εὐθὺς ἀδοκιμάστως καὶ ἀγυμνάστως παραδέχονται,
 ἀλλ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένουσι τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν καὶ κατὰ- 5
C στασιν, ἀξινάριον τε καὶ περιζῶμα δόντες καὶ πενιχρὸν ἱμάτιον
 γυμνάζουσιν ἐπ' ἔργοις ἀρίστοις καὶ λόγοις. εἶτα μετὰ τὴν τῆς
 καρτερίως ἐπίδειξιν δυοῖν ἄλλοις ἔτεσιν τὸ ἦθος καὶ τὸ ἐν πῦσιν
 ὑπήκοον δοκιμάζεται, καὶ φανεῖς ἄξιος καὶ δόκιμος οὕτως εἰς τὸν
 ἱερὸν ὄμιλον ἐγκρίνεται. πρὸ γε οὖν πάντων ὄρκους φρικώδεις 10
 ἀπαιτοῦσι, πρῶτον μὲν εὐσεβεῖν καὶ θεραπεύειν ἔξ ὅλης καὶ κα-
 θαρῆς ψυχῆς καὶ σώματος τὸ θεῖον, ἔπειτα δὲ πρὸς ἀνθρώπους
 δίκαια φυλάττειν ἅπαντα καὶ ἀπροσωπόληπτα, καὶ μὴ κατὰ γνώ-
 μην βλάψαι τινά, μήγε μὴ συγκοινωνεῖν ἀδίκους, ἀλλὰ κατὰ
 δύναμιν τοῦ δικαίου καὶ φροντίζειν καὶ βιάζεσθαι πάντως καὶ τὸν 15
D ἐνήθονον καὶ περιττὸν καὶ ὑγρὸν ἀποστρέφεσθαι βίον μέχρι θανά-
 του. πρὸς δὲ τούτοις ὁμνῶνσι πάλιν μηδενὶ μὲν τὸ παράπαν
 μεταδοῦναι τῶν δογμάτων καὶ τῶν ἀγιοπρεπῶν τούτων ἐπιτηδεν-
 μάτων ἢ ὡς ἀκριβῶς αὐτὸς παρέλαβεν, ἀφέξεσθαι δὲ πάσης ἐναν-
 τίας δόξης καὶ λατρείας, καὶ ταύτη μόνῃ προσανέχειν τῇ θεῖα 20
 μέχρις αἵματος θρησκεία καὶ καταστάσει. ἐκ τῆς πολλῆς δὲ ἀσκή-
 σιως καὶ καθαρότητος πολλοὶ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκουσιν ἐκ

quod eis certa mensura datur cibus potusque exilis et vulgaris ac
 parvus: neque enim apud eos ulla est satietas aut ventris repletio, sed
 magnus defectus, et paucissima requirere didicerunt. si quis ad eos se
 conferat eandem vitae rationem sectandi causa, is non statim explora-
 tione aut exercitatione nulla praemissa admittitur, sed per annum foris
 iubetur eodem victu iisdemque moribus uti. securis ei datur et subliga-
 culum ac tunica misera: itaque operibus et dictis optimis exercetur.
 postquam tolerantiam suam probavit, alio biennio de moribus eius et
 obedientia omnibus in rebus fit periculum. ita tandem dignus atque
 idoneus iudicatus in sacrum coetum recipitur. ante omnia terribili iure-
 iurando obligare se cogitur primo ad pietatem observandam deumque
 pura mente et corpore colendum, deinde ad iuste cum omnibus homini-
 bus ac sine personae ullius respectu agendum, quod neque laesurus
 quemquam dedita opera neque iniustus se socium praebiturus sit, quod
 pro virili et culturus et defensurus sit iustitiam, voluptatibus, rebus non
 necessariis ac mollitiei deditam vitam ad mortem usque declinaturus.
 rursus praeter haec iurant nemini se quidquam omnino sacrae istius do-
 ctrinae ac venerabilium studiorum secus traditurum quam ipsi accepe-
 rint, omnem diversam opinionem ac religionem vitaturos, huic divinae
 religioni unice usque ad sanguinem se pie ac reverenter operam nava-
 turos. consequuntur hoc multi ipsorum perpetua exercitatione atque
 puritate ut divino nutu atque gratia etiam futura praevideant, dum iugi

θείας ἐπιποθείας καὶ χάριτος, ἀκαταπαύστῳ μελέτῃ προφητῶν καὶ λοιπῶν ἱερῶν λογίων καὶ προσευγῇ ἐμπαιδοτριβούμενοι.

Ταύτην οὖν ὁ Ἰωσήπος ἄκρω ἀσκήσας τὴν φιλοσοφίαν ἐπὶ **P** 200 μίξονι προκόπτειν ἔπευσεν. ἀκούσας γάρ τινα διαφερόντως 5 ἀσκούντα κατὰ τὴν ἔρημον Ἀββᾶν ὀνομαζόμενον, ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ δένδρων καλυπτόμενον τροσῆ δὲ αὐτομάτως φρομένη χρώμενον, καὶ τὴν ἄκραν ἀσκησιν αὐτοῦ ζηλώσας πρὸς αὐτὸν ἀφίκετο, καὶ τρεῖς παρ' αὐτῷ ποιήσας ἐνιαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεψε καὶ τῇ τῶν Φαρισαίων ἐπολιτεύετο δικαιοσύνη.

10 Ὁ δὲ γε Φίλων, ὡς εἴρηται, περὶ τῶν ἐξ Ἑβραίων ἡμετέρων ἀσκητῶν ἀναφανέντων μέμνηται σαφῶς ἐν τῷ λόγῳ ἐν ᾧ ἐπέγραψε περὶ θεωρητικοῦ βίου. οὗς θεραπευτῆς καὶ τὰς ὁμοιοσχήμεους καὶ ὁμοτρόπους γυνυϊκας θεραπευτίδας ὠνόμασε. καὶ θερα- **B** πενταὶ μὲν, φησὶν, ἐκέκληντο ἢ παρὰ τὸ τὰς ψυχὰς τῶν προσιών- 15 των αὐτοῖς ἀπὸ κακίας παθῶν ἰατρῶν δίκην ἀπαλλάττοντας θεραπέειν, ἢ τῆς περὶ τὸ θεῖον καθαρῶς καὶ εἰλικρινοῦς θεραπείας καὶ θρησκείας ἕνεκα. εἶτα φησὶ· πρῶτα μὲν ἀρχόμενοι φιλοσοφίᾳ ἐξίστανται τῶν προσηκόντων καὶ τῶν ἐπαρχόντων, ἔπειτα δὲ πύσας ἀποταξίμενοι ταῖς τοῦ βίου φροντίσι καὶ ἔξω τειχῶν 20 προελθόντες ἐν μονάγρασι καὶ κήποισι καὶ ὄρεσι τὰς διατριβὰς ποιοῦνται, τὰς ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἐπιμιξίσις ἀλυσιτελεῖς τε καὶ βλαβερὰς εἰδότες, τὸν προφητικὸν ζηλοῦσι καὶ ἀσκοῦσι βίον. οὕτω

14 περὶ τὸ ψυχὰς P

studio vatum oracula et reliquum sacrarum literarum lectitantes precipueque incumbentes ita erudiuntur.

In hoc studio cum Iosephus ad summam perfectionem proventus maiores adhuc facere progressus cuperet, auditio quendam in solitudine vitam degere, Abbam nomine, cui sub arboribus latibula, vestis, cibus quem terra ultro educeret, ductus aemulatione eius tam absolutae exercitationis ad ipsum se contulit, trienniumque cum homine versatus in urbem rediit, Pharisaeorumque iustam vitam coluit.

Ceterum Philo de Ebraicis nostris ascetis perspicuam facit mentionem in libro quem de vita contemplationi dedita inscripsit. mares therapeutas, feminas habitu et moribus utentes iisdem therapeutidas nominat; idque nominis eis ait inditum vel quod animas eorum qui se ad ipso conferunt, a vitis medicorum instar sanant, quod Graece est therapeuin; vel quod deo pure atque sincere colendo seruiunt: nam servire etiam seu famulum esse Graecum vocabulum significat. addit deinde Philo: hi ergo cum primum se ad sapientiae studium applicant, bona sua atque possessiones resignant; deinde omnibus vitae curis valere iussis, urbes egressi, in solitariis villis hortis aut montibus vitam degunt. quippe consuetudinem peccantium damnosam scientes vatum priscorum aemulantur atque imitantur vitam. hoc genus hominum est

- C** πολλαχοῦ μὲν τῆς οἰκουμένης ἔστι τὸ γένος (ἔδει γὰρ ἀγαθοῦ τελείου μετασχεῖν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν βύρβαρον), ἐν Αἰγύπτῳ δὲ πλεονάζει, καὶ μάλιστα περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. καὶ ἐν ἐκάστῃ συμμορίᾳ οἰκημὴ ἔστιν ἱερόν, ὃ καλοῦσι σεμνεῖον καὶ μοναστήριον, ἐν ᾧ μονούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελοῦνται, μηδεὶς 5 μηδὲν κομίζοντες, μὴ ποτόν, μὴ σίτον, μηδὲ τι τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς τὴν τοῦ σώματος χρείαν ἀναγκαῖα, ἀλλὰ νόμους καὶ λόγια θεοπισθόθεντι διὰ προφητῶν καὶ ὕμνους καὶ ἄλλα οἷς ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια συναύζονται καὶ τελειοῦνται. τὸ δὲ ἕξ ἑωθινοῦ μέχρις ἑσπέρας διάστημα σύμπαν αὐτοῖς ἔστιν ἄσκησις· ἐντυγχάνοντες 10
- D** γὰρ τοῖς ἱεροῖς γράμμασι φιλοσοφοῦσι τὴν πατριᾶν φιλοσοφίαν. ἐγκράτειαν δὲ ὡπερ τινὰ θεμέλιον προκαταβαλλόμενοι τῇ ψυχῇ τὰς ἄλλας ἐποικοδομοῦσιν ἀρετὰς· σίτιον γὰρ ἢ ποτόν οὐδεὶς αὐτῶν πρυσενέγκοιτο πρὸ ἡλίου δύσεως, λειψιδήπερ τὸ μὲν φιλοσοφεῖν ἄξιον φωτὸς κρίνουσι, σκότους δὲ τὰς τοῦ σώματος ἀνάγκας. 15 ἔνιοι δὲ καὶ δι' ἡμερῶν τριῶν ὑπομυμνήσκονται τροφῆς, οἷς πλέον ὁ πόθος τῆς ἐπιστήμης ἐνδίδρται. τινὲς δὲ οὕτως ἐνευφραίνονται καὶ τρυφῶσιν ὑπὸ σοφίας ἐστιώμενοι πλουσίως καὶ ἀφθόνης τὰ δόγματα χορηγούσης, ὡς καὶ πρὸς διπλασίονα χρόνον ἀντέχει,
- P 201** μόγις δι' ἡμερῶν ἕξ ἀπογεύεσθαι τροφῆς ἔθισθέντες. αἱ δὲ ἕξη-20 γήσεις τῶν ἱερῶν λογίων γίνονται αὐτοῖς δι' ὑπονοιῶν ἐν ἀλληγορίαις. πᾶσα γὰρ ἡ νομοθεσία δοκεῖ τοῖς ἀνδράσι τούτοις ζῶφ λυκίνοι, καὶ σῶμα μὲν ἔχειν τὰς ῥητὰς διαλέξεις, ψυχὴν δὲ τὸν

in diversis mundi partibus: bonum enim perfectum oportebat et ad Graecos pervenire et ad barbaros. in Aegypto autem magna est eius copia, maxime apud Alexandriam; et in quavis classe domus est sacra, quod semneum dicitur, et monasterium, quod in ea ab hominum turba seclusi venerabilis vitae mysteriis initiuntur, nihil quisquam afferentes, non potum, non cibum, non quidquam aliud eorum quae ad usus corporis sunt necessaria: sed leges et oracula vatum, hymnos, atque alia quibus dei cognitio et cultus augentur atque perficiuntur. quicquid est ab aurora ad vesperam usque temporis, id omne iis exercitationibus impenditur. sacras enim literas legentes philosophiam paternam exercent. continentiam tanquam fundamentum in animo suo locant, superque eam reliquas exstruunt virtutes. nemo eorum cibum potumve gustat ante solis occasum. etenim philosophari dignum luce putant, tenebras corporis necessitatibus congruere. quidam scientiae ardentiori desiderio alimenta tertio tantum tantum quoque die admittunt. alii tantum laetitiae ac voluptatis studio sapientiae immorando percipiunt, abunde doctrinae suppeditantis, ut eo veluti convivio detenti aegre sexto demum die cibum sumere adsueverint. ceterum divinorum oraculorum expositio per allegorias, quas vocant, ab iis fit, cum tectis verborum sensus elicitur. tota enim lex sacra iis hominibus videtur animali similis, cuius corpus verba referant, animam autem, qui abditus sub iis conspectum fugit

ἀποκείμενον ταῖς λέξεσιν ἀόριστον νοῦν. ὡσαύτως δὲ τῆς αὐτῆς εἰσὶν ἱερῶς πολιτείας καὶ καταστάσεως καὶ γυναῖκες, ὧν αἱ πλεῖσται γηραλέαι τυγχάνουσι καὶ παρθένοι, καὶ τὴν ἀγνείαν οὐκ ἀνάγκη, καθάπερ ἔναι τῶν παρ' Ἑλλήσιν ἱερεῶν, φυλάξασαι 5 δὴ πρόσκαιρον ἔπαινον, ἀλλ' ἐκ προαιρέσεως ἀγαθῆς δρεχθεῖσαι τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ καὶ αἰώνια.

Ὅτι δὲ τοὺς πρώτους κήρυκας τῆς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον διδα- B
σκαλίας τὰ τε ἀρχῆθεν πρὸς τῶν ἀποστόλων παραδεδομένα ἔδη καταλαβὼν ὁ Φίλων ἔγραψε ταῦτα, παντὶ που δῆλον, ὡς καὶ 10 Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ταῦτα λέγει. ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Μαρτῖνον ταῦτά φησιν. ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιός φησι· δύο γὰρ ὁδῶν καὶ πολιτειῶν οὐδῶν ἐν τῷ βίῳ, μῖς μὲν μετριωτέρας καὶ βιωτικῆς, τοῦ γάμου λέγω, ἑτέρας δὲ ἀγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς καὶ ἀνυπερβλήτου, τῆς παρθενίας ἦτοι 15 τῆς μοναδικῆς πολιτείας, εἰ μὲν τις τὴν κοσμικὴν τουτέστι τὸν γάμον ἔλοιτο, μέμψιν οὐκ ἔχει, τοσαῦτα δὲ χαρίσματα οὐ λήψεται· λήφεται γάρ, ἐπειδὴ φέρει καὶ αὐτὸς καρπὸν τὸν τριάκοντα. C
εἰ δὲ τὴν ἀγνὴν καὶ ὑπερκόσμιον ἀσπάσοιτο τις, εἰ καὶ τραχίᾳ παρὰ τὴν ἀρετὴν μάλιστα καὶ δυσκατόρθωτος φαίνεται, ἀλλ' 20 ἔχει μετὰ τὴν ἔννομον ἀθλήσιν καὶ καρτερίαν χαρίσματα θαυμασιώτερα καὶ ἀξιώγυστα· τὸν γὰρ τέλειον καὶ πληρέστατον καρπὸν, τὴν ἑκατοντάδα λέγω, φαιδρὸν καὶ ἁγιοπρεπῆ πάντως ἐγκατέστησεν. οὐκοῦν ὡσπερ ὁ παλαιὸς νόμος εἰς δύο βίους ἦν διηρημένος,

17 τὴν τριακοντάδα?

19 περὶ τὴν ἀρχὴν?

sensus. eadem est et sacrarum mulierum conversatio. pleraeque earum vetulae iam virginitatem non coactae, sicuti quaedam apud Graecos sacerdotes momentaneae laudis causa, sed instituto bono ac cupiditate futurorum atque aeternorum bonorum conservarunt.

Constat autem Philonem haec scripsisse, quo tempore primum evangelii praeconium divulgatum est, cum instituta apostolorum prima ipse vidisset, idque Eusebius in historia ecclesiastica et ad Marinum scribens testatur. eodem modo etiam magnus ille Athanasius scribit. cum enim, inquit, duo sint vitae genera, mediocre unum et humanae vitae accommodatum, quod est in matrimonio: alterum angelicum et apostolicum atque incomparabile, quod est virginitatis atque monasticae vitae, si quis sane mundanum, id est conjugii, ingressus fuerit, culpandus non est, dona tamen tanta non accipiet: accipiet tamen, quia is est qui trigecuplum fructum fert. quodsi quis castum illud mundoque superius amplectatur, tametsi id principio asperum atque difficile videatur, tamen legitime confecto certamine toleratisque aerumnis dona consequetur maiore digna admiratione: tulit enim fructum centuplum, perfectum et plenissimum, splendidum omnino atque sancta dignitate insignem. quo igitur modo antiqua lex in duo vitae genera fuit distincta, altarum

Georg. Cedrenus tom. I.

23

εἰς τε τὸν Φαρισαϊκὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ εἰς τὸν ὑποδεέστερον καὶ κοσμικόν, οὕτω δὴ καὶ ὁ κατὰ χριστιανισμόν νέος Θεοσμὸς εἰς μοναδικὸν ὑπερφερῆ καὶ βιωτικόν.

D Φαρισαῖοι τοίνυν, ἐρμηνεύόμενοι ἀφωρισμένοι καὶ μεμερισμένοι, παρὰ τὸ μερῖζειν καὶ ἀφορῖζειν ἑαυτοὺς τῶν ἄλλων ἀπάν-⁵των ἐλέγοντο εἰς τε τὸ καθαρώτατον τοῦ βίου καὶ ἀκριβέστατον καὶ εἰς τὰ τοῦ νόμου ἐντάλματα. τὸν δὲ αὐτὸν βίον μετέρχονται καὶ οἱ γραμματεῖς, παρ' οἷς καὶ πολιτεία ἢ αὐτὴ ἐγκράτειά τε καὶ παρθενία, νηστεία δις τοῦ σαββάτου, ξεστῶν καὶ πινάκιον καὶ ποτηρίων καθαρισμοί, ἀποδεκατώσεις τε καὶ ἀπαρχαὶ καὶ ἐν-¹⁰δελεχεῖς εὐχαὶ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, ὑπέξαιρουμένων δηλονότι τῶν θανμασιῶν Ἑσσαίων ὡς ὑπερτέρων σφόδρα καὶ λίαν ὑπερκειμέ-

P 202 σασ εὖ μάλα σεμνύνεται, φύσκων “Ἐβραῖος ἔξ Ἐβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος.” ὄθεν εἰκότως καὶ ὁ κύριος ἡμῶν τὸν τελειό-¹⁵τερον καὶ ἀγγελικὸν ὑποτιθέμενος ἐναργῶς βίον ἔφασκε πρὸς τοὺς ἑραστὰς τῆς οὐρανοῦ κληρουχίας “ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βουσίλειαν τῶν οὐρανῶν.” ἔνθεν γέ τοι καὶ ὁ ἀποστολικὸς Διονύσιος ἀποσεμνύνων τὴν ἱερὰν τῶν μοναχῶν τάξιν²⁰ οὕτω φησὶν “ἡ δὲ τῶν τελουμένων ἡπασῶν ὑψηλοτέρα τάξις ἢ τῶν μοναχῶν ἔστιν ἱερὰ διακόσμησις, πῶσαν μὲν ἀποκεκαθαυμένην κάθαρσιν ὀλκῇ δυνάμει καὶ παντελεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἀγνό-
B τητι, ἔνθεν οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν ἐπωνύμων ἑαυτοὺς ἱερῶν

Pharisaicum et sublime, alterum eo deterius et huius vitae necessitatibus obnoxium, ita et Christianorum nova lex in monasticam ac sublimem et in vulgare vivendi rationem tribuitur.

Pharisaei nomen a separatione habent, quod sese ab omnibus aliis seiunxissent, ut vitam purissimam atque accuratissimam secundum legis praescriptum possent agere. eandem vitae rationem etiam legis doctores, scribae dicti, tenuerunt. eadem utrinque studia continentiae, virginitatis, ieiunii bis in septimana, sextariorum patellarum atque poculorum ablutionis, decimationis et primitiarum, assiduarum precum, ac reliqua omnia. mirabiles autem Essaei illi potiores sunt, qui longe his antecellunt. sane Paulus Pharisaicam vitam ut praestantissimam sectatus haud obscure eam rem iactat, Ebraeum se ex Ebraeis et Pharisaicum secundum legem nominans. itaque dominus noster perfectiorem et angelicam vitam perspicue praescribens, haud iniuria denuntiavit caelestem hereditatem appetentibus (Matth. 5) eos in regnum caelorum non intraturos, nisi iustitiam Pharisaica et scribarum iustitia ampliolem consecuti fuissent. atque hinc Dionysius ille apostolicus, sacrum monachorum ordinem praedicans, ita loquitur. “omnium sacrorum ordinum supremus est celsissimus monachorum ordo, purgatus exactissime secundum universam facultatem, omnique ornatus castitate suarum actionum.

ἤξιωσαν, οἱ μὲν θεραπευτὰς οἱ δὲ μοναχοὺς ὀνομάσαντες ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ θεραπείας.”

Ταῦτα ἐκ πολλῶν ἐρασιζόμενος ὀλίγα ἀναγκαίως οἶμαι συν-
τίθεικα διὰ τοὺς ἐπαποροῦντας πότε καὶ πόθεν ἢ τῶν μοναχῶν
5 ἤρξατο διαγωγή τε καὶ ὕσκησις καὶ τάξις. ποῦ τοίνυν εἰσὶν οἱ
τὴν μοναδικὴν πολιτείαν μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλη-
σίας θείων παραδόσειόν τε καὶ θεσμῶν εἰκονομάχοι δυσσεβῶς καὶ
ἀνοήτως ἀποβαλλόμενοι καὶ διαπτύοντες, ἀρτιφανεῖς Ἰουδαῖοι,
καὶ κατὰ τὸν ἀσεβῆ καὶ θεοστνγῆ μυσταγωγὸν αὐτῶν Κοπρώννυμον
10 νέαν καὶ πρόσφατον ταύτην δογματίζοντες ἐξ ἄκρας μανίας τε καὶ C
ἀπονοίας καὶ ἀβελτηρίας, μὴ νοοῦντες μήτε ἂ λέγουσι μήτε περὶ
τῶν διαβεβαιοῦνται; ἡμεῖς δὲ ταῖς διδασκαλαῖς τῶν ἁγίων πατέ-
ρων ἐπόμενοι καὶ ἀρχαίαν ταύτην καὶ παλαιὰν πιστεύομεν ὑπάρ-
χειν.

15 Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος περὶ ὑποτυγῆς καὶ μοναδικῆς
πολιτείας ἐξιὼν οὕτως ἔφη “διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλόανθρωπος κύριος,
κηδόμενος ἡμῶν τῆς σωτηρίας, εἰς δύο βίους διείλε τὰ τῶν ἀνθρώ-
πων, συζυγίαν καὶ παρθενίαν, ἵνα ὁ μὴ δυνάμενος ὑπενεγκεῖν τὴν
τῆς παρθενίας καὶ ἀσκήσεως ἄθλον ἔλθῃ εἰς συνοίκησιν γυναικός,
20 ἐκεῖνο εἰδὼς ὡς ἀπαιτηθήσεται λόγον σωφροσύνης καὶ ἁγιασμοῦ
καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐν συζυγαῖς καὶ τεκνοτροφίαις ἄγιους ὁμοίωσιν,
τούς τε ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ τῇ νέῃ. πάντες γὰρ ἄνθρωποι ἀπαιτη- D
θησόμεθα τὴν πρὸς τὸ εὐαγγέλιον ὑπακοήν, μοναχοὶ τε καὶ οἱ ἐν
συζυγαῖς. ἀρκέσει γὰρ τῷ ἐπὶ γάμον ἐλθόντι εἰς συγγνώμην τὸ

itaque beati nostri maiores sacris se ipsos nominibus affecerunt, therapeutas et monachos appellantes, eo quod deo caste servantur.”

Haec pauca de multis necesse habui colligere ac referre propter eos qui disputant, quando et unde monachorum coeperit ordo atque vitae institutum. ubi sunt ergo imaginum oppugnatores, qui monasticam vitam una cum aliis apostolicae ecclesiae traditionibus atque constitutionibus impie et stolidè rejiciunt atque conspungunt, recentes Iudaei? qui impium ac diis invisum suum initiatorum Copronymum secuti novum esse atque recentem hunc ordinem asserunt, summa insania dementia ac stultitia decepti, neque vel quid dicant vel de quibus asseverent intelligentes? nos autem doctrinam sanctorum patrum secuti credimus eum vetustum atque antiquum esse.

Sed et magnus Basilius de bonorum suorum dimissione et vita monastica sic disserit. “itaque etiam humanus noster dominus nostrae salutis curam gerens, in duo vitae genera divisit homines, virginitalis nempe et coniugii, ut qui impar virginitalis et exercitationis esset certamini, is matrimonium contraheret, id sciens, fore sibi de temperantia sanctimonia et similitudine eorum sanctorum qui in veteri novoque testamento in matrimonio vixerunt rationem reddendam. omnes enim homines rationem postulabimur de praestita evangelio obedientia, sive mo-

τῆς ἀκρασίας καὶ τῆς πρὸς τὸ θῆλυ ἐπιθυμίας καὶ συνουσίας. τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ἐντολῶν πᾶσιν ὁμοίως νενομοθετημένα οὐκ ἀκί-
 δυνα τοῖς παραβαίνουσι, καθὼς φησιν ὁ κύριος πρὸς τοὺς ἐαν-
 τοῦ μαθητὰς ἅ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω.” ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας
 ἐν Θεολογίᾳ Γρηγόριος καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καὶ 5
 ἄλλοι πλεῖστοι τῶν θείων καὶ μακαρίων πατέρων ἐν διαφόροις αὐ-
 P 203 τῶν λόγοις διαβεβαιοῦνται ἀρχαίαν καὶ ἀποστολικὴν εἶναι τὴν τοῦ
 μονήρους βίον παράδοσιν. εἰ δὲ καὶ τινες τῶν θύραθεν εἰς ταύ-
 την τὴν μαρτυρίαν παρῴζομεν, μηδεὶς μεμφέσθω ἡμῖν. εἰκότως
 οὖν ὁ Πλάτων ἐπεμφαίνων τῶν τελείων τὸ σπάνιον ἔφρασκεν “οὐ 10
 μοι δοκεῖ δυνατόν ἀνθρώποις μακαρίους τε καὶ εὐδαίμοσι γενέ-
 σθαι, πλὴν ὀλίγων. μέχρι περ ἂν ζῶμεν, τοῦτο διορίζομεν·
 ναρθηκοφόροι μὲν γὰρ πολλοί, φιλόσοφοι δὲ σπάνιοι καὶ ὀλίγοι.
 καλῆ δὲ πράξις καὶ πίστις τελευτήσαντα τυχεῖν ἀπάντων.” ὅθεν
 ἐπήγαγεν ἄνδρα ἄπλοῦν καὶ γενναῖον κατ’ Αἰσχύλον. ἔσονται 15
 αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ δοκοῦντι τοιοῦτῳ εἶναι. ἄδηλον οὖν εἶτε
 B τοῦ δικαίου εἶτε τῶν δωρεῶν καὶ τιμῶν ἕνεκα τοιοῦτός ἐστι. γυ-
 μνωτέος δὴ πάντων πλὴν δικαιοσύνης, καὶ ποιητέος ἐναντίως δια-
 κείμενος τῷ προτέρῳ. μηδὲν γὰρ ἔχων δόξαν ἐχέτω μεγίστης
 ἀδικίας, ἵνα βεβουσανισμένος ἢ εἰς δικαιοσύνην, τὸ μὴ τίτεσθαι 20
 ὑπὸ κακοδοξίας ἢ φιλοδοξίας καὶ ὑπ’ αὐτῆς γινομένων, ἀλλ’ ἔστω
 μετᾴστατος μέχρι θανάτου δοκῶν ἄδικος εἶναι διὰ βίον.” καὶ
 δὴ καὶ Σωκράτης ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν οὕτως ἔφη·

nachi sive mariti. sufficet enim ei qui nuptias habuit ad veniam in-
 continentia, mulieris appetitio et concubitus. reliqua praecepta omni-
 bus ex aequo imposita qui violaverint, non impune ferent, sicut domi-
 nus suis discipulis ait (Matth. 19) “quae vobis dico, omnibus dico.”
 quin et magus ille theologus Gregorius sanctusque Iohannes Chrysosto-
 mus aliique plurimi de beatis patribus hinc inde suis in scriptis confir-
 mant antiquam esse atque apostolicam vitae monasticae traditionem.
 quodsi quos etiam extraneos testes laudemus, vitio nobis id verti non
 debet. Plato proinde quam rara sint ea quae absoluta sunt indicans,
 haud absurde ita scribit. “non mihi videntur homines, nisi pauci, beati
 ac felices fieri posse, quantisper hanc vitam ducimus: multi enim sunt
 virgiferi, pauci autem et rari philosophi. recte autem traditur ac cre-
 ditor mortuos bona consequi.” his infert “vir sincero animo atque ge-
 neroso, qualem Aeschylus describit, praemiis ac donis afficietur. qui
 videtur talis esse. atqui in incerto est, iniustitiae an vero munerum et
 honorum causa talis sit. nudandus igitur omnibus est, itaque redigen-
 dus ut sit eius quem prius descripsimus contrarius. nulla enim re prae-
 ditus opinionem habeat summae iniustitiae, ut ita exploratum sit eum
 esse iustum, cum non cedat sinistrae famae, neque ambitione aut iis
 quae inde oriuntur propellatur, sed sit mutabilis, toto vitae spatio cum
 putetur esse iniustus.” et quidem etiam Socrates, eius praeceptor, ita

πότερον τὴν τῶν πολλῶν δόξαν δεῖ ἡμᾶς πείθεσθαι καὶ φοβεῖσθαι
 ἢ τὴν τοῦ ἑνός, εἴ τις ἔστιν ἐπαίων οὗ δεῖ, καὶ φοβεῖσθαι καὶ
 αἰσχύνεσθαι μᾶλλον ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ ἀκολου-
 θήσομεν, δεινῶς λωβησόμεθα. οὐκ ἄρα γε, ὧ βέλτιστε, φρον- C
 5 τιτέον ἡμῖν τί ἐροῦσιν ἡμῖν οἱ πολλοί, ἀλλὰ τί τὸ ἐπαίον τῷ δι-
 καίῳ καὶ ἀδίκῳ, ἧτις ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ταῦτα δὲ φανερώς εἰ-
 κασι τοῖς ἡμετέροις μᾶλλον ἱεροῖς καὶ ἀποστολικῶς λόγοις, ἐν οἷς
 φησὶν ὁ μέγας Παῦλος "διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δε-
 ξίων καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ
 10 ἀθυνασίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ὡς ἀγνοοῦμενοι καὶ ἐπιγινω-
 σκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι
 καὶ μὴ θανατούμενοι" καὶ τὰ ἑξῆς. τοιαύτην οὖν περὶ δικαιο-
 σύνης καὶ θευρέστου πολιτείας πάντων Σωκράτης καὶ Πλάτων διδα- D
 σκαλίαν ἐποίησαντο, θαναμαστὴν ὄντως καὶ ἀξέπαινον ἀληθῶς τῇ
 15 λογικῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων συμβαίνουσαν. τὰ γὰρ ἠθικὰ μα-
 θήματα πάντας ἀνθρώπους ἢ φύσις ἐπαίδευσε. διαπλάσας γὰρ
 τοὶ τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ὁ θεὸς ἐπέθηκε τῇ φύσει τῶν ἀγα-
 θῶν καὶ τῶν ἐναντίων τὴν διάγνωσιν, ὁ καὶ παιδεύων ἔθνη καὶ
 διδάσκων ἀνθρωπον γινῶσιν. διόπερ οὐ μόνον Σωκράτης καὶ
 20 Πλάτων καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἑλλήνων τὸν ἄδικον ἐβδελύξαντο
 βίον, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν βαρβάρων. καὶ γὰρ τοὺς ὑπερβορέους
 μὲν οἰκεῖν ὑπὲρ τὰ Ῥιπαῖα ὄρη φασίν, ἀσκεῖν δὲ δικαιοσύνην μὴ
 κρεωφυγοῦντας ἀλλ' ἀκροδρόους καὶ ὕδασι χρωμένους. καὶ τοὺς P 204

eum interrogavit: an debemus vulgi de nobis iudicia metuere? aut po-
 tius spretis omnibus aliis, eius iudicium revereri qui ei quod rectum est
 obtemperet? cui nisi pareamus, ingens simus damnum percepturi. non
 equidem, heus tu, curandum nobis est quid plebs iudicet, sed quid ve-
 ritas probet, quae iustum ab iniusto discernit. haec perspicue magis
 conveniunt nostris sacris atque apostolicis sermonibus. nam Paulus ita
 loquitur. (2 Cor. 6) "armis iustitiae dextris et sinistris, per gloriam
 et ignominiam, per opprobria et maestitiam; tanquam impositores, cum
 quidem simus veraces, tanquam ignoti, cum simus noti, tanquam mo-
 rientes, cum quidem vivamus, ut qui castigamur neque tamen neca-
 mur" etc. hanc de iustitia ac vitae ratione deo acceptae doctrinam
 principes philosophorum Socrates ac Plato tradiderunt, admirabilem
 profecto, et laude dignam, ut quae sit rationi hominis naturali consen-
 tanea. etenim doctrina morum omnes homines ab ipsa natura instituun-
 tur. quippe deus cum humanum genus condidisset, eius naturae bona
 ac mala discernendi rationem indidit; idemque gentes erudiit et homi-
 nem cognitione imbuat. itaque non tantum Socrates Plato aliique non-
 nulli Graeci iniustam sunt abominati vitam, sed et barbarorum multi.
 quippe Hyperboreos etiam perhibent habitare trans Ripaeos montes iu-
 stitiae studio assiduo incumbentes: nam neque carnis vescuntur, et
 arborum fructibus aluntur aquamque bibunt. et Brachmanas in silvis

- Βραχυμῆνας ἐν ταῖς ὕλαις διάγειν, φύλλοις τὸ σῶμα καλύπτοντας καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων ἄσκούντας. καὶ Ἀνάχαρσιν δὲ τὸν Σκύθη φιλόσοφον γενενησθαι λέγουσι, καὶ οὕτως αὐτὸν ὁ τῆς φιλοσοφίας ἔρωσ ἐπύρωσεν ὡς ὀνομαστότατον διὰ πολλὴν ἄσκησιν καὶ σωφροσύνην γενέσθαι. οὐ γὰρ μόνον γρηγορῶν πρὸς τὰ τῆς ψυ-5 χῆς ἠγωνίζετο πάθη σιωπῶν καὶ ἡσυχάζων, ἀλλὰ καὶ καθεύδων τὰ τῆς σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας ἐδήλου σημεῖα. εἰώθει γὰρ τῇ μὲν λαῖᾳ χειρὶ τὰ αἰδοῖα κατέχειν, τῇ δεξιᾷ δὲ τὰ χεῖλη συνέχειν, ὑπεμφαίνων ὡς πολλῶ μείζον ἔστιν ἢ ἄγωνία τῆς γλώττης καὶ πλείονος ἐπικουρίας εἰς ἀσφάλειαν δεῖται. καὶ τὸν Χείρωνα 10*
- B** *δὲ Κένταυρον ἱστοροῦσιν Ἕλληνας δικαιοσύνης καὶ ἀγνείας γενέσθαι διδύσκαλον, ὡς καὶ Ὅμηρος μαρτυρεῖ τοῦτον δικαιοτάτον πεφηγῆναι Κενταύρων, διὰ πολλὴν δῆπουθεν καρτερίαν καὶ ἐγκράτειαν καὶ σώματος δουλαγωγίαν καὶ σύμμετρον ἐπιμέλειαν. ὅθεν δὴ Πλάτων ἐναργῶς αὐτῆς ἐκδιδάσκων φησὶν “ἐπιμελεῖσθαι δὲ 15 σώματος ψυχῆς ἕνεκα ἁρμονίας,” δι’ οὗ βιοῦν τε ἔστι καὶ ὀρθῶς βιοῦν, καὶ καταγγέλλειν τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα. τοῦτο καὶ ὁ Θεῖος ἔφη Παῦλος, “ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ,” τουτέστι πρὸς ἄσκησιν καὶ σύστασιν αὐτὸ μετ’ ἐπιστήμης καὶ φρονήσεως γυμνάζω, καὶ πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων συνεργίαν, οὐ 20*
- C** *πρὸς ἀσέλγειαν προνοούμενος. συμπεφώνηκε τοίνυν καὶ τούτοις ὁ Πλάτων εἰ μᾶλα τοῖς ἡμετέροις, τὴν ἀπύγκαιαν καὶ δέουσαν ἐπιμέλειαν ποιῆσθαι παρεγγυήσας τοῦ σώματος. ὑπέδειξε τε πά-*

degere, corpora foliis tectos, ac virtutis maiori quam pro humana conditione studio deditos. Anacharsin quoque Scytham philosophum fuisse aiunt, ita amore sapientiae inflammatum ut ob insignem eius exercitationem atque temperantiam sit celeberrimus. non enim vigilans modo animi motibus oblectabatur tacens atque quiescens, sed etiam dormiens signa temperantiae atque continentiae edebat. solebat enim laeva manu pudenda, dextra labia tenere, innuens multo gravius esse adversus linguam certamen, ac ad securitatem ab ea praestandam maiori opus esse praesidio. Chironem quoque Centaurum Graeci narrant iustitiae fuisse atque castitatis magistrum; id quod Homerus etiam testatur, qui eum Centauroorum ait exstitisse iustissimum, nimirum ob eximiam tolerantiam atque continentiam corporisque subactionem et concinnam curam. unde rursus Plato evidenter sic praecipit. curam corporis gerere oportet eam, ut cum anima servet harmoniam, propter quod et vivit, et recte vivens, et veritatis praeconium faciens. sic et B. Paulus ait suum se corpus afflictare et subigere, hoc est, exercitatione se id ad statum rectum scienter prudenterque parare, ut id sibi in rebus praestantibus adiumento sit, non ei prospicere quae faciant ad lasciviam. quo loco cum nostris praeclare convenit Platoni, qui nos iubet necessariam ac debitam corporis curam gerere. idem monstravit atque pate-

λιν καὶ διεσάφησεν ὅπως ἄρχεται καὶ αὐξεται τῆς φωνῆς ἐπιθυ-
 μίας καὶ κακίστης συνήθειος τὸ πάθος, φάσκων οὕτως “ἀρχὴ μὲν
 ἔρωτος ὄρασις, αἰῆσι δὲ τὸ πάθος ἐλλίσι, τρέφει δὲ μνήμη, τηρεῖ
 δὲ συνήθεια.” διὸ καὶ Σωκράτης τὰ βλέμματα καὶ τὰ φιλήματα
 5 τῶν εὐμόρφων ὡς χαλεπώτερον σκορπίων καὶ ὄφειων ἰὸν ἐνιέναι
 πεφυκότα ἀποφεύγειν ἐδίδασκεν. ὅθεν ἰδὼν τινα νέον φιλήσαντα
 εὖοπτον “οὗτος” ἔφη “ῥαδίως ἂν καὶ εἰς μαχαίρας κυβιστήσῃ
 καὶ εἰς πῦρ ἐμπέσῃ,” ὁ τοσαύτην δηλονότι πυρὰν ἐν ἑαυτῷ κατα-
 10 στερων ἢ κατ’ ἄνδρα κεκοσμημένον εἶπεν “εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας,
 ἀτυχεῖς, εἰ δὲ πρὸς γυναῖκας, ἀδικεῖς.” θηρώσι διὰ τοῦ κελ-
 λωπισμοῦ οἱ μὲν ἄνδρες τὰς γυναῖκας, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ οἱ ἀν-
 δρόγυνοι τοὺς ἄνδρας. καὶ μέντοι καὶ Ἀγησίλαος εὐμόρφου ἦρα
 παιδός, καὶ βουλόμενος αὐτὸν φιλεῖν διεκώλυεν ἑαυτόν, φεύγων
 15 τὴν βλάβην. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος οὐδὲ ἰδεῖν τὰς Λαριεῶν θυγατέρας
 εὐειδεῖς ἄγαν καὶ παρθένους οὕσας ἠγάσχετο παντελῶς, αἰσχρὸν
 νομίσας τὸν ἄνδρα ἐλόγια ὑπὸ γυναικῶν ἤτηθῆναι. οὕτω δὲ P 205
 καὶ Κῦρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς οὐδὲ θεάσασθαι κύρην τινὰ θαυ-
 μασίαν ἀφορισθεῖσαν αὐτῷ καὶ ἀμήχανον κάλλος ἔχειν μαρτυροῦ-
 20 μένην κατεδέξατο, ἀλλὰ γε καὶ τῷ ὄρωντι συνεχῶς καὶ μηδὲν ἐκ
 τούτου δεινὸν πάσχειν λέγοντι παρήγει μήτε λέγειν τοῦτο μήτε
 πράττειν. “τὸ μὲν γὰρ πῦρ” φησὶ “τοὺς πλησίον πάντη ἐστώτας
 καίει, τὸ δὲ κάλλος καὶ τοὺς πόρρωθεν ἐστώτας.” ἐπεὶ οὖν τὸ
 ἐρῶν ἐκ τοῦ ὄρων τίκτεται καὶ ἐκ τοῦ ἐρῶν ἡ συγκατάθεσις γίνεται

fecit quomodo pravi affectus animi orientur, augeanturque cupiditates
 malae et in consuetudinem abeant. initium, inquit, amoris est a visu:
 auget autem eum affectum spes, nutrit memoria, conservat consuetudo.
 itaque Socrates docebat vitare conspectum et oscula formosorum, quod
 haec virus scorpionum et serpentum veneno damnosius immitterent.
 ideoque cernens quendam formoso adolescenti osculum dare “hic” inquit
 “vel in gladium insiliret vel in ignem se abiceret,” scilicet qui tantum
 in se ipso rogam accendere ausus esset. Diogenes autem adolescentu-
 lum videns lascivius quam eum sexum decet ornatum, “siquidem” inquit
 “viris te ita ornas, infortunatus es: sin mulieribus, iniuste facis.” nam
 viri mulieres ornatu captant, mulieres autem et semiviri viros. sane
 Agesilaus quoque formosum amabat puerum, eumque osculum sibi feren-
 tem reiecit, evitans damnum. Alexander Darii filias, formosas virgines,
 ne videre quidem voluit, turpe ratus eum qui viros vicisset a mulieribus
 vinci. ita Cyrus quoque Persarum rex neque intueri sustinuit puel-
 lam quandam ipsi exemptam, cuius admirabilis forma praedicabatur:
 quin et ei qui se eam crebro videre neque inde quicquam mali habere
 dictabat, suasit ne hoc vel faceret vel diceret: ignem enim omnino
 adstantes urere, amoris incendium etiam ad remotos pertinere. quoniam

καὶ ἐκ τῆς συγκαταθέσεως ἢ πράξεις ἐπιτελεῖται, διὰ τοῦτο καὶ ὁ
B Χριστὸς τὸν ἀκολάστως ἐστιῶντα τὰς ὄψεις μοιχὸν ἔκρινεν, οὐ τὴν
 πράξιν μόνην ἀλλὰ καὶ τὴν ἔννοιαν προαναστέλλων. καὶ ὁ Σω-
 κράτης δὲ πάλιν φυλάττεσθαι σφόδρα καὶ παρατηρεῖσθαι τὴν
 ἀκρασίαν διδάσκων ἔφη μὴ πεινῶντας λαν μὴ ἐσθίειν, μηδὲ δε-
 ψῶντας πολλὰ μὴ πίνειν· καὶ γὰρ ὁ κύριος ἐμακάρισε τοὺς τοιού-
 τους ἐν τοῖς μακαρισμοῖς.

Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Νέρων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιδ'.
 περὶ οὗ λόγιον ἦν "ἐσχάτος Αἰνεαδῶν μητροκτόνος ἡγεμονεύσει."
 κατήγετο γὰρ ἐκ τῆς γενεᾶς Αἰνείου καὶ Ρωμύλου καὶ Αὐγούστου.
 οὗτος κραταιουμένης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς εἰς ἀνοσίους πράξεις ἐξώ-
 κειλε καὶ ἀλλότρια τῆς βασιλείας ἐπετέδευε πράγματα, καθαρίζων
C καὶ τραγωδῶν καὶ δοχούμενος ἐπὶ τῶν θεάτρων. καὶ πρὸς τούτοις
 ἐν πάσαις αὐτοῦ ἀθεμιτοῦργίαις καὶ τὸ τῆς Θεομαχίας προσέθηκε
 μύσος, διώκτης πρῶτος γενόμενος τοῦ Θείου λόγου. μετὰ δὲ 15
 ταῦτα ἐπιβουλῆς κατ' αὐτοῦ μηνυθείσης αὐτῷ, εἰς ἄκρον μανίας
 ἔλθων ἀνείλε τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν
 γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἄλλους μυρίους τῷ γένει προσήκοντας καὶ τοὺς
 ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους, τὴν ἕξ αὐτῶν ἐπανάστασιν ὑφορῶμενος.
 μετὰ δὲ τὸ ἀνελεῖν τὴν γυναῖκα ἔγημεν εὐνοῦχον. οὗτος ἀνείλε 20
 τοὺς κορυφαίους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον καὶ πολλοὺς
 ἑτέροους μάρτυρας. ἐφ' οὗ καὶ Ἰουδαῖοι τὸν ἀδελφόν Θεον Ἰάκωβον
D ἀπέκτειναν, ὡς ἀγνὸς ὑπάρχων ἐκ κοιλίας μητρὸς οἶνον καὶ σίκερα

igitur ex visu amor nascitur, isque consensum, consensus facinus gignit,
 ideo Christus eum qui oculos intemperanter pascit adulterum iudica-
 vit, non a facto tantum, sed maturius etiam a cogitatione facti dehor-
 tans. rursus Socrates, cum docet intemperantiam summopere vitare,
 nisi admodum esurientem non edere neque bibere nisi vehementi ur-
 gente siti iubet. ac Christus quoque tales beatos praedicat, in beati-
 tatum enumeratione.

Post Claudium imperavit Nero, filius eius, annos 14. de hoc ex-
 stabat oraculum "ultimus Aeneadam matricida imperitabit:" deducebat
 enim genus ab Aenea per Romulum et Augustum. is, cum ei confir-
 matum esset imperium, turpibus sese flagitiis dedit studiisque ab offi-
 cio imperatoris prorsus alienis: fidibus enim ludebat, tragoedias agebat,
 inque theatro saltabat. porro autem reliquis suis sceleribus hoc addidit
 ut deum oppugnaret, primusque persecutor verbi dei exstitit. post,
 cum ei insidiae adversus ipsum structae essent detectae, matrem soro-
 rem uxoremque suas extrema incitatus insania interfecit, aliosque innu-
 meros suos cognatos virosque illustres Romae, metuens ne ab iis per
 seditionem impeteretur. interfecta uxore eunuchum uxoris loco duxit.
 is Nero principes apostolorum Petrum ac Paulum multosque alios mar-
 tyres interfecit. eo imperante etiam Iudaei Iacobum fratrem domini ne-
 caverunt. is ab utero matris castus fuerat, vinum aliosque inebriantes

οὐκ ἔπιεν, ἔμψυχον οὐκ ἔφαγε πώποτε, ξυρὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· οὐκ ἀνέβη, ἐλαίῳ οὐκ ἠλείψατο, βαλανεῖῳ οὐκ ἐχρήσατο. οὗτος ἐπὶ τοῦ κυρίου ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας κατέστη, τὰ δὲ γόνυα αὐτοῦ ἦσαν ἀπεσκληρότα ὡς καμήλου ἐκ 5 τοῦ ἀεὶ κάμπειν ἑαυτὸν καὶ τῷ Θεῷ προσκυνεῖν. ὅθεν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ θαυμαστῆς πολιτείας ἐκ-
 λείτο δίκαιος καὶ ὀβλίαις, ὃ ἔστι περιοχὴ λαοῦ καὶ δικαιοσύνη. ἐπεὶ οὖν αἰδέσιμος καὶ σεβάσιμος καὶ σφόδρα περιβόητος ὑπῆρχεν ὁ ἰσαγγελοῦς Ἰακώβος, ἑορτῆς γενομένης τοῦ πάσχα καὶ πολλῶν P 206
 10 μυριάδων συνελθόντων τῶν Ἰουδαίων τοῦτον ἀνετίγκαντες οἱ γραμματεῖς καὶ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, διασκοπεῖσαι βουλόμενοι τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, εἶπον μεγάλῃ τῇ φωνῇ
 “ἄξιόυμεν σέ, δίκαιε, εἰπεῖν τῷ λαῷ, ἵνα μὴ πλανῶνται ὀπίσω τοῦ λεγομένου Χριστοῦ. σοὶ γὰρ πάντες πειθόμεθα, γινώσκον-
 15 τίς σε δίκαιον καὶ ἀπροσωπόλητον. εἰπέ ἡμῖν τίς ἐστὶν ἡ θύρα τοῦ Ἰησοῦ.” ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔφη “τί με ἐπερωτᾶτε περὶ τοῦ Χριστοῦ; καὶ αὐτὸς καθέζεται ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ αὐτὸς μέλλει ἔρχεσθαι ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ.” πολλοὶ γοῶν πληρο- B
 20 φορηθέντες ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ Ἰακώβου ἔκραζαν λέγοντες “ὡσαννὰ τῷ νιῷ Δαβὶδ.” ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ παράνομοι ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἔκραζαν “ὦ ὦ, καὶ ὁ δίκαιος πεπλάνηται,” καὶ μανέντες ἔρριψαν αὐτὸν κάτω. πεσὼν δὲ οὐκ ἀπέθανε,

potus nunquam biberat, animans nullum ederat, novacula caput ipsius nunquam tetigerat, oleo unctus et balneo usus non fuerat. is iam inde ab reditu Christi in caelos episcopus Hierosolymae fuerat creatus. genua porro ipsius callos cameli instar genuum obduxerant, quod in ea identidem adorandi dei causa consideret. itaque ob excellentem iustitiam admirabilemque vitae rationem Iustus appellabatur, et Oblias, quod populi complexum denotat. hunc Iacobum, virum venerabilem, honoratum et celeberrimum angelorumque similem, cum Paschatis festivitas ageretur, ac permulta Iudaeorum milia in urbem confluisissent, scribae et sacerdotes in templi pinnaculo constituerunt; utque Christi praedicationem abolerent, magna voce ita sunt affati. “te iuste hortamur, ut universo populo dicas, ne errore abducti eum qui Christus usurpatur sectentur. tibi enim nos omnes fidem habemus, quem scimus iustum esse et personarum rationem nullam ducere. dic ergo nobis, quae est ianua Iesu?” ad haec ille “quid me” inquit “de Christo interrogatis? is quidem in caelo ad dexteram dei sedet, indeque veniet vectus nubibus caeli, reddetque unicuique ea quae meritus fuit.” multi ergo certissime vera esse quae Iacobus dixerat credentes exclamaverunt “Hosanna filio Davidi.” quod cum audirent impii sacerdotes atque scribae, vociferati sunt “ohē etiam iustus in errorem lapsus est.” actique in furorem eum deturbaverunt. neque tamen eo ex casu mortuus est; et cum lapides

καὶ ἤρξάντο λιθάζειν αὐτόν· ὁ δὲ Θεὸς τὰ γόνατα προσήγχετο λέγων “παρακαλῶ σε, Θεὲ πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί πράττουσιν.” εἷς δὲ τῶν υἱῶν Ριχὰβ ἔκραξε λέγων “παύσαθε, τί ποιεῖτε; ὁ δίκαιος μᾶλλον ὑπὲρ ἡμῶν εὐχεται.” καὶ δρυμῶν τις κναφεὺς ἔδωκεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ ξύλου κναφικοῦ, 5
C καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. Θάψαντες δὲ αὐτὸν περὶ τῷ ταῦ ἀνήγειραν τὴν στήλην αὐτοῦ. μετὰ δὲ μαρτύριον αὐτοῦ παρὰ πόδας πολιορκεῖται Ἱερουσαλήμ· φησὶ γὰρ Ἰώσηπος “ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις κατ’ ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιοτάτον 10 ὄντι Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν.”

Ἐπὶ τούτου τοῦ Νέρωνος Σίμων ὁ μάγος ἐλθὼν ἐν Ῥώμῃ, καὶ πολλὰ σημεῖα διὰ γοητείας ἐπιτελῶν, ἑαυτὸν θεὸν ἀνόμαζε. τοῦ μεγάλου δὲ ἀποστόλου Πέτρου τότε τὴν Ῥώμην καταλαβόντος καὶ πρὸς τὸν μάγον ἀπελθόντος, εὔρε κύναν παμμεγέθη δεδεμένον 15 ἄλυσεν ἐν τῷ πυλῶνι, ὃν ὁ Σίμων δεσμῆσας δι’ αὐτοῦ ἐκώλυε
D πάντας οὓς οὐκ ἤθελε πρὸς αὐτὸν εἰσεῖναι· καὶ τοῦτο ἦν πρῶτον θαῦμα τῷ μέλλοντι πρὸς Σίμωνα εἰσερχεσθαι. ὁ δὲ Πέτρος ἰδὼν τὸν κύναν οὕτω μέγαν καὶ ἀπηγρωμένον, καὶ μαθὼν ὅτι πολλοὺς ἀνεῖλεν ἐπιχειρήσαντας εἰσελθεῖν πρὸ τῆς ἐπιτροπῆς Σίμωνος, 20 κραιθίσας ἔλυσεν αὐτὸν λέγων “εἰσελθε πρὸς Σίμωνα, καὶ εἰπέ αὐτῷ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ, Πέτρος ὁ δοῦλος Χριστοῦ εἰσελθεῖν πρὸς σὲ θέλει.” καὶ τοῦ κυνὸς εὐθὺς δρόμῳ εἰσελθόντος καὶ οὕτω

in eum conicere coepissent, flexis poplitibus ita est precatus “oro te o deus genitor, condona hoc istis: non enim sciunt quam rem agunt.” unus autem de progenie Richabi exclamavit “desinite, quid agitis? Iustus pro vobis precatur.” interim quidam fullo accurrens ligneo suo instrumento Iacobum in caput imposita plaga occidit. sepelierunt eum pone templum, ac columnam in monumento eius posuerunt. necem eius statim subsecuta est Hierosolymorum obsidio. ait enim Iosephus “haec Iudaeis evenerunt, ut poenas luerent necis quam Iacobo, qui frater Iesu cognomento Christi fuit, homini iustissimo intulerant.”

Imperante Nerone Romam profectus Simon magus, cum artibus magicis multa edidisset prodigiosa, sibi dei nomen arrogavit. quo tempore magnus ille apostolus Petrus Romam cum venisset, statuit Simonem adire. erat ad fores Simonis canis praegrans catena vinctus, cuius opera Simon arcebat quoscunque ad se accedere nollet; idque primum miraculum occurrebat ad Simonem intraturis. Petrus canem ita magnum et efferatum cernens, cognito multos ab eo fuisse interfectos, quod ante iussum Simonis ingredi conati essent, apprehendit eum, solumque intrare ad Simonem iussit, eique humana voce dicere Petrum servum Christi cupere ipsum conventum. cum canis statim intro accur-

λαλήσαντος κατεπλάγησαν οἱ μετὰ Σίμωνος, λέγοντες "τίς ἐστι Πέτρος, καὶ τίς ἡ τοσαύτη δύναμις αὐτοῦ;" πρὸς οὓς φησιν ὁ P 207 Σίμων "τοῦτο ὑμᾶς μὴ ξενίζέτω, ὅπερ καὶ γὰρ ποιήσω." καὶ προσέταξε τῷ κυνὶ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ εἰπεῖν τῷ Πέτρῳ εἰσελθεῖν. 5 καὶ τοῦτο ποιήσαντος πάλιν τοῦ κυνὸς εἰσῆλθε Πέτρος πρὸς Σίμωνα, καὶ συμβαλὼν μετὰ τοῦ Σίμωνος εἰς θαυματουργίαν ἐνέκχησε Πέτρος ἰάσεις ποιῶν, καὶ πολλοὶ πιστεύσαντες ἐβαπτίσθησαν. καὶ ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ταραχὴ πολλή καὶ σύγχυσις ἐναντι Πέτρον καὶ Σίμωνος, ὅτι κατέναντι ἀλλήλων ἐποίουν θαύματα. 10 ὕπερ ἀνήνεγκεν ὁ ἑπαρχος τῷ Νέρωνι. οὓς κεύσας ὁ Νέρων ἀχθῆναι ἐνώπιον αὐτοῦ λέγει πρὸς Σίμωνα "σὺ εἰ ὄν λέγουσι Χριστόν;" ὁ δὲ φησιν "ἐγὼ εἰμι." ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Πέτρον ἐπερωτήσαντος εἰ ἀληθῶς οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, ἀπεκριθῆ Πέ- B τρος "οὐκ ἔστιν οὗτος· μὴ γένοιτο. ἐγὼ γὰρ ἐκείνου εἰμι μαθη- 15 τῆς τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναληφθέντος." ὁ δὲ Νέρων ὡς τερατολόγους καὶ ἀμφοτέρους ἐκ προσώπου αὐτοῦ θᾶπτον ἐξήλασεν. οἱ καὶ διάγοντες ἐν Ῥώμῃ ἐποίουν θαύματα κατέναντι ἀλλήλων. μιᾷ γοῦν τῶν ἡμερῶν προστάξαντος τοῦ Σίμωνος ἀχθῆναι αὐτῷ ταῦρον παμμεγέθη ἐλά- 20 λησεν εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ, καὶ παρευθὺ τέθηγκεν ὁ ταῦρος. ὁ δὲ Πέτρος εὐξάμενος ἤγειρεν αὐτόν. οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες ἐθαύμασαν λέγοντες "ἀληθῶς τὸ ζωογονῆσαι ὑπὲρ τὸ θανατῶσαι μείζον θαῦμα ἐστὶ." καὶ μέντοι καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησαν πολλά, οὗ C μόνον ἐν Ῥώμῃ ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίᾳ πρότερον, ἅτινα Κλήμης ὁ

risset itaque esset locutus, obstupuerunt qui cum Simone erant, percontatique sunt quisnam iste Petrus et quae eius tanta potestas esset. Simon respondit non debere hoc eos mirari: nam se idem praestitutum. simul cani mandat ut humana voce Petrum intro venire iubeat. quod cum canis fecisset, ita ad Simonem intravit Petrus; cumque edendis miraculis certarent, Petrus sanandis morbis superior fuit. multique fidem amplexi baptizati sunt: erat autem Romae magnus tumultus ob Petri et Simonis certamen, cum alter alterum miraculis edendis superare contenderet; quae praefectus urbis ad Neronem rettulit. Nero ambos ad se iussit adduci, et ex Simone quaesivit, ipsene esset is quem Christum appellant. aiebat. Petrus eadem de re interrogatus "absit" inquit 'ut iste sit Christus. ego discipulus sum Christi crucifixi, qui redivivus in caelos est sublatus.' Nero eos statim ex conspectu suo iussit abire ut qui prodigiose nugarentur. illi Romae degentes miraculis certabant. quodam die Simon ingentem taurum ad se adduci iussit, cumque ei in aurem aliquid dixisset, is illico mortuus est. quem taurum Petrus, deum comprecatus, in vitam revocavit. quod populus cernens admiratus est, fassusque maius esse vivificandi quam necandi miraculum. alia quoque miracula ediderunt, neque id Romae modo sed ante etiam in

Ῥωμαῖος καὶ πάνσοφος μαθητὴς Πέτρου καὶ συνέκδημος διηγῆ-
σατο, ἀφ' ὧν ὀλίγα συντάξομεν ἐνταῦθα. .

Τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου διδάσκοντος τὸν λαὸν
σέβεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν ἐπὶ πάντων μόνον ἀληθινὸν θεόν, ὁ
Σίμων ἔξω τοῦ ὄχλου ἐστὼς ἐβόησε "τί ψευδόμενος ἀπατᾶν θέλεις ὅ
τὸν παρεστῶτά σοι ἰδιώτην ὄχλον, πείθων αὐτοὺς θεοὺς μῆτε
νομίζειν μῆτε εἶναι, καίπερ τῶν παρ' Ἑβραίοις βιβλίων λεγόντων
πολλοὺς θεοὺς εἶναι; πλὴν οὖν περὶ οὗ ἔφησθε θεοῦ, εἰ δεῖξω ἐγὼ
D μὴ αὐτὸν εἶναι τὸν ἀνωτάτω καὶ παντοδύναμον θεόν, καθὼ ἀπρό-
γνωστὸς ἐστι καὶ ἀτελής καὶ ἐνδεὴς καὶ οὐκ ἀγαθὸς καὶ πολλοῖς 10
ὑποκείμενος πάθεισι κατὰ τὴν ὑμετέραν γραφὴν, ἕτερος πάντως
περιλείπεται προγνωστικὸς τέλειος ἀνευδεὴς ἀγαθὸς καὶ παντὸς
πάθους ἀπηλλαγμένος· ἂν δὲ σὺ φῆς δημιουργὸν καὶ ὑπέρθιον,
τοῖς ἐναντίοις ἀντικείμενος ὑπάρχει. αὐτίκα γοῦν ὁ καθ' ὁμοίω-
σιν αὐτοῦ γεγονὼς Ἀδὰμ καὶ τυφλὸς κτίζεται καὶ γινῶσιν ἀγαθοῦ 15
ἢ κακοῦ μὴ ἔχων, παραβάτης εὐρίσκειται, καὶ τοῦ παραδείσου
ἐκβάλλεται, καὶ θανάτῳ καταδικάζεται. ὁμοίως τε ὁ πλάσας
αὐτόν, ἐπειδὴ μὴ πανταχοῦ βλέπει, ἐπὶ τῇ τῶν Σοδόμων κατα-
P 208 στροφῇ λέγει 'καταβὰς ὄψομαι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν
ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται· εἰ δὲ μή, ἵνα γινῶ' καὶ ἑαυτὸν 20
ἀγνοοῦντα δείκνυσι. καὶ τὸ εἰπεῖν περὶ τοῦ Ἀδὰμ 'ἐκβάλλομεν
αὐτόν, μήποτε ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἄψηται τοῦ ξύλου τῆς

Syria. quae Clemens Romanus, vir sapientissimus, Petri discipulus at-
que comes, recitavit. inde pauca huc ponemus.

Cum beatus Petrus apostolus populum doceret colere et adorare
unicum verum deum, omnia in sua potestate habentem, Simon, qui
extra turbam adstabat, clamavit: quid conaris mentiendo in errorem ab-
ducere rudem multitudinem tibi circumfusam? persuades eis deos neque
putandum neque omnino esse. atqui Ebraeorum libri multos esse deos
affirmant. iam quem tu praedicas deum, quid si ego ostendam eum non
esse supremum neque omnipotentem? cum et futuri ignarus sit et im-
perfectus et carens aliquibus rebus, non bonus, sed variis obnoxius
perpersionibus. certe, si vestris literis creditis, relinquetur aliam esse
deum futuri praescium, perfectum, nullius rei indigum, bonum, nulli
perpersioni obnoxium; quorum contraria sunt in eo quem tu opificem
mundi summumque deum iactas. iam primum Adamus, qui ad tui dei
imaginem est conditus, caecus fuit creatus cognitioneque boni et mali
carens; peccatique manifestus paradiso eiicitur et morte damnatur.
similiter is qui istum finxit, non ubique videt. itaque de excidio Sode-
morum sic ait (Gen. 18) "descendam visum ac cognitum, an ita agatur
apud eos uti ad me clamor pertulit, necne." quibus sane verbis suam
ignorationem prodit. iam quae de Adamo dicit (Gen. 3), "eiciamus
eum, ne aliquando suam manum arbori vitae intendat eiusque fructu

ζωῆς, καὶ φαγῶν ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ἄγνωστος καὶ φθο-
 ρωνήτης ἐστὶ σύμβολον. ὡσπερ καὶ τὸ ἔνεθυμήθη ὁ θεὸς ὅτι
 ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον μεταμελείας ἐστὶ καὶ ἀγνοίας τεκμήριον
 τῶν μελλόντων. καὶ τὸ ὠσφράνθη κύριος ὄσμην εὐωδίας ἐν-
 5 δειοῦς ἐστὶ σημεῖον, ὡς καὶ τὸ πειράζειν τὸν Ἀβραάμ καὶ ἄλλους
 οὐκ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἀπόδειξις καὶ τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς προει-
 δότος.” ὁ δὲ Πέτρος ἔφη πρὸς τὸν Σίμωνα “εἰ τυφλὸς ἐπλάσθη **B**
 ὁ Ἀδάμ, ὡς λέγεις, πῶς ἐντελλόμενος αὐτῷ ὁ θεὸς ἔλεγε δει-
 κνῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ
 10 φάγεσθε;” καὶ ὁ Σίμων φησὶ “τυφλὸς ἦν ὁ νοῦς αὐτοῦ.” καὶ
 ὁ Πέτρος εἶπε “πῶς καὶ τὸν νοῦν τυφλὸς ἦν ὁ πρὸ τοῦ γένεσθαι
 τοῦ φρυτοῦ προσφόρος πῦσι τοῖς ζώοις ἐπιθεῖς ὀνόματα; ὅτι γὰρ
 καὶ τοὺς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὀφθαλμοὺς εἶχον ἀνεωγμέ-
 νους καὶ βλέποντες ἦσαν ὁ τε Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐα, δῆλον ἐντεῦθεν·
 15 εἶδε γὰρ φησιν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρώσιν καὶ ἄρε-
 στὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ὠραῖον τοῦ κατανοῆσαι, καὶ λα-
 βοῦσα τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς·
 εἰ γοῦν καλὸν θεασάμενοι τὸ δένδρον καὶ τὸν καρπὸν ἔφαγον, εὐ- **C**
 δηλον ὅτι καὶ πρὸ τῆς τοῦ καρποῦ βρώσεως γινῶσιν μὲν εἶχον κα-
 20 λοῦ τε καὶ κακοῦ, ὅψιν τε ὀξυδερκεστάτην ὄραν ἕκαστα δυναμέ-
 νην. οὐκοῦν οὐχ ὡς μετὰ τὴν βρώσιν καὶ τὴν παράβασιν ἀνα-
 βλεψάντων εἴρηται τὸ διηολόγησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί (δεί-
 κνυται γὰρ καὶ πρὸ τῆς βρώσεως ὀρῶντες, ὡς ἔφη). ἀλλ’ ὡς
 τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ τῆς παραβύσεως, ὃ καὶ τὴν

vescens immortalis fiat,” certa sunt ignorantiae invidiaeque signa.
 sicut haec (Gen. 6), “paenituit sive consideravit deus quod hominem
 creasset,” argumento sunt eum paenitudini obnoxium ac futurorum ne-
 scium esse. tum haec (Gen. 8), “olfecit deus odorem suavem,” demon-
 strant aliquibus eum indigere. et quod Abrahamum aliosque tentavit,
 non est signum boni, et qui constantiam eorum praeosceret. ad haec
 Petrus: si caecus erat, inquit, Adamus, quomodo mandans ei deus
 monstravit arborem cognitionis boni et mali, et ea abstinere iussit?
 respondit Simon mentis fuisse eam caecitatem. tum Petrus: qui vero
 caeca ei fuerit mens, qui ante esum vetiti fructus nomina omnibus ani-
 malibus apte imposuit? nam Adamum Evamque habuisse et animi et
 corporis oculos apertos, ex his liquet (Gen. 3): “vidit” scriptum est
 “mulier arborem, quod fructus eius esui atque atque ad aspectu gratius
 elegansque esset; fructumque ex ea decerptum edit, atque etiam marito
 dedit.” si ergo cum conspicati essent arboris atque fructus pulchritu-
 dinem, ederunt, constat ante esum istum eos et boni mali que notitiam
 et visum acutissimum habuisse, quo singula cernerent. ea proinde
 verba, “aperti sunt eorum oculi,” non in hanc sententiam sunt posita,
 quasi post esum demum atque peccatum visu fuissent donati, quo ante

γνώσιν ἀδιάφορον παρέσχεν, ἐρηγήθη ὅτι διηνοήθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει, διότι σένεσιν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἔχει, κἀντεῦθεν πολλακίς πρὸς ἕτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης τυφλοῦ

D δίκην ἔσθ' ὅτε παρερχόμεθα καὶ τὸν πάνυ γνώριμον, καὶ ἐπειδὴν **5** ἐγκληθῶμεν, τῇ ἀσκολίᾳ τοῦ λογισμοῦ τὸ αἷτιον ἀνατιθέντες ἀπολογούμεθα. οὕτω καὶ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Ἐὐὰ τῇ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὕψιν διηγέρθησαν. τὸ γὰρ διηνοήθησαν οἱ ὀφθαλμοί καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν ἀποκάλυψιν δηλοῦ τὴν ἐγγενομένην τῷ λογισμῷ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμῶν, ὥστε τὴν μετὰ **10** τὴν ἁμαρτίαν αἰσθήσιν οὕτω κέκληκεν ἡ γραφή· παρευθὺ γὰρ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν τὸ συνειδὸς πλήττεται.” καὶ ὁ Σίμων φησὶν

P 209 “εἰ πρόγνωσιν εἶχεν ὁ Ἀδὰμ, διὰ τί οὐ πρόγνω τὴν διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς γυναικὸς ἀπάτην;” καὶ ὁ Πέτρος “εἰ πρόγνωσιν οὐκ εἶχε, πῶς τοῖς νόοις αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐσομένας πράξεις, ἕμα τῷ γεννη- **15** θῆναι, ἐπέθηκεν ὀνόματα; τὸν γὰρ πρωτότοκον ὀνόμασε Κάϊν, ὃ ἐστὶ ζῆλος· ὃς καὶ ζηλώσας ἀνεῖλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀβελ, ὃ ἐρημνέεται πένθος· ἐπ' αὐτῷ γὰρ πρώτῳ φονευθέντι ἐπένθησαν οἱ γονεῖς. εἰ δὲ Ἀδὰμ ἔργον Θεοῦ καὶ ποίημα πρόγνωσιν εἶχε, πολλῶ μᾶλλον ὁ δημιουργήσας αὐτὸν Θεός. ὅτι γὰρ ὄντως **20** προγινώσκει ὁ Θεός, φησὶ πρὸς τὸν Ἀβραάμ· γινώσκων γνώση

B ὅτι πύροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῆ ἄλλοτρίᾳ, καὶ δουλῶ-

praeditos fuisse docui: sed quod peccato simplicitatem amisissent, nulli omnino nesciam, quae cognitionem indifferentem praeebat, ideo dictum est oculos eorum fuisse apertos. oculus enim ea est natura ut a mente ad ea quae cernit excitetur: ipse quippe per se oculus non intelligit. itaque saepenumero aliis rebus occupato intentoque animo caecorum instar etiam notissimos praeterimus; cumque id nobis vitio vertitur, culpa in animi occupationes reiecta nos purgamus. sic ergo Adamus etiam ac Eva, sensu mentis ad videndum excitati sunt. haec enim, “aperti sunt eorum oculi” et “cogoverunt se nudos esse,” patefactionem in intellectu obortam designant, non oculorum novum obtutum. sic ergo nominavit scriptura sensum peccati. statim enim a peccato commisso conscientia feritur. intulit Simon: cur ergo Adamus, si praenotione fuit praeditus, non praesagiit fraudem serpentis et mulieris? immo, inquit Petrus, nisi futura praescivit, qua ratione potuit filiis suis, ut primum nati sunt, ea nomina imponere quibus futurae actiones designarentur? primo filio Caini nomen indidit, quae vox aemulationem aut invidentiam notat; qua is impulsus occidit fratrem suum Abelum, cuius nomine luctus significatur: nimirum enim in luctu fuerunt parentes, eo primum necato. iam si Adamus, dei opus atque creatura, praescientia fuit praeditus, haud dubie magis etiam ea opifici eius deo tribui debet. et vero futura se praevidere deus demonstrat, cum ita Abrahamum alloquitur (Gen. 15) “certo intelliges posteros tuos in alieno solo exsulaturos, servientque

σουσιν αὐτὸ ἔτη ὕ'. τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγώ.
 μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς· οὐ δὲ
 ἐπελεύση πρὸς τοὺς πατέρας σου, μετ' εἰρήνης τραγεῖς ἐν γήρει
 καλῷ. τετάρτη δὲ γενεῇ ἀποστραφήσονται ὧδε.' τί δέ; οὐ γὰρ
 5 Μωϋσῆς καὶ οἱ λοιποὶ προφῆται τὰ ἁμαρτήματα τοῦ Ἰσραὴλ καὶ
 τὴν ἀπειθειαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν εἰς τὰ ἔθνη δια-
 σπορὰν αὐτοῦ προεδήλωσαν; εἰ δὲ Μωϋσῆς καὶ οἱ ἄλλοι προφη-
 ται ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος τὰ μέλλοντα προεγίνωσκον, πῶς
 αὐτὸς ὁ ἐν αὐτοῖς λαλήσας Θεὸς οὐ προεγινώσκει τὰ ἐσόμενα; ὥστε
 10 οὗν οικονομικῶς εἴρηται τὸ ἐνεθυμήθη, τουτίστι μετεμελήθη, C
 καὶ τὸ καταβὰς ὄνομαι. καὶ μὲν γε τὸ ἐπείραζε τὸν Ἀβραάμ,
 καὶ ὠσφράνθη κύριος, καὶ ὅσα τοιαῦτα, συγκαταβατικῶς διὰ
 τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν λέλεκται, ἐπεὶ ὅτι γε Θεοῦ οὐκ ὀρέγε-
 ται, διὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ ἐπεμφαίνει λέγων 'μὴ φάγωμαι
 15 κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίωμαι.' ὅθεν ὁ ἐξ αὐτοῦ πρὸ
 τῶν αἰώνων γεννηθεὶς καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκ τῆς παρθένου διὰ τὴν
 ἡμετέραν σωτηρίαν τεχθεὶς ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὡσπερ διεκρι-
 νεῶν τοῖς ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ πάντα προεγινώσκει,
 ἔλεγεν. 'οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρίζετε τούτων
 20 ὑπάντων, πρὶν αὐτὸν αἰτῆσαι ὑμᾶς.' καὶ τοῖς νομιζουσιν ὅτι D
 μὴ πάντα βλέπει ἔφασκε 'προσεύχεσθε ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πα-
 τὴρ ὑμῶν ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει ἐν τῷ φανερῷ.' καὶ
 τοῖς ολομένοις αὐτὸν μὴ ἀγαθὸν εἶναι ἐπέπληττε λέγων 'εἰ οὖν

barbaris servitute annos 400. ego autem gentem, quae eos servitio premet, ulciscar. atque tum huc revertentur magnis cum opibus quarta post aetate. tu autem placida morte senex ad maiores tuos aggregaberis." quid autem? nonne et Moses et reliqui vates peccata Israel, eius incredulitatem, et in Christum contumaciam, utque essent Iudaei per gentes dissipandi, praedixerunt? quodsi Moses et reliqui vates dei dono futurorum cognitione sunt instructi, quo pacto deus, qui per eos locutus est, futura ignoraret? porro illud "consideravit deus," id est paenituit eum, et "descendam visum," dicta sunt ad humanum captum accommodata. quod etiam tentavisse Abrahamum dicitur et odoratus, et quae horum sunt similia, ea dicta sunt nostrae imbecillitatis causa, verbis ad naturae nostrae morem compositis. nam sacrificia a se non expeti deus Davidi verbis sic exponit (Psalm. 49) "egone ut carnes taurorum edam, aut sanguinem hircorum bibam?" huic filius dei, ante saecula ex ipso genitus et ultimis temporibus nostrae salutis causa de virgine natus, haec et alia id genus rudibus quasi interpretatus est. quod deus et pater omnia praesciat, sic. (Matth. 6) "novit pater vester caelestis vos istis omnibus indigere, idque antequam ipsum rogetis." et qui eum non ubique omnia videre putarent, eo refutantur (Matth. 7) "precamini in abdito; et pater vester qui occulta videt, vobis reddet in aperto." qui eum putarent non esse bonum, sic refellun-

ἡμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ δίδόναι τοῖς τέκνοις ἡμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;’ καὶ τοῖς δοκοῦσιν αὐτὸν θυσιῶν ὀρέγεσθαι διηγόρευσεν ὁ Θεὸς ἔλειος θέλει καὶ οὐ θυσίας.’ καὶ τοῖς ἑπολυμβάνουσι κακὸν αὐτὸν εἶναι παραινῶν ἐβόα ἴνεσθε οἰκτιρόμενος ὡς 5
 P 210 καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος.’ διὰ δὲ τοὺς ἀπατωμένους πολλοὺς θεοὺς ἐπάρχειν ἔφη ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλεις Ἰησοῦν Χριστόν,’ καὶ ἔξομολογοῦμαι σοι πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.’ καὶ μέντοι πρὸς τὸν ἐπερωτήσαντα γραμματεῖα ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολῶν, ἀπε- 10
 κρίθη ἄκουε Ἰσραὴλ, κύριος ὁ Θεός σου κύριος εἷς ἐστὶ.’”

Ὁ δὲ Σίμων συνιδὼν ὅτι ὁ Πέτρος αὐτὸν συνάγει ταῖς γραφαῖς εἰς τὸν περὶ Θεοῦ λόγον, ἐξιστασὸν γενέσθαι μὴ θελήσας ἀνεχώρησε μετὰ πολλῆς ἀισχύνης καὶ ἤττης. ἦν γὰρ ὁ ἐξάγιστος πολῦπειρος μὲν ἐν ταῖς διαβολικαῖς ἐνεργείαις, ἄπειρος δὲ ἐν ταῖς 15
 B πνευματικαῖς διδασκαλίαις. καὶ γὰρ οὕτως ἐξησχημένος ἦν ἐν ταῖς μαγείαις καὶ μεθοδείαις τοῦ Σατᾶν ὡς οὐκ ἄλλος τις τῶν πρὸ αὐτοῦ σχεδὸν περὶ ταῖς διαβολικαῖς ἐπινοίαις καὶ κακοουργίαις διαβεβοημένος. ἀνδριάντας γὰρ ἐποίει περιπατεῖν, εἰς πῦρ κυλιόμενος οὐκ ἔκαίετο, εἰς ἄερα ἵπτατο, ἐκ λίθων ἄρτους ἐποίει, 20
 δράκων ἐγένετο, εἰς χρυσὸν μετεβύλλετο, καὶ εἰς ὄφεις καὶ ἕτερα ζῷα μετεμορφοῦτο, διπρόσωπος ἐγένετο, θύρας κεκλεισμένας καὶ μεμοχλευμένας ἤνοιγε, σιδηρᾷ δεσμᾷ διέλυεν, ἐν δειπνοῖς εἶδωλα

tur (Matth. 9) “quodsi vos, qui mali estis, liberis vestris nostis bona dona praebere, quanto magis pater vester caelestis bona largietur iis qui a se poscent?” qui eum sacrificiorum cupidum putarent, iis diserte edixit (Matth. 5) “misericordiam a deo requiri, non sacrificium.” qui putarent eum esse malum, eos sic exhortatur (Ioann. 17) “miseri cordes estote, sicut et pater vester caelestis.” qui per errorem existimarent multos esse deos, eorum causa haec ait (Matth. 11) “ut cognoscant te solum verum deum, et quem misisti Iesum Christum.” item “praedico te pater, domine caeli et terrae.” atque etiam scribae interroganti quodnam esset primum legis praeceptum, respondit (Marci 12) “audi Israel, dominus deus tuus unicus est.”

Ceterum Simon videns a Petro se sacrarum literarum testimoniis in disputatione de deo in artum cogi, nolens iudicium de controversiâ fieri, victus cum magno dedecore sese subduxit. erat enim scelestissimus ille, diabolicarum effectuum instructissimus peritia, sed spiritualis doctrinae expertus. quippe adeo fuit magicis artibus ac Satanae praestigii exercitatus, ut eorum qui ante diabolicis inventis ac maleficiis celebres fuerunt nemo facile cum eo conferri posset. nam statuæ ut incederent efficiebat, et in ignem volutatus non urebatur, in aërem subvolabat, lapides in panes convertebat, draco fiebat, in aurum et in angues aliaque animalia mutabatur, duas facies gerebat, fores occlusas

παντοδαπῶν ἰδεῶν παρίστα, τὰ ἐν οἰκίᾳ σκευὴ αὐτομάτως φέρεσθαι πρὸς ὑπηρεσίαν ἐποίει τῶν φερόντων οὐχ ὀρωμένων, σκιᾶς C πολλὰς προηγῆσθαι αὐτοῦ παρεσκευάζεν, ὥσπερ ψυχὰς τῶν τεθνεώτων ἔφασκεν εἶναι. πολλῶν δὲ γόητα καὶ πλάνον αὐτὸν 5 ἔλεγχεν πειρωμένων, διαλλάξας πρὸς ἑαυτὸν, ἔπειτα προσάσει εὐωχίας βοῦν θύσας καὶ ἐστιάσας αὐτοὺς διαφόρως δυσμίτοις νόσοις καὶ δαίμοσιν ὑπέβαλε. καὶ ἄλλα πλεῖστα εἰργάσατο καθυπουργούτων αὐτῷ τῶν δαιμόνων. καὶ γοῦν ποτὲ ζητούμενος ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὡς πλάνος ἀπέδρα, τὴν μορφήν αὐτοῦ περιθίει 10 Φαῦστῳ μαθητῇ Πέτρου. καὶ οὗτος ἐπανελθὼν πρὸς τὸν Πέτρον ἐδιώκετο ὑπὸ πάντων διὰ τὴν ἀνόσιον ἰδέαν ἣν περιέκειτο. ἐμβλέψας δὲ ὁ Πέτρος εἰς αὐτόν, καὶ ἰδὼν λυπούμενον καὶ δακρύνοντα, D ἔφη "ὑπὸ Σίμωνος, ὃ Φαῦστε, τοῦ μάγου ἢ παραλλαγῆ τῆς μορφῆς σου γέγονε· ζητούμενος γὰρ ὑπὸ Καίσαρος φοβηθεὶς 15 ἔφυγε, τὴν ἑαυτοῦ σοι μορφήν περιθίεις, ἵνα σοῦ συσχεθέντος καὶ ἀναιρεθέντος λύπην μεγάλην καὶ θλίψιν ἡμῖν προξενήσῃ. ἀλλ' ὁ θεὸς τῆς τοῦ λαοπλάνου καὶ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας Σίμωνος ἀπαλλάξας σε μορφῆς τὴν προτέραν καὶ ἰδίαν σοι παρέξει τάχιον." ὅπερ δὴ καὶ σὺν τῷ λόγῳ γέγονε, πάντων ἡμῶν θεωροῦντων. 20 ταῦτα μέντοι καὶ ἕτερα τοιαῦτα γεγράφηκεν, ὡς ἔφη, Κλήμης λεχθῆναι καὶπραχθῆναι ἐν Συρίᾳ.

Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ, μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ προσώ- P 211
που Νέρωνος, ὡς προείρηται, εἶπε Σίμων τῷ Πέτρῳ "ἔφησ' ὅτι

et vectibus firmatas aperiebat, ferrea vincula solvebat, in conviviis simulacra omnigenum formarum statuebat; efficiebat ut domi instrumenta sua sponte ad ministerium ferrentur, nemine apparente qui ea gestaret; efficiebat etiam ut se multae umbrae praecederent, quas dicebat esse animas defunctorum. multos qui ipsum praestigiatorem et impostorem demonstrare conati fuerant, simulato cum iis in gratiam reditu ad convivium invitavit, ac bove mactato varie iis tractatis morbos difficillimos et malos genios immisit, ac plurima alia fecit ministerio daemonum. cum aliquando a Caesare quaereretur ad supplicium ut impostor, aufugit, sua forma Fausto Petri discipulo imposita; isque Faustus ad Petrum reversus ab omnibus pro Simone habitus exagitabatur. quem Petrus intuitus, ut tristem lacrimantemque vidit, "Simon" inquit "magus tuam Fauste formam pervertit. metuens enim sibi, quod a Caesare quaerebatur, aufugit, sua forma tibi imposita, ut te capto atque necato in magnum nos dolorem et calamitatem coniiiceret. sed deus mox te illius populum seducentis veritatisque adversarii forma liberatum tuae restituet." idque ita factum, Petro adhuc loquente, omnibus nobis cernentibus. haec et alia similia horum in Syria dicta atque facta fuisse Clemens scripsit.

Sed Romae cum, uti rettulimus, Petrus atque Simon a Nerone essent egressi, Simon Petro ait: tu Christum deum tuum inquis in caelum Georg. Cedreus tom. I.

Χριστὸς ὁ Θεὸς σου ἀνελήφθη· ἰδοὺ κἀγὼ ἀναλαμβάνομαι.” καὶ ἰδὼν αὐτὸν Πέτρος κουφισόμενος διὰ τῆς μαγείας εἰς τὸν ἄερα ἐν μέσῳ τῆς πόλεως Ῥώμης, ἤϊξατο, καὶ εὐθὺς πεσὼν ὁ Σίμων καὶ συντριβείς ἀπέθανεν. ὁ δὲ τόπος ἔκτοτε, ὁ δεξιόμενος αὐτοῦ τὸ βέβηλον καὶ παμμίαιρον σῶμα, ἐκλήθη Σιμωνίων. περὶ οὗ ἐν 5 ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὁ μέγας ἀπόστολος Πέτρος οὕτω φάσκει “ἡ δὲ καταρχὴ τῶν νέων αἰρέσεων γέγονεν ἀπὸ Σίμωνος Β τοῦ μάγου, ὃς καὶ ἐν Συρίᾳ πολλὰ διαπραξάμενος ἄτοπα καὶ ἐν Ῥώμῃ γενόμενος πολλὴν τὴν ἐκκλησίαν ἔσκυλε διὰ μαγείας καὶ διαβολικῆς ἐνεργείας καὶ ἐμπειρίας. ἐν μὲν γὰρ Καισαρείᾳ τῇ Στρά- 10 τῶνος ἕμοι Πέτρῳ συντυχὼν ἐπειρᾶτο διαστρέφειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, συμπαραόντων μοι τῶν ἱερῶν τέκνων, Ζαχαρίου τοῦ ποτὲ τελώνου καὶ Βαρνάβα, καὶ Ἀκύλα ἀδελφοῦ Κλήμεντος τοῦ Ῥωμαίου, μαθητεύσαντος δὲ καὶ Παύλῳ τῷ ἀναποστόλῳ ἡμῶν καὶ συνέργῳ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· καὶ τρίτον ἐπ’ αὐτῶν διαλεχθεὶς αὐτῷ 15 ἐκ τῶν διὰ τῶν προφητῶν λόγων καὶ περὶ Θεοῦ μοναρχίας, ἤτησα C αὐτὸν δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς ἀγωνίαν κατέβαλον, φυγάδα τε αὐτὸν εἰς Ἰταλίαν κατέστησα. γενόμενος δέ, ὡς ἔφην, ἐν Ῥώμῃ πολλὴν τὴν ἐκκλησίαν ἐτάραξε, πολλὰ ἀνατρέπων καὶ ἐαυτῷ περιποιούμενος, τὰ δὲ ἔθνη ἑξιστάνων μαγικῇ 20 τέχνῃ καὶ δαιμόνων ἐνεργείᾳ. ὃς καὶ ποτε μεσουσῆς ἡμέρας προελθὼν εἰς τὸ θέατρον ἐπηγγέλατο δι’ ἄερος ἀναπτῆναι, πάντων θαναμιζόντων ἐπὶ τούτῳ. ἐγὼ δὲ Πέτρος καθ’ ἑαυτὸν ἠύχόμην.

fuisse sublatum? ea ipse quoque in caelum attollor. cum autem Petrus eum magicis artibus sublimem in aërem efferrī videret in medio urbis Romae, deum precatus est, atque confestim Simon decidit, comminutisque eo casu membris periit, locus qui impurum eius et sceleratum corpus excepit, iam inde Simonium nominatur. de hoc magnus ille apostolus Petrus in Constitutionibus apostolicis ita disserit: principium novarum haeresium a Simone mago ducitur. is et in Syria multa prodigiose fecit, et Romae magicis diabolicisque artibus et calliditate ecclesiam maiorem in modum vexavit. ac Caesareae quidem, quae Stratonis dicitur, mihi Petro congressus conatus est verbum dei pervertere, cum essent mecum sancti filii, Zachaeus, qui olim publicanus fuerat, Barnabas, et Aquila Clementis Romani frater; qui Aquila etiam discipulus fuit Pauli, in apostolico munere et evangelio docendo collegae nostri. tertium cum illo disputavi iis praesentibus ex scriptis divinorum vatum, de unius dei imperio; et cum vi domini nostri Iesu Christi superatum usu vocis privavi, inque Italiam exsulatum abegi. Romae autem cum esset, ecclesiam, ut dixi, vehementer perturbavit, multa pervertens ac sibi arrogans, gentesque magicis artibus ac daemone efficacitate fallens. quia et aliquando media die in theatrum progressus promisit se per aërem sursum evoluturum, omnibus id mirantibus. ego

καὶ δὴ μετεωρισθεὶς ὑπὸ δαιμόνων ἵπτατο μετάρσιος εἰς τὸν ἄερα, λέγων εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνίεναι κάκειθεν τοῖς λαοῖς τὰ ἀγαθὰ ἐπιχορηγήσειν. τῶν δὲ δαιμόνων ἐπευφημούντων αὐτὸν ὡς θεόν, D ἐκτίνας ἐγὼ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος ἰκέτευον τὸν θεὸν καταρράξαι 5 τὸν λυμεῖωνα. ἀτενίσας οὖν εἶπον τῷ Σίμωνι ἡ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰμι ἐγώ, καὶ οὐχὶ πλάνος ὡσπερ σὺ Σίμων, προστάσσω ταῖς πονηραῖς δυνάμεσιν ἀφείναι σε τῆς κρατήσεως. καὶ ταῦτα εἰπόντος μου κατηνέχθη μετ' ἤχου πολλοῦ καὶ συνετριβή· καὶ τοῦ ὄχλου βοήσαντος ἔἰς θεὸς ὃν Πέτρος καταγγέλλει, οὕτως ἡ 10 πρώτη κατελύθη τῶν Σιμωνιανῶν αἵρεσις ἐν Ῥώμῃ, καὶ τέλειον ἀπέβη. διὸ δὴ καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνου τοῦ σαββάτου ἐπίσημον ἄγουσι Ῥωμαῖοι.”

Ὁ μέντοι Νέρων ἀκούσας ὅτι παρόνεται Σίμων ὑπὸ τοῦ P 212 Πέτρου, καὶ ἀγανακτήσας, ἐκέλευσεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. ὁ δὲ 15 Πέτρος παρακαλέσας τὸν ἑπαρχὸν ἵνα μὴ σταυρωθῆ ὄρθιος ὡς ὁ κύριος, κατὰ κεφαλῆς ἐσταυρώθη. μετὰ δὲ γε τὴν Πέτρου τελευτήν, ὡς φησὶν Εὐσέβιος, Παῦλος ὁ ἀπόστολος κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἀπολογίαν ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας δέσμιος, ἀπολογησάμενος Νέρωνι ἐπὶ τὴν διακονίαν τοῦ κηρύγματος ἐστάλη. κἀν- 20 τεῦθεν, ὡς ἔοικε, τὰς τῶν ἀποστόλων πράξεις ἐπ' ἐκείναι τὸν χρόνον Λουκᾶς ἔγραψε, μέχρις ὅτε συνῆν τῷ Παύλῳ καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἐμαρτύρησεν, οὐ συμπαρῆν αὐτῷ, τοῦ ἀποστόλου σαφῶς τοῦτο λέγοντος ὅτι οὐδεὶς μοι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπολογίᾳ συμ- B

autem mecum tacitus deum precabar. et quidem Simon a daemonibus sublevatus in aërem sublimis efferebatur, proficiens in caelum se ascendere indeque bona populis suppeditaturum. daemones vero ei tanquam deo faustis acclamationibus plaudebant. tunc ego manibus sursum intentis suppliciter a deo petii ut hanc hominum pestem deturbaret, ac Simonem, in eum defixis oculis, ita sum allocutus “si ego apostolus sum Iesu Christi, et non impostor, sicuti tu es, o Simon, impero malis genitiis ut te missum faciant.” haec me dicente, magno ille cum sonitu decidit confractisque membris interiit. tum populo acclamante unum esse deum qui a Petro praedicetur, ita eo tempore prima Simonianorum haeresis Romae eversa ac prorsus extincta est. itaque etiam illius sabbati diem Romani solemnem agunt.

Nero autem Simonem a Petro interfectum esse inaudiens moleste id factum tulit, Petrumque in crucem agi iussit. Petrus ab urbis praefecto obtinuit ne recto corpore ut magister suus Iesus, sed capite ad terram demisso crucifigeretur. mortuo Petro, ut Eusebius est auctor, Paulus apostolus secundam primam defensionem ex Iudaea vinctus missus, cum apud Neronem causam dixisset, ad praedicandum verbum missus fuit. atque inde, ut videtur, acta apostolorum Lucas ad id usque tempus perscripsit, quamdiu fuit cum Paulo. nam Paulo non adfuit, quo is tempore supplicio est affectus. quod apostolus diserte ait (2 Tim. 4)

παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον, μὴ αὐτοῖς λογισθῆναι τὴν δὲ πρὸς Τιμόθεον δευτέραν ἐπιστολὴν κατεχόμενος ἔγραψεν, ὁμοῦ σημαίων τὴν τε προτέραν αὐτοῦ ἀπολογίαν πρὸς Νέρωνα, ὃν καὶ λέοντα διὰ τὸ ἀπάνθρωπον καὶ θηριῶδες τοῦ τρόπου καλῶς ἠνόμασε. καὶ τὴν παρὰ πόδας τελείωσιν ἐπάγει φύσκων “ἐρρῶ-5 σθῆν ἐκ στόματος λέοντος· ἀλλὰ καὶ ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον,” ὑπεμφαίνων τὸ παρασῳτικὰ μαρτύριον, δ καὶ σαφ-
C στερον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ προσαγορεύει λέγων “ἐγὼ γὰρ ἦδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφίστηκεν.” ἀπο-10 λογησάμενος τοίνυν τὴν πρώτην ἀπολογίαν καὶ αὐθις ἐπὶ τὴν τοῦ κηρύγματος διακονίαν στείλαμενος, εἶτα πάλιν τὸ δεύτερον ἐπιβὰς τῇ Ῥώμῃ δέσμιος καὶ ὡσαύτως Νέρωνι παραδοθεὶς τὸν διὰ ξίφους τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσατο, μὴν Ἰουνίῳ κθ', καθ' ἣν ἡμέραν καὶ Πέτρος ἐσταυρώθη, μετὰ περίοδον χρόνου ἐνός, καθά-15 περ καὶ Μάρκος καὶ Λουκᾶς οἱ εὐαγγελισταὶ καὶ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφός, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. ὁ οὖν μακάριος Λουκᾶς ἐπὶ ἑλαίας καρποφόρου ἐσταυρώθη, μὴ εὐρισκομένου ξύλου ξηροῦ ἐν τῷ τόπῳ πρὸς τὸ γενέσθαι σταυρόν. καὶ λαβίων τις τὸ σῶμα
D αὐτοῦ καὶ μεταξὺ πολλῶν μνημείων θάψας ἄδηλον ἐποίησε τὸν τάφον. τῶν δὲ μαθητῶν ἀναζητούντων μετέπειτα καὶ μὴ εὐρεσκόντων αὐτοῦ τὸν τάφον διὰ τὸ πλῆθος τῶν μνημάτων, προσε-

5 περὶ P

“nemo mihi in prima defensione adfuit, sed omnes me deseruerunt. non imputetur ipsis.” posteriorem epistolam ad Timotheum scripsit captivus; ubi simul mentionem facit primae suae apud Neronem defensionis. quem et leonis nomine affecit, inhumanitatem eius atque feros mores praeclare notans, et imminentem suum obitum mox indicat, “eruptus sum” inquit, “ori leonis. sed et in posterum me dominus servabit ab omni mala re, inque suum caeleste regnum asseret,” innuens propediem suo supplicio se veritati testimonium perhibiturum. quod etiam apertius in eadem epistola praedicat, in haec verba “ego enim nunc immolor, iustatque tempus meae solutionis.” post primam defensionem dimissus est, ut rursus evangelium praedicaret. denno autem in vinculis Romam adductus, itemque Neroni traditus, gladio truncatus martyrii coronam accepit, die Iunii 29, eodem die quo ante annum Petrus in crucem fuit actus. quo supplicii genere affecti sunt etiam Marcus et Lucas evangelistae ac Iacobus domini frater, de quibus ante rettulimus. divo Lucae pro cruce fuit olea frugifera, cum ad parandam crucem nullum iis in locis aridum lignum reperiretur. eius corpus quidam sublatum inter multa alia sepulcra recondidit; itaque effecit ut in obscuro eius sepulturae locus esset. cum autem postea discipuli eam requirerent, atque propter sepulcrorum multitudinem non deprehendere

ζαμίτων αὐτῶν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ κολούρια ἔβρεξεν ὁ Θεὸς Ιατρικὰ ἐπάνω τοῦ τάφου τοῦ ἀποστόλου, σύμβολα τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, καὶ ἐκ τούτων ἐγένετο γνῶριμος ὁ τάφος. οὗ τὸ τίμιον καὶ ἅγιον λείψανον ἀνακομισθὲν ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου διὰ τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου, ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὑποκάτω τῆς ἁγίας τρυπέλης, μετ' Ἀνδρέου καὶ Τιμοθέου τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

Οἱ τοίνυν Ἰουδαῖοι μετὰ τὴν τοῦ κυρίου ἀνάληψιν ἀπολέ- P 213
μητοι διέμειναν ἔτη μ', μετανοίας αὐτοῖς καιρὸν τῆς μικροθυμίας
10 ἀπεικτεινούσης τοῦ Θεοῦ, ἵνα γνωσιμαχῆσαντες τὴν ἰδίαν ἀνακα-
λέσωνται πλημμύλειαν. οἱ δὲ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον νεύσαντες τῷ
φθόνῳ καὶ τοὺς ἁγίους ἀγίρουν, Στέφανον, Ἰάκωβον τὸν τοῦ
Ζεβεδαίου, Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον καὶ λοιπούς. διὸ καὶ ἀξίως
ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν θεήλατον ἐπεσπύσαντο πυνωλεθρίαν. ὅθεν αὐ-
15 τοῖς φοβερῶς σημεῖα καὶ ἐναργῆ ἐπεδείκνυντο, τὴν μέλλουσαν κατα-
λαμβάνειν αὐτοὺς ἄλωσιν προμηνύοντι. ἐν γὰρ τῇ τῶν ἀζύμων
ἑορτῇ, περὶ ὥραν θ' τῆς νυκτός, τοσοῦτον φῶς τὸν ναὸν περιέ-
λαμψε καὶ τὸν βωμὸν περὶ ὥραν μίαν ὡς δοκεῖν ἡμέραν γενέσθαι. B
ἔπειτα ὥστ' ἠ' ὑπερθεν τῆς πόλεως ῥομφαία παρόμοιος ὠπτάνετο.
20 ἄλλοτε ἢ ἀνατολικὴ πύλη χαλκῇ τῆς πόλεως, σιδηροδέτοις κλειο-
μένη μοχλοῖς καὶ μόλις ὑπὸ ἀνδρῶν λ' ἀνοικομένη, ὥφθη περὶ
ὥραν ἡ' τῆς νυκτός ἀνεωγμένη. πύλιν ὠράθησαν πρὸ ἡλίου δύ-
σεως ὡσεὶ ἄρματα μετέωρα καὶ στρατόπεδα ἔνοπλα περὶ τὸν ἄερα

possent, eorum precibus motus deus ea nocte collyria medica super eius tumulum depluit, notam artis quam exercuerat. atque hoc modo sepulcrum Lucae innotuit. huius sanctae atque venerandae reliquiae sub Constantio Constantini Magni filio beati Artemii opera Constantino-
polim relatae, depositae sunt in templo divorum apostolorum, infra sacram mensam, una cum Andrea et Timotheo beatis apostolis.

Ceterum Iudaei a Christi in caelum receptione pacem habuerunt annos quadraginta, cum eis divina lentitudo id ad respiscendum largiretur tempus, ut sua damnantes peccata factum mutarent. ii vero in deterius ruentes, invidia eo adducti sunt uti sanctos interficerent, Stephanum, Iacobum Zebedaei filium, Iacobum domini fratrem, et alios, itaque suo merito divinitus profectam sibi attraxerunt internecionem. ea ipsis est terribilibus atque perspicuis denuntiata portentis. ii nam quo tempore azymorum solennis agitur festivitas, circa horam noctis nonam, tantum aram templumque circumfulsit lumen quod per integram duravit horam, ut dies videretur facta. deinde stella supra urbem ensis specie apparuit. alio tempore porta urbis, quae porta Orientalis dicitur, aerea ac ferratis obdita vectibus, et quam aegre triginta viri possent aperire, circa octavam noctis horam visa est aperiri. rursus ante solis occasum visi sunt in sublimi currus et exercitus armati per aërem

διατρέχοντα καὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας φοβερῶς περιστοιχίζοντα. πρὸ ἐτῶν δὲ τεσσάρων τῆς ἀλώσεως, ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς σκηνοπηγίας, ἔτι τῆς πόλεως εἰρηνευούσης, ἀνθρωπὸς τις Ἰησοῦς ὀνόματι ἑξαίφνης ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ παρελθὼν ἔβόα “φωνὴ ἀπὸ C ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δυσμῶν, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ πάντα τὸν λαόν.” καὶ ταῦτα ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις περιερχόμενος ὕλην τὴν πόλιν ἀνευδότως ἔβόα. διὸ καὶ τινες τῶν δημοτῶν ἀγανακτήσαντες μάστιξιν αὐτὸν ἠκλίζοντο. ὁ δὲ πρὸς ἑκάστην τῶν πληγῶν ἔκραζεν “οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις.” κατ’ αὐτὴν δὲ τὴν ἑορτὴν βοῦς ἀχθεῖσα πρὸς θυ- 10 σίαν παραδόξως ἔτεκεν ἄρνα ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ· ἦτις, οἶμαι, σαφῶς ἐνέφαινε τὴν γενησομένην αὐτοῖς ἄρδην πανωλεθρίαν.

Τῶν οὖν Ἰουδαίων τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγὴν ἠθετηκότων ἀπέστειλε Νέρων Οὐεσπασιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ Τίτον D τὸν ἔκγονον αὐτοῦ, οἳ καὶ ἐπόρθησαν αὐτήν, πάντων τῶν Χρι- 15 στιανῶν δι’ ἀποκαλύψεως θείας τῶν Ἱεροσολύμων ἑξελθόντων, μόνον δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐκ πάσης τῆς χώρας ἐν τῇ τοῦ πάσχα ἑορτῇ ὡσπερ ἐν εἰρηκτῇ τοῖς Ἱεροσολύμοις συγκλεισθέντων, ὡς ἀμφὶ τὰς τριακοσίας μυριάδας τὸ πλῆθος ἀριθμείσθαι. καὶ πάντες τὸν ἐπηρεζόμενον αὐτοῖς ὄλεθρον πρὸς θεοῦ διὰ τὴν εἰς Χρι- 20 στὸν τὸν θεὸν ἡμῶν τολμηθεῖσαν αὐτοῖς θεομαχίαν καὶ μαιφονίαν ἐνδίκως κατεδέξαντο. Οὐεσπασιανὸς γὰρ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ μετὰ θάνατον Νέρωνος ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ

discurrentes atque urbibus Iudaeae terribiliter circumfusi. quattuor etiam ante excidium annis, festo tabernaculorum die, urbe adhuc pacata, vir quidam Iesus nomine subito in medium populi progressus clamavit “vox ab ortu solis, vox ab occasu, vox a quattuor mundi cardinibus, vox adversus Hierosolyma et totam gentem.” haec ille per aliquot dies, totam circumiens urbem, sine intermissione vociferabatur. quod quidam de populo indigne ferentes flagris eum ceciderunt, ad singulos ictus exclamantem “vae vae vae Hierosolymae.” eadem festivitate bos ad sacrificium adducta agnum partu edidit in medio templo; quo quidem prodigio, ni fallor, funditus exitium Iudaeis aperte fuit praemonstratum.

Cum ergo Iudaei a Romanis defecissent, misit Nero Vespasianum filium et Titum nepotem suum, qui Hierosolymam excinderent. divina tum patefactione admoniti Christiani universi Hierosolymis excesserant, solique Iudaei in urbe erant, ad paschatis solenne sacrificium ex tota Iudaea eo profecti, ibique tanquam in carcere inclusi. multitudinis numerus fuit ad ter millena milia; qui omnes divina vindicta rebellionis suae contra Christum dominum nostrum, caedisque in eum statutae, exitio suo poenas dederunt. etenim Vespasianus in Palaestina degens, a morte Neronis imperator ab exercitu creatus, Romam abiit, Tito filio

πρὸς Ῥώμην ἀπῆλθε, Τίτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ καταλείψας ἐκεῖσε. ὁ δὲ ἐλεπόλεις καὶ πύργους παντοίους τεκτηνόμενος διχῶς τὰ τεῖχη P 214 Ἱεροσολύμων κατεπολέμει. ἐξελαύνει γοῦν τοῦ ἔξω τείχους τοὺς Ἰουδαίους. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον καταφυγόντας κἀκείθεν σφόδρα 5 βίαιοις πολέμοις ἀναγκάσας ἐπὶ τὸ ἐνδότερον καὶ τρίτον συνῶθει χωρεῖν, ὅπου καὶ καρτερᾶς διαμάχης γενομένης ἐξ ἑκατέρας παρὰ τῆς πλειστοῦ ὄσοι ἀνηροῦντο. λιμοῦ δὲ τότε τὴν πόλιν ἀφορρήτου κατακρατοῦντος, ἦν ἰδεῖν πολλῶ χεῖρω τῶν πολεμίων τοὺς ἐνδον δρωῦντας στασιαστίαι· εἴ που γὰρ θύραν εἶδον κεκλεισμένην, 10 κατακλῶντες εἰσεπίδων καὶ ἐκ τῶν φαρύγγων διηρηπάζοντο τὸν ψωμόν. τούτου δὴ ἕνεκα καὶ γέροντας ἐβασάνιζον καὶ γυναῖα B ἐσπάραττον καὶ νῆπια ἤρασσον εἰς γῆν. δρόβοις δὲ τοὺς πόρους τῶν αἰδοίων ἐμφορᾶντες, καὶ ῥάβδοις ἀξείλαις τὰς ἔδρας τῶν ἀθλίων διαπερονῶντες, οὕτως ἠνάγκαζόν δρόμα μίαν ἀλφίτου 15 μητῶσαι κεκρυμμένην. καὶ χόρτου μὲν σπαράγματα διεμισῶντο, μητέρες δὲ τῶν νηπίων ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ τῶ λιμῶ μαρτυρομένην ὑπερεώρων, καὶ τῶν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν θνησκόντων καὶ τῆ ἐνδείᾳ κατωφθειρομένων παρελογίζοντο. πᾶσα δὲ οἰκία νεκρῶν πληρουμένη καὶ ἐπόζουσα ἀργαλέον ἐπέσκηψε λοιμόν. καὶ πλείους 20 ὁ λιμὸς ἢ ὁ πόλεμος ἀνάλωσε· τί γὰρ παρελίφθη μὴ βρωθῆν; τότε καὶ γυνή τις εὐγενῆς καὶ πλουσία, τοῦνομα Μαρία, ἐκ τῆς C χώρας καταφυγοῦσα πρὸς τὴν πόλιν, ἐπειδὴ πᾶσαν αὐτῆς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἀφῆρέθη τὴν περιουσίαν, ὑπομάζιον ἔχουσα τέκνον τοῦτο καταθύει· καὶ ὀπτήσασα τὸ ἥμισυ μὲν ἔφαγε, τὸ

suo ibi relicto. is machinas ad oppugnandum aptas omnisque generis turres fabricatus, bifariam muros Hierosolymorum oppugnavit, Iudaeosque muro exteriore abactos ad secundum compulit. inde quoque magnis certaminibus eos ad tertium redegit murum; ubi acri commissa pugna plurimi ab utraque parte occubuerant. interim cum urbs intolerabili fame confitaretur, vidisses longe atrociora intus a raptoribus quam foris ab hostibus damna dari. nam sicubi ianuam viderent oclusam, ea effracta irrumpebant bolosque ex ipsis faucibus hominum eripiebant. propterea et senes torquebant et mulieres laniabant et infantes terrae allidebant; meatus pudendorum pisis obturabant, anosque miserorum acutis virgis penetrabant, uti eos cogent pugillum unum farinae absconditum indicare. manducabantur herbae evulsae; et matres suos infantes inter ipsarum manus fame tabescentes negligebant, fameque ante oculos suos morientium nullam ducebant rationem. porro autem cadavera, quibus omnes erant domus oppletae, foetore edito gravem exciterunt pestem, qua plures quam bello perierunt. quid enim non fuit absumptum? tunc etiam mulier quaedam nobilis atque dives, nomine Maria, quae ex agro in urbem confugerat, cum omnibus suis facultatibus esset a militibus spoliata, infantem quem adhuc lacte suo nutriebat mactavit, assatque dimidium voravit, reliquo ad aliam coenam servato.

ἤμισον δὲ καταλείψασα ἐτήρει. οἱ δὲ τῆς κνίσσης ἀλοθόμενοι καὶ εἰσπηθῆσαντες ἀνελεῖν ἠπειλοῦν, εἰ μὴ ἐπιδειξείη τὸ μέρος. ἡ δὲ τοῦ παιδαρίου τὰ λείψανα προαγαγοῦσα "τοῦτο" ἔφη "τὸ ἐμὸν ποτε γνήσιον τέκνον, νῦν δὲ πανάθλιον, φάγετε καὶ ὑμεῖς, ὅτι κἀγὼ βέβρωκα, καὶ μὴ γένησθε ἐμοῦ τῆς αὐτῆς γεννησαμένης συμ-5 παθέστεροι· εἰ δὲ ἀποστρέφεσθε, τὸ λοιπὸν ἐμοὶ καταλείψατε."

D οἱ δὲ οὕτως ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες, τὰς αὐτῶν ὄψεις τύφαντες, τρέμοντες ἐξῆλθον. οὕτω τὸ καλῶς ἐκ κοιλίας ἐξέλθον βρέφος εἰς τὴν αὐτὴν πάλιν κακῶς ἐπέστρεψε γαστέρα. καὶ τοῦτο δὲ τῆς θεηλάτου δογῆς σημεῖον ἰστόρηται. καὶ γὰρ πόλεμον ἐπὶ τῇ¹⁰ περιοχῇ σφοδρῶς συρρηγνυμένου ἐξάπινα θύελλα σφόδρα μεταξὺ τῶν δύο μερῶν παρεμπεσοῦσα τὰ παρὰ τῶν Ῥωμαίων μὲν ἀφιέμενα βέλη εὐστόχως ἴθυνεν ἐπ' αὐτούς, τὰ παρὰ Ἰουδαίων δὲ πρὸς αὐτοὺς πεμπόμενα πλάγια παρέσυρεν. ὅθεν τὰς ὄψεις αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῆς θυέλλης ἀμαυρουμένας θεασάμενοι λα-15 θραίως τε ἐπανέβαινον καὶ ἐκτόνως κατέκτεινον αὐτούς.

P 216 Ἐπὶ δυοῖ δὲ ἔτεσιν ὁ Τίτος τὴν Ἱερουσαλήμ παραλαβὼν πᾶσαν αὐτὴν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν κατηθάλωσεν ἐν πυρὶ. τότε ἀληθῶς ἐξωλοθρεύθη χρίσμα καὶ κρῖμα, καὶ ἐν συντελείᾳ ἡ ἐρημωσις αὐτῆς ἐδόθη, τουτέστι συντετελεσμένην ἀπώλειαν καὶ πλη-20 ριστάτην ἐρήμωσιν τῆς ἀπειθείας αὐτῶν ἐτρύγησαν καρπὸν. καὶ τί μοι τὰ πολλὰ λέγειν; Ἰώσηπος ὁ ἐκεῖνος, φιλαλήθης ὢν, ἱστορεῖ περὶ τούτου τῷ τε πολέμῳ καὶ τῇ ἀλώσει ἐκεῖσε συνῶν. τούτῳ τις ἐντυχῶν εἴσεται συμφέστερον. ὅς τὸν μὲν λαὸν εἰς τριακοσίας μν-

sed milites nidore percepto domum irruerunt, mortemque mulieri minati sunt nisi cibum ostendisset. tum illa reliquiis pueruli prolatis "haec" inquit "olim mea fuit genuina proles, nunc miserrimus cibus. edite et vos: nam ipsa quoque edi, neque este me genitrice humaniores. sin aversamini, mihi reliquum dimittite." his illi visis atque auditis plangentes suam quisque faciem et tremebundi exierunt. sic infans, ex quo recte eductus fuerat ventre, in eundem per nefas rediit. aliud porro irae dei Iudaeis infestae signum commemoratur. cum enim ad muros summa vi manus consererentur, subito venti turbo inter adversas acies incidit, qui a Romanis missa tela recta in Iudaeos dirigeret, Iudaeorum autem tela obliqua averteret: itaque Romani hostium oculos videntes turbine perstringi, clam iis in murum evaserunt magnamque stragem ediderunt.

Titus Hierosolymam biennali obsidione in potestatem redactam una cum templo totam in favillam flammis redegit. tunc utique unctio et iudicium abolita sunt, vastitasque urbis impleta, nimirum excidium; quem Iudaei suae contumaciae fructum ceperunt. quid autem atinet me hic prolixum esse? Iosephus Iudaeus, veritatis observantissimus, qui et bello et excidio urbis interfuit, historiam eius rei descripsit. ea lecta rem planius intelliges. is ter millies mille numeratos fuisse narrat

ριάδας ἠριθμησθαι φησι σὸν νῆπιος καὶ γυναιξίν, ἄνδρας δὲ ἑκατὸν δέκα μυριάδας ἐν τῷ λιμῷ καὶ τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐν τῷ συγκλεισμῷ ᾧ ἑαυτοὺς ἔκουσίως ἐν ὑπογαίαις B τόποις συνέκλεισαν καὶ κατέκτειναν, διεφθυρέναι συνεγράψατο. 5 καὶ τοὺς μὲν ἐν ἀκριῇ τῆς ἡλικίας καὶ σώματος κάλλει διαφθρόντας τῷ θριάμβῳ Ῥώμης ἀγθῆναι εἰς θηριομαχίαν, τοῦ ἄλλου δὲ πλήθους τοὺς μὲν ὑπὲρ τὰ ἰς ἔτη τοὺς μὲν δεσμίους εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα παραπέμπεσθαι, τοὺς πλείστους δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑπερορῆσθαι γθαρησομένους ἐν θεάτροις καὶ σιδήροις καὶ θη- 10 ρίοις· τοὺς ἐντὸς δὲ τῶν ἰς ἔτων αἰχμαλώτους ἀπάγεσθαι πρᾶθησομένους διετάξατο· τούτων δὲ μόνων τὸν ἀριθμὸν εἰς θ' μυριάδας ἀνδρῶν συνθεωρεῖσθαι.

Τότε δὴ καὶ λιμὸν κατὰ τὴν Ῥώμην φασὶ γενέσθαι τοιοῦτον C ὡς ὑπὲρ μυρίους ἐφ' ἡμέραις πλείοσι καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκειν. 15 τότε καὶ κολοσσὸν φασὶ τοὺς Ῥοδίους ἀναστῆσαι στήλην ἐκ χαλκοῦ τῷ Δίῳ, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ποδῶν.

Μετὰ τὴν τῆς Ἱερουσαλήμ ἄλωσιν Συμεὼν ὁ τοῦ Κλεόπια τὸν θρόνον Ἱεροσολύμων διαδέχεται.

Οὗτος ὁ Νέρων ματίας ἀλόγον πλησθεὶς ἀνείλε μὲν τὴν αὐ- 20 τοῦ μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν γυναικᾶ καὶ τοὺς ἐκ γένους αὐτῷ προσήκοντας πάντας καὶ τῶν ἐπισημοτάτων Ῥωμαίων πλείστους. τῷ καὶ διὰ τὸν αἰσχρὸν καὶ ἀσελγῆ βίον αὐτοῦ τῇ τραπέζῃ κεραυνὸς ἐπιπίπτει, καὶ εὐθὺς ἐπιτίθεται αὐτῷ τινὲς τῶν

20 ἐγγόνους P

cum uxoribus et liberis. periisse autem fame, bello intestino, et in cuniculis in quos sese ultro incluserant atque interfecerant, 1100000 viros. reliquos qui aetate integra ac pulchritudine corporis praestarent, Romam in triumpho ductos, ut ibi cum belluis decertarent. de reliqua turba qui annum 17 excessissent, eos partim in Aegyptum ad opus faciendum missos, plerosque in provincias divisos, ut in theatris ibi aut a feris necarentur. qui autem intra 17 annum aetatis erant, eos in servitatem abduci ac divendi iussisse Titum; et virorum fuisse numerum, qui mancipia abducerentur, 90 milia.

Tunc etiam Romae aiunt tantam exstitisse pestem, ut per multos dies quotidie supra 10000 hominum elata sint. tunc et Rhodios ferunt Colossum statuuisse, aeream statuam Iovi, 127 pedes altam.

Post captam Hierosolyman Symeon Cleopae filius episcopus eius urbis factus est.

Nero plenus rabidi furoris matrem sororem uxoremque suas necavit, et omnes suos cognatos, plurimosque nobilium Romanorum. propter turpem ac libidinosam eius vitam mensa ipsius eat de caelo tacta. statim quidam primarii viri insidias ei struxerunt. itaque suos ipse

D ἐν τῷ ἀναιρήσοντες. ὁ δὲ παρεκάλει τοὺς συνόντας αὐτῷ ἀνελεῖν αὐτόν. ὡς δὲ οὐδεὶς ἠθέλησε τοῦτο πράξαι, “ἐγὼ μόνος” ἔφη “οὔτε φίλον ἔχω τὸν σώζοντα οὔτε ἐχθρὸν τὸν ἀναιροῦντά με. ἀποθανεῖν θέλει ἡ ψυχὴ, καὶ ἡ χεὶρ οὐκ ὑπηρετεῖ.” καὶ τελευταῖον ἐπειπὼν “ὦ Ζεῦ, οἷος τεχνίτης κιθαρωδὸς ἀπόλλυται” 5 ἑαυτὸν ἀνείλεν. ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ τινὲς πιλία ὡς ἐλευθερούμενοι ἐφόρεσαν. περὶ οὗ καὶ Βάλβιος, περὶ τῆς κατ’ αὐτοῦ ἐπιθέσεως, ὡς οἰκτιρῶν αὐτοῦ ὡν ἐρωτηθεὶς παρὰ Νέρωνος, ὡς καὶ αὐτὸς εἶ κατ’ ἐμοῦ; ἔφη “ἐφίλησά σε παντὸς μᾶλλον καὶ ἐμί-
P 216 σσησα. ἐφίλησα ἐλπίσας ἀγαθὸν ἀποκρίτορα ἔσεσθαι σε, μισῶ 10 δὲ ὅτι ταῦτα ποιεῖς· οὔτε γὰρ ἀρματηλάτῃ οὔτε κνηγῷ οὔτε κιθαρωδῷ δουλεύειν δύναμαι.”

Ἐπὶ Νέρωνος ἐν Γῶμῃ ὑπατος Λεύκιος Κοῦνίτος Κικιννάτος ἄριστος ἐδείχθη. τοῦτον ἡ βουλὴ ἐπέμψε τοὺς παραλησημένους ἐπὶ τὴν ἀρχήν. ἔτυχε δὲ τῆνικαῦτα ἄρουραν ἐργαζόμενος εἰς 15 σποράν, καὶ ἀκολουθῶν τοῖς βοσίν ἀχίτων, περιζωμάτιον ἔχων καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πῖλον. προδραμόντος δὲ τινος καὶ κελεύσαντος ἐπὶ τὸ κοσμιώτερον ἑαυτὸν ποιῆσαι, παρελθὼν εἰς τὴν καλύβην καὶ ἀμφιασάμενος προῆλθεν. οἱ δὲ ἠσπιάσαντό τε αὐτὸν ὡς ὑπατον καὶ τὴν περιπόρφυρον ἐσθῆτα περιέθισαν. ὁ δὲ μικρὸν 20 ἐπισχῶν καὶ δακρύσας “ἄσπορον ἄρα μοι” ἔφη “τὸ χωρίον ἔστιαι
B τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν, καὶ κινδυνεύσομεν οὐκ ἔξειν πόθεν διατραφῆναι;”

“Ὅτι ἡ ἐπιωνυμία τοῦ ἐνιαυσιαίου κύκλου, ἡ μὲν ῥωμαϊζουσα

hortatus est ut ipsi manus afferrent. quod cum omnes recusarent, “ego” inquit “solus neque amicum qui me servet habeo, neque inimicum qui me occidat: mori cupit animus, et manus ei non inservit.” tandem fatus “o Iuppiter, quantus artifex et citharoedus perit,” se ipsum iugulavit. eo sublato quidam pileos, ut libertatem adepti, gestaverunt. de eo Flavius, unus eorum qui ei insidias fecerunt, sic pronuntiavit. interrogatus a Nerone, cui erat admodum familiaris, cur se quoque ipsi adversum praeberet, “maiore” ait “te quam ullum alium et amore et odio sum persecutus, amore, quod sperabam te bonum fore imperatorem, nunc autem odi te ob tua facta: non enim possum aurigae, venatori aut fidicini servire.

Nerone imperante Romae consul fuit L. Quinctius Cincinnatus, vir optimus habitus. is, cum senatus mitteret qui eum ad occipiendum magistratam vocarent, inventus est sine tunica arans bovesque sequens, subligaculo cinctus ac pileum gestans. cum accurrisset quidam iaberetque eum se ornare, in casam ingressus vestem sumpsit, progressusque salutatus est consul, et purpura praetexta veste amictus. Quinctius paululum moratus flevit, dicens “ergone hoc anno ager mihi non conseretur, et periculum erit de penuria?”

Nomen anni circuli indictio est apud Latinos, quia principium

φωνή τὸ μήνυμα σημαίνει· μηνύει γὰρ ἡ ἀρχὴ τὴν περίοδον, καὶ τοῦτο ἐστὶν ἡ ἰνδικτιῶν. ἡ δὲ Ἑλλὰς φερωνύμως ἔθηκε τὴν ἐπι-
 νέμησιν. οὐ γὰρ εἰς ἀπαράβατον καὶ ὠρισμένον βῆρος τὸ πα-
 λαίων οἱ φόροι τοῖς ὑπηκόοις ἐτάττοντο, ἀλλ' ἡ τῶν καρπῶν γέ-
 5νεσις τὴν σύνταξιν αὐτοῖς ἐφιλανθρωπέυσατο· σπανίζουσαν γὰρ
 ἠλάφρυνεν, εὐθνηοῦσαν δὲ οὐκ ἐβάρυνε, καὶ διένειμεν ἀλύπως
 τοῖς φορολογουμένοις τὸ ἀνάλογον, καὶ τότε ὅτε χρεῖα ἐκάλει.
 μηδεὶν δὲ ὄντος τοῦ φορολογουμένου οὐδ' ὄλως ὁ φόρος ἐπράτ- C
 τετο, ἀλλ' ἐγένετο κέρδος ὁ πόνος ὄλος τοῖς γεωργήσασιν.

10 Γάββατος ἐβασίλευσε μῆνας 9' ἡμέραις 17', ἦν δὲ τῶν εὐπα-
 τριδῶν, ὃς εἶχε παραδυναστεύοντα τὸν Ὀθωνα. ὃς καὶ ἰδὼν τὸν
 Γάββαν Λούκιον εἰς νόθεσιαν παραλαβόντα, φθονήσας καὶ τὸ
 στράτευμα κατ' αὐτοῦ κινήσας ἀπέκτεινεν αὐτόν. ἀπαιτούμενος
 δὲ ὁ Ὀθων χρήματα παρὰ τῶν στρατιωτῶν, ἃ ὑπέσχετο αὐτοῖς,
 15 ἔφη "οὐ δεῖ αὐτοκράτορα ἀναγκάζεσθαι."

Ὀθων ἐβασίλευσε μῆνας τρεῖς ἡμέρας 9', ἦν δὲ γένους ἀσή-
 μου. θύων δὲ ποτε ἐν τῷ ἱερῷ τὰ τῆς Ἀφροδίτης ἕσματα τοῖς
 ἱεροῖς παρέμιξε, καὶ διὰ τοῦτο Οὐτίλειον αὐτῷ ἐπαναστάτος D
 Ξεφιδῶ ἐαυτὸν διεχειρίσατο εἰπὼν "τί γὰρ με ἔδει μακροῖς αὐλοῖς
 20 ᾄδειν καὶ αὐλεῖν;"

Οὐτίλειος ἢ Βιτέλιος ἔτος ἕν, γένους ἐπιφανοῦς ὢν. οὗτος
 ἀστρολόγους καὶ ἀστρονόμους καὶ γόητας ἐντὸς ῥήτης ἡμέρας πάν-
 τας ἐκχωρήσας τῆς Ἰταλίας προσέταξεν. οὐ καὶ πρόγραμμα

circuito indicat. Graecia ab eventu nomen imposuit, ut epinemesin
 appellaret. antiquitas enim tributum subditis non ita impositum erat
 ut eius fixa esset et immutabilis ratio, sed iuxta frugum proventum hu-
 maniter iis imponebatur, ita ut eo tenuiore minus penderent, neque
 uberiore eo census augetur. itaque exactoribus pro portione tribue-
 bant, idque tunc, quando necessitas postulabat. cum autem nemo exi-
 geret, prorsus census non pendebant, sed omnis laboris fructus agri-
 colis relinquebatur.

Galba imperavit menses 9 dies 13. fuit patricius, habuitque im-
 perii aemulum Othonem, qui cum Lucium a Galba videret adoptari,
 invidia ductus exercitum adversus hunc concitavit, eumque interfecit.
 Otho autem a militibus pecuniam, quam promiserat, postulatus, respon-
 dit imperatorem non debere cogi.

Imperavit Otho menses 3 dies 8. natus fuit obscuro genere. ali-
 quando rem sacram in templo faciens carmina Venerea sacris permi-
 scuit. ideoque adversus ipsum a Vitellio mota seditione gladio suo se
 interfecit, dicens "quorsum enim attinebat me quoque longis cantare
 tibiis?"

Vitellius unum annum imperavit, illustri familia ortus. is astro-
 logos astronomos praestigiatoresque omnes intra certum diem Italia ex-

ἔρριψαν, προωγγέλλοντες ἐντὸς ἡμέρας ἑτήης ἀπαλλαγῆσεσθαι αὐτὸν τοῦ βίου. ὃ δὴ καὶ γέγονεν· ἐσφάγη γὰρ ὑπὸ στρατιωτῶν.

Ὀδῆσπασιανὸς υἱὸς Νέρωνος ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα ἡμέρας ἧ'. αὐτοκράτωρ δὲ γέγονεν ἐν Παλαιστίνῃ, ἔτι τὰς πόλεις 5
P 217 τῶν Ἰουδαίων πολιορκῶν. ὅστις καὶ Ἰώσηπον τὸν συγγραφεῖα ὑποχείριον ἐποίησατο. ἀνήχθη δὲ ἐν Ῥώμῃ ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεύς, καταλιπὼν Τίτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὴν Παλαιστίνην πολιορκεῖν. τῷ πρώτῳ ἔτει Ὀδῆσπασιανοῦ ὁ ναὸς τοῦ Καπιτωλίου ἐνεπρήσθη, καὶ τῷ ἑ' ἔτει οἰκοδομεῖσθαι παρ' αὐτοῦ 10 ἤρξατο.

Μετ' Ὀδῆσπασιανὸν Τίτος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη τρία. οὗτος πολιορκεῖ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐμπιπρᾷ, καθὼς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. οὗτος ἀπειλαῖς καὶ οὐ τιμωραῖς τοὺς ὑπευθύνους ἐφόβει. βασιλεύοντος γὰρ αὐτοῦ οὐδὲ παρῆλθεν ἡμέρα ἐν ᾗ δῶρόν τι τῶν ὑπηκόων τινὶ ἢ εὐεργεσίαν οὐ 15 B παρέσχεν. ἔλεγε γὰρ βασιλέως εἶναι γνώμην τὸ εὐεργετεῖν καὶ ἐν ταῖς αἰτήσεσιν εὐεπήκοον εἶναι. πάντας δὲ τοὺς ἐντυγχάνοντας αὐτῷ αἰτουμένους τι συνετίθετο ὃ τι καὶ βούλοιντο. καὶ τινος τῶν συνήθων ἐρωτήσαντος "ὅτου χάριν τοῦτο ποιεῖς, πολλάκις μὴ 20 ἐκκληρῶν τὰς ὑποσχέσεις;" "οὐδένα" εἶπεν ὁ Τίτος "ἀπὸ βασιλείως δεῖ σκυθρωπὸν ἀποπέμπεσθαι." οὗτος ὁ Τίτος ὥρα θέρους πανήμερον ὁδοιπορήσας καὶ αἰμορραγήσας διὰ τῶν μυκτῆρων, ὑπὸ ἡλίου τε φλεχθεὶς καὶ πάνυ λειποθυμήσας, ἔτι ἐμπνέοντος

cedere iussit. atque ii libellum sparserunt, quo illi finem vitae ad certum tempus praedicebant. quam praedictionem exitus comprobavit, Vitellio a militibus occiso.

Vespasianus Neronis filius annos decem, dies octo imperavit. imperium ei delatum est in Palaestina, adhuc Iudaeorum urbes oppugnanti. is Iosephum historicum cepit. Romam proficiscens, cum esset ab exercitu imperator declaratus, Titum ad bellum in Palaestina gerendum reliquit. primo Vespasiani anno templum Capitolinum conflagravit, et quinto anno id reficere ipse coepit.

Vespasiano successit filius Titus, imperavitque annos tres. is expugnavit Hierosolyma, urbemque et templum incendit. is minis, non suppliciiis soutes terrebat. nulla dies eo imperante abiit qua non aliquem subditorum dono aut beneficio aliquo afficeret: dicere enim solebat regium esse benefacere et precibus facile annuere. omnium qui ipsum compellarent petitionibus annuebat. et cum quidam familiarium percontaretur cur id faceret, cum tamen saepe promissa non impleret, respondit "quia ab imperatore nemo debet moestus discedere." hic Titus cum aestate totum diem iter fecisset, eique sanguis per nares erupisset, atque a sole ustus in animi deliquium incidisset, adhuc spi-

αὐτοῦ ἐνέβαλεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δομετιανὸς εἰς λάρνακα ξυλίνην χίβνος γέμουσαν ὡς δῆθεν θεραπεύσων, καὶ ἀπέκτεινεν. ὁ γοῦν θανατάσιος Τίτος φιλοσοφώτατος καὶ εὐγλωττότατος καὶ πολεμικώτατος καὶ μέτριος ἄγαν ὑπάρχων, καὶ ἀγαθοεργία πολλῇ καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ φρονήσει κοσμούμενος, ἐκδηλοτέραν ἄπυσι πεποίηκε τὴν ἑαυτοῦ συμπάθειαν ἐν τῇ ἀλώσει τῆς Ἱερουσαλήμ. σφύδρα γὰρ ἐπένθησε τοὺς θεηλάτους Ἰουδαίους τότε, καὶ μᾶλλον τὸν θεῖον ναὸν πυρπολούμενον ὄρων ἐδάκρυσε, καὶ τὸν θεὸν ἐδυσώπησε τυχεῖν ἔλλους καὶ συγγνώμης, δι' οὗ οὐ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ταῦτα γέγονασιν ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνων θεοστουγῆ δυστροπίαν. ὄθεν δὴ μετὰ τὴν ἀλωσιν πρὸς τοὺς ἀνακηρύττοντας αὐτὸν νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον διωθεῖτο τὰς ἀναρρήσεις, ὡς οὐκ αὐτὸς εἰργάσθαι ταῦτα φήσας, ἀλλὰ θεηλάτῳ καὶ θεία ὄργῃ καθυπουργῆσαι καὶ τὰς χεῖρας ἐπιδεδωκέναι. κἀντεῦθεν ὅθεν τοίνυν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ ταπεινοφροσύνην παγγέραστος καὶ πανεπέραστος γενόμενος οὕτως ἐτελεύτησε. τοσοῦτος δὲ θρῆνος ἐπὶ τῇ τελευτῇ αὐτοῦ κατέσχε τὴν Ῥώμην ὡς ἐν χρόνῳ πολλῷ τοῦτον ἀπομνημονεύοντες καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ἀναλογιζόμενοι δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους κλαίειν, ὥσπερ οἰκίῳ πᾶσι 20 κατεχόμενος ἕκαστος.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει τούτου μέγας ἐμπρησμός ἐν Ῥώμῃ ἐγένετο. καὶ τῆς συγκλήτου ψηφισαμένης Τίτος θεὸς ἀνηγορεύθη. οὗτος δὲ Τίτος ἐν δυσὶν ἔτεσιν παραλαβὼν τὴν Ἱερουσαλήμ πᾶσαν ἐνέ-

16 πανεπίγραστος P

rantem frater Domitianus in cistam ligneam nive plenam coniecit tanquam remedium adhibiturus, atque ita interfecit. ille igitur dignus admiratione Titus philosophia apprime formatus, eloquentissimus, bellicosissimus atque moderatissimus, beneficentiaque temperantia iustitia et prudentia insigni ornatus, in excidio maxime Hierosolorum suam miserandi promptitudinem demonstravit. vehementer enim tunc a deo exagitatus deploravit Iudaeos; magisque etiam illacrimavit, cum aedem dei videret incendi; precatusque est a deo veniam, quod non sua haec voluntate, sed ob impiam Iudaeorum perversitatem evenirent. cumque urbe excisa eum sui victorem atque triumphalem praedicarent, respuit eas appellationes, dicens non se ista gessisse, sed divinae irae manus accommodasse ac administrum fuisse. inde cum virtute sua et animi demissione in honore et amore omnium esset, eo quo diximus modo interijt. tantus autem eius morte Romae luctus obortus fuit, ut multo tempore virtutes eius commemorantes atque reputantes publice et privatim per domos tanquam suo quisque infortunio accepto plorarent.

Anno eius secundo magnum fuit Romae incendium. ac S. C. Titus deus appellatus est. is Titus biennali obsidione Hierosolyma cepit eamque totam cremavit atque delevit, templumque incendit, sicuti dominus

P 218 πρῆσε καὶ ἠφάνισε, καθὼς εἴρηται, καὶ τὸν ναὸν ἐπέκρησε κατὰ τὴν τοῦ κυρίου προαγόρευσιν. εἰπόντων γὰρ τῶν μαθητῶν περὶ τοῦ ἱεροῦ ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, ἔφη “ταῦτα πάντα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται. ὅταν δὲ ἴδῃτε κυ-5 κλουμένην τὴν Ἱερουσαλήμ ὑπὸ στρατοπέδων, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη καὶ ὄργῃ τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ πεισοῦνται ἐν στόματι ῥομ- B φαίας, καὶ ἀλγμυλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη. καὶ Ἱερου-10 σαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. καὶ ἔσται θλίψις τοιαύτη οἷα οὐ γέγονε πώποτε, οὐδ’ οἷ μὴ ἔσται.” ταῦτα δὲ πάντα πεπόνθασιν οἱ ἐχθροὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν Ἰουδαῖοι, κυριευθέντες ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἀπωσάμενοι Χριστὸν τὸν βασιλεῖα τοῦ παντός καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων βασι-15 λείαν ὄυσσεβῶς ἐπισπασίμενοι, κράζοντες “οὐκ ἔχομεν βασιλεῖα εἰ μὴ Καίσαρα” καὶ “τὸ αἷμα Χριστοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.” διὸ καὶ μέχρι τῆς συντελείας τὴν εἰς τὰ ἔθνη πάντα διωσπορὰν καὶ τάλαιπωρῆαν ἔξουσιν αὐτῶν τὰ τέκνα, καθύ- C περ τινὲς ὀραπέται μαστιγῆται, μηδὲν τῶν νομίμων ἐπιτελεῖν δυνά-20 μικοι. ὑποφόρους γὰρ ἔχοντες αὐτοὺς Ῥωμαῖοι οὐκ ἔωσι τοῖς ἰδίοις κεχρησθαι δικαιοῦμασιν, ἐπειδήπερ ἐκουσίως ἐπεσπάσαντο τὴν δουλείαν, εἰπόντες “οὐκ ἔχομεν βασιλεῖα εἰ μὴ Καίσαρα” καὶ “ἐὰν μὴ ἀποκτείνωμεν τὸν Χριστόν, πάντες εἰς αὐτὸν πιστεύουσιν,

praedixerat. cum enim ei discipuli dicerent templum pulchris lapidibus et donariis esse exornatum, dixit (Matth. 24 et Luc. 21) “tempus erit eum de hoc quod videtis templo, non supererit lapis altari lapidi impositus. cum autem cingi exercitibus Hierosolyma videbitis, tum cogitote appetiisse eius excidium. vae autem praegnantibus et lactantibus isto tempore. magnam enim ira dei necessitudinem huic populo immittet; et cadent acie ferri, ac captivi abducentur ad omnes gentes, conculcabiturque Hierosolyma a barbaris, donec tempus gentium impleatur. tantaque erit calamitas quanta neque prius exstitit neque postea existet.” haec omnia perpassi sunt hostes suae ipsorum vitae Iudaei, a Romanis in servitutem acti, quod regem universi Christum respuerant, Romanoque imperio impie sese subiecerant clamando (Matth. 27) “regem praeter Caesarem nullum habemus,” item “sanguis Christi nobis nostrisque imputetur liberis.” itaque etiam ad extremum usque posteritas eorum per nationes dispergetur et affligetur, instar fugitivorum et notis compunctorum servorum, nihilque secundum legem agere iis permittetur. Romani enim cum eos habeant stipendiarios, non sinunt propriis uti legibus, ideo quia ultro iis se in servitutem addixerant, cum vociferarentur se non alium habere regem quam Caesarem. item (Ioan. 11) “nisi Christum occidamus, omnes ei fidem adhibebunt, venientque Re-

καὶ ἑλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.” οἱ γὰρ καὶ ἄγοντες προεφήτευσαν. καὶ γὰρ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τὰ ἔθνη, καὶ αὐτοὶ τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀφῆραν καὶ τὴν λατρείαν, κεκωλυμένοι δὲ εἰσι καὶ ἀνυρεῖν οὐς ἐθέλουσι καὶ θύειν ὅτε βούλονται. διὸ καὶ ἐπικατάρτοι εἰσι, μὴ δυνάμενοι ποιεῖν τὰ διατεταγμένα· “ἐπικατάρτος” γὰρ φησι D “πῶς ὅς οὐκ ἐμμένει πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.” ἀδύνατον δὲ ἔστιν ἐν διασπορᾷ μεταξὺ ἔθνος ὄντας πάντως ἐπιτελεῖν αὐτοὺς τὰ τοῦ νόμου καὶ 10 τὴν λατρείαν ἐν ἐνὶ τύπῳ περιγεγραμμένην, ὡς ἐν λόγῳ κυρίου Μωϋσῆς διετάξατο.

Τί οὖν πρὸς ταῦτα φησὶ, ὦ Ἰουδαῖοι; καὶ τί τὸ αἴτιον τῶν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ὑμᾶς κατελιγρότων κακῶν; ἄρα γε συνήκατε ὅτι οὐκ εἰς ὁμόδουλον ἀλλ’ εἰς θεὸν προσκεκρουκότες 15 εἰκότως ταῦτα πεπόνθατε καὶ ἀσύγγνωστα πάσχετε; Ἡσαΐας γὰρ P 219 περὶ ὑμῶν ἐκ προσώπου θεοῦ φησὶν “υἱὸς ἐγέννησα καὶ ἔψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν. καὶ τί ποιήσω τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτῷ; διότι ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ σταφυλὴν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας. καὶ ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ κρίσιν, ἐποίησε δὲ ἀνομίαν, 20 καὶ οὐ δικαιοσύνην ἀλλὰ κραυγὴν.” ποίας δὲ ἀκάνθας λέγει καὶ ποίαν ἀνομίαν καὶ κραυγὴν; ἡ δηλονότι, αἵσπερ ἐστεφανώσατε αὐτὸν ἀνόμως ἐπὶ τοῦ πάθους, κράζοντες “ἄρον, ἄρον, σταύρω-

mani et urbem gentemque nostram subigent.” et quidem non sponte sua, tamen vaticinati sunt: nam et nationes Christum fide sunt amplexi, et ipsis Romani imperium cultumque sacrorum eripuerunt, et neque interficere iis licet quos volunt, neque sacrificare quoties cupiunt. quo fit ut execrationi sint obnoxii, cum obire ea quae legibus iubentur non possint. ita enim lex ait (Deut. 27) “exsecratus esto quicumque non omnia quae in libro legis scripta sunt, observat atque praestat.” iam fieri nullo modo potest ut qui hinc inde per populos dispersi sint, si omnem dei cultum lege Mosaica praescriptum eumque uni loco affixum obeant.

At vos, Iudaei, quid ad haec dicitis? quae causa est tot tantorumque malorum quae vobis evenerunt? intelligitisne eam esse, quod non in conservum sed in ipsum deum offendistis, ideoque tam graves sine venia poenas pendistis? nam Esaias quidem de vobis sub persona dei sic loquitur (cap. 1) “filios genui et extuli, ipsi autem me spreverunt.” item (cap. 5) “quidnam restat quod adhuc in veniam istam laboris impendam, quod nondum impenderim? expectavi dum uvas produceret: ecce autem spinas protulit. expectavi dum iuste agerent, sed iniustitiam illi et vociferationem ediderunt.” quas vero spinas et quam iniustitiam ac quem clamorem notat? nimirum spinas ex quibus contextam ei coronam inter iniusta supplicia imposuistis, vociferantes “tolle, tolle,

σον αὐτόν.” ὡς καὶ ἐπὶ Ἰερεμίου “ἐγένετο ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυμῷ. ἔδωκεν ἐπ’ ἐμὲ τὴν φωνὴν αὐτῆς, καὶ **B** διὰ τοῦτο ἐμίσησα αὐτήν.” καὶ Σολομῶν λέγει “ἐξέλθετε, θυγατέρες Σιών, καὶ ἴδετε ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἔστεφάνωσεν αὐτόν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ.” μητέρα μὲν αὐτοῦ **5** κατὰ σάρκα λέγει τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν. “σάρξ μου” γὰρ φησιν “ἐξ αὐτῶν.” ἡμέρα δὲ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καθ’ ἣν τὴν ἐξ ἔθνων ἐνυμφεύσατο ἐκκλησίαν. ἡ δὲ ματαιόφρων ἐκείνη συναγωγὴ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ θείσα ἐμπαίζουσα αὐτῷ ἔλεγε “χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.” πρὸς οὓς **10** ἀποτεινόμενος Ἡσαΐας ἐπιπληκτικώτερον ἔφη “ἐν τίνι ἐνετροπήσατε; καὶ ἐπὶ τίνι ἐχαλάσατε τὴν γλῶτταν ὑμῶν, τέκνα ἀπωλείας καὶ σπέρμα ἄνομον;” ὅθεν αὐτὸς ὁ κύριος δι’ Ὡσηὲ τοῦ προφή-

C του σχετιλιστικῶς εἶπεν “οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ’ ἐμοῦ. δειλαιοὶ εἰσιν, ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμὲ καὶ πονηρὰ εἰς ἐμὲ ἐλογίσαντο. **15** καὶ διὰ τοῦτο κατεπόθη Ἰσραὴλ καὶ εἰς οὐθὲν ἐγένετο, καὶ ὅτι ὡσπερ σκεῦος ἄχρηστον ἐν τοῖς ἔθνεσιν.” καὶ διὰ Ἰερεμίου πάλιν φησὶ “παιδεύσει σε ἡ ἀποστασία σου, καὶ ἡ κακία σου ἐλλέξῃ σε, καὶ γνώσῃ ὅτι πικρόν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ.” ὁ δὲ γε θεὸς Δαβὶδ, ὡσπερ διαπυριόμενος καθ’ ὑμῶν, ἐπαυρᾶται πρὸς **20** τὸν πυρονηθέντα κύριον λέγων “σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν ῥῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σὺγκραμψον. ἔκχεον ἐπ’ αὐτοὺς τὴν ὀργὴν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου

in crucem eum age.” sic et Ieremias (cap. 12) “hereditas mihi mea facta est instar leonis in silva: adversus me ea vocem sustulit, ideoque eam odi.” Solomon quoque dicit (Cant. 3) “exite o filiae Sionis, ac videte coronam quam ei mater eius imposuit die nuptiali.” matrem eius vocat, secundum carnem, Iudaeorum synagogam: dicit enim “caro mea ex ipsis.” dies autem nuptiarum eius est, quo sibi gentium ecclesiam desponsavit. tum vero fatua illa synagoga coronam spineam eius capiti imposuit, illudensque ei dixit “salve o rex Iudaeorum.” quos etiam minacius obiurgat Esaias his verbis (cap. 57) “filii perditii ac semen iniustum, cuiam per libidinem illusistis, ac contra quem frena linguae vestrae laxavistis?” atque ipse etiam dominus apud Oseam eos deplorat ita iniquiens (cap. 7) “vae ipsis, quoniam a me resiliuerunt. miseri sunt, quia adversum me impie egerunt malaque in me consilia inierunt: itaque Israel absorptus est atque ad nihilum redactus, factusque inter gentes instar vasis perditii.” rursus per Ieremiam deus dicit (cap. 2) “castigabit te tua defectio, et malicia tua te convincet; cognoscesque acerbum tibi esse quod me deseruisti.” at beatus Davidus acerrimo dolore compunctus in vos ita execratur ob petulantem a vobis vexatum dominum (Psalm. 68) “obtenebrentur oculi eorum, ne videant; ac tergum eorum usquequaque curva. effunde in eos iram tuam, et

καταλάβη αὐτοῦς. πρόσθετες ἀνομίαν ἐπὶ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου. ἔξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου δ' ζώωντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν. διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάβαλε αὐτοὺς ὁ ὑπερασπιστὴς 5 μου κύριε. καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν ἐν ὁργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι. καὶ γινώσκονται ὅτι ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν περὶ αὐτῶν τῆς γῆς." ἐφ' οἷς δῆπουθεν διασπαρέντες ἐνδίκως ἐπιγινώσκονται πάντως ὅτι θεὸς ἔστιν ὁ Χριστὸς τοῦ πατρὸς αὐτῶν Ἰακώβ. οὕτω γὰρ μὴν καὶ ὁ θεόπτης 10 Μωϋσῆς στηλιτεύων ὑμᾶς ὡς βδελυροὺς καὶ ἄφρονας καὶ ἀγνώμονας ἔφη "τέκνα μοιμητᾶ, γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη, ταῦτα P 220 κυρίῳ ἀνταποδίδετε; οὗτος λαὸς μωρὸς καὶ σὺντι σοφός. οὐκ αὐτὸς οὗτός σου πατήρ ἐκτήσατό σε καὶ ἐποίησέ σε καὶ ἐπλασέ σε;" κἀντεῦθεν εἰκότως φησὶν ὁ θεὸς "εἶπον, διασπερῶ αὐτοὺς, παύσω 15 δὲ ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν." καὶ μέντοι καὶ ὁ κλεινὸς Ἰερεμίας μάλα σαφηνίζων τίς οὗτός ἐστιν ὁ ταῦτα πεπονθὼς ὑφ' ὑμῶν, λέγει "πνεῦμα πρὸ προσώπου ὑμῶν Χριστὸς κύριος συνελήφθη ἐν ταῖς διαφοραῖς ὑμῶν, οὗ εἶπομεν, ἐν τῇ σικᾶ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσι." τοιαῦτα γοῦν καὶ ὁ Σολομῶν αὖτις ἐκ 20 προσώπου ὑμῶν τῶν θεομάχων διαρρήδην προαγορεύει, φύσκων "ἐνεδρεῦσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἔστι καὶ ἐναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡμῶν καὶ ὀνειδίζει ἡμᾶς ἁμαρτίας νόμῳ καὶ 25 παγγέλλεται γνώσιν ἔχειν θεοῦ καὶ παῖδα κυρίου ἐαυτὸν ὀνομάζει.

excandescete animo eos adorire. adde eorum peccatis peccata, ne tuam iustitiam attingant. expungantur de libro viventium, et inter iustos eorum nomina non scribantur. dissipa eos vi tua, ac deice eos protector meus o deus. (Psalm. 58) deprehendantur in fastu suo, et in ira excidii, ne exstant. ita experientur deum Iacobo et finibus terrae imperare." nimirum hoc innuens, ipsos iusto dei iudicio dispersos, intellecturos Christum esse deum patris ipsorum Iacobi. eodem etiam modo vos traducit Moses, is qui deum vidit, ut impuros et stolidos et ingratos. "filii" inquit "reprehensione digni, pravum genus ac perversum, haecce domino rependitis? populus iste fatuus est neque sapit an non deus pater est tuus, qui te sibi paravit, qui te fecit, te formavit?" eapropter recte pronuntiat deus (Deut. 32) "dixi, disiciam eos, abolebo ex hominibus eorum memoriam." et quidem inclutus ille Ieremias admodum disertè exprimit quisnam sit ille qui ita a vobis tractatus est: "spiritus," inquit (Thren. 4), "faciem vestram praecedens, Christus, comprehensus est perversitate vestra, is de quo diximus, sub umbra eius nos inter gentes ambulatores." ac rursus Solomon in persona vestra, quomodo essetis deo adversaturi, praedicat (Sap. 2): "insidiemur" inquit "iusto. est enim nobis incommodus, atque factis nostris adversatur, nostraque ex lege peccata nobis exprobrat: notitiam dei sibi sumit, seque filium dei nominat. arguit nostras cogitationes,

ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν, καὶ βαρῦς ἔστιν ἡμῖν καὶ βλεπόμενος, ὅτι ἀνόμοιός ἐστι τοῖς ἄλλοις ὁ βίος αὐτοῦ καὶ ἐξηλλαγμέναί αἱ τρίβοι αὐτοῦ. ὡς κίβδηλον ἐλογισθήμεν αὐτῷ, καὶ ἀπέχεται τῶν ὁσῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν. μακαρίζει δὲ ἔσχατα δικαίων, καὶ ἀλαζονεύεται πατέρα Θεόν. ἴδωμεν εἰ οἱ 5 λόγοι αὐτοῦ εἰσὶν ἀληθεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει αὐτοῦ· εἰ γὰρ ἔστι δίκαιος καὶ υἱὸς Θεοῦ, ἀντιλήψεται αὐτοῦ καὶ ῥύσεται

C αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἀνθεστηκέντων. ὕβρει καὶ βυσάνῳ ἐτάσωμεν αὐτόν, ἵνα γινώσκῃ τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ. θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν αὐτόν, καὶ 10 ἴδωμεν εἴ ἔσται αὐτῷ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ." ὣν τὴν παράνομιάν τε καὶ δυσμένειαν εὖ μάλα κερτομῶν ἐπήγαγε "ταῦτα ἐλογίσσωτο καὶ ἐπλανήθησαν· ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια Θεοῦ." οὓς δὴ καὶ ὁ Θεοπέσιος Ἡσαΐας θραυῶν συναδόντως λέγει "οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι 15 ἐβουλεύσαντο βουλήν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν, εἰπόντες δῆσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσσχρηστος ἡμῖν ἐστί." δέδεικται τοίνυν ἐναργέστατα ἡ αἰτία τῆς ὑμῶν ἀπὸ Θεοῦ ἀλλοτριώσεως καὶ ἐγκαταλείψεως καὶ τῆς διηγεκοῦς καὶ ἀπεράντου ταλαιπωρίας, εἶπερ βούλε-

D σθε ἀκούοντες ἐπιγινῶναι. καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμα- 20 λωσίας ὑμῶν ὠρισμένον χρόνον εἶπον οἱ προφήται, καὶ μέντοι γε καὶ τὴν ἐπάνοδον καὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆς πόλεως προκατήγγειλαν. ἀκούσατε γὰρ Ἱερεμίου πρὸς ὑμᾶς λέγοντος "διὰ τὰς ἁμαρτίας

et vel adspectu nobis molestus est. dissimilis aliorum vitae est vita eius, moresque eius inusitati nobis. habet nos pro adulterinis, et a nostris moribus perinde atque ab immunditia abstinet. beatum praedicat finem iustorum, deumque patrem suum iactat. experiamur verane sint eius verba, exitumque eius exploremus. si enim iustus est et filius dei, tutelam eius suscipiet deus, eumque ex adversariorum manibus liberabit. iniuriis et cruciatibus eum probabimus, ut aequitatem eius cognoscamus patientiamque perspiciamus. morte ignominiosa eum damnabimus; videbimusque utrum, sicuti dicebat, inventurus sit patrocinium." his vestram dementia ac malignitatem praeclare insectans haec addit "ita illi ratiocinati sunt atque falsi. excaecavit enim eos malitia, ne arcana dei cognoscerent." quos quidem etiam divinus Esaias deplorans, istis convenientia dicit "vae animae ipsorum, quia contra se ipsos malum iniverunt consilium, aientes: vinciamus iustum: est enim nobis incommodus." proinde manifestissime demonstrata est causa vestrae a deo abalienationis et defectionis ac continentium et finem nullum habiturarum miseriarum, modo vos haec audientes intelligere velitis. nam Babylonici quidem exsilii vestri definiverunt tempus divini vates, reditumque et instaurationem urbis praedixerunt. audite enim Ieremiam ita vos alloquentem (cap. 25 et 29) "propter peccata vestra, quae commi-

αἷς ἡμαρτήκατε κατεναντίον τοῦ Θεοῦ, ἀχθήσεσθε εἰς Βαβυλῶνα
 αἰχμάλωτοι ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος. εἰσελ-
 θόντες οὖν εἰς Βαβυλῶνα ἔσεσθε ἐκεῖ ἔτη ο'. μετὰ δὲ τοῦτο ἐξάξω
 ὑμᾶς ἐκεῖθεν μετ' εἰρήνης, λέγει κύριος." καὶ πάλιν "καὶ δου-
 5 λεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔτη ο', καὶ ἐν τῷ πληρωθῆναι τὰ ο' ἔτη
 ἀποκαταστήσω τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, λέγει κύριος."
 καὶ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς πόλεως Ἡσαΐας ἔφη "οὕτω λέγει κύ- P 221
 ριος τῷ χριστῷ μου Κύρῳ, ὃ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς, ἐπακούσαι
 ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη. αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ
 10 τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει." περὶ ἧς οἰκοδομῆς
 καὶ Ἀγγαῖος φάσκει "τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου ἐλάλησε κύριος
 πρὸς με, λέγων εἶπον δὴ πρὸς Ζοροβάβελ καὶ πρὸς Ἰησοῦν τὸν
 ἱερεῖα καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, λέγων τίς ἐξ
 ὑμῶν ὄς οἶδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν;
 15 καὶ πῶς νῦν βλέπετε αὐτὸν ὡς οὐχ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ
 νῦν κατίσχυε, Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ καὶ πᾶς ὁ λαός, καὶ οἰκοδο-
 μήσατε τὸν οἶκον. καὶ εὐδοκήσω ἐν αὐτῷ, καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ B
 οἴκου τούτου ἡ ἰσχύτη ὑπὲρ τὴν πρώτην, λέγει κύριος." ὡσπερ
 τοίνυν Σολομῶν τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ γέγονε δομήτωρ,
 20 οὕτω Ζοροβάβελ τῆς δευτέρας καὶ ἰσχύτης. φησὶ γὰρ Ζαχαρίας
 "αἱ χεῖρες Ζοροβάβελ ἐθμελώσων τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ αἱ χεῖρες
 αὐτοῦ ἐπιτελέσουσιν αὐτόν." εἰ μὲν οὖν ἔμελλε πάλιν ἀναστήσε-
 σθαι, εἶπεν ἄν ὁ προφήτης, καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου
 ἡ ἰσχύτη ὑπὲρ τὰ ἔμπροσθεν. τῷ δὲ εἰπεῖν "ὑπὲρ τὴν πρώτην".

sistis contra deum, captivi Babylonem abducemini a Nabuchodonosore
 Babylonico rege. Babylone degetis annos 70. iis exactis, vos pacate
 inde educam, ait dominus." et alibi "servient barbaris annos 70, qui-
 bus completis Israelum in locum suum restituam, inquit dominus." et
 de instauratione urbis Esaias sic vaticinatur (cap. 45) "haec ait domi-
 nus Christo meo Cyro, cuius dextram apprehendi, ut ei gentes obe-
 dian. is aedificabit urbem meam, captivumque populum meum dimit-
 tet." de eadem sic Aggaeus (cap. 2) "anno secundo Darii dominus ita
 me est affatus. agedum ita ^Udicito Zorobabelo et Iesu pontifici reliquis-
 que omnibus de populo superstitibus: quis vestrum vidit aedem hanc
 in maiestate pristina sua? et quomodo eam nunc videtis, quasi non sit
 coram vobis? nunc itaque tu Zorobabele, tuque Iesu, et omnis populus,
 fortes estote et aedem exstruite: ego eam approbabo, eritque postremi
 huius templi maiestas amplior primo, inquit dominus." quemadmodum
 igitur prius templum Solomon, ita posterius, et post quod nullum aliud
 erit, templum Zorobabelus aedificavit. sic enim Zacharias (cap. 4)
 "manus" inquit "Zorobabeli templi huius fundamenta posuerunt; idque
 eadem perficient." quodsi denuo instaurari templum deberet, utique
 vates dixisset "erit maiestas huius domus postrema prioribus maior."

τὴν δευτέραν ἐσχάτην ὑπέφηγε καὶ τελευταίαν. ὡς γὰρ οὐκ ἔστι τῆς πρώτης προτέρα, οὕτως οὐδὲ τῆς ἐσχάτης ἐσχατωτέρα. ὥστε C οὖν εἰ μὲν εἶπεν "ἡ δευτέρα ὑπὲρ τὴν πρώτην," εἰκόσ ἦν καὶ τρίτην οἰκοδομὴν προσδοκᾶν· εἰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσχάτην ἐκάλεσε, τελευταίαν ἐκείνην οἰκοδομὴν προφανῶς τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ 5 ναοῦ παρεδήλωσε. καὶ μάτην ἀπατάσθε, ὡς Ἰουδαῖοι, τὴν παλιγγενεσίαν τούτων μετὰ τὴν Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου καθαιρέσειν ἀποκαταδοκοῦντες. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ ἱεροψάλτης Δαβὶδ πρὸ τούτων ἐκ προσώπου τῆς αἰχμαλώσεώς φησιν "ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθίσασμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς 10 τὴν Σιών, καὶ ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς ὕμνους." καὶ ἐπάγει ἐτέρωθεν ἐπὶ τῆς πόλεως λέγων "οἰκοδομῶν Ἱερουσαλὴμ ὁ κύριος τὰς διασπορὰς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπισυνάξει." καὶ πάλιν ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ φάσκει "ἐν τῷ ἐπιστρέψαι 15 κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀγαλλιῦσεται Ἰακώβ καὶ εὐφρανθήσεται Ἰσραὴλ." οὐκοῦν ὑμεῖς πολὺ πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μήτε τὴν ἐν αὐταῖς μυστικὴν καὶ θεόπνευστον πρόφρησιν. περὶ δὲ τῆς ἐσχάτης αἰχμαλωσίας ταύτης οὔτε χρόνον ὥρισεν ὁ θεὸς οὔτε ἀποκατάστασιν ἐδήλωσεν ὁ προφήτης, ἀλλὰ τὴν μὲν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν τῆς βασιλείας ὑμῶν κατάπαιυσιν καὶ 20 τὴν τῆς πόλεως ἐρήμωσιν πάντες οἱ προφῆται προανήγγειλαν, τὴν δὲ ἐπάνοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀνόρθωσιν οὐδαμῶς, πλὴν μόνον τὸν παντελῆ ταύτης ἀφανισμόν καὶ τὸν ὄλεθρον ὑμῶν καὶ τὴν

nunc secundum templum primo praeferens, ostendit illud esse extremum atque ultimum. sicut enim primo nullum prius, ita postremo nullum est posterius. ut ergo si secundum templum cum primo comparasset vates, tertiam templi structuram exspectare fuisset consentaneum, sic cum secunda aedes postrema dicitur, ultima ea urbis ac fani aedificatio perspicue praedicatur. falso itaque et frustra eorum, postquam a Vespasiano et Tito excisa sunt, instaurationem speratis. quin etiam divinus psaltes Davidus ante illos in persona captivi populi sic dicit (Psalm. 136) "ad fluvium Babylonis sedebamus, ac Sionis recordantes plorabamus. ibi ii qui nos captivos tenebant, a nobis hymnum exigebant." alio loco de urbe sic vaticinatur "dominus Hierosolyma aedificat, et dispersum Israeliticum populum recolliget." alibi in persona populi (Psalm. 13) "cum" inquit "dominus captivum populum in patriam reducet, exsultabit tunc Iacobus et laetabitur Israelus." in magno itaque vos errore versamini, scripturas ignorantes iisque contentas arcanas et divinitus inspiratas praedictiones. at vero ultimo huic exsilio neque tempus certum definit deus neque restitutionem ullus vates promisit. sed exilium quidem et regni abolitionem ac urbis excidium omnes vates, reditum et urbis instaurationem nequaquam: verum eius excidium vestraeque gentis exitium ac continuum supplicium et dissipationem per omnes po-

διαρεκῆ τιμωρίαν καὶ διωσπορὰν εἰς πάντα τὰ ἔθνη. φησὶ γὰρ P 222
 ὁ ἀρχάγγελος πρὸς τὸν Δανιήλ "ἔξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ
 χρίμα οὐκ ἔσται, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ
 ἔγγυμένῳ τῷ ἐπερχομένῳ, καὶ ἐκκοπήσονται ὡς ἐν κατακλυσμῷ,
 5 καὶ ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερόν βδέλυγμα ἐρη-
 μώσεως συντέλεια δοθήσεται." διὰ μὲν γὰρ τοῦ χρίσματος τὴν
 ἱερουσόνην ἐδήλωσε, διὰ δὲ τοῦ κρίματος τὴν βασιλικὴν καὶ πολι-
 τακὴν κατάστασιν καὶ τῶν ἄλλων ὑπάντων τὴν ἀναίρεσιν ὑπέφηγε,
 διὰ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς ἐκκοπῆς καὶ τῆς συντελείας τὴν
 10 ἄρθην ἔκπτωσιν καὶ πανωλεθρίαν ἐσήμανεν. ὅταν οὖν ἀκούεις,
 ὡς Ἰουδαῖε τυφλέ, συντέλειαν, τί λοιπὸν ἕτερον προσδοκᾷς; εἰ
 δὲ ἀναγινώσκων οὐκ ἐπιγινώσκεις, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἐπιγινώσκεις B
 ὄντως, περὶ τῆς ἀπροσδοκῆτου σου ἀνακλήσεως, καὶ διὰ τοῦτο
 πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀπομαχόμενος σὺ νοεῖς, ἄκουσον ἐν παρεκβάσει
 15 τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν, καὶ παῦσαι τοῦ λοιποῦ φιλονεικῶν
 καὶ ἀνοηταίνων. ὁ προφήτης Ὡσηε οὕτως λέγει "καὶ καταπαύσω
 βασιλείαν οἴκου Ἰσραὴλ, καὶ οὐ μὴ προσθῶ ἔτι τοῦ ἐλεῆσαι τὸν
 οἶκον Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ, λέγει
 κύριος. καὶ ἐμίσησα αὐτοὺς διὰ τὰς κακίας τῶν ἐπιτηδευμάτων
 20 αὐτῶν, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου μου ἐκβαλῶ αὐτούς, καὶ οὐ προσθήσω
 τοῦ ἀγαπήσαι αὐτούς, λέγει κύριος. ἐπόνεσεν Ἐφραΐμ τὰς ῥίζας
 αὐτοῦ καὶ ἐξηράνθη, καὶ καρπὸν οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἐνέγκη. καὶ ἀπώ-
 σεται αὐτοὺς ὁ Θεός, ὅτι οὐκ εἰσέχουσιν αὐτοῦ, καὶ ἔσονται C
 πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν." ἔφη γοῦν καὶ Μαλαχίας "οὐκ ἔστι

plos tantummodo praedixerunt. sic enim princeps angelorum Daniele
 dicit (Dan. 9) "abolebitur unctio, et desinet iudicium. urbem impera-
 tor superventurus excindet atque templum. tanquam in diluvio, ita
 prodentur. tolletur de medio sacrificium et liberatio; statuaturque in
 templo abominandae signum vastitatis, eaque perficietur." unctio-
 nem nimirum sacerdotium, iudicio regnum et rei publicae administrationem
 designavit, reliquorumque omnium exitium indicavit, diluvio autem et
 profecione extremam proditorem notavit. cum ergo, Iudaeae caecae,
 aedis consummationem, quid porro exspectas? quodsi ea legens non
 animadvertis (sicuti revera non animadvertis) de inopinata tua revo-
 catione, atque ideo non intelligens rem veritati repugnans, audi in di-
 gressione hac voces vatum, atque insanum contendendi studium depone.
 vates Oseas ita fatur (cap. 2) "finem imponam regno domus Israelicae,
 neque posthac miserabor eam domum, sed omni opere ei adversabor,
 inquit dominus. quippe propter studia sua mala mihi invisi sunt, do-
 moque eos mea eiiciam, neque porro eos diligam, inquit dominus.
 (cap. 9) radices Ephraimi vitiatæ sunt: exaruit, neque praeterea fru-
 ctum feret. repellet eos deus, quia eius dicto audientes non fuerunt;
 vagique inter gentes oberrabunt." etiam Malachias ita loquitur (cap. 1)

μοι θῆλημα ἐν ὑμῖν, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ θυσίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, διότι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυσίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου καὶ θυσία καθαρὰ. διότι μέγα τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς ἔθνεσι, λέγει κύριος παντοκρά-
 5 τωρ, ἡμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτό, διὰ τοῦτο δώσω ὑμᾶς ἔξουθενη-
 μένους καὶ παρειμένους εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἅνθ' ὧν οὐκ ἐφυλά-
 ξατε τὰς ἐντολάς μου." διὸ φησιν Ἰερεμίας "τάδε λέγει κύριος
 παντοκράτωρ. ἰδοὺ ὤμοσεν τῷ ὀνόματι μου τῷ μεγάλῳ, εἰ ἔσται
 D τοίνυν τοῦ λοιποῦ ὀνομαζόμενον τὸ ὄνομά μου ἐν παντὶ στόματι 10
 Ἰουδα." εἰ δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔφη περιμιρήσειν ἀπὸ Ἰουδαίων,
 εὐθὺς δὲ καὶ τὸν νόμον καὶ τὰς θυσίας. οὐ τοίνυν προηγου-
 μένως κατὰ θεῖαν γνώμην ἢ περὶ τῶν θυσιῶν ἐδόθη νομοθεσία·
 κἀντεῦθεν μὲν ταῦτα διὰ τῶν προφητῶν ἔφη "τίς γὰρ ἐξεζήτησε
 ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν σου;" καὶ "μὴ εὐχαὶ καὶ κρέατα ἀφαιροῦσι 15
 τὰς ἁμαρτίας σου; καὶ μὴ σφάγιον καὶ θυσίας προσηnéγκατέ μοι
 ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη μ';" καὶ "ἵνα τί μοι λιβανον ἐκ Σαβὰ φέρεις
 καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν;" διὸ, φησί, "θυσίαν καὶ
 προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας." καὶ "μὴ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας
 θέλει ὁ θεός, ἢ τὸ ἑπικουέειν αὐτοῦ;" καὶ "ἀκοή ἀγαθὴ ὑπὲρ 20
 P 223 θυσίαν." καὶ "εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἅν." καὶ "ὀλο-
 καυτώματα οὐκ εὐδοκῆσεις." καὶ δὴ καὶ τὰς ἐορτὰς ἐκβαλῶν

"non placetis mihi, inquit dominus omnipotens, neque sacrificium de vestris manibus accipiam. nam ab ortu solis usque ad occasum nomini meo apud populos magnifice gloria defertur. et ubique adoletur nomini meo, sacrificiumque offertur purum, quia apud gentes nomen meum magni fit, ait dominus omnipotens. vos autem id profanatis. ideo vos ad nihilum redigam, inque populos disiciam, propterea quod meis praeceptis non parvistis." "ideo" inquit Ieremias (cap. 44) "haec ait dominus omnipotens. ecce iuravi per nomen meum magnum, non fore porro ut quisquam Iuda oriundus nomen meum in ore habeat." cum dicit se nomen suum Iuda sublaturum, liquet idem de lege sacrificiisque intelligendum esse. non ergo praecipue dei sententia haec fuit, leges de sacrificiis ferre. nam propterea postmodo per vates ita pronuntiavit: "quis enim haec de manibus tuis requisivit?" item (Esa. 1) "num vota et carnes tua peccata abolent?" et "num sacrificastis mihi et victimas obtulistis per 40 annos in solitudine?" item (Amos. 5) "quorsum mihi thus ex Saba affers, et cinnamomum de terra longinqua?" item (Hierem. 6) "sacrificium et oblationem nolebas," et (Psalm. 39) "anne deus malit solidum sacrificium et victimas, quam sibi obediri?" item (1 Sam. 15) "obedientia sacrificio praestat." et "si sacrificium voluisses, utique tibi exhibuissem." et (Psalm. 50) "victimas integras non probabis." quin et festas solennitates reiicit,

ἐπάγει λέγων “μεμίσηκα καὶ ἀπῶσμαι τὰς ἐορτὰς ὑμῶν. καὶ ἀπόστησον ἀπ’ ἐμοῦ ἤχον ὕδωρ σου, καὶ ψαλμὸν δργάνων οὐκ ἀκούσομαι, καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι, καὶ νηστείαν καὶ ἀργίαν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου, καὶ οὐ τοιαύτην νηστείαν ἐξελεξάμην.”

5 καὶ “δώσω ὑμῖν προστάγματα οὐ καυὰ, ἐν οἷς οὐ ζήσεσθε ἐν αὐτοῖς.” ὥστε οὖν κατὰ τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν καὶ οὐ κατὰ τὴν ἀγαθότητα δέδωκεν ὑμῖν ἐκεῖνα τὰ προστάγματα πάντως, καὶ ἀλλοίωσις οὐκ ἔστιν. ἐπεὶ οὖν ἀγνώμων καὶ λαν ἀχάριστος ὁ Ἰσραὴλ ἔκπαλαι γενόμενος, καὶ καταλείψας τὸν ὄντως ὄντα καὶ **B**

10 προύοντα Θεόν, τὸν ποιήσαντα καὶ εὐεργετήσαντα αὐτὸν πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως, καὶ τέλειον ἀποστάς ἀπὸ Θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ ἔθυσσε τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ τοῖς δαιμονίοις, καὶ λυτρεύσας καὶ προσκυνήσας τῇ κτίσει περὶ τὸν κτίσαντα, λέγων τῷ ξύλῳ καὶ τῷ λίθῳ “θεός μου εἶ, σὺ μὲ γεγέννηκας,” οὐκ

15 ἔφριξεν ὁ τάλας καὶ ἀπόπληκτος ἀπαρνήσασθαι τὸν γενήσαντα αὐτὸν Θεὸν ζῶντα καὶ ἀληθινὸν καὶ ἐπιλαθέσθαι τοῦ τρέφοντος αὐτὸν Θεοῦ. διὸ δὴ λοιπὸν ὡς ἄχρηστον προσώχθισεν αὐτῷ ὁ Θεός, καὶ ἀπεστράφη παντελῶς, διὰ τοῦ μὲν Δαβὶδ φύσκων “καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐ προσέσχε **C**

20 μοι, καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν πορεύεσθαι.” ὡσαύτως καὶ διὰ Ζαχαρίου φησὶ “καὶ εἶπον, οὐ ποιμανῶ αὐτούς, ἀλλὰ τὸ ἀποθνήσκον ἀποθνησκέτω καὶ τὸ ἀπολλύμενον ἀπολλύεσθω” καὶ τὰ λοιπὰ. κατεσθιέτω ἕκαστος

13 παρὰ?

ita inferens (Esa. 58) “odi et repudio festos dies vestros, amove a me sonitum tuarum cantilenarum, nolo audire tuorum musicorum instrumentorum carmen. solennitates vestras non fero, ieiunia et ferias odit anima mea: non elegi tale ieiunium.” item (Ezech. 20) “dabo vobis praecepta non bona, quibus servandis non vivetis.” omnino itaque istas leges de caeremoniis deus non ut bonas per se, sed propter perveraciam vestram vobis dedit. quia ergo beneficia non agnoscebat ingratisimusque iam inde ab initio erat Israelus, verumque et aeternum deum deserebat, a quo creatus tamque variis et multiplicibus erat affectus beneficis, ac prorsus deficiens a deo servatore suos filios et filias suas daemonibus immolabat, honoremque et cultum creatori debitum creaturae deferret, lignum et lapidem deum suum a quo genitus esset appellans; neque miser et stupidus populus horruit suum genitorem infitari deum vivum ac verum, obliviscique dei a quo erat educatus, ideo tandem deus istum populum, ut nauci homines, aversatus est prorsusque repudiavit. id quod magnus ille Davidus his verbis expressit (Psalm. 105) “non fuit dicto meo audiens populus, neque animum mihi advertit Israelus: itaque eos dimisi, ut sua sectarentur studia.” ita etiam Zachariae ore loquitur “dixi iam non pascam eos amplius: sed quod moritur, moriatur sane, et pereat quod periiit” et cetera. devoret quisque carnes

τὰς σάρκας τοῦ πληθόν αὐτοῦ. καὶ οὕτω μισητὸν καὶ διεφθαρ-
 μένον καὶ εἰς ἅπαν ἐβδελυγμένον διὰ τῶν αἰσχίστων καὶ θεοστν-
 γῶν ἐπιτηδευμάτων ἑαυτὸν ἀποφήνας εἰκότως εὖ μάλα δικαίως εἰς
 τέλος κατεβλήθη καὶ ἀπελείφθη, καθὼς πάλιν ὁ Θεὸς Μαλαχίας
 φησὶν “ἔπεσεν Ἰσραὴλ, καὶ οὐ μὴ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι.” 5

D οὕτω καὶ ὁ Ἡσαΐας φάσκει “τίς φείσεται ἐπὶ σθλ’ Ἰσραὴλ, ἢ τίς
 ἀνακάμψει σε εἰς εἰρήνην; λέγει κύριος. ὀπίσω πορεύθη, καὶ
 ἐκτενώ τὴν χεῖρά μου, καὶ διαφθερώ σε, καὶ διασπερώ σε, καὶ
 οὐκέτι ἀνήσω σε. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω καὶ ῥάσσω ὑμᾶς καὶ
 τὴν πόλιν ἣν ἔδωκα ὑμῖν, καὶ δώσω ὑμῖν ὄνειδισμὸν αἰώνιον καὶ 10
 ἀτιμίαν αἰώνιον, ἣτις οὐκ ἐπιλησθήσεται.” τῆς τοίνυν ἐσχάτης
 ἀλώσεως ταύτης καὶ τελευταίας τὰ δεινὰ καὶ φοβερὰ προδιαγο-
 ρεύοντες ὁ τε μέγας καὶ θεωρητῶν πάλιν Μωϋσῆς καὶ οἱ μετ’ αὐ-
 τὸν θεηγόροι Ἰεζεκὴλ καὶ Ἰερემίας, ἐνκρινῆ λίαν καὶ σφόδρα
 δῆλα τοῖς πᾶσι καὶ τοῖς ἄγαν ἰδιώταις αὐτὰ πεπολεῖται. ὁ μὲν 15
 γὰρ Μωϋσῆς ἐν τῷ Δευτερονομίῳ φησὶ “καὶ ἐπάξει κύριος ἔθνη
 P 224 ἐπὶ σε μακρόθεν, ἀπ’ ἐσχάτου τῆς γῆς, ὡσεὶ ὄρημα ἀετοῦ, καὶ
 ἔθνος ἀναιδὲς προσώπῳ, καὶ ἐκτρέψει σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσίν
 σου, ἕως ἂν καθυμεθῶσι τὰ τείχη σου τὰ ὑψηλὰ καὶ ὄχυρά, ἐν
 οἷς σὺ πέποιθας ἐπ’ αὐτοῖς. καὶ φάγη τὰ ἔγγονα τῆς κοιλίας σου, 20
 κρέα νιῶν καὶ θυγατέρων σου, διὰ τὸ μὴ καταλελειῶθαι ὑμῖν
 μηδὲν ἐν τῇ στενοχωρίᾳ καὶ θλίψει, ἣ ἂν θλίψη σε ὁ ἐχθρὸς σου
 ἐν πάσαις ταῖς πόλεσίν σου. καὶ ἡ ὑπάλη ἐν ὑμῖν καὶ ἡ τρυφερὰ
 γυνὴ τὸ ἐξελεθὼν διὰ τῶν μηρῶν αὐτῆς καὶ τὸ τέκνον ὃ ἂν τέχη

proximi sui. ita ergo corruptus, turpissimisque et impilis studiis ex-
 treme pollutus a se ipso et deo invisus redditus populus merito et is-
 tissime tandem abiectus atque desertus est. sicut rursum Malachias ait
 “cecidit Israelus, neque posthac resurget.” et Esaias “quis tibi parceret,
 Israele, aut quis te in pacem reponat? inquit dominus. retro abibis,
 egoque manu mea extenta perdam te ac dissipabo te, neque te missum
 faciam. ecce ego vos arripiam ac dirumpam, urbemque vestram quam
 vobis dedi; et exponam vos ignominiae aeternae ac opprobrio sempit-
 terno, cuius memoria nunquam aboleatur.” enimvero extremum illud
 excidium eiusque horrenda mala, cum magnus ille os dei Moses, tum
 post eum Ezechielus ac Ieremias vates divini, ita praedixerunt, ut fa-
 cile admodum quilibet, quantumvis rudis, ea de re iudicium facere
 possit. Mosis haec sunt verba in repetitione legis (Deut. 28) “adducet
 dominus contra te nationes de longinquo, ab extremis terrae partibus,
 impetu aquilino, gentem impudentem facie. ea te in omnibus tuis ur-
 bibus obsidione urgebit, donec deficiantur muri tui alti atque validi,
 quibus tu fretus es. vorabunt foetus ventris tui carnes fillorum et filia-
 rum tuarum, ut nihil de vobis supersit, cum te affliget atque in extre-
 mas angustias compellet hostis per omnes tuas urbes. tenera ac deli-
 cata mulier de vobis foetum sui uteri, suum ipsius partem occulte

καταφύγεται κρυφῆ δια τὴν ἔνδειαν πάντων ἐν τῇ στενοχωρίᾳ
 ἐκείνῃ καὶ θλίψει. καὶ ἔση ἐν αἰνίγματι καὶ παραβολῇ καὶ ἐν **B**
 διηγήματι πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, εἰς οὓς ἂν ἀπαγάγῃ σε κύριος, ἕως
 ἂν ἐξολοθρευθῇ σε· καὶ καταλειφθήσεσθε ἐν ἀριθμῷ βραχεῖς,
 5 ἂνθ' ὧν ὅτι ἦτε ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ οὐκ
 εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν. καὶ ἔσται ὃν
 τρόπον εὐφράνθη κύριος ἐφ' ὑμῖν, ἐξολοθρευθῆσαι ὑμᾶς, καὶ
 ἐξαρθήσεσθε ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς γῆς ἐκείνης, καὶ διασπερεῖ σε κύ-
 ριος ὁ Θεὸς σου εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς καὶ ἕως
 10 ἄκρου τῆς γῆς. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις οὐκ ἀναπαύσει
 σε, οὐδὲ μὴ γένηται στάσις τῷ ἴχνει τῶν ποδῶν σου. καὶ δώσει
 σοι κύριος ὁ Θεὸς ἐκεῖ καρδίαν ἀθυμοῦσαν καὶ ἐκλείποντας
 ὀφθαλμούς καὶ τηκομένην ψυχὴν, καὶ φοβηθήσῃ ἡμέρας καὶ
 νυκτός. καὶ ἑρεῖς τὸ πρῶτ' ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς καρδίας σου,
 15 πῶς ἂν γένοιτο ἐσπέρα; καὶ τὸ ἐσπέρας ἑρεῖς, πῶς ἂν γένοιτο τὸ **C**
 πρῶτ';" ὁ δὲ γε Ἰεζεχιήλ ἔφη "τάδε λέγει Ἰδωναὶ κύριος. ἰδοὺ
 ἐγὼ ἐπὶ σέ, Ἱερουσαλήμ, καὶ ποιήσω ἐν μέσῳ σου κρίμα ἐνώπιον
 τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιήσω ἐν σοὶ ἃ οὐ πεποίηκα, καὶ οὐ μὴ ποιήσω
 ὅμοια αὐτῶν. ἔτι διὰ τὰ βδελύγματά σου πάντα, διὰ τοῦτο πα-
 20 τέρες φάγονται τέκνα αὐτῶν ἐν μέσῳ σου, καὶ πατέρας φάγονται
 τέκνα αὐτῶν. καὶ ποιήσω ἐν σοὶ κρίματα, καὶ διασπερῶ πάντας
 τοὺς καταλοίπους εἰς πάντα ἄνεμον, ἂνθ' ὧν τὰ ἁγία μου ἐμίανας
 ἐν πᾶσι τοῖς προσοχθίσμασί σου. καὶ γὰρ ἀπόσωμαί σε, καὶ οὐ
 μὴ ἐλείψω σε ἔτι. τὸ τέταρτόν σου ἐν θανάτῳ ἀναλωθήσεται,

comedet: tanta erit omnium rerum penuria istis in calamitatibus. eris
 autem proverbii loco, et fabula inter populos omnes, ad quos deus te
 exsulatum mittet, donec te prorsus excindat. et qui ante numero stel-
 las caeli aequabatis, perexiguo numero supereritis. haec vobis eve-
 nient, quia non parvistis voci domini dei vestri. et quemadmodum ante
 laetitiae domino fuistis, ita vos tum pessundabit, atque ex bona hac
 terra sublatos disperget per omnes populos ab uno termino terrae us-
 que ad alterum. quin et apud illas gentes nullam tibi concedet requie-
 tem, neque patietur te vestigium pedis firmare. dabit tibi deus ibi cor
 moeatum, oculos deficientes animamque dolore tabescentem. eris in
 metu dies noctesque. mane praeter timore cordis optabis vesperam, et
 vesperi diluculum." Ezechieli haec sunt (cap. 5 et 12): "ita loquitur
 dominus deus. en o Ierusalem, ego te aggrediar, inque medio tui co-
 ram gentibus te condemnabo. ea in te statuum quae neque ante in
 quenquam statui neque postmodo statuum; idque propter summam tuae
 impietatis. patres a liberis et liberi a parentibus comedentur in medio
 tui. ulciscar te, et superstites omnes dispergam in omnes mundi pla-
 gas, ideo quod praeter reliqua quibus me offendisti, templum quoque
 meum polluisti. itaque te repellam a me, neque omnino miserebor tui.
 quadrans tui peste absumetur, et quadrans in medio tui in conspectu

καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται ἐνώπιόν σου, ἐν
 μέσῳ σου, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖται κύκλῳ σου,
 D καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον διασκορπιῷ. καὶ ὁ μὲν
 πόλεμος καὶ ἡ ῥομφαία ἔξωθεν, ὁ δὲ λιμὸς καὶ ὁ θάνατος ἔσωθεν
 ὀλοθρεύσει. οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀνυσιζόμενοι ἀναλαλωθήσονται. 5
 καὶ ὑπολείψομαι ἐξ αὐτῶν ἐκ ῥομφαίας καὶ λιμοῦ καὶ θανάτου,
 ὅπως ἂν ἐκδιηγῶνται τὰς ἀνομίας αὐτῶν πίσυς ἐν τοῖς ἔθνεσι,
 καὶ γνῶσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ τύπτων.” διὰ δὲ τοῦτο φησι
 καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος “οὐκ ἀναιρεῖ πάντας ἄρδην, ἀλλὰ σκορ-
 πιζει. τοῦτο γὰρ προῦπεμφαίνων ὁ Θεὸς Λαβὶδ ἔλεγε πρὸς αὐ- 10
 τὸν ‘μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς,’ ἦτοι πάντας, ‘ἀλλὰ διασκορπίσον,’
 ἐξ αὐτῶν δῆπουθεν, ‘ἐν τῇ δυνάμει σου.’ περὶ δὲ γε τῆς δευ-
 P 225 τέρως αὐτοῦ ἐλεύσεως καὶ φανερώσεως καὶ πολλῆς καὶ ἀπαρμυ-
 θήτου θλίψεως αὐτῶν εἶπε Ζαχαρίας ‘τότε ἦξει κύριος ὁ Θεὸς
 ἡμῶν, καὶ ἔσται κοπετὸς μέγας ἐν Ἱερουσαλήμ. ὄψονται γὰρ εἰς 15
 ὃν ἐξεκέντησαν.’ ἀλλ’ εἰς ὃν ἐξεκέντησαν; τί δὲ ἔστι τὸ εἰς ὃν;
 σταυρὸς ἦν εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. πρὸ γὰρ τῆς φοβερᾶς παρουσίας
 τοῦ κυρίου, καθάπερ βασιλικὸν σημεῖον, τὸ λεγόμενον σίγνον
 κατὰ κοινήν συνήθειαν προτρέχει τῆς Χριστοῦ παρουσίας, ὑπὸ
 τῶν ἀγγέλων δοξαζόμενον καὶ προευαγγελιζόμενον. καὶ φανήσεται 20
 ὁ σταυρὸς ὑπὸ τῆς γῆς ἀποκρύπτων τὸν ἥλιον καὶ ἀμβλύων τὴν
 σελήνην, ὡς φησιν ὁ κύριος ‘τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ
 τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ.’ καὶ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥῆμα Ζαχαρίου,
 B τὴν λέξιν αὐτὴν μετήγαγεν ὁ Χριστὸς λαβὼν εἰς ἀλήθειαν, λέγων

tuo fame peribit; quadrans circum te gladio cadet, et quadrantem in
 omnes terrarum plagas disiciam. foris bellum et gladius vastabit, in-
 tus fames et pestis perdet. qui ea fugient, ii captivi ducentur: ii quos
 non absument gladius fames et pestis, ut in omnibus nationibus sua
 omnia peccata narrent, intelligantque me esse dominum qui percuto.”
 propterea etiam beatus Chrysostomus dicit: non omnes inter necione abolet,
 sed quosdam dispergit. id enim divinus Davidus iam ante inuens ita
 deum alloquitur (Psalm. 58) “non interfice eos” (nimirum universos)
 “sed quosdam eorum dissipa” scilicet virtute tua. iam de secundo ad-
 ventu domini ac patefactione et Iudaeorum gravi et insanabili calami-
 tate Zacharias vaticinatus ita est (Zach. 12) “tunc veniet dominus deus
 noster, magnusque erit eiulatus Hierosolymae. cernent enim quem
 compunxerint.” at quem compunxerunt? crux fuit quam compunxerunt.
 nam ante domini terribilem adventum, quomodo signum praeferrī regi
 assolet, ita tunc quoque signum ei praecedet, et ab angelis praedicabitur
 atque laudabitur. apparebit enim crux a terra solem occultans et
 lunam obscurans, ut dominus his verbis praedixit “tunc in caelo con-
 spicietur signum filii dei.” utque verbum Zachariae impleatur, ipsis
 vocabulis eis dominus usus est ad confirmandam veritatem dicens “et

“τότε ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.” ὁ δέ γε Ἱερεμίας ὁμοίως φά-
 σκει “τάδε λέγει κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ. ἰδοὺ ἐπάγω ἐγὼ ἐπὶ τὸν
 τόπον τοῦτον κακά, ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτὰ ἤχησει ἀμφό-
 τερα τὰ ὦτα αὐτοῦ, ἀνθ’ ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ ἀπηλλοτριώσαν
 5 τὸν τόπον τοῦτον. καὶ σφάζω τὴν βουλήν Ἰουδα καὶ τὴν βουλήν
 Ἰσραὴλ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ καταβαλῶ αὐτοὺς ἐν τῇ μαχαίρᾳ
 ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς
 βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς. καὶ
 τάξω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς συρριγμὸν αἰώνιον,
 10 ἵνα πάντες οἱ διαπορευόμενοι δι’ αὐτῆς ἐκστῆσονται καὶ σκυθρο- C
 πάσωσι καὶ κινήσωσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐπὶ πύσης τῆς πληγῆς
 αὐτῶν. καὶ ὡς ἄνεμον καὶ καύσωνα διασπερῶ αὐτοὺς κατὰ
 πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ δεῖξω αὐτοῖς ἡμέραν ἀπωλείας.
 καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν υἰῶν αὐτῶν καὶ τῶν θυγατέρων, καὶ
 15 ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἔδεται ἐν τῇ περιοχῇ καὶ
 ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἣ πολιορκήσουσιν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. καὶ
 συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καθὼς συντρί-
 βεται ἄγγος δατράκινον, ὃ οὐ δυνήσεται ἰαθῆναι ἔτι. οὕτω
 ποιήσω, λέγει κύριος, τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν
 20 αὐτῇ, τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν διαπίπτουσαν, καὶ
 δώσω αὐτὴν εἰς διασκορπισμὸν πύσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς,
 καὶ ἔσονται εἰς θνητισμὸν καὶ εἰς παρβολὴν καὶ εἰς μῖσος καὶ εἰς D
 κατάραν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐὰν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ.” τί οὖν λοι-
 πὸν τῶν θείων ῥημάτων τούτων ἐκμαντικώτερον ἢ ἀληθέστερον
 25 γένοιτ’ ἄν; ὅρα οὖν, ἀνόητε καὶ ἀλόγιστε Ἰουδαῖε, εἰ μὴ πεπλη-

videbunt quem compunxerint.” similiter et Ieremias loquitur (cap. 19)
 “haec ait dominus deus Israeli. ecce immittam huic loco res adversas,
 adeo ut quicumque de iis inaudierit, eius aures tinniant; idque ideo,
 quia me deseruerunt ac locum hunc abalienarunt. iugulabo senatum
 Iudae et senatum Israelicum hoc loco, sternamque eos gladio ante ho-
 stes suos, et cadavera ipsorum aëreis avibus atque terrestribus bestiis
 devoranda exponam. efficiam ut urbs haec aboleatur, sitque ludibrio in
 perpetuum. quicumque ea praeteribunt, obstupescunt frontemque corr-
 gabunt et caput movebunt memoria calamitatis illorum. dispergam eos
 coram hostibus suis instar venti aut aestus aëris; atque mactabo illos
 exitio. edent suorum filiorum filiarumque carnes, ac proximi quisque
 sui tempore obsidionis qua ab hostibus prementur. ita conteram popu-
 lum hunc urbemque hanc, ut vas testaceum conteritur, quod refici non
 potest. sic, inquit dominus, agam cum urbe hac et eius habitatoribus,
 ut urbs haec excindatur et populus dissipetur per omnia regna. erunt
 opprobrio et loco adagii, omnium odiis et execrationibus obnoxii, quo-
 cumque locorum eos expellam.” et quid his divinis sermonibus apertius
 potest aut verius fieri? proinde tu, fatue et rationis inops Iudae,

ριονται ταῦτα πάντα ἀπαρλείπτως κατὰ τὰς ἱερὰς προρρήσεις εἰς ὑμᾶς. καὶ μέντοι καὶ τὰ ὑπὸ Χριστοῦ προκατηγγεμένα καὶ προηπειλημένα. φησὶ γὰρ περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ναοῦ "οὐ μὴ μείνη λίθος ἐπὶ λίθου." ἄρα μεμνήθηκεν; οὐδαμῶς. καὶ "ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος." ἄρα οὐκ ἠρήμωται; 5 καὶ σφόδρα γε. καὶ "ἔσται θλίψις οἷα οὐ γέγονεν." ἄρα οὐκ
 P 226 ἐγένετο; ἀνάγνωθι τὴν ἱστορίαν Ἰωσήπου, ἀνδρὸς Ἰουδαίου καὶ φιλαλήθους· καὶ οὐδὲ ἀναπνεῦσαι λοιπὸν δυνήσῃ, ἀκούων μόνον ἕπερ ἔπαθον οἱ ἄθλιοι τηρικαῦτα Ἰουδαῖοι διὰ τὴν κατὰ Χριστοῦ μανίαν καὶ λύσαν. ἴνα γὰρ μηδεὶς τῶν Ἰουδαίων ἀπιστήσῃ, 10 οὐκ ἀλλοφύλον τινα ἀλλ' ὁμόφυλον καὶ ὁμόπιστον καὶ ζηλωτὴν παρεσκεύασεν ἢ ἀλήθεια τὰ ἔλεινὰ ἐκεῖνα καὶ δυσεξήγητα ἐκτραγυδῆσαι πάθη. τοιαύτην γὰρ θεήλατον ὑπέστησαν ἄλωσιν οἷαν οὐδ' ὁ σύμπας οἶδε χρόνος, ἀφ' οὗ γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος. καὶ εἰκότως· ἔως μὲν γὰρ εἰς τοὺς ὁμοδούλους ἡμάρτανον, 15 συγγνώμης ἐτύχανον, ἥνικα δὲ εἰς τὸν καιρὸν δεσπότην ἐξήμαρτον, ἀσυγγνώστως ἐκολάσθησαν. ὅτι δὲ ὁ Χριστὸς αὐτοῖς πε-
 B ποίηκε ταῦτα, ἄκουσον αὐτοῦ πάλιν καὶ διὰ παραβολῆς φάσκον-
 τος "τοὺς δὲ μὴ βουληθέντας με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφράξατε." διὸ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν "ἀρθῆσαι 20
 ται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία, καὶ δοθήσεται ἔθνη ποιῶντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς." καὶ πρὸς μὲν τὴν Ἱερουσαλήμ φησὶν "ἔξουσιν

vide an non divinae istae praedictiones, nulla re omissa, omnes impletae sint vestris calamitatibus; atque adeo etiam ea quae Christus praedixit? nam is de Hierosolyma et templo quod in ea fuit, pronuntiavit lapidem lapidi junctum non relictum iri. idque ita evenisse tu negabis? non puto. item "ecce domus vestra deserta manebit." nonne deserta est? et quidem prorsus. "erunt aerumnae, quales ante non fuerunt." aisne eas non fuisse? lege historiam a Iosepho conscriptam, homine Iudaeo, sed veritatis studioso: non poteris respirare, tantum auditis iis quae miseri Iudaei tunc sunt perpassi ob rabidum furorem quo in Christum desaevierant. quippe, ne quis Iudaeorum in dubium istas res vocaret, non alienigenam aliquem, sed popularem et eisdem cum Iudaeis religionis eiusque summopere studiosum subornavit veritas, qui miserandas istas enarratuque difficiles calamitates tragice describeret. tantum enim iis divinitus excidium est inflictum, quantum ab hominum memoria nullum unquam fuit. idque merito. quantisper enim in consertos suos deliquerunt, condonata eis culpa est: ut vero communem omnium dominum impetierunt, sine ulla venia supplicio addicti sunt. id autem a Christo ipsis fuisse illatum intelliges ex parabola ab ipso proposita (Luc. 19): "eos" inquit, "qui me suum regem esse noluerunt, huc adductos interficite." atque iccirco iis dixit (Matth. 21) "adimetur vobis regnum, dabiturque genti fructus suos reddendi." urbem quoque ita alloquitur (Luc. 21) "tempus erit cum te hostes tui valle et obsi-

ἐπὶ σε ἡμέραι, καὶ περιβαλοῦσί σοι οἱ ἐχθροὶ σου χάρακα, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσὶ σε πάντοθεν, καὶ ἔδαφιοῦσι τὰ τέκνα σου ἐν σοί.” πρὸς δὲ τοὺς ἀπειθεῖς Ἰουδαίους ἐπάγει λέγων “ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.” ὅπερ οὖν καὶ ὁ Θεὸς 5 Δανιὴλ προδηλῶν λέγει “καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ” τουτέστιν ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων Ἰουδαίων τὰ σεμνὰ καὶ περιβλεπτα ἀνατρέψει. ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς ὁ Χριστός, ὁ παρ’ αὐτῶν ὡς λυτρωτῆς προσδοκώμενος καὶ σωτῆρ. οὐ γὰρ εἶπε “διαφθαρήσεται ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς σὺν τῷ 10 ἡγουμένῳ,” καθὼς ἀλόγως οἰοῦνται τινες, ἀλλὰ “διαφθερεῖ ὁ πατὴρ τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν,” συμπράττοντος δηλονότι καὶ τοῦ παρονηθέντος ὑπ’ αὐτῶν ἡγουμένου. περὶ οὗ φησὶν ὁ Ἰακώβ πρὸς τὴν Βηθλεέμ “ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται ἡγούμενος” καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ μέντοι καὶ πρὸς τοὺς ἀποστόλους οὕτω διηγόρευεν “ὅταν ἴδητε 15 τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὃ ἀναγινώσκων νοεῖτω.” δὲ δὴ καὶ πεπλήρωται, πρῶτον μὲν κατὰ καιρὸν τῆς Δ ἀλώσεως καὶ ἐρημώσεως εἰς τε τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον, εἰσελθὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τὴν πόλιν ἔλδον κατὰ τὴν ἐρήμωσιν, ὡς τινες τὸ ρηθὲν βδέλυγμα οὕτως ἐξειλήφουσιν· ἀποτρόπαιοι γὰρ καὶ 20 βδέλυκτοὶ κατὰ τὸν νόμον ὑπάρχοντες εἰκότως προεἰρηται βδέλυγμα ἐρημώσεως. ἔπειτα δὲ καὶ εἰς ὅπερ ἔστησεν Ἀδριανὸς ὁ βυσιλεὺς εἰδῶλον αὐτοῦ καὶ τὴν πόλιν τέλειον ἠεθήμωσεν. ὁ δὲ Θεοδώρητος αὐθίς φησὶν εἰς τὸν Δανιὴλ “ἄρθήσεται θυσία καὶ σπονδὴ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἐβδομάδος, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα

dione cingent et undequaque prement, liberosque tuos intra te solo allident.” incredulis quoque Iudaeis dixit “ecce relinquitur domus vestra deserta.” id quod etiam Danielus praedixit (Dan. 9): “urbem” inquit “et aedem sacram perdet cum principe venturo.” hoc est, deus pater omnia quae Iudaei magnifica atque praeclara habent, evertet; et cum eo filius Christus, quem illi servatorem liberatoremque expectabant. non enim dixit, excindetur urbs et templum cum ductore, sicuti quidam absurde opinantur: sed hoc vult, excindet pater templum ac urbem, una operante nimirum eo ductore quem Iudaei contumeliis affecerant. de quo ductore Iacobus Bethlehemam affatur (Mich. 5) “ex te egredietur ductor” etc. ac discipulis quoque suis Christus ita mandavit “cum videbitis abominandum vastitatis signum stare in loco sancto, tunc is qui legit animadvertat.” id sane impletum est. primum quidem tempore excidii Romanus exercitus ingressus in aedem dei est, cum urbs caperetur et vastaretur. atque ideo quidam de eo signum vastitatis accipiunt: quippe milites isti cum sint profani ac scelesti, recte in vaticinio abominabile vastitatis signum dicuntur. deinde potest accipi de statua quam sibi Adrianus imperator posuit, urbemque prorsus devastavit. rursus Theodoretus Danielicum oraculum exponens, “abolebitur sacrificium et libatio medio septimanae, et in templo sta-

ἐρημώσεως, συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν," εἰκόνας
P 227 τινὲς τοῦ Καίσαρος, ἀπηγορευμέναι τῷ νόμῳ, εἰς τὸν ναὸν εἰσκο-
 μιζόμεναι παρὰ τοῦ Πιλάτου. καὶ ἵνα μὴ νομίωσιν οἱ Ἰουδαῖοι
 πάλιν ἀπολήψεσθαι τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν,
 ἐπήγαγεν ὁ προφήτης "καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δο-
 5 θήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν." ἕως γὰρ φησι τῆς τοῦ κόσμου συν-
 τελείας ἢ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταβολὴν οὐ δεχο-
 μένη. τοῦτο καὶ Δαβὶδ ἔφη "ἐν ὄργῃ συντελείας, καὶ οὐ μὴ
 ὑπάρξωσι· καὶ γνώσονται ὅτι ὁ Θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ καὶ
 τῶν περᾶτων τῆς γῆς." περὶ ταύτης γὰρ τῆς ἐσχάτης αἰχμαλιω-
 10 σίας τῶν ταλαιπώρων Ἰουδαίων καὶ ἡ Θεολόγος ἔφη γλῶττα· φησι
 γὰρ "τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν ἐσχάτην αὐτοὺς ἐλιώνοντος ἀπόνοϊαν,
B ἦν κατὰ τοῦ σωτήρος καὶ Θεοῦ ὑμῶν ἐπινοήθησαν, τὸν ἐν ἀν-
 θρώπῳ Θεὸν ἀγνοήσαντες, καὶ τὴν ῥάβδον τὴν σιδηρᾶν πόρρω-
 θεν ἀπειλουμένην αὐτοῖς ἐφ' ἑαυτοὺς εἴλκυσαν, τὴν νῦν ἐπικρα-
 15 τοῦσαν ἀρχὴν λέγω καὶ βασιλείαν, καὶ τὴν τελευταίαν αὐτῶν
 ἀπαγωγὴν καὶ μετανάστασιν, καὶ τὸν νῦν ἐπικείμενον αὐτοῖς τῆς
 δουλείας ζυγόν, καὶ τὴν περιβόητον ὑπὸ Ῥωμαίοις ταπεινώσιν καὶ
 διασποράν, ἣν τε νῦν ἔχουσι καὶ ἣν ἐπὶ πλείστον ἔξουσι. πέ-
 20 θομαι γὰρ ταῖς περὶ αὐτῶν προρρήσεσι· τίς θρηγήσει πρὸς ἀξίαν
 τῶν θρήνων γράφειν εἰδότην καὶ λόγους ἔξισοῦν πάθει; ποῖαι
 βίβλοι ταῦτα χωροῦσι; μία στήλη τοῦτοις τῆς συμφορᾶς ἡ οἰκου-
C μένη πᾶσα, καθ' ἣν ἐσπάρησαν, καὶ ἡ λατρεία πεπαυμένη, καὶ
 αὐτῆς τῆς Ἱερουσαλήμ τὸ ἔδαφος μὲλις γινωσκόμενον." ὁ οὖν

tuetur abominandum vastitatis signum, ac vastitas consummabit," ima-
 gines, inquit, quaedam Caesaris, quibus lego divina erat interdictum,
 in templum a Pilato illatae sunt. ac ne existiment Iudaei se aedem
 urbem regnumque recepturos, ait vates vastitatis fore perfectionem
 usque ad finem saeculi, ostendens vastitatem extremam sine ulla muta-
 tione usque ad finem mundi permansuram. quod et Davidus indicavit
 (Psalm. 58): "in ira" inquit "consummationis, et non erunt amplius:
 atque cognoscent dominum Iacobe et terminis terrae imperare." de
 hac extrema miserorum Iudaeorum in servitutem abactione etiam theo-
 logus sic loquitur: cruce eos ad extremam adigente vaesaniam, qua ad-
 versus servatorem deumque nostrum usi sunt, deum humana auctum
 natura ignorantes, sceptrum ferreum eminus ipsis minans contra se ac-
 civerunt. de nunc obtinente imperio loquor, et Iudaeorum extremo
 exilio, eorumque hodierna servitute ac dissipatione, qua a Romanis
 oppressi sunt. quam et duraturam diutissime oraculis divinis creditum.
 quisnam eorum qui lamentationes scribere norunt et miserias verbis
 aequare, istorum satis deploret fortunam? qui libri ista capiant? totus
 orbis terrarum in quem dispersi sunt, iis pro columna est in qua eo-
 rum calamitas incidatur; tum abolitus cultus, et solum urbis cognitum

Ἰώσηπος ἐν Ἱερουσαλήμ παρῶν τῷ πολέμῳ συνέγραψε μυριάδας τ' ἀπολεισθῆναι τῶν Ἰουδαίων. περὶ δὲ τούτων ἐν τῇ τοῦ Νέρωνος βασιλείᾳ ἐξηγησάμεθα.

- Ἄ δὲ γε θεῖος Χρυσόστομος τὴν τούτων ἄνοιαν διελέγχων 5 πρὸς πλείοσιν ἄλλοις καὶ ταῦτα φάσκει. “εἰ δὲ φιλονεικίς, ὡς Ἰουδαῖε, περὶ τοῦ τέλους, ἀπὸ τῶν φθασάντων μάνθανε καὶ τὰ παρόντα. σκόπει γάρ. κατέβης εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐγένοντο ἔτη ν', καὶ ταχέως σε τῆς δουλείας ἐκείνης ὁ θεὸς ἀπήλλαξε, καίπερ ἀσεβοῦντα καὶ πορνεύοντα πορνεῖαν τὴν χαλεπωτάτην.
- 10 ἀπηλλάγης Αἰγύπτου καὶ προσεκόννησας μόσχῳ, ἔθυσας τοὺς δὲ υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας σου τῷ Βεελφεγῶρ καὶ τοῖς δαιμονίοις, τὸν ναὸν ἐμόλυνας, τὴν φύσιν ἠγγόησας. τὰ ὄρη, τὰς νάπας, τοὺς βουνούς, τὰς πηγὰς, τοὺς ποταμούς, τοὺς κήπους τῶν μυσαρῶν θυσιῶν ἐπλήρωσας. προφήτας ἔσφαξας, θυσιαστήρια 15 κατέσκαψας, πᾶν εἶδος κακίας ἐπῆλθες καὶ πᾶσιν ὑπερβολὴν ἐπεδείξω πονηρίας καὶ ἀσεβείας. ἀλλ' ὅμως ἐβδομήκοντα ἔτη σε παραδοὺς Βαβυλωνίοις πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήγαγεν ἔλευθερίαν, καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν ναὸν ἀπέθωκε καὶ τὸ πάλοι τῆς προφητείας χάρισμα, καὶ πάλιν προφῆται καὶ πνεύματος ἁγίου 20 χάρις. μᾶλλον δὲ οὐδ' ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας ἐγκατελείφθης, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ Δανιὴλ καὶ Ἰεζεκιήλ, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ Ἱερεμίας, καὶ μέντοι καὶ πρὸ τούτων Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ μετ' ἐκεῖνα πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήλθες κα- P 228 κίαν, καὶ ἐξεβουχέυθης, καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν μετετίξω πο-

difficile. Iosephus quidem, qui ibi bello interfuit, ter 1000000 Iudaeorum periisse scribit. de his plenius in Neronis imperio rettulimus.

Beatus porro Chrysostomus Iudaeorum vaecordiam redarguens inter multa alia etiam haec habet. quodsi, Iudaeo, de fine rixaris, ex praeteritis disce praesentia. sic enim considera. descendisti in Aegyptum: sed id fuit exsilium annorum 400, ac mox ex ista servitute te deus asseruit, quamquam impie viveres et scortatione pessima te pollueres. ex Aegypto eductus vitulum adoravisti, filios tuos filiasque Beelphegori et daemonibus immolasti, templum polluisti, naturam pervertisti, abominandis sacrificiis montes lucos colles fontes flumina hortos opplevisti, vates trucidasti, aras destruxisti, omne improbitatis genus exercuisti, neque quicquam tibi malitiae atque impietatis reliquum fecisti. et tamen per annos 70 Babyloniiis subiectus, rursus deinde es restitutus libertati, tibi que patria et templum reddita sunt et pristinum vaticinii donum, rursusque vates habuisti et spiritus sancti gratiam. imo vero ne captivus quidem dum esses, iis destitutus es: nam et ibi Danielus ac Ezechielus, et in Aegypto Ieremias, atque ante illa tempora Moses atque Aaron in solitudine. secundum haec ad usitatam tibi improbitatem tete rettulisti, bacchatusque impio furore Graecam religionem ample-

λιτείαν ἐπὶ τοῦ ἀσεβοῦς Ἀντιόχου. ἀλλὰ γε καὶ τότε παραδο-
θέντες Ἀντιόχῳ ἔτη τρία, τὰ λαμπρὰ διὰ τῶν Μακκαβαίων αὐδῆς
ἐστήσατε τρόπαια. ἀλλὰ νῦν τοιοῦτον οὐδέν, ἀλλὰ τούναντίον
ἅπαν γέγονεν. ὃ καὶ μάλιστα ἔστι θαυμάσαι, ὅτι τὰ μὲν τῆς
κακίας ἐληξε, τὰ δὲ τῆς τιμωρίας ἐπιτίτεται καὶ οὐδ' ἐλπίδα
τινὰ μεταβολῆς ἔχει. οὐ γὰρ ὁ ἔτη παρήλθε μόνον ἀλλὰ καὶ
πολλῶ πλείονα, καὶ οὐδὲ ἐλπίδος σκιὰν ἔστιν εὑρεῖν, καὶ ταῦτα
οὐδὲ εἰδωλολατρούντων ἡμῶν, οὔτε ἄλλο τι ποιούντων ἄπερ ἔμ-
προσθεν ἐτολμᾶτε."

- B** "Ἦνα δὲ συμφέστερον καὶ διεξοδικώτερον τὰ περὶ τούτων εἶπω-
μεν, ἄνωθεν πάλιν ἀρξώμεθα. τρεῖς δουλείας ὑπέστησαν οἱ
Ἰουδαῖοι χαλεπωτάτας, καὶ οὐδὲ μίαν χωρὶς προρρησίως αὐτοῖς
ἐπήγαγεν ἡ Θεία δίκη, ἀλλὰ προλεχθῆναι παρεσκεύασεν αὐτοῖς
καὶ τόπον καὶ χρόνον καὶ τρόπον καὶ κάκωσιν καὶ τὴν ἐπάνοδον
καὶ ἄλλα πάντα μετὰ πολλῆς ἀκριβείας. καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν¹⁵
Αἰγύπτῳ πρώτης διαλεγόμενος ὁ Θεὸς οὕτως ἔφη τῷ Ἀβραάμ
"γινώσκων γινῶθι ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῆ ἄλλο-
τρία, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια, τε-
τάρτη δὲ γενεῖ ἑλεύσονται ὧδε." περὶ δὲ τῆς δευτέρας εἶπεν
C Ἰερειμίας "οὕτως εἶπε κύριος. ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι τῇ Βα-²⁰
βυλῶνι ὁ ἔτη, ἐπισκέψομαι ἡμᾶς, καὶ ἐπιστήσω ἐφ' ἡμᾶς τοὺς
ἀγαθοὺς λόγους μου τοῦ ἀποστρέψαι εἰς τὸν τόπον ἡμῶν, καὶ
ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν, καὶ ἀθροίσω ἡμᾶς ἐκ τῶν
ἐθνῶν πάντων καὶ ἐκ τῶν τόπων ἡμῶν πάντων, οὓς διέσπειρα
ἡμᾶς ἐκεῖ, φησὶ κύριος. καὶ ἐπιστρέψω ἡμᾶς εἰς τὸν τόπον ὅθεν²⁵

xus es, Antiocho impio regnante. atque huic tum triennium dediti, mox Maccabaeorum opera rursum praeclara statuitis tropaea. nunc nihil tale, sed prorsus omnia contraria fiunt; quod maxime mirandum est. nam et flagitiorum minus est et plus poenarum, neque ulla mutationis spes. neque enim 70 tantum anni elapsi sunt, sed multo plures; neque vel umbram spei licet invenire, et quidem neque simulacrorum culta id vobis merentibus, ut olim, neque aliis solitis facinoribus.

Ut autem apertius atque plenius ista enarremus, altius paulo res repetenda est. ter in servitutem acti sunt Iudaei, nunquam non praedictam: nam divina iustitia iis et tempus et locum et modum et afflictionem et reditum aliaque omnia accuratissime praedici curavit. de prima seu Aegyptiaca deus Abrahamum ita praemonuit (Gen. 15) "hoc certo scias, progeniem tuam in peregrino solo inquilinam fore, servituteque pressum et afflictum iri annos 400. seculo quarto huc redibunt." de secunda Ieremias ita vaticinatus fuerat (cap. 29) "sic fatur dominus. exactis Babylone 70 annis vos invisam, ac laeta mea promissa implebo. reducam vos in patriam servitute liberatos, colligamque vos ex omnibus populis et locis quo vos disieceram, inquit dominus.

ἀπόκισα ἡμᾶς ἐκείθεν.” δύο μὲν τοιαύτας δουλείας ὁ λόγος διὰ συντόμου ἀπέδειξε, μετὰ προφητείας ἐπελθούσας αὐτοῖς, καὶ οὐχ ὑπλῶς οὐδὲ ἀπροσοκλήτως.λείπεται οὖν δὴ λοιπὸν τὴν τρίτην ἐπαγαγεῖν. εἶτα καὶ περὶ τῆς νῦν τετάρτης κατεχούσης αὐτοὺς εἰπεῖν δεῖ, καὶ δεῖξαι σαφῶς ὅπως οὐδὲ εἰς προφήτης ἐπηγγελματο λύσειν ἔσεσθαι τινα τῶν κατεχόντων αὐτοὺς κακῶν οὔτε μὴν ἀπαλλαγὴν τὸ σύνολον.

Τίς οὖν ἐστὶν ἡ τρίτη; ἡ ἐπὶ Ἀντιόχου τοῦ ἐπιφανοῦς. ἐπειδὴ γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς Δαρεῖον καθελόντων εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν ἀρχήν, τελευτήσαντος τούτου πολλοὶ μετ’ ἐκείνον ἐγένοντο βασιλεῖς, ἀφ’ ὧν εἰς καὶ οὗτος ὁ Ἀντιόχος μετὰ πολὺν ὕστερον χρόνον τό τε ἱερὸν ἐνέπηρσε, τὰ τε ἅγια τῶν ἁγίων ἠρήμωσε, τὰς τε θυσίας καθείλε, τοὺς τε Ἰουδαίους ἐπέταξε, καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν κατέλυσε πᾶσαν. καὶ ταῦτα πάντα μετὰ ἀκριβείας ὑπόσεως καὶ μέχρι μιῦς ἡμέρας προηγόρευτο παρὰ τοῦ Δανιήλ, καὶ τότε ἔσται καὶ πῶς καὶ παρὰ τίνι καὶ τίνι τρόπῳ, καὶ ποῦ τελευτήσῃ, καὶ τίνα λήψεται μεταβολήν. εἰσεσθε σαφέστερον αὐτῆς ἀκούσαντες τῆς ὁράσεως, ἃ διὰ παραβολῆς ἡμῖν ὁ προφήτης ἀνήγγειλε. κριὸν μὲν καλεῖ τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα Δαρεῖον, τράγον δὲ τὸν τῶν Ἑλλήνων Ἀλέξανδρον, βασιλέα τῶν Μακεδόνων. τέσσαρα δὲ κέρατα λέγει τοὺς μετ’ ἐκείνον ἀναστάντας, ἀφ’ ὧν ὕστερον κέρασ αὐτοῦ ὁ Ἀντιόχος ἔφυ. φησὶ γάρ “εἶδον ἐν ὁράματι, καὶ ἰδοὺ κριὸς ἐστῆκώς, καὶ αὐτῷ κέρατα ὑψηλά, καὶ τὸ ἐν ὑψηλότερον τοῦ ἐτέρου. καὶ τὸ ὑψη-

ac restituum vos eo unde vos abduxi.” haec ergo duo exsilia compendio sunt explicata; atque iuxta ea oracula evenerunt ipsi neque gravia adeo neque insperata. restat ut tertiam referamus calamitatem eorum, ac deinde de quarta dicamus, in qua hodieque sunt; demonstramusque aperte neminem vatum iis malorum vel mitigationem, nedum finem promisisse.

Quae ergo est tertia? in quam ab Antiocho Epiphane sunt coniecti. mortuus enim Alexandro Macedonum rege, eo qui Dario victo rerum summam ad se transtulerat, multi postea reges exstiterunt. ex quibus ortus etiam Antiochus ille longo post tempore templum combussit, sanctum adytum vastavit, sacrificia abolevit, Iudaeos subegit, eorumque rem publicam evertit. haec omnia exactissime, etiam dierum numero praecise annotato, Danielus praedixit, quando singula, qui, per quem et quo modo essent futura, quem finem, quam mutationem habitura. haec liquidius cognosces, si Danielicam visionem audias exponi. in qua vates per ambages nomine arietis Darium regem Persarum notat, hirci Graecorum Macedonumque regem Alexandrum, 4 cornuum reges qui ei successerunt; de quibus posterius cornu enatum est, Antiochus nimirum. verba eius sunt (cap. 8) “vidi divinitus apparentem visionem. ecce stabat aries cornibus elatis, quorum unum erat altero sublimius,

λὸν ἀνέβαινον ἐπ' ἰσχάτων. καὶ εἶδον τὸν κριὸν κερατίζοντα κατὰ
B θάλασσαν καὶ βορρᾶν καὶ νότον, καὶ τὰ θηρία πάντα οὐ στήσεται
 ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἔξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. καὶ
 ἐποίησε κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἐμεγαλύνθη." τὴν δύναμιν
 λέγει τὴν Περσικὴν, ἣ πᾶσαν ἐπέδραμε τὴν γῆν. εἶτα περὶ τοῦ 5
 Μακεδόνοιο Ἀλεξάνδρου διαλεγόμενος φησὶ "καὶ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν
 ἤρχετο ἀπὸ Λιβῆς καὶ ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἦν
 ἀπτόμενος τῆς γῆς. καὶ τῷ τράγῳ ἐκείνῳ κέρας ἐθεωρεῖτο ἀπὸ
 μέσσην τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ." εἶτα λέγων τὴν πρὸς Λαρεθὴν
 προσβολὴν καὶ συμβολὴν αὐτοῦ γενομένην καὶ τὴν κατὰ κράτος 10
 νίκην, "ἦλθε" φησὶν "ὁ τράγος ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα
 ἔχοντος, καὶ ἠγγιώθη, καὶ ἔπαισε τὸν κριόν, καὶ συνέτριψεν
C ἀμφότερα τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἔξαιρούμενος ἐκ χειρὸς
 αὐτοῦ." ἔπειτα διηγούμενος τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτήν καὶ τὴν
 τῶν τεσσάρων βασιλείων διαδοχὴν, ἐπάγει λέγων "καὶ ἐν τῷ ἰσχυ- 15
 σοι αὐτὸν συνετριβή τὸ κέρας τὸ μέγα, καὶ ἀνέβη κέρατα τέσσαρα
 ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ."
 ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐπὶ τὴν Ἀντιόχου βασιλείαν ἔλθῶν, καὶ δεκανὴς
 ὅτι ἕξ ἐνὸς ἐκείνων τῶν τεσσάρων ἐστὶ, πάλιν φησὶ "καὶ ἐξῆλθεν
 ἐκ τοῦ ἐνὸς ἰσχυρὸν, καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς νότον καὶ 20
 πρὸς ἀνατολήν." καὶ σημαίνων ὅτι τὴν Ἰουδαϊκὴν πολιτείαν
 κατέλει, φάσκει "καὶ δι' αὐτὸν θυσία ἐταράχθη παραπτώματι,
 καὶ ἐγενήθη καὶ κατεκωδῶθη αὐτό. καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται,

idque posteriore loco surgebat. vidique eum cornibus ictum edentem
 adversus mare, aquilonem et austrum; neque ullum animal poterat eum
 subsistere, neque erat qui ab eo defenderet. itaque suo arbitrata age-
 bat ac magnificus erat." his verbis exprimitur regnum Persicum, cuius
 potentia orbem terrarum pervagata est. inde loquitur de Alexandro
 Macedone: "ecce autem hircus caprinus ingruerat a parte qua spirat
 Africus, super universam terram, neque tamen terram attingebat; con-
 spiciebaturque inter oculos eius, cornu exstans." postea conflictum eius
 cum Dario ac victoriam de eo describens "venit" inquit "hircus iste
 usque ad cornutum illum arietem, et efferatus eum percussit, amboque
 eius cornua contrivit, neque erat qui vim eius ab ariete defenderet."
 inde Alexandri exitum depingens quattuorque regum successionem, haec
 infert "cum autem hircus magnam esset potentiam adeptus, magnum
 cornu eius frangitur, atque infra illud erumpunt alia quattuor cornua
 spectantia ad quattuor plagas mundi." porro ad Antiochi regnum per-
 veniens, illumque monstrans ex uno illorum quattuor cornuum exstitisse,
 rursus dicit "et exiit de uno illorum cornu validum, ingensque factum
 est versus meridiem et ortum." tum indicans ab eo Iudaicam rem pu-
 blicam abolitum iri, addit (cap. 11) "ille peccato sacrificium conturba-
 bit, contraque id rem prospere gessit, ac templum vastabitur, et loco

καὶ γενήσεται περὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία.” τοῦ γὰρ βωμοῦ καθαι-
 ρεθέντος καὶ τῶν ἁγίων καταπατηθέντων εἰδῶλον ἔστησεν ἔνδον, **D**
 καὶ θυσίαν ἐπετέλει τοῖς δαίμοσι παρανόμως. ὅθεν φησὶν “ἐρρίφη
 χαμαὶ ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησε, καὶ ἐδώδωθη.” εἶτα πάλιν ἐκ
5 δευτέρου τὴν αὐτὴν βασιλείαν Ἀντιόχου ἐπιφανοῦς λέγων καὶ τὴν
 αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν ἄλωσιν καὶ τὴν ἐρήμωσιν τοῦ ἱεροῦ, προστί-
 θησι καὶ τὸν χρόνον. ἄρξάμενος γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου βασι-
 λείας, αὐθις πρὸς τῷ τέλει τοῦ βιβλίου καὶ τὰ μεταξὺ πάντα διη-
 γησάμενος ὅσα οἱ Πτολεμαῖοι καὶ οἱ Σέλευκοι συρραγέντες ἀλλή-
10 λους ἐποίησαν καὶ οἱ στρατηγοὶ τούτων ἐργάσαντο, τοὺς δόλους
 τὰς νίκας τὰς στρατείας τὰς μάχας τὰς ναυμαχίας τὰς πεζο- **P 230**
 μαχίας, προῖων εἰς Ἀντιόχον τελευτῆ πάλιν, καὶ φησὶ “βραχιόνες
 εἰς αὐτοῦ στήσονται, καὶ βεβηλώσουσι τὸ ἅγιασμα, καὶ μετα-
 στήσουσι τὸν ἐνδελεχισμόν,” τὰς συνήθεις λέγων θυσίας καὶ
15 καθημερινάς, “καὶ δώσουσιν εἰς αὐτὸν βδέλυγμα, καὶ τοὺς ἀνο-
 μοῦντας διαδήκῃ” τουτέστι τοὺς παραβαίνοντας τῶν Ἰουδαίων
 “ἀπάξουσιν ἐν ὀλισθήμωσι μεθ’ ἑαυτῶν καὶ μεταστήσουσι, καὶ
 λαὸς γινώσκων τὸν θεὸν αὐτοῦ κατισχύσουσι” τὰ ἐπὶ τῶν Μακ-
 καβαίων λέγων καὶ τὰ ἐπὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννου, “καὶ
20 οἱ συνετοὶ λαοῦ συνήσουσιν εἰς πολλὰ. καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ῥομ-
 φαίᾳ καὶ ἐν φλογί” τὸν ἐμπρησμόν τῆς πόλεως ἔξηγούμενος πάλιν
 “καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐν διαρπαγῇ ἡμερῶν· καὶ ἐν τῷ ἀσθενῆ- **B**
 σαι αὐτοὺς βοηθήσονται βοήθειαν μικράν” ἐμφαινὼν ὅτι μεταξὺ
 τῶν κακῶν ἐκείνων δυνήσονται ἀναπνεῦσαι καὶ ἀνεγκεῖν ἐκ τῶν

sacrificii erit flagitium.” nam Antiochus altari subverso sacrisque con-
 culcatis in templo simulacrum statuit, ac contra legem daemonibus sa-
 crificavit. ideo vates dicit “et humi prostrata est iustitia, contraque
 illam rem prospere gessit.” rursus deinde ipsum illud Antiochi Epi-
 phanis regnum Iudaeorumque cladem et excidium atque vastationem
 templi referens, tempus etiam commemorat. nam rursus initio petito
 ab Alexandri regno sub finem libri, eaque omnia persecutus oratione
 quae ab eo Ptolemaei et Seleuci intestinis bellis congressi invicem fa-
 cturi essent eorumque ductores dolos victorias expeditiones navalia
 et terrestria praelia, progressus ad Antiochi usque regnum ita concludit
 “et brachia ex eo existent, quae sacrarium profanabunt, et iuge sacri-
 ficium abolebunt atque polluent, et eos qui testamentum violant (hoc
 est, Iudaeos a lege deficientes) abducent in lubricitatibus suis atque
 transferent; superabitque eos populus qui deum cognoscit (Maccabaeos
 innuit et res a Iuda Simone ac Ioanne gestas), ac prudentes de populo
 multa intelligent. atterentur autem caedibus et incendiis (incendium
 urbis rursus designat) et servitute ac direptionibus. atque in suis an-
 gustiis modicum eis feretur auxilium (indicans eos inter sua mala respi-

κατεληφότων αὐτοὺς δεινῶν, “καὶ προστεθήσονται πρὸς αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλισθήμασι, καὶ ἀπὸ τῶν συνιδόντων ἀσθενήσουσι” δεικνὺς ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἐστῶτων πεσοῦνται. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν δι’ ἣν συνεχώρησεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν τοσοῦτοις κακοῖς γίνεσθαι. τίς δὲ αὕτη; “τοῦ πυρῶσαι” φησὶν “ἐν αὐτοῖς καὶ τοῦ 5 ἐκλέξασθαι καὶ τοῦ ἐκλευκῆναι ἕως καιροῦ πέρας.” ταῦτα γὰρ φησὶν ὁ Θεὸς συνεχώρησεν ὥστε αὐτοὺς ἐκκαθᾶραι καὶ δεῖξαι τοὺς ἐν αὐτοῖς δοκίμους. εἶτα διηγοῦμενος αὐτοῦ ἐκείνου τὴν δύναμιν C ἔφη “καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ὑψωθήσεται καὶ μεγαλυνθήσεται.” καὶ μέντοι καὶ τὴν βλάβησιν αὐτοῦ γνώμη 10 λέγων προσέθηκεν ὅτι ἐπὶ τὸν Θεὸν τῶν Θεῶν λαλήσει ὑπέρογκα καὶ κατευθυνεῖ μέχρι συντελεσθῆναι τὴν ὀργήν, δεικνὺς ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς οικείας γνώμης ἀλλὰ διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ τὴν κατὰ τῶν Ἰουδαίων οὕτως ἐκείνος ἐκράτει καὶ ἴσχυεν. εἰπὼν οὖν δι’ ἐτέρων πλειόνων ὅσα κακὰ ἐργάσεται τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Πα- 15 λαιστίνην, καὶ πῶς ἐπανήξει καὶ τίνος καλοῦντος καὶ ποίας αἰτίας καταναγκαζούσης, λέγει λοιπὸν καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων τούτων, καὶ ὅτι δίκην δόντες οἱ Ἰουδαῖοι διὰ τούτων πάντων τεύξονται τινος ἀντιλήψεως, ἀγγέλου πεμφθέντος εἰς τὴν D ἐκείνων βοήθειαν· “ἐν τῷ καιρῷ” γὰρ φησὶν “ἐκείνῳ ἀναστήσει- 20 ται Μιχαὴλ ὁ μέγας ἄρχων, ὁ ἐφεισθηκὼς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου. καὶ ἔσται καιρὸς θλίψεως οἷος οὐ γέγονεν ἀπ’ οὗ γεγένηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου. καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σωθήσεται λαὸς πολλὸς ὁ γεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ,”

rare posse et ex iis aliquatenus emergere). et accedent iis multi in lubricitatibus, multique prudentum deficient,” innuens etiam eorum qui stabant multos lapsuros. deinde etiam causam refert cur deus eos passus sit in tantas calamitates devenire: “ut” inquit “eos igne exploraret ac probaret et usque ad definitum tempus purgaret.” hoc indicat deum ista fieri sivilisse, uti eos expurgaret, et qui inter eos probi essent ostenderet. deinde eiusdem Antiochi potentiam demonstrans ait “agetque pro libito suo, exaltabitur, et fiet magnificus.” impietatem quoque eius expressit: “superbe” inquit “deo deorum obloquetur; et rebus secundis utetur, dum irae finis fiat,” ostendens Antiochum non a se ipso, sed propter dei iram adversus Iudaeos conceptam tantum potentiae adepturum. inde pluribus verbis complexus quae is mala Aegypto Palaestinaeque iniuncturus, quomodo rediturus, quo vocante et qua necessitate urgente, tandem etiam mutationem istarum rerum exponit. et quod Iudaei istis omnibus cladibus puniti tandem auxilium consequentur, misit ad eos tutandos angelo. “eo” inquit “tempore exsurget Michaelis magnus princeps, patronus populi tui. ad eum usque diem calamitatis tempus erit, quae tanta ingruet quanta ab omni hominum memoria nulla fuit. eo autem die magna servabitur multitudo, scripta in libro,” id

τουτέστιν οἱ σωτηρίας ὄντες ἄξιοι. ἀλλὰ τὸ ζητούμενον οὐπω καὶ νῦν ἀποδέδεικται. τί δὴ τοῦτό ἐστιν; ὅτι καὶ χρόνους ὥρισεν ἐν τοῖς κακοῖς τούτοις, ὡσπερ ἐκεῖ ἔτη τετρακόσια καὶ μετὰ ταῦτα ἐβδομήκοντα. ἴδωμεν τοίνυν καὶ ἐνταῦθα εἰ τίνα χρόνον ὀρίζει.

5 πῶς δὴ τοῦτο ἐστιν εὐρεῖν; ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα λεχθησομένοις. ἐπειδὴ γὰρ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ἤκουσε κακά, τὸν ἐμπροσθὸν τῆς πόλεως, τὴν ἀνατροπὴν τοῦ νόμου, τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐπι- P 231
 θυμει λοιπὸν τὸ τέλος αὐτῶν μαθεῖν, καὶ εἰ τις ἔσται τῶν συμφορῶν τούτων μεταβολή. καὶ διερωτῶν ἔλεγεν οὕτως “κύριε, τί
 10 τὰ ἔσχατα τούτων; καὶ εἶπε· δεῦρο Δανιήλ, ὅτι ἐμπεφραγμένοι εἰσὶν οἱ λόγοι ἕως καιροῦ πέρας,” τὸ ἀσαφές τῶν εἰρημένων ἀντιτιτόμενος. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν τῆς συγχωρήσεως τῶν κακῶν· “ἕως ἂν ἐκλεγῶσι καὶ ἐκλευκανθῶσι καὶ πυρωθῶσι πολλοί, καὶ ἀνομήσουσιν ἄνομοι, καὶ οὐ συνήσουσι πάντες ἀσβεῖς, καὶ νοή-
 15 μονες νοήσωσιν.” εἶτα τὸν καιρὸν προλέγων ὅσον μέλλει κατέχειν αὐτοὺς τὰ δεινά, φησὶν “ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως ἐνδελειχισμοῦ.” ἐνδελειχισμὸς δὲ ἐκαλεῖτο ἡ καθημερινὴ θυσία· τὸ γὰρ ἐνδελεχῆς τὸ πυκνὸν καὶ συνεχές ἐστιν. Ἔθος γὰρ ἦν τοῖς Ἰουδαίοις καὶ ἐν B
 πριῦτ καὶ ἐν ἐσπέρα καὶ καθ’ ἐκάστην ἡμέραν τῷ θεῷ θύειν, καὶ
 20 διὰ τοῦτο ἡ θυσία ἐκείνη ἐνδελειχισμὸς ἐλέγετο. “καὶ ἥλλαξε.” διὰ τοῦτο φησιν ὁ ἄγγελος ὅτι ἀπὸ καιροῦ τῆς ἀλλάξεως τοῦ ἐνδελειχισμοῦ, τουτέστιν ἀπὸ τῆς καταλύσεως τῆς θυσίας, εἰσὶ δὲ ἡμέραι ασφ’, ὅπερ ἐστὶν ἔτη τρία ἡμισυ. εἶτα δηλῶν ὅτι καὶ λύσις τῶν κακῶν τούτων ἔσται καὶ ἀπαλλαγὴ, ἐπήγαγε “μακά-

est, ii qui salute digni sunt. sed quod praecipue quaerebatur, nondum demonstravimus, nimirum tempus malorum istorum. nam sicut primae calamitati 400 annos definivit deus, secundae 70, ita videamus an hic quoque certum tempus statuatur. id ergo invenimus in iis verbis quae apud vatem sequuntur. postquam Danielus inaudivit de calamitatibus istis multis atque magnis, de incendio urbis, de legis abrogatione et servitute populi, cupit tandem eorum finem cognoscere, et si qua sit futura istorum malorum mutatio. itaque sic interrogat (cap. 12) “domine, quis horum erit finis?” et respondetur “vade Daniele, quia sermones isti usque ad exitum temporis obsignati sunt.” ita obscuritas dictorum innuitur. additurque causa cur permissum sit ea mala incidere: “donec” inquit “eligantur atque igne perpurgentur multi, et impii impie agent, neque sapient caelesti, prudentes autem sapient.” inde tempus nominat, quamdiu mala ista essent Iudaeos pressura. “ab eo” inquit “tempore, quo sacrificium iuge mutatum fuerit.” iuge seu assiduum sacrificium vocatur quotidianum: quotidie enim Iudaei mane ac vespere solebant deo rem sacram facere. ab eius ergo mutatione, hoc est ab eius abolitione, dies sunt 1290, nimirum anni 3 s. deinde malorum istorum finem fore infert: “beatus qui perfert et sustinet usque

ριος ὁ ὑπομείνας καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας ἁπλῆς," ταῖς ἁπλῆς μὲ
 προθεῖς, ἐπειδὴ ἐν μηνὶ καὶ ἡμισυ μηνὸς τὴν συμβολὴν συνέβη
 γενέσθαι, ἐν ᾗ γέγονε καθαρὰ ἡ νίκη καὶ ἡ παντελής τῶν ἐπικει-
 C μένων κακῶν ἀπαλλαγὴ. εἰπὼν γὰρ "μακάριος ὁ ὑπομείνας καὶ
 φθάσας εἰς ἡμέρας ἁπλῆς" τὴν ἀπαλλαγὴν ἐδήλωσε. καὶ οὐχ ὡς
 ἁπλῶς εἶπεν "ὁ φθάσας." ἐπειδὴ γὰρ πολλοὶ τῶν ἀσεβησάντων
 εἶδον τὴν μεταβολὴν, οὐκ ἐκείνους μακαρίζει, ἀλλὰ τοὺς ἐν τοῖς
 καιροῖς τῶν κακῶν ὑπομείναντας καὶ μὴ προδόντας τὴν εὐσέ-
 βειαν καὶ τῆς ἀνέσεως τυχόντας. ἄρα τι τούτων σαφέστερον
 γένοιτ' ἄν;

10

"Ωρα δὴ λοιπὸν ἐπὶ τὸ ζητούμενον ἔλθειν καὶ τὴν παροῦσαν
 αἰχμαλωσίαν καὶ δουλείαν, δι' ἣν καὶ πάντα κεινῆκαμεν ταῦτα.
 διτι μὲν οὖν αἱ τρεῖς προαηγορευθήσαν αἰχμαλωσίαι, ἡ μὲν ἔτι
 ἔχουσα ὕ, ἡ δὲ ὀ, ἡ δὲ τρίτη ἡμισυ, ἱκανῶς ἐντεῦθεν ἡμῖν, ὡς
 D οἷόν τε, ἀποδέδεικται. φέρε δὴ λοιπὸν καὶ περὶ ταύτης εἶπωμεν.
 15 ὅτι γὰρ καὶ περὶ τῆς ἐσχάτης τετάρτης καὶ τελευταίας προανεφώ-
 νησεν ὁ προφήτης οὗτος, αὐτὸν παρέξομεν τὸν Ἰωσήπον μάρτυρα,
 τὸν τὰ ἐκείνων φρονοῦντα. ἐπειδὴ γὰρ εἶπε τὰ περὶ τῆς Ἀντιόχου
 αἰχμαλωσίας καὶ μάρτυρα τὸν προφήτην παρήγαγεν, ἐπάγει καὶ
 περὶ ταύτης, καὶ φησὶ "τὸν αὐτὸν γέ τοι τρόπον Δαυιὴλ καὶ περὶ
 20 τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀνέγραψε, καὶ ὅτι ὑπ' αὐτῶν ἐρημωθή-
 σεται τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς καταλυθήσεται." σὺ δὲ μοι
 σκόπει τὸ φιλάληθες τοῦ ἀνδρός, ὅς εἰ καὶ Ἰουδαῖος ἦν, ἀλλ' οὐκ

15 ταύτης] τῆς τετάρτης margo P

ad dies 1335," addens prioribus dies 45: nam mense toto et dimidio
 exacto pugna est commissa solidaque victoria parta et omnibus malis
 prorsus liberati Iudaei. dicens enim "beatus qui perfert et sustinet
 dies 1335" liberationem a malis declaravit. neque simpliciter eum vo-
 cat beatum qui ad eum usque diem pertigerit. nam multi etiam impii
 mutationem istam viderunt; neque tamen eos felices dicit, sed eos tan-
 tum qui in istis calamitatibus patientia usi pietatem non prodiderunt,
 atque tunc sublevati sunt. hisne aliquid evidentius dici potest?

Tempus ergo est ut ad institutum revertamur, cuius gratia haec
 adduximus, et de ultimo Iudaeorum exsilio dicamus. satis enim per-
 spicue demonstravimus trium priorum calamitatum tempora expresse
 praedicta fuisse, annorum 400, annorum 70, annorum 3 s. dicamus
 ergo etiam de quarta: nam de hac etiam quarta atque postrema Danie-
 lum vaticinatum, vel Iosephum, hominem ab ipsorum partibus, testem
 citare licet. cum enim de excidio Antiochico locutus Danieli testimonio
 sua confirmasset, de quarto sic infert "eodem modo Danielus etiam de
 Romanorum imperio vaticinatus est, Hierosolymam ab iis vastatum tem-
 plumque eversum iri." ac mihi veritatis studium in eo viro considera,

ἤνεσχετο ζηλώσαι τὴν Ἰουδαϊκὴν φιλονεικίαν τε καὶ ψευδηγορίαν. εἰπὼν γὰρ ὅτι ἐρημωθήσεται τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς καταλυθήσεται, ἔγραψεν, ὅτι δὲ στήσεται πάλιν τὰ τῆς ἐρημώσεως P 232 οὐκέτι προσέθηκιν, ἐπειδὴ μηδὲ τὸν προφήτην εὔρε τοιοῦτόν τι **5** προσθέντα. πού τοίνυν εἶπε Δανιὴλ· ὅτι ὁ ναὸς ἐρημωθήσεται; ἄκουσον. ἐπειδὴ γὰρ τὴν προσευχὴν ἐκείνην τὴν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ ἐποίησατο, ἦλθε Γαβριὴλ πρὸς αὐτόν, καὶ φησὶν “ἐβδομήκοντα ἐβδομάδες συνετημήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν.” Ἰδὺν καὶ ἐνταῦθα χρόνος εἴρηται οὐ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀλλὰ μεθ’ ὅσον χρόνον ἐμελλεν ἡ αἰχμαλωσία ἀπαντήσισθαι. εἶτα πάλιν φησὶν ἀκριβέστερον “καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηῆσαι Ἱερουσαλήμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἐβδομάδας ζ’ καὶ ἐβδομάδας ξβ’.” **B** ἐνταῦθά μοι νουνεχώσ πρόσεχε· τὸ γὰρ πᾶν ἐνταῦθά ἐστὶ τὸ ζητούμενον. ἐβδομάδες οὖν ζ’ καὶ ἐβδομάδες ξβ’ υπὲρ ἔτη εἰσὶν. ἐβδομάδας γὰρ οὐχ ἡμερῶν ἐνταῦθα λέγει, οὐδὲ μηνῶν, ἀλλ’ ἐβδομάδας ἐνιαυτῶν. ἀπὸ δὲ Κύρου ἐπὶ Ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐκείνην ἔτη εἰσὶ τεσδ’. εἶτα διδάσκων ἡμῶς **15** πύθην ἀριθμεῖν δεῖ, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπανόδου ἀλλ’ ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηῆσαι Ἱερουσαλήμ. οὐκ ἐπὶ Κύρῳ δὲ ὠκοδομήθη, ἀλλ’ ἐπὶ τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ μακροχειροῦ. μετὰ γὰρ τὴν κάθοδον ἐπανῆλθε Καμβύσης, εἶτα οἱ Μάγοι, καὶ μετ’ ἐκείνους Δαρείος Ὑστάσπον, μεθ’ ὃν **20** Ἐξέρξης ὁ Δαρείου καὶ Ἀρταβάνης. εἶτα Ἀρταξέρξης ὁ μακροχειρ

qui tametsi Iudaeus erat, Iudaicam tamen contendendi et mentiendi libidinem imitari noluit. cum enim excidium urbis et templi scripsisset, non addit quando ei calamitati finis sit futurus, quia ipsum quoque vatem nihil tale addidisse videbat. audi vero ubi Danielus vastationem templi praedixerit. postquam sacco indutus et cinere conspersus deum deprecatus fuit, venit ad eum Gabrielus, ac dicit: 70 septimanae deciduntur populo tuo, et urbi sanctae. ecce tempus quo non ipsis calamitatis mora, sed quando esset futura ea designatur. mox expressius ait “cognosces atque intelliges, ab exitu sermonis, cum decretum fiet de instauranda Hierosolyma, usque ad imperium uncti, erunt septimanae 7 et septimanae 62.” atque hic mihi diligenter animum adverte: hic enim est id quod quaeritur. septimanae 7 et aliae 62 annos redigunt 483: non enim dierum, non mensium, sed annorum septimanae intelliguntur. iam a Cyro usque ad Antiochum Epiphanem et urbem ab eo captam anni sunt 394. docet porro nos, a quo initio anni sint numerandi: non a die reditus, sed a publicatione decreti de instauranda urbe. atqui non Cyro sed Artaxerxe demum Longimano regnante ea est refecta. nam a reditu Iudaeorum supervenit Cambyses, deinde Magi, post eos Darius Hystaspis filius, inde Xerxes Darii filius et Artabanus, tandem

ἐβασίλευσε τῆς Περσίδος· ἐν τῷ κ' ἔξει τῆς βασιλείας αὐτοῦ
 Νεεμίας ἀνελθὼν τὴν πόλιν ἀνέστησεν, ἄπερ ὁ Ἑσδρας ἀκριβῶς
 ἡμῖν διηγήσατο. ἂν τοίνυν ἐντεῦθεν τετρακόσιμιν ὀγδοήκοντα τρία
 θῶμεν ἔτη, ἥξομεν πάντως ἐπὶ τὴν κατασκαφὴν ταύτης, ὡς καὶ
 Ἰώσηπος αὐτῆς μαρτυρεῖ λέγων "τὴν δὲ τῆς πόλεως καὶ τοῦ νοῦ⁵
 ἐρήμωσιν συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν Δανιὴλ προφητείαν, πρὸ ὅ
 καὶ ἡ γενομένην ἐτῶν." διὰ τοῦτο φησιν, οἰκοδομηθήσεται πλα-
 τεῖα καὶ περίτειχος. ἐπειδὴν οὖν ἀναστῆ καὶ τὸ οἰκεῖον ἀπολάβῃ
 σχῆμα, ἀπ' ἐκείνου τὰς ὀ ἑβδομάδας ἀριθμεῖ. μετὰ δὲ τὰς
 D ἑβδομάδας ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται ἐν¹⁰
 αὐτῷ, καθὼς προείρηται. μετὰ γὰρ τὴν Οὐεσπασιανοῦ καὶ
 Τίτου γενομένην ἐρήμωσιν ἐπὶ Ἀδριανοῦ συστάντες οἱ Ἰουδαῖοι
 ἐσπούδαζον ἐπὶ τὴν προτέραν πολιτείαν ἐπανελθεῖν οἱ μάταιοι θεο-
 μαχοῦντες. χειρωσάμενος δὴ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν πόλιν
 πῦσαν καταστρέψας καὶ τὰ λείψανα ἀφανίσας πάντα, καὶ μετὰ¹⁵
 ταῦτα αὐτὴν ἀνεγείρας, Αἰλίαν αὐτὴν προσηγόρευσε κατὰ τὴν
 αὐτοῦ ἐπωνυμίαν. ὅθεν ὁ Χριστὸς μετὰ Ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ
 παραγενόμενος, καὶ προαναφωνῶν τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι αἰχμα-
 λωσίαν, καὶ δεικνὺς ὅτι ὁ Δανιὴλ περὶ αὐτῆς προεῖπε, φησὶν
 P 233 "ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ²⁰
 προφήτου, ἔστω ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω." ἐπειδὴ
 γὰρ ἅπαν εἰδῶλον καὶ πᾶν ἐκτύπωμα ἀνθρώπου βδέλυγμα παρὰ
 τοῖς Ἰουδαίοις ἐκαλεῖτο, ἀνιγματωδῶς ἐμφαίνων τὸν ἀνδριάντα
 ἐκεῖνον, ὁμοῦ καὶ πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἔσται ἡ αἰχμαλωσία προανήγ-

Artaxerxes Longimanus regno Persico est potitus. eius regni anno vi-
 gesimo Neemias profectus urbem reparavit; quod Esdras nobis accurate
 narrat. inde si numeremus annos 483, prorsus ad excidium eius per-
 tingemus. sicut rursum his verbis testatur Iosephus: urbis autem et
 templi vastationem secundum Danielicum oraculum evenire contigit ante
 annos 408. propterea inquit, aedificabitur platea et murus. cum ergo
 refecta fuerit urbs suamque formam receperit, tunc incipe numerare 70
 septimanas; quibus finitis, delebitur unctio et cessabit iudicium, uti
 prius diximus. enimvero post excidium urbis, quod Vespasiano et Tito
 imperantibus fuit, Adriano imperante Iudaei collecti irrito contra deum
 conatu aggressi sunt rem publicam pristinam instaurare. sed Adrianus
 eos armis domuit, urbemque funditus evertit, et reliquias eius omnes
 abolevit; aliamque inde ibi urbem condens de suo nomine Aeliam dixit.
 itaque Christus post Antiochi tempora exhibitus et futurum excidium
 praedicens, ostendensque de eo Danielum esse vaticinatum, ait "cum
 videbitis abominandum vastitatis signum, de quo Danielus vates locutus
 est, stare in loco sancto, qui legit, animum advertat." quia enim omne
 simulacrum et effigies humana a Iudaeis abominatio dicitur, per amba-
 ges illam statnam innuens, simul et quando et a quo urbs esset excim-

γειεν. ὅτι δὲ περὶ τῶν Ῥωμαίων εἴρηται ταῦτα, καὶ Ἰωσήπος μαρτυρεῖ, καθὼς προέφημεν. τίς οὖν αὐτοῖς ὑπολείπεται λοιπὸν λόγος; ὅταν τὰς μὲν αἰχμαλωσίους οἱ προφῆται φαίνονται μετὰ διωρισμένων χρόνων εἰπόντες, ταύτῃ δὲ μηδένα χρόνον ὄρισαντες, ἅλλὰ τοῦναντίον εἰπόντες ὅτι μέχρι συντελείας ἔσται ἡ ἐρήμωσις. **B** ὅτι μὲν εἰ τέλος ἡ παρούσα ἐμελλε δουλεία λήψεσθαι, καὶ τοῦτο ἂν προεῖπον οἱ προφῆται καὶ οὐκ ἐσίγησαν, ἰκανῶς ἀπεδείξαμεν, τὰς αἰχμαλωσίους ἀπάσας μετὰ προρρήσεως δεῖξαντες ἐπενεχθείσας αὐτοῖς· ἐκάστης γὰρ τούτων καὶ τρόπους καὶ χρόνους προανακ-
10 ρυθέντας διὰ τῶν θείων γραφῶν ἀπεδείξαμεν. τῇ παρουσίᾳ δὲ οὐδεὶς προφήτης ὥρισε χρόνον, ἀλλ' ὅτι μὲν ἦξει καὶ ἐρημώσει πάντα καὶ μεταστήσει τὴν πολιτείαν, καὶ μετὰ πόσον χρόνον τῆς ἐκ Βαβυλῶνος ἐπανόδου συμβήσεται, προεῖπεν ὁ Δανιήλ, ὅτι δὲ τέλος ἔξει καὶ στήσεται πῶς τὰ κακὰ ταῦτα, οὗτ' ἐκεῖνος ἐδήλω-
15 σεν οὗτ' ἄλλος τις προφήτης, ἀλλὰ καὶ τοῦναντίον, ὡς εἴρηται, προεῖπον ὅτι ἕως συντελείας καθέξει αὐτοὺς ἡ τλαιπωρία αὕτη. **C** καὶ μάλᾳ εἰκότως· καὶ γὰρ μαρτυρεῖ τοῖς εἰρημένοις ὁ τοσοῦτος διαγενόμενος χρόνος καὶ οὔτε ἔχνος οὔτε προοίμιον χρησιτῆς μεταβολῆς ἐνδειξάμενος, καὶ ταῦτα πολλάκις ἐπιχειρησάντων αὐτῶν
20 ἀναστῆσαι τὸν ναόν, ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ διακλυθέντων πρῶτον μὲν ὑπὸ στρατιωτῶν, ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ παραβάτου πυρὸς τῶν θεμελίων ἐκπηδήσαντος καὶ κατασχόντος αὐτοὺς τῆς ἀκαίρου φιλονεικίας τε καὶ παραβάσεως.

denda monstravit. atque id de Romanis esse dictum, etiam Iosephi testimonio docuimus. quid ergo Iudaeis superest quod dicant? quando vates calamitatum simul tempora praedicentes definita, huius nullum terminum constituerunt, sed contra vastitatem eam usque ad finem mundi duraturam pronuntiaverunt. satisque est a nobis demonstratum, si quidem finis esset futurus huic ultimo exsilio, vates divinos eum fuisse praedicturos et nequaquam silentio praeterituros. quippe superiores miseriae omnes cum ita praedixerint ut simul spatium quod duraturae essent definirent, modosque et tempora exprimerent, sicuti ex Scriptura docuimus, huic ultimae nemo eorum tempus constituit. id quidem urbis et rei publicae fore excidium, addito quot annos post reditum ex Babylone id eventurum esset, vaticinatus est Danielus: finem autem istis malis aliquem fore neque ille neque quisquam omnino vatum praedixit: imo, uti diximus, contrarium pronuntiaverunt, usque ad finem mundi in istis miseriis futuros Iudaeos. idque admodum consentaneum fuit; et tantum ab illo excidio temporis elapsum iis testimonium perhibet, quo toto ne vestigium quidem ullum aut principium bonae mutationis sese ostendit. et quidem Iudaei saepe conati templum reficere sub Adriano Constantino et Iuliano, prohibiti sunt, primum quidem a militibus, sub Iuliano autem igni ex fundamentis erumpente eorumque intempestivum atque impium conatum avertente. dicant vero nobis quidnam causae

ὅθεν τοίνυν λεγέτωσαν ἡμῖν, τίνας ἔνεκα ἐν Αἰγύπτῳ μὲν τοσοῦτον
 διατρίψαντες χρόνον ἐν κακουχίᾳ ἐλέους ἔτυχον, καὶ εἰς Βαβυ-
 D λῶνα πάλιν ἀπενεχθέντες ἐπανήλθον εἰς τὰ ἴδια, καὶ ὑπ' Ἀντιό-
 χου τοσοῦτα κακὰ παθόντες αὐθις πρὸς τὸ πρότερον ἐπωήλθον
 ἀξίωμα, νῦν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον γεγένηται, ἀλλὰ πεντακοσίων ἐτῶν, 5
 νῦν δὲ χιλίων ἐξ ἐκείνου διελθόντων οὐδὲ αἰνιγμα τοιαύτης μετα-
 βολῆς ὑρῶμεν φαινόμενον ὅλον τὸ πρότερον. εἰ δὲ τὰς ἁμαρτίας
 αὐτῶν προβάλοιντο, καὶ εἴποιεν, ἐπεὶ ἡμῶν τῷ Θεῷ, διὰ
 τοῦτο οὐκ ἀπολαμβάνομεν τὴν οἰκίαν χώραν, πάλιν δ' ἂν εἰκό-
 τως αὐτοὺς ἐρήσομαι· διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν, ὧ Ἰουδαῖοι, ἔξω 10
 P 234 τῆς Ἱερουσαλὴμ διατρίβετε χρόνον τοσοῦτον; καὶ τί τὸ καιρὸν καὶ
 παρὰδόξον; μὴ γὰρ νῦν ἐν ἁμαρτίαις ζῆτε μόνον, παρὰ δὲ τὴν
 ἀρχὴν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κατορθώμασιν; οὐκ ἄνωθεν καὶ ἐξ
 ἀρχῆς συννευεράφητε παρανομίαις; οὐχὶ τῆς θαλάσσης σχιζομέ-
 νης καὶ τῶν πετρῶν ῥηγνυμένων καὶ τοσοῦτων θαυμάτων γινομέ- 15
 νων περὶ τῆς ἐρήμου προσεκνήσατε μόσχῳ; οὐ τὸν Μωϋσέα λή-
 θους βύλλοντες καὶ ἑτέροις μυρίοις τρόποις ἀναλεῖν ἐπεχειρήσατε
 πολλάκις, καὶ τὸν Θεὸν πυρωργίζετε βλασφημοῦντες; οὐ τῷ
 Βεελεφεγῶρ ἐτελέσθητε; οὐ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς θυγατέρας
 ἐθύσατε τοῖς δαιμονίοις καὶ τοὺς ἄλλοτριούς Θεοὺς ἐθεραπεύσατε; 20
 οὐ πᾶν εἶδος ἁμαρτίας καὶ κακίας ἐπεδείξασθε; πῶς οὖν ὑμᾶς
 B οὐκ ἀπεστράφη τότε ὁ Θεός, ἀλλὰ μετὰ τὰς παιδοκτονίας καὶ τὰς
 εἰδωλολατρίας, μετὰ τὴν πολλὴν ἀγνωμοσύνην, καὶ προφήτας
 ἀφῆκε παρ' ὑμῖν εἶναι διαφόρους, καὶ σημεῖα εἰργάζοντο καὶ θαύ-

sit, quod et in Aegypto tantum tempus in magnis miseriis versatos
 deus miseratus est, et in Babylonem captivi abducti inde in patriam
 reducti sunt, et tot malis ab Antiocho affecti tamen pristinam recupe-
 rarunt dignitatem, nunc autem tale nihil fit, sed 500, imo 1000 iam
 exactis ab excidio annis ne speciem quidem ullam priorum mutationum
 videmus? quodsi peccata sua causentur, dicantque ideo sibi patriam
 non reddi, quia delictis suis deum offenderint, haud abs re fuerit ita
 eos rogare. propter peccata vestra, o Indaei, tanto tempore Hieroso-
 lyma extorres degitis? quid hoc novi et inauditi est? scilicet anti-
 quitus iuste vixistis et officii rationes tenuistis, ac non iam inde ab
 initio innumera inter delicta vitam egistis? nonne cum et mare scindi
 et saxa rumpi totque alia miracula vidiassetis in solitudine, tamen vitu-
 lum adoravistis? nonne Mozen lapidibus obruere multisque aliis modis
 interficere saepenumero aggressi estis? nonne deum impiis dictis irri-
 tastis? nonne Beelphegori initiati estis? nonne filios et filias vestras
 daemonibus immolastis? nonne alienos deos coluistis? nonne omne
 flagitiorum ac malitiae genus exercuistis? qui fit ergo quod tunc deus
 vos non est aversatus, sed post infanticidia vestra, post impios dea-
 strorum cultus, post extremam ingratitude cum vates vobis misit va-

ματα παρόδοξα; τίνος οὖν ἔνεκεν πάλαι μὲν ἀσεβοῦντες καὶ μυρία διαπρατιτόμενοι δεινὰ τοσαύτης εὐνοίας ἀπηλαύσατε παρὰ Θεοῦ καὶ προστασίας καὶ προμηθείας, νῦν δὲ οὔτε εἰδωλολατροῦντες οὔτε παιδοκτοροῦντες ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ταλαιπωρίᾳ διάγετε; μὴ 5 γὰρ ἕτερος ἦν Θεὸς τότε καὶ ἕτερος νῦν; οὐκ αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἐκεῖνα οἰκονομῶν καὶ ταῦτα νῦν ἐργαζόμενος; διὰ τί, ὅτε μείζω μὲν ἦν τὰ ἁμαρτήματα, πολλὴ δόξα ὑμῖν ἦν παρὰ Θεοῦ, ὅτε δὲ ἐλάττονα πλημιμελεῖτε νῦν, παντελῶς ὑμᾶς ἀπειστράφη καὶ ἀτιμία C παρέδωκεν ἀπεράντως; ἀλλὰ κἄν ὑμεῖς σιγήσητε, οἱ λίθοι κεκρά- 10 ζονται. ἐπειδὴ γὰρ κατὰ τοῦ δεσπότου τὰς χεῖρας ἐξετείνετε, διὰ τοῦτο οὐκ ἔσται ὑμῖν διάρθωσις οὐδὲ συγγνώμη λοιπὸν οὐδὲ ἀπολογία. τότε μὲν γὰρ εἰς δούλους ἦν τὰ τολμώμενα, νῦν δὲ πάντα ἐκεῖνα τὰ παλαιὰ σαφῶς ἀπεκρύψατε διὰ τῆς εἰς τὸν κοινὸν δεσπότην Χριστὸν μανίας. ὅθεν καὶ μειζόνως κολάζεσθε, καὶ 15 οὐδ' οὕτως ἀπέχεσθε τῆς πατρικῆς ἐμβρονησίας τε καὶ λύσσης, πλάνον αὐτὸν καὶ παράνομον ἀποκαλοῦντες. εἰ γοῦν πλάνος ἦν ὁ Χριστός, ὡς φασί, καὶ παράνομος, ἔχρη ἦν μᾶλλον ὑμᾶς εὐδο- D κημεῖν, ὅτι αὐτὸν ἀπεκτείνετε. εἰ γὰρ Φινεὺς ἕνα τινὰ παρα- νομοῦντα ἀνελὼν ὀλόκληρον τὴν κατὰ τοῦ ἔθνους ὀργὴν κατέπυ- 20 σεν (ἔστη γὰρ Φινεὺς καὶ ἐξιλάσατο, καὶ ἐκόπασεν ἡ Θραῦσις, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην), πολλῶ μᾶλλον ἐφ' ὑμῶν ἔδει τοῦτο γενέσθαι, εἴ γε παράνομος ἦν ὁ ὑφ' ὑμῶν σταυρωθεὶς.

rios, tum miracula et prodigia inusitata edidit? cur olim tanta impie-
tate obstricti et tot flagitiis ac sceleribus cooperti deum ita benevolum
propitium atque tutorem habuistis, nunc autem neque impio cultu neque
infantium caede eum irritantes in servitute et miseriis vitam degitis? nisi
fortassis alius nunc est quam quondam deus, neque idem et illa et
haec egit. alioqui cur vos tanto in pretio habuisset, cum graviora
committeretis peccata, nunc vero cum minus delinquitis, omnino aver-
satus infinitae ignominiae exponeret? at enim vobis tacentibus vel
lapides vociferabuntur. ex quo enim manus domino intulistis, porro
neque correctio vobis reliqua est neque venia neque defensionis locus
est. nam priores vestrae iniuriae in servos erant profectae a vobis:
Christo autem per insaniam necando priora vestra scelera novi magni-
tudine obliterastis. ea de causa nunc gravioribus suppliciis afficimini.
et tamen ne sic quidem maiorum vestrorum vaecordiam atque rabiem
deponitis, sed etiamnum Christum impostorem atque legis violatorem
appellatis. qui si talis fuisset qualem vos dicitis, propter necem ei illa-
tam vos maiori etiam quam ante in existimatione esse conveniebat. si
enim Phinees uno legis violatore trucidato iram dei, quae contra totum
exarserat populum, placavit (stabat enim, ait scriptura, Phinees, et
placabat deum, ac desiit occidio, eaque res illi iustitiae loco imputata
est), quanto magis vobiscum ita agi debuit, si quidem is quem in cru-

καὶ πόθεν δῆλον, φησὶν, ὅτι τέλειον ἀπειστράφη ἡμᾶς ὁ Θεός; τῶν προυργμάτων αὐτῶν βοῶντων καὶ σάλπιγγος λαμπροτέρα ἀφιέντων φωνὴν διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως, διὰ τῆς ἐρημώσεως τοῦ ναοῦ, διὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων. ἀλλ' ἄνθρωποι, P 235 φησὶν, ἐπήγαγον, οὐχ ὁ Θεός. εἰ γοῦν ἀνθρώπων ἔργα ταῦτα 5 καὶ οὐχὶ τῆς δρογῆς τοῦ Θεοῦ, ἔδει μέχρι τῆς ἀλώσεως τὰ ὑμέτερα στήναι καὶ μὴ περμιτέρω προελθεῖν ὑμῖν τὴν ἀτιμίαν καὶ κίκωσιν. πλὴν ἔστω κατὰ τὸν ὑμέτερον λόγον, ὅτι τὰ τεῖχη κατέστρεψαν ἄνθρωποι καὶ τὴν πόλιν καθείλον καὶ τὸν βωμὸν ἀνίστρεψαν. μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἄνθρωποι κατέπαυσαν; μὴ καὶ τὴν τοῦ 10 πνεύματος χάριν καὶ τᾶλλα τὰ σεμνὰ τὰ παρ' ὑμῖν αὐτὰ κατέλυσαν, οἷον τὸ φωνὴν ἐκ τοῦ ἰλαστηρίου φέρεσθαι, τὴν ἐπὶ τῷ χρισίματι γενομένην ἐνέργειαν, τὴν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦ ἱερέως δῆλωσιν; καὶ γὰρ ἡ Ἰουδαϊκὴ πολιτεία οὐχὶ κάτωθεν εἶχε τὰς ἀρχὰς B ἀπάσους, ἀλλὰ τὰς πλείους καὶ σεμνοτέρας ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρα- 15 κῶν. οἷον τί λέγω; θυσίας γίνεσθαι συγχωρησας, ὃ μὲν βωμὸς ἦν κάτω καὶ τὰ ξύλα καὶ ἡ μάχαιρα καὶ ὁ ἱερεὺς, τὸ δὲ πῦρ τὸ μέλλον ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῖς ἐκείνοις λέναι καὶ δαπανᾶν τὰς θυσίας ἄνωθεν τὴν ἀρχὴν εἶχεν· οὐ γὰρ ἄνθρωπος εἰς τὸν ναὸν εἰσῆγγε πῦρ, ἀλλὰ φλόξ ἄνωθεν κατενεγθεῖσα τὴν ἐπὶ τῆς διακονίας ἐπλή- 20 ρου θυσίαν. πάλιν εἴ ποτε ἔδει τιμαθεῖν, ἀναμέσον τῶν Χερουβιμ καὶ τοῦ ἰλαστηρίου φωνή τις ἐφέρετο καὶ τὰ μέλλοντα προέλεγεν. ὡσαύτως ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἀρχιερέως, ὅπερ ἐκάλουν δῆλωσιν, ἐγίνετό τις ἔλλαμψις, καὶ τὰ

cem egistis legis erat violator? audes tamen adhuc quaerere unde constet deum vos omnino aversari, cum quidem res ipsa clamet, et vocem tuba clariorem edat urbis excidium, templi vastatio, et reliqua omnia. ab hominibus, aiunt, non a deo ista sibi mala imposita. quodsi non ira dei sed homines horum essent malorum auctores, utique excidium ea finiisset, neque ultra ignominiae atque miseriae ventum esset. verum esto ita uti dicitis, ac muros urbem et altare deiecerint homines. num et homines hominum vi existere cessaverunt? num homines gratiam spiritus aliaque apud vos magna aboleverunt? cuius generis est, quod nunc neque, ut quondam, vox a propitiatorio effertur, neque sua unctioni constat efficacitas, neque lapis sacerdotis docet. nam Iudaica religio sua principia non omnia de rebus terrestribus habebat, sed pleraque et praecipua caelitus. exempli causa sacrificia deus praescripserat; atque ara quidem, ligna culter et sacerdos terrena erant, ignis autem qui in adyto arsurus et sacrificium consumpturus erat, caelitus habebat ortum: non enim homo ignem templo inferebat, sed flamma de caelo lata sacrificium perficiebat. item si qua de re certiores fieri cuperent, inter Cherubimos et propitiatorium vox quaedam edebatur futura praedicens. eodem modo de lapide qui supra pectus sacerdotis summi pendebat, fulgor exhibat qui futura detegeret; unde ei nomen

μέλλοντα προεισημαιεν. ὁμοίως ἤνικα χρεῖσθαι ἔδει τινά, πνεύ-
 ματος ἐφίπτατο χάρις καὶ τὸ ἔλαιον ἀνεπήδα. καὶ προφηταὶ διη- C
 κόνουν τοῖς πράγμασι τούτοις, καὶ νεφέλη πολλάκις καὶ καπνὸς
 τὰ ἄδυτα κατελάμβανεν. ἵνα τοίνυν μὴ ἀναισχυντήτε μηδὲ ἀν-
 5 θρώποις λογιζήσθε τὴν ἐρήμωσιν αὐτῶν, οὐχὶ τὴν πόλιν μόνην
 ἀφῆκε πεσεῖν καὶ τὸν ναὸν ἐρημωθῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα
 ἐκείνα, ἅπερ ἐκ τῶν οὐρανῶν τὰς ἀρχὰς εἶχεν, ἐκποδῶν γενέσθαι
 πεποίηκε. τίνας οὖν ἔνεκεν οὐκ ἔχετε νῦν προφήτας οὐδέ τι τῶν
 λοιπῶν ἐκείνων θείων; οὐκ εὐδηλον ὅτι τοῦ Θεοῦ τὰ καθ' ἑμῶς
 10 ἀποστραφέντος; καὶ πόθεν, φησί, τοῦτο δῆλον; ἀφ' ὧν πρὸ
 τούτου μὲν ἀσεβοῦντες ἐτυγχάνετε πάντως, νῦν δὲ δοκοῦντες ἐπιει- D
 κέστερον ζῆν μετὰ τὸν σταυρὸν μείζονα τιμωρίαν ὑπομένετε καὶ
 οὐδενὸς ἀπολαύετε τῶν προτέρων, οὔτε μὴν ἀπολήψεσθε, καθὼς
 αἱ θεῖαι προρρήσεις ἐναργῶς δηλοῦσιν. εἰ δὴ βούλεσθε, καὶ
 15 ἑτέρους προφήτας ἐφοπλίσομεν λέγοντας φανερώς ὅτι τὰ μὲν ὑμέ-
 τερα τέλος λήψεται, τὰ δὲ ἡμέτερα ἀνθήσει, καὶ πανταχοῦ τῆς
 οἰκουμένης ἐκταθήσεται τὸ κήρυγμα, καὶ θουσίας ἑτέρας προσε-
 νεχθήσεται τρόπος, ἐκείνων τῶν παρ' ὑμῖν καταλυθεισῶν. οὐδὲ
 γὰρ Ἡσαΐαν παρὰ γω τέως μάρτυρα οὔτε Ἰερεμίαν οὔτε τοὺς ἄλ-
 20 λους πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἵνα μὴ λέγητε ὅτι τὰ δεινὰ ἐκείνα ἃ
 ἔλεγον περὶ τῆς αἰχμαλώσεως ἐξέβη, ἀλλὰ Μαλαχίαν τὸν μετὰ P 236
 τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀποκατάστασιν
 σαφῶς περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῶν προφητεύσαντα. ἐπειδὴ γὰρ
 ἐπανήλαθον καὶ τὴν πόλιν ἀπέλαβον καὶ τὸν ναὸν ᾧκοδόμουσαν καὶ

patificationis. itemque si quis inungeretur, gratia spiritus in eum insi-
 liebat et oleum resilliebat. iisque rebus vates erant administri, ac saepe
 nebula et fumus adytum occupaverunt. ne igitur pro impudentia vestra,
 calamitates vestras hominibus acceptas ferretis, non urbis modo et templi
 excidium fieri deus permisit, sed et eas res quarum de caelo principia
 erant e medio sustulit. cur enim nunc et prophetis et omnibus istis
 divinis rebus destituitur? nonne in promptu est id fieri, quia deus
 vos aversatur? unde, dicis, id liquet? inde quod quondam admo-
 dum impii fuistis: nunc autem post cruci affixum Christum, cum videa-
 mini rectius vivere, graviore penditis poenas, nihilque priorum bono-
 rum vobis adest; neque vero unquam aderit, quemadmodum divinae
 praedictiones perspicue ostendunt. vultisne ut plures etiam vates contra
 vos ad auxilium advocemus, qui diserte pronuntiant finem esse rerum
 strarum, nostras res florituras, ac per totum orbem propagatum iri
 praeconium, aliumque sacrificandi modum instituendum, vestro sublato?
 sane non producam testem Esaiam aut Ieremiam aut alios qui ante Ba-
 bylonicum vixerunt exsilium, ne eo impleta fuisse dicatis quae illi mala
 minati sunt: sed Malachiam, qui post vestrum ex Babylone reditum et
 urbis instaurationem evidenter de vestris rebus est vaticinatus. is ergo
 cum Iudaei in patriam reversi urbem recepissent, templum aedificassent

τὰς θυσίας ἐπετέλουν, τὴν μέλλουσαν παντελῆ ταύτην καὶ τελευταίαν ἐρήμωσιν καὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν θυσιῶν προλέγων φησὶν “εἰ λήθωμαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν θυσίαν, λέγει κύριος παντοκράτωρ. ὅτι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ μέχρι δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα⁵ προσάγεται τῷ ὀνόματί μου καὶ θυσία καθαρὰ. ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτήν.”

B πότε ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσηνέχθη τῷ θεῷ καὶ θυσία καθαρὰ; οὐκ ἂν ἔχοιτε εἰπεῖν ἕτερον καιρὸν ἀλλ’ ἢ τοῦτον τὸν μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν. ὡς εἰ μὴ τοῦτον προλέγει τὸν καιρὸν, μὴδὲ τὴν ἡμετέραν θυσίαν ἀλλὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν, παράνομός ἐστιν ἢ προφητεία. εἰ γὰρ τοῦ Μωϋσέως κελεύοντος εἰς μηδὲνα τόπον ἀνάγεσθε θυσίαν ἀλλ’ ἢ εἰς τὸν τόπον ὃν ἐξελέξατο κύριος ὁ θεός, καὶ εἰς ἐν χωρίον ἐν Ἱερουσαλὴμ συγκαλείοντος τὰς θυσίας ἐκείνας, ὁ προφήτης λέγων ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα μέλλει¹⁵ προσάγεσθαι καὶ θυσίαν καθαρὰν, ἐναντιοῦται καὶ μάχεται τῷ Μωϋσῆϊ. ἀλλὰ μὴ γένοιτο· περὶ γὰρ ἐτέρας ἐκεῖνος εἶπε θυσίας καὶ περὶ ἐτέρας οὗτος. ἀκούσατε δὴ Σοφωνίου φωνοῦντος τὰ

C αὐτὰ καὶ λέγοντος “ἐπιφανήσεται κύριος ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἔθνων, καὶ προσκυνήσουσα²⁰ αὐτῷ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.” καίτοι γε τοῦτο οὐκ ἐφίετο, ἀλλ’ εἰς ἓνα τόπον ἐθέσπισε Μωϋσῆς λατρεύειν. ὅταν οὖν ἀκούσῃτε τῶν προφητῶν προλεγόντων καὶ προαναφωνούντων ὅτι οὐκ εἰς εἰς μίαν πόλιν οὐδὲ εἰς ἓνα τόπον ἀναγκασθήσονται ἄνθρωποι

ac sacrificarent ex lege, de postrema hac et perfectissima vastatione sacrificiorumque abolitione ita praedixit (cap. 1) “scilicet ut ego de manibus tuis sacrificia accipiam, inquit dominus omnipotens. ab ortu solis usque ad occasum nomen meum magnifice praedicatur, eique omnibus locis adoletur et sacrificium offertur purum. vos autem sacrificium contaminatis.” quando autem, o Iudaei, ista impleta sunt? quando ubique deo purum sacrificium et suffitus oblatum est? certe tempus aliud dicere non potestis quam quod fuit ab adventu Christi. quod tempus nisi vates indicavit, neque nostrum sed Iudaicum sacrificium intelligi voluit, legi dei eius adversabitur oraculum. nam cum Moses non alibi quam eo loco quem deus elegerat iusserit sacrificari, et omnia sacrificia Hierosolymam compegerit, vates ille ait omnibus locis deo sacrificium purum et suffitum oblatum iri. ita Mosi videtur repugnare. verum hoc absit ut dicamus: nam alter de altero est locutus sacrificio. audite etiam eadem dicentem Sophoniam (cap. 2): “apparebit” inquit “dominus omnibus nationibus et excindet omnes earum deos, adorabuntque eum omnes, quisque suo loco.” atqui hoc non permittebat lex, sed in uno tantum loco iubebat Moses sacrificari. cum ergo auditis vates tanto ante tempore pronuntiare non fore necesse ut omnes homines in unam urbem unumve locum undique confluant, sed quomodo

πάντοτε συνάγεσθαι, ἀλλ' οἴκοι καθήμενος ἕκαστος θεραπεύσει τὸ θεῖον, τίνα ἂν ἔχοιτε εἰπεῖν ἕτερον καιρὸν ἀλλ' ἢ τὸν παρόντου τοῦτον, καθ' ὃν τὰ μὲν ἡμέτερα διαλάμπουσι κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, τὰ δὲ ὑμέτερα κατεσβέσθη καὶ ἐν σκότει διαπορεύεσθε κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην; ὅτι δὲ πάλιν οὐ παρὰ τὴν ἀρχὴν ὑμῖν δοῦναι τὰς τοιαύτας ἐβούλετο θυσίας, ἀκούσατε τί φησιν **D** Ἡσαίας. "τί μοι πλήθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; λέγει κύριος. καὶ τίς ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν;" εἰ δὲ ταῦτα παρὰ τὴν ἀρχὴν ἐξήτει, καὶ τοὺς παλαιούς πάντας τοὺς παρ' ὑμῖν λάμπαν-
10 τας πρώτους ἂν εἰς τὴν πολιτείαν ἤγαγε ταύτην. πῶς οὖν ταῦτα, φησὶν, ἐπέτρεψε; τῇ ὑμετέρᾳ συγκαταβυίνων ἀσθενείᾳ. καὶ καθάπερ ἱατρὸς πυρέττοντα ἰδὼν ἄνθρωπον δυσάριστόν τε καὶ ἀκαρτέρητον, ἐπιθυμοῦντα ψυχροποσίας καὶ ἀπειλοῦντα εἰ μὴ λάβοι ἑαυτὸν ἀναιρήσειν, βουλόμενος τὸ μείζον κωλύσαι κακὸν
15 τὸ ἔλαττον δίδωσι πρὸς ἀλλαγὴν τελευτῆς βιαίας, οὕτω δὴ καὶ ὁ **P** 237 θεὸς ἐποίησεν. ἐπειδὴ γὰρ εἶδε μαινομένους, ἀγχομένους, ἐπιθυμοῦντας θυσιῶν, καὶ πυρεσκευασμένους εἰ μὴ λάβοιεν αὐτομολήσειν πρὸς τὰ εἶδωλα, μᾶλλον δὲ οὐ παρεσκευασμένους ἀλλὰ καὶ αὐτομολήσαντας ἤδη, ἐπέτρεψε τὰς θυσίας. καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν
20 ἡ αἰτία, δῆλον ἐντεῦθεν· μετὰ γὰρ τὴν μυσουρὰν ἑορτὴν ἦν ἐπετέλειαν τοῖς δαιμονίοις μοσχοποιήσαντες, τότε τὰς θυσίας ἐπέτρεψε, μονονουχὶ λέγων "μαίνεσθε καὶ βούλεσθε θύειν; οὐκοῦν ἔμοι θύετε." ἀλλ' ὁμως καὶ τοῦτο ἐπιτρέψας οὐ μέχρι τέλους

domi suae deo cultum exhibiturum, quodnam aliud tempus ei rei deputabitis quam hoc ipsum, quo res nostrae per totum terrarum orbem vigent, vestrae autem dissipatae sunt, vosque in tenebris per totum orbem erratis? iam quod ab initio sacrificia talia a vobis deus non exegerit, ex Esaias verbis cognoscite (cap. 1): "quid ad me multitudo vestrorum sacrificiorum, inquit dominus: quis ea de manu vestra requirit?" profecto enim si haec initio desiderasset, priscos illos qui de vestra gente illustres fuerunt, primos omnium ad eos ritus adegisset. quaeritis causam cur ea vobis iniunxerit? ea est vestra imbecillitas. sicut enim medicus hominem cernens febricitantem morosum et incontinentem, qui frigidae potum ita postulet ut eo negato minetur se sibi manus allaturum, studio maius malum avertendi minus concedit, ut eum a violento exitu conservet, ita etiam deus vobiscum egit. cum enim videret vos insana sacrificandi cupiditate ardere, paratosque, nisi eam explorare vobis concederetur, deficere ad falsos deos, (quid dico paratos? imo autem cum iam defecissetis) sacrificia permisit. atque hanc esse veram causam inde fiet manifestum, quod post incestum illud demum sacrificium quod daemonibus ad vitulum a vobis conflatum obtulistis, sacrificandi vobis potestatem fecit, perinde ac si diceret "insanitis sacrificandi studio? mihi ergo potius sacrificate." neque tamen im-

- ἀφῆκεν, ἀλλὰ διὰ σοφωτάτης μεθόδου πάλιν ἀνήγαγε. καὶ
B ὡσπερ ὁ ἱατρὸς ἐκείνος συγχωρήσας τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ κάμνοντος,
 εἶτα φιάλην οἴκοθεν κομίσας κελύσει αὐτὴ μόνη τῆς ψυχροπο-
 σίας μεταλαβεῖν, καὶ τοῦ κάμνοντος πεισθέντος λάθρα τοῖς ἐπι-
 τηδείοις ἐπιτάξειε συντρῦσαι τὴν φιάλην αὐτήν, ἵνα λανθανόντως **5**
 καὶ ἀνυπόπτως αὐτὸν ἀπαγάγῃ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῆς, οὕτω καὶ
 ὁ θεὸς ἐποίησε· θύειν ἐπιτρέψας ἐν οὐδενὶ τόπῳ τῆς οἰκουμένης
 εἴασε τοῦτο γενέσθαι ἀλλ' ἢ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις καὶ μόνον,
 ὅθεν φησὶν ὁ *Λευβίδ* "σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν Σιών, καὶ σοὶ
 ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν Ἱερουσαλήμ." εἶτα λεκιδῆ χρόνους τινὰς **10**
C ἔθυσαν, καθέειλε τὴν πόλιν. ὡσπερ ὁ ἱατρὸς διὰ τῆς τοῦ σκεύους
 συντριβῆς, οὕτως καὶ ὁ θεὸς διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως
 καὶ ἄκοντος αὐτοῦ ἀπήγαγε τοῦ πρῶγματος. ἐπεὶ γὰρ εἰ φανε-
 ρῶς εἶπεν ἀπόστητε, οὐκ ἂν ἠνέσχοτο ἑαδίως, διὰ τῆς κατὰ τὸν
 τόπον ἀνάγκης λανθανόντως αὐτοῦ ἀπήγαγε τῆς περὶ τὸ πρῶγμα **15**
 μανίας. ἔστω τοῖνυν ὁ μὲν ἱατρὸς ὁ θεός, ἢ δὲ φιάλη ἢ πόλις,
 ὁ δὲ νοσῶν ὁ δυσάρεστος δῆμος τῶν Ἰουδαίων, ἢ δὲ ψυχροποσία ἢ
 τῶν θυσιῶν ἐπιτροπὴ καὶ ἔξουσία. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἠβούλετο
 κατασκευάσαι, τίνας ἔνεκεν εἰς τόπον ἓνα συνέκλεισε τὴν τοιαύτην
 θυσίαν ὁ πανταχοῦ παρῶν καὶ τὰ πάντα πληρῶν; τίνας χάριν τὴν **20**
D μὲν λατρείαν εἰς θυσίας, τὰς δὲ θυσίας εἰς τόπον, τὸν δὲ τόπον
 εἰς καιρὸν, τὸν δὲ καιρὸν εἰς μίαν πόλιν συναγαγῶν αὐτὴν πάλιν
 ἐκείνην κατέστρεψε τὴν πόλιν; καὶ τὸ δὴ θανμαστὸν καὶ παρὰ-

mensam vobis sacrificandi licentiam permisit, sed scitissima via atque ratione vos revocavit. ac quemadmodum ille medicus cupiditati aegrotantis indulgens post poculo domo allato ei persuaderet uti non alio ex vase frigidam biberet, eoque parente occulte eius familiaribus mandaret ut confringerent vitrum, itaque ille non animadvertens et tacite ab sua cupiditate abduceretur, sic deus quoque sacrificia permisit, ea lege ut non alibi terrarum quam Hierosolymis fierent. hinc Davidus ait (Psalm. 64) "te, o deus, hymnus Sione decet, tibi que vota solventur Hierosolymis." deinde cum aliquamdiu sacrificassent Iudaei, urbem eam evertit, eosque eius excidio urbis, veluti medicus vitro confringendo, etiam nolentes a sacrificiis retraxit. quia enim aperte eos iubenti desinere sacrificandi morem deo non erant facile obtemperaturi, loci necessitudine obstricti, ideo eos occulte ab ea vaesania revocavit. comparem ergo deum medico, urbem poculo, Iudaeum populum morosum atque refractarium aegrotanti, frigidae potui sacrificandi licentiam. nam nisi deus hoc ipsum machinatus esset, quae causa erat cur tantum sacrificium unico loco circumscriberet, qui ubique praesens adest et omnia replet? cur cultum in sacrificium, sacrificium in locum, locum in certum tempus, atque hoc in unicam urbem includens, eam deinde urbem evertisset? idque maxime mirabile est et communi opinioni adversum,

δοξον, ὅτι πᾶσα μὲν ἡ οἰκουμένη τοῖς Ἰουδαίοις ἀνεῖται, ἐνθα οὐκ ἔξεστι θύειν, μόνη δὲ ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐν ἣ καὶ μόνον ἔξῃν, ἄβατος καὶ ἔρημος γέγονε. περὶ ὧν μέντοι κἀν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσι φησιν ὁ θεῖος λόγος. ἤδη δὲ καὶ πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἐπαργῶς ὁ θεὸς ἐβ' μάλα παρητητο τὰς τῶν Ἰουδαίων θυσίας, ἔξαμαρτανόντων εἰς αὐτὸν πολλάκις, καὶ οἰομένων διὰ θυσίας ἄλλ' οὐ διὰ μετανοίας αὐτὸν ἐξευμενίζεσθαι. φησὶ γὰρ διὰ τῶν προφητῶν "ἵνα τί μοι φέρετε λίβανον ἐκ Σαβῶ P 238 καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν; τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ ἔστι δεκτά, καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν οὐχ ἠδυνάν μοι. καὶ συναγάγετε τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν, καὶ φάγετε τὰ κρέα, ὅτι οὐκ ἐνετειλάμην ὑμῖν, ἦνίκα ἐξήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, περὶ θυσιῶν καὶ ὀλοκαυτωμάτων." καὶ "τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; πλήρης εἰμι ὀλοκαυτωμάτων κριῶν, 15 καὶ στέαρ ἀρνῶν καὶ αἷμα ταύρων καὶ τρώγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἂν ἔρχεσθε ὀφθῆναι μοι. τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλὴν μου οὐ προσθήσετε ἔτι. ἔὰν φέρετε μοι σειμδαλιν, μάταιον· θυμίαμα βδέλγημά μοι ἐστι. τὰς νεομηρίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι. νηστειῶν B 20 καὶ ἀργίαν καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μιστὴ ἡ ψυχὴ μου. ἐγενήθητέ μοι εἰς πλησμονήν." καὶ "ἀπόστησον ἅπ' ἐμοῦ ἧχον ὠδῶν σου, καὶ ψαλμοῦ ὄργάνων σου οὐκ ἀκούσομαι." καὶ "οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ

4 πρὸ] περὶ P

quod toto orbe terrarum Iudaeis concesso, ubi sacrificare non licet, sola Hierosolyma vasta incultaque iacent, in qua urbe sola sacrificare leges sinebant. de quibus sane etiam divinus sermo in Apostolicis constitutionibus ita loquitur. iam Christo in carne rem gerente evidenter deus Iudaeorum respuit sacrificia, cum ii tam saepe contra eum peccassent, putarentque se sacrificiis, non respicientia deum placare posse. ita enim deus per suos vates dicit (Jerem. 6) "quorsum mihi thus ex Saba offertis, et cinnamomum ex longinqua terra? solida vestra sacrificia non sunt mihi accepta, et victimae me non delectant vestrae. conducite in unum sacrificia et victimas vestras, atque edite carnes: non enim praecepi vobis quicquam de sacrificiis solidis et fertis, cum vos ex Aegypto educerem. quorsum mihi multitudo sacrificiorum vestrorum? satur sum immolatorum arietum, adipem agnorum ac sanguinem taurorum hircorumque nolo: non veniatis in conspectum meum. quis enim haec de vestris manibus exegit? porro atrium meum non calcabitis. frustra mihi similam offertis, abominor suffitum, novilunia vestra et sabbata et festum diem non fero: ieiunium, ferias et solennitates vestras odit anima mea: satietas vestri me cepit." item (Psalm. 49) "amove a me sonitum canticorum vestrorum, psalmum organorum tuorum nolo audire." item "non accipiam de domo tua vitulos,

οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν πορνῶν σου χιμάρους. ἐμὴ γὰρ ἔστιν οἱ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. μὴ φάγωμαι κρέατα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίωμαι; θύσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως.” καὶ “θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον.” καὶ ἀπλῶς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς ὁμοίως τὰς θυσίας ἀπαναίνεται διὰ 5

C τὸ ἐξυμαρτάνειν αὐτοὺς εἰς αὐτὸν ἐξ ἄκρας κακίας τε καὶ ἀπειθείας καὶ σκληροκαρδίας. θυσίαι γὰρ ἀσιβῶν βδέλνγμα κυρίῳ καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτὰς, καὶ θυσίαι αὐτῶν ὡς ἄρτος κένθους αὐτοῖς, καὶ πάντες οἱ ἐσθλόντες αὐτὰς μολυνθῆσονται. διὸ δὴ καὶ τῷ Σαουλ ὁ θεὸς Σαμουὴλ ἔλεγεν “ἀκοή 10 ἀγαθὴ ὑπὲρ θυσίαν, καὶ ἀκρόαμα ὑπὲρ στέαρ κριῶν. ἰδοὺ γὰρ θέλει κύριος θυσίαν ὡς τὸ εἰσακούειν αὐτοῦ.” εἰ τοίνυν καὶ πρὸ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ὑπὲρ θυσίαν καρδίαν καθαρὰν ἐπεζήτηε καὶ πνεῦμα συντετριμμένον, πολλῷ μᾶλλον ἐλθὼν ἔπαυσε τὰς δι’ αἰμάτων θυσίας, οὐδὲ πάλαι δεόμενος αὐτῶν, ὡς εἴρηται, ἀλλ’ εἰ 15 βουληθῶσι συγχωρῶν, καὶ εἰ ἀπὸ γνώμης ὑμῆς προσοίσοισιν. εἰ θύειν ἐπιθυμοῦμεν, οὐ δεόμενῳ μοι θύε. ὁπότε δὲ τούτου ἀμνή-

D μονες ἐγένοντο, καὶ μόσχον ἀντὶ θεοῦ θεὸν ἐπεκαλέσαντο, καὶ τούτῳ τὴν αἰτίαν τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας ἐπεγράψαντο, λέγοντες “οὗτοι οἱ θεοὶ σου, Ἰσραὴλ, οἱ ἐξαγαγόντες σε ἐκ γῆς Αἰ- 20 γύπτου,” καὶ ἀπαρηγησάμενοι θεὸν τὸν διὰ Μωϋσέως ἐπισκεψάμενον αὐτοὺς ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, τὸν τὰ σημεῖα περὶ χειρὸς καὶ ῥάβδου ποιησάμενον, τὸν Αἰγυπτίους δεκαπλήγῳ πατάξαντα, τὸν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις διελόντα καὶ διαγαγόντα

neque hoedos ex caulis tuis. mea enim est terra, et quicquid eam implet. num ego taurorum carne vescar aut sanguinem hircorum bibam? offer domino sacrificium laudis.” et (Psalm. 50) “sacrificium deo acceptum est spiritus contritus.” in summa, passim in Scriptura deus sacrificia respuit, quod Iudaei adversus ipsum peccarent summa malitia contumacia atque pertinacia. quippe impiorum sacrificia deus abominatur: nam imple ea offerunt, suntque ipsi tanquam panis luctus; et quicumque de iis edunt, contaminabuntur. itaque etiam Saulo Samuelus dixit (1 Sam. 15) “obedientiam sacrificio atque adipi arietino praestare, atque a deo iis praeferrari.” qui ergo ante adventum suum cor purum et animam contritam sacrificio potiora habuit, is utique postquam in carnem venit, multo magis sanguinaria ista abolevit sacrificia, quae ne pridem quidem requisierat, sed sacrificare cupientibus liberam rem permiserat, modo ea corde recto offerrent. ideo dicit “si sacrificare cupis, mihi non requirenti sacrificia.” cum vero dei obliti eius loco vitulum invocaverunt, eique reditum ex Aegypto acceptum tulerunt, dicentes (Exod. 32) “ecce dii tui, Israele, qui te ex Aegypto eduxerunt,” diffidentes deum, qui eos afflictos Mosis opera sublevarat, qui manu et virga Mosis miracula ediderat, qui Aegyptiis decemplicem poenam inflixerat, qui rubrum mare in portiones disciderat ipsosque per medias aquas ut

αὐτοὺς ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος ὡς διὰ ξηραῖς, τὸν τοὺς ἐχθροὺς ἀδ-
 τῶν βυθίσαντα, τὸν Μερρὰν τὴν πηγὴν τὴν πικρὰν γλυκάναντα,
 τὸν ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ εἰς πλησμονὴν ἀναβλύσαντα, τὸν
 στύλω νεφέλης καὶ στύλω πυρὸς σκιάζοντα αὐτοὺς διὰ θύλπος P 239
 ἕμετρον, καὶ φωτίζοντα καὶ ὁδηγοῦντα τοὺς οὐκ εἰδότας ὅπου
 πορευθῶσι, τὸν ἐξ οὐρανοῦ μαννοδοτήσαντα αὐτοῖς καὶ ἐκ θα-
 λάσσης κρειοδοτήσαντα ὀρνυγομήτρων, τὸν ἐν τῷ ὄρει νομοθετή-
 σαντα αὐτοῖς, οὗ τῆς θείας καὶ βροντοφώνου φωνῆς ἠξιώθησαν
 ἀκοῦσαι. τοῦτον ἀπηνήσαντο, εἰπόντες τῷ Μαρῶν "ποίησον
 10 ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν," καὶ ἔμοσχοποίησαν χω-
 νυτόν, καὶ ἔθυσαν τῷ εἰδώλῳ. ἀντεῦθεν οὖν ὀργισθεὶς ὁ μα-
 κροθύμιος θεός, ἅτε δὴ ἀχαρισθηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἔδησεν αὐτοὺς
 δειμοῖς ἀλύτοις, στιβίσι φορτισμοῦ καὶ σκληρότητι κλοιοῦ· καὶ
 οὐκέτι εἶπεν, ἐὰν ποιήσης, ὡς πρὸ τῆς μοσχοποιίας εἶρηκεν,
 15 ἀλλὰ ποιήσῃ θυσιαστήριον καὶ θύε διηνεκῶς· ἐπιλήσμων γὰρ B
 ὑπάρχεις καὶ ἀχάριστος, ἵνα συνεχῶς ἐπιμιμνήσκῃ μου. ἐπεὶ
 οὖν τῇ ἔξουσίᾳ κακῶς ἐχρήσαντο οἱ τάλανες καὶ ἀγνώμονες,
 ἀνάγκη ἐπέθηκε λοιπὸν θύειν καὶ βρωμάτων ἀπέχεσθαι τινῶν,
 καὶ ζύων διαφορῶς καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων διέστειλε, καίτοι
 20 πατὴρ ζύων καθαροῦ τυγχάνοντος· πάντα γὰρ ὅσα ἐποίησεν ὁ
 θεὸς καλὰ ἴδεν. καὶ δὴ καὶ ἀφορισμοὺς προσέταξε καὶ καθα-
 ρισμοὺς καὶ βαπτισμοὺς καὶ δεκατισμοὺς καὶ ὑγνείας καὶ ἀργίας
 διαφόρους, ὧν παρακούοντι τιμωρίαν ὠρίσατο, ἵνα πιεζόμενοι

per continentem traduxerat, qui hostes eorum submerserat, qui fontem
 Merrae de amaro dulcem redegerat, qui de cacumine saxi icto aquae
 abunde elicuerat, qui columna nubis eos obumbrans nimium aëris aestum
 avertabat, qui columna ignea prae lucebat viamque eos ignotam ducebat,
 qui eis caelitus manna praebebat, qui a mari coturnicibus missis carne
 eos saturabat, qui in monte legem ipsis dederat, qui eos auditione suae
 divinae ex tonitribus vocis dignatus fuerat. hunc illi diffidentes, Aaro-
 nem iusserunt sibi deos fabricari itineris duces, fusoque vitulo sacrifi-
 caverunt. ea ipsorum ingratitude deus ira, quantumvis ad eam lentus,
 exarsit, eosque vinculis insolubilibus ligavit, oneribus gravibus et duris
 pressos compedibus; neque, ut ante confectum vitulum, permisit iis
 sacrificare, sed imperavit uti altari condito continenter sacrificarent,
 hominesque obliviosi alioquin et ingrati, ita dei perpetuo colerent me-
 moriam. quoniam igitur miseri obnoxioque praediti animo Iudaei licen-
 tia sua male usi sunt, necessitatem eis exinde imposuit dominus sacrifi-
 candi et cibis quibusdam abstinendi, discrimenque mundorum et immun-
 dorum animalium statuit, quanquam omnia animalia munda sint: omnia
 enim quae deus creaverat, valde bona erant. iniunxit etiam quas-
 dam separationes purgationes ablutiones decimationes castimonias fe-
 riasque varias, poenis etiam sancita omnia, ut pressi ac compedibus

καὶ ὑπὸ τοῦ κλοιοῦ ἀγχόμενοι τῆς πολυθέου πλάνης ἐκστήσονται.

C οὐκοῦν διὰ τὴν σκληροκαρδίαν αὐτῶν ἐπέδησεν αὐτούς, ὅπως διὰ τοῦ θύειν καὶ ἀργεῖν καὶ ἀγνίζεσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα παρατηρεῖσθαι εἰς ἔννοιαν ἔρχονται θεοῦ τοῦ ταῦτα διαταξαμένον αὐτοῖς καὶ νομοθετήσαντος, οἷγε μοχθηρὰ τρόπον καὶ γνώμης ἀγνώμονος οὐ διελιμπανον ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, καὶ παρατρεπόμενοι προσεκύκνον ἀντὶ τοῦ κτίστου τὴν κτίσιν, καὶ ποτὲ μὲν, ὡς εἴρηται, μοσχοποιήσαντες, ποτὲ δὲ τῷ Βεελφεγῶρ προσκυνήσαντες, ἄλλοτε δὲ τῷ Βάαλ καὶ τῷ Χαμῶς καὶ τῇ Σιδωνίᾳ Ἀστάρτῃ καὶ τῷ Μολχώμ, καὶ ποτὲ τῷ 10 ἡλίῳ καὶ τῇ σελήνῃ καὶ τοῖς ἀστροῖς, ἃ ὁ θεὸς εἰς φάσιν ἀν-

D θρώποις ἐποίησε καὶ οὐκ εἰς προσκύνησιν· ποτὲ δὲ καὶ ἄλογα ζῶα ἐτίμων, ὡς παρ' Αἰγυπτίοις τὸν Ἄπιν βοῦν καὶ τὸν Μενδήσιον τράγον, καὶ θεοὺς ἄργυροῦς καὶ χρυσοῦς, ὡς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ταύτῃ τοι προδήλως ἀπειλῶν αὐτοῖς ὁ θεὸς ἔλεγε διὰ τοῦ προφήτου· “μὴ μικρὸν τοῦτο τῷ οἴκῳ Ἰούδα, ποιεῖν τὰ βδελύγματα ταῦτα ἃ ἐποίησαν; ὅτι ἐπλησαν τὴν γῆν ἀνομίας τοῦ παροργίσαί με.” διὸ τοίνυν εἰκότως ἔξωλοθρεύθησαν ὡς τὸν θεὸν παροργίζοντες καὶ τὴν ἅγιαν γῆν ἐκείνην καταμαίνοντες ἀπ' ἀρχῆς ἕως τῆς ἐσχάτης καὶ τελευταίας ταύτης ἀλώσεως ἐπὶ Οὐδαισασσανοῦ 20 καὶ Τίτου. καὶ γὰρ διαφόρων ταύτην ἔλδοντων καὶ καθελόντων,

P 240 φησὶ Θεοδώρητος, πάλιν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατέστησαν ἀξιώματα καὶ σχήμα· ἀλλὰ νῦν οὐκέτι. πρῶτος μὲν γὰρ Θελαφάλασαρ δορυάλωτον ἔλαβε τῶν δέκα φυλῶν τὸ πλεῖστον, δεύτερος δὲ Σα-

adstricti errorem de multis diis vitarent. sic ergo deus eos ob animi obstinationem devinxit, ut sacrificiis feriis castimoniis aliisque id genus caeremoniis observandis dei memoriam retinerent, qui omnia ista praecepisset atque legibus descripsisset. illi tamen perversitate morum et animi ingratitude ea iam inde a principio ad finem usque fuerunt, ut identidem dei obliviscerentur, deviantesque a recto creatoris loco creaturam adorarent. itaque alias vitalum, uti diximus, conflarunt, alias Beelphegori supplicarunt, alias Baali Chamoso Sidoniae Astartae Molocho, alias soli lunae et stellis, quae deus non ut colerentur sed ut lumen praebarent hominibus creaverat; alias bruta animantia culta dei affecerunt, ut in Aegypto Apin bovem et hircum Mendesium, alias argenteos et aureos deos, ut in Iudaea. eam ob rem perspicue iis deus voce vatis sui ita minatur: “parumne hoc Iudaeae familiae videtur, quod tam multa abominanda fecerunt terramque impietatis repleverunt, ut me irritarent?” merito igitur excisi sunt, cum dei iram provocarent sacramque terram ab initio polluerent identidem usque ad postremum illud suum sub Vespasiano et Tito excidium. cum enim, inquit Theodoretus, diversi Hierosolyma cepissent atque destruxissent, semper ea pristinae dignitati est atque formae restituta, dempto postremo excidio. primus Thelaphalasar maiorem decem tribuum partem captivam

λαμανασὸρ τὴν Σαμάρειαν καὶ τὰς περὶ αὐτὴν ἔξηνδραπόδισε πό-
 λεις, τρίτος δὲ ὁ Σαναχηρείμ τὰς μὲν ἄλλας τῆς Ἰουδαίας ἐπολιόρ-
 κησε πόλεις καὶ πολλοὺς μετώκισεν αἰχμαλώτους, ἐπιστρατεύσας
 δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀλαζονικῶς τε καὶ δυσσεβῶς ἐκομίσατο δι-
 5 καίως τῆς βλασφημίας τὴ ἐπίχειρα· θεηλάτῃ πληγῇ τὴν στρατιῶν
 ἀπόλλυσας, καὶ μετ' ἀσχύνης ἀναζεύξας, ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων
 ἀναιρεῖται. μετὰ δὲ τοῦτον Ναβουχοδονόσορ ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει
 τῆς βασιλείας Ἰωακείμ τοῦ υἱοῦ Ἰωσίου μετὰ δυνάμεώς εἰς τὴν
 Ἰουδαίαν ἀφικόμενος, καὶ πολλὰ τάλαντα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου B
 10 λαβῶν καὶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους αἰχμαλώτους πολλοὺς καὶ μέ-
 ρος ἐκ τῶν ἱερῶν σκευῶν, ὑπέστρεψε δασμὸν ἐπιθεῖς. καὶ μετ'
 ὀλίγον χρόνον ὁ μὲν Ἰωακείμ τὸν φόρον ἠθέτησεν, ὁ δὲ Ναβου-
 χοδονόσορ τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς τούτου βασιλείας, ὀγδόῃ δὲ τῆς
 οἰκείας ἡγεμονίας πάλιν ἐκστρατεύει τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ τὸν
 15 μὲν Ἰωακείμ ἀνελὼν καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι κελεύσας ἄτα-
 φον ἐπὶ τῶν χρόνον κατέλιπε, περὶ οὗ καὶ Ἱερემίας φησὶ "τάδε
 λέγει κύριος ἐπὶ Ἰωακείμ υἱὸν Ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα. οὐαὶ
 ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον. οὐ μὴ κήσονται αὐτόν, ὡ ἀδελφέ, οὐδ'
 οὐ μὴ κλαύσονται αὐτόν, οἴμοι κύριε καὶ οἴμοι ἀδελφέ· ἀλλὰ C
 20 ταφὴν ὄνον ταφῆσεται, καὶ συμψηφισθεῖς ῥιφῆσεται ἐπέκεινα τῆς
 πύλης Ἱερουσαλήμ," τοὺς δὲ ἐν τέλει πάντας αἰχμαλώτους λα-
 βῶν, καὶ τοῖς ὑπολειφθεῖσι χειροτονήσας βουσιλέα Ἰεχονίαν υἱὸν
 Ἐλιακείμ, ἀπῆρεν εἰς Βαβυλῶνα. εἶτα καὶ τοῦτον μαθὼν στα-

abduxit. secundus Salamanaser Samariam et circumpositas urbes sube-
 git et incolas in servitutem abegit. tertius Senacherimus reliquas In-
 daeae urbes oppugnavit, multosque servitum in suum regnum misit.
 verum Hierosolymam quoque adortus, ac superbe et impie contra deum
 elatus, iustas suae impiae maledicentiae poenas dedit, exercitu divini-
 tus caeso coactus cum dedecore obsidionem solvere, domumque rever-
 sus a filiis suis est interfectus. post hunc Nabuchodonosor, Ioachimo
 Iosiae filio tertium annum regnante, copias in Iudaeam adduxit; multis-
 que auri et argenti talentis acceptis, multis qui regii erant sanguinis
 captivis abductis, ablata etiam sacrorum vasorum parte impositoque
 tributo domum rediit. paulo post Ioachimo tributum non solvente Na-
 buchodonosor anno regni eius undecimo, sui autem octavo, rursum
 Hierosolyma oppugnavit, Ioachimumque necatum de muro proiici et
 aliquamdiu inhumatum relinqui imperavit; de quo et Ieremias dicit
 (cap. 21) "haec pronuntiat dominus de Ioachimo Iosiae regis Iudae filio
 vae ei viro: inter plangendum super eo non dicent heu frater, neque
 inter defendendum dicent heu domine et heu frater: sed asini sepultura ei
 obtinget, ac putrefactus proicietur trans muros Hierosolymitanos."
 proceres omnes captivos abduxit, constitutoque ibi relicto rege Iechonia
 Eliachimi filio Babylonem se recepit. post tres menses hunc quoque

σιάσαντα μετὰ μῆνας τρεῖς πάλιν ἔρχεται, καὶ τοῦτον πεδύσας μετὰ πολλῶν νεωτέρων δοριάλωτον ἄγει, καταστήσας ἀντ' αὐτοῦ βασιλεύειν τῶν ὑπολοίπων Σεδεκίαν πατράδελφον αὐτοῦ, ὄρκους κατὰ τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ μὴ ἀποσιῆναι καταδεσμῆσας. ἀλλὰ καὶ τούτου παραβάντος τοὺς ὄρκους καὶ μῆτε τὸν δασμὸν ἀποδοῦ-5 ναι θελήσαντος μῆτε μὴν εὖνοιαν φυλάξαντος ἀλλ' Αἰγυπτίους D προσφυγόντος, αὐθις παριγένετο, καὶ τὸν μὲν Σεδεκίαν χειρωσάμενος καὶ ἐκτυφλώσας, καὶ τὴν πόλιν αὐτανδρον εἰληφώς, τὰ τε βασιλεία καὶ τὸν Θεῖον ναὸν καὶ πᾶσαν ἐμπρήσας οἰκίαν, αἰχμαλώτους ἀπήγαγε τοὺς διασωθέντας ἐκ τοῦ λιμοῦ καὶ τοῦ 10 πολέμου καὶ τὰ διαφέροντα σκεύη τοῦ ναοῦ κυρίον. τὸ πλῆθος τοίνυν τῶν συμφορῶν αὐτῶν καὶ Ἰωὴλ διηγούμενος πρῶτον μὲν ἐπελεύσεσθαι κάμπην λέγει, τὰ δὲ ὑπ' αὐτῆς μὴ ἀναλωθέντα ὑπὸ ἀκρίδος ἀναλωθήσεσθαι, ὅσα δὲ ταύτην διαφεύξεται, δαπανή- σειν τὸν βροῦχον, ἔσχατον δὲ τὴν ἐρουσίβην ἐπαχθεῖσαν μηδὲν 15 παντελῶς καταλείψειν ἀλώβητον. φησὶ γάρ "τὰ κατάλοιπα τῆς P 241 ἀκρίδος καταφάγεται ὁ βροῦχος" καὶ τὰ ἐξῆς. ταῦτα γὰρ τροπικῶς εἰς τὸν Ἀσσυρίον καὶ Βαβυλωνίον ἐκληπτέον, κάμπην μὲν τὸν Θελαφάλασαρ ὀνομάζοντας, ἀκρίδα δὲ τὸν Σαλαμανασάρ, βροῦχον δὲ τὸν Σιναχηρέμ, ἐρουσίβην δὴ τὸν Ναβουχοδονόσορ, 20 τελευταῖον ἐπιστρατεύσαντα καὶ τὴν Ἰουδαίαν δηρώσαντα καὶ τοὺς τὸν θάνατον διαφυγόντας αἰχμαλωτίσαντα, καθὼς εἴρηται. πλειστάκις μὲν οὖν πάλιν συμβέβηκεν ἀλῶναι τὴν Ἰουδαίαν, ὡς φησι πάλιν ὁ μέγας Κύριλλος, ὑπὸ τε Ἀσσυρίων καὶ Αἰγυπτίων Σύρων

defectionem moliri sentiens rediit, eumque in compedibus cum multis iuvenibus captivum abduxit, regno Sedechiae eius patrum tradito, cum is per deum iurasset se fidem servaturum. sed et hoc perurii sese obligante ac neque amicitiam servante et tributum abnegante et ad Aegyptios confugiente, denuo Hierosolyma advenit. ibi Sedechiae capto oculos eruit; urbeque et hominibus potitus regiam, aedem dei omnesque domos incendit, et quod a fame et bello hominum erat reliquum, captivos simulque praecipua templi vasa abduxit. Ioelus (cap. 1) sane multitudinem calamitatum enarrans primo ait erucam venturam; quod ea non absumpserit, id locustam perdituram; si quid ea reliquum fecerit, id bruchum vastaturum; ad extremum superventuram rubiginem, eamque nihil omnino integrum relicturam. sic enim ait "residua erucae comedit locusta" et quae sequuntur. haec mutatis nominibus de Assyrio et Babylonico regno sunt intelligenda: eruca enim Thelaphaserem notat, locusta Salmanaserem, bruchus Senacharibum, rubigo Nabuchodonosorem, qui ultimo Iudaeam depopulatus est, eosque qui mortem evaserant in servitutem abegit, sicut diximus. persaepe igitur, ut magnus ait Cyrillus, Iudaea ab hostibus est vastata, ab Assyriis, ab Ae-

τε καὶ Μωαβιτῶν, Ἰδουμαίων καὶ τῶν λεγομένων Φυλιστιείμ, τουτέστι Παλαιστινηῶν· ἀλλ' ὀλίγα παθοῦσαν καὶ συμμέτροις ἴσθ' ὅτε περιπεσοῦσαν συμφοραῖς πάλιν ἀνῆκεν, ἐπαμύναντος Β θιοῦ τοῦ καὶ παιδεύσαντος. ἀπόλωλε δὲ νῦν ὄλοσχερῶς μετὰ 5 τὴν τοῦ κυρίου σταύρωσιν.

Ὡσπερ τοίνυν ἡ μὲν τῶν Ἀσσυρίων βασιλεία κατελύθη ὑπὸ Βαβυλωνίων, ἡ δὲ Βαβυλωνίων ὑπὸ Περσῶν, ἡ δὲ Περσῶν ὑπὸ Μακεδόνων, ἡ δὲ Μακεδόνων ὑπὸ Ῥωμαίων, οὕτως ἡ τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου καταλυθήσεται καὶ ἡ τοῦ Ἀντιχρίστου 10 ὑπὸ Χριστοῦ διαφραθήσεται. διὰ μὲν οὖν τῶν τεσσάρων ἀνέμων τὰς μεγάλας τέσσαρας βασιλείας ὃ μέγας διδάσκει Ζαχαρίας, τὴν Χαλδαίων, τὴν Περσῶν καὶ τὴν Μακεδόνων καὶ τὴν Ῥωμαίων. τὰ δὲ δύο ὄρη τὰ δύο κλίματα τὸν οἰκουμένης φησίν· εἰς δύο γὰρ 15 τέμνεται, εἰς τε Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην. καὶ οἱ μὲν πυρροὶ ἵπποι C τὸ μαιφόνον τῶν Χαλδαίων σημαίνουσιν, οἱ δὲ μέλανες τὸν ἐπερχθέντα παρὰ Περσῶν καὶ Μήδων τοῖς Βαβυλωνίοις θάνατον, οἱ δὲ λευκοὶ τὸ σαφές τῆς δόξης τῶν Μακεδόνων· οὐ γὰρ ὡσπερ αἱ ἄλλαι βουσιλείαι, καὶ αὐταὶ. οἱ δὲ ψαρροὶ καὶ ποικίλοι τὸ ἰσχυρὸν καὶ εὐτονον τῆς Ῥωμαίων βασιλείας δηλοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ 20 καιεστρατεύοντο Μῆδοι καὶ Πέρσαι κατὰ Βαβυλωνίων, τούτου χάριν πορευόμενοι καὶ δὴ καὶ ἀναπαῦσαι λέγονται τὸν θυμὸν κυρίου· ἐπειδὴ γὰρ σκληροὶ γέγονασι κατὰ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο παρεδόθησαν εἰς χεῖρας Κύρου τοῦ Πέρσου. τὸ δὲ καὶ τοὺς λευκοὺς ἵππους, τουτέστι τοὺς Μακεδόνας, κατόπισθεν τῶν

gyptiis a Syris a Moabitibus ab Idumaeis a Philistiis, qui sunt Palaestini. verum ea mediocri percepto damno, et non magnis interdum affecta calamitatibus, rursus liberata fuit, deo tantum castigante ac rursus tutante populum. nunc autem postquam Christus fuit crucifixus, funditus ea interiit.

Quemadmodum ergo Assyriorum regnum a Babylonico, hoc a Persico, idque a Macedonico, rursusque hoc a Romano est deletum, ita et Romanum imperium ab Antichristo evertetur, et Antichristi a Christo. proinde per quattuor ventos Zacharias quattuor magna regna designavit Chaldaicum Persicum Macedonicum et Romanum. duo montes duas orbis terrarum partes indicant: is enim in duas partes scinditur, Asiam nempe et Europam. ac rufi quidem equi Chaldaeorum homicidia notant, nigri necem iis a Persis et Medis illatam, albi illustrem Macedonum gloriam (non enim simile fuit ceterorum regnorum id regnum), variegati robor Romani regni. quoniam vero Medi et Persae expeditionem in Babylonios fecerunt, eapropter ire dicuntur, et quidem etiam placare dei iram. quia enim Babylonii populum dei duriter tractarunt, ideo in manus Cyri Persae traditi sunt. quod autem albi equi

μελάνων πορεύεσθαι σημαίνει ὡς καὶ οἱ Μακεδόνες τὴν Περσῶν βασιλείαν χειρώσονται. τὸ δὲ τοὺς ψαροὺς ἐπὶ νότον ἔρχεσθαι δηλοῖ ὡς ἔμελλον Ῥωμαῖοι στρατεύειν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ· ἐν γὰρ τῷ νότῳ κεῖται ἡ πόλις. τὸ δὲ προσταχθέντας αὐτοὺς περιόδεῦσαι τὴν γῆν διδάσκει πάλιν ὡς διὰ τοῦ Θεοῦ πᾶσα βασιλεία 5 συνίσταται.

Γίνονται οὖν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕως τῆς ἑσχάτης ἀλώσεως Ἱερουσαλήμ ἔτη ρεξβ', ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ Σολομωντείου ναοῦ καὶ τῆς πόλεως ἔτη ραη', ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας οἰκοδομῆς ἔτη φρς', ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ Ἀντίοχον πολιορκίας σμη', 10 ἀπὸ δὲ τῆς ἀναλήψεως Χριστοῦ ἕως τῆς ὑπὸ Τίτου ἀλώσεως ἔτη μβ'.

P 242 Τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Τίτου υἱοῦ Οὐεσπασιανοῦ τὸ Βέσβιον ὄρος ἐν τῇ δύσει κατὰ κορυφῆς ῥαγὲν ἐξεφύσησε πῦρ τοσοῦτον ὡς καταπλέξει τὴν παρακειμένην χώραν καὶ τὰς πόλεις. 15 ὅπερ θεασάμενοι οἱ Ἕλληνες, καὶ σφόδρα καταπλαγέντες, ἠρώτων τινὰς τῶν ἑλλογιμῶν Χριστιανῶν πῶς καὶ πόθεν ἐξῆλθε τὸ πῦρ ἐκ τῶν μυχαιτάτων τῆς γῆς. οἱ δὲ φασιν, ἐκ τῆς ἡτοιμασμένης τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καὶ πᾶσι τοῖς ἁμαρτωλοῖς καὶ ἀσεβέσιν ἀνθρώποις γενένης ἀνεδόθη πρὸς σωφρονισμὸν καὶ 20 ἐπίγνωσιν τῶν ἁμαρτανόντων. καὶ ὄηλον ἐξ ὧν καὶ ὁ περιβόητος ὕμῶν διδάσκαλος Πλάτων ἔφη, διεξερχόμενος ἐν τῷ Φαίδωνι B περὶ τῶν λήξεων καὶ ἀποπληρώσεων τῶν ψυχῶν, ὅτι οἱ κακῶς βεβιωκότες κολάζονται ἐν τῷ Κωκντῷ καὶ ἐν τῷ Πυριφλεγέθοντι

nigros a tergo subsequuntur, id ostendit Macedonas Persarum regnum eversuros fuisse. et quod variegati ad austrum vadunt, eo Romanorum contra Hierosolyma expeditio adumbratur: ad austrum enim turbs sita fuit. quod terram iubentur circuire, docet a deo omnia regna constitui.

Ab Adamo usque ad extremum Hierosolymae excidium supputantur annorum quinque milia et ducenti sexaginta duo, a prima templi Solomonis et urbis aedificatione anni 1088, ab institutione 596 anni, ab oppugnatione Antiochi 248, a Christi in caelum ascensu usque ad excidium urbis sub Tito anni 42.

Tertio anno Titi Vespasiani fil. Besbius mons in occasu a vertice summo ruptus tantum ignis efflavit, ut eo regio urbesque circumiacentes incensae fuerint. quod cum vidissent Graeci vehementer admirati, quosdam Christianorum primarios interrogarunt quonam modo atque unde ignis ex penetralibus terrae erupisset. hi responderunt eum admonendorum resipiscentiae causa peccatorum editum fuisse ex geenna, quae diabolo eiusque angelis et omnibus peccatoribus parata est. idque manifestum esse etiam ex his quae celebris ipsorum doctor Plato in Phaedone de animarum ordinibus atque statu narrat, nimirum eos qui male vixissent, in Cocyto igneo Phlegethonte et Tartaro suppliciiis

καὶ ἐν τῷ Ταρτάρῳ, ἅτινά εἰσιν ἐν τῷ βύθῳ τῆς γῆς. καὶ ταῦτα μὲν ἑκεῖνοι πρὸς τοὺς κατ' ἑκεῖνο καιροῦ διαποροῦντας Ἕλληνας. ὁ δὲ θεὸς Πατρῴκιος καὶ τῆς Προύσης ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς πρὸς τὸν δικαστὴν ἀνθύπατον, ἐρωτηθεὶς ἐπὶ λαοῦ καὶ δήμου περὶ τῶν 5 αὐτοφυνῶν πόθεν ἐξέρχεται, οὕτως ἀπεκρίθη. ὁ κτίσας θεὸς πῦρ καὶ ὕδωρ ἐξ οὐκ ὄντων οὐσιῶν, καὶ ἐκ μὲν τοῦ πυρὸς φῶς καὶ ἡλιον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας κατασκευάσας λόγῳ, προσέτιαξεν αὐτοῖς ἡμέραν καὶ νύκτα δαδουχεῖν· τοσαύτη γὰρ αὐτοῦ ἡ δύναμις ὅσον καὶ τὸ θάλλημα. ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος τὸ στερέωμα τοῦ οὐ- C
 10 ρανοῦ συμπίηξας, καὶ γῆν ἐπάνω τῶν ὑδάτων ἐδράσας, ἐποίησε τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα προγνωστικῆ ἐνεργεία, ἵνα ὁ μέλλων παρ' αὐτοῦ πλασθῆσθαι ἀνθρώπος μηδενὸς τῶν ἀναγκαίων καὶ συμφερόντων εἰς χρῆσιν ἐνδεῖται. ἐν οἷς δύο τόπους εὐτρεπίσας πάλιν αἰθίοιους, τὸν μὲν φωτὶ καταλύμπεσθαι καὶ ἀπεράντων ἀγαθῶν 15 ἔμπλεων κατεσκεύασε, τὸν δὲ σκότους καὶ κολαστηρίον πυρὸς αἰωνίου πεποίηκεν, ὅπως οἱ μὲν εὐαρεστήσαντες αὐτῷ καὶ πρὸς τὴν τοῦ διαβόλου μὴ κατολισθῆσαντες ἀπάτην τὸν τῶν φωσφόρων ἀγαθῶν μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀπολαβόντες τόπον αἰωνίως αὐτῷ συμβασιλεύσωσιν, οἱ δὲ παροργίσαντες αὐτὸν καὶ τῷ κοινῷ 20 ἔχθρῳ ἑξακολουθήσαντες σὺν αὐτῷ καὶ τὸν τῶν σκοτεινοφόρων D κολαστηρίων ἀπειληφότες χῶρον ἀτελευτήτως ἀποκλυύσωσι. διαχωρίσας δὲ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ ὡσπερ τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, κατεκερμάτισε ταῦτα κατὰ πύσης αὐτοῦ τῆς κτίσεως, καὶ ἔστιν ὕδωρ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, ὃ ἔστιν αἰθήρ, καὶ ἔστιν ὕδωρ

affici, quae sint in visceribus terrae. atque haec quidem isti tunc Graecis rei causam sciscitantibus responderunt. beatus autem Patricius Prusae episcopus et martyr, a proconsule iudice coram universo populo causam thermarum, id est aquarum quae sua sponte calidae terra erumpunt, interrogatus ita respondit. cum deus ignem et aquam ex nihilo condidisset, verbi sui vi ex igne lucem solem et reliquas stellas fecit, iussitque ea dies noctesque lumen praebere. tantum quippe ei est potestatis quantum volantatis. porro ex aqua firmamentum caeli compegit terramque supra aquas stavit; effecitque in his omnia efficacitate futuri providente, ut homo, quem erat formaturus, nulla suis necessitatibus usibusque commoda re destitueretur. rursus in his duo loca condidit sempiterna, quorum alteram luce illustrem infinitis bonis replevit, alteram tenebris obsitum aeterni ignis supplicii destinavit, ut qui ei sese probassent neque a diabolo se in fraudem illici sivissent, ii vitae restituti inque locum lucis et bonorum refertum recepti aeternam cum ipso regerant, qui vero ipsum irritassent communi hosti obsecuti, cum hoc in tenebrosos isto carcere sine fine supplicia luentes plorent. proinde cum aquam ab igne, sicut et tenebras a luce, divisisset, ea per omnem suam creaturam minutis partibus distribuit. itaque et aqua supra firmamentum

καὶ πῦρ ὑποκάτω τῆς γῆς. καὶ τὸ μὲν ἐπάνω τῆς γῆς ὕδωρ συνα-
αρθέν εἰς συναγωγὴν μίαν θάλασσα προσηγορεύθη, τὸ δὲ ὑποκάτω
τῆς γῆς ἀπομείναν ἄβυσσος ἐκλήθη, ἐξ οὗ καθάπερ σίφωνές τινες
ἀναπέμπονται πρὸς ζώων ἡμῶν καὶ παντὸς ζῴου αἰ πηγαί. ἀφ'
οὗ καὶ τὰ θερμὰ ἀνάγονται. καὶ τὰ μὲν πορρωτέρω τοῦ κάτω

P 243 πυρὸς ἀπέχοντα προνοία Θεοῦ ἀναδίδονται ψυχρότερα, τὰ δὲ
πλησίον τοῦ πυρὸς ἐκείθεν ἐκπυρούμενα ζέοντα λίαν ἀναφέρονται,
ὅσα δὲ οὐ πολὺ πλησιάζουσι, γλιαρὰ ἀναδίδονται. καὶ τὸ μὲν
ὑποκάτω τῆς γῆς πῦρ κολαστήριόν ἐστι δαιμόνων καὶ ἁμαρτωλῶν
ἀνθρώπων, τὸ δὲ κατωτάτω ὕδωρ, ψυχρότερον ὄν καὶ εἰς βώ- 10
λους κρυστάλλου πεπηγός, ὃ καὶ Τύρταρος λέγεται, βουσανιστή-
ριόν ἐστιν ὡσαύτως καὶ τοῦτο τῶν μὴ φυλαξάντων τὰς ἐντολὰς
τοῦ κυρίου. ὅτι δὲ πῦρ ἐστὶν ὑποκάτω τῆς γῆς, πειθίτω σε τὸ
ἐν Σικελίᾳ καὶ ἐν Λυκίᾳ προφανῶς ἀναδιδόμενον καὶ μέντοι καὶ
ἐν ἄλλοις διαφόροις τόποις ὁμοίως παραδεικνύμενον πῦρ, εἰς τὴν 15
φοβερὰν γένναν προδήλως πάντας κατακαίον ὅσοι τὰ τοῦ πυρὸς
B ἔργα πεπράχασι. περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας Μωϋσῆς ἐκ προσώπου τοῦ
Θεοῦ φησὶν ὅτι πῦρ ἐκκέκται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου, καυθήσεται
ἕως ἡδου κατωτάτου, καταφάγεται γῆν καὶ τὰ γεννήματα αὐτῆς,
φλέξει θεμέλια ὀρέων. οὕτως δὲ καὶ Ἡσαΐας διαρρήδη προφαί- 20
νων τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὴν ἐσομένην καὶ ἡτοιμασμένην αὐτοῖς διὰ
τοῦ ἀσβέστου πυρὸς κόλασιν ἐκβοᾷ "τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν ὅτι πῦρ
καίεται, καὶ τίς ἀπαγγελεῖ ὑμῖν τὸν τόπον τὸν αἰώνιον; πορεύε-

est aether; et est ignis atque aqua infra terram. et aqua quidem su-
perior in unum collecta mare dicitur: quae autem infra terram residet,
abyssus nominatur, unde veluti tubuli quidam emittuntur fontes, ad vi-
tae nostrae et animalium omnium usus; atque indidem etiam calidae
ebulliunt. nam quae, dei providentia sic ordinante, longius ab igne in-
feriore absunt aquae, eae frigidiores eduntur, quae igni propiores sunt.
ab eo calorem concipiunt et admodum fervidae sursum efferuntur, quae
autem non prope ignem sunt, tepidae exeunt. atque ignis quidem qui
infra terram est, daemonum et peccatorum hominum supplicio inservit.
aqua etiam imo infra terram loco, ita frigida ut in glebas glaciæ con-
gelet, qui et tartarus dicitur, ipsa etiam facit ad cruciandos eos qui dei
praecepta violaverunt. esse autem ignem subter terram, persuadere tibi
debet ignis qui in Sicilia Lycia aliisque locis manifesto erumpit; quo
nimirum praemonstratur in horrenda Geenna. omnes uri qui ignem suis
factis meruerunt. de hoc igne etiam magnus ille Moses in persona dei
loquitur (Deut. 32) "exarsit ignis me exardescente, cuius incendium per-
tinget usque ad infima inferorum, consumet et terram et eius proventus, combu-
ret fundamenta montium." sic etiam Esaias exclamat, peccatoribus diserte
praedicens inextinguibilis ignis poenas iampridem eos manentis (cap. ult.)
"quis" inquit "vobis nuntiabit ignem iam ardere? quis vobis locum aeternam
demonstrabit? ambulate in lumine ignis vestri, et flamma quam conce-

σθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ἧ ἔξεκαύσατε. καὶ ἔξελεύσονται καὶ ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβεβηκότων ἐν ἑμοί, λέγει κύριος. ὁ γὰρ σκώλιξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὄρασιν C 5 πύση σαρκί.” καὶ δὴ καὶ ὁ θεηγόρος Χρυσόστομός φησιν· ὄρα παράδοξον αὔθις ἕτερον, ἐναντίας φύσεις συνιούσας. οὔτε γὰρ ἀστραπῆς τι πυρωδέστερον οὔτε ὕδατος ψυχρότερον, ἀλλ’ ὁμως ἀναμίγνυται, καὶ οὐ συγχεῖται οὐδὲ κεράννυται, ἀλλὰ τοὺς οἰκέλους ἕκαστον διατηρεῖ ὄρους. τὸ πῦρ ἐν τῷ ὕδατι καὶ τὸ ὕδωρ 10 ἐν τῷ πυρί, καὶ οὔτε τοῦτο ἐξήρυνε ἐκεῖνο οὔτε ἐκεῖνο κατέσβεσε τοῦτο. καίτοι ἀστραπὴ τοῦ ἡλιακοῦ πυρὸς ὀξύτερον καὶ φανότερον. καὶ μαρτυροῦσιν αἱ ὄψεις αἱ ταῖς ἀκτίσι διηνεκῶς καταλαμπόμεναι, ἐκείνης δὲ τὴν φορὴν οὐδὲ πρὸς βραχὺ δυνάμεναι ἐνεγκεῖν. καὶ ὁ μὲν ἥλιος διὰ πύσης ἡμέρας διατρέχει τὸν οὐρανόν, αὐτὴ δὲ ἐν D 15 μῆ καιροῦ ῥοπῇ τὴν οἰκουμένην ὑπασαν, ὡς καὶ Χριστὸς μαρτυρεῖ λέγων “ὡσπερ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἐξ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν.” εἶτα φησὶν “ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν.” αὕτη πάλιν ἑτέρα φύσις, οὐ μικρὸν ἡμῖν παρέχουσα χρεῖαν, ἀλλὰ τοσαύτην ὥστε εἰς τὸ πολὺ τῆς ζωῆς ἡμῖν συντελεῖν, 20 κεκμηκότα ἀνακτῶσθαι τὰ σώματα. τοῦτο γὰρ ἔργον ἀνέμων, ἀναρριπίζειν τὸν ἀέρα, ὥστε μὴ ἀκίνητον ὄντι διασφείρεσθαι, πεπαινεῖν δὲ τοὺς καρποὺς καὶ τρέφειν τὰ σώματα. τί ἂν τις εἴποι τὰς ἐν ναυτιλίᾳ χρεῖας αὐτῶν, καὶ τοὺς καιροὺς οἷς τεταγμένως ἐφίστανται καὶ παραχωροῦσιν ἀλλήλοις, χορεύοντες ἐν τῷ πελάγει

pistis. et exhibunt alii, ac videbunt membra hominum eorum qui contra me deliquerunt, quia vermis eorum non morietur et ignis non exstinguetur, ostentuique erunt omnibus hominibus.” sed et divino praeditus eloquio Chrysostomus dicit “rursus mihi aliud admirabile considera. congregiuntur duae naturae contrariae: quid enim sit aut fulgure magis igneum aut aqua frigidius? tamen ita coeunt ut neque confundantur neque temperentur: sed et aqua in igne et ignis in aqua suas utrumque servat proprietates: nam neque aquam ignis exsiccat, neque ignem aqua exstinguit. et sane fulgur etiam solari igne acutius est et lucidius; quod testantur oculi, qui cum perpetuo radiis solaribus illustrentur, fulguris splendorem ne exiguo quidem tempore possunt ferre. et sol totum diem permeando caelo insumit, fulgur uno momento totum orbem pervadit, quod et Christus testatur, inquam sicuti fulgur ab ortu exit et usque ad occasum videtur.” deinde addit: “qui ventos educit ex eorum thesauris.” quae rursus alia est natura, non parvam nobis utilitatem conferens, sed tantam ut ad plurimam vitae partem nobis conducatur, ad reficiendum fatigata corpora. ventorum enim officium est aërem excitare, ne motu carens vitium capiat, itemque coquere fructus et alere corpora. quis explicet quantum navigationibus prosint? et eorum tempora, quibus ordine ingruunt aliusque alii cedunt, choreas in mari ducentes, alii que

- P 244 και τούς πλωτήρας διαβιβάζοντες; και ὁ μὲν παρέπεμψεν, ὁ δὲ διεδέξατο. και ἐναντίας ὁδεύόντων ὁδοὺς και διακονούντων ἡ μάχη αὐτῶν πάλιν τῷ βίῳ γίνεται χρήσιμος. και μυρία ἄν τις εἶποι τῶν ἀνέμων ἔργα. ἀλλ' ὁμως πάντα ταῦτα παραδρομῶν ὁ προσήτης και καταλιπὼν ἀναλέγεσθαι, αὐτὸ μόνον τὴν εὐκολίαν τῆς δημιουργίας παρέστησε. τὸ γὰρ εἰπεῖν 'ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν οὐ τοῦτο δηλοῦντός ἐστιν, ὅτι θησαυροὶ τινές εἰσιν ἀνέμων, ἀλλὰ τὴν εὐκολίαν τοῦ ἐπιτάττοντος και τὸ ἔτοιμον τῆς βουλῆς και παρεσκευασμένον. ὡσπερ γὰρ ὁ ἔχων ἐν θησαυρῷ μετὰ ἀδείας ἐξάγει πάντα, και ὅτε βούλεται πάλιν εἰσάγει, οὕτως ὁ τοῦ παν-¹⁰ τὸς δημιουργὸς πάντα εὐκόλως ἐποίησε και τῇ φύσει παρέδωκεν.
- B εἶδες και πόση ἐν ἀέρι διαφορά, καθάπερ και ἐν πυρὶ και ἐν ὕδατι πολλαὶ ἐναλλαγαί. και γὰρ τοῦ ὕδατος τὸ μὲν ἐστι πηγαῖον, τὸ δὲ θαλάττιον, τὸ δὲ ἀέριον, τὸ δὲ ἐν νεφέλαις, τὸ δὲ ὑπερσφύριον, τὸ δὲ ὑπεράνω τῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ ὑπόγειον, ἀφ' οὗ και¹⁵ τὰ θερμὰ ὕδατα ἐν διαφόροις τόποις ἀνάγονται, διὰ τοῦ ὑπογείου πυρὸς θερμομανθέντα παραδόξως. και τοῦ πυρὸς τὸ μὲν ἐστιν ἐν ἡλίῳ, τὸ δὲ ἐν σελήνῃ, τὸ δὲ ἐν ἀστραπαῖς, τὸ δὲ ἐναέριον, τὸ δὲ ἀπὸ ξύλων, τὸ περὶ ἡμᾶς και τὸ λυχναιῶν, τὸ δὲ ἀπὸ γῆς (και γὰρ ἐστι πολλαχοῦ τὸ τοιοῦτο ἀπὸ γῆς ἀναδιδόμενον ἰδεῖν, ὡσπερ²⁰ αὐτὸ πηγαῖ τῶν ὑδάτων), τὸ δὲ ἐν λίθοις παρατριβομένοις, τὸ δὲ ἐν
- C κόμαις δένδρων και αὐτῶν παρατριβομένων, τὸ δὲ ἐν κεραινοῖς ἐκ τοῦ αἰθέρος, τὸ δὲ ἐξ ὑδάτων και ὑέλων διαυγεστάτων και καθα-

22 παρατριβόμενον P

eorum navigantes quo volunt deducentes, alii excipientes? quis et contrariis incedentes viis atque ministeria sua obeuntes utilli vitae nostrae pugna inter se decertant. sexcenta possent commemorari ventorum officia: sed tamen vates his omnibus enumerandis supersedens facilitatem tantummodo opificii expressit. qui enim dicit "de thesauris ipsorum," is non dicit quosdam esse ventorum thesauros, sed significat quam facile sit ei qui mandat, omnia pro suo arbitrio in prompta habere. quemadmodum enim rem quam in thesauro habemus, facile ex eo vel promimus, vel, si visum sit, recondimus, ita universi opifex omnia nullo negotio effecit ac naturae tradidit. vidisti quanta sit in aëre varietas, sicut et in aqua et in igne multae sunt varietates. aquarum enim alia est fontana, alia marina, alia aërea, alia in nebulis, alia supra caelos, alia supra homines, alia infra terram, ex qua etiam diversis locis aquae ebulliant mirabiliter ab igne qui sub terra est calefactae. ignis alius in sole est, alius in luna, alius in fulguribus, alius in aëre, alius qui ex lignis a nobis et lucernis exit, alius qui ex terra erumpit: multis enim locis eum edi videmus non secus quam etiam fontes. alius ignis est qui attritu lapidum eiicitur, et alius qui attritu frondium arborearum; alius in fulminibus ex aethere, alius ex aqua et vitris pellucidissimis ac pu-

ρωτάτων ἐξάλλεσθαι πέφυκεν. οὕτω δὲ καὶ ἐν ἀέρι πάλιν ὁ μὲν ἔστι παχύτερος ὁ περὶ ἡμῶν καὶ φθοροποιὸς καὶ νόσων ποικίλων ἐπικινδύνων αἴτιος, ὁ δὲ λεπτότερος καὶ σωμάτων εὐκρασίας καὶ εὐρωστίας πρῶξενος, ὁ δὲ αὐτότερος καὶ πυρωδέστερος. ὥσπερ 5 καὶ τῶν ἀνέμων πολλὰ διαφοραί· ὁ μὲν γὰρ ἔστι λεπτότερος ὁ δὲ παχύτερος, ὁ μὲν ψυχρότερος ὁ δὲ ξηρότερος, ὁ μὲν ὑγρότερος ὁ δὲ θερμότερος. ἔθεν οὖν ὁ προφήτης ἐμπροσθεν εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν εὐεργετημάτων τούτων καὶ τῶν τοιούτων, ἐν οἷς ἡ τοῦ Θεοῦ δύναμις καὶ σοφία δέικνται, καὶ ἰδὼν τὸ πέλαιος ἀχανές, ἀπε- 10 πῆδησε μέγα βοήσας ὡς ἰμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε· πάντα δὲ ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, καὶ σοφίας ἐπέπλησας τὰ τε ἔμψυχα καὶ τὰ ἄψυχα.

Μετὰ δὲ Τίτον ἐβασίλευσε Δομετιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη 15 ἰεὶ μηνὸς ἰα΄, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ ναῷ Ῥώμης κατ' ἐπιβουλήν τῆς 15 ἑαυτοῦ γυναικός. διάδοχος γὰρ γενόμενος τοῦ ἀδελφοῦ οὐ τὴν πατρικὴν τε καὶ ἀδελφικὴν ἐξήλωσεν ἀριστοπολιτείαν, ἀλλὰ τὴν τοῦ Τιβερίου καὶ Νέρωνος ἀνοσιεργίαν ἐκ διαμέτρον. καὶ δὴ πᾶν εἶδος κακίας ἐπελεθῶν, μισοφονίας τε καὶ γυναικομανίας ἅμα καὶ ἀνδρομανίας ἀνάπλευς γενόμενος, ἑαυτὸν ὁ ἄθεος τελευταῖον 20 ἀπέθῆκε. κἀντεῦθεν ἔχθιστον ἦπασι καὶ ἀπόβλητον διὰ τὸ P 245 φονικόν τε καὶ θηριῶδες τῆς μισαῦς γνώμης ἑαυτὸν ὁ τάλας ἀποφῆρας, εἰκότως μᾶλα τὰ ἐπίχειρα τῆς οὐκείας δυσμενείας κομισάμενος αἰσχίστῳ μόρῳ τὸν μυσαρὸν καὶ βέβηλον καταστρέφει βίον,

16 ἄριστον πολιτείαν P

rissimis exsilire solet. sic et quod ad aërem attinet, alius est crassior, qui nos ambit, isque corruptionis causa est et multorum periculosorum morborum; alius tenuior, qui corporibus bonam temperiem et firmitatem conciliat; alius siccior et fervidior. sic et ventorum sunt differentiae secundum tennitatem crassitiem frigus siccitatem humiditatem caliditatem. itaque vates cum in inexhaustam tot tantorumque dei beneficiorum abyssum incidisset commemorandam, quibus dei potentia atque sapientia demonstratur, vidensque immensum se mare ingressum, resiliit hac cum exclamatiōe: magnificentissima sunt tua, domine, opera: sapienter omnia fecisti, sapientiaque omnia et animata et inanimata implevisti.

Tito successit in imperium frater eius Domitianus, idque tenuit annos 15, menses 11. isque in templo Romae est interfectus insidiis suae uxoris. neque patris hic neque fratris sectatus est mores, sed contra Tiberii ac Neronis scelera imitatus est. cum se omni genere flagitiorum homicidiorumque et libidine in mares feminasque effusa polluisset, tandem homo a deo alienus deum se ipsum appellavit. indeque cum se ob truculentiam immanitatem ac flagitiosa consilia omnibus invisum et contemptum reddidisset, miser meritis domesticis inimicitibus poenas de-

ὡς εἴρηται. οὗτος τὰς γενέσεις τῶν πρώτων τῆς Ῥώμης ἐρευνῶν, οὐκ ὀλίγους εὐρίσκων ἐν δυνάμει ἔσεσθαι ἀνήρει διὰ προφάσεως. οὗτος δὲ ταῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἀμπέλους μὴ φτεύειν. οὗτος τοὺς ἀπὸ γένους Δαβὶδ καὶ Χριστοῦ ἀναιρεῖσθαι προσέταξεν· ἐδεόθει γὰρ τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου ὡς καὶ Ἡρώδης ὁ παιδοκτόνος. 5

B τοῦ κηρύγματος δὲ ἤδη δύναμιν λαμβάνοντος ἤγαγον συγγενεῖς τοῦ κυρίου πρὸς Δομετιανόν. οὗς καὶ ἐπηρεώτησεν εἰ ἐκ Δαβὶδ καὶ Χριστοῦ εἰσι. καὶ ὠμολόγησαν. καὶ πόσων, ἕφη, χρημάτων κυριεύετε; ἐννέα, φασί, δηναρίων οἱ πάντες, καὶ πλήθρων γῆς ὀλίγων, ἕξ ὧν τοὺς φόρους ἀναφέρομεν. καὶ τὰς χεῖρας σκληρὰς 10 ἐκ τῆς ἐργασίας ἐπεδείκνυον. ὁ δὲ, καὶ ὅποια τίς ἐστιν ἡ τοῦ Χριστοῦ βασιλεία, καὶ πότε φανησομένη; ὡς οὐ κοσμικὴ οὐδὲ ἐπίγειος, ἔφασαν, ἐπουράνιος δὲ καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων ἐν δόξῃ ἐρχομένη κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. ἐφ' οἷς αὐτὸς τοῦτον 15

C καταφρονήσας ἐλευθέρους μὲν αὐτοὺς ἀφείναι ἐκέλευσε, τὸν δὲ τῆς ἐκκλησίας διωγμὸν καταπαῦσαι. οὗτος ὁ Δομετιανὸς Νερούαν τινὰ ὑπεύθυνον ἐκέλευσε ζῶντα βληθῆναι εἰς πῦρ. τῶν δὲ ἀστρονόμων εἰπόντων ὑπὸ κυνὸς τοῦτον ἀγαλωθῆσεσθαι, εὐθὺς ὑετὸς κατενεχθεὶς πολὺς τὴν πυρκαϊὰν ἔσβεσε, καὶ δεδεμένον ἔτι τῷ χεῖρι κύνες ἀφειδέντες τοῦτον κατέφαγον. Λάργιος δὲ ἀστρονόμος 20 εἶπεν εἰς ὄψιν τῷ Δομετιανῷ τεθνήξεσθαι ἡμέρᾳ τῆδε. ὁ δὲ ἐκέλευσεν αὐτὸν φυλαχθῆναι ἐν δεσμοῖς, ὡς ἂν τῆς ἡμέρας διελ-

dit, turpissimaque morte sceleratam clausit vitam. is principum Romae virorum indagans natiuitates, cum non paucis promitti magnam potentiam deprehenderet, eos captata occasione sustulit. edixit per urbes ne quis vites plantaret. idem genere Davidum et Christum attingentes conquiri iussit, exemplo Herodis infanticidae sibi a Christi adventu metuens. mandatum eius ministri exsecuti adduxerunt Christi cognatos ad imperatorem. ii interrogati a Domitiano an a Davido et Christo genus ducerent, ita esse facti sunt. "quantae ergo" inquit Domitianus "vestrae sunt facultates?" responderunt universis esse novem denarios et pauca agri iugera, unde tributum solvant: simul et manus, quae callos duxerant opere faciundo, ostenderunt. tum imperator "et quodnam est Christi regnum, ac quando appetet?" responderunt non esse mundanum neque terrenum sed caeleste, et Christum in fine mundi id initurum, ubi de vivis sit et mortuis iudicaturus. ob haec imperator istis hominibus spreto, libertate donavit eos, et a prosequendis Christianis desisti iussit. is Domitianus Nervam quendam rei capitalis damnatum vivum in ignem conici iussit. astrologis autem praedicientibus eum a cane laniatum iri, statim largus imber obortus rogam exstinxit, et immissi Nervae adhuc manus ligato canes eum devoraverunt. Largius vero astrologus in faciem Domitiano dixit eum die quam nominabat morturum. Domitianus eum servari in vinculis iussit, ut ea die exacta

θούσης τῆ ἐπαύριον ἀναιρήσῃ. ἀλλὰ σφαγέντος αὐτοῦ ὑπὸ Στε-
 φάνου ἀπελευθέρου αὐτοῦ ἀπελύθη ἀβλαβής. οὗτος Ἀπολλώνιον
 τὸν Τυανέου ἀπέκειρε καὶ δέσμιον εἰς δικαστήριον ἤγαγε. τότε
 φασὶ καὶ τὸ πολυθρύλητον ἔπος ἐκεῖνο τὸν Ἀπολλώνιον εἰπεῖν D
 5 "οὐ μὴν με κτανείεις, ἐπεὶ οὐ τοι μόρσιμός εἰμι," καὶ ἄφαντον
 γενέσθαι παραχρῆμα, κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ὥραν εὐρεθῆναι εἰς
 Ποτιόλους ἡμερῶν τριῶν διάστημα. ὅς ἐν ἑρῶν ἐκεῖσε τὸν μαθη-
 τὴν αὐτοῦ Δύμαντα ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὰ κατ' αὐτόν, καθὰ Φιλό-
 στρατος ἱστορεῖ. καὶ τῷ μετὰ Δομετιανὸν μέλλοντι βασιλεύσει
 10 Νέρουα τὴν τελευταίην γράμμασιν οἰκείοις προσεήμυεν. ἐφ' οὗ
 Τιμόθεος ὁ ἀπόστολος καὶ Ὀνήσιμος ἐμυρτέρησαν, καὶ Κλήμης
 ἐπὲρ Χριστοῦ ἀναιρεῖται, καὶ Ἰωάννης εὐαγγελιστὴς ἐν Πάτμῳ
 τῆ νήσῳ ὡς ὑπεύθυνος ἐξορίζεται.

Ἄλλο δὲ Ἀπολλώνιος ἀπὸ Ῥώμης ἐλθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ P 246
 15 παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἑνοπιῶν, ἐποίησε ταῦτα, φρυγαδέυσας τὸ
 πλῆθος τῶν ὄφειων καὶ σκορπιῶν ἐκ τῆς πόλεως, ὥστε μὴ ἀδικεῖ-
 σθαι ὑπ' αὐτῶν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τῶν ἵππων τὴν ἀταξίαν
 χαλινώσας ἐν ταῖς συνελύσεσι τῶν ἀρχόντων. ὡσαύτως καὶ εἰς
 Ἀντιόχειαν παραγενόμενος δυσωπηθεὶς ἐποίησε. τυραννουμένων
 20 γὰρ τῶν Ἀντιοχείων ὑπὸ τῶν σκορπιῶν καὶ κωνῶπων, ποιήσας
 χαλκὸν σκορπίον καὶ χύσας αὐτὸν ἐν τῇ γῆ καὶ μικρὸν ἐπιστήσας
 ἐπάνω κίονα, βαστάζειν προσέταξε καλὰ μους τῷ λαῷ, καὶ περι-
 ερχομένους ἐν τῇ πόλει κρύζειν τοὺς καλὰ μους ἐπισείοντας ἀκώ-

postridie necandum. sed imperatore, uti praedixerat, occiso fuit a Ste-
 phano liberto illius sine noxa dimissus. is Domitianus Apollonium Tya-
 neum tonsam vinctumque ad tribunal adduxit. quo tempore ferunt id
 fuisse ab Apollonio dictum quod omnium deinde sermone est celebra-
 tum, "me non interimes: non hoc tibi fata dederunt." simulque subito
 conspectui hominum subductum fuisse, inventumque eadem hora Pateo-
 lis, tridui a Roma itinere, discipulo suo Damidi ibidem reperto, quid
 secum fuisset actum exposuisse. auctor Philostratus. hic Apollonius
 Nervae, qui fuerat Domitiano successurus, exitum propriis literis prae-
 dixit. Domitiano imperante doctrinam Christianam Timotheus apostolus
 et Onesimus suo supplicio confirmarunt; itemque Clemens, et Ioannes
 evangelista damnatus in insulam Patmon est deportatus.

Ceterum Apollonius Roma Byzantium profectus rogata civium ea
 urbe multitudinem anguium ac scorpiorum expulit, ne cui porro homini
 nocerent. equorum etiam in conventibus principum confuse ferocien-
 tium intemperiem refrnavit. idem ab eo Antiochiae, cum eo venisset,
 efflagitatum est. cum enim Antiochenses a scorpiis et culicibus divexa-
 rentur, aereum ipse scorpium conflagavit, supraque eum in terra deposi-
 tum parva erecta columna populo iussit ut calamos gestarent, perque
 urbem circumirent, et calamos concutientes inclamarent "vacet urbs culi-

- νοπα τῆ πόλει. καὶ οὕτως ἐξηρανόθησαν ἐκ τῆς πόλεως οἱ τε
 B σκορπίοι καὶ οἱ κώνωπες. αἰτηθεὶς δὲ καὶ περὶ τῶν ἐπικειμένων
 αὐτῆ σεισμῶν, στενάζας ἔγραψεν ἐν διπτύχῳ ταῦτα “οὐαὶ σοι τά-
 λαινα πόλις, ὅτι σειρμοῖσι πολλοῖς καὶ πυρσοῖς κατενεχθήση.
 κλαύσεται δὲ σε καὶ ὁ παρ’ αἰγιαλοῖς Ὀρόντης.” περὶ οὗ μέντοι 5
 καὶ ὁ μέγας Ἀναστάσιος Θεοπόλεως φησιν “Ἀπολλωνίου δὲ μέ-
 χρι νῦν ἐν τισι τόποις ἐνεργοῦσι τὰ ἀποτελέσματα ἰστάμενα, τὰ
 μὲν εἰς ἀποτροπὴν ζῶων τετραπόδων καὶ πετεινῶν βλάβειν δυνα-
 μένων ἀνθρώπους, τὰ δὲ εἰς ἐποχὴν φευμάτων ποταμοῦ ἀτάκτως
 φερομένον, καὶ ἄλλα εἰς ἕτερα ἐπὶ φθορᾷ καὶ βλάβῃ ἀνθρώπων 10
 ὑπάρχοντα ἀποτρόπαια ἴστανται. καὶ οὐ μόνον ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ
 C ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα εἰργάσαντο οἱ δαίμονες δι’ αὐτοῦ, ἀλλὰ γε
 καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ παρμύροντες τῷ μνήματι αὐτοῦ
 σημεῖά τινα ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπετέλειον πρὸς ἀπάτην τῶν ἐλει-
 νῶν ἀνθρώπων, τῶν ραδίως ὑποκλεπτομένων εἰς τὰ τοιαῦτα ὑπὸ 15
 τοῦ διαβόλου. τί ἂν τις εἴποι περὶ τῶν κατὰ Μανέθωνα μαγικῶν
 ἔργων; ὅς τοιοῦτος ἄκρος γέγονε τῇ μαγικῇ ἀπάτῃ ὥστε ἀεὶ
 ἔσκαπτε προδήλιως τὸν Ἀπολλώνιον ὡς μὴ ἀκριβῆ τὴν κατ’ αὐτοῦς
 φιλοσοφικὴν ἐμπειρίαν ἐσχηκότα. ἔδει γὰρ αὐτόν, φησὶν, ὡσπερ
 ἐγώ, λόγῳ μόνῳ ποιεῖν ἕπερ ἐβούλετο, καὶ μὴ ἀποτελέσματος 20
 ἐπιτρέπειν τὰ παρ’ αὐτοῦ πραττόμενα. ταῦτα δὲ πάντα συγχω-
 ρήσει τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργεῖαι δαιμόνων γίνονται πρὸς τὸ διὰ τῶν τοι-
 D οῦτων πραγμάτων δοκιμάζεσθαι τὴν ἡμετέραν ὀρθόδοξον πίστιν, εἰ
 ἔδραία ἐστὶ καὶ παγία προσμένουσαι τῷ κυρίῳ, καὶ μὴ ὑποσυρο-

cibus.” eo modo et scorpil et culices ea ex urbe profligati sunt. cum
 autem peteretur ab eo ut terrae motus quibus affligebantur averteret, in-
 gemiscens in tabulis ita scripsit: “vae tibi misera urbe, quoniam ter-
 rae motibus multis incendiisque prosterneris, teque Orontes ad ripas suas
 deflebit.” de hoc magnus Anastasius Theopolis episcopus ita scribit:
 quibusdam in locis ad hunc usque diem Apollonii opera stant et suam
 habent efficacitatem, alia quadrupedibus ac volucris damnosis aver-
 tendis, alia ad inordinatos annuum excursus inhibentes, alia aliis rebus
 quae hominibus detrimentum afferent arcendis. neque eo tantum vivo
 daemones per ipsum tot ac talia egerunt, sed ipso etiam mortuo ad
 monumentum eius perseveraverunt, atque ipsius nomine miracula quae-
 dam ediderunt ad decipiendum miseros homines, qui facile huiusmodi
 rebus se a diabolo in fraudem induci patiuntur. quid enim dicam de
 Manethonis magicis operibus? qui tantus fuit istarum imposturarum ar-
 tifex, ut semper palam Apollonium irriserit ut non perfecta eius doctri-
 nae peritia instructum: “oportebat enim” aiebat “eum, sicuti ego soleo,
 solis verbis perficere quae vellet, non operum effectationibus ad ea uti.”
 haec autem omnia dei permissu et daemonum efficacitate fiunt, ut huius-
 modi rebus vera nostra exploretur fides, firmame ea sit et fixa domino-

μήνη ὑπὸ τοῦ ἔχθρου διὰ τῶν φαντασιωδῶν τεράτων καὶ σατα-
 κῶν ἔργων τῶν πραττομένων ὑπὸ τῶν δούλων καὶ ὑπηρετῶν τῆς
 κακίας. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου προεφήτευσάν
 τινες, ὡς Βαλαάμ Σαυλὸς καὶ Καϊάφας, καὶ δαιμόνια πάλιν
 5 ἐξέβαλον, ὡς Ἰούδας καὶ οἱ υἱοὶ Σκεῦα. οὐκοῦν καὶ εἰς ἀναξίους
 ἢ χάρις ἐνεργεῖ πολλάκις, ἢ ἑτέρους ἐνεργετήσῃ. καὶ γὰρ Βα-
 λαάμ ἀμφοτέρων ἀλλότριος ἦν, βίου ἀρίστου καὶ πίστεως· ἀλλ'
 ὅμως ἐνήργησεν εἰς αὐτὸν ἡ χάρις διὰ τὴν ἑτέρων οἰκονομίαν.
 καὶ Φαραὼ τοιοῦτος ἦν, ἀλλὰ κάκεινῳ τὰ μέλλοντα προέδειξε. P 247
 10 καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ παρανομώτατος, ἀλλὰ γε καὶ τούτῳ τὰ
 μετὰ πολλὰς ὕστερον ἐσόμενα γενεᾶς ἀπεκάλυπεν. ὄθεν δῆλον
 ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἐναντίον ἐχόντων φρόνημα ἐπὶ τῷ προσχήματι
 τοῦ Χριστοῦ τεράστια ποιοῦσιν ἑτέρα τέχνη τινὴ πρὸς ἀπάτην ἀν-
 θρώπων ἀπειροκάλων, ὅσος ἐγένετο Σίμων ὁ μάγος καὶ Μέναν-
 15 δρος μετ' ἐκείνον καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, δι' οὓς εἰκότως ἔφη μὴ
 θαύμασεν ἀπατῆσθαι προσήκειν μήτε μὴν ἐπαγγελία ψιλῆ, δοκι-
 μάζειν δὲ τῶν λεγομένων τὴν ἀλήθειαν. ἐκ τῶν καρπῶν γάρ,
 φησὶν ὁ κύριος, αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτοὺς.

Νέρουσας ἐβουσίλευσεν ἔτος ἓν μῆνας δ' ἡμέρας θ', σώφρων B
 20 ὢν καὶ ἐπιεικής. ἐκ Παιονίας δὲ ἀγγελία ἐπινικίων ἔλθοῦσα παρὰ
 Τραιανοῦ, ἀνελθὼν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ καὶ λιβανωτῶν ἐπιθύσεις,
 σιὰς ἐπὶ βήματος, μεγάλα βοῶν τῆς τε βουλής καὶ τοῦ δήμου τῶν

que adhaerens, neque ab eo se avelli sinens praestigiis istis ac diaboli-
 cis prodigiis, quae ministerio servorum improbitatis eduntur. quippe
 etiam dei praetextentes nomen nonnulli vaticinati sunt, ut Balaamus Sau-
 lus et Caiaphas. alii malos genios abegerunt, ut Iudas et filii Scevae.
 ita gratia divina etiam per indignos aliquando operatur ut aliis benefa-
 ciat. nam Balaamus neque recte vivebat neque vera erat fide praedi-
 ctus: et tamen dei gratia per eum egit propter aliorum utilitatem. fuit
 et Pharao malus: atque huic tamen futura indicavit. et impiissimo Na-
 buchodonosori nihilominus ea praemonstrata sunt quae multis post essent
 eventura aetatibus. unde constat multos etiam verae adversos religioni
 sub Christi nominis praescriptione alio artificio miracula edere ad deci-
 piendos imperitos. qualis fuit Simon Magus et Menander ac post eos
 alii eorum similes. itaque praeclare dictum est: neque decipi miraculis
 convenit, nedum nuda pollicitatione, sed exploranda est veritas eorum
 quae dicuntur. ex fructibus enim eorum iudicabitur ipsis, ait do-
 minus.

Nerva imperavit annum unum, menses 4, dies 9, homo temperans
 et aequus. hic, cum ei ex Pannonia nuntius de victoria Traiani esset
 allatus, in Capitolium progressus, thure incenso, inde consensu sugge-
 sto, praesente S. P. Q. R. alta voce "quod felix" inquit "faustumque
 Georg. Cedrenus tom. I. 28

Ῥωμαίων παρόντων ἔφη “ἀγαθῇ τύχῃ Νέρουας Τραιανὸν εὐ-
 ποιῶμαι.” οὗτος ἀπηγόρευσε τοῦ ἐκτέμνειν τινῶν τὰ αἰδοῖα ἐν
 Ῥώμῃ. νόσῳ δὲ τελευτῆ. οὗτος ὁ Νέρουας ἀνεκαλέσατο τὸν
 θεολόγον Ἰωάννην ἐκ τῆς ἔξορίας, καὶ ἀπέλυσεν οἰκεῖν ἐν Ἐφέσῳ,
 μόνον τότε περιόντα τῷ βίῳ ἐκ τῶν ἰβ’ μαθητῶν· ὃς συγγραφύ- 5
 μενος τὸ κατ’ αὐτὸν εὐαγγέλιον ἐν εἰρήνῃ ἀνεπαύσατο. περὶ οὗ
 καὶ ὁ πολῦστορ Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φησὶ “Θω-
 μᾶς δὲ τὴν Παρθίαν εἰληχεν, Ἰωάννης δὲ τὴν Ἀσίαν, πρὸς ἣν καὶ
 διωτρίφας ἐτελεύτησεν ἐν Ἐφέσῳ.” καὶ πάλιν “ἐπὶ τούτοις οὖν
 καὶ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστῆς ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας τελευτῆ, καὶ 10
 θάπτεται πρὸς τῶν αὐτόθι πιστῶν.” ὁμοίως δὲ καὶ Φίλιππος ὁ
 ἐκ τῶν ἐπτὰ διακόνων ἐν Ἱερραπόλει τελειοῦται, καὶ θάπτεται μετὰ
 τῶν θυματέρων αὐτοῦ. περὶ ὧν καὶ Πολυκράτης ὁ τῆς ἐν Ἐφέσῳ
 παροικίας ἐπίσκοπος, Οὐῆκτορι τῷ ἐπισκόπῳ Ῥώμης γράφων,
 οὕτως φησὶ “καὶ γὰρ κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγάλα στοιχεῖα κεκοίμη- 15
 ται, ἅτινα καὶ ἀνυστήσονται τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας τοῦ
 D κυρίου, Ἰωάννης ὁ ἐπιστήθιος Χριστοῦ, ὃς καὶ τὸ πέταλον πεφο-
 ρηκῶς καὶ διδάσκαλος ἐν Ἐφέσῳ γενόμενος κεκοίμηται, καὶ Φιλ-
 ιππος ὁ ἐκ τῶν ἐπτὰ διακόνων ἐν Ἱερραπόλει τελευτῆ. οὗτός
 ἐστιν ὁ καὶ τὸν εὐνοῦχον βυπτίας καὶ τὸν Σίμωνα κατηχῆσας.” 20
 οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖος Ἰππόλυτος Ῥώμης περὶ τοῦ θείου κη-
 ρύγματος καὶ τῆς τελειώσεως τῶν ἀποστόλων διεξιὼν ἔφη “Ἰωάν-
 νης ὁ ἀδελφὸς Ἰακώβου κηρύσσω ἐν τῇ Ἀσίᾳ τὸν λόγον ἐξωρίσθη
 ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ἐπὶ Δομετιανοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, κά-

sit, ego Nerva Traianum mihi filium adopto.” vetuit Nerva ne quis
 Romae castraretur. morbo periit. idem Ioannem theologum ab exsilio
 revocavit, permisitque ut Ephesi habitaret, cum is tum solus de 12 disci-
 pulis in vivis superasset. is Ioannes evangelio suo conscripto pacate
 decessit. de eo narrat Eusebius in historia ecclesiastica “Thomas autem
 Parthiam sortitus est, Ioannes Asiam, in qua etiam Ephesi vitam finiit.”
 et rursus “eo tempore etiam Ioannes evangelista Ephesi Asiae urbe mo-
 ritur et a Christianis eius loci sepelitur.” similiter et Philippus, unus
 de septem diaconis, Hierapoli defunctus cum filibus sepelitur. de his
 Polycrates, Ephesinae paroeciae episcopus, ita scribit ad Victorem epi-
 scopum Romanum “nam et in Asia sepulta sunt magna elementa, quae
 ultimo adventus domini die resurgent. Ioannes, qui in pectore Christi
 accubuerat, qui et pileum gessit et Ephesi docuit, ibi est humatus. et
 Philippus, septem diaconorum unus, Hierapoli vita functus est. is est
 qui eunuchum baptizavit, et Simoni principia religionis tradidit.” sed et
 divus Hippolytus Romae episcopus praeconium divini verbi et apostolo-
 rum obitus enarrans ita ait “Ioannes Iacobi frater, cum in Asia verbum
 dei propagaret, imperante Romae Domitiano in Patmum insulam est de-

καὶ πάλιν εἰς Ἐφεσον ἐκ τῆς ἑξορίας ἀνακληθεὶς ἐπὶ Νέρονα, καὶ τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον συγγραψάμενος, ἔνθα καὶ τὴν ἀποκάλυψιν θευσάμενος, ἐτελεύτησεν ἐτῶν ἑκατὸν ἕξ· οὗ τὸ λείψανον ζητηθὲν οὐχ εὑρέθη.” ὁ δὲ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου ἀδελφὸς P 248

5 **Κ**αισαρίος ἐπισε... ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐρωτηθεὶς περὶ τούτου οὕτως ἀπεκρίνατο λέγων “αὐτὸς Ἰωάννης ἐν τῷ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιῳ πρὸς τῷ τέλει διεσάφησε τοῦτο φάσκων ‘καὶ τοῦτο εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ’ (τουτέστι τῷ Πέτρῳ) ‘ἀκολούθει μοι. ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς

15 **ἀ**κολουθεῖντα, καὶ φησὶ· κύριε, οὗτος δὲ τί; καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχωμαι, τί πρὸς σέ;’ ἐπεὶ οὖν ἀλιεύοντας αὐτοὺς κατελιπε, τῷ Πέτρῳ μόνῳ προσέταξεν ἐπεσθαι αὐτῷ. ὁ δὲ καὶ τὸν Ἰωάννην συμπορεύεσθαι βουλόμενος ἔφη· κύριε, οὗτος δὲ τί;’ ὃν θεασάμενος ὁ Ἰησοῦς προσμένειν ἐπὶ B

15 **τῆς ἀλειας** φησὶν· ἔὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἐνταῦθα καὶ ἀλιεῦειν ἕως ἂν ὑποστρέψας ἔρχωμαι πάλιν ὧδε, τί πρὸς σέ;’ ὥστε οὖν ἄριστα διορθούμενος τὴν ἐσφαλμένην αὐτῶν ὑπόνοιαν, εἰκότως ἔφη· ‘καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει.’ καὶ γὰρ ἐν πολλοῖς πολλὰκις ἐσφάλλοντο πρὸς τὰς πένσεις Χριστοῦ καὶ τὰς

20 **ἀποκρίσεις**, καὶ ἤκουον ἀσύνετοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ, ἕως ἔλθον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ᾧδήγησεν αὐτοὺς εἰς πᾶσιν τὴν ἀλήθειαν κατὰ τὸν τοῦ κυρίου λόγον. εἰ δὲ τις ἐριστικῶς καὶ προπετιῶς ἀποκρινόμενος τὰς ἱερὰς ταύτας φωνὰς καὶ μαρτυρίας ἀκαίρως διῆθεν συλλογιζόμενος εἶπη· πρὸς τὸ καταγγεῖλαι τὴν δευ-

portatus. inde a Nerva revocatus Ephesum, conscripto evangelio et patefactione quam conspexerat, vita excessit, annos natus centum et sex. reliquiae eius requisitae, inventae non sunt.” at magni Gregorii frater Caesarius Cpoli de iis interrogatus ita respondit: ipse Ioannes sub finem evangelii eam rem explicavit his verbis. “ita fatus Iesus Petro ait, sequere me. Petrus autem conversus cernit discipulum, qui a Christo diligebatur, sequentem, et inquit: domine, quid iste? respondit Iesus: si velim hunc manere usque ad adventum meum, quid hoc ad te?” quoniam ergo piscantes eos offendens Petro soli iussit sequi, isque Ioannem volens comitem habere quaesivit ex domino quid iste esset acturus, dominus respondens Ioannem piscationi immoraturum, dixit: si eum volo manere hic et piscari, dum huc revertar, quid tua refert? et ipse Ioannes falsam eorum suspicionem optime corrigit his verbis: “non dixerat dominus hunc non esse moriturum.” etenim apostoli saepenumero interrogationes et responsiones Christi non assecuti sunt, ideoque ignotatio eis est a magistro et stupiditas obiecta, donec spiritus sanctus venit eosque omni veritate instituit, sicuti dominus promiserat. quodsi quis contentioso et temere sacras illas voces arripiens intempestive ex

C *τέρων Χριστοῦ παρουσίαν κατελείφθη ζῶν ἐν σαρκὶ μετὰ Ἐνώχ καὶ Ἡλία,* ἀκουέτω ὅτι περ μόνους διὰ τῆς ἀποκαλύψεως αὐτὸς οὗτος ἐκείνους ἐκ προσώπου λέγει κυρίου τοὺς δύο μάρτυρας γενήσεσθαι, Ἐνώχ καὶ Ἡλίαν, τοιάδε φύσκων 'καὶ δώσω τοῖς δύο μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας, μᾶζ', περιβεβλημένοι 5 σάκκους.' οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι. πῦρ ἐκπορεύεται τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. καὶ ὅταν τελώσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, ποιήσει τὸ ἀναβαῖνον θηρίον ἐκ τῆς ἀβύσσου πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσει καὶ ἀποκτείνει αὐτούς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας 10 τῆς μεγάλης πόλεως ἔσονται ἡμέρας τρεῖς ἡμῖσιν ἄταφα, ὅπου

D καὶ ὁ κύριος αὐτῶν Ἰσταυρώθη. μάτην οὖν παραληροῦσί τιτες, φύσκοντες αὐτὸν ζῆν ἔτι ἐν σαρκί, καὶ μὴ νοοῦντες μήτε ἂ λέγουσι τῷ ὄντι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται, οἴκοθεν τοῦτο καὶ οὐκ ἐκ τινῶν ἱερῶν ἐξηγητῶν ῥησοκινδύνως τε καὶ τολμηρῶς ὄντως τε- 15 ρατεύόμενοι."

Μετὰ δὲ Νέροναν ἐβασίλευσε Τραϊανὸς ἔτη ιθ' μῆνας ε' ἡμέρας ιε'. οὗτος ἦν μισοπρόνηρος καὶ φιλοδίκαιος. γυμνώσας γάρ ποτε ξίφος ἐνώπιον τῶν ἐν τέλει πάντων ἔδωκε τῷ ἐπάρχῳ, εἰπὼν "δέξαι τοῦτο· καὶ εἰ μὲν καλῶς ἄρχω, ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ δέ 20 μὴ, κατ' ἐμοῦ αὐτῷ χρῆσαι." προεχειρίσθη δὲ ὑπὸ Νέρονα διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ὡς πολεμικώτατος καὶ πολλὰ κατορθώματα ἐν

P 249 Ῥώμῃ καὶ πανταχοῦ γῆς πεποιηκώς. φίλον δὲ τινος αὐτοῦ ποτὲ διαβληθέντος ὡς ἐπιβούλου, καὶ τούς τε ὀφθαλμοὺς ἐκκεντηθέν-

iis colligere velit Ioannem in hac vita ad posteriorem Christi adventum annuntiandum Enochi et Eliae exemplo permansisse, is sciat Ioannem in patefactione solos istos duos sub persona Christi dicere testes sibi futuros. "producam" inquit (Apoc. 11) "duos meos testes Enochum et Eliam, iique saccos amicti vaticinabuntur dies 1260. hi sunt duae oleae et duae lucernae. ignis ex eorum ore egredietur et hostes eorum devorabit. cumque testimonium suum totum dixerint, bestia quae ex abyso adscendit bellum eis faciet, vincetque eos et interficiet, et cadavera eorum in platea urbis iacebunt dies 3 s. insepulta, ubi et dominus eorum crucifixus est." frustra igitur nugantur quidam Ioannem adhuc in corpore vivere, re vera ignorantes quid dicant et qua de re contendant, de suo illud commentum audacter profecto et confidenter proferentes, non ex sacris habentes interpretibus.

Post Nervam Traianus imperavit annos 19, menses 6, dies 15. fuit iste malis infestus et iustitiae amans. aliquando strictum enssem in omnium procerum conspecta praefecto tradidit, ita inquit "accipe hunc gladium, eoque, si recte impero, pro me, si male, contra me utitor." a Nerva ob virtutem est ad imperium evectus, quod vir bellicosissimus Romae et ubique terrarum rem saepius praeclare gessisset. cum quidam amicorum esset apud eum delatus, quod ipsi insidias fecisset, isque suis

τος ὑπὸ τῶν ἰδίων χειρῶν καὶ τὸ γένειον ἀποχειραμένον, ἐπεὶ τυφλὸς πρὸς Τραιϊανὸν εἰσῆχθη, πολλὰ λυπηθεὶς ἐπὶ τῷ αὐτοῦ φίλῳ, πόλιν ἦν ἔκτισεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ τὴν νῦν Τραιϊανούπολιν, τοῦτον κατοικτείρας ὡς δεσπότην τῆς πόλεως ἐκέισε ἀπέστειλεν εἶναι, ἕως τῆς αὐτοῦ τελευταίας θεραπείαν αὐτοῦ πῦσαν ποιησάμενος. οὗτος προσέταξε τὸ Χριστιανὸν φῦλον μὴ ἐκζητεῖσθαι, ἔμπεδον δὲ κολάζεσθαι. ἐπὶ αὐτοῦ Σίμωνα τὸν μάγον Μένανδρος διεδέξατο, γόης καὶ ἀπατεῶν, Σαμαρεὺς τὸ γένος, ἑατὸν Χριστὸν ὀνομάζων. ἦν δὲ καὶ Κήρινθος αἰρεσιούρχης 15 τότε καὶ Νικόλαος, εἷς τῶν ἐπὶ διακόνων, οἱ αἰρεσιούρχαι καὶ B ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας. ἐπὶ τούτου ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ θεοφόρος καὶ Συμεὼν ὁ τοῦ Κλεόπα. θνήσκει δὲ Τραιϊανὸς Ἀδριανὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ προχειρισάμενος βασιλεῦα.

Ἀδριανὸς Αἴλιος ἐβασίλευσεν ἔτη κδ'. ἦν δὲ Ἄφρος τὸ 20 γένος, φιλολόγος, ἐπιτηδειὸς ἐν τε τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ τῷ ἐμμέτρῳ, συγγενὴς καὶ υἱοπεποιημένος τῷ Τραιϊανῷ. οὗτος ἐν Μυσίᾳ θηράσας ὑποδόμησεν πόλιν, καὶ μετωνόμασεν αὐτὴν Ἀδριανοῦ θήρας ἐν τοῖς μετατοῖς. ὡσαύτως καὶ ἑτέραν πόλιν ἐν Θράκῃ, προσαγορεύσας αὐτὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ναὸν ἐν Κυζίκῳ. ἐφ' 25 οὗ στασιασάντων τῶν Ἰουδαίων καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν οἰκοδομησαὶ βουληθέντων, ὀργίζεται κατ' αὐτῶν σφόδρα, καὶ C πολέμιον γενομένου μεταξὺ ἀνείλεν ἕξ αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μυριάδους νη'. καὶ τὰ μὲν παλαιὰ λείψανα τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ κατερειπώσας κτίζει νέαν Ἱερουσαλήμ, ἣν δὴ καὶ Αἰλίαν προση-

manibus sibi oculos eruisset mentumque rasisset, itaque excaecatus esset ad eum adductus, Traianus magno amici casu dolore percepto urbi a se conditae Traianopoli eum praefecit, eoque ablegatum ad mortem usque omni cultu fovit. idem edixit ne Christiani conquirerentur, oblato autem punirentur. sub eo Simoni mago Menander Samariensis magus atque praestigiator successit, qui seipsum Christum nominavit. fuit et Cerinthus eo tempore et Nicolaus, unus ex septem diaconis, principes sectarum et hostes veritatis. sub eodem Ignatius, divino instinctu praeditus vir, supplicio affectus est, et Symeon Cleopae filius. Traianus moriens Adriano genero suo imperium reliquit.

Aelius Adrianus imperavit annos viginti quattuor, genere Afer, homo eruditus, qui et prosa oratione et carmine scribendo valeret. fuit Traiano affinis, ab eoque est adoptatus. cum in Mysia venaretur, urbem condidit, eamque Adriani thesas, id est venationem in mitatis appellavit. aliam quoque in Thracia nomine Adrianopolin, et fanum Cyzici. sub eo rebellantes Iudaei Hierosolymae templum reficere aggressi sunt. quare vehementi ira correptus Adrianus eis bellum intulit, unaque die 580 milia interfecit. urbis quoque et templi reliquias omnes complanavit, et novam condidit urbem ibi, cui Aeliae nomen indidit; in-

γόρευσε. καὶ στήσας τὸ ἑαυτοῦ εἶδωλον ἐν τῷ ναῷ, οἰκεῖν Ἑλληνας ἐν τῇ πόλει προσέταξε. σημεῖον δὲ γέγονε τῆς ἀλώσεως αὐτοῦ ὡς τὸ τοῦ Σολομῶντος σημεῖον αὐτόματον διαλιθῆναι. Σίμηλον δὲ τινα ἐν τε φρονήσει καὶ ἐπιεικείᾳ καὶ ἀρεταῖς πολλαῖς κεκοσμημένον πᾶν ἔτιμα, καὶ ἐν μεγάλῃ ἀρχῇ κατέστησεν αὐτὸν·

D ἄλλ' ἐπ' ὄλιγον τῆς ἀρχῆς κρατήσας ἀπέστη αὐτῆς, καὶ ἐν ἀγρῷ ἐπτά ἔτη διατρέψας ἐτελεύτησεν, ἐπιγραφῆναι προστάξας ἐν τῷ μνημείῳ αὐτοῦ "Σίμηλος ἐνταῦθα κατάκειται βιώσας μὲν ἔτη .., ζήσας δὲ ἐπτά." οὗτος Ἀδριανὸς χρέων ὀφειλὰς τῶν ὑπ' αὐτὸν πόλεων καὶ πολιτῶν τῷ δημοσίῳ λόγῳ ἀνηκούσας ἀπέκοψε, καὶ τὸν σὺς τοὺς χάριτας. Νικαίαν τε καὶ Νικομήδειαν σεισμῷ πτωθίσας ἀνεκτήσατο. ἐπὶ τούτου Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἠνδράζετο· ὡς γάρ φησι Κλήμης ὁ στρωματεύς, ἐπὶ Ἀδριανοῦ ὑπῆρχον αἰρεσιῶται, ἐχθροὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πί-

P 250 στεως, Σατορνίνος Βασιλείδης καὶ Καρποκράτης. θνήσκει δὲ 15 Ἀδριανὸς βίᾳ τῆς νόσου, κράζων "ὦ Ζεῦ, πόσον κακὸν ἔστι ἐπιθυμοῦντά τινα ἀποθανεῖν καὶ μὴ τυγχάνειν." τελευτῶν δὲ προχειρίζεται Ἀντωνίνον· τελευτήσαντος γὰρ Τραϊανοῦ ἐπλάσατο ἐπιστολὴν ὡς δῆθεν παρ' αὐτοῦ γραφεῖσαν πρὸς τὴν βουλὴν, ἔνθα νῖον καὶ διάδοχον τῆς βασιλείας ὠνόμασεν.

Ἀντωνίνος ὁ εὐσεβῆς ἐβασίλευσεν ἔτη κδ', υἱοποιηθεὶς τῷ Ἀδριανῷ, καὶ πρῶτος αυτοκράτωρ εὐσεβῆς ἐπεκλήθη· πᾶσαν γὰρ

3 μνημεῖον *alias*. margo P

que templo sua statua posita, urbem Graecis habitare iussit. excidium hoc urbis portendit sponte sua disiectum Solomonis monumentum. plurimo honore affecit Adrianus Simelum quendam prudentia aequitate multisque virtutibus ornatum virum, eumque ad magnam evexit potentiam. sed Simelus non diu gesto imperio rus se contulit, ibique septennium privatus cum vixisset, mortuus est, cum quidem iussisset suo sepulcro haec inscribi "Simelus hic est situs, qui annos aetatis adeptus multos non nisi septem annos vixit." idem Adrianus cum audivisset rationes, quantum et urbes et cives aerario deberent, omnia ista debita iussis cremari chartis condonavit. Nicaeam et Nicomediam terrae motu deiectas refecit. eo imperante Iustinus philosophus fortiter omnibus se haeresibus opposuit. nam ut Clemens tradit, qui a scriptorum suorum materiae varietate Stromateus usurpatur, haeretici eo tempore fidei Christianae infensi erant, Saturninus Basilides et Carpocrates. morbus Adrianum necavit, cum prae vi eius exclamasset "o Iuppiter, quam miserum est expetere mortem neque voti fieri compotem." moriens Antoninum sibi suffecit. Traiano enim mortuo epistolam finxerat tanquam ab ipso scriptam ad senatum, qua eum filium et successorem declararet.

Antoninus imperavit annos 24, adoptatus ab Adriano. hic primus imperatorum Pius est cognominatus ob omnis generis virtutes, quibus

ἀρετὴν ἐπεκτίησατο. ὡς φησι δὲ Κλήμης, ὅτι ἐπὶ αὐτοῦ Οὐαλεν-
 τίνος καὶ Κέρδων καὶ Μαρκίων ἐν Ῥώμῃ αἰρεσιάρχοι ἐγνωρίζοντο,
 καὶ Τατιανὸς καὶ Βαρδισάνης καὶ Πρισκίλλα καὶ Μαξιμίλλα αἱ **B**
 ψευδοπροφήτιδες τῶν κατὰ Φρύγας ἐγνωρίζοντο. καὶ Γαληνὸς
 5 ὁ ἱατρὸς τότε ἐθανμάζετο. καὶ Βαρδισάνης δὲ τις Σύρος διαλε-
 κτικώτατος καὶ σοφὸς ἦν, ὥστε θαναμάζεσθαι αὐτοῦ πρὸς τοῦ
 Ἀντωνίνου τὸν κατὰ εἰμαρμένης λόγον. Πολύκαρπος δὲ ἐπίσκο-
 πος Σμύρνης εἰς ὄψιν ἔλθὼν Μαρκίῳ ἤκουσεν “ἐπιγινώσκεις
 ἡμᾶς, ὦ καλὲ Πολύκαρπε;” ὁ δὲ “ἐπιγινώσκω σέ” ἔφη “τὸν
 10 πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ.” θνήσκει δὲ Ἀντωνίνος προβαλόμενος
 εἰς βουσίλειά Μάρκον Ἀντωνίνον τὸν ἴδιον γαμβρόν. ἐπὶ τούτῳ
 Πολύκαρπος ὁ μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἰουστίνος
 ὁ φιλόσοφος καὶ Διονύσιος ὁ ἐπίσκοπος Κορίνθου ἐμυρτόρησαν. **C**
 Μάρκος Ἀντωνίνος ἐβασίλευσεν ἔτη 19, μετὰ μὲν Σεβήρῳ
 15 τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ ἔτη 1 καὶ μῆνας 9. πολεμοῦντος δὲ Γερμα-
 νοῦς καὶ Σαρμάτας, δῆπει τῆς στρατιᾶς πιεζομένης καὶ διὰ τοῦτο
 κινδυνευούσης, τοὺς ἐπὶ τῆς Μελιτηνῆς οὕτω καλουμένης λεγεῶ-
 νος, Χριστιανούς ὄντας, δι’ εὐχῆς ἔκτενοῦς πρὸς τὸν θεὸν γενο-
 μένης τοὺς μὲν πολεμίους κεραυνῷ βληθῆναι, ὄμβρῳ δὲ τοὺς
 20 Ῥωμαίους παραμυθῆσασθαι. ὅπερ σφοδρῶς καταπλήξαν τὸν
 βασιλέα, γράφει τιμᾶν Χριστιανούς, τὴν δὲ λεγεῶνα κεραυνοβό- **D**
 λον προσαγορεύσαι. ἐπὶ τούτου Ἑβραῖός τις συνοδοιπορῶν Χρι-

14 Βήρον *legendum*. margo P

erat praeditus. scribit Clemens eius tempore Romae nobiles fuisse se-
 ctarum principes Valentinum Cerdonem et Marcionem, et apud Phryges
 Tatianum et Bardesanem, ac Priscillam et Maximillam falsas vates. fuit
 tunc in admiratione etiam Galenus medicus. et erat quidam Bardesa-
 nes, natione Syrus, disputator subtilissimus ac doctus homo, cuius de
 fato orationem Antoninus miratus est. Marcio Polycarpum Smyrnae
 episcopum obviam sibi factum interrogavit “agnoscisne nos, egregie
 Polycarpe?” respondit Polycarpus “agnosco te Satanae primogenitum.
 moriens Antoninus imperium genero suo M. Antonino mandavit. sub
 eo Polycarpus Ioannis evangelistae discipulus et Iustinus philosophus ac
 Dionysius Corinthi episcopus ob divinae veritatis professionem supplicio
 sunt affecti.

M. Antoninus imperavit annos 19: de his cum Vero genero suo
 annos 10, menses 9. is cum adversus Germanos ac Sarmatas bellum
 gereret, exercitusque siti pressus periclitaretur, Melitenae legionis mili-
 tes, qui Christiani erant, a deo contentis precibus impetraverunt ut ful-
 mine hostium exercitus feriretur imberque Romanas copias recrearet.
 quam rem imperator valde admiratus, edicto Christianis honores detulit,
 legioneque fulminatricis cognomentum indidit. eius imperio quidam
 Ebraeus per solitudinem iter cum Christianis faciens, cum in gravem

στιανοῖς κατὰ τὴν ἔρημον καὶ ἀρρωστία σασχεθεὶς βαρυτάτη, κινδυνεύειν ἤδη μέλλων, παρεκάλει τοὺς Χριστιανοὺς ἐνορκῶν εἰς τὸ τοῦ Θεοῦ ὄνομα βαπτίσει αὐτόν. ὕδατος δὲ μὴ ὄντος μήτε ἱερέως τῶν Χριστιανῶν ἀποδυσάντων αὐτόν, εἷς ἕξ αὐτῶν πλήσας τὰς χεῖρας ψάμμον ἐκ τρίτου ἐπέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, τρίτον⁵ λέγων “βαπτίζεται Θεόδωρος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ τίου καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.” καὶ παραχρῆμα ἀνερρώσθη ὁ ἄνθρωπος, τελείαν ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου εὐράμενος. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ συζητήσεως παρὰ τοῦ πάπα Διονύσιου¹⁰ P 251 γενομένης περὶ τούτου, πάλιν ἐβαπτίσθη δι’ ὕδατος. τὸν δὲ προβαπτίσαντα αὐτόν διὰ τῆς ψάμμον, ἄξιον ὑπάρχοντι, διάκονον χειροτονήσατο. καὶ εἰκότως· ὁ γὰρ μέγας Γρηγόριος ἀπαρίθμησιν ποιησάμενος τῶν βαπτισμῶν οὕτως φησὶν “ἐβάπτισε Μωϋσῆς ἐν ὕδατι, καὶ πρὸ τούτου ἐν νεφέλῃ καὶ θυλάσσει. ἐβάπτισε καὶ Ἰωάννης, οὐκέτι μὲν Ἰουδαϊκῶς· οὐ γὰρ ἐν ὕδατι μό¹⁵ νον, ἀλλὰ καὶ εἰς μετένοιαν. βαπτίζει καὶ Ἰησοῦς, ἀλλ’ ἐν πνεύματι· τοῦτο ἡ τελειότης. οἶδα καὶ τέταρτον βάπτισμα, τὸ διὰ μαρτυρίου καὶ αἵματος. οἶδα καὶ πέμπτον, τὸ τῶν δακρῶν. οὐκοῦν διὰ τὸ μηδέτερον τούτων εἶναι δικαίως οὐ παρεδέχθη.” ἐπὶ τούτου καὶ Ὀππιανὸς τὴν ἀλιευτικὴν συνεγράφατο. οὗτος ὁ Μάρκος²⁰ B κοῦς πᾶνσοφος ἦν καὶ ἐνάρετος, καὶ τὴν Ῥώμην ἐκ πολλῶν πολέμων διασωσάμενος ἡγαγῆθη σφόδρα ὑπὸ τῶν πολιτῶν. ἀπέθανε δὲ φαρμακευθεὶς ὑπὸ Κομόδου τοῦ ἰδίου υἱοῦ. τὴν δὲ μνήμη

morbum delapso iam vitae discrimen impenderet, Christianos per dei nomen obtestatus est uti se baptizarent. cum vero neque aqua ad manum esset neque sacerdos Christianus, vestibus hominem nudarunt, et ipsorum quidam manibus arenam haustam tertium eius capiti infudit, tertium dicens “baptizatur Theodorus in nomine patris et filii et spiritus sancti.” atque ille Ebraeus simulatque ita baptizatus est, confectum morbo suo prorsus est liberatus. postquam Alexandream pervenerunt, res ea Dionysio papae ad diiudicandum exposita est. is hominem denuo aqua baptizari iussit; atque eum qui arena illum baptizaverat, diaconum ut eo munere dignum delegit. neque hoc iniuria. magnus enim Gregorius baptismorum genera sic enumerat. “baptizavit Moses aqua, atque ante in nube et mari; baptizavit et Ioannes, non iam Iudaico more neque sola aqua, verum ad resipiscentiam. baptizat et Iesus, sed spiritu: ea est perfectio. novi et quartum baptismum, qui fit cum ob veritatis confessionem sanguis funditur. novi et quintum per lacrimas.” ergo quia nihil horum fuit, iuste non est receptus. M. Antonino imperante Oppianus opus suum de piscibus composuit. Marcus iste admodum fuit sapiens ac virtutibus ornatus, reque Romana multis bellis conservata carissimus civibus fuit, veneno est necatus a filio suo Com-

τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἡ βουλή ἔχουσα μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευταίην χρυσοῦ ἀνδριάντι αὐτὸν ἐτίμησε.

Κόμοδος υἱὸς Μάρκου ἐβασίλευσε ἔτη ιβ' μῆνας θ'. οὗτος εἶχε τρίχας ξανθὰς, εἰκισμένας χρυσοῦ. ἦν δὲ φιλοκύνηγος καὶ μοιχικώτατος πάντων, ὅν καὶ φασὶν ἐν μιᾷ ἡμέρῃ δώδεκα λέοντας φονεῦσαι. γέγονε δὲ καὶ ποδαλγὸς καὶ κατωβαρῆς. συνέβη δὲ πολλὰ κακὰ παθεῖν τὴν Ῥώμην ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ· λιμοῦ γὰρ γενομένου διασχίλιοι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐτελεύτησαν. Ἀφρικανὸς δὲ φησὶν ὁ χρονογράφος ὅτι ἐπὶ τούτῳ Κλήμης ὁ στρωματεὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐγνωρίζετο· Κλήμεντος δὲ φοιτητῆς Ὠριγένους ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ Μοντανὸς αἰρεσιούρχος τότε ἦν, ὃς ἐαυτὸν παράκλητον ἔλεγε εἶναι. οὗτος ὁ Κόμοδος τοῦ ἐν Ῥόδῳ κολοσσοῦ τὴν κεφαλὴν ἀφελὼν τῇ ἑαυτοῦ στήλῃ προσέπηξε. τοῦτον Νάρκισσός τις τῶν οἰκείων αὐτοῦ ἐν λουτρῷ ἀπέπνιξε.

15 Περτίναξ ἐβασίλευσεν ἡμέρας πζ', μῆτε τὴν γυναῖκα μῆτε τὰ τέκνα εἰς τὸ παλάτιον εἰσαγαγών, ἀλλ' ἐύσας παρὰ τῷ πάππῳ διαπέσθαι. ἐπὶ τούτῳ, ὡς φησὶν Εὐσέβιος, ἦν ὁ Σύμμαχος, εἷς τῶν ἐρμηνευτῶν τῆς τῶν Ἑβραίων γραφῆς, Ἐβριωναῖος τὴν Δ αἵρεσιν. ἀλλὰ καὶ Πορφύριος ὁ φιλόσοφος ὁ κατὰ Χριστιανῶν 20 γράψας, καὶ Ἀφρικανὸς ὁ χρονογράφος. ἐπὶ τούτῳ Λεωνίδης ὁ τοῦ κακοφρονος Ὠριγένους πατὴρ ἐμαρτύρησεν. οὗτος Περτίναξ ἰσφάγη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

5 μοιχικώτατος Xylander

9 ἐπὶ] περι P

modo. senatus memoria virtutis eius mortuo statuam auream honoris causa posuit.

Commodus Marci filius annos imperavit 12, menses 9. fulvos is crines habuit, auro similes. erat studiosus venationis et in feris oppugnantibus admodum strenuus: ferunt eum una die duodecim leones necasse. laborabat autem ex pedibus, et inferiores partes habebat graves. multa eo imperante adversa Romae evenerunt. et inter alia tanta fuit pestis ut una die duo milia hominum perierint. Africanus in Annalibus auctor est sub hoc Clementem Stromateum Alexandriae floruisse, quem audivit Origenes. fuit tunc etiam Montanus haereticus primarius, qui se paracletum esse iactabat. Commodus caput colossi Rhodii sublatum suae statuae imposuit. Narcissus eum, unus ex domesticis, in balneo strangulavit.

Pertinax imperavit dies 87. is neque uxorem neque liberos in palatium introduxit, sed apud avum reliquit. sub hoc Eusebius ait fuisse Symmachum, unum ex interpretibus Ebraicarum literarum, secta Ebionacum. fuit tum et Porphyrius philosophus, qui contra Christianos scripsit, et Africanus Annalium conditor. tunc et Leonides, vaecordis Origenis pater, religionis Christianae causa supplicium pertulit. Pertinax a militibus est iugulatus.

Ἰουλιανὸς Δίδιος ἐβασίλευσεν ἡμέρας ἕξ'. Δίδιος δὲ ἐπεκλήθη διὰ τὸ ὑπὸ δάρων λαβεῖν τὴν βασιλείαν. φανυλότατος δὲ ἦν τοῖς τρόποις, καὶ τοῖς ἔργοις ἀνοσιουργὸς καὶ χρημάτων ἐραστής· ὅς διὰ τὸ αἰσχροῦς βιοῦν καὶ ἀπανθρώπως ὑπὸ τῆς βουλῆς θανάτῳ καταψηφισθεὶς ἐσφάγη. 5

P 252 Σεβῆρος ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ' μηνάς η'. Σεβῆρος δὲ ὁ αἰρετικὸς λέγεται. οὗτος τὸν ἐν Βρετανίᾳ νικῆσας πόλεμον ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν περιετείχισε τὴν νῆσον σταδίους χιλίοις. οὗτος τὸ Βυζάντιον παραλαβὼν τὰ τεῖχη αὐτοῦ καθεμεν. εἶχε δὲ τὸ Βυζάντιον πύργους ἑπτὰ, ἐκ τῶν Θρακικῶν πυλῶν ἀρχομένους 10 καὶ ἐπὶ τὴν ἀρκτώαν θάλασσαν καθήκοντας. καὶ τούτων εἴ τις ἐν ἐτέρῳ πύργῳ προσῆλθεν, οὐδέμια αἰσθησις τοῖς ἄλλοις ἐγένετο· εἰ δὲ ἐν τῷ πρώτῳ πύργῳ ἀνεβόησεν ἢ λίθον ἐσάλευσεν, αὐτὸς τε ἔχει καὶ σιωπήσας τῷ δευτέρῳ μετεδίδου τῆς ἠχῆς, καὶ οὗτος τῷ B τρίτῳ καὶ ἑξῆς ὁμοίως. οὗτος καὶ τὸ Ζεῦξιππον λουτρὸν ἔκτισε 15 Βυζαντίοις, καὶ τὸ πρῶτον κτίσμα τῷ ἵπποδρόμῳ παρέδωκε, καὶ κινήσιον καὶ θέατρον αὐτοῖς κατεσκεύασεν. ἐπὶ τούτου Παῦλος ὁ Συμοσατεὺς τὴν Ἀρτέμιονος αἵρεσιν ἀνενώσατο. οὗτος ὁ Σεβῆρος ἐν πολέμοις σχολάζων νόσῳ τελευτᾷ, καταλιπὼν παιδὰς τρεῖς. 20

Ἐπὶ τούτου ἠκμαζεν Ὁριγένης, ὅστις εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὦν μεγίστην εἰς τὸν θεῖον λόγον σπουδὴν κατεβάλλετο· οὐ μόνον γὰρ τοῖς πιστοῖς πρόξενος ὠφελείας μεγάλης ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τῶν αἰρετικῶν οὐκ ὀλίγους· ὑπ' αὐτοῦ γὰρ τὰ ὑγιῆ τῆς πίστεως παρα-

Iulianus Didius imperator fuit dies 66. Didii cognomentum habuit quod dandis muneribus imperium comparasset. moribus erat pravissimis, flagitiosissimus et avarus. itaque ob turpem et inhumanam vitam a senatu mortis damnatus est et iugulatus.

Severus imperavit annos 17, menses 8. Severus Latinis est qui Graecis haereticus. is in Britannia bello victor murum in ea insula a mari uno ad alterum mare perduxit per mille stadia. Byzantium cepit, eiusque muros deiecit. Byzantium septem habuit turres, quorum initium a Thracica parte, finis ad mare aquilonare. si quis ad aliquam reliquarum turrium accederet, in reliquis id non sentiebatur. si autem in prima turri clamorem sustulisset aut lapidem movisset, is sonus eo etiam tacente ad alteram turrim perferebatur, indeque ad tertiam et reliquas. is et Zeuxippum balneum Byzantiis condidit, ac circum inchoavit: sed et venationem eis ac theatrum aedificavit. sub hoc Paulus Samosatenus Artemonis errorem renovavit. Severus bellis vacans ex morbo decessit, relictis tribus filiis.

Sub hoc floruit Origenes, qui cum Alexandreae esset, magnam studium rebus sacris impendit. neque tantum Christianis magna fuit utilitati, sed et non paucos iuvit haereticos: nam ab ipso fidei doctrinam

λαμβάνοντες δόγματα ζηλωταί τῆς ἀληθείας ἐγίνοντο. ἐξ ὧν
 ὑπῆρχε διαφερόντως Ἀμβρόσιος, ἀνὴρ ἐπίσημος καὶ φιλολόγος, C
 ὃς εἰς γνῶσιν τοῦ ἀνδρὸς ἀφικέσθαι σπουδύσας ἀπέστη τῆς Οὐα-
 λεντίνου καὶ Μαρκίωνος αἰρέσεως, πείραν τῆς ἐνθέου αὐτοῦ παι-
 5 δείας ἀρκοῦσαν κτησάμενος. πλείστοι δὲ καὶ τῶν ἐξωθεν φιλοσό-
 φων πρὸς αὐτὸν φοιτῶντες μεγίστην καὶ αὐτοὶ πρὸς τὰ οἰκεῖα μα-
 θήματα τὴν ἀφρέλιαν ἐκαρποῦντο· καὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς μέγας
 ἐνομιζέτο, παραδιδοῦς γεωμετρίαν καὶ ἀριθμητικὴν καὶ τάλλα
 προκαιδέματα. διόπερ οὐκ ὀλίγοι τῶν παρ' Ἑλλήσι φιλοσόφων
 10 μαρτυροῦσιν αὐτόν, μνήμην ἐν τοῖς ἰδίοις ποιούμενοι συγγράμμα-
 σιν ὡς διδασκάλου. καὶ γὰρ εὐφρῆς παιδοῦθεν ὑπῆρχε σφόδρα καὶ
 ζητητικὸς ἄγαν. ὃν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ τὸ τῆς θείας γραφῆς
 βούλημα πυνθανόμενον ὡς βυθύτερον ἢ διανοοῦμενον ἐπέπληττεν ὁ D
 πατήρ, μηδὲν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν περαιτέρω ζητεῖν· ὃς καὶ τῆς εὐ-
 15 τεκνίας ἑαυτὸν ἐμακάριζεν. ἀγνείαν δὲ καὶ ἐγκράτειαν τοσαύτην
 ἐκ νέου τοῦ σώματος ἤσκησεν ὡς ὕβολοις τέσσαρσι καὶ μόνοις πρὸς
 διατροφὴν ἐκάστης ἡμέρας ἀρκεῖσθαι. καὶ μέντοι καὶ ἐν πολλοῖς
 ἔτεισι τοῦτο ποιῶν διετέλει, καὶ ἐπ' ἰδάφους καὶ ψιῶθω καθέδων
 καὶ ὀλίγον καιρὸν τῆς νυκτὸς ἀναπαυόμενος τὸν πλεόντα εἰς τὴν
 20 μελέτην τῶν ἱερῶν λογίων διήγνεν, ἐν τούτοις ἐπεκτεινόμενος. ἐπι-
 τε ἀσιτία καὶ ἀγρυπνία καὶ γυμνότητι ἑαυτὸν πιέζων τοσοῦτον
 κατεδάμασε τὴν ἀκμὴν τοῦ σώματος ὡς ὀρᾶσθαι παντελῶς αὐτὸν
 ἀπεσκληκέναι· οἴνου γὰρ καὶ ἐλαίου καὶ τῶν λοιπῶν ἀπεχόμενος
 ἀνατροπὴν τοῦ θώρακος μεγίστην ὑπέμεινεν. ἔνθεν γέ τοι δια- P 253

accipientes veritatis studio sese dabant. inter quos praecipuus fuit
 Ambrosius, vir illustris ac literarum studiis addictus; qui operam dans
 ut in notitiam Origenis perveniret, a Valentini et Marcionis secta des-
 scivit, cum satis explorasset divinam hominis doctrinam. plurimi quo-
 que philosophorum qui Christum non agnoscebant, ad eum commeantes
 plurimum ex eo ad suas artes adiumenti perceperunt. magni enim ab
 his fiebat, cum geometricam arithmeticam et alias quae ad eruditionem
 faciunt scientias eos doceret. qua re non pauci Graecorum philosopho-
 rum eius, ut magistri sui, in suis scriptis honestam faciunt mentionem.
 fuit Origenes iam inde a tenera aetate ingenio acri et ad indagandum
 proclivi; ac puerum etiamnum, cum de sacrae Scripturae sensu ut ab-
 strusius inquireret, pater increpando monuerat ne sua aetate sublimiora
 quaereret; seque ipsum beatum indicaverat, cui talis proles obtigisset.
 ad castitatem et continentiam ita a puero sese adsuefecit ut ei quattuor
 soli oboli ad victum quotidianum sufficerent. eumque is morem multos
 per annos tenuit, solo et storea indormiens, somnoque noctis non ma-
 gnam partem decidens, maiorem meditandis divinis oraculis impendens.
 his intentus inedia vigiliis et nuditate ita se maceravit, ac vigorem cor-
 poris adeo attrivit, ut plane videretur exarnisse. vino oleo reliquisque
 id genus abstinens, pectoris maximam subversionem pertulit. his rebus

βόητος γινόμενος ὡς διαπρέπων ἔργῳ καὶ λόγῳ, πολλοὺς Ἑλλη-
 νας τὴν εἰδωλομανίαν βδελύττεσθαι πείσας μαρτυρίου στέφανον
 ἀναδήσασθαι παρεσκεύασε. πολλῆς οὖν φήμης περὶ αὐτοῦ τρε-
 χούσης καὶ πολλῶν μακρόθεν πρὸς αὐτὸν συρρέντων, οὐ μόνον
 Ἑλληνας φιλοσόφους καὶ αἰρετικούς ἔλλογίμους πρὸς εὐσέβειαν 5
 εἰλκυσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄντας Χριστιανούς μᾶλλον στοιχειώσας
 ἐπεβεβιῶσεν. Ἦν ὁ προλεχθεὶς Ἀμβρόσιος ἱκετεύσας πολλὰ καὶ
 παραβιασάμενος ἐν Καισαρείᾳ, καὶ ταχυγράφους μὲν αὐτῷ παρα-
 στήσας ἐπὶ πλείους δὲ καλλιγράφους, ἐρμηνεύσαι τὰς θείας
 B γραφὰς αὐτὸν πεποίηκε. καὶ ὁ μὲν τὴν δέουσαν χρεῖαν αὐτῷ 10
 παρείχεν, ὁ δὲ ἐπὶ σχολῆς γινόμενος ὑπηγόρευσε τοῖς ταχυγράφοις,
 καὶ οἱ βιβλιογράφοι σὺν γυναιξὶν ἔγραφον, καλλιγραφεῖν ἐξησκη-
 μένοι. πᾶσάν τε θείαν γραφὴν ἤρμητνευσεν ἐπὶ ἔτη ἑ'. λέγεται
 δὲ ὅτι ἑξακισχιλίας βίβλους συνέταξε. τοσοῦτον γὰρ ζῆλον εἰς τὴν
 ἐξηγήσιν τῶν θείων λόγων ὁ Ἀμβρόσιος ἐπέδεικνυτο, ὥστε τὴν 15
 πολλὴν αὐτοῦ σπουδὴν Ὁριγένης μαρτυρῶν γράφει πρὸς τινα λέ-
 γων "ὁ ἱερὸς καὶ θεῷ γνησίως ἀνακείμενος Ἀμβρόσιος πολλὰ
 προσαγορεύει σε, ὅστις νομίζων με φιλόπονον εἶναι καὶ πάνυ διψῶν
 C τοῦ θείου λόγου ἤλεγξε τῇ ἰδίᾳ φιλοπονίᾳ τῷ πρὸς τὰ ὕγια μαθη-
 ματα ἔρωτι. ὅθεν ἐπὶ τοσοῦτόν με παρελήλυθεν ὥστε κινδυνεύειν 20
 ἀπανδᾶν πρὸς τὰς αὐτοῦ προτάσεις. οὔτε γὰρ δειπνήσαι ἔστιν
 ἡμῖν ἀντιβάλλουσιν, οὔτε δειπνήσασιν ἔξεστι περιπατήσαι καὶ
 διαναπαῦσαι τὰ σώματα, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις φιλο-

vitae doctrinaeque eximium nomen consecutus, effecit ut multi Graeci
 falsorum deorum cultum abominantes coronam fuso in veritatis testimo-
 nium sanguine mererentur. itaque ingenti eius praestantiae fama late
 divulgata, multisque ad eum ex remotis locis confluentibus, non tantum
 Graecos philosophos et haereticos praecipuos ad veram religionem tra-
 duxit, sed et ipsos Christianos magis solida doctrina confirmavit. ab
 hoc Ambrosius, quem diximus, Caesareae multis precibus ac tantum non
 vi obtinuit, adhibitis ei septem celeribus scriptoribus, ac pluribus qui
 eleganter scriberent, ut sacram Scripturam interpretaretur. Origeni
 Ambrosius necessaria omnia suppeditavit, isque per otium versionem
 celeribus scriptoribus dictavit: librarii autem et mulieres, scite scribere
 scientes, in plura exinde exemplaria transcribebant. absolvit eam ver-
 sionem annis 18. fertur porro librorum sex milia conscripsisse Orige-
 nes. tantum autem fuit ac tam ardens Ambrosii huius studium enarra-
 tionis sacrarum literarum, ut Origenes ei quadam in epistola huiusmodi
 ferat testimonium: "sanctus deoque sincere deditus Ambrosius multam
 tibi S. D. is cum me existimet laborum tolerantem esse et sacrae Scri-
 pturae cognoscendae avidum, suo laborum studio et amore sacras res
 discendi id exploravit. tanto autem me post se reliquit intervallo, ut
 periculum sit ne de solvendis quotquot is mihi proponit quaestionibus
 desperare cogar. neque coequare nos exemplarium inter se collatio sinit,

λογεῖν καὶ ἀκριβοῦν τὰ ἀντίγραφα ἀναγκαζόμεθα. οὔτε μὴν ἔλθῃ ἐπὶ θεραπεία τοῦ σώματος τὴν νύκτι ἔξεστιν ἡμῖν κοιμῆσθαι, ἐπὶ πολὺ τῆς ἑσπέρας τῆς φιλολογίας παρατεινούσης. ἔω δὲ λέγειν καὶ τὰ ἔωθεν μέχρι τῆς θ', ἔσθ' ὅτε καὶ δεκάτης ὥρας· πάντες γὰρ οἱ θέλοντες φιλοπονεῖν τοὺς καιροὺς κείνους τῇ ἐξετίσει τῶν θείων λογίων καὶ ταῖς ἀναγνώσεσιν ἀνατιθέουσι." πῦσαν τοίνυν ἐρητηνύσας τὴν θείαν γραφὴν ἐτελεύτησεν ἐτῶν 59'. περὶ οὗ καὶ D ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἐν τοῖς Παναρίοις λέγει "τοῦ μὲν Ἀμβροσίου τὰ πρὸς τροφὴν αὐτῷ τε καὶ τοῖς ὀξυγράφοις καὶ τοῖς ὑπηρετοῦσιν 10 ἔξαρχοῦντος, χάριτας τε καὶ τᾶλλα τῶν ἀναλωμάτων, τοῦ δὲ Ὠριγένους ἐν τε ἀγρυπνίαις καὶ πολιτείαις ὑπερβαλλούσαις καὶ σχολῇ μεγίστῃ τὸν περὶ τῆς γραφῆς διανύοντος κόμιστον, καὶ πῦσαν τὴν καλουμένην τῶν ἑξαπλῶν πραγματείαν καὶ τῶν λοιπῶν ὃ ἀνὴρ μετὰ καμῆτου πεφιλοτίμηται. οὐ μόνον γὰρ τὺς ἐπιστήμους ἐκ 15 δόσεις κατὰ ταῦτόν συνήγαγεν, ἀλλὰ καὶ πέμπτην καὶ ἕκτην κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐν Ἰεριχῶ παρατυχῶν ἐν τινι πίθῳ, ταύτας συνέταξεν. ἐπὶ ταῦτόν οὖν πάσας συναγαγὼν, διελὼν δὲ καὶ ἀντι- P 254 παραθεῖς ἀλλήλων μετὰ αὐτῆς τῆς Ἑβραίων σημειώσεως τὰ τῶν λεγομένων ἑξαπλῶν ἀντιγράφων εὐφρυνῶς μάλα καὶ ἐπιστημῶνως ἐκ 20 πολυπειρίας κατισκεύασεν."

Ἄλλ' οὐκ εἰς τέλος ἄσβεστον αὐτοῦ τὸ κλέος διέμεινε. συμβέβηκε γὰρ αὐτῷ τὸ τῆς πολυπειρίας δραστήριον πτῶμα ἑξαισίου, καὶ μέντοι σκάνδαλον πολλοῖς καὶ ἀπωλείας πρόξενος γέγονε. βου-

neque a coena ambulare aut corpus quiete relaxare datur, sed illo etiam tempore literis vacare et emendare exemplaria cogimur, neque vero corporis reficiendi causa totam nobis noctem dormire conceditur, labore in multam noctem se extendente: ne dicam de matutinis laboribus, qui ad nonam, nonnunquam vero decimam horam porriguntur. quicunque enim volunt occupationibus istis inservire, tempora ista examinandis divinis oraculis et lectioni impendunt." Origenes ergo cum universam sacram scripturam esset interpretatus, mortuus est annos natus 69. de hoc magnus Epiphanius in Panariis sic scribit: suppeditavit Ambrosius alimenta et ipsi et scriptoribus et ministris, aliosque sumptus liberaliter fecit. Origenes autem vigiliis ac industria incredibilibus opus divinae Scripturae elaboravit; ac quae appellantur Hexapla, et reliqua omnia magno labore confecit. non enim tantum insignes istas editiones collegit, sed et quintam et sextam Ierichunte in dolio tum inventas adiecit; omnibusque in unum compositis dispositisque, ita ut ordine inter se omnia sibi Ebraicoque etiam quem addebat textui responderent; Hexapla ista scite admodum atque docte pro sua peritia concinnavit.

Non tamen gloria eius viri ad finem usque illibata permansit. nam illa tam multiplicis peritiae efficacitas ad extremum gravissimo cum casu affixit; multisque offendiculo fuit et exitii auctor. dum enim nihil de

λόμνος γὰρ μηδὲν εἶσαι τῶν θείων γραφῶν ἀνεξήγητον, εἰς ἐπαγωγὴν ἑαυτὸν περιέβαλεν ἁμαρτίας καὶ θανάσιμα ἐξηγήσατο ῥήματα. Ἐξ αὐτοῦ γὰρ καὶ Ἄρειος τὰς ἀφορμὰς εἴληψε καὶ οἱ καθι-

B ξῆς ἀνόμοιοί τε καὶ ἀνόσιοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες. φάσκει γὰρ οὗτος τολμήσας κατὰ τὴν ἀρχὴν ὅτι ὁ μονογενὴς υἱὸς ὄρᾶν τὸν 5 πατέρα οὐ δύναται, οὔτε τὸν υἱὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὔτε οἱ ἄγγελοι τὸ πνεῦμα, οὔτε οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἀγγέλους. καὶ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς οὐ θέλει εἶναι τὸν υἱόν, ἀλλὰ κτίσμα, καὶ κατὰ χάριν υἱὸν λέγεσθαι, τὴν δὲ ἀνθρωπίνην ψυχὴν προϋπάρχειν, καὶ τῶν δαιμόνων τὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν, καὶ 10 τέλος τῆς κολάσεως, καὶ τὰ ἐξῆς τῶν βλασφημιῶν αὐτοῦ. πολλὴν γοῦν πεποίηκε σύνταξιν εἰς ἐκάστην γραφὴν, καὶ ὅσα μὲν ἐν προσομιλίαις καὶ διὰ προοιμίων εἰς ἦθη τε καὶ εἰς φύσεις ζῴων τε καὶ

C ἀλόγων εἴρηκε μέσος φερόμενος, πολλάκις χαριέντως διηγῆσατο, ὅσα δὲ περὶ πίστεως ἔδογματίσει, τῶν πάντων ἀτοπώτερος εὐρί- 15 σκεται. ἔδοξε δὲ καὶ ἀσκητικὸν βίον ἐπυνηρῆσθαι, καὶ κατὰ τὸ σωματίον ἐπινενοχέειν τι, οἱ μὲν ὅτι νεῦρον ἀποτετμηκέναι διὰ τὸ μὴ τῇ ἡδονῇ παρενοχλεῖσθαι, οἱ δὲ φάρμακον ἐπιτεθῆναι τοῖς μορλοῖς εἶπον παρ' αὐτοῦ καὶ ἀποξηρᾶναι. ἄλλοι δὲ ἄλλως εἰς αὐτὸν ἀναφέρουσιν, ὡς ὅτι καὶ βοτάνην ἰατρικὴν εὔρε μνήμης ἕνεκα. 20 οὗτος πολλὰ λέγεται πεπονθῆναι ὑπὲρ Χριστοῦ, λόγιος ὢν σφόδρα καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνατεθραμμένος. φθόνῳ δὲ διαβληθεὶς πρὸς

D τοὺς τῆς ἐξουσίας ἄρχοντας, κακομηχανία διαβολικῆς ἐπιβολῆς εἰς

sacris literis inexplicatum vult relinquere, se ipsum in peccatum introduxit verbaque letalia scripsit. nam ab eo et Arius ansam sui erroris mutuatus est, et reliqui deinceps, qui filium patri similem eiusdemque substantiae negant, et alii. principio enim Origenes ausus est haec verba ponere "unigenitus filius patrem videre non potest, neque filium spiritus sanctus, neque angeli spiritum sanctum, neque homines angelos." negat etiam filium de natura patris esse, sed asserit eum creatum esse, ac quod filius dicatur, id dono accepisse. docet etiam animam hominis homine prius existere, diabolum in pristinum statum restitutum iri, ac finem fore supplicio; aliaque praeterea impie tradit. in quodvis autem volamen Origenes multa concessit. in quibus ubi certis cum hominibus colloquitur aut praefando de moribus, de naturis animantium et ratione carentium disputat, medium tenens saepenumero eleganter disserit. ubi autem de fide decreta condit, ibi quovis alio absurdior est. videtur autem etiam vitam quae in domando corpore occupatur amplectus, et ad eam rem aliquid excogitasse. nam quidam aiunt eum sibi nervum praecidisse, ne sibi a voluptate negotium exhiberetur, alii eum genitalia imposito medicamento exsiccasse; alii alia ei adscribunt. quale et hoc, quod herbam invenerit qua memoriam acueret. fertur Christi gratia multa esse perpressus, quippe homo doctus et in ecclesia edocatus. sed cum apud magistratus per calumniam traductus esset, diaboli-

αισχροτέρον ἄνδρα φασιν ἐπινοηθῆναι παρὰ τῶν τῆς κακίας ἐργα-
 τῶν τοῦτον ὑπολαβεῖν. Αἰθίοπα γὰρ αὐτῷ παρεσκεύευσαν εἰς
 παράχρησιν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ δὲ μὴ φέρον τὴν τοσαύτην
 βδέλυμάν ἐπίνοιαν ἐρρηξε φωνὴν ἀμφοτέρων αὐτῷ προτεθέντων
 5πραγμάτων. ἐπεὶ δὲ τοῦτο καθωμολόγησε θῦσαι, βυλόντες ἐπὶ
 χεῖρι αὐτοῦ λίβανον, εἰς τὴν τοῦ βωμοῦ πυρὰν καθῆκε, καὶ οὕτω
 τοῦ μαρτυρίου ἀπὸ τῶν κρινάντων ἀπεβλήθη καὶ τῆς ἐκκλησίας
 ἐξώσθη. τὴν Ἀλεξάνδριαν δὲ λιπὼν διὰ τὸ ὄνειδος τὴν Ἰουδαίαν
 κατέλαβεν. ἀνελθὼν δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα ὡς ἑξηγητῆς καὶ λόγιος P 255
 10προετρέπετο ἀπὸ τοῦ ἱερατοῦ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας εἰπεῖν· πρεσβύτε-
 ρος γὰρ πρὸς ὑπῆρχε. καὶ πολλὰ καταναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν ἱερέων,
 ἀναστὰς καὶ τοῦτο μόνον τὸ ῥητὸν εἰπὼν “τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν
 ὁ θεός, ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις
 τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου;” πτύξας τὸ βιβλίον ἐκάθισε
 15μετὰ κλαυθμοῦ καὶ δακρύων, πάντων ὁμοῦ συγκαλιόντων αὐτῷ.
 εἰσι δὲ καὶ ἕτερα τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενά τε καὶ ἀδόμητα διὰ τὸ
 πλήθος τῆς γνώσεως αὐτοῦ καὶ συντάξεως τῶν βιβλίων· ὅθεν καὶ
 συντακτικὸς ὠνομάσθη διὰ τὸ πολλὰ πεποιηκέναι βιβλία, μὴ
 ἀκούων, ὡς εἶοικε, τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος λέγοντος “τίέ, γύ- B
 20λασσε τοῦ μὴ ποιεῖν βιβλία πολλὰ, καὶ μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί
 σου, καὶ καρδίᾳ σου μὴ ταχυνάτω τοῦ ἑξεργεῖν λόγον ἀπὸ προσ-
 ὤπου τοῦ θεοῦ, ὅτι ὁ θεὸς ἐν οὐρανῷ ἄνω καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς
 κάτω. διὰ τοῦτο ἔστωσαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι· εἰσι γὰρ λόγοι

cis artibus inventum est quomodo circumventus a recto detrudi posset.
 subornaverunt enim quendam virum turpem, Aethiopem, qui eius cor-
 pore, si sacrificare abnuisset, ad obscenam abuteretur libidinem. eam
 turpitudinem huius machinationis non ferens Origenes, cum esset ei so-
 luta optio, in hanc vocem erupit, velle se sacrificare. statimque ei thus
 in manus est iniectum, quod ille in rogam arae immisit. capropter a
 iudicibus a martyrii dignitate repulsus ecclesiaeque eiectus, cum dedecus
 hoc non ferret, Alexandria relicta in Iudaeam se contulit. cum autem
 Hierosolyma pervenisset, sacerdotum ab eo collegium ut homine docto
 atque interprete flagitavit, uti aliquid pro concione diceret: erat enim
 presbyter. itaque cum admodum urgerent pontifices, surrexit atque hoc
 modo dictum pronuntiavit (Ps. 49) “peccatori autem dicit dominus, cur
 tu enarras mea iura, et meum testamentum in ore habes?” statimque
 clauso libro consedit eiulans atque lacrimans, omnibus qui aderant hominis
 miseratione una flentibus, sunt et multa alia quae de eo dicuntur at-
 que cantantur, de eruditione eius et librorum compositione; a quorum
 multitudine syntacticus, quasi compositor, dictus fuit. apparet eum non
 paruisse Solomonis dicto, ita praecipientis (Eccles. 5 et 6) “fili, cave ne
 multos libros facias. neque festinaloqui, neque properet animus tuus coram
 deo verba facere. nam deus in caelo supra est, tuque infra in terra.
 itaque sermones tui sint pauci: eorum enim multitudine augetur vanitas.

πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητος. καὶ μὴ γίνου δίκαιος πολὺ· ἔστι γὰρ δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. καὶ μὴ σοφίῳν περισσά, μὴ ποτε ἀσεβήσῃς.” ταύτας τοίνυν παραγραφαίμενος τὰς ἱερὰς παραινέσεις καὶ παραγκωνισόμενος, οὐδὲ τοῦ Θεοσπειρίου προσέχε Παῦλον τῇ ἐννοίᾳ τε καὶ συνέσει ἐν τοῖς συν-
C τάγμασιν. ὁ γὰρ τρισμακάριος Παῦλος ἐν παρασκευῇ λόγων παντοδαπῶν βραχυτάτως ἐπιστολὰς τῇ γραφῇ παραδέδωκε, καίτοι μυρία καὶ ἀπόρητα λέγειν ἔχων, ἅτε τὰ μέχρις οὐρανοῦ τρίτου θεωρήματα ἐπιφθύσας, ἐπ’ αὐτὸν δὲ τὸν Θεοπρεπῆ παρὰδεισον ἀναρπασθεῖς καὶ τῶν ἐκεῖσε ἀνεκφράστων ῥημάτων ἀκοῦσαι ἀξίω-
 10. **D** θείς. καὶ μέντοι οὐδ’ οἱ λοιποὶ τοῦ Χριστοῦ φοιτηταί, δώδεκα μὲν ἀπόστολοι, οἱ δὲ μαθηταὶ καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις μυρία, οὐκ ἄπειροι λόγων ἐτύγγανον· καὶ ὁμως οὐκ ἔξ ἀπάντων τῶν τοῦ κυρίου διατριβῶν τὰ ὑπομνήματα Ματθαῖος ἡμῖν καὶ Ἰωάννης κα-
 15. **D** ταλέλοιψασιν, οἷς καὶ ἐπάναγκες ἐπὶ τὸ γράφειν ἔλθειν κατέχει λόγος, ὥσπερ καὶ Μάρκον καὶ Λουκᾶν ὕστερον. διὸ δὴ γρησιν ὁ μέγας Μάξιμος “ὁ λόγος συγγραφόμενος ἢ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπόμνησιν συγγράφεται, ἢ πρὸς ὠφέλειαν ἑτέρων, ἢ καὶ ἄμφω, ἢ πρὸς βλάβην τινῶν, ἢ πρὸς ἀπόδειξιν, ἢ ἔξ ἀνάγκης.”
 Μετὰ δὲ Σεβήρον ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος υἱὸς Σεβήρου καὶ 20
 Γέτας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μῆνας δύο. καὶ σφάζας τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς μητρὸς ἐμονάρχησεν ἔτη 5. Σεραπίων δὲ τις μαθηματικὸς ἔλεγεν ὡς τεθνήξεται οὐκ εἰς μακρὰν Ἀντωνῖνος

neque sis nimium iustus: aliquando enim iustum sua perdit iustitia. neque nimium sape, ne quando ad impietatem prolabaris.” enimvero has ille sacras admonitiones aspernatus, neque divini Pauli sapientiam in scribendo secutus est. Paulus enim in tanto omnis generis sermonum apparatu brevissimas epistolas scriptas reliquit, cum quidem infinita et arcana posset literis tradere, ut qui usque ad tertii caeli spectacula elatus inque ipsum divinum paradysum abreptus ibique ineffabilia verba audire dignatus esset. quin et reliqui Christi auditores, duodecim numero apostoli et septuaginta discipuli, ac praeter hos innumeri alii, quanquam non indiserti essent, tamen ex tanta turba Matthaeus tantum et Ioannes commentarios de vita et dictis atque factis Christi scripserunt, necessitate, ut fertur, ad scribendum compulsi, sicuti et postea temporis Marcus atque Lucas. ideo magnus ille Maximus sic ait “qui libros scribit, facit hoc aut sibi commentarium parandi causa, aut utilitatis aliorum gratia, aut utriusque ergo, aut ad nocendum aliis, aut ostentandi studio, aut coactus.”

Post Severum filii eius Antoninus et Geta imperaverunt menses 2. Severus deinde, cum fratrem in sinu matris necasset, solus imperium gessit annos 6. quidam vero mathematicus, Serapion nomine, praedixit Antoninum non multo post periturum, eique Macrinum successurum,

καὶ Μακρίνος αὐτὸν διαδέξεται, καὶ ἔδειξεν αὐτὸν τῷ δακτύλῳ
 παριστώτα μετὰ τῆς συγκλήτου. ὁ δὲ ὑπὸ θυμοῦ, μᾶλλον δὲ P 256
 ὑπὸ τῆς τύχης, οὐ συνῆκε τὸ πρόσωπον Μακρίνου, ἀλλ' ἕτερον
 τὸν πλησίον ἐκέλευσεν ἀποκτανθῆναι. ὁ δὲ Μακρίνος ἐσπούδασε
 5 τὸν Ἀντωνῖνον προκαταλαβεῖν· ὃν ἀπὸ τοῦ ἵππου κατελθόντι ἐν
 κνηγῶ εἰς ἀπόπατον, ἐκατόνταρχον ἀποστείλας τοῦτον τῷ ξίφει
 ἀνείλεν, εἰπὼν πρὸς αὐτὸν “ὡς σὺ τὸν ἀδελφὸν ἀπέσφαξας, οὕτως
 κἀγὼ σέ.” ἐπὶ τούτου πρῶτος ἐπίσκοπος κατέστη Βυζαντίου Φιλ-
 10 ἀδελφος, ἔτη τρία· πρῶτην γὰρ προΐστατο τῆς ἐκκλησίας ἔτη ἡ'

Μετὰ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μακρίνος, ὃς ἦν τὸ γένος
 Μαῦρος Καππαδόκης, ἔτη ἡ'. Εὐτυχιανὸς δὲ τις πυραλαβῶν
 τὸν Ἀβίτον ὡς Ἀντωνῖνου υἱὸν ὄντα μοίχειον περιέθηκε διάδημα B
 καὶ αὐτοκράτορα ἀηγόρευσε, καὶ δούς χρυσίον τοῖς στρατιώταις
 15 ἀντήρε, καὶ συνέβαλε πόλεμον μετὰ Μακρίνου. καὶ ἦττηθεις.
 Μακρίνος ἔφυγε καὶ ἀπεσφάγη μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Ἀβίτος ἦτοι Ψευδαντωνῖνος (οἱ δὲ Αὐρήλιον Ἀντωνῖνον
 Ἐλιογάβαλον τοῦτον λέγουσιν) ἐβασίλευσεν ἔτη γ' μῆνας θ' ἡμέ-
 20 ρας δ'. οὗτος περιτετμημένος ἦν καὶ χοιρείου οὐ μετελάμβανεν,
 δὲ ἂν τοσοῦτος ἦν πρὸς τὸ τῆς ἀσελγείας πάθος διακείμενος ὥστε C
 καὶ τὸν Ἱεροκλέα ἔννομον αὐτοῦ ἄνδρα ποιῆσαι. ὡς δὲ φησι Δίων,
 ὅτι Ἀβίτος τὸν ἱατρὸν ἠγνιστόλει διφυῆ αὐτὸν δι' ἐντομῆς ἐμπρο-

quem etiam cum senatoribus adstantem digito demonstravit. sed Anto-
 ninus prae ira, aut potius fortunae nutu, Macrinum non cognovit, alium-
 que ipsi adstantem pro eo iussit necari. Macrinus vero operam dedit
 ut Antonini conatum anteverteret; et eum, cum in venatione ventris
 exonerandi causa de equo descenderet, immisso centurione occidit, di-
 cente “sicuti tu fratrem, ita ego te neco.” eo tempore primus Byzantii
 episcopus constitutus est Philadelphus, et annos 3 praefuit: ante enim
 per octennium ecclesiae praefuit quidam presbyter.

Antonino successit Macrinus, patria Maurus Cappadox, et imperavit
 annos 8. quidam vero Eutycheianus Avitum tanquam Antonini filium
 adulterinum arripuit, eumque diademate ornatum imperatorem appella-
 vit; ac militibus pecunia conciliatis pugnam cum Macrino conseruit.
 Macrinus victus in fuga una cum filio occisus est.

Avitus sive Pseudantoninus (falsus Antoninus), quem alii Aurelium
 Antoninum Heliogabalum nominant, regnavit annos 3, menses 9, dies 4.
 fuit is circumcisus, et porcina carne non vescebatur; simulacrum cole-
 bat quod appellabat Heliogabalum. adeo fuit effeminatus et libidinibus
 obscœnis deditus, ut Hierocli quoque liberto nupserit. et ait Dio pos-
 talasse Avitum a medico ut se utero secto utriusque sexui aptum arte

σθίας τῇ τέγῃ ποιῆσαι. ὃς διὰ τὰς ἀκαθαρσίας καὶ μιαρίας καὶ ἀκολασίας αὐτοῦ ἐσφάγη, κακῶς τὸ ζῆν ἀπορρήξας.

Ἄλεξανδρος ὁ Μاماίας υἱός, ἐξάδελφος Ἀβίτου, βασιλευσεν ἔτη γ' μῆνας ἧ'. ἐπὶ αὐτοῦ γέγονε λιμὸς ἐν Ῥώμῃ ὥστε καὶ κρεῶν αὐτοῦς ἀνθρωπίνων ἄψασθαι. οὗτος ἐκστρατεύσας κατὰ Περσῶν ἠτήθη κατὰ κράτος, καὶ καταφρονηθεὶς σφάττεται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ· ἦτις καὶ Χριστιανῇ ἐτύγχανε, καὶ τὸν Ὠριγένην ἐν Ἀντιοχείᾳ διατρίβοντα μετεπέμψατο πρὸς ἑαυτήν, διδάσκειν αὐτὸν κατὰ Χριστὸν μυστήριον θείουσα. ἐφ' οὗ Νάρκισσος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, ἐν τῷ βαπτίζειν ἑλαίου τοῦ χρίσματος λείψαντος, ἐκέλευσεν ὕδωρ ἐν τῷ κρατῆρι βληθῆναι, καὶ οὕτως προσευξάμενος εἰς ἔλαιον μετέβαλε.

Μαξιμίνος ἐβασίλευσεν ἔτη 5'. οὗτος ποιμὴν ὢν πρότερον, εἶθ' οὕτως στρατιώτης γεγωνὸς καὶ μετὰ ταῦτα στρατηγὸς Ἀλεξάνδρου, δι' ἀνδρίαν σώματος καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν ὑπὸ τοῦ δῆμου καὶ τῆς βουλῆς προεχειρίσθη βασιλεύς. ὃς ἔχθει τῷ πρὸς Ἀλέξανδρον πολλοὺς Χριστιανούς ἔχοντα καὶ τιμῶντα διωγμὸν
 P 257 ἤγειρε μέγαν κατὰ Χριστιανῶν. ἐπάξιον δὲ τῆς αὐτοῦ ἀνοσιούργου γνώμης τὸ τέλος εὔρατο, σφαγεὶς δολίως παρὰ Μαξιμίου καὶ Βαλβίνου. 20

Μάξιμος Βαλβίνος καὶ Γορδιανὸς μῆνας δύο, καὶ ἀπεσφάγη ὑπὸ στρατιωτῶν. ὁ δὲ Γορδιανὸς προεγεγόνει Καῖσαρ παρὰ Μαξιμίου. Φίλιππος δὲ ὁ ἑπαρχὸς τὸν σίτον διωκομιοθῆναι τῷ

efficeret, hic propter impuritatem ac flagitiosam vitam ingulatus male malus periit.

Alexander Mamaeae filius fratre Aviti genitus, imperavit annos 13, menses 8. tanta sub eo Romae fuit famas ut etiam humanis vescerentur carnibus. is cum in Persas expeditione facta magno praelio victus esset, contemptus a suis et cum matre occisus est. fuit ea Christianae religionis, et Origenem Antiocheae degentem ad se vocavit, ut ex eo Christianae fidei mysteria disceret. eo tempore Narcissus Hierosolymorum episcopus, cum inter baptizandum oleum unctionis sacrae defecisset, aquam crateri imponi iussit, eamque deum precando in oleum transmutavit.

Imperavit deinde Maximinus annos 6. fuerat initio pastor, inde miles, et post sub Alexandro tribunus militum, ob fortitudinem ac prudentiam imperio est a senatu populoque Romano praefectus. odio autem Alexandri, qui multos Christianos secum honorifice habuerat, gravem Christianorum vexationem instituit. deditque dignas impietatis poenas, a Maximo et Balbino per fraudem interfectus.

Maximus Balbinus et Gordianus menses 2; et interfectus est a militibus. Gordianus autem iam ante fuerat a Maximino Caesar appellatus. Philippus autem praefectus alimenta in castra deferri prohibuit: is

στρατιῶ ἐκώλυσεν. οὗτος δὲ ἦν πατὴρ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐγενείας. ἐπὶ τούτου ἦν ὁ ἅγιος Βαβύλας ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ ἅγιοι Λαυρέντιος καὶ Κυπριανὸς ἐμαρτύρησαν, καὶ Εὐγένιος γέγονεν ἐπίσκοπος Βυζαντίου ἔτη κε'.

5 Μετὰ Βαλβίνον ἐβασίλευσε Πουπλιανὸς μῆνας β', καὶ Β ἐσφάγη ἐν πολέμῳ.

Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσεν Ἰουνίωρ μῆνας τρεῖς, ὃς πρῶτος ἐποίησε κاندιδάτους καὶ πρωτίκτωρας, καὶ τὸ τάγμα τῶν σχολαρίων συστησάμενος ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἰουνιῶρων εἰς τὸ ἴδιον 10 ὄνομα.

Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Γορδιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δ'. καὶ ἐν πολέμῳ συμπεσὼν τῷ ἵππῳ καὶ θλασθεὶς τὸν μηρὸν ἀπέθανε.

Μετὰ δὲ Γορδιανὸν ἐβασίλευσεν Οὐνίωρος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δύο, καὶ ὑδριάσας ἀπέθανεν. ἐφ' οὗ Σαβέλλιος ὁ αἰρεσιάρχης 15 ἐγνωρίζετο.

Μετὰ τοῦτον Μάρκος ἔτη γ'.

Μετὰ δὲ Μάρκον Ἰουστιλιανὸς ἔτη δύο· καὶ φλεβοτομη- C θείς, ἐν τῷ καθεύδειν ἐξεχύθη τὸ αἷμα αὐτοῦ, καὶ λειποθυμήσας ἀπέθανε.

20 Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Φίλιππος ἔτη ζ', ὃς ὑπῆρχε τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως σπουδαστής, συνέσει καὶ ἐπεικεία κεκοσμημένος. ὠρμάτο δὲ ἀπὸ Βόστρας τῆς Εὐρώπης, ἔνθα καὶ πόλιν ᾠκοδόμησεν, ὀνομάσας αὐτὴν Φιλίππουπολιν. οὗτος σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετὰ Σαπώρου βασιλέως Περσῶν, ὃς ἐθαν-

fuit pater sanctae martyris Eugeniae. ea tempestate episcopus Antiocheae fuit sanctus Babylas, et sancti Laurentius ac Cyprianus pro veritate supplicium pertulerunt. et Eugenius episcopatum Byzantinum occupavit, ac gessit annos 25.

Post Balbinum imperavit Pupienus menses 2. occisus est in bello.

Post hunc Iunior menses 3. is primus instituit candidatos et protectores et ordinem scholariorum, quem Iuniorum a se nominavit.

Post hunc filius eius Gordianus imperavit annos 4. in bello cum equo corruens, fracto femore mortuus est.

Successit ei filius Uniorus; qui cum biennium imperasset, aqua intercute necatus est. sub eo Sabellius haereseos auctor innotuit.

Post Uniorum Marcus imperavit annos 3.

Post hunc Hostilianus biennium. is cum venam incidisset, in somnis ea rursum aperta sanguis effusus atque ita exanimatus ipse est.

Post hunc Philippus imperavit annos 7. is Christianae religionis fuit studiosus, prudentia et aequitate insigni. ortus fuit Bostris Europae urbe; ubi et urbem condidit, a se Philippopolin dictam. pactum licit cum Sapore Persarum rege. is ob corporis magnitudinem admira-

μάζετο ἐπὶ μεγέθει σώματος· μέχρι γὰρ ἐκείνου τοῦ χρόνου τηλοκοῦτος ἄνθρωπος οὐκ ᾤφθη. ἀνηρέθη δὲ ἕμα τῷ νιώ ὑπὲρ Χριστιανῶν κατὰ Δελίου ἀγωνιζόμενος.

D Οὐαλεριακὸς ἔτος ἔν· καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ἐφ' οὗ ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τοῦ Θεοῦ ὄργην μεγάλην ἐπέμψαντος λοιμώδης νόσος τὸ ἀνθρώπινον γένος διέφθειρεν. ἀπὸ γὰρ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης ἀίμοι τινες ἀνήσαν, καὶ πρὸς τούτοις ἄνεμοι καὶ αἶθραι τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν ἀνιμήσεις ἀπέπνεον, ὡς νομίζειν νεκρῶν ἰχῶρας εἶναι τὰς δρόσους. συνεχεῖς οὖν ἐκ τούτου λοιμοὶ τὴν γῆν συνεῖχον καὶ βαρέα καὶ ἀνίατα νοσήματα, καὶ 10 ἄπειρον καὶ ἀναρίθμητον γενέσθαι τῶν ἀνθρώπων τὸν ὄλεθρον, ὥστε τοὺς πλείονας τῶν τεθνεώτων ἀτάφους ὑπολιμπάνεσθαι.

P 258 Μετὰ δὲ Οὐαλεριακὸν ἐβασίλευσε Γάλλος καὶ Βουλουσιανὸς ἔτη β' μῆνας ἧ'. καὶ ἐπεκράτει ὁ λοιμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, κινήθεις ἀπὸ Αἰθιοπίας μέχρι τῆς δύσεως, ὡς μηδεμίαν πόλιν 15 μείναι τούτου ἄμοιρον. πολλάκις δὲ καὶ δις τῆς πόλεως ἐπήρχειτο. ἐκράτει δὲ ἔτη ιε', ἀρχόμενος ἀπὸ φθινοπώρου καὶ λήγων τῇ τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆ. μετεδίδοτο δὲ ἡ νόσος αὕτη ἀπὸ τε εἰμάτων καὶ ψιλῆς θέας. οὐ γὰρ ἦν οἰκία ἐν ἧ ἑθνητικῶς οὐκ ἦν. καὶ οἱ μὲν φόβῳ τοῦ μὴ μεταλαβεῖν τῆς νόσου ἀτάφους εἶων τοὺς τεθνηκότας, οἱ εὐσεβέστεροι δὲ ἀπιραφυλάκτως τοὺς νοσοῦντας θεραπεύοντες εἰς ἑαυτοὺς τὴν νόσον ἐπεσπῶντο, καὶ οὖν ἐκείνοις ἡ μετ' ἐκείνους τὸν βίον μετήλλαττον. ἐπὶ τούτου οἱ Σκύθαι τὸν Ἰστρον

10 καὶ ἄπ.] ὥστε ἄπ. ?

tioni fuit, cum in eum usque diem tantus homo visus non fuisset. Interfectus est Philippus una cum filio, contra Decium pro Christianis propugnans.

Valerianus imperavit annum, estque a populo suo occisus. sub eo ira dei pestis universo terrarum orbi immissa humanum genus attrivit. nam et a terra et a mari vapores exhalabant, ventique praetera et aerae a fluviis atque a paludibus udi vapores spirabant, rosque saniei mortuorum similis apparebat. itaque continens ubique pestilentia morbi que graves et insanabiles innumeram hominum multitudinem absumpserunt, adeo ut pleraque cadavera inhumata iacuerint.

Post Valerianum Gallus et Volusianus imperaverunt annos 2, menses 8. eo tempore pestis invaluit, ab Aethiopia in occidentem usque terrae partem propagata: neque ulla fuit urbs eius experta, multae etiam bis ea lue infestatae. obtinuit annos 15. cepit auctumno, et desiit sub ortum caniculae. propagabatur morbus iste etiam vestimentis, soloque adeo aspectu, neque fuit domus in qua nemo esset mortuus. alii metu contagionis cadavera relinquebant insepulta. pii autem aegrotos secure curantes luem sibi adsciscabant, cumque iis aut post eos ipsi quoque moriebantur. eo tempore Scythiae trajecto Istro omnem occidentem Ita-

περάσαντες πᾶσαν τὴν δύσιν καὶ Ἰταλίαν ἀνατολήν τε καὶ Ἀσίαν B
ἐπόρθησαν καὶ παρέλαβον, δίχα μόνης Ἰλίου καὶ Κυζίκου. ἦν
δὲ Βουλονσιανὸς υἱὸς Γάλλου. καὶ ὁ μὲν Γάλλος ἐσφάγη
καθ' ἑαυτὸν ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς, ὁ δὲ Βουλονσιανὸς ὑπὸ στρα-
5 τιωτῶν.

Δέκιος βρασιλευσεν ἔτη β'. οὗτος πολλοὺς ἁγίους ἐτιμωρή-
σατο καὶ θανάτῳ παρέδωκε. καὶ ὁ ἅγιος Κυπριανὸς καὶ ἡ ἁγία
Ἰουστίνη ἐμαρτύρησαν, καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ πᾶσι παῖδες, καὶ πλη-
θος ἁγίων πολὺ. οὗτος ἐθέλεισεν ἐν Ῥώμῃ τὰς Χριστιανὰς γυ-
10 ναῖκας μὴ ἔξεῖναι κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, οἰόμενος διὰ
τῆς νομιζομένης αἰσχύνης ταύτης εἰς εἰδωλολατρείαν ἐκκύναι. αἱ C
δὲ μᾶλλον ἀκατακάλυπτοι προήεσαν, δόξαν ἠγνούμεναι τὴν ὑπὲρ
Χριστοῦ δοκοῦσαν ἀτιμίαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις· ὅθεν ἄχρι τοῦ
νῦν αἱ μὲν ἀκριβεῖς Χριστιανῶν γυναικες ἀκατακάλυπτοι προέρχον-
15 ται, αἱ δὲ Ἰουδαῖοι καὶ ἄπιστοι κατακαλύπτονται. ἐφ' οὗ καὶ
Βαβύλας Ἀντιοχείας καὶ Φλαβιανὸς Ῥώμης καὶ Ἀλέξανδρος Ἱερο-
σολύμων καὶ Διονύσιος Ἀλεξανδρείας ἐμαρτύρησαν. καὶ Νοβά-
τος πρεσβύτερος ὢν τῆς ἐκκλησίας ἀπέστη, ὃς τοὺς ἐπιθύσαντας
ἐν διωγμῷ μετανοοῦντας οὐκ ἔδέχετο. ἐπὶ τούτου Ἐλκεσαῖος αἰ-
20 ρεσιάρχης ἐγνωρίζετο. ἀνηρέθη δὲ Δέκιος ὑπὸ Σκυθῶν ὑποθή-
καις Γάλλου ἐν τέλματι ἀποπνιγείς μετὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ, ὡς μηδὲ D
τὰ σώματα αὐτῶν εὑρεθῆναι, ἄξιον τῆς θηρωδίας αὐτῶν τὸν
θάνατον εὐράμενοι.

liamque totam incursionibus depraedati sunt, et Asiam occupaverunt,
solis Illo et Cyzico urbibus exceptis. Volusianus Galli filius erat.
Gallus a sua uxore dormiens iugulatus est: Volusianum milites trucidaverunt.

Decius imperavit biennium. is multos sanctos supplicio affecit ac
neci tradidit. sub eo b. Cyprianus et beata Iustina, tum Ephesi se-
ptem pueri magnaue sanctorum multitudo ob verae religionis profes-
sionem necati sunt. is edixit ne Romae mulieres Christianae caput ve-
larent, sperans ea turpitudine, sicuti putabatur, ad falsam religionem
pertrahi eas posse. verum eas maluerunt nudo capite prodire. inde
est quod in hunc usque diem Christianae perfecte mulieres nudo ince-
dunt capite, Iudaecae autem et ethnicae tecto. sub Decio Babylas An-
tiocheae, Flavianus Romae, Alexander Hierosolymae Dionysiusque Ale-
xandriae episcopi veritati divinae testimonium toleranda nece tulerunt.
et Novatus presbyter ab ecclesia defecit, eos qui in persecutione diis
immolassent, poenitentiam agentes non recipiens. tunc et Elcesaeus
haereseos princeps innotuit. Decius Galli artibus est a Scythis una cum
filio in palude suffocatus, corporaque eorum inventa non sunt. ita suae
saevitiae poenas dedit.

Αιμιλιανὸς ἔβασίλευσεν ἔτος ἕν, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ παλατίῳ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

Οὐαλεριανὸς καὶ Γαλλιῆνος ἔτη ιε'. οὗτος ὁ Οὐαλεριανὸς πόλεμον μετὰ Σαπώρου τοῦ Πέρσου ποιήσας καὶ δοριάλωτος γεγὼνὸς ἐν Καισαρείᾳ, ἔχων μυριάδας β', ὑπὸ Σαπώρου ἐκδαρεῖς 5 ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Γαλλιῆνος μετὰ τοῦτον πρῶτος ἐπικὰ τάγματα κατέστησε· περὶ γὰρ κατὰ τὸ πολὺ οἱ στρατιῶται τῶν Ῥωμαίων ὑπῆρχον. ἐσφάγη δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ στρατιωτῶν
P 259 πλησίον Μεδιολάνων. ἐπὶ τούτου ἤκμαζε Γρηγόριος ὁ Θυματουργὸς καὶ οἱ αἰρεσιάρχοι Ἀρτέμων καὶ Συνέπων ἐγνωρίζοντο. 10

Κλαύδιος ἔβασίλευσεν ἔτη δύο. οὗτος πάππος γέγονε Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου. ἐπὶ τούτου οἱ Σκύθαι περάσαντες καὶ τὰς πόλεις πορθήσαντες, παραλαμβάνοντες δὲ καὶ τὰς Ἀθήνας, συνήγαγον πάντα τὰ βιβλία, καὶ ἠβούλοντο καῦσαι, εἰ μὴ τις ἐξ αὐτῶν κρεῖττον τῶν ἄλλων κατὰ 15 πολὺ φρονῶν ἐκώλυσεν αὐτούς, εἰπὼν ὅτι περὶ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι σχολάζοντες τῶν πολέμων ἀμελοῦσιν. οὗτος Ἀύρηλιανὸν εἰς τὴν βασιλείαν προαγαγὼν τελευτᾷ.

B Κωντιλιανὸς ἀδελφὸς Κλαυδίου ἔβασίλευσεν ἡμέρας ζ'. ἐπειδὴ γὰρ ἔγνω Ἀύρηλιανὸν ἐπιβῆναι μέλλοντα τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, 20 ἑαυτὸν ὑπεξάγει τοῦ βίου, τὴν φλέβα τμηθεὶς τῆς χειρὸς ὑπὸ τινος ἰατροῦ, μέχρις οὗ λιποψυχῆσας ἀπέθανεν.

Aemilianus annum unum imperavit, estque a militibus in palatio occisus.

Valerianus et Gallienus imperarunt annos 15. hic Valerianus cum Saporis Persae bellum intulisset, ab eo captus est apud Caesaream, viginti milia hominum in exercitu ducens; estque ei pellis detracta, atque ita periit. filius autem eius Gallienus ei succedens primus equitum turmas instituit, cum hactenus Romani milites sere pedites fuissent. interfectus est a militibus apud Mediolanum. sub hoc floruit mirificus Gregorius, et innotuerunt Artemon atque Synepon haeresium auctores.

Claudius imperavit annos 2. is avus fuit Constantini eius qui sanctum Constantinum Magnum filium reliquit. sub hoc Scythae in Europam effusi multas urbes inque his etiam Athenas vastarunt. Athenis captis omnes libros in unum congesserunt, ut eos comburerent. sed ab hoc eos consilio quidam reliquis longe prudentior detraxit, quod diceret Romanos libris deditos bellicam rem neglecturos. mortuus est, successore Aureliano sibi designato.

Quintilianus Claudii frater imperium dies 7 tenuit. qui cum audiret Aurelianum ad occupandum imperium adventare, se ipsum vita privavit, vena brachii a medico secari iussa, neque inhibito sanguine, ut ex animi deliquio moreretur.

Αὐρηλιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ἕξ, ἀνηρέθη δὲ ὑπὸ στρατιω-
 τῶν μεταξὺ Ἑρακλείας καὶ Βυζαντίου, ἐν τῷ καλουμένῳ καινῷ
 φρουρίῳ, ὅπερ ἐγγχωρίως κενοφλῶριον λέγεται. εἶχε γὰρ ὠτακου-
 στήν Αὐρηλιανὸς τινα, ὃς ἀνέφερεν αὐτῷ πάντα τὰ γινόμενα καὶ
 5 λεγόμενα. ἀπειληθεὶς οὖν ποτὲ παρ' αὐτοῦ διὰ τινα αἰτίαν καὶ
 φοβηθεὶς ἐμιμήσατο τὴν χεῖρα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐγγράφως ποιη-
 σαμένου ὀνομασίας δυναστῶν ὡς ἐπὶ θάνατον ἀχθισομένων, οὗτοι C
 φοβηθέντες ἀνεῖλον αὐτόν. ἐπὶ τούτου ὁ ἅγιος Χαρίτων ὠμολό-
 γησε, καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας καθαι-
 10 ρεῖται. ἐφ' οὗ Μάνης ὁ μιαρὸς καὶ τρισκατάρματος ἀνεψύη, Χρι-
 στὸν ἑαυτὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον μορφαζόμενος, καὶ ἐκ πάσης αἰρέ-
 σεως εἴ τι κακὸν ἐραυίζόμενος, ἐκ Περσίδος εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν
 κατὰ Θεοῦ συγγώρησιν εἰσέφρησεν.

Οὗτος οὖν ὁ μεμηνὼς Μάνης, ὃ καὶ Σκυθιανὸς λεγόμενος,
 15 Βραχμάνης ἦν τὸ γένος, διδάσκαλον δὲ ἔσχε Βούδαν τὸν πρῶτον
 καλούμενον Τερέβινθον, ὃς παιδευθεὶς ὑπὸ Σκυθιανοῦ τὰ Ἑλλή-
 νων δοξάζοντος τὴν Ἐμπεδοκλέους ἡγάπησεν αἵρεσιν, δύο ἀρχὰς D
 λέγοντος ἀντικειμένας ἀλλήλαις, εἰσελθὼν δὲ ἐν Περσίδι ἐκ παρ-
 θένου ἑαυτὸν ἐφασκε γεγενῆσθαι καὶ ἐν τοῖς ὅρεσιν ἀνατραφεῖναι.
 20 καὶ συγγραψόμενος βιβλία τέσσαρα τὸ μὲν ἐπωνόμασε τῶν μυστη-
 ρίων, τὸ δὲ τὸ εὐαγγέλιον, τὸ δὲ τῶν θησαυρῶν, τὸ δὲ τῶν κεφα-
 λαίων. καὶ ὁ μὲν Βούδας ὃ καὶ Τερέβινθος ὑπὸ πνεύματος ἀκα-

10 ὃς Χρ.?

Aurelianus imperavit annos sex. necatus est a militibus inter He-
 racleam et Byzantium, in loco qui Novum castrum, ipsorum lingua Ke-
 nophlorium dicitur. habebat Aurelianus auscultatorem quendam, qui
 omnia ad ipsum deferebat quae fierent aut dicerentur. is sibi metuens
 ab imperatore, nescio qua de causa minis ab eo sibi intentatis, manum
 eius imitatus schedam conscripsit, qua primores neci destinarentur; ac
 primores illa lecta, ut suum periculum effugerent, imperatorem occide-
 runt. sub hoc beatus Chariton confessus est, Paulusque Samosatenus
 episcopatu Antiocheno deiectus. eodem imperante impurus ille et dete-
 stabilis Manes constitit, qui sibi Christi et spiritus sancti speciem sume-
 bat, atque ex haeresibus omnibus mali aliquid corradens dei permissu
 ex Perside in Romanorum dicionem irrepsit.

Manes ille vaesanus, qui et Scythianus appellabatur, Brachman erat
 natione. praeceptorem autem habuit Budam, qui olim Terabinthi nomen
 gesserat: hic Graecas opiniones amplexus, Empedoclis decreta sectatus
 est, qui duo contraria principia statuerat. in Persidem Budas cum ve-
 nisset, de virgine se natum et in montibus eductum dixit. scripsit li-
 bros quattuor; quorum tituli sunt de mysteriis evangelium thesauro-
 rum capitam. atque is quidem Budas Terabinthus ab impuro genio

Θάρτος συντριβείς ἀπώλετο, γυνή δέ τις παρ' ἧ κατέλυσε καὶ
 κατετέθη, τὰ χρήματα καὶ τὰς βεβήλους βίβλους κληρονομήσασα
 P 260 ὠνεῖται παιδάριον ἐτῶν ἑπτὰ τοῦνομα Κούβρικον, ὃν καὶ διδάξασα
 γράμματα καὶ ἐλευθερώσασα κληρονόμον τῶν ἑαυτῆς πάντων
 καθίστησιν. ὁ δὲ λαβὼν τὰ βιβλία τοῦ Βούδα καὶ τὰ χρήματα 5
 διήρχετο τὴν Περσίδα, Μάνην ἑαυτὸν ὀνομάζων καὶ τῆς πλάτης
 τοῦ Βούδα συνίστωρ γενόμενος, καὶ τὰ βιβλία πονήματα ἴδια ἐλε-
 γεν εἶναι. ὃν ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐξέδειρε ζῶντα ὡς θανάτου
 γενόμενον τῷ νύμφῳ αὐτοῦ πρόξενον· τοῦ γὰρ βασιλικοῦ παιδὸς
 νοσοῦντος καὶ πολλῆς λατρικῆς ἐπιμελείας ἀπολαύοντος, ἐπηγγεί- 10
 λατο Μάνης χωρὶς λατρείας ἀναστῆσαι τοῦτον, καὶ οὕτω τοὺς λα-
 τρούς ἀποστήσας ἐθανάτωσε τὸν παῖδα ἀμελείᾳ καὶ τερατολογίᾳ,
 καὶ ὑπὲρ τούτου μισθὸν ἐπάξιον εἰκότως κομίζεται τὴν ἐκδορὰν
 τοῦ παναθλοῦ αὐτοῦ σώματος. ὁ τοίνυν ἐμβρόντητος οὗτος Μά-
 B νης ἀποβαλλόμενος τὴν παλαιὰν διαθήκην, καὶ τὴν κτίσιν πᾶσαν 15
 καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν οὐκ ἀγαθοῦ τινὸς Θεοῦ γεγενέ-
 ναι βλασφημῶν, ὑπὸ φθορὰν καὶ ἀλλοίωσιν οὖσαν, τὴν νέαν ὡς
 ἀγαθοῦ δῖθεν προσέεται Θεοῦ, καὶ κατὰ φαντασίαν καὶ δόκησιν
 τὸν Χριστὸν πεφυκέναι τερατεύεται. καὶ πρὸς τούτοις καταδύσεις
 τινὰς ἐναγεῖς καὶ νυκτερινὰς τελετὰς καὶ παρανόμους ἐπιτηδεύσας 20
 μιξεις καὶ ἄρρητοποιίας, καὶ εἰμαρμένας καὶ μετενσωματώσεις καὶ
 ἄλλα πλεονα φλυαρήσας καὶ διδάξας τὰ τῶν Ἑλλήνων ποτηρὰ
 καὶ μάταια ὀδύματα κρατύνειν ἐσπούδακεν ὁ Θεομισῆς καὶ Θεῖλα-

contritus periiit. mulier autem quaedam, cuius utebatur hospitio et apud
 quam sua deponebat, impios istos libros hereditario consecuta puerulum
 septennem emit, nomine Cubricum, quem literas docuit, libertateque
 donatum heredem omnium suarum rerum instituit. is ergo Cubricus
 libros Budae pecuniamque nactus Persidem peragravit, Manetem sese
 nominans ac Budae errorem spargens, libros eius a se elaboratos iacta-
 bat. hunc rex Persarum vivum excoriari iussit, quod filio eius mortem
 attulisset. cum enim regis filius aegrotaret et a medicis multa industria
 curaretur, Manes pollicitus est se eum sanitati absque medicina restitua-
 turum, itaque submotis medicis incuria et nugis suis puerum necavit.
 ideoque dignam mercedem tulit, detracta misero corpori cute. enimvero
 vacors ille Manes vetus testamentum repudiat, mundique et hominis
 creationem impie calumniatur, a deo non bono factam, quod interitui sit
 et mutationi obnoxia. novum utpote boni dei admittit. Christum non
 re vera, sed opinantibus tantum hominibus apparuisse, ac spectrum
 fuisse affirmat. ad haec sceleratas quasdam occultationes, nocturna sa-
 cra et illicitos concubitus atque infanda flagitia usurpavit. fatum, mi-
 grationes animarum in alia corpora, multaque alia professus est, Grae-
 corumque pravas et vanas opiniones tueri deo adversus iniquissimisque ille

τος. περι οὐ φησι καὶ Θεόδωρος πρεσβύτερος ὁ τῆς Ῥαϊθοῦ C
 “Μάνης ὁ τοῦ ἀντιθέτου σκότους ἐφευρετής, μᾶλλον δὲ τῆς ἔξου-
 σίας τοῦ σκότους ἀνάπλασμα, φαντασία ψιλλῆ καὶ σχήματι δια-
 κένω σώματος ἀνθρωπείου πεφανερῶσθαι τὸν κύριον ἐφαντάσθη
 5 καὶ ἀνείρωξεν, ὥστε φησι καὶ πάσχειν μὲν δοκεῖν αὐτὸν καὶ πρῶ-
 τειν ἄπερ ἔδρα καὶ πέπονθε καθ’ ἡμῶς, μηδὲν δὲ τούτων ἀληθεία
 καὶ πράγματι ὑπάρξει, ἀλλὰ δοκῆσει μᾶλλον καὶ ἀπάτη ἀποβου-
 κολεῖν τοὺς ἀνθρώπους, οἷς καὶ συνεστράφθαι γενόμεισται.” διὰ
 τοῦτο καὶ φύσεις δύο παραιτεῖται λέγων ἐπὶ τοῦ κυρίου, ἀλλὰ μίαν
 10 τὴν τῆς θεότητος.

Παῦλος δὲ τις τῷ Μανέντι τούτῳ σύγχρονος γεγινώς, τὸ D
 γένος μὲν Σαμοσατεύς, Ἀντιοχείας δὲ τῆς μεγάλης πρόεδρος, ψι-
 λὸν ἀνθρωπον εἶναι τὸν Χριστὸν ἐδυσφήμησεν. ὥσπερ δὲ εἰς
 ἕκαστον τῶν προφητῶν, οὕτω καὶ ἐν αὐτῷ γεγενῆσθαι τοῦ Θεοῦ
 15 λόγου τὴν οἰκῆσιν. ἔνθεν δὲ καὶ δύο φύσεις διηρημένως ἐχούσας
 καὶ ἀκοινωνήτους πρὸς ἑαυτὰς εἶναι παντάπασιν ἐν Χριστῷ, ὡς
 ἄλλου αὐτοῦ ὄντος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλου τοῦ κατοικοῦντος ἐν
 αὐτῷ Θεοῦ λόγου. αὗται μὲν οὖν αἱ πρῶται φησι τοῦ μίαν φύσιν
 καὶ τὰς δύο κακῶς καὶ δυσφήμως ἐπὶ Χριστῷ λέγεσθαι, τὸ μὲν ἐπ’
 20 ἀναιρέσει τῆς θεότητος τὸ δὲ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς χρόνοις Ἀπολιναρίου τις ἐφή, πρόεδρος P 261
 Λαοδικείας τῆς Συρίας, μαισιφροσύνης ἐτέρως εἰσηγησάμενος.
 τῶν γὰρ Ἀρειανῶν ἄψυχον πάντη λεγόντων τὴν τοῦ κυρίου σάρκα,

docuit. de eo sic Theodorus Raithensis presbyter. “Manes” inquit
 “tenebrarum luci adversarum inventor, imo figmentum potestatis tene-
 brarum, imaginatus est atque somniavit Christum nudo simulacro et spe-
 cie humana corporis vacua apparuisse, visumque modo ea agere pro-
 pter nos atque pati, quae scripta sunt, cum re vera nihil eorum fieret,
 sed is impostura atque opinione homines lactaret, inter quos versari
 putatus sit. ea de causa duas Christi naturas negat, solam ei deitatem
 concedens.

Fuit autem coaetaneus huius Manetis Paulus quidam patria Samo-
 satenus, episcopus Antiocheae magnae. is Christum nudum fuisse homi-
 nem impie asseruit, inque eo verbum dei ita inhabitavisse ut in quovis
 alio prophetarum. inde duas naturas a se invicem divisas nullaque
 omnino copula unitas in Christo fuisse statuit, ut alius fuerit Christus,
 aliud verbum in eo inhabitans. hae primum igitur duae sunt enatae
 haereses, quae duas et unam naturam Christo, non quomodo oportuit,
 sed male et impie adscribunt; alteraque earum deitati Christi, altera
 humanitati derogat.

Postea temporis Apolinarius quidam exstitit, episcopus Laodiceae
 Syriae, novarum auctior vanitatum. cum enim Ariani corpus Christi

αὐτὸς ἔφη ὅτι σάρκα μὲν ἐνυχωμένην ψυχῇ ζωτικῇ ἀνέλαβεν ὁ κύριος, νοῦν δὲ τὸν ἡμέτερον οὐ προσήκατο· μηδὲ γὰρ δεηθῆναι τὴν σάρκα φησὶν ἐκείνην ἀνθρωπέου νοῦς ἡγεμονευομένην ὑπὸ τοῦ αὐτῆν ἐνδεδυκότος Θεοῦ λόγον· ἀλλὰ μηδὲ χωρεῖν αὐτὴν ἄλλην νοερὰν δύναμιν παρὰ τὴν θείαν. ταῦτα ὑποθέμενος διατείνεται μίαν εἶναι τὴν φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκώσεως, ὡς αἶτι τῆς σαρκὸς ἀτελοῦς οὐσης εἰς τὸ εἶναι ἀνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἄξιόν φησιν ὀνομάζεσθαι.

- B** Μεθ' ὧν ἀναφαίνεται τις Θεόδωρος, τῆς Μόψου ἐστίας, πόλεως ἐν τῇ Κιλικίᾳ, τὴν ἡγεμονίαν λαχὼν, καὶ ἐκ διαμέτρου 10 τῷ Ἀπολιναρίῳ φερόμενος ὕβρεις οὐ τὰς τυχοῦσας τολμηρᾷ ψυχῇ καὶ ἀπόβῳ καρδίᾳ καταχέει τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, ἀνθρωπον ἕνα τῶν καθ' ἡμῶν καὶ κοινὸν ἀποκαλῶν, καὶ ἐκ προκοπῆς λαβόντα τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ Θεὸν ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίσματος ἀξιοθῆναι τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος δωρεᾶς, ἐν πρώ- 15 τοις εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισθέντα, τὸν δὲ Θεὸν λόγον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν αὐτοῦ κατ' ἐξοχίαν ἑαυτοῦ κατοικήσαντα μεταδοῦναι τῆς θεϊκῆς ἀξίας αὐτῷ
- C** καὶ προσκυνήσεως ἰσούστερον μετὰ τὴν τελείωσιν. ταῦτα καὶ ἕτερά ἄττα πολλὰ τοιαῦτα δυσφημήσας δύο φύσεις ἰδιοπεριορίστας 20 ἔδογματίσιν ἐπὶ Χριστοῦ, σχέσει τινὶ καὶ μόνον ἀλλήλαις ὡκειωμένας. δευτέρα καὶ αὕτη βλάστησις τοῦ μίαν φύσιν καὶ δύο φύσεις ἐν Χριστῷ μὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὁμολογεῖσθαι.

16 βαπτισθέντος P

prorsus inanimatum dicant, ille a Christo carnem animam vitali animatam fuisse assumptam perhibuit, sed qui mentem nostram minime adsciverit. nihil quippe ei corpori opus fuisse humana mente, cum a deitate in id illapsa gubernaretur. ac ne potuisset quidem recipi in id corpus aliam intelligendi facultatem praeter divinam. his positis contendit unam fuisse verbi et carnis assumptae naturam, quippe ad hominis constitutionem cum caro non sufficeret, neque hominis nomen mereretur.

Post hos prodit quidam Theodorus Mopsu Hestiae, quae urbs est Ciliciae, antistes. is plane Apolinario adversus intrepide Christum contumeliis non levibus ausus est afficere, fuisse eum vulgarem neque nobis potiore naturam hominem, dicens; profecisse autem eum, iisque profectibus gratiam dei adeptum deum fuisse nominatum; inque Iordane cum in primis in nomen patris filii et spiritus sancti baptizaretur, dono spiritus sancti fuisse dignatum. ob eius porro excellentem virtutem verbum dei in ipso arbitrio suo inhabitasse, eumque divina dignitate impertivisse, atque adorandum post mortem redegissee. haec et alia id genus multa ille impie asserens tradidit in Christo duas naturas, quarum utraque per se et seorsim circumscripta sit, respectu tantum quodam inter se coniunctas. hoc alterum est germen unam naturam et duas naturas in Christo, non ut veritas postulat, confitentium.

Μετὰ δὲ τούτους γέγονέ τις δνόματι Νεστόριος, ἀπὸ Γερμανικίας τῆς Συρίας, τοῦ θρόνον Κωνσταντινουπόλεως δραξάμενος, ὁμοίως τῇ φωνῇ τῶν ἐν Χριστῷ δύο φύσεων καταφρόνως ἀπεχρήσατο, Παύλῳ καὶ Θεοδώρῳ τοῖς ἑαυτοῦ προγόνοις ἐπόμενος. υἱὸς μὲν γὰρ ἦν τοῦ Κίλικος, ἀπόγονος δὲ τοῦ Σαμοσατίως, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἁγίαν παρθένον ἄσπονδον ἤρατο **D** πόλεμον, ἔξαρονόμενος τὸν ἑαυτοῦ κύριον καὶ ἀτιμάζων τὴν ἑαυτοῦ δέσποιναν ὁ δειλαῖος δοῦλος καὶ ἀνασχυντος. οὗτος οὖν ὁ δεινὸς Νεστόριος, προστάτης γεγονὼς τῆς Ἰουδαϊκῆς ταύτης αἰρέσεως, ἄλλον εἶναι παρ' ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν καὶ ἄλλον τὸν Θεοῦ λόγον κατὰ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ πλάνην ἔδογματίσειε.

Τῆς δὲ κατὰ Μάνεντα καὶ Ἀπολιτίριον ἀντιθέτου μοίρας τρίτος πάλιν ὑπασπιστῆς Εὐτυχῆς, ἡγούμενος μοναστηρίου Κωνσταντινουπόλεως, ἀνεδείχθη· ὃς μὴ ἀνεχόμενος ὁμοούσιον ἡμῖν **P 262** καὶ ὁμοφνῆ τὴν σάρκα τοῦ κυρίου διομολογεῖν ἀπηρεῖτο, σώζεσθαι λέγων ἐν τῷ Χριστῷ δύο φύσεις μετὰ τῆς τούτων ἐνώσειός τε καὶ συμφυΐας. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τερατώδη τινὰ καὶ ἀλλόκοτα παρέπλαττεν, ἕξ οὐρανοῦ λέγων κατενηνέχθαι τὸ σῶμα τοῦ κυρίου, καὶ ὡς διὰ σωλήνος τῆς παρθένου παραδραμεῖν τὸν Θεὸν λόγον, οὐρανόθεν τοῦτον ἐνδεδυμένον, ἵνα δόξῃ γεγενῆσθαι ἐκ γυναικὸς καίπερ μὴ γεγεννημένος. Μανιχαῖος οὗτος ὁ λόγος, καὶ πεφαντασμένος πολλῶ· μῦλλον ἐκεῖνον. μίαν φύσιν καὶ οὗτος διεστραμμένη καρδίᾳ τὸν Χριστὸν ἐπρέσβευεν.

3 ὃς ὁμοίως?

20 δόξεται P

Successit his quidam Nestorius, a Germanicia Syriae ad solium Cpolititanum occupandum profectus. is quoque vocabulis duarum in Christo naturarum perverse est abusus, Paulum et Theodorum maiores suos imitatus. erat enim Cilicis istius filius, auctoremque stirpis Samosatenum habebat, ideoque bellum implacabile contra Divam virginem gessit, malus servus atque impudens, qui et dominum suum diffiteretur et dominam contumelia afficeret. is ergo perniciosus Nestorius ducem se Iudaicae haeresi praebuit, alium per se esse Christum, aliumque rursus verbum dei, errorem avitum sequendo statuens.

Iam Manetis atque Apolinarii adversis partibus tertius propugnator existit Eutycheus, monasterii Cpolitani princeps. is carnem Christi eiusdem fuisse cum nostra naturae atque substantiae confiteri non sustinuit; negavitque in Christo duas permanere naturas post earum unionem atque concretionem. quin et inaudita alia atque monstrosa confinxit, corpus Christi ex caelo delapsum aiens, eoque in caelis indutum verbum dei per virginem veluti per canalem transivisse, uti natus ex muliere videretur, cum non nasceretur tamen. Manichaei ista est opinio, et quidem Manetis etiam deliriis absurdior. is quoque igitur perverse corde uicquam Christi naturam asseruit.

Εἶτα Σεβήρῳ τις λεγόμενος, ἀρπάσας τὸν θρόνον Ἀντιο-
 B χειας, τὴν κατὰ Μάνεντα αὐθις Ἀπολιναρίῳν τε καὶ Εὐτυχία
 διεδικεῖν αἵρεσιν ἐπειρῶτο, κυκῶν ὅση δύναμις αὐτῷ τὴν τῆς ἐκ-
 κλησίας εἰρήνην. ἐξελαθεὶς δὲ τῆς Ἀντιοχείας ὁ στασιώδης καὶ
 παραξίας τῇ Ἀλεξανδρέων κουφότητι λαίλαπος καὶ θυέλλης δίκην 5
 ἐνέσκηψε, ἔνθα καὶ ἐτέρας καταγιγδοσ ἀντιπνευσάσης αὐτῷ τε καὶ
 τῷ λαῷ συνέχει πάντας καὶ ἐθορόβησε. διεσκέδασε γὰρ αὐτοὺς
 Ἰουλιανός τις καλούμενος, Ἀλικαρνασοῦ μὲν τῆς Ἀσίας ἐπίσκο-
 πος, τῆς δὲ Εὐτυχιανῆς κακοδοξίας προστάτης εὐθυμότατος.
 Σεβήρου γὰρ μίαν φύσιν εἶναι λέγοντος τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἐν 10
 Χριστῷ διαφορὰν δεχομένου, Ἰουλιανοῦ δὲ μίαν μὲν κατὰ τὸν
 C Σεβήρον φάσκοντος φύσιν, ἀναιροῦντος δὲ τὴν διαφορὰν, αἴτιοι
 πάσης ταραχῆς καὶ ζήλης γέγονασιν οἱ ἀνόσιοι, μὴ νοοῦντες (κατὰ
 τὸ δὴ λεγόμενον) μήτε ἂ λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.
 οἵτινες πρὸς ἡμᾶς διαμάχονται λαμβάνοντας εἰς παράδειγμα τῆς 15
 Θείας ἐνώσεως τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἄνθρωπον, καὶ φασὶν
 “οὐκοῦν τρεῖς ὁμολογεῖτε φύσεις.” ἀλλ’ ἴστωσαν οἱ ἀμαθεῖς καὶ
 ἀπαίδευτοι, ὅταν δύο φύσεις λέγομεν ἡμεῖς, οὐ Θεοῦ καὶ σαρκός,
 οὔτε μὴν Θεοῦ καὶ ψυχῆς, ἀλλὰ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. οὐδὲ γὰρ ἐστὶ
 D κυρίως ἀνθρώπου φύσις ἢ τοῦ μέρους φύσις. μέρη μὲν γὰρ ἀνθρώ- 20
 που ψυχὴ καὶ σῶμα, μέρη δὲ τῶν μερῶν αἱ περὶ αὐτὰ διαιρέσεις τε
 καὶ ὑποδιαιρέσεις. καὶ μέρη μὲν Χριστοῦ ἀσύγχυτα Θεότης καὶ ἀν-

Postea Severus quidam arrepto Antiocheae episcopatu, rursus Ma-
 netis Apolinarii et Eutychetis errores defendere intendit, quantumque in
 ipso fuit virium, id paci ecclesiae conturbandae impendit. Antiochea
 autem pulsus homo seditiosus et rebus turbandis intentus, instar pro-
 cellae atque turbinis Alexandrinorum levitati incubuit. ubi cum ex ad-
 versa parte contra eum vehemens ventus tempestatem concitasset, in-
 genti tumultu totus populus confusus fuit. disturbavit enim eum Iulia-
 nus quidam, Halicarnassi Asiae urbis episcopus, animosissimus Euty-
 chianae falsitatis propugnator. nam cum Severus unam in Christo na-
 turam esse diceret ac differentiam agnosceret, Iulianus itidem unam na-
 turam affirmabat, sed differentiam negabat. ita impii illi ingenti turbae
 atque tempestatem causam praebuerunt, vere ignorantes, ut ait apostolus
 (1 Tim. 1), et quid dicerent et quibus de rebus contenderent. pugnant con-
 tra nos, cum pro divinae unionis exemplo hominis ex anima et corpore
 constitutionem usurpamus, aiuntque nos tres in Christo naturas statuere.
 scire autem debebant ignari isti atque indocti homines, nos cum de duabus
 loquimur naturis, non loqui de deo et corpore, neque de deo et anima,
 sed de deo et homine. neque enim proprie hominis natura id appella-
 tur quod humanae naturae pars est. quippe tam corpus quam anima
 partes sunt hominis; atque ipsae partes rursus in alias suas partes divi-
 duntur, repetitis etiam deinceps divisionibus in alias minores. ita par-
 tes Christi distinctae sunt divinae atque humanae naturae: anima autem et

Θρωπότης, ψυχὴ δὲ καὶ σῶμα ἄλλα μέρη τοῦ μέρους. μέρη μὲν τῶν
 μερῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ μὲν ψυχῆς οὐσία λογικὴ καὶ ποιότης ἀσώ-
 ματος, ὧν τὸ μὲν ἡγεμονικόν, τὸ δὲ θυμικόν, τὸ δὲ ἐπιθυμητικόν.
 τούτων τὸ μὲν ἐννοηματικόν διανοητικόν μνημονευτικόν τε καὶ βου-
 5 λευτικόν, τὸ δὲ δρεκτικόν τε καὶ ἐλκτικόν, τὸ δὲ ἀμυντικόν. καὶ
 πολλὰ ἕτερα τούτοις ὑποδιαίρουνται. ἀφείσθω τὰ νῦν ζητεῖν
 πότερον ὡς μέρη ταῦτα εἰσὶν ἐν τῇ ψυχῇ ἢ ὡς δυνάμεις. ἡ δὲ τοῦ P 263
 σώματος πάλιν διαίρεσις γίνεται εἰς ὁμοιομερῆ, καὶ τούτων ἔτι εἰς
 κεφαλὴν καὶ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ταῦτα εἰς ὀστέα καὶ νεῦρα καὶ
 10 σάρκα, καὶ ταῦτα εἰς τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ ταῦτα εἰς ὕλην καὶ
 εἶδος. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα φιλοσοφοῦσιν ἰατρῶν παῖδες περὶ φυ-
 σικῶν δυνάμεων, ὧν τὴν μὲν ἐλκτικὴν τὴν δὲ ἀλλοιωτικὴν τὴν δὲ
 ἀποκριτικὴν ὀνομάζουσι, πολλὰ δὲ καὶ περὶ αἰσθήσεως καὶ φαν-
 τασίας καὶ τοῦ συνέχοντος τὸ ζῶον ζωτικῶ καὶ ὄργανικῶ πνεύμα-
 15 τος, ἕτερον παρὰ τὸ λογικόν, ὡς φασίν, ὑπάρχοντος. ὥστε τοίνυν
 ἀπόχρη πρὸς τὸ παραστήσαι ταῦτα πάντα [διὰ] τὸ σάρκα εἰπεῖν ἢ
 σῶμα ἀνθρώπου, καὶ ἀπόχρη πάλιν διὰ τῆς λογικῆς ψυχῆς τὸ εἰς B
 ἃ διαιρεῖται μέρη δηλῶσαι τε καὶ παραστήσαι τὰ ἕξ ὧν συνέστη-
 κεν ἐν οἷς γνωρίζεται. οἱ δὲ, οὐχ ἵνα τὸν ἀνθρώπον τέλειον ἀπο-
 20 φήνωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸν κύριον συκοφαντήσωσι καὶ τῆς ἡμετέρας
 αὐτὸν ἀλλοτριώσωσι φύσεως, καὶ ἡ μὴ προσειληφότα τὴν ἀρχὴν
 τὸ ἡμέτερον ἢ μὴ φυλάξαντα σῶον ὄπερ ἔσχε παρ' ἡμῶν, ταῦτα

corpus aliae sunt partes, partis nimirum. porro partes partium homi-
 nis, quod ad animam attinet, sunt substantia ratione praedita et quali-
 tas corporis expers. et animae aliud est quod imperat, aliud quod ira-
 scitur, aliud quod appetit, et quod intelligit cogitat meminit atque con-
 sultit; Itemque quod appetit et attrahit, tum quod defendit, diversa sunt,
 hisque rursus divisio alia emergunt. neque in praesentia quaerimus,
 partesne ista sint animi an vero facultates. corpus quoque dividitur in
 partes, quarum aliae partibus idem nomen et eandem speciem servantibus
 constant, aliae dissimilibus, ut primum in caput manus pedes, haec
 deinde in ossa nervos carnem, haec rursus in quattuor elementa, et ea
 demum in materiam ac formam. multa porro alia philosophantur medici
 de facultatibus naturalibus, quarum aliam tractricem aliam aleratricem
 aliam expultricem dicunt. multa etiam de sensibus, de imaginandi fac-
 ultate, de vitali ac per instrumenta sua didito spiritu, qui animalis vi-
 tam conservat, quem ab intellectui serviente diversum statuunt. quem-
 admodum igitur ad ista simul universa commemoranda sufficit nominare
 vel carnem vel corpus hominis, ita mentione animae ratione praeditae
 facta satis etiam intelliguntur eius partes, in quas dividitur et ex quibus
 constat. verum isti non ut hominem omnibus numeris absolutum pronun-
 tiant, sed ut Christum calumniantur eumque a nostra natura alienum
 faciant, ut vel ne assumpsisse quidem initio nostram naturam credatur,
 vel id integrum non servasse quod a nobis acceperat, propterea huius-

καὶ τὰ τοιαῦτα σοφίζόμενοι, καὶ περὶ τὸ παράδειγμα κακουροῦν-
τες, εἰς ἀφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύτους καταπεπτώκασιν λαβυρίν-
θους.

Ἀμέλει γέ τοι καὶ Θεοδώρητος ἔφη περὶ τούτων καὶ τῶν
C τοιοῦτων ἀνοσίων οὕτως. "εἰσὶ μέντοι γέ τινες οἱ καὶ Χριστιανῶν 5
μὲν προσηγορίαν ἔχουσιν, ἄντικρυς δὲ τοῖς τῆς ἀληθείας δόγμασι
πολεμοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ τὸ ἀγέννητον εἰς τρία τέμνουσι, καὶ τὸ
μὲν καλοῦσιν ἀγαθὸν τὸ δὲ κακὸν τὸ δὲ δίκαιον· οἱ δὲ δύο ἀρχὰς
ἀγεννήτους ζωγραφοῦσι, τῷ λόγῳ ἀλλήλαις ἐναντίας ἐκ διαμέτρου.
ἄλλοι δὲ τοῖς μὲν ἀσεβέσι τούτοις πολεμεῖν ἐπαγγέλλονται δόγμα-10
σιν, ἐτέραν δὲ δυσσεβείας ἐπινοοῦσιν ὁδόν· τὸν γὰρ τοῦ Θεοῦ μο-
νογενῆ λόγον ὁμολογοῦντες υἷὸν ὡς πόλημα τῇ κτίσει συναριθμοῦσι,
καὶ τὸν κτίστην ἰστώσι μετὰ τῆς κτίσεως, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα τῷ
D δυσσεβεῖ λόγῳ τῆς θείας ἐξορῶντος φύσεως. ἄλλοι δὲ ἄλλως τὴν
ἐθθεῖαν ὁδὸν ἀπολέσαντες καὶ τοῖς τῶν προωδευκότων ἴχνησιν ἀκο-15
λουθῆσαι μὴ βουλευθέντες πόρρω που τῆς ἀληθείας ἐγένοντο, καὶ
οἱ μὲν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν γεγενημένην οἰκονομίαν παντελῶς ἀπηρητή-
σαντο, οἱ δὲ ὁμολογοῦσι μὲν ἐνανθρωπήσαι τὸν Θεὸν λόγον, σῶμα
δὲ μόνον ἀνειληφέναι, οἱ δὲ ἔμψυχον μὲν καλοῦσι τὴν ληφθεῖσαν
σάρκα, οὐ μὴν λογικὴν δὲ καὶ νοερὰν ἐν ταύτῃ γεγενῆσθαι ψυχὴν,²⁰
ἴσως τὴν οἰκείαν ἄνοιαν τούτου τεκμήριον ἔχοντες. ἡμεῖς δὲ ἀν-
θρώπου ψυχὴν οὐδεμίαν ἴσμεν ἐτέρα ἢ τὴν λογικὴν καὶ ἀθάνα-
P 264 τον. καὶ ἄλλοι μὲν πάλιν εἰς δύο τὸν ἕνα Χριστὸν διατέμνουσι,

modi captiosis utuntur ratiocinatis, exemplumque propositum mala fide
pervertentes inextricabilibus et exitum non habentibus sese insinua-
vunt labyrinthis.

De his et eorum similibus impiis erroribus ita scribit Theodoretus.
sunt quidem, inquit, nonnulli etiam nomine Christiani, qui palam veri-
tatem oppugnant. horum alii id quod genitum non est, in tria partium-
tur, in bonum malum et iustum. alii duo nunquam nata principia de-
pingunt, invicem quam maxime contraria. alii, qui se impiis istis opi-
nionibus adversari profitentur, aliam impietatis viam ingrediuntur: uni-
genitum enim dei verbum cum fateantur esse filium, tanquam factum
creaturis annumerant, inque earum ordinem conditorem redigunt. san-
ctum quoque spiritum impio sermone divina exterminant natura. alii
alio a recto itinere divertentes, dum vestigiis antecessorum insistere
detrectant, longe a veritate aberraverunt. eorum nonnulli Christi in
carne dispensationem pro nobis factam prorsus infitiantur. quidam ver-
bum in carnem venisse fatentur ii quidem, sed ab eo tantum corpus
fuisse assumptum contendunt. sunt qui carnem eam animatam fuisse
concedant, sed animam mente praeditam fuisse negent, suae fortasse
amentiae argumento adducti. nos vero nullam aliam hominis novimus
animam quam ratione praeditam et immortalem. rursus alii unicum Chri-
stum in duos dissecant; contenduntque alium esse eum qui perfecte

καὶ ἕτερον μὲν εἶναι διατεινόμενοι τὸν ἐκ παρθένου τεχθέντα τελείως ἄνθρωπον, ἕτερον δὲ τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον, καὶ τὸν μὲν ὡς ἄνθρωπον ἰδίᾳ τιθέντες καὶ ἀνὰ μέρος, τὸν δὲ ὡς θεὸν φύσει τε καὶ ἀληθεῖα θεὸν ὀνομάζουσιν. ἄλλοι δὲ παρατετράφθαι φασὶ 5 τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον εἰς ὁσπέων καὶ νεύρων καὶ σαρκὸς φύσιν, ταῦτα πάντα δυσσεβῶς δογματίζοντες.”

Τάκιτος ἔβασίλευσεν ἔτη β'. οὗτος Μαξιμῖνον συγγενῆ αὐτοῦ ἐπέστησε τῇ Ἀσσυρίᾳ, ὃν διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἀδικίας ἀνελόντες οἱ στρατιῶται, εἶτα φοβηθέντες μὴ ἐκδικήσῃ αὐτὸν ὁ 10 Τάκιτος, ἀπέκτειναν καὶ αὐτὸν ὑποθήκῃ Φλωριανοῦ. B

Πρόβος καὶ Φλωριανὸς ἔβασίλευσαν ἔτη δύο μῆνας δ'. οὗτος ὁ Πρόβος παρὰ φρονα ἑαυτὸν ποιήσας ἀνεῖλε τὸν Φλωριανόν. ἐπὶ αὐτοῦ βροχῆς γενομένης σῖτος μεμιγμένος πῶ ὕδατι πολὺς κατηνέχθη, ὃν συναγαγόντες σωροὺς μεγάλους ἐποίησαν. ὡσαύ- 15 τως καὶ ψεκάδας ἀργύρου κατενεχθῆναι φασί. Βικτωρίνος δὲ φίλος τοῦ Πρόβου ἤτησε φίλον αὐτοῦ ἄρχοντα γενέσθαι εἰς Βρετανίαν· ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀντήρεν. ὀνειδιζόμενος δὲ ὁ Βικτωρίνος δι' αὐτὸν ἀπεστάλη παύσων τὴν ἀνταρσίαν. προσποιησάμενος δὲ ἀπὸ προσώπου φεύγειν τοῦ βασιλέως, ὡς φίλος τοῦ ἀντάραντος 20 ἀπεδέχθη καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν. ὑποστρέψας δέ, ὡς ἐξῆι τοῦ πλοίου, C λύσας τὴν ἑαυτοῦ ζώνην ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰσῆλθε λυσίζωνος εἰς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ ὠργίσθη, δοκῶν ὑφ' ἑτέρου αὐτὸν τοῦτο πεπονθέναι. Βικτωρίνος δὲ ἔφη ὑφ' ἑαυτοῦ τοῦτο γε-

homo natus est ex virgine, alium verbum dei patris. atque illum quidem, utpote hominem, seorsim collocant, hunc natura deum et filium nominant. alii verbum in naturam ossium nervorum et carnis commutatum affirmant; quae omnes opiniones sunt impiae.

Tacitus imperavit annos 2. is Maximinum cognatum suum Assyriae praefecit. quem, quod iniuste multa ageret, milites trucidaverunt; metuentesque ne eam caedem Tacitus ulcisceretur, ipsum quoque Floriani suasu interfecerunt.

Probus et Florianus imperarunt annos 2 et trientem. Probus simulata insania Florianum interfecit. sub eo pluvia decidit in qua frumenti multum fuit aquae permixtum, magnique eius congesti sunt acervi. ferunt etiam guttis argenti pluisse. Victorinus porro amicus Probi apud eum pro suo quodam amico intercessit, ut is in Britanniam praefectus mitteretur. missus contra imperatorem seditionem movit. Victorino ea rebellio probro data, missusque est ad eam sedandam. simulans ergo se ab imperatore profugisse, receptus amici loco est a rebellionis auctore, eumque interfecit. reversus inde, cum exiret navi, zonam suam solvit ac in mare abiecit, et sine cinctu ad imperatorem ingressus est. imperator ab alio ita eum fuisse tractatum suspicans iratus est. Victorinus autem se ultro hoc fecisse dixit, rogavitque ne ulli posthac rei

νέσθαι, αἰτησάμενος μηκέτι ἄρξαι πράγματος· ἀρχὴ γὰρ πῦσα, ἔφη, μετὰ κινδύνων καὶ κλιμακτήρων. ὁ δὲ καὶ ἤσυχIAN αὐτῷ ἐχαρίσατο καὶ δωρεὰς πολλὰς παρέσχεν. ἀπέκτεινε δὲ πάντας τοὺς ἀποκτείναντας Τάκιτον καὶ Ἀδρηλιανόν, ἐν τῇ Πειρίνῳ ἐπὶ ἐστίασιν αὐτὸν καλέσας. ἀγγερέθη δὲ καὶ αὐτός. 5

D Κάρος καὶ Καρίνος καὶ Νουμειανὸς ἐβασίλευσαν ἔτη β'. οὗτος ὁ Κάρος τὴν Περσιδα καὶ Κτησιφώντα παρέλαβεν, τέταρτον τοῦτο πεπονθῦναι, ὑπὸ Τραϊανοῦ, ὑπὸ Βήρου καὶ Σεβήρου καὶ Κάρου. τελευτήσαντος δὲ Κάρου ὑπὸ λοιμικῆς, καὶ Νουμειανοῦ τυφλωθέντος, ἀνείλεν αὐτὸν Ἄπρος ὁ αὐτοῦ πενθερός, καὶ 10 ἐβασίλευσε Νουμειανὸς δοῦξ τυγγάνων Μυσίας. ἐπὶ αὐτοῦ ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Βαβύλας ἐν Ἀντιοχείᾳ. τοῦτον ἀνείλε Διοκλητιανός.

Διοκλητιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη κβ', τῷ γένει Δουλμάτης. περιγεγόμενος δὲ τῶν πραγμάτων προβάλλεται Μυξίμιανόν Ἑρκού- 15 λιον, γαμβρὸν καὶ φίλον αὐτοῦ ὄντα· ὑφ' ὧν μέγας διωγμὸς κατὰ

P 265 Χριστιανῶν ἐκινήθη. προσέταξαν γὰρ κατὰ πόλιν καὶ κατὰ χώραν τὰς μὲν Χριστοῦ ἐκκλησίας καταστρέφεισθαι καὶ τὰς Θείας αὐτῶν γραφὰς κατακαίεισθαι, τοὺς δὲ Χριστιανούς ἐνρίσκομένους ἀναγκάζεισθαι θύειν τοῖς δαίμοσι. διὸ καὶ πολλοὶ τὸν τῆς ἀθλή- 20 σεως ἀνεδήσαντο στέφανον, ἐξ ὧν εἰσὶ Πέτρος Ἀλεξάνδρειος καὶ Ἄνθιμος Νικομηδείας καὶ Προκόπιος καὶ Γεώργιος οἱ ἀοίδιμοι μάρτυρες. καὶ Σαββάτιος ὁ τὴν αἵρεσιν τῶν τεσσαρεσκαίδεκατι-

praeificeretur, quod omnia imperia periculosa et certae pernicipi obnoxia esset expertus. imperator et otium ei concessit et magnis muneribus donavit. omnes etiam Taciti atque Aureliani percussores necavit, Perinthi ad convivium invitatum. ipse quoque interfectus est.

Carus et Carinus et Numerianus imperaverunt annos 2. Carus Persidem et Ctesiphontem cepit, quartum tum captam: nam eam urbem et Traianus occupavit et Verus et Severus et Carus. Caro peste sublato, Numerianum oculis captum socer eius, Aper nomine, interfecit. et imperavit Numerianus dux Mysiae. sub eo b. Babylas Antiocheae martyr est factus. Numerianum Diocletianus interfecit.

Diocletianus imperavit annos 22, Dalmata. is imperio potitus Maximianum Herculeum, generum suum et amicum, Caesarem declaravit. his imperantibus ingens Christianorum persecutio fuit. nam per regiones atque urbes iusserunt Christi templa destrui, sacras quae penes ipsos essent scripturas comburi, et qui Christiani deprehenderentur, vi ad divinum daemonibus praestandum cultum adigi. ea de causa multi coronam sacri certaminis sunt adepti. quorum de numero sunt Petrus Alexandriae et Anthimus Nicomediae episcopi, et Procopius atque Georgius inelyti martyres. tunc etiam innotuit Sabbatius, is qui haeresin quattuordecimanorum confirmavit. eodem tempore sacra quaedam

τῶν κρατῆρας ἐγνωρίζετο, καὶ γυνή τις ἱερὰ καὶ θαυμασία, τὸν βίον ἀπαρθένος καὶ ὡραία, πῦνν συσχεθεῖσα καὶ πολλαῖς μηχαναῖς θῦσαι τῶν τυράννων αὐτὴν ἀναγκαζόντων μὴ ἤττηθεῖσα. B προσείεζεν ἐκδοθῆναι στρατιώτῃ πρὸς αἰσχρὰν μῆξιν, καὶ μηδὲ οὕτως πειθομένην ὑποβαλεῖσθαι κεφαλικῇ τιμωρίᾳ. καὶ περιστατηθεῖσα λίαν ἐδεῖτο τοῦ Ἀνθίμου Νικομηδείας, μήπω τελειωθέντος διὰ μαρτυρίου, συμβουλευῆσαι αὐτῇ τί ἂν αἰρήσοιτο. ὁ δὲ χρηστός ὄντως ἀνὴρ καὶ οἰκονόμος καὶ πιστῶς ἐν κρίσει τὰ λόγια κυρίου ταμειεύμενός φησι “καλὸν μὲν, ὦ τέκνον, τὸ κατόρθωμα 10 τῆς ἀγγελίας καὶ Θεοπροπέας, μελῶν δὲ ἡ τῆς πίστεως ἐντολή, κρηπίς οὖσα τῶν καλῶν τῆς εὐσεβείας. μὴ οὖν προκρίνης τῶν κρειτόνων τὰ δεύτερα. ὥσπερ γὰρ ἐν περιστάσει τινὰ γενόμενον αἰρετώτερόν ἐστιν ὑπὲρ τοῦ σώματος διαρπαγῆναι τὸ ἱμάτιον, οὕτως C μᾶλλον ἐστιν ἐν τοῖς πειρασμοῖς ἄσπilon τηρήσαντα τὴν ψυχὴν 15 προδοῦναι τὴν σάρκα τοῖς παντοῖως ἐνυβρίζουσιν ἐθέλουσιν ἢ ἀπολέσαι τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν.” ἡ δὲ τούτου ἀκούσασα ἀπῆει ταλαντευομένη τὸν νοῦν, ὡς δύο καλῶν ἀντιποιοιμένη. ἀλλ’ ἡ θεία χάρις ταύτης διεφυλάξατο τὴν παρθενίαν τρόπῳ τοιῷδε. ὡς γὰρ ἐφ’ ἐνὸς οἴκου συνεκλείσθη, λέγει τῷ στρατιώτῃ “μηδὲν ἄτοπον 20 πρῶξῃς εἰς ἐμέ, ἄνθρωπε, καὶ παρῆξω σοι μισθὸν ἐπάξιον· δώσω γάρ σοι φάρμακον, οὕσα φαρμακίς, ἀθανασίας πρόξενον, ὃ χριστός 30 βεῖν πείραν, ἐπίτρεψόν με σκενύσαι αὐτό.” τοῦ δὲ μετὰ πολλῆς

mulier atque admiratione digna, pulchritudine formae insigni, et quae virginitatem servasset, comprehensa ac multis tyrannorum ut daemonibus sacrificaret tormentis frustra tentata, militi cuidam ad concubitum dedita est, ea condicione ut si eum non admitteret, capite plecteretur. tantis illa inclusa angustiis Anthimum Nicomediensem, qui nondum supplicio fuerat deditus, utrum horum optaret in consilium adhibuit. atque is, ut erat vir re vera bonus et dispensator verbi dei fidelis atque prudens, ita ei respondit: “filia, praeclarum ac divinum est castitatis conservandae officium: praestat tamen ei fidei praeceptum, quod est bonorum a pietate proficiscentium fundamentum. noli ergo deteriora praestantioribus antepone. sicut enim in periculo aliquis constitutus vestem potius suam scindi quam corpus velit, ita in tentationibus quoque animae a contaminatione servandae causa corpus expedit libidini hominum exponere, potius quam eius generositas prodatur.” his illa auditis mente anxia abiit, quia utrumque bonum expetebat. divina tamen benignitas virginitatem eius hoc pacto conservavit. inclusa in domum cum milite rogavit eum ut sibi parceret, dignam recepturam mercedem. se enim esse medicam, ipsique medicamentum praebituram quod mortis foret amuletum: nam eo inunctum in bellis fore invulnerabilem. atque eius rei periculum facere pos-

χαρῶς ἐπιτρέψαντος, λαβοῦσα κηρὸν ἢ μακαρία καὶ ἐλαίῳ συμμίξουσα καὶ μιλάξασα, καὶ τὸν ἑαυτῆς ἀόχην περιχρίσασα, λέγει αὐτῷ “πάταξον, ὡς δύνῃ.” ὁ δὲ μετὰ δυνάμειος κατενέγκας τὸ ξίφος ἀπέταμεν εὐθέως τὴν τιμιαν αὐτῆς κεφαλὴν. καὶ οὕτω νικήσασα τῶν δυσμενῶν τὴν κακουργίαν διπλοῦν τὸν στέφανον τὸν 5 τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς ἀγγελίας ἀνεδήσατο.

Ἐσαύτως δὲ τις καὶ ἄλλη γυνὴ εὐπρεπεστάτη, κόρη οὖσα
 P 266 καὶ παρθενίαν ἀσκοῦσα, διεβλήθη ὡς τοὺς θεοὺς ἐναβρίζουσα· ἦν συλλαβόμενοι καὶ μαστιγώσαντες μὴ ὑπέεικονσαν τῇ τούτων δυσσεβείᾳ παρέδωκαν εἰς πορνείον, ἐπιτελάμενοι τῷ ταύτην νόμοτι 10 κομίζειν ἕπερ αὐτῆς ἡμερήσιον νομίσματα τρία. ὃς ἐκδοτὸν αὐτὴν ἔστησε τοῖς βουλομένοις· καὶ πολλῶν πρὸς αὐτὴν εἰσπηδόντων πάντας ἀπεκρούετο, προφασισζομένη ἔλκος ἔχειν ἐπὶ κρυπτοῦ τόπου καὶ τούτου τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκδέξασθαι. οὕτως οὖν τούτους ὑποβουκολοῦσα τὸν θεὸν ἐκέτειεν ἄσπιλον τὴν παρθενίαν αὐτῆς δια- 15 φυλάξει. καὶ δὴ ὑπήκουσεν αὐτῆς ὁ θεός. καὶ ἔρχεται τις νεανίσκος περιφανῆς καὶ λιαν εὐσεβῆς ἐσπέρας βαθείας πρὸς τὸν παρ-
 B νοσοσκόν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ νομίσματα πέντε, λέγων “ἔισόν μοι ταύτην τὴν κόρην” . . . τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ περικαλύψας τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἐξέπεμψεν αὐτὴν ἄφθορον καὶ ἀνέπαφον. ἡμέρας 20 δὲ γενομένης καὶ τοῦ δράματος γνωσθέντος ἐκρίθη ὁ νεανίας ἀναρρεθῆναι, καὶ τούτου γενομένου ἐκλήρωσε τὸ κυριακὸν λόγιον τὸ φάσκον “μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ἕπερ τῶν φίλων αὐτοῦ.”

set, rogavit ut sibi eius medicamenti conficiendi potestatem faceret. id cum miles admodum laetus permisisset, illa ceram oleo permiscuit atque subegit, colloque suo ea re inuncto militem omni robore ferire iussit, vim medicamenti experturum. ita miles valido gladii ictu illato venerandum caput statim amputavit; atque illa victa adversariorum malitia, martyrii coronam castitatis corona auxit.

Eodem modo alia quaedam puella, virgo formosissima et virginitatis servandae studiosa, delata quod in deos contumeliosa fuisset, cum capta et flagris caesa non cederet hostium impietati, in lupanar est tradita, lenonique cibum ei suppeditanti mandatum ut ab ea quotidie tres numos exigeret. ab eo prostituta omnes ad se ingressos avertit, ulcus sibi esse secreto loco mentiens, utque eius sanationem exspectarent orans. his ita deceptis, deum precata est ut suam virginitatem impolutam sibi servaret. estque ab eo sui voti compos facta: nam alta nocte adolescens quidam illustris atque admodum pius ad lenonem accessit, eique dedit quinque numos, ut ad puellam hanc admitteretur . . . vestes eius, capiteque velato intactam dimisit. facta luce res deprehensa est, et adolescens morte multatus. isque eo facta implevit divinum oraculum illud (Ioan. 15) “maiores caritatem nemo potest praestare quam ut vitam pro amicis impendat.”

Ὅμοίως καὶ ἑτέρου μονάζοντος κατασχεθέντος ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν, μετὰ πολλὰς ποινὰς καὶ μύστιγας τελευταίον πονηρὰν ἐπένοησαν ἐπίνοιαν εἰς φθορὰν τῆς σωφροσύνης τοῦ δικαίου. Ἐν τινὶ γὰρ κήπιω κλίην στρώσαντες καὶ τὸν ἄγιον ἐν αὐτῇ δεσμῆσαντες ἐπαφῆκαν αὐτῷ γύναιον ἕσμενον, ὡς ἂν μὴ δυνάμενος τὰς ἐκ ταύτης μηχανὰς διαφυγεῖν καὶ ἄκων εἰς τὴν πονηρὰν καθελκυσθῆναι πρᾶξιν. τῆς δὲ τούτῳ περιπλεκομένης καὶ καταφιλούσης αὐτόν, τὴν ἑαυτοῦ γλῶσσαν ἀποτεμὼν τοῖς ὁδοῦσι προσέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τούτου ἑαυτῷ μὲν πόνους καὶ ἀλγηδόνας ἀντὶ ἡδονῶν ἐπεισήγαγεν, ἐκίνην δὲ σφόδρα κατέπληξε καὶ ἀηδίας ἐνέπλησε τῷ ρέϊμυτι τοῦ αἵματος. Ἄπερ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες ἐθαύμαζον τὴν τῶν μοναζόντων σωφροσύνην καὶ ἀκρίβειαν.

Ἡττηθέντες οὖν οἱ δυσσεβεῖς τύραννοι Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς τῷ πλήθει τῶν ἀκαιρομένων, δόγμα ἐξέθεντο ὥστε τοὺς εὐρισκομένους Χριστιανούς ἐξορῦττεσθαι: τὸν δεξιὸν τῶν ὀφθαλμῶν, οὐ μόνον διὰ τὸ ὀδυνηρὸν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄτιμον καὶ πρόδηλον καὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων πολιτείας ἀλλότριον.

Τῷ ζ' ἔτει αὐτῶν τὴν Βούσιριν καὶ τὴν Κοπτὸν, πόλεις ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου, ἀποστατησάσας τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς εἰς ἔδαφος κατέσκαψαν. τῷ θ' ἔτει ὡς ἐν στήλῃ ἐνέγραψαν οἱ δυσσεβεῖς καθ' ἡμῶν, ὡς πάντων ἀναιρεθέντων Χριστιανῶν πάσης ἐσθνηρίας καὶ εὐκρασίας ἡ Ῥωμαίων πολιτεία πλησθήσεται,

6 καθελκυσθῆ?

Alius monachus ab impiis correptus, cum multis cruciatibus atque flagellis non esset victus, tandem ad castitatem eius vitandam hoc est a malis ininitum consilium. lectum in quodam horto sternunt, eique sanctum istum hominem illigant; immittuntque ei impudicam mulierem, ut cum eius tentationes subterfugere non posset, ita invitus quoque ad obscenam rem pertraheretur. is ergo, cum amplexa eum mulier deoscularetur, linguam suam dentibus praecisam in faciem mulieris exspuit. quo facto et dolores sibi loco voluptatis intulit, eamque vehementer perterrefecit, sanguinisque fluxio plurimum attulit molestiae. Graeci porro his auditis monachorum continentiam et perfectionem admirari.

Victi autem impii tyranni Diocletianus et Maximianus multitudinem necatorum, edixerunt ut Christianus si quis esset inventus, ei oculus dexter erueretur; quod supplicium non modo propter dolorem, sed et propter conspicuam ignominiam inusitatumque Romanis moribus poenae genus, grave fore arbitrabantur.

Septimo imperii sui anno Busirin et Coptum, quae urbes Aegypti sunt et ad Thebas pertinent, quod esse a Romano imperio defecissent, solo aequaverunt. nono anno in statua ediderunt, omnibus Christianis interfectis, Romanum imperium rebus prosperis affluxurum. secus autem

καθὼς ὑπελάμβανον οἱ ἀλάστορες· διὰ καὶ λιμὸς καὶ λοιμὸς καὶ
 αὐχμὸς, καὶ πᾶν ὄτιον ἔστι κακὸν εἰπεῖν, τοὺς ἀνθρώπους μετῆλ-
 P 267 θε, καὶ τινος ἑτέρου νοσήματος μοῖρα. ἔλκος δὲ ἦν φερωνύμως
 τοῦ πυρώδους ἄνθρακος λεγόμενον, καθ' ὅλον μὲν ἔρπον τὸ σῶμα,
 σφαλεροὺς δὲ τοῖς πεπονθόσιν ἐκεποίει κινδύνους. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ⁵
 καὶ κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐξαιρετικῶς ἐπὶ πλείστον γενόμενον μυρίους
 ὄσους ἄνδρας ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶ πηροὺς ἀπειργάσατο. καὶ σὺν
 τούτοις προσεπανίσταται τῷ τυράννῳ ὁ πρὸς Ἀρμενίους πόλεμος,
 ἀθρόως ὕφ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν συρρέυσαντα τῆς τοῦ δυσ-
 σιβυῦς θρασυτήτος τὴν κατὰ τοῦ Θεοῦ μεγαλαυχίαν, ὅτι δὴ τῆς¹⁰
 περὶ τὰ εἰδῶλα σπουδῆς αὐτοῦ καὶ τῆς καθ' ἡμῶν ἔνεκα πολιορ-
 B κίας μὴ λιμὸν μηδὲ λοιμὸν μῆτε μὴν πύλεμον ἐπὶ τὸν αὐτοῦ συμ-
 βῆναι καιρὸν ἐνηβρύνετο. ταῦτα δὴ οὖν ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν
 ἐπῆλθον, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν καταστροφῆς περιειλήφει τὰ προό-
 ρια. αὐτὸς μὲν οὖν τὸν πρὸς Ἀρμενίους πόλεμον ἅμα τοῖς αὐτοῦ¹⁵
 στρατοπέδοις κατεπονείτο, τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν τὰς ὑπ' αὐτὸν πό-
 λεις καὶ χώρας οἰκούντων δεινῶς ὁ λιμὸς ἅμα καὶ ὁ λοιμὸς κατέ-
 τρυχε, καὶ μυριοὶ μὲν ἐτόγγανον οἱ κατὰ πόλεις θνήσκοντες,
 πλείους δὲ οἱ κατ' ἀγροὺς καὶ κώμιας, ἀπάντων σχεδὸν τροφῆς
 ἐνδεία καὶ λοιμῶδε νόσῳ διεφθαρμένων. καὶ γὰρ οἱ μὲν χόρτον²⁰
 διαμασώμενοι καὶ τὴν ἕξιν λυμαινόμενοι διώλλυντο, οἱ δὲ ἀπ-
 σκληρότεροι ὡσπερ εἰδῶλα νεκρά, ὧδε κάκειῖσε ψυχορραγοῦντες ἐν-
 C σείόμενοι τε καὶ περιολισθαίνοντες, κατέπιπτον ἐν ταῖς πλατείαις.

9 ἂ ἀθρόως — συρρέυσαντα ἐξήλεγον τῆς?

evenit quam furiis istis visum fuit. nam et fames et pestis et siccitas
 homines infestavit; ac ulcera quos carbunculos vocant, per totum ser-
 pentia corpus periculosos morbos afferebant, praesertim autem oculis ut
 plurimum occupatis, multa virorum mulierum puerorumque milia mutila-
 verunt. simul et bellum Armenium tyranno incidit. tot tantaque simul
 mala eodem tempore ingruentia impiam adversus deum audacemque eius
 iactantiam refutaverunt, cum is eo quod simulacris divinum cultum ex-
 hiberet Christianosque oppugnaret, nullum eorum, nedum simul omnia,
 sibi metuendum secure putavisset. haec ergo confertim irruerunt, pris-
 cipiumque simul exitiis tyranno appetiit. atque is quidem cum suis le-
 gionibus bello Armenio incumbabat, reliquos autem ei subditas urbes in-
 habitantes graviter fames iuxtaque pestis affligebant; ac innumeri per
 urbes, plures etiam per agros et pagos peribant, et prope universi cum
 alimentorum defectu tum peste exstinguiebantur. quippe alii gramine
 vescentes corporis habitum vitiabant, itaque se perdebant; alii macie
 consumpti, umbris mortuorum assimiles hinc inde delinquente animo ob-
 errabant, titubantesque in plateis concidebant. inde nuda cadavera com-
 plures dies sepulturae expertia sparsim iacebant ac spectaculum cernen-
 tibus miserabile exhibebant, quaedam etiam a canibus diripiebantur.

ἔθεν νεκρὰ σώματα καὶ γυμνά, ἐφ' ἡμέραις πλείοσιν ἄταφα διερ-
 ριμμένα, θείαν οἰκτρὴν καὶ ἔλειπὴν παρείχον τοῖς ὄρωσιν, ἤδη γέ
 5 τοὶ καὶ κυνῶν τινὲς ἐγένοντο βορὰ. οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ὁ λοιμὸς
 πάντας οἴκους ἐπενέμετο. μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ τύραννοι
 5 ἄξια τῆς δυσσεβείας αὐτῶν τὰ ἐπίχειρα ἐκομίσαντο, οἷονεὶ ἀρρα-
 βῶνα τῶν μελλόντων αὐτοὺς μετὰ θάνατον διαδέξασθαι τιμωριῶν
 ἐντεῦθεν κομιζόμενοι. νόσῳ γὰρ δεινοτάτῃ ὁ Διοκλητιανὸς μετὰ
 τὴν ἀπόθεσιν τῆς βασιλείας περιπεσὼν ἀλγηδόνισιν ἰσχυραῖς τὴν
 σάρκα πᾶσαν διελυμαίνετο, καὶ τὰ μὲν ἔγκυα διεφθείροντο ὑπὸ
 10 τῆς σφοδροτάτης φλογώσεως, ἣ δὲ σὰρξ πᾶσα κηροῦ δίκην διετή- D
 κητο. καὶ σὺν τούτοις ἐκτυφλοῦται καὶ πηρὸς ὁ δειλαιὸς ἀποκαθ-
 ἴσταται. κἀντεῦθεν ἔλειπῶς διαφθειρόμενος καὶ δεινῶς καταση-
 πόμενος σκωλήκων πλήθος ἐκ τοῦ φάρυγγος ἀνέφερε σὺν τῇ γλώσ-
 σῃ αὐτοῦ κατασαπίση. τοσαύτην σὺν δυσωδίαν ἔξέπεμπεν ὡς
 15 οὐδὲν τῶν ἐν τάφοις διαλυθέντων νεκρῶν διαφέρειν. ὁ δὲ τύραν-
 νος ἐν τούτοις ἐμπνέων στενύζας θάνατον ἐπεκαλεῖτο, καὶ τὰ τε-
 λευταῖα πνέων ἔφη "οἶ μοι τῷ ἔλειπῶ καὶ θρήνων ἄξιῳ, ὅποιαν
 τῶν εἰς Χριστιανούς μοι τετολμημένων ἀσεβειῶν ἄξιαν ὑπέχω τὴν
 τιμωρίαν." καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον συμβέβηκε τῷ ἀλιτηρίῳ.

20 Τῷ δὲ θ' καὶ ι' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Κωνσταντῖον τὸν P 268
 λεγόμενον Χλωρὸν διὰ τὴν ἀχρότητα τοῦ προσώπου αὐτοῦ καὶ
 Μαξιμιανὸν Γαλλέριον Καίσαρας ἐποίησαν, πείσαντες τὰς ἰδίας
 αὐτῶν καταλιπόντας γαμετὺς τὰς αὐτῶν ἐλληφέναι θυγατέρας.

2 τὸ P

ceterum pestis omnes domos depopulabatur. neque multo post ipsi ty-
 ranni dignam impietatis suae mercedem tulerunt, veluti arrabonem acci-
 pientes eorum suppliciorum quibus erant post mortem afficiendi. nam
 Diocletianus, cum se imperio abdicavisset, gravissimum in morbum inci-
 dit, cuius doloribus vehementibus totum corpus affligebatur, viscera in-
 flammatione acerrima corrumpebantur, caroque universa cerae in morem
 colliquabatur. quin et luminibus miser captus atque mutilatus est; ex-
 inde miserabiliter putredine absumptus ex faucibus multitudinem ver-
 mium ipsa cum lingua, quae computruerat, eiecit; atque adeo in sepul-
 cris confectorum cadaverum foetore nihilo melius foetuit. inter haec
 ille spirans atque gemens mortem invocabat, atque extremo spiritu haec
 verba edidit "vae miserabili mihi et digno qui lugeatur; quam instas
 meorum in Christianos impiorum conatum poenas pendo!" haec sceles-
 to illi postea temporis evenerunt.

Nono autem et decimo sui imperii anno Constantium, qui a pallore
 faciei Chlori cognomen tulit, et Maximianum Gallerium Caesares crea-
 verunt Diocletianus et Maximianus; iisque persuaserunt ut dimissis quas

Θεοδώρα ἦν τοῦ Κωνσταντίου καὶ Βαλλερία ἡ τοῦ Γαλλερίου ἦτοι τοῦ Διοκλητιανοῦ θυγάτηρ.

Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει τῆς Ἀλεξανδρείας σὺν τῷ Αἰγύπτῳ ὑπὸ Ἀχιλλέως ἀποστατησάσης, τῇ προσβολῇ τῶν Ῥωμαίων πλείστοι ἀνῆρέθησαν. 5

Τῷ ια' ἔτει φρικτὸν διωγμὸν κατὰ Χριστιανῶν ἐγείραντες Β πολλὰς μυριάδας μάρτυρας ἐποίησαν. τοῦτο ἔτος ἦν τοῦ κόσμου ρηπζ'. καὶ φησὶν Εὐσέβιος ὅτι Ἀδαγκτος μάγιστρος ἐμαρτύρησε. τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν θυγατέρων ζητουμένων, διὰ τὸ μὴ διαφθαρεῖν τὴν σωφροσύνην ἑαυτὰς ἔρριψαν κατὰ τοῦ ποταμοῦ. 10 ζητητίον οὖν εἰ ἀριθμοῦνται εἰς μάρτυρας.

Τῷ ιβ' ἔτει Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκούλιος Γαλλίας καὶ Βρετανίας, Κωνσταντίος δὲ Ἀλανίας καὶ Ἀφρικῆς ἐκράτησαν.

Τῷ ιγ' ἔτει τοὺς ἐν στρατεῖα Χριστιανοὺς ἐξέβαλον.

Τῷ ιδ' ὁ Γαλλέριος Μαξιμιανὸς κατὰ Ναρσέως τοῦ τῶν 15 C Περσῶν βασιλέως ἐκδραμῶν τοῦτον μὲν ἐδίωξε, τὴν δὲ γυναικα αὐτοῦ ἀφελόμενος καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, καὶ σφαγὴν μεγάλην ποιήσας, ὑπέστρεψε πρὸς Διοκλητιανόν, καὶ βαλάντια πεπληρωμένα ἔχων λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν, ἀφ' ὧν πρῶτος Διοκλητιανὸς ἐσθῆτι καὶ ὑποδήμασι λίθοις τιμίοις καὶ χρυσῷ κεκοσμημένοις 20 ἐχρήσατο, προσκυνεῖσθαι τε ἑαυτὸν παρὰ τὸ ἕξ ἀρχῆς ἔθος ἐκέλευσε καὶ Θρίαμβον ἐπετέλεσεν. ὠνομάσθη δὲ Θρίαμβος ἀπὸ τῶν

2 ἦτοι] ἡ?

habebant uxoris filias ipsorum ducerent. Theodoram duxit Constantius, Valeriam Gallerius Diocletiani filiam.

Decimo anno cum Alexandria et Aegyptus duce Achille rebellassent, impetu Romanorum magna est edita strages.

Undecimo anno terribilem in Christianos persecutionem excitarunt, multaque sunt milia martyrum facta. fuit is annus mundi 5787. tunc ait Eusebius Adanctum magistrum fuisse religionis causa supplicio affectum, uxorem autem eius et duas filias, cum quaererentur, ne pudicitia ipsarum violaretur, sese in amnem abiecit. quaestio igitur est, sintne eae martyribus annumerandae.

Duodecimo anno Maximianus Hercules Galliam et Britanniam, Constantius Alaniam et Africam obtinuerunt.

Decimo tertio anno Christianos milites exauctorarunt.

Decimo septimo Gallerius Maximianus excursionem contra Narsen Persarum regem facta eoque in fugam acto uxorem eius omniaque bona cepit, magnaque caede peracta ad Diocletianum rediit, adferens etiam oculos lapidum pretiosorum et unionum plenos. exinde veste ac calceis auro gemisque ornatis Diocletianus uti coepit, seque contra pristinum morem adorari iussit, ac triumphavit. triumpho nomen est a car-

ἐπὼν τῶν εἰς τὸν Διόνυσον· θρῆυσιν γὰρ τὴν τῶν ποιητῶν μανίαν λέγουσιν. ἢ ἀπὸ τοῦ θρύου, τὰ φύλλα τῆς συκῆς ἀνακειμένης τῷ Διονυσίῳ. τότε καὶ ὁ μέγας Σιλβέστρος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐκράτει ἐπὶ χρόνους κη'.

5 Κωνσταντίνου δὲ τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίου ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ D Παλαιστίνῃ μετὰ τοῦ Γαλλερίου τυγχάνοντος, ὡς αὐτὸν ὁ Γαλλέριος ἑώρα τὰ Χριστιανῶν φρονοῦντα συνάσει τε ψυχῆς καὶ ῥώμῃ σώματος καὶ τῇ περὶ τὴν παιδεύειν εὐφυῆ προκόπτοντα, μαντευ-
10 γμάτων αὐτοῦ, δόλῳ θανατώσει τοῦτον ἰσκέφατο. Θεία δὲ προ-
μηθεία φυχῇ τὴν σωτηρίαν πορίζεται καὶ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα διασώζεται, πολλὰ σὺν αὐτῷ τῷ σώσαντι εὐχαριστῶν Χριστῷ.

Τῷ κη' ἔτει Διοκλητιανοῦ Θεοτέκνω γόητι πειθόμενος ὁ Γαλλέριος διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἤγειρεν. εὗτος ὁ Θεότεκνος
15 ὑποθήκῃ Μαξιμιανοῦ τὰ ἐπὶ Χριστοῦ δῆθιν παρὰ Πιλάτου προ- P 269
χθέντα πλασάμενος, ὑπομνήματα πάσης βλασφημίας ἀνάπλευ κατὰ πόλιν καὶ κώμην ἔσταλκε, Μαξιμιανοῦ προστάξαντος τοῖς γραμματοδιδασκάλοις ταῦτα τοὺς παῖδας ἐκδιδάσκειν, ὡς ἂν δια-
γελῶτο τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον.

20 Τῷ ιδ' ἔτει πρόσταγμα ἐδόθη βασιλικόν, τὰς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἰδαφρῆσθαι καὶ τὰς θείας βίβλους κατακυλεσθαι, καὶ πάντα Χριστιανὸν ἢ θύειν τοῖς εἰδώλοις ἢ ἐν βασάνοις ἀνποστύ-
τοις ἀποθνήσκειν.

minibus quibus Bacchus celebratur: thriasin enim furorem poeticum vocant. vel a thriis, hoc est foliis ficus, Baccho sacrae. tunc etiam magnus Silvester Romanae ecclesiae per annos 28 praefuit.

Gallerius porro Constantinum Chlorig filium secum in Oriente et Palaestina degentem Christianis favere intelligens, eumque prudentia robore ac doctrina augeri subinde animadvertens, praesagensque ab eo tyrannidem suam et impiam superstitionem abolitum iri, dolo necare instituit. divina autem providentia factum est ut is fuga sibi consuleret salvusque ad patrem perveniret, Christo salutis suae auctori cum eo magnas agens gratias.

Anno decimo octavo Gallerius Theotegni praestigatoris suasionem in Christianos persecutionem excitavit. is Theotegni iussu Maximiani rem a Christo apud Pilatum gestam composuit, commentariosque suos omnis generis impiorum maledictorum plenos per omnes urbes atque pagos circummisit, Maximiano ludorum magistris praecipiente ut eos pueris proponerent, quo nostra religio derideretur.

Decimo nono edixerunt imperatores ut templa Christianorum solo aequarentur, libri sacri comburerentur, Christianique aut simulacris sacrificarent aut tormentis intolerabilibus enecarentur.

Τῷ κ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκούλιος ἐξ ἀπονοίας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὴν βασιλείαν ἀπέθεντο, καταστήσαντες ἀντ' αὐτῶν βασιλεῖς τῆς μὲν ἐξῆς Γαλλέριον Μαξιμιανὸν τὸν Διοκλητιανοῦ γαμβρόν, τῶν ἐσπερίων δὲ Κωνσταντῖον τὸν Ἐρκουλλίου γαμβρόν. καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς ἰδιωτεύσας 5 ἔτη ἰβ' τῆς γλώσσης αὐτοῦ σαπέλισης μετὰ τοῦ φάρυγγος καὶ πληθῆος σκολήκων ἀναβρασάσης τὸ πνεῦμα ἀπέρρηξεν, ὃ δὲ Ἐρκούλιος τὴν βασιλείαν ἀναλαβέσθαι βουληθεὶς καὶ μὴ ἐπιτυχὼν ἀπήγγεστο. ὁ δὲ Γαλλέριος σκοληκόβρωτος γεγονῶς ἐξέψυξεν.

Ὁ δὲ Κωνσταντῖος λίαν ἀγαθὸς ὢν καὶ εὐσεβὴς καὶ τὸν νότον 10 Κωνσταντῖνον ὁμοίως ἐπαίδευσεν, καὶ τῷ καθ' ἡμῶν διωγμῷ οὐδαμῶς ἐκοινωνήσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν χριστιανίζεν ἀδεῶς καὶ ἀκωλύτως ἐπέτρεπε. τελευτᾷ δὲ ἐν Βρετανίαις, βασιλεύσας 15 ἔτη δύο. Καῖσαρ δὲ ἦν ἔτη ιγ'. ὃς ἐγέννησεν ἐξ Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν καὶ ἅγιον, περὶ 15 τὴν τῆς Δακίας πόλιν· ὃν καὶ ἀναγορεύει ἀντ' αὐτοῦ βασιλεῖα ἐν Ῥώμῃ ἐπ' ὄψει παντὸς τοῦ λαοῦ, περιόντων καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων, Κωνσταντίου φημὶ τοῦ πατρὸς Ἰουλιανοῦ καὶ Γαλλοῦ τοῦ καὶ Δαλμάτου· μεθ' ὧν καὶ θυγατέρα εἶχε Κωνσταντίαν τὴν Δικινίου γαμετήν, ἐκ Θεοδώρας τῆς θυγατρὸς Ἐρκουλλίου 20 γεννηθεῖσαν. οὗτος δὲ ὁ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πατὴρ θυγατριδοῦς ἦν Κλαυδίον τοῦ βασιλέως.

Ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος μεσηλίξ, εὐρύτερος τοὺς ὤμους καὶ παχὺς τὸν ἀχένα, ὅθεν καὶ Τραχηλῶν αὐτὸν

Anno vigesimo Diocletianus et Hercules vaecordia impulsus una die imperio se abdicarunt, suo loco imperium Orientis Gallerio Diocletiani genero, Occidentis Constantio Herculei genero mandantes. ac Diocletianus quidem cum privatus annos duodecim vixisset, lingua ei et faucibus putrefactis, cum magnam vim vermium eiecisset, exstinctus est. Hercules imperium recuperare aggressus, cadente ad irritum conatu, suspensio vitam finiit. Galleria a vermibus corrosus obiit.

Constantius autem cum vir esset optimus atque piissimus, iisdem artibus filium Constantinum imbuat. nunquam fuerat socius consilii de vexandis Christianis, sed et suos subditos aperte ac libere nostram religionem colere passus est. mortuus est in Britannia, cum imperasset biennium, Caesar fuisset annos 13. Ex Helena, prima sua uxore, genuit Constantinum, qui magnus est cognominatus, apud urbem Daciae; eumque Romae coram universo populo suo loco imperatorem designavit, cum superessent etiam reliqui eius filii, Constantius inquam pater Iuliani, ac Gallus, qui et Dalmata, iunioris Dalmatae pater. habebat etiam filiam Constantiam, quae Licinii uxor fuit, nata Herculi filia Theodora. ipse pater magni filia Claudii imperatoris natus fuit.

Constantinus magnus statura fuit mediocri, latus humeros, cervicibus crassa; unde et cervicosum nominabant. raber fuit, capillo non denso

ἐπισημαζόν, τὴν χροιάν ἐρυθρόν, τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς οὐ δασύαν οὐδὲ οὐλήν ἔχων, τὴν δὲ τοῦ γενείου ψιλὴν πως καὶ πρὸς τὸ μηδὲ φέειν πολλαχοῦ τοῦ προσώπου, τὴν ῥίνα ἐπίγρηπον, τὸ δὲ ὄμμα παραπλήσιον λέοντι, χαρτεῖς καὶ φαιδρότατος, παιδείας ἑμετασχὼν μετρίως. τὸ δὲ ἐγκρατεὺς περὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς γαστρὸς εἰς ἄκρον κεκοσμημένος, ἐν τούτῳ τὰς πολλὰς διαφεύγειν τοῦ σώματος νόσους, οὐχ ὑγιῶς αὐτοῦ διακειμένου, ἀπειλοῦντός τε λώβην καὶ φόντος πλεῖστα μοχθηρῶ.

Γαλλέριος τοίνυν Μαξιμιανὸς ἐπὶ Ἰταλίαν ἔλθὼν ἐχειροτό- P 270
 10 ησε Καίσαρας δύο, Μαξιμιανὸν μὲν τὸν ἴδιον υἱὸν κατὰ τὴν ἴφην, ἐφ' οὗ καὶ οἱ πρὸς πατρός τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ πατέρες διὰ τὸν αὐτοῦ διαωγμὸν εἰς ἐρήμιους μακρόναντες ἐφυγαδέυθησαν, Σεβήρον δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν. οἱ δὲ ἐν Ῥώμῃ στρατιωτῆται ἀνηγόρευσαν Μαξέντιον τὸν υἱὸν Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἐρκουλίου βασιλεῖα.
 15 Κρατήσας οὖν ὁ θειότατος καὶ χριστιανικώτατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐβασίλευσε Γαλλιῶν καὶ Βρεττανίως. τῷ πρώτῳ οὖν αὐτοῦ ἔτει, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως 554', τοῦ δὲ κόσμου 795' τέσσαρες οὗτοι συνεβασίλευον αὐτῷ, Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέ- B
 20 υῖὼ καὶ Μαξεντίῳ τῷ υἱῷ τοῦ Ἐρκουλίου, ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναγορευθέντι βασιλεῖ. οὗτοι ἀλλήλους ἔσπευδον ἑπερβάλλειν εἰς τὸν κατὰ Χριστιανῶν πόλεμον, πάσῃ τε κακίᾳ καὶ θηλυμανίᾳ συζῶντες ἀνατομαῖς βρεφῶν τῶν ἐγκυμονουσῶν γυναι-

5 τῷ δὲ ἐγκρατεῖσθαι?

6 διέφευγε?

neque crispo; barba rara, et faciem paucis locis tegente; naso aliquantum incurvo; oculis leonibus, graciosus, ac vultu serenissimo. literas mediocriter tenuit, continentia ad frenandas ventris cupiditates perfectissima ornatus; qua etiam usus multos corporis evitavit morbos, cuius non salubris constitutio lepram minabatur et prava multa efferebat.

Gallerius ergo Maximianus in Italiam reversus Caesares duos creavit, Maximianum filium suum, qui Orientem regeret (sub quo etiam, qui cum magno erant Basilio patres, propter eius persecutionem in solitudines longe fugere coacti sunt), et Severum, qui Italiae imperaret. milites autem Romae Maxentium Maximiani Herculei filium imperatorem constituerunt.

Constantinus ergo magnus, imperator piissimus, imperium Galliae ac Britanniae obtinuit. primo eius anno, qui fuit a natali Christi 291, ab exordio mundi 5797, habuit in imperio quattuor collegas, Gallerium, huius filium Maximianum, et Severum, Caesares hos duos, et Maxentium Herculei filium, Romae a militibus imperatorem designatam. hi certatim Christianae persequentes vitam per omne scelus ac libidinem habe-

κῶν ἐν μαντείαις ἔχρῳντο, ὑπογαῖς τε καὶ φόνοις, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Τοῦ δὲ Σεβήρου τελευτήσαντος Λικίνιον οἱ Ῥωμαῖοι Καίσαρι ἀνηγόρευσαν, Κωνσταντίνῳ χαριζόμενοι γαμβρῷ αὐτοῦ ὄντι C εἰς ἀδελφὴν Κωνσταντίναν, καὶ ὑποκρινόμενον ψευδῶς τὴν καθ' 5 ἡμῶς εὐσέβειαν. Μαξέντιος δὲ πάνδεινα τοῖς Ῥωμαίοις ἐποίει κακά· τὰς τε γὰρ οὐσίας αὐτῶν καὶ γυναῖκας καὶ θυγατέρας ἤρπαζε, καὶ αὐτοὺς πολυτρόπως ἀνήρει, καὶ ἄμετρα τοῖς δαίμοσιν ἐξακολουθῶν ἐπετέλει. ὕθεν καὶ πρεσβείαν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς Κωνσταντίνον ποιησάμενοι κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Μαξεντίου τοῦτον διή- 10 γειραν. ὁ δὲ Μαξέντιος τὸν παραρρόντα τῇ πόλει ποταμὸν ρανσι γερυρώσας κατὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀντιπαρετάξατο. ὁ δὲ δεδιὼς τὰς τοῦ Μαξεντίου γοητείας ἐν πολλῇ ἀγωνίᾳ ἦν. φαίνεται σὺν αὐτῷ ἐν ἕκτῃ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ὁ τίμιος σταυρὸς, ἐκ D φωτὸς κατεσκευασμένην ἔχων ἐπιγραφὴν δι' ἀστέρων "ἐν τούτῳ 15 νίκα." ἐν ὁράματι δὲ τῆς νυκτὸς ἐφίσταται αὐτῷ ὁ κύριος, λέγων "χρῆσαι τῷ δειχθέντι σοι σημείῳ, καὶ νίκα." τότε σταυρὸν χρυσῶν σχεδιάσας, ὃς ἔστι μέχρι καὶ νῦν, ἐκέλευσε προάγειν ἐν τῷ πολέμῳ· καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττήθησαν οἱ περὶ Μαξέντιον, καὶ τοῦ πλήθους ἀναιρουμένου Μαξέντιος σὺν τοῖς λοιποῖς τῇ γε- 20 φυρᾷ ἐπέβη φεύγων, ἧτις θείᾳ δυνάμει διαρραγεῖσα ἐν τῷ ποταμῷ πάντας κατεπόντισεν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι λυτρωθέντες τῆς τοῦ ποιηροῦ Μαξεντίου τυραννίδος, τὴν πόλιν στεφανώσαντες, εἰσε-

5 ὑποκρινόμενῳ P

bant. gravidarum quoque foetus exsecabant, iisque ad divinationem utebantur, rapinis caedibus aliisque flagitiis dediti.

Mortuo Severo Romani Licinium Caesarem creant in gratiam Constantini, cuius sororem Constantiam uxorem is habebat, falsoque simulabat se Christianum. at Maxentii atroces erant in Romanos iniuriae, facultates uxores filiasque eorum rapientis, varietate ipsos trucidantis, daemonibusque ad quaevis flagitia obeunda obtemperantis. ideo Romani Constantinum missi legatis adversus Maxentium evocaverunt. Maxentius fluvium qui Romam praeterfluit, ponte ex navibus confecto iunxit, castraque castris Constantini opposuit. Constantino praestigias Maxentii metuenti, ideoque gravi sollicitudine detento, sexta diei hora venerabilis crux ex luce apparuit cum inscriptione ex stellis facta "in hoc vince." noctu quoque ei dominus apparuit adstans, promittensque ei, si demonstrato uteretur signo, victoriam. itaque Constantinus auream crucem, quae etiamnum exstat, tumultuario opere confectam praeferrī in pugnam iussit; eaque commissa victus est Maxentii exercitus, ac plerique occisi. ipse cum reliquis fugiens Maxentius cum in pontem venisset, is divina vi ruptus universos in fluvium deiecit atque submersit. Romani tyrannide scelerati Maxentii liberati urbem coronis ornant, vi-

ἔβαντο μετὰ χαρῆς τὸν νικητὴν Κωνσταντῖνον σὺν τῷ νικοποῦν
στανρῷ, σωτήρα αὐτὸν ἀνευφημοῦντες.

Τῷ ζ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τῆς Ρ 271
Ῥώμης κρατήσας πρὸ πάντων τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων τῆ
ζῴσια ταφῇ παρέδωκε, καὶ τοὺς ἐν ἔξορλαῖς ἀνεκαλέσατο. καὶ ὑπὸ
Σιλβέστρου τοῦ δσιωτάτου πάπα Ῥώμης βαπτίζεται καὶ τῆς λώβης
ἐξιλευθεροῦται τρόπῳ τοιῷδε· εἰς Ῥώμην εἰσελθὼν μετὰ τὴν
κατὰ Μιξεντίου νίκην ζητεῖ ἰατροὺς θεραπευθῆναι τῆς νόσου. καὶ
δὴ Ἰουδαῖοί τινες ἔρχονται λέγοντες ὅτι κολυμβήθραν χρῆ ποιῆσαι
10 ἄφ' αἵματος ὑπομαζίων βρεφῶν καὶ ἐν αὐτῇ λουσάμενον καθαρι-
σθῆναι. συνάγονται οὖν τὰ βρέφη μετὰ τῶν μητέρων. καὶ τί
δεῖ λέγειν τοὺς τῶν μητέρων ὄδυρμους καὶ τὰς τῶν τριχῶν ἔκκο-
πὺς καὶ τὰλλα ὅσα τοῖς ἐκ ψυχῆς ὀδυνωμένοις ἐστὶ; ταῦτα ἰδὼν B
ἐκείνος καὶ σύνδακρυς γενόμενος εἶπε “καλὸν ἐστὶ μᾶλλον ἐμὲ μό-
15 νον κακῷ μόρῳ ἀποθανεῖν ἢ ταῦτα τὰ βρέφη. ἀλλὰ καὶ τίς οἶδεν
τὸ τέλος ὁποῖον;” ταῦτα εἰπὼν καὶ τὰς μητέρας δῶροισι φιλοφρο-
νησάμενος ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ. ταύτῃ τοι καὶ κατ' ὄνομα ὄρῃ τοὺς
δύο μεγάλους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον προτρεπομένους αὐ-
τὸν Σιλβεστρον ζητῆσαι τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως· “καὶ αὐτὸς
20 ὑποδείξει σοι κολυμβήθραν δι' ἧς τῆς τε ψυχῆς τὰς νόσους καὶ
τοῦ σώματος θεραπευθήσῃ.” ἔρχεται οὖν ὁ Σιλβεστρος διὰ τοὺς
ἐπικειμένους διωγμοὺς ἐν φυγαδεῖα τελῶν, καὶ βαπτίζει κατηχή-
σας τοῦτον. εὐθὺς οὖν ἀπὸ τῆς θείας κολυμβήθρας ἀνερχομένου

ctoremque Constantinum lacti in eam recipiunt, una cum cruce victoriae
datrix, servatoremque eum faustis acclamationibus praedicant.

Septimo imperii sui anno magnus Constantinus Roma potitus nihil
antiquius habuit quam reliquias sanctorum martyrum honeste sepelire
et exules revocare. tunc etiam a Silvestro sanctissimo Romae papa
baptizatus lepraque hoc pacto liberatus est. cum victo Maxentio Ro-
mam intrasset, medicos ad se convocat qui morbum depellerent. ecce
autem Iudaei quidam imperatorem accedunt, qui lavacrum lactentium
puerorum sanguine impleri in eaque ablui iuberent, ita lepra liberandum.
conducuntur itaque eius rei causa infantes cum matribus; quarum eiula-
tus, crinium evulsiones, aliaque qualia intimus dolor hominibus exprimit,
quid ferre attinet? sane Constantinus ista videns ipse quoque illa-
crimavit, dixitque “praestat me solum male mori quam istos infantes,
praesertim incerto rei exitu.” simulque his dictis matres benigne dona-
tas indemnes dimisit. mox per insomnium vidit duos magnos illos apo-
stolos Petrum et Paulum, a quibus monebatur uti urbis episcopum Sil-
vestrum requireret: ab hoc ei lavacrum demonstratum iri, quod et ani-
mae et corporis mala posset eluere. redit ergo Silvester Romam, qua
ob ingravescentes persecutiones exsulaverat, et Constantinum Christianae
religionis doctrina imbuat, atque baptizat. qui cum de sacro ascenderet
lavacro, illico corpore eius quaedam squamas piscium similitudine attin-

C τοῦ Κωνσταντίνου ἔξέπεσον ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, καὶ ἐκαθαρίσθη, καὶ γέγονεν ὅλον ὑγιὲς ὡς παιδαρίου μικροῦ. τοῦτο ἰδόντες οἱ λαοὶ ἐβαπτίσθησαν ἄπειροι, καὶ Κρίσπος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου.

Οἱ δὲ λέγοντες ἐν Νικομηδεῖα κατὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον βα-
 πτισθῆναι ὑπὸ Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδείου τοῦ Ἀρειανῶν ψεύδο-
 νται. φασὶ γὰρ ἀνυβάλλεσθαι αὐτὸν τὸ βάπτισμα διὰ τὸ ἐπιζῆν
 αὐτὸν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι. τί γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ ἐμποδῶν,
 τὸν Γαλλέριον ἐν τῇ ἀνατολῇ καταπολεμοῦντι καὶ εἰς Περσίαν πύ-
 λην ἐκ δευτέρου εἰσελθόντι, μὴ ἀπελθεῖν καὶ βαπτισθῆναι ἐν τῷ
 D Ἰορδάνῃ; ἀλλὰ καὶ τὸ ὡς νόθον διαβύλλειν αὐτὸν πάσης κακίας
 ἐστίν. ἡ γὰρ γενεὰ αὐτοῦ βασιλικὴ ὑπῆρχε καὶ πρὸ Διοκλητιανοῦ.
 καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κωνσταντῖος θυγατρὶδὸς ἦν Κλαυδίου τοῦ
 βασιλέως, καὶ ἐκ τῆς Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχε τὸν
 μέγαν Κωνσταντῖνον, καθὼς λέλεκται. 15

Τούτου οὖν βαπτισθέντος μεγάλη θανάσιμα ἐποίησεν ὁ θεὸς
 διὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Σιλβέστρου. πάντα δὲ παρεῖς ἐν μόνον φράσω.
 ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Ῥώμης, βαθμοὺς ἔχοντι τριακοσίους ἐξηκοντα-
 πέντε, ἐν τῇ καταδύσει τῶν βαθμῶν καὶ τῶν θεμελίων δρώων
 P 272 ὄκει παμμεγέθης, ὧ ἐθροισάζον καθ' ἡμέραν Ἕλληνες. εἰ δ' οὐ, 20
 ἀλλὰ ἔξαιφνης ἐπιπίπτων πολλοὺς ἐλυμαινετο. ἐκεῖσε Σιλβεστρος
 καταβῆς, καὶ οὐκίσκον μικρὸν ἔχοντα πύλας χαλκῆς εὐρῶν οὗ ἦν

9 τῷ Γαλλερίῳ P

gentia deciderunt, fuitque purgatus, et totus ita mundus ut solet mundus esse infans recens natus. id cum videret populus, ingens multitudo baptizata est, atque etiam Crispus Constantini filius.

Qui autem dicant Constantinum morte demum appropinquante ab Eusebio Nicomediae episcopo Ariano fuisse Nicomediae baptizatum, errant. dicunt ab eo baptismum dilatatum, quod speraret se in Iordane baptizatum iri. quid vero obstabat cur non iam tum in Iordane baptizaretur, cum et Gallerium in Oriente debellaret et denuo in Persiam proficisceretur? iam quod eum nonnulli spurium calumniantur, extremae est improbitatis, cum eius stirps imperatoria fuerit etiam ante Diocletianum. pater enim magni Constantini fuit Constantius, filia Claudii imperatoris natus: is ex prima sua uxore Helena Constantinum sustulit, veluti indicatum a nobis fuit.

Baptizato Constantino deus per beatum Silvestrum magna edidit miracula; de quibus omnibus unicum commemorabo. ad fundamenta Capitoli Romae, descensu graduum 365, inferne habitabat draco quidam, cui Graeci quotidie rem sacram faciebant. absque enim hoc esset, subito irruens multos laedebat. eo Silvester descendit, et inventa exi-

ὁ δράκων, κλείσας τὰς θύρας τῇ ἐπικλήσει Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦτου ἀπέκτεινε.

Τῷ θ' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου Μητροφάνης ἐπίσκοπος Βυζαντίου δ' ἔγινε. ταῦτα τοίνυν ὁ τῆς ἐξῆς Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος ἀκούσας τὸν κατὰ Χριστιανῶν ἀνῆκε πόλεμον. ἐν τῷ ι' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντίνος σὺν Λικινίῳ Καίσαρι κατὰ τοῦ Γαλλερίου ἀθροίζει πόλεμον, καὶ τοῦτον τρεψάμενος πάντα κατασφάττει. αὐτὸς δὲ ὁ Γαλλέριος τὸ διάδημα ῥίψας καὶ μετ' ὀλίγων εὐνουστάτων διαδράς ἀπὸ κώμης εἰς 10 κώμην ὤχετο, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων καὶ μύστας καὶ προφήτας καὶ μάντις ὡς ἀπατεῶνας κατέσφαξεν. ἐν δὲ τῷ ια' ἔτει μέλλοντος κρατηθῆναι τοῦ Μαξιμιανοῦ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, προλαβοῦσα θεία ὄρηγ' κατέλαβεν αὐτόν· φλόξ γὰρ ἀπὸ τῶν σπλάγγχνων αὐτοῦ καὶ μελῶν ἀναφθεῖσα ἀμφοτέρους τοὺς 15 ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκπηθῆσαι πεποίηκεν, αἱ δὲ σάρκες αὐτοῦ σαπίσαι τῶν ὀστέων ἐξέπεσον, καὶ οὕτω διατεθεὶς τὴν θεομάχον αὐτοῦ ἀπέρρηξε ψυχὴν. τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ καὶ Μαξιμῖνος ὁ τοῦ C μιανοῦ μιαιρώτατος υἱός, μυρία ὅσα καὶ ἄρρητα κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπινοήσας, ἀναριθμήτοις κακοῖς ὑπεβλήθη, καὶ νόσοις 20 παρὰ φύσιν καὶ πληγαῖς ἑξαισίαις ποινηλατούμενος ἐξέψυξε.

Τῷ ιβ' ἔτει Λικίνιον διαθήκας ἀπαιτήσας τοῦ μηδὲν κατὰ Χριστιανῶν πρᾶττειν κακόν, βασιλέα ἀναγορεύει καὶ ἀφορίσας μοῖραν τῆς Ῥωμαίων γῆς δίδωσιν. ἐντεῦθεν ὁ κατὰ Χριστιανῶν

qua cella, quae aereis apta erat foribus, has obdens in nomine Iesu Christi draconem interfecit.

Nonum annum imperante Constantino, Metrophanes iv episcopus Byzantii creatus est. haec cum in Oriente Maximianus Gallerius audivisset, bellum adversus Christianos movit. decimo anno sui imperii, Constantinus magnus et Licinius Caesar contra Gallerium arma paraverunt. et Constantinus fuso exercitu Gallerii, universos occidit. ipse Gallerius proiecto diademate, cum paucis fidissimis fuga elapsus, a pago ad pagum discurret, sacerdotesque simulacrorum, mystas, vates et ariolos ut impositores trucidavit. undecimo anno, cum iam Constantinus Maximianum esset in suam potestatem redacturus, dei ira imperatoris conatum corripiendo isto antevertit. flamma enim ex intestinis Gallerii et membris exorta, utrumque ei oculum elisit: carnesque ab ossibus deciderunt. sic ille affectus, deo adversantem animam egit. eodemque modo Maximianus, scelerosi huius sceleratissimus filius, qui infinita et ineffabilia contra Christianos excogitaverat, innumeris poenis subiectus, morbisque innaturalibus et inauditis miseriis excarnificatus obiit.

Duodecimo anno Licinium, cum is pacto icto stipulatus esset, nihil se contra Christianos tentaturum, imperatorem declaravit, partemque ei Romani imperii attribuit. tunc dei beneficio vexatio Christianorum

χάριτι Θεοῦ πέπανται διαγμῶς. ἐπὶ τούτου τοῦ Λικινίου ἐμαρ-
τύρησεν ὁ ἅγιος Θεόδωρος.

Τῷ ἰδ' ἔτει μονοκράτωρ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος πάσης τῆς
D Ῥωμαίων γῆς γενόμενος πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἔννοιαν εἰς θείας φρον-
τίδας μετέγαγεν, ἐκκλησίας ἀνεγέγων καὶ φιλοτίμως ταύτας πλοῦ-
5 τίζων. γράφει δὲ καὶ πρῶτον νόμον, τοὺς τῶν εἰδώλων ναοὺς
ἀποδίδοσθαι τοῖς τῷ Χριστῷ ἀφιερωμένοις ναοῖς, δεύτερον Χρι-
στιανοὺς μόνους στρατεύεσθαι ἐθνῶν τε καὶ στρατοπέδων ἄρχειν,
τοὺς δὲ ἐπιμένοντας τῇ εἰδωλολατρείᾳ κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι,
τρίτον τὰς πασχάλιας δύο ἑβδομάδας ἀπράκτους τελεῖν, τὴν τε 10
πρὸ τοῦ πάσχα καὶ τὴν μετ' αὐτήν. τὰ δὲ τῶν πηχῶν τῆς ἀνα-
βάσεως τοῦ Νελλου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐνομοθέτησεν ἀναφέρεσθαι,
καὶ οὐκ ἐν τῷ Συράπιδι, ὡς εἶθιστο τοῖς Ἕλλησιν. ἀλλὰ δεῖον
ἐστὶ περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου διαλέξεως ὀλίγα τινα εἰπεῖν.

P 273

Τῷ δ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ μεγάλου 15
Κωνσταντίνου διέλεξις γέγονεν ἐν Ῥώμῃ Χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων.
καὶ τῶν μὲν Χριστιανῶν ὁ μέγας ἠγεῖτο Σιλβέστρος πάπας ὢν τῆς
Ῥώμης, Ἰουδαίων δὲ σὺν ἄλλοις πλείστοις νομομαθέσι καὶ Ζαμ-
βρῆς ὁ μάγος, Ἑβραῖος καὶ γόης, ἐν ᾧ πᾶσαν τὴν πεποιθήσιν
εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι. λέγουσι τοίνυν Ἰουδαῖοι “ἐκλέξασθε δώδεκα 20
Χριστιανούς, οἵτινες ὀφείλουσι δικαιολογηθῆναι ἡμῖν.” ὁ δὲ
ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη “ἡμεῖς εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν ἀφορῶμεν.
εἰς γὰρ ἐστὶν ᾧ λέγομεν ‘ἀνάστα ὁ Θεός, δίκασον τὴν δίκην σου.’

finita est: sub hoc Licinio b. Theodorus martyr passus est suppli-
cium.

Anno decimo quarto Constantinus, cum ad ipsum unum omnis impe-
rii potestas devenisset, omnes suas cogitationes ad sacras res convertit,
templa exstruxit, ac magnifice ditavit. tulit etiam leges. prima fuit, ut
fana simulacris consecrata Christo dedicatis templis addicerentur. se-
cunda: soli Christiani militent, nationibusque et exercitibus imperent.
qui in cultu falsorum deorum perseverat, capite plectatur. tertia: per
duas septimanas, quarum altera antecedit, altera sequitur pascha, feriae
sunt. mensuram quoque cubitorum ascensionis Nili, iussit in templum
referri, non (ut solebant Graeci facere) in fano Serapidis. veram hoc
loco oportet pauca quaedam de S. Silvestri colloquio inserere.

Annus erat quartus imperii Constantini magni, cum Romae inter
Christianos et Iudaeos colloquium fuit. Christianorum causam agebat
Silvester ille magnus, papa Romanus, Iudaeorum, inter plurimos alios
legis peritos Zambres rem tuebatur magus, Ebraeus impostor, in quo Iu-
daeae omnem spem suam reposuerant. Iudaei: eligite duodecim Christianos,
quos apud nos oportet causam dicere. Silvester: nos de potentia dei
pendemus. unus enim est, quem sic compellamus. “surge, deus,
et causam tuam asserere.” quanto enim magis nobis humani auxilii de-

ὄσον γὰρ τῆς τῶν ἀνθρώπων βοηθείας ὑστερούμεθα, τοσοῦτον τῇ **B**
 τοῦ θεοῦ δυνάμει στηριζόμεθα.” πρὸς ταῦτα Ἀβιάθαρ Ἰουδαῖος
 ἔφη “τοῦτο τὸ ῥητὸν ὁ ἡμέτερος ἔφη προφήτης.” καὶ ὁ ἅγιος
 Σιλβέστρος “πάντα σήμερον ἐνταῦθα ἐκ τῶν ὑμετέρων βιβλίων
5 προσενεγκεῖν ἔχομεν καθ’ ὑμῶν αὐτῶν· τότε γὰρ λαμπρὰ γίνεται
 νίκη, ὅταν τὸ ἐξ ἐναντίας μέρος τῇ τῶν οἰκείων διδασκαλιῶν ἀν-
 θεντία ἤττηθῇ.” ὁ βασιλεὺς ἔφη “αὕτη δικαία ἡ κρίσις, ἐν ἣ
 καταναγκάζεται ἕκαστος τῇ τῆς ἰδίας θρησκείας ἀνθεντία ἠττά-
 σθαι.” Ἀβιάθαρ εἶπε “τοῦ παντοκράτορος θεοῦ, τοῦ ἡμετέρου
10 λέγω, ἰδίῳ στόματι λέγοντος ἴδετε, ἴδετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι θεός,
 καὶ οὐκ ἔστι πλὴν ἐμοῦ, πῶς αὐτοὶ λέγουσι τρεῖς ὀφείλειν προσ- **C**
 κυνεῖσθαι, πατέρα, ὄντινα καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, υἱόν, ὃν
 οἱ πατέρες ἡμῶν ἐσταύρωσαν, τρίτον πνεῦμα τὸ ἅγιον; τρεῖς οὖν
 προσκυνοῦντες τοῦτῃ τῷ εἰρηκότι ἓνα μόνον εἶναι θεὸν ἐξ ἀνάγκης
15 προσκρούουσιν.” ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη “ἡμεῖς ἓνα θεὸν σέ-
 βομεν καὶ ὁμολογοῦμεν. ἀλλ’ οὐχ οὕτως ἔρημον αὐτοῦ τὴν θεό-
 τητά φαιμεν ὥστε μὴ ἔχειν ἀγαλλίασιν υἱοῦ. υἱὸν δὲ αὐτοῦ τοῦ-
 τον λέγομεν περὶ οὗ ὁ ὑμέτερος προφήτης εἶπε τῷ λόγῳ κυρίου
 οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ.
20 πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν.” υἱὸν δὲ ἐκεῖνον λέγομεν πρὸς ὃν διὰ
 τοῦ ἡμετέρου προφήτου ὁ πατὴρ βοᾷ λέγων ‘υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ **D**
 σήμερον γενένηκά σε.’ θεός δὲ χθὲς καὶ σήμερον, οὐκ ἔχει
 τέλος, ἐπειδὴ ὑπέρχρονός ἐστιν. ἄναρχος οὖν ὑπάρχει· ἄναρχος

est, tanto plus in divino auxilio fiducia reponimus. ad haec Abiathar
 Iudaeus: haec, inquit, verba sunt nostri vatis. subiecit Silvester: nos
 hodie omnia quae adversus vos proponemus, ex vestris libris statuimus
 proferre. tunc enim illustris est victoria, cum adversa pars suae ipso-
 rum doctrinae auctoritate vincitur. imperator pronuntiavit iustum id
 esse iudicium, cum alterutra pars suae quam profitetur religionis aucto-
 ritate cogitur se victam ostendere. Abiathar: suo ore dixit omnipotens
 noster deus (Deut. 32 Esa. 45. 46) “videte, videte. ego sum deus, neque alius
 est praeter me deus.” quomodo ergo Christiani aiunt tres esse adorand-
 os? patrem, in quem et nos confidimus, filium, quem maiores nostri
 in crucem egerunt, ac tertium spiritum sanctum? ergo necesse est ut
 cum illi iubeant tres adorari, hunc offendant qui se unicum esse deum
 dixit. Silvester: nos unicum deum et colimus et profitemur. neque
 tamen ita desertam censemus deitatem ut non habeat filium quo gau-
 deat. iam filium eius hunc esse dicimus, de quo vates vester ait (Psal.
 32): verbo domini caelos esse fundatos, omnemque eorum vim spiritu-
 oris eius. hunc filium appellamus, quem apud vatem vestrum pater sic
 alloquitur (Psal. 2) “tu es filius meus, ego te hodie genui.” atqui deus
 cum temporis expers sit, quippe eo praestantior, hodiernum aut crasti-
 num in se nihil habet. quo conficitur et filium et patrem quoque, sine

ἄρα καὶ ὁ πατήρ. ἐπεὶ τίς εἶπε 'ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν;' εἰ γὰρ εἶρηκε 'ποιήσω ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἐμὴν,' ἔδοκει ἂν τὸ τῆς μονότητος αὐτοῦ σημαίνειν. τὸ δὲ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν σαφῶς καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν ἰσότητά ἐσήμανεν. οὐ γὰρ 5 μείζον τι προσλαβεῖν δύναται, ἐπειδὴ ἡλικίας αὐξήσιν οὐκ οἶδεν ἑλάττωσιν πάλιν οὐδέχεται." Ἰωνῦς ῥαβίς εἶπεν "ἀνθρωπίνῃ

P 274 λογισμῷ οὐκ ἔστι δεκτέα ἡ πίστις. ποῖον γὰρ θεὸν συμβουλευε σῦτος πιστευθῆναι, ὃν καὶ πατέρα καὶ υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον ὁμολογεῖ;" ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "ὅταν ἀναγνῶς ἐν ταῖς βίβλοις 10 περὶ μὲν τοῦ πατρὸς, ἤνικα λέγει περὶ τοῦ ἰδίου υἱοῦ 'υἱός μου εἰ σύ,' ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ 'αὐτὸς ἐπικαλεῖται με, πατήρ μου εἰ σύ,' τότε εἶση σαφῶς τὸ λεγόμενον, καὶ οὐδὲν ξένον περὶ τῆς ἁγίας τριάδος ὑπολάβῃς λῆξιν ἡμᾶς. περὶ δὲ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἄκουε πάλιν τοῦ προφήτου σου λέγοντος καὶ εὐχομένου 15 'τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.' καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς 'καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις ἀδ- B τῶν,' τουτέστι τῶν οὐρανίων δυνάμεων." Κωνσταντῖνος Ἀγγοστος εἶπε "θαυμάζω τῶν Ἰουδαίων τὸ ἀναίσχυντον· ἀπὸ πασῶν γὰρ τῶν οικείων γραφῶν πολυτρόπως ἠτιώμενοι ἀκμὴν θελοῦσιν 20 τινα κατὰ τῆς ἀληθείας ἐπιζητεῖν. ὅθεν ἐπεὶ περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ ἱκανὸν γέγονεν, εἴ τι ἕτερα εἰσὶ δεκτέα, προσφερέσθωσαν." Γοδολίας Ἰουδαῖος εἶπεν "ἡμεῖς περὶ ἐκείνου λέγομεν τοῦ τεχθέντος, τοῦ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις αὐτοῦ

principio esse. ad quem enim dixit (Gen. 2) "faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram?" nam si dixisset faciam, poterat videri unitatem suam innuere. cum autem dixit "secundum nostram imaginem," perspicue filium eumque sibi aequalem indicat. nihil enim se maius accipere potest, cum magnitudinis incrementum non admittat; ac ne minus quidem aliquid adsciscit. Rabi Jonas: humanae ratiocinationi non est adhibenda fides. qualem enim consulit ea deum credi, qui et pater dicatur et filius et spiritus? Silvester: cum in sacris literis legis de patre suum filium compellante (Psal. 2) "filius meus es tu," et alibi "is me patrem suum invocabit," tunc evidens tibi fiet quod dicimus, neque suspicaberis nos de sacra trinitate aliquid novi dicere. de spiritu autem sancto, rursum audi vatem tuum inter precandum sic dicentem (Psal. 50) "spiritum tuum sanctum ne auferas a me" et alibi (Psal. 32) "spiritu oris eius omnis illorum vis." loquitur autem de potestatibus caelestibus. Constantinus Augustus dixit: miror Iudaeorum impudentiam, qui multis modis ex universa sua scriptura convicti, tamen adhuc contra veritatem aliquid volunt conquirere. proinde quia de patre filio et spiritu sancto satisfactum est, proferant, si qua habent alia. Godolias Iudaeus: nos, inquit, de eo loquimur, qui natus fuit, qui, ut in eius

ἀναγεγραμμένου ἡῤῥηκέναι τε ἡλικία καὶ σοφία, καὶ πειρασθέντος
 παρὰ τοῦ διαβόλου, μετὰ δὲ ταῦτα πραθέντος παρὰ τοῦ οικειοῦ
 μαθητοῦ, παραδοθέντος, κρατηθέντος, ἐμπαιχθέντος, φραγε- C
 λωθέντος, χολῆν σὺν ὄξει ποτισθέντος, ἀκάνθαις στεφανωθέν-
 5τος καὶ γυμνωθέντος, καὶ τῆς αὐτοῦ ἐσθῆτος ἐν κλήρῳ δοθείσης
 ἐπὶ σταυροῦ παγέντος, ἀποθανόντος καὶ ταφέντος.” ὁ ἅγιος
 Σίλβεστρος ἔφη “ταῦτα πάντα ὡς προκηρυχθέντα ἐγράφη περὶ
 τοῦ Χριστοῦ παρὰ τῶν προφητῶν, σήμερον ἐπιδειξόμεν. Ἡσαίας
 γὰρ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως προεῖρηκεν οὕτως ‘Ἰδοὺ ἡ
 10 παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουςι τὸ ὄνομα
 αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.’ ὅτι δὲ καὶ ἀνθρώποις συνναστραφήσεται,
 ἄκουε τοῦ προφήτου Ἱερεμίου ‘οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν· οὐ λογισθή- D
 σεται ἕτερος πρὸς αὐτόν. ἔξευρε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης, καὶ
 ἔδωκεν αὐτὴν Ἰακώβ τῷ παιδί αὐτοῦ καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἡγαπημένῳ
 15 ἐπ’ αὐτοῦ. μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις
 συναναστράφη.’ ὅτι δὲ καὶ πειρασθήσεται ὑπὸ τοῦ διαβόλου
 καὶ νικήσει αὐτόν, Ζαχαρίας ὁ προφήτης λέγει ‘ἰδὼν Ἰησοῦν τὸν
 ἱερέα τὸν μέγαν ἐστῶτα, καὶ ὁ διάβολος εἰστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ
 τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἐπιτιμῆσαι σοι
 20 κύριος διάβολε.’ ὅτι δὲ καὶ κρατηθήσεται, ἡ σοφία διὰ Σολο-
 μῶντος λέγει ‘εἶπον ἐν ἑαυτοῖς οἱ ἀσεβεῖς, δῆσῶμεν τὸν δίκαιον,
 ὅτι δύσχωρητος ἡμῖν ἐστίν.’ ὅτι δὲ καὶ παρὰ μαθητοῦ προδοθή-
 σεται, λέγει ὁ ψαλμωδός ‘ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ’
 ἐμέ πτερνισμόν.’ ὅτι δὲ καὶ ἐκδοθήσεται καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν P 275

evangelii describitur, statura et sapientia crevit; qui a diabolo tenta-
 tus, postea temporis a suo proditus discipulo, traditus, captus, illusus,
 flagellatus, felle mixtum acetum potatus, spinis coronatus, nudatus, vesti-
 bus suis sorte divisus, ipse cruci affixus, mortuus et sepultus est. Sil-
 vester: hodie demonstrabimus haec a vaticibus de Christo Esaias (Esa. 7) “ecce
 praedicta ac praescripta. de nativitate Christi Esaias (Esa. 7) “ecce
 virgo uterum feret, et filium pariet, cuius nomen dicetur Emmanuel.”
 quod autem inter homines fuerit versaturus, audi Baruchum vaticinan-
 tem (Baruch. 3) “hic est deus noster, neque alius respectu eius reputa-
 bitur. hic invenit omnem viam scientiae, et eam tradidit Iacobo filio
 suo et Israelo dilecto sibi. post haec in terris visus est interque homi-
 nes versatus.” quod autem fuerit a diabolo tentandus et eum supera-
 turus, Zacharias vates ita praedicit (Zach. 3) “vidi Iesum sacerdotem
 magnum stantem, adstabatque ad eius dexteram diabolus, ut ipsum tenta-
 ret. dixitque ei Iesus: diabole, dominus te increpet.” comprehensum
 iri sapientia verbis Solomonis ostendit (Sap. 2) “dixerunt inter se im-
 pii, vinciamus iustum, quia nobis est incommodus.” prodendum a disci-
 pulo suo, praedixit Psalmorum auctor (Psalm. 40) “is qui meo vescitur
 pane, calcem mihi impexit.” idem vaticinatus est vestibus Christum

Georg. Cedrenus tom. I.

κλήρω δοθήσεται, προείρηκεν ὁ αὐτὸς προφήτης λέγων 'διεμερσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλήρον.' ὅτι δὲ καὶ παρὰ ψευδομαρτύρων κατηγορηθήσεται, ὁ αὐτὸς προφήτης εἶπεν 'ἐπανάστησάν μοι μάρτυρες ἄδικοι.' ὅτι δὲ καὶ ἀκάνθαις στεφανωθήσεται, προείρηκεν Ἱερεμίας λέγων 5 'ἀκάνθαις τῶν ἑαυτοῦ πταισμάτων ὁ λαὸς οὗτος περιεστοίχισέ με.' ὅτι δὲ καὶ χολὴν τραφήσεται καὶ ὄξος ποτισθήσεται, ὁ προφήτης Λαβιδ λέγει 'ἔδωκαν εἰς τὸ βροῦμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος.' ὅτι δὲ ἐμπαιχθήσεται, Ἱερεμίας λέγει B 'εἰς ἐμπαιγμὸν ἐγενόμην τῷ λαῷ τούτῳ.' ὅτι δὲ καὶ τοῖς δεσμοῖς 10 αὐτῶν δεθήσεται καὶ σταυρωθήσεται ἐπὶ ξύλου παρὰ τῶν Ἰουδαίων, λέγει ὁ Ἐσδρας 'ἐδήσατέ με οὐχ ὡς πατέρα τὸν ἑνσάμεινον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. κρούζοντες ἐπὶ τοῦ βήματος τοῦ κριτοῦ ἔταπεινώσατέ με, κρεμασθῆναι ἐπὶ τοῦ ξύλου παρεδώκατέ με.' ὅτι δὲ καὶ ταφήσεται, Ἱερεμίας λέγει 'ἐν τῇ ταφῇ αὐτοῦ 15 ζωοποιηθήσονται οἱ νεκροί.' ἐν γὰρ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε ὁ δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς ἐν τῷ τιμίῳ αὐτοῦ πάθει παρέδωκε τὸ πνεῦμα, οἱ τάφοι ἠνεώχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἄγων ἠγέροθη, ὁ ἥλιος ἔσκοτίσθη, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἔσχισθη, καὶ σεισμὸς μέγας κατὰ πῦσιν τὴν οἰκουμένην C ἐγένετο. ταῦτα πάντα εἰ δυνήθης, ὦ Ἰουδαῖε, μὴ εἶναι παρὰ τῶν ὑμετέρων προφητῶν προκηρυχθέντα, ὡς ψεύστην ἐνίκησάς με. εἰ δ' ἄληθῶς παρ' ἐκείνων προφητευθέντα εἰσὶ, τοῖς σοῖς

21 δυνήθης δεῖξαι?

spoliandum, easque sorte divisum iri (Psal. 21) "diviserant, inquit, vestes meas, et sorte amiculum meum duxerunt. accusatum iri a falsis testibus idem vates demonstravit (Psal. 26) "insurrexerunt, inquit, contra me testes iniusti. spinis coronandum Ieremias praedixit his verbis: populus hic spinis suorum peccatorum me circumdedit. quod autem fel pro cibo et acetum pro potu ei exhibendum aliquando esset, Davidus hoc oraculo praemonuit (Psal. 68): fel in cibum meum immiserunt, sitientique acetum bibendum obtulerunt. ludibrio habitum iri Ieremias rursus indicat: ludibrium, inquit, factus sum huic populo. quod Iudaei enim vincituri et in ligneam crucem acturi essent, Esdras praedixit: ligatis me non ut patrem, qui vos ex Aegypto liberasset; clamore ad tribunal indicis me oppugnastis, oppressistis me, ac tradidistis in ligno suspendendum. sepulturam quoque eius Ieremias praedixit: cum, inquit, is sepelietur, ea res mortuis vitam reddet. quo enim tempore dominus noster Christus pretiosa sua in passione exspiravit, eo sepulcra sunt aperta, multique mortuorum sanctorum revixerunt; soli obtenebratas est, velum templi scissum, magnusque per totum orbem terrae motus fuit. haec omnia, Iudaeae, si negare potes a vestris fuisse praedicta vatibus, mendacii sane me conviceris. sin ea vere sunt ipsorum oracula, tuis

ὀφείλει πεισθῆναι προφήταις καὶ τὸν ἡμέτερον Χριστὸν ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος προσκυνῆσαι.” Κωνσταντῖνος Ἀύγουστος εἶπεν “εἰ ταῦτα ταῖς ὑμετέροις περιέχεται βίβλοις, περισσῶς ἀντιλέγετε, ὡς Ἰουδαῖοι, τῶν παθημάτων ἔνεκεν τοῦ Χριστοῦ, ἅπερ 5 κατὰ τάξιν προλεχθέντα ἐν τῷ Χριστῷ ἐπληρώθη.” Ἀννᾶν Ἰουδαῖος λέγει “ὀφείλεις δεῖξαι ἡμῖν τὸ τεχθῆναι αὐτὸν καὶ κρατηθῆναι καὶ ὑβρισθῆναι καὶ ἐμπαιχθῆναι καὶ σταυρωθῆναι καὶ τεθνάναι καὶ ταφῇ παραδεδοῦσθαι.” ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη D “οὐκοῦν ἀνάγκη ἐστὶ πάσας σοι τὰς γραφὰς ἐκδέσθαι, ὅτεν πρῶτον 10 ὁμολόγησον σὺς εἶναι τὰς γραφὰς καὶ ἀληθεῖς ὑπάρχειν.” Ἀννᾶν εἶπε “τὰ παρὰ τῶν προφητῶν λεχθέντα ἀληθῆ εἶναι πάντες ὁμολογοῦσιν. ἀλλὰ σὺ τὰ πρὸς ἄλλους εἰρημένα ἄλλους πεπονθέναι φῆς.” ὁ ἅγιος Σίλβεστρος εἶπεν “οὐκοῦν δίδως ἄλλον τινά ποτε χολὴν τραφέντῳ καὶ ὄξος ποτισθέντῳ καὶ ἀκάρθῳ στε- 15 φρωθέντῳ καὶ σταυρωθέντῳ καὶ ταφέντῳ καὶ ἀναστάντῳ.” καὶ ἐπὶ πολὺ σιωπῶντος αὐτοῦ Κωνσταντῖνος Ἀύγουστος ἔφη “εἰ ἄλλον ἐπιδείξαι Ἀννᾶν οὐ δύναται, γινωσκέτω ἑαυτὸν φανερῶς ἠτημένον.” Δωὴκ Ἰουδαῖος λέγει “βασιλεῦ κράτιστε, Σίλβεστρος P 276 ἐπηγγέιλαιτο δικαίας λρεῖν αἰτίας περὶ τοῦ γεννηθῆναι αὐτὸν καὶ 20 πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου καὶ παθεῖν.” ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη “ἐπειδὴ τοῖσιν ἀληθῆ τὰ προφητευθέντα εἰρήκατε, ὁμολογήσατε ὅτι ἡ παρθένος συνέλαβε καὶ ἔτεκε τὸν Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶ μεθ’ ἡμῶν ὁ θεός.” σιωπῶντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ὁ ἅγιος εἶπε “πάντως γινώσκετε ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ὅτιπερ ἐκ κηλοῦ ἐποίη-

debes credere vatibus et nostrum Christum vel invitas adorare. Constantinus: si haec vestris continentur libris, supervacaneum est, o Iudaei, vos contradicere iis Christi perpassionibus, quas ordine vates ei eventuras praedixerunt, eorumque oracula Christus implevit. Annan Iudaeus ait: debebas nobis demonstrare de Christo praedictum fuisse, eum nasciturum, captum, contumeliose tractatum et illum crucisque affixum moriturum, sepulturaeque traditum iri. Silvester: oportet ergo me omnes Scripturas exponere. prius tamen fatere te eas amplecti verasque indicare. Constantinus: vatum oracula esse vera, nemo negat. sed tu ad alios trahis quae de aliis sunt praedicta. Silvester: tu igitur alium profer, cui fel pro cibo, acetum pro potu sit exhibitum; qui spinis coronatus, crucifixus ac sepultus revixerit. Iudaeo aliquamdiu silente, Constantinus ait: si alium Annan demonstrare non potest, sciat se citra omnem dubitationem superatum esse. Doeg Iudaeus inquit: optime imperator, Silvester pollicitus est se iustam edituram causam ob quam Christus nasci, a diabolo tentari et supplicium perpeti debuerit. ad haec Silvester: quoniam quidem oracula vatum vera esse fassi estis, confitebimini utique virginem gravidam esse factam, partuque Emmanuelem, quod nomen sonat deus nobiscum, edidisse. tacentibus Iudaeis addidit: omnino in sacris literis legistis, quomodo deus primum hominem

σεν ὁ θεὸς τὸν πρῶτον ἀνθρώπον, ὃς τῇ συμβουλίᾳ τοῦ ὄφειος
 ἐξεβλήθη τοῦ παραδείσου καὶ θανάτῳ περιπέπτωκεν. οὐκοῦν
 εἶπέ μοι, ὦ Ἰουδαίε, ἡ γῆ ἀφ' ἧς ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, ἄφθαρτος
 B ἦν ἢ φθαρτῆ;" Κουσήχ εἶπεν "ἄφθαρτος." Σίλβεστρος εἶπε
 "καλῶς εἶπας· ἄφθαρτος γὰρ ἦν καὶ παρθένος διὰ τὸ μῆτε κατὰ-5
 ραν αὐτὴν εἰληφέναι ἀκυνθίων καὶ τριβύλων μῆτε δὲ ταφὴν σώμα-
 τος ἀνθρώπινου λοχηκέναι. τοίνυν ἐχρῆν καὶ ἐκ τῆς παρθένου
 Μαρίας τὸν νέον Ἀδὰμ γεννηθῆναι, ὃς ὤφειλε τὸν νικητὴν τοῦ
 πρώτου ἀνθρώπου, τὸν κειράζοντα ὄφιν, νικῆσαι. καὶ ἐπειδὴ
 τὸν Ἀδὰμ διὰ βρώσειος ἐνίκησε, διὰ νηστείας ἠττήθη. ὁ γοῦν 10
 νικῆσας τὸν διάβολον τὸν παράδεισον ἡμῖν ἀπέδωκε καὶ τῆς αἰω-
 νίου ζωῆς τὰς πόλας ἠνέωξε." καὶ ὁ Ἰουδαῖος εἶπεν "οὐ μόνον
 περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ ὑμετέρου Χριστοῦ ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐμ-
 C παίξεως αὐτοῦ καὶ προδοσίας καὶ πάθους καὶ θανάτου ἐρωτηθεὶς,
 περὶ μόνης τῆς γεννήσεως ἐδέξαζας ὀλίγα τινά. ἀνάγκη οὖν ἐστὶ 15
 περὶ πάντων ἀπολογῆσασθαι." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "περὶ
 τίνος ὁ μέγας Ἡσαΐας ἔφη 'Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γυστρί ἔξει καὶ
 τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶ
 μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. καὶ πρὶν ἢ γυνῶναι τὸ παιδίον καλεῖν πατέρα
 ἢ μητέρα, λήψεται δύναμιν Δαμασκοῦ καὶ τὰ σκῦλα Σαμαρείας, 20
 ἐναντι βασιλέως Ἀσσυρίων.' καὶ ὁ Βαλαάμ 'ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ
 Ἰακώβ, καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ θραύσει
 τοὺς ἀρχηγοὺς Μωάβ, καὶ προνομεύσει τοὺς υἱοὺς Σήθ, καὶ
 D κατακυριεύσει ἐθνῶν πολλῶν.' ὅτι μὲν οὖν ἄνθρωπος φανήσεται,

ex luto formaverit, qui homo serpentis consilio obsecutus paradiso ei-
 ctus mortique est addictus. iam ergo mihi, Iudaeae, responde, terra ex qua
 fuit effictus Adamus, corruptioni fuitne exempta an subiecta? Cusech
 respondit fuisse exemptam. Silvester: recte dixisti. nam et virgo fuit
 terra ista, cum nondum spinis ac tribulis eam divina detestatio expo-
 suisset, aeque in ea ullum humanum corpus fuisset sepultum. ideo ne-
 cesse erat novum Adamum ex Maria virgine nasci, ut hic serpentem,
 qui primum hominem tentando vicerat, vicissim vinceret ieiunando, sic-
 uti Adamus cibo capto succubuerat. victor ergo diaboli paradysum nobis
 restituit vitaeque aeternae portas aperuit. tum Iudaeus: non modo cur
 natus esset Christus, sed etiam cur ludibrio habitus, proditus, supplicio
 affectus et mortuus, causam postulatus, pauca quaedam de nativitate
 eius docuisti. oportet autem de singulis te rationem reddere. Silvester:
 de quonam dixit magnus ille Esaias ista? (cap. 7) "ecce virgo concipiet,
 et pariet filium, quem Emmanuelem nominabunt? is antequam
 patrem aut matrem vocare discat, Damascum in suam rediget potestatem
 et Samariam diripiet ac regem Assyriae vincet." Balaami praeterea
 hoc est vaticinium (Num. 24) "sidus ex Iacobo orietur, homoque de
 Israele enascetur, qui principes Moabicos conterat et Sethi filios incur-
 sionibus laedat imperiumque in multas gentes occupet." his vaticiniis

διὰ τούτων προκαταγγέλλεται· ὅτι δὲ κύριος πάντων, προσημα-
 τούσι πάλιν οἱ προφῆται φάσκοντες ἰδοὺ κύριος κἀθήσεται ἐπὶ
 νεφέλης κούφης, καὶ ἦξει εἰς Αἴγυπτον, καὶ σεισθήσονται τὰ
 χειροποίητα Αἰγύπτου. καὶ ἰδοὺ κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἦξει καὶ
 5 σώσει ἡμᾶς, καὶ τότε ἀνοιγήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὠτα
 κωφῶν ἀνοιγήσονται, καὶ ἀλείψεται ὡς ἔλαφος ὁ χολός, καὶ τρανῆ
 ἔσται γλῶσσα μογιάλων· ἡ μὲν οὖν προφητεία Θεοῦ ἐπιδημιεῖν
 λέγει, τὰ δὲ σημεῖα καὶ τὸν χρόνον τῆς παρουσίας γνωρίζει· τότε
 γὰρ ταῦτα πεπλήρωται ἄπερ οὐδέ ποτε γέγονασιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ
 10 πρότερον. περὶ δὲ τοῦ πάθους αὐτοῦ πάλιν φησὶν ἄνθρωπος P 277
 ἐν πληγῇ ὧν καὶ εἰδῶς φέρειν μαλακίαν ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογί-
 σθη. οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾷται.
 καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ καὶ ἐν
 15 μεμιάχεται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν. παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ'
 αὐτῷ. τῷ μύλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. καὶ ὅτι αἴρεται ἀπὸ
 τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; καὶ
 ὁ Μωϋσῆς ὕψισθε τὴν ζωὴν ὑμῶν κρεμαμένην ἀπέναντι τῶν
 ὀφθαλμῶν ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ πιστεύσητε. καὶ Δαβὶδ ἐκ προσώ- B
 20 που τοῦ Χριστοῦ λέγει ὠρυξάν χεῖράς μου καὶ πόδας μου, καὶ
 διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς· καὶ τὰ ἔξῃς. ὅτι δὲ καὶ τῶν
 ἐθνῶν ἐλπὶς ἦν, ὁ μὲν Ἰακώβ εἶπεν οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα

denuntiatus est eum hominem futurum. quod autem omnium rerum do-
 minus futurus esset, rursum his verbis vates praedixerunt (Esa. 19)
 "ecce dominus insidet nebulae levi, suoque in Aegyptum adventu manu
 factos eorum deos concutiet." item (ibid. 35) "ecce dominus deus noster
 veniet, nosque eripiet. tunc aperientur oculi caecorum auresque sur-
 dorum, et claudus cervi instar saltabit, balbique diserte loquentur." hoc
 sane oraculum deum in terris ambulaturum ostendit, simulque certa
 signa temporis quo Christus adventurus esset indicat. tam enim ea
 impleta sunt, quae ante in Israelo nunquam facta fuerant. de ae-
 rumnis porro eius ita dicitur (Esa. 53) "homo plagis subiectus et mi-
 serias ferendi peritus ignominia affectus est ac pro nihilo habitus. is
 peccata nostra portavit, nostrique causa in doloribus fuit. ac nos qui-
 dem existimavimus eum laboribus verberibus ac miseriis subiectum: ipse
 vero sauciatus fuit peccatorum nostrorum causa, et propter delicta no-
 stra aegrotavit. castigatus est, ut nobis pacem pareret, eiusque vibici-
 bus nos sumus sanati. aufertur a terra eius vita: sed quis genus eius
 enarrabit?" Moses quoque ait (Deut. 28) "videbitis vitam vestram sus-
 pensam ante oculos vestros, et fidem non habebitis." Davidus porro
 in Christi persona sic loquitur (Psal. 21) "perforerunt manus meas et
 pedes meos, vestesque meas inter se diviserunt" etc. praeterea in eo
 fuisse gentibus spem repositam, Iacobus his verbis testatur (Gen. 49)
 "nunquam deerit princeps Iuda ortus, et ductor ex femore eius egres-

ἄρα καὶ ὁ πατήρ. ἐπεὶ τίνι εἶπε 'ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν;' εἰ γὰρ εἶρηκε 'ποιήσω ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἐμὴν,' ἐδόκει ἂν τὸ τῆς μονότητος αὐτοῦ σημαίνειν. τὸ δὲ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν σαφῶς καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν ἰσότητα ἐσήμανεν. οὐ γὰρ 5
 μείζον τι προσλαβεῖν δύναται, ἐπειδὴ ἡλικίας αὐξήσῃ οὐκ οἶδεν ἐλάττωσιν πάλιν οὐδέχεται." Ἰωνῦς ῥαββίς εἶπεν "ἀνθρωπίνῃ
 P 274 λογισμῷ οὐκ ἔστι δεκτὴ ἢ πίστις. ποῖον γὰρ θεὸν συμβουλευεῖ σῶτος πιστευθῆναι, ὃν καὶ πατέρα καὶ υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον ὁμολογεῖ;" ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "ὅταν ἀναγνῶς ἐν ταῖς βίβλοις 10
 περὶ μὲν τοῦ πατρὸς, ἡνίκα λέγει περὶ τοῦ ἰδίου υἱοῦ 'υἱὸς μου εἰ σύ,' ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ 'αὐτὸς ἐπικαλεῖται με, πατήρ μου εἰ σύ,' τότε εἴση σαφῶς τὸ λεγόμενον, καὶ οὐδὲν ξένον περὶ τῆς ἁγίας τριάδος ὑπολάβῃς λῆξιν ἡμᾶς. περὶ δὲ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἄκουε πάλιν τοῦ προφήτου σου λέγοντος καὶ εὐχομένου 15
 'τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντιέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.' καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς 'καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις ἀδ-
 B τῶν,' τουτέστι τῶν οὐρανίων δυνάμεων." Κωνσταντῖνος Ἀύγουστος εἶπε "Θαυμάζω τῶν Ἰουδαίων τὸ ἀναλόχνητον· ἀπὸ πασῶν γὰρ τῶν οἰκείων γραφῶν πολυτρόπως ἡτώμενοι ἀκμὴν θείλουσι 20
 τινα κατὰ τῆς ἀληθείας ἐπιζητεῖν. ὅθεν ἐπεὶ περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ ἱκανὸν γέγονεν, εἴ τι ἕτερα εἰσι δεκτὰ, προσφερέσθωσαν." Γοδολίας Ἰουδαῖος εἶπεν "ἡμεῖς περὶ ἐκείνου λέγομεν τοῦ τεχθέντος, τοῦ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις αὐτοῦ

principio esse. ad quem enim dixit (Gen. 2) "faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram?" nam si dixisset faciam, poterat videri unitatem suam innuere. cum autem dixit "secundum nostram imaginem," perspicue filium eumque sibi aequalem indicat. nihil enim se maius accipere potest, cum magnitudinis incrementum non admittat; ac ne minus quidem aliquid adasciscit. Rabi Ionas: humanae ratiocinationi non est adhibenda fides. qualem enim consulit ea deum credi, qui et pater dicatur et filius et spiritus? Silvester: cum in sacris literis legis de patre suum filium compellente (Psal. 2) "filius meus es tu," et alibi "is me patrem suum invocabit," tunc evidens tibi fiet quod dicimus, neque suspicaberis nos de sacra trinitate aliquid novi dicere. de spiritu autem sancto, rursus audi vatem tuum inter precandum sic dicentem (Psal. 50) "spiritum tuum sanctum ne auferas a me" et alibi (Psal. 32) "spiritu oris eius omnis illorum vis." loquitur autem de potestatibus caelestibus. Constantinus Augustus dixit: miror Iudaeorum impudentiam, qui multis modis ex universa sua scriptura convicti, tamen adhuc contra veritatem aliquid volunt conquirere. proinde quia de patre filio et spiritu sancto satisfactum est, proferant, si qua habent alia. Godolias Iudaeus: nos, inquit, de eo loquimur, qui natus fuit, qui, ut in eius

ἀναγεγραμμένου ἠΰξηκέναι τε ἡλικία καὶ σοφία, καὶ πειρασθέντος
 παρὰ τοῦ διαβόλου, μετὰ δὲ ταῦτα πραθέντος παρὰ τοῦ οικείου
 μαθητοῦ, παραδοθέντος, κρατηθέντος, ἐμπαιχθέντος, φραγε- C
 λωθέντος, χολῆν σὺν ὄξει ποτισθέντος, ἀκάνθαις στεφανωθέν-
 5 τος καὶ γυμνωθέντος, καὶ τῆς αὐτοῦ ἐσθῆτος ἐν κλήρῳ δοθείσης
 ἐπὶ σταυροῦ παγέντος, ἀποθανόντος καὶ ταφέντος.” ὁ ἄγιος
 Σιλβέστρος ἔφη “ταῦτα πάντα ὡς προκηρυχθέντα ἐγράφη περὶ
 τοῦ Χριστοῦ παρὰ τῶν προφητῶν, σήμερον ἐπιδειξόμεν. Ἡσαΐας
 γὰρ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως προεἶρηκεν οὕτως ἰδοὺ ἡ
 10 παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα
 αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.” ὅτι δὲ καὶ ἀνθρώποις συνναστραφήσεται,
 ἄκουε τοῦ προφήτου Ἰερεμίου οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν· οὐ λογισθή- D
 σεται ἕτερος πρὸς αὐτόν. ἔξεῦρε πῶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης, καὶ
 ἔδωκεν αὐτὴν Ἰακώβ τῷ παιδί αὐτοῦ καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἡγαπημένῳ
 15 ἔπ’ αὐτοῦ. μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις
 συναναστράφη.” ὅτι δὲ καὶ πειρασθήσεται ὑπὸ τοῦ διαβόλου
 καὶ νικήσει αὐτόν, Ζαχαρίας ὁ προφήτης λέγει ἔλθον Ἰησοῦν τὸν
 ἱερέα τὸν μέγαν ἐστῶτα, καὶ ὁ διάβολος εἰστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ
 τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἐπιτιμήσαι σοι
 20 κύριος διάβολε.” ὅτι δὲ καὶ κρατηθήσεται, ἡ σοφία διὰ Σολο-
 μῶντος λέγει ἔειπον ἐν ἐνυτοῖς οἱ ἄσεβεῖς, δῆσωμεν τὸν δίκαιον,
 ὅτι δὲ καὶ παρὰ μαθητοῦ προδοθή-
 σεται, λέγει ὁ ψαλμωδός ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ’
 ἐμὲ πτερισμόν.” ὅτι δὲ καὶ ἐκδοθήσεται καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν P 275

evangelii describitur, statura et sapientia crevit; qui a diabolo tenta-
 tus, postea temporis a suo proditus discipulo, traditus, captus, illusus,
 flagellatus, felle mixtum acetum potatus, spinis coronatus, nudatus, vesti-
 bus suis sorte divisus, ipse cruci affixus, mortuus et sepultus est. Sil-
 vester: hodie demonstrabimus haec a vaticibus de Christo omnia esse
 praedicta ac praescripta. de nativitate Christi Esaias (Esa. 7) “ecce
 virgo uterum feret, et filium pariet, cuius nomen dicetur Emmanuel.”
 quod autem inter homines fuerit versaturus, audi Baruchum vaticinan-
 tem (Baruch. 3) “hic est deus noster, neque alius respectu eius reputa-
 bitur. hic invenit omnem viam scientiae, et eam tradidit Iacobo filio
 suo et Israelo dilecto sibi. post haec in terris visus est interque homi-
 nes versatus.” quod autem fuerit a diabolo tentandus et eum supera-
 turus, Zacharias vates ita praedicit (Zach. 3) “vidi Iesum sacerdotem
 magnum stantem, adstabatque ad eius dexteram diabolus, ut ipsum ten-
 taret. dixitque ei Iesus: diabole, dominus te increpat.” comprehensum
 iri sapientia verbis Solomonis ostendit (Sap. 2) “dixerunt inter se im-
 pii, vinciamus iustum, quia nobis est incommodus.” prodendum a disci-
 pulo suo, praedixit Psalmorum auctor (Psalm. 40) “is qui meo vescitur
 pane, calcem mihi impexit.” idem vaticinatus est vestibus Christam

Georg. Cedrenus tom. I.

31

καὶ ἡγούμενος ἐκ μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν· ὁ δὲ Ἡσαΐας ἔφη· καὶ ἔσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσοῦ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχων ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσι· καὶ ταῦτα μὲν ὀλίγα πρὸς ἀπόδειξιν τῶν γενομένων, πᾶσα δὲ ἡ γραφὴ πέπλησται, διελέγχουσα τὴν ὑμετέραν ἀπιστίαν. τίς γάρ

C ποτε τῶν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ἱστορουμένων δικαίων καὶ προφητῶν ἀγίων ἐκ παρθένου μόνης ἔσχε τὴν γέννησιν; τίνος δὲ τῆς γεννήσεως προέδραμεν ἀστὴρ ἐν οὐρανοῖς, καὶ τὸν γεννηθέντα διεσήμανε τῇ οἰκουμένῃ; τίς δὲ βασιλεὺς, πρὶν ἰσχυῖσαι καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, ἐβασίλευσε καὶ τρόπαια κατὰ τῶν ἐχθρῶν ¹⁰ εἴληφε; τίς οὖν ἄρα γέγονε βασιλεὺς ἐν Ἰσραὴλ ἐφ' ὃν τὰ ἔθνη πάντα τὴν ἐλπίδα τέθεινται, καὶ οὐχὶ μᾶλλον αὐτῷ ἠναντιοῦντο πανταχόθεν; ἕως γὰρ συνίστατο Ἱερουσαλήμ, πόλεμος ἄσπονδος ἦν αὐτοῖς, καὶ διεμάχοντο πρὸς τὸν Ἰσραὴλ Ἀσσύριοι μὲν θλίβοντες, Ἰγύπτιοι δὲ διώκοντες, πολεμοῦντες. ἢ οὐχὶ ὁ μὲν ¹⁵

D Δαβὶδ τοῖς Μωαβίταις ἐπολέμει καὶ ἐπολεμεῖτο, ὁ δὲ Ἰωσίας τοὺς πλησίον παρεφυλάττετο; καὶ μέντοι καὶ Ἐζεκιᾶς ἐδειλία τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Σαναχηρείμ, καὶ τῷ μὲν Ἰησοῦ οἱ Ἀμορραῖοι ἠναντιοῦντο, τῷ δὲ Μωϋσῆϊ ὁ Ἀμαλήκ ἀντεστρατεύετο, καὶ ὄντως ἄσπονδον ἦν τῷ Ἰσραὴλ πρὸς τὰ ἔθνη τὸ τῆς φιλίας, ὡς μέχρι ²⁰ νῦν μιμνηροῦσι τὰ γράμματα.” καὶ οἱ γραμματεῖς ἀποκριθέντες εἶπον “οὐκ ἀρνούμεθα ὡς ταῦτα μὲν πάντα γέγραπται, προσδοκῶμεν δὲ τὸν μηδέπω παραγενόμενον θεὸν λόγον.” ὁ δὲ Σίλβε-

sus, antequam is veniat cui reposita omnia sunt: in eo spem ponent gentes.” Esaias quoque (cap. 11) “existet radix Ieasae, et surget qui nationibus imperabit: in eo spem ponent gentes.” haec pauca ad eorum quae facta sunt demonstrationem protulisse sufficiat. porro autem tota Scriptura plena est demonstrationum vestrae infidelitatis. quis enim unquam eorum sanctorum aut vatum, qui sacris literis celebrantur, ex sola virgine natus perhibetur? cuius natales praecessit in caelo stella, quae mundo genitum indicaret? quis vestrorum regum, antequam parentes nominatim appellare posset, regnavit et de hostibus tropaea statuit? quis denique rex fuit Israelicus, in quo spem suam gentes collocarent? imo autem omnes nationes undiqueque vestram gentem bellis infestarunt, nunquam desinentibus quamdiu Hierosolyma stetit. Israelum enim adsiduo Assyrii oppresserunt, Aegyptii aliique populi bellis vexarunt. nonne et Davidus Moabitas bello petiit, vicissimque ab eis est bello impetitus? nonne Iosias vicinos metuit? nonne Senacheribi inctantiam Ezechias extimuit? nonne et adversum Iosum Amorrael, et Amalecus contra Mosem adversa signa tulerunt? adeo nulla unquam in hunc usque diem pax inter Israelum et gentes potuit componi; quod doceri potest ex commentariis. tum respondentes scribae dixerunt: non infitiamur ista omnia esse scripta, exspectamus autem verbum dei, quod nondum in carnem venit. Silvester dixit: et quomodo non audivimus

στρος ἔφη "καὶ πῶς οὐκ ἠκούσατε τοῦ Δανιὴλ προλέγοντος φανε-
 ρῶς καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν θείαν τοῦ σωτῆρος ἐπιδημίαν; φησὶ P 278
 γὰρ ὁ προσδιαλεγόμενος αὐτῷ ἄγγελος ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες
 συνειμήθησαν ἐπὶ τὸν λαὸν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἅγιαν τοῦ
 5 συντελειοθῆναι ἁμαρτίαν καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίαν, καὶ τοῦ
 σφραγίσαι ἁμαρτίαν καὶ τοῦ ἀπαλεῖψαι ἀδικίαν, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν
 δικαιοσύνην αἰώνιον καὶ τοῦ σφραγίσαι ὄρασιν καὶ τοῦ χρισῶσαι
 ἅγιον ἅγιον. καὶ γνώση καὶ συνήσεις, ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ
 ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηῆσαι Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγου-
 10 μένου ἑβδομάδες ζ' καὶ ἑβδομάδες ξβ'." καὶ πρὸς μὲν τοῖς ἄλλοις
 ἴσως προφασιζόμενοι εἰς μέλλοντα χρόνον ἀναβάλλισθε τὰ γε-
 γραμμένα· τί δὲ πρὸς ταῦτα λέγειν ἢ ὄλως ἀντωπῆσαι δύνασθε, B
 ὅπου γε καὶ ὁ χρίων δηλοῦται καὶ ὁ χριόμενος οὐκ ἄνθρωπος ἀλλ'
 ἅγιος ἁγίων καταγγέλλεται, καὶ ἕως τῆς παρουσίας αὐτοῦ Ἱερου-
 15 σαλὴμ συνίστατο, καὶ λοιπὸν ἅπας προφήτης πέπαιται καὶ ὄρασις
 ἐν τῷ Ἰσραὴλ; ἐχρίσθη μέντοι πύλαι Δαβὶδ καὶ Σολομῶν καὶ
 Ἐζεκίας· ἀλλ' Ἱερουσαλὴμ καὶ ὁ τόπος συνειστήκει καὶ προφη-
 ται προεφήτευσον. ἄλλως δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ χρισθέντες ἅγιοι ἄν-
 20 θρωποι καὶ οὐχ ἅγιοι ἁγίων ἐκλήθησαν. πότε δὲ καὶ προφήτης
 ἐπαύσατο καὶ ὄρασις ἀπὸ τοῦ Ἰσραὴλ, εἰ μὴ νῦν, ὅτε ὁ προφη-
 τεύμενος καὶ ὁ ἅγιος ἁγίων ὁ Χριστὸς παρεγένετο. σημεῖον οὖν C
 ὄντως μέγα πρόδηλον καὶ γνώρισμα τοῦ Θεοῦ λόγου καὶ τῆς αὐ-
 τοῦ παρουσίας τὸ μηκέτι τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰστάναι μήτε προφήτην

Danielum diserte tempus designantem, quo in terras servator adventurus esset? sic enim ei dicit angelus, qui cum ipso colloquebatur (Dan. 9) "decisae sunt populo tuo urbiq̄ sanctae 71 septimanae quibus peccatum perficiatur et delicta expientur, obsigneturque peccatum, et iniquitas deleatur, ac aeterna iustitia introducatur: obsignetur visio, et sanctus sanctorum ungetur. cognoscesque et intelliges ab eo tempore quo decretum edetur de Hierosolymis instaurandis, usque ad duce[m] unctam, effluere septimanas 7 et septimanas 62." cetera quidem quae sacris consignata sunt literis, fortassis causabimini alio esse implenda tempore. his autem quid habetis quod opponatis? cum et ungens nominatur, et is qui ungitur non homo sed sanctus sanctorum appellatur. ad eiusdem usque adventum Hierosolyma stetit. postquam advenit, neque vatem ex eo ullum Iudaei habuerunt neque visiones eis apparuerunt. sane pridem et Davidus fuit unctus et Solomon et Ezechias, sed iis vivis et urbs stetit atque sacer locus, et vates oracula ediderunt. tam uncti illi sancti quidem homines, non tamen sancti sanctorum sunt appellati. vates autem et visiones quando desiit habere Israelus quam nunc, adventu vatis et sancti sanctorum Christi? id vero apprime evidens signum atque indicium est adventus verbi dei, quod neque Hierosolyma hodie stant, neque vates inter Iudaeos ullus ullave visio exstat.

ἐνεργηθῆναι μήτε ὄρασιν ἀποκαλύπτεσθαι τούτοις. καὶ εἰκότως ἑλθόντος γὰρ τοῦ σημαινομένου καὶ προφητευομένου τίς ἢ χρεῖα τῶν σημαινόντων καὶ προφητευόντων; διὰ γὰρ τοῦτο προφητευον, ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ προφητευόμενος καὶ λυτρούμενος τὴν ἁμαρτίας πάντων. ποῖος τοίνυν ἡγούμενος ἐξῆλθεν ἐκ Βηθλεὲμ καὶ 5 τὸν Ἰσραὴλ ἐποιήσαν; οὗ ἢ ἔξοδος ἀπ' ἀρχῆς ἀφ' ἡμερῶν αἰῶνος, πρὸ τοῦ ἡλίου διαμένει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἀνεκδιήγητος ἢ γενεὰ αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται; τῶν γὰρ ἁγίων πάντων ἴσμεν
D τὴν γενεὰν ἱστορουμένην, καὶ τῶν ἀρξάντων τοῦ Ἰσραὴλ περι-
 στῶσαν τὴν γένεσιν καὶ τὸν θάνατον. μεμνησθαι οὖν ὀφείλεις, 10
 ὦ Ἰουδαῖε, εἰρηκῆναι με τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ πάθει τὸ σύνολον μὴ ὑπολίπτοντα ἄλλὰ τὸν ἐνωθέντα αὐτῷ ἄνθρωπον καθ' ὑπόστα-
 σιν ἀσυγχύτως ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας, ὃν ἐπηγγελᾶτο ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ λέγων ἔν τῷ σπέρματι σοῦ εὐλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη, καὶ τῷ Δαβὶδ ὁμοίως λέγων ἔκ κυρποῦ τῆς κοι- 15
 λίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου, τοῦτον πειρασθῆναί φα-
 μεν, ἵνα τὸν πειράζοντα αὐτὸν νικήσας διάβολον αἰχμαλωτίσῃ,
P 279 πεπονθέναι δέ, ἵνα πάντα τὰ πάθη ὑποτάξῃ, τεθνάναι δέ, ἵνα
 τὸ κράτος τοῦ θανάτου καταλύσῃ." ὁ Ἰουδαῖος εἶπεν "οὐκοῦν δύο
 εἰσὶν υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, εἷς μὲν ὁ ἐκ τῆς παρθένου τεχθείς, ἕτερος δὲ ὃν 20
 παντοκράτωρ Θεὸς ἐγέννησεν;" ὁ ἅγιος Σιλβεστρος εἶπεν "υἱὸς εἷς ἐστὶν
 ὁ Χριστός. ὡσπερ γὰρ ἀληθῶς ἐστὶ Θεοῦ υἱὸς ἀόρατος, οὕτως ἐστὶ
 καὶ υἱὸς ἀνθρώπου ὄρατός· τέλειος γὰρ ὢν Θεὸς τέλειος ἄνθρωπος

quod quidem erat consentaneum. cum enim iam exhibitum esset id quod indicabatur ac vaticiniis praedicebatur, signis et vatibus quorsum porro usus erat? ideo vaticinati sunt illi tantisper, dum venit is quem adfore praedicebant, omniumque abolevit peccata. iam quis fuit ille princeps qui e Bethlehema exiit, qui Israelum gubernavit, cuius exitus ab initio fuit, ab ipsa aeternitate, cuius nomen sole antiquius est et nativitas inenarrabilis? haec enim Scriptura ei attribuit. sanctorum quidem omnium ortum scimus memoriae proditum, principumque Israelicorum omnium exstant et natales et obitus, monumentis literarum consignati. porro meminisse debes, Iudaeae, me hoc dixisse, filium dei totum non fuisse perpassionibus subiectum, sed hominem, cuius ei substantia citra naturarum confusionem in utero virginis Mariae unita fuit. quem deus Abrahamo promittens ita fuerat fatus (Gen. 17) "in semine tuo omnes populi beabuntur." Davidoque similiter promisit (Psal. 131) "fructum ventris tui collocabo in solio tuo." hunc nos tentatum dicimus, ut diabolum, a quo tentabatur, victum captivumque redigeret. passum dicimus, ut omnia adversa subiiceret; mortuum, ut eum deiceret qui mortis potentiam habebat. Iudaeus autem dixit: ergo dei duo sunt filii, unus quem beata virgo peperit, alter quem omnipotens deus genuit? Silvester: unus est filius, Christus. sicut enim vere filius dei invisibilis, ita est etiam filius hominis visibilis. qui enim perfectus erat deus,

ἀτρέπτως ἐγένετο, ἵνα τελείαν σωτηρίαν τοῖς ἀνθρώποις παρέσχη.”
 ὁ Ἰουδαῖος εἶπε “καὶ πῶς ἐγχωρεῖ τὸ ληφθέντα ἀνθρώπων πάσχειν
 χωρὶς τοῦ ἀναλαβόντος αὐτόν;” ὁ ἅγιος Σιλβεστρος εἶπεν “οὐκ-
 οὖν ὑποδείγματι τινι θφελεις διδαχθῆναι, ἵνα γνῶς ὅτι δύο κατὰ
 5 ταῦτὸν ἠνωμένων φύσεων ἢ μὲν μία περιπίπτει τῇ ὕβρει, ἢ δὲ Β
 ἑτέρα ταύτην διαφεύγει;” καὶ ὁ Ἑβραῖος ἔφη “ἀδύνατόν ἐστι
 πείσαι με ἐν ἐνὶ δύο εἶναι τινα, καὶ ἅμα μὲν κατέχεσθαι ἅμα δὲ
 πάσχειν, καὶ ἐν τούτων τὴν ὕβριν ὑπομένειν.” ὁ ἅγιος Σιλβε-
 στρος εἶπεν “ἄκουε ὦ Ἑβραῖε· δυνατόν ἐστι τὸ δένδρον ἔχον ἐν
 10 ἑαυτῷ τὴν ἀκτίνα τοῦ ἡλίου τμηθῆναι;” Θάρρα λέγει “δυνατόν
 ἐστιν.” ὁ ἅγιος Σιλβεστρος ἔφη “δεῖξον ἡμῖν τὴν ἀποκοπῆσαν
 τοῦ ἡλίου ἀκτίνα ἐν τῷ τέμνεσθαι αὐτό.” τοῦ δὲ Θάρρα σιω-
 πῶντος ὁ ἅγιος Σιλβεστρος ἔφη “οὐχ ὄρας ὅτι τὴν πληγὴν τοῦ
 τέμνοντος σιδήρου ἢ ἀκτὸς πρώτη ὑποδέχεται, πρὶν ἢ τὸ ξύλον
 15 ὑποδέξασθαι; ἢ δὲ λαμπηδῶν καίτοι ἐκεῖ οὔσα οὔτε τμηθῆναι C
 οὔτε διακοπῆναι δύναται. οὕτως τοίνυν καὶ ἡ Θεότης ἀχώριστος
 τοῦ Ἐμμανουὴλ οὔσα παθεῖν ἢ τμηθῆναι οὐκ ἠδύνατο. τοῦτο
 δὲ ὑπέπεσε τῷ πάθει ὃ καθάπερ τὸ ξύλον καὶ δεθῆναι καὶ κρατη-
 θῆναι ἠδύνατο. διὰ γὰρ τοῦτο κατηξίωσεν ὁ κύριος ἀπολαβέ-
 20 θῆναι σάρκα ἐννοῦν καὶ ἐμψυχοῦν ἐκ τοῦ ἡμετέρου φρυγμάτος, ἵνα
 κοινωνοὺς ἡμῶς θείας ἀπεργάσῃται φύσεως καὶ ἐνώση ἑαυτῷ τὴν
 ἡμετέραν φύσιν. ἐνωσιν δὲ λέγω ἀσύγχυτον καὶ ἄτρεπτον καὶ
 ἀνυλλοιώτον, καὶ ἦν μόνος αὐτὸς ἐπίσταται.” ἀποκριθεὶς δὲ
 Σιλεὼν εἶπεν “εἰ περὶ τοῦ ὑμετέρου Χριστοῦ οἱ ἡμέτεροι προφη-

24 f. Σιμεὼν margo P

perfectus homo immutabiliter factus est, ut perfectae salutis auctor ho-
 minibus fieret. Iudaeus: et quomodo fieri potest ut patiatu assumptus
 homo sine eo qui ipsum assumpsit? Silvester: exemplo igitur doceri
 debes duabus naturis unione constrictis alteram supplicio subiici, altera
 id effugiente. Ebraeus dixit: persuaderi mihi nullo modo potest, in uno
 esse duo quaedam, quibus simul constrictis atque aliquid patientibus
 alterum tantummodo male tractetur. Silvester: audi, Ebraee. potestne
 arbor scindi, in quam solis radii incidunt? Tharras ait, potest. Silve-
 ster: ostende mihi ubi radius solis abscissus sit, dum arbor secaretur?
 silente Tharra haec addidit: nonne vides ictum scindentis ferri primum
 a radio excipi, antequam is ictus ad lignum pertingat? et tamen fulgor
 qui ibi est, neque secari neque scindi potest. sic et deitas cum ab
 Emmanuele divelli non possit, pati tamen aut scindi nequit. id modo
 perpressionibus fit obnoxium, quod instar ligni istius comprehendendi et vin-
 ciri potest. iccirco enim dignatus est deus humanum corpus anima et
 mente praeditum assumere de nostra massa, ut nos divinae naturae fa-
 ciat participes secumque nostram uniat naturam. unionem autem dico
 confusionis et mutationis expertem ipsique soli cognitam. respondit
 Simeon: si de vestro Christo nostri vates cecinerunt, causas mihi ape-

ται προεφήτευσαν, τὰς αἰτίας τῆς τοσαύτης ὕβρεως, τοῦ ἱμπαι-
 γμοῦ τοῦ πάθους καὶ τοῦ θανάτου διασάφησον, ἵνα τοῦτον εἶναι
D τὸν ἐπηγγελμένον Χριστὸν καὶ ἡμεῖς ἅμα ὑμῖν ὁμολογήσωμεν.”
 ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη “ἐξ ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος, ἀφ’ οὗ ὁ ἄνθρω-
 πος ἐκ τοῦ παραδείσου φθόνῳ διαβόλου ἐξεβλήθη καὶ θανάτῳ⁵
 κατεδικάσθη, ἐκ τοῦ φυράματος πάσης ἀνθρωπότητος Ἀβραὰμ
 ἅγιος καὶ πιστὸς εὐρέθεις τούτου τοῦ ἐπιγγέλματος ἠξιώθη παρὰ
 Θεοῦ, τοῦ ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ εὐλογηθῆσεσθαι πάντα τὰ ἔθνη.
 ἐκλεγείς οὖν διὰ τὴν τῆς πίστεως ἀξίαν ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ
 Ἰσαὰκ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. καὶ οὕτως ἄμεμπτοι εὐρέθησαν ὥστε **10**
P 280 τὸν παντοκράτορα Θεὸν ἐνδιαδέτω ἀξία βούλεσθαι τὸ ἴδιον ὄνομα
 ἐν τούτοις ὀνομάζεσθαι, λέγοντα ‘ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ
 Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ· τοῦτό μοι ὄνομα αἰώνιον εἰς
 γενεὰς γενεῶν.’ ἀνεφύησαν οὖν αἰτίαι, ἅς νῦν μακρὸν ἄν εἴη
 καταλέγειν, ὥστε τοὺς υἱοὺς Ἀβραὰμ κατελθεῖν ἐν γῆ Αἰγύπτῳ¹⁵
 ὑπὸ τὴν βασιλείαν Φαραώ. ἀλλὰ μεμνημένος τῆς ἑαυτοῦ ἐπιγ-
 γελίας ὁ Θεὸς ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν
 βραχίονι ὑψηλῷ, καθὼς πάντες ἴσται. ὕστερον δὲ ἐκ σπέρματος
 Ἀβραάμ, τὸ κατὰ σάρκα, ἐτέχθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐκ τῆς ἁγίας
 παρθένου, ἵνα ἡμεῖς ἀναγεννηθῶμεν ἐκ γαστρὸς τῆς παρθένου²⁰
 ἐκκλησίας. ἐπειρώσθη, ἵνα ἡμεῖς λυτρωθῶμεν. ἐπρώθη, ἵνα
B ἡμῶς ἐξαγοράσῃ. ἐταπεινώσεν ἑαυτόν, ἵνα ἡμῶς ἀννηψῶσῃ. ἐκρα-
 τήθη παρὰ ἀνθρώπων, ἵνα ἡμῶς ἐλευθερώσῃ τῆς τῶν δαιμόνων
 αἰχμαλωσίας. ἔσχατον ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ ἐθυσκάσθη, ἵνα

rias velim cur is tot iniuriis affici illud cruciari ac mori debuerit, ut
 eum esse istum qui promissus est, nos quoque vobiscum confiteri possi-
 mus. Silvester: ab exordio mundi, ex quo invidia diaboli circumventus
 homo paradiso electus mortique addictus fuit, ex tota humani generis
 massa Abrahamum sanctum et fidelem repertum deus ista promissione
 dignatus est, fore ut eius semen omnibus populis beatitatem conciliaret.
 is ergo ob fidei dignitatem electus Isaacum genuit, Isaacus Iacobum. ita
 autem inculpatus sese illi gesserunt, ut cum deus omnipotens nominis sui
 dignitatem expresse testatam vellet facere, eorum se deum esse dixerit,
 ego, inquit (Exod. 3), sum deus Abrahami, deus Isaaci ac deus Iacobi.
 hoc est nomen meum sempiternum per omnes aetates. causae proinde
 extiterunt, quas hic commemorare prolixum sit, propter quas posteri
 Abrahami in Aegyptum devenerunt regnoque Pharaonis subditi fuerunt.
 sed suorum memor promissorum deus inde eos eduxit manu valida exer-
 toque brachio, sicuti omnes nostis. postea temporis ex Abrahami se-
 mine Christus quod ad carnem attinet, natus est de beata virgine, uti
 nos de novo virgo ecclesia gigneret. tentatus est, ut nos liberaremur,
 venditus, ut nos redimeret; se ipsum demisit, ut nos attolleret; captus
 est ab hominibus, ut nos a daemonum captivitate liberaret; denique in
 liguo crucis pro victima oblatu est, ut totius mundi peccata expiaret.

τὴν τοῦ πατρὸς κόσμον ἀμαρτίαν ἀπαλείψῃ. ἀνάστη, ἵνα ἡμῶν ζῶν παράσχη. ἀνέβη εἰς οὐρανοὺς, ἵνα ἡμῶς συντηρώσῃ. κάθηται νῦν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς, ἵνα ταῖς ἐκκλησίαις τῶν πιστῶν ἐπιενέῃ. ἐλεύσεται δὲ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰῶνων κρῖναι ζῶντας
5 καὶ νεκροὺς καὶ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.”

Ἐπὶ πολὺ οὖν διαλεχθέντος τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου, καὶ σὺν πολλῇ ἀκριβείᾳ ἀποδεικνύντος ἐκ τῶν θείων γραφῶν τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἰουδαίων μεγάλως ἠττηθέντων, ἔφη τις ἐξ C αὐτῶν ὀνόματι Ζαμβρῆς πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἰουδαίους “Ὁ Σιλβέ-
10 στρου λόγους προσέχετε, ἀνάγκη τοὺς πατέρας νόμους καταλιπεῖν καὶ ἀκολοθεῖν ἀνθρώπῳ ματαίῳ, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν κατεδίκασαν. ἀλλ’ ἀκουσάτω μου ὁ βασιλεύς, καὶ ἐνεχθήτω ταῦρος ἄγριος, ὥστε με δεῖξαι σήμερον ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· οὐδὲ γὰρ διὰ ῥημάτων ἀλλὰ διὰ πραγμάτων βούλο-
15 μαι δεῖκνυσθαι τὴν ἀλήθειαν.” ὁ δὲ Σιλβέστρος παρακάλεσας τοιοῦτον ἐνεχθῆναι ταῦρον, ἠρώτησεν ἐν τῷ μεταξὺ τὸν Ζαμβρῆν “τίνος ἔνεκεν ἐπιζητεῖς τὸν ταῦρον;” καὶ φησὶν “ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦ ἡμετέρου Θεοῦ οὐδέμια κτιστὴ φύσις ἀκούσασα ζήσεται, βού- D λομαι διὰ τοῦ ταύρου τὴν ἰσχὺν ἀποδείξαι σαφῶς.” πρὸς ὃν ὁ
20 Σιλβέστρος ἔφη “καὶ σὺ ποίῳ τρόπῳ τὸ ὄνομα τοῦτο μεμάθηκας; ἄρα παρὰ τίνος ἀκούσας ἢ ἀναγνοὺς;” ὁ δὲ εἶπεν “οὔτε χάρις οὔτε λίθος οὔτε ξύλον ὑποδέξασθαι τὸ ὄνομα τοῦτο δύναται· ἐγὼ δὲ νηστεύσας καὶ εἰς ἀργυρᾶν λεκάνην καινὴν ὕδωρ ἐμβαλὼν τοῦτο μεμάθηκα.” τούτων οὖν λεγομένων ἤχη καὶ ὁ ταῦρος ὑπὸ

in vitam e mortuis rediit, ut nobis vitam largiretur. in caelum adscendit, ut nos secum eveheret. sedet nunc ad dextram patris, ut fidelibus precantibus annuat. veniet autem in fine mundi iudicatum vivos et mortuos, ac cuique dignam suis factis mercedem redditurus.

Cum disseruisset prolixè Silvester, Christianique res ex sacris literis accuratissime demonstrasset, Iudaeique admodum superarentur, quidam eorum, Zambres nomine reliquos Iudaeos ita est affatus: si Silvestri sermones admittitis, necesse est vos leges maiorum vestrorum deserere, vanumque hominem sequi, quem illi morte multarunt. verum mihi imperator obsequatur, iubeatque ferum taurum adduci, ut hac ego die coram ostendam quanta vis sit nomini dei nostri. non enim verbis sed factis veritatem demonstrabo. Silvester imperatorem hortatus ut taurum talem iuberet adduci, interim Zambrem interrogat cur taurum requirat. Zambres: quia nomen nostri dei nulla creatura audire potest quin moriatur, volo eius vim in hoc tauro aperte monstrare. Silvester: quomodo ergo illud nomen tu didicisti? ex aliquone id audisti aut legisti? Zambres: neque charta neque lapis neque lignum eius nominis est capax. ego autem cum ieiunassem, in argenteam pelvim novam immissa aqua id addidici. his dictis simul etiam taurum multi viri andique funibus vincunt

πολλῶν ἀνδρῶν ἐλκόμενος, δεδεμένος πάντοθεν σχοινίοις, ἀγριώ-
 τatos καὶ μέγας ὑπάρχων. καὶ ὁ Ζαμβρῆς ἐπιτωθάζων τῷ Σιλ-
 βέστρω ἔφη “ νῦν τὰ ῥήματα καὶ αἱ ὑποθέσεις τῶν ῥημάτων σου
 P 281 τέλος ἔξουσιν. εἰ μὲν οὖν θαρρεῖς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ σου,
 εἰπὲ τοῦτο κατὰ τὴν ἀκοὴν τοῦ ταύρου, καὶ δειχθήσῃ παντοκρά-
 5 τορι θρησκείων· εἰ δ’ οὖν, λέξω ἐγώ, καὶ πάντες τῇ ἐμῇ προσ-
 δραμοῦσι πίστει.” τῶν δὲ Ἰουδαίων καὶ τῶν ἄλλων παρορμη-
 σάντων εἰπεῖν τὸν Ζαμβρῆν τὸ ὄνομα ὑπὸ τὴν ἀκοὴν τοῦ ταύρου,
 καὶ τούτου εἰπόντος, εὐθὺς ὁ ταῦρος μκκησάμενος μέγα τῶν
 ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐξελεθόντων ἐξέψυξεν. ἀνασκιρτώντων οὖν τῶν 10
 Ἰουδαίων καὶ μεγαλαυχούντων κατὰ Σιλβέστρου, καὶ τῶν Χρι-
 στιανῶν λυπουμένων σφόδρα, κελεύσαι τῷ λαῷ ἡσυχάσαι παρα-
 καλεῖ ὁ Σιλβεστρος τὸν βασιλεῖα. καὶ τούτου γενομένου καὶ ἐφ’
 B ὑψηλοῦ τόπου στάς ὁ μακάριος Σιλβεστρος ἔφη “ ἀκούσατέ μου,
 ἄρχοντες καὶ δυνάσται, καὶ ἐνωτίσασθε λαοὶ ἅπαντες τὰ ῥήματά 15
 μου. ἐγὼ τὸν δεσπότην καὶ κύριον παντὸς τοῦ κόσμου Ἰησοῦν
 Χριστὸν κηρύττω, τὸν παρασχόντα τυφλοῖς ἀνάβλεπιν καὶ κω-
 φοῖς ἀκοῦειν, ἀλάλοισ χαρισάμενον λαλεῖν, χεῖρας ξηρᾶς ἰασάμενον,
 κωλοῖς ἴασιν δωρησάμενον, λεπροῦς καθαρῖσαντα, παραλύτους
 σφίγγαντα καὶ νεκροὺς ἐγείραντα. ὅθεν φανερώς ἀποδείκνυται ὅτι 20
 τοῦτο τὸ ὄνομα ὃ ἐπεκαλέσατο ὁ Ζαμβρῆς τοῦ ἀποκτεῖναι τὸν ταῦρον,
 τοῦ διαβόλου ἐστίν. εἰ γὰρ θανόντα ἀναστῆσαι οὐ δύναται, ἔστιν ἄρα
 ζωῆς καὶ σωτηρίας ἐχθρὸς ὁ ζῶντα μὲν ἀποκτεῖναι δυνηθεὶς, νεκρὸν
 C δὲ ζῶποιῆσαι μὴ ἰσχύων.” τότε ὁ Ζαμβρῆς διαρρήξας τὸν ἑαυτοῦ

attraxerunt, ferissimum ac praegrandem. ibi Silvestrum subeannas
 Zambres, nunc, ait, verbis tuis eorumque argumentis finis advenit. si
 confidis in nomine dei tui, pronuntia agendum id ad aures tauri huius,
 atque ita veritatem tuae religionis imperatori proba. sin vero, ipse pro-
 nuntiabo; omnesque statim ad me accurrent fidemque mihi habebant.
 et Zambres, Iudaeis ac reliquis exhortantibus, nomen ad aures tauri
 protulit; atque illicco taurus magno mugitu edito, oculis elisis exspiravit.
 hic Iudaeis exsultantibus ac contra Silvestrum multa iactantibus, Chri-
 stianis autem gravi dolore oborto, Silvester imperatorem rogavit ut si-
 lentium turbae imperaret. quo facto ipse sublimi stans loco, audite,
 inquit, proceres atque principes, populique omnes verba mea attentis
 percipite auribus. praedico dominum universi mundi Iesum Christum,
 qui caecis visum, surdis auditum, mutis loquelam restituit, manus ari-
 das sanavit, claudos in integrum reposuit statum, leprosos purgavit, lu-
 xatos artus firmavit, mortuos in vitam reduxit. unde liquido est demon-
 stratum nomen illud, quod ad necandum taurum Zambres invocavit,
 diaboli esse. si enim mortuo vitam reddere non potest, utique vitae et
 salutis hostis est, qui vivum necare, mortuum autem vivificare nequit.
 tum Zambres tunicam suam disruptens, optime, inquit, imperator atque

χιτώνα ἔφη "δέσποτα ἐπιπέεσθαι, βασιλεῦ αἰώνιε, Σίλβετρον
 ὃν λέγεις νικῆσαι οὐδείς ἠδυνήθη, ἐγὼ ἐν τῷ παντοκράτορι θεῷ
 ἐνίκησα. δίκαιον οὖν ἐστὶ μὴ ἐπὶ πολὺ δοθῆναι αὐτῷ ἔξουσίαν
 τοῦ λαοῦ. ξένα γὰρ ἐφευρίσκων αἰεὶ καὶ ἐναντία τοῦ θεοῦ λαλῶν
 5 οὐ παύεται, καὶ τῇ αὐτοῦ φλυαρίᾳ ἐπιβαρὺς γίνεται τῇ ἡμῶν
 βασιλείᾳ." πρὸς ὃν ὁ Ἀγούστος ἔφη "τὸ τοῦ παντοκράτορος
 θεοῦ ὄνομα καὶ ἡ ἐπίκλησις πρῶτιστα πάντων ζωῆς καὶ σωτηρίας
 πρόνοιαν παρέχεται. ὡσαύτως καὶ σὺ εἰ τοῦ θεοῦ εἶ, ἀνάστησον
 τὸν ταῦρον. καὶ πιστεύσομέν σε ἀπὸ θεοῦ ἔχειν τὴν νίκην. εἰ δὲ
 10 τοῦτο οὐ δύνη ποιῆσαι, φανερά σου τῆς ὑποκρίσεως γοητεία διὰ
 δαιμόνων πεπεῦχθαι." πρὸς ὃν καὶ ὁ ἅγιος Σίλβετρος ἔφη
 "ἄκουε, ὦ Ἰουδαίε, ἀπὸ τῶν σῶν γραφῶν τὴν ἀλήθειαν. ἐν
 τῷ Δευτερονομίῳ αὐτὸς ὁ θεὸς λέγει ἴδετε ἴδετε ὅτι ἐγὼ εἰμι,
 καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν ἐμοῦ. ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω,
 15 πατάξω καὶ γὰρ ἰάσομαι. εὐκαίρως οὖν ἐπικληθεὶς ἀποκτείνει, καὶ
 εὐκαίρως πάλιν ζῶσσομαι. ἐπικάλουσα οὖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἄλλην
 ἀκοήν τοῦ ταύρου, καὶ ἂν αὐτὸν ἐγείρῃς, πιστεύσομεν πάντες,
 καθὼς σὺ φῆς." τότε ὁ Ζαμβροῆς λέγει "οὐκ εἶπόν σοι, ἐπιει-
 κέσθαι βασιλεῦ, ὅτι ἐν λόγοις Σίλβετρον οὐδείς δύναται νικῆ-
 20 σαι; κέλευσον οὖν αὐτὸν μὴ ῥήμασιν ἀλλ' ἔργοις ἐπιδείξαι τι
 ἡμῖν." ὁ ἅγιος Σίλβετρος ἔφη "θέλεις οὖν, ὦ Ἰουδαίε, ἐγὼ P 282
 τῇ ἐπικλήσει τοῦ δεσπότου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγείρω τὸν ταῦ-
 ρον;" Ζαμβροῆς λέγει "ταῦτο οὐ ποιεῖς, εἰ καὶ πτεροῖς πετασθῆς."
 ὁ βασιλεὺς εἶπε "θανυμάζω τὴν ἀναισχοντίαν σου, Ζαμβροῆ. σὺ

aeternae, Silvestrum, quem a nemine vinci potuisse dicebas, ego dei
 omnipotentis auxilio vici. iustum ergo est non permitti ei multa lo-
 quendi longum spatium. semper enim inaudita comminiscens, deo ad-
 versa dicendi finem nullum facit, suaque loquacitate imperio tuo mole-
 stus est. et Augustus respondit: nomen omnipotentis dei eiusque invo-
 catio omnium vitae et salutis consulit. itaque tu etiam, siquidem a deo
 es, taurum in vitam revoca: tum credemus te divinitus victoriam con-
 secutum. quodsi hoc praestare nequeas, in promptu est diabolicis prae-
 stigiis te usum fuisse. sed et Silvester: audi, inquit, Iudaeae, verita-
 tem ex tuis libris propositam. in Deuteronomio (c. 32) deus fatur "vi-
 dete, videte, quod ego sum, et extra me non deus. ego interficiam et
 vitae reddam, ego feriam idemque sanabo." itaque tempestive invocatus
 necat, tempestive invocatus rursus in vitam restituit. proinde in
 alteram aurem tauri nomen dei inclama; et si is revixerit, fidem verbis
 tuis adhibebimus. Zambres: nonne dixi, optime imperator, verbis
 Silvestrum a nemine vinci posse? iube igitur eum non verbis sed facto
 aliquo sua comprobare nobis. Silvester: vis ergo, Iudaeae, ut ego in-
 vocando nomine domini mei Iesu Christi taurum excitem? Zambres:
 id non efficies, ne si alis quidem subvoles. imperator: tuam, o Zam-

εἶπας ἄσχολαζέτωσαν οἱ λόγοι καὶ ἔργοις ἀγωνιζέσθω. οὗτος δὲ ὑπισχνεῖται ποιῆσαι ὅπερ σὺ λέγεις παντελῶς εἶναι ἀδύνατον. ὥστε δίκαιόν ἐστιν ὁμολογήσαι σε τοῦτον εἶναι θεὸν ἀληθῆ τὸν νεκροὺς ἀναστήσαι δυνάμενον, ἐκεῖνον δὲ πλάνον καὶ διάβολον τὸν ἀποκτείναντα καὶ ζωοποιῆσαι μὴ δυνάμενον.” τότε ὁ Ζαμ-⁵ βρῆς ὡμοσε λέγων “ἐὰν Σίλβεστρος τὸν νεκρὸν ταῦρον ἀναστήσῃ, **B** πάντες τὸν Ἰουδαϊκὸν καταλείψαντες νόμον πρὸς τὴν τῶν Χριστιανῶν αὐτομολήσομεν πίστιν.” ὁ δὲ μακάριος Σίλβεστρος ἐκτείνας ἐπὶ πολλὰ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ μετὰ δακρῶν εὐχὴν ποιήσας, πρὸς τὸν ταῦρον ἀπελθὼν εἶπε φωνῇ μεγάλῃ ¹⁰ “ἐγὼ, δέσποτά μου Ἰησοῦ Χριστέ, τὸ πανάγιον ὄνομά σου ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ πάντων, ἵνα μάθῃ ὁ λαὸς οὗτος ὅτι διαβόλου μὲν ὄνομα ἐφρόνευσε τὸν ταῦρον, τοῦ δὲ ζωοποιῶ καὶ φανερωτάτου σου ὀνόματος ἐπικλήσει ἐζωοποιήθη.” καὶ πλησιύσας τῷ ταύρῳ λέγει μετὰ κρηνῆς μεγάλης “ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν οἱ ¹⁵ παράνομοι Ἰουδαῖοι ἐσταύρωσαν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ἀνάστηθι μετὰ σεμνότητος.” καὶ παρευθὺς ὁ ταῦρος ὄλον ἑαυτὸν κινήσας **C** ἀνέστη. καὶ λύσας αὐτοῦ τὰ δεσμὰ ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἀπέλυσε αὐτόν, λέγων “πορεύου ὅθεν ἤλθες, μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀδικήσας.” ὅπερ μέγα θαῦμα Ἰουδαῖοι θεασάμενοι καὶ σφόδρα ²⁰ καταπλαγέντες αὐτίκα προσέπεσον εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου πάντες, αἰτούμενοι τὸ ἅγιον βάπτισμα. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ μακρυωτάτη βασίλισσα Ἑλένη προσπεσοῦσα τοῖς ποσὶ τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου παρεκαλεῖτο τόπον αὐτῇ μετανοίας παρεσχεθῆ-

bres, impudentiam miror. petiisti ut verbis omissis certamen factorum instituat. iam Silvester promittit id se facturum, quod tu fieri non posse contendis. par est ergo te confiteri hunc esse verum deum, qui mortuos in vitam reducere valet, hunc autem impostorem esse et diabolum, qui necat et vitam reddere non potest. tum Zambres iuravit: siquidem Silvester taurum excitabit a morte, universi Iudaei lege deserta Christianam amplectemur fidem. at beatus Silvester, manibus aliquamdiu in caelum intentis, et cum lacrimis precatus, ad taurum adit, magna voce ait “ego, domine mi Iesu Christe, coram omnibus sanctissimum tuum nomen invoco, ut universi intelligant taurum hunc a diabolo necatum, invocato tuo vivifico et illustrissimo nomine in vitam reductum esse.” simul propius taurum adsistens alta voce inclamavit “in nomine Iesu Christi, quem impii Iudaei opera Pontii Pilati in crucem egerunt, surge cum maiestate.” illico taurus totum corpus commovens surrexit. quem Silvester vinculis solutum abire unde venerat et inter eundem neminem laedere iussit. hoc tam ingens miraculum Iudaei cernentes, eoque perculti, statim se ad pedes beati Silvestri universi abiecerunt, ac sanctum baptismum eum flagitaverunt. ipsa quoque felicissima regina Helena ad pedes Silvestri accidit, locumque sibi poeni-

ναι. καὶ τούτου γενομένου ἐχάρη μεγάλως ὃ τε φιλόχριστος βασιλεὺς καὶ ἡ μακαριωτάτη Ἀύγουστα καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ὥστε ἐπὶ ὥρας δύο κρύζειν ἅπαντας “μέγας ὁ θεὸς τῶν Χριστιανῶν.” καὶ οὕτως ἐθανυμαστῶθη ὑπὸ πάντων ὁ θεὸς 5 τῶν Χριστιανῶν καὶ ὁ τούτου θεράπων ἅγιος Σίλβηστρος. ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ πολλοὶ δαιμονῶντες ἐθεραπεύθησαν δι’ ἐρχῶν τοῦ ἁγίου πάπα, καὶ ἄλλα δὲ πάθη πολλὰ καὶ νόσοι ἐκαθαρίσθησαν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐνδοξαζομένου ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. τοῦ δὲ πλῆθους τῶν Ἰουδαίων βα- 10 πτισθέντος μεγάλη χαρὰ γέγονεν ἐν πάσῃ τῇ Ῥώμῃ καὶ τῇ περιχώρῳ αὐτῆς.

Τῷ ιδ' καὶ ιε' ἔτει Λικίνιος ἤρξατο κατὰ Χριστιανῶν διωγμὸν κινεῖν, λήθην λαβὼν τῶν προγεγονότων συνθηκῶν. τοῦτον διὰ γραμμάτων νοουθετῶν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀποστῆναι τῆς 15 κακίας οὐκ ἔπεισε.

Τῷ ις' καὶ ιζ' καὶ ιη' ἔτει τὰ κατὰ Ἄρειου τοῦ δυσσεβοῦς P 283 ἐπράχθη, καὶ ἡ ἐν Νικαίᾳ πρώτη ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῶν τριακοσίων δεκαοκτῶ ἁγίων θεοφόρων πατέρων ἐγένετο, ἧτις τὸν Ἄρειον καὶ τοὺς ὁμόφρονους αὐτοῦ ἀνεθεμάτισεν. ἐν τούτῳ 20 καὶ τοὺς Ἰουδαϊκῶς τὸ πάσχα ἐορτάζοντας διὰ τοῦ ὀσιωτάτου ἐπισκόπου Κοδρουβῆς ἐπέστρεψε· καὶ Κωνσταντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος Καισάρα εἰς Γαλλίαν ἀπέστειλεν. ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις εἰς μνήμην ἔρχεται τοῦ γενομένου πλησίον Ῥώμης ὑπὸ τοῦ κυρίου πρὸς αὐτὸν κατὰ τοὺς ὕπνους προστάγματος, ὅπερ B

tentiae concedi petiit. eo facto vehementer gavisus est Imperator Christi amans beatissimaque Augusta et totus populus, universique per duas horas vociferati sunt “magnus est deus Christianorum.” ita ab omnibus admirabilis est praedicatus Christianorum deus huiusque minister beatus Silvester. eadem hora suis precibus sanctus papa multos a daemonum vexatione liberavit; multique alii morbi sanati sunt vi domini nostri Iesu Christi, magnifice per suos agentis sanctos. baptizata autem Iudaica multitudo magnum fuit Romae et in tota vicinia gaudium.

Anno imperii Constantini 14 et 15 Licinius factorum oblitus, persecutionem adversus Christianos molitus est. quem per literas officii monens Constantinus, ut a malitia desisteret non persuasit.

Annis 16, 17 et 18 res contra impium Arium gesta est, conciliumque sacrum primum ex toto terrarum orbe collectorum, quae oecumenica nominant Graeci, Nicaeae, a 318 sanctis ac dei spiritu plenis patribus celebratum, Arium eiusque sectatores proscripsit. tunc imperator etiam eos qui Iudaeorum more pascha celebrabant, opera sanctissimi Cordubae episcopi inhibuit; et Constantem filium suum Caesarem designatum in Gallias misit. ipse isto tempore recordatus sibi quondam prope Romam in somnis a domino mandatum uti eo loco, quem ipse ei esset indicatu-

ἦν λέγοντος οἰκοδομῆσαι τῇ θεοτόκῳ πόλιν ἐν ᾧ τόπῳ αὐτὸς ὑποδελξω σοι. καὶ δὴ τὰ κατὰ χώρων καὶ τόπους ἐρευνῶν τῇ Θεσσαλονίκῃ ἐπιβαίνει, καὶ τῷ τόπῳ ἀρεσθεῖς δυοὶ χρόνοις ἔκει διατρέβει. ναοὺς τε θαυμασίους καὶ λουτρὰ καὶ ὑδάτων εἰσαγωγὰς κατασκευασάμενος, ὡς εἶδε λοιμὸν ἐπιγενόμενον, ταύτην μὲν ⁵ καταλιμπάνει, ἐπὶ δὲ τὴν Βιθυνῶν Χαλκηδόνα ἔρχεται, ὑπὸ τῶν Περσῶν ἑξηδαφισμένην εὐρῶν ἀνοικοδομεῖν ἤρξατο. καὶ εὐθέως ἄετοί τοὺς τῶν τεχνιτῶν λίθους ἀρπάζοντες τῷ Βυζαντίῳ προσέρριπτον. τούτου δὲ πολλάκις γενομένου ὑπὸ πάντων διαπορουμένου, εἰς τῶν ὑπηρετουμένων τῷ βασιλεῖ Εὐφρατῆς λεγόμενος δι- ¹⁰ σάφησεν ὡς ἔκει φίλον ἐστὶ τῷ θεῷ τῇ μητρὶ αὐτοῦ κτισθῆναι **C** πόλιν. εὐθέως οὖν διαπεράσας, καὶ τὸν τρόπον κατιδὼν καὶ ἀποδεξάμενος, τὸν Εὐφρατῆν ἐπιστάτην τοῦ ἔργου καταλιμπάνει μετὰ βαρείας δυνάμεως καὶ πλοῦτου πολλοῦ. καὶ αὐτὸς βασιλεὺς κατὰ Περσῶν ἀποδημεῖ. ἔνθα δὴ καὶ κρατηθεῖς θεοῦ προνοίᾳ ¹⁵ τὰς τούτων ἀποδιδράσκει χεῖρας καὶ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπαναστρέφει. ὁ μὲντοι Εὐφρατῆς τοὺς κανάλους ὑπονόμους κατασκευάσας καὶ πάσας πηγὰς ὑδάτων ἀνυστομώσας τῶν τειχῶν ἤρξατο· καὶ πάλιν οἱ Πέρσαι κατὰ Ῥωμανίας. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ Εὐφρατῆ περι νουῦ κτίσεως προστάζας αὐτὸς καὶ περι ἔνοι- ²⁰ κήσεως προσέθηκε. καὶ τοὺς δακτυλλοὺς ἐκάστου τῶν πρώτων ἀρχόντων ἀναλαβόμενος, οἴκους δειμάμενος περιφανεῖς τὰς γυναικας αὐτῶν μετὰ τῶν παιδῶν καὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτοὺς εἰς

6 ἦν ὑπὸ?

20 αὐτοὺς P

rus, dei genitrici urbem conderet, dum regiones istas et loca contem-
platur, Thessalonicam venit. quo loco delectatus, biennium ibi commo-
ratus, urbem magnificis templis balneis et aquaeductibus exornavit. sed
peste ingruente eam relinquens, inde Chalcedonem Bithyniae urbem se
contulit; eamque solo prostratam a Persis inveniens instaurare aggres-
sus est. statim autem aquilae lapides fabris ereptos ad urbem Byzan-
tium proiecerunt. id cum saepenumero fieret omniumque animos suspen-
sos teneret, quidam regionum ministrorum, Euphratas nomine, explicavit
rem, nempe deum ibi velle urbem suae matri condi. imperator statim
traiecit eo; cumque locum inspexisset et probasset, Euphratam operi
praeficit, magnis copiis opibusque instructum. ipse in Persas proficis-
citur. ibi cum in hostium manus devenisset, divina providentia proca-
rante eas effugit, ac ad Byzantium reversus est. Euphratas canalibus
subterraneis paratis omnes fontes obstruxit murosque coepit moliri. rur-
sus Persis in Romaniam impressionem facientibus, imperator Euphratas
de templi structura demandato negotio ipse etiam de frequentanda ho-
minibus urbe curam gessit. nam domibus magnificis exstructis annulos
primarii cuiusque viri recepit, eorumque uxores liberos ac totas familias

τὴν βασιλίδαν ἀνήγαγεν. ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν ἐπὶ Πέρσας ἐκστρατεύει. καὶ τούτους τροπώσάμενος πάλιν ὑπέστρεψε.

Τῷ 19' ἔτει ὁ μέγας Κωνσταντῖνος Θεωρῶν Λικίνιον μακρότερον κατὰ τῶν Χριστιανῶν τῷ διωγμῷ χρώμενον καὶ ἐπιβουλήν κατὰ τοῦ εὐεργέτου μελετῶντα, ὀπλίζεται κατ' αὐτοῦ διὰ ξηραῶς καὶ θαλάσσης. ἔνδεκα δὲ καὶ ὀκτὼ μηνὶ τοῦ πολέμου μεταξὺ Κωνσταντίνου καὶ Λικινίου ἵσταμένου, ὡς πόλεμος κατὰ τὴν Βιθυνίαν ἐκροτήθη, ζῶν ὁ ἀλιτῆριος συλλαμβάνεται ἐν Χρυσόπολει, καὶ εἰς Θεσσαλονικὴν ἐκπέμπεται φρουρεῖσθαι, πρότερον μέντοι ἐν τε τῇ Φιλίππου πόλει πολεμήσας καὶ ἠττηθείς. ὡς δὲ ἐν Θεσσαλονικῇ ἐπέμφθη καὶ πάλιν ἐκεῖσε νεωτερίζειν ἔμελλε βαρβάρους μισθούμενος, τοῦτον διὰ ξίφους ἀποτιμηθῆναι ὁ βασιλεὺς κελεύει· καὶ οὕτω λοιπὸν τελείας ἀπήλασε γαλήνης τὰ πρᾶγματα. τότε καθιστῆ Κωνσταντῖνος τοὺς ἰδίους παῖδας Κωνσταντῖνος, καὶ κυριακὰς πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν κατὰ τόπους εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ ποιεῖ. P 284

Τῷ κ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Κωνσταντίνου πληρωθείσης τῆς πόλεως ἐθεματίσθη ὑπὸ Οὐάλεντος ἀστρονόμου, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν ἐγκαινίων αὐτῆς, ἐκ προστάξεως τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, μηνὶ Μαΐῳ α', ἡμέρᾳ β', ἰνδίκτῳ γ', ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου κωλή. περιέχει δὲ τὸ ὄλον συμπέρασμα ἔτη χξς'. τούτῳ τῷ ἔτει καὶ Κρίσπος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου Χριστιανὸς ἐκοιμήθη· καὶ Ἑλένη ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως στεφθεῖσα δι' ὄπτασις εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπέρχεται, καὶ τοὺς ἁγίους τόπους φανερώ-

in regiam urbem traduxit. ipse rursus in Persas expeditionem fecit, isque pulsus rediit.

Anno sui imperii 19 Constantinus Licinium videns Christianos insanis vexare ac sibi quoque benefactori suo insidiari, contra eum terra marique bellum paravit. id bellum cum durasset annum atque octo menses, tandemque in Bithyniam delatum esset, ibi flagitiosus ille Licinius in urbe Chrysopoli captus Thessalonicamque in custodiam datus est. et quidem prius Philippis, ac deinde Adrianopoli rebellarat victusque fuerat. verum ut Thessalonicæ etiam barbaros mercede conducere novasque res eum moliri Constantinus sensit, gladio ei caput amputari iussit. ita demum perfecte omnia fuerunt pacata. tunc Constantinus suos filios Caesares designat, et ad convertendos ad Christianam religionem populos passim in honorem dei templa ponit.

Anno vigesimo imperii Constantini urbs absoluta, eiusque thema iussu imperatoris a Valente astronomo descriptum est, octavo feriarum dedicationis die, qui fuit Maii undecimus, septimanae secundus, indicatione tertia, anno a mundi origine 5838. continet autem tota completio annos 696. eo anno Crispus Constantini filius Christianus vita decessit. et Helena mater imperatoris insomnio admonita Hierosolymam proficiscitur; ibique sacris locis detectis venerandam crucem invenit,

σασα καὶ τὸν τρίμιον σταυρὸν εὐροῦσα πάντα ἀνέστησε, καὶ ναοὺς οἰκοδομήσασα ἐν αὐτοῖς περιφανῶς τούτους ἐκαλλώπισεν. ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας σοφίας καὶ τῆς ἁγίας Εἰρήνης καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τοῦ ἁγίου Μωκίου καὶ τοῦ C ἁγίου Ἀγαθονίου καὶ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐν τῷ Ἀνάπλω καὶ Σωσθενίῳ, ἔνθα καὶ θείας ὁμφᾶς θανμαστῶς ἤκουσέ τε καὶ ἐθεάσατο ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς, ὠκοδόμησε. τοὺς δὲ τῶν Ἑλλήνων εἰδωλοκοὺς ναοὺς προσέταξε καταλύεσθαι καὶ ἐκκλησίας οἰκοδομῆσθαι, καὶ τὰς τούτων προσόδους αὐταῖς δωρεῖσθαι. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλείως πολλὰ τῶν ἔθνῶν τὸν χριστιανισμόν προσεδέξαντο, ἀπὸ τε Κέλτῶν καὶ Γαλατῶν τῶν ἐσπερίων· ἀλλὰ καὶ Ἰνδοὶ οἱ ἐνδοτέρω, Ἰβήρῃς τε καὶ Ἀρμένιοι ἀρχὴν ἐκ Τηριδάτου λαβόντες. τότε γὰρ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐκ τοῦ φοβεροῦ λάκκου ἐκείνου ἐκβέβληται καὶ κατὰ τὸν βασιλεῦ D Τηριδάτην γίνεται, καὶ ἡ πᾶσα Ἀρμενία εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν μετατίθεται. καὶ Πέρσαι ὁμοίως ἐπὶ Σιμεῶν ἐπισκόπου. ἀλλὰ καὶ Οὐθαζὰδ ἐνοῦχος παιδαγωγὸς Σαπώρου ἐμαρτέρησεν.

Οὗτος ὁ μέγας βασιλεὺς ὑπὸ φιλοσόφων Ἑλλήνων ὀνειδιζόμενος ὡς νεωπερίων τὴν θρησκείαν, ἕνα τῶν φιλοσόφων αὐτῶν παρέστησε διαλεχθῆναι Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐπισκόπῳ περὶ τῆς πίστεως. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος θεῖος μὲν ἦν ἀνὴρ, λόγων δὲ ἄπειρος. ὡς οὖν εἶδε τὸν φιλόσοφον γλωσσαλοῦντα, ἔφη “ἐπιτάττω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν σιωπᾶν καὶ μὴ

omniaque restituit, et templa iis locis aedificavit ac splendide exornavit. eo tempore Constantinus aedem S. Sophiae (id est Sapientiae) et S. Irenae (id est Pacis) et SS. apostolorum, tum beatorum Mocii et Agathonici et copiarum praefecti in Anaplo et Sosthenio exstruxit; ubi etiam miraculose audivit divinarum vocum omnia atque vidit. iussit etiam Graecorum simulacris dedicata fana destrui, eorumque reditus templis Christianorum a se aedificatis addixit. hoc imperatore multi populi Christianam religionem amplexi sunt, Celtarum et Gallorum occidentali-um, tum Indi interiores Iberesque et Armenii, Teridate eius rei princeps. tunc enim Gregorius magnus, Armeniae magnae episcopus, ex terribili isto lacu eductus ad regem Teridatem accessit, et universa Armenia in Christi fidem concessit; nec non Persae, Simeone episcopo eos docente. sed et Uthaxadus eunuchus, Saporis Persarum regis paedagogus, ob Christianae religionis confessionem capitali est affectus supplicio.

Constantinus porro, cum ei philosophi Graeci exprobrarent quod religionem innovasset, quendam philosophorum ad disputandum de fide cum Alexandro episcopo produxit. erat is Alexander homo divinus, ceterum indoctus. is cum philosophum videret garrientem. impero, inquit, tibi in nomine Iesu Christi, veri dei, ut sileas neque loquaris. adhuc

φθίγγεσθαι.” καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἐφριμώθη καὶ γέγονεν ἄλαλος. τότε σεισμὸς γέγονε τηλικούτος ἐν Καμπανίᾳ ὡς ἐγ’ πόλεις πεσεῖν, P 285 καὶ ἡλίου ἔκλειψις τοιαύτη ὡς ἄστερας φανῆναι ἐν ἡμέρᾳ. τότε καὶ ὕφειν παντοῖον γένος ἐπὶ τὴν Μελιτηγὴν φανῆναι· οἳ καὶ μαχρασάμενοι κατέκτεναν ἑαυτούς, ὡς καὶ τὴν χώραν ἐποζύσαι. καὶ Ἰουδαίους περὶ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ πάλιν στασιάζοντες Κωνσταντίνος ὁ μέγας τιμωρησάμενος διεσκόρπισεν.

Ἡ δὲ μακαρία Ἐλένη ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπανέλθοῦσα, καὶ πολλὰ τῷ νιῷ αὐτῆς καὶ βασιλεῖ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως 10 ἐντεταλαμένη, ἐτελεύτησεν ἐτῶν π’, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. πάσαις τοῖνυν ἡ μακαρία ἀρεταῖς κεκοσμη- B μένη εἶχε καὶ τὴν χριστομίμητον ταπεινοφροσύνην πρὸς πάντας μὲν, ἐξαιρέτως δὲ πρὸς τοὺς μονάζοντας. συνάγουσα γὰρ παρ- θένους καὶ ἐπὶ στιβιάδων κατακλίνουσα αὐτὴ δι’ ἑαυτῆς καθυπ- 15 ούργει, ὕψμα παρατιθεῖσα καὶ κύλικας ὀρέγουσα καὶ ὕδωρ ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἐπιχέουσα, θεραπεύεινς ἔργον ἐπλήρου. οὕτω δὲ καὶ τὸν ἀέμνηστον υἱὸν αὐτῆς ἐξεπαίδευσεν ἄτεφον ἔχειν φρόνη- 20 μα, ἀρετῆς καὶ πολιτείας ἀκριβοῦς ἐπιμελεῖσθαι, δουλεύειν δὲ τῷ κυρίῳ μετὰ φόβου καὶ τρόμου· ὃς φυλάττων ἀκριβῶς τὰς αὐτῆς ἐντολὰς ἐκαρποφόρει ἑκατονταπλασιῶς.

Τῷ κ’ ἔτει γέγονεν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένηκὴ πρώτη σύνοδος ἐν Νικαίᾳ, συνελθόντων τῶν ἁγίων τῆς πατέρων. ἧς ἠγοῦντο C Σιλβέστρου πάπυ Ῥώμης τοποτηρηταί, Βίτων καὶ Βικεντίων

ea Alexandro dicente philosophus obmutuit verbumque facere nequivit. ea tempestate in Campania urbes 13 terrae motu prostratae sunt; tan-
tasque fuit solis defectus ut meridie stellae viderentur. et in Melitena
omnis generis angues exstiterunt, qui se invicem pugnando necaverunt,
ex iisque gravis ea in regione est obortus foetor. Iudaeos quoque rur-
sum tumultuantes, ac templum aedificare conantes, Constantinus ultus
est, atque dispersit.

Beata autem Helena Hierosolymis domum reversa, cum filio multa
de Christiana pietate mandasset, vitam finiit anno aetatis 80; sepulta-
que est in templo apostolorum. beata ista mulier omnibus ornata vir-
tutibus, Christi imitatione etiam animi demissione usa est cum erga
vinctos homines tum maxime eos qui solitariam vitam agunt. nam vir-
gines cogens et in toris collocans, ipsa eis ancillae in morem ministra-
bat, cibos apponens et pocula porrigens manibusque earum aquam af-
fundens. ita et inclitum suum filium instituebat, uti fastu vacaret vir-
tutisque exacte laudabili studeret, dominoque cum metu et tremore ser-
viret. atque is matris praeceptis accurate parens centuplum protulit
fructum.

Anno Constantini vigesimo sanctum primumque oecumenicum conci-
lium Nicaeae actum fuit, congregatis eo 318 sanctis patribus. prae-
fuerunt ei Silvestri Romani papae locum tenentes Vito et Vincentius

πρεσβύτεροι, Μητροφάνης τοῦ Βυζαντίου, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, Μακάριος Ἱεροσολύμων, κατὰ Ἀρείου πρεσβυτέρου γεγονότος Ἀλεξανδρείας, βλασφημοῦντος τὸν Θεὸν λόγον κτίσμα καὶ ἑτεροούσιον τοῦ πατρός, καὶ διὲν ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν δοξάζοντος. ὃν καθελοῦσα ἀνεθεμάτισε 5 σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ, τὸν δὲ εἶδὼν ὁμοούσιον καὶ συνάναρχον τῷ πατρὶ καὶ Θεὸν ἀληθινὸν καὶ κτίστην πάντων ἐδογματίσασκε. μετὰ γοῦν τὸ συναθροισθῆναι πάντας τοὺς ῥηθέντας τῆ πατέρας

D ἐν Νικαίᾳ δημοσίοις ὀχλήμασιν, ἀφίκετο καὶ ὁ βασιλεὺς ἐφιέμενος ἰδεῖν τὴν πληθὺν τῶν ἀρχιερέων. καὶ δὴ οἶκον μέγιστον ἐν τοῖς 10 βασιλείοις κατασκευάσας θρόνους πολλοὺς ἐν αὐτῷ τεθῆναι προσέταξε, καὶ οὕτως εἰσελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς ἐπέτρεψεν. ἔσχατος δὲ σὺν ὀλίγοις εἰσελθὼν καὶ αὐτός, καὶ στὰς ἐν τῷ μέσῳ, προειρέψατο πάντας καθίσει. εἶτα θρόνον μικροῦ τεθέντος κελευσθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἐκάθισεν ἔσχατος πάντων· τοσαύτη τις εὐλάβεια καὶ 15 αἰδῶς τῶν ἀνδρῶν κατέιχε τὸν βασιλεῖα. καὶ οἱ μὲν τοῖς ἄνθεσι τῶν ἐγκωμίων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στεφανώσαντες τὴν περὶ τὰ

P 286 Θεῖα σπὸνδρὴν εὐλογοῖαι ἡμέψαντο· ὁ δὲ τοὺς περὶ τῆς ὁμοιοῖας καὶ συμφωνίας προσαγαθῶν λόγους πολλοὺς μὲν ἐφιλοφρονήσατο καὶ λόγους καὶ δῶροις, πολλὰς δὲ στιβάδας προστάξας εὐτρεπισθῆναι 20 ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντας ἐστίασε, τοὺς μὲν ἀξιολογωτέρους ὁμοτραπέζους λαβῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς τὰς ἄλλας τραπέζας διέειλε. Θεοσάμενος δὲ τινὰς τοὺς δεξιὸς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκομμένους, καὶ

presbyteri, Metrophanes Byzantii, Alexander Alexandriae, Eustathius Antiocheae, Macarius Hierosolymae episcopi. actum contra Arium, qui Alexandriae presbyter fuerat, impieque pronuntiabat verbum dei creaturam neque eiusdem cum patre essentiae esse, ac fuisse tempus quo verbum non fuerit. eum concilium cum sectatoribus eius proscribens, decrevit filium esse eiusdem cum patre essentiae, similiterque principio carere, et esse verum deum atque omnium conditorem. cum Nicaeam 318 isti patres publicis vehiculis pervenissent, eodem etiam imperator se contulit, cupiens videre eam summorum pontificum multitudinem. domum in regia amplissimam positam solis adornari inque eam patres convenire iussit. ipse cum paucis postremus intravit, inque medio adstitit, ac considerare patres mandavit, iussuque eorum posita sella ultimus omnium sedit: tantum imperator patribus reverentiae ac honoris deferbat. ac patres quidem floribus laudationum caput imperatoris coronantes, faustis comprecationibus studium eius rerum sacrum compensaverunt. imperator habita oratione qua eos ad concordiam et unanimi- tatem exhortaretur, multos ipsorum verbis ac muneribus prosecutus, multos toros parari iussit, omnesque ad unum convivium vocavit, ita ut praestantiores suae mensae adhiberet, reliquos in ceteras mensas distribueret. videns autem quibusdam oculum dextrum esse erutum, acci-

μαθὼν ὡς ὑπὸ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν τοῦτο πεπόνθασι, τὰ χεῖλη τοῖς τραύμασι προσενήροχε κατασπαζόμενος, ἐκλύσειν ἐκεῖθεν εὐλογίαν τῷ φιλήματι πιστεύων· οὕτως ἦν ὁ Θαναμάσιος ἀνὴρ ἐκείνος εὐλαβεία καὶ πίστει καὶ μετριο-
5 φροσύνῃ λελαμπρυσμένος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐπίσκοποι πάντες καὶ ὁ Β βασιλεὺς εἰς ἓνα τόπον συνελθόντες καλοῦσι τὸν Ἄρειον σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ εἰς τὴν σύνοδον, ἐπιτρέποντες αὐτῷ συστήναι τοῖς δικαίοις δόγμασιν. ἦν δὲ τὰ δόγματα τοῦ ἁσεβοῦς καὶ τρισ-
10 καταράτου Ἄρειου ταῦτα. οὐκ αἰεὶ ὁ θεὸς πατὴρ ἦν, ἀλλ' ἦν οὐκ ὄντων γέγονεν· ὁ γὰρ ὢν θεὸς τὸν μὴ ὄντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πεποίηκε. διὸ ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν· κτίσμα γάρ ἐστι καὶ ποίημα ὁ υἱός. οὔτε δὲ ὁμοίός ἐστιν ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ κατ' οὐσίαν. οὔτε δὴ ἀληθινὸς καὶ φύσει τοῦ πατρὸς λόγος ἐστίν, οὔτε ἀληθινὴ
15 σοφία αὐτοῦ ἐστίν· ἀλλ' εἷς μὲν τῶν ποιημάτων καὶ γεννητός C ἐστὶ, καταχρηστικῶς δὲ λέγεται λόγος καὶ σοφία, γενόμενος καὶ αὐτὸς τῷ ἰδίῳ τοῦ θεοῦ λόγῳ καὶ ἐν τῷ θεῷ σοφία, ἐν ᾗ καὶ τὰ πάντα καὶ αὐτὸν πεποίηκεν ὁ θεός. διὸ καὶ τρεπτός ἐστι καὶ ἀλ-
20 λωιωτὸς τὴν φύσιν, ὡς καὶ πάντα τὰ λογικά. ξένος τε καὶ ἀλλό- τριος καὶ ἀπεσχοινισμένος ἐστὶν ὁ λόγος τῆς θεοῦ οὐσίας, καὶ ἀόρατος ὁ πατὴρ τῷ υἱῷ. οὔτε γὰρ τελείως καὶ ἀκριβῶς γινώσκει ὁ λόγος τὸν πατέρα, οὔτε τελείως αὐτὸν ὁρᾷ δύναται. καὶ γὰρ ἑαυτοῦ τὴν οὐσίαν οὐκ οἶδεν ὡς υἱός ἐστι· δι' ἡμᾶς γὰρ πεποιή-

piensque id eos a Diocletiano et Maximiano passos quod Christum essent confessi, cicatrices eorum labiis admotis deosculatus est, sperans oculis inde se felicitatem hausturum: tantum fuit in isto imperatore fidei, observantiae erga sanctos et modestiae. postridie episcopi universi et imperator in unum locum collecti Arium ad se vocant in concilium cum suis sectatoribus, eique suas opiniones asserendi potestatem faciunt. haec autem erant impii atque execrandi Arii decreta. deus non semper fuit pater, sed fuit cum deus non esset pater. non semper fuit verbum dei, sed ex eo quod nihil erat, creatum est: deus enim qui erat, is deum qui non erat, ex nihilo creavit. aliquando igitur verbum non fuit: nam filius creatura est, et res effecta. neque vero quod ad essentiam attinet, filius patri similis est; neque genuinum et naturae eiusdem cum patre verbum est, neque vera eius sapientia. sed verbum est de numero creaturarum, genitum: improprie autem verbum et sapientia dicitur, cum ipsum quoque conditum sit a proprio dei verbo et sapientia quae in deo est, qua a deo omnia et verbum quoque ipsum facta sunt. ideo verbum etiam mutabile est ac naturae alterabilis, sicuti omnia ratione praedita; alienumque est verbum a dei substantia, ab eaque distinctum. neque videre potest patrem filius, neque perfecte et praecise eum cognoscere neque videre potest. nam suam ipsius quoque substantiam non novit, quomodo sit filius. propter nos enim factus est, ut deus

ται, ἵνα ἡμᾶς δι' αὐτοῦ ὡς δι' ὄργάνου κτίσῃ ὁ Θεός· καὶ οὐκ ἂν ὑπέσθη, εἰ μὴ ἡμᾶς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς ποιῆσαι. ἠρώτησεν οὖν τις αὐτοὺς εἰ δύνатаι ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος τραπηῆναι, ὡς ἐτραπή ὁ

D διάβολος· καὶ οὐκ ἐροβήθησαν εἰπεῖν ὅτι ναί, δύνатаι τραπηῆναι· τρεπτῆς γὰρ ἐστὶ φύσεως, γενητὸς καὶ κτιστὸς ὑπάρχων. 5

Ἄλλὰ τὸ κατὰ τὴν σύνοδον γεγονὸς θαῦμα οὐ δίκαιον σιωπῇ παριπέμψαι. πρὸς γὰρ τὸ παρόδοξον τοῦ βασιλικῆς διατάγματος καὶ φιλόσοφοι καὶ ῥήτορες ἐν τῇ συνόδῳ παρήσαν, διαλεκτικῆς ἐμπειρότατοι· ἐν οἷς ὑπῆρχέ τις Ἑλλήν παρὰ πάντων αὐτὸς θαυμαζόμενος, ὥστε μεγάλην ἀκρόασιν ἐκ τῆς συμβολῆς 10 γενέσθαι πλήθους ἐπισυντρέχοντος. οὐδὲ γὰρ οἷοί τε ἦσαν οἱ ἐπίσκοποι τὸν φιλόσοφόν τε καὶ ῥήτορα περικτρέψαι τέως διαλεγόμενον, ὅτι πᾶσι τοῖς ἐπαγομένοις ῥῆστα προσεφέρετο, ἐπιλένων

P 287 εὐφυνῶς τὰ προτεινόμενα καὶ δίκην ἐγγέλλων ἀκατάσχετος εὐρισκόμενος. ἐν οἷς γὰρ ἐδόκει συνέχεσθαι, διολισθαίνων ἐπικριτεστέρως 15 ἀντεφέρετο τῇ τῶν νοημάτων δεινότητι καὶ ῥημάτων εὐγλωττίᾳ τε καὶ σιωμνλίᾳ. ἀλλ' ἵνα δεῖξῃ ὁ Θεὸς ὅτι οὐκ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀλλ' ἐν δυνάμει, ἀνθρωπὸς τις ἐκ τῶν ἀγίων ὀνόματι Σπυρίδων, ἐπίσκοπος Τριμιθούνητων, ἀπλοῦστατος δὲ τὴν γέσιν καὶ ιδιότης τὸν λόγον, αἰτεῖται χώραν αὐτῷ δοθῆναι 20 διαλέξεως πρὸς τὸν φιλόσοφον. οἱ δὲ πατέρες τὸ ἀπλοῦν τε καὶ ιδιωτικὸν τοῦ ἀνδρὸς εἰδότες ἐκάλουν αὐτόν. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου, πρόσσεισι τῷ ἀνδρὶ καὶ φησὶν "ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἄκουσον, ὦ φιλόσοφε, τὰ τῆς ἀληθείας δόγματα. Θεὸς

nos ipsius tanquam instrumenti opera crearet, neque omnino exstisset nisi deus nos facere voluisset. interrogatus etiam Arius a quodam, possetne verbum mutari, quomodo diabolus est mutatus, non veritus est affirmare posse id mutari: esse enim mutabilis naturae utpote genitum et creatum.

Ceterum miraculum eo in concilio factum iure praetermitti silentio non potest. novitate decreti imperatoris moti convenerant ad concilium philosophi oratoresque artis disserendi peritissimi. inter eos quidam erat Graecus in omnium admiratione, et ad cuius disputationes magna hominum accederet multitudo. neque enim eum confutare valebant episcopi, cum et facillime quibusvis obiectionibus occurreret, et argute dissolveret proposita, instarque anguillae comprehendi nequiret, sed cum maxime videretur constrictus, elaberetur ac validius instaret adversario: tanta in eo erat ingenii vis, verborumque copia et volubilitas linguae. deus tamen tunc ostendit regnum suum non verbis sed potestate nitii. quidam enim de sanctis, nomine Spyridon, episcopus Trimithuntius, simplicissimo ingenio ac disserendi rudis, petiit sibi cum philosopho isto disputandi locum concedi; nihilque moratus patres, qui eius ruditatem et simplicitatem scientes prohibebant, aggressus eum "in nomine" inquit Iesu Christi, audi philosopho veritatis decreta. unicus est deus, qui

εἰς ἔσθιν, ὃ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ποιήσας, ὃ καὶ ἄνθρωπον ἐκ γῆς διαπλάσας, καὶ τὰ ὄρατὰ πάντα καὶ ἀόρατα τῷ λόγῳ αὐτοῦ καὶ τῷ πνεύματι συστησάμενος. τοῦτον τὸν λόγον ἡμεῖς υἱὸν Θεοῦ εἰδότες προσκυνοῦμεν, πιστεύοντες διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐπ' ἰσχάτων ἐκ τῆς παρθένου τεχθῆναι, καὶ διὰ σταυροῦ καὶ θανάτου καὶ ἀναστάσεως ἡλευθερωκέναι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων· ὃν καὶ ἐλπίζομεν ἐλθόντα πάλιν κρῖναι πάντας ἐν δικαιοσύνῃ. πιστεύεις τούτοις, φιλόσοφε;" ὁ δὲ, ὡς ἂν τις μηδέποτε πείραν λόγων ἔχων εἰς ἀντίθεσιν, ἀπηνέωθη, καὶ ὡς κωφὸς C
10 καὶ ἄλαλος ἀποσιωπήσας τοῦτο μόνον ἐφθέγγετο, ὅτι κἀμοὶ ταῦτα οὕτως ἔχειν δοκεῖ. καὶ ὁ γέρον φησὶν "οὐκοῦν ἀναστὰς ἀκολούθει μοι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ λήψῃ τὸ σημεῖον τῆς πίστεως ταύτης." ὁ δὲ φιλόσοφος ἐπιστραφεὶς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ "ἀκούσατε, ὦ ἄνδρες. ἕως ὅτε λόγων ἐποιούμην σπουδῆν,
15 λόγους λόγοις ἀντιτίθουν καὶ τὰ προτεινόμενα τέχνη τοῦ λέγειν ἀνέτρεπον. ὅτε δὲ ἀντὶ λόγων δύναμις τις ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦδε τοῦ γέροντος, οὐκ ἴσχυσαν οἱ λόγοι τῇ δυνάμει ἀντιτάξασθαι· οὐδὲ γὰρ οἷός τέ ἐστιν ἄνθρωπος ἀντιστῆναι θεῷ. διὰ τοι τοῦτο εἴ τις ὑμῶν δύναται συνίεναι ὡς κἀγώ, πιστεύσει εἰς τὸν
20 Χριστόν, καὶ ἀκολουθήτω σὺν ἐμοὶ τῷ γέροντι τούτῳ, ἐν ᾧ ἐλάλησεν ὁ Θεός." τούτῳ οὖν τῷ τρόπῳ γενόμενος ὁ φιλόσοφος Χριστιανὸς ἔχαιρεν ἠτιθηεὶς ὑπὸ τοῦ γέροντος.

Παρῆν δὲ τηρικαῦτα καὶ ὁ θεῖος Παφνούτιος καὶ τερατουργὸς καὶ ὁμολογητῆς, οὗ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν Μαξιμιανὸς ἐξώ-

caelum et terram creavit, et hominem ex terra finxit, et reliqua omnia tam quae visum fugiunt quam quae in oculos incurrunt, verbo spirituque suo condidit. huius verbum nos scimus filium dei esse, ideoque adoramus, credentes nostrae salutis causa eum postremo tempore ex virgine natum, supplicio morte atque in vitam reditu suo humanum genus liberasse; eundemque speramus reditrum, iusteque universos iudicaturum. credisne haec, philosophe?" ille vero, veluti si nunquam disputare didicisset, muti instar obtulit, hoc unum fatus "mibi quoque ita res habere videtur." tum senex Spyridon "ergo" inquit "surge, et me ad templum sequere, ibi tesseram fidei huius accepturus." philosophus autem versus ad discipulos suos "audite" ait. "quamdiu res verbis agebatur, dicta dictis opposui, arteque disserendi obiecta refutavi. postquam autem pro verbis vis quaedam ex ore huius senis exivit, nihil adversus vim verba valere: non enim potest homo resistere deo. itaque si quis vestrum ita potest intelligere uti ego, is in Christum credat, mecumque senem hunc sequatur, cuius ore deus est locutus." hoc modo philosophus Christianam pietatem amplexus se a sene isto victum gavisus est.

Interfuit ei concilio etiam divinus Paphnutius, mirificus homo et confessor, cui Maximianus dextrum eruerat oculum. is, cum vellet con-

ρξεν. ὅς τῆς συνόδου κανονίσει θελούσης ὥστε κληρικὸν μὴ συνέρχεσθαι γυναικὶ πρὸς γάμον, ὡς βαρὺν τὸν λόγον ἀνέτρεψε, καὶ μόνοις ἐπισκόποις ἐτύπωσε τοῦτο παραφυλάττεσθαι.

Μετὰ γοῦν πολλὴν τῆς σκέψεως ἀκρίβειαν ἔδοξε πᾶσιν ὁμοῦ δεῖν ὀρίσασθαι τὸ ὁμοούσιον ἐπὶ τῆς ὁρθοδόξου πίστεως, τουτέστι τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ φύσεως τῷ πατρὶ καὶ τὸν υἱὸν ὁμολογεῖν.

P 288 ἦν δὴ καὶ κατὰ κράτος καὶ συμφώνως ἐβεβαίωσαν, παρῆξ Ἀρείου τοῦ ἁσεβοῦς καὶ ἐτέρων ἕξ ὁμοφρόνων αὐτῷ, οὓς ἀναθεματισθέντας ὑπὸ τῶν θείων τιῆ πατέρων ὁ βασιλεὺς ἐξώρισε.

Μετὰ δὲ ταῦτα φιλαπεχθήμενες ἄνδρες κατὰ τιῶν ἐπι-10 σκόπων ἐγγράφους ἐπέδωκαν τῷ βασιλεῖ κατηγορίας. ὁ δὲ ταύτας δεξιόμενος καὶ δεσμήσας καὶ τῷ δακτυλίῳ σημηνάμενος ἐκέλευσε φυλάττεσθαι. εἶτα πρὸς εἰρήνην αὐτοὺς καὶ ὁμόνοιῳ συμβιβάσας ταύτας ἐνώπιον πάντων κατέκασεν, ὄρκῳ πληροφορήσας αὐτοὺς μηδὲν ἀναγῶναι τῶν ἐν αὐτοῖς γεγραμμένων. οὐδὲ 15 γὰρ ἔφη χρῆναι τὰ πλημμελήματα τῶν ἱερῶν δῆλα γενέσθαι τοῖς πολλοῖς, ἵνα μὴ σκανδάλου πρόφασιν ἐντεῦθεν λαμβάνοντες ἀδειῶς ἁμαρτάνωσιν. ἐγὼ δὲ εἰ αὐτόπτης ἐγενόμην ἐπισκόπου γάμον ἄλλότριον διορτύττοντος, συνεκάλυψα ἂν τῇ πορφυρίδι μου ταύτη τὸ παρανόμως γινόμενον, ὡς ἂν μὴ βλάψαι τοὺς θεωμένους τῶν 20 ὀρωμένων ἢ ὄψις. οὕτω τοίνυν τοὺς μὲν εὖ λέγοντας ἀνάκηρύττων, τοὺς δὲ ἀντιλέγοντας παρακλητικῶς εἰς ὁμόνοιαν ἐλαύνων, τοὺς πάντας ὁμογνώμονας καὶ ὁμοδόξους τοῖς ἁμφισβητούμενοις ἅπασι κατέστησε. καὶ οὕτω παραινήσας πάντας, καὶ πολλῆς

cilium decernere ut clerici nuptiis abstinerent, eam sententiam ut duram refutavit, auctorque fuit ut caelibatus solis iniungeretur episcopis.

Re accuratissime examinata ea fuit omnium sententia, veram fidem statuere filium consubstantialem, hoc est eiusdem cum patre essentiae atque naturae. eam sententiam firmiter omnes atque uno ore approbaverunt, excepto impio Ario et sex aliis cum eo sentientibus. quos a divinis 318 patribus proscriptos imperator exulare iussit.

Secundum haec, cum inimicitarum serendarum studiosi homines scriptas contra episcopos quosdam accusationes imperatori tradidissent, is eas acceptas colligavit suoque annulo obsignatas asservari iussit. postea discordiis pacificatione sua sublatis, eas accusationes in conspectu omnium cremavit, iuramento fidem faciens nihil se in iis scriptum legisse. non enim, dicebat, debent sacerdotum delicta multitudini exponi, ne homines inde offensae sumpta occasione sine metu peccent. ego si meis oculis viderem ab episcopo adulterium committi, vel purpura mea vellem flagitium obtegere, ne eius conspectus alios laederet. ita tum imperator eos qui recte sentirent victores praedicans, veritati repugnantes placide ad consentiendum adhortans effecit uti universi de rebus controversis idem sentirent. atque ita collaudatos omnes honori-

τιμῆς τε καὶ δωρεῆς ἀξιώσας, ἕκαστον παρηγγύησε καταλαβεῖν τὴν ἰδίαν ποιμένην. ἐτύπωσε δὲ καὶ τὸ ἅγιον πάσχα ἐορτάζειν ἡμῶς κατὰ τὴν νῦν κρατοῦσαν συνήθειαν· τινὲς γὰρ τῶν πρῶην κατὰ C τὴν ἰδ' τῆς σελήνης ἐώρταζον.

- 5 Μετὰ δὲ τινα χρόνον ὑπὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίας παρακληθεὶς ἀνῆκε τὸν Ἀρειον ὑπὸ τῆς ἑξορίας ὡς δῆθεν μετανοήσαντα. οὗ παραγενομένου, καὶ ἐρωτηθέντος ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰ στοιχεῖ τοῖς ὄροις καὶ τῇ ἐκθέσει τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, παρευθὺ κατέθετο πιστεῦειν οὕτως. ὁ δὲ θαναμάσας ὄρκον ἐπή-
 10 νεγκε μὴ φρονεῖν ἐναντία τῇ συνόδῳ· καὶ τοῦτο ποιήσας ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰρηκῶς αὐτῷ “εἰ μὲν ὄρθῃ σὺ ἐστίν ἡ πίστις, καλῶς ὤμοσας· εἰ δὲ ἀσεβῆς καὶ διεστραμμένη, κρίναι κύριος ὁ θεὸς τὰ κατὰ σε θῆττον.” ταύτῃ τοι καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον εἰς κοινωλίαν αὐτὸν δέξασθαι παρεκελεύετο ὡς ἅτε μετανοήσαντα. D
 15 τοῦ δὲ μὴ καταδεχομένου, γινώσκοντος ἀκριβῶς τὴν Ἀρειοῦ δυστροπίαν, ἑξορίζει τοῦ θρόνου τὸν ἅγιον, πιστεύσας καὶ τὴν κατ' αὐτοῦ γενομένην ὑπὸ τῶν Ἀρειωνῶν λοιδορίαν. καὶ οὗ θαῦμα· πολλάκις γὰρ καὶ θεοὶ ἄνδρες κατὰ τινων εὐσεβῶν διαβολὴν ἀκρίτως παραδειζόμενοι παρετράπησαν τῆς ἀληθείας καὶ τοὺς
 20 εὐσεβεῖς παρέβλαψάν τε καὶ παρελύπησαν, ὥσπερ οὖν καὶ ὁ θεοσπέσιος Δαβὶδ ἐξυπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ οἰκέτου Σιβά, κατὰ τοῦ δεσπότητος Μεμφίβοσθῆ ψευδηγοροῦντος ὡς ὅτι τὰ τοῦ τυράννου Ἀβεσαλωμ φρονεῖ, τοῦτον παρέβλαψε καὶ τῶν ἰδίων ἀποστερήσας τῷ οἰκέτῃ προσεκλήρωσεν. ὅθεν χρῆ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας P 289

bus ac donis prosecutus ad suum singulos gregem redire iussit. constituit etiam ut sacrum pascha eo, quo nunc receptum est, modo celebraretur: ante enim quidam 14 luna id agebant.

Aliquanto post tempore, suasu Constantiae filiae suae, Arium ab exsilio domum redire passus est, respuisse eum putans. Arius reversus ab imperatore est interrogatus ane decreto et expositioni concilii Nicaeni staret. statimque hoc ille affirmavit. quod admiratus imperator iuramento adactum, non dissentire ab eo concilio, dimisit, ita fatus “si quidem recta est fides tua, bene iurasti: sin impia et perversa, celeriter in te deus statuat.” proinde Constantinus a magno etiam Athanasio postulavit ut eum veluti qui respuisset reciperet; et cum id recusaret quippe Arii perversitatem perspiciens, fidem adhibens Arianorum calumniis, quibus Athanasium impetebant, episcopatu eiecit. neque id mirum fuit. saepe enim etiam divini homines, calumnias piis intentatas re non explorata admittentes, a vero aberraverunt piosque iniuriis ac damnis affecerunt. quomodo etiam divinus homo Davidus a servo Siba deceptus, qui falso Memphibosthum dominum suum deferebat quasi is Absalomī partibus se addixisset, facultates domino iniuste eripuit servoque mancipavit. quare oportet magna cum attentione animi atque de-

τε καὶ σκέψειως ἔρευνᾶν τὰς κατηγορίας, καὶ μὴ ὡς ἔτυχε πιστεῦεν τοῖς κατηγοροῦσι, κἄν ἄγαν ὡσιν ἀξιόπιστοι. διὸ δὴ καὶ Νικόδημος πρὸς τοὺς παρανόμους Ἰουδαίους καταφορικῶς τε καὶ ἐν-τρεπτικῶς ἔφη “μὴ ὁ νόμος ὑμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ’ αὐτοῦ πρῶτον καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ἀμέλει γέ τοι καὶ οἱ 5 τῶν ἔξω σοφοὶ τοῦτο προδήλως ὑπεμφαίνοντες οὕτω φασίν· εἰ μὲν ἀμφισβήτησις κρίνει, ἀναρτάσθω, εἰ δὲ κρίσις, τοὺς ἐλέγχους βυσανίζετω, εἰ δὲ βάσανος, τὸ δέον ὀριζέτω· ὁ δὲ ὄρος γεγρά-
B φθω, τὰ δὲ γεγραμμένα κρυούσθω, τὰ δὲ κρυοθέντι βεβαιούσθω τοῖς ἔργοις, καὶ πᾶσα ἀψιμαχία οἰχέσθω, καὶ πύλιν φιλλυ 10 χορευέτω. καὶ ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὁ Θεὸς λόγος οὕτως φησίν. ἔστω δὲ ὁ κριτὴς ἀπροσωπώληπτος, μήτε πλούσιον ἐντρέπόμενος ἢ κολακεῖων παρὰ τὸ προσῆκον, μήτε πένητος φειδόμενος. ‘οὐ λήψη’ γάρ φησι ‘πρόσωπον δυνάστου, καὶ πένητα οὐκ ἐλέησεις ἐν κρίσει.’ ὅτι τοῦ Θεοῦ ἡ κρίσις δικαίως τὸ δί- 15 καιον διώζεται, καὶ οὐκ ἀρέση τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον. ὅθεν οὐ δεῖ πιστεῦεν ὡς ἔτυχε τοῖς κατηγοροῦσιν ἀκρίτως καὶ ἀβασανίστως. ἔγχωρεῖ γάρ τινας καὶ διὰ ζῆλον ἢ φθόνον κατὰ τινος ἀδελφοῦ ἐνστήσασθαι ψευδηγορίαν, ὡς οἱ δύο πρεσβύτεροι κατὰ
C Σωσάννης καὶ ἡ Αἰγυπτία ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ. σὺ οὖν ὡς Θεοῦ ἀ- 20 θρωπος τὰ τοιαῦτα μὴ προχείρως παραδέχου, καὶ μὴ ἀνέλθῃς τὸν ἀθῶον, καὶ μὴ ἀποκτείνῃς τὸν δίκαιον, οὐδὲ λήψη δῶρα ψυχῆ πατάξαι· τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῦσιν ὀφθαλμοὺς σοφῶν καὶ λυμαί-

liberatione crimina explorare, neque temere accusatoribus credere, ut-
cunque ii fide digni habeantur. in quam sententiam Nicodemus quoque iniustos Iudaeos graviter obiurgat, inquit (Ioan. 7) “numnam leges vestrae aliquem indicta causa et non explorata re damnant?” nimirum et profani philosophi idem perspicue docent, ita praecipientes: si causam controversia disceptat, suspendatur. si iudicium, probationes explorentur. si quaestiones, id quod aequum est praescribatur, terminus definiatur, scripta rata sint; quae scita sunt, ea facto impleantur. ita omnis tollatur contentio, rursusque amicitia obtineat. tum in apostolicis constitutionibus divinum verbum sic mandat. iudex esto vacuus personarum reputationis, qui neque divitem reverentur aut aduleter aequo amplius, neque pauperi parcat. scriptum est enim: non respicies ad potentis dignitatem, neque miseraberis pauperem in iudicio. dei enim iudicium iuste iustitiam persequetur; neque iusto quicquam iniustum probabitur. non ergo leviter credendum est quibusvis criminationibus re non explorata. fieri enim potest ut odio aut invidia aliquis impulsus fratrem falso criminetur, sicut Susannam duo senes et Iosephum Aegyptia mulier. tu ergo, homo dei, huiusmodi ne prompte admiseris, ne insontem occidas et interficias iustum, neque donis te ad necandum corrumpi sinas: nam munera excaecant oculos iustorum, et iusti sermo-

γονται ῥήματα δίκαια. εἰ οὖν ἀπροσωπολήπτως κρίνετε, ἐπιγινώ-
 σεσθε τὸν κατηγοροῦντα κατὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ μαρτυρίαν ψευ-
 δῆ· καὶ ὑποδείξαντες αὐτὸν συκοφάντην, ποιήσατε αὐτῷ κύθ' ὃν
 τρόπον ἐπονηρεύσατο ποιῆσαι τῷ πλησίον, καὶ ἔξαρεῖτε τὸν πονη-
 5 ρὸν ἐκ μέσου ὄμων. ὅσον γὰρ ἐπ' αὐτῷ, ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν,
 προκαταλαβὼν τὰ ὦτα τοῦ κριτοῦ. γέγραπται γάρ 'ὁ ἐκχέων Ἰ
 αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος ἐκείνου ἐκχυθήσεται τὸ αἷμα
 αὐτοῦ.' ἀλλὰ μηδὲ εἰς παραδεχέσθω μαρτυρῶν κατὰ τινος, κἂν
 λίαν ἢ ἀξιόπιστος. ἐπὶ στόματος γὰρ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων πᾶν
 10 ῥῆμα βεβαιωθήσεται, εἶπεν ὁ κύριος. εἰ τοίνυν τὸ μὲν εὔρεῖν τὸ
 δίκαιον ἔργον, τὸ δὲ μὴ διαφθεῖρειν ἐργωδέστερον ἐπειδὴν εὔρεθῆι,
 οὐ δεῖ ἐπιρρίπτειν ἑαυτὸν τινα τῷ κρίνειν. τότε γοῦν ὀρθῶς ὄρος
 τῆς δικαιοσύνης σώζεται, ὅταν τῆ μὲν αἰτία ἢ κρίσις, τῆ δὲ κρίσει
 ὁ ἔλεγχος, τῷ δὲ ἔλέγχῳ ἢ ψῆφος ἢ πρὸς ποιότητα τοῦ ἁμαρτή-
 15 ματος τὴν τιμωρίαν ὀρίζουσα.

Ἰστίον τοίνυν ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ περὶ τῆς ἁγίας καὶ P 290
 ὁμοουσίας καὶ ζωοποιῶν τριάδος μυστικῶς ἢ διδασκαλίᾳ ἐγκατέ-
 σπαρται, ὡς καὶ Φίλωνα καίτοι γε Ἰουδαῖον ἄνδρα ὑπάρχοντα
 καὶ ζηλωτὴν, δι' ὧν καταλέλοιπε συγγραμμάτων, ἀπομάχεσθαι
 20 τῇ οἰκείᾳ θρησκείᾳ. βασινίζων γὰρ τὸ εἰρημένον "ἐν εἰκόνι θεοῦ
 ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον," ἠναγκάσθη ὑπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐξε-
 βιάσθη καὶ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον θεολογήσαι. τί γὰρ εἰ καὶ δεύτε-
 ρον τὸν συναΐδιον λόγον τῷ πατρὶ καὶ ἀριθμοῦ καὶ χρόνων ἀνώτε-

nibus officiant. si ergo nullam cuiusquam personae rationem habentes
 iudicia obitis, deprehendetis eum qui falso crimine proximum suum op-
 pugnavit; eumque calumniae convictum eo malo afficietis, quod ille al-
 teri molitus fuit; malitiosumque tolletis e medio, qui quantum in ipso
 fuit, auribus iudicis occupatis fratrem necavit. scriptum est enim: qui
 sanguinem fuderit, eum proprio sanguine luat. neque omnino unius ho-
 minum testimonium contra alium, utcunque fide digni, pro certo haben-
 dum est. duorum enim, inquit dominus, aut trium testium ore quaevis
 res confirmanda est. quodsi ergo difficile est id quod iustum sit inve-
 nire, adhuc difficilius inventum tueri, nemo iudicium praecipitare debet.
 tunc autem recte fines iustitiae servantur, cum causae iudicium, iudicio
 probationes, probationibus sententia, flagitii qualitati respondentem poe-
 nam infligens succedit.

Sciendum porro est etiam in veteri testamento de sacra consub-
 stantiali et vivifica trinitate doctrinam arcane dispersam esse, idque ad-
 eo ut Philo etiam, tametsi Iudaeus et Iudaicae religionis studiosissimus,
 in suis tamen commentariis quos posteritati reliquit suam ipsius reli-
 gionem oppugnet. expendens enim illud dictum "ad imaginem dei ho-
 minem condidit," vi veritatis eo est compulsus ut non potuerit non et-
 iam verbum dei asserere. quid enim refert, quod in eo veritatem non
 est assecutus, dum verbum patre numero et tempore posterius scribit?

ρον ὄντα καλεῖ, τῆς ἀληθείας μὴ ἐφικνούμενος; ὁμοίως ἔννοιαν ἔσχε καὶ ἑτέρου προσώπου. οὐκ ἐνταῦθα δὴ μόνον ἔπαθε τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ θεὸς καὶ τὸ κύριος ἐρηνηῦσαι πειρώμενος τῆς βασιλικωτάτης τριάδος ἔννοιαν ἔσχε. φάσκων γὰρ ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός, οὐ πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατέδραμε τῆς μονάδος, ἀλλὰ πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας τριάδος τὸ τῶν μὲν πάντη διαιρετῶν ἐνικώτερον, τῶν δὲ ὄντως μοναδικῶν ἀφθονώτερον. καὶ οὕτω κατὰ κράτος εἶλεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ὡς ἀναγκασθῆναι διαρρήδην τοῦτο φάναι καὶ ἐν γράμμασι καταλεῖψαι. δύο μὲν γὰρ εἶπε τὰς τοῦ ὄντος δυνάμεις, ὧν ἡ μὲν ποιητικὴ καὶ εὐεργετικὴ φύσει καλεῖται¹⁰ θεός, ἡ δὲ βασιλικὴ καὶ τιμωρητικὴ κύριος. οὐ πόρρω βαίνων τοῦ φήσαντος, Χριστὸς θεοῦ δύναμις καὶ θεοῦ σοφία, δύναμις οὐκ ἀνυπόστατος ἀλλ' ἐνυπόστατος, καὶ παντοδύναμος, καὶ ὑποστάσεως δημιουργός, καὶ ἰσοσθενής ἐκείνου οὗ δύναμις ἐστὶ. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Φίλων περὶ θεοῦ θεάματος, οὗ εἶδε Μωϋσῆς ἐν¹⁵ τῇ βύβλῳ, ἐκφραζῶν ἔφη· θεάμα ἐκπληκτικώτατον. εἶτα ὁρᾷ μετ' ὀλίγον κατὰ μέσον τῆς φλογὸς μορφὴν τινα περικαλλεστάτην, ἐμπερηθὲν οὐδενὶ τῶν ὁρατῶν, θεοειδέστατον ἄγαλμα, φῶς ἀγροειδέστερον τοῦ πυρὸς ἀπαστρέπτουσαν· ἦν ἐάν τις ὑπετόπησεν ἰκόνα τοῦ ὄντος εἶναι, καλῶς ὑπέληφεν. εἰ δὲ τις περὶ τῆς εἰκό²⁰ νος ἀκριβῶς μαθεῖν βούλεται, ἀκουέτω Παύλου λέγοντος περὶ τοῦ υἱοῦ "ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου." οὐκοῦν κακῆ-

saltem in alterius personae notitiam pervenit. neque illud ipsum tantummodo movit, sed et vocabula deus ac dominus interpretari conatus regiissimam trinitatem agnovit. cum enim dixisset unum esse deum, non ad unitatis numerum sed ad sancti ternionis confugit mysterium; qui ad unitatis naturam propius accedit quam ea quae omnino dividi possunt, et uberius tamen est quam quae prorsus sunt solitaria. tanta autem vi animum eius ista sententia occupavit, ut eam palam profiteri ac scriptam quoque relinquere coactus fuerit. duas enim ait esse eius quod est facultates, quarum altera effectrix et benefica natura deus appelletur, altera regia et ultrix dominus. quod eius dictum non procul abest ab eo quod in Scriptura Christus dei potentia et sapientia dei dicitur, potentia scilicet seu facultas non carens substantia sed substantialis, omnipotens, ac substantiarum effectrix, eiusdemque cum eo potentiae cuius est facultas. rursus idem Philo spectaculum explicans quod in rubo Moses vidit, ita loquitur. spectaculum vidit quam maxime terribile. cernit paulo post in medio flammae quandam pulcherrimam formam, nullius visibilis rei similem, simulacrum divinae speciei admodum conforme, lucem nimirum quae ipsa flamma splendidius effulgebat; quam si quis imaginem eius qui est arbitretur, is recte iudicaverit. qua de imagine si quis exacte vult cognoscere, is audiat Paulum sic de filio loquentem (Col. 1) "qui est invisibilis dei imago." neque

ης θεολογίας ὀρθοδόξου ἔπεται. μὴ γὰρ τὴν ἀκριβείαν ζήτηι
 παρὰ τοῦ δυναθέντος ὅλως διὰ σύνεσιν εἰλικρινῆ κατοπτεῦσαι τὴν
 ἀλήθειαν καὶ τῇ ἰδίᾳ θρησκείᾳ ἀπομάχεσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ἐννόει, **D**
 ὅτι εἰς ἓν πρόσωπον οὐ συνέκλεισε τὴν θεολογίαν, ὡς οἱ ἀπαίδευ-
 5 τοὶ καὶ κακόσχολοι τῶν Ἰουδαίων καθηγηταὶ προλήψει τινὶ κατ-
 εχόμενοι δογματίζουσιν. οὐκ ἐκ τούτων δὲ μόνων πληκτικωτάτων
 ὄντων εἰς ταύτην προήχθη, ὡς γε ἡγοῦμαι, τὴν ἐννοίαν, ἀλλὰ
 καὶ ἐκ τοῦ "ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ'
 ὁμοίωσιν," καὶ ἐκ τοῦ "ἔβρεξε κύριος πῦρ παρὰ κυρίου," καὶ ἐκ
 10 τοῦ "εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου," καὶ
 ἐκ τοῦ "ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεός, καὶ σὺ εἶ ὁ θεός." τοὺς γὰρ λέγον- **P 291**
 τας ὅτι μυριάκις ἐστὶν ἅγιος ὁ θεός, καὶ τό "ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύ-
 ριος" παρερμηνεῦσαι τολμῶντας, λαμπρῶς ἐλέγχει τό "ἔξεζήτησα
 τὸ πρόσωπόν σου, τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω, μὴ ἀποστρέ-
 15 ψης τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ." εἰ μὴ γὰρ τὴν ἁγίαν ἀνεκή-
 ρυττε μυστικῶς τριάδα ὁ φράσας, περιττολογίας δίκαιος ἂν εἶη
 ἀπειτηθῆναι δίκην. οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ (χρηῆναι γὰρ οἶμαι ἐπὶ
 σαφέστερον ὀρμηῆσαι ῥήτον) ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ "θῦσον τῷ θεῷ θυ-
 σίας αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχὰς σου, καὶ ἐπι-
 20 κάλεσαι με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαι σε καὶ δοξάσεις
 με." εἰ μὴ γὰρ ἡ τριάς ἐναυθὰ σαφῶς ἐκηρύττετο, ἔδει ῥηθῆ- **B**
 ναι "θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς
 εὐχὰς σου, καὶ ἐπικάλεσαι αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ

vero Philo veracis theologiae decreta assecutus est; neque est cur ab eo
 tantam perfectionem requiras, ut putes eum sincera intelligentia perspi-
 cere veritatem potuisse et suam religionem ablicere. sed hoc consi-
 dera, quod disputationem de deo non ad unicum adstrinxit personam,
 sicut indocti ac male feriati Iudaeorum magistri faciunt, a maioribus
 per manus traditam opinionem sectantes. neque haec ego tantum,
 quamquam plurimum habeant momenti, censeo Philoni causam ita sen-
 tiendi prae buisse, sed etiam haec (Gen. 1) "faciamus hominem ad ima-
 ginem et similitudinem nostram," item (Gen. 18) "pluit dominus ignem
 a domino" et (Psal. 109) "dixit dominus domino meo, sede a dextris
 meis" et "quoniam in te deus est, et tu es deus." eos enim qui dicunt
 deum infinitis modis esse sanctum, audentque in alium quam de trini-
 tate sensum interpretari illud (Esa. 6) "sanctus, sanctus, sanctus domi-
 nus," eos haec dicta aperte refellunt (Psal. 26) "quaesivi faciem tuam,
 faciem tuam, domine, requiram: ne avertas faciem tuam a me." nisi
 enim auctor his verbis mystice sanctam trinitatem indicasset, merito
 supervacaneorum verborum inculcationis damnari posset. neque in hoc
 tantum (arbitror enim apertius adhuc dictum aliquod proferendum) sed
 et in hoc (Psal. 49) "sacrificium laudis domino exhibe, ac vota tua al-
 tissimo persolve. invoca me tempore aerumnarum tuarum, et eruam te,

ἔξελεῖται σε, καὶ δοξάσεις αὐτόν.” καὶ οὕτω μὲν οὐκ ἐρρήθη, εἴρηται δὲ ὡς εἴρηται. σαφῶς γὰρ διὰ τούτων καὶ δι’ ἄλλων πολλῶν ἢ παλαιὰ διαθήκη κηρύττει ὅτι οὐχ ἑνὸς προσώπου σημαίνει δεσποτείαν, ἀλλὰ τριῶν μὲν ὑποστάσεων μιᾶς δὲ οὐσίας, ἵνα καὶ Ἰουδαίων στηλιτεύσῃ τὴν ὡς ἐφ’ ἑνὸς προσώπου οὐχ ἕνῃ ἔννοιαν. οἷς καὶ Σαβέλλιος ἠκολούθησεν. ἴσως δὲ ἐκ τῆς ἄγαν τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἰσότητος εἰς τὸ μίαν ὑπόστασιν δογματῆσαι νευρωθεῖς, τὴν πολυθεΐαν Ἑλλήνων ἐξωστράκισεν, ὡς Ἄρειος καὶ Εὐνόμιος ἐύλωσαν εἶναι φοιτηταί, τὴν τῶν ὑποστάσεων διαφορὰν εἰς τὴν οὐσίαν παραλόγως ἐλκύσαντες. εἰ δὲ τις φριή, μὴ σαφῶς καὶ διαρρήδην ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κεκήρυκται; φριήν ὅτι μάλιστα τοῖς συνετῶς ἀκούουσι λαμπρὰ ἔστιν αὕτη καὶ ἀπόδειξις καὶ διδασκαλία, ὡς καὶ τῷ σοφῷ ἔδοξε Φίλωνι. εἰ δὲ καὶ συνεικισμένως ἐρρήθη, ἐκεῖνο λογίζεσθαι χρή, ὅτι Ἰουδαίοις τοῖς εἰς πολυθεΐαν ῥέπουσι νομοθετοῦντες οὐκ ἐδοκίμασαν διαφορὰν προσώπων εἰσαγαγεῖν, ἵνα μὴ διάφορον φύσιν ἐν ταῖς ὑποστάσεσιν εἶναι δογματίσαντες εἰς εἰδωλολατρίαν ἐλκυσθῶσιν, ἀλλὰ τῆς μοναρχίας ἐξ ἀρχῆς μαθόντες μάθημα κατὰ μικρὸν τὸ τῶν ὑποστάσεων ἀναδιδαχθῶσι δόγμα, τὸ πᾶσιν εἰς ἐνότητα φύσεως ἀνατρέχον, ὡς εἶναι τὰ μὲν ἐνικῶς λεγόμενα τῆς ταυτότητος τῆς φύσεως πειραματικά, τὰ δὲ ὑπερβαίνοντα τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν

ac praedicabis me.” nam si hic trinitas non aperte praedicaretur, ita fuerat dicendum: sacrificium laudis domino exhibe, ac vota tua altissimo persolve; et invoca eum cum premeris, et eruet te, ac praedicabis eum. sed non hoc modo, verum ita ut rettuli vates locutus est. perspicue enim his et aliis multis locis vetus testamentum exprimit se imperium non uni personae attribuere, sed tribus substantiis, quarum unica sit natura et eadem essentia, ut Iudaeorum de unica persona non sanam sententiam traduceret. atque Iudaeos quidem Sabellius videtur secutus, nisi forte dum multitudinem deorum Graecanicam exagitat, nimiam aequalitati filii ac patris intentus ad opinionem de unica persona prolapsum fuit. Graecorum sectatores deprehensum est fuisse Arium et Euzonomium, qui ex discrimine personarum diversas essentias absurde intulerunt. quodsi quis roget cur non ab initio statim haec manifesto fuerint indicata, responderim, iis qui scienter audirent, demonstrationem istam atque doctrinam fuisse apprime perspicuam, ut etiam sapienti visum fuit Philoni. quod autem ista obscurius promulgata sunt, cogitandum est vatibus, cum Iudaeis ad multitudinem deorum statuendam proclivibus leges praescriberent, non consultum visum fuisse differentiam personarum commemorare, ne ii diversas etiam naturas personarum opinantes ad falsam religionem desciscerent, sed potius ab initio statim edocti unum esse mundi dominum, paulatim deinde de personis doctrina instruerentur, quae ipsa ad unitatem naturae redit. ita quae unitatis numero de deo dicuntur, unitatem naturae confirmant: quae eum nume-

τῆς τῶν ὑποστάσεων ιδιότητος τῆς εἰς μίαν οὐσίαν συναγομένης.
 τὸ μὲν γὰρ διαφόρους φύσεις ὑποίθισθαι Ἑλληνικόν, τὸ δὲ ἐν
 πρόσωπον ἤγουν μίαν ὑπόστασιν Ἰουδαϊκόν· τὸ δὲ πλατύνοντας
 εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα τὰς ὑποστάσεις εἰς μίαν οὐ-
 5 σίαν συνάγειν, ὁρθότατόν ἐστι καὶ ἀληθινὸν τὸ δόγμα. κεφάλ. P 292
 λαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, οὐκ ἔστι φυσικὰς ἀποδείξεις κατὰ
 πάντα παραστήσαι τῶν ὑπὲρ φύσιν πραγμάτων. εἰ γὰρ καὶ σὰρξ
 ἀληθῆς ὁ λόγος ἐγένετο, ἀλλ' οὐ ψιλὸς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς ἐν-
 ανθρωπήσας, μᾶλλον δὲ θεὸς ἐξ ἑκατέρων τῶν φύσεων εἰς ὑπάρ-
 10 χει νῖος θεοῦ θεὸς ὑπερούσιος, εἰ καὶ διαρρήγνυται οἱ τὸ μεῖζον
 καὶ ἔλαττον ἐπὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ νιοῦ συγκρίνοντες, ἑτεροούσιον
 τὸν νῖον τοῦ πατρὸς καὶ ἀνόμοιον δογματίζοντες. οὐ γὰρ ἴσουςιν,
 ὡς ἔοικεν, ὅτι μεῖζον καὶ ἔλαττον ἐπὶ τῶν ὁμοουσίων ζητεῖται καὶ
 κρίνεται, ὡς ἄνθρωπος ἀνθρώπου μεῖζον καὶ βοῦς βοῦς καὶ ἵπ- B
 15 πος ἵππον, καὶ ἀπαξιαλῶς ὁ κανὼν τῆς συγκρίσεως τοῖς ὁμογενέ-
 σιν ἁρμόζει. ὁ τοίνυν τὰ τοῦ θεοῦ τολμηρῶς περιεραζόμενος,
 καὶ μεῖζονα λέγων τοῦ νιοῦ τὸν πατέρα, τὴν σύγκρισιν ὡς ὁμοού-
 σιον προσέεται, κἂν μὴ βούληται· ἑτεροούσια γὰρ ἀλλήλοις συγ-
 κρίνεσθαι οὐ δύναται, οὔτε λέγεται μεῖζον ἄνθρωπος βοῦς ἢ μεί-
 20 ζων ἄνθρωπος καμήλου ἢ μεῖζων ἄνθρωπος ἰχθύος. τὰ μέντοι
 γε τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ τῆς τῶν
 ὑποστάσεων διαφορᾶς εἰσὶ παραστατικὰ, τὰ δὲ ἐνικῶς ἐξενη-

17 ὁμοουσίων?

rum excedunt, proprietates personarum in una essentia comprehensarum
 iudicant. diversas enim in deitate naturas statuere Graecum est, uni-
 cam personam Iudaicum: ceterum sanctam et unam essentia trinitatem
 diducere in tres personas, hasque in unam naturam recolligere, rectis-
 simum est et vera sententia. his in summa addo, rerum naturam exce-
 dentium demonstrationes naturales non posse ubique dari. nam tametsi
 verbum dei vera caro factum est, non tamen nudus homo fuit Christus
 in carne degens, sed potius deus ex utraque natura unus exstitit filius
 dei deus, natura rerum creatarum superior, vel si rumpantur qui patrem
 cum filio ratione maioris et minoris comparantes diversae substantiae a
 patre filium eique dissimilem statuunt. quos apparet non animadvertisse,
 quod maius et minus tantum in his quaeruntur et iudicantur quae eius-
 dem sunt naturae, ut homo homine maior itemque bove bos et equus
 equo dicitur; omninoque regula ea comparandi in iis locum habet quae
 sunt eiusdem generis. qui ergo audaci curiositate deum patrem filio
 maiorem dicit, is invidus etiam eandem naturam utriusque admittit. quae
 enim natura differunt, ea comparari non possunt; neque homo bove
 camelo aut pisce maior dicitur. sane quae in sacris literis de deo supra
 singularem numerum dicuntur, ea ad personarum discrimina monstranda
 faciunt: singulari numero effata unitatem naturae docent. atque illa

γμένα τῆς ταυτότητος τῆς φύσεως. τὰ μὲν γὰρ εἶρηται, ἵνα Σα-
 βέλλιος καὶ Ἰουδαῖοι ἐπιστομισθῶσι, τὰ δέ, ἵνα Ἄρειος καὶ Εὐ-
 C νόμιος καὶ Ἕλληνες στηλιτευθῶσιν. οἱ γὰρ πλατύνοντες μὲν εἰς
 τὴν ἅγιαν τριάδα τὸν τῶν ἰδιοτήτων ἀριθμόν; συστέλλοντες δὲ εἰς
 μίαν οὐσίαν, δροθότατα δογματίζουσι καὶ ταῖς τῶν οὐρανίων χρη-5
 σμῶν ἐπονται διδασκαλίαις, μήτε εἰς πολυθεΐαν διὰ τὴν τῆς φύ-
 σεως διαφορὰν ἐκπίπτοντες, μήτε εἰς ἰουδαϊσμόν διὰ τὴν τοῦ ἐνδὸς
 προσώπου σύστασιν ὀλισθαίνοντες. πῶς δὲ οὐκ ἐρυθριῶσι κτί-
 σματι προσκυνοῦντες καὶ ταῖς ἑαυτῶν μαχόμενοι ψήφοις; ἀπαγο-
 ρεύοντες γὰρ τὸ μὴ τῇ κτίσει προσκυνεῖν ὡς Ἑλληνικόν, αὐτοὶ 10
 τοῦτο δρωῖντες ἑαυτοὺς λανθάνουσι. χρητὴ δὲ καὶ τοῦτο εἶδέναι,
 ὡς οὐ τὰ αὐτὰ ὀνόματα πάντως καὶ τὰ αὐτὰ μηνύει πράγματα,
 αὐτε ἡ ὁμωνυμία συνωνυμίαν ἐκ παντὸς τρόπου ἐμφαίνει. ἐπὶ
 D μὲν γὰρ τοῦ νόου κυρίως λέγεται ἡ γέννησις, ἐπὶ δὲ τῶν κτισμά-
 των καταχρηστικῶς, ἐπ' ἐκείνου μὲν τῆς ἀληθείας ἔνεκεν καὶ τῆς 15
 ὁμοουσιότητος, ἐπὶ δὲ τούτων τιμῆς χάριν καὶ νόθοσεΐας. βου-
 ληθεὶς γὰρ ἀπεκύθησεν ἡμῶς λόγῳ ἀληθείας. μὴ τοίνυν ἡ ὁμωνυ-
 μία τὴν ὁμοτιμίαν ἐνταῦθα τικτέτω, μηδὲ τὰ καταχρηστικῶς
 εἰρημένα κυρίως λεχθῆναι νομιζέσθω, ἐπεὶ καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὴν
 δρογὴν καὶ τὰλλα πάντα τὰ τῇ θείᾳ μὴ πρέποντα φύσει, κατα-20
 χρηστικῶς λελεγμένα, οὐκ ἂν τις εὐφρονοῦν κυρίως πεφροσάθαι
 P 293 φαίη. δῆλον γὰρ ἔστιν ὅτι ἐκάστῳ χωρίῳ καὶ ἐκάστῃ λέξει ἡ

15 ὅπ' P

22 φαίνει P

quidem, ut Sabellio et Iudaeis ora obturari possent, dicta sunt, haec,
 ut Arius Eunomius et Graeci notarentur. qui vero sanctam trinitatem
 in personarum ternarium extendunt, ita ut has in unam compingant na-
 turam, ii rectissime sentiunt, caelestiumque auctoritatem oraculorum se-
 quuntur, ac neque ad multitudinem deorum statuendam diversitate natu-
 rarum ficta adiguntur, neque unius personae commento in Iudaismum
 prolabantur. quomodo autem non erubescunt haeretici, creaturam ado-
 rantes sibi que ipsis refragantes? cum enim vetent creaturam adorare,
 Graecanicum quippe, ipsi imprudentes idem committunt. id quoque
 sciendum est, non semper iisdem vocabulis easdem res significari, neque
 statim eodem modo notari ea quae communi vocabulo indicantur. nam
 proprie dicitur filium esse genitum: de creatura idem improprie dixeris.
 filio enim tribuitur hoc veritatis causa, et quia eiusdem est cum patre
 naturae, creaturis autem honoris et adoptionis gratia. sua enim volun-
 tate motus genuit nos, verbo veritatis. non igitur nominis communitas
 hic eandem dignitatem utrimque adferre, aut quod improprie dicitur,
 proprie usurpatum putetur, quando excandescantiam etiam et iram et
 alia divinae naturae nequaquam. convenientia nemo sanus deo proprie
 adscribi censebit, cum abusu vocabulorum ei adscribantur. constat enim

προσῆκουσα καὶ ἀρμόζουσα διασάφῃσι προσαγομένη τὴν ἀλήθειαν ὠδίνει.

Εἰπάτωσαν δέ γε καὶ οἱ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημοῦντες καὶ τῆς θείας οὐσίας αὐτὸ χωρίζοντες, πῶς ὁ θεὸς καὶ σωτὴρ 5 ἡμῶν ἐνανθρωπήσας παρέδωκε συμπληρωτικὸν εἶναι τῆς ἁγίας τριάδος τὸ πανάγιον πνεῦμα, καὶ ἐν τῇ ἐπικλήσει τοῦ θεοῦ βαπτίσματος σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ ὡς ἐλευθεροῦν τῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἀνθρώπους ἀριθμούμενον. καὶ ἐπὶ τῆς μυστικῆς τραπέζης τὸ σῶμα ἰδικὸν τῆς τοῦ υἱοῦ σαρκώσεως ἀποφαῖνον, πῶς ἂν εἴη 10 ποιητὸν ἢ κτιστὸν ἢ τῆς δουλικῆς φύσεως, ἀλλ' οὐ τῆς δεσποτικῆς καὶ δημιουργοῦ καὶ βασιλίδος οὐσίας συγγενὲς καὶ ὁμοούσιον τὸ ἅγιον πνεῦμα; εἰ γὰρ δοῦλον, μὴ συναριθμείσθω τῷ κτιστῷ ἤνωται γὰρ καὶ συνηριθμῆται, ἐπειδὴ τῷ ἀκριβεῖ τῶν τοιούτων δογματιστῇ Χριστῷ πείθεσθαι προσήκει, βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς 15 τὰ περὶ τῆς οἰκείας οὐσίας διδάσκοντι, εἰ καὶ τοῖς πνευματομάχοις δοκεῖ, σοφωτέρους εἶναι καὶ τὰ οὐράνια πλέον εἰδέναι θεοῦ κομπάζοντος ἢ μᾶλλον τολμηρῶς τε καὶ δυσσεβῶς ῥητορεύοντας. εἰ αὖν ὁ θεὸς Δανιὴλ ἄγγελον θεασάμενος καὶ θυμᾶσας τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ὁφθέντος πρηνῆς ἔπεσεν, ἐκπλαγεὶς πρὸς τὸ 20 παρόδοξον τῆς θείας, πόταν ἔξουσιον ἀπολογίαν οἱ πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι μεσιτεύειν τολμῶντες καὶ τὴν ἄρρητον φύσιν λόγοις ζυγостаτεῖν ἐπιχειροῦντες καὶ φυσιολογοῦντες; τὴν τοίνυν

cuius loco et vocabulo convenientem et quadrantem interpretationem adhibitam veritatem parturire.

Iam qui de sancto spiritu impie loquuntur eumque divina natura exterminant, respondeant quomodo servator noster deus in humano corpore obversans sanctum illum spiritum voluerit complementum esse trinitatis, idque in baptismo una cum patre et filio, ut qui homines a peccatis liberent, numerari atque invocari. et in mystica coena, cum spiritus sanctus corpus incarnati verbi dicatur formasse, quomodo possit factus esse aut creatus, aut servilis condicionis, non imperatricis naturae, quae omnes res efficit atque gubernat? si enim servili est statu, non debet annumerari domino: si creatura, non debet cum creatore poni. certe autem unitus ei est et annumeratur, si quidem rectum est Christo harum rerum accuratissimo doctori fidem adhibere, firmiter et constanter divinam naturam enarranti. tametsi spiritus impugnatores sibi eo sapientiores videntur, rerumque sibi caelestium maiorem quam in deo sit cognitionem arrogant, sive ea potius temeraria est et impia garrulitas. quodsi Danielus angelo conspecto pulchritudinem eius et magnitudinem miratus pronus in faciem prostravit, attonitus inusitato spectaculo, quidnam excusationis afferent, qui audacter se patri filio ac spiritui sancto ingerunt, ineffabilemque naturam verbis trutinare atque explicare conantur? ceterum sacrae literae temporis expertem aeter-

ἄχρονον καὶ αἰδίον καὶ ἀμειψίτευτον καὶ παντὸς λόγου καὶ νοῦ κρεί-
 τωνα πρόδοον τοῦ υἱοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς γέννησιν καλοῦσιν αἱ γρα-
 φαὶ οὐχ ἵνα πάθος ὑπογράψωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸ ὁμοούσιον ὑποδεί-
 ξωσιν· ὁμοούσια γὰρ τῷ ὄντι τὰ τικτόμενα τοῖς τίκτουσιν. ἵνα
 δὲ μὴ φαντασίαν πάθους ἐπικομίση, λόγον προσαγορεύουσιν. ἵνα 5
 μὴ νεώτερος ἐπινοηθῇ, “ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος” φασίν. εἶτα
 D καὶ τὴν πρὸς τὸν πατέρα σχέσιν κηρύττοντες “καὶ ὁ λόγος
 ἦν πρὸς τὸν θεόν.” εἶτα καὶ τὴν ἄξίαν, “καὶ θεὸς ἦν ὁ
 λόγος.” ἐκ μὲν τοῦ υἱοῦ τὸ ὁμοούσιον, ἐκ δὲ τοῦ λόγου τὸ
 ἀπυθές, καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἐν ἀρχῇ εἶναι τὸ συναίδιον, ἐκ δὲ τοῦ 10
 πρὸς τὸν πατέρα εἶναι τὴν πρὸς αὐτὸν οὐκειότητα, διὰ δὲ τοῦ
 θεὸν εἶναι τὴν ἄξίαν αὐτοῦ καταμαθόντες, καὶ ἐξ ἐκάστου ὀνό-
 ματος τὸ μὴ ἐφοροῦν καὶ ἀπρεπὲς ἀποπεψάμενοι, ὅσον ἀπὸ
 μὲν τοῦ υἱοῦ τὸ νεώτερον, ἀπὸ δὲ τοῦ λόγου τὸ ἀνυπόστατον,
 θεὸν αἰδίον ὁμοούσιον καὶ ἀγαθὸν καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ πατρὸς 15
 προελθόντα εἰδείημέν τε καὶ προσκυνήσαιμεν.

P 294

Μετὰ θάνατον Εὐσταθίου τοῦ ἡγιοτάτου ἐπισκόπου Ἀν-
 τιοχείας Φλαβιανὸς ὁ μέγας προχειρίζεται. τούτοις τοῖς χρόνοις
 ἀνεφύη καὶ ἡ τῶν Μασσαλιανῶν αἵρεσις εἴτ' οὖν Εὐχτιῶν καὶ Ἐν-
 θουσιαστῶν καὶ Λαμπετιανῶν καὶ Βογομίλων (πολυώνυμος γὰρ 20
 ἔστιν αὕτη) ἀπὸ Ἀδελφιοῦ καὶ Λαδῶη καὶ Σάβα καὶ Συμεῶνος τῶν
 αἰρεσιάρχων. ἀπ' ὧν ὁ μέγας Φλαβιανὸς μοναχὸς συναθροίσας

9 μὲν οὖν τοῦ?

num, nullo medio interceptum, omnique ratione et intellectu superiorem filii a patre progressum genituram vocant, non ut accidens aliquod designent, sed ut unitatem naturae expriment. revera enim quae gignuntur et quae gignunt, eiusdem sunt inter se naturae. ac ne tu accidens aliquod imagineris, filius verbum seu ratio dicitur; ne patre posteriorem putares, scriptum est “in principio erat verbum.” additur respectus ad patrem: “et verbum erat apud deum.” subiicitur dignitas: “et verbum erat deus.” vocabulo filii essentia eadem, verbi, vacuitas perpeptionum, in principio fuisse, aeternitas cum patre ei communis indicatur; apud patrem fuisse necessitudinem, deum esse, dignitatem eius. quibus consideratis, ac de singulis ea quae non conveniunt neque decent amolientes, ut de filio, posteriorem, de verbo, propria substantia carens, ita quidem filium aeternum deum eiusdem cum patre substantiae, bonum, et qui extra tempus a patre progressus sit, agnoscamus ac venerabimur.

Mortuo Antiocheae episcopo sanctissimo Eustathio Flavianus magnus subrogatur. iis temporibus Messalianorum haeresis initium habuit; qui et Euchitae a precibus, et ab instinctu numinis Enthusiastae, ac praeterea Lampetiani atque Bogomili nominantur. principes sectae fuerunt Adelphius, Dadoa, Saba et Simeon. de hac secta Flavianus multos

πολλούς, καὶ τὴν αἵρεσιν ἔξαρνούμενους τόνδε τὸν τρόπον διή-
 λεγξεν. ἐπίσημον γάρ τινα παρ' αὐτοῖς γέροντα παραλαβὼν κατ'
 ἰδίαν ἔφη πρὸς αὐτὸν μετὰ πανουργίας "ἡμεῖς μὲν, ὧ̄ πρεσβῦτα,
 τὸν πλείω βεβιωκότες βίον ἀκριβέστερον καὶ τὴν ἀνθρωπείαν ἐμά-
 5 θομεν φέσιν καὶ τὰ τῶν ἀντιπάλων δαιμόνων ἔγνωμεν εὖ μάλα B
 μηχανήματα, πείρα δὲ καὶ τὴν τῆς χάριτος ἐδιδάχθημεν χορη-
 γίαν. οὗτοι δὲ νέοι ὄντες, καὶ τούτων ἀκριβῶς οὐδὲν ἐπιστάμενοι,
 πνευματικωτέρων λόγων ἀκοῦσαι οὐ φέρουσι. οὐκοῦν εἰπέ μοι,
 πῶς φατέ καὶ τὸ ἐναντίον πνεῦμα ὑποχωρεῖν καὶ τοῦ παναγίου
 10 πνεύματος τὴν χάριν ἐπιφοιτᾶν διὰ τῆς ἑμετέρας εὐχῆς καὶ ἐπι-
 τηδεύσεως;" ὁ δὲ τοῖς λόγοις τούτοις καταθελχθεὶς ἐξήμωσεν
 ἅπαντα τὸν κεκρυμμένον ἴδὼν καὶ ψυχοφθόρον, καὶ φησί "οὐδε-
 μίαν μὲν ἐκ τοῦ βαπτίσματος ἴσμεν ὠφέλειαν τοῖς ἀξιουμένοις ἐγγί-
 νεσθαι, μόνην δὲ τὴν σπουδαίαν εὐχὴν τὸν ἔνοικον καὶ συνουσιω-
 15 μένον δαίμονα ἐξελαύνειν. ἔλκει γὰρ ἕκαστον τῶν τικτομένων ἐκ C
 τοῦ προπάτορος ὡσπερ τὴν φέσιν, οὕτω δὴ καὶ τὴν τῶν δαιμόνων
 δουλείαν, ὧν ὑπὸ τῆς σπουδαίας εὐχῆς ἐλαννομένων ἐπιφοιτᾶ λοι-
 πὸν τὸ ἅγιον πνεῦμα ὁρατῶς καὶ αἰσθητῶς, καὶ τὴν οἰκείαν παρ-
 ουσίαν φανερώτατα σημαῖνον, τὸ μὲν σῶμα τῆς ἐμπαθοῦς κινή-
 20 σεως ἐλευθεροῦται παντελῶς, ἡ δὲ ψυχὴ τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω ῥοπῆς
 τέλειον ἀπαλλύττεται, ὡς μηκέτι δεῖσθαι λοιπὸν μήτε νηστείας
 πειζούσης τὸ σῶμα μήτε διδασκαλίας χαλινοῦσης τὴν ψυχὴν καὶ
 τὸν νοῦν ἀπὸ πύσης ἐνεργείας πονηρῶς καὶ ἐνθυμήσεως. οὐ μόνον

monachos congregavit; cumque ii se in ea esse haeresi negarent, ita eos coarguit. quendam magni inter ipsos nominis senem seorsim abductum astute sic compellavit. "nos, o senex, qui diutius viximus, accuratius etiam humanam cognovimus naturam, et adversariorum daemonum machinas praeclare comperimus: tum experientia didicimus gratiam spiritus suppeditari. isti autem adolescentes nihil horum perfecte habentes cognitum paulo spiritualiores sermones audire non sustinent. edisserere ergo mihi, quomodo dicitis adversum spiritum vestris precibus atque exercitatione depelli sanctique spiritus gratiam introduci?" his verbis senex demulsus occultum ac animis letale venenum omne evomit. "nullam" inquit "a baptismo utilitatem censemus conferri: solam seriam precationem facere ad daemonem qui in homine inhabitat eiusque substantiae unitus est, abigendum. etenim quivis homo a progenitore ut naturam, ita et daemonum servitutum trahit; quibus daemonibus proba precatione profligatis, tum sanctus ingruit spiritus, ita quidem ut et videri hoc et sentiri possit. nam manifestissime adventum suum indicans, corpus motu qui ab animi perturbationibus profiscitur prorsus liberat, animae autem momentum ad deteriora omne eximit, ut porro neque ieiunio opus sit quo corpus subigatur, neque doctrina animam frenante mentemque ab omni mala actione ac cogitatione inhibente. neque vero

δὲ τῶν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὁ τοιοῦτος ἀπαλλάττεται αἰσχιότων παθῶν καὶ σκιρτημάτων, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα σαφῶς **D** προλέγει καὶ τὴν ἁγίαν τριάδα ὀφθαλμοφανῶς θεωρεῖ καὶ Θεολογίας καὶ Θεῶν μυστηρίων ἀξιοῦται." οὕτως ὁ Θεὸς Φλαβιανὸς τὴν δαιμονιώδη αἵρεσιν ἀνορύξας ἔφη πρὸς τὸν δυσσεβέστατον **5** γέροντα "πεπαλαιωμένε κακῶν ἡμερῶν, ἤλεγξέ σε τὸ σὸν μιαινώτατον στόμα, καὶ οὐκ ἐγώ, καὶ τὰ σὰ διεφθαρμένα καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη καταμαρτυροῦσί σου." φανερωθείσης δὲ τῆς σατανικῆς καὶ βδελυρῆς ἀπάτης καὶ αἰρέσεως ταύτης, τῆς μὲν Συρίας ἐξηλάθησαν, εἰς δὲ τὴν Παμφυλίαν ἀνεχώρησαν καὶ ταύτην τῆς **10** λώβης ἐπλήρωσαν, νῦν δὲ σχεδὸν εἰπεῖν καὶ τὴν πλείονα δύσιν.

P 295 Τῷ κα' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου διαβύλλουσι Σαπώρην τὸν βασιλέα Περσῶν κατὰ Χριστιανῶν, καὶ γίνεται διωγμὸς ὡς πλείους τῶν δεκαοκτὼ χιλιάδων ἐπ' αὐτοῦ ἀναιρεθῆναι. ἡ δὲ αἰτία τῆς διαλύσεως τῆς μεταξὺ Ῥωμαίων **15** καὶ Περσῶν γενομένης εἰρήνης γέγονε δι' αἰτίαν τοιαύτην. Μητρόδωρος τις Περσογενῆς προσποισούμενος φιλοσοφεῖν ἀπῆλθεν ἐν Ἰνδία καὶ τοὺς Βραχμῆνας, καὶ χρησάμενος ἐγκρατεία πολλῇ γέγονεν αὐτοῖς σεβαστός. ἐργάζετο δὲ ὑδρομύλους καὶ λαιτριά, μέχρι τότε μὴ γνωριζόμενα παρ' αὐτοῖς. οὗτος ἐν τοῖς ἀδύτοις **20** ὡς εὐσεβῆς εἰσιῶν λίθους τιμίους καὶ μαργαρίτας πολλοὺς ἐτίβλετο. ἔλαβε δὲ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ἰνδῶν, ὥστε τῷ βασιλεὶ δῶρα κομισαί· καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον δέδωκε ταῦτα

18 καὶ τοῦς] κατὰ τοὺς?

homo animi modo et corporis solvitur turpissimis affectibus atque petulantia, sed et futura perspicue praedicit, sanctam trinitatem oculis suis cernit, rerum divinarum cognitione et sacrorum mysteriorum donatur." Flavianus vero cum hoc pacto diabolicam istam haeresin eruisset, ita est impiissimum senem allocutus. "confecte malis diebus, arguit te impurissimum os tuum, non ego; testimoniumque adversus te tulerunt perditia tua et immunda labia." porro diabolica illa haeresi detecta scelerisque errore, eius professores Syria expulsi in Pamphiliam abiverunt, eamque lue ista impleverunt, quae nunc maiorem quoque Occidentis partem occupavit.

Annum vigesimum primum imperante Constantino, Sapores Persarum rex calumniis contra Christianos exasperatus graviter eos persecutus est, et supra 18 milia eorum interfecit. causae pacis inter Romanos et Persas ruptae haec fuit. Metrodorus quidam Persa sub praetextu philosophandi in Indiam se ad Brachmanes contulit, magnaque usus continentia venerabilis est eis factus. molas quoque aquaticas et lavacra extruxit, ipsis hactenus ignotas res. is Metrodorus quod pii hominis existimationem sibi parasset, in penetralia sacrarii ingressus multos lapides pretiosos et margaritas sustulit: accepit etiam a rege Indiae quae dono imperatori ferret. inde Byzantium reversus tanquam

ὡς ἴδια τῷ βασιλεῖ. θαυμάζοντι δὲ αὐτῷ ἔφη καὶ ἄλλα διὰ γῆς
 προπέμψαι, ἀλλ' ἀφαιρεθῆναι ὑπὸ Περσῶν. γράφει οὖν ἀπο-
 τώμως Κωνσταντῖνος πρὸς Σαπώρην, ἀποσταλῆναι αὐτά, καὶ
 δεξάμενος οὐκ ἀνταπέστειλε. διὰ τοῦτο ἐλύθη ἡ εἰρήνη. ἐκ
 5 τούτων οὖν τῶν λίθων ἔργον ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε τοῖς
 πέραν τοῦ Δαννουβίου ἔθνεσιν, ἐπιγράψας τῷ μελλόντι τὸ δῶρον·
 ὅπερ γέγονεν αὐτοῖς ὀλέθρου αἴτιον διὰ τὴν ἐπιγραφὴν. φασὶ δὲ
 αὐτὸν πρῶτον πάντων τῶν βασιλέων διαδήματι χρῆσασθαι καὶ C
 μαργαρίταις καὶ ἄλλοις λίθοις περιεργότερον κοσμηθῆναι. ἀλλὰ
 10 καὶ πτύχας εὐαγγελίων χρυσᾶς διὰ μαργάρων καὶ λίθων κατα-
 σκευάσας ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσήγαγε, θαύματος ἀξίως.
 ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ἡ ἅγια καὶ μακάρια Ἑλένη πρὸς κύριον
 ἐκόημεῖ, ἑτῶν οὖσα π', καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων
 θάπτεται πρώτη, πολλὰ τῷ ἰδίῳ νιῷ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν εὐσε-
 15 βείας παραγγειλασα.

Τῷ κβ' ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος κατὰ Γερμανῶν
 καὶ Σαυροματῶν καὶ Γότθων στρατεύσας νίκην ἤρατο κραταιὰν
 διὰ τῆς τοῦ σταυροῦ δυνάμεως, καὶ τούτους εἰς ἐσχάτην ἤγαγε
 δουλείαν. καὶ Δρεπανᾶν τὸν ἐν Νικομηδείᾳ ἐπικτίσας εἰς τιμὴν D
 20 Λουκιανοῦ τοῦ ἐκέῖσε μαρτυρήσαντος Ἑλενούπολιν διὰ τὴν μητέρα
 ἐκάλεσεν.

Τῷ κγ' καὶ δ' καὶ ε' ἔτει τὸ ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀκτάγωνον κυρια-
 κὸν ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι. καὶ αὐτὸς τὸν Δάνουβιν περάσας
 γέφυραν ἐν αὐτῷ λιθίνην πεποίηκε, καὶ τοὺς Σκύθας ὑπέταξε,

de suo ea regi obtulit; mirantique alia quoque terra se attulisse dixit,
 sed ea sibi a Persis adempta. itaque Constantinus severe Saporī scri-
 bit, mitti sibi ea postulans, et accepta non remisit. ideo pax dissiluit.
 his ex lapidibus opus confecit imperator, misitque populis trans Danu-
 bium colentibus munere ei qui ceteris praestaret inscripto. quae inscri-
 ptio barbaris exitiosa fuit. ferunt eum primum omnium imperatorum
 diademate usum margaritisque et gemmis superbis fuisse ornatum.
 quin et aurea evangeliorum volumina unionibus et pretiosis lapidibus
 ornata confecit, inque magno templo posuit, digna admiratione. eo
 tempore etiam sancta atque beata Helena ad dominum commigravit,
 annos nata 80, ac prima omnium est in templo apostolorum sepulta.
 ante obitum multa de pietate filio praeceperat.

Anno 22 Constantinus facta in Germanos Sauromatas et Gothos
 expeditione crucis vi magnam reportavit victoriam, easque gentes in
 servitutem egit. Drepanam quoque apud Nicomediam in honorem Lu-
 ciani, qui ibi capitali supplicio veritati testimonium perhibuerat, con-
 didit, et a matre Helenopolin appellavit.

Annis 23, 24 et 25 Antiocheae templum octangulum aedificari coe-
 ptum est. Constantinus Danubio trajecto ponte eum lapideo instravit,
 Scythas subegit. forum quoque condidit cum binis amplis rostris; eo-

καὶ τὸν φέρον ἔκτισε μετὰ γε τῶν δύο μεγάλων ἐμβόλων, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ φέρω κίονα μονόλιθον καὶ ὀλοπόρφυρον ἔστησεν, ἐκ Ρώμης ἀγαγών, ἐκδήσας αὐτὸν διὰ χαλκῶν ζωνῶν γεγραμμέναν. ἰδρύσατο δὲ ἐπάνω αὐτοῦ ἀνδριάντα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, ἐν ᾧ P 296 γέγραπται "Κωνσταντῖνος." ἔλαμψεν ἡλίου δίκην, δεξὴν ἔργον δὲ μὲν Φειδίου, ἤχηθῃ δὲ ἐξ Ἀθηνῶν. καὶ τὰς ἐπτά σφυρίδας καὶ τοὺς ἰβ' κοφίνους, ἐν οἷς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐθανματούργησεν, ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ κίονος ἔθετο. καὶ τὰ λείψανα δὲ τῶν ἁγίων ἀποστόλων Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου καὶ Ἀνδρέου διὰ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀρτεμίου ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγε. 10

Τῷ κς' καὶ κς' ἔτει αὐτοῦ τὴν κατὰ τῶν εἰδώλων καὶ τῶν ναῶν αὐτῶν κατάλυψιν ἐπέτεινε, τὰς δὲ εἰσόδους αὐτῶν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ ἐκίρωσε. τότε καὶ ἡ ἐν Νικομηδείᾳ βασιλικὴ πυρὶ θεῖῳ ἐφλέχθη.

Τῷ κη' ἔτει αὐτοῦ ὁ δυσσεβῆς Ἄρειος ἐπιπλύστω μετανοία 15 B καὶ λόγοις ἀπατηλοῖς μετὰ τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ καταγοητεύσας τὰς ἀκοὰς τοῦ γαληνοτάτου βασιλέως, καὶ δύο βιβλία λαβών, τὸ μὲν ἐν τὴν ἑαυτοῦ δειστραμμένην περιέχον δόξαν ταῖς ἰδίαις χερσὶ γράψας ἐν κρυφῇ κατεῖχε, τὸ δὲ ἕτερον δι' ἄλλοτριᾶς χειρὸς ὁμοφώνως τῇ ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθείσῃ πίστει γεγραφώς, καὶ τοῦτο 20 ἐπιδοὺς τῷ βασιλεῖ, καὶ διομνύμενος ἡ μὴν οὕτως πιστεύειν ὡσερ δὴ καὶ ἔγραψεν, οὕτω συνήρπασε τῇ αὐτοῦ δολιότητι τὸν βασιλεῖα ὥστε κλεῦσαι τοῦτον ἀνυπερθέτως ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀρχιμέως εἰς κοινωνίαν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας προσδεχθῆναι. ἀγωνιάσας

que in foro columnam Roma allatam posuit, uno solido lapide constantem, qui totus erat purpureus; atque eam aereis cingulis cinxit inscriptis. in eius autem summo statuum sibi collocavit cum hac inscriptione "Constantinus." splenduit solis instar, opus fuit Phidiae, Athenis adductum. ad basin columnae posuit septem corbes ac duodecim sportas Christi miraculis insignes. ministerio etiam sancti martyris Artemii reliquias sanctorum apostolorum Lucae Timothei et Andreae in urbem attulit.

26 et 27 annis simulacris eorumque fanis evertendis operam dedit, reditus eorum ecclesiis dei transcripsit. tunc et basilica Nicomediae de caelo tacta conflavit.

Anno 28 impius Arius ficta resipiscentia ac fallacibus sermonibus post suam damnationem aures placidissimi imperatoris demulsit; sumptisque duobus libris, alterum qui perversam ipsius opinionem continens ipsius manu scriptus erat, occulte secum habuit, alterum aliena manu scriptum de sententia Nicaei concilii imperatori tradidit, iuravitque se ita sentire de religione quemadmodum sua manu scripsisset. hac fraude imperatorem ita decepit, ut Arium iusserit sine mora ab Alexandro pontifice summo in ecclesiam recipi. verum Alexander an-

τοίνυν ὡς εἰκὸς ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ, εὐχῆς ἔργον αὐτὸν ἐποιήσατο. τῇ γὰρ ἐξῆς ὁ ἀνόσιος C μετὰ φαντασίας καὶ γανυρίματος εἰς τὴν ἐκκλησίαν προερχόμενος, ἐπειδὴ ἐν τῷ θόρῳ πλησίον τοῦ λεγομένου Σενάτου ἐγένετο, τῆς 6 γυστρὸς νυξίσης αὐτὸν τοῖς ἐκείσε ἀφεδρωῶσιν ἀποκεχωρηκὸς ἀγγελικῇ κατασπᾶται χειρὶ, τῆς τε κοιλίας αὐτοῦ καὶ τῶν σπλάγγων σὺν τῇ ψυχῇ ῥαγέντων καὶ εἰς ἀφεδρωῶνας καταβληθέντων.

Τῷ κη' ἔτει λιμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ ἀνατολῇ, ὃ δὲ βασιλεὺς σίτον πολλὸν ἀποστείλας τοῦτον ἤμβλυσε. μὴνὴ δὲ ἡ Ἀντιό- 10 χεια λς' χιλιάδας σίτου κατ' ἔτος ἐλάμβανε. σεισμοῦ δὲ ἐν Κύπρῳ γενομένου Σαλαμὴν ἢ πόλις κατέπεσε καὶ ἱκανὸν πλῆθος διέ- D φθαιρε.

Τῷ κθ' ἔτει Δαλμάτιος Καῖσαρ ἀνηγορεύθη. Καλόκαιρος δὲ ἐν Κύπρῳ τυραννήσας ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας ὑπὸ Δαλματίου 15 ζῶν κατακαίεται.

Τῷ λγ' τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τελευτή- κινήσας γὰρ κατὰ Περσῶν ἀπὸ Νικομηδείας ἐν τοῖς Πυθίοις αὐτοματόις θερμοῖς παραγίνεται. καὶ κακωθεὶς, ἐκείθεν τε δι' Ἐλενοπόλιος ἐν τῷ χάρακι ἐλθὼν, πυρετοῦ λαβροῦ κατασχόντος 20 αὐτὸν ἐτελεύτησεν, μετὰ θ' ἔτος τοῦ οἰκισμοῦ καὶ ἐγκαινισμοῦ Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἀπετέθη ἐν λάρνακι πορφυρᾷ ἦτοι Ῥωμαίῳ, αὐτὸς τε καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἑλένη πρὸ δώδεκα ἐτῶν P 297 τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἀποθανοῦσα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Φαῦστα, θυγάτηρ Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἐρκουλλίου, καταλείψας ἐν βασιλείᾳ τρεῖς

xius, ut par erat, animi totam noctem ad dominum precibus fuis Arium pessumdedit. nam Arius cum postridie magno cum fastu et ostentatione ad ecclesiam procederet, cum in foro non procul a curia abesset, ventre stimulante ad latrinam abiit, ibique ab angelo ictus intestina in latrinam egisset atque exanimatus est.

Eodem anno fames magna fuit in Oriente; quam penuriam imperator sublevavit multo frumento immisso. sola Antiochea annuos modios 36000 accepit. terraemotu porro Salamin urbs Cypri deiecta, multique mortales extincti sunt.

Anno 29 Dalmatius Caesar designatus est. is Tarsi Ciliciae Kalo-kaerum, qui in Cypro tyrannidem gesserat, vivum combussit.

Anno sui imperii 33 Constantinus magnus moritur. facta in Persas expeditione a Nicomedia ad thermas Pythias pervenerat. inde male affecto corpore per Helenopolin in castra cum venisset, vehementi febre correptus vitam cum morte commutavit, nono post conditam dedicatamque Cpolin anno. sepultus est in arca Porphyretica seu Romana, et mater eius Helena eodem reposita, ac Fausta uxor, filia Maximiani Herculei, quae duodecim annis ante mariti obitum dece-
 Digitized by Google

υιούς, Κωνσταντίον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Κώνσταντα, διορισά-
 μενος Κωνσταντίον μὲν ἔχειν τὰ Θράκης καὶ ἑώας μέρη, Κων-
 σταντίνον δὲ τὰ πρὸς Ὠκεανὸν ἐσπέρια, Κώνσταντα δὲ Κρήτην
 Ἀφρικὴν καὶ τὸ Ἰλλυρικόν. δύοσα δὲ κατέσχε τελευτήσαι μὲν τὸν
 μέγαν Κωνσταντίνον φαρμάκιω δηλητηρίω ἐπιβουλή τῶν ἀδελφῶν,⁵
 διὸ καὶ αὐτὸν τοῦτο δι' αὐτογράφου ἐπισκῆναι τῷ παιδί, ἐδι-
 κῆσαι τε καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀνελόοντας αὐτὸν θείους· λαβόντα
 δὲ τὴν τοιαύτην γραφὴν Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας ἐπίσκοπον ἀπο-
 Β δοῦναι Κωνσταντίω ἐκ τῆς ἑώας ἄρτι παραγενομένῳ, ἔνθεν τε
 γενέσθαι αὐτὸν καὶ ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. τὸ δὲ τού-¹⁰
 τους ἀναιρεθῆναι, ἐπεὶ τοι ἀλόγιστος σαφῶς ἡ ἀθρόα πάντων
 αὐτῶν ἀναίρεισις τούτῳ ἑδόκει, δέον ἔκρινε μὴ ἄνευ λόγου τοῦτο
 ποιῆσαι. ἐτελεύτησε δὲ ὁ μέγας Κωνσταντίνος εὐσεβῶς βασιλεύ-
 σας ἔτη λβ' καὶ μῆνας ι', ζήσας τὰ πάντα ἔτη ξέ'.

Κωνσταντίος βεβαίωσεν ἔτη κδ', Κώνστας ἔτη ιζ'. Κων-¹⁵
 σταντίνος δὲ ταχὺ τετελεύτησε τρόπῳ τοιῷδε. πρὸς τὸν ἀδελφὸν
 Κωνσταντίον κοινωσόμενος ἦι περὶ τινων μετὰ πολλῆς ἰσχύος καὶ
 C δυνάμεως, ὃ τὸν Κωνσταντίον εἰσῆγεν εἰς ἐκπληξιν μὴ τι νεωτε-
 ρίσων ἀφικνῆται εἰς αὐτόν· καὶ πονηρῶν συμβουλῶν ἐπιτυχῶν
 καὶ πρὸς πόλεμον ἐρεθιζόντων αὐτὸν ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ. καὶ²⁰
 συρραγέντος πολέμου ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν φευγόντων ἐρεθιστὸς
 Κωνσταντίνος ἀναιρεῖται, τρίτος ὢν ἀδελφός, καὶ γίνεται Κων-
 σταντίος ἐγκρατὴς πάντων τῶν ἐσπερίων. ἦν δὲ Κωνσταντίος

rat. imperium tribus filiis reliquit, Constantio Constantino et Constanti,
 ita divisum ut Constantius Thraciam et Orientem teneret, Constantinus
 quae Occidentis sunt ad Oceanum, Constans Cretam Africam et Illyri-
 cum. creditum fuit Constantinum a suis fratribus exhibito letali veneno
 extinctum fuisse; ideoque eum sua manu scriptis literis mandasse filio
 ut a patris sibi caveret eosque ulcisceretur. eas literas Eusebium
 Nicomediae episcopum accepisse, et Constantio recens ex Oriente re-
 verso tradidisse, indeque etiam Cpolitano episcopatu potitum. visum
 autem fuit absurdum patruos istos simul universos velle occidere; ideo-
 que decretum est rem caute agendam. diem autem suum pie obiit
 Constantinus magnus, cum imperasset annos triginta duos, menses de-
 cem, vixisset annos sexaginta quinque.

Constantius imperavit annos viginti quattuor, Constans annos se-
 ptemdecim. Constantinus cito periit, idque hoc pacto. accedebat ad
 fratrem Constantium, ut cum eo de re quadam communicaret, magnis
 comitatus copiis. quod suspicionem Constantio movit, ne quid frater
 novi moliretur. atque hic malis consultoribus usus ad pugnam exhor-
 tantibus, contra eum exercitum eduxit in aciem. commissoque praeco
 Constantinus inter extremos in fuga comprehensus et interfectus est.
 ita Constantius Occidente toto potitur. statura fuit Constantius pre-

τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εὐμήκης καὶ ἐπιξανθος, χαροπὸς τὴν ὄψιν, εὐμετάβολος τὴν γνώμην, σώφρων τὰ πρὸς ἀφροδίσια, φίλοις συναναστρεφόμενος, ἐγκρατὴς τὰ πρὸς τροφήν, εὐμενὴς πρὸς τὰς αἰτήσεις καὶ κρίσεις τῶν ὑπηκόων· ὀπωρῶν καθάπαξ 5 ἀφέστηκεν. ἐν δὲ ταῖς τῶν ἡγεμόνων φιλοτιμίαις τὸ πρέπον αἰεὶ διειτρίρει. οὐδένα δὲ μὴ παιδείας μετέχοντα τῇ γερονσίᾳ κατέλεγεν, ὡς καὶ τὸ εἶρην λόγον καὶ μέτροις γράφειν ἐπίστασθαι, ἐνὶ μόνῳ νοσήματι τῇ κακοδοξίᾳ ἠττώμενος.

Τῷ β' ἔτι τῆς βασιλείας αὐτοῦ Λαλμάτιος Καῖσαρ ὑπὸ 10 στρατιωτῶν ἀναιρεῖται, οὐ κελεύσαντος Κωνσταντίου, ἀλλ' οὐδὲ κωλύσαντος τὴν σφαγὴν. ἔμελλον δὲ συναναιρεῖσθαι Γάλλος καὶ Ἰουλιανὸς οἱ Κωνσταντίου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου παῖδες. ἀλλὰ τὸν μὲν Γάλλον νόσος, τὸν δὲ Ἰουλιανὸν ἡ νηπιότης διέσωσεν· ὀκταετὴς γὰρ ἦν. Κωνσταντίνος δὲ πρότερον 15 δεχόμενος τὸ ὁμοούσιον ὕστερον μετέθετο κουφότητι γνώμης καὶ ἀπάτῃ τοῦ Ἀρειανοῦ πρεσβυτέρου καὶ Εὐσεβίου τοῦ τῶν εὐνούχων πρωτεύοντος καὶ Εὐσεβίου Νικομηδείας. P 298

Τῷ γ' ἔτι Κωνσταντίνος ἐπελθὼν τοῖς Κωνσταντος τοῦ 20 ἰδίου ἀδελφοῦ μέρεσιν καὶ συμβαλὼν πόλεμον ἀνῆρθεῖν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, ὡς προλέλεκται. Κωνσταντίνος δὲ τῆς ἐφύας βασιλεύων Γάλλον καὶ Ἰουλιανὸν παιδευθῆναι παρέδωκεν ἐν χώρᾳ καλουμένῃ δὴ Μακελίῳ, πλησίον Καισαρείας Καππαδοκίας. οὗτοι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀναγνώσται γεγόνασι, καὶ ἐκκλησίαν κτίσκει τῷ ἀγίῳ μάρτυρι Μάμαντι προειδυμένησαν. ἐν ᾧ δὲ μέρει κτίζειν

cera, flavus, aspectu truci, animo inconstanti, rei Venereae abstinens, comis erga amicos, in cibo continentiam adhibens, subditorum petitionibus et causis benignus: fructibus prorsus abstinebat, in contentionibus ducum semper decorum servabat, neminem ineruditum in senatum recipiebat, ipse et prosam orationem scribere et versus pangere didicerat. unum ei vitium adfuit, pravae de religione opiniones.

Anno Constantii imperii secundo Dalmatius Caesar a militibus necatur, neque iubente id Constantio neque vetante. erant etiam una interfecturi Gallum et Iulianum filios Constantii eius qui Constantino magno frater fuit: sed Gallum morbus neci subtraxit, Iulianum aetas, octo tantum annos natum. Constantius autem cum ante sententiam de filio consubstantiali esset amplexus, post ab ea descivit, levitatem ingenii ac fraude Ariani presbyteri et Eusebii eunuchorum principis et Eusebii Nicomediensis episcopi.

Tertio anno Constantinus cum in dicionem fratris Constantis advenisset, commissa pugna a militibus est interfectus, ut diximus. Constantius Orientis imperator Gallum et Iulianum erudiendos tradidit in loco qui Macelium appellatur et non procul abest a Caesarea Cappadociae. hi duo fratres lectores (Anagnostas vocant) fuerunt, intenduntque templum sancto martyri Mamanti condere. quae autem pars

Ἰουλιανὸς ἔλαχε, τοῦτο ἢ γῆ οὐκ ἐδέχετο. ἀποκειράμενος δὲ τὰς
 Β τριχῆς μοναχικὴν ἄσκησιν ὑπεκρίνατο. Κωνσταντίος δὲ καὶ
 Κώνστας ἐνομοθέτησαν Ἰουδαῖον μὴ ἀνεῖσθαι δοῦλον, ἐπεὶ ἀφαι-
 ρεῖσθαι αὐτὸν εἰς τὸν δημόσιον λόγον· εἰ δὲ καὶ περιτεμεῖν τολ-
 μήσει δοῦλον, ξίφει τιμωρεῖσθαι καὶ τὴν τούτου δημεύεσθαι 5
 οὐσίαν.

Τῷ δ' καὶ ἔτι Ἀντιόχεια ὑπὸ σεισμοῦ μεγάλου ἐπὶ τρισὶν
 ἡμέραις ἐκινδύνευε.

Τῷ ε' ἔτι Κωνσταντίος Ἀσσυρίους νικήσας ἐθριάμβευσε,
 Σαυῶρης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τοὺς Χριστιανοὺς ἐδίωκε, 10
 Κώνστας δὲ ἐν τῇ δύσει Φράγγους ἐπόρθησε. τούτῳ τῷ ἔτι Δι-
 δυμὸς τις ἐλλόγιμος ἀνὴρ ὑπὸ δμμάτων ἐγνωρίζετο. τούτῳ ἐν-
 C χῶν ὁ μέγας Ἀντώνιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶπε πρὸς αὐτόν "μηδὲν
 ταραττέτω σε ἢ ἀποβολὴ τῶν δμμάτων· τοιοῦτοι γὰρ σε λείπουσιν
 ὀφθαλμοὶ οὓς καὶ μυτῖαι καὶ κώνωπες βλάψαι ἰσχύουσι. χαίρει δὲ 15
 ὅτι ἔχεις ὀφθαλμοὺς οἷς καὶ ἄγγελοι βλέπουσι."

Τῷ ζ' ἔτι σεισμοῦ μεγάλου γενομένου Νεοκαισάρεια ποτι-
 σθεῖσα κατεπτῶθη πλὴν τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας. τότε
 καὶ Παῦλος ὁ ὁμολογητὴς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Κωνσταντινου-
 πόλεως. 20

Τῷ η' ἔτι σεισμοῦ μεγάλου γενομένου Ῥόδος ἢ νῆσος κατέ-
 πτεσε.

Τῷ θ' ἔτι Δυρράχιον πόλις τῆς Δαλματίας ὑπὸ σεισμοῦ
 διεφθάρη, καὶ Ῥώμη ἐν τρισὶν ἐκινδύνευσεν ἡμέραις σειομένη,

Juliano aedificanda obtigerat, ibi solum materiam non recepit. Iulianus
 tonso capillo monasticam vitam se degere velle simulavit. Constantius
 et Constans legem tulerunt ne quis Iudaicus servum emeret: emptum
 publicari iusserunt. si quis circumcidere servum ausus esset, gladio
 feriri et bona eius publicari.

Annis quattuor et quinque Antiochea triduum magno terrae motu
 periclitata est.

Sexto anno Constantius de victis Assyriis triumphavit. Saporus
 Persarum rex Christianus est persecutus. Constans in Occidente Fran-
 cos oppugnavit. eo anno Didymus quidam, vir praeclarus, oculis
 captus innotuit. ad hunc magnus ille Antonius Alexandriae accedens
 "non est" ait "cur ob iacturam oculorum perturbetis: tales enim ami-
 sisti oculos, quos etiam muscae ac culices damno afficere possunt.
 gaude potius quod oculos habes qualibus angeli vident."

Septimo anno ingenti terrae motu Neocaesarea mari absorpta est,
 tantum episcopi sede et ecclesia superstitibus. tunc etiam Paulus con-
 fessor episcopus Cpolititanus deligitur.

Octavo anno magno terrae motu Rhodus insula prostrata est.

Nono anno Dyrrachium Dalmatiae urbs terrae motu periit. ac Roma
 etiam per triduum periculose tremuit, duodecim Campaniae urbes perie-

τῆς δὲ Καμπανίας ἰβ' πόλεις διεφθάρησαν. ἑλθὼν δὲ Κωνσταντίνος εἰς τὸ Βυζάντιον Παῦλον τὸν ἐπίσκοπον τοῦ θρόνου ἀπήλασε, καὶ τὸν ἀσεβέστατον Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας εἰσήγαγε ληστρικῶς καὶ ἀθέσμως, τὸ τῶν κακῶν καταγύγιον. καὶ συντελειοθεύσαν τὴν τοῦ Θεοῦ μεγάλου ἐκκλησίαν ἐπὶ Κωνσταντίνου κατὰ τὴν ἐνδιάθηκον ἐντολὴν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Εὐσέβιος ἐγκαινίζει, καὶ τὰ λείψανα ἐπὶ Ἀντιοχείας κομίζει καὶ ἐν αὐτῷ κατατίθῃσι τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παμφίλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Θεοδοῦλον Πορφυρίου καὶ Παύλου. Ἀλεξανδρεῖς δὲ Γρηγόριον ληστρικῶς ἐπιβάντα τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἀποδιώξαντα ἐπὶ ἕξ ἔτεσιν ἀνείλον. καὶ χειροτονεῖται ἐπὶ Ἀρειανῶν Γεώργιος Ἀρειανός, τέρας τι Καππαδόκειον.

Τῷ ἑ' ἔτει Κωνσταντίνος τὸν ἐν Σελευκείᾳ τῆς Συρίας λιμένα πεποιήκειν, ὄρος ἐπὶ πολλὰ διατεμῶν, καὶ τὴν πόλιν ἀνωκοδόμησε. καὶ τὴν Ἀντάραδον ἐν Φοινίκῃ ἔκτισεν, ἣν Κωνσταντεῖαν ὠνόμασε. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐκλειψις ἐγένετο ἡλίου, μηνὶ Δαίσιῳ ε', ἡμέρας ὡρᾷ τρίτῃ. καὶ οἱ ἀπελαθέντες ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι ἕμια Ἀθανασίῳ τὴν Ῥώμην καταλαμβάνουσι.

Τῷ δὲ ια' ἔτει γράμμασιν Ἰουλλίου τοῦ πάπα Ῥώμης θαρρήσαντες τοὺς ἰδίους θρόνους κατέλαβον. Κωνσταντίνος δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων τούτους ἀπήλασεν ὑποβολῇ τῶν Ἀρειανῶν.

Τῷ ἰβ' ἔτει σεισμός μέγας ἐγένετο ἐν Βηρυτῷ τῆς Φοινίκης, ὡς τὸ πλεῖον τῆς πόλεως πεσεῖν.

runt. Constantius ut Byzantium venit, episcopatum Pauli ademit, impiissimumque Eusebium (minime suo nomini respondentem) introduxit, latrocinio iniusto malis asylum aperiens. idem Eusebium magni dei templum a Constantio absolutum, sicuti Constantinus testamento mandaverat, dedicavit; atque Antiochea allatas sanctorum Pamphili martyris et sociorum Theoduli Porphyrii ac Pauli reliquias in eo deposuit. Alexandrini autem Gregorium, qui episcopatum latrocinio occupaverat, magnamque Athanasium per sexennium inde arceuerat, interfecerunt. in eius locum subrogatur ab Arianis Georgius eorum sectae, monstrum Cappadox.

Decimo anno Constantius portum Seleuceae Syriae construxit, montis magna parte excisa, urbemque refecit. condidit etiam Antardum in Phoenicia, et Constantiam nominavit. eodem anno defectus solis fuit, sexta mensis Daesii die, hora diei tertia. et episcopi veram religionem tuentes, qui in exsilium acti erant, cum Athanasio Romam pervenerunt.

Undecimo anno iidem literis Iulii papae Romani freti sua solia recuperaverunt. Constantius autem Antiocheae degens instinctu Ariano eos abegit.

Duodecimo anno terrae motus maiorem Beryti (urbs est Phoeniciae) partem evertit.

Τῷ ιγ' ἔτει Σαπόρης Πέρσης τὴν Νίσιβιν πόλιν ποικίλως παρακαθισθεὶς, τὸν τε ποταμὸν κατὰ τῆς πόλεως κινήσας καὶ παντοίας μηχανὰς ποιήσας ἠτήθη, καὶ φεύγων εἰς τὴν οὐκίαν ὑπεχώρησε, τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπολέσας.

Τῷ ιδ' ἔτει Κωνσταντίος τὸν ἀνεπιὸν Γάλλον Καίσαρα ἀναγορεύσας καὶ Κωνσταντίον μετονομάσας ἐν τῇ ἀνατολῇ ἀπέστειλεν.

Τῷ ιε' ἔτει οἱ ἐν τῇ ἀνατολῇ τῆς Παλαιστίνης Ἰουδαῖοι C ἀντήραν, καὶ πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων ἔθνων τε καὶ Σαμαρειτῶν ἀνεῖλον. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ παγγενεὶ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀνιρέθησαν, 10 καὶ ἡ πόλις αὐτῶν Διοκαισάρεια ἠφανίσθη. τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ μέγας Ἀθανάσιος ὑπὸ Κωνσταντίου κατὰ τὴν Βρεττανίαν ἐξορίζεται, καὶ Φηλιξ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται. ἐν Μεδιολάνοις δὲ σύνοδος τῶν πατέρων συναθροισθεῖσα πάλιν ἄπρακτος διαλύεται. 15

Τῷ ιθ' ἔτει Γάλλος τυραννίδα μελετήσας κτείνει Δομιτιανὸν ἔπαρχον τῆς εἰώας καὶ Μάγνον κοιαίστωρα, τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίῳ μηνύσαντα· ὃν μεταπεμφόμενος Κωνσταντίος περὶ Θαλαμῶνα τὴν νῆσον ἀναιρεῖ. τὸν δὲ τούτου ἀδελφὸν Ἰουλιανὸν ἐν φρουρᾷ κατέσχευεν. Εὐσεβία δὲ ἡ γαμετὴ τοῦ βασιλέως τούτου D ἐξαιτησαμένη ἐν Ἀθήναις πέμπει. τὴν Ἑλλάδα δὲ περιερχόμενος ἐφέσει τῆς βασιλείας μάντις ἐπεζήτηε καὶ χρησμολόγους, εἰ τεύξεται τοῦ ποθομένου. καὶ δὴ περιτυγχάνει ἀνθρώπῳ δυσσεβῆ ταῦτα προλέγειν ὑπισχνουμένῳ, ὃς τοῦτον εἰς τινα τῶν εἰδωλικῶν

Anno 13 Sapore Persa Nisibin urbem omnis generis oppugnatione tentavit; annem quoque adversus urbem concitavit, atque omnigenis machinis oppugnavit. victus tamen maxima copiarum parte amissa domum recessit.

Anno 14 Constantius Gallum consobrinum suum Caesarem designavit, nomine Constantii indito, et in Orientem misit.

Anno 15 Iudaei in Palaestina rebellaverunt, multosque Graecos Samaritas et alienigenas trucidaverunt. mox ipsi a Romanis occisione occisi sunt, urbsque eorum Diocaesarea deleta. eodem anno magnus Athanasius a Constantio in Britanniam deportatur, eique Felix substituitur. Mediolani quoque concilium patrum congregatum re infecta solutum est.

Anno 18 Gallus tyrannidem affectans Domitianum Orientis praefectum necat et Magnum quaestorem, qui insidias Constantio indicaverat. Constantius Gallum evocatum apud insulam Thalamonem interficit, Iulianum fratrem eius in custodia detinet. quem Eusebia imperatoris uxor precibus liberatum Athenas mittit. Iulianus permissu Constantii Graeciam peragrans ariolos consulebat et fatidicos, an consecuturus foret id quod in animo habebat. incidit autem in quendam hominem impium, qui se talia praedicere profitebatur. is eum in specum quandam

καταδόσεων καταγαγὼν τοὺς ἀπατεῶνας ἐκύλευσε δαίμονας. ἐκεί-
 κων δὲ μετὰ τῆς συνήθους φαντασίας ἐπιφανέντων, ἠνάγκασε
 τοῦτον ὁ φόβος ἐπιθεῖναι τῷ μετώπῳ τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον·
 ὅπερ ἰδόντες ἀφανεῖς αὐτίκα γέγονασιν. φωνεῖς οὖν ὁ γόης ἐκεῖνος
 5 τῆς φωνῆς τὴν αἰτίαν ἐπεπέμψατο τούτῳ λέγων “οὐ φοβηθέντες, P 300
 ὡς σὺ νομίζεις, ἀλλὰ βδελυξάμενοι τὸ παρά σου γεγόμενον ἐχώ-
 ρησαν.” οὕτω βουκολήσας τὸν ἀχμάλωτον ἐμύησέ τε καὶ τοῦ
 μύσου ἐνέπλησεν· αἷμασι γὰρ μυσσαροῖς ἀπολουσάμενον τὸ θεῖον
 βάπτισμα, ἢ τῆς βουσιλείας ἐπιθυμία τῆς εὐσεβείας ἐγύμνωσε τὸν
 10 τρισάθλιον.

Μετὰ μικρὸν δὲ τῆς βασιλείας κρατήσας ὁ ἀσεβέστατος
 Ἰουλιανὸς προφανῶς λοιπὸν καὶ ἀναιδῶς κατὰ τῆς εὐσεβείας
 ὠπλίξετο. καὶ πρῶτον μὲν τὰς ἐν τῇ πόλει καὶ τὰς ἔξωθεν πηγὰς
 ταῖς μυσσαραῖς θυσίαις ἐμόλυνεν, ὅπως ἕκαστος μεταλαμβάνων
 15 τοῦ νόματος μεταλλαγῆναι καὶ τοῦ μύσου. ἔπειτα δὲ καὶ τὰ κατὰ
 τὴν ἀγορὰν προκείμενα τοῦ μύσου ἐνεπίμπλη· περιεραίνοντο B
 γὰρ καὶ ἄρτοι καὶ κρέα καὶ ὀπῶραι καὶ λάχνα καὶ τἄλλα ὅσα
 ἐδώδιμα. ταῦτα οὖν ὀρῶντες οἱ Χριστιανοὶ ἔστυνον μὲν καὶ ὠλό-
 λυζον ἐπὶ τοῖς γινομένοις, μετελάμβανον δὲ ὁμως, ἀποστολικῶ
 20 νόμῳ πειθόμενοι τῷ φύσκοντι “πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον
 ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.” οὗτος ὁ πιμ-
 μίαιρος Ἰουλιανὸς τοὺς Ἰουδαίους κατὰ Χριστιανῶν ἐξοπλίξων
 ἤρετο τούτους, διὰ τί θύειν τοῦ νόμου κελύοντος οὐ θύετε; τῶν
 δὲ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν καὶ τὴν ἐκεῖσε περιγεγραμμένην λα-

superstitioni dedicatam impie abducit, impostoresque daemones advocat; qui cum solita apparerent pompa, Iulianus metu compulsus frontem crucis signo affecit; quo viso daemones illico ex conspectu abierunt. sed impostor fugae cognita causa Iulianum reprehendit; non fugisse, ut ipse putaret, sed abominatos crucem abuisse eos dicens. itaque Iulianum captivum decipiens initiavit impiis sacris eaque impietate implevit. adeo autem miserrimum hominem cupiditas imperii pietate nudavit, ut divinum baptismum cruoribus abominandis eluerit.

Haud post imperium adeptus Iulianus impiissimus aperte iam inde atque impudenter pietati bellum fecit. principio fontes, qui et intus et extra urbem erant, infandis sacrificiis polluit, ut quicumque aquae fieret participes, etiam flagitii eius consors fieri cogeretur. deinde, quae in foro venum exponebantur, impietate ea implevit, cum et panes et carnes et fructus et olera et omnia quae esui sunt, conspergerentur. haec videntes Christiani gembant sane et deplorabant: tamen iis vescebantur, apostolicam tenentes legem, quae iubet edere quidquid in macello venditur, neque conscientiae causa discrimen statuere. flagitiosissimus iste Iulianus Iudaeos quoque in Christianos armans, interrogavit cur non sacrificarent, cum lex eis id iuberet. cum responderent sua sacrificia Hierosolymae tempore circumscripta esse, Iulianus confestum man-

C τρείαν προβαλλομένων, αὐτίκα προσέταξεν ὁ Θεομάχος ἀνεγείραι τὸν κατ' ὄργην καὶ γνώμην Θεοῦ καταλυθέντα ναόν. καὶ τοῦτο μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀκούσαντες ἅπασι τὰ προστετιωμένα τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην ὁμοφύλοις ἐδήλωσαν. καὶ οἱ μὲν πανταχόθεν συνέτρεχον, χρήματα καὶ προθυμίαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ⁵ συνεισφέροντες· ὁ δὲ συναπέστειλεν αὐτοῖς καὶ ἄρχοντας καὶ πολλὴν ὑπηρεσίαν καὶ συνδρομήν· σκαπάνας γὰρ καὶ ἄμυας ἀργυρᾶς ἔπεμψε τοῖς ἀντιθέοις Ἰουδαίοις. καὶ ἐπεὶ δρῦνται ἤρξαντο, ἔξαπίνης ἄνεμοι βίαιοι πνεύσαντες ἀθρόως ἅπαντα διεσκόρπισαν. καὶ τὰ λοιπὰ πεπόνθασιν δεινὰ ἃ ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας¹⁰

D αὐτοῦ ἀναγράψομαι.

Εἰσελθὼν δὲ ὁ κατάρατος ἐν Περσίδι πέμπει δαίμονα πρὸς τὴν δύσιν τοῦ ἐνεγκεῖν αὐτῷ ἐκεῖθεν ἀπόκρισιν διὰ τάχους. ἐκωλύθη δὲ τῆς πρόσω πορείας ὑπὸ τινος μονάζοντος ἐπὶ ἡμέρας δέκα. καὶ μὴ δυνάμενος ὁ δαίμων προβῆναι πάλιν πρὸς τὸν Ἰουλιανόν¹⁵ ὑπέστρεψεν. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς βραδύτητος ἠρώτησεν· ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ δαίμων “καὶ ἐβράδυνα καὶ ἄπρακτος ἔμενα. ἐκδεχόμενος γὰρ Πούπλιόν τινα μονάζοντα, εἴ πως παύσεται τῆς προσευχῆς, καὶ μὴ πανσάμενος ἡμέρας δέκα ἐκώλυσέ με ποιῆσαι τὸ θέλημά σου.” καὶ τοῦτο ἀκούσας Ἰουλιανὸς καὶ σφύδρα ἀγα-²⁰

P 301 νακτήςσας προσηπειλήσεν μετὰ τὴν ὑποστροφὴν ἐξολοθρεῦσαι τὸ τῶν μοναχῶν γένος. ὅπερ μαθὼν τις τῶν μεριστάνων αὐτοῦ καὶ θαυμάσας, ἐπαυελθὼν διένειμε τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ πάντα κέρησι καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν γέροντα. καὶ γενόμενος δόκιμος μο-

давit ut id templum, quod ira ac decreto dei erat delectum, instaurarent. quod mandatum Iudaei magno cum gaudio audientes gentilibus suis per totum orbem significaverunt. ita undique magnus Iudaeorum eo concursus, alacriter pecuniam et operam ad instauracionem templi conferentium. sed et Iulianus eis praefectos famulos magnamque turbam hominum misit, nec non argenteos ligones et urnas. postquam fodere coeperunt impii Iudaei, subito vehementes venti incubuerunt, qui eos dissiparunt; ac quae porro iis mala evenerint, ad tertium Iuliani imperii annum progressi dicemus.

Ceterum Iulianus in Persidem ingressus daemonem in Occidentem misit, qui ei inde celeriter responsum perferret. eum daemonem quidam monachus progressu per decem dies prohibuit, ita ut daemon progredi non valens ad Iulianum redierit. Iuliano causam morae sciscitans “non modo” inquit daemon “tarde, sed etiam re infecta redii. exspectabam enim dum Publius quidam monachus precandi finem faceret. qui cum decem dies continenter precaretur, non potui iussum tuum exsequi.” hoc audito Iulianus gravi indignatione concitus, minatus est se a redita gentem monachorum deleturum. hoc cum quidam procerum eius inaudivisset, admiratione summa ductus post reditum suum omnia sua pauperibus distribuit, atque ad senem istum profectus praeclearus monachus

ναχὸς πᾶσιν ἔλεγε τὴν ἰσχὺν τῶν μοναζόντων, ἣν ἔλαβον κατὰ τῶν σκοτεινομόρφων δαιμόνων.

Ἐν δὲ Κάραις, τῇ παρὰ τοῦ Κάρου τοῦ βασιλέως κτισθείσῃ πόλει, τὴν πρὸς Πέρσας ποιούμενος πορείαν, εἰσελθὼν καὶ ἔν τινι καταδύσει θυσίας ἀκαθάρτους ἐπιτελέσας, κλειθρα καὶ σήμαντρα ταῖς θύραις ἐπέθηκε καὶ φύλακας ἐπέστησεν· ἦνπερ ἀνοίξοντες μετὰ τὴν ἐκείνου πτώσιν, εὔφρον γύναιον ἐκ τῶν τριχῶν κρεμάμε- **B**
 τον καὶ ἐκτεταμένους ἔχον τὰς χεῖρας, ἥς ἀνασχίσας ὁ ἄσπλαγχνος τὴν γαστέρα τὴν κατὰ Περσῶν δῆπουθεν ἔγνω διὰ τοῦ ἥπατος
 10 νίκην. ἔν δὲ Ἀντιοχείᾳ πολλὰ μὲν κιβώτια ἐν τοῖς βασιλείοις κεφαλῶν ἀνθρώπων πεπληρωμένα, πολλὰ δὲ φρέατα νεκρῶν σω-
 μάτων εὔφρον πεπλησμένα· καὶ γὰρ μυρίας μὲν γυναῖκας ἐν γαστρὶ
 ἔχούσας ἀνατεμῶν καὶ ἐν τοῖς ἐμβρύοις ἠπιτοσκοπούμενος, καὶ
 πολλὰ παιδία κατασφάζας, ὑπὸ τὰ εἰδῶλα κατώρυσεν ὁ φιλείδω-
 15 λος Ἰουλιανός. πολλὴν δὲ καὶ ἄλλην λογικὴν ἀγέλην ἐκ ποικίλων ἡλικιῶν διαφόροις ὑπέβαλε θανάτοις ἐπ' ὀνόματι Ποσειδῶνος καὶ
 τῶν λοιπῶν δαιμόνων ὁ δαιμονιώδης καὶ θεομίσητος. οὐ μὴν δὲ **C**
 ἀλλὰ καὶ ἵππους λευκοὺς τε καὶ πυρροὺς ἔθυε, τοὺς μὲν τῷ ἡλίῳ
 τοὺς δὲ τῷ πυρὶ καὶ τοῖς ἀνέμοις. καὶ πρὸς τούτοις κύνες καὶ
 20 πιθήκους καὶ κόρακας καὶ πᾶν σχεδὸν ἔρπετῶν εἶδος καὶ τετραπό-
 δων θηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων πτηνῶν καὶ νηκτῶν οὐ διέλειπε
 κατασφάττων καὶ τελετὰς παντοίας ἐπινοῶν πλείους καὶ χεῖρους
 τῶν παρ' Ἕλλησι νενομισμένων, πρὸς τὸ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ
 ἐλληνίσαντας ὑπερακοντίσαι, διὰ τῶν τοιούτων οἴομενος ὁ ἄθεος

evavit, omnibus praedicans monachorum vim ac potestatem qua adversus tenebriones daemones sunt praediti.

Porro Iulianus Carris, quae urbs est a Caro imperatore condita, iter in Persas faciens speluncam quandam subiit, ibique scelestis sacris operatus fores seris occlusit ac consignavit, apposita custodia, quibus foribus eo interfecto apertis, inventa est muliercula capillis suspensa, extentis manibus; cuius crudelis ille ventre dissecto victoriam scilicet de Persis suam ex iocinore didicerat. Antiocheae autem in regia multae arculae inventae sunt humanis capitibus plenae multique putei cadaveribus oppleti. nam et innumeras gravidas mulieres Iulianus dissecterat, ut foetuum iocinora contempleretur, et multos infantes iugulatos ad bases simulacrorum defoderat, quibus impense erat deditus. magnum quoque alium gregem ratione praeditorum animantium, diversarum aetatum, variis mortis generibus sustulit, Neptuno eos et aliis daemonibus, quorum se homo deo invisus cultui addixerat, immolans. quin et albis equis soli, rufis igni ac ventis sacrificavit, nec non assidue canes simias corvos atque omne propemodum genus quadrupedum avium nataniumque mactabat, omnisque modi sacra excogitabat, plura et deteriora iis quae apud Graecos recepta sunt. ea enim re omnibus qui ante ipsum Graecam religionem sectati fuissent, palmam praeripere studebat,

ἀποθιωθῆναι καὶ θεὸς νομισθῆναι. ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου ἐν τῇ τάξει τῆς αὐτοῦ Θεοστρυγῶς βασιλείας ὡς εἶδόν τε διὰ βραχέων λέξομεν. ὁ δὲ λόγος πρὸς τὰ ἐξῆς βαδιζέται.

D Τοῦ Κωνσταντίου τῷ ιθ' ἔτει, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς, ἐν Ἱεροσολύμοις ἐφάνη τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιουῦ σταυροῦ ἐν οὐρανῷ, φωτεινὸν, τεταμένον ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ, ἔνθα ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, ἕως τοῦ ὄρους τῶν ἑλαιῶν, ὅθεν καὶ ἀνελήφθη, κύκλω δὲ τούτου στέφανος, ὡς Ἰρις τὸ εἶδος ἔχων. τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ καὶ Κωνσταντίῳ ὤφθη, Κυρίλλου τότε Ἱεροσολύμων ἐπισκοποῦντος. 10

P 302 Τῷ κα' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίου, τελευτήσαντος Εὐσεβίου τοῦ δυσσεβοῦς Κωνσταντινουπόλεως, κατήλθον εἰς Ῥώμην πάλιν πρὸς Ἰουλίον τὸν πάπαν καὶ Κώνσταντα τὸν τοῦ βασιλέως Κωνσταντίου ἀδελφὸν Ἀθανάσιος καὶ Παῦλος. οἱ ὁρθόδοξοι τοίνυν Κωνσταντινουπόλεως Παῦλον προβαλόμενοι, ἐπεὶ οἱ Ἀρια-15 νοὶ Μακεδόνιον ἀντεχειροτόνησαν, συμβάλλουσιν ἀλλήλοις, καὶ πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν πίπτουσιν. Ἐρμογένης δὲ ὁ στρατηλάτης παρὰ Κωνσταντίου πεμφθεὶς εἰς τὸ ἐξελάσαι Παῦλον παρὰ τῶν ὁρθόδοξων κτελεῖται καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ῥίπτεται. τοῦτο ὁ Κωνσταντίος μαθὼν καταλαμβάνει τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ²⁰ τὸν μὲν Παῦλον ἐξορίζει, οὐ μὴν δὲ ἐνθρονιάζει Μακεδόνιον. ἕσπερον δὲ παρὰ Ἰουλίῳ Ῥώμης μετὰ γραμμάτων ὁ Παῦλος ἀνελθὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐξορίζεται, ὁ δὲ Μακεδόνιος τῇ ἐκκλη-

propterea se in deorum numerum relatum iri homo a deo alienus sperans. verum eius res nos ordine annorum, quibus imperavit, quam brevissime deinceps referemus: nunc reliqua attexamus prioribus.

Annum Constantio imperante 19, die Pentecostae, in caelo signum vivificae crucis apparuit, lucidum atque extentum a Golgotha, quo loco Christus in crucem sublatus fuit, usque ad montem Olearum, unde idem Christus in caelum subiit. cingebatur per orbem circulo arcus caelestis simili. eadem die etiam Constantio apparuit, Cyrillo Hierosolymae tunc episcopo.

Anno 21, mortuo impio Eusebio Cpolitano episcopo, Romam denuo ad Iulium papam et Constantem imperatorem, Constantii fratrem, redierunt Athanasius et Paulus. cum autem Cpoli Christiani Paulum episcopum designare vellent, Ariani contra Macedonium deligerent, conseruere manus factiones multique utrinque ceciderunt. Hermogenes quoque ductor exercitus, a Constantio ad exturbandum Paulum missus, a Christianis necatus inque mare abiectus fuit. qua re cognita Constantius Cpolim occupat, Paulum in exilium agit: non tamen Macedonium episcopatu praefecit. post Roma Paulus veniens cum literis Iulii papae Thessalonicae in exilio esse in-

σία ληστροικῶς ἐπιβαίνει, ἐφ' ᾧ καὶ ἀναιροῦνται ἄνδρες τρισχι- **B**
 λιοὶ ἑκατὸν πεντήκοντα. καὶ οὕτω τῆς ἐκκλησίας Ἀρειανοὶ κρα-
 τοῦσι, καὶ Ἀθανάσιος δὲ καὶ Παῦλος τὴν Ῥώμην πάλιν κατα-
 λαμβάνουσιν. οἱ καὶ προσελθόντες τῷ Κωνσταντι πάντα διηγῆ-
 5 σατο. ὁ δὲ ἐπὶ τούτοις ἀγανακτήσας γράφει τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ
 λυπούμενος ὑποδοῦναι Παύλῳ καὶ Ἀθανασίῳ τοὺς ἰδίους θρόνους.
 Μαγνεντίου δὲ ἐν Γαλλίαις τυραννήσαντος καὶ Κωνσταντα τὸν
 εὐσεβῆ ἀνελόντος, ἐπεὶ Κωνσταντίος ἐν Ἀντιοχείᾳ ὢν τοῦτο ἔμαθε,
 παρενθὺ τῆς πόλεως τὸν Παῦλον ἐξορᾷ ἐν Κοκουσῶ. κακεῖ
 10 ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν τῷ ἰδίῳ ὠμοφθῶρ ἀποπνίγεται, καὶ Μακεδό-
 νιος πάλιν τοῦ θρόνου ἐπιλαμβάνεται, ὁ δὲ Ἀθανάσιος πάλιν **C**
 φυγῆ τὴν σωτηρίαν πραγματεύεται. Ἰουλιανὸν δὲ τὸν ἀδελφὸν
 Γάλλου ἐκ τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν Καίσαρα προβάλλεται καὶ εἰς
 Γαλλίαις ἐκπέμπει, ζεύξας αὐτῷ πρὸς γάμον τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν
 15 Ἑλένην τὴν καὶ Κωνσταντίαν. γαμετὴ δὲ Κωνσταντίου ἦν Εὐ-
 σεβία ἡ περιώνυμος, ἥς τὸ κάλλος εἰς πᾶσαν ἐξῆλθε τὴν γῆν.
 ἀλλ' ὁ ταύτης ἀνὴρ μαλθακώτερος ὑπάρχων τοῦ κρείοντος, ἔτι
 δὲ καὶ νοσηλεύμενος, οὐκ ἠδύνατο θεραπεῦσαι τὴν ἀνθρωπον,
 ἢ τῷ τῆς νεότητος ἀνθεὶ καὶ τῷ κάλλει τῆς φύσεως ὑπερξέουσα
 20 τῷ τῆς μητρομανίως περιέπεσε πάθει, φθίνουσα δὲ κατὰ μικρὸν
 ἐτελεύτησε, καὶ οὔτε τοῦ κάλλους οὔτε τῆς ἡλικίας οὔτε τῆς βασι- **D**
 λείας ἀπώνατο.

τὰ μὲν γὰρ ἄλλα δεύτερ' ἂν πάσχοι γυνή,
 ἀνδρὸς δ' ἄμαρτάνουσ' ἄμαρτάνει βίον.

betur. Macedonius autem praedonis in morem invadit ecclesiam, caesis
 viris 3150. atque ita Arianis ecclesiam occupant. Athanasius autem et
 Paulus Romam rursus se conferunt ad Constantem, eique omnem rem
 narrant. Constans indigne rem ferens fratrem per literas iubet Paulo
 et Athanasio sua solia reddi. sed cum Magnentius in Gallia occupata
 tyrannide Constantem pium interfecisset, Constantius id Antiocheae re-
 sciens statim urbe Paulum eiicit et Cucusi exsulare iubet. ibi is suo
 humerali ab Arianis strangulatur. Macedonius rursus sedem episcopa-
 lem occupat, Athanasius autem fuga sibi consulit. Constantius Iulia-
 num Galli fratrem custodia liberatum Caesarem declarat, inque Galliam
 mittit, tradens ei in matrimonium sororem suam Helenam, quae et Con-
 stantiae nomen tulit. Constantio uxor fuit inclita Eusebia, cuius pul-
 chritudinis fama orbem terrae pervagata est. verum maritus mollior
 quam expediret, ac praeterea morbosus, non potuit mulierem curare.
 itaque flore aetatis naturaeque vigore exardescens ea in matricis saevos
 cruciatus incidit, paulatimque contabescendo perit, nulla neque formas
 neque aetatis neque imperii percepta utilitate.

utcunque enim mulier reliqua omnia sustinet:
 vitae viro sed cum periculo excidit.

Τῷ κβ' ἔτει οἱ Ἀρειανοὶ τὸν βασιλέα Κωνσταντῖον κατὰ Ἀθανασίου παρέπεισαν ὡς κεφαλικὴν τιμωρίαν αὐτοῦ καταψηφίσασθαι· ἀλλὰ καὶ τότε φυγῆ ὁ ἅγιος τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο. σειсмоῦ δὲ μεγάλου ἐν Νικομηδείᾳ γενομένου περι ὦραν νυκτερινὴν τρίτην, τὴν πόλιν κατέλαβε, καὶ πλήθη πολλὰ διέσφειρε μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Κεκροπίου. Μακεδόνιος τοίνυν τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέχων μετήγαγε τὸ σῶμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς τὸν ἅγιον Ἀκάκιον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, πιῶσιν προφασισζόμενος τοῦ ναοῦ· τοῦ δὲ λαοῦ κωλύοντος φόβος γέγονε πολὺς, ὥστε πληρωθῆναι τὸ φρέαρ τοῦ μαρτυρίου καὶ τὰς πλατείας καὶ τὴν αὐλὴν αἱμάτων. ὅπερ γνοὺς Κωνσταντίος τοῦτον μὲν καθήρτησε καὶ Εὐδόξιον ἀντικατέστησε, μίζωσι κακῶ μέγα κακὸν ἀμειψάμενός. οὗτος ὁ Εὐδόξιος ἐνκαίνισε τὸ δεύτερον τὸν ναὸν τῆς ἀγίας σοφίας διὰ τὸ μετὰ τὸν πρῶτον ἀπαρτισμὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἐγκαινισμὸν τὸν δι' Εὐσεβίου πάλιν πεσεῖν καὶ αἴθρις οἰκοδομηθῆναι διὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίου. ἐπὶ τούτου τοῦ Εὐδοξίου τοῦ μαθητοῦ Εὐνομίου ὁ ἐν ἁγίαις Ἐφραὶμ ὁ Σύρος ἦν, μέγας ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὃς πολλὰ ὠφέλιμα ἐγγράφως καταλέλοιπε.

B Τῷ κγ' ἔτει τοῦ Κωνσταντίου Φλαβιανὸς ὁ Ἀντιοχείας τοὺς τῶν ψαλλόντων χοροὺς διελὼν ἐκ διαδοχῆς τὴν Δαβητικὴν ἐδίδαξε πρῶτος ἄδειν μελωδίαν. μετὰ δὲ τοῦτον Πέτρος ὁ κναφεὺς τυραννικῶς τῷ θρόνῳ Ἀντιοχείας ἐπιβὰς πρῶτον ἐπενόησε τὸ μέρος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀγιάζεσθαι, καὶ τὴν ἐπὶ τῶν

Anno 22 Ariani Constantio persuaserunt ut capitale supplicium Athanasio decerneret. sed tunc quoque is vitam fuga servavit. noctis hora tertia terrae motus Nicomediae obortus magnam hominum multitudinem atque cum his episcopum Cecropium oppressit. Macedonius episcopatu Cpolitano potitus corpus Constantini magni ab apostolorum templo ad sancti Acacii fanum transferre aggressus est, praescriptione ea utens, quod templum apostolorum corruiisset. populo autem obsistente magna exstitit caedes, ita ut sanguine et puteus testimonii et plateae et aula opplerentur. Constantius rei indicio accepto Macedonium deposuit, eique Eudoxium substituit, magnum malum minore commutans. is Eudoxius denuo templum S. Sapientiae dedicavit, quia post primam absolutionem ab Eusebio dedicatum corruiisset essetque a Constantio eodem instauratum. huius Eudoxii, qui Eunonii fuit discipulus, tempore S. Ephremus Syrus fuit, vir magnus dictis factisque, et qui multa utiliter conscripta reliquit.

Anno 23 Constantii Flavianus Antiocheae episcopus cantorum choros dividens primus instituit ut psalmi Davidici alternis cantarentur. post hunc Petrus cognomento Cnapheus (id est fullo) per tyrannidem eo episcopatu occupato primus auctor fuit unguenti in ecclesia coram

ἑδάτων ἐν τοῖς ἁγίοις Θεοφανίοις ἐπέκλησιν ἐν ἐσπέρα γίνεσθαι, καὶ ἐν ἐκάστη εὐχῇ τὴν Θεοτόκον ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐπὶ πάσῃ συνάξει τὸ σύμβολον τῆς πίστεως λέγεσθαι, πρότερον τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ καὶ μόνον λεγόμενον.

5 Ἀκροῦς τοίνυν Κωνσταντίος ὅτι Ἰουλιανὸς ἐν Γαλλίαις ἐν C πολέμοις εὐδοκίμησας ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη, ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων διὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἐξώρμησε κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ἐν Μόψου κρήναις τελευτᾷ, μηνὶ Νοεμβρίῳ γ', πολλὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀγνοίας καταγνοῦς. ἐβαπτίσθη δὲ τότε ἐν Ἀντιοχείᾳ
10 ὑπὸ Εὐζώϊου τοῦ Ἀρειανοῦ. οὗ τὸ σῶμα Ἰοβιανὸς ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεὺς, προτίκτωρ τότε ὢν, ἀποκομίσας ἀπέθετο πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρώῳ μετὰ Εὐσεβίας τῆς αὐτοῦ πρώτης γυναικός.

Ἄμα δὲ τῷ ἀναγορευθῆναι Ἰουλιανὸν ἐν Γαλλίαις εὐθὺς ἡ
15 τροῦλλα τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, φουρνικὴ οὔσα, ἔπεσε, τὸν τε ἄμβωνα καὶ τὰς σολέας ἐξ ὀνυχίτου λίθου ὄντα D συνέτριψε καὶ εἰς χοῦν ἀπετέλεσε. τοῦτον τὸν ναὸν ἰδὼν μετὰ ταῦτα Ἰουλιανὸς εἶπεν “ἀκμήν οἱ Χριστιανοὶ ἐκκλησίας ἔχουσιν. ἐὰν ὑποστρέψω ἀπὸ Περσῶν, τὸν μὲν μέσον χορτοβολῶνα τὰ δὲ
20 ἔνθεν κἀκεῖθεν μέρη στάβλους τῶν ἵππων μου ποιήσας ἰδεῖν ἔχω αὐτοὺς ποῦ ἐλπίζουσιν.”

Ἦν δὲ Ἰουλιανὸς τὸ σῶμα βραχύς, εὐπύγων, μελανόφριξ, ὑπνον καὶ τρυφῆς καὶ ἀφροδισίων ὅτι μάλα ἐγκρατής, φιλοδοξό-

universo populo consecrandi, ac ut in sacris Theophaniis aquarum consecratio vesperi fieret, ac ad singulas preces nominatim dei genitrix ciceretur, et in coenae mysticae celebratione quavis symbolum fidei recitaretur, cum id tantum in vigilia magna diceretur.

Enimvero Constantius Iulianum in Gallia bellis praeclare gestis audiens ab exercitu imperatorem appellatum, tunc belli Persici causa Antiocheae degens, contra eum expeditionem suscepit. sed cum ad Mopsucrenas (Mopsi scaturigines) venisset, ibi vitam finiit, tertio die Novembris, cum suam ignorationem valde vituperasset. baptizatus fuit tunc Antiocheae ab Euzoio Ariano. corpus eius Iovianus, qui postea temporis ad imperium evectus tunc protector fuit, sublatus deposuit in Heroo sacello iuxta patris corpus et Eusebiae prioris eius uxoris.

Simulatque in Galliis Iulianus est imperator salutatus, statim trulla sacri magni deo dedicati templi, quae fornicibus constabat, corrui, atque ambonem et soles de lapide onychite confectas in pulverem rededit. id templum cum Iulianus postmodo vidisset, dixit “iam templum habent Christiani. sed ego ubi a Persico bello rediero, medium eius foeno reponendo, partes ab utroque latere stabulum equorum parabo, ut videam ubinam suam spem collocent.”

Erat Iulianus statura brevi, barbatus, capillo nigro, somni luxuriae reiue Venereae apprime abstinens, ceterum ambitiosissimus et im-

τατός τε καὶ τῷ κατ' εὐσέβειαν τρόπῳ πονηρός. οὗτος μονοκρά-
 P 304 τωρ γενόμενος ἀναιδῶς ἑλλήριζεν, αἵματι θυσιαῶν τὸ ἕγιον βᾶ-
 πτισμα ἀποπλυνόμενος, καὶ πάντα ποιῶν οἷς οἱ δαίμονες θτρα-
 πεύονται. πέμπει οὖν Ὀριβάσιον τὸν ἱατρὸν καὶ κοιαιστῶρα
 ἐν Δελφοῖς ἀνεγείραι τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀπελθὼν οὖν 5
 αὐτὸς καὶ τοῦ ἔργου ὑψάμενος λαμβάνει χρησμὸν παρὰ τοῦ δαί-
 μονος·

εἶπατε τῷ βασιλεῖ, γαμαὶ πέσε δαιδαλος ἀλλὰ.

οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν, οὐ μάντιδα δάφνην,

οὐ παγὰν λαλέουσαν. ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ. 10

Τῷ πρώτῳ τούτου ἔτει διάδημα περιθιμμένου πρὸ τῆς τοῦ
 B Κωνσταντίου τελευτῆς εὐθὺς θεήλατοι ὄργαλ τὴν Ῥωμαίων γῆν
 κατειλήφασι. δεῖξαι οὖν θέλων τὸν Κωνσταντίον ἄδικον καὶ
 παράνομον, ὑποκρινόμενος δικαιοσύνην ὁ ἀσεβῆς τοὺς ἐν ἐξορίᾳ
 ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο. Εὐσέβιον δὲ τὸν πρῶτον τῶν βασιλε- 15
 κῶν εὐνούχων ἀνέλεν ὡς δῆθεν ἄδικον. ἐδίωξε δὲ καὶ τοὺς λοι-
 ποὺς εὐνούχους τοῦ παλατίου διὰ τὸ ἀποβαλεῖν τὴν γυναικᾶ, ἣν
 συνῆψεν αὐτῷ Κωνσταντίος ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς. ὁμοίως καὶ μαγι-
 ρους διὰ τὸ λιτὸν τῆς διαίτης, καὶ κουρίσκους διὰ τὸ ἔνα πύλλοις
 ἀρκεῖν, ὡς ἔλεγε. τοῦ δὲ δημοσίου δρόμον τὰς τε καμήλους καὶ 20
 ὄνους καὶ ἡμιόνους ἐξέβαλε, μόνους ἵππους συγχωρήσας ἕπουρ-
 C γειν διὰ πολλὴν φιλαργυρίαν, ἧς δοῦλος ἦν. τότε οἱ κατὰ ἀνα-

8 βασιλῆϊ?

pūs. is ad se unum toto imperio delato impudens Graecam religionem
 usurpavit, sanguine sacrificiorum sacrum baptismum eluens, omniaque
 agens quibus daemones coluntur. Oribasium medicum ac quaestorem
 Delphos misit, ut oraculum Apollinis instauraret. is cum eo pervenis-
 set opusque inchoasset, tale a daemone accepit oraculum :

corrui artificii varie cortina labore

constructa : hoc regi redeuntē dicite vestro.

nec casa nec Phoebi reddens oracula laurus

ulla super, nullae veniunt a fonte loquelae :

extincti laticesque profunda silentia servant.

primo imperii Iuliani anno, cum is ante mortem Constantii diadema sibi
 sumpsisset, statim ira dei Romanorum dicioni immissa mala sunt. tam
 impius iste, ut Constantium iniustum ac legibus adversum fuisse osten-
 deret, iustitiam prae se ferre coepit, episcopos ab exsilio revocare, Eu-
 sebiū regiorum eunuchorum principem utpote sontem necare, reliquos
 etiam eunuchos palatio eiciere ob dimissam ac repudiatam a se ux-
 orem, sibi ab eius fratre Constantio desponsatam, coquos etiam dimit-
 tere, ut frugalius viveretur, et puerulos, quod unum multis sufficere
 diceret. publico etiam cursu camelos asinos et mulas eiciere, solisque
 equis ad ministeria uti concedere, avaritia impulsus, cui erat maacipa-

- τολῆν Ἑλληνας ἐπιρρθέντες εὐθὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γεώργιον τὸν ἐπίσκοπον σύροντες ἀνεῖλον. τότε Ἀθανάσιος πρὸς τὴν παρθέ-
τον κρυπτόμενος χρόνον πολὺν ἐξελεθὼν σύνοδον ἐκρότησε, καὶ
τὰ κατὰ Νίκαιαν κυρώσεις δόγματα τὰς ἐκκλησίας ἀπέλαβεν. οἱ
5 δὲ Ἀρειανοὶ μετὰ Γεώργιον Λούκιον προεχειρίσαντο ἑαυτοῖς, καὶ
ἐν οἴκῳ κοινῶ συνήγοντο. οἱ δὲ Ἑλληνας πολλοὺς Χριστιανοὺς
ἀνεσταυρώσαν τε καὶ κατέσφαξαν. καὶ γὰρ ἐν Γάζῃ καὶ Ἀσκά-
λωνι πρεσβυτέρους καὶ ἀειπαρθέτους ἀναιροῦντες ἀνέπτυσσον τὰ
σπλάγχνα αὐτῶν καὶ κριθῆς πληροῦντες τοῖς χοίροις παρέβαλλον.
10 ἐν δὲ Φοινίκῃ Κύριλλον διάκονον ἀνελόντες τοῦ ἥπατος αὐτοῦ ἀπε-
γέυσαντο. ὁ δὲ ἀνατεμὼν τὸν διάκονον καὶ τοῦ ἥπατος αὐτοῦ
ἀπογευσάμενος τὴν μὲν γλῶσσαν σαπίσιν κατέρρευσε καὶ τοὺς
δόνοντας αὐτοῦ ἀπέβαλε τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἐπληρώθη καὶ πικρῶς
βουσιζόμενος ἐτελεύτησε. καὶ τί δεῖ λέγειν τὰ κατ' ἐκάστην.
15 πόλιν καὶ χώραν κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων γινό-
μενα; ὑπερβαίνουσι γὰρ καὶ λόγον πάντα καὶ γραφήν. τότε καὶ
ὁ μέγας Βασίλειος τῆς Κυπριδοκῶν ἐκκλησίας πρεσβύτερος ἦν,
καὶ Ἀβάνιος ὁ σοφιστῆς καὶ Πρόκλος καὶ Μάξιμος οἱ φιλό-
σοφοι.
- 20 Τῷ δευτέρῳ ἔτει ὁ δυσσεβῆς Ἰουλιανὸς ἐνομοθέτει μὴ μετέ- P 305
χειν Χριστιανὸς Ἑλληνικῶν μαθημάτων. Ἀπολινάριος δὲ τῆ
θεῖα γραφῇ ὅλην χρησάμενος, πάντων τε ποιητῶν τοὺς χαρικτῆρας
μιμούμενος, ἔγραψε παιδεύεσθαι παρὰ τῶν Χριστιανῶν. ὁ δὲ

tus. tunc in Oriente Graeci sublati animis statim Alexandriae Geor-
gium episcopum raptatum interfecerunt. Athanasius autem, qui diu
apud virginem quandam delituerat, in publicum progressus concilium
convocavit, decretisque Nicaenis confirmatis ecclesias recuperavit.
Ariani autem Georgio sublato Lucium sibi praefecerunt, inque communi
domo conventus egerunt. Graecae autem religionis aemuli multos Chri-
stianos in cruces sustulerunt atque iugularunt. nam Gazae et Ascalone
presbyteros, et qui virginitatem conservassent, interfecerunt, eorumque
viscera aperta hordeo impleverunt et porcis obiecerunt. Phoenice Cy-
rilli diaconi necati iecur gustaverunt. qui autem diaconum istum disse-
cutit et iecur eius degustavit, is et linguam suam ipsius putredine con-
fectam evomuit, et dentes amisit atque oculos, et diris tortus doloribus
perit. quid vero commemorem quae isto tempore per urbes et agros
a Graecis perpetrata fuerint? cum ea neque verbis possint neque scri-
bendo unquam aequari. fuit tum Basilius magnus Cappadociae eccle-
siae presbyter, et Libanius sophista, Proclus Maximusque philosophi
claruerunt.

Anno secundo Iulianus lege lata edixit ne Christiani Graecis disci-
plinis instituerentur. quo tempore Apolinarius scribendi materiam su-
mens, sacram Scripturam atque omnes poetarum formas imitans, ea
composuit quae Christiani discerent. ceterum Iulianus verae religionis

παραβάτης τὰς τῶν Χριστιανῶν εὐποιίας μιμούμενος ἐκέλευσε ζέ-
 νοις τε καὶ πτωχοῖς τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν χορηγεῖσθαι, ἀπατῶν
 τοὺς ἀπλουστέρους. ταῖς δὲ εἰκόσιν αὐτοῦ Δία καὶ Ἄρεα καὶ
 Ἐρμῆν συγγράφεισθαι προσέταξε καὶ τοὺς λοιποὺς δαίμονας, τοὺς
 δὲ ἀναβαλλομένους τὴν τούτων προσκύνησιν ὡς ἐχθροὺς βασιλι-
 5 κούς τιμωρεῖσθαι. τῷ δὲ στρατῷ τὴν ῥόγαν διανέμων πῦρ ἐτίθει
 B καὶ λιβανωτόν, καὶ θυμιᾶν τοὺς στρατιώτας ἠνάγκαζεν.

Ἐν Καισαρείᾳ δὲ τῆς Φιλίππου, τῇ νῦν Πανατῖδι, ἣ ὑπὸ
 τοῦ Χριστοῦ θεραπευθεῖσα αἰμόρρους ἀνδριάντα ἔστησε τῷ δε-
 σπότη Χριστῷ, καὶ βοτάνη ἐφύετο ὑπὸ τὴν βύσιν τοῦ ἀνδριάντος 10
 πάσης νόσου ἀλεξητήριον. τῇ οὖν βοτάνη φθονήσας τὸν ἀνδριάντα
 κατάγει ὁ δειλαιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ξόανον Ἰουλιανοῦ ἵσθησι. καὶ
 τὸν μὲν τοῦ σωτήρος ἀνδριάντα οἱ Χριστιανοὶ λαβόντες εἰς ἐκκλη-
 σίαν ἔθεντο, τὸν δὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ πῦρ κατελθὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 ἀνάλωσεν. 15

C Ἐν δὲ Νικοπόλει τῆς Παλαιστίνης τῇ Ἐμμαοῦς πηγῇ ἴσθι
 παντοίων παθῶν ἀνθρώπων τε καὶ κτηνῶν ἴσθις· ἐν αὐτῇ γάρ
 φασὶ τὸν κύριον καὶ θεὸν ἡμῶν τοὺς πόδας ἀπονήμισθαι ἐξ ὁδο-
 πορίας. ἐν Ἐρμουπόλει τῆς Θηβαΐδος δένδρον ἴσθιται περσέα·
 ταύτης φύλλον ἢ κάρφος εἰ λάβοι τις, πρὸς πᾶσαν νόσον ἴσθι 20
 ἰάσιμος· ὑπερ δένδρον, φασί, κλιθεὶν προσεκύνει τῷ Χριστῷ,
 ἡνίκα πρὸς Αἴγυπτον ἔφειγε, καὶ σκιὰν αὐτῷ πεποίηκε. καὶ τῇ
 μὲν πηγῇ φθονήσας κατέχρωσε, τὸ δὲ δένδρον ἔκοψεν. οὗτος ὁ

desertor, Christianorum beneficentiam imitans, peregrinis et mendicis
 necessaria suppeditari iussit, simpliciores decipiens. imaginibus suis
 Iovem Martem et Mercurium reliquosque daemones appingi iussit, de
 iis qui adorare ea distulissent, supplicium sumi tanquam hostibus impe-
 ratoris. congiarium exercitui largiens ignem poni mandavit ac thus,
 ac adolere milites coegit.

Caesareae Philippi, quae nunc Panais dicitur, mulier quam Chri-
 stus profluvio sanguinis liberaverat, domino Christo statnam posuerat,
 sub cuius basi herba enascebatur praesens quorumvis morborum reme-
 dium. eius herbae invidia motus Iulianus statuam eam deposuit, ac
 Iuliani imaginem sculptam istius loco posuit. Christiani statuam ser-
 vatoris sublatam in templo collocaverunt: Iuliani ignis de caelo missus
 consumpsit.

Nicopoli Palaestinae, quae et Emmaus dicitur, fons erat omnis
 generis morbos hominum brutorumque sanans: eo enim fonte ferunt
 Christum ex itinere pedes abluisse. Hermopoli, quae est urbs The-
 baldis, Persica arbor fuit, cuius folium aut cortex cuius morbo mede-
 retur: eam ferunt arborem sese inclinasse et Christum adorasse in Ae-
 gyptum fugientem, eique umbram praebuisse. eum fontem invidia sti-
 mulante Iulianus ingesta materia obstruxit, arboremque illam excidit.

μιαρὸς τὴν τοῦ προδρόμου θήκην ἀνοίξας πύρι τὰ λείψανα παρα-
δέδωκε καὶ τὴν κόνιν διελίχθησε.

Φασὶ δὲ ὅτι ἐν τῇ κατὰ τὴν Καισάρειαν τῆς Φιλίππου, ἐν
τῇ ἀρκτέρᾳ θέσει τῆς φάραγγος, ῥίζαν γίνεσθαι φλογουίδῃ, ἣν **D**
5 καλοῦσι βατταρίτιν, ἀφ' ἧς περὶ τὴν ἐσπέραν ἑξαστραπτὸν φῶς
ἀπροσπλάστον εἶναι καὶ ἀπρόσιτον παρασκευάζει διὰ τὸ παρα-
χρῆμα τὸν ἐγγύζοντα ἀποθνήσκειν. κυκλόθεν οὖν αὐτῆς περιο-
ρῶντες κύνα δεσμοῦσιν ἐκ τῆς ῥίζης αὐτῆς. ὁ κύων δὲ τοῖς
αὐτοῦ δεσπόταις ἔπεσθαι ἰέμενος ἐπὶ πολλῶν σύρων ἀνασπᾶ τὴν
10 ῥίζαν. καὶ αὐτὸς μὲν θνήσκει παραντά, τὴν ῥίζαν δὲ περιά-
πτοντες τοὺς δαιμονιζομένους θεραπεύουσι. καὶ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ
δέ φασὶ πόλιν εἶναι πάραλον· ταύτης ἀπὸ σταδίων δύο διαρρεῖ
ποταμός. οὗτος ἔχει τόπον ἐν αὐτῷ νησοειδῇ, ὡσεὶ πηχῶν ἑκα-
τὸν τὸ περίμετρον, οὗ ἡ ἀργὴ ψάμμος διὰ τῶν ἀνέμων ἔκφερο- **P 306**
15 μῆνη εἰς ὕελον εὐθὺς μεταποιεῖται· καὶ ταύτης ἀφαιρουμένης πά-
λι ἀδθις ἀναπληροῦται.

Διερχόμενον δὲ τὸν Ἰουλιανὸν τὴν Χαλκηδόνος πόλιν, Μά-
ρις δὲ ταύτης ἐπίσκοπος πολλὰς ὕβρεις τῷ Ἰουλιανῷ εἰς τὸν τῆς
Τύχης ναὸν θύοντι κατὰ πρόσωπον ἐπήγαγε, παραβάτην ἀποκα-
20 λῶν καὶ ἀλάστορα καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης ἀλλότριον. ὁ δὲ ἄτε
φιλόσοφον προσποιούμενος ἐν τὸν Μάριν ἀνείδισε λόγῳ, “ἄπελθε”
λέγων, “ταλαίπωρε, καὶ ἀποθρήνη τὴν σαντοῦ τύφλωσιν· οὐδὲ
γὰρ ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ προσκυνεῖς, τοῦ πάθους ἴασατο.” ἦν
γὰρ ὁ Μάρις ἐπίχυσιν πεπονθώς. ὁ δὲ φησι πρὸς τὸν παραβάτην **B**

Idem aperto praecursoris Christi monumento reliquias eius cremavit ci-
neresque dissipavit.

Aiunt in vallis quae ad Caesaream Philippi est septentrionali parte
flammeam quandam radicem nasci, Battaritidem nomine, a qua sub ve-
esperam effulgens lumen inaccessam eam reddat: quodsi quid accedat,
id statim moriatur. circa eam radicem in orbem terram effodiunt, ac
radici canem alligant, qui dum dominos suos sequi cupit, eam evellit
atque ipse illico moritur. ceterum ea radice appensa eos sanant qui a
daemonibus vexantur. in Galilaea etiam ferunt urbem quandam esse
maritimam, a qua stadiis duobus praeterfluat amnis, in quo sit insula
quaedam ambitu cubitorum circiter centum, cuius alba arena ventis ege-
sta statim in vitrum mutetur, atque arena sublata locus confestim alia
expleatur.

Juliano Chalcedonem transeunti atque in fano Fortunae sacrificanti
Maris eius loci episcopus in faciem convicia permulta fecit, desertorem
appellans et furiam et gloriae dei alienum. sed Iulianus, ut qui philo-
sophum prae se ferret, uno hoc Marim ultus est, “abi” inquit,
“miser, tuamque deplora caecitatem; cui Nazaraeus, quem tu adoras,
opem non tulit.” nam Maris suffusionem oculorum perpeusus erat. is-

παραβάτης τὰς τῶν Χριστιανῶν εὐποιίας μιμούμενος ἐκέλευσε ζέ-
νοις τε καὶ πτωχοῖς τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν χορηγεῖσθαι, ἀπατῶν
τοὺς ἀπλουστέρους. ταῖς δὲ εἰκόσιν αὐτοῦ Δία καὶ Ἄρεια καὶ
Ἑρμοῦν συγγράφεισθαι προσέταξε καὶ τοὺς λοιποὺς δαίμονας, τοὺς
δὲ ἀναβαλλομένους τὴν τούτων προσκύνησιν ὡς ἐχθροὺς βασιλι-
5 κὸς τιμωρεῖσθαι. τῷ δὲ στρατῷ τὴν ῥόγαν διανεμῶν πῦρ ἐτίθει
B καὶ λιβανωτόν, καὶ θυμιᾶν τοὺς στρατιώτας ἠνάγκαζεν.

Ἐν Καισαρείᾳ δὲ τῆς Φιλίππου, τῇ νῦν Παναϊδί, ἣ ὑπὸ
τοῦ Χριστοῦ θεραπευθεῖσα αἰμόρρους ἀνδριάντα ἔστησε τῷ δε-
σπότη Χριστῷ, καὶ βοτάνη ἐφύετο ὑπὸ τὴν βᾶσιν τοῦ ἀνδριάντος 10
πάσης νόσου ἀλεξητήριον. τῇ οὖν βοτάνη φθονήσας τὸν ἀνδριάντα
κατάγει ὁ δειλαιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ξόανον Ἰουλιανοῦ ἵστησι. καὶ
τὸν μὲν τοῦ σωτήρος ἀνδριάντα οἱ Χριστιανοὶ λαβόντες εἰς ἐκκλη-
σίαν ἔθεντο, τὸν δὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ πῦρ κατελθὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἀνάλωσεν. 15

C Ἐν δὲ Νικοπόλει τῆς Παλαιστίνης τῇ Ἑμμαοῦς πηγῇ ἴστι
παντοίων παθῶν ἀνθρώπων τε καὶ κτηνῶν ἴσους· ἐν αὐτῇ γάρ
φασι τὸν κύριον καὶ θεὸν ἡμῶν τοὺς πόδας ἀπονήμισθαι ἐξ ὁδοι-
πορίας. ἐν Ἑρμουπόλει τῆς Θηβαΐδος δένδρον ἴσταιται περσία·
ταύτης φύλλον ἢ κάρφος εἰ λάβοι τις, πρὸς πᾶσαν νόσον ἴσται 20
λάσιμος· ὅπερ δένδρον, φασί, κλιθὲν προσεκύνει τῷ Χριστῷ,
ἠνίκα πρὸς Αἴγυπτον ἔφευγε, καὶ σκιὰν αὐτῷ πεποίηκε. καὶ τῇ
μὲν πηγῇ φθονήσας κατέχωσε, τὸ δὲ δένδρον ἔκοψεν. οὗτος ὁ

desertor, Christianorum beneficentiam imitans, peregrinis et mendicis
necessaria suppeditari iussit, simpliciores decipiens. imaginibus suis
Iovem Martem et Mercurium reliquosque daemones appingi iussit, de
iis qui adorare ea distulissent, supplicium sumi tanquam hostibus impe-
ratoris. congiarium exercitui largiens ignem poni mandavit ac thas,
ac adolere milites coegit.

Caesareae Philippi, quae nunc Panais dicitur, mulier quam Chri-
stus profluvio sanguinis liberaverat, domino Christo statuam posuerat,
sub cuius basi herba enascebatur praesens quorumvis morborum reme-
dium. eius herbae invidia motus Iulianus statuam eam deposuit, ac
Iuliani imaginem sculptam istius loco posuit. Christiani statuam serva-
toris sublatam in templo collocaverunt: Iuliani ignis de caelo missus
consumpsit.

Nicopoli Palaestinae, quae et Emmaus dicitur, fons erat omni-
generis morbos hominum, brutorumque sanans: eo enim fonte ferunt
Christum ex itinere pedes abluisse. Hermopoli, quae est urbs The-
baidis, Persica arbor fuit, cuius folium aut cortex cuivis morbo mode-
retur: eam ferunt arborem sese inclinasse et Christum adorasse in Ae-
gyptum fugientem, eique umbram praebuisse. eum fontem invidia sti-
mulante Iulianus ingesta materia obstraxit, arboremque illam excidit.

ἱερὰ εὐλόγησε. τῶν δὲ ἀποσταλέντων κομήτων Φήλικος καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ θείου αὐτοῦ λεγόντων ὅτι ἐνομιζομεν ἐποπτικὴν τινα εἶναι δύναμιν τὴν κωλύουσαν ἡμᾶς, ὁ μισαρὸς ἐπιτώθαιεν.

Ἀρτέμιος δὲ ὁ δούξ Ἀλεξανδρείας, ἐπειδήπερ ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίου ζῆλον πολὸν ἐνεδείξατο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατὰ τῶν εἰδωλολατρούντων, ἰδημεύθη τὴν κεφαλὴν ἀποτιμηθεὶς μετὰ πολλὰς βυσάνους ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. ὁμοίως δὲ καὶ δύο πρεσβύτεροι, Εὐγένιος καὶ Μακάριος.

Τῷ τρίτῳ ἔτει τούτου πολλοὺς τιμωρησάμενος καὶ μάρτυ- P 307
10 ρας ποιήσας, καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων ναὸν οἰκοδομηθῆναι προσέταξε. καὶ τοῦ ἔργου ἐγχειρισθέντος, τὰ μὲν πρῶτα λαΐλαψ τὴν τε ἄσβεστον ἐξεφόρτηεν ὑπὲρ μυριάδας εἴκοσι μοδίων οὖσαν, τῶν δὲ Ἰουδαίων ἔτι τῷ ἔργῳ ἐπιχειρούντων πῦρ ἐξελθὼν τῶν θεμελίων τούτους κατέκαυσε, καὶ οὕτω τοῦ ἔργου ἐπαύσαντο. οὗτος
15 ὁ δυσσεβῆς καὶ τὴν τῶν θείων εὐαγγελίων ἀνατροπὴν ἐγραψεν· ἦν ὁ μέγας Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ ἄλλοι φιλόχριστοι ἐπληρωθῶσαντο. καὶ πᾶσαν δὴ ἄλλην γραφὴν αὐτός τε καὶ οἱ ὅμοιοι B 3
αὐτοῦ διέβαλον· ὑπὸ δὲ τῶν ὀρθοδόξων ἐξεβλήθησαν τὰ τούτων νοθεύματα.

20 Ἐπὶ τούτοις ὤφθη ὁ θεῖος σταυρὸς ἐν τῷ οὐρανῷ φωτεινῶς κυκλούμενος ὑπὸ στεφάνου φωτεινοῦ, ἀπὸ τοῦ Γολγοθαῖ ἕως τοῦ ἁγίου ὄρους τῶν ἐλαιῶν, λαμπρότερος μᾶλλον ἢ ἐπὶ Κωνσταντίου· αὐτομίτως δὲ τοῖς ἀπλώμασι τῶν θυσιαστηρίων καὶ

tem duo comites Felix et Iulianus avunculus imperatoris, cum dicerent se putavisse quandam facultatem rerum inspectricem esse, quae ipsos impedivisset, subsannavit eos Iulianus.

Artemius porro dux Alexandriae, qui imperium Constantio gerente magno ardore cultores falsorum numinum oppugnaverat, post multos cruciatus propter fidem Christianam capite truncatus est, et bona eius in publicum redacta. similiter actum cum duobus presbyteris Eugenio et Macario.

Tertio sui imperii anno Iulianus multos professo Christianam religionem suppliciis affecit. Iudaeos quoque templum suum instaurare iussit. quod opus cum esset inchoatum, primum venti turbo calcem disiecit supra ducenta milia modiorum. et cum Iudaei denuo opus aggredierentur, ignis ex fundamentis erumpens eos combussit. atque ita opus illud omissum est. impius ille Iulianus scripsit etiam evangeliorum depravationem; quae magnus Cyrillus Alexandriae episcopus alii- que Christiani correxerunt, omnes autem sacras literas Iulianus eius- que similes corrumpere; quorum adulterinam scripturam pii deleverunt.

Eo tempore in caelo lucida crux apparuit, cincta lucida corona, a Golgotha usque ad montem olearum pertinens, splendidior quam sub Constantio. porro autem crucis signum in altarium mappis, libris ac

βίβλοις καὶ ἄλλοις ἐοθῆμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἱματίοις οὐ μόνον Χριστιανῶν ἀλλὰ καὶ Ἰουδαίων, ἐπεπόλαξε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, οὐ μόνον ἐν Ἱεροσολύμοις ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι· καὶ ὃν ἀναισχύντως ἠπίστον Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλλη-
 νες, εὗρισκον ἐν τοῖς ἱματίοις αὐτῶν. ἐν τισι δὲ καὶ ἐμελάνιζον.⁵
 Ἰουλιανὸς δὲ μαντείας καὶ θυσίας καὶ ἐπωδαῖς δαιμόνων καὶ
 C ἀπάταις φραζάμενος, ὡς φησὶν Ἀγαθίας, κατὰ Περσῶν ἐστρά-
 τευσεν, ὅτε καὶ χρησμόν ἔλαβεν ἔχοντα οὕτως “νῦν μὲν πάντες
 ὠρμήθημεν θεοί, νίκης τρόπαια κομίσασθαι παρὰ θηρῶν ποταμῶ-
 τῶν δὲ ἐγὼ ἡγεμονεύσω θοῦρος πολεμόκλονος Ἄρης.” ἐν δὲ τῷ¹⁰
 εἰσεῖναι αὐτὸν ἐπὶ Περσίδα, ἐν οἰκίᾳ τινὸς γυναικὸς Χριστιανῆς
 εὐρέθη ὑδρίσκῃ ὕδατος ἐστῶσα πλήρης, ἣτις καὶ ἀθρόως εἰς
 οἶνον γλυκὺν βράζοντα μετεβλήθη. ἴσως δὲ τοῦτο σύμβολον
 ὤπται τῆς ἐπὶ τὸ ἥδιστον τῶν πραγμάτων μεταβολῆς διὰ τὴν τοῦ
 τυράννου μετὰ μικρὸν καταστροφὴν. στρατεύσας γὰρ ἐπὶ Πέρσας¹⁵
 ἐδελεύσθη ὑπὸ τινῶν αὐτομόλων ἐμπρῆσαι τὰς ναῦς. εἶτα δι’
 D ἐρημίας καὶ ἀνωμάλων χωρίων τὴν πορείαν ποιούμενος ἐφ’ ἱκανόν,
 πάντων ἀπολελοιπότεων τῶν χρειωδῶν καὶ τῶν ἀναγκαίων, καὶ
 πολλὰ ταλαιπωρησάντων τῶν μετ’ αὐτοῦ, ἐπειδὴ καιρὸς τοῦ πο-
 λέμου ἀφίκετο, περιερχόμενος ἀνὰ τὸ στρατόπεδον καὶ διατασσό-²⁰
 μενος ἐπλήγη δόρατι ἀφανῶς εἰς τὰ ὑποχόνδρια, ὥστε ἀνομιῶσαι
 αὐτόν. καὶ τῇ χειρὶ τοῦ αἵματος λαβόμενος ἔρραιεν εἰς τὸν αἴρα,
 λέγων “νενίκηκας, Χριστέ· κορέσθητι Ναζωραῖτε.” καὶ οὕτως

9 Τίγρητι?

vestimentis. tum in vestibus non Christianorum modo sed et Iudaeorum exstiterunt crucis signa, neque Hierosolymae tantum, sed Antiocheae etiam atque aliis in urbibus. et quem impudenter negabant Iudaei atque Graeci, eum signatum in suis vestibus reperiebant. cruce istae apud quosdam fuerunt nigrae. interim Iulianus vaticiniis sacrificiis incantationibus daemonum atque fallaciiis munitus, ut ait Agathias, in Persas movet. inter alia tale etiam oraculum ei redditum erat:

iā nunc ad Tigrin fluvium proficiscimur omnes caelicolae, et regi praeclara tropaea paramus.

Mars ipse ad pugnam superos ego duco Gradivus.

intrante eo Persidem situla aquae plena in domo mulieris cuiusdam Christianae inventa est: ea aqua subito in vinum suave ac ubertim fluens transit. quod videtur fuisse signum rerum in optimum statum mutationis, paulo post morte tyranni eventurae. is cum in Persas expeditionem fecisset, transfugarum quorundam suavis deceptus naves suas combussit, atque inde longo itinere per solitudines et iniqua loca facte omnibus necessariis rebus carere coepit, magna exercitus miseria. ut tempus pugnae appetiit, dum aciem circuit atque instruit, hasta incerto auctore hypochondria vulneratur. ibi eiulatum tollens sanguinem suum cava manu exceptum in aërem sparsit, dicens “vicisti Christe, satiari

τὴν μιὰρὰν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπέρρηξε, πολλὰ δυσφημήσας εἰς τοὺς
 ἱαντοῦ θεοὺς, ἀπατεῶνας καὶ πλάνους καὶ ψεύστας ἀποκαλῶν.
 οὗ τὸ δύστηρον σῶμα ἀπεκομίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ P 308
 ἐτέθη ἐν λάρνακι πορφυρᾷ κυλινδροειδεῖ, ἐν ᾧ ἐπέγραψεν ἑλε-
 5 γείων τόδε·

Κύδων ἐπ' ἀργυρῶντι, ἀπ' Εὐφρήταο ῥοάων
 Περσίδος ἐκ γαίης, ἀτελευτήτω ἐπὶ ἔργῳ
 κινήσας στρατιάν, τόδ' Ἰουλιανὸς λάχε σῆμα,
 ἀμφοτέρον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής.

10 τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντος Ἰοβιανοῦ τὴν ἀλουργίδα ὀπισθεν
 περιπατοῦντος ἀκουσίως πατήσαντος ἐν τῷ ἐπικλινῇ τινα κατέ-
 ναι τόπον, ἐπιστραφεὶς Ἰουλιανὸς καὶ τὸ συμβὰν κρίνας αὐτὸν
 μετ' ἐκείνων τῆς βασιλείας κρατήσῃν ἔφη· εἶθε, κἂν γοῦν ἄν- B
 θρωπος.

15 Ἰοβιανὸς ἐβασίλευσε μῆνας θ' ἡμέρας ιε'. οὗτος χίλιαρχος
 ἦν, ἀνὴρ πραΰτατος καὶ ὀρθόδοξος Χριστιανός, ὃς ὑπὸ παντὸς
 τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη ἐν ᾧ τόπῳ ὁ παραβάτης ἀνη-
 ρέθη. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν εὐμήκης, ὥστε μηδὲ ἐν τῶν βασιλικῶν
 ἱματίων ἀρμόζειν αὐτῷ. μετὰ μίαν δὲ συμβολὴν τοῦ πολέμου
 20 εἰρήνη ὡς ἀπὸ θεοῦ συμφώνως ἀνεβόηθη ὑπὸ τε Ῥωμαίων καὶ
 Περσῶν, καὶ ὠρίσθη ἔτη λ'. ὁ δὲ παρηγεῖτο τὴν βουσίλειαν,
 λέγων μὴ δύνασθαι αὐτὸν ἄρχειν στρατοῦ ἑλληνίσαντος. πρὸς
 ὃν πάντες ὁμοφώνως ἐβόησαν "Χριστιανοὶ ἔσμεν, αὐτοκράτωρ
 τρισυάγουσι." ὅθεν νόμους ἐξέπεμψεν εἰς πᾶσαν τὴν ὑπὸ Ῥω- C

Nazarene." atque ita scelestam suam animam expiravit, cum prius
 deos suos multis maledictis proscidisset, impostores eos et mendaces
 dictitans. cadaver eius miserum Cpolim allatum, repositumque est in
 arca porphyretica cylindri forma, eique inscriptum tale carmen:

incassum bello Persas aggressus inani
 rex idem bonus et fortis bellator in armis
 Iulianus, tumidis iacet huc Euphratis ab undis,
 qua volvit Cydnus turgentem argenteus amnem,
 advectus, tumuloque sub hoc post fata quiescit.

Iulianus, cum eius aliquando purpuram declivi loco ambulantis Iovianus
 imprudens pede calcasset, conversus, coniciensque eum sibi in imperio
 successurum, "esto" inquit, "dummodo homo sit."

Iovianus imperavit menses 9, dies 15. erat tribunus militum, homo
 mansuetissimus et verus Christianus. ab universo exercitu imperator
 est dictus, quo loco Iulianus periit. fuit procerō corpore, adeo ut
 nulla regia vestis ei convenerit. post unicum conflictum pacem veluti
 divinitus conciti inclamaverunt et Romani et Persae, et pax ad triginta
 annos est confirmata. Iovianus autem imperium recusavit, negans se
 imperare posse exercitui Graecam religionem amplexo. at milites uno
 ore clamorem sustulerunt "Christiani sumus, augustissime imperator."

μιάων γῆν εἰς περιποίησιν τῶν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, καὶ τοὺς ἐν
 ἔξορίᾳ Χριστιανοὺς ἀνεκαλέσατο, γράψας καὶ τῷ ἱερῷ Ἀθανασίῳ
 σημαῖναι αὐτῷ ἐγγράφως τῆς ἀμωμήτου πίστεως τὴν ἀκρίβειαν·
 οὗ γενομένου βεβαιότερος εἰς ὀρθοδοξίαν γέγονεν. οὗτος ὑποστρέ-
 ψας ἐν Ἀντιοχείᾳ πολλὰς κιβωτοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις εὔρε κεφαλῶν 5
 ἀνδρῶν πεπληρωμένας, πολλὰ δὲ φρέατα νεκρῶν σωμάτων ἀν-
 θρωπίνων πλήρη· καὶ γὰρ μυρίας μὲν γυναῖκας κατὰ γαστροὺς
 ἐχούσας ἀνατεμῶν ὁ Ἰουλιανὸς ἐν τοῖς αὐτῶν ἐμβροῖς ἥπατοςκό-
 πει, καὶ παιδία δὴ πολλὰ κατασφάττων ὑπὸ τὰ εἰδῶλα κατώρου-
 D **Τεν.** οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἵππους λευκοὺς καὶ πυρροὺς καὶ ζῶων 10
 εἶδη πολλὰ τῷ τε ἡλίῳ καὶ πυρὶ καὶ τοῖς ἀνέμοις καὶ πᾶσιν αὐτοῦ
 τοῖς δαιμονίοις ὁ ἐνάγιστος ἔθυσεν. ὅθεν οὐδὲν ἄπιστον καὶ τα-
 φέρντα τοῦτον τῆς γῆς ἀναρρίπτεσθαι. διὸ καὶ ἀκαθάρτων ζῶων
 ὀστέοις συμμιζαντες αὐτὸν κατέθαψαν, τὴν πρὸς Θεὸν καὶ ἀν-
 θρώπου ἀλλοτριώσιν αὐτοῦ δεικνύντος τοῦ πράγματος. ἐξ Ἀν- 15
 τιοχείας δὲ Ἰοβιανὸς ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ὁρμώμενος, ἐλθὼν
 ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας ὑπατος προῆλθε. φθύσας δὲ ἐν προα-
 στείῳ Δαυδιστανῷ ἐκοιμήθη ἐν οἰκίσκῳ νεωστὶ κεκονιαμένῳ, τῆς
 δὲ ἄσβεστον βαρὺν ἀτμὸν ἀναδιδούσης αἰφνίδιον ἐτελεύτησεν,
 P 309 ἀποπνιγείς ἀπὸ τῆς καύσεως. ὡς δὲ τινες γράφουσι, μνήχτια 20
 πεφραγμαγμένον φυγῶν ἀπέθανεν. τούτου γυνὴ Χαριτώ, ἦτις
 οὐδὲ βασιλεῦα αὐτὸν ἐθείασατο.

Οὐλεντινιανὸς ἀνηγορεύθη ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας παρὰ

21 πεφραγμαγμένα P, tanquam esset μνήχτια.

edicta ergo per totum Romanum imperium emisit, quibus ecclesias dei restitui iuberet Christianosque exsultantes revocaret. ab Athanasio etiam per literas petiit ut is inculpatae fidei doctrinam accurate sibi scripto consignaret. quo facto maiorem in modum est in fide Christiana confirmatus. reversus Antiocheam multas arcas in regia invenit capitibus humanis plena multosque puteos cadaveribus humanis oppletos: quippe innumeras Iulianus praegnantes mulieres dissecuerat, eorumque foetum iocinora inspexerat, multosque infantes iugulatos infra simulacra defoderat. quin et albos ac rufos equos aliaque varia animantia soli igni ventis aliisque daemonibus suis immolaverat. itaque non est incredibile quod fertur, torram eius sepulti cadaver eiecisse, idque impurorum animalium ossibus permixtum fuisse humatum, ea re demonstrante hominem et a diis et hominibus alienum fuisse. ceterum Iovianus Antiochea Cpollim proficiscens, cum Ancyram Galatae urbem attingisset, unius diei iter progressus Dadastana oppidum pervenit. ibi cum obdormivisset in cellula recens incrustata, calce gravem vaporem edente, subito est suffocatus eo vapore. alii fungi venenati esu extinctum aiunt. uxor eius fuit Charito, quae eum imperatorem non vidit.

Valentinianus ab exercitu est imperator dictus Nicaeae, quae est

τοῦ στρατοῦ, ὃς ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ', διὰ τὸ εὐδοκιμῆσαι αὐτὸν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ὡς Χριστιανὸν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ καὶ ἐξορισθῆναι. ἦν δὲ τῷ σώματι εὐμεγέθης, τὴν χροιάν ἐρυθρὸς, τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς ἐπίξανθον ἔχων, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὠραίους, μικρὸν ἐπι-
 5 γλυυκίζοντας, ὡς λέγειν πολλοὺς παρόμοιον εἶναι τῷ Δαβίδ, καθὼς φησὶν ἡ γραφὴ περὶ ἐκείνου "καὶ αὐτὸς ἦν πορράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν." οὗ καὶ τὸ αὖστηρὸν διὰ τὸ δίκαιον ἐπη- B
 νεῖτο καὶ ἐθανμάζετο· οὐ γὰρ ἄνευ λόγου τὸ αὖστηρὸν ἐκέκτητο, ἀλλ' αἰ τῷ δίκαιῳ τὰ πρῶτα παρεῖχεν, ὑπ' οὐδενὸς ἐκ τούτου
 10 περιτρεπόμενος, οὐδὲ μετατιθέμενος ἐξ ὧν ἅπαξ ἐβουλεύσατο. μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἐπεὶ τινες ἠξίουσαν συγκοινωνὸν προσηλιθῆναι τῆς βασιλείας, ἔφη "λήψομαι ὃν ἂν ἐθέλω
 κοινωνόν." πρὸς ὃν Αὐγλαίφος συγκλητικὸς ἀπεκρίνατο "εἰ τοὺς σοὺς φίλους, ἔχεις ἀδελφόν· εἰ δὲ τὴν πολιτείαν, σκόπησον ὅτῳ
 15 ἂν τὴν ἀλουργίδα περιβαλεῖς." ὁ δὲ τῇ φύσει μᾶλλον πιστεύσας τὸν ἀδελφὸν Οὐάλεντα προσελάβετο, καὶ βυσιλία ποιήσας τὰ ἀνατολικὰ μέρη αὐτῷ ὑπένειμεν, αὐτὸς δὲ κατέσχε τὰ δυτικά.

Τῷ πρώτῳ ἔτει αὐτοῦ Οὐαλεντινιανὸς ὁ Αὔγουστος Γρα- C
 τιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀνηγόρευσε. συνόδου δὲ ἐν Λαμψάκῳ γε-
 20 νομένης καὶ τὰ τῶν Ἀρειανῶν ἀκρωσάσης, ἐπεὶ Οὐάλης ὁ δυσσεβὴς Ἀρειανὸς διάπυρος ἦν, τὰ ἐν Λαμψάκῳ πραχθέντα ἀνέ-
 τρεψε καὶ τοὺς συνελθόντας ἐκάϊσε ἐπισκόπους ἐξώρισεν, Εὐδοξίῳ δὲ ὁμόφρονι αὐτοῦ τὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας παρέδωκεν· οἱ δὲ ὁρθόδοξοι οὔτε ποιμένα οὔτε ἐκκλησίαν εἶχον.

urbs Bithyniae. imperavit annos 13. ad imperium eum evexit, quod sub Iuliano in exsilium actus fuerat ob confessionem fidei Christianae. fuit corpore magno, ruber, rufo crine, oculis pulchris et aliquantulum caesiis. itaque multi dicebant eum Davidi similem esse: nam et hunc Scriptura ait rufum fuisse et oculis pulchris praeditum. austeritati eius laudem conciliavit iustitia atque admirationem: non enim temere austeritatem adhibebat, sed primam semper iustitiae rationem ducebat, ab eaque se nullam rem dimovere patiebatur. quae semel decrevisset, non mutabat. ingressus Byzantium, cum eum nonnulli hortarentur ut collegam imperii adscisceret, respondit "collegam assumam quem voluero." Daglaipho autem senatore dicente "si tuos diligis, habes fratrem: sin rem publicam, vide cui purpuram circumponas," imperator naturae plus fidens fratrem Valentem imperii consortem delegit, eique Orientem tribuit, ipse Occidentem tenuit.

Primo anno sui imperii Valentinianus Gratianum filium suum Caesarem declaravit. cumque concilium Lampsaci esset actum et Arii dogma improbasset, impius Valens, qui Arianus fervidissimus erat, acta concilii eius rescidit, episcopus qui eo convenerant extorres egit, Cyprianum episcopatum Eudoxio secum sentienti tribuit, Christianis tum et templis et pastore destitutis. antequam imperator fieret Valentinianus,

πρὶν ἢ βασιλεῦσαι Οὐαλεντιανόν, παρὰ Σαλουστίου τινὸς ἰσχυροματίσθη· ὃ δὲ ὑπέσχετο μηδενὸς ἀποτεύξεσθαι ὧν ἐκεῖνος δέοιτο. **D** γενομένου δὲ βασιλέως καὶ ἀπαιτουμένου ὑπ' αὐτοῦ τὴν ἐπαρχίαν, "χρῆν" ἔφη "μὴ δεῖν τὴν τῶν ἐπαγγελιῶν φυλάττεσθαι πίστιν, ὅταν τοῦτο βλάβην φέρῃ τῇ πολιτείᾳ." τούτῳ τῷ ἔτει ἐγεννήθησαν παιδίον νεκρὸν θηλυκὸν ἔξω τῆς πόλεως Ἀντιοχείας, ἔχον δύο κεφαλὰς, διωρισμένας ἀπὸ τοῦ τραχήλου.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Οὐαλεντιανοῦ Λιβέριος ἐπίσκοπος Ῥώμης, Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας καὶ ὁ Σαμοσάτων Εὐσέβιος τῆς ἑξορίας ἀνακληθέντες ἐν τῷ 10 ὀρθῷ λόγῳ διέπρεπον. τῶν δὲ Ἀρειανῶν προτίστανται ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Λούκιος Ἀντίοχος καὶ Εὐζώιος. Παυλῖνος δὲ τοῦ ἐνὸς μέρους τῶν ὀρθοδόξων εἰς δύο διηρημένων, καὶ τοῦ ἄλλου Μελέτιος προτίσταντο.

P 310 Τῷ τρίτῳ ἔτει Προκόπιος ἀντήρην, ἀνεψιὸς Ἰουλιανοῦ, καὶ 15 ἐπὶ Ναχωλίας ἔλθων καὶ πλειστῷ στρατῷ φραξάμενος φόβον ἐποίησε τῷ Οὐάλεντι. καὶ τὸν κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν διωγμὸν ἀτήκεν πρὸς βραγύ, ἕως Προκόπιον προέδωκαν οἱ ἴδιοι στρατηγοὶ Ἄγγελος καὶ Γόμαρις. καὶ τὸν μὲν Προκόπιον εἰς δύο καταδιθέντα δένδρα βιαιῶς κατεμερίσατο, τοὺς δὲ αὐτὸν προδόντας 20 ἔπρισε κατὰ δίκαιον κρῖμα τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀναξίῳ ἐνόησαν. τότε καὶ Χαλκηδόνος τὰ ὑπολειφθέντα τείχη καθεῖλεν, ὑπερασπιζομένων τῶν Χαλκηδονίων τοῦ Προκοπίου· ὧν περ κατα-

16 *Naxollas libri: correxit Goarus.*

a Sallustio quodam pecunia fuit adiutus, promisitque ei omnia. imperator autem factus, cum ab eo provinciam postularet, respondit promissis non esse standum, ubi res ad detrimentum spectaret rei publicae. eo anno infans extra urbem Antiocheam natus est, sed vita carens, sexus feminei, habens duo capita a collo divisa.

Anno imperii Valentiniani secundo Liberius Romae, Athanasius Alexandriae et Eusebius Samosatorum episcopi ab exsilio revocati verae fidei doctrina claruerunt. Arianis Alexandriae praefuerunt Lucius Antiochus et Euzoius. Christianis in duos greges divisais, alterum Paulinus, alterum Meletius rexit.

Tertio anno Procopius consobrinus Iuliani seditionem movit, namque cum exercitu ad Nacoliā usque progressus Valenti terrorem incussit. quae res eius contra ecclesiam furores aliquantulum repressit. mox a suis ducibus Angelo et Gomare Procopius proditus fuit, et a Valente duabus arboribus alligatus violenter discerptus. idem proditores serra dissecuit, divina eos vindicta insequente, quod homini indigne favissent. Chalcedonis quoque, quod cives Procopium tutati essent,

λομένων εὐρέθη εἰς τὰ θεμέλια ἐπὶ πλακῶν γεγραμμένος χρησμός οὗτος.

- ἀλλ' ὅτε δὴ νύμφαι ἱερὴν κατὰ ἄστν χορείην
 5 τερόμεναι στήσονται ἕσπεφείας κατ' ἀγνιάς
 καὶ τείχος λουτροῖσι πολύστονον ἕσεται ἄλκαρ,
 δὴ τότε μυρία φῦλα πολυσπερέων ἀνθρώπων,
 ἄγρια, μαργαίνοντα, κακὴν ἐπιειμένα ἀλκὴν,
 Ἰστρου Κιμμερίοιο πόρον διαβύντα σὺν αἰχμῇ
 10 καὶ Σκυθικὴν ὀλέσει χάραν καὶ Μυσίδα γαίαν.
 Θρηϊκίης δ' ἐπιβάντα σὺν ἑλλπίσι μαινομένησιν
 αὐτοῦ κεν βίοτοιο τέλος καὶ πότμον ἐπίσποι.
 καὶ δὴ εἶχεν ἅπαντα οὕτως. ὡς δὲ μετὰ τὴν νίκην Προκοπίου
 ἐπανήλθεν Οὐάλης, φιλοτιμεῖται τὴν πόλιν ὑδάτων πλήθει, κα-
 15 τασκευασάμενος ὄλκον ὃν Οὐάλεντα ὠνόμασε. καὶ ὁ τότε τῆς
 πόλεως ἔπαρχος τὴν ἐκ τοῦ γεγονότος τῇ πόλει χαρὰν ἐπιδεικνύς,
 νυμφαῖον κατασκευασάμενος ἐν τῷ Ταύρω τῷ μεγέθει τῆς πόλεως
 ἄξιον, ἱερομηνίαν ἐπέτελεσεν, εὐωχῆσας ἅπαντα τὸν λαόν. καὶ
 20 τούτοις οὐ μακρὰν τὰ ἐκ τῶν βαρβάρων ἠκολούθησεν ἔθνη,
 καθὼς τὸ γράμμα ἐχρησολόγησεν, ἐπιχυθέντων μὲν τῇ Θρηϊ-
 κῶν, μετὰ δὲ ταῦτα δυπανηθέντων περὶ αὐτήν. καὶ πάλιν κατὰ
 τῶν ἐκκλησιῶν Οὐάλης κινεῖται. σεισμὸς δὲ γέγονε καθ' ὅλης
 τῆς γῆς μέγας, ὡς καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πλοῖα προσωρμισμένα τῷ
 αἰγιαλῷ ἐπάνω γενέσθαι τῶν μεγάλων τειχῶν. ναυτικοὶ δὲ τινες

reliquos muros deiecit. quibus prostratis ad fundamenta repertum est oraculum hoc tabulis inscriptum:

cum sertis redimita sacrae per compita ducent
 urbis laetitia Nymphae exhortante choreas,
 auxiliumque ferent muri cum triste lavacris,
 tum saevi vario populi sermone loquentes,
 Immensa turba, crudeli robore freti,
 Cimmerium armati transmittent protinus Istrum
 vastabuntque agros Scythicos et Mysida terram.
 post ubi Threiciis spes turbida tangere fines
 iusserit, exitio mox consumentur atroci.

omnia ea impleta sunt. nam victo Procopio Valens reversus magnifico urbem aquaeductu exornavit, quem Valentem appellavit, unde magna aquae copia urbi fuit. ac tunc praefectus urbis gaudium eius beneficii causa abortum ut ostenderet, Nymphaeum condidit in Tanro magnitudine urbis dignum, diemque festum egit, ac populum convivio excepit. neque multo post barbaricae gentes, ut in oraculo erat, in Thraciam effusae ibique consumptae sunt. rursus Valens inde ecclesiam infestat. terrae motus tunc per totum orbem ingens fuit, adeo ut ad litus Alexandreae subductae naves supra magnum murum fuerint elatae. et nau-

D ἔξηγήσαντο ὡς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν μέσον τοῦ Ἀδρια πελάγους πλεόντων εἰς τοῦδαφος καθίσαι τὰ πλοῖα, καὶ μετὰ βραχὺ πύλον ἔλθειν τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτω πλεῦσαι.

Τῷ δ' ἔτει τὸν ἀγωγὸν τοῦ ὕδατος οἰκοδομεῖ ὁ Νουαλεντινιανὸν ὠνόμασε. τοῦτῃ τῷ Νουαλεντινιανῷ γυνὴ προσήλθε, Βε-5 ρενίκη λεγομένη, λέγουσα ὑπὸ Ῥοδανοῦ πραιποσίτου διαρπαγῆται τὴν οὐσίαν· οὗς κρίνας ὁ βασιλεὺς ἀποδοθῆναι αὐτῇ τὰ ἴδια προσέταξε. τοῦ δὲ πραιποσίτου μὴ πειθομένου προσήλθεν ἡ γυνὴ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ ἵπποδρομίῳ, καὶ τὴν ἀπειθειαν ἐξεῖπε τῷ βασιλεῖ κελεύει οὖν ὁ βασιλεὺς πυρὰν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀναφθῆναι καὶ τὸν 10

P 311 πραιποσίτον αὐτοῖς ἀμφίοις ἐν αὐτῇ κατακαῆναι, τῇ δὲ γυναικὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποδοθῆναι.

Τῷ ε' ἔτει Νουαλεντινιανοῦ χείρονα διωγμὸν Οὐάλης μετὰ Εὐδοξίου τοῦ ἀσεβοῦς ὑπὲρ τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς ὀρθόδοξους ἐποίησε. 15

Καὶ τῷ ς' ἔτει πρεσβείαν ἀπέστειλαν οἱ ὀρθόδοξοι πρὸς Οὐάληντα, ἄνδρας ἱερατικοὺς π' οὗς πάντας σὺν τῷ πλοῦν ἔφαρθῆναι Οὐάλης ἐκέλευσε, καὶ πάντες σὺν τῇ νηὶ κατεφλέχθησαν, μέχρι Λακιβύζων τοῦ πλοίου διαρκέσαντος.

Ἐν δὲ τῷ ζ' ἔτει Οὐάλης ὁ μιὰρὸς τοῖς Ἑλλησιν ἄδειαν δέ-20 δωκε θυσίας καὶ πανηγύρεις ἐπιτελεῖν. ὡσαύτως καὶ Ἰουδαίους ἐτίμα. μόνους δὲ τοὺς ὀρθόδοξους καὶ τὰ τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἦν δεινῶς διώκων.

tae narraverunt, cum medium Adriaticum mare navigarent, naves ipsorum ad fundum desedissee moxque reversa aqua navigationem confecisse.

Quarto anno aquaeductum exstruxit, cui Valentiniano nomen est. Valentinianum accessit mulier, Berenice nomine, conquerens suas facultates sibi esse a Rodano praeposito ereptas. imperator causa cognita mandavit ut mulieri sua redderentur. cum autem praepositus non faceret imperata, rursus Valentinianum in Circo mulier compellavit ac de contumacia praepositi rettulit. eum imperator rogo in Funda extracto, ut erat vestitus, comburi iussit, mulierique eius bona omnia adiudicavit.

Quinto anno Valens cum Eudoxio Graecorum causa Christianos acerbius quam ante persecutus est.

Sexto anno Christiani ad Valentem legatos miserunt, viros pontificiae dignitatis 25. quos ille omnes una cum navi iussit cremari, quae usque ad Dacibyza perduravit.

Septimo anno sceleratus Valens Graecis licentiam dedit sacrificandi et festos dies agendi. quin et Iudaeos in honore habuit. soles Christianos et apostolicas ecclesias graviter vexabat.

Τῷ ἡ' ἔτει Οὐαλεντινιανοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας ἐλθὼν **B**
 Οὐάλης πάνδεινα κακὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐνεδείξατο, πολλοὺς μὲν
 ἀπελὼν μαχαίρᾳ, ἄλλους ἀποπνίξας εἰς τὸν παραρρέοντα Ὅρον-
 τιν ποταμὸν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν Ἐδέσῃ τὸ πλῆθος τῶν ὀρθο-
 5 δόξων συλλαβῶν ἐφόνευσε. καὶ τις γυνὴ ὀρθόδοξος τὸ ἴδιον τέ-
 κνον ἔλκουσα σπουδῆ ἔλεγε "δεῦρο τέκνον, κειρὸς μαρτυρίας·
 μαρτυρήσωμεν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ." τοῦτο τὸν Οὐάλεντιν ἤσχυνε
 καὶ τὸ ἄλλο ἐκώλυσε, θεοῦ δηλαδὴ τοῦτο οἰκονομήσαντος.
 ὁμοίως καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ τὰς ἐκκλησίας Ἀρειανοῖς παραδοῦναι
 10 ἐσπούδασε, τῆς ἐναντιώσεως δραξόμενος ἧς ἔσχε παρὰ τοῦ μεγάλου
 Βασιλείου Ἰουλιανός, πρεσβυτέρου τότε τυγχάνοντος τῆς ἐκ- **C**
 κλησίας Καισαρείας, καὶ Εὐσεβίου τοῦ ἐπισκόπου διεγείροντος εἰς
 ζῆλον ὀρθοδοξίας.

Τῷ δὲ θ' ἔτει τοῦ πολυμάθου Ἀθανασίου πρὸς κύριον ἐκδη-
 15 μήσαντος, ἐπισκοπήσαντος ἔτη μζ', ἐν διαγωμοῖς δὲ καὶ τοῖς ὑπὲρ
 εὐσεβείας ἀγῶσι, Πέτρος τὴν ἐπισκοπὴν διεδέξατο, ὃν οἱ Ἀρειανοὶ
 ἀπήλασαν. τότε πολλοὶ τῶν ὀρθοδόξων ἀθῆως ἠκίσθησαν,
 πολλοὶ δὲ καὶ ἐν βυσάνιοις ἐτελειώθησαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ
 ὁ μέγας Βασιλεὺς τῆς Καισαρέων ἐπεσκόπησεν ἐκκλησίας, τοῦ
 20 Εὐσεβίου εὐσεβῶς κοιμηθέντος.

Τῷ ι' ἔτει Ἀμβρόσιος μετὰ Εὐδόξιον τῆς ἐκκλησίας Μεδιο- **D**
 λανῶν ἠγήσατο, Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐκεῖσε διώγοντος.
 καὶ γὰρ τὸν Ἀμβρόσιον ἐπὶ τῷ διαλυῖναι τῶν ἀμφισβητουμένων

Octavo Valentiniani anno Valens Antiocheam Syriae veniens Christianis atrociam maleficia intulit, multos gladio trucidans, alios in proficiente Oronte mergens. sic et Edessae Christianos turmatim capiens necavit. quo tempore quaedam Christiana mulier suum filiolum propere trahens "eam" inquit, "mea proles, tempus est veritatem sanguine nostro obsignandi: moriamur Christi causa." hoc factum Valenti pudorem incussit et malum sedavit, deo nimirum ita dirigente. similiter etiam in Cappadocia ecclesias Arianis tradere studuit, arrepta controversiae occasione, quae intercesserat magno Basilio, tunc presbytero Caesareae, cum Eusebio episcopo, qui ad aemulationem verae religionis instigabat.

Nono anno, cum laboriosus ille Athanasius quadraginta annos episcopatu functus, multis persecutionibus et certaminibus propter Christum vexatus, ad dominum commigrasset, Petrus in episcopatum est subrogatus. hunc Ariani abegerunt, multique eo tempore Christiani impie sunt excruciat, multique inter torturas exspiraverunt. eodem anno Basilius magnus Caesarensis ecclesiae episcopatum adeptus est, Eusebio pie defuncto.

Decimo anno Ambrosius Mediolani in episcopatu Endoxio successit, cum ibi degeret Valentinianus imperator. quippe Ambrosium, cum is
 Georg. Cedrenus tom. I.

αἰρετικῶν τὴν ἔριδας ἀποσταλέντα, ἔτι κατηγούμενον ὄντα, ἔξαι-
 τησάμενος ὁ λαὸς ἐβόησεν καὶ ἐπίσκοπον Μεδιολανῶν ἐποίησεν.
 ὅπερ ἀκούσας Οὐαλεντινιανὸς ὁ βασιλεὺς “χάρις σοι” ἔφη, “ὡ
 δέσποτα θεὲ παντοκράτωρ καὶ σῶτερ ἡμέτερε, ὅτι τῷδε τῷ ἀνδρὶ
 ἐγὼ μὲν σώματα σὺ δὲ ψυχὰς ἀνθρώπων ἐνεχείρισας, καὶ ταύτη⁵
 τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίως ἀπέφηνας.” τῆς δὲ δύσεως πάσης
 P 312 τριάδα ὁμοούσιον πρεσβευούσης ἤτήσαντο Οὐαλεντινιανόν, καὶ
 ἐποίησε σύνοδον ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ, καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν ἐκ-
 ρωσεν. ἰδικτον δὲ ἔγραψεν Οὐαλεντινιανὸς τοῖς ἐν Ἀσίᾳ καὶ
 Φρυγίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐπισκόποις, ἐμμένειν τοῖς¹⁰
 ὠρισμένοις παρὰ τῆς συνόδου παρεγγυώμενος, κοινωνοὺς αὐτοῦ
 καὶ Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν καὶ Γρατιανὸν τὸν υἱὸν προσλαβόμε-
 νος ἐν τῷ ἰδικτῷ. τότε καὶ Γρηγόριος ὁ θεολόγος τῆς Κωνσταν-
 τिनουπόλεως ἐκκλησίας προέστη, ταῖς Βασιλείου καὶ Μελετίου καὶ
 τῶν λοιπῶν τῆς εὐσεβείας ὑπερμάχων εἰσηγήσει. καὶ εἰ μὴ¹⁵
 B φθάσας τὴν πόλιν ἀνεκαλέσατο, πᾶσα ἂν τῆς Ἀρείου καὶ Εὐνο-
 μίου λώβης ἐπληρώθη· πάσης γὰρ τὰς ἐκκλησίας αὐτοὶ κατεῖχον,
 πλὴν τοῦ τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας. ἐπίσκοπος δὲ τῶν
 Ἀρειανῶν ἦν Δημόφιλος. Γρηγόριος δὲ τότε ὁ Νύσσης καὶ Πέ-
 τρος, ἀδελφοὶ Βασιλείου, διέλαμπον. Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὠνεί-²⁰
 δισε Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν ὡς κακόδοξον, μὴ πέμψας αὐτῷ βοή-
 θειαν κατὰ τῶν Γότθων αἰτοῦντι, ἀλλ’ εἰπὼν “οὐ θέμις ἐπαμύ-
 νειν ἀνδρὶ θεομάχῳ.”

1 ἀποστείλαντα P

missus esset ad rixas haereticorum componendas, etiamcum catechume-
 num, populus depoposcit, baptizatoque episcopatum Mediolanensem cre-
 didit. id cum Valentiniano imperatori esset indicatum, “gratias” ait
 “tibi ago, domine deus omnipotens, quod cum ego huic viro corpora
 hominum commissem, tu ei animas commendavisti, itaque meum suf-
 fragium approbasti.” cum autem totus Occidens trinitatem consubstan-
 tialem profiteretur, Valentinianus rogatus concilium in Illyrico coegit,
 inque eo fidem Nicaenam confirmavit. edictum quoque misit ad Asiae
 Phrygiae omnesque Orientis episcopos, quo mandabat ut starent con-
 cillii decretis, socios sibi eo in edicto adscribens Valentem fratrem et
 Gratianum filium suum. tunc et Gregorius theologus Cpolitanae eccle-
 siae praefectus est, Basilio Meletio ac reliquis qui pro vera religione
 propugnabant auctoribus. quod nisi is mature urbem revocasset, uti-
 que totam Ariana et Eunomiana lues occupasset, cum iam tum omnia
 templa ea infecti obtinerent, excepto sanctae martyris Anastasiae ora-
 torio. Arianorum tunc fuit episcopus Demophilus. eodem tempore Gre-
 gorius Nyssenus et Petrus, fratres Basillii, claruerunt. ceterum Valen-
 tinianus fratri Valenti pravas de rebus sacris opiniones exprobravit,
 neque ei postulanti auxilium adversus Gotthos misit, homini contra
 deum pugnantem auxilium ferendum esse negans.

Τῷ ἰα΄ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας ἐτελεύτησε, βασιλείῃσας
 ἔτη ἰα΄, τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Σαυρομάται ὑπ’ αὐτοῦ ἠττηθέντες
 πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἐπεμψαν αἰτοῦντες εἰρήνην. αὐτοῦ δὲ τού-
 τους ἐρωτῶντος εἰ πάντες οἱ Σαυρομάται τοιοῦτοί εἰσιν ἀκρότατοι, C
 8 καὶ αὐτῶν εἰπόντων ὅτι τοὺς κρείττονας πάντων ὧδε ἔχεις καὶ
 ὀρθῶς, ἀνακρούξας βιαίως ἔφη “δεινὰ Ῥωμαίων ἢ βασιλεία ὑπο-
 μένει εἰς Οὐαλεντινιανὸν λήξασα, εἰ Σαυρομάται τοιοῦτοι ὄντες
 οἰκτρότατοι Ῥωμαίους κατέξανίστανται.” ἐκ δὲ τῆς τύσεως καὶ
 τοῦ κρότου τῶν χειρῶν φλεβὸς ῥαγείσης καὶ πλείστου ἀναδοθέντος
 10 αἵματος, ἔν τινι φρουρίῳ Γαλλίας θνήσκει.

Καὶ ἀναγορεύουσι Ῥωμαῖοι Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
 Αὔγουστον, ὃς ἐκράτησεν ἔτη γ΄. ἐπὶ αὐτοῦ οἱ Γότθοι περά-
 σαντες τὴν Μαιῳτίδα λίμνην ἐλάφου ἠγησαμένης αὐτοῖς ἦλθον
 εἰς τὴν Θράκην, καὶ δύο γεγονότες μέρη ἀλλήλοις ἐμάχοντο. D
 15 καὶ συμμαχίαν αἰτήσαντες οἱ τοῦ ἐνὸς μέρους παρὰ Οὐάλεντος
 ἔτυχον ὑποσχέσει τοῦ Χρωτιανοῦς γενέσθαι· ὅθεν καὶ βαπτισθέν-
 τες Ἀρειανοὶ ἀποκατέστησαν, καθὼς ἦν καὶ Οὐάλης. μετὰ τούτο
 οὖν ἐν Συρίᾳ τοῦ Οὐάλεντος διατρίβοντος, οἱ Σκύθαι περάσαντες
 κατὰ τῆς πόλεως εἰσέφρησαν, τὰς σπονδὰς μὴ φυλάξαντες μετὰ
 20 τὸ βαπτισθῆναι αὐτούς. τοῖς αὐτοῖς ἔτεσιν ἢ τῶν Μασσαλιανῶν
 αἵφρεις ἤγουν Εὐχιτῶν ἢ Ἐνθουσιαστῶν, τῶν καὶ Βογομῖλων,
 ἐφύη. Οὐάλης δὲ πάσας τὰς ἐκκλησίας πορθῶν ἤκεν εἰς Καισάρ-
 ρειαν, κατὰ τοῦ μεγάλου Βασιλείου μαίνόμενος. ἔπραξε δὲ οἷα P 313

4 εἰ πάντες] εἰπόντες P

Anno sui imperii 11 Valentinianus magnus hoc modo decessit. Sauromatae ab ipso victi petendae pacis causa legatos miserant. quos cum ipse examinaret, responderunt se omnium esse primos atque potissimos. imperator, cum isti dicerent se omnium praestantissimos in conspectum eius venisse, magna vi exclamavit "male agitur cum Romano imperio, quod in Valentinianum desiit, cum Sauromatae, tali homines condicione omniamque mortalium maxime miserabiles, adversus illud insurgunt." qua ex contentione vocis et manuum plausu vena rupta, cum sanguinis plurimum eiecisset, in quodam Galliae castello vitam reliquit.

Exinde Romani Valentem eius fratrem Augustum salutant: is imperavit triennium. eo imperante Gotthi traiecta Maeotide palude, praeeunte cervæ, in Thraciam venerunt, inque duas divisi partes bellum altera alteri fecerunt. altera pars a Valente suppetias postulavit, promittens se Christo nomen daturam; iisque potiti, baptizati Arianam religionem sunt secuti, quam et Valens colebat. postea Valente in Syria agente, Scythae amne transmissa urbem, violatis post baptismum pactis, adorti sunt. iisdem annis Massaliorum haeresis, quae et Eucharum et Enthusiastarum et Bogomilorum dicitur, orta est. Valens autem omnes ecclesias devastans Caesarem venit, contra Basilium ma-

καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος εἰς τὸν ἐπιτάφιον τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἔλεξεν, ὅτε καὶ Γαλάτης υἱὸς Οὐάλεντος καὶ ἡ σύμβιος Δομνίκα νόσω χαλεπῇ ἐχειμιάσθη. πρὸς τούτοις Δημοσθένους τιτὸς τῶν ὀνοποσιῶν Οὐάλεντος ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῇ πρὸς Οὐάλεντα μεμφομένου Βασιλείου καὶ βαρβαρίσαντος, εἰπεῖν τὸν διδάσκαλον "ἰδοὺ ἐθια-5 σάμεθα καὶ Δημοσθένην ἀγράμματον."

Τῷ τρίτῳ ἔτει πάλιν ἐξῆλθον οἱ Γόθοι εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν καὶ ἠρήμωσαν πολλὰς ἐπαρχίας, Σκυθίαν Μυσίαν Θράκην Μακεδονίαν Ἀχαιίαν καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, ὑπὲρ τὰς εἰκοσὶν ἐπαρχίας. ἐθιάσθησαν δὲ ἐν τῷ ἀέρι ἄνδρες ἔνοπλοι, ἐσχημα-10
B τισμένοι ἐν ταῖς νεφέλαις. ἐγεννήθη δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ παιδίον ἐν-τελὲς μὲν τὰ ὀλομερῆ, ὀφθαλμὸν δὲ ἔχον ἓνα ἐν μέσῳ τοῦ μετώπου, χεῖρας δὲ τέσσαρας καὶ πόδας τέσσαρας καὶ πύγωνα. Λιβάνιος δὲ ὁ σοφιστὴς καὶ Ἰάμβλιχος ὁ Πρόκλον διδάσκαλος ἐποίησαν τὴν λεγομένην ἀλεκτορομαντείαν· γράψαντες γὰρ τὰ κ' 15 γράμματα ἐπὶ κόκκῳ, καὶ ἐπιθέντες καθ' ἕκαστον γράμμα κόκκον σίτου, ἀπέλυσαν ἀλέκτορα ἐπὶ τὰ γράμματα, καὶ ἔλαβεν ὁ ἀλέκτωρ τὸν ἐν τῷ θ κόκκῳ, ἔπειτα τὸν ἐν τῷ ε καὶ ο καὶ τὸν ἐν τῷ δ. καὶ ἐγένετο ἡ τούτων μαντεία ἀμφίβολος· τοιαῦτα γὰρ
C τὰ τῶν τοιούτων ἀπατηλά. τοῦτο μαθὼν Οὐάλης πολλοὺς Θεο-20 δοσίους καὶ Θεοδότους καὶ Θεοδώρους καὶ τοὺς ὁμοίως ἐχειμένους τοῖς γράμμασι τούτοις ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἀναίτιως ἐκόλασεν. Ἰάμβλιχος δὲ φοβηθεὶς φάρμακον πικρὸν ἀπέθανε. μαθὼν δὲ ἐν

gnum furore incitatus. ac tum ea egit quae Gregorius magnus in oratione Basilii funebri refert. quo tempore etiam Gallus Valentis filius et Dominica Valentis uxor gravi morbo afflicti sunt. ad haec, cum in colloquio cum Valente habito quidam de coquis eius, nomine Demosthenes, Basilium reprehendisset essetque barbarice locutus, ferunt Basilium dixisse "en vidimus etiam Demosthenem illiteratum."

Tertio anno rursus Gotthi in Romanorum dicionem impressione facta provincias viginti plures depopulati sunt, Scythiam Mysiam Thraciam Macedoniam Achaïam et universam Graeciam. visae sunt etiam in aëre effigies virorum armatorum, in nubibus expressae. et Antiocheae puer natus est omnibus membris constans, sed unicum oculum in frontis medio habens, manus quattuor totidemque pedes ac barbam. tunc Libanius sophista et Iamblichus Procli magister galli gallinacei divinationem instituerunt. scribentes enim in pulvere 24 elementa, ac cuivis granum frumenti imponentes, gallum iis immiserunt. atque is granum de litera *ik*, item de *e*, de *o* et de *d* abstulit, itaque ambiguum designationem reliquit, quemadmodum id genus res solent imposturarum esse plenae. Valens autem re intellecta multos Theodosios et Theodotos et Theodoros, aliosque quorum nomina ab istis literis inciperent, insontes suppliciis affecit. Iamblichus metuens sibi hausto veneno sibi mortem conscivit, porro Valens Antiocheae de Gotthis cer-

Ἀντιοχέῃ Οὐάλης περὶ τῶν Γότθων ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. ἔβριζον δὲ αὐτὸν οἱ Βυζάντιοι ὡς ἄνανδρον καὶ φηγοπόλεμον. ἔξερχομένου δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸν τῶν Γότθων πόλεμον, Ἰσαακίος τις μοναχὸς τῶν μεγάλων κρατήσας τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου Οὐάλητος 5 ἔφη πρὸς αὐτὸν “ποῦ ἔξερχῃ, βασιλεῦ, κατὰ θεοῦ στρατευόμενος καὶ θεὸν ἔχων ἀντίπαλον;” τοῦτον ὀργισθεὶς Οὐάλης φρουρᾷ παρέδωκεν, ἀπειλήσας θάνατον εἰ ἐπανέλθοι. πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ D τελευτῆς, ἐθεάσατο κατ’ ὄναρ ἄνδρα τινὰ λέγοντα αὐτῷ “τάχος βύδιζε πρὸς Μίμαντα τὸν μέγαν, ἐνθα μόρος σε δεινὸς ἄρπάσει 10 τάλαν.” διπνισθεὶς οὖν ἠρώτα τίς ἐστι Μίμιος, προσκαλεσάμενος δὲ τινα τῶν σοφῶν ἐπνυθάνετο παρ’ αὐτοῦ τίς ἐστι Μίμιος. ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ “ὄρος ἐστὶ, δέσποτα, μέγιστον τῆς Ἀσίας, προσεγγίζον τῇ Θαλάσῃ, πλησίον τῆς νήσου Χίου· οὗ τινὸς καὶ Ὀμηρος μίμνηται, φάσκων ἐν Ὀδυσσεΐα “παρ’ ἠγεμόντα Μίμαντα.” 15 καὶ ὁ βασιλεὺς “τίς ἐμοὶ χρεῖα πρὸς τὸ τοῦ Μίμιαντος ὄρος, ἵνα ἐκεῖ τελευτήσω ἀπελθών;” τοῦτο πλάνη δαιμόνων, καὶ εἰδώλων P 314 ἀπατηλῶν ὄνειρος. καὶ μετὰ μικρὸν ἔξῃλθε τῆς Θράκης πολεμήσων τοῖς Σκύθαις. καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς καὶ ἠττηθεὶς κατὰ κράτος φεύγει ἐν τινὶ χωρίῳ, καὶ εἰσελθὼν ἐν ἀχυρῶνι μετὰ τῶν 20 συνόντων ἐκρύπτετο. τῶν οὖν Σκυθῶν πῦρ ἐμβυλόντων ἀγνοία τῶν κεκρυμμένων, πάντες οἱ ἐν τῷ οἰκήματι προσοπεφηνότες ἀπετεφρώθησαν, γεγονότες πυρκαϊστοί. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν τῶν

tior factus Cpolin venit; ibique eum cives ut effeminatam et bellifugam conviciis prosciderunt. eundem ad bellum contra Gotthos exeuntem Isaacius, unus magnorum monachorum, arrepto equi freno ita monuit “quorsum vadis, imperator, contra deum expeditionem faciens, eumque habens adversarium?” iratus Valens eum in custodiam tradidit, minatus se a reditu supplicium de ipso sumpturum. ante suum interitum imperator per quietem vidit virum quendam ita sibi dicentem:

celeriter ad magnum Mimantem miser abi,
te mortis atrox ibi corripiet exitus.

somno solutus quaesivit quisnam esset ille Mimas, quendamque doctum ad se vocatum percontatus est ea de re. is respondit Mimantem esse maximum Asiae montem, qui non procul insula Chio in mare procurrat, cuius et Homerus fecerit mentionem in Ulyssea, his verbis “ventosum pone Mimantem.” tum imperator “quid” inquit, “attinet me ad eum montem proficisci, ut ibi moriar?” haec est daemonum impostura et fallacium simulacrorum insomnium. paulo post in Thraciam eduxit, ibique cum Scythis acie congressus, ingenti praelio victus, in quendam pagum confugit; ingressusque cellam in qua paleae repositae erant, cum iis quos fugae habebat comites, ibi sese abdidit. Scythis autem, qui occultatos ibi ignorabant, ignem domui isti iniicientibus, quotquot ibi latebant, omnes cremati et in cineres redacti sunt. postea digressis

πολεμίων ἀναχώρησιν ἀναζητούντων τινῶν τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως, εὐρέθη ἐν ᾧ ἐκρύπτετο οἰκήματι τάφος ἀρχαίου τινὸς ἐπιγεγραμ-
B μένος οὕτως “ἐνταῦθα κεῖται Μίμας Μακεδῶν στρατηγέτης.” ὁ δὲ θεῖος Ἰσαάκιος ἐν τῇ φρουρᾷ ὧν τῆς θνσωδίας ἀντελάβετο τῇ τῆς ψυχῆς καθαρότητι, καὶ ἔφη “οὕτως ὁ ἄθλιος Οὐάλης ἄρτι κατακαίεται.” ὅπερ διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ἐπανελθόντων ἐβεβαιώθη. ἦν δὲ Οὐάλης τὴν ἡλικίαν διμοιραίαν ἔχων, αὐθάδης τὸν τρόπον καὶ ὑπερήφανος καὶ πρὸς αἱμάτων χύσεις ἐτοιμότητος, ἔχων τὰς φρένας ἄσυμπαθεῖς καὶ παντὸς ἔλλους ἄλλοτριᾶς, αὐστηρίῳ τὸν λογισμὸν σκοτιζόμενος καὶ πύσης παιδείας ἀμέτοχος.¹⁰ γυνὴ δὲ τούτου Δομνίκα, Ἀρειανὴ διήπυρος.

C Γρατιανὸς ὁ υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ, αἰρετικὸς, ἐβασίλευσε μόνος ἔτη γ' καὶ μετὰ Θεοδοσίου ἕτερα γ'· ἀπὸ γὰρ τοῦ Βυζαντίου ἐπέμφθησαν πρέσβεις πρὸς Γρατιανὸν ἐν Πανονίᾳ κατορχόμενον, δοθῆναι αὐτοῖς βασιλέα, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ὁ μέγας Θεοδόσιος ἀναγορευθεὶς βασιλεύς, καὶ ἐκράτησεν ἔτη ιε' μῆνας ἑ' ἡμέρας δ'. ἐπὶ Γρατιανοῦ σεισμὸς ἐν Ἀλεξάνδρεια γέγονεν ἐπὶ τοσοῦτον ὡς ἐπὶ πολὺ ὑποχωρῆσαι τὴν θάλασσαν καὶ τὰ πλοῖα ἐπὶ ξηρᾶς ἐσιάναι. πλήθους δὲ πολλοῦ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θιάματι συνδεδραμηκότος, τῶν ὑδάτων ἀθρόως ἐκδραμιόντων πέντε²⁰ μυριάδες ἀνθρώπων κατεποντίσθησαν· καὶ τῆς Κρήτης δὲ καὶ
D Ἀχαΐας καὶ Βοιωτίας Ἡπείρου τε καὶ Σικελίας πλεῖστα μέρη ἀπο-

14 κατεχόμενον?

hostibus cum quidam corpus imperatoris quaerent, repererunt in domo in quam se abdiderat ille, sepulcrum antiqui cuiusdam ita inscriptum “heic situs est Mimas Macedo ductor exercitus.” divinus autem Isaacius in custodia detentus puritate animae sensit foetorem, dixitque “ita miser Valens iam comburitur.” quod eius dictum ab iis qui a fuga redibant confirmatum est. fuit Valens statura mediocri, moribus contumacibus et superbis, et ad fundendum sanguinem promptissimo animo, ac ab omni miseratione et humanitate alieno; rationique sua austeritate tenebras obducebat, homo nullius disciplinae particeps. uxor eius Dominica Arianam sectam fervidissime colebat.

Gratianus Valentiniani filius imperavit solus annos tres, et alios totidem Theodosio collega. nam Byzantio missi ad Gratianum legati fuerant in Pannoniam, imperatorem urbi poscentes. datus est ergo Theodosius magnus, imperator declaratus. is imperavit annos 17, menses 5, dies 4. sub Gratiano tantus fuit terrae motus Alexandriae, ut aqua maris procul se a littore subduxerit navesque in sicco destituerit. ad quod inusitatum spectaculum cum magna hominum multitudo accurrisset, aqua subito magna vi rediit, et 50000 mortales submersit. eodem tempore magna etiam pars Cretae Achaiae Boecotiae Epiri ac

λέσθαι, τῆς θαλάσσης ἀνελθούσης καὶ ἐπικυσάσης αὐτά, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ὁρέων ἀπορριφῆναι πλοῖα ἄχρι σταδίων ἑκατόν.

Μαξιμιανὸς δὲ τις Βρεττανός, ὅτι τὸν Θεοδοσίον ὁ Γρατιανὸς βασιλεὶα ἐποίησεν αὐτοῦ μηδεμιᾶς τυχόντος τιμῆς, διήγειρε 5 τοὺς ἐν Βρεττανίᾳ ἀντῆραι Γρατιανῶ. καὶ ἀποστέλλει Ἀνδραγάθιον κατ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἰσῆλθεν ἐν φορείῳ καταστέγων, φημιλλῶν τὴν γυναῖκα Γρατιανοῦ εἶναι ἐκ Βρεττανίας ἐπανήκουσαν, ἧς τῇ ἀγάπῃ Γρατιανὸς κρητηθεὶς τῷ φορείῳ προσῆλθε· καὶ ἀνακαλύψυς βλέπει τὸν Ἀνδραγάθιον, ὃς παραπὰ διὰ στρατιωτῶν παρ- 10 εσκευασμένων ὄντων ἐπὶ τούτου Γρατιανὸν διεχειρίσατο. ὃς ἐπὶ τοσοῦτον εὐστόχως ἐτόξευεν ὡς λέγειν τινὰς τὰ Γρατιανοῦ βέλη P 315 φρένυς ἔχειν. μετετέθη δὲ ὑπὸ Θεοδοσίῳ εἰς τοὺς βασιλικοὺς τάφους.

Ἀδελφὸς δὲ Γρατιανοῦ ὁμώνυμος τῷ πατρὶ Οὐαλεντινιανῶ, 15 ἔτι περιών, τοὺς ἐν ἔξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο καὶ τὰς ἰδίας ἐκκλησίας ἀπέδωκεν αὐτοῖς, ἐκδιώξας τοὺς Ἀρειανούς, Δαμῖσσου τοῦ πάπα Ῥώμης αὐτῷ συμπράττοντος. τότε καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος πυρρησιωτικώτερον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐδίδασκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ ἐκτῆριον τῆς ἀγίας Ἀναστασίας ἔτι 20 μικρὸν τυχάνον, δέκα χρόνους καὶ μικρὸν τι πρὸς ἐκείσε πεποιθ- B κῶς. ἔνθα καὶ παράδοξα γίνεται θαύματα ἕξ ἐμφανείας τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν τῆς Θεοτόκου. δισωὺς γὰρ λέγεται ἡ ἐπωνυμία τοῦ τῆς ἀγίας Ἀναστασίας ναοῦ, ἀνάστασις μὲν διὰ

10 τότεφ?

Siciliae periit, maris alluvione, cum quidem naves in montes sunt eiec-
tae ad centum usque a littore stadia.

Ceterum Maximianus quidam Britannus, cum se praeterito nulloque honore affecto videret Theodosium a Gratiano imperii consortem assumptum, Britannos in Gratianum excitat, mittitque contra eum Andragathium. Andragathius lectica operta vectus rumorem spargit Gratiani uxorem ex Britannia ea advehi. uxoris ergo amore Gratianus ad lecticam aggressus, cum eam aperuisset, Andragathium intus offendit, cuius iussu a militibus ad hoc comparatis illico trucidatur. Gratianus tanta fuit iaculandi peritia, ut quidam dicerent eius spicula esse mente praedita. corpus eius in imperatoria monumenta Theodosius rettulit.

Frater autem Gratiani superstes, patris Valentiniani nomen gerens, episcopos ab exsilio revocat, suasque iis reddit ecclesias, profligatis Arianis. qua in re est a Damaso Romano papa adiutus. tunc et theologus Gregorius maiori cum libertate veritatem Cpoli docuit in oratorio sanctae Anastasiae, quod adhuc erat exiguum, decennium ibi et paulo amplius moratus, ibi quoque inaudita miracula sunt edita a castissima dei genitrice. duplex enim perhibetur ratio nominis templi sanctae

τὸ τὸν τῆς ὀρθοδοξίας λόγον ἐν ταύτῃ ἀναστῆναι, Ἀναστασία δὲ διὰ τὸ συμβῆν ἐς αὐτὴν θαυματουργήμα· λέγεται γὰρ γυναικὰ τινα ἄνωθεν πεσοῦσαν ἀποθανεῖν, γενομένης δὲ κοινῆς εὐχῆς ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ταύτην ἀναστῆναι. μικροῦ δὲ ὄντος τότε τοῦ εὐκτηρίου, ὕστερον ἐπὶ τοῦ δσίου Μαρκιανοῦ ἀνοικοδομηθῆναι καθὼς ὀράται.

Θεοδόσιος μέντοι βασιλεὺς τῷ γένει μὲν Ἰβηρ ἦν τῶν ἐσπερίων, εὐγενῆς δὲ τις καὶ θαυμάσιος περὶ τοὺς πολέμους. οὗτος
C εὐθὺ τοὺς ἐν Θράκῃ βαρβάρους κατὰ κράτος ἐνίκησεν, εὐσιβῆς ὢν καὶ ὀρθόδοξος. οὗτος ἦν τὴν μὲν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος 10 σύμμετρος, ἄμειπτος ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς, ὑπέρουθρος τῷ προσώπῳ, ξανθὴν ἔχων τὴν τρίχα, τὴν ῥίνα λεπτὴν καὶ ἐπίρροπον, χαρτεὶς τὴν ὀμίλιαν, τὸν τρόπον δὲ χαριέστατος, ἔχων γυναικὰ ὀνόματι Πλακίλλαν, ἐξ ἧς ἔσχεν Ἀρκάδιον καὶ Ὀνώριον ἧς τελευτησάσης Γάλλαν ἀδελφὴν Γρατιανοῦ ἔγημεν. ἐν Θεσσα-15 λονίῃ δὲ ὢν, νόσῳ περιπεσὼν, βαπτίζεται ὑπὸ Ἀσχολίου τοῦ ἐπισκόπου. καὶ νόμον ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων τοῦ ὁμοουσίου ἔγραψεν, ὃν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπέστειλαν. ἐλθὼν δὲ καὶ αὐτὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει Δημοφίλῳ ἐδήλωσεν ἢ ἀποστῆναι τῆς Ἀρείου
D πλάνης ἢ ταχέως τῆς ἐκκλησίας ἐξελθεῖν. ὁ δὲ τὸ πλῆθος τῶν 20 Ἀρειανῶν συνάζας ἔξω τῆς πόλεως ἐκκλησιαζεν, ἔχων καὶ Λούκιον τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον Ἀρειανὸν σὺν αὐτῷ. καὶ οὕτω λοιπὸν ὁ Θεῖος Γρηγόριος, μεθ' ὧν αὐτὸς τὴν ὀρθόδοξον πίσιν

Anastasiae, una, quod ibi resurrexit verae religionis doctrina, altera a miraculo ibi edito. fertur enim quandam mulierem de sublimi lapsam exspirasse et Christianorum publicis precibus in vitam revocatam. id oratorium cum eo tempore esset parvum, postea temporis pius imperator Marcianus ad eam molem exstruxit qua nunc visitur.

Theodosius imperator natione fuit Hispanus, nobilis et bello admirandus, pius et verae religionis professor. is statim barbaros in Thracia magno praelio superavit. statura fuit mediocri, a calce ad verticem usque inculpata; subrufus faciem, fulvo capillo, naso tenui et incurvo, graciosus in colloquio, moribus venustissimis. uxorem habuit Placillam, quae eum Arcadio et Honorio patrem fecit. ea mortua Gallam duxit, Gratiani sororem. Thessalonicae degens cum in morbum incidisset, baptizatus est ab Ascholio episcopo. legemque tulit pro orthodoxis de filio patris consubstantiali, eamque Cpolin misit. ipse quoque eo cum venisset, Demophilum aut. ab errore Arii desistere aut mox ecclesiae decedere iussit. Demophilus multitudine Arianorum conducta conciones extra urbem habuit; eratque cum eo Lucius, Alexandriae episcopus Arianus. ita demum beatus Gregorius, et quos ille

ἐφώτισε, τὰς ἐκκλησίας πάσας παρέλαβε, τεσσαράκοντα ἔτη καὶ μικρόν τι πρὸς κατισχόντων αὐτὰς τῶν Ἀρειανῶν.

Τῷ ε' ἔτει Θεοδοσίου ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔτεκε γυνή ἐν ταύτῳ παιδία τέσσαρα ἀρρηνικά· ἐπέζησε δὲ μῆνας δύο, καὶ ἀπέθανεν ἐν 5 ἐπὶ ἐνὶ τὰ τέσσαρα.

Τῷ ε' ἔτει ἡ μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ ἁγία δευτέρα σύνοδος P 316 τῶν ἑκατὸν πενήκοντα ὀρθοδόξων ἐπισκόπων ἐν Κωνσταντινουπόλει συνηθροίσθη πρὸς βεβαίωσιν τῶν ἐν Νικαίᾳ δογματισθέντων καὶ κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου· ὑπῆρχον δὲ Τι- 10 μόθεος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. ἀναθεματίζεται δὲ Μακεδό- νιος κατὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος βλασφημιῶν, καὶ σὺν αὐτῷ Σαβέλλιος καὶ Ἀπολινάριος, ἔτι δὲ Ἄρειος καὶ Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας Εὐζώϊός τε καὶ Ἀκάκιος, Θεόγνης καὶ Εὐφρόνιος καὶ οἱ λοι- 15 ποὶ αἰρετικοί. ἀπέχει δὲ ἡ δευτέρα σύνοδος ἀπὸ τῆς πρώτης ἔτη ζ'. Γρηγορίῳ δὲ τῷ Θεολόγῳ τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινου- B πόλεως ἡ σύνοδος ἐκύρωσεν ὡς πολλὰ καμόντι καὶ τῆς λώβης τῶν αἰρέσεων τὴν ἐκκλησίαν ἐλευθερώσαντι. τινὰς δὲ τῶν ἐξ Αἰγύ- πτου μωθῶν ὁ μακαριώτατος τῷ πρῶγματι φθονήσοντας, τὸν 20 συντακτικόν ἐπιδειξόμενος λόγον ἐκουσίως τοῦ θρόνου τῆς βασιλείδος ὑπεχώρησε, δύο χρόνους μόνον ταύτης ἐπισκοπήσας. Νεκτάριον ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ σύνοδος προχειρίζονται, ἀβύπτιστον ἕως τότε τυγχάνοντα. προσέθηκε δὲ τῷ συμβόλῳ καὶ τὴν θεο-

verae fidei doctrina illuminaverat, omnia templa receperunt, ab Arianis paulo amplius quadraginta annis occupata.

Quinto anno imperii Theodosiani quaedam mulier Antiocheae uno partu quattuor masculos edidit: supervixit menses duos. infans unus post alium obiit.

Sexto anno magnum secundum sacrum oecumenicum concilium Cpoli celebratum est a 150 orthodoxis episcopis, ad confirmanda Nicaeae synodi decreta ac contra Macedonium spiritus sancti impugnatorem. praesuerunt Timotheus Alexandreae, Meletius Antiocheae, Cyrillus Hierosolymorum episcopi, et Gregorius theologus. damnati sunt Macedonius, impie in spiritum sanctum contumeliosus, cumque eo Sabellius, Apolinarius, Arius, Eusebius Nicomediae episcopus, Euzoius, Acacius, Theognis, Euphronius et reliqui haeretici. secunda synodus a prima abfuit annis sexaginta. ea Gregorio theologo episcopatum Cpolitianum decrevit ut qui multos labores pertulisset, ecclesiamque haeticorum labe expurgasset. sed cum is videret quosdam Aegyptios rei invidia correptos, pronuntiata de constituenda concordia oratione ultro se solio regiae urbis abdicavit, cum biennium episcopatum eius gessisset. eius in locum imperator et concilium Nectarium deligunt, nondum adhuc baptizatum. id concilium symbolo adiecit doctrinam de spiritu sancto;

λογίαν τοῦ πνεύματος. ἔξέθτετο δὲ καὶ κανόνας ἐν οἷς τῷ θρόνῳ
 C Κωνσταντινουπόλεως τὰ προσειὰ Ῥώμης ἀπένειμε. τότε καὶ ἡ
 κεφαλὴ τοῦ προδρόμου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤχθη, καὶ τὸ σῶμα
 τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ.

Τῷ ζ' ἔτι τούτου Θεοδοσίος ὁ Ἀύγουστος Ὀνώριον υἱὸν 5
 αὐτοῦ τὸν ἐκ Πλακίλλης ὑπατον ἀνέδειξε καὶ πολεμεῖν τῷ τυράντῳ
 Μαξιμίῳ ἠτύρησε.

Τῷ η' ἔτι ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν κώμῃ Ἐμμαοῦς λεγομένη,
 παιδιον ἐγενήθη τέλειον ἀπὸ ὀμφαλοῦ καὶ ἄνω διηρημένον, ὃ
 εἶχε δύο στήθη, δύο κεφαλὰς, καὶ ἕκαστον τὰς αἰσθήσεις εἶχε. 10
 τὸ ἐν ἡσθίᾳ καὶ ἔπινε, τὸ δὲ ἕτερον οὐχί· τὸ ἐν ἐκάθευδε, καὶ τὸ
 ἕτερον ἐγρηγόρει. ἔστι δ' ὅτι καὶ συνέπαιζον πρὸς ἄλληλα, καὶ
 D ἔκλαιον ἀμφοτέρω, καὶ ἔτυπον ἄλληλα. ἔζησαν δὲ ἔτη δύο, καὶ
 τὸ μὲν ἐν ἀπέθανε, τὸ δὲ ἕτερον μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἐτελεύ-
 τησεν. 15

Τῷ ς' ἔτι τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου γέγονεν ἡ
 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγία καὶ οἰκουμένη δευτέρα σύνοδος τῶν
 ρ' ἁγίων πατέρων, ἐπὶ Δαμάσου πάπα Ῥώμης, ἧς ἤγοντο Τι-
 μόθεος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος Ἱεροσο-
 λύμων καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, κατὰ Μακεδονίου γεγονότος 20
 ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ὅς ἔτι περιῶν ὡσαύτως τῷ Ἀρειῷ
 ἐβλασφήμει. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μὴ εἶναι θεὸν
 P 317 ἀληθινὸν ἀλλὰ κτίσμα καὶ αὐτὸ ὑπελάμβανεν. ὀλίγου δὲ καιροῦ

3 ἐκ Κωνσταντινουπόλεως P: cf. p. 321 c.

et canones edidit, in quibus sedi Cpolitanae post solium Romanum pri-
 mus locus assignatur. tum etiam caput Ioannis baptistae et corpus
 Pauli confessoris Cpolin advecta sunt.

Anno 7 Theodosius Augustus Honorium, suum ex Placilla filium, con-
 sulem creavit, seque ad bellum tyranno Maximo faciendum paravit.

Anno 8 Emmaunte Palaestinae pago infans natus est ab umbilico
 sursum dissectus in duo pectora duoque capita, et utraque pars sensus
 erat praedita. edente altera aut bibente altera abstinebat, una dor-
 miente altera vigilabat; aliquando inter se colludebant, flebant simul,
 altera alteram percutiebant. vixerunt annos duos, et altera mortua
 quadriduo post altera decessit.

Sextum annum imperante Theodosio magno, secundum sacrum
 oecumenicum concilium Cpoli actum est a 150 patribus, Damaso tunc
 Romae papa. praefuerunt Timotheus Alexandriae, Meletius Antio-
 cheae, Cyrillus Hierosolymae episcopi et Gregorius theologus. res
 gesta contra Macedonium, qui fuerat episcopus Cpolitianus, adhuc su-
 perstitem. is et Arii errorem sequebatur, et spiritum sanctum negabat
 esse verum deum, sed creaturam esse iudicabat. post exiguum tempus

- παρωχηκότος μαθῶν ὁ Θεῖος Γρηγόριος τινας τῶν ἐξ Αἰγύπτου τῷ λόγῳ αὐτοῦ φθονήσαντας, τὸν συντακτῆριον ἐπιδειξάμενος λόγον τῆς ἐπισκοπικῆς διοικήσεως ὑπανεχώρησε. καὶ πρὸς τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ κτῆμα αὐτοῦ ἀπελθὼν, μικρὸν τι ἡσυχάσας ἐν αὐτῷ
- 5 καὶ τῶν πολλῶν ἡρεμίας θορύβων καὶ ἐν μείζονι γενόμενος θεωρία τὸν βίον ὑπαλλάττει, πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν, τῶν τοῦ πνεύματος ἀπάσης γνώσεως καὶ θεωρίας ἐμπλεως. ἡ δὲ ἅγια σύνοδος Μακεδόνιον ἀναθεματίζει, σὺν αὐτῷ καὶ Σαβέλλιον τὸν Αἰβρον ἐν πρόσωπον ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος δοξάζοντα, ἔτι δὴ καὶ
- 10 Ἀπολιναρίου τὸν Λαοδικεῖα λέγοντα τὸν ἐνανθρωπήσαντα λόγον Β ἄνθρωπον εἶναι, ἀντὶ δὲ νοδὸς τὸν λόγον ἀρκεῖν τῇ ψυχῇ. ἐκήρυξε δὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι ζωοποιὸν καὶ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, προσθετικῶς εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ κύριον, τὸ ζωοποιὸν καὶ τὰ ἐξῆς.
- 15 Τότε ὁ μέγας Ἀμφιλόχιος ἐδυσώπει τὸν βασιλέα ξελαθῆναι τοὺς Ἀρειανοὺς ἐκ πιασῶν τῶν πόλεων. ὁ δὲ ἀηρησιέραν ὑπολαβὼν τὴν αἵτησιν οὐχ ὑπήκουσε. καὶ τότε μὲν ὁ σοφώτατος Ἀμφιλόχιος ἐσίγησε, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐντὸς τῶν βασιλείων γενόμενος τὸν μὲν βασιλέα ἠσπάσατο ὡς εἰκός, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ σὺν αὐτῷ
- 20 ἐσίτωτα βασιλικῶς ἀγέρυστον κατέλιπε. καὶ ὁ βασιλεὺς νομίσας C ἐπιλησθῆναι τὸν Ἀμφιλόχιον ἀσπάσασθαι καὶ τὸν υἱὸν βασιλικῶς προσέταξεν. ὁ δὲ ἀποχρῆν ἔφη τὴν πυρ' αὐτοῦ προσενεχθεῖσιν αὐτῷ ἰδιωτικῶς τιμῆν. ὃν ὁ βασιλεὺς χαλεπήνας οἰκείαν ἔλεγεν

Gregorius animadvertens quosdam Aegyptios dignitati suae invidere, oratione de constituenda ecclesia edita episcopatu se abdicavit, et ad suum in Cappadociam praedium rediit, ubi aliquantulum quiete refectus tumultibusque variis subductus, ac rerum divinarum contemplationi maiori otio deditus, senex vitaeque satur decessit. vir fuit spiritu omnisque cognitionis et contemplationis plenus. ceterum sanctum concilium damnavit Macedonium, cumque eo Sabellium Afrum, qui unam tantum trinitatis personam asserebat, et Apolinarium Laodicensem, qui verbum in homine mentis vacuo habitasse tradebat, ac loco mentis animae verbum fuisse. pronuntiavit autem concilium spiritum sanctum esse deum vivificum, eiusdem cum patre essentiae ac cum filio; addiditque symbolo de spiritu sancto haec verba "dominum, vivificum" etc.

Eo tempore magnus ille Amphilocheus ab imperatore contendit ut omnibus urbibus Arianos eiiceret. sed cum rex id negaret ut cui crudelior illa petitio videretur, tacuit tum vir sapientissimus. non multo post autem cum in regiam venisset, imperatorem, uti par erat, honorifice salutans, filium patri regio adstantem inhonoratum praeteriit. imperator id oblivione factum credere, hortarique Amphilocheum ut filio quoque qui regi debetur salutandi honorem exhiberet. Amphilocheus dicere privatam ei salutationem satis esse. cum indignaretur

εἶναι τὴν τοῦ υἱοῦ ἀτιμίαν. καὶ ὁ Ἀμφιλόγιος ἐξεβόησεν ὄραϊς, ὦ βασιλεῦ, πῶς οὐ φέρεις τὴν τοῦ υἱοῦ ἀτιμίαν; πιστευσον οὖν καὶ τὸν θεὸν τοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ βλασφημοῦντας βδελύττεσθαι τε καὶ ἀποστρέφεισθαι.” τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ σφόδρα θαυμάσας νόμον ἔγραψεν εὐθὺς τὰς τῶν αἵρετικῶν συνάξεις κω-5 λύοντα. τούτῳ τῷ ἀγαθῷ φθονήσας ὁ μισόκαλος δαίμων ὠμόν

D τι καὶ ἀπάνθρωπον παρεσκεύασε γενέσθαι. ἀπὸ γὰρ Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Ῥώμην ὁ βασιλεὺς τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενος ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ πάροδον γέγονε, τῶν δὲ στρατιωτῶν αὐτοῦ τυραζάντων τὴν πόλιν διὰ μιτύτα ἔστασίουσιν οἱ Θεσσαλονικεῖς, 10 καὶ τὸν μὲν βασιλέα ὕβρισαν, τινὰς δὲ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐλθοβόλησαν. ὁ βασιλεὺς δὲ ταῦτα μαθὼν καὶ τὴν Ῥώμην τοῦ θεμοῦ μὴ ἐνεγκῶν τῷ ἐπύρχῳ τῆς πόλεως ἐκείνης τὴν ψῆφον τῆς τιμωρίας ἐπέτρεψεν· ὃς τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν εἰληφώς οἶα δὴ αὐτόνομος τύραννος ἄδικα ξίφη κατὰ πάντων ἐγύμνωσε, καὶ τοὺς 15 ἀθώους μετὰ τῶν ἐπευθύνων κατέκτεινε χιλιάδας ἑπτὰ, ὡς δὲ

P 318 τινες, πεντεκαίδεκα. ταύτην τὴν συμφορὰν ὁ μέγας Ἀμβρόσιος ἀκηκῶς, Μεδιολάνων ἐπίσκοπος — πόλις δὲ τῆς Ἰταλίας αὕτη, εἰς ἣν ἄφικομένου τοῦ βασιλέως καὶ συνήθως εἰς τὸν ναὸν βουληθέντος εἰσελθεῖν ἔξωθεν τῶν προθύρων συναντήσας ὁ ἅγιος ἐκώ-20 λυσε τὴν εἴσοδον, λέγων αὐτῷ μετὰ παρηγίας “οὐκ οἶδας, ὡς ἔοικε, βασιλεῦ, τῆς εἰργασμένης παρανομίας τὸ μέγεθος· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ σε τῆς βασιλείας ἴσως ἢ δυναστεία τὴν ἁμαρτίαν ἐπυγῶ-

imperator et filio illatam contumeliam ad se spectare diceret, Amphilo-
chius alta voce “viden” inquit, “imperator, te non ferre ignominiam
filio tuo factam? proinde deum quoque credere debes aversari et odisse
eos qui filio eius impie obtrectant.” hoc audito imperator valde mira-
tus statim legem fert, qua conventus haereticorum prohibentur. huic
bono diabolus, omnis boni osor, invidens saevi atque inhumani facino-
ris auctor fuit. nam cum imperator Cpoli Romam proficiens eo itinere
Thessalonicam divertisset, militesque urbem quibusdam rebus contur-
bassent, Thessalonicenses seditione facta imperatorem iniuriis affecerunt
et quosdam eius praefectos lapidibus obruerunt. imperator re inaudita,
irae impetum non sustinens, praefecto urbis eius facinus id vindican-
dum commisit. is tantum potentiae adeptus, ut erat legibus solutus
tyrannus, iniustos gladios contra cives strinxit, insontesque una cum
sontibus trucidavit, milia hominum 7 vel (ut alii tradunt) 15. hanc
cladem cum percipisset clarus ille Ambrosius, Mediolani (urbs ea est
Italiae) episcopus, imperatori, cum is Mediolanum venisset ac de more
templum inire vellet, ante vestibulum obviam se dedit introituque pro-
hibuit, libere dicens “ignoras, ut apparet, imperator, perpetrati flagitii
gravitatem; neque te fortassis imperii potestas sinit peccatum agnoscere.
nam a purpura deceptus corporis ea velati imbecillitatem nescia. sic

ναι· ὑπὸ γὰρ τῆς ἄλουργίδος ἀπατώμενος ἀγνοεῖς τοῦ καλυπτο-
 μένου σώματος τὴν ἀσθένειαν. ἀλλ' ἴσθι, ὡς φθαρτὸς ὢν καὶ
 ῥενεστός, κοινοῦτόν σοι ὑπάρχει καὶ τὸ τῆς δυναστείας κράτος· μι-
 κρὸν δὲ ὑστερον λόγον ἀποδώσεις τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων. **B**
 5 ποίοις οὖν ὀφθαλμοῖς ὄψει τὸν τοῦ κοινοῦ δεσπότητος ναόν; ποίοις
 δὲ ποσὶ τὸ δάπεδον ἐκείνο πατήσεις τὸ ἅγιον; πῶς δὲ τὰς χεῖρας
 ἔκτενεις ἀποσταζούσας ἔτι τῶν ἀδίκων φόνων τὸ αἷμα; πῶς δὲ
 καὶ τοιαύταις ὑποδέξῃ χερσὶ τὸ ἄχραντον τοῦ δεσπότητος σῶμα;
 πῶς δὲ καὶ τῷ στόματι προσοίσεις τὸ τίμιον αἷμα, τοσοῦτον διὰ
 10 τὸν τοῦ θυμοῦ λόγον ἐκχέαντι παράνομον αἷμα; λοιπὸν ἄπιθι,
 καὶ μὴ πειρῶ τοῖς δευτέροις τὴν πρώτην αὔξιν παρανομίαν. καὶ
 δέχου τὸν δεσμόν, ᾧ θεὸς ἄνωθεν γίνεται σύμψηφος.” ταύτοις
 οὖν εἶξας ὁ βασιλεὺς τοῖς λόγοις ἐπανήλθεν εἰς τὰ ἐκείσε βασι- **C**
 λεια, στένων καὶ δακρῶν. μηνῶν δὲ διεληθόντων ὀκτώ, καὶ τοῦ
 15 βασιλέως μὴ ἐξεληθόντος ἀλλὰ σφοδρῶς μετανοοῦντος, κατέλαβεν
 ἢ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γενέθλιος ἑορτή. καὶ θεασά-
 μενος Ῥουφῖνος ὁ μάγιστρος ὅτι οὐδὲ τὴν συνήθη προέλευσιν βού-
 λεται ποιῆσαι ὁ βασιλεὺς, λέγει αὐτῷ “εἰ κελεύεις, δέσποτα,
 δραμοῦμαι καὶ τὸν ἀρχιερέα πείσω λῦσαι σε τοῦ δεσμοῦ.” ὁ δὲ
 20 “οἶδα ἐγὼ” φησὶ “τὴν Ἀμβροσίου ἀκρίβειαν.” ἐπεὶ δὲ πλείοσι
 λόγοις χρησόμενος ὁ Ῥουφῖνος πείθειν ὑπέσχετο, ἀπελθεῖν ἐκέ-
 λευσε. τῇ ἐλπίδι δὲ βουκοληθεὶς ἠκολούθησε καὶ αὐτὸς μετ' ὀλί-
 γον. αὐτίκα τοίνυν ἰδὼν τὸν Ῥουφῖνον Ἀμβρόσιος ἔφη “τὴν
 κυνῶν ἀναίδειαν, ᾧ Ῥουφῖνε, ζηλοῖς, τοσαύτης μισσηφονίας γε- **D**

habe: quemadmodum corpus tuum fluxum est atque caducum, tale etiam
 esse tui imperii robur, ac te paulo post factorum tuorum regi regum
 rationem redditurum. quibus vero oculis intueberis communis domini
 templum? quibus pedibus sacrum illud solum calcabis? quomodo ma-
 nus intendes etiamnum iniustarum istarum caedium sanguinem stillantes?
 quomodo talibus manibus excipies inviolatum domini corpus? quomodo
 venerandum sanguinem ori tuo admovebis, cuius sermone ab irae furore
 profecto tantum sanguinis per nefas fudisti? proinde abi hinc, neque
 conare priori flagitio novum addere, sed vinculum patere, quod deus
 superne comprobatur.” his verbis cedens imperator in regiam eius urbis
 recessit, gemens atque plorans. mensibus inde octo elapsis, et rege in
 publicum non prodeunte sed poenitentia sese afflictante, feriae natali-
 tiae domini appetierunt. ibi Rufinus magister, videns ne de more qui-
 dem proditurum, ita affatur: “si vis, domine, accurram ad episcopum,
 eique persuadebo ut te vinculo solvat.” “novi” inquit imperator “Am-
 brosii praecisam iustitiam.” tandem Rufinum multa locutum de re, ac
 pollicitum se solutionem impetraturum, dimisit; ac non multo post ipse
 lactatus spe subsecutus hominem est. Ambrosius simulatque Rufinum
 conspexit, “aemularis” ait “canum impudentiam, Rufine, qui tam scele-

νόμενος μέτοχος τε καὶ σύμβουλος. ἀλλ' ἐγὼ καὶ πάλιν αὐτὸν κωλύσω τῶν ἱερῶν ἐπιβῆναι προθύρων." ταῦτα ἀκούσας Ῥουφίνος ἐδήλωσε τῷ βουσιλεῖ ταχέως. ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ μέσην τοῦτο μαθὼν "ἀπέλθω" φησὶ "καὶ τὰς δικαίας δέξομαι παροινίας." ἔτα πυραγνόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔδυσώπει τὸν ἀρ-5 χιερέα λυθῆναι τοῦ δεσμοῦ. καὶ ὁ μὲν τυραννικὴν ἀπεκάλει τὴν παρουσίαν, καὶ κατὰ Θεοῦ μεμηνέναι· ὁ δὲ μετὰ σκυθρωπότητος καὶ πολλῆς κατανύξεως "οὐ θρασυνόμενος" ἔφη "κατὰ τῶν ἁγίων κανόνων, ἀλλὰ λῦσαί με τῶν δεσμῶν ἀξιόσων ἐλήλυθα." "καὶ P 319 ποίαν" φησὶ "μετάνοιον ἔδειξας μετὰ παρανομίαν τοσαύτην; ἢ 10 ποίοις φαρμάκοις ἀξίως ἐθεράπευσας τὰ δυσίατα τραύματα;" καὶ ὁ βασιλεὺς "σὸν ἔργον ἐστὶ τὸ δεῖξαι μὲν καὶ κερᾶσαι τὰ φάρμακα, ἐμὸν δὲ τὸ δέξασθαι." τότε λοιπὸν Ἀμβρόσιος λέγει "ἐπειδὴ τῷ θυμῷ τὸ δικάζειν ἐπιτρέπεις, γράψον νόμον τοῦ θυμοῦ τὰς ψήφους ἀργᾶς ποιοῦντα, καὶ ἡμέρας λ' αἱ φονικαὶ 15 καὶ δημιευτικαὶ μενέτωσαν γνώσεις ἐν γράμμασι, τὴν τοῦ ὀρθοῦ λογισμοῦ ἐκδεχόμεναι κρίσιν." ὃν εὐθὺς τοῦ βασιλέως κελεύσαντος γραφῆναι καὶ διὰ τῆς οἰκείας χειρὸς βεβαιώσαντος, διέ- B λυσε τὸν δεσμὸν Ἀμβρόσιος καὶ εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπέτρεψεν. ὁ δὲ εἰσελθὼν, πρηνὴς ἐπ' ἐδάφους πεσὼν, ἐβόα 20 μετὰ κραυγῆς "ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχὴ μου· ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου, κύριε." καὶ ταῖς χερσὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς ἔτιλλε, τὰς ὄψεις ἔτυπτε, καὶ τὴν γῆν τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχε, καὶ

stae caedis socius ac suasor fuisti. et quidem ego denuo imperatore foribus templi prohibebo." haec audita celeriter Rufinus imperatori nuntiavit. imperator media iam via confecta nuntium accipiens, "adibo" inquit, "meritasque perferam contumelias." ut in templum venit, ab episcopo maiorem in modum flagitavit ut se vinculis solveret, Ambrosius vero tyrannicum esse hunc adventum et imperatorem contra deum furere dixit. sed Theodosius, gravi moestitia ac dolore cordis compunctus, responderet non se sacris canonibus ferociter repugnandi causa adesse, sed liberationem vinculorum efflagitandi. interrogatus ab episcopo quomodo post tantum facinus respicientiam demonstrasset, quibusve remediis sanatu difficilia ista vulnera procurasset, "tuum est" inquit "medicamenta docere atque temperare, meum imperata facere." ibi demum Ambrosius ait "quoniam in iudicando iram es secutus, legem nunc pone quae irae decreta rescindat, ut sententiae capitales et de publicatione bonorum perscriptae suspendantur per triginta dies, dum recta ratione examinatae diiudicentur." cum legem eam statim dictaret Theodosius et sua manu subscriptam confirmaret, Ambrosius vinculo eum solvit passusque est in templum intrare. Theodosius ingressus pronus in pavimentum procubuit, altaque voce clamavit (Psalm. 118) "anima mea solo affixa est: vivifica me domine secundum verbum tuum." manibus quoque crines capitis evellit, faciem foriit, terram lacrimis humectavit,

τὸν θεὸν ἐδυσίπει ἄχρη τῆς ὥρας τῆς μεταλήψεως. τότε δὲ δια-
 ναστὸς καὶ πλησίον τῶν κηκλίδων ἐλθὼν, βουλούμενος εἰσελθεῖν,
 ἐκωλύθη παρὰ τοῦ Ἀμβροσίου, δηλώσαντος αὐτῷ "ἴσθι, ὦ βα-
 σιλεῦ, ὡς μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν ὑπάρχουσι τὰ ἔνδον εἰσιτητά, τοῖς
 5 δ' ἄλλοις πῦσιν ἄβατά τε καὶ ἄψαυστα. ἔξιθι τοίνυν καὶ τοῖς
 ἄλλοις κοινῶναι τῆς στάσεως· ἀλουργὶς γὰρ βασιλεῖς, οὐχ ἱερεῖς
 ποιεῖν εἴωθεν." ὁ δὲ καὶ τοῦτο δεξιόμενος ἀσμένως ἀντεδήλωσεν C
 ὡς οὐκ αὐθαδεία χρώμενος τοῦτο πεποίηκα, ἀλλ' ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει τὸ ἔθος εἶναι τοῦτο μεμάθηκα. χάριν δέ σοι ὀφείλω
 10 καὶ τῆσδε τῆς ἰατρείας. τοσαύτη δὴ καὶ τηλικαύτη διέλαμπον
 ἀρετῇ ὃ τε ἀρχιερεὺς καὶ ὁ βασιλεὺς. ἐπανελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
 ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἑορτῆς γενομένης, καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ
 τραπέζῃ τὰ δῶρα προσενεγκὼν εὐθὺς ἐξελέλυθεν. Νεκταρίου δὲ
 τοῦ τηρικαῦτου πατριάρχου δεδηλωκότος μαθεῖν τὴν αἰτίαν "μόγις"
 15 ἔφη "βασιλέως καὶ ἱερέως διαφορὰν ἐδιδάχθη· Ἀμβρόσιον γὰρ
 οἶδα μόνον ἀξίως ἐπίσκοπον καλούμενον." τοσοῦτον ὀνήνησιν
 ἔλεγχος παρὰ ἀνδρὸς ἀρετῇ λάμποντος προσφερόμενος.

Εἶχε δὲ καὶ ἄλλην ἀφορμὴν ὁ βασιλεὺς ὠφελείας· ἡ γὰρ D
 τούτου σύζυγος, ἧ Πλακίλλα ὄνομα, τῶν θεῶν αὐτὸν συνεχῶς
 20 ἀνεμίμησθε νόμων. οὐ γὰρ ἐπῆρεν αὐτὴν τῆς βασιλείας ἡ δυ-
 ναστεία, ἀλλὰ τῆς εὐεργεσίας τὸ μέγεθος μίττον τὸ περὶ τὸν εὐερ-
 γέτην ἐργάζετο φίλτρον. τῶν γὰρ λελωβημένων ἀδελφῶν καὶ
 τῶν ἄλλως τὸ σῶμα πεπηρωμένων παντοδαπὴν ἐποιεῖτο φροντίδα,

14 τεθειληκός?

usque ad horam oblationis deum deprecans. tunc surgens et ad cancellos
 progressus cum intrare vellet, ab Ambrosio est prohibitus, ita monente
 "scias, imperator, interiora solis sacerdotibus adire fas esse: a reliquis
 quibusvis ea adiri aut tangi religio est. exi igitur, et inter alios adsta.
 purpura enim non pontifices facit sed imperatores." hoc quoque aequo
 animo tulit Theodosius; docuitque se non superbia adductum intrare
 voluisse, sed quia hunc morem Cpoli didicisset, egitque huius quoque
 correctionis nomine gratias Ambrosio. tanta et imperator et episcopus
 virtute illustres fuerunt. quin etiam Cpolin reversus, solenni sacrificio
 cum in sacra mensa munus suum obtulisset, statim exivit sacrario. et
 cum a Nectario, qui tum patriarcha erat, causam facti rogaretur, "vix
 tandem" inquit "discrimen imperatoris et sacerdotis didici. unicum enim
 Ambrosium novi, qui episcopi nomen merito suo gerat." tantum utili-
 tatis confert obiurgatio, ab homine virtute insigni profecta.

Habebat porro imperator aliam etiam opportunitatem: uxor enim
 Placilla assidue divinarum eum admonebat legum. non ea ob imperii
 maiestatem animo efferebatur, sed beneficii magnitudo faciebat ut tanto
 impensius benefactorem diligeret. Christianos fratres qui morbis tra-

αὐτοῦργός αὐτῆ γινομένη καὶ δι' ἑαυτῆς ὀρέγουσα κύλικας καὶ
 τροφὰς παρατιθεῖσα. τοὺς γὰρ ξενῶνας τῶν ἐκκλησιῶν περινο-
 P 320 στούσα τοὺς κλινοπετιεῖς δι' ἑαυτῆς ἐθεράπευσε· καὶ ὅσα οἰκετῶν
 καὶ θεραπευιδῶν ἔργα νερόμισται, αὐτῆ ἐξεπλήρου. καὶ τῷ ὁμό-
 ζυγι δὲ καὶ βασιλεῖ συνεχῶς ἐπέλεγεν "αἶ σε, ὦ ἄνερ, προσήκει
 λογιῆσθαι τίς μὲν ἦσθα, τίς δὲ γέγονας νῦν. κυβέρνησον οὖν
 τὴν βασιλείαν ταύτην ἐννόμως, καὶ οὕτω θεραπέυσεις τὸν δεδω-
 κότα." ταύτην τὴν θαναμασίαν καὶ ὅντως ἀξίεπαινον βασιλισσαν
 συνέβη πρὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀποβιῶναι. μετὰ τινα δὲ χρόνον ὑπὸ τῶν
 συνεχῶν πολέμων βιαζόμενος ὁ βασιλεὺς εἰσφορὰν τινα ξένην ταῖς
 10 πόλεσιν ἐπιτέθεικεν. ἡ δὲ Ἀντιόχου πόλις τὸ καινὸν τέλος οὐκ
 ἤνεγκεν· ὄρων γὰρ ὁ δῆμος τοὺς εἰσπραττομένους τιμωρουμένους
 B ἀρχὴν ἀταξίας ἐλάμβανε, καὶ τὴν χαλκῆν εἰκόνα τῆς πανευφήμου
 Πλακίλλης κατήνεγκε τε καὶ πολὺ τῆς πόλεως ἔσχε. ταῦτα πω-
 θόμενος ὁ βασιλεὺς καὶ λίαν χαλεπήνας τὰ τε τῆς πόλεως ἀφείλετο
 15 προνόμια καὶ τῇ γειτνιαζούσῃ πόλει τὴν ἡγεμονίαν δέδωκεν· ἐξη-
 λοτύπει γὰρ ἡ Λαοδίχεια τὴν Ἀντιόχειαν ἄνωθεν. μετὰ δὲ ταῦτα
 καὶ ἐμπρήσειν ἠπειλεῖ καὶ εἰς κώμην τὸ ἄστυ κατασκευάσαι. οἱ
 δὲ γε ἄρχοντες καὶ τινες ἀνεῖλον, παρ' αὐτὸ συλλαβόντες τὸ τόλ-
 μαμα, πρὶν γινῶναι τὸν βασιλέα τὴν τραγωδίαν. ταῦτα δὲ πάντα
 20 ὁ βασιλεὺς προσέτατε μὲν, οὐκ ἐγένετο δέ, τοῦ νόμου κωλύαντος
 ὃν Ἀμβρόσιος ὁ μέγας τεθῆναι παρήγεσεν. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο
 C οἱ τὰς ἀπειλὰς ἐκείνας κομίζοντες, ἐν δέει μὲν ἦσαν ἅπαντες τὰς

ctati aut membris mutilati fuerant, ipsa omni studio curabat, calices eis
 suis manibus porrigens et cibos apponens. hospitales etiam ecclesiarum
 domos invisens decumbentibus ministrabat, eaque obibat munera quae
 servorum aut ancillarum habentur. inculcabat identidem haec marito
 suo: "semper te, mi vir, reputare convenit quis fueris et quid factus
 sis. governa ergo imperium hoc legitime: sic honorabis eum qui dedit,"
 hanc omni admiratione et laude dignam imperatricem contigit ante mari-
 tum ex vivis excedere. aliquando post Theodosius continentibus bellis
 coactus est novum civitatibus tributum imperare. Antiocheae cives eam
 exactionem non tulerunt; cumque supplicio afficerentur qui dependere
 recusassent, tumultu excitato aeream laudatissimae Placillae statuam
 deiecerunt et magnam per urbis partem raptaverunt. hoc audito faci-
 nore imperator gravissima exarsit indignatione, et Antiocheam privile-
 giis suis spoliavit, principatumque Laodiceae vicinae iampridem aemu-
 lae assignavit. praeter haec incendium quoque urbi, et se eam in pa-
 gum mutatum minatus est. praefecti etiam quosdam in ipso depre-
 hensos facinore interfecerant, priusquam tragoedia imperatori expone-
 retur. ceterum haec omnia imperator mandavit quidem, non tamen
 perfecit, lege impeditus quam monitu Ambrosii tulerat. ut Antiocheam
 venerunt istarum minarum denuntiatores, sane earum metu universos

ἀπειλὰς πεφροκότες, καὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο, οἱ δὲ ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκοῦντες τῆς ἀρετῆς ἀσκηταὶ (πολλοὶ δὲ ἦσαν οὗτοι καὶ ἄριστοι) πολλὰς τὰς πυρραϊέσεις καὶ πυρακλήσεις τοῖς ἐκ τοῦ βασιλέως ἀποσταλεῖσι προσήγγικαν. ἀλλὰ καὶ Μακεδόνιος ὁ Θεῖο-
 5 τατος, οὐδὲν μὲν τῶν κατὰ τὸν βίον ἐπιστάμενος, καὶ τῶν θείων δὲ λογίων πάμπαν ἄπειρος ὢν, ἐν δὲ ταῖς τῶν ὄρων κορυφαῖς διαιωόμενος καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν τοῦ Θεοῦ δεόμενος, οὐ τοῦ βασιλέως τὴν ὄργην καταπλαγείς οὔτε τῶν σταλέντων τὴν ἔξουσίαν, ἐν μέσῳ τῷ ἄσπετι γινόμενος, τῆς χλαμύδος θατέρου τῶν ἀποστα-
 10 λέντων λαβόμενος ἀποβῆναι τοῦ ἵππου κελεύει. οἱ δὲ μικρὸν γερόντιον ἰδόντες εὐτελεῖ ῥύκια περιβεβλημένον πρῶτα μὲν ἐχαλέπησαν, ἐπειδὴ δὲ τινας τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐξήλωσαν ἀρετὴν, ἀπέβησαν τε τῶν ἵππων καὶ τῶν ἐκείνου γονάτων ἐπιλαβόμενοι συγγνώμην ἐζήτουν. ὁ δὲ τῆς θείας σοφίας ἐμφορηθεὶς τοιοῖσδε πρὸς αὐτοὺς
 15 ἐχρήσατο λόγοις "εἴπατε, ὦ φίλοι ἄνδρες, τῷ βασιλεῖ· οὐ βασιλεύς εἰ μόνον ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος· μὴ τοίνυν μόνην ὄρα τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν λογίζου. ἄνθρωπος γὰρ ὢν ὁμοφυῶν βασιλεύεις. κατ' εἰκόνα δὲ θείαν καὶ ὁμοίωσιν ἢ τῶν ἀνθρώπων δεδημιουργηταὶ φύσις. μὴ τοίνυν ὡμῶς οὕτως καὶ ἀπη- P 321
 20 νῶς τοῦ Θεοῦ τὴν εἰκόνα κατασφαγῆναι κελεύσης· παροξύνῃς γὰρ τὸν δημιουργόν, τὴν ἐκείνου κολάζων εἰκόνα. σκόπησον γὰρ ὡς καὶ σὺ χαλκῆς ἕνεκα δυσχεραίνων εἰκόνας ταῦτα ποιεῖς. ὅσον δὲ τῆς ἀψύχου διαφέρει ἢ ἔμψυχός τε καὶ ζῶσα καὶ λογική, δῆλον

magnus terror invasit, et fuga salutem quaesiverunt. at monachi qui in montibus virtutem exercebant, qui iis locis erant et plurimi et optimi, missos ab imperatore multis verbis deprecari sunt. quo tempore etiam divinisimus Macedonius, nullius earum quae ad vitam hanc degendam faciunt artium gnarus, atque sacrarum etiam prorsus imperitus literarum, solitus in verticibus montium degere ac deum noctes diesque deprecari, nihil iram imperatoris metuens aut eius legatorum potentiam, in mediam urbem se contulit, alterumque eorum chlamyde apprehensum equo descendere iussit. legati homuncionem senem inspicientes, pannis vilibus obsitum principio indignari: mox a quibusdam de virtute hominis certiores facti ab equis descenderunt, genuaque eius tangentes veniam rogarunt. at Macedonius divina impletus sapientia, ita eos est affatus: "dicite, amici, meis haec verbis imperatori. non imperator tantum es, sed etiam homo: non itaque imperium modo, sed naturam quoque reputa. quippe homo cum sis, in eiusdem naturae participes imperium tenes. iam hominum natura ad imaginem et similitudinem dei effecta est. noli igitur tam crudeliter et immaniter imaginem dei neci destinare: opificem enim irritabis eius imaginem vastando. considera etiam te aereae imaginis causa iratum haec agere. neque vero cuiquam sanae mentis homini ignotum est quantum inanimes huic praestet ani-

- ἅπασιν τοῖς νοῦν ἔχουσι. πρὸς δὲ τούτοις λογίσασθε κακεῖνο, ὡς ἡμῖν μὲν ῥήδιον ἀντὶ τῆς μιᾶς εἰκόνης πολλὰς δημιουργῆσαι χαλκῶς, αὐτῷ δὲ πάμπαν ἀδύνατον μίαν γοῦν τῶν ἀναιρεθέντων δημιουργῆσαι τρίχα.” ταῦτα ἀκούσαντες οἱ θαυμάσιοι ἄνδρες ἐκείνοι διεπόρθμευσαν τὰ εἰρημμένα τῷ βασιλεῖ καὶ τὴν τοῦ θυμοῦ 5
- B** κατέσβεσαν φλόγα· καὶ ἀντὶ τῶν ἀπειλῶν ἐκείνων ἀπολογία ἔγραψε, καὶ τῆς δογῆς τὴν αἰτίαν ἐδήλωσεν· οὐκ ἔδει γὰρ φθῆναι ἐμοῦ πλημμελήσαντος γυναῖκα πάσης εὐφημίας ἀξιοτάτην τοσαύτην μετὰ τὴν τελευταίαν δέξασθαι παροιμίαν, κατ’ ἐμοῦ δὲ ἐγγὺν τὸν θυμὸν τοὺς ἀγανακτοῦντας ὀπλίσαι. προστέθεικε δὲ ὡς ἄλλοι 10 καὶ ἀνιῶνται τινες ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἀνηρῆσθαι μαθῶν. ἐγὼ δὲ ταῦτα διεξήλθον, καὶ τοῦ πανευφήμου μονάζοντος τὴν παρρησίαν οὐκ ἠρησάμενος δίκαιον παραδοῦναι λήθη, καὶ τὸν νόμον ἐκείνον ὀνησιφόρον δεικνὺς ὃν ὁ μέγας Ἀμβρόσιος γραφῆναι παρήνευσε.

15

- C** Ἐπὶ τούτῳ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου καὶ ἡ τιμία κεφαλὴ τοῦ τιμίου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὐρεθεῖσα μὲν πρότερον παρὰ τισὶ μοναχοῖς τῆς Μακεδονίου αἰρέσεως, οἵτινες ἔξ Ἱεροσολύμων εἰς Κιλικίαν ἐλθόντες διέτριβον. Μαρδονίου δὲ τοῦ εὐνόχου τοῦτο μαθόντος καὶ μηνύσαντος Οὐάλεντι, μετεκομίζετο ἐκ προσταξέως αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει. ὡς δὲ κατέλαβεν ἐν κόμῃ Κοσιλαοῦ, οὐκέτι μετῆλθε τὸ ὄχημα τὸν τόπον, καίπερ πολλὰς τῶν ἡμιόνων μαστιγούμενων. τότε μὲν οὖν ἀπετέθη ἡ ἁγία κεφαλὴ ἐν τῇ προρη-

mata viva et ratione praedita imago. ad haec id quoque cum animo reputate, quod nobis facile est loco unicae illius multas fabricari imagines, imperator vero ne pilum quidem ullius occisorum potest ullo modo efficere. haec verba praeclari illi viri ad imperatorem detulerunt, flammamque irae iis restinxerunt. nam imperator loco minarum istarum purgationem scripsit iraeque causam manifestavit, "non" inquit "me delinquente, ideo tanta contumelia debuit post mortem affici mulier omni laude dignissima: in me potius debuit ira indignantium debacchari." addidit etiam graviter se molesteque ferre quosdam a praefectis occisos esse. haec ego commemoravi, tum quia celeberrimi istius monachi libertas mihi silentio non videbatur iuste posse praeteriri, tum ut ostenderem utilitatem legis eius quae magno Ambrosio auctore lata fuit.

Theodosio imperante etiam venerandum caput Ioannis, Christi praecursoris ac baptistae, Cpolin allatum est, inventum quondam apud quosdam monachos Macedonianos, qui Hierosolymis profecti in Cilicia degebant. inde a Valente, cum esset ea de re a Mardonio eunucho admonitus, Cpolin iussum vehi, cum ad pagum cui Cosilai nomen est pervenisset vehiculum, porro progredi noluerunt mulae, quantumvis flagellis

θείση κόμη, κρινόντος τοῦ Θεοῦ μὴ τοιοῦτον δώρον ἀξιοθῆναι τὸν Οὐάλεντα. Θεοδοσίον δὲ τῆς εὐσεβείας ἀμειβόμενος ὁ Θεὸς μεταγαγεῖν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ συνεχώρησεν, ἦν καὶ ἐν τῷ τοῦ προ- D
δρόμου ἀπέθετο ναῶ.

5 Μετὰ δὲ τὴν κατάλυψιν τοῦ τυράννου Εὐγενίου ἀρρωστήσας ὁ βασιλεὺς τοῖς υἱοῖσιν αὐτοῦ Ἀρχαδίῳ καὶ Ὀνωρίῳ τὴν βουσιλείαν διένειμε, καὶ τῷ μὲν πρεσβυτέρῳ τὴν οἰκίαν ἔδωκεν ἡγεμονίαν, τῷ νεωτέρῳ δὲ τῆς Εὐρώπης τὰ σκῆπτρα. ἔχειν δὲ τὴν εἰς Θεὸν εὐσέβειαν ἀμφοτέρους παρήνεσε· διὰ ταύτης γάρ, ἔφη, καὶ ἡ
10 εἰρήνη φυλάττεται καὶ πόλεμοι καταλύονται καὶ πολέμιοι τρέπονται καὶ τρόπαια ἀνίστανται καὶ νίκη βραβεύεται. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ διαδόχοις παραινέσας τὸν βίον ἀπέλιπεν, ἀειμνηστον κλέος καὶ ἀξιάγαστον τοῖς πᾶσι καταλιπών.

Ἔστι τὰ ἐν τοῖς νικαρίοις τοῦ νομίσματος ὑποκείμενα Ἑρω- P 322
15 μαῖκὰ γράμματα δηλοῦσι ταῦτα, τὸ κ κιβιτάτες, τὸ ο ὄμνις, τὸ ν νόστρσι, τὸ ο ὀβέδιαντ, τὸ β βενερατιόνι, τουτέστιν αἱ πόλεις πᾶσαι τῇ ἡμετέρᾳ πειθαρχεῖτωσαν προσκυνήσει.

Ἔστι δὲ εἰς τὰ πιττάκια κίων στήλην ἔχει Λέοντος τοῦ τῆς Βηρίνης ἀνδρός.

20 Ἔστι ἐν τῷ στρατηγίῳ ἔστιν ὁ τρίπους Ἐκάτης καὶ ὁ μέγας Κωνσταντίνος ἔφιππος, φέρων σταυρόν.

Ἔστι τῆς χυλκῆς τὸν λαμπρὸν δόμον Αἰθέριος ἴδρυσεν ὁ μηχανουργὸς καὶ σοφὸς Ἀνυστάσιος βουληφόρος.

urgerentur. atque ita tum eo in pago caput repositum fuit, cum deus tanto dono Valentem indignum iudicaret. Theodosio autem hoc pietatis praemium largitus est, ut id Cpolin adferret inque fano Ioannis baptistae deponeret.

Theodosius Eugenio tyranno victo, cum adversa valetudine preme- retur, imperium inter filios Arcadium et Honorium divisit, ita ut maior Cpolitanum imperium, alter Europae sceptrum gereret. utrumque ad ve- ram pietatem exhortatus est, monens ea et pacem servari et bella con- fici et hostes fundi et tropaea statui et victoriam parari. his et simili- bus praeceptis cum filios successuros sibi instituisset, vivendi finem fe- cit, aeterna et omnibus admiranda gloria post se relicta.

In victoriatis nomismatis literae c. o. κ. v. o. hoc designant, Civi- tates Omnes Nostrae Venerationi Obediant.

In Pittaciis columna statuam habet Leonis qui fuit Verinae ma- ritus.

In praetorio est tripes Hecatae ac Constantinus magnus eques, crucem gestans.

Aerae splendidam aedem Aetherius faber posuit et sapiens Ana- stasius senator.

“Οτι ἐπάνω τῆς τοῦ μιλίου ἀψίδος ἴστανται στήλαι δύο, τοῦ τε μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχουσαι . Β σταυρόν, ὀπισθεν δὲ Τραϊανὸς ἔφιππος, ἔχων σύνεργος τὸν Αἰλιον Ἀδριανὸν ἱππότην.

“Οτι ἐν τοῖς Λαύσου ἦσαν οἰκήματα παμποίκιλα καὶ ξενοδο-5 χεῖά τινα, ὅπου ἡ φιλόξενος ἐχορήγει τὸ ὕδωρ, ἐνθα ἔσχε τὴν κλησιν. ἴστατο δὲ καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Λινδίας Ἀθηναῖς τετραπυχῶ ἐκ λίθου σμαράγδου, ἔργον Σκύλλιδος καὶ Διποίνου τῶν ἀγαλματοργῶν, ὅπερ ποτὲ δῶρον ἔπεμψε Σέσωστρις Αἰγύπτου τύραννος Κλεοβούλῳ τῷ Λινδῆ τυράννῳ. καὶ ἡ Κνιδία Ἀφρο-10 δίτη ἐκ λίθου λευκῆς, γυμνή, μόνην τὴν αἰδῶ τῇ χειρὶ περιστέλλουσα, ἔργον τοῦ Κνιδίου Πραξιτέλους. καὶ ἡ Σαμία Ἥρα, ἔργον Λυσίππου καὶ Βουπάλου τοῦ Χίου. καὶ Ἐρωσ τόξον ἔχων, C πτερωτός, Μυνδόθεν ἀφικόμενος. καὶ ὁ Φειδῖος ἑλεφάντινος Ζεὺς, ὃν Περικλῆς ἀνέθρακεν εἰς νεῶν Ὀλυμπίων. καὶ τὸ τὸν 15 χρόνον μιμούμενον ἄγαλμα, ἔργον Λυσίππου, ὀπισθεν μὲν φαλακρόν, ἔμπροσθεν δὲ κομῶν. καὶ μόνοκέρωτες καὶ τίγριδες καὶ γῦπες καὶ καμηλοπαρδάλεις ταυρελέφας τε καὶ Κένταυροι καὶ Πᾶνες.

“Οτι ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν ἀψίδι τοῦ φόρου ὁ μέγας ἴδρυται 20 Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχοντες σταυρόν.

“Οτι ἐν τῷ φόρῳ ὁ πορφυροῦς κίων παρ’ αὐτοῦ ἤδρασται, καὶ ἡ στήλη αὐτοῦ ἐστίν, ἐν ᾗ γεγραμμένοι εἰσὶ σίχιοι τέσσαρες.

18 γρῦπες malit Xylander

Supra miliarii fornecem duae sunt statucae, magni Constantini et matris eius, et in harum medio crux. a tergo earum Traianus eques, et iuxta hunc Aelius Adrianus eques.

In Lausi erant domunculae variae et quaedam hospitum receptacula, ubi hospitalis illa aquam suggerebat, unde habebat nomen. stabat etiam simulacrum Minervae Lindiae ex lapide smaragdo, altum cubitos quatuor, opus Scyllidis et Dipoeni statuariorum; quod olim donum misit Sesostris Aegyptiorum tyrannus Cleobulo Lindi tyranno. et Cnidia Venus ex albo lapide, nuda, pudenda manu tegens, opus Praxitelis Cnidii. et Samia Iuno, opus Lysippi et Bupalii Chii. et Cupido alatus, arcum tenens, Myndo allatus. et Phidiae eburneus Iuppiter, quem Pericles in templo Olympico dedicarat. et Occasionis simulacrum occipitio calvo, sincipite crinito. monocerotes etiam et tigrides et vultures et camelopardi taurelephantus Centauri Panes.

In fornice fori ad ortum solis spectante magni Constantini est statua, aliaque matris eius, et in medio earum crux.

In foro porphyretica columna ab illo est posita, statuaque ipsius est, cui sunt quattuor versus inscripti:

σὺ Χριστέ κόσμου κοίρανος καὶ δεσπότης.
σοὶ νῦν προσηῦξα τήνδε σὴν δούλην πόλιν
καὶ σκῆπτρα τάδε καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος.
φύλαττε ταύτην σῶζε τ' ἐκ πάσης βλάβης.

- 5 ὑπόκεινται δὲ τῷ κίονι καὶ οἱ δώδεκα κόφιννοι. πρὸς δὲ τὰ βόρεια D
τοῦ φόρου ἔστι τὸ σενάτιον, ὅπερ ἐκαύθη ὑπὸ Λέοντος τοῦ τῆς
Βηθλῆνης, ἐν ᾗ πύλη ἔστι τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος, Τραϊανου
δάρισμα, τῆς Σκυθῶν μάχης ἔχουσα τὰς αἰτίας τὴν τῶν Γιγάντων
μάχην καὶ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διὸς καὶ τὸν Ποσειδῶνα σὺν τῇ
10 τριακίῳ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τόξον ἰσκεινασμένον, κύτω δὲ τοὺς
γίγαντας ὡς δράκοντας ἐπερχομένους, χερσὶ βώλους ῥιπτοῦντας
εἰς ὕψος καὶ βλοσυρὸν εἰσορῶντας. ἴστανται δὲ πρὸς τὴν τοῦ
φόρου πλατεῖαν ἀγάλματα δύο, πρὸς μὲν δύσιν τὸ τῆς Λινδίας
Ἀθηνῶν, κράτος ἔχον καὶ τὸ Γοργόνειον τέρας καὶ ὄφεις περὶ
15 τὸν τράχηλον ἐμπελεγμένους (οὕτως γὰρ τὸ εἶδωλον αὐτῆς οἱ P 323
παλαιοὶ ἰστύρουν), πρὸς δὲ τὴν ἀνατολὴν ἡ Ἀμφιτρίτη, χηλὰς
ἔχουσα καρκίνου ἐπὶ τῶν κροτάφων. ἤχθη δὲ καὶ αὐτὴ ἀπὸ
Ῥόδου.

Ἵτι ὁ Κωνσταντῖνος ἔστησε τὸν μέγαν σταυρὸν.

- 20 Ἵτι τὸ τετρασκελὲς τέχνασμα ὃ δῆριον λέγουσιν ἀνέμων ἡγει-
ρον ὁ μέγας Θεοδοσίος, πυραμίδος σχῆμα ζωγραφοῦν καὶ ζῴοις
πλαστοῖς κεκοσμημένον βλυστοῖς τε καὶ καρποῖς καὶ ῥόδοις.
γυμνοῖ τε Ἐρωτες ἴστανται προσγελῶντες ἀλλήλοις ἡμέρωσ καὶ τοῖς

2 προσήφα?

tibi Christo mundi domine, rectorque optime,
urbem hanc tibi quae serviat modo subdidi,
et sceptrā Romanamque omnem potentiam.

haec tu malis defende semper ab omnibus.

subter eam iacent duodecim corbes. in septentrionali parte fori curia
est, quam Leo Verinae maritus incendit. ibi porta est Dianae Ephe-
sinae, munus Traiani. in ea sunt expressae causae belli Scythici, Gi-
gantium pugna, fulmina Iovis, Neptunus tridentem gestans, Apollo arcu
instructus. infra Gigantes draconum in modum irruentes, manibus gle-
bas in sublime iactantes, torvum tuentes. ad fori porro plateam stant
duae statuae. una versus occasum Lindiae Minervae, casside armata
et monstro Gorgoneo, circa collum anguibus complicatis. sic enim ima-
ginem eius prisci referebant. ortui opposita altera, Amphitrite est,
cancri forfices habens super temporibus: Rhodo adducta fuit.

Constantinus posuit magnam crucem.

Quattuor pedibus suffultum opus, quod contentionem ventorum vo-
cant, Theodosius magnus erexit, pyramidis formam depingens et fictili-
bus animalibus exornans, germinibus, fructibus atque malis punicis.
stant et nudi Amores, invicem sibi blande arridentes et infra transeun-

κάτω περῶσιν ξμπαίζοντες. ἄλλοι δὲ ἐποκλάζοντες ξμπαλιν νέοι, σάλπιγξι χαλκαῖς ξμφυσῶντες ἀνέμους. χαλκοῦν δὲ βρέτας ἐψόθεν πετιόμενον πνοῦς λιγείας δεικνύει τῶν ἀνέμων.

B "Ὅτι τὸν τοῦ ταύρου κίονα ἔστησεν ὁ μέγας Θεοδόσιος, τρόπαια καὶ μάχας ἔχοντα κατὰ Σκυθῶν καὶ βαρβάρων τοῦ αὐτοῦ. 5 ἔχει δὲ οὗτος ἐνδοθεν καὶ ὁδὸν ἄνω φέρουσαν. καὶ ὁ κατὰ τὸ ἄμφοδον δὲ ἐστὼς ἰππότης αὐτός ἐστιν ὁ μέγας Θεοδόσιος, χεῖρα τείνων δεξιὰν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ δεικνὺς τὰ ἐγγεγραμμένα τῷ στύλῳ τρόπαια.

"Ὅτι ὁ χαλκοῦς βοῦς ἐκ Περγάμου ἦλθε, κάμινος δὲ ἦν ἐν 10 ἧ πέφλεκται ὁ ἅγιος μάρτυς Ἀντίπας.

"Ὅτι τὰ Ἀμαστριανοῦ λέγεται εἶτε ἀπὸ τινος εὐτελοῦς πατρίδα ἔχοντος τὴν Ἀμαστριν, ἐλθόντος τε κατὰ πενίαν ἐν τῇ πόλει κακῆ τελευτήσαντος, εἶτε ἀπὸ ἱνεργοῦς τῆς τοῦ τόπου δυσσημίας, διὸ πᾶς κακοῦργος καὶ φονεὺς αὐτόθι τιννύει δίκην, κλησιν 15 ἔλαχεν αἰσχρίστην τῆς Παφλαγόνων ἐνεκεν βδέλυξιός. ἦν δὲ ποτε ναὸς μέγιστος αὐτόθι Ἑλίου καὶ Σελήνης, οὗ πρὸς ἄρκτον κίονες στοιχηθὸν εἰστέκεισαν, μέσον δὲ κόλπος οἶα κόγχης ἐγγύρου, ὑπερθεῖν δὲ αὐτῆς Ἥλιος ἐπὶ λευκοῦ ἕρματος, ἡ δὲ αὐτῆς Σελήνη νυμφικῶς ἐστεμμένη ἐφ' ἄρμαμάξης ἦγετο. Βύζαντος ἔργα ταῦτα, 20 τοῦ Φειδαλείας ξυνεννέτου. κάτω δὲ πρὸς Θέμεθλα δόμον ἐκάθητό τις σκηπτοῦχος ἐπὶ θρόνου, καὶ λαοῖς ἐκέλευσε τοῖς κρατου-

tibus illudentes. rursum alii adolescentes subsidentes aereis tubis ventos inflant; et imago cerea in sublimi volans acutos flatus ventorum denotat.

Tauri statuam posuit magnus Theodosius, suas contra Scythas continentem pugnas et de iis statuta tropaea. habet intus viam sursum ferentem. eques porro in bivio positus ipse est magnus Theodosius, dextram versus urbem intendens, ac monstrans inscripta statuae tropaea.

Bos aereus Pergamo fuit allatus. caminus fuit, in qua ustus est Antipas sanctus martyr.

Amastriana autem dicuntur sive a quodam paupere qui Amastri oriundus in urbem paupertatis causa venit, ibique mortuus est, sive ab infamia loci eius maxima, quod ibi malefici et homicidae supplicio afficiuntur, turpissimam denominationem accepit propter Paphlagonum sceleratam vitam. fuit aliquando ibi maximum templum solis et lunae, in quo versus septentrionem ordine statuae stabant: in medio autem sinus erat conchae similis rotundae, super quem sol in albo curru, tum luna nymphae in morem coronata bigis vehebatur. Byzantis ista erant opera, Phidaliae mariti. inferne autem ad aedis fundamenta sedebat quidam sceptriger in solio, populumque iubebat magistratui parere.

σιν ὑπέκειεν. αὐτοῦ δὲ πρὸς γῆν ἦν βρέτας Διὸς ἐκ λευκοῦ λίθου, ἔργον Φειδίου, ἰζάνον τῷ δοκεῖν ἐπὶ κλίνης.

Ἔστι δὲ Ἡρόδοτος ἔργον ἐστὶν Ἀρκαδίου, ὁμοιον κατὰ πάντα τῷ ταύρω.

5 Ἔστι οἱ ἐλέφαντες οἱ ἐν τῇ χρυσοῦ πόρτῃ ὁμοιοὶ εἰσὶν ὧν πάσαι D
Θεοδοῖοι ἐπιβὰς εἰς τὴν πόλιν εἰσῆλασεν.

Ὁ αὐτὸς μέγας Θεοδοῖος ἐπεθύμησε καταλαβεῖν τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ περιβαλλόμενος σχῆμα ἰδιωτικὸν ἦλθεν ἐν τῇ πόλει τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, καὶ κρούσαντος ἤνοιξε τις ὑπηρετῶν.

10 πάντων δὲ τῶν λύγων σβεσθέντων, τῷ εἰσελθεῖν τὸν βασιλεῖα αἰφνίδιον πάλιν ἀνήφθησαν ὡς ἐν πανηγύρει. ὁ δὲ θυρωρὸς ἐκπλαγεὶς ἀπήγαγεν αὐτὸν πρὸς Ἰωάννην τὸν ἀρχιερέα. ὁ δὲ δι' εὐχῆς ἐπέγνω αὐτὸν, καὶ ἑμακάρισεν ὅτι βασιλεὺς ὢν ἐν τοιοῦτῳ P 324
σχῆματι παρεγένετο προσκυνῆσαι τοὺς ἁγίους τόπους.

15 Ὅστις ὁ μέγας Θεοδοῖος πολεμῶν τῷ τυράννῳ Εὐγενίῳ, εὐρῶν εὐκτήριον ἐν τῷ ὄρει, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κλαίων καὶ τὸν θεὸν ἱκετεύων ἐπικουρῆσαι αὐτῷ. καὶ μικρὸν ἀφηνώσας ἔξ ἀθρυμίας ὄρα δύο τινὰς ἐφ' ἵπποις λευκοῖς καθημένους, λέγοντας αὐτῷ θαρσεῖν καὶ τὸν στρατὸν διεγείρειν εἰς πόλεμον. τῶν δὲ
20 φανέντων ὁ μὲν ἔλεγεν ἑαυτὸν Ἰωάννην ὁ δὲ Φιλίππον τοὺς ἀποστόλους. ταύτην δὲ τὴν ὄρασιν καὶ εἰς τῶν στρατιωτῶν ἰδὼν ἀπήγγελε τῷ βασιλεῖ. καὶ πολέμου συγκροτηθέντος προσεερόνῃ ὁ στρατὸς τοῦ Εὐγενίου τῷ βασιλεῖ. προηγεῖτο δὲ ἐν τῷ στρατῷ B

ibidem ad terram Iovis erat simulacrum ex albo lapide, quod videbatur in lecto sedere, opus Phidiae.

Xerolophus Arcadii opus est, tauro per omnia simile.

Elephanti ad auream portam similes sunt eorum quibus olim in urbem invectus fuit Theodosius.

Idem magnus Theodosius Hierosolyma intrare cupiens eo habitu privati hominis se contulit, venitque ad portam sanctae Anastasiae. eam cum pulsasset, famulus quidam aperuit. cum vero omnes lucernae essent extinctae, imperatoris introitu universae accensae subito sunt, ut in solemnitate. ianitor autem attonitus miraculo eum ad Ioannem pontificem maximum adduxit. qui eum ut agnosceret, deum precando est consecutus, beatumque praedicavit: qui cum esset imperator, tali habitu venisset adoratum sacra loca.

Idem Theodosius bellum gerens contra Eugenium tyrannum, in monte oratorium cum invenisset, in pavimentum sese prostravit ac lacrimans deum opem poposcit. inde cum prae animi aegritudine paululum obdormivisset, vidit in somnis duos quosdam albis equis insidentes, a quibus iubebatur bono esse animo et exercitum ad pugnam excitare. eorum alter se Ioannem alter Philippum apostolos nominabant. idem cuidam militum visum apparuit, isque rem imperatori exposuit. comissa autem pugna exercitus Eugenii ad Theodosium transiit. anteibat

τοῦ Εὐγενίου ἢ εἰκὼν τοῦ Ἡρακλέος, Θεοδοσίου δὲ ὁ τίμιος σταυρός. ἔτι δὲ ἔστησεν ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος καὶ τὸν κλονα τοῦ ταύρου. κτίζει δὲ καὶ πόλιν ἐν Θράκη, Θεοδοσιόπολιν ὀνομάσας, τὸν πρὶν λεγόμενον Ἄπρων ἀπὸ τοῦ κτίσαντος αὐτὴν κατ' ἀρχὴν Ἄπρον, ὃς ἦν πενθερὸς Καρίνου, ὃς καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν. ἔκτισαι δὲ καὶ ἑτέραν πόλιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὸ πρὶν Βεργούλιον λεγομένην.

Εὐγενίου τυραννήσαντος ἀντιγράφει καὶ Ἀργάβαστος ὁ ἀπὸ Γαλατίας σὺν αὐτῷ τυραννήσαι. ἀκούσας δὲ ἐν Ῥώμῃ ὁ μικρὸς Οὐαλεντινιανός, ὁ τοῦ μεγάλου Οὐαλεντινιανοῦ παῖς, ἀγρότη¹⁰ ἐχρήσατο. ἔπευσε δὲ ὁ μέγας Θεοδοσίος εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ. C ἔξιὼν δὲ κατὰ τοῦ τυράννου Εὐγενίου οὐκ ἰδίᾳ ἰσχυρῶς ἐθάρρησεν, Ἰωάννου δὲ τινος Αἰγυπτίου μοναχοῦ μεγάλου τὴν ῥύβδον ἀπὸ δόρατος τὴν ἐπωμίδα δὲ ἀντὶ χρόνους ὀπλισάμενος, κατὰ κράτος τὸν ἀλιτήριον χειροῦται ζῶντα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀνεῖλε. μετὰ¹⁵ δὲ τὴν νίκην τούτου εἰσελθὼν ἐν Ῥώμῃ πλεῖστον τῇ πόλει ἐχυρίσατο, καὶ τὰ ἐν τοῖς μαγικείοις τῶν καταπιπτόντων ζώων ἄκρι γήρως τοῖς μύλωσι συγκλειομένων καὶ ἀλήθειν κατεπειγομένων περιεῖλε, καὶ τὴν τῶν μοιχευομένων γυναικῶν ὕβριν, τὴν ἐν πορνείαις διὰ κώδωνος ἐλεγχομένην, περιέκυψε. 20

D Τῷ ἰά' ἔτι νικήσας Μάξιμον τὸν τύραννον ἀνέιλε καὶ Ἀνδραγάθιον τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ ὡς φονεύσαντα Γρατιανόν.

Engenii exercitum imago Herculis, Theodosii veneranda crux. constituit porro Theodosius columnam tauri. et in Thracia urbem condidit quam a se Theodosiopolin nominavit, cum ante Apron diceretur ab auctore suo Apro, socero Carini et sui generi interfectore. aliam quoque urbem condidit, ac de filii nomine Arcadiopolin dixit, cum ante appelleretur Bergulium.

Cum Eugenius tyrannidem invasisset, Arbogastus etiam Gallus socium se eius tyrannidi praeiuit. id cum Romae percepisset Valentinianus iunior, Valentiniani magni filius, suspendio sese vita eduxit. ad quem ulciscendum Theodosius expeditionem movens non est propriis viribus confisus: sed Ioannis cuiusdam Aegyptii magni monachi baculum pro hasta, cucullam pro galea usurpans, Eugenium caeso eius comitatu vivum in potestatem redegit. a victoria profectus Romam plurima in urbem beneficia contulit, abolevitque consuetudinem qua mancipia in locum bestiarum pereuntium in pistrina dedebantur et molere usque ad senectutem cogebantur, itemque eam qua adulterarum mulierum scortationes nolae tinnitu publicabantur.

Undecimo anno Maximum tyrannum necavit et eius copiarum ducem Andragathium, utpote interfectorem Gratiani, ut Romam venit,

ἐλθὼν δὲ εἰς Ῥώμην ἔστειπεν Ὀνώριον τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασιλέα,
 καὶ ἀνήλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεο-
 φιλου αἰτησαμένου τὰ ἱερὰ πάντα τῶν Ἑλλήνων καθηρέθησαν καὶ
 τὰ εἰδῶλα ἔχωνεύθησαν καὶ εἰς χρείας πενήτων ἐδόθη. τότε καὶ
 5 Μάρκελλος ὁ ἐπίσκοπος Ἀπαμείας τῆς Συρίας ναοὺς Ἑλληνικοὺς
 καταστρέφων ὑπὸ Ἑλλήνων ἀναιρεῖται. τοῦ δὲ ναοῦ τοῦ Συρά-
 πιδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λυομένου ἱερογλυφικὰ γράμματα εὐρέθη
 σταυροῦ τύπον ἐπέχοντα, ἅπερ οἱ ἐξ Ἑλλήνων θεασάμενοι ἐπί-
 10 στευσαν, λέγοντες σημαίνειν τὸν σταυρὸν κατὰ τὴν τῶν ἱερογλυ- P 325
 φικῶν γραμμιάτων ἔννοιαν ζωῆν ἐπερχομένην. τοῦτον τὸν Σύρα-
 πιν οἱ μὲν τὸν Δία εἶναι λέγουσιν, οἱ δὲ τὸν Νεῖλον διὰ τὸ τὸν
 μόδιον ἔχειν ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τὸν πῆχυν. οἱ δὲ Ἄπιν τινα ἄν-
 15 θρωπον εὐπορον ἐν Αἰγύπτῳ γεγονέναι, ὃς ἐν καιρῷ λιμοῦ ἐκ
 τῶν ἰδίων ἐπήρκεσεν Ἀλεξανδρεῦσιν, ᾧ καὶ τελευτῶντι ναὸν καὶ
 20 στήλην ἀνέστησαν· καὶ βοῦς αὐτοῦ ἐτρέφετο, ὃν καὶ Ἄπιν ἐκά-
 λουν ὁμωνύμως τῷ δεσπότῃ. σύμβολον οὗτος ἦν τοῦ γεωργοῦ.
 μετωνόμασαν δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον καὶ Γόρασιν, καὶ Σύρα-
 πιν τὴν στήλην. ἐν τῷ ναῷ γοῦν τούτου ἄγαλμα μέγα καὶ φοβε-
 ρὸν οἶον ἐκ διαφόρου κατεσκευασμένον ὕλης ἴστατο, ὡς ἐκατέραις
 25 χερσὶν ἐκατέρων ἔχεσθαι τῶν τοίχων. ἔνδον δὲ τούτου τοῦ μεγί-
 στου ἀγάλματος ἄλλος ναὸς καὶ εἰδῶλον καὶ ξόανον ἀπηώρητο B
 χαλκοῦν, οὐ μέγα δέ. τούτου τῇ κεφαλῇ σίδηρον ἐνείραντες,
 τοῖς φατνώμασι δὲ τῆς στέγης ἄνωθεν μαγνήτιν λίθον κατὰ
 κῆρυτον ἐνθήμενοι, μετέωρον τοῦτον τοῦ ἀέρος ἀφήκαν ὀρᾶ-

Honorium filium suum coronatum imperio inauguravit. inde Cpolin re-
 versus, postulante Alexandreae episcopo Theophilo, omnia falsorum nu-
 minum fana deiici et simulacra confitari ac in pauperum usus erogari
 curavit. quo tempore etiam Marcellus Apameae (Syriae urbs est) epi-
 scopus Graecanica templa demoliens a Graecis est necatus. ceterum
 templo Serapidis Alexandreae destructo sacrae literarum notae inventae
 sunt crucis forma. eas cum vidissent Graecae religionis homines, fidem
 Christianam amplexi sunt, dicentes hieroglyphico sensu crucem desi-
 gnare vitam supervenientem. hunc Serapin alii Iovem esse perhibent,
 alii Nilum, ideo quod modium habet in capite et cubitum. alii Apin
 quendam aiunt hominem divitem fuisse in Aegypto, qui urgente fame
 Alexandrinis de suo suppeditaverit. ei defuncto fanum fuisse et sta-
 tuam positam, eiusque bovem publice nutritum ac domini sui nomine
 affectum. id fuisse symbolum agricolae: sed et viri eius nomen in
 Gorasin, statuae in Serapin mutaverunt. in templo huius Serapidis
 statua fuit ingens atque terribilis, diversa ex materia constans et dua-
 bus manibus duos templi muros attingens. intra hanc aliud fanum,
 simulacrum, et statua aenea, non magna. huius capiti infixerant fer-
 rum, et e regione supra in tecti laquearibus lapidem magnetem; itaque

σθαι κρεμάμενον, καὶ οὔτε γῆς οὔτ' αὐτῆς τῆς στέγης ἐφαπτόμενον.

Ἰστίον ὅτι τὸ μὲν εἶδωλον οὐδεμίαν ὑπόστασιν ἔχει, τὸ δ' Ἴνδαλμά τινός ἐστιν ὁμοίωμα καὶ ἀπεικόνισμα. καὶ εἶδωλον μὲν Σφίγγες Κένταυροι κυνοπρόσωπα καὶ βουκέφαλοι ἤγουν τὰ μὴ ὑφειστώτα, ὁμοιώματα δὲ τῶν ὑφειστώτων εἰκάσματα, οἷον ἡλίον σελήνην ἄστρον ἀνθρώπων θηρίων ἐρπετῶν καὶ τῶν τούτοις παραπλησίων.

C Ἰστίον ὅτι Χαλδαῖοι τὸ πῦρ ὡς πάντων ἀναιρετικὸν σέβονται, καὶ πάντας τοὺς Ἑλλήνων θεοὺς κατέδραμον. προσῆλθον δὲ καὶ τῷ Κύνωπος ἱερεῖ, καὶ αὐτὸς μηχανᾶται τι τοιοῦτον. εἰς τύπον ἀγάλματος ἕδριαν ὑστρακίνην κατασκευάσας τρήσεις ἐπέθηκε λεπτίς, ὡς κηρῶ φραζόμενος καὶ χρομίτι καλλύνας, παλαιοῦ ἀγάλματος ἀποτεμῶν κεφαλὴν καὶ ἐταρμύσας τῷ σκεύει εὐφραῶς, καὶ τῷ πυρὶ προσαγωγῶν ἤλεγξεν αὐτοῦ τὴν ἰσχύν, κατὰ μικρὸν διὰ τοῦ ὕδατος ἀποσβεσθέντος.

Τῷ ἰε' καὶ ις' ἔτει αὐτοῦ Θεοδοσίος νόμον γράφει γυναῖκα εἰς διακόνισσαν μὴ προβαίνειν, εἰ μὴ ὑπερβῆ τὰ ξ' ἔτη. τῷ αὐτῷ D ἔτει Πλακίλλα ἡ γαμετὴ Θεοδοσίου ἐκοιμήθη, εὐσεβῆς οἶσα καὶ φιλόπτωχος, οἰκείαις χερσὶ λωβοῖς καὶ νοσοῦσιν ὑπηρετοῦσα. ταύτης τὸν ἀνδριάντα κατέαξαν οἱ Ἀντιοχεῖς διὰ τὰ ἐπιτεθέντα δημόσια παρὰ τοῦ βασιλέως τελεῖν αὐτοῦς. τότε καὶ Ἰωάννης ὁ

1 αὐτῆς] αὐ?

effecerant ut statua in aëre videretur suspensa, neque terram tangens neque tectum.

Inter idolum et indalma hoc interesse noveris, quod idolum nullius est rei in natura exstantis signum, indalma autem alicuius similitudo atque effigies rei. idolum est, ut verbi gratia Sphinges, Centauri, vultu canino aut capitibus bovillis praediti: ea enim nusquam sunt simulacra autem sunt ut solis, ut lunae, ut astrorum, ut hominum, ferarum, repentium, et aliorum id genus.

Nota Chaldaeos ignem, ut quo omnes res consumantur, pro deo coluisse, et omnes Graecorum deos refutasse. hi cum ad Canopi etiam sacerdotem pervenissent, is tali usus est astu. situlam fictilem in statuæ formam apparavit, quam tenuibus foraminibus cera oppletis pertusam aqua implevit, inductoque colore et statuæ capite artificiose imposito igni admovit, itaque vim ignis refellit, paulatim aquae defluxu extincti.

Anno sui imperii 15 et 16 Theodosius legem tulit, ne qua mulier ad diaconissae munus reciperetur nisi annum 60 egressa. eodem anno moritur Placilla Theodosii uxor, pia et pauperum studiosa, quae suis manibus aegrotis atque male affecto corpore hominibus ministrabat. huius statuam confregerunt Antiocheni ob exactionem imperatoris; quae

Χρυσόστομος, πρεσβύτερος ὢν Ἀντιοχείας, λόγους περὶ τούτου θαναματοῦς ἐξέθετο, οὓς ἀνδριάντας ἐπέγραψε. τότε καὶ ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ σφαγὴ τῶν ἑ' χιλιάδων τοῦ λαοῦ ἐπὶ Θεοδοσίῳ γίνεται, καὶ τὰ πῦρὰ τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων εἰς αὐτὸν βασιλείᾳ πραχθέντα. διὸ καὶ νόμον ἐκτίθεται τοῖς καταδικαζομένοις θανάτῳ ἢ δημεύσει προθεσμίαν ἅ' ἡμερῶν εἰς διάσκηψιν δίδοσθαι.

Τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει τοῦ ποταμοῦ Νείλου κατὰ τὸ ἔθος μὴ ἀνα- P 326
βάντος ἔχειρον οἱ Ἕλληνες, λέγοντες αἴτιον εἶναι τούτου τὸ κωλυ-
10 θῆναι θύειν τοῖς θεοῖς αὐτῶν. ὅπερ μαθῶν ὁ εὐσεβῆς βασιλεὺς
εἶπε "μὴ γένοιτό ποτε ποταμὸν θυσίαις χαίροντα ἐπὶ τὴν γῆν
πλημμυρῆσαι." ὁ δὲ θεὸς τοῦτο ἀποδείξάμενος εὐλόγησε τὴν ἀνά-
βασιν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε ἅπαντας τοὺς κατ' Αἴγυπτον φοβηθῆ-
ναι μὴ καὶ αὐτὴν τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατακλύσῃ ἢ πλημμύρα τοῦ
15 ὕδατος.

Ἐν Μεδιολάνῳ ὑπάρχοντος τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου οἱ ἐκ
Κωνσταντινουπόλεως Ἰουδαῖοι, ἐκ προστάξεως Ὀνωράτου ἐπάρ- B
χου, συναγωγὴν ἐν τοῖς Χυλκοπράτοις πολλῶν ταλάντων εἰργά-
σαντο. τῶν δὲ Χριστιανῶν δυσημοῦντων κατὰ τοῦ ἐπάρχου
20 αὐτὸς οὐ προσέσχεν· ἦν γὰρ Ἕλλην. πῦρ οὖν ἐμβαλόντες νυκτὸς
ταύτην κατέκυσαν. γράφει τοῦτο ὁ ἐπαρχος πρὸς Θεοδοσίον,
ἐγκυλιῶν τοῖς πολίταις· ὁ δὲ ὀρίζει ζημίαν ὑποστῆναι τοὺς τοῦτο
δράσαντας καὶ κτισθῆναι τὴν συναγωγὴν. προσφένουσιν οἱ πο-
λίται πρὸς τὸν μέγαν Ἀμβρόσιον. ὁ δὲ τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστοῦ

de re Ioannes Chrysostomus, eo tempore Antiocheae presbyter, mirandas edidit orationes, statuarum titulo. tunc etiam iccirco Thessalonicae Theodosius 15 hominum milia interfecit, et Ambrosius Mediolani episcopus ea cum imperatore egit quae rettulimus. quibus motus imperator legem tulit quae recognoscendae sententiae causa damnato mortis aut publicationis 30 dierum dilationem concedebat.

Eo ipso anno, cum Nilus pro more non exundasset, Graeci laeti hanc dixerunt esse causam, quod diis suis sacrificare interdictum ipsis esset. Theodosius eorum sermone cognito "absit" ait "ut fluvius sacrificiis gaudens terram irriget." deus autem id eius responsum ita probavit ut Nilum exundare iusserit adeo ut universi Aegyptii in metum venerint, ne ipsam quoque Alexandream eluvio ista perderet.

Dum Mediolani degit Theodosius, interim Iudaei qui Cpoli vivebant, mandato Honorati praefecti, multis talentis constantem in Chalcooprato aedificant synagogam. praefectus a Christianis eius rei causa obiurgatus, utpote Graecae religionis sectator, animus eis non advertit. itaque ii noctu eam igne iniecto cremant. praefectus eo de facto ad imperatorem scribit, cives accusans, impetratque ut is iubeat multari cives et refici synagogam. cives opem Ambrosii implorant. is cum

γενεθλίων ἐνστάσης καὶ τοῦ βασιλέως εἶσοδον ποιήσασθαι μέλλον-
 τος, δημηγορεῖ ὁ μέγας Ἀμβρόσιος ὀλίγα μὲν περὶ τῆς ἑορτῆς,
 C τὰ πλείω δὲ τοῦ βασιλέως καθαπτόμενος σφοδρῶς, φάσκων οὕτως
 ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ “οὐκ ἐγὼ σε ποιμένα ὄντα προβάτων
 ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβον, καὶ τοῦ λαοῦ μου ποιμένα 5
 καὶ βασιλεῦ κατέστησα; οὐκ ἐγὼ σου τὴν κεφαλὴν ἀνχμῶσαν καὶ
 φθειριῶσαν χρυσοῦ στεφάνῳ κατεκαλλώπισα καὶ ταινίᾳ χρυσοπορ-
 φύρῳ ἐκόσμησα; καὶ ἵνα τί τοὺς σφαγέας τοῦ υἱοῦ μου προκρί-
 τους ἄγεις καὶ τὸν ἐμὸν λαὸν κατατρώγεις, ποινηλατῶν τὴν κληρο-
 νομίαν μου; καὶ ὁ βασιλεὺς “τί ποιεῖς, ἐπίσκοπε; τὴν ἑορτὴν 10
 καταλιπὼν ὄλην ἐπ’ ἐμὲ τὴν δημηγορίαν ἐξήρτησας;” καὶ ὁ Ἀμ-
 βρόσιος “οὐ κατὰ σου, βασιλεῦ, ἀλλ’ ὑπὲρ σου. τί γὰρ ἔσται
 Χριστιανοῖς ἄλλο δεινότερον, ἵνα καὶ Ἰουδαίων συναγωγὰς ἀπαρ-
 D τίσῃσι;” καὶ ὁ βασιλεὺς “καὶ δίκαιόν ἐστιν ἵνα ὁ ἐν δόξῃ δῆμῳ
 ἀτάκτῳ ἐπὶ βασιλικῇ πύλει κατεργάζεται;” καὶ ὁ Ἀμβρόσιος 15
 “καὶ τοῦτο δίκαιόν ἐστι, βασιλέων Θεοσεβέστατε, ἵν’ ἐπὶ πόλει
 βασιλευούσης Ἰουδαῖοι βλασφήμους ὡδὰς ἀναπέμπωσι; μὴ τοῦτω
 στοιχῆσης, βασιλέων πανάριστε· αἱ γὰρ ἐκείνων εὐχαὶ βλασφη-
 μίαι καὶ ἕβρεις καὶ ἀρρητολογίαι τυγχάνουσι.” καὶ ταῦτα λέ-
 γοντος Ἀμβροσίου ἀγῆκεν ὁ βασιλεὺς τὸ ἐπιτίμιον, νόμον ἐκδέ- 20
 μενος μὴ ἔχειν Ἰουδαίους ἐν Βυζαντίῳ συναγωγὴν μῆτε τολμᾶν
 δημοσίᾳ προσεύχεσθαι.

natalitium Christi festum tempus advenisset, rege templum ingresso, pauca quaedam de ea solemnitate concionatus maiorem orationis partem acriter increpando imperatorem insumpsit, ita in dei persona eum compellans. “nonne te ego de pastore ovium, insidiantibus ereptum, populi mei pastorem ac imperatorem constitui? nonne caput tuum squallore et pediculis deforme aurea corona redimivi ac taenia auro purpuraque insigni exornavi? quare igitur filii mei interfectores primas tuo iudicio tenent partes? quare populum meum et hereditatem meam multis atteris?” ad haec imperator “quid agis,” inquit, “episcope, qui solennitatis omissa materia totam in me dirigis orationem?” “non adversum te” inquit Ambrosius, “sed pro te hoc fit: quid enim gravis in Christianos potuit statui quam ut Iudaeorum synagogas reficiant?” tunc Theodosius “iustumne ergo tibi videtur turbam hominum incompositam in regia urbe pro sua libidine agere?” respondit Ambrosius “quid? iustumne putas esse, piissime imperator, ut in urbe quae arx est imperii, Iudaei in deum contumeliosa carmina decantent? ne haec via ingrediare, optime princeps. Iudaeorum enim vota in deum maledicta sunt et contumeliae atque infandae execrationes.” his Ambrosii motus verbis imperator Christianis multam remisit, legemque tulit ne Iudaei Byzantii synagogam haberent neve in publico preces facerent.

Ἐν τούτοις ἦ τε τῶν Ὀλυμπιάδων ἀπέσθη πανήγυρις, ἥτις
κατὰ τετραετῆ χρόνον ἐπετελεῖτο. ἤρξατο δὲ ἡ τοιαύτη πανή- P 327
γυρις ὅτε Μανασσῆς τῶν Ἰουδαίων ἐβασίλευσε, καὶ ἐκνύττειτο
ἕως τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου. καὶ ἤρξαντο
5 ἀριθμιῶσαι αἱ Ἰνδικτοί, ἀρξάμεναι ἀπὸ Ἀγούστου Καίσαρος ἐν
ἔτει μὲν τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. καλεῖται δὲ Ἰνδικτιῶν, τουτίστιν Ἰνα-
κτιῶν, ἡ περὶ τὸ Ἄκτιον νίκη. Ἄκτιον δὲ ἐστὶν ἀκρωτήριον
Νικοπόλεως τῆς Ἠπείρου, ἐνθα μαχεσάμενος Ἀγούστος τὸν τε
Ἄντωνιον καὶ Κλεοπάτραν ἐνίκησε, μόνωρχος ἀναδειχθεὶς τῷ τότε
10 χρόνῳ.

Ὁ οὖν μέγας Θεοδόσιος ἤγαγεν ἀπὸ Ῥώμης ἐν ἀρχῇ τῆς
βασιλείας αὐτοῦ τὸν μέγαν Ἀρσένιον, ἀκούσας περὶ τῆς σοφίας
αὐτοῦ καὶ θεικῆς γνώσεως, καὶ τούτῳ Ἀρκάδιον καὶ Ὀνώριον B
τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ δέδωκε, παιδεύεσθαι ὑπὸ αὐτοῦ τὰ ἱερὰ γράμ-
15 ματα· ὃν καὶ βασιλοπάτορα πεποίηκεν. οὗτος ἐν νυκτὶ δρόμενος
τοῦ θεοῦ ἤκουσε φωνῆς λεγούσης αὐτῷ Ἄρσένιε, φεῦγε τοὺς
ἐνθρώπους, καὶ σώζε·

Οὗτος ὁ Θεοδόσιος τοὺς εἰδωλικοὺς ναοὺς, οὓς ὁ μέγας
Κωνσταντῖνος κλεισθῆναι μόνον προσέταξε, πάντας ἕως ἐδάφους
20 κατέλυσεν. ἐν Μεδιολάνῳ δὲ ἀρρωστίσας ἐκοιμήθη ἐν κυρίῳ,
ἐπάρχων ἑτῶν 5, βασιλεύσας ἔτη 15, καταλείψας τοὺς δύο υἱοὺς
αὐτοῦ, Ἀρκάδιον μὲν τὸν πρεσβύτερον τῆς ἑώας, Ὀνώριον δὲ
τῶν ἐσπερίων σὺν Πλακιδίᾳ. καὶ ὁ μὲν Ὀνώριος ἔσχε τὰ βασι-
λεια εἰς Ῥάβενναν, Πλακιδία δὲ ἡ θυγάτηρ Γρατιανοῦ ἐν τῇ C

Tum Olympiorum desiit festivitas, quarti cuiusque anni exitu so-
lita celebrari, instituta eo tempore, quo Manasses Iuda rex fuit, et
usque ad imperium Theodosii perducta. coeperuntque numerari indi-
ctiones, quarum principium in 15 annum imperii Augusti. nomen habet
indictio ab Actiaca victoria, et est Actium promontorium Nicopolis,
urbis in Epiro sitae; quod eo tempore Augustus ibi devictis Antonio
et Cleopatra solus rerum summam obtinuit.

Enimvero Theodosius principio sui imperii Roma abduxerat ma-
gnum illum Arsenium, cum de eius rerum humanarum divinarumque
peritia inaudivisset; eique suos filios Arcadium et Honorium sacris lite-
ris instituendos commendaverat, ac Caesarum patrem constituerat. is
Arsenium deum quadam nocte invocans vocem audivit ita praecipientem
"Arseni, fuge homines, et salvus eris."

Idem Theodosius templa ficticiorum deorum, quae tantum occludi
Constantinus magnus iusserat, omnia funditus evertit. Mediolani ex
morbo decessit sexagenarius, postquam imperasset annos 16, duobus
filiis relictis, quorum maiorem Arcadium Orienti praefecit, Honorium
cum Placidia Occidenti. ac Honorius quidem Ravennae regiam suam

Ῥώμη. μετήνεγκε δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρκάδιος, θεὸς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. τὴν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης καθέδραν κατεῖχε Νεκτάριος, κόσμου ἔτει ἑωπῆ, τῆς θείας συγκώσεως τρδ'.

Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐβασίλευσεν ἔτη ιδ'. 5
οὗτος ἐν τῷ ε' ἔτει τὸν μέγαν ἔμβολον ἀντικρὺ τοῦ πραιπορίου ἔκτισεν. ἦν δὲ Ἀρκάδιος τὴν θέσιν τοῦ σώματος εἰδεχθέστατος, μέλας τὴν χροιάν, τὴν ἡλικίαν φανλότατος, ἐν μόνον ἔχων πλεονέκτημα τὸ καλῶς γράφειν, ὃ παρὰ τοῦ μεγάλου Ἀρσενίου ἐξεπαιδεύθη. ἐπὶ τούτου μετετέθη τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου προφήτου 10
D προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. ποιῆ δὲ καὶ ἴδιον ἀριθμὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὓς ἐκάλεσεν Ἀρκαδικούς.

Τῷ ε' τούτου ἐνιαυτῷ χειροτονεῖται ὁ Χρυσόστομος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ᾧ καὶ Λιβάνιος ἐμαρτύρησε. πυθομένων γὰρ 15
τῶν αὐτοῦ φοιτητῶν τίνα ἀντ' αὐτοῦ προίσηται τῷ διδασκαλείῳ, "Ἰωάννην" ἔφη, "εἰ μὴ ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν." τῷ δ' αὐτῷ ἔτει γεννᾷται Ἀρκαδίῳ υἱὸς ἐξ Εὐδοξίας τῆς Αὐγουστῆς, Θεοδοσίος ὁ μικρός, ὃν ἀνεδέξατο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι. 20

Τῷ η' ἔτει Γαϊνᾶς τυραννεῖ κατὰ Ἀρκαδίου, καὶ πολλὰ κακὰ τῷ Βυζαντίῳ ἐπεδείξατο. ὄρκους δὲ λαβὼν καὶ δοὺς ἐν τῇ
P 328 ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ τῇ ἐν Χαλκηδόνι, τούτους παρέβη, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐχώρησε πρὸς ἀρπαγὰς καὶ ἐτέρας ἀτοπίας. εἴτα

constituit, Placidia autem Gratiani filia Romae. patris corpus Arcadius Cpolin detulit atque in fano apostolorum deposuit. episcopatum tenuit Nectarius, anno mundi 5888, incarnationis divinae 394.

Arcadius Theodosii magni filius imperavit annos 14. is quinto imperii sui anno Rostra magna e regione praetorii exstruxit. fuit Arcadius corpore admodum deformi, niger, statura parva, id unum praeclearum habens quod bene scribebat, ita ab Arsenio edoctus. sub eo reliquiae b. Ioannis baptistae Alexandream transpositae sunt. etiam peculiarem numerum Cpoli instituit, quos Arcadianos appellavit.

Sextum Arcadio annum imperante Chrysostomus Cpolis episcopus deligitur; cuius facundiae etiam Libanius testimonium tulit. interrogatus namque ab auditoribus quemnam suo loco scholae praeficeret, Ioannem respondit se praepositurum ei fuisse, nisi hunc surripuissent Christiani. eodem anno Theodosii iuniorem Eudoxia Augusta Arcadio peperit, quem de sancto lavacro Ioannes Chrysostomus suscepit.

Anno octavo Gainas tyrannidem contra Arcadium occupavit, multaque mala Byzantio intulit. qui cum ultro citroque dato iuramento Chalcedone ad sanctam Euphemiā pacem icisset, eo violato in urbem ingressus, direptiones et alia mala perpetravit. inde ad Thraciae Cher-

ἔξειλθὼν εἰς τὴν Χερρόνησον Θράκης καὶ σχεδίᾳ ποιήσας, πρὸς τὰς ἀνατολικὰς πόλεις χωρεῖ. πολέμου δὲ πολλοῦ συρραγέντος κατὰ τε γῆν καὶ θάλασσαν ἀπώλετο σὺν τοῖς ἑαυτοῦ στρατευμασι.

5 Τοῦ δὲ Χρυσοστόμου τὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἰθύνοντος προσῆλθεν αὐτῷ τις τῆς τῶν Μακεδονιανῶν αἰρέσεως μετανοήσας. παραινέσας δὲ καὶ τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ ἐπιστρέφειν καὶ μετανοῆσαι καὶ κοινωνῆσαι, μάλιστα ὡς δῆθεν ἔπεισεν. ἡ δὲ δοῦσα τῇ παιδίσκῃ κοινωνίαν τῶν Μακεδονιανῶν ἐκέλευσεν ἔχειν μεθ' ἑαυ-
10 τῆς. καὶ δὴ προσελθοῦσα τῷ Χρυσοστόμῳ, καὶ δεξιμένη τὴν Β ἄγιαν κοινωνίαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ὑποκριθεῖσα ταύτης μεταλαμβάνειν δέδωκε τῇ παιδίσκῃ, καὶ τὴν τῶν Μακεδονιανῶν λαβοῦσα προσάγει τῷ στόματι, καὶ εὐρίσκει αὐτὴν λίθον γεγυῖαν. φρξίσασα οὖν προσπίπτει τῷ ἁγίῳ ὑπότρομος; ἔξαγορεύουσα τὸ
15 τόλμημα καὶ εἰλικρινῶς προσερχομένη τῇ ἐκκλησίᾳ.

Κύριλλος δὲ ὁ ἁγιώτατος Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπίσκοπος ἀνεψιὸς ἦν Θεοφίλου κατὰ σάρκα. ἕως δὲ χρόνων τινῶν καὶ αὐτὸς προλήψει δουλεύων ὡς ἄνθρωπος, καὶ τῷ Θεοφίλῳ ὡς θείῳ ἐπακολουθῶν, πονηρὰ κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου ἐφρόνει τε καὶ ἐφθέγγετο· ἐπειδὴ δὲ ζῆλος ἦν, εἰ καὶ μὴ κατ' ἐπίγνωσιν, οὐ φθόνος C δὲ οὐδ' ἔνστασις διαβολικὴ τὸ μαχόμενον, διὰ τοῦτο ἄξιός διορθώσεως ἐκρίθη ἀποκαλύψει τινὶ μυστικῇ, ἐν ᾗ ἐδόκει εἰρηθεῖναι ἐν τινι φοβερῷ καὶ περικυλλεῖ τόπῳ, ἐν ᾧ πλήθη ἁγίων ἀγγέλων

15 προσερχομένη P

ronesum profectus, ratibus confectis ad urbes Orientis cursum instituit. sed terra marique commissis pugnis, periit cum suo exercitu.

Cum orthodoxae ecclesiae praeesset Chrysostomus, accessit ad eum quidam qui a Macedoniana secta in viam redierat, et uxorem quoque ad idem operose exhortatus, impetrasse ab ea videbatur ut ipsa quoque ad veram secum ecclesiam rediret ac sacramentum communicaret. haec particulam Macedonianam ancillae dat, iubetque secum adservare; et ad Chrysostomum aggressa, cum sacram particulam de manibus eius accepisset, fingens ea se vesci ancillae eam porrigit, Macedonianamque ab ea repetens, cum hanc ori admoveret, sensit in lapidem mutatam. exhorrescens ergo tremebunda se ad pedes sancti episcopi abiicit, facinus suum confitens, ac tum vere ad ecclesiam se confers.

Cyrillus autem, sanctissimus Alexandriae archiepiscopus, consobrinus erat Theophili; et aliquamdiu praesumptioni serviens ut homo, ac Theophilum avunculum sequens, de Chrysostomo male et sentiebat et loquebatur. quia autem fervens hoc erat studium pugnandi, non a notitia veri, neque tamen ab invidia aut diabolica pervicacia ortum, dignus est habitus qui in viam revocaretur mystica quadam patefactione. imaginatus enim est Cyrillus se esse quodam terribili ac pulcherrimo in

παριστήκεσαν τῇ Θεομήτορι, σύνεγγυς δὲ ταύτης τὸν μέγαν Χρυσόστομον. ἔνθα δὲ πειραθέντα Κύριλλον πλησιάσαι ἐξω-
 θεῖσθαι προστάζει τοῦ Ἰωάννου, τὴν μητέρα δὲ τοῦ κυρίου πρεσ-
 βεύουσαν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ παραδεχθῆναι ἄξιοῦσαν, ὡς οὐκ ὀλίγα
 ὑπὲρ τῆς δόξης αὐτῆς πεποιηκότες εἰς τὸ Θεοτόκον αὐτὴν ὀνομά-
 ζεσθαι. εἰς ἑαυτὸν δὲ ὁ ἱερός Κύριλλος γενόμενος κατέγνω μὲν
 ἑαυτοῦ, τοῖς δὲ τοῦ Χρυσοστόμου ἐπόμενος πᾶσι καὶ δώδεκα κε-
 D φάλαια ἐξέθετο δογματικὰ καὶ Νεστορίῳ ἐπεμψεν ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει. ὧν ἐκεῖνος καταφρονήσας τὴν κατ' αὐτοῦ τρίτην σύνο-
 δον γενέσθαι παρεσκεύασεν. Ἀρσένιος δὲ ὁ μέγας τῶν τοῦ 10
 κόσμου πάντων καταφρονήσας καὶ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσας τὴν
 Θεῖαν φιλοσοφίαν ἐν Αἰγύπτῳ μετήρχετο ἐν μοναδικῷ σχή-
 ματι.

Τῷ ἰ' ἔτει Ἀρκαδίου ἡ πρώτη ἔξορία τοῦ Χρυσοστόμου
 γέγονεν, ἀφ' ἧς ὑποστρέφει ἐξήκοντα ἐπισκόπων συνελθόντων 15
 καὶ ἄνυρα πάντα τὰ κατὰ τοῦ Θείου Ἰωάννου παρὰ τοῦ Θεοφίλου
 P 329 καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ποιησάντων δικαίως. τῷ δὲ ια' καὶ ιβ' ἔτι
 πάλιν τὰ κατὰ τῆς ἐπιβουλῆς αὖξει τοῦ Χρυσοστόμου. ἐν δὲ
 τῷ ιγ', ὅτε καὶ τὸν λόγον ἐποίησεν οὗ ἡ ἀρχὴ "πάλιν Ἡρωδίας
 μίναται," τότε ἔχθρα τελεία τῆς βυσιλλοσης κατ' αὐτοῦ γίνεται, 20
 καὶ πάλιν καθαιρέσεις καὶ ἔξορία εἰς Κούκουσον, ἐκεῖθεν εἰς Πι-
 τυοῦντα· καὶ γενόμενος ἐν Κομάνοις τῆς Ἀρμενίας κατὰ πάροδον
 ἐτελειώθη ἐν κυρίῳ. ἄξιον δὲ ἔστι μικρὸν ἐπιναλαβεῖν τῷ λόγῳ

19 τῷ om P

loco, ubi multitudo angelorum genitrici dei adstaret, propeque eam
 Chrysostomus. se, cum accedere conaretur, ab eo repelli: matrem au-
 tem dei intercedere pro se, et poscere ut admittatur, quia non parum
 propter ipsam laboris pertulisset, dum nomen dei genitricis vindicaret.
 postquam ad se rediit Cyrillus, sui ipsius poenitentia ductus in omnibus
 Chrysostomum exinde est secutus. edidit etiam duodecim capitula, de-
 creta ecclesiae continentia, misitque Nestorio Cpolin. quae is con-
 temnens causa fuit ut tertia contra ipsum synodus conscriberetur.
 magnus autem ille Arsenius, mundo contempto atque relicto, divinam
 philosophiam in Aegypto coluit habitu monachi.

Decimo Arcadii anno Chrysostomus primum est relegatus, revoca-
 tusque deinde, cum 60 episcopi convenissent iustoque iudicio rescidis-
 sent quae contra eum Theophilus cum sua factione egerant. annis 11
 et 12 rursus Chrysostomo insidiae maiorem in modum tenduntur. anno
 13, cum orationem composuisset cuius initium "rursus Herodias furis,"
 odium imperatricis in eum prorsus exarsit, rursusque episcopatu deie-
 ctus relegatur primo Cucusum, inde Pityuntem. cumque obiter Comana
 Armeniae oppidum pervenisset, ad dominum ex hac vita commigravit.

περὶ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ φωστῆρος τῆς οἰκουμένης Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· ἴσως γὰρ τοῖς φιλοκάλοις οὐ δύξειε τοῦτο πάρεργον.

- Ἐκτωκαίδεκατον ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος, καταλιπὼν τὸν
5 διδάσκαλον αὐτοῦ Λιβάνιον τὸν σοφιστὴν, ὑπὸ τοῦ ἀγιωτάτου **B**
 ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Μελετίου βαπτισθεὶς χειροτονεῖται ἀναγνώ-
 στης. καὶ πυραμείνας τῇ ἐκκλησίᾳ ἔτη τρία ἀνεχώρησε, καὶ
 ἀπῆλθε πρὸς τινα μοναχὸν καὶ ἠγοούμενον Καρτέριον τοῦνομα,
 καὶ αὐτῷ προσμείνας ἔτη τέσσαρα γίνεται ὑπ' αὐτοῦ μοναχός.
10 καὶ τὰς θείας γραφὰς ὑπ' αὐτοῦ παιδευθεὶς καὶ τῆς μοναχικῆς
 πολιτείας τὴν ἀκρίβειαν χρόνον τινα ἀνεχώρησεν ἐν σπηλαίῳ μόνος
 ἔτη δύο, ποθῶν τὴν ἡσυχίαν. μὴ ἀναπεσῶν δὲ τὸν διετῆ χρόνον,
 μὴ νύκτωρ, μὴ μεθ' ἡμέραν, νεκροῦται τὰ ὑπογάστρια, πλη-
 γαίς ἀπὸ τοῦ κρύους τὰς περὶ τοὺς νεφροὺς δυνάμεις. μὴ ἐπιρ-
15 κῶν δὲ ἐαντιῷ χρησιμεύειν πάλιν καταλαμβάνει τὴν ἐκκλησίαν ἐκ **C**
 θείας προμηθείας εἰς πολλῶν σωτηρίαν. ἐντεῦθεν χειροτονεῖται
 διάκονος ὑπὸ τοῦ θείου Μελετίου, ὑπηρετήσας τῷ θυσιαστηρίῳ
 τρία ἔτη. ἤδη δὲ τῆς διδασκαλικῆς αὐτοῦ ἀρετῆς διαλαμπούσης
 πρεσβύτερος χειροτονεῖται διὰ Φλαβιανοῦ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ
20 τέσσαρα ἔτη διαπρέψας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἀντιοχείας ὑποσεμνύνει τὸ
 ἐκείσε ἱερατεῖον τῇ τοῦ βίου ἀρετῇ. ἦν γὰρ ἄσκητῆς ἄκρως καὶ
 πολυάγρυπνος καὶ φιλήσυχος λίαν καὶ διὰ ζῆλον σωφροσύνης εὐ-
 παρρησίαστος καὶ ἀκρόβολος, καὶ θυμῷ μᾶλλον ἢ αἰδοῖ ἐχαρίζετο,

de hoc sancto patre nostro et orbis terrarum illuminatore videtur operae pretium paucula altius repetere, quod fortassis honesti studiosis non videbitur a re alienum esse.

Is ergo annum aetatis agens duodevigesimum, deserens magistrum suum Libanium sophistam, a Meletio Antiocheae sanctissimo episcopo baptizatus, ad lectoris munus designatus est. ibi cum triennium ecclesiae adfuisset, ad monachorum quendam praefectum secessit, nomine Carterium; apudque eum quadriennium moratus monachus sub eo fuit, institutusque est sacris literis et accurata vitae solitariae degendae ratione. postea quietis cupiditate ductus in speluncam abiit, inque ea biennium solus exegit. quo toto biennio cum neque noctu neque interdiu recubisset, enecavit renes et partes infra ventrem sitas, frigore eas perdente. porro non contentus sibi ipsi profuisse, rursum divina providentia hoc ad multorum salutem procurante ad ecclesiam rediit. Meletius tunc eum diaconum creat. cumque altari triennium inserviisset et iam eius in docendo virtus innotuisset, a Flaviano episcopo presbyter constituitur. inde in Antiochena ecclesia quadriennium versatus vitae suae virtutibus eam exornavit. erat summa continentiae et tolerantiae exercitatione, pervigil et quietis studiosissimus ac temperantiae aemulatione in dicendo liber: alioquin irritabilis, irae quam pudori ob-

ζλευθεροστομία τε πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀμέτρως ἐλέγχετο.
D καὶ ἐν μὲν τῷ διδάσκειν πολλὰς ἦν πρὸς ὠφελίαν, ἐν δὲ ταῖς
 συντυχίαις ἀλαζονικός τις καὶ ὑπερόπτης ἐνόμιζετο τοῖς αὐτὸν
 ἀγνοοῦσι. διὸ καὶ ἐπὶ τὴν ἐπισκοπὴν προβληθεὶς μελιζοι ὀφρῦ
 κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐλέγχετο, πρὸς διόρθωσιν ἐκάστου καὶ σωτη- 5
 ρίαν καὶ τοὺς τρόπους καὶ τοὺς λόγους μεταλλάττων. οὐ τοίνυν,
 εἰ μὴ τις εἴη κόλαξ, τοῦτον ἀλαζόνα εἶναι νομίζει· οὐδ' αὖ πάλιν,
 εἰ κόλαξ εἴη καὶ ἀγεννής, τοῦτον μετριόφρονα καλέσει, ἀλλὰ τὸν
 ἐν προσηκούσῃ τάξει τοῖς ζλευθέροις πρεπούσῃ ἑαυτὸν φυλάττοντα.
 μεγαλόψυχον γὰρ εἶναι προσήκει, οὐχ ὑπερήφανον, ἀνδρείον, οὐ **10**
P 330 θρασύν, ἐπιεικῆ, οὐ δουλοπρεπῆ, μετριόφρονα, οὐ ταπεινοφρο-
 σύνην ὑποκρινόμενον, ζλευθέριον, οὐκ ἀνδραποδώδη, ὡσπερ δὴ
 καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Χρυσόστομος λέγει "διὰ τοῦτο ποικίλον εἶναι
 δεῖ τὸν ποιμένα καὶ διδάσκαλον. ποικίλον δὲ λέγω, οὐχ ὑπουργον
 οὐδὲ κόλακα καὶ ὕβριστήν, ἀλλὰ πολλῆς ζλευθερίας καὶ παρη- 15
 σίας ἀνάμεστον, εἰδότα καὶ συγκατιέναι χρησίμως, ὅταν ἡ τῶν
 πραγμάτων ὑπόθεσις ἀπαιτῇ τοῦτο, καὶ χρηστὸν εἶναι ὁμοῦ καὶ
 αὐστηρόν. οὐ γὰρ ἐνὶ τρόπῳ χρῆσθαι τοῖς ἀρχομένοις ἅπασι
 δέον, ἐπεὶ μηδὲ ἰατρῶν παισὶν ἐνὶ φαρμάκῳ πᾶσι τοῖς κάμνουσι
 προσφέρεσθαι καλόν, μηδὲ κυβερνήταις μίαν ὁδὸν εἰδέναι τῆς **20**
B πρὸς τὰ πνεύματα μάχης. ἐγγόησον οὖν ὁποῖόν τινα εἶναι χρῆ
 τὸν μέλλοντα πρὸς χειμῶνα τοσοῦτον ἀνθῆξιν καὶ τοιαύτην ζά-
 λην καὶ τοσαῦτα κύματα, πρὸς τὸ γενέσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα,
 ἵνα πάντας κερδήσῃ. καὶ γὰρ σεμνὸν εἶναι δεῖ τὸν τοιοῦτον καὶ

sequentior, immodica dicendi libertate utebatur adversus interpellantes.
 in docendo utilissimus habebatur, in colloquiis arrogans videbatur et
 contemptor hominum iis qui eum non norant. itaque etiam ad episco-
 patum eVectus maiori supercilio adversum subditos utebatur, ad salutem
 et correctionem singulorum gestus ac orationes immutans. nemo igitur
 hunc arrogantiae damnabit nisi adulator; neque mediocri animo fuisse
 credet, qui ipse adulator sit et parvi animi. verum ita habendum est,
 eum statum hunc tenuisse, qui liberum decet. magnanimum enim esse
 convenit, non superbum; fortem, non temerarium; aequanimem, non
 abiecti animi; moderatum, non humilitatis simulatorem, liberalem, non
 servilem. quemadmodum et ipse Chrysostomus dicit "propterea varium
 esse oportet pastorem atque doctorem. varium dico, non subdolum;
 neque adulatorem aut insultatorem, sed plenum magnae libertatis; qui
 et concedere utiliter possit, ubi rei argumentum id requiret, et tam le-
 nem se quam austerum praebere. neque enim omnes eodem modo sunt
 tractandi subditi, quando neque medici ad omnes morbos eodem utuntur
 remedio, neque gubernatori unica est ventis resistendi ratio. considera
 ergo qualem oporteat hunc esse, qui tantam sustinere tempestatem de-
 beat tantumque aestum atque tot fluctus, ut omnibus omnia fiat, quo
 omnes lucretur. oportet enim hunc esse gravem, fastus expertem, ter-

ἄτυφον, καὶ φοβερόν καὶ προσηγή, καὶ ἀρχοντικόν καὶ κοινωνι-
 κόν, καὶ ἀδέκαστον καὶ θεραπευτικόν, καὶ ταπεινόν καὶ ἀδού-
 λωτον, καὶ παιδρὸν καὶ ἡμερον, ἵνα πρὸς ταῦτα εὐκόλως μά-
 χεσθαι δύνηται. οὐκοῦν δεῖ τὸν ἐνάρτετον καὶ ἐχέφρονα φεύγειν
 5 τὸ κολακεύειν καὶ κολακεύεσθαι, καὶ μήτε ἀλαζονικὸν εἶναι μήτε
 κόλυκα, ἀλλ' ἀμφοτέρων τῶν κακῶν τούτων κολάζειν τὴν ἀμε-
 τριάν, καὶ ἐλεύθερον εἶναι, μήτε εἰς ἀνθρώπιαν ἀποκλίνοντα
 μήτε εἰς δουλοπρέπειαν καταπίπτοντα. πρὸς μὲν γὰρ χρηστοὺς C
 ταπεινὸν ὑπάρχειν χρή, πρὸς δὲ θρασεῖς ὑψηλόν, ἐπεὶ περ οἱ μὲν
 10 ἀρετὴν εἶναι τὴν ἐπιεικειαν ἡγοῦνται, οἱ δὲ ἀνδρίαν τὴν θρασύ-
 τητα. κακείνοις μὲν τὴν ταπεινοφροσύνην δέον προσφέρειν, τού-
 τοις δὲ τὴν ἀνδρίαν σβεννύουσαν αὐτῶν τὴν ἀπὸ τῆς θρασύτητος
 δόξαν, ἵνα τοὺς μὲν ὠφελήσῃ, τῶν δὲ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημα.”
 ὅπερ οὖν καὶ ὁ μέγας Βασιλεῖος δηλῶν ἔφη τὸ τοῦ σοφωτάτου
 15 Σολομῶντος “καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι,” εἰδέναι χρῆ ὅτι καὶ
 ταπεινότητος καὶ ἔξουσίας; καὶ ἐλέγχου καὶ παρακλήσεως, καὶ
 φειδοῦς καὶ παρησίας, καὶ χρηστότητος καὶ ἀποτομίας, καὶ D
 ἀπαξιαπλῶς καιρὸς ἐστὶ παντὸς πράγματος ἴδιος, ὥστε ποτὲ μὲν
 τὰ τῆς ταπεινότητος δεικνύειν καὶ μιμῆσθαι ἐν ταπεινώσει τὰ παι-
 20 δία κατὰ τὴν κυριακὴν φωνήν, ποτὲ δὲ τῇ ἔξουσίᾳ κεχρησθαι,
 ἣν ἔδωκεν ὁ κύριος εἰς οἰκοδομήν καὶ οὐκ εἰς καθαιρέσιν, ὅταν ἡ
 χρῆα ἐπιζητῆ τὴν παρησίαν, καὶ ἐν καιρῷ μὲν παρακλήσεως τὸ
 χρηστὸν ἐνδείκνυσθαι, ἐν καιρῷ δὲ ἀποτομίας τὸν ζῆλον ἐμφαι-

ribilem, placidum, imperio utentem, communicantem, corruptelas re-
 spuentem, demerendi gnarum, humilem, animi nequaquam obnoxii, hi-
 larem ac mansuetum, ut contra ista pugnare expedit possit. ergo qui
 virtute praeditus est ac cordatus, is cavere debet ne vel adulari se si-
 nat vel alios aduletur; et neque arrogans esse neque adulator, sed me-
 dium intra utrumque vitium servare libertate retenta, ita ut neque ad
 insolentiam declinet neque serviles mores admittat. quippe erga bonos
 submissum, erga feroces elatum se gerat opus est, cum illi aequitatem
 pro virtute, hi ferociam pro fortitudine habeant. ideo illis tractandis
 adhibenda est animi quaedam demissio, his autem fortitudo, quae eorum
 feroces spiritus reprimat, quo et illis prosit et animos horum deiciat.”
 idem Basiliius magnus indicans, Solomonis verbis monet in omni re
 suam esse vel humilitatis, vel elationis, vel obiurgationis vel consolati-
 onis, vel indulgentiae vel severitatis, vel lenitatis vel austeritatis, et
 in summa cuiusvis rei suam opportunitatem. itaque nonnunquam uten-
 dum est demissione animi, puerulorumque imitanda humilitas, sicut do-
 minus monuit (Matth. 18): aliquando potestate utendum est quam do-
 minus concessit, ad aedificandum, non ad demolendum, cum libertate
 opus est. ita et ubi consolationem tempus requiret, benignitas exer-
 cenda, et severitatem occasione postulante serium pietatis studium de-

νειν, και ζφ' ἐκάστου τῶν ἄλλων ὁμοίως τὸν ἔκκριτον καὶ δίκαιον λογισμὸν ἀποφέρεσθαι· λογισμοὶ γὰρ δικαίων κρίματα. καὶ δὴ καὶ ὁ Θεοφόρος Ἰσίδωρος καὶ τοῦ μακαρίου φοιτητῆς ποτὲ λέγει

P 331 "τὸν ἄρχοντα καὶ ἀγαθὸν εἶναι δεῖ καὶ φοβερόν, ἵν' οἱ μὲν εὖ βιοῦντες θαρροῦν, οἱ δὲ ἁμαρτάνοντες δκνοῖεν. θάτερον γὰρ 5 θατέρου χωρὶς ἀναρχία μᾶλλον ἐστὶν ἢ ἀρχή. εἰ μὲν γὰρ πάντες ἦσαν εὐπειθεῖς καὶ φιλάρετοι, ἀγαθότητος ἔδει μόνης, εἰ δὲ φιλαμαρτήμονες, φόβου. ἐπειδὴ δὲ ἀγαθοὺς καὶ πονηροὺς ἀνάγκη ἐν τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, ἀμφοτέρω μεταχειριστέον τῷ ἄρχοντι καὶ πρῴστιαμένῳ, ἵν' ἡ μὲν ἀγαθότης στηρίξῃ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ 10 σώφρονας, ὁ δὲ φόβος προαναστῆλῃ τῶν κακίστων τὰ πταίσματα." ταῦτα τοίνυν, ὡς ἔοικεν, ἀγνοοῦντες καὶ τὰ τούτων ὁμοίᾳ μὴ καλῶς ἐπιστάμενοι διακρίναι καὶ συγκρίναι οἱ ἐχθροὶ B τοῦ Θεσπεσίου Ἰωάννου ἀλόγως καὶ ἀνοήτως ἐμίσουν αὐτὸν καὶ 15 διέβαλλον ὡς τραχὺν τινα καὶ ὀργίλον.

Διὸ δὴ καὶ κατὰ γυναικῶν ὁ Ἰωάννης ἐπ' ἐκκλησίας λόγον ἐπεδείξατο, ὃν οἱ δυσμενεῖς κατ' Εὐδοξίας εἰρησθαι θρυλέσαντες ταύτῃ τὸν λόγον εἰσήγαγον. ἡ δὲ πρὸς Ἀρκάδιον καὶ δεινῶς πεπονθῆναι λέγουσα κατὰ Ἰωάννου τοῦτον παρώτρυνε. παρασκευάζει δὲ μετασταλῆναι Θεόφιλον ὡς πρόδηλον ἐχθρὸν τοῦ 20 Ἰωάννου ὑπάρχοντα· ὃς παραγενόμενος ἐν τῇ Δρυϊ, τῇ νῦν Ῥουφριαναῖς, τὴν κατὰ Ἰωάννου ἐπιβουλήν κατιργάσατο. ὅπερ γονὸς ὁ λαὸς στάσειν μεγάλην ἐποίησε, μὴ συγχωρῶν αὐτὸν ἐκβλη-

monstrandum est; similiterque ceteris omnibus re accurate et iuste considerata utendum est. nam cogitationes iustorum iudicia sunt. sed et divinus Isidorus, qui aliquando discipulus fuit Chrysostomi, "principem" inquit "et benignum esse oportet et terribilem, ut qui recte vivunt, rebus fident, et qui mali sunt, delinquere metuant. nam si horum alterutrum absit, non imperium est sed confusio. si enim omnes obedientessent ac virtuti dediti, soli locus fuisset benignitati: si omnes vitiosi, solo terrore opus erat. quia autem necesse est subditorum alios esse bonos alios malos, oportet principem utraque re instructum esse, ut et benignitate sua bonos ac modestos confirmet, et a peccando mali deterreantur." haec, ut apparet, et horum similia ignorantes et recte discernere ac inter se comparare nescientes inimici Ioannis Chrysostomi absurde et inepte eum odio habuerunt, ac calumniati sunt tanquam asperum et iracundum.

Oratione in mulieres invecus pro sacra concione fuerat Chrysostomus. eam aemuli vulgantes esse in Eudoxiam institutam, rem ad ipsam detulerunt; atque ea apud maritum Arcadium quæta gravibus se affectam iniuriis eum in Chrysostomum exasperavit, deditque operam ut Theophilus accerseretur, manifestus Chrysostomi hostis. is cum advenisset, in Quercu, qui locus nunc Rufiniana dicitur, contra Ioannem insidias comparat. populus re cognita magnum concitavit tumultum,

- Θῆναι τῆς πόλεως. ἐπικαμφθεῖσα δὲ Εὐδοξία τοῖς ὀδνρμοῖς τοῦ **C**
 λιοῦ, πέμψασα Βρίσωνα τὸν εὐνοῦχον ἀπὸ Πραινέτου τὸν Ἰωάν-
 νην εἰσήγαγεν, ὡς Θεόφιλον καὶ τοὺς σὸν αὐτῷ φοβηθέντας φυγῆ
 τὴν σωτηρίαν πορίσασθαι. ἐξήκοντα δὲ ἐπίσκοποι εὐρεθέντες
5 σινηλθον, καὶ ἄκρῃ τὰ ἐν τῇ Δρυὶ πρυχθέντι ἅπαντα ψηφι-
 σάμενοι Ἰωάννη τὴν ἐπισκοπὴν δικαίως ἐκύρωσαν. ἐπεὶ δὲ αὐ-
 θις συνέβη τὰ κατὰ τὴν ἀργυρᾶν στήλην τῆς Εὐδοξίας καὶ τὸν
 τῆς χήρας ἀμπελῶνα, πάλιν μῖσος καὶ πάλιν ὀργή, πάλιν ἔχθρα
 καὶ λόγου ἐπίδειξις, οὗ ἢ ἀρχὴ “πάλιν Ἡρωδιάς μαινεται.”
10 κἀντεῦθεν οἱ τοῦ μέρους αὐτοῦ ἐπίσκοποι τὴν ἐξορίαν αὐτῷ μέλ- **D**
 λειν ἔσεσθαι βλέποντες, συναθροισθέντες πρὸς αὐτὸν μετὰ πολ-
 λῶν δακρύων ἔλεγον “ἐπάναγκες ἡμῖν ὧ δέσποτά ἐστι, τὰς ἐκ-
 κλησίας κατέχοντας, ἀναγκασθῆναι καὶ κοινωῆσαι καὶ ὑπογρά-
 ψαι.” ὁ δὲ μακάριος πρὸς αὐτούς “κοινοῦσατε μὲν, ἵνα μὴ
15 σχίσῃτε τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ὑπογράψῃτε δέ· οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ
 σύννοιδά ἄξιον καθιερῶσεως.” εἶχε δὲ μαθητὰς ἐπισκόπους μὲν
 Πρόκλον καὶ Παλλάδιον καὶ Βρίσωνα καὶ Θεοδώρητον, ἀσκητὰς
 δὲ Μάρκον καὶ Νεῖλον καὶ Ἰσιδώρον τὸν Πηλουσιώτην. ὁ δὲ
 μέγας Ἐπιφάνιος Κύπρου ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ἐλθὼν χειροτονίας καὶ **P 332**
20 συνάξεις παρὰ τὴν Ἰωάννου γνῶμην ἐποίησε. καὶ τοῦ Ἰωάννου
 τούτῳ συγχωρῆσαι θελήσαντος, καὶ πρυτρεψαμένου αὐτὸν συμ-
 βῆναι αὐτῷ εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν καταγωγὴν, οὐχ εἶλετο τοῦτο
 ποιῆσαι Ἐπιφάνιος· ταῖς γὰρ ὑπὸ Θεοφίλου διαβολαῖς προκατέ-
 ληπτο. ὁ γοῦν αἰοιδίμος Ἰωάννης ἐπισκοπεύσας ἔτη πέντε καὶ

non concedens ut Ioannes urbe pelleretur. ceterum Eudoxia lamentis
 populi flexa misso Brisone eunucho Ioannem Proneto revocat; qua re
 territi Theophilus et eius conspirationis populares fuga salutem quaesi-
 verant. 60 autem episcopi inventi sunt qui convenirent et acta in
 Quercu rescinderent Ioannique episcopatum iustis sententiis adiudica-
 rent. novorum inde odiorum atque irarum materiam praeberunt ar-
 gentea Eudoxiae statua et vinea viduae. rursusque orationem habuit
 Chrysostomus, cuius initium “rursum Herodias furit.” inde qui ab
 ipsius stabant partibus episcopi, praevidentes fore ut relegaretur, ad
 eum convenerunt, multoque cum fletu dixerunt “cogimur, domine, qui
 ecclesias obtinemus, participes fieri decreti adversum te, eique subscri-
 bere.” respondit Ioannes “estote participes, ne discerpatis ecclesias.
 subscribere autem nolite: nullius enim mihi rei sum conscius, qua me-
 ruerim episcopatu deiici.” discipulos habuit qui episcopi fuerunt, Pro-
 cium et Palladium et Brisoneum et Theodoretum, qui monachi, Marcum
 Nilum et Isidorum Pelusiotam. interim Epiphanius magnus Cypri epi-
 scopus Hebdomum venit, ac contra Ioannis sententiam coetus egit ac
 suffragia accepit. cui cum Ioannes cedere vellet, hortareturque eum ut
 ad se in episcopales aedes commigraret, Epiphanius renuit, praeoccu-
 patus Theophili calumniis. proinde Chrysostomus, cum episcopatum

ἡμῖσι ἐξωρίσθη εἰς Κουκουσόν· ἀκαίῳ μετὰ ἔτη γ' καὶ μῆνας β' μετενεχθεὶς εἰς Πιτυοῦντα, καὶ γενόμενος κατὰ πάροδον ἐν Κομάροις ἐτελεύτησεν ἐν πολλῇ θλίψει τε καὶ κακώσει, ὑπάρχων ἑτῶν πεντηκονταδύο. ὁ δὲ γε πάπυς Ρώμης Ἰννοκέντιος ἀκούσας

B τὴν ἐν ἑξορίᾳ τελευτὴν αὐτοῦ γράφει πρὸς Ἀρκάδιον τοιαύτῃ "φωτὴ 5
αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου βοᾷ πρὸς τὸν θεὸν κατὰ σοῦ, βουσιλεῦ, ὡς ποτε Ἄβελ τοῦ δικαίου κατὰ τοῦ ἀδελφοκτόνου Κάιν. καὶ πάντως ἐκδικηθήσεται παντοίῳ τρόπῳ, ὅτι διωγμὸν ἄδικον κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἱερέων αὐτοῦ συνεστήσω, καὶ ἐξέωσας τὸν μέγαν τῆς οἰκουμένης φωστῆρά τε καὶ διδάσκαλον 10
ἐκ τοῦ θρόνου τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ παρανόμως τε καὶ ἀκρίτως, συνδιώξας αὐτῷ καὶ τὸν Χριστόν. ἡ δὲ νέα Σαυλιὰς Εὐδοξία, κατὰ μικρὸν τῷ ξυρῷ τῆς ἀπάτης ξυρῆσασά σε, κατάραν ἐπήγαγεν ἑαυτῇ καὶ μῖσος, ἔνδικόν τε καὶ ἀνεξάλειπτον δεσμεύσασα φορτίον

C ἁμαρτημάτων δυσβάστακτον, καὶ προσθεῖσα τοῖς προῖον αὐτῆς 15
δεινοῖς καὶ πολλοῖς ἁμαρτήμασιν." ὁ δὲ μέγας Ἰσίδωρος πρὸς τινὰ γράφων οὕτως φησὶν "ἔρωτῶς τὴν περὶ τὸν θεσπέσιον Ἰωάννην τραγωδίαν, ἀλλὰ φράσαι ταύτην ἀπορῶ· νικᾷ γὰρ τὸν νοῦν ἡ μέθη τοῦ πράγματός. μικρὰ δὲ μάνθανε, ἅπερ ἡ Αἴγυπτος ἠγνόησε, Μωϋσέα μὲν παραιτουμένη, τὸν δὲ Φαραὼ οἰκειον-20
μένη, τοὺς ταπεινοὺς μαστίλλουσα καὶ τοὺς κοπουμένους θλίβουσα, πόλεις οἰκοδομοῦσα καὶ τοὺς μισθοὺς ἀποστεροῦσα. καὶ μέχρι νῦν τούτοις ἐμμελετῶσα, τὸν χρυσομανῆ καὶ χρυσολάτρην προ-

annos quinque et bessem gessisset, in Cucusum est relegatus, atque inde post triennium et duos menses Pityuntem; cumque obiter Comana venisset, mortuus est ibi in magnis calamitatibus, annos natus quinquaginta duos. at papa Romanus Innocentius, Ioannis in exsilio morte percepta, in hanc sententiam ad Arcadium scripsit. "vox sanguinis fratris mei Ioannis contra te, imperator, deum appellat, quomodo olim Abeli iusti sanguis adversus Cainum fratricidam. dabis autem omnino poenas, qui iniustam adversus ecclesiam dei persecutionem molitus es et contra eius sacerdotes, expulstique solio episcopatus sui iniuste et indicta causa deturbatum magnum orbis terrarum illuminatorem ac doctorem, unaque cum eo Christum abegisti. nova autem ista Dalila Eudoxia, quae te paulatim novacula imposturae rasit, diris se ipsam execrationibus subiecit atque odio iusto et sempiterno. ea fascem peccatorum gestata difficillimum colligavit, eumque pristinis suis gravibus ac plurimis peccatis superaddidit." magnus autem Isidorus cuidam scribens "quaeris" inquit "tragoediam beati Chrysostomi? atqui eam verbis explicare non possum; ebrietas enim facti mentem superat. audi tamen pauca Aegyptiae ignorationis facinora. Moson repudiavit, Pharaonem adscivit: humiles flagellat, et labore attritus affligit; urbes exstruit, mercede defraudat; atque in hunc usque diem his studiis intenta The-

βαλομένη Θεόφιλον τέσσαρσι συνεργοῖς καὶ συναποστάταις δχυρω-
θέντα, τὸν ὄντως Θεοφιλῆ καὶ Θεολόγον κατεπολέμησεν ἄνθρω- D
πον, τὴν περὶ τὸν ἐμὸν ὁμώνυμον ἀπέχθειαν καὶ δυσμένειαν ὀρ-
μητήριον τῆς οικείας εὐρηκότα σκληρότητος. ἀλλ' ὁ μὲν οἶκος
5 Δαβὶδ κραταιοῦται καὶ πορεύεται, ὁ δὲ οἶκος Σαοὺλ ἀσθενεῖ καὶ
καταισχύνηται καὶ συμποδίζεται, καθὼς ὁρᾶς, εἰ καὶ τῆς ζήλης
ὑπεξήλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ στεφανίτης καὶ νικηφόρος, καὶ
πρὸς τὴν ἄνω γαλήνην μετεχώρησεν."

Ἵποστρέφοντος δὲ Ἐπιφανίου ἐν Κύπρῳ, καὶ τὴν ἑαυτοῦ
10 τελευτήν παρὰ Θεοῦ μεμαθηκότος πλησιάζουσιν, λέγεται εἰρη-
κέναι τοῖς αὐτὸν παραπέμπουσιν "σπεύδω ἐγώ, σπεύδω, ἀφίημι
δὲ ὑμῖν τὰ βασίλεια καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ὑπόκρισιν." ὅς γε καὶ P 333
Ἰωάννου τὴν ἐν ἔξορίᾳ τελευτήν καὶ νίκην ἐδήλωσεν, καὶ Ἰωάννης
ὁμοίως Ἐπιφανίῳ τὴν ἐν τῷ πλοίῳ κοιμησιν, ἐκ θείας ἐπινοίας
15 ταῦτα προμνηθέντες οἱ μακάριοι, ἵνα μὴ τις ἔχθραν ἔχειν αὐ-
τοὺς κατ' ἀλλήλων ὑποτοπάσειεν. οὐ γὰρ ἂν οἱ τοιοῦτοι θεηγόροι
καὶ Θεοφιλεῖς ἄνθρωποι καὶ διδάσκαλοι καὶ τοῦ εἰρηνοποιῦ Χρι-
στοῦ μαθηταὶ γνήσιοι, τοῦ φάσκοντος "ἐν τούτῳ γνώσκονται πάν-
τες ὅτι μαθηταὶ μου ἔστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε μετ' ἀλλήλων,"
20 ἔχθραν καὶ κακίαν ἔχοντες τελεύτησαν. ἄπαγε· εἰ γὰρ καὶ μι-
κρὸν σκάνδαλον τὸ προρηθὲν γέγονε μεταξὺ, τὴν ἀνθρωπίνην
ἀσθένειαν ἔλεγχον πρὸς ὀλίγον, ἀλλ' οὐδ' ὅσον εἰς τὴν κορυ- B
φὴν τῶν ἀρετῶν ἤχθησαν τὴν ἀγάπην, περὶ ἧς λέγει Παῦλος ὁ

philum auri insano amore atque cultu occupatum produxit, quattuor so-
ciis flagitii atque desertionis stipatum, horumque opera vere deo carum
et eius insignem cognitione virum debellavit; qui arcem suae duritiae
invenit odium ac malevolentiam adversus mihi cognominem. verum
enimvero domus Davidica confirmatur et crescit, Sauli autem infir-
matur et pudesit atque impeditur, ut vides, tametsi homo dei tempe-
stati ei subductus est, victorque et coronatus caelestem adiit tranquilli-
tatem."

Epiphanius in Cyprum reversus, cum a deo esset monitus sibi finem
vitae instare, fertur iis qui ipsum comitati fuerant dixisse "festino ego,
festino. relinquo autem vobis imperium et urbem et fabulae actionem."
simul etiam iis Ioannis in exsilio victoriosam mortem exposuit; et simi-
liter Ioannes Epiphanio in navi finem vitae indicavit, divino afflatus
beati de iis praemoniti, ne quis eos inimicitiam inter se exercuisse pu-
taret. absit enim ut dei praecones atque cultores isti atque populi do-
ctores, pacificique servatoris discipuli genuini, qui dixerat (Ioan. 13)
"hoc indicio universi intelligent vos esse meos discipulos, si invicem
dilexeritis," odium aut malevolentiam usque ad finem vitae conservave-
rint. nam tametsi exigua quaedam iis offensa intervenit, humanae imbe-
cillitatis argumentum, tamen mox ad caritatem, virtutum fastigium, sese
retraxerunt, de qua apostolus Paulus dicit (1 Cor. 13) "caritas ad

ἀπόστολος “ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζέται τὸ κακόν” καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει.

Μετὰ δὲ τὴν Ἰωάννου τελευτὴν ἐπίσκοπός τις ἅγιος, Ἀδελφίος ὄνομα αὐτοῦ, ἔλεγεν ὅτι λύπην εἶχον ἀφόρητον, διότι ὁ τοιοῦτος ἀνήρ, ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος, ὁ τοῖς λόγοις εὐφράνας τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἔξω τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐκοιμήθη. ἰδιόμην οὖν τοῦ Θεοῦ μετὰ πολλῶν δακρῶν ἵνα δεῖξῃ μοι αὐτόν, ἐν ποίᾳ καταστάσει ἐστὶ, καὶ εἰ μετὰ τῶν πατριαρχῶν ἐτάγη. ἐπὶ πολλὴν οὖν χρόνον τοῦτο ἐνόμιζον ἐν μιᾷ γίνομαι ἐν ἐκστάσει καὶ θεωρῶ ἄνδρα τινα πάνυ εὐεῖδῃ, κρατήσαντά με τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ὃς ἀπαγαγὼν με εἰς τόπον λαμπρὸν καὶ ὑπερένδοξον ἔδεικνέ μοι τοὺς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους. ἐγὼ δέ, φησί, περιεσκόπων ἰδεῖν ὃν καταθυμίως εἶχον, τὸν μέγαν Ἰωάννην, τὸν ἐμὸν ἀγαπητόν. ὡς οὖν ἔδειξέ μοι πάντας καὶ ἐκύστιον τὸ ὄνομα εἶπε, κρατήσας με πάλιν τῆς χειρὸς ἐξήγαγέ με ἔξω. ἐγὼ δὲ λεληπημένος ἠκολούθουν αὐτῷ, μὴ ἔωρακῶς μετὰ τῶν πατέρων τὸν ἐν ἀγίοις Ἰωάννην. ὡς οὖν ἐξηρχόμην, ὁ ἑφρεστῶς τῇ θύρᾳ βπισχῶν με λέγει μοι “οὐδεὶς εἰσερχόμενος ὧδε λεπούμενος ἐνθὶν ἐξέρχεται.” τότε λέγω αὐτῷ “αὕτη μοι ἐστὶ λύπη, ὅτι τὸν προσφιλέστατόν μοι Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως οὐχ εἴωρακα μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων.” ὁ δὲ πάλιν λέγει μοι “Ἰωάννην τὸν τῆς μετανοίας λέγεις;” λέγω αὐτῷ ναί. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει μοι “ἄνθρωπος ἐκεῖνον ἐν σαρκὶ ὦν

iram tarda est, benigna est, non irritatur, non reputat malum.” item (1 Ioan. 4) “deus est caritas: qui in caritate permanet, is in deo permanet.”

Mortuo Chrysostomo sanctus quidam episcopus, nomine Adelphius, cum, ut quidem ipse refert, incredibilem dolorem ex eo cepisset quod tantus vir, orbis terrarum doctor ac qui suis sermonibus ecclesiam dei exhilaraverat, extra suum episcopatum obiisset, multo cum fletu a deo postulavit ut eum sibi ostenderet, quo statu esset et utrum inter patriarchas relatus. tum aliquando extra se raptus virum vidit insigni pulchritudine, qui dextra manu apprehensum abduxit in locum quandam splendidum ac maiestatis plenum, ibique ei doctores ecclesiae ostendit. ego autem, inquit Adelphius, circumferebam oculos meos, sicubi cererem desideratum a me Chrysostomum. verum ille omnibus mihi singularim demonstratis nominibusque indicatis, rursus me manu correptum eduxit. ego eum sequebar moestus, quod sanctum Chrysostomum inter patres non vidissem. egredientem me ianitor inhibuit, dicens neminem qui huc intrasset, tristem egredi. respondi hanc mihi tristitiae causam esse, quod carissimum mihi Ioannem Cpolitanum episcopum inter reliquos ecclesiae doctores non vidissem. tum ille “Ioannem” ait “dicis poenitentem?” affirmanti “homo” inquit “in carne adhuc degens vi-

ἰδεῖν οὐ δύναται· ἐκεῖ γὰρ παρίσταται ὕπου ὁ Θρόνος ὁ δεσποτικός ἐστιν.” οὕτως ὁ τρισμακάριστος Ἰωάννης μετὰ μυρίους κόπους καὶ πόνους τὸν βίον διανύσας πρὸς τὴν οὐράνιον μετέστη μακαριότητα, ζήσας ἔτη νβ' τὰ πάντα. ἐν δὲ τῇ ἔξορῃ αὐτοῦ
 5 τὴν ἐκκλησίαν ὁ λαὸς τῆς πόλεως ἐνέπρησεν. ὡς δὲ ἄλλοι φασίν, ὅτι πῦρ ἐξεληθὸν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου πάντα κατέκαυσε. καὶ πολ- P 334
 λοι ὑπὲρ Ἰωάννου ἐκινδύνευσαν. διαδέχεται δὲ τὸν Χρυσόστομον Ἀρσάκιος.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει τελευτᾷ καὶ ἡ Εὐδοξία, ἥτις συνήφθη
 10 πρὸς γάμον τῷ βασιλεῖ Ἀρκαδίῳ καὶ πολλῶν κακῶν αὐτῷ πρόξενος ἐγεγόνει, βάρβαρος οὖσα γυνὴ καὶ θρασυκάρδιος. παῖδας δὲ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς Πουλχερίαν, εἶτα Φαλκίλλαν Ἀρκαδίαν τε καὶ
 Μαρίναν, αἱ ἀπείρατοι γάμων κατὰ τοὺς χρόνους ἀπεβίωσαν· καὶ σὺν αὐταῖς γεννᾷ Θεοδόσιον ἕστατον, ὃς καὶ διεδέξατο τὴν
 15 τοῦ πατρὸς βασιλείαν. μετὰ παραδρομὴν δὲ λέ' ἐτῶν ἐπανήχθη ὁ μέγας Χρυσόστομος ἀπὸ Κομάνων, δικαίᾳ χρησιμμένου σπουδῇ Πρῶκλου τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου.

Ἡ δὲ Εὐδοξία οὐκ εἰς μακρὰν τετελευτήκει, καθὼς λέλε- B
 κται, τρεῖς καὶ μόνους αὐτῷ ἐπιβίωσασα μῆνας. ἐγκύου γὰρ
 20 οὔσης αὐτῆς καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ τεκεῖν ἤδη ἐπειγομένης τέθνηκε τὸ βρέφος ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῆς, καὶ ἀρξυμένης ὠδίνειν οὐκ ἔρχετο τὸ βρέφος πρὸς τοκετόν, ἀλλ' ἔμενεν ἔνδον νενεκρωμένον ἐπὶ ὄλας ἡμέρας τέσσαρας. τούτου τοίνυν σαπέντος ἀπέστη καὶ ἡ γαστήρ, καὶ διέξοδος τοῦ ἐμβρύου καὶ τῶν πόνων λύσις οὐκ ἦν. ἀνθρώ-
 25 που δὲ τινος ἐπιθέντος αὐτῇ γραμμῆτιον γεροητευμένον εὐθέως

dere eum nequit: adstat enim iste solio dominico.” sic ergo beatissimus Ioannes, infinitis aerumnis atque laboribus defunctus, caelestem adiit felicitatem. vixit annos 52. exsulante eo populus templum urbis incendit. alii igne ab ara egresso conflagrasse dicunt. multi Ioannis causa pericula adiverunt. Chrysostomo succedit Arsacius.

Eodem anno Eudoxia etiam moritur, uxor Arcadii multorumque ei malorum causa, mulier barbara et ferox. habuit ex ea liberos Pulcheriam Falcillam Arcadium et Marinam, quae caelibes longo vixerunt tempore, praeterea Theodosium ultimum, qui post patrem imperium excepit. elapsis annis triginta quinque Chrysostomi corpus Comanis in urbem reportatum est, instam adhibente diligentiam Proclo Cpolis episcopo.

Eudoxia autem, sicuti commemoravi, non multo post mortua est, cum supervixisset Ioanni tres solum menses. nam cum uterum ferret iamque partui esset vicina, foetus in utero exstinctus est; ac cum eum vellet eniti, id frustra fuit, totosque dies quattuor mortuus foetus in utero retentus computruit, atque uteri quoque abscessum effecit. cum neque exiret foetus et dolorum finis non esset, quidam ei literas ma-

ἐξήμβλωσέ, καὶ ὅν τῇ ἀποβολῇ τοῦ ἐμβρύου συναπέρρηξε καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν ἢ τριτάλαινα.

C Τῷ ἰδ' ἔτει ἐν Ῥώμῃ ἐμυκήθη ἡ γῆ ἐπὶ ἡμέρας ἐπτά. τελευτῆ δὲ καὶ Ἀρκάδιος, βιοὺς μὲν ἔτη λβ', βασιλεύσας δὲ κς'· ὅς καὶ διετάξατο τῶν Περσῶν βασιλέα Ἰσδιγέρδην κήδεσθαι τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου καὶ λαμβάνειν πρεσβεῖον χρυσοῦ λίτρας ἑκατοτάδας δέκα. ἐν δὲ τῇ αὐτοῦ τελευτῇ πάντας τοὺς κατ' αὐτὸν ὄντας ἀρίστους προαπέκτεινε διὰ τὸ μείζον εἶναι τὸ ἐκείνων φρόνημα, ἐν οἷς ἦν καὶ Ῥουφῖνος ὁ παρ' αὐτῷ μέγα δυνάμιτος. ἐτέθη δὲ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ νυκτῶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἐν τῇ 10 μεσημβρινῇ στοῦ, ἔνθα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὐδοξία.

Ὁ τοίνυν Ἰσδιγέρδης τὴν Ἀρκადίου διαθήκην δεξάμενος Θεοδοσίῳ τὴν βασιλείαν εἰρηνικῶς διεσώσατο. καὶ Ἀντιόχον τινα D θυμαστὸν καὶ λογιώτατον ἄνδρα ἐπίτροπον καὶ παιδαγωγὸν ἀποστείλας, γράφει τῇ συγκλήτῳ Ῥωμαίων φυλάττειν τὸ παιδίον 15 ἀνεπιβούλευτον, ἵνα μὴ πόλεμον ἄσπονδον κατὰ Ῥωμαίων ἀνακινήσῃ. καὶ ἦν εἰρήνη μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν μάλιστα τοῦ Ἀντιόχου πολλὰ ὑπὲρ Χριστιανῶν γράφοντος. καὶ οὕτως ἐπλατύνθη καὶ ἐν Περσίδι ὁ χριστιανισμός.

Θεοδοσίος ὁ μικρὸς βασιλεὺς Ῥωμαίων ἁρθόδοξος ἔβασίλευσεν ἔτη μβ' μῆνας β'· οὗ αὐτοκρατορήσαντος Πουλχερία ἡ τούτου ἀδελφή, παρθένος ἰθ' ἑτῶν οὕσα, τὴν βασιλείαν καλῶς διώκει, ἥτις Θεοδοσίον τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν κατὰ Θεὸν ἐσέβειων

P 335 ἐξεπαίδευσε καὶ εἰς ἄλλα ἅπαντα. ἦν δὲ τῷ σώματι μέσος τοῦ

gicus superposuit; qua re et statim eiecit mortuum foetum et simul animam miserrima efflavit.

Anno 14 Romae terra septem diebus mugit. mortuus est etiam Arcadius, anno aetatis 31, imperavit annos 26. filio suo Theodosio tutorem constituit regem Persarum Isdigerdem, honorariumque ei destinavit 1000 argenti libras. praestantissimos autem suorum morituros necari iussit, quod eorum essent altiores spiritus. inter hos fuit etiam Rufinus, qui plurimum apud imperatorem potuerat. sepultus est in templo apostolorum, in porticu meridiana, cum Eudoxia uxore.

Isdigerdes Arcadii testamento approbato, Theodosio imperium patrum conservavit, misitque ei procuratorem et paedagogum Antiochum, virum praeclarum et doctissimum. scripsit etiam ad senatum Romanum uti puerum ab insidiis tutum praestarent, alioqui se Romanis bellum implacabile illaturum. ita pax inter Romanos atque Persas tum fuit, praecipue Antiocho multa pro Christianis scribente. atque hoc modo etiam in Persidem christianismus est propagatus.

Theodosius minor, recte de religione sentiens, imperium in Romanos tenuit annos 42, menses 2. initio imperium praeclare administravit soror eius Pulcheria, virgo aetate annorum 19. eaque fratrem cum religione Christiana tum aliis rebus instituit. fuit hic Theodosius sta-

εὐμετήκους, ὄμματα ἐν κύκλῳ τῶν βλεφάρων μελζονα ἔχων, με-
 λανὰ τε καὶ ὀξὺ βλέποντα. οἷς λεπτή καὶ ὀρθή. μελίθριξ,
 πάσης παιδείας μετασχών, καὶ αὐτῆς ἀστρονομίας, ἵππεύειν τε
 καὶ τοξεύειν ἀσκηθεὶς πέραν τοῦ μετρίου, καὶ πολλὰς τῶν ἐν
 5 χερσὶ τεχνῶν δεξιότητι φύσεως ἀναμαζάμενος, ὅσον γραφικὴν καὶ
 πλαστικὴν καὶ ἑτέρας πλείστας, μειλίχιος τὸν τρόπον καὶ εἰσάγων
 ἐπιεικής. ἔδεν καὶ διατ᾽ καὶ πολλὰ τῶν κοινῶν διαπασεῖν τῇ
 πρὸς τοὺς εὐνούχους κρατηθέντα αἰδοῖ. ἐπεὶ γὰρ τοῦ πατρὸς ἐκ-
 10 τευεν, εἶτα Εὐτρόπιον ἠγήσατο κύριον, μετ' αὐτὸν Λαῦσον καὶ
 Καλαπόδιον, καὶ πρὸς τοῦτοις Χρυσάφιος αὐτὸν κατεδουλώσατο. B
 πολλὰς δὲ ἐκκλησίας καὶ πτωχεῖα ξενωνάς τε καὶ μοναστήρια ἢ
 Πουλχερίῳ καταστήσασα πᾶσι τὰς ἀρμοδίους προσόδους βασιλι-
 κῶς ἀπένειμεν. ὁ δὲ Σωζομενὸς φησιν ὅτι καὶ θείας ἐμφανίας
 15 ἤξιούτο.

Τῷ β' ἔτει Ἀττικὸς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ἰου-
 δαῖόν τινα παράλυτον νοσητέσας, πείσας τε καὶ βαπτίσας, ἕγι᾽
 ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἐξήγαγε.

Τῷ γ' ἔτει Ὀνωρίου τῆς Ῥώμης βασιλεύοντος ἦτοι τῶν ἐspe-
 20 ρίων, ὄντος αὐτοῦ ἐν Ῥαβέννῃ, Θεοδοσίου δὲ ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει, ἐσφάγη Στελέχων ὁ λαμπρότατος ἐν Ῥαβέννῃ καὶ ἄλλοι C
 δυνάσται. ἦν δὲ πενθερὸς Ὀνωρίου καὶ τῶν ὄλων τῆς βασιλείας

7 forte διαβάλλεται margo P

tura mediocri, oculis palpebras superantibus, nigris et acute videntibus,
 naso tenui et recto, flavo crine. gnarus fuit omnium disciplinarum,
 atque etiam astronomiae; equitandi ac iaculandi supra modum peritus.
 multas etiam artes dexteritate naturae addidicerat, earum quae manibus
 tractantur, ut est pingendi, fingendi, aliasque complures. moribus fuit
 comibus admodumque facilis. itaque culpatur ut qui ob verecundiam
 eunuchis subditus haud parum de re publica diminui passus sit. primo
 enim patre orbatus Antiocho ab Isdigerda tutoris loco misso servivit;
 inde sub Eutropio domino fuit; post Lausus Calapodius Chrysaphiusque
 eo pro mancipio abusi sunt. Pulcheria vero multa templa, pauperum
 multa et peregrinorum hospitia, ac monasteria etiam instituit, omniaque
 sufficientibus redditibus regia magnificentia ditavit. Sozomenus perhibet
 eam etiam divina visione dignatam fuisse.

Secundum Theodosio minore imperante annum Atticus Cpolis epi-
 scopus Iudaeum quendam luxatione membrorum affectum, cum persua-
 dendo ad Christianam religionem perduxisset, baptizatum a se sanum
 lavacro eduxit.

Tertio anno Cpoli degente Theodosio, cum Honorius Romae im-
 perium tenens et Occidentis Ravennae ageret, Stilico vir illustrissimus
 ibidem caesus est, socer Honorii ac totius imperii rebus praefectus,

πραγμάτων προϊστάμενος. παρελήφθη δὲ καὶ ἡ Ῥώμη ὑπὸ Ἀλαρίχου τοῦ Γότθου, τοῦ τῶν Οὐανδύλων ἐξάρχοντος, ἡ τοσαύτη καὶ τηλικαύτη καὶ παντὶ τῷ κόσμῳ περιβόητος, διαφυγοῦσα μὲν τὸ τοιοῦτον εἰς ἄπειρον εἰπεῖν τὸν αἰῶνα· χίλια γὰρ καὶ ἑκατὸν ἐξήκοντα ἔτη παρωχῆκει, ἐν οἷς αὐτὴν πειραθῆναι πολλῶν μειζό-5
νων συνέβη πολεμίων. νυνὶ δὲ ἀλούσης τῷ πεπρωμένῳ διὰ τῆς τῶν κρατούντων εὐθελίας, εἶγε καὶ ἔστιν εἰπεῖν τι παρὰ τοῦτο γενέσθαι. οἱ δὲ Σκηπίωνα τὸν Ἀφρικανὸν ἐπικληθέντα φασίν,
D ὀπηρῆκα καθήρει τὰ τῆς Καρθαγένης τείχη, ἐπιδουλοῦσαντα εἰπεῖν ἐπὶ τῇ Ῥώμῃ τὸ Ὀμηρικὸν ἔπος ἐκεῖνο. “ἔσεται ἡμεῖς ὅταν 10 ποτ’ ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή.” τοῦτο γοῦν εἰς πέρας ἤχθη, καὶ ἡ τοσαύτη τὸ κράτος, καὶ πάντα τὰ μέγιστα εὐπορήσασα καὶ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν δουλωσαμένη τὴν οἰκουμένην, καθάπαξ ἠρήμωτο Ῥώμη. ἔπαθε δὲ τὴν τοιαύτην ἄλωσιν μηνὶ Αὐγούστῳ κς, Ἰνδίκτῳ θ’, ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου μϞξξέ. ἀκουσθέντος δὲ τούτου ἐν Ῥα-15 βέννῃ ἀπήγγειλέ τις τῷ Ὀνωρίῳ δακρυρροῶν καὶ ποτνιαῶμενος “ὦ δέσποτα, ἐάλω Ῥώμη ὑπὸ Ἀλαρίχου τοῦ τῶν Οὐανδύλων ἄ-
P 336 χοντος.” ὁ δὲ συσπασθεὶς καὶ τῷ χεῖρε κροτήσας ἔφη “ὦδε ἦν ἕως ἄρτι, καὶ πῶς παρελήφθη ὑπὸ τῶν Γότθων;” ὁ δὲ στεναῖζας εἶπεν “οὐ τὴν ὄρνιν λέγω, δέσποτα, ἀλλὰ τὴν πόλιν.” ὁ δὲ 20 ἀντέφη “ἐξέστησάς με, ἄνθρωπε· ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι τὴν ὄρνιν λέγεις.” εἶχε γὰρ ἀλεκτορίδα ἐφ’ ἣ ἠγάλλετο, ἦν περ ἐκάλει Ῥώμην· τοσοῦτον περιῆν αὐτῷ τὸ τῆς ἀβελτηρίας, ἵνα μὴ λέγω

4 ὡς εἰπεῖν?

cumque eo etiam alii praecipui viri. eodem tempore capta est Roma ab Alaricho Gotho, Vandalorum duce, urbs tanta et toto mundo celeberrima, ac quae infinito prope tempore istam calamitatem evitaverat: anni enim tum ab eius exordio praeterierant 1160. atque interea quidem temporis multo maioribus fuerat tentata bellis: tunc autem capta est, sicuti in fati fuerat, ob imperantium stoliditatem. sunt qui tradant Scipionem Africanum, cum muros Carthaginis deiceret, illacrimantem de Roma pronuntiavisse Homericum versum istum (Iliad. 6) “acquatura solo sacrum appetet urbem.” id tunc impletum est; tantaque urbs, quae summam obtinuerat potestatem et omnium rerum copia abundaverat totumque prope orbem terrarum subegerat, tunc subito vastata. accidit hoc excidium Romae die vigesima sexta mensis Augusti, indictione nona, anno ab exordio mundi 5965. eius rei fama cum esset Ravennam perlata, quidam plorans ac quiritanus Honorio dixit “domine, Roma Alarichus Vandalorum dux potitus est.” Honorius dolore correptus, complosis manibus “hactenus” inquit “ea hic fuit: quomodo ergo in Gothorum manus pervenit?” tum alter ingemiscens “non” ait “loquor de ave, sed de urbe.” ibi Honorius “perculisti” inquit “animum meum: nam de ave putabam te loqui.” habebat enim Honorius avem qua delectabatur, quam Romae nomine affecerat: ingens sto-

ἀνοίας τεκμήριον. καὶ οὐ θαυμαστὸν εἰ τοιοῦτος ὢν ἐβασίλευεν, ἐπεὶ καὶ ἄλλοι τινὲς προιγήσαντο Ῥώμης, ὧν τὰς πράξεις καὶ τὰς ἀλόγους ὁρμὰς ἀμήχανον ἀκοῇ παραδέξασθαι· τοὺς Νέρωνας καὶ τοὺς Ἀβίτους μοι νόει καὶ Γάλβας καὶ Ὄθωνας, καὶ εἴ τις
5 ἄλλος ἐστὶ τούτων ἐσμός.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν Ῥώμης τελευτᾷ Ὀνώριος ὑδεριῶσας, βιῶ- **B**
σας ἔτη μ', βασιλεύσας δὲ λα', μνήμην λιπὼν τῷ βίῳ δυσκλειῶ
καὶ ἄσμενον. δηλωθείσης δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει ἐσείσθη πῦσα ἢ πόλις ἡμέρας ε'. Θεοδόσιος δὲ κατὰ
10 τὸν καιρὸν τῆς Ὀνωρίου τελευτῆς ἦγε τῆς ἡλικίας ἔτος κδ', τῆς
δὲ βασιλείας ιε'. ὁ δὲ τούτου τροφεὺς Ἀντίοχος, κατὰ τὴν κω-
μωδίαν, "ἴστραπτεν, ἐβρόντα, συνεκέκα τὰ πράγματα." ἐγγὺς
τοῖνον ἀναρχίας καὶ ληστῶν πλήρη τὰ πάντα.

Τῷ ε' ἔτει Ἰουδαῖοι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολλὰ κακὰ Χριστιανοῖς
15 ἐπεδείξαντο. συνθίμενοι γὰρ πρὸς ἀλλήλους γνώρισμα φορεῖν
δακτύλιον ἀπὸ φοίνικος, τῇ νυκτὶ βοῶν παρεσκευάσασιν κήρυκας **C**
ὅτι ἡ ἐκκλησία ἀνεπρήσθη, τῶν δὲ Χριστιανῶν συνδρομόντων
τούτους οἱ Ἰουδαῖοι κατέσφαζαν. φωραθέντος οὖν τοῦ δράματος
οἱ Χριστιανοὶ ἄρχοντες τούτους τῆς Ἀλεξανδρείας ἐξήλασαν καὶ
20 τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν ἐδήμευσαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἡ μακαρία
Πουλχερία τελείως τῶν πρυγμάτων ἐκράτει, τοῦ Πέρσου Ἀντιό-
χου ἐκποδῶν γεγονότος. τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ πολλοὶ ἐν Περσίδι

luditatis, ne dicam insaniae hominis argumentum. neque est quod mire-
ris talem hominem imperium tenuisse, cum alii quoque Romae impera-
verint quorum facinora et insanæ cupiditates auditum offendunt: consi-
dera enim Neronem Avitos Galbas Othones et si qui alii huius farinae
fuerunt.

Capta Roma Honorius ex aqua intercute moritur, cum vixisset an-
nos quadraginta, imperasset triginta unum, vitae suae relicta infami et
illaudabili memoria. morte eius Cpolin annuntiata tumultuatum tota urbe
est per dies sex. quo tempore Honorius decessit, Theodosius annum
agebat aetatis vigesimum quartum, imperii decimum septimum. eius
autem paedagogus Antiochus, id quod in comoedia est, "turbabat omnia
fulgurans et intonans." itaque imperium prope nullum fuit, omniaque
latronum plena.

Anno quinto Iudaei Alexandriae Christianos pessime tractaverunt.
cum enim tesserae loco composuissent annuli de palmae fronde gesta-
tionem, noctu per praecones exclamari curaverunt ecclesiam esse in-
censam, et Christianos ad restinguendum incendium concurrentes inter-
fecerunt. re comperta magistratus Christiani Iudaeos Alexandriae expu-
lerunt, eorumque bona publicaverunt. eodem anno beata Pulcheria toti
rerum summae praefuit, submoto Persa Antiocho. eodem anno Magi in

Χριστιανοὶ ὑπὸ τῶν μάγων μάρτυρες γέγονασι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτι πάλιν ἀπὸ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἀνεκακίσθη ἡ μεγάλη ἐκκλησία.

D Τῷ ζ' ἔτι Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Ἴμμον πεδίον Χριστιανὸν παῖδα συλλαβόντες, ὡς παλζόντες δῆθεν καὶ τὸν σταυρὸν διασύροντες, τοῦτον ἐκρέμισαν ἐπὶ ξύλον, ἀνελόντες βασιάνοις. τοῦτο γνοῦς ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἰουδαίους πρεπόντως ἐκόλασε.

Τῷ ιδ' ἔτι λιμὸς γέγονεν ἐν Πόντῳ, ὥστε τοὺς Παφλαγόντας ἐνουχίσαντας τὰ ἴδια τέκνα πιπρώσκειν. τούτῳ τῷ ἔτι ἐτιλεύτησεν ἐν Ἀθήναις Λεόντιος ὁ φιλόσοφος, ὃς ἔγραψεν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ "τὴν μὲν οὐσίαν μου πᾶσαν καταλιμπάνω τοῖς υἱοῖς μου, Ἀθηναῖδι δὲ τῇ ἐμῇ θυγατρὶ ἀπὼν δοθῆναι χρυσοῦ νομίσματα ἑκατόν· ἀρκεῖ γὰρ αὐτῇ ἡ τύχη αὐτῆς." ταύτην τὴν Ἀθηναίδα ἐξ Ἀθηῶν εἰσαχθεῖσαν Θεασαμένη ἢ Πουλχερία
P 337 κάλλει σώματος διαπρέπουσαν καὶ συνέσει ψυχῆς καλλονομένην καὶ λόγῳ κεκοσμημένην, πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινου-15 πόλεως Ἀττικὸν ἀποστείλασα ἐβάπτισεν, Εὐδοκίαν μετονομάσασα· ἦντινα καὶ τῷ ταύτης ἀδελφῷ καὶ βασιλεῖ συνέλευξεν εἰς γυναικα. τούτῳ τῷ ἔτι Ἀττικὸς ὁ ἐπίσκοπος Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου τὸ ὄνομα ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις συνέταξε. τελευτῆ δὲ Ἀττικὸς ὁ πατριάρχης, καὶ χειροτονεῖται Σισίνιος. 20

Ἀλλὰ τοσαύτη καὶ τηλικαύτη οὐση τῇ Εὐδοκίᾳ λοξὸν ὁ φθόνος ἐμβυλῶν ὄμμα τοιοῦτον κατειργάσατο δρῶμα ἐσούστερον. Πανυλῖνός τις μάγιστρος ἠγαπᾶτο παρὰ τῆς Εὐδοκίας ὡς ὦν λογύ-

2 ὑπὸ P

Perside multos Christianos martyrio affecerunt, et magnum templum ab incendio reffectum est.

Septimo anno Iudaei in campo Immo Christianum puerum captum, ludibrii ac crucis deridendae causa excarnificatum, de ligno suspende-runt. quos imperator, re patefacta, dignis ultus est suppliciis.

Anno 14 fames fuit in Ponto tanta ut Paphlagones suos filios castraverint itaque vendiderint. eodem anno mortuus est Athenis Leontius philosophus. is testamento suo omnes facultates filiis legavit, Athenaidi filiae tantum aureos 100, addita hac causa "sua ei sufficiet fortuna." hanc Athenaidem Athenis Cpolin adductam cum videret Pulcheria et forma corporis praestare et ingenio esse egregio atque facundia ornatam, ad archiepiscopum urbis Atticum missam baptizavit, Eudociaeque nomen fecit, imperatorique fratri suo nuptum tradidit. eodem anno Atticus episcopus Ioannis Chrysostomi nomen in sacras tabulas rettulit. Attico patriarcha mortuo subrogatur Sisinnius.

Enimvero Eudociae, tali ac tam praeclarae feminae, facinus isvidiae huiusmodi actionem intentavit. Paulinus quidam magister eruditionis ac elegantiae causa ab Eudocia diligebatur; solebaturque cum eo

πατος καὶ ὠραιότατος, ᾧ τινι συχνῶς τε καὶ ἰδίως συνετύγγανεν **B**
ὡς συμπράξαντι τοῖς γάμοις αὐτῆς. τῇ οὖν ἡμέρᾳ τῶν ἁγίων
θεοφανιῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀπιόντος τοῦ βασιλέως προσή-
γαγέ τις αὐτῷ ἕξ Ἀσίας πένης μῆλον μέγα καὶ ὑπερφύες, ὅπερ
5 ἀπέστειλε τῇ Ἀγούστῃ, δεδωκῶς τῷ πένητι νομισματα ἑκατόν.
αὐτὴ δὲ νοσοῦντι τότε Παυλίῳ ἀπέστειλεν ἄρραβῶνα τῆς αὐτοῦ
τελευτῆς. ὁ δὲ Παυλῖνος ἀγνοῶν μετὰ δύο ἡμέρας ἀπέστειλεν
αὐτὸ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο γνωρίσας ἔκρυψε, καὶ
εἰσελθὼν λέγει τῇ Ἀγούστῃ “ποῦ ἐστὶ τὸ μῆλον ὅπερ σοι ἀπέ-
10 στείλα;” ἡ δὲ εἶπεν “ἔφαγον αὐτό.” καὶ πάλιν ὤρκωσεν αὐτὴν
τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, λέγων “μή τινι τοῦτο πέπομφας;” ἡ δὲ
πάλιν εἶπε φαγεῖν αὐτό, προσθεῖσα καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ βασι- **C**
λέως. τότε εἰς ὄργην κινηθεὶς ὁ βασιλεὺς κελεύει τὸ μῆλον εἰσ-
ενεχθῆναι, τὸν δὲ Παυλῖνον ἀποστείλας τῇ νυκτὶ ἐκέλευε ἀπεκεφά-
15 λισεν. ἔκτοτε δὲ γέγονε μεταξὺ αὐτῶν λύπη καὶ ἀπομερισμός.
γνοῦσα δὲ τοῦτο ἡ Ἀγούστα, καὶ ἀισχυθεῖσα ὡς ὑβρίσθη,
ἔξώρησεν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, καὶ τελευτᾷ ἐν Ἱεροσολύμοις,
καὶ θάπτεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου. ἐν δὲ τῷ τελευτᾷ
αὐτὴν ἐπωμόσατο μὴ συνειδέναι τῇ κατ’ αὐτῆς κατηγορίᾳ ἔνεκεν
20 Παυλίνου. γράφουσι δὲ τινες πληρωθῆναι ἐπ’ αὐτῇ τὸ “ἀγά-
θον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ **D**
τείχη Ἱερουσαλήμ” διὰ τὸ πολλὰ ἀγαθὰ ἐν Ἱεροσολύμοις αὐ-
τὴν πεποιηκέναι μετὰ Ἑλένην τὴν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου
μητέρα.

crebro et seorsim colloqui, ut a quo esset in nuptiis contrahendis ad-
iuta. accidit autem ut solemni divinae apparitionis die imperatori ad
magnum templum eunti pauper quidam ex Asia pomum inusitatae ma-
gnitudinis offerret; quem is 100 numis donavit, ac pomum Eudociae
Augustae misit. ea aegrotanti Paulino transmisit, eoque illum munere
imprudens exitio obstrinxit. Paulinus rei ignarus biduo post pomum
illud imperatori mittit. qui cum id agnosceret, eo occultato ingressus
ad Augustam rogare ubi esset malum ei a se missum. se id edisse di-
centi iuramentum per salutem imperatoris deferre, quo id nemini abs
se missum ea confirmaret. cum eo modo iurata in eo persisteret, id se
comedisse, iratus imperator malum adferri, Paulino vero ea ipsa nocte
accito caput amputari iubet. inde imperatoris adversus Augustam si-
multas ac abinentia. et Eudocia causa intellecta, iniuriarum pudore
mota, profectionem in sacra loca instituit ac Hierosolymae moritur.
sepulta est in aede divi Stephani. moriens iuravit se falso nullaque
sua culpa suspectam Paulini causa fuisse. sunt qui scribant implevisse
eam oraculum hoc (Psalm. 50) “benefac favore” (Graeci eudociam ha-
bent) “tuo Sioni, et Hierosolymae muri instaurentur.” nam post Hele-
nam Constantini magni matrem ea plurimum beneficii Hierosolymis praes-
titit.

Τῷ ιθ' ἔτει τοῦ προφήτου Ζαχαρίου τὰ λείψανα καὶ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ Λαυρεντίου ἀπετέθησαν. τότε πρώτως καὶ ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου Χρυσοστόμου ἐπετέλλεσθαι.

Τῷ κ' ἔτει Θεοδόσιος κατὰ μίμησιν τῆς μακαρίας Πουλχερίας πολλὰ χρήματα τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἱεροσολύμων ἀπέστειλεν εἰς διύδοσιν τῶν χρεῖαν ἐχόντων, καὶ σταυρὸν χρυσοῦν διάλισθον πρὸς τὸ παγῆναι ἐν τῷ Κρανίῳ. ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ἀντίδωρον ἀπέστειλε λείψανα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου. **P 338** τούτου δὲ εἰς Χαλκηδόνα φθάσαντος, θεωρεῖ ἡ μακαρία **10** Πουλχερία τῇ αὐτῇ νυκτὶ τὸν ἅγιον Στέφανον λέγοντα "ἰδοὺ ἡ προσευχὴ σου εἰσηκούσθη καὶ ἡ αἴτησίς σου γέγονε, καὶ ἦλθον εἰς Χαλκηδόνα." ἡ δὲ ἀναστᾶσα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς λαβούσα ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τοῦ ἁγίου λειψάνου. καὶ ταῦτα εἰς τὸ πυλάτιον εἰσαγαγούσα κτίζει οἶκον ἐνδοξον τῷ πρωτομάρ- **15** τυρι, κακεῖ τὰ ἅγια κατατίθεται λείψανα.

Τῷ κα' τούτου ἔτει ἀγαθότητι πολλῇ κινούμενος Θεοδόσιος, καίπερ νικῆσας κατὰ κράτος τοὺς Πέρσας, εἰρήνην ἀσπύζεται φιλοδοῖ τῶν κατοικούντων Χριστιανῶν ἐν Περσίδι, καὶ ἀποστέλλει **B** πρεσβευτάς. καὶ ταύτης γενομένης ὁ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπαύ- **20** σατο διωγμός.

Τῷ κβ' ἔτει Σισίνιος ὁ πατριάρχης ἐτελεύτησε.

Τῷ δέ κγ' μετὰ τὴν τούτου τελευτὴν Νεστόριος τὴν ἐπισκοπὴν διαδέχεται Κωνσταντινουπόλεως, Γερμανικεὺς τῷ γένει. καὶ

Anno undevigesimo reliquiae Zachariae vatis, ac principis martyrum Stephani et Laurentii depositae sunt. tunc primum memoria Ioannis Chrysostomi solenniter celebrata est.

Vigesimo anno Theodosius imitatione Pulcheriae multum pecuniae misit ad archiepiscopum Hierosolymitanum egenis distribuendae; ac crucem auream lapidibus pretiosis exornatam, quae in Cranio figeretur. archiepiscopus vicissim ei dono misit reliquias dextrae manus Stephani primi martyris. eae cum essent Chalcedonem perlatae, ea ipsa nocte Pulcheria S. Stephanum vidit sibi dicentem "en impetrasti quod precibus petebas, et ego Chalcedonem veni." itaque ea assumpto fratre obviam sacris reliquiis istis profecta est; iisque in palatium illatis magnificum templum b. Stephano condidit, inque eo reliquias deposuit.

Anno 21 Theodosius magna pietate ductus, cum Persas devicisset, tamen habita ratione Christianorum in Perside viventium paci studuit, eamque missis legatis confirmavit. ea res Christianorum persecutionem sedavit.

Anno 22 Sisinnius patriarcha moritur.

Anno 23 ei succedit Nestorius, Germanicensis patria. simulatque ille solio consedit, eius se mala fides et opinionum perversitas exseruit.

ἔμα τῷ Θρόνῳ ἐπέβη, παραντίκα καὶ ἡ αὐτοῦ κακοπιστία καὶ τὸ ἐν τοῖς δόγμασι διεστραμμένον φρόνημα ἐδείκνυτο. ὁμίλιαν γὰρ περὶ πίστεως ἐκδέδωκε τῷ ἑαυτοῦ συγκέλλῳ, κελύσας ταύτην ἐπ' ἐκκλησίας κηρῦξαι, ἔχουσιν οὕτως "Θεοτόκον τὴν Μαρίαν καλεῖται μηδεὶς· Μαρία γὰρ ἄνθρωπος ἦν, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου τὸν Θεὸν τεχθῆναι ἀδύνατον." ταύτης ἐπελάβετο πρῶτον τῆς φωνῆς **C** Εὐσέβιός τις σχολαστικὸς τῆς βασιλείας. ὅθεν πολλοὶ τῶν Βυζαντιῶν ἐταυμάχθησαν. ὁ δὲ Νεστοριος τὸν λέγον κέρῳσαι σπεύδων πανταχοῦ τὴν ἑαυτοῦ μιανὰν φλυυρίαν ἐξέβαλε, **10** ψιλὸν ἄνθρωπον λέγων τὸν κύριον. ἐν μιᾷ δὲ κυριακῇ προκαθεζομένου Νεστορίου προτραπεῖς Πρόκλος τοῦ ἐξηγήσασθαι εἶπεν ὁμίλια εἰς τὴν Θεοτόκον, ἧς ἡ ἀρχὴ "καρθενικὴ πανήγυρις σήμερον, ἀδελφοί." τότε μισητὸς ἐγένετο παρὰ πᾶσιν ὁ δυσσεβῆς Νεστοριος διὰ τῷφον καὶ κακοπιστίαν. εἶχε γὰρ Ἀναστασίῳν **15** τινα πρεσβύτερον Ἀντιοχείου, ὃν σφόδρα περιποιεῖτο ὡς ὁμόφρονα ἄνδρα καὶ τολμηρότατα ἐπ' ἐκκλησίας βλασφημοῦντα τὴν ἀειπαρόντων Θεοτόκον. τούτου δὲ Εὐσέβιος ὁ τοῦ Δορυλαίου πρῶτον **D** κατεῖπεν. οὕτως δὲ διαπραττόμενος πολλοὺς Θορόβους ἤγειρε καὶ ταραχάς. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ τὸ φοβερὸν θαῦμα τῶν ἁγίων **20** ἐπτά παιδῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ γέγονεν, ἀναστάντων αὐτῶν διὰ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα χρόνων.

Τῷ κδ' Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ Κελεστίνος Ῥώμης γράφουσι Νεστορίῳ ἀποσχέσθαι μὲν τῶν διεστραμμένων δογμάτων καὶ

7 τῆς βασιλικῆς. Franc. Pithoens

nam orationem de fide suo syncello tradidit, iubens eam publice in templo pronuntiare, in qua haec continebantur—"nemo Mariam appellet dei genitricem: fuit enim Maria homo: atqui non potest deum homo parere." hanc vocem primus reprehendit Eusebius quidam Augustae scholasticus. itaque multi Byzantium turbati sunt. Nestorius autem orationem eam confirmare studens ubique impuram suam loquacitatem profudit, Christum nudum hominem dictitans. quodam dominico die cum Nestorius praesideret, Proculus ad exponendum excitatus orationem habuit de dei genitrice, cuius initium "hodie, fratres, conventus agitur de virgine." ex eo iuvisus esse omnibus impius Nestorius ob fastum et malam fidem. habebat enim Anastasium quendam presbyterum Antiochenum, quem valde sibi conciliabat ut secum sentientem audacissimeque in ecclesia virginis dei genitrici obtreptantem. hunc primus oppugnavit sermone Eusebius Dorilai episcopus. sic autem tractatus multas turbas dedit. eodem anno Ephesi illud terribile miraculum accidit septem puerorum, qui de somno, annis postquam obdormivissent centum septuaginta, surrexerunt.

Anno 24 Cyrillus Alexandriae et Caelestinus Romae episcopi Nestorium per literas hortantur ut omissis perversis opinionibus veram

Georg. Cedrenus tom. I.

τῆς ὁρθῆς πίστεως ἀντέχεσθαι, εἰ δὲ μή, μὴ εἶναι αὐτὸν κοινο-
νικὸν ἱερέα. ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τινὲς ὁμοίως αὐτῷ ἔγραψαν. αὐτὸς
δὲ ὁ Νεστόριος, γνοὺς ὅτι οὐκ ἀνέχονται παρασιωπῆσαι, παρε-
σκεύασε τὸν βασιλέα γράψαι πρὸς Κύριλλον σάκραν δειμάτων,
P 839 καὶ δοκῶν αὐτὸν ἐκ τούτου κτυπεῖν μᾶλλον διήγειρε. καὶ γράφει 5
τῷ βασιλεῖ καὶ ταῖς τούτου ἀδελφαῖς περὶ τε τῆς ὁρθῆς πίστεως
καὶ τῆς Νεστορίου κακοδοξίας, αἰτούμενος ἕμα καὶ σύνοδον οἰ-
κουμενικὴν γενέσθαι εἰς τὸ γυμνασθῆναι κανονικῶς τὰ κατὰ Νε-
στόριον. τῷ κ' τοίνυν ἐνιαυτῷ τῆς Θεοδοσίου βασιλείας ἢ ἐν
Ἐφέσῳ ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος τῶν πλ' πατέρων συν- 10
θροίσθη, χρόνον ἄγουσα ἀπὸ μὲν τῆς δευτέρας μᾶ', ἀπὸ δὲ κτί-
σεως κόσμου, ρχιέ'. ἤρξον Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, ὃς Κελεσίτι-
νου πάπυ Ρώμης τὸν τόπον διεῖπε, καὶ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων,
B λέγοντος τοῦ καταράτου Νεστορίου μὴ εἶναι Θεοτόκον τὴν Θεοτόκον 15
ἀλλὰ Χριστοτόκον, καὶ δύο υἱοὺς ἐπὶ τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ 15
μυθολογοῦντος καὶ δύο ὑποστάσεις, καὶ ἄλλον μὲν εἶναι τὸν λόγον
τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, ἕτερον δὲ τὸν ἐκ Μαρίας τεχθέντα
ἄνθρωπον, κατὰ σχέσιν δὲ ἐνωθέντα τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ὁμωνύ-
μους καὶ αὐτὸν λεγόμενον υἱόν. τοῦτον προσκληθέντα παρὰ τῆς
συνόδου καὶ μὴ ἀπαντήσαντα ἐκκλησιαστικῶς καθελοῦσα ὡς μὴ 20
θελήσαντα τοῖς ὁρθοῖς δόγμασι συνθέσθαι ἀνεθεμάτισεν· καὶ
ἐχειροτονήθη Μαξιμιανὸς πρεσβύτερος τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐκκλη-
σίας. μίαν δὲ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν καθ' ἑνωσιν ὑπόστα-

4 δειματῶν Xylander

fidem amplectatur: alioqui non fore eum in coetu sacerdotum. scripse-
runt alii quoque ad eum in eandem sententiam. Nestorius intelligens
eos nequaquam tacituros, imperatori persuadet ut ad Cyrillum scribat
sacram epistolam, eaque eum deterreat. qua re cum se Cyrillum puta-
ret posse percellere, magis etiam excitavit. scripsit enim tum Cyrillus
ad imperatorem et sorores de vera fide et Nestorii falsis opinionibus,
simulque oecumenicum concilium petiit colligi, in quo causa Nestorii
canonice discuti posset. itaque vicesimo quinto anno Theodosii imper-
rii sancta et oecumenica tertia synodus patrum 230 Ephesi coit, anno
post primam 41, anno mundi 5915. praefuerunt Cyrillus Alexandriae
episcopus, locum Caelestini papae Romani tenens, et Iuvenalis Hiero-
solymorum episcopus. negabat detestabilis Nestorius Mariam esse dei
genitricem, sed Christi; ac duos de unico Christo filios dei finge-
bat, duasque in Christo personas, diversam verbi ex deo patre nati, aliam
hominis de Maria nati; respectu autem quodam unitum huic verbum,
hominemque communitate vocabuli etiam filium usurpari hunc, cum a
concilio vocatus non comparuisset, ecclesiasticis censuris proscripserunt,
ut qui adsentiri verae fidei recusaret. eiusque in locum delectus est
Maximianus, magnae ecclesiae presbyter. idem concilium pronuntiatum
unionem naturarum in Christo unam esse personam, duas naturas; eam-

σιν καὶ δύο φύσεις σαφῶς ἔδογματίσει, τὸν αὐτὸν εἶναι θεὸν καὶ ἄνθρωπον, καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν κυρίως καὶ ἀληθῶς Θεοτόκον. C
 Ἰωάννης δὲ ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος μετὰ τὴν Νεστορίου καθάρσει-
 σιν καταλαμβάνει, καὶ λυπηθεὶς ὅτι χωρὶς αὐτοῦ καθηρέθη Νε-
 5 στόριος, παραλαβὼν τοὺς συνελθόντας αὐτῷ ἐπισκόπους, ἐν οἷς
 ἦν καὶ Θεοδώρητος Τύρου ἐπίσκοπος καὶ Ἰβας Ἐδέσσης, καθάρ-
 ρεσιν ὑπαγορεύει τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου καὶ Μέλμονος τοῦ Ἐφε-
 σίων ἐπισκόπου ὡς παρὰ τὸν κινῶνα τῆς ἐκκλησίας ποιησάντων
 τὴν σύνοδον. οἱ δὲ περὶ Κύριλλον μέμφονται ὡς ἄθεσμα καὶ
 10 ἄτοπα τὰ παρ' αὐτῶν γενόμενα· καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς Ἐφείων
 διαφερόμενοι ἀλλήλοις διέστησαν οἱ τε ἀνατολικοὶ καὶ οἱ Αἰγύ-
 πτιοι. μετὰ δὲ ταῦτα σπουδῇ τοῦ βασιλέως ἠνώθησαν, συμφω-
 νήσαντες καὶ οἱ ἀνατολικοὶ τῇ ἐκτεθείσῃ ἐν Ἐφείῳ δρθοδόξῳ πί- D
 στει καὶ τῇ κατὰ Νεστορίου καθάρσει, ἔγγραφον ἐπιστολὴν τοῖς
 15 Ἀλεξανδρεῦσι διὰ Παύλου τοῦ ἐπισκόπου Ἐμέσης ἀποστείλαντες.
 Νεστόριος δὲ ἐξωρίσθη εἰς Ὀουσιν, ἄλλοι δὲ γράφουσιν, ἐν τῇ
 Θάσσω, ἐν ἣ καὶ καταλαμβάνει αὐτὸν ἡ θεία δίκη, σηπεδόνος
 τῶν μελῶν πάντων ὑψαμένης, μάλιστα δὲ καὶ τῆς μιαρῆς αὐτοῦ
 γλώττης, ἣ περιπεσῶν διεφθάρη ὡς ὁ κατάρατος Ἄρειος, ὑπο-
 20 φωνῶν ὡς ἠδύνατο ὅτι τέως οὐκ ἐπέισθημεν τὴν Μαρίαν Θεοτόκον
 ὁμολογῆσαι.

Ὁ βασιλεὺς δὲ κνηγῆσαι ἐξελθὼν, τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας
 διαλαθὼν, ἦλθε διὰ μικρῆς ὁδοῦ πρὸς τινα μοναχὸν ἐν κελλίῳ
 καθεζόμενον πλησίον τῶν προαστείων Κωνσταντινουπόλεως· ὃν ὁ P 340

dem esse deum et hominem; Mariam proprie et vere esse dei genitricem. Ioannes autem Antiocheae episcopus, cum ad concilium Nestorio iam damnato venisset, adscitis episcopis qui secum venerant, in quibus fuit etiam Theodoritus Tyri et Ibas Edessae episcopi, Cyrillum et Memnonem Ephesi episcopum condemnat, quod eos autumaret contra canones ecclesiae synodum instituisse. Cyrillus cum suis eorum acta ut illegitima et absurda reprehendunt. ita tum ab Ephesino concilio discrepantes abierunt Orientales et Aegyptii. sed postmodo eos imperator in concordiam rededit, effecitque ut Orientales quoque Ephesiae factae verae fidei expositioni consentirent ac damnationi Nestorii, epistolam ea de re scriptam ad Alexandrinos per Paulum Emesae episcopum mittentes. Nestorius autem Oasim est relegatus, aut ut alii tradunt, in Thassum. ibi eum divina vindicta arripuit: nam putrefactio omnia eius membra invasit, maxime linguam eius scelestam; qua Arii exemplo punitus, quantum potuit clamavit "hactenus nobis persuasum non est Mariam esse dei genitricem."

Imperator porro venatum egressus ciam suis omnibus longa via ad monachum quendam venit in cellula sedentem, prope suburbium Cro-

γέρων ἐπέγνω μὲν, ἐδέξατο δὲ ὡς ἕνα τῶν στρατιωτῶν. τοῦ δὲ βασιλέως ἐκ τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ καύσωνος ὀλιγορήσαντος ἔβρεξεν ἄρτους ὁ γέρων, καὶ βλαῶν ὄξος καὶ ἔλαιον ἔφαγεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἔπιεν ὕδωρ. καὶ φησὶν ὁ βασιλεὺς "οὐδας τίς εἰμι, πάτερ;" ὁ δὲ μοναχὸς εἶπεν "ὁ θεὸς οἰδέ σε." καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη "ἐγὼ 5 εἰμι Θεοδοσίος ὁ βασιλεὺς." καὶ ἀναστὰς εὐθὺς ὁ γέρων προσεκύνησεν αὐτῷ. εἶπεν οὖν ὁ βασιλεὺς "μακῦριοι καὶ τρισμακῦριοί ἐστε ὄντως ἡμεῖς οἱ μοναχοί, καὶ ἀμέριμνοι τοῦ κόσμου. ἐπ' ἀληθείας λέγω σοι, πάτερ, ὅτι ἐν τῷ παλατίῳ ἐγεννήθην, καὶ
 B οὐδέποτε μεθ' ἡδονῶν ἀπήλυσσα βρώσεως καὶ πόσεως καθιῶς 10 σήμερον." τοῦ δὲ λαοῦ φθύσαντος καὶ ἐνώπιον πάντων ἀξιοπρεπῶς τιμήσαντος τὸν γέροντα, καὶ πάντας ἀξιοθῆναι τῆς εὐχῆς αὐτοῦ κελεύσαντος τοῦ βασιλέως, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ μετ' εἰρήνης. καὶ ἤρξατο ἀπὸ τότε τιμᾶν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ γέρων ἀναστὰς ἔφυγε καὶ πάλιν ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυ- 15 πτον.

Ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις καὶ ὁ μέγας Συμεὼν ὁ στυλίτης ἐπέβη τῷ κίονι, τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων φεύγων· πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἀφικνούμενοι ἤθελον πάντες ψαύειν τῶν δερματίνων ἐκεῖνον ἐνδυμάτων. καὶ πρῶτον μὲν ἕξ πήχεων ἐκέλευσε γενέσθαι 20 τὸν κίονα, ἔτα δώδεκα, καὶ μετὰ ταῦτα εἴκοσι δύο, τῶν δὲ τρια-
 C κονταῖξ. ἦν οὖκ ἄνευ τῆς θείας οἰκονομίας ὑπολαμβάνω γενέσθαι τὴν στίσιν, ἀφελείας ἔνεκεν τῶν ῥαθυμοτέρων, ὥσπερ καὶ τὸν Ἡσαΐαν γυμνὸν καὶ ἀνυπόδετον βυδίσαι προσέταξε, καὶ τὸν

lis. agnovit senex imperatorem, sed tamen veluti unum de militibus accepit. cum autem imperator a via et aestu esset defatigatus, monachus panes humectavit acetumque et oleum apposuit. edit imperator, et aquam bibit. et monacho "nostine me, pater?" inquit. monacho respondente "deus te novit," "ego" infert "sum Theodosius imperator." statim tum surrexit monachus, et ei supplicavit. tum imperator "beati ac felicissimi profecto vos monachi estis, curarum huius mundi vacui. vere tibi affirmit, pater, nunquam me in meo palatio tanta cum voluptate cibum ac potum sumpsisse." interim multitudo supervenit. cumque imperator monachum in conspectu omnium veneratus eius precibus universos commendasset, discessit salvis rebus, et ab eo tempore monachum istum in honore habuit. verum is fuga se subduxit et in Aegyptum rediit.

Et tempore etiam magnus ille Symeon, qui a columna Stylistes nominatur, gloriam hominum fugiens columnam conscendit. cum enim ad eum multi venirent pelliceasque eius vestes nemo non tangere cuperet, columnam conscendit. principio quidem eam sex cubitorum fieri iussit, inde ad duodecim, post ad viginti duo, denique ad triginta sex cubitos educi. eius stationem existimo a divina providentia fuisse procuratam, quae ignavioribus usui foret. sicut deus et Isaiam nudum ac sine cal-

Ἰερεμίαν περιβῶμα τῆ ὀσφύϊ περιθεῖναι καὶ οὕτω προφητεύειν, καὶ ἄλλοτε κλοιοὺς ξυλίνοὺς καὶ σιδηροὺς περιβαλεῖν τῷ τραχήλῳ, καὶ τῷ Ὡσηὲ γυναικᾶ πόρνην λαβεῖν καὶ πάλιν ἀγαπήσαι πονηρὰν γυναικᾶ καὶ μοιχαλίδα, καὶ τὸν Ἐζεκιὴλ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ 5 ἡμέρας μὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ρη' κατακλιθῆναι, καὶ αὐθις διορῶσαι τὸν τοῖχον καὶ φυγεῖν, καὶ αἰχμαλωσίαν ἐκπιῶ διαγράψαι, καὶ ἄλλοτε δὲ ξίφος εἰς ἀκμὴν παραθῆξαι καὶ ξύρασθαι τούτῳ τὴν κεφαλὴν καὶ τετραχῆ τὰς τρίχας διελεῖν. καὶ ἵνα μὲ D πάντα λέγω, γίνεσθαι τούτων ἕκαστον προσέταται ὁ τῶν λόγων 10 πρῶτονις τοὺς λόγῳ μὴ πειθομένους τῷ τῆς θεωρίας παραδόξῳ συλλέγων. τὸ γὰρ καινὸν τοῦ θεύματος ἐνέχυρον ἀξιοχρεῶν γίνεται τοῦ διδάγματος. καθάπερ γὰρ εἰς λυχνίαν τεθεῖς ὁ φανότατος οὗτος λύχνος, ὁ μέγας δηλαδὴ Συμεῶν, ἡλίον δίκην πάντοθεν τὰς ἀκτῖνας ἐξέπεμπε, καὶ ἦν ἰδεῖν Ἰβηρας καὶ Ἀρμενίους καὶ 15 Πέρσας καὶ Ἰσμαηλίτας ὀσημέραι ἀφικνουμένους καὶ τοῦ θείου βαπτίσματος ἀπολαύοντας. τὸσούτην οὖν τὴν χάριν ὁ θαναμάσιος εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἐξέπεμπε ὥστε τὰ τῶν πατρῶων θεῶν εἰδῶλα P 341 πρὸ τοῦ κίονος ἐκείνου τοῦ θείου ἄγοντας συντριβεῖν, τὴν δὲ καθαρὰν καὶ ἀμώμητον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἐπὶ τοῦ 20 μεγάλου Συμεῶνος ἐκπαιδεύεσθαι, διὰ πολλῶν θαναμάτων καὶ μεγίστων τεραστῶν τούτους ἐνάγων εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πολιτείαν. εἰκότως οὖν ἔλεγεν ὁ κύριος "ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἢ ἐγὼ ποιῶ καὶ ἐκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει," ὃς τῆ τοῦ

15 ὀσημέρας P

23 ὀς] ὀς?

ceis incedere iussit, et Ieremiam subligaculo lumbos succinctum vaticinari, aliquando etiam numellis ligneis ac ferreis collum circumdare. et Oseeae mandavit ut meretricem uxorem duceret, ac pravam et adulteram uxorem amaret; Ezekielo ut in dextro latere quadraginta dies, in sinistro centum quinquaginta recumberet, rursusque ut perfoderet murum ac fugeret, sibi ipsi captivitatem describeret; aliasque gladium acuere eoque caput radere, et crines quadrifariam dividere. ac ne omnia referam, gubernator orationis haec omnia fieri iussit, ut qui non parerent orationi, ii saltem inusitato spectaculo allicerentur, cuius novitas sufficiens est doctrinae pignus. ita Symeon ille magnus veluti lumen splendidissimum in candelabro positum solis instar radios suos in omnes partes emittebat; licebatque videre Iberos Armenios Persas et Ismaelitas quotidie venientes ac sacro baptismo potientes. tantum porro gratiae in varias regiones beatus ille propagabat, ut deorum paternorum simulacra ad columnam eius adducta confregerint, et ab eo puram inculpataque fidem Christianam edocti sint. nam eos multis miraculis eo perducebat. recte itaque habet Christi dictum (Ioan. 24) "qui in me credit, mea quoque opera, et iis maiora praestabit." is ergo Symeon ful-

ἀγίου πνεύματος αἴγλη καταλαμπόμενος καὶ πανταχοῦ τὰς τῆς
 χάριτος ἀκτῖνας ἐκπέμπων κατὰ τὸν μέγαν Βασιλείον. φησὶ γάρ
 “ὡσερ τὰ λαμπρὰ καὶ διαφανῆ τῶν σωμάτων ἀκτῖνος αὐτοῖς
 ἐμπεσοῦσης αὐτὰ τε γίνεται περιλαμπῆ καὶ ἑτέραν αὐγὴν ἀποστῆλ-
 B βει, οὕτως αἱ πνευματοφόροι ψυχαὶ ἐλλυμφθεῖσαι παρὰ τοῦ 5
 πνεύματος αὐταὶ τε ἀποτελοῦνται πνευματικαὶ καὶ εἰς ἑτέρους τὴν
 χάριν ἐξαποπέλλουσιν. ἐντεῦθεν μελλόντων πρόγνωσις, μυστη-
 ρίων σύνεσις, κεκρυμμένων κατάληψις, χαρισμάτων διανομή, τὸ
 οὐράνιον πολίτευμα, ἢ μετ’ ἀγγέλων χορεία, ἢ ἀτελεύτητος εὐ-
 φροσύνη, ἢ ἐν Θεῷ διαμονή, ἢ πρὸς Θεὸν ὁμοίωσις, τὸ ἀκρότα- 10
 τον τῶν ὀρεκτῶν, Θεὸν γενέσθαι κατὰ χάριν.”

Μετά τινα δὲ καιρὸν ὁ Θεὸς Δαυὶδ ὁ ἐν τῷ Ἀνάπλω,
 Θεουσίμενος τὸν μέγαν Συμεώνην καὶ Θείου ζήλου πλησθεὶς τὴν
 καρδίαν, ἔλθων ἐν τῷ Ἀνάπλω ἐπέβη καὶ αὐτὸς τῷ στέλῳ, πολ-
 C λῶν καὶ μεγίστων θαυμάτων αὐτουργὸς γενόμενος, διήρκεσε δὲ 15
 ἐν τῷ κίονι ἄχρι τοῦ τετάρτου ἔτους τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ
 μεγάλου, καὶ οὕτως πρὸς κύριον ἐξεδήμησε πλήρης ἀγαθῶν
 ἔργων.

Τῷ κς’ ἔτει παρεγένετο Οὐαλεντινιανὸς ἀπὸ Ῥώμης ἐν Κων-
 σταντινουπόλει, καὶ ἔγημε γυναῖκα τὴν θυγατέρα Θεοδοσίου τοῦ 20
 βασιλέως Εὐδοξίαν, τὴν ἐξ Εὐδοκίας γεννηθεῖσαν αὐτῷ, καὶ πάλιν
 ἐπανῆλθεν ἐν Ῥώμῃ. Κύρος ἑπαρχὸς τῆς πόλεως, ἀνὴρ σοφώ-
 τατος καὶ ἰκανός, καταλέσας τὸ χερσαῖον τεῖχος Κωνσταντινου-
 πόλεως καὶ προσθεὶς ἄλλα διαστήματα δύο, οἰκοδομεῖ ἕτερον τεῖ-

gore sancti spiritus illustratus undique suos eiecit radios. quomodo
 Basilius loquitur his verbis “quemadmodum splendida et perspicua cor-
 pora radiis incidentibus et ipsa illustrantur et novum edunt a se splen-
 dorem, sic et spiritui recipiendo aptae animae, a spiritu illuminatae, cum
 ipsae fiunt spirituales, tum gratiam eius cum aliis communicant. inde
 futurorum praesagia, intellectus mysteriorum, occultorum comprehensio,
 donorum distributio, vita caelestis, choreae cum angelis, infinitum gau-
 dium, in deo permansio, cum deo similitudo, perfectio appetitus, fieri
 deum quod ad gratiam.”

Aliquanto post tempore divinus Danielus in Anaplo cum vidisset
 • magnum Symeonem, divina aemulatione instigatus ipse quoque columnam
 conscendit, multaque et maxima edidit miracula. permansit in columna
 usque ad quartum annum Leonis magni; atque ita ad dominum emigra-
 vit, bonis operibus abunde praestitis.

Anno vigesimo sexto Valentinianus Roma Cpolin venit, duxitque
 uxorem filiam Theodosii imperatoris Eudoxiam, ex Eudocia ipsi natam,
 rediitque Romam. Cyrus urbis praefectus, homo sapientissimus atque
 industrius, terrestrem Cpolis murum demolitus est; aliisque duobus in-

χος δι' ἡμερῶν ἐξήκοντα· ὄθεν καὶ ὁ δῆμος ἐκπληττόμενος ἐπὶ **D**
 τῷ τάχει καὶ τῷ κάλλει τῆς τοῦ τείχους κτίσεως ἀνεβόησε καθελζο-
 μένου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἵππικῷ "Κωνσταντίνος ἔκτισε, Κῦρος
 ἀνενέωσε." διὰ τοῦτο φθονηθεὶς διαβάλλεται ὡς ἑλληνόφρων,
5 καὶ δήμευθεὶς καὶ ἀποκυρεὶς χειροτονεῖται ἐν Σμύρῃ ἐπίσκοπος.

Κατὰ Περσῶν στρατηγούντος Προκοπίου, δηλοῦται αὐτῷ
 παρὰ τοῦ Πέρσου ὅτι δώσωμεν μονομάχους, καὶ ὅσος ἂν ἤτηθη,
 δίδωτω τὸ μέρος αὐτοῦ πάκτα ἐπὶ χρόνους πενήκοντα. δίδωσιν
 οὖν ὁ στρατηγὸς Προκόπιος Ἀρεόβινδον κόμητα τῶν φοιδερύτων,
10 ὃς σώκιστρον κατέχων τὸν Πέρσῃ ἐσώκισε καὶ κατενεγκῶν ἐκ τοῦ
 ἵππου ἀπέκτεινε. καὶ γέγονε πάκτα εἰρήνης μεταξὺ Ῥωμαίων
 καὶ Περσῶν. εἰσελθὼν δὲ Ἀρεόβινδος ἐν τῇ πόλει καὶ μέγαρα **P 342**
 ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποδεχθεὶς προήχθη ὑπάτος.

Τῷ κη' ἔτει σύμπτωσις ἐγένετο ἐν τῷ θεάτρῳ Ἀλεξανδρείας,
15 καὶ ἀπέθανον ἄνδρες φοβ'. τελευτήσαντος Μαξιμιανοῦ Πρόκλος
 ὁ ἀγιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προχειρίζεται, ὃς τὸ
 τοῦ Χρυσοστόμου λείψμον ἀνακομίζει τῷ λ' ἔτει τῆς βασιλείας
 Θεοδοσίου, καὶ εἰς τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀποτίθησι ναόν.
 ἐπὶ τούτου σεισμοὶ μέγαλοι γέγονασιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν
20 μῆσι τέσσαρσιν, ὥστε φοβηθέντας τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἔξω τῆς πό-
 λεως ἐν τῷ λεγομένῳ κάμπῳ διατρίβειν. τοῦ γοῦν εἰρημένου πα-
 τριάρχου μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ταῖς λιταῖς ἐκέισε προσ- **B**

9 στρατιώτης P

tervallis additis, alium murum intra sexagesimum diem extruxit. cuius
 operis ad pulchritudinem et festinatam absolutionem obstupescens popu-
 lus imperatore in Circo sedente exclamavit "Constantinus condidit, Cy-
 rus instauravit." eapropter in invidiam venit; et Graecis rebus studere
 per calumniam dictus, publicatis eius bonis, raso capite Smyrnae episco-
 pus deligitur.

Cum in Persas expeditionem fecisset Procopius, Persa ei hanc con-
 dicionem tulit uti pars utraque unum daret, quibus singulari pugna con-
 gressis, victi pars pacta pacis ad annos quinquaginta acciperet. Pro-
 copius delegit ad hoc Areobindum comitem foederatorum. is laqueo
 Persam irretivit et ab equo deiectum necavit. ex eo inter Romanos et
 Persas pax ad annos quinquaginta composita fuit. Areobindus urbem
 ingressus honorifice ab imperatore accipitur et ad consulatum eve-
 hitur.

Anno 28 ruina theatri Alexandrini viros 572 oppressit. Maximiano
 vita functo sanctissimus Proclus episcopus Cpolis deligitur; isque reli-
 quias Chrysostomi reportavit, annum trigesimum imperante Theodosio,
 inque templo apostolorum deposuit. Proclo ecclesiae antistite, Cpolin
 graves terrae motus concusserunt per anni trientem, adeo ut oppidani
 metu periculi extra urbem in campo vixerint. cum autem Proclus ibi
 una cum clero et populo in supplicationibus ad deum perseveraret,

καρτεροῦντος, περὶ ὧραν τρίτην, ἄφνω πάντων ὁρώντων ἠρπάγη νεανίας εἰς τὸν ἄερα καὶ ἤκουσε θείας φωνῆς πυρεγγνώσης αὐτῷ ἀναγγεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ λαῷ λιτανεύειν οὕτω, καὶ λέγειν “ἅγιος ὁ θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς” καὶ μηδὲν ἕτερον προστιθέναι. καὶ εὐθὺς τοῦτο ψάλλοντος τοῦ 5 λαοῦ ἔστη ὁ σεισμός. ὄθεν ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος καὶ ἡ μακαρία Πουλχερία, ὑπεραγασθέντες τῷ θαύματι, ἐθέπισαν κατὰ πᾶσαν οἰκουμένην οὕτω ψάλλεσθαι τὸν θεῖον ὕμνον.

C Τῷ λβ' ἔτει ἠνέχθη ἀπὸ Πανεύδος τὸ λειψανοκ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου. 10

Τῷ λγ' ἔτει Θεοδοσίος ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχον πραιπόσιτον καὶ πατρικίον, τὸν βαΐουλον αὐτοῦ, πάπαν ἐποίησε, δημεύσας καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ὡς κατεπαιρομένου τοῦ βουσιλέως καὶ καταφρονοῦντος αὐτοῦ. διὸ καὶ νόμον ἐξέθετο μὴ εἰσερχεσθαι εἰς πατρικίου ἀξίαν ἐνοῦχον. οὗτος ὁ Θεοδοσίος ἐμμετάγωγος ἦν 15 σφόδρα, πειθόμενος τοῖς ὑποβάλλουσιν αὐτῷ οἰκείοις, ὡς πολλάκις καὶ χάρτους μὴ ἀναγινώσκων ὑπέγραφεν. ὕπερ μαθοῦσα Πουλχερίᾳ ἡ αὐτοῦ ἀδελφή, καὶ πολλάκις νουθετήσασα, ἐπεὶ οὐκ

D ἔπειθε, σοφῶς ἐπῆλθεν αὐτόν, καὶ δωρεὰν δῆθεν αἰτεῖ· ἡ δ' ἦν πρὸς δουλείαν ἐκχωροῦσα Εὐδοκίαν τὴν αὐτοῦ γαμετήν. προσή- 20 νεκτο τολῆνν ὁ τοῦτο διατατιόμενος χάρτης καὶ παρὰ τοῦ βουσιλέως ὑπεσημαίνετο. μετὰ δὲ τοῦτο ἀναγνωσθέντος αὐτοῦ δεινῶς ὑπὸ τῆς Πουλχερίας ἠνειδίσθη, καὶ ἔκτοτε ἀκρίβειαν τῶν τοιοῦ-

22 ἐπεσημαίνετο P

subito adolescens omnibus cernentibus in aërem est surreptus, audit- que divinam vocem sibi mandantem, ut episcopo renunciaret et populo, ut in publicis deprecationibus sic orent “sancte deus, sancte fortis, san- cte immortalis, miserere nostri,” neque aliud quidquam addant. ita statim cantante populo terrae motus desiit. eo miraculo admodum per- culari Theodosius ac Pulcheria edixerunt ut sacra cantio per totum orbem terrarum sic caneretur.

Anno 35 Paneade advectae sunt reliquiae vatis Esaiæ, et in d. Laurentii templo repositae.

Anno 36 Theodosius Antiochum praepositum et patricium, sumque baiulum, papam fecit, facultatibus quoque eius publicatis, quod is contra imperatorem per contemptum se extulisset. itaque etiam legem tulit ne quis eunuchus dignitate patricii ornaretur. fuit imperator iste nimis quam mobilis, adeoque proclivis ad obsequendum familiaribus aliquid suadentibus, ut saepe etiam schedis non lectis subscriberet, quod cum animadverteret soror eius Pulcheria, et saepe castigando nihil profice- ret, callide eum adorta est. nam sub praetextu petendi muneris, sibi in servitutem tradi Eudociam fratris uxorem per literas petebat. eas ad se allatas imperator sigillo confirmavit. postea iis lectis acriter est a Pulcheria obiurgatus, atque inde talibus in rebus accuratorem adhi-

των ἐπολεῖ. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν Γότθων γέγονεν ἔθνη τέσσαρα, Γότθοι Ὑπόγοθοι Γήπεδες καὶ Οὐάνδηλοι. ἔξ ὧν Ἀβαρις ἤρξατο διαπερᾶν ἐν τῇ Ῥωμαίων γῇ.

Τῷ λθ' ἔτει Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ Πρόκλος Κων-
 5 σταντινουπόλεως εὐσεβῶς ἐκοιμήθησαν. καὶ τὸν μὲν Πρόκλον
 Φλαβιανὸς πρεσβύτερος καὶ σκενοσύλαξ μεγάλης ἐκκλησίας Κων- P 343
 σταντινουπόλεως διεδέξατο, Κύριλλον δὲ Διόσκορος ὁ δυσσεβής,
 μὴδ' ὄλωσ ὧν διδασκαλικός, ἀχρεῖος δὲ καὶ ἀνήμερος, ἔξαιρετως
 δὲ ἐν τοῖς συγγενέσι Κυρίλλου γενόμενος· αἰρετικὸς γὰρ ἦν, ἔξ
 10 ἀπαλῶν ὀνύχων τὰ Ὠριγένους φρονῶν.

Τῷ μ' ἔτει ἡ ληστρική καὶ παράνομος συνηθροίσθη σύνο-
 δος, τοῦ κριθῆναι τὰ περὶ Φλαβιανοῦ καὶ Εὐτυχοῦς, ὑπὸ Διοσ-
 κόρου τοῦ δυσσεβοῦς, κατὰ παραίνεσιν Χρυσασίου ἐνούχου τὸ
 ἐπίκλην Ζουμνᾶ, τὴν τοῦ βασιλέως ἀπλότητα παραπέσαντος.

15 Τῷ ἐπιόντι δὲ καιρῷ, ἤγονν τῷ μβ', γυνὸς ὁ Θεοδοσίος B
 ὡς ἠπάτηται παρὰ Χρυσασίου, πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐξορίζει εἰς
 τινα νῆσον, τῇ Εὐδοκίᾳ δὲ καὶ Ἀγούστη ἐπιφέρεται σφοδρῶς,
 πάντων τῶν κακῶν αἰτίαν αὐτὴν ἀποκαλῶν ὡς καὶ Πουλχερίαν
 τῶν βασιλείων ἀποδιώξυσαν, ἅμα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸν Παυλίον
 20 ὀνειδίζων αὐτῇ, ὑπὲρ τοῦ μήλου ἀποθανόντα. ἡ δὲ ἀπογοῦσα
 παρεκάλεισεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπολυθῆναι αὐτὴν· ὃ καὶ γέγονε,
 λαβοῦσης μεθ' ἑαυτῆς Σεβήρον τὸν πρεσβύτερον καὶ διάκονον

3 Ἀβαρις ἤρξατο?

9 δυσμενείσι Kylander, Nicephoro auctore

buit. eo imperante Gotthi in quattuor gentes divisi sunt, in Gotthos Hypogotthos Gepidas et Vandalos. ex quibus Abaris coepit Romanam dicionem peragrari.

Anno 39 Cyrillus Alexandreae et Proclus Cpolis episcopi pie vita defuncti sunt. ac Proclo quidem successit Flavianus presbyter magna- que aedis Cpolitanae vasorum custos, Cyrillo autem Dioscorus impius, ad docendum nequaquam aptus, sed inutilis et efferus, praecipue unus de Cyrilli inimicis: nam a teneris iam inde unguiculis Origenicas haereses imbiberat.

Anno 41 latrociniis infamis atque legibus adversa illa synodus col- lecta est ad controversiam Flavianii atque Eutychetis disceptandam a Dioscoro impio, hortatu Chrysaphii (is alio nomine Zumnas appellaba- tar) eunuchi, qui hoc persuadendo imperatoris simplicitati imposuerat.

Anno proxime insecuto, qui fuit 42, Theodosius se a Chrysaphio deceptum sentiens eum in quandam insulam relegat. Eudociam quoque Augustam graviter obiurgat, omnium malorum eam causam et ab ea Pulcheriam aula fuisse pulsam dicens; simul et Paulinum exprobrans ei, quem pomi causa necatum fuisse demonstravimus. Eudocia rei indigni- tatem non ferens, petiit ut Hierosolyma sibi abire liceret; quo impe- trato, eo se contulit, comite Severo presbytero et diacono Ioanne.

Ἰωάννην. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι οὗτοι καὶ ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτὴν ἐσύρναζον, ἀποστείλας ἀπεκεφάλισεν αὐτούς. τὴν δὲ ἅγιαν
C Πουλχερίαν μετὰ πολλῆς πυρακλήσεως εἰσήγαγεν εἰς τὰ βασιλεια· ἣτις εὐθὺς ἀποτείλασα εἰς Ἐφεσον ἤγαγε τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Φλαβιανοῦ. τότε καὶ τὴν τῶν Χαλκοπρατίων ἐκκλησίαν τῇ θεο-5
 τόκῳ ἀνήγειρε, συναγωγὴν Ἰουδαίων πρότερον οὖσαν. τῆς δὲ ἐκκλησίας μετὰ Φλαβιανὸν Ἀνατόλιος ἐπισκόπευσε.

Μετὰ δὲ τινα χρόνον ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐπιασθῆναι· καὶ συμπεσόντος αὐτῷ τοῦ ἵππου πληγείς εἰσῆλθεν ἐν λεκτικῷ ἦτοι φορεῖῳ, καὶ καλέσας τὴν ἀδελφὴν Πουλχερίαν εἶπεν αὐτῇ διὰ 10
 Μαρκιανὸν τὸν μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντα· “τοῦτο γάρ μοι” γρῶν
 “Ἰωάννης ὁ θεολόγος ἀπεκάλυψε, ἐν Ἐφέσῳ μοι ὄντι.” καὶ
D μεταστελλόμενος Μαρκιανὸν εἶπεν αὐτῷ ἐπὶ Ἀσπυρος καὶ τῆς συγκλήτου “ἐδείχθη μοι ὅτι σε δεῖ γενέσθαι βασιλεῦ μετ' ἐμέ.” καὶ μεθ' ἡμέρας δύο ἐτελεύτησε, καὶ τίθεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ 15
 ναυῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τούτου Εὐδοκία, θυγάτηρ Λεοντίου φιλοσόφου ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἡ δὲ σοφὴ καὶ ἀγαθὴ Πουλχερία μήπω τῆς τοῦ ἀδελφοῦ τελευτῆς γνωσθεῖσης μεταστελαμένη τὸν Μαρκιανόν, ἄνδρα ἐν σωφροσύνῃ καὶ σεμνότητι διαπρέποντα, γέροντα ὄντα καὶ ἰκανί- 20
 τaton, λέγει πρὸς αὐτόν “ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἐγὼ δὲ
P 344 σε ἐξελεξάμην ἐξ ὅλης τῆς συγκλήτου ὡς ἐνάρετον, δός μοι λόγον ὅτι φυλάττετε τὴν παρθενίαν, ἣν τῷ θεῷ ἀνεθέμην, καὶ ἀναγο-

imperator cognito illos etiam in urbe frequenter ad ipsam commeasse, missis carnificibus capita eorum amputari iussit. sanctam autem Pulcheriam multis verbis consolatus in aulam reduxit. ea statim Ephesum misit qui sancti Flaviani cadaver adferrent. tunc et Chalcopratorum aedem dei genitrici aedificavit, cum is locus ante Iudaeorum fuisset synagoga. Flaviano in episcopatum successit Anatolius.

Post aliquid temporis imperator equitatum egressus, equo collapse afflictus inque lectica domum relatus, sorori Pulcheriae ad se vocatae indicavit debere sibi Marcianum succedere: hoc enim sibi a Iohanne theologo Ephesi agenti significatum. accessit etiam Marciano dixit “ab Aspare et senatu mihi demonstratum est te imperium a meo obitu occipturum.” biduo post imperator vitam cum morte commutavit. corpus eius in fano apostolorum reconditum fuit. uxorem habuit Eudeciam, filiam Leontii philosophi, Atheniensem.

Ceterum sapiens illa et praeclara Pulcheria, nondum fratris vulgata morte, Marcianum senem iam, virum temperantia ac gravitate insigni et rebus gerendis aptissimum, ad se vocat, ostenditque, quoniam decesserit imperator, se ipsum virtutis causa unum de omni senatorum numero delegisse, quem imperatorem sibi adscisceret, ea condicione ut fidem daret virginitatem suam, quam deo consecrasset, se intactam ser-

ρεῖω σε βασιλέα.²⁰ αὐτοῦ δὲ συνθεμένου τοῦτο, μεταστέλλεται τὸν πατριάρχην Ἀνατόλιον καὶ τὴν σύγκλητον, καὶ ἀναγορεῖ αὐτὸν βασιλέα. ἦν δὲ Μαρκιανὸς ἀδελφίμος τὸν τρόπον, ἱεροπρεπής, ἐρόθημα ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρων κεκραμένον χύριτι, μεγα-
 5 λόψυχος, φιλαργυρίας ὑπέρτερος, σώφρων καὶ περὶ τὸ θεῖον εὐλαβής καὶ ὀρθόδοξος, περὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας συμπαθής, ἄπειρος δὲ παιδείας τῆς ἔξωθεν. εὐθὺς οὖν τοὺς ἐν ἐξορίᾳ πάντας ἀνεκάλεσατο. ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία τὸν παμμίσητον Χρυσάφιον τὸν ἐνοῦχον Ἰορδάνῃ ἐκδίδωκε τῷ υἱῷ Ἰωάννου, ὅς
 10 καὶ ἀνείλεν αὐτὸν διὰ τὸ αὐτὸν ἀνελεῖν τὸν τοῦτου πατέρα δόλο.

Στρατιώτης τοίνυν λιτὸς ὢν πρὸ τοῦτου Μαρκιανὸς μετὰ τοῦ ἰδίου νομέρου ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος κατὰ Περσῶν ἀπήει, καὶ γενόμενος ἐν Λυκίᾳ ἀρρωστία περιέπεσε. καὶ καταλειφθεὶς ἐν πόλει Συδήμων κάκεισε χρονοτριβήσας προσκολλᾶται δύο τισὶν
 15 ἀδελφοῖς, Ἰουλίῳ καὶ Τατιανῷ, οἵτινες εἰς τὸν ἴδιον οἶκον λαβόντες αὐτὸν διανέπασσαν. εἰς Θήραν δὲ ἐξελθόντες ἔλαβον αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν. κοπιῶσάντες δὲ περὶ μεσημβρίαν ἐκοιμήθησαν. προεξυπνισθεὶς δὲ ὁ Τατιανὸς θεωρεῖ τὸν Μαρκιανὸν εἰς τὸν ἥλιον κοιμώμενον, καὶ αἰτὸν παμμεγέστατον ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντα καὶ τὰς
 20 ἑαυτοῦ πτέρυγας διαπετάσσοντα σκιὰν ἐπ' αὐτὸν περιποιησάμενον. καὶ τοῦτο θεουσίμενος ἐγείρει τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν, καὶ τὸ θεαθὲν ὑποδείκνυσι. καὶ ἐπὶ πολὺ θαναμάζοντες ἐξυπνίζουσι τὸν Μαρκιανόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ “ἐὼν βασιλεύσεις, τί ἡμῖν χαρίζῃ;” ὁ δὲ

10 τὸν om P

vatum. cum hoc stipularetur Marcianus, est a Pulcheria, vocatis ad hoc ab ea Anatolio patriarcha et senatu, imperator declaratus. fuit Marcianus venerabilis vir, moribus sanctis, in facie ruborem gratia temperatum habens, magnanimus, avaritiae vacuus, temperans, religiosus et de fide recte sentiens, miseratione peccantium praeditus, ceterum profanarum literarum atque disciplinarum imperitus. is statim omnes qui relegati fuerant revocavit. Pulcheria autem invisissimum illum eunuchum Chrysaphium Iordani tradidit, Ioannis filio, quem ille dolo necaverat. atque Iordanes vicem ei rependit.

Olim Marcianus, cum gregarius miles in suo ordine ex Graecia ad bellum Persicum iret, in Lycia in morbum incidit; relictusque in urbe Sydemis aliqua ibi mora facta duobus quibusdam fratribus Iulio et Tatiano societate iunctus fuit, ab iisque domum ipsorum susceptus et recreatus. cum una aliquando tres hi venatum profecti essent, dum fessi meridiarent, Tatianus, qui reliquis maturius somnum excussisset, animadvertit Marcianum in sole iacere aquilamque ingentem super eum in aere librari, quae expansis alis hominem obumbraret. id cernens excitat fratrem, hocque spectaculum ei ostendit. diu uterque hoc ostentum admirati tandem Marcianum excitant, scitanturque quidnam muneris ab

“ τίς εἰμι ἐγώ, ἵνα τοῦτο γένηται εἰς ἐμέ;” οἱ δὲ ἐκ δευτέρου τὸν αὐτὸν λόγον εἶπον. λέγει ὁ Μαρκιανός “ ἐάν τοῦτο ἐκ Θεοῦ γένηται, πατέρας ὑμᾶς ἀνακηρύξω.” τότε διδάσκει αὐτῷ ὁ νομίματα, λέγοντες “ πορεύου ἐν τῇ πόλει, καὶ μένησο ἡμῶν οἷε ὁ Θεὸς ὑψώσει σε.” χρόνον δὲ διελθόντος ὕλγου καὶ Θεοδοσίου τε-5
D τῆς ἐν Λυκίᾳ εὐεργεσίας, Τατιανὸν καὶ Ἰούλιον μεταπεμφάμενος πατέρας αὐτοὺς ἀνεκήρυξε, καὶ τὸν μὲν Τατιανὸν ἔπαρχον ἐποίησε τῆς πόλεως, τῷ δὲ Ἰουλίῳ τὴν τῶν Λυκίων ἐνεχείρισεν ἀρχήν. ὑπὸ Γιζερίχου δὲ πάλιν εἰς Ἀφρικὴν κραιπηθείς, ἔτι στρατιώτῃ ὄντι 10 τοῦτο αὐτῷ ἐξεγένετο· ὄθεν ὁ Γιζερίχος ὄρκω αὐτὸν ἠσφαλίσατο· ὅτι εἰ βασιλεύσει, μὴ πολεμήσῃ ποτε Οὐρανῆλοις, καὶ ἀπολέῃ αὐτόν. τοίνυν καὶ ἡ μακαρία Πουλχερία μεθ’ ἐτέρων πολλῶν ἐκκλησιῶν ἐξαιρέτως τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν ὠκοδόμησε καὶ τῇ Θεοτόκῳ ἀνατίθεικεν ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ. 15

P 345

Τῷ β’ αὐτοῦ ἔτει ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἀγία τετάρτη σνὸδος γέγονεν ὑπὸ πατέρων γλ’, ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς πανευφήμου Ἐυφημίας, κατὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου καὶ Νεστορίου τῶν ματαίων, λεγόντων μήτε τὴν σάρκα τοῦ κυρίου ὁμοούσιον ἡμῖν εἶναι, ἀλλ’ ἐκ δύο μὲν φύσεων τὴν ἔνωσιν λέγεσθαι, μίαν δὲ φύσιν ἀποτελεσθῆναι μετὰ τὴν ἔνωσιν, καὶ ὡς ἐν φαντασίᾳ τὴν σάρκα φορέσαι τὸν κύριον μυθολογούντων καὶ τῇ Θεότητι πάθος ἀπομιμόντων. ἡγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Λέοντος πάπα Ῥώμης τοπιτη-

eo exspectare ipsos iuberet, si quando imperio potiretur. Marcianus se non cum esse cui tale aliquid contingere posset dicere. cum eadem verba repeterent, “si” inquit “divinitus hoc mihi eveniat, patricios vos meos faciam.” tunc illi eum 200 numis donant, iubentque ad urbem reverti, sui que memorem esse, ubi deus eum evexerit. ergo Marcianus non ita multo post Theodosio defuncto imperator creatus, accepti in Lycia beneficii memor, Tatianum et Iulium evocatos ad se patricios salutatur, Tatianumque urbis, Iulium Lyciae praefectum constituit. simile aquilae ostentum Marciano etiamnum militi evenit, cum in Africa apud Gizerichum captivus teneretur. itaque Gizerichus eum dimisit, iuratum, si imperator fieret, bellum Vandalis non illaturum. porro Pulcheria, praeter multa alia templa, praecipue aedem in Blachernis condidit ac dei genitrici consecravit, cum nuper Marcianus imperium inivisset.

Annum eo secundum imperante Chalcedone quarta sancta synodus acta est, in aede nobilissimae martyris Euphemiae, collectis patribus 630, contra Eutychem Dioscorum et Nestorium, vanos homines, qui carnem Christi negabant eiusdem cum nostra esse naturae, affirmabantque unitas quidem duas in Christo naturas, unitione autem perfecta ad unicam deinde naturam fuisse redactas, dominumque carnem non revera sed tantummodo specie quadam apparente circumtuliasse. iidem deitatem passam dicebant. praefuerunt concilio Leonis papae Romani vicarii

ρηταὶ Πασχάσιος καὶ Λουκίσιος ἐπίσκοποι καὶ Βονιφάκιος πρεσβύτερος, Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἰουβενύλης Ἱεροσολύμων. καθαιροῦνται τοίνυν οἱ αἵρετικοὶ καὶ ἐξορίζονται ἐν Γάγγρα, χειροτονεῖται δὲ Προτέριος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἀντὶ 5 Διοσκόρου. ἡ δὲ ἁγία σύνοδος ἐξεφώνησε τέλειον θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον τὸν αὐτὸν ἐν δύο φύσεσιν, ἀσυγχύτως ἀδιαιρέτως, τὸν κύριον ἡμῶν καὶ θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν. δύο δὲ εἰρήχυσι φύσεις τῷ λόγῳ τῆς διαφορᾶς, οὐ τῷ λόγῳ τῆς διαιρέσεως. τὴν τε τοῦ Ῥώμης πάπυ Λέοντος ἐπιστολὴν πρὸς Φλαβιανὸν γραφεῖσιν ὡς 10 στήλην ὀρθοδοξίας ἰδέξαντο. ἐπικυροῦσι δὲ καὶ τὴν Νεστορίου καθάρεισιν. ἰδέξαντο δὲ Θεοδώρητον καὶ Ἰβαν ὡς ἀναθεματίσαστας Νεστόριον.

Τῷ γ' ἔτει ἡ μακαρία καὶ εὐσεβὴς Πουλχερία ἰκοιμήθη ἐν Χριστῷ παρθένος καὶ μὴ διαφθαρεῖσα, πάντα τὰ ἑαυτῆς πτωχοῖς 15 διανείμασα.

Τῷ δ' ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ τῆς Ῥώμης βασιλεὺς τῶν μὲν ὀρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογματῶν ἀντελαμβάνετο, πολλῇ δὲ τῇ παρανομίᾳ ἐν τῇ ἑαυτοῦ διαίτῃ ἐκέχρητο· εὐπρεπεστάτῃ γὰρ γυνικαὶ 20 Εὐδοξίᾳ συζῶν, θυγατρὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως, ἄλλοτρίαις δαιμονιωδῶς ἐκέχρητο. ὠμίλει δὲ συνεχῶς καὶ τοῖς τὰ περίεργα πρᾶττουσι· διὸ καὶ οἰκτίστῳ παραδίδεται θανάτῳ. Μυξίμον γὰρ τοῦ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου τυραννήσαντος ἕκγονος καὶ 25 ὀμῶννμος, ἐν τοῖς κατὰ Ῥώμην πατρικίοις τελῶν, ἔνδον τοῦ παλατίου γενόμενος τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἀπέσφαξε καὶ τῇ Εὐδοξίᾳ

Paschasius et Lucinsius episcopi ac Bonifacius presbyter; ac Anatolius Cyprianus, Iuvenalis Hierosolymaeus episcopi. haeretici damnati et Gangram sunt relegati, inque locum Dioscori episcopus Alexandriae creatus Proterius. pronuntiavit sacra ista synodus dominum ac deum nostrum Iesum Christam perfectum esse deum et perfectum hominem, eundem duabus naturis constantem, sine ulla vel confusione vel divisione; duas autem in eo naturas esse ratione non divisionis sed discriminis. epistolam quoque Leonis papae Romani ad Flavianum, ut columen rectae fidei, approbaverunt. Nestorii quoque damnationem ratam habuerunt, Theodorito et Iba receptis, qui eum damnaverant.

Tertio anno imperii Marciani Pulcheria, inviolata virgo, omnes suas facultates pauperibus elargita, vitae pensum absolvit.

Quarto anno Valentinianus Occidentis imperator, tametsi veram religionem amplecteretur, vitam tamen egit flagitiosam. cum enim formosissimam haberet uxorem Eudoxiam, filiam Theodosii imperatoris, nihilominus sceleste alienis mulieribus abutebatur: erat quoque ei assidua cum curiosas artes tractantibus consuetudo. itaque etiam miserrima morte perijt. Maximus enim, nepos eius Maximi qui Theodosii magni aetate tyrannidem invaserat, Romae patricia dignitate degens in palatium pervenit, Valentinianum necavit, Eudoxiam stupravit, imperioque

συνγένετο καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησε· δι' ὧν γὰρ τις ἁμαρτάνει, δι' αὐτῶν καὶ παιδεύεται. ἐπὶ τούτοις ἡ Εὐδοξία ἀχθομένη μεταπέμπεται τὸν Γιζερίχον ἐξ Ἀφρικῆς εἰς Ῥώμην, παρακαλέσασα λυτρωθῆναι τῆς τοῦ Μαξίμου τυραννίδος. Γιζερίχου δὲ στόλῳ μεγάλῳ ἐκπλεύσαντος εἰς Ῥώμην Μάξιμος φρυγῆ ἐχρήσατο, οἱ δὲ 5 συνόντες αὐτῷ ἀνείλον αὐτόν. ὁ δὲ Γιζερίχος μηδενὸς αὐτῷ ἀντι-
P 346 στάντος εἰσῆλθεν εἰς Ῥώμην τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς φρυγῆς Μαξίμου· καὶ λαβὼν πάντα τὰ χρήματα, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀναθήματα εἰς τὰ πλοῖα ἐμβυλῶν, ἐν οἷς ἦσαν κειμήλια ὀλόχρυσσα καὶ δούλιδα ἐκκλησιωστικά καὶ σκεύη Ἑβραϊκά, ὑπερ ὃ Οὐεσπασιανοῦ Τίτος 10 ἐξ Ἱεροσολύμων ἀφείλετο, σὺν τούτοις λαβὼν τὴν Εὐδοξίαν τὴν βασιλίδην καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, εἰς Ἀφρικὴν ἀπέπλευσεν. ἕως ὧδε δευτέρᾳ ἡλώσις Ῥώμης τῆς μεγάλης, πρώτη μὲν ὑπὸ Ἀλαρίχου, δευτέρᾳ δὲ ὑπὸ Γιζερίχου. καὶ τὴν μὲν Εὐδοξίαν Ὀρορίχῳ τῷ πρωτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ συνέζευξε· τὴν δὲ Πλακιδίαν ἄνδρα 15 ἔχειν μαθῶν Ὀλύβριον τὸν πατρίκιον μετὰ τῆς μητρὸς ἐγύλαξεν
B Εὐδοξίας. μαθῶν δὲ τὸν Μαξίμου θάνατον Μαιωρίνος ἐβασίλευσε Ῥώμης ἔτη β', καὶ μετ' αὐτὸν Ἀβίτος ἔτη β', καὶ μετὰ τοῦτον Σεβῆρος ἔτη γ'. καὶ μετ' αὐτὸν οὐκέτι βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ Ῥεκίμερες διώκει τὰ πράγματα στρατηγῶν καὶ μεγάλῃν περικείμε- 20 νος δύναμιν. κατὰ δὲ τὴν ἐξίαν πάσης γαλίνης μετεῖχον ἅπαντα, ὡς χρυσοῦς τοὺς χρόνους τούτους λέγεται. τότε καὶ Συμεὼν ὁ τῆς μάνδρας ἐστὼς ἐπὶ κίονος βίῳ καὶ λόγῳ καὶ θαύμασι δι-
 πρεπε.

potitus est: solent enim flagitia et iis inflictæ poenæ eiusdem esse generis. at Eudoxia graviter eam ferens iniuriam Gizerichum ex Africa Romam evocat, rogans ut se Maximi tyrannide liberaret. cum Gizerichus magna cum classe ad Romam advenisset, Maximus in fuga a suis trucidatur, barbarus tertio a fuga Maximi die Romam nemine obsistente intrat. hic impositis in naves omnibus urbis opibus atque donariis, sacra etiam suppellectile, quæ solido auro et lapidibus pretiosis constabat, et vasis Ebraicis quæ Titus Hierosolymis attulerat, abducta etiam imperatrice Eudoxia et eius liberis, in Africam rediit. ita secundo capta est Roma, prius ab Alarico occupata. Gizerichus Eudoxiam Honoricho filiorum suorum natu maximo copulavit: Placidiam Olybrio patricio desponsatam audiens cum matre Eudoxia asservavit. Maiorinus cognita Maximi caede Romanum imperium occcepit ac biennium tenuit. post eum Avitus annos totidem, inde Severus triennium. post hunc imperator Romæ nullus fuit, sed Recimerus rem publicam administravit, dux militiæ et magna armatus potentia. in Oriente autem omnia fuerunt pacata, adeo quidem id ut ea aurea ætas diceretur. tunc etiam Symeon monachus in columna stans, vita doctrina et miraculis floruit.

Τῷ ε' ἔτει λθοι τρεῖς παμμεγέθεις ἐκ τοῦ οἰζουνοῦ ἐν τῇ
 Θορήκῃ ἔπεσον. καὶ Εὐδοκία ἡ τοῦ Θεοδοσίου γυνὴ ἐν Ἱεροσολέ- C
 μοις τελευτῆ, πολλὰ καταλείψασα ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ ἐν τῷ τε-
 λευτῶν αὐτὴν ἐπωμόσατο μὴ συνειδέναι τῇ κατ' αὐτῆς κατηγορίᾳ
 5 ἔνεκεν Παυλίνου.

Τῷ δὲ ζ' ἔτει Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς τελευτῆ, καὶ ἐτίθη
 τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τοῦ-
 του Πουλχερία ὀνόματι μόνον· οὐ γὰρ συνεγένετο αὐτῇ. τὴν δὲ
 τῆς ἀρχιερωσύνης ἀρχὴν διεῖπεν Ἀνατόλιος, Ἀττικὸν διαδεξάμε-
 10 νος, κόσμον ἔτος ρθν', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ννς'.

Μετὰ δὲ Μαρκιανὸν ἐβασίλευσε Λέων ὁ μέγας, ὀρθόδοξος,
 ἔτη ις'. ἦν δὲ κάτισχνος μὲν τὸ σῶμα, ὑπόσπανος τὴν γενειάδα,
 φρονήσει κεκοσμημένος, παιδείας καὶ μαθημάτων ἐκτός. τούτου D
 γυνὴ Βηρόνη ἀδελφὴ Βασιλίσκου. Μακέλλης δὲ ἐλέγετο διὰ τὸ
 15 ἄποκτεῖναι Ἀσπαρα καὶ Ἀρδαβούριον ὡς Ἀρειανὸς ὄντας· μάκελ
 γὰρ Ῥωμαῖστὶ ὁ σφαγὴς λέγεται. Ἀσπαρ δὲ ἠτήσατο τὸν βασι-
 λέα ἐγκαταστήσαι τῇ πόλει ἔπαρχον ὀμόδοξον αὐτοῦ καὶ ὀμό-
 φρονα, ὃ κατένευσε μὲν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι, μὴ βουλόμενος δὲ
 ἐννύχιον δεδῆλωκέ τινα τῶν συγκλητικῶν παρυγενέσθαι τάχιον.
 20 τοῦ δὲ παραγενομένου, ἔπαρχον αὐτὸν προεβάλετο. Ἀσπαρ δὲ
 τοῦτο ἰδὼν παρ' ἐλπίδα ἐκράτησε τοῦ ἱματιοῦ τοῦ βασιλέως, καὶ
 φησὶ πρὸς αὐτόν "βασιλεῦ, τὸν ταύτην τὴν ἄλουργίδα περιβεβλη-
 μένον οὐ χρὴ διαψεύδεσθαι." καὶ φησὶν ὁ βασιλεὺς "ἀλλὰ μὴν P 347

20 παρεβάλλετο P

Quinto anno tres magni lapides de caelo in Thraciam deciderunt. mortua est etiam Ierusalemæ Eudocia Theodosii uxor, multa ecclesias legata relinquens; iuravitque moriens insontem se esse criminis de Paulino sibi impacti.

Septimo anno moritur Marcianus, et in aede sanctorum apostolorum sepelitur. uxor eius fuit Pulcheria nomine tenus: non enim cum ea concubuit. episcopatum Cpolititanum gerebat Anatolius, Attici successor. annus is fuit a mundi origine 5950, ab incarnatione verbi 456.

Marciano successit Leo magnus, verae religionis tenax. imperavit annos septemdecim. erat corpore gracili, barba rara, prudentia ornatus, literarum et disciplinarum rudis. uxorem habuit Verinam Basilisci sororem. dicebatur Macellus, quod Asparem et Ardaburium tanquam Arianos necasset: nam a mactando id cognomen Latinis ducitur. petebat sibi consentientem urbis praefectum constitui Aspar ab imperatore. imperator cum se id facturum annuisset invitus, noctu quandam senatorem celeriter ad se venire iussit, eumque praefectum urbis constituit. Aspar, cui hoc praeter spem suam accidisset, veste apprehenso Leoni ait "imperator, tali purpura amictum non decet mentiri." respondit imperator

προσήκει τῷ βασιλεῖ μὴ ὑπέκλειν τινὶ ἢ ὑποκεῖσθαι, καὶ μᾶλλον ὅταν τοῦ κοινοῦ ἀσύμφορον ᾖ.”

Τῷ α΄ ἔτει τούτου σεισμὸς ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ ὡς σχεδὸν πῦσαν τὴν πόλιν καταπεσεῖν. οὗτος ὁ βασιλεὺς Θράξ ἦν τῷ γένει, τριβουῖνος τὴν Ἀσίαν. ἐστέρθη δὲ ὑπὸ Ἀνατολίου πατριάρχου. 5

Πισῶν δὲ τῶν τῆς οἰκουμένης ἐκκλησιῶν τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀποδιξαμένων, ὁ μιὰρὸς Τιμόθεος ὁ ἐπίκλην Αἴλουρος τὴν Ἀλεξανδρείαν πόλιν ἐτάρασσε. μαγγανεία γὰρ χρησάμενος νυκτὸς ἐν τοῖς κελλοῖς τῶν μονυχῶν περιήρχετο, ἐπ’ ὀνόματι **B** καλῶν ἕκαστον, τῶν δὲ ἀποκρινομένων ἔλεγεν “ἐγὼ ἄγγελός εἰμι, 10 καὶ ἀπειστέλην εἰπεῖν πᾶσιν ἀποστῆναι τῆς κοινωσίας Προτερίου καὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι, Τιμόθεον δὲ τὸν Αἴλουρον ἐπίσκοπον προχειρίσασθαι Ἀλεξανδρείας.” πλήθος δὲ ἀτάκτων ἀνδρῶν ὠνησόμενος τυραννικῶς τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας ἐκράτησε· καὶ καθρημένος ὢν ὑπὸ δύο καθρημένων χειροτονεῖται, χειροτονίας 15 τε ἐπισκόπων ἐποίει ἀχειροτόνητος ὢν, καὶ βαπτίσματα ἐπέτελλε πρεσβύτερος μὴ ὢν, καὶ μετὰ λύττης τινὸς ἀσχέτου τὴν ἁγίαν τετάρτην σύνοδον ἔβριζε. καὶ τὸν μακάριον Προτέριον διδότα **C** τόπον τῇ ὄργῃ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ κατασφάττει μεθ’ ἑτέρων ἕξ τῶν σὺν αὐτῷ· καὶ κατὰ πῦσαν τὴν πόλιν ὄραντες τὸ σῶμα αὐ- 20 τοῦ πυρὶ κατέκαυσαν. τούτῳ τῷ ἔτει ἠνέχθη τὸ λείψανον τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας ἀπὸ τοῦ Σιρμίου, καὶ κατετέθη ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις.

“sane hoc quoque imperatorem decet, nemini cedere aut subditum esse, maxime ubi id cum rei publicae incommodo fieret.”

Primo huius anno Antiocheae terrae motus fuit, qui totam penes urbem prostravit. Leo Thrax genere fuit, tribunicia dignitate. coronavit eum Anatolius patriarcha.

Cum autem omnes totius orbis ecclesiae concilio Chalcedonensi ad stipularentur, unus scelerosus homo Alexandream conturbavit Timotheus, cognomento Aelurus. is magicis imposturis utens cellulas monachorum obivit noctu, nominatim quemque vocans. qui cum responderet, ita dixit: “ego sum angelus, in hoc missus ut omnes iubeam abstinere societate Proterii et Chalcedonensium rerum, Timotheo autem Aeluro episcopatum Alexandrinum tradere.” porro cum catervam hominum turbulentorum mercede parasset, per tyrannidem solio episcopali potitus est. ita qui damnatus erat, a duobus damnatis deligitur, ipseque suffragiis non creatus creandi episcopi ius aliis tribuit; baptizatusque, cum presbyter non esset. idem rabie quadam effreni sacrum concilium quartum contumeliis affecit, et Proterium irae divinae locum cedentem cumque eo sex alios magno sabbato interfecit. cuius corpus factiosus per totam urbem raptatum combusserunt. illo anno allatae sunt Sirmio reliquiae divae martyris Anastasiae, inque eius templo depositae, quod est apud rostra Domnini.

Τῷ β' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς μαθὼν τὸν ἄδικον θάνατον Προτερίου καὶ τὴν Αἰλούρου ἄθεσμον προαγωγὴν, πέμψας τοὺς κοινωνήσαντας τῷ Προτερίου θανάτῳ ἐγλωσσοτόμησε. Τιμοθέῳ δὲ τῷ ἀνιέρῳ οὐκ ἐπέηλθε, τὴν ἐπ' αὐτῷ κρίσιν ἐπισκόποις κα-
5 σταλιπῶν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ζήνων Ἀριάδνη μίγνυται πρὸς γάμον, τῇ Λέοντος θυγατρὶ.

Τῷ γ' ἔτει γράμματα πρὸς τοὺς ἐκάστης ἐπαρχίας ἐπισκό- D
πους ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, γράψαι αὐτῷ τὴν οικεῖαν γνώμην ἕκαστον, εἰ τοῖς ἐν Χαλκηδόνι ὀρισθεῖσιν ἀρέσκοιντο, καὶ περὶ
10 τῆς τοῦ Αἰλούρου χειροτονίας τί λέγοιεν. ἐν οἷς καὶ τῷ ἀγίῳ Συμεῶνι τῷ στυλίτῃ καὶ ἄλλοις πατέρας θαναματουργοῖς καὶ ὁμοίως διαμαρτυρόμενος, ὡς τῷ θεῷ τῶν ὄλων παρέχειν τὴν κρίσιν τῶν ἀμφισβητομένων ποιῶντας. οἱ δὲ παμψηφί ὁμοφρόνως κυροῦσι
15 θέντα ὄρον ἀποδέχονται, Τιμοθέου δὲ συμφώνως καταψηφίζονται ὡς φονέως καὶ αἰρετικοῦ· ὃν καὶ ἐξώρισεν ὁ βασιλεὺς εἰς Γάγγραν. κακεῖ δὲ συναγωγὰς ἀρξάμενος ποιῆν ἐξορίζεται ἐν Χερσῶνι. Τιμόθεος δὲ ἄλλος ὁ ἐπίκλην Λευκὸς καὶ Σαλοφακίολος, ὀρθόδοξος καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ ὑπάρχων, ὑπὸ πάντων φιλούμενος P 348
20 χειροτονεῖται Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος.

Τῷ δ' ἔτει ὁ τῆς μάνδρας στυλίτης μέγας Συμεὼν ἐκοιμήθη, πρῶτος καταδείξας τὴν τοιαύτην ἄσκησιν.

Τῷ ε' ἔτει γέγονεν ἐμπρησμός ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀρξά-

Secundo anno Leo imperator cognita iniusta Proterii caede Aelurique iniqua designatione, misit qui Proterii caedis conscis linguas excinderent. Aelurum non puniit, iudicio eius episcopis reservato. eodem anno nuptiae fuerunt Zenonis et Ariadnae Leonis filiae.

Tertio anno imperator scribit ad omnium provinciarum episcopos, petitque ut suam quisque de Chalcedonensi concilio et Timothei ad episcopatum progressu sententiam perscribant. scribit inter alios etiam ad Symeonem Stylitam aliosque mirificos et sanctos patres, obtestans ut ita de controversis rebus iudicium facerent, ut qui deo rationem essent reddituri. illi vero uno omnes suffragio et sensu Chalcedonense concilium probant, Timotheum homicidii ac haereseos condemnant. eum imperator Gangram relegavit. sed cum ibi quoque conventus agere coepisset, Chersonem deportatur. alius autem Timotheus, cognomento Albus et Salophaciolus, vir bonus et de religione recte sentiens omnibusque carus, Alexandrinus episcopus creatur.

Quarto anno Symeon Stylites moritur, primus istius vitae generis inventor.

Quinto anno incendium Cpoli fuit, a navali ortum et progressum Georg. Cedrenus tom. I.

μενος ἀπὸ τοῦ νεωρίου καὶ φθάσας ἕως τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τῶν Ἀμιάτων. Μαρκιανὸς δὲ ὁ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τὸν ναὸν κτίσας τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, ἔτι νέον ὄντα τοῦτον τοῦ ἐμπρησμοῦ διεσώσατο, ἀνελθὼν εἰς τὸ κεράμιον μετὰ εὐαγγελίου καὶ θυμιατοῦ, καὶ τὸν θεὸν δάκρυσιν ἐξιλιωσάμενος. σφόδρα

B γὰρ ἐκράτει ὁ ἐμπρησμὸς οὗτος· κατὰ μὲν γὰρ ἀνατολὰς ἀπὸ τοῦ νεωρίου ἐπεκτεινόμενος μέχρι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ πτωχοῦ πρὸς δύσιν, ἐπὶ δὲ μεσημβρίας ἐν τῇ μέσῃ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν Λαύσου μέχρι τοῦ Ταύρου πάντα κατελυμήνατο. περιφανῆ δὲ καὶ τῶν ἄλλων διαφέροντα τὸ πῦρ κατανάλωσεν ἐν μὲν τῷ Κωνσταντίνου φόρῳ οἶκον μέγιστον σενάτου καλοῦμενον, ἐκ χαλκῶν εἰκόνων καὶ πορφυρῶν λίθων διακεκοσμημένον, ἐν ᾧπερ καὶ οἱ λογάδες βουλευόντο καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσῆει, ἥλικα ὑπατικὴν ἔλαβε στολήν, καὶ τὸ νυμφαῖον τὸ τοῦδε τοῦ οἴκου κείμενον ἀντικρὺ, ἐν ᾧπερ οἱ γάμοι ἐγίνοντο τῶν οὐκ ἐχόντων οἴκους· ἐν δὲ τῷ ταύρω¹⁵ οἶκον καὶ αὐτὸν τοῖς λογάσι καὶ τῷ βασιλεῖ ἐπιτήδειον, τοῖς μὲν

C εἰς τὸ συνίεναι καὶ περὶ τῶν πρακτικῶν διασκοπεῖν, τῷ δὲ ἐν τῇ ὑπάτῳ προκαθημένῳ βουλῇ, ἐν δυοκαίδεκα ποικίλοις κίουσιν ἐκ Τρωϊκῆς λίθου, πέντε καὶ εἴκοσι ποδῶν ἔχουσιν ὕψος, φέρουσι δὲ τὴν στέγην ἕκ τε νοτίου καὶ βορείου πλευροῦ σὺν τοῖς παρ' ἐκά²⁰ τερα κατὰ τὸ ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν ψαλίαιν, οὓ τὸ μὲν μῆκος σμ' ποδῶν τὸ δὲ πλάτος πδ' ἦν· καὶ τῶν ἱερῶν δὲ οἴκοι μέγιστοι δύο, διακεκοσμημένοι παντοίοις λίθοις, ὧν ὁ μὲν τοῦ τετραπύλου

18 στολῆ?

19 φέροντι P

usque ad aedem b. Thomae Amantum. Marcianus autem procurator magni templi, cum fanum sanctae Anastaseos nuper extruxisset, hoc ab incendio servavit, cum evangelio et suffitu adhibitibus ad tegulas ascendisset deumque lacrimis placasset. nam id incendium admodum invaluit, ad ortum a navali profectum usque ad fanum Ioannis mendici, quod est ad occasum, ab austro media urbe, a Lausi usque ad Tauram omnia depascens. praecipua et reliquis praestantiora quae eo incendio perierunt, sunt curia maxima in foro Constantini, aereis imaginibus et porphyretico lapide ornata, in qua et delecti consultare solebant, et imperator intrabat ubi consularem vestem sumpsisset; item Nymphaeum, e regione huius curiae situm, in quo fiebant nuptiae eorum qui dominibus carebant; item alia in Tauro curia, delectis senatoribus et imperatori accommodata, cum ii eo convenirent de rebus gerendis consultatum, imperator in veste consulari praesideret. imposita fuit 12 variis columnis de Troiano lapide, altis pedes 25: eae ab austri et septentrionis parte sustinebant aedificium, ad ortum et occasum fornicibus suffultum. fuit longitudine pedum 240, latitudine 84. templa quoque absumpta sunt duo maxima, omnis generis lapidibus exornata, altorum Τετραπύλου

τοῦ πόρου ἐτύγγανεν ὦν, ὁ δὲ τῆ τοῦ ταύρου ἐπέκειτο ἀγορᾶ. καὶ ἄλλα πολλὰ κατελυμήνατο τὸ πῦρ, ὅσον στοὰς ἐμβόλων, ἀγορὰς καὶ οἰκίσεις ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, ἄχρι τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάχου.

6 Τῷ ε' ἔτει ζωγράφου τινὸς τὸν σωτήρα γράψαι τομήσαν- D
τος καθ' ὁμοιότητα τοῦ Αἰὸς ἐξηράνθη ἡ χεὶρ· ὃν ἐξαγορεύσαντα δι' εὐχῆς ἴασατο Γεννάδιος. φασὶ δὲ τινες τῶν ἱστορικῶν ὅτι τὸ οὐλον καὶ ὀλιγότριχον σχῆμα ἐπὶ τοῦ σωτήρος οἰκιοτέρον ἐστιν. οὗτος ὁ Γεννάδιος τῆ νυκτὶ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ εἶδε φάντασμα
10 δαιμονίου, ᾧ καὶ ἐπιτιμήσας ἤκουσεν αὐτοῦ κράζοντος ὡς αὐτοῦ μὲν ζῶντος ἐνδίδῶσι, μετὰ δὲ θάνατον αὐτοῦ κρατῆσει πάντως τῆς ἐκκλησίας. οὗτος ὁ Γεννάδιος κληρικῶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου ἀτάκτω ὄντι πολλάκις ἐνουθετεῖ. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν κάμψαι οὐκ ἴσχυσε, δηλοῖ τῷ ἁγίῳ Ἐλευθερίῳ, ἐν τῷ ναῷ εἰπὼν
15 διὰ τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ "ἅγιε μάρτυρ Ἐλευθέριε, ἢ P 349
διόρθωσαι τὸν κληρικόν σου ἢ ἔκκοψον αὐτόν." καὶ εὐθὺς ἐτελεύτησεν ὁ κληρικός. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Στοῦδιος τὸν ναὸν ἔκτισε τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, καὶ μοναχοῦς ἐκ τῆς μονῆς τῶν ἀκοιμήτων ἐν αὐτῷ κατέστησε.

20 Τῷ ζ' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς Ζήνωνα τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ στρατηγὸν τῆς εἰσῆς ἀπάσης πεποίηκε. Πέτρος δὲ Κναφεὺς ἀκολουθῶν Ζήνωνι, πρεσβύτερος ὦν τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ναοῦ Βάσσης τῆς μάρτυρος καὶ τὰ τοῦ Ἀπολλιναρίου φρονῶν, μυρίους θορύβους ἤγειρε κατὰ τῆς πίστεως, καὶ ἀναθεματίζει τοὺς μὴ λέ-

vicinum, alterum in foro Tauri. quin et alia multa ignis vastavit, ut porticus rostra fora domos, a mari usque ad mare, usque ad aedem sanctorum martyrum Sergii et Bacchi.

Sexto anno pictori cuidam aggresso Christum forma Iovis pingere manus exaruit. eum facinus confessum Gennadius precibus suis sanavit. quidam historici Christo attribuant raros et crispas crines. is Gennadius noctu ad altare spectrum daemonis vidit; quem cum increpasset, audivit vociferantem nunc se ei viventi cedere, post ipsius mortem utique templo potiturum. idem Gennadius clericum quendam fani S. Eleutherii male viventem cum saepe obiurgasset, neque tamen inflectere posset, rem ad S. Eleutherium detulit, eum in suo templo cuiusdam ministri eius opera sic alloquens "dive martyr Eleutheri, aut corrige clericum tuum aut excinde." illico clericus exspiravit. eodem anno Studios templum Ioannis Baptistae condidit, monachosque in eo collocavit eorum qui Acoemeti, hoc est insomnes, dicuntur.

Septimo anno Zenonem generum suum Leo toti Orienti praeposuit. fuit in comitatu Zenonis Petrus quidam Cnapeus (id est fullo), presbyter templi Bassae sanctae martyris, quod est Chalcedone. is quia Apollinarij errores sequebatur, infinitas contra fidem turbas excitavit;

- B** γοντας τὸν θεὸν σταυρωθῆναι. καὶ σήσας τὸν λαὸν Ἀντιοχείας
 προστίθῃσιν ἐν τῷ τρισυγίῳ ὕμνῳ τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς,
 ὅπερ ἕως σήμερον παρὰ τοῖς θεοπασχίταις ἐκράτησε. Μαρτυρίου
 δὲ τοῦ Ἀντιοχείας τῷ θρόνῳ ἀποταξαμένου, καὶ λέγοντος "κλήρω
 ἀνυποτάκτω καὶ λαῷ ἀπειθεῖ καὶ ἐκκλησίᾳ φερυπωμένη ἀποτάσομαι
 5 μαι, φυλάττων ἐμαυτῷ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα," Πέτρος ὁ
 Κναφεὺς τῷ θρόνῳ ἐπιπηδᾷ. τὴν δὲ κατ' αὐτοῦ ἔξορίαν ἀκού-
 σας φεύγει, καὶ Ἰουλιανὸς ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας προχειρίζεται
 τῷ αὐτῷ ἔτι ὁ δοσιος Γεράσιμος ἐν ταῖς τοῦ Ἰορδάνου ὄχθαις
 ἀρεταῖς καὶ τέρασι περιβόητος ἐγένετο. καὶ ἄφικτις τοῦ ἀναχωρη-
 10 τοῦ Κυριακοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὃς ἔζησεν ἔτη ρζ'. τῷ δ' αὐτῷ
 ἔτι μετετέθη ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν τῇ μοτῇ
 Παύλου τοῦ λεπροῦ· λεπρὸν γὰρ ἴασατο καὶ λεπρὸν ἐποίησε καὶ
 εἰς τοῦ λεπροῦ ἐτέθη.

Τῷ ἧ' ἔτι Δανιὴλ ὁ στυλίτης ἐν τῷ Ἀνάπλῳ τῷ στύλῳ¹⁵
 ἐπέβη, καὶ Ἀνθιμος καὶ Τιμοκλῆς οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταὶ
 ἐγνωρίζοντο.

Τῷ θ' ἔτι σημεῖον ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ νεφέλη ὡσπερ
 σάλπιγγος ἐκτόπωμα ἔχουσα, ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καθ'
 ἐσπέραν.

- D** Τῷ ι' ἔτι Ἰσοκάσιος ὁ κνιαίστωρ Ἀντιοχείας, ὁ καὶ φιλό-
 σοφος, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὡς Ἕλληνας καὶ ἐκέλευσεν ἐξετασθῆ-

6 τὸ om P

damnans eos qui negant deum fuisse crucifixum. et dissidio in plebe
 Antiochena facto, sanctissimo hymno haec inseruit "qui propter nos
 crucifixus est;" quod hodieque apud Theopaschitas obtinet. cum autem
 Martyrius Antiocheae episcopus se ita abdicaret "servata mihi sacerdotii
 dignitate, clerum inobedientem, populum contumacem et ecclesiam
 sordibus infectam res suas habere iubeo," Petrus ille Cnaphesus episcopatu
 arripuit. mox se exsilio damnatum audiens profugit; et Iulianus
 episcopatu Antiocheae praeficitur. eodem anno sanctus Gerasimus ad
 ripas Iordanis virtutibus ac miraculis in magna fuit fama. tunc et Cy-
 riacus anachoreta (ita vocant eos qui se ex hominum consuetudine in
 solitudines subducunt) Hierosolyma venit. is vixit annos 107. eodem
 anno vates Elissaeus est Alexandream translatus, in mansionem Pauli
 leprosi. ita qui leprosum sanaverat, lepram incusserat alteri, in leprosi
 domo depositus est.

Octavo anno Danielus Stylita in Anaple columnam conscendit. et
 Anthimus ac Timocles tropariorum poetae innotuerunt.

Nono anno prodigium in caelo per dies 40 sub vesperam visum
 est, nubes in tubae speciem formata.

Decimo anno Isocasius quaestor Antiocheae, idemque philosophus,
 delatus est apud imperatorem, quod Graecam religionem teneret. is

ναι αὐτὸν παρὰ τῷ ἐπάρχῳ Κωνσταντινουπόλεως. ἀχθέντος δὲ αὐτοῦ δεδεμένου ὀπισθάγκωνα ἔφη πρὸς αὐτὸν Ποσαῖος ὁ ἑπαρχος "ὄρῳ, Ἰσοκῦσιε, ἐν ποίῳ σχήματι καθέστηκας;" ὁ δὲ εἶπεν "ὄρῳ, καὶ οὐ ξενίζομαι· ἄνθρωπος γὰρ ὢν ἀνθρωπίναις περιέ-
 5 πεισον συμφοραῖς. ἀλλὰ δίκασον ἐπ' ἐμοί, ὡς ἐδίκαιζες σὸν ἐμοί." ταῦτα ἀκούσας ὁ δῆμος εὐφήμησε τὸν βασιλέα· καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐχάρη, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν.

Τῷ ιβ' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς κατὰ Γιζερῖχον τοῦ τῶν
 Ἀφρων κρατοῦντος καὶ πολλὰ τῶν Ῥωμαίων μετὰ θάνατον
 10 Μαρκιανοῦ ληϊσμένον στόλον μέγαν ἐξαπέστειλε, αριγ' πλοῖα P 350
 συναθροίσας, ἕχοντος ἑκάστου ἀνὰ ἄνδρας ἑκατόν. ἐν οἷς
 κατεκενώθη χρυσίου ρ' ἑξ' καὶ ἀργύρου ρ' ἑο', παρῆξ τῶν ἐκ
 τοῦ ταμείου καὶ τῶν τῆς ἐσπεράς Ῥώμης διδομένων. καὶ ὁ
 15 τοσοῦτος στόλος ἄπρακτος διὰ τὴν τοῦ στρατηγοῦντος κακοβου-
 λίαν ὑπέστρεψεν, οὐδὲ τοὺς ἡμίσεις τῶν στρατιωτῶν σώους δια-
 φυλάξας· ἔδειξε γὰρ τὴν γνώμην ἀληθῆ τοῦ εἰπόντος ὅτι κρεῖσσόν
 ἔστι στρατόπεδον ἐλάφων ἡγουμένου λέοντος ἢ στρατόπεδον λέον-
 των ἡγουμένου ἐλάφου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ Ἀσπαρος υἱὸς
 πατρικίως ὢν Καῖσαρ παρὰ τοῦ Λέοντος γίνεται, καὶ ἐν Ἀλεξαν-
 20 δρεία πέμπεται διὰ τὸ ἐλκύσαι τὸν Ἀσπαρὰ ἐκ τῆς Ἀρριανικῆς
 δόξης καὶ εὐνοεῖν ποιῆσαι τῷ βασιλεῖ.

Τῷ ιε' ἔτει ὁ δασιος Εὐθύμιος ἐν Χριστῷ ἐκοιμήθη, ζήσας B
 ἔτη ςζ'.

eum examinari iussit apud praefectum urbis Cpollis. cum ergo manibus post tergum revinctis adduceretur, ita eum praefectus urbis Posaeus allocutus est: "videsne, Isocasi, quo habitu adstes?" respondit ille "video, neque miror: homo enim in humanam devenit calamitatem. tu vero ita mihi ius dicito, sicut me collega solebas dicere." haec audiens populus imperatorem collaudat; isque re cognita, laetus eum domum remittit.

Duodecimo anno contra Gizerichum, qui Africam obtinebat et ab exitu Marciani Romanos maiorem in modum depraedatus erat, magnam classem emisit, collectis 1113 navibus, viris in singulas 100. in eam impensa sunt aurei sexcenties quinquagies mille, argentei nummi septingenties mille demptis quae ex aerario sumpta et a Roma suppeditata sunt. ea tamen tanta classis re infecta, ne semisse quidem militum superstite, rediit, ductoris ob imprudentiam: is enim ostendit recte eum sensisse, qui dixit exercitum cervorum duce leone, praestare exercitui leonum quem cervus ducat. eodem anno Asparis filius patricius Caesar a Leone creatur ac Alexandream mittitur, quia Asparem ab Ariana secta abduxerat et sibi benevolum reddiderat.

Decimo quinto anno beatus Euthymius in Christo obdormivit, cum vixisset annos 97.

Τῷ ις' καὶ ις' ἔτει τὰ τοῦ Γιζερῖχου πόλεμον ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ συνίβαινε.

Τῷ ις' Λέων ὁ βασιλεὺς Λέοντα τὸν Ζήνωνος υἱὸν καὶ Ἀριάδνης τῆς Ἰδίας θυγατρὸς, ἑαυτοῦ δὲ ἔγγονον, στέφας βασιλέα ἀνηγόρευσε. τότε καὶ ἡ ἑσθῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἕξ ἑξ Ἱεροσολύμων ἤχθη, εὐρεθεῖσα παρά τινι εὐλαβεστάτῃ γυναικὶ Ἑβραίῳ πυρθίνῳ. καὶ τὰ λείψανα τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἀπὸ Νικομηδείας ἀνεκομίσθη, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς. ἐν τούτῳ

C τῷ καιρῷ Ῥωμύλος τις ἐπέκλην Ἀγνουστάλιος αὐτοκράτωρ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ βασιλείας καθίσταται, μετὰ χίλια ὀδοσκήκοντα ἔτη Ῥωμύλου βασιλέως τοῦ τὴν Ῥώμην κτίσαντος. σημειωτέον δὲ ὡς ἀπὸ Ῥωμύλου ἡ τῆς ἐσπέρας ἀκμύσασα βασιλεία πάλιν ὑπὸ Ῥωμύλου ἐπὶ τοσοῦτους ἐπαύσατο χρόνους.

Ἀναγορευθέντος τοίνυν τοῦ μικροῦ Λέοντος, ἵππικῶν ἀγομένου ὄρα ε' τῆς ἡμέρας σκότος βαθὺ ἐκάλυψε τὴν πόλιν, ἀθρόοι δὲ ἐν εἶδει νιφετοῦ ὑσθη κόνις, πεπυρακτωμένων τῶν νεφῶν προφανέντων, ὡς νομίζειν πάντας ὅτι πῦρ βρέχει· καὶ ἐπὶ παλαιστὴν ἐτέθη ἡ κόνις. τοῦ δὲ βασιλέως Λέοντος ρευματισμὸν γαστρὸς

D ὑποστάντος καὶ δεινοῖς κέντροις τὰ ἔνδον ἔλαινομένου, ἤλεγξε τὸ πάθος τὴν λατρικὴν τέχνην ἐν κινδύνοις ἄπρακτον ὑπάρχειν. καθεζομένου γὰρ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀμίδος, κἄν τε ὀπισθεν αὐτοῦ ἦν τὸ ἐκ τοῦ πυρὸς φῶς κἄν τε ἔμπροσθεν, διὰ τῆς γαστρὸς καὶ τοῦ νώτου ἐφαίνεται. καὶ ἐπὶ τοσοῦτον κατισχωθεὶς ἐτελεύτησε, καὶ

23 ἐφέρετο P

Annis sexdecim et septemdecim bellum contra Gizerichum varia fortuna gestum fuit.

Anno 17 rex Zenonis et suae filiae Ariadnae filium Leonem Caesarem declarat. tunc etiam vestis deiparae virginis Hierosolymis fuit alata, inventa apud quamdam religiosissimam Ebraicam mulierem virginem. et reliquiae S. Anastasiae Nicomedia allatae inque eius fano repositae sunt. eo tempore Romulus quidam Augustulus imperator Italiae fit, annis 1080 post conditam a Romulo Romam. itaque occidentis imperium, quod a Romulo primum initium habuit, tanto post tempore in alio Romulo desiit.

Cum Leo iunior esset Caesar creatus et equestre spectaculum ederetur, hora diei sexta profundae tenebrae urbem tegerunt, et sub nivis specie cinere immenso pluit, nubibus quasi igne canderent apparentibus, ita ut nemo non putaret igne pluere. cinis ad palmi altitudinem iacuit. porro cum Leo imperator profluvio ventris laboraret, atque intus atrocibus compungeretur cruciatibus, morbus iste demonstravit artis medicae nullam esse in periculis efficacitatem. quoties enim in matulam desiderabat, sive ante sive post eum ignis esset, is per ventrem eius et dorsum pellucebat. adeoque extreme attenuatus vivendi finem fecit. corpus

ἐτίθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι πρασίῳ ἐν τῷ ἡρώῳ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. γυνὴ δὲ τούτου Βηρίνη ἀδελφὴ Βασιλίσκου, δὲ τοῦ κατὰ Γιζερύχου σταλέντος μεγάλου στόλου ἐξῆρχε.

Λέων ὁ Ζήνωνος υἱὸς καὶ Ἀριάδνης, ῥήπιος ἔτι ὢν, βασιλεὺς προχειρίζεται παρὰ τοῦ πάππου αὐτοῦ μεγάλου Λέοντος· δὲ ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, καὶ στέψας τὸν ἴδιον πατέρα Ζήωνα, Βηρί- P 351
νης καὶ Ἀριάδνης συναραμένων αὐτῷ, ἐτελεύτησε.

Ζήνων Ῥωμαίων βασιλεὺς ἔτη κς' μῆνας δ', αἰρετικὸς τῆς συγχυτικῆς αἰρέσεως τῶν ἀκεφάλων. ἐπὶ τούτου ἐκτίσθη τὸ
10' Ἀμμώριον. τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει ἐν προοιμίῳ Μεσοποταμίαν μὲν Σαρακηνοὶ Θράκην δὲ κατέδραμον Οὔννοι, σφόδρα τοῖς πράγμασι κακῶς λυμαιομένοι τοῦ βασιλέως, καὶ ἡδοναῖς ἀτόποις καὶ πρύγμασι σχολάζοντος. ἦν γὰρ ὁ Ζήνων τῆς κακίστης καὶ εἰδεχθοῦς γενεᾶς τῶν Ἰσαύρων, δασύς τε καὶ εἰδεχθέστατος,
15 ὡσπερ Ἕλληνας ζωγραφοῦσι τὸν Πᾶνα τραγοσκελῆ καὶ δασύκνημον, τὴν χροιάν μέλας, τὴν ἡλικίαν ἀσύμβλητος, ὀργίλος, μνη- B
σίκαιος καὶ φθόνου μεστός. γυνὴ δὲ τούτου Ἀριάδνη. Βασιλίσκος δὲ ὁ Βηρίνης ἀδελφός, ἐν Ἡρακλείᾳ διατρέβων τῆς Θράκης, ἔστασιασε κατὰ Ζήωνος· ὃν φοβηθεὶς ὁ Ζήνων σὺν Ἀρι-
20 ἄδνῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ καὶ χρήμασιν ἱκανοῖς φεύγει εἰς Ἰσαυρίαν κατὰ τι φρούριον ὀχυρὸν Οὔβαρα καλούμενον. Βασιλίσκος δὲ ἐν τῷ κάμπῳ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς, Μάρκον τε τὸν υἱὸν Καίσαρα

6 Βερνήκης P: corr marge

eius in viridi arca repositum est in monumento Constantini magni. uxorem habuit Verinam sororem Basilisci, qui magnae classis adversus Gizerichum missae dux fuit.

Leo Zenonis et Ariadnae filius imperator ab avo suo Leone magno est creatus, cum adhuc puer esset. imperavit annum unum, impositoque diademate patri suo Zenoni, Verina et Ariadna adiuvantibus, vita defunctus est.

Zeno imperavit annos 27, menses 4. fuit in haeresi eorum quos Acephalos vocant, quae naturas in Christo confundit. sub hoc conditum est Ammorium. huius primo anno, ipsis imperii eius principiis, in Mesopotamiam Saraceni, in Thraciam Hunni incursiones fecerunt, cum pessime rem publicam imperator ille corrumperet voluptatibusque et rebus absurdis esset deditus. fuit Zeno natus pessima et insigniter deformi Isaurorum gente, hirsutus et forma turpissima, qualem Graeci Panem pingunt hircipedem et crassis suris, niger, statura inconcinna, iracundus, iniuriarum tenax, invidiosissimus. uxor ei fuit Ariadna. interim Basiliscus Verinae frater, Heracleae, quae est Thraciae urbs, contra Zenonem seditionem movet. eius metu Zeno cum uxore et magnis opibus ad Isauros fugit, in castellum munitum cui nomen Ubara. Basiliscus in campo imperator salutatus Marcum filium Caesarem appel-

ἐποίησε, καὶ Ζηνωδίαν τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Ἀγούσταν ἔσπευσε, καὶ εὐθέως κατὰ τῆς πίστεως παρετάξατο. τούτου δὲ ἀναγορευθέντος ὁ συμβῶς ἐμπρησμός κατὰ τὴν πόλιν τὸ ἀνθηρότατον μέρος διέφθειρεν· ἐν γὰρ τῷ μέσω τῶν Χαλκοπρατίων ἀρξάμενος C αὐτὰς τε ἀνάλασεν ἄμφω τὰς στοᾶς καὶ τὰ προσεχῆ πάντα, τῆς τε καλουμένην βασιλικήν, ἐν ἧ ἀπέκειτο βιβλιοθήκη ἔχουσα βιβλους μυριάδας δώδεκα, μεθ' ὧν βιβλίων καὶ τὸ τοῦ δράκοντος ἕτερον ποδῶν ἑκατὸν εἴκυσιν, ἐν ᾧ ἦν γεγραμμένα τὰ τοῦ Ὀμήρου ποιήματα, ἧ τε Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, χρυσοῖς γράμμασι, μετὰ καὶ τῆς ἱστορίας τῆς τῶν ἡρώων πράξεως. συνέφθειρε δὲ καὶ τῆς 10 μέσης τῶν παλατίων ἐκατέρωθεν στοᾶς καὶ τῶν Λαύσου τὰ κάλλιστα ἀναθήματα· πολλὰ γὰρ τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων αὐτόθι ἐνίδρυτο, τῆς Ἀφροδίτης τῆς ἐν Κνίδῳ τὸ περιβόητον, καὶ τὸ τῆς Σαμίας Ἡρας, καὶ τὸ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς ἐξ ἄλλης ὕλης, ἣν Ἀμα- D σις ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς τῷ σοφῷ Κλεοβούλῳ ἀπέστειλε, καὶ 15 ἄλλα μυρία. ἐπέδραμε δὲ τὸ πῦρ καὶ μέχρι τοῦ καλουμένου φόρου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. διὰ τοι ταῦτα μισεῖσθαι τὸν Βασιλεῖον συνέβη παρὰ πάσης τῆς πόλεως, ἐμπρησμοὶν ἀποκαλούντων αὐτὸν καὶ τῆς βασιλείας ἀφανισμὸν· ὁ γὰρ βασιλεὺς τὸ θηρίον καὶ ὁ ἐμπρησμός ἰσόψηφα τυγχάνουσι. γράφει τοίνυν ἡ σύγκλητος πρὸς 20 Ζήνωνα, καὶ προσλαβῶν ἐκεῖνος Ἰλλὸν τε καὶ τοὺς Ἰσαύρους καὶ Ἀνκάονας καὶ ἄλλους ὅσοι πρὸς τὰς καινοτομίας ἐπιτόνηται, ἐπέεισεν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον μετὰ χειρὸς βασιλικῆς, καὶ πάλιν τῆς P 352 τυραννίδος ἐπιλαμβάνεται (οὐ γὰρ λέγω βασιλείας), καὶ τὸν Βα-

8 ἔντερον Zonaras. margo P

lat, et Zenodiam uxorem suam Augustae corona exornat; ac statim verae religioni bellum facit. hoc imperatore creato incendium florentissimam urbem partem absumpsit. ortum enim a mediis Chalcopratiis cum utramque porticum, tum contigua omnia et basilicam devoravit, in qua fuit bibliotheca librorum milia 120 continens; inter quos libros fuit etiam draconis intestinum, pedes 120 longum, cui Homeri poemata Ilias et Ulysses aureis literis fuerant inscripta, cum historia rerum ab heroibus gestarum. perdidit una etiam mediae in palatiis domus utramque porticum, et in Lauso pulcherrima donaria. ibi enim multa antiquorum simulacrorum erant posita, ut statua illa nobiliss Cnidiae Veneris, itemque Samiae Iunonis, et alia ex materia Lindiae Minervae, quam Amasis Aegyptiorum rex sapienti Cleobulo miserat, aliaque infinita. excurrit ignis etiam usque ad forum Constantini magni. eapropter in odio universorum civium fuit Basiliscus, incendiumque et eversio urbis cogominatus: nam alludebant ad basilisci serpentis nomen et naturam. scribit igitur ad Zenonem senatus, isque Illo Isauris et Lycaonibus assumptis, aliisque ad novarum rerum molitionem propensis, regio cum exercitu ad urbem accedit, rursusque tyrannidem (quis enim dicat imperiam?)

σιλσκον ἔξυγαγὼν τῆς ἐκκλησίας ἢ πρὸ τῆς αὐτοῦ προσπέφυγε, μετὰ
 μυρίους ὄρκους φρικωδέστατους ἐξορῶν ἐν Κουκουσιῷ τῆς Καπ-
 παδοκίας, ἀποκλείσας δὲ εἰς ἓνα πύργον σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις
 λιμῷ διαφθεῖρει. Τιμόθεόν τε τὸν Αἰλουρον ἀνεκαλέσατο, καὶ
 5 Πέτρον τὸν Κναφεία κρυπτόμενον ἐν τῇ μονῇ τῶν ἀκοιμήτων, καὶ
 ὅσοι ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἐπαρρησιάζ-
 ζοντο κατὰ τῆς ἀληθείας. ὁ δὲ Αἰλουρος συναγαγὼν ἀτάκτους
 Ἄλεξανδρεῖς ἐνδημοῦντας τῷ Βυζαντίῳ, ἐκ τοῦ παλιτοῦ πρὸς
 τὴν ἐκκλησίαν ἦλθεν ἐποχούμενος ὄνον, καὶ τὴν Ὀκτώγωνον κατα-
 10 λαβὼν πτωθεὶς συνετριβή τὸν πόδα, καὶ μετ' αἰσχύνῃς ἀντέ-
 στρεψε. τοῦτον ὁ Βασιλικὸς ἔτι ὢν μετὰ τύπων εἰς Ἄλεξάν- B
 δρειαν κατὰ τῆς συνόδου ἐξέπεμψεν. ὃν ἰδόντες εἰσερχόμενον ἐν
 Ἄλεξανδρείᾳ οἱ σπουδασταὶ ἡρώτων “ἐψώμισας τοὺς ἐχθρούς
 σου, πάπα;” ὁ δὲ “ναὶ οὕτως ἐψώμισα” ἀπεκρίθη. καὶ Πέ-
 15 τρον δὲ τὸν Κναφεία εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ ἀμφοτέρους κατὰ τῆς
 ἀληθείας ἀπέστειλεν ἐνισχύσας. ὁ δὲ Σαλοφακίολος Τιμόθεος
 ἐπίσκοπος Ἄλεξανδρείας τοῦτο ἀκούσας ἐπεχώρησεν ἐν τοῖς μο-
 ναστηρίοις τοῦ Κανώπου, ὢν ἐγεγόνει καὶ τῆς ἀσκήσεως. Πέτρος
 δὲ ὁ Κναφεὺς καταλαβὼν τὸν θρόνον εἰς ἀναθέματα καὶ ταραχὰς
 20 ἔξώρησεν. ὅθεν φόνοι καὶ ταραχαὶ διὰ τὴν προσθήκην τοῦ
 τρισαγίου γεγύνασιν· αὐτὰς γὰρ προστέθεικε τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι’ C
 ἡμῶς. Βασιλικὸς δὲ τύπῳ γενικῷ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον
 ἐξέβαλεν, Ἀκάκιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως κελύσας τὸ αὐτὸ

in vadit. confugerat in famum quoddam Basiliscus: inde eum Zeno, iu-
 ramentis se plurimis atque maxime terribilibus obligans, educit, inque
 Cucuum Cappadociae oppidum relegat, ibique cum uxore et liberis in
 unam turrin conclusam fame enecat. idem Zeno Timotheum Aelurum
 revocavit, et Petrum Cnaphem, qui inter insomnes monachos delitue-
 rat, aliosque item hostes Chalcedonensis concilii, qui libero ore verita-
 tem insectabantur. Aelurus Alexandrinus turbulentos, qui Byzantii tum
 peregrinabantur, cum adscivisset, a palatio ad templum asino vectus,
 cum ad Octagonum pervenisset, lapsus pedem fregit ac cum dedecore
 est reversus. eum Basiliscus adhuc rerum compos cum typis Alexan-
 dream miserat ut Chalcedonense concilium impugnaret. quem ingre-
 dientem Alexandream videntes sectatores eius interrogarunt “numnam,
 o papa, tuis hostibus buccas praebuisti?” respondit ille “omnino eis
 cibum ita porrexī.” Petrum quoque Cnaphem Antiocheam eodem con-
 silio ablegaverat. at Salophaciolus Timotheus Alexandreae episcopus
 his auditis recessit ad monasteria Canopica suae disciplinae. Cnaphem
 simulatque petitus est episcopatu, damnationibus et tumultibus operam
 navavit. inde caedes atque turbae existere, propterea quod Cnaphem
 sanctissimo carmini adiecisset “qui crucifixus es pro nobis.” ceterum
 Basiliscus generali edicto concilium Chalcedonense reiecerat. quod idem
 cum iuberet facere Acacium Cpolititanum episcopum, tota urbs cum ma-

ποιεῖν· ἀλλ' ἡ πόλις ἔπασα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν κατὰ Βασιλίσκου ἐλθόντες τοῦτον ἐκώλυσαν. Ἀκάκιος
δὲ μελανειμονήσας τὸν θρόνον καὶ τὸ θυσιαστήριον κατέλιπε. καὶ
Δανιὴλ δὲ ὁ μέγας δι' ἔνθεον ζῆλον ἀποβάς τοῦ στύλου Ἀκακίω
τε καὶ τῷ λαῷ συνεκκλησίαζε. 5

Τῷ γ' ἔτει Πέτρον τὸν Κναφία διὰ τὸ συνδραμεῖν Βασιλί-
σκω ψήφῳ τῆς ἀνατολικῆς συνόδου καθαιρεῖ Ζήρων καὶ εἰς Πι-
D τυοὺς ἐξορίζει. ὁ δὲ λαθῶν προσφεύγει τῷ ἁγίῳ Θεοδώρῳ ἐν
Εὐχαιταῖς. Τιμόθεος δὲ ὁ Αἰλουρος ἐν τούτοις θνήσκει. ἀντ'
αὐτοῦ δὲ Πέτρος ὁ Μογγὸς εἰσάγεται, ἀνὴρ κυκοῦργος καὶ τῆς 10
ἀληθείας ἐχθρὸς, ὃς προκαθηρημένος ἤδη χειροτονεῖται ὑπὸ ἐνὸς
ἐπισκόπου, καὶ τούτου καθρημένου. τούτῳ κατὰ θεοῦ ζῆλον
ἐπελθόντες οἱ μοναχοί, λς' ἄσπαστος ἡμέρας ληστρικῶς κρατήσαντι,
τῆς ἐπισκοπῆς ἀπελευθέρωσι, καὶ Τιμόθειον πύλιν τὸν Συλοφακί-
λον ἀποκαθιστῶσιν ἄξιως τῷ θρόνῳ. 15

Τῷ δ' ἔτει ἐγένετο σεισμὸς φοβερὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει,
μηγὶ Σεπτεμβρίῳ κέ', καὶ ἔπεσον ἐκκλησίαι πολλαὶ καὶ οἰκίαι καὶ
P 353 ἔμβυλοι ἕως ἐδάφους, κατεχώσθη δὲ πληθὸς ἀνθρώπων ἀνα-
ρίθμητον. ἔπεσε δὲ καὶ ἡ σφαιρα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου,
καὶ ἡ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἢ εἰς τὸν κίονα τοῦ Ταύρου, 20
καὶ τὰ ἔσω τεῖχη περὶ διάστημα ἰκανόν. καὶ ἐκράτει ὁ σεισμὸς
χρόνον πολύν, ὥστε τὴν πόλιν ἐποξέσαι. τούτῳ τῷ χρόνῳ τὸ τοῦ
ἁγίου ἀποστόλου Βαρνάβα λείψανον εὐρέθη ἐν Κύπρῳ, ὑπὸ δέν-

11 ὁ P

liberibus et liberis in templum adversus Basiliscum convenerunt idque
prohibuerunt. Acacius autem nigris vestibus sumptis solum et altare
deseruit. quo tempore etiam magnus ille Danielus, fervido dei studio
impulsus, a columna descendit Acacique et populi concionibus adfuit.

Tertio anno Zeno Cnapeum, quia is Basilisco studebat, opera
synodi orientalis deiecit inque Pityos relegat, isque clam ad sanctum
Theodorum in Euchaitis confugit. interim Aelurus moritur, eique suffi-
citur Petrus Mongus, homo maleficus et veritatis hostis; qui iam ante
damnatus ab uno episcopo, eo quoque damnato delectus est. hunc deo
instiganti aggressi monachi triginta sex dies episcopatu latrocinii in
morem functum deiciunt, eamque dignitatem legitime reddunt Timotheo
Salophaciolo.

Quarto anno terribilis fuit terrae motus Cpoli die 25 Sept. cor-
ruerunt multa templa domus rostraque funditus, et obruta est immensa
hominum multitudo. cecidit etiam globus columnae fori, et statua Theo-
dosii magni, quae columnae Tauri imposita erat, murique interioris satis
longa pars. duravit diu ille terrae motus, adeo ut foetor quoque urbem
occuparit. ea tempestate reliquiae beati apostoli Barnabae inventae
sunt in Cypro. iacebat cadaver id sub arbore ceraso, evangelium quod

δρον κερμασίαν ιστάμενον, ἔχον ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἰδιόγραφον αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα. ἔξ ἧς προφάσεως ἔκτετε γέγονε μητρόπολις ἡ Κύπρος, καὶ τοῦ μὴ τελεῖν ὑπὸ Ἀντιόχειαν ἀλλ' ὑπὸ Κωνσταντινούπολιν. τὸ δὲ τοιοῦτον εὐαγγέλιον Ζήνων ἀπέθετο ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῇ Δάφνῃ. B

Τῷ ιβ' ἔτει Φηλιξ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου σύνοδον ποιήσας δύο ἐπισκόπους καὶ ἑκδικον ἐπεμψεν ἐν Κωνσταντινούπολει, γράψας Ζήνωνι καὶ Ἀκακίῳ ἐκβυλεῖν 10 Πέτρον τὸν Μογγὸν ὡς αἰρετικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας.

Τῷ ιγ' ἔτει, τῶν ἀπὸ Ῥώμης κρατηθέντων ἐν Ἀβύδῳ γνώμη Ζήνωνος καὶ Ἀκακίου καὶ τῶν γραμμάτων ἀφαιρεθέντων καὶ ἐν φρουρᾷ βληθέντων, ἠπειλήσει Ζήνων τούτους ἀνελεῖν, εἰ μὴ κοινωνήσουσιν Ἀκακίῳ καὶ Πέτρῳ τῷ Μογγῷ.

15 Τῷ ιε' ἔτει Ζήνων τῇ βουλῇ Ἀκακίου τοὺς κατὰ τὴν ἐψὼν ἐπισκόπους ἐβιάζετο ὑπογράψαι τῷ ἐνωτικῷ, ὅπερ αὐτὸς Ἀκάκιος ἐποίησεν ἔξ ἰδίας καρδίας συντάξας, καὶ κοινωνῆσαι Πέτρῳ τῷ Μογγῷ. τοὺς δὲ τῆς Ῥώμης ἀποκρισιαρίους παρέπεισε χρήμασι κοινωνῆσαι Ἀκακίῳ παρὰ τὰ ἐνταλθέντα αὐτοῖς. τοῦτο C 20 μαθὼν ὁ Φηλιξ καθῆρε τούτους, γράψας καὶ Ἀκακίῳ καθαιρεσιν ἤνπερ δεξιόμενος Ἀκάκιος ἀναισθήτως περὶ αὐτὴν εἶχε, καὶ τὸ ὄνομα Φηλικὸς ἐξῆρε τῶν διπτύχων.

Τῷ ις' ἔτει Πέτρος ὁ Μογγὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπέθανε,

S. Matthaeus composuerat, in pectore gestans, manu Barnabae scriptum. ea occasione Cyprus metropolis facta est, ut iam non amplius sub Antiochea censeretur, sed soli Cpoli subesset. id evangelium Zeno reposuit in palatio, in aede S. Stephani in Daphna.

Anno duodecimo Felix concilio in aede Petri et Pauli apostolorum habito duos episcopos et exsecutorem Cpolin mittit, Zenonem et Acacium per literas iubens Mongum, utpote haeticum Alexandria exigere.

Anno 13 Zenonis et Acacii iussu Romani legati Abydi sunt comprehensi, literae interceptae, ipsi in custodiam dati; minatusque eis Zeno mortem est, nisi cum Mongo et Acacio communionem inirent.

Anno 15 Acacii suasu Zeno orientales episcopos coegit subscribere Henotico (id scriptum, sic a concordia instituenda dictum, Acacius ex animi sui sententia considerat) et communicare cum Petro Mongo. pecunia quoque data Roma missos legatos eo perduxit ut contra mandata sua cum Acacio communicarent. Felix ubi rem comperit, iis suam ademit dignitatem, Acacium quoque per literas ad eum scriptas ordine deficientes. quas acceptas Acacius pro nihilo habuit, Felicisque nomen ex albo sustulit.

Anno 16 Petrus ille Mongus Alexandriae moritur, eiusque Athanasius

καὶ Ἀθανάσιος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονήθη ὁ ἐπίκλην Κηλήτης. Ζήνων δὲ ὁ βασιλεὺς ἀνεθεῖς τῶν τυράννων ἐξέβαλε τῆς ἐκκλησίας
 D Ἀντιόχειας Καλανδίωνα καὶ ἐξώρισεν εἰς Ὅασιν, Πέτρον δὲ τὸν Κναφεία κατέστησεν ἐν αὐτῇ, ὃς ἔλθων εἰς Ἀντιόχειαν πολλὰ κακὰ ἐποίησεν, ἀναθεματισμούς τε πάλιν τῆς συνόδου καὶ ἐκβο- 5
 λὰς ἐπισκόπων ἀνεπιλήπτων ἀντεισαγωγὰς τε καὶ χειροτονίας ἀθέ-
 σμους καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια. πρότερον δὲ προσέθηκε τῷ τρισα-
 γλῶ "Χριστὲ βασιλεῦ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς." ὕστερον δὲ ἔλθων περιεῖλε τὸ Χριστὲ βασιλεῦ. Ξενάϊας δὲ ὁ δοῦλος τοῦ Σατανᾶ τὴν δεσποτικὴν εἰκόνα καὶ τῶν ἁγίων ἐδίδασκει μὴ δέχεσθαι. Πέρ- 10
 P 354 ἰδίου δεσπότητος ἐπὶ Καλανδίωνος τὰς περὶ Ἀντιόχειαν κώμας ἀνε-
 στάτου ἀπὸ τῆς πίστεως. ἀβάπτιστος δὲ ὢν κληρικὸν ἑαυτὸν εἶναι ἔλεγε. τοῦτον Καλανδίων ἀπήλασε, Πέτρος δὲ ὁ Κναφεὺς ἐπί-
 σκοπον Ἱεραπόλεως χειροτονήσας μετωνόμασε Φιλόξενον. μαθὼν 15
 δὲ ὕστερον ἀβάπτιστον εἶναι, ἀρκεῖν αὐτῷ τὴν χειροτονίαν ἀντὶ βαπτίσματος ἔφησεν. Εὐθύμιος δὲ ὁ ὀρθοδοξότατος Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάριον, τὸν κακῶς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντα, τῆς ἐκκλησίας ἐδίωκεν ὡς αἰρετικὸν καὶ ὁμόφρονα Εὐτυχοῦς.

Τῷ ἰζ' ἔτει Ζήνων ἤρετο Μαριανὸν τὸν σοφώτατον κόμητα· 20
 ἦν γὰρ μυστικά τινα εἰδώς, ἃ καὶ προέλιγεν αὐτῷ. φησὶ γάρ
 B "τίς μετ' ἐμέ βασιλεύσεις;" ὁ δὲ εἶπεν ὅτι καὶ τὴν βασιλείαν σου

cognomento Celetes subrogatur. Zeno autem a tyrannis otium adeptus Antiochena ecclesia exturbat Calandionem, inque Oasin relegat, episcopatum Petro Cnapheo reddit. is Antiocheam reversus multa mala facinora fecit, damnationibus concilii novis, electionibus inculpatorum episcoporum, substitutionibus et delectibus illegitimis, aliaque id genus, nam iam ante adiecerat sanctissimo hymno "Christe rex, crucifixus pro nobis." post reditum antem abstulit haec "Christe rex." et Xenaias quidam Satanae servus docebat non esse recipiendas Christi et sanctorum imagines. erat natione Persa, conditione servus. hic cum sub Calandione profugisset a suo domino, pagos qui sunt circa Antiocheam a fide avocabat; cumque nondum esset baptizatus, tamen clericum se esse dicebat. hunc Calandio profligaverat: sed Cnapheus Hierapolitano episcopatu praefecit ac Philoxenum nominavit. cumque postea intellexisset eum non esse baptizatum, sufficere ei designationem loco baptizati affirmavit. ceterum Euthymius, qui de religione rectissimam tuebatur sententiam, Anastasium Silentiarium, qui postea temporis imperium male gessit, ecclesia elecit ut haereticum et Eutychi consententem.

Anno 17 Zeno Marianum, sapientissimum comitem, et qui arcana quaedam praesciret ac imperatori indicaret, interrogavit quisnam sibi in imperio esset successurus. respondit ille "imperium et uxorem tuam

καὶ τὴν γυναῖκά σου διαδέξεται τις ἀπὸ σιλεντιαρίων, ἐμὲ δὲ ἀδίκως ἀποκτενεῖς. καὶ ἀμφοτέρω ἐν καιροῖς τοῖς ἰδίοις γεγόνασι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτι καὶ Πέτρος ὁ Κλυφεὺς τέθνηκε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ Παλλάδιος, πρεσβύτερος τῆς ἐν Σελευκίᾳ ἐκκλησίας τῆς ἁγίας 5 πρωτομάρτυρος Θέκλης, προεβλήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας. συνεψηφίσθη δὲ τούτῳ καὶ Ἰωάννης ὁ Κωνσταντινου καὶ Ἀναστασίας ὁ κακῶς βασιλεύσας σιλεντιάριος.

Ὁ μέντοι Ζήνων ἐπαρθεὶς ὑψηλοφροσύνη πρὸς δημεύσεις καὶ φόρους ἀδίκους χωρεῖ, καὶ πάντα ἄνθρωπον αἰτιώμενος διὰ 10 τῆς οἰασοῦν αἰτίας ἀγῆρει. τὸ δ' ἀληθὲς εἰπεῖν, ὑπὸ μελαγχολίας καὶ δαιμονίῳ κρατούμενος ἀνείλεν οἰκτρῶς καὶ ἀπανθρώπως Ἄλλον τὸν μύγιστρον, δι' οὗ καὶ τὴν ζωὴν σχεδὸν ἔσχε καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. ἀναιρεῖ δὲ καὶ τὸν Θανμαστὸν καὶ περὶ ποιήσιν ἐπῶν ἀξιόλογον ἄνδρα Πελάγιον τὸν πατρικίον, ἐλευθε- 15 ροστομεῖν εἰδότα, ὡς φρόνιμον καὶ δίκαιον καὶ φανερῶς ἐλέγχοντα τὰς ἀθεμίτους Ζήνωνος πράξεις· ὅς ἐν τῷ μέλλειν ἀδίκως τελευτῶν τοιαύδε φωνῆς ἤφειε πρὸς τὸν τῶν ὄλων θεόν, εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἀναπετίσας, "αἶ θεὲ δικαιοτάτε, ἐμοὶ μὲν ἐπάγεται βίαιος θάνατος, διότι τὰς πολλὰς βίας Ζήνωνος ἐλευθεροστομῶν 20 ἀνέστελλον, καὶ δεῖ τὸν ἡλλίθιον ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐ συνεχώρουν βασιλέα γενέσθαι· σὺ δέ, δέσποτα παντοδύναμε, ᾧ μέλει τὰ τοῦ δικαίου, θᾶπτον αὐτοῖς τῆς μαιφονίας ἀπαιτήσεις τὰς εὐθύνas." τούτου φέρεται ἱστορία δι' ἐπῶν γεγραμμένη ἀπὸ Λόγουστου

accipiet quidam de Silentariis, me autem iniuste occides." horum utrumque suo tempore exitus comprobavit. eodem anno Petrus Cnaphens vita decedit, inque eius locum episcopus Antiocheae creatur Palladius, presbyter templi sanctae martyrum principis Theclae, quod erat Selenciae. suffragatorum habuit Iohannem Cpolitanae et Anastasiam, cuius modo meminimus.

Enimvero elatus fastu Zeno, aut (ut rectius loquar) atrae potius bilis morbo et furis actus, ad bonorum publicationes et iniustas caedes animum adiecit. nam proximo cuique crimen intentabat, eumque qua iure qua iniuria de medio tollebat. miseranda prae ceteris atque in primis inhumana caedes fuit Illi magistri, qui et vitam eius servarat et eam ad imperium evexerat. interfecit etiam Pelagium patricium, virum praeclarum et carminis descriptione insignem, quod is pro sua prudentia et iustitia libertatem dicendi sibi sumens Zenonis nefaria facinora palam incessebat. moriturus manibus in caelum intentis deum omnium rerum gubernatorem sic est precatus: "o iustissime deus, mihi quidem iniusta neces infertur, propterea quod libero ore Zenonis multa facinora violenta repressi, et quod fatuum eius fratrem nolui Caesarem designari. tu autem, domine omnipotens, qui iustitiae rationem habes, quam primum scelerata eorum homicidia punito." existat historia ab eo

Καίσαρος. τούτου πόνημα καὶ τὰ καλούμενα Ὀμηροκεντρα καὶ ἄλλα μυρία θαύματος ἄξια. τὰ ὅμοια δὲ πέπονθε καὶ Ζώσιμος ὁ Γαζαῖος ῥήτωρ καὶ Ἀρχάδιος ὁ ἑπαρχος καὶ ἄλλοι τῶν ἐπισήμων. τοιοῦτον γὰρ καὶ τοσοῦτον γεγονότος τοῦ Ζήνωνος ἐν τε φόνους καὶ ἀθεμίτοις πράξεσιν, οὐκ ἠμέλλησε τὸ θεῖον εἰς τὴν τού-
 P 355 του ἀναίρεισιν, ἀλλὰ σφοδραῖς καὶ ἀδιαγνώστοις ὀδύναϊς πᾶν τὸ σῶμα περιβυλὸν βιαίως τοῦ ζῆν ἀπεστέρησε. λόγος δὲ ἐφέρετο ὅτι ἐκ τινος θείας δυνάμεως ἐκατατομήθη ἀοράτως, μόνης τῆς δέριως τῷ τραχήλῳ συνημμένης. τῆς οὖν γαμειτῆς αὐτοῦ καὶ τῶν θαλαμηπόλων τῆς οικείας ἀσφυλείας προνοουμένον, εἴσαν 10 τὸν νεκρὸν κείμενον γυμνὸν ἐπὶ συνίδος, καὶ μόλις ἀμφὶ τὸν ὄρθρον τῶν οὐ προσηκόντων τις ἔρριπεν αὐτῷ σινδόνα. μετὰ δὲ τὸ κατατεθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ ἔφασαν οἱ σωματοφύλακες ὅτι ἐν τῷ τάφῳ τεταγμένοι γοερὰν φωνὴν ἐπὶ δύο νύκτας ἀποδίδοσθαι ἐκ τοῦ μνήματος αὐτοῦ “ἐλεήσατε, ἐλεήσατε, καὶ ἀνοίξατέ 15
 B μοι.” τῶν δὲ ἐλπόντων ὅτι ἄλλος βασιλεύει, ἔφη “οὐδὲν μοι μέλει· εἰς μοναστήριον ἀπαγάγετέ με.” τῶν δὲ μὴ ἀνοιζάντων, λέγεται μετὰ τινα χρόνον τὸ μνημεῖον ἀνοιγῆναι, καὶ εὐρεθῆναι αὐτὸν ὑπὸ πείνης φαγόντα τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καὶ τὰ καλλίγια ἃ ἐφόρει, διὰ τὸ συχνῶς τῷ κατόχῳ νοσήματι κρατεῖσθαι, καὶ 20 προφιλιωθῆναι ἔτι ζῶντος αὐτοῦ τὴν Ἀριάδην τῷ Ἀναστασίῳ, ὅθεν καὶ οἱ φύλακες τῶν βασιλικῶν μνημιῶν τῇ παραγγελίᾳ αὐτῆς πρὸς τὸ μὴ ἀνοιγῆναι τὸν Ζήωνα ἐτυπώθησαν ἔκτοτε.

4 δέ? an οὖν?

scripta versibus, ab Augusto Caesare orsa. Homero-centra etiam composuit, aliaque plurima laude digna. Zeno autem Zosimum praeterea interfecit, rhetorem Gazaenum, et Arcadium praefectum, aliosque illustres viros. neque vero tot caedibus ac sceleribus non imposuit poenas divina vindicta, sed eum vehementibus atque incognitis doloribus toto corpore excruciatum violenta morte sustulit. fertur fama ei a quadam divina potestate ita fuisse caput abscissum, ut ea res conspectum hominum fugeret solaque cute caput cum cervicibus iungeretur. itaque uxorem et cubicularios proprie salutis consulentes mortuum in asserere iacentem reliquias: diluculo tandem quendam nulla eum necessitudine attingentium sindonem cadaveri iniicisse. satellites porro qui ad sepulcrum, in quo repositus fuit, custodiendum erant collocati, rettulerunt se per duas noctes lamentabilem vocem audivisse ex sepulcro elatam: “miseremini, et aperite mihi.” cum dicerent alium iam imperare, “nihil!” inquit “curo: in monasterium me abducite.” sed cum illi non aperirent, ferunt aliquanto post monumentum fuisse reclusum inventumque in eo Zenonem, qui prae fame suos ipse lacertos manderet et caligas, quas gestabat, quia crebro comitali corripiebatur morbo, et ipso adhuc vivente Ariadna Zenonem amabat. itaque ea mandaverat custodibus regii sepulcri ac aperirent.

Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς χρόνοις Περόζης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς πάλιν ἐπιστρατεύσας ἐπὶ τοὺς λευκοὺς Οὐννοὺς τοὺς Νεφθαλίτας ἀπώλετο πανστρατί. ὀρῦξαντες γὰρ τάφρον βαθεῖαν καὶ καλάμους ἐπαθέντες καὶ γῆν ἐπιχώσαντες ἔμεναν ἔνδον, ὀλίγους δὲ ὑπαντήσαι τούτοις ἀφέντες, καὶ αὐτοὶ εἰς φυγὴν τραπεύοντες καὶ τὰ στενὰ διαβύοντες, ἃ σφοῖσι γνώριμα ὑπῆρχον. οἱ δὲ Πέρσαι μηδὲν δεῖν ὑποπεύσαντες ἀκρατῶς τοτότους ἐδίωκον, καὶ πάντες ὁμοῦ σὺν τῷ Περόζῃ καὶ τοῖς αὐτοῦ παισὶν εἰς τὸ βάρυθρον συμπεσόντες ἀπώλοντο. ὁ δὲ Περόζης αἰσθόμενος τοῦ δεινοῦ, τὸν 10 μάργαρον ὃν εἶχε λευκότερον καὶ μέγαν, εἰς ὑπερβολὴν ὑπέριπτον, ἔξ ὠτὸς τοῦ δεξιοῦ ἀφελόμενος ἔρριπεν, ἵνα μὴ τις ὀπίσω αὐτοῦ τοῦτον φοροίῃ ἢ γνώριμος γένηται ὡς βασιλεὺς, ἐπεὶ ἀξιοθέατος ὑπερφυῶς ἦν. καὶ οὕτω Περόζης διεφθάρη σὺν πάσῃ τῇ στρα- D. τιᾷ. ἤρξαν δὲ Περσῶν οἱ βάρβαροι χρόνους δύο εἰς φόρον ἀπα- 15 γωγῆν. καὶ πάλιν οἱ ὑπολειφθέντες Καβάδην τὸν τούτου υἱὸν εἶχον βασιλεῦ.

Περὶ δὲ τοῦ μαργαρίτου, πῶς καὶ ποίῳ τρόπῳ εὗρέθη, τοιαύτην εὖρομεν ἱστορίαν. ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ τῷ πρὸς βορρᾶν κειμένῳ τῆς ἑρυθρᾶς θαλάσσης τρέφονται μαργαρίται ὑπὸ κτε- 20 νῶν, οὓς τινες ζάμβυκας ὀνομάζουσι. τούτων τῶν κτενῶν εὗρέθη τρέφων ἐν ἑαυτῷ κτεῖς εἰς μαργαρίτην ὑπερφυῆ καὶ λαμπρότατον. ἀύξηθέντος δὲ τούτου καὶ παρὰ τὸ μέτρον γεγονότος αὐγᾶς τε δίκην ἀστριπῆς ἀκτινοβολοῦντος καὶ διαπέμποντος, ἤρῳσθη κύων θαλάττιος τῆς ἀγῆς τοῦ μαργαρίτου, καὶ τῆς αὐτοῦ ὠραιότητος P 356

Eodem tempore Perozes Persarum rex, cum denuo expeditionem adversus albos Hunnos, qui vocantur Nephthalitae, suscepisset, cum toto exercitu periit. nam Hunni cum profundam fossam egissent eamque calamis contravivissent, superne terra iniecta, intra eam sese continuerunt, paucis emissis qui hosti occurrerent ac mox fuga facta per angustias sibi notas evaderent. Persae ergo insidiis non animadversis eos insecuti universi cum rege Peroza et filiis eius in voraginem istam incidentes perierunt. Perozes eo in periculo constitutus unionem, quem gestabat ingentem ac candidissimum et maximi pretii, a dextra aure detractum abiecit, ne quis eum post se gestaret aut ipsum regem agnosceret: erat enim spectatu dignissimus. hoc modo Perozes cum exercitu interiiit. barbari exinde biennium Persas tributarios habuerunt. eo exacto Persae superstitibus Cabadem Perozae filium regem constituerunt.

De unione, quo is pacto inventus fuerit, talem reperimus historiam. in sinu Persico, qui a rubro mari versus Aquilonem est situs, uniones aluntur a pectinibus, quos Zambaces vocant. horum pectinum quidam inventus est intra se alens unionem ingentem ac splendidissimum; qui cum auctus mensuram usitatum excessisset radiosque splendoris sui fulguris in mare eiacularetur, canis quidam marinus eum splendorem ad-

οὐκ ἀφίστατο, ἀλλ' ὅπου δ' αὖν ἦγε τὸ ρεῦμα τὸ ἔλυτρον τοῦ κτε-
 νόσ, ἐκεῖ καὶ τὸν κύνα δαίμων τις ἀλιτήριος ἐξεβάκχευεν. ἄλιεὺς
 οὖν τις τὸ ξένον τοῦτο θευσάμενος τέρας ἰδοκίμασε διὰ τινος
 μηχανῆς ἀποσυλῆσαι τὸν κτένα. ἀλλ' ὁ κύων οὐκ ἐνεδίδου· ἄρ-
 πύζων γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τὸ βάθος ἐνήγε. καταμηνύει τοιγαροῦν ὁ 5
 ἄλιεὺς τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν τὸ τοῦ μαργάρου κάλλος· ὁ δὲ
 δίδωσιν αὐτῷ ἄνδρας τοὺς ἐπὶ τὴν ἄγραν τοῦ μαργάρου συμπρά-
 ζοντας. ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τινὰς ἡμέρας ἐγκαρ-
 τερήσαντες, ἔτυχε τὸν κύνα μικρὸν ὑποχωρῆσαι. εὐθὺς οὖν ὁ
 ἄλιεὺς διακρούσας αὐτὸν ἐν τῇ θυλάσσει καὶ καταδύς ἐν τῷ βιάθει 10
 B ἐδράξατο τοῦ κτενὸς καὶ τὸν μαργαρίτην ἀνήγαγε, καὶ εὐθέως ἀνα-
 δραμῶν ὑψωσε τὴν χεῖρα, καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἠρπάγη ὁ μάρ-
 γυρος. πρὶν δὲ φθάσαι εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῇ λέμβῳ, φθάσας ὁ
 κύων διέσπασε καὶ κατερόφησε τὸν ταλαίπωρον. ὁ δὲ μάργυρος
 ἀπεκομίσθη τῷ βασιλεῖ, ὃς καὶ ἤσθεις τῷ τούτου θεάματι τοὺς 15
 παῖδας τοῦ ἀλιεῦς μεγάλας ἡμείψατο δωρεαῖς. τοῦτον τὸν μαρ-
 γαρίτην βουληθεὶς ὠνήσασθαι Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας χρυσοῦ λίτρας
 ἑκατὸν ἀπέστειλε πρὸς τοὺς βαρβάρους· ἀλλ' οὗτοι οὐ κατένευ-
 σαν, μνημόσυνον τῆς Περσικῆς ἀπονοίας τοῦτον φυλάττοντες.

Κυβάδης δὲ ὁ τοῦ Περσίου ὕστατος υἱός, τῆς βασιλείας 20
 C δραξάμενος, ἐπὶ τὸ βιαιότερον τῇ ἀρχῇ ἐχρᾶτο καὶ κοινὰς τὰς γυ-
 καϊκας ἐνομοθέτησεν ἔχειν. ὅθεν οἱ Πέρσαι τοῦτον τῆς ἀρχῆς ἀπή-
 λασαν καὶ δῆσαντες εἰς φυλακὴν τὴν λεγομένην Λήθην ἐπέβαλον,

amavit et pulchritudinem perpetuo assectari coepit; et quocumque undas
 pectinis concham ferebant, eo canis quoque perniciosi cuiusdam daemo-
 nis impulsu bacchabatur. id prodigium piscator quidam animadvertens
 statuit pectinem machina quadam depraedari: verum canis non concessit,
 sed raptum pectinem in profundum aquae abduxit. proinde regi
 Persarum de pulchritudine margaritae piscator refert, isque ei viros ad-
 iungit, qui in eo capiendi ipsi adsint. cum ad mare profecti per ali-
 quot dies praestolati essent, contigit ut canis aliquantis per secederet.
 tum piscator statim sese in aquam iniecit, et ad fundum delatus pectinem
 cum unione arripuit, sursumque enatavit, exserta manu qua unionem
 tenebat, quem et statim ii qui aderant ei eripuerunt. priusquam vero
 in lembum piscator evadere posset, supervenit canis miserumque devoravit.
 unio ad regem allatus est; qui eius spectaculo delectatus, piscatoris
 filios magnis donis affecit. eum unionem ut redimeret Iustinianus
 magnus, 100 auri libras barbaris misit. verum ii recusarunt vendere,
 asservantes enim in signum Persicae stoliditatis.

Cabades autem Perozis ultimus filius regno potitus imperio violentius
 uti coepit, lege etiam lata, quae uxores omnibus iuberet esse communes.
 itaque Persae ei regnum ademerunt, ipsumque vincitum in carcerem,
 qui Letha (id est oblivio) dicitur, coniecerunt; ac fratrem eius

- τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Βάλβην βασιλέα ἐποίησαν. ἡ δὲ γυνὴ Καβάδου διηκόνει αὐτῷ ἐν τῇ φυλακῇ. ὁ δὲ τῆς εἰρκτῆς ἄρχων ἤρξατο ἐρᾶν τῆς γυναικὸς εὐπρεπεστάτης οὖσης. ὁ δὲ Καβάδης παρεκάλει τὴν γυναῖκα ἐνδοῦναι τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ πως δυναθῆ
- 5** ἐκφυγεῖν τοῦ φρουρίου. τούτου δὲ γενομένου ἀκωλύτως ἡ γυνὴ πρὸς Καβάδην εισιοῦσα τοῦτον ἐθεράπευσε. φίλος δὲ Καβάδῃ ὀνόματι Σειώσης ἐδήλου τῷ Καβάδῃ διὰ τῆς γυναικὸς ὡς ἵππους καὶ ἄνδρας ἐμπαρυσκεύους ἔχω ἐν τινι χωρίῳ. ὁ δὲ Καβάδης πυκτὸς ἐπιλαβούσης πείθει τὴν γυναῖκα τὴν ἐσθῆτα αὐτῆς αὐτῷ **D**
- 10** ἀλλάξασθαι, καὶ ἐξελθεῖν μὲν αὐτόν, ἐκείνην δὲ ἐν τῇ φυλακῇ καθέξασθαι. καὶ οὕτω Καβάδης ἐξελθὼν τοῦ δεσμωτηρίου καὶ ἵππῳ ἐπιβὰς σὺν τῷ Σειώσῃ πρὸς Οὐννοὺς τοὺς Νεφθαλίτας ἀφίκετο. ὁ δὲ τούτων βασιλεὺς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ δίδωσιν εἰς γυναῖκα αὐτῷ, καὶ στράτευμα δοὺς πολὺ ἐπὶ Πέρσας ἐξέπεμψεν.
- 15** εἰσβαλὼν δὲ εἰς Περσίδα ἐν οὐδενὶ πόνῳ τῆς βασιλείας ἐκράτησε, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκτυπλώσας εἰς φυλακὴν ἐπέβαλε. τὴν δὲ βασιλείαν ἀσφαλῶς διεφύλαξεν (ἦν γὰρ ἀγγίνους καὶ δραστήριος) καὶ ἐκράτει μετὰ ταῦτα ἔτη ἰα', καταλύσας τοὺς νόμους πάντας οὓς προέξέθετο.
- 20** Μετὰ τὴν Ζήνωνος τελευτὴν ἡ βασίλισσα καὶ ἡ σύγκλη- **P 357**
τος καὶ τὸ στράτευμα Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάρῳ ἀναγορεύουσι βασιλέα, τῆς τῶν ἀκεφάλων ἦτοι συγχυτικῶν ὄντα αἰρέσεως. ἦν δὲ τῷ σώματι μήκιτος, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων χαροποὺς καὶ γλαυκοὺς μετρίως, φαλακρὸς ἤρεμα καὶ πολίος.

Balbam regem creaverunt. uxor autem cum Cabadi in carcere degenti ministraret, eam (erat enim formosissima) amare praefectus carceris coepit. id ubi intellexit Cabades, uxori suavit ut morem illi generet, si qua fortassis ipse ratione ex carcere posset evadere. quae cum sui corporis potestatem praefecto carceris fecisset, postmodo nemine prohibente ad maritum commeavit eique inserviit. erat amicus Cabadi Sesoses quidam. is Cabadi per uxorem eius significat habere se equos virosque paratos quodam in loco. tum Cabades nocte facta uxori persuadet ut secum vestes mutet; itaque ea suo loco relicta, carcerem exit, equoque consensu cum Sesose ad Hunnos Nephthalitas pervenit. horum rex Cabadem sibi generum facit, magnoque instructum exercitu in Persiam mittit. eam ingressus Cabades nullo negotio regnum recuperat, fratrem oculis erutis in carcerem includit, ac posthac (erat enim prompto ingenio et strenuus) regnum tuto servat per annos 11, abrogatis quas ante tulerat legibus omnibus.

Mortuo Zenone Augusta senatus et exercitus Anastasio Silentiaro imperium deferunt. fuit is in haeresi Acephalorum sive Synchiticarum, procerissimo corpore, oculis trucibus ac mediocriter caesiis, calvaster ac

Georg. Cedrenus tom. I. 40

ἄγει δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὴν μοναρχίαν Οὐρβίκιος εὐνοῦχος, τότε μεγίστην παρὰ τῆς βασιλείας ἔχων δύναμιν. μετὰ δὲ τὴν ἀναγόρευσιν ἀπαιτεῖται ὁμολογίαν παρὰ Εὐθύμιου τοῦ πατριάρχου πρὸς τὸ μὴ σαλευῖσαι τι τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως, ἀνάξιον αὐτὸν ἀποκαλῶν τῆς τῶν Χριστιανῶν βασιλείας· βιωζομένης δὲ αὐτὸν 5

B Ἀριάδνης καὶ τῆς συγκλήτου δίδωσιν αὐτοῦ τὸ ἰδιόχειρον τῷ πατριάρχει, κυροῦν τὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὑπὲρ τῆς πίστεως δόγματα, καὶ οὕτω στεφθεῖς Ἀριάδνην ἄγεται εἰς γάμον, οὕτως πρότερον γαμετῆ συνοικήσας. ἐκράτησε δὲ ἔτη κς' μῆνας δ'. ἐπὶ τούτου Μανιχαῖοι καὶ Ἀρειανοὶ ἔχαιρον, Μανιχαῖοι μὲν ὡς μη-10 τρὸς τοῦ βασιλέως ζηλωτρίως οὔσης καὶ προσφιλοῦς αὐτοῖς, Ἀρειανοὶ δὲ ὡς Κλέαρχον τὸν θεῖον αὐτοῦ, ἀδελφὸν τῆς κακῆ-φρονος μητρὸς αὐτοῦ, ὁμόδοξον ἔχοντες.

Τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει Εὐθύμιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, συναγαγὼν τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν 15 σύνοδον ἐκύρωσε. τούτου τοῦ Ἀναστασίου τὸ τῆς βασιλείας σχῆμα λαβόντος ἐν τῷ τοῦ ἵπποδρόμου καθίσματι ἅπας ὁ δῆμος ὡς ἕξ ἐνὸς στόματος εὐθυσβόλως ἐβόησεν "ὡς ἔζησας, οὕτως καὶ βασιλευσον, δέσποτα." πρὸ ᾧδῶν γὰρ ἀλεκτρονῶν εἰς ἐκκλησίαν φοιτῶν ἄχρι τῆς ἀπολύσεως Ἰστατο ἐξίλευόμενος τὸ θεῖον, 20 νηστεύων πολλὰ καὶ τὰ προσόντα αὐτῷ πένησι καὶ πτωχοῖς διαδίδούς. οὗτος τοὺς δηλώτορας ἐκ τῆς πόλεως τελειῶς ἐξέκοψεν. ἀφῆκε δὲ καὶ τὸ τέλος τοῦ λεγομένου χρυσαργύρου. ὁ δὲ χρυσαργυρος τοιοῦτόν τι πρᾶγμα ἦν· πῦς πενόμενος καὶ προσαιτῶν

caus. ad imperium eum promovit Urbicius eunuchus, qui tam apud imperatricem plurimum poterat. cum designatus esset, Euthymius patriarcha ab eo exegit ut cautione data affirmaret se nihil in rebus ecclesiasticis et fide labefacturum, indignum eum dicens qui Christianis imperaret. compulsus tandem ab Ariadna et senatu sua manu scriptam schedam patriarchae tradit, qua proficitur se Chalcedonensis concilii de fide decreta rata habere. ita demum coronatus Ariadnam uxorem ducit, cum hactenus vixisset caelebs. imperavit annos 27, menses 4. sub eius imperio Manichaei et Arianis animi creverunt, Manichaeis, quod mater imperatoris ipsorum sectae studeret atque amica esset, Arianis, quod Clearchus imperatoris avunculus secum sentiret.

Primo eius anno Euthymius Cpolis episcopus, collectis qui tam in urbe degebant episcopis, synodum Chalcedonensem confirmavit. cum Anastasius imperatorio habitu sumpto in Circo sederet, universus populus veluti uno ore directe inclamavit "sicut vixisti, ita etiam impera, domine." quippe ante galli cantum adire solebat, ibique dum concio dimitteretur, adstabat deum placans, frequenter ieiunabat, et sua pauperibus et mendicis erogabat. idem delatores funditus ex urbe excidit. abolevit etiam tributum quod Chrysargyrum dicebatur, quasi

καὶ πᾶσα πόρνη καὶ ἀπολελυμένη καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἀπελεύθερος
 συναφορὰν ἐποιῶντο κοινήν πρὸς τὸ δημόσιον ὑπὲρ οὗρου καὶ **D**
 κοπρίας κτηνῶν τε καὶ κυνῶν τῶν ἐν ἀγροῖς καὶ πόλεσι διατριβόν-
 των· καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος νόμισμα ἀργυροῦν συνεισέφερεν, ὁμοίως
 5 καὶ ἡ γυνή, ἵππος δὲ καὶ ἡμίονός καὶ βοῦς τὸ αὐτὸ συνεισέφερον,
 ὄνος δὲ καὶ κύων φόλλεις ἕξ. καὶ ἦν ὄδυρμος πολὺς ἐν τε χώρᾳ
 καὶ πόλει τούτων εἰσπραττομένων ἀσυμπαθῶς. πρέσβεις τοίνυν
 δεξιόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μοναχῶν, καὶ Τι-
 μοθέου τοῦ Γαζαίου ἀνδρὸς τὰ πάντα σοφοῦ τραγηδίαν ποιήσαν-
 10 τος ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου, ταῦτα ἐξέκοψε. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρό-
 νον καὶ περιβλεπτον φιλοτιμίαν τῆς πολυταλάντου καὶ πανύλου
 εἰσφορᾶς τοῦ καλουμένου τετρακτηρικοῦ χρυσοργύρου κατέλυσεν
 ὁ βασιλεὺς, καὶ πυρὶ ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἐναντίον πάντων κατέ- **P 358**
 κausε τὰ τῆς τοιαύτης συντελείας κατὰ γρυφα. καὶ τὰ μὲν πολι-
 15 τικὰ φιλοτίμως οὕτως ἐπληρωθῶτο, εἰς δὲ τὰ εἰς τὴν τοῦ θεοῦ
 δόξαν συντείνοντα δριμύς καὶ ἀδυσώπητος γέγονε· τῷ γὰρ δευ-
 τέρῳ ἔτι αὐτοῦ μετὰ βίας τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ παρὰ Εὐθύμιου
 ἔλαβε.

Τῷ ε' ἔτι τοὺς τυράντους διὰ Ἰωάννου τοῦ Σκήθους παρ-
 20 ἔλαβεν. Εὐθύμιος δὲ τῷ ἐπισκόπῳ, ἐχθρῷ αὐτοῦ ὄντι διὰ τὴν
 πίστιν, ἐδήλωσεν "αἱ εὐχαὶ σου αἱ μεγάλαι τοὺς φίλους σου ἠσβό-
 λωσαν." τοῦτόν τε καθαιρεῖ καὶ εἰς ἔξορίαν παραπέμπει. Μικε-

2 τὸν P 8 ἀπέ?

aurargentum dicas. id tale fuit. quivis mendicus, quaevis meretrix,
 quaevis repudiata, quivis servus, quivis libertus, aerario aliquid pende-
 bant, atque etiam de mulo, de fimo, de iumentis et canibus in urbe et
 rure degentibus. homo, sive mas esset sive femina, nummum argenteum
 pendebat: tantundem equus bos et mulus. asinus autem et canis obo-
 los sex, et erat cum in agris tum in urbe magnus eiulatus, cum id tri-
 butum absque ulla miseratione exigeretur. itaque imperator, cum ea de
 re legatos ad eum misissent monachi Hierosolymitani, et Timotheus
 Gazaeus vir sapientissimus tragoediam ea de re finxisset, excidit ista,
 atque eo sane tempore illustrem suam fecit liberalitatem, quod tributum
 illud quadriennale, quod magna cum omnium pernicie ingentem talento-
 rum corradebat numerum, et Chrysargyrum appellabatur sustulit, tabu-
 lasque eius tributi descriptionem continentes in Circo omnes coram toto
 populo concremavit. ac rem publicam quidem ille tanta magnificentia
 emendabat. sed in rebus ecclesiasticis idem asperum se atque invere-
 cundum praebuit: quippe anno imperii sui secundo vi suam obligationem
 ab Euthymio repetiit.

Quinto anno tyrannos opera Ioannis Scethis domuit. Euthymio
 quoque episcopo, sibi religionis causa adverso, haec nuntiavit: "magnae
 tuae preces amicos tuos fuligine consperserunt." eandem episco-

B δόνιον δὲ προχειρίζεται ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. ὁ δὲ κακῶς πεισθεὶς τῷ Ἀναστασίῳ ὑπέγραψε τῷ ἐνωτικῷ Ζήνωνος.

Τῷ ἡ' ἔτει Μακεδόνιος γνώμη τοῦ βασιλέως ἐνώσει τὰ μοναστήρια τῆς βασιλείδος ἔσπευδεν, ἀποσχισθέντα διὰ τὸ ἐνωτικὸν Ζήνωνος. καὶ τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους συναγαγὼν τὰ ἐν 5 Χαλκηδόνι καλῶς δογματισθέντα ἐγγράφως ἐβεβαίωσε. Θεοδωριχος δὲ ὁ Ἀφρος διάκονον ἔχων ὀρθόδοξον, πάντῃ ἀγαπώμενον ὑπ' αὐτοῦ, μεταθέμενον δὲ εἰς ἀρειανισμὸν χαριζόμενον Θεοδωρίχῳ ἀρειανίζοντι, ἀπέτεμε ξίφει, εἰπὼν "εἰ τῷ θεῷ τὴν πίστιν **C** οὐκ ἐφύλαξας, ἔμοι πῶς φυλάξεις;" 10

Τῷ ι' καὶ ια' ἔτει γέγονε πάλιν Σαρακηνῶν ἐπιδρομὴ ἐν τε Φοινίκη καὶ Συρία, καὶ οἱ Βούλγαροι τῷ Ἰλλυρικῷ καὶ τῇ Θράκῃ ἐπιτρέγουσι.

Τῷ ιβ' ἔτει σπένδεται πρὸς Ἀράβαν Ἀνυστάσιος, καὶ λοιπὸν πᾶσα ἡ Παλαιστίνη καὶ Ἀρραβία καὶ Φοινίκη πολλῆς 15 γυλῆνης καὶ εἰρήνης ἀπήλανον. ἐν Νεοκαισουργείᾳ δὲ μέλλοτος γίνεσθαι σεισμοῦ στρατιώτης ὁδύων εἶδε δύο στρατιώτας ἐπ' αὐτὸν ἰόντας, καὶ ὕπισθεν ἄλλον κράξαντα "φυλάξατε τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἡ θῆκη Γρηγορίου ἐστίν." γενομένου δὲ τοῦ σεισμοῦ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπτώθη, πλην τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου 20 Γρηγορίου.

D Τῷ τρισκαδικατῷ ἔτει Καβάδης ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐκστρατεύσας Ἀμίδα τὴν πόλιν πορθεῖ.

patu deiectum relegavit, episcopatum Macedonium praefecit. hic in gratiam imperatoris Henoticon Zenonis subscriptione sua approbavit.

Anno 8 Macedonius de sententia Anastasii unire conatus est monasteria regiae urbis, divulsa ab unione propter Henoticon Zenonis; et coactis qui in urbe tum peregrinabantur episcopis, Chalcedonensis concilii decreta scripto rata se habere confirmavit. Theodoricus porro Afer cum ministrum haberet sibi percarum et rectae religionis professorem, cum is in domini gratiam a fide ad Arianismum se transtulisset, caput homini amputavit, quod diceret eum qui deo fidem non servasset, non facile sibi fidelem fore.

Annis 10 et 11 rursus Saraceni in Phoenicium et Syriam et Baggari in Illyricum et Thraciam incursiones fecerunt.

Anno 12 Anastasius cum Aretha pacem componit; atque exinde in tota Palaestina Arabia et Phoenicia alta pax ac tranquillitas fuit. cum Neocaesareae immineret terrae motus, miles quidam iter faciens duos contra se ire milites vidit, aliumque a tergo clamantem "abstinetes domo in qua est arca Gregorii." eo terrae motu cum maior urbis pars esset prostrata, aedes S. Gregorii incolumis mansit.

Anno 13 Cabades Persarum rex facta expeditione Amida urbem oppugnat.

Τῷ ιδ' ἔτει πολλοὶ πόλεμοι μετὰ Καβάδῃ γέγονασι. τούτῳ τῷ ἔτει ἵππικῶν γενομένου ἀταξία γέγονε τῶν δύο μερῶν, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐξ ἀμφοτέρων· ἐν οἷς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως, ὃν εἶχεν ἀπὸ παλλακῆς. σφόδρα οὖν λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς πολλοὺς ἔτιμωρήσατο. τούτῳ τῷ ἔτει ἐχώνευσε πολλὰ χαλκουργήματα ἐξ ὧν ἔστησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἐποίησε τὴν ἰδίαν στήλην, καὶ ἔστησεν εἰς κίονα τοῦ Ταύρου· ἡ γὰρ πρώτη ἐστῶσα Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ καὶ συνετρίβη. τότε καὶ P 359 ἀνῆρ τις χειμευτής, ἐκ τῶν τῆς χείμης τεχνῶν ἐρηγῆς ὦν ταῖς ἀπάταις ὀφθαλμοπλανῆσαι, ὑπεδείκνυσεν ἀργυροπράταις καὶ ἑτέροις χεῖρας καὶ πόδας ἀνδριάντων καὶ ἕτερου εἶδη χρυσοῦ, λέγων Θεσαυρὸν εὐρηκέναι, καὶ πολλοὺς ἀπατήσας εἰς πέναν ἤνεγκε. γήμης οὖν περὶ αὐτοῦ γενομένης κρατηθεὶς ἤχθη τῷ Ἀναστασίῳ. ὁ δὲ προσήνεγκεν αὐτῷ χαλινὸν ἵππου ὀλόχρυσον διὰ μαργαριτῶν· 15 ὃν λαβὼν ὁ βασιλεὺς ἔφη "ὄντως σύ, εἰ καὶ πάντας ἠπάτησας, ἐμὲ οὐκ ἀπατήσεις." καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς τι θρούριον, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

Τῷ ιε' ἔτει ἀνεθίς τῶν πολέμων Μακεδόνιον τὸν πατριάρχην διαστρέψαι τῆς ὕρθῆς πίστειος ἔσπευδε. πολλοὶ δὲ τῶν ἐπισκόπων Ἀναστασίῳ χαριζόμενοι τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἀντίπιπον. Μανιχαῖον δὲ τινα ζωγράφον Συροπέρσῃ ἀπὸ Κεζίκου Ἀναστάσιος ἤγγυεν ἐν σχήματι πρεσβυτέρου, ὃς ἀλλότρια τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἁγίων εἰκόνων ἐτόλμησε γράψαι καὶ φασματώδη

23 γράψαι?

Anno 14 crebro bellum est cum Cabade gestum. eodem anno cum ederetur equestre certamen, tumultuantibus partibus multi utrinque sunt interfecti, interque eos imperatoris ex pellice filius. cuius dolore percitus imperator multos supplicio affecit. eodem anno multa aerea Constantini magni opera conflavit, suamque statuam inde confecit et in columna Tauri constituit: nam quae prius ibi posita fuerat Theodosii magni, ea terras motu deiecta et comminuta fuit. tunc etiam vir quidam ex eorum numero qui chymicam artem profitentur, callidus oculos hominum impostura praestringere, argentariis aliisque obtulit manus pedesque statuarum et alia aurea, dicens se thesaurum repperisse; multosque ita deceptos ad paupertatem redegit. fama vulgata, captus et ad Anastasium adductus frenum equi ex solido auro conflatum ac margaritis consertum obtulit. sed imperator freno accepto "ut omnes" inquit "fefelleris, me profecto non decipies." statimque hominem in castellum quoddam relegavit, in quo is periit.

Anno 16 bellis exoneratus, conatus est Macedonium episcopum a recta fide avertere. multi tum episcopi in gratiam Anastasii Chalcedonense concilium impugnaverunt. adduxit etiam Anastasius Cyzico pictorem quandam Syropersam, habitu presbyteri, qui in regia iussu im-

ἐν τῷ παλατίῳ γνώμη τοῦ βασιλέως, χαίροντι τοῖς Μανιχαϊκοῖς·
 ὄθεν καὶ στάσις τοῦ λαοῦ γέγονε μεγάλη. Ἀσχόλιον δὲ τινα ἰ
 Μακεδόنيος ἐν ἔχθρᾳ φονικῇ σπασάμενον κατ' αὐτοῦ μάχαιραν ἐξ
 ὑποβολῆς τῶν ἐχθραίνοντων αὐτῆς, τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ μνησι-
 κακῆσαι ὥστε καὶ μηνιαίας αὐτῷ ἀννῶνας προσέταξε λαβεῖν· 5
 πρῶος γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ. τοῦτο δὲ πρῶτῃν καὶ εἰς ἱεροσυλίαν ἔπραξε.
 C δύο τινῶν ἀμφισβητούντων ἐπισκόπων περὶ πίστεως, ὁρθοδόξου
 καὶ Ἀρειανοῦ, καὶ τοῦ μὲν Ἀρειανοῦ διαλεκτικοῦ ὄντος τοῦ δὲ
 ὁρθοδόξου εὐσεβοῦς καὶ πιστοῦ, ὁ ὁρθόδοξος προὔτεινεν ὥστε
 ἀφεμένους τῶν λόγων εἰς πῦρ εἰσελθεῖν, καὶ οὕτω δειχθῆναι τὸν 10
 εὐσεβέστερον. τοῦ δὲ Ἀρειανοῦ τοῦτο παραιτησμένου αὐτὸς εἰσ-
 ἤλθε, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς ἰστάμενος διελέγετο πᾶσιν, ἀβλαβῆς
 ὑπὸ τοῦ θεοῦ φυλαττόμενος.

Τῷ ιζ' ἔτει ἐτέλισε τὸ Δαράς, χωρίον ὃν τῆς Μεσοποτα-
 μίας μέγα καὶ ὄχυρόν, μέσον τῶν ὄρων κείμενον Ῥωμαίων τε καὶ 15
 Περσῶν. καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίαν καὶ ὠρεῖα καὶ κενστέρας καὶ
 ἐμβόλους καὶ δύο δημόσια λοετρά, ὀνομάσας αὐτὴν Ἀναστασιού-
 D πολιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πόλεως.

Τῷ κ' ἔτει Δευτέριος ὁ ἐπίσκοπος τῶν Ἀρειανῶν, βαπτίζων
 τινὰ Βάρβαρον λεγόμενον, παρὰ τὴν δεσποτικὴν παράδοσιν ἐτόλ- 20
 μησεν εἰπεῖν “βαπτίζεται Βάρβαρος εἰς ὄνομα πατρὸς, δι' υἱοῦ, ἐν
 ἀγίῳ πνεύματι.” καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ κολυμβήθρα, ὃ δὲ Βάρβα-
 ρος ἔμφοβος γενόμενος ἔφυγε καὶ πᾶσιν ἔγνώρισεν τὸ θαῦμα. ἐν

peratoris (nam is Manichaeis nugis delectabatur) quaedam monstrosa
 et ab imaginibus ecclesiasticis aliena pingeret. ob id magna populi est
 coorta seditio. ceterum Macedonius tantum absuit ut Aschollii iniuriam
 persequeretur, a quo stricto gladio fuerat inimicorum suorum instincta
 petitus, ut menstruam ei porro annonam constituerit. erat enim vir
 mansuetus. atque eodem recens modo sacrilegum tractaverat. duobus
 episcopis de fide altercantibus, orthodoxo et Ariano, cum hic disserendi
 facultate polleret, ille pietate et fide fretus hanc Ariano condicionem
 tulit ut omnia disputatione in ignem sese darent, itaque uter ipsorum
 pietate praestaret, notum fieret. recusante Ariano ipse intravit ignem,
 et stans in medio eius verba ad multitudinem fecit, deo ipsum incolu-
 mem conservante.

Anno 17 Anastasius Daras, castrum Mesopotamiae magnum atque
 validum, in finibus Romani ac Persici imperii muniit; exstruxitque ibi
 templum et horrea et cisternas et rostra ac duo publica balnea. loco
 urbis privilegia dedit, et eam Anastasiopolin nominavit.

Anno 20 Deuterius episcopus Arianorum quendam nomine Barbarum
 baptizans, ausus est contra institutum domini sic dicere “baptizatur Bar-
 barus in nomen patris per filium in spiritu sancto.” ad quae verba
 statim exsiccatum est baptizami lavacrum. et Barbarus territus fugit,

τούτοις τοῖς ἔτεσιν ἢ τῶν αἵρετικῶν μετὰ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως κατὰ Μακεδονίου τοῦ ὀρθοδόξου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου ἔνστασις γέγονεν· ὅφ' οὐ καὶ ἐξορίζεται Μακεδόνιος εἰς Εὐχάϊτα, P 860 καὶ εἰσάγεται ὁ ἀλιτήριος Τιμόθεος ὁ λεγόμενος Λιτροβόλης καὶ ὁ Κήλων.

Τῷ κβ' ἔτει Ἀναστάσιος ὁ παράνομος βασιλεὺς καὶ Τιμόθεος ὁ ἀνίερὸς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως πολλὰ κακὰ τοῖς ὑπὲρ τοῦ Θανμασίου Μακεδονίου καὶ τῆς συνόδου ἀγωνιζόμενοις ἐνεδείξαντο. βουληθεὶς δὲ ὁ Ἀναστάσιος προσθεῖναι εἰς τὸ τρισά-
10 γιον τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, πειθόμενος Σεβήρῳ τῷ ἀκεφάλῳ, τὸν λογοθέτην καὶ τὸν ἑπαρχὸν ἐν τῷ ἄμβωνι ἀνιβίβασε τοῦτο ἐκφωνήσαι. διὸ γέγονε δημοτικὴ στάσις ἄλλον βασιλεῖα ἐπιβουμέ-
νων. ἐμπρήσαντές τε πολλοὺς οἴκους, καὶ τὸν βασιλεῖα ὑβρίσαν-
τες, ἦλθον εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Φιλίππου, πλησίον τῆς κιν- B
15 στέρας τοῦ ἁγίου Μωκίου, ἔνθα ἦν ἐγκλειστος φίλος τοῦ βασι-
λέως· καὶ τοῦτον φονεύσαντες ὡς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενον, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ δόρυτος ἀναρτήσαντες ἔκραζον "οὗτός ἐστιν ὁ φίλος τοῦ ἔχθρου τῆς ἁγίας τριάδος." ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἐγκλειστον, εἰς ἣν πολλὴν πίστιν εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ἀνελόντες ἔσω-
20 ραν ἀμφοτέρους καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Στουδίου ἔκασαν. ἐπὶ τού-
τοις ὁ βασιλεὺς φοβηθεὶς ἐπαύσατο πρὸς βραχὺ τῆς αἰρέσεως. τῷ αὐτῷ ἔτει Ἀλαμουνδάρου τοῦ φυλάρχου τῶν Σαρακηνῶν βαπτισθέντος Θεοῦ προνοία παρὰ τῶν ὀρθοδόξων, Σεβήρος ὁ δυσσεβῆς δύο ἐπισκόπους ἐπέμψε τῆς λώβης αὐτοῦ μεταδοῦναι C

miraculumque omnibus exposuit. his annis haeretici cum Anastasio Macedonium episcopum orthodoxum Cpolis adorti sunt, estque hic ab imperatore relegatus Euchaita; et pro eo substitutus flagitiosus ille Timotheus, qui Litroboles et Celon cognominatur.

Anno 22 imperator et Timotheus iste multa mala iis intulerunt qui pro Macedonio et Chalcedonensi concilio propugnabant. et Anastasius, ita persuasus a Severo qui ab haeresi Acephalorum erat, volens sanctissimo carmini apponere haec verba "qui crucifixus es pro nobis," logothetam et praefectum urbis iussit consensu suggesto ea proclamare. ob hoc factum populus seditione excitata alium imperatorem poscere, ipsum contumeliis et conviciis exagitare, multas domos incendere; monachum in mansione S. Philippi, prope cisternam S. Mocii, inclusum, quod imperatori is carus erat, necare, capiteque eius hastae praefixo clamare "hic est amicus hosti sanctae trinitatis," et monacham, quam imperator maximi faciebat, iugulare; cadaver utrumque raptare et in Studiensi mansione cremare. his perterritus imperator haeresin aliquantisper desiit. eodem anno, cum Alamundarus Saracenorum princeps dei providentia baptizatus ab orthodoxis esset, impius Severus duos ad eum mittit episcopos, qui eum labe suae haereseos inficerent. quos ille ad-

τῷ ἀνδρὶ. οὗς θαυμαστῶς ἤλεγξε δραματοουργία τοιαύτη. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτούς "γράμματα" φησὶν "ἔδειξάμην σήμερον ὅτι Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος τέθνηκε." τῶν δὲ εἰπόντων ἀδύνατον εἶναι τοῦτο ἔφη πρὸς αὐτούς "καὶ πῶς θεὸς γυμνὸς ἐσταυρώθη καθ' ἡμᾶς καὶ ἀπέθανεν, εἰ μὴ δύο φύσεων ἦν Χριστός, εἴπερ μηδὲ ἄγγελος ἀποθνήσκει;" καὶ οὕτω μετ' αἰσχύνης ἀνεχώρησαν οἱ τοῦ Σεβήρου ἐπίσκοποι. Καβιάδης δὲ τινος τῶν ἐν Περσίδι Χριστιανῶν ἠγκυλοκόπησεν, οἱ μετὰ ταῦτα περιεπάτησαν.

Τῷ κγ' ἔτει Βιταλιανὸς παραλαβὼν πᾶσαν τὴν Θράκην καὶ D Σκυθίαν καὶ Μυσίαν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθος Οὐννων καὶ 10 Βουλγάρων, παρέλαβε καὶ πολλὰς πόλεις καὶ Κύριλλον τὸν στρατηγὸν Θράκης, καὶ ἤλθε πραιδεύων ἕως Βυζαντίου. Ἀναστάσιος δὲ ἀπογνοὺς πέμπει πρὸς εἰρήνην, διμνύων σὺν τῇ συγκλήτῳ τοὺς ἔξορισθέντας ἀνακαλεῖσθαι καὶ Μακεδόνοιον καὶ Φλαβιανὸν ἀπολαβεῖν τοὺς ἰδίους θρόνους, καὶ σύνοδον γενέσθαι ἐν Ἡρα-15 κλείᾳ, ἐρχομένον καὶ τοῦ Ῥώμης. βεβαιωσάντων δὲ πάντων ταῦτα γενέσθαι, ὁ Βιταλιανὸς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια γενομένης εἰρήνης. ἔλθόντων δὲ ἐπισκόπων ἐν Ἡρακλείᾳ ὡσεὶ διακοσίων ἐκ διαφόρων τόπων, ὁ ἀσεβὴς βυσιλεὺς πυραβὰς τὰς συνθήκας μετὰ καὶ Τιμοθέου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τούτους ἐνέπαιξεν, καὶ 20 ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι.

P 361 Τῷ κδ' ἔτει ὁ Βιταλιανὸς ἀγανακτῆσας κατὰ Ἀναστασίου διὰ τὴν ἐπιτοχίαν πολλὰ κακὰ τοῖς στρατοπέδοις Ἀναστασίου καὶ

12 στρατιώτην P

mirabili commento refutavit. dixit enim iis eo ipso die sibi literas de morte Michaeli angelorum principis esse allatas. cumque responderent nullo eum modo potuisse mori, "quomodo autem" ait "nudus deus potuit crucifigi, quod vos affirmatis? et Christus non constitit ex duabus naturis? cum ne angelus quidem moriatur." ita cum dedecore Severiani illi discesserunt. Cabades autem quosdam in Perside Christianos ancis gladiis cum concidisset, ii nihilo secius postmodo obambulaverunt.

Anno 23 Vitalianus occupata universa Thracia Scythia et Mysia, ducens secum Hunnorum et Bulgarorum agmen, multas urbes et Cyprium quoque Thraciae praefectum cepit, ac praedando Cyprium usque processit. tum Anastasius rebus suis deploratis pacem per legatos petit, irans una cum senatu se relegatos revocaturum, Macedonio ac Flaviano suos episcopatus redditurum, concilium Heracleae acturum evocato etiam papa Romano. cum in has condiciones esset ab omnibus consensus, Vitalianus pace facta domum rediit. sed cum circiter 200 episcopi ex diversis partibus Heracleam convenissent, imperator impius violatis pactis, adiutore Timotheo Cypriano episcopo, iis illisit; atque ii re nulla confecta discesserunt.

Anno 24 Vitalianus Anastasio ob periculum iratus exercitus eius et rem publicam multis damnis affecit: nam et praedabatur et milites ca-

τῆ λοιπῇ πολιτεία ἐπεδείκνυτο, ἀρπάζων καὶ ἀφοπλίζων, καὶ τέλος πρὸς ὕβριν ἕκαστον στρατιώτην μιῆς φύλλεως πιπρώσκων.

Τῷ κέ' ἔτει Οὐννοι οἱ λεγόμενοι Σαβήρ, τὰς Κασπίας πύ-
 5 λας περάσαντες, τὴν Ἀρμενίαν ἐξέδραμον, Καππαδοκίαν τε καὶ
 Γαλατίαν καὶ Πόντον ληϊζόμενοι, ὡς καὶ τὰ Εὐχάϊτα μικροῦ
 παρυστήσασθαι· ὅθεν καὶ φρυγῶν ὁ ἱερὸς Μακεδόνιος σχεδὸν κιν-
 10 δυνεύων εἰς Γάγγραν διεσώθη. ὅπερ μαθὼν Ἀναστάσιος πικρῶς
 αὐτὸν ἐκεῖ προσέταξεν φυλάττεσθαι, πέμψας, ὡς φασίν, καὶ τὸν
 ἀναιρήσοντα αὐτόν. τελειωθεὶς δὲ ἐν Γάγγραις κατετέθη ἐν τῷ **B**
 10 τῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλινίκου, πολλὰς ἰώσεις ἐπιτελῶν.
 μέλλοντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ τίθεισθαι, ἄρως τὴν δεξιὴν χεῖρα
 κατεσφραγίσαστο τῷ σταυρῷ, καὶ οὕτως κατετέθη. καὶ Θεοδώρῳ
 δὲ τινι τῶν συνόντων εἶπεν ἐν ὀρύμνι "ἐκλαβοῦ, καὶ ἄπελθε, καὶ
 15 ἐπαγάγωνθι Ἀναστασίῳ λέγων· ἐγὼ μὲν ἀπέροχομαι πρὸς τοὺς
 πατέρας μου, ὧν τὴν πίστιν τετήρηκα, οὐ παύσομαι δὲ ὀχλῶν
 τὸν δεσπότην μου, ἄχρις οὗ ἔλθῃς καὶ εἰς δίκην εἰσελθῶμεν."
 τούτῳ τῷ ἔτει Ἀλεξάνδρεῖς πλεῖστοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ
 20 παῖδιά, δεινῶς πληγέντες ὑπὸ δαιμόνων ἀθρόως ὑλάκτουν. καθ'
 ἔπνουσ δὲ τις εἶδε τινα φοβερὸν λέγοντα ὅτι διὰ τοὺς ἀναθεματι- **C**
 20 σμοὺς τῆς συνόδου ταύτης πάσχοσι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀριάδνη
 ἡ βασίλισ ἐτελεύτησεν. ἐπίσκοπον δὲ τινα τῶν Οἰνιάνδρον λεγόμε-
 τον ἀκούσας ὁ μικρὸς Ἀναστάσιος ὡς εὐφρῶς διαλέγεται καὶ
 πάντας ἐπιστομιζεῖ τοὺς τῷ δόγματι αὐτοῦ προσανέχοντας, προσ-

20 ταῦτα?

ptos exarmabat, tandemque contumeliae causa singulis obolis eos diven-
 debat.

Anno 25 Hunni, qui appellantur Saberi, Caspis portis egressi Ar-
 meniam Cappadociam Galatiam et Pontum incursionibus vexarunt; pa-
 rumque absiuit quin Euchaita etiam in suam potestatem redigerent. Ma-
 cedonius quidem iam periculo proximus inde profugit et Gangram per-
 venit. Anastasius de hoc certior factus iussit eum rigide ibi custodiri,
 misso etiam (ita aiunt) percussore. sed Macedonius Gangrae mortuus
 in aede martyris Callinici humatus est, multosque a morte sua morbis
 liberavit. cum iam esset in sepulchro condendus, antequam id fieret,
 sublata dextra manu crucis signo sepulchrum obsignavit. idem Theodoro
 cuidam suorum familiarium per visionem dixit "excipe haec, et abi at-
 que Anastasio recita. ego quidem Macedonius abeo ad patres meos, in
 quorum fide perstiti: interim tamen semper dominum interpellabo, dum
 tu quoque venias et causa nostra disceptetur." eodem anno Alexandriae
 viri plurimi, itemque mulieres et pueri, graviter a daemonibus verberati
 adsidue latrabant. in somnis autem cuidam terribilis quidam apparuit,
 dicens civibus haec ob damnationes in concilium editas accidere. eo-
 dem anno decessit Ariadna Augusta. impurus autem Anastasius episco-
 pum quendam Oeniandum audiens disertum admodum esse, et qui ora

καλεσάμενος ἔφη "γενοῦ τῆς ἐμῆς μοίρας, Θωμασιώτατε, καὶ πᾶν ὄπερ αἰτήσεις παρ' ἡμῶν λήψη τάχιστα." ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν "σὺ μᾶλλον τῆς δρθοδόξου μοίρας γενοῦ, καὶ μὴ τῇ δόξῃ τῶν ἁσέβων Σεβήρου καὶ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου ἐπόμενος κληρονομῆσης τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον." καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐδράξατο τῆς χλα-
D μύδος τοῦ βασιλέως, λέγων "τοῦτο τὸ ἱμάτιον οὐδαμῶς εἰς ἄδου
 συγκатаβήσεται σοι, βασιλεῦ, ἀλλὰ μόνη ἡ Θεοσέβεια καὶ ἄρε-
 τῶν κτῆσις. ἄφες τὴν ἐκκλησίαν, ἣν ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ ἰδίου
 αἵματος ἐξηγόρασεν. ἀμαθῆς εἶ καὶ ἀσυλλόγιστος. οὐδὲν τῶν τῆς
 ἐκκλησίας δογμάτων ἀκριβῶς ἐπίστασαι, ἀλλ' ἢ πλάναις καὶ βω-
 10 μολοχίαις μορμολύττῃ τοὺς ἄφρονας. ἀρκοῦ, βασιλεὺς ὦν, εἰς τὸ
 σὸν ἄξιωμα, καὶ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προστάτας μὴ κόλυζε." ὁ δὲ
 κατασχύνθη καὶ ἔμεινεν ἄφωνος. ὁ δὲ γε σοφὸς ἐπίσκοπος πεν-
 στατος ὦν οὐκ ἠθέλησε παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν ἕως ὀβολοῦ
 οὔτως ἦν ἐλεύθερος καὶ μόνης τῆς εἰς Θεὸν πίστεως καὶ εὐσεβείας 15
 περιποιούμενος.

P 362 Μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ Περσῶν κάστρον ἐστὶν ὀνομαζόμενον
 Τζουδάδερ, ἐν ᾧ πολλὰ χρήματι καὶ μαργαρίται καὶ λίθοι τίμιοι
 ἀποκείμενοι ἦσαν καὶ ὑπὸ δαιμόνων ἐφνύαττοντο. τοῦτο Καβά-
 20 δης μαθὼν ἐζήτηε λαβεῖν. καὶ ὑπὸ τῶν δαιμόνων κωλύμενος
 κινεῖ τὴν τῶν παρ' αὐτοῦ μάγων πᾶσαν ἐπίνοιαν, ἔπειτα καὶ τῶν
 Ἰουδαίων, καὶ τοῦ σκοποῦ ἀποτυγχάνει. πεισθεὶς δὲ διὰ τῆς
 πρὸς τὸν Θεὸν εὐχῆς τῶν Χριστιανῶν τούτου κυριεῦσαι, ἐπάκο-

omnibus sententiae de passo deo assertoribus obturaret, eum ad se ve-
 catum hortatus est ut ad suam factionem descisceret, pollicens eum
 quidquid petiisset illico accepturum. cui episcopus "tu" inquit "potius
 ad orthodoxos transi, ne, dum opinioniones impiorum hominum Severi E-
 tychis et Dioscori amplecteris, aeterno igni addicaris," simulque ap-
 prehensens imperatoris chlamydem "haec" ait "vestis nequaquam te
 post mortem sequetur, o imperator: sed sola comitabitur te pietas ac
 virtutum habitus. missam fac ecclesiam, quam Christus suo redemit
 sanguine. indoctus es et ratiocinandi ignarus, neque ullum ecclesiae
 decretum perfecte intelligis: tantum imposturis et scurrilibus calumniis
 fatuos terres. satis tibi sit dignitatis, quod imperator es: antistites ec-
 30 clesiae vexare noli." ad haec imperator pudore suffusus obmutuit. pas-
 perrimus autem cum esset ille episcopus, ne obolum quidem ab impera-
 tore voluit accipere: adeo liber erat et solius in deum fidei ac pietatis
 rationem habens.

Castrum est in Persarum atque Indorum confinio, nomine Tzuda-
 der, in quo multum pecuniae margaritarum et lapidum pretiosorum re-
 positum a daemonibus asservabatur. Cabades ea re percepta castrum
 occupare est annixus, cumque ei a daemonibus obsisteretur, omnibus et
 Magorum et mox Iudaeorum tentatis artibus impos propositi fuit. ergo
 cum ei persuasum esset Christianorum ad deum precibus eo se potiri

πόν τινα Χριστιανὸν ἀπὸ τῶν ἐν Περσίδι περὶ τούτου παρεκάλε-
 σεν, ὃς σὺναξιν ἐπιτελέσας καὶ τῶν θείων μυστηρίων μεταλαβών,
 προσελθὼν τῷ τόπῳ τοὺς ἐκεῖσε δαίμονας ἐξεδίωξε καὶ τῷ Κα- **B**
 βάδῃ τὸ κάστρον ἀπόνως παρέδωκεν. ἐν τούτῳ Καβάδης κατα-
 5 πλαγίς πρωτοκαθεδρίᾳ τὸν ἐπίσκοπον ἐτίμησεν, ἕως τότε Μανι-
 χαίων καὶ Ἰουδαίων προκαθεζομένων, καὶ ἄδειαν παρέσχε τοῖς
 βουλομένοις βαπτίζεσθαι.

Πρὸ μικροῦ δὲ τῆς τελευτῆς Ἀναστασίου, ἐπιβουλῆς αὐτῷ
 μνηστῆσεως, συνέσχε πολλοὺς καὶ ἀπώλεσεν· ἐν οἷς καὶ Ἰουστίνος
 10 ἦν καὶ Ἰουστινιανός. μέλλων οὖν ἐξαφανίζειν τοὺς ἄνδρας,
 παρέστη αὐτῷ τις κατ' ὄναρ φοβερός λέγων "τοὺς μὲν λοιποὺς
 τῶν σῶν ἐπιβούλων, ὧ βασιλεῦ, συνεχωρήθη σοι ἀφανίσαι, Ἰου- **C**
 στίνον δὲ καὶ Ἰουστινιανὸν μηδαμῶς ἀδικήσης· οὐδὲ γὰρ θέλων
 δυνῆση." τοῦ δὲ φήσαντος ὅτι καθοσιώσει εἰσὶν ὑποβεβλημένοι
 15 βασιλικῇ, ἔφη πρὸς αὐτόν "σκεύη εἰσὶ χωρητικὰ τῆς τοῦ Θεοῦ
 βουλῆς τε καὶ προνοίας, καὶ μέλλουσιν ὑπουργῆσαι τῷ Θεῷ ἕκα-
 στος ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν." καὶ δὴ ἀφῆκεν αὐτοῖς ἀμφοτέροις
 Ἀναστάσιος τὸ τῆς καθοσιώσεως ἔγκλημα. συνέβη δὲ πάντα
 γενέσθαι καθὼς ὁ φανείς ἀπεφθέγγατο· μετὰ γὰρ τὴν τελευτὴν
 20 Ἀναστασίου καὶ ἀμφοτέροι κατα καιροὺς αὐτῶν ἐβασίλευσαν.

Τῷ κζ' ἔτει Ἀναστάσιος εἶδεν ἐν ὄραματι ἄνδρα φοβερὸν
 βυστάζοντα κώδικα, ὃν ἀναπιτύξας, καὶ εὐρών τὸ ὄνομα αὐτοῦ
 τοῦ βασιλέως, εἶπεν αὐτῷ "ἰδοὺ διὰ τὴν κακοπιστίαν σου ἀπα- **D**

posse, hoc a quodam episcopo Christianorum in Perside agentium con-
 tendit. is synaxi coacta, cum divinis mysteriis communicasset, ad locum
 accedens daemones ibi morantes exegit, castrumque Cabadae nullo la-
 bore occupandum tradidit. quo miraculo Cabades attonitus primum in
 consensu locum episcopo ei tribuit, quem hactenus Manichaei et Iudaei
 tenerant: liberam quoque potestatem fecit iis qui baptizari vellent.

Anastasius vero paulo ante quam moreretur, delatis ad ipsum insi-
 diarum sibi factarum iudiciis multos corripi atque interfici iussit. in
 captis fuerunt etiam Iustinus et Iustinianus. quos cum necare statuis-
 set, terribilis quidam ei in somnis adstitit, ita dicens "tibi quidem, o
 imperator, permissum est reliquos insidiatores tollere: a Iustino autem
 et Iustiniano maleficium omne abstine. nam non licebit te eis, utcum-
 que velis, male facere." cumque Anastasius diceret eos reos esse laesae
 imperatoriae maiestatis, respondit ille esse eos vasa consilio providen-
 tia divinae exsequendo apta, et utrumque suo tempore deo operam
 navaturum. atque hos quidem duos Anastasius crimine absolvit: in-
 somnium vero suo tempore exitus comprobavit. uterque enim eorum
 post Anastasii mortem imperio functus est.

Anno 27 apparuit Anastasio per insomnium vir terribilis, eodidem
 gestans; quem is cum aperuisset et nomen imperatoris in eo invenisset,

λεῖφω τεσσαρεσκαίδεκα ἔτη,” καὶ ἀπήλειψεν αὐτά. διενπισθεὶς δὲ προσεκαλέσατο Ἀμάντιον τὸν πριμπόσιτον, καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ ὄραμα. ὁ δὲ εἶπεν ὅτι κἀγὼ ἐθεασάμην ὅτι παρισταμένον τῷ κρᾶτει σου χυῖρος μέγας ἐλθὼν καὶ δραξάμενός μου τῆς χλαίνης κατέρραξέ με εἰς τὴν γῆν καὶ ἀνάλωσεν. ἐλθόντος δὲ τοῦ δειρο-5 κριτοῦ Πρόκλου, ἤκουσαν ὅτι καὶ ἀμφότεροι μετ’ οὐ πολὺ τελειοῦσθε. ἐπεὶ δὲ κεχηματίστο διὰ πυρὸς αὐτὸν τὴν ἀμειλικτον αὐτοῦ ψυχὴν ἀπορρηξαι, τὴν ἐν τῷ παλατίῳ κινστέρωναν τὴν λεγομένην ψυχρὴν εἰς πολλὰ στόμια διανοίξας καὶ κάδδους ἐν P 363 ἐκάστῳ παραθεῖς ἔσπευδε τὴν τοιαύτην περὶ αὐτοῦ προφη-10 τείαν ψευδῆ ἀποδεῖξαι. ἀλλ’ ἐματαιώθη διὰ κενῆς ὁ δαίλαιος· καὶ γὰρ θεῖον σκηπτῶ κεραυνωθεὶς ἐμβρόντητος γέγονεν. ἐτέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἐν λάρνακι Ἀκυντιανῆ, μετὰ Ἀριάδνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ προτελευτησούσης. οὗτος λέγεται καῦσαι καὶ τὰ βιβλία τοῦ χρυσοῦ-15 γύρου.

Ἰουστίνος ὁ μέγας βυσιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη θ’. οὗτος ἦν εὐσεβῆς ἀνὴρ, πρεσβύτες καὶ πολὺπειρος, ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξάμενος καὶ ἕως τῆς συγκλήτου προκόψας, Ἰηλυριδὸς τῷ γένει· οἱ δὲ B Θραῖκα τοῦτον λέγουσιν εἶναι. ἦν δὲ τῷ σώματι μεσηλιξ, εἶρξ·20 τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα, πυλιός· ἐπήνθει δὲ τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἔρενθος βλοσυρῶ ὄντι καὶ πλατεῖ. οὗτος πῦσιν ἄριστος ἐδείχθη, ζηλωτὴς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἐν τοῖς πολέμοις μεγάλ-

ait illi "ecce ob perversitatem fidei tuae de vita tua annos 14 deleo." simulque eos expunxit. somno solutus Anastasius insomnium id Aman- tio praeposito ad se vocato exposuit. atque is "ego etiam" inquit "imaginatus sum, cum adstarem maiestati tuae, venisse magnum porcum, qui me veste arreptum in terram prostraverit atque devoraverit." de- inde Proclus insomniorum coniectior advenit, pronuntiavitque utrumque paulo post vita defuncturum. sed Anastasius, cum oraculo edoctus esset igne sibi pereundum fore, cisternam in palatio quae Frigida dicitur, multis meatibus aperuit, quorum cuique cadus appositus esset, conans hoc pacto oraculum irritum reddere. verum id abs re fuit: fulmine enim divinitus est ictus. cadaver eius in fano apostolorum depositum est, in cista Aquintiana, iuxta Ariadnae uxoris corpus, quae ante ipsum e vivis excesserat. is Anastasius fertur Chrysargyri tributii tabulas combussisse.

Iustinus magnus imperator Romanorum fuit annos 9, vir pius, se- nex ac multiplici peritia praeditus. a militari ordine usque ad senato- riam dignitatem pervenerat. patria fuit Illyricus, quanquam alii Thra- cem fuisse affirmant. corporis statura fuit mediocri, latis humeris et pectore canus, facie truci ac lata et rubore infecta. optimum se omni- bus demonstravit, cum et orthodoxae fidei studeret et bello magnam

- λωσ ἐνδοκιμῶν. σύμβιον δὲ ἔχων Λουππικίαν ἔστειπεν Ἀγού-
 σταν, ἣν οἱ δῆμοι ἐστεφανωμένην Εὐφημίαν ἐκάλεσαν. τούτῳ
 τῷ Ἰουστίνῳ Εὐδάλιός τις, ἀπὸ πλουσίων γενόμενος πένης, ἐν
 τῷ μέλλειν αὐτὸν ἀποβιῶναι ἔγραψεν ἐνδιαθίχως κληρονόμον
 5 Ἰουστίνον, παρακλευσόμενος ὥστε τὰς τρεῖς αὐτοῦ θυγατέρας
 μικρὰς καταλειφθείσας ἀναθρέψαι καὶ ἐκπροικίσει τὸν βασιλέα,
 καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ χρήματα ἀποδοῦναι τοῖς χρεωστούμενοις, καὶ τὰ
 γραμματεῖα ἀναρρῶσθαι· ἕπερ βασιλικῶς πάντα Ἰουστίνος
 ἐπλήρωσε, καταπλήξας ἐν τούτῳ πάντα ἄνθρωπον τὸν ἀκούσαντα.
 10 Βιταλιανὸς δὲ ὁ προρρηθεὶς σφόδρα ᾤκειώθη τῷ βασιλεῖ, ὀρθό-
 δοξος δὲ ὢν Σεβήρον ἠτήσατο καθαιρεθῆναι. ὅπερ μαθὼν ἐκεί-
 νος φεύγει σὺν Ἰουλιανῷ τῷ Ἀλικαρνασσῷ· καὶ εἰς Αἴγυπτον
 ἀπελθόντες καὶ τὸν περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον κινήσαντες
 ταύτην ἐτάραξαν, Διοσκόρου ἐπισκοποῦντος Ἀλεξανδρείας. ἐπι-
 15 σκόπων δὲ ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντων δι' Ὁρμισίδου ἐπισκόπου Ῥώμης
 τῆ Βιταλιανοῦ σπουδῆ, ἔτι ζῶντος Ἰωάννου τοῦ Καππαδόκου
 ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ἀγίαν ἐν Χαλκηδόνι τετάρα-
 την σύνοδον πρὸς ταῖς ἄλλαις τρισὶ σνόδοις τοῖς διπτύχοις συνέ-
 ταξε. Σεβήρον δὲ τοῦ δυσσεβοῦς ἐκποδῶν γεγονότος Παύλου
 20 ἔχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, ὁ ξηνοδόχος τῶν Εὐβούλου.
 ὁ δὲ βασιλεὺς Ξεναῖον τὸν καὶ Φιλόξενον, ἐπίσκοπον Ἱερουσάλεως,
 Μανιχαίφρονα ὄντα, καὶ Πέτρον Ἀπαμείας ἐξώρισε σὺν πᾶσι
 τοῖς μετέχουσι τῆς λώβης αὐτῶν, Ἀμάντιον δὲ τὸν πραιπόσιτον.

gloriam pararet. coniugem suam Luppiciam diademate ornatam Augu-
 stam creavit; quam coronatam populus Euphemiam mutato nomine ap-
 pellavit. hunc Iustinum Eulalius quidam, de divite pauper factus, mo-
 riturus heredem testamento nominavit; iussitque tribus suis filiabus,
 quas parvulas relinquebat, educationem eam ac dotem praeberere, omnia
 sua debita creditoribus persolvere, et ab iis syngraphas suas redimere.
 quae omnia Iustinus regia munificentia perfecit, magna omnium qui rei
 famam percipiebant admiratione. usus est Iustinus admodum familiari-
 ter Vitaliano, qui, ut erat orthodoxus, apud imperatorem instabat uti
 Severus deiceretur. at Severus hoc sentiens cum Iuliano Halicarnassi
 episcopo aufugit; delatique in Aegyptum disputatione de interitus ex-
 perte et interitui obnoxio prolata turbas ibi dederunt. erat tum Ale-
 xandreae episcopus Dioscorus. cum vero Roma ab Hornisda missi
 episcopi Cpolin venissent, Vitaliani studio effectum est ut sacrum concilium
 Chalcedone habitum reliquis tribus in ecclesiasticos commentarios
 adscriberetur, Ioanne Cappadoce episcopatum Cpolitatum adhuc gerente.
 Severo amoto Paulus electus est ad episcopatum Antiocheae gerendum,
 qui prius Eubuliano xenodochio praefuerat. Iustinus porro Xenaiam,
 qui et Philoxenus dicitur, episcopatum Hierapolis Manichaeorum opinio-
 nes sectantem, et Petrum Apameae episcopum omnesque eorum sectatores
 relegavit. Amantium praepositum aliosque nonnullos ob affectatam

μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν τυραννίδα μελετήσαντας ἀνεΐλεν. ἀνεκα-
λέσατο δὲ καὶ πάντας τοὺς ἀδίκως ὑπὸ Ἀναστασίου ἔξορισθέντας.

P 364

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι ἐφάνη ἀστὴρ ἐν τῇ ἀνατολῇ κομήτης, ὃς
εἶχεν ἀκτῖνας ἐκπεμπούσας ἐπὶ τὰ κάτω αὐγὰς, ὃν ἔλεγον πωγων-
νίαν εἶναι· εἶχε δὲ ἀκτῖνα ὀρώσαν ἐπὶ δύοσιν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτι 5
ἐδημοκράτει τὸ Βένετον μέρος, ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι ταραχὰς
ἐμποιοῦντες καὶ φόνους πολλούς. ἦλθε δὲ τὸ κακὸν τῆς ἀταξίας
ἀπὸ Ἀντιοχείας. καὶ οὐ μόνον τοὺς ἀπαντῶντας πρᾶσινοὺς ἔσφα-
ζον, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατ' οἶκον κρυπτομένους, μὴ δυναμένων τῶν
ἀρχόντων ποιῆσαι ἐκδίκησιν. ταῦτα ἐπράττετο ἕως ἕξ ἐνιαυτῶν 10
Ἰουστίνου.

Τῷ γ' ἔτι Ἰουστίνος μετὰ Καβάδῃ τοῦ τῶν Περσῶν βασι-
B λέως εἰρήνην ποιήσας τὰ περὶ τῆς πίστewς διορθοῦν ἐσπούδαξε.

Τῷ δ' ἔτι τὸ Ἀνρράχιον ὑπὸ Θεομηρίας ἔπαθε, καὶ ἡ τῆς
'Ελλάδος Κόρινθος· ἃς μεγάλως ἀνενεώσατο ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπι- 15
λοτιμήσατο.

Τῷ ε' ἔτι Τζάθος ὁ τῶν Λαζῶν βασιλεὺς ἀποστατήσας τῆς
τῶν Περσῶν βασιλείας ἦλθε πρὸς Ἰουστίνον εἰς τὸ Βυζάντιον,
καὶ παρεκάλεισε γενέσθαι Χριστιανὸν καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγορευθῆ-
ναι βασιλεῖα τῶν Λαζῶν. ὃ καὶ μετὰ χαρᾶς ἐποίησε, καὶ υἱὸν 20
ἀνηγόρευσε, καὶ γυναῖκα ἐγενῆ Ῥωμαίαν δέδωκεν, ἣν καὶ εἰς τὴν
ἰδίαν χώραν ἀπεκόμισε μετὰ χαρᾶς, καὶ δῶρα ἔλαβε πολλά. γρῶς
δὲ τοῦτο Καβάδης δηλοῖ Ἰουστίνῳ ὅτι φίλις καὶ εἰρήνης μεταξὺ
C ἡμῶν οὕσης τὰ ἐχθρῶν πρᾶττεῖς καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῶν

tyrannidem nocavit. revocavit etiam omnes quos Anastasius iniuste ex-
torres egerat.

Eodem anno cometa in Oriente visus est, radios deorsum emittens,
quem Graeci pogoniam a barbæ similitudine appellant. habebat autem
radium versus occasum. eodem anno pars Veneta potestatem populi per
omnes urbes obtinebat tumultuabaturque et multas caedes edebat. ab
Antiochea eius mali origo fuit. neque tantum obviam factos sibi Pra-
sinos iugulabant, sed et eos qui in domibus occultabantur, cum magi-
stratus non essent coercendo pares. haec acta sunt usque ad sextum
Iustini annum.

Anno tertio sui imperii Iustinus facta pace cum Cabade Persarum
rege, rebus ecclesiasticis constituendis animum intendit.

Anno 4 Dyrrachium et Corinthus divinitus calamitate sunt affectae;
quas Iustinus egregia liberalitate refecit.

Anno 5 Tzathus Lazorum rex cum a Persico regno defecisset, By-
zantium venit, petiitque Christianus fieri et a Iustino Lazorum rex sa-
lutari. Iustinus id laeto animo fecit, eumque filium suum appellavit,
nobilemque Romanam uxorem dedit. quam ille laetus in suam abduxit
regionem, multis donis affectus. Cabades autem re comperta cum Iustino
apostulare, eumque durante mutua amicitia et pace hostiliter agere,

Περσῶν ὄντας προσλαμβάνη. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιδηλοῖ αὐτῷ
 "ἡμεῖς τινα τῶν ὑποκειμένων τῇ βασιλείᾳ σου οὐ προσελαβόμεθα.
 ὁ δὲ Τζάθος προσῆλθεν ἡμῖν ῥυσθῆναι τοῦ μουσαροῦ ἑλληνισμοῦ
 καὶ τῶν ἀσεβῶν θυσῶν καὶ τῆς τῶν διυμόνων πλάνης, καὶ γενέ-
 σθαι Χριστιανός, καὶ τὸν ἀληθῆ ἐπιγνώται θεόν. τοῦτον ἡμεῖς
 βαπτίσαντες ἀπελύσαμεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν." ἔκτοτε λοιπὸν
 πάλιν γέγονε ἔχθρα μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν. τούτῳ τῷ
 ἔτει καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν ἐν Νεγρᾷ τῇ πόλει ἐπράχθη
 ὑπὸ τῶν Ὀμηριτῶν, καὶ ὁ πόλεμος Ἐλεσβαῶν τοῦ βασιλέως τῶν
 10 Αἰθιοπῶν πρὸς τοὺς Ὀμηρίτας, καὶ ἡ νίκη αὐτοῦ.

Τῷ ε' ἔτει Κυβύδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τοὺς ὑπὸ τὴν D
 ἐνορίαν αὐτοῦ Μανιχαίους κατέσφαξεν. Ἰουστίνος δὲ σάκρα
 πανταχοῦ πέμψας τοὺς ποιοῦντας ἀταξίαν ἀναιρεῖσθαι προσέταξε
 καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν δημεύεσθαι, καὶ τοὺς δημίους εἰρήνευσε
 15 πολλοὺς κακώσας. ἔσπεψε δὲ Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἀθ-
 γουστᾶν, τῆς Εὐφημίας ἤδη τελευτησάσης. τὸν δὲ Σεκοῦνδον
 ἕνατον πατρίκιον καὶ στρατηγὸν ἀνατολῆς ἐποίησε διὰ τοὺς Πέρ-
 σας καὶ τὰς τῶν Σαρακηνῶν ἐπιδρομάς, ὅς διωγμὸν μέγαν ἐποίη-
 σατο κατὰ Μανιχαίων καὶ ἐτιμωρήσατο πολλοὺς.

20 Τῷ ζ' ἔτει Ἀνάζαρθος μητρόπολις β' τῆς Κιλικίας ἐπτῶθη P 365
 ὑπὸ σεισμοῦ φοβερωτάτου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατεποντίσθη Ἐδεσσα,
 πόλις μεγάλη καὶ περιβόητος, διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ μέσον αὐτῆς
 διερχομένου Σκίρτου ποταμοῦ, ὅς πλημμυρῆσας δίκην θαλάσσης
 τοὺς οἴκους σὺν τοῖς οἰκοῦσι σύρων ἐπόντισε. λόγος δὲ ἐστίν ὅτι

qui Persarum imperio subiectos sibi adscisceret. contra Iustinus excu-
 sare non se quemquam Persis subditum avertisse. venisse ad se Tza-
 thum, ut liberatus impura Graecorum superstitione, impiis sacrificiis ac
 fallaciis daemonum, Christianus fieret verumque agnosceret deum. eum
 se baptizatum domum suam dimisisse. verum haec res novis inter Ro-
 manos ac Persas inimicitiiis ansam praebuit. hoc anno S. Aretas in urbe
 Negra est ab Homeritis occisus; et hos bello adortus Elesbaan Aethio-
 rum rex vicit.

Anno 6 Cabades Persarum rex Manichaeos in suis finibus trucidavit.
 Iustinus autem sacris edictis in omnia loca dimissis eos qui tumultuarentur necari mandavit eorumque bona publicari; populique agitator-
 res compescuit, multis eorum male mulcatis. Augustali quoque corona
 Theodoram uxorem suam ornavit, quam mortua Euphemia duxerat.
 Secundum porro consulem et patricium Orienti praefecit ob Persas et
 Saracenorum excursiones. is Manichaeos graviter est persecutus, mul-
 tosque eorum suppliciiis affecit.

Septimo anno Anazarbus, secunda Ciliciae metropolis, terrae motu
 saevissimo prostrata. eodem anno Edessa, magna atque celebris urbs,
 diluvio Scirti amnis, qui per eam decurrit, afflicta est. maris enim in-

καὶ ἄλλοτε τοῦτο γέγονε. μετὰ δὲ τὸ παῦσαι τὰ ὕδατα εὐρέθη πλᾶξ λιθίνη ἐν τῇ ὕχθῃ τοῦ ποταμοῦ, γεγραμμένη ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν οὕτως "Σκίρτος ποταμὸς σκιρτήσει κακὰ σκιρτήματα πολίταις." πολλὰ δὲ παρέσχεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινὸς εἰς ἀναπέμψαν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτι ἐφάνη γυνή τις⁵

B ἐκ τῆς Κιλικίας γιγντογενῆς, ὑπερέχουσα τῇ ἡλικίᾳ πάντῃ ἀνδρωπον τέλειον πῆχυν ἓνα, καὶ πλατεῖα σφόδρα. γυρεύουσα δὲ τὰς πόλεις ἐλάμβανε κατὰ ἐργαστήριον σφόδρην μίαν. τότε καὶ ἀστὴρ ἐφάνη ἐν οὐρανῷ ἐπάνω τῆς χαλκῆς πύλης τοῦ παλατίου, φαίνων ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας κς'. γέγονε δὲ καὶ σεισμὸς φοβερώτατος, ὅψ' οὗ τῇ μὲν Κωνσταντινουπόλει ἐν διαφόροις τόποις, τῇ δὲ Ἀντιοχείᾳ συμφορὰ ἀνεκδιήγητος προεμνησθῆ. τῇ γὰρ τετάρτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς τὰ προοίμια τῆς τοῦ Θεοῦ ὀργῆς ἐπῆλθεν αὐτῇ δι' ἐμπρησμῶν καὶ σεισμῶν, ὅς ἐμπρησμὸς μέσον τῆς πόλεως ἐγένετο, καὶ ἐκράτησε ἐπὶ ἡμέρας ς'. καὶ ἐκάρησαν¹⁰

C οἰκοὶ πολλοί, καὶ ἀπέθανον λαοὶ πολλοί, καὶ οὐδεὶς ἔγνω πόθεν τὸ πῦρ ἀνάπτεται· τοσοῦτον γὰρ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτῇ ὥστε πτωθῆναι σχεδὸν πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τάφον τῶν οἰκητόρων γενέσθαι. τινὰς δὲ καταχωσθέντας καὶ ἔτι ζῶντας ὑπὸ τὴν γῆν πῦρ ἐξελεθὸν ἐκ τῆς γῆς κατέφλεξε. καὶ ἕτερον πῦρ ἐκ²⁰ τοῦ ἄερος ὡς σπινθῆρες κατήρχετο καὶ κατέκαιεν ὥσπερ ἀστραπή τοὺς εὐρισκομένους. ἐσείετο δὲ ἡ γῆ ἐπ' ἐνωπτόν ἓνα.

Τῷ θ' ἔτι τοῦ σεισμοῦ ἐπικρατοῦντος Εὐφράσιος ὁ ἐπίσκο-

star ille exundans domos una cum inhabitantibus abripuit atque submersit. alias quoque idem accidisse fertur. sane diluvio finito in ripa amnis inventa est lapidea tabula, inque eam inscripta haec hieroglyphicis literis "Scirtus amnis saltabit malo civium": nam amnis nomen Graeco sermone ad saltationem alludit. Iustinus multum utrique urbi ad instaurationem contulit. eodem anno visa est quaedam Cilissa mulier, gigantum generis, cuiusvis perfecti viri staturam cubito excedens, admodumque lata. ea circum urbes proficiscens ex officina quavis follem (monetae genus hoc est) accipiebat. stella quoque tum in caelo apparuit, supra aeream palatii portam, continuas dies noctesque viginti sex fulgens. terrae motus quoque apprimere horrendus fuit, qui et Cpolin diversis locis laesit et Antiocheae ineffabilem calamitatem denuntiavit. quarto enim die Octobris principia irae divinae urbem eam corripuerunt, terrae motus atque incendium. id media urbe exortum duravit dies sex multasque domos et homines absumpsit; neque scire quisquam potuit unde eius fuisset initium. tum dei ira ita urbem concussit ut pene tota corruerit ac civium sepulcrum facta sit. quosdam obrutos terra, et adhuc viventes, ignis ex terra exiens cremavit. alius ignis ex aëre instar scintillarum decidit, et quos attigisset, fulminis in morem combussit. annum ille terrae motus duravit.

Anno nono, terrae motu obtinente, Euphrasius Antiocheae episcopus

προς Ἀντιοχείας ὑπὸ τοῦ σειμοῦ κατεχώσθη καὶ ἀπέθανε, καὶ
 πῦρ οἶκος καὶ ἐκκλησίαι κατέπεσε, καὶ τὸ κάλλος τῆς πόλεως ἠφα-
 νίσθη· οὐ γὰρ γέγονε τοιαύτη θεομηνία ἐν ἄλλῃ πόλει ἐν πάσαις D
 ταῖς γενταῖς. πολλὰς μὲν οὖν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μυριάδας,
 5 πολλὰς δὲ καίδων καὶ νεογνῶν ἐν λόφου τάξει ἢ τῶν κατενεχθέν-
 των οἰκοδομημάτων ὕλη καλύπτουσα . . . , καὶ τέλος τοῦτο τὴν
 οὕτως ὀνομιστοτάτην καὶ εὐχαριν ἔλαβε πόλιν, ἥνπερ ἐπὶ ὀκτακο-
 σίους ἐνιαυτοὺς συστάσιν ἐξ οὐπερ αὐτὴν Σέλενος ὁ πρῶτος ἔκτισεν,
 ἐπὶ τῇ προσηγορίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀντιόχειαν ἐκάλεσεν. ἀγγελ-
 10 θέντος δὲ τοῦ πάθους ὁ μὲν βασιλεὺς μεγάλως ἤλγησε τὴν ψυχὴν,
 καὶ ῥίψας τὸ διάδημα καὶ τὴν πορφύραν ἐπένθει ἐν σάκκῳ καὶ
 σποδιῷ ἡμέρας πολλὰς, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ δὲ λιτῶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν
 ἐκκλησίαν, μὴ καταδεξιόμενος φορέσαι σήμαντρον βασιλικὸν τὸ P 366
 οἰονοῦν. ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει φαιῶν στολὴν ἐνδυσάμενοι
 15 πανδημῆι εἰς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδῖον ἐπὶ σημεῖοις ἀπέχον ἐπὶ
 ἐπὶ ἡμέραις ἐλιτύνεον νηστεύοντες. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλεν
 εἰς ἐκχοισμὸν καὶ ἀνακαινισμὸν τῆς πόλεως χρυσοῦ κεντηνάρια
 πενήκοντα καὶ ἀνδρας μηχανικούς, καὶ ἦν αὐτῷ σπουδὴ τοῦ τὴν
 πεσοῦσαν πόλιν Ἀντιόχειαν ἀνακαινίσαι. ἐπὶ αὐτοῦ δὲ ἐτυπώθη
 20 ἑορτάζειν ἡμῶς καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς ὑπαπαντῆς τῆς μέχρι τότε μὴ
 ἑορταζομένης. ἀλλὰ καὶ ἡ Πομπηϊοῦπολις τῆς Μυσίας διαρρα-
 γεῖσα μέσον κατεπόθη μετὰ τῶν οἰκητόρων, καὶ ἔκραζον ὑπὸ τὴν B
 γῆν ὄντες οἱ ἄνθρωποι τὸ ἐλεῆσατε. τῇ δὲ ἰδ' τοῦ Ἀπριλλίου
 μηνός, τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα, ἀσθενήσας Ἰουστίνος προχειρίσαστο

pus eo obrutus obiit, omnesque aedes et templa corruerunt, urbisque
 decor periit. ab omni hominum memoria non exstitit tanta irae dei in
 urbem aliquam grassatio. multa virorum mulierum puerorum et infan-
 tum milia collis instar coacervata prostratarum domorum materies ope-
 riebatur. hunc exitum habuit urbs nobilissima atque elegantissima, quae
 ab ortu suo, cum eam Seleucus primus condidit ac de patris nomine
 Antiocheam appellavit, ad 800 annos steterat. annuntiata hac clade
 imperator gravissime indoluit; abiectisque diademate et purpura, sacco
 indutus et cinere conspersus per multos dies luxit; ac festo etiam die villi
 habitu templum iniit, nullum imperii signum gestare sustinens. sed et
 qui in urbe erant universi, pullati per septem dies in campum qui ad
 septimum lapidem ab urbe distat supplicandi causa ieiunii exiverunt.
 misit imperator ad repurgandam Antiocheae aream et instaurationem
 eius urbis, cui rei impense studebat, auri centenarios 50 et opifices.
 sub eodem institutae sunt feriae quae Hypapantae dicuntur, prius non
 habitae. sed et Pompeiopolis Mysiae urbs rupta, eiusque dimidium una cum
 habitatoribus terra absorptum est, hominesque infra terram delati mis-
 ericordiam suorum implorarunt. decima quarta die mensis Aprilis, ipsis
 Paschalibus feriis, Iustinus morbo correptus Iustinianum sororis suae

εις βασιλέα Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεψιόν, καὶ ἔστρεψεν αὐτόν, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ μῆνας δ'. Ἀγούστῳ δὲ μηνὶ τῆς αὐτῆς ε' ἰνδικτίωνος ἐτελεύτησεν ὁ εὐσεβῆς Ἰουστίνος, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῆς Ἀγούστης, ἐν λάρνακι πρασίῃ, μετὰ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εὐφημίας, ἐν ᾗ καὶ αἱ στολαὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων εὐρέθησαν. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον διεῖπεν Ἰωάννης. τοῦ δὲ Εὐφρασίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας τελευτήσαντος, Εὐφραΐμιος ὁ Ἀμίδας κόμης ἀνατολῆς ὧν χειροτονεῖται ἀπὸ αὐτοῦ, ὅστις ζῆλον θεῖον κατὰ τῶν ἀποαχιστῶν εἶχεν.

Κόσμου ἔτος γκα', τῆς θείας συγκώσεως γκζ'. Ἰουστι-10
νιανὸς ὁ μέγας βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη λη' μῆνας ζ' ἡμέρας γη-
οὔτος τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εἶχε βραχὺ μείζονα τοῦ μέσου,
ἐρρυθρὸς τὴν χροιάν, χαροπὸν καὶ εὐπερίστροφον βλέπων, καὶ τὴν
κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐψιλωμένην. βασιλεύει δὲ
ἐτῶν μέ'. καὶ μονοκρατορήσας δέδωκεν ὑπατεῖαν ὅσῃν οὐδεὶς βα-15
σιλέων δέδωκε. καὶ διωγμὸν κατὰ Ἑλλήνων καὶ πίσσης αἰρέσεως
ἐκίνησεν. εὐρῶν δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει νοσοῦντας τὴν τῶν
D Ἀρειανιτῶν αἵρεσιν, δημεύσας τε καὶ τιμωρησάμενος φόβον πο-
λὸν εἰργάσατο, θεσπίσας μόνους ὁρθοδόξους πολιτεύεσθαι. καὶ
τὸν ναὸν δὲ τῶν ἁγίων Σεργίου καὶ Βάκχου ἐχόμενα τοῦ Παλατίου 20
πρὸς θάλασσαν . . . , καὶ σῦνεγγυς τούτου ναὸν τῶν ἁγίων ἀπο-
στόλων, ἴδιον αὐτοῦ οἶκον προϋπέρχοντα, καὶ πῦσαν αὐτοῦ τὴν

8 Ἀμιδηνὸς Xylander

filium collegam imperii adscivit ac coronavit, cumque eo quattuor menses imperavit. Augusto mense, ea ipsa quinta indictione, mortuus est piissimus Iustinus: corpus eius in arca prasina repositum est in mansione Augustae, iuxta uxorem Euphemiam; ubi etiam stolae apostolorum inventae sunt, erat tum patriarcha Cpolis Ioannes. in locum autem Euphrasii Antiocheae episcopatus communibus suffragiis deligitur Euphraemius Amidenus, Orientis comes, vir divino animi fervore adversus divulsos ab ecclesia praeditus.

Anno mundi 6021, ab incarnatione dei 526, Iustinianus magnus imperium Romanum solus gerere coepit. imperavit annos 38, menses 7, dies 13. fuit statura corporis aliquantulum mediocrem excedente, ruber vultu truci et versatili, capite non nihil glabro. anno aetatis 45 rerum potitus est; cumque sine collega imperare coepisset, munus consulare edidit quantum nemo ante ipsum. persecutionem Graecae religionis et omnium haeresium instituit. cumque multos procerum labe Ariana vitatos deprehenderet, bonis eorum publicandis et suppliciis irrogandis magnum aliis terrorem incussit, lege etiam lata ut nemo nisi orthodoxus rem publicam gereret. templo Sergii et Bacchi sanctorum, ea quae a palatio sunt versus mare; et proxime templo apostolorum suam propriam

πρώην ὑπαρξῆν τοῖς δυοῖ τούτοις ἀφιερῶσας ναοὺς μοναστήριον περιφανῶν ἀνδρῶν ἀπεκλήρωσε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐπολέμει Τζάθῳ ὡς προστρέντι Ῥωμαίοις. πέμπει οὖν αὐτῷ Ἰουστινιανὸς βοήθειαν
 5 στρατὸν καὶ στρατηγὸς τρεῖς, Βελισάριον Κήρυκον καὶ Πέτρον, οἳ καὶ κατὰ φθόνον ἀλλήλων πολεμήσαντες ἠττήθησαν. λυπηθεὶς P 367 οὖν ὁ βασιλεὺς αὐτοὺς μὲν διεδέξατο, ἀπέστειλε δὲ Πέτρον τὸν νοτάριον αὐτοῦ στρατηλάτην. καὶ συμβαλὼν μετὰ τῶν Λαζῶν τοῖς Πέρσιν ἐνίκησε καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε.

10 Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι προσεφρή τοῖς Ῥωμαίοις ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλούρων Γρέτης λεγόμενος, καὶ ἐλθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἤτήσατο τὸν βασιλεῖα, καὶ ἐγένετο Χριστιανὸς μετὰ τῶν συγκλητικῶν αὐτοῦ καὶ συγγενῶν, καὶ ἀπῆλθε μετὰ χαρῆς εἰς τὰ ἴδια, ἐπαγγειλάμενος συμμαχεῖν Ῥωμαίοις ἐφ' οἷς
 15 ἂν δεηθῶσιν αὐτοῦ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι προβάλλεται ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην Ἀρμενίας Τζιταν δνόματι, ἄνδρα πολεμικὸν καὶ ἰκανώτατον· οὐ γὰρ B εἶχεν ἢ Ἀρμενία στρατηλάτην, ἀλλὰ δοῦκας καὶ κόμητας. αὐτὸς δὲ ἱστράτευσεν Ἀρμενίων πλῆθος. δέδωκε δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ ἀνα-
 20 τολῆς στρατὸν, χιλιάδας τέσσαρας, καὶ γέγονε μεγάλη φυλυκὴ καὶ βοήθεια Ῥωμαίων. ἔξευξε δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖκα, τὴν ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς Ἀγούστης, δνόματι Κομιτώ.

domum omnesque suas pristinas opes adiecit, atque ita ex his duobus templis monasterium illustrium virorum rededit.

Eodem anno rex Persarum Tzatho bellum ob initam cum Romanis societatem intulit. huic Tzatho Iustinianus auxiliares mittit copias, duobus Belisario Keryco et Petro; qui cum in bello gerendo mutua invidia transversi agerentur, a Persis victi sunt. hoc aegre ferens Iustinianus, revocatis illis, Petrum notarium ad exercitum ducendum misit; isque Lazorum auxilio Persas adortus praelio victoriam multum hostium caesis obtinuit.

Eodem anno ad Romanos se contulit Herulorum rex Gretas; Cpolinque profectus cum suo populo, ab imperatore obtinuit ut Christianus fieret cum suis consiliariis et cognatis; eaque re confecta, laetus domum rediit, pollicitus se Romanis, quacunque in re vellent, auxilio futurum.

Eodem anno imperator Tzitan Armeniae praeficit, virum bellicosum et rebus gerendis aptum. hactenus Armenia sine praefectis fuerat, duces tantum et comites habuerat. sed hic eum principem Armeniorum fecit. adiunxit etiam imperator ei exercitum quattuor milium ex Oriente; fuitque hoc magno praesidio Romanis. nuptum quoque ei tradidit sororem Theodorae Augustae, nomine Comito.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσεργή τοῖς Ῥωμαίοις γνή τις ἐκ τῶν Οὐννων τῶν λεγομένων Σαβήρ, βάρβαρος, ὀνόματι Βαρήζ, χήρα, ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς Οὐννων χιλιάδας ἑκατόν, ἥτις κατεδυνάστευε τῶν Οὐννικῶν μερῶν μετὰ τὴν τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς Μαλάχ ἀποβο-
 C λήν. αὕτη τοὺς προτραπέοντας παρὰ Καβύδου τοῦ βασιλέως 5 Περσῶν δύο ῥήγας ἀπὸ ἄλλου ἔθνους Οὐννων ἐνδοτέρων, Στύρακα καὶ Γλώην, τοῦ συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ Ῥωμαίων, περιόντας διὰ τῆς χώρας αὐτῆς ἐπὶ τὰ Περσικὰ μετὰ χιλιάδων εἰκοσὸν ἐκράτησε, καὶ τὸν λαὸν πάντα κατέκοψε. καὶ τὸν μὲν Στύρακα δέσμιον τῷ βασιλεῖ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπεμψεν, ὁ δὲ Γλώης 10 ἐν τῷ πολέμῳ ἐσφάγη. γέγονε δὲ αὕτη σύμμαχος καὶ εἰρηναῖή τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ πλησίον Βοσπόρου ῥῆξ τῶν Οὐννων, Γορδᾶς λεγόμενος, προσεργή τῷ βασιλεῖ καὶ ἐγένετο Χριστιανός. καὶ πολλὰ δοὺς αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, 15 ὑποσχομένῳ φυλάττειν τὰ Ῥωμαϊκὰ καὶ τὴν Βοσπόρου πόλιν, ἥτις D οὕτως ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ τελειν Ῥωμαίοις κατ' ἔτος ἀντὶ χρημάτων βόυς, ἀπαιτεῖν δὲ τὰς συντελείας τῶν βοῶν. ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν διηγῆσατο τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ τὴν τοῦ βασιλέως ἀγύπην καὶ φιλοτιμίαν, καὶ ὅτι Χριστιανὸς γέγονε, συνέτριψε δὲ πάντα 20 τὰ τῶν Οὐννων ἰνδάλματα καὶ ἔχώνευσεν. ἐπὶ τούτῳ χολώσαντες οἱ Οὐννοι μετὰ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Μοαγέρα ἐφόνησαν αὐτόν, καὶ ἐποίησαν ῥήγα τὸν Μοαγέραν. ἐλθόντες δὲ εἰς Βόσπορον ἀπέκτειναν τὸν τριβοῦνον Δαλματίας καὶ τοὺς στρατιῶ-

Eodem anno coniunxit se Romanis vidua quaedam mulier, de ea Hunnorum natione qui Saberi dicuntur: nomen ei fuit Bareza. habebat secum Hunnorum 100000, et praeerat Hunnicæ dicioni post mortem mariti Malachi. elicuerat rex Persarum duos alios Hunnorum interiorum regulos, Styracem et Gloem, ut sibi ii contra Romanos suppetias ferrent. sed Bareza, cum ii per ipsius regionem 20 milia in Persidem ducerent, exercitum eorum deleuit, ac Gloë in pugna occiso, Styracem vinctum imperatori Cpolin' transmisit. ipsa pacem et societatem cum Iustiniano conservavit.

Eodem anno Gordas, etiam regulus Hunnorum Bosporo vicinorum, Romanis sese adiunxit et factus est Christianus; cumque fidem dedisset se Romanis rebus addictum fore urbemque Bospori custoditarum et boum tributum exacturum (nam urbi Bosporo inde nomen est, quod incolae Romanis loco pecuniae quotannis boves dabant), magnifice ab imperatore donatus domumque dimissus est. reversus domum fratri suo imperatoris humanitatem liberalitatemque, et se Christianum factum esse exposuit; atque idem omnia Hunnorum simulacra confregit et conflavit. eam ob rem Hunni irati, cumque his Moageras eius frater, Gordam necaverunt et regnum Moagerae tradiderunt, ac Bosporum profecti tribunum Dalmatiae et milites interfecerunt. quod ubi Iustinianus cognovit,

τας. ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς τὸν ἀπὸ ὑπάτων Ἰωάννην τὸν υἱὸν τοῦ πατρικίου Ῥουφίνου ἀπέστειλε μετὰ βοηθείας Σκυθικῆς **P 368** πολλῆς καὶ Γοδίλαν διὰ γῆς ἀπὸ Ὀδησσοῦ πόλεως, καὶ Βαδύριον στρατηγόν. καὶ ἀκούσαντες οἱ Οὐννοι ἀφανεῖς γιγόνασι, καὶ 5 γέγονεν εἰρήνη ἐν Βοσπόρῳ, καὶ ἐκράτησαν αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι ἀκόρως.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πάσας τὰς ἐκκλησίας τῶν αἵρετικῶν δέδωκε τοῖς ὀρθοδόξοις, χωρὶς τῶν ἕξωκλιοντιῶν Ἀρειανῶν. τύπον δὲ δέδωκε περὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ οἰκονόμων καὶ ὁρανο- 10 τρώων καὶ ξενοδόχων, ὥστε μὴ κληρονομεῖσθαι εἰ μὴ ἢ πρὸ τοῦ γενέσθαι εἶχον ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει εἰς ταῦτα ἵνα διατίθενται, ἀφ' ἧς δὲ ὥρως προεχειρίσθησαν, μὴ ἔχειν ἄδειαν εἰς ἢ κερδή- **B** σοιεν διατίθασθαι, ἀλλὰ τὰ αὐτῶν πάντα τὸν εὐαγγῆ οἶκον κληρονομεῖν. πληροὶ δὲ καὶ τὸ μέσσαλον τῆς βασιλικῆς Ἰλλου κινστέρ- 15 ης, ἦν καὶ μεγάλην ἐποίησε, καὶ τὸ λουτρὸν τοῦ Λυγισθῆως, ὃ ἤρξαστο κτίζειν Ἀνασταύσιος.

Τῷ β' ἔτι Ἡουάτιος ὁ Ῥόδου ἐπίσκοπος καὶ Ἀλέξανδρος Διοσπόλειος τῆς Θράκης καὶ ἕτεροι πολλοὶ κατεσχέθησαν ἄρρενο- 20 φθόροι. καὶ τοὺς μὲν ἐκυκλοκόπησε, τοῖς δὲ καλύμους ὀξεῖς ἐμβάλλεσθαι εἰς τοὺς πόρους τῶν αἰδοίων προσέταξε, καὶ γυμνοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν θριαμβευθῆναι. ἐπῆρχον δὲ καὶ τῶν πολιτῶν καὶ συγκλητικῶν πολλοὶ καὶ τῶν ἀρχιερέων οὐκ ὀλίγοι, οἳ ἐκτμηθέντες καὶ δημευθέντες κατὰ τὴν ἀγορὰν γυμνοὶ οἰκτρῶς **C**

11 διατίθονται **P**

Ioannem consularem patricii Rufini filium cum magnis Scytharum auxiliis eo misit, ac Godilam terrestri itinere ab Uliassipoli ad Cadurium copiarum praefectum. harum adventus fama territi Hunni dilapsi sunt, paxque Bosporo reddita, tutoque ei Romani imperaverunt.

Iustinianus porro omnia haereticorum templa Christianis attribuit, Arianorum exocionitaribus exceptis. constitutionem quoque edidit de episcopis, dispensatoribus, pupillarum alumnis et peregrinorum hospitibus. ea sanxit ne ius legandi aut hereditibus tradendi haberent, praeter haec quae in suis facultatibus habuerant antequam officio isti praeficerentur. qua hora officium inüssent, ab ea non liceret legare quae lucrati essent, sed ea omnia sacrae aedi hereditario iure obtingerent. absolvit etiam cisternam quae erat in medio aulae basilicae Illi, eamque maiorem reddidit. Dagisthei quoque balneum perfecit, ab Anastasio inchoatum.

Anno secundo Esaias Rhodi et Alexander Diospolis Thracicae episcopi aliique multi deprehensi sunt masculorum corruptores. horum alii veretrum amputari iussit imperator, alii calamos acutos in meatus genitalium inseri, eosque nudos in forum quasi in triumpho produci. fuerunt et civium ac senatorum multi et pontificum summorum non pauci in eadem culpa; qui castrati, et publice nudī in forum producti misera-

ἐτελεύτησαν. καὶ γενομένον φόβου μεγάλου οἱ λοιποὶ ἐσωφρονήσθησαν. νόμους τε σφοδρούς κατὰ τῶν ἀσελγαινόντων ἐξέθετο, τοὺς δὲ παλαιούς νόμους πάντας ἀνενέωσε, ποιήσας μονόβιβλον, ὃ καὶ Νευρὸς διατάξεις ἐκάλεσε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, μηνὶ Νοεμβρίῳ κθ', ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ἔπαθεν ὑπὸ θεομηρίας πάλιν Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη μετὰ δύο ἔτη τοῦ προῖην παθεῖν αὐτήν. ἐγένετο γὰρ σεισμὸς μέγας ἐπὶ ὧραν μίαν καὶ βρυγμὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φόβερὸς, καὶ ἔπεσον **D** πάντα τὰ κτισθέντα ἕως ἐδάφους καὶ τὰ τεῖχη. καὶ ἐκ τῶν μὴ πεσόντων παλαιῶν κτισμάτων ἐν τῷ πρώτῳ σεισμῷ κατηρέχθησαν **10** νῦν. καὶ πῦσα ἡ γενομένη εὐπρέπεια ἐν τῇ πόλει ἐκ τε τῶν τοῦ βασιλείως φιλοτιμιῶν, καὶ ὧν ἐξ ἰδίων οἱ πολῖται ἐχοδοίησαν, πάντα κατέπεσον. ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ πτώσει ταύτῃ καὶ χιλιάδες τέσσαρες λαοῦ καὶ ὡς ἄνδρες. οἱ δὲ σωθέντες ἔφυγον εἰς τὰς ἄλλας πόλεις. γέγονε δὲ καὶ χειμῶν μέγας καὶ βαρύντατος, ὡς **15** λιτανεύειν πάντας ἀνυποδέτους μετ' ὄδυρμῶν πυκνῶν. ἐγένη δὲ τινι θεοσεβεῖ ἀνθρώπῳ ἐν ὁράματι εἰπεῖν πῦσιν ἵνα ἐπιγράψωσιν εἰς τὰ ὑπέρθυρα αὐτῶν "Χριστὸς μεθ' ἡμῶν, στήτε." καὶ τοῦτου **P 369** γενομένου ἔσθη ἡ ὕργη τοῦ θεοῦ. καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ **A-20** Αὐγοῦστα πολλὰ ἐδώρησαντο χρήματα εἰς ἀνακαιτισμὸν τῆς Ἀντιόχου πόλεως, καὶ μετωνόμισαν αὐτὴν Θεούπολιν.

Τούτῳ τῷ ἔτει Σαμαρίται καὶ Ἰουδαῖοι ἐν Παλαιστίνῃ βασιλέα τινὰ Ἰουλιανὸν ἔστεψαν, καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὄπλα κινή-

biliter perierunt, suoque exemplo reliquos pudicitiam colere docuerunt. tulit Iustinianus acres leges contra impudicos et veteres omnes leges renovatas in unum volumen redegit, quod Novellas Constitutiones inscripsit.

Eodem anno, die penultima Novembris, hora diei 3, rursus ira dei Antiocheam afflixit, biennio post superiore cladem. exstitit enim terrae motus ingens, totamque duravit horam cum terribili caeli mugitu. ea concussione omnia quae aedificata fuerant, solo aequata sunt, et muri, atque adeo ista quoque tum aedificia corruerunt, quae priore terrae motu non ceciderant. denique quidquid et imperatoria liberalitate et privatim civium sumptibus urbi fuerat ornamentum conciliatum, tunc periit. obruta sunt ruinis hominum milia 4 et 870: reliqui in alias urbes confugerunt. fuit etiam gravissima tempestas, adeo ut universi sine calceis supplicatum sint progressi cum crebris eiulatibus. tunc quidam pie deum colens homo visione admonitus est ut omnibus praeciperet, uti superioribus domorum suorum postibus inscriberent "Christus nobiscum, state." hoc facto ira dei resedit. rursus quoque et imperator et Augusta multum pecuniae largiti sunt ad instaurationem Antiocheae, eique nomen Theopolis indiderunt.

Eodem anno Samaritani et Iudaei in Palaestina quendam Iulianum regia corona ornatum sibi praefecerunt: armisque contra Christianos

σαντες ἀρπαγὰς καὶ φόνους καὶ ἐμπρησμοὺς ἐργάσαντο· οἷς ὁ θεὸς παρέδωκεν εἰς χεῖρας Ἰουστινιανοῦ, καὶ πάντας ἀφανίσας τὸν Ἰουλιανὸν ἀπεκεφάλισε. καὶ μετὰ τὸν διωγμὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ πάσης αἵρέσεως, καὶ μετὰ τὸ τεθῆναι δόγμα ἐλληνίζοντας μὴ 5 πολιτεύεσθαι ἢ αἵρετικούς, εἰ μὴ μόνους τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανούς, προθεσμίαν δίδωσι τοῖς τοιούτοις εἰς ἐπιστροφὴν τριῶν Β μηνῶν.

Τῷ δ' ἔτει ἐφάνη κομήτης μέγας καὶ φοβερός, εἰς τὸ δυτικὸν μέρος πέμπων ἐπὶ τὰ ἄνω τὰς ἑαυτοῦ ἀκτῖνας, ὃν ἔλεγον 10 λαμπυδιαν· καὶ ἔμεινε λάμπων ἐπὶ ἡμέρας εἴκοσι.

Τῷ ε' ἔτει γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ λεγομένου Νίκα, καὶ ἔσπεσαν οἱ τῶν δῆμων βασιλέα Ὑπάτιον τὸν συγγενῆ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως. ἐκαύθη δὲ πολὺ μέρος τῆς πόλεως, ἢ τε μεγάλη ἐκκλησία καὶ τὰ χαρτῶν αὐτῆς δικαιώματα καὶ ἡ πρόσοδος πῦσα, 15 ἢ τε ἁγία Εἰρήνη καὶ οἱ ξενῶνες, ὃ τε τοῦ Σαμψῶν καὶ ὁ Εὐβούλου, μετὰ τῶν ἀρρώστων, καὶ τὸ προσκήνιον τῆς βασιλικῆς καὶ τὸ Ἀύγουσταιῶν καὶ ἡ χαλκόστεγος τοῦ παλατίου, ἢ ἔκτοτε καὶ νῦν χαλκῇ προσυγορεῖται διὰ τὸ ἐκ χαλκῶν κεράμων κεχρυσωμένων ἔσπεγῆσθαι αὐτήν. ἐκάησαν δὲ καὶ οἱ δύο ἔμβολοι μέχρι τοῦ 20 φόρου. ὁ δὲ λαὸς καὶ τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀναθεματίζοντες ἐφέβριζον. ἦτις ἀνταρσία ἐπαύθη διὰ Βελισαρίου καὶ Μούνδου καὶ Ναρσῆ, ἀνελότων λέ' χιλιάδας καὶ αὐτὸν Ὑπάτιον. τότε δὴ ξενεργήθη καὶ τὸ ὀκτιύγωνον καὶ τὸ λοετρὸν τοῦ Σεβήρου τὸ

5 εἰ] εἶναι εἰ P

sumptis rapinas caedes et incendia ediderunt. hos Iustinianus a deo sibi in manus traditos occisione delevit, Iulianoque caput amputavit. inde Graecae religionis et aliarum haeresium sectatores persecutus est; et lege lata ne quis Graecae religionis aut haereticus rem publicam gereret, sed Christiani tantum, illis trimestre tempus ad resipiscendum praescripsit.

Anno quarto cometa magnus et terribilis in partem occidentem spectans radiosque suos sursum emittens, quem a facis figura lampadium vocant, fulsit per dies 20.

Quinto anno seditio fuit, cui a tessera nomen est Nica, id est vince. populus enim diademate insignibat Hypatium Anastasii imperatoris cognatum. conflagravit tunc magna urbis pars, magnum templum, et chartae eius privilegiorum ac redituum, tum sancta Pax, et hospitia peregrinorum a Samsonē et Eubulo condita cum ipsis infirmis, prosce-niumque regiae, et Augustaeum, et palatii chalcosteges pars; quae ex eo hodieque aerea dicitur, quod tegulis aereis et inauratis erat tecta. bina quoque rostra combusta sunt usque ad forum. populus autem ex-secrabatur Iustinianum et contumeliis afficiebat. compescuerunt eam seditionem Belisarius Mundus et Narses, interfectis cum ipso Hypatio milibus hominum 35. tunc et Octagonum incendio est absumptum, et

λεγόμενον Ζεύξιππος, ἐν ᾧ ποικίλη τις ἦν θεωρία καὶ λαμπρότης
 τεχνῶν, τῶν τε μαρμαύρων καὶ λίθων καὶ ψηφίδων καὶ εἰκόνων
 D διὰ χαλκοῦ πεπονημένων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀνδρῶν ἔργα, μόνον τῷ
 μὴ παρεῖναι αὐταῖς ψυχὰς τῶν ἐς οὐς ἐγένοντο. εἰστήκει τοι-
 γαροῦν μετὰ τῶν ἐξαιρέτων καὶ νοῦν ὑπερβαινόντων τοῦτων καὶ 5
 Ὅμηρος, ὁποῖος ἦν, συνάγων τὸν νοῦν, τὴν χεῖρα συζεύξας ἐπὶ
 τὰ στέφρα. καὶ πώγων αὐτοῦ ἀπλῶς καθεῖτο, θορὶς τε ἐπὶ τῆς
 κεφαλῆς ὁμοία ἐν τοῖς ἐκατέρωθεν τοῦ βρέγματος ἀραιουμένη,
 τετριχωμένῳ δὲ τῷ προσώπῳ γήρατι καὶ ταῖς ἐπὲρ τοῦ πνυτός
 φροντίσι ῥίς μὲν ἦν μετρίως ἔχουσα πρὸς ἅπαντα, ὄμματα δὲ 10
 συνημμένα τοῖν βλεφάροις, οἷον καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ἔχει,
 τυφλὸν ἐμφαίνοντα. ἀνεβέβλητο δὲ καὶ τριβάνιον ἐπὶ χιτῶνι,
 P 370 καὶ ὅσον εἰς βύσιν ἱμάς τις χαλκοῦς τοῖς ποσὶν ὑπέκειτο. στήλαι
 δὲ ἦσαν ἐκ χαλκοῦ πεπονημέναι τῶν σοφῶν ἀπάντων τῶν ὑψηλῶν
 καὶ ποιητῶν καὶ ῥητόρων, καὶ ὅσοι ἐπ' ἀνδρία ἐγένοντο διαβόητοι. 15
 ὦχετο τοίνυν σὺν τούτοις καὶ ὁ ἐκ τῶν φώτων τῶν κατὰ τὰς ἐσπέ-
 ρας λαμπτήρων ἐπιχαλούμενος οἶκος, ἅτε τὸν ὄροφον καὶ αὐτὸς
 ἐκ ξύλων ἔχων, ἐν ᾧ αἱ περιουσαὶ τῶν ἐμπορευομένων τά τε ση-
 ρικὰ καὶ πολυτελῆ καὶ χρυσόπυστα. καὶ πᾶν τὸ κάλλος τῆς πό-
 λεως, ὕπερ ὑπὸ τοῦ πρῶην μεγάλου ἐμπροσημοῦ κατελείθη, 20
 ἀπώλετο. τῷ αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἀστέρων δρόμος πολὺς, ὥστε
 πάντας ἐκπλήττεσθαι καὶ λέγειν ὅτι ἰδοὺ οἱ ἀστέρες πίπτουσι· τί
 ἄρα ἔσται οὐκ οἶδμεν.

balneum Severi quod Zeuxippi nomen gessit, in quo varium inerat spe-
 ctaculum artiumque splendor. quippe ibi fuerunt omnis aetatis opera
 ex marmore saxis lapidibus, opere tessellato, et aerae imagines; qui-
 bus hoc unum deerat quod animae non inerat eorum quos eae refere-
 bant. inter praecipua illa et ingenium superantia opera stabat et Ho-
 merus, qualis fuerat, cogitabundus, manibus consertis infra pectus, barba
 sine cultu demissa: capilli capitis aequales, rari ab utraque sincipiis
 parte, facies prae senio hirsuta ac curis de universo, nasus ad reliquas
 partes proportione aequali, oculi palpebris affixi, ita ut caeci formam
 prae se ferrent, qualem eum fuisse fama fert. supra tunicam palliolo
 erat amictus, et ad basin infra pedes eius fororum quoddam aeneum erat
 subiectum. erant porro aeneae columnae omnium sapientia, poesi, arte
 dicendi, ac fortitudine clarorum virorum. cum bis periit etiam domus
 quae luminarium nocturnorum dicitur, utpote fastigium habens ligneum;
 in quo opes erant eorum qui sericorum pretiosorumque et auro intexto-
 rum vestimentorum exercebant mercaturam. denique omnis urbis decor,
 qui superiori incendio superfuerat, tunc interiit. eodem anno magnus
 fuit stellarum discursus, ita ut omnes perterrentur ac dicereant "ecce
 stellae cadunt: nescimus quid sit futurum."

Τῷ ε' καὶ ζ' ἔτι τὰ τοῦ Βελισαρίου στρατηγήματα κατὰ Β
 Λιβύην ἐγένοντο, ἅτινα Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἐν ἡ' βιβλίοις
 συνεγράψατο. οὗτος τὴν Καρχηδόνα κρατήσας καὶ ἄλλα ἔθνη
 πολλά, τὸν δὲ Γιλίμερα φηγόντα εἰς Νουμιδίας τὸ ὄρος Παπ-
 5 πούαν περιεστοίχισε. καταλιπὼν τε τὸν Φαράν εἰς πολιορκίαν
 ἐκείνου εἰσῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. ὁ δὲ Γιλίμερ ἐλεινῶς
 χειμυζόμενος γράφει τῷ Φαράν, ἀξιῶν πεμφθῆναι οἱ ἄρτον καὶ
 σπόγγον καὶ κιθάραν· παρ' ἐκείνοις γὰρ τοῖς Μανρουσοῖς οὔτε
 οἶνος οὔτε ἔλαιον οὔτε σίτος γεωργεῖται, ἀλλὰ κριθὰς καὶ ὑλῆρας
 10 ὡς ἄλογα ζῶα ἐφθὰ σιτίζονται. ὁ δὲ Φαράς διηπύρει περὶ τού-
 των, ἕως ὃ τὴν ἐπιστολὴν κομίσας ἔφη ὅτι ἄρτον μὲν ἐπιθνμῆι C
 γεύσασθαι καὶ ἰδεῖν, τὸν σπόγγον δὲ διὰ τὸ τὰ δάκρυα ἀπομάτ-
 τεσθαι, τὴν δὲ κιθάραν, ὅπως τὰς συμφορὰς αὐτοῦ ἐκτραγηδοίη.
 ταῦτα Φαράς ἀκούσας, περιαλήσας τε καὶ τὴν ἀνθρωπίνην τό-
 15 χην ἐκμυκτηρίσας, πάντα ἐξέπεμψε. πάλιν δὲ ἐξαπέστειλεν ὁ
 βασιλεὺς τὸν Βελισάριον στρατηγὸν μετὰ πλήθους ἀνυριθμήτου
 καὶ πλοίων καὶ χρυσοῦ πολλοῦ καταπολεμηῆσαι Οὐανδήλους καὶ
 Ἀφρικὴν ἐκπορθῆσαι· ὅς ἀγγινοῖα καὶ φρονησεὶ καὶ ἀνδρία πάντα
 λιηόμενος, καὶ Γιλίμερ ἐγκρατῆ ποιησάμενος, ἀνήγαγεν ἐν τῇ
 20 πόλει μετὰ πλούτου πολλοῦ καὶ ἐθριάμβησεν ἐν τῷ ἵππικῷ, ἐπα-
 τείαν ποιήσας ἐν τῇ πόλει, ὥστε Ἰουστινιανὸν ἀποδεξάμενον ἐν D
 μὲν τῷ ἐνὶ μέρει τοῦ νομίσματος ἑαυτὸν ἔχχαράζει, ἐν δὲ τῷ
 ἐτέρῳ Βελισάριον ἔνοπλον, καὶ ἐπιγράψαι "Βελισάριος ἡ δύξα
 τῶν Ῥωμαίων." ἀλλ' οἷα φθόνος ἐν μεγάλῃ εὐδαιμονίᾳ εἴωθε

Annis 6 et 7 Belisarius bellum in Africa gessit, quod Procopius
 Caesariensis octo libris conscripsit. subegit Carthaginem et alios mul-
 tos populos; Gilimerumque, cum is in montem Numidiae Pappnam con-
 fugisset, obsidione circumvenit, relictoque ad eam Phara, Cpolin rediit.
 Gilimer, cum in hibernis miserime viveret, a Phara per literas petit
 ut sibi mittat panem spongiam et citharam. nam apud Maurusios neque
 vinum neque oleum neque frumentum colitur: hordeum tantum et olyras
 elixa instar pecorum edunt. Phara animi pendente, tabellarius ostendit
 Gilimerum cupere panem videre ac gustare, spongia autem ad abster-
 gendas uti lacrimas, citharam requirere ad decantandas suas miseras.
 haec cum audivisset Pharas, gravi dolore motus ac humanae fortunae
 ludibria subsannans, omnia illa ei misit. rursus imperator Belisarium
 ducem mittit cum exercitu ingenti et classe magna et auri vi ad debel-
 landum Vandalos et subigendam Africam. isque calliditate prudentia
 et fortitudine praeclaris usus, Africam subegit, Gilimerumque in potesta-
 tem suam redactum cum magnis opibus Cpolin abduxit. triumphavit in
 Circo, et consulatum gessit in urbe. adeo autem acceptus fuit Iusti-
 niano, ut is percussio nummo in altera parte sc, in altera parte Belisa-
 rium armatum effinxerit, cum inscriptione hac "Belisarius Romanorum
 decus." enimvero invidia, ut solet rebus prosperrime succedentibus in-

ποιεῖν, ὠδινε καὶ ἐς Βελισάριον. διαβληθεὶς γὰρ μετέστη τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς δόξης, καὶ Σολομῶν ἀντ' αὐτοῦ στρατηγὸς ἐπέμφθη, ὃς τὰ κτηθέντα Βελισαρίῳ φυλάξαι μὴ δυνηθεὶς τοῖς Οὐανδήλοις πάντων παρεχώρησεν. ἐφέρετο δὲ τις λόγος ἐκ παλαιοῦ παρ' αὐτοῖς, ὅτι τὸ τρίτον διώξει τὸ πρότερον καὶ πάλιν 5 τὸ δεύτερον διώξει τὸ τρίτον· Γιζέριχος γὰρ πρῶτος τὸν Βονιγά-
P 371 κιον ἐτρέψατο, ὕστερον δὲ πάλιν Βελισάριος Γιλίμερα. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὁ ἥλιος, ὡσπερ ἡ σελήνη, χωρὶς ἀκτίνων τὴν αἴγλην ἐστύγναζεν ἅπαντα τὸν ἐνιαυτόν, ἐπὶ πλεῖστον δὲ ἐκλείποντι ἐφκει. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ οὔτε πόλεμος οὔτε θάνατος ἐπιφερόμενος τοῖς 10 ἀνθρώποις ἐπέλιπε.

Τούτου τῷ β' ἔτει ἀνεκαίνισεν ἐκ θεμελιῶν Ἰουστινιανὸς τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παραδοὺς καὶ τροπάριον αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ μελισθὲν ψάλλεσθαι "ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ." ἐποίησε δὲ καὶ 15 τὸ ὡρολόγιον τοῦ μιλίου.

B Τῷ ἡ' ἔτει ὁ τῶν Ἰβήρων βυσιλεὺς Ζαβαναρζὸς πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν συγγλητικῶν αὐτοῦ, αἰτούμενος σύμμαχος Ῥωμαίων καὶ φίλος γνήσιος γενέσθαι. ὁ δὲ βυσιλεὺς τοῦτο ἀποδεξάμενος 20 πολλὰ αὐτῷ τε καὶ τῇ συγγλήτῳ αὐτοῦ ἐφιλοτιμήσατο. καὶ ἡ Αἰγοῦστα δὲ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ κόσμια παντοῖα διὰ μαργαριτῶν ἐχαρίσατο, καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν ἰδίαν βυσιλείαν.

sidari, Belisarium quoque ita adorta est, ut is per calumniam delatus et magistratu et honore sit exutus. missus eius loco Solomon ea quae Belisarius paraverat tueri non valuit, sed omnia Vandalis concessit. apud eos antiquitus hoc ferebatur proverbium: tertius secundum, rursusque secundus tertium persequetur. primus enim Gizerichus Bonifacium fuderat, postea Belisarius Gilimerum. toto anno eo sol lunae instar sine radiis lucem tristem praebuit, plerumque defectum patienti similis. eodemque anno neque bella neque mors hominum intermisit.

Anno secundo Iustinianus ex fundamentis instauravit magnum dei templum, idque maius ac pulchrius priore effecit. carmen quoque a se compositum cantandum tradidit, "unigenitus filius et verbum dei" etc. fecit etiam horologium in miliario.

Octavo anno rex Iberorum Zabanarzus Cpolin ad Iustinianum venit cum uxore et consiliariis suis, petens se inter socios amicosque Romanorum genuinos referri. imperator eum receptum magnis donis affecit, nec non et consiliarios eius: sed et Augusta reginae omnis generis mundum muliebrem ex margaritis confectum donavit. atque ita pacifice domum sunt dimissi.

- Τῷ ι' ἔτει Ἀγαπητὸς ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκρότησε κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Σεβήρου καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀλικαρνασέως καὶ τῶν λοιπῶν θεοπιασχιτῶν· ἐν οἷς καὶ Ἀνθιμος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὁμόφρων αὐτῶν
- 5** καθρέθη, ἐπισκοπήσας μετὰ Ἐπιφάνιον μῆνας δέκα. χειροτο- **C**
νεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Μηνῆς πρεσβύτερος καὶ ξενόδοχος τῶν Συμφῶν ἐπὶ Ἀγαπητοῦ πάπα Ῥώμης. τελευτῆ δὲ ὁ Ῥώμης ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Σίλβεστρος, ζήσας χρόνον ἕνα.
- 10** Τῷ ια' ἔτει γέγονε τὰ ἐγκαίνια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐξῆλθεν ἡ λιτὴ ἀπὸ τῆς ἁγίας ἀναστάσεως μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ βασιλέως σὺν τῷ λαῷ. ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας τῆς καύσεως αὐτῆς μέχρι τῶν ἐγκαίνιων ἔτη ε' μῆνες ια' καὶ ἡμέραι ι' παρήλ-
θον· ἐν γὰρ τῷ ςη' ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, Ἰνδικτιῶνος ιε', τῇ
- 15** κγ' τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, ὄρα πρώτη τῆς ἡμέρας, τὴν τῆς
μεγάλης ἐκκλησίας ἀνοικοδομὴν ἤρξατο ποιεῖν Ἰουστινιανός.

- Τῷ ιβ' ἔτει ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν Μυσίαν καὶ ἠγά- **D**
νισαν τὰς χώρας, καὶ τοὺς στρατιώτας αὐτῶν ἀπέκτειναν. ἀκού-
σας δὲ ὁ τοῦ Ἰλλυρικῆ βασιλεὺς Ἀκούμι ὁ Οὔννος ἐξῆλθε κατ'
20 αὐτῶν, καὶ μιγεῖς τοῖς Ῥωμαίοις ἔκοψε τοὺς Βουλγάρους εἰς πλη-
θος. εἶτα ὡς ἀπὸ νίκης ἀμεριμνήσαντας αὐτοὺς εὐρίσκουσιν ἄλλοι Βούλγαροι, καὶ σφάζουσι λαὸν πολύν, καὶ τὰς κεφαλὰς
καὶ τὸν Ἀκούμι ἐκρύψαν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

Anno decimo Agapetus Romae episcopus Cpolin concilium convocavit contra impium Severum et Iulianum Halicarnassensem aliosque Theopaschitas; inter quos etiam Anthimo episcopo Cpolitano, ut cum ipsis sentienti, adempta dignitas est, cum eam post Eriphanium menses decem tenuisset. suffectus ei est Menas presbyter et hospitii peregrinorum Samsonici praefectus a papa Romae Agapeto. eo papa Cpoli moriente subrogatur Silvester, qui vixit annum unum.

Undecimo anno magnum templum dedicatum est; exivitque processio a templo sanctae Anastasiae cum patriarcha imperatore et populo. a die quo conflagraverat, usque ad dedicationem, elapsi sunt anni 5, menses 11, dies 10. nam anno ab origine mundi 6008, indictione 15, 23 die Februarii mensis, hora prima diei, instaurationem magni templi aggressus est Iustinianus.

Anno duodecimo Bulgari in Mysiam eruperunt, agroque vastato milites interfecerunt. hoc cum inaudivisset Acumus Hunnus Illyrici rex, contra eos cum copiis egressus Romanorum se exercitui coniunxit, magnamque Bulgarorum stragem edidit. victorem inde securum alii Bulgari adorti sunt magnaque caede affecerunt, capitibusque et ipso Acumo

τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει παρέλαβεν ὁ Χοσρόης Ἀντιόχειαν τὴν μεγάλην καὶ Ἀπάμειαν καὶ ἑτέρας πόλεις.

P 372

Τῷ τρισκαίδεκάτῳ ἔτει προσεφρόνῃ Ῥωμαίοις Μοῦνδος ἐκ γένους τῶν Γηπέδων, υἱὸς Γιεσμοῦ, ῥῆξ τοῦ Σιρμίου· καὶ πολλὰ αὐτὸν φιλοτιμησάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ποιήσας 5 τε αὐτὸν στρατηλάτην τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἀπέλευσεν αὐτόν. καὶ ἐν τῷ παραγενέσθαι αὐτὸν εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν ἐξῆλθε αὐτῷ αὐτοῦ πληθὸς Βουλγάρων. καὶ τούτους παντελῶς ἐκνικήσας τὴν κρείττονα αἰχμάλωσίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστέλλει· οὗς ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν καὶ εἰς Λαζικήν καὶ ἐν λοιποῖς ἔθνεσι κατέ- 10 σπειρεν. ἔκτοτε βαθεῖα εἰρήνη ἐν τῇ Θράκῃ γέγονε, μηκέτι τολμώντων τῶν Οὐννων περᾶσαι τὸν Δάνουβιν.

B

Τῷ ιδ' ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τετάρτην εἰσβολὴν εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποίησατο. ἔλθων δὲ εἰς τὴν Κομαγηνῶν χώραν κατὰ Παλαιστίνης καὶ Ἱεροσολύμων διενοεῖτο χω- 15 ρεῖν. Ἰουστινιανὸς δὲ τοῦτο μαθὼν Βελισάριον αὐθις ἐκ τῶν ἐσπερίων ἐληλυθότα κατ' αὐτοῦ ἐπεμψεν. ὁ δὲ ἵπποις δημοσίοις ἐπιβὰς τάχει πολλῶ εἰς τὴν Εὐφρατισίαν ἀφίκετο. ἀκούσας δὲ τοὺς τῆς ἀνατολῆς φύλακας καὶ τοὺς στρατηγούς ἐν ταῖς πόλεσι καταφρονήσοντας εἶναι, καὶ αὐτὸν ἐπὶ παραφυλακὴν προσκαλουμένων 20 Ἱεραπόλεως, λίαν τούτους ὁ Βελισάριος κατεμέμψατο, καὶ γράφει οὐ δίκαιον εἶναι μίαν πόλιν φυλάττειν καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀφέναι ἐπὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν μετὰ ἀδικίας βυθίζειν καὶ τὰς τῆς βασιλείας πόλεις λυμναίνεσθαι. "εὖ γὰρ ἴστε ὅτι τὸ μετ' ἄρε-

C

potiti in suam reversi sunt dicionem. eodem anno Chosroes Antiocheam magnam, Apameam aliasque urbes cepit.

Anno 13 Romanis se coniunxit Mundus Gepida natione, filius Giesmi, regulus Sirmii. quem imperator humanissime cum filio eius tractatum Illyricoque praefectum dimisit. ei in Illyricum venienti multitudo Bulgarorum occurrit, quos ille devicit, melioremque captivorum partem Cpolin misit; qui ab imperatore per Armeniam Lazicam et alias regiones sunt dispersi. exinde alta pax in Thracia fuit, cum porro Hunni Danubium transire non auderent,

Anno 14 Chosroes Persarum rex quartam in Romanorum dicionem impressionem fecit; cumque in Comagenem pervenisset, Palaestinam et Hierosolymam petere statuit. Iustinianus eo cognito Belisarium ex Occidente tum reversum contra eum mittit. is publice dispositis equis usus magna celeritate ad Euphrati vicinam regionem pervenit. ibi cum intellexisset Orientis custodes atque praefectos in urbibus in quas confugerant se continere, et ab iis moneretur custodiendae Hierapoli operam daret, per literas eos acriter obiurgavit: non rectum esse uni urbi tuendae intentum pati ut hostes impune in Romanam dicionem grassentur urbesque imperii vastent. per virtutem interire praestabilius esse

τῆς ἀπολωλέναι τοῦ σεσωσθαι ἀμυχητὶ δυσκλεῶς ἄμεινον· οὐ γὰρ ἂν σωτηρία τοῦτο κληθεῖη, ἀλλὰ προδοσιᾶ δικαίως. ἦκετε οὖν τάχιστα εἰς Εὐρώπον τὸ χωρίον, οὗ δὴ συλλέξας τὸ στράτευμα ὅλον, ὡς ἂν ὁ Θεὸς θέλῃ, ἐλπίδα ἔχω τοὺς πολεμίους ἐργάζε-
5 σθαι.” καὶ τούτου γενομένου ὁ Χοσρόης τὸ ἐξαίφνης τῆς τοῦ Βελισαρίου παρουσίας ἀκούσας ἐξέστη, καὶ πρόσω μὲν ἐλαύνειν οὐκ ἔγνω, Ἀβανδύζην δὲ τὸν γραμματεῖα, ἄνδρα συντετόν, πρὸς Βελισάριον ἐπέμπε, τὸν τε στρατηγὸν κατασκευόμενον καὶ τὸ **D** στρατοπέδον, καὶ τῷ λόγῳ δῆθεν μεμψόμενον ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ
10 βασιλεὺς τοὺς πρέσβεις ἐν Περσίδι οὐκ ἐπέμπε τὴν εἰρήνην προ-
 τανεύσοντας. ὁ δὲ Βελισάριος μισθὸν τοὺς πρέσβεις ἦκειν, αὐτὸς μὲν ἐξακισχιλίους ἐπιλεξόμενος ἄνδρας εὐμήκεις τε καὶ τῷ σώματι
 καλοὺς ἄποθεν τοῦ στρατοπέδου κεντηγίστων ἐξήμι, Διογένην δὲ
 τὸν δορυφόρον καὶ Ἀδοῦλιον ἄνδρα Ἀρμένιον τὸν ποταμὸν δια-
15 βῆναι σὺν ἵππεσσι χιλίοις ἐκέλευσεν ὡς ψηλαγήσοντας τὴν τοῦ
 ποταμοῦ διάβασιν. Βελισάριος δὲ ἐπεὶ τὸν πρεσβευτὴν ἐγγὺς
 ἐρχόμενον ἔγνω, τὸν παπυλεῶνα ἐπήξατο ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, πυρα-
 δηλῶν ὅτι οὐδεμιᾷ παρασκευῇ ἐνταῦθα ἦκει· τοῖς τε στρατιώταις **P 373**
 ἐπέταξε τῆς μὲν καλύβης ἐφ’ ἐκότερα εἶναι, Θραῦκᾶς τε καὶ Ἰλ-
20 λυριοὺς Γότθους τε καὶ Ἑλούρους, μεθ’ οὓς Οὐανδήλους τε καὶ
 Μανρουσίους, μὴ εἰς τὸ πεδίον ἐπὶ πλεῖστον ὡς διακονοῦντας
 ἴστασθαι οὐδ’ εἰς ἓνα τόπον, ἀλλὰ βαδίσειν εἰλισσομένους ὡς
 κνηγετοῦντας, καὶ παρέργως τῷ δοκεῖν τὸν Χοσρόου πρεσβευτὴν

4 κατεργάζεσθαι?

quam turpiter absque pugnae periculo servari: non enim hoc recte salutem sed proditorem appellari merito posse. nulla ergo mora interposita ad Europam castellum ad se convenirent. ibi se exercitum totum collecturum, et deo confidere hostibus se incommodaturum. his ita factis, Chosroes subito Belisarii adventu audito territus est; ac ulterius procedendi consilio repudiato Abandazem scribam, hominem prudentem, ad Belisarium mittit, qui ducem et exercitum specularetur sub praetextu legationis expositulatum missae, ideo quod Iustinianus legatos pacis sancienda causa in Persidem non misisset. Belisarius cognito legatos adventare, sex milia virorum statura et forma corporis praestantium delegit, cumque his procul a castris veluti venatum processit. Diogenem porro stipatorem et Adulium Armenium cum mille equis amnem transire iussit; qui se vadum eius explorare simularent. Belisarius ut appropinquare legatum vidit, papilionem in solitudine fixit, significans nullo cum apparatu eo se venisse; militibusque praecepit ut ab utraque tentorii parte essent Thraeces et Illyrii, Gotthi et Heruli, Vandali et Maurusii, neque in campum protinus veluti ad ministeria descenderent, neque confertim, sed vagarentur hinc inde velut otiosi, atque venantium spe-

βλέπειν. διεζωσμένοι τε ἐβιάδιζον καὶ φαιδροὶ τὰ πρόσωπα, πε-
 λέκεις τε καὶ μοναύλους βυστάζοντες. ὁ δὲ Ἀβανδύζης εἰς ὄψιν
 Βελισαρίῳ ἔλθων λυπέσθαι τὸν Χοσρόην ἔφρασκεν, ὅτι δὴ καθὰ
 συνέθετο οὐκ ἔπεμψε Ἰουστινιανὸς πρέσβεις πρὸς εἰρήνην, καὶ
 ἠγάγκασε Χοσρόην κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσασθαι. Βελισάριος 5
 B δὲ ἀντ' οὐδενὸς τούτους τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τὸν Χοσρόην λέγων
 αἴτιον εἶναι τοῦ πολέμου· εἰ γὰρ εἰρήνης ἐφίετο, οὐκ ἂν εἰς τὴν
 Ῥωμαίων γῆν ἀφικόμενος ταύτην ἐζήτει, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν χώραν
 μένων τοὺς πρέσβεις ἐξεδέχετο. καὶ ταῦτα εἰπὼν τὸν πρεσβετήν
 ἀπεπέμψατο. ὁ δὲ πρὸς Χοσρόην ἀφικόμενος ἔφη στρατηγὸν 10
 ἐρωακέναι Βελισάριον συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον ὑπέραγαν, στρατιώτας
 δὲ οἴους αὐτὸς ἄλλους οὐπώποτ' εἶδον, ὧν τὴν εὐκοσμίαν ἐθαύ-
 μασα. καὶ συνεβούλευσε Χοσρόην μὴ συμπλέκεσθαι εἰς μάχην
 μετ' αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἠττηθέντος αὐτοῦ τὸ πᾶν διαπέσῃ τῆς τῶν
 Περσῶν βασιλείας, ἐν γῆ Ῥωμαίων ὑπάρχοντος καὶ φυγῆς τόπον 15
 C μὴ ἔχοντος. καὶ τὸ νικᾶν αὐτὸν οὐ μέγα· στρατηγὸν γὰρ Ῥω-
 μαίων νικήσειεν. ὁ δὲ Χοσρόης τῇ τούτου παραινέσει πεισθεὶς
 ἀναστρέφειν εὐθὺς ἐπὶ τὰ ἴδια διανοεῖτο· ἐφοβεῖτο γὰρ τὴν διά-
 βασιν τοῦ ποταμοῦ ποιήσασθαι ὡς τῶν Ῥωμαίων ταύτην κατεχόν-
 των. καὶ πρὸς Βελισάριον λέμπει παρκαλῶν τοὺς τὸν ποταμὸν 20
 διαβάντας ἀναστεῖλαι, καὶ τούτῳ τὴν ἀπόδοσιν ἀκωλύτως παρ-
 ξειν. Βελισάριος δὲ πρὸς αὐτὸν εὐθὺς πρέσβεις ἔπεμψε, καὶ
 τοῦτον τῆς ἀναχωρήσεως ἐπήνεσε, καὶ πρέσβεις ἐκ τοῦ βασιλέως
 συντόμως ἤκειν διεβεβαιοῦτο, ὅπως τὴν εἰρήνην βραβεύσωσιν.

ciem legato exhiberent. cincti incedebant, hilari vultu, gestabantque
 secures et calamos. Abandazes ut in conspectum Belisarii venit, indi-
 gnari Chosroem ostendit, quod Iustinianus neglecto pacto legatos de
 pace non misisset, ipsumque ita ad inferendum Romanis bellum adegis-
 set. Belisarius contra nihili hanc orationem ducere, in Chosroem belli
 culpam conferre, qui si paci studuisset, domi potius suae legatos ope-
 riri quam in Romanorum dicionem irrumpendo eam quaerere debuerit.
 atque hoc responso legatum dimisit. is ad Chosroem reversus refert
 visum sibi Belisarium, ducem prudentia ac fortitudine singulari. milites
 quoque mirabili decore vidisse et compositione. suasitque regi ne cum
 eo acie congrediretur, ne victus in Romanorum dicione, cum fugae lo-
 cus non esset, regnum Persicum everteret, praesertim cum etiam victo-
 ria de duce Romano non sit valde gloriosa futura. huius moniti per-
 suasus Chosroes statim ad sua redire cogitavit. metuebat autem transire
 fluvium, cuius vadum Romani tenebant. mittit ergo ad Belisarium, po-
 stulans ut eos qui amnem transierant revocaret sibi que tutum discessum
 pararet. vicissim Belisarius missis legatis eius discessum collaudare, ac
 affirmare mox ab imperatore legatos adfore, qui pacem componant, quod

ἡξίου δὲ Χοσρόης Βελισάριον διὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς τὴν πάρο-
 δον ποιήσασθαι ἀκινδύνως· ὁ δὲ Ἰωάννην τὸν Ἐδεσηνόν, ἄνδρα **D**
 περιφανέστατον, ὕμηρον τῷ Χοσρόῃ ἀπέστειλε πρὸς τὸ ἀκινδύνως
 παρελθεῖν αὐτὸν τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι Βελι-
 5 σάριον ἐν εὐφρημαῖς εἶχον μᾶλλον ἐνευδοκίμησαντα ἐν τούτῳ τῷ
 ἔργῳ ἢ ὅτε Γιλίμερα δορυάλωτον καὶ Οὐιτίγγην τοὺς δύο βασιλεῖς
 εἰς τὸ Βυζάντιον ἤγαγεν. ἦν γὰρ ὡς ἀληθῶς λόγον τε καὶ ἐπαί-
 νου ἄξιον τὸ γενόμενον· πεφοβημένων γὰρ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐν
 τοῖς ὀχυρώμασι κρηπτομένων πάντων, Χοσρόου δὲ σὺν στρατιῷ
 10 μεγάλῳ ἐν μέσῳ γενοτός τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἄνδρα ἕνα
 ἐν τῷ ὄξει δρόμῳ ἐκ Βυζαντίου ἤκοντα ἀπεναντίας τοῦ τῶν Περ-
 σῶν βασιλείως στρατοπεδεύσασθαι, Χοσρόην δὲ ἐκ τοῦ ἀπροσδο-
 κήτου τῇ τούτου σοφίᾳ ἔξαπατηθέντα ἤπρακτον εἰς τὰ οἰκεία
 ἐποχωρῆσαι.

15 Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι Τιμοθέου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τέλευ- **P 374**
 τήσαντος, Σεβήρηος ὁ δυσσεβῆς Ἀντιοχείας μοιχὸς καὶ Ἰουλιανὸς
 Ἀλικαρνασεὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φυγόντες, περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρ-
 του διενεχθέντες, κατ' ἀλλήλων γέγονασιν ὡς ἀληθείας ὄντες ἀλλό-
 τριοι. καὶ οἱ μὲν Θεοδόσιον οἱ δὲ Γαῖνῶν προβάλλονται εἰς ἐπίσκοπον
 20 Ἀλεξανδρείας. καὶ Γαῖνῶς μὲν ἐκράτησε τῆς ἐπισκοπῆς ἐνιαυτόν,
 ὁ δὲ Θεοδόσιος δύο. τούτους δὲ Ἰουστινιανὸς ἤγαγεν εἰς τὸ Βυ-
 ζάντιον, καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἐχώρισε. Παῦλον δὲ τινα δοκοῦντα
 εἶναι ὀρθόδοξον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας προεβύλετο· ὃς τὴν μνή-
 μην Σεβήρου τοῦ ἀνιεροῦ ποιήσας ἐξεβλήθη τῆς ἐπισκοπῆς δι'.

autem Chosroes petebat ut sibi per Romanorum dicionem in suam tu-
 tum reditum praestaret, Belisarius obsidem eius rei gratia Ioannem
 Edessenum, virum illustrissimum, mittit. ob haec Romani laudes Belis-
 sarii valde praedicarunt, maiorem eo facto gloriam consecutum quam
 cum Gilimerum bello captum et Vittigem duos reges Cpolin perduxit.
 ac fuit revera memoratu et laude dignum illud facinus; quod cum et
 Romani universi metu capti in munitiones se addidissent, et Chosroes
 in medio Romanae dicionis magno cum exercitu esset, unus vir celeri
 cursu Byzantio advectus opponere castra regi Persarum ausus est, sua-
 que sapientia effecit ut Chosroes re inopinata deceptus domum negotio
 infecto discederet.

Eodem anno cum Timotheus episcopus Alexandriae diem suum ob-
 iisset, Severus impius Antiocheae adulter et Iulianus Halicarnassensis,
 qui Alexandream profugeraant, in disputatione de corruptibili et incorru-
 ptibili ad dissensionem, cum uterque a veritate esset alienus, prolapsi
 sunt. itaque alterius pars Gainam alterius Theodosium episcopum Ale-
 xandreae delegit. et episcopatum Gainas annum, Theodosius biennium
 tenuit. hos Iustinianus Byzantium evocatos separavit, et Paulum quen-
 dam, qui orthodoxus videbatur, praefecit ei episcopatum. qui cum men-

B ὄργην τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπελθὼν διέτριβεν εἰς Ἱεροσόλυμα. τούτῳ τῷ ἔτει σεισμός ἐγένετο μέγας ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἔπεσον ἐκκληραῖαι καὶ οἴκοι καὶ τὸ τεῖχος μάλιστα τὸ κατὰ τὴν χρυσῆν πόρταν, καὶ ἡ λόγχη τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου, καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ξηρολόφου. 5

Τῷ μ' ἔτει Ἀδὰδ ὁ τῶν Ἀξουμιτῶν βασιλεὺς βουλόμενος πολεμῆσαι μετὰ Δαμιανοῦ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑβραίων διὰ τὸ ἀποκτεῖναι τὸν Δαμιανὸν τοὺς Χριστιανούς πραγματευτάς, ἠΐξαστο ὡς ἐὰν νικήσω τὸν Ὀμηρίτην, ἵνα γένωμαι Χριστιανός. καὶ τοῦ πολέμου κροτηθέντος τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργείᾳ ἐνίκησε τοὺς Ἑβραίους, 10

C καὶ ἔλαβε ζῶντα αἰχμάλωτον τὸν Δαμιανὸν τὸν βασιλέα αὐτῶν καὶ τὴν χώραν καὶ τὰ βασιλεία αὐτῶν. καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, πέμπει πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ὡς ἀποστείλῃ αὐτοῖς ἐπισκόπους καὶ κληρικούς. καὶ ἐπίστευσε πῶσα ἡ χώρα καὶ ἐβαπτίσθη, καὶ ἐγένοντο Χριστιανοί. 15

Τῷ ις' ἔτει, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ε', ἡμέρᾳ α', ἰνδικτιῶνι ζ', γέγονε σεισμός μέγας εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐπτῶσθη τὸ ἡμιον τῆς Κυζίκου. ἐπληρώθη δὲ καὶ ὁ χαλκοῦς κίων ὁ μέγας ὁ Ἀγρουσιῶν, καὶ ἀνῆρέσθη ἡ στήλη τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔφιππος, κρατούσῃ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ μῆλον σφαιροειδὲς ὡς τῆς γῆς ὑπὸ 20

D αὐτοῦ κυριεύσαντος, τὴν δεξιὰν δὲ ἀνατεταμένην ἔχουσα καὶ οἰονεὶ Πέρσαις διακελευομένην "στῆτε καὶ τῆς Ῥωμαίων γῆς μὴ ἐπιβῆτε." ὁ δὲ περὶ αὐτὸν τὸν κίονα χαλκὸς ὑπᾶς κέρυμος ἦν

tionem impii Severi fecisset, episcopatu est deiectus ob iram imperatoris, ac Hierosolymis deinde vixit. eo anno Cpoli magnus fuit terrae motus, corrueruntque eo templa et domus, maximeque murus ad auream portam, et lancea statuæ in foro, ac dextra manus statuæ in Xerolopho.

Anno 15 Adadus Axumitarum rex bellum illaturus Damiano Ebraeorum regi, quod is Christianos negotiatores interfecisset, vovit se Christianum fore, si Homeritas vicisset; et quidem commisso bello vicit eos, auxiliante deo, vivumque regem eorum Damianum in potestatem redegit, potitusque est regno et regia. itaque deo gratias agens mittit ad Iustinianum, ab eoque episcopos et clericos sibi mitti petit. ita tota regio fidem Christianam amplexa est, baptizatique sunt et Christiani facti.

Anno 16 die Septembris 6, prima septimanae, septima indictione, magnus fuit per totum orbem terrae motus, ac corruit dimidium Cyzici. absoluta est etiam magna columna quae vocatur Augustio; eique imposta Iustiniani statua equestris, sinistra manu tenens pomum rotundum, quo indicatur orbis imperium penes ipsum esse: dextram autem intendebat, perinde ac si Persas iuberet subsistere et Romanorum dicionem non inire. iam aes omne quod circa columnam erat, tegulae erant as-

διώχρητος, τὴν εἴσοδον τοῦ παλατίου Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλέως επικαλύπτων, ἣτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν χαλκῆ προσαγορεύεται. οὗτος δὲ ἔστιν ὁ κίων ὁ λεγόμενος Ἀγρουστίων.

Τῷ ιζ' ἔτει ἀνεφάνη τις χαλκεὺς Ἀνδρέας ὀνόματι, ἔχων 5 μεθ' ἑαυτοῦ κύννα ξυνοδὸν καὶ τυφλόν, ὃς ἐποίει τέρατα. παρεστῶτος γὰρ αὐτῷ ὄχλου, λάθρα τοῦ κυνὸς ἐκομίζετο τὰ τῶν ἐστῶτων δακτυλίδια, χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ σιδηρᾶ, καὶ ἐτίθη εἰς τοῦδαφος περισκέπων αὐτὰ χώματι, καὶ ἐπέριεπε τὸν κύννα, καὶ ἐλάμβανε καὶ ἐδίδου ἐκάστῳ τὸ ἴδιον. ὁμοίως καὶ διαφόρων P 375

10 βασιλέων νομίσματα μινγνόμενα ἀπεδίδου κατ' ὄνομα. ἀλλὰ καὶ τῶν πῦρεστώτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἀπεδείκνυε τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας καὶ πόρονους καὶ μοιχοὺς καὶ ἐλεήμονας καὶ κνιπούς· πάντας μετὰ ἀληθείας ἐδείκνυεν. ὅθεν ἔλεγον τὸν κύννα πνεῦμα Πύθωνος ἔχειν.

15 Τῷ ιη' ἔτει ἐπανεῖστη ἡ θάλασσα τῇ Θοράκῃ ἐπὶ μίλια δ', καὶ ἐκάλυψε αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέρη Ὀδησοῦ καὶ Διονυσίουπολι καὶ τὸ Ἀφροδίσιον, καὶ πολλοὶ ἐπνίγησαν ἐν τοῖς ὕδασι· καὶ πάλιν τῷ τοῦ Θεοῦ προστάγματι ἀποκατέστη ἡ θάλασσα εἰς τοὺς ἰδίους τόπους.

20 Τῷ ιθ' ἔτει γέγονε λιψις σίτου καὶ οἴνου, καὶ χειμῶν πολλὸς B

ἐν τῷ Βυζαντίῳ, καὶ διαστροφὴ τοῦ ἁγίου πύσχα, καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀπόκρῆυν μηνὶ Φεβρουαρίῳ δ'. ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἐτέραν ἐβδομάδα παραθεῖναι κρέας, καὶ πάντων τῶν κριωπάλων προβαλόντων οὐδεὶς ἠγόρασεν οὐδὲ ἤσθιον. τὸ δὲ

ratae, introitum palatii Constantini magni integentes, qui etiamnum aereus dicitur. columna autem Augustio dicitur.

Anno 17 quidam aeris faber exstitit, Andreas nomine. is canem habebat fulvum ac caecum, qui prodigia edebat. adstante enim turba, faber clam cane adstantium annulos aureos argenteos ac ferreos accipiebat, inque solo deponebat, et ingesta materia tegebat: inde canis iussu unicuilibet suum reddebat. sic etiam diversorum imperatorum nomismata permixta singulatum discernebat. quin etiam turba virorum et mulierum adstante, de ea gravidas, scortatores, adulteros, misericordes sordidosque sine falsitate demonstrabat. itaque dicebant eum Pythionis spiritu praeditum esse.

Anno 18 mare Thraciam eluvione operuit usque ad quattuor miliaria, tectis aqua Odesso Dionysiopoli et Aphrodisio. multique sunt aquis suffocati. inde dei iussu aqua in suum rediit locum.

Anno 19 vini et frumenti fuit penuria, et acris hiems Byzantii, ac sancti Paschatis perveria. coepitque populus abstinere carnibus, die Februarii 4. imperator autem iussit altera septimana carnes proponi; quae cum in omnibus prostarent macellis, nemo tamen emit aut gusta-

πάσχα γέγονε κατὰ τὸ βασιλικὸν-πρόσταγμα, καὶ εὐρέθη ὁ λαὸς νηστεύσας ἑβδομάδα περισσὴν.

Τῷ κ' ἔτει παρελήφθη ἡ Ῥώμη ὑπὸ τῶν Γότθων, ὁ δὲ πάπας Βιγίλιος ἀνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, τῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς, ἵππικῷ γενομένου γέγονε μάχη 5
C τῶν δύο μερῶν, καὶ ἀποστείλας ὁ βυσιλεὺς ἀνείλε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν.

Τῷ κα' ἔτει γέγονασι σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ βροχαὶ μεγάλαι. μηνὶ Ἰουλίῳ ια' ἐκοιμήθη ἡ βασίλισ Θεοδώρα εὐσεβῶς.

Τῷ κβ' ἔτει γέγονασι βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ὑπὲρ φύσιν, 10
ὥστε πολλοὺς καθέδοντας ὑπὸ τῶν ἀστραπῶν βλαβῆναι. τῷ Ἰουλίῳ μηνὶ γέγονε πάλιν συμβολὴ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν τοῦ δήμου μερῶν, καὶ ἐμπρησμός, ὃς ἠφάνισε τὰ ἐντυχόντα ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ τετραπύλου ἕως τῆς ἐκκλησίας, καὶ γένητο θόνος πολὺς. καὶ προκένσου γενομένου ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ἀπώλεσαν οἱ βεστιαρίται τὸ 15
στέμμα τοῦ βασιλέως. καὶ μετὰ μῆνας ἧ' εὐρέθη, ὅπου καὶ ἐν μαργαριτάρων, καὶ ἡ λίθος αὐτοῦ πᾶσα.

D Τῷ κγ' ἔτει ἀχθέντος ἵππικῷ προεβευτῆς Ἰνδῶν ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει φέρων ἑλέφαντα, ὃς ἐξελεθῶν νυκτὸς ἀπὸ τοῦ στάβλου πολλοὺς ἐφόνευσε καὶ ἄλλους ἐκύλλωσε. τῷ δὲ Ἀπριλ-
20 λῳ μηνὶ ἵππικῷ γενομένου συμβολὴ τῶν δήμων πάλιν γένητο, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον, καὶ οἴκοι καὶ ἐργαστήρια διηρηπάγησαν. τῷ

vit. cumque iuxta edictum imperatoris celebraretur pascha, deprehensum est populum una amplius quam debebat ieiunasse septimana.

Anno 20 Romam Gotthi ceperunt. Vigilius autem papa Cpolin se contulit. eodem anno, sabbato pentecostae, equestri commisso certamine serio pugnatum est inter partes, et imperator suis missis multos eorum occidit.

Anno 21 concussiones exstiterunt terribiles et imbres magni. 11 Iulii Theodora Augusta pie defuncta est.

Anno 22 tonitrua et fulgura supra modum naturalem fuerunt, adeo ut multi in somnis a fulguribus laesi sint. Iulio mense rursus duae populi partes conflixerunt, incendioque abolita sunt aedificia ab aereo tetrapulo usque ad templum, magnaue caedes facta. cumque processus in Hebdomo fieret, vestiarii coronam imperatoris amiserunt. post menses 8 inventa ea est alicubi cum uno parvo unione et omnibus gemmis.

Anno 23, cum equestre certamen ageretur, legatus indus Cpolin venit, adduxitque secum elephantum; qui nocte stabulo egressus multos occidit aliosque mutilavit. mense Aprili commisso equestri certamine rursus cives inter se depugnaverunt, multique sunt caesi, domusque et

δὲ Ἰουνίῳ μηνὶ κη' γέγονε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων ἀποστολῶν καὶ ἡ κατὰθεσις τῶν ἁγίων λειψάνων Ἀνδρέου Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου τῶν ἀποστόλων.

- Τῷ κδ' ἔτει ἐπέμφθη Ναρσῆς ὁ κουβικουλάριος εἰς Ῥώμην
6 πολεμῆσαι τοῖς Γότθοις· μετὰ γὰρ τὸ κρατῆσαι αὐτὴν Βελισάριον, **P 376**
 πάλιν ἐπανέστησαν οἱ Γότθοι καὶ ἐκράτησαν αὐτήν. τῇ δὲ θ' τοῦ Ἰουλλίου μηνὸς ἐγένετο σεισμὸς φοβερὸς ἐν πάσῃ τῇ Παλαιστίνῃ καὶ Ἀραβίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ καὶ Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ, καὶ ἔπαθον πόλεις πολλαί, καὶ ἀπέθανον ἀνθρώπων πλήθῃ πολλά.
10 ἐν δὲ τῇ πόλει Βότρυος ἀπεσπιάσθη ἐκ τοῦ παρακειμένου τῇ θαλάσῃ ὄρους τοῦ λεγομένου Λιθοπροσώπου μέρος πολὺ, καὶ εἰσῆχθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπετέλεσε λιμένα μέγαν, ὡς εἰσέρχασθαι ἐν αὐτῷ πλοῖα πολλὰ παμμεγέθη· πρὸ γὰρ τούτου οὐκ εἶχε λιμένα. ἔφηνγε δὲ ἡ θάλασσα εἰς τὸ πέλαγος μίλιον ἓν, καὶ πάλιν
15 τῇ τοῦ Θεοῦ κελεύσει ἀποκατέστη. τῷ Ἀγούστῳ μηνὶ ἦλθον **B**
 ἐπινίκια ἀπὸ Ῥώμης τοῦ Ναρσῆ, ὡς ὅτι ἔσφαξαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἔπῃγα Τώτιλαν καὶ ἔλαβον τὴν Ῥώμην.

- Τῷ κέ' ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ γέγονεν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένηκῃ ε' σύνοδος τῶν ρξέ' ἁγίων πατέρων ἐν Κωνσταντινου-
20 πόλει, ἐπὶ Βιγίλιου τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, διὰ λιβέλλου τὴν ὀρθὴν πίστιν τηροῦντος· ἧς ἠγοῦντο Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀπολινάριος Ἀλεξανδρείας καὶ Δόμνος Ἀντιοχείας, τοποτηρητῆς δὲ Εὐτύχιος Ἱεροσολύμων, κατὰ Σεβήρου τοῦ ἀκεφάλου

tabernae directae. 28 die Iunii dedicatum est templum apostolorum, reliquiaeque Andreae Lucae et Timothei apostolorum depositae.

Anno 24 missus est Narses cubicularius Romam ad debellandum Gotthos. nam post receptam Romam a Belisario Gotthi denue rebellant urbemque occupant. nona Iulii die terribilis motus terrae fuit per universam Palaestinam Arabiam Mesopotamiam Syriam et Phoeniciam, qui multis urbibus damna intulit permultosque mortales perdidit. in urbe quae Botryos (hoc est uvae) dicitur, magna pars montis qui mari adiacet, nomine Lithoprosopos, avulsa in mare decidit magnumque effecit portum, multis magnis navibus recipiendis idoneum, cum ante urbs ea portu caruisset. mare quoque in altum recessit ad mille passus, rursumque dei iussu refluxit. Augusto mense nuntius Roma de victoria Narsensis allatus est, nempe Romanos rege Totila occiso Romam recepisse.

Anno 25 Cpoli actum fuit sacrum quintum Oecumenicum concilium, 16 patribus collectis sub Vigilio sanctissimo Romae papa, qui libello vni fidem asseruit. praefuerunt Eutyichius Cpolis, Apollinarius Alexandriae, Domnus Antiocheae episcopi, et vicarius Hierosolymitani. res ad contra impium Severum acephalum. abest hoc concilium a quarto

καὶ δυσσεβοῦς, ἀπέχει δὲ τῆς δ' συνόδου ἕτη ρβ'. ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ παράφρονος Ὁριγένους καὶ τῶν τὰ ἐκείνου ἄσεβῃ δόγματα διαδεξαμένων, Διδύμου τοῦ ἀπὸ δμμάτων καὶ Εὐαγρίου, τῶν πάλαι ἀκμασάντων, καὶ τῶν ἐκτεθέντων παρ' αὐτοῖς κεφαλαίων, ἐν οἷς ἐληρώδουν προϋπάρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων, 5 ἔξ Ἑλληνικῶν ὀρμώμενοι δογματίων τὴν μετεμφύχωσιν δοξαζόντων, τέλος τε τῆς κολάσεως, καὶ τὰ σώματα ἡμῶν μὴ ἀνίστασθαι τὰ αὐτὰ ἐν τῇ ἀναστάσει, καὶ τὴν τῶν δαιμόνων εἰς τὸ ἄρχαιον ἀποκατάστασιν, τὸν δὲ παράδεισον ἀλληγορούντων, καὶ μὴ γεγενῆσθαι μήτε εἶναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αἰσθητόν, μήτε ἐν σαρκὶ 10 πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ. ἄτινα δόγματα ἕως χρόνου τὸ πλέον ἐκρέπτετο, εἰς πλήθος δὲ ἐπιδιδόντα καὶ πολλοὺς τῆς ἐκκλησίας λυμαινόμενα τηρικαῦτα στηλιτευθέντα ἀνεθεματίσθησαν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ Θεοδώρου τοῦ Μόβου ἐπίστας, διδασκάλου γεγονότος τοῦ Νεστορίου τοῦ Ἰουδαίουφρονος, ἀνεθεματίσταν μετὰ τῆς λεγομένης Ἰβα ἐπιστολῆς καὶ τινῶν συγγραμμάτων Θεοδορήτου τοῦ ἐπισκόπου Κύρου, συγγραφεύτων κατὰ τῶν ιβ' κεφαλαίων τοῦ μακαρίου Κυρίλλου.

Τὸ δὲ γράμμα τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον περιέχει οὕτως "περὶ μὲν οὖν Ὁριγένους καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ σπουδῆ γέγονεν ἡμῖν, καὶ ἔστιν ἀτύραχον τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν διαφυλάττεσθαι δίκαιον, καὶ 20 P 377 τὰ ὀπωσοῦν ἀναφυόμενα τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει ἐναντία κατακρίνε-

14 κατὰ] τὰ?

annis 111. acta etiam res est contra vaecordem Origenem et eos qui impias eius opiniones sectabantur; quorum fuit Didymus caecus et Eua-
grius, qui dudum floruerant ac capitula sua ediderant. in his Graecorum opinionum ansa arrepta, quibus animarum in alia atque alia corpora transitus fingitur, nugabantur animas corporibus tempore esse priores, finem supplicii fore, non iisdem nos resurrecturos corporibus, daemones in integram restitutum iri; paradisi vocabulo aliud notari, neque sensibilem paradisi fuisse a deo conditum, neque Adamum carnem fuisse effictum. hae opiniones cum aliquamdiu fere latuissent, tandem in multitudinem eruperunt multosque ecclesiasticos vitiarunt. itaque tunc damnatae et proscriptae sunt. Theodorum quoque Mopsuestiae episcopum, praeceptorem Nestorii eius qui Iudaicis erroribus germana sensit, et Ibae epistolam damnauerunt, et quaedam Theodoriti Cypri episcopi opuscula, conscripta adversus duodecim capitula beati Cyrilli

Literarum porro Iustiniani ad concilium haec est sententia. "de Origene et iis qui ab eius secta operam dedimus, iustum esse intelligentes ut sanctam dei apostolicamque ecclesiam a turbis securam praestemus, utque ea quae quocumque modo adversa rectae fidei

σθαι. ἐπεὶ τοίνυν διέγνωσται ἡμῖν ὡς τινες ἐν Ἱεροσολύμοις εἰσι
 μοναχοὶ δῆπουθεν Πυθαγόρα καὶ Πλάτωνι καὶ Ὠριγένη τῷ Ἀδα-
 μαντίῳ καὶ τῇ τούτων δυσσεβείᾳ καὶ πλάνῃ κατακολουθοῦντες καὶ
 διδάσκοντες, δεῖν ἐρήθημεν φροντίδα καὶ ζήτησιν ποιήσασθαι
 5 περὶ τούτων, ἵνα μὴ τέλειον διὰ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Μανιχαϊκῆς
 ἀπάτης αὐτῶν πολλοὺς ἀπολέσωσι. λέγουσι γάρ, ἵνα ἐκ τῶν πολ-
 λῶν ὀλίγα μνημονεύσωμεν, ὅτι νδρες ἦσαν δίχα παντὸς ἀριθμοῦ τε
 καὶ ὀνόματος, ὡς ἐνάδα πάντων εἶναι τῶν λογικῶν τῇ ταυτότητι
 τῆς οὐσίας καὶ ἐνεργείας καὶ τῇ δυνάμει τῇ πρὸς τὸν Θεὸν λόγον
 10 ἐνώσει τε καὶ γνώσει. καὶ ὡς κόρον αὐτῶν λαμβανόντων τῆς Β
 Θεῖας ἀγάπης καὶ Θεωρίας, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον
 ἐκίστου τροπῆς λεπτομερέστερα ἢ καὶ παχύτερα σώματα ἀμφιά-
 σασθαι καὶ ὀνόματα κληρώσασθαι, κἀντεῦθεν τὰς οὐρανίους καὶ
 λειτουργικὰς ὑποστῆναι δυνάμεις. ἀλλὰ μὴν καὶ ἥλιον καὶ σελή-
 15 νην καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ αὐτὰ τῆς αὐτῆς τῶν λογικῶν ἐνάδος
 ὄντα, ἐκ τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω τροπῆς τοῦτο γεγόνεαι ὅπερ εἰσὶ. τὰ
 δὲ ἐπὶ πλεῖον τῆς Θεῖας ἀποψυγέντα λογικὰ ψυχὰς ὀνομασθῆναι
 καὶ σώμασι παχυτέροις τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐμβληθῆναι. τὰ δὲ ἐπὶ
 τὸ ἄκρον τῆς κακίας ἐλληλακότα ψυχροῖς καὶ ζοφεροῖς ἐνδεθῆναι C
 20 σώμασι, καὶ δαίμονας ὀνομασθῆναι γενόμενα. καὶ ὅτι ἐξ ἀγγελι-
 κῆς μὲν καταστάσεως ψυχικῆ γίνεται κατάστασις, ἐκ δὲ τῆς ψυ-
 χικῆς δαιμονιώδης τε καὶ ἀνθρωπίνῃ. Ἔνα δὲ μόνον νοῦν ἐκ πύσης
 τῆς ἐνάδος τῶν λογικῶν ἀκλόνητον μεῖναι καὶ ἀκίνητον τῆς Θεῖας

11 τῆς post χεῖρον P

17 Θεῖας ἀγάπης ἀποφ.?

enascuntur condemnentur. cum ergo compertum habeamus esse Hieroso-
 lymis quosdam, monachos nimirum, qui Pythagorae Platonis Origenisque
 Adamantii impios errores sectentur atque doceant, existimavimus curam
 et inquisitionem de iis adhibendam, ne ii ad extremum Graecanicis et
 Manichaicis suis imposturis multos perdant. nam ut de multis pauca
 commemoremus, mentes aiunt fuisse innumeras et nominis expertes,
 omniaque ratione praedita unum esse idemque substantia et efficacia,
 facultateque ad deum et cognitione omnia unita. has mentes, cum amo-
 ris ac contemplationis dei satietas eas cepisset pro eo ut quaevis magis
 minusve in deterius desciverat, vel crassiora vel tenuiora corpora indui
 atque nomina sortiri, atque inde caelestibus et administris facultatibus
 esse subiectas. ipsum adeo solem lunam et stellas, cum ipsa quoque in
 rationali ista unitate essent, mutatione in deterius facta id coepisse esse
 quod sunt. eas vero mentes in quibus dei amor magis etiam refrixit,
 animas factas, et crassioribus qualia nostra sunt corporibus immitti.
 quae vero ad extremum perversitatis venerint, eas frigidis ac caligino-
 sis inseri corporibus, quos daemones vocant. ex angelico proinde statu
 animale, ex animali daemonicum fieri et humanum. de tota autem uni-
 tate mentium unam duntaxat persistisse immotam, neque ab amore et

ἀγάπης καὶ θεωρίας, ὃς καὶ Χριστὸς βασιλεὺς καὶ ἄνθρωπος
γεγονέναι. καὶ ὅτι παντελῆς ἔστι τῶν σωματίων ἀναρσεις, αὐτοῦ
τοῦ κυρίου πρώτου ἀποτιθεμένου τὸ ἴδιον σῶμα καὶ τῶν λοιπῶν
ἀπάντων. καὶ ὅτι ἀνακομιζονται πάλιν ἅπαντες εἰς τὴν αὐτὴν ἐνάδα
καὶ γίνονται νόες, καθὰ καὶ ἐν ἧ προϋπάριξει ἐτέγγυον, ἀποκαθ- 5
ισταμένον δηλονότι καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβύλου καὶ τῶν λοιπῶν δι-
D μόνων εἰς τὴν αὐτὴν ἐνάδα, καὶ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀθέων ἀνθρώ-
πων μετὰ τῶν θείων καὶ θεοφόρων ἀνδρῶν καὶ τῶν οὐρανίων
δυνάμιων, καὶ τὴν αὐτὴν ἐξόντων ἔνωσιν πρὸς τὸν θεὸν ὅποιαν
ἔχει καὶ ὁ Χριστός, καθὼς καὶ προϋπῆρχεν, ὡς μηδεμίαν εἶναι 10
διαφορὴν τῷ Χριστῷ πρὸς τὰ λοιπὰ λογικὰ παντελῶς, οὔτε τῇ
οὐσίᾳ οὔτε τῇ γνώσει οὔτε τῇ δυνάμει οὔτε τῇ ἐνεργείᾳ. ὁ γὰρ τοι
Πυθαγόρας ἀρχὴν τῶν πάντων ἔφησεν εἶναι τὴν μονάδα· καὶ
πάλιν Πυθαγόρας καὶ Πλάτων δῆμόν τινα ψυχῶν ἀσωμάτων
εἰπόντες, καὶ τὰς ἀμυρτάδι τινὶ περιπεσούσας τιμωρίας χάριν εἰς 15
P 378 σώματα καταπέμπεσθαι λέγουσιν. ὅθεν ὁ Πλάτων δέμας τὸ
σῶμα καὶ σῆμα ἐκάλεσεν, ὡς οἶονεὶ τῆς ψυχῆς ἐν τούτῳ δεδεμένης
καὶ τεθιμιμένης. εἶτα περὶ τῆς ἐσομένης κρίσεως καὶ ἀναποδό-
σεως τῶν ψυχῶν ὑδθις φησὶν ἧ μὲν παιδευομένης καὶ κακῶς
βιώσαντος μετὰ φιλοσοφίας ψυχῆ τρίτη περιούδῳ τῇ χιλιετεί εἶται 20
κολασθῆναι, καὶ οὕτω πτερωθεῖσα τῷ χιλιεστῷ ἔτει ἐκβάλλεται
καὶ ἀπέρχεται· αἱ δὲ ἄλλαι ὅποταν τόνδε τὸν βίον τελέσωσιν, αἱ
μὲν εἰς τὰ ὑπὸ γῆν δικαιοτήρια ἐλθούσαι δίκην ἕμα καὶ λόγον

contemplatione dei passam se abduci: eam esse Christum, qui deus et
homo fuerit. affirmant etiam corpora prorsus interire, ipsumque primo
dominum corpus suum abiecisce, et id omnes homines facere; rursum-
que omnes in unitatem redire ac mentes fieri, sicut ab initio fuerant;
ipsum videlicet etiam diabolium et reliquos daemones, impiosque homi-
nes in eandem cum sanctis et divinis hominibus ac caelestibus faculta-
tibus unitatem restitutum, eodemque quo ipse Christus modo cum deo
unitum iri, sicut et principio uniti fuerant. atque adeo Christum plane
nihil a reliquis ratione praeditis differre, neque substantia neque cogni-
tione neque facultate neque efficacitate. sane Pythagoras principium
omnium rerum esse unitatem pronuntiavit. idemque et Plato docuerunt,
esse quandam gentem animarum corporis expertium, quae si quid delin-
quant, poenae loco in corpora demittantur. quamobrem Plato corpus
soma, quasi sema, id est monumentum, et demas, id est vinculum appel-
lavit, in eo animam quasi sepultam alligari indicans. idem de futuro
iudicio et praemiis ac poenis animarum sic scribit: philosophi anima,
quae masculorum amore et flagitiis se polluit, tres millenarias circuitio-
nes poenas luit, itaque millesimo anno alata eiicitur et abit. reliquae
hac vita defunctae, aliae ad tribunalia infra terram deferuntur, poenas
ibi daturae dicta causa, aliae in caelestem quandam locum sublevatae a

τίσουσιν, αἱ δὲ εἰς οὐράνιον τινα τόπον κουφισθεῖσαι ὑπὸ τῆς δίκης διαίξουσιν ἄξίως, καθὼς ἐβίωσαν. οὗ τὴν ἀτοπίαν τοῦ λόγου καταμαθεῖν ῥῆδιον· τίς γὰρ αὐτὸν ἐδίδουε τὰς τῶν ἐτῶν περιόδους καὶ χιλιάδας; καὶ ὅτι χιλίων διεληλυθότων ἐτῶν, τότε τῶν **B**
5 ψυχῶν ἐκάστη εἰς τὸν ἴδιον ἀπέρχεται χώρον; τὰ δὲ μεταξὺ τούτων οὐδὲ τοῖς ἄγαν ἀσελγεστάτοις ἤρμησθε λέγειν, μήτοι γε φιλοσόφῳ τοιοῦτῳ· τοῖς γὰρ τὴν ἀκραιφνή πολιτείαν κατωρθώκοσι τοὺς ἀκολάστους καὶ παιδερύστας συνέξιενξε, καὶ τούτους κἀκείνους τῶν αὐτῶν ἔφησεν ἀπολεύσασθαι. Πυθαγόρας τοίνυν καὶ
10 Πλάτων καὶ Πλωτῖνος καὶ οἱ τῆς ἐκείνων συμμορίας ἀθανάτους εἶναι τὰς ψυχὰς συνομολογήσαντες προὔπάρχειν ταύτας ἔφησεν τῶν σωμάτων, καὶ δῆμον εἶναι ψυχῶν, καὶ τὰς πλημμελοῦσας εἰς σώματα καταπίπτειν, ὡς ἔφη, καὶ τοὺς μὲν πικροὺς εἰς πονηροὺς, τοὺς δὲ ἀρπακτικοὺς εἰς λύκους, τοὺς δὲ δολεροὺς εἰς **C**
15 ἀλώπεκας, τοὺς δὲ θηλυμανεῖς εἰς ἵππους. ἡ δὲ ἐκκλησία τοῖς θεοῖς ἐπομένη λόγους φάσκει τὴν ψυχὴν συνδημιουργηθῆναι τῷ σώματι, καὶ οὐ τὸ μὲν πρότερον τὸ δὲ ὕστερον κατὰ τὴν Ὁριγένους φρενοβλύθειαν. διὰ ταῦτα γοῦν τὰ πονηρὰ καὶ ὀλέθρια δόγματα, μᾶλλον δὲ ληρήματα, προτρέπομεν
20 τοὺς ὀσιωτάτους ἡμῶς εἰς ἓν συνηγμένους ἐπιμελῶς ἐντυχεῖν τῇ ἐπιτεταγμένῃ ἐκθέσει, καὶ ἕκαστον τῶν αὐτοῦ κεφαλαίων κατακρίναι τε καὶ ἀναθεματίσαι μετὰ τοῦ δυσσεβοῦς Ὁριγένους καὶ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων ἢ φρονησόντων εἰς τέλος.”

justitia pro vitae meritis beatitate fruuntur. est autem in promptu huius sententiae absurditatem perspicere. quis enim eum docuit millenarias istas annorum conversiones, et quod 1000 annis elapsis quaevis anima ad suam perveniat locum? nam quae in medio sunt horum, de his ne libidinosissimos quidem decuit ita pronuntiare, nedum tantum philosophum. quippe eos qui vitam perfectissimis functi officiis egerunt, cum intemperantibus et masculorum amatoribus composuit, eademque utroque manere dixit. Pythagoras ergo Plato Plotinus aliique horum tribules, immortalitatem animae uno consensu adscribentes, eas corporibus priores affirmant, et esse quandam animarum gentem, ac eas quae peccant ideo in corpora delabi, pigrorumque animas abire in asinos, rapacium in lupos, dolosorum in vulpes, mulierum amore furentium in equos. sed ecclesia divinis adstipulans scripturis animam una cum corpore condī affirmat, neque alterum altero prius esse, ut vaecordi visum est Origeni. propter has igitur malas et perniciosas opiniones, aut deliria potius, vos hortamur, o sanctissimi patres, ut in unum collecti subiectam expositionem et singula eius capita examinatis, damnetisque una cum Origine omnes qui idem sentiunt aut quocumque tempore sentiant.”

Ἐπερ δὴ λοιπὸν ἡ σύνοδος ἀκούσασα, καὶ πάντα βασιανί-
 D σαντες οἱ θεῖοι πατέρες ἐξεβόησαν “ἀναθεματίζομεν ὅλοις τούτοις
 μετὰ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων ἢ φρονησόντων μέχρι
 τέλους.”

Ἐσαύτως δὲ καὶ περὶ Θεοδώρου τοῦ Μόγου ἐστίας καὶ τῶν 5
 λοιπῶν οὕτω πάλιν φησὶν ὁ βασιλικὸς τύπος.” σπουδῆ γέγονε
 τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ εὐσεβῶς προβεβασιλευκόσι τοῖς ἡμετέροις πα-
 τράσι τὰς κατὰ καιρὸν ἀναφρομένας αἰρέσεις διὰ συνόδων ὀσιω-
 τάτων ἱερέων ἐκκόπτειν, καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καθαρῶς κηρυτ-
 τομένης ἐν εἰρήνῃ τὴν ἀγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν διαφυλάττειν. 10
 διόπερ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας Ἀρείου βλασφημοῦντος καὶ λέ-
 P 379 γοντος μὴ εἶναι τὸν υἱὸν ὁμοούσιον τῷ θεῷ καὶ πατρὶ ἀλλὰ κτίσιμα
 καὶ ἕξ οὐκ ὄντων γεγονέναι, συναγαγὼν ἐν Νικαίᾳ τοὺς τιτ’ πατέ-
 ρας καὶ αὐτὸς ἐκεῖ παραγενόμενος, καὶ τοῦ Ἀρείου καταδικασθέν-
 τος καὶ ἀναθεματισθέντος, ἐσπούδασε τὴν ὀρθόδοξον κρητῦραι 15
 πίστιν, δι’ ἧς ὁμολογήσαντες οἱ θεῖοι πατέρες ὁμοούσιον εἶναι τὸν
 υἱὸν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, ἀλλὰ μὴ κτίσιμα καὶ ἕξ οὐκ ὄντων γεγο-
 νέναι, μέχρι νῦν ἕδεται. καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ πρῶτος Μιχα-
 δονίου ἀρνούμενον τὴν θεότητα τοῦ ἀγίου πνεύματος, καὶ Ἀπο-
 λιναρίου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ βλασφημοῦντος εἰς τὴν οἰκονομίαν 20
 τοῦ θεοῦ λόγου, καὶ φάσκοντος νοῦν ἀνθρώπινον μὴ εἰληφέναι
 B τὸν τοῦ θεοῦ λόγον ἀλλὰ σαρκὶ ἐνωθῆναι ψυχὴν ἄλογον ἐχούσῃ,
 συναγαγὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς ρν’ πατέρας καὶ μετασχῶν
 καὶ αὐτὸς τῆς συνόδου, καὶ τῶν ἐρημένων καθαιρεθέντων καὶ
 ἀναθεματισθέντων αἰρετικῶν μετὰ καὶ τῶν ἁσέβων αὐτῶν δογματί- 25

Patres his acceptis literis, omnibusque perpensis, exclamaverunt
 “damnamus haec omnia, et omnes qui ita sentiunt aut sentient.”

Similiter etiam de Theodoro Mopsuestiae episcopo et reliquis ita
 habent imperatoris literae. “maiores nostri verae fidei cultores, qui
 ante nos imperium pie administraverunt, operam dederunt ut quovis
 tempore enascentes haereses conciliis sanctissimorum pontificum excin-
 derent, veraeque fidei puro praeconio vulgato sanctam dei ecclesiam
 pacatam conservarent. ideo Constantinus magnus, Ario impie affirmante
 filium non esse eiusdem cum deo patre substantiae, sed ex nihilo con-
 ditum, Nicaeam 318 patres convocavit, atque ipse concilio ei interfuit;
 ubi Ario damnato et proscripso verae fidei confirmandae intentus fuit,
 quam divini illi patres professi sunt et quae hodieque cantatur, filium
 eiusdem esse cum deo patre essentiae, non ex nihilo creatum. ac Theo-
 dosius deinde maior, Macedonio deitatem spiritus sancti negante, et
 Apolinario discipulo eius verbi in natura humana administrationem ca-
 lumniantem, et affirmante verbum mentem humanam sibi non sociasse,
 verum carni unitum fuisse rationis experte anima praeditae, Cpolin pa-
 tres 150 convocavit, ipsoque praesente cum dicti haeretici una cum suis

των και ὁμοφρόνων, παρεσκεύασε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν κηρύττεσθαι. και Θεοδόσιος δὲ ὁ νέος τοῦ ἀσεβοῦς Νεστορίου λέγοντος ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν λόγον και ἄλλον τὸν Χριστόν, και τὸν μὲν φήσει υἱὸν τοῦ Θεοῦ και πατρὸς τὸν δὲ χάριτι υἱὸν ἀσεβῶς εἰσά-
5 γοντος, και τὴν ἅγιαν Μαρίαν εἶναι Θεοτόκον ἀρνούμενον, συναγαγὼν τὴν προτέραν ἐν Ἐφέσῳ τῶν διακοσίων ἁγίων πατέρων σύνοδον και ἀποστείλας ἄρχοντας ὀφειλοντας πυρεῖναι τῇ συνόδῳ, προσέταξε και τὸν Νεστόριον παραγενέσθαι και κρίσιν ἐπ' αὐτὸν γενέσθαι, και δὴ γενομένης ἀκριβοῦς ἐξετάσεως κατεδίκασαν **C**
10 Νεστόριον και ἀνεθεμάτισαν σὺν τοῖς ὁμοφροσιν αὐτοῦ. τούτιον δὲ οὕτω προελθόντων, ἐπαναστάντες Κυρίλλῳ τῷ πανοσιωτίτῳ οἱ τῆς ἔξυγιστου Νεστορίου μερίδος ἐσπούδασαν τό γε ἐπ' αὐτοῖς ἀνατρέψαι τὴν κατὰ Νεστορίου γεγενημένην κρίσιν. ἀλλ' οὖν γε Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς ἀντιλαμβανόμενος τῶν ὕψους ὀρθῶν κατὰ Νε-
15 στορίου και τῶν πονηρῶν αὐτοῦ δογματίων κριθέντων, παρεσκεύασε κρατεῖν γενναίως τὴν ἐπ' αὐτῷ γεγενημένην κρίσιν. και γὰρ πρὸς τούτοις και ἄλλα τινὰ κατὰ τοῦ Θείου Κυρίλλου πρὸς τὸν βασιλέα καταφλαραγσάντων, γράφει πρὸς τὸν βασιλέα Κύριλλος τοιαῦτα.
 “ἐπειδήπερ ἐπυθόμεν, ὡ εὐσεβέστατε βασιλεῦ, τῶν φιλολογεῖν
20 εἰλωθῶτων τινὰς ἁγίων σφηκῶν δίκην περιβομβεῖν και μοχθηροῦς **D**
 ἐρεύγεσθαι κατ' ἐμοῦ λόγους, ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατακομισθὲν και οὐκ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου λέγοντος τὸ Θεῖον σῶμα Χριστοῦ, και μέντοι και δύο υἱοὺς κατὰ Νεστόριον ὁμολογεῖν ἡμῶς καταφλυά-

16 al. βεβαίως margo P

impiis opinionibus et sectatoribus damnati communioneque ecclesiae exclusi essent, curam adhibuit ut verae fidei doctrina praedicaretur. sed et Theodosius minor, cum impius Nestorius diceret alium esse deum verbum, alium Christum, ac verbum quidem natura esse filium dei, Christum tantum ex gratia impie autumaret, negaretque beatam Mariam esse dei genitricem, priorem sanctam Ephesinam synodum 200 patrum convocavit, missis qui ei interessent praefectis, citato etiam ad dicendam causam Nestorio. re diligentissime cognita Nestorius et eius sectatores damnati sunt. re hoc modo procedente, contra sanctissimum Cyrillum insurrexerunt qui erant a parte detestabilis Nestorii, conati- que sunt (quantum in ipsis erat) rescindere sententiam quae erat in Nestorium lata. ibi Theodosius defendens orthodoxos contra Nestorii factionem, damnationem ipsius et impiarum opinionum quas asserebat ratam haberi curavit. nam cum Nestoriani praeterea etiam alia quaedam crimina Cyrillo apud imperatorem nugaciter impingerent, ad eum Cyrillus in hanc sententiam scripsit: postquam mihi, piissime imperator, renuntiatum est, quosdam garrulos instar vesparum ferarum susurris suis aures tuas personare, et maledicta in me eructare nugantes me asserere Christi divinum corpus caelo delatum et non de sancta virgine assumptum, itemque duos filios de sententia Nestorii confiteri, existimavi debere me

ρησαν, δεῖν ᾧθήσθην ὀλίγα περὶ τούτου πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν οὕτως.
 ὦ ἀνόητοι καὶ μόνον εἰδότες συκοφαντεῖν, πῶς εἰς τοῦτο παρήχθητε
 γνώμης καὶ τοσαύτην νεοσῆκατε μανίαν; ἔδει γὰρ σαφῶς ἔννοεῖν
 ὅτι σχεδὸν ἅπας ἡμῖν ὁ ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγὼν συγκεκρότητο δια-
 P 380 βεβαιωμένοις ὅτι θεοτόκος ἐστὶν ἡ ἁγία Μαρία. ἀλλ' ἐπέπερ 5
 ἔξ οὐρανοῦ καὶ οὐκ ἔξ αὐτῆς γεγεννησθαι τὸ θεῖον σῶμα τοῦ Χρι-
 στοῦ λέγομεν, ὡς φασί, πῶς ἂν νοοῖτο θεοτόκος; τίνα γὰρ ὄλωσ
 τέτοκεν, εἰ μὴ ἐστὶν ἀληθὲς ὅτι γεγέννηκε κατὰ σάρκα τὸν Ἐμμα-
 νουήλ; γελύσθωσαν τοίνυν οἱ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τὰ κατ' ἐμοῦ
 πεφλυαρηκότες. οὐ γὰρ ψεύδεται λέγων ὁ μακάριος Ἡσαίας 10
 'Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι
 τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστι μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.' ἀληθεύει
 δὲ πάντως καὶ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ πρὸς τὴν παρθένον εἰπὼν 'μὴ
 φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ, καὶ Ἰδοὺ σὺλ-
 B λήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰη- 15
 σοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.
 ὅταν δὲ λέγωμεν ἄνωθεν ἔξ οὐρανοῦ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
 Χριστόν, καὶ οὐχ ὡς ἄνωθεν ἔξ οὐρανοῦ κατενεχθείσης τῆς ἁγίας
 αὐτοῦ σαρκὸς ταῦτα φασί, ἀλλ' ὡς ἐπόμενοι τῷ ἱερῷ Παύλῳ
 φάσκοντι 'ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεῦτερος ὁ κύριος 20
 ἔξ οὐρανοῦ.' μεμνήμεθα δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου λέγοντος 'οὐδεὶς
 ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου.' καίτοι γεγέννηται κατὰ σάρκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τῆς

adversus ipsos pauca in hanc sententiam dicere. o fatui et nullius rei nisi calumniandi gnari, quomodo in hanc devenistis sententiam tantumque insaniae concepistis? omnino enim oportebat hoc vos perspicue sentire, totam hanc nostram de fide disputationem inde ortam quod nos Mariam deiparam esse contendimus. atqui si, ut illi dicunt, nos corpus Christi divinum caelitus venisse, non ex ipsa natam dicimus, qui ea possit deipara dici? quem enim tandem peperit, si hoc verum non est, quod secundum carnem pepererit Emmanuel? rideantur ergo qui haec et talia de me blaterant. non enim mentitur Esaias, cum ita vaticinatur (cap. 7): 'ecce virgo concipiet, et pariet filium, et ei nomen facient Emmanuel; quod est, nobiscum deus.' et haud dubie verum dixit Gabrielus, angelorum princeps, Mariam ait alloquens (Luc. 1) ne metuas tibi Maria: nam gratiam apud deum invenisti. ecce gravida eris, et paries filium, eique nomen Iesu impones, quia populum iste suum peccatis solvet.' cum autem dominum nostrum Iesum Christum dicimus desuper de caelo venisse, non eo sensu id dicimus quasi putamus eum sanctam suam carnem de caelo detulisse: sed sequimur S. Paulum, qui ita ait (1 Cor. 15) 'primus homo ex terra pulvereus, secundus, dominus e caelo.' recordamur etiam ipsum dominum dixisse (Ioan. 3) "nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit inde, filius hominis." at vero quod ad carnem attinet, natus est, sicut diximus, ex

ἁγίας παρθένου. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνωθεν ἔξ οὐρανοῦ καταφοιτήσας θεὸς
 λόγος κεκένωκεν ἑαυτὸν μορφῆν δοῦλον λαβῶν, καὶ κεχημάτικεν **C**
 ἀνθρώπου εἰς μετὰ τοῦ μείναι ὃ ἦν, τοιτέστι θεὸς (ἄτρεπτος γὰρ
 καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ φύσιν ἐστίν); ὡς εἰς ἤδη νοούμενος μετὰ τῆς
 5 ἰδίας σαρκὸς ἔξ οὐρανοῦ λέγεται κατελθεῖν. ὠνόμασται δὲ καὶ ἄν-
 θρωπος ἔξ οὐρανοῦ, τέλειος ὢν ἐν θεότητι καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν
 ἀνθρωπότητι, καὶ ὡς ἐν ἐνὶ προσώπῳ νοούμενος. εἰς γὰρ κύριος
 Ἰησοῦς Χριστός, κἂν τῶν φύσεων διαφορὰ μὴ ἀγνοῖται, ἔξ ὧν
 τὴν ἀπόρητον ἔνωσιν φάμεν πεπεῤῥᾶθαι. τοιγαροῦν ὁμολογοῦ-
 10 μεν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ λόγον θεὸν τέλειον καὶ ἀνθρωπον
 τέλειον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, πρὸ αἰῶνων μὲν ἐκ τοῦ
 πατέρος γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἰσχάτων δὲ τῶν ἡμε-
 ρῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμῶν καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μα- **D**
 ρίας τῆς παρθένου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ
 15 τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρω-
 πότητα. δύο γὰρ φύσεων ἔνωσις γέγονεν· ὅθεν ἕνα Χριστόν,
 ἕνα υἱόν, ἕνα κύριον ὁμολογοῦμεν. κατὰ ταύτην οὖν τὴν τῆς
 ἀσχηγύτου ἔνωσεως ἔνοιαν ὁμολογοῦμεν καὶ τὴν ἁγίαν παρθένον
 ἀληθῶς θεοτόκον, διὰ τὸ τὸν θεὸν λόγον σαρκωθῆναι καὶ ἐναν-
 20 θρωπῆσαι καὶ ἔξ αὐτῆς συλλήψεως ἐνῶσαι αὐτῷ τὸν ἔξ αὐτῆς
 ληφθέντα ναόν. καὶ εἰ δοκεῖ, δεξιόμεθα εἰς παράδειγμα τὴν **P 381**
 καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς σύνθεσιν, καθ' ἣν ἔσμεν ἀνθρωποι. συντε-
 θείμεθα γὰρ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ὀρῶμεν φύσεις δύο,

beata virgine. sed quoniam verbum dei caelo degressum se ipsum exi-
 nanivit formam servi assumendo, filiusque hominis appellatus est, cum
 quidem idem permaneret qui antea fuerat (est enim immutabilis et nulli
 alterationi obnoxia naturae), cum iam unus intelligeretur esse cum
 propria carne, dicitur de caelo venisse. et nominatur etiam homo de
 caelo profectus, cum sit perfectus deus idemque perfectus homo, intelli-
 giturque una esse persona. unus enim est dominus Iesus Christus, tametsi
 naturarum discrimen non ignoretur, ex quibus ineffabilem illam dicimus
 factam unionem. fatemur itaque verbum, unigenitum dei filium, deum
 esse perfectum, et perfectum hominem corpore et anima ratione prae-
 dita constantem; quod ad deitatem attinet, genitum a patre ante secula,
 ultimis autem temporibus eundem nostrum et salutis nostrae causa na-
 tum ex Maria virgine, quod ad humanam spectat naturam. eundemque
 et essentiae cum patre eiusdem ratione deitatis, et eiusdem nobiscum
 essentiae ratione humanitatis. duarum enim naturarum facta est unio.
 inde est quod unum Christum, unum filium, unum dominum confitemur.
 atque huius inconfusae unionis consideratione fatemur etiam sanctam
 virginem vere fuisse deiparam, ideo quod deus verbum carnem induit
 et homo factus est, inque ipsa conceptione sibi univit templum, quod
 ex ipsa assumebat. si placet, exempli loco assumamus nostrum ipsorum
 compositionem, quatenus homines sumus. constamus nimirum anima et

ἐτέρων μὲν τοῦ σώματος ἐτέρων δὲ τῆς ψυχῆς. ἀλλ' εἰς ἕξ ἀμφοῖν καθ' ἑνωσιν ἄνθρωπος, καὶ οὐχὶ τὸ ἐκ δύο φύσεων συντεθεῖσθαι δύο ἀνθρώπους τὸν ἕνα νοεῖσθαι παρασκευάζει, ἀλλ' ἕνα τὸν ἄνθρωπον κατὰ σύνθεσιν, ὡς ἔφη, τὴν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. ἔαν γὰρ ἀνέλωμεν τὸ ὅτι ἐκ δύο καὶ διαφόρων φύσεων ὁ εἰς καὶ ὁ μόνος ἐστὶ Χριστός, ἀδιάσπαστος ὧν μετὰ τὴν ἑνωσιν, ἐροῦσιν οἱ δι' ἐναντίας 'εἰ μία φύσις τὸ ὅλον, πῶς ἐνηνθρώπησεν, ἢ ποίαν **B** ἰδίαν ἐποίησατο σάρκα; τούδ' ἀποσιῶντες ὅτι κρυῖσις ἢ σύγχυσις ἢ φερμὸς ἐγένετο τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα, καταξιωσάτω σου ἡ Θεοσέβεια προδήλως ἐπιστομίζειν.' μετὰ δὲ ταῦτα Κν-10 ρίλλον τελευτήσαντος ἐπιφύεται μοναχὸς τις καὶ ἀρχιμανδρίτης Εὐτύχης ὀνομαζόμενος, καὶ ἀποσιῶ κατόπιν αὐτοῦ μέρος οὐκ ὀλίγον τοῦ λαοῦ, κυρῶν τὰ Νεστορίου καὶ τὸ αὐτοῦ ποιητὸν δόγμα, φάσκων μὴ εἶναι τὴν σάρκα τοῦ κυρίου ἡμῖν ὁμοούσιον. καὶ δὴ πάλιν μετ' ὀλίγον διαβολικῆς ἰσχυροῦς χειρὸς ἐτέρα σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ ληστρικὴ καὶ οὐχ ὀσια γίνεται, παραπεμφθέντος ἐκείσε καὶ Φλαβιανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τὴν πῦσαν ἔξουσίαν **C** Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας ἔχοντος· καὶ φρονεῖται μὲν Φλαβιανὸς ὁ Θεῖος, ὑπερμαχῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀνατρέπεται δὲ ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη σύνοδος, ὑπογραμμάτων φονικῆ βία τινῶν ἐπι-20 σκόπων, ἕξ ὧν ὑπῆρχε Βασίλειος ὁ Σελευκείας. κἀντεῦθεν τῶν τοῦ Νεστορίου καὶ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς δημοσιευομένων πο-

corpore. ac videmus duas naturas, aliam corporis, aliam animae, hominem vero, ex utriusque unitione facta, unum. neque compositio ex duabus naturis efficit ut pro uno homine duos cogitemus: sed unum (ut dixi) intelligimus hominem, ex anima et corpore compositum. si enim hoc tollamus, ex duabus et differentibus naturis unum et indivisum Christum ab unitione exstitisse, dicent adversarii: si una natura totius Christi est, quomodo potuit humanam naturam induere, aut quam carnem sibi propriam adsciscere? eos autem qui dicunt contemperationem confusionem aut mixturem naturarum verbi dei cum carne factam, palam iis ora obturare tua pietas dignetur. post haec Cyrillo mortuo, exstitit monachus quidam et claustrī princeps, nomine Eutyches. hic non exiguam populi partem sibi adiunxit, Nestorii opiniones probans dicensque carnem Christi non eiusdem cum nostra esse naturae. et quidem rursus non multo post diabolica manu praevalente aliud Ephesi concilium latronum, nequaquam sanctum, cogitur, misso ad id etiam Flavianoropolitano episcopo, cum penes Dioscorum Alexandrae episcopum summa rerum ibi esset. Flavianus veritatem tuens in eo concilio occiditur, et priori synodo Ephesiae auctoritas abrogatur, subscribentibus posteriori huic quibusdam episcopis vi latronum eo compulsi, inter quos fuit etiam Basilius Seleuciaepiscopus. inde cum publice docerentur Nestorii Dioscori et Eutycheis perniciosae opiniones, magnique

νηρῶν δογμαίων, καὶ πολλῆς ταραχῆς γινομένης μάλιστα ἐν τῇ ἀνατολῇ, φρονέεται Προτέριος ὁ μέγας ἱερεὺς καὶ ἕτεροι πλείστοι. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων ἀνίσταται Θεόδωρον Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς, καὶ συναγαγὼν ἐν Χαλκηδόνι τὴν τῶν γλ' πατέρων σύνο-
 5 δον, παρόντων Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς πορευθεὶς, καταδικάζονται μὲν Διόσκορος καὶ Εὐτυχῆς καὶ Νε-
 10 στόριος καὶ πάλιν ἀναθεματίζονται, Θεοδώρητον δὲ καὶ Ἰβαν καὶ Βασίλειον Σελευκείας ἐδέξαντο καθυπογράφαντας. καὶ τῆς ληστρικῆς συνόδου ἀνατραπέλλου καὶ ἀναθεματισθείσης, εἰς μίαν
 15 συμφωνίαν ἤγαγον πάντας οἱ θεῖοι πατέρες. τούτων δὲ τῶν τεσσάρων συνόδων οὕτω γενομένων καὶ ἐπιβεβαιωθεισῶν καὶ κρατουσῶν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ, οἱ τὰ Νεστορίου φρονοῦντες ἐσπούδασαν αὐθις τὴν αἵρεσιν αὐτῶν κρατῦναι . . . τῆς Θεοδώρου τοῦ Μύψου ἐστίας ἀφορμῆς, πολλῶ χείρονα τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Νε-
 20 στορίου βλασφημήσαντος. ὅθεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες P 382 τοῖς ἡμετέροις πατέροι, καὶ βουλόμενοι τὴν ὀρθὴν πίστιν ἀλώβητον διαφυλάττεσθαι, προτρέπομεν καὶ τούτου τὰς βλασφημίας διεξιτάσαντας κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ ἀποστῆναι. πρὸς γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀναριθμήτοις αὐτοῦ δνσημίαις εἰς
 20 Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν γενομέναις, ἄλλον εἶναι τὸν θεὸν λόγον καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν, ὑπὸ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλούμενον, καὶ τῶν χειρόνων κατὰ μικρὸν ἀφιστάμενον πρὸς τὰ κρείττονα τῇ προκοπῇ τῶν ἔργων ἐληλυθῆναι, καὶ τῇ ἀρίστη πολιτείᾳ γενόμενον ἄμωμον, καὶ ὡς ψιλὸν ἄν-

praesertim in Oriente existerent tumultus, occisi sunt Proterius episcopus et alii plurimi. eo rerum statu divina providentia Marcianum imperatorem creat. is interfuit a se coacto Chalcedone 630 patrum concilio, praesentibus etiam Dioscore et Eutychete. ibi rursus damnantur Dioscorus Eutyches et Nestorius, approbantur Theodoritus Ibas et Basilius Seleuciaepiscopus, cum tandem priori concilio subscripsissent. ita abolitis praedicatoriae synodi actis et damnatis, concordia a sanctis patribus inter omnes conciliata est. his quattuor conciliis sic actis et auctoritate roboratis, eamque in ecclesia dei obtinentibus, Nestoriani denuo conati sunt suam haeresim confirmare opera Theodori Mopsuestiae episcopi, qui magistrum suum Nestorium impie de rebus sacris loquendo superabat. proinde nos vestigiis maiorum nostrorum insistentes cupientesque veram fidem integram conservare, hortamur vos ut huius quoque scelerata mendacia examinantes de eo et sectatoribus ipsius statuatis. nam praeter innumera alia quae impie in Christum deum nostrum maledicta evomuit, id quoque protulit alium esse deum verbum, alium Christum, qui animi perturbationibus et carnis cupiditatibus molestiam ipsi exhibentibus paulatim a deterioribus desistens factorum profectu in melius evaserit, inculpataque optimaevitae ratione

B θρωπον ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισθῆναι, καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰληφέναι, καὶ υἰοθεσίας ἡξιῶσθαι, καὶ καθ' ὁμοίωσιν βασιλικῆς εἰκόνας εἰς πρόσωπον τοῦ Θεοῦ λόγου τὸν Χριστὸν προσκυνῆσθαι, καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄντροπον ταῖς ἐννοίαις καὶ ἀνα-5 μάρτητον γεγενῆσθαι. καὶ πρὸς τούτοις εἶπε τοιαύτην γεγενῆσθαι τὴν ἐνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν ὅποιαν ὁ ἀπόστολος ἔφη περὶ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς· ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ἔτι δὲ προτρέπομαι ὑμᾶς ἔξετάσαι καὶ τὰ κακῶς γραφέντα παρὰ Θεοδώρητου καὶ Ἰβα κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας 10 συνόδου, καὶ ὁμοίως τὰ κατ' αὐτοῦ ἀποφάσασθαι.”

C Καὶ ταῦτα πάλιν ὡσαύτως οἱ θεῖοι πατέρες πολυπραγμοτήσαντες ἀπεκρίθησαν “ἡ μὲν ἐν Χαλκηδόνι θεία σύνοδος Θεοδώρητου καὶ Ἰβα πολλὰ καταβοήσασα οὐκ ἄλλως αὐτοὺς ἐδέξατο, ἢ μὴ πρότερον ἀνεθεμάτισαν τὰ ἴδια πονηρὰ συγγράμματα καὶ Θεόδωρον καὶ Νεστόριον. ἡμεῖς δὲ κατακρίνομεν καὶ ἀναθεματίζομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αἵρετικοῖς, τοῖς κατακριθεῖσι καὶ ἀναθεματισθεῖσιν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων, καὶ Θεόδωρον γενόμενον ἐπίσκοπον Μόψου ἐστίας καὶ τὰ δυσσεβῆ συγγράμματα αὐτοῦ, καὶ μέντοι καὶ τὰ κακῶς παρὰ Θεοδώρητου 20 συγγραφέντα κατὰ τε τῆς ὁρθῆς πίστεως καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἱερῆς συνόδου, καὶ ὅσα ὑπὲρ συνηγορίας Θεοδώρου καὶ Νεστορίου αὐτῇ γέγραπται. πρὸς τούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστο-

usus sit; qui, ut nudus homo, in nomine patris et filii et spiritus sancti baptizatus, per baptismum gratiam spiritus sancti consecutus, adoptione sit dignatus; et ad similitudinem regiae imaginis Christum in persona verbi dei adoratus, post resurrectionem animo constanti et peccatorum vacuo fuerit. praeterea pronuntiavit eam fuisse verbi cum Christo unionem, quae est ab apostolo dicta viri cum muliere: et erunt duo in una carne. ad haec vos hortor ut etiam examinetis quae a Theodorito et Iba male scripta sunt contra prius Ephesinum sanctum concilium, contraque eos eodem modo sententiam feratis.

Patres his rursus accurate consideratis responderunt: “Chalcedonense sacrum concilium Theodoritum et Ibam graviter verbis insectatum non alia condicione in gratiam recepit, quam ut prius sua damnerent mala scripta et Theodorum ac Nestorium. nos autem praeter reliquos omnes haereticos a dictis quattuor sanctis conciliis damnatos atque ecclesia exclusos, damnamus etiam atque proscribimus Theodorum qui fuit Mopsuestiae episcopus, eiusque impios libros, nec non ea quae Theodoritus male scripsit contra veram fidem et duodecim sancti Cyrilli capita ac primam sanctam Ephesinam synodum, et pro defensione Theodori ac Nestorii. praeterea damnamus etiam impiam epistolam quam

- λὴν τὴν λεγομένην παρὰ Ἰβη γεγράφθαι πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνουμένην τὸν θεὸν λόγον ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου τῆς Θεοτόκου Μαρίας σαρκωθέντα ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, καὶ τὸν Θεόπεσιον Κύριλλον ὡς αἱρετικὸν διαβάλλουσαν, καὶ μεμφομένην μὲν 5 τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην ἀγίαν σύνοδον ὡς χωρὶς κρίσεως καὶ ζητήσεως τὸν Νεστόριον καθελούσαν, καὶ τὰ ἰβ' κεφάλαια τοῦ μακαρίου Κυρίλλου διαπτύουσιν, ἐκδικούσαν δὲ Νεστόριον καὶ Θεόδωρον καὶ τὰ Θεοστυγῆ αὐτῶν συγγράμματά τε καὶ δόγματα. διὸ δὴ τοίνυν τὰς μὲν τῶν αἱρετικῶν τούτων καὶ πάντων ἀθυρο- P 383
- 10 στόμους γλώσσας καὶ τὰς τούτων ἀσεβειστάτας συγγραφάς, αὐτοὺς τε τοὺς αἱρετικοὺς τοὺς μέχρι τέλους ἐμμείναντας τῇ οἰκείᾳ κακοδοξίᾳ καὶ πονηρίᾳ, μετὰ πατρὸς τοῦ ψεύδους εἰκότως διαβόλον συναριθμοῦντες, ἔροῦμεν ἑπορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῇ φλογὶ ἧ ἔξεκαύσατε.”
- 15 Ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσι πλοσίος τις ἐν Κωνσταντινουπόλει νοσήσας καὶ τὸν θάνατον δειλιώσας ἔδωκε τοῖς πένησι χρυσοῦν λίτραις τριάκοντα. καὶ παρὰ προσδοκίαν ὑγιάνους καὶ μεταμεληθεὶς ἐκ διαβολικῆς ἀπάτης θαρρεῖ τοῦτο γησίῳ καὶ πλουσίῳ φίλῳ αὐτοῦ. ὁ δὲ λέγει αὐτῷ “μηδαμῶς ὧ ἄνθρωπε παραδέξῃ τὸν πο- B
- 20 νηρὸν τοῦτον λογισμόν, καὶ λυπήσεις θεὸν τὸν ἐλείψαντά σε καὶ ἀναστήσαντα διὰ τὴν ἐλεημοσύνην σου, καὶ ἐπάξει σοι θάνατον αἰφνίδιον, καὶ ἀπέλθῃς ἀμετανόητος.” τοῦ δὲ μὴ πειθομένου ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀποδυσπετοῦντος, ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ φίλος “ἐπεὶ συμβουλευόντός μου τὰ πρὸς σωτηρίαν οὐ καταδέχῃ, εἶπω σοι

Ἰβη fertur scripsisse ad Marin Persam, quae negat verbum dei ex sancta virgine deipara Maria incarnatum hominem esse factum, et divum Cyrillum pro haeretico traducit; ac primam quidem Ephesinam sacram synodum reprehendit, ut quae incognita causa Nestorium damnaverit, 12 autem capitula sancti Cyrilli conspuat, Nestorio et Theodoro eorumque impiis scriptis et opinionibus patrocinatur. quapropter effrenes haeticorum istorum linguas impiissimaeque scripta, ipsosque ad extremum in falsis suis opinionibus ac malitia perseverantes, optimo iure patri mendaciorum diabolo annumerantes dicemus: vadite in lumine ignis vestri, et in flamma quam concepistis.

Ea tempestate Qpoli dives quidam cum aegrotaret mortemque timeret, 30 libras argenti in pauperes erogavit. restitutus autem praeter spem suam bonae valetudini, fraude diaboli eo est inductus ut facti eius ipsum poeniteret, hocque cuidam fideli ac diviti suo amico aperiret. monet iste hominem ne huic malae assentiatur cogitationi, deumque irriteret, qui eum propter istam largitionem miseratus sanitate donaverit: alioqui fore ut subita morte nondum mutato facto pereat. cum non moveretur ille, sed magis magisque quiritaretur, amicus “quando” inquit “salutare consilium non admittis, aliud tibi subiiciam.” poscenti hoc,

ἐτέραν βουλὴν.” ὁ δὲ φησι “ποῖαν ταύτην;” καὶ ὁ ἀληθῆς ἐλεήμων ἀπεκρίνατο “δεῦρο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰπέ ‘οὐκ εἰμι ἐγὼ κύριε ὁ ποιήσας τὴν ἐλεημοσύνην ἐκείνην, ἀλλ’ οὗτός ἐστι,’ καὶ παρῆξω σοι τὰς τριάκοντα λίτρας εὐθέως.” ὁ δὲ ταλαίπωρος ἐκεῖνος ἄνθρωπος συνθήμενος τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀπελ-
C θών, τὸ χρυσιὸν ἐν χερσὶ λαβὼν καὶ τὸν λόγον εἰπὼν, ἐν τῷ ἔξ-
 ἔρχεσθαι αὐτὸν πεσὼν παρὰ τὴν πύλην τῆς ἐκκλησίας ἀπέθανε.
 τῶν κληρικῶν δὲ ἐκπλαγέντων καὶ πάντων τῶν εὔρεθέντων, προε-
 τρέποντο τὸν κύριον τῶν νομισμάτων λαβεῖν αὐτά. ὁ δὲ οὐκ
 ἐπέισθη, ἀλλὰ τοῖς πτωχοῖς ταῦτα διένειμεν εἰπὼν “ὁ θεὸς οὐδ’
 μνηστῆριζέται.” ἡ γὰρ πρὸς τὸν θεὸν ἐπαγγελία οὐ μόνον ἄκρι-
 χρημάτων ἀλλὰ καὶ μέχρι λόγον φθάνει καὶ προαιρέσεως. ἀνά-
 γκη τοίνυν ἀποδιδόμει πάντας τὰ ἐπηγγελμένα πρὸς θεόν, τὴν μὲν
 παρθένον τὴν παρθενίαν, τὴν δὲ ἐγκρατῆ τὴν ἐγκράτειαν, τοὺς ἐν
D γάμῳ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους τιμὴν καὶ ἀγάπην, ¹⁵
 καὶ τέλος πάντας τὴν εἰς θεὸν πίστιν καὶ εὐλάβειαν καὶ δικαιοσύ-
 νην καὶ ἀνδρίαν.

Καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ ἐγένετό τι τοιοῦτον. ἐπίσκοπός τις
 εὐλαβῆς πάνν πλησίον ἔχων τινὰ φιλόσοφον Εὐάγριον καλούμενον,
 ἐταῖρον μὲν αὐτοῦ γενόμενον ἐν τοῖς παιδευτηρίοις, Ἑλληνα δὲ ²⁰
 τὴν θρησκείαν, ὃν ὁ ἐπίσκοπος μεταθεῖναι βουλόμενος ἐκ τῆς
 εἰδωλομανίας πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν συνεχῶς προσεκαλεῖτο
 καὶ διελέγετο. τοῦ δὲ μὴ πειθομένου ἀλλὰ καὶ σφοδρῶς δυσχε-
 ραίνοντος, εἰπεῖν λέγεται ἐν μιᾷ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον “ὄντως, κύριε

vere misericors ille “agedum” ait, “in templum abi, et non te, verum
 me istam in pauperes elargitum fuisse pecuniam dicito. ipse tibi sta-
 tim 30 illas libras reddam.” consentiens infelix ille ad templum abiit,
 auroque accepto ita uti alter praeceperat locutus est. inde egrediens
 ad ipsam templi portam mortuus concidit. clericis ad rei novitatem
 stupentibus omnibusque aliis qui tum forte aderant, iubentibusque alte-
 rum pecuniam recipere suam, ille non obtemperavit, sed omnem inter
 egenos divisit, quod diceret deum non pati sannas. promissa enim deo
 non tantum pecuniam, sed verba etiam voluntatemque obligant; et quid-
 quid homo deo pollicitus fuerit, id praestare opus habet, virgo virgini-
 tatem, continens continentiam, qui in matrimonio vivunt, pudicitiam
 mutuumque amorem et honorem, denique omnes fidem deo et religionem
 et iustitiam et fortitudinem.

Alexandreae porro talis res accidit. episcopus quidam admodum
 religiosus vicinum habebat quendam philosophum, Evagrium nomine,
 Graecae superstitioni addictum, qui in schola sodalis episcopo fuerat.
 hunc episcopus a vaesano falsorum numinum cultu ad fidem Christianam
 traducere cupiens identidem provocabat, cumque eo disputabat. sed
 philosophus neque concedebat et magis magisque verae religioni infen-
 sus reddebatur. quodam die fertur episcopum in haec verba allocutus:

ἐπίσκοπε, καὶ τοῦτο μετὰ πάντων ἀπαρέσκει μοι, ὃ λέγετε οἱ P 384
 Χριστιανοί, ὅτι συντέλεια τοῦ κόσμου γίνεται καὶ τῶν σωματίων
 ἀνάστασις καὶ ἀνταπόδοσις τῶν βεβιωμένων, καὶ ὅτι ὁ ἐλεῶν πτω-
 χὸν θεῶ δανεῖζει καὶ ἑκατονταπλασίονα μετὰ ζωῆς αἰωνίου ἀπο-
 5 λήφεται.” καὶ τοῦ ἐπισκόπου διαβεβαιουμένου μηδὲν ψεῦδος ἢ
 χλεύην ἐν τοῖς τῶν Χριστιανῶν εἶναι δόγμασιν, ἀνεχώρησεν Εὐά-
 γριος πολλὴν ἔχων συζήτησιν ἐν ἑαυτῷ. μετὰ δέ τινα χρόνον,
 θεοῦ συνεργούντος τῇ τοῦ ἐπισκόπου διδασκαλίᾳ, πιστεύσας ὁ
 φιλόσοφος ἐβαπτίσθη· ὃς αὐτίκα παρασχὼν τῷ ἐπισκόπῳ χρυ-
 10 σίον λίτρας τριακοσίας (ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα) λέγει “δέξαι
 ταῦτα, ὃ ἐπίσκοπε, καὶ διαδοὺς πτωχοῖς ποιήσόν μοι ἰδιόχειρον
 ὅτι λήψομαι αὐτὰ πυρὰ τοῦ θεοῦ.” τοῦ δὲ ταῦτα δεξαμένου B
 προθύμως καὶ τὸ γράμμα ποιήσαντος, διεδόθη παρ’ αὐτοῦ τοῖς
 πένησι πάντα. ἐπιζήσας οὖν χρόνους τινὰς ὁ φιλόσοφος ἐν εὐσε-
 15 βείᾳ καὶ ἀρεταῖς μεγάλαις, παρήγγειλε τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις τελει-
 τῶν ἐνθεῖναι τὸν χάριτην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ οὕτω ταφῆναι. καὶ
 τούτου γενομένου, μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐπιφαίνεται κατ’ ὄναρ ὁ
 φιλόσοφος τῷ ἐπισκόπῳ λέγων “ἔλθὲ εἰς τὸν τάφον μου, ὃ ἐπί-
 σκοπε, καὶ λάβε τὸ ἰδιόχειρόν σου· ἀπέλαβον γὰρ τὸ χρέος ἑκα-
 20 τονταπλάσιον, καὶ οὐδένα ἔχω λόγον πρὸς σε, ἀλλὰ πρὸς τελείαν
 πληροφορίαν σου ἰδιοχείρως ἐν αὐτῷ καθυπέγραψα.” τοῦ δὲ
 ἐπισκόπου πρῶτ’ μεταστειλαμένου τοὺς υἱοὺς τοῦ φιλοσόφου, καὶ C
 μαθόντος παρ’ αὐτῶν ὡς συνετάφη αὐτῷ τὸ ἰδιόχειρον, ἀπέρχε-
 ται μετὰ τῶν κληρικῶν τῆς πόλεως, καὶ ἀνοψάντες τὸν τάφον

“profecto, episcopo, praeter alia et hoc mihi improbatur, quod mundi
 finem fore vos Christiani dicitis, corpora resurrectura de mortuis et
 pro acta vita cuique mercedem redditum iri. tum qui pauperi miseri-
 cordia motus largiatur, eum sua apud deum in favore ponere, receptu-
 rumque centuplum cum vita aeterna.” episcopo nihil vanitatis aut lu-
 dibrii inesse Christianae doctrinae summopere affirmante, ita discessit
 Evagrius ut qui animi valde dubius esset. aliquanto post tempore, deo
 episcopi doctrinam adiuvante, credidit et baptizatus est; utque erat
 praedives, attulit ad episcopum 300 auri libras, quas ille pauperibus
 distribueret, data sibi cautione manu propria scripta deum ista reddi-
 tarum. episcopus pecuniam accepit, eamque data syngrapha inter ege-
 mos divisit. philosophus autem aliquot adhuc annos cum pie vixisset
 magnaue virtutum opera edidisset, moriturus suis liberis praecepit ut
 sibi in manum insererent syngrapham istam atque sic sepelirent. his
 ita factis tertio post die episcopo in somnis visus est Evagrius, ita al-
 loquens “accede ad sepulcrum meum, episcopo, et recipe syngrapham
 tuam. redditum est enim mihi debiti centuplum, neque habeo quod a
 te exigam. sed et quo plenius tibi caveretur, manu mea subscripsi.”
 diluculo episcopus philosophi filios ad se vocavit, cumque ex iis rescivi-
 visset chirographum cum Evagrio fuisse sepultum, cum clero urbis ad

εὐρίσκουσι τὸν φιλόσοφον καθήμενον καὶ τὴν χεῖρα μετὰ τοῦ γράμματος προτεινόντα. τῶν δὲ κληρικῶν πειρωμένων λαβεῖν τὸν χάρτιν οὐδενὶ τοῦτον ἔδωκε. τοῦ δὲ ἐπισκόπου τὴν χεῖρα ἀπλώσαντος παραχρῆμα τὸν χάρτιν ἐπιδοὺς ἐπέπεσε πάλιν· ὄνπερ ἀνοίξας ἐπὶ πάντων, εὔρε νεωστὶ ὑπογεγραμμένον τῇ χειρὶ τοῦ φιλοσόφου οὕτως “Ἐγὼ Εὐάγγελος φιλόσοφος σοὶ τῷ δαιωτάτῳ ἐπισκόπῳ κυρίῳ μου Συνεσίῳ χαίρειν. ἴσθι, πάτερ, ὡς ἔλαβον τὸ χρέος ἑκατονταπλάσιον, καὶ οὐδένα πρὸς σε λόγον ἔχω περὶ τοῦ-
 D του.” πάντων οὖν τῶν ἀκουσάντων καταπλαγέντων σφόδρα, καὶ ἐπὶ πολὺ κλαζόντων τὸ κόριε ἐλέησον, ἐκέλευσεν ὁ ἐπίσκοπος τὸ τοῦ φιλοσόφου ιδιόχειρον τηρεῖσθαι ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ.

Τῷ κς̄ ἔτει, μηνὶ Ἀυγούστῳ ιε', γέγονε σεισμὸς μέγας, ὡς πεσῖν πολλοὺς οἴκους καὶ ἐκκλησίας καὶ λωετρὰ καὶ τὰ τεῖχη μάλιστα τῆς χρυσῆς πόρτης· καὶ πολλοὶ ἀπέθανον. οὗτος ὁ σεισμὸς παγκόσμιος γέγονεν, ὥστε πᾶσαν τὴν οἰκουμένην σχεδὸν πτωθῆ-
 P 385 ναι, καὶ τὴν θάλασσαν ἀναρριχᾶναι μίλια δύο, καὶ πολλὰ πλοῖα ἀπολέσθαι ἐν τῇ τοῦ ὕδατος ἀναχατίσει. καὶ ἐν μὲν τῇ Ἀραβίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ Μεσοποταμίᾳ καὶ Ἀντιοχείᾳ κατεπτώθησαν πόλεις πολλαὶ καὶ κῶμαι, καὶ συνελήφθησαν ἀνθρώπων πλήθη καὶ ἀλόγων, πέπτωκε δὲ καὶ τῆς Νικομηδείας μέρος πολὺ, καὶ ἐπε-
 20 κράτησεν ὁ σεισμὸς ἡμέρας μ'. γίνεται δὲ ἡ μνήμη τοῦ σεισμοῦ τούτου κατ' ἔτος ἐν τῷ Κάμπῳ λιτανεύοντος τοῦ λαοῦ.

Τῷ κη' ἔτει, μηνὶ Ἰουλίῳ, ἐν τῇ συνάξει τοῦ ὄρους γέγονε

sepulcrum accessit. quo aperto invenerunt philosophum sedentem, manumque cum charta protendentem. quam cum vellent clerici eximere, nemini eorum concessit: episcopo autem manum explicante eam statim dimisit, ac recubuit. episcopus charta in conspecta omnium aperta, invenit recens manu philosophi subscriptum ita “Evagrius philosophus sanctissimo episcopo domino meo Synesio salutem. scias, pater, me centuplum debiti recepisse, neque eo nomine habere quod abs te exigam.” hoc audito, cum omnes vehementer attentiti aliquamdiu vociferati essent “miserere domine,” iussit episcopus, philosophi manu scriptam schedam in armario asservari.

Anno vigesimo septimo, mensis Augusti die decimo quinto, magnus fuit terrae motus, qui multas domos, multa templa et balnea deiecit, et maxime muros ad auream portam, multosque mortales perdidit. per totum mundum ista concussio damna dedit, et mare ad duo miliaria aestus resorsit, inque eo multae sunt naves contractae. in Arabia Palaestina Mesopotamiaque et Antiochea urbes multae pagique sunt prestrati, obrutaque hominum et bratorum multitudo. corruit etiam Nicomediae magna pars. obtinuit motus iste dies quadraginta. quotannis eius memoria celebratur, populo in Campo supplicante.

Anno 23 mense Julio in coniunctione montis magnus fuit terrae

σεισμός μέγας. καὶ τῇ ιθ' ἐγένοντο βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ φοβεραὶ καὶ ἄνεμος λήψ μέγας, ὡς πεσεῖν τὸν σταυρὸν τὸν ἰστάμενον ἕσωθεν τῆς χρυσοῦς πόρτης.

Τῷ κθ' ἔτει ἰστασίασαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ Σαμαρεῖται ἐν Και- Β
σαρεία τῆς Παλαιστίνης, καὶ πολλοὺς Χριστιανούς ἀνέκλον, καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν διήρπασαν· οὗς ὁ βασιλεὺς δι' Ἀδάμαντος ἐφούλκισε καὶ ἀπεκεφάλισε, καὶ ἄλλους ἐξώρισε, πάντας δὲ ἠφάνισε.

Τῷ λ' ἔτει ἐφάνη πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς λόγχη, ἀπὸ ἄρκτου 10 ἕως δυσμῶν.

Καὶ τῷ λα' ἔτει ἐγένοντο πάλιν σεισμοὶ διάφοροι, ὥστε παθεῖν τὰ δύο τείχη Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικόν, καὶ πολλὰ ἐκκλησίαι καὶ οἶκοι ἕως ἑδάφους κατέπεσον. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ προὔστεια καὶ τὸ ῥήγιον. ὥστε μὴ γνωρίζεσθαι. 15 καὶ ἐν ἄλλαις δὲ πόλεσιν ἐγένετο ὁ σεισμός οὗτος, ὅσον οὐκ ἐμνημόνευσεν ἄνθρωπος ἐν ταῖς γενεαῖς ἐκείναις. καὶ ἔσειετο ἡ γῆ C
μετὰ φιλιανίως ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ ἐπὶ ἡμέρας δέκα. διὸ καὶ λυπούμενος ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ γενέθλια καὶ θεοφάνια χωρὶς στέμματος προῆλθε, καὶ τὰ ἕξ ἔθους κλητόρια τοῦ δωδεκαήμερου οὐκ 20 ἐποίησεν, ἀλλὰ τὰς ἐξόδους αὐτῶν δέδωκε τοῖς πτωχοῖς. τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ γέγονε θνησίς ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν νέων, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὥστε μένειν ἀτάφους τοὺς ἀποθνήσκοντας ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς διὰ τὸ μὴ ἐξυρκεῖν τοὺς κραμβάτους τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν εὐαγῶν οἰκῶν πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς τελευ-

motus; et die 19 tonitrua et fulgura terribilia, ventusque Africus vehemens, quo deturbata est crux quae stabat intra portam auream.

Anno 29 Iudaei et Samaritani mota seditione Caesareae, Palaestinae urbe, multos Christianos interfecerunt et eorum bona diripuerunt. quos imperator ministerio Adamantii supplicis affecit, capitibus truncavit relegavit universosque e medio sustulit.

Anno 30 ignis in caelo apparuit lancene forma, ab aquilone usque ad occasum.

Anno 31 rursus varii fuerunt terrae motus, quibus laesi sunt muri Cpolis orientalis et occidentalis, multaque templa et domus solo aequatae sunt, et suburbia, et Regium, adeo ut non possent agnoscī. etiam aliis in urbibus tanti terrae motus quantos eo saeculo nemo fuisse recordabatur, concutiebaturque terra noctes diesque continuas decem. ideo maestus imperator ad natalicia et theophania sine corona prodiiit. solemniam etiam duodecim dierum non egit, sed quod illis fuerat impendendum, pauperibus elargitus est. mense Februario mortui sunt plurimi homines, praesertim iuvenes, Cpoli, adeo ut cadavera per triduum insepulta iacuerint, ad ea offerenda non sufficientibus sandapilis tem-

τῶντας. ὄθιν ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἕτερα κρᾶββάτια χιλια, καὶ μὴδ' οὕτως ἐξαρκούντων, ἀμάξας προσέταξε πλείστας εὐτρεπί-
D σθῆναι, καὶ ἄλογα δέδωκε μυρία πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς νεκρούς. ἐπιτεινομένης δὲ τῆς θνήσεως ἔρριπτον τοὺς πλείονας εἰς τὸν αἰ-
 γιᾶλον, καὶ ἔμενον ἄταφοι ἕως ἡμέρας ἕξ διὰ τὸ μὴ ἐπιρκεῖν τοῖς 5
 ζῶσι θάπτειν τοὺς τεθνεώτας, μήτε δὲ τὰ πλοῖα ἐξαρκεῖν εἰς τὸ
 διαπερεῖν αὐτούς. ἐκράτει οὖν ἡ θνήσις αὕτη μῆνας δύο, Ἰού-
 λιον καὶ Αὐγουστον. ἐγένοντο δὲ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ μεγάλαι
 καὶ φοβεραὶ σφόδρα, ὥστε πολλοὺς ὑπ' αὐτῶν κατακαῆναι.

Τῷ λα' ἔτει ἐπεγένετο αὔθις θανατικόν, καὶ μάλιστα τοῖς 10
 παιδίοις, ἀπὸ βουβωνικοῦ πάθους, μῆνας δ'. καὶ οὐχ ἥτιον
 διέφθειρε τοῦ προτέρου θανατικοῦ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τὰ πόρρω
P 386 ταύτης. ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ πάλιν γέγονε σεισμός μέγας. μετὰ δὲ
 χρόνον τινὰ γέγονεν ἀστέρων δρόμος ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωῆ, ὥστε
 πάντας ὑπερεκπλήττεσθαι καὶ λέγειν διτι πίπτουσι οἱ ἀστέρες. 15
 γηγόνουσι δὲ κοσμικαὶ δημοκραταὶ καὶ φόνοι πολλοὶ καὶ πόλεμοι,
 καὶ νόσοι καὶ θάνατοι τοῖς ἀνθρώποις οὐκ ἐπέλιπον. ἐν δὲ Ἀν-
 τιοχείᾳ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν σεισμὸν γέγονε βρυγμὸς ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ φοβερώτατος, καὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ φόβου ἀπέθανον.

Τῷ δὲ λβ' ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ φιλοκαλουμένου 20
 τῶν τρούλου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας (ἦν γὰρ διερρηγμένος ἐκ τῶν
 ἐπιγενομένων ἀλλεπαλλήλων σεισμῶν) ἔπεσε τὸ ἀνατολικὸν μέρος
B τῆς προὔποστολης τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, καὶ συνέτριψε τὸ κ-

plorum et sacrarum aedium. ideo imperator alias mille confecit; cum-
 que ne hae quidem satis essent, plurimos currus iussit apparari, iumen-
 taque innumera dedit ad eam rem. peste autem se intendente pleraque
 cadavera in litus proiecta ad sextum diem inhumata iacuerunt, quod
 vivi iis sepeliendis non sufficerent, neque naves iis transvehendis. sae-
 viit illa pestis menses duos Iulium et Augustum. fuerunt etiam teni-
 trua et fulgura terribilia admodum, quibus multi conflagrarunt.

Anno 31 rursus lues letalis grassata est, maxime in pueros, bubo-
 nibus eos necans. duravit menses 4, neque minorem quam prior stra-
 gem in urbe et remotis etiam locis edidit. Antiochea rursus terrae
 motu est concussa. aliquanto post stellarum discursus fuit a vespere
 usque ad auroram, ita ut omnes perterriti dicerent stellas decidere.
 fuerunt etiam passim in mundo populi seditiones caedes bella morbi-
 que et mortes homines non faciebant missos. Antiocheae post terrae
 motum stridor caeli horrendus supra modum exstitit, cuius metu multi
 exstincti sunt.

Anno 32 trulla magni templi continentibus terrae motibus perrupta
 concidit, et pars orientalis fornicis sanctae arae, contrivitque ciborium
 et sacram mensam et suggestum. id videns imperator alia pinnacula
 erexit, quibus trullam exciperet: itaque instaurata est, 20 pedes altior

- βώριον καὶ τὴν ἄγλιαν τράπεζαν καὶ τὸν ἄμβωνα. συνιδῶν οὖν ὁ βουσιλεὺς ἤγειρεν ἄλλους πινσοὺς καὶ ἐδέξατο τὸν τροῦλον, καὶ οὕτως ἐκτίσθη ὑψωθεὶς πλέον εἴκοσι ποδῶν εἰς ὕψος τοῦ πρώτου κτίσματος. ἐποίησε δὲ καὶ τοὺς ἔξω τοῦ ναοῦ κατέναντι τῶν ἔσω 5 πινσῶν τέσσαρας κοχλίας, οὓς ἀπὸ γῆς φυτεύσας μέχρι τοῦ τροῦλου ἀνεβίβασεν, ἔρεισμα τούτους τῶν ἀψίδων κατεργασάμενος. τότε ποιεῖ καὶ τὴν ἄγλιαν τράπεζαν, ἔργον ἀμίμητον· ἀπὸ τε γὰρ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου παντοίου καὶ ξύλου καὶ μετάλλου καὶ εἶδους ἄλλον, ὅσα τε γῆ φέρει καὶ θάλασσα καὶ πᾶς ὁ κόσμος,
- 10 ἐκ πάντων συνάξας τὰ μὲν κρείττονα καὶ τιμιώτερα πλείονα τὰ δὲ ἑλάττω ἐνδειότερα, τὰ τηκτὰ τήξας τὰ ξηρὰ ἐπέβαλε, καὶ οὕτως εἰς τύπον ἐπιχείας ἀνεπλήρωσεν αὐτήν, ὅθεν καὶ ποικίλη φαινομένη θάμβος παρέχει τοῖς εἰς αὐτὴν ἀτενίζουσιν, ἐπιγράψας γύρωθεν ταῦτα “τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοι προσφέρομεν οἱ δοῦλοι σου,
- 15 Χριστέ, Ἰουστινιανὸς καὶ Θεοδώρα, ἃ εὐμενῶς πρόσδεξαι, νιὲ καὶ λόγε τοῦ θεοῦ, ὁ σαρκωθείς καὶ σταυρωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει σου διατήρησον, καὶ τὴν πολιτείαν ἣν ἡμῖν ἐπίστευσας, εἰς τὴν ἰδίαν σου δόξαν αὔξησον καὶ φύλαξον πρεσβείαις τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.”
- 20 Τῷ δ’ αὐτῷ ἔτι ἐπανέστησαν οἱ Ὀἰννοὶ οἱ καὶ Σθλαβῖνοι τῇ Θράκῃ, καὶ ἡχμαλώτευσαν καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς, ἐκράτησαν δὲ καὶ τὸν στρατηλάτην καὶ τὸν στρατηγόν. ἐφρόντες δὲ καὶ τοῦ Ἀναστασιακοῦ τείχους τόπους τινὰς πεπτωκότας ἐκ τῶν σεισμῶν εἰσῆλθον καὶ ἡχμαλώτευσαν ἕως Δριπέας καὶ Νυμφῶν καὶ

quam fuerat ante. eduxit etiam a solo usque ad trullam quattuor cochleas in exteriori templi parte, e regione internorum pinnaculorum, quae cochleae fulcirent fornacem. sacram quoque mensam tum fecit, opus imitatione nulla aequandum. constabat auro argento omnis generis lapidibus lignis metallis omnibusque rebus quas terra fert et mare et totus mundus. ex omni materia pretiosiora plura, villiora pauciora collegerat; liquatisque iis quae fluunt, sicca illis immiserat, atque ita formam mensae absolverat. itaque varium illud opus contuentibus stuporem iniiciebat. in orbem hanc habuit inscriptionem: “tua de tuis tibi offerimus servi tui, Christo, Iustinianus et Theodora: ea tu propitius accipe fili dei verbum, qui nostri causa carnem assumpsisti et cruci affixus fuisti; ac nos in recta tui fide conserva; et quam nobis commisisti rem publicam, eam ad tuam gloriam auge ac tuere, intercedente sancta deipara virgine Maria.”

Eodem anno Hunni, qui et Slavini dicuntur, Thraciam infestaverunt, multosque captivos abduxerunt, multos occiderunt, capto etiam praefecto eius provinciae. cumque partes quasdam muri Anastasiani terrae motibus prostratas invenissent, ingressi sunt, et in potestatem suam omnia redegerunt usque ad Dripeam et Nymphas et Chiti pagum.

Χίτου κώμης. τοῦτο γνούς ὁ βασιλεὺς ἐδημότευσε πολλούς, καὶ ἐπεμψεν εἰς τὸ μακρὸν τεῖχος. καὶ συγκρούσαντες πόλεμον πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπέθανον. ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν τὸν Βελισάριον, ὃς λαβὼν τοὺς ἵππους τῶν πολιτῶν καὶ ἔξοπλίσας λαὸν ἤλθεν εἰς Χίτον κώμην, καὶ ποιήσας φοσσάτον ὄσους 5
 P 387 ἐκράτησεν ἔξ αὐτῶν ἀπέκτεινεν. ἐκέλευσε δὲ κοπήναι δένδρα καὶ σύρεσθαι ὀπίσω τοῦ ἔξερκέτου αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀνέμου κονιορτὸς μέγας, καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν ἐπάνω τῶν Οὐννων. οἱ δὲ νομίσαντες πλήθη πολλὰ εἶναι ἔφυγον ἕως Ἀρκαδιονπόλεως. κελεύει οὖν ὁ βασιλεὺς γενέσθαι πλοῖα δίπρυμα καὶ ἀπελθεῖν εἰς 10 τὸν Δάνουβιν καὶ πολεμῆσαι αὐτοῖς. ὅπερ γνόντες οἱ βέρβαροι παρεκάλεσαν διὰ πρεσβευτῶ ἀκίνδυνον παραχωρῆσαι αὐτοῖς τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ τὸν κουροπαλάτην διαβιβάσαι αὐτούς.

B Τῷ λγ' ἔτει κτίζει τὴν γέφυραν τοῦ Σαγγάρεως ποταμοῦ, 15 τὴν λεγομένην πενταγέφυρον, διὰ καμερῶν πέντε, ξυλλήνην πρότερον οὖσαν. κτίζει δὲ καὶ τὸν ἐν τῇ πηγῇ ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Τῷ λδ' ἔτει ἐφημίσθη ἐν τῇ πόλει ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησε διὰ τὸ κεφαλαλεγεῖν καὶ μηδένα θεωρεῖν. καὶ ἦν ταραχὴ καὶ 20 ἄρπαγαί εἰς τε τὰς προβολὰς καὶ τὰ μαγκιπέα. καὶ περὶ ὧραν θ' προσέταξε τῷ ἐπάρχῳ, καὶ ἀνῆψε φῶτα εἰς ὅλην τὴν πόλιν, ὅτι ὕγιανεν ὁ βασιλεὺς, καὶ συνεστύλη τὰ τῆς ταραχῆς. τῷ Δεκεβρίῳ μηνὶ γέγονεν ἐμπρησμός μέγας ἀπὸ τε τῶν Σοφιῶν καὶ

eo cognito imperator multos de civibus ad longum murum misit. ibi commissa pugna multi Romanorum ceciderunt. Belisarium ergo Iustinianus contra Hunnos mittit. is equis civium sumptis, armata multitudine venit ad Chiti pagum; fossaque acta, quotquot barbarorum cepit, eos necavit. iussit etiam arbores caedi et post exercitum suum eas trahi: ita ventus magnum pulverem excitatum supra Hunnos evexit, qui putantes magnos adesse exercitus, usque Arcadiopolin profugerunt. iubet ergo imperator naves bipupes parari, hisque in Danubio contra Hunnos uti. quod ubi resciverunt barbari, missis legatis petiverunt at sibi tuto reditus per id flumen concederetur. misit ergo imperator Iustinum curopalatam, sorore sua natum, qui eos traduceret.

Anno 33 pontem in Sangario flumine condit, quinque fornicibus. prius ligneo ponte constratus fuerat. condit etiam templum delparae in fonte.

Anno 34, cum ob dolorem capitis Iustinianus in conspectum populi non prodiret, diditus est in urbe ramor de morte eius. itaque tumultuatum est, direptaeque tabernae et mancipia. circa horam nonam praefectus mandato imperatoris lumina per totam urbem succendit, quibus regem salvum esse indicabatur. ea res tumultum sedavit. mense Decembri magnum fuit incendium, a Sophiae usque ad Probi. fuit et

ἕως τῶν Πρώβου. γέγονε καὶ θανατήριον μέγα ἐν Κιλικίᾳ καὶ Ἀναζάρβῳ καὶ Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ, καὶ σεισμοί. συνέβαλλον C δὲ κατ' ἀλλήλων οἱ ὀρθόδοξοι καὶ Σεβηριανοί, καὶ πολλοὶ φόνοι γέγονασι. καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς τοὺς ἀτάκτους ἐκόλασε.

5 Τῷ λ' ἔγει γέγονεν ἐμπρησμός ἐσπέρας βαθείας ἐν τοῖς Κουσαρίου ἕως τῆς Ὀμφακερῶς, καὶ ἐκαύθη πάντα τὰ ἐργαστήρια καὶ οἱ πυλεῶνες τοῦ βοός. ἵππικῶν δὲ ἀγομένον γέγονε δημοτικὴ ταραχὴ, καὶ ἐπῆλθον οἱ Πράσινοι τοῖς Βενέτοις, καὶ πολλοὺς φόβους πεποιήκασιν· οὗς κρατήσας ὁ βασιλεὺς πολλαῖς βασύνοις 10 ἐκόλασε.

Τῷ λζ' ἔγει γέγονε πάλιν στάσις δημοτικὴ ἐν τοῖς πιττακίοις, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἐτιμωρήσατο. γέγονε δὲ ἀβροχία καὶ λειψὺς ὕδατος. τότε ἐπινίκιᾳ ἦλθον ἀπὸ Ῥώμης, ὡς Νυρσῆς D ὁ πατρικίος δύο πόλεις ὄχυρὰς τῶν Γότθων παρέλαβε, Βιρίαν 15 καὶ Βρίγκας. ἐπιβουλής δὲ μελετηθείσης ὑπεβλήθη ψευδῶς παρὰ τῶν κρατηθέντων καὶ Βελισάριος, καὶ ὠρίσθη καθέζεσθαι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀπρόιτος. καὶ τῇ ιθ' τοῦ Ἰουλίου ἀθῶος φανείς πάλιν τὰ ἀφαιρεθέντα αὐτοῦ ἀπέλαβε.

Τῷ λζ' ἔγει γέγονεν ἐμπρησμός, καὶ ἐκαύθη τελείως ὁ ξε- 20 νῶν τῶν Σαμπῶν καὶ τὰ ἔμπροσθεν τοῦ Ῥούφου οἰκήματα καὶ τὸ μεσαύλιον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὸ λεγόμενον Γαρσονοστάσιον, καὶ τὰ δύο ἀσκητήρια τὰ πλησίον τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ τὸ μέρος τοῦ νάρθηκος αὐτῆς.

magna pestis in Cilicia et Anazarbi et Antiocheae magnae, et terrae motus. depugnaverunt etiam inter se orthodoxi et Severiani, et multae sunt caedes factae. imperator autem ministris missis turbatores puniit.

Anno 35 magnum alta vespera fuit incendium in Caesario, quod grassatum est usque ad Omphaceram. officinae omnes conflagrarunt, et vestibula Bovis. certamine porro equestri commisso Prasini Venetos adorti sunt per tumultum populi, multasque ediderunt caedes; quarum auctores imperator multis suppliciis affecit.

Anno 36 rursus populi seditio fuit in Pittaciis. eius causa multos imperator puniit. cum autem diu non pluisset, aquae penuria ingruit. victoriae tum nuntius Roma allatus, Narsetem patricium duas munitas urbes de Gotthis recepisse, Viriam et Brincas. insidiis autem factis, et earum comprehensis auctoribus, falso ab iis delatum est Belisarii quoque nomen, isque iussu domi se continere. qui 19 Iulii innocentia sua detecta, in publicum prodiit et sua recuperavit.

Anno 37 incendio conflagravit hospitalis domus Samsonia, et quae sunt ante Rufum aedificia, ac media aula magni templi, quae Garsonostasium dicitur, item duo asceteria propinqua sanctae Paci, parsque narthecis eius.

P 388

Τῷ λη' ἔτει τελευτῆ Βελισάριος ὁ πατρίκιος ἐν Βυζαντίῳ. τούτῳ τῷ ἔτει Εὐτύχιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καθηρέθη καὶ ἐξωρίσθη ἐν Ἀμισίᾳ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, καὶ γέγονεν ἀντ' αὐτοῦ Ἰωάννης ἀπὸ σχολαστικῶν. εἰς δὲ τὰ τέλη αὐτοῦ Ἰουστινιανὸς τὸ περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου κινήσας δόγμα, καὶ ἴδικτον πανταχοῦ καταπέμψας, ἀλλότριος τῆς εὐσεβείας Θεοῦ ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη λη' μῆνας ζ' ἡμέρας γ'. καὶ γίνεται τούτου διάδοχος ὁ ἀνεπίδός αὐτοῦ Ἰουστίνος ὁ κουροπαλάτης. ἡ δὲ Ἀγγοῦστα Θεοδώρα προετελεύτησεν.

B Ἰουστίνος ὁ ὀρθόδοξος, ὁ Θράξ, ἐβασίλευσεν ἔτη γ'. οὗ-10
τος ἦν τῇ ἰδέᾳ εὐήλιξ, πλατύς, εὐογκος, ὑπόγλαυκος, ὑπόξανθος, σπανίζων τὴν γενειάδα, δειλός, ὀξύθυμος, μετ' ὀλίγον δὲ μεγαλόψυχος, ἀπονενομημένος, ἀσύμβουλος τὰ πλείω φιλοκτιότης, μεγαλόδωρος. τούτου γυνὴ Σοφία. ἐστέρθη δὲ ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν. εὐσεβῆς δὲ ὢν ἐπεκόσμησε 15

C τὰς ἐκκλησίας τὰς κτισθείσας ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, τὴν τε μεγάλην ἐκκλησίαν, τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, καὶ τὰς λοιπὰς, χαρισίμενος αὐταῖς κειμήλια καὶ ἔπιπλα καὶ πᾶσαν πρόσοδον. ἀπέστειλε δὲ τὸν ἀββῶν Φωτεινὸν τὸν προγονὸν Βελισαρίου, δοὺς αὐτῷ πᾶ-
σαν ἔξουσίαν τοῦ εἰρηνεῦσαι τὰς ἐκκλησίας Αἰγύπτου καὶ Ἀλε-20
ξανδρείας. οὗτος ὁ Ἰουστίνος συνεχῶς νοσηλευόμενος καὶ σκοτιδιωτῶν καὶ μὴ δυνάμενος προέρχεσθαι, ἐπεὶ τινες κατὰ τῶν δυνασιῶν ἐγκαλεῖν οὐκ εἶχον, οἱ δυνάσται τινὲς μὴ φειδόμενοι τὰ

Anno 38 moritur Belisarius patricius Byzantii. eodem anno Iustinianus Eutychium patriarcham Cpolitianum sua spoliatam dignitate Amaseam relegat; eique sufficitur Ioannes scholasticus. ad extremum Iustinianus opinionem de corruptibili et incorruptibili in medium protulit, edictoque ea de re circummisso alienus a vera religione vita excessit, cum imperasset annos triginta octo, menses septem, dies tredecim. successit ei Iustinus curopalates sorore Iustiniani natus, mortua iam ante Theodora Augusta.

Iustinus patria Thrax, orthodoxus, imperavit annos tredecim. statura fuit iusta, latus, grandis, subcaesius, subfulvus, rara barba, meticulosus, ad iram proclivis. paulo post factus est elatior animi, stolidus, pleraque nullo consilio agens, condendi studiosus, magnificus in donando. uxor eius fuit Sophia. coronatus est ab Ioanne scholastico patriarcha. cum autem pius esset, templa a Iustiniano condita exornavit, ut magnam, apostolorum, et reliqua, donariis et instrumentis ea redituque instruens largo. misit etiam Photinum abbatem, Belisarii privignum, cum plena potestate pacem in ecclesiis Aegypti et Alexandriae conciliandi. Iustinus hic cum crebro aegrotaret ac vertigine vexaretur neque in publicum prodire posset, potentes quidam, quia ad imperatorem querelae de iis afferri non possent, nomini parcentes omnium facul-

πάντων διήραζον. εἴ ποτε ἴσχυσε προελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τούτῳ ἐπεβύων οἱ ἀδικούμενοι ἔλεους τυχεῖν. πάντας τοίνυν ἐπὶ συγκλήτῳ προσκαλεσάμενος ἔφη “ἐγὼ μὲν ᾤμην ἅπαντας ὑμᾶς εὐσεβεῖς εἶναι καὶ ἀρκεῖσθαι τοῖς ἰδίοις καὶ μηδένα τῶν πτωχῶν 5 ἀδικεῖν, ὑμεῖς δὲ τὰναντία τοῦ Θεοῦ πράττετε καὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας. ἀλλὰ παρακαλῶ ὑμᾶς, τὰ τῶν πτωχῶν ἀπόδοτε ἐκόντες, Ὁ μὴπως καὶ τὰ ὑμῶν ἀπολέσητε.” οἱ δὲ τοῦτο ἀκούσαντες χεῖρονα μᾶλλον ἢ πρότερον ἔπραττον, ὑπὸ σπηθείας ἑλκόμενοι· δεινὸν γὰρ ἡ σπηθεία, ὥστε καὶ δευτέρα φύσις λελόγισται. αὐτοῖς δὲ 10 τοῦ βασιλέως ἐπὶ πρόκενον προΐοντος πλείονες ἐπεβύων. ὁ δὲ πάλιν ἐν τῇ προελύσει τὴν σύγκλητον προσκαλεσάμενος ἔφη “εἰ μὲν ἐκ Θεοῦ με καὶ ἐν Θεῷ βασιλείαν ἔχειν οἴσθε, τὰ παρ’ ἐμοῦ δικαίως λεγόμενα πράττετε καὶ τοῦ ἀδικεῖν τοὺς πτωχοὺς παύσασθε· μόνους γὰρ ἰχθύσι τοῦτο νεύομισταί, τὸ τὸν δυνατώτερον 15 καὶ μείζονα κατεσθῆεν τὸν ἐλάσσονα. εἰ δὲ τοῖς ἐμοῖς προστάγμασιν οὐχ ὑπέικετε, ἀλλὰ ταῖς ἰδίαις ἐπιθυμίαις ἀλισκόμενοι πλεονεκτεῖτε, προχειρίσασθε ἕτερον ὃν ἂν βούλησθε ἡμῖν βασιλέα· ἐγὼ γὰρ ἀπειθῶν καὶ ἀδικῶν καὶ πλεονεκτῶν βασιλεύειν οὐ δύναμαι.” εἷς δὲ τις τῶν ἐν τέλει παρηρησιασάμενός φησι τῷ βασιλεῖ “προχει- 20 ρισάτω με ἡ βασιλεία σου ἐνώπιον πάντων ἑπαρχῶν, καὶ διορισάτω μηδενὸς φεῖδεσθαι τοῦ δικαίου ἕνεκα, συγχωρεῖτω δὲ με εἰσερχεσθαι πρὸς σε ἀκωλύτως τοῦ τὰ ἀνήκοντα ὑπομιμνήσκειν τὸ κράτος σου. καὶ βεβαιῶ μέχρι τριάκοντα ἡμερῶν μὴ εὐρίσκεσθαι τὸν

P 389

tates diripuerunt. cum vero imperator aliquando se recollegisset atque ad templum prodiiisset, ii qui iniuria fuerant affecti, misericordiam ipsius magna voce imploraverunt. omnibus ergo in curiam convocatis, Iustinus "existimabam" inquit "vos omnes pietatem colere, vestrisque contentos nemini egenorum iniuriam inferre. at vos et deo et imperio nostro adversa patretis facinora. hortor ergo vos ut pauperibus sua ultro reddatis, ne vestra ipsorum bona amittatis." potentes his auditis, tamen consuetudine ducti, deteriora etiam prioribus adiecerunt: acris enim res est consuetudo, quae etiam altera natura indicatur. itaque cum imperator rursus ad procensum prodiret, plures eum invocabant. rursus igitur in progressu convocato senatu dicit "si me a deo putatis imperatorem factum, eius auxilio imperare, parete iustis meis mandatis et iniuria afficere pauperes desinite: solis namque piscibus moris est ut validior et maior devoret minorem. quodsi meis praeceptis non parere, sed in rapiendo aliena vestris obsequi vultis cupiditatibus, alium vobis vestro arbitrato deligite imperatorem: ego enim contumacibus iniustis ac aliena involantibus imperare nolo." ibi quidam procerum, libertate dicendi aumpta, ita imperatorem alloquitur: "constitue me coram omnibus praefectum urbis, mandaque ne cuiusquam rationem potiore iustitia habeam, utque mihi te de rebus necessariis monituro semper aditus pateat: recipio in me effecturum me intra mensem, ne ulla sit vel

ἀδικοῦντα ἢ ἀδικούμενον. εἰ δέ τις ὑπομνήσει περὶ τινος ὑποθέ-
B σεως ἤς ἤκουσα ἐγὼ καὶ οὐκ ἐξεδίκησα, κεφαλικῶς τιμωρηθήσο-
 μαι.” τοῦτο τοῦ βασιλέως ἀσμένως ἀποδεξαμένου προχειρισθῆ
 ἔπαρχος. ἔωθεν δὲ ἐπὶ τῷ ἐπαρχικῷ βήματι προκαθίστατος, καὶ
 τινος αὐτῷ γυναικὸς χήρας προσελθούσης καὶ φησάσης ὡς μάγι-
 5 στρός τις καθήρπισεν αὐτῆς τὴν οὐσίαν ἕκασαν, ἀπέστειλεν αὐ-
 τὴν μετὰ σφραγίδος εἰπεῖν τῷ μαγίστρῳ παραγενέσθαι δικαιολο-
 γηθησόμενον. τῆς δὲ ἀπελθούσης καὶ μᾶλλον τυφθείσης, ἕνα
 τῶν αὐτοῦ κουρσώρων ὁ ἔπαρχος πρὸς τὸν μάγιστρον ἐπέμψε·
 κἀκεῖνον παραλογισίμενος ἀπέπέμψατο. τοῦ δὲ ἐπάρχου ἐν τῷ
 10 ἐπικῶ τὸν μάγιστρον ἐκδεχομένου, αὐτοῦ τε τοῦ μαγιστροῦ κλη-
 θέντος εἰς τὴν βυσιλικὴν ἐστίασιν, ἦλθε καὶ ὁ ἔπαρχος πρὸς τὸν
C βασιλέα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν “εἰ μὲν ἂ προσέταξάς μοι, ὦ βα-
 σιλεῦ, φυλάττεις, τοῦ μὴ φείδεσθαι τῶν τοὺς πτωχοὺς ἀδικούν-
 των, γινῶθί με τελειοῦντα τὴν ἐμὴν ὑπόσχεσιν. εἰ δὲ μεταμελό-
 15 μενος φίλους μᾶλλον σεαντιῶ ποιεῖς καὶ συνεστιᾶς, γινῶθι κίμῃ
 παραιτούμενον.” καὶ ὁ βασιλεὺς “εἰ ἐγὼ εἰμι ὁ ἀδικῶν, ἔξατά-
 στησόν με τοῦ θρόνου.” ὁ δὲ αὐτίκα τὸν μάγιστρον βιαίως ἄρας
 ἐν τῇ λεγομένῃ γαλκῇ παρεγένετο, καὶ ἀκριβολογησάμενος τὰ
 παρ’ ἀμφοτέρων λεγόμενα, καὶ γνοὺς ὡς οὐ μικρῶς ἠδικήθη παρ’
 20 αὐτοῦ ἢ γυνή, τύπας αὐτὸν καὶ τὴν κεφαλὴν κείρας καὶ γυμνὸν
 ὄνω ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσε, δοὺς τῇ γυ-
D ναικὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν ἐκείνου. καὶ ἐκ τούτου πάντες ἔσω-

illata in urbe vel accepta iniuria. quodsi quis proferet culpam quam
 ego mihi indicatam non puniverim, capite me plecti iubeo.” pergratum
 hoc imperatori fuit, eumque praefectum urbis constituit. is ergo cum
 mane pro tribunali sederet, et quaedam vidua quereretur se a magistro
 quodam omnibus suis facultatibus spoliatam, mittit eam cum sigillo ad
 magistrum illum, iubetque eum ad dicendam causam venire. cum eam
 magister verberibus male mulcatam remisisset, mittit praefectus ad eum
 de cursoribus suis unum: hunc quoque is verbis delusum dimisit. iat-
 terim dum praefectus in Circo sedet magistrumque operitur, hic ad
 convivium ab imperatore vocatur. eodem se praefectus quoque confert,
 atque imperatori “si in eo, imperator, persistis, quod mihi mandasti,
 ne cui eorum qui pauperes concutiunt parcam, scito me promissis meis
 satisfacturum. sin eos tu poenitentia ductus amicos potius habes et
 conviviis adhibes, scias me quoque detractare ea quas in me recepi.”
 imperatore respondente uti seipsum potius solio detraheret, si solum
 talis criminis sciret, praefectus illico magistrum vi abripuit, et in ca-
 riam quae Aërea dicitur cum eo abiit. ibi diligenter utriusque sermone
 considerato, cum haud levibus iniuriis ab eo affectam mulierem com-
 perisset, verberibus impositis homini caput rasis, asinoque nudum im-
 positum per mediam urbem veluti in triumpho duxit, et omnes eius opes
 mulieri addixit. hoc exemplum reliquos ita in viam redegit, ut ubique

φρονισθησαν και προς ἀλλήλους πολυτρόπως εἰρήνευσαν, ὡς μέχρι ἡμερῶν μὴ εὐρίσκεισθαι ἐγκαλοῦντα ἢ ἐγκαλούμενον. και ὁ ἔπαρχος ἔφη τῷ βασιλεῖ “νῦν, δέσποτα, ὑπερ ὑπεσχόμενη ἐτελείωσα.” τοῦ δὲ βασιλέως προελθόντος, ὡς οὐδεὶς ἦν ὁ ἐγκαλῶν, ὑποστρέψας πατρικιον αὐτὸν ἐποίησε και ὑπαρχον αὐτὸν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου Ὁρμισδᾶς ἐπίσκοπος Ῥώμης καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἅμα πλείστοις ἐπισκόποις, τοὺς ἀνθισταμένους τῇ συνόδῳ Χαλκηδόνος καθῆρεν Σεβήρον τὸν Ἀντιοχείας και Φιλόξενον, βεβαιώσαντες τὴν αὐτὴν σύνοδον, και
 10 περὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ τὰ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας προσθέντες ῥήματα “ὁ στατήρ ὁ νοητός, τὸ νόμισμα τὸ βασιλικόν, ὁ ἐν ἐνότῃ ἀπλοῦς χαρακτήρ Χριστὸς ἐαυτὸν ὑπὲρ πάντων προσκεκόμικεν εἰς ἀπάντων ζωῆς ἀντίλυτρον. δύο δὲ φύσεις λέγοντες τὴν διαφορὰν σημαίνομεν τῆς σαρκὸς και τοῦ λόγου διὰ τὸ ἀσύγχυτον. ἡ γὰρ σύγκρασις ἀφανισμὸν τῶν δύο φύσεων ἀπεργάζεται. ἡ δὲ ἄρρητος ἔνωσις ὁμολογουμένη και ἀσυγχύτους φυλάττει τὰς φύσεις, και ἓνα ἀποτελεῖ ἐξ ἀμφοῖν ὁφθέντα Χριστόν, ὃ
 15 θεὸν ὁμοῦ τε και ἀνθρώπον γενόμενον τὸν αὐτόν.”

20 Τῷ β' ἔτει Αἰθέριος και Αὔδιος και οἱ σὺν αὐτοῖς λατροὶ ἐπεβούλευσαν τῷ βασιλεῖ, και γνωσθέντες ἀπέθανον ζήφει.

Τῷ γ' ἔτει μεταστελαιμένη Σοφία ἡ Ἀγούστα πάντας τοὺς

summa in pace viveretur, atque intra 30 diem neque actor ullus esset neque reus iniuriarum. tum praefectus imperatori significat se promissa implevisse; et imperator in publicum progressus, cum nulla querela audiretur, reversus patrisia dignitate eum ornat et per omnem vitam praefectum urbis esse iubet.

Iustino imperante Hormisdas Romae episcopus Cpolin cum plurimis episcopis profectus adversarios Chalcedonensis concilii damnat, Severum Antiochensem et Philoxenum; ratumque esse iubent illud concilium, ac de duabus in Christo naturis haec Cyrilli Alexandreae episcopi addunt verba “stater qui mente intelligitur, nomisma regium, simplex in unitate character, Christus se ipsum pro omnibus obtulit, ut vitam omnium redimeret. cum autem duas naturas dicimus, differentiam significamus carnis et dei verbi, quia illa confusa non sunt. etenim commixtio utriusque naturae abolitionem secum traheret. sed ineffabilis illa, quam confitemur, unitio neque naturas confundit, et ex duabus unum Christum conficit, qui se exhibuit; idemque et deus est et homo.”

Anno secundo Aetherius et Audius, medicique qui illis aderant, insidiati sunt imperatoris vitae, et re detecta gladio interempti.

Tertio anno Sophia Augusta accitis omnibus qui aere alieno ob-

χρεωστοῦντας ἀπέδωκε τοῖς κεχρεωστημένοις πάντα τὰ ὑφειλόμενα, ἀντιστραφέντων τῶν ἐνεχύρων τοῖς ἰδίοις αὐθένταις.

Τῷ δ' ἔτει κτίζει τὸ παλάτιον τῶν Σοφριανῶν εἰς ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφρίας.

Τῷ ε' ἔτει κτίζει τὴν μονὴν τῆς πρὶ κληπος, προάστειον αὐ-5 τὴν οὖσαν.

C Τῷ ς' ἔτει Ναρσῆς ὁ ἀγαπητὸς τοῦ βασιλέως ἔκτισε τὴν οὐκίαν Ναρσοῦ καὶ τὴν μονὴν τῶν καθαρῶν. ἀκούσας δὲ Ἰουστίνος ὅτι ὁ ἀνεπιὸς αὐτοῦ Ἀγούστος, ὃς ἦν δούξ Ἀλεξανδρείας, συσκευὴν μελετᾷ κατὰ τοῦ βασιλέως, πέμπας αὐτὸν ἀπεκεφά-10 λισε.

Τῷ ζ' ἔτει ἤρξατο Ἰουστίνος κτίζειν τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐν τῷ ὄρφανοτροφείῳ. προσέθηκε δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν τὰς δύο ἁψίδας, καὶ ἐποίησεν αὐτὴν σταυρωτήν. τῷ αὐτῷ ἔτει γέγονε πόλεμος περὶ τὸ Σύργα-15 θον μετὰ Περσῶν καὶ Ῥωμαίων, καὶ ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι.

Τῷ θ' ἔτει ἦλθον οἱ Ἀβάρεις εἰς τὸν Δάνουβιν, καὶ ἐνίκησαν τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ὁ Πέρσης Ἀρταβάν ἐξήλασε κατὰ τῶν D Ῥωμαίων, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν λαβὼν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, παραλαβὼν καὶ τὸ Δάρας. τοῦτο μαθὼν Ἰουστίνος τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς νόσση παραφύρην περιβάλλεται καὶ σπονδὰς ποιῆσαι αἰτεῖται τὸν Ὀρμισδαν, ὅστις καὶ ἐνιουσιαίας ἐποίησεν. ἐπὶ τούτου ἐτυπώθη ψάλλεσθαι τῇ μεγάλῃ ε' τοῦ

15 σταυρωτῆν Xylander: erat στρωτῆν. apud Zonaram σταυροειδῆ.

stricti erant, debita eorum creditoribus persolvit et pignora suis dominis reddidit.

Quarto anno Iustinus condit palatium Sophianorum, de nomine Sophiae coniugis suae.

Quinto anno aedificat mansionem principis feminae in suburbio.

Sexto anno Narses carissimus imperatori domum Narsetis extruxit et Catharorum mansionem. et Iustinus inaudiens Augustum suum sobrium ducem Alexandreae sibi insidias moliri, missis ministris capite truncavit.

Septimo anno Iustinus coepit condere aedem apostolorum Petri et Pauli, in loco qui a pupillis educandis orphanotropheum dicitur. addidit et templo quod est in Blachernis duos fornices, effecitque ut crucis formam referret. eodem anno pugna inter Persas et Romanos ad Sargathum commissa, victoria fuit penes Romanos.

Nono anno Avarae ad Danubium venerunt ac vicerunt Romanos. et Artabanus Persa in Romanorum dicionem facta incursione, multos captivos abduxit, captoque etiam Daras castro domum rodiit. Iustinus nuntio tantae cladis accepto animo abalienatus est, petiitque ab Hermisda uti pacem componeret, quae et in annum pacta est. constitatam

δείπνον σοῦ τοῦ μυστικοῦ.” ἦλθε δὲ καὶ ἡ ἀχειροποίητος ἀπὸ τῶν Καμονλιωνῶν, κώμης τῆς Καππαδοκίας, καὶ τὰ τίμια ξύλα ἀπὸ πόλεως Ἀπαμείας τῆς δευτέρας Συρίας. ἐτυπώθη δὲ ψάλλεσθαι καὶ ὁ Χερουβικὸς ὕμνος.

6 Τῷ ε' ἔτει Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς Τιβέριον τὸν κόμητα τῶν ἔξκουβιτόρων υἰοποιησάμενος Καίσαρα ἀνηγύρευσεν καὶ σὺγκάθε- P 391
δρον αὐτοῦ ἐποίησεν. ἦν δὲ ὁ βασιλεὺς στυφόμενος τοὺς πόδας καὶ τὸ πλεῖον κατακείμενος.

10 Τῷ ια' ἔτει ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν ἀγωγὸν τοῦ Οὐά-
λεντος καὶ τὸν ἕτερον ἀγωγὸν τὸν λεγόμενον Ἀδράνην, καὶ ἐχορή-
γησε τῇ πόλει δαψίλειαν ὕδατος. κτίζει οὖν καὶ τὰ παλάτια τὰ
ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι. ἀποκαθαίρει δὲ καὶ αὐτὸν τὸν λιμένα
καὶ στήλας δύο ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἴστησι, τὴν τε ἑαυτοῦ καὶ τῆς
γυναϊκὸς αὐτοῦ Σοφίας, μετονομάσας καὶ τὸν λιμένα Σοφίας.
15 ἐποικοδομεῖ δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου, ὃς ἔκ τιος
Ἀδδα ἐκείσε κατοικοῦντος προσηγορεύετο.

20 Τῷ ιβ' ἔτει ἐτελεύτησεν Ἰωάννης ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταντι-
νουπόλεως. τῷ ιγ' ἔτει Εὐτυχῆς ἀπέλαβε τὸν θρόνον Κωνσταντι-
νουπόλεως. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσθενήσας καὶ μικρὸν ἀνεθίεις προσεκυ-
λέσατο τὸν τε ἀρχιερέα καὶ τὴν σύγκλητον καὶ πάντας, καὶ ἀγα-
γῶν τὸν Καίσαρα Τιβέριον παρουσίᾳ πάντων προεβάλετο αὐτὸν
βασίλειά, εἰπὼν “ὁ Θεὸς ἀγαθὸν σε ποιήσας αὐτὸς, οὐκ ἐγώ, τὸ
σχῆμα τῆς βασιλείας σοι δίδωσι. τίμησον αὐτό, ἵνα τιμηθῆς

sub eo est ut psalmus “tuas coenae mysticae” magna feria quinta caneretur. allata quoque tunc est imago nulla manu effecta Camulianis pago Cappadociae, et veneranda ligna ab Apamea urbe Syriae secundae. institutum etiam est ut hymnus Cherubicus cantetur.

Anno 10 Iustinus Tiberium comitem excubitorum adoptavit ac Caesarem creavit, imperiique collegam adscivit. laborabat Iustinus obstructione pedum, ac plerumque decumbebat.

Undecimo anno imperator exstruxit duos magnos aquaeductus, alterum Valentis, alterum Adranem nomine, atque istis operibus magnam aquae copiam urbi suppeditavit. aedificavit etiam palatia in portu Iuliani, ipsumque portum repurgavit; duasque in medio eius collocavit statuas, alteram suam, alteram uxoris Sophiae. portum quoque ipsum Sophiam denominavit. eodem etiam aedificavit templum principis ducum, cui ab Adda quodam ibi morato nomen est.

Anno 12 obiit Ioannes episcopus Cpolitanus. eum episcopatum anno 13 recepit Eutyches. imperator autem cum afflictā valetudine utcunque se collegisset, patriarcham senatum et populum convocavit; productoque in conspectum omnium Tiberio Caesare imperium ei commisit, huiusmodi oratione habita “deus, qui te bonum fecit, is, non ego, hoc te ornat habitu. hunc habitum reverenter habe, ut ab ipso

ἔπ' αὐτοῦ. μὴ ἐπιχαλεῖς αἵμασι, μὴ κοινώνει φόνοις. μὴ κα-
C κὼν ἀντὶ κακοῦ ἀποδώσης. μὴ μηνιῆς τιτὶ, ὡς καγὼ· καγὼ γὰρ
 μηνιῶν ἔπαισα, καὶ σφαλεῖς ἀπέλαβον κατὰ τὰς ἀνομίας μου·
 ἀλλὰ δικάσομαι ἐν τῷ θεῷ τοῖς ὑποβάλλουσί μοι ταῦτα. μὴ
 ἐπαρθῆς ἐπὶ τιμῇ τῆς βασιλείας σου. οὕτως ἔχε τοὺς πάντας
 ὡς ἑαυτὸν. γινώθι τίς ἦς καὶ τίς εἶ νῦν. μὴ ὑπερήφανος ἦς τοῖς
 ὁμοφύλοις, καὶ οὐχ ἁμάρτης. οἶδας τίς ἤμην καὶ τίς εἰμι νῦν,
 τὸν θάνατον ἐν ὀφθαλμοῖς ὄρων. πάντες οὗτοι οἱ παριστάμενοι
 δοῦλοι εἰσι καὶ τέκνα σου. τῷ στρατῷ πρόσεχε. ἀνάνδρους καὶ
 ἀσυνέτους μὴ προχειρίζου. μή σε πεισάτωσαν ὅτι καὶ οἱ πρὸ σοῦ
 οὕτως διεγένοντο. ταῦτα παρεγγυῶ σοι καὶ παραινῶ ἀφ' ὧν ἔπα-
D θον. περιουσίας οἱ ἔχοντες ἀπολανέτωσαν αὐτῶν χρησίμους. τοῖς
 μὴ ἔχουσι σε προειμήσα. τὴν μητέρα σου, τὴν ποτέ σου δέσποι-
 ναν γενομένην, σέβου καὶ τίμα· δοῦλος γὰρ ἦσθα πρότερον, νῦν
 δὲ γενοῦ υἱὸς αὐτῆς." ταῦτα εἰπόντος τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ 15
 Καίσαρος ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ πεσόντος, ἔφη ὁ βασιλεύς· "εἰ θί-
 λεις, εἰμί, εἰ οὐ θέλεις, οὐ ζῶ. ὁ θεὸς ὁ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
 γῆν ποιήσας ἐμβάλῃ εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ἄλλα, ἃ ἐπελαθό-
 μην εἰπεῖν σοι." τῆς νόσου δὲ τῷ βασιλεὶ βαρέως ἐπικειμένης
 μετ' οὐ πολὺ ἐτελεύτησε. καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἱεροῦ
 Ἰουστινιανοῦ, ἐν λάρνακι Προικοννησίῳ, μετὰ Σοφίας τῆς γυναι-
 κὸς αὐτοῦ.

P 892 Ἐπὶ τούτου τοῦ εὐσεβεστάτου Ἰουστίνου Ἰουδαῖός τις ἐν

honore afficiaris. noli gaudere fuso sanguine, neque homicidiorum par-
 ticeps esto. malum malo rependere noli, neque gravius cuiquam suc-
 censere; id quod ego cum fecissem, erravi ac peccatorum meorum ac-
 cepi mercedem, quanquam deus mei causa ulciscetur eos qui ista mihi
 suaserunt. ne superbias ob imperii tui malestatem. omnes eodem quo
 te loco habe. cogita quis fueris et quis nunc sis. noli superbe contra
 gentiles tuos efferrī, ne pecces. scis qui fuerim et quis nunc sim, mor-
 tem ante oculos habens. omnes hi qui circumstant, servi tui sunt et
 tui filii. exercitus curam gere. molles et imprudentes ne praeficias.
 neque eo tibi persuadeant, quod priores te imperatores tales fuisse di-
 cent. haec tibi praecipio, meoque edoctus malo hortor ut iis stes.
 qui locupletes sunt, opibus utiliter fruāntur. praetuli te iis qui non
 habent. matrem tuam, quae domina aliquando tua fuit, cole ac reve-
 rere: servus enim ante, nunc filius eius factus es." haec locutus impe-
 rator, cum ad pedes eius se prostravisset Caesar, addidit "si vis, sum:
 si non vis, non vivam. deus qui caelum et terram condidit, in cor-
 tuum indat alia etiam, quae tibi dicere oblitus sum." ceterum impe-
 rator morbo ingravescente haud multo post vitam conclusit. corpus
 eius in heroo Iustiniani depositum est, in arca Proconnesia; iuxtaque
 Sophia, uxor eius.

Hoc Iustino imperante quidam in urbe vitrorum confiator Indaeus

τῆ πόλει ὑελοῦδος παιδίον ἐκέκτητο μονογενές, ὃ παρέδωκε μαρ-
 θάνειν γράμματι πλησίον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἧς ὁ σκενοφύ-
 λαξ ἔχων λείψανα πολλὰ τῆς ἁγίας τραπέζης δέδωκε τοῖς παισὶ
 πρὸς τὸ δαπανῆσαι αὐτά. μεθ' ὧν συνῆλθε καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν
 5 παιδίον· ὅπερ ἀπολυθὲν πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ἀπῆλθε. καὶ
 φησὶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ “ἵνα τί ἐβράδυνας, τέκνον;” ὃ δὲ παῖς
 ἀπεκρίθη “μετὰ τῶν Χριστιανῶν παιδίων εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλη-
 σίαν ἔφαγον κἀγώ, πάτερ.” ὃ δὲ δόλιος ἐκείνος θῆρ σφόδρα
 μανεῖς, μετὰ τὸ ἀριστῆσαι λαβὼν τὸ παιδίον καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ
 10 ἐργαστήριον αὐτοῦ ἔρριπεν αὐτὸ εἰς τὴν κάμινον καὶ κλείσας τὴν Β
 θύραν ἀνεχώρησεν. ἧ δὲ γυνὴ αὐτοῦ τὴν κατὰ τοῦ παιδὸς μα-
 νίαν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἰδυῖα, ἀπελθοῦσα ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ καὶ
 διὰ τῆς ὀπῆς παρακίψασα ἤκουσε τῆς φωνῆς τοῦ παιδὸς καὶ εἰσ-
 ελθοῦσα εὔρε τὸν παῖδα καθήμενον ἔσωθεν τῆς καμίνου ἀκατά-
 15 φλεκτον. ὃν ἐξαγοῦσα ἠρώτα αὐτὸν πῶς ἀκατάφλεκτος διέμει-
 νεν· ὃ δὲ ἀπεκρίνετο “γυνὴ πορφυροφοροῦσα ἦλθε καὶ τὴν φλόγα
 κατέσβεσε, λέγουσά μοι μὴ φοβοῦ, παιδίον.” ἧ δὲ μήτηρ αὐ-
 τοῦ ταῦτα ἀκούουσα καὶ καταπλαγεῖσα ἀπῆλθε σὺν τῷ νύμφῃ πρὸς
 τὸν πατριάρχην Μηνῶν, καὶ πάντα ἀναγγελλασα παρεκάλει Χρι-
 20 στιανῆ γενέσθαι. ὃ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἀπήγγαγε, καὶ ἐκέλευσεν
 ὁ βασιλεὺς παραστῆναι καὶ τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, καὶ μετὰ τὴν
 ἐξέτασιν παρεκάλει τὸν Ἑβραῖον ὁ βασιλεὺς γενέσθαι Χριστιανόν.
 καὶ πολλὰ παραινήσας αὐτὸν οὐκ ἔπεισεν. ὅθεν καὶ προσέταξεν
 αὐτὸν ἀνασκολοπισθῆναι ὡς φονέα γενόμενον τοῦ ἰδίου παιδίου.

unicum habuit filiolium, quem in scholam magno templo vicinam litera-
 rum discendarum causa mittere solebat. eius templi aedituus cum ha-
 beret multas sacrae coenae reliquias, pueris illas consumendas dabat.
 his forte tum adfuit Iudaeus, quem dixi, puerulus. hic dimissus cum
 domum redisset, a patre causam tardioris domum reditionis postulatus
 respondit se cum Christianorum pueris in magno templo cibum sumpsisse.
 at Iudaeus pater, dolosa illa bestia, ingenti furore percitus, a prandio
 puerum in officinam abducit inque caminum abiicit, ac operis foribus
 recedit. uxor autem, quae mariti in filiolium furorem cognitum haberet,
 ad officinam cum accessisset, per rimam introspicens pueri vocem exau-
 didit. et ingressa invenit eum in furno integrum, nihil ab igne passum.
 qui a matre eductus, cum interrogaretur quonam pacto illaesus a flam-
 mis mansisset, respondit venisse quandam purpura amictam feminam,
 quae et ignem extinxerit et ipsum securo animo esse iusserit. ad hanc
 narrationem stupore percussa mater cum filio Menam patriarcham acces-
 sit, reque narrata Christianam se fieri cupere dixit. Menas rem ad
 imperatorem detulit. is patrem quoque pueri acciri iussit. cumque
 Iudaeum re examinata multis adhortationibus ad Christianae religioni
 dandum nomen frustra esset hortatus, in crucem agi eum iussit, ut qui

τὴν δὲ γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον βαπτίσας ὁ πατριάρχης τὴν μὲν ἐποίησεν ἀσκήτριαν, τὸ δὲ παιδίον ἀναγνώστην.

Κόσμου ἔτος 504, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος 905, Ῥωμαίων βασιλεὺς ὀρθόδοξος Τιβέριος ἔτη 8. ἦν δὲ τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν τέλειος, εὐστηθος, εὐόμματός τε καὶ ὀλίγος D ὑπόγλαυκος, ξανθὴν ἔχων τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ γένειον, λευκὸς τὴν χροιάν καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθηρός, ἀγαθὸς καὶ μεγαλόψυχος εἰς ὑπερβολήν. τούτου ἀνελθόντος ἐν τῷ ἱππικῷ ἀνέκραξαν τὰ μέρη "ἴδωμεν ἴδωμεν τὴν Ἀγούστην Ῥωμαίων." ὁ δὲ ἐδήλωσεν "ἢ ἀντικρὺ τοῦ δημοσίου λουτροῦ Διηγιωτίως ἐκ-10 κλησία ὁμώνυμός ἐστι τῇ Ἀγούστη." εὐφήμεσαν οὖν τὰ μέρη "Ἀναστασίας Ἀγούστης πολλὰ τὰ ἔτη." ἢ δὲ Σοφία ἢ τοῦ Ἰουστίνου γυνὴ ἐπλήγη τὴν ψυχὴν· οὐ γὰρ ᾔδει ἔχειν αὐτὸν γυναῖκα, καὶ διὰ τοῦτο προσεφιλώθη αὐτῷ ὑπὸ Ἰουστίνου, πίσασα αὐτὸν προβαλέσθαι εἰς βασιλεῖα Τιβέριον, βουλομένη γῆμα P 393 αὐτὸν καὶ μεῖναι Ἀγούστα. ταύτην δὲ κατήγαγε Τιβέριος εἰς τὸ παλάτιον τῶν Σοφίων, κελύσας κουβικουλάριον καὶ ἐτέρους τιτὰς εἶναι εἰς ὑπηρεσίαν αὐτῆς καὶ διατηρεῖν αὐτήν. ζήτημα δὲ αὐτὴν ἴσα μητρὶ, ποιῶν πῦσαν θεραπείαν αὐτῆς. γενεθλίου δὲ ἱππικῶ ἀγομένου, καὶ τῶν μερῶν φορούντων στολὰς σωληνωτάς ἀπὸ βλατ-20 τίου ὀξέος καὶ γλαμύδας παραπλησίας τοῦ βασιλικοῦ, ἔπαυσε ταύτας φορεῖν διὰ τὸ μὴ εἰς ἀκαίρους χρόνας δαπανᾶσθαι τὰ χρήματα, ὀρίσας διδακτυλλοὺς ὄρας ἐν ταῖς στολαῖς αὐτῶν κόσμον

14 ἐπι?

suo ipsius filio necem intulisset. patriarcha mulierem et puerum baptizavit, illam monacham, hunc lectorem fecit.

Anno mundi 6071, a natali Christi 577, Romanum imperium suscepit Tiberius orthodoxus, tenuitque annos 4. fuit iusta corporis statura, decore pectore et oculis, iisque aliquantulum caesiis, caesario et barba fulva, albus, et florida facie. bonus fuit, et animo insigniter magnohic adscendenti de Circo patres acclamaverunt "videamus, videamus Augustam Romanorum." quibus imperator respondit templum quod e regione est situm publici balnei Diegistei, idem cum Augusta habere nomen. proinde partes faustis acclamationibus Anastasiae Augustae multos vitae annos sunt comprecati. Sophiae animum, Iustini viduae, ea res perculit. ignorabat enim Tiberio esse uxorem, atque ideo demeruerat hominem, Iustino persuadens ut eum imperio praeficeret, sperans se ei nupturam atque Augustam mansuram. eam Tiberius deduxit in palatium Sophiae, addito cubiculario et aliis ministris qui eam servarent atque inservirent. ipse eam non secus atque matrem omni officii genere coluit. cum autem natalitium equestre certamen ageret, partesque gestarent stolas imbricatas, succo narium purpurae infectas chlamydesque imperatoriae assimilés, prohibuit earum usum, ne pecunia intempestive prodigeretur, definiitque ut ornas tantummodo dneram di-

χάριν φορεῖν. ἀγαγὼν δὲ Ἀναστασίαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἔχουσαν ἕξ αὐτῆς καὶ θυγατέρας δύο Χαριτὴν καὶ Κωνσταντῖναν, ἔστειψεν αὐτὴν Ἀνγοῦσταν, καὶ ἔρριψεν ὑπατεῖαν πολλήν. τούτῳ τῷ Β βασιλεῖ γέγονε θεία ἑμφή, ἀγγέλου κατ' ὄναρ εἰπόντος "τάδε σοι 5 λέγει τὸ τρισάγιον· οἱ τύραννοι τῆς βασιλείας ἐπὶ σῶν οὐ φοιτήσουσι χρόνον."

Τῷ β' ἔτει ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Περσῶν κατὰ τὸ ἔθος, μηνῶν τὴν ἀναγόμεναι αὐτοῦ· καὶ οὐ προσήκατο τὴν εἰρήνην ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς. ὁ δὲ Τιβέριος διασπείρας 10 τοὺς βασιλικοὺς θησαυροὺς πολλὰ στρατόπεδα ἐποίησε, χειροτονήσας Ἰουστινιανόν τινα στρατηγὸν ἀνατολῆς, ὃς ἀνυλαβὼν τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ Δαρὺς παραγίνεται. καὶ τῆς παρατάξεως γενομένης τῶν Περσῶν καὶ Ῥωμαίων, εἰς λόγους ἦλθον καὶ πρὸς 15 ἄλλήλους σπένδονται χρόνον τετραετῆ.

Τῷ γ' ἔτει, τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως μέλλοντος τὸν πόλεμον αὐτοργεῖν, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς πρὸς τοὺς Πέρσας χωρεῖ. καὶ τῆς κατισυστάδην μάχης γενομένης, βαθείας τῆς τῶν Ῥωμαίων φύλαγος οὐσῆς ἢ τῶν Περσῶν καὶ Βαβυλωνίων τρέπεται πληθύς, καὶ ἀναιροῦνται πλήθη πολλὰ. λαμβάνουσι δὲ 20 οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὸ τῶν Περσῶν τοῦλδον καὶ τὸ βασιλικὸν σκηνοπήγιον καὶ πῦσαν τὴν ἀποσκευὴν ἐπίδοξον οὖσαν καὶ τοὺς ἑλκυσφαντας, ἕξ ὧν τὰ ἐπίσημα πρὸς τὸν βασιλέα πέμπουσι. τὴν αἰσχύνην τοίνυν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς μὴ φέρων νομοθετεῖ 25

2 αὐτοῦ?

gitorum latitudine ornatus causa gestarent. produxit etiam Anastasiam uxorem suam, ex qua duas habebat filias Charitonem ac Constantinam, eamque Augustali corona exornavit, multumque nomisma in populum sparsit. huic in somnis angelus praedixit nomine sanctae trinitatis tyrannos ipso imperante imperium non invasuros.

Anno imperii sui secundo Tiberius legatos de more ad Persarum regem misit, nuntians se esse imperatorem creatum. ceterum Persa pacem repudiavit. Tiberius ergo imperatoris thesauris impensis multos conduxit exercitus et Iustinianum quendam Orienti praefecit; qui cum exercitu ad Daras profectus est. ubi cum adversae iam acies coirent, colloquium de pace intervenit, eaque in quadriennium pacta fuit.

Tertio anno, cum rex Persarum ipse bellum gesturus esset, dux Romanarum copiarum Persis obviam contendit. commissa autem cominus pugna, Romanorum phalanx ordinibus stipata Persarum et Babyloniorum aciem pepulit, magnamque eorum stragem edidit. ceperunt Romani etiam Persarum tuldum et regis tentorium omniaque impedimenta magno aestimata elephantosque. qua de praeda ea quae erant maxime insignia ad imperatorem miserunt. sed Persarum rex dedecoris impa-

Georg. Cedrenus tom. I.

μηκέτι βασιλέα Περσῶν εἰς πόλεμον ἐξέρχουσαι, ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἐπείθεται ταῖς Περσικαῖς συμφοραῖς, καὶ πρὸς τὰ ἐνδότεα τῆς Περσίδος ἐχώρησε, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ἄλωσιν ἐν Περσίδι πεποίηκε, φθάσας καὶ μέσον τῆς Ὑγκανικῆς θαλάσσης. 5
 χιμῶνος δὲ γενομένου ἐν Περσίδι παρεχέμασε.

Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει Τιβέριος τὸ δημόσιον τῶν Βλαχερινῶν λουτρόν, ἀναγεῖ δὲ καὶ ἐκκλησίας πολλὰς καὶ ξενῶνας καὶ γηρωκομεῖα, κατακοσμεῖ δὲ καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον τοῦ παλιούτου.
 P 394 τότε κελεύει γράφεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς συμβολαίοις Τιβέριον Κωνσταντῖνον. τῷ δ' ἔτει τελευτᾷ Εὐτύχιος ὁ πατριάρχης, καὶ μετὰ 10
 ἕξ ἡμέρας χειροτονεῖται Ἰωάννης διάκονος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὁ νησιευτής. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀγοράσας σώματα ἐθνικῶν κατέστησε στρατεύματα εἰς ὄνομα ἴδιον, ἀμφιάσας καὶ καθοπλίσας αὐτοὺς χιλιάδας ἰε', δεδωκὼς αὐτοῖς καὶ στρατηγὸν Μανρικῖον τὸν κόμητα τῶν φοιδεράτων καὶ ὑποστράτηγον αὐτοῦ Ναρσῆν, καὶ ἀπέστειλεν 15
 αὐτοὺς κατὰ Περσῶν. πόλεμον δὲ κροτηθέντος νικῶσι Ῥωμαῖοι κατὰ κράτος, καὶ ἀφείλοντο ἐκ τῶν Περσῶν πόλεις τε καὶ χώρας
 B ἃς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ Ἰουστίνου παρέλαβον. ἐπανελθὼν δὲ Μανρικῖος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδέχθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως μεγάλως, καὶ ἐθριάμβευσε Τιβέριος τὰς νίκας Μανρικῖον, καὶ προσ-
 ἐλάβετο αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Κωνσταντῖναν τὴν ἐνυτοῦ θυγατέρα· ὁμοίως δὲ καὶ Γερμανῷ στρατηγῷ ἔλεξε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ

10 δ' αὐτῷ ἔτι?

tians, legem fert ne rex Persarum ullus posthac in bellum proficiscatur. Romanus vere exercitus rebus Persarum afflictis insultans in intimam usque Persidem pervenit, multosque ibi mortales, multa oppida in potestate suam redegit, et usque ad medium maris Hyrcani perrexit; ac hieme facta in Perside hiberna habuit.

Quarto anno Tiberius publicum in Blachernis balneum aedificat, inaeuratque multa templa, domos hospitales et senibus fovendis factas. exornat etiam aureum palatii triclinium. tunc etiam se in contractum formulis scribi iussit Tiberium Constantinum. eodem anno moritur Eutychnus patriarcha, ac post sex dies in locum eius suffectus est Ioannes cognomento ieiunator, magni templi diaconus. porro Tiberius emit barbarica mancipia ad milia quindecim, exque iis vestitis a se et armatis exercitum composuit, de suo nomine Tiberianum appellans; duceque iis dedit Mauricium comitem foederatorum, eique legatum addidit Narsetem, ac contra Persas emisit. commissa pugna Persae victi pulsique sunt, et recepere Romani urbes et oppida ab his Iustiniano et Iustino imperantibus occupata. reversus Cpolin Mauricius ab imperatore est honorifice acceptus. triumphavit etiam de Persis imperator, suis auspiciis a Mauricio victis; generumque hunc sibi adscivit, tradita filia sua Constantina. Germano duci alteram, nomine Charitonem, colloca-

Χαριτώ, ποιήσας ἀμφοτέρους Καίσαρας. τῇ δὲ ἰδ' τοῦ Ἀγού-
 στον μηνὸς φραγὼν συκάμινα ὄψιμα ἀξιοθέατα νενοθυμένα φθίσει
 περιέπσει. καὶ μέλλων τεθνᾶναι προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην
 Ἰωάννην καὶ τὴν σύγκλητον ἅμα τοῖς στρατεύμασι, καὶ Μαυρίκιον
 5 τὸν ἴδιον γαμβρὸν βασιλέα ἀναγορεύει. πάντων δὲ εὐφημησάν-
 των αὐτὸς ὑποστρέψας ἐν τῇ ἰδίᾳ κλίνῃ τέθνηκε, βασιλεύσας ἔτη
 γ' μῆνας ἑ' ἡμέρας ἧ'. καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ἡρώῳ ἐν λάρνακι πρι- C
 σίνῳ.

Μαυρίκιος ὀρθόδοξος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐβασιλευσεν ἔτη κ'
 10 μῆνας γ' ἡμέρας β'. ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ μεσηλίξ, εὐσθενής, λευκό-
 χρους, στρογγύλην ἔχων τὴν ὄψιν, πυρράκης, ἀναφάλας, εὖριν,
 εὐπύγιον, χειρόμενος τὸ γένειον, καθὰ Ῥωμαίοις ἔθος ἐστίν. ἦν
 δὲ Καππαδόκης. ἐκέλευσε δὲ γράφεσθαι ἐν τοῖς συμβολαίοις Μαυ-
 ρίκιος [καὶ] Τιβέριος. ἐστέρθη δὲ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου
 15 τοῦ νηστευτοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον τὸν γάμον πεποίηκε. τῷ δὲ
 Ἀπριλίῳ μηνὶ γέγονασιν ἐν τῷ φόρῳ ἐμπρησμοὶ καὶ ἀνέμων
 καταγίδες, καὶ πολλὰς οἰκίας διώλεσαν. καὶ τῇ δεκάτῃ τοῦ
 Μαῖου γέγονε σεισμὸς μέγας καὶ ἐπικλὸν ἐτελέσθη. προσβύουσι D
 δὲ οἱ Ἄβαρες πρὸς τὸν βασιλέα, οἱ πρὸ ὀλίγου τὸ Σίρμιον χειρω-
 20 σάμενοι, πόλιν τῆς Εὐρώπης ἐπίσημον, καὶ ἤξιον ταῖς ὑδοή-
 κοντα χιλιάσι τοῦ χρυσοῦ, ὡς ἐτησίως ἐλάμβανον παρὰ Ῥωμαίοις,
 προστεθῆναι ἄλλας κ'· καὶ ὁ βασιλεὺς εἰρήνης ἐπιέμενος τοῦτο
 κατεδέξατο. ἤτησαν δὲ καὶ ἐλέφαντα, ζῶον Ἰνδικόν, ἐκπεμφθῆ-
 ναι αὐτοῖς πρὸς Θέαν, καὶ κλίνην χρυσοῦν· ὧν καὶ πεμφθέντων

vit, et utrumque Caesarem designavit. decima quarta die Augusti Ti-
 berius cum cucurbitas serotinas vitiatas edisset, in tabem incidit. mori-
 turus ergo Ioannem patriarcham, senatum et exercitus vocat, coramque
 iis Mauricio genero suo imperium tradit. quod cum omnes faustis ac-
 clamationibus probassent, reversus in lectum suum vitam cum morte
 commutavit. imperavit annos tres, menses decem, dies octo. sepultus
 est in heroo, in arca Prasina.

Mauricius orthodoxus imperium Romanum gubernavit annos viginti,
 menses tres, dies duos. statura fuit mediocri, robustus, albus, facie
 rotunda, subrufus, recalvaster, naso et barba mediocri: barbam Ro-
 mano more tondebat. patria Cappadox, inssit se in tabulis scribi Mau-
 ricium Tiberium. coronatus est a patriarcha Ioanne ieiunatore, ac
 paulo post nuptias habuit. mense Aprili in foro incendia fuerunt, et
 ventorum procellae, quibus multae domus sunt perditae. decima Mail
 terrae motus fuit magnus et equestre certamen actum. Avaros autem,
 qui non multo ante Sirmium Europae nobilem urbem occupaverant,
 missis legatis ab imperatore postulant ut 80 auri milibus, quae a Romani-
 nis quotannis accipiebant, alia 20 adicerentur. imperator pacis stu-
 diosus consensit. postulabant ut sibi ad spectaculum mitteretur elephan-
 tus Indicus et aurea calcitra. quae missa remiserunt, contempta culci-

ἀμφοτέρα ἀντέστρεψαν, τὴν κλίην εὐτελίσαντες. ἤτοῦντο δὲ
 P 395 πάλιν ἄλλας κ' πρὸς ταῖς ἑκατόν. τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταδεξα-
 μένου, στρατεύσας ὁ χαγάνος τὴν Σιγιδῶνα πόλιν κατέστρεψε καὶ
 ἑτέρας πόλεις ἐχειρώσατο καὶ τὴν Ἀγχιάλον, ἠπέλει δὲ καὶ τὰ
 μακρὰ τεύχη κατωστρέψαι. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἐλπίδιον τὸν πατρίκιον
 σὺν Κομμεντιόλῳ πρέσβεις πρὸς τὸν χαγάνον ἀπέστειλε, καὶ ὁ
 βάρβαρος ἐπὶ ταῖς τῶν πάκτων συνθήκαις εἰρήνην ἄγειν καθωμο-
 λόγει.

Τῷ β' ἔτει ὕπατος ὁ βασιλεὺς ἀναγορεύεται, καὶ πολλοὺς
 θησαυροὺς τῇ πόλει δωρεῖται. προβάλλεται δὲ Φιλιππικὸν στρα- 10
 τηγὸν τῆς ἐξῆς, ποιήσας αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Γορδιαν τὴν ἰδίαν
 ἀδελφὴν. ὁ δὲ Φιλιππικὸς τοῖς Περσικοῖς ἀθρόως ἐπεισεσῶν
 καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν λαβὼν εἰς τὴν τῶν Μήδων χώραν παρα-
 B βύλλει, καὶ πολλὰ χωρία διαφθείρας εἰς Ῥωμανίαν αὐτὸς ὑπέ-
 στρεψε. τοῦ δὲ χαγάνου τὴν εἰρήνην ἀθετήσαντος καὶ τῷ μακρῷ 15
 τεύχει ληϊζομένου, ὡς προσεπέλασεν ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων
 Κομμεντιόλος, τούτοις ἀθρόως ἐπεισεσῶν πολλὰ πλήθη ἀνέιλε
 καὶ τούτους ἀπήλασεν. ἐλθὼν δὲ ἐν Ἀδριανουπόλει Ἀνδραγασίῳ
 περιπίπτει τῷ Σθλαβίνῳ στρατηγῷ αἰχμαλωσίαν ἐπιφερομένῳ·
 καὶ τούτῳ ἐπεισεσῶν τὴν αἰχμαλωσίαν διέσωσε καὶ νίκην μεγάλην 20
 περιεβύλετο. τότε καὶ τινες Ἕλληνες ἐν οἴκῳ τινὸς ἀριστῶντες
 εἰς ὕβρεις καὶ ἀναθεματισμοὺς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου προήχθη-
 C σαν. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι παραντὰ πονηροῖς πνεύμασι ληφθέντες
 δίκας ἀπετίνοντο, ὁ δεσπότης δὲ τῆς οἰκίας εἶδε κατ' ὄναρ ἐπι-

tra. postulaveruntque alia adhuc 20 milia sibi addi. quod cum recu-
 sareet imperator, Chaganus expeditione suscepta Sigidonem aliasque
 urbes subegit et Anchialum, minatus se etiam Longum murum ever-
 surum. imperator ergo Elpidium patricium cum Commentiolo legatos
 ad Chaganum mittit; isque se pactis conventis staturum ac pacem ser-
 vaturum pollicetur.

Anno secundo imperator consul designatur magnasque urbi opes
 largitur. idem sororem suam Gordiam Philippico in matrimonium dat,
 Orientique eum praeficit. qui subito Persas magna vi adortus magna
 hominum praeda parta in Mediam irrumpit, multisque ibi oppidis va-
 statis in Romaniam revertit. cum autem Chaganus pace violata ad
 Longum murum praedando excurreret, Commentiolus dux Romani exer-
 citus de improviso barbaros adortus magna multitudine caesa eos abegit.
 inde cum ad Adrianopolim venisset, in Andragastum incidit, Slavino-
 rum ducem, qui praedam agebat. in hunc facto impetu praedam recepit,
 insigni potitus victoria. eo tempore Graeci quidam in domo cuiusdam
 prandentes eo prolapsi sunt ut in virginem deiparam convicia atque
 execrationes iacerent. horum reliqui illico a malis correpti spiritibus
 poenas dederunt. dominus autem domus istius per insomnium vidit sibi

στᾶσαν ἀπὸ τὴν Θεοτόκον καὶ βεργίῃ τὰ αὐτοῦ γόνατα περιγυράξασαν καὶ μηδὲ λόγον αὐτὸν ἀξιώσασαν. ὁ δὲ εὐθύς ἔξυπνος τοῖς πόνοις γενόμενος εἶρε τοὺς πόδας αὐτοῦ κεκομμένους, κἀντεῦθεν λοιπὸν δημοσίᾳ φορούδην ἀγόμενος καὶ προκείμενος τὴν δι-
 5 καιοκρισίαν ἐξωμολογεῖτο τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν τῆς παναμύμου Θεοτόκου κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησιν.

Τῷ γ' ἔτει Φιλιππικὸς ἐπὶ τὴν Περσικὴν ἑλθὼν, καταλαβὼν τὴν Ἀρξάντην μεγάλην αἰχμαλωσίαν ἐκράτησε, καὶ δειλίαν ἐμποιεῖ **D**
 τοῖς Περσικοῖς στρατεύμασι. νοσήσας δὲ τὸν ἀνεψιὸν χειροτανεῖ
 10 καθηγεῖσθαι τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν νοσῶν παραγέγονε. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βυσιλεῖ υἱός, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Θεοδόσιον.

Τῷ δ' ἔτει Φιλιππικὸς ἐξεληλυθὼς τῆς πόλεως πρὸς Πέρσας ὄπλιζεται, καὶ τούτοις συμβαλὼν νικᾷ τὸν πόλεμον. τῇ δ' ὕστε-
 15 ραία πάλιν ἀναλαβὼν Καρδαρίχας τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις πρὸς πόλεμον ὄπλιζεται, καὶ δευτέρου πολέμου κροτηθέντος νικῶσι πάλιν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀναιροῦνται Πέρσαι πολλοί, χειροῦνται δὲ καὶ ζῶντες δισχιλιοὶ καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον πέμπονται. ὁ δὲ Καρδαρί-
 20 χας προσέφηνεν εἰς τὸ Δαυρὺς· οἱ δὲ τοῦ κάστρον Πέρσαι μεθ' ὕβρεων τοῦτον ἀπεπέμψαντο. ὁ δὲ Φιλιππικὸς τοὺς γενομένους **P 396**
 τραυματίας εἰς τὰς πόλεις παρέπεμψεν ἰατρυνέσθαι, καὶ Ἡράκλειον τὸν τοῦ Ἡρακλείου τοῦ αυτοκράτορος πατέρου, ὑποστράτηγον ὄντα, ἐπὶ κατασκοπὴν τῶν βυρβάρων ἐξέπεμψεν. αὐτὸς δὲ εἰς τὴν Βαβυλῶνα εἰσβάλλει, καὶ τὸ Χλόμαρον φρούριον παρα-

adstare deiparam, quae alloqui ipsum non dignata pedes eius virgula veluti notis impressis circumscripsit. ille autem prae dolore statim evigilans pedes suos incisos invenit. gestatus in publicum ibique expositus iustum dei iudicium et inculpatae virginis deiparae contra se indignationem professus est.

Anno tertio Philippicus in Persiam expeditione facta Arxanam capit, magnaque potitur praeda, et terrorem Persicis copiis incutit. morbo inde correptus consobrinum suum exercitui praeficit atque ipse Cpolin aegrotus revertitur. eodem anno imperatori filius est natus ac Theodosius nominatus.

Quarto anno Philippicus urbe egressus armatum exercitum in Persas duxit, acieque congressus eos vicit. postridie Cardarichas denuo instructo exercitu alteram pugnam commisit, rursusque penes Romanos victoria fuit; et multi Persae occisi, capti bis mille, et Byzantium missi. Cardarichas ad Daras confugit, et a castris per eos qui praesidii loco id castrum tenebant, per ludibrium est repulsus. Philippicus saucios per urbes dimittit, ut corpora curarent; legatumque Heraclium, cuius filius Heraclius postea imperator fuit, ad explorandas res barbarorum emittit. ipse in Babyloniam impressione facta Chlomarum castellum ob-

καθ' ἕξειται. ὁ δὲ Καρδαρχίας στρατολογεῖ ἰδιώτας μεθ' ὑποζυγίων, καὶ δι' ὄχυρῶν τόπων ἐν ἀσελήνῳ νυκτὶ ἐπὶ τὰ νῦτα γίνεται τῶν Ῥωμαίων, μηδαμῶς θαρρῶν χεῖρας αὐτοῖς ἐμβαλεῖν. Ῥωμαῖοι δὲ τῷ ἀκαίρῳ φόβῳ διασκευασθέντες διὰ δυσδιεξοδεύτων τόπων μεγάλους κινδύνους περιέπεσον. πρῶτας δὲ γενομένης, τῆς 5
B συμφορῆς ἀπὸ γλῶττιοντο, καὶ τὸν στρατηγὸν καταλαβόντες ὕβρουν αἰσχίσταις τοῦτον ἔβαλον. οἱ δὲ Πέρσαι ἐπίπλαστον νομίσαντες εἶναι τὴν φηγὴν διῶξαι οὐκ ἐτόλμησαν. Ἡράκλειος δὲ διαπεράσας τὸν Τίγρη, ὅσα τῆς Μηδικῆς χώρας ἦσαν ἐπίσημα χωρία περικεῖται πυρὶ, καὶ οὕτως πρὸς Φιλιππικὸν ἀνέστρεψε μετὰ σκό-10
 λων πολλῶν. καὶ γίνεται πάλιν κατὰ τὴν Μαρτυρούπολιν Περσικὸς μετὰ Ῥωμαίων πόλεμος, καὶ κρατοῦσι Ῥωμαῖοι, καὶ ἀναίρεται ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς Βαρουζᾶς, συλλαμβάνονται δὲ καὶ ζῶντες τρισχίλιοι καὶ οἱ τῶν Περσικῶν ταγμάτων ταξίαρχοι. χίλιοι δὲ μόνον τὸν ἀριθμὸν ἐσώθησαν, οἳ καὶ μετὰ κινδύνων ἐπὶ 15
C τὴν Περσίδα ἀνέστρεψαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πέμπουσι πρὸς τὸν βασιλεῦτα τὰ Περσικὰ λάφυρα καὶ τοὺς ζωγραφθέντας ἅπαντας σὺν τοῖς βάνδοις. ὁ δὲ Μανρίκιος ἔκτισε τὸν Κυριανὸν ἔμβολον ἐν Βλαχέρνυις, γράψας ἐν αὐτῷ διὰ ζωγραφίας τὰς ἑαυτοῦ πράξεις τὰς ἐκ παιδότην μέχρι τῆς αὐτοῦ βασιλείας. ἀνεπλήρωσε δὲ καὶ τὸ 20
 ἐν αὐτῷ δημόσιον λουτήριον. τυποῖ δὲ καὶ τὴν λιτὴν καλουμένην πρεσβείαν κατὰ παρασκευὴν ἐν Βλαχέρνυις τελεῖσθαι καὶ ἐν τοῖς Χαλκοκρατείοις πληροῦσθαι.

Τῷ ε' ἔτι οἱ Λογγίβυροδοὶ πόλεμον ἤρανον κατὰ Ῥωμαίων,

sidet. Cardarichas autem collecta tironum manu et lumentis, nocta cum luna sileret, per loca natura munita eo pervenit ut a tergo esset Romanorum, quibuscum conserere manum nequaquam audebat. Romani locorum imperviorum iniquitate et intempestivo terrore in summum periculum devenerunt. e quo tamen luce facta facile evaserunt, arreptumque ducem atrocissimis contumeliis exagitarunt. Persae autem fugam eam simulari putantes non sunt ausi insequi. at Heraclius transmissis Tigri, quaecumque Mediae erant nobilliora oppida, ea incendit, atque ita ad Phillippicum est magna cum praeda reversus. rursus inde ad Martyropolim commisso inter Persas ac Romanos praelio vicerunt Romani. cecidit eo in praelio Baruzas Persarum dux, captaque sunt tria milia, ac Persici exercitus ductores. mille tantum de Persicis copiis homines clade evitata non absque periculo in Persidem redierunt. Romani ad imperatorem praedam mittunt Persicam, omnesque captives una cum bandis. Mauricius porro Cariana rostra in Blachernis condit, inque eo omnem suam a pueritia usque ad imperatoriam dignitatem vitae historiam deplngit. absolvit etiam publicum ibi balneum. et constituit ut publica deprecatio, sive intercessio dicitur, in parascena a Blachernis ad Chalcopratia duceretur.

Anno sexto Longobardi bellum Romanis intulerunt, et Maurasii in

καὶ τὰ τῶν Μαυρουσίων ἔθνη κατὰ τὴν Ἀφρικὴν μεγάλας ταραχὰς ἐποιήσαντο. ἐν δὲ τῇ Περσίδι φυλακὴ ὑπάρχει ἡ λεγομένη Ἀθήθ, ἐν ἣ πολλοὺς ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπὸ διαφόρων ἔθνῶν ἐν D ταύτῃ κατέκλεισε σὺν τοῖς αἰχμαλώτοις τῆς πόλεως Δαρῆς. οὗτοι 5 οὖν ἀπογόνους ἑαυτῶν ἐπανίστανται κατὰ τῶν φυλασσόντων αὐτούς· οὗς καὶ ἀνελόντες εἰς τὸ Βυζάντιον ἤκουσι, καὶ ἐπεδέξατο αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς μετὰ χαρῆς μεγάλης. καὶ πάλιν Κοιμμεντιόλος εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον χωρεῖ, καὶ νικίσας πολλὰ λάφυρα ἐν Βυζαντίῳ πέμπει.

10 Τῷ ζ' ἔτει Βαρᾶμ κατὰ Χοσρόου γενόμενος τοῦτον τοῖς Ῥωμαίοις προσετήνη ἠνάγκασεν· ἔξ δούς ὁ βασιλεὺς συμμαχίαν τὸν τε Βαρᾶμ ἀπέκτεινε καὶ τὴν Περσίδα ἐκράτησε. δεδοικὼς δὲ τὴν δολοφονίαν, ζητεῖ Μαυρῖκιον εἰς φυλακὴν αὐτοῦ χιλίους Ῥω- P 397
μαίους. ὁ δὲ βασιλεὺς ποιεῖ καὶ τοῦτο, ὡς λέγειν τὸ Χοσρόην
15 ὅτι Ῥωμαῖοι Πέρσαις τὴν βασιλείαν χαρίζονται.

Τῷ η' ἔτει τὸ πάσχα Θεοδόσιος υἱὸς Μαυρῖκιου στέφεται ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, χρόνων ὑπάρχων τεσσάρων ἡμισυ. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Μαυρῖκιος τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαυράκοντα, ὃν ἀπήρξατο Τιβέριος, ἀνεπλήρωσε, καὶ τῆς ἀνα-
20 τολῆς εἰρήνην βαθεῖαν ἐχούσης τὰς δυνάμεις τῶν στρατευμάτων ἐπὶ τὴν Θράκην διεβίβασε.

Τῷ θ' ἔτει τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν στρατευμάτων ἐπὶ τὴν δύσιν ἐξερχομένου, ἐκωλύετο παρὰ πάντων ὑπουργῆσαι τῷ πο- B
λέμῳ. ἐν δὲ τῷ Δαονίῳ ἔτεκε γυνὴ παιδίον μήτε ὀφθαλμοὺς μήτε

Africa magnos tumultus excitarunt. in Perside locus custodiae destinatus est, nomen Lethae ab oblivione habens. in eo Persarum rex multos de variis populis captos incluserat, una cum iis quos in castello Daras coeperat. hi de salute sua desperabundi custodes adorti sunt, iisque caesis Byzantium pervenerunt, suntque ab imperatore magno cum gaudio recepti, ac rursus Commentiolus in Persidem ingressus victor multa spolia Byzantium misit.

Anno 7 Chosroes, cum adversus eum Baramus insurgeret, coactus est ad Romanos confugere; et impetrato ab imperatore auxilio Baramum occidit Persidemque obtinuit. metuens autem sibi ab insidiis, mille Romanos praesidium loco dari a Mauricio sibi petiit. quod ipsum quoque imperator concessit, itaque Chosroes fassus est regnum Persis beneficio Romanorum concessum.

Anno octavo in Paschate Theodosium Mauricii filium Ioannes patriarcha Cpolititanus corenat, annos natum 4 s. eodem anno Mauricius aedem 40 sanctorum absolvit, a Tiberio inchoatam. cumque in Oriente alta esset pax, exercitus in Thraciam transtulit.

Nono anno, cum imperator copias in Occidentem educeret, ab omnibus vetitus est bello operam impendere. Daonii mulier infantem peperit oculis palpebris manibusque carentem: ad coxas autem

βλέψαμα μήτε χείρας μήτε πόδας ἔχων, πρὸς δὲ τῷ λογικῷ ληθῆος οὐδὲ προσφυῶς ὑπῆρχεν αὐτῷ ὀστρακόδεσμος. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ κύνων ἐξάπους, κεφαλὴν ἔχων λεοντώδη, γεννηθεὶς ἐγένετο μέγας σφόδρα. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὁ ἵππος τοῦ βασιλέως, ὁ τὸν χρυσοῦν περικειμένος κόσμον, ἀθρόως διερράγη πεσών. τούτοις 5 πᾶσιν ὀλωνισόμενος ὁ βασιλεὺς περιλυπος ἦν. μαθὼν δὲ ὅτι πρόσβεις εἰς τὸ Βυζάντιον Περσῶν τε καὶ Φράγγων παρεγένοντο, ὑπέστρεψεν εἰς τὰ βασίλεια.

- C** Ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν τοῦ Σιμοκάτου λόγος Χοσρόου βασιλέως Περσῶν πρὸς Ἰωάννην στρατηγὸν Ῥωμαίων, ἀποσκύψαντα εἰς 10 αὐτὸν ὅτε ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Μαυρικίου εἰς βοήθειαν αὐτοῦ. “εἰ μὴ περ ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐτυραννούμεθα, οὐκ ἂν ἐθάρρησας, στρατηγέ, τὸν μέγαν ἐν ἀνθρώποις βασιλεία βάλλειν τοῖς σκώμμασιν. ἐπεὶ δὲ τοῖς πυροῦσι μέγα φρονεῖς, ἀκούσῃ τί δῆτα τοῖς θεοῖς ἐσῴστερον μεμελέτηται. ἀντικαταρρεύσει, εὖ ἴσθι, εἰς τοὺς 15 Ῥωμαίους ὑμᾶς δεινά, ἔξετε δὲ τὸ Βαβυλώνιον φύλον τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας κριτοῦν τριττὴν κυκλοφορικὴν ἐβδομάδα ἐτῶν. μετὰ δὲ τοῦτο πεμπταίαν ἐβδομάδα ἐνιαυτῶν Ῥωμαῖοι Πέρσας δουλαγωγήσετε. τούτων δὲ διηνησμένων τὴν ἀνέσπερον ἡμέραν ἐνδη-
D μῆν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὴν προσδοκωμένην λῆξιν ἀποβαίνειν 20 τοῦ κράτους, ὅτε τὰ τῆς φθορᾶς παραδίδεται λύσει καὶ τὰ τῆς κρείττονος διαγωγῆς πολιτεύεται.”

Τῷ ἰ΄ ἔτει τοῦ χαγάνου ἐπιελθόντος κατὰ τὸ Σίρμιον, ὁ βα-

9 ἱστοριῶν?

cauda piscis testa intacti enata erat. eodem die canis quoque sex pedes habens et caput leoninum natus ac valde magnus factus est. eodem die equus etiam imperatoris, qui aureis phaleris erat ornatus, concidit subito atque ruptus est. haec omnia imperator ominis loco ducens animi angebatur; et cognito legatos Persarum ac Francorum Byzantium appulisse, in regiam rediit.

Sequitur ex historiis Simocatti oratio Chosroae Persarum regis ad Ioannem ducem Romanorum, qui missus ei opitulatum a Mauricio imperatore sannas in regem iecerat. “nisi” inquit “ipsa temporis ratio in nos tyrannidem exerceret, nunquam profecto tu, o dux, auderes magnum inter homines regem subsannare. nunc quia praesens rerum status te superbum reddit, audi quid de futuro dii statuerint. sic habe calamitates in vos Romanos redundabunt, ac per tres circulares septenales annorum conversiones Babylonica gens Romanae rei publicae dominabitur. inde per quinque annorum septenarios Romani Persas servitio premetis. his circumactis dies vesperae expers hominibus illucescet expectatumque regnum inibit: tunc interitus nulla erit memoria, et vita melioribus institutis agetur.”

Anno decimo, cum Chaganus apud Sirmiam irrueret, imperator

σιλεὸς στρατηγὸν Εδρώπης τὸν Πρίσκον χειροτονεῖ. ὁ δὲ Πρίσκος Σαλβανιανὸν ὑποστράτηγον ποιήσας προτρέχειν ἐκέλευσε, καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων χωρήσαντες συγκροτοῦσι πόλεμον καὶ νικῶσι Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ χαγάνος τοῦτο ἀκηκοὺς, ἀναλαβὼν τὰς 5 δυνάμεις ἐχώρει πρὸς πόλεμον, καὶ εἰς Ἀγγιῶλον ἐλθὼν ταύτην κατέκαυσεν. εἶτα εἰς τὸ Δριζὶν περᾶ. ὁ δὲ Πρίσκος μὴ θέλων P 398 θεωρεῖν τὰ πλήθη τῶν βαρβάρων εἰς Τζουρουλὸν εἰσελθὼν ἡσφαλίσατο. ὁ δὲ βάρβαρος τὸν Πρίσκον πολιορκεῖν ἐπιχειρεῖ. ταῦτα δὲ ἀκηκοὺς Μαυρῆκιος διηπόρει τί δράσει· ἐβουλίᾳ δὲ καταστρα-
 10 τηγεί τῆς ἀπέιρου δυνάμεως, καὶ ἓνα τῶν ἐξκουβιτῶρων μεγάλας δωρεαῖς καὶ ὑποσχέσεις πείθει ἕκοντι περιπεσεῖν τοῖς βαρβάροις, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πρὸς Πρίσκον γραφὴν περιέχουσαν τάδε “τῷ ἐνδοξοτάτῳ στρατηγῷ Πρίσκῳ. τὴν ἄλιτρησίαν τῶν βαρβάρων ἐγχείρησιν μὴ δειλιάσης· πρὸς γὰρ ἀπώλειαν αὐτῶν τοῦτο γέγονε.
 15 γίνωσκε γὰρ ὅτι μετὰ πολλῆς ἀισχύνης ἔχει ὁ χαγάνος ὑποστρέψαι εἰς τὴν ἄφιερωθεῖσαν αὐτῷ παρὰ Ῥωμαίων χώραν. διὰ τοῦτο B καρτερησάτω ἢ σὴ ἐνδοξότης ἐν τῇ Τζουρουλῷ περιρέμβουσα αὐτούς. πέμπω γὰρ διὰ θαλάσσης πλοῖα, καὶ αἰχμαλωτίζομαι τὰς φαρμιλίας αὐτῶν, καὶ ἀναγκάζεται μετ’ ἀισχύνης καὶ ζημίας εἰς
 20 τὰ ἴδια ὑποστρέψαι.” ὁ δὲ χαγάνος κρατήσας τὰ γράμματα καὶ ἀναγνοὺς γίνεται περιδειής, καὶ συνθήκας πρὸς τὸν Πρίσκον διαθέμενος καὶ εἰρηνεύσας ἐπὶ δώροις ὀλίγοις καὶ ἀναξιολόγοις εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανέβηκε γῆν μετὰ φυγῆς κραταιᾶς.

Τῷ α’ ἔτι Πρίσκος μεγάλως ἐπὶ τοῖς Σθλαβίνοις ἠνδρα-

praefectum Europae Priscum creat. is Salvanianum legatum sibi adsciscit, eumque praecire iubet. barbaros ergo aggressi conserta pugna eos vincunt. Chaganus re cognita copiis collectis ad bellum proficiscitur. cumque Anchialum venisset, urbem eam incendit: inde Drizinem traiecit. Priscus vero multitudini barbarorum occurrendum non ratus Tzurulum petiit, ibique loci opportunitate se tutatus est. quem mox Chaganus obsedit. id cum Mauricius intellexisset, quid faceret dubius, calliditate vim infiniti exercitus hoc pacto eludit. excubitorum quendam magnis et muneribus et pollicitationibus eo permovet, uti cum literis, quas ipse ad Priscum dabat, dedita opera in barbarorum manus se coniceret. literarum haec erat sententia. “Prisco duci gloriosissimo S. formidare sceleratum barbarorum conatum noli, ipsis exitio suo staturum: magno enim suo cum dedecore Chaganus in tertiam sibi a Romanis concessam revertetur. tua ergo praestantia eos otioso animo sustineat in Tzurulo. ego enim per mare missis navigiis eorum familias captivas abduco, ut cum dedecore et damno suo domum redire opus habeat.” Chaganus cum in literas incidisset easque legisset, in magnum venit metum; ac paucis quibusdam et nullius pretii donis acceptis, pace composita domum versus fugam quantum potuit fecit.

Anno undecimo Priscus rem contra Slavinos praeclare gessit, magna

γάθησε καὶ φόνον πολλὴν τῶν βαρβάρων εἰργάσατο. τῷ αὐτῷ
 C ἔτει Παῦλος ὁ τοῦ βασιλέως πατὴρ ἐτελεύτησεν ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει, καὶ Ἀναστασία Ἀγνούστα ἡ πενθερὰ Μαυρικίου, γυνὴ δὲ
 Τιβερίου, καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

Τῷ ιβ' ἔτει τοῦ Πρίσκου πάλιν τὸν Ἰστρον καταλαβόντος 5
 καὶ τὰ Σθλαβίνων ἔθνη πραιδεύσαντος καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν
 τῷ βασιλεῖ πέμψαντος, γράφει αὐτῷ ἐκείσε παραχειμάσαι. τῷ
 δ' αὐτῷ ἔτει Φιλιππικὸς κτίζει τὴν ἐν Χρυσουπόλει μονὴν τῆς
 παναχράντου Θεοτόκου καὶ τὰ παλάτια πρὸς τὸ ὑποδέχασθαι τὸν
 βασιλέα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ποιήσας καὶ ἰχθυοτροφεῖον καὶ πα-
 10 ραδεῖσους. καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἔκτισε τὸν οἶκον τὸν
 λεγόμενον τοῦ Φιλιππικοῦ.

D Τῷ ιγ' ἔτει εἰς τὰ τοῦ Βυζαντίου προύστεια τίκονται τέ-
 ρατα, παιδίον τετράπουν καὶ ἄλλο δικόρυνον· λέγεται δὲ μὴ ση-
 μαίνειν ἀγαθὰ ταῖς πόλεσιν ἐν αἷς γίνονται ταῦτα. καὶ ὁ βασιλεὺς 15
 Πρίσκον τῆς στρατηγίας ἀποποιεῖ, Πέτρον δὲ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν
 στρατηγὸν τῆς δυνάμεως Ῥωμαίων ποιεῖ.

Τῷ ιδ' ἔτει Πέτρος ὁ στρατηγὸς τοὺς Σθλαβίνους ἐπιφε-
 ρομένους Ῥωμαϊκὴν αἰχμαλωσίαν τρέπει, καὶ οἱ βάρβαροι τὴν
 αἰχμαλωσίαν ἀποσφάζοντες ἔφυγον· ὄλλοι δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι 20
 κρατήσαντες ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ὑπέστρεψαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει
 ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸν στρογγύλον ἡλιακὸν τῆς Μαγναύρας, στή-
 ρας ἐν τῷ μεσουλίῳ τὴν ἰδίαν στήλην, καὶ ἀπέθηκεν ἐκεῖ τὸ ἄρμα

P 399 μέγαν. ἔκτισε δὲ καὶ τὸ λωβῶν γηροκομεῖον εἰς τὰ Ἡρίου, τὸ

barbarorum edita strage. eodem anno Paulus imperatoris pater mortuus est Cpoli; et Anastasia Augusta, socius Mauricii, uxor Tiberii, sepulta est iuxta virum.

Anno 12 Priscus rursus Danubium occupat, Slavinarum agros populatur, magnamque imperatori praedam mittit, atque ab eo in hostico hiemare iubetur. eodem anno Philippicus Chrysoполи mansionem deiparae condit, et palatium ad imperatorem eiusque liberos excipieendam. piscinam quoque et hortos facit, et Cpoli domum aedificat, quae ab eo Philippici domus dicitur.

Anno 13 Byzantii in suburbio monstra sunt nata, infans quadrupes et alius biceps. ferunt haec nihil boni portendere urbibus in quibus nascuntur. imperator Prisco munus ducendarum copiarum abrogat, idque fratri suo Petro mandat.

Hic anno 14 Slavinos adortus est, qui captivos ex Romanorum ditione abigebant. ii captivis necatis fugae se dederunt; et Romani paucis eorum captis ad sua redierunt. hoc anno imperator selarium Magnaurae rotundum fecit, et in media aula suam collocavit statuas. atque ibi armamentarium constituit. condidit etiam in loco qui Erii dicitur deonum in qua senes morboosi alerentur, quod vivarium sumptuo-

λεγόμενον τοῦ ζωτικοῦ ἐγχόρηγον, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν Σθλαβίνων καῆ-
ναι ξυλόστευον ὄν, καὶ πολλὰ ἐν αὐτῷ ἐχορήγησε πρὸς θεραπείαν
τῶν λωβῶν ἀδελφῶν.

Τῷ ιε' ἔτει Πέτρος κακῶς ὑπὸ τῶν Σθλαβίνων τὸ στράτευμα
5 ἀφανίσας διαδέχεται ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ πάλιν Πρίσκος στρα-
τηγὸς Θράκης ἀποστέλλεται.

Τῷ ις' ἔτει Πέτρος ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου ἔκτισε τὸν ναὸν
τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Ἀρειοβίνδου. ὁμοίως καὶ Κυριακὸς
ὁ πατριάρχης τὰ διακονίσσης, διάδοχος γενόμενος Ἰωάννου τοῦ
10 νηστευτοῦ.

Τῷ ιζ' ἔτει συναθροίσας ὁ χαγάνος τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις B
ἐπὶ τὴν Δαλματίαν ἐχώρησε, καὶ καταλαβὼν τὴν Βάλβην καὶ τὰς
περὶ αὐτὴν τεσσαράκοντα πόλεις ταύτας ἐπόρθησεν. ὁ δὲ Πρί-
σκος ταῦτα μαθὼν Γουνδούην ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν πραττομένων
15 ἀπέστειλεν· ὃς καταλαβὼν τοὺς βαρβύρους διὰ δυσβάτων χωρίων
βαδίζοντας, περιτυγχάνει δύο ἐξ αὐτῶν τῷ οἴνῳ κεκαρωμένους,
οἳ καὶ ἔφασαν δισχιλλοῖς ὀπλίταις τὴν αἰχμαλωσίαν τὸν χαγάνον
παραδεδοκέναι καὶ πρὸς τὰ οἰκεία ἀποστέλλαι. ταῦτα ὁ Γουν-
δούης μεμαθηκῶς κρύπτεται ἐν μικρῇ φάρμαγγι, καὶ ἰωθινὸς ἐπὶ
20 τὰ νῦτα τούτων γενόμενος ἀθρόως πάντας ἀνείλε καὶ τὴν αἰχμα- C
λωσίαν πρὸς τὸν Πρίσκον ἤγαγεν. ὁ δὲ χαγάνος τὰ τῆς ἀποτυ-
χίας μαθὼν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανέζευξε χώραν, καὶ ὁ Πρίσκος
ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

Καὶ τῷ ιη' ἔτει λαβὼν τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὴν Σιγιδῶνα παρα-

sum dicitur, eo quod a Slavinis crematum id fuerat, quod ligno erat
tectum. multos ei suppeditavit sumptus ad sustentandos morbis confe-
ctos fratres.

Anno 15 imperator Petrum, quod eius culpa exercitus a Slavinis
esset deletus, loco movet, rursusque Priscum cum imperlo in Thraciam
mittit.

Anno 16 Petrus imperatoris frater aedem deiparae Areobindicam
condidit, et Cyriacus, qui Ioanni ieiunatori successit, diaconissae.

Anno 17 contractis suis copiis Chaganus in Dalmatiam profectus
Babam et vicinas circum 40 urbes occupat ac diripit. qua de re cer-
tior factus Priscus Gunduem exploratum mittit. is cum in barbaros
incidisset per fauces iter facientes, duos ex iis vino obrutos capit; ex
iisque discit Chaganum bis mille armatis praedam domum abducendam
commisisse. eo cognito in angusta quadam se abdit convalle, eo mane
a tergo eos adortus unversos interficit, praedamque ad Priscum addu-
cit. Chaganus frustratum se successu sentiens domum abiit. idem et
Priscus fecit.

Anno 18 Priscus copias ad Sigidonem ducit. Chaganus vero suo

γίνεται. ὁ δὲ χαγάνος συναθροίσας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἄφνω τῇ Μυσίᾳ ἐφίσταται. τῆς δὲ ἑορτῆς τοῦ πάσχα καταλαβούσης ἀμφότεροι μετ' εἰρήνης ἡσύχασαν· καὶ τῆς ἑορτῆς πληρωθείσης διαχωρίζονται ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων οἱ βάρβαροι, καὶ ποικίλου διωγμοῦ ἕξ ἀλλήλων τῶν μερῶν γενομένου πλῆθος Ῥωμαίων τὸ μὲν κατα-

D σφάττεται τὸ δὲ αἰχμαλωτίζεται. τότε δὴ ὁ χαγάνος κατὰ Μαυρικίου ὡς αἰτίου τῆς σφαγῆς τοῦ λαοῦ καταβοῶν εἶπε διδόναι τοὺς αἰχμαλώτους ἀνὰ νομίσματος, καὶ πάλιν δύο τοῦ νομίσματος, καὶ πάλιν ἀνὰ κεράτια δ'. ὁ δὲ Μαυρῆκιος οὐδὲ οὕτως τούτους ἡθέλῃσεν ἀγορεύσαι. ὅθεν θυμωθεὶς ὁ χαγάνος πάντας ἀπέκτει-
 10 νεν. ἦσαν δὲ χιλιάδες ἰβ', ἀνεβιβάζετο δὲ ἡ τιμὴ αὐτῶν ἀνὰ μιλιαρσιῶν δύο βθλγ'. καὶ οὕτως ποιήσας ὁ χαγάνος εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψε, ν' χιλιάδας ταῖς Ῥωμαίων σπονδαῖς ἐπιθείς. ὁ δὲ στρατὸς ἐπέμψε κατὰ Κομεντιόλου ὡς προδοσίαν ἐν τῷ πολέμῳ ποιήσαντος, ἐν οἷς ἦν καὶ Φωκάς, ὃς διαλεγόμενος τῷ βασιλεῖ
 15 βριαρῶς τούτῳ ἀντέλεγεν ἐν τῷ Σελεντίῳ. καὶ τις τῶν πατρικίων

P 400 τοῦτον ἐξήρπυσε καὶ τὸν πώγωνα ἐξέτιλεν, ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον ἄπρακτον ἀπέλυσεν. ἐκ τούτου καὶ ἡ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴ ἀρχὴν ἐλάμβανε. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Μητῶ τοῦ ἐπάρχου ἐν τῷ Νείῳ ποταμῷ μετὰ τοῦ λαοῦ πορευομένου, 20 ἐν τόπῳ τῷ ἐπιλεγόμενῳ Δέλτα, ἡλίου ἀνίσχοντος ζῆα ἀνθρωπόμορφα ἐν τῷ ποταμῷ ἐφάνησαν, ἀνὴρ τε καὶ γυνή· καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ εὐστολος, εὐστερνος, καταπληκτικὸς τὴν ὄψιν, ξανθὸς τὴν κόμην, μίξοπόλιος, καὶ μέχρι τῆς ὀσφύος ἐγύμνου τὴν φύσιν,

exercitu collecto repente in Mysiam irruit. solennitas Paschatis interveniens effecit ut utrinque pacati quiescerent. ea finita indutiae quoque dissiluerunt. cumque multis sese mutuo cladibus affecissent, tandem exercitus Romanus partim caesus, reliqui capti sunt. tum Chaganus in Mauricium caedis populi culpam conferens, paratum se ait captivos accepto in singula capita nummo, rursusque binos uno nummo, denique singulos quattuor ceratiis acceptis dimittere. cum ne sic quidem eos redimere vellet Mauricius, iratus Chaganus omnes occidit. fuere autem duodecim milia. aestimabantur, supputatis in singulos duobus miliarisiis, 2333. Chaganus interfectis, ut dixi, captivis Romanorumque tributo adiectis insuper quinquaginta milibus, domum rediit. exercitus porro misit qui Comentiolum proditionis accusarent. ac fuit inter legatos etiam Phocas, qui in Silentio verbis imperatori duriter se opposuit. quidam vero patriciorum depalmavit Phocam, et barbam ei evellit; atque eum imperator re infecta dimisit. hoc initium fuit insidiarum adversus imperatorem. eodem tempore, cum in Aegypto Menas praefectus in Nilo amne iter faceret cum populo in loco qui Delta dicitur, sole oriente in flumine visa sunt animalia specie hominis, mas et femina. mas erat bene compositus, pectore amplo, terribili adspectu, fulvo crine intermixtis canis, usque ad lumbos nudus, ceteras partes aqua tegente.

τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος τὸ ὕδωρ ἐκάλυπτε. τοῦτον ὁ ἔπαρ-
 χος ὄρκους ἔβαλλε μὴ καταλῦσαι τὴν θειῶσαν, πρὶν ἄπαντας
 ἔμφορηθῆναι τῆς παραδόξου ταύτης ὀράσεως. ἡ δὲ γυνὴ τοὺς τε
 μασθοὺς εἶχε καὶ τὴν ὄψιν λείαν καὶ κόμην βαθεῖαν. καὶ μέχρις **B**
 5 ὥρας θ' πᾶς ὁ λαὸς ἐθαύμασεν, ὄρων τὰ ζῶα ταῦτα, καὶ τῇ θ'
 ἔδυσαν ἐν τῷ ποταμῷ. καὶ ἰδοὺ καὶ κροκοδείλων πλῆθος ἀνεφάνη.
 ὁ δὲ κροκόδειλος θηρίον ἐστὶν ὁμοῦ καὶ ἰχθῦς μέγας, ἀμφίβιος δέ.
 καὶ ἡ μὲν χροιά τοῦ νώτου αὐτοῦ πέτρα ἔοικε μελαίνῃ, ἡ δὲ γασ-
 στήρ λευκή, πόδες δὲ δ', καὶ οὐρὰ μεγάλη καὶ τραχεῖα· τῆς ῥά-
 10 χως γὰρ ἐστὶν ἐνὸς ὁστίου τελευτή. ἐντέμνεται δὲ ἄνωθεν ὡς αἱ
 τῶν πρῶτων ἀκμαί, καὶ τύπτει ἐν ταῦτῳ καὶ τραυματίζει. ἡ
 κεφαλὴ δὲ προσηρμοσμένη τοῖς ὤμοις καὶ ἐξισομένη· καὶ ἐφ'
 ὄσον μὲν οὐ κέχνηε, θηρίον κεφαλὴ ἐστὶν, ἐπὶ δὲ χάνῃ, ὅλη **C**
 γίνεται στόμα· μέχρι τῶν ὤμων ποιοῦσα τὸ χάσμα. ζῶον δὲ ἐστὶ
 15 μικρὸν ἢ ὕδρις, ἣτις καὶ ὕλλος λέγεται, κυνὸς ἔχουσα μορφήν.
 αὕτη εἰς πηλὸν κυλισαμένη, ἐπιτηροῦσά τε τὸν κροκόδειλον καθεύ-
 δοντα, εἰσηδᾶ διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ (κεχνηὼς γὰρ ὁ κροκό-
 δειλος καθεύδει) εἰς τὴν γαστέρα τούτου χωροῦσα, καὶ ταύτην
 διαρρησσοῦσα ἐξέρχεται διὰ τῆς ἔδρας ἀπονεκροῦσα αὐτόν.

20 Τῷ 19' ἔτει, τοῦ ἁγίου πάσχα, Σοφία Ἀνγοῦστα ἡ γυνὴ
 Ἰουστίνου, ἅμα Κωνσταντῖνα τῇ γυναικὶ Μαυρικίου, στέμμα
 κατασκευάσασαι ὑπέριτιμον τῷ βασιλεῖ προσήγαγον. ὁ δὲ βασιλεὺς
 τοῦτο θεασάμενος, ἀπελθὼν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῷ θεῷ τοῦτο **D**
 προσήγαγε, κρεμάσας ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης. λυθείσης δὲ

hunc praefectus adiuravit ne prius ex conspectu discederet quam omnes
 eo se tam raro exsaturassent spectaculo. mulier et mammas habebat et
 laevem faciem ac demissos crines. usque ad nonam horam populus cum
 admiratione animalia ea spectavit: hora nona fluvium ea subierunt.
 ecce autem, crocodilorum multitudo apparuit. crocodilus animal est ter-
 restre iuxtaque aquaticum, vasto corpore. dorsum eius saxum nigrum
 colore refert, venter est albus; pedes habet quattuor, caudam magnam
 atque asperam: quippe ea finis est spinæ dorsi unico osse constantis,
 ac superne in modum dentium serræ incisa. ferit autem cauda et vul-
 nerat. caput humeris contiguum est, iisque aequatur, et capitis for-
 mam tenet, quamdiu non hiat: ubi hiat, totum caput oris loco est et
 usque ad humeros panditur. aliud animalculum est nomine hydri, quod
 et hylus dicitur, forma canina. ea hydri luto sese obvolvens, in cro-
 codili dormientis (eam enim opportunitatem captat: crocodilus enim
 hiat, cum somnum capit) os insilit, et corrosio eius ventre, itaque be-
 stia enecata, per anum exit.

Anno 19, die Paschatis, Sophia Augusta uxor Iustini et Constan-
 tina uxor Mauricii pretiosam admodum coronam confecerunt ac impe-
 ratori obtulerunt. quam cum spectasset imperator, in magnum templum
 detulit, ibique supra sacram mensam deo dedicans suspendit. pace

τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους εἰρήνης πάλιν ὁ χαγάνος ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ χωρεῖ. τοῖς δὲ τέσσαρσιν αὐτοῦ υἱοῖς πυραδοὺς ἐτέρας δυνάμεις παρετόθησε φρουρεῖν τὰς διαβάσεις τοῦ Ἰστροῦ. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι σχεδίας ποιήσαντες τὸν ποταμὸν διεκέρασαν· καὶ μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ χαγάνου συμβαλὼν ὁ Πρίσκοσ ἀπὸ πρωτῆς ἕως ἐσπέρας, τριακοσίων Ῥωμαίων ἀναιρεθέντων, τέσσαρας χιλιάδας τῶν βαρβάρων ὤλεσε, καὶ τῇ ἐπιούσῃ πάλιν ὀκτὼ χιλιάδας τῶν βαρβάρων ἀνέειλε. τῇ δὲ τρίτῃ ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς

P 401 τοὺς βαρβάρους ἐχώρησαν, καὶ τούτους τρέψαντες ἐπὶ τὰ ὕδατα τῆς λίμνης ἤλασαν, πολλοὺς ἕξ αὐτῶν ἀποπνίξαντες, ἐν οἷς καὶ 10 οἱ τοῦ χαγάνου παῖδες ἀπεπνίγησαν, καὶ νίκην οἱ Ῥωμαῖοι περὶ φανῆ ἀνεδήσαντο. ὁ δὲ χαγάνος πάλιν συναθροίσας δυνάμεις πολλὰς κατὰ Ῥωμαίων ἦλθε. πολέμου δὲ κροτηθέντος τρέπονται οἱ βάρβαροι καὶ νίκην ποιῶνται Ῥωμαῖοι πασῶν ἐπισημοτέρων. ὁ δὲ Πρίσκοσ τέσσαρας χιλιάδας συντάξας τὸν Τίσσον ποταμὸν 15 περῶσαι ἐκέλευσεν εἰς τὸ κατασκοπεῖν τὰ τῶν βαρβάρων σκηνώματα. οἱ δὲ βάρβαροι μηδὲν τῶν γεγονότων ἐγνωκότες ἐορτάζον-

B τες ἐσυμποσίαζον. τούτοις οἱ Ῥωμαῖοι ἀπροόπτως ἐπεσεπιστόντες μέγιστον φόβον ἐργάσαντο· τριάκοντα γὰρ χιλιάδας Γηπέδων καὶ ἐτέρων βαρβάρων ἀπέκτειναν, καὶ πλείστην αἰχμαλωσίαν λαβόντες 20 πρὸς τὸν Πρίσκον ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ χαγάνος πάλιν δυνάμεις ἀθροίσας ἐπὶ τὸν Ἰστρον παραγίνεται, καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἡτιῶνται οἱ βάρβαροι καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ἀποπνίγονται. συναπόλλυνται δὲ τούτοις καὶ Σθλαβίνων πλήθη. ζῶντας δὲ ἐκρά-

autem cum barbaris confusa rursus Chaganus fines Romanorum intravit, et quattuor suis filiis exercitus tribuit, quibus transitum Istri custodirent. sed Romani ratibus confectis fluvium transierunt; praedique congressus cum Chagani filiis Priscus, quod ab aurora ad vesperam usque duravit, quattuor barbarorum milia occidit, 300 suorum desideratis. postridie eius diei rursus 8 milia barbarorum interfecit. tertia die Romani de superiore in barbaros irruerunt, eosque fuses in paludem compulerunt, multosque ibi suffocarunt, inter quos foere Chagani etiam filii. illustri victoria tum petitis Romanis, rursus Chaganus magno contracto exercitu adversus eos proficiscitur; quem Priscus congressus pugna fudit, illustrioremque priore victoriam reportavit. idem Priscus quattuor milia instruxit, ac Tissum amnem transire iussit, tentoria barbarorum speculatum. barbari tum eorum quae gesta erant ignari festos dies agebant ac computabant. itaque eos inopinantes adorti Romani ingenti clade affecerunt: caesis enim 30 milibus Gepidarum aliorumque barbarorum, magna cum praeda ad Priscum sunt reversi. Chaganus denuo reparatis copiis, ad Istram cum accederet, pugna victus est, barbarique in fluvio submersi, et cum his magna Sclavinorum multitudo. vivi in potestatem Romanorum venerunt 3200 Avaros, bar-

τησαν Ἀβαρας μὲν γσ', θαρβύρους δὲ β'. ὁ δὲ χαγάνος πρὸς βειε
 πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέστειλεν, ἀναλαβέσθαι τοὺς ζωρηθέντας βου-
 λόμενος. ὁ δὲ Μαυρίκιος μῆπω μαθὼν τὴν περιφανῆ τῶν Ῥω-
 μαίων νίκην, γράφει τῷ Πρίσκῳ ἀποδοῦναι τῷ χαγάνῳ τοὺς βαρ- C
 5 βάρους καὶ μόνους.

Τῷ αὐτῷ ἔτει μοναχὸς τις ἐν ἀσκήσει διαλάμπων, σπάθην
 γυμνὴν κρατῶν, ἀπὸ τοῦ φόρου μέχρι τῆς χαλκῆς ξιφῆρης δια-
 δραμῶν τὸν αὐτοκράτορα τοῖς πᾶσιν ἐν φόρῳ μαχαίρας τεθνήξε-
 σθαι προηγόρευσεν. ὁμοίως καὶ Ἡρωδιανὸς Μαυρικίῳ εἰς τὸ
 10 φανερὸν προσανήγγειλε τὰ τούτῳ συμβησόμενα. τότε καὶ οἱ δῆ-
 μοι ἄνδρα παρόμοιον τῷ Μαυρικίῳ Μαῦρον, περιβαλόντες σίγον
 καὶ στέφανον πλέξαντες ἀπὸ σκορόδων καὶ τῇ αὐτοῦ περιθέντες
 κεφαλῇ, ὄνω τε τοῦτον ἐπικαθίσαντες ἔπαιζον, "εὔρηκε" λέγοντες
 "τὴν θυμάλην ἀπαλὴν, καὶ ὡς τὸ καινὸν ἀλεκτύριον πεπήδηκεν
 15 αὐτήν, καὶ ἐποίησε παιδία ὡς τὰ ξυλοκόδωνα. ἄγιέ μου, ἄγιε, D
 δὸς αὐτῷ κατὰ κρανίου, ἵνα μὴ ὑπεραιρήται· κἀγὼ σοι τὸν μέγαν
 βοῦν προσαγάγω εἰς εὐχὴν." τοιαῦτα μὲν τὰ παρὰ τοῦ δήμου.
 καὶ οὐ περιττῶς ὑπεμνηματίσθη, ἀλλ' ἐν' εἰδιῶμεν ὡς ἐπειδὴν
 τις παροξύνῃ τὸν δεσπότην, τοῖς αὐτοῦ παλγίον γίνεται συνδού-
 20 λους.

Τῷ εἰκοστῷ ἔτει Θεοδόσιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνῆψε πρὸς γά-
 μον τῇ θυγατρὶ Γερμανοῦ τοῦ πατρικίου. τῷ αὐτῷ ἔτει Μαυρί-
 κιος ἐν αὐτῷ γενόμενος, καὶ ἐννοήσας ὅτι οὐδὲν τὸν θεὸν λατ-
 ράνει ἀλλὰ πᾶσιν ἀποδίδωσι κατὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐπιλογισάμε-

11 παρομοιώτα P

22 πατρικίου Xylander pro Μαυρικίου.

bari 2000. Chaganus cum legatos repetunderum captivorum causa mi-
 sisset, Mauricius nondum accepto tam illustris victoriae nuntio reddi
 eos iussit.

Eodem anno monachus quidam, cuius vitae exercitatio illustris erat,
 strictum gladium tenens a foro usque ad aeneam portam procurrat, omni-
 bus praedicans imperatorem gladio occisum iri. sed et Herodianus Mau-
 ricio palam, quae ipsi eventura essent, denuntiavit. tunc etiam populus
 Maurum quendam, hominem Mauricii similem, sago indutum coronaque
 ex aliis conserta redimitum, in asinum imposuit, ac per iocum et lasci-
 viam acclamavit: "invenit bucalam teneram, et sicut novus gallulus in-
 siliit in eam, ac procreavit liberos instar lignearum nolarum. sancte
 mi, sancte, feri eius caput, ne superbius efferatur: tum ego tibi voti
 reus bovem offeram." haec populus. quae non otiose rettuli, sed ut
 intelligamus, ubi quis dominum irritavit, eum ludibrio haberi ab his qui
 eadem cum ipso condicione servant.

Anno 20 Mauricius filio suo Theodosio Germani patricii filiam de-
 spondit. eodemque anno in se descendens, ac memoria repetens deum
 nihil clam esse, eumque pro meritis suisque suis bona aut mala tribuere,

νος τὸ σφάλμα ὃ ἐποίησεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, μὴ ἔξαγορεύσας
 αὐτήν, συμφέρειν ἔκριεν αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἀπολαβεῖν τὴν
 P 402 ἁμαρτίαν καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι. καὶ ποιήσας δεήσεις ἐγγράφους
 ἀπέστειλε πρὸς πάντα πατριάρχην καὶ μοναχὸν εἰς πάντα τὰ μονα-
 στήρια καὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Θεὸν ἐνταῦθα 5
 καὶ μὴ ἐκεῖ τοῦτον κολασθῆναι. ἔσκανδαλλίζετο δὲ καὶ εἰς Φιλιπ-
 πικὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, ὡς τὸ φηῖ ἔχειν εἰς χρηματισμὸν τὸν
 τοῦτον ἀναιρήσοντα, καὶ τοι διαφόρως αὐτῷ Φιλιππικοῦ ὁμνυμέ-
 νου μὴ ἔχειν ἐξ αὐτοῦ φόβον τινά. πάντων οὖν περὶ τούτου εὐχο-
 μένων, εἶδεν ὁ Μαυρικίος ἐν μιᾷ νυκτὶ ὡς εἰς τὴν χαλκῆν πύλην 10
 τοῦ παλατίου ἰστούμενον ἑαυτὸν ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τοῦ σωτή-
 ρος, καὶ λαὸν πολλὸν σὺν αὐτῷ τῶν αἰχμαλώτων ἐγκαλούντων.
 B καὶ φωνὴ γέγονεν ἐκ τοῦ ἁγίου χαρακτῆρος λέγουσα "δότε Μαυρί-
 κιον." καὶ οἱ δὴθεν ὑπηρέται κρατήσαντες αὐτὸν παρέστησαν ἐν
 τῷ πορφυρῷ ὀμφαλίῳ τῷ ἐκείσε. καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν ἡ θεία 15
 φωνή "ποῦ θέλεις ἀποδώσω σοι; ὦδε, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι;"
 ὃ δὲ ἔφη "φιλάνθρωπε δέσποτα, δικαιοκρίτα, ὦδε μᾶλλον, καὶ
 μὴ ἐν τῷ μέλλοντι." καὶ εὐθέως ἐκέλευσεν ἐκδοθῆναι αὐτὸν τε
 καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν
 Φωκῆ τῷ στρατιώτῃ. διυπνισθεῖς οὖν ἀπέστειλεν εὐθύς τὸν 20
 παρακοιμώμενον αὐτοῦ ἀγαγεῖν Φιλιππικόν· ὃς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἰδὼν
 C τὸν παρακοιμώμενον καὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς ἀπογόνους ἠτήσατο κοι-
 νωνῆσαι, καὶ οὕτως ἀπήει πρὸς τὸν βασιλέα, καταλειπὼν τὴν γυ-

tum secum cogitans quam graviter abs se peccatum esset quo tempore
 captivus redimere noluit, praestare existimavit uti in hoc potius quam
 in futuro saeculo poenas deo dependeret. itaque deprecationes literis
 consignatas ad omnes patriarchas et monachos, in omnia monasteria,
 etiam Hierosolyma misit, ut a deo peterent ut ipsi non in altero sed
 in hoc saeculo poenas imponeret. quin et in Philippicum impexit, so-
 roris suae maritum, ab eo caedem sibi parari suspicans ex vaticinio
 quodam, quod percussoris nomen a litera PH ordiri monebat, cum
 quidem Philippicus insidias omnibus modis eiuraret. ceterum Mauri-
 cius, cum pro eo preces passim fierent, quadam nocte in somnis im-
 aginatus est se adstare coram imagine servatoris, in porta palatii aerea,
 multamque secum turbam captivorum ipsum accusantium: tum vocem de
 sacra imagine exiisse, quae Mauricium sisti iuberet. ita se a ministris
 correptum, inque porphyretico ibi umbilico constitutum a divina voce
 interrogatum fuisse, ubinam sibi rependi vellet. se autem dixisse "de-
 mine humanissime, iudex iuste, hic malo quam in altera vita." statim-
 que mandatum fuisse ut cum uxore sua et liberis totaque familia Phocae
 militi dedatur. experrectus statim accubitorem suum misit qui Philippi-
 cum adduceret. qui desperata ob id vita prius communionem sacram
 expetiit, eaque percepta ad imperatorem abiit, uxorem relinquens, quas

ναῖκα ἐπὶ σάκκου καὶ σποδοῦ θρηνοῦσαν. ἔλθων δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἔπεσεν ἐπὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξελθεῖν ἐκέλευσε τὸν παρακοιμώμενον, καὶ αὐτὸς ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας Φιλίππικοῦ, λέγων “συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, ὅτι ἡμαρτὸν σοι 5 πολλά. σὲ γὰρ ὑπενόουν τῇ ζωῇ μου ἐπιβουλεῦσαι· ἀλλὰ νῦν ἔγνων ἁθῶν εἶναι. παρακαλῶ οὖν σε εἰπεῖν μοι εἰ γινώσκεις ἐν τοῖς τάγμασι Φωκῶν τινὰ στρατιώτην.” ὁ δὲ Φιλίππικὸς ἔφη “ἓνα γινώσκω, ὃς πρὸ καιροῦ πεμφθεὶς ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀντέλεγε τῷ κράτει σου.” καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη “ποῖος ἐστὶ γνώμης;” ὁ 10 δὲ ἔφη “δειλὸς καὶ θρασύς.” καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη “εἰ δειλός, D καὶ φονεὺς,” καὶ διηγῆσατο ὁ βασιλεὺς τὸ ἐνύπνιον. ὁ δὲ εἶπε “ἴδε, δέσποτα, πῶς οὐ λείπει τὸν θεὸν γράμμα.” τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ λεγόμενος ξιφίας. καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἔφθασεν ὁ ἀποσταλὴς μαγιστριανός, φέ- 15 ρων ἀπόκρισιν ἐκ τῶν ἁγίων ὅτι ὁ μὲν θεὸς δεξιόμενος τὴν μετα- νοιάν σου σώζει τὴν ψυχὴν σου καὶ μετὰ τῶν ἁγίων κατατάττει σε πανοικί, τῆς δὲ βυσιλείας μετὰ ἀτιμίας καὶ κινδύνων ἐκπίπτεις. ταῦτα ἀκούσας Μαυρίκιος μεγάλως τὸν θεὸν ἐδόξαζε. τῷ δὲ Πέτρῳ στρατηγῷ ὄντι γράφει Μαυρίκιος τὸν Ἰστρον διαπερᾶσαι 20 καὶ ἐν ξένῃ χώρᾳ τὸν λαὸν παραχειμῶσαι. ὅπερ ἀκούσαν τὸ πλη- P 403 θος Ἰσταςίασε, καὶ προβάλλονται ἔξαρχον Φωκῶν τὸν κένταρχον, καὶ ἐπὶ ἄσπίδι τοῦτον ὑψώσαντες ἐδφήμησαν ἔξαρχον. τοῦτο ὁ Πέτρος ἀκηκῶς εἰς τὸ Βυζάντιον φεύγει καὶ πάντα ἀναγγέλλει

saccum induta et cinere conspersa eiulabat. ut ad imperatorem venit, se ad pedes eius provolvit. sed imperator, accubitorum exire foras iussu, ad Philippici pedes accidit, inquit “ignosce mihi, frater, atroces, quas tibi intuli, iniurias. suspicabar te vitae meae insidiari: sed nunc te insontem esse cognovi. hortor autem ut dicas mihi, si quem Phocam militem in exercitu nosti.” “novi” ait ille “quendam, qui pridem ab exercitu missus cum tua maiestate iurgavit.” ac quaerenti quo is esset ingenio, respondit hominem esse timidum ac ferocem. tum imperator “si” inquit “timidus est, homicida est.” narravitque Philippico insomnium. “vides ergo,” ait ille, “domine, deum nulla litera excidere.” ea nocte in caelo visus est cometa, qui a gladii forma Xiphias dicitur. postridie magistriani, quem ad hoc ablegaverat Mauricius, venit, a sanctis hoc responsum ferens “probat deus respicientiam tuam, et animam salute donat, teque cum tota familia inter sanctos reponit: sed imperium cum dedecore et periculis amittes.” his auditis Mauricius deum magnopere praedicavit. ceterum Petrum, qui exercitum ductabat, missis literis cum iuberet Istro trajecto in hostico milites in hibernis habere, multitudo ea re cognita seditionem movit; et Phocam centurionem in scutum sublatum duce[m] exercitus creavit, atque faustis acclamationibus salutavit. quod ubi sensit Petrus, Byzantium elapsus certio-

τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ Μαυρίκιος μεσοῦσης νυκτὸς ἰδιωτικὴν περιβα-
 λόμενος ἐσθῆτα, εἰς δρόμωνα εἰσελθὼν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ
 τῶν τέκνων αὐτοῦ ἀποδιδράσκει. λαλιππος δὲ γεγονίας μολίς
 διασώζεται εἰς τὸν ἅγιον Ἀυτόνομον. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ ἀρ-
 θρῆτις καὶ ποδάγρα ἐπιπίπτει αὐτῷ. οἱ δὲ Πρώσινοι ἐξεληθόντες 5
 εἰς τὸ Ῥήγιον μεγάλας εὐφημίαις ἐτίμων τὸν τύραννον Φωκᾶν,
 B καὶ πείθουσιν αὐτὸν ἐν τῷ ἑβδομῷ παραγενέσθαι. ἐξέρχονται
 οὖν ὃ τε πατριάρχης Κυριακὸς καὶ ἡ σύγκλητος πρὸς αὐτόν, καὶ
 ἀπαιτεῖ αὐτὸν ὁ πατριάρχης ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως
 καὶ τοῦ ἀτάραχον φυλάξαι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀναγορεύεται τὸ 10
 κακόν, καὶ κύριος τῶν σκήπτρων ὁ τύραννος προχειρίζεται, καὶ
 κρατεῖ τῆς εὐδαίμονος ἢ συμφορᾶς, καὶ λαμβάνει τὴν ἑναρξιν τὰ
 μεγάλα τῶν Ῥωμαίων ἀτυχήματα, καὶ ἀναγορεύεται ἐν τῷ ναῷ
 τοῦ προδρόμου, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐπὶ βασιλικῆς ἑμίσεως
 καθεζόμενος εἰς τὰ βασιλεια εἰσέρχεται. τῇ δὲ ἐ' ἡμέρᾳ Λεοντῷ 15
 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔστεψεν Ἀυγοῦσταν. εἰς δὲ τὸ ἰππικὸν ἀνελ-
 C θύντος τοῦ τυράννου, καὶ στάσεως γενομένης περὶ προτιμῆσεως
 τόπου τοῖς μέρεσιν, ἔκραξαν οἱ δῆμοι "ὁ Μαυρίκιος οὐκ ἀπέθανεν
 ἀλλὰ ζῆ· ἐρωτηθῆτω." ὁ δὲ ἀλάστρω κινεῖται πρὸς τὸν φόνον
 Μαυρικίου, καὶ ἀποστείλας ἤγαγε τὸν τοιοῦτον εἰς τὸν Εὐτρόπιον 20
 λιμένα· καὶ προαναίρουσιν οἱ τούτου πέντε ἄρρενες παῖδες ἐπ'
 ὄψεσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ Μαυρίκιος φιλοσοφῶν τῷ δυστυχήματι συντε-
 χῶς ἐπεφθέγγετο "δίκαιος εἶ, κύριε, καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου."

rem de ea re imperatorem fecit. ergo Mauricius media nocte habitu
 privati celocem conscendit cum uxore et liberis, ac urbe profugit; atque
 orta tempestate aegre ad S. Autonomum salvus delatus est. eademque
 nocte eum articulorum dolor et podagra corripuere. Prasini vero in
 Regium egressi magnis gratulationibus tyrannum Phocam honoraverunt,
 persuaseruntque ut in Hebdomum veniret. eo patriarcha Cyriacas cum
 senatu exiverunt. et patriarcha ab eo sponsionem exegit, qua confes-
 sionem verae fidei stabiliret, affirmaretque se ecclesiam a turbis immu-
 nem conservaturum. ita ergo Phocas in Ioannis Baptistae aede impe-
 rator renuntiatur, hominique malo et tyranno sceptrum committitur, et
 calamitas patriae felix imperium occupat; quod initium fuit magnorum,
 quibus res Romana attrita est, malorum. biduo post Phocas curru im-
 periali in regiam advectus est, ac quinta die Leontonem uxorem suam
 corona imposita Augustam nuncupavit. cum autem tyrannus in Circe
 esset, ac de loci praerogativa inter partes contenderetur, populus in
 tumultu vociferatus est "interrogetur Mauricius: non enim mortuus est,
 sed vivit." eo Phocas ad caedem Mauricii excitatus, missis famulis,
 eum ad portum Eutropii adduci iubet. primo quinque filii masculi patre
 Mauricio intaente necati sunt. qui in calamitate ista veram adhibens
 philosophiam, identidem verba haec repetebat "iustus es, domine, et
 iudicia tua iusta sunt." ita ergo Mauricius epitaphii loco habuit libe-

γίνεται τοίνυν τῶν παίδων ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς ἐπιτάξιον, ἐπι-
 δεξαμένου τὴν ἀρετὴν ἐν τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς· τῆς γὰρ τι-
 θήνης αὐτοῦ κλειψύσης ἕνα τῶν βασιλικῶν παίδων καὶ τὸ ἑαυτῆς
 ἐπιδοῦσης εἰς σφαγὴν, ὁ Μανρίκιος οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ τὸ ἴδιον
 5 ἐπέζητησε· φασὶ δὲ τινες ὅτι τούτου σφαγέντος γάλα σὸν τῷ αἵ-
 ματι ἔρρευσε, ὡς πάντας τοὺς ὄρωντας θρηνησάτω δεινῶς. οὕτω
 μὲν σὺν ὁ βασιλεὺς νόμων φύσει ὑψηλότερος γεγονὼς καὶ αὐτὸς
 ὑπαλλάττει τὸν βίον. τούτων δὲ τὰς κεφαλὰς ἐν τῷ κάμπῳ τοῦ
 τριβουναλίου ἔρριψαν. μετὰ δὲ τὸ ἐποζέσαι αὐτάς, ὥρισε τοῖς
 10 θέλουσι λαβεῖν αὐτάς· ἄς καὶ τοῖς σώμασιν αὐτῶν προσέμιξαν
 οἱ φιλόχριστοι, θάψαντες ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάμαντος, πλη-
 σίον τῆς Ξυλοκέρκου πόρτης. ἐπέγραψαν δὲ τῷ τάφῳ αὐτῶν ἐλε-
 γειον τόδε.

ἄδ' ἐγὼ ἡ τριτάταινα, καὶ ἀμφοτέρων βασιλῆων,
 15 Τιβερίου θυγάτηρ Μανρικίου τε δάμαρ,
 ἡ πολύκαις βασιλεια, καὶ ἡ δεξασα λοχεῖην,
 ὡς ἀγαθὸν τελέθει καὶ πολυκοιρανίη,
 κείμαι σὺν τελέσσει καὶ ἡμετέρῳ παρακοίτῃ
 δῆμον ἀτασθαλίῃ καὶ μανίῃ στρατιῆς.
 20 τῆς Ἐκάβης ἔτλην πολὺ χείρονα, τῆς Ἰοκάστης,
 αἰ' αἰ' τῆς Νιόβης ἔμπροός εἰμι νέκυς.
 ναὶ ναὶ τὸν γενέταν· τί μάτην τὰ νεογνὰ ἔκτειναν,
 ἀνθρώπων κακίης μηδὲν ἐπιστάμενα;

P 404

rorum caedem. in tanta autem calamitate virtutem suam exsernit: cum enim nutrix unum de regis pueris suffurata suum pro eo iugulandum exhiberet, non est hoc passus Mauricius, sed suum promi iussit. ac ferunt quidam eo iugulato puero cruori mixtum lac effluxisse de vulnere, quae res luctum omnibus gravem attulerit. tandem ipse quoque Mauricius, cum lege naturae superiorem se gessisset, occisus est. capita eorum in campum iuxta tribunal abiecta cum iam foeterent, tolli Phocas permisit, si quis eam rem curaret. Christiani ergo ea cum truncis humarunt in fano sancti Mamantis, prope portam Xylocercam. sepulcro inscripserunt hanc elegiam:

induperatorum nimis heu miseranda duorum,
 uxor Mauricii, filia Tiberii,
 quae demonstravi numerosa splendida prole
 esse etiam multos utiliter dominos,
 hic nunc cum natis sita sum miseroque marito,
 stultitia populi, militis et rabie.
 deteriora tuli Cisseide sive Iocasta:
 sum Niobae spirans (proh dolor) effigies.
 nos fuerit genitor: quid natos caedere frustra,
 humanae fraudis nescia corda, iuvat?

B ἡμετέροις πετάλοισι κατάσχιος οὐδέτι 'Ρώμη·
 ῥίζα γὰρ ἐκκλάσθη Θρηϊκίοις ἀνέμοις.

ὁ δὲ Φιλιππικός ἀποκειράμενος καὶ ἱερωσύνην λαβών, ἐν Χρυσουπόλει διατελών ἡσύχως ἐτελεύτησεν.

Ἐξ ἐκείνου οὖν τοῦ καιροῦ οὐ διέλιπε τὴν Ῥωμαίαν δυστυ-
 χήματα ποικίλα καὶ ἑξαισία. ὁ γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσ-
 ρόης τὴν εἰρήνην διέλυσε, καὶ οἱ Ἄβαρες τὴν Θράκην διώλεσαν,
 καὶ ἄμφω τὰ στρατόπεδα τῶν Ῥωμαίων διεφθάρησαν, ὥστε ὀπη-
 νίκα Ἡράκλειος ἐβασίλευσε καὶ ἐξέτισιν ἐποιήσεται εἰς ἀκρίβειαν
 τοῦ ὀπλιτικοῦ, ἐκ πάσης τῆς πληθύος τῆς εὐρεθείσης τῷ Μαν-
 10

C ρικῶ ἐπὶ τῆς τυραννίδος Φωκῆ οὐχ εἶδε περαιτέρω δύο ἁ-
 δρῶν· οὕτως οἱ τὸν τύραννον προστησάμενοι ἐπὶ αὐτοῦ ἀνηλώ-
 θησαν.

Κόσμου ἔτος 596, τῆς θείας σαρκώσεως φερέ. Φωκᾶς ὁ
 τύραννος ἐβασίλευσεν ἔτη 7. οὗτος κεντηρίων ἦτοι κένταρχος, 15
 τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν μέσος, δύσμορφος, ἐκπληκτικὴν
 ἔχων τὴν ὄψιν, τὴν τρίχα πυρρῶζουσαν, σύννοφρός τε καὶ τὸ γέ-
 νειον κειρόμενος, ἔχων οὐλὴν ἐπὶ τῆς παρεῖās αὐτοῦ, ἥτις ἐν τῷ
 θυμοῦσθαι αὐτὸν ἐμελαινετο, οἰνοβαρῆς, αἰμοχαρῆς καὶ πρὸς
 γυναῖκας ἐπτοημένος, βριαρὸς καὶ θρασὺς ἐν τῷ φθέγγεσθαι, 20

D ἀσυνπιθῆς καὶ θηριώδης τὸν τρόπον καὶ αἰρετικός. τούτου γυνή
 Λεοντῶ ὁμότροπος αὐτῷ. ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ πάντα ἐπερίσ-
 σενσε τοῖς ἀνθρώποις τὰ κακά, θνήσις ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν

non iam, Roma, meis quaeras sub frondibus umbram:
 nam stirpem turbo diffidit Odrysius.

Philippicus tonso capillo sacerdotium iniit Chrysopoli, ibique vitam ad
 finem usque quietam duxit.

Enimvero ab interitu Mauricii res Romana continentibus atque
 atrocibus est afflicta calamitatibus. nam et rex Persarum Chosroes pa-
 cem rupit, et Avars Thraciam pessumdederunt, et uterque Romanorum
 exercitus periit. ac usque adeo milites, qui Phocam ad tyrannidem
 evexerant, sub eo sunt consumpti, ut cum Heraclius imperator creatus
 accuratam militum recensionem ageret, de universa militum multitudine
 quos a Mauricio conscriptos Phocas acceperat, tantum duo super-
 fuerint.

Phocas imperium cocepit anno mundi 6095, a Christo nato 595,
 et tenuit per octennium, factus de centurione imperator. statura fuit
 mediocri, deformis, terribilis aspectu, rubente capillo, superciliis coeum-
 tibus, mento raso, cicatrice in mala notatus, quae ipso irascente deni-
 grabatur; vinosus, mulierosus, sanguinarius, rigidus, in dicendo ferox,
 a miseratione alienus, moribus feris, haereticus. uxor eius Leonto iis-
 dem fuit moribus praedita. illius aetate omnis generis mala in huma-
 num genus quasi exundarunt. nam et hominum bestiarumque mortua est

πολλή και ἀναριθμητος, ἀφορῆαι τῆς γῆς, και λιμοι και λοιμοι χαλεπώτατοι, και χειμῶνες τηλικούτοι ὡς παγγῆναι τὴν θάλασσαν και τεθῆναι τοὺς ἰχθύας. ποιήσαντος δὲ αὐτοῦ ἱππικόν, και τῇ ἐσπέρᾳ πολλῶ τῷ οἴνῳ χρησαμένου και βραδεύσαντος ἀνελεθῆναι, 5 ἔκραξεν ὁ δῆμος "ἀνάτειλον Φωκά." μὴ ἔξερχομένου δὲ αὐτοῦ τάχιον πρὸς τὴν θῆαν ἔφη ὁ δῆμος "πάλιν τὸν οἶνον ἔπιες, πάλιν τὸν νοῦν ἀπώλεσας;" ἔφ' οἷς μακρὸς πολλοὺς ἠκρωτηρίασε και πολλοὺς ἐφόνευσε. τοῦ ὄχλου δὲ πῦρ εἰς τὸ πραιτώριον βαλόν- P 405
τος ἔφυγον πάντες οἱ δέσμοι. ὁ δὲ αὐτὸς Φωκάς κτίζει ἀρμα-
10 μέντον τὸ πλησίον τῆς Μαγναύρας, στήσας τὴν στήλην ἐπάνω αὐτοῦ.

Θεοδόσιον δὲ τὸν τοῦ Μαυρικίου υἱόν, ὡς λόγος κρατεῖ, πρὸς Χοσρόην ἀποσταλέντα, ἀποστειλάς ὁ Φωκάς κατέλαβεν ἐν Νικαίᾳ, και ἐν τῷ Λευκάτῃ ἐλθόντα ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. 5
15 και παρεκάλεσε πρότερον μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων, εἰδ' οὕτως ἀναιρεθῆναι. ὡς δὲ μετέλαβεν, εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε λίθον ἀπὸ τῆς γῆς, και τέψας τρίτον εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ ἤρξατο λέγων "κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, σὺ ἐπίστασαι ὅτι οὐκ ἠδίκησα ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς. νῦν ὡς κελεύει τὸ κράτος σου, γε- B
20 νέσθω ἐπ' ἐμοί." και ταῦτα εἰπὼν ἀπετημήθη. οἱ δὲ φασιν ὅτι οὗτος ὁ Θεοδόσιος ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μαυρικίου πρὸς Χοσρόην τὸν βασιλέα Περσῶν μετὰ γραμμμάτων ἀφανῆς γέγονεν.

15 εἰτ' ὅπως P

immensa multitudo; et terra fruges negante fames, tum gravissimae pestes obortae sunt; hiemesque fuerunt adeo saevae ut congelaverit mare ac pisces perierint. cum Phocas Circenses ludos edidisset, ac sub vesperam vino se ingurgitasset, et tardius rediret, clamavit populus "exorere, Phoca." cumque non statim ad spectaculum procederet, vociferati sunt "rursus vinum bibisti, rursus mentem amisisti?" ob quod convicium insania correptus multis membra praecidit, multos necavit. populo autem ignem in praetorium iniiciente, profugerunt omnes vinciti. idem Phocas armamentarium exstruxit Magnaurae propinquum, statua supra id collocata.

Fama obtinet Theodosium Mauricii filium ad Chosroen legatum, missis a Phoca ministris Nicaeae captum iussumque necari, cum ad locum cui nomen est Leucactae pervenisset. Theodosium porro petivisse ut priusquam necaretur, divinis impertiri posset mysteriis. quod postquam impetraverit, actis deo gratis lapidem a terra sustulisse, eoque ter pectus suum percussisse, ita orantem "domine Iesu Christe, tu scis me nulli hominum iniuriam fecisse. nunc ergo mihi eveniat ut tua iubet potentia." haec fato caput fuisse amputatum. alii eum a patre cum literis ad Chosroen Persarum regem missum intercisisse aiunt.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καλλιγράφος εὐλαβής, ἐκ παννυχίδος οὐκαδε πορευόμενος μεσοῦσης νυκτός, ἀκούει ἐκ τῶν βωμῶν τῶν ἀνδριάντων λεγόντων ἀναιρεθῆναι Μαυρίκιον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἐν Βυζαντίῳ πραχθέντα συμπτώματα. πρῶτας δὲ ἐπανελθὼν τῷ Ἀυγουσταλίῳ διηγήσατο. ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτῷ σιωπῆσαι, σημειωσάμενος δὲ τὴν ἡμέραν ἀπεκαρᾶδοκει τὴν ἔκβασιν, ἣτις μετὰ θ' ἡμέρας ἠκούσθη.

C Τῷ β' ἔτει προσῆλθε Φωκᾶς ἐν ταῖς ἑορταῖς, ρίψας ὑπέταλαν πολλήν. Χοσρόης δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν δύναιμι πολλήν κατὰ Ῥωμαίων ἐξαπέστειλε. τοῦ δὲ Γερμανοῦ πληγέντος ἐν 10 τῷ πολέμῳ ἠτιῶνται Ῥωμαῖοι, τῇ ι' δὲ ἡμέρᾳ τελευτᾷ Γερμανός. ὁ δὲ Φωκᾶς τῷ χυγάνῳ τὸ πάκτιον ἐπαυξήσας, νομίζων ἠρεμεῖν τοὺς βυρβάρους, τὰς δυνάμεις ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐλὼν ἐπὶ Πέρσας ἀπέστειλεν ὑπὸ Ναρσῆ στρατηγῷ· συμβαλὼν δὲ τοῖς Πέρσαις ἠττῶται καὶ πληθὸς ἀπόλλυσι πολὺ. τοῦτο Φωκᾶς ἀκούσας 15 μεντζιόλαν τὸν ἀδελφὸν κουροπαλίτην ποιήσας χειροτονεῖ στρατηγόν.

D Τῷ γ' ἔτει πολλὰς τῶν Ῥωμαίων πόλεις οἱ Πέρσαις ἠγάμισαν. ὁ δὲ Δομεντζιόλας λόγον δοὺς τῷ Ναρσῆ, καὶ ὄρκους πολλοῖς πείσας αὐτὸν μηδεμίαν ἀδικίαν παρὰ τοῦ Φωκᾶ ὑπομένειν, 20 ἀπέλυσεν αὐτὸν πρὸς Φωκᾶν. ὁ δὲ Φωκᾶς μὴ φυλάξας τοὺς ὄρκους τοῦτον πυρὶ κατέκαυσεν. ἐν λύπῃ οὖν μεγάλη γεγονάσιν οἱ

Porro Alexandreae calligraphus quidam, vir pius, cum ab excoibiis nocturnis domum rediret media nocte, audivit simulacra ab altaribus dicentia Mauricium cum liberis esse trucidatum, et quae praeterea Byzantii contigerant. id is summo mane Augustali narravit. qui eum silentio rem tegere iussit, annotatoque die exitum expectavit, estque de eo die post nono certior factus.

Secundo anno Phocas ad solenne festum progressus in publicum magnam pecuniam in populum sparsit. Chosroes autem magnas copias adversus Romanos misit, et Germano in pugna vulnerato victi sunt Romani. undecima post die moritur Germanus. Phocas vero tributo, quod Chagano pendebat, aliquid addidit, sperans ita barbarum quieturum; copiasque suas ex Europa in Persas misit, Narsete duce. is praelio cum Persis congressus victus est, ingenti cum suorum clade. Phocas nuntio rei eius accepto Domentziolam fratrem curopalatem creat et exercitui praeficit.

Anno tertio Persae multas Romanorum urbes deleverunt. Domentziolas autem Narseti oratione ac praestito iuramento persuasit ut ad Phocam is proficisceretur, promittens eum nulla ab imperatore iniuria affectum iri. sed Phocas Narsetem iuramento violato vivum combussit. magnum hoc Romanis attulit dolorem: nam ita formidolosos

Ῥωμαῖοι, ὅτι φόβον μέγαν εἶχεν εἰς Πέρσας ὁ Ναρσῆς, ὥστε τὰ τέκνα αὐτῶν διὰ τοῦ Ναρσῆ ἐκφοβεῖν.

Τῷ δ' ἔτι ἡ Ἀγούστα Κωνσταντῖνα σὺν ταῖς τρισὶ θυγα-
 τράσιν αὐτῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν προσφεύγει. πέμπει οὖν ὁ Φωκῆς P 406
 5 ἕξιλαθῆν τὰ γυναῖκα. ὁ δὲ πατριάρχης Κυριακὸς τοῦτο οὐκ ἐπέ-
 νευσεν, ὄρκους δὲ βεβαιωθεὶς ὑπὸ τοῦ Φωκῆ ἐν μοναστηρίῳ ἐγ-
 κλείει. τῷ δ' αὐτῷ ἔτι οἱ Πέρσαι παρέλαβον τὸ Δαρὰς καὶ πᾶ-
 σαν τὴν Μεσοποταμίαν καὶ Συρίαν, αἰχμαλωσίαν λαβόντες ἧς
 οὐκ ἦν ἀριθμὸς. τοῦ πατριάρχου Κυριακοῦ τελευτήσαντος χει-
 10 ροτονεῖται Θωμᾶς διάκονος καὶ σακελλάριος τῆς μεγάλης ἐκκλη-
 σίας.

Τῷ ε' ἔτι πολλοὺς φίλους τοῦ Μιυρικίου ὁ τύραννος ἀπέ-
 κτεινε καὶ πυρὶ παρέδωκε, τὴν δὲ Κωνσταντῖναν σὺν ταῖς τρισὶ
 θυγατράσιν αὐτῆς ἐν τῷ μύλῳ Εὐτροπίου, ἕνθα καὶ Μιυρίκιος B
 15 ἀηρέθη, ξίφι ἀπέτεμε, καὶ ἄλλους μὲν τῶν ἐνδόξων τοῦ παλα-
 τίου πολλούς, τῶν δὲ κατωτέρω ἀναριθμήτους. τῷ δ' αὐτῷ
 χρόνῳ οἱ Πέρσαι τὸν Εὐφράτην διαβάντες πᾶσαν τὴν Συρίαν καὶ
 Παλαιστίνην καὶ Φοινίκην ἠχμαλώτευσαν.

Τῷ ς' ἔτι Κρίσπος ὁ πατρικίος μὴ φέρων ὄραν τοὺς ἀδί-
 20 κους φόβους καὶ τὰ δεινὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Φωκῆ γινόμενα, γράφει
 πρὸς Ἡράκλειον τὸν πατρικίον καὶ στρατηγὸν Ἀφρικῆς, ὅπως
 ἀποστείλῃ Ἡράκλειον τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ Νικήτην τὸν υἱὸν Γρη-
 γοῦ πατρικίον, τὸν ὑποστράτηγον αὐτοῦ, ὅπως ἔλθωσι κατὰ

fuerat Persis Narses, ut pueros ii quoque suos nominando Narsete ter-
 rerent.

Anno quarto Constantina Augusta cum tribus filiabus in tem-
 plum profugit. eo mittit Phocas qui evocet mulieres. sed Cyriacus
 patriarcha id non est passus: iuramento tamen a Phoca accepto eas in
 monasterium includit. eodem anno Persae Daras ceperunt et totam
 Mesopotamiam atque Syriam depopulati sunt, innumerabili praeda ab-
 acta. vita functo patriarcha Cyriaco subrogatur publicis suffragiis Tho-
 mas diaconus et sacellarius magni templi.

Anno quinto Phocas multos Mauricii amicos necavit et cremavit.
 Constantinam cum tribus filiabus in portu Eutropii, ubi et Mauricius
 fuerat occisus, capitibus truncavit; multos quoque insignes viros de pa-
 latio, et inferioris ordinis innumeros interfecit. eodem tempore Persae
 Euphratem transgressi ex universa Syria Palaestina et Phoenicia prae-
 das captivosque abduxerunt.

Anno sexto Crispus patricius, iniustas caedes aliaque Phocae faci-
 nora intueri non sustinens, scribit ad Heraclium patricium, Africae
 praesidem, hortaturque ut suum filium Heraclium et Nicetam patricium

τοῦ τυράννου· ἤκουε γὰρ κατ' αὐτοῦ μελετωμένην παρ' αὐτῶν ἀνταρσίαν.

C Τῷ ζ' ἔτει οἱ Πέρσαι ἐξῆλθον σὺν τῷ Καρδαρίχῃ καὶ παρέλαβον Ἀρμενίαν καὶ Καππαδοκίαν, ἔτρεψαν δὲ καὶ τοὺς Ῥωμαίους. παρέλαβον δὲ καὶ τὴν Γαλατίαν καὶ Παφλαγονίαν, καὶ 5 ἦλθον μέχρι Χαλκήδονος λυμαινόμενοι ἀφειδῶς πᾶσαν ἡλικίαν. καὶ οἱ μὲν Πέρσαι ἔξω τῆς πόλεως ἐτυράννον, ὁ δὲ Φωκᾶς ἔνδον χεῖρονα αὐτῶν ἐπολεῖ.

Τῷ η' ἔτει αὐτοῦ ἀτακτῆσαντες οἱ Ἀντιοχεῖς Ἑβραῖοι στάσιν ἐποίησαν κατὰ Χριστιανῶν, καὶ ἀποσφάττουσιν Ἀναστάσιον τὸν 10 μέγαν πατριάρχην Ἀντιοχείας, βυλόντες τὴν φύσιν αὐτοῦ ἐν τῷ **D** στόματι αὐτοῦ. σὺν αὐτῷ καὶ πολλοὺς τῶν Ἀντιοχείων κατέσφαξαν. ὁ δὲ Φωκᾶς Βόνοσον κόμητα ἀνατολῆς καὶ Κοπανῶν στρατηλάτην ποιήσας ἀπέστειλεν αὐτοὺς κατ' αὐτῶν· οἷς ἐπελθόντες πολλοὺς ἐφόνευσαν καὶ ἠκρωτηρίασαν καὶ τῆς πόλεως ἐξώρισαν. 15 ὁ δὲ Ἡράκλειος πλοῖα πολλὰ ἐξ Ἀφρικῆς ἐξοπλίσας καὶ στρατὸν τὴν Κωνσταντινούπολιν κατέλαβεν, ἐπιφερόμενος καὶ τὴν ἀχειροποιήτον εἰκόνα τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ πολέμου συρραγέντος εἰς τὸν λιμένα τῆς Σοφίας μεταξὺ Φωκᾶ καὶ Ἡρακλείου, ἤτηθεις ὁ ἀλιτήριος ἔφυγεν εἰς τὰ βουσίλεια. **Φω-20** τεινὸς δὲ τις ἐπὶ Φωκᾶ εἰς τὴν σύζυγον ἀδικηθεὶς, εἰσελθὼν μετὰ **P 407** στρατιωτῶν εἰς τὰ βουσίλεια, ἀτίμως τοῦ θρόνου τοῦτον ἀναστήσας καὶ τῆς βασιλικῆς ἐσθῆτος ἀπογυμνώσας, καὶ μέλανα ἐνδύ-

Gregorae filium, eius legatum, mittat adversus Phocam tyrannum. audiebat enim hos rebellionem moliri.

Anno septimo Persae duce Cardaricha expeditionem fecere, occuparuntque Armeniam et Cappadociam, Romanumque exercitum fuderunt: potiti sunt etiam Galatia et Paphlagonia, et ad Chalcedonem usque progressi sunt, omnia populando. interim Persis foris grassantibus, Phocas rei publicae domi graviora intulit damna.

Anno octavo Ebraei qui Antiocheae degebant, seditionem adversus Christianos moverunt, interfeceruntque Anastasium magnum patriarcham eius urbis, pudendis eius in os ipsius etiam insertis, ac cum eo multos cives trucidaverunt. ibi Phocas Bonosum Orientis comitem, Copanam exercitus ductorem creat, eosque contra Iudaeos navali praelio commisso inter Heraclium et Phocam, flagitiosus Phocas superatus in regiam confugit. tunc Photinus quidam, cuius uxori Phocas stuprum intulerat, in regiam cum militibus irrumpit, Phocam ignominiose solio deiecit, imperatoria veste spoliat, nigraque circumdatum veste et ne-

- σας καὶ κλοιὰ περιθίεις, ἄτιμον πρὸς Ἡράκλειον ἀπήγαγεν. ὃν θεασάμενος εἶπεν "οὕτως, ἄθλιε, τὴν πολιτείαν διώκησας;" ὁ δὲ ἀπεγνωσμένος ὢν ἔφη "σὺ κάλλιον ἔχεις διοικῆσαι." καὶ παρευθὺ κελύει Ἡράκλειος πρῶτον μὲν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκκοπήναι, εἰθ' οὕτως τοὺς ὤμους καὶ τὰ αἰδοῖα, ἔπειτα τὴν κεφαλὴν. τὸ δὲ καταλειφθὲν σῶμα αὐτοῦ οἱ στρατιῶται λαβόντες ἐν τῇ τοῦ βοῦς ἀγορᾷ ἔκαυσαν. συνέπραττε δὲ τούτοις καὶ Κρίσπος ὁ γαμβρὸς τοῦ Φωκά, ὃν καὶ στρατηγὸν Καππαδοκίας Ἡράκλειος βασιλεύσας ἐποίησεν· ἐκέῖσε δὲ ἀνταρσίαν μελετήσαντα **B**
- 10** ἤγαγεν ἐπὶ συγκλήτου, καὶ τὰ πρὸς Ἡράκλειον γενόμενα ἔγγραφα αὐτοῦ κατέχων ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ χειρὶ, κρούσας Κρίσπον τὴν κεφαλὴν μετὰ τοῦ χάρτου, ἔφη "ταλαίπωρε, γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας· φίλον ἀληθῶς πῶς ποιήσεις;" ποιεῖ οὖν αὐτὸν κληρικόν, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῇ τῆς χώρας περιορίζει, κάκει τελευτᾷ. μοναχὸς
- 15** δὲ τις ἄγιος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Φωκά πρὸς τὸν θεὸν διαδικαζόμενος ἔλεγε "κύριε, διὰ τί τοιοῦτον παράνομον βασιλέα δέδωκας τοῖς Χριστιανοῖς;" καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ ἀοράτως ὅτι χεῖρονα τούτου οὐχ εἶρον πρὸς τὴν κακίαν τῶν νῦν κατοικούντων ἐν τῇ **C** πόλει.
- 20** Κόσμου ἔτος 597, τῆς θείας σαρκώσεως χθ'. Ἡράκλειος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐβασίλευσεν ἔτη λα', στείφεις ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῷ παλατίῳ· ἐστείφθη δὲ ἕμα αὐτῷ καὶ ἡ μεμνηστευμένη αὐτῷ Φαβία ἡ καὶ

mellis inclusum contemptim ad Heraclium deducit. qui ut primum conspexit Phocam, "miser" inquit, "itane rem publicam gubernasti?" at deploratus Phocas respondit "tuum est rectius eam gerere." illico autem Heraclius iubet manus et pedes, mox humeros et pudenda amputari, tandem et caput. trunci quod reliquum fuit, milites in foro Bovis combusserunt. adiuvit Heraclii conatum etiam Crispus gener Phocae, quem imperio potitus Heraclius Cappadociae praesidem fecit. sed cum Crispus ibi seditionem moveret, Heraclius eum in senatum produxit; manuque tenens chartam in qua indicia Prisci insidiarum in Heraclium erant scripta, ex caput Prisci pulsavit, dicens "miser, qui ne socero quidem fidem praestiteris, quid faceres amico?" clericum ergo eum redigit, ac solum vertere iubet, isque in exilio mortuus est. porro quidam sanctus monachus Phoca imperante deum ad disceptationem provocans, quaesivit cur tam impium Christianis imposuisset imperatorem, audivitque vocem, cum quidem neminem videret, sibi dicentem deteriorum alium inveniri potuisse nullum, ac hoc meruisse Cypolitanorum flagitia.

Anno mundi 6103, Christi incarnati 609, Heraclius imperator factus est Romanorum, imperiumque gessit per annos 31. coronatus est in oratorio Stephani, quod est in palatio, a Sergio patriarcha, simul etiam desponsatae ei Fabiae, cuius in Endociam mutatum nomen est, corona

Εὐδοκία μετονομασθεῖσα Ἀγροῦστα. οὗτος ὁ Ἡράκλειος ἦν τὴν ἡλικίαν μεσηλιξ, εὐσθενής, εὐστερνος, εὐόφθαλμος, ὀλίγον ὑπόγλαυκος, ξανθὸς τὴν τρίχα, λευκὸς τὴν χροιάν, ἔχων τὸν πώγωνα πλατὺν καὶ πρὸς μῆκος ἐκκρεμῆ. ὀπηνίκα δὲ πρὸς τὸ τῆς **D** βασιλείας ἦλθεν ἀξίωμα, εὐθέως ἐκέλευτο τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον ⁵ τῷ βασιλικῷ σχήματι. τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὴν Ἀπάμειαν Συρίας καὶ Ἐδεσαν, καὶ ἦλθον ἕως Ἀντιοχείας· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πολεμήσαντες αὐτοῖς ἠττήθησαν, καὶ διωλέσθη πᾶς ὁ λαὸς τῶν Ῥωμαίων πλὴν ὀλίγων.

Τῷ β' ἔτει Ἡρακλείου παρέλαβον οἱ Πέρσαι Καισάρειαν ¹⁰ τῆς Κυππαδοκίας, καὶ πολλὰς μυριάδας ἐν αὐτῇ ἡχμαλώτευσαν. παραλαβὼν Ἡράκλειος, καθὰ εἴρηται, τὰ τῆς πολιτείας τῶν Ῥωμαίων πράγματα παραλελυμένα εὔρε· τὴν τε γὰρ Εὐρώπην οἱ Ἄββαρες ἠρήμωσαν, καὶ τὴν Ἀσίαν οἱ Πέρσαι πῦσαν κατέστρεψαν καὶ πόλεις ἡχμαλώτευσαν. καὶ ταῦτα ¹⁵ οὗτος θεώμενος ἐν ἀπορίᾳ ἦν, τί δράσει διαλογιζόμενος. **P 408** τούτῳ τῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βυσιλεῖ υἱὸς ἀπὸ Εὐδοκίας, Ἡράκλειος ὁ μικρὸς, ὁ νέος Κωνσταντῖνος, μηνὶ Μαΐῳ τρίτῃ. τῷ αὐτῷ ἔτει ἐτελεύτησεν Εὐδοκία ἡ Ἀγροῦστα.

Τῷ γ' ἔτει ἐστέρφη Ἐπιφανία ἡ θυγάτηρ Ἡρακλείου καὶ ²⁰ Ἡράκλειος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νέος Κωνσταντῖνος ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπεστράτευσαν Σαρακηνοὶ κατὰ Συρίας, καὶ λυμηνάμενοι χωρὶα ἱκανὰ ὑπέστρεψαν.

Τῷ δ' ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὴν Λαμιασκὸν καὶ ἡχμα-

et titulo Augustalis indita. fuit Heraclius statura mediocri, robustus, firmo pectore, oculis elegantibus ac nonnihil caesiis, fulvo crine, albus, barba lata atque proluxa. sed imperator factus extemplo comam totam dit ac mentum rasis, qui est imperatorum habitus. eo anno Persae occupaverunt Apameam Syriae et Edessam, et usque ad Antiocheam pervenerunt. Romani autem pugna cum iis congressi sunt, ac paucis demptis occisione caesi.

Anno Heraclii secundo Persae ceperunt Caesaream Cappadociae, multaque hominum milia captiva inde abduxerunt. enimvero adeptas imperium Romanum Heraclius res Romanas, ut diximus, labefactas offendit, cum et Europam Avaras vastassent et Asiam Persae subegissent, in servitutem redactis urbibus. qui eum status rerum consilii inopem incertumque animi reddidit. hoc anno Eudocia imperatori filiam peperit, Heraclium minorem, qui et Constantinus iunior dicitur, tertia die Maii. eodemque anno Eudocia Augusta decessit.

Anno tertio Sergius patriarcha Epiphaniam filiam et Heraclium filium Heraclii coronavit. eodem anno Saraceni in Syriam cum exercitu profecti magno regioni damno dato domum reverterunt.

Quarto anno Persae Damascus ceperunt et incolas in servitutum

λώτευσαν αὐτήν. ὁ δὲ Ἡράκλειος πρεσβείαν πρὸς Χοσρόην ἀπέ-
 στείλει, φήσας αὐτῷ παύσασθαι τοῦ ἐκχέειν αἵματα ἀνθρώπων **B**
 ἀνηλεῶς, καὶ ὀρίσαι καὶ λαμβάνειν πάντα. ὁ δὲ οὐδένα λόγον
 τούτων ἵποιήσατο. τῷ δ' αὐτῷ ἔτι Ἡράκλειος ἔγχευε *Μαρτίναν*,
5 καὶ ἀνηγόρευσεν αὐτὴν *Ἀγγοῦστιαν*, στέφαντος αὐτὴν *Σεργίου* τοῦ
 πατριάρχου.

Τῷ ε' ἔτι παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὸν Ἰορδάνην καὶ τὴν Πα-
 λαιστίνην καὶ τὴν ἄγλιαν πόλιν πολέμῳ, καὶ ἀπέκτειναν ἐν αὐτῇ
 διὰ χειρῶν τῶν Ἰουδαίων, ὡς φασὶ τινες, μυριάδας θ'. αὐτοὶ
10 γὰρ ἄνοούμενοι τοὺς Χριστιανούς, καθ' ἕκαστος ἠτύχοι, ἀπέκτει-
 νον αὐτούς. *Ζαχαρίαν* δὲ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων καὶ τὰ
 τίμια ξύλα λαβόντες σὺν αἰχμαλωσίᾳ πολλῇ ἐν Περσίδι ἀπή-
 γαγον. τῷ αὐτῷ ἔτι ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ ἀπὸ *Μαρτίνου* *Κων-* **C**
σταντίνου ἕτερος, καὶ ἐβαπτίσθη ἐν *Βλαχέρνυι* ὑπὸ *Σεργίου* πα-
15 τριάρχου.

Τῷ ς' ἔτι παρέλαβον οἱ Πέρσαι πᾶσαν τὴν *Αἴγυπτον* καὶ
Ἀλεξάνδρειαν καὶ *Λιβύην* καὶ ἕως *Αἰθιοπίας*, καὶ λαβόντες αἰχμα-
 λωσίαν πολλὴν καὶ λάφυρα καὶ χρήματα ὑπέστρεψαν. τὴν δὲ *Καρ-*
χηδόνα μὴ δυνηθέντες παραλαβεῖν, πολιορκητὰς ἐύσαντες, ἀνε-
20 χώρησαν.

Τῷ ζ' ἔτι ὑπάτευσεν *Κωνσταντῖνος Ἡράκλειος*, καὶ προε-
 βάλετο *Καίσαρα Κωνσταντῖνον* τὸν μικρὸν ἴδιον ἀδελφόν, τὸν ἐξ
Ἡρακλείου καὶ *Μαρτίνου* γεννηθέντα.

10 καὶ ὅσον?

redegerunt. Heraclius autem missis legatis Chosroem hortatus est ut
 finem faceret crudeliter sanguinis hominum fundendi, secumque pa-
 ctum iceret. sed id Chosroes pro nihilo duxit. eo ipso anno Hera-
 clius Martinam duxit Augustamque salutavit, coronatam a Sergio pa-
 triarcha.

Quinto anno Persae Iordane occupato Palaestinam et urbem san-
 ctam vi expugnarunt, et in urbe per Iudaeos interfecerunt ad 90, ut
 fertur, hominum milia. Iudaei enim quisque pro suis facultatibus Chri-
 stianos a Persis emerunt atque necaverunt. Zacharias patriarcha Hie-
 rosolymitanus et veneranda crucis ligna cum ingenti praeda ac captivo-
 rum numero in Persidem sunt abducta. eodem anno Martina Heraclio
 alium Constantinum peperit, qui in Blachernis est a Sergio patriarcha
 baptizatus.

Sexto anno Persae universam Aegyptum Alexandream Africanamque
 et omnia ad Aethiopiam usque occupaverunt, ac plurimis abductis ca-
 ptivis, ingenti cum praeda et pecunia domum redierunt, relictis qui
 Carthaginem frustra a se tentatam obsiderent.

Septimo anno Constantinus Heraclius consul fuit, Caesaremque fecit
 fratrem suum Constantinum minorem, Heraclii et Martinae filium.

D Τῷ η' ἔτει πάλιν Ἡράκλειος ἀπέστειλεν ἐν Περσίδι πρέσβεις πρὸς Χοσρόην, αἰτούμενος εἰρήνην. ὁ δὲ Χοσρόης καὶ πάλιν αὐτὸν ἀπεπέμψατο, εἰπὼν ὅτι οὐ φείσομαι ὑμῶν, ἕως ἂν ἀρνήσῃσθε τὸν ἐσταυρωμένον, ὃν λέγετε Θεὸν εἶναι, καὶ προσκυνήσῃτε τῷ ἡλίῳ. 5

Τῷ θ' ἔτει ἐστράτευσεν οἱ Ἄβαρες κατὰ τῆς Θράκης. ἀποστείλας δὲ Ἡράκλειος ἤτειτο εἰρήνην· καὶ συνθεμένου τοῦ χαγάνου ταύτην ποιεῖν, ἐξῆλθεν ὁ βυσιλεὺς ἔξω τοῦ μακροῦ τείχους μετὰ πολλῆς δορυφορίας βυσιλικῆς καὶ δῶρον πολλῶν μεγάλων ὑποδέξασθαι τὸν χαγάνον καὶ λαβεῖν τὰ πιστὰ παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ βάρ-
P 409 βαρος τὰς τε συνθήκας ἀθετήσας καὶ τοὺς ὄρκους ἄφρων τυραννικῶς κατὰ τοῦ βυσιλέως ἐχώρησεν. ἐκπλαγείς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀπροσδοκίῳ φυχῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψε. λαβὼν δὲ ὁ βάρβαρος τὴν τε βυσιλικὴν ἀποσκευὴν καὶ ὄσους ἠδυνήθη καταλαβεῖν ὑπέστρεψε, πολλὰ χωρία τῆς Θράκης ληϊσάμενος ἐκ τοῦ ἀπρο-
 δοκίως ἀπατήσαι τῇ ἐλπίδι τῆς εἰρήνης.

Τῷ ι' ἔτει Ἡράκλειος πρὸς χαγάνον πρέσβεις ἀπέστειλεν ἕνεκα περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγονότων ἀθέσμων, καὶ πάλιν πρὸς
B εἰρήνην προειρέπετο· ἐπιστρατεῦσαι γὰρ διανοούμενος κατὰ Περσίδος εἰρηνεύειν μετὰ τοῦ χαγάνου ἤθελεν, ὃς καὶ αἰδεσθεὶς τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην μετανοεῖν ἐπηγγέλλετο καὶ ἀγάπην ποιεῖν· καὶ στοιχήσαντες πάκτα ὑπέστρεψαν οἱ πρέσβεις μετ' εἰρήνης.

Octavo anno rursus Heraclius legatis in Persidem ad Chosroem missis pacem petiit. Chosroes denuo eos repulit, negans se Romanis velle parcere, nisi crucifixum diffiteantur, quem ipsi deum esse dicant, et nisi adorent solem.

Nono anno Avars in Thraciam cum exercitu venerunt. mittit ergo Heraclius pacem petitum; cumque eam se compositurum Chaganus promitteret, ei extra Longum usque murum occurrit cum magno imperatorio comitatu, magnisque et multis donis Chaganum ad pacem fide ultro citroque data firmandam hortatus est. sed barbarus pactis ac iuramento conculcatis subito hostilem impetum in Heraclium dedit, ita ut re inopinata is percussus fuga in urbem se receperit. Chaganus impedimentis imperatoris, et quos potuit, hominibus aliquot captis, multa Thraciae oppida spe pacis ab eo ostensae, nihil tale exspectantia, depraedatus domum abiit.

Anno decimo iterum Heraclius ad eum legatos mittit, per quos et contra foedus ab eo facta reprehendit et denuo ad pacem hortatur. nam bellum Persicum animo agitans eius causa cum Chagano cupiebat pacem habere. barbarus humanitatem Heraclii reveritus promisit se facta mutare, atque postmodo pacem culturum. ita legati imperatoris

τούτω τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι πολέμῳ [ἀπὸ] Ἀγκύραν Γαλατίας.

Τῷ ια΄ ἔτει Ἡράκλειος ζῆλον θεῖον ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀναλαβὼν, μετὰ τῶν Ἀβάρων εἰρηνεύσας, ὡς ἐνόμιζε, μετήνεγκε 5 τὰ στρατεύματα τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ διεγοεῖτο τῇ τοῦ θεοῦ συνεργίᾳ κατὰ Περσίδος χωρεῖν.

Τῷ ιβ΄ ἔτει, ἦγον τῷ ἔσρα΄ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μηνὶ C Σεπτεμβρίῳ γ΄, ἡμέρᾳ ε΄, ἐγένετο θιμίτιον τῶν Σαρακηνῶν παρὰ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως τούτοις κανονίσαντος κρατῆσαι ἐν ἰσχυί 10 μὲν ἔτη τθ΄, ἐν δὲ συστροφῇ καὶ ἀκαταστασίᾳ καὶ συμφορᾷ ἕτερα ἔτη νς΄, ὡς εἶναι τὴν διακράτησιν αὐτῶν ἅπασαν εὐτυχοῦσαν καὶ δυστυχοῦσαν ἔτη τξέ΄, ἐν τῷ ξ΄ ἐνιαυτῷ, καθά φησι καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας “τάδε λέγει κύριος· ἔτι ἐνιαυτὸς ὡς ἐνιαυτὸς μισθωτοῦ, καὶ ἐκλείψει ἡ δόξα Κηδάρ, καὶ τὸ κατάλοιπον τῶν 15 τοξενμάτων νύων Κηδάρ τῶν ἰσχυρῶν ἔσται ὀλίγον.” λείπει οὖν ἕως τῆς ... , ἐὰν ἄρα καλῶς ἐθεμάτισεν ὁ ἀστρονόμος Στέφανος· ἀλλ’ ὡς οἴμαι λεπτόν παχὺ ἔλαθεν ἐκείνον. χρηθὲ δὲ εἰδέναι ὅτι ὁ Κηδάρ δευτέρος υἱὸς τοῦ Ἰσμαῆλ ἦν. τούτω τῷ ἔτει τελέσας ὁ D βασιλεὺς Ἡράκλειος τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα, εὐθὺς τῇ δευτέρᾳ 20 ἐσπέρᾳ ἐκίνησε κατὰ Περσίδος, λαβὼν ἀπὸ τῶν εὐαγῶν οἴκων καὶ ἐκκλησιῶν χρήματα ἐν δανείῳ (ἀπορίαν γὰρ εἶχε τὸ παλάτιον· καὶ ταῦτα ἐχάραξε νομίσματα καὶ μιλιαρσία), καταλιπὼν τὸν

cum pacta firmassent, pace composita domum profecti sunt. eo anno etiam Persae Ancyram Galatiae urbem expugnauerunt.

Anno 11 Heraclius divino Christianos defendendi ardore animi incitatus, constituta, ut putabat, cum Avaribus pace, exercitus ex Europa in Asiam transtulit, cogitavitque, deo adiuvante conatum suum, in Persidem ducere.

Anno 12, qui fuit ab initio mundi 6131, tertia mensis Septembris, septimanae quinta die, Stephanus Alexandrinus Saracenis ex astris petita divinandi ratione vaticinatus est fore eorum potentiam ac dominationem validam per annos 309, inde alios 56 eam turbis tumultibus ac calamitatibus vexatum iri. rerum itaque eos potituros annos in universum utraque fortuna 365. in anno 60, sicut et vates Esaias praenuntiat (cap. 21) “hoc fatur dominus: annorum summa erit, quanta est anno mercenarii. tum gloria Cedaris interibit, exiguaeque erunt reliquiae iaculationum filii Cedaris robustis.” desunt ergo usque ad * siquidem astrologus ille Stephanus thema legitime constituit. quamquam mea fert opinio aberrasse eum scrupulo valde magno. noris autem Cedarem secundum esse Ismaeli filium. hoc anno Heraclius solennitate Paschatis peracta, statim postridie sub vesperam adversus Persas movit. sumpsit ad eam expeditionem de domibus religiosis et templis mutuum pecuniam, fisco imperatoris inopia tum laborante; et ex ea cudit mo-

ἴδιον υἷον σὺν τῷ πατριάρχῃ Σεργίῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει διοικεῖν τὰ πράγματα, σὺν Βόνῳ τῷ πατρικίῳ, ἀνδρὶ ἐλέφρονι καὶ τὰ πάντα συνετῷ καὶ πεπειραμένῳ. ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν γαγάνον παρακλήσεις τοῦ ἐπικουρεῖν τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα
P 410 ὡς φίλλαν σπεισάμενον πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπίτροπον τοῦ ἰδίου υἱοῦ 5
 τοῦτον ἠνόμασεν. ὁ Χοσρόης δὲ Σάην τὸν ἡγεμόνα μετὰ πολλῆς
 δυνάμειως κατὰ Ῥωμαίων ἀποστείλας πᾶσαν τὴν ἀνατολὴν ἠφάνισεν.
 ἐλθὼν δὲ ἐν Χαλκηδόνι ἱκανὸν χρόνον πυρεκάθισεν. ὃς τὸν
 Ἡράκλειον μεθ' ὑποκρίσεως προσκυλεσάμενος τὰ πρὸς εἰρήτην
 ἠμίλησεν· ὁ δὲ τοῖς δολλοῖς λόγοις πιστεύσας αὐτοῦ ἐκπέμπει σὺν 10
 αὐτῷ πρέσβεις μεγιστῶνας πρὸς Χοσρόην ὁ, ὃς παραλαβὼν ἀτί-
 μους καὶ δεσμίους ἀπήγαγεν ἐν Περσίδι. ὁ δὲ Χοσρόης τὸν μὲν
 Σάην ὡς τὸν Ἡράκλειον ἰδόντα καὶ μὴ συλλαβόντα ἐκδαρῆται
 ἐκέλευσε, τοὺς δὲ πρέσβεις ἐν φρουραῖς καὶ κακονυχίαις κατεδί-
B κασεν· ἐπεὶ ὦν ἀθυμία καὶ θλίψις πολλὴ κατέσχε τὸν βασιλέα. 15
 εἶτα πύλιν Χοσρόης ἀπέστειλεν ἕτερον ἄρχοντα κατὰ Ῥωμαίων,
 ὀνόματι Σάρβαρον, ὃς μετὰ πλείστης δυνάμειως ἦλθε πρὸς τὴν
 Ἀσίαν, τὴν Ῥωμανίαν ληϊζόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς βουλόμενος
 πρὸς Περσίδα χωρεῖν τάδε πρὸς τὸν πατριάρχην ἔφη “εἰς χεῖρας
 τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Θεομητέρος καὶ σοῦ ἀφίημι τὴν πόλιν ταύτην 20
 καὶ τὸν υἷόν μου.” καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν,
 μέλανα ὑποδήματα περιβαλόμενος καὶ πρηγῆς πεσὼν ἠῤῥατο οὐ-
 τως “δέσποτα Θεέ καὶ κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ παραδῶς ἡμῶς
 εἰς ὄνειδος τοῖς ἐχθροῖς σου διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀλλ' ἐπι-

netam et miliarisia. ad urbem filium suum cum Sergio patriarcha reliquit rebus gubernandis, addito Bono patricio, viro cordato variaque prudentia et usu rerum instructo. Chaganum quoque per literas hortatus est ad opitulandum rebus Romanis, ut cum quo societatem firmasset, eumque filii sui tutorem appellavit. Interim Saes a Chosroe cum magno exercitu contra Romanos missus universum Orientem vastat; cumque ad Chalcedonem usque pervenisset, ibi aliquamdiu assedit. idem Heraclium simulata pacificationis spe ad colloquium de pactis invitavit. et imperator Saes fallacibus verbis deceptus mittit cum eo 70 de proceribus suis legatos ad Chosroem, quos Saes vinetos cum contumelia in Persidem adduxit. sed Chosroes Sai, quod Heraclium vidisset neque cepisset, cutem detrahi, legatos Romanos in custodiam dari maleque tractari iussit. alium deinde adversus Romanos ducem emittit, nomine Sarbarum. qui maximis cum copiis Asiam ingressus Romanorum ditiones depaeditus est. ceterum Heraclius in Persidem iturus ita compellat patriarcham: “in manibus dei deiparae et tuis relinquo urbem hanc et filium meum.” inde magnum templum ingressus, atratus calceos, pronus procubuit, itaque est precatus: “domine deus, et Iesu Christe, ne nos propter peccata nostra hostibus tuis irridendos praebes: sed in-

βλέψας ἐλέησον, καὶ τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου νίκην δὸς ἡμῖν, C
ὅπως μὴ καυχῶνται οἱ ἀλώστορες κατὰ τῆς σῆς κληρονομίας
ἐπαιρόμενοι.” ὃν ἰδὼν Γεώργιος ὁ Πισσίδης μετὰ τοιαύτης τα-
πεινώσεως ἔφη “ὦ βασιλεῦ, μελεμβυφές πέδιλον εἰλίξας πόδα,
5 βάρυαις ἐφ’ ἑθρὸν Περσικῶν ἐξ αἱμάτων.” λαβὼν δὲ μετὰ χεῖρας
τὴν Θεανδρικήν ἀχειροποίητον μορφὴν τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν,
κατὰ Περσῶν ἱστράτευσε μετὰ πλοίων διὰ τοῦ Εὐξείνου πόντου,
προσλαβόμενος εἰς συμμαχίαν πλῆθη Τούρκων καὶ ἄλλων ἔθνῶν.
ἀπάραις τοίνυν τῆς βασιλίδος πρὸς Περσίδα χωρεῖ, καὶ διὰ τῶν
10 Ῥωμιαῖκῶν θεμάτων διερχόμενος συνέλεγε στρατοπέδα, προστιθεὶς D
αὐτοῖς καὶ νέον στρατόν, οὗς καὶ γυμνάζων τὰ πολεμικὰ ἔργα ἐξε-
παίδευσε. διχῆ γὰρ διελὼν τὰς παρατάξεις σὺν βοῇ πρὸς ἀλλή-
λους ἀναιμιωτὶ ποιεῖν ἐκέλευε, κραυγάζειν τὸ πολεμικὸν καὶ παιᾶ-
νας καὶ ἀλαλαγμόν. καὶ διέγερσιν ἔχειν τούτους ἐδίδασκειν, ἵνα
15 κἂν ἐν πολέμῳ εὐρίσκωνται, μὴ ξενίζωνται, ἀλλὰ θυρροῦντες
ὡς εἰς παιγνίον κατὰ τῶν Περσῶν χωρῶσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν
σεβασμίαν εἰκόνα τῆς Θεανδρικῆς μορφῆς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐν ταῖς χερσὶ κατέχων ἀπῆρξατο τῶν ἀγώνων, πιστὰ δούς
τῷ λαῷ ὡς σὺν αὐτοῖς μέχρι θανάτου ἀγωνίσεται καὶ ὡς τέκνα
20 οἰκεῖα τούτους περιθάλλει· ἐβούλετο γὰρ τὴν ἔξουσίαν οὐ φόβῳ,
ὅσον ἐν πόθῳ ἔχειν. εὐρῶν δὲ τὸν στρατόν εἰς φόβον πολλὸν καὶ P 411
διχόνοιαν ἀταξίαν τε καὶ ἀκοσμίαν, καὶ εἰς πολλὰ μέρη διεσπαρ-
μένον, συντόμως πάντας εἰς ἓν ἀνήγαγε, καὶ νουθετήσας πολλὰ

5 βάρυαις Goarus: legebatur βλάβυαις

19 ἀγωνίζεται P

tuere in nos ac miserere nostrum, ac victoriam de hostibus tuis concede,
ne gloriantur scelerati et tuae insultent hereditati.” hunc ita animo de-
misso orantem videns Georgius Pissidensis ita allocutus est

nigrum imperator nunc indute calceam
rubefacies, tinctum cruore Persico.

inde Heraclius in manus sumpta Christi imagine, quam sine manuum
opera effectam supra rettulimus, Euxinum mare adversus Persas navi-
gavit, adsciscens Turcorum et aliarum nationum auxiliares copias. in
itinere ex Romanis provinciis copias contraxit, novo etiam scripto exer-
citu, hunc ad pugnam exercuit, in duas divisum acies, mandatoque ut
incruento congredierentur praelio, clamorem militarem ac paeanae et
strepitum ederent; eoque animos eorum excitavit, ut ne pugnae tempore
rem insolentem exhorrescerent, sed hostes audacter et quasi ludum
agentes aggredierentur. ipse venerandam illam Christi imaginem mani-
bus tenens certamina princeps obibat, fide data multitudinī promittens
se ipsis ad mortem usque in pugna adfuturum, eosque instar liberorum
tutaturum: volebat enim imperium potius favore quam metu suorum
stabiliri. cum autem in exercitu reperiret omnia metus dissensionum
confusionisque plena, eum in multas ante partes dissipatum compendio

τούτων τὸ φρόνημα ἀνέστησε καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ὤπλασε, παραγγείλας ἀδικίας μὲν ἀπέχεσθαι εὐσεβείας δὲ ἀντέχεσθαι. παραγενόμενος δὲ ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Ἀρμενίας προτρέχειν πλῆθος ἰππέων Περσικῶν ἤκουσε πρὸς τῷ ἐπιπεσεῖν ἄφνω τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων. οἱ δὲ προτρέχοντες πάλιν Ῥωμαῖοι τούτοις συναντήσαντες 5 τὸν τε στρατηγὸν αὐτῶν δεσμώτην ἤγαγον πρὸς Ἡράκλειον καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀνείλον. ἐπεὶ δὲ χειμῶν κατέλαβεν, ἀποκλίνας

B ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ τοῦ Πόντου κλίμα ἔδοξε τοῖς βαρβάροις ἐν τούτῳ παραχειμάζειν. λαθῶν δὲ τοὺς Πέρσας καὶ ἐπιστραφεῖς εἰς τὴν Περσίδα εἰσβάλλει. τοῦτο μαθόντες οἱ βάρβαροι εἰς 10 ἀθρυμίαν ἦλθον. ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν ἔρχεται ἐν Κιλικίᾳ, ὅπως ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξελθὼν τούτους περιτρέψῃ. φοβηθεῖς δὲ πάλιν ἠναγκάσθη ἀκολουθεῖν ὀπίσω τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, κλέψαι τὸν πόλεμον μεριμνῶν διὰ νυκτὸς ἀφεγγοῦς. ἡ δὲ σελήνη ὑπέστη κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα ἐκ τοῦ συμβεβηκότος. κακ τούτου δειλιῶν 15 τῷ βασιλεῖ προσβαλεῖν τὰ ὄρη καταλαμβάνει. ἐκείθεν δὲ κατερχόμενος λάθρα συμπλοκὰς μερικὰς ἐποιεῖτο, καὶ ἐν παντὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπρωτεύον· καὶ θύρσος ἔλαβεν ὁ στρατός, τὸν βασιλεῖα

C ὄρων προπηδῶντα εὐτόλμως καὶ προπολεμοῦντα. καὶ δὴ συμβολῆς κυριτερεῦς γενομένης νικῶσι Ῥωμαῖοι, καὶ πᾶσαν τὴν ἀπο- 20 σκευὴν αὐτῶν λαμβάνουσι, σφάζουσι δὲ ἅπαν τὸ Περσικὸν κληθροσ, ὀλίγων τινῶν διαδράντων. ὄθεν οἱ Ῥωμαῖοι τῷ θεῷ καὶ τῷ βασιλεῖ ἠΰχαριστοῦν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν στρατὸν σὺν τῷ

in unum collegit, correctisque militum animis fiduciam auxit, et in barbaros inflammavit, hortatus ut iniustitia repudiata pietatem colerent. ut Armeniae fines intravit, occurrere sibi intellexit turmam equitum Persarum, quibus animus erat subito ipsum adoriri. sed Romani qui in primo erant agmine, cum in hos incidissent, multis caesis ducentum eorum vinctum ad Heraclium adduxerunt. ingruente hieme in Ponticam regionem deflexit Heraclius; cumque eum ibi hiematurum Persae opinarentur, clam ipsis reversus in Persidem irruit. hoc auditum barbarorum animos deiecit. et eorum ductor, cum Romanorum avertendorum causa in Ciliciam duxisset, rebus suis metuens, necesse habuit Romanos a tergo subsequi. cumque statuisset nocte quadam obscura furtim hostes laedere, accidit forte ut luna ea nocte emergeret. itaque Romanos aggredi non ausus montes occupat; atque inde degressus leviam committit praelia, in quibus omnibus Romana res fuit superior. animos exercitui auxit imperatoris alacritas, qui audacter in primam aciem prosiliebat ac pro suis propugnabat. iusta deinde concerta pugna victores Romani Persicum exercitum deleverunt, tantum paucis quibusdam fuga elapsis, omnibusque hostium impedimentis potiti sunt. ob haec Romani deo et imperatori gratias egerunt, ceterum He-

στρατηγῷ καταλιπὼν εἰς Ἀρμενίαν παραχειμάσαι, αὐτὸς εἰς τὸ Βυζάντιον ὑπέστρεψε.

Τῷ ἰγ' ἔτει ἀπάρας τῆς βασιλευσύσης κατὰ τάχος εἰς Ἀρμενίαν ἀφίκετο. Χοσρόης δὲ ἀπέστειλε τὸν Σαρβαραζᾶν σὺν τῷ 5 ἑαυτοῦ στρατῷ κατὰ Ῥωμανίας. Ἡράκλειος δὲ Χοσρόῃ ἐδήλου εἰρήνην ποιῆσαι· ὁ δὲ λόγον οὐδένα τούτου ἐποίησατο. καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Περσίδα. ὅπερ μαθὼν Χοσρόης τὸν Σαρβαραζᾶν ὑποστρέψαι ἐκέλευσε. καὶ ἐπισυνάξας πάντα τὰ Περσικὰ στρατεύματα παραδίδωσιν αὐτὰ τῷ Σαῖν· ὃς κατὰ τά- 10 χος ἐνωθεὶς τῷ Σαρβαραζᾷ, χωροῦσι κατὰ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ λόγοις παραινετικοῖς τὸν λαὸν διεγείρας ἐν τῇ ἐνδοτέρᾳ Περσίδι χωρεῖ, πυρὶ ἀφανίζων τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμους. ἀκούσας δὲ ἐν Γαζακῷ . . . ὄρμη κατ' αὐτοῦ. καὶ προπέμψας τινὰς τῶν ὑπ' αὐτὸν Σαρακηνοὺς προτρέχειν, συναντῶσι τῇ τοῦ Χοσρόου βίβλα, 15 καὶ τούτων τοὺς μὲν ἀνελόντες τοὺς δὲ κρατήσαντες σὺν τῷ στρα- P 412 τηγῷ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ προσήγαγον. τοῦτο μαθὼν Χοσρόης φρηγῇ ἐχρήσατο. ὁ δὲ βασιλεὺς καταδιώξας τοὺς μὲν πολεμιστὰς ἀνείλε, τοὺς δὲ φεύγοντας διεσκέδασε. καὶ καταλαβὼν τὴν Γαζακὸν πόλιν, ἐν ἣ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ πυρός καὶ τὰ χρήματα 20 Κροίσου τοῦ Λυδῶν βασιλέως καὶ ἡ πλάνη τῶν ἀνδράκων, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ εὔρα τὸ μυσταρὸν εἰδωλον τοῦ Χοσρόου, τό τε ἐκτύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα,

raclius exercitu cum duce in Armeniam in hiberna dimisso Byzantium rediit.

Anno decimo tertio in Armeniam se contulit. cum vero Chosroes Sarbarazam cum copiis in Romaniam emitteret, et ab Heraclio ad pacem componendam provocatus contemptim legatos audivisset, Heraclius in Persidem irrumpit, quo cognito Chosroes Sarbarazam revocat, contractosque quotquot habebat Persicos exercitus Saino tradit; isque statim se cum Sarbaraza coniunxit, atque una ambo adversus imperatorem duxerunt. sed Heraclius animos militum oratione exhortatus in Persidem interiorem perrexit, urbes et oppida incendio perdens. cumque inaudivisset Chosroen Gazaci esse, contra eum contendens quosdam Saracenorum, quos secum ducebat praecurrere iussit; qui in Chosroae excubitores inciderunt, hostesque partim interfecerunt, alios cum duce captos ad imperatorem adduxere. Chosroes ea re percepta fugam fecit. Heraclius persequens bellatores interficit, fugientes dissipat, urbemque Gazacam capit. ea in urbe fuit fanum solis, thesaurus Croesi Lydorum regis, et imposta carbonum. ingressus autem in eam abominandum offendit Chosroae simulacrum et effigiem eius in globi formam, referente palatii tholo tanquam in caelo sedentem. circum erant sol

- οἷς ὁ δεισιδαίμων ὡς θεοῖς ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλους ἀετῶ σκηπτροφόρους περιέστησεν. ἐκεῖθ' ἐν τε σταγόνους στάζειν ὡς ὑετοὺς καὶ ἤχους ὡς βροντὰς ἐξηχεῖσθαι ὁ θεομάχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνάσματο. ταῦτα γοῦν πάντα πρὸ ἀναλώσεως, καὶ τὸν τοῦ πυρὸς νῦν κατακούσας καὶ πῦσαν τὴν πόλιν, συντόμως κατεδίωκεν 5 ὀπίσω Χοσρόου ἐν τοῖς στενοῖς τῶν Μήδων χωρίοις, ἐν οἷς καὶ πολλὰς πόλεις καὶ χώρας ἐπόρθησε. συμβούλιον δὲ ποιήσας τοῦ παραχειμῶσι, ἀνῆλθε τὸν λαὸν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ ἀνοίξας τὰ τοῦ θεοῦ ἄχραντα εὐαγγέλια εὗρεν ἐπιτρέποντα ἐν Ἀλβανίᾳ παραχειμῶσι. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ ἔχων σὺν αὐτῷ πολλὴν 10 αἰχμυλωσίαν Περσικὴν, ὡσεὶ πενήκοντα χιλιάδας, τούτους τῆ συμπαθεῖ αὐτοῦ ψυχῇ ἐλεήσας τῶν δεσμῶν ἔλυσε.
- C** Τῷ ἰδ' ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Σαρβαραζῶν ἄλλον στρατηγὸν ἐξοπλίσας μετὰ λαοῦ πρὸς Σαρβαραγκῶν ἀπέστειλεν, ὡς ἐνωθέντας ἀμφοτέρους πολεμῆσαι Ῥωμαίοις. τοῦτο 15 γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἔσπευσε συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ Σαρβάραγκα πρὸ τοῦ ἐνωθῆναι αὐτὸν τῷ Σαρβαραζῶ, καὶ πολλὰς ἐκδρομὰς κατ' αὐτοῦ ποιησόμενος εἰς δειλίαν αὐτὸν ἐπέβαλεν. ὅπισθεν δὲ ἀμφοτέρους ἔλασεν κατὰ Χοσρόου μετὰ σπουδῆς ἤλαυνεν. αὐτομολοῦσι δὲ δύο τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς Πέρσας, καὶ πείθουσιν 20 αὐτοὺς ὅτι ἐκ δειλίας φεύγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. ἤλθε δὲ αὐτοῖς καὶ φήμη τὸν Σαῖν στρατηγὸν Περσῶν καταλαμβάνειν μεθ' ἑτέρου
- D** στρατεύματος εἰς βοήθειαν. τοῦτο μαθόντες Σαρβαραγκᾶς τε

22 καταβαίνειν forte. margo P

luna et astra, quibus ille superstitiosus tanquam diis serviebat, circumstantibus sibi angelis sceptrigeris. machinas porro impius paraverat, quae ex eo loco guttas pluviae instar emitterent sonitumque tonitrus aemulum ederent. haec omnia ipsamque ignis aedem et totam urbem combussit Heraclius; propereque Chosroem per angustias Mediae insecutus multas urbes et multos agros vastavit. deinde cum de hibernis deliberaret, triduo exercitum lustrat, apertisque postea inviolatis dei evangelii invenit sibi mandari ut in Albania hiemet. in itinere porro captivos Persas, quos secum ducebat ad septingentos, ut erat homo animo misericordi, ductus miseratione vinculis solvit.

Anno decimo quarto Chosroes Persarum rex Sarbarazam alium ducem copiis instruit, mittitque ad Sarbarancam, ut coniunctis viribus ii bellum contra Romanos gerant. quod ut rescivit imperator, cum Sarbaranca praelio congredi studuit, antequam se ei Sarbarazas coniungeret. itaque eum crebris impressionibus exterruit. porro utroque post se relicto Chosroem festinanter insecutus est. tum duo Romani ad Persas transfugientes iis persuadent Romanis fugae causam esse metum. simul et rumor adfertur Sain Persarum ducem novo cum exercitu advenire, suis auxilio missum. his cogitatis Sarbarancas et Sarbarazas in

καὶ Σαρβαραζῦς ἠγωνίααχτο συμβαλεῖν πόλεμον Ἡρακλείῳ πρὸ τοῦ θθάσαι τὸν Σαῖν, καὶ τὴν νίκην ἐπ' αὐτοὺς μετενεγκεῖν. πιστεύσαντες δὲ καὶ τοῖς αὐτομόλοις ἐχώρησαν κατὰ Ἡρακλείου. καὶ πλησιάσαντες αὐτῷ κατεσκήνωσαν, βουλόμενοι ἅμα πρῶτῃ 5 συμβαλεῖν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἀπύρατος ἄφ' ἐσπέρας ὠδενσε δι' ὄλης τῆς νυκτός, μακρὰν τε γενόμενος ἄπ' αὐτῶν, εὐρῶν πεδίων χλοηφόρον, ἠπλήκεισε. νομίσαντες δὲ οἱ βάρβαροι αὐτὸν ἐκ δειλίας φεύγειν ἀκόσμως ἐδίωκον· αὐτὸς δὲ ὑπαντιώσας αὐτοῖς ἐκρότησε πόλεμον, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ τρέπει τοὺς βαρβάρους, καὶ 10 τούτους διὰ τῶν φαρύγγων διώξας πλήθη πολλὰ ἀνείλεν. ἐν τῷ P 413 μεταξὺ δὲ τῶν ἀγῶνων ὕντων ἐφθασε καὶ ὁ Σαῖν σὺν τῇ ἑαυτοῦ στρατῷ. συμβαλὼν δὲ καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῦτον τρέψας πολλοὺς ἀνείλε καὶ τοὺς λοιποὺς διέσπειρε φεύγοντας, παρῆλαβε δὲ καὶ τὸ τοῦλδον αὐτῶν.

15 Ὁ δὲ Σαρβαραζῦς ἐνωθεὶς τῷ Σαῖν ἐπισυνῆξε τοὺς ὑπολι- φθέντας βαρβάρους, καὶ πάλιν διενοοῦντο κατὰ τοῦ βασιλέως χωρεῖν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐπὶ τὴν τῶν Οὐννων χώραν καὶ ταῖς 20 τούτων δυσχωρίαις ἤλαυνεν ἐν τόποις τραχέσι καὶ δευβάτοις. οἱ δὲ βάρβαροι ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν. οἱ μέντοι Λαζοὶ ἅμα 20 τοῖς Ἀβασγοῖς δειλιάσαντες ἀπέσπασαν ἑαυτοὺς τῆς τῶν Ῥωμαίων B συμμαχίας καὶ οἰκάδε ἀνεχώρησαν. ὁ δὲ Σαῖν ἰσθεὶς ἐπὶ τούτῳ θυμῷ πολλῷ σὺν τοῖς βαρβάροις ἐχώρει κατὰ Ἡρακλείου. ὁ δὲ βασιλεὺς λόγοις τὸν στρατὸν ἀναπερώσας παρῆνει λέγων "τὸ πλῆθος ἐμᾶς, ἀδελφοί, μὴ ταραττέτω· Θεοῦ γὰρ θέλοντος εἰς

id incubuerunt, ut cum Heraclio configerent prius quam Sais superveniens ad sese victoriae laudem transferret. fidem quoque transfugarum sermoni habentes ad Heraclium accesserunt, et in propinqua castra posuerunt, in animo habentes prima luce manum conserere. Heraclius autem motis sub vesperam castris per totam noctem iter fecit, proculque ab hostibus in campum virentem progressus ibi castra posuit, quem barbari prae metu fugisse rati confuso agmine persecuti sunt. Heraclius autem iis occurrit, pugnaque commissa divinitus adiutus eos fudit, insecutusque per convalles magnam stragem hostium edidit. durante adhuc eo certamine Sainus quoque suo cum exercitu supervenit: sed et hunc fudit Heraclius. multaue caede hostium facta palantes reliquos in fuga dissipavit, capto etiam tuldo hostium.

Inde Sarbarazas cum Saino coniungit se, cumque reliquos barbaros collegissent, denuo adoriri Heraclium statuerunt. veram is per aspera et transitus difficiles habentia loca ad Hunnorum regionem contendit, insequentibus a tergo barbaris, cum quidem Lazi et Abasgi formidine correpti desertis Romanis domum discesserunt. quo facto delectatus Sainus audacter cum suis in Heraclium ivit. imperator autem animos suorum tali oratione excitavit. "nolite, fratres, hostium multitudine terreri: unus enim nostrum, deo ita volente, mille viros fugabit. im-

- διώξει χιλλους. θύσωμεν σὺν τῷ θεῷ ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν σωτηρίας. λάβωμεν στέφη μαρτύρων, ἵνα ὁ μέλλων ἡμᾶς ἐπαινήσῃ χρόνος.” τούτοις καὶ ἄλλοις πλείοσι παραθαρρύνας τὸν στρατὸν φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἔξαρτῦναι τὸν πόλεμον. καὶ στάντες ἐπ’ ἀλλήλοις ἀπὸ μικροῦ διαστήματος ἔωθεν 5
- C** μέχρις ἐσπέρας ἀλλήλοις οὐ συνέβαλον. ἐσπέρας δὲ καταλαβούσης ὁ βασιλεὺς τῆς ὀδοιπορίας εἶχετο, καὶ οἱ βάρβαροι πάλιν ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν. ἐνυλλάξαντες δὲ τὴν ὁδόν, προλαβεῖν τοῦτον βουλόμενοι, ἐμπίπτουσιν εἰς τόπον τελματώδη, καὶ ἠναγκάσθησαν ἐξελεθεῖν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν γῆν Περσαρμενίας 10 παρέτρεχε. τῆς γῆς δὲ ἐκείνης ὑπὸ τῶν Περσῶν κρυπτομένης πολλοὶ συνέτρεχον τῷ Σαρβαραζᾷ, καὶ ἠύξειτο ὁ λαὸς αὐτοῦ· χειμῶνος δὲ ἐπιγενομένου ἰσχορπίσθη ἕκαστος εἰς τὸν ἴδιον τόπον. τοῦτο μωθῶν ὁ βασιλεὺς διανοεῖτο ἐν νυκτὶ κλέψαι τὸν πόλεμον. καὶ ἐπιλεξιόμενος ἵππους εὐσθενεῖς, καὶ τοῦ στρατοῦ τοὺς ἀν- 15
- D** δρειοτέρους διελέων, προάγειν τοὺς μὲν ἐκλέυσε κατὰ τοῦ βαρβάρου, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἑτέροις ὀπίσω τούτων εἶπετο. σπεύσαντες δὲ κατέλαβον χωρίον Ἀλβανῶν ὠρα θ’ τῆς νυκτός. τῶν δὲ Περσῶν γνόντων τὴν ἔφοδον καὶ ὀρησάντων κατ’ αὐτῶν, οἱ Ῥωμαῖοι τούτους πάντας ἀνεilon, πάρεξ ἐνὸς τὸ τοῦ λόγου πυρ- 20 φόρου, ὃς καὶ τῷ βυρβάρῳ ἐμήνυσεν. ὁ δὲ βάρβαρος γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος ἵππῳ ἐπιβὰς φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο. τούτου τὰς γυναῖκας καὶ πᾶν τὸ Περσικὸν ἄνθος, ἄρχοντάς τε καὶ σατράπας καὶ στρατιώτας ἐπιλέκτους καταλαβῶν ἀνεληθόντας ἐπὶ

molemus nos deo pro fratrum nostrorum salute, coronasque martyrum adipiscamur, ut posteritas nos laudet.” his aliisque pluribus cohortatus suos laeto vultu aciem instruit. constiterunt adversae acies exiguo interiecto spatio, et usque ad vesperam conflictu abstinuerunt. vespera ingruente imperator in itinere perrexit, rursum barbaris a tergo sequentibus. qui cum mutata profectione antevertere conarentur, inciderunt in palustria loca, indeque exire rursus coacti sunt. imperator autem cum iuxta Persarmeniam duceret, eaque regio Persis subesset, multi ex ea ad Sarbarazam profecti copias eius auxerunt: sed hieme appetente domum quisque suam discesserunt. eo comperto Heraclius noctu statuit hostes aggredi. itaque delectos equites robore praestantissimos et militum fortissimos praecedere iubet, ipse cum reliquis subsequitur. ita Romani festinantes castellum Albanorum hora noctis nona occupant. quibus cum Persae, adventu eorum cognito, occurrerent, occisione a Romanis caesi sunt, solo, ut proverbio dici solet, facigero superstite, qui cladem barbaro indicavit. barbarus nudus et sine calceis equo insiluit, fugaque sibi consuluit. huius uxores et Persicum florem omnem, principesque et satrapas et delectos milites, cum super tecta domorum

τῶν δωματίων καὶ πόλεμον κροτοῦντας, διὰ πυρὸς καθῆλε, καὶ οὓς μὲν ἔκτεινεν, οὓς δὲ πυρὶ ἀνάλωσεν, οὓς δὲ αἰχμαλώτους ἔλαβεν· ὀλίγοι δὲ πάνυ φυγόντες ἐσώθησαν. ἔλαβε δὲ καὶ τὰ ὄπλα τοῦ βαρβάρου, τὴν τε χρυσοῦν ἀσπίδα καὶ μάχαιραν καὶ P 414
5 δόρυ, καὶ τὴν χρυσοῦν καὶ διάλιθον ζώνην καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ. ταῦτα δὲ λαβὼν χωρεῖ κατὰ τῶν διεσπαρμένων ἐν τοῖς χωρίοις, οὓς καὶ διώξας πολλοὺς ἔκτεινε καὶ δεσμίους ἔλαβεν. εἶτα ἐπισυνάξας τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον μετὰ χαρᾶς ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρεχέλμασε.

10 Τῷ μὲν ἔτι ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος μετὰ τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ τὴν τῶν Σύρων ὁδὸν τὴν ἐπὶ τῷ Ταύρω ὑπερβύς, ἐν ἑπτὰ ἡμέραις κόπῳ πολλῷ καταλαμβάνει τὸν Τίγριν ποταμὸν, εἶτα τὴν Μαρτυρόπολιν καὶ τὴν Ἀμιδαν· καὶ διαναπαύονται ὁ τε στρατὸς καὶ ἡ αἰχμαλωσία. ἐντεῦθεν γράμματα πρὸς τὸ Βυζάντιον ἔξα-
15 ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πάντα ἐδήλωσε, καὶ B
χαρὰν τῇ πόλει ἐνεποίησεν. ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ. ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἴλην στρατιωτῶν ἀπέστειλε φυλάττειν τὰς πρὸς αὐτὸν ἀγούσας κλεισοῦρας, καὶ αὐτὸς τὴν πρὸς ἀνατολὴν ἐκδραμῶν διεξόδου ἀντιπρόσωπος ἦεν τοῖς βαρβάροις,
20 καὶ περάσας τὸν Νυμφίον ποταμὸν κατέλαβε τὸν Εὐφράτην, ἐν ᾧ ἡ πλεκτὴ γέφυρα ἐκ σχοινίων καὶ ἐρίων ἦν, ἣν ὁ Σαρβαραζᾶς λύσας ἐπὶ τὴν ἑτέραν γῆν πᾶσαν μετήγαγε. παραδραμῶν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν ποταμὸν εὗρε πόρον, καὶ ἀκινδύνως τοῦτον ἐπέρυσσε παραδόξως τῷ Μαρτίῳ μηνί. καὶ καταλαβὼν τὰ Σαμόσατα, πάλιν

confugisse ac defensionem moliri videret, igne coniecto depulit, aliosque interfecit, quosdam cremavit, reliquos cepit, perpaucis fuga elapsis. potitus est etiam armis barbari, aureo scuto et hasta ac cingulo aureo gemmato et calceis. inde in eos duxit qui per agros dispersi erant; eosque insecutus multos occidit, multos cepit. exin contractis hilari animo copiis ibi hiemavit.

Anno 15 Heraclius cum exercitu, itinere quod per Taurum montem in Syriam ducit superato, septimo die post exhaustum magnum laborem ad Tigrim fluvium pervenit. inde per Martyropolin et Amidam urbes itinere facto exercitum et captivos quiete refecit. indeque literas de rebus suis Byzantium misit, quae magnum in urbe gaudium excitaverunt. Sarbarazas porro adversus eum tendebat. ideo Heraclius misso militum agmine claustra, quibus ad eum iter erat, servare iubet; et ipse per exitus profectus qui versus Orientem sunt, adversum se barbaris fert. tum Nymphio amne traiecit ad Euphraten pervenit. erat is ponte ex funibus et lana contexto instratus; quem Sarbarazas solutum in alteram partem totum transtulit. ceterum Heraclius vadum fluminis reperit, dum ad ripam eius decurrit: itaque praeter omnium opinionem Euphraten transit mense Martio. inde occupatis Samosatis rursus Tau-

τὸν Ταῦρον διαβὰς εἰς Γερμανίειαν ἀφίκετο, καὶ περάσας τὴν
 C Ἄδαναν ἦλθεν εἰς τὸν Ταῦρον ποταμὸν. ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς τὴν
 γέφυραν πάλιν ἐκτείνας τὸν Εὐφράτην ἐπέρασε καὶ ἠκολούθει
 ὀπίσω αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας τὸν Σάρον διανέπασε τὸν
 στρατόν. καταλαμβάνει δὲ καὶ ὁ βάρβαρος εἰς τὸ ἀντίπεραν 5
 μέρος. εὐρῶν δὲ τὸν ποταμὸν καὶ τὴν γέφυραν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ
 προπύργια κρατηθέντα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἠπλήκυσεν. οἱ δὲ
 Ῥωμαῖοι ἀτάκτως ἐκτρέχοντες διὰ τῆς γεφύρας πολλὸν φόνον ἐποι-
 οῦντο Περσῶν· οἷς ὁ βασιλεὺς παρήγει μὴ ἐκτρέχειν ἀτάκτως,
 μίηπως γένοιται τοῖς ἐναντίοις ὁδός. οἱ δ' οὐκ ἐπειθοῦτο, καὶ 10
 μετ' οὐ πολὺ δίκην ἔτισαν τῆς παρακοῆς, τοῦ βαρβάρου ἐνέδρας
 καὶ αὐτῶν ποιησαμένον. οὗς ὁ βασιλεὺς ἑωρακὼς ἀναιροσμένους
 D συνενημόνυτο. ἀνὴρ δὲ τις γιγνυαῖος μέσον τῆς γεφύρας τῷ
 βασιλεῖ συναντήσας προσέβαλεν· ὃν καὶ πατάξας ὁ βασιλεὺς ἐν
 τῷ ῥείθρῳ ἔρριψεν. οὗ πεσόντος οἱ βάρβαροι εἰς φυγὴν ἐτράπη- 15
 σαν, καὶ τῷ στενωπῷ τῆς γεφύρας εἰς τὸν ποταμὸν ἐρριπτοῦντο.
 ἄλλοι δὲ ξίφεσιν ἀνηροῦντο, τοῦ βασιλέως μετ' ὀλίγων ταῶν
 γενναίως ἀπομαχομένον ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὡς καὶ τὸν Σαρβαραζᾶν
 ἐκπλαγῆναι καὶ πρὸς τινα μαγαρίτην εἰπεῖν “ὄρας τὸν Καίσαρα,
 ὦ Κοσμά, πῶς θρασὺς πρὸς τὴν μάχην ἴσταται καὶ πρὸς 20
 τοσοῦτον πλῆθος μόνος ἀγωνίζεται;” ἐκ γὰρ τῶν βασιλικῶν
 P 415 παρασῆμων ἐγνωρίζετο. καταλαβοῦσης δὲ τῆς ἐσπέρας ἀπ' ἄλ-

8 προκύρσια P

rum transit et Germaniciam pervenit, Adanaque peragrata ad Taurum
 amnem accedit. interim Sarbarazas rursum ponte extento Euphrates
 traiecit Romanosque insequitur. imperator Saro transmisso exercitum
 quiete relaxat. venit et barbarus ad alteram fluminis partem, cumque
 cerneret amnem pontem et propugnacula in eo a Romanis occupata,
 castra posuit. Romani porro in composito agmine per pontem excurrer-
 tes multos Persas interfecerunt, nequicquam imperatore moeante ne
 ita nullo ordine evagarentur atque insidiis se hostium exponerent. ita-
 que non multo post a Persis per insidias circumventi poenas suae con-
 tumaciae ac temeritatis dederunt. ipse tunc imperator suis in periculo
 constitutis opem tulit, ac quendam gigantiformem in medio pontis se-
 cum congressum feriit inque profluentem deturbavit. cuius casu reliqui
 etiam barbari territi cum fugam facerent, obsistente pontis angustia,
 alii in amnem deiecti, alii gladiis interfecti sunt. imperator eo tempore
 paucis quibusdam stipatus pugnam obiit, fortitudine quam pro hominis
 natura maiore, adeo quidem ut Sarbarazas admiratione percussus cui-
 dam Magaritae dixerit “videsne, o Cosma, Caesarem?” agnoscebatur
 autem insignibus imperatoriis. “quanta is audacia praelium subsistit,
 solusque contra tantam multitudinem certat?” nox superveniens praec-

λήλων διέστησαν, καὶ ὁ βάρβαρος φοβηθεὶς διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τοῦπίσω ὑπέστρεψεν, ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πρὸς Σεβάστειαν ὤρμησε, καὶ τὸν Ἄλυν περὶ σάσας ἐκεῖ παρεχίμασεν. ὁ δὲ Χοσρόης μανεὶς ἔλαβε τὰ κειμήλια πασῶν τῶν ὑπὸ Πέρσας 5 ἐκκλησιῶν, καὶ ἠνάγκαζε τοὺς Χριστιανοὺς κοινωῆσαι τῇ τοῦ Νεστορίου θρησκείᾳ, πρὸς τὸ πληῖσαι τὸν βουσιλα.

Τῷ ἰς' ἔτει ὁ Χοσρόης νέαν ἐποιήσατο στρατιὰν ἀπὸ τε ξέ-
νων καὶ πολιτῶν καὶ οἰκειῶν καὶ παντὸς γένους. καὶ ἐκ τούτων
ἐκλεξάμενος καὶ τῷ Σαῖν παραδὸς στρατηγῷ, ἄλλας τε ἑχιλιά-
10 δας ἐκ τῆς φύλαγγος τοῦ Σαρβάρου τούτοις συνῆψεν, οὓς καὶ Β
χρυσολόχας ἠνόμασε, καὶ κατὰ τοῦ βασιλέως ἀπέστειλε. τὸν δὲ
Σάρβαρον σὺν τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ στρατεύμασι κατὰ Κωνσταντι-
νουπόλεως ἐπεμψεν, ὅπως τοῖς ἐκ δύσεως Οὐννοῖς, οὓς καὶ Ἄβυ-
ρας καλοῦσι, μετὰ καὶ Σθλαβίνων καὶ Γηπέδων συμφωνήσας
15 κατὰ τῆς πόλεως χωρήσωσι καὶ ταύτην πολιορκήσωσι. γνὸς δὲ
τοῦτο ὁ βασιλεὺς τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν εἰς τρεῖς διαιρέσεις ἐχώρισε,
καὶ τοὺς μὲν ἐπεμψεν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως, τοὺς δὲ παρα-
δὸς Θεοδώρῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ κατὰ τοῦ Σαῖν πολεμεῖν ἐκέ-
λευσε. τὸ δὲ τρίτον μέρος αὐτὸς λαβὼν ἐπὶ Αἰζικὴν ἐχώρει, καὶ
20 τοὺς Τούρκους τῆς ἐώας, οὓς καὶ Χαζάρους ὀνομάζουσιν, εἰς
συμμαχίαν ἐκάλεε. ὁ δὲ Σαῖν σὺν τῷ νεολέκτῳ στρατῷ τὸν τοῦ
βασιλέως ἀδελφὸν Θεόδωρον καταλαβὼν πρὸς πόλεμον ὥπλισατο. C
τοῦ δὲ Θεοῦ διὰ πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου συνεργήσαντος, πολέμιον
κροτηθέντος χάλαζα παραδόξως κατὰ τῶν βαρβάρων κατηρέχθη

lium diremit. barbarus autem sibi metuens retro abiit. imperator porro suos ad Sebesteam adducit, ac traiecto Haly flumine ibi hiemat. at Chosroes insania percitus donaria omnium ecclesiarum quae sub Persis erant abstulit; utque Heraclio aegre faceret, Christianos omnes ad societatem Nestorianae religionis adegit.

Anno decimo sexto Chosroes novum conscribit exercitum de peregrinis, civibus et servis, omnique hominum sorte. ex his delectos Saino ducendos mandat, additis de Sarbari exercitu 50 milibus, quos et Chrysolochas nominat, quasi aureum agmen, eumque adversus Heraclium mittit. Sarbarum cum reliquis copiis ad Cpolin proficisci iubet, ut initis pactis cum Hunnis occidentalibus, qui et Avares nominantur, ac Slavinis et Gepidis, urbem obsidere atque oppugnare curet. his perceptis Heraclius in tres partes suum exercitum dividit. harum unam urbi praesidio mittit, alteram Theodoro fratre suo duce adversus Sainum rem gerere iubet: ipse cum tertia Lazorum dicionem petit Turcorumque orientalium, quos et Chazaros appellant, auxilia ambit. Sainus cum recenti suo exercitu in Theodorum Heraclii fratrem incidens ad pugnam se parat. qua conserta impetratum est dei auxilium deiparae intercessionem, ita ut grando inopinata in barbaros deferretur multosque eorum

καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐνάταξεν, ἣ δὲ τῶν Ῥωμαίων παρτάξις γα-
 λήνης ἀπήλανσε. τρέπουσι δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς Πέρσας, καὶ ἀνω-
 ροῦσι πλήθη πολλὰ. ὅπερ μαθὼν ὁ Χοσρόης ὀργίζεται κατὰ τοῦ
 Σαῦν, ὃς ἐκ πολλῆς ἀθυμίας νόσω περιπεσὼν τελευτᾷ. τότε
 τὸν νεκρὸν Χοσρόης πολλαῖς αἰκλαῖς ὑπέβαλεν. οἱ δὲ Χάζαροι 5
 διαρρήξαντες τὰς Κασπίας πύλας τῇ Περσίδι εἰσβάλλονσιν ἐν τῇ
 D χώρα τοῦ Ἀνδρογηᾶ σὺν τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Ζεβεήλ, δευτέρω
 ὄντι τοῦ χαγάνου τῆ ἀξία· καὶ ἐν οἷς ἂν τόποις διέβαινον, τοὺς τε
 Πέρσας ἠχμαλώτεον καὶ τὰς κώμους καὶ πόλεις πυρὶ παρεδίδουσαν.
 ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπάρας ἀπὸ Λαζικῆς τούτοις συνήνησεν. ὁ δὲ 10
 Ζεβεήλ μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ χαρῆς ἠσπάσατο τὸν βασιλεῖα
 καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. προσήνεγκε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ
 πρὸς συμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν.
 λαβῶν δὲ τούτους ὁ βασιλεὺς κατὰ Χοσρόου ἐχώρει. ὁ δὲ Σάρ-
 βρος τῇ Χαλκηδόνι προσβαλὼν, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄβαρες ἐκ τῆς 15
 Θράκης τῇ πόλει πλησιύσαντες, ταύτην ἐλεῖν ἐβούλοντο, μηχανὰς
 P 416 κατ' αὐτῆς ποιήσαντες. πληθὺς τε ἄπειρον καὶ ἀριθμοῦ κρεῖττον
 ἐκ τοῦ Ἰστροῦ ἐνέγκαντες σκυφῶν γλυπτῶν τὸν κόλπον τοῦ Κέρα-
 τος ἐπλήρωσαν. δέκα δὲ ἡμέρας τῇ πόλει πυραταξάμενοι διὰ τε
 γῆς καὶ θαλάσσης τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ συνεργίᾳ καὶ τῇ τῆς 20
 ἀγρόντου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου πρεσβείᾳ ἠττήθησαν, καὶ
 πλήθη πολλὰ ἀποβαλόντες ἐν τε γῇ καὶ θαλάσῃ μετὰ μεγάλης
 αἰσχύνης ὑπέστρεψαν. τοιοῦτον γὰρ συνέβη αὐτοῖς. εἶδον οἱ

22 ἀποβάλλοντες P

feriret, cum interim omnis tempestatis expertus esset Romanus exercitus. fusi eo praelio sunt a Romanis Persae, magnaue clade affecti. Chosroes ea de causa gravem in Sainum iram concepit; atque hic praemaerore in morbum incidit, eoque est exanimatus. in cadaver Chosroes variis contumeliis desaeviit. ceterum Chazari perruptis Caspii portis in Persidem impressionem faciunt, in Androegae regionem, duce Zebeelo, qui dignitate erat a Chagano proximus. quacunque eos impetus tulit, Persas captivos abducunt, pagos urbesque incendunt. his Heraclius ex Lazis movens occurrit, estque cum suo exercitu peramico et hilariter a Zebeelo salutatus; qui filium suum belli socium imperatori relinquens domum versus abiit. imperator his auctus auxiliis in Chosroem contendit. interim Sarbarus Chalcedonem adoritur. et Avares ex Thracia effusi Cpolin obsident, machinis ad oppugnandum aptatis; accitataque innumera sculptarum navium ex Istro multitudine sinum qui in cornu erat iis opplent. cum autem per decem dies terra marique urbem oppugnassent, vi et auxilio dei ac inviolatae virginis deiparae intercessionem victi, amissis terra marique ingenti numero suis, magno cum dedecore discesserunt. tale enim eis quippiam usu venit. viderunt bar-

βάρβαροι πρῶτας οὔσης καὶ τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος ἀπὸ τῆς πόρ-
της τῶν Βλαχερνῶν ἐξελθοῦσαν γυναῖκα περιφανῆ, μετὰ καὶ εὐ-
νούχων τινῶν. ὑπολαβόντες δὲ τὴν βασιλίссαν εἶναι τὴν τοῦ
Ἡρακλείου γυναῖκα, καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν ἐξέρχεσθαι **B**
5 εἰρήνης ἕνεκα διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν βασιλεῖα ἐν τῇ πόλει, πάροδοι
αὐτῇ ἐποίησαν, ἵνα καὶ λαὸς ἕτερος ἐξελθῶν ὑποχείριος αὐτοῖς
γένηται. εἶτα ὡς εἶδον αὐτὴν τὴν τοῦ φροσσάτου περιοχὴν ἐξελ-
θοῦσαν καὶ μὴ ἀπελθοῦσαν πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, διώκουσιν
ὑπισθεν αὐτῆς· καὶ ὡς δῆθεν ἐπλησίασεν αὐτῇ κατὰ τόπον τῆς
10 λεγομένης παλαιᾶς πέτρας, αὐτὴ μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῇ ἄφαντοι
γεγύνασιν, αὐτοὶ δὲ ἀλλήλους συμπλακέντες θορόβου μεστὸν
ποιοῦσι τὸ πλῆθος καὶ ἀλλήλους κατασφάζουσιν ἕως ἐσπέρας.
πρῶτας δὲ γενομένης τὴν αἰτίαν ζητήσας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἐπεὶ τὸ
πλεῖον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐμφυλίως ἀναλωθὲν εὔρεν, ὑποστρέφει
15 μετ' αἰσχύνῃς εἰς τὰ ἴδια. οἱ δὲ τοῦ πλοῖμου καὶ αὐτοὶ τούτους **C**
ιδόντες ὑποχωρήσαντας εὐθέως ἀνεχώρησαν· οὗς κατὰ τὸν Εὐξει-
νον πόντον ζάλη καταλαβοῦσα ὀλίγους τινὰς ἀπελθεῖν εἰς τὰ ἴδια
ἀφίησιν. ὁ δὲ Σάρβαρος ἐπὶ τούτοις ἀχθεσθεὶς ὁμῶς τὴν Χαλ-
κηδόνα παρακαθήμενος οὐ μετέστη, ἀλλ' αὐτοῦ ἐχέμισσε, πραι-
20 δεύων τὰ περατικὰ μέρη καὶ ἀφανίζων τὰς πόλεις αὐτῶν.

Τῷ ιζ' ἔτει εισβαλὼν ἐν Περσίδι ὁ Ἡράκλειος σὺν τοῖς Τούρ-
κοις ἀπροσδοκῆτως διὰ τὸν χειμῶνα εἰς ἔκστασιν ἐνέβαλε τὸν
Χοσρόην. οἱ δὲ Τούρκοι τὸν τε χειμῶνα ὀρώντες καὶ τὰς συνε-
χεῖς ἐκδρομὰς τῶν Περσῶν, τῷ τε βασιλεῖ μὴ φέροντες συγκο- **D**

19 παιδεύων P

bari prima luce, cum sol oriretur, mulierem quam illustrem eunuchis
comitatum porta Blachernarum exeuntem. quam cum opinarentur He-
racii uxorem esse, et ad suum principem ob mariti absentiam ire pacis
petendae causa, transitum ei concesserunt, subsequentem ex urbe homi-
num turbam ipsi adorturi. ut vero fossae ambitum egressam non ire
ad principem viderent, insecuti sunt usque apud locum cui Veteris saxi
nomen est: ibi cum fere iam essent assecuti, illa cum suis ex oculis et
conspectu eorum evanuit. ipsi autem tumultu concitato inter se congressi
ad vesperam usque mutuo strages ediderunt. mane insequentis diei dux
causam inquirens, quod maiorem suorum partem intestino conflictu per-
iisse videret, turpiter domum rediit. statim quoque classis ab obsi-
dione recessit; quam domum revertentem in Euxino mari oborta tem-
pestatas ita afflixit ut perpauci ad suos redierint. Sarbarus, tametsi haec
ei molesta acciderant, tamen obsidionem Chalcedonis non solvit, sed
hiemavit ibi, populans transmarina et urbes evertens.

Anno decimo septimo hieme in Persidem Heraclius cum Turcis in-
gressus improviso Chosroem perterruit. sed Turci hiemem ac crebras
Persarum excursiones aegre ferentes, neque tolerandis aerumnis socios

πιῶν, ἤρξαντο κατ' ὀλίγον ὑπορρέειν, καὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ βασιλεὺς διεκάλησε τῷ λαῷ αὐτοῦ, λέγων
 “γινώτε, ἀδελφοί, ὅτι οὐδεὶς ἡμῖν συμμαχεῖσαι θέλει, ἀλλ' ἢ μόνος ὁ θεὸς καὶ ἡ τοῦτον τεκοῦσα ἀσπόρως θεοτόκος. τοῦτο δὲ γίνεται ὅπως δέξῃ ἐν ἡμῖν καὶ πᾶσι τούτοις τὴν ἑαυτοῦ δυνα-5
 στείαν, καταπέμψας ἡμῖν τὴν αὐτοῦ βοήθειαν.” ὁ δὲ Χοσρόης ἐπισυνάξας πάντα τὰ στρατεύματα αὐτοῦ προβάλλεται αὐτοῖς
 στρατηγὸν Ῥαζάστην, ἄνδρα πολεμικώτατον καὶ ἀνδρείον, καὶ κατὰ Ἡρακλείου πέμπει. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς τε πόλεις καὶ κώμας
 Περσίδος ἐπυρπόλει, καὶ τοὺς κρατουμένους Πέρσας ἀνεῖλεν ἐν 10

P 417 ῥομφαίᾳ. τῷ Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατέλαβεν εἰς τὴν χώραν Χα-
 μαῖθᾶ, καὶ διανέπασσε τὸν λαὸν ἑβδομάδα μίαν. ὁ Ῥαζάστης
 δὲ ἐλθὼν ἠκολούθει ὀπισθεν, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀναλισκόντων τὰς
 τροφὰς ὀπισθεν αὐτὸς πεινῶν ἠκολούθει, ὡς πολλὰ τῶν ἀλόγων
 αὐτοῦ διαφθαρῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ πρώτῃ τοῦ Δεκεβρίου μηνὸς 15
 διαβὰς τὸν Ζαβῶν ποταμὸν πλησίον τῆς πόλεως Νινευὶ κατεσκή-
 ρωσε. κατέλαβε δὲ καὶ ὁ Ῥαζάστης. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποστέλλει
 Βοάνην τὸν στρατηλάτην μετ' ἐπιλέκτων στρατιωτῶν ὀλίγων. ὁ
 δὲ εὔρε βάνδον τῶν Περσῶν, ἐξ ὧν κς' κρατήσας ἤνεγκε πρὸς τὸν
 βασιλέα, τοὺς ἄλλους φρονεύσας. ἤνεγκε δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ 20
 κόμητος αὐτῶν καὶ τὸ σπαθίον αὐτοῦ ὀλόχρυσον καὶ τὸν σπαθά-
 B ριον τοῦ Ῥαζάστου, ὃς καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ ὅτι ὠρισμένος ἐστὶν ὁ
 Ῥαζάστης πολεμῆσαι σοι, καὶ τρισχιλίους ὠπλισμένους ἀπέστειλεν
 αὐτῷ Χοσρόης, ἀλλ' ἀκμὴν οὐκ ἔφθασαν. ταῦτα μαθὼν ὁ βα-

se imperatori praebere sustinentes, paulatim ex castris dilabi, tandemque universi desertis Romanis domum reverti coeperunt. tum imperator suos ita est allocutus. “videtis, fratres, neminem nobis adesse velle praeter nnum deum et quae eum sine semine peperit virginem. ideo fit ut caelitus nobis misso auxilio in nobis ac omnibus istis suam demonstret potentiam.” Chosroes omnibus suis exercitibus contractis praeficit Razasten, virum bellicosissimum ac insigni fortitudine, eumque adversus Heraclium mittit. Heraclius pagis urbibusque Persidis igne devastatis, et Persis, quos cepisset, gladio interfectis, Octobri mense Chamaitha regionem occupat, ibique 7 dierum quiete exercitum reficit. insequabatur a tergo Razastes, sed, quod Romani alimenta omnia absumebant, fame urgebatur, eaque multa ipsius iumenta peribant. prima Decembris die Heraclius Zaba flumine traiecto haud procul Ninive castra metatur; eodemque Razastes supervenit. tum imperator Boanem exercitus ducem cum delectis militibus paucis emittit. is in bandum Persicum incidens, reliquis occisis, 26 captos ad Heraclium adducit, afferens una caput comitis eorum et eius pugionem ex solido auro, ac Razastae armigerum. hic indicat Heraclio decrevisse Razastem proelio congredi, ac tria armorum milia ei a Chosroe missa, nondum tamen

σιλεὺς προαπέστειλε τὸ τοῦλδον ἔμπροσθεν καὶ αὐτὸς ἐπηκολούθει. εὐρῶν δὲ τόπον ἐπιτήδειον ἠθέλησε συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ Ῥαζάστου πρὸ τοῦ ἐνωθῆναι τοῖς τρισχίλοις. καὶ προηγήσας πάντων ὁ βασιλεὺς ἄρχοντι μεγάλῳ τῶν Περσῶν συναντῆ, καὶ τῇ 5 τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ τῆς Θεοτόκου καταβάλλει τοῦτον. εἶτα καὶ δεύτερον ὁμοίως καὶ τρίτον, ὅστις ἔδωκε τῷ βασιλεῖ μετὰ δόρατος εἰς τὸ χεῖλος. μάχης οὖν κροτηθείσης σφοδρῶς πίπτει ὁ Ῥαζάστης καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ σχεδὸν πάντες καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ C στρατοῦ αὐτοῦ. ἔπεισον δὲ Ῥωμαῖοι πεντήκοντα, ἕξ ὧν δέκα 10 ἀπέθανον. ἴστατο δὲ ὁ πόλεμος ἀπὸ πρώτης ἕως ἑώρας ἐνδεκάτης, καὶ τροπὴ οὐκ ἐγένετο. καὶ τὴν μὲν νύκτα ἠσύχασαν, περὶ ἑώραν δὲ ἢ τῆς νυκτὸς λαβόντες οἱ Πέρσαι τὸ φροσάτον αὐτῶν ἠπλήκυσαν εἰς πόδας ὄρους τραχειοῦ ἕμφοβοι. οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ἐφρόντες τὸν τοῦ Ῥαζάστου νεκρὸν ἔλαβον τὸ σκουτέριον αὐτοῦ 15 ὀλόχρυσον καὶ τὸ λωρίον καὶ τὰ βραχιόνια αὐτοῦ καὶ τὴν σέλλαν, πάντα ὀλόχρυσά, καὶ τὸ σκαραμύγγιον αὐτοῦ. κατεσχέθησαν δὲ καὶ ζῶντες πολλοί. ὁ δὲ βασιλεὺς θαρσοποιήσας τὸν στρατὸν κατὰ Χοσρόου ἤλαυνεν, ὅπως τοῦτον ἐκφοβήσας πείσῃ ἀποστῆ- D λαι πρὸς Σάρβαρον ἀναχωρῆσαι τοῦ Βυζαντίου. διαπεράσας δὲ 20 ὁ βασιλεὺς τὰς γεφύρας τοῦ μικροῦ Ζαβῦ κατεσχένωσεν εἰς τοὺς οἴκους τοῦ Ἰεσδεμόν, ἐφορτάσας ἐν αὐτοῖς τὴν Χριστοῦ γέννησιν. ἐκεῖθεν δὲ διελθὼν ὁ βασιλεὺς κατέλαβον ἕτερον παλάτιον τοῦ Χοσρόου λεγόμενον Ῥοῦσα, καὶ τοῦτο κατέστρεψεν. ἕξ ἐκείνου

advenisse. his cognitis imperator tuldum praemittit, atque ipse subsequitur; nactusque locum opportunum statuit pugnam committere, priusquam ad Razastem tria ista milia accederent. ita ante alios omnes prosiliens ductori cuidam Persarum vasto homini occurrit, eumque dei et deiparae auxilio deiecit: tum alium ac porro tertium, qui ei hasta labium saucia- rat. ita tum acri praelio conserto, Razastes, ac qui cum eo erant ductores, prope omnes ceciderunt, maiorque exercitus eorum pars. de Romanis ceciderunt quinquaginta, ex quibus decem mortui sunt. duravit pugna a prima luce usque ad vesperam, ac neutri loco cesserunt. nox ea quietata fuit. sed circa horam noctis octavam Persae suis rebus diffidentes evulsim vallum in montis asperi pedem transtulerunt. Romani invento Razastae cadavere clypeum eius totum aureum, tum lorica et brachiorum integumenta ac sellam, omnia ex solido auro confecta, abstulerunt, nec non scaramangium eius. multi etiam Persae vivi in potestatem hostium venerunt. imperator postquam suorum militum animos oratione confirmavit, in Chosroen ducit, uti hunc terrore obiecto eo adigat ut is ab obsidione Byzantii Sarbarum revocet. transgressus ergo parvi Zabae pontes in aedibus Iesdemonis divertit, ibique Christi natalem celebravit. hinc ad aliud Chosroae palatium venit, quod Rusa dicebatur, idque evertit. inde aliud occupat palatium, nomine

δὲ εἰς ἕτερον κατέλαβε παλάτιον τὸ λεγόμενον Βεκλάμ, ἐν ᾧ καὶ ἱπποδρόμιον ἦν καὶ στρουθιῶνες τρεῖς σιτευτοὶ καὶ δορκάδες φ' καὶ σύαγροι ρ', πρῶβατα δὲ καὶ χοῖροι καὶ βόες ὧν οὐκ ἦν ἀριθμὸς.

- P 418 καὶ πάντα δέδωκε τῷ λαῷ. τινὲς δὲ τῶν συνόντων τοῖς Πέρσαις Ἀρμενίων προσῆλθον τῷ βασιλεῖ λέγοντες ὅτι ὁ Χοσρόης μετὰ 5 τῶν ἐλεφάντων καὶ τοῦ ἰδίου στρατοῦ πλησίον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Ἀνσταγέρδη κατεσχένησεν, ἐκδεχόμενος συναχθῆναι πάντα τὸν στρατὸν αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι σοι. καὶ εὐθὺς πυρπολήσας πάντα ὁ βασιλεὺς ἔρχεται πλησίον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Ἀνσταγέρδη, ἐν ᾧ καὶ εὔρε βάνδα Ῥωμαίων, ἅπερ ἐν διαφόροις χρόνοις 10 ἔλαβον οἱ Πέρσαι, καὶ εἶδη τινά, ὅσον ἀλόην πολλήν καὶ ξόλα μεγάλη ἀλόης, μέταξύν τε καὶ πέπερι καὶ καρβύσια καμίσια ὑπὲρ ἀριθμὸν, σάχαρ καὶ ζιγγίβερ καὶ ὕσημον, ὀλοσηρικά τε ἱμάτια,
- B νακοτύπητά τε καὶ τάπητας ἀπὸ βελόνης, πλῆθος πολὺ. ταῦτα διὰ τὸ βῆρος κατέκαυσαν. προσέφηνον δὲ τῷ βασιλεῖ πολλοὶ 15 αἰχμάλωτοι, Ἐδεσηνοὶ καὶ Ἀλεξανδρηνοὶ καὶ ἀπὸ ἄλλων ἐθνῶν πλῆθος πολὺ. ἐποίησε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνταῦθα τὴν ἐορτὴν τῶν ἀγίων Θεοφανίων, καταστρέφων τὰ τοῦ Χοσρόου παλάτια ὑπερτιμία καὶ θαυμασιὰ καὶ ἐκπλήξεως γέμοντα ἕως ἐδάφους, ἵνα μάθῃ, φησὶν, ὁ Χοσρόης ὅσον πόνον εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι τῶν πό- 20 λεων αὐτῶν πυρπολουμένων ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Χοσρόης πρὸ τοῦ καταλαβεῖν τὸν βασιλεῖα εἰς Ἀνσταγέρδην τρυπήσας τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἐξῆλθεν ἀγνοούντων πάντων μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ. καὶ ὁ μὴ δυνάμενος ποιῆσαι εἰς ὁδὸν μίλια πέντε

Beclatum. in eo erat circus et altiles struthiones tres, capreae quingentae, apri centum, multitudo innumera ovium porcorum et boum. haec omnia populo dedit. quidam vero Armenii, qui cum Persis degebant, ad Heraclium se conferunt, nuntiantque Chosroem cum elephantis copiisque suis commorari apud palatium suum, nomine Dystagerdam, pugnamque differre dum reliquos milites contrahat. imperator ergo igni omnia statim vastans ad palatium Dystagerdam accedit. in eo invenit banda Romanorum, quae diversis temporibus Persae ceperant: tum varias rerum species, ut aloen et magna aloes ligna, nec non metaxam, piper, carbasinas camisias innumeras, saccarum, gingiber, argentum, vestes holosericas, pelliceam vestem stragulam, tapetes acu pictos, magna copia. haec omnia, quia ob pondus erant molesta futura, igne cremaverunt. confugerunt etiam ad Heraclium multi captivi Edesseni, Alexandrini, aliarumque nationum ingens multitudo. ibi Theophania festum diem egit. palatia autem Chosroae pretiosissima, admirabilia, et rerum stuporem incutientium plena funditus diruit, ut doceret (sic enim aiebat) Chosroem, quantum doloris Romani percepissent ipso eorum urbes incendente. at vero Chosroes, antequam Dystagerdam Heraclius pervenisset, omnibus insciis perforato urbis muro cum uxoribus et liberis exi-

τὴν ἡμέραν ἀπῆλθε φεύγων κέ, καὶ διελθὼν τὴν Κτησιγῶντα C
 πέραν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ εἰς τι φρούριον εἰσῆλθε μετὰ τῆς
 γυναικὸς καὶ τῶν τριῶν θυγατέρων αὐτοῦ. τινὲς δὲ τῶν Περσῶν
 διέβαλον τὸν Σάρβαρον πρὸς Χοσρόην ὡς τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντα,
 6 καὶ ἀποστέλλει σπαθάριον αὐτοῦ πρὸς Καρδαρίχαν τὸν ουσιράτη-
 γον τοῦ Σαρβάρου εἰς Χαλκηδόνα, ἵνα τὸν Σάρβαρον ἀποκτείνῃ
 καὶ τὸν λαὸν ἀναλαβόμενος σπεύσῃ εἰς Περσίδα. ὁ δὲ τὰ γράμι-
 ματι κομίζων συλλαμβάνεται περὶ τὴν Γαλατίαν ὑπὸ τῶν Ῥω-
 μαίων, οἵτινες εἰς τὸ Βυζάντιον αὐτὸν ἀπήγαγον πρὸς τὸν υἱὸν
 10 τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ παραχρῆμα μεταπέμπεται Σάρβαρον, καὶ D
 δείκνυσιν αὐτῷ τὴν πρὸς Καρδαρίخان ἐπιστολήν. ὁ δὲ πληροφο-
 ρηθεὶς ποιεῖ συνθήκας μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πα-
 τριάρχου, καὶ φαλασεύσας τὴν ἐπιστολήν Χοσρόου ἐντίθησι σὺν
 αὐτῷ καὶ ἄλλους τετρακοσίους σατράπυς καὶ ἄρχοντας καὶ χιλιάρ-
 15 χους ἀποκτανθῆναι. συναθροίσας οὖν ἅπαντας καὶ τὸν Καρδα-
 ρίχαν, καὶ ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολήν, ἔφη τῷ Καρδαρίχῃ “συνορᾶς
 τοῦτο ποιῆσαι;” οἱ δὲ ἄρχοντες θυμοῦ πλησθέντες τὸν Χοσρόην
 ἀπεκήρυττον, πρὸς δὲ τὸν βασιλέα συνθήκας ἐποίησαν εἰρηνικὰς,
 ἵνα μηδὲν λυμηνόμενοι ἐπὶ τὰ ἴδια ἀπέλθωσιν. ὁ δὲ Ἡράκλειος P 419
 20 ἔγραψε τῷ Χοσρόῃ περὶ εἰρήνης· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο, καὶ διὰ
 τοῦτο ὁ λαὸς ἐμίσησε τὸν Χοσρόην. ὃς πάλιν ἐστράτευσε τοὺς
 ἀνθρώπους τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλεν ἐνωθῆναι τῷ
 στρατῷ τοῦ Ῥαζάστου καὶ στήναι εἰς τὸν Ναρβᾶ ποταμόν, καὶ

12 ποιεῖν P

verat, et qui uno die quinque milia passuum iter facere nequiverat, tunc fuga viginti quinque milia confecit; cumque transivisset Ctesiphontem et ultra Tigrim fluvium pervenisset, in castellum quoddam se cum uxore et tribus filiabus suis abdidit. cum autem quidam Persae Chosroae per calumniam significant Sarbarum rebus Romanis studere, rex satellitem suum ad collegam eius Cardaricham mittit, qui tum apud Chalcedonem erat, eique mandat ut Sarbarum occidat exercituque recepto in Persidem contendat. tabellarius iste in finibus Galatiae a Romanis interceptus fuit, et Byzantium ad imperatoris filium abductus. is Sarbaro confestim accito literas ad Cardaricham scriptas demonstrat. Sarbarus re certo cognita cum imperatoris filio et patriarcha pacem componit; literisque Chosroae adulteratis, alios quadringentos satrapas principes ac tribunos militum inscribit, quasi eos secum interfici rex iussisset. tum toto exercitu et Cardaricha convocatis epistolam recitat, Cardarichamque interrogavit hocne sibi agendum putaret. principes eam ob rem ira perciti Chosroae regnum abrogant, et cum imperatore pacem faciunt, ea condicione uti absque maleficio domum discedant. Heraclio autem per literas pacificationem requirenti, eam Chosroes cum denegaret, odia sui populi in se concitavit. rursum inde subditorum suorum exercitum cogit, eumque iubet se cum Razastis copiis coniun-

ἅμια τῷ περᾶσαι τὸν βασιλεία κόψωσι τὰς γεφύρας. ὅπερ μωθῶν ὁ βασιλεὺς ἀνέρχεται εἰς τὸ Σιαζούρ, καὶ ἐμπιπρᾷ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις. προσερχρῆ δὲ αὐτῷ Γουνδουγοῦνδος ὁ χιλιάρχος Σαρβάρου καὶ ἄλλοι πολλοί· οἱ καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ

B ὅτι ὁ Χοσρόης μέλλει στέφαι τὸν ὕστατον υἱὸν αὐτοῦ Μερδουσάν, 5 καὶ γνούς τοῦτο ὁ πρῶτος υἱὸς αὐτοῦ Σιρόης οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ προσλαβόμενος ἐμὲ καὶ ἄλλους κβ' κόμητας καὶ πλῆθος λαοῦ, εἰ μὲν δυνηθῶμεν ἀποκτεῖναι Χοσρόην, χάρις, εἰ δ' οὐ, πάντες προσρυῶμεν τῇ βασιλείᾳ σου. ταῦτα ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ φιλοτιμησάμενος αὐτὸν πάλιν πρὸς Σιρόην ἀπέστειλε, δηλώ- 10 σας αὐτῷ ἀνοῖξαι τὰς φυλακὰς καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐξαγαγεῖν καὶ δοῦναι αὐτοῖς ὄπλα καὶ οὕτω κατὰ Χοσρόου κινήσαι. ὁ δὲ Σιρόης οὕτω ποιήσας ἐπῆλθε τῷ πατροκτόνῳ πατρὶ Χοσρόῃ, καὶ κρατί- στας αὐτὸν καὶ κλοιὰ περιθεῖς εἰς σκοτεινὸν κατέκλεισε, καὶ ἄρτον

C ὀλίγον καὶ ὕδωρ διδούς αὐτῷ ἐλιμαγχῶντησεν αὐτόν. ἀπέστειλε 15 δὲ πάντας τοὺς σατράπας, καὶ ἐκέλευον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. τοὺς δὲ υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰ λοιπὰ τέκνα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ κατέσφαξε. μεθ' ἡμέρας δὲ ἰε' καὶ αὐτὸν τόξοις ἀνεῖλε. τότε γράφει Σιρόης πρὸς Ἡράκλειον τὴν τοῦ μισροῦ Χοσρόου ἀναίρε- σιν, καὶ εἰρήνην ἀειπαυγῆ πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος πάντας τοὺς ἐν 20 Περσίδι αἰχμυλώτους ἀπέδωκεν αὐτῷ σὺν τῷ πατριάρχῳ Ζαχα- ρίᾳ καὶ τοῖς τιμίοις ξύλοις τοῖς ἐξ Ἱεροσολύμων ληφθεῖσιν ὑπὸ Σαρβαραζᾶ.

gere et ad Narbam amnem consistere, ac pontem, simul ac Heraclius transiisset, rescindere. Heraclius his Intellectis ad Siazur (loci nomen id est) redit, urbesque et totam regionem incendio vastat. ibi se ei coniungit Gundufundus, qui sub Sarbaro tribunus militum fuerat, cum aliis multis, et indicat Chosroem statuisse Merdasam filiorum suorum minimum regno inaugurare: Siroen natu maximum id concedere nolle, se aliosque viginti duos comites et magnam hominum multitudinem sibi adiunxisse, et Chosroae exitium moliri; quem si possint interficere, pergratum ipsis fore: sin vero, universos ad Romanos defecturos. haec Heraclius cum probasset, hominem comiter tractatum ad Siroen remisit, eique nuntiavit ut apertis carceribus Romanos educat eosque armatos in Chosroen ducat. Siroes ita uti monitus erat egit, patremque suum Chosroem patricidam adortus cepit, numellaque imposita in tenebrosam carcerem includit, paneque exiguo et aqua praebitis fame enecat. satrapae quoque omnes a Siroe acciti faciem Chosroae conspuerunt. filios et liberos eius, ipso inspiciente, Siroes omnes iugulavit, atque ipsum quinto decimo post die sagittis confecit. inde missis ad Heraclium literis de interitu scelerati Chosroae nuntiat, perpetuam pacem cum eo componit, et captivos, quotquot in Perside erant, omnes reddit, una cum patriarcha Zacharia et venerandis lignis, quae Sarbarazas Hierosolymis abstulerat.

Τῷ η' ἔτει, εἰρήνης γενομένης μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετὰ **D** γραμμμάτων Σιρόη τῷ βασιλεῖ Περσῶν καὶ ἀνθρώπων αὐτοῦ, ὅπως τοὺς ἐν Ἐδέσῃ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς πόλεσι Πέρσας μετ' εἰρήνης ἀποστρέψωσιν ἐν Περσίδι καὶ ἀβλαβῶς παρέλθωσι τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν. μυστικὸν δέ τι ἐνταῦθα θεωρεῖται· τὴν γὰρ κτίσιν πᾶσαν ὁ θεὸς ἐν ἑξ ἡμέραις ἐποίησε καὶ τῇ ζ' ἀνεπαύσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν ἑξ ἔτεσι τὴν Περσίδα καταπολεμήσας τῷ ζ' εἰρήνευσε, καὶ μετὰ χαρῶς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατα**10** λαμβάνει. ὁ δὲ λαὸς τῆς πόλεως, μετὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἡρακλείου καὶ τοῦ πατριάρχου Σεργίου, μετὰ κλάδων ἐλαιῶν καὶ λαμπάδων τοῦτον ὑποδεξάμενοι εὐχαριστοῦν- **P 420** τες τῷ θεῷ εἰς τὰ βασίλεια εἰσήγαγον.

Τῷ ιδ' ἔτει ἕνα ἔαρι ἀπύρας ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλίδος ἐπὶ **15** τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπορεύθη, καὶ ἀπήγαγε τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα, καὶ ἀποδοὺς τῷ θεῷ τὴν εὐχαριστίαν ἀποκατέστησε τὸν πατριάρχην Ζαχαρίαν. ἀπήλυσε δὲ πάντας τοὺς Ἑβραίους τῆς ἁγίας πόλεως, ὁρίσας μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἐξουσίαν ἀπὸ τριῶν μιλίων πλησιάζειν. τὴν Ἐδεσαν δὲ καταλαβὼν ἀποδέδωκε τὴν ἐκκλησίαν **20** τοῖς ὀρθοδόξοις, ἐπὶ Νεστοριανῶν κατεχομένην ἀπὸ Χοσρόου. ἔλθων οὖν εἰς Ἱεράπολιν ἤκουσεν ὅτι Σιρόης τέθνηκεν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, καὶ ἐκράτησεν Ἀδεσῆρ ὁ τούτου υἱὸς μῆνας ζ', ὃν καὶ ἀναιρεῖ Βαραζῆς βασιλεύσας μῆνας η'. τοῦτον δὲ ἀνελόντες οἱ Πέρσαι τὴν θυγατέρα Χοσρόου Βαραμί συνιστῶσι βασιλίδα, **B**

Anno 18 Heraclius pace inter Romanos et Persas facta, fratrem suum Theodorum cum literis et Persis, quos captivos habuerat, ad Siroen mittit, regem Persarum, postulans ut Persae, qui Edessae et in Palaestina aliisque erant urbibus, fide publica per Romanorum dicionem domum reverterentur. hic mysticum aliquid considerare par est. quemadmodum namque deus sex dierum spatio omnibus rebus conditis septima quievit, ita Heraclius sexennio debellata Perside septimum annum pacatum egit, laetusque Cpolin rediit. occurrit ei populus cum Constantino Caesare, Heraclii filio, et patriarcha Sergio, frondes oleagineas gestans et faces, gratiusque deo actis exceptum in regiam deduxit.

Anno 19 vere ineunte Heraclius Hierosolyma Cpoli proficiscitur, et avehit venerabilia ac vivifica crucis ligna; votisque deo persolutis patriarcham Zachariam restituit. omnes porro Ebraeos ea urbe exigit, edicto ne iis intra tertium miliare accedere liceret. Edessa etiam recepta ecclesiam orthodoxis reddit, quam a Chosroa Nestoriani tenuerant. ut Hierapolin venit, nuntium de Siroa Persarum regis morte accipit. successit huic Adeser filius, et regnavit menses septem. eum interfecit Barrazas, regnumque menses octo tenuit. hunc Persae necaverunt, et regnum filiae Chosrois Baramae tradiderunt, quod ea gessit

ἦτις καὶ ἐκράτησε μῆνας ζ' καὶ διαδέχεται παρὰ Ὁρμισδα τούτου ὑπὸ Σαρακηνῶν διωχθέντος γίνεται ἡ βασιλεία τῶν Περσῶν ὑπὸ τοὺς Ἄραβας μέχρι τῆς σήμερον.

Τῷ κ' ἔτει ὄντος Ἡρακλείου ἐν Ἱεραπόλει, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν Ἀθανάσιος ὁ πατριάρχης τῶν Ἰακωβιτῶν, δεινὸς ἀνὴρ καὶ 5
κακοῦργος τῇ τῶν Σύρων ἐμφύτῳ πανουργίᾳ, καὶ κινεῖ πρὸς τὸν
C βασιλεία λόγους περὶ πίστεως, καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ Ἡράκλειος,
εἰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀποδέξεται, πατριάρχην αὐτὸν ποιῆ-
σαι Ἀντιοχείας. ὁ δὲ ὑποκριθεὶς ἐδέξατο τὴν σύνοδον, ὁμολογή-
σας τὰς δύο ἐν Χριστῷ ἡνωμένας φύσεις· ἠρώτησέ τε τὸν βασι- 10
λέα περὶ τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν θελημάτων, πῶς δεῖ ταύτας λέγειν
ἐν Χριστῷ, διπλᾶς ἢ μοναδικάς. ὁ δὲ βασιλεὺς γράφει πρὸς
Σέργιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, προσκαλεῖται δὲ καὶ Κῦρον
τὸν Φάσιδος, Μονοθελήταις ἀμφοτέροις οὔσι, καὶ εἶδεν αὐτοὺς
ὁμόφρονους Ἀθανασίου. γράφει οὖν πρὸς Ἰωάννην τὸν πάπαν 15
D Ῥώμης ἀμφοτέρων τὴν γνώμην· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. Γεωργίου
δὲ τοῦ Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος Κῦρος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας
γίνεται, καὶ ἐνωθεὶς Θεοδώρῳ τῷ ἐπισκόπῳ Φαράν, ἐποίησαν τὴν
ὑδροβρυγῆ ἐκίτην ἔνωσιν, μίαν καὶ αὐτοὶ γράψαντες ἐν Χριστῷ
φυσικὴν ἐνέργειαν. ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων Σωφρόνιος 20
χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων· καὶ συναθροίσας τοὺς ὑπ'
αὐτὸν ἐπισκόπους τὸ μονοθέλητον δόγμα ἀνεθεμάτισε, καὶ συνο-
δικῶς Σεργίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ῥώμης

4 κ' P: correxit Goarus

menses septem. successit ei Hormisdas; quo a Saracenis pulso Pericum regnum Arabibus subiectum est, inque hunc usque diem ita manet.

Anno vigesimo, cum degeret Hierapoli Heraclius, venit ad eum Athanasius Iacobitarum patriarcha, homo callidus et ut sunt Syri omnes natura ad mala facinora versutia instructus. is cum imperatore de fide colloquitur, sique imperator promittit se eum, modo Chalcedonenis concilii decreta approbet, Antiocheae episcopum creaturum. Athanasius id simulat, ac fatetur duas in Christo esse unitas naturas. simul Heraclio quaestionem proponit de actionibus et voluntatibus, utrum eas duplices in Christo an vero simplices dicendae sint. ea de re imperator ad Sergium Cyprianum et Cyrum Phasidis episcopum scribit. quorum cum uterque a secta Monothetarum esset, hoc est, eorum qui unam Christo voluntatem assignant, invenit eos idem cum Athanasio sentire. quorum sententiam cum ad Ioannem papam Romanum perscriberet, est haec ab eo improbata. interim Georgio Alexandreae episcopo mortuo Cyrus sufficitur. hic in societatem adscito Theodoro Pharaeno episcopo unionem illam aqua submergendam constituit, unam Christo naturalem actionem decernens. hoc rerum statu Sophronius Hierosolymorum episcopus deligitur. hic convocatis episcopis, quibus praeerat, decretum Monothetarum condemnat; actaque concilii sui ad Sergium Cyprianum et

ἀπίστευεν. ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἡράκλειος ἠσχύνθη, καὶ κατα-
 λῦσαι μὲν τὰ οἰκῆα οὐκ ἠθέλησε, καὶ πάλιν τῶν ὀνειδισμῶν μὴ
 φέρων ἐκτίθεται ἴδικτον περιέχον μῆτε μίαν μῆτε δύο ἐνεργείας P 421
 ὁμολογεῖν ἐν Χριστῷ. μετὰ δὲ τελευταίην Σεργίου Πύρρου τὸν
 5 θρόνον Κωνσταντινουπόλεως, διεδέξατο. Ἰωάννης δὲ ὁ Ῥώμης
 ἐπίσκοπος σύνοδον ἀθροίσας τὴν πῶν μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀνε-
 θεμάτισεν. ὁμοίως καὶ ἐν Ἀφρικῇ καὶ Βυζάνκῃ καὶ Νουμιδία καὶ
 Μαυριτανία. Ἰωάννου δὲ τοῦ Ῥώμης κοιμηθέντος Θεόδωρος
 χειροτονεῖται πάπας ἀντ' αὐτοῦ. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ Παῦ-
 10 λος χειροτονεῖται, καὶ αὐτὸς αἰρετικός. ἐπὶ αὐτοῦ Θεοδώρου τοῦ
 πάπα Ῥώμης τὰ κατὰ Πύρρον ἐν Ῥώμῃ γενόμενα καὶ τὸν ἅγιον
 Μάξιμον καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ Μαρτίνον τὸν ἁγιώτατον
 πάπαν Ῥώμης, τὸν μετὰ Ἰωάννην γενόμενον καὶ ἐν Χερσῶνι ἐξο- B
 ρισθέντα, ἐπράχθησαν. τοῦτον Ἀγάθων διαδεξάμενος τὸ μονο-
 15 θέλητον ἀποκρῦπτει. οὕτω τότε ὑπὸ τε τῶν βασιλέων καὶ τῶν
 δυσσεβῶν ἱερέων τῆς ἐκκλησίας ταραττομένης, ἀνέστη ὁ ἐρημικός
 Ἀμαλὴκ τύπτων ἡμῶς τὸν τοῦ Χριστοῦ λαόν, καὶ γίνεται πρώτη
 πτώσις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ ἢ κατὰ τοῦ Γαβιθάν καὶ Ἰερμου-
 20 χάμ, καὶ ἡ ἄθισμος αἵματεκχυσία, μεθ' ἣν ἡ Παλαιστινῶν καὶ
 Καισαριέων καὶ Ἱεροσολυμιτῶν ἄλωσις, εἶτα ὁ Αἰγύπτιος ὄλεθρος,
 καὶ καθιξῆς ἡ τῶν μεσογείων καὶ νήσων καὶ πάσης Ῥωμανίας
 αἰχμαλωσία, καὶ ἡ ἐν Φοινίκῃ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ στόλου
 ἀπώλεια, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν λυῶν καὶ τόπων ἐρημώσεις, C

12 καὶ post Μάξιμον add Goarus

Ioannem Romae episcopus mittit. his auditis Heraclius pudore affectus,
 cum neque sua rescindere vellet et exprobrationes non sustineret, edi-
 cto sancit ne vel unicam vel duas in Christo actiones quisquam confi-
 teatur. Sergio mortuo Pyrrhus episcopatu Cpolitano praeficitur. et
 Ioannes papa Romanus synodo congregata Monothelitarum haeresin de-
 testatur. idem factum in Africa Byzaca Numidia Mauritania. Ioanni
 papae Romae mortuo Theodorus subrogatur. Cpolitano autem episco-
 patui Paulus praepositur, ipse quoque haereticus. sub Theodoro illo
 Romae actae sunt causae Pyrrhi et S. Maximi, discipulorum eius, et
 Martini, sanctissimi papae Romae, qui Ioanni successit et Chersonem
 fuit relegatus. huius successor Agatho Monothelitas damnat. enimvero
 ad hunc modum ecclesiae et ab regibus et ab impiis sacrorum antistiti-
 bus conturbata, erexit se Amalecus solitudinis cultor, feriens nos qui po-
 pulus Christi sumus. prima clades tunc accidit Romani exercitus ad
 Gabithanem et Iermuchamum, sanguinisque effusio iniusta. deinde Pa-
 laestini Caesareenses et Hierosolymitani capti sunt. post Aegypti sub-
 secutum excidium, ac deinceps mediterranea insulae omniaque Romana
 dicio in potestatem hostium venerunt. additur his Romani exercitus ac
 classis in Phoenicia interitus, omniumque Christianorum populorum et

Georg. Cedrenus tom. I.

47

αἰτινες οὐκ ἐπαύσαντο ἄχρις ἂν ὁ τῆς ἐκκλησίας διώκτης ἐν Σικελίᾳ κακῶν ἀνηρέθη ἐν τῷ βαλανεῖο τῆς Λάφνης.

Τῷ καὶ ἔτει ἀπεβίω Μωάμεδ ὁ τῶν Συρακησίων ἀρχηγὸς ψευδοπροφήτης, προχειρισόμενος Ἀβουβάχαρ τὸν συγγενῆ αὐτοῦ. οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἐβραῖοι ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐνόμισαν αὐτὸν εἶναι τὸν παρ' αὐτοῖς προσδοκώμενον Χριστόν, ὡς καί τινας τὸν ἀριθμὸν δέκα προύχοντας αὐτῶν προσελθεῖν αὐτῷ, ἀφείναι τε τὴν τοῦ Θεόπτου Μωσέως καὶ δέξασθαι τὴν αὐτοῦ **D** Φρησκεῖαν, καὶ σὺν αὐτῷ διαγεῖν μέχρι τῆς σφαγῆς αὐτοῦ. Φεωρήσαντες δὲ αὐτὸν ἐσθλόντα ἀπὸ καμῆλου ἔγνωσαν ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὸς ὃν ἐνόμισαν. ἀναγκαῖον δὲ εἰπεῖν περὶ τῆς τούτου γενεᾶς.

Οὗτος ὁ Μωάμεδ ὁ καὶ Μουχοῦμετ ἐξ Ἰσμαῆλ ἦν τούτου τὴν φυλὴν κατὰ γων, υἱοῦ Ἀβραάμ. Νίζαρος γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαῆλ ἀπόγονος παρὰ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύεται. οὗτος οὖν γενεᾶ υἱοὺς δύο, Μούδαρον καὶ Ραβίαν. ὁ δὲ Μούδαρος τίττει Κού-15 σαρον καὶ Καῖτον καὶ Θεμίνην καὶ Ἀσσαδὸν καὶ ἄλλους τινοὺς **P** 422 ἀνωήμους, οἱ τὴν Μαδιὰμ καὶ τὴν ἔρημον κληρωσάμενοι ἐκτηροτρόφουν ἐν σκηναῖς κατοικοῦντες· εἰσι δὲ καὶ οἱ ἐνδότεροι αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰεκτάν, οἱ λεγόμενοι Ἀμανῖται, τουτέστιν Ὀμηρίται, οἱ καὶ ἔμποροι. ἀπόρου δὲ ὄντος τοῦ Μωάμεδ, εἰσῆλθε **20** πρὸς τινα γυναικα πλουσίαν συγγενίδα αὐτοῦ, ὀνόματι Χαδιχᾶ,

14 περὶ P

locorum evastationes. quarum finis nullus fuit, donec ecclesiae persecutor infelici morte affectus est, occisus in Sicilia in balneo Daphnes.

Anno 21 exstinctus est Moamedus Sarracenorum dux, qui se vatem falso perhibuerat, mandata rei summa cognato suo Abubachari. ceterum Ebraei, in errorem abducti ii, cum primum ille exstitit, existimarunt esse eum Messiam, quem ipsi exspectabant, adeo quidem ut decem numero viri inter eos primarii ad Moamedum se contulerint, desertaque Mosis, cui se videndum deus praeberat, religione ipsius amplexi superstitiosam impietatem, usque ad caedem eius ipsi adhaeserint. verum hi videntes eum carne cameli vesci, senserunt non esse id quod opinati fuerant. res ipsa postulare videtur ut de origine eius dicam.

Moamedus, qui et Muchumeti nomen gerit, genere ac tribu Ismaelita fuit, ad Ismaelum Abrahami filium genus referens. nam ab omnibus illis princeps creatus fuit Nizarus, unus de Ismaeli posteris. is duos procreavit filios Mudarum et Rabiam. Mudaro geniti sunt Casares Caitus Themines Asiadonus aliique aliqui, quorum nomina non exstant. iis cum sorte obtigisset Madianicum solum et solitudo, in tabernaculis vitam tolerantibus pecuariae rei studuerunt. interiores iis ex Iectani tribu sunt, qui Amanitae appellantur, quod valet Homeritas, et negotiatores. Moamedus autem cum esset pauper, mercede operam suam locavit cuidam suae gentili mulieri locupleti, nomine Chaida, ut camelos

μισθωτὸς ἐπὶ τῷ καμηλεύειν καὶ πραγματεύεσθαι. κατ' ὀλίγον δὲ παρορησιασάμενος ὑπεισήληθε τῇ γυναικὶ χήρῃ οὐσῃ, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα. ἐρχόμενος δὲ ἐν Παλαιστίνῃ συνανιστρέφεται Ἰουδαίοις καὶ Χριστιανοῖς, καὶ ἐθήρα ἕξ αὐτῶν τινὰ γραφικά. 5 ἐπεὶ δὲ δαιμονιῶν ἦν, ἐνόσησε δὲ καὶ ἐπιληψίαν, ἐθεράπευε τὴν γυναῖκα λυπουμένην σφόδρα ὅτι ἦν εὐγενὴς καὶ ὅτι σπνήφθη τοι- B οὔτω ἀπύρῳ καὶ δαιμονιῶντι, λέγων "ἀγγέλου ὀπτασίαν λεγομένου Γαβριὴλ θεωρῶ καὶ πίπτω." αὕτη δὲ ἔχουσα μοναχὸν διὰ κακοπιστίαν ἐξόριστον ἐκείσε ὄντα, φιλῶν αὐτῆς, ἀνήγγειλεν αὐτῷ 10 πάντα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγέλου· κάκεινος θέλων πληροφορηθῆσαι αὐτὴν εἶπεν ὅτι ἀληθῶς λέγει· οὗτος γὰρ ἄγγελος πέμπεται πρὸς πάντα προσήτην. καὶ αὕτη πιστεύουσα τῷ λόγῳ τοῦ ψευδαββᾶ ἐκήρυξε καὶ ἄλλαις γυναῖξιν ὁμοφύλοις αὐτῆς, καὶ οὕτως ἐκ γυναικῶν ἤλθεν εἰς ἄνδρας. καὶ πρῶτον Ἀβουβάχαρ διάδοχον 15 κατέλιπε. καὶ ἐκράτησεν ἡ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τοῦ Αἰθιοπίου C ἕως τοῦ ἐσχάτου πολέμου, πρῶτην μὲν κρυπτῶς ἕτη δέκα, καὶ διὰ πολέμου ὁμοίως δέκα, καὶ φανερώς θ'. οὗτος ὁ θεομισθὴς καὶ ἐμβρόντητος περιτυχὼν Ἑβραίοις καὶ Ἀρειανοῖς καὶ Νεστοριανοῖς, καὶ πάντοθεν ἐρανισάμενος, ἕξ Ἰουδαίων μὲν μοναρχίαν, ἕξ Ἀρειανῶν 20 δὲ λόγον καὶ πνεῦμα χριστιᾶ, ἀπὸ δὲ Νεστοριανῶν ἀνθρωπολατρίαν, ἐαντιῷ θρησκείαν περιποιεῖται, καὶ προφάσει θεογνωσίας εἰσποιησάμενος τὸ ἔθνος ἐδίδαξεν αὐτοὺς περιτέμεσθαι καὶ ἄνδρας καὶ γυ-

pasceret eaque re lucrum quaereret. paulatim autem liberiore eius utens consuetudine, ut erat vidua, se in gratiam eius insinuavit, uxoremque adeo eam duxit. profectus porro in Palaestinam inter Iudaeos ac Christianos versatus est, et quaedam de sacris literis venatus, cum autem et a daemone exagitaretur et comitali morbo laboraret, uxorem suam, quae gravem ex eo capiebat dolorem, quod nobilis ipsa egeno et daemone vexationibus obnoxio homini nupsisset, ita demulsit, quod diceret se ad conspectum angeli Gabrieli sibi apparentis concidere. erat amicus ei mulieri monachus quidam, qui ob falsam fidem relegatus ibi vivebat. huic mulier totam rem aperit, angeli etiam nomine prolato. is autem monachus, uti opinionem eam prorsus in animo mulieris confirmaret, vere Moamedum haec dicere ait: eum enim angelum ad quemvis vatem mitti. mulier fidem verbis impostoris illius monachi habens aliis suis gentilibus mulieribus fabulam narravit: ab his porro ad viros ea emanavit. primum successorem Moamedus reliquit Abubacharem. obtinuitque ea haeresis in partibus Aethribi usque ad bellum postremum, primo decennio occulte, aliud inde bello, et aperte novem annos. invisus ille deo ac vesanus Moamedus, Ebraeorum Arianorum et Nestorianorum utens consuetudine, atque undique aliquid stipis corradens, a Iudaeis sumpta de uno deo doctrina, ab Arianis verbo et spiritu creatis, a Nestorianis cultu divino hominibus exhibendo, novam sibi religionem confinxit, ac sub praetextu cognitionis divinae populi animis sibi devinctis auctor iis fuit, ut cum mares tum feminae circumcideren-

D ναϊκας καὶ ἓνα μόνον προσκυνεῖν θεόν, τὸν δὲ Χριστὸν τιμᾶν ὡς λόγον θεοῦ, οὐχ ὡς υἱὸν δέ, ἀλλ' ὡς ἐκ πνεύματος ἁγίου γεγενημένον· λόγον δὲ καὶ πνεῦμα προφορικὸν καὶ εἰς ἄερα χείμενον ὑπονοεῖν, οὐκ ἐνυπόστατα οὐδὲ τῷ γεννήτορι ὁμοούσια· τὴν δὲ ἁγίαν παρθένον *Μαρίαν* μὴ λέγειν θεοτόκον, ἀλλὰ τὴν *Σαρῶν* καὶ *Μωσέως* ἀδελ-5 φήν· μηδὲ βαπτίζεσθαι, μηδὲ σαββατίζειν, μήτε δὲ τοῖς νομικοῖς ἢ εὐαγγελικοῖς ἔθουσιν ἐπικολουθεῖν, ἀλλὰ βδελύττεσθαι τὸν σταυρὸν καὶ τὴν σκιάν ἑσταυρωῦσθαι τοῦ Χριστοῦ ὁμολογεῖν. παρηγγυήσατο δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν καθόλου ἀπηγορευμένων τῷ

P 423 νόμῳ μετέχειν, πλὴν κρεῶν χοιριῶν, οἴνῳ δὲ παντάπασι μὴ χρῆ-10 σθαι. τοιοῦτόν τι μυθευσάμενος ἑαυτὸν φησι κλειδοῦχον γεγενῆσθαι τοῦ παραδείσου, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, μετὰ τὸ παραστήναι τὸν *Μωσέα* σὺν τοῖς *Ἰσραηλίταις* καὶ ὡς παραβά-15 τας τοῦ νόμου τῆ κολάσει τοῦ πυρὸς παραδοθῆναι, αὐτῶν *Ἰησοῦν* παραστήναι [καὶ] ἀρησάμενον ἔμπροσθεν θεοῦ ὅτι οὐκ εἶπεν ἑαυ-15 τὸν εἶναι υἱὸν θεοῦ, τοὺς δὲ *Χριστιανούς*, ὡς τοιοῦτον τολμήσαντας προστριῦσαι τῷ *Χριστῷ* ὄνομα καὶ θεὸν αὐτὸν καὶ υἱὸν θεοῦ καὶ λόγον σεσαρκωμένον καὶ σταυρωθέντα δογματίσαντας, τῆ τοῦ πυρὸς γένην παραδοθῆναι. εἶτα ἑαυτὸν φησιν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεκλήσθαι μάλυ θεοσεβῆ, ὡς τοῦ παντὸς αὐτὸν ἔθρους **20**

B αἴτιον θεοσεβείας ὑπάρξαντα ἐπαινεῖσθαι, καὶ τούτου χάριν κλειδοῦχον τοῦ παραδείσου γεγενῆσθαι. καὶ γε μετὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τὸν παράδεισον ἀνεωχθῆναι συνεισελθεῖν αὐτῷ ἑβδομήκοντα χι-

20 καὶ ὡς?

tur, ut unum tantum deum adorarent, ut Christum venerarentur, non quasi filium sed tantum pro verbo dei nato ex Spiritu Sancto; ut verbum et spiritum quod profertur et in aërem effunditur opinarentur, non quæ in divina subsisterent essentia aut eiusdem cum genitore essent naturæ; ne beatam Mariam dicerent dei genitricem, sed sororem Moysis et Aaronis; ne baptizarentur aut sabbatum agerent, neque legis evangelice instituta tenerent, sed crucem abominarentur, umbramque Christi in crucem actam faterentur. quin et omnium eorum usum iis concessit, quibus lex interdicat, excepta porci carne. vino prorsus abstinere iussit. porro autem fabulam talem commentus est. sibi ait claves paradisi commissas fuisse. die iudicii, postquam Moses cum Israelitis ad tribunal adstitit, et ii ut qui legem violassent flammæ supplicii addicti fuerunt, rursum Iesum se stitisse, ac coram deo negasse unquam se nomen filii dei sibi arrogasse. ideo Christianos, qui talem Christo titulum imponere ausi fuissent, eumque deum, dei filium et verbum incarnatum ac crucifixum pronuntiassent, in geennam ignis deditos. secundum hæc se a deo vocatum fuisse admodum pium et laudatum, qui toti genti pietatis auctor esset, ideoque claves paradisi sibi mandatas. postquam paradysum aperuisset, secum intrasse septuaginta millia homi-

λιάδας τοὺς δυναμένους ἐφορμῆσαι πρὸς τοῦτο. τοὺς δὲ λοιποὺς
 κριθήσεσθαι φάσκει, καὶ τοὺς μὲν δικαίους ἀναμφιβόλως τῆς
 τρυφῆς ἀπολαῦσαι, τοὺς δὲ εὐρισκομένους ἁμαρτωλοὺς πιττάκια
 ἐν τοῖς τραχήλοις περιέχοντας δεδεμένα εἰς τὸν παράδεισον αὐτοὺς
 5 εἰσελθεῖν, καὶ τούτους ὀνομάζεσθαι ἀπελευθέρους τοῦ Θεοῦ καὶ
 τοῦ Μουχοῦμετ. εἶναι δὲ τρεῖς παραδείσους ἐν τῷ παραδείσῳ
 φλυαρεῖ, ἓνα μέλιτος καὶ ἕτερον γάλακτος καὶ ἕτερον οἴνου, πρὸς
 τὸ μετ' ἐξουσίας ἐμπιπλάσθαι αὐτῶν. τὰς δὲ γυναῖκας αὐτοῖς C
 συνεῖναι καὶ φιλοκαλεῖν τὰς κόμας αὐτῶν καὶ θεραπεύειν τὰ φιλή-
 10 δονα σώματα. τοὺς δὲ Ἰουδαίους καὶ Χριστιανοὺς ξύλα τοῦ
 πυρὸς γενομένους, ὑπολειφθῆναι τοὺς Σαμαρείτας λέγων πρὸς τὸ
 ἐκφέρειν τὴν κόπρον αὐτῶν ἐκ τοῦ παραδείσου, ὅπως μὴ ἐποξέσῃ
 ὁ παράδεισος. ἕκαστον δὲ, ὡς ἂν ἐβίω, εἴτ' ἐν πλούτῳ ἢ πενίᾳ
 καὶ ἀδοξίᾳ, τὸν αὐτὸν κάκεισε διάγειν τρόπον. οὗτος οὖν ὁ Θεο-
 15 στυγῆς καὶ παμιμάρως παντὸς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὸν Θεὸν αἴτιον
 ὑπάρχειν ἑτεροτολόγησε· καὶ τοὺς ληστὰς καὶ φαρμακοὺς καὶ
 τοὺς ἄλλαις ἀπηγορευμέναις πράξεσιν ἀλόγτας, οὕτως φλυαρεῖ ὁ
 ἄθεος, ἔγραψεν αὐτὸς ὁ Θεός, καὶ προώρισεν ἀποθανεῖν αὐτούς. D
 Θανμάσειε δ' ἂν τις τὴν τοσαύτην καὶ τηλικαύτην διαρκῆ ἀπάτην
 20 τοῦ Θεομάχου καὶ ματαιόφρονος, μᾶλλον δὲ ἐσχάτην παράνοϊαν
 καὶ κτηνωδίαν τῶν μέχρι νῦν τῇ τούτου πλάνῃ δεδολωμένων καὶ
 ὡς ἰσχυρὰν καὶ θείαν ἀφρόνως ταύτην ἤγουμένων. πρὸς γὰρ τὴν
 ὄντως ἀληθῆ τε καὶ ἱερὰν καὶ Θεοβράβευτον πίστιν ἐναργῶς ἀπο-
 τυφλώττουσιν οἱ ἐσκοτισμένοι καὶ ἀσύνητοι, πρὸς δὲ τὴν ψευδῶ-

num, qui eo pergere valuissent. reliquos iudicatum iri. iam iustos
 voluptate extra ullam controversiam frui: quos vero deprehensum sit
 peccasse, eos ad colla sua pittaciis alligatis in paradysum intrare, voca-
 rique libertos dei ac Muchumeti. praeterea nugatur in paradiso tres
 esse paradisos, unum mellis, alium lactis, vini tertium; et iis impleri
 licere. una esse mulleres, ac comas ornare, et corpora voluptatibus
 dedita colere. Indaeos et Christianos ligna ad ignem fovendum factos
 esse. relictos Samaritas, ut fimum ex paradiso egerant, ne foetor in eo
 existat. quemvis, qualem vitam egerit in opibus pauperie aut infamia,
 sic et isthic habere. ad haec prodigiose nugatur esse omnis et boni et
 mali deum esse auctorem. latrones veneficos aliosque vetiti facinoris
 convictos a deo ad hoc certo consilio destinatos fuisse, ut sic morerentur.
 miretur sane aliquis tantam deo repugnantis atque vani hominis
 imposturam, quae tanto tempore duravit, aut extremam potius ac bel-
 luinam eorum dementiam, qui in hunc usque diem eius fallaciis manci-
 pati sunt, ac pro divina eam et valida re ducunt. excaecati enim et
 fatui homines veram sacram ac divinitus traditam fidem caligantibus
 animi oculis praetereunt, falso autem nomine insignitam religionem com-

τιμον λατρείαν καὶ πλαστολογία τοῦ φέτακος προσέχουσιν οἱ δει-
 λιοι καὶ βαρνακάρδιοι. τὸν γὰρ ὄντως ὄντα Θεόν, τὸν διὰ νόμον
 καὶ προφητῶν ἐκδήλως κηρυττόμενόν τε καὶ πιστευόμενον ἀπω-
 θούμενοι καὶ καταψηφιζόμενοι, τὸν ἀντίθεον καὶ μεμνηότα καὶ
 P 424 φανερώς ὑπὸ τῶν Ἐρινύων ἐνεργούμενον καὶ φθεγγόμενον οἱ κακοί-5
 ηροες καὶ λυσσάδεις ἐρασιμῶς καὶ γεγηθῶτως προσέενται. ποία
 γὰρ θεόπνευστος γραφὴ περὶ τοῦ δυσσεβοῦς καὶ παραπαιόντος
 Μουχοῦμιετ προδιεστειλάτο; ἢ ποῖος Θεοπέσιος αὐτὸν προφήτης
 ὡς διδάσκαλον εὐσεβείας προανήγγειλεν; οὐκοῦν εὐπύτωσαν οἱ
 ἀμέτοχοι πάσης ἱερῆς ἐπινοίας καὶ μνήσεως, πῶς τοὺς ἀπὸ Ἀδάμ 10
 καὶ μέχρι τῆς Χριστοῦ παρουσίας προφήτας ἀσμένως δῆθεν ἀπο-
 δεχόμενοι τὸν μὲν ὑπ' αὐτῶν διορηθῆν προαναφωνούμενον Χρι-
 στὸν τὸν Θεὸν ἀροῦνται, τὸν δὲ κίκιστον καὶ μοχθηρὸν καὶ μηδὲ
 τὸ σύνολον ὑπ' αὐτῶν μνημονεύμενον ὡς Θεομύστην καὶ ἔξωχῶ-
 B τатον καὶ ἀλλοθεσιότητος πίστεως διδάσκαλον ἀποδέχονται καὶ ὡς 15
 ἐνεργέτην ἐκθειάζουσιν οἱ ἀνόσιοι καὶ δυσώνυμοι. ἀνακρινέτωσαν
 δὲ οἱ ἀδιάκριτοι καὶ μανιώδεις καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ μανιωδῶς καὶ
 δυσσεβῶς ῥηθέντα λεητήματα, καὶ λεγέτωσαν ποίαν συμφωνίαν
 ἔχουσι τὰ Θεοपुरώδοτα λόγια. ὁ μὲν γὰρ Θεὸς λόγος ἀναφανδὸν δι-
 δάσκει τὸν Θεὸν ὑπάρχειν ἀναίτιον παντὸς κακοῦ καὶ τὸν ἄνθρωπον 20
 ἀπτεξούσιον εἶναι τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ ἀπωλείας· ὁ δὲ τρισύθλιος
 καὶ τρισκατάρατος καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἄσπονδος ἐχθρὸς,
 ἐκ σκαιοτέρου καὶ λιοπλάνου δαίμονος ἐνηχούμενος καὶ ἐνεργούμε-

mentaque praestigiatoris istius amplectuntur miseri atque stupidi. ac
 verum quidem deum, quem lex et vates divini perspicue praedicaverunt
 eique fidem habuerunt, illi repudiant atque improbant: deo autem ad-
 versum, insanum, palamque a furiis exagitatum et earum instinctu lo-
 quentem vaesani atque rabiosi cum gaudio amplectuntur. quae enim a
 deo inspirata Scriptura de impio et vaecorde Muchumeto aliquid prae-
 cepit? aut quis divinorum vatum eum pietatis doctorem fore praedixit?
 respondeant mihi isti omnis sacrae inspirationis et initiationis exortes,
 cur, cum omnes iam inde ab Adamo usque ad Christi adventum vates
 non invitati agnoscant, interim Christum deum, de quo illi perspicue va-
 tificinati sunt, abnegent, pessimum autem illum et vitiosum hominem,
 cuius nulla prorsus ab iis facta est mentio, pro sacrae religionis initia-
 tore praestantissimoque verissimae fidei magistro existiment, ac tan-
 quam benefactori divinos honores deferant, impii ipsi atque infandi.
 examinent furiosi isti ac rerum discrimina confundentes impia et rabiosa
 illius deliria, et explicant qui cum sacris oraculis ea conveniant. nam
 sacrae literae docent deum nullius esse mali causam, hominem sua vo-
 luntate sibi vel salutem parare vel exitium. at miserrimus ille omnibus-
 que modis detestandus et implacabilis dei hominumque hostis Muchumeto-
 tus, a pravissimo et multitudinis decipiendae artifice dæmone inspiratus

ρος, παντὸς ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ τὸν θεὸν αἷτιον τολμηρῶς ἀπο-
 φθέγγεται, καὶ πᾶν ὅπερ ἂν ἐπέλθῃ τῷ ἀνθρώπῳ, κἄν ἐξ ἕπης C
 ρείας τοῦ πονηροῦ κἄν ἐξ οἰκείας ῥαθυμίας καὶ ἀδιακρισίας, τῆς
 θείας τοῦτο τυγχάνειν προνοίας ὁ ἀλιτήριος ἀποφαίνεται. καὶ ὁ
 5 μὲν περιφρονεῖν πλούτου καὶ ταπεινοφρονεῖν καὶ τὸν ἐν ἡδονῶν βίον
 ἀποσεῖσθαι καὶ μὴ ἀποδοῦναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ παρυκελεύεται,
 ὁ δὲ πλουτεῖν καὶ ὑψηλοφρονεῖν καὶ πᾶσαν ἡδονὴν ἐκ περιουσίας
 ἀσπύζεσθαι καὶ ἀντεπεξίεναι σφόδρα τοῖς ἀντιπίπτουσιν ὡς ψυχι-
 κὸν σωτήριον καὶ τοῦ παραδείσου πρόξενον. ἀλλ' ὡς τῆς ἀπονοίας
 10 καὶ παραπληξίας καὶ χλεύης τοῦ γόητος καὶ παλαμναίου, καὶ τῆς D
 παριφροσύνης καὶ ἀπωλείας τῶν παρ' αὐτοῦ δεινῶς ἔξανδραποδι-
 σθέντων καὶ μέχρι νῦν παρυσυρομένων καὶ ἀπατωμένων. οὐδὲ
 γὰρ συνιοῦσιν οἱ ἄγαν μοχθηροὶ καὶ θηριώδεις καὶ λίαν ἀσύνετοι
 εἰς ὅλον χαλεπὸν χάος καὶ Σατανικὴν Χάρυβδιν κατεποντίσθησαν
 15 καὶ τέλειον κατεπόθησαν, καὶ εἰς οἶτους ἀφύκτους καὶ ἀδιέξοδού-
 τους λαβυρίνθους καὶ δυσβάτους ἀτραπούς καὶ ψυχοφθόρους γε-
 νακισθέντες ἐλεινῶς ἐξεκυλλίσθησαν καὶ συνεσχέθησαν ὑποφθα-
 ρέντες εἰς τέλος. διὸ καὶ θαυμάζειν λίαν ἔπεισέ μοι τὴν τοσαύτην
 ἀλογίαν καὶ ἀναισθησίαν αὐτῶν, καίπερ ὀλομένων ἐν τρεχιστάτους
 20 ἑαυτοῦς εἶναι καὶ λογιωτάτους, πῶς οὐ κατανοοῦσι τῆς κενῆς
 ἀπάτης αὐτῶν τὸν ὄλισθον. ἔδει γάρ, ἔδει τοὺς ὕντως ἄφρονας P 425
 καὶ βουσκοματώδεις ἐπιγινῶναι τὸν περὶ τῆς ἀνυστάσεως αὐτῶν
 πρόδηλον καὶ μυσαρὸν βρόχον, ὅτιπερ διὰ βρώσεως καὶ πόσεως

atque agítatus, omnis et boni et mali auctorem deum audacter pronun-
 tiat; atque omnia, quaecunque homini eveniunt vel diaboli fraude vel
 sua ipsius socordia atque imprudentia, divinae providentiae iussu eve-
 nire flagitiose asserit. eadem sacrae literae contemnere opes, demisso
 esse animo, voluptariam vitam fugere, neque pro malo malum reddere
 iubent. ille divitiis studere, superbire, abunde omnes expetere volupta-
 tes, omnique conatu ulcisci adversarios praecipit, salutaria haec animae,
 et paradiso immittere docens. o dementia atque vae cordiam et ludi-
 bria scolestissimi impostoris! o stultitiam atque exitium eorum quos ille
 in miseram servitutem egit, et in hunc usque diem a vero abducit
 atque decipit! neque enim perversissimi isti ac bruti et stolidis-
 simi homines intelligunt in quam grave chaos ac quam in satanicam
 Charybden demersi atque omnino absorpti sint, in quam inexplicabiles
 et exitum nullum habentes labyrinthos difficilesque et ad exitum animae
 ducentes calles per fraudem inducti volutentur misere, et ad extremam
 perniciem detineantur. atque mihi sane subit mirari tantam eorum stul-
 titiam atque stuporem; qui cum se callidissimos esse atque ingeniosis-
 simos putent, lubricitatem tamen vanae imposturae illius non animad-
 vertunt. oportebat enim omnino stultos eos et belluinos homines saltem
 apertam illam et abominandam de resurrectione fallaciam perspicere,

ἐν μετουσίᾳ τυγχάνοντες ἄφθαρτοι καθόλου καὶ ἀθάνατοι διαμέ-
 νουσι. καὶ τότε καὶ ποῦ λοιπὸν τὴν ἀποκαταδοκουμένην ζωὴν
 αἰώνιον καὶ ἀκήρατον τοῖς πιστοῖς κατὰ τὰς θείας γραφὰς οἱ θνη-
 τοὶ καὶ ψυχῇ καὶ σώματι τεύξονται; καὶ πρὸς τούτῳ ἴστωσαν οἱ
 ἀλόγιστοι καὶ τάλανες ὡς οὐδέπω μέχρι καὶ τήμερον τῆς παλαιᾶς 5
 αὐτῶν καὶ ἀθέου πλάνης ἀπηλλάγησαν, ἀλλ' ἐν προσχήματι θεοῦ
 σεβείας εἰδωλολατροῦσι λεληθότως, καὶ τὸν ἐγκεκρυμμένον τῇ
 θρησκείᾳ αὐτῶν δόλον τοῦ ἀρχεκάκου δαίμονος οὐδ' ὄλωσ οἱ ἀνού-
 B στατοι καὶ ἀπόπληκτοι ἐπιγινώσκουσι. πάλαι μὲν γὰρ εἰδωλολα-
 τροῦντες καὶ τῇ παρ' Ἑλλήσιν Ἀφροδίτῃ λεγομένῃ, τουτέστι τῇ 10
 ἡδονῇ, προσκυνοῦντες, καὶ τὸν ἄστέρα ταύτης τὸν ἑωσφόρον εἶναι
 μυθολογοῦσιν, ἣν δὴ καὶ Κουβάρ τῇ ἑαυτῶν κακεμφύτῳ γλώσσει
 ἐπονομάσαντες, ὅπερ ἐστὶ μεγάλη, διέμειναν ἕως ἄρτι τὴν Ἀφρο-
 δίτην θεὸν ὀνομάζοντες. ἵνα δὲ μὴ δόξωμέν τισι ψευδολογεῖν,
 σαφηρίσωμεν τὸ μέγα αὐτῶν μυστήριον. ἔχει δὲ ἡ λέξις τῆς μν- 15
 σαρεῦς αὐτῶν καὶ πιμιβεβήλου προσευχῆς οὕτως "ἀλλᾶ ἀλλᾶ οὐὰ
 κουβάρ ἀλλᾶ." καὶ τὸ μὲν ἀλλᾶ ἀλλᾶ ἐρμηνεύεται ὁ θεὸς ὁ θεός,
 C τὸ δὲ οὐὰ μείζον, τὸ δὲ κουβάρ μεγάλη ἦτοι σελήνη καὶ Ἀφρο-
 δίτη. ὅπερ ἐστὶν οὕτως, ὁ θεὸς ὁ θεὸς μείζων καὶ ἡ μεγάλη, εἴτ' οὖν
 Ἀφροδίτη, θεός. καὶ τοῦτο σαφηρίζει ἡ ἐπαγωγὴ τοῦ τελευταίου 20
 ἀλλᾶ. ὑπερ ἅπαντα ἐπικεκρυμμένως τῇ ἰδιότητι τῆς ἑαυτῶν γλώτ-
 τῆς λαλοῦσιν. ἀλλὰ τοὺς μὲν χοιρώδεις καὶ τελματώδεις καὶ μη-
 δὲν πλέον τῆς ἡδονῆς καὶ ῥαστώνης εἰδότας ἀφήμενος ὁ λόγος, ὡς
 ἀνεπαισθήτως νοσοῦντας, πρὸς τὰ ἐξῆς τῆς ἱστορίας χωρεῖτω.

qua decepti existimant se interitus expertem vitam atque immortalem
 inter pocula et convivium acturos. ubi autem et quando aeterna et in-
 corrupta vita, quam sacris literis promissam pii certa spe expectant,
 isti et corpore et anima mortales adipiscuntur? hoc quoque fatui illi
 atque miseri sciant, quod etiamnum veteri suo et impio errore liberati
 non sunt, sed sub religionis praetextu falsa colunt numina, ac in ea ab-
 ditum daemones omnium malorum auctoris dolum prae nimia dementia
 ac stupore nullo modo animadvertunt. cum enim antiquitas falsa super-
 stitione seducti Venerem Graecorum, id est voluptatem, divinis hono-
 ribus coluerint, stellamque eius Luciferum esse fabulati sint, quam et-
 iam a magnitudine Kubar sua inepta lingua appellaverunt, in hunc usque
 diem Veneri nomen dei tribuunt. quod ne cui videamur fingere, expli-
 cabimus magnum eorum mysterium. verba obscenae eorum et profa-
 nissimae precationis haec sunt "Alla Alla Ua Kubar Alla. Alla Alla, si
 interpreteris, est deus deus. Ua maior. Kubar magna, sive luna et
 Venus. ita ergo habet: deus deus maior et magna, nimirum Venus deus.
 atque hoc Alla in fine adiectum indicat, quae omnia proprietate sui
 sermonis occultata pronuntiant. sed oratio nostra, missos faciens por-
 cinos istos et belluinos homines, qui praeter voluptatem et otium nihil
 sciunt ac sine sensu laborant, historiae reliquum pertextat.

Μετὰ δὲ γε τὸν θάνατον τοῦ Θεηλάτου Μουχοῦμετ ἐφάνη κατὰ μεσημβρίαν ἀστὴρ ὁ λεγόμενος δοκίτης, προμηνύων τὴν τῶν Ἀράβων ἐπικράτειαν. ἔμεινε δὲ ἐπὶ ἡμέρας τριάκοντα, διατείνων ἀπὸ μεσημβρίας ἕως ἄρκτου. ἦν δὲ ξιφοειδής: D

5 Τῷ κδ' ἔτει Ἀβουβάχαρ τελευταῖα, ἀμηρέυσας ἔτη δύο ἡμῖσι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ κρατεῖ Οὐμαρος, ὃς παρέλαβε Βόστραν τὴν πόλιν καὶ ἄλλας πολλὰς, καὶ ἤλθε μέχρι τοῦ Γαβιθῦ. τούτῳ συμβαλὼν Θεόδωρος ὁ τοῦ Ἡρακλείου ἀδελφὸς καὶ ἠττηθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα ἔρχεται ἐν Ἐδέση. ὁ δὲ βασιλεὺς προχειρίζεται ἕτερον 10 στρατηγὸν Βοάνην, τὸν δὲ σακελλάριον Θεόδωρον μετὰ Ῥωμαϊκῆς δυνάμειος πέμπει κατὰ Ἀράβων. παραγενόμενος δὲ εἰς Ἐμεσαν συναντᾷ πλῆθος Σαρακηνῶν καὶ τὸν ἀμηρεῦσάν αὐτῶν, καὶ εἰς τὸν Βαρδανίσιον ποταμὸν παραφοσσατεύει. Ἡράκλειος δὲ ἀπελπίσας καταλιμπάνει τὴν Συρίαν, καὶ ἄρας τὰ τίμια ξύλα ἀπὸ Ἰε- 15 ροσολύμων ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ἀπήει. Βοάνην δὲ ἀπὸ Λαμασκοῦ εἰς Ἐμεσαν στρέφει, καὶ Θεόδωρον σακελλάριον ἔχοντα στρατὸν χιλιάδας μ'. καὶ διώκουσι τοὺς Ἀραβας ἀπὸ Ἐμέσης ἕως Λαμασκοῦ.

Τῷ κέ' ἔτει ἐπιστρατεύουσιν οἱ Σαρακηνοὶ μετὰ πλῆθους 20 Ἀράβων, καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττῶνται Ῥωμαῖοι. στασιάζουσαι δὲ οἱ περὶ Βαάνην Ἡράκλειον ἀποκηρύττουσι καὶ Βαάνην ἀναγορεύουσιν βασιλέα. ἐν τούτοις ὑποχωροῦσιν οἱ περὶ τὸν σακελλάριον, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ εὐρόντες ἄδειαν συμβάλλουσι μετὰ Βαάνουσι πόλεμον καὶ ἠττῶσιν αὐτόν· ἀνέμου γὰρ πνεύσαντος B

Postquam Muchumetus ille dirus mortem obiit, media die visus est cometa, quem a trabis forma Graeci dociten nominant, Arabum praenuntians imperium. duravit dies triginta, a meridie ad septentrionem pertingens. habuit gladii formam.

Anno 24 moritur Abubachar, cum ameras (id imperii nomen est) fuisset annos 2 s. succedit eis Umarus. hic Bostram aliasque urbes cepit et usque ad Gabitham progressus est. cum hoc praelio commisso Theodorus Heraclii frater victus ad imperatorem Edessae tum agentem venit. imperator copiis Boanem eius loco praeficit. Theodorum porro sacellarium cum exercitu Romano adversus Arabes mittit. ei, cum ad Emesam venisset, occurrit ameras cum multitudine Sarracenorum, castraque locat ad Bardanisium fluvium. itaque Heraclius rebus desperatis, Syriam deserit: sublatisque Hierosolymis venerabilibus lignis, Cypolim abit. Boanem autem a Damasco Emesam divertere iubet, et Theodorum sacellarium cum exercitu 40 milium. hi Arabes ab Emesa Damascum usque persequuntur.

Anno 25 Sarraceni multitudine Arabum stipati bellum inferunt, factaque pugna Romanos vincunt. porro milites Baanis seditione mota, Heraclio imperium abrogant, Baanemque imperatorem designant. interim sacellario cum suis recedente, Sarraceni licentiam nacti, bellum Baani

βιαίου νότου κατα Ῥωμαίων, καὶ μὴ δυναμένων τοὺς ἐχθροὺς ἀντωπῆσαι διὰ τὸν πολὺν κονιορτὸν, δεινῶς τρέπονται, καὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς εἰς τοὺς στενωποὺς τοῦ ποταμοῦ Ἰερμοχθᾶ διεφθάρησαν αἱ τεσσαυράκοντα χιλιάδες. παρέλαβον δὲ καὶ τὴν Δαμασκὸν καὶ τὰς χώρας τῆς Φοινίκης, καὶ οἰκίζονται ἐκεῖ. εἶτα στρατεύονται κατ' Αἰγύπτου, καὶ λαβόντες καὶ αὐτὴν κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ.

Τῷ κς' ἔτει στρατεύει Οὔμαρος κατὰ Παλαιστίνης, καὶ παραλαμβάνει λόγοις τὴν ἁγίαν πόλιν Σωφρονίου πατριάρχου ὄντος. εἰσελθὼν δὲ Οὔμαρος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν τριχίτοις ἐκ κα-
C μήλου ἐνδύμωσιν ἡμφιεσμένος ἐρρηπυμένους, ὑπόκρισιν τε Σατανικὴν ἐνδεικνύμενος, τὸν ναὸν ἐζήτει τῶν Ἰουδαίων, ὃν ὠκοδόμησε Σολομῶν, προσκυνητήριον ποιῆσαι τῆς αὐτοῦ βλασφημίας. τοῦτον ἰδὼν Σωφρόνιος ἔφη "ἐπ' ἀληθείας τοῦτό ἐστι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ," πολλοῖς τε δάκρυσι τοὺς 15 Χριστιανοὺς ἀπαδύρευτο. παρεκάλεισεν οὖν αὐτὸν λαβεῖν σινδὸνα καὶ ἐνδύσασθαι· ὃ δὲ οὐκ ἠέσχετο. μόγις οὖν ἐπίσθη, καὶ πλυνθέντων τῶν αὐτοῦ πάλιν ἀπέστρεψε τὰ τοῦ πατριάρχου. ἐν τούτοις ἀπεβίω Σωφρόνιος, πολλὰ κατὰ Ἡρακλεῖου καὶ τῶν ὁμο-
D φρόνων αὐτοῦ Σεργίου καὶ Πύρρου τῶν μονοθελητῶν ἀγωνισάμε-
 νος. τούτῳ τῷ ἔτει ἀπολύει Οὔμαρος τὸν Ἰάδ εἰς Συρίαν, καὶ ὑπέταξε πῦσιν τοῖς Συρακηνοῖς.

faciunt, eumque vincunt. nam Romani, cum vehemens auster iis esset adversus, ita ut prae multitudine pulveris hostes cernere nequirent, magna cum clade fusi, se ipsos in fuga in amnis Iermochthae angustias praecipitarunt: atque hoc modo illa 40 milia perierunt. Sarraceni autem Damasco insuper potiti sunt ac Phoenicia, ibique habitare coeperunt. in Aegyptum quoque facta expeditione, eam occupaverunt, ibique sedes posuere.

Anno 26 Umarus in Palaestinam cum infesto exercitu ingressus, sacram urbem certis conditionibus in potestatem accipit, Sophronio tam patriarchae munere fungente. ut in eam pervenit, vestem ex camelorum pilis contextam indutus atque sordidatus, satanicamque simulationem adhibens, templum Iudaeorum a Solomone exstructum quaeavit, ut in eo suae sacrilegae superstitionis domicilium constitueret. hunc videns Sophronius, ait: profecto hoc est abominandum illud vastationis argumentum, stans in loco sancto. multoque cum fletu rem Christianam lamentatus est. hortatus itaque eum est, ut sindone se indueret: verum: renuit. vix tandem assensus, lotis suis vestibus, patriarchae suas reddidit. ea tempestate diem suum obiit Sophronius, cum diu multumque adversus Heraclium, et cum eo sentientes Sergium ac Pyrrhum Monotheletas decertasset. hoc anno Umarus Iadum in Syriam mittit, totamque in Sarracenorum potestatem redigit.

Περὶ δὲ γε τῆς ἀγίας γῆς ὁ Θεσπέσιος ἔλαγε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Ἰσραήλ “Ἰδοὺ κίριος ὁ Θεός σου εἰσάξει σε εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, ἧς χεῖμαρροι ὑδάτων καὶ πηγαὶ ἀβύσσου ἐκπορευόμεναι διὰ τῶν πεδιάδων καὶ τῶν ὀρέων. γῆ πυροῦ καὶ κριθῆς, ἄμπε-
 5 λοὶ καὶ συκαὶ καὶ ῥοῖαι καὶ φοίνικες· γῆ ἐλαίου καὶ μέλιτος· γῆ ἔφ’ ἦν οὐ μετὰ πτωχείας φάγη τὸν ἄρτον σου· γῆ ἧς οἱ λίθοι σίδηρος, καὶ ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς μεταλλεύσεις χαλκόν· γῆ ῥέουσα γάλα καὶ μέλι· γῆ ἦν κύριος ὁ Θεός σου ἐπισκοπεῖ, ἧτις εὐλογη- P 427
 μένη ἐστὶ καὶ καρποφόρος ὑπὲρ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τῷ παρωδείῳ
 10 τοῦ Θεοῦ παρεικαζομένη.” προσμωρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ σοφώ-
 τωτος Ἀριστοτέλης λέγων “καὶ γὰρ πολυάνθρωπός ἐστιν ἡ γῆ τῆς ἐπιγῆλλιας, καὶ πυντοίοις καρποῖς εὐθηνῶσαι, ἀμπέλων τε καὶ ἀκροδρότων καὶ φοινίκων πλῆθος ἄπλετον, καὶ κτήνη ἄμφολλα καὶ διάφορα, καὶ δαυιλῆς ἡ τούτων νομὴ δι’ ὅλου τοῦ χρόνου
 15 γίνεται διὰ τὴν πολλὴν ἐνκρασίαν τῆς γῆς καὶ πύοτητα· πολὺ δὲ πλῆθος καὶ τῶν ἀρωμάτων καὶ λίθων πολυτελῶν καὶ χρυσοῦ πα-
 ρακομιζομένου διὰ τῶν Ἀράβων.” ὡσαύτως οὖν καὶ Ἰωσήπος B
 ἔφη “πάμφορος γὰρ οἷσα δι’ εὐκρατον ἀέρα καὶ πολλὴν πύοτητα χεμιῶνος ὥρα ἐκφέρει κάρυα καὶ ἐκ κύματι φοίνικας, καὶ πλεῖ-
 20 στον γεωργεῖ ἔλαιον. καὶ σταφυλὴν μὲν καὶ σῦκα διὰ μηνῶν δέκα ἐσθίουσιν οἱ ἐκεῖσε, τοὺς δὲ λοιποὺς καρποὺς δις τοῦ ἐνιαυτοῦ τρυγῶσι.” τὸ δὲ μέγεθος τῶν βοτρῶων τῆς σταφυλῆς ἐκείνης ἐδήλωσεν ἡ γραφὴ λέγουσα περὶ τῶν κατασκόπων ὧν ἀπέστειλε Μωϋσῆς, ὅτι ἤλθον ἕως φύριγγος βότρου, καὶ κύψαντες ἐκεῖ-

Ceterum de terra sancta Moses ita Israelitis est vaticinatus: ecce dominus deus tuus introducet te in regionem bonam et amplam, cuius aquae torrentes et fontes abyssi exeunt ex planitiebus et montibus: terram tritico et hordeo abundantem, vitibus, ficibus, malis punicis, palmis: terram oleo et melle affluentem, in qua pane tuo absque penuria vescaris: terram cui pro lapidibus est ferrum, et cuius ex montibus aes effodias: terram lacte et melle manantem: terram quam dominus deus tuus procurat, cui divinitus prosperitas est collata, ut fertilitate omnes alias terras superet, ac paradiso dei sit assimilis. suffragatur his etiam sapientissimus Aristoteles his verbis: nam terra promissionis et hominum et omnium frugum copia abundat. immensa ibi multitudo vitium glandium et palmarum: tum omnis generis pecus, omnique anni tempore pascua iis abunde suppeditantia, propter optimam soli temperiem atque pinguedinem: magna etiam ibi multitudo aromatum lapidum pretiosorum auriqae ex Arabia importatorum. in hunc modum et Iosephus ait: foecundissima enim cum sit ea regio, ob aerem bene temperatum, ac multam pinguedinem, hieme nuces profert, aestu dactylos, et plurimum ibi olei colitur. qui ibi vivunt, decem integros menses uvis ac ficibus vescuntur: reliquarum frugum toto anno est collectura. iam magnitudinem botrorum vitis istius Scriptura indicans, de a Mose missis

θεν κλημια και βότερον σταφυλης ἕνα ἦσαν αὐτὸν ἐπ' ἀναφορῶ-
 σιν· ἐν ξύλῳ γὰρ ἐσχηματισμένῳ πλαγίως μέσον κρεμασθεῖς, και
 ἐπ' ὤμων δύο ἀνδρῶν βασταζόμενος, πᾶσιν ἐδήλον τῆς ἁγίας γῆς
 C ἐκείνης τὴν εὐκαρλίαν. δι' ἧς Ἀλέξανδρος ὁ μέγας διαπορευό-
 μενος, και ξύλα καρποφόρα, ἐν οἷς και πήγανον θεασάμενος τὸ 5
 ἕψος και πλάτος ἐφάμιλλον συκῆς, ἐθαύμασε σφόδρα τῆς γῆς
 ἐκείνης τὴν εὐκαρλίαν τε και πόσότητα. ἀλλὰ μὴν και ὀποβάλασα-
 μον γεωργεῖ πλεῖστον, και ἕτερα πολλὰ δυσπόριστα και ἀνθρώ-
 ποις ἐπέραστα. ἀντεῦθεν τοίνυν, ὡς ἐξαίρετον και διαφέρουσαν
 ἀσυγκρίτως πάσης τῆς γῆς, εἰκότως ἔδωκεν αὐτὴν ὁ θεὸς τῷ 10
 ἡγαπημένῳ και προτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ εἰς κληρονομίαν τε και ἀπό-
 λαυσιν. “εἰσήγαγε γὰρ αὐτοῦς” φησὶν “εἰς ὄρος ἁγιάσματος
 αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο δ' ἐκτίσται ἢ δεξιὰ αὐτοῦ.” τοιγαροῦν ἐν τῇ
 D ἁγίᾳ ταύτῃ και μυκαρλίᾳ γῆι και ἁγαθῇ τῆς ἐπαγγελίας πολυμερῶς
 και πολυτρόπως πάσαι ὁ θεὸς λόγος τοῖς προφήταις ὄραθεῖς, θεο- 15
 πρεπῶς τε τὰς θεοφανίας ποιησάμενος, ἔλεγεν “ἐγὼ ὀρύσσεις
 ἐπλήθυνα και ἐν χερσὶ προφητῶν ἐμνήθην.” ἐπ' ἐσχάτων δὲ
 σαρκοφόρος ὤφθη και τοῖς ἀνθρώποις συνανειστράφη, πληρώσας
 και τὸ “μήτηρ Σιών, ἑρεῖ ἄνθρωπος, και ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν
 αὐτῇ, και αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ἕνιστος.” ἐν ᾗ και τὸ 20
 σωτήριον ὑπομείνας πάθος τὴν παγκόσμιον ἐργάσατο σωτηρίαν.
 αὐτὸς γὰρ ὁ κύριος καρδίαν τῆς γῆς ἐκάλεσε τὴν Ἱερουσαλήμ·

exploratum narrat eos usque ad vallem uvarum pervenisse, ibique pal-
 mitem cum unica uva resectum vecti impositum portasse: quippe de
 ligno figurato medius suspensus ille racemus, ac duorum virorum hame-
 ris gestatus, ubertatem sacrae istius terrae omnibus demonstravit. per
 hanc iter faciens Alexander, arboresque videns frugiferas, atque inter
 alia rutam altitudine ac amplitudine ficui aemulam, vehementer soli illius
 fertilitatem atque pinguedinem est admiratus. praeterea plurimus ibi
 opobalsami est ex cultura proventus, aliorumque multorum quae parata
 difficilia, hominibus sunt carissima. hanc itaque terram, ut eximiam et
 cui conferri nulla alia mereatur, convenienter deus dilecto suo atque
 primogenito filio hereditatis loco possidendam fruentiamque dedit. “in-
 trodixit enim eos” inquit Scriptura (Psalm. 77) “in eum montem quem
 dextra ipsius condiderat.” itaque ergo in sancta hac et beata bonaque
 terra promissionis multifariam ac variis modis olim deus verbum vati-
 bus sese videndum exhibuit, suaeque essentiae convenienter apparitiones
 dei operatus, ita dixit (Oseae 12) “ego apparitiones multiplicavi, et in-
 ter manus vatum initiatus sum.” idem ad extremum carnem gestans,
 inter homines perspicue est versatus, id quoque oraculum implens (Esa.
 14) “mater Sion, dicet homo, et homo in ea natus est. ipse altissimus
 fundamenta eius locavit.” eadem in regione salutare obiit supplicium,
 eoque toti mundo salutem paravit. ipse adeo dominus Hierosolyma cor

ὡσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους ἡμέρας τρεῖς καὶ P 428
 τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοιλίᾳ
 τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Χρυ-
 σόστομος εἰς τὸ φάσκον ῥητόν "ἐκ Σιών ἡ εὐπρέπεια τῆς ὠραι-
 5 τριτος αὐτοῦ" φησὶ "καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ἐκεῖθεν γέγονεν ἡ
 τοῦ θεοῦ εὐπρέπεια, ὅσον ὁ βωμὸς, τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἡ λα-
 τρεία πᾶσα καὶ ἡ πολιτεία τῆς παλαιᾶς νομοθεσίας, καὶ ἱερῶν
 πληθὸς καὶ θυσία καὶ ὀλοκαύτωσις καὶ ὕμνοι ἱεροὶ καὶ ψαλμοὶδαι
 καὶ πάντα τὰ ἐκεῖθεν, καὶ τὰ μέλλοντι προδιεγγράπτο. ἐπειδὴ
 10 δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια παρυέγονεν, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, ἐκεῖθεν B
 ὁ σταυρὸς ἔλαμψεν, ἐκεῖθεν τὰ μυστὰ κατορθώματα. διὰ δὲ
 τοῦτο καὶ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ δευτέρας νομοθεσίας ὁ μέγας
 Ἡσαΐας λέγει 'ἐκ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ
 Ἱερουσαλήμ, καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον τῶν ἔθνων.' Σιών γὰρ ἐν-
 15 ταῦθα ὀλόκληρον λέγει τὸ χωρίον καὶ τὴν παρακειμένην αὐτῷ μη-
 τρόπολιν τῶν Ἰουδαίων. ἐκεῖθεν τοίνυν, ὡσπερ ἐκ βαλβιθός
 τινος εὐδρομοὶ καὶ εὐσταλεῖς ἵπποι, εἰς τὴν οἰκουμένην ἤπυσαν
 οἱ ἀπόστολοι ἐξεπέμφθησαν, ἐκεῖθεν τὰ σημεῖα ποιεῖν ἤρξυντο·
 ἐκεῖ γέγονε τὸ σωτήριον πάθος καὶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ἀνάληψις,
 20 ἐκεῖ τὰ προοίμια καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας. ἐκεῖ τὰ C
 ἀπόρητα δόγματα κηρύττεσθαι τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν. ἐκεῖ πρῶτον
 ἀπεκαλύφθη πατὴρ καὶ ἐγνωρίσθη μονογενὴς υἱὸς καὶ ἐδόθη
 τοσαύτη πνεύματος ἁγίου χάρις. καὶ τὸν περὶ τῶν ἀσωμάτων λόγον

terrae appellavit, cum diceret (Matth. 12) "sicut enim Ionas in ventre ceti fuit tres dies totidemque noctes, sic et filius hominis in ventre terrae tantundem temporis morabitur." inde et divus Chrysostomus haec verba explicans (Psalm. 49) "ex Sione decor venustatis eius" ita scribit. nam et vetere durante foedere inde decus dei sese exseruit, ut ara, ut penetrale sacrarium omnesque caeremoniae et antiquae legis administratio, tum multitudo sacerdotum, sacrificium, solida hostia, sacra carmina, cantiones psalmodum. quin et futura quaecunque essent, inde perscripta sunt oraculis. at postquam promissorum veritas exhiberi coepit, eius quoque rei initia ibi fuerunt. inde crux effulsit, inde innumera illa pulcherrima facinora. iccirco et de posteriore Christi leguminatione magnus ille Esaias sic fatur (cap. 2) "ex Sione lex prodibit, et sermo dei ex Hierosolymis, ac iudicium inter gentes feret." Sionis enim nomine ibi totam intelligit regionem ac ei adjacentem Iudaeae primariam urbem. inde, veluti carceribus ad cursum idonei atque parati quidam equi, in universum orbem emissi sunt apostoli: inde miracula coeperunt edere. ibi salutaris perpassio, resurrectio et in caelum assumptio fuerunt, ibi exordia et principium nostrae salutis; ibi coeptum est arcanam doctrinam promulgare; ibi primum patefactus est pater, et innotuit unigenitus filius, tantaque spiritus sancti gratia donata; ibi de

ἐκεῖ ἐγείμναζον, καὶ δωρεῶν καὶ δυνάμεων καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τὰς ἐπαγγελίας, ἅπερ ἕπαντα ὠραιότητος τοῦ Θεοῦ λέγει· κάλλη γὰρ Θεοῦ καὶ ὠραιότης ἢ ἀγαθότης καὶ φιλανθρωπία καὶ ἢ εἰς πάντας ἐνεργεσία. ἐκεῖ τοίνυν καὶ τὸ πτώμα καὶ πταῖσμα τοῦ Ἀδὰμ θερμπεύσας, καὶ τὴν ταχίστην, ὥσπερ καὶ ὑπόπτερον, 5 τῶν ἁγίων συνέλευσιν καὶ ὑπάντησιν ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ παρου-

D σια προὑπεμφαινῶν, ἔλεγεν ὅπου τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἅετοί.” ἴσασάντως δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος εἰς τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ λέγει “διόπερ οὐχ ἀλλαχόσε πύσχει Χριστὸς οὔτε μὴν εἰς ἄλλον σταυροῦται τόπον ἢ εἰς τοῦ κρανίου τόπον, ἐν ᾧ δὲ 10 τῶν Ἑβραίων οἱ διδάσκαλοι φασὶ τοῦ Ἀδὰμ εἶναι τὸν τάφον· ἐκεῖ γὰρ αὐτὸν μετὰ τὴν κατάραν τεθάφθαι διαβεβαιοῦνται. διὰ τοῦτο θαυμάζω τοῦ τόπου τὴν οἰκειότητα. ἶδει γὰρ τὸν κέρϊον ἀνανεῶσαι θέλοντα τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ἐν ἐκείνῳ παθεῖν τῷ τόπῳ. καὶ ἐπειδὴ ἤκουσεν Ἀδὰμ ἡ γῆ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ,” 15 P 429 ταύτῃ πάλιν ἐκεῖ τέθειται, ἵνα ἐν ᾧ τόπῳ τὴν κατάραν ἔλαβεν, ἐκεῖ καὶ τὴν λύσιν ταύτης δέξῃται.”

Ὅντι δὲ τῷ βασιλεῖ Ἡρακλεῖ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐγεννήθη αὐτῷ υἱὸς ὁ Λαβίδ. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτέχθη καὶ Κωνσταντῖνῳ τῷ υἱῷ Ἡρακλείου Ἡράκλειος, ὃς ἐβυπτίσθη ἐπὶ Σεργίου τοῦ πα- 20 τριάρχου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπανέστησαν οἱ Πέρσαι κατ' ἀλλήλων, καὶ πολλοὶ διεφθάρησαν. τότε ὁ βυσιλεὺς τῶν Ἰνδῶν πέμπει συγγάρια τῷ βασιλεῖ, μαργαρίτας καὶ λίθους τιμίους πολλούς.

incorporeis rebus exercuerunt disputationem, ac promissiones de donis facultatibus et futuris bonis; quae omnia venustates dei appellat. pulchritudo enim dei et venustas bonitas eius est et humanitas et erga universos beneficentia. ibi igitur et Adami casum correxerat, et celesterrimum ac quasi cum volatu futurum conventum sanctorum, sibi secundum advenienti occursorum, praemonstrans “ubi” inquit “cadaver, ibi congregabuntur aquilae.” in hunc modum etiam magnus Athanasius de supplicio Christi loquitur: “iccirco, ait, non alibi supplicio subit Christus, neque alio in loco in crucem agitur, quam in loco cranii, ubi doctores Ebraeorum Adami sepulchrum esse dicunt, affirmantes ibi eum, postquam eum exsecratus est deus, humatum fuisse. propterea loci proprietatem miror. oportebat nimirum dominum, cum is renovare primum hominem vellet, ibi mortem obire. et quoniam dictum est Adamo (Gen. 3) “terra es, et in terram redibis,” ibi is reconditus fuit, ut quo in loco damnationis sententiam percepit, eo et absolutionem adipisceretur.”

Heraclio in Oriente degenti filius nascitur Davidus. eademque die Constantino Heraclii filio nascitur Heraclius, quem Sergius patriarcha baptizavit. eodem anno Persae inter sese mota seditione magnam sibi ipsis cladem intulerunt. tum temporis Indorum rex munera gratulationis ergo imperatori misit, uniones et gemmas multas. decesserat iam

ἦν δὲ ὁ Μωάμεδ προτελευτήσας, ὃς ἔστησε τέσσαρις ἀμηράδας πολεμῆν τοῖς ἔξ Ἀράβων γενομένοις Χριστιανοῖς. καὶ ἦλθον κατέναντι Θεοδώρου κουβικουλαρίου, καὶ συμβαλόντες πόλεμον Β ἀναίρουσιν οἱ τρεῖς ἀμηράδες καὶ πλῆθος πολὺ ἔξ αὐτῶν. ἔξ-
 5 ἦλθε δὲ καὶ ὁ εἰς ἀμηρᾶς ὁ Χάλεβος, ὃν λέγουσιν μάχιμραν τοῦ Θεοῦ. ἦσαν δὲ τινες τῶν πλησίον Ἀράβων λαμβάνοντες παρὰ τῆ βασιλεῖ Ῥωμαίων ῥόγαν πρὸς τὸ φυλάττειν τὰ στόμια τῆς ἐρήμου. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἐλθόντες οὐκ ἔλαβον τὴν ῥόγαν, ἀλλ' ἐδιώ-
 χθησαν. λυπηθέντες δὲ ἀπῆλθον πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, καὶ
 10 ὠδήγησαν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν χώραν Γάζης, στόμιον οὖσαν τῆς ἐρή-
 μου κατὰ τὸ Σίναιον ὄρος, πλουσίαν σφόδρα. οἱ καὶ παρέλαβον τὴν Ἥραν καὶ πᾶσαν τὴν χώραν Γάζης. ἐλθὼν δὲ Σέργιος ἀπὸ C
 Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης σὺν ὀλίγοις στρατιώταις κτείνεται πρῶτος σὺν τῷ στρατῷ. οἱ δὲ λαβόντες αἰχμαλωσίαν πολλήν
 15 ἐπέστρεψαν.

Τῷ κζ' ἔτει ἦλθεν Ἰωάννης ὁ Κατζᾶς, ἐπίτροπος Ὀσροθη-
 νης, πρὸς Ἰαδ εἰς Χαλκηδόνα, καὶ ἐστοίχησε διδόναι αὐτῷ δέκα μυριάδας νομισμάτων πρὸς τὸ μὴ περιῶσαι τὸν Εὐφράτην μήτε εἰρηνικῶς μήτε πολεμικῶς. Ἡράκλειος δὲ τοῦτο μαθὼν ὡς ἄνευ
 20 εἰδήσειος αὐτοῦ τοῦτο πεποίηκε, τοῦτον ἐξώρισε καὶ ἀντ' αὐτοῦ Πτολεμαῖον στρατηγὸν ἐπέμψε. D

Τῷ κη' ἔτει παρέλαβον οἱ Ἀραβες τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ

14 στρατῷ Xylander, cum legeretur στρατηγῷ

tum Moamedus, constitutis quattuor ameradis, qui Arabibus Christianam religionem amplectentibus bellum facerent. hi adversus Theodorum cubicularium profecti cumque eo praelio congressi sunt. sed eo in praelio tres amerades magnaque cum his multitudo occubuerunt. exivit etiam reliquus ameras, Chalebus nomine, qui gladius dei appellabatur. erant quidam vicini Arabes, qui ab imperatore Romano stipendium tuendarum solitudinis faucium causa accipere solebant. hoc cum isti id temporis petium venissent, repulsam passi eiectione sunt. quod indigne ferentes gentilibus se suis coniunxerunt, eisque ad Gazaeam regionem duces itineris se praebuerunt, quae aditum tenet in solitudinem iuxta Sinaeum montem, estque admodum dives. hoc modo ab iis Era omnisque Gazae dicio capta est. Sergius autem Caesarea Palaestinae veniens cum exigua militum manu, primus ipse cum exercitu interficitur. barbari magna praeda potiti discedunt.

Anno 27 venit Ioannes cognomento Catzas, Osroenae praefectus, Chalcedonem ad Iadam, eique centum milia numismatum daturum se promisit eo pacto ne is vel belli vel pacis gratia Euphratem transeat. Heraclius vero, ubi id Catzam se inscio pepigisse intellexit, hominem relegavit, eiusque loco exercitui Ptolemaeum praefecit.

Anno 28 Arabes Antiocheam ceperunt. missus quoque ab Umaro

ἐπέμφθη Μιθρίας ὑπὸ Οὐμάρου στρατηγὸς καὶ ἄμηρῶς πάσης τῆς ὑπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς χώρας ἀπὸ Αἰγύπτου ἕως Εὐφράτου.

Τῷ κθ' ἔτει παρλαμβάνει Ἰὰδ τὴν Ἑδεσαν λόγοις, τὴν δὲ Κωνσταντιανὴν πολέμῳ, ὁμοίως καὶ τὸ Δαρὰς, καὶ πολλοὺς ἐν ταύτῃ ἀπώλεσε. καὶ οὕτως παρέλαβεν Ἰὰδ πᾶσαν τὴν Μεσο-5 ποταμίαν.

Τῷ δὲ λ' ἔτει ἐπιστράτευσαν οἱ Σαρακηνοὶ κατὰ Περσίδος, καὶ νικήσαντες πάντας τοὺς Πέρσας ἐπέταξαν. Ὁρμισδὰς δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν φηγῆ χρησάμενος ἐπὶ τοὺς ἐνδοτέρω Πέρσας καταφεύγει. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ αἰχμαλώτους τὰς τοῦ Χοσρόου 10

P 430 Φυγατέρας ἅμα τῇ βασιλικῇ ἀποσκευῇ ἄγουσι πρὸς Οὐμάρου. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ ποιεῖ ἀναγραφὴν Οὐμάρου πάσης τῆς ὑπ' αὐτὸν οἰκουμένης, τῶν τε ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν καὶ φυτῶν.

Τῷ λα' ἔτει τελευτᾷ Ἡράκλειος βασιλεὺς ὑδεριάσας, μητρί Μαρτίῳ ιά', βασιλεύσους ἔτη λ' μῆνας ι'. οὗτος ὑπὸ Ἀθανασίου 15 πατριάρχου τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ Σεργίου τοῦ Σύρου Κωνσταντινουπόλεως ἀπατηθεὶς εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν μονοθελητῶν ἐξεκλιώθη, καὶ δὴ μετὰ ταῦτα νόσῳ περιπεσὼν ὑδερικῆ, δι' ἧς καὶ τέθνηκε, δεινῶς ἐτιμωρεῖτο· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ τὸ πάθος ἐπεκτάθη, ὡς

B ἦν ἴκα ἀπουρεῖν ἔμελλε, συνίδα τίθεσθαι κατὰ τοῦ ἤτρου διὰ τὸ 20 στρέφεσθαι τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ καὶ κατὰ τοῦ προσώπου τὸ οὖρον ἀναπέμπειν. ἔλεγχος δὲ ἦν τοῦτο τῆς ἑαυτοῦ παρανομίας ἐνεκεν τοῦ εἰς τὴν ἰδίαν ἀνεψιᾶν Μαρτίναν παρανομωτάτου γάμου. ἐτέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι, καὶ ἔμεινεν ἀσκεπὲς ἡμέ-

est Mavias ductor et ameras omnis quae Sarracenis suberat regionis ab Aegypto usque ad Euphraten.

Anno 29 Iadus Edessam colloquio, Constantiam vi capit, itemque Daras, in quo multos interfecit. atque sic Iadus totam subegit Mesopotamiam.

Anno 30 Sarraceni Persidi bellum intulerunt, victosque Persas omnes sibi subugarunt. Hormisdas Persarum rex fuga ad interiores Persas evasit. Sarraceni Chosroae filias captivas cum omni regia suppellectile ad Umarum abduxerunt. eo ipso tempore Umarus censum egit per omnes suas diciones, hominum pecoris et stirpium.

Anno 31 Heraclius, die 11 Martii ex hydrope moritur, cum imperasset annos 30 menses 10. hic ab Athanasio Iacobitarum et Sergio Syro Cpolis patriarchis seductus, ad haeresin Monotheletarum devolutus fuit. postea in aquae intercutis morbum delapsus, qui et necavit eum, atroces poenas dedit. adeo enim malum increvit, ut lotium redditurus inferiori ventri tabulam imponere opus habuerit, eo quod vereturum ipsius inversum urinam sursum versus faciem emitteret. hoc erat argumentum flagitii, quod perpetravit iuncta sibi incestissimis nuptiis consobrina sua Martina. corpus eius in arcam repositum per 4 dies

ρας δ'. συνετάφη δὲ αὐτῷ καὶ στέμμα χρυσοῦν, καὶ οὕτως ἐσκε-
πάσθη.

Μετὰ τοῦτον βασιλεύει Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μῆνας
δ'. ἦν δὲ ἀσθενὴς τὸ σῶμα, καθ' ἑκάστην ὡς εἰπεῖν νοσηλευό-
5 μενος. τούτῳ τινὲς λέγουσιν ὅτι τὸ στέμμα, ἐν ᾧ ἐστέφθη,
σὺν τῷ πατρὶ σου ἐτάφη. καὶ ἐκέλευσε Καλλινίκῳ κουβικουλα-
ρίῳ κομίσαι αὐτό. ἀπελθὼν οὖν καὶ ἀνοξίας εὔρε τὸ σῶμα δια- C
λυθὲν ὡσεὶ ὕδωρ, τὸ δὲ στέμμα συμπαγὲν τῇ κεφαλῇ. καὶ ἀνέ-
σπασεν αὐτὸ σὺν τῇ κόμῃ, πενθῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ ἀπήγαγε
10 τοῦτο τῷ Κωνσταντίνῳ. ὁ δὲ ἐκέλευσε τοῦτο παραλυθῆναι καὶ
τιμηθῆναι· ὃ καὶ διετιμήθη λίτρας ο'. τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος
φαρμακευθεὶς ὑπὸ Μαρτίνης τῆς αὐτοῦ μητρῴας καὶ Πύρρου
πατριάρχου· καὶ τίθεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρώῳ τῶν ἁγίων
ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τούτου Ἀναστασία, ἥτις μετὰ τελευτῆν
15 συνετάφη τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ.

Βασιλεύει δὲ Ἡρακλωνᾶς σὺν μητρὶ Μαρτίνῃ μῆνας 5'. οὗ-
τος προσήγαγεν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν τὸ στέμμα ὕπερ ἀφείλετο
Κωνσταντῖνος ἐκ τοῦ μνημείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, δοῦς καὶ ἐκά- D
στω στρατευομένῳ λεγάτον, νομίσματα τρία, ὑπὲρ Κωνσταντίνου
20 ἀδελφοῦ αὐτοῦ. τούτῳ τῷ ἔτει παρυλαμβάνει Μαβρίας Καισαύ-
ρειαν τῆς Παλαιστίνης μετὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς πολιορκίας αὐτῆς, καὶ
κτείνει ἐν αὐτῇ Ῥωμαίων χιλιάδας ἑπτὰ. τούτῳ τῷ ἔτει ἀπώσατο
ἡ σύγκλητος Ἡρακλωνῶν ἡμᾶ Μαρτίνῃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ Βα-

sine tegmine mansit. una sepulta est etiam aurea corona, sicque te-
ctus fuit.

Post eum filius ipsius Constantinus imperium gessit per menses 4.
corpore fuit languido, quotidie propemodum aegrotans. is a quibusdam
admonitus coronam, qua regno inauguratus fuerat, cum patre esse se-
pultam, Callinico cubiculario mandat uti eam sibi afferat. abit ille, et
sepulchro recluso cadaver Heraclii aquae instar dissipatum reperit, co-
ronamque capiti adhaerescens. eam cum crinibus revellit moestus
atque lamentans, et Constantino adfert. is solvi ac aestimari iubet co-
ronam, et aestimata est libris septuaginta. Constantinum hunc Martina
noverca et Pyrrhus patriarcha veneno necaverunt, cadaverque eius in
fano beatorum apostolorum repositum est. uxorem habuit Anastasiam,
quae post mortem iuxta maritum est condita.

Imperium deinde Heraclonas cum matre Martina tenuit menses 6.
is ad templum sanctae Sophiae protulit coronam, quam Constantinus ex
sepulchro patris abstulerat. legatum quoque Constantini fratris militi-
bus viritim tria nomismata distribuit. hoc anno Mabias Caesaream Pa-
laestinae occupat, septem annos oppugnatam; ac in ea septem Romano-
rum milia interficit. eodem anno senatus Heraclonam cum matre sua

λεντίνῳ, καὶ γλωσσοκοπήσαντες Μαρτίαν καὶ ῥινοκοπήσαντες Ἑρακλωνῶν ἐξώρισαν ἀμφοτέρους. καὶ ἀνεβίβασαν Κώνσταντα τὸν υἱὸν Κωνσταντίνου, ἕγγονον Ἑρακλείου, ἐπὶ τὴν ἀρχήν, ὃς
 P 431 ἐκράτησεν ἔτη κζ'. ὁ δὲ Ἑρακλωνᾶς οὐκ ἐτάφη βασιλικῶς, ἀλλὰ διωχθεὶς ἐκ τῆς βασιλείας καὶ ἰδιωτεύων ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ 5 ὁδῶν τῇ μητρὶ Μαρτίνα. Πύρρον δὲ ἐκβληθέντος χειροτονεῖται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος πρεσβύτερος καὶ οἰκονόμος, ἐπισκοπήσας ἔτη ιβ'.

Κόσμου ἔτος ρηδ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος χμ'. Ῥωμαίων βασιλεὺς Κώνστας ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου υἱοῦ Ἑρακλείου, 10 αἰρετικός, ἔτη κζ'. ὃς παρικλητικοῖς λόγοις πρὸς τὴν σύγκλητον ἐχρήσατο, ἐπαινέσας αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ μίσους Ἑρακλωνᾶ καὶ Μαρτίνης ὡς φονέων γεγονότων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ δωρεαῖς φιλο-
 B τιμησάμενος ἀπέλυσε.

Τῷ β' ἔτει ἤρξατο Οὐμαρος οἰκοδομεῖν τὸν ναὸν Ἱερουσα-15 λήμ, καὶ οὐκ ἴστατο τὸ κτίσμα. πυθομένου δὲ τὴν αἰτίαν εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ κατήγαγον τὸν σταυρὸν τὸν ὄντι ἐπάνω τοῦ ναοῦ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, καὶ οὕτως συνέστη αὐτῶν ἡ οἰκοδομή. διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πολλοὺς σταυροὺς κατήγαγον οἱ μισό-
 χριστοί. 20

Τῷ γ' ἔτει γέγονεν ἔκλειψις ἡλίου.

Τῷ δ' ἔτει γέγονεν ἄνεμος βίαιος, καὶ πολλὰ δένδρα παμ-
 μεγέθη ἔπεσον, καὶ στύλους ἔρριψε.

et Valentino deficit, et Martinam exsecta lingua, Heraclionam naso mutilatum extorres agit: Constantem Constantini filium Heraclii nepotem imperio praeficiunt. tenuit hoc annos 27. ceterum Heraclionas non est imperatoria sepultura affectus, sed regno eiectus; privatamque agens vitam, cum matre Martina humatus est in dominico monasterio. Pyrrho etiam profligato patriarcha Cpolis creatur Paulus presbyter et dispensator, qui episcopatum gessit annos 12.

Anno mundi 6134, anno divinae incarnationis 640, Constans Romanorum imperium adeptus est, idque gessit annos 27, Constantini filius, Heraclii nepos haereticus. is senatum oratione blanda compellavit, colaudans eos ob insectationem Heraclionae et Martinae, a quibus patrem suum interfectum dicebat; liberaliterque donatos dimisit.

Anno huius altero Umarus aedificare templum Hierosolymitanum coepit; cumque aedificia non consisterent, Iudaei causam rogati eam exposuerunt, ac crucem quae templo olearum imposita erat deposuerunt. ita demum aedificia firmata sunt. atque haec res Christi osoribus occasionem praebuit multas cruces deturbandi.

Anno tertio defectus solis fuit.

Anno sexto ingens ventus multas praegrandes arbores ac columnas deiecit.

Τῷ ζ' ἔτει ἐπιστράτευσεν Μαβίας εἰς Κύπρον, ἔχων σκάφη C
αψ', καὶ παρέλαβε Κωνσταντίαν καὶ πᾶσαν τὴν νῆσον.

Τῷ η' ἔτει Μαβίας τὴν Ἄραδον σφοδρῶς πολεμήσας ταύ-
την λόγῳ παρέλαβε καὶ ἀπετείχισε καὶ ἐνέπρησε, καὶ τὴν νῆσον
5 ἄοικον ἐποίησεν ἕως τοῦ νῦν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἐν Ῥώμῃ
σύνοδος ὑπὸ Μαρτίνου κατὰ τῶν μονοθελητῶν.

Τῷ ια' ἔτει κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατηρέχθη.

Τῷ ιβ' Μαβίας καταλαβὼν τὴν Ῥόδον καθεῖλε τὸν κολοσ-
σὸν μετὰ μαξέ' ἔτη τῆς αὐτοῦ ἰδρύσεως· ὃν ὠνησάμενος ἔμπορος
10 ἐννακῶσια καμήλια ἐφόρτωσε τὸν χαλκόν. καὶ γὰρ οἱ Ῥόδιοι D
θυλασσοκρατήσαντες ἀνέστησαν ἀνδριάντα χαλκοῦν τῷ ἡλίῳ πη-
χῶν π', ὡς λέγει τὸ ἐν αὐτῷ ἐπιγράμμα·

“τὸν ἐν Ῥόδῳ κολοσσὸν ὀκτάκις δέκα

Λάχης ἐποίησε πήχειων ὁ Λίνδιος.”

15 ὃν διὰ τὸ μέγεθος ἐκάλεσαν κολοσσόν, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ Κολοσ-
σαεῖς ὀνομάσθησαν.

Τῷ ιγ' ἔτει Μαβίας ἐξόπλισεν ἐν Τριπόλει ἐποίησε μεγάλων
πλοίων τοῦ ἀνελεθεῖν κατὰ Κωνσταντινουπόλεως. τοῦτο θεασά-
μενοι δύο ἀδελφοὶ φιλόχριστοι, υἱοὶ βυκινάτορος, ζήλω θείῳ
20 τρωθέντες ἐπὶ τὸ δεσμοτῆριον παρεγένοντο, καὶ τὰς πύλας διαρ- P 432
ρήξαντες καὶ τοὺς δεσμούς λύσαντες τὸν ἀμηρῶν Τριπόλεως ἀπέ-
κτειναν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ τὴν ἀποσκευὴν πᾶσαν ἐμπρήσαν-
τες ἐπὶ Ῥωμανίαν ἀπέπλευσαν. καὶ ὁ μὲν Μαβίας στρατεύει Και-

Anno 7 Mabias in Cyprum expeditionem fecit, navibus 1700, occu-
pavitque Constantiam et totam insulam.

Anno 8 Mabias Aradum post acrem oppugnationem pacto cepit,
murisque deiectis incendit, fecitque ut insula in hunc usque diem habi-
tatoribus careat. eo ipso anno Romae Martinus concilium egit contra
Monotheletas.

Anno 11 pulvis de caelo est delatus.

Anno 12 Mabias Rhodo potitus colossus evertit, anno post quam
is positus fuerat 1365. quem cum quidam mercator emisset, aere illo
900 camelos oneravit. etenim Rhodii maris imperium obtinentes ae-
ream soli statuam posuerunt, altam cubitos 80, quod inscriptio eius
docet:

qui stat Rhodi colossus, octies decem

fecit Laches hunc altum cubitos Lindius.

a magnitudine ei Colossi nomen indiderunt; et ab eo ipsi quoque Colos-
senses sunt denominati.

Anno 13 Mabias apud Tripolim magnas instruxit naves, Cpolin pe-
titurus. id cernentes duo Christiani fratres, buccinatoris filii, divino
animi fervore exagitati ad carcerem accurrerunt, effractisque foribus, et
qui captivi erant liberatis, ameram Tripolitanum et eos qui ipsi aderant
occiderunt; universoque apparatu cremato in Romaniam navigio abive-

σάρειαν τῆς Καππαδοκίας, Ἀβουλαούαρ δὲ ἀρχηγὸν κατέστησε τῶν πλοίων· ὃς παραγεγόμενος εἰς τὸν Φοίνικα τῆς Λυκίας, ἔνθα ἦν ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου, ναυμαχεῖ μετ' αὐτοῦ. τῇ οὖν πρὸ τοῦ πολέμου ἐσπέρα θρωπεῖ κατ' ὄναρ ὁ βασιλεὺς ὅτι ἦν ἐν Θεσσαλονίκη. δυνπισθεὶς δὲ διηγῆσατο τῷ δνειροκρίτῃ. 5 ὁ δὲ ἔφη "ὦ βασιλεῦ, εἶθε μὴ ὑπνωσας τῇ νυκτὶ ταύτῃ, μήτε

B ὄνειρον ἐθεάσω· τὸ γὰρ εἶναι σε ἐν Θεσσαλονίκη, θές ἄλλω τὴν νίκην, κρίνεται. πρὸς τὸν ἐχθρὸν σου ἡ νίκη τρέπεται." καὶ δὴ τοῦτο καὶ ἀπέβη· συμβαλόντες γὰρ πόλεμον ἤτιώνται Ῥωμαῖοι, καὶ συγκρινῶται ἡ θάλασσα τῷ αἵματι τῶν Ῥωμαίων. ἐν- 10 δύνει δὲ ὁ βασιλεὺς ἄλλον τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ, καὶ εἰσπηδήσας ὁ προλεχθεὶς υἱὸς τοῦ βυκινάτορος τὸν βασιλέα ἀφαρπάζει καὶ εἰς ἕτερον σκάφος μεταβάλλει καὶ παραδόξως διασωῶζει. αὐτὸς δὲ ἐπιστὰς τῇ βασιλικῇ νηϊ πολλοὺς ἀνεΐλεν ὁ γενναιότατος, ὕστερον δὲ ἀναιρεῖται καὶ αὐτός. ὁ δὲ βασιλεὺς μόλις διασωθεὶς ὑπέστρεψε 15 μετ' αἰσχύνῃς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

C Ἐφ' ὧν χρόνων καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Παυλικιάνων ἀνεφάνη Κωνσταντῖνος, ὁ καὶ Σιλονανὸν αὐτὸν ὀνομάσας. ἔστι δὲ ἡ αἵρεσις αὐτῶν οὕτως. Παυλικιάνοι οἱ καὶ Μανιχαῖοι. μετωνομάσθησαν δὲ ἀντὶ Μανιχαίων Παυλικιάνοι ἀπὸ Παύλου τινὸς Σαμοσατέως, υἱοῦ γυναικὸς Μανιχαίας Καλλινίκης τοῦνομα, ἥτις δύο υἱοὺς ἔσχε, τοῦτον τὸν Παῦλον καὶ Ἰωάννην. τούτους οὖν τῇ

runt. porro Mabias Caesaream Cappadociae bello petens classi praeficit Abulavarem. is ad Phoenicem Lyciae cum appulisset, ubi imperator cum Romana classe erat, navali pugna cum eo congregitur. quae eam pugnam proxime antecessit vespera, ea imperator per somnum imaginatus fuerat se esse Thessalonicae; idque insomnium coniectori proposuerat. atque hic "utinam" ait, "o imperator, hac nocte neque dormivisses, neque insomnium tibi esset oblatum. quod enim tibi visus es apud Thessalonicam esse, id significat thes allo nicam, alteri cede victoriam. proinde ad hostes victoria inclinat." atque ita quidem evenit. eo enim praelio victi sunt Romani, eorumque sanguis mari permixtus. imperator tum alium quendam suis vestibus induit. insiliens autem in navim is cuius paulo ante mentionem fecimus buccinatoris filius, abreptum imperatorem in aliud navigium transfert, praeterque hominum opinionem servat. ipse imperatoriae navi insistens, fortissime pugnando multis delectis tandem ipse quoque cadit. imperator vix aegre salutis compos cum dedecore Cpolia redit.

Circa hoc tempus existit Constantinus quidam, qui et Silvani nomen usurpabat, Paulicianorum sectae princeps. eius haereseos haec est historia. Manichaei Paulicianorum nomen sibi sumpserunt a Paulo quodam Samosateno, Manichaeae cuiusdam mulieris Callinices nomine filio. ea cum haberet duos filios, Paulum scilicet hunc et alium Iohannem,

Μανιχαϊκὴν αἵρεσιν διδάξασα ἐκ τοῦ Σαμοσάτου εἰς Ἀρμενιακοὺς κήρυκας τῆς αἵρέσεως αὐτοὺς ἀπέστειλεν· οἵτινες ἐλθόντες εἰς κώμην τινὰ τῆς Φαναρροίας ἐκεῖσε τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν ἐπέσειραν. ἔκτοτε οὖν ἡ μὲν κώμη μετωνομάσθη Ἐπίσπαρις, οἱ δὲ μαθηταὶ 5 αὐτῶν Πυυλικιάνοι ἐκλήθησαν. οὗτοι μετὰ χρόνους πολλοὺς τῆς D διαδοχῆς τοῦδε τοῦ Παύλου ἕτερον ἔσχον διδάσκαλον Κωνσταντῖνον καλούμενον, τὸν προρρηθέντα Σιλβανόν. τοῦτον ἔχουσι ἀρχηγὸν τῶν διδασκαλιῶν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ τὸν Παῦλον. οὗτος, γὰρ αὐτοῖς παρέδωκε τὰς αἵρέσεις αὐτοῦ ἀγράφως κατὰ παράδο- 10 σιν, τὸ εὐαγγέλιον μὲν κατὰ παράδοσιν, τὸν δὲ ἀπόστολον ἐγγράφως, ἀπαράλλακτα μὲν τῇ γραφῇ καὶ τοῖς λόγοις ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ὄντα παραδούς, διαπρέψας δὲ ἕκαστον κεφάλαιον πρὸς τὰς ἑαυτοῦ αἵρέσεις, νομοθετήσας αὐτοῖς καὶ τοῦτο, μὴ δεῖν ἑτέραν βίβλον οἴανουσιν ἀναγινώσκειν εἰ μὴ τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἀπόστο- 15 λον. μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον καὶ Σιλβανὸν δεῦτερον ἔσχον διδά- P 433 σκαλον Συμεῶνα καλούμενον, μετωνομάσαντα δὲ ἑαυτὸν Τιμόθεον. τέταρτον δὲ Ἰωσήφ μετωνομάσαντα ἑαυτὸν Ἐπαφρόδιτον, καὶ μετὰ τοῦτον Ζαχαρίαν. ἀλλὰ τοῦτον ὡς μισθωτὸν καὶ οὐκ ἀληθῆ ποιμένα ἀποβάλλοντας ἔνιοι ἐξ αὐτῶν. ἔκτον τὸν Βαάνην τὸν 20 ῥυπαρόν, καὶ ἕβδομον τὸν Σέργιον τὸν καὶ Τυχικὸν ἑαυτὸν μετωνομάσαντα. Μάνεντα τοίνυν καὶ Παῦλον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἄλλους οὓς ἐάν τις εἴπῃ αὐτοῖς, προθύμως ἀναθεματίζουσι· Κων-

7 προρρηθέντα?

14 οἰουσὺν P

16 Συμεῶνα τὸν καὶ

Τίτον, καὶ τρίτον τὸν πρὶν μὲν Γενέσιον καλ.?

Manichæa eos hæresi instituit, Samosatisque in Armeniam emisit, uti ibi eam hæresim promulgarent. id quod ii fecerunt in vico quodam Phanarroeae. exinde vico Episparidis, sectatoribus Paulicianorum nomen factum fuit. hi longo post hunc Paulum tempore magistrum habuerunt alium, Constantinum illum qui cognomentum Silvani gessit. hunc principem suarum doctrinarum agnoscunt, non Paulum. hic enim iis opinioniones quas sectantur, absque scripto per traditiones exhibuit, evangelium quidem ex traditione, apostolum autem scripto. tradidit autem ita ut nihil a Scriptura differrent apud nos recepta, sed singula capita ad suam detorsit hæresin. nam et hanc ipsis legem posuit, ne præter evangelium et apostolum ullum alium librum legerent. secundum Constantinum illum Silvanum alium habuerunt præceptorem, Simeonem nomine, sed qui se Timotheum vocaret. quartum Iosephum, qui sibi Epaphroditum appellationem imposuit. ab hoc Zachariam, quem tamen veluti mercenarium et non verum pastorem quidam ipsorum repudiant. sextum Baanem, cognomento sordidum. septimum Sergium, qui Tychicum sese denominavit. ac Manetem quidem, Paulum, Ioannem, et alios quicumque ipsis proponantur, libenter ii damnant: Constantinum autem

σταντῖνον δὲ τὸν καὶ Σιλβανὸν ἐπικληθέντα, καὶ Συμεῶνα τὸν καὶ
 Τίτον, καὶ Γενέσιον τὸν καὶ Τιμόθεον, καὶ Ἰωσήφ τὸν καὶ Ἐπα-
 B φροδίτον, καὶ Βαάνην τὸν ῥυπαρὸν καὶ Σέργιον καὶ Τυχικὸν ὡς
 διδασκάλους αὐτῶν οὐδαμῶς ἀναθεματίζουσιν, ἀλλ' ἔχουσι αὐ-
 τοὺς ὡσπερ ἀποστόλους Χριστοῦ. λέγουσι δὲ καὶ ἔξ ἐκκλησίας ἐν 5
 τῇ ὁμολογίᾳ αὐτῶν, τὴν Μακεδονίαν, ἣτις ἐστὶ Κάστρον κολω-
 νείας, τὴν Κίβωσαν, ἣν ἐμαθήτευσε Κωνσταντῖνος ὁ καὶ Σιλβα-
 νὸς καὶ Συμεῶν ὁ καὶ Τίτος, τὴν Ἀχαιαν, ἣτις ἐστὶ κώμη Σαμο-
 σάτου, τὴν Μάναλιν, ἣν ἐμαθήτευσε Γενέσιος ὁ καὶ Τιμόθεος,
 τὴν τῶν Φιλιππησίων, τοὺς μαθητὰς λέγοντες Ἰωσήφ τοῦ καὶ 10
 Ἐπαφροδιτοῦ καὶ Ζαχαρίου τοῦ μισθωτοῦ ποιμένος παρ' αὐτῶν
 λεγομένου, τὴν τῶν Λαοδικέων, λέγουσι δὲ Κυνοχωρίτας. τὴν
 μέντοι τῶν Ἐφεσίων, τοὺς ἐν Μόψου ἐστία καὶ τὴν τῶν Κολοσ-
 C σαίων λέγουσιν ὡς Σέργιος ὁ καὶ Τυχικὸς ἀνεθεμάτισε. τυτούς
 οὖν τοὺς ἐπὶ διδασκάλους αὐτῶν καὶ τὰς ἔξ ἐκκλησίας ἔχουσι 15
 ἐντίμως· οὓς καὶ σέβονται. πάντας δὲ τοὺς λοιπούς, οὓς ἐὰν
 εἶπῃ τις αὐτοῖς, καὶ ἀναθεματίζουσι καὶ ἀποβάλλονται. ἔχουσι
 δὲ πρώτην αἴρεσιν τὴν τῶν Μανιχαίων, δύο ἀρχὰς ὁμολογοῦντες
 ὡς καθεῖνοι. λέγουσι δὲ οὗτοι ὅτι ἐν ἐστὶ μόνον τὸ διαχωρίζον
 ἡμᾶς ἐκ τῶν Ῥωμαίων, ὅτι ἡμεῖς μὲν ἕτερον θεὸν λέγομεν ὑπάρ- 20
 χειν τὸν πατέρα τὸν ἐπουράνιον, ὃς ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ οὐκ ἔχει
 ἐξουσίαν ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι, ἕτερον δὲ θεὸν τὸν κόσμον ποιη-
 τήν, ὅστις ἔχει τοῦδε τοῦ παρόντος τὴν ἐξουσίαν· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι,
 D φασίν, ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν θεὸν ὁμολογοῦσιν εἶναι καὶ πατέρα τὸν

Silvanum, Simeonem qui Titī, Genesium qui Timothei, Iosephum qui
 Eraphroditī, Baanem sordidum, et Sergium qui Tychici titulo se in-
 signibat, nequaquam damnant, quippe eos pro suis agnoscentes magi-
 stris: sed eos loco apostolorum Christi habent. nominant sex ecclesias
 in sua confessione, Macedoniam, quae est castrum coloniae, Cibosam,
 quam docuit Constantinus Silvanus et Simeon Titus, Achaiam, qui est
 vicus Samosatorum, Manalin, quam instituit Genesius Timotheus, Phi-
 lippensem, dicentes in ea esse discipulos Iosephi Eraphroditī et Zecha-
 riae, quem ipsi mercenarium pastorem appellant, Laodicensem, quos
 Cynochoritas vocant, quasi a canum regione. sed Ephesiam, eam quae
 est Mopsuestiae, et Colossensem a Sergio Tychico damnatas dicant.
 hos ergo septem ipsorum doctores et sex ecclesias in honore habent ac
 venerantur, reliquos omnes, quoscumque ipsis nomines, damnant atque
 respuunt. servant primam Manichaeorum haeresin, duo principia cum
 ipsis affirmantes. unum tantum esse aiunt, quod ipsos a Romana eccle-
 sia disiungat: se enim sentire alium esse deum patrem caelestem, qui in
 hoc mundo nihil habeat potestatis, habeat autem in futuro, alium deum
 mundi conditorem, cui in praesentem mundum ius sit, Romanos autem
 profiteri esse unum deum, eundemque patrem caelestem et universi fa-

αὐτὸν ἐπουράνιον καὶ τοῦ κόσμου παντὸς ποιητὴν. καλοῦσι δὲ
 ἑαυτοὺς μὲν Χριστιανοὺς ἡμᾶς δὲ Ῥωμαίους. λέγουσι δὲ πρὸς
 τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτοὺς προθύμως “πιστεύομεν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν
 καὶ ἅγιον πνεῦμα, τὸν ἐπουράνιον πατέρα· καὶ ἀνάθεμα,” φασί,
 5 “τῷ μὴ οὕτως πιστεύοντι,” μεμελετημένως λίαν τὴν ἑαυτῶν κα-
 κίαν μεθοδεύοντες. οὐ γὰρ προστιθέασιν, ὅτε λέγουσι τὸν πατέρα
 τὸν ἐπουράνιον, ὅτι τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν τὸν ποιήσαντα τὸν
 οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. χρῆ δὲ τὸν προσ-
 διαλεγόμενον ὀρθόδοξον αἰτεῖν τὸν Μανιχαῖον τοῦ εἰπεῖν τὸ σύμ-
 10 βολον τῆς πίστεως, τὸ “πιστεύω ἕνα θεόν, πατέρα παντοκράτορα, P 434
 ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὄρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων” καὶ
 τὰ ἑξῆς. ἔπειτα δὲ βλασφημοῦσι μὲν εἰς τὴν παναγίαν Θεοτόκον
 ἄμετρα· ἐὰν δὲ βιασθῶσι παρ’ ἡμῶν ὁμολογήσαι αὐτήν, ἀλλη-
 γορικῶς λέγουσι “πιστεύω εἰς τὴν ἁγίαν Θεοτόκον, ἐν ᾗ ἐσηλῆθε
 15 καὶ ἐξηλθεν ὁ κύριος.” λέγουσι δὲ τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐν ᾗ
 πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθε Χριστός, καθὼς φησιν ἀπό-
 στολος, καὶ οὐ λέγουσι κατὰ ἀλήθειαν τὴν ἁγίαν Μαρίαν
 Θεοτόκον, οὐδὲ ἐξ αὐτῆς σαρκωθῆναι τὸν κύριον. βλασφη-
 μοῦσι δὲ καὶ εἰς τὰ θεῖα μυστήρια τῆς ἁγίας κοινωνίας τοῦ B
 20 τιμίον σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 λέγοντες ὅτι τὰ ῥήματα αὐτοῦ ὁ κύριος διδοὺς τοῖς ἀποστό-
 λοις ἔλεγε “λάβετε, φάγετε καὶ πίετε,” οὐκ ἄρτον καὶ οἶνον·
 καὶ οὐ χρῆ, φησί, προσάγεσθαι ἄρτον καὶ οἶνον. βλασφημοῦσι
 δὲ καὶ εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν, λέγοντες ὅτι σταυρὸς ὁ Χριστός

ctorem. se Christianos, nos Romanos appellant. his quibus ignoti sunt,
 alacriter dicunt credere se in patrem filium et spiritum sanctum, cae-
 lestem patrem; execranturque adeo eum qui non hoc modo credat.
 sed nimis meditate suam malitiam consecantur. cum enim patrem cae-
 lestem nominant, non addunt solum verum deum, conditorem caeli et
 terrae atque omnium quae in iis sunt. enimvero Christianus cum Ma-
 nichaeo disputans postulare ab eo debet ut symbolum fidei recitet hoc
 “credo in unum deum patrem omnipotentem, qui fecit caelum et terram,
 omnia quae et videntur et visu non deprehenduntur” et caetera. deinde
 immoderata maledicendi impietate sanctissimae deiparae obtrectant.
 cumque a nobis coguntur eam fateri, verbis aliud significantibus dicunt
 “credo in sanctissimam deiparam, in quam intravit et ex qua exivit
 dominus.” his verbis occulte notant Hierosolymorum urbem supernam,
 in quam praecursor nostri causa intravit Christus, ut ait apostolus
 (Ebrae. 6). neque vere appellant beatam Mariam deiparam, neque
 dominum ex ea carnem assumpsisse. impie quoque de divinis mysteriis
 sauctae communionis pretiosi corporis et sanguinis domini nostri Iesu
 Christi garrunt, dicentes dominum verba sua apostolis dedisse, eaque
 iussisse accipere, edere atque bibere, non panem et vinum, quae qui-
 dem etiam adhibenda negant. quin et venerandae cruci scelerate de-

ἐστιν, οὐ χρὴ δὲ προσκυνεῖσθαι τὸ ξύλον ὡς κεκατηραμένον ὄργανον. τοὺς δὲ προφήτας καὶ λοιποὺς ἁγίους ἀποβάλλονται. ἔτι δὲ τὸν ἅγιον Πέτρον, τὸν μέγαν πρωταπόστολον, πλεόν πάντων καὶ δυσφημοῦσι καὶ ἀποστρέφονται, ἕξ αὐτῶν μηδένα τινα ἐν μέρει τῶν σωζομένων εἶναι λέγοντες. καθολικὴν ἐκκλησίαν τὰ 5
C ἑαυτῶν συνέδρια, πρὸς ἡμῶς ἐν τῇ ἀλληγορίᾳ αὐτῶν λέγοντες· πρὸς ἑαυτοὺς γὰρ ἐκεῖνοι προσευχὰς αὐτὰ λέγουσι. βάπτισμα δὲ τὰ ῥήματα τοῦ εὐαγγελίου, καθὼς φησιν ὁ κύριος “ἐγὼ εἰμι τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν.” ταῦτα πάντα, καὶ πλείω τούτων, ὅτε φωραθῶσιν, ἀλληγοροῦσιν. ἀλλὰ χρὴ νουνεχῶς καὶ διωρισμένως αὐτοῖς 10
 εἰς πάντα διαλέγεσθαι. καὶ γὰρ καὶ τὸ ψεῦδος προχείρως ἔχουσιν ὡς νόμον οἰκείον, πάντοτε μὲν, μάλιστα δὲ ὅταν βιασθῶσι, διαψευδόμενοι καὶ λέγοντες καθὼς ἐὰν προσταχθῶσιν ἢ προτραπῶσι, καὶ ἀνέγκλητοι ὄντες παρ’ ἑαυτοῖς. οὕτως γὰρ ὁ Μάνης
D αὐτοῖς παρέδωκεν ὅτι οὐκ εἰμι ἐγὼ ἄσπλαγχος, φησίν, ἅς ὁ Χρι- 15
 στος ὁ ἐπιπῶν “ὅστις με ἀρνήσεται, ἀρνήσομαι αὐτὸν καγὼ.” ἀλλ’ ἐγὼ λέγω, τοῦ ἀρνούμενου με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶ ψεῦδει τὴν οἰκείαν σωτηρίαν ποριζομένου ὡς μὴ ἀρνούμενου μετὰ χαρᾶς δέχομαι καὶ τὴν ἀνάκλησιν καὶ τὸ ψεῦδος ὡς τὴν πρὸς ἐμὲ ὁμολογίαν ἀνευθύνως. ὁμοίως μέντοι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ 20
 λοιποὺς ἱερεῖς τῶν παρ’ ἡμῖν ἀποβάλλονται. ἐκεῖνοι δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοὺς συνεκδήμους λέγουσι καὶ νοταρίους, ἀδιαφόρους πᾶσιν αὐτοῖς ὄντας καὶ τοῖς στήμιασι καὶ ταῖς διαίταις καὶ πύσῃ

trahunt, Christum esse crucem dicentes, neque adorandum esse lignum, execrationibus deditum instrumentum. vates quoque divinos et reliquos sanctos explodunt. beatum Petrum, magnum illum apostolorum principem, gravius reliquis omnibus et infamant et prorsus a se reiciunt, negantes eum in ullam salutis partem venire. concilia sua ecclesiam catholicam nominant in suis ad nos allegoriis: inter se enim a precibus ea prosequas appellant. pro baptismo habent verba evangelii, quia dominus dixerit se esse aquam vivam (Ioann. 4). omnia haec atque etiam plura, ubi deprehensi tenentur, aliud tecte significantibus verbis (id enim voco allegoriam) involvunt. oportet autem attente et distincte de singulis contra eos disputare. nam et mentiri iis in promptu est, ita ferentibus ipsorum legibus, et cum alias semper, tum praecipue ubi urgentur, mendacio interposito elabuntur, affirmantes quidquid imperetur. neque ob tale mendacium in aliqua apud suos sunt culpa, quia nimirum ipsis liberum hoc fecit Manes. is enim dixit non se inhumanum esse instar Christi, dicentis (Matth. 10) se vicissim eos abnegaturum a quibus fuisset negatus. se eos qui ipsum coram hominibus diffessi fuissent eoque mendacio sibi salutem quaevisissent, tanquam non diffessos cum gaudio recipere, revocationemque et mendacium non magis culpae quam si ipsum professi fuissent. similiter tamen seniores sacerdotes reliquos nostrates aversantur. suos peregrinationis

- τῆ τοῦ λοιποῦ βίου κατασκευῆ. ἔχουσι δὲ πάντα τὰ τοῦ εὐαγγε- P 435
 λίου καὶ τοῦ ἀποστόλου ῥήτὰ διάστροφα, πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν ὄντα
 ἐναντία, παρ' αὐτῶν δὲ συντεθέντα ὡς δῆθεν ἀρμόζοντα ταῖς
 οἰκείαις αὐτῶν αἰρέσεσιν. ὡς γὰρ εἶρηται τῇ γραφῇ καὶ τοῖς
 5 λόγοις, οὕτως εἰσὶν ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἀπαράλλακτα, τὰ δὲ
 νοήματα διαστρέφουσι, καθὼς ἐν τοῖς διὰ πλάτος μοι λέλεκται
 περὶ τούτων σαφέστερον. προσκυνοῦσι δὲ τὸ παρ' ἡμῖν εὐαγγέ-
 λιον, ὅτε τύχη, οὐκ ἐν τῷ σταυρῷ ἀλλ' ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγοντες
 10 ὅτι λόγοι τοῦ Χριστοῦ εἰσὶ καὶ διὰ τοῦτο αὐτοῖς προσκυνοῦμεν. ἐν
 ἄσθενείᾳ δὲ καὶ πόνῳ τινὲς ἐξ αὐτῶν ὅτε περιπέσωσι, τὸν σταυ-
 ρὸν ἐπιτιθέουσιν ἑαυτοῖς· καὶ ὑγίειας τυγχάνοντες πάλιν αὐτὸν B
 συγκλῶσι καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι καὶ καίουσιν ἢ καταπατοῦσιν αὐ-
 τόν. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ παιδία ἑαυτῶν βυπτίζουσιν ὑπὸ
 τῶν ἡμετέρων πρεσβυτέρων. ἕτεροι δὲ εἰσερχόμενοι ἐν τῇ ἡμε-
 15 τέρᾳ ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθοδόξων κληθότως μεταλαμβάνουσι πρὸς
 πλείονα ἑξυπάτησιν τῶν ἀπλουστέρων. ταῖς τοιαύταις μεθοδεῖαις
 καὶ ὑποκρίσεισι χρώμενοι πάση ἀκολασίᾳ καὶ μiasμῶ ἑκατέρας ἀν-
 θρώπων φύσεως ἀδιαφόρως καὶ ἀδεῶς χροῦνται. τινὲς δὲ ἐξ αὐ-
 τῶν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ μόνον ἑαυτῶν διαφέρεσθαι λέγουσι.
- 20 Τῷ 15' ἔτει ἐπιστρέψεν ὁ βασιλεὺς κατὰ Σκλαβίνων, καὶ
 πολλοὺς αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψεν. οὗτος ὁ Κώνστας μὴ δυνή- C
 θεις τὸν ἅγιον Μάξιμον εἰς τὴν ἑαυτοῦ κακοδοξίαν μετενεγ-
 κεῖν, τὴν τε γλῶσσαν καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀπέκοψε. καὶ τὸν

suas socios vocant et notarios; hique a ceteris nulla prorsus re, non habitu, non victus ratione, non reliquo vitae apparatu differunt. omnia evangelii et apostoli dicta habent perversa et nostris sentiis contraria, ab ipsis ita composita ut qui suis ea erroribus accommodarent. nam quomodo ea scripta sunt atque sonant, ita apud ipsos habentur, nihil prorsus a nostris deflexa: sed sententias pervertunt, sicut alibi copiose est a me de tota hac re dictum. nostrum evangelium adorant ubi occasio tulit, dicentes non in cruce esse Christi verba sed in libro, ideoque hunc a se adorari. quidam ex ipsis cum morbis doloribusve premuntur, crucem sibi imponunt; eandemque recepta sanitate confringunt, in ignem abiciunt ac cremant, aut etiam conculcant. sunt inter eos qui infantes suos a nostris presbyteris baptizari curent. alii in nostram orthodoxorum ecclesiam cum veniunt, occulte communicant, ut eo facilius simplicioribus imponant. huiusmodi artibus ac simulationibus ii utentes, interim absque ullo discrimine et metu omnis generis libidinis et obscenitati vacant, promiscue utrumque sexum lascivia sua foedantes, quando nonnulli de eorum corpore tantum parentibus, et quidem propriis, abstinendum perhibent.

Anno 16 imperator in Slavinos expeditionem fecit, multisque captis et imperio suo subactis domum rediit. idem Constans sancto Maximo, cum eum ad pravae sententiae societatem perducere nequiret, linguam

ἅγιον Μαρτίνον πάπαν Ῥώμης ἐξώρισε διὰ τὸ ἐλλέγεσθαι ὑπ' αὐ-
τῶν τὸ μονοθέλητον αὐτοῦ δόγμα.

Τῷ ιζ' ἔτει Μαβίας ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς μετὰ ταῦτα
ἐπρέσβευε περὶ εἰρήνης πρὸς Κώνσταντα διὰ τὴν εἰς αὐτὸν γενο-
μένην ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἀνταρσίαν, καὶ ἕνα τελευσίων ὑπὲρ τῆς τοι-5
αύτης εἰρήνης τοῖς Ῥωμαίοις οἱ Ἀραβες καθ' ἡμέραν νομίσιματα
χίλια καὶ ἵππον καὶ δοῦλον. ὁ δὲ οὐκ ἐπέσθη.

D Τῷ ιη' ἔτει ἀνεῖλε Κώνστας ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίον τὸν ἴδιον
ἀδελφόν· σκανδαλιζόμενος γὰρ εἰς αὐτὸν ἔκειρε πρότερον αὐτὸν
διὰ Παύλου πατριάρχου διάκονον, ὃς καὶ μετέδωκε τῷ βασιλεῖ 10
τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἐν ἀγίῳ ποτηρίῳ. ὃς μετὰ τὴν τελευ-
τὴν αὐτοῦ καθ' ὕπνου συχνῶς ἐφαίνετο αὐτῷ, διακόνου φορῶν
στολήν, καὶ ἐπιδιδούς ποτήριον αἵματος ἔλεγε "πὶε ὦ ἀδελφέ."
ὄθην ἐκκαθήσας ὁ ἄθνημος ταῦτα ὄραν ἐσκέψατο κατελθεῖν ἐν Σι-
κελίᾳ. καταλιπὼν οὖν ἐν τῇ πόλει τὴν τε γυναῖκα καὶ τοὺς τρεῖς 15
υἱούς, καὶ εἰσελθὼν εἰς ἕνα τῶν δρομίωνων καὶ ἀναχωρῶν, στρα-
φεὶς ἐνέπτυσε τῇ βασιλευούσῃ πόλει, καὶ οὕτως ἀπέπλει. ἀλλ'
P 436 οὐδὲ ἐν Σικελίᾳ διατρίβοντι ἀπέπτη ὁ ὄνειρος ἀπ' αὐτοῦ. κατα-
λαβὼν δὲ Συράκουσαν πόλιν τῆς Σικελίας διέτριβεν ἐν αὐτῇ, βου-
λόμενος ἐν Ῥώμῃ τὴν βασιλείαν μεταστῆσαι διὰ τὸ μισηθῆναι 20
αὐτὸν ὑπὸ τῶν Βυζαντίων ὡς μονοθελήτην καὶ κακόδοξον. πέμπει

18 ἐπ' P

et manum abscidit; ac sanctum Martinum Romae episcopum relegavit.
causa indignationis in utrumque fuit improbata Monotheletarum, cui
ipse favebat, sententia.

Anno 17 Mabias Arabum princeps suorum seditione compulsus, de
pace ineunda ad Constantem misit, eius pacis nomine in singulos dies
ab Arabibus mille nummos depensum iri promittens, et equum et ser-
vum, verum id Constans non admisit.

Anno 18 Constans germanum suum fratrem Theodosium interfecit,
cum quidem ante offensus ab eo opera Pauli patriarchae tonsuram dia-
coni munere affecisset, ab eoque ipse sancto poculo sacrosanctis myste-
riis impertitus fuisset. is ergo Theodosius a morte sua Constanti cre-
bro per quietem visus est, habitu diaconi, poculum sanguine plenum
porrigens atque dicens "bibe frater." eius visi acerbitate victus infelix
imperator statuit in Siciliam abire. itaque in urbe relinquens uxorem et
tres filios celocem conscendit; cumque solvisset, conversus retro urbem
imperii sedem conspuit. sed ne in Sicilia quidem insomnium illud ve-
xare Constantem desit. Syracusas sibi delegit, ubi vitam ageret. sta-
tuit imperium Romam transferre, cum invisus Byzantiis esset ob Mono-
theletarum haeresin aliasque pravas de religione sententias. misit ergo

ὄν ἀγαγεῖν τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ· οἱ δὲ Βυζάντιοι οὐκ ἀπέλυσαν αὐτούς.

Τῷ κς' ἔτει ἀπέλυσε Μαβίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἐζήδ μετὰ βαρβάρων πολλῶν κατὰ Ῥωμαίων· καὶ ἔλθόντες εἰς Χαλκηδόνα 5 ἤχμαλώτευσαν πολλοὺς. παρέλαβον δὲ καὶ τὸ Ἀμώριον τῆς Φρυγίας, καὶ ἀφέντες εἰς φυλακὴν αὐτοῦ χιλιάδας πέντε ἄνδρας ἐνό- B πλους ἀνέκαμψαν εἰς Συρίαν. χειμῶνος δὲ γενομένου πέμπει ὁ βασιλεὺς τὸν κουβικουλάριον Ἀνδρέαν. καὶ πολλῆς οὔσης χιόνος ἐν νυκτὶ καταλαμβάνει, καὶ διὰ ξύλων ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ τεῖχος, 10 καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ Ἀμώριον, καὶ κτείνει τὰς πέντε χιλιάδας τῶν Ἀράβων ὡς μὴ ὑπολειφθῆναι ἓνα ἐξ αὐτῶν.

Τῷ κς' ἔτει ἐδολοφονήθη ὁ βασιλεὺς Κώνστας ἐν Συρακούσῃ τῆς Σικελίας, ἐν τῷ βαλανείῳ ὃ λέγεται Λύφνη. συνεισηλθε γάρ τις αὐτῷ Ἀνδρέας, καὶ ὡς ἤρξατο σμήχεσθαι ὁ βασι- 15 λέυς, δέδωκεν αὐτὸν μετὰ τοῦ κάδδου κατὰ τῆς κορυφῆς καὶ ἀπέκτεινε. τὸν δὲ θάνατον αὐτοῦ αὐθιμερὸν ἤκουσαν ἐν τῇ πόλει, C φωνῆς ἐκ τοῦ ἄερος ἐνεχθείσης. καὶ προβάλλονται οἱ Συρακούσιοι Μιζίζιον Ἀρμένιον βασιλεῖα, βιασάμενοι αὐτόν, ὄντα λίαν εὐπρεπῆ καὶ ὠραιότατον. ἀκούσας δὲ Κωνσταντῖνος τὴν τοῦ 20 πατρὸς ἀποβίωσιν μετὰ πλείστης ναυστολίας καταλαμβάνει τὴν Σικελίαν, καὶ Μιζίζιον ἀναιρεῖ σὺν τῷ φρονεῖ τοῦ ἰδίου πατρὸς. καὶ καταστήσας τὰ ἐσπέρια ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ἔρχεται, ἀποκομίσας καὶ τὸν νεκρὸν τοῦ ἰδίου πατρὸς. καὶ τοῦτον μὲν ἐν τῷ ναῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων μετὰ Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ

qui uxorem et liberos adducerent: sed hanc cum liberis Byzantii detinuerunt.

Anno 26 Mabias filium suum Izedum cum magnis barbarorum copiis adversus Romanos misit. hi cum venissent Chalcedonem, multos captivos abduxerunt. potiti etiam sunt Amorio Phrygiae urbe; ibique pro praesidio relictis 600 armatis viris in Syriam redierunt. hieme facta imperator Andream cubicularium mittit, cum nix plurima iaceret. is noctu per ligna in murum evadit Amorii, urbemque occupans occidione praesidium interficit, ne uno quidem de 600 istis superstitibus.

Anno 27 imperator Constans Syracusis in balneo, cui Daphne nomen, interficitur dolo. quidam enim Andreas balneum una ingressus imperatorem, dum is se tergere incipit, cado graviter capiti inflicto necat. de morte Constantis, ea ipsa qua exstinctus est die, in urbe cognitum est voce ex aëre delata. Syracusani Mizizium Armenium imperatorem creant, invitum quidem et per vim. fuit is homo longe praestantissimus forma. Constantinus morte patris sui cognita cum maxima classe Siciliam occupat, Mizizium et patris una percussorem interficit, rebusque Occidentis constitutis Byzantium redit, allato secum patris cadavere; atque hoc in fano apostolorum iuxta patrem eius condidit.

κατατίθησιν, αὐτὸς δὲ βασιλεύει Ῥωμαίων μετὰ Τιβερίου καὶ Ἡρακλείου τῶν ἰδίων ἀδελφῶν. ἀπέτεμε δὲ καὶ Ἰουστινιανὸν τὸν πατριῆκτον, τὸν πατέρα τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου. τὸν δὲ Γερμανὸν τραχύτερον ὄντα εὐνούχισε· τὸν δὲ τῆς πατριαρχίας θρόνον Γεώργιος εἶχε. 5

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Κώνσταντος ὁ Πρωγάτος, ὁρθόδοξος, ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ'. τούτου τῷ ἄ ἔτει ἐπεστράτευσαν Σαρακηνοὶ τὴν Ἀφρικὴν, καὶ ἠχμαλώτευσαν χιλιάδας π'. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν ἦλθον ἐν Χρυσοπόλει λέγοντες ὅτι εἰς τριάδα πιστεύομεν, τοὺς τρεῖς στέψωμεν. ἐταράχθη δὲ Κων-10
 P 437 σταντῖνος· μόνος γὰρ αὐτὸς ἦν ἰσχυρῆς, οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Τιβέριος καὶ Ἡράκλειος οὐδεμίαν εἶχον ἀξίαν. καὶ ἀποστείλας ἐκράτησε τοὺς πρώτους αὐτῶν, καὶ ἐφούλκισεν ἐν Συκαῖς· οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἀδελφούς ἐρρηνοκόπησε.

Τῷ β' ἔτει χειμῶν ἐγένετο μέγας ὡς ἀποθανεῖν πολλοὺς ἀν-15
 θρώπους καὶ θηρία.

Τῷ δ' ἔτει ἐφάνη Ἰρις ἐν τῷ οὐρανῷ τοιαύτη ὡς λέγειν πάντας ὅτι συντέλειά ἐστιν. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ μέγαν στόλον ἐξαργύσαντες, καὶ παραπλεύσαντες εἰς Κιλικίαν, παρεχέμασαν εἰς Σμύρνην. 20

Τῷ δὲ ε' ἔτει τῶν Θεομάχων στόλος ἔλθων προσώρμησεν ἐν τοῖς Θρακείοις μέρεσιν ἀπὸ τε τοῦ Ἐβδόμου μέχρι τοῦ Κυκλοβίου,

ipse Romanum imperium tenet, collegis Tiberio et Heraclio fratribus. Iustinianum patricium sancti Germani patriarchae patrem capite truncavit hic, et Germanum ferocius se gerentem eviravit, cui Georgius in patriarchae dignationem successit.

Constantinus Constantis filius cognomento Pogonatus, quod a barba est ductum, verae religionis professor, imperavit annos 17. sano imperii eius primo Sarraceni bello Africae illato 80 hominum milia captivos abduxerunt. qui vero orientalium populorum principes erant, ii Chrysopolin venientes dicebant, quia in trinitatem crederent, ideo se duobus fratribus Pogonato adiunctis tres velle habere imperatores. ea res Constantinum perturbavit, cum solus ipse coronatus fuisset, neque fratrum eius Tiberii et Heraclii ulla esset dignitas. missis igitur ministris primores eorum comprehendit, ac in Sycis (Ficus dixeris, suburbium est Byzantii) supplicio affecit: ea res reliquos terruit, iique fugam fecerunt. fratribus porro nasos praecidit.

Anno secundo hiemis vehementia multos homines et bruta animalia interemit.

Anno 4 iris in caelo talis apparuit ut vulgo diceretur finis mundi instare. Sarraceni autem magna instructa classe in Ciliciam delati Smyrnae hiemaverunt.

Anno 5 illa dei adversariorum classis ad fines Thraciae appulit, occupato quod ab Hebdomo est usque ad Cyclobium spatio. singulis

καὶ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πόλεμος ἐκροτεῖτο ἀπὸ πρωτῆς ἕως ἐσπέρας, B
ἀπὸ τοῦ βραχιολίου τῆς χρυσοῦς πόρτης ἕως τοῦ Κυκλοβίου, ἀπὸ
μηνοῦ Ἀπριλλίου εἰς Σεπτέμβριον. καὶ ὑποστρέψαντες ἐν Κυζίκῳ
ταύτην παραλαμβάνουσι, καὶ χειμάζουσιν ἐκεῖ. καὶ κατὰ ἕαρ
5 ὁμοίως ἐπολέμου μετὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη. τῇ βοη-
θείᾳ δὲ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου πλήθος πολὺ ἀποβαλόντες μετ'
αἰσχύνης μεγάλης ὑπέστρεψαν. ἐκπορίζων δὲ ὁ τοιοῦτος στόλος
ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ Συλαίου, ὑπὸ χειμερίου ζάλης καὶ καταιγίδος
συντριβεῖς ὀλοκλήρως ὤλετο. Σουφίαν δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἄφ συν-
10 βαλε πόλεμον μετὰ Φλώρου καὶ Πετρωνᾶ καὶ Κυπριανοῦ ἐχόντων C
δύναμιν Ῥωμαϊκῆν, καὶ κτείνονται Ἀραβες χιλιάδες λ'. τότε
Καλλίνικος ἀρχιτέκτων ἀπὸ Ἡλίου πόλεως τῆς Αἰγύπτου προσφυ-
γῶν τοῖς Ῥωμαίοις, πῦρ θαλάσσιον κατασκευάσας τὰ τῶν Ἀρά-
βων σκάφη κατέπρησεν ἐν Κυζίκῳ, σύμψυχα καταποντίσας αὐτά.
15 αὐτὸς οὖν ἐστὶν ὁ τὸ θαλάσσιον πῦρ ἐφευρών. ἐκ τούτου κατὰ-
γεται ἡ γενεὰ τοῦ Λαμπροῦ τοῦ νυνὶ τὸ πῦρ ἐντέχνως κατασκευά-
ζοντος. ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις ἦν καὶ ὁ φρονιμώτατος ἄνθρω-
πος Ἰωάννης ὁ Πιτζικαύδης.

Τῷ ἡ' καὶ θ' ἔτει εἰσῆλθον οἱ Μαρδαῖται εἰς τὸν Λίβανον,
20 καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ τοῦ Μαύρου ὄρους ἕως τῆς ἀγίας πόλεως, D
καὶ ἐχειρῶσαντο τὰς τοῦ Λιβάνου περιωπὰς. καὶ πολλοὶ δοῦλοι
καὶ ἀλχμάλωτοι καὶ ἀντόχθονες πρὸς αὐτοὺς ἐχώρησαν, ὥστε δι'
ὀλίγου χρόνου εἰς πολλὰς χιλιάδας γενέσθαι. ταῦτα μαθὼν ὁ

1 ἐκρατεῖτο P

diebus pugnatam est a diluculo usque ad vesperam, ab Aureae portae
brachiolio usque ad Cyclobium, ab Aprili usque ad Septembrem men-
sem. inde barbari revertentes Cyzicum occupaverunt, atque ibi hie-
marunt; et vere rursus Christianis bellum fecerunt. hoc modo septem
annos se gessere. tandem dei et deiparae auxilio nostros iuvante, ma-
gna suorum multitudine amissa, ingenti cum dedecore domum discesse-
runt. et classis ista cum ad Sylaeum traiceret, hiberno aestu et pro-
cellis afflicta tota perit. porro autem Suphianus Aphii filius cum Floro
Petrona et Cypriano (hi Romanas copias ducebant) pugnam commisit,
in qua triginta Arabum milia occubuerunt. eo tempore Callinicus archi-
tectus ab Heliopoli Aegypti urbe cum ad Romanos transfugisset, ignem
maritimam paravit, eoque accensas barbarorum apud Cyzicum naves
una cum hominibus demersit. ab hoc genus ducit Lamprus, is qui ho-
dieque ignem artificiose struit. tunc etiam vixit prudentissimus homo,
Ioannes Pitzicauda.

Annis octavo et nono Mardaitae Libanam ingressi occupaverunt
quidquid a Mauro monte est usque ad sacram urbem, et speculas etiam
Libani obtinuerunt. multi ad eos se contulerunt servi, captivi atque in-
digenae, adeo ut exiguo tempore ad multa excreverint milia. haec

Μαβλας και οἱ σὺν αὐτῷ ἐφοβήθησαν, και συλλογισάμενοι ὡς τὸ τῶν Ῥωμαίων βασιλειον ὑπὸ Θεοῦ φρουρεῖται, πέμπουσι πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ὑπὲρ εἰρήνης. ὁ δὲ ἀποστέλλει τὸν Πιτζικαῦδην, και ποιεῖ ἐγγράφως εἰρήνην μετὰ τῶν Σαρακηνῶν, ἐτησίως παρέχειν αὐτοὺς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους χρυ-
 5 σίου χιλιάδας ἰ' και ἄνδρας αἰχμαλώτους ρ' και ἵππους εὐγενεῖς ν' ἐπὶ χρόνοις λ'. ταῦτα μαθόντες οἱ τὰ ἐσπέρια οἰκοῦντες δῶρα
 P 438 στείλαντες τῷ βασιλεῖ εἰρήνην ἤτησαν· οἷς εἶξας ὁ βασιλεὺς ἐκόρωσε ταύτην, και γέγονε ἀμερμνία μεγάλη ἐν τε τῇ ἀνατολῇ και
 τῇ δύσει. 10

Τῷ ἰ' ἔτει οἱ Βούλγαροι ἐπῆλθον τῇ Θράκῃ, και τοῦ βασιλέως κατ' αὐτῶν στρατεύσαντος ἠττώνται Ῥωμαῖοι και πολλοὶ πίπτουσι. βουλόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἔχειν εἰρήνην μετὰ πάντων στοιχεῖ πάκτα, και ὑποχωρεῖ εἰς ἀισχύνην τὰ τῶν Χριστιανῶν τῇ
 15 τούτου ἀβελτηρίᾳ.

Ἡ δὲ ἁγία και οἰκουμενικὴ ε' σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, συνελθόντων σπθ' ἁγίων πατέρων, ἐν τῷ ἰγ' ἔτει τῆς
 B βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς Ἰουστινιανοῦ· ἧς ἡγοῦντο
 τοποτηρηταὶ Ἀγάθωνος πάπυ Ῥώμης Θεόδωρος και Γεώργιος
 πρεσβύτεροι και Ἰωάννης διάκονος, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντι-
 20 νουπόλεως Γεώργιος, Θεοφάνης Ἀντιοχείας, ὑπ' αὐτῆς χειροτονηθεῖς τῆς
 συνόδου διὰ τὸ τὸν προηγησάμενον Μακάριον καθαιρεθῆναι τότε ὡς
 ἀκτενεχθέντα τοῖς ὑπ' αὐτῆς ὀρθοδόξως δογμα-

23 αὐτοῦ P

Maviam et qui cum eo erant terruerunt, ita quidem ut cogitantes Romanum imperium divino praesidio defendi legatos ad Constantinum pacis petendae causa miserint. is Pitzicaudam ad Saracenos mittit, perque cum pacem cum eis componit ac tabulis consignat, ea conditione ut per annos triginta quotannis Sarraceni Romanis penderent auri milia 10, servos 100, equos generosos 50. haec ubi perceperunt ii qui Occasum incolebant, missis ad imperatorem donis pacem petiverunt. quam is eorum concedens petitioni sanxit. ita et in Oriente et in Occidente magna fuit quies.

Anno decimo Bulgari Thraciam invaserunt. cumque adversum eum imperator duxisset, Romani victi sunt, multique desiderati. cum iis imperator pactum icit, omnia cupiens habere pacata; eiusque stoliditate res Christiana dedecus accepit.

Anno Constantini huius, qui filium habuit Iustinianum, supra decimum tertio sexta sancta et universalis synodus Cpoli fuit, collectis eo 289 sanctis patribus. principes fuerunt Agathonis papae Romani locum tenentes, Theodorus ac Georgius presbyteri et Ioannes diaconus, tum Georgius Cpolititanus et Theophanes Antiocheae archiepiscopi, hic ipsius tum concilii suffragiis delectus, moto dignitate Macario, quod eius se sanae religioni congruentibus decretis opponeret. gubernabat tum Ale-

τιζομένοις. τῆς δὲ διοικήσεως Ἀλεξανδρείας Πέτρος μοναχός, τῆς δὲ τῶν Ἱεροσολύμων οὐδείς διὰ τὸ τοὺς θρόνους χηρεύειν πατριαρχῶν κατασχεθέντας τηρικαῦτα ὑπὸ Σαρακηνῶν. συνηθροίσθησαν δὲ κατὰ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαράν ἐπισκόπου, Ὀνω-
5 ρίου Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου δὲ καὶ Πύρρου καὶ **C** Παύλου καὶ Πέτρου ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως γεγονότων, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τῶν ἀνακαινισάντων τὴν αἵρεσιν τούτων, Μακαρίου τοῦ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας προέδρου, Στεφάνου μαθητοῦ αὐτοῦ καὶ Πολυχρονίου τοῦ νηπιόφρονος γέροντος, λεγόντων ἐν
10 θέλημα καὶ μίαν ἐνεργεῖαν ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. οὗς ἀναθεματίσασα ἐξεφώνησε δύο θελήματα φυσικὰ ἦγον θελήσεις καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἐνὸς δεικνυθῆναι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν ἱερῶν τῆς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν οἰκονομίας συμβόλων ἐξέθετο οὕτως. "ἐν τισὶ τῶν
15 σεπτῶν εἰκόνων γραφαῖς ἀμνὸς δακτύλῳ τοῦ προδρόμου δεικνύ- **D** μενος ἐκχαράττεται· ὃς καὶ εἰς τύπον παρελήφθη τῆς χάριτος, τὸν ἀληθινὸν ἡμῖν διὰ νόμου προὔπεμφαίνων ἀμνὸν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν. τοὺς οὖν παλαιοὺς τύπους καὶ σκηναὺς ὡς τῆς ἀληθείας σύμβολά τε καὶ προγραύματα τῇ ἐκκλησίᾳ παραδεδομένους
20 κατασπαζόμενοι τὴν χάριν προτιμῶμεν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ὡς πληῖρωμα νόμου ταύτην ὑποδεξάμενοι. ὡς ἂν οὖν τὸ τέλειον κἂν ταῖς χρωματουργίαις ἐν ταῖς ἀπάντων ὄψεσιν ὑπογράφηται, τὸν τοῦ αἵροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἀμνοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον χαρακτῆρα καὶ ἐν ταῖς εἰκόσιν ἀπὸ τοῦ

xandrinam ecclesiam Petrus monachus, Hierosolymorum nemo, soliis patriarcharum sessore tum vacantibus, quod erant a Sarracenis occupata. coactum fuit hoc concilium contra Theodorum Pharanis, Honorium Romae, Cyrum Alexandreae episcopos, et Sergium Pyrrhum Paulum ac Petrum, qui Cpolitanae ecclesiae fuerant episcopi, itemque adversus eos qui horum haeresin renovabant, quorum fuit Macarius nomine Antiocheae praeses, Stephanus eius discipulus, et Polychronius puerili fatuitate senex. affirmabant hi unicum Iesu Christi esse cum voluntatem tum agendi vim. quos synodus damnans, pronuntiavit duas naturales voluntates totidemque naturales agendi facultates in uno domino nostro Iesu Christo demonstrari. similiter de sacris domini nostri in carne administrationis symbolis ita statuit. in quibusdam venerandarum imaginum picturis agnus exprimitur, digito praecursoris monstratus; qui et pro exemplari gratiae acceptus est, praemonstrans per legem nobis verum agnum Christum. itaque vetera simulacra et umbras, uti veritatis tesseras ac propositas multo ante effigies, traditas ecclesiae amplectentes, his tamen praeferimus gratiam atque veritatem, quam ut legis impletionem accepimus. proinde ut perfectum sit id quod etiam in colorum picturis omnium conspectui exponitur, statuimus ut porro loco veteris agni humana Christi, qui agnus mundi peccata sustulit, effigies in

P 439 νῦν ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀναστηλοῦσθαι ὀρίζομεν, δι' αὐτοῦ τὸ τῆς ταπεινώσεως ὕψος τοῦ Θεοῦ λόγον κατανοοῦντες, καὶ πρὸς μνήμην τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας τοῦ τε πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου χειραγωγούμενοι καὶ τῆς ἐντεῦθεν γινομένης τῷ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως.⁵

Ἰστέον δὲ ὡς καὶ ἕτεραι γέγονασι τόποι καὶ σύνοδοι, καὶ κανόνας τούτων κατέχομεν, εἰ καὶ μὴ κυρίως καὶ τῷ ἀριθμῷ τῶν ἕξ ἀριθμοῦνται συνόδων, ἢ ἐν Ἀγκύρα, ἢ ἐν Νεοκαισαρεία, ἢ ἐν Γάγγραις, ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἢ ἐν Λαοδικείᾳ, ἢ ἐν Σαρδικῇ, ἢ ἐν Κερταγένῃ. αἱ μὲν γὰρ τοπικῶν ζητήσεων ἕνεκα συνέστησαν, μήτε βασιλέων συνεδρευσάντων αὐταῖς μήτε προσταζάντων, B τινῶν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς καταστάσεως τῶν Χριστιανῶν βασιλέων γεγεννημένων. αἱ δὲ οἰκουμενικαὶ γέγονασιν. ἐκλήθησαν δὲ οἰκουμενικαί, διότι ἐκ κελεύσεων βασιλικῶν οἱ κατὰ πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν ἀρχιερεῖς μετεκλήθησαν, καὶ ὅτι ἐν ἐκάστῃ, 15 καὶ μάλιστα τῶν ἕξ τούτων συνόδων, περὶ πίστεως ἢ ζήτησις γέγονε καὶ ψῆφος ἦτοι ὄρος δογματικῶς ἐξενήκετο. ἡ μὲν γὰρ πρώτη ὄρισασα ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν υἱόν, παρηγγύησε καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πιστεῦειν· ἡ δὲ δευτέρα ὁμοούσιον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα ὄρισασα τρανῶς συμπροσκυνεῖσθαι 20 ἐθέπισεν· ἡ δὲ τρίτη τέλειον ἐν Θεότητι καὶ τέλειον ἐν ἀνθρώ- C πότῃ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὄρισασα, ἕνα καὶ οὐ δύο υἱοὺς ἐδογματίσεν· ἡ δὲ τετάρτη τὰ προλεχθέντα κυρώσασα, δύο

imaginibus ponatur, ex ipsa humilitate altitudinem verbi intelligentes, tum ad rei in carne a domino gestae supplicii que ab eo tolerati et salutaris mortis et liberati per hanc mundi memoriam ut quasi manu ducamur.

Tenendum est etiam alias fuisse certis in locis synodos, quarum decreta habemus, tametsi eae in numero sex istorum conciliorum non exstant. tale fuit quod Ancyrae actum est, item Neocaesareae, Gangris, Antiocheae, Laodiceae, Sardicae, Carthagine. haec enim coacta sunt ob quaestiones certis locis obortas, neque iussu imperatorum, neque iis praesentibus: quis etiam horum quaedam habita sunt priusquam Christiani existerent imperatores. ceterum illae oecumenicae fuerunt, sic dictae, quia iussu imperatorum summi pontifices, quotquot per imperium Romanum erant, convocarentur, et quia in quavis earum, praesertim vero sex istis, de fide fuit quaesitum suffragisque actum et definitiones seu decreta edita. prima etenim cum definivisset filium patri esse aequalem essentia, simul etiam in sanctum spiritum credi iussit. secunda spiritum eiusdem cum patre et filio naturae esse perspicue decernens, eundem iuxta adorari voluit. tertia dominum nostrum Iesum Christum perfecta cum divina tum humana praeditum natura pronuntians, unum et non duos filios esse statuit. quarta praedictas sententias

φύσεις ἐν αὐτῷ γνωρίζεσθαι ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαίρετως τραυῶς διηγόρευσεν· ἥ δὲ πέμπτη ταῦτα βεβαιώσασα, καθ' ἑκατέραν φύσιν θελητικὸν καὶ ἐνεργητικὸν αὐτὸν εἶναι τε καὶ γνωρίζεσθαι σαφῶς ἀπέφηνεν· ἥ δὲ ἕκτη τὰ τῶν ὄλων συνόδων ἐπεξελθοῦσα 5 καὶ βεβαιώσασα, τέλειον καὶ αὐτῇ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν θεότητι καὶ ἐν ἀνθρωπότητι ἐξεφώνησεν. ἀπὸ γοῦν τῆς α' συνόδου ἕως τῆς δευτέρας ἔτη νς', ἀπὸ τῆς β' ἕως τῆς γ' ἔτη ν', ἀπὸ τῆς γ' ἕως τῆς δ' ἔτη λ', ἀπὸ τῆς δ' ἕως τῆς ε' D ἔτη ρβ', ἀπὸ τῆς ε' ἕως τῆς ε' ἔτη ρκδ', καὶ ἀπὸ τῆς ε' ἕως τῆς ζ' 10 ἔτη ρκβ'.

Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἀνθρώπων τιμὴ ὀδεύοντι μόνῳ κύων ἠκολούθει. ληστής δὲ ἐνόδιος τὸν ἀνθρώπον ἀποκτείνας ἀπέδρασε, τοῦ κυνὸς μείναντος ἐν τῷ τόπῳ καὶ φυλάσσοντος τὸ σῶμα τοῦ δεσπότου αὐτοῦ. ἕτερος δὲ τις ἀνθρώπος κατὰ συγκυρίαν ἀνὰ τὴν 15 ὁδὸν ἐκείνην διερχόμενος, τὸ σῶμα ἰδὼν νεκρὸν ἐρριμμένον καὶ σπλαγχνισθεὶς, ὀρυζας ἔθαψε αὐτὸ ἐν τῇ γῆ. τούτῳ ἰδὼν ὁ κύων καὶ ἀποδεξιόμενος ἠκολούθει τῷ θάψαντι, ἐνοικίην δουλείαν ἀποπληρῶν. ἦν δὲ τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ ἀνθρώπου κίπηλος, πάντας δὲ τοὺς εἰσιόντας καὶ ἐξιόντας ἔσαιεν ὁ κύων. χρόνου δὲ P 440 20 παρωχηκότος συνέβη καὶ τὸν φονέα εἰσελθεῖν τοῦ πιεῖν εἰς τὸ καπηλεῖον, ὃν ἐπιγνοὺς ὁ κύων ὑλάττει καὶ ἐπεπῆδα εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. τούτῳ δὲ πολλάκις γινόμενον εἰς ὑποψίαν πολλοὺς θεῖψιν κινήματι ἤγαγε, καὶ συσχεθεὶς εἰς κρίσιν παρεδόθη, καὶ τὸ

ratas esse iubens, expresse mandavit in filio duas naturas absque confusione et divulsione credi. quinta eadem haec confirmans, Christum secundum utramque naturam voluntate et efficacitate praeditum agnosci praecipit. sexta omnium conciliorum decreta recensens atque approbans, ipsa quoque Christum perfectum et deum et hominem esse professsa est. porro a primo concilio usque ad secundum anni fluxerunt 56, a secundo concilio ad tertium 50, a tertio ad quartum 30, a quarto ad quintum 102, a quinto ad sextum 129, a sexto ad septimum 122.

Ea tempestate, cum quidam solus cane comitante iter faceret, est a latrone, quales itinera solent insidere, interfectus. latrone fuga se subducente, canis eo in loco permansit domini cadaver custodiens. forte alius quidam ea pergens supervenit, cadaverque proiecitur cernens, motus misericordia, tellure effossa sepeliit. canis id officium pergratum habuit, seque ultro homini comitem ac servum adiunxit. erat autem is homo condicione caupo, et solebat canis iis qui cauponam intrarent exirentque adulari. post aliquantum temporis is etiam latro, cuius meminimus, in eam cauponam bibendi causa intravit. quem canis agnoscens allatravit, inque eius faciem insiluit. hoc saepius factum dei instinctu apud multos suspicionem excitavit; comprehensusque latro et

πραχθὲν ὁμολογήσας μετὰ πάσης ἀληθείας ἀγγελέθη, τῆς θείας δίκης ἀμυναμένης αὐτόν.

Τῷ α' ἔτει τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος διαπερῶσαν τὸν Δά-
νουβιν, καὶ ἀποχωρισθὲν τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ, ἐσχίρωσεν ἐν
Βάρραις ἐν τισι δγμαῖς καὶ ὄρεσι. τοῦ δὲ βασιλέως ἐξιληθόντος 5
σὺν ναυοῖ καὶ στρατῷ, καὶ δὴ καὶ ἐπελθόντος κατ' αὐτῶν, οἱ
Βούλγαροι τοῦτο ἀθρόως θεασάμενοι, τὴν ἑαυτῶν ἀπεργνωκότες
B σπητηρίαν, εἰς τι ὄχυρωμα καταφεύγουσι καὶ ἑαυτοὺς ἀσφαλί-
ζονται, τῶν δὲ Ῥωμαίων μὴ δυναμένων συνάψαι πόλεμον διὰ
τε τὰ πύλματα καὶ τὴν τοῦ τόπου δυσχωρίαν ἐθρασύνθη τὸ μα-10
ρὸν ἔθνος. συνέβη δὲ καὶ τὸν βασιλέα φεύγειν διαφημι-
σαντες φυγῇ ἐχρήσαντο μηδενὸς διώκοντος. ὅπερ θεασάμενοι οἱ
Βούλγαροι ἐδίωξαν ὀπισθεν αὐτῶν καὶ πολλοὺς ἀντίλον. καὶ
ἔκτοτε διαπεράσαντες πάντες καὶ θρασυνθέντες καὶ ἐμπλατυ-
θέντες τὴν Ῥωμαϊκὴν χώραν ἠχμαλώτιζον. ὄθεν καὶ ἀναγκα-15
σθεῖς ὁ βασιλεὺς εἰρήνευσε μετ' αὐτῶν, ὡς λέλεκται. ἤρεμήσας
δὲ ἐκ πάντων ἤνωσε τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὴν προλεχθεῖσαν ἁγίαν
C ἕκτην σύνοδον συναθροίσας ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν τῶν Μονο-
θελητῶν αἵρεσιν ἀνεθεμάτισε.

Τῷ δὲ γ' ἔτει ἀπώσατο τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τῆς βασιλείας, 20
καὶ μόνος ἐβασίλευσε σὺν Ἰουστινιανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

Τῷ ιζ' ἔτει ἐτελεύτησεν ὁ εὐσεβὴς Κωνσταντῖνος, κρατήσας
ἕτη ιζ', καὶ ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

10 τέλματα?

coram iudice constitutus, cum facinus uti erat abs eo perpetratum con-
fiteretur, divinae vindictae poenas dedit.

Anno 11 Bulgari Danubio traiecto a suis popularibus separati, in
Barnis habitaverunt, in saltibus quibusdam et montibus. contra hos
imperator classem exercitumque duxit. sed Bulgari primo Romanorum
impetu sua salute desperata in munitionem quandam recesserunt, ibique
se in tuto collocarunt; cumque eos adoriri Romani ob iniquitatem loco-
rum non possent, ferociores facti sunt. accidit autem et sparso ru-
more imperatorem fugisse, nemine urgente fugam fecerunt. hoc animad-
vertentes Bulgari a tergo eos insecuti sunt, multosque occiderunt. inde
aucta fiducia universi in Romanas provincias effusi magnas praedas ego-
runt. itaque imperator coactus est cum his pacem, uti diximus, com-
ponere. pacatis rebus omnibus ecclesiarum concordiam constituit, di-
ctumque sacrum sextum concilium Cpolin cogens Monotheletarum hae-
resin damnavit.

Anno 13 fratres suos imperio detrusit, solusque cum filio suo Iu-
stiniano imperavit.

Anno 17 mortuus est Constantinus Pius, cum 17 annos imperasset.
successit ei filius Iustinianus.

Ιουστινιανός ὁ υἱὸς τοῦ Πωγωνίου, ὁ εἰρόφιλος, βασιλευσεν ἔτη ε΄. οὗτος ἦν ἄνθρωπος ἀκάθεκτος τὴν ὁρμὴν καὶ ἀσυλλόγιστος ἐν παντὶ πράγματι.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀποστέλλει Ἀβιμέλεχ πρὸς αὐτὸν βεβαιῶσαι D
5 τὴν εἰρήνην· καὶ στοιχήθη ἵνα παύσῃ ὁ βασιλεὺς τὸ τῶν Μαρ-
δαϊτῶν τάγμα ἐκ τοῦ Λιβάνου καὶ κωλύσῃ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτοῦ,
καὶ παρέλθῃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν νομισματα χίλια καὶ ἵππον καὶ
δοῦλον. καὶ ἐπειμην ὁ βασιλεὺς τὸν μαγιστριανὸν Παῦλον πρὸς
Ἀβιμέλεχ ἀσφαλίσασθαι τὰ στοιχθέντα, καὶ γεγόνασιν ἔγγραφα
10 ἐμμάρτυρα. πέμψας οὖν ὁ βασιλεὺς ἀνελάβετο τοὺς Μαρδαίτας
χιλιάδας ιβ', τὴν Ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀκρωτηριώσας· πᾶσαι
γὰρ αἱ νῦν οἰκούμεναι παρὰ τῶν Ἀράβων, ἀπὸ Μόψου ἐστίας ἕως
τετάρτης Ἀρμενίας, ἀνίσχυροι καὶ ἀνοίκητοι ἐτύγγον διὰ τὴν
ἔφοδον τῶν Μαρδαϊτῶν, ὧν παρασταλέντων πάνδεινα κακὰ πέ- P 441
15 πονθεν ἢ Ῥωμαίων ὑπὸ τῶν Ἀράβων μέχρι τοῦ νῦν. νεώτε-
ρος γὰρ ὢν Ἰουστινιανός, ὡς ἐτῶν ιε', ἀβούλως τὰ κατ' αὐτὸν
διώκει.

Τῷ β' ἔτει ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν ἐδέξατο τοὺς ἐν
τῷ Λιβάνῳ Μαρδαίτας, χάλκειον τεῖχος διαλύσας. παρέλυσεν δέ
20 καὶ τὴν μετὰ τῶν Βουλγάρων εἰρήνην, διαταράξας τοὺς τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ τύπους, καὶ διαβιβάζει ἐπὶ τὴν Θράκην τὰ καβαλλα-
ρικὰ θέματα.

Τῷ γ' ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἰουστινιανός κατὰ Σθλαβίνων καὶ

Iustinianus Pogonati filius, is qui a praeciso naso deinde Rino-
tmetus fuit cognominatus, imperavit annos decem. homo fuit impotens
animi, nulliusque ulla in re consilii.

Primo eius anno Abimelechus ad eum nuntios mittit confirmandae
pacis causa; convenitque ut imperator Mardaitarum agmen Mardaitarum
in Libano eiusque impressiones compereret, eoque nomine Arabes Ro-
manis penderent in singulos dies nummos 1000, equum et servum. im-
perator Paulum Magistrianum ad Abimelechum mittit paeti confirmandi
gratia; idque scripto et testibus est comprehensum. proinde imperator
misso legato duodecim milia Mardaitarum revocat. quo quidem facto
Romanam potentiam accidit. quidquid enim hodie Arabes tenent a
Mopsuestia usque ad quartam Armeniam, id omne infirmum erat cultu-
ribusque vacuum ob incursiones Mardaitarum. quibus repressis ingentia
damna Arabes Romano imperio in hunc usque diem intulerunt. enim-
vero Iustinianus annos non totos sexdecim natus incensuente rem ge-
rebat.

Anno 2 profectus in Armeniam recepit Mardaitas in Libano degen-
tes, abeneum murum destruens. pacem quoque cum Bulgaris factam
confudit, formam a patre conscriptam perturbans. et equestres exer-
citus in Thraciam traduxit.

Anno 3 Iustinianus expeditionem in Slavinos et Bulgaros suscepit.

Βουλγάρων. και τούς μὲν Βουλγάρους προσηπαντηκότας ὤθησε, μέχρι δὲ Θεσσαλονίκης ἐκδραμῶν πολλὰ πλήθη τῶν Σθλαβίνων τὰ μὲν προσρύντα τὰ δὲ πολέμῳ παρέλαβε και εἰς τὸ τοῦ Ὀσμικίου κατώκισε μέρη. ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφει αὐτὸν ὠδοστατήθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐν τῷ στενῷ τῆς κλεισούρας, και μόλις ἠδυνήθη 5 παρελθεῖν, πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀποβαλῶν.

Τῷ ε' ἔτει ἀπηλλάγη παντὸς πολέμου ἢ τῶν Ἀράβων ἀρχή, πάντας ὑποτάξαντος τοῦ Ἀβιμέλεχ.

Τῷ ε' ἔτει τὴν πρὸς Ἀβιμέλεχ εἰρήνην Ἰουστινιανὸς ἐξ ἀνοίας ἔλυσε· και γὰρ τὴν Κυπρίων νῆσον ἀλόγως μετοικίσαι ἐσπού- 10 δασε, και τὸ σταλὲν χύραγμα παρὰ Ἀβιμέλεχ νεοφανὲς ὄν οὐ προσεδέξατο.

Τῷ ζ' ἔτει Ἰουστινιανὸς ἐπελξάτο ἐκ τῶν μετοικισθέντων 15 ὑπ' αὐτοῦ Σθλαβίνων και ἐστράτευσε χιλιάδας λ', οὓς ἐπινώμασε λαὸν περιούσιον. τούτοις θαρρήσας λύνει τὴν Ἀράβων συμφω- νίαν· παραλαβὼν γὰρ τὸν περιούσιον λαὸν και τὰ καβαλλαρικὰ θέματα ἐπορεύθη ἐν Σεβαστοπόλει τῇ παρὰ θάλασσαν. τῶν δὲ Ἀράβων μὴ βουλομένων λύνει τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τῇ βασιλικῇ αἰτία και προπετεία τοῦτο πρᾶξι ἀναγκαζομένων, ὄπλισθέντες και αὐτοὶ παρεγένοντο πάλιν τῷ βασιλεῖ, μαρτυρόμενοι και τὸν 20 θεὸν ἐκδικητὴν τούτων προκαλοῦμενοι. τοῦ δὲ βασιλέως μηδὲ ἀκοῇ δέξασθαι ταῦτα ἀνασχομένου, ἀλλὰ πρὸς μάχην μᾶλλον κατεπέλογτος, τὸν τῆς εἰρήνης ἔγγραφον χάρτην ἐπὶ φλαμου- λίου κρεμύσαντες και προάγοντες κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὠρμησαν,

atque hos quidem obviam sibi factos cum pepulisset, excursione ad Thessalonicam usque facta, multas Slavinorum multitudines partim ad se deficientes partim bello superatas subegit, inque Opsicianam regionem deportavit. in reditu autem a Bulgaris intra fauces angustiarum interceptus, multis suorum amissis aegre evasit.

Anno 5 Arabia omni bello liberata est, omnibus ab Abimelecho subjugatis.

Anno 6 Iustinianus stolide foedus cum Abimelecho pactum confudit. nam et in Cyprinam insulam nulla ductus ratione volebat coloniam deducere; et nomisma ab Abimelecho missum, quia inusitate erat signatum, respuit.

Anno 7 ex Slavinis, quos ab eo deportatos fuisse diximus, novum exercitum 30 milium conscripsit, quem nomine populi peculiaris affectu. his fretus Arabicum foedus rupit, et cum his et equestribus copiis iuxta mare Sebastopolin profectus est. Arabes invitati, tamen pacem infringere Iustiniani temeritate et iniuria coacti, armis sumptis denno ad eum accesserunt, obstantes deumque ultorem huius facinoris invocantes. eamque imperator audire ista nollet pugnamque acceleraret, tabulis pacis de conto suspensis Romanis se obvies dederunt, duce Moamedo. victi

Μωάμεδ στρατηγὸν ἔχοντες καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἠτιθήθησαν Ἄρα- D
βες, ὁ δὲ Μωάμεδ τῷ στρατηγῷ τῶν Σθλάβων κούκουρον γέ-
μοντα νομισμάτων πέμψας, καὶ πολλαῖς ὑποσχέσει τοῦτον ἀπα-
τήσας, πείθει προσφγεῖν αὐτῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων Σθλάβων,
5 καὶ οὕτω Ῥωμαίους τὴν τροπὴν περιποιήσατο. ὅθεν Ἰουστινιανὸς
τὸ τοῦτων ἐγκατάλειμμα ἀνείλε σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐν τῷ πρὸς
Νικομήδειαν Λευκάκη.

Τῷ ἡ' ἔτει Σαββάτιος ὁ Ἀρμένιος μαθὼν τὴν τῶν Ῥωμαίων
ἦταν, τὴν Ἀρμενίαν παρέδωκε τοῖς Ἄραβιν. ὑπετάγη δὲ αὐτοῖς
10 καὶ ἡ ἔσω Περσίς ἡ λεγομένη Χοροσάν.

Τῷ θ' ἔτει γέγονεν ἔκλειψις ἡλίου ὡς ἀστέρας φανῆναι. P 442
τῷ αὐτῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Μωάμεδ τῇ Ῥωμαίων γῆ, ἔχων μεθ'
ἑαυτοῦ τοὺς πρόσφυγας Σθλάβους ὡς ἐμπείρους τῆς χώρας, καὶ
πολλοὺς ἤχμαλώτευσεν. Ἰουστινιανὸς δὲ τῶν κτισμάτων ἐπιμε-
15 λούμενος κίττει τὸ Ἰουστινιανοῦ λεγόμενον τρικλίνιον καὶ τὰ τοῦ
παλατίου περιτειχίσματα. ἐπέστησε δὲ τούτοις Στέφανον τὸν
Πέρσην, συκελλάριον ὄντα καὶ πρωτευνοῦχον, κύριον καὶ ἔξου-
σιαστήν, λίαν ὄντα αἰμοβόρον καὶ ἀπληγῆ, καὶ ἀνηλεῶς ἔτυπτε
τοὺς ἐργολάβους καὶ ἐλιθοβόλει. τοῦ δὲ βασιλέως ἀποδημή-
20 σαντος καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἀναστασίαν τὴν Ἀγροῦσταν δι'
ἄβητων ἔμαστίγωσεν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀββᾶς Θεόδοτος ὁ ποτε B
ἔγκλειστος, γενικὸς λογοθέτης κατασταθεὶς, πολλοὺς τῶν ἐμφυ-
νῶν ἀρχόντων ἀναίτιως ἐτιμωρεῖτο καὶ δημεύσει ὑπέβαλλε καὶ

2 Σλαβίνων *lego ubique. margo P*

sunt primo praelio. ceterum Moamedus Slavinorum duci pharetram no-
mismate refertam misit, multisque inducto promissionibus persuasit uti
ad se cum Slavinorum viginti milibus transfugeret. quo facto Romani
victi pulsique sunt. ob hoc Iustinianus, quidquid Slavinorum reli-
quum fuit, una cum mulieribus et liberis interfecit in Leucasta Nico-
mediae.

Anno 8 Sabbatius Armenius cognita Romanorum clade Arabibus
Armeniam tradidit. subdita etiam iis est interior Persis, cui nomen
Chorosan.

Anno 9 tantus fuit solis defectus ut astra visa fuerint. eodem anno
Moamedus Romanorum dicionem belle petiit, comitatus transfugis Slavi-
nis ut regionum peritis, multosque mortales abduxit. Iustinianus vero
aedificiis intentus condit triclinium ab ipso denominatum et moenia pa-
latii. operi huic praefecit Stephanum Persam cum plena potestate,
sacellarium et eunuchorum principem, hominem nimis quam sanguina-
rium et crudelem, qui absque ulla misericordia operarios verberabat
atque lapidabat. atque adeo imperatore peregre profecto matrem eius
Anastasiam Augustam loris flagellavit. itidem et Theodotus monachus,
pridem in claustrum vitam degens, tum generalis logotheta constitutus,
multos procerum nulla ipsorum culpa suppliciiis affect, bona eorum pu-

σχοινοίς κρεμῶν κατὰ κεφαλῆς ἀχόροις ἐκάπνιζεν. ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπιμαχος βυσιλικῆ κελύσει πλείστους ἐναποκλείστους ἐποίη. ταῦτα πάντα ἠΐξησε τὸ πρὸς τὸν βασιλέα μῦθος τοῦ λαοῦ. πλησίον δὲ τοῦ παλατίου βουλόμενος βάρβαρα τῶν Βενέτων καὶ φιάλην κτίσαι εἰς τὸ τελεῖσθαι ἐκεῖ τὸ σαξιμοδέξιμον, ἐπεὶ ναὺς ἦν τῆς ὑπεραγίας 5
 Θεοτόκου τῶν μητροπολιτῶν, ἀπήτει Καλλίνικον τὸν πατριάρχην ποιῆσαι εὐχὴν, ἵνα καταλύσῃ τὴν τοιαύτην ἐκκλησίαν. ὁ δὲ πα-
 C τριάρχης ἔλεγεν ὅτι εὐχὴν ἐπὶ συστάσει ἐκκλησίας ἔχομεν, ἐπὶ δὲ καταλύσει οὐ παρελάβομεν. βιασθεὶς δὲ εἶπεν ὁ πατριάρχης μετὰ
 δακρύων "δόξα τῷ Θεῷ τῷ ἀνεχομένῳ πάντα νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς 10
 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων." τοῦτο ἀκούσαντες κατέλυσαν τὴν ἐκ-
 κλησίαν καὶ ἐποίησαν τὴν φιάλην. ἐποίησε δὲ εἰς τὸ Πετρίν ἐκ-
 κλησίαν, ἣν ἔλεγε τῶν μητροπολιτῶν.

Τῷ ε' ἔτει ἐπιστρέψεν Μωάμεδ τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν, καὶ αἰχμαλωτεύσας πολλοὺς ἀνέστρεψεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει 15
 Ἰουστινιανὸς ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας τρόπῳ τοιαύτῃ. ἐκέλευσε Στεφάνῳ πατριάρχῃ καὶ στρατηγῷ τῷ Ρουσῷ νυκτὸς ἀποκτεῖναι τὸν δῆμον Κωνσταντινουπόλεως, ἄρξασθαι δὲ ἀπὸ τῶν πατριαρ-
 D χῶν. Λεόντιος δὲ πατριάρχης καὶ στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν γε-
 νόμενος, ἐν πολέμῳ εὐδοκμήσας καὶ κατηγορηθεὶς, ἐν φρουρᾷ 20
 κατεκλείσθη ἐπὶ τριετῆ χρόνον. ἐξάπιννα δὲ ἀνακληθεὶς στρατη-
 γὸς Ἑλλάδος προεβλήθη, ἐκελεύσθη δὲ ἐμβληθῆναι δρόμωνας καὶ αὐθημερὸν ἀποκινήσαι τῆς πόλεως. ταύτη δὲ τῇ νυκτὶ ἐν τῷ

22 εἰς δρ.?

blicavit, funibusque ita suspensus ut capita deorsum vertentur palearum fumo vexavit. sed et urbis praefectus plurimos mandate imperatoris in carcerem compegit. quibus omnibus oedia populi in imperatorem creverunt. erat vicina palatio aedes deiparae virginis, Metropolitana dicta: eam demoliri Iustinianus locoque eius gradus Venetorum et phialam aedificare volebat, ut ibi saximodeximum ageretur. ideo a Callinico patriarcha postulabat ut eius aedis destruendae causa deum is oraret. respondit patriarcha votum sibi esse, quod templi erigendi causa faceret: nullum deiiciendi gratia receptum esse. sed vi adactus tandem lacrimabundus ita ait "gloria deo, qui omnia perfert, nunc et semper et in aeternum." his auditis destructa est aedes et phiala condita. templum nomine Metropolitanum imperator in Petri fecit.

Decimo anno Moamedus in quartam Armeniam exercitum duxit, multaque abductis domum rediit. eodem anno Iustinianus imperio pulsus est hoc pacto. mandavit Stephano patricio et Rusio duci ut noctu populum Cpolitatum necarent, caedis initio a patriarchis facto. sub hoc ipsum tempus Leontius patricius, qui cum dux Orientalium fuisset, re bello praeclare gesta per calumniam delatus trienniumque in carcere detentus erat, subito evocatus inde fuit ac dux Graeciae factus, insusque suis in tres celoces impositis eo ipso die urbe avehi. ea nocte in

τῶν Σοφιῶν λιμένι πρὸς τὸ ἐκπλώσαι προσοριμῶς συνετάσσετο τοῖς φίλοις αὐτοῦ. ἐν οἷς καὶ οἱ γησιῶς αὐτὸν φιλοῦντες χρησιμώδην αὐτῷ ἐδίδουν, ὃ τε Παῦλος μοναχὸς καὶ ἀστρονόμος τῶν Καλλιστράτων, καὶ Γρηγόριος Κυππαδόκης ὁ κλεισουριάρχης P 443
 5 μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῶν Φλώρου. λέγει οὖν ὁ Λεόντιος πρὸς αὐτούς “ἡμεῖς διεβεβαιοῦσθέ με ἐν τῇ φυλακῇ περὶ βυσιλείας, καὶ τῶν ἡ ζωὴ μου ἐν κακοῖς τελειοῦται· καθ’ ὥραν γὰρ τὸν θάνατόν μου ἐκδέχομαι.” οἱ δὲ εἶπον “σὺ μὴ δκνήσης, καὶ τοῦτο ἰδοὺ πληροῦται.” καὶ λυβῶν ὁ Λεόντιος τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ
 10 μετὰ ἀρμάτων ἀνῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον μετὰ σιγῆς, καὶ κρούσαντες τὴν πύλην προεφασίσαντο τὸν βασιλέα παραγενέσθαι ἐπὶ τῷ διοικῆσαι τινὰς τῶν ἐκεῖσε ὄντων. μνησθέντος δὲ τοῦ ἐπάρχου καὶ συντόμῳς ἐλθόντος καὶ ἀνοξάντος, εὐθὺς δεσμεῖται ὑπὸ Λεοντίου. ἀνοξίας δὲ ὁ Λεόντιος τὰς φυλακὰς τοὺς ἀποκλεισμένους χρόνοις πολλοῖς στρατιώτας ἔλυσε καὶ ὤπλισε, καὶ B
 15 σὺν αὐτοῖς εἰς τὸν φόρον κράζων ἐξῆλθεν “ὅσοι Χριστιανοί, εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν,” καὶ πέμπας καθ’ ἕναστον ῥεγεῶνα, τὴν αὐτὴν φωνὴν ἀνέκραζον. τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως θορυβηθὲν σπουδῇ εἰς τὸν λουτήρα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας συνηθροίσθη.
 20 καὶ ὁ πατριάρχης τούτοις συνῶν ἐφώνει “αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐπολήσεν ὁ κύριος.” τὸ δὲ πλῆθος ἤραν φωνὴν “ἀνασκαφῆ τὰ δατᾶ Ἰουστινιανῶν.” καὶ οὕτως ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἐξέδραμε πᾶς ὁ λαός. ἡμέρας δὲ γενομένης ἐξάγουσι τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον διὰ τῆς Σφενδόνης, καὶ ῥινοκοπήσαντες αὐτὸν ἐξώρισαν ἐν Χερ-

Sophiae porta tempus navigandi praestolans cum amicis suis negotia sua componebat. inter eos qui ipsum vere amabant, summa vaticinabantur ipsi, Paulus praesertim monachus claustrum Callistratici, astronomiae peritus, et Gregorius Cappadox claustrum Florianum princeps. quibus cum diceret Leontius captivo sibi imperium ab ipsis promitti, vitaeque dubio ac mortem singulis horis exspectanti, ii gnauiter cum rem aggredi iussorunt iam nunc implendam. ergo Leontius suis armatis secum sumptis tacite ad praetorium venit, pulsatisque foribus simulat eo imperatorem venire, ut de quibusdam qui ibi erant statueret. cum praefecto id indicatum esset, actutum prodiit, portasque cum aperuisset, est a Leontio vinctus. tum Leontius carceribus reclusis milites diu in iis detentos eduxit atque armavit, cumque iis in forum prodiit, vociferans “quicunque Christiani sunt, ad aedem S. Sophiae praesto sint.” dimisit etiam qui idem per omnes regiones proclamarent. turbata multitudo confestim ad lavacrum magnae ecclesiae coivit; praesensque una pontifex summus hunc esse diem illam a domino factum clamavit (Psalm. 117). et populus sublato clamore vociferabatur “refodiantur ossa Iustiniani.” hoc modo uniuersus populus in Circo discurrebat. prima luce Iustinianum per Fundam in Circum producant, nasoque truncatum Chersonam relegant. Theo-

C σῶνι. Θεόδοτον δὲ τὸν μοναχὸν καὶ Στέφανον τὸν σακελλάριον
 σχοίνοις ἐκ ποδῶν δήσαντες σύρουσι διὰ τῆς λεωφόρου, καὶ εἰς
 τὸν βουνὸν καταγαγόντες κατακαίουσι. καὶ οὕτως Λεόντιον βα-
 σιλία εὐφημοῦσι. τὸν δὲ τῆς πατριαρχίας θρόνον διεῖπε Καλλι-
 νικος.

Κόσμου ἔτος 597ῆ, τῆς Χριστοῦ παρουσίας ἔτος χξδ',
 Λεόντιος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη γ'. τούτου τῷ α' ἔτει πάντοθεν
 εἰρηνικῶς διετέλεσε.

Τῷ β' ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἀλιδὶ τὴν Ῥώμην, καὶ πολλοὺς
 D αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψεν. Ἰστασίασε δὲ καὶ Σέργιος ὁ πατριάρχ-
 10 χης τῆς Λαζικῆς, καὶ ταύτην τοῖς Ἀραβῶν ὑπέταξε.

Τῷ γ' ἔτει ἐπεστράτευσαν οἱ Ἀραβες τὴν Ἀφρικὴν, καὶ ταύ-
 την παρέκλυον. ὁ δὲ Λεόντιος ἀποστέλλει τὸν πατρίκιον Ἰωάννην
 ἱκανὸν ὄντα μετὰ πάντων τῶν Ῥωμαϊκῶν πλοῦμων, ὃς τοὺς
 ἐχθροὺς τρέψας ἐδίωξε καὶ ἕπαντα τῆς Ἀφρικῆς τὰ κάστρα ἤλεν-
 15 θέρωσε. καὶ καταλιπὼν ταξάτιωνα ἴδιον τῷ βασιλεῖ ταῦτα ἐδή-
 λωσε, καὶ ἐκεῖ ἐχειμάσεν. ὁ δὲ πρωτοσύμβουλος τῶν Ἀράβων
 τοῦτο μαθὼν, πολλῶν πλείω καὶ δυνατώτερον τοῦ πρώτου στόλον
 ἀποστείλας τὸν Ἰωάννην ἐκδιώκει, καὶ ἐκεῖ φοροστατικῶς ἀπληκτεῖ.
 ὁ δὲ στρατὸς εἰς σύστασιν ἐλθὼν Ἀσίμαρον ἀναγορεύουσι βασιλέα,
 20 P 444 ριον αὐτὸν μετονομάσας. ἐν δὲ τῇ πόλει ἡ τοῦ βουβῶνος λύμη
 ἐνέσκηψε, καὶ ἐν τέσσαρσι μηνσὶν ἀπώλετο πληθὸς πολὺ. κατα-

dotum vero monachum et Stephanum sacellarium, funibus ad pedes alligatis, per viam publicam ad Bovem pertractos comburant. atque ita faustis acclamationibus Leontium imperatorem salutant, Callinico solium patriarchae occupante.

Anno mundi 6188, ab adventu Christi 694 Leontius imperator Romanorum factus imperavit annos 3. primo eius anno cuncta ubique pacata fuerunt.

Anno secundo Alidis in Romanam ditionem fecit impressionem, multisque abductis captivis retro abiit. Sergius quoque patricius Lazicae defecit, ac Lazicam Arabibus tradidit.

Anno tertio Arabes expeditione facta Africam ceperunt. eo Leontius Ioannem patricium virum strenuum mittit cum universa Romanorum classe; qui fuis pulsisque hostibus omnia Africae castra cepit, relictoque suo ibi legato, de re gesta imperatorem certiore fecit, atque in Africa ipse hiemavit. at Arabum princeps (qui protosymbulus, quasi consul vel concilii princeps ab iis usurpatur) re cognita, multo maiore ac quam fuerat prior validiore classe missa Ioannem inde profligat, castraque fossa munita locat. at Romanorum exercitus meta seditione Apsimarum imperatorem creat, drungarium Cibyrhaeotarum, statimque Tiberium nominat. at in urbe lues bubonum grassata quattuor men-

λαμβάνει δὲ Ἀψίμαρος ἕνα τῶ συνόντι αὐτῷ στόλῳ, καὶ προσώρησεν ἐν Συκαῖς, καὶ προδοσίας γενομένης εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τὸν μὲν Λεόντιον ῥινοκοπήσας ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου μιογῆ φυλάσσεισθαι προσέταξε, τοὺς δὲ φίλους αὐτοῦ δημεύσας 5 ἐξώρισεν. Ἡράκλειόν τε τὸν γνήσιον αὐτοῦ ἀδελφόν, ὡς λιαν ἱκανώτατον, μονοστράτηγον πάντων τῶν ἔξω καβαλλαρικῶν θεμάτων προβαλόμενος, ἐπὶ τὰ μέρη Καππαδοκίας καὶ τῶν κλεισονρῶν διατρέχειν καὶ τὴν κατ' ἐχθρῶν ποιεῖσθαι φροντίδα ἀπέστεilen.

10 Ἀψίμαρος ὁ καὶ Τιβέριος ἔτη ζ'. τούτου τῷ α' ἔτει ἔστα- B
σίασεν Ἀβδεραχμᾶν ἐν Περσίδι, καὶ ἐκυρίευσεν αὐτῆς, καὶ ἐδίωξε τὸν χαγάνον ἄπ' αὐτῆς.

Τῷ β' ἔτει γέγονε θανατικὸν μέγα. καὶ ἐπιστράτευσε Μωά-
μεδ σὺν τῷ πλήθει τῶν Ἀράβων κατὰ τοῦ Ἀβδεραχμᾶν. καὶ κατα-
15 λαβὼν τὴν Περσίδα ἐνοῦται τῷ χαγάνῳ, καὶ πολεμήσαντες τῷ
Ἀβδεραχμᾶν κτείνουσιν αὐτόν, καὶ πάλιν τῷ χαγάνῳ τὴν Περσικὴν ἀρχὴν ἐκχειρίζουσιν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατέδραμον Συρίας ἕως Σαμοσαίου, καὶ προνομεύσαντες τὴν περίεχ χώραν ἀπέκτειναν,
ὡς φασί, χιλιάδας διακοσίας Ἀράβων, πλείστα τε σκῦλα καὶ
20 αἰχμαλωσίαν πολλὴν λαβόντες ὑπέστρεψαν, φόβον μέγαν ἐμποιή- C
σαντες αὐτοῖς.

Τῷ γ' ἔτει ἐπιστράτευσεν Ἀβδελᾶς κατὰ Ῥώμης, καὶ πολιορκήσας Ἀντάραδον καὶ μηδὲν ἀνύσας ὑπέστρεψε, καὶ ὠκοδόμησε τὴν Μόψου ἑστίαν, καὶ ἔθετο ἐν αὐτῇ φυλακὴν.

sium spatio magnam vim hominum sustulit. Apsimarus interim cum sua classe ad Sycas seu Ficus appellit; et in urbem per proditionem admissus Leontium praeciso naso in Dalmatae monasterio asservari iubet, amicosque eius publicatis eorum bonis relegat. tum germanum suum fratrem Heraclium omnibus pedestribus equestribusque copiis praeficit solum ut rei gerendas maxime idoneum, mittitque ut partes Cappadociae et claustra percurrat, ac quid hostis moliatu observet.

Apsimarus, qui et Tiberius, imperavit annos 7. primo eius anno Abderachman mota seditione in Perside regnum in ea Chagano eiecto obtinuit.

Anno secundo pestis fuit. et Moamedus cum Arabum copiis bellum Abderachmani facit. cumque ingressus Persidem esset, cum Chagano se coniungit. eo bello Abderachman caesus et Persis Chagano restituta est. Romani autem Syriam ad Samosata usque pervagati, vicinasque regiones populati, ad milia, ut fertur, ducenta Arabum interfecerunt; spoliisque et praeda amplissimis potiti magno sui meta excitato reverterunt.

Tertio anno Abdelas Romanos bello adortus, Antarado frustra oppugnata, re infecta abiit, et Mopsuestiam condidit, imposuitque ei praesidium.

Τῷ δ' ἔτει Βαάνης ὁ Ἑπταδάμων τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν τοῖς Ἀραβῶν ὑπέταξεν. Ἀψίμαρος δὲ Φιλιππικὸν τὸν υἱὸν Νικηφόρου πατρικίον ἐξώρισεν ὡς δνειροπολούμενον βασιλεύσαι· ἔφησκε γὰρ ἐωρακέναι κατ' ὄναρ ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐσκιάζετο ὑπὸ ἀέτου.

Τῷ ε' ἔτει ἐστράσεον οἱ ἄρχοντες Ἀρμενίας κατὰ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ τοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ Σαρακηνοὺς ἀπέκτειναν. καὶ αὐτὸς πρὸς Ἀψίμαρον πέμπουσιν καὶ Ῥωμαίους εἰς τὴν αὐτῶν χώραν φέρουσιν. ὁ δὲ Μωάμεδ ἐπιστρατεύσας κατ' αὐτῶν πολλοὺς κτείνει, καὶ τὴν Ἀρμενίαν Σαρακηνοῖς ἵποτάσσει, τοὺς δὲ μεγίστους τῶν Ἀρμενίων ζωοκάνιστους ἐν ἐνὶ τόπῳ ἐποίησε. τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἀζὰρ τὴν Κιλικίαν μετὰ χιλιάδων δέκα, καὶ περιτυχὼν αὐτοῖς Ἡράκλειος ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τοὺς πλείονας ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς δεισμούς τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλε.

Τῷ ς' ἔτει Ἀζίδας ὁ τοῦ Χουνέι ἐπιστράτεψε τὴν Κιλικίαν, καὶ πολιορκήσας τὸ Σίσιον κάστρον κατέβαλεν· ὃν ἐπιρθῆσας ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς καὶ πολεμήσας κτείνει δώδεκα χιλιάδας Ἀράβων. τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲ ἐν Χερσῶνι διάγοντος καὶ λέγοντος πάλιν ἑαυτὸν βασιλεύειν, οἱ τῶν ἐκείσε οὐκίητορες τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως κίνδυνον φοβηθέντες βουλευσάντο τοῦτον ἀνελεῖν ἢ τῷ βασιλεῖ παραπέμψαι. αὐτὸς δὲ τοῦτο διεγνωκῶς ἠδυνήθη ἐκφυγεῖν, καὶ εἰς τὸ Δαρὰς ἰλθὼν ἠτήσατο τὸν τῶν Χαζάρων χαγάνον ἰδεῖν. καὶ ὃς ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ τιμῆς, καὶ ἐξέδοτο αὐτῷ

Anno 4 Baanes, cognomine Heptadamon a septem daemonibus, quartam Armeniam Arabibus tradidit. Apsimarus Philippicum patricium Nicephori filium relegavit, quod is ex insomnio (siebat enim per quietem se imaginatum caput suum ab aquila obumbrari) imperium sibi speraret.

Quinto anno principes Armeniae concitata adversus Sarracenos seditione, iis interfectis, ab Apsimaro missis legatis auxilium petunt. sed Moamedus facta expeditione, multis caesis, Armeniam rursus Sarracenis subdit, proceresque Armenios omnes uno in loco vivos cremat. eodem anno Azar decem milia ducens Ciliciam invadit. quem adortus imperatoris frater Heraclius maiorem hostium partem caedit, reliquos victos imperatori mittit.

Anno sexto Azidas Chunei filius Ciliciae bellum inferit, castrumque Sisium expugnatum evertit. hunc assecutus Heraclius, et pugna congressus, duodecim milia Arabum occidit. interim Iustinianus Chersonese degens cum se imperium recepturum diceret, oppidani sibi ab imperatore eo nomine metuentes vel interficere illum vel imperatori mittere statuerunt. quo animadverse Iustinianus fuga sibi consulit; cumque Daras pervenisset, Chagani Chazarorum reguli congressum petiit. is

εις γυναίκα Θεοδώραν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ. καὶ μετ' ὀλίγον χρό-
 νον προτροπῇ τοῦ χαγάνου κατῆλθεν εἰς Φαναγουρίαν, κακεῖ
 διέτριβε μετὰ Θεοδώρας. ταῦτα ἀκούσας Ἀψίμαρος πέμπει πρὸς
 τὸν χαγάνον ἵποσχόμενος αὐτῷ δῶρα πολλά, εἰ τὸν Ἰουστινιανὸν
 5 ζῶντα αὐτῷ παραπέμψει, ἢ κἂν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. εἴξαντος
 δὲ τοῦ χαγάνου, παραφυλακὴν αὐτῷ δῆθεν ἐπέμψε διὰ τὸ μὴ
 ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἐπιβουλευθῆναι, ἐντειλάμενος τοῖς αὐτοῦ ἴν' B
 ὅταν δηλωθῇ αὐτοῖς, ἀνέλωσιν Ἰουστινιανόν. τούτων δὲ δι' οἰκέ-
 του τοῦ χαγάνου τῇ Θεοδώρᾳ μηνυθέντων καὶ τῷ Ἰουστινιανῷ
 10 γνωσθέντων, προσκαλεσάμενος τοὺς ἐκ χαγάνου φύλακας τούτους
 ἐφόνευσεν. εὐθέως δὲ ἀποστέλλει Θεοδώραν εἰς Χαζαρίαν. ἀπὸ
 δὲ Φαναγουρίας αὐτὸς δραπέτεύσας εἰς τὸ στόμιον κατῆλθε, καὶ
 πλοίῳ ἐπιβάς ἔρχεται μέχρι Συμβόλου, πλησίον Χερσῶνος, καὶ
 ἀποστείλας ἐν αὐτῷ κρυπτῶς ἀναλαμβάνεται Βασβακούριον καὶ
 15 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὸν Στέφανον καὶ τὸν Μητρόπαυλον· καὶ
 σὺν αὐτοῖς ἀποπλεύσας διέβη τὸν φάρον Χερσῶνος καὶ τὰ Νεκρό-
 πυλα τὸ στόμιόν τε τοῦ Δάναβρι καὶ τοῦ Δάναστρι. καὶ κλύδω-
 νος γεγονότος ἀπέγνωσαν πάντες τὴν ἐαυτῶν σωτηρίαν. Μυάκης C
 δὲ ὁ οἰκειακὸς αὐτοῦ ἄνθρωπος ἔφη αὐτῷ “ἴδοθ' ἀποθνήσκομεν,
 20 δέσποτα. τάξαι τῷ Θεῷ περὶ τῆς σωτηρίας σου, ἵνα, ἐὰν ὁ
 Θεὸς ἀποδώσει σοι τὴν βασιλείαν σου, μηδὲν ἀμύνη τῷ ἐχθρῷ
 σου.” ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει ἐν θυμῷ “ἐὰν φείσομαι τινος
 ἔξ αὐτῶν, ὁ Θεὸς ἐνταῦθά με καταποντίσει.” καὶ εἰσελθὼν εἰς
 τὸν Δάνουβιν ποταμὸν ἀποστέλλει Στέφανον πρὸς Τέρβελιν τὸν

cum honorifice exceperit, data in matrimonium sorore sua Theodora;
 pauloque post persuasit ut cum Theodora Phanagoraeam se conferret
 ibique degeret. quod Apsimarus ut cognovit, mittit ad Chaganum qui
 magnis pollicitationibus ei persuaderent ut vel vivum Iustinianum vel
 caput caesi sibi mitteret. assensit Chaganus, misitque custodes, uti
 simulabat, Iustiniano, qui eum a popularibus suis tutum praestarent.
 mandaverat autem iis ut Iustinianum, quo tempore id iuberet, interfici-
 cerent. haec cum famulus Chagani Theodora aperuisset, Iustinianus
 ab ea certior factus custodes a Chagano missos ad se vocat atque inter-
 ficat, statimque Theodoram in Chazariam remittit. ipse Phanagoraea
 profugiens ad fauces, atque inde consensu navigio ad Symbolum venit
 prope Chersonem. atque eo clam missis ministris Basbacurium et fra-
 trem eius Stephanumque et Metropaulum ad se evocavit. cum his ab-
 navigans speculam Chersonensem, Necropyla et ostia Danaprium atque
 Danastrium evasit. orta autem tempestate, cum de salute sua omnes
 desperassent, Myaces Iustinianum, cuius erat domesticus, ita compellat.
 “cernis, domine, mortem nobis impendere. vove itaque deo te, si deus
 tibi restitnat imperium, inimici iniurias non alturum.” respondit Iusti-
 nianus irato animo “hic me deus submergat, si ulli inimicorum parsurus
 sum. proinde ingressus Danubium, Stephano ad Terbelin Bulgarorum

ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπὶ τῷ δοῦναι αὐτῷ σύναρσιν, ὅπως κρατήσῃ τῆς προγονικῆς αὐτοῦ βασιλείας, ὑποσχόμενος δῶρα πολλὰ καὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα εἰς γυναῖκα. αὐτοῦ δὲ πάντα ποιεῖν μεθ' ὅρκων ὑποσχομένου, συγκινεῖ πάντα τὸν λαὸν τῶν Βουλγάρων καὶ Σθλάβων, καὶ ὀπλιωθέντες ἐπὶ τὴν βασιλῖδα ἔρχονται ἅμα τῷ 5 Ἰουστινιανῷ. ἠπλήκυσαν δὲ εἰς τὴν Χαρσίτου πόρταν καὶ ἕως τῶν Βλαχερνῶν. καὶ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις προσλαλῶν τοῖς ἐν τῇ πόλει μᾶλλον ὑβρίζετο. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς μετ' ὀλίγων Ῥωμαίων διὰ τοῦ ἀγωγοῦ εἰσηλθὼν εἰς τὴν πόλιν, καὶ θόρυβον ἀνασκαφῆς βαλὼν πρὸς βραχὺ ἐσκήνωσεν ἐν τῷ παλατίῳ Βλαχερνῶν. ὅπερ 10 μαθὼν Ἀψίμαρος φυγὰς εἰς Ἀπολλωνιάδα ἀφίκετο, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ χρήματα πάμπολλα. Ἰουστινιανὸς δὲ ἀπέλαβε τὴν βασιλείαν. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατέχευε Καλλίνικος.

P 446 Ἰουστινιανὸς τὸ δεύτερον ἔτη 5'. παραλαβὼν τὴν βασιλείαν, δῶρα πολλὰ δὸς τῷ Τέρβελι καὶ βασιλικά σκεύη καὶ χῶ- 15 ραν τῆς Ῥωμαίων γῆς κόψας τὰ νῦν λεγόμενα Ζαγόρια, ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ. Ἀψίμαρος δὲ φυγὼν εἰς Ἀπολλωνιάδα συλλαμβάνεται καὶ πρὸς Ἰουστινιανὸν ἄγεται, ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡράκλειος ἀπὸ Θράκης μετὰ τινῶν ἐτέρων ἀρχόντων· καὶ ἐν τῷ τείχει πάντας ἐφούλκισεν. ἀποστειλάς δὲ καὶ εἰς τὰ μεσόγεια πάντα, πλείους 20 ἔξ αὐτῶν εὐρῶν ἕως τριακοσίων, πάντας ἀπέκτεινε. τὸν δὲ Ἀψίμαρον καὶ τὸν Λεόντιον πομπεύσας δεδεμένους ἐν τῇ πόλει, ἱππε- B κοῦ γενομένου ἤγαγον δεδεμένους καὶ ἔρριψαν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ. πατήσαντος δὲ εἰς τοὺς τραχήλους αὐτῶν ἄχρις ἀπολέσεως

principem misso auxilium ab eo ad recuperandum avitum imperium flagitat, eoque nomine cum multa dona, tum filiam suam se ei naptum traditurum pollicetur. Terbelis omnia se facturum iuravit, omnemque Bulgarorum et Slavorum multitudinem armavit. cum his Iustinianus ad Cpolin venit, ac castra a Charsii porta ad Blachernas usque posuit. triduum cum oppidanis habito colloquio, cum magis magisque contumeliis afficeretur, paucis stipatus Romanis per aquaeductum in urbem evasit, eoque perfosso mox in palatio Blachernensi tentorium posuit. eo cognito Apsimarum cum magna vi pecuniae Apolloniadem profugit. Iustinianus ita imperium recuperavit, patriarcha urbis Callinico.

Iustinianus recepto imperio potitus est per annos 6. is Terbelis donis multis ac regia suppellectile et parte dicionis Romanae, ea cui nunc Zagoria nomen est, remuneratus pacifice dimisit. Apsimarum autem Apolloniade ex fuga ad Iustinianum retrahitur, itemque ex Thracia Heraclius, cum aliis quibusdam principibus. hos omnes in muro supplicio affectit. dimissis etiam per mediterranea ministris amplius trecentis repertos eorum socios omnes necavit. Apsimarum vero et Leonium vinctos per urbem in pompa duxit; iique ludis Circensibus vincti ad pedes imperatoris proiecti sunt. quorum cum hic cervicem calcaret,

τοῦ πρώτου βασιῶν ἐπεβόα ὁ δῆμος “ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλικὸν ἐπιβήσῃ” καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ἀποστείλας αὐτοὺς ἐν τῷ Κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισε. Καλλίνικον δὲ τὸν πατριάρχην ἐκτυφλώσας ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐξώρκεν. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ Κύρον τὸν ἐν τῇ νήσῳ Ἰμάστριδι ἐγκλειστον, ὡς προσημάναντα αὐτῷ τὴν τῆς δευτέρας βασιλείας ἀποκατάστασιν, πατριάρχην προεβάλετο. ἀναριθμητὸν δὲ πλῆθος ἔκ τε τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ καταλόγου ἀπώλεσεν. ἐντεῦθεν φόβος μέγας συνεῖχε πάντας. ἀπέστειλε δὲ στόλον πρὸς τὸ ἀγαγεῖν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀπὸ Χαζαρίας, καὶ C
10 πολλὰ σύμψυχα ἀπώλοντο. ἀκούσας δὲ τοῦτο χαγάνος δηλοῖ αὐτῷ “ὦ ἀνόητε, οὐκ ἦν διὰ δύο ἢ τριῶν πλοίων λαβεῖν σου τὴν γυναῖκα, καὶ μὴ ἀπολέσαι τοσοῦτον πλῆθος; ἢ δοκεῖς ὅτι καὶ ταύτην πολέμῳ λαμβάνεις; ἰδοὺ ἐτέχθη σοι καὶ υἱός, καὶ ἀπὸ-
στεῖλον λαβεῖν αὐτούς.” καὶ ἀποστείλας ἤγαγε τὴν Θεοδώραν
15 καὶ Τιβέριον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἔστειψεν αὐτούς.

Τῷ γ' ἔτει Ἰουστινιανὸς τὴν μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων εἰρήνην διέστρεψε, καὶ διαπεράσας τὰ κυβαλλαρικὰ θέματα εἰς τὴν Θράκην, ἐξοπίσας καὶ στόλον, κατὰ τοῦ Τέρβελι ἐχώρησε, καταλαβὼν τὴν Ἀγγιλων. καὶ ἀφυλάκτως τοῦ στρατοῦ
20 ἀπληκεύσαντος, ὡς εἶδον αὐτὸν οἱ Βούλγαροι ἀσυντάκτως δια- D
σκορπιζόμενον, ἐπιρρήψαντες πολλὴν αἰγμάλωσίαν καὶ φόνον ἐποίησαν. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς σὺν ὀλίγοις τισὶν ἐν τῷ κύστρω καταφυγῶν ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἀπέκλεισε τὰς θύρας. θευσάμενος δὲ

tantisper dum primum balum mitteretur, acclamavit populus “super aspidem et basiliscum ambulabis” ac reliqua. inde eos in Cynegium missos capite truncari iussit. Callinico patriarchae oculos eruit, eumque ita Romam relegavit. patriarcham vero Cpolis constituit Cyrum, qui in Amastridis insula monachus fuerat, quod hic sibi recuperationem imperii praedixisset. innumeram porro cum civium tum militum multitudinem interfecit; quamobrem magnus omnes pavor invasit. misit etiam classem ad revocandam e Chazaria uxorem; de qua multae naves una cum vectoribus perierunt. quod cum intellexisset Chaganus, haec ad eum mandare “fatue, nonne duabus tribusve navibus missis uxorem tuam repetere poterat, tantaeque multitudinis exitio carere? num hanc quoque bello te recipere putas? en et filius tibi natus est. mitte qui eos traducant.” misit ergo Iustinianus adductum Theodoram et filium eius Tiberium, atque utrique coronam imposuit.

Anno tertio Iustinianus pacem quae erat inter Romanos ac Bulgaros rupit; traiecitque in Thraciam equestribus copiis, classe etiam armata, in Terbelim profectus est, occupata Anchialo. Bulgari autem cum Romanos castra incaute locasse nulloque ordine sparsim vagari cernerent, impetu facto magnam caedem ediderunt, multosque captivos abduxerunt. Iustinianus cum paucis quibusdam in castrum evasit, ibique triduum obiectis portis se continuit. sed Bulgaros obsidendi causa perseverare

τὴν τῶν Βουλγάρων ἐκμονήν, τοὺς Ἴππους αὐτοῦ νευροκοπήσας, διὰ τῆς νυκτὸς τοῖς πλοίοις ἐπιβάς λαθραίως ἔφυγε καὶ μετ' αἰσχύνῃς ἐν τῇ πόλει παρεγένετο. Ἰουστινιανὸς δὲ ἐπιμηθηθεὶς τὴν κατ' αὐτοῦ τῶν Χερσωνιτικῶν καὶ Βοσπορικῶν καὶ λοιπῶν ἐπιβουλὴν, πᾶσαν ναῦν ἀπὸ μακροῦ ἕως μεγάλης ἀπέστειλε, προστάζας ὅτι πάντα τοὺς οἰκοῦντας ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις ξίφει ὀλοθρεῦσαι
 P 447 καὶ μηδὲνα ζωογονίσαι. οἱ δὲ πεμφθέντες καταλαβόντες, καὶ μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιστάντος, πάντα τῇ ξίφει ἀνείλον, τῶν μικρῶν νηπίων μόνον φεισάμενοι ὡς πρὸς δουλείαν περιποιηθέντων. καὶ τοὺς μὲν πρωτεύοντας Χερσῶνος μὲν ὄντας φαιμικῶς πρὸς 10 τὸν βασιλέα ἐξαπέστειλαν, ἑτέρους δὲ ἑπτὰ ξυλίας σούβλαις προσαναρτήσαντες ἐπὶ πυρὸς ὤπησαν, καὶ ἄλλους τῇ θαλάσῃ ἐναπέρριψαν. μαθὼν δὲ ταῦτα Ἰουστινιανὸς ἐπὶ τῇ τῶν νηπίων σωτηρίᾳ ἐμάνη. τοῦ δὲ στόλου πρὸς τὴν πόλιν ἀναπλέοντος τὸ πλοῖον ἐκινδύνευσεν. ἤριθμήθησαν δὲ οἱ ἀποθανόντες, καὶ ἐρέ- 15 θησαν χιλιάδες οὔ. τοῦ δὲ Ἰουστινιανοῦ μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ χαρο-
 B ποιηθέντος, πάλιν ἕτερον ἐκπέμπει στόλον, ἀροτριᾶν ἅπαντα καὶ ἐκδιφίξειν κελύσας, καὶ κατασφύζειν ἅπαντας ἕως οὐροῦντα πρὸς τοῖχον. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν κάστρων ἐκείνων ἑαυτοὺς κατησφαλίσαντο, καὶ πρὸς χαγάνον εἰς Χαζαρίαν ἐπεμψαν στείλαι 20 λαὸν εἰς φυλακὴν αὐτῶν. καταλαβόντων δὲ τῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐκείνοι τὰς μὲν κεφαλὰς αὐτῶν κρατήσαντες ἔσωθεν τῶν κάστρων ἀπέκτειναν οἱ Χερσωνῖται, τὸν δὲ λοιπὸν λαὸν αὐτῶν τοῖς

18 *ἐκδιφίξειν rectius. margo P*

videns, equorum suorum nervis incis, noctu navigia conscendit, furtimque elapsus cum dedecore domum rediit. secundum haec memoria recolens insidias sibi a Chersonensibus Bosporanis aliisque paratas, adversum eos naves suas a minima ad maximam omnes misit, mandato ut quicumque ea loca habitarent, universi gladio trucidarentur, neque vitae cuiusquam parceretur. missi eo hoc perfecerunt, nemine ipsis resistente: solum infantium caede abstinuerunt, quippe in servitutem mancipandis. principes Chersonensium viros, numero 42, addita custodia ad imperatorem miserunt, alios septem ligneis sublicis in altum suspensus igni assarunt, alios in mare abiecerunt. his cognitis Iustinianus ob servatos infantes insaniit. cum in reditu classis iam Byzantio appropinquaret, periclitata est. mortuorum numerus initus, repertasque milium 73. id gaudium Iustiniani auxit. misitque aliam classem, quae omnia solo aequaret, solumque aratro proscinderet, interficeretque omnes usque ad mingentem in parietem. quod cum intellexissent qui castra ista obtinebant, muniverunt sese, missisque in Chazariam ad Chaganum legatis praesidium sibi ab eo dari flagitarunt. cum appulisset Iustiniani classis, primos eorum nacti intra castra Chersonenses trucidarunt,

Χαζάρους παρέδωκαν. οἱ δὲ τῆς Χερσῶνος καὶ τῶν λοιπῶν κά-
 σιων τὸν μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ ἐκέισε ἐξόριστον
 Βαρδάνην τὸν καὶ Φιλιππικὸν βασιλέα εὐφήμεσαν. ταῦτα μα-
 θῶν Ἰουστινιανὸς ἕτερον στόλον ἀπέστειλε μετὰ τειχομαχικῶν ἐρ-
 5 γαλείων καὶ κριῶν. καὶ ὡς τοὺς κρείττους πύργους Χερσῶνος C
 κατέβαλον, ἀναφανέντες οἱ Χαζαροὶ τούτους ἐκώλυσαν τοῦ ἐγχει-
 ρήματος, ὃ Βαρδάνης δὲ ἐκφυγὼν πρὸς τὸν χαγάνον ἔφυγε.
 ἀπράκτος δὲ γεγονότος τοῦ στόλου, καὶ πρὸς Ἰουστινιανὸν μὴ
 τολμῶντος ἀνυκάμψαι διὰ τὸ ἀπάνθρωπον ἐκείνου καὶ ὤμῳ, τὸν
 10 μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ Βαρδάνην βασιλέα εὐφή-
 μησαν, τὸν δὲ χαγάνον ῥητήσαντο δοθῆναι αὐτοῖς τοῦτον. τοῦ
 δὲ χαγάνου ἀπαιτήσαντος αὐτοὺς λόγον τοῦ μὴ προδοθῆναι ὑπ'
 αὐτῶν καὶ τοῦ κομίσασθαι κατὰ ἄνδρα νόμισμα ἕν, αὐτοὶ παρα-
 χρημα ταῦτα δόντες παρέλυσον Βαρδάνην τὸν καὶ Φιλιππικὸν βα-
 15 σιλέα. ἕν δὲ τῷ χρονίζειν τὸν στόλον καὶ ἀναφορὰν μὴ ἔρχεσθαι D
 ἔστοχάσατο Ἰουστινιανὸς τὴν αἰτίαν, καὶ λαβὼν σὺν αὐτῷ τοὺς
 τοῦ Ὀψικίου καὶ μέρος Θρακηαίων ἀνῆλθεν ἕως Σινώπης, καὶ
 βλέπει τὸν στόλον ἐπὶ τὴν πόλιν ἐρχόμενον. καὶ βρῦξας ὡς λέων
 καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ὤρμησε. τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ προλυβόντος
 20 καὶ τὴν πόλιν κρατήσαντος, αὐτὸς εἰς τὸν Δαματρυά ἀνῆλθεν.
 ὃ δὲ Φιλιππικὸς εὐθὺς ἀποστέλλει τὸν Ἥλιαν μετὰ λαοῦ κατὰ
 Ἰουστινιανοῦ, Μαῦρον δὲ τὸν πατριχίον κατὰ Τιβερίου. ὃς ἐν
 Βλαχέρναις πορευθεὶς εὔρει Τιβέριον κρατοῦντα τὰ τίμια ξύλα καὶ
 τὴν ἄγλιαν τράπεζαν, ἔξωθεν δὲ τοῦ βήματος Ἀναστασίαν τὴν τοῦ

reliquam multitudinem Chazaris tradiderunt. proinde qui Chersonem et
 reliqua castra tenebant, Iustiniano imperium abrogant, et Philippicum,
 cui et Bardanes nomen fuit, imperatorem faustis acclamationibus de-
 signant. Iustinianus hoc percepto aliam classem mittit, aristibus aliis-
 que ad oppugnationes facientibus machinis instructam. cuius milites
 cum iam potiores Chersonis turres prostravissent, a supervenientibus
 Chazaris sunt repressi. Bardanes fuga ad Chaganum evasit. sed et
 classarii re infecta cum ad Iustinianum redire non auderent, nota ipsis
 hominis immani crudelitate, Iustiniano imperio abrogant, Bardanem
 imperatorem nominant, eumque a Chagano reposcunt. qui cum postu-
 laret sibi de non prodendo ab ipsis Philippico caveri, et a singulis unum
 nomisma pendii, milites pecunia statim depensa Bardanem Philippicum
 recepere imperatoremque salutarunt. at Iustinianus morae classis causam
 coniciens, cum militibus Opsicianis ac parte Thracensium Sinopem us-
 que ascendit; cernensque classem cursum versus Cpolin intendisse, ru-
 gitu leonino edito ipse quoque urbem petiit; cumque eam praeoccupasset
 iam Philippicus, Damatrya se contulit. Philippicus confestim Eliam
 populo atipatum in Iustinianum, et Maurum patricium contra Tiberium
 emittit. hic apud Blachernas in Tiberium incidit, veneranda ligna cru-
 cis et sacram mensam amplexum. extra gradus adstabat Anastasia, Iu-

P 448 πατρός αὐτοῦ μητέρα, ἧτις πολλὰ ἔδυσώπει αὐτὸν μὴ ἀνελεῖν Τιβέριον. ἐν τούτοις Ἰωάννης ἑλθὼν βία ἀφαρπάξει τοῦ βήματος τὸν ἀπὸ τῆς Χαζάρης Τιβέριον, καὶ ἐν τῷ τῆς Καλλιπικοῦ παραπορίῳ ἐκβαλὼν δίκην προβάτου ἐλαφυροτόμησεν. ὁ δὲ Ἕλιος εἰς λόγους ἑλθὼν τῷ μετὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ στρατῷ καὶ 5 λόγον ἀπαθείας δὸς αὐτῷ πρὸς ἑαυτὸν εἶλκυσε. μόνου δὲ ὑπολειφθέντος Ἰουστινιανοῦ, ἐν θυμῷ δραξάμενος τοῦ τραχήλου αὐτοῦ Ἕλιος τῷ παραμηρίῳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐξέτεμε καὶ πρὸς Φιλιππικὸν ἀπέστειλεν. αὐτὸς δὲ ἄχρι Ῥώμης ταύτην ἐξέπεμψεν. 10

Ὁ δὲ προλεχθεὶς μοναχός, ὁ αἰρετικὸς καὶ ἀστρονόμος τῶν Β Καλλιστράτων, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι Φιλιππικὸν ἐχρησιμοῦται αὐτῷ λέγων “ἐπεὶ ἡ ἕκτη σύνοδος κακῶς ἐγένετο, ἐὰν βυσιλευσῆς, ῥῖψον αὐτήν, καὶ γενέσθαι σοι ἔχει ἡ βασιλεία πολυχρόνιος καὶ κραταιά.” ὁ δὲ συνέθετο μεθ’ ὄρκου τοῦτο ποιῆσαι. βασιλεύ- 15 σας δὲ ἐποίησε ψευδοσύνοδον ἐπισκόπων κατὰ τὸν λόγον τοῦ ψευδαββᾶ, καὶ ἔρρηψε τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ἕκτην σύνοδον. καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐτυφλώθη ὁ μάταιος. Κῦρον δὲ τὸν πατριάρχην ἐξωθήσας τῆς ἐκκλησίας, Ἰωάννην τὸν αὐτοῦ συμμύστην καὶ συναιρετικὸν προεβάλετο. 20

Ὁὗτος ὁ Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρδάνης ἐν μὲν ταῖς διαλαλιαῖς αὐτοῦ λόγιος καὶ ἐλέφρων ἐλογίζετο, ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ C ἀσέμνως καὶ ἀνικάνως καὶ ἀλοχρῶς τὸν βίον αὐτοῦ διατελῶν πάντη

stiniani mater, multis verbis a caede Tiberii dehortans. supervenit autem Ioannes, vique a gradibus avulsam Chazaricae mulieris filium Tiberium ad vestibulum portae Callinici extraxit, ibique instar pecudis faucibus praecisis necavit. Elias, ut in colloquium cum militibus Iustiniani venit, eos promissa securitate ad sese perduxit, desertamque ab omnibus Iustinianum iracunde collo apprehendit, et gladio, quem femori alligatum gestabat, caput amputavit, hocque ad Philippicam, isque Romam usque misit.

Ceterum is de quo ante diximus Callistraticus monachus, haereticus et astronomus, cum Philippico imperium vaticinio promitteret, hoc quoque ab eo stipulatus fuerat, ut eo potitus sextam Synodum, quippe prave actam, aboleret: ita imperium ei diuturnum validumque fore iuravit hoc se facturum Philippicus, et imperio potitus, uti iussus fuerat ab impostore monacho, falso episcoporum indicto concilio, sanctam et universalem sextam synodum irritam pronuntiavit. quo tempore vanus homo etiam est excaecatus. Cyro quoque patriarcha exturbato, Ioannem suae impietatis socium ei solio praefecit.

Fuit hic Philippicus, cognomento Bardanes, in colloquio facundus atque prudens habitus, sed in actionibus suis absque gravitate et industria ulla versans; turpiterque vivens extremam sibi infamiam paravit.

ἀδόκιμος ἐδείκνυτο. ἐμμανῶς γὰρ κινήθεις κατὰ τῆς ἀγίας εὐ-
 σινόδου ἀνατρέπειν ἔπευθε τὰ ὑπ' αὐτῆς δογματισθέντα θεῖα
 δόγματα. εὖρε γὰρ ὁμόφρονας αὐτοῦ αὐτόν τε τὸν Ἰωάννην,
 ὃν ἐποίησε πατριάρχην, καὶ ἄλλους ὁμόφρονας αὐτοῦ, καὶ ἐγγρά-
 5 φως ἀνεθεμάτισαν αὐτήν. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ οἱ Βούλγαροι διὰ
 τοῦ Φιλία λάθρα τῷ στενῷ ἐπιρρίψαντες ἕως τῆς χρυσοῦς πόρτης
 διέδραμον. τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν σφαγέντων καὶ αἰχμαλωτισθέν-
 των, ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντα, λέγειν οὐκ ἔχομεν. αὐτοὶ δὲ ἀβλαβεῖς
 εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὑπέστρεψαν.

10 Τῷ β' ἔτι ἐδοξε τῷ Φιλιππικῷ μετὰ τινων πολιτῶν ἀρι- D
 στήσαι. ἐν δὲ τῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς μεσημβριάζων,
 ἔξάπινα διὰ τῆς χρυσοῦς πόρτης εἰσελθὼν Ροῦφος πρωτοστράτηγος
 τοῦ Ὀψικίου, μεθ' ὧν εἶχεν ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ εἰσδραμῶν εἰς τὸ
 παλάτιον, ἤρπασε τὸν Φιλιππικὸν καὶ ἤγαγεν εἰς τὸ ἀρματώριον

15 τῶν πρασίνων, καὶ ἐτύφλωσεν αὐτὸν μηδενοῦς γνότος. τῇ δὲ
 ἐπαύριον, ἤγουν τῇ κυριακῇ τῆς πεντηκοστῆς, συναχθέντος τοῦ
 λαοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐστέφθη Ἀρτέμιος ὁ πρωτοασσηκητίς,
 μετονομασθεὶς Ἀναστάσιος, ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου αἰρετικοῦ,
 ἕτη β'.

20 Ἀρτέμιος ὁ καὶ Ἀναστάσιος ἕτη β'. οὗτος λογιώτατος ὢν P 449
 προεβάλετο στρατηγὸν ἰκανώτατον εἰς τὰ καβαλλαρικά, Λέοντα
 τὸν Ἰσαυρόν, καὶ ἕτερον λογιώτατον εἰς τὰ πολιτικά, κακ τούτου
 ἐν ἀδείᾳ διετέλει. οὗτος Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τοὺς πατρικίους

22 ὀκλιτικά?

insania quadam contra sacrum sextum concilium incitatus in id incubuit,
 ut omnia eius sacra decreta aboleret, nactus ad hoc secum sentientes
 cum Ioannem istum a se patriarcham creatum, tum alios quosdam, qui
 et detestati scripto istam synodum sunt. eodem tempore Bulgari, duce
 Philea, occulte per fauces ingressi usque ad auream urbis portam in-
 cursionem fecerunt. numerus occisorum ab iis et captorum maior est
 quam efferri ut possit. ipsi illaesi domum redierunt.

Anno secundo placuit Bardani cum nonnullis civium prandere. ce-
 terum sabbato Pentecostes Philippicum meridianam Ruffus Opsiciano-
 rum praefectus, cum Thracibus quos secum ducebat, subito per Auream
 portam irrumpens inque palatium procurrens, abripuit, inque armamen-
 tarium Prasinorum producto oculos nemine sciente effodit. postridie,
 nempe ipsa Pentecostes dominica die, populo in magnum templum col-
 lecto, ab Ioanne patriarcha haeretico inauguratus est regno Artemius
 princeps secretariorum, et Anastasii nomen ei inditum.

Artemius Anastasius imperavit annos 2. is erat homo doctissimus.
 equestribus copiis praefecit Leonem Isaurum, praestantissimum virum.
 sed et alium rebus civilibus hominem aptissimum praeposuit. itaque
 securus porro vixit. idem Theodorum et Georgium patricos oculis
 Georg. Cedrenus tom. I.

ἐκτυφλώσας εἰς Θεσσαλονίκην ἐξώρισε. τῶν δὲ Ἀράβων ὀπλιζομένων κατὰ Ῥωμανίας διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης, ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ κατὰ τῆς πόλεως τούτους παραγίνεσθαι. ὁ δὲ ἤρξατο κτίζειν δρόμους καὶ διήρεις, καὶ τὰ παράλια τείχη ἀνακαίνωσεν καὶ τὰ χερσαῖα, καὶ γεννημάτων τὰ ὠρεῖα ἐπλήρωσεν. ἐπὶ τούτου 5 Γερμανὸς ἐκ μητροπόλεως Κυζίκου μετατίθεται εἰς Κωνσταντι-
Bνούπολιν, καὶ κηρατόριον μεταθεσίμου ἐκπεφώνηται "ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῶν Θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἢ θεῖα χάρις ἢ πάντοτε τὰ ἄσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα μετατίθῃσι Γερμανὸν τὸν ὀσιώτατον πρόεδρον τῆς Κυζικηνῶν μητροπό-
 10 λeos εἰς ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τῆς Θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως ἐπὶ Ἀρτεμίου βασιλέως." μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι στόλος ἐξῆλθε Σαρακηνικὸς πρὸς τὸ κῶσαι ξύλα εἰς τὸν Ὀλίνα, ἐξαρτύσας στόλον ἐξαπέστειλε πρὸς τὸ κῶσαι τὴν τοιαύτην ξυλὴν. ἔλθοντος δὲ τοῦ στόλου ἐν τῇ Ῥόδῳ, ἐστασίασε, καὶ τὸν μὲν βα-
 15 σιλέα ἀνέσκηψαν τὸν δὲ στρατηγὸν αὐτὸν Ἰωάννην ῥομφαία ἀνεῖ-
Cλον, καὶ εὐθὺς κατὰ τῆς βασιλίδος ἀνέπευσαν. ἔλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ Ἀεραμυτίῳ, εὗρον ἐκεῖσε Θεοδοσίον διοικητὴν εὐσεβῆ καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. ὅπερ μαθὼν Ἀρτέμιος, τὴν πόλιν ὀχυρώσας ἐν Νικαίᾳ τῇ πόλει κατέφυγεν.
 20 ὁ δὲ τῆς πόλεως στόλος καὶ ὁ τοῦ Θεοδοσίου μέχρι μηνῶν ἐξ ἀλλήλοις κατεπολέμουν. ὁ δὲ Θεodosius διαβὺς ἐπὶ τὰ Θρακικῶν μέρη ἐν ὄχλῳ βυρεῖ τὴν πόλιν καταλαμβάνει, καὶ τοὺς ἐν τῷ τείχε

22 ἀλλήλους?

spoliatos Thessalonicam deportavit. cum Arabes terra marique Romanis bellum facerent, nuntiareturque eos urbem petituros, ocelocos biremesque condere instituit, muros maritimos terrestresque refecit, et frugibus horrea implevit. sub hoc e metropoli Cyzico Opolin translatus est Germanus; editumque decretum sanctissimorum consensu episcoporum, quo id permittebatur, in hanc sententiam "divina gratia, quae ubique infirma sanat et mutila integrat, transfert Germanum sanctissimum Cynicena metropolis ad archiepiscopatum imperatricis atque a deo custoditae urbis. res gesta Artemio imperante." porro Artemius cum intellexisset Sarracenos lignorum secundorum causa classem in Phoeniciam adduxisse, classem emisit quae ligna ista combureret. verum ea cum Rhodum attigisset, classiarum seditione coorta imperium Artemio abrogant, Ioannem ducem suum ferro trucidant, rectaque Byzantium versus navigant. Adramyttum vero delati inveniunt ibi Theodosium quendam procuratorem, pium hominem et a rebus gerendis alienum: eum imperatorem creant. Artemius certior hac de re factus, urbe munita, Nicaeam profugit. per sex menses inter classem Cypolitanae et Theodosianae certamen fuit. Theodosius tandem in Thraciae partes digressus cum magnis copiis urbem aggreditur, corruptisque murorum ad Bla-

τῶν Βλαχερινῶν φύλακας δώροις διαφθείρας τὴν εἴσοδον ἔσχε. τὴν δὲ πόλιν οἱ πλώϊμοι πραιδεύσαντες μεγίστην ἐργάσαντο ἄλωσιν, μηδενὸς φεισάμενοι. τὸν δὲ πατριάρχην Γερμανὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας Ἀρτεμίου συλλαβόμενοι ἐν Νικαίᾳ ἀπήγαγον. οὓς θεασάμενος Ἀρτέμιος, λόγον τε ἀπαθείας λαβὼν, τὸ μοναδικὸν περιβάλετο σχῆμα, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐξορῆζεται. Λέων δὲ ὁ Ἰσαυρὸς τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὢν, Ἀρτεμίου ὑπερμαχῶν οὐχ ὑπετάγη Θεοδοσίῳ, ἔχων συναγωνιζόμενον Ἀρτάβασδον Ἀρμενίων στρατηγὸν τῶν Ἀρμενιακῶν, ᾧ καὶ δοῦναι συνέθετο τὴν 10 ἰδίαν θυγατέρα.

Θεοδόσιος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη β', ἐφ' οὗ Μασσαλμῦς ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ἐπεστράτευσεν κατὰ Ῥωμαίων. καὶ πρὸς τὰ μέρη τοῦ Ἀμωρίου γενόμενος γράφει πρὸς Λέοντα τῶν ἀνατολικῶν στρατηγῶν "ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων σοι ἄρμόζει. ἐλθὲ 15 οὖν καὶ λαλήσομεν τὰ πρὸς εἰρήνην." ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀποστεί- P 450
 λας ὑπάτους καὶ λόγους εἰρήνης ποιησάμενος, καὶ ὡς βασιλεὺς φημισθεὶς, ἐπὶ τὴν Νικομήδειαν ἔρχεται μετὰ πλείστου στρατοῦ. ἐν ἣ τῷ τοῦ Θεοδοσίου υἱῷ περιτυχῶν ἐν πολέμῳ καὶ χειρωσάμενος μετὰ τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας πύσης καὶ τῶν ἐν τέλει τοῦ παλα- 20 τίου, καταλαμβάνει τὴν Χρυσόπολιν. ὁ δὲ Θεοδόσιος λόγους ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ λαβὼν παρεχώρησεν αὐτῷ τῆς βασιλείας, κληρικὸς σὺν τῷ υἱῷ γενόμενος. οὗτος ἦν καὶ χρυσογράφος. τελευτᾷ δὲ ἐν Ἐφέσῳ, καὶ τίθεται ἐν τῷ ναῦ τοῦ ἁγίου Φιλίππου

chernas custodibus in eam intrat. classarii eam diripuerunt, neminique parcentes ingentem praedam abstulerunt. Germanum deinde patricium et praefectos Artemii comprehensos ad Nicaeam adduxerunt. quo viso Artemius securitate promissa monachi habitum induit et Thessalonicam est deportatus. ceterum Leo Isaurus Orientalium dux, pro Artemio propugnans, Theodosio non paruit, socium habens Artabasdam Armenium Armeniorum ducem, cui et filiam nuptum se daturum suam sponderat.

Theodosius imperium Romanum tenuit annos 2. eo imperante Massalmas Sarracenorum princeps Romanorum dicioni bellum intulit. cumque ad Amorium pervenisset, Leoni Isauro in hanc scripsit sententiam "ad te pertinet Romanum imperium: veni, et de pace colloquemur." misit ergo ad eum legatos Leo pacemque composuit; et imperator salutatus maximo cum exercitu ad Nicomediam venit; ibique Theodosii filium offendens, pugna congressus, hunc cum omni imperatoris suppellectile ac palatii proceribus in suam potestatem redegit. inde Chrysopolin venit. Theodosius autem ab eo sibi securitatem stipulatus imperio cessit, factusque est una cum filio clericus. fuit hic etiam auri scriptor. mortuus est Ephesi, et infra terram conditus in fano S. Phi-

ὑπὸ γῆν, γράφει δὲ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ Ὑγία. λέγουσι δὲ τινες τῶν ἑτοπίων θουματουργεῖν αὐτόν.

B Ἐλθὼν δὲ Μασαλαῦς ἐν Περγῶνι ταύτην παρέλαβεν· εἰσηγήσει γὰρ τινος μάγου ἐνέγκαντες οἱ τῆς πόλεως ἔγκουν γυναικα ταύτην ἀνέτεμον, καὶ τὸ βρέφος ἐν κακάβῳ ἐνήσαντες εἰς τὴν 5 τοιαύτην θεοβδελυκτον θυσίαν πάντες οἱ πολεμῆν βουλόμενοι τὰ μανίκια τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτῶν ἔβαψαν, κἀντεῦθεν δικαία τοῦ θεοῦ κρίσει τοῖς ἐχθροῖς παρεδόθησαν.

Κόσμου ἔτος 509, τῆς θείας σαρκώσεως ψγ', Λέων ὁ καὶ Κόνων, ὁ Ἰσαυρος καὶ εἰκονομάχος, ἐβασίλευσεν ἔτη κδ'. 10

C πρὸ ὀλίγων τινῶν χρόνων τῆς βασιλείας Λέοντος Ἑβραῖοι τινες ἐκ Λαοδικείας τῆς Φοινίκης ἦλθον πρὸς Ἰζήθ τὸν ἀρχηγὸν Ἀράβων, ἐπαγγελλόμενοι αὐτῷ ἔτη μ' κρατῆσαι τῆς Ἀράβων ἀρχῆς, εἰ τὰς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τιμωμένας σεπτὰς εἰκόνας ἐν πάσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ καταλύσει. τοῖτοις πεισθεὶς ὁ ἀνόητος 15 Ἰζήθ δόγμα καθολικὸν ἐψηφίσατο κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκότων. ἀλλὰ χάριτι Χριστοῦ καὶ ταῖς πρεσβείαις τῆς πανάγνου θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων συντόμως τεθνηκῶς οὐ διαπέμψαι αὐτὸ ἠδυνήθη εἰς τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ· οὐπω γὰρ διτῆλθεν ἐνιαυτός, καὶ ἡ θεία δίκη μετῆλθεν αὐτόν. οὗ ὁ υἱὸς τὴν ἡγεμο- 20

D νίαν δεξάμενος ὡς ψευδομάντις αὐτοὺς ἐβουλήθη ἀποκτείνειν. ὅπερ μαθόντες ἀνέκαμψαν ἐν τοῖς Ἰσαυρικοῖς μέρεσιν. εἰς πηγὴν δὲ τινα ἀναψυχόντων αὐτῶν, ἰδοὺ οὗτος ὁ Λέων νεανίσκος

lippi. inscripsit suo sepulchro "sanitas." quidam incolarum aiunt cum miracula edidisse.

Porro Masalmas Pergamum adortas cepit. nam oppidani magi cuiusdam instinctu praegnantem mulierem dissecuerant, foetisque in cacabo elixato, quotquot militare vellent, in execrando hoc sacrificio manicas dextrarum suarum intinxerant. eas propter iusto dei iudicio hostibus sunt traditi.

Anno mundi 6209, incarnationis divinae 703 Leo Isaurus, qui et Conon et ob deiectas imagines Iconomachus cognominatur, imperium iniiit, tenuitque annos 24. paucis antequam imperare Leo coepit annis, Ebraei quidam Laodicea Phoeniciae oriundi Iazeth Arabum principem adiverunt, promittentes ei 40 annos duraturum in Arabas imperium, si veneranda et in templis Christianorum honore cultas imagines per omnem suam dicionem destrueret. persuasum hoc est fatuo Iazetho, et decretum universale contra venerandas imagines composuit. sed favore dei et deprecationibus deiparae omniumque divorum effectum est ut celeri morte praeventus (ante exitum quippe anni divina eam vindicta attigit) id per suam dicionem non dimitteret. filius regno potius Ebraeos istos ut impostores necare voluit; quod illi sentientes profugi in Isauriam deflexerunt. ibi cum se ad fontem quandam refrigerarent,

ἔτι ὢν, καλῶς τῷ εἶδει καὶ εὐμήκης τῷ σώματι, βάνασος τὴν τέχνην καὶ ἐξ αὐτῆς τὴν ζωὴν ποριζόμενος, καὶ ἐκ τοῦ ὑποζυγίου τὸν φέρτον περιζόμενος ἐκάθισε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ πηγῇ ὡς ἀριστήσιον. εἶτα οἱ τῶν ἑγγαστριμύθων μύσται τοῦ κατάρξαι τῆς Ἑρωμαϊκῆς βασιλείας τῶν σκήπτρων τούτῳ προλέγουσι. τοῦ δὲ Λεοντος ἀναβαλλομένου, πληροφορεῖται ἐπ' αὐτῶν. οἱ καὶ αὐτοῖσιν ὄρκον, εἰ εἰς πέρας ἔλθῃ τοῦτο, ὅπερ ἂν αἰτήσωνται ποιήσεν. πλησιάζοντος δὲ ἐκείσε ναοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ὁμνυσιν P 451 αὐτοῖς. ὑποχωρησάντων ὅν ἀμφοτέρων, ἐπὶ Σισινίου πατρικίου στρατολογεῖται ὁ Λεὼν. καὶ ἐν ἄλλῳ ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ ῥινοτμήτου σπουδαῖος γενόμενος εἰς τὰ ἐσπέρια πέμπεται, καὶ νικήσας ἐπὶ Θεοδοσίου στρατηγῆς ἀνατολῆς γίνεται, καὶ τῆς βασιλείας κρατεῖ τῷ προειρημένῳ τρόπῳ.

Τῷ β' ἔτι κατέλαβε Σουλειμὰν μετὰ στόλου καὶ ἀμηνάδων, 15 καὶ διεπέρασεν ἐξ Ἀβύδου ἐν τῇ Θράκῃ. οὗ τελευτήσαντος ἀμηνεύει Οὐμαρος. χειμῶνος δὲ βαρυτάτου γενομένου ἐν τῇ Θράκῃ ὡς ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν μὴ φανῆναι γῆν ἐκ τῆς κρυσταλλωδείους χιώνος, πληθῆος ἵππων τε καὶ καμήλων καὶ λοιπῶν ζώων τῶν ἐχθρῶν τεθνήκισι. τῷ δὲ ἐαρινῷ καιρῷ κατέλαβε Σουφιάμ μετὰ B 20 τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ κτισθέντος στόλου, καὶ προσώρμισεν εἰς τὸν τοῦ Καλοῦ Ἀγροῦ λιμένα. μετ' οὐ πολὺ καὶ Ἰζήθ μεθ' ἑτέρου στόλου κτισθέντος ἐν Ἀφρικῇ καὶ αὐτὸς προσώρμισεν εἰς τὸν Σάτυρον καὶ τὸν Βρύαντα καὶ ἕως Κάρτου λιμένος. οἱ μέντοι τῶν δύο τούτων στόλων Αἰγύπτιοι καθ' ἑαυτοὺς βουλευσόμενοι νυκτὸς

supervenit Leo, adolescentulus etiamnum, formosus ac procero corpore, qui se sordida arte alebat, et prandendi gratia fonti ipse quoque assidens iumentum onere levat. huic illi genio vaticinium suggerente praedicunt fore ut Romanorum imperio potiat, negantique prorsus fidem rei faciunt, interim iuramento eum adigunt, si hunc eventum res eius habuerint, facturum quod ab eo ipsi postulaturi essent. iuravit eis hoc ad sanum beati Theodori, quod erat in proximo. digressis iis Leo a Sisinio patricio in exercitum adsciscitur, neque multo post a Iustiniano Rhinotomoto spatharius factus, potitus victoria, a Theodosio deinde Orientis dux creatus, imperium quo diximus modo consecutus est.

Anno secundo Solyman cum exercitu et praefectis ab Abydo in Thraciam est profectus. eo mortuo ameras (is summas rei praestat) successit Umarus. cum autem vehementissima esset in Thracia hiems, ita ut prae nive in glaciem durata per centum dies terra videri nequirit, magna hostilium equorum camelorum aliorumque animalium multitudo interiit. verno tempore Suphianus cum parata in Aegypto classe ad portum appulit, qui boni agri dicitur. paulo post Izethus cum alia classe in Africa collecta Satyrum Bryantem et loca quae sunt usque ad Carti portum occupavit. Aegyptii autem qui in utraque classe erant,

εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει τὸν βασιλέα εὐφημοῦντες, ὥστε ἀπὸ τῆς Ἱερείας μέχρι τῆς πόλεως ὀλόξυλον φαίνεσθαι τὴν θάλασσαν. ἕκαστος δὲ τῶν τοιούτων στόλων στρατὸν εἶχεν ἀναριθμητὸν καὶ πλοῖα καὶ ὄπλα ἀριθμῷ μὴ ὑποβαλλόμενα. καὶ ταῦτα πάντα διὰ τῆς βοήθειας τοῦ εὐσπλάγγχρον Θεοῦ καὶ τῶν πρεσβειῶν τῆς Θεο- 5
C πρήσθησαν, καὶ πάντες μετὰ τῶν πλοίων αὐτῶν ἄρδην ἀπώλοντο, πολεμοῦντες τὴν πόλιν ἐπὶ ἔτη δύο. πάλιν δὲ τοῦ Μερδασᾶ σὺν τῷ στρατῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν πυλῶν ἕως Νικαίας καὶ Νικομηδείας ἀνιτρέχοντος, οἱ ἐν τῷ Λίβα καὶ τῷ Σόφωνα δίκην Μαρδαϊτῶν 10 κρυπτόμενοι Ῥωμαῖοι ἑξαίφνης τούτους ἐπιφρόντοντες καὶ πολὺν φόνον καθ' ἑκάστην ποιοῦντες ἀπέδωξαν. ἄλλως τε καὶ λιμοῦ αὐτοὺς καταλαβόντος σφοδροῦ πάντα τὰ θνήσκοντα ζῶα κατήσθιον. φασὶ δὲ ὅτι ἀνθρώπους τεθνεῶτας καὶ τὴν ἑαυτῶν κόπρον σὺν ῥίζαις βοτανῶν τεθρυμμέναις ἔψοντες ἤσθιον. ἐνέσκηψε δὲ 15 αὐτοῖς καὶ λοιμικὴ νόσος, καὶ ἀναριθμητὰ πλήθη ἔξ αὐτῶν ὤλεσε.
D συνῆψαν δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ οἱ Βούλγαροι πόλεμον, καὶ κατέσφαζαν χιλιάδας εἰκοσιδύο Ἀράβων. καὶ ἄλλα πολλὰ συνέβη αὐτοῖς δεινά, ὡς ἐπιγνῶναι τῇ πείρᾳ τὸν Θεὸν καὶ τὴν δέσποιναν Θεοτόκον φρουροὺς εἶναι ταύτης τῆς πόλεως· καὶ οὐκ ἔστιν ἐγκα- 20 τάλειψις τελεία Θεοῦ ἐν τοῖς ἐν ἀληθείᾳ ἐπικαλουμένοις αὐτὸν, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ παιδευόμεθα διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

Τούτῳ τῷ ἔτει Σέργιος πρωτοσπιθάρχιος καὶ στρατηγὸς

seorsim inito consilio, noctu ad urbem accesserunt, imperatorem faustis clamoribus compellantes, adeo ut mare ab Hierrea usque ad urbem totum ligneum videretur. utraque classis exercitum vehebat innumerabilem, navesque et arma quorum summa iniri non posset. atque haec omnia auxilio misericordis dei et intercessione deiparae eodem loco partim demersa sunt a ventis partim incensa; omnesque cum suis navibus protinus perierunt, cum biennium urbem oppugnassent. rursus Merdasane cum suis copiis a Pylis Nicaeam usque et Nicomediam incursionibus grassante, Romani qui in Liba et Sophone Mardaitarum erant in morem absconditi, subito eos invadentes magna quoque quotidie clade afficientes profligarunt. Arabibus praeter haec tanta etiam fames incubuit, ut omnia viventia animalia devorarint. sunt qui hominum quoque cadavera suaque ipsorum stercora cum radicibus herbarum tritis elixa vorasse dicunt. pestis quoque eos corripuit et multitudinem innumeram perdidit. ad haec Bulgari bello moto, Arabum 22 milia interfecerunt. multae porro aliae calamitates iis evenerunt, ut satis ipsa experientia testata sit urbis huius deum et dominam deiparam custodes esse, neque a deo deseri, qui ipsum vere invocant, etsi aliquantulum ob peccata nostra castigamur.

Hoc anno Sergius spathariorum princeps ac Siciliae praefectus,

Σικελίας, ἀκούσας ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ παρακαθέζονται τὴν πόλιν, ἔστειπεν ἴδιον βασιλεὺς ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ Βασίλειον πολίτην, τὸν υἱὸν Ὀνομαγούλου, μετονομάσας αὐτὸν Τιβέριον. ἐποίησε δὲ P 452 προβολὰς καὶ ἰδίους ἄρχοντας μετὰ βουλαῖς Σεργίου. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀκούσας ἀποστέλλει Παῦλον τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ μετὰ δυνάμειος, ὃς καταλαβὼν τὴν Σικελίαν καὶ τὰς βασιλικὰς προστάξεις ὑπαναγνοὺς τῷ λαῷ, εὐθὺς τὸν μὲν Λέοντα βασιλεὺς εὐφρήμισαν, Βασίλειον δὲ τὸν Ὀνομάγουλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ δεσμίους τῷ Παύλῳ παριδεδώκυσιν, οὓς καρτομήσας τὰς κ-

10 φαλὰς αὐτῶν τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλεν. ὁ δὲ Σέργιος λόγους ἀπαθείας λαβὼν ἐξῆλθε πρὸς τὸν Παῦλον, καὶ οὕτως εἰρήνευσαν τὰ ἐσπέρια. τὰ δὲ ἐναπομείναντα πλοῖα τῶν Ἀράβων καὶ Οὐμάρου τῇ ἰε΄ τοῦ Ἀγούστου μηνὸς μετ' ἀσχύνης πολλῆς ἀνακάμψαι βουληθέντα, λαίλαψ ἐκ θεοῦ ἐσκήψας τὰ μὲν ἐν Προ-

15 κονήσῳ τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀποστρόφοις καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκταῖς κατέπνιψε. τοῖς δὲ περιλειφθεῖσιν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει χάλαζα πυρίνη ἐσκήψασα ἀναβρόσαι τὴν θάλασσαν πεποίηκε. καὶ τῆς πίσεως λυθείσης αὐτανδρα ἀπώλοντο, μόνων πέντε εἰς Συρίαν διασωθέντων, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν δυναστείαν ἀπαγγέλλοντα.

20 Τούτου τῷ ἄξει σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν Συρίᾳ. ἠνάγκασε δὲ Οὐμαρος τοὺς Χριστιανοὺς μαγαρίζειν, καὶ τοὺς μὲν πειθομένους αὐτῷ ἀτελεῖς ἐποίει, τοὺς δὲ μὴ πειθομένους ἀνήρει· ὅθεν καὶ πολλοὺς μάρτυρας ἀπειργάσατο. ἐθέσπισε δὲ καὶ Χρι-

20 τούτῳ P

audito urbem a Sarracenis obsideri, de suorum clientum numero Basilium quendam civem, Onomaguli filium, mutato eius in Tiberium nomine, imperatorem creat; qui consilia Sergii secutus magistratus et praefectos a se constituit. hoc ubi imperator cognovit, Paulum domesticum suum cum copiis mittit. is cum Siciliam attingisset populoque imperatoris mandata ex scripto recitasset, hoc consecutus est ut statim imperium Leoni faustis acclamationibus confirmaretur, Basilium autem Onomagulus cum suis vineti ipsi dederentur; quorum ille abscidit capita, eaque imperatori misit. Sergius securitate promissa ad Paulum concessit. ita Occidens pacatus. at naves Arabum, quae cum Umario ad obsidionem urbis remanserant, 15 Augusti die magno cum dedecore domum discedere conatae, immissae divinitus turbine partim ad Proconnesum partim ad Apostrophos et reliqua litora submersae sunt. superstites cum in mare Aegaeum pervenissent, ignea grando immissa ebullire mare fecit; ac pioe liquata, solis quinque navibus in Syriam perlatis, reliquae omnes cum vectoribus perierunt, potentiam dei nostri testatae.

Anno Leonis primo Mahometicam impietatem amplecti iussit, et parentes decreto immunitate tributorum donavit, qui non obedirent, eos trucidavit, multasque ita martyres fecit. lege quoque lata Christianos testi-

C στιανὸν κατὰ Σαρακηνῶν μὴ μαρτυρεῖν. ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα Λέοντα τοῦ μαγαρίσαι καὶ αὐτὸν.

Τῷ γ' ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ Λέοντι υἱὸς δυσσεβέστατος καὶ τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος, Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος. τῇ δὲ κ' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐτέφθη Μαρία ἡ γυνὴ Λέοντος 5 ἐν τῷ τρικλίῳ τοῦ Ἀύγουστέως, καὶ εὐξαμένη πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἁγίου Θυσιαστηρίου μετῆλθεν εἰς τὸν μέγαν βαπτιστῆρα, καὶ βαπτίσαντος ἐκείσε Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου τὸν τῆς κακίας αὐτοῦ καὶ βασιλείας διάδοχον Κωνσταντῖνον, δεινὸν καὶ δυσῶδες

D ἐκ νηπιότητος αὐτοῦ προεσημάνατο τεκμήριον* καὶ γὰρ ἀφώδευσε 10 ἐν τῇ ἁγίᾳ κολυμβήθρᾳ, ὡς εἰπεῖν τὸν πατριάρχην προφητικῶς διτι μέγιστον κακὸν Χριστιανοῖς καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ δι' αὐτοῦ γενήσεται. τοῦτον ἀνεδέξαντο οἱ προύχοντες τῶν θεμάτων καὶ τῆς συγκλήτου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Νικήτας ὁ Ξυλινίτης γράφει πρὸς Ἀρτέμιον ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπελθεῖν πρὸς Τέρβελιν τοῦ ἀναλαβέ- 15 σθαι συμμαχίαν Βουλγαρικὴν καὶ ἰλθεῖν κατὰ Λέοντος. τοῦ δὲ ἀπελθόντος, δίδωσιν αὐτῷ στρατὸν ὁ Τέρβελις καὶ πεντήκοντα κεντηνύρια χρυσοῖο. ἔρχεται γοῦν πρὸς Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἀρτέμιος. μὴ δεξαμένης δὲ αὐτὸν τῆς πόλεως, οἱ Βούλγαροι τοῦτον τῷ Λέοντι παραδεδώκασι καὶ φιλοφρονηθέντες παρ' αὐ- 20 P 453 τοῦ ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἀρτέμιον σὺν τῷ Ξυλινίτῃ ἀνείλε, δημεύσας τὴν Ξυλινίτου οὐσίαν* μάγιστρος γὰρ ὢν πλοῦσιος πάνυ ὑπῆρχε. σὺν αὐτοῖς ἀπεκεφάλισε καὶ τὸν ἀρχιεπίσκο-

monii contra Sarracenos dictione prohibuit. Leonem quoque imperatorem per literas ad Mahometicam superstitionem colendam hortatus est.

Tertio anno Leonis impiissimus filius ac Antichristi praecursor natus est, Constantinus Caballinus. die Octobris vigesima sexta Maria uxor Leonis in triclinio Augustali coronata est, votisque apud vestibulum sacrae arae factis ad magnum baptisterium transiit. ibi cum a Germano patriarcha Constantinus paterni regni ac malitiae heredem baptizaret, ipsa in sua infantia dirum ac foedum futurae vitae indicium edidit, oleo in sacrum lavacrum emisso. itaque vaticinatus est patriarcha magna Christianis et ecclesiae mala eum daturum. susceperunt eum ordinum et senatus principes. eodem anno Niceta Xylinites Artemium Thessalonicae degentem per literas hortatur ut Terbelin se conferat, auxilioque Bulgarico instructus contra Leonem tendat. venienti Terbelis exercitum et quinquaginta auri centenarios dedit. cum his Artemius ad Cpolin est profectus. sed eum cum cives non recipere, Bulgari Leonis tradiderunt, amiceque tractati domum abierunt. Leo Artemium Xylinitamque interfecit, publicatis etiam Xylinitae bonis: fuerat enim, utpote magister, praedives. cum his archiepiscopum quoque

πον Θεσσαλονίκης καὶ ἄλλους πλείτους, πλείονας δὲ ἔρριτοτόμησε καὶ ἐξώρισε.

Τῷ δ' ἔτει, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα, ἐπέφθη Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος ὑπὸ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ τριβουναλίῳ, 5 ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ. τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει ἀπεβίω Οὔμαρος, ἀμηρεύσας τῶν Ἀράβων ἕτη δύο μῆνας δ'. καὶ ἀμηρεύει Ἰζήδ. τυραννεῖ δὲ καὶ ἐν Περσίδι ἄλλος Ἰζήδ Μουαλαβί, καὶ συναπῆλθον αὐτῷ πολλοὶ τῆς Περσίδος. ὁ δὲ Ἰζήδ ἀνείλεν αὐτὸν καὶ τὴν Β Περσίδα ὑπέταξεν.

10 Τῷ ε' ἔτει ἐφάνη τις Σύρος ψευδόχριστος, καὶ ἐπλάνησε τοὺς Ἑβραίους λέγων ἑαυτὸν εἶναι Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Τῷ ς' ἔτει ἠνάγκασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Μοντανοὺς βαπτίζεσθαι. οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἀπροαιρέτως βαπτιζόμενοι ἀπελούοντο τὸ βάπτισμα, καὶ ἐσθίοντες μετελάμβανον τῶν 15 ἁγίων μυστηρίων. οἱ δὲ Μοντανοὶ διαμαντεύσαντες ἑαυτούς, θεωρήσαντες ἡμέραν, εἰσῆλθον εἰς τοὺς ὠρισμένους οἴκους τῆς πλάνης αὐτῶν καὶ κατέκαυσαν ἑαυτούς.

Τῷ ζ' ἔτει ἦλθον, καθὼς προείρηται, οἱ μάντις οἱ χρησμο- C δοτήσαντες τῷ Λέοντι τὴν βασιλείαν, καὶ ἀπαιτοῦσι παρ' αὐτοῦ 20 τὴν ὑπόσχεσιν ἧγον τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαίρειν, ὑποσχόμενοι τῷ ἄσεβῆ ποιήσαντι οὕτως βιώσειν χρόνους ἑκατόν. τοῦτοις πεισθεῖς ὁ ἀλάστωρ πολλῶν κακῶν αἴτιος γέγονεν ἡμῖν τοῖς

Thessalonicenum et alios permultos capitibus truncavit, pluribus nasos amputavit, et solum exsiliū causa vertere iussit.

Quarto anno, festo Paschatis die, Constantinum Caballinum Leonis patris iussu S. Germanus pro tribunali coronavit. eodem anno vita defunctus est Umarus, cum Arabum ameras fuisset per annos 2 menses 4. successit ei Izodus. sed et alius Izodus in Perside tyrannidem occupavit, cognomine Mualabis, atque huic multi ex Perside se coniuaxere. verum Izodus eum interfecit Persidemque subegit.

Quinto anno exstitit quidam Syrus, falso Christum sese iactans esse, filium dei, Ebraeosque decepit.

Anno sexto imperator Ebraeos ac Montanos ad baptismum adegit. atque Ebraei quidem contra animi sui sententiam baptizati abluerunt baptismum, ciboque ante percepto sacrarum mysteriorum participes se fecerunt. Montani autem sibi invicem vaticinati constituta die domos erroris suo destinatas intrarunt, ac sese combusserunt.

Anno septimo vates isti, quos supra dictum est Leoni imperium praedixisse, venerunt, promissamque sibi ab eo sacrarum imaginum subversionem postularunt, pollicentes ei, si satisfecisset, vitam 100 annorum. his sceleratus iste fides adhibens multa nobis Christianis mala

Χριστιανοῖς. ἐδρῶν γάρ τινας ὁμοφρονοῦντας αὐτῷ καὶ τὸν Να-
κωλείας ἐπίσκοπον, οὐ μικρῶς τὴν πίστιν ἐλυμήνατο.

Ἰστοροῦται δὲ ὅτι ἔθος ἦν τὸν φῆγμα Φραγγίας κατὰ γένος
ἄρχειν, καὶ μηδὲν διοικεῖν πλὴν ὅτι ἀλόγως ἐσθίειν καὶ πίνειν,
κατὰ δὲ τὸν Μάϊον μῆνα προκαθέζεσθαι ἐπὶ παντὸς τοῦ ἔθνους, 5
D καὶ προσκυνεῖν αὐτοῖς καὶ ἀντιπροσκυνεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, δωρο-
φορεῖσθαι τε κατὰ συνήθειαν καὶ ἀντιδιδόναι αὐτοῖς, ἔχειν δὲ
πρόοικον γνώμην αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους εἰς τὸ διοικεῖν πάντα τὰ
πράγματα. ἐλέγοντο δὲ οἱ ἐκ τοῦ γένους ἐκείνου καταγόμενοι
κριστάτοι, ὃ ἐρμηνεύεται τριχοραχάτοι· εἶχον γὰρ κατὰ τῆς ῥά-10
χως αὐτῶν τρίχας ἐκφυομένας ὡς χοῖροι.

Τῷ 3' ἔτει ἤρξαστο ὁ δυσσεβῆς Λέων τὸν κατὰ τῆς τῶν
ἁγίων εἰκόνων καθαιρέσεως λόγον ποιῆσθαι. Γρηγόριος δὲ ὁ
πάπας Ῥώμης τοῦτο μαθὼν τοὺς φόρους τῆς Ἰταλίας καὶ Ῥώμης
ἐκώλυσε, γράψας καὶ πρὸς Λέοντα ἐπιστολὴν δογματικὴν, μὴ 15
δεῖν βασιλεῖα λόγον περὶ πίστεως ποιῆσθαι καὶ καινοτομεῖν τὰ ἀρ-
P 454 χαῖα δόγματα τῆς ἐκκλησίας τὰ ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων δογματι-
σθέντα. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ χεῖμαρρος πλημμυρῆσας εἰσηλθεῖν
εἰς Ἔδεσαν, καὶ τὴν πόλιν καὶ πολλοὺς ἠφάνισε.

Τῷ 1' ἔτει ἐπεστράτευσεν Μασαλμῦς τὴν Καισάρειαν Καπ-20
παδοκίας καὶ παρέλαβεν αὐτήν. γέγονε δὲ καὶ θανατικὸν εἰς Συ-
ρίαν. ἐν αὐτῷ τῷ ἔτει, ὥρα θέρους, ἀτμὶς καμίνου πυρὸς ἀνέ-
βρυσεν ἀνὰ μέσον Θήρας καὶ Θηρασίας τῶν νήσων ἐκ τοῦ βυθοῦ

19 καὶ ante τὴν om P

paravit: nactus enim quosdam secum sentientes, interque hos episcopum
Nacoliæ, religionem haud leviter polluit.

Memoriae proditum est regem Franciæ, consuetudine sic obtinente,
regnum per stirpem a maioribus suis ad se delatum gerere, nulli alii
negotio intentum quam brutæ voracitati atque poculis. eundem Maio
mense in conspectu totius gentis præsidere, gentemque adorare, et
vicissim ab ea adorari, atque ultro tum de more citroque dari dona.
præfectum d:imus sive aulae regis rerumque gentis eius omnium curam
gerere. qui ea stirpe prognati erant, cristati dicebantur, quod Græce
dicitur trichorachati, quia instar porcorum ex spina dorsi enascentes
pilos habent.

Anno nono Leo impius coepit de sacris imaginibus evertendis men-
tionem facere. quo cognito, Gregorius Romæ papa tributo Italiæ et
Romæ cum prohibuit, missa etiam decretali epistola monens non esse
imperatoris de fide statuere aut vetera ecclesiæ decreta a sanctis pa-
tribus facta convellere. eodem anno etiam torrens in urbem Edessam
exundans multos interemit.

Anno decimo Massimas Cæsaream Cappadociæ expugnavit. pestis
quoque in Syria fuit. aestate eius anni inter Theram et Therasiam in-
sulas per aliquot dies ex profundo maris sursum se extulit caligo, quasi

τῆς θαλάσσης ἐπὶ ἡμέρας τινάς, καὶ κατὰ βραχὺ παχυνομένης καὶ ἀπολιθομμένης τῇ πυρώδει ἔκκαύσει ὅλος ὁ τόπος καὶ ὁ ἀγρὸς πυροφανῆς ἐδέκνυτο. τῇ δὲ παχύτητι τῆς γεώδους οὐσίας πετροκισσῆρους μεγάλους ὡς λίθους τινάς ἀναπέμψαι καθ' ὅλης τῆς 6 μικρῆς Ἀσίας καὶ Λέσβου καὶ Ἀβύδου καὶ τῆς πρὸς Θάλασσαν Β Μακεδονίας, ὡς ἕπαν τὸ πρόσωπον τῆς θαλάσσης ταύτης κισσῆρων ἐπιπολαζόντων γέμειν. μίσησον δὲ τοῦ τηλικούτου πυρὸς νῆσος ἀπογεωθεισα τῇ λεγομένῃ ἱερᾷ νήσῳ συνήφθη, μήπω τὸ πρῶν οὐσα, ἀλλ' ὡς αἱ προφρηθεῖσαι Θήρα τε καὶ Θηρασία ποτὲ ἐξε- 10 βρώσθησαν, αὐτῶ καὶ αὐτῆ νῦν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Θεομάχου Λέοντος. ὃς τὴν κατ' αὐταῦ θείαν ὀργὴν ὑπὲρ αὐτοῦ λογιζόμενος ἀναιδέστερον κατὰ τῶν ἁγίων σεπτῶν εἰκόνων ἤγειρε πόλεμον. οἱ μέντοι κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν ὄχλοι σφόδρα λυπούμενοι αὐτῷ τε ἔμελλον ἐπελθεῖν καὶ πολλοὺς βασιλικοὺς ἀνθρώ- 15 πους ἀνεῖλον, τοὺς τε καθελόντας τὴν ἐπὶ τῆς μεγάλης χαλκῆς C πύλης τοῦ κυρίου εἰκόνα, ὡς πολλοὺς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τιμωρηθῆναι μελῶν τε ἔκκοπαῖς καὶ μάστιξι καὶ ἔξορταῖς καὶ ζημίας ὑποβληθῆναι, σβεισθῆναι τε τῶν παιδευτηρίων τὴν εὐσεβῆ διδασκαλίαν. πρὸς γὰρ τῇ λεγομένῃ βασιλικῇ κισσῆρῃ παλάτιον ἦν 20 σεμνόν, ἐν ᾧ κατὰ τύπον ἀρχαῖον οἰκουμένικὸς ἐκάθητο διδύσκυλλος, ἔχων μαθητὰς λόγῳ καὶ βίῳ σεμνοὺς τὸν ἀριθμὸν δώδεκα. οὗτοι πῦσαν λογικὴν ἐπιστήμην τάχει τε καὶ μεγέθει φύσεως μετερχόμενοι οὐχ ἥκιστα τὴν ἐκκλησιαστικὴν μετήρσαν Θεοσοφίαν·

ab ardente fornace surgens; qua paulatim densata inque lapidem concreta, igniti incendii vi totus et locus et aër igneum adspectum praetulerunt. et ob crassitiem terrae materiae magni pumices lapidum instar per totam Asiam minorem, Lesbum Abydumque et maritimam Macedoniam disiecti sunt, ita ut universa facies eius maris pumicibus in summo iacentibus tecta fuerit. in medio ignis huius insula in terram constipata Hieraeque insulae aggesta est; quae ante nunquam fuit, sed quomodo olim Thera et Therasia eruperunt, ita et isthaec aetate deo adversi Leonis. ceterum Leo quantam in se dei iram concitasset reputans, impudentius venerandis imaginibus bellum movit. quare populus regiae urbis vehementi dolore percitus cum ipsam Leonem statuit invadere, tum multos ipsius domesticos trucidavit, atque eos etiam qui impositam magnae aerae portae imaginem domini auferebant, quo factum est ut multi pro pietate propugnantes supplicii afficerentur, alii membris mutilati, alii flagellis exsiliis et multis puniti; utque pia scholarum doctrina cessaret. nam apud regiam cisternam palatium erat venerabile, in quo iuxta antiquam formam oecumenicus magister sedebat, duodecim habens discipulos eruditione et vita graves. ii cum omnem dicendi scientiam celeritate et amplitudine ingenii perciperent, ecclesiasticam divinarum rerum sapientiam acri studio tractabant: absque horum con-

ὡν τῆς γνώμης χωρὶς οὐ θεμιτόν τι ποιῆν ἐδόκει οὐδὲ τοῖς βασι-
 D λεῦσιν αὐτοῖς. τούτους ὁ Κόνων συγχῶς προσκαλούμενος ἐπέ-
 ραξε πείσαι τῇ αὐτοῦ αἰρέσει. καταδέσθαι δὲ μὴ καταδεχομένους
 ἀλλ' ἀντιπίπτοντας ἀτίμως κατακλεισθῆναι διεκελεύσατο ἐκείσε,
 διὰ δὲ τῆς νυκτὸς πῦρ κυκλόθεν ὑφάψας αὐταῖς ἐστῖαις καὶ βί- 5
 βλοῖς πολλαῖς καὶ καλαῖς καὶ σκεῦεσιν ἱεροῖς ὁ μιαρὸς κατέκαυσεν.
 ἐντεῦθεν στασιάζουσι κατ' αὐτοῦ μεγάλη ναυμαχία συμφωνήσαν-
 τες Ἑλλαδικοὶ τε καὶ οἱ τῶν Κικλάδων νήσων, οἳ καὶ προσπελά-
 σαντες τῷ Βυζαντιῷ ἤττωνται, ἐμπρησθέντων αὐτῶν ἐντὸς νηῶν
 τῷ σκευαστῷ πυρὶ. αὖξιν δὲ τὴν κακίαν Λέων ὁ δυσσεβής, κατὰ 10
 τῆς εὐσεβείας τὸν διωγμὸν ἐπιτείνων.

P 455 Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι κατὰ τῆς Βιθυνῶν Νικαίας παρατάττεται
 ἡμερ ἐν χιλιάσι κ' μονοζώνων προδραμῶν καὶ ἀπαρασκευάστον
 κυκλώσας τὴν πόλιν, καὶ Μαβίας ἐπακολουθῶν ἐν ἄλλαις ὀκτὼ
 ἡμισυ μυριάσιν· οἳ μετὰ πολλὴν πολιορκίαν καὶ καθάρσειν μερι- 15
 κῆν τῶν τειχῶν, δι' ὀπτασίας τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων ἀγίων πα-
 τέρων ἀλοχυνθέντες, ἄπρακτοι ὑπεχώρησαν. Κωνσταντῖνος δὲ τις
 στρατῶρ τοῦ Ἀρταβασδοῦ, ἰδὼν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἐστῶσαν,
 λυβῶν λίθον ἔρρηξε κατ' αὐτῆς καὶ συνέτριψεν αὐτήν καὶ πεσοῦ-
 σαν κατεπάτησε. Θερρεῖ οὖν ἐν ὄραματι παρεστῶσαν αὐτῷ τὴν 20
 B ἄεσοιαν καὶ λέγουσαν αὐτῷ "οἶδας ποῖον πρᾶγμα γενναῖον ἐγ-
 γάσω εἰς ἐμέ; ὄντως κατὰ τῆς ἐαυτοῦ κεφαλῆς τοῦτο ἐποίησας."
 τῇ δὲ ἐπαύριον προσβαλόντων τῶν Συρακηνῶν τῷ τείχει καὶ πολέ-
 μου κροτηθέντος, δραμῶν εἰς τὸ τεῖχος ὁ ταλαίπωρος βάλλεται

silio quicquam agi, ipsis quoque imperatoribus nefas putabatur. hos
 Conon ad se vocans identidem in suam haeresin pertrahere satagebat:
 recusantes autem et sese opponentes ignominiose in sua illa schola
 concludi iussit, noctuque igne circumdatos cum domo librisque multis et
 pretiosis ac sacra supellectile combussit. ob id magna classe coacta
 Graeci, et qui Cyclades insulas tenebant, bellum ei faciunt. sed By-
 zantio iam propinquantium artificioso igni naves una cum ipsis succen-
 sae perierunt. porro autem impius Leo pietatem impensius persequi
 perrexit.

Eodem anno Amer cum 15 milibus levis armaturae militibus excu-
 sionem faciens, Nicaeam Bithyniae improviso obsidet. cui se adiungit
 Mabias, cum 85 milibus subsecutus. verum hi diu urbe oppugnata,
 murorumque partibus defectis, apparitione sanctorum qui ibi colantur
 patrum deterriti re infecta turpiter discesserunt, cum quidem Constan-
 tinus Artabasdi strator imaginem deiparae stantem cernens correpto la-
 pide petiit defectamque conculcavit. cui domias per visionem astitit,
 obnuntiavitque praecleari huius in ipsam facinoris suo eum capite poenas
 datarum. postridie itaque Sarracenis murum oppugnantibus, et certa-

τῶ ἐκ τοῦ μαγγανικοῦ λίθου, ὃς συνέτριψεν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, ἄξιον τῆς αὐτοῦ δυσσεβείας κομισάμενος τὰ ἀνταπόδομα.

Ὁ μέντοι βασιλεὺς Λέων οὐ μόνον περὶ τὴν σχετικὴν τῶν ἑσπετῶν εἰκόνων ὁ δυσσεβῆς ἐσφάλλετο προσκύνησιν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πρεσβειῶν τῆς πανάγου Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων· καὶ τὰ λείψανα δὲ τῶν ἁγίων ὁ παμμίαιρος, ὡς οἱ διδάσκαλοι αὐτοῦ Ἀραβες, ἐβδελύττετο. ἐκ τοῦδε τοίνυν τοῦ χρόνου ἀναιδῶς τῷ μακαρῷ Γερμανῷ προσετρίβετο, ὃν καὶ μεταστειλά- C
10 μενος ἤρξατο λόγους τινὰς κινεῖν μεθ' ὑπουλλίας καὶ καταγινώσκειν πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων καὶ ἱερέων ὡς εἰδωλολατρησάντων ἐν τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκόνων. ὁ δὲ μέγας ἔφη Γερμανός· ἄκουσον βασιλεῦ. τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ σαρκὸς ἐπιφανέντος πᾶσα εἰδωλολατρία ἐκποδῶν γέγονε καὶ πᾶν 15 ἄγαλμα εἰδωλικὸν ἠφάνισται καὶ ἐξωστράκισται, ὡς φησὶν ὁ προφήτης Ζαχαρίας ὅτι λέγει κύριος Σαβαώθ, ἐξολοθρεύσω τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκέτι αὐτῶν ἔσται μνηία. πλὴν τὴν καθάρσειν τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἀκούομεν μέλλειν ἔσεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας. τοῦ δὲ βιασαμένου εἰπεῖν ἐπὶ D
20 ποίας, ἔφη ὁ ἅγιος ἐπὶ Κόνωνος. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔφη ὄντως ἐγὼ εἰμι· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ βαπτιστικὸν μου. καὶ ὁ μέγας Γερμανός ὑπολαβὼν ἔφη μὴ γένοιτο, δέσποτα, ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας πρᾶχθῆναι τὸ Θεοστυγὲς τοῦτο κακόν. ὁ δὲ Θεομήχος

mine commisso, miser in murum accurrens, tormenti lapide caput faciemque contritus, dignam suae impietatis mercedem tulit.

Enimvero imperator Leo non tantum in errore de venerandarum imaginum debita adoratione versatus est, sed etiam de deiparæ omniumque sanctorum intercessionibus impie sensit, sanctorumque reliquias more Arabum sanctorum praeceptorum abominatus est. ab eo itaque tempore impudenter B. Germano offensus fuit. vocavit quoque eum ad se, illatoque subdole sermone, damnare coepit omnes qui se antecessissent imperatores atque pontifices, quod ii imaginibus sacris adorandis, cultum soli deo debitum, impie alio transtulissent. ad haec magnus ille Germanus: audi, inquit, imperator. Christo in carne exhibitio, omnis profanorum simulacrorum cultus abolitus, omnisque impia imago sublata est, et explosa. quomodo Zacharias vates praedixit (Zach. 13) "sic ait," dicens, "dominus exercituum: excindam e terra nomina simulacrorum, neque ulla in posterum erit eorum memoria." ceterum sacras quoque imagines audivimus abolitum iri, non tamen te imperante. et coactus ab imperatore, eum nominare, quo rerum potiente hoc esset futurum: Cononem, dixit. tum Leo: omnino, inquit, is ego sum. Conon enim est meum nomen, mihi in baptismo inditum. quem sermonem Germanus excipiens: absit, ait, domine, ut hoc tam invisum deo facinus te im-

τύραννος τοῦτο ἀκούσας, σφόδρα χαλεπήνας καὶ λεόντιον βρούζας, εἰδωλολάτρην τε ἀποκαλέσας καὶ ταῖς ἰδίαις χερσὶ ῥαπίσας τῶν βασιλείων ἐξελαύνει. σιλέντιόν τε ποιήσας κατὰ τῶν ἁγίων εἰκότων προσκαλεῖται πάλιν τὸν ἅγιον Γερμανόν, οἰόμενος πείσαι αὐτὸν ὑπογράψαι. ὁ δὲ οὐδ' ἔλωσ εἶξε τῇ θωπείᾳ ἢ τῇ ἀπειλῇ τοῦ **P 456** τυράννου. μᾶλλον μὲν οὖν ἀνέμησεν αὐτὸν ὁ μακάριος τῶν πρὸ τῆς αὐτοκρατορίας συνθηκῶν, ὅπως αὐτὸν θεὸν ἑγγυητὴν δέδωκε μὴ παρασαλευσάι τι τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων. ἀλλ' οὐδ' οὐτως ἤσχύνηθ' ὁ ἄθλιος· μᾶλλον δὲ καὶ ἠγωνίζετο, εἴ που αὐτὸν ἐν λόγοις συλλήψεται, ἔν' ὡς φατριωστὴν καὶ οὐχ ὡς ὁμολογητὴν **10** καθέλη τοῦ θρόνου. εὗρεν οὖν εἰς τοῦτο σύμμαχον Ἀναστάσιον σύγγελλον τοῦ ἁγίου, συνταξάμενος αὐτὸν τοῦ θρόνου διάδοχον ἔσεσθαι. ὃν ὁ μακάριος οὐκ ἄγνοῶν, ὡς ἄλλον Ἰσκαριώτην, σοφῶς τὰ περὶ προδοσίας ἀνεμύνησκε. καὶ ποτε εἰσερχομένου **B** πρὸς τὰ βασίλεια, ἐπάτησεν ὁ Ἀναστάσιος τὰ ὀπίσθια τῆς στολῆς **15** τοῦ ἁγίου· πρὸς ὃν ὁ δσιος ἔφη “μὴ σπευδε· τὸ Δίππου ἐκδέχεται σε.” μετὰ δὲ ἔτι ἐ' Κωνσταντῖνος ὁ διώκτης μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀρταβάσδου σὺν ἄλλοις ἐχθροῖς αὐτοῦ τοῦτον τύψας ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, διὰ τοῦ Δίππου γυμνὸν ἐπ' ὄνου καθίσας ἐξ ἀντιστρόφου ἐβόμπευσε διὰ τὸ ἀνασκάψαι μὲν τὸν βασιλεῖα **Κων-** **20** **σταντῖνον**, στέψαι δὲ τὸν Ἀρτάβασδον· κἀντεῦθεν ἢ πρόρρησις ἀπέβη τοῦ δσιωτάτου Γερμανοῦ. ἐν μὲν οὖν τῷ Βυζαντίῳ πρόμαχος τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας δογμάτων ὁ ἱερός οὗτος καὶ θεοπείσιος

perante perpetretur. sed tyrannus deo adversus, auditis his verbis graviter indignatus, leoninum rugiit: Germanumque simulacricolam appellans, suaque manu alapam infligens, regia exturbavit. facto deinde contra sacras imagines edicto, Germanum rursum accersit, persuasurum ei se sperans ut subscriberet. at Germanus nequaquam vel adulationi vel minis tyranni concessit: immo autem pactorum eum ante acceptum imperium initorum admonuit, in quibus is deo fideiussore adscito promiserat nihil se verorum decretorum labefacturum. sed tantam abfuit ut coepti miserum Leonem puderet, ut practerea in hoc incubuerit ut Germanum suis in verbis caperet, atque ita non ut confessorum sed ut seditiosum solio detruderet. eam ad rem adiutorem nactus est Anastasium Germani syncellum, quem successionis in patriarchae munus spe allegerat. hunc beatus ille non ignorans esse alterum Iscariotam, sapienter de proditione commonuit. aliquando Germani in regiam eantis stolae oram Anastasius calcavit. cui Germanus “noli festinare: Diippus te manet.” quindecim post annis Constantinus ecclesiae persecutor, inter Artabasdam generum suum aliosque suos hostes, hunc quoque Anastasium plagis in circo multatum et facie retrorsum versâ equo impositum ac nudum per Diippum iussit pro spectaculo duci, quod sibi derogato imperio Artabasso diadema detulisset. atque sic impletum est Germani vaticinium. proinde Byzantii defensor verae religionis fuit

ἤχηματ' Ἐρμανός, θρηνομαχῶν καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν φερώνυμον
 Λέοντα καὶ τοὺς αὐτοῦ συνασπιστάς, ἐν δὲ τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ
 Γρηγόριος ἀποστολικὸς ἀνὴρ καὶ Πέτρου τοῦ κορυφαίου σύνδρο- C
 νος, ὃς διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γινόμενα θεῖα πονήματα Διάλογος
 5 ἐκλήθη. οὗτος ὁ ἅγιος διὰ τὰς ἀνοσιουργίας Λέοντος ἀφῆρτασε,
 καὶ πρὸς τὸν Φράγγον σπονδὴν εἰρηκτικὴν ποιησάμενος τοὺς τε
 φόρους ἐκάλυψε καὶ Ἀναστάσιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀνεθεμάτισε.
 τὸν δὲ βασιλεῖα δι' ἐπιστολῶν αὐτοῦ πολλῶν πολλοῖς ἐγνωσμένων
 ἀριδύλως ἐλέγχει. ἐν δὲ τῇ κατὰ Συρίαν Λαμασκῆ Ἰωάννης
 10 μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, ὁ Χρυσορρόδος ὁ τοῦ Μανσοῦρ, ὃ
 ἐρμηνεύεται Λέντραβος, ὅπερ ὁ δυσσεβῆς Μανζῆρ Ἰουδαϊκῷ
 φρονήματι μετωνόμασεν. οὗτος ὁ ὄσιος Ἰωάννης καὶ μελωδὸς
 ὠνομάσθη μετὰ Κοσμᾶ ἐπισκόπου τοῦ Μαϊουμᾶ καὶ Θεοφάνους D
 ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν γραπτῶν, διὰ τὸ αὐτοὺς μελωδῆσαι τὰ
 15 ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι· ἦν
 γὰρ ὁ ἅγιος Ἰωάννης οὗτος τῷ τε βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διδάσκαλος
 ἄριστος, πάσης γνώσεως θείας τε καὶ ἀνθρώπινης ἐμπειλησμένος.
 ἀλλὰ Ἐρμανὸν μὲν ὡς ὑπ' αὐτὸν ὄντα ὁ Λέων ἐκβάλλει τοῦ θρό-
 νου, ὃς τὸ ὠμόφορον ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας
 20 θείας ἀπειράζατο τῇ ἱερωσύνῃ καὶ ἐπεχώρησεν. ὁ δὲ θεομάχος
 ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ Ἀναστάσιον τὸν προλεχθέντα σύγκελλον,
 συνθέμενον τῇ ἀσεβεῖ αὐτοῦ βουλῇ καὶ αἰρέσει. ὁ δὲ ὄσιος Ἐρ-
 μανὸς ἐξερχόμενος μεθ' ἑτέρων διδασκαλικῶν λόγων ἔφη "ἐγὼ εἰμι P 457

divinus iste Germanus, quotidie adversus Leonem ferae cognominem ut
 feram bestiam eiusque stipatores depugnans, Romae autem Gregorius,
 apostolicus vir et Petri apostolorum coryphaei assessor, qui ob divinas
 suas lucubrations Dialogi cognomen adeptus est. is a Leone ob eius
 impietatem defecit, et pacto cum Francis icto tributa Leoni denegavit,
 Anastasium ac socios anathemate ferit, imperatoremque multis epistolis
 et a multis lectis manifesto redarguit. Damasci Syriae fuit Ioannes
 monachus et prosbyter, Chrysorroas cognomento, Mansuris filius, quod
 Graece sonat Lentrabum, quem impius Iudaico sensu Manzerem appel-
 lavit. hic S. Ioannes, una cum Cosma Maiumensi episcopo et Theo-
 phane fratre Theodori Graptorum episcopi, melodi sive cantores sunt
 agnominati, eo quod melodiis comprehendissent eas cantilenas quae in
 ecclesiis Christianorum canuntur, prout ab eis compositae formataeque
 sunt. erat enim S. hic Ioannes et vita et oratione magister optimus,
 omni divina humanaque cognitione repletus. sed Germanum quidem
 Leo ut suae potestati subditum patriarchae solio deiecit. isque hume-
 rale in sacra mensa magni templi deponens resignavit munus suum atque
 discessit. impiusque Leo ei suffecit Anastasium syncellum impio ipsius
 consilio et haeresi consentientem. digrediens vero Germanus inter alia
 ad docendum composita verba hoc quoque dixit "si ego sum Ionas,

ἐγὼ Ἰωνῆς, βάλλετε με εἰς τὴν θάλασσαν· χωρὶς γὰρ οἰκουμένης συνόδου καινοτομήσαι πιστεῖν, ὡς βασιλεῦ, ἀδυνατῶ.” καὶ ἀπελθὼν ἐν τῷ γονικῷ αὐτοῦ οἴκῳ τοῦ Πλατανίου ἡσύχασεν, ἀρχιερέυσας ἕτη ἰδ' μῆνας ε' ἡμέρας ζ'.

Τῷ ἰδ' ἔτει ἐπεστράτευσεν Μύσαλμας τῇ Ῥωμανίᾳ, καὶ 5 ἐλθὼν εἰς Καππαδοκίαν παρέλαβε δόλφον τὸ Χαρσιανὸν κάστρον.

Τῷ ἰε' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα χαγάνου τοῦ τῶν Σκυθῶν δυνάστου τῷ νιῷ Κωνσταντίνῳ ἐνυμφεύσατο, ποιήσας αὐτὴν Χριστιανὴν καὶ ὀνομάσας Εἰρήνην· ἧτις ἐκμαθοῦσα τὰ B ἱερὰ γράμματα διέπρεψεν ἐν εὐσεβείᾳ, τὴν τῶν ἀθῶν δυσσεβείαν 10 ἐλέγχουσι. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐμαίνετο κατὰ τοῦ πάπα καὶ τῆς ἀποστάσεως Ῥώμης καὶ Ἰταλίας, καὶ ἐξοπλίσας στόλον μέγαν ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν. ἤσχύνθη δὲ ὁ μάταιος ναυαγήσαντος τοῦ στόλου εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος. ἐκμανεῖς οὖν ἐπὶ τούτῳ πλέον ὁ θεομάχος φόρους κεφαλικῶς τῷ τρίτῳ μέρει Σικελίας καὶ 15 Καλαβρίας τοῦ λαοῦ ἐπέδηκε. τὰ δὲ λεγόμενα πατριμῶνια τῶν ἐν Ῥώμῃ ναῦν τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων ἀποστόλων ἔκπαλαι τελούμενα, τάλαντα τρία ἤμισυ, τῷ δημοσίῳ λόγῳ τελείσθαι C προσέταξεν, ἐποπτεύειν τε καὶ ἀναγράφεσθαι τὰ τικτόμενα βρέφη πρὸς τὸ ἀπαιτῆσθαι τὸν λεγόμενον κεφαλῆτιωνα. 20

Τῷ ιη' καὶ ιδ' καὶ κ' ἔτει Σουλεϊμάν ὁ υἱὸς Ἰσαμ τὴν Ἀσίαν καταδραμὼν πολλοὺς αἰχμαλώτους ἐποίησεν. ἤχμαλώτευσε δὲ καὶ τινὰ Περγαμηνόν; ὃς ἔλεγεν ἑαυτὸν Τιβέριον εἶναι

proiicite me in mare: nam extra universalem synodum novi aliquid de fide statuere nequeo, o imperator.” ac digressus Platanii in domo sua gentilicia quietus vixit, cum gessisset summum pontificatum annos 14, menses 5, dies 7.

Anno 14 Masalmas in Romanam dicionem bello illato, cum in Capadociam venisset, Charsianum castrum fraude cepit.

Anno 16 Leo filiam Chagani Scytharum principis filio suo Constantino uxorem duxit, cum Christianam eam fecisset Irenamque nominasset. ea sacris literis studiose cognitis illustris pietate fuit, refutavitque a deo aliorum impietatem. imperator autem contra Papam Romaeque et Italiae defectionem saeviens, contra eos ingentem classem armavit atque emisit. sed turpiter se dedit vanus homo, classe in Adriatico mari naufragio amissa. inde furore percitus maiore homo adversus deum pugnans, tertiae Siculi ac Calabri populi parti tributum in singula hominum capita imposuit. patrimonia quoque templorum Romae principibus apostolis consecratorum, quae pecunia quotannis antiquitas pendebatur talentorum trium semis, in aerarium publicum conferri iussit. et mandavit inspicere atque describi infantes qui nascebantur, ut census iste de singulis capitibus (Cephaletionem vocant) exigi posset.

Annis 18, 19 et 21 Suleiman Isami filius factis in Asiam incursionibus multum captivorum abduxit. fuit inter hos etiam Pergamenus

υἰὸν Ἰουστινιανοῦ. τοῦτον Ἰσαμ εἰς τιμὴν τοῦ ἰδίου παιδὸς καὶ τῶν βασιλέων ἐκφόβησιν μετὰ τιμῆς βασιλικῆς καὶ στρατευμάτων εἶχεν· ὃν ἐκπέμπει εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν πρὸς θάλασσαν πάντων.

- 5 Τῷ κγ' ἔτει ἐπιστράτευσεν Σουλεϊμὰν κατὰ Ῥωμαίων, ἔχων D
 μυριάδας ς'. καὶ πολλὴν ἄλωσιν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος,
 πορθήσας καὶ τὸ Σιδηρόκαστρον, ἀβλαβῆς ὑπέστρεψε.
- Τῷ κδ' ἔτει ἐκαύθησαν αἱ ἀγοραὶ ὑπὸ τῶν Ἱερακικῶν, καὶ
 πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφουλκίσθησαν. τῇ κς' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός,
 10 τοῦ ἀγίου Δημητρίου, ἡμέρᾳ δ' ὥρᾳ ἧ', σεισμὸς μέγας γέγονε
 καὶ φοβερὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐπτώθησαν ἐκκλησίαι καὶ
 μοναστήρια καὶ οἶκοι, καὶ λαὸς πολὺς ἀπέθανεν. ἔπεσε δὲ καὶ
 ἡ στήλη Ἀρκαδίου ἐν τῷ Ξηρολόφῳ καὶ ἄλλαι πολλαί, καὶ τὰ
 χερσαῖα τῆς πόλεως τείχη, καὶ πόλεις καὶ χωρία ἐν τῇ Θράκῃ,
 15 ἣ τε Νίκαια καὶ Νικομήδεια καὶ Πραίνετος. ἀπέφυγε δὲ καὶ ἡ P 458
 θάλασσα τῶν ἰδίων ὕδρων ἐν τισὶ τόποις. ἐκράτει δὲ καὶ ὁ σεισμὸς
 μῆνας ια'. ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ τείχη τῆς πόλεως πτωθέντα,
 διελάλησε λέγων ὅτι ἡμεῖς οἱ τῆς πόλεως ἀδυνατεῖτε τὰ τείχη
 κτίζειν, ἀλλὰ προσετάξαμεν τοῖς διοικηταῖς τῶν θεμάτων ἀπαι-
 20 τεῖν εἰς τὸν κανόνα κατὰ νόμισμα μιλιαρσίον ἕν, καὶ λαμβάνει
 αὐτὸ ἡ βασιλεῖα, καὶ κτίζει αὐτά. κἀντεῦθεν ἀπεκράτησεν ἡ
 συνήθεια παρέχειν τὰ δικέρατα τοῖς διοικηταῖς. κερᾶτια δὲ αἱ
 ἰβ' φύλλεις ὠνομάσθησαν, ἦτοι νοῦμμοι ἀπὸ Νουμῆ βασιλέως

quidam, qui se dicebat Tiberium esse Iustiniani filium. hunc Isamus in honorem filii sui, utque terrorem imperatoribus obiceret, regio in honore habuit, exercitui praefecit, utque ab omnibus videri posset, Hierosolyma eum ac per totam Syriam misit.

Idem Suleiman anno 23 imperii Leonis exercitum 90 milium in Romanos duxit; captisque multis et oppidis et hominibus, ferreo etiam castro (id enim est Siderocastrum) vastato, illaesus rediit domum.

Anno 24 ab Hieracitis tabernae sunt incensae, multique eorum supplicio affecti. die Octobris 26, quae D. Demetrio sacra est, feria 4, hora 8, terrae motus ingens atque terribilis Cpoli fuit, qui templa monasteria domosque multas prostravit, multosque homines. corrui etiam Arcadii statua in Xerolopho et aliae multae, atque muri etiam terrestres urbis, et in Thracia urbes atque castella, nec non Nicaea Nicomedia et Praenetus quin et mare quibusdam in locis a limitibus suis refluxit. obtinuit terrae motus iste menses 11. imperator ruina murorum urbis cognita cives ita est allocutus. "vos muris urbis reficiendis cum non sitis pares, nos quaestoribus nostris negotium dedimus ut ultra constitutum tributum in singula nomismata accipiant miliarium unum, idque in aerarium nostrum conferant, ex quo nos muros condamus." exinde obtinuit ut dicerata seu bina ceratia quaestoribus solvantur. ceratia autem appellantur 12 folles sive nummi, sic dicti a Numa Ro-

Ῥώμης, ὃς καὶ πρῶτος τοὺς ὀβολοὺς τῇ ἰδίᾳ εἰκόνη ἐγράφε καὶ νούμμιους αὐτοὺς κατὰ τὸ ἴδιον ὄνομα ἐκάλεσεν. οὗτος καὶ ἀφῆ-
B κιον ἐτύπωσεν, ὅπερ εἰς πᾶν ἀνθρώπων αὐτοῦ ἔχων ἐλάμβανεν ἕξ ἐκάστου τῶν ἀπὸ τοῦ παλατίου ῥογενομένων φόλλεις ἰβ' ἦτοι κε-
 ράτιον ἓν. διὸ καὶ ἐλέγετο ὁ κεράτιον. τοῦτο δὲ ἦν ὡς ἐν τύπῳ 5
 ψήφου τῶν ῥογενομένων ἀπὸ τοῦ παλατίου· οὕτω γὰρ τότε ἀπο-
 γραφαὶ κατὰ Ῥώμην ἦσαν. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ αἰχμαλωσίᾳ τοῦ Ἰσραήλ
 οὗτος ὁ Νουμῆς ἐγένετο, ἐν τῷ δ' ἡπ' ἔτει τῆς κόσμου κτίσεως.

Ἐβασίλευσεν σὺν Λέων ὁ καὶ Κόνων, ὁ Ἰσαυρος, ἔτη κδ'
 μῆνας β' ἡμέρας κέ. καὶ θνήσκει σὺν τῷ σωματικῷ καὶ τὸν 10
 ψυχικὸν θάνατον, νόσῳ δυσεντερίας βληθείς· καὶ τίθεται τὸ
 δύστηνον αὐτοῦ σῶμα ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. ὅσα δὲ
C καὶ, ὅσα κατὰ Χριστιανῶν συνέβησαν ἐν ταῖς ἡμέραις τούτου τοῦ
 δυσσεβεστάτου καὶ ἀπανθρώπου Λέοντος, περὶ τε τὴν ὁρθόδοξον
 ἡμῶν πίστιν καὶ περὶ τὰς τῶν πολιτικῶν διοικήσεις ἀσχυροῦ κέρ- 15
 δους καὶ φιλαργυρίας ἐπινοία, κατὰ τε παντὸς κόσμου καὶ τῶν
 Χριστιανῶν σεισμοὶ καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ ἐθνῶν ἐπαναστάσεις
 καὶ θάνατοι, ἀπορῶ μνημονεῦσαι· ὑπερβαίνουσι γὰρ πάντα νοῦν
 καὶ λόγον καὶ διάνοιαν. ἄξιον δὲ λοιπὸν ἐφεξῆς καὶ τοῦ δυσσεβε-
 στάτου καὶ παναθλοῦ παιδὸς αὐτοῦ τὰς ἀθελμίτους διεξελθεῖν 20
 πράξεις ἀνοσιουργοτέρας καὶ θεομισήτους οὔσας.

mae rege, qui primus obolos sua ipsius effigie signavit, ideoque num-
 mos de suo nomine nuncupavit. idem et officium quoddam constituit,
 quod quidam ipsius famulorum gerens ab unoquoque eorum qui a palatio
 stipendium sumebant, accipiebat folles 12 ceu unum ceratium. itaque
 et ceration dicebatur. faciebat hoc ad ineundum numerum eorum qui-
 bus stipendia dabantur: neque enim eo tempore census Romae agebatur.
 vixit is Numa eo tempore quo primum Israelus captivus abductus fuit,
 annis a mundo creato 4780.

Leo Isaurus, qui et Conon, imperium gessit annos 24, menses 2,
 dies 25. mortuus est ex intestinorum morbo, anima cum corpore per-
 eunte. infelix eius cadaver reconditum est in fano apostolorum. sub-
 terfugit animus commemorare quae et quales adversae res Christianis
 evenerint imperio impiissimi atque inhumanissimi huius Leonis, quantum
 et rectae fidei offererit, et foedi lucri studio atque avaritia excogitatis
 contra totum orbem et Christianos fraudibus rei publicae administra-
 tionem detriverit, tum quid terrae motuum famis pestilentiae rebel-
 lionum ac cladum contigerit. nam neque satis cogitari ista nec expli-
 cari possunt. par esse videtur ut porro impiissimi ac miserrimi eius
 filii nefaria acta, sceleratiora illa et deo invisā, recenscam.

L I P S I A E,

HX OFFICINA B. G. TRUBNERI.

792646

